

KURDISTAN PRESS

rojnameya 15 rojîn • 15 günlük gazete

HEJMAR/SAYE: 0

12 İLON / EYLÜL 1986

ISSN 0283-4898

KÜRDİSTAN'DA DEVLET TERÖRÜ

Kürt halkı sistemli ve sürekli devlet terörü altında eziliyor. Silahlandırılmış karşıdevrimci milisler ve özel eğitilmiş timler Kürdistan'ı ev ev mağara

mağara arıyorlar. Sınır köyleri boşaltıldı. Temel tüketim malları satışına konan yasaklar açlık ve sefaleti bir kat daha derinleştiriyor.

- 12 Eylül darbesinin 6.yıldönümünde tek seçenek, Kürdistan'da devlet terörünün tırmandırılması oldu.
- 25 Temmuzda Bakanlar Kurulu ile 4 saat süren bir toplantı yapan Kenan Evren, daha sonra Milli Güvenlik Kurulu ile de ayrı bir toplantı yaptı.
- 15 Ağustos günü Güney Kürdistanı bombalama emrinin bu toplantıda alındığı, resmi ağızlarca ifade edildi

- **KADDAFİ** : Türk Saldırısı utanç verici bir imha eylemidir!
- **M.BARZANİ** : Türkiye saldırılarını durdurmazsa, bizim seçeceğimiz zaman ve mekanda kendilerine gerekli cevabı vereceğiz.
- **İRAN** : Türk devleti emperyalizme hizmet ediyor

1984 ağustosunda Eruh ve ndinli'de meydana gelen ların yıldönümüne denk n günlerde PKK'nın kari'de bir türk sınır müf- asine karşı giriştiği baskın sonucunda 10 er, bir binbaşı ve bir assubayın öldürülmesine mi- lleme iddiasıyla Türk devle- 15 ağustos'ta Güney Kür- stan'daki kurtarılmış bölge- bombaladı. Ağustos 1984'de Eruh ve ndinli'de meydana gelen yarlardan bu yana Kürdis- 'da sistemli bir biçimde

sürdürülen terör ve insan avı, burjuva muhalefetin antimiliterist tavri ile düz orantılı olarak tırmandırıl- dı.Ordu sürekli teyakuz (sa- vaşa hazır) halde tutuluyor. • Olayların doğrudan bir uzantısı olarak cuntacı devlet başkanı Evren, 2-10 Temmuz günlerinde Erzurum'u mer- kez seçen bir Doğu Seferi'ne daha başladı ve edindiği istih- baratları değerlendirmek için 25 Temmuz'da İstanbul'da alı- şılmamış gizli bir bakanlar kurulu toplantısına katıldı.

Cuntacı Devlet Başkanı Evren, gazetecilere yaptığı bir açıklamada: "Bütün gezile- rimden sonra bakanlar kuru- lunu toplayıp işişare yapıyor- duk. Bu toplantının da yeşane gayesi budur. Başka bir mak- sadı yoktur.Öğleden sonra da Milli Güvenlik kurulu topla- nacak, onunla bakanlar Ku- rulu toplantısının hiç bir iliş- kisi yok." dedi. • Hükümet sözcüsü Mesut Yılmaz ise yaptığı açıklamada "Toplantıda yalnızca doğu ile ilgili meseleler görüşül

dü" dedi. • Türk ordusunun saldırı- sı, Kaddafi tarafından sert bir dille eleştirildi. Mesut Barza- ni ise, saldırılar durdurulmaz ise, Türkiye'ye gerekli cevabı verileceğini açıkladı. İran ise, Türkiye'nin Saddam rejimi ile suç ortaklığı yaptığını, ve emperyalizme hizmet etti- ğini belirtti. • Türk ordusunun saldırısı Avrupa'da da yoğun protes- tolara neden oldu. Çeşitli ülkelerde protestolar halen devam etmektedir. □

SON DURUM • REWŞA DAWI

- Türk jetleri, kurtarılmış bölgelerdeki askeri üsleri, Zaxo, Amadiye ve Mergesor da sivil hedefleri bombalıyor.
- 6 Eylül'de Türk komando birliği Amadiye'nin Urê köyüne baskın düzenledi. Peşmergeyle çatışmaya giren Türk komandosu, ku- sa bir süre sonra Türk sınırlarına geri çekildi.
- 7 Eylül'de bir halk otobüsüne Türk komandoları sabotaj yaptılar. 10'a yakın kadın ve çocuk hayatını kaybetti.
- Türk jetleri ve helikopterler Irak üslerinde ikmal yapıyor.
- Sınır yakın bölgelerde mevzilenen çok sayıda ordu birliği, civar köylerdeki savunmasız halkı top ateşi altında tutuyor.
- İKDP politik bürosu, 8 Eylül'de yayınladığı bir bildiri ile, devletleri, partileri, ilericileri örgütleri Türk devletini protesto etmeye çağırıyor. Aynı bildiriye, Kürt ve Arap halkları ile kardeş azınlıkların düşmanlara karşı ortak mücadele etmesi istendi
- Balfirên Tirkî, megerên leşkerî yê nî mintîqa rizgarkîrê de û hedefên medenî yê nî qezayên Zaxo, Amadiye û Mergesor bombebaran dikin.
- Di 6'ê îlonê de grubek komando ya Tirkî li ser gundekî Amadiye bi navê Urê êrîş kir. Pêşmerge li dijî wê gruba komando berxwedan û ew neçar man, ku piştî demekî kin xwe ber bi tixuba vekîşînin.
- Di 7'ê îlonê de komandoyên Tirk sabotajek li dijî bisek (otobos) xelkê pêkânî. Li dora 10 kes, jin û zarok hatin kuştin.
- Balfir û helikopterên Tirkî nîfê xwe ji warên Iraqê yê nî leşkerî dijirin.
- Gelek hezên leşkerî, ku di mintîqa tixub de nîn, li ser gundiyan reben û bê parastin yê nî wê mintîqa de topan disarînin.
- Politbüro ya PDK-I di 8'ê îlonê de daxuyaniyek deranî û bangî dewlet, partî û rexistinên pêşverû kir, ku ew dewleta Tirkê rûreş bikin. Di wê daxuyaniyê de hat xwestin, ku gelên Kurd û Erêb û gelên hindokî yê nî dost li hember dijmanan bi hev re tekoşin bikin.
- Dewleta Tirk, li hember gelê Kurd gerekî vekirî, bi xwîn û şerêkî windakirinê dajo.

□Türk devleti kürt halkına karşı açık ve kanlı bir imha savası sürdürmektedir.

TÜRK DEVLETİ İNSANLIK SUÇU İŞLİYOR ZULME KARŞI MÜCADELEYE KATILALIM

TECAVUZA TIRKAN

Ü PROTESTOYÊN LI DJÎ WAN

- Li gelek bajarên Ewropa jî êrîşa Tirkan hat protesto kirin. Gelek buroyên partî û sendîqan izgehên radyo- yan û wêkî din hatin îşxal kirin. Û xwestina "naletkirina êrîşa Tirkan" hat daxwaz kirin.
- Li ser navê Komitên Kurdistanê li Atîna, Brusel û Kopenhagê civîn hatin li darxistin. Van civînan di weşanên din de çikekî fireh girtin.
- Li Atîna, endamê komita navdînya PASOK ê M. Haralambidis jî beşdarî civînê bû û Haralambidis got: "Dî- vê gelê Yunan û partiyên wan yê nî siyasî pişgirîna îtkoşîna rizgariya netawa Kurd bikin"
- Li Swêd, Federasyona Komelên Kurdistanê meşek lîdarxistin û dewleta Tirk û Iraq rûreş kir. Di wê protesto- ye de parlamentêrê VPK (Swêd) Oswald Söderqvist, peyivî. Ji bo protesto- ye jî Uppsala heta Stockholmê meşek hat lîdarxistin.
- Di 24'ê Tebaxê de 10 kurd büroya Partîya Sosyal Demokrat ya Swêd îşxal kirin. 30 kurdên din jî li buroyên FN îşxal kirin.
- Li gelek bajarên Almanyayê jî protesto û çalok çêbîn. Çi bi çi di navbera wan û polîsan de şer jî derketin, di weşanên Almanyan de çikekî fireh hat dayin.
- Li Dortmundê buroyê balfirên Tirkan "THY" hat îşxal kirin.
- Protestoyên li dijî êrîşê dom dîke

KUK

(Stockholm - ANK) □ KUK (Kürdis- in Ulusal Kuruluşları) II. Konferansı Yapıldı.

Konferansı 1981 yılında yapılan K'un, geçtiğimiz günlerde (amuz 86) II. Konferansının yapıldığı açıklandı. Konferans, bir bildiri ile kamu oyuna duyuruldu. II. Konferans'ta yeni bir merkez komitesi seçildi. Yayınlanan bildiri- de "en ağır illegal koşullarda bile ülke- de çalışma şartlarının" bulunabileceğine işaret edildi ve "hareketi tehdit eden avrupalaşma eğilimle- rine bundan böyle itibar edilemeyeceği" vurgulandı. Konferansın KUK içinde yeni geliş- meler yaratacağı, bekleniyor

TSK

(Stockholm - KP) □ KİP-Geçici Birlik Komitesi ile TKSP-Roja Welat Birleşti

• 12 Eylül darbesinden sonra (ideo- lojik ve politik kriz için) grup bölü- men KİP (Kürdistan İşçi Partisi)'nin- den ayrılıp KİP-GBK adını alan grup ile Türkiye Kürdistanı Sosyal- list Partisi'den ayrılıp TKSP-Roja Welat olarak faaliyetlerini sürdüren grup bir bildiri ile bundan böyle or- tak çalışmalarını açıkladılar

• Tevgera Sosyalist a Kurdistan adî alîndira birleşen iki grup, ayrıca He- vîya Gel isimli bir yayın organı çı- karırlar

• Hevîya Gel'de demokratî ve birlik anlayışları tartışılıyor

DEV-SOL

(İstanbul - ANK) □ DEV-SOL ANAP Kadıköy İlçe Merkezinde Eylem Düzenledi

• Türk ordusunun Güney Kürdis- tan'a karşı giriştiği tecavüzü protes- to amacıyla, ANAP Kadıköy İlçe merkezini basan DEV-SOL'a bağlı 7 militan ANAP binasına "Kürt Ka- tili Özal Hesap Verecek", "Kürtler Cuntadan Hesap Soracak" slo- ganlarını yazdılar

• Bir yetkilî: " Türk devrimcileri, Kürt halkı ile dayanışmalarını söz ile değil, eylemle kanıtlanmalıdır. Dönem, işgalci orduya, işçiler- den para toplama dönemi de- ğildir" dedi.

**YOL UZUN
KAVGA
ÇETİNDİR**

"...İlk sayı bir dönüm noktasıdır. Tıpkı bir çocuğun doğumu gibi. Doğum öncesi nin sancısını, serüvenini, sorunlarını bir anası, bir bebek bir de dışında olmakla birlikte babası dinler. Onun yürek atışlarını duyar, sevincini, bulantısını, heyecanını yaşarsın. Fakat, daha eli elinde, başı bağrına dayalı değildir. Doğar ve yeni bir süreç başlar. Doğum öncesinde hiç hesap etmediğin, bilmediğin, bu nedenle de önemsemediğin bir süreç. Karnında gazı vardır, ağlar; dışı çıkacaktır uyuyamaz; şelkate ihtiyacı vardır sızlanır; susamıştır uyuyamaz vesaire...Ve senin dışında şekillerin, ayrı bir can alır, büyür gider..."

Sürgünü beyninde, yüreğinde yaşayan, şair-yazar kardeşimiz Nihat Behram Kurdistan Press'le ilgili düşüncelerini böyle anlatıyordu. Bunlara eklenecek fazla bir şey yok. Aylar süren doludizgin çalışmalarından sonra, Kurdistan Press yayına hazır bir duruma getirildi. Kurdistan Press'in ilk sayısı 24 Eylül'de basıma girecek. Kurdistan Press'in yükü ağır. Görevi ciddi.. Yolu uzun, acılarla, engellerle, pusularla dolu...

Kurdistan Press yayına hazırlanırken bunları enine boyuna düşündük. Ulaşabildiğimiz bütün siyasi hareketlerle, guruplarla ve kişilerle görüştük. 104 yazar ve politikacıya, 73 derneğe, 32 dergi ve yayınevine çağrı yaptık. Kimileri cevap verme zahmetine katlanmadılar. Kimileri hiçbir yardımda bulunamayacaklarını belirttiler... Kimileri de bütün imkanları ile Kurdistan Press'e katkıda bulunacaklarını belirttiler...

Kurdistan Press çalışanları kurtarılmış Kurdistan topraklarına da gittiler.Siyasi liderlerle, peşmergeyle, peşmerge komutanlarıyla, Kadın örgütleriyle, gençlik örgütleriyle, yazarlar, şairler, sanatçılarla görüştüler... Onlara Kurdistan Press'i anlattılar..Kurdistan'a dışlarıyla, tırnaklarıyla sarılan bu yiğit insanlar, Kurdistan Press'i coşkuyla, sevinçle karşıladılar. Yazılar, resimler, şiirler, başarı ve destek mesajları gönderdiler.

Bu gün yayına hazır hale getirilen Kurdistan Press, modern teknolojinin mükemmel araçlarında hazırlanıyor. Her siyasi eğilimden gönüllü çalışanların ortak emeği ile şekilleniyor. Kurdistan Press çalışanları yapmaları gereken herşeyi yaptılar. Şimdi sıra yurtsever-demokratlar da, ulusal kurtuluşçulardadır. Varlığına kasdedilen Kürt halkının mücadelesinde Kurdistan Press'i, bir silah haline getirelim. Kurdistan Press'e bir yanından omuz verelim. Kurdistan Press'i her alana, her eve götürelim.

**TÜRK DEVLETİ KÜRDİSTAN'DA
İÇ SAVAŞI HAZIRLIĞI İÇİNDE**

*Özel eğitilmiş cinayet timleri : Siyasi liderleri, militanları katledecekler
Ji bo kuştina pêşkêşên siyasi û milîtenên komikaqatîlên taybetî tê damezrandin*

*Silahlandırılmış karşıdevrimci milisler :Kürdü kürde kırdıracaklar
Cahşikên çekdar dixwazîn Kurd bi Kurda bidin kuştin*

*Şoven basın : Kamuoyunu hazırlamakla görevli
Weşanên şovenî wezîfa gihandina xelkê girtiye ser milên xwe*

*Muhbir gazeteciler:Kontr-gerillanın direktifi ile hedef gösteriyorlar
Rojnamavanên muxbîr di bin emrê Kontr-gerilla de hedef nîşan didin*

*Kürt halkına düşman bir ordu:Teyakuz halinde
Dijiminê gele Kurd,ordiya Tirk hazir e*

**AJAN
NÜÇE
KU**

Ajansa Nüçeya çav, guh û zimanê ra rizgariya netew vakiya welatê Tiştên te bihist bigihîne Lêkolînan li ser se tiyan Sûreta b Rêçesop Alikariya tevgera r ya me ya netewî û bike û dengê wê b gelên Parlemantoyên E rêxistinên civakî y mokrat û weşana

Zanyariyên ku destê te, wergerî û tirkî li gel rêç ANK re Di civîn û semîna amade bibe, Pêwendiyên xwe b re k Kar bike, ku rêç nûçe bigihî Navnişan û telefon bide karkerên k welê Pêwendiyên bi /

Ji dil û can bib mek ji yê nûc

ANK care yeker bûye navenda

ANK sazûmana têkoşîna rizgariya û civakiya ANK ya me her

[46] 08 - 98 47 4:

DI 6 SALIYA 12 ÎLONÊ DE

RÊ DÛR TÊKOŞIN DIJWAR E

"...Hejmara pêşin xalek bi serê xwe ye. Çêbûna zarokê... Qolinca berî çêbûnê, serpêhatiya wê û pirsgirêkên wî, diya wê, zarok û yek ji bavê wê guhdarî dîke. Meriv hilavêtina dilê wê dibihîze û xweşî û nexweşiya wê dijî. Lê belê, hê destê wê ne, di destên te de, serê wê ne li ser milên te ye. Çêdibe û pêvajokêk nû dest pêdike. Pêvajokêk, ku berî çêbûnê te qet hesabê wê nekirî û giraniyek nedayê yê. Gaza wê di zik deye, digrî; wê diranên wê derkevin nikare razê; hewceyî şabûnê ye; tî bûye nikare razê û wekî din... û ji derveyî te dikeve rengekî din, canekî cuda digre, mezin dibe û diçe..."

Birayê me yê nivîskar û helbestvan Nîhat BEHRAM, ku mihaciriyê di mejî û dilê xwe de dijî, dîtînen xwe yê di derheqê Kurdistan Press'de bi vî awayî digot. Tişteki, ku meriv li van zêde bike nîne. Piştî xebat û kar û barekî dûr û dirêj, Kurdistan Press hat bergehê (merhela) weşanê. Hejmara wê ya pêşî wê di 24 ê Îlonê de biweşe.

Barê Kurdistan Press giran e. Erka wê cidî ye... rîya wê dirêj, bi êş û kemînan ve tijî ye. Çaxa Kurdistan Press tedarika weşanê dikir, em bi dût û dirêjî li ser vana rawestiyân. Me bi hemû tevgêrên siyasî, grûp û kesên re têkilî danîn. Me bangî 104 nivîskar û polîtîkzan, 44 komel, 30 kovar û weşanxanan kir.

Hinekên zehmeta bersivdanê nedan xwe. Hinekên dan diyarkirin ku ewê di tu alîkariyê de beşdar nebin. Lê beşekî mezin piştigirî alîkariya bi her awayî pêşkêş kirin.

Kedkarên Kurdistan Press heta bi axa Kurdistanê a rizgarkirî çûn. Bi pêşengên siyasî, bi serdar û berpirsiyarên pêşmergan, bi rêxistinên jinan, rêxistinên xortan û bi gelek nivîskar, hozan, hunermend û w.d. re hevdu dîtî li darxistin. Ji wan re Kurdistan Press nasandin. Van mîrxas û qehramanên, ku bi diran û nenûkên xwe Kurdistanê hembêz dikirin, bi vî nûçeya han dilxweş û serwest bûn. Ji Kurdistan Press re wêne, helbest, û pîrozname şandin..

Îro, Kurdistan Press a ku diweşe bi hacetên modern yê teknîkê tê amadekirin. Bi alîkariya keda dilxwazên meyildarên dîtînen siyasî ên cuda bi reng dibe. Kedkarên Kurdistan Press tiştê ku hewcebû kirin. Niha dora civata welatparêz û demokrat û rizgarxwazên netevî ye.

Divê em Kurdistan Press ê, di têkoşina rizgariya netewa Kurd da wek çêkekî bi kar bînin. Divê em mil bi mil piştigirtina Kurdistan Press ê bikin, û wê têxin her mal û her holê.

Beslenemedigimizın resmidir

ABORÎ

- Dolar ji 57 lîra giha 691 lîra.
- Mesrefa mehanî ya malbatek bi 2 zarok 160 hezar lîra
- Hatina herî kêm 40 hezar; kira xanî 50 hezar lîra
- Enflasyon %40
- Bertil perçeki ji jiyandê
- Bi ixracata xeyalî devlemendan qasayên xwe tijî dikin.
- Kurd nikarin danûstandinên xwe bê fermana taybetî bikin.
- Vebûna danûstandina derya li dor %36,7 e, û gihaye 506 milyon dolar.

CIVAKÎ

- Li Stanbolê ji her 3 pîrekan yek xwe difroşe
- Civakiya Tirkîyê di bin hilweşandina ehlîqî de dijî
- Mêrên ku jinên xwe pêşkes dikin.
- Bavên ku keçên xwe difroşin
- Netîca eşqê bîndestxistina bazarên Rojhilata Navîn Tirkîyê bû mala kêfê ya welatên Eraba
- Di zanîngehan de Robotan tîn gihanandin
- Stresa civakî: Alîkî birçîbûn, alîkî dîn di stadyûmên gokê de lehiya mirovan, pevcûn, zarokên ku xwe dikujin, nexweşiya PUNK...
- Axayên sendîqa ku karkeran difroşin.
- Yên ku ji xema debarê zarokên xwe dixeniqînin

HUQUQ

- Rêya tada û jîhevîstî: îşkence
- 48 kes hatin delaqandin
  - Bi hezaran girtiyên siyasî
  - Bi hezaran kes winda nîn
  - Yên ku bi tenê di zindana Diyarbekir de hatine kuştin 82 kes in
  - Dadgehên bê selehîyet û yargiyên girêdayî
  - Yên ku derhaqa wan daxwaza delaqandin heye; 5942 kes in
  - Qanunên polîsê; Gava pêşin ji bo pêkanîna dewleta polîsê.
  - Qanunên poşmanîyê; pêşneyarê muxbirtî ji gel re

ORDÎ (HEZ)

- Ji 3/2 ya leşkerên Tirkîyê li Kurdistanê ye.
- Armanca jenosîdê: "Kurda winda bike!"
- Hazîriya serê germî bombe barankirina Kurdistanê başûr
- Nêçîra mirovan li Kurdistanê.

POLÎTÎKA

- Partiyên 12 Îlonê ji hev ketin.
- Kirasê cumna dikeve.
- Stresa ronakbîran: Listikê di nav çarçeva wê de bilîze.
- Sosyalîzm, di nav dewleta burjuva de dixwaze xwe bispêre.

Bilançoya di 6 salan de : di bin cop û sîngo de; birçîbûn, îşkence, heps û zîndan, zilm û zordarî... Xelk perîşan e, lê birjûwaye tirk gelek kêfxweş e.

RT BER ANSI

er ajansı ülkelusal ve topurtuluşsinin gözü, kuir nu, gördüğünü ilet arastırık l toplumsal kurcadelemizin dünürna nasına katkıda arlamentolarını, ik kitle örgütlemizle 1 bilgileri kürtçe kçeye çevirerek ile beraber gönder arı, semimlerleri

curduğun ilişkiileştir haber ve belge nesini sağladip-gelen işçilerin telefonunu ve ver ilişki kur muhabir ağının ol nyada ilk kürt rkezidir

sal ve toplumsal mücadeleminiz nudur

imimizdir

11 42 ANK S

HürriyetİN REZALETİ

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

GAZETECİ (!): Toplumsal bir görev mi yapıyor, Yeşilçam'a senaryo mu yazıyor? Yoksa MUHBİR mi?

□ Türk basını kanlı 12 Eylül dönemi boyunca tarihteki şerefli (!) ismine ihanet etmedi ve bir yandan generallerin ayıp yerlerinde yalanırken, diğer yandan da kitlelerin aldatılmasında başarıyla görevini yerine getirdi.

□ Özellikle Kürdistan'da girilen insanlık dışı baskı ve zulüm Türk basınının günlük malzemesi oldu. Ve tarihteki şanlı (!) yerini muhafaza etmeye büyük özen gösteren Türk basını 12 Eylül dönemi boyunca Kürt halkına ve onun özgürlük mücadelesine bolca küfür etme imkanı bulmuş oldu.

□ Kürdistan'da işgal ordusuna karşı her zaman ve her şart altında yapılabilecek olan ve bütünü ile meşru olan direnişler karşısında Türk basını çılgına döndü. Ve öylesine çıldırdı ki, herbiri başlıbaşına bir insanlık suçu olan devlet terörünün, hem alkışlayıcısı ve hem de kışkırtıcısı oldu. Çoğu zaman da sıradan okuyucu için bile alay konusu olan polisleri mizansenler düzenledi.

□ Yanda görülen resim, bunlardan sadece biri. Cingöz muhabir güya Kürt gerillalarının üssüne girmiş ve korkunç mace-ralardan sonra sevgili HÜRRIYET okuyucularına marifetlerini anlatıyor

□ Muhabirin 'eşkiya' dediği, omzunda av saçması, elinde av tüfeği ve başında da 'ne hikmetse' hasır şapka bulunan bir pal-yaço. Muhabirin yakın arkadaşları olsa gerekir; dağlık bölgedeki in dediği ise dayalı döşeli bir şark köşesi. Generallerin dalka-vuklarının edepsizliği işte. Ne denir.

KÜRDİSTAN PRESS
24 EYLÜL'DE ÇIKIYOR
SAYFALARI BÜTÜN
DEMOKRATİK ve
SOSYALİST
GÜÇLERE AÇIK
OLAN
KÜRDİSTAN PRESS
KİTLELERE ULAŞA-
BİLMEK
AMACI İLE
GENEL DAĞITIMA
VERİLECEK
ANCAK GAZETEYE
ÖDENEN
HER 10 LİRANIN 6
LİRASI da
DAĞITIM ŞİRKETİNE
KALMIŞ OLUYOR
GERİYE KALAN
DÖRT LİRA İSE GA-
ZETİNİN MALİYETİNİ
KARŞILAMA-
MAKTADIR
BU NEDENLE İLK
SAYI İLE
BERABER ABONE
KAMPANYASINI DA
BAŞLATMIŞ
OLUYORUZ
KÜRDİSTAN PRESS'E
ABONE OLALIM
ABONE BULALIM

KURDISTAN PRESS
DI İLONÊ DA DER-
DIKEVE
RÛPELÊN WÊ JI
HEMÛ
DEMOKRAT Û
SOSYALİSTAN RE VE-
KIRIYE
JÎ BO KURDISTAN
PRESS
BIGIHÊ DESTÊ
CIVATA
BELAVKIRINA GIŞTÎ
TÊ DAYÎN
ENCAX HER JÎ 10 LI-
RA 6 JÎ XWEDIYÊ
ŞİRKETA KU
BELAV DIKE RE DİÇE
4 LİRÊ KU DIMÎNE
TÊRA MESREFA MA-
LİYETA
ROJNAMÊ NAKE
JÎ BER VÊ YEKÊ VE
EM BÎ HEJMARA
YEKEMÎN RE
DEST BÎ
KAMPANYA
ABONETİYÊ DİKIN
JÎ BO
KURDISTAN PRESS
ABONA BİBE
ABONE BİBÎNE

Di destpêka xebata pêşin ya *Kurdistan Press*, me bang ji 104 nivîskar, lêkolînger û polîtîkzana re şand. Hinekê ji wan kesan, bersiva bangê nedan. Hinekê ji xwestin ku navên wan neyên belavkirin û nivisandin. Emî lista navê kesên ku pişgirtî û alîkariya *Kurdistan Press* bikin, didin.

Kurdistan Press'in ön çalışmaları arasında 104 yazar, araştırmacı ve politikacıya çağrı yaptık. Bunların bir bölümü çağrıya cevap vermediler. Bir bölümü de isimlerinin açıklanmasını istemediler. Aşağıda, *Kurdistan Press* ekatında bulunacak yazarların bir bölümünün isim listelerini veriyoruz.

Aliye P.ATILGAN
Ayla ANTEPLİ
Celal AYDIN
Yorgo BACA
Mahmut BAKSİ
Bareş BATÊ
Rûşen BEDİR XAN
Nihat BEHRAM
Mihamed BEKİR
Ali BUCAK
M.V.BRUİNESSAN
FIRAT CEWERİ
Emine ENGİN
Derwêş FERHO
Kemal FUAD
Zerdeşt HACO
Têmûrê XELİL
M.HARALAMBİDİS
Cimşid HEYDERİ
Kirve KALANDER

Şerafettin KAYA
Ali KILIÇ
Cimşid KURDÖ
Kendal NEZAN
Doğan ÖZGÜDEN
Arif ÖZSERİN
PERVİN
Niko PSİRUKİS
Hemreş REŞO
Osman SEBRİ
Şahinê SOREKLİ
Muayyid TEYİB
A. TİGRİS
TORİ
Memmed UZUN
İ.ŞERİF VANLI
Memo YETKİN
R. YÜRÜKOĞLU
Nureddin ZAZA
Reşo ZİLÂN

FORMA JÊRÎ YA ABONETİYÊ DAGIR. JÎ VÊ NAVNÎŞANÊ RE BİRÊKE
AŞAĞIDAKİ FORMU DOLDUR ŞU ADRESE GÖNDER

KURDISTAN PRESS

BOX 7080 , 172 07 SUNDBYBERG - SWEDEN

KONTOYA PEREDAYİN
ÖDEME KONTOSU

GILALA AB
POSTGIRO 26533-0
STOCKHOLM - SWEDEN

Abona Salî / Yıllık Abone
W.Germany,60DM; France,192FF; Belgium
1440BF; Holland 72G; Swiss 60Sfr.; Austria
480S; Denmark,Sweden,Norway 240Kr.;
England 24£; USA,Avusturalia 35\$; Greece
2880Dr
Ji welatên din 60 mark e.
Diğer ülkeler için 60 marktır.

□ Salek/Yıllık □ 6Mehî/6aylık
Mîn heqê abonetiya xwe li ser kontoya GILALA AB razand
Abone ücretini GILALA AB'nin kontosuna yatırdım

Nav / İsim :.....
Navnîşan/Adres :.....

KURDISTAN PRESS

rojnameya 15 rojîn • 15 günlük gazete

**KURDNO !
GER HUN NAXWAZIN
DERBEDER Û WINDA BIN
DESTÊN XWE BIDIN
HEV Û XWE BI HÊZ BIKIN !**

HEJMAR / SAYI : 1

24 ÎLON / EYLÛL 1986

ISSN 0283-4898

**DEWLETA TIRK EWÇEND HOV Û ZORDEST E KU
DI ZIKÊN JINAN DE LI AVIKA MÊRÊN WAN DIGERE !!**

ZILM Û ZORDARIYA

□ Balafirên (jetên) ku ji Diyarbekrê bi firê dikevin, mintiqeyên rizgarkirî yên Kurdistanê başûr bombebaran dikin

□ Ji 30 hezarî zêdetir leşkerên Tirk li sinor hatine tekûzkirin

□ Dewlet û leşker davêjin ser malan, dest davêjin keç û jinan, mêran dibin cîhê leşkerî û wan îşkence dikin.

TIRKAN DOM DIKE

Kurdistanê Bakûr di bin terora dewleta Tirk de ye. Terora hov ji aliyê serokdewletê Tirk Kenan Evren û endamên cuntaya leşkerî (ew çar kumandaran ku derba leşkerî ya 12 lîonê çekirin) tê qontrolkirin. Û kumandare leşkerî yê bejê ji zordarî û terora li Kurdistanê îdare dike. Ji noqta ku sinorên Tirkiyê û Suriyê digihên hev û vir ve, hemû sinor, ji aliyê hêzên perwerdebûyî (bi taybetî ji vî karê) hatiye dagirtin. Jetên (balafirên) ku ji Diyarbekrê radibin, mintiqeyên rizgarkirî yên Kurdistanê başûr bombebaran dikin. Tugaya cendirman ya Qiziltepeyê bi hêzên nû yên leşkerî hatiye tekûzkirin. Û tevî komandoyên ku ji Yozgat û Kayseriyê hatine, êriş dibin ser xelkê sivil, gundên Kurdan û warên xwarin û zezadên xelkê. Dewleta Tirk dide zanîn, ku wan bombebaranên xwe li Kurdistanê başûr dane sekî-

nandin. Lê, ji wê rojê û vir de, jetên Tirk eynî mintiqe 8 car bombebaran kirin. Ji aliyê din helikopterên ku li ser sinor ciwar bûne, bombeyên şewatê berdiddin ser daristanan. Êşirên çax ku alikariya ordiya Tirkan dikin, av û kaşniyan nişan didin û bi vî awayî ordî dermanên jehrîna dirêşin...

Ji 30 hezaran zêdetir eskerên Tirk li sinor hatine tekûz kirin. Cîh bi cîh ser sing bi sing di nabêna pêşmergan û eskeran de çêdibe.

Li ser gundên dora tixubê, li ser qezan û bajaran qontrolêki dijwar heye. Ji xelkê re bi zorê îxbarî didin kirin... Şekir, çay, cixara, arvan, xwey, derman û tiştên tîbî yan dibin qontrola dewletê û yan ji dibin qontrola esnafên çax de nin.

Serokên partiyên ku li dû derdê hîlbijartinê ne, naxwazîna zilm û wahşetên generalên xwîn-xwar

bibînin.

Ji aliyê din, bi hezaran girtî di zindanan de li ber mirinê nin. Leşker davêjin ser malan, dest davêjin keç û jinan, mêran dibin cîhê leşkerî û li wan zor û zilmê dikin. Piraniya wan bûyeran di weşanên Tirkan de nayên nivisandin. Sîddîk Bilgin (berjê re îşkence kirin, û paşî ji kuştin) yek ji wan e... Pîrsa Necla Yüce, ku di rojên dawî de hat meclîsa Tirkan ji dîsa yek ji wan bûyeran e. Leşkerên Tirk pîrekên ku digrin, di qaracolên cendirman de muayene dikin û vî awayî dixwazîna fem bikin ka mêrên wan hatine cem wan an na. Bi vî awayî dewleta Tirk tecavuzê mirovatî, şexşiyet û namusa wan dike. Serbazê cendirma ji dixwaze ku ew ji mêrên xwe weqetûn ji bo wê ji wan re daxwaznamekî dinivîsîne.

Dewleta tirk ewçend hov û zordest e, ku 60 sal in,

mafên xelkekê ji destên wê standiye, bi zor û zilm ew bindest kiriyê û ji aliyê din jî, niha êriş dibe ser erdên dewletek din û dixwaze azadiya xelkê wî derê ji destên wê bistîne. Dewleta Tirk ewçend hov û xwîn-xwar e, ku qanûn û nîzama li aliyê dihele û dixwaze, bi zordariya polis û cendirman, muessesa muqeddes malbatan hilweşîne. Dewleta Tirk ewçend hov û zordest e ku di zikên jinan de li avika mêrên wan digere...

Û bi dû hemû wan tiştan jî, merivên dewletê bi rehetî, derdikevin meydanan û diaxifin.

DI VÊ HEJMARÊ DE

- Nureddîn ZAZA / DEMOKRASÎ ROJHILATA NAVÎN
- HEVPEYIVÎNEK LI GEL PASOK
- M.Ferzênd BARAN / PÊWESTIYA GAVÊN NÛ
- HEVPEYIVÎNEK LI GEL MESÛT BARZANÎ
- HEVPEYIVÎNEK LI GEL PÊŞMERGE
- NÛÇEYÊN DINÊ
- KURD LI SOVYETÎSTANÊ
- HEVPEYIVÎNEK LI GEL ŞÎRÎN

BU SAYIDA

- DOĞAN ÖZGÜDEN / AET'DE KURDÎSTAN
- C. KAMİL / BAĞIMSIZ KURDÎSTAN'A DOĞRU
- M.ÖZTÜRK / SÖZ HALKA KARAR HALKA YETKİ HALKA İKTİDAR HALKA
- C. AYDIN / BİR MİHENK TAŞI : İSMAIL BEŞİKÇİ
- NİHAT BEHRAM / GURBET NOTLARI
- KİRVE KALENDER / BOYALI BASINI OKURKEN
- ARIF ÖZSERİN / KÜRT ROCK MÜZİĞİ VE ÖNYARGILARIM
- DDKO TÜRK BASININDA

MAMOSTE HEJAR

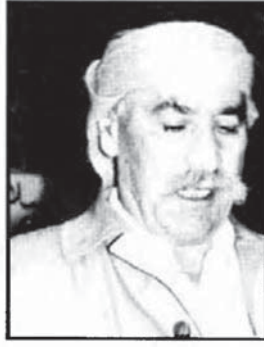
Ez pirozbahiye Kurdistan Press dikem; ez bawer im ku, ewe yekem care gavekî wesa te avetini, û hevî dikem ku ser-bikevit.

Ez amademe her rengî xizmetî bikem û her berhemî xwe bû bihinirim.

MAMOSTE XALIT HESAMÎ HEDÎ

Ez pirozbahiya û Kurdistan Press dikem. Wek ku partiya me (PDK-I) biryar standîbû alikariyê, ezê hemû alikariye di bikem eva ez bikarim. Ev gava hati avitin gavey zor giringe. Serkevîtin dîxwazim.

HECIYÊ CINDÎ

Navê rojnama weye nîşana pir milyonaya ye. Nu emî cî warê xwe girtiye. Baş e-xweş e. De bira bimbarek û pîrozbe; biçirise, gul be û neçilmise.

NURETTİN ZAZA
Ez ji dil û can serfiraziya we dîxwazim. Di listeya nivîsevanan de, navên min ji heye; ez bê serbilind dibim û spasdari ve me.

PARTIYA SOSYALÎSTÎ KURDISTAN (PASOK-Liqê Ewropa)

Bi navê endam û peşmergeyên PASOK, em pirozbayên germtirin li Kurdistan Press dikin û hevîya serkeftinê dîxwazim. Pêwîste Kurdistan Press bibe dengê gelê Kurd. Damezrandina Kurdistan Press bibe dengê gelê Kurd.

Em hevî dikin ku di wextekî nêzik de Kurdistan Press bibe rojnameyekê navendî. Ji ber ku dijminên xwînaxar destûra avakirina rojnameyekê navendî ne daye; rojnameyekî navendî îro pêwîste.

Her bijî xebata Kurdistan Press

YEKÎTÎYA JINAN LI KURDISTANA IRAQ

Em pirozbahiye heve dikin ji bo vî kari, bi rastî ev kare çih e şahnazîye û rizgirtina gelê kurd e.

Em amadane her xizmeteke ji bo Kurdistan Press biken. Eva em bikarin û em hevidarin ku Kurdistan Press dengê me gehînte rixistinê jinên cihanê, li ber vî kar û barê problemên me jin in Kurd 3 bareyre.

Serkevîna heve serkevîna me ye.

KUK (KURDISTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI)

Ji bo Kurdistan Press re Em dîxwazim bidin zanîn, ku bi derketina Kurdistan Press me gelek şa kir. Em hevîdarin, ku Kurdistan Press di têkoşîna Rizgariya Netewî ya gelê Kurd de pêngavek pêş be! Bê guman e, ku Kurdistan Press di vî warî de bîrpirsiyarên xwe dê bine çih. Em bi navê rêxistin, heval û hogirên xwe vî derketina Kurdistan Pressê ji dil û can pîroz dikin û serketinê wê serketina xwe dipejirînin. Silavên şoreşgerî û biratî ji kedkarên Kurdistan Press re pêşkêşin. 21.9.1986

KAWA

Sömürgecilîge ve emperyalistlere karşı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ve Halk Demokrasisi mücadelesinin günümüzdeki kazanımlarından birini de, kuşkusuz gazetecilik alanında atılan önemli adımlardan biri olarak Kürdistan Press oluşturuyor. İsteğimiz bu mevziyi geliştirmek, önemli bir nitelik kazandırmak, ulusumuz ve halkımıza seslenen bir silah haline getirmektir. Yaşayın Bağımsız - Birleşik - Demokratik Kürdistan ve sosyalizm mücadelemiz

TSK

TEVGERA SOSYALİST A KURDISTAN

Bi derketin û belavkirina Kurdistan Press re, em gelek kîfxweş û şa bûn. Em bawer in ku di warê demokratîk de, Kurdistan Press, ev valahî û pêwîstiya rojnamegeriya kurdî ku heye, dê tîke û dê ew bibe dengê Kurd û Kurdistanê.

Ji ber vî kar û barê hevî, em we pîroz dikin.

Bi silavên şoreşgerî.

TKP- İşçinin Sesi (Merkez Komitesi)

Devrimci hareketimizi acil görevlerin beklediği şu dönemde, Kürdistan devrimci hareketinin bölünmüşlüğüne gidermeye yardımcı olacağını umarak, Kürdistan Press'e yayın hayatında başarılar dileriz.

DEVİRİMCİ İŞÇİ

Yüzyıllardır süren baskı ve zulmü yıkmak, Kürt halkının ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesinde sesini daha gür duyurma konusunda önemli görevlerimiz ve sorumluluklarımız olduğu bilinci ile halklarımızın mücadelesine yapacağımız katkı için şimdiden başarılar diliyoruz.

TKP-B

(İsveç bölge komitesi)

Gazeteniz Kurdistan Press'in, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine önemli katkıda bulunacağına olan inancımızı belirtir, sizlere başarılar dileriz.

KENDAL NEZAN

Nûçeya derxistinê rojnameyê agahdarîye bi zimanên kurdî û tirkî ez şa kirim. Di vî warî de bê guman valahiyeke mezin hene. Hêwidarim ku ewê welatparêzên Kurd hemû bi bîrpirsiyarî û fîrehîdîtinî bilivin, herekî di tînga xwe de, li gora karî û zanîna xwe arîkariya we bike. ...daxwaziyên min ên serketinê.

ZAMANÎ

Kürdistan Press'in belli bir boşluğu dolduracağı inancını içimde taşıyarak sizleri içtenlikle kutlar çalışmalarınızda başarılar dilerim.

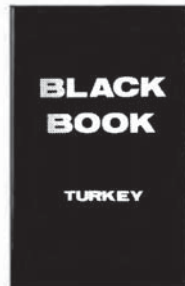
Kitabeler yazar beni Adıma Kürdistan derler İnkâr etmek üzer beni Adıma Kürdistan derler

★ Bende güneşten kopmuşum Ateş, su, toprak olmuşum Kendime bir yer bulmuşum Adıma Kürdistan derler

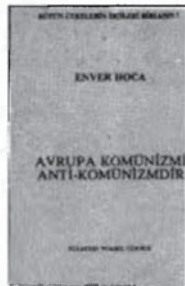
★ Tarihte bilmez yaşımı Hep vermişim savaşımı Kim görmüş mezar taşımı Adıma Kürdistan derler

★ Karduka en ilk adımdır Kawa benim evladumdır Newroz benim bayramımdır Adıma Kürdistan derler

Kurdistan Press'in ön çalışmaları esnasında 32 yayınevine çağrıda bulunmuş; yayınlanmış ve yayınlanacak olan kitaplarının ilk iki sayıya ücretsiz olarak tanıtacağımızı, edinme adresini vb. okuyucuya duyuracağımızı belirtmiştik. Elimize ulaşan yayınların bir kısmı sunuyoruz.

MİLİTARİST DEMOKRASİ ÜZERİNE KARA KİTAP
Büyük forma, resimli, 408 sayfa, İngilizce.
İsteme Adresi: İnkâr-Türk, Rue des Chartrains 38, 1040 Bruxelles-BELGIUM

AVRUPA KOMÜNİZMİ ANTI-KOMÜNİZMDİR
Enver HOCA.154 sayfa.6 DM.
İsteme Adresi: İŞİK Druck Verlag, Ferdinand Str. 4, 5000 Köln 21 BRD

SOSYALİST DEVRİM VE KADIN KURTULUŞ MÜCADELESİ
İsteme Adresi: M.Göçlen, BP 50, 75 865 Paris Cedex 18, FRANCE

KÜRTLERDE SANAT
Nergîza Torî, resimli, 104 sayfa. 25 Skr.
İsteme Adresi: Dengê KOMAL, Öshvringen 42 İv, 163 73 Spånga-Sweden

TARA SÄTTERI
GÄRDEBYPLAN Ö 163 74 SPÅNGA-SWEDEN

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka

24 SEPTEMBER / ÎLON • ONSDAG / ÇARŞEM 1986

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 54
Redaktion sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B.Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

Kürdistan'da Zulum ve Zorbalık Devam Ediyor !

Kuzey kurdistan bizzat cuntacı devlet başkanı Evren ile beraber Cumhurbaşkanlığı konseyi üyelerinin (12 Eylül darbesini yapan 4 kuvvet komutanı'nın) yönetim ve denetimi altında katı ve amansız bir devlet terörü altındadır. Baskı ve terör kara kuvvetleri omutları tarafından yönetilip yönlendirilmektedir. Suriye-Türkiye sınırlarının keştiği noktada itibaren bütün sınır şeridi özel bitişirilmiş ordu birlikleri ile doldurulmuş durumdadır. Diyarbakır'dan havalanan jetler, Güney Kürdistan'daki kurtarılmış bölgeleri sistemli bir biçimde bombalamaktadır. Kızıltepe jandarma tugayı yeni birliklerle takviye edilmiş, Yozgat ve wKayseriden getirilen komandolarla beraber, kudrtadrılmış alanlardaki Kürt köylerine, savunmasız sivil halkın beslenme ve barınma merkezlerine baskınlar düzenleyerek katliamlar yapmaktadır.

Irak devlet sınırlarını tecavüz ederek Kürdistan'ı bombalama eylemlerinin bittiği ifade ediliyor. Ama, o günden bu yana 8 kez Türk jetleri aynı bölgeyi bombaladılar. Ayrıca sınıra üstlendirilen helikopterler ormanlara yangın bombası atıyorlar. Karşı-devrimci aşiretlerin verdiği bilgilere ve çizdikleri krokilere göre su kaynaklarını zehirli ilaçlar püskürtülüyor.

Türk ordusunda mensup 30 binden fazla asker sınır boyunca mevzilenmiş durumda...Yer yer pheşmergeyle cephe savaşına giriliyor. Yer yer karışıklık mevzilerde savaşa hazır bekleniyor.

Sınır köyleri, kasaba ve illerde yoğun bir denetim var. Halk ısrarlı bir şekilde ihbarcılığa teşvik ediliyor. Şeker, çay, sigara, un tuz gibi yiyecek maddeleri, her türlü tıbbi malzeme devletin ya da acanlaştırılan esnafın denetimi altında.

Seçim yarışması içinde lafazanlık yarışına giren parti liderleri tepe tırnağa askerleştirilen devlet aygıtını ve bu aygıtın tepesine tüneyen cuntacı genellerin vahşetini gözlemlemektedirler. Sosyalist solun toplumsal muhalefetten kopuk olması, anti-militarizm temelinde yürütülen burjuva demokrasisi mücadelesini saptırıyor.

Öte yandan, haphanelerde binlerce tutuklu ölümlerle boğazlaşmaktadır. Evler basılmakta, kadınlara, kızlara sataşılmakta, erkekler toplanıp kışlalara götürülerek sıra dayatılmakta, işkenceden geçirilmektedir. Bunların çok az bir kısmı basına sızdırılmakta. İşkenceden sonra, kurşuna dizilen Sıddık Bilgin bunlardan biri... Son günlerde meclise getirilen Necla Yüce ile ilgili olanı da bir diğeri. Bir kadın kocasının eve gelip gelmediğini kontrol amacıyla menî kontrolü için candarmaya sevk ediliyor. Necla Yüce'nin kadınlığına, kişiliğine tecavüz ediliyor. Jandarma üsteymeni kendisine zorla boşanma dilekçesi imzalatıyor.

Bir devlet ki, kendi toprakları içinde yaşayan 10 milyonluk bir ulusa karşı 60 yıldır sürdürdüğü vahşetle yetinmeyip, sınır komşusu bir devlet içinde kendi kurtarılmış topraklarında yaşayan bir halkın bağımsızlığına, özgürlüğüne saldırarak ilkel ve vahşi bir kafaya sahiptir. Bir devlet ki, anayasası ile güvence altına alınan ve kutsal sayılan aile kurumunu polis zoruyla, jandarma kasatürasıyla yıkmaya çalışıyor. Bir devlet ki, genç kadınların döl yatağında menî topluyor.

Ve sonra bu devleti yönetecek olanlar büyük bir rahatlıkla meydanlarda nutuk atıyor.

NUREDDİN ZAZA

DEMOKRASİ Ü ROJHELATA NAVİN

Li gora rojnameya Milliyet à 2/5 û 4/5 1986, serokwezîrê Tirkîyê, Turgut Özal, di wêneguhêzê de (televîzyon) gotiya ku ji îro bi şûn da ewêguh bidine rewşa aboriya Nîvro-Rojhilata Tirkîyê û ji bo pêşveçûna wê pir pere birrijînin. Lê, ewî bi ser de ajotiyê ku hilweşandina sedşalan ne di rojekê, ne jî di salekê de tê ava kirin.

Heçî Demirel e, bi ya wî, di bin saha eskeran de, bi dagirtina zindanan bi azadî û aşîtxwazan, ne xweşiyên Tirkîyê nayine derman kirin û pêşveçûn çêbabe. Gotî-nên Demirel li ciyê xwe ne: Tirkîyê, bi timamî, demokrasiyê dixwaze. Ev doza piraniya gelên Tirkîyê ye. Lê, divê ku Demirel û hemî demokratên Tirkîyê xweş bir bibin ku demokrasi, bi tenê bi dîrketina Eskeran jî ser hikim bi ci nayê. Îro, herwekî peyayên wek İsmail Beşikci dibêjin, danîna demokrasiyê rast li Tirkîyê bê naskirina hebûna mîletê Kurd û heqên (mafên) wî yê netewî saz nabe.

Dişa, di van hejmarên Milliyet de, me xwend ku serokwezîrê kevn, Suleyman Demirel çûye Ûrfeyê û li wê gotarek daye. Ewî di gotara xwe de gotiyê ku nexweşiyên welêt bi lenê bi pere nayine derman kirin. Rakirina van nexweşiyên bê demokrasiyê nabe.

Demokrasiyê welê Rojhelata Navîn tevde pê hewce ye. Demokrasiyê welê ku gelên wê bigehîne hev û, şuna hevkuştin, xwînrijandin û hilweşandinê, di konfederasiyoneke mezin de, jî-neke birati, tevkari û xweşiyê ji van re bîne. Welatên Ewropaya Rojava ber bi laş û gewde kirina ve armancê ve dimêşin. Ez hêvîdar im ku gelên Rojhilata Navîn jî, rojek berî rojekê, vê rîya ha bigirin û vê mintiqeya ha ya dewlemend ji xwe re bikine bihuşt. Ji bo vê yekê, divê ku berî tiştî, Kurd dev ji eşîrtiyê berdin, desêten xwe bidine hev û yekîtiyê xurt pêk binin.

Turgut Özal mikur tê ku paşdemayîna Kurdistanê bi destê Dewletê çêbûye: Dewleta Tirkîyê Osmanî û piştre Dewleta Tirkîyê Kemalî. Niha, piştî ku ji milletî Kurd şiyar bû, dest bi doza serbestî, azadî û serxwebûna xwe kir, di vê rê de xwe avetê xebatê û fedekariyê mezin nişan dan, çavên berpirsiyarên Ankara vebûn. Îro, dixwazin ku, ji alikî bi zora tîfingan û ji aliyê din jî bi zora çend milyonên dolar dengê mîletê Kurd bidine birin û ew bi xwe di xweşî û serfiraziyê de bijn.

TÜRKİYE'DE HARİTALAR YARGILANIYOR

□1911 Yılında Basılan Haritaya "Bölücülük" Davası Açıldı.

Kuşadası'nda Osmanlı dönemine ait haritayla "bölücülük" yaptığı gerekçesiyle hakkında "komünizm propagandası" yapmakta dava açılan rehber Muzaffer Ersin Konuk'un 15 yıla kadar hapsi isteniyor. Osmanlı döneminde 1911 yılından

önce Almanya'da basılmış olan haritanın üzerinde, Kürdistan, Ermenistan ve Lazistan topraklarının gösterildiği harita, sanık Muzaffer Ersin Konuk'la beraber İzmir DGM'sinde görülmektedir.

GENE İŞKENCE

□Yeni bir işkence olayı daha hasıraltı ediliyor.

Ankara Yenimahalle Polis Karakolu'

nda gözaltına alındıktan sonra şüpheli bir şekilde boynun kemiği kırılarak ölen Yüksel Tokdoğan için savcı: "ölümün düşme sonucu" meydana geldiği gerekçesiyle takipsizlik kararı verdi. Yaklaşık 2.5 ay önce gözaltına alınan Yüksel Tokdoğan'ın daha sonra cesedi bulunmuştu.

KANUNSUZ KANUN

□İşgal ordusunun "sınır ötesi" saldırıları

nı yasallaştıran kanun hükmündeki kararname çıkarıldı. Bundan böyle İşgal ordusunun saldırılarını Sıkıyönetim Komutanları ve il valileri icra edebilecekler.

EKONOMİDE ÇÖKÜŞ

□İstanbul'da Ağustos ayında 23 milyar 578 milyon 819 bin lira tutarında toplam 48542 senet protesto edildi. Protesto gören senet sayısı geçen yılın aynı dönemi-ne göre % 566 oranında arttı.

24 İLON 1986

Adete: Weşanek nû bi şiklekî gelemperî ji bo çî derdikeve daxwaza wê çî ye; bi pêşgotinekî dide zanîn. Min pêkanîna ve yekê di Kurdistan Press'e de piştê çend hejmaran çêtir dit.

Kurdistan Press weşana xwe û sebebên wê ne tam be jî da xwiya kirin. Dawiya wê em dê di jîyanê de bi hev re bibînin.

Li gel ve yekê jî ez bawer dikim ku Kurdistan Press, di tekoşîna hebûna gelê Kurd de, ku li ser wê gelek êrîş hene, piçûk jî be, wezîfa xwe bi cih bîne.

Ez sipasê hevalên ku, di kar û barên ve rojnamê de alikariyên xwe ji min texsîr nekirin, dikim. Ez hêvîdarim ku bîr û baweriyên wan vala neçin.

Ez wazîfe qebûl dikim ku hîrmet û silavên kedkarên Kurdistan Press'ê: jî kesên ku di sinoran de cesedên xwe yê perçekirî hiştin û jî nav me çûn, kesên ku li dijî lêdan, işkence, zîlm û zindanan li berxwe didin, jî pêşmergeyên qehreman ku canê xwe di rêya şoreşê de feda dikin, jî jinên Kurd yê fedakar û jêhatî, jî dê û xwişkên me, jî insanên me, ku di bin zilma koledariyê de dimalin, jî militanên bê navîşan û welat re pêşkeş bikin.

Ew kes in ku di dilê me de qehrekî bi êş in û di ronahiyên bîbokên çavên me de pêdikevin û vedimrin... Ger Kurdistan Press, liberxwedana van insanên me jî bo nêrina giştî re karibe bide zanîn, wê çaxê wezîfa xwe dê bi cih bîne.

Ji bo rojname jî dixwazim van tiştan bibêjim; rojname, bi gelemperî di çend hejmarên pêşî de de bala xwe bide li ser rexne û gotînan xwendevanên xwe. Em rûpelên rojname di van hejmarên pêşî de li ser ve bingehê rêz bikin. Piştê re, rûpelên rojnameyê li gor daxwazên giştî de bigihe sistemê bigehin.

Piştê xebatekî dirêj em hejmara yekdanî diweşînin. Piştgiriya Kurdistan Press'ê bikin. Rexne û pêşneyarên xwe pêşkeş bikin. Em dê Kurdistan Press'ê bikin weşanek netewî!...

ORHAN KOTAN

24 EYLÜL 1986

Adettir: Yine bir yayın, genellikle niçin çıktığını neler yapmayı planladığımı bir ön yazı ile açıklar. Ben Kurdistan Press'de bunun bir kaç sayı sonra yapmayı daha yararlı gördüm.

Kurdistan Press, yeterli olmamakla beraber genel olarak çıkışını, gerekçelerini duyurabili. Sonuçlarını pratik içinde hep beraber göreceğiz. Bununla beraber var olma hakkına tecavüz edilen Kürt halkının var olma mücadelesinde küçük de olsa bir görevi yerine getireceği inancındayım.

Gazetenin ön çalışmalarına katılan, bana destek ve moral veren bütün arkadaşlara şükran borçluyum. Kurdistan Press'in onları güvenini ve inancını sarsımayacağımı umuyorum.

Gazetenin bu ilk sayısında bana verilen bu küçük köşede, sınırböylarında parçalanmış cesetler bırakarak aramızdan ayrılanlara, işkenceyle, zulumla, zindanla boğuşa boğuşa direnenlere, doğuşenlere, bütün bir ömrünü ihtilale adayan yiğit yürekli peşmergelere üretken ve fedakar Kürt kadınlarına, analarımıza, bacılarımıza, yoğun bir yoksulluğu, bitip tükenmeyen sömürgeci zulmu yaşıyan insanlarımıza "vatansız" ve adresiz militanlara Kurdistan Press çalışanlarının saygılarını, selamlarını da iletmeyi bir görev sayıyorum. Onlar ki bizim yüreğimizin içinde sancılı bir hüznün olarak duruyor, gözbebeklerimizdeki öfkeli prıtlılarda da yampı sönüyorlar. Kurdistan Press, eğer bu insanların, bizim insanlarımızın direnmesini-mücadelesini geniş yığınlara, dünya halklarına duyurabilirse görevini yerine getirmiş olacaktır.

Gazete ile ilgili olarak da, şunları belirtmek istiyorum. Gazete ilk bir kaç sayı genel olarak okuyucudan gelecek eleştirileri dikkatle dinleyerek şekillenecektir. Bu ilk sayılarda genel bir serpmeye anlayışı içinde sayfaları düzenleyeceğiz. Daha sonra gazetenin sayfaları genel olarak talepler de göz önüne alınarak belli bir sisteme ulaşacak.

Kurdistan Press'e destek olun, eleştiriler ve önerilerinizi iletin. Kurdistan Press'i ulusal bir yayını haline getirelim.

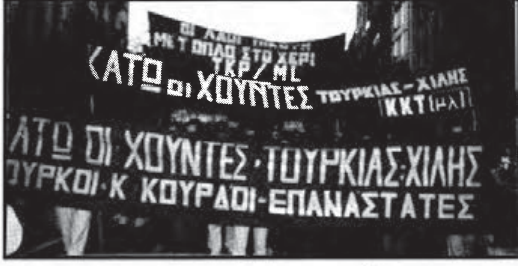

HİKÜMETA TIRKIYÉ HAT PROTESTO KIRIN

[Brüksel • ANK] / Komela INFO-TÜRK civnêkê çapê li salona Î.PC (International Press Centre) çêkir. Di wê civînê de Info-Türk agahdarîyên gelek heja li ser rewşa îro yîn a Tirkîyê û Kurdistanî Tirkîyê dan û bi alkariya wêne û belgan îspat kir ku tu demokrasî û matên mirov û gelan li Tirkîyê tune.

Gelek rojnemeyan, rêhîstînen Belçikî û biyanî, serokê Grupa Sosyalîst a Parlemantoyê Ewropa û berpîrsiyarekî jî grûpa "Arc-en-Ciel" beşdar bûn wê civînê. Şeş rojnemeyên belçikî û radyo li ser wê peyivîn.

Ji destpêkê heta dawîya civîna Halefoglu bi C.E.E. re, ango jî saet 11 heta 13, rêxistinên kurd, türk, ermenî û yunanî li hemberî Parlemantoyê Ewropa rawestayîyan û wê civînê protesto kirin. Bihezani bi saya Yunanistanê Tirkîyê negehişt daxwaziya xwe. Lê ku -mixabin- ewê axatînen dîr û dirêj li ser wê pîrsê çêbînin.

Civna Tirk li Atina jî hat protesto kirin

6. YILINDA 12 EYLÜL

12 Eylül 1980 darbesi altıncı yılında, bir yandan süngürün gölgesinde demokrasi mücadelesi (!) verilmeğe çalışırken, diğer yandan devletin tepesinde oturan cuntacı generaller ve onların anayasalarına, ceza yasalarına, kurumlaştırmaları askerleştirilmiş devlet aygıtlarına, Kürdistan'da sürdürülen zulme ve teröre rağmen politik partiler seçim alanlarında boy gösterdiler. Halkı sersemletiren seçim yaygamları arasında 12 Eylül gibi vahşi ve zalim bir dönem ve onun uygulayıcıları dokunulmaz bir yerlerde çalışıldı. Bütün sorunlar Özal hanedanı ve çanak yalayıcıları üzerinde toplanmaya çalışıldı. Süngürün gölgesinde ayakta durmaya çalışan siyasi partiler birbirleri ile dalışı durdular.

12 Eylül marksist sol ve diğer ilerici-demokratlar tarafından ise lanetlendi. Avrupa'da ve Türkiye'de protesto edildi.

Fransa, Hollanda, İsviçre, İtalya, Avusturya, Avustralya ve Alman'yada çeşitli şehirlerde yürüyüş ve mitingler düzenlendi. Bu yürüyüş ve mitinglerde ve ayrıca diğer bölgelerde tertip edilen gecelerde, sokak gösterilerinde ve salon toplantılarında 12 Eylül askeri darbesi, darbenin anti-demokratik uygulamaları, baskıları, şikenceler ve katliamlar teşhir edildi ve lanetlendi. Bu arada bir çok örgütün bildirileri dağıtıldı ve yine 12 Eylül darbesini teşhir ve protesto için, parti binaları ve benzeri yerler belirli bir süre için işgal edildi.

Türkiye'de çok geniş tedbirler alınmış olmasına karşın bir çok illerde 12 Eylül darbesini protesto eden bildiriler dağıtıldı ve protesto eylemleri düzenlendi. Polis ve askeri güçler bu eylemleri engelleyemediler.

Almanya'nın Duisburg kentinde yapılan mitingde 12 Eylül lanetlendi

12 Eylül ile ilgili Türk burjuva partilerinin liderleri ise şunları söylediler: Başbakan Turgut Özal Antalya'dan Burdur'a giderken, gazetecilerin sorusu üzerine 12 Eylül darbesi ile ilgili şöyle dedi: "12 Eylül'ü yapanlar varmak istedikleri noktaya varmışlardır. 12 Eylül demokrasîyi geri getirmiştir."

Ana muhalefet lideri Erdal İnönü'nün görüşü de şöyle: "Harekâtın Türkiye'de iç savaşta varan anarşi dönemini ortadan kaldırmak ne sağlıklı bir demokrasi yeniden dönem için yapılmış bir müdahale olduğunu biliyoruz. Aradan altı yıl geçti, nereye vardığımızı doğal olarak düşünüyoruz, çünkü 12 Eylül harekâtının kendisi, başarıları ve hataları ile tarihe mal olmaktadır. Demokrasi, halkın sahip çıkması ile Türkiye'de yeniden sağlıklı bir çerçevede yerleşmeye, çalışmaya başlamıştır."

Kapatılan CHP müstafi genel başkanı Bülent Ecevit gazetecilerin ısrarlarına rağmen 12 Eylül ile ilgili görüşmelerini açıklamamıştır.

Kapatılan AP genel başkanı Süleyman Demirel ise: "12 Eylül müdahalesi fiili bir durumdur. Bunu tartışacak değilim. Esasen kanunlar manidir ve zihinler bir değildir. hassasiyetler ortadan kalkmış değildir." şeklinde konuşmuştur ve 12 Eylül ile ilgili görüşünü açıkça belirlememiştir.

Onlarca isyanla kendi varlığını en açık biçimler içerisinde ortaya koymuş olmasına rağmen, türk sövencerine örtbas edilmeye çalışılmış olan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi verilen haklı mücadelenin doğal sonucu olarak artık hiçbir kesim inkar edilemez bir gerçeklik olarak kendisini dosta düşmana kabul ettirmiştir. Düşmana kabul ettirmek elebette zor bir şey. O, inkar edilemezlik için elinden geleni yapmaktaki kendi açısından haklı. Ama, bağımsızlık, özgürlük, eşitlik şiarlarını aynı terimlerle dile getiren dostlara kabul ettirememek; acı olan işte bu.

Ezilen halkların bir çoğlarının verdikleri ulusal kurtuluş mücadeleleri dost olması gerekenler tarafından fazla zorlanmadan kabul edilmiştir. Ama Kürd halkının verdiği mücadele, çoğu zaman, dost olabileceği güçler tarafından da tanınmak istenmemiş, bunca şehitten sonra dahi zorlamalarla yüz yüze gelmektedir. Kürdistan'ın diğer parçalarında karşılaşılan şoven yaygınlara benzer benzer bir biçimde, Türkiye Kürdistan'ındaki mücadele de, acı da olsa, solun sosyal şoven ön yargılarına karşı mücadele vermek zorunda kalmıştır. Bugün dahi bu önyargılara alışılmış olduğumuzda söylemek ancak iyimserlik olabilir. Zira, hiçbir siyasal analize gerek görmeden siyasal rejimlerin karakterini kolayca tayin edebilenlerin, herhangi bir afrika ülkesinin sömürge olduğunu çok fazla bir şey bilmeye gerek görmeden kabul edebilenlerin, Kürdistan üzerine ortaya

konan bunca bilimsel veriyse rağmen, onun sömürge olduğunu anlayamayanların nedenini bizim için olanaklı olmuyor. Olmuyor; Kürd halkının dostu olduklarını söylemeye devam ettiklerinden dolayı. Yoksa bilimsel analiz bize geçeceği gün gibi gösteriyor: Sosyalizm hala "türklük"ünü unutuyor; "türklük"ünü birazcık hatırlamaya kalkışınlar ta hamulsüzlüğü, kolayca milyetçilik suçlamasına, sahte enternasyonalizm siperlerine girerek sorunu karartma çabalarına yol veriyor.

BAĞIMSIZ KÜRDİSTAN'a DOĞRU

C. KAMİL

Sözde türk sosyalistleri kürd sosyalistlerinden birliği savunmasını bekleyerek Leninizm hatırlatması yapıyorlar. Bu kadar bile egemen olmaya ne kadar alışımlı olduğunu göstermeye yetip de artıyor bile. Kürd sorununu kendisini eylemleri biçiminde dayatmadan önce ve hatta sonra, kaç örgüt sorunu ciddi bir biçimde üstlenmiş ve bu konudaki görevleri layıkıyla yerine getirmiştir? Kurtuluş hareketi bu konuda üzerine düşeni ortaya çıkışından itibaren yerine getirmiştir ama bu durum diğer

DOĞAN ÖZGÜDEN

AET'de KÜRDİSTAN

Türkiye AET'ye girmeli midir, girmemeli midir? Girecekse, ne zaman girmelidir?

Aşlında, böyle bir sorunun cevabı, Özal'ın karakuşu hükmüyle değil Türkiye halklarını temsil eden tüm politik güçlerin seslerini özgürce duyurabildikleri bir dönemde uzun tartışmalardan sonra verilebilir. AET'ye katılmak koşullarına fazlasıyla sahip bir İngiltere bile, işçi hareketinin karşı koymasına nedeniyle, böyle bir karara yıllarca sonra varabilmiştir.

Diyeлим ki iş acele getirilip katılma kararı vermiş ve AET'de Türkiye'yi 13. üye olarak sinesine basmış olsun. Schuman Alanı'ndaki dört kanatlı Berlaymont'un önünde Türk bayrağıda diğer 12 bayrağın yanında AET dalgalanmaya başlamış, AET'nin mavi bayrağındaki yıldız sayısı 12'den 13'e çıkmış olsun. O andan itibaren Türkiye'nin sosyally ve ekonomik planda karşılaştığı sorunların neler olacağını hesaplamayı uzmanlarına bırakıp, bir nebze kurgu- siyaset yapalım.

Orneğin, Avrupa'nın politik bütünlüğünü "emek Avrupa'sı"nın gerçekleşmesi yolunda önemli bir aşama olarak yorumlayan sosyalist ve hattâ komünist partileri için, Avrupa parlamentosunda bir ülkenin sınıf partilerinin temsili " olmazsa olmaz" koşuldur. Avrupa Parlemantosunun Komünistler ve Bağlaşıkları grubu'nda Türkiye'nin temsil edilmediği diye bir şey düşünülemez bile.

Denebilir ki, "Ne gam... kemalist geleceğimiz ne güne duruyor? Üçüncü Enternasyonal'a şirin dövrünmek için resmi komünist partisi hak kurdurulmamış mıdır bu ilke-de?" Kurdurulmasına kurdurulmuş ama, o partinin yetki belgesi pavya gibi buruşturulup gönderilenlerin suratına bir güzel çarpılmamış mıdır?

Yine denebilir ki, "O başka bu başka... Bugünkü Türkiye'yi olduğu gibi Avrupa Konseyi'nde başına batan Avrupa, resmi'lerinde başına basacak kadar hazımlıdır."

Hazımlı olmasına hazımlıdır ama, bir başka faktör, en hazımlı boğazlara bile bir kılıç gibi saplanmayacak mıdır? Türkiye işçi sınıfının nesnel ve öznel gelişme düzeyi... Her on yılda bir indirilen darbelerin tahribatı ne denli büyük olursa olsun şifri nicel olarak büyütmekte, niyel olarak bilenmektedir. Örgütsel bölünmüşlükler gün gelir aşılır.

Önemli olan sınıf nesnel gelişim sürecidir. Ve de o sınıfın gelişim şeklidir. Onun Avrupa işçi sınıfıyla kaynaşmış göçmen müfrezeleri, sürgünde uluslararası ilişkileri geliştirmiş, derinleştirmiş militanları daha şimdiden Emek Avrupa'sına entegre olmuştur. Dar ederler Avrupa'yı "resmî"lere de, eferdilerine de...

Kurgu- siyaset'in daha da "paradoksal" bir başka yanı... Türkiye'nin AET'ye olması üyeliği, aynı zamanda, Kürdistan'ın yüzölçümüyle ve nüfusuyla en büyük parçasının Avrupa Topluluğu'na entegrasyonu değil midir?

Ne denli görmezlikten gelinirse gelinir, Kürdistan'ın sürgündeki evlatları, Avrupa'nın sosyal ve politik yaşamında artık etkin olarak vardır. Kürt diasporası, yayınlarıyla, dernekleriyle, partileriyle, eylemleriyle Avrupa topluluğunun şimdiden önemli bir üyesidir. Şovenist Türk hükümetinin ve onun avrupadaki misyonlarının ve gönüllü fedailerinin tüm engelleme çabalarına karşın, Kürt dili ve kültürü Avrupa'da yeniden hayat bulmuş, yeşerip serpilmiştir. Kök salmıştır Kürt kökenli göçmen işçilerin bağrında.

Türkiye'de iken "Türkiye Halkları" deyimini bile bölücülük sayan, Kürt halkının haklı mücadelesini yürütenleri ve onlarla dayanışma gösterenleri "empyalizme hizmet"le suçlayan ya da "Kemalizm"le ittifak", "Atatürkçü subayları kazanma" adına bu konuyu e geçmeye yeğleyenler Avrupa'nın bu yeni gerçeği önünde çark etmemiş midir, Kürt örgütleriyle başlaşıklık kurmak için birbirleriyle yarışır olmamışlardır?

Böylesi bir ortamda, AET'ye 13. üye olması bir Türkiye'de Kürt halkının dilinin ve kültürünün varlığını sürgit inkâr edilmesi, edilse bile bunun Kürt halkının temsilcileri ile hergün dialog halindeki Avrupa kurumlarına kabul ettirilebilmesi olası mıdır?

Dahası... tam üyelik halinde, üye ülkelerin geri kalmış bölgelerine özel yardım fonunun kullanımı da gündeme gelecektir. Türkiye Kürdistan'ın 13 üyeli Avrupa Topluluğu'nun en geri bırakılmış bölgesi olarak bu fonu yararlanmayacağı fazla hak eden bölge olmayacak mıdır? Bu bölgesel yardım fonu Özal'ın "fak-fuk fonu" değildir ki, iş bitirilerin bir fetvası ile gelişigüzel talan edilsin. Bu fon, Kürt halkının Avrupa'daki temsilcilerinin yakın denetimini ile Türkiye Kürdistan'ına kullanılacaktır. Hem de, bu bölgede yaşayan halkın kendi öz dilinin ve kültürünün kullanılması ve geliştirilmesi kolu ile...

Var mıdır buna Evrenler, Özallar? Sözün özü: Özal'ın büyük bir ıstı-yakla açmaya çabaladığı AET partisi, aslında Türkiye halkları için getireceği bir dizi sosyo-ekonomik sorununu yanı sıra, onun temsil ettiği düzeni de binbir açmazda sürükleyecek bir Pandora Kutusu'dur. *Hele gün ola, kulu açıla...*

diğer örgütlerin ortaya koymuş olduğu tutumu ortadan kaldırmaz ve yaratılmış olan güvensizliğin bir anda silinmesini getirmez. Kürt devrimcilerini, kendi Türk milliyetçiliğiyle itmiş olanların milliyetçilikle suçlamaya kalkışması yavuz hirsizlik değil, yavuz yüzüzlüktür.

Kürt halkı zorlu bir mücadeleyle yüzyüze; dört bir yandaki düşmanıyla çarpışacak. Kendi sömürücüleri ve sömürgecilerinin işbirlikçileriyle çarpışacak. Ayrıca dost olması gereken güçlerin saldırılarını da göğüsleyecek. Ama tablo hep böyle kara değil. O karanlıklar içerisinde aydınlık noktalar da ve bunlar gün geçtikçe genişleyip karanlığı boğuyorlar. Türk halkı da günbegün başka halkları ezen halkların özgür olmayacağına öğreniyor. Bu doğrultudaki mücadelesini geliştiriyor. Kendisini karanlığa doğru önderlik etmekte devam eden örgütleri yavaş yavaş tanıyor ve onları karanlıklar içerisinde yalnız bırakacağı günler yaklaşıyor.

Kürdistan halkının bağımsızlığı, doğrultusunda atılan her adımı desteklemeyi ve sahip çıkmayı bu güne kadar temel örgütsel görevlerimizden biri olarak benimsedik ve bunu varlık nedenlerimizden biri olarak gördük. Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini duyurmaya ve ona katkıya çalıştığına inandığımız bu adımı da başarılı olmasını gö-nülden diliyor, Kürdistan Basını'nın özgür ve bağımsız Kürdistan'da gerçekleşeceğine olan inancımızla devrimci se-lamlarımızı iletiyoruz.

Bijî Kurd û Kurdistan Bijî Pêşmerge

□ Roja 26'ê Gulanê me bi 30 pêşmergan dest bi şoreşê kir, îro hejmara pêşmergan bêtirî 10 000'an in. Ji bilî 30 000 bargirî netewî hene.

□ Îro zêdetir 10 000 km² di bin desthilatiya pêşmergên Kurdistanê de ye.

□ Di sersala damezirandina Partî Demokratî Kurdistan-Iraq ya 40'an de, muhabîrên Kurdistan Press bi serokê parti Mesut BARZANÎ re li ser birsiyarên şoreşê mijul bûn.

Em berpirsiyarê wan tiştên, ku li nav Tirkîyê de tên kirinê ninin.

Problema Kurdî nav Tirkîyê de heqîqetê ye. Û bêtirê 12 mîlyon kesan in.

Ev problem an îro an jî sibêh wê biteqe.

Ji ber vê inkara hebûna gelekê 12 mîlyonî maqul nîne.

Ger rejîma Tirkîyê zorkariya me bike, emê mitlaqa berxwedana xwe bikin.

Di gel hezên demokrat-şoreşger yê Tirkîyê hevkarîyê bikin û warî xebatê da rastbin.

□ Bo kerema xwe bi kurtahî derbarî dîrok û têkoşina PDK-I' de me agahdar bikin.

□ Paşt çend rojên di emê ahengekî pêkbinin li ser bir hatina çil saliya damezrandina partiya me.

Di wan çil salan de partî, serkirdayetiya xebata gelê Kurd kiriye. Mezintirîn xizmeta partiye jî bo gelê Kurd ew bû, ku jiyana netewî çande nav gelê Kurdistanê de û nehişt planên dagirkeran serbikewin, ku navê Kurdan nehilên.

Partiya me rolekî karîger (aktîf) hebû, li amedekirina şoreşa 14 Temmuzê ya 1958, her wisan, partî serkirdayetiya şoreşa îlonê kir, û em nikarin Partî û Barzanî jî hev cida bikên û her wextî behsî xebata Barzanî bête kirin. Partî mîratxwerê wê xebatiye.

dî sala 1976 an de pêxist û îro dibin ku ew şoreşên bûye vaqayek û hemu kes mecburbûne îtirafê jî bo hebûna wê biket, ji ber ku indî gelê Kurd heyê û çiyayên Kurdistanê hene, partî roj bi roj berbipêş diçe.

kim, li ser wan alikariyên ku wan jî bo me kirine, her wisa jî spasiya birayên heja, Kurdên li Lubnan û Iranê dikim, ku gelek alîkari di wî warî de jî bo me kirin.

□ Şoreşa Gulanê di nav welat û derve-

dwelatan tê de beşdar bûbûn, û probleme gelê Kurd bi rastî cihêkî taybetî û xuyandayî bû. Di nav kongrê de, ew jî vedgeryit ku bo ew qurbanîyên gelê Kurd dayin, her wiha pêwîst e ku sipasiya birayê giran qedir MUAMMER KADDAFÎ bikim, ku rolekî serekî li piştgirtina problema kurdî dît.

□ Çiqas axa Kurdistanê di bin desthilatiya pêşmergan de ye, jiyana û xebata pêşmergan çawa ne?

□ Îro zêdetir li ser deh hezar (10 000 km²) kilometêr çarçîl di bin desthilatiya pêşmergên Kurdistanê de ne û bi piyewaniya gelê Kurd hatîye rizgarkirinê.

Jiyana pêşmerge pêktînin, ew bir û baweriyên pêşmergêyên sebebî bingehîne, ku jî bo xwe ragirtina berxwedana wan, ne ku, jiyana hevwax rehet û hêsan nîne.

□ Navçeyên rizgarkirî de jiyana gelê Kurdistanê çawa ye?

□ Jiyana gelê Kurd li navçeyên rizgarkirî de bi azadî ye, bi demokratiye. Her çendî wisa jî kêmasî gelek in. Lê belê hiç tiştêk jî azadiyê xweştir nîne û azadî hemû kêmasiyan berkenar dike.

□ Wê çawa û di kîjan rewşê de dest bi şoreşa Gulanê kir?

□ Paş şikestina 1975, du mehan de me destur jî Barzanî girt, û me destpêka rêxistina dubare kir, ku çaxî komek name hatin aliyên rêxistinên partiye yê di nav welat. Her çend dijîyatiyek dijwar hate kirin, dijî rêxistin û "SAWAK" zor hevalên me teslîmê rejîma Iraqê kirin. Li ser wê halê gelek hevalên me karîn xwe derbasê hundirî welat bikin, û hinek jî çûne derveyî welat û li nav welat û derveyî welat rêxistinêk seîanserî hate damezrandin, û ew bû li 26.05.1976' an de şoreşê carek din destpêkir.

Pewîste ku bête gotinê piştewaniya gelê Kurd hêzek mezin da me, ku em sor (hişk-kararî) bin ser bername xwe, û li rê de pêwîst dizanim sipasiya birayên heja li Kurdistanê Tirkîyê (PDK-T) û Partî Demokratî Kurdên li Suriyê bi

yî welat de, îro di çî rewşê de ye?

□ Roja 26'ê Gulanê, me bi 30 pêşmergan dest bi şoreşê kir. Îro hejmara pêşmergan bêtirî 10 000'an in. Ji bilî 30 000 bargirî netewî hene. Şoreşa Gulanê îro heviya gelê Kurd e di nav welat de; ger piştewaniya gelê Kurd neban nedigeheste wê naverokê, belê em bawer in ku roj bi roj şoreş wê pêşvetir biçe li ber vê ye ku gelê Kurd li gel şoreşê de ye, çî di nav welat û çî jî derveyî welat.

Li derveyî welat jî, cihê rizgargirtina hemû azadîdixwaz û hezên, partiye demokratî û peşkewtîxwaz.

□ Serkevîna PDK-I li kongra Libya, di kîjan rewşê de pêkhat?

□ Serkevîna Partîya Demokratî Kurdistan, li kongra 2'an ya Libyayê de pêkhatî serkevîna gelê Kurd bû. Ji ber ku nûnerên 300 rêxistin û partî û

□ Çiqas gelê Kurdistanê navçeyên rizgarkirî de dijîn û jiyana xwe çawa pêktînin?

□ Bêtirê jî 50 000 aile di navçeyên rizgarkirî de dijîn û îtimada wan li ser wan e, û jiyana xwe bi rênçberî û ticaretê pêktînin. Di wî warî de komitên partî û hezên pêşmerge rolekî baş li ser palpiwedana (teşvik) gelê Kurd dibin, ji bo çandin û durûnandin de alîkariye cotkaran dikin, ku çandin û durûnandin sore û gel bikarin kuti xwe (jiyan) bi destê xwe pêkbinin.

□ Navçeyên rizgarkirî de nexweşxane û dibistan henîn an nînîn, problemên nexweşî û xwendinê çawan pêktînin?

□ Sala-par rejîma Iraqî ya faşîst biryara daxistin zêdetirê 700 dibistanan de, ji bo ku berekî (kuşak) gelê me bê xwendin bimîne, lewra şoreşê hewil da gelek jî wan dibistanan vekirî bimînin, ku zarokên me bê beş nemînin. Her çendê problemên

Partî rêketina 11'ê Avdarê ferz kir li ser rejîma Iraqî, bi kurtî, partî berpirsiyariyêke dîrokî li ser milê xwe hilgirt, çî bo serkevîna û çî bo şikestinê, jî ber ku her dem serkevîna partiye an jî şikestina wê yek ser-peywendî bûye bi çarenusiya gelê Kurd.

Her çendî şikestina 1975'an de hemû dost û dijminan wisan dizanin ku, partî carekê di nikarît rabe ser xwe, belê kêmtir yek salê partî şoreşa 26 Gulanê

IRAK KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ I.BÖLGE (LÊQ I) SORUMLULARINDAN REŞİD ARİF :

“KÜRDİSTAN DÜŞMANA MEZAR OLACAK”

[Güney Kürdistan ANK] I-KDP cephe gerisi karargâhlarında Kürt Haber Ajansı (ANK) muhabirleri ile bir görüşme yapan I.Bölge sorumlularından Reşid ARİF “Ulusal kurtuluş mücadelemiz hergün biraz daha güçlenerek büyümektedir” dedi.

- “Irak rejimi Kürt halkının mücadelesini ezilemek için her yolu denemektedir. Ekonomik abluka bunlardan yalnızca bir tanesidir.”
- “Kadınlar toplumun yarısıdır. Eğer mücadelede kadınlar yoksa, bu, o toplum yaralıdır demektir.”
- “Başarının sırrı ulusal kimliğin korunmasında duruyor. Kişiliklerini, ulusal kimliklerini koruyamazlarsa yurtdışındaki kardeşlerime yazık olacaktır.”

□ I. bölgedeki ekonomik ve askeri çalışmalarını anlatırmısınız?

□ Askeri başarılarımız, kürt halkının evlatlarının, kahraman peşmergenin ve partinin genel ve özel rolünden kaynaklanmaktadır.

Peşmerge sıcak savaş içinde akla hayalegel meyen bir dizi zorluk ve engellerle karşılaştı. Özellikle ihanet antlaşması olan Ceza-yir antlaşmasından (1975) sonra faşist Bağdat hükümeti Kürdistan’ı boydan boya talan etti, vahşeti kurumlaştırdı... Köylerimizi, bahçe ve bostanlarımızı yakıldı, çeşmelerimiz çimentoyla kapatıldı, kan içici düşmanın amacı açık bir şekilde Kürt halkını topyekün imha etmekte. İhanetlerle dolu bu yıllarda, binlerce kürt evi yıkıldı ve yağmalandı. Halkın Irak’ın yukarı kesimlere göç etmesi için ağır baskı yöntemleri uygulandı... binlerce mazlum insan zindanlara tıkıldı, insanlıkla uyuşmayan adı işkencelere tabi tutuldu, katledilen edildi, edilmeyen de darağacında gözlerini hayata yumdu.

Yaraların sarılması ve toparlanma yeniden daha güçlü bir şekilde örgütlenme önümüzde duran temel görevdi, bu temelde uzun bir dönem çalışmalarımızı hızlandırdık ve 26 Mayıs 1976’da devrim fitili bir kez daha ve fakat daha güçlü ve kararlı bir şekilde ateşlendi. Günbe gün Kürdistan toprakları uyandı ve kaniçici zorba düşmandan temizlendi. Geçen bu 10 sene zarfında 26 Mayıs devrimini tahmin edilenin çok çok üstünde halkından desteğini aldı ve genişledi, büyüdü.

Bugün geniş kurtarılmış alanlara sahibiz ve bu yerleşim birimlerinde halk kendi kendini yönetmektedir. Gün yoktur ki şehit verilmesin, kan akmasın. Gün yoktur ki düşman çemberlerini

yırtmak için kahramanlık destanları yaratılmasın... İşte bu nedendenir ki hakimiyet altına aldığımız alanlar her geçen gün genişlemekte ve düşman zayıflamaktadır.

Askeri operasyonlarla ilgili burada uzun uzadıya bilgi vermemiz yersiz. Zaten gerekli olan Radyo aracılığı ile iletilmektedir. Kısaca şunu belirtmek yeterli olur sanırız: Düşman tüm gücüyle (hainler, askerler, subaylar, satın alınmışlar) alanlarımıza (Zaxut, Dihok, Amedye, Akran, Sıxan, Heric vb.) saldırmaktadır. Fakat her saldırısı bir bir geri püskürtülmektedir. Düşman savaş alanında cenazelerini ve silahlarını bırakıp kaçmak zorunda kalmaktadır. Elimizdeki teçhizatın çoğu ya düşman siperlerinden, ya peşmergenin pusularından ya da cephe savaşından ele geçmiştir; buna en iyi örnek Manges operasyonudur.

Ekonomik duruma gelince: Irak rejimi kendi otoritesini kuvvetlendirmek ve Kürt halkının mücadelesini ezilemek için her türlü yöntemi denemektedir. Ekonomik abluka bu yöntemlerden birisi... Irak ırkı gerici rejimi ekonomik baskı yöntemleriyle peşmergeyi güçsüz bırakmak ve halkı teslim olmaya zorlamaktadır. Fakat biz tüm aileleri kurtarılmış alanlara çekmekte ve korumaktayız. Bu nedenle düşman ekonomik ablukayı daha da daraltmaktadır. Zaruri ihtiyaçların ve erzakın bölgeye girmesini engellemekte ve açlıkla halkı tehdit etmektedir. Fakat kurtarılmış alanlardaki kahraman Kürt halkı bu oyunu bozmuştur. Parti kararı üzerine I. bölgede ziraat ve tarıma yönelindi, bunun sonucu olarakta her yıl sonu oldukça iyi bir şekilde ürün alınmaktadır. Örneğin tahıl, buğday, nohut, mercimek, pirinç, buğday, sebze ve diğer ürünler oldukça verimli bir şekilde üretilmektedir.

Diğer yandan üretim ve fiyatı denetlemek üzere her bölge ve muntıkada özel komiteler kurulmuştur. Bu nedenle hiç bir kimse saptanan fiyattan daha fazlasını isteyemez. Ayrıca tüccarlar tara-

1956’da Kürdistan Demokrat Partisi üyesi oldum. Halkıma karşı uygulanmış vahşet ve zorbalığa karşı durmak gerektiği bilincinin bende uyanması partiyi katılmamın en önemli nedeni idi. Ne zafer yıllarında ve ne de yenilgiyle karşılaştığımız yıllarda manevi olarak zavıf düşmedik. Vahşete ve talana karşı durduk, yılmadık, yıkılmadık. 1964 yılına geldiğimizde, parti örgütlenmesi doruğa ulaşmıştı. Aynı yıl ben, Musul bölgesi komitesine sorumlu oldum. 7. Kongreden (1966) sonra partinin müfettişler komitesine, 1967’den sonra ise 3. bölgeye (Kerkük bölgesi) atandım ve 1973’e kadar bu bölgede çalışmalara katıldım. 8. Kongrede (1970) Merkez Komitesine seçildim. 1973’den sonra Politik Büro-Örgütlenme dairesine atandım. 1974 yılında ise 7. bölge sorumluluğunu üstlendim. 1975’deki yenilgiyle beraber, Barzani ve ailelerle İran’a geçmek zorunda kaldık. 9. Kongrede (1979) tekrar Merkez Komitesi üyesi oldum. Ve 5. Bölge sorumluluğunu üstlendim. Uzun bir dönem bu bölgede çalışmalarına devam ettim ve bir kez daha Politik Büro örgütlenme dairesine atandım. Kısa bir dönem sonra, partinin menfaatleri gereği 8. bölgeye atandım ve 1,5 yıl bu bölgede kaldım. Temmuz 85’den itibaren de 1. Bölge (Musul, Dihok) çalışmalarına devam ediyorum. Vahşet, talan, ihanetler ve buna karşı her geçen gün bir kat daha artan özgürlük mücadelesi... İşte yaşamımın özeti budur. Belirtmek isterimki, ne zorbalık ve ne de vahşi uygulamalar bizi mücadelemizden vazgeçiremez. Bugün görev, mazlum halkımızın ulusal ve demokratik talepleri uğruna daha fazla güç ve enerji vererek, azim ve fedakarlıkla çalışmaktır.

ından Kürdistan’a getirilen mallar içinde denetim söz konusudur. Partinin özel bir organı bu malları kontrol etmekte ve fiyat saptamaktadır. Saptanan fiyat üzerinden satış yapmak böylece engellenmekte ve kendi çıkarlarını düşünen insanlara hak tanınmamakta ve alanda bir eşitlik ve denge sağlanmaktadır.

□ Kurtarılmış alanlarda kadının rolü nedir ve ya nasıl değerlendirilmektedir?

□ Kadınlar toplumun yarısını teşkil etmek. Eğer kadın toplumda yerini bulamazsa, bu demektir ki o toplum yaralıdır.

Kürdistan Kadınlar Birliğini kurmak için 3. kongrede (8 şubat 1973) karar aldı. Kadının her alanda kendi örgütlenmelerini bilimleri için parti büyük bir özen gösterdi rardan hemen sonra hemen hemen her alanda Kürt kadını devrimin içinde görev aldı. Özgü-

...kahraman peşmerge ve bölgedeki yurtsever- demokrat güçlerle birlikte devrim bayrağını bütün Kürdistan'ın dağlarına, ovalarına ve yaylalarına dikeceğiz. Kürdistan'ı gül bahçesine çevireceğiz. Ve hiç bir kuşkuyla yer olmasın ki Kürdistan'ı düşmana mezar edeceğiz

mücadelesinin vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Militan kürt kadını devrime kanıyla katıldı, şehit verdi. **LEYLA QASIM, DAYIKA ESMA, XWIŞKA KURDISTAN, BEYAN OMER ŞERİF, AMINA SOR...** bunlardan bir kaçıdır. Onlarca kürt kadını da zindanlara atıldı işkenceden geçirildi.

Kürt halkının özgürlük mücadelesinde kadın her zaman önemli fonksiyonlar üstlendi. Özellikle; ihanet yıllarında, Cezaîr antlaşması sonrası ve 26 Mayıs ihtilalinde. 26 Mayıs ihtilali sonrası üniversite ve okullarda kürt çocuklarının eğitiminde büyük hizmetler verdiler. Ziraat ve tarımda bir yandan kendi çocuklarını büyütürken, diğer yandan kendi kocalarına da ekimde yardım ettiler. Uzun ve yıpratıcı savaş yıllarında onları daima arkamızda hissettik. Gerek sosyal alanda ve gerekse ekonomik alanda oldukça ağır yükleri gene kadınlarımız çekti.

Kürt kadını bir yandan çocuğuna süt verirken, diğer yandan Kürdistan devrimi için kanını akıtmaktadır. Bu kan ve süt çoğu zaman birbirine karışmaktadır, tıpkı Zevê'de olduğu gibi. 9.8.1986 tarihinde Zevê'de düşmanın bombardımanı sonucu 120 kadın ve çocuk şehid oldu. 300 kişiden fazlası da yaralandı.

Askeri operasyonlardan sözeder misiniz? Örneğin Manges?

Düşmana en ağır zayıtı vermek için operasyonlarımız her gün devam etmektedir. 9. Kongreden bugüne dek düşmana ağır darbeler vuran biri dizi operasyonlar yaptık. Bu operasyonları radyomuz aracılığı ile günlük olarak iletiyoruz. Askeri operasyonlarımız sonucu binlerce silah ele geçirildi, sesimiz Ortadoğu ve tüm dünyada yankılandı. Bu operasyonlardan uluslararası konvoyların geçtiği Zaxo-Türkiye karayolu

na yapılan hücum ve Manges operasyonu tüm dünya kamuoyunda derin yankılar uyandırmıştır.

Kısaca Manges operasyonunu anlatayım: Kahraman peşmergeler, Amediye, Zaxo, Dihok, Şıxan, Akıv bölgelerindeki CUD kuvvetleri ile birlikte, 14.05.1986 günü öğleden sonra Manges nahiyesine girdiler. Ve kısa bir çatışma sonrası düşman buradan temizlendi ve Manges peşmergenin denetimine girdi. Eylemden sonra çok sayıda askeri silah ve teçhizat -4 panzer, 1 doçka, 2 top, 82 mil- fişek. Baas'a (muhaberat-Emin'e ait) ait gizli dökümentler, özel hazırlanmış kuşatma planları, polis ve tugay çalışanlarının ve çasların isim listesi ele geçirildi. Ayrıca çok sayıda komando. Baasçı, polis ve subay teslim alındı.

1. bölgede basın faaliyetleri ne durumdadır?

Bütün bölgelerde basın-yayın faaliyetlerine ayrı bir önem verilmektedir. Düşmanın basın ve yayın organları moral yıpratmak ve peşmergeyi çökertmek için seferberlik halindedir. Bu nedenle basın yayın organlarının örgütlenmesine ayrı bir önem gösterilmektedir.

METİNA isimli aylık, kültür ve sanat dergisi sürekli olarak çıkmaktadır. CUD' un istihbarat komitesi tarafından çıkarılan REKA SERKEVTİNA isimli bir başka sürekli yayınıımız vardır.

Öğrenci gençler (TAYE YEKİTİYA XORTAN-LAWAN) tarafından ayda bir kez çıkarılan sanat ve kültür dergisi GAZİYA XWEN-DEKAR Ü LAVA bir başka yayın organıdır.

Bunların dışında sürekli 2 duvar gazetesi vardır. Ayrıca Kürdistan öğrenciler birliği BEZAV adlı bir başka dergi çıkarmaktadırlar.

Bu yayın organlarına paralel olarak binlerce bildiri, siyasal ve satsal posterler dağıtılmaktadır. 1. bölge karargahında kamera, video

ve video cihazı bulunmaktadır. Burada, peşmergenin her operasyonu önce videoya kaydedilmekte ve daha sonra halka gösterilmektedir. Böylece hem halkımızın ve hem de partinin maneviyatı yükseltilmektedir.

Özel kurulan komiteler, sürekli ve sistemli bir şekilde eğlence geceleri ve sportif yarışmalar düzenlemektedir. Eğlence gecelerinde, tiyatro, müzik ve diğer kültürel çalışmalar sergilenmekte, sportif müsabakalar aracılığı ile de peşmergenin sıhhatli ve güçlü bir fizyğe sahip olması sağlanmaktadır.

Amacımız basın ve yayın organlarımızı daha da güçlendirmektir, zaten epece yol katettik. Şu durumda düşman istihbarat açısından oldukça zayıf düşmüştür. Zayıflığının delili elimize geçen propaganda belgeleridir. Bütün yayınları gözle görülebilir bir şekilde yalanla doludur.

Devrime yeni katılanları nasıl eğitiyor ve örgütleyorsunuz?

1. Bölge olarak biz buna oldukça önem veriyoruz. Yeni katılanlarla oldukça uzun bir süre ilgileniyoruz, devrime gönül verenlerle, casusları ayırdelebilmek için. Casusun içimize sızmasını önleyebilmek için saflarımıza yeni katılanlara 1. Bölgede bir takım özel kurallar uygulamaktayız. Bu kurallar itinalı bir şekilde tesbit edilmiştir. Kısaca özetlemek gerekirse: silahlarıyla birlikte devrime katılan ças(hayin)lar ve BAAS'ın eski subayları 3 ay süreyle 1. bölgedeki özel bir karargahda kalırlar. Bu süre zarfında bunlara parti tarihi, Kürdistan devrimi, askeri yasalar, Kürdistan tarihi ve Irak vb. konularda teorik dersler verilir. Yanısıra örgütlenme ve partileşme hakkında aydınlatılırlar.

3 aylık I. bölüm tamamlandıktan sonra bunlar çeşitli bölgelere dağıtılır. Dağıtımdan amaç süreci ve yaşantıyı kavrasınlar diyedir.

Böylece 5 aylık II. dönem başlar. II. dönem yeni katılanlar için oldukça önemli bir dönemdir. Kavgaya bağlılıklarını, halka ve partiye karşı dürüst olup olmadıklarını ispatlamak zorundadırlar. Bu deneme döneminden sonra polit-büroya önerge verilir, bunların sicilleri teslim edilir ve polit büronun verdiği karara göre peşmerge olurlar ve bir peşmerge birliğinde göreve başlarlar.

Kurdistan press aracılığıyla yurtdışındaki Kürtlere iletmek istediğiniz bir şey varmı?

Yurtdışındaki Kürt kardeşlerimizden isteğim şudur: Genel olarak Kürt halkı üzerindeki vahşi uygulamaları, özel olarak da Irak Kürdistanı'ndaki zorbalıkları unutmasınlar ve her fırsatta desifre etsinler. Şayet biz mücadele sahasında yerimizi almazsak, bu zorbalık yurtdışına kadar taşacaktır. Biz bu imkanı BAAS'a vermemek zorundayız.

Yazar olsun, öğrenci olsun, işçi, emekçi olsun tüm insanlar, yaşamlarının her anında halkına hizmet etmeyi önüne koymalıdır.

Yurtdışındaki kardeşlerimizin başarısı aynı zamanda peşmergenin ve Kürt halkının da. Bu bağlı olarak belirtmek isterim ki, başarının sırrı ulusal kişiliğin korunmasında duruyor. Kendi kişiliklerini, ulusal kimliklerini koruyamazlarsa eğer, yurtdışındaki yaşam içinde bulunan kardeşlerimize yazık olacaktır. El

Min pêşmergeyi Kurdistan im Amadeyî cergeyî meydan im Beser û mal û jîyan im Eyparêzim Kurdistan im

ele, omuz omuzla, kardeşlik ve birlik temelinde mazlum Kürt halkı için çalışın, bütün düşünceleri Kürt halkının özgürlük mücadelesi üzerine yoğunlaştırın. Aranızda süregelen soğuk tavır ve davranışlardan düşman dışında kimseye yarar gelmez. Halkımızın şu an içinde bulunduğu konum birliği gerekli kılmalıdır. Saddam rejimini yerlebir edebilmek, evlatlarımızın konseyini oluşturmak, Demokratik bir Irak ve gerçek bir otonom Kürdistan için bütün güçlerini tek bir cephede birleştirmek bugünün temel görevidir.

1975'den bugüne dek 2000'den fazla Kürt köyü yıkıldı, yakıldı, yağmalandı. Bu köy halkından binlercesi zindanlara atıldı, işkenceden geçirildi. **Hayvanlarını koruyan, barış ve insan haklarından bahseden tüm dünya insanlarına çağrı yapıyo-**

Kurdistan Press adına teşekkürlerimi sunarım. Bende size çok çok teşekkür ederim. Bizim sizden tek isteğimiz, sesimizi dünyaya duyurmanız, dünya halklarını mücadelemizle ilgili aydınlatmanızdır.

Bütün kalbime itirlemenizi ve başarılarınızı dilemişim.

SÖZ HALKA KARAR HALKA YETKİ HALKA İKTİDAR HALKA

12 Eylül darbesi sürgündeki devrimci politik güçler üzerinde değişik etkiler yarattı. Kürdistan Press'in yayın programı içinde bu politik güçlerle görüşmeler yapmayı, süreci ve içinde bulunulan durumu değerlendirmeyi planlamıştık. Görüşmeleri sürdüreceğiz

"Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesini" bugün nasıl değerlendiriyorsunuz?

—Cephe olayı, parti olayı gibi stratejik bir olaydır. Sınıflar mücadelesinin en düşük anında, kitlelerin apolitikleştiği, devrim güçlerinin kendi aralarındaki bağlarının zayıfladığı, siyasi önderliğin yenildiği ve emekçi halk güçleri ile bağlarının kopmuş olduğu, içinde bulunan koşulların devrim güçleri aleyhine psikolojik bir ortam yarattığı dönemlerde, cephe boyutundaki siyaset bir girişim onun içeriğinin boşaltılmasına hazırdır. Onun stratejik öneminin prestij kaybına neden olur. Kısaca yaşanan sürecin ürünü cephe değil, topa lanma ve "devrimci bir hareketin" yaratılması süreci olması gerekirdi. Böyle "yeniliği" dönemlerinde "tepedeki" cephe-

lerin, siyasal açmazların tepki niteliğindeki bir ürünü olma özelliğinin ötesinde bir anlamı yoktur, olmazdı da.

Devrimci Yol Avrupa pratiğinde sarsıntı geçirdi. Sonrada iki temel görüş ortaya çıktı. Bu sarsıntının politik ve ideolojik boyutunu kısaca açıklayabilir misiniz?

—Evet, hareketimiz içinde başlayan tartışma, farklı düşüncelerinde olmasıyla birlikte iki temel görüşün ortaya çıkmasına neden oldu. Avrupa zeminindeki adlandırılmaları ile "Devrimci İşçi" ve "Göçmen" hareketi, Türkiye alanında ise "Devrimci Yol" ve "Dönüşümcüler". Böyle adlandırığımızda görüyoruz ki, tartışmalar salt Avrupa'daki örgütlenme ile sınırlı olmamaktadır. Tartışmanın temel alanı "Marksizm-Leninizm"e ilişkindir. Genelindeki bu tartışma iki farklı iki dünya görüşü-

nün, dünya ve Türkiye'ye ilişkin perspektiflerinin, yorumlayışlarının, daha özdele ise, Devlet, Demokrasi, Devrim, Örgüt, Mücadele, sınıfa ilişkin tartışmalarıdır.

Tüm bu alanlarda köklü ideolojik ve siyasal farklılıklarımız olduğu ortaya çıktı. Elbetteki böyle bir yazıda bu ayrıklarımızın boyutunu açmak olanaklı değil. Kısaca söylemek gerekirse, hareketimiz içinde "Avrupa Komünizmi"nin mirasının taşınmak istendiği geçişi açığa çıktı. Sonuçta o mirasla birlikte Avrupa'da bir "Göçmen" hareketi oluştu.

Önümüzdeki dönemde neler olabilir? Devrimci İşçi'nin politik çizgisi ne olacak?

—Önümüzdeki dönem bizim için, "Devrimci bir hareketi" yaratma süreci olacaktır. Bunun anlamı yaşamın değişik alanlarında ortaya çıkan

ideolojik-politik ve örgütsel olmak üzere sınıf mücadelesinin değişik alanlarında bir dizi görevin kordineli olarak yerine getirilmesi, emekçi halk kitlelerinin bağımsız siyasal eylemlerini yönlendirip, faşizmi yıkmaya ve demokratik halk devrimini gerçekleştirme görevine tabii kılınmasıdır. Böyle bir perspektifle ele alındığında, Devrimci İşçi Türkiye'ye ilişkin dayanışma görevi ile yurtdışına ilişkin çalışmalarını bir bütünlük içinde ele alacaktır. Elbetteki bu tesbiti yaparken Türkiye devrimci hareketini yurtdışında oluşturma ya da yönlendirme gibi bir saçmalıklardan söz etmiyoruz. Türkiye'de gelişen her şeyin bizi ilgilendirdiğini, ve bizim Türkiye devrimci diye bir sorunumuz olduğunu vurgulamak istiyoruz.

M.ÖZTÜRK

DEMOKRASİ MÜCAHİTLERİ

Ekim 1982'de Cumhuriyet gazetesini Genel yayın müdürünü arayan I. Ordu Kurmay Başkanı, Genel Yayın Müdürü Hasan Cemal'e şunları söylüyordu: "Gülgeç mi ne biri var, hep mavi diye çiziyor. Bundan sonra mavide olmayacak anlaşlıdı mı?"

Türkiye'nin sol sayılan, ilerici sayılan gazetesi Cumhuriyet'in ilerici müdürü Hasan Cemal, telefondaki genarele şöyle cevap veriyordu:

—Emredersiniz Paşam!

Hasan Cemal, Paşa'nın emrini yerine getirmek üzere gazete çalışanlarını yazı işleri odasına çağırıp, "Paşamınki kadar sert bir ses tonuyla" onlara şunları söylüyordu: "Kulağınızı açın iyi dinleyin; Artık mavi de yasak! Artık hiç kimse, ne mavi renkten söz edecek, ne de gök mavi, deniz mavi, diye çececek. Mavi rengi şu andan itibaren Cumhuriyet gazetesinde yasaklıyoruz."

Hasan Cemal, daha sonra günlüğüne şunları yazmış: "Meydan artık Evren Paşa'nın. Televizyon, radyo, herşey onun emrinde. Mavi rengin bile yasaklandığı bir ortamda herkes susacak, yalnız o konuşacak."

"Emredersiniz Paşam"ı Hasan Cemal, paşalar demokrasinin süngüleri altında 20 Ağustos 1986'da ise Cumhuriyet'teki köşesinde şunları yazıyordu: "Ayrılkıç teröristlerin Güneydoğu'daki alçakça eylemleri sürmektedir. Askerlerimize tetik çekenlerin temel hedefi ülkemizin bütünlüğünü parçalamaktır. Bir başka deyişle, ulusal kurtuluş savaşımızla, tarihin çöp tenekesine atığımız Sevr'i hortlatmak ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temel taşı olan Lozan Antlaşmasını yırtmaktır."

Ayrılkıç teröristlerin arkalarındaki güçler şunu iyi bilmelidirler ki ne "milli misak" değiştirme kimsenin gücü yeter, ne de bu eylemler tepkisi kalır. Askerimize pusu kurabilirler cesaz, kalmayacaktır. Bu nokta hiç bir zaman hatırdan çıkarılmamalıdır."

Sormak gerekir: pek çok sayın Hasan Cemal, siz gerçekten Güneydoğu'da seçilmiş askerlerimizin ve sizi telefon başında hazırlayan seçilmiş paşalarımızın ne yaptıklarını bilmiyor musunuz? Bilmediğinizi varsayalım! Siz şu ünlü milli misak sınırlarının ötesinde sivil halka bomba yağdırıldığında mı bilmiyorsunuz? Hadi onu da bilmediğinizi varsayalım! Siz bir kürdistan geçreği olduğu sürece seçilmiş paşalarımızın da seçilmiş orudunuzun başında her zaman bulunabileceğine göre, nasıl anti-militarizm yapabileceksiniz? Namuslu bir aydın olmayı, kuyruğu bacaklarının arasında bir köpek gibi yaşamaktansa, bir gün olsun onurlu bir aydın olarak yaşamayı ne zaman becerebileceksiniz?!

EŞKİYA KOVALAYAN PAŞALAR

Gazeteler, 15 Ağustos'ta Güney Kürdistan'daki kurtarılmış bölgelere yapılan Türk ordusunun tecavüzünü bizzat Kara Kuvvetleri Komutanı, Nevzat Öztoran'un yönettiğini yazdılar. Öte yandan, aynı gazeteler "bir kaç başı bozuk" a hadlerinin bildirildiğini de ısrarla vurguladılar. Merak edilecek bir konu: Türkiye'de Kuvvet Komutanları ne zamandan beri "bir kaç başıbozğa" haddini bildirmek için 30 jet, onbinlerce asker ve de üstelik özel yetiştirilmiş cinayet timleri ile beraber komandolarıyla sefere çıkmaya başlamıştır.

Hürriyet'te Coşkun Kırca'ya göre mesele "uluslararası örf ve adetlere göre saldırıya uğrayan Türk devletinin, şakileri kovalamak için komşu devletin sınırları içinde onları kovalamasıdır"

İyi güzel de, 30 jet neyin nesii?? Üç-beş "şakı"yı, sınırdaki kahraman mehmetçik kovalayıp yakalayırdı...

Güneş'te Güner Cıvaoglu'na göre ise, mesele zaten ulusal. Bay Güneri "konuştuğum her kes, sınırlarımızın ötesindeki bu hareketi coşkuyla ve heyecanla onaylıyordu. Ne

SHP'lisi, ne DYP'lisinden tek olumsuz ses işitmemiştik"; "Vatandaş tek ses, tek yürekli. Kutu olsun..." diyordu.

Baylar iki-üç "şakı" mi kovalıyorsunuz, yoksa ulusal kurtuluş savaşı mı veriyorsunuz?!! Böylesi haince, alçakça düşünceler taşıyan ve yayan sizler, nasıl olur da demokrasi mücadelesi verdiğinizi iddia edebilirsiniz? İnsan olma hakkının süngülerle deşilip, bombalarla yerle bir edildiği bir devlet terörünün alkışlayıcısı olan sizler hiç mi utanmıyorsunuz?

Hatırlayın, Piran'da basit bir jandarmaköylü çatışması size çok benzeyen gazetecileri Elazığ İstiklal Mahkemesine götürmüştü. Ardından gelen Takrir-i Sükun ise, kimliğinizi de satın aldı. Köleleştiriz. Uşaklaştınız...

Ozaman da birileri boğazlarını yırtı yırtı diyorlardı ki, "Arkadaş, kara kuvvet bizimde burjuvazinin de düşmanıdır." Diyorlardı ki, "Hele kara kuvvetin (kürtlerin) hakkından gelecek, burjuvaziyle kozumuzu sonra paylaşırız"

Paylaşamadılar. "Kara Kuvvet" idam sehpalarına giderken, onlarda zindanlara gittiler...

Uslanmayacak mısınız?

SÜHEYLA GÜNGÖR

BİR MİHENK TAŞI : BEŞİKÇİ

Türkiye politikasında tüm kavramlar karma karışık olmuş durum da. Politikamın genel sağa kaymışlığı, kavramların bir sola kaymışlığı olarak yansıyor.

Kendini komünist olarak niteleyenlerin demokrat olarak tanımladıkları mütefikleri gerçekten liberal ya da reformisttir. Liberalere demokratlık payesini veren "komünist" ler ise demokrat. Bu adlandırmalardaki sola kayış, gerçekte, küçük-burjuva demokrazimizin, burjuva reformizminin kuyruğuna takılması olmasının bir yansımasıdır.

"Aydınlar Dilekçesi"ni yazan Aydınlar'a, ya da "Barış Derneği" üyelerine, ya da "Uğur Mumcu gibi köşe yazarlarına ya da "Yeni Gündem" benzeri popüler politik dergileri çıkaran aydın çevrelere, kendilerini komünist görenlerce hep "Demokrat" deniyor. Gerçekte bunların hiç biri demokrat değildir, hepsi reformist liberalerdir.

Türkiye gerçekliğinde, demokrat demek, Kürtlerin varlığını ve ayrılma hakkını savunmak demektir. Liberalere ya da reformistlere demokrat diyen "komünistler", e azından ilke düzeyinde bunu yaptıkları için demokratlardır, ve tam da bunu yapmayanlara liberal dedikleri için komünist değildirlir.

Bir de "aydın sorumluluğu" gibi bir kavram var ki, aydınlar söz konusu olduğunda, demokratlıkla çok iç içe geçmiştir durumda. Gerçekte şu "sorumlu" ya da "namuslu" tabir edilen aydınlar, tipik liberal reformistlerdir.

İsmail Beşikçi de bir aydındır ve tüm kavramları yerli yerine oturtacak bir mihenk taşı olarak orada durmaktadır. Sözümlerine kendi "aydın sorumlulukları"na ya da "aydın namus"larına toz kondurmamak için "Barış Derneği"ne

üye olan ya da "Aydınlar Dilekçesi"ni imzalayan ve ortaklık kahraman kaplanlar gibi doğan aydınlar, İ. Beşikçi söz konusu oldu mu, nedense susuyorlar.

Sanki böyle bir insan yok. Sanki İsmail Beşikçi, sadece Kürtler diye bir ulusun varlığını iddia ettiği için yıllardır hapislerde çürütülmüştür.

Piyasayı doldurmuş tabur tabur aydıncıklar, bu cinayet karşısındaki susuşlarının suç ortaklığını unutmak ve unutturmak için, birbirlerini en erilmez sıfatlarla donatıyorlar.

Bir gün Tarih yeniden yazılacaktır. Ve o yazılacak tarihte, bugünün ucuz kahramanlarının hiç birinin adı bile hatırlanmayacak, sadece, e azından bir aydın olarak, İsmail Beşikçi'nin adı anılacaktır.

Aydın namuslarına toz kondurmayan aydıncıklar ya da sözümlerine demokratlar. Kürt ulusunun ayrılmasına karşı olabilirsiniz. Bunu da anlayabilirsiniz.

Ama bir aydın olan İ. Beşikçi'nin, Kürt ulusunun varlığını savunduğu için hapislerde tutulması karşısında susmanız, işte bu affedilemez. Ama Beşikçi olayı karşısında susan, dut yemiş bülbüle dönen bu aydın ya da demokratlara, demokrat sıfatını kolayca sunan "Komünistler" de e azından o susanlar kadar da suçludurlar.

Burjuvazinin teröründen bu aydıncıklar da nasibini alıyor olabilir. Ama onlara ayıracak bir damla mürekkebiniz bile yok. Onlar Beşikçi'ye bir damla mürekkep olsun ayırmıyorlar, ama onlara tonlarca mürekkep ayırılıyor. Biz bu adletsizliğe son vermek için, onların Beşikçi'den esirgedikleri mürekkepleri Beşikçi için kullanacağız.

19.09.1986

ŞİRÎN : "JIN DAYÎK E, JIN HEVAL E JIN ŞOREŞGER E"

□ Hunermenda Kurd Şîrîn li Amerîka dimîne. Ji bo konserekê di 8 Têbaxê de hate bajarê Stockholmê. Kurdistan Press jî ziyaret kir. Em bi Şîrîn re li ser jiyana û xebata wê peyivîn

★ Tu dikarî bi kurtî li ser jiyana xwe rawestî?
★★ Bira can, min bi xwe jiyana xwe ya çandeyî, muzîkî jî wextekî dût û dirêj û drokekî dût û dirêj destpêkir. Ez zor biçûk bûm, heft-heşt safî jî nebûm, timî bavê min jî ku ji sazumanekarên Tirkîyê wê demê reviyabû, li ser rewşa Kurdistan ez agahdar kirim.

Leşkerên tirk, sistema wan ya pis û paşverû mecal û rî neda, ku tu kurdekî welatparêz li gundekî binim. Bavê min reviya, hate Lubnanê. Em pir biçûk bûn, li malê, me bi çavên xwe dîtin bê bav mirov û xekên me çi zehmetî dikîşandin. Li ser wena jî, bavê min tim ku bi heval û biraderan re kom dibûn an jî apên min kom dibûn, an jî cîranên me kom dibûn, dixwest ew tişt di dilên me de her bicîne. Bavê min, ji bo em çand û adetên xwe jî bir nekin, timî li ser doza welat daxişt. Her bavê min serpêhatiyên xwe û çîrok digot, behsa welêt dikir. Helbestên kurdî tim li malê datanî. Kêfya me zor dihat, me her didî govend bû. Yanî, dixwest tim biçûk jî bi wî tiştî rabin.

Ji min re digot: "Şîrîn tu were helbesta "Ey raqîp û felek" jî min re bêje; ezê sibehî jî te re kirasekî û şîraniyê binim." Ji bo me kiras û şîranî tiştên zor mezin û giranbûna bûn. Ji ber ku em, encax jî pênc-şeş mehan carekî kirasek karîbûn li xwe bikiran. Evana, bûn sebebên ku min helbest li dibistanê gotin.

★ Te kengî û çima dest bi kar û xebata muzîkî kir?

★★ Cara yekemîn me bi alîkariya kek SEID YUSUF, gurubekî "Koma NEWROZ" li Lubnanê çêkir. Bavê min û hevalên din jî, destên xwe dan hevdu, alîkariya me kirin. Piştî ku ez jî Lubnanê derketim derve, li Almanya Rojava, Fransa, û welatên din yên Ewropa min kar û barên xwe berdewam kir û hez dikim ku bêtir pêşve bibim.

Bi bîr û baweriya min çand û muzîk beşek jî beşa têkoşîna netewiya Kurdistanê ye. Îro em dizanin ku dijmin di axa me de ye, çand û muzîka me dîzi ye. Çanda me bi me dike biyanî, dixwaze her tiştên me bidize, dixwaze me bike sêvî, bêmal û bêwar. Bi baweriya min, kar jî bo rizgariya Kurdistanê bi hemû rengî dibe. Pêwîste her mirovek kar û barek hildeli ser milê xwe.

Heval û nasan ji min re digotin: "Xwişka Şîrîn dengê te pir xweş e, dest jî dengbêjî û muzîkî bernede." Her wekî min got jî, derketina min zêdetir, min dît bê jina kurd-keça kurd di çî warî de ye. Heta dema îro jî, em dikarin bêjin jina Kurd di warekî tarî de ye. Û di her erda Kurdistanê ku mirov biçê bi çavên xwe dibîne, Ji wan kesên ku li gel me zor û zordariyê lê me dikin, me pir tiştê girtine. Bi rastî jin û keçên kurd li gorî adetên Kurdistanê zor azad û serfiraz bûn. Dayika min, malbata min, bapîra min hemû zor azad û serfiraz bûn. Yanî ku bapîra min tiştêk digot, her ew tişt dibû. Kurên wê, pismamên wê tiştê dikirin jî dipirsyan.

Jina kurd bi xwe serfiraz e, lê mêtîngehiya li Kurdistanê çêbûye heta roja îro û her jî heye, ew hiştiye ku ew tişt hemû bi navê diyanet navê muslimantiyê wekî kirasekî tesirek li ser wî gelê kiriyê.

Her çiqas jî dijmin har e, zor û zilma xwe zedetir dike lê dîsa sibe yê me ye

Bi rastî doz û daxwaziya min ew bû, ku tim helbestan jî bo serfiraziya jina kurd bibêjim.

Helbestek min bi navê: "Ax jî derdên bav bira- Wan ez xistim nav agirayên min dixwazin, min nadinê- Wan çavên xwe berdane pera..."gotiye.

Her weke ku em dizanin li Kurdistanê îro next û pere bo zewacê zor çîhek mezin digire. Min hez dikir û dixwest li dijî wî tiştî rabim, bi dengêkî zor bilind, wî tiştî nedim qebulkirin. Yanî, bela ew tişt rabe jî nav gelê me, jina kurd,

keça kurd her wiha jî, hevpara şoreşê ye. Jin bi şiklekî zor girîng û pêwîst jî bo dema xebata şoreşê dibînin.

Jin dayik e. Jin heval e, şoreşger e. Zêdetir karê min yê çandeyî jî ber wê armançê derket, ku keça kurd li gel me rabe û em hemû jî bo welatê xwe xebatekî paqî û delal bikin.

★ Çi planên te jî bo pêşveçûna muzîkê diwextekî pêş de heye?

★★ Welatê ku ez niha li lê me, ez karê xwe dikim ku, xwendin û zanyariya xwe zêdetir li ser muzîkî fireh bikim. Ji bo ku girîng dibînim, ku muzîkî têkeve warek ilmî. Ez sipasî berpêşî bapîran dikim ku heta roja îro nehiştine muzîka me winda bibe. Wekî ku em dizanin zor pirtûkên me hatina windakirin, şewitandin. Li Kurdistanê mirov nikare dengê xwe bilind bike; bi saza xwe nikare stran û avazên xwe bibêje.

Ev hemû jî mêtîngehiya ku li Kurdistanê çêbûye û heye heta roja îro. Disa, ez sipasî jî bapîrên xwe dikim ku ew helbestên folklorî gelemî heta roja îro jî me re anîne. Li ser zimanên xwe, wana.

Ez zor girîng û pêwîst dibînim, ku ev stran û helbest jî alîkî bîne gotin; bi şîweyekî zor pak û paqî jî têkevin nav pirtûkan, bîne nivîsandin bi zimanê muzîkî, heta tu rojekê jî roja winda nebin. Û li her erfî jî belav bibin, ji bo ku biçûkên me jî zanibin; têbigihin.

Li ser wî tiştî, ez zor giraniya xwe didim û hêviya min ew e, ku alîkarî zêdetir bibe. Em hunermendên kurd zêdetir nêzîkî hev bibin, zêdetir destên xwe bidin hevdu. Ev halê em têde nin berbat e, halekî wilo, halekî li ser tembura xwe û her saz û temburekî jî bi têlek, her sazek jî sed şaşî li ser hebe, ev xizmeta tu çandê û tu gelî nake. Ne jî alîkariya me ya aborî dike ku em ne-zîkî hevdu bibin.

Ez niha haziriya derxistina banda xwe ya pêncê dikim. Min sêlikek li Amerîka derxist. Sêlikekî li gel biraderekî jî Partiya Komunîstî Amerîka, me sêlik diyarî biçûkên Kurdistanê li Diyarbekrî kiribû. Helbest bi Ingilîzî hatiye nivîsandin û li ser dema biçûkên Kurdistanê û Kurdistan çîye? Me sêlik pêşkeşî UNICEF kir, derece duemîn girt û jî bo xebata me hêz dide.

★ Bi rêya Kurdistan Press tiştêkî ku jî xwendevanan re tu bêjî heye?

★★ Gotin, xwestinên me zor in, weke min got jî, dijmin gurekî har e, gundekî Kurdistanê bê wêran nehiştiye, kulîlkek li Kurdistanê nehiştiye, biçûkek kurd nehiştiye. Her çiqas jî dijmin har e, zilm û zordariya xwe zêdetir dike jî, dîsa sibe yê me ne.

Pêşmergeên qehreman xwîna xwe dirjînin, bi xwîna xwe li ser ax û sinoran dibêjin: *Ev welatê me ye, ev axa me ye...*

Her ew tişt wînda nabe, her rjek tê em li ser wê axê radiwestin. Em dibêjin; **BIJÛ Kurdistan Ez hevdar im, ku gelê me, heval û hojîrên me li çî rexî bin, li çî erfî bin, xwe nêzîkî hevdu bikin. Hevkarîye û tevkarîyek wilo çêbibe jî bo gelê Kurd û Kurdistanê û rizgarbûna axa Kurdistanê. Zor spas. 14.08.1986**

RÖPORTAJ :BÊKES

Son zamanlarda akşemleyn evde canım sıkıldıkça - yana okuyacak kitap, televizyonda seyredilecek iyi film olmadığı zamanlarda - Kreuzberg'in dost sokaklarına kendimi atıyorum. Sağa sola bakmırsen ayaklarım beni arasında takıldığım Ararat lokantasına götürüyor. Berlin'deki tek Kürt lokantasının öndeki masalar yine her zamanki gibi dolu. Alman alternatifleri, Kürtler ve tek Türkler oturmuş biralarını içip Kürt yemeklerini yiyip muhabbet ediyorlar. Berlin'i ikiye ayıran duvarın hemen yanındaki bu kalabalık sanki o taş duvarın ayırdığı insanlara, ayrıma hayır derecesine iç içe, yan yana oturmuş sohbetlerini koyulaştırıyorlar...

Ayaklarım beni buraya getirdi. Artık bende oturup sohbetin bir ucundan yakalamaya çalışayım. Getirilen bir bardak kırmızı şarap ile konuşma açılıp, daldan rala atlanırken lokantayı işleten Kürt arkadaş "sana bir şey dinlemek istiyorum" dedi. Ben hemen hemen her gittiğim yerde böyle bir şeyler dinlemeye, bir şeyler öğrenmeye-görmeye alıştığım olacağı pek önemsemedim. Konuşma arasında teyp'teki kaset değişti ve lokantanın içini birden sert bird rock müziği etkisi altına aldı. Birden şaşırım. Neden dersiniz, açıkça söylemek gerekirse, önyargımdan dolayı diyebilirim.

İnsan şöyle düşünüyor; burada daha önce Kürtçe veya Türkçe müzik genellikle çalınıyordu bu Rock nereden çıktı. Böyle hayretler içerisinde düşünürken rock müziğindeki sözleri anlamaya çalışıyorum. İngilizceye benzetiyorum sözleri ama hiç anlaşılıyormu.

KÜRT ROCK MÜZİĞİ VE ÖNYARGILARIM

Derken arkadaş gelip "Nasıl" diyor. Ben "yahu müzik neyse ama sözleri hiç anlaşılıyormu, ayrıca hangi grup bu" diye soruyorum. "Bir Kürt Grubu" diyor. Rock Kürt Müziği, şaşkınlığım iyice artıyor. "Sovyetler'deki bir Kürt öğrenci grubu. Bir festivalde çalmışlar. Birileri banta almış ve Avrupa'ya getirmiş, ben ondan aldım. Grubun ismini bilmiyorum. Sözleri Kürtçe..." Yeni bir şey öğrenmenin heyecanı içinde sohbeti Kürt müziğine oradan Kürt gerçekliğine kaydırıyorum...

Burada biraz, daha önce bahsettiğim önyargım üzerinde durmak istiyorum. Rock müziği ve Kürtler sanki yan yana gelmez iki kavram gibiydi benim için. Yani, demokrasi ve Türkiye halkı nasıl Avrupalı bir insan önyargısıyla yan yana gelmez iki kavram olarak

değerlendiriliyorsa...

Nedense Kürdistan ya Kürt mücadelesi denince aklıma hemen feodalite ve tu yapıya uygun örgütlenmiş mücadele teknikleri geliyor.. Bunda biraz Kürt örgütlerinin payda muhakkak var.. Oysa bende çok iyi biliyorum ki Türkiye'deki bir sürü uluslararası sanatçı ve bilim adamı Kürt kökenlidir. Paris, Venedik, Roma, Berlin, Moskova üniversitelerinde yalnız teknik bölümünde değil, sanat-siyaset bölümünde okuyan öğrenci sayısı veya bilim adamı sayısı hiçde Türklere karşı kalır derecede değildir. Öyleyse nedir bu önyargı. Tıpkı Alman solcularının biz Türklere hakkındaki (ve de Türk solu hakkındaki) önyargıları gibi nasıl rahatsız ediyorsa biz Türk solunun, örneğin benim önyargılarımda sanırım Kürt arkadaşları rahatsız eder..

Biz böyle konuyu sohbet ederken lokantanın kapanış saati gelmişti bile. Baktım bende başka müşteri kalmamış, Kalktım. Yağmurlu, serin Kreuzberg sonbaharında eve yürümeye başladım, kafamda önyargılarımla mücadele, dilimde Kürt Rock Müziğinin ritmi....

5 Eylül 1986/Berlin

Arif ÖZSERİN

D.D.K.O. TÜRK BASININDA

DEVİRİMCİ DOĞU KÜLTÜR OCAKLARI

□ 1971 D.D.K.O'ları Davası Yargıca Hamdi SEVİNÇ de Konuştu.

□ Acaba günah mı çıkarıyor?

□ Yoksa eski entrikalardan biri mi?

27 Mayıs 1960 Askeri darbesinde İstanbul Merkez Komutanlığı Askeri Savcısı, 12 Mart 1971 askeri müdahalesinde Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi Kideimli Yargıca ve 12 Eylül 1980 askeri darbesinde de Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi Kideimli Yargıca olarak görev yapan Hamdi SEVİNÇ ile Lütfü OFLAZ tarafından yapılan söyleşi GÜNEŞ gazetesinin 28.5/6.1986 tarihli nüshalarında yayınlandı.

Hamdi SEVİNÇ 12 Eylül 1980 öncesi dönemde TÖB-DER ile ilgili açılan davada duruşma yargıca olarak görev yapmaktaydı. Bu davada tüm sanıkların beraatine karar verildi. Yanlış çalıştığı yerde masasında Kürtçe yayın bulunan Leyla isimdeki sanık cezalandırılmıştı. Bu davadaki konum sadece Hamdi SEVİNÇ'in adil, demokrat

yapısına bağlanmış ve geçmiş dönemdeki özellikle 1971'de Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesindeki Kürt aydın ve ilericilerine karşı sert tutumu ve verdiği ağır cezalar gözardı edilerek demokrat ve ilerici kesim tarafından dergi ve gazetelerde övülmüş ve kamuoyuna Hamdi SEVİNÇ demokrat bir kişi, adil bir yargıca olarak lanse edilmişdi.

Hamdi SEVİNÇ bu söyleşisinde geçmişteki özellikle D.D.K.O davasındaki hukuka aykırı davranışı ve verdiği ağır cezalar konusunda MIT'in ve Sıkıyönetim Komutanlığının ve diğer Komutanları suçlayarak kendisini temiz çıkarmamın hesabındadır.

Hamdi SEVİNÇ'in yaptığı hesap tutmadı...

Söyleşi Hamdi SEVİNÇ'in MIT ile birlikte çalıştığını, Kürt aydınlarını ve ilericilerini en ağır bir biçimde cezalandırmak için özel olarak görevlendirildiğini ele vermektedir. Hamdi SEVİNÇ'in bu durumunu o dönemin Avukatları, o dönemde yargılanan sanıklar ve ayrıca D.D.K.O. kararını doğrulamaktadır. Hamdi SEVİNÇ'in her dönemde yapısı itibarıyla ilerici ve demokrat kesimin cezalandırılması açısından arandığı ve bu yapısını diğer yargılamaalarda da gösterdiği yargıca Üstün GÜNSAN'ın Yeni Gündem'deki (Sayı 26) açıklaması ile de açıklık kazanmıştır.

Devrimci Doğu Kültür Ocakları

Devrimci Doğu Kültür Ocakları 20 sayfalık bir deklarasyonla 1969 yılında ilk olarak Ankara'da, daha sonra İstanbul ve Kürdistan'ın çeşitli il ve ilçelerinde kuruldu.

Devletçe Kürt köylerinde estirilen terör, yatılı bölge okulları ve benzeri asimilasyoncu uygulamalar üzerine giden D.D.K.O'lar kısa zamanda Kürdistan'da büyük bir yankı uyandırdı.

D.D.K.O'lar ilgili ilk soruşturma ve tutuklama 1970 yılında Ankara'da oldu. 12 Mart 1971 askeri müdahale sonrası diğer D.D.K.O'ları da soruşturma kapsamına alındı ve dava Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde açıldı.

Dava 96 sanıklıydı. Tutuklu olarak 1974 lere kadar sürdürüldü. D.D.K.O kurucu ve yöneticileri hakkında 10-16 yıl arası verilen ceza yargıtayca da onaylandı. Bu davada tutuklu sanıklar 1974 affıyla serbest bırakıldılar.

D.D.K.O'dan OFLAZ'a

□ Hamdi SEVİNÇ'in D.D.K.O. davaları ile ilgili, GÜNEŞ gazetesinde yayınlanan açıklamasına karşı, o davada yargılanan bir kısım Kürt aydınları hazırladıkları 33 sayfalık cevap metnini Lütfü OFLAZ'a gönderdiler.

Bir sureti *Kurdistan Press*'e gönderilen metinde, metni hazırlayanlar, "Geçmişte kalan davalar bugün niye gün ışığına çıkarılıyor? Demokrasi nedir, demokrat kime denir?" sorularını açıklığa kavuşturmakta ve D.D.K.O.'ların kuruluşu ve yargılanmalar konusunda da geniş ve somut açıklamalarda bulundular.

Metnin bir bölümünde de Hamdi SEVİNÇ ile ilgili şöyle denmektedir: "...Diyarbakır'deki yargılama, 12 Eylül'de olduğu gibi, 12 Mart'ta da dünyanın gözünden saklanmaya çalışıldı. Buna büyük özen gösterildi. Gerçekten, yazının başlığını teşkil ettiği gibi, perde arkasında çok şey döndürüldü, döndürülmeye çalışıldı. Bu oyundan bir kısmının içinde, şimdi kamuoyuna "namuslu bir demokrat" olarak sunulmak istenen Hamdi SEVİNÇ'in doğrudan doğruya rolü vardır. Şimdi, Diyarbakır Askeri Mahkemesi'nin arşiv mahzeninde bulunan D.D.K.O., İsmail BEŞİKÇİ, Kürdistan Demokrat Partisi davalarının dosyalarını, duruşma tutanaklarını ve yargılanan kişilerin verdikleri dilekçe ve savunmaları inceleseniz, gazetecilik açısından Hamdi SEVİNÇ'in anlatıklarının ötesinde, çok değerli, hatta dudak uçuklattırıcak derecede haber konuları bulabileceksiniz..."

VE BİR BELGE

Bir yargıcın yargılama dışında icranın işlerine müdahale, yöneticilere yönelik ve siyasi duruma ilgili uyarıda bulunma görevinin olduğu hiç bir ülkede görülmemiştir. Böyle bir yasal düzenleme de hiç bir yerde yoktur. Ama Hamdi SEVİNÇ bunların dışındadır. Böyle bir görevinin olduğunu mahkeme kararıyla tescil etmiştir.

D.D.K.O'ları davasında yargıca Hamdi SEVİNÇ, yargılananlar için en ağır cezaları vermenin yanında, yetkili mercilere bundan böyle Kürdistan'da (Doğu Anadolu'da) ne gibi uygulama yapılması gerektiği önerisinde de bulunmaktadı: "...Her ne kadar yargı kararı suç ve ceza kavramını ele alıp, samiyi öne sürülen delillere dayanarak cezalandırır ise de; biz kendimizi görevli sayıp yetkili mercilere bazı uyarı ve önerilerde bulunmak istiyoruz." ve kararın sonuna şöyle bir öneri bölümünü eklemektedir:

"1. Doğu Anadolu bölgesindeki memurların (Kürt demek istiyor) batı bölgelerine ve batı bölgelerinden getirilecek memurların da buraya yerleştirilmesi;

2. Doğu Anadolu bölgesinde geniş ve sistemli bir okuma yazma seferberliğinin başlatılması (asimilasyon öneriyor);

3. Sanık ve ailelerinin cezaevinde ve dışarıda sıkı bir takibe alınması..."

Yandaki karikatür emekli albay Hamdi Sevinç ile yapılan söyleşi nedeniyle Güneş gazetesinin sürmanşet verdiği anonun yanında yer almış.

Yazının anonlarında "Olağanüstü Dönem Yargılamalarının Perde Arkası" "3 Dönemde de Görev Yapan Yargı GÜNEŞ'e Konuştu" gibi belirlemeler yer almış.

Röportaj yapan, Lütfü OFLAZ, burjuva olmanın sıklıkla demokrat olmaya karar verince, Aydınlıkta, Demokrat Gözüyle başlığı altında yazılar yazmaya başlamıştı. Hamdi Sevinç'i tanımaması mümkün!! Ama ya diğerleri?!

DAVA AVUKATI NE DİYOR ?

□ Yargıca Hamdi Sevinç'in Güneş Gazetesinde yayınlanan DDKO ile ilgili açıklaması üzerine Kürdistan Press, dava avukatı Şerafettin KAYA ile konuştu: "Lütfü Oflaz'ın 1971-74 DDKO Davası yargıca Hamdi Sevinç ile yaptığı söyleşi Güneş Gazetesinde yayınlandı. Okumusunuzdur. Hamdi Sevinç bazı belirlemelerde bulunuyor. Siz o davanın avukatlarındansınız. Konu ile ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?"

□ Ben 12 Mart 1971 sonrası dönemde Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde açılan bir çok davada savunma avukatı olarak bulundum. DDKO Davası'nda da pek çok sanığın avukatı idim. Davayı - Yargıtay safhası da dahil - takip ettim.

Bu dönemde Hamdi Sevinç ile böyle bir söyleşi yapılması düşünüldü. Hamdi Sevinç'in gerçekleri bu derece tahrifi ve bu düzeyde belirlemelerde bulunması kendisinin adil bir yargıca olduğunu, namuslu davranışını gösterme duygusundan ileri geldiği söylenmez. Diyebilirim ki, bir senaryo hazırlanmıştır ve Hamdi Sevinç, bu senaryoyu hazırlayanların söylemesini istediklerini söylemiştir.

Hamdi Sevinç fanatik bir anti-kürt düşünce yapısına sahiptir. Tam yetmiş yıllık bir kemalisttir. Bu nedenle Kürt halkının varlığını iddiasına, Kürt halkının ulusal ve demokratik taleplerini konumuna ve bu düzeydeki savunmaya karşı tahammülsüzdü ve sert tepki gösteriyordu. Hamdi Sevinç, o dönemde Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde görev yapan savcılar ve yargıçlar içinde, Sıkıyönetim Komutanlığının ve Genel Kurmay'ın emir ve talimatlarına en iyi biçimde uyum göstereni idi.

Hamdi Sevinç DDKO ve İsmail Beşikçi Davası için özel olarak görevlendirilmişti. Tam yetkiydi. Davaya, karardan sonra, Yargıtay safhasında da müdahale etti. Hamdi

Sevinç'in dava yargıtayda iken, duruşma yapılmadan önce yargıtay üyeleri ile görüştüğü avukatlarca görüldüğü gibi, bunu sonradan yargıtaydaki görevliler de çeşitli vesilelerle açıkladılar.

Duruşmalardaki tutumu, ilişkileri Hamdi Sevinç'in MIT ile birlikte hareket ettiğini gösteriyordu. DDKO Davası duruşmalarının başladığı sırada MIT yetkilileri ile bir toplantı düzenlendi. O toplantı daha karara bağlanmadan önce tekrarlandı. Bu durumu tüm avukat arkadaşlar gördüler. Karar önceki saptahda saptanmış bir durum der gerekçe olarak gösterildi ve tarafımızdan Hamdi Sevinç'in davadan çekilmesi istendi. Tartışma sırasında Hamdi Sevinç,

böyle bir toplantının yapıldığını doğrulamış ve doğru olanın yapıldığını söylemişti.

DDKO sanıklarından bir kısmı (Ocak Komitüsü) İddianameye Cevap adı altında mahkemeye siyasi bir metin sunmuşlardı. Ki bu layiha da ve dava sonunda verilen yazılı SAVUNMA'da, Türk Tarih Tezi'nin safsatıldığı,

Kemalizmin şoven ve sömürgeci temeli teşhir ediliyordu. Hamdi Sevinç bu İddianameye Cevap'a ve Savunma metnine geniş katlı emellemek için çirkef oyunlar tezgahlandı. Tutuklama tehditleri, tahliye vaatleri ve bu düzeydeki imali davaları işleri ile başardı da oldu. Benim sanıklar vekili olarak sunduğum, müvekkilimin savunmalarını teyit eden ve onun hukuki değerlendirmesini yapan yazılı savunmadan sonra, bir kısım tutuklu müvekkilim tarafından azledildim de. Hamdi Sevinç'in baskısı ile oldu. Bu anlatılanlar Hamdi Sevinç'in konumunu, söyleşideki belirlemelerinin ne derece gerçek dışı olduğunu gösterir sanırım. Gereksire konu üzerinde çok daha detaylı açıklamalar da yapabilirim. □

20 Ağustos 1986

YARGIÇ ÜSTÜN GÜNSAN HAMDİ SEVİNÇ'İ YALANLIYOR

□ Yeni Gündem dergisi 26. sayısında emekli yargıca binbaşı Üstün Günsan ile asker hakimler üzerindeki baskılar hakkında yaptığı bir söyleşide, Üstün Günsan Hamdi Sevinç'in TÖB-DER Davasındaki tutumu ile ilgili şu açıklamaları yaptı: "TÖB-DER davası, 1980 sıkıyönetim döneminde açılan ilk davalardan bir idi. TÖB-DER binasındaki yapılan aramada, dışarıdan gelmiş bir kaç bildiri ve bir genç kızın masasında KAWA dergisi bulunmuştu. Mahkeme karar aşamasına gelmişti. Karar aşama-

sında ben beraat dedim, yalnız masasında KAWA dergisi çıkan kız hakkında sıkıyönetim yasalarını ihlaliden bir ceza verilmesini ve bunun tevil edilmesini istedim. Hamdi Sevinç, bunlardan üçünü, beşini mahkum edelim dedi. Sevinç, Ankara Sıkıyönetim Komutanı Nihat Özer'e, zamanın savcısı ile birlikte "Biz bunları asarız, keseriz" diye söz vermişti." Yeni Gündem'in verdiği bilgiye göre, Hamdi Sevinç, YG muhabirleri ile görüşmeyi de reddetmiş!! (Yeni Gündem, Sayı 26, sayfa 11)

MIT AJANLIĞI SORUNU

□ Hamdi SEVİNÇ, Lütfü OFLAZ ile yaptığı söyleşide, Diyarbakır Sıkıyönetim yargıca olarak görev yaptığı, D.D.K.O. davası sanıklarının tutukluk durumlarının devamını ve kendilerine en ağır cezaların verilmesi hususunda Sıkıyönetim Komutanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı'nın yaptıkları baskıyı anlattıktan sonra şöyle bir açıklamada da bulunuyor: "...Bunun dışında da mahkememiz etkilemeye ve hatta yanıltmaya yönelik bazı girişimler olmuştur. Örneğin Devrimci Doğu Kültür Ocakları davasında... Bu davaya konulan edilen faaliyet ve eylemler sırasında da sanıklar aynı görüşte olduklarını, aynı amacı paylaştıklarını söyleyip onları inandırarak aralarına girmiş ve hatta bazı eylemlerde organizatörlük yapmış kişilerin bulunduğu mahkemeye saptanmıştı. Nitekim bu davanın sanıklarından Silvan Lisesi Edebiyat öğretmeni Mehmet GEMİCİ'nin MIT ajanı olduğu ortaya çıkmıştı."

M. GEMİCİ'NİN AÇIKLAMASI

□ Hamdi SEVİNÇ'in açıklamasında adı geçen Mehmet GEMİCİ ile görüşüldü; Mehmet GEMİCİ, GÜNEŞ gazetesini yazışları müdürlüğüne, söyleşinin sahibi Lütfü OFLAZ'a ve di-

ğer yetkililere olayı yalanlayan bir mektup gönderdiğini, ancak mektubunun yayınlanmadığını, bunun üzerine aynı metni (tekzibi) bir mektuba bağlayarak Yeni Gündem ve Cumhuriyet gazetelerine, NOKTA dergisine, Diyarbakır Baro Başkanlığına, Diyarbakır SHP İl Başkanlığına, Silvan Noterliğine ve SHP İlçe Başkanlığına gönderdiğini söyledi. Bu açıklamasında Mehmet GEMİCİ şöyle demektedir:

"...Evela şunu söyleyeyim ki söz edilen Mehmet GEMİCİ benim. Doğduğum 5.1.1945 tarihinden şu sata yazdığım ana kadar MIT veya Polis ajanı, ihbarcısı olmakla, bu durumda olan herhangi bir şahısa arkadaşlık ilişkisi kurmakla uzaktan yakından bir ilgim, ilişkim olmamıştır ve olduğuna dair en ufak bir beyan Hamdi SEVİNÇ'in adını andığı mahkemede ortaya çıkmış değildir. 12 Mart döneminin Devrimci Doğu Kültür Ocakları Davası sanıklarından olan ben Mehmet GEMİCİ, ilk sorgum Silvan 4.J. Er Eği. Tuğay Karargahında, ikinci sorgumu Diyarbakır As. Savcılığında vermiş, karakol polisi de dahil olmak üzere polis veya MIT ile yüz yüze gelişliğim asla varı değildir."

"...Hamdi SEVİNÇ'in MIT ajanı olarak beni göstermesi, basit bir hafıza yanıltması olayı değil; düpedüz şahsi kine, inikam alma hissine dayanan ve polisye politika boyutlarına ulaşan bir kasıt olaydır..."

DDKO DİSA Dİ ROJNAMÊN TIRKAN DE YE.

Di diroka Kurdistan de DDKO di çiyek gring de ye. Di sala 1969'an de hêl xwedewanên Kurd yê li Anqerê, diji zor û zilma dewleta Tirkan ku li ser gundên Kurdan dikirin, hate damezirandin. Dû re D.D.K.O. li Îstanbolê û li bajarên Kurdistanê bakur hatin damezrandin. Di demê kurt de li Kurdistan D.D.K.O. gehişt çiyek bilind. Dewleta Tirk sala 1970 de rêvebirên komela Anqerê xistin girtgehê. Dû hatina cunta, sala 1971'an de rêvebir û endamên van komelan hatin girtin. Dawa wan jî li mahkema leşkerî ya Diyarbakir hate ditin. Rêvebir û endamên D.D.K.O. di wî mehkeme de cezayên ta 16 salan girtin. Dû efiyan 1974'an de hatin berdan.

Lê, hakimê wê mehkeme Hamdî SEWÎNÇ serpêhatina xwe jî niviskare rojnama GÜNEŞ re gotiye. Di vî serpêhatina xwe de Hamdî SEWÎNÇ xwe wek mirovek demokrat dixwaze bide nasîn. Dibêje ku; Kumandaran û MIT'ê li me zorî dikir, dixwastin ku em cezayên giran bidin kurdan, jî xwe MIT pêyayên xwe xistibû nav rêvebirên D.D.K.O. yê, jî vana yek jî mamosteyê dibistana navîna paşin Mehmet GEMİCİ ye.

Ser nivîsandina serpêhatinê Hemdî SEWÎNÇ 33 endam û rêvebirên D.D.K.O. ye, jî rojnamevan OFLAZ re nivîsaneke hemberî şandin û tê de entrikyên dewleta Tirk, rola wana tarî û rola Hemdî SEWÎNÇ ya tarî şanîdan. Tê de nivîsandin ku, dema ku meriv biçê Diyarbakir û li dosyayên D.D.K.O., KDPT û ya İsmail BEŞİKÇİ mîze bike dibîne ku ha dewleta Tirk, ha jî Hemdî SEWÎNÇ çawa bûne. Û birayê Hemdî SEWÎNÇ jî rêvebirên dewleta Tirkîye re, ku li dinê tu tiştekî vakîno nebûye wakinoya ye:

"1-Memurên ku li rojhilata kardîkin (Kurd) bişînin rojavan û en rojavan jî binin vira.

2-Pêwîste bi şepokî gewreh dest bi xwendin-nivîsandinê bikin û bê domînin.

3-Girtî û malbatên wan ha li girtgehê, ha jî li derwa wê tim di bin çaw de be."

ARA SEÇİM KARA SEÇİM

28 Eylûl'de, 10 ilde 11 milletvekîllîği için yapılacak ara seçimin heyecanı tüm Türkiye'yi sarmış.

Bu seçimlerin en ilginç yanı, 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle kapatılan siyasi partilerin siyaset yapma yasağı konan genel başkanlarının, seçim meydanlarında yerlerini almış olmalarıdır. Buna Anayasa delindi yerine, Anayasa'nın bazı siyasilere siyaset yapma yasağı getirilen 14. maddesi işlemeze hale getirildi demek daha uygun.

Ara seçimlere 11 parti katılıyor. Bu partilerin üçü merkez sağ partiler. İkisi sosyal demokrat, biri aşırı sağcı diye nitelenen MHP'nin devamı milliyetçi-şoven, diğer biri de MSP'nin devamı olan şeriatçı-mukadessatçı parti. Bunların dışında kalan partiler de bu seçim için belirli amaçlar doğrultusunda kurulmuş "muvazaa" partileridir.

SEÇİM İNCİLERİ

13 Eylül 1986 tarihli Cumhuriyet'ten: "Özal ağzını bozdu"

"Özal, İnönü'ye: "Boyu uzun aklın kısa, Demirel'le: "Hayal görüyor", Cindoruk'a "Müsvette" dedi.

17 Eylül 1986 tarihli Tercüman'dan: "Cindoruk'tan Hakaret Salvosu: CÜCE BAŞBAKAN...ALÇAK...AŞAĞILIK"

"Bir elinde mikrofon şarkı-türkü söyleyen, göbek atan başbakan olur

mu?, söz veriyorum. Özal'ı siz indirin ben ona iş de bulurum. Televizyonun ikinci kanalında Cenk Koray ile birlikte sunuculuk yapar: "Şartlı oy olmaz, rüşvet karşılığı oy istemez...Devletin milletten parasını oy karşılığı kullanmak aşağılıktır, alçaktır. Bunu yapanlar da alçak ve aşağılıktır."

21 Ağustos 1986 tarihli Cumhuriyet: "Süleyman Demirel: başbakan Özal'ın, Demirel ve Ecevit'in 1980 öncesi anarşi döneminden sorumlu oldukları in kar edilemez sözleri üzerine; tartışmaya girmiyorum, şayet girersem, bu sözleri söyleyen kim olursa olsun pişman ederim" dedi.

13 Eylül 1986 tarihli Cumhuriyet'ten: "İNÖNÜ ÖZAL'A: KURUSIKI KABADAYI" dedi

"Özal, hem emanetçiyile uğraşmıyorum, asılları gelisin diyor, hem de siyasi yasakların kaldırılması yolunda çaba harcamıyorum. Bu kuru-siki kabadayılıktır."

"Erdal İnönü Kığı ilçesine gitti" "Kığı ilçesinde kalabalık bir kitle Erdal İnönü'yü "Eli Sopalı devlet olmaz" "Baskı ve işkenceye son" sloganları yazılı pankartlarla kasaba girişinde karşıladı. Halk sıkıyönetim olmasına rağmen yetiştirilmiş köpeklerin gece serbest bırakılması nedeniyle, sokağa çıkmadıkları söylenerek şikayette bulunmuşlardır. Bunun üzerine İnönü yetkililere "köpeklerinizi gece bağlayın" diye çağrıda bulunmuştur...

Evet bunlar Türkiye'yi yönetiyorlar

NÜCEVANEN ANK Jİ KURDISTANÊ DIBÊJIN

(Kurdistan Başur ANK) Konferansa "Yekitiya xwendekar û lawanên Kurdistanê" ya jî bo yekitiyê de 28.8.1986'an de, li Kurdistanana Başur di mintiqa Lolan, ku di nav xakên rizgarkirî de ye, pêk hat.

Konferans, di bin şîra "hilweşandina rejîmê, dawî anîna şer, di bin şertên aşîlî û demokraşî de xwendin" civiya.

Di konferansê de gelek biryarên girîng hatin girtin. Wek, "Pêşvebirîna xwendin û nivîsandin di refên Pêşmergan de", "Pêkanîna sêmineran jî bo pêşmergan û jî bo gelê Kurd, ku di mintiqa rizgarkirî de dijî" ûhw.

Ajansa Nûçeya Kurd bi du tixtorên Kurd, Dr. Hişyar û Dr. Sliva ve, ku tixtorên li-qê 2'an in he-puyvînekê kir. Di vê hev-peyvîne de tixtorên Kurd derd û êşên xwe jî alî kêmasiya tixtor û dermanan de anîn zîman û gotin; "daxwaza me ev e, ku tixtor û kesên tibî yên Kurd, ku îro li derveyî welat in, vegezin Kur

distanê û bi me re mil bi mil xelatê bikin."

Nunerên Rizgarixwazên Neteweyên Kurdistanê (K.U.K) li welat, jî ber êrişê leşkerî ya dewleta Tirk ji Kurdistanana Başur re, namekê dan Polit Büro ya PDK-l'ê. Di vê namê de êrişê Tirkan tê rûşê kirin. K.U.K di vê name ya xwe da piştgiriyên xwe bi pêşmerganê de xwiya kirin û dibêje; "İro di rojhilata Navîn de şoreşa Kurdistanana Başur (Iraq) roj bi roj pêş diçe. Ew ger di nehiya siyasî û ger jî di nehiya leşkerî de xwe daye qebul kirin. Em bawer dikin, ku ew pêşveçûn dê rojekê nêzîk de xwe di nehiya alemî de jî bide qebul kirin. Vê yekê dijîrinê gelê Kurd gelek ditirsîne. Dijmin dixwaze bi her awayî vê şoreşê bifetisîne û politîka xwe jî li ser vê yekê ava dike. Lewra, îro rejîma faşî ya Sedam û ya Tirkî bi hev re hevkarî dikin.

Dijmin bila baş bizanibe, ku şoreşa gelê Kurd bi kuştin û bi qetlîaman nayê fetisandinî."

Seroka Yekitiya Jinên Kurdistanê Emîne Mihamed "Ji yekitiya komelên jinên dine re bejin ku bila ew li ser pirsên jinên tekoşerên Kurdistanê rawestînin" got.

SPOR LI DERÎ WELAT

KURDISTAN SPOR LÎ SER RÊYA ŞAMPIYONÎ

Antranorê Kurdistan Spor, Ahmet Baksî, Kurdistan Press ziyaret kir û Kurdistan Press bi wî re 11 ser astengên Kurdistan Spor peyivî.

★ Pêşveçûyîna Kurdistan Spor ya îsal tê zanîn. Wek tê zanîn ku ewê di gruba xwe de wê bibe şampiyon. Antranorê Kurdistan spor jî tu yî. Vî pêşveçûna komikê çawa dibin, jî bo dema wê ya ku bê û jî bo berdewamî ya pêşveçûyîna wê çi di fikirî? ★★ Kurdistan Spor di lîga Stockholm de ta ni-

ha 14 lîstik lîstîye. 12 heb kar kiriye. Yek wenda kiriye û di yekê de jî bi hev re maye. Li gor puanên me emê di gruba xwe de bibin şampiyon. Em wê şampiyonîya xwe li hember lîstîka, ku di 27. 9.1986 de, saet di 9'an de, li ciyê Spânga I.P.Z. bi FK GYRAN re dilêzînin, eşkere bikin. Çi hefte ku alfakariya komika me pir nabe, lê disa jî em gelek pêşve çûn. Vê pêşveçûyîna xwe jî em deyndarê rêvebirên xwe yên baş û dilsoz û xortên baş û delal in. Ger alfakariya komikê bê kirin, ewê pêşveçûyîna xwe her bidomîne.

★ Ji vî warî de hêviya we ji Kurdistan Press çi ye? ★★ Damezrandina Kurdistan Press şayîyek mezin xist nav me yên ku bi sporê ve mijûl in. Bi dilsozî em mil didin wê û hewidarîna Kurdistan Press jî li gel Kurdistan Spor be. Bibe çavîka pêşveçûyîna wê û alfakariya bike.

DERSİMİ UNUTMADIK

1931 - 1938

KURDISTAN PRESS

Foto, ANK

İŞTE BOMBALAR !

● Kürt Haber Ajansı (ANK) muhabirleri Türk ordusunun 15 ağustos'ta bombaladığı alanlara girerek incelemelerde bulundular

□ Saldırıya birinci derecede hedef olan Heyat

bölgesinde, özellikle köyleri yakılıp yıkılan, malları talan edilen yoksul köylüler yaşıyor. Bunların bir bölümü, Türkiye sınırlarında yıllarca muhacereti yaşamış çilekeş, yurtsever aileler. Peşmergenin 1986 mayısından bu yana sürdürdüğü

mücadeleler ile kurtarılan alanlara geri dönmüşler, bombalardan korunmaya elverişli, sarp, sapa yerlerde küçük küçük yerleşme merkezleri inşa etmeye çalışıyorlar. Yer yer Koçerlerin siyah, kıl çadırları görünüyor

GILALA
AJANSA NÜÇEYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRAN

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

KURDISTAN PRESS
ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE
KURDISTAN / SAYFA 6 6. CÖRMEK / EKİM 1996 ISSN 0283-4898

Foto, ANK

...Û HOVÎTÎ!

[Başurî Kurdistan ANK]

□ Nûçevanên ANK çûn herêmên bombardûman kirî. Parçekî gelê kurd li ser vî ciyê, ku dewleta Tirk bi awakî wekirî da ber bombên dijî. Mal xerabe ne. Daristan şewitî ne. Meriv nizane bê wê bombe kengî û çawa bèn. Ji alikî Iraq û ji aliyê din jî balafirên Tirkan herêmê bombe dikin. Cihê parastinê di nava şaxên daran de; di gul û şikeftên asê de hatine çêkirin.

Ji xeynî bomberdûmana balafiran, komandoyan Tirkan ji car bi caran dixwazin têkevin herêmê. Bi piranî komandoyên Tirkan êrişê xelkê bê çek dikin û li ser riyana kemînan datînin.

Lê, li hember her tiştî, xelkê Kurd dev ji axa xwe bernade. Pêşmerge jî gav bi gav dijmin ji axa xwe paqij dike. Herêmên ku ji Saddam hatine rizgarkirin, niha jî di bin tehdîda dewleta Tirkan de ne.

[dûmahîk di rûpela 14'an de]

MENGÊŞ DEVRİMİN ELİNDE

• 14 Mayıs'ta yapılan büyük saldırılarla Mengeş BAAS işgalcilerinden temizlendi.
• Saldırıya, Irak Kürdistan Demokrat Partisi peşmergeleri, Irak Komünist Partisine bağlı askeri birlikler ve Seyfullah Besîfî komutasındaki askeri güçler katıldılar.
• Mengeş operasyonundan sonra, Saddam rejiminin bölgedeki otoritesi yok oldu.

Yazısı orta sayfada

KARÊZA İŞGALCİLERDEN KURTARILDI

• Yekîtiya Nîştîmanî Kurdistan (Kürdistan Yurtsever Birliğı) nîştîmanî başlattığı operasyonlar sonucu, BAAS için stratejik öneme sahip Karêza kurtarıldı.

Haberî orta sayfada

AET toplantısında Türki'ye Protesto edildi

•Fransa'da faaliyet gösteren Kürdistan Mülteciler Komitesi yayınladığı bir bildiri-de, AET üyesi ülkeler temsilcilerine, "12 milyon Kürt sizin vereceğiniz cevabı bekliyor" dedi.

Haberî 6. sayfada

TÜRKİYE'DE ARA SEÇİMLER

•Seçmenin Tercihî sağ iktidar!
Burjuva sağ %69,1, burjuva solu %30,1
(haberî sayfa 3'de)

•Belçika'da yayımlanan De Morgen gazetesinin yorumu: "AET, Türkiye'deki Devlet Terörünün üstüne sünger çekiyor."
(haberî 6. sayfada)

KURTARILMIŞ ALANLARDA KÜRT ÖĞRENCİ VE GENÇLİK ÖRGÜTLERİNİN "BİRLİK" KONFERANSI YAPILDI

• İki ayrı örgüt halinde çalışmalarını sürdüren Kürt öğrenci örgütü ile Kürt gençlik örgütü, kurtarılmış alanlarda (2. Bölge'de) yaptıkları bir konferans ile örgütsel çalışmalarını tek çatı altında sürdürme kararını aldılar. Örgüt sekreterliğine, eski yöneticilerden Rehuwar seçildi

Yazısı 10. sayfada

"İHTİLÂLE PEŞMERGE YETİŞTİRİYORUM"

• 10 evlat sahibi bir Kürt anası, Elmas Bacı, ağaç dallarının, kayaların arasında inşa ettiği evinde sessiz sedasız devrimci görevlerini sürdürüyor

• Elmas bacı 1975 yenilgisinden sonra, sınırlarda 5 yıl muhacir olmuş. Mengeş operasyonundan sonra, gelip, sınır boyunda ihtilale hizmet için saf tutmuş.
• Elmas bacı "Kürdistan bir gün mutlaka kurtulacak" diyor.

Yazısı orta sayfada

DI VÊ HEJMERA DE

ŞAHİNÊ B.SOREKLÎ

MAHMUT BAKSÎ

C. AYDIN

MIHEMED BEKİR

FIRAT CEWERÎ

BRUSK

KİRVE KALENDER

ŞERAFETTİN KAYA

Türkiye'de Ara Seçimler Yapıldı

- Seçmen sağ iktidardan yana
- Erdal İnönü ve Ecevit'in temsil ettiği burjuva solun oy yüzdesi ise %30,9
- Türk burjuva basınının yargısı: Seçimleri Demirel kazandı.

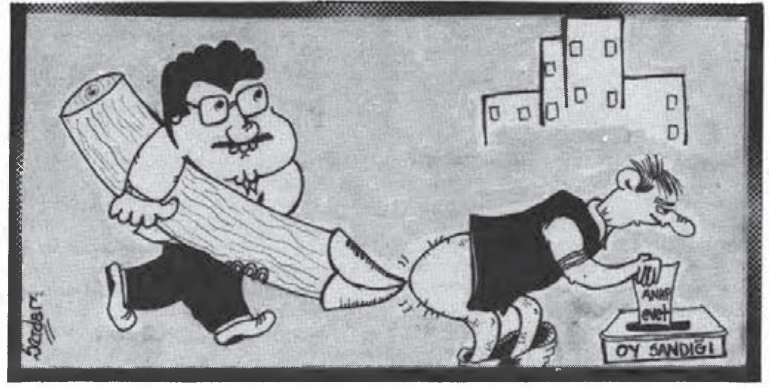
Türkiye halen, Cuntaçı devlet başkanı Evren'in tam ve kesin hakimiyeti altında bulunuyor. Demirel'in başını çektiği "anti-militarist" muhalefet, gerçi, generalleri bir hayli yıpratıyor, ama, kesin olan şu ki, MIT ve Kont-Gerilla halen devlet başkanı Evren'in emir-kumandası altında bulunuyor. Bu nedenledir ki, generaller, ısrarlı bir biçimde orduyu teyakuz durumda tutuyorlar. Bunun tabii bir sonucu olarak, Ordu, zulmu ve zorbalığı Kürdistan'da yaygınlaştırmaya devam ediyor.

Burjuva sağının, generallerin, ikide bir iktidara müdahale etmesine karşı bir tepki olarak ortaya sürdükleri anti-militarizm, Türk devletinin Kürdistan politikasını kayıtsız şartsız kabul ettiği için, son tahlil de bir uzlaşma çizgisinde buluşacak. Burjuva solu ise 27 Mayıs'ı alkışlama gibi bir aybın sahibi olduğu için bu konuda fazla

inandırıcı değil. Sonuçta, Türk devletinin ırkçı-soven yapısı korunarak, demokrasi yapılan seçim platformu, esasa ilişkin bir değişim yaratmadı. Yaratması da beklenemedi.

Ne var ki seçim sonuçları, Türkiye'de Sosyal-Demokratlara bağlanan umutları kararttı. En azından ilk genel seçimlerin, sağ iktidara getireceğine kesin gözüyle bakılıyor. Her ne kadar bir varsayım ise de DYP artı ANAP ortaklığı, muhtemelen Demirel'in Cumhurbaşkanı'na günde me getirecek. Türkiye'nin Karaman-İs'i olma şansını yitiren Demirel, Bayar'dan sonra ikinci sivil Cumhurbaşkanı olmaya hazırlanacak.

Seçimlerin, bir diğer sonucu ise, kanlı ve zalim 12 Eylül rejiminin henüz yaraları sarılmamışken, seçmenin, cuntanın emireri Özal'da somutlaşan süngülü kapitalizmden henüz fazlaca şikayetçi olmadığı.

ANAP 6 milletvekili, oy yüzdesi 32,1
DYP 4 milletvekili, oy yüzdesi 23,5
SHP 1 milletvekili, oy yüzdesi 22,6

DSP %8,5
Diğer partiler toplam %7,6

ğı.. Sendikaların kapatıldığı, binlerce genç insanın cezaevlerinde, işkencelerde sürdürüldüğü, her üç kandan birinin fahişeliğe zorlandığı, kızını satan babalarını, karısını pazarlayan kocaların Türkiye'sinde, Arap dünyasının genelevi durumuna gelen Türkiye'de vatantaş umudu Özal'lardan, Demirel'lerden beklemeye devam ediyor..

Henüz yenilginin ve muhaceratın girdabından çıkamayan sosyalist solun örgütleme, bilgi ve bilinç taşıma görevini yerine getirme imkanından ve gücünden yoksun olduğu Türkiye'de önümüzdeki günler baskı ve zulmun daha da boyutlanacağı, toplumun acımasız bir zam fırtınası altında ezileceği ve Avrupa'ya gerdan kırıp, kalça sallayan Özal'ın alış-veriş faaliyetlerini arttıracak günler olacak.

ATİNA'DA YARGILANAN PARTİZANCI BERAAT ETTİ

Kürdistan'da 9 arkadaşlarının öldürülmesini protesto etmek için Atina THY bürosunu basan TKP-ML/PARTİZAN hareketine bağlı 17 siyasi mülteci, yargılandıkları Atina Suçüstü Mahkemesindeki duruşmada beraat ettiler.

Protestocular adına konuşan Murat KOÇ: "Kürdistan'da 9 arkadaşlarının öldürülmesini protesto etmek ve Yunan kamuoyunu Türkiye'deki rejim hakkında bilgi sahibi olmasına için Atina THY bürosunu bastıkların" söyledi.

DEV-YOL DAVASINDA SAVCILIK GENE İDAM TALEP ETTİ

Eğre Ordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde sürmekte olan 11 sanıklı Denizli Dev-Yol davasında Askeri Savcı esas hakkında görüşünü açıkladı.

Savcı bir sanık hakkında ölüm, Zafer Ünal DİNÇEL, Bedia Birnur BİLGİÇ, Ayşegül Şenay KAŞKAR, Fatma Oğuz GÜLTEKİN ve Ali BİLGİÇ hakkında 4 yıl ile 13 yıl 4 ay arasında değişen çeşitli ağır hapis cezası talep ederken, 4 sanık içinde beraat istedi.

PKK ERUH DAVASINA DEVAM EDİLDİ

Diyarbakir Askeri Mahkemesinde görülmekte olan PKK-Eruh davasına devam edildi. Yedinci Kolordu ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ndeki 6 Eylül'de yapılan duruşmaya tutuklu sekiz sanık katıldı.

Eruh davasında bir kısım sanıklarla ilgili karar Askeri Yargıtaya eksik soruşturma nedeniyle bozulmuştu. Yeniden başlanan davanın duruşmasına sanıkların dinlenmesi devam edildi. İtirafçı sanık Resul BALIÇ'ın tanık olarak dinlenmesi kararlaştırıldı.

LİCE GRUBU DAVASI SONUÇLANDI

Diyarbakir Askeri Mahkemesinde bakılmakta olan PKK-Lice grubu davası da karara bağlandı. 2 Ekim günü, Yedinci Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Mahkemelerindeki duruşmaya davanın tek tutuklu sanığı Resul DEMİR'i 13 yıl 4 ay, Salih DEMİR, İzzettin DEMİR, Abdullah DEMİR ile Sait TÜRKÜKUL'u da 4'er yıl hapis cezasına çarptırdı.

8 EKİM 1986

Dört tarafından hançerlenmeye devam edilen Kürt hal kı, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini sürdürmeye devam ediyor.. İran ve Irak pratiklerinde sürdürülen silahlı mücadele yeni boyutlar kazanıyor. Türkiye pratiğinde ise, 12 Eylül'ün kanayan yaraları sarılıyor.. Türkiye pratiğinin can alıcı merkezleri gene hapishaneler elbette.. DİSK, Barış Derneği gibi davaların, Avrupa politika batakhanelerine rüşvet olarak atılmasından sonra, hapishaneler; hapishanelerde baskı ve zulum unutulmaya yüz tuttu.. Ama, hapishanelerde devrimciler var. Devrimciler hapishanelerde direne döğüşe yaşamaya devam etmektedirler.. Türk ordusunun Güney Kürdistan'ı bombalaması da hapishanelerden yükselen direnişlerle lanetlendi. Bu yüzden gene insanlarımız işkenceye alındı. İstanbul Metris hapishanesinde başlatılan 5 günlük açlık grevi ise ne Türkiye'de ve ne de Avrupa'da gerekli ilgi ve desteği görmedi.

Biliyoruz ki, gerek genel olarak Türkiye'deki demokrasi ve sosyalizm mücadelesi olsun, gerekse Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi olsun yeterli örgütlenme düzeyine sahip değil. Bunun doğal bir sonucu olarak yeterli ve gerekli iletişim-haberleşme ağına da sahip değil. Bu da doğal olarak direnen, döğüşen insanlarımızın sahipsiz, savunmasız bırakılmalarının bir nedeni.

Türkiye açısından, bu durum kısmen giderilebiliyor. Ama, Kürdistan açısından durum gerçekten vahim.

Kürdistan Press'te elimizin erdiği gücümüzün yettiği kadar iletişim haberleşme sorununa katkıda bulunmaya çalışıyoruz. Bunun şartlarını, imkanlarını yaratmaya çalışıyoruz. Zaman içinde bunun başarılması elbette genel olarak demokrasi ve sosyalizm mücadelesi açısından olsun, özel olarak Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi açısından olsun kazanılmış bir mevzi olacak.

Özetle, bize kalıcı, üretken kurumlar gerekli.. Yeni kurumlar yaratmaya mecburuz.. Yeni kurumlar yeni güçlere, yeni ilişki biçimlerine, yeni çalışma yöntemlerine ihtiyaç gösteriyor.. Kürdistan Press'e biraz da bu pencereden bakmak gerekiyor. Bu pencereden bakınca kahredici ve kısır ilişkilerden, verimli ve üretken ilişkilere geçmek sanıldığı kadar zor olmayacak..

8 COTMEH 1986

Gelê Kurd, ku ji çar aliye xwe hatiye xençer kirin têkoşina xwe ya ji bo serbixwebûn û azadiyê berdevam dike. Têkoşina çekdarî di pratîka Îran û Iraqê de berekî fireh bidestxist, lê di pratîka Tirkiyê de, birina 12 ê Îlonê tîn pêçan. Navendên pratîka Tirkiyê jî, bê guman girtixane ne. Êrişê heza Tirk ya li ser başrê Kurdistanê, di girtixanan de bi liberxwedan hat rûşekirinê. Ji ber vê, cardin merivên me ketin bin lêdanê. Xwe birçî histina 5 rojan, ku di girtixana Metrîsê de dest pê kirî bû. Li Tirkiyê û li Ewropa eleqê û piştgirtinek nestend.

Em tev zanin, ku çî têkoşina demokrasi û sosyalizma Tirkiyê û çî jî têkoşina rizgariya netewî ya Kurdistanê, ne bûye xwediyê hûnanek bi bingeh. Bi vê re girêdayî, nebûye xwediyê hacetên dan û standinên hewcedariyê. Ev jî, bêguman, dibe sedema, ku merivên me yê şerker, bê xwedî û bêparastin bimînin.

Ji aliye Tirkiyê ve ev kêmasî hinekî tê berteref kirin. Lê ji alî Kurdistanê ve ev rewş, rewşeke melûl e.

Di Kurdistan Press'ê de, heta jî destê me bê emê hewlê bidin, ku kêmasiya gelşê gihandin û aghedariyê jî holê nakin û bin alikarî wê. Serketina wê karî, çî di têkoşina demokrasi û sosyalizmê de be û çî jî di têkoşina rizgariya netewî ya Kurdistanê de be, wê bibe mewziyek serketî.

Bi kurtebirî, jî me re sazûmanên rûniştî û divên. Em bêgavan ku sazûmanên nu biafirînên. Sazûmanên nu, hewceyî hêzên nu, danûstandinên nu, awayên xebata nu ye.

Divê meriv hinekî jî bi wê pencerê li Kurdistan Press'ê binere.

Çaxa meriv bi wê pencerê li Kurdistan Press'ê dinere, tê dîtin, ku derbasbûyî tînkiliyên bêdar wê hinekî zor pêk bê.

ORHAN KOTAN

□ "MEYDANA ERMEYAN"

Li Atina, navê meydana Voltair hat guhartin û bû "Meydana Ermenyan".

Ji ber sedema guhartina nav, di ahenga ku hat çêkirin de, Serokê Belediya Atina Dimitros Beyis, Waliyê Atina, Serokê Komela Ciwanên Ermeniyên û kesên pêşkêti yên civata Ermeniyên Yunanistan beşdar bûn.

Di vê ahengê de yekî li ser navê Ermenyan got: "Em dixwazin, ku parlamentoya Yunanistan bi awakî fermî qirkirina Ermenyan binase" Serokê Belediya Atina, Beyis jî got: "Ez hevî dikim ku gelê Ermenî di demê nêz de bibe xwediyê wela-tê xwe."

□ SWED JI MUHACIRAN RE TÊ GIRTIN

Serokê daîra biyaniyan Thord Palmlund, di hepeyvîna xwe ya ku bi nuçeyihanê Dagens Nyheter, Magdelena Ribbinge kir, de got: "Swêd nema karê bi mihaciran re derkeve serî."

Palmlund da zanîn, jî ber ku Swed jî mihaciran re vekirîye, em xwestekên mihaciran de zehmetiyan dikşin. Palmlund, de zanîn, ku bi pîrbûna mihaciran li Swêd nijadperestiya li dijî biyaniyan jî zêde dibe.

□ KOMİSYONA MÎLETÊN YEKBUÛYÎ (FN): "KURDÊN BÊ WELAT BI ŞÛN DE VENEGERÎNIN"

Ji balafirgeha Swed, Arlanda, du malbatên Kurdên Lubnanê bi şûn de hatibûn şandin. Ji ber vê sedemê Komîsyona Miletên Yekbuî ya li Swîsre jî mirîtiya Swed xwest, ku Kurdên bê welat bi şûn de venegezin.

Louise Bjurwill, piştî lêkolînek kurd, da zanîn, ku sedema bi şûn de vegarandina malbatên Kurdên Lubnanê têr nake û hevî kir, ku mirîtiya Swêd vê çewtiya xwe di ber çav re derbas bike.

Ji daîra Biyaniyan Björn Weibo da zanîn, ku wê xwestina komîsyona MY tiştêki neguherine. Björn Weibo digot: "Ji bo ku em xwestina wan qebul bikin, divê biryarek, ku jê re dibêjin biryara grubî, bêstandin. Ev jî bêmecele. Kurdên li

Lubnanê ne grûbek taybetine."

□ TÛRKIYE XWEST KU FINDIÇÊN BI RADYASYON BIFROŞE WELATÊN AET

Türkiye xwest ku findiçên bi radyasyon, bifroşe welatên AET, lê çaxa welatên AET findiçên bi şûr de li Tirkan vegeandin. Tirkan îcar ev findiçên bi jehr di nava wela-tê de dest bi firotina wan kir.

□ LI HEQARÎ DU KES HATIN KUŞTIN

Li Heqarî, gundê Toptepê (girêdayîye Beytulşebab e) jî ber mesela erdan şer derket û di vî şerî de du kes hatin kuştin.

Malbata Işık û Bazî jî ber mesela erdan bi hev re şer kirin. Di vî şerê de Huseyin Işık û Mehmet Emin Işık bi dewançe hatin kuştin.

□ DAWA YA FATSA

Di dawa Fatsa 2 de jî bo 1 kesî ceza mûebbet, jî bo 65 kesan ceza hepsê hat dan û 105 kes jî hatin berdan.

□ 3 kes jî Türkiye bi avjêniyê çemê Meriçê derbasî Meqamên Yunanistan bûn û jî wan mafê spartina xwestin. Ji aliyên din malbatek Iranî jî mafê spartinê jî meqamên Yunanistan xwestin.

□ Serokê dewleta Kûbayê, Fidel Kastro, bal li ser xugigirtin û bertilê kişand. Kastro di kongra komîteyên parastinê şoreşê ya sêyemîn de got ku: "Her çiqas xeterê civata me ya şoreşger hebe jî, ew bi milyonan çaran jî kapitalizmê bi edil û baş e.

XWUŞKA NECLA YÜCE

Xwuşka Necla Yüce keçekê Kurd e. Ji Dersimê ye. Ji warê Seyid Riza. Ji warê Pîrê Kurdan...

Dersim... Dayka hezaran salî: Sitûxwar, perîşan, bindest, wêran e iro. "Ferman e, li me ferman e, daw û delingê Dayka Kurdan di nav dest û piyên Ordiya Tirkan de mane..."

Erê ferman e. Ez bawerim pîrraniya we di rojnamên Tirkan de çiroka halê Xwuşka Necla Yüce xwendine. Necla bi emrê Waliyê Dersimê, jî aliyên dixtorên Tirk tê muayene kirin. Wali dixwaze bizanibe, ka Necla bi mêrê xwe re raketiya an na. Bo ku mêrê Necla şoreş-

gerekê kurd e û li dijî hikumeta qolonyalist şer dike.

Me af bike Xwuşka Necla... Bibore dayka min. A restî piştî çiroka Te, ez fedî dikim derkevîm nav mirovan. Dilê min digere, vereşana min tê, ez jî xwe re

şerm dikim. Waliyê Qolonyalist, Waliyê dewleta bê namus, bê arî Dersimê bi kêfa dilê xwe dimeşe, dileyze, qerara dide. tirs wali Kenan Güven jî me tune. Wali baş dizane ku em çepên Kurd ne yek in. Em di nav gel de bihêz in. Di rewşa iro de em nikarin tiştêk binin serê waliyê kûçik. Ger walî nedikaribû vê tiştê pêk baniya.

Lê çî feyde! Destê walî jê re ye. Ferman fermana wi ye. Kî jî me dikare wi û

hevalbendên wi bide seknandin? Wali bi hêz e, xwedî ordiye, xwedî wela-tê.

Lê em? Qet... Em jî em in. Ma gelo jî vê tiştê pîstir wê êdî çî bê serê daykên Kurdan? Emê çawa bikaribin li nav çavên daykên xwe, jinên xwe, xwuşkên xwe mêze bikin? Bi baweriya min ne tenê Waliyê Dersimê, ne tenê tûlê kûçan hetka me birîye. me bixwe jî hetka xwe birîye. Dijmin di hemberê me de yek e, em perçe perçe ne.

Heyfa mêra... Heta niha me jî bo Xwuşka Necla çî kirîye gelo?

Piçek "Axxx û vaxxx..." hewqas. Di vî rewşa Ewropa da kî bi kî pismam!..

Daxwaziya min jî komele û partiyên Kurdistanê ev e ku, rewşa Xwuşka Necla bibin hemû derên dinê. Çi li Türkiye, çî li derveyê Türkiye, divê bersiva van qolonyalîstan bê dayin. Ger em bi dil û can, bi bawerî û bi mêrî bersiva

van tûlan nedin, wê hê pirr tiştên nedîtî bêne serê daykên me. Gelekê bê rûmet, bê hesiyet, gelekî perçiqandî, zû bi zû nikare serê xwe rake û azadiya xwe bistîne. Dijmin vê tiştê baş dizane. Loma me pis dike, piçûk dike.

Baş e di mesela Xwuşka Necla de tewrê çepên Tirk çî ye gelo? Ji Şêx Seid heta niha çî bûne, disa ew in.

Sal bi sal xwezî bi par.

Mahmut BAKSI

Ajansa Nuçeya Kurd, çav-guh û zimanê tevgera rîzgariya neteweyî û civakiya wela-tê me ye. Tiştêk te bihîst û di bigihîne ANK

Tel: 146 08-98 47 43/Telex: 131 42 ANK S

Weşanên Giştî rojên îroj li hin wela-tan rolek dêwîn di dayîna agahdariyê, belav kirina birûbawerîyan û kûr kirina zanibûna mirovan de difizin. Ji derdê bindestbûnê netewa Kurd jî vê fêkiya sedsala 20an sêdek weqa gewre ne dîtîye. Tu programên weneguhêz û radyo yên ku jî hêla Kurdan de û di bin kontrola wan de bi hawak fere, zelal û berdewamîn têtên pêşkêş kirin tunen. tenê çend kovarên Kurdan hene û di gotara îroj de em ê li ser wan bisekinin; li ser kovarên ku li Ewropa Roava bi tipên latînê têtên der.

Zor mixabin, ku di dawîya sedsala 20an de hê rojname an kovarek bi zimanê kurdî tune ku;

a) jî hêla Kurdên jî hemî beşên Kurdistanê de têtê xwendin;

û b) di wextê de û bi hawak berdewamîn têtê der.

Piraniya kovarên îroj li holê, an organên partî û rîstîtan in, an jî bi rêya wan têtên weşandin. Wisa van kovaran tenê nivîsên li hesabên hin partî, an rêxistinên têtên dinivîsin.

Zor dijwar e îroj bo nivîskarek Kurd, ku ew bi hawak serbest wek daxwaza dilê xwe binivîsîne, çiku;

a) hejmara kovarên bi kurdî li ser tîlîyan tenê jîmar-tin û salê hema çendek jî wan têtên der;

b) rûpelên wan kovaran tenê bo hin mesele û ma-danê vekirîne; û

c) ger gotara nivîstarekî li kêfa redaksiyona kovarê

KURD Û WEŞANÊN GIŞTÎ (Radyo, Têlv., Rojname, Kovar)

ŞAHÎNÊ B. SOREKLÎ

neyê, an felsefa tede ne wek ya partî, an rêxistina kovarê be, ew gotar tu caran xwe na gihîne rûpelên kovarê.

Xeyn jî problemên zimên gellek problemên din jî îroj li pêşiya nivîskarên Kurd in. Yek jî van problemên ev e, ku hejmarek mezin jî partî û rêxistinên Kurdistanê hê îroj jî bendek jî felsefa eşîrî di siyaseta xwe de pêk tînin: YÊ DIJMINTIYÊ BI DIJMINÊ ME RE (partiyek Kurd in) NEKE, AN HEMÎ KIRIN Û BIRYARÊN ME RAST NEBÎNE, EW NE DOSTÊ ME YE!! Wisa pênûsa gellek nivîskarên Kurd, an jî dest tûnebûna gengazîyan, an jî jî tîrsa ku partiyên Kurdan bi wan re belkî dijimintiyê bikin (sitemkariya hukmatan li hêlekê) îşk dimînin. Çiçra mirov dilsar dibe, dema li ber çavan baş têt xuya kirin, ku ne tenê demoq

rasî li cem hukmatên serdest, lê li cem gellek rêxistinên Kurdan jî tune.

Hejmara Kurdan ya mezin îroj ne dikare bi zimanê xwe bixwîne. Ew hejmara biçûk ya ku dizane bixwîne jî, an îstek xwendinê di destên xwe de nabîne, an jî di rûpelên kovaran de pirr caran xeyn jî propagandayê, çend helbestan û çend nuçeyên biçûk tiştêki nabîne. Di dema ku li hin beşên çîhanê jî dest yekî nayê der ku ew hema nuçeyên di rojnameyên sibê de bixwîne, di dema ku kovarê edî li ser teyran û masiyan têtê weşandin, di dema ku li hin wela-tan gotina zehf-pirrbûna zanibûnê (knowledge explosion) dibêye, bo me Kurdan hê kovarek layiq li holê tune ku dikaribûye bi hawak objektîf nivîsan biweşîne, bê derengî derkeve û were belav kirin. Ev jî baş xuya dike, ku:

- 1) em pirr li dû hin gelên çîhanê mane;
- 2) em bi xwe jî hin caran dijimintiyê mafên xwe ne; û
- 3) hinan jî me sûda partiyên xwe dane ser sûda netewî.

Ger em bi rastî dixwazin jî ev rewşa xirab derkevîm zor grîng e ku em sinçiyên xwe yên çewt li şûnê bihêlên, xwe jî mentalîtiya eşîrîyê azad kin û bi çavên vekirî, bi zanibûn li rewşa xwe mêze kin, bo em belkî dikaribin çend gavên bi sûd bavêjin û gengaziyên weşanê yên li holê bo pêşvebirina zanistiyê û çêtirkirina rewşa îroyî têtin kar û xebatê

Sydney, V- 86

Irak'ın Diyala şehrinden arap asıllı doktor AZAD'ın, Avrupa'daki Kürt doktorlarına çağırısı:

KURTARILMIŞ ALANLARA DÖNÜN !

● Kürt halkı kurtuluşu için mücadele ediyor. Ben de halkların özgürlüğünden, kurtuluşundan yanayım. Bundandır ki, Kürt halkının kurtuluş mücadelesine hizmet etmekten gurur duyuyorum

● Ülke dışındaki sağlık personeli ve doktorlar kurtarılmış alanlara dönüp kendi halklarına hizmet vermelidirler.

● Bölgenin tek doktoruyum. Bazan 4 saat, 6 saat yürüyerek hastaların bulunduğu bölgelere gidiyorum. Döndüğüm zaman muayenehanenin önü beni bekleyen hastalarla dolu oluyor.

(Güney Kürdistan ANK) □ *Kurtarılmış bölgelerin en önemli sorunlarından biri, tıbbi malzeme ve sağlık personeli.. Konu ile ilgili olarak Mayıs 1985'te ihtilale katılan Arap asıllı doktor Azad ile görüştük.*

□ *Doktor Azad, Basra Yüksek Sağlık Okulu'nu bitirdikten sonra, askerî doktor olarak 5 yıl 7 ay Hewlêr bölgesinde çalışmış. Daha sonra ihtilale katılmış. Dr. Azad'a ihtilale niçin katıldığını sorduk:*

□ Kürt ulusuna hizmet etmek için ihtilale katıldım. Daha önce illegal yollarla dağıtılan KDP ve YNK'nın yayınlarını okuyordum. Tanıdığım KDP'li bir öge vardı. Onunla, Hiskêl köyüne geldik. Oradan 4 peşmerge beni alıp Peyman bölgesine götürdüler. Daha sonra Polit-Büro temsilcileri ile görüşmek için Xireynê bölgesine gittim. Onların önerisi üzerine 6 ay Navçeyê Peyman hastanesinde çalıştım. Daha sonra yanına gerekli malzemeleri alıp, bölgede bir sağlık taramasına çıktım. Gezi, yaklaşık 1 ay kadar sürdü. Daha yararlı olacağıma inandığım için, Polit-Büroya başvurup Quwet Berzan'a naklimi istedim. 1 yıldır burdayım. Quwet Berzan ve çevre köylerinin doktoruyum.

□ *Siz Arapsınız. Tedavi ve muayene ilişkilerinde dil sorununu nasıl çözüyorsunuz?*

□ Önceleri yanımda tercüman buldurdurdum. Daha sonra Kürtçeyi öğrenmeye karar verdim ve öğrendim. Şimdi herhangi bir problem yok.

□ *Hastaların genel olarak ne tür şikayetleri oluyor?*

□ Kişin, grip; yazın ishal ve bağırsak enfeksiyonu ve tabii mide rahatsızlıkları... Bunlar da elbette, yetersiz ve kötü beslenmenin ürünleridir. Peşmerge bazen bir-iki gün hiçbir şey yiyemiyor. Çoğu zaman yetersiz, düşük kaliteli gıdalarla yetinmek zorunda kalıyor. Önüne çıkan, dereden ya da kaynaktan su içmek zorunda kalıyor. Tabii bunlar da hastalıkların şartlarını hazırlıyor, hızlandırıyor.

□ *Tıbbi malzeme durumunuz nedir? Nelere ihtiyacınız var?*

□ Son derece sınırlı bir malzeme ile çalışmak zorundayız. İlaç ihtiyaçlarımızı Polit-Büroya bağlı sağlık komitesi karşılıyor. Geçen yıla kadar iç örgütlenme yolu ile ilaç ve malzeme temini oldukça iyiydi. Şimdilerde çok yoğun bir denetim var. İç örgütlenme

bize malzeme ulaştırmakta bir hayli sıkışmış durumda.

□ *Ülke dışındaki Kürt doktorlarına iletmek istediğiniz bir mesaj var mı?*

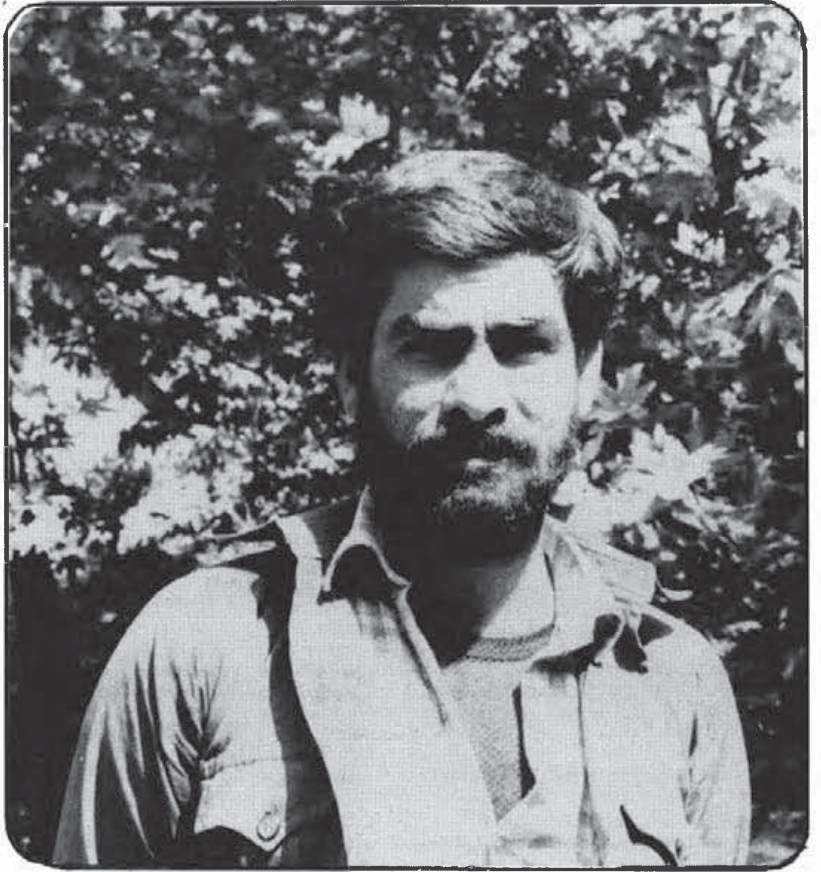
□ Ülke dışındaki sağlık personeli ve doktorlardan tek isteğim var: bir an önce kurtarılmış alanlara gelip kendi halklarına hizmet etmelidirler. Mesela gördüğün şu koscoca bölgede ben tek başıma çalışıyorum. Bir köyde hasta olduğu zaman bazen 4, bazen 6 saat yürüyerek hastanın bulunduğu bölgeye gitmek durumundayım. Döndüğüm zaman, başka köylerden gelip beni bekleyen hastalarla karşılaşuyorum. Onlar da hastalarına bakmam için, kendi köylerine gitmemi istiyorlar. Bir doktorun bütün bölgeye gerektiği gibi hizmet vermesi mümkün değil. Örneğin burada bir kaç arkadaş olabilsedydi, en azından birimiz köyleri dolaşır, birimiz müfrezelere eylemlere gider, bir diğeri de muayenehanede hizmet verebilirdi. Ülke dışındaki doktorlar buraya temelli gelmeseler bile, 6 aylığına bir yıllığına gelmelidirler. Ülke dışındaki Kürt doktorlarının, kendi halklarına karşı olan sorumsuzlukları ve ilgisizlikleri, bir arap olarak beni çok olumsuz yönde etkiledi.

□ *Peşmergenin herhangi bir eylemine katıldınız mı?*

□ 28 Nisan 1986'da, Saddam'ın yaş günü nedeni ile çâşların da içinde bulunduğu 12 bin kişiden oluşan bir Irak askerî birliği sahra topu, savaş uçakları ve helikopterlerin desteğinde Heyat bölgesine ve askerî üslere saldırdılar. Quwet Berzan peşmergeleri bölgede değillerdi. Karargahlarda 60-70 kişilik peşmerge grubu vardı. Bunlar da daha çok idari işlerle ilgili personelden ibaretti. Ben de karargahdaydım. Üç gün savaştık. Bu bir avuç insan, inan ki 12 bin kişilik saldırganlara adım attırmadı. Bu savaşta 1 şehid üç yaralı oldu. İlk defa bu direnişte ben de silah kullandım.

□ *Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini nasıl değerlendiriyorsunuz?*

□ Bütün uluslar gibi Kürt ulusunun da özgürce yaşama hakkı vardır. Ben Arap olduğum için, partinin siyasî ve askerî kadrolarının, peşmergelerin ve halkın bana gösterdikleri saygı ve güvene minnettarım. Ben de onlara saygı ve güven duyuyorum. Kürt halkı kurtuluşu için mücadele ediyor. Ben, halkların özgürlüğünden, kurtuluşundan yanayım. Onun için de Kürt halkının kurtuluş mücadelesine hizmet etmekten gurur duyuyorum. 3 Eylül 1986

Ji bajarê Diyala yê Iraqê, bi eslê xwe Erebe, Dr. Azad:

“VEGERIN HERÊMÊN RIZGARKIRÎ”

● Gelê kurd ji bo rizgariya xwe tê dikoşe. Ez jî hevalbendê azadi û rizgariya gelan im. Ji ber vê ye, ku ez di xizmeta têkoşina rizgariya gelê kurd de, xwe serbilind dibînim.

● Ez di herêmê de doktorê bi tenê me. Carna 4 seat, carna 6 seat rê dimeşim da ku biçim herêmên ku nexweş lê dimînin.. Çaxa vedigerim, dibînim, ku ber devê tedawîxana min jî nexweşan hatiye dagirtin.

[Başurî Kurdistan—ANK] Gelsek herî giring ji yên heremên rizgarkirî, gelse malzemên tib'î û kesên tênduristî nin. Di vî warî de em bi Dr. Azad re, ku bi xwe Erebe û di sala 1985 an de ketiye nava şoreşê, peyivîn. Dr. Azad pişî ku, zaningeha bilind ya tenduristiyê li Basra tewa kir, wek doktorê leşkerî 5 sal û 7 mehan li herêma Hewlêrê xebitiye. Paşê ketiye nava şoreşê.

● Gelo tu çima ket nav şoreşê, tu karî me bi kurtî agahdar bikî?

● Ji bo xizmeta netewa Kurd ez ketim şoreşê. Berê bi awakî dizî -nehenî, illegal- min weşanên PDK-I û YNK dixwendin. Min endamekî PDK-I nas dikir. Bi vîre, em hatin gundê Hiskêl'ê. Ji wir 4 peşmergeyan ez birim herêma peymanê. Paşê ji bo ku karibim bi nûnerên polit buro re rûnê, ez çûm herêma Xireynê. Li ser pêşneyara wan, ez 6 mehan di nexweşxana navçeyê peymanê xebitîm. Paşê min hin malzemên pêwîst bi xwe re bir û ez derketim gera tenduristiyê herêmê. Gera min nêzikî mehekê ajot. Min bawer dikir ku ezê hê bêrdar bibim, ji ber wê min serî li polit buro xist û min tayîna xwe ya ji bo Quwet Berzan, xwest. Ev salekê ku ez li vir im. Di Quwet Berzan û gundên dora wê de, doktorê bi tenê ez im.

Heger doktorên derweyî welêt nexwazin bi temamî bîn vir jî, lê, bi kêmanî divê ji bo -6- mehan bîn nav gelê xwe. Bêdengî û sersariya doktorên kurd yê li derweyî welêt ya li hember gelê xwe, wek doktokekî Erebe min pir dêşîne, ez bi xizmetnekirina wan pir dêşim.

● Tu qet beşdarî çalakiyên peşmergan bû?

● Di 28'ê Nisana 1986'an de, bi sedema sersaliya Saddam, hêzek xwedî 12 hezar leşger û cehşên Iraqê, bi alkîrî û piştgirîna balafirên şer, helikopter û top'ên sahra, êrişê herêma Heyat û ser meqerên leşkerî kirin. Peşmergeyên Quwet Berzan ne li herêmê bûn. Di meqeran de bi tenê 60-70 peşmerge hebûn. Ev jî bi piranî kesên, ku bi kar û barên idarî ve dadiketin, bûn. Ez bi xwe jî li meqer bûm. Sê rojan me şer kir. Van kulma mirovan bawerke nehiştin ku 12 hezar leşger gawekê bavêjin. Di vî şerê de şehîdek û sê birîndarên me çêbûn. Cara pêşin bû, ku min di vê berxwedanê şerê çêdarî kir.

● Tu têkoşina rizgariya netewa Kurd çawa dibînî?

● Weke hemû netewan, mafê netewa Kurd jî ji jiyaneke azad heye. Ji ber ku ez Erebe im, kadroyên partiyê yê siyasî û leşgerî, peşmerge û gel pir hurmetê ji min re digirin, qedr û qiymetê didin min. Ez minetdarê we me. Ez ji xwe jî hurmet û qedrê wan digirim, baweriya xwe bi wan tînim. Dizanim, ku gelê Kurd, ji bo rizgariya xwe tê dikoşe. Ez, hevalbendê azadî û rizgariya gela me. Ji ber vê, ez xwe serbilind dibînim, ku xizmetê ji têkoşina rizgariya gelê Kurd re bikim.

“AET TÜRKİYE’DEKİ DEVLET TERÖRÜNÜN ÜSTÜNE SÜNGER ÇEKİYOR

□ Belçika’da yayınlanan *De Morgen* (Sabah) gazetesinde, Türkiye’nin AET’ye girmesi ile ilgili olarak yayınlanan bir yazıda “AET Türkiye’deki devlet terörünün üstüne sünger çekiyor” denildi. Söz konusu yazının **İ. Işıık** tarafından yapılan türkçe çevirisini sunuyoruz.

EG (Avrupa Birliği) TÜRKİYEDEKİ DEVLET TERÖRÜNÜN ÜSTÜNE SÜNGER ÇEKİYOR

BÜRÜKSEL • Önümüzdeki salı Avrupa ülkelerinin dışişleri bakanları Türk meslektaşları Valit HALEFOĞLU’nu Bürüksel’de karşılayacaklar. Türk Generalinin 12 Eylül 1980’de yaptıkları darbeden sonra bu tür buluşmalar ertelenmişti.

Türklerin Bürüksel’deki örgütü INFO-TÜRK dün bu çeşit ilişkilerin tekrar başlamasını suçlayarak, Türkiye’de insan haklarının açık bir şekilde çiğnediğini ve devlet terörünün uygulandığını belirtmiştir.

12 Eylül 1980’de Türkiye’de yapılan darbeye bir tepki olarak bir sene sonra Kasım’da Avrupa Parlamentosu Türkiye’ye kredi verme önerisini geri çevirdi. Örneğin 27 milyon tutarındaki yardım daha halen verilmedi. Türkiye’ye karşı eleştiriler bütün yönleriyle çoğaldı. NATO üyesi Türkiye 21 üyesi olan Avrupa Konseyi’ndeki üyeliği ertelendi, Avrupa Birliği Türkiye ile olan cemiyet toplantılarını da erteledi. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları antlaşmasını çiğnediği için Strasburg’daki Avrupa Parlamentosu tarafından kınandı.

INFO-TÜRK’e göre ilişkiler şimdi yeniden en yüksek düzeyde başladı. Türkiye’de insan haklarının belirgin bir şekilde çiğnemesine rağmen Türkiye, Avrupa Birliği Cemiyeti’nin başkanlığına getirildi. Türkiye’de sıkıyönetim bazı şehirlerde kaldırılınca halen askeri kararlar buralarda geçerliliğini koruyor. Daha 1500 sendika militanı yargılanmayı beklerken solcu politik partilerle Kürt halkının temsilcileri yasak halde. Daha hala soruşturma sırasında ve hapishanelerde işkenceler devam ediyor.

Türkiye, demokratik bir yönetimin getirilmesinden uzak. Ayrıca Türkiye, bir parlamentoya da sahip. Ama sadece askeri cunta tarafından kabul edilen partilerin temsilcilerinden oluşuyor. Hükümet bu parlamentodan çıkıyor ve Başbakan Özal 1980 den 1983’e kadar Başbakan Yardımcısı olarak askeri cuntadan güven oyu almış bir kişi. Ayrıca, yasalarda, dışişlerde ve içişlerde son sözün Cumhurbaşkanı Kenan EVREN’e ait olduğu da yazılı. Demirel ve Ecevit gibi parti başkanları hala politik haklara sahip değildiler.

ŞANTAJ

Türkiye stratejik konumu ve NATO üyeliğinden dolayı batının en önemli müttefikidir. INFO-TÜRK’ün belirttiğine göre, Türkiye’deki askeri darbe Pentagon ve Uluslararası Para Fonu’nun (İMF) desteğiyle gerçekleşti. Türkiye, “kardeşi” olan Irak’a yardım için Kürt isyancıları bu komşu ülkede bombalamaktan korkmamaktadır. Bu stratejik veriler ve Türkiye’deki 50 milyon halkıyla önemli bir pazar olması nedeniyle Avrupa Birliği ilişkilerinin yeniden başlamasını istemektedir. Ayrıca bu şantaj Türk Hükümetine yabancı değildir. Bu çerçevede 1963’te yapılan bir antlaşma

ya göre her senenin 1 Aralık’ından itibaren bu antlaşma devamlı uzatılmaktadır. Bu antlaşma ile 1 Aralık 1986’dan itibaren Türk işçileri, Avrupa Birliği ülkelerine serbestçe gidip gelebilecekler. Bundan anlaşılıyor ki bu antlaşmayla Türk işçilerinin yabancı ülkelere akımı önemli ölçüde artacak. Fakat sınırlanmalıdır ki, Türkiye hükümeti, işçi akımını önlemek için 27 milyon franklık yardımdan vazgeçip, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki mali protokolü erteleyecek.

13. AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ Mİ?

Avrupa Birliği Komisyonu sözcüsü, bakanların gelecek salı (16.9.86) günkü toplantıda sadece genel bir fikir alışverişini yapacaklarını ve özel bir dosya üzerinde konuşmayacaklarını açıklamıştır. Yunanistan’ın adını bildirmeksizin Avrupa Birliği üyelerinin Türkiye ile olan ilişkileri normale döndürmeden yana oldukları belirtilmiştir.

INFO-TÜRK’e göre işlerin bu gidişatı Türkiye’nin yelkenlerine rüzgar vurdurmaktadır. Şimdi Türkiye hükümeti Avrupa Birliği’nin 13. üyesi olmayı istemektedir. INFO-TÜRK’e göre Büyük Britanya, Almanya ve Fransa Türkiye’yi şimdiden açıkça desteklemektedirler. Belçika da bu konuda olumlu görünmektedir. Belçika Dış Ticaret Bakanı De Croo’nun Türkiye’ye yaptığı ziyaret sırasında 1 Ocak’tan itibaren yürürlüğe girecek olan Avrupa Birliği Başkanlığı’na Türkiye’yi aday olarak destekleyeceklerini söylemiştir.

PERİŞAN

INFO-TÜRK’e göre, Türk halkı Avru

De MORGEN Gazetesinin Kâpürü:13 Eylül 1986

pa Birliği’ne üye olup olmama ile ilgili kararını vermesi lazım. INFO-TÜRK, Türkiye’nin ekonomik ve sosyal olarak perişan bir durumda olduğunu belirtiyor. Türkiye’deki kişi başına düşen milli gelir yılda 1.000 dolar iken Avrupa’daki bir ülkede ortalama 10.000 dolardır. İşsizlik % 20 dir ve Türkiye ekonomisi, sınırlarının açılmasıyla yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

İNSAN HAKLARI

Avrupa-Türkiye ilişkilerinin yeniden başlamasının Türkiye’ye demokrasiyi getirmede hiç bir yardımı dokunmayacak, fakat tam tersi cuntayı kuvvetlendirecek. Her ülkenin kendi başına salı günü vereceği karar o ülkenin insan haklarına vermiş olduğu değeri gösterecektir.

Fransa’daki KÜRDİSTAN MÜLTECİLER BİRLİĞİ’nden AET’ye

12 MİLYON KÜRT CEVABINIZI BEKLİYOR

[Brüksel ANK]

16.09.1986 da Belçika’nın başkenti Bürüksel’de toplanan Ortak Pazar üyesi ülkeler Türkiye’nin Ortak Pazara müracaatını görüştü. Sömürgeci Türk devletinin bu müracaatını protesto etmek için, Kürt, Yunan ve Ermeni’lerden oluşan yaklaşık 200 yüz kişilik bir grupla olayı protesto ettiler. “Kahrolsun Sömürgeci Türk Devleti,

Kahrolsun Cunta, Katil Evren, Cunta dan Hesap Sorulacak” sloganları atıldı. Protesto alanında KKDK, KOM-KAR ve Kürdistan Mülteciler Birliği Fransa, pankartlarının olduğu gözlemlendi.

Kürdistan Mülteciler Birliği Fransa adı altında dağıtılan bir bildiride şöyle deniyordu; “Avrupalı demokratların görüşüne göre, uzun bir zamandan beri Türkiye Or

AET binası önünde protestocular

Türkiye’deki devlet terörü ve özellikle Kürt halkı üzerindeki baskı ve zulum dile getirildi

tak Pazar’a girmek için uğraşılıyor. Ortak Pazar’a üye olmak için sahte vaatlerle ‘Türkiye’de demokrasi var’ senaryosunu hatırlıyor ve Avrupalı delegeleri de bu senaryonun aktörlerine çağırıyor. Türk devleti bir yandan en gerici barbar vahşetini sürdürürken diğer yandan dışarıya demokrasi var imajını veriyor. Kürdistan’da mahkûm olmayan yok, hapishaneler dolduruldu, işkenceler sürekli kılındı. Kayıplar hayatın bir parçası haline gelmiştir. Türk ordusu tüm gücünü Kürdistan’a yığdı. Buna karşın Kürtler sürgüne yollandı. Kürt halkı üzerindeki terör vahşetiyle devam ediyor. Terörün çizdiği Misak-ı Milli sınırları aşıldı Kürdistan’ın diğer parçalarında da vahşet sürdürülmeye çalışıldı

yor. Son örnek Türk ordusunun Güney Kürdistan’a napalm bombalarıyla saldırısıdır. Eli kanlı Türk devleti Kürt halkına göz yandıran başka bir şey vermedi. Şimdi kanlı eline siz Avrupalı demokratları eldiven olarak kullanmak istiyor.

Biz Kürtler, size hakkımız olan müracaatımızı yapıyoruz. Kürt halkı üzerindeki jenoside göz yummayın. Yok edilmeye karşı karşıya kalan Kürt halkını yalnız bırakmayın. Savunmasız Kürt halkını unutmayın ve destek verin.

Türkiye Kürdistan’ında yaşayan 12 milyon Kürt sizlerin vereceği cevabı bekliyor.”

□ Protesto eylemi yaklaşık dört saat sürdü.

“KOMELA”

- KOMELA veya Kürdistan Devrimci Emekçiler Örgütü 1969'da kuruldu.
- Şahlığın yıkılmasında aktif rol oynayan Komela, süreç içinde ideolojik sarı-sarılar geçirdi. II. Kongre'de İran için proletarya partisinin gerekliliği kararına varıldı. Kongreye sunulan program genel olarak kabul edildi.
- Mayıs 1982'de yapılan III. Kongre'de ise, program resmî olarak kabul edildi
- Program üzerine anlaşılan 4 örgütün katılımı ile İran Komünist Partisi oluşturuldu. Parti Eylül 1983'de kuruldu

[Stockholm ANK]

● ANK muhabirleri, Kürdistan Press'i ziyaret eden İran Komünist Partisi yetkilisi Yedola BIGLARI ile Komela'nın evrimi üzerine konuştular. Çeşitli sorular üzerine İKP Kürdistan Örgütü KOMELA'nın görüşlerini açıklayan Y. Biglari ile yapılan söyleşinin bir bölümünü sunuyoruz.

□ Kürdistan Devrimci Emekçiler Örgütü'nden, İran Komünist Partisi'ne geçişin ideolojik-politik evrimini açıklar mısınız?

□ Komela'nın II. Kongresi ile birlikte İran ve Kürdistan Halklarının kurtuluşu ve sosyalizm için devrimci bir proletarya partisinin gerekliliği sonucu çıkarıldı. KOMELA, hedef olarak önüne İran'da komünist bir proletarya partisinin inşası görevini koydu.

Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etmesinin doğru bir çözümü olarak "otonomi" formülasyonu ile Komela, Kürdistan'da silahlı peşmerge faaliyetini sürdürerek İran'da proletaryanın davası, mücadelesine katılmak niyetindedir.

II. kongrede ayrıca Komela, Marksist-Leninist örgüt olarak kendi içinde ve dışında devrimci hareket saflarında popülizme karşı mücadeleyi başlattı. Popülistlerin sözde emperyalizme karşı tüm sınıf ve katmanların "HALK" kavramı etrafında devrime ve yönetime katılımı tezini red etti. İşçi sınıfı, küçük burjuvazi, milli burjuvazi vb. sosyal sınıf ve tabakaların uzlaşması teorisini eleştirdi. Çünkü işçi sınıfının burjuva sınıf ve katman-

nist Partisi?

□ II. Kongreden sonra Komela genel olarak İran çapında bir komünist partisinin kurulması gerektiği sonucuna vardı.

Çünkü Kürdistan proletaryası İran proletaryasının bir parçasıdır. Burjuvazi İran'da sınıf olarak birdir, birleşik bir devlete sahiptir. Proletarya da birleşik ve örgütlü bir partiye sahip olmalıdır. Proletaryanın tek bir komünist sınıf partisi olmalıdır. İşte şimdi bu proletaryanın sınıf partisi İran Komünist Partisidir.

Fakat Kürdistan'da ulusal-demokratik bir mücadele var. Kürt ulusu kendi kaderini tayin etmek için savaşıyor. İran İslam Cumhuriyeti'ne karşı Kürdistan'daki bu mücadele önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu durumda Komela örgüt olarak İran Komünist Partisi'ne önemli bir fonksiyona sahiptir. Özerk konumdadır. Kürt halkının kendi kaderini tayin etme mücadelesini sürdürüp devam ettirmektedir.

Özgürlük, eşitlik ve işçi sınıfının devleti temel şiarlarının uygun mücadele etmektedir. Emekçi köylülüğün kendi silahlı örgütlenmesi, şüralar ve benzeri temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Komela'nın emekçi sınıf ve tabakalara uy-

ruz. Şiar olarak doğru olabilir, ancak, pratikte bugün bunu gerçekleştirmek mümkün değildir. Çok zordur. Kürt ulusu otonomi programı ile İran proletaryası ile birlikte daha akılcı ve pratik kurtuluşu gidebilir ve İran çapında sosyalizm inşa edilir.

Bütün uluslar proletaryası ortak hedefte daha büyük ve güçlü proletarya devleti kurarak dünya proletarya davasına katkıda bulunabilir.

□ İran Kürdistan Demokrat Partisi ile çatışmalarımızın anlamı nedir? Çatışmaların Kürdistan halkına getireceği kazanç ne olabilir?

□ Bizce bu çatışmanın ne Kürdistan ne de İran halklarına getireceği bir kazanç yoktur. Zararı çoktur. Gerici ve anlamsız bir çatışmadır. Biz bu çatışmaya kesinlikle karşıyız. Durdurulmasını istiyoruz.

Çatışmanın başlangıcından beri ateşkes sağlamak, İKDP ile sorunlarımızı siyasi anlamda çözümlenebilir ve şiddet kullanmamak için çaba sarfettik. Bildirilerimizde, radyo istasyonumuzda, tüm konuşmalarımızda İran Kürdistan Demokrat partisi ile sorunlarımızı barışçıl ve siyasi olarak çözümlenmesi önerdik. Fakat İKDP, bu isteklerimizi

KÜRDİSTAN KURTULUŞU'NUN BAZI SORUNLARI

Celal AYDIN

Kürt ulusu, sadece bağımsızlığı için savaşırsa, belli dengeler ortamında belki bu bağımsızlığı kazanabilir. Ancak, yıllardır süren Kürt Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ortaya çıkardığı bir gerçek vardır: sadece Kürtlerin ulusal bağımsızlığı için savaşmak, Kürdistan'ın kurtuluşunu gerçekleştirilmekte, gerçek müttefikleriyle bağlar kurmasını engellemekte, yenilgilere ve moral bozukluklarına yol açmaktadır.

İlk bakışta, şöyle bir akıl yürütme, son derece mantıklı gibi görünmektedir. Ulusal kurtuluş hedefi en geniş cepheyi kurmayı sağlar, ondan sonra ikincil sorunlar gündeme gelir. Bu anlayışın programatik ifadesi, nasıl bir ekonomi temeli ve üstyapı (devlet vs.) sorunlarını açık bırakarak, bağımsız bir Kürt devleti için savaşmak olmaktadır.

Ne yazık ki, ya da çok şükür, Tarih, düz ya da metafizik mantığa göre hareket etmiyor. Bağımsız bir Kürt devleti uğruna mücadele, Kürt sosyalistlerini Kürt burjuvazisinin kuyruguna takmakta, dolayısıyla küçük ve cılız ve korkak Kürt burjuvazisini kazanayım derken, en geniş müttefiklerini kaybetmesine, proletaryanın kendi bağımsız programını geliştirmesine yol açmaktadır. Sonuçta, burjuvazinin tüm korkaklıkları, yalpalamaları, uzlaşmaları Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesine damgasını vurmakta, yenilgilere ve umutsuzluklar birbirini izlemektedir.

Kürdistan sosyalistleri ve proletaryası, bağımsız bir Kürt devleti için değil ama demokratik bir cumhuriyet, bir tek köyün bile kendi kaderini tayin hakkının engellenmeyeceği gerçekten demokratik bir cumhuriyet için savaştıkları takdirde, belki Kürt burjuvazisini kaybedeceklerdir ama çok daha büyük güçleri kazanacaklardır. Ulusal Kurtuluş, bunun otomatik yan ürünü olacaktır.

Bugün Irak ve İran'ın bir bölümü Kürt gerilalarının elindedir. İran, Irak ve Türkiye'de binlerce devrimci, aydın, sosyalist kendi burjuvazilerinin saldırıları karşısında mülteci olarak, bu bölge

lere değil de Avrupa'ya kaçıyor. Niçin? Çünkü, bağımsız bir Kürt devleti şeklindeki program, demokratik cumhuriyetin önüne geçmiş durumda. Kürdistan'ın dağlık bölgelerine hakim olan gerillalar, İran'da Türkiye'de ve Irak'da, gerçekten demokratik cumhuriyetler için savaşıyorlar, buralar tüm devrimcilerin toplantı yerlerini düzenledikleri birer çekim merkezi haline geliyor.

Kürdistan'da birçok azınlıklar bulunmaktadır. Bunlar Kürdistan nüfusunun hiç de küçümsenmeyecek bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu azınlıklar için de, aynı nedenlerle, bağımsız bir Kürt devleti kurma savaşı bir çekim merkezi oluşturmuyor. Bu azınlıkların genç kuşakları Avrupa'ya sığınıyor.

Kürt sosyalistleri, Kürt burjuvazisini kaybetmeyi, kendi bağımsız programlarını geliştirmeyi göze aldıkları takdirde, kendilerini ezen ulusların işçi ve köylülerini, Kürdistan'daki azınlıkları kazanabilirler. Kürtlerin kurtuluşu, Kürtlerin, kendilerini ezen ulusların emekçilerini de kurtarmayı hedeflemelerinden geçer.

Bağımsız bir Kürt Devleti programı, ne ezen ulusun işçi ve köylülerini ne de Kürdistan'ın azınlıklarını harekete geçirmez. Bu yığınların, enternasyonalist görevlerinin hatırlatılmasıyla seferber edilemez ve örgütlenemez. Bunun tek yolu, ezen ulusun ezilenlerini, onların can yakan sorunlarına cevap veren alternatif bir program geliştirmektir. Kürdistan'daki azınlıkları kazanmanın da tek yolu budur. Gerçekten demokratik bir cumhuriyet, planlı ekonomi, toprak reformu, tüm bu güçleri mücadeleye kazanabilir. Egemen ulusların burjuvazisi ancak böyle tecrit edilebilir.

Kürdistan'da burjuva ve proleter programların farkı budur. Küçük burjuvazi ise bağımsız bir program geliştirmiyor. Burjuvazinin programını benimseyen ve sadece biçimlerinde radikal olarak ayırım çizgisini çekmeye çalışıyor.

17.9.1986

larla hiç bir dönem birleşik ve ortak yanları olamaz. Popülizm işçi sınıfı davasını, emperyalizm ve halk ikilemiyle inkar etmekte, işçi sınıfının davasını, emperyalizm ve halk ikilemiyle inkar etmekte, işçi sınıfının dikkatini başka yöne çekmektedir. İşçi sınıfının burjuvaziyeye karşı mücadelesini tatil eden bu anlayış emperyalizme karşı halk kavramını esas almaktadır.

□ Neden Kürdistan Komünist Partisi değil de, İran Komünist Partisi?

gun hazırladığı 14 maddelik bir programa sahiptir.

□ Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan şiarı hakkında ne düşünüyorsunuz?

□ Komela olarak İran Komünist Partisinin programında ve otonomi programında söylediklerimiz gibi, her ulus gibi Kürt ulusunun da kendi kaderini tayin etme hakkından yararlanmalıyız. Her ulus bunu özgürce kullanma hakkına sahiptir.

Ancak gerek ülke, gerek bölge ve gerekse dünyanın bu koşullarında, bu sloganı hayata geçirmeyi uygun bulmuyoruz.

geri çevirdi; biz onlara, silahlı çatışmayı derhal durdurmayı, görüşme ve karşılıklı diyaloga hazır olduğumuzu söyledik. İKDP her zaman bize şunu dayattı: a- İKDP'yi devrimci bir örgüt olarak kabul edeceğimiz. b- İKDP çoğunluk, Komela azınlıktır. c- Azınlık olarak Komela bize uymalıdır.

Komela son kararıyla şunları tesbit etmiştir: -Biz İKDP ile sorunlarımızı barışçıl yolla çözümlenemeliyiz. -Özgür siyasi çalışma ve peşmerge faaliyetleri sağlanmalıdır.

-İdeolojik siyasal mücadele askeri çatışmalara dönüştürülmemelidir.

-Emekçi halk özgürce istediği örgütle ilişki kurabilmeli ve tüm siyasi guruplar serbestçe faaliyetini sürdürmelidir.

Fakat İKDP bu çatışmayla "kaos" yaratıp kontrol sağlayabilmek için İslam Cumhuriyeti'ne komünistlere karşı nasıl savaşabileceğini gösterebilmek ve uzlaşma yollarını açmak için çatışmaya devam ediyor.

Biz Komela olarak kitlelerin siyasallaşmasını radikalleşip, sosyalist yolda ilerlemesini istiyoruz. İKDP bu tutumları ile demokrasiye muhalif bir partidir.

□ Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmelere ve örgütlere bakış açınız nedir?

□ Kürdistan bir ülke olarak dört parçaya bölünmüştür. Marksizm-Leninizm bilim olarak, Kürt halkını kurtuluşu götürecek tek ideolojidir. Burada devrimci marksizm ile revizyonizm arasında kalın çizgiler çekilmektedir. TUDEH, İKP, TKP gibi tanınmış revizyonist partiler Marksist-Leninist olmadıkları gibi, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkını istismar eden, ve onun önünde engel oluşturan akımlardır.

Bizce ancak devrimci proletarya hareketi bu soruna doğru bir çözüm bulabilir. Kürdistan sorunu proletarya sınıfının temel hedefleri doğrultusunda çözümlenmelidir. Eğer Kürdistan'da devrimci düşünceler daha da gelişir köleşir, süren ulusal-demokratik mücadeleye devam eder, silahlı peşmerge faaliyetleri hızlandırılırsa Kürdistan'da başarı şansı büyük olur. Öte yan

dan İran Komünist Partisi proletarya hareketini geliştirip bunu Kürdistan peşmerge hareketi ile bütünleştirebilir İslam Cumhuriyetini devrimsel yaklaşabilir.

Yakın hedeflerimiz arasında İran ordusunun dağıtılması, silahlı karşı devrimci güçlerin fes edilmesi, halkın kendi silahlı güçlerinin geliştirilmesi, halkın gücüne dayanan bir devlet ve yönetim İran'daki bütün halkların bağımsızlığının garantisidir. Devlet ile din birbirinden ayrılmalı, ekonomik şartlar işçi ve halkın lehine iyileştirilmelidir. Biz kendimizi dünya proletarya hareketinin bir parçası olarak görüyoruz.

□ Irak-İran savaşını nasıl değerlendiriyorsunuz?

□ Biz Irak ile İran savaşını gerici bir savaş olarak değerlendiriyoruz. Savaş her iki halkın zararındadır ve durdurulmalıdır. Askerler cepheyi terk edip geri dönmeli, yönetimlerine karşı mücadele etmelidirler... □

06.10.1986

Röportaj ; F.BAWER

KÜRDİSTAN PRESS'e ABONE OLMAK İÇİN

GİLALA AB POSTGİRO 2 65 33 - 0

Numaralı Hesaba Abone Bedelini Yatırmak Yeterlidir

ELMAS BACI

İhtilale

PEŞMERGE

Yetiştiriyorum

(Mêrgesor- Güney Kürdistan ANK)

□ Türk ordusunun bombardımanına hedef olan Mêrgesor'a bağlı H. köyünde 10 aile yaşıyor. 4 aile peşmerge, 6 aile ise ulusal milis (Bargirê Milî).

□ Bölgedeki diğer köyler gibi, burası da 1978'de yakılıp-yıkılmış. Şimdi yeniden inşa halinde. Bölgede küçük küçük köyler yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlıyor.. Bölge Türk ordusunun yoğun saldırıları

nın hedefi durumunda.. Uçakların homurları, top sesleri ve yanan ormanların alevleri birbirine karışmış durumda.

□ Köy -eğer köy denebilirse- kaya dipleri-ne, ağaç dalları arasına kurulmuş küçük evlerden ibaret.. Bunlardan birine yaşıyoruz. Evde erkek olmadığı için, evin hanımı Elmas Bacı bizi karşılıyor. Ocağa çay koyuyor. Ve sularımızı getiriyor.

● "Kocam 17 yıldır peşmerge. Oğlum da 4 yıldır peşmerge saflarında bulunuyor. Ben 10 çocuk anasım. Büyük oğlum Sebri 25 yaşında, onun küçüğü -ki şimdi evimizin erkeği budur - Sitqi 22 yaşında.. Diğerlerinin arasında da 1-2 yaş farkı var. En küçüğü 4 yaşında, adı Gowend..

● On çocuğumun 8'i erkek, 2'i kızdır. İhtilale peşmerge yetiştiriyorum. Büyü-k kızım yeni nişanlandı. Onun nişanlısı da peşmerge. Hoş, zaten peşmerge olmasaydı, kızımı ona vermezdim

4 yıl orada kaldık. Durumumuz çok tehlikeliydi. Bazen günlerce kaldığımız evden dışarı adım atmıyorduk. Ama, oradaki Kürt kardeşlerimiz bize çok iyi baktılar. Orada kalçığımız 4 yıl içinde, erkeklerimiz hiç bir iş yapmadılar. Zaten kaldığımız yerin dışına çıkamıyorduk ki.. Buna rağmen, bakım ve beslenme açısından hiç zorluk çekmedik. Kürt kardeşlerimiz bizi ne aç, ne de açlıkta bırakmadılar. Yedirdiler. Giydirdiler.. Biz, Irak'a teslim olmak istemiyorduk. Nihayet gün geldi.. Yolumuz açıldı.. Kahraman peşmerge toprakları-

şın yollar zaten kapalıdır. Biz, güzün kar düşmeden erzakımızı alırdık. Un, pirinç, yağ, şeker alırdık.. Maşallah nüfusumuz çok.. Bir de sık sık peşmerge bize misafir olur.. Eh ayda 4-5 torba un sarfederdik..

● "Köyümüz peşmerge karargahları gibi, hergün bombalanır. Uçaklar görüldüğü zaman, çocukları kayaların altına gizleriz. Hayatımız zahmettir, zahmet.. Çok mahrumuz.. Ne okul, ne yol ne hastane var.. İçecek su yok. Bu hayata insan dayanmaz. Ama biz dayanıyoruz. Demek ki insan isterse dayanır!!"

□ Elmas bacıya, niçin hükümet denetimindeki bölgelere gitmediğini soruyoruz. Gözleri parlıyor. Öfkeleniyor.

"Biz gitmeyiz" diyor.

"Sad-dam alçağı var müddetçe

olduğu biz Irak'a gitmeyiz. Kocam gitse bile, ben gitmem.. Çocuklarımla burda kalırım."

"Ben Kürdistan'ın bir gün mutlaka kurtulacağına inanıyorum. Kahraman peşmergenin aktığı kan boşa gitmeyecek. Kürdistan kurtulacak. Kürdistan kurtulduğu gün ben eski köyüme gideceğim. Rahat ve insanca yaşayacağım."

Foto, ANK

ya.. İşte bu gördüğün genç, benim kardeşimin oğlu, hem de kızımın nişanlısı.. Yakında oğlum Sitqi de peşmerge olacak."

● "Biz Muzîri aşiretindeniz. Eski köyümüz, Mêrgesor'a bağlı Hergoş'tu. 75'de devrim yıkıldığı zaman, biz köyümüzü terketmedik. 78'de Saddam alçağı köyümüzü yıktı. Biz de göç etmek zorunda kaldık. 33 aile Türkiye'ye geçtik.

● "Geçim durumunuz çok zahmettir. 20 baş keçimiz, 4 hasta ineğimiz var. Kendimize yetecek kadar peynir yaparız. Bir de bizim köy peşmergenin yolu üzerindedir. Sık sık gelirler. Biz, peşmergeye peynir veririz. Tabi, para almamız.. Erzak temin etmemiz çetindir. Kı-

Foto, ANK

MENGEŞ OPERASYONU

Irak için stratejik öneme sahip olan Mengeş, 14 Mayıs 1986'da peşmergenin deretime geçti. Mengeş operasyonu ile ayrı zamanda Türk-Irak karayolu da Irak'ın kontrolünden çıkmış oldu. Esasen, Türk ordusunun 15 ağustos saldırısı da bu bölgedeki peşmergeden temizlemek için Türk, Irak işbirliği ile gerçekleştirilmeye çalışılmış, ancak gereken sonuç alınamamıştı. Türk ordusu halen bölgede Kürt halkına karşı yoğun bir saldırı içindedir. Saldırı özellikle sivil halka ve bannıma ve beslenme kaynaklarına karşı düzenlenmekte ve kurtarılmış alanlardaki sivil halk, ulusal milisler ve tabii peşmergenin alanı terkmesi temelde yürütülmektedir.

Aşağıda, İhbar Kürdistan isimli teksir metninden Mengeş operasyonu ile ilgili bölümün kısa bir özeti veriyoruz.

"14 Mayıs 1986 günü sabah 8 sıralarda 1200 peşmerge, 1500 ulusal milis, Irak Komünist Partisine mensup bir askerî birlik ve (daha önce hükümet saflarında bulunan fakat operasyon öncesi devrimi katılan) Seyfullah Besfiki komutasındaki bir birliğin ortaklaşa düzenledikleri operasyon sonucu, Mengeş düşmandan kurtarıldı.

Mengeş ve Bölgesi Polis Merkezi, Baas Bölge Karargahları ve Tugay Birliğine yapılan baskınlar sonucu teslim oldular. Yalnızca İstihbarat Dairesi kısa bir direniş gösterdi. Bunun üzerine peşmerge İstihbarat Dairesine saldırı ve İstihbaratçıları sağ olarak yakalamaya çalıştı. İstihbaratçıların kaçma girişimleri sonuçsuz kaldı ve tümü peşmerge tarafından esir edildi.

Aynı gece bölgeden geçen tüm yolları

kontrol altına alan peşmerge ve askeri istihbarat sorumlu geçirdi.

Mengeş operasyonu ile Tugaydaki asker sayısı yarıya düşürüldü. Mengeş operasyonu ile bir alan peşmergenin kontrolüne geçirdi.

Ertesi günden itibaren İhbar kuvvetleri Beruşki ve Benesori sürekli olarak bombaladılar. Helikopterler izledi ve helikopterler Beruşki, Dergeznike, Besfiki re muntkalarını sürekli olarak yağmuruna tuttular.

17 Mayıs günü peşmerge ulusal milislerle beraber bölgede yeni bir yönetim Yönetim, bölge halkı, ulusal peşmergenin ortak sorumlu

devam etmektedir.

Ele geçirilen belgeler ve merkezine ulaştırıldı. Ele geçirilen mühimmatlar şunlardır:

- 4 adet panzer
- 82 milim 2 top
- 12.5 milim 1 adet uçaksavar
- 9 askeri taşıt
- Hino marka 1 adet askeri taşıt
- İro marka 1 adet askeri taşıt
- Toyota marka 2 adet araba
- Toyota marka 3 adet Land Cruiser
- 2 adet askeri jeep
- 1 adet iftaye aracı
- 9 adet telsiz santrali
- 6 adet Rakar marka telsiz
- 10 adet bölgesel telsiz cihazı
- 565 adet Kleşinkof
- 6 adet Resoset (BKS)
- 7 adet tıbbi araç
- 11 adet Arbike araç
- 3 adet Birno silah
- 5 adet tabanca, 2 adet ışık

“EZ JI BO ŞOREŞÊ PÊŞMERGAN DİGHÎNİM”

[Mêrgesor - Başûrî Kurdistanê ANK]

● Di gundê H. de, ku girêdayî Mêrgesor e û bûbû hedefa bombardûmana leşkerên Tirk, 10 malbat dijîn. 4 malbat pêşmerge û 6 malbat jî bargirên milî ne.

● Veke gundên li herême, evder jî di sala 1978 an de hatibû şewitandin û wêrankirin. Niha cardin hatiye cebirandin. Di herême de gundên piçûk hêdî hêdî derdikewin hol'a jiyane. Ev herêm hedefek jî he-

defên êrişê leşkerên Tirk e. Dengê balafiran, dengê topan û agirê daristanan tevlihev bûne.

● Gund- heger meriv karibe bêje gundê di qontara teht û zinaran de, di nava şaxên daran de ava bûye. Xaniyên wan piçûk in.

Em xwe nêzikî yekî jî wan dikin. Ji ber ku mêr ne li male, xaniya malê xwîşka Elmas tê pêrgî me. Çayê datîne ser ocaxê û dest bi bersiva pirsên me dike.

● “Mêrê min 17 sal e ku pêşmerge ye. Lawê min jî 4 sal e ku çihê xwe di nava refê pêşmergan de girtiye. Ez diya 10 zarokan im. Kurê min ê mezin Sebrî 25 salî ye, wanê din de jî salek dusa ferq heye. Yê herî piçûk 4 salî ye, navê wî Govend e..

şoreş vemirî, me gundê xwe terk nekir. Di 1978 an de Saddamê bênamûs gundê me xera kir. Em jî bêgavî koçkirinê bûn. Em 33 malbat derbasî Tirkîyê, bûn. Em 4 salan li wir man. Rewşa me pir bi tehlûke bû. Carna bi rojan em jî malê dernediketîn. Lê, birayên

la pênc'an e ku em hatine gundê xwe.

Debara me ya jiyane pir zehmet e. 2 pez û 4 çêlekên me yên nexweş hene. Em têra xwe penêr çê dikin. Ji aliyê din jî gundê me li ser rîya pêşmergan e. Gelek caran têne. Temîn kirina erzaqan zor e. Zivistanê jî xwe tîn girtin. Em payîzi berî ku berf bikeve erzaqên xwe distînin. Ard, rûn, şekir distînin, Masele hejmarê me pir e. Carna jî pêşmerge dibin mêvanên me.. Eh, mehê 4-5 kîs ard tê mezixandin -serf kirin..

Gundê me wek meqerên pêşmergan her roj tê bombe kirin çaxa balafir dixweyin, em zarokan di bin teht û zinaran de vedîşên. Jiyana me zehmet e, zehmet.. Em jî her tiştî mehrûm in. Ne dibistan, ne rê, ne nexweşxane, tu tişt tune.. Ava vexwarinê jî tune. Meriv nikare bi vî halî debara xwe bike, lê cardin jî em li ber xwe din, nexwe, çaxa meriv bixwaze meriv dikare debar bike, li ber xwe bide.”

□ Me jî xwîşka Elmas pirsî: “Hûn çima naçin herêmên ku di bin destê mîrîtiya Iraqê de ne?” Xwîşka Elmas aciz dibê: “Em naçin, heta ku bênamûsê Saddam hebe em naçin Iraqê. Mêrê min biçe jî ez naçim. Ez dê bi zarokên xwe ve li vir bimînim. Ez bawer dikim ku wê rojek jî rojan Kurdistan rizgar bike. xwîna ku pêşmergeyên qehreman dirjînin wê bêsebeb neçe. Wê Kurdistan rizgar bike, roja ku Kurdistan rizgar bû ez dê biçim gundê xwe yê kevin, bi rehetî û mirovî bijim.”

Foto, ANK

XWÎŞKA ELMAS BI ZAROKÊN XWE Û BI ZAVAYÊ XWE

□ Ji van 10 zarokan, 8 jê kur û 2 jî keç in. Ez, ji bo şoreşê pêşmergan digihînim. Dergistiyê wê jî pêşmerge ye. Xweş, ji xwe heger ne pêşmerge biwa min qîza xwe ne dida yê. Ev xortê ku hûn dibînin, kurê birayê min e, hem jî dergistiyê qîza min e. Di nêz de wê kurê min Sitqî jî bibe pêşmerge.”

● “Em jî eşîra Muzîrî ne. Gundê me yê kevin Hergoş bû (girêdayî Mêrgesor e). Çaxa di 1975 an de

KARÊZA PEŞMERGENIN ELİNDE

- Düşmanın stratejik kalesi Karêza'yı Peşmerge ele geçirdi
  - Maved mintikası düşmandan temizlendi
  - İsviçre malı iki jet ele geçirildi
- YNK (Yekûtiya Nîştîmanî Kurdistan/Yurtsever Kurdistan Birliğı), Eylül sonunda seri askeri operasyonlarla Baas'ın denetimindeki iki askeri bölgeyi ele geçirdiğini açıkladı. Aşağıda konu ile ilgili olarak yayınlanan arapça bildirinin türkçe çevirisini sunuyoruz.

örgütümüz YNK arasındaki cephenin temelleri güçlenmiştir. ● Baas rejimi, kurtarılmış alanlara karşı taaruz geçerek, *Sergelo, Yexemer, Helden, Maluma, Çokmak, wçalova, Gapilon* ve diğer köyleri yerle bir etmiştir. Diğer yandan çağlarla birlikte Süleymaniye'ye bağlı Kelkêqeyvan mintikasına saldırmıştır. Ulusal cephenin temellerinin sağlamlaşmasından korkan Saddam rejimi, iktidarını sürdürülebilmek amacı ile yeni hücum planları hazırlamaktadır. Fakat, her defasında gereken cevabı almaktadır.

● Maved mintikasında savaş halen devam etmektedir. ● Şimdiye kadar 500'den fazla çağ asker öldürüldü. 60'tan fazla asker esir edildi. İsviçre yapısı iki jet (Sixoheft, Pîlotos) ele geçirildi.

● Bu savaşta 40 şehit verdik, onlarca da yaralı.. Şehitlerimiz arasında 51. bölge sorumlularından Şeyh Celal, Şeyh İbrahim; 21. bölge sorumlularından Mam İbrahim de bulunmaktadır. ● Kahraman peşmerge Kürdistan topraklarında gün be gün güçleniyor, Kürdistan topraklarını adım adım kurtarıyor. Faşist Irak Rejimine Ölümlü! 22 Eylül 1986

● “ Faşist Saddam rejimi zorba yöntemlerini, gerici ve şoven politikası ile beraber Irak halkı, özel olarak da Kürt halkı üzerinde uygulamaya devam etmektedir. Kürt halkını topyekûn imha etmek ve her geçen gün yükselen devrimin sesini boğmak için, yurtseverleri, halkın gözleri önünde katletmekte, topraklarımızı bombalamakta, ormanlarımızı yakmakta, köylerimizi yerlebir etmektedir. ● Hertürlü zorba uygulamalara karşın, kahraman halkımız ve O'nun askeri gücü peşmerge direnmektedir. Kürt halkı silahlı mücadelenin, Kürdistan'ın her biriminde, ABD emperyalizmine bağlı bu güçlere karşı sürdürmektedir.

● Geçtiğimiz ayın sonunda, düşman için büyük öneme sahip KARÊZA, peşmergenin denetimine geçmiştir. Peşmerge bu bölgede kontrolü bütünü ile ele geçirmiştir. Bu eylem ulusal cephenin ileri adım atmasını da sağlamıştır. Kürt Sosyalist Partisi, Irak Kürdistanı Sosyalist Partisi, ve

**KURDISTAN PRESS'e
ABONE OL**

**KURDISTAN PRESS'e
ABONE BUL**

mak sivil
da ele
alınan
bin ki-
km² lik
altuna
ma Kuv-
halarını
berî, he-
de aynı
leneso-
kurşun
gedeki
narılmış
ardular.
lisler ve
altında
ne parti
lan silah

KURTARILMIŞ ALANLARDA BİRLİK KONFERANSI

Foto, ANK

[Lolan / Güney Kürdistan ANK]

□ Kürdistan Öğrenci ve Gençlik Örgütlerinin BİRLİK Konferansı 28 ağustos'ta Kurtarılmış Kürdistan'ın Lolan mıntkasındaki Xinerê vadi-sinde toplandı.

Konferans, "rejimi yıkmak, savaş sonuçlandırmak, barış ve demokrasi içinde okumak için BİRLİK" şiarı altında toplandı.

Saat 8.30'da şehitlerin anısına saygı du-ruşundan sonra "Ey Reqîp" marşı okundu. Daha sonra Konferans Hazırlık Komitesi adına bir delege Konferansa hazır bulunan KDP Polit-Büro üyeleri-ne, Rızgari Avrupa Sekreterliği ve KUK ülke temsilciliği delegasyonuna, Kürdistan Kadınlar Birliği delegasyonuna, Konferansı izleyen peşmerge ailelerine ve diğer misafirlere Konferans delegele-ri adına teşekkürlerini bildirdi.

Türk ordusunun saldırısı ABD'nin Ortadoğu'ya ve Kürdistan'a yönelik planlarının bir sonucudur

Açılıştan sonra, KDP Başkanı Mesut Barzani'nin mesajı okundu. M.Barzani mesajında, "Kürdistan Öğrenci ve Gençlik Örgütlerinin Birlik Konferan-sında bulunmak isterdim. Ancak, parti-nin ve devrimin yoğun işleri nedeni ile aranızda bulunamıyorum. Konferansın-zın başarılı olmasını dilerim" dedi.

M.Barzani'nin mesajından sonra söz alan Kürdistan Kadınlar Birliği Başkanı Vezîre kısa bir konuşma yaptı. Vezîre, "Kürt kadının mücadelesi, Kürt kadının kaderi, devrime ve Kürt halkının gelece-ğine bağlıdır." dedi. Kürt kadının devrimdeki rolüne de değinen Vezîre'nin konuşması, "Kürt Kadınlar Birliği, Kürt Gençlik ve Öğrenci Birliği ile dayanışma içinde olacağının" vurgulanması ile sonuçlandı.

Konferansı izlemeye giden peşmerge aileleri

saldırı planlarına değinildi, Kürdistan Gençlik ve Öğrenci Örgütünün mücade-lesi ile dayanışma dilekleri vurgulandı.

Rızgari Avrupa Sekreterliği adına Kon-feransa gönderilen mesajda ise, sömür-geci devletlerin işgal ordularının faaliyet-lerinin, birbirlerinin ömrünü uzatma te-laşından kaynaklandığı belirtildi. Emperyalizmin ve sömürgecilerin kurtarılmış Kürdistan topraklarına yönelik saldırılarına, ulusal ve toplumsal kutu-luş mücadelesinin imhasını hedefleyen planlarına değinildi. Bu şartlar altında toplanan konferansın önemi ve değeri vurgulandı. Kürt gençliğinin, kendi hal-ki ile dayanışmasının, devrimin içinde yer almasının günbe gün daha da büyük bir önem taşıdığı belirtildi. Mesaj daya-nışma ve başarı dilekleri ile son buldu.

Saldırıları genel olarak devrimci hareketi imhayı hedeflemektedir

Daha sonra söz alan KDP Polit-Bürosundan bir üye, yaptığı konuşmada Kürdistan'daki genel siyasi durumun bir değerlendirmesini yaptı. Son dönemler-

II.Bölge sorumlularından Asuri asıllı Fransuwa:Peşmerge birlik konferansına hizmet vermekten gurur duyuyor

de, kurtarılmış Kürdistan topraklarına karşı girişilen Türk ordusunun tecavüzü ve nedenleri üzerinde durdu. Konuşmacı özetle şunları söyledi: "Bu saldırılar, ABD'nin Kürdistan'a ve Ortadoğuya yönelik planlarının bir sonu-cudur. Irak ve Türkiye eli ile gerçekleştirilen bu saldırılar ve saldırı planları, yalnızca kurtarılmış Kürdistan toprak-larına yönelik bir saldırı de-ğildir. Fakat aynı zamanda genel olarak Kürt halkını ve Kürdistan'daki devrimci ha-reketi tasfiye etmeyi amaçla-maktadır.

Düşmanın bu tür saldırı-larından yakınıyoruz. Bunlar olacaktır. Biz bu saldırılara karşı, siyasi uyanıklıktan, ör-gütsel faaliyetleri ve devrimci mücadeleyi bilimsel ve çağdaş yöntemlerle geliştirmekten başka yol olmadığını biliyo-ruz. Ve bunu yapmayı öneri-yoruz."

Konuşmacı devamla şunları söyledi: "Kürt ulusu, silahlı mücadele alanın-da yeteneğini ve gücünü ispat etmiştir. Bununla beraber, başarılı bir siyasal faaliyetin temeli olan bilgi ve bilincin geliştirilmesi gerekiyor. Ayrıca düş-

man olan mücadelenin niteliğini ve sonuçlarını iyice kavramak zorunda-yız."

"Düşman yüzyıllardır, halkımızın beynine kendine güvensizliği aşıyor. Düşman yüzyıllardır, halkımızın değer-lerini tahrip ediyor, halkımızı egemen ulusun iyi-kötü her şeyini taklit etme gi-bi geri düşüncelerle sersemleştiriyor.

Foto, ANK

"Düşman yüzyıllardır halkımızın beynine kendine güvensizliği aşıyor

Buna karşı, özgür ve bilimsel düşünce-yi egemen kalma mücadelesinde gençliğe büyük görevler düşmektedir. Onun için diyoruz ki, kendimizi tanıyalım. Öğrenelim. Biz de bir ulusuz. Biz de di-ğer uluslar gibi özgürce, insanca yaşa-mak için mücadele ediyoruz. Bu insan olarak da ulus olarak da en doğal hak-kımızdır."

"Ve gene diyoruz ki, bu mücadele yalnızca silahla elde edilmez.Silah, mü-cadelenin yalnızca bir ögesidir. Önemli bir ögesidir, ama her şey değildir."

Konuşmacı daha sonra, gençlik so-runlarına, kadın sorununa, eğitim so-rununa; Irak rejiminin eğitim politika-sına ve benzeri konulara değindi.

Polit-Büro adına yapılan konuşma-dan sonra söz alan Merkez Komitesi üyesi Asuri asıllı Fransuwa, Konferan-sın kurtarılmış bir bölgede yapılmasının önemini belirtti. Bu bölgenin sorumlula-rından biri olarak mutluluk duyduğunu ve peşmergenin bu nedenle onurlandığı-nı belirtti. Fransuwa: "2. Bölge peşmer-geleri ve parti üyeleri Konferans delege-lerine hizmet etmekten memnunluk duyuyor" dedi.

Merkez Komitesi üyesi Fransuwa'dan sonra 2.Bölge delegelerinin hazırladıkları bir metin okundu. Metni okuyan A.Eli, "Rejim, Hewler'e bağlı üniversite, lise ve diğer okulları militarizmin yu-vaları haline getirmiştir" dedi.

Konferansa, Birlik yöneticilerinden Rebuwar'ın siyasi raporu okumasıyla devam edildi.

Aynı gün öğleden sonra devam eden konferans oturumlarında Tüzük ve Pro-gram tartışmaları yapıldı. 29 ve 30 ağus-tos'ta da devam eden konferans 15 kişilik yeni bir yönetim kurulunun seçimi ile son buldu. Birlik sekreterliğine, eski yö-neticilerden Rebuwar seçildi.

1 Temmuz 1986 • Lolan

SADDAM yönetiminin gençlik üzerinde-ki baskısı oldukça yoğun ve acımasız. Sıradan gerekçelerle ya da herhangi bir gerekçe göstermeden gençler tutukla-nıyor, işkence görüyor, okullardan uzak-laştırılıyor.

"Halkımız düşmanın iyi-kötü herşeyini taklit etme düşünceleri ile sersemleştiriliyor

●1986 kışında, Hewler valisine suikast düzen-leme suçlaması ile gözaltına alınan 20 öğrenci aynı gün Selahettin Üniversitesi önünde güpe-gündüz kurşuna dizildiler.

●Süleymaniye'deki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndaki öğretmenlerin tümü, Güneye, Arap bölgesine sürüldüler. Yerlerine Arap öğ-retmenler atıldı.

●Öğretmen okullarında okuyabilmek için BA-AS üyesi olma şartı var.

● I.Bölge Öğrenci Birliğinin bazı eylemleri □81-86 arasında, birlik 305 askeri eylem, 465 kez yayın-bildiri dağıttı yaptı. Sürekli olarak devrim hastanesine ilaç topladı. 4 video film yaptı. Çeşitli yerlerde sürekli olarak seminerler düzenledi, afişleme yaptı.

□ Aynı dönemde Gençlik Birliği ise, 201 kez, peşmerge müfrezeleri içinde düşmana karşı savaşta katılmış, şehir merkezlerinde 27 kez asker eylem düzenlemiş, 291 kez yayın, bildiri dağıttı ve afişleme yapmış. 11 kez ilaç toplama kampanyası açmış.

● Birlik öncesi her iki örgüt ortaklaşa 38 sayı Gazetiyi Xwendekar ul Lawan (Gençliğin ve Öğ-rencilerin Çağrısı) dergisini yayınlamış.

BİRLİK'in önündeki görevler:

—İki örgüt (Öğrenci ve Gençlik Örgütleri) her düzeyde birlik faaliyetlerini geliştirecekler.

—Yığınlar içindeki faaliyetler yoğunlaştırılacak, silahlı mücadeleye daha aktif olarak katılınacak.

—Yeni ögeler ve sempatanlar için program hazırlanacak

—Peşmerge saflarında okuma-yazma sefer-berliğine katılınacak.

—Kurtarılmış bölgede yaşayan halka ve peş-mergeye seminerler verilecek.

—Kürtçe dergi, kitap, gazete vb. den oluşan kitaplıklar kurulacak.

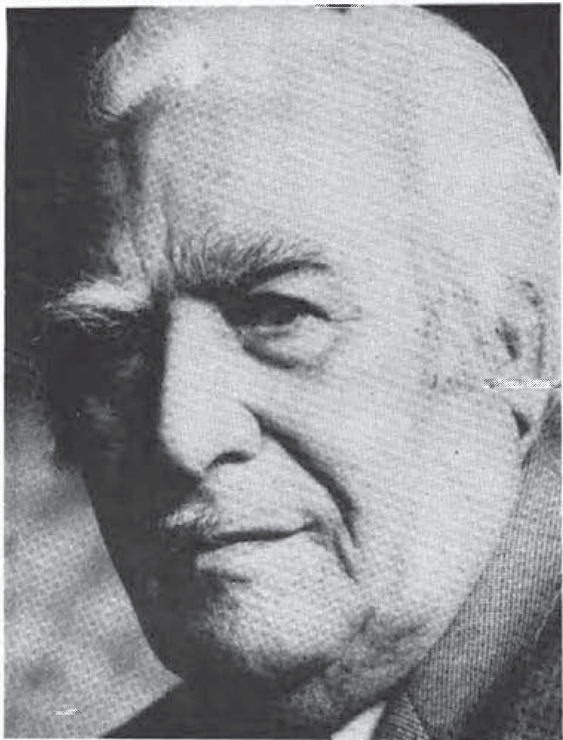
—Halkımızın öz kaynaklarına dayanması, öz kaynaklarını kullanması konusunda aktif rol alınacak.

—Sağlık sorunlarında kurtarılmış bölge halkı-nın aydınlatılması için çalışmalar yapılacak

—Sportif faaliyetlerin, kültür ve sanat çalış-malarının peşmerge saflarında yaygınlaştırılma-sına çalışılacak.

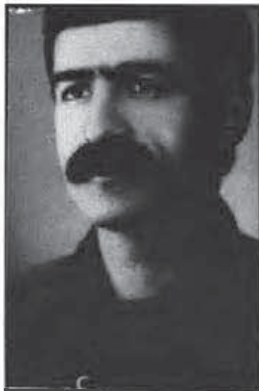
NASIR REZAZÎ

**“MOSIQA KURDÎ, DÎ REWŞA ÎRO DA
DÎ QONEXEKA GIRING,
DIJWAR Û SEXT DA YE”**

□□ Ez bawer dikim ku huner, û bi taybetî mosîqaya kurdî, di rewşa îro da, di qonexeka girîng û dijwar û sext da ye. Serkevtin û paşeroja vê hunerê, bi şeweyekê yekcar nasîk pêwendîdarê li çav derbazkirina raburdû da ye.

melayetî (civakî) girtiye.

Her weha neteweyê kurd yê xudan ferheng û dirok di meydana ferhengê da jî gelek kar kirîye. Nivîskar binîvisin, şa'iran bi helbestên xwe, mosîqar û dengbêj bi saz û deng û hunermendên dinher yek bi huner û jêhatina xwe vê xebatê ber bi pêş birine.

Dîsa bi geşbûna şoriş li parçeyên Kurdistan, muzîka kurdî jî, di nava ev çend salên duwayî da, zêdetir hatîye meydana xebata siyasî-komelayetî (civakî) û bi xebat û koşîsa gelek hunermendên dilsoj, li hundur û li derveyî Kurdistan wek çîrûskeka geş di tarîtiyê da ronahî û şewq daye û dilê xelkên Kurd yê belanz û zehmetkêş de cî girtiye.

Huner ne tenê bi rîya tuwanistên biolojî û kesî pêş dîkeve, belku jî hemû girîngtir, ew e ku xebat û koşîs dîke jibo peydakirina qad û meydanên fereh ta bikare têda geşe bike û pêş bikeve.

Hunera kurdî jî demên kevn û zû ve û heta îro, jî meydanên siyasî-komelayetî(civakî) û ferhengî(kulturî) ku bikaribe bersîva pêwîstîyan bide, bêbeş û bêpar bûye. Herweha, bi ser da jî, jî meydanên teknîkî ku bikaribe têda veje û pêş bikeve bêbeş bûye.

Ji ber ewan ho (sebeb) û rewşan, mîkanîzm û rewenda hunermend di civata me da, girêdayê rewş û hel û mercên me'newî û biolojîkî yê xelkî û bi taybetî hunermend bi xwe bûye. Lê bêguman, eger meydanên ku me nav anî û her weha meydana teknîkî jî bo hunera kurdî vebîbiwaya, tuwanista me'newî û biolojîkî yê xelkî û yê hunermend jî pir bi lez geşe dikir û diket.

Hêvîya min serkevtin û pêşveçûna we ye...her bijîn.

15.09 .1986

Mosîqaya kurdî îro berî her tiştî pêwîst e bi çavê rexneya binaxeyî lê binêrin. Ez jî, di nav hel û merc û rewşeka weha da, bi erk û wezîfeya xwe dibînim ku wek hûnermendekî Kurd, li hember hunera kurdî xwe berpirsiyar bibînim, û têkoşîna xwe li ser rîya vê rexneyê dabînim. Hêvîdar im ku di rojên nêzik da hel û fîrset hebin ku li ser têkoşîna xwe ya hunerî, li gora tuwanist û imkan, kurte basekî pêşkêş bikim.

Berî her tiştî pêwîst e bêjim ku hunera kurdî û moseqaya kurdî, hunereka xebatkare, çunku bi salan, di bin taltîrîn rewşda, xebat kirîye ku xwe bigihîne radeya hunera resmî li welatê. Li rex ew hemû kend û kosp û sextî û dijwarî, gelê kurd yê hejar û bindest, di hemû mêjû (dirok) a xwe da, jî bo bîdest xistina azadî û demokrasî û mafên xwe yê rewa xebat kirîye û xwîn daye. Ev xebat û qurbanîdan jî hemû alî bûye û hemû meydanên jiyana ko

BOMBALANAN HEYAT BÖLGESİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ
Jİ ÊRDİMÊN BOMBÊKİRÎ YA HEYAT'Ê DÎMENEK GIŞTÎ

Foto, ANK

BÖLGEDE YAŞAYAN HALKIN BİR BÖLÜMÜ
BEŞEK Jİ KELKÊN KU DÎ VÊ ÊRDİMÊ DE DÎJÎN

İŞTE BOMBALAR

Bölge bir yandan Irak, öte yandan Türkiye tarafından sürekli bombalanıyor. Zaman zaman Türk komandoları içerilere sızma hareketine girişiyor, ulaşım yollarına pusu kuruyorlar. Bunca zulüm, kan ve ateşin ortasında çocuklar koşuşup oynuyor. Kadınlar bir kaç torba unu, şekeri, yağı koruma telaşı içinde. En öneml geçim ve beslenme kaynağı olan bir kaç baş hayvanı top atışlarından, hava bombardımanlarından korunmaya çalışıyor.

Sağda, solda Türk ordusunun bombaları, bombaların açtığı çukurlar var. Hedef gözetmeden sivil halkın yaşadığı alanlara yağdırılan bombalar bir hayli hasar yaratmış durumda. Peşmerge bu hasarları gidermeye çalışıyor... Alanlarda, peşmerge ile ulusal milis ve yöre halkı ortak yönetimler oluşturuyorlar. Kürt halkı yönetimler terketmemeye kararlı. Türk devleti de, Irak'la işbirliği halinde insanlık suçunu işlemeye kararlı görünüyor...

Bölge, dünya basının ilgi dışında, kendi kaderine terk edilmiş durumda. Bölge sakinleri dinamik ve kararlı bir yurtsever coşkunluğun dışında herhangi bir şeye sahip değil. Türk burjuva basınının "Eşkiya" diye adlandırdığı bu yoksul ve şerefli insanlar; kadınları, çocukları, bir kaç torba unlarıyla var olma mücadelesi veriyorlar. Ağaç dalları arasına yerleştirilmiş dikiş makinelerinde, peşmergeye, giyecek diken fedakar kadınlar, kaya diplerine gizlenmiş bir kaç tenceden savaşıyorlar, insanlara yemek yetiştirmeye çalışanlar, her uygun alana kurulan tandırarda ekme yaparlar ve tabii çıplak vucutları ile bu ateş çemberi içinde koşuşturur duran çocuklar.

İşte bombalanan alan. İşte "bir vurduk, pir vurduk" denilen bölgeler. İşte "eşkiyayı ininde bastık" denilen Kürdistan toprakları, Kürdistan'ın namuslu, yürekli, fedakar insanları.

Û HOVÎTÎ

□ Dewleta Tirk di vê dawiyê de hin biryarên din girtin. Li gor wan biryaran ji fro pê de walî û qumandarên leşkerî ji wê karibin êrişî başûrî Kurdistanê bikin. Lê di vê neyê ji bir kirin, ku di nava sinorên Tirkîyê de ji bi milyonan Kurd hene. Û ji xwe tirs û xofa wan hemû ji wan e. Tirs û xofa bingehîn ji wir tê. Bêguman têkoşîna serbixwebûn û azadîyê wê, bi jenosîd û kar û kirinên şovenist, neyê rawestandîn.

BOMBARDIMANA HEDEF OLAN BİR KÖY EVİ
Jİ BOMBEBARANAN MALEKE GUNDÎ KAVILBÜYİ

Foto, ANK

GELENEKLEŞMİŞ YÖNTEM BARBARLIK

15 Ağustos sabahı Diyarbakır hava alanından havalandan Türk jetleri Irak sınırlarını aşarak Kürt köylerine bomba yağdırdı. Ardından tank birlikleri ile Kuzey Kürdistan köylerinde operasyon başlatıldı ve jandarma komando müfrezeleri yeniden Kürt köylerinde göründü.

Türk basını haberi, "Bayram hareketi", "Bölücü Eşkiyaya gereken ders verildi", "Bölücü Eşkiyaların Irak'taki kampları yerle bir edildi", "150 bölücü eşkiya öldürüldü" biçiminde büyük punto başlıklar atarak verdi. İkinci gün Türkiye Genel Kurmay Başkanlığına yapılan açıklama ve Türk devleti Dışişleri Bakanlığının resmi açıklaması basında yer aldı. Resmi açıklamada: Türkiye'de eylem yapıp kaçan militanların takibi ve yakalanması amacıyla operasyonun başlatıldığı ve bu eylemlerin saptanan barınaklarının -kamplarının- bombalandığı söylenmekteydi.

"Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" Türk devletinin yalancı yatsıya kadar da kalmadı. Türk basının sevinçle, övgüyle, büyük bir heyecanla verdiği haber ve Türk devletinin resmi açıklaması, hemen akabinde uluslararası ajansların, bölgedeki organizasyon yetkililerinin, yerel ajansların, basına, radyoya, televizyona geçtiği haberler ve civar devlet yetkililerinin protesto mahiyetindeki beyanatları ile kamu oyun da yalandı.

1 subay, 1 assubay ve 10 erin ölümü ile biten silahlı çatışmaya katılan militanların takibi konusu sadece bahane... Militanların sığındıkları ve üstlendikleri kampların hedeflendiği iddiası da tamamen yalan... Bu saldırıda hedef olarak seçilen mevziler Irak devleti hudutları içinde bulunan Türkiye sınırına yakın Kürt köyleri idi. Ve bu hava saldırısında ölenlerde denildiği gibi militanlar değil, bu köylerin sakinleriydi, kadınlar, çocuklardı. Zaten saldırıda amaçlanan da buydu.

Bu durum yalnız uluslararası haber ajanslarının, civar devlet yetkililerinin beyanatları, radyo ve televizyonlarının açıklamaları ile değil, Türkiye Devletinin başbakanı Turgut Özal'ın Hürriyet gazetesinin 23.8.1986 günlü nüshasında yayınlanan söyleşi ile de açıklığa kavuştu.

Turgut Özal'ın gazetede yer alan, gazetecinin bu bombalama olayı ile ilgili sorusuna verdiği cevap şöyle: "Şunu söylüyeyim ki erlerimize karşı işlenen son cinayetlerin gerekli dersi verilmiştir. Umud ederim ki orada başka kimse bunları bundan böyle kendi evlerinde barındırmaz, böyle bir yola tevessül etmez. Biz Türkiye içinde kalkanların hesabını görürüz..."

Turgut Özal'ın bu ifadesinden, 15 ağustos'taki saldırıda hangi hesapla hareket edildiği ve neyin hedeflendiği açık. Çatışmada ölen asker ve sivil hayvanlara karşı -mukabele bilimsel hesabıyla- zavallı insanların 'kadın ve çocukların' kanını dökmek ve bunun yanında sınır bölgesinde yaşayan Kürt halkına da devrimci ve yurtsever kesim

ve organizasyonlarla karşı karşıya getirmek için gözdağı vermek ve Kürdistan ulusal muhalefeti ni örgütleyen örgütler arasında ihtilaf yaratmak.

Bu yöntem -bu biçimde uygulama-, Türkiye devleti açısından halkların ulusal ve demokratik talepleri doğrultusunda isyan ve benzeri mücadelelere, isyanı bastırmak, suçluları takip ve ele geçirmek için başvurulan, Osmanlı İmparatorluğundan miras kalmış ve gelenekleşmiş bir yöntemdir.

İsyanı örgütleyen, mücadeleyi göğüsleyen ve sürdüren güçleri, bu güçleri hedef alıp onlara karşı savaşma yerine, halklar arasında varolan dinsel, mezhepsel ve aşiret ilişkilerinden kaynaklanan çelişkileri kullanarak bunları karşı karşıya getirmek, kendi silahlı güçleri -güvenlik kuvvetleri- ile bölge halkını baskı altına almak, halkı çeşitli biçimde işkenceden geçirmek, savunmasız ve masum insanları -kadın, erkek, genç, yaşlı, çocuk demeden- katletmek suretiyle çökertmek ve sonuca gitmek. İşte Osmanlılardan miras kalmış Türk devleti açısından gelenekleşen yöntem budur...

Uluslararası düzeyde lanetlenen ve barbarlık olarak tasvir edilen bu yöntem, Osmanlılar döneminde Balkan halklarının (Bulgarların, Sırpların, Makadonyalıların, Karadağlıların vs.) Helenlerin, Ermenilerin ulusal ve demokratik istemler doğrultusundaki kalkışmalarında ibretle izlenmiştir ve bugün bu kavgalarda sergilenen mezalimler tarih kitaplarında anlatılmaktadır.

Cumhuriyet döneminde -1919 ve sonrası dönemde- Koçgiri, Şeyh Sait, İhsan Nuri Paşa, Seyit Rıza önderliğinde sürdürülen Kürt halk hareketlerinde, Sason isyanında, Mustafa Kemal isyanı bastırmak ve önderleri ele geçirmek için aynı yöntemle başvurmuştur. Hemde daha acımasızca davranılmıştır. Ve bu isyanların başında ve bitiminde milyonlarca insan -kadın, erkek, bebe, ihtiyar demeden- köyünde, kentinde yakılarak, süngülenerek, kazığa geçirilerek katledilmiştir.

İşte bugün Kürdistan köylerindeki uygulama, sınır bölgelerinde "suçlu takibi operasyonu" adı altında sergilenen barbarlıklar, 15 ağustos'taki bombalama olayı da geçmişte yapılanların bir tekrarıdır. Bu yöntem, bu uygulama, Kürdistan'da bırakalım siyasi suçluları, kader suçluları diye adlandırılan suçluların takibinde de geçerlidir. Türk polisi, jandarması, askeri timler aranan suçluyu, firarîyi ele geçirmek için hiç bir şekilde takip, kovalama zahmetine katlanmaz ve bu kişilerle karşılaşmayı göze alamaz. Bu suçluları ele geçirmek için başvurduğu tek yol: suçlunun anasını, babasını, karısını, kızını, oğlunu, yakın akrabalarını, komşusunu ve köylüsünü baskı altına almak, onlara işkence yapmak ve devamlı taciz etmek. Bu yöntemle hedeflenen yapılan bu baskı karşısında suçlunun gelip teslim olması veya suçlunun teslim edilmesi yanında jandarma, polis, asker korkusunu halkın yüreğinde devamlı canlı tutmaktır.

ŞERAFETTİN KAYA

5—0

KURDISTAN SPOR BÛ ŞAMPIYON

Foto,UFUK

[Stockholm, KP] Kurdistan Spor, di 27.09.1986 an de bi taximê Boliviya re (FK. GYRAN) maçek li darxist. Di vê maçê de Kurdistan Spor 5—0 bi ser ket û zora dijberê xwe bir.

Maçê di seat 9 an de dest pê kir. Kurdistan spor bi başî dest bi listikê kir. Di deqîqa 25 an de, Alî golek avêt, taximê dijberê xwe û Kurdistan Spor 1—0 da pêşiya wan.

Piştî golê, di Kurdistan Spor de rawestinek peyde bû. Taximê dijber bi awakî dijwar li hemberî Kurdistan Spor list, lê ji ber jîrtiya qeleparêzê Kurdistan Spor, tu gol nehatin avêtin. Dewra yekem 1—0 tewa bû.

Di dewra duwemîn de Kurdistan Spor bi xurtî list. di vê dewrê de Alî du golên din jî avêtin taximê dijber û rewş bû 3—0. Kurdistan Spor heta bi dawiya maçê bi xurtî list. Di çarika listîka dawî de Kemal du golên din kar kir û rewş bû 5—0.

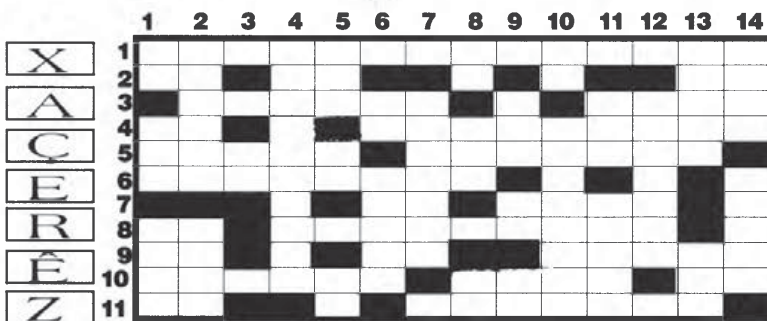
Piştî maç tewa bû, listîkvanên Kurdistan Sporê tura şampiyoniyê avêtin. Divê turê de listîkvanan antranorê xwe, Ahmet BAKSI dan ser milên xwe û ev serketin ji alî temaşekaran ve bi çepikan hat pîroz kirin. □

ABONE BE ABONE BIBÎNE

ABONE OL ABONE BUL

GILALA AB POSTGIRO 2 65 33 - 0 Stockholm - SWEDEN

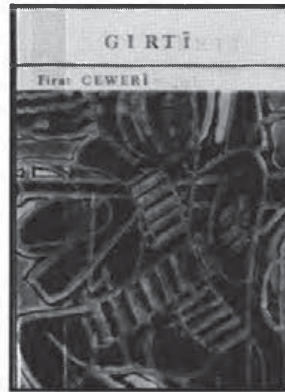
RASTEÇEP

1- Navê serokekî Kurd. 2- Agir...Noteyek (berûpaş)...du tîp 3- Zarok...Tiyatro. 4- Mekan, war...Derd û xem (berûpaş). 5- Sovyet (berûpaş)...Tiştên eceb mayî. 6- Herêmek Kurdistanê. 7- Du tîp...Navekî biyanî (berûpaş). 8- Notayek (berûpaş)...Serokekî kurd. 9- Ard, agir (berûpaş)...du tîp...Hilma avê diçe heva, dime-mide û paşê dibare. 10- Bajarekî Kurdistanê...Listîkek (berûpaş)...çaxa ciyekî meriv dişe tê gotin (berûpaş). 11- Kurteberiya 'wekî din'...Keleha Emperyalizmê.

SEREJÊR

1- Gotinek pirsê...yên ku xwe firotinê, xayîn...bîne (berûpaş). 2- Bajarekî Kurdistanê...Bi soranî 'sar'. 4- Saxî, bi tirkî dibin 'sağlık'. 5- Ar...Noteyek...tiştê ku meriv pê parê xwe rast dîke. 6- Kok (berûpaş)...stranek li ser Ebdalê...Tê gotin. 7- Çaxa meriv bi dû tiştêkî dikêve, anjî lê dikole. 8- Simga 'Bermanyum'...Derve...navê avê (berûpaş). 9- Serî...Simga Lire...dengê berxikê. 10- Roj...Tizbiha qencî bindar. 11- Kesê di cihê xwe de nsekine, geweze...Serbestî, hur. 12- Navekî biyanî, yanjî alemdar. 13- Li hinek ciyan ji nîne, anjî ji tune re dibêjin (berûpaş)...Nava dest. 14- Jin didin serê xwe (berûpaş)...Paytextekî Ewropa.

AMADEKIRIN: BIRINDAR

GIRTÎ, Firat Cewerî
348 Rûpel, bi kurdî
Navnişana xwestinê: Posthomsg. 11, 2tr.
654 70 Karlstad-SWEDEN

İSMAIL BEŞİKÇİ
TÜRK TARİH TEZİ,
İsmail Beşikçi
242 sayfa, 40 İsveç kronu
İsteme adresi: Osbyringen 42 bv.
163 72 Spanga/ SWEDEN

Di Cotmehê de derdike

KULÛLK / P.O. Box 7031,
163 73 Spanga-Sweden

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

NUCE HABER

[ANK dinleme servisi]

ERMENİ MEYDANI

Atina'yı denize bağlayan Singru Bulvarındaki Voltaire Meydanının ismi değiştirilerek "Ermeni Meydanı" oldu. İsim değişikliği nedeniyle yapılan törene Atina Belediye Başkanı Dimitros BEYİS, Atina Valisi, Ermeni Gençlik Derneği ve Yunanistan'daki Ermeni toplumu ileri gelenleri ile yüzlerce Ermeni katıldı.

Ermeni toplumu adına söz alan bir konuşmacı, Yunan Paramentosundan, Ermeni soykırımını resmen tanıması ve kınamasını istedi. Atina Belediye Başkanı Beyis ise, "Dilerim ki Ermeni halkı kısa sürede vatanına kavuşur ve orda bir meydan inşa edip adına Yunanlılar Meydanı adını verir" dedi.

YUNAN PROTOSTOSU

Yunanistan, Türk savaş gemilerinin Midilli Adası'nın güneyinde "Panagopolos 1" adlı Yunan devriye botuna ateş açtıkları iddiasıyla Türkiye'yi protesto etti.

Yunan Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada, Türk savaş gemilerinin, 18 Eylül sabahı, Yunan devriye botuna doğru önce 5 top atışı yaptıkları, bu ilk mermilerin Panagopolos 1 devriye botununun 100-150 yakınına düştüğü, ikinci defa atılan 5 top mermisinin de Yunan botununun 200 metre yakınına isabet ettiği öne sürüldü. Yunan Dışişleri Bakan Yardımcısı Yannis KAPSİS'in, Türkiye'ye sert bir protesto notası verdiği ve açıklama beklediği de bildirildi. Yunanistan, ayrıca Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi ülkeleri de olayla ilgili haberdar etti.

BÜYÜK BULUŞMA

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail GORBAÇOV ile ABD devlet Başkanı Ronald REAGAN 11-12 Ekim tarihlerinde İzlanda'nın başkenti Reykjavik'te ikinci kez bir araya gelecekler.

Karar, Sovyetler Birliği resmi haber ajansı TASS ve Beyaz Saray'da ABD devlet Başkanı Ronald REAGAN tarafından hemen dünyaya duyuruldu. TASS, konuyla ilgili haberinde, "öneri Sovyetler Birliği lideri Mikahil GORBAÇOV'dan geldi ve Başkan REAGAN tarafından kabul edildi" dedi. TASS, Reykjavik görüşmesinin, Gorbacov'un 1985'te Cenevre'deki zirvede alınan karar uyarınca, ABD'ye yapacağı bir ziyarete hazırlık niteliğinde olduğunu belirtti.

SOVYET EKONOMİSİNDE DEĞİŞİKLİK

Sovyetler Birliği gelecek yıldan itibaren dış ekonomik politikalarında köklü bir değişikliğe gidecek. Değişikliğin ilk adımı olarak Dış

Ticaret Bakanlığının tekelinde bulunan yabancı firmalarla doğrudan ticaret yapma hakkı sanayi teşebbüslerine ve seçilmiş bakanlıklara da tanınacak merkezî ekonomiden kısmi bir uzaklaşma olarak görülen değişiklik planı uyarınca 20 değişik bakanlık ve 70'i aşkın sanayi kuruluşu yabancı firmalarla doğrudan ticaret yapabilecek. Sovyet resmi haber ajansı TASS, önlemleri "Sovyet ekonomisi mekanizmasını" yeniden yapılanma planlarının bir parçası olarak niteledi.

FKÖ KAMP DEĞİŞTİRİYOR

FKÖ lideri Yaser ARAFAT'ın sağ kolu ve El-Fetih'in ikinci adamı Salah HALAF, Kuvveyt'te yayımlanan "Al-Rai-Al-Ani" adlı gazete'ye verdiği demeçte, Tunus'tan ayrılmayı planladıklarını belirtti. Ancak yeni FKÖ kışlasının nerede kurulacağı hakkında bir açıklama yapmadı. HALAF, "Adan'deki kampı bile kapattık. 1982'de Lübnan'ı terk eden savaşırlarımızın en az yüzde doksanı şimdi Siyonist düşmanla savaşabilecekleri yerlere geri dönmüşlerdir" dedi. Ayrıca, HALAF, önmüzdeki günlerde Filistin Ulusal Konseyi'nin toplanacağını ve taşıma konusunun yanı sıra bölgedeki son barış girişimleri ile ilgili gelişmelerinde değerlendireceğinden belirtti.

EKP'nin DÖRT LİDERİ İDAM EDİLDİ.

Endonezya Komünist Partisi'nin dört eski lideri idam edildi. Cakarta'daki diplomatik kaynaklar 1967-71 yılları arasında tutuklanan ve haklarında dava açılan dört liderin kısa bir süre önce idam edildiğini, ancak bu kişilerin adlarının açıklanmadığını belirttiler. Endonezya hükümetinin bir yetkilisi de, dört idamı doğrularken, Komünist Partisi'nin üst düzey yöneticilerinden dört kişinin daha önmüzdeki günlerde idam edileceğini belirtti.

MOSSAD'IN SALDIRI PLANI

İsrail Haber Alma örgütü MOSSAD'ın Kıbrıs'ın Rum kesiminde Arap hedeflere karşı saldırılar planladığı bildirildi. Geçen ay Agratur'daki İngiliz üssüne karşı girişilen saldırıda Arap eylemciler silah sağladığı bildirilen Sosyalist EDEK partisinin yayın organı Te Nea gazetesi, verdiği haberinde MOSSAD'ın planları konusunda Rum polisinin eline bilgi geçtiğini öne sürdü.

Gazete, MOSSAD'ın ilk aşamada adadaki Filistinlilerle öteki bazı Arapları öldürmeyi, daha sonra da Arap hedeflerine bombalı saldırılar düzenlemeyi planladığı bildiriyor.

ÇKP'NİN ÜYELERİ ARTTI

Çin Komünist Partisi'nin 44 milyon üyesi olduğu açıklandı. Parti istatistik bürosundan yapılan açıklamada, üye sayısında 1981'den bu yana 6,3 milyonluk artış olduğu belirtildi. Yeni Çin Haber Ajansı, Partiye yeni katılanlar arasında 14 milyon teknisyen bulunduğunu, geri kalanların da "üretim sektöründe çalışan kişiler" olduğunu bildirdi.

Gözcümler partinin işçi ve köylüleri üye kayıtlarına politikasında son zamanlarda değişiklik yaparak, daha önceleri partiye girmeleri engellenen entellektüellerin de kaydedildiğini belirtiyorlar.

NÜRNBERG MAHKEMESİ, NAZI BLANÇOSU

Bundan 40 sene önce sona eren Nürnberg Nazi savaş suçluları davasının 40. yıldönümü münasebetiyle Doğu Almanya'da Yetkililer savcılık bir açıklama yaparak şimdiki kadar 12.876 Nazi savaş suçlusunun Doğu Almanya'da yargılandığını bildirdi.

Savcılıktan yapılan açıklamaya göre, söz konusu suçluların %94'ü 31 Aralık 1950 yılına kadar mahkemece yargılanarak çeşitli cezalarla cezalandırıldılar. Geri kalanlardan son ikisi ise bu senin Mart ayında yargılanarak ve Sovyetlerde işledikleri savaş suçlarından dolayı ömür boyu hapse mahkum edildiler.

SEUL'DE ÇATIŞMA

Güney Kore'nin başkenti Seul'de Asya Oyuncularının protesto eden 500 dolayında öğrenci ile çok sayıda polis yaralandı. Yarışmaların yapıldığı bölgenin çok yakınında gösteri yapan Yabancı Diller Üniversitesi öğrencileri iki saat süre ile kendilerine engel olmaya çalışan polis kuvvetleriyle çatıştılar. Görgü tanıkları öğrencilerin polise molotov kokteyli ve tuğlalar attığını, atletleri rahatsız etmek amacıyla gęzyaşırtıcı bomba kullanılması ya saklanan polis de göstericilere taş atarak karşı koyduğunu bildiriyorlar.

*****

RADYASYONLU FİNDIKLAR

Türkiye'nin Ortak Pazar Ülkelerine satmak istediği fındıklarda Ortak Pazar'ın sınırı olan 600 bekerel üzerinde radyasyon çıkmasıyla fındıklar tekrar Türkiye'ye gönderildi. İnsana değer vermeyen bir ülkede yapılması gerekeni yapan TC devlet yetkilileri, bu kez radyasyonlu fındıkları iç piyasaya sürmeye başladılar.

AET uzmanları "Avrupa'ya satamadığımız radyasyonlu fındıkları iç piyasaya sürerseniz hem ticari saygınlığımızı yitirir, hem de kendi insanların sağlığını tehlikeye sokmuş olursunuz. İç piyasaya sürmeniz halinde Av

rupalı alıcılar da 'demek ki Türkler bu işin ciddiyetine vakif değiller, kendi insanlarına yaptıklarını Avrupalılara da yapabilirler' düşüncesinin yerleşmesine yol açarsınız" dedi.

ÜÇ SİĞINMACI YUNANİSTAN'A GEÇTİ

Meriç nehri'ni yüzerek geçen üç Türkiyelinin Yunan makamlarına sığınmak isteğinde buldukları bildirildi. Bu arada bir İranlı ailenin de Yunanistan'dan siyasi sığınma hakkı istediği öğrenildi. Yunan makamları her iki sığınma isteğinin de incelenmekte olduğunu belirttiler.

GREVSİZ ÜLKEDE GREV POLİSİ OLUŞTURULDU.

Grevle ilgili olarak çıkarılan ve "Grev Polisi" oluşturulmasını ön gören İçişleri Bakanlığı tüzüğü, tepkilere yol açtı. Türkiye'de grev uygulamasının çok az olduğunu ifade eden Sağlık-İş Genel Başkanı Başoğlu, "grev yokken polisini kurmak anlamsız" şeklinde konuştu. Deri-İş genel Başkanı Yener KAYLA'da polisiye tetbirlerin demokrasi ile bağdaşmadığını söyledi. Bağimsız Otomobil-İş Genel Başkanı İlhan DALKILIC' da hükümetin ve işverenlerin grevlerin hızla yaygınlaşacağını düşünerek böyle bir tetbiri aldıklarını söyledi.

HAKKARI'DE KANLI ARAZI ANLAŞMAZLIĞI

Hakkari'nin Beytülşebab ilçesine bağlı Toptepe köyünde arazi anlaşmazlığı yüzünden çıkan kavga iki kişi öldü. Arazi anlaşmazlığı sebebiyle araları açık bulunan Işık ve Bozu aileleri köy meydanında kavga ettiler. Kavga da Hüseyin İŞİK ve Mehmet Emin İŞİK tabancayla vurularak öldürüldü.

TUNCELİ OLAYLARI DEVAM EDİYOR.

Tunceli Valisi emekli, ırkçı General Kenan GÜVEN'in bir grup Kürt yurtseverini makamına çağırarak "Kürt olmadıklarına dair, özbe öz Türk olduklarına" ilişkin belgeyi imzalamaları için baskıda bulunduğu ayrıca, PKK davasından dolayı kocası aranan Necla YÜCEL'in kocasıyla ilişkisinin olup olmadığına dair "cinsi temas kontrolü" yapılması konusunda emir verdiği, yine ırkçı Vali Güven'in olay hakkında açıklama yaparken "başka nasıl takip edilecekti?" demesi olayları Meclise kadar getirdi. SHP Tunceli Milletvekili Rıdvan YILDIRIM, Başbakan ÖZAL'ın bu olayları yanıtlamasını istemiyse bir soru önermesini meclise verdi.

ZAP BARAJI

Irak'ta kurulacak olan bir barajın ihalesini Türk şirketi ENKA aldı. Türkiye'ye 15 km uzaklıktaki Zap nehri üzerinde kurulacak olan barajın 15 milyar dolara mal olacağı bildiriliyor.

YENİ BİR ABD DESTEĞİ DAHA

ABD Senatosu Türkiye'ye 490 milyon dolarlık askeri yardım yapılmasını kabul etti.

QARTA ABONA □ ABONE KARTI

Salek / Yıllık 6 Mehî / 6 aylık

Min heqê abonethya xwe li ser kontoya GILALA AB
(Post Giro 26533-0/Stockholm) razand
Abone ücretini GILAL AB'nin kontosuna yatırdım

NAV/İSİM .....
NAVNİŞAN/ADRES .....

MİT O. PALME CİNAYETİNDE !!!

- Türk devleti Kürt örgütlerine karşı açık bir savaş açmış durumdadır.
- İsveç Hükümeti, Gizli Polis Örgütü (SAPO) aracılığı ile MİT'en gelen bilgilere uymak zorunda.
- Bu bilgileri MİT zaman zaman Batı Alman Gizli Servisi aracılığı ile gönderiyor.

- ABD'ye yakınlığından ötürü bu cinayette Türk gizli polisinin de direkt bağlantısı olabilir.
- Türk Gizli Polisi MİT'in bu eylemde direkt söz sahibi olduğu inanılır bir olgudur.
- Türk Gizli Polisinin (MİT'in) diğerlerinden daha çok "güvenilir" olduğuna dair bir gerçeklik yoktur

- İsveç kamu oyu Kürt ilticacılar hakkında yanlış değerlendirmelere sürüklendi. Türk devletinin de isteği buydu.
- Kürtlere yönelik suçlamalar Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini lekelemeyi hedefliyordu.
- PKK, kolay olduğu için seçildi.

Stockholm ANK
● Milletvekili J.Svensson'un İsveç Parlamentosunda sarsıntı yaratan

Palme cinayeti ile ilgili önergesinden sonra Kürt Haber Ajansı Muhabirleri kendisiyle bir görüşme yaptılar.

J.Svensson, önergesini pekiştirici açıklamalarda yaptı.

J.Svensson, Kürtlerin bilinçli olarak suçlandırıldıklarını belirtti.

DEVAMI SAYFA 4'de

NUÇEYA DERHEQA
KUŞTINA O.PALME
Dİ RÜPELA
ÇARAN DE

KURDISTAN PRESS
ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE
Herman • Sava • 3 22 Cotmehê • Têkîm 1986 ISSN263 - 4898

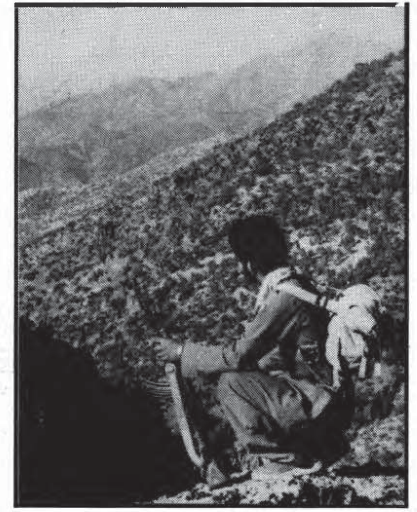
GILALA
AJANSA NUCÉYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRÅN
[46] 08-98 47 43 131 42 ANK S

Êrişîşî İraqê Hat Şikandin

- 10 000 eskerên İraq'ê di 12 yê Cotmehê de bi alîkariya hêzên hewayî, bi çekên giran û li gel bombebarana topan êrişîşî fi-reh birin ser nawçeyên rizgarkirî.
- Eniya şer ji Zaxo'yê gihastibû heta bajarê Dihokê.Şer du roj domand.

- Ev êrişîşî ku diji Pêşmerge û xelkê sivil yê nawaçeyên rizgarkirî hatibû kirin, di dawa berxwedaneke dijwar de, di 14 yê cotmehê de watiye şikandin.

Dumahîk rûpel 14

Çavê pêşmerge li ser dijîmin

TÜRK DEVLETİ İŞGALCİDİR

- Saddam rejiminin yıkılması durumunda, emperyalizmin bir tedbir olarak Irak'ı Türk ordusuna işgal ettirmesi, günün aktüel konuları arasına girdi.
  - Son 3 yıldır sistemli bir biçimde Irak'ın sınırları içindeki Kürdistan topraklarına askeri taarruzlar düzenleyen Türk devleti, özellikle, Mayıs 86'dan sonra, Peşmergenin 35 bin kilometrekarelik alanı Baas işgalcilerinden temizlemesinden sonra bu saldırıları arttırdı.
  - Irak'ın işgali ve Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin imhası açıkça tartışılmaya başlandı.
- (Yazısı sayfa 5'de)

QEDDAFİ : TU ŞANSEKE AMERİKAYÊ Lİ HEMBER ORDIYA ME YA VEŞARTÎ NİNE !

- "Em li dij terörizmê ne îro, ger Amerîka bi politîkaya xwe berdevam be, wê gavê em dê xwe ji bo tiştekî wi-sa amade bikin, ku em bikaribin xwe bi parêzin."
  - "Ez di vê dîtinê de me ku riya aşîfeyeke rastî dev ji çek çekirî-nê berdan e. Wê deme em xwedîye aşîfeya rastin."
- (Rûpel 6 an de)

KÜRT İNSANI CANINI FEDA EDEREK SAVAŞIYOR

- Belçikalı foto muhabiri ve gazeteci Mark HOOGSTEYNS İran Kürdistanı'nda 2.5 ay dolaştı. Gözlemlerini, Kürdistan Press'e anlattı.
  - "Hayret ettiğim şey Kürt halkının peşmergeyi nasıl büyük bir şefkatle karşıladığı idi.
  - Halk peşmergeye son derece güvenir ve ona bir kurtarıcı gözüyle bakar. Yiyecek, içecekler istekle hazırlanır. İstirahat etmelere için döşekler serilir. Eğer peşmerge isterse, geceyi geçirmesi için yataklar hazırlanır.
  - Özgürlük uğruna dağlara çekilmiş fakir Kürt insanı canını feda ederek savaşıyor. Nasıl olur da, aynı amaç için savaşan iki insan birbirine tetik çeker.
  - Oralarda özgürlük savaşı, insanca yaşama mücadelesi verilmektedir. İnsanlar Kürt oldukları için öldürülmekte...Bu zulme karşı bir halk direniyor...
- (Yazısı orta sayfada)

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ 86 RAPORU YAYINLANDI

- Kürtler dilleri ve kültürleri için cezalandırıldılar.
  - Diyabekir Eski Belediye Başkanı Mehdi Zana ile ilgili olarak uzun süredir bilgi alamayan Af Örgütü, endişe içinde olduğunu belirtti.
  - Komal redaktörü Recep Maraşlı'ya verilen ceza miktarının 36 yılı aşığı bildirildi.
- (Yazısı 3. sayfada)

Aziz NESİN "Kürt halkı vardır, Kürdistan vardır, bağımsızlık Kürt halkının hakkıdır..Ama bunu nasıl alacak" dedi.

- Aziz Nesin'e göre, Türkiye 7 yüz yıldır bağımsızlığını alamamış.. Kürt halkı hiç hiç alamaz!!!
- (Yazısı sayfa 7'de)

Sıddık BİLGİN'in Cenazesi
14.3.86 tarihinde izine gittim. Köyüme gider gitmez köyümü- zün yerli muhbirlerinden biri beni hemen karakola şikayet etti. Ertesi gün 10 tane asker evin etrafını sardılar, beni alıp karakola götürdüler. Orada bana Kürdistan hakkında bir çok soru sordular. Bir şey tutturamayınca ertesi gün beni serbest bıraktılar. Bırakıldıktan bir gün sonra Bingöl'e gittim. O dönemde Sıddık BİLGİN'in cenazesi gündemdedi.

2 Nisan 86'da cenaze için tekrar Bingöl'den Suveren istasyonuna döndük. Söзде o gün cenaze ailesine teslim edilecekti. O gün akşama kadar bekledik. Cenazeyi vermediler. Ve akşam üzeri Genç savcılığından telefon geldi, cenazeyi bugün teslim etmeyeceklerine dair haber verdiler. Halkın hepsi dağıldı. Cenaze zaten 9 aydan beri toprağın altında idi. Ertesi gün 4 Nisan 86'da biz tekrar cenaze için Suveren istasyo-

nuna gittik ki ne görelim (!) 4 cemse komando gelmiş ayrıca istasyonun bulunduğu yerde bir binayı da karakol olarak kullanmaya başlamışlar. Gelen 4 cemse, cenazenin gömülü olduğu yeri ve çevreyi kordon altına almıştı. O yörenin sivillerinden hiç kimseyi o mıntı-kaya yaklaştırmadılar. Tren yolcularını ise doğru istasyon binasına götürüyorlardı. Orada bir kahvehane ile marangozhane atölyesi vardı. Askerler: "sen kahveden sen de atölyeden dışarı çıkma" diyerek halka göz açtırmıyorlardı.

Cenazenin gömülü olduğu Genç (Dara Hêni) Savcısı, bir üstteğmen, bir teğmen ve bir başçavuş cesedin gömülü olduğu yere geldiler. Yanlız sivilleri cese-

Sıddık Bilginin eşi, oğlu ve anası

din olduğu yere yaklaştırmadılar. Askerlere bir kaç yeri kazdırdılar fakat bulamadılar. O arada üstteğmen bir yeri tarif etti, orayı kazdılar. Önce bir telsiz parçasının ucu göründü, "tamam burasıdır" dediler. Cenaze bir telsiz cüvalının içinde idi ve çuvalı cesetle birlikte çıkardılar.

Çıkardıkları anda beyni dağıldı. Hanımı o korkunç manzarayı görürnce dayanamayıp bayıldı. Sol kolu da kopmuştu. Sağ ayağı sol ayağının üstüne atılmış, kendi ka-

yaşıyla bağlanmıştı. Ayaklarını çözmeden, cenazeyi yikatmadan bir pikaba koydular. Kendi köyü olan Kelxası (Doğanlı) köyüne gitmek üzere hazırlandı. Ve yine cenaze gitmeden önce 2 cemse asker kabrin yerine gidip orayı kordon altına aldılar. Telsizle üstteğmendenden izin alarak cenazeyi yola çıkardılar. Köyün mezarlığına getirildiğinde, otopsi yapılmadan, yıkanmadan, ayakları açılmadan, ailesi ve gazetecilerle gösterilmeden defnettiler. Daha önce de ailesine söz verilmişti, otopsi yapılacak, ailesi ve gazeteciler kabul edilecek diye. Ama malesef bunların hiç biri yapılmadan kapalı bir şekilde defnedildi.

Ertesi gün İçişleri Bakanı bir açıklama yaparak: "biz cenazeyi

teslim ettik. Bu sefer ayaklarının bağlı olduğunu söylüyorlar", İçişleri Bakanı'nun doğrudan doğruya hükümet adına yalan söylediği ortadaydı. Hükümet bilincili olarak Kürdistan'da Kürtler üzerinde baskı ve katliamı ek-sik atmıyor. Örneğin Doğanlı köyünde Sıddık Bilgin'in kabri başında Başçavuşa bazı sorular soruldu, "siz neden bu kadar yoğun tedbirler alıyorsunuz, bu millete neden bu kadar baskı yapıyorsunuz, bu millet zavalıdır, silahsızdır, fakirdir. Bunların çoğu türkçe bilmiyorlar." Bunun üzerine Başçavuş: "burası savaş bölgesidir, bize verilen emir budur. Bu baskıyı yapmaya mecburuz."

28 Mayıs 86'da Sıddık Bilgin'in mezarı açılıp otopsi yapıldı. Kemiklerinden parçalar alınıp Adli Tıp'a gönderildi. Olayın bundan sonraki gelişmelerini bilmiyoruz.

PALU'dan bir yurtsever

PARTİ DEMOKRATI KURDISTANA TİRKIYE

Press û çand, di tevgera welatên bindestan de ji bona gihîştina mafên netewî û rizgarbîna civakî de rolekî mezin dileyize.

Di tevgera gelê Kurd de, ev valatîya han ji aliyê hevalên dilsoz ên wek we hate dîtin û jiyana çapa rojnameyek bi vî hayawî dîsa ji aliyê birayên wek we hate pêkanîn.

jibo ev xebata we ya berz û giranbiha em we ji dil pîroz dikin. û her weha ji em hêvidarin, ku Kurdistan press di rojekî nêzik de ne bes tenê 15 rojan de derkeve, lê belê ji bibe rojnameyek rojemin û li hemu çar perçên Kurdistanê de bête xwendin.

Pêşketina we dilşadiya me ye. Bîminîn xweşiyêde.

IKP - KOMELA

Derçunî rojnameyî "KURDISTAN PRESS" tan lê pîroz be. Bê hîwayî li xebatî bo gelê Kurd serkewtûbin.

Serkewtûn bo xebatî şorişgêraney gelê Kurd.

Pêşmergekanî Sarzûmanî
Kurdistanî İnan Partî Komunîstî
İnan -KOMELA

Ruşen BEDİRHAN

Kürdistan Press'in ilk sayısı bu gün elime geçti. Çok bahattırım ve gönderenlere minnettarım.

Bir göz geçirdikten sonra içimde büyük bir duygu hissettim. Oda milletimin gençleri gün be gün ileri gidip, uyanık ve dürüst düşüncelerle arzularını tatbik ediyorlar bütün hislerimle kutlarım.

Gördüğüm parlak isimlerin yanında benim de ismimi derc etmeniz medar iftiharım olacaktır. Elimden gelen her hizmete hazırım.

Gazetenize muvafakiyetler dilerken, münevver gençlerimizden el ele verip, birlikte yardımcı olup, devamına destek olmalarını ümit ediyorum.

Birlik ve sevgi ile her zorluğu aşarak, büyük adımlarla koşup, bütün arzularımızı yerine getirirken bizleride bahattır edeceksiniz.

Yaşasın birlik, yaşasın muhabbet ve yardım...
Suriye-Banias 6 Ekim 1986

"GÖÇMEN"

Kürdistan Press'i çıkartan arkadaşları kutluyoruz. Kürdistan Press, kendi alanında bir boşluğu doldurmaya, Batıavrupa'daki Kürt ve Türk aydınlarının, demokratlarının ve sosyalistlerinin, tüm Türkiye'li göçmenlerin değişik parçaları ile Kürdistan'daki çeşitli gelişmeler ve Kürt halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri konusunda bilgi-lenme ihtiyacını karşılamaya aday bir girişimdir. Bu girişimin uzun ömürlü ve başarılı olmasını dileriz.

HEMREŞ REŞO

Berpirsiyarê birêz,
Mizgîniya derxistina Kurdistan Press wek rojnameyêke 15 rojî giha destê min û ez pê gellekî şa û serbilind bûm:

1- Ez gellekî şadibim ku gelê Kurd, nêzîkê Kurdên li Ewropa de li ser vê reyê bigêhin rojnameyêke welatparêz û demokrat. Di ser de ji rojnameyêke nûçeguhêzî ku ev de bibe bûyereke dirokî.

2- Ez gellekî serbilind dibim ku we ez ji bi "nivîskar" navandime û xîstîme nav rêza nivîskarên heja...

Jiber ku reşbeleka we ya 14.04.1986 piştî sê mehan hatiye sandin û ez bi xwe ji mehekê ne li vir bûm, dikarim bi tenê spas, pîrozbayî û piştgi-riya xwe pêşkeşî we bikim!

Bi dilgermî serketina we dixwazim.

7 İlon 1986

Xelil DIHOKÎ

Nivîskarekî Kurdistanê Iraqê

Ji rojnama "Kurdistan Press" ra Silaveka germ.

Bi derkeftina rojnama "Kurdistan press" layekî tarî ji ser çand û roşinbîrya Kurdî hate ladan. Ewe karekî pîroz û giringe. Lewra ji dil daxwaza serkeftinê bo dikên û hîvidarin dewrekê mezin di pêşvebirina ziman û edeb û hunerê Kurdî da bi bî-nît û mîletê Kurd baştir bi mîletên cîhanê bide nasîn û royê geşê şorişê Kurdistanê xuya û aşkeraket.

"Dibitîn ez di gel hizir û bîrên te nebim. Lê belê ez yê amademe xwe gûrî kem sexmeret hindê ku te bîr û bawerên xwe bi serbestî diyar û xuya key" (Voltêr)

bo pêşve beref serkeftina.

ABONELERE ÖNEMLİ DUYURU

Abonelerin bir kısmı postgiro blanketlerine adreslerini yazmamaktadırlar. Postgiro blanketleri Gırala'ya geldiği zaman doğrudan data'ya girmekte ve her sayı için adresler datadan alınmaktadır. Üzerinde adres bulunmayan blanketler bu nedenle abone listesine kaydedilemiyor. Abone olup da adreslerine gazete gelmeyen okurlar, postaneden aldıkları sarı makbuzu gazete adresine göndermelidirler. Telefon ile tarih ve numarasını da verebilirler. Çünkü, para yatırıldığına dair belge bize gelmiş oluyor. Fakat -yukarıda da belirttiğimiz gibi üzerinde adres olmadığı için, abone listesine kaydedilemiyor.

BURAYA ADRES YAZILACAK

NAVNÎŞANÊ XWE VEDERÊ BINIVÎSE

KURDISTAN PRESS
rojnameya 15 rûjên • 15 gîrînkî gazeteyê

Kurdisk Tîdning
Utkommer Varannan Vecka

22 Oktober / Cotmeh • Onsdag / Çarşem

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 54
Redaktion sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B. Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , İdrottsbladet Södertälje

Dilleri Kültürleri İçin Cezalandırıldılar !

□ Amnesty 86 raporunda Recep Maraşlı ve Mehdi Zana'nın durumuna yeniden işaret edildi.

□ İnsanlar dillerini ve kültürlerini korudukları için cezaya çarptırıldılar.

□ Bir çok kürt yıllarca hapisanede tutuldu.

□ Yardıma ihtiyacı olanlara AI yardım elini uzattı

Amnesty'nin 86 raporunun Türkiye bölümünde, Diyarbakır'da yargılanan tutuklu ve hükümlülerin durumu yeniden ele alındı. Amnesty'nin korumasında bulunan Diyarbakir Belediye Başkanı Mehdi Zana'dan haber alınmadığını belirten Amnesty sözcüleri, Recep Maraşlı'nın durumunu da tekrar ele aldılar. ANK'ye geçilen bir telex bülteninde özetle şunlardan söz ediyor.

"Amnesty, hukuki yardıma ihtiyaç duyanlara yardım eli

ni uzattı. Amnesty'nin hümanist yardımları, politik parti ve grup üyeleri, sendikacılar, yazarlar, gazeteciler, yayıncılar, akademisyenler ve Kürt halkına mensup politik ögeler, müslüman ve hristiyan dini gruplara mensup tutuklularını içine almaktadır.

(Türkiye'de) Gazeteciler, yazarlar ve yayıncılar hakkında 1985 yılı boyunca muhtelif cezalara çarptırılma tehdidi altında bulunanlar mahkemelere çıkarıldılar.

Birçok Kürt yıllarca hapis

lerde tutuldu. Bazıları ağır cezalara çarptırıldılar. Bu cezalardan bazıları ise, yalnızca bu insanların dillerini ve kültürlerini korumalarından ötürü idi.

Amnesty International, hümanist perspektif içinde, hukuki yardıma ihtiyaç duyan bu insanları korudu. Bunlar arasında bulunan, Av. Ruşen Arslan (etraflı bilgi AI'nin 1983 raporunda var) ve Av. Mümtaz Kotan (etraflı bilgi, AI'nin 1983 ve 85 raporlarında var) şubat ve mayıs ayla

rında tahliye edildiler. Fakat AI, Diyarbakir eski Belediye Başkanı Mehdi Zana hakkında ise herhangi bir rapor almadı. Mehdi Zana, daha şimdiden 30 yılı aşan cezalara çarptırılmış bulunmaktadır (etraflı bilgi AI'nin 1984-85 raporlarında var).

KOMAL yayınevi sahibi ve yöneticisi Recep Maraşlı ise, (etraflı bilgi AI'nin 1984-85 raporlarında var) 1982 ocak ayından bu yana tutuklu bulunmaktadır. Recep Maraşlı da daha şimdiden 29 yıl 1 ay ağır cezalara çarptırılmıştır.

Bu cezalar, Recep Maraşlı'nın yayınladığı kitaplar ve gizli bir Kürt örgütüne üye olduğu iddiasıyla verilmiştir. Recep Maraşlı mahkemede yaptığı savunmalarından ötürü de ceza almış, ayrıca, 1985'de 7,5 yıllık ayrı bir cezaya daha çarptırılmıştır. Bu dava ile ilgili "suç" hakkında AI bilgilendirilmemiştir.

Recep Maraşlı, halen Diyarbakir Askeri Cezaevinde tutuklu bulunmaktadır.

Fikir suçlusu bir Kürt aydını Recep MARAŞLI

Türk devletinin belediye başkanlığını bir türlü hazmedemediği Mehdi ZANA

22 Ekim 1986

Kürdistan Press'te ısrarlı bir biçimde okuyucunun dikkatini Güney Kürdistan'a çekmek istiyorum. Okuyucu farklı yorumlar yapabilir. Yapmalıdır. Fakat, Güney Kürdistan pratiğindeki gelişmeler, Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinde, bu gün, hayati önem taşıyan olayların cereyan ettiği bir alan durumundadır.

Türk devletinin ısrarla Güney Kürdistan'daki kurtarılmış alanlara saldırması, ileri sürdüğü gibi, sınırda meydana gelen bir takım olaylarla ilgili değildir. İnandırıcı da değildir. Sistemli bir biçimde sürdürülen bu saldırılar, gerçek hedeflerin gizlenmesine yaramaktadır. Mevcut ve muhtemel potansiyeller kontrol edilmekte, tepkiler ölçülmekte, içerde ve dışarda kamu oyu hazırlanmaktadır. Türk ordusunun genel ve toplu bir hareketi için alan didik didik taranmaktadır. Alanda yaşayan halk programlı bir biçimde stabilize edilmekte, tepkisiz hale getirilmektedir.

Türk burjuvazisinin bir kesimi durumun ciddiyetini kavramıştır. Tepesinde cuntacı generallerin cirat attığı Türkiye'nin sürülmesi istendiği cehennemden, nasıl çıkabileceği hakkında burjuvazi açık fikirlerle sahip değildir.

Esasen düşmüş bir diktatör olan Saddam Hüseyin, bölgedeki nazik dengelerin ve çatışan çıkarların ayakta tuttuğu bir korkuluk durumundadır. Saddam düştüğü gün, Türk ordusunun petrol bölgelerini istilaya yelteneceği - bu Kürdistan'ın Lübnan'a çevrilmesi demektir - artık bir sır değildir. Durum o kadar açığa çıkmıştır ki, günlük basında bile detayları ile tartışılabilir. Bu bağlamda, 83'ten bu yana Türk ordusunun bölgede sürdürdüğü terör, sınır eylemleri, karşıdevrimci milis örgütlenmeleri, yol yapım çalışmaları, boşaltılan köyler vb. bu genel planın ayrıntılı uygulaması durumundadır.

Diyarbakir'den havalanan jetlerin, genel olarak boş alanları bombalayıp geri dönmeleri, yalnızca peshmergenin elindeki silahlardan çekinildiği için değildir elbette. Bilindiği halde, bizzat Başbakan'ın ağzından fazla miktarda ölü sayısı verilmesi ve bunun özellikle dünyaya duyurulması da, aynı...

Türk ordusunun Güney Kürdistan'a yönelik süngüleri, yalnızca Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini tehdit etmiyor. Bununla beraber genel olarak bölgedeki genel devrimci hareketi de tehdit ediyor.

Bu nedenle, sürgündeki siyasal güçlerin dünya kamu oyunu bu emperyalist saldırı planı ve uygulamaları ile ilgili olarak duyarlı kılınmaları büyük bir önem taşıyor.

Orhan KOTAN

22 Cotmeh 1986

D i Kürdistan Press de, dixwazim bal û serinca xwendevan, bi awayeke giştî, bikişinim ser Kurdistanê başûr. Xwendavan dikarin şirovekirinê çûrbecûr bikin. Divê ew bikin ji. Lêbelê ev baş şiyar e, ku îro li Kurdistanê başûr, gelê kurd gihastîye ew çihê ku gehîneka di têkoşina serxwebûn û azadiya gelê kurd de, bi serê xwe meydanê girîng e.

Disa baş şiyar e, ku dema dewleta tirk êrişê herêmen rizgarkirî yê li Kurdistanê başûr dîke, hinek sedemên nerast rê dide. Lê mebesta êrişê wan di rastiyê de ne ew çend bûyerên li herêmen tixûb in. Ev tişt ne yê bîr û baweriyê ye. Ev êrişên ku tên kirin, bi awayeke rêk û pêk tên kirin, ku ji bo sedemên bingehîn bidin veşartinê. Ew bi van êrişan, potansiyela hêzên ku hene kontrol dikin, bi van êrişan bersiv û reaksiyona êrişê dipîvin, bi van êrişan li hundir û li derve xebatên çûrbecûr tê kirin. Herweha ordiya tirk ji bo êrişeke mazin û giştî, van herêman bi awayeke rêk û pêk kifş û kontrol dîke. Gelên ku di van herêman de dijîn, bi awayeke sistematîkî tên pelixandin û eciqandin.

Beşek ji bûrjûwaziya tirkan, ji ev kirinan baş haydar e. Ew bûrjûwaziya ku generalên cuntaperest li ser wan cîrê dîkin, baş û vekirî nizanin ku ev dojecha (cehennema) ku pêde diçin, jê derketin bi çi awayê ye.

Li hêla din ew diktatörê Saddam Huseynî di bingeh de jihevketî, îro yê çûyinê ye. Ew ji hêla muwazeneyeke nasik (nazik) û ji hêla hêzên mafperest ve li herêm tê li serxwe girtin.

Ev ne veşartî ye, ku ew roja Saddam bikeve, ordiya tirk amade ye, ku ew herêmen petrolê ku neha di destê Iraqê de ye, bidestxe û dağir bike. Ev rewş wisa eşkere ye ku di rojnemeyên Tirkiyê de ji vekirî tê gotûbêjirin. Li gor ew rewşê ev wisa xuya dide, ku ordiya tirk ji 83 an vêde bi terrora xwe ya li van herêmen li ber tixûb, bi rêxistinîna hêzên ceş, bi xebatên rêçêkirinê, bi valakirina gundan, beş bi beş ev pîlanên xwe bi çih û pêk tînin.

Bi balafirên jet yê ku ji balafirgeha Diyarbakirê radibin û bi kirina bombabaranên xwe yê li ciyên vala paşde dizivirin. Tirs van balafirên ji ew çekên ku di destên peshmergenan de ne, heye gelo? Disa ew daxuyaniyên çewt û derew yê ji devê serokwezîrê Tirkiyê derheqa zîyat û kuştinan, ji bo rêsandina ev dek û pîlan e. Ev êrişê ordiya tirk li ser Kurdistanê başûr, ne tenê ku li dij têkoşina serxwebûn û azadiya gelê kurd, gefdayineke (tehdideke) xwe heye. Herwisa ev gefdayin li dij hêzên şoresgerên li herêmenê jê heye.

Ji bo yê yekê wisa girîng e, ku hêzên li dervayê welêt, li hember ev listin û pîlana împeryalist, bi awayeke xwurt rawestin.

MİT TÜRK MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI Palme Cinayetinde !!!

□ 15 Ekim günü İsveç Parlamentosunda bir konuşma yapan Komünist Parti (VPK / Sol Parti Komünistler) milletvekili Jörn Svensson, dünyanın dikkatini tekrar Palme cinayetine çekti.
□ Palme'nin katledilmesinden hemen sonra, özellikle Türk ve Alman basını ısrarla bir suçlu arama telaşına girmiş ve bunu hemen bulmuşlardı. Suçlu Kürtlerdi..
□ İsveç'te yapılan ilk açıklama son derece mantıksızdı. Katilin, göçmenlerin yoğun olarak oturduğu bir semte doğru kaçtığı bildiriliyordu, ki bu mümkün değildi.
□ Kürtler adına hedef tahtası seçilen PKK/Apocuları suçlamak ise kolaydı. O dönemde İsveç'te meydana gelen bir öldürme olayı ve daha önce Palme'ye yönelen

“tehdit”ler suçlamaya dayanak oluyordu.
□ Kürtler sahipsiz-savunmasızdılar. Ne güçlü bir basın vardı aralarında, ne sorunu dünyaya karşı savunabilecek bir diploması..
□ Özellikle İsveç'te yaşayan Kürtler açısından taşınması ağır bir yükü bu.
□ İsveç basını da - Özellikle Svenska Dagbladet ve Expressen gazetelerinin de- Türk ve Alman basınının açtığı karalama kampanyasına katılmaları ise başlıbaşına bir sorumsuzluktu.
□ İsveç polisi ise, İsveç kamu oyunun tepkilerini acımasızca Kürtlerin üzerine yöneltecek lastikli açıklamalar yapıyordu
□ İşte, VPK milletvekili J. Svensson bu karanlık perdeyi araladı

• JÖRN SVENSSON'un açıklamaları ile ilgili olarak ANK - KÜRT HABER AJANSI muhabirleri İsveç Parlamentosu'nda (Riksdagen) kendisi ile bir görüşme yaparak, konu ile ilgili düşüncelerini sordular.
• J.Svensson ANK muhabirlerine verdiği özel demeçte, “CIA'nın yönlendirdiği MİT'in bu cinayete karışması mümkündür” dedi.

(Stockholm ANK)

□Türk Devleti'nin Palme cinayetine karıştığı tezinin temelinde ne vardır? Yani Türk Devleti'ni bu cinayete sevk eden nedenler nelerdir?

ABD'ye çok yakınlığıyla bilinen devletler grubu vardır. Bu devletler grubunun gizli polis servisleri, ABD'ye elbetteki daha da yakındırlar. ABD'ye yakınlığından ötürü, bu cinayette, Türk Gizli Polisi'nin de direk bağlantısı olabilir. Bunun yanı sıra, Türkiye ile birlikte ABD gizli polisiyle yakın bağlantılar içinde olan Güney Afrika, Şili ve İsrail'de sayılabilir.

Olof Palme, Uluslararası alanda, çeşitli ulusların çıkarlarının korunmasında büyük insiyatifi olan bir politikacıydı. Bu pozisyonundan ötürü ona zarar vermek isteyen karşıları elbette olacaktır. Bu saydığımız karşıtlar içerisinde Türk Gizli Servisi'ni ayrı tutamayız. Onların diğerlerinden daha çok “güvenilir” olduğuna dair bir gerçeklik yoktur.

Gizli polis faaliyetleri genelde böyledir. Adam, çeşitli eylemlerde birbirine yardımcı oluyor. Bu da şundan kaynaklanıyor: Kim daha güvenilir ve başarılı şekilde istenilen eylemi gerçekleştirir. Bunlarda, yalnız kendi gizli polis örgütünün bu tür eylemi yerine getirmesi diye bir kural yoktur. Bu bir çesit karşılıklı yardımdır. Karşılıklı ilişki-lerinde olduğu gibi; her yönüyle birbirlerinin imkânlarından yararlanıyorlar. Batılı işpionculukta doğal bir ilişkidir bu. Bütün gizli polis örgütlerinde CIA hesabına çalışan bir Şef-Ajan vardır. Bu durum ABD'yi bütün sorunlarda, her yönüyle emredici bir pozisyon sahibi kılıyor. Bunlar yeni ya da yeni bilinen şeyler değil elbette. Bütün bunlardan dolayı Türk gizli servisi MİT'in, Olof Palme'nin öldürülmesi eyleminde direkt katkısı olduğu inanılır bir olgudur.

□Bildiginiz gibi Türk Devleti cinayetin hemen ardından, kendi iletişim araçları ile Kürtleri suçladı. Direk PKK'yi suçlamasının yanı sıra Kürtleri hedef aldı. Sizce bu hedef alışı, Türk Devletince cinayetin planlandığı zamanda, önceden hesaplanmış ve uygulamaya konulmuş bir olgu söz konusu mudur?

Sizin dediğiniz gibi olabilir elbette. Çünkü, hemen cinayetin ardından Kürtlere yönelen bu suçlama, PKK ve diğer Kürt ulusal kurtuluş örgütlerini hedefleyerek; salt Kürt Ulusal Kuruluş Mücadelesi'ni lekeleyip amaçlıyordu. Öncelikle PKK'yi seçmeleri, onları kolayca suçlayabilmelerinden ileri geliyordu. Fakat genelde Kürt Ulusal Kurtuluşu-

nun direniş gücünü yıpratmayı amaçlıyordu.

Türk polisi, bu cinayette Kürt Ulusal Kurtuluşu'nu etkili bir yıpratmaya maruz bırakmak, İsveç Gizli Polis Örgütü ile önceden varolan bağlarını güçlendirmek ve kalıcı yapabilmek için çok enerji harcadı. Cinayeti fırsat saydı.

Bir de bu suçlamalar çeşitli Avrupa ülkelerinde ulusal kurtuluşcu bir statüde politik iltica sahibi olarak çalışmalarını sürdüren Kürt unsurları ve örgütlerini yıpratılmak içindi.

□Son sorumuza ek bir sorumuz daha var: Türk Devleti bu cinayeti, sırf İsveç'in Kürdistan ulusal-devrimci hareketlerine mensup unsurlara politik iltica hakkı ve statüsü tanıdığından dolayı işlemiş olabilir mi?

Bu da diğer alternatifler arasında yer alabilir. Türk devleti; Kürt örgütlerine karşı açık bir savaş açmış durumda. Örneğin; politik unsurları sınır dışı etme olaylarından anlaşılıyor ki, İsveç Hükümeti, Gizli Polis Örgütü (SAPO) aracılığıyla MİT'ten gelen bilgilere uymak zorunda. MİT'in bu unsurlar hakkında verdiği bilgiler ise, yalan, suçlayıcı ve sınır dışı etmeye zorlayıcı bilgilerdir. Bu bilgileri MİT zaman zaman da Batı Alman Gizli Servisi aracılığıyla gönderiyor. Bu da gösteriyor ki, İsveç hükümeti, Kürt politik ilticacılarını kabul edenken bazen tamamen özgür olamıyor. Palme cinayetinden sonra başlayan suçlamalar, İsveç kamuoyunu Kürt ilticacıları hakkında yanlış değerlendirmelere de sürükledi. Türk Devleti'nin isteği de buydu.

TILIYA TIRKIYÊ JÎ DI KUŞTINA OLOF PALME DE HEYE !

Ji Partiya Komunistên Çep VPK, JÖRN SVENSSON, di gotareke xwe yê di Parlametoya Swêd de got ku : “Hêzên rojavayî O. Palme Kuştin!” Di nav van hêzan de bi navê Tirkiyê ve, navên Amerika, Afrikayê Başûr û Şileyê jî hebûn. Wî di 15/10 - 86 an de, li Parlametoyê li ser kuştina O. Palme pakêteke pirsan da, ku diviya ev jî hêla wezîrê dadimendiyê (hiqûqê) ve bê bersivdayin.

Ew bersiva van pirsan dixwast: - Ki dikare berpirsiyariya analîza politikî ya kuştina O. Palme bigre ser xwe ?

- Ev analîz encamek (netîce) da yan na?

-Qet wekolînek li ser rêxistinên (organîzasyon) polisên dizî, yê welatên biyanî hat çekirin yan na?

J. Svensson “ Kuştina O. Palme sedemê xwe yê politikî heye, ku ez dê li gor agahdariya kanalên xwe sedemên dinê jî wergirim.” got.

Li gor J. Svensson, vekirina pirsan kuştina O. Palme bi girêdayê rêxistinên polisên dizî, yê rojavayî; Amerika, Tirkiyê, Afrikayê Başûr û Şileyê ye.

“Dewleta Amerikayê yekbûyî! Belê, çima na? Ew dewleta Amerikayê ku xwediyê ew rêxistinên mazin CIAYê ye, lewra herî pêşin tiliya Amerikayê di vê kuştinê de heye.” dibêje J. Svensson.

“ Em li Swêd derheqê terrorîzmê de, xwediyê ditîneke şaş in. Ez ne bawer im, ku partiyên nasîyonelîst-şoresger, rêxistinên fanatik yê bişilmanan ve kuştinê kiribin. ‘Officiell Terrorism’ dibêje, yanê terrorîzma resmî, yan yekser (direkt) yan jî bi riya ev hêzên “rast”, di vê kuştinê de beşdar in. Ev gefeke (tehdîd) mazin e.” dibêje.

Sedemên kuştina O. Palme ev in; “Ev sedemên politikî in ku O. Palme ji ber hat kuştin; Xebata O. Palme ya aşî û bêçekkirin, ya bi navê komîsyona Palme û însiya-

tifa Pênc kontînetan (qitân) tê zanin. Ya din jî rol û tesîra O. Palme li ser polîtîkaya nebigirêdan-bûyîna (neutral) Swêd û Skandinaviyayê.

Di ev pirsên hemdemî û navneteweyî de, O. Palme gefdayîneke xwe yî dijwar hebû li dijî înteressa Amerika û NATOyê. Ev sedem jî bu kuştina O. Palme têrû bes bû jî.”

J. Svensson nexwast ku bikeve gotûbêja (polemik) ev meseleyan neha, “ Lêbelê li hêla din ez pir diheyrim ku li ba polisê Swêd, her tim ev bûyer tê xwastin ku bê girtin û veşartin.” got.

Wek din jî; J. Svensson, “ li gor analîza polîtîka ve kuştinê, polisê Swêd di bédengiyê de ye.” got. Ev daxuyaniya J. Svensson li parlametoya Swêd û li dezgeyê rageyandîne (massmedia), ecêbmayînek mazin û kûr hişt.

TÜRK DEVLETİ İŞGALCİDİR

İSTİLCİ BİR KABUS
12 Eylül darbesinden bu yana, Türkiye'nin bölgedeki fonksiyonu hızla yeni muhtevalar kazandı. Bu gün artık, Türk devleti son derece ciddi bir istilacı kabus haline gelmiş bulunuyor.

Türk devleti, toplumu sürekliliği bir savaş hali durumunda tutuyor. Buna özel bir özen gösteriyor. Bulgaristan'la ha kapıştı ha kapışacak bir statü hep kışkırtılmaktadır. Yunanistan'a karşı hemen hemen her gün savaş ve istila tehditleri savrulmaktadır. Türk basınında muhtemel bir Yunan saldırısına karşı, hangi bölgeden ne kadar askerin, ne kadar uçanın ne kadar bir zaman içinde saldırıya katılacağı ciddi tartışılmaktadır. Kıbrıs'ta sürekliliği olarak işgal ayları bulunmaktadır. Suriye'yi bir yandan Fırat'ın suları ile tehdit ederken diğer yandan da, ordunun her an Suriye'ye akacağı havasını sıcak tutmaktadır.

MİLİTARİST BİR DEPO
ABD'nin doğrudan direktifiyle Saddam rejimi'nin koruyuculuğunu üstlenen Türk devleti, Kürt direnişçilerine, karşı sistemli saldırular düzenlemektedir. 800 bini aşan asker mevcudunun akla uygun hiçbir gerekçesi kalmamıştır. Muhtemel bir Sovyet tehdidi bugün yalnızca sözvenimi kışkırtan bayat bir terane durumuna düşmüştür. Ve zaten 60 yıllık Cumhuriyet tarihinde Sovyetler'le doğru dürüst bir sınır anlaşmazlığı bile olmamıştır. Bu nedenle de milyonluk askeri deponun ardında duran gerçek, Türk devletine verilen emperyalist saldırganlık, savaş, istila ve işgal planlarına dayalıdır.

SALDIRI MERKEZİ KÜRDİSTAN
Türk burjuvazisi durumun farkındadır. Doğrudan ABD uşaklığını üstlenen işgal ve istila planlarına kamuoyu hazırlama telaşı içinde büyük politik ve diplomatik gaflar için girerken, daha ihtiyatlı olanlar ise, iş politikasının temel sorunu haline gelen Darbeci generallerin kışlalara çekilmesini daha önemli bulduklarından ötürü bu işgal ve istila planlarına karşı tedirgin ve kaygılıdır.

Durum, Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi açısından son derece ciddidir. Türk devleti, bölge düzeyindeki emperyalist saldırganlık merkezine Kürdistanı yerleştirmiştir. Hareket noktası olarak Kürdistanı seçmiştir. Bunu sık sık ve gizli saklız ortaya koymaktan da çekinmemektedir. Görüşümde övür ki, ne Kürt ve ne de Türk devrimcileri durumun ciddiyetini ve vehametini yeterli biçimde kavramış değillerdir. Özal'ın gösterileri, Türk-İş'teki gelişme

ler yada sosyalist parti kurma gibi faaliyetler daima ve ısrarla insanlarımızın dikkat merkezlerine oturtulmaktadır. Oysa, biraz yakından bakıldığı zaman, Türk devletinin çok daha farklı bir yerden hareket ettiğini ve çok daha farklı hedeflere vurmak istediğini görmek mümkündür. Kürdistan Press'de Güney Kürdistan'daki parampaşa edilmemesinden sonra, İsrail'in jandarmalık rolü de, bölgede ikinci plana düşüyordu. İsrail'in yerine ise, tarmih sahnesine muhteşem bir halk ayaklanması ile giren Homeyni'nin İran'ından ötürü Türkiye aday olmaktadır. Türkiye'nin emperyalizm'in bölge jandarmalığına aday olması, yapısal rahatsızlıklarından gelen saldırı krizlerine de denk düşmekte idi. En azından ortada Türk devletinin işgali altında bulunan ve üç tarafından da beslenen bir Kürdistan gerçeği vardı.

FİLİSTİN'DEN KÜRDİSTAN'A
Emperyalizm'in doğrudan kontrol edemediği Güney Lübnan'ı İsrail'e istila ettirmesi FKÖ'nün paramparça edilmesinden sonra, İsrail'in jandarmalık rolü de, bölgede ikinci plana düşüyordu. İsrail'in yerine ise, tarmih sahnesine muhteşem bir halk ayaklanması ile giren Homeyni'nin İran'ından ötürü Türkiye aday olmaktadır. Türkiye'nin emperyalizm'in bölge jandarmalığına aday olması, yapısal rahatsızlıklarından gelen saldırı krizlerine de denk düşmekte idi. En azından ortada Türk devletinin işgali altında bulunan ve üç tarafından da beslenen bir Kürdistan gerçeği vardı.

1983'de Türk devleti Irak'ın izni ve emperyalizmin onayı ile Kürdistan'a saldığı günlerde SSCB hududunda NATO birlikleri Express 83 tabikatını yapıyordu. Ortada Saddam rejimine son kesin darbeyi vurmak için büyük bir saldırıya girişeceğini sık sık açıklayan İran, bu geniş saldırının ilk provalarında birini Hacı Umran bölgesinde gerçekleştirmeye başladığı günlerde bir Türk ticaret heyeti de, İran'dan yeni ticari ilişkiler ve petrol boru hattı inşaatı anlaşmalarıyla Türkiye'ye dönüyordu. bunun hemen ardından Hakkari olayları patladı ve daha önce hazırlanan plan gereği- sanki gaitpen haber verilmiş gibi- Başbakan Özal ilk gün yüz, ikinci gün de iki yüz "asi'nin öldürüldüğünü" açıklıyavırdı. Başbakan Özal düpe düz yalan söylüyordu. Bilerek, bilinçli bir biçimde yelen söylüyordu. Saldırı, Türk devleti için oldukça pahalı bir manevra idi aslında. Her nedense, özellikle gazeteminiz baskıya gireceği hafta içinde, ardi ardına Kuzey Kürdistan'da eylemler olmasına, asker, subay, köykoruyucusu adlı hükümet uşağı milisler öldürülmesine rağmen birakalım "sıcak takip" hot-zotçuluğunu devletin bir tepki bile gelmemektedir. Açıkçası, jetlerin gösterisi, Türk devletinin içine girdiği istila krizinin nabız yoklama girişiminden başka bir şey değildi. Muhtemel bir istila karşısında dünyanın tepkisi ne olacaktır? SSCB'nin ve özellikle İran'ın tepkisi ne olacaktır. Ördü, Pêşmergenin tuttuğu bölgeyi aşı

rak nerelere kadar akabilecekti. .83'ten bu yana süre gelen imha girişimleri, böylece bir adım daha ilerlemiş oluyordu..

İSTİLANIN FATURASI

Hiç kuşku yokki, Kerkük'lü soydaşları kurtarmak, Türk devletinin umurunda değildir. Öte yandan sayıları 200 bini aşan çahşların bölgedeki Araplarla beraber işgalci Türk devletine karşı direneceği de açıktır. Bunu Türk devleti de biliyor. Türk devleti ayrıca BAAS diktatörlüğüne kök söktüren Pêşmergenin yeni- lütulur bir lokma olmadığını da biliyor. Ayrıca Türk devleti Kudüs'e giden yolun Bağdat'tan geçtiğine inanan Homeyni'ye karşı bir saldırı içine giremeyeceği de açıktır. Bütün bunlara rağmen, 1924 lerde İngilizlere pês-kêş çekilen petrol bölgelerini, yeniden Misak-ı Milli sınırları içine alma hevesi niçin bir devlet politikası haline getiriliyor?

Bu noktada sorun, Türk devletinin bir sborunu olmanın çıkarak, emperyalizmin bir sorunu haline gelmektedir ki, durum defalarca ve ısrarla üzerinde durulmaması gerektirecek kadar ciddi bir nitelik taşımaktadır.

Yıllardır Irak-İran savaşıyla ilgili olarak bir yandan kesesini doldururken, öte yandan "Türkiye tarafızdır" diye belirleme yapan Türk devletinin yetkilileri, son dönemde birden bire ağız değiştirecek, "Türkiye'nin bazı özel roller" üstlenebileceğini açıklamaya başladılar. Dışişleri bakanı Halefoğlu'nun Birleşmiş Milletlerde yapmış olduğu bur konuşma ile, konu Türkiye'de de başında tartışılmaya başlandı.

Tartışmaların merkezini ise Kerkük ve Petrol oluşturuyor. Bunların hemen yanışında ise, muhtemel bir özerk Kurdistan'ın Türkiye açısından asla kabul edilemeyeceği vurgulanıyor.

Kerkük'ten pompalanan 46, 5 milyon ton petrolün geçtiği yolun 641 kilometresi Türkiye sınırları içindeki Kürdistan topraklarından geçiyor. Yol kirası olarak Türk devleti her yıl 210 milyar lira alıyor. Ayrıca Türkiye kullandığı her yüz varil petrolün 35 varilini Irak'tan alıyor. Irak ile yapılan ticaretin yanında, karayolu bağlantısı da Türkiye ekonomisi için hayati önem taşıyor. Bu anlamda İran yanlısı bir iktidarın Irak'ta işbaşına gelmesi Türk devletinin korkulu rüyası durumunda.. Bundan çok daha önemlisi ise, özerk bir Kürdistanın ortaya çıkmasıdır. Her durumda Türk devleti, ideolojik yapılanmasının temel taşlarından en önemlilerini yerinden söküp atmak zorunda kalacak. Ve zaten bu taşlar sökülüp atılmadan Türkiye'de demokratlaşmanın asla mümkün olamayacağı da biliniyor.

Türk Burjuva Politikacıları Ne Diyor ?

ÇAĞLAYANGİL: "Türkiye istilacı değildir. Kendi emniyetini hayati tehlike içinde görmedikçe böyle şey yapmaz." **Demirel**

"Böyle bir şey ihtimal vermiyorum. Türkiye Cumhuriyeti devleti. Düşüne düşünce hareket eder. Devlet, İran-Irak arasındaki mesele- ye karışmayacağına beyan etti. Şimdi karışmasına gerekçe bulamaz."

Prof. Aydın YALÇIN: "Kerkük meselesi, yeni Türkiye'nin tarihinde özelliği olan bir konu. Kerkük meselesi Türkiye açısından bir anlamda Kıbrıs gibidir. Misak-ı Milli sınırları içinde idi..."

"Batı, Türkiye'nin zaafa düşmesini istemez. Irak'ın parçalanması Türkiye'yi zaafa düşürür..."

"Bölge bizim bölgemiz. Bizi doğrudan ilgilendiren meselelerde tepki göstermezsek, var mıyız yok muyuz diye sorulur. Her yeni hadise birtakım riskler ortaya çıkarır. Atatürk Hatay meselesini nasıl halletti?"

Doç. İzzettin DOĞAN

"Olmaz böyle şey. Dünyada kuvvet kullanarak toprak kazanma devri bitti. Sovyetler bile Afganistan'dan çekilmeye hazırlanıyor. Amerika artık bu yola başvuramıyor."

"Kerkük'e girdiniz diyelim. Ya sonra? Başkaları da Kars ve Ardahan'a girer. Başkalarının toprağına giren Türkiye, böylece kendi sınırlarını da tartışılabilir hale getirir."

"Bu senaryo, Amerika'nın organizasyonu gibi geliyor. Amerika, bazı şeyleri artık açıkça istemiyor, yapmıyor. Kendi amaçlarını, sanki o ülkenin menfaatleriymiş gibi, bu ülkenin aydınlarına söyletmeye çalışıyor. Çirkin Amerikalı imajı yaratmamak için. Konu, bazı Türk aydınları arasında da bu yüzden tartışılır buldu..."

Hasan Esat IŞIK

"Sorularımızı hep başka odakların gündeme getirmesi beni düşündürüyor. Bu, Amerika'nın tuzakıdır. Batı, İran'ı durdurmak ve cezalandırmak istiyor. Bunun için hesapları Türkiye'yi kullanmak. Sonuç olarak İsrail ve bazı ilımlı arap ülkeleri de bu senaryoya evet diyebilirler..."

MİLLİYET Gazetesinde R. Ballı, Türk ve dünya basının ve politika çevrelerinin bir senaryo tartışmalarını belirterek, tartışılan senaryo ile ilgili şu bilgileri veriyor:

"Çeşitli çevrelerden topladığımız bilgilere göre, bu "senaryo" şöyle uygulanacak;

-İran, savaşta son saldırıya hazırlanıyor. Homeyni, Saddam'a son darbeyi vuracağı anda Türkiye devreye girecek ve petrol bölgesi Kerkük'e müdahale edecek.

Buna Sovyetler Birliği şiddetle karşı çıkacak. Türkiye'nin askerlerini Kerkük'ten çekmesini isteyecek.

Bu durumda Amerika devreye girecek. Muhtemel bir Sovyet "saldırısına" karşı "Çevik Kuvvet" Doğu Anadolu'da alt yapıyı hazırlanmış meyanlara ve garnizonlara yerleştirecek.

Kıbrıs hareketi'nde olduğu gibi, "milli gururu" şahlana- cık olan Türk kamuoyu, bütün risklerine rağmen bu askeri harekati destekleyecek. Halkın gözünde başta Özal olmak üzere, diğer üst yöneticiler "kahraman" sayılacak.

-Kerkük'e giren Türkiye, hem buradaki soydaşlarını "kurtaracak", hem de geçmişte zaten Misakı Milli sınırları içinde olan bu zengin petrol bölgesine sahip olacak.

-Saddam Yönetimi'nin devrilmesi ile Irak parçalanabilir. Bu durumda Kürtler, Kuzey Irak'ta meydanı iyice boş bulurlar. Zaten savaşın getirdiği otorite boşluğu yüzünden hayli güç topladılar. Türkiye'nin doğusundaki ayrılıkçı güçler de Kuzey Irak'ta üsleniyorlar. Bağimsız bir Kuzey Irak, ülkemiz için daha da tehlikelidir.

QEDDAFÎ : "TU ŞANSEKE AMERİKAYÊ LI HEMBER ORDIYA ME YA VEŞARTÎ NÎNE!"

Alikareke rojnemaya Swêdi ya *Aftonbladet* ê Nitza KAKOSAÏOSS çûbû Lîbyayê ji bo kifşkirina serencamên sefera grûbeke jinên Swêdiyên ku ji bo aştîyê seferê çend welatan kiribûn. ev grûb çûbû Tirkîyê jî.

Hevpeyivîna bi Serok QEDDAFÎ re, li nivê çoleke Lîbyayê, li cîyêke dizî bû. Piştî seferêke dûr û dirêj, bi balafireke Sovyetî yê barkêşêleşkerî em gihastin cîh.

Serok QEDDAFÎ nû ji seferêke dûr hatibû. Çûbû serdana projeyêke li derekî Lîbyayê.

Li hundirê odeyê, ji serê hevpeyivîna heta dawiyê dê eskereke jin li ba min û QEDDAFÎ rawestiya. Ew amadê bû ku xwe mîna birûskek biavêtaya ser min, ger min destê xwe piçek jî, ber bi QEDDAFÎ rabikiraya.

Serok QEDDAFÎ bi pirani hevpeyivîna xwe bi erebî dîke. Lê wê carê hevpeyivîna me, bi ew Îngilîzîya ku QEDDAFÎ baş pê dipeyive bû. Ev car mîna ku ew ji çirra (xuy) xwe ya ku bi nav û deng e bihuribû. Gotinên ku wî digot manayeke wan yê din hebûn û ew baş dihatin hilbijartinê, berî ku bihatana gotin.

• R. Reagan dibêje ku, ji ber sedemên ku di pêlê terorîzma ya di vî dawiyê de ku li hember hemwelatîyên Amerîkîyan çêbûbû Lîbya têkil bûye. Me ji bo vî yekê Lîbya bombebaran kir. Hûn derheqa wê de çî dibêjin?

• Em ji xwe hîç ne têkil in bi ew grûbên ku ji xwe re terorîzmê dikin. Herwisa jî em li dijî revandina firokan, li dijî bombeyên li balafirgehan diteqin û hwd in. Em welateke biçûk in, wek Swêd ku dixwaze her di aştîyê de bijî. CIA YE KU EV KOMPLOYAN LI SER ME DIKE. Lêbelê em PLO (Rêxistina Rizgariya Filistinîyan) mîna grûbeke terorîst jî nabînin. Ew ji bo azadiya xwe û ji bo mafê welatê xwe têdikoşin. Lê kes nikare me ji kirinên wan berpîrsiya bigre.

• We çî hizir (fikir) kir ku dema hûn bi dengên bombeyên ku bi ser Tripolî de hatin xwar û we şiyar kirin?

• Bi rastî ez gelek şaş bûm. Min qet hizir nedikir ku di nivê şevê de mal û malbata min, ji hêzekê super ve bê êrişkirin. Ku Amerika xwestibûya êrişê wargehên me yê leşkerî bikira, ku me vîya berê bi-hîstibû. Lê êrişeke wisa yekser li ser malbata min nedihat bîr û bavariya min jî. Vekirî ye ku Reagan li dî kuştina min bû, ku ew çax wî xwe dixist tewaneyêke (sûceke) ku li gor qanûnên wan jî, "kus

tina serokên dewletên biyani" tewane ye. Kirinên Amerîkayê li gor mafê navneteweyî (internationa) jî tewane ye. Heta li gor qanûnên wan jî wisa ye ku ew "bombebarana welatekî ku bi wan re ne di şer de ye" nayê kirin.

• Herweha mirov dikare bibêje ku, Amerika Serok QEDDAFÎ di nav cîyan de girt? Dema ew bombeyên yekemîn ketin hûn li ku bûn?

• Bi malîya xwe di nav odeya razanê de bûm. Êdî xerabtir bûbû ku ji ber nexweşîya bi kulîmekketina malîya min, li gor daxwaziya diktoran me wê hişk bi cîyan ve girêdabû. Tiştê ku min kir, min zû benê wê vekir û em çûn odeya zarokan. Ji ber ketina bombeyan elektrîk jî qut bûbûn. Di tarîtiyê de û di nav kavîlên baniyê de li qelibandina hezar astengan û dijwarî me wan derxist der. Dema em hatin wargeha leşkerî yê ku sî çel metre jî me dûrbû, ku me dî keça me ya Hanna ya sal û niv miriye.

"GUNEHE MIN BI REAGAN TÊ"

• Di rewşeke wanî de, hilanîna toleya xwe dixwazi? Ji Reagan dibêzî (nefret dikî)?

• Ez ji hîç mirovek jî nabêzim. Lê gunehê min bi Reagan tê û bi gelê Amerîkayê ku serokeke wan yê wisa heye. Lêbelê ez di vî baweriyê de me ku ew zaf bi xeter e û sedîsed har e. Ez bi rastî jî jê nabêzim, lê ew bi psîkoloji û bi fizîkî jî har e. Herwisa jî ji kalbûn û kanserê dikîşîne. Alîkarên wî jî, têr jê aciz bûne û ew di wê baweriyê de ne ku kalbûn û nexweşî serê serokê wan xwariye. Heta şefê CIAyê William Casey jî ji hevalên xwe re gotiye "Ev serokdewlet har e!" Em dizanin ku Reagan her serê sibehî jî William Casey re telefon vedike û dipirse: "Ka gelo hîna tiştê bi Qeddafî nehatiye?" R. Reagan di mejiyê xwe de tumoreke heye ku heta gelek jî alîkarên wî, neha li hêviya mirina wî ne.

• Hûn çawa hizir dikin ku dê Lîbya bersîva êrişê bombebaranê Amerîkayê bide?

• Divê gelê Amerîkayê Reagan û Thatcher bide dadigehê. Divê ew li gor sistema dadimendiya (hiqûqa) ev herdu welatan çêbe. Ev herdu, bi êrişên xwe tewaneya kuştina zarokan li ser xwe danîne. Ger wisa nebe, wê gavê divê xizmen kuştîyan toleya xwe bi xwe helînin. Ew malbatîna li ser kirinên Amerîkayê zaf bihînteng in. Mîna miroveke aza heqê wan heye ku li dij vî yekê rawestin. Ez nikarim astengê bidim ber lingên wan.

• Lê dadgirtinek (dozeke hiqûqî) wisa li dijî R. Reagan û M. Thatcher dê çawa pêk bê?

• Her wisa ku wek di dema mirov bi serê Richard NIXON de wisa kir û paşê wî jî serokdewletiyê daxist...

• Hûn dibêjin ku Lîbya ne li dij gelê Amerîkayê ye, lê serok Reagan û hikûmeta wî dijmin e, ev rast e?

• Hemû gelê dinyayê me diparêzin. Hem jî Amerîkayê û hem jî ji Swêd me bi hezaran name wergirt ku êrişê Amerîkayê têde dihat ricimandin û hevbendî û destbîratîya xwe rê me didan. Rast e, gelê Amerîkayê ne dijminê me ye, serok Reagan û hevalbendên wî dijminên me ne. Em dê li dijî wan têbikoşin.

• Ev têkoşîn dê bi rîya ew ordîya we ya ku hûn di civîna HARAREyê de gotin, çêdibe? Maneya ordîyêke wisa çî ye? Wê gavê dê xwîn bi-neheqî nerijê?

• Ger Amerîkaya şerrût, bi ew êrişên xwe li dij Lîbyayê û li dij welatên biçûk yê din re wisa berdewam be, wê çaxê ez bêgav (mecbûr) dibim ku welat û gelê xwe bihêlim û derbikewim her çiyê dinyayê û ordîyêke wisa veşartî saz bikim û bi rîya vî ordîyê, li hember Amerîkayê rawestim û têbikoşim li hemû derên dinyayê.

• Hûn bawer in ku hemû dinya dê bi çavê terorîst li wê ordîyê nenihêrin?

• Em li dij terorîzmê ne îro, lê ger Amerika bi politikaya xwe berdewam be, wê gavê em dê xwe ji bo tiştêkî wisa amade bikin, ku em bikaribin xwe biparêzin. Ger ji bo helkirina vî problemê rîyêke din nebe, yanê rîya helkirina problema êrişên Amerîkayê ya terorîsma dewleta Amerîkayê neqede, em dê wê gavê bizanibin ku çî bikin. Ne Lîbya ye ku êrişê Amerîkayê kiriye, ev rewş bi xwe vaca ye. Yanê ew êrişê me kirin û dikin. Ger bi ew bombebarana xwe ya li ser me berdewam bin, divê em bi awayêke xwe biparêzin. Leşker û bombeyên wan hîç şanseke xwe nîne li dij ordîya me ya veşartî. Lê ez hêvîdar im ku em li hêviya pêwîstiya tiştêkî wisa nebin. Divê Reagan ya xwe ji gelê xwe bigre!

• Dek û dolabên Reagan yê derheqa Lîbyayê jî te çawa xuya ye? Ew daftîka xwe ya neha li ser çî amade dike?

• Reagan şanoger e, artist e û ew her hebe jî dê ew mal be. Hobiya wî li ser politikaya nav

neteweyî seniroyo nivîsandin e. Neha jî pir kesif mijûl e ku derheqa Lîbyayê de seniroyeke binivîse. Herwisa ku ger CIA li dereke kuştin û terroreke çêbibe, ew wisa dîke ku bi xwaze rêbêde ku Lîbya ev tiştê kiriye. Yanjî di dezgeha rageyandinê (press) de reşkirina Lîbyayê, jî karên wî yê dawiyê ne. Seniroya Reagan wisa ye neha.

• Li Harare, Zimbabe, di kongireya hêzên negirêdayî de we dewletên eþdam mîna qûqla û durû rexne kir. Lê disa jî biryareke li dijî êrişê Amerîkayê li ser Lîbyayê hat girtin. We bi xwe di çend keysên ku ket destên we, serî li ketîna nav vî hêzê kiribû. Ma bi rastî jî li gor we ev hêz îro manaya xwe wenda kiriye?

• Zaf baş bû ku ew hêzên negirêdayî yê li Harare, biryareke girtin û êrişê Amerîkayê ricimandin. Lê ez hîna jî xwediyê wê rexneya xwe me. Ez hêzên berbiçavî dixwazim, ne tenê li ser kaxezan biryaran ricimandinê. Divê em ji parastina xwe ya rewşa welatên xwe ya sosiyali, aborî û heta leşkerî amadekirineke berçavî pêk bînin. Da ku em bikaribin bi hêz bibin û pêş de herin, ku em li ber da-beşkirina dualîbûna dinyayê astengê çêbikin. Ez dê wisa baş bixebitim ku, di nav hêza negirêdayî de çawan her tim vekirî bihêlim.

"CIA PALME KUŞT"

• Hûn hîç O. Palme ditîbûn?

• Na, mixabin ku ez hîç negihîştîm wî bibînim. Ez zaf bihînteng û aciz bûm ku dema min salîka mirina wî girt. Lîbya û dinya bi mirina Palme, hevaleyê xwe yê hêja wenda kirin. O. Palme camêreke zaf rast û nebez bû ku alîkar û hevalbendê li ser xwawestîna welatên biçûk bû. Ev karê wî jî wî re zaf biha rûnişt. Ez bawer im ku CIA di binê kuştina wî de ye, yanjî sîyonîstan wî kuşt. Ji ber ku ew her tim doza filistinîya diparast.

• Hun li ser dinya bigihîje aştîyêke rastî, li ser çî ditîne ne?

• Ez di vî ditîne de me ku rîya aştîyêke rastî dev ji çekêkirinê berdan e. Paşê eniyêke navneteweyî çêbibe ku gel jî bin xizmeta partî û hikûmetan rizgar bibe. Herwisa platformeke bê çekîrinê ku, li wir gel hikum bike, ne ku partî û sinif yanjî leşker xwedî hikim bin. Wê demê em xwediyê aştîya rast in.

Aftonbladet 06.10.86
Wergêr Bavê BARZAN

Kürdistan Vardır! Kürt Halkı Vardır! Bağımsızlık Kürt Halkının Hakkıdır!

□ Londra'da Hakney Belediyesi'nin düzenlediği insan hakları ile ilgili toplantıya katılan Aziz Nesin, "Kürdis-

tan vardır.. Kürt halkı vardır.. Bağımsızlık Kürt halkının hakkıdır. Ama, bunu nasıl alacak.." dedi.

Şexmus MERGE
Londra'dan
bildiriyor

[Londra ANK]

• Hakney Belediyesi'nin daveti üzerine İngiltere'ye gelen Aziz Nesin, İngiliz parlamenterleri Jremy CORBY'nin Kürtlerle ilgili belirlemesine cevap verirken, "Kürdistan vardır. Kürt Halkı vardır. Bağımsızlık Kürt halkının hakkıdır. Ama, bağımsızlığı nasıl alacaklar?" dedi

Hakney Belediyesi düzenlediği insan hakları ile ilgili toplantıda konuşan parlamenter Jremy CORBY, "Türkiye'de Kürt halkı bası altında. Temel demokratik ve insani hakları çiğnenmektedir." dedi.

J.Corbey'den sonra söz alan Aziz Nesin, "Arkadaşım bu konuya değindiği için, ben de değineceğim" diye söze başladı ve devamla "Kürt Halkı vardır. Kürdistan vardır. Bağımsızlık Kürt halkının hakkıdır. Ama, bunu nasıl alacaklar. Çünkü, Türkiye, 700 yıldır kendi bağımsızlığını alamamıştır, Kürtler nasıl alacaklar?" dedi.

Daha sonra, Kürdistan İçişleri Bakanlığı adına toplantıya katılan, yazar-gazeteci Mahmut Baksı söz aldı. M.Baksı, Aziz Nesin'i eleştirerek "Aziz Nesin, Türkiye'de Kürt sorununu tartışanları, Kürdistan söz eden

leri CIA ajanlığı ile suçlamaktaydı.. Örneğin, başkanı olduğu Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kongresinde sosyoloğ Dr. İsmail Beşikçi'nin konuşmasını engelleyecek kadar zorunlu tavırlar içindi. Bu gün, hiç olmazsa Kürt halkının var olduğunu Türkiye dışında söyleyebilecek duruma gelmiştir. Onun adına iyi bir gelişme.. Bu tavırını Türkiye'de de ortaya koyacak kadar

entelektüel ahlaka sahip midir? Bunu göreceğiz." dedi.

M.Baksı, devamla şunları söyledi: "Aziz Nesin dünyayı güldürüyor. Ama, acıların içindeki Kürt halkını güldüremiyor. Çünkü, Aziz Nesin'in kitaplarının milyonlarca Kürdün yaşadığı Türkiye'de kürtçe yayınlanması mümkün değildir".

HAFIZÂİ BEŞER NİSYAN İLE MALÜDUR AMA ARŞİV AFFETMEZ

"..Aziz Nesin, Türk milliyetçiliğinin yapıcısı ve yayıcısı olduğunu, kemalizmi çağdaşlaştırma gayretlerini; kan-ter içinde milyonluk vakıflar yükseltmenin ticari hesaplarıyla, sol'un uluslararası bağlantılarını bile kendi ticari hesapları için serferber ettiğini unutarak, Beşikçi'ye "senden ne köy olur ne kasaba" diyebiliyor. Ve bilinen kemalist mantıkla, "ben zaten bu işlerde İngiliz parmağı olduğunu öteden beri söylemişimdir" diyebiliyor. Düpedüz ırkçı, sarsak bir mantalite ile: "Ben, Beşikçi'ye, sen iyi bir adamdın, biz seni seviyorduk. Bu işlere katılmamalıydın, dedim; senin gözlerin mavi, saçların sarıdır dedim" diyor ve ekliyor "ama İngilizler sık sık Ankara'ya böyle

adamlar yerleştirirler." Aziz Nesin'in bu öfkesinin görünür nedeni, İsmail Beşikçi'nin, Yazarlar Sendikası'na gönderdiği bir mektupta. Söz konusu mektupta Beşikçi, Yazarlar Sendikası adına Aziz Nesin imzası ile hükümet verilen bir dilekçe, Doğu Edebiyat Seferi için yardım isteniyorsa, yarıyatlı okulların hizmetlerine verilmesi, masrafların hükümet tarafından karşılanması isteniyordu. Beşikçi, sendika başkanı A.Nesin'e gönderdiği mektupta, "Kürdistan'a Haçlı Seferi ya da Mercü Dabık seferi gibi Edebiyat seferi düzenlemenin, resmi ideolojije hizmet eden, asimilasyon siyasetine hizmet eden bir tavır olduğunu vurguluyordu.

(20. Mayıs, 79/Rizgari basın bülteni)

KÜRTÇÜLÜK BELASI

gurbet notları • Nihat BEHRAM

Daha ilk gençlik yıllarınızda evde başlayın uyarı. İçinizde haksızlığa karşı öfkenin ilk kıpırtıları; yürüyüşlere, grevlere koşup duruyorsunuz. "Aman!" diye uyarıyor, sizi gerçekten seven büyükleriniz: "Hangi işe karışsan karış, kürtçülük belasına bulaşma!"

Okul günlerinizde sürüyor benzeri uyarılar. Kültür Kolu'ndasınız. Bir şeyler yapmanın heyecanı dolusunuz. Duvar gazetesine bir yazı yazmışsınız. Bir türkü yarışması düzenlemişsiniz. Müdür sizi odanıza çağırıyor. Kaşları altına doğru çatlama, gözlerinden alev fışkırıyor: "Bir kürtçülük belası eksik kalmıştı bu okula bulaştırmadığınız!" Oysa daha, Kürtçe türkü söyletmenin belâ olduğunu bile bilemeyecek yaştasınız.

İş hayatınız başlıyor. Bir gazeteye giryorsunuz çalışmak için. Patron sizinle uzun uzun sohbet ediyor. Cümlelerini "Tamam!" diye bağlıyor, "Birlikte iyi çalışmalar yapacağımıza inanıyorum, senden tek isteğim, başımıza kürtçülük belasını bulaştırma, gazetenin genel idaresine uy! Sana güveniyorum!"

Başınızdan olaylar geçmiş. Karakola düşüyorsunuz. "Ulan!" diye bağırıyor sizi sorguya çeken komiser, "Yediğiniz diğer boklar neyse ne, bu kürtçülük belası nerden çıktı?"

İşsiz kalmışsınız. Kapı kapı dolaşın iş arıyorsunuz. Üstünüze "bela" bulmuşsunuz. Tikirdattığınız kapılar sessizce kapanıyor yüzünüze.

Gurbettesiniz. Telefonunuz çalıyor bir gün.. Bir arkadaşınız.. Devrimci bir arkadaşınız.. "Şimdi işte boku yedin!" diyor. Ne oldu, bir ölüm haberi mi var dilinin altında dostunuzun? Bütün sevdiğiniz aklınızdan geçiyor. Yoksa başka uğursuz bir haber mi? Bilmeden, bir yerde bulunmaz bir hata mı işlediniz. Sesiniz tıkanmış, arkadaşınızın bir şeyler daha söylemesini bekliyorsunuz. "Artık Türkiye-mürkiye hayalini bir yana bırak!" diyor. Herhalde yeni bir mahkûmiyet falan kesildi hakkınızda diye düşünüyorsunuz. Ya da daha vahim başka birşeyler oldu. Son günlerin gazetelerini de okumamışsınız. "Anlamadım!" demeye kalmadan, "Sana mı kaldı kürtçülük belasına bulaşmak?" diyor.

"Otur sanatını yap, kendi işine bak! Bir Kürdistan gazetesinde yazı yazmak eksikti! Sen kürt müsün?"

Eritre üstüne konuşurken insanların ille de Eritreli, Filistin üstüne konuşurken ille de Filistinli mi olmaları gerekliydi? Zulmün her türlüüne karşı çıkmak onurlu bir iş oluyor da, Kürtlere uygulanan zulme karşı çıkmak, niye belâ oluyor?

Urfa bölgesinde Kelaynak kuşları vardı. Zavalı kuşların nesli tükenmek üzereydi. Doğa güzelliklerinin vurgunu, iyi niyetli bir sanatçının girişimleriyle, Kelaynak kuşları günün konusu olmuştu. Kampanyalar açılmış, sergiler düzenlenmişti. Dünyanın dört bir ucundan uzmanlar gelip gidiyordu.

Aynı günlerde, Urfa bölgesinde askeri tatbikatlar yapıyordu insanların üstün de.

Urfa insanların kaderi, kelaynak kuşlarının kaderi kadar etki uyandırmadı "aydınlarımız"ın üstüne.

Daha da ötesi, Kürt sorununa veyahut emek, yazar-çizer-gazetecilik dünyasında, diğer konularda konuşma özgürlüğü elde etmenin bir taktiği olarak kullanıla gelmiştir.

Egemen güçlerle, "bölücü çeteler, salımlı ayırılıklar" korosuna katıldığınız zaman, diğer konulardaki muhalefet anlayışınız hoşgörülür bir şeydir.

Bu konu, bir "öcü konu" olarak, belaya bulaşmanın ilk açık ölçüsü olarak, egemen güçlerce öze çıkarılmıştır. Belâ'nın taşıdığı risk, cezaı ağırlık nedenleriyle de, aydın katlarda başağılmıştır. Başağmenin oranı -yazıktır ki- çoğunluğu oluşturmaktadır.

Konun uzmanı olsan da, derin siyasi sözler söyleyin diye kimse kimsenin boğazını sıkıyorm. Katliamlara karşı olmak, zulme karşı olmak, insan olmanın en sıradan ölçüsüdür. Bir ulusa, yasak olan dilinde şarkılarını özgürce söyleyebilmesini savunmak aydın olmanın en sıradan ölçülerinden birisidir.

Şu kadirlik şeyi söylemenin getireceği "bela" ya da "hoş geldi sefa geldi" diyemiyorsa bir insan; kendisi de bir çeşit beladır zaten.

6.10.1986

"Niçin savaş, Niçin barış?.." Adlı yazıyı okuma sıkıntısından sonra bir de ona cevap verme sıkıntısına girmek zorunda kaldım!

—Acaba niye?..

Kimilerimiz -özellikle bu yazıyı kendi dergilerinde yayınlıyanlar- : Allah, allah ne var bu yazıda? diye sorabilirler. Bu da onların mantığına göre doğal bir sorudur!! Ama ne yazık ki sırf yazıların spekülâtif bir yanı olması açısından için ticaretinin gözetenler elbetteki bu yazının içeriğini ve içeriğini, özellikle de bugün neden gündeme geldiğini anlayamazlar.

Yazının girişi ve ortalarına doğru olan kesimi; köylü ihtiyarlarına özgü nasihatvari bir açıklamadan sonra "kuşkuçuluğunu" meşrulaştırarak konunun özüne giriyor. Yani, bugün çok önemli olan Kürdistan'daki ulusal mücadelenin gelişmekte olan yakıcı boyutuna... T.C. ordusunun 15 Ağustos'ta Irak Kürdistan'ına saldırısının akabinde böyle bir yazının kaleme alınması bizler açısından çok düşündürücüdür! Sayın Aziz Nesin yazının girişinde şöyle diyor:

"Gençlerin, yaşlılara göre daha inançlı olmaları, kuşkuçulu olmamalarıdır.." ..Otuz yaşımı düşünüyorum.. Kuşku (kuşkuçuluk) başlamakta insanın gerçekçi olmuyor. İnsanın gerçekçi olabilmesi için, içine kuşkunun düşmesi gerekiyor. Çünkü, ancak içine kuşku düşen insan, niçin, niçin diye sormaya başlıyor.." .."Özgürlük, bağımsızlık, barış gibi toplumsal ve ulusal kavramlara geçmek istiyorum. Gençliğimde bunlar benim için (niteliğini, gerekçesini, nedenini aramadan) kutsal kavramlardı. Her zaman, her yerde, her koşulda doğruluklarına inanıyor dum. Oysa bugün, yılların deneyimiyle, herhangi halk

"NİÇİN SAVAŞ" "NİÇİN BARIŞ" ÜSTÜNE

METİN OLGUN

için ulusal bağımsızlık denilince -belki kimileri şaşacak- içindeki kuşku şu sorularla dile getiriyor:

—Ulusal bağımsızlığı isteyen kim ya da kimler? Bu ulusal bağımsızlığı çikaranlar, kuşkırtanlar kimler? Niçin ulusal bağımsızlık? Ulusal bağımsızlık kimin, kimlerin işine yarayacak? Sonuçta kim kazançlı çıkacak?

Panamama olayını hiç unutmamamız gerekir. Çok önemli dersler, okutulması öğrenilmesi gereken bir ulusal bağımsızlık dersi."

Evet, çok haklı sayın Aziz Nesin! İnsan kuşkuçulu olmak zorunda, başka türlü de olmaz! Ama kendisinin ve kendisi gibi olanların da ne kadar kuşkuçulu olduğunu o yüce tarih sayfalarına işlemektedir..

Sayın Aziz Nesin'nin kuşkuçuluğu Kemalizmdir, resmi ideolojidir. Ki, kuşkuçulu olduğundan dolayı on dört milyonluk bir halkın varlığı buhar olup uçtu!.. İsmail Beşikçi'nin Kürdistan sorunundan dolayı onlarca yıl hapse mahkum edilmesinin nedeni, gene buhar olup uçtu!..

Resmi ideolojinin yürüncesinde ve bizzatıhi onun militanlığını yapanların ne kadar kuşkuçulu olduğu da açık! T.C.'nin kanlı, hayasız ordusunun yıllardır Kürt halkı üzerinde estirdiği terör, işlediği cinayetlerin; binlerce masum insanın ha-

pishanelere doldurulup akla gelmedik zulümlere maruz kalması; yüzlerce insanın sorgusuz-yargısız kurşuna dizilmesi ve gene binlercesinin yerinden yurdundan sökülüp sürgün edilmesi karşısında sayın Aziz Nesin ne kadar kuşkuçulu acaba!!

Kürdistan'da gelişmekte olan ulusal ve toplumsal mücadele karşısında daha da hırçınlaşan, ağzı salyalı T.C. Devleti kendi yaptığı katliamları, yaptığı talanları gene bu "çok" kuşkuçulu olan Aziz Nesin'in sayesinde meşrulaştırmaktadır. O çok "kutsal barış" havarileri neden susuyor? Neden kuşkuçulu olduklarından dolayı Kürt halkının varlığını kendilerince sorup ona karşı uygulanan vahşetin adından bahsetmiyorlar? Neden? Neden böyle söylüyorlar sayın Aziz Nesin? Onları böyle söylemeye zorlayan nedir? Neden bu yüz karası yazı bugün yazılıyor?

İnsan haklarından dem vuruyorlar! Kürt halkı insan değil mi? Barıştan söz ediyorlar, Kürdistan'da uygulanan insanlık dışı vahşete karşı neden kulak tıkıyorlar?

Ve bugün Avrupalarda bu "barışhavarileri" için açılan kampanyalar, Kürdistan'daki uygulanan vahşete karşı yapılan kampanyalardan çok çok fazla! Hangi demokratır bu? Hangi barış severdir bu? Bunlar ne çok barış severdirler böyle!! Bunların barış severliği Kürdistan'da yapılan katliamların suç ortaklığıdır. Bunların barış severliği Kürt halkının üzerinde oynanan jeneosidin suç ortaklığıdır.

Ama, unutulmasın ki tarih kendi hanesine bunlar için: "efendiye karşı olup efendinin çizmesini yalayanlardır," diye yazacak..

6.10.1986 • Atina

Not: Niçin barış, Niçin savaş yazısı, Eylül 1986 Yazın dergisinden alınmıştır.

Kürt İnsanı

Canını Feda Ederek Savaşıyor

- Belçikalı foto muhabiri ve gazeteci Mark HOOGSTEYNS, İran Kürdistanı da 2.5 aylık bir süre dolaştı. Peşmergelerle beraber kısa bir eğitim gördükten sonra savaş alanlarına gitti. Direnişi peşmergelerle beraber yaşadı.
- Kürdistan Press yazarlarından Derwêş M. Ferho, Latin Amerika ülkelerinde de uzun süre incelemeler yapan M. Hoogsteyns ile Kürdistan izlenimleri üzerine bir söyleşi yaptı.
- Söyleşinin bir bölümünü sunuyoruz

**Onları yazabilmek için
Onları günlük yaşamın
dışında
baskında görmek gerekir**

İki buçuk ay boyunca Doğu Kürdistan'da kaldınız. Gidiş nedenleri hakkında biraz bilgi verir misiniz?

Bu zor ve genel bir soru. Oroya gidişimin nedeni şu: Kürt sorununa büyük ilgi duyuyordum. Bu ilgi, Belçika'nın Leuven kentinde Kürtler için çalışmalar yapan ağabeyimin vasıtası ile oldu. Brüksel Üniversitesinde Siyasi Bilimler öğrenimimi yaparken de bazı Kürt arkadaşlarım oldu. Bu arkadaşların aktif ve canlı çalışmaları, Kürt sorununa olan ilgimi daha da derinleştirdi.

Kürdistan'a gitmek istiyordum. Ama gidemedim. Finansman sorunları ve benzeri nedenler vardı. İlk gazetecilik deneyimim Latinamerika ülkelerinde gerçekleşti. Dönüşümden sonra, Kürt arkadaşlarla Kürdistan'a gitme sorununu tekrar tartıştık. Çünkü, Belçika basın-yayın organlarında bu konuya inanılmaz ölçüde az yer veriliyordu. Bu arada ilişki kurduğum bir haftalık dergi, soruna ilgi duydu ve anlaşılabilir olarak gezi masraflarını üstlendi. Kürt arkadaşlarım da Paris'te İran Kürdistan Demokrat Partisi ile ilişki kurdular. Gezi böylece gerçekleşti.

İki ay boyunca Kürdistan'da ne yaptınız? Gördüklerinizi anlatırmısınız?

Bu da ilk soru gibi genel bir soru. Bu sorunun cevabı bir kitap olabilecek kadar uzun. Kürdistan gezisi ile ilgili kitabı da yayına hazırlıyorum. Kısaca anlatacak olursam, iki ay yedi gün boyunca Peşmergeler ile, Parti temsilcileri ve Kürt halkı ile yaşadım, dolaştım ve çok şeyi görmeye çalıştım. İki hafta boyunca İran Kürdistan Demokrat Partisi (PDK-İ) merkez karargahında kaldım. Bu süre içinde Parti ileri gelenleri ile mülakat yaptım. Polit-Büro ve Merkez Komite üyeleri ile uzun uzun konuştum. Partiyeye ait birkaç yer ziyaret ettim. Bunlardan birkaçını söylersek, PDK-İ'nin "Dengê Kurdistan" (Kürdistan'ın Sesi) radyosu, karargah koruyucu timleri, fırın, hemen yakınında kurulmuş Uluslararası Tabipler Birliği'ne ait hastahane vs... Bu hastahane yaralı peşmergeleri tedavi edilmektedir.

Peşmergeleri ve savaşlarını yakından görmek için bir grup peşmerge ile beraber Pîranşahr'a, dağlık bölgeye gittim. Bu dağlık bölgede yaz mevsiminde, genellikle çobanlık yaparak geçimini sağlayan Kürtler, çadırlarda yaşar. Bu bölgede üç hafta boyunca kaldım. İran askeri güçlerinin benim bölgede olduğunu ve her köy veya kasabada beni halk içinde soruşturup aradıklarını, yakalamak istediklerini duydum. Üç haftalık dağ hayatı, bana ağır geldi. Fena hastalığa yakalandıktan sonra PDK-İ merkez karargahına geri geldim. Bir Avrupalı olarak o şartlarda hastalanmamak büyük bir şans.

Peşmergeler ile beraber İran Kürdistan'ına ikinci gidişim Hawraman bölgesine oldu. Newsud kazasına yakın bir yerde idim. Bu kasabada daha önce 20-30 bin arası insan yaşarken şu sıralar 20 aile kadar nüfus vardır.

Peşmergeler ile beraber savaş bölgesi

HALKIN UMUDU VE ÖFKESİ,

ne üçüncü gidişim yine Pîranşahr bölgesine oldu ve bu gidiş özellikle planlanmış bir peşmerge baskınını yerinde izlemek içindi. Peşmergenin baskınına görmek ve fotoğraflamak istiyordum.

Peşmergelerin baskınına tanık olmak istedin. Neden?

Kürt direnmesini yazmak isteyen biri, en azından herhangi bir peşmerge baskınına, hücumunu veya çarpışmasını gözleriyle görebilmeli ve tanık olmalı. Bundaki amaç, özgürlük savaşçıları peşmergelerin kavgaya anındaki hislerini anlayabilmektir. Onları yazabilmek için, onları normal yaşamdan başka o an içinde görüp tanımak lazım. Baskın anındaki heyecanı hissetmek ve yazmak bir başkadır.

Avrupa'da bazı gazeteci-yazarlar Kürt savaşını ve peşmergesini yazıyor, ama genel ve yüzeysel anlatış oluyor. Savaşı yaşamadan savaşı anlatmak bence yeterli değildir. Günün 24 saatinde dört bir yandan bomba ve top ateşi altında bulunan ve özgürlük hasreti çeken bu insanların gerçek yaşamını onlarla birlikte yaşamadan yazmak mümkün değildir. Peşmerge baskınlarına veya çatışmalarına tanık olma isteğimin sebebi budur.

**Peşmerge kavgaya hayatını adanmıştır
Varını-yoğunu kavgaya adanmıştır
Kürt direnmesi amacına adım adım yaklaşıyor
Herkes Zaferi bekliyor**

Peşmergelerin kendi savaşları hakkında ne düşünüyorlar? Gelecekleri hakkında genel düşünceleri nelerdir?

Her peşmerge içinde bulunduğu kavganın önemini bilincinde. Bu kavganın gelecekteki özgür günler için bir zorunluluk olduğuna inanıyorlar. İran devletinin askeri baskısını ve ekonomik sömürsünü her kes bilmektedir. Bu nedenle kavganın ve direnmenin er geç sonuç vereceğine inanç tamdır. Bunu orda bulunduğum süre içinde hissettim. Zafere kesin bir gözle bakıyorlar. Bu kavgaya her peşmerge hayatını adanmıştır. Varını yoğunu bu kavgaya adanmış... Bu da onların inancalarının ve kavgadaki başarılarının bir göstergesidir. Kürt direnmesi amacına adım adım yaklaşmaktadır ve herkes zaferi bekliyor.

Kürt halkı ve peşmerge ilişkisi nedir?

Hayret ettiğim bir şey var halkın peşmergeyi ne kadar şefkatle karşıladığı idi. Peşmerge yanında müthiş bir şekilde Peşmergeye deyim yerinde olur. Herhangi bir köye, kaza da hayvanlarını otlatan bir kavgamızda bayram havası lanıyorduk.

Halk peşmergeye son derece kurtarıcı gözle bakıyor. İçecekler istekle hazırlanıyor, meleri için döşekler seriliyor. Peşmerge isterse, geceyi orada için yataklar hazırlanıyor; peşmerge biseleri yıkanıyor, kurutuluyor. günlük yemeği torbalara dolduruyor.

İki ay içinde peşmergenin aldığı ilgi benim için yepyeni

ret ettiğim şey Kürt halkının pêşmerhasıl büyük bir şefkatle karşıladığı idi. k pêşmergeye son derece güvenir ve bir kurtarıcı gözüyle bakar. Yiyecek, kler istekle hazırlanır. İstirahat etmenin döşekler serilir. Eğer pêşmerge geceyi orada geçirmek için yataklar anır. pşmergenin elbiseleri yıkanır, kurutulur kaç günlük yemeği torbalara dolur.

EŞMERGE

usındaki da Kürt iyük bir e halkın xviyor. da dağ- ye karşı- güvenir iyecek, ahat et- şer pês- çirmek enin el- bir kaç ulur... ir tecrü

beydi. Direnişçiler ve halk arasındaki bu dayanışma ve ilgiyi, Latin Amerika ülkelerine yaptığım seyahatlerde dahi görmemiştir. Başka ülkelerde de göreceğime inanmıyorum .

Sonradan duydum ki, halk fakir olmasına rağmen PDK-İ'yi maddi yönden destekliyor. Yapılan bu yardımlar, aile başına az olmasına rağmen, büyük çapta fayda sağlıyor. Daha önce belirttiğim gibi Latin Amerika ülkelerine seyahatim sırasında direnişçiler ile halk arasında soğuk bir takım ilişkilerin olduğunu görmüştüm. Fakat Kürdistan'da bu durum tam tersinedir. Kürt halkı, çocuğu, genci ihtiyarıyla yapılan özgürlük savaşını destekliyor.

□ İran'ın pasdarları pêsmergeler hakkında ne düşünüyor?
□ Bu sorunun cevabı, benim için her ne

kadar zor ise de, gördüğüm bir kaç olayı anlatmamda yarar var: Kürdistan'da bulunduğum süre içinde 5-10 Humeyni rejiminin askeri-pasdarı ile konuşma imkanı buldum. Bunlar PDK-İ güçleri tarafından esir alınmış ve hapiste idiler. Bunların hepsi bana, Kürdistan'a, Kürtlere karşı savaşmaya geldiğimizde gerçek durumu bilmiyorduk. Bize Kürdistan'da ne olup olmadığını söylemiyorlardı. Kürt halkını ve içinde bulunduğu durumu bilmiyorduk, dediler.

Pêşmergelerin İran askeri ve pasdarları hakkındaki düşünceleri ise şöyle sıralanabilir. Kürdistan'a zorla gönderilen bu insanları mecbur olmadıkça öldürmek yok. Esir alındıklarında kesinlikle kötü muamele görmüyorlar. İnsani bir muamele pêsmerge için bir kuraldır. Bu kuralın dışına çıkmak parti organları kararı gereği yasaktır. Kötü bilinen, Kürt halkına sebepsiz yere baskı ve zulümleri ile tanınan pasdarlar bile 3 ile 4 senelik bir hapis cezasına çarptırılır. Fakat dikkatimi çeken bir başka nokta da şu; esir alınan İran askerleri (veya pasdarları) çoğu zaman silahları ellerinden alındıktan sonra anında serbest bırakılmaktadır. Kimi pasdarların 3-4 sefer esir alındıkları ve tekrar serbest bırakıldıkları olmuştur. Buna rağmen esir düşen pasdarlar askeri birliklerinin yanına dönmeyi istemiyorlar. Çünkü, Humeyni felsefesine göre, esir düşen biri şehit sayılır ve döndüğünde ölmüş biri olarak muamele görür. Esir düşen pasdar veya askerler pêsmergenin yanında esir kalmak istiyor, birliklerine dönmek istemiyorlar.

Pêşmergelerin pasdarlar hakkındaki düşünceleri gayet tarafsızdır. PDK-İ nin pêsmergelerinde, pasdarların Kürt halkına karşı savaşta mecbur edildikleri, zorlandıkları düşüncesi vardır. Bunların neden Kürt halkına karşı savaştıklarını çoğu kimse bilmemektedir. Önyargılıdır ve düşmanlık zehiri ile aşılanmışlar. Kürt halkına karşı savaşmayanların veya savaşmayı red edenlerin öldürüldükleri de bilinen bir gerçek.

Esir düşen pêsmergelere de değinmek istiyorum. Bunlar pasdarlar tarafından ya anında kurşuna dizilir ya da özel askeri hapishanelere kilitlenir. Bunların kamı 3-4 gün zarfında canlarından çekilir ve böylece öldürülür. Ölen pêsmergelerin cesetleri bile mystericus (gizli) bir şekilde yok olur. Alınan kanlar cephede yaralanan ve kana ihtiyacı olan pasdarlara verilir.

Çok garip bir olay ama, bir gerçektir. Kürdistan bölgesinde Kürt direnişine karşı görevli İran askeri komutanları pêsmerge güçlerinin amirleri ile kontak kurmaya çalışıyorlar.

'Bundaki amaçları şu; "Pêşmergeler, siz bize baskın yapmayın, bize saldırmayın. Biz de sizi rahat bırakalım." Bu gerçeği İran Genel Kurmayının kendisi bile çok iyi bilmektedir. Bu yüzdendir ki, İran Kürdistanı'nda bulunan 3000 e yakın İran askeri merkezinin (karakol veya kışla) tüm komutanları her ay değıştirilmektedir.

Avrupalı tarafsız bir gözlemci olarak siyasi Kürt gruplarının birbirlerine karşı silah kullanmaları, hataların en büyüğüdü görüşüneyim

□ İran Kürdistanı'nda Humeyni rejimine karşı savaşan güçler ve bu güçler arasındaki ilişkiler hakkında gözlemlerinizi anlatır mısınız?

□ Kürt olan etkin iki örgüt var. Birincisi ve en önemlisi PDK-İ dir. Diğeri de Komela Marksist-Lenininst, bir direniş gurubudur. Bu iki örgütten başka, İran Kürdistanı'nda Humeyni rejimine karşı savaşan Fedayinler, Mücahidinler, Şeyh İzzeddin Huseyni'nin bir gurubu, Rey Karger ve bir iki tane daha küçük grup bulunmaktadır. Bunlar sayıca ve güç olarak zayıftırlar.

Kürdistan'da hareket eden ve merkezlerini Kürdistan'a taşıyan örgütler de var. Bunun nedeni bu bölgenin örgütlenmeye müsait olduğu ve daha rahat hareket etmeleridir. Kürt halkı, bir gelenek olarak, direnişçilere her zaman yardım eder. Zulme karşı savaşanları her zorluğu göze alarak korur. Bundandır ki Humeyni'den kaçanlar oraya koşar.

Kürt direniş örgütlerinin aralarındaki ilişkiler kötü olmamakla beraber iyi de sayılmaz. PDK-İ ile Komela arasındaki ilişkiler zamanında iyi iken şimdi kötü. 1983-84 ten başlayan bazı problemler aralarındaki uyumsuzluklar halen sürüyor. Komele mensupları zamanında PDK-İ pêsmergelerine ani bir baskın yaptılar ve önemli sayıda pêsmerge öldürdüler. Sebep ise çok basit bir şey. Komele PDK-İ nin bir burjuva partisi olduğunu, devrimci olmadığını, sınıf savaşımını tanımadığını ve tanımak istemediğini, önemli ideolojik düşünce farklarının olduğunu bahane ederek PDK-İ ye karşı saldırıya geçtiler. O zamandan kaynaklanan hoşnutsuzluklar halen sürmekte ve Kürt direniş için zararlı sonuçlar vermektedir. Bana göre hatayı ilk işleyenler, Komele mensuplarıdır. Şimdi onlar aralarındaki kavgayı durdurmak istiyorlar. Ama bu sefer PDK-İ yanışmıyor. PDK-İ, " bu onların ilk büyük hatası değildir" savını ileri sürüyor. Avrupalı tarafsız bir gazeteci olarak Kürtlerin içinde olduğu gibi bir durumda Kürt siyasi gruplarının birbirine karşı silah kullanması hataların en büyüğüdü görüşüneyim. Bu kural herkes için geçerli olmalı. **Piransahr dağlarında, zindanlarda esir düşen bir pêsmergenin kanını, son damlasına kadar, can verinceye kadar alan (inanılması güç bir şey,ama gerçek) bir rejimin askeri (pasdar) güçlerine karşı savaşan bir Kürt pêsmergesinin, aynı dağlarda aynı düşmana karşı, ayrı dünya görüşü olan başka bir parti mensubu olarak savaşan diğeri bir pêsmergeye silah çekmesi kabul edilmeyecek zor bir hatadır.** Genç yaşama rağmen çeşitli ülkelerin ve çeşitli ulusların kurtuluş güçlerini tanıdım. Bazı ülkelerde Marksistlerin en koyularının bile dini liderlerle kendi uluslarının, başka uluslar tarafından baskı ve sömürüsüne karşı aynı cephede, omuz omuza çarpıştıklarına tanık oldum. Gazeteci olarak dolaştığım bu ülkelerde (Latin Amerika) buna benzer olayları yaşadım. Ki Kürdistan'da direnen örgütler ne dini fanatikler ne de işbirlikçi. İleri görüşlü olan bu örgütlerin hesaplaşacağı bir gün varsa, Kürdistanın ülke olacağı günden sonradır. O gün ve sonrasında hesaplaşması da bu kadar sert olmayacak sanırım.

Özgürlük uğruna dağlara çekilmiş genelinde fakir Kürt insanı canını feda ederek savaşıyor. Nasıl olur da aynı amaç için savaşan iki insan birbirine tetik çeker.

Özgürlük uğruna dağlara çekilmiş fakir Kürt insanı canını feda ederek savaşıyor Nasıl olur da aynı amaç için savaşan iki insan birbirine tetik çeker

□ Kürt halkı, Kürdistan Ulusal Kurtuluş savaş ve geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? Kürdistan'a yeniden gitmeye niyetli misiniz, ya da Kürtlerin içinde bulunduğu

durumu yerinde görmek için diğeri gazetecilere gitmelerini öneriyor musunuz? Öneriyor-sanız gitme olanağı var mıdır?

□ Kürdistan Kurtuluş Savaşı hakkındaki düşünce ve ümitlerim oldukça iyimser.

Orada çok iyi anılarım oldu. Yeni bir dünya tanıdım. Yeni ve olumlu tecrübeler edindim.

Pêşmergelerin usta ve disiplinli örgütüne hayran kaldım. Normal şartlar altında herkes en tabii bir şekilde çevre ile ilişkide iken, silahlı çatışmada her insan - pêsmergesi, amiri, kadını, çocuğu, ihtiyarı ve genci- ne yapacağını inanılmayacak bir şekilde ezber biliyormuş gibi görevini yerine getirebiliyordu. Bu da onların savaş eğitimini, direnme felsefesini ve inançlarını, davalarına adadıklarını gösteriyor. Başarılarını da buna borçludurlar.

Gerekirse 70 ile 80 bin Kürt silaha sarılıp Humeyni rejimine karşı direnileceğini yalnız pêsmergelerden değil Kürt köylüsünden bile defalarca duydum. Aslında küçümsenmeyecek bir gerçek Kürtlerin geleceği için umut vericidir.

PDK-İ nin halı hazır da 12 bin civarında pêsmergesi, Komela'nında 9 yüz civarında pêsmergesi silah altındadır.

Humeyni rejimine karşı yedi senelik özgürlük savaşı boyunca ve eskiden yapılan hatalardan ders almış olan bu güçler savaş deneyimi sahibidir. Kısaca söylemek gerekirse, İran Kürdistanı'ndaki özgürlük savaşı çok iyi örgütlenmiş ve güçlüdür.

Şartlar elverirse hiç düşünmeden gene giderim. Bu sene bazı nedenlerden dolayı gitmeyeceğim, ama gelecek sene gitmeye kesinlikle kararlıyım. Kendi imkanlarımı kullanarak gitsem daha uzun bir süre kalırım. Kürdistan gitmek isteyen her gazeteciye öğüdüüm kısa ve basit: Avrupa ve diğeri dünya ülkelerinde oldukça az konuşulan bu ülke ve halkın yaşantısını yerinde görmek için gidiniz. **Oralarda özgürlük savaşı, insanca yaşama mücadelesi verilmektedir. İnsanlar Kürt oldukları için öldürülmekte... Bu zulme karşı bir halk direniyor.**

• Kürdistan Press'e de teşekkür eder geleceği için başarılar dilerim.

Halkın umudu ve öfkesi : pêsmerge

Derweş M. FERHO

"KÜRT VE TÜRK HALKLARININ MÜCADELELERİYLE DAYANIŞMAK RADİKAL GÖÇMEN HAREKETİNİN DAYANIŞMA GÜNDEMİNİN İLK MADDESİDİR"

Yayın hayatına başlayan "GÖÇMEN" dergisinin amaçları ve göçmen sorunları ile ilgili olarak derginin yayın yönetmeni Turgut ÖKER ile görüştük. Öker, yayın amaçları ile ilgili olarak şunları söyledi:

"GÖÇMEN" Batı Avrupa'daki, özellikle de Federal Almanya'daki Türküyle göçmenlerin, göçmen olmanın kaynaklanan sorunlarını, eşit hak ve insanca yaşam istemlerini dile getirecek, bu içerikteki mücadeleleri yansıtabilecek bir yayın organı olacaktır.

Günümüzde Federal Almanya'da toplam 4,5 milyon göçmenin yaklaşık 2 milyonu Türkiyeli'dir. Programımızı ve mücadelemizi salt Türkiyelilerin azınlık olmaları kaynaklanan sorunları ile mi sınırlıyorsunuz?

Almanya'daki Türkiyeli azınlığın sesi olmayı amaçlıyoruz. Her şeyden önce, bir azınlık olarak bugün yaşadığımız ülkede yerli topluluk ile her alanda eşit haklara sahip olmak istiyoruz. Ayrımcılık, yabancı düşmanlığı ve ırkçılığa karşı eşit haklar için mücadele ediyoruz. Radikal bir hareketi yaratmayı amaçlıyoruz.

Devrimci İşçi içindeki ayrışmada bu görüşlerinizle mi bir taraf oluşturunuz?

Devrimci İşçi Avrupa'daki bir çok sol örgütlenme gibi Türkiye'deki mücadeleye göre şekillenmiş bir örgütlenme idi. Bir bakıma Türkiye'deki Devrimci Yol hareketinin Avrupa alanı örgütlenmesi idi. Türkiye sosyalist hareketinin 12 Eylül yenilgisi kaçınılmaz

olarak Avrupa alanındaki örgütlenmelerde de etkisini gösterdi. Devrimci İşçi böylece bir dönemeçte yaşadığı iç çatışmalar sürecinde merkezi politik yapılanmasının çözülmesi sonucu dağıldı.

Mücadele programınızda Türkiye'nin yeri nedir? Bugün herkesin açıkça gördüğü gibi, Türkiye'de bütün bileşenleri ile sosyalist hareket, henüz 12 Eylül yenilgisinin etkilerinden kurtulup sınıflar mücadelesi arenasının etkin bir unsuru olmaktan oldukça uzaktır.

Devrimci Yol hareketi 12 Eylül yenilgisine birlikte önderliğini ve merkezi yapılanmasını yitirmiştir. Daha sonra ağırlıklı yurtdışında odaklanan bir toparlanma yaşanmış, ama bu girişimin başarısızlığı noktasında varolan sınırlı örgütlülük bütünüyle dağılmıştır. İzlediğimiz kadarıyla bugün ne Türkiye'de ne de Batı Avrupa'daki mülteciler arasında herhangi bir merkezi örgütlülüğün bahsetmek mümkün değildir. Çeşitli arayışlar ve yönelimler söz konusudur. Örneğin derginizin birinci sayısındaki "ÖZTÜRK imzalı röportajda iddia edildiği gibi "Devrimci Yolcular" ve "Dönüşümcüler" diye bir saflaşma kesinlikle söz konusu değildir.

Dolayısıyla Türkiye'de bağimsız devrimci bir siyasal seçeneğin henüz ortaya çıkmadığı günümüz koşullarında, doğrudan halk muhalefetine içinde devrimci potansiyel taşıyan bütün mücadeleleriyle, bu muhalefeti ilerleten bütün toplumsal örgütlerle dayanışma içindeyiz.

Av. Ruşen ARSLAN "Kürdistan Büyük Bir Hapishane Çevrilmiştir"

[Berlin ANK] Almanya Cumhuriyetçi Avukatlar Birliğinin yıllık olağan kongresinde davetli olarak bulunan Rızgari dergisi sahibi Avukat Ruşen Arslan "Kürdistan büyük bir hapishane çevrilmiştir. Kürdistan sorunu var olduğu sürece, Türkiye'de demokrasi sorunu yalnızca bir hayaldir" dedi.

29.09.1986 pazar günü Berlin'de yapılan Alman Cumhuriyetçi Avukatlar Birliği Genel Kurul toplantısında, davetli olarak bulunan, Rızgari dergisi sahibi Avukat Ruşen Arslan bir konuşma yaptı. Ruşen Arslan'ın konuşmasını Av. Rohl Wieland sundu.

6 yıl Diyarbakır Askeri Ceza ve Tutukevinde yatan R. Arslan; "işkencelerin devam ettiğini, Kürdistan'ın büyük bir hapishane çevrildiğini, Avrupa Konseyi ve Parlamento'sunun dediklerinin tersine, Türkiye'nin demokrasi yolunda ilerlemediğini, ilerleyemeyeceğini; Kürdistan sorunu var oldukça demokratikleşmenin mümkün olamayacağını, Batı Avrupa devletlerinin çıkarıcı bir mantıkla Türkiye'ye yaklaştıklarını örneklerle anlattı.

Türk aydınlarının, Türk devletinin resmi ideolojisi olan Kemalizm'den ciddi biçimde etkilendiklerini, bunlardan İsmail Beşikçi'nin bir istisna olduğunu, İsmail Beşikçi'nin İsviçre Yazarlar Birliği'ne yazdığı bir

mektuptan ötürü 10 yıl, KOMAL Yayınevi'nin sahibi Recep Maraşlı'nın savunmasında, TC'nin sömürgeci bir devlet olduğunu söylediği için 4 yıl, Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın da mahkemede "Yaşasın Kürt Halkının mücadelesi—Kahrolsun Faşizm" dediği için 8,5 yıl ağır hapse mahkûm olduklarını da konuşmasında belirtti. Ve uluslararası demokratik kurum ve kuruluşlardan, Cumhuriyetçi Avukatlar Birliği'nden, Kürdistan'ın bağimsızlık ve özgürlük mücadelesine sahip çıkılması talebinde bulundu.

Av. Ruşen Arslan'ın konuşmasından sonra söz alan Cumhuriyetçi Avukatlar Birliği Başkanı da Türkiye'de cuntaya karşı verilen mücadeleye her zaman olduğu gibi bundan sonra da omuz vereceklerini, bundan Av. Ruşen Arslan'ın kuşkusunun olmamasını diletti ve bunun her demokratik kuruluşun görevi olduğu gibi kendilerinin de görevi olduğunu belirtti.

K. B., Berlin

Türk Aydınlarının Demokratik Özgürlük Yorgo BACA

Türk aydınları 65 yıllık geçmişleriyle bugüne, bugünkü batı burjuva aydınlarının düşünce ve demokratik tavır düzeyine varamadılar. Eğer Cumhuriyet'in tarihsel evrimine bakarsak, Jön-Türklerin hareketini yakından izlersek, somut olgularla daha olumlu değerlendirmelere varabiliriz.

Jöntürk hareketi döneminde, Avrupa'da burjuva sanayi devrimleri oluşmuştu. Marksist, proleter hareketler gelişmekteydi. Örneğin, Almanya'da Sparaküstler, İtalya'da Anarkosendikalistler. Fransa'da 1871 Paris Komünü, Rusya'da 1905 ve 1917 Büyük Ekim Devrimi...

Diğer yandan, toplumsal ve ekonomik olarak, kapitalizm, en yüksek aşamasına, emperyalizme dönüşmekteydi.

Aynı dönemde değerli Türk aydınlarımız, milliyetçi, ırkçı-şoven ilkelere dayanarak bilinçlenmekteydiler. Örneğin Yusuf Akçura, Ziya Gökalp gibi aydınların temel amaçları, Türkiye'de milli burjuva sınıfı oluşturmaktı. Sınıfsal kökenleri küçük-burjuvaziye dayanmaktaydı. Her hareketleri halk kitlelerinden koptu. Yani "devrimcileri" tepeden imedy. Doğal olarak Türkiye o dönemde kapitalizmin doğuşunu yaşıyordu. Burjuva sınıfı kompradorda, yani Yunan-Ermeni azınlığı devletin içindeydi. (D.Avcıoğlu; Milli Kurtuluş Tarihi, c.3).

Buna karşılık olarak, Türk aydınlarının "bazı tedbirler almaları" gerekliyordu. I. Dünya Savaşı'nda İttihat ve Terakkiçiler, Alman emperyalistleri ile anlaşarak Pantürkist ve Turancı idealleri kapılarak 1915 yılında Ermenilere karşı asrımızın en büyük jenosidini yaptılar. Bunları uygulayan Türk aydınları değil miydi? Daha sonra M. Kemal İttihatçıların politikasını sürdürdü.

Yine tarihsel olguları ve mevcut olan belgeleri inceleyince, 1930 yılı Türk Tarihinin Ana Hatları isimli eserde Türk aydınları tarafından şu tezler savunulmaktadır. "Tarihin en eski devirlerinden başlayarak Orta-Asya'dan Doğuya, Batıya, Güneye, kuraklık ve ekonomik nedenlerden dolayı büyük göçler olmuştur. Bu göçmenler brakisetal alpin tipinde, Türkçe konuşan insanlardır. Bunlar güttikleri yerlere ileri bir uygarlıkta götürmüşlerdir. Mezopotamya'da, Mısır'da, Anadolu'da, Çin'de, Girit'te, Hint'te, Ege'de, Roma'da medeniyet kuranlar bu insanlardır. Türklerdir." (4) (Türk Tarih Tezi ve Kürt Sorunu Dr. İsmail BEŞİKÇİ, Komal Yay.)

Yukarıda da gördüğünüz gibi M. Kemal zamanında tarihin nasıl çarpıtıldığı görülmektedir. Ve buna katkida bulunanlar da Türk aydınlarıdır. Yalana dayalı düşünceler ise, devlet tarafından hâla savunulmaktadır. Bu düşüncelere, Türk aydınlarından yalnızca Dr. İsmail BEŞİKÇİ karşı çıkmıştır.

Genelikle Cumhuriyet tarihinin her evresinde Türk aydınlarının çoğunluğu devlet aygıtının içinde görevliydi. İkinci kategoride bulunan aydınlar ise, din'e ve şeriatçılığa karşı laisizmi savunmaktaydılar.

Türk devleti tarafından, Kürt halkının sürgün ve asimile edilmesi için çıkarılan 2510 sayılı Tunceli kanunu uygulandığında, Türk aydınları bunu alkışlamışlardır. Ayrıca, bu tavırlarını çarpıtarak "Marksist" açıdan çetşitli tezler ortaya sürmüşlerdir. (Kürtlerin Mecburi İskanı, Dr. İsmail BEŞİKÇİ, KOMAL yayınları.)

Nitekim, Türk aydınları bugün bile ister ilericiler olsun ister sosyal demokrat olsun ideolojik ilkelere (Kemalizm-Şovenizm) ayrılmaksızın resmi devlet ideolojisi çerçevesinde demokrasiyi savunmaktadırlar.

Fakat, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü kaynaklarının talan edilmesine, baskı ve saldırıların devamına bilimsel olarak göz yummaktadır. Halbuki dünya'da ki ulusal kurtuluş hareketlerini izlersek, örneğin, Cezayir'de Fransız sömürgeciliğine karşı mücadele sürerken Fransız halkı ve aydınları da "kendi" sömürgeci hükümetlerini protesto etmekteydiler. Aynı şekilde Vietnam'da savaş sürerken ABD'de de savaş karşı protesto mitingleri düzenlenmekteydi.

Türk ve Kürt halkları yüzyıllardır birlikte yaşamalarına rağmen ilericiler Türk aydınları halen sömürgeci ırkçı Kemalist ideolojileri ister DGM'lerinde olsun, ister günlük yaşamda olsun savunmaya devam etmekteydiler (Örneğin, Aziz NESİN'in savunması) vs.

Yazarın (Y.B.) görüşüne göre bugün Türk aydınlarının başlıca ivedi görevlerinden biri Kürdistan'ın sömürge olgusunu kavramak ve Türkiye'de şovenizmi kırmak, aynı zamanda da mevcut anayasaya karşı çıkmaktır.

7.10.1986
Atina-Greece

Almanya'da Yabancılar Haftası Şenliklerle Kutlandı

Dortmund şenliğinde, Almanlar ve Kürt Öğrenci Birliği üyelerinin Kürt halk dansları gösterisi...

Parlamente Hans WETTER "Kürt mültecilere iltica hakkı tanınmalıdır" dedi.

(Dortmund - ANK) Yabancılar Haftası nedeni ile Dortmund'ta "Yabancılar ve İlticacılar ile Dayanışma Şenliği" yapıldı.

3 Ekim'de Dortmund'ta yapılan şenliğine katılan Kürdistan Öğrenciler Birliği'nden bir sözcü, sanatçı Rızgar'ın programından

sonra, Kürt halkı üzerindeki baskı ve zulmu anlatan bir konuşma yaptı.

Açık havada yapılan gösterilerden sonra, İlticacılar Dairesinin düzenlediği kapalı salon toplantısı başladı. Kapalı salon toplantısında, SPD, CDU ve Yeşiller'den birer milletvekili ile Brleşmiş Milletler İlticacılar Komisyonu temsilcisi de katıldılar. Açık oturumda söz alan Kürdistan Öğrenciler Birliği'nden bir

sözcü "Kürt ulusu üzerinde baskı ve zulum var oldukça, iltica da olacaktır, Kürt ulusunun imha eylemlerine karşı yürüttüğü ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi; Kürt halkının ulusal ve demokrat hakları için sürdürdüğü mücadele desteklenmelidir" dedi.

Daha sonra söz alan Avrupa parlamentosu üyesi Hans Wetter "Arkadaşın belirlemelerine katılıyorum" dedi. H. Wetter, Kürt

ulusu üzerindeki baskıları da kınararak, Alman devletinin Kürt mültecilerine iltica hakkını tanımamasını istedi.

Osnabrück Şenlikleri

(Osnabrück - ANK)

Almanya'da geleneksel olarak kutlanan Yabancılar Haftası Osnabrück'de de 28 Eylül-10 Ekim tarihleri arasında yapıldı. 4000 kadar izleyicinin katıldığı kutlama törenlerinde Kürdistan Kültür Merkezi de 1 saatlik bir program yaptı. Program'a sanatçı Rızgar ve Ev'in katıldılar.

Almanca ve Kürtçe yapılan konuşmalarda, Kürdistan Kültür Merkezi sözcüleri: "İşgalden, zulumdan, işkence ve ölümden arındırılmış bağimsız bir Kürdistan istediklerini, Almanya'da Kürt çocukları için kendi ana dillerinde ders verilmesini, Kürdistanlılar için radyo ve televizyon yayınları yapılmasını, sosyal danışmanlık ve tercümanlık hizmetleri verilmesini, politik mültecilere kusutuz iltica hakkı tanınmasını" vurgulayan konuşmalar yaptılar.

Ev'in, Kürt Halk müziğinden örnekler sundu

Londra'da KÜRDİSTAN İŞÇİ ÖRGÜTÜ Kuruldu

□ Londra'da Komela Karke-ri Kurdistan (Kürdistan İşçi Örgütü) kuruldu

12 Eylül darbesinden sonra Londra'ya gelen politik mülteciler yoğun bir çalışmadan sonra, örgütün kuruluşunu gerçekleştirdiler.

Geçen hafta örgüt lokali de hizmete açıldı. Lokalin adresi şudur: 81 A Stoke Newington Rd. London N16 (Şexmus MERGE/Londra)

Batı Berlin'de Açık Grevi □ 47 İranlı Batı Berlin radyo-evi önünde açık grevi yaptılar. Fars, Azeri ve Kürtlerden oluşan İranlı Politik Mülteciler Derneği adına dağıtılan bildiri de, grevçilerin talepleri şöyle açıklandı:

- Sınır kapıları politik mültecilere açılmalıdır
- Mülteciler, geldiklere ülkelere iade edilmelidir
- Türkiye ve Pakistan'daki İranlıların çıkışına vize verilmelidir

Ç. İbo / Batı Berlin

Bir Hain ;

M. Şerif FIRAT

Ve İhanetin Ortaya Çıkardığı Bir Kitap

“Doğu İlleri Ve Varto Tarihi”

M.Şerif Fırat'ın, Doğu İlleri Ve Varto Tarihi Kitabının 5. Baskısı Üzerine

Aşağıdaki yazıyı yazma düşüncesi yıllar önce kafamda şekillendi. Mehmet Şerif Fırat'ın “yeğeni” olarak Fero aşireti “bey”lerinin son dönemlerde ki ihanetini yakından izledim. İhbarlara şahit oldum. Ben ve benim gibilere küçük yaşlarda aşılınmak istenen Kemalist ideoloji ve devlet doktrinini, hayat içinde, toplumsal ve ulusal mücadele sürecinde red ettim. Bu gün Fero aşireti “bey”lerinin bir tarih boyunca ihanetini mahkum eden nesil kitleleşerek ulusal mücadeleye katılmış durumdadır.

Bu kitap, “kendini” tarihim ve benim gibi düşünenlerin tarihleriyle hesaplaşmalarının “ilk” adımıdır. Kavga çetin bir süreçten geçiyor. Bu tartışmanın açılması, yaraları deşecek, bazı odakları alevlendirecek. Bu tartışmanın “sonu” da mücadelenin seyri içinde olgunlaşarak hedefine yönelecek.

Mehmet Selim FIRAT (M.Şerif FIRAT'ın “yeğeni”)

1940'ların başlangıcı... Dersim!...

Kürdistan'ın TC sınırları içersinde kalan bölümündeki “son” ihtilâl merkezi “suskun”dur. TC Kürdistan'a sömürgeci kurumlarını yerleştirme hazırlıklarını yapmaktadır. 20 yılı aşkın Kürdistan ulusal halk direnmeleri kemalist devlet erkine zor yıllar yaşattı. Öte yandan TC devlet cihazı, işgalci orduları Kürdistan'a girebilmek için ilk kapıları aralamayı “başarmış”tır. TC devletinin bu şartları oluşturmaya katkıda bulunan teslimiyetçi Kürt aşiretlerinin beyleri konularından hiçbir şey kaybetmemişlerdir. Kuvayı Milliye TC'nin bir kurumu olarak, biçimde değişiklik olmasına rağmen varlığını sürdürmektedir.

1925'te Osman Paşa kumandasındaki işgalci ordulara Kürdistan'da yol açan milis kuvvetleri TC'nin vazgeçilmez işbirlikçileridir. Dönemin olayları genellikle Varto, Muş, Hani ve Genç'te geçmektedir. Hamdiye alaylarına karşı “direnme” şerefine sahip olduklarını idda eden bölgedeki aşiret reisleri TC'nin kolluk kuvvetleri olarak Kürdistan'da ki ulusal direnme hareketine kurşun sıkmaktadırlar. İhanetin başını Varto'da ki aşiret beyleri çekmektedir. Cıbran ve Hasanan aşiretleri bu ulusal halk dirmesinin etkin güçleridir. Hormek ve Lolan aşiret reisleri ise TC'nin milis kuvvet komutanlarıdır. 19.3.1925'te Kürt ulusal güçleri Muş'a hücum ederler, tam bu günlerde de Halit Bey ve Yusuf Ziya Bitlis'te idam edilirler. Kürt ulusal direniş güçleri, büyük bir atılımla bölgedeki TC işgalci güçlerini kısmen imha ederler. Karşılarında ki temel güçlerden biri de Varto'da ki Hormek ve Lolan aşiret reisleridir. Direniş sonunda bastırılır. Baytar Nuri Dersimi şunları yazar: “Hormek ve Lolan aşiretleri reislerinin bu muharebelerde Cıbran ve Hasanan aşiretlerine vurdukları darbe, kürtlük tarihinde lanetle yaddedilecektir.”

M.Şerif Fırat'ın olmadığı iddia edilen mezarı

Aslında burada kastedilen aşiret reisleri genellikle, Kuvayı Milliye teşkilatının asal kurmayları Fero aşireti beyleridir. Bölgedeki tüm yetkiler, Fero aşiretinin TC devleti ile ilişkilerinin sınırları çerçevesinde, bu aşiretin beyleri, özellikle dönemin aşiret erbabının başını çeken Mehmet Şerif Fırat tarafından kullanılır.

M.Şerif Fırat TC binbaşlarına tokat atan, kırbaçlı, çizmeli, şortlu zorba bir bey olarak tanınır. Bölge Valisinin kapısını çizmelerinin öksesi ile açan “yiğit” bir “alevi” reisi olarak lanse edilir. Bunlar ona verilen yetkilidir. Kürdistan'da her gün yeni bir kırma girişen TC, M.Şerif Fırat'a pervasız bir kasaba eşrafi, bir külhanbeyi ünvanı, askerlerini tartaklama izni verir vs. Yoksa, bir yandan Kürdistan kan gölü halini alırken, M.Şerif Fırat TC valilerinin huzuruna kırbaçla çıkacak, öte yanda, Ermenileri ülkelerinden imha eden, Yunanlıları vatansız bırakan TC Kemalist devlet erkinin şefleri, işgalci güçleri sesini çıkarmayacak. Olay çok açık, “alevi”leri kazanma pahasına TC M.Şerif Fırat'ı bir kahraman ola-

M. Şerif FIRAT'ın milis komutanı olarak karşı koyduğu Şeyh Sait ve Diyarbekir'de asılan Kürt yurtseverleri

rak göklere çıkaracaktır. Nihayet, Kürdistan'da ki tüm uşaklarını istediği türde hareket ettiren Kemalistler, M.Şerif Fırat ve benzeri “alevi” liderine Şeyh Sait hareketini kundaklama görevi verirler. Daha sonra Dersim ulusal direnmesinde de Şerif Fırat, Fero aşiretinin diğer liderleri TC'nin sadık ulemaları olarak görevlerini başarı ile sürdürürler.

M.Şerif Fırat, diğer Hormek aşiret reisleri M.Kemal tarafından tebrik edilirler. Başarıları görev ise Varto'yu TC'nin milis kuvvetleri komutanları olarak, Şeyh Sait isyanının ulusal direnişçilerine karşı “savunmaları”dır. Kürdistan'ın işgaline fiili olarak katılan M.Şerif Fırat ve diğer aşiret reisleri, direnme boyunca Hınıs müfreze komutanı, kaymakam Osman'a rapor verirler. Bu işbirlikçiler Kemalistlerden günlük emirler almakta, uygulamakta, Ankara'da ki efendileri tarafından mükafaatlandırılmaktadırlar. Böylece senero 1938'e kadar devam eder. Artık görevler değişmiştir. Kürdistan'a sömürgeci kurumlar yerleştirilmektedir. M.Şerif Fırat burada da görevini başarılı bir şekilde yürütür. Asimile yuvalarında öğretilenlik yapar. Kürt halkının varlığını inkar eden yazılar yazar.

İran Kürdistan'ında Barzani önderliğinde verilen mücadele Türkiye Kürdistan'ında geniş destek görür. TC ve onun Kürdistan'da ki uşakları paniğe kapılırlar. M.Şerif Fırat bölgedeki direnmeye fiili yardım eden güçleri ihbar eder. Ankara hükümetine duruma hemen müdahale edilmesi için mektuplar yazar. Şerif Fırat'ın “meşhur” “Varto mektubu” dönemin gazetelerinde yayınlanır, TC'nin üst düzeylerinde tartışılır. TC'nin bölgedeki mutemed uşağı M.Şerif Fırat böylece TC'nin Kürdistan'ı işgali sırasında oynadığı rolü sadık bir köle olarak sürdürmektedir. Yıllardan beri Türkiye'de yardımcı ders kitabı olarak kabul edilen “Doğu İlleri Tarihi” kitabını da bu dönemde yazar.

M.Şerif Fırat köyü Kasıman'da da önemli bir yere sahiptir. “Modern” bir beydir. Amcası Xelil ağa ise, hiçbir resmi kurulu tanımayan, acımasız, kurallarını kendisi çizen ve uygulayan “ilkel” bir eşkiyadır. Muş'un Ziyaret nahiyesinde ana ve babalar çocuklarını korkutmak istediklerinde, “Dengé xwe meke keçê, Xelo were me bikuje” derlermiş. Xelo zalim ama burnunun dibinde kendisine karşı gelişen tehlikeyi sezen bir eşkiya. M. Şerif Fırat Üstükıran nahiyesindeki askeri uzmanlarla, TC devletinin sömürgeci simalarıyla kadeh tokuşturan, TC cihazının işlerliği için çalışan biri. Eşkiyaya karşı, her şeyin normale dönüşmesi için didinen biri. Xelil kanuna karşı, TC'den korkmasına rağmen, davalarını dağa kaçırarak, yaşamından ödün vermektense de vazgeçmeyen bir eşkiya. Xelo kanun adamı M.Şerif Fırat'a engeldir. Mal sürülerini dağa kaldırdığında, Şerif Fırat'la efendileri arasında pürüzler yaratmaktadır. Bu durumdan tedirgin olan Şerif Fırat, bir türlü “uslanmak” bilmeyen amcası “eşkiya Xelo”yu köylülere dövdürür. Bu, koca Xelo için büyük bir

darbe olur. Ama Xelo sabreder. M.Şerif Fırat, Xelo ile evli olan annesini zorla geri alır. Xelo bu kadarına dayanamaz. Yıl 1949, Xelo tüfeğini alır, TC'nin yüksek düzeyde bir elemanı ile ilişki kurmak üzere yola koyulan Şerif Fırat'a pusu kurar. Atının sırtında, TC'ye yapacağı hizmetlerin planıyla meşgul olan, yeğeni M.Şerif Fırat'ı acımadan kurşunlar. Eşkiya Xelo Bitlis Ağır Ceza'da yargılanır. Kendisine işkence yapılır, ekmek verilmez TC yetkilileri çalgına dönmüşlerdir. Sonunda Xelo çıldırır ve hapiste katledilir. Daha sonra ailesi izolasyonla başbaşa bırakılır. Çocukları sürgüne mecbur edilir. TC'nin milli şerefini temsil eden dönemin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, M.Şerif Fırat'ın “Doğu illeri Varto tarihi” kitabından ötürü öldürüldüğünü yazar; “Neşrinden bir hafta sonra bu kanlı cinayeti işleyen eller aldıkları intikam ile yetinmemiş...” (kitaba Cemal Gürsel'in sunuş yazısından) temelleri bu gibi yüzlerce yalan ve inkar üzerine kurulan TC devletinin Cumhurbaşkanı'nın düştüğü düzeye bakın, gizli eller dediği M.Şerif Fırat'ın amcası, aldığı “intikam” ise, “namus” ve kendisine karşı dikelen “saygısız” yeğeni ile ilgilidir.

Türkiye'deki resmi tarih yazıcılarının en önemli kaynaklarından biri olan, M.Şerif Fırat'ın, “Doğu İlleri ve Varto Tarihi” isimli kitabının belli yönlerini aynı zamanda kendi geçmişleriyle bir hesaplaşma düzeyinde ele alarak irdeleyen, M. Selim Fırat'ın yazısının ikinci bölümü, Kürdistan Press'in gelecek sayısında yayınlanacak. Yayın pratiği resmi ideolojinin benzeri kaynaklarını irdelemeye devam edilecek...

Brîndar

Mûzik, parçek ji tevgera rizgariya netewî û civakî ye
 Gelê Kurd, derd û kûlên xwe, serpêhatî, şer, mêrxasi ciwanmêrî û gelek bûyerên din bi saya mûzîkê anîne zîman

• Hunermendê Kurd Brîndar li Stokholmê dimîne. KURDISTAN PRESS, li gel Brîndar ser jiyan û xebata wî axaftinê kir.

Tu dikarî bi kurtî li ser jiyana xwe rawestî?
 Ez di sala 1964 an de li gundekî Nisêbînê hatimê dinê. Weke her kurdekî ez ji di nava çand, tore û adetên gund de mezîn bûm. Paşê me ji gund koçî Nisêbînê kir. Min jiyanê xwe ya heta bi sala 1980 î de li Nisêbînê derbas kir. Di sala 1979 an de min dest bi heşanê nasê kir. Li welêt şê kasetên min hatin weşandin. Di sala 1980 î de ji ber hin sedemên ez derketim derveyê welêt.

Li Ewropa di derheqa mûzîkê de tu xebata te çêbû?
 Bê guman, xebata min a mûzîkê li Ewropa jî dom kir. Li gelek welatên Ewropî di şevên çandî de bêşdarîya min çêbû. Ev bêşdarî hê jî berdemam e. Paşê kasetên min ên welêt li Ewropa jî hatin weşandin. Ji weyî wana min kasetê sîsê û çarên jî weşand. Xebata min a li Ewropa, di hinek warên mûzîkê de bû alikarvanê pêşketina min. (Meriv çiqasî xwe pêşê bike jî çarîna weyî kêmasî jî nava xebatê derdikevin û çarîna di pêvajoka (sûrê) keftefaletê xebatê de jî meydanekebin.)

Meriv nexebite kêmasiyên wî jî çêbibin.) Ji weyî xebata mûzîkê di warê nivîsandina zîman û edebiyata Kurdî de jî -baş, xerab- hinek xebata min çêbû û ev xebata min berdemam e. Ji weyî pirtûka Soro û Xanê, niha di destê min de wî diwanên helbestan, wî pirtûkên pêkenîna Kurdî û hin tiştên din hene. Ezê wana li gor mecala xwe û bi alikariya dost û hevalan bidim weşandin da, ku kevîrekî din di bingeha xurtkirina zîman û edebiyata Kurdî de bê danîn û arşîva Kurdî dewlemendtir bibe.

Di tevgera rizgariya netewî de giraniya Mûzîkê çîye?
 Mûzîkê parçek jî tevgera rizgariya netewî û civakî ye. Di wê tekoşînê de rola mûzîkê ne hindik e. Li seranserê çîhanê û ne xasim di welatên bindest û paşdemayî de gelek meriv bi alikariya mûzîkê jî tariya şevê derketiye ronahiye, bi wê gihanê zanîna doza xwe û bi bandora (tesîra) wê gav avêtinê. Di dirok û xweparastina gelê Kurd de rolek gelek mezin ketiye ser milên mûzîkê. Heger gelê Kurd heta niha zîman, tore û adetên (Ger-

dîş, pêgirtî) xwe jî bir ne kiri bin û dijin di armanca xwe ya pişavtinê (asimilê) de bi temamî bi ser ne keti bin, sedemê jê dewlemendî û xurtîya mûzîka Kurdî û bi taybetî dewlemendiya çanda Kurdî ye. Gelê Kurd, derd û kûlên xwe, serpêhatî, şer, mêrxasiyanmêrî û gelek bûyerên din bi saya mûzîkê anîne zîman. Ji ber kêmbûna xwendin û nivîsandinê Kurdan bi piranî kar û kirinê xwe di serê xwe de meyndine û bi alikariya mûzîkê ew pêşkêşî gel û çivata der û dora xwe kirine. Di wê pêşkêşîna de mûzîka Kurdî rola ajite û propagandê gelekî listîye. Vê ajite, mêraniya Kurdan-êl û eşîran-anîye zîmanê reha Kurdaiyê di laşê milet de qewntir kiriye. Bi wê neve mûzîka Kurdî jî zîmanê derbasî zîmanekî din bûye û bi awê "şer, hawe, serhawe, lawîk" û wkî din hatiye zîmanê di nava gel de kok daye.

Mûzîkê li gor merc û merhelên jiyane xwe diguhere, her merhelek mûzîka xwe bi xwe re tine û naveroka wê li gora xwe diguherîne. Mûzîka her mîletekî li gora adet û toreyên wî miletî şax dide, di naveroka xwe de karakter, rabûn û rûniştina wî miletî pêşkêşî meriv dike.

Piştî li Kurdistanê berxwedan û zanîna netewî dest pê kir, mûzîka Kurdî jî hêdî hêdî derve xwe jî naveroka siyasî û politîk re vekir, re da stranên Kurdayetî û netewî. Nexasim li başûrê Kurdistanê ev zêrîtir hat vekirin û stranên Kurdî li gora şer û şirûten xwe piştî-girtina tekoşina rizgariya netewî kir û bi ajite û dengvedanê tesîra xwe li gelê Kurd kir. Çirûskên agirê tekoşina netewî a başûr û rohilata Kurdistanê naveroka stran û mûzîka Kurdî dewlemendtir kir û bi alikariya netewî li parçên din jî pêketin.

Li bakurê Kurdistanê piştî sala 1970 î mûzîka Kurdî, bi pêşketina zanîn û tekoşina netewî, naveroka xwe di warê Kurdayetiyê de dewlemendtir firehtir kir. Bi wê naveroka firehê gelê Kurd di bin tesîra wê de ma û ew bû sedemê jî sedemên şiyarbûna wan.

Bi kurtî, mûzîk, di tekoşina rizgariya netewî û civakî de rolekî mezin û karakterekî pêşverû dilîze. Bi wî karê xwe tekoşina rizgariya netewî xwedî dike, wê diparêze û di de naskirin. Di nava çerçewa hebûna netewî a dirokî, civakî û siyasî de, di şiyarbûn û têgihîştina zanîna netewî de Mûzîkê rolekî serke diilze. Li ser mîrat (mîras) û îlhama hebûnê kevin xwe nûjen dike û li gor pêvajoka jiyane daxwaza gel tîne zîmanê...

"Mûzîk, parçek jî tekoşina rizgariya netewî û civakî ye"

Kürdistan Press'e bol miktarda okuyucu mektubu geliyor. Bunların hemen hemen tümünde de yayınlanma talebi var... Bir bölümü "OKUYUCULARLA" sayfasında yayınlanıyor zaten. Bu sayfanın yeterli olmayacağı açık... Esasen 6. sayıdan sonra, gazetenin sayfaları, okuyucuların da talepleri göz önüne alınarak yeniden düzenlenecek. Bu arada, okuyuculara iki sayfa ayrılmak ta belki mümkün olacak... Ne var ki, okuyucu mektupları, zaman zaman gereğinden fazla uzun oluyor. Uzun uzun anlatımların büyük bir bölümü ise, "gazete nasıl olmalı" sorununu tartışıyor. Ancak, önermelerde birbirini çakışan noktalardan çok, birbirini çakışan noktalar fazlalıkta... Bir okuyucu için oldukça iyi olan, bir diğer okuyucu için, son derece kötü oluyor. Bu da doğal... Kürdistan Press çalışanları olarak, okuyucudan istediğimiz, mektupların mümkün olduğu kadar özülü olmasıdır. Suçlama yerine eleştiri öne çıkarılmalıdır. Öte yandan liberal değil, demokrat bir politik çizgi izlenmeye çalışıyor. Bu ayrıma dikkat edilmelidir. Bir de asıl, her Kürdistan Press okuyucusu, aynı zamanda kendisini gönüllü muhabir ağıının bir üyesi olarak görmelidir. Gazetenin içeriği böylece zenginleşecektir.

Gazetede yazı yazan arkadaşlara gelince, Kürdistan Press sayfalarında, insanların düşüncelerini özgürce açıklayabilecekleri bir yapı oluşturmak düşüncesindeyiz. Biz insanların geçmişleri, ideolojik eğilimleri ve politik kimlikleri ayrı bir yer de duruyor. Ancak, insanların düşüncelerini özgürce açıklayabilecekleri bir kürsüyü, bir suçlama ve karalama alanı haline getirmek kabul edilebilir bir tavır değildir. Umarız, okuyucularımız Kürdistan Press'i, bir Kürdistan Press çalışanı gibi koruma ve kollama bilinci ile hareket ederler.

DOST ACI SÖYLER

Seyyid HEVAL

Yeni yayın hayatına giren ve önemli bir boşluğu doldurduğuna inandığımız Kürdistan Press'i sevinçle karşılarken, acıyla söze başlamak istiyorum. Kimilerince umut yerine acıdan söz etmek hoş karşılanmayabilir. Ne var ki, acıyla söze başlamak başı taş vurmaktır.

Geçmişte ülkede ve sürgün yaşamın hızlandırdığı darbe sonrası günlerde demokrat ve ilerici kamuoyunun ihtiyaçını karşılayacak sürekli bir yayın organı hep özlenir olmuştur. Ama nedense böylesi bir gelenek yerleşmemiş, günlük burjuva gazetelerine olan ilginin birazı demokrat bir yayın organına verilmiştir.

Bunda, gazetenin dayandığı teknik ve haber kaynağı sorunu elbette gözardı edilemez.

Ama, bir de gazetenin dayanacak zorunda olduğu kitlelere yaklaşımı ve onlarla kurduğu bağda bu ilgiyi etkileyen önemli bir olgudur.

Herşeyden önce, böylesi bir yayın organı belirli bir perspektif taşıya da, bir siyasi eğilimin sesi olmalıdır. Başındaki insanlar bir siyasi görüş taşıyalarda -ki mutlaka öyledir- bu böyle olmalıdır. Türkiye'de devrimci, demokrat ve ilerici kitlelerin, Kürdistan'da genelde ulusal bilinç formunun ve mücadelenin temsilcisi olmalıdır. Özellikle Kürdistan'daki halk gerçekliğimizin böylesi bir kamuoyu bilinciyle yoğunlaşması geleceğimizin açısından kaçınılmaz bir zorunluluk taşımaktadır.

Avrupa'da geniş bir Türkiye ve Kürdistanlı demokrat, ilerici çevre vardır ve bu kitlelerin böylesi bir gazetye ihtiyacı kesindir. Oysa bu ihtiyacı karşılayacak bir yayın politikası yaşamaya geçirelmelidir.

Eğer "ulusal bir yayın" yaratılmak isteniyorsa başka türlü olması düşülmelidir.

Bunun için; Dinamik haber mi gerekiyor, Dinamik yorum mu gerekiyor,

Dinamik bir profesyonel kadro mu gerekiyor, Tüm gerçeklikler yerine getirilmelidir. Bu süreklilik kazandıran sürecin yayın ritminin daha kısa aralıklarla gerçekleşmesi şansı her zaman vardır.

Bunlar elbette zordur; Ama bir gelenek yaratılmak isteniyorsa bu zorlanmalıdır.

Hem yurtiçinden, hem yurtdışından, Ama özellikle yurtiçinden zorlanmalıdır. Resim, yazı, haberlerle içeriği zenginleştirilmelidir. Çünkü Kürdistan'da ve Türkiye'de birbiriyle yüzlerce gırtlı kalmakta ve boyalı basına geçmekte.

Diğer yandan Kürdistan Press'in taşıdığı kapsamdaki bütçenin, devrimci gazetesinin Demokrat Türkiye perspektiflerinden daha geniş olacağı hissinin vermedir. Tüm Orta-Doğu'ya ulaşabilecek bir haber ağıyla kuruluş ciddi bir gazetecilik, geleceğin verimini gösteren ilk işaretidir.

Artık Kürt halkının etrafındaki çember bir yerinden kırılırsa ve yeni dünya ya açılmalıdır. Ayık laya onbeş günlük yayınlara değil, kamuoyu bilincini ve baskısını günlük hareketlendirecek yayın organlarına ihtiyacımız vardır. Şimdi dünyamız 1898'lerin "KURDISTAN", 1913 ve 1914'lerin "ROJA KURD", "HETAWÊ KURD" dönemlerinden daha geniş ve etkili olanaklar bize sunmaktadır. Yeter ki bu ulusal dinamizmi geliştirecek bu olanakları halkımızın hizmetine sokmamız bilelim.

Geçmiş yayın organlarımızın değinmişken bir "acı sonu" hatırlatmak yarar var: Demokrat Türkiye'nin hazin sonundan, yönetimi ve politik hatalarından, kitlelere ulaşılmada gösterdiği beceriksizliklerden dersler çıkarılması Kürdistan Press'in geleceği açısından gerekli olacaktır kanısındayım.

Acıyla başladık, ama ne yapalım, biz "acıyı bal eyledik".

KURDISTAN PRESS'E

Nergis AKAR

Öncelikle şunu belirtmek isterimki gerçekten ülkemiz ve onun adına hareket etmek en büyük cesaret ve fedakarlık gerektirir. İşte bu nedenle özellikle böyle bir cesaret ve fedakarlığın gerçek rotasının sürdürülmesini diletiğim Kürdistan Press'in önümüzdeki yayın hayatında görmek ve bu süreçte bu yayın organına yönelik düşüncelerini belirtmek isterim, fakat ben kişi olarak Kürdistan sorunu ve onun mücadelesi hakkında yeterli olmasa da özellikle biraz daha farklı düşünce ve değerlendirmelere sahip olduğumu söylerim. İşte bu nedenle

Nergiz AKKAR

4.10.86 PARIS

KURDISTAN PRESS'E ABONE OL

نوه هندی له روتی خودی داموده زگانانی حکومتی عیراقه، که هندی جار یه کتر به درژ ده خه نوه. له کاتیگدا لیژنه کبی نهجومنی یاسادانانی ناوچی نۆتۆمی دان ده ئی به که موکوریدا و ده لی که ماموستا بۆ پهلای ناماده بی بهش ناکا و زۆر قوتابخانه قهره بالغن و جیگی نیه، له بهلگه نامه یکی تری حکومت اپروانه کتیبی (نوروز العراق) / به عره بی / ژماره یک سالێ ۱۹۸۶ که له ههولتیه ده رچوه که له لاپهره ی «۴۰» دا ده لی: هه موو بۆشایی یکانی خویندن له گشت پهلکانی ناماده بی، ناوه ندی و سه ره - تاییدا پر کر او نه نوه.

هه ر له نه بوون چاکتیه

ده بی هه روا بلتیین. گه رنا باری خویندنی جینگکانی تر که به بریاری (قه ده گه کردن) و (داخستن) که وتوه، زۆر له می تر چاکتر نیه. نه وه تا بهلگه نامه یکی تر ..... له (چاروقورنه) که سه ره به پارێژگی سلیمانی یه، «۲۰۱۲» قوتایی ته نها «۲۴» ماموستا و «۵» به رتیوه بریان هه یه. هه - فته نامه ی هاوکاری که له ده زگی وه زا ره - تی راگه یان دنی حکومتی به عداوه ده رده - چی له ژماره ی «۸۱۷» رۆژی ۹۸۵/۲۱/۵ گله بی ماموستا یه کی ناحیه ی چوارقورنه ی له چاپ داوه که را ده گه یه لی له سه ره تایی سالی خویندنی ۹۸۵ - ۱۹۸۶ دا «۲۰۰» قوتایی ها تبوون ناو بنووسن، له بهر نه بوونی جینگ له قوتابخانه جینگه یان نه - کرایه وه، له هندی قوتابخانه دا «۱۴» کلاس هه یه که ته نها «۴» ماموستا ده - رسیان پی ده لیته وه. هندی کلاس «۴۸» قوتایی تیدا یه. له قوتابخانه یه کی تر به «۴۸۷» قوتایی یه وه یک ماموستا - یان هه یه. نه مهش ده قی نه و خشته یه که هه فته نامه ی (هاوکاری) له ژماره ی دا چاپی کردوه:

شوی	ژماره ی	تاری	تیکان	تاری	تیکان
قوتابخانه	قوتایی ماموستا	تاری تیکان	۲۲۰	تاری تیکان	۱
قوتابخانه ی چوارقورنه ی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۲۱	تاری تیکان	۲
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۲۷	تاری تیکان	۳
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۲۸	تاری تیکان	۴
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۲۹	تاری تیکان	۵
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۳۰	تاری تیکان	۶
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۳۱	تاری تیکان	۷
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۳۲	تاری تیکان	۸
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۳۳	تاری تیکان	۹
په راره قورنه ی سه ره تایی	تاری تیکان	تاری تیکان	۲۳۴	تاری تیکان	۱۰

چه ند هۆ و ..... یه ک هۆ!

که وات خویندنی کوردی له تنگ و چه له مه دایه ... نه مجا داخستنی پتر له «۷۵۰» قوتا - بخانه ته نگو چه له مه کی توندو تیز کردوه ، منالانی کوردستان له مانی ره وای

خویندن (که په یماننامه کانی مانی مرۆف، ولاته یه کنگرتوکان، یونسکو وده ستوری عیراقیش نه و مانه ده سلینن) بی بهش ده بن. ده یان هه زار قوتایی گونده (قه - ده غه کراوه کان) ناواره بوون، زۆر به یان هه یه نه بی سالیکی خویندنیان له کیس چوه یان به نیوه چلی خویندنیان. هزی «قه ده غه کردنی نه و گوندانه هه ره نه وه یه که یان ده سه لاتی داموده زگی حکومت پی ی ناگات، یان که وتونه بهر شه ری عیراق و ئیران. نه و گوندانی که نزیکه سنوری عیراق و ئیران و شه ره که بۆ نه و ناوانه ته شه تی کردوه، نه وه له بهر شه ر چۆل بوون. به لām به شی زۆری (گونده قه ده غه کراوه کان) نه مانه نین و له بهر شه ره که نه یه که قه ده غه کراون ..

هزی سه ره کی «قه ده غه بوون» نه وه یه که له بهر چالاکی و ده سه لاتی پشیمه رکی کوردستان و حیزب وه یزه نیشته مانه یکان، ده ستی رژیتم به و گوندانه ناگات، که یا ده که ونه ناوچی رزگار کراوی کوردستان یان نیه چه رزگار کراون، نه وه هزی راسته و خۆی داخستنی قوتابخانه کانه ...

به لām یک دوو هۆی گرنگی تر هه یه. که ریشی نه م کتشیه یان : یه ک گومان له وه دا نه ماره که رژیتمی عیراق به رانه بهر به گلی کورد ره فتاریکی شۆفینیستانه ی هه یه. ده ره به ستی دو - رۆژی گلی کورد و چاره نووسی منالانی کورد نیه. بۆیه به تاسانی مانه کانی گلی کورد (به مانی خویندنه وه) زه وت ده کات و هه موو شتی له سه ره حسابی نه و ده - بریتیه وه.

دوو - هۆی شه ره له کوردستانا (به راتایه کی تر خه باتی چه کداری له کوردستانا) هه ره ده که ریتیه وه بۆ هه له ئۆستی دیکتا تۆریانه و شۆفینیستانه ی رژیتم. سی - شه ری عیراق و ئیران، که وا شهش سال ته وار ده کا، زه ره به یه کی ناهوری و دارایی کار یگری له رژیتم داوه، بۆیه ناچاره هه رچی هه یه و نه بۆ نه و پرۆژانه ته رخان بکا که په یوه ندیان به شه ره وه هه یه، که نه ویش له سه ره حسابی خزمه تگوزاری ته ندروستی و خویندن و که ره کانی تر ده بی.

به کورتی نه و هه موو هۆیانه له یه ک هۆدا کۆ ده یه وه ..... نه و ته نگ و چه له مه توند و تیزه ناهوری، کۆمه لایه تی، سیاسی و رۆشنبیری یانه که سه رانه سری عیراقی گرتۆته وه له کوردستان دا دوو نات گوشار (فشار) دینیه سه ره خه لک، وات ته نگ و چه له مه ی ژیا نی خه لکی کوردستان دوو به را به ره و له دوو لایه نه وه نه گه ر شه ره که ی ئیران و عیراقیشی بخه یه سه ره ، ده بیته سی لایه ن .... له هه ره سی لاره: دیکتا تۆریه ت و ره فتاری شۆفینیستی و شه ر، هه ره مه یه نت و کاره سات و نه گه تی به سه ره خه لکی کوردستان دا ده بارێ!

چاره ی ریشی نه و گه یروگرتانه به چاره سه ری وه زعی گشتی عیراقه وه بنده ..... هه ره وه ک باری خویندنیان له باری گشتی ناهوری، کۆمه لایه تی، سیاسی جیا نا کریتیه وه. بۆ نه وه ی گلی کورد به نا زادی به زمانی خۆی به خۆنی و رۆشنبیری کوردی بگه شیتیه وه، ده بی له عیراق دا دیموکراسی سه ره به کو و مانی ره وای گلی کوردستان له بهاری نه ته وایه تی و کومه - لایه تی یه وه (نیه ستا له نۆتۆمی راسته - قینه دا خۆی ده نوینی) به دی بیته . نه وه بهر مانایه نه یه که نه مرۆ بیته نگ بین و چاره روانی هه لاتی نه و رۆژه بکه یان .... ده بی بلتیین و به ده نگه بهر زۆر دای و سه تمکاری ریسوا و نا شه کرا بکه یان .... داخواری له ریکخواری یونسکو و گشت ریکخواره مرۆفایه تی و دیموکراتیه کانی دنیا و رای گشتی جیهان ده که یان پتر و پتر پشتگیری خه باتی گلی کوردستان و مانه ره واکانی بکن.

الافان العریبه ۱. فلو العظم ۲. موسکویه ۱۹۷۵. ۱۹ عه ره ی به ۳. آ. پ. یان العظمی که رده ستان العران / شه رته کهات ۱۹۷۵. ۱۹ عه ره ی به ۵. مه نته نامی امارتگری له ۱۹۷۹. ۱۹ عه ره ی به ۶. ده رده یه یه / ژماره ۲۰۱۲ له ۲۱۲۵. ۱۹ عه ره ی به ۷. نوروز العراق ۲. قه ده ۲۰۱۲. ۱۹ عه ره ی به ۸. خولته ره ره یه یه. ۹. کوردی / العظم ۱۹۷۵. ۱۹ عه ره ی به ۱۰. لایه ن ۲۰۱۲. ۱۹ عه ره ی به ۱۱. یاده ت و رۆژانه یه بلۆگه روه کانی حیزب و هۆزه سیاسی به به ره لایه نته گه ر. نیشته مانه کانی عیراق.

راستی په کی تر

هر چنده حكومتی عیراق، بهو شیوانه، ههولێ داوه تا بتوانی تنگی به خویندنی كوردی ههلقنیوه، بهلام راستیه کی تریش هه به که له سالی ۱۹۷۰ وه تا ۱۹۸۰ قوتابخانهیهکی زۆر له کوردستان دامهزراوه. واته وهک خویندن (بهلام نهک هه مووی به کوردی، یا به تهواری کوردی) ژماره ی قوتابخانه له کوردستان دووسێ (۲-۲) بهرامبهری سالی ۱۹۷۰ زیادی کردوه. بهلام بهریاری داخستنی سدان قوتابخانه ی سه ره تایی و چه ند قوتابخانه ی ناماده یی له دهۆک و ههولێر و بامه رنی کاریکی وای کردوه که کورد واتنی خیر و شه ری بهرامبهر یهک بن.

داخستنی ۵۶٪ قوتابخانه کانی پارێزگه ی دهۆک

له سه ره تایی سالی خویندنی ۱۹۸۵- ۱۹۸۶ دا له پارێزگه ی دهۆک «۴۸۱» قوتابخانه ی سه ره تایی هه بهوه. به بهریاری بهریوه بهرایه تی پهروه رده ی پارێزگه که (ژماره «۵۷۵» له ۱۹۸۵/۱۰/۲۰) «۲۰۸» قوتابخانه به یهک ئیمزا داخران. پاشان «۵۹» قوتابخانه ی تریش داخران، که به گشتی ده کاته «۲۷۶» قوتابخانه، واته ۵۶٪ قوتابخانه کان داخران.

«۲۴۷» قوتابخانه ی ههولێر

له «۱۹۸۵/۹/۸» دا بهریوه بهرایه تی پهروه رده ی پارێزگه ی ههولێر نووسراوی ژماره «۲۲۹۷۵» و پاشان له ۱۹۸۵/۹/۱۱ دا نووسراوی ژماره (۲۴۰۹۰) ی ده رکرد، بهر دوو نووسراوه داخستنی «۲۴۷» قوتابخانه ی پارێزگه کی راگه یاند. نه مهش ژماره ی نهو قوتابخانه یه که له هر قهزا و ناحیه یهک داخران:

ژماره ی قوتابخانه داخراوه کان	ناوی ناحیه و قهزا کانی پارێزگه ی ههولێر
-------------------------------	---

۲۷	ناحیه ی سلاحه دین
۲۶	ناحیه ی خۆشناو
۸	ناحیه ی حه ریر
۷۵	قهزای کۆیه
۵	قهزای چه زمان
۲	ناحیه ی قهراج
۸	ناحیه ی کویر
۱۱	ناحیه ی که ندیناوه
۶	ناحیه ی خه بات
۴۷	ناحیه ی قوشته په
۲۷	ناحیه ی ره واندوز
۱۱	ناحیه ی خه لیفان
۲	ناحیه ی دینا

به لگه نامه ی تر

نهو دوو نمونه یه له بهاره ی دهۆک و ههولێروه له خود نووسراوی ره سه یی حکومه تی عیراق وه ره گیران. له پارێز- گای سلیمانی و کهرکوکیش پتر له «۱۵۰» قوتابخانه داخران. له ئاداری نه مه سال دا سه رکردایه تی پ.د.ک. عیراق یاداشتیه کی به زمانی ئینگلیزی به سه ر رای گشتی جیهان دا دا بهش کرد که له دوو بهش پینک هاتبوو:

۱- لیسته یهک به ناوی «۲۶۰» گوندی کوردستانی عیراق له گه ل نه وه ی سه ر به چه ناحیه و قهزا و پارێزگه یه کن، که تهواری نهو گوندانه تنیا له ماوه ی سالی ۱۹۸۵ دا به ده ستی ره ژیمی عیراق سو تینراون یان بهردومان و کاول کراون.

۲- لیسته یهک به ناوی «۵۱۵» قوتابخانه ی کوردستان که ناویان زانراوه و به شیکن له پتر له «۷۵۰» قوتابخانه ی داخراو. تنیا ره ی کخراوی نه منستی نه یی که له ره پۆرتیکدا بو کۆنگره ی پاراستنی مافی مرۆف که به هاری نه مه سال له جینف به سترا، تۆزیک باسی داخستنی هه ندیک لهو قوتابخانه ی کرد و ژماره ی «۲۰۸» قوتابخانه ی خسته بهر چاره، هه روا یهک دوو ره ژنامه ی نه مسا و ناوستریا و هه ندی جینگه ی تر نه یی، ئیتر کس به لای نهو راستیا نه دا نه چوه بهر سی: بوچی بهو چه ره منالی کورد له خویندن ده کرسی؟ بیانوو و په لپی ره ژیمی به غدا چی یه و چه زن پاکسانه بو داخستنی قوتابخانه کان ده کا؟

له نووسراوی داخستنی قوتابخانه کانی دهۆک تینده گه یین که له بهر نه وه ی نهو گوندانه قه ده غه کراون بو یه قوتابخانه که یان داده خری و بهریاره کانی حکومه ت نه وه یه که ههروه ها ناو و کاره با یان لی ده بری و له خزمه ت گوزاری تر یی بهش ده کرین.

له نووسراوی ره سه یی ده وه له تدا به عه ره یی ده لی: «القری المحظورة آدریا» واته نهو گوندانه ی که له بهاره ی ئیداریه وه قه ده غه کراون. له ره پۆرتی (لیژنه ی کاروباری په-روه رده و ره ژنیه یی نه وقاف) که (نه چه-مه نی یاسا دانانی ناوچه ی نۆتۆتۆمی) پیکی هیناوه (نه ویش به لیژنه یه کی ره-سه یی حکومی ده ژمیه ری) که له ۸۵/۹/۲۹ هه به سه ر داموده زگای (نۆتۆتۆمی) دا له سه ی پارێزگه ی ههولێر و سلیمانی و دهۆک دا کهراوه و ناوی نهو گوندانه به گونده قه ده غه کهراوه کان ده با. نهو لیژنه یه له ره پۆرتکه یدا دان به چه ند راستیه کدا ده-نی:

- ده لی: که مامۆستا بو خویندنی ناماده یی له پارێزگا کاندایه که مه.

- ده لی: که ئیتر له خویندنی سه ره-تایی دا مامۆستمان که م نه یه وه سو بو شاییه کانی کادری سه ره تایی په کرایه-وه، بهلام نالی که چه ن په کرایه وه! (هروانه خسته ی قوتابخانه کانی چه وارته). نا شکرایه که نهو ۵ هه زار مامۆستایانی قوتابخانه داخراوه کان بو نهو جینگایانه گوێزانه وه که مامۆستایان که مه!

- لیژنه که ههروه ها ده لی که وا بینای

گونده قه ده غه کهراوه کان و بهرژه وه ندی گشتی!

زۆر قوتابخانه ده یی یا چاک بکریته وه یا سه ر له نوێ دروست بکرین. هه ندی قوتابخانه قه ره بالغن و جینگه ی قوتابیانی لی نابیته وه. بو نمونه له پارێزگه ی سلیمانی دا قوتابخانه کانی نه م ناوانه زۆر په ن: قهزای ده ره بندیکان، که لار، چه مچه مال، شارباژێر و گوندی کانی سارد.

- ده لی: ژماره ی نهو قوتابیانی که له گونده قه ده غه کهراوه کانه وه ها توون بو قوتابخانه کانی سلیمانی نه وه نده زۆرن که ده یی چه ره سه ریکیان بو بدززیته وه.

نووسراوی بهریوه بهرایه تی پهروه رده ی پارێزگای ههولێر ژماره «۲۲۹۷۵» له ۱۹۸۵/۹/۸ دا (که به به لگه نامه یه کی ره-سه یی حکومه تی عیراق ده ژمیه ری) له- بهاره ی داخستنی قوتابخانه کانه وه ده لی که له بهر (بهرژه وه ندی گشتی) نهو قوتابخانه داده خرین. کام بهرژه وه ندی و بهرژه وه-ندی کی؟ بوچی و له پیناوی چی دا؟

مافی خۆیندن پێ شیل دهكهن

داخستنی نژکی «۷۵۰» قوتابخانەی سه‌ره‌تایی دێهاتی کوردستانی عێراق له سالی خۆیندن ۹۸۵ - ۱۹۸۶ دا هۆلێکی گرنکی کوردستان بوو، به‌لام دیسان به پێ دهنگی به سه‌ر پای گشتی جیهان دا روت بوو، هیچ نه‌ی ده‌بوا ریکخراوی (یۆنسکو) بکوتایه کار و له مافی خو- یندنی منالانی کوردستان به‌رگری بکردبا. له خۆمانه‌وه بوختان ناکه‌ین...

راسته‌وخۆ ده‌چینه سه‌ر به‌لگه‌نامه و ناماری په‌سمی و زانیاری حه‌یزب و هه‌یزه نیشتمانه‌کانی عێراق، به تایبه‌تی کورد- ستانه‌کان زۆری له‌سه‌ر دوان و رۆژنامه نوستیکی کورد به ناوی (ا.پ) نامیلکه‌یه‌کی به زمانی عه‌ره‌یی له چاپخانه‌ی خبات له چاپدا که به گشتی باسی باری په‌روه‌رده و خۆیندن له کوردستانی عێراق دا ده‌کا و ده‌گرێته‌وه بۆ سالانی پاش شه‌ری یه‌ک- می جیهانی و پیدادا دێته‌وه تا نه‌مژۆ.

له لیکۆلینه‌وانه‌دا ده‌رده‌که‌وی که خه‌لکی کوردستانی عێراق هه‌ر له سه‌راتاوه‌ پشت گوێ خراون، بایه‌خ به خۆیندن و فێربو- نیان نه‌دراوه و کوردستان هه‌میشه له ناوچه‌کانی تری عێراق دواکه‌وتو تر بوه، چگه‌ له زولمێکی گه‌وره‌تر که نه‌یانه‌یتشوه زمانی کوردی بۆ خۆیندن و نووسین به‌ کاربێ، مه‌گه‌ر تا راده‌یه‌ک له ناوچه‌ی سلێمانی و پاشان له ده‌رچوونی به‌یاننامه‌ی ۱۱ ی نازاری ۱۹۷۰ وه.

کورتیه‌کی میژوویی

سالی ۱۹۲۶ له سه‌رانسه‌ری ناوچه‌ی کوردستانی عێراق تهنیا «۲۵» قوتابخانه هه‌بوه، که له «۱۶» یاندا به کوردی خۆیندراوه. سالی ۱۹۲۷ که «۲۷» قوتا- بخانه (واته دوو قوتابخانه‌ی زیاد کردوه)

له کوردستان هه‌بوه، به‌لام تهنیا ۴٪ مێز- انیه‌ی زانیاری عێراق (المعارف العراقيه) بۆ کوردستان ته‌رخان کراوه. له هه‌مان سال دا، له‌کاتیگدا ۲۸٪ داهاشی به‌غدا و ۲۱٪ داهاشی به‌سه‌ر و ۲۲،۰۸٪ داهاشی موسل بۆ زانیاری (خۆیندن) له و شارانه ته‌رخان کراوه، به‌لام ۱٪ داهاشی سلێمانی و ۲،۵٪ داهاشی هه‌ولێر بۆ خۆیندن له‌مانه‌دا دانراوه. هه‌روا رێژه‌ی سه‌رژمێری کورد بۆ گشت خه‌لکی عێراق له ۲۵٪ زیاتر بووه و نێستا گه‌یشتۆته نژیکی ۲۸٪.

ئه‌وه لایه‌نیکی باری خۆیندن... له لایه‌کی ته‌روه که به پێی بیریاری کۆمه‌له‌ی نێو- نه‌ته‌وه‌کان (عصبة الامم) سالی ۱۹۲۵ وه په‌یمانکانه‌ی حکومه‌تی عێراق له سالی ۱۹۲۲ دا، ده‌بوايه خۆیندن له لیواکانی کوردستان دا به کوردی یا به‌لام ئه‌و په- یمانانه‌ش پێ شیل کران، تهنیا له ناوچه‌ی سلێمانی نه‌ی، ئه‌ویش له پله‌ی سه‌ره- تاییدا! به کوردی خۆیندراوه...

لایه‌نی سێهه‌می پێ به‌شێ خه‌لکی کورد- ستان په‌وتی نزم و سستی پێشکه‌وتنی خۆیندنه، واته کهم قوتابخانه کراوه ته‌ره، کهم بایه‌خی پێ دراوه و نه‌خۆیندنه‌واری قه‌لاچۆ نه‌کراوه.

هه‌ر بۆ نمونه

له سالی ۱۹۲۶ که «۲۵» قوتابخانه هه‌بوه، تا سالی ۱۹۵۸ به‌گشتی «۲۰۵» قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و ناماده‌یی له کوردستان دا دامه‌زراره، واته نژیکی هه‌ر یه‌ک سال شه‌ش قوتابخانه زیادی کردوه (ئه‌مه له کاتیگدا که سه‌رژماری خه‌لک هه‌ر له زیاد بووندا بووه). به‌پێی ناماریکی سه‌رپێی... تا سالی ۱۹۵۸ له هه‌ر یه‌ک هه‌زار منال تهنیا «۱۳» منالی کوردستان توانیویانه بگه‌ قوتابخانه. هه‌ر له ده‌مه دا (سالی ۱۹۵۸) ۹۵٪ گشت ناهه‌تانی و ۸۰٪ گشت پیاوانی عێراق (به ناهه‌ت و پیاوی کورده‌وه) نه‌خۆیندنه‌وار بووه.

بێگومان رێژه‌ی نه‌خۆیندنه‌واری ناو کورد به‌رزتر بووه. هه‌ر بۆیه سالی ۱۹۵۸ مان ده‌س نیشان کرد چونکه له ۱۹۵۸/۷/۱۴ دا شۆرشێکی نیشتمانی دژ به نیشتمه‌ار و رژیی کۆنه‌په‌رستی پاشایه‌تی سه‌رکه‌وت. پاش شۆرشه‌که یه‌ک دو سال بایه‌خ به خۆیندن له عێراق دا دراو شه‌تیکیش به‌ر گه‌لی کورد کهوت و رینگه‌درا به زمانی کوردی بخۆینری، که خۆیندنی کوردی تا راده‌یه‌ک بوژایه‌وه. به‌لام زۆری پێ نه‌چوو که حوکمی دیکتاتوری له به‌غدادا چه‌سپاو نازاده‌یه‌کانی گه‌لی عێراق زه‌وت کرانه‌وه و حکومه‌تی عێراق کهوته چه‌وسانه‌وه‌ی گه‌لی

کورد که ناچار له ۱۱ ی نیلوی ۱۹۶۱ به سه‌رکه‌ودایه‌تی «پ.د.ک» به سه‌رکه‌ویه‌تی بارزانی سه‌ر خه‌باتی چه‌کداری ده‌سته‌یی کرد. نیه‌تر تا سالی ۱۹۷۰ نه‌ک خۆیندنه- واری له کوردستان دا پێش نه‌که‌وت به‌لکو له‌به‌ر شه‌روشه‌ر و هه‌یرشی به‌رده‌وامی هه‌یزه‌کانی رژیی عێراق زۆر له قوتابخانه‌کانی کوردستان، به‌تایبه‌تی دێهات، داخران.

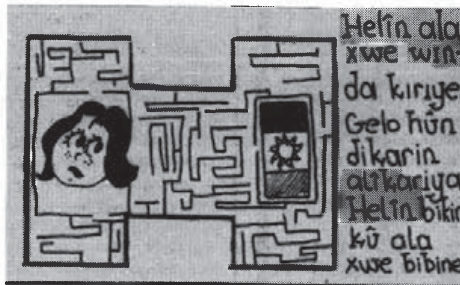
قوتابخانه‌ی نوێ

له گه‌ل ده‌رچوونی به‌یاننامه‌ی ۱۱ ی نازاری ۱۹۷۰ دا قوتابخانه‌ی نوێ هه‌لات، بایه‌خێکی چاک به خۆیندنی کوردی (خۆیندن به زمانی کوردی) درا و له سالی ۱۹۷۰ - ۱۹۷۴ پتر له «۶۰۰» قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی، ناوه‌ندی، ناماده‌یی کرایه‌وه، جگه له چه‌ندین نامۆژگا و دامه‌زراندنی زانکۆی سلێمانی. جاریکی تر حکومه‌تی عێراق ده‌ماری شۆفینستی گرتی و که‌وت ئه‌وه‌ی به‌ر به خۆیندنی کوردی تنگ بکا و له نژیکی ۴۰ - ۴۵٪ ناوچه‌کانی کورد- ستان قه‌ده‌غه‌ی کرد، وه‌ک شارو ناوچه- کانی که‌رکوک، خانه‌قین، مه‌نده‌لی، شه‌نگار (سهنجار)، زه‌سار، شه‌خان و... هتد. له ناداری ۱۹۷۴ دا حکومه‌تی به‌غدا یاسای نۆتۆتۆمی کوردستانی پیداه کرد که ئه‌و هه‌موو ناوچه‌ی که‌وته ده‌ره‌وه‌ی سنوری (نۆتۆتۆمی) منالانی ئه‌و ناوچه‌ی له خۆیندنی کوردی پێ به‌ش کران و شه‌روش هه‌ر پێ به‌شن.

له سالی ۱۹۷۷ - ۱۹۷۸ دا حکومه‌ت هات سه‌ر ئه‌و سێ پارێزگایه‌ی (ناوچه‌ی نۆتۆ- تۆمی) واته هه‌ولێر و سلێمانی و ده‌وک که به پێی ده‌ستوری عێراق و یاسای نۆتۆ- تۆمی به کوردی ده‌خۆیندرا و بیریاری دا که ۴۰٪ خۆیندنی کوردی له قوتابخانه‌کانی ئه‌و سێ پارێزگایه‌ی کهم بکریته‌وه. له‌وه‌ش خه‌راپتر هات واته زانسته‌یه‌کان (وه‌ک فیزیکی، شه‌یمی، ماتماتیک... هتد) به کوردی هه‌شته‌وه، که پێتویسته‌یه‌کی زۆر- یان به زمان نه‌ی، به‌لام وانگانه‌ی تر وه‌ک میژوو، جوغرافیا... هتد، که پێتویسته‌یان به زمان زۆره، کرانه‌وه به عه‌ره‌یی. بهو شه‌یه‌یه‌ نیه‌تر نه‌ما که زمانی کوردی به زمانی ئه‌وای خۆیندن بژمێری.

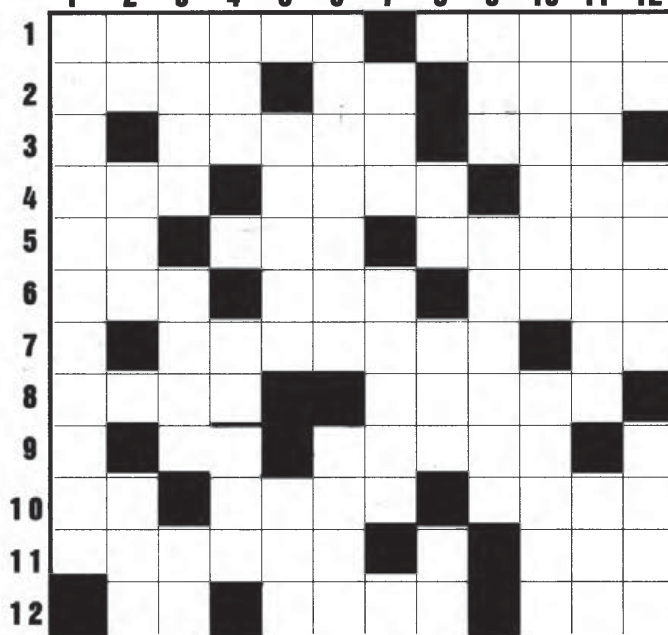
Heymaran
Bigîhînin
Hev!

Helin ala
xwe wînt
da kiruye.
Gelo hûn
dikarin
alîkariya
Helin bikin
kû ala
xwe bibine

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

X
A
Ç
E
R
Ê
Z

AMEDEKIRIN : BEKES

RASTEÇEP

1-Navê keçek welatparêz ji Cezayîrê ku hat bi darvekirin...Navê çapxanekê kurd ji Kurdistanê Bakur 2-Wasita jibo kirin û firotinê (berpeş)...Ji tiştê nêzik tê gotin...Heywanekî 3-Demsalek...Navê rêxistineke li Brîtanya 4-Tiştê ku datînin ser stuwe dewaran...Çiyekî ku av jê derdikeve(berpeş)...Merqayek radyoyê 5-Agir...Genim,nok, ceh w.d tê gotin...Reweya fermantî ya gotina nerînê(berpeş) 6-Ji ard çêdibe...Gewde...Navê perê tirkî 7-Welatekî xwînmêj(berpeş) Bi avê, elektrîkê yan ji bo tê gerandin û zad dîke 8-Merê ku çavê wî hewl be...dengbêj 9-Şîr dide zarokan(berpeş)...Havînê şîr dibe û nanê wê pir bi denge 10-Notayek(berpeş)...Çima,qey(berpeş)...Gotinek ku ji birayê dê tê gotin 11-Zulumkar...Pavyon 12-Ecele...Porê pîreka ku dihûnin...rojek ji hefte

SEREJÊR

1-Rojek, ku bûye simbol li dijî nijadperestiyê 2-Sembola Rhenium(berpeş)...Wexta ku tiştê dişewute li şûne dimine...dawa 3-Jin û mera bi hev girêdidin...Navek ji bo keç...serçav 4-A+Mil(berpeş)...Tas, zerik 5- Ne wî alî...Kîng, cil 6- Navek ji bo kur...Yên ku meriv dixin lingê xwe 7-Hinek ji rûyê zilama ku rîh lê dernakeve...Peşnavê welatparêz ji Kurdistanê Iraq ku bi destê BAASiya hat darvekirin 8-Sembola Krypton...Rengek...tavik,ro(berpeş) 9-Roja ku em tê de ne(berpeş)...Bajarek ji Kurdistan 10-Egîftî...Bêhn tengbûn 11-Ava nesivikî...Sola heywanan(berpeş) 12-Sembola Litium...A baş, a qenc...Jin dixin qirka xwe BERSIVÊN XEÇARÊZA DI HEJMARÊ 2 DE RASTEÇEP: 1-Mustafa Barzani 2-Ar...eR...lf 3-Mendal...Şano 4-Ci...re-dekûlûk 5-aysûr...Keramet 6-Şehrezor 7-EL...Iraq 8-iS...Seyid Riza 9-ra...Nn...Baran 10-Erdîyê...amaD...ya 11-Wd...Amerika SEREJÊR: 1-Ma...Çaş...ireW 2-Ûmiyê...Sard 4-Tendûristî 5-Ard...Re...Şe 6-aR...Zeynê 7-Lekolîn 8-Br...Der...aM 9-Ser...Lr...Me 10-Ro...Kahrîbar 11-Şam...Azadî 12-Atemkar 13-nîndî...Aya 14-foK...Atina

MERHEBA JI WE RE ZAROKÊN DELAL

JÎ VÊ HEJMARÊ PÊ VE, EM DÊ CÎH BIDI-NE WE JÎ. EM DÊ HEMÛ BI HEV RE BIKE-NIN Û ŞA BIBIN. EM DÊ NAMEYAN BINIVÎSIN Û WÊNEYAN ÇÊBIKIN, EM DÊ HINEK TIŞT JÎ HÎNBIBIN.

EM NEHA JI WE RE NÎV RÛPEL DIDIN; HÊRSNEBIN HAAA!...LÊ DI PÊŞEROJÊ DE EM DÊ RÛPELEKE SAX BIDIN WE.

JÎ BO VÊ RÛPELÊ, JÎ BO HÎNBÛN Û DÎTINA HEVALÊN WE YÊN DINÊ JÎ, HELBEST, WÊNE Û LISTIKÊN KU HÛN DIZANIN BI RÊBIKIN.

JÎ VÊ PÊ VE, EM HEMÛ BI HEV RE, VÊ RÛPELÊ AMEDE BIKIN. ME NAVÊ VÊ RÛPELÊ JÎR DANIYE, LÊ BI KÊFA WE YE. GER HÛN BIXWAZIN EM DIKARIN VÎ NAVÊ BIGUHERÎNIN. BIRYARDAYIN YÊ WE BI XWE YE.

DI EW NAMEYÊN KU HÛN JI ME RE BI RÊBIKIN DE; NAV, NAVNÎŞAN Û TEMENÊ XWE NIVÎSANDINÊ JÎ BÎR VE NEKÎN!

GER HÛN DIXWAZIN BI BIRADERÊN XWE YÊN LI WELATÊN DINÊ RE NAME BIHÎNÊRIN, EV DAXWAZIYA XWE, DI NAMEYÊN XWE DE DIYAR BIKIN. LÊ NIVÎSANDINA NAVNÎŞANA XWE JI BÎR VE NEKIN HAAA!...

EM HIZIR Û FIKIR DIKIN, KU DI VÊ RÛPELÊ DE JI WE RE QUNCIKEKE BI NAVÊ "MA EM JI HEV RE NAME NEŞEYÎNIN?" VEBIKIN. HÛN ÇI DIBÊJIN?

DE, DEST BI XEBATÊ BIKIN! WÊNE ÇEBIKIN! HELBEST BINIVÎSIN! Û VANA JÎ EV NAVNÎŞANÊ RE BIRÊBIKIN:

Kurdistan Press
"JÎR"

Box 7080, 172 07 Sundbyberg/SWEDEN

QARLA ABONÊ ABONÊ KARTI

Salek / Yîllîk _____ 60DM

6 Mehî / 6 Aylîk _____ 30DM

Abone salî/Yîllîk Abone

France 192 FF
Belgium 1440BF
Holand 72G
Swiss 60Sfr.
Austria 480S.
Scandinavian 240SkR
England 24£
USA/Australia 35\$
Greece 2880D

Ji bo welaên din 60 DMark e/DiGer ûlkeler için 60 D.Marktir.
Min heqê abonetiya xwe li ser kontoya [GILALA AB PG.26533-0/Stockholm] razand.
Abone ücretini [GILALA AB PG.26533-0/Stockholm] e yatırdım.

NAV/ÎSİM.....

NAVNÎŞAN/ADRES.....

YILDIZLAR SAVAŞI DEĞİL, YILDIZLAR BARIŞI

İzlanda'nın başkenti Reykjavik'teki Reagan-Gorbacov zirvesinden bir sonuç çıkmadı. Görüşmeden hemen sonra, Amerikalılara bir açıklama yapan Reagan, "yıldızlar savaş projelerinin çalışmalarını devam ettireceğini" açıkladı.

Moskova'da bir televizyon konuşması yapan Gorbacov ise Reagan'ı ağır bir biçimde eleştirdi.

Görüşmelerden sonra çeşitli yorumlar yapıldı. ANK Dinleme Servisi'nin Bulgaristan Radyosu'ndan aldığı TASS ajansının yorumunda "eğer, Sovyetlerin önerileri kabul edilmiş olsaydı, nükleer silahsız bir dünyanın yolu açılmış olacaktı" deniliyor. TASS yorumunda, "iki büyük devle-

tin temsilcilerinin görüşmesi, insanlık tarihi açısından büyük önem taşıyordu" denilerek "kendisini barış davasının kesin koruyucusu olarak gören Başkan Reagan'ın sadece söz oyununu yaptığı" da vurgulandı. TASS'a göre, Nevada Çölü'nde 16 Ekim'de yapılan nükleer deneme Başkan Reagan'ı yalanyordu.

"İnsanlığın yıldızlar savaşına değil, yıldızlar barışına ihtiyacı vardır" diye devam eden TASS, "bundan ötürü, Beyaz Saray'da oturular, eski politik düşünce biçimini, tarihin arkasına atmahdır" dedi.

"Çünkü nükleer tehdidin kırılması, çağımızın esas sorunudur.

NIKARAGUA'DA AJAN AVI

[Reuter]

Nikaragua yönetimi, geçtiğimiz haftalarda ülkedeki karşı-devrimcilere silah taşıyan bir nakliye uçağının düşürülmesi sonucu ele geçirilen Amerikalı askeri danışman Eugene Hasenfus'un Nikaragua tarafından yargılanacağı bildirildi.

Nikaragua'nın ABD Büyükelçisi Carlos Tunnerman, ABD'nin Nikaragua'daki yönetim karşıtlarına yardım etmeye devam etmesini yeni bir Vietnam olayına yol açacağına öne sürerek, "ABD'yi Vietnam savaşına sokan aşamalarda aynıydı. Önce malzeme verdiniz, sonra Danışmanlar gitti, daha sonra da askerler" dedi.

AMERİKALI GAZETECİLERDEN REAGAN'A PROTESTO!

Amerikalı gazeteciler, Reagan yönetiminin Libya'ya karşı kasıtlı haber kampanyası açmasını protesto ettiler. "Amerikan Gazete Yazarları Birliği", Başkan Reagan'a bir protesto tel grafi göndererek, "Libya hakkındaki Amerikan politikası konusunda yanlış haber yayılmasına, üst düzey hükümet yetkililerinin karşıtı yolunda kanılar" bulunduğunu belirtti.

ŞEYHMUS CIBRAN İŞKENCEDE

[Stockholm, ANK]

İsveç'ten Kürdistan'a giden bir yurtsever, Diyarbakır'da yakalandı.

Başta Amnesty International olmak üzere diğer tüm uluslararası kuruluşların çabalarına rağmen henüz Şeyhmus Cibran ile ilgili bilgi alınmadı. Cibran'ın hayatından endişe edilmektedir.

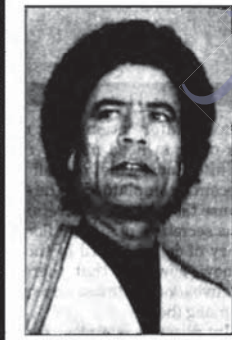
12 Eylül 1980 darbesinden sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan Şeyhmus Cibran, ülkede DDKD ve KİP içindeki faaliyetlerinden dolayı aranmaktaydı.

Cibran yurtdışına çıktıktan sonra İsveç'te Uppsala şehrine yerleşmişti. 6 yıl gibi uzun bir dönem İsveç'te kalan Cibran, geçtiğimiz günlerde Kürdistan'a dönmeye karar vermiş ve döndükten kısa bir süre sonra da Diyarbakır'da Milli İstihbarat Teşkilatına mensup sivil polislerce gözaltına alınmıştır.

Tutuklama ertesinde haberin yayılması üzerine İsveç'te bulunan, başta Amnesty International olmak üzere diğer demokratik kuruluşlar Cibran ile ilgili bilgi alabilmek için seferber olmuşlardır. Fakat şu ana kadar Cibran'ın akıbeti hakkında herhangi bir bilgi alınmamıştır. Cibran'ın hayatından endişe edilmektedir.

Ote yandan Londra Aİ'den Anne Burley Türk sivil ve askeri makamlarına müracaat ederek, Cibran'ın avukatlarla görüşürülmesi talebinde bulunmuştur. Bu müracaata rağmen, Cibran hakkında bilgi alınmamıştır.

KADDAFİ AKDENİZ KİYİSİNİ MAYINLAMA ÇAĞRISINDA BULUNDU

[JANA, Trablus]

Libya lideri Albay Muammer Kaddafi, ABD'ye karşı savunmayı güçlendirmek amacıyla Libya halkına Akdeniz kıyısını mayınlama çağrısında bulundu.

Libya'nın resmi haber ajansı JANA'nın bildirdiğine göre, Kaddafi, Sirte Körfezinde İtalyan egemenliğinin kırılmasının yıldönümü nedeniyle yaptığı konuşmada, "Kıyıları mayın döşemenin yanı sıra, tüm Libya sahili boyunca güvenlik önlemlerini iki katına çıkartmalıyız. Libya kentlerini silahlandırarak onlara birer kaleye dönüştürmeliyiz. Amerikalılar eğer kirli ayaklarını kırsal kıyılarına basarlarsa ayakları yanar." şeklinde konuştu.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİYLE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ BASIN TOPLANTISI YAPTI.

Dernek Başkanı Mustafa Eryüksel, 3 Ekim'de düzenlediği basın toplantısında, dernek üyesi ailelere göz dağı vermek için polisin çeşitli bahanelerle, aileleri gözaltına alma yoluna gidip, baskı yaptığını belirtti. Eryüksel, ayrıca derneğin yasal olarak kabul edildiğini belirterek; "Bugüne kadar üye olmaktan çekinen bütün tutuklu ve hükümlü ailelerini derneğimize üye olmaya çağırıyoruz" dedi.

Eryüksel, ayrıca, üye ailelere yapılan baskılarla ilgili olarak en son örneğin 25 Ağustos gecesi ANAP Kadıköy ilçe merkezinin bombalanması olayı ile ortaya çıktığını ifade etti. Eryüksel şunları söyledi; "Yönetim kurulu üyemiz 44 yaşındaki 5 çocuklu Sultan Çevik, bombalama olayı ile ilgili olarak evinden alınıp birinci şubede 25 gün gözaltında tutuldu. Yarın benzeri bir olay olsa yine gözaltına alınacak" Sultan Çevik'de, Eryüksel'in anlattıklarını doğruladı ve kendisi dışında ayrıca Ayten Can ve Filiz Tarakçı'nın da gözaltına alındığını söyledi.

KURDISTAN PRESS'E ABONE OLMAK İÇİN
GILALA AB / Postgiri 2 65 33 - 0 • Stockholm
Nolu kontoya abone bedelini yatırarak yeterlidir

MAHKEMELER

BİR İDAM DAHA

Ege Ordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde karara bağlanan 11 sanıklı Denizli Dev-Yöl davasında 1 sanık ölüm, 6 sanık toplam 40 yıl 10 ay ağır hapis cezasına çarptırıldı. Aynı davada yargılanan 4 sanık da beraat etti.

Mahkeme Erdal ERTUĞRUL'u TCK'nın 146/1 maddesine göre idam cezasına çarptırıldığını açıkladı. Mahkeme heyeti diğer sanıklardan Ali Bilge'ye 13 yıl 4 ay, Zafer Ünal Dinçel'e 12 yıl 6 ay, Ferhan Demir Şentürk'e 5 yıl, Bedia Binnur Bilgiç, Ayşegül Şenay Koşkur ve Fatma Gülten Oğuz'a 3'er yıl 4'er ay ağır hapis cezası verdi. Mahkûmiyetlerine yeterli kanıt bulunamayan Zehra Yıldırım, Ali Yurdacan Ülgen, Akın Candan ile Aytekin Uğraşın beraatlerine karar verdi.

DEVLET MEMURLARINI YARIGLADI

1980 ve 1985 yıllarındaki genel nüfus sayımına ilişkin el kitaplarında "Kürtçe/yi uluslararası bir dil olarak göstermek suretiyle kürtçülük propagandası" yaptıkları öne sürülen, haklarında DGM'de dava açılan II Devlet İstatistik Enstitüsü görevlisinin 10'u beraat etti. Halen Suudi Arabistan'da bulunan ve duruşmalara katılmayıp avukatada göndermeyen Melek Düzgünes adındaki görevlinin yargılanmasına ise devam edilecek.

PKK ELAZIĞ GURUBU DAVASI

Diyarbakır Askeri Mahkemesinde görülmekte olan PKK Elazığ gurubu davasına devam edildi. 7 Ekim'de yapılan duruşmaya tutuklu 13 sanık katıldı. Duruşmada söz alan Daimi Gül: "8 yıldan beri cezaevinde tutuklu bulunuyorum. Tüberküloz hastasıyım ve böbreklerinden de rahatsızım. Tahliyemi talep ediyorum." dedi.

Mahkeme heyeti, aynı davada yargılanan Ali Hıdır Talim hakkında İçişleri Bakanlığı'na yazılan yazının cevabının beklendiğini belirterek duruşmayı başka bir güne erteledi.

TKP DİYARBAKIR DAVASI

7. Kolordu ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde 10 Ekim'de yapılan Diyarbakır TKP davasına tutuklu sanıklar, Aydın Ergun ve Salih Altınışkara katıldı. Mahkeme heyeti sanık A. Ergun'un 5 yıl 6 ay, S. Altınışkara'ya da 2 yıl hapis cezasına çarptırdı. Mahkeme, Salih Altınışkara'nın tutukluluk süresini gözönünde bulundurarak tahliyesine karar verdi.

5 YIL SONRA YAKALANDI

Diyarbakır 1 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde 5 yıl hapis cezasına çarptırılan Hüseyin Sönmez'in (30) yerini tesbit eden İstanbul Polisi, Sönmez'in Zeytinburnu'nda bir evde kaldığını ayrıca bir konfeksiyon atölyesinde işçi olarak çalıştığını tesbit ettikten sonra yakalamıştır.

THKP-C (Eylem Birliği) DAVA'SINDA İTİRAFÇILAR TAHLİYE OLDU

İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülen THKP-C Eylem Birliği davasının itiraflı sanıkları Necdet Atılğan, Mustafa Kemal İyison ve Tevfik Safaran 20'şer yıl, Levent Mayatürk ve Emil Yıldız 16'şar yıl 8'er ay ağır hapis cezasına çarptırıldılar. Mahkeme, davanın tutuklu sanıkları Necdet Atılğan, Emil Yıldız, Tevfik Safaran'ın tutuklu kaldıkları süreyi, İnfaz Yasası'nı ve delilleri etkileme ihtimallerinin bulunmadığını göz önüne alarak tahliyelerine karar verdi.

3 İDAM TALEBİ TBMM'DE

Devrimci Hareket'e bağlı 3 devrimcinin idam dosyaları için TBMM'ne gönderildi. Ahmet Çetin, Cafer Karabay ve Halil Altun adı devrimciler hakkındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin Başbakanlık tezkereleri Adalet Komisyonu'na gönderildi. Adalet Komisyonu 105'e ulaşan tezkereleri gündeme tutuyor.

KARİKATÜRCÜLER YARGILANIYOR

"Karikatürsever" TC Başbakanı Turgut Özal, Lj-mson Dergisi'nde çıkan karikatürlerden dolayı, dergi yöneticileri hakkında dava açtı. 15 Ekim günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada derginin 10 Temmuz tarihli sayısında çıkan 3 karikatür ile ilgili olarak, sorumlu Yazışmaları Müdürü Murat Kürüz, Güracan Özkan, Gani Müjde ve Şükrü Yavuz için 3 aydan 1,5 yıla kadar değişen hapis cezası isteniyor.

YUNANISTAN'DA ARA SEÇİMLER YAPILDI

Yunanistan'da yapılan ara seçimlerde, iktidar partisi PASOK, oy kaybına uğradı.

Seçime katılma oranında düşük olduğu ara seçimler, Papandreu'nun iç politikasına karşı bir eleştiri niteliği taşıyor. Dış politikada, özellikle Türkiye'ye karşı geliştirdiği politik tavrıyla Yunan halkının desteğini kazanabilen Papandreu, aynı becerikliliği iç politikada gösteremedi. Özellikle ekonomik sorunlar gittikçe ağırlaşmaya başladı. İçinde çeşitli siyasal eğilimlerin bulunduğu bir kitle partisi olan PASOK'un sağ oyların yükselmesi ve soldan gelen ısrarlı eleştiriler karşısında sarsıntı içine girmesi bekleniyor. PASOK'un sağ kanadından kopan

oylar, Yeni Demokrasi Partisi'ne, sol kanadından kopan oylar ise Komünist Partisi (KKE)'ne gitti.

13 Ekim günü yapılan seçimlerde toplam oyların %45'ini Yeni Demokrasi Partisi, %30'unu PASOK ve %15'inin KKE aldı.

Yunanistan'daki yerel seçim usullerine göre; Belediye Başkanlıklarının ilk turda kazanılmaması için, yarıdan fazlası oy almak gerekiyor. İlk turda sonuçlanmayan yerel seçimlerin ikinci turu 19 Ekim günü yapıldı. İkinci turdaki seçimde PASOK ile Komünistlerin işbirliği sonucu 305 Belediyeden 148'inin PASOK, 52'sini Komünistler aldı. Yeni Demokrasi Partisi ise 79 Belediye Başkanlığı kazandı.

Diyarbakır Cezaevinde Açlık

Diyarbakır ANK

- Askerî Cezaevine 1 aydır et verilmiyor
- Cezası kesinleşen hükümlüler sivil cezaevine gönderilmiyor
- Görüşler yeniden sınırlandırıldı
- Tutuklu ve hükümlüler "İstiklal Marşı",nı söylemeyeceklerine dair dilekçeyi cezaevi yetkililerine verdiler
- Cezaevi yönetimi bu talebi kabul etmezse, hapisane direnişe geçecek
- Aileler ve avukatlar ölmek üzere olan hasta mahkumlar için acil tıbbi yardım istiyor!

Yazısı 3.Sayfada

Türkiye İsveç Parlamento'sunda

Stockholm ANK

- Toplanma-Örgütlenme-Gösteri özgürlüğü yok!
- Basın Tehdit altında
- 113 kişi işkencede öldürülmüş
- 800'den fazla insan kayıp!
- 900'den fazla idam cezası!
- Türkiye'de 10 milyon Kürt yaşıyor, ama, Ecevit'in partisi de dahil - ki Sosyalist Enternasyonal'e üyedir- kimse Kürtlerin varlığını kabul etmiyor!
- Kürtler kültürlerini koruma ve geliştirme konusunda özgürlüğe kavuşmalıdırlar!
- Kürtler ekonomik ve toplumsal gelişmelerden yararlanmalıdırlar.

Yazısı 10. sayfada

Kızıltepe'de Komando Zulmü

Mardin ANK

- 27 Ekim'de Kızıltepe 1000 komando ve 200 zırhlı araçla sarılarak genel arama yapıldı
- 200'e yakın insan gözaltına alındı!
- PKK'nın Mardin Radar Üssü'ne karşı giriştiği saldırı olayı bahane edilerek, 27 Ekim'de Kızıltepe ilçesinde sokaka çıkma yasağı ilan edildi.1000 kadar özel eğitilmiş komando ve 200'e yakın zırhlı araçla kuşatılan Kızıltepe'de sokağa çıkma yasağı boyunca geniş aramalar yapıldı. Bu aramalarda 200'ün üzerinde insan gözaltına alındı.
- Mardin Radar üssü, PKK tarafından roketatarlarla tahrip edilmiş, Türkiye'nin Ortadoğu'ya yönelik dinleme ve gözetleme sistemi tahrip edilmişti.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

ISILALA

AJANSIA NUÇEYA KURD

THE KURDISH NEWS AGENCY

KURDISKA NYHETS BYRÅN

HEJMAR / SAYI 4 // 10 SERMAVEZ // KASIM 1986 // ISSN 0283-4898

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

Kes Nikare Me Ji Çiyayên Me Bike Û Tewa Bike !

Pêşmerge Gav Bi Gav Kurdistanê Rizgar Dike !

- Di nav meha Cotmehê (oktober) de, li nawçeyên Behdînan û Soran de, Pêşmergeyên Partî Demokratî Kurdîstana Iraq û Yekîtiya Niştîmanî Kurdîtan li gel hêzên CUD û rexistinên dîtir êrişên mezin birin ser dijmin.
- Li nawçe Mergesorê de, qereqolên Binamelayusif, Bêgova, Girêrêza, Axsipikê hatine kawil kirin.
- Êrişa li hember bajarê Dihokê de, qereqola perezgerê riya navnetewî Iraq-Tirkîye, navendiya polisê bajêr, bargehê parastina (muxaberrat) bajêr, gazînoya turîstîk hatin kawil kirin.
- Êrişa li hember bajarê Kerkûkê 4,5 seet berdewam kir. 18 çalakiyan de (operasyon) Pêşmerge % 70 xisaret gihandiye tesîsen petrolê.
- Li Dumalanê 20 qereqolên eskerî ketin destê Pêşmergeyan.
- Leşkerên Iraqê kom bi kom îltîhaqê nav hêzên Pêşmergeyan dikin.

Dûmahîk di rûpela 7'an de

HÜSEYİN SERTKAYA NASIL ÖLDÜRÜLDÜ ? KİM ÖLDÜRDÜ ?

- Türkiye'deki kayıplar listesine Hüseyin Sertkaya'da eklendi.
- Güvenlik kuvvetleri tarafından evinden sapsağlam alınan Hüseyin Sertkaya'nın cesedi birkaç gün sonra ailesine teslim edildi.
- Konuyla ilgili bir okuyucumuzun mektubu sayfa 2 de

Paris'te bir Kürt Kültür ve Bilim Kurumu

- 3.5 yıldan bu yana Paris'te faaliyetlerini sürdüren Kürt Eeñstitüsü bu gün 4 bin ciltlik kütüphanesi ve geniş bir ses arşivine sahip.
- Enstitü değişik dillerde yayın yapan iki periyodik dergi çıkarıyor. Yazısı orta sayfada

Dewleta Tirk Dagirker e

- Piştê destserdana 12 yê İlonê, cih û rewşa Tirkîyê li herême naveroka xwe ya nû wergirt. Dewleta Tirkîyê îro bûye tirseke tankêr û dagirker yê herî har.
- Dewleta Tirk, yekser bi fermana Amerîkayê parêzgeriya rejîma Seddam wergirtiye ser xwe, bi awayekî sistematîkî êrişê ser têkoşerên Kurdan dike.

Dûmahîk di rûpela 6 an de

DIYARBEKİR HAPİSHANESİNDE AÇLIK

Diyarbakir ANK

Tutuklu ve Hükümlülere bir aydır et verilmiyor
 Pislik, açlık ve gardiyan zulmunun ege- men olduğu hücreler gene tıka-basa dolu

Mahkum aileleri ve avukatlar yakınları- nın hayatından endişe ediyorlar
 Aile ve avukat görüşlerine yeni yasak- lar getirildi

Biriken paralar sahiplerine verilmiyor
 80'den fazla devrimcinin işkencede katledildiği hapisanede mahkumlar ölü- me terk edilmiş durumda

□ Son bir aydan beri Diyarbakir Askeri Ceza ve Tutukevinde et verilmediği ve mahkumların açlık tehdidi altında oldukları bildirildi.

Duruşmaları devam eden ve değişik davalara giren "sanıklar" bu durumu ısrarla açıkladılar ve gereken tedbirlerin alınmasını istedikler.

Son altı yıldan beri işkence uzmanları için bir laboratuvar gibi kullanılan Diyarbakir Askeri Ceza ve Tutukevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin hemen hemen tümü organik ve fiziksel rahatsızlıklar içinde bulunmaktadırlar.

İdare, hastaları ve sakatları ısrarla hastaneye göndermiyor. Zorunlu hallerde hastaneye gönderilenler ise, öylesine insanlık dışı davranışlarla karşılaşıyorlar ki, tekrar hapisaneye dönme isteminde bulunuyorlar.

80'den fazla devrimcinin işkencede öldürüldüğü Diyarbakir, halen Türk Devlet'i'nin anti-kürt politikasının merkezi uygulama alanı olarak ırkçı-şoven yöneticilerin ve seçme faşist militanların denetimi altında bulunuyor.

Son dönemlerde gene ısrarla "İstiklal Marşı" okutturulmaya başlandı. "İstiklal Marşı" okumamak için 36 ve 39. koğuşlar

idareye bir dilekçe verdiler. Bu taleplerinin kabul edilmemesi halinde genel bir direnişin başlaması bekleniyor. Bu da hapisanede baskı ve zulmün bir kat daha artırılması anlamına gelecektir.

Aileler ve avukatlar, Türkiye'de siyasi partilerin ve basın kopardığı "demokrasi" gürültüsü içinde, yarı ölü halde hayatlarını sürdürmeye çalışan tutuklu ve hükümlülerin unutulduğunu belirtiyorlar.

36. koğuş hücredir. Tahliye olanların anlattığı kadarıyla, hücreler anlatılmayacak kadar vahşi ve barbar birer ölüm yeridir. Aynı hapisanede kalan siyasi tutukluların 2 yıl hatta daha fazla süreyle birbirlerini görmedikleri ise bir gerçektir.

Hücrelerde dünya ile ilişkisi kesilen mahkûmlar, pislik ve açlığa terk edilmekte ve gardiyanların sınır tanımaz zulmüne uğramaktadırlar.

İsimleri açıklamadan ANK muhabirine açıklamalar yapan mahkum aileleri Diyarbakir hapisanesinin durumunun uluslararası kamuoyuna iletilmesini ve ölüme terk edilen yakınlarının kurtarılması için sonuç alıcı kampanyaların sürdürülmesini istedikler.

Türk devletinin işkence uzmanları için kobay olarak kullanılan Diyarbakir mahkumlarından bir bölümü 81'deki bir duruşmada

10 KASIM

Kürdistan Press'in 3. sayısının piyasaya çıkmasından hemen sonra İsveç Basınına nereden sızdırıldığı belli olmayan bir haber yansıdı.

Bilindiği gibi, Kürdistan Press'in üçüncü sayısında, J. Svensson, CIA ile ilişkilerinden ötürü Türk Milli İstihbarat Teşkilatı MIT'in Palme cinayetine bulaşabileceğini belirtiyor, CIA'nin ise Palme'yi katletmek için yeterli nedenlere sahip olduğunu açıklıyordu.

İsveç Basınına sızan ya da sızdırılan haber de ise, durup dururken Palme'yi fanatik bir Kürt grubunun öldürebileceği iddia ediliyordu.

Kuşku yok ki bu bir tesadüf değildi. Bir takım güçler, inatla ve ısrarla Palme cinayetini Kürtlerin sırtına yıkmak istiyor. Bir kısım basın buna hizmet ediyor. Kamuoyu oluşturuyor.

Öte yandan Güney Kürdistan'da (Irak) özellikle bu yılın ilk aylarından bu yana Kürt gerillaları adım adım ilerliyor. Kürdistan, BAAS işgalcilerinden adım adım kurtarılıyor...

Saddam rejimi sarsılmış.. Muhalefet güçlerinin demokratik bir koalisyonu gündemde.. Özerk bir Kürdistan gündemde.

Türkiye Kürdistan'ında ise deneyli politik güçlerin kararlıca sürdürdüğü anti-sömürgeci siyasal muhalefet içeride ve dışarda hızla boyutlanıyor.. Bütün bunlar Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin yerinden sökülüp atılması mümkün olmayan ciddi bir güç haline geldiğini gösteriyor..

Bunlardan çıkarılacak sonuç açıktır. Birileri, ısrarla Kürt halkının var olma hakkını yok etme savaşındalar. Bu savaş kirlî ve kanlı bir savaştır. Başarı şansı yoktur. Kürtlerin var olma hakkını ortadan kaldırmaya kimsenin güç yetiremeyeceği açıktır.

Buna bağlı olarak, Palme cinayeti'nin peşini bırakmayacağız. Bu cinayetin ardından bir "Kürt" çıkarılmış olsa bile, bunun hiçbir değeri ve önemi olmayacaktır.

Palme cinayeti'nde bir ulus suçlanıyor.

Bir ulus katil ilan edilmeye çalışılıyor. Buysa, bir insanlık suçudur.

ERHAN ZAW

10 SERMAVEZ

Piştî belavbûna jîmarê seyemî ya Kurdistan Press, nûçeyek di hinek rojnameyên Swêdî de hate belavkirin. Lê kes nîzane ku ev nûçe ji ku derê hatiye girtin.

Weku tê zanîn Kurdistan Press hevpeyvînek digel endamê parlemena Swêdî J. Svensson kiri bû. J. Svensson dabu xuya kirin ku ne dîre ku destê MIT a Tirkî di kuştina Palme da hebe nema- ze pêwendîya MIT û CIA bi hev re xurt e. Gelek sebeb hebûn ji ku CIA bixwe ji Palme bikuje.

Rojnameyên Swêdî nivîsîn ku "ne dîre e Palme bi destê grupe- kî fanatikî Kurdî hatibe kuştin." Tevî ku ji vî gotinê re tu esas tî- ne bû. Bê şik belavkirina vî nûçeya ha ne bê sebeb bû hin hez, bi her awayî, dixwazin kuştina Palme têxin sukra Kurdan. Hin rojnameyên Swêdî bi vî karê han dixwazin awira gelemperî pêk bînin.

Di hêla din da, Pêşmergeyên Kurd li Kurdistanê Iraqê, ji dest- pêka salê da gav bi gav pêşve diçin. Kurdistan ji dagirkerên BE- ES iya gav bi gav tê rizgarkirin. Wek tê zanîn, rejîma Seddam riziyaye. Nîrên Iraqê ji bo duristkirina koalîsyonekî demokratî pîk hatîye. Doza wergirtina otonomî ya Kurdistanê Iraqê ji nê- zîktir dibe.

Têkoşîna hêzên siyasî Kurdên yê xwedî tecrûbe li Kurdistanê Tirkîyê diji kolonyalîzm li hîndir li derî welêt geştir dibe...

Ev tişt ji dide xuyakirin ku, têkoşîna rizgariya netewî ya Kur- dîstanê bûye hêzeke xurt, ku ne mimkûne bête perçiqandin.

Ji van tiştan netîceyeke zelal tê ber çava: di hêlekî da miletê Kurd yê ku têkoşîneke xurt û dijwar ji bo parastina heyîna xwe dike, di hêla din da hin hêzên din ji dixebitin ku vî têkoşînê bi her awayî biperçiqînin. Ev şerê ha, şerekî qirê û xwiniye. Ser- ketina van hêzan ne mimkûn e, ev yeka ha derî teqeta her kesekî ye.

Ji bo vî yekê em dev ji pîrsa kuştina Palme bernadin. Eger ew têkeve sukra Kurdekî ji ev qet ne pîrseke giring e, em disa ji dev ji vî pîrsê bernadin.

Di kuştina Palme da xebat û daxwaza hinekan ewe ku miletê Kurd wek miletekî qatîl bidin xuyakirin.

Ev karê ha derheqê mirovatîyê de gunehkî gelek mezin e.

Olof PALME Cinayetinde Yeni İzler

□ Kürdistan Press'in İsveç'te piyasaya verilmesinden bir gün sonra, İsveç basınında gene Kürtleri suçlayıcı beyanlara yer verildi.

□ Kürdistan Press, bir İsveçli parlamenterin bilgilerine dayanarak "Palme cinayetinde Türk

Milli İstihbarat Teşkilatı MIT'in de olabileceğini yazmıştı.

□ İsveç basınına kimin tarafından sızdırıldığı belli olmayan beyanlarda ise, cinayetin "fanatik bir Kürt grubu tarafından" işlenmiş olabileceği iddia ediliyordu..

Kürdistan Press'in 3. sayısında yayınlanan röportajında İsveçli parlamenter J. SVENSSON'un "...Palme cinayetinde Türk İstihbarat Teşkilatının da parmağı olabilir..." açıklamasını yapması üzerine İsveç basını, "Palme cinayetine fanatik bir Kürt grubunun karıştığı" iddiasını ortaya attı.

Tekrar gündemleşen konu hakkında İsveç Radyosundan bir muhabir, ANK temsilcisi ile görüşti. İsveç Radyosunun ANK temsilcisi ile yaptığı görüşme, 31.10.1986 günü "Stockholm Nytt" programının ana haber bültenlerinde yayınlandı.

Stockholm Nytt, Kürdistan Press'in yayını ile ilgili olarak ayrıca, parlamenter J.Svensson'a da yeniden sorular yöneltti.

Aşağıda, "Stockholm Nytt" te yayınlanan ANK temsilcisinin görüşlerini ve aynı radyonun parlamenter J.SVENSSON ile yaptığı konuyla ilgili görüşmenin tam metnini İsveççeden türkçeye çevirerek okuyucularımıza sunuyoruz:

• Olof PALME'nin öldürülme olayı: İsveç polisinin Olof Palme'yi aşırı bir Kürt örgütünün öldürüleceği teorisindeki çalışmaları, Stockholm'de bulunan Kürtler arasında büyük bir endişe yarattı. Stockholm'de bulunan Kürt temsilcileri; Stockholm Nytt'e, "Bizi büyük bir komploya maruz bırakmaya çalışıyorlar..." dediler.

"... Bazı güçler kürtleri karalamaya, suçlamaya çalışıyorlar. Türk İstihbarat Teşkilatı kürtleri suçlamak için herşeyi yapıyor. İsveç basını da buna alet oluyor. Bir halk nasıl suçlanabilir? Kürtlerin Olof Palme'yi öldürebileceğini nasıl cesaret edip söyleyebilirler? Böyle bir iddiayı nasıl savunabilirler? Bir halkı nasıl suçlayabiliyorlar? Olof Palme'yi herhangi bir insan, bir Kürt, bir Türk, bir Amerikalı, bir Alman öldürmüştür. Fakat bir halkı katil ilan etmek büyük bir yanlışlıktır. Biz böyle bir olayı kesinlikle kabul etmiyoruz. Ve Kürt halkına yapılan suçlamaları hiçbir zaman unutmayaacağız..."

Stockholm'daki kürtler endişe içinde yaşıyorlar. Bizim görüşüğümüz kürtler, kendilerinin "psikolojik" baskı ve tehdit altında olduklarını söylediler. Türk basını da Olof Palme'nin katilinin kürtler olduğunu işaret ediyor. Ve bu konuda sol örgütler arasında bulunan PKK'yı sorumlu tutuyorlar. Özellikle PKK örgütü geçen yıl kendi üyelerini öldürmesiyle dikkatleri üzerine çekmişti. Polis sözcüsü Leif Halberg PKK'nın Olof Palme'yi öldürecekleri hakkında hiçbir açıklama

bulunmuyor. Leif Halberg'e göre; "Bu iddiaların hepsi birer spekülasyondan ibarettir...polis bu konuda basına vereceği hiçbir bilgi yoktur."

ANK ise; "Kürtleri savunabilecek resmi kurumlarının olmayışından dolayı, kürtler günah keçisi olarak gösterilmeye çalışılıyor..." demektedir. ANK temsilcileri Olof Palme cinayetinin bir gün önce çözülmesini istiyorlar. "Kürtler suçlama kampanyaları altında yaşamak istemiyor." Stockholm'daki kürtler, kendilerinin bir komploya maruz bırakıldıklarını söylüyorlar. Kendisiyle görüşüğümüz bir kürt temsilcisi olay hakkında şunları söyledi; "Biz bu suçlamaların MIT tarafından organize edildiğini ve MIT'in provakasyonu olduğuna inanıyoruz. MIT yurtdışında bulunan kürtleri susturmaya çalışıyor. MIT'in amacı dünya ilericileri kamuoyuna kürtleri kötü tanıtmaktır."

Röportajı hazırlayan: Willi BORG

J. Svensson Görüşlerinde Israr Etti

□ Aynı radyonun Parlamenter J. SVENSSON ile yaptığı görüşmenin metni:

Bu sabah "Stockholm Nytt" de kendileriyle görüşüğümüz kürtlerin Palme cinayeti hakkındaki endişelerini belirttikten sonra, Palme cinayeti hakkında kendisiyle görüşüğümüz VPK (Sol Parti Komünistler) milletvekili Jörn SVENSSON konu hakkında şöyle dedi;

"Türk İstihbarat Teşkilatı çok bilinçli olarak kürtlerin O. Palme'yi öldürdüklerini yayınlamaya çalışıyor...Kürtler bir komploya maruz bırakılmışlardır. MIT kasıtlı olarak kürtleri suçluyor. MIT'in kürtlerle ilgili suçlamalarda kesinlikle parmağı vardır. Çünkü, Olof Palme'nin ölümünün hemen ardından askeri cuntanın güdümündeki basın kürtleri ve özellikle PKK'yı katil ilan etti. Türk basınının bu iddiası İsveç'teki bazı yayınlar tarafından çok kötü ve adeta Kürt düşmanlığına yol açabilecek bir şekilde yayınlanmıştır..."

SVENSSON, Türk gizli polislerinin olayla ilişkisi üzerine de şunları söyledi: "Genel-De Batı Avrupa istihbarat örgütleri ve özellikle Akdeniz ülkelerinin istihbarat örgütleri Amerika istihbarat örgütü CIA'nın güdümündedirler. Ve bunlar bazı önemli politik konularda dünya kamuoyuna kötü infomasyon yaymaya çalışıyorlar. Palme olayında da bunu yapmışlardır."

MIT Di Kuştına Olof PALME De

Parlamentera VPK Jörn Svensson u Nuçevana ANK

Ev hevpeyvîn di hejmarê sêyemîn de, bi zimanê tirkî hatîye weşandin. Roja ku rojnâmeya me li çapê bû, ANK li gel J.SVENSSON hevpeyvînek çêkiribû. Ji ber kêmbûna wextê, me nedikaribû di hejmarê sêyemîn de kurdiya wê ji bidin. Em di vê hejmarê de hevpeyvîne bi kurdi ji pêşkêşî xwendavanên xwe dikin.

□ Di kuştina Olof Palme da, di bingeha teza beşdarbûyîna dewleta Tirk de çi heye? Yanî sedemên ku dewleta Tirk seferberê vî tiştî kir, çi ne?

□ SVENSSON; Grûbek dewlet hene, ku ev dewlet bi nêzîktiya xwe ya Amerîkayê tîn nasîn. Bê şik rexistinên polisên dizî yên welatan, nêzîktirê Amerîkayê ne. Ji ber zaf nêzîktiya xwe ya bi Amerîkayê, yekser (dîrek) pêwendîya rêxistina polisên dizî ya Tirk, bi vê kuştinê re dibe ku hebe. Di nav wan de, bi tevî Tirkiye, yên dinê ku yekser xwedî pêwendîya CIA'ye ne, mirov dikare ew rexistina polisên dizî yên Afrikayê Başûr, Şîli û Îsraîlê jî bijmere.

Olof Palme di politîka navnetewî de, maf û interesteya hindêk welat û milletên çûr be çûr, di destê xwe de digirt û xwedî însiyatîv bû. Ji ber vî pozîsyona wî, dibû ku hinek dijber nesaxiya wî bixwazibin. Di nav wan dijberên wî yên ku min jimart, mirov nikare MIT'ê jî wan cihê bigre. MIT jî wan yên dinê zêde paqjîr û "bi bawerîr" nîne.

Kar û barên polisên dizî, di biştî wisa ye. Ev rexistinên polis yên dizî di karê xwe de alîkarî û tevkariya hevdu dikin. Ev jî ber vê sedemê ye; Kî dikare karê ku te xwestin bi awayekî ewletî (emîn) bi cih bîne. Di wan karan de, qaideyek wisa nîne ku rexistina polisên dizî ya welatê xwe tenê di bûyerê de yekser bi kar binin. Ev tevkariyeye cihê reng û bi dor e. Her mîna ku di pêwendîya infomasyonê (malûmat) de, ji îmkaniyeta hevdu îstîfade dikin. Ev di casustiya (îspîyon) Rojavayî de tişteke pir tebîî ye. Di nav rexistinên polisên dizî de, Şef-Ajanek heye, ku ew di bin fermandariya CIA'yê de dizî kar dikin. Ev rewşê, ku hertîm Amerîkayê di hemû pîrs û pîrsgirikan de, xwedî fermandariyeye xurt dike. Di rastiyê de evana tiştên ku mirov nûha pê dizane nînin, bê şik ev tiştên kevn in.

Ji ber wan hemû sedeman mirov dikare bibêje, ku rexistina polisên dizî ya Tirkiye MIT, di kuştina O. Palme de yekser xwedî peyv û kirin e. Mirov dikare bi vê tiştê bawer bike.

□ Wekî ku hûn jî dizanin, dewleta Tirk, he-man piştî kuştinê bi wesîyeta dezgayê ragi

yandinê xwe kurdan gunehbar kir. Yekser bi gunehbarkirina PKK'yê ve kurdan gunehbar dikir; Gelo li gor we berê kuştinê, plana kuştinê hatibû çêkirin? Û ji bo pêkîna wê kar û bar hebû an na?

□ Wek ku hûn dibêjin mimkîna bibe. Lewra ew gunehbarkirina ku yekser li ser kurdan hat kirin, li ser PKK û li ser hêzên rizgarvanên netewî yên kurdên dinê jî hat kirin. Armanca wan, tenê lewîtanî û ji çavxistina tekoşîna rizgariya netewî ya kurd bû. Pêşiya hemûyan hilbijartina wan ya PKK ê, ji ber hinek sedemên hêsan dihat. Lêbelê, bi giştî dixwastin tekoşîna rizgariya netewîya gelê kurd jî çavde bixin, gunehbar bikin û derbeke giran li vê tekoşinê bixin.

Dewleta Tirk ji bo gunehbarkirina tekoşîna gelê kurd û ji bo pêwendiyên ku berê hindêk bi polisê dizî ya Swêdê re hebû, dixwest xurt bike. Ji bo vê yekê gelek enerjî serf kir. Ji bo dewleta Tirk ev kuştin keyseke zaf baş û mezin bû.

Li hêla dinê jî gunehbarkirinê, ji bo derb lêxistina kes û hêzên tekoşerên kurdên li welatên Ewropa xwedî statuya multeciya (penehende) politik in, dewleta Tirk dixwest ev statuya wan xêra bike û astengê li ber xebata wan şebîke.

□ Bi wan herdu pîrsên me ve girêdayî, pîrseke me yê dinê jî heye; Gelo ev kuştin ne ji ber sedema ku Swêd, statuya politik mirovên şoreşgerên netewîya Kurdistanê dide, multeciya (penehende) politik qebuldike, ji bo vê yekê dewleta Tirk Olof Palme ne kuştibe?

□ Ev jî dikare di nav alternatîfên dinê de cih bigre. Dewleta Tirk li dij rexistinên kurdan şerêkî eşkere vekirîye. Ber em jî bo vê yekê nîmûneyek berçavî bidin; Dema ku Swêd daxwaziya îltîca ya kurdên politik wedigerine baş dixuye ku hikûmeta Swêd, bi ser rîya polisê dizî ya Swêdî, SAPO ve agahdariyên çewt û derew jî polisê dizî ya Tirkiye-MIT'ê werdigre. Hikûmeta Swêd li gor wan agahdariyên çewt biryar distîne û wan jî Swêdê derdixe. MIT'ê Tirkiye carna ew agahdariyên çewt û derew bi rîya polisê dizî yê Almanya Rojava digihîne SAPO'yê. Ev jî nişan dide ku hikûmeta Swêd dema ku derhaq multeciyan politik biryar digre bi teyavî aza nîne.

Piştî kuştina Olof Palme, gunehbarkirina kurdan tesîrekî ne baş li awîra gelempêrî ya Swêd kir. Ev jî bo multeciyan kurd rewşekî nebaş pêkânî. Herwuha daxwaza dewleta Tirk jî ev bû.

KÜRT AKADEMİSİ

□ Bir süreden beri devam eden Kürt Akademisi kurma çalışmaları geçtiğimiz günlerde yeni bir boyut daha kazandı.

□ Almanya'nın Kassel kentinde yapılan bir toplantıda kuruluşu tamamlanan Akademi, toplantıya katılan Kürtlere tanıtıldı.

□ Kürt Doktorları Birliği'nin, bir vakıf oluşturarak, vakfın himayesinde bir Kürt Akademisi kurma girişimleri ise henüz sonuçlanmadı.

□ Kassel toplantısında kuruluşunun tamamlandığı bildirilen Kürt Akademisine 7 kişilik bir bilim komitesi seçildi.

Ekrem ROJHAT bildiriyor
Kassel • Almanya ANK

Kassel toplantısında Akademiye bir bilim kurulu seçildi

• 1986'nın ilk aylarında DR. Kazım TAŞ imzalı bir çağrı mektubu ile Almanca bir tüzük bazı Kürt yazar ve araştırmacılarına gönderildi. Çağrıda, Kürt doktorlarının oluşturacakları bir vakfın himayesinde bir Kürt Akademisi kurulması tasarlandığı ve konu ile ilgilenen yazar ve araştırmacıların Düsseldorf yakınlarındaki Rattlingen'de yapılacak toplantıya katılmaları isteniyordu.

• Söz konusu toplantıya 20 kadar Kürt katıldı. Bu toplantıya katılan bir grup Kürt aydını ise, Kürt Akademisi'nin kurulduğunu belirterek, iki çalışmayı birleştirmenin gerekli olduğunu belirttiler. Kuruluşu, İ. Aksoy, H.Reşo, K.Fuat, Dr.Ahmet, bir Alman prof. ve Aleksandr isimli kişilerin gerçekleştirdikleri de açıklanmıştır.

• Toplantı bir sonuç alınmadan dağıldı.

• Kassel toplantısı, yukarıda sözü edilen grubun girişimi ile yapıldı. ANK muhabiri toplantıyı izleyerek toplantıya katılanlarla ve toplantıyı düzenleyenlerin, akademi sorunu üzerine görüşlerini aldı.

• Kürdistan Press yayın pratiği içinde bunları okuyucularına vermeye çalışacak.

• Bu sayıda, kurucu üyelerden Hemreş Reşo ve Kemal Fuad ile yapılan bir röportajın türkçe çevirisini sunuyoruz.

□ Seçilen Komitenin tam adını ve seçilen kişilerin isimlerini lütfeder misiniz?

□ □ Sana yazayım, "Encumanî Zanistî Akademi Kurd", seçilen 7 kişi ise şunlardır; Hemreş Reşo, Dr. İsmet Şerif Vanlı, Kemal Fuad, Dr.Fuad Hüseyin, Dr. Şefiğ Qazzaz, Feriyyad Fazil Omar, Prof. İngwerson.

□ Akademiyin kuruluşu ve ön çalışmaları hakkında kısa bilgi ver misiniz?

□ □ 5-6 yıl önce böyle bir düşünceye varmıştık. Kürt halkı kendini bilmeli ve herşeyden önce kendisini tanımalıdır. Kürt Akademiyinin oluşturulması düşüncesi eskidir. Kuruluş toplantısından önce 3-4 toplantı yapıldı. Düsseldorf şehrinde bir kaç toplantı, İsveç, Londra gibi şehir ve illerde toplantılar yapıldı.

Ayrıca Kassel şehrinde yeni bir toplantı yapılmıştı. Esas kuruluş toplantısı 23 Şubat 1986'da Düsseldorf yakınlarındaki Rattlingen kentinde yapıldı ve 23.5.1986 tarihinde ise Akademi resmîleşti.

□ Bu toplantının gündemi hakkında vereceğiniz bilgiler neler olabilir?

□ □ Toplantının gündemi şudur: bilim adamlarını ve araştırmacıları bir araya getirmek, Kürt Akademisi'nin için kurulduğunu tanıtmaktır.

Tüz ve programımızı bir çok insana gönderdik. Bunu kabul edenler ve olumlu bulanlar burada bulunmaktadırlar.

□ Kürt Akademisi'nin önüne koyduğunuz faaliyet ve program nedir?

□ □ İlk iş olarak Yönetim Kurulu'nun (Komita Zanistî) oluşturulmasıdır. Bu komite çok önemlidir. Gelecek toplantıya kadar önümüzde bir dizi iş koyduk. Bunlar;

1-Akademi adına bir yayın çıkarılması

2-Bu toplantıda söylenen ve yapılanların bir dükümantasyonunun hazırlanması

3-Kürt Akademisi ile diğer ülke akademileri arasında ilişkinin kurulması

4-Bu güne kadar Kürt Akademisi'ni tanımayanlara Akademiyi tanıtmak ve Akademiyin çalışmalarını içine çekmek.

□ Kürt Akademisi'nin Kürdistan mücadelesi açısından yeri nedir?

□ □ Düşüncemize göre; Kürt Akademisi'nin Kürdistan mücadelesi açısından yeri önemli ve ileridir. Bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmalarını ileri götürmek Akademiyin temel görevlerindenidir. Kürt halkının bu tür çalışmalarına kesin bir ihtiyacı vardır. Kürt Akademisi herhangi bir örgüt veya ideolojinin çizgisinde değildir, bu nedenle tüm Kürt araştırmacılarının Kürt Akademisi içinde bir araya gelme imkanları vardır.

□ Bildiğiniz gibi, Paris'te ve Bonn'da Kürt İnstitüleri var. Neden bir Kürt Akademisi kurma gereği duyduunuz?

□ □ Bu soruyu sormakla çok iyi ettiniz. Bir çok kısme Kürt İnstitüsü ile Kürt Akademisi

arasında bir çelişkinin, bir karşıtlığın olduğu düşüncesinde. Bu doğru değil. Biz tüm güçlerle birlikte kürt halkı için çalışma yapmayı önümüze koymuşuz.

Belirtmek isterim ki, Kürt akademisi ile Kürt İnstitüsü'nün program ve tüzüklerinde farklılıklar vardır. Çalışma ve görev alanları farklıdır. Bilinçlendirme, araştırma çalışmaları dışında, başka çalışmalar bizim işimiz olmaz.

□ Kürdistan Press'den istekleriniz / söyleyecekleriniz nelerdir?

□ □ Kürdistan Press'i kalpten kutlarız. Umut ederiz ki, Kürdistan Press amaçları içerisinde faaliyetlerini sürdürsün. Kürdistan Press Kürt halkının sesini ülke dışına ulaştırabilsin, demokratik bir temelde Kürdistan'ın bağımsızlığı için çalışmalar yapısın. Kutlarız..

□ Kürdistan Press'e desteğimizi iletiniz.

Arzumuz Kürdistan Press'in yayıncıları Kürt Akademisini desteklemesidir. Ayrıca gayet iyi biliyoruz ki Kürdistan Press'de çalışan arkadaşlar, bilen, araştıran, yetkin insanlardır. Onlar da bu çalışmalar içinde yer almalıdırlar.

Kürdistan Press okuyucularına bir çağrı yaparak, K. Akademisini desteklemesini istemelidir.

İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu Mülteci Seksiyonu oluşturdu

□ İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu. Federasyon Lokalinde her Pazartesi ve Salı günleri saat 14-17 arasında ihtiyaç duyanlara hizmet verecek bir mülteci seksiyonu oluşturdu.

□ Seksiyonu Kürt mültecilerin oturma ve çalışma izinleri, barınma, sağlık, dil öğrenme ve tercümanlık gibi sorunlarda görev yapacak.

□ Federasyonu ayrıca Kürt dili üzerine 5 hafta sürecek bir dizi seminer düzenledi. İlgili izlenen ilk seminere 40 civarında dinleyici katıldı.

GECİKMİŞ BİR GÖREV

Ruşen ARSLAN

□ Kürdistan Press'in çıkışı, beni 1970 yılına götürdü. 1970 yılında da benzeri bir atılım vardı. Kürdistan'daki solcu aydınlar ile yurtsever-demokrat diyebileceğimiz güçler ortaklaşa bir matbaa kurmak ve günlük bir gazete çıkarmak için bir araya gelmişlerdi.

Girişimin öncülüğünü Türkiye İşçi Partisi içindeki "Doğulu Sosyalistler" grubu ile Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi yapıyordu. sonuçta "Doğu Matbaacılık ve Gazetecilik Anonim Şirketi" altında bir şirket de kurulmuştu.

"Şirket", Kürdistan'ın sorunları ile ilgili kitapları basacak ve bir de günlük günlük büyük bir gazete çıkaracaktı. Girişimi aynı şekilde Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) da destekliyordu ve içindeydi.

Girişim epeyce destek görmüş ve sevinçle karşılanmıştı. Özellikle Kürdistan'daki solcu aydınlarla yurtsever güçlerin ortak hareket edışı, gazete ve matbaa olayını kitleleştiirmişti.

"Şirketin" kuruluşundan az bir zaman sonra 12 Mart askeri müdahalesi olmuş, ardından Kürdistan'daki yurtsever ve devrimci kadrolara yönelik toplu tutuklama ve yargulamalar yapılmıştı. DDKO'lar kapatılmış, tutuklamadan kurtulanlar ise dışarı kaçmışlardı.

12 Mart, girişimin yarıda kalmasına neden olmuştu. Mahkûmiyetler, ölümler, kaçmalar işe öncülük eden kadroların dağılmasına neden olmuş, yetkili kurul "şirketin" feshine karar vermişti.

Doğu Matbaacılık ve Gazetecilik A. Ş. Kuzey Kürdistan'da, devrimcilerle yurtsever-demokrat güçlerin son kez bir araya gelebildikleri bir eylem olmuştu.

Doğu Matbaacılık ve Gazetecilik amacını gerçekleştirebilir miydi? Buna o günkü şartlarda olumlu cevap vermek zor. Ancak girişimin arkasındaki düşünce önemliydi. Böyle bir işe ihtiyaç vardı. Bu ihtiyaç devamlı gündemde kaldığı içindir ki, 16 yıl sonra değişik nitelik ve biçimde (ANK) Ajansa Nuçeya Kurd ve Kürdistan Press doğdu.

Bir ulusal kurtuluş mücadelesi, yalnız askeri örgütlenmesi ve eylemleri ile başarıya ulaşamaz. Özellikle dünya kamuoyunun desteğini sağlayabilmek, haklılığımızı dünyaya duyurabilmek için, geniş

bir informatif örgütlenmeye, yine yoğun bir diplomasiye ihtiyaç vardır.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi uzun bir sürece dayanır. Güçlü bir askeri örgütlenmesi de vardır. Bugün 40 bin Pêşmerge sömürgeci devletlerle fiilen savaşmaktadır. Milisleriyle birlikte silahlı güç 200 bine varmaktadır. Buna rağmen mücadele, henüz amacına ulaşmamıştır.

Şüphesiz ulusal kurtuluş mücadelesinin başarıya ulaşmaması oluşunun birçok nedeni vardır. Böyle kısa bir yazı içinde bunları tartışmak olanaksız. Ama, kabul etmek gerekiyor ki, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, sesini dünyaya duyurabilecek mekanizmaları henüz oluşturulmuş değildir.

ANK ve Kürdistan Press. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesindeki bu boşluğu gücü oranında doldurmayı amaçlamış mütevazı, gerekli ve etkili bir atılımdır. Başarıya ulaşması zorunludur. Ajans ve Gazete başarılı olduğu sürece, Kürdistan devrimi de sesini duyurmuş olacaktır.

Başarıda ise ikili bir görev vardır. Bu görevlerden birisi **Kürdistan Press'** i çıkarana düşmektedir. Bunu Seyit HEVAL gazetesinin 3. sayısındaki yazısıyla çok iyi belirlemiştir. Seyit HEVAL "Herşeyden önce, böylesi bir yayın organı belirli bir perspektif taşısa da, bir siyasi eğilimin sesi olmamalıdır. Başındaki insanlar bir siyasi görüş taşısa da -ki mutlaka öyledir- bu böyle olmamalıdır." diyor. Buna eklenecek bir şey yok. Tamamına öyle de olmalıdır.

Ancak, bir de Kürdistan Devrimi için mücadele eden güçlerin görevi vardır: **Kürdistan Devrimi'nin sesi olmaya devam ettiği müddetçe Kürt Haber Ajansı (ANK) ile Kürdistan Press'i desteklemek**, onları devrimin kalıcı bir kurumu haline getirmektir. ANK ve Kürdistan Press'in omuzundaki yük ağır, görevi zorludur. Kürdistan Press bu yükü omuzlamaya çalışacaktır. Ancak Kürdistan Press'in de Kürdistan'daki anti -sömürgeci güçlerden, Kürdistan devriminin dostlarından fiili olarak destek beklemeye hakkı olsa gerek...

KOMAL basım yayım dağıtım

KOMAL Yayınevi Uluslararası Kitap Fuarında

Frankfurt ANK

□ 1-6 Ekim 1986'da Frankfurt'ta düzenlenen, Yaklaşık 80 ülkeden 6500 yayınevinin katıldığı 38. Uluslararası Kitap Fuarı'na, bu yıl ilk defa KOMAL Yayınevi de katıldı.

Alman CON yayınevi ile ortak sergi açan KOMAL Yayınevi'nin sergisi fuara katılan Almanlar tarafından ilgiyle karşılandı. Dağıtılan bir bildiri de KOMAL Yayınevi'nin kuruluşu ve geçirdiği süreç anlatıldı. Sergiyi ziyaret edenlere geniş düzeyde bilgi verildi.

Serginin açılması ve Kürt Yayınevi olarak KOMAL Yayınevi'nin fuara katılması,

Kürdistan'daki mücadelenin yansıtılması ve Kürt ulusu üzerindeki baskı ve soykırım girişimlerinin teşhiri açısından yararlı oldu.

Fuara KOMAL Yayınevi'nin yanı sıra çocuk kitapları bölümünde İsveç'in Stockholm kentinde faaliyet gösteren "Kurdiska Kulturförlaget" te katıldı.

□ KOMAL yayınevi, 1974'de Ankara'da kurulmuş ve 23 kitap yayınlamıştır. Kitapların tümü yasaklanarak toplatılmış ve haklarındaki çeşitli davalar açılmıştır. Halen KOMAL'ın sahiplerinden Recep Maraşlı Diyarbakir'de, Zülkiyf Günay ise İstanbul'da yargılanmaktadır. Aynı zamanda KOMAL'ın genel yayın yönetmeni olan Recep Maraşlı 33 yılı Yarğutay'da onaylanan 36 yıllık cezaya çarptırılmıştır. Zülkiyf Günay ise 84 kişilik RIZGARİ davasında yargılanmaktadır.

□ KOMAL'ın Ankara dışında, İstanbul, İzmir, Bursa, Diyarbakir, Adana, Bitlis ve VAN illerinde dağıtım büroları bulunmaktadır. 1978-79 döneminde ani baskınlarla bütün bürolar kapatıldı, arşiv ve kitaplarına el konuldu.

Kes Nikare Me Ji Çiyayên Me Bike Û Tewa Bike !

Pêşmerge Gav Bi Gav Kurdistanê Rizgar Dike..

PDK-I

□Li gor daxuyaniya Partî Demokratê Kurdîstana Iraqê:
—Di 20'ê Cotmehê (Oktober) de, Pêşmerge li herêma Mergesorê êrişek bir ser qereqola (rabia) dijmin. Di vê êrişê de Pêşmergeyan qereqola BinaMelayusif kawil kirin û ji tabûra ceşan 3 kes kuştin, 5 jî birindar kirin û 8 kes jî dil girtin. Bi wan re jî 8 heb kalaşnikof, gelek gulle û hebek jî "cula" bêtel (telsiz) û hebek jî RBG ket destê Pêşmergeyan.
—Evara 22.10.86 an de pêşmerge û partizanên li van baregehên leşkerî (ûs) xistin:
a/Alaya Bêgova yê bi teqwiye
b/Qereqolê Girêrêza û Axsipikê. Di vî şerê de, pêşmerge gelek xani û wesitêyên dijmin kawil kiriyê û gelek eskerên dijmin kuştîye.
—Di sibeha 22 yê Cotmehê de, pêşmerge û partizan li nêzikê gündê Bêbas û Ezehe, êrişek bir ser navendiya mufrezeya istixbaratê. Şer heta nîvro seet 12'yê ajot û dijmin dev ji qada şer berda û reviya.
—Di şeva 21-22 ya Cotmehê de hêzên PDK-I ketin nav bajarê Dihokê û baregehên leşkerî yê giring kawil kirin. Di vî êrişê de, qereqola li ser rîya Tîrkiye-Iraqê, navendiya polisê bajêr, gazînoyêke turîstîk û navendiya parastîne (istixbarat) hat kawil kirin. Gelek eskerên dijmin û polis hatin kuştin û xani yên resmî û wesitêyên eskerî hate kawil kirin.

YNK

□Li gor daxuyaniya Yekîtî Niştîmanî Kurdistan, Êrişên pêşmerge ser hêzên dijmin berdewam e:
—Di şeva 10-11 yê Cotmehê (oktober) de, hêzên YNK êrişek birin li ser bajarê Kerkûkê. Şer bi şev seet 1'ê destpêkir heta 5,30'ê serê sibehê berdewam kir. Di wê êrişê de pêşmerge van xisaretên jêrin gihandîye dijmin;
Di encama (netîce) êrişê ser navendiya tesisê gaza Kerkûkê ev tesis hate xera kirin.
Navendiya yekemîn tesisên petrola Kerkûkê ku rojê 30 hezar bermîl petrol hildibirî hate kawil kirin.
Santrala termo-elektrîk ya bajarê Kerkûkê baregehên leşkerî yê ku bi robotan hatibûn teqwiye kirin, bi awayeke giştî kawil bû.
Di qezaya Dereman du baregehên leşkerî hat dilgirtin. Hemû materyale wan ber bi navçeyên rizgarkirî ve hat kişandin.
Tesfîyexaneyên petrola Iraqê yê bi navên Cembûr û Cebelbor bi giştî hat kawil kirin, ku ev der pêwîtiya navçeya hemû Kerkûkê xwedî dikir.
Bîrên petrolê yê Şorava jî hat kaviilkirin, ku rojê 100 hezar bermîl petrol hildibirî.
Hindek mewziyên Ordîya 1 û Qolordîya 8. an ya Kerkûkê bombekirin.
Dumalanê 20 qereqol ket destê pêşmergeyan.

Di êrişê de pêşmergeyan xisaretên mezin gihandin dijmin. Navendiya parastina Kerkûkê û çend beşên rexistinê emniyetê, istasyona (Micro-Wave Station) televizyona Kerkûkê û rîya hesinî ya Babagurgur, navendiya gîhaştina petrolê û binaya BEES yê Altûnköprü û du baregehên leşkerî hat bombardîman kirin. û di van navçeyan de xisaretên mezin li dijmin hat kirin.
—Di navbera 17-24 ê Cotmehê de, di şerên êrişbirinê dijmin li ser pêşmerge, ku di navçeyên Şivësor, Malbendîçar 9 helîkopter hat xistin. Zedeyî 1000 eskerên dijmin hat kuştin û birindarkirin. Gelek materyalên bijîşkî (sihhî) hat bidestxistin
—Di vê şerê de materyalên ku ketin destê pêşmergeyan evin:
12 wesitêyên (kamyon-otomobil) leşkerî
10 topên hawan
6 topên balafîrîşk (doşke)
3 çekên otomatîkên giran (Bikeysî)
10 cîhazên muxabere
—Di vî şerê de 5 pêşmerge û du sivil şehîd ketin.

I-KDP

□Irak-KÛRDÎSTAN DEMOKRAT PARTISÎ'nin yapıtı açıklamalarına göre,KDP'sine bağlı pêşmerge birlikleri önemli düşman üslerine yönelik başarılı operasyonlar gerçekleştirdi.

—Pêşmerge 20 Ekim günü Mergesor bölgesinde düşman karakoluna (rabia) karşı bir saldırı gerçekleştirdi. Pêşmerge bu saldırıda, Binamelayusif karakolunu tahrip edip, hafif tabur çahşlarından 3 askeri öldürmüş, 5'ini yaralamış, 8'ini de yakalamış, ayrıca 8 adet Kalaşnikof tüfek ve bu silahlara ait çok sayıda mermi, 1 adet 105'lik "cula" telsiz, 1 adet RPG ele geçirmiştir.
—22.10.1986 akşamı pêşmerge ve partizanlar, a-Bêgova takviyeli alayı, b-Girêrêza ve Axsipikê karakoluna saldırmış, birçok bina ve aracı tahrip edip, çok sayıda düşman askerini de öldürmüştür.
—22.10.1986 sabahı pêşmerge ve partizanlar, Bêbas ve Ezehe köyleri yakınındaki özel bir istihbarat müfrezesiyle çatışmaya girmiş, öğlen saat 12'ye kadar devam eden şiddetli çatışmalar sonucu düşman ağır kayıplar vererek kaçmak zorunda kalmıştır.
—21-22 ekim gecesi, KDP'ye bağlı güçler Dihok il merkezine girip, önemli düşman üslerine saldırmıştır. Genel karayolunu koruyan karakol, polis merkezi, turistik gazino ve Dihok ili istihbarat merkezine yapılan saldırılarda, çok sayıda düşman askeri ve polisi öldürülmüş, birçok askeri ve resmi araç ile bina tahrip edilmiştir.

KYB

KÛRDÎSTAN YURTSEVER BİRLİĞİ'nin açıklamalarına göre, peşmerge özellikle Ekim ayı içinde düşmana ağır darbeler indirdi

Güney Kürdistan'da Pêşmerge kuvvetlerinin düşman güçlerine karşı saldırıları yoğun bir şekilde devam ediyor. YNK (Yekîtîya Niştîmanî Kurdistan)'a bağlı Pêşmerge güçlerinin 10-11 Ekim gecesi saat 01'den 5,30'a kadar sürdürdüğü 4,5 saatlik operasyon başarıyla sonuçlandı.
Kerkük gaz üretim merkezine yapılan saldırı ile sistem tamamen tahrip edildi.
30 bin varil petrol üreten 1.nolu petrol üretim merkezi tümüyle yok edildi.
Kerkük Termo-elektrik santrali işleme hale getirildi.
Robotlarla takviye edilmiş olan üç hava atış üssü yok edildi.
Çahş'ların üstlendiği Dareman kasabası ele geçirildi, kasabada varolan tüm ihtiyaç maddelerine el konuldu. Ayrıca kasabadaki iki Alay karargahı tahrip edildi.
Irak'ın en büyük kapasiteli CEMBÜR petrol üretim mer

kezi işleme hale getirildi.
CEBELBOR doğal gaz tesisleri tahrip edildi.
100 bin varil kapasiteli ŞAROVA petrol kuyuları tahrip edildi.
Kerkük 1. ordu ve 2. kolordu askeri mevzileri bombalandı.
Kerkük'e yakın DUMALAN bölgesinde 20 düşman karakolu ele geçirildi.
Kerkük askeri istihbarat dinleme ve izleme merkezi ile Gizli Emniyet Örgütü'nün çeşitli üsleri tahrip edildi.
Kerkük TV istasyonu tahrip edildi.
BABAGURGUR demiryolları petrol taşıma merkezi tahrip edildi.
ALTINKÖPRÜ'de BAAS Parti binası tahrip edildi ve iki askeri birlik karargahı bombalandı.
17-18 Ekim 1986'da ŞİVËSOR bölgesine saldıran 5 helikopterden 3'ü düşürüldü 1 pilot esir alındı.
20.10. 1986 günü ŞİVËSOR bölgesinde 5 askeri karakol ele geçirildi, bir helikopter düşürüldü.
23-24 Ekim gecesi, Irak hükümet kuvvetleri havadan ve

karadan Pêşmergenin üslenđiđi MALBENDİÇAR bölgesine karşı bir saldırıya girmiş ancak Pêşmergenin direnişiiyle karşılaşılan düşman ağır bir yenilgiye uğratılmıştır.
Bu savaş sırasında:
9 helikopter düşürülmüş, 12 askeri araç, 10 havantopu, 6 Doşka (uçaksavar), 3 ağır silah (Bikeysi), 10 muhabere cihazı ve çok sayıda esirle birlikte birçok hafif silah ve mermi ele geçirilmiştir. Bu savaş sırasında 5 Pêşmerge ve iki sivil şehit düşmüştür.

ABONE BE
ABONE BIBİNE

TÜRKİYE YİNE İSVEÇ PARLEAMENTOSUNDA

• İsveç Paramentosunda 3 Kasım'da "Türkiye'de demokrasi" sorunu yine gündemleştirdi.
• "Türkiye'de Demokrasi" konulu gündemin tartışılmasına İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andersson, Sosyal Demokrat milletvekili Hans Göran Franck ve VPK milletvekili Osvald Söderqvist katıldı.
• Parlamento'daki görüşmeleri Türkiye'nin İsveç Başkonsolosu'nda büyük bir dikkat ve küçük bir teyp ile dinleyiciler locasından izlendi.

Stockholm ANK

□ 3 Kasım'da İsveç Paramentosu Türkiye'de seçimler sonrası durum ve Avrupa Konseyi'nde Türkiye'ye karşı takınılacak tavır saptamak amacıyla toplandı. Toplantı hararetle tartışmalara sahne oldu. Uzun süren bu tartışmalar Türkiye'ye ve Kürdistanlılarla birlikte, İsveç Türk Konsolosluk yetkilileri ve İsveçliler tarafından izlendi.

Sosyal Demokrat Dışişleri Bakanı Sten Andersson'un açış konuşmasından sonra, Sosyal Demokrat Parti'nin Türkiye uzmanı (experti) Hans Göran Franck sözlendi. H.Göran Franck konuşmasında, yer yer Türkiye'yi sert bir dille eleştirdi. Ve Türkiye'de demokrasinin tartışma götürür olduğunu vurguladı.

Hans Göran Franck, özetle: "İsveç diğer Avrupa Konseyi ülkeleri ile birlikte, Türkiye'ye karşı tavrını somutlaştırmak zorundadır. Bilindiği üzere, bir yıl önce Avrupa Konseyi'ne yaptığımız başvuru bir sonuç vermedi. Eğer Türkiye demokratik dönüşümler yapmazsa, biz bu şikayetlerimizi tekrarlamak zorundayız. Türkiye üyelik için gerekli olan şartları yerine getirmezse, uzun süre üyelige devam edemez.

Türkiye demokratik oluşumlara önem vermemelidir. Anti-Sendikal yasalar kesinlikle kaldırılmalıdır.

Demokratik kurallara uyum zorundadır. Politik emniyet önemleri nedeniyle, bugün yüzbinlerce insan işine veda ediyor veya veda etmek zorunda kalıyor. 8.000'den fazla insan politik nedenlerden ötürü vatandaşlığını yitirmek zorunda bırakıldı.

Askeri darbeden bugüne dek basında korkunç bir sansür uygulaması vardır. Adalet Bakanı Necat Eldem, 20 Mart'taki konuşmasında açıkça belirtmiştir ki, son iki yıl içinde 203 gazeteci polis sorgulamasına alınmıştır...

Küçük bir sendikal toplantı nedeniyle, Türk-İş Genel Sekreteri sorgulamaya alınmış ve hakkında 2 yıl hapis cezası istenmiştir.

Kıscacası şu anda Türkiye'de toplanma-örgütlenme ve

gösteri özgürlüğü yoktur. Basın tehdit altında tutulmaktadır.

AMNESTY'nin bu yılın Mart ayında yayınladığı raporu özgürlüklerin olmadığını açık bir şekilde kanıtlamaktadır. Türkiye'de şu an 803 askeri mahkeme faaliyet göstermektedir. Ve mahkemeler son 7 yıl içinde 50 bin den fazla insanı çeşitli hapis cezalarına çarptırmıştır. Avrupa Konseyi bu verilerin ciddi bir muhakemesini yapmak zorundadır.

Sayın Sten Andersson diyor ki; "Türkiye'de şu an sistemli işkence yoktur." Bu konuyla ilgili resmi veriler vermek isterim: 1984 yılın da resmi rakamlara göre 135 kişi işkence gördüğüne dair müracaatta bulunmuş, 1985 de ise bu rakam 119'u bulmuştur. Görüldüğü gibi her iki yıl arasında öyle önemli bir fark yoktur. Ayrıca, eski Amnesty Genel Sekreteri Thomas Hammarberg'in yaptığı son araştırmalar Türkiye'de sistemli işkencenin devam ettiğini göstermektedir.

Türk paramentosunda Sosyal Demokratlar da açığa belirtmişlerdir ki, 1980'den Aralık 85'e kadar, 113 kişi işkenceden ölmüştür. 800'den fazla insan kayıptır. Bulunamıyor. İşte bu oldukça önemli. 900'den fazla insan idama mahkum edilmiş, ayrıca tutuklular için genel af ne hükümet ve ne de parlements tarafından somutlaştırılmadı...

Bu nedenle Türkiye'ye karşı ciddi etikli ve sürekli bir muhalefet yürütülmelidir...

Daha sonra VPK milletvekili Osvald Söderqvist söz aldı. Söderqvist konuşmasında, Avrupa Konseyine yapılan şikayetin geri alınmasının çok yanlış olduğunu, bu tavrı girmemek gerektiğini, İsveç Dışişlerini Türkiye'ye karşı sert tavırlar geliştirmesi gerektiğini ısrarla belirtti.

Söderqvist konuşmasında, "Türkiye'nin bırakalım DİSK'e sari bir sendika olan ve rejimden onay görmüş TÜRK-İŞ'e bile tahammülsüz olduğunu bunun anti-demokratik uygulamalara iyi bir örnek teşkil ettiğini" belirtti.

O. Söderqvist, Kürdistan ve

Türkiye'deki Kürtler üzerinde de uzun uzadıya durdu. Kürdistan sorusunda şöyle konuştu: " Bu gün Türkiye'de 10 Milyon Kürt yaşıyor. Bülent ECEVİT'in partisi -ki, Sosyalist Enternasyonal'e üyedir,- dahil olmak üzere hiçbir parti Kürt sorununda pozitif tavır takınmamıştır. Bırakalım pozitif tavrı, Kürtlerin varlığı bile kabul edilmemektedir. Bülent ECEVİT buraya geldiğinde hepimiz gördük ki, ECEVİT 'Türkiye'de Kürt halkının olmadığını' açıkça beyan etti. Bunun dışında İran, Irak ve Suriye sınırlarındaki, -ki buralar KÜRDİSTAN'dır- özel askeri manevralar ve askeri baskıların olduğu gerçek değil midir? Bunların dışında yurtdışında yaşayan Kürtler de baskı altında yaşamaktadırlar. Hiç bir Kürt'ün garantisi yoktur. Son gelişen bir olay buna belgedir. Geçtiğimiz günlerde, Şeyhmuz Cıbran isimli bir Kürt, hiç bir gerekçe gösterilmeden, Diyarbakır'da yakalanmıştır. Yakalandığından bu güne dek kendisinden hiç bir haber alınamamıştır...

Umut ederim ki, İsveç hükümeti bu uygulamalara sevirici kalmaz ve Avrupa Konseyi'nde Türkiye'ye sert tepki gösterir..."

Daha sonra kürsüye eleştirileri cevaplandırmak üzere İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andersson geldi. Andersson'un konuşmalarında Türkiye'ye karşı yumuşak bir tavır içinde olduğu gözlemleniyordu. Andersson özetle şöyle konuştu:

"Türkiye'de demokrasiye geçiş zorlukları içinde olduğu konusunda aynı görüşteyiz. Fakat demokratik bir takım adımların atıldığını da inkar edemeyiz. Kürtlere gelince: Daha önce de belirttiğim gibi, Kürtler kültürlerini koruma ve geliştirme konusunda özgürlüğe kavuşmalıdır. Ekonomik ve toplumsal gelişmelerden yararlanmalıdırlar..."

İsveç paramentosundaki Türkiye üzerine yapılan görüşme H.G.Franck, O.Söderqvist ve Kasch'nın ardından Dışişleri Bakanı Sten Andersson'a karşı yaptıkları eleştirilerle son buldu.

TARİH VE DDKO

İnsanoğlu varoluşundan bu yana tarih denilen bilim ya da hikayeye çok meraklıdır. Bu herhalde onun merakı gibi kendi dışında olan, fakat kendisi tarafından yaratılmış ya da yeniden inşa edilmiş hayatın farklı tekrarlarına tutkusundan ileri gelir.

Fakat insanoğlu, bu tutkuya rağmen, tarihi gerçek şekliyle yeniden yazmadı. (Bir biyolog, insanın anne karnında oluşumunu yüzlerce defa inceleyebilir, ama bir tarihinin Fransız ihtilalinin oluşumunu bir daha görme şansı yoktur. Bu nedenle bulabildiklerini yorumlamakla yetinecektir.)

İnsanlığın gerçek tarihini yeniden ortaya çıkarmak konusunda, tarih yazma tarihinde en önemli adımlar atan Marx'ın yöntemi (tarihsel materyalizm) bile halefleri tarafından uygulandığında, yaşadıkları "maddi ortamın" etkisiyle olacak (çünkü O öyle diyordu), öyle farklı yorumlara uğradı ki, bugün tarih denilen karmaşa, bütün çözümezliğiyle önümüzde duruyor.

Örneğin, olayların ne zaman tarih olduğunun bir ölçüsü yoktur. Bittiği gün mü? On sene ya da yüz sene sonra mı? Bazı olaylar ya da uzun dönemler geç tarih olur. İnsanlığın sonradan karşı çıktığı gelişmeler hemen "tarihin çöplüğüne" atılır! Bir de bazı önemli, dönemine damgasını vuran olaylar vardır ki, çok hızlı tarih olurlar. Tarihciler sabırsızlıkla o olayın tarihselleşmesini isterler ki üzerine bir şeyler söyleyebilsinler. Fransa'daki Mayıs 68 olayları böyledir. Hemen tarihselleşmiştir.

Kürt ulusal hareketinde de D.D.K.O. olayının hızla tarihselleşmesi ve üzerinde tartışılması gerektiğini düşünüyorum.

D.D.K.O. üzerine şimdiye kadar ciddi incelemeler yapılmadı. Hatta birçok siyasi yazıda rastladığımız gibi "küçük burjuva örgütlenmesi" denilerek geçiştirildi.

D.D.K.O. Kürt ulusal hareketinde bir aşama, bir dönüm noktasıdır. 1940'larda Dicle Talebe Yurdu'nun açılmasıyla ortaya çıkan "Doğucu" hareket, 49'ların tevkifatıyla doruğuna ulaşmış, daha sonra da T.İ.P. ve Y.T.P. içerisinde iki farklı söylemde devam ederken, D.D.K.O'nun kurulması, hareketi sıratmış, "Doğucu" olmanın çıkarp, "Kürt" hareketi olma niteliğini yeniden kazandırmıştır.

1969'da Ankara ve İstanbul'daki -özellikle de T.İ.P. ve F.K.F. çevresindeki- Kürt üniversiteli gençlik tarafından kurulan D.D.K.O. Türkiye Cumhuriyetinde kurulan ilk legal Kürt örgütlenmesidir. Zaten dönüm noktası olma özelliği de burdan geliyor. Bu legal örgütlenme içerisinde bir araya gelen ve henüz birbirlerini tanımayan 400 kadar Kürt aydını Ankara ve İstanbul'daki iki çatı altında kaynaşmış ve kadrolaşmıştır. Amaç da baştan itibaren budur, "Doğu" isminin biraraya topladığı aydın kitlenin, Kürt hareketinin kadrolarını oluşturması. Öğrenimini tamamlayan kadroların, Kürdistan'a dönerek kendi bölgelerinde Kürt hareketinin köşe taşları olmaları. Gerçi bu tam anlamıyla böyle olmadıysa da, hedefe ulaşıldığı söylenebilir. D.D.K.O. öncesi varolan K.D.P. ve 76-77 de ortaya çıkan P.K.K. hariç, bugün Türkiye Kürdistan'daki bütün siyasi hareketler köklerini

D.D.K.O.'dan almışlardır. D.D.K.O.'nun ikinci önemli özelliği ise, ulusal-demokratik bir örgüt olmasından kaynaklanıyor.

Ulusaldir, çünkü üyelerinin siyasi kanaatleri ve sınıfsal kökenleri birbirlerinden çok farklıdır. Marxist-Leninistler (bunlar da o dönem Milli Demokratik Devrimci ve Sosyalist Devrimciler olarak ikiye ayrılıyorlardı), bunların dışında Maoistler, Kürt milliyetçileri, hatta milliyetçiler arasında islami ideolojileri, ezen ulusla birlikte ya da bağımsız örgütlenmeyi savunanlar gibi çok değişik eğilimleri bağrında taşıyabilmiştir.

Demokratiktir, bu saydığım farklılıklara rağmen, gerçekten her iki örgüt de (Ank. ve İst.) demokratik bir tarzda yönetilmişlerdir. Kararlar üyelerin önemli bir kısmının düzenli katılımıyla alınmıştır. Bu da örgütü hem çok canlı tutmuş, hem de büyük görüş farklılıklarına rağmen, bölünme noktasına getirecek patlamalara engel olmuştur.

D.D.K.O. faaliyette bulunduğu dönemde, Kürt ulusal hareketi açısından önemli adımlar atmıştır. "Doğu" daki baskıların, yoksulluğun köklerinin ulusal nedenlerinden geldiği ve Kürt halkının varlığı ilk defa net bir şekilde Türkiye ve Kürdistan kamuoyu önünde vurgulanmıştır. "Halklara özgürlük", "Doğu'da milli zulme son", "Kürtlere özgürlük" gibi sloganlar D.D.K.O. ile siyasi sahneye çıkmıştır. Özellikle "Türkiye Halkları" tanınmasının ısrarla üzerine basılması, Türk solunu allak-bullak etmiş, o döneme kadar hiç akıllarına getirmedikleri ya da getirmekten bile korktukları bir konuyu, Kürt sorununu gündeme getirmiştir.

Kürdistan'daki komanda hareketleri yeniden incelenmiş ve müdahalede bulunulmuş, o güne kadar kamuoyunun "eşkiya takibi" olarak bildiği bu olayların, milli baskı niteliği, ciddi hazırlanmış bir rapora kamuoyuna sunulmuş, basın güncel bu sorunla meşgul edilmiştir.

D.D.K.O. faaliyet halinde bulunduğu 12 Mart Darbesine kadar (daha sonraki mahkeme safhaları ayrıca ele alınmalıdır), uzun bir aradan sonra Türkiye üzerinde ilk Kürt rüzgarını estirmiş ve üzerine aldığı görevini başarıyla tamamlamış, ilk legal, milli ve demokratik Kürt örgütüdür.

Bu yazı D.D.K.O. üzerine bir inceleme ya da bir tanıtma yazısı değil bir hatırlatmadır. Kürt ulusal hareketi içerisinde birlik sorunlarının önemli ölçüde gündeme getirildiği bugünlerde, D.D.K.O'nun ciddi bir şekilde tartışılması gerektiği kanısındayım. D.D.K.O.'yu iyi inceleyebilirsek ve bu konuda derin analizler yapabilirsek, ulusal hareketin bugün aldığı biçimle ilgili çok önemli ipuçları verebileceği gibi, birlik tartışmalarına da olumlu katkılar olacaktır.

D.D.K.O. Kürt siyasal hareketinde, daha sonra bir örneği yaratılmamış önemli ve olumlu bir adımdı. Gerek D.D.K.O.'da bulunmuş kişilerin, gerekse de siyasi grupların bu konuyu ele almalarında büyük yararlar olacaktır.

20.10.1986

Ali BUCAK

Peru'lu Devrimciler İçin Açlık Grevi

Stockholm ANK
□ Peru Komünist Partisi taraftarı 10 Peru'nun sınır dışı edilmesini durdurabilecek amacıyla faaliyetleri mensup 7 kişi bir haftadan beri açlık grevi yapıyorlar. İsveç'in Sergelstorg'i meydanın da süren grevin karar değişene dek devam edeceği grev sözcüleri tarafından belirtildi. Grevçiler İsveç'in böyle bir karar almasını, "İsveç Sosyal Demokrasisinin, Peru Sosyal Demokrasisine bir ittifakı" olduğunu belirttiler.

"Çeşitli uluslardan devrimciler açlık grevinde"

"Savunmasız 303 savaşçısı öldürüldü"

M.Şerif FIRAT

Ve İhanetin Ortaya Çıkardığı Bir Kitap
"Doğu İlleri Ve Varto Tarihi (II)

□ Fero aşireti beylerinin son dönemlerdeki ihanetini yakından izledim. İhbarlara şahit oldum. Ben ve benim gibilere küçük yaşlardan itibaren aşılana çalılışan kemalist ideolojiyi ve Türk devletinin doktrinlerini hayat içinde, ulusal ve toplumsal mücadele sürecinde red ettim.

□ Bu yazı "kendi" tarihim ve benim gibi düşünenlerin tarihleriyle hesaplaşmalarının "ilk" adımıdır. Kavga çetin bir süreçten geçiyor. Bu tartışmanın açılması, yaraları deşecek, bazı odakları alevlendirecek. Ve mücadelenin seyri içinde olgunlaşarak hedefine yönelecek.

Nihayet bu uydurmacı Cumhurbaşkanı, yeni bir sömürgeci siyasetin gereği olarak 1983'te, "yeni" kemalist Evren ve şürekası tarafından tekzip edilmiştir. TC'nin 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra çıkarıldığı 5. baskıda Şerif Fırat için "1949'da bir cinayete kurban gitmiştir" deniyor (kitaba giriş). Herhalde genareller 1961'in karanlığında yalan söylebileceğini, ancak 1983'ün "aydınlığında" ise söylemeyeceğini düşünmüş (!) olacaklar.

Anadoluyu tanıyanlar bilirler ki, gerek töre, gerek gelenek ve görenek bakımından Kürtler hiçbir yönden Türklerden farklı değildir.

İsmet İNÖNÜ

1983'ün kemalistleri eski Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'i tekzip etmekle yetinmişlerdir. Onun kitaba sunuş yazısını da değiştirmişlerdir. Cemal Gürsel 1961 yılında TC'nin ikinci baskısını yaptığı adı geçen eserin sunuş yazısında Şerif Fırat'ı kastederek; "Bu idealist insanın mezarının bile nerede olduğu bilinmemektedir" (Sunuş yazısına bakınız) iddasındadır. Bu sunuş yazısı 1983'e kadar çıkan 3. ve 4. baskıda da aynı kalmıştır. Ama, tarih hiçbir yalanı cevapsız bırakmayacak kadar real geliyor. İhanete, ikiyüzlülüğe, dalkavukluğa izin vermiyor. Şerif Fırat yüzlerce insanın katıldığı bir "tören"le Varto-Kasıman köyünde defnedilmiştir. TC temsilcileri de bu merasime katılmışlardır. Ama Cemal Gürsel bu "iddia"sıyla olayın dramasının çığırtağını, TC'nin şarlatanlığını yüklenmiştir.

Tarih durmamıştır. Yıl 1980. Genareller bir darbe ile yönetimi ellerine geçirmişlerdir. İlk işlerinden biri de Kürdistan'da ne kadar anti-Kürt kurum varsa onları geliştirmek, yaşatmaktır. Türk devleti, M.Şerif Fırat'ın kitabının 5. baskısını yap-

madan önce mezarına anıt dikmiştir. Cemal Gürsel'in sunuş yazısını okuduklarından ötürü, bu yalana bir "son" vermek için ilk önce Şükrü Kaya Seferoğlu'nun yazdığı bir ön-sözle mehrum devlet başkanı Cemal Gürsel'i iyice ıstlatmışlar. C. Gürsel'in, Şerif Fırat'ın mezarı konusundaki iddiası şöyle değiştirilmiş: "bu idealist insan, şimdi uğruna hayatını kaybettiği kutsal vatan topraklarında huzur içinde yatmaktadır" (kitabın önsözünden).

Sayın Seferoğlu, Şerif Fırat namus davasına, sizin kurumlarınızın emrinde her türlü pervazsızlığa yöneldiği için hayatını yitirdi. Cemal Gürsel'in yalanlarını yakalarken, kendiniz temelde bu yalanların devamında karar kıyorsunuz.

Olay çirkin..Korkunç..Kirlili..Zulmün vahşetin her geçen gün daha yükseklerle taşındığı TC tarihi ve onun aktörleri bunlardır işte. Her biri ötekine taş çıkartacak kadar cani devlet reisleri. Türk işçi sınıfının, 20 milyonluk Kürt halkının, dünya ilerici demokratik kamuoyunun gözlerinin içine bakıla bakıla gerçekleşen ihanet, vahşet. TC tarihi budur işte.

Dünya yüzünde Kürt diye adlandırılacak müstakil hüviyetli bir ırk yoktur

Cemal GÜRSEL

M.Şerif Fırat hayatını kaybetti. Fero aşiretinin reisleri hayattadırlar. TC'nin sadık mutemedleri olarak yaşamlarını sürdürmektedirler. Aşiret reislerinin ihanet seceresi Türkiye'nin kirliliğine kadar uzanmaktadır.

Mala Fero'nun beyleri, ulusal kurtuluş mücadelesine karşı Kürt "alevi" kesiminde TC'nin bir mevzisi olarak tutulmaktadır. Bu bağlamda sorun biraz da tartışmanın şu odağında seyrediyor; şimdiye değin sol tarafından da ilerici, demokrat, devrimci olarak lanse edilen "aleviler", gerici tutucu olarak adlandırılan "sunniler" iddiası-

● Araplar arabice, farisice, acemce; ve her millet kendi dilince konuşmakta iken, nasıl olur da dünyanın en asil ve ulu-soylu bir milleti olan Türk, yabancı dillerde konuşmaya tenezzül etmiştir. Bu acı ve ibret verici kusur, bugün düzelmedir. Buna milli bir gayret ve aşk ister. Bizi artık milli vicdan ve sağduyudan ayıracak hiçbir engel yoktur. Bütün dünyada herkes milliyetçidir. Biz bugün herkesten daha çok milliyetçi ve halkçıyız. Bu milli gayret ortada var iken, en iyisi, bu dağlı Türk kardeşlerimiz, kendilerinin ulu soylarına yakışmayan ve bugün hiçbir kıymet ve mana ifade etmeyen bu söz yığını dilleri söküp atmalıdırlar. Ben bunu bir yurttaş ve ırkdaş sıfatı ile doğunun bütün genç ve asil Türk neslinden rica ederim."

Doğu İlleri Ve Varto Tarihi, 5. Baskı; sayfa 17

□ M.Şerif Fırat'ın "Doğu İlleri Ve Varto Tarihi" isimli bu kitabı Diyarbakır zindanlarında da ders kitabı olarak tutuklu ve hükümlülere zorla okutuldu.

nın temellerinin nerede olduğu? Çok açıktır; titiz bir tarih izleyicisi, bu iddianın kaynağını mezhep çatışmalarından aldığını görür. Sorun, sosyal yaşam biçimleri içinde insan davranışlarına göre tartışılmaz. Tartışma Kemalist, sömürgeci devlet kurumları, onların Kürdistan'da ki yeri, bu kurumlara karşı verilen mücadelenin

Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi sürecinde, ihanetçi, inkarçı, ihbarcı kişi ve kurumlara, Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi cevap verecektir.

Mehmet Şerif Fırat'ın bir "idealist" olarak huzur içinde yatıp yatmadığına gelince, buna tarih çok iyi cevap vermektedir.

Kürt halkının var olma hakkını imha etmek, vazgeçilmez bir devlet politikasıdır !

normları üzerin oturtulmalıdır. Aslında bu tartışma geniş, tarihi, sosyal analizleri temel alınmalıdır. Kısır döngüler soruna açıklık getirmez. Olaya bir ihtilalci, Kürdistan'lı bir devrimci olarak yaklaşılmalıdır.

Kürtler Ortaasyadan gelen Türk kavimlerinin bir koludur

Kenan EVREN

"Doğu İlleri Varto Tarihi"nin içeriği ve bu kitabın çıkış döneminin sorunları, Kürdistan'ın o dönemdeki yapısı daha detaylı bir inceleme gerektiriyor. Bu çalışma ise gelecekte yapılacaktır.

İki Önemli Not:

1-Bu yazı içinde Fero aşiretinden bahsettiğimde, aşiretin ihanet eden beylerinden, Kürdistan'da haydut mütegalibe ağı içerisinde yer alan ihbarcı köy ve kasaba eşraflarından bahsediyorum. Kastedilenler emekçi köylüler, işçiler ve kır işçileri değildir.

2-"Alevi"lerin ilerici olduklarına gelince;

Bu konudaki eleştiriler "alevi" ailelerden gelen "sosyalist"lere yöneliktir. Bir mezhep ilerici gösterilmek isteniyor. Ama materyalizm savunuluyor. Devrimci materyalistlerin düşünceleri en büyük sosyal şifoz reni ancak bu olabilir. Hele hele Kürdistan'da.

"Suni" aileden gelen bir Kürdistan'lı devrimci dostum şöyle

diyordu:

"Ben devrimci olunca kendimi mezhebimden soyutladım. Ülkemdeki devrim mücadelesi uğruna, inanç ve bilincim gereği mezhebimi ve ruhani dünyayı terkettim. Fakat bazı "alevi" kökenli devrimciler hala alevi dirlir."

Evet, sorun Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi açısından oldukça önemlidir. Görevler de öyle. Mücadele, tarihte trajedinin ikinci kez tekrarının karşısında didinerek, göğüs gereklilikten ibaret.

15.10.1986
Osnabrück

M.Selim FIRAT

★ Rojnameya me Kurdistan Press ji hejmara şeşemîn pê ve rûpela "Edebiyat Huner û Çand" vedike.

★ Nivîskar, xwendevan û hunermendên Kurd dikarin berhemên xwe yên helbest, çîrok, kurte çîrok, krîtîka edebî û hwd. bo rojnameyê bişeyînin. Em li benda berhemên we ne...

★ Hun dikarin berhemên xwe ser navnîşana jêrîn bişeyînin :

KURDISTAN PRESS
"Edebiyat Huner û Çand"
BOX 7080
172 07 Sundbyberg / SWEDEN

DEXSÎNA DILÊ MIN

Dexsîna dilê min ji van tivîrkane welatê wan li pişt wan e û jiyana wan geryane derbaz dibin tixûbên dût û sinor di zimanê wan de nihane...

Dexsîna dilê min ji van zarokane evên ku bi roj dilîzin. dibezin... dimîzin... û di xewnê de listikan dibînin û hêviyên mezin ji xwe re diçînin û nizanin ku ba tîjî jehre av tîjî jehre û pîvaza ku em ji enkurê hildikin û her tiştêkê ku em dixun...

Dexsîna dilê min ji masiyên deryane... û ji van trênanane evên ku di şeva re da dibezin di rê da derbazdibin tixûbên welatê min û hin wê da...

Tenê xwe rûdinim di bêdençiya şevê da weke melayê di nimêja sibê da û dostan di bîra xwe da yek bi yek dijmêrim li deriyê malê dinêrim û guh didêrim, ku yek ji wan bê di vê tenahiye da... Xerîbiyê ! te hestiyê min hêra ezê çilîyêd xwe bikim lê ji kê ra ji kê ra...

Dexsîna dilê min ji van hunermendane kela dilê xwe dirêjin û hesretên xwe dibêjin û jiyana wan eşq û strane...

Xerîbiyê ! te ez girtim bi dava weke mirovê kûr, ji herdu çava te lingêd min xistin kemenda û bi ser da anî lehiya wan derda...

Xerîbiyê ! ezê xwe azakim ji van koletiya û ji van derda... Ezê xaniyekî xwe li gundê me avakim û biranîned xwe ji razanê rakim ezê dilê dayîka şakim... ezê divîtê xwe bavêjim û van dilopên xwîna dili narêjim narêjim...

CANKURD • 1986

Têbînî:
 Dexsîn: Hesûdî û dilpêmayîn.
 lehî: lêmişt
 trê: çîma

CIWAN

- Muzîk zimanekî navneteweyî ye
- Dibêjin ku ez rocka Kurdî çêdikim, lê ez muzîka Kurdî de deng û avazakî nû peyda dikim.

□ Ciwan, Leo û Teo sê hunermend in, evana tevî hev komek Muzîkî sazîkirine û muzîka Kurdî ya modern çêdikin û di gelek şevên çandî û rêzanî de beşdar dibin.

□ Kurdistan Press di 17 ê îlonê de hevpeyvînek bi CIWAN û herdu hevalê wi yê Elman re çêkir.

Ji Kak TEO û LEO pîrsa me ya yekemîn ev bû:

• Hûn dikarin bi kurdî hewesdariya xwe li ser muzîka kurdî bibêjin?

• LEO: Em aşîqê muzîka CIWAN in. Deng û awaza wî me diheline lê evqas mixabin em ne tenê ji bo wê yekê muzîkê pêktînin, ji ber ku em îro dijminatîyeke mezin li dijî biyanîyan dibînin û em dîsa hovîtîya li ser

mendtir bikim. Lêbelê, gelek kurd rexne li muzîka min girêdan; digotin ku, ez ROCK a kurdî çêdikim. Lê evqas mixabin ku, min di muzîka kurdî de deng û avazekî nû peyda kiriyê. Ez muzîkvanê pêşin im ku, dengê nû di warê muzîka kurdî de peyda dike û pêşdixe. Ez hevidar im ku, wê pêşkeve. Kêma û hindik îro em di wî warê de bi serkevtine. Hemû komel û rêxistinên Kurdan daxwaznameyên xwe ji me re diçînin. Muzîk zimanekî navnetewî ye. Mirov ji warekî muzîkê hindek tiştan digire. Wî di rewşekî din de bi dengêkî nû ji navçeyekî din re pêşdixe dike. Min ji muzîka Ewropî hin tişt wergirtiye û muzîka kurdî pê dewlemendtir kiriyê. Lêbelê dijmin li dijî wî tiştê çî kiriyê? Ew muzîka me girtine û bîngeha hebûna wî inkar kirine.

- Heta îro te çend kaset weşandine?
- Min gelek kaset li Kurdistana Başûr çêkir. Li Elmanya çar kasetên min hene: —Helbestê rizgariya Kurdistan —Min navê xwe kola li bircên Diyarbekir —Gula sor
- Di warê aborî de kî alîkariya te dike?
- Em di warê aborî de dijwariyeke mezin

miletê Kurd dibînin û em di zanebûna wê de ne. Rindîtîya ku derheqê neteweya Kurd tête kirin, ji ber wê yekê em muzîka kurdî çêdikin.

TEO: Kurdistan gerek bi kêmasî ji hêla UNESCO bihataya naskirin, Kurd li dinê bêheval in. Kes wan nasnabe... Em dixwazim bi muzîka Kurdî pîrsa gelê Kurd bidin naskirin. Ji bo wê yekê çeka me muzîk e. Em bi gelemperî ji bo Kurdan muzîk çêdikin. Ji bo gûhê Elmanan, muzîka kurdî gelek xerîb tê. Ez dixwazim rê bidim muzîka kurdî ta ku mîna muzîka neteweyên din ciyê xwe li nav muzîka navneteweyî bigire.

Pîrs ji CIWAN :

• Tu dikarî li ser muzîka kurdî piçek biaxivî?

CIWAN: Her wekî em di her warî de paşve mane, di warê çandî de jî pêşnekevtine. Ez dixwazim bi helbest û muzîka xwe pîrsa kurd û Kurdistanê bidim nasîn. Ez dixwazim di warê muzîka kurdî de berpirsiyariya xwe binim çîh û muzîka kurdî dewle-

dîkişînin. Em nikarin bi serê xwe kasetê xwe biweşînin. Du kaset, me bi xwe finansîse kir. Yekî ji wan ji Institutaya Kurdî li Parîsê finansîse kir. Lêbelê Institutaya kurdî neçarîyeke mezin dikîşîne dema ku kasetê me belav bike û bifroşe. Ji hêlekî din ve jî hemû mafên weşanê ji destê me diçe. Îro em ji hemû rêxistin û komelan tîn xwestin, lêbelê tu kes rewşa me ya aborî napirse û napojine. Em alîkariya mezin ji rêxistinên kurdî dipên. Em muzîka xwe li London, Parîs, Amsterdam pêşkeşdikin. Em tu kar û feydeyên aborî ji kasetên xwe nabînin.

- Ma dewleta Elman alîkarî nade we?
- Dewleta Elman alîkarî dide dibistanên muzîkê, muzîka bûrjuwazî alîkariya xwe ji dewleta Elman dibîne. Muzîka me, dengê rizgarî û azadiyê tê de heye. Dîsa di wî warî de hêviya me ji kurdan tête kirin, ne ji dewleta Elman. Li dawiyê em her sê bi hev re dibêjin:

BIJÎ AZADBÛNA MUZÎKA KURDÎ!
BIJÎ RIZGARIYA KURDISTAN!

XELÎL • Almanya Rojava

JÎR

ALFABE YA KURDÎ

A G N U B H O Û C
 I P V Ç Î Q W D J R
 X E K S Y Ê L Ş Z F
 M T

A	B			D			F
					K	L	
		P	Q				T
		V				Z	★

CÎHÊN VALA LI GOR DORA ALFABÊ TÎJÎ KIN

a b c ç d e ê f g h i î
 j k l m n o p q r s ş t
 u û v w x y z

a	b					ê	
					k		
n			q			ş	
						Z	★

CÎHÊN VALA LI GOR DORA HERFA TIJÎ KIN

MERHEBA

JÎ VÊ HEIMAREYÊ PÊ VE, EM RÛPELEKE SAX DIDIN WE.
 NEHA DORA WE YE. RÛPELÊN XWE BI XWE ÇÊBIKIN.
 WÊNE ÇÊBIKIN, HELBEST BINIVÎSIN Û VANA JÎ EV NAV-
 NIŞANÊ RE BIRÊBIKIN: Kurdistan Press

"JÎR"

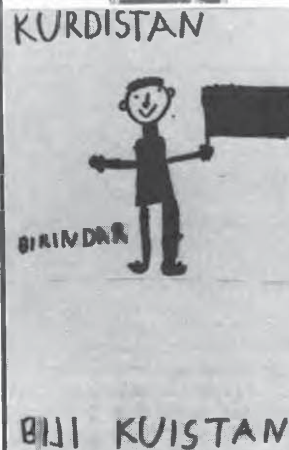
Box 7080, 172 07 Sundbyberg/Sweden

XAÇERÊZ

SERÎNO / 5 Sali

BIRÎNDAR / 6 Sali

HAWAR / 10 sali

Ez peşmarg

Ez rohin ya

Ez pêşmerge me
 Ez rohin ya
 çawê wema
 dijminê dijmin
 min dostê dostê

★
 Ez pêşmerge me
 Ez parizvanê
 welatê xwe ma
 belê ji bo niştimanan
 ez amademe

★
 Ez im pêşmerge
 nebe dijmin
 li ber min ya pazi

Ez
 ne
 mi ya pazi

IDRIS / 11 Sali

Rovi û Bizin.
 hebû nebu Rovik
 û bizinê hebû
 Carekî Rovik nav

Hebu nebu rovik û bizi-
 nek hebû. Carekî rovik
 nav dara de bû û birçibû
 û dû re tişteq nav dara de
 dît, ew bizin bû. Rovi got:

-Tu çavayi?
 -Weleh, ez ne baş im. Hirç
 çelika min birî ye.

- Weleh ez nikarim tişte-
 kî bikim.

-Êê, baş e. Ezê çelika xwe
 binim.

Bizin çû ku, çelika xwe
 benê. Wê hirç kuşt û çê-
 lika xwe ani. Û çû mala
 xwe.

Gu mala xwe.

Fûtbolîzên jêhatî;

KURDISTAN SPOR / Fransa

Kurdistan Spor li Fransa ... Û kaptan Alî

□Kurdistan spor klübü. 1984 yılında Paris'te Kürt Enstitüsünün de yardımcı olmasıyla kuruldu. Aynı yıl Paris 3. Amatör liginde mücadeleğe başlayan Kürdistan Spor, ligi üçüncülükle kapatırken. Fransa'daki önemli futbol olaylarından biri olan Paris Kupasında, kendisinden çok güçlü profesyonel takımlarla karşılaşarak çeyrek finale kadar yükseldi ve kupanın sürpriz takımı ünvanını kazandı.

1985 ve 86 yıllarında Paris'te Türkiye'li takımlar arasında tertiplenen Paris Gençlik Kupası maçlarına katılarak, iki yıl üst üste bu kupayı kazanma başarısını gösterdi.

Gösterdiği bu başarılarından dolayı, bu yıl Paris 1. Amatör küme liginde oynayan Kürdistan Spor bulunduğu grupta firtına gibi estiyor. Son üç haftada rakipleri AS. Garimaldi'yi 4-1, Faidherbeyi 5-0 ve Antillo-Guyanaisi'yi 4-0 yenen takımın hedefi şampiyonluk.

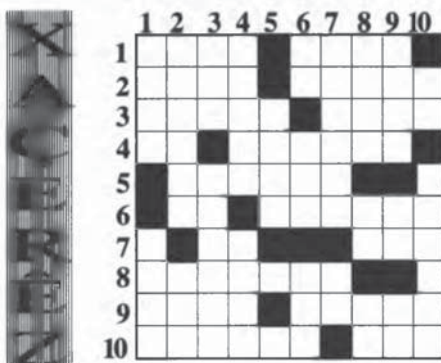
Yine bu yıl Paris Kupasında ki ilk maçta Espoir Antille'yi 6-1 yenen takım, ikinci tura atladı. Kupa maçlarından da ümitli olan Kürdistan Sporun amacı, kupadaki eski başarıları tekrarlayarak, aldıkları sonucun tesadüfi olmadığını göstermek.

□Klûba Kurdistan Spor di sala 1984'an de bi alîkariya Enstitûya Kurdî ya Parisê hatiye damezirandin. Di sa de ve sale de, lîgen amatör 3 an da dest bi têkoşina xwe kir. Di Kûpa-ya Parisê de, li dij grûbên fûtbolîzên mezin rawestîya û derket finala çarçêgê û bû grûbeke surprîz.

Di salên 1985 û 86 an de li nav grûbên futbolîzên Tirkiyê, du sal li ser hev kûpaşa xortanî ya Parisê kazanc.

Ji ber ev pêşveçûyîni xwe, îsal di lîga amatora Parisê yê yekan de dileyîze. Mîna bahozeke berz tê. Di van sê hefteyê dawîyê de, bi berberên (rakiib) xwe yê AS-Garimaldiye 4-1, Faidherbeyê 5-0 û Antillo-Guyanaisi 4-0 bir. Amanc û daxwaziya Kurdistan Spor Şampiyonî ye.

Di sa îsal, li kûpaşa Parisê de Espoir-Antillegê 6-1 bir û piştîya ket tûra duwemîn. Amanc û hevîya Kurdistan Spor eve ku dixwaze nişan bide ev pêşveçûyîni ne tişteke jixber (tesadûf) e.

AMADEKIRIN : SOSIN

RASTEÇEP *****
1-Welatparezêki kurd ku "49" ji aliye MIT ê ve li qışla Seltîmye hat kuştin...Navê qîzekê (berepaş) 2-Mirov tê de dere hundir...Neh (bi tirkî) 3-Kovareki kurdî (berepaş)...Li Asya navê welateki 4-Nig...Li Kurdistanê çiyayek 5-Bilhasa 6-Sembola Rhenîum (berepaş)...Çih 7-Ne nêr...Navê kurdî (berepaş) 8- Welatek imperyalîst 9-Paşnavê xortekî şoreşgerê Tirk ku, di sala 1973 an de li Tirkiyê hat bi darvekirin (berepaş)...Hazîr 10-Serokekî Kurd...Navê jîrîyeki

SEREJÊR *****
Berpisîyara Kovara Fîrat-Dicle...Alim 2-Li Suudî Arabistane bajarek...Xanî 3-Nijadekî (berepaş)...Navê netewek 4-Qantîn ...Hûcum 5-Dengbêjeki kurd 6-Ne bavî (berepaş)...Alîkarê ke-ya...Suxul 7-Kesên bê kûmî (berepaş)...Gotina pîrsî (berepaş) 8-Rêxistina Ruman li Qibrîsê (berepaş)...Ne tûl...Erd 9-Hêz...Çînavên yekem...Noteyekî 10-Xwendîna tîpêk...Jeqîrî BERSIVÊN XEÇARÊZA DI HEJMAR 3 de RC:1-Cemilê, Komal2-Erep. V. Rivî3-Ha-vîn. Ina5-Nir. InaK. Aya6-Nan. InaŞ. Lîra7-Akîrem4. Aş8-Wim. Hozan9-AD. Garis10-AD. Çiib. Xalî11-Zarker. Barî2-Zê. K. ez. Inî Şî. I-Cejanewim2-eR. Ina. Dec 3-Mekr. Narê. Rû4-IpaA. Kadî5-Mallî. Çek6-Evîndar. Güre7-InA. Şehab8-Kr. M. a. Sî9-urî. Elacî10-Mîrûnî. Asabîllî Au-ğran. Ina12-Lî. Ahas. Merî

AJANSA NÜÇEYA KURD

Ajansa Nüçeya Kurd çav. guh û zimanê tevgera rizgarîya netewî û civakiya welatê me ye. Tîştên te bihîst bigihî-ne ANK. ANK care yekemîne ku bûge navenda nüçeya Kurda. ANK sazûmanekî ji ya têkoşina rizgarîya netewî û civakiya me ye. ANK ya me hemîtiya ye!

KÜRT HABER AJANSI

Kürt Haber Ajansı ülke-mizdeki ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin gözü, kulağı ve dilidir. Duyduğunu gördüğünü ANK'a ilet. ANK dünyada ilk kürt haber merkezidir. ANK ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin bir kurumudur. ANK hepimizin-dir!

8 - 98 47 43 131 42 ANK S

GILALA
AJANSA NÜÇEYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRÅN

QARTA ABONE □ ABONE KARTI

- Salek • Yıllık _____ 60DM.
 6 Mehî • 6 Aylık _____ 30DM.

- France 192FF / 96FR
- Belgium 144BF / 72BF
- Holand 72G / 36G
- Swiss 60Sfr. / 30 Sfr.
- Austria 480S / 240S
- Scandinavien 240Skr. / 120Skr.
- England 24£ / 12£
- USA/Australia 35S / 18S
- Greece 2880D / 1440D

Ji bo walatên din 60 DM. e/Diğer ülkeler için 60DM dir.

Min heqê abonetiya xwe li ser kontoya GILALA AB (PG:26 533-0/Stockholm-Sweden) razand.

Abone ücretini GILALA AB'nin kontosuna (PG: 26533-0/Stockholm-Sweden) yatırdım.

NAV/İSİM .....

NAVNIŞAN / ADRES.....

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDINAVIEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Bir Peşmergenin Dramı

Foto Beytüşiy

Berlin ANK

□ Mihamed Said Ömer, Güney Kürdistanlı idi. 11 yıl önce Irak Kürdistanında ihtilal başarısızlıkla sonuçlandığı zaman, O da, bir çok peşmerge gibi, ailesi ile birlikte İran'a iltica etmek zorunda kalmış, 11 yıl gibi uzun bir süre İran Kürdistanı'nda "Mülteci Statüsü"nde yaşamıştı. Aynı dönemde, Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin saflarında peşmerge olarak mücadelenin ön saflarında döğüşmüştü.

Ne var ki, 9 çocuk sahibi peşmerge Mihamed, yakalandığı amansız hastalıktan dolayı peşmerge saflarından ayrılmak zorunda kalmıştı.

İran'da hayat şartları oldukça kötü idi. "Mülteci Statüsü" ise başlıbaşına bir dertti. Peşmerge Mihamed, eşini ve çocuklarını da alarak, tedavi için Batı Berlin'e geldi. Bu kez Avrupa'da mülteci oldu.

Berlin'deki mülteçilik fazla sürmedi. Daha dağru dürüst muayene olmadan, insan deposu halindeki Batı Berlin mülteci haym'larından birinde, karısı ve 9 çocuğunun gözleri önünde bu dünyadan göçüp gitti.

Geride 9 çocuk ve çileli bir ana bırakarak... Huseyin Rüşen

KONGREYA AŞİTÎ Li KOPENHAG QEDİYA

Kopenhag ANK

□ Di paytextê Danimark Kopenhagê da kongra aşitî qedîya. Kongre 15 mehê roja çarşem destpêkir û 19 mehê roja yekşem qedîya kongre 4 roj ajot. Di kongrê da Ji gelek welatan nûner (delege) bêşdarbûn. Kongre bi axaftina nûnerê Danimarkî hat vekirin. Di kongrê da li ser rewşa dan û standina Reykjavik hate rawestandî (sekinandin). Mirov dikare bêje serkeftinek bû ji bo tevgera aşitî. Wekê ku nûnera Yekitiya Sovyetê Grejori Kokshim dibêje: "Bi renge ku min çavê dikir ji wî jî xweştir derbaz bû" û dîsa serokê kongre aşitîyê Hernold Lannung dibê, "bi rengê xweşik hate derbazkirin û gelek vekirî û azad li ser gelek tiştan hate gotûbêjkirin (minaqaşekirin)".

Lê hindek nexweşiyên din ji hatin derbazê nav kongrê bûn. Roja dawî ya kongreyê set II an de nêzikê 50 kes derbazê cihê axaftinê bûn. Dest bi gotinên nebaş kirin, di wî demê da çûn hatinek û lihevaneke sivik çêbû. Navbera wan tevlihevi da dest bi gotinan kirin û li dijî şerê Afganistan rawestîyan. Gelek ji wan, ji İngiltere, Almanya Roava û Danimarkê hatibûn. Ev kesana ji xortên (ciwan-genc) kevneperest (konservatîf-muhafazakar) bûn.

Roja destpêkê grubek Kurd li derwayê cihê kongrê sergîyêk li ser rewşa Kurdistanê vekiribûn. Roja Yekşemê nêzikê 5000 kes ji tevgera aşitî xwenîşandaneke (miting) çêkirin. Dema xwenîşandane da, ji otêlekî bi qestî dengê bilind strana digotin û dixafîtin. Ev dengê bilind bo xirakirina xwenîşandane bû. Polis derbazê otelê bûn sê kes girtin evana ji tevgera "Charte 77" bûn.

Şemali / Kopenhagen

TÜRK BASININDA ANK'IN (AJANSA NÜÇEYA KURD) YANKILARI

□ KURDISTAN PRESS VE AJANSA NUÇEYA KURD / KÜRT HABER AJANSI'nın faaliyete geçmesi sömürgeci güçleri oldukça tedirgin etti. Kürdistan Press'in ilk üç sayısının yayınlanmasıyla beraber, Türk burjuva basını Kürtlerle ilgili bilinen tepkilerini gene tekrarladı. "Bölücüler Ajans kurdu,, "Bölücü kaçaklar destek arıyor,, yollu manşetler altında, Kürdistan Press ve ANK'ı karalama kampanyasını başlattı.

Kısada olsa 3 sayılık pratiğiyle dostların sempatisini ve desteğini, düşmanın ise tepkilerini üzerine toplayan Kürdistan Press ve ANK, önüne koyduğu görevlerini yerine getirmeye çalışacaktır.

KÜRT BASININDA ANK

□ Kürdistan Press ve ANK düşmanın karşı tepkilerinin yanında, dostların da sempati ve desteğini kazanmıştır. Biz Kürdistan Press çalışanları için esas olan dostlarımızdan göreceğimiz güven ve desteklerdir.

Kürdistan press ve ANK'ın kuruluş çalışmalarını ilgi ile izleyen yurtsever-demokrat ve sosyalist siyasal güçler, gazete çıktıktan hemen sonra, kendi basın-yayın organlarında Kürdistan Press'i tanıtıcı ve destekleyici yayınlar yaptılar.

Kürdistan'da 6 milyon kürdün dinleyebildiği Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin radyosu "DENGÊ KURDISTAN" (Kürdistan'ın Sesi) 9.10.1986'da ki programında Kürdistan Press ve ANK'ı tanıtıcı ve destekleyici yayınlar yaptı. Bunun yanında Danimarka ve Avustralya'da lokal yayın yapan Kürtçe radyolarla beraber, Hollanda ve Köln radyolarının türkçe redaksiyonları da

aynı şekilde Kürdistan Press'i tanıtıcı-destekleyici yayınlar yaptılar. Siyasi örgütlerden olduğu kadar, yurtsever okuyuculardan da oldukça yüklü kutlama ve başarı mesajları geldi. Kürdistan Press, dostlardan destek ve dayanışma, düşmandan köstek ve karalama göre göre yoluna devam edecek.

KURDISTAN PRESS ÇALIŞANLARI

Din Adamları (!) Kürdistan'ı İrşad Etmeye Gönderildiler!

□ Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı, özel ekipler oluşturarak, bunları Kürt halkını irşad etmek için sefere çıkardı. Gittikleri alanlarda kuşku ile karşılanan bu irşad ekipleri, din sömürsü yanında, devlet baskısının da taşıyıcılığını yapıyorlar. Faaliyetlerini eleştiren ya da "irşad" edilmeyen Kürt yurtseverlerini gerekçe göstermeden ya da sahte gerekçelerle ihbar ederek huzursuzluk yaratıyorlar.

Hakkari ve Siirt illerinde 44 Kürt Köylü Tutuklandı

□ Devrimcilerle yataklık ettikleri gerekçesi ile Siirt ve Hakkari'de 44 köylü evlerinden alınarak götürüldüler. Nereye götürüldüğü söylenmeyen köylülerden herhangi bir haber alınmadı. Yetkililere başvuran aileler, tehdit edilerek köylerine geri gönderildiler.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 5 19 SERMAVEZ • KASIM 1986 ISSN 0283-4898

GAVEKE GIRÎNG

PDK-I û YNK :

Partî Demokratî Kurdîstana Iraq û Yekîti Nîştîmanî Kurdîstan II diji rejîma Saddam hêzên xwe kirin yok!

Ev nûçaya di derbarê yekîtiya navbeyna PDK-I û YNK îro di her 4 perçeyên Kurdîstanê de gelê me, pêşmergeyên me di şa dilê!..

PB / PDK-I :

Vekî tê zanîn, di navbeyna her du alîyan de herê dijîtiyên dijwar hebûn. Ev nakokî yên han zorareke mezîn di gihandê gelê Kurd...

YNK :

Erka ku II ser milê homû rêxistînan dikave ev e, ku ew II gor hêz û hebûna xwe xebata xurtkirîna wê yekîtiyê bikin... Dûmahîk di navîn de

foto: ANK

Nihayet Birlik !

Irak Kürdistan Demokrat Partisi ile Kürdistan Yurtseverler Birliği, yıllar süren çelişme ve çatışmalardan sonra, nihayet güçlerini birleştirdiler!!

7-8 Kasım'da Irak KDP adına İdris Barzani ve KYB adına Celal Talabani arasında yapılan görüşmeler olumlu sonuç-

landı, iki örgüt siyasal ve askeri alanda güçlerini birleştirme kararı aldılar. Buna göre, peşmergenin tek bir komutanlığı

bağlanması için çalışmalar yapılacaktır; bütün askeri ve siyasi güçler Saddam rejimini devirmek için seferber edile-

cek, örgütler arası çatışmalara son verilecek, karşılıklı anti-propagandalar durdurulacak... *Devamı orta sayfada*

ALÂ RIZGARÎ

Ev li hev hatîna YNK û PDK gawekî mûsbet e, û lazîme piştewaniya wê bê kirin. Li vî beşê Kurdîstanê taybetî şerê "birakujî", û li hem-ber dijîmin berbelaviya hêzên li ser tevgera netewî texrîbatek mezîn dikir. Ku bî salan e ev daxwaz û hevî hebu; ber bî wê gawek

K.U.K.

Hevkarîyek di navbera PDK-I û YNK da ji bo hilweşandîna rejîma qonlonyalîst ya Iraqê pêkhatîye, ji alîye me gawek gelek grînge û hêja tê dîtin. Ev hevkarî nişaneke ya serketîna têkoşîna netewî ya Kurd ji bo mafên xwe yê netewî û demokratîk e.

PPNK

Em rûmeteke mezîn didin tîfaka navbera PDK-I û Yekîtiyê û bawerîya me ew e ku berdewar bûna wê tîfakê li ser esasê niştîmanperwerî, wê tevgera rizgarîxwazîya gelê Kurd hê pirtir ber bî serfirazîyê ve bibe. Hêviye me ew e ku tîfak li ser esasêkî durust umîrdîrêj be.

RIZGARÎ

Rizgarî herdem ji bo yekîtiya hêzên sosyalîst û ji bo hevkarîya hêzên netewî xebitî ye. Di dema îro de li Kurdîstanê pewîstîyek grînge, ku hêzên rizgarîxwazên Kurdîstan di êniyekî netewî de dijî dijîmin bî hev pişkî tîkoşîne bî hunînin. Em bawerîna ku te

TEKOSÎN

Irak Kürdîstanînda son günlerde Yekîti ile KDP arasında nihayet bir anlaşmaya varıldığını ilk kez konuya ilişkin değerlendirme talep eden KURDISTAN PRESS muhabiri arkadaşından duyudum. Üzerinde anlaşmaya varılan ilke ve hedefler konusunda

T.S.K.

Peymana ku navbeyna PDK-I û YNK pêk hatîye bî salane bî daxwaza pêşmergeye, daxwaza hemu partî û hêzên şoreşger û welatparêzên Kurdîstanê ye. Bî gelemperî û bî taybetî daxwaz û karînewe Kurd e ji lewre bî pêk hatîra peymanê re.

İnsan Olmak İnsanca Yaşamak !

□ Bizler Hayrettin Erenleri, Nurettin Yedigöller'i, Süleyman Cihanları; kısaca gözaltına alınıp nerede olduğu günümüze kadar bilinmeyen **KAYIPLARIMIZIN ciddi ve duyurlu bir biçimde**

araştırılmasını , gerçeklerin araştırılmasını istiyoruz!
□ Günümüze değin insan hakları olgusu genişlemiş ve artık **İNSAN OLABİLME HAKKINA dönüşmüştür**

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİ YARDIMLAŞMA DERNEĞİ YÖNETİM KURULUNUN (4 KASIM 1986) İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN 36. YIL DÖNÜMÜNDE BİR BASIN AÇIKLAMASI YAPTI. TÜRKİYE'DE FAZLACA SÖZÜ EDİLMİYEN BASIN AÇIKLAMASININ TAM METNİNİ

□ Bildiğiniz gibi 4 Kasım 1950 tarihinde Avrupa Konseyi'ne üye 15 devlet tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi imzalanmıştır. Ancak Türkiye bireysel başvuru haklarını ve Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın zorunlu yetkisini tanımamıştır. Bu yönüyle imzalaması eksiktir.

□ **Günümüze değin insan hakları olgusu genişlemiş ve artık İNSAN OLABİLME HAKKINA dönüşmüştür.**

□ Yaşanan süreçte insan hakları ve özgürlükleri ulusal sınırları aşarak insanlığın ve tüm ulusların ortak değeri olmuştur.

□ I- Beyannamenin 1. Maddesi yaşam hakkıyla ilgili ve bizler **Hayrettin Erenleri, Nurettin Yedigöller'i, Süleyman Cihanları, kısaca gözaltına alınıp nerede olduğu günümüze değin bilinmeyen KAYIPLARIMIZIN ciddi ve duyurlu bir biçimde araştırılmasını, gerçeklerin aydınlatılmasını istiyoruz**

□ 2- İnsanlık onurunu cezaevlerinde çiğnetmemek için ölüm oruçlarında yitirilen canlarımızın, işkenceye karşı haklı direnişini (elbise giymeme gi

bi) sürdürenlerimizin bu tip işlemlere uğramama haklarına sahip çıkılmasını istiyoruz.

□ 3- Eşi aranan bir ev hanımının, kocasının eve uğrayıp uğramadığının ispatını doktor muayenesinde bulunan alilerimiz varken, **OVACIK** ilçe hakimimiz polislerce dövüldükten, işkencecilerin görevden alınması gerekirken, ödülleri veriliyorken, güvenlik soruşturması adı altında insanlarımız fişlenirken, izleme takip her an yapılırken, emniyetçe bazı olaylar gerekçe gösterilerek tahliyeler geciktirilirken, dernek, sendika üyeleri gözaltına alınabiliyorken, savcı polislerle birlikte ifade almayı doğru buluyorken, başkaları hakkında ifade vermeye insanlar zorlanıyorken, kişinin güvenlik ve özgürlük hakkından ne anladığımızı bilmek isteriz.

□ 4- Çocuklarımız, yakınlarımız hiçbir söz hakkı verilmeyen duruşmalardan atılıyorsa, siyasi toplu davalar küçük gruplarla sürdürülüyorsa, itirafçıların ifadeleriyle mahkeme devam ediyorsa, tanıklar teşhis için zorlanıyorsa, mahkeme salonlarında cezaevi idaresiyle ilgili suç duyuruları kabul edilmiyorsa, avukatların söz ve savunma hakları kısıtlanıyorsa adil ve

bağımsız mahkemelerden bahsedilemez.

□ 5- Cezaevlerinde bulunan yakınlarına sahip çıkmanın diye aileleri göz altına alınıyor, eşler boşanmaları için tehdit ediliyorsa, özel yaşama karışılmış olmuyor mu?

□ 6- Yakınlarımızla mektuplarınış ve gidişi kesinlikle olmuyor, keyfi olarak ara sıra iletişim sağlanmıyor, cezaevleri arası tutuklu mektuplaşmasına izin verilmiyor, radyo bazı cezaevlerine alınmıyorsa haberleşme hakkı nerededir?

□ Evet, insan haklarıyla ve hukuk düzeniyle bağdaşmayan yığınla olay vardır. Her insan bu konuda duyarlılık gösterir, ancak önemli olan, duyarlılıklarımızı insan olabilmenin koşullarını yaratmanın tavrına dönüştürebilmektir.

□ **İnsanlık onurunu işkenceyi yendiği, işkencecilerden hesap sorulan bir hukuk devletinde, insan olmak - insanca yaşamak, ortak onurumuz, ortak gururumuz olacaktır ve olmalıdır da.**

□ Sözleşmenin imzalandığı 4 Kasım'da saygı duyduğumuz insan haklarına (10 Aralık İnsan Hakları Günü olarak) hep birlikte sahip çıkalım.

19 KASIM

□ Irak Kürdistan Demokrat Partisi (I-KDP) ile Kürdistan Yurtsever Birliği'nin (KYB) 4 ana noktada anlaşarak güçlerini birleştirmeleri, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi açısından ileriye doğru atılmış önemli bir adımdır.

□ Irak pratiğindeki mücadelenin tek bir politik merkeze kavuşması, peşmergenin tek bir askeri komutanlığa bağlanması, Kürdistan'da rejime muhalif tüm güçlerin faaliyet gösterebilecekleri demokratik bir ortamın oluşturulması yıllardır beklenen ve özlenen bir durumdur. Bu anlaşma ile, bu durumun hayata geçmesi için önemli bir adım atılmıştır. Devrim safalarında yer alan tüm politik güçlere düşen görev, bu adımın kalıcı olması için gerekli çabaları göstermekte tereddüt etmemeleridir.

□ Genel olarak Kürt hareketi nazik dengeler arısında kendisine bir yer bulmak durumundadır. Bu bağlamda - özellikle sıcak savaşın sürdüğü Irak ve İran pratiklerinde - devletlerle olan ilişkilerin niteliği de, biçimi de aşağı yukarı bilinmektedir.

□ Ayrıca hareket doruk noktalarından, her an aşağılara yuvarlanma tehdidi altında bulunmaktadır. Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılması ve Cezayir Anlaşmasından sonra Güney Kürdistan İhtilali'nin yenilmesi bu nazik dengelerin en trajik örnekleridir.

□ Uluslararası kamu oyunun, devletlerin ve demokratik baskı gruplarının etkileyici ve caydırıcı müdahaleleri de büyük bir önem taşımaktadır.

□ Türkiye pratiğinde 1925'ten 1938'e kadar devam eden direnmelerin Türk devletince gerici ayaklanmalar olarak dünya kamu oyuna lanse edilmesi, 13 kan dökülen Kürdistan'a karşı dünyanın tepkisiz kalmasını da beraberinde getirmiştir.

□ Bu gün de bu tehdit gündemdedir. Irak pratiğinde, Kürt hareketi tarihinin en güçlü dönemlerinden birini yaşamaktadır. Yıllardır kan içinde yüzün Kürt halkının barışa ve huzura ihtiyacı var. Bu açık. Ama Irak'ta öyle bir kaos yaratılmıştır ki, büyük devletlerin menfaat çatışmaları arasında Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin ezilip gitmesi de olasıdır.

□ Bu anlamda, uluslararası düzeyde teminat altına alınabilecek yasal bir statünün yaratılması ve devletlere dayalı nazik dengeler yerine kendi politik ve askeri örgütlenmesine ve kendi uluslararası ilişkilerine dayalı kalıcı bir yapının oluşturulması Kürt hareketinin gündeminde birinci madde olarak yer almış durumdadır.

□ IKDP ile KYB'nin birliği, kalıcı ve güçlü bir politik ve askeri yapının yaratılmasına dönüşebilir ve dönüşmelidir. Bu, yalnızca bir dilek değil bir gereklilikler aynı zamanda.

ERMANOĞLU

19 SERMAVEZ

□ Partiya Demokrat ya Kurdistana Iraqê (PDK-I) û Yekitiya Nişîmanî Kurdistanê (YNK) di çar xalan de li hev hatin. Hêzên xwe kirin yek. Ev di tevgera rizgariya netewî ya Kurdistanê de gaweke pêşketî û girîng e.

□ Di têkoşîna pratîka Iraqê de, pêkhatina navendiyeke polîtîk, hêzên pêşmerganê di bin fermandariyekê de civandin, bi salan e ku hevî û daxwaziya gelê me ye: Li Kurdistanê hemû hêzên dijberên rejîmê bikaribin di bin mercên demokratîk de bi awayekî aza werin ba hev û kar û barên xwe bikin. Bi vê peymanê re, ji bo pêkanîna vê rewşê, gaweke girîng hatin avêtin. Ji ew hêzên polîtîk yên ku di nav rêzên şoreşê de cih girîng re wezîfeyek dîkeve, ku vê gava pêşketî bidin jiyandin. Ji bo piştgirî û pêşxistina wê, divê mirov dudilî û sistî nişan nede.

□ Bi giştî tevgera Kurd di rewşên weha yên nazîk de pêwîst e ji xwe re çî û warekî bawermend bibîne.

□ Herweha bi taybetî di pratîka Iraq û İranê de di nav şerê germ de, di têkiliyên navbera dewletan de qereker û hemû awayên têkiliyan hûr û kûr tê zanîn. Wekî din, tevgera Kurdî di rewşê serketî û bilind de ye. Lê ev rewş di bin tehdît û xeterekî mezin de ye. Têkûna Komara Kurd ya Mehabadê û li pey peymanê Cezayîrê, têkûna şoreşa Kurdistana Başûr ji vê rewşa nazîk re nimûneyeke trajîk ya ber bi çav e.

□ Tawîra awirê gelemperî ya navnetewî, tesîra grûbên balkêşên demokratîk, yên dewletan û mudaxala û piştgirî yên wan, roleke gelek girîng dilîze.

□ Di pratîka Tirkiyê de serhildanên ku ji 1925 an heta 1938 a devam kirin, ji aliye dewleta Tirk ji awira gelemperîya cihanê re wekî serhildanên paşverû hatin lansekirin. Li hember wê bûyerê ku 13 sal li Kurdistanê xwîn hat rijandin, lê dinya jê re bêdeng ma. Îro jî ev xeter di rojevê de ye û didome.

□ Di pratîka Iraqê de, tevgera Kurd di diroka xwe de dema xwe ya herî bi hêz diji. Gelê Kurd yê ku bi salan e xwîn dirijîne, pewîstiya wî bi aştî û xwe hisandinê heye. Ev rewşê vekirî û zelal e. Lê belê li Iraqê kaosekî (tevlîhevî) wisa hatiye peydakirin, ku di nav dijîtiya menfaatanê dewletên mezin de têkoşîna serxwebûn û azadiya gelê Kurd dikare bipêrçiqê û wenda bibe.

□ Di vî warî de, di qad û çarçîwa navnetewî de pêkanîna statîyê qanûnî, ji bo bigire bin teminatê û ji ber rewşa nazîk ya nav dewletan, pêkanîna rexistinên xwe yên polîtîk û leşkerî û bi têkiliyên xwe yên navnetewî damezrandina rexistinên xwe yên jîndar xala yekemîn ya rojêva Kurdan e.

□ Yekitiya PDK-I û YNK, dikare yekitiyeke polîtîk û leşkerî xurt bike, bi hêzêke daîmî pêkîne û pêşve bibe. Ev bi tenê ne dawxaz û hêviyek e, pêwîstiya ber bi çav e.

Avrupa
Güvenlik
Ve İşbirliği
3. Dönem
Konferansı

Türkiye protesto edildi

Viyana'da Hofburg Sarayı'nın önündeki protestoya KURDISTAN PRESS ile katılan bir Kürt çocuğu

foto, ANK

“BAKMAYIN VİYANA'DA BOYVERDİĞİME KÖKÜM GILALA'DA, ARARAT'TADIR,,

Viyana ANK

□ Avrupa Güvenlik ve İşbirliği 3. dönem konferansı Viyana'da ünlü Hofburg sarayında yapıldı. Sabahın erken saatlerinden itibaren değişik gruplar pankartları ile beraber sarayın önünde protesto gösterilerine başladılar. Toplantı alanı, dünyanın dört bir yanından gelen gazeteciler tarafından adeta istilaya uğramıştı. Göstericilerin bulunduğu ala-

nın sol köşesinde ise Kürt halkıyla dayanışma ve Kürtler üzerindeki baskıları protesto eden gruplar yer almıştı. Avrupalı örgütlerin de yer aldığı bu grup “Türk ordusu kürdistan'dan defol” ve “Kürtlere özgürlük” sloganları ile basın mensuplarının dikkatlerini üzerlerine çektiler. Ayrıca dağıtılan bildirilerde, Türk devletinin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini çiğnediği vurgulanıyor, Kürdistan'da yapı-

lan katliamlar anlatılıyordu. Protestocular basına konu ile ilgili geniş bilgi verdiler. Avusturya TV'si Kürtlerin protestosu ile ilgili yayınında, yukarıda elinde KURDISTAN PRESS'i tutarak protestoya katılan Kürt çocuğunun görüntüsüne de yer verdi.

□ 6 Kasım günü politik, ekonomik ve güvenlik sorunları yanında insan haklarının da tartışma konusu yapıldığı konferansla be-

raber, PENN Klüpp (Dünya Yazarlar Birliği) Avusturya Seksiyonu da bir açık tartışma toplantısı düzenledi. Bu tartışmaya Avusturya ve Fransa PENN Klüp sorumluları ile beraber yazarlar ve davetliler katıldı. Düşünce ve basın özgürlüğünün tartışıldığı toplantıda, Avrupa'da düşünceye uygulanan baskı, basına uygulanan sansür ve bunların metod ve araçları üzerinde duruldu.

Toplantının tartışma bölümünde söz alan bir dinleyici, “Bulgaris-

tan'daki Türk azınlığı sorununu öne çıkaran Türk devletinin 10 milyonluk Kürt halkı üzerindeki baskı ve katliamları gizlediğini, Kürtlere uygulanan mecburi iskan politikalarını” anlattı. Konuşmacı daha sonra, PENN Klüp üyelerinin dikkatini bilim adamı olmanın faturasını zindanlarda yatarak ödeyen İsmail Beşikçi üzerine çekti. Konuşmacı “Beşikçi, aydın olmanın ve düşünceyi özgürce dile getirmenin sembolü olmuştur” dedi.

Protestoya katılanlar Kürt halkı ile dayanışma istediler

İnsan haklarını çiğneyen Türk devletinin temsilcileri

PENN Klüp toplantısında İ. Beşikçi ile dayanışma istendi

Kürdistan'da Sıkıyönetim

□ Diyarbakir, Mardin, Siirt, Hakkari ve Van'da 7 yıldır süren sıkıyönetimin 4 ay daha uzatılması kararlaştırıldı.

4 Ay daha uzatıldı

□ Hükümet sıkıyönetimin "yurt dışından sızmalara karşı bir tedbir" (!) olduğunu açıkladı

□ Maraş katliamından sonra Ecevit hükümeti tarafından ilan edilen sıkıyönetim, 12 Eylül darbesinden sonra genelleştirilmişti.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 13 Kasım'da aldığı bir kararla tümü Kürdistan'da bulunan 5 ilde sıkıyönetimin 4 ay daha uzatılmasına karar verdi.

Olağanüstü hal uygulaması ise 8 ilde devam edecektir.

Parti sözcülerinin konuşmalarından sonra, oya sunulmuş kabul edilen, Başbakanlık tezkeresine göre Diyarbakir, Hakkari, Mardin, Siirt ve Van illerinde 19 Kasım'dan itibaren geçerli olmak üzere sıkıyönetim 4 ay daha uzatıldı.

Hükümet adına söz alan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, sıkıyönetimin yurt dışına kaçan "hain"lere karşı bir tedbir olduğunu iddia etti. Bununla beraber, Doğu ve Güneydoğu illerinin coğrafi durumunun sızmalara açık olduğunu, bu nedenle de güvenlik önlemlerinin düzenli bir biçimde artırıldığını belirtti.

Sosyal Demokrat Halkçı Parti sözcüsü, 6 yıl geçmesine rağmen hala sıkıyönetime başvurmanın hükümetin anlayış ve uygulamasından kaynaklandığını belirtirken, ANAP sözcüsü, sıkıyönetim uygulamasının 5 il'e indirilmesinin büyük bir başarı olduğunu belirtti.

□ Türkiye'de son sıkıyönetim Maraş katliamından sonra Ecevit hükümeti tarafından ilan edilmiş, bu da generallerin iktidara el koymasına kadar uzanan yolun başlangıcı olmuştur.

Aradan geçen 7 yıl boyunca Kürdistan'da bilinçli ve hesaplı bir vahşetle sürdürülen sıkıyönetim, hükümetin gerekçesine göre, şimdi, "dış sızmalara" karşı bir önlem olarak sürdürülmektedir.

Ayrıca hükümet sözcüleri, söz konusu bölgelerin askeri açıdan stratejik öneme sahip olduğunu ve bazı sorunların tartışılmayacağına belirttiler.

Bunlar arasında Irak'ta oldukça boyutlanan Kürt hareketinin, Türk-Irak karayolunun ve petrol boru hattı ile Kerkük petrolerinin birinci sırada yer aldığı biliniyor.

Çeşitli kaynaklardan gelen haberlere göre son aylarda Türk ordusu Irak ile olan sınır bölgesine 40 binin üzerinde asker yığılmış durumda.

Ayrıca gerek Diyarbakir - Princiik ve gerekse Adana - İncirlik hava üsleri, yeni savaş uçakları ve bol miktarda savaş malzemesi ile takviye edilmiş durumda.

Sıkıyönetim ile, iç politika Kirdistan'da sürdürülen devlet terörü pekiştirilecek, dış politikada ise, Irak'taki gelişmelere uyumlu olarak ordu hazır halde tutulacak.

Kısa Bir Yorum

• Türk devletinin Kürdistan politikasının vahşet biçimine dönüştüğü dönemler, özellikle sıkıyönetim dönemleridir. Türk devletinin, 1925'teki Şeyh Said direnmesinden bu yana, Kürdistan'da özel mahkemeler kurarak hem uluslararası yasalara ve hem de kendi koyduğu yasalara aykırı uygulamalar sürdürdüğü bilinen bir gerçektir.

Kürdistan'da kurulan mahkemelerin dünya ya kapalı olacağı ve Türk kamuoyunu olduğu kadar, demokratları ve sosyalistleri de psikolojik olarak etkileyeceği her zaman hesaplanmış ve buna uyarılı propagandalar geliştirilmiştir. Örneğin, Şeyh Said olayı sırasında, İstanbul ve Ankara'dan muhalif gazeteciler yargılanmak üzere Elazığ'a gönderilmişler ve bu uygulama diğerleri için bir şantaj malzemesi olarak kullanılmıştır.

12 Eylül döneminde de İstanbul ve Ankara'daki pek çok sanık Diyarbakir'e nakledilme tehdidi ile itirafa, teslimiyete zorlandılar.

Bugün uzatılan sıkıyönetim, bir yandan Türk devletinin genel politikasının doğal bir devamı olarak sürdürülmekte, diğer yandan Irak'a ortaya çıkacak "sürpriz"lere karşı ordu alarm halinde tutulmaktadır. "Eskiya"nın yani Kürt ulusal kurtuluşçularının sızmasına karşı önlem ise, komik bir gerektir. Çünkü, ordunun sınır bölgelerinde alacağı tedbirler ile "önlenilecek" olan bu sızmalar için bütün bir bölgenin sıkıyönetim altında tutulması pek de akla uygun düşmemektedir.

Demek oluyor ki, sorun sızma ile ilgili değildir. Tehdit sınırların dışından değil, içinden kaynaklanmaktadır. Ve herkesin bildiği gibi sınırların içinde de 10 milyonluk bir halk jandarma süngüsü ile sömürge statüsünde tutulmaktadır.

Konu bu yönü ile ne Türk basınıının demokrat kanadında ve ne de meclisteki Sosyal Demokrat yada demokrat kanatta ele alınmıyor. Alınması da mümkün değildir. Mümkün olmayan bir diğer gerçek ise şudur: Kürdistan olgusu görülmediği sürece, ne Türkiye'ye demokrasi gelebilir ve ne de kör-topal sürdürülen burjuva-demokrat anti-militarizm kalıcı olabilir.

Çünkü ipler her zaman generallerin elinde olacaktır. Ve ordunun Kürdistan'daki her hareketi, doğrudan siyasi iktidar üzerinde generallerin gasp eylemlerini de beraberinde getirecektir.

Bir diğer sorun, Türk ordusunun Irak'a karşı girişeceği istila eylemi ile ilgilidir. Türk burjuvazisinin önemli bir kanadı böylesi bir istila eyleminin Türkiye'ye oldukça pahalıya mal olacağı görüşündedirler. Ne var ki, Pentagon'dan Türk Genel Kurmayına geçen emirlerin, şu ya da bu biçimde yerine getirileceği açıktır. Şovenizm, Kerkük'lü irkdaşlar yaygarası ile istilayı kışkırtmaktadır. Ne var ki Kerkük, irkdaşlığa itibar edilemeyecek bir petrol yarımadasıdır. Patlayınca, Ortadoğuyu sarsacağı da bilinmektedir.

ABD Türkiye'yi Uyardı

• Brüksel ANK

□ Amerikanın uyarısına rağmen Türkiye, Kıbrıs'a tank gönderdi.

Belçika'nın DE STANDAART gazetesinin, 31 Ekim 1986 günkü hafta sonu sayısında Türkiye'nin Amerika'nın uyarısını dinlemeyip, Kuzey Kıbrıs'a tank gönderdiğini yazdı. Dünya düzeyinde sert protestolara rağmen Türk ordusu 1974'de Kuzey Kıbrıs'ı işgal etmiş ve Rum halkına karşı katliama girişmişti. Türkiye'nin bu uygulamaları yüzünden, ABD aynı dönemde Türkiye'ye karşı silah ambargosu uygulamış, ambargo 1978'de kaldırılmıştı.

Birleşmiş Milletler dahil olmak üzere çeşitli devletler, bu işgal olayından dolayı Türk-Yunan gerginliğini yumuşatmaya ve Kıbrıs için barışçıl çözümleri aramaya çalışmışlar, ancak bu çabalar, Türkiye'nin işgali bir oldu-bitti haline getirme tavrından ötürü bir sonuç vermemiştir.

Türkiye'nin, ABD'nin uyarısına rağmen Kıbrıs'a tank göndermesi, Kıbrıs'taki askeri gücünü genişletme amacı taşımaktadır. ABD'nin uyarısında, Kıbrıs'ta yeni bir gerginliğin ortaya çıkarılmaması vurgulandı.

Bilindiği gibi, Türk ordusu halen Kuzey Kıbrıs'ta işgal statüsünü sürdürmekte, Kıbrıs bağımsız devlet adı altında Türk burjuvazisi tarafından sömürgeleştirilmektedir.

TKP (B) Sanıkları Ağır Cezalara Çarptırıldılar

• Stockholm ANK

Sinematek Derneği Başkanı, Uluslararası PENN Klüp üyesi S.Ziya Çoraklı 6 yıl 8 ay, diğer sanıklar ise 1 yıldan 5 yıla kadar değişen hapis cezalarına çarptırıldılar.

Sanıklardan S.Ziya Çoraklı yargılanma sırasında siyasi savunma yapmıştı. Davaya ilgili olarak görüştüğümüz bir TKP(B) yetkilisi özete şunları söyledi: "Evren-Özal faşizmi zulüm ve zorbalığa devam ediyor. Türkiye ve Kürdistan halkının en yiğit evlatlarını ölümler, işkenceyle, ağır hapis cezaları ile susturmaya çalışıyor. Boşuna çırpınıyor. Zulüm ve zorbalık etkisini yitiriyor. Fabrikalardan, Kürdistan dağlarından, yurtsever-devrimci genç ve aydınlardan yükselen sesler bunun kanıtıdır. Susukluk kırılıyor; gelişen kin ve nefretir, mücadele azmidir: demokrasi için, sömürsüz özgür Türkiye ve Kürdistan için..."

Özgürlük ve Dostluk Şenliği

□ Uluslararası barış, halkların kurtuluş mücadelesinden ayrılamaz!
□ Her halkın var olma hakkı vardır!

□ Ulusal kültür ancak kendi yerinde, kendi toprağında gelişir. Emperyalizm ulusal kültürleri yok ediyor!

□ 400 yıl Osmanlı egemenliğinde kalan topraklarda bu gün 27 devlet var
□ Halklar arası savaşa karşı kurtuluş savaşı!

□ Kürt ulusal kurtuluş savaşı, haklı ve meşru bir savaştır. Kürt halkı, demokratik hak ve özgürlüklerine sahip olmalıdır!

HALKLARIN KURTULUŞU VE HALKLARIN BİRLİĞİ ÖRGÜTÜNÜN 10. YIL TOPLANTISI ATINA'DA YAPILDI

• Atina ANK

□ 7-11 Kasım 1986 tarihlerinde Atina'da yapılan toplantıda halkların özgürlükleri ve hakları konularını tartışıldı. Birçok tez, döküman ve bildirge tartışmaya sunuldu. 6 dilde çeviri yapılan toplantı Yunanistan Eğitim Bakanı Antonis TRITSIS yönetti. Açılışa katılan Yunanistan Başbakanı A. PAPANDREU yaptığı konuşmada, kongre delegelerine başarı dileklerini ilettili.

Toplantıya birçok ülkeden bilim adamları, gazeteciler, yazarlar, örgüt temsilcileri, radyo ve televizyon muhabirleri katıldılar.

Kuzey Kürdistan'dan (TC) RIZGARİ, PKK, ve TKSP ile Paris Kürt Enstitüsü temsilcileri de toplantıya katılanlar arasında bulunuyorlardı. İran ve Irak KDP ile YNK temsilcileri toplantıya çağrılı değillerdi. Toplantıda Türk solundan, parti ve demokratik kitle örgütlerinden de katılan yoktu.

Uluslararası Adalet Divanı temsilcisi, bazı ülkelerin Anayasa Mahkemeleri Başkanları, milletvekilleri de toplantı da bulundular ve konuşmalar yaptılar.

Toplantı Atina Ticaret ve Sanayi Odası'nın toplantı salonunda yapıldı. Konuklar, geniş güvenlik önlemleri altında, Titanya Otel'i'nde ağırlandılar.

İlk günlük konuşmacılar Güney Afrika, Filistin ve Kürtlerin mücadelesinden, dünyayı tehdit eden silahlanma yarışından, açlık ve göç olgularından söz ettiler.

□ İlk söz alanlardan biri olan Profesör François Rigaux; Güney Afrika, Filistin ve Kürt halklarının mücadelesinden bahsetti. Şili'deki durumu anlattı. Nikaragua'daki kurşuna eylemlerine ve Dünya'daki açlık sorunlarına değindi. Dünya'daki nükleer silahların genel bir tehdit haline gelmesine dikkat çekti ve hakların buna karşı mücadelesinden değindi. 3. Dünya ülkeleri arasındaki dayanışmanın gereğini vurgulayarak, Dünya'da giderek artan mülteciler sorununu anlattı.

Bir tarım ülkesi olan Etiyopya açlık tehlikesi ile karşılaşmaktadır. Ne yazık ki silahlanma için üç milyar dolar harcayabilmektedir

□ Merkezi New York ve Amsterdam'da bulunan *Uluslararası Araştırma ve İstatistik Enstitüsü* adına Susan George konuşmasında açlık sorunlarına değindi. UNESCO'nun belirlemelerine göre gündüze 40 bin kişinin açlıktan ve kötü beslenmeden doğan hastalıklardan öldüğünü açıklayan bayan George, daha sonra Etiyopya'daki duru

ma değindi. Bayan George, "Etiyopya bir tarım ülkesi olmasına rağmen, açlık sorunu ile karşı karşıyadır ve 3 milyar dolar silaha para ödemektedir." dedi. "Üçüncü dünya ülkeleri milyonlarca dolar karşılığında silah ihale etmektedirler, bu durum, söz konusu ülkelerde insan haklarına aykırı bir tasarruftur" belirlemesinden sonra, "İstatistikler gelişmiş ülkelerdeki kadınların erkeklerden daha fazla yaşadıklarını gösteriyor. Oysa durum Üçüncü dünya ülkelerinde tam tersidir" dedi. Ve sözlerini "Hayvanat bahçesindeki hayvanların da cezaevindeki tutuklu insanların gibi hakları vardır; EKMEKSİZ ÖZGÜRLÜK OLMAZ, ÖZGÜRLÜKSÜZ EKMEK OLMAZ" diyerek bitirdi.

foto: ANK

Toplantıyı Yunanistan Eğitim Bakanı Antonis TRITSIS yönetti

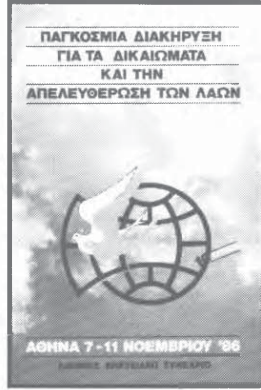
□ Daha sonra söz alan İtalyan Yüksek Mahkemesi Üyesi Emperyalizmin Vietnam'dan sonraki krize değinerek, barış ve halkların kurtuluşu konularını anlattı. Halklar arası savaşlar ile özgürlük ve kurtuluş savaşlarının, iki ayrı olduğundan bahsetti ve "Her halkın var olma hakkı vardır" dedi.

□ Meksikalı Ekonomist (Eski Meksika Ekonomi Bakanı) Prof. Carlos TELLO; "Hiç bir geri kalmış ülke kendi başına ilerleyemez, ancak aralarında işbirliği yaparak ilerleyebilirler" dedi ve konuşmasını 3. Dünya ülkelerinin ekonomi sorunları üzerinde sürdürdü.

□ Yunanistan Eğitim Bakanı ANTONIS söz alarak "en büyük yıkım göçmenliktir" dedi ve göç olayının hem ülke içinde ve hemde ülke dışında önemli sorunlar yarattığını anlatarak "Ulusal kültür ancak, kendi yerinde, kendi toprağında yetişir, büyür, kültür kök ister" dedi. Eğitim bakanı, emperyalizmin ulusal kültürleri yok etme sürecini anlattı.

□ 8 Kasım günü toplantıda örgütün Amerika, Kolombiya, İsveç, Yunanistan ve Avrupa ile Afrika'daki diğer ülkelerdeki örgüt temsilcileri konuşular.

□ Örgütün Yunanistan şubesi adına konuşan bir yetkili, Yunanistan'da üç yıldan beri faaliyet gösterdiklerini belirtti. "Uluslararası barış, halkların kurtuluş mücadelesinden ayrılmaz" dedi. Kürdistan'a yerleştirilen NATO üslerine de değinen yetkili "Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi bir barış mücadelesidir" dedi.

Halkların haklarını koruma örgütü yunanistanda dağıttığı pullarda özgürlük ve barış simgeleniyordu

□ Eğitim Bakanı Antonis (toplantı sekreteri) yeniden söz alarak; kendilerinin şovenist olmadıklarını, 400 yıl Osmanlı İmparatorluğunun egemenliğinde kaldıklarını ve şimdi bu egemenlik alanlarında 27 devletin var olduğunu açıkladı...

foto: ANK

□ Toplantının 9 Kasım günü oturumunda, çeşitli ülkelerden gelen temsilciler kendi kurtuluşları ve örgütleri adına konuşmalar yaptılar. Bazıları gerçek isim kullanmadılar.

□ Şili Temsilcisinin konuşmasından sonra, Kürsüye Güney Afrika temsilcisi M. N. NADDOO "Biz ulusal kurtuluş mücadelemizi sürdürüyoruz" dedi. Nelson Mandela'nın pasaport alamadığı için gelemediğini belirttiğini sonra, Güney Afrika'nın sömürgeleştirme tarihini kısaca anlattı.

□ FKÖ adına söz alan bir bayan temsilci, Lübnan savaşından sonra ilk kez bu toplantıda Filistin ve İsrail temsilcilerinin birbirleriyle karşılaşmalarını belirtti; İsrail temsilcilerinin değişik parti temsilcileri olduklarını (Komünist Partisi, İşçi Partisi vb.) sözlerine ekledi ve "bu bir araya gelme, barış için olumlu bir adımdır" dedi. Sözcü, "İsrail'in yanında bir Filistin devletinin kurulması gerekir, işte bu barış için olumlu bir adımdır" belirlemesini yaptıktan sonra, kendilerinin terörist olmadıklarını vurguladı: "Biz özgürlük savaşçılarıyız" dedi. İsraililerin her gün filistinlileri katledtiklerini ve kendilerine de terörist dediklerini belirten FKÖ sözcüsü "Biz nasıl savaşalım? çiçekle mi?" dedi ve çok alkışlandı. FKÖ sözcüsü "Biz işgal edilen topraklarımızda savaşmaya devam edeceğiz, bu özgürlük ve bağımsızlık mücadelesidir, dünya özgürlüğünün bir parçasıdır" diyerek konuşmasını bitirdi.

□ Daha sonra FİLİPİNİLER temsilcisi söz aldı, Ulusal Kurtuluş ve demokrasi mücadelesinden söz etti. □ POLİSARIO adına söz alan Avrupa temsilcisi FADEL; ".66 dünya

devleti bizim hükümetimizi tanıyor, bizi halkımızın temsilcisi olarak kabul ediyorlar. Hasan'ın bizim çekmemiz için Sahrada ördüğü duvarı savaşçılarımız geçiyorlar. Bizim durumumuz tarihsel ve hukuksal olarak sömürgeçil.

CEZAYİR BİLDİRGESİ ile aynı görüşteyiz. Bunu onaylıyoruz. Haklarımız ve geçğimiz karşısında destek istiyoruz" dedi.

□ ERİTRE temsilcisi; "Bu gün iki tane hükümet var. Birisi sömürgeci, terörist ve suçlu, diğeri ise halkın % 80inin desteklediği bizim hükümetimiz. Kurtarılmış bölgede 7 büyük hastahane, 25 klinik ve 150 tane doktorumuz var. Bölgeimizde bizim çabalarımızla artık çok çocuklarımız da okuma olanağına sahiptir..." dedi.

□ GUETEMALA temsilcisinden sonra söz alan, Hüseyin YILDIRIM, PKK adına konuşma yaptı. Örgüt faaliyetlerinden söz eden Yıldırım, "Demokratik dünya kamuoyuna sesleniyoruz, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini desteklemek, demokratiklikten da öteye bir insanlık borcudur. Yarınki özgür Kürdistan barışa katkıda bulunacaktır" dedi.

□ Söz alan Filipinler Ulusal Cephesi temsilcisi konuşmasında; "17 yıldır ilk kez MORO ile hükümet arasında bir barış için öneride bulundu" dedi ve sözlerini şöyle sürdürdü; "insanların % 60'ının doktor yüzü görmeyen öldüğü, açlığın sürdüğü bir ülke halklarının savaşması lazımdır. Tüm bunlar silahlı mücadele nedenleridir".

□ Daha sonra IRA adına bir milletvekili (Politik-Kanat) İrlanda halkının kendi kaderini tayin etme sorununa değinerek, 1922'de 4 milyon İrlanda'nın göçmen olduğunu açıkladı. Milletvekili "BOBY SANDS bizim için, mücadelemiz için bir simge oldu" dedi ve sözlerini şöyle sürdürdü: "BOBY'nin vücudu mücadelecilerin elinde bir silah oldu..." Bölgeledeki yeni sömürgecilikten bahseden IRA temsilcisi, İrlanda'da demokratların batı emperyalistlerine karşı mücadelesini sürdürdüklerini belirterek, sözlerini BOBY'nin annesine ölmeden önce gönderdiği mektupta, kardeşlerine ve yoldaşlarına iletildiği mesaj ile tamamladı: "Yoldaşlarım, kardeşlerime söyle, bizler, yaşam ve özgürlük mücadelesi ve ölümlü kardeşiz."

□ Ermeni Ulusal Hareketi adına söz alan PEDRASYAN, Ermeni sorununun, doğu sorununa çözümünü bekleyen bir sorun olduğunu belirtti, Ermeniler'e karşı 3 bin yıldan beri uygulanan baskı ve zulmü anlatarak, kendi yurtlarında 1.5 milyondan fazla Ermeninin katıldığını vurguladı. "Türkiye Batı Emperyalizminin yardımıyla Ermeni katliamını tanıyıyor ve Ermeni yardımını inkar ediyor. Faşist Türkiye'nin Kuzey Kürdistan ve

Kıbrıs'taki barbarlığı ise halen sürmektedir. Sovyet Ermenistan'ı (Doğu Ermenistan) ise 70 yıl önceki gibi değil, bugün gelişmiş ve bizim için moral verici bir yer durumuna gelmiştir." diyerek sözlerini tamamlamıştı.

□ Avrupa RIZGARİ Sekreterliği adına Rusen ARSLAN imzası ile toplantıya gönderilen mesaj delegelere dağıtıldı. Rusen Arslan mesajında, Cezayir anlaşması işlerlik kazandırılması için sürdürülen çabaların sevindirici olduğu belirttikten sonra, "Mazlum dünya halkları ve bunlar arasında bulunan Kürt halkının ulusal ve toplumsal kurtuluşu için ciddi ve kararlı politikalar oluşturulması" isteniyordu.

□ 9 Kasım günü yapılan oturumda toplantıya katılan Paris Kürd Enstitüsü temsilcisi olarak Kendal NEZAN'ın ismi açıklandı, fakat konuşma yapmadı. PARAGUAY temsilcisi ve Dünya Halklarının Haklarını Koruma Örgütü Fransa temsilcisinin TİMUR halkı üzerine yaptığı bir konuşmadan sonra, TKSP adına Cemil konuştu. Cemil, "Halkımızın dili ve kültürü yasaklanmıştır, doğal zenginlikleri yağmalanmaktadır. En verimli topraklarımızda NATO üsleri yapılmaktadır" dedi ve toplantıya başarı dileklerini ilettili.

□ Afganistan adına söz alan bir yetkili "18 milyon Afganlıdan 5 milyonu ülkeden çıkmak zorunda kalmıştır, bu dünyanın en büyük mülteci kitlesidir." dedi.

□ Örgütün Yunanistan Şubesi adına söz alan M. HARALAMBİDİS; Osmanlı despotizminden söz ettikten sonra "M. Kemal ne anti-emperyalisti, ne de anti-kapitalist..." dedi, Kürt halkının mücadelesine, Ermeni sorununa, Pontusluların yurtlarından atılmalarına, İmroz ve Kıbrıs sorununa değindikten sonra "...Kürt halkının mücadelesi 1920'lerden 1938'lere kadar, yani büyük DERŞİM jenosidüne kadar sürmüştür. Bugün artık Derşim demiyorlar, Tunceli koymuşlar adını. Bugün tüm Avrupa ülkeleri Türkiye'nin ırkçı devletini destekliyor." dedi.

□ Atina Üniversitesi Politik Bilimler Profesörü Xristos ROZATİS; Akdeniz ve Ortaoğu sorunları üzerinde durduktan sonra, bölgedeki üç halktan; Ermeniler-Kürtler ve Filistinlilerden bahsetti. Bunların mücadelesini anlattı. Rozatis, "Bu üç ülke birinci dünya savaşından önce Osmanlı imparatorluğu sınırları içindeydi. Savaşın sonra kurtuluş ümitleri oldu ama gerçekleşmedi... Bu gün Ermeni hareketi ülkelerinin dışında sürüyor. Kürt halkının mücadelesi ise bölgesinde kaldı ve günümüze dek sürüyor. Bugün artık silahlı düzeye ulaşmıştır. Dilleri ve kültürleri yasaklanmıştır. Ama, Kürtler ulusal bağımsızlıklarını ve kendi kaderlerini tayin edebilecekler. İsrail ve Türkiye devletleri ayrı

NIHAYET BİRLİK!

□ 8 Kasım Pazar gününden bu yana Kürdistan Press'in telefonları ve Kürt Haber Ajansının (ANK) teleksli durmadan çalıştı. Kürdistan ve Avrupa'daki politik merkezlerden, alanlardaki muhabirlerden ve yurtdışı temsilcilerden ardarda haberler geldi.

□ Kürt kamuoyunu bu kadar yakından ilgilendiren olay, Irak Kürdistan Demokrat Partisi (I-KDP) ile Kürdistan Yurtseverler Birliğinin (YNK), dört ana konuda görüş birliğine vararak güçlerini birleştirme kararına varmaları idi.

• 1960'lı yıllarda şekillenmeye başlayıp, 1964'de I-KDP'nin bölünmesiyle Irak pratiğinde ortaya çıkan saflaşma, 20 yıl boyunca oldukça kanlı ve acılı bir süreci yaşandı.

• Bu iki siyasi gücün politik ve askeri alanlarda birlik sağlamaları, Güney Kürdistan'da olduğu kadar, genel olarak Kürdistan'ın diğer parçalarında da derin etkiler yarattı. Böylece, Güney Kürdistan'da Kürt hareketi oldukça güçlü bir politik ve askeri yapıya sahip olmuş olacak.

□ KISA BİR TARİHÇE

• Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra, Irak hükümeti genel af ilan ettiğini açıklıyor ve Mahabat ordusunda görevli olan subay ve askerlerin Irak'a dönebileceklerini belirtiyordu. Geri dönen dört subay'ın asılarak öldürülmesi, Irak hükümetinin iktidazlılığını açığa çıkarıyor ve bunu izleyen günlerde, Barzani 500'e yakın peşmerge kuvveti ile Türkiye-Irak ve İran sınırlarını, 15 günde 220 millik mesafeye katederek aşır ve Sovyetler Birliğine iltica ediyor.

• 1 yıl sonra, Irak'da Haşimi Monarşisi yıkılıyor ve General Abdülkerim Kasım yönetiminde bir gurup subay 14 Temmuz 1958'de yönetime el koyuyordu. 1946'da kurulan ve Irak'da monarşinin yıkılmasında önemli fonksiyonları üstlenen Kürdistan Demokrat Partisi de legaliteye çıkmış oluyordu ve Kürt ulusal-demokratik haklarını teminat altına alabilmek için çalışmalarını derinleştiriyordu.

• Aynı dönemde KDP'nin doğal başkanı Mustafa BARZANİ'de Moskova'dan özel bir uçakla Kahire'ye uçuyor, Mısır devlet başkanı Cemal ABDULNASIR ile bir görüşme yaptıktan sonra Bağdat'a iniyordu...

Barzani, General Abdülkerim Kasım ile

• Monarşi'nin yıkılmasından sonra, şoven duyguları kabaran iktidar, Kürt halkına verdiği sözlerden bir bir geri adım atıyor ve Barzani küçük bir askeri gurupla Kürdistan'a çekilmek zorunda kalıyordu. Ardından 11 Eylül'de Irak ordu birlikleri Kürdistan'a saldırıyor ve Güney Kürdistan ihtilali patlak veriyordu.

• Irak ordu birlikleri hemen hemen tüm güçleriyle düzenledikleri taarruzlar istenilen sonuca ulaşmıyor, tersine Barzani komutasındaki peşmerge, Zaxo'dan Haneqin'e kadar bölgede güçlü bir yapı oluşturmaya...

• Dünyanın ilgisinden uzak süregelen bu savaş, bir Amerika-İ gazetecinin alana girmesiyle gün ışığına çıkıyor ve ilk kez dünya kamuoyu Güney Kürdistan'ın peşmergenin denetiminde olduğunu öğrenmiş oluyordu.

• Kürdistan'da durmadan bozguna uğrayan Irak ordusu, 8 Şubat 1963'de geri çekiliyordu. Ardından kanlı bir darbeyle A. Kasım iktidarı yıkılıyor, anti-komünist muhtevalı bir yönetim işbaşına geliyor ve ilk elde ülke çapında geniş bir komünist avına başlıyordu. Onbinlerce insan kurşuna diziliyor, Irak Komünist Partisi bu operasyonlarda ağır darbeler alıyor, operasyonlardan kurtulabilen Komünist Partisi kadroları Kürdistan'a sığınuyordu.

• 24 Nisan 1963'de KDP yeni iktidara bir "Memorandum"

foto:ANK

sunuyor, fakat BAAs oyalamacı taktikler izliyordu. Temmuz'un ilk haftasında İçişleri ve Savunma Bakanı Salih M. Ammaş bir açıklamasında, "Kuzey'de basit bir gezintiye çıkacağız... Feodal karakterli, emperyalistlerin, siyonistlerin bölücü ortaklarını yokedeceğiz" diyordu. Ve katliam hareketi, 10 Temmuz 1963'de yürürlüğe konuluyor, Irak ordusu tüm gücü ile Kürdistan'a saldırıya geçiyordu. Aynı gün Bağdat Radyosu Barzani'nin başına getirene 100 bin Dinar verileceğini ilan ediyordu.

• Tarihe Çiyayé METINA (METINA dağı) zaferi olarak geçen ünlü direnişiden sonra Irak ordusu Kürdistan'da adım adım ilerliyor ve geri çekilmek zorunda kalıyordu. Bu geri çekilme ile birlikte, Irak rejimi bir depresyon daha geçiriyor ve iç bir darbeyle A. Arif tek başına iktidara geçiyordu. A. Arif Kürt-Arap kardeşliğinden dem vuruyor ve Barzani ile görüşme talebinde bulunuyordu. Bunun üzerine 10 Şubat 1964'de Ateş-Kes ilan ediliyor ve aynı dönemlerde KDP Polit-Bürosunda düşünce ayrılıkları başlıyordu.

GÖRÜŞ AYRILIKLARININ KÖKENLERİ

• KDP IV. Kongresinde, genel sekreter Hamza Abdullah değiştirilmiş yerine İbrahim Ahmed getirilmişti. İ. Ahmed'in Genel Sekreterliği altındaki polit-büro da Celal Talabani de bulunuyordu.

• Ateşkes başladığında KDP polit-bürosu kurtarılmış Kürdistan'da bulunuyordu. Polit-Büro üyelerinden bir kısmı, ateşkes kararının polit-büroya danışılmadan alındığını ileri sürerek bir genelgeyle Barzani'ye karşı cephe alıyorlardı. Genelgede Barzani'nin Kürt hareketi için büyük bir tehlike haline geldiği belirtiliyordu.

• Parti Temmuz günlerinde Genel kongreye gidiyor, Kongre Barzani'yi yeniden Genel Başkanlığa seçerek, eski polit-büro üyelerinin derhal partiye dönmelerini istiyordu. Ancak İ. Ahmed ve polit-büro üyeleri yanlarında 1000 kadar peşmerge gücü ve parti dökümanları ile İran'a geçmişlerdi. Bu arada 8 Ağustos tarihinde PRAVDA İ. Ahmed ve arkadaşlarını eleştiriyor ve kongre kararlarına uymaya çağırıyordu...

• 29 Eylül'de KDP yeni bir konferans topluyor ve iki temel organ oluşturmayı karar altına alıyor. Bunlardan İhtilal Kumanda Konseyi, parlamento niteliğinde olup 63 kişiden oluşuyor, diğeri ise Yurtum Komitesi adı altında 18 kişiden oluşuyor, bakanlar kurulu niteliğinde çalışmalarına başlıyordu.

• 11 Ekim'de Barzani hükümete sert bir Memorandum daha veriyor fakat hükümet buna cevabı Kürdistan'a yeni ve kanlı bir saldırı başlatmak oluyordu. (9-16 Ocak 1966)

• Aynı dönem İbrahim Ahmed, Celal Talabani ve arkadaşları ile Barzani önderliğindeki KDP'nin ilişkileri oldukça karmaşık ve içler acısı olaylar ve olgularla sürüp gidiyor, İran'dan dönen İ. Ahmed ve C. Talabani gurubu Barzani önderliğindeki hareketle

çatışmaya giriyordu. Mayıs 1966'da Irak ordusu son ve büyük bir saldırı daha düzenliyor fakat Revanduz'da feci bir bozguna uğrayarak imha ediliyor, hükümet yeni ateşkes isteği ve oyalama taktikleri geliştiriyordu.

• 20 Kasım 1966'da KDP'nin VII. Kongresi toplanıyor ve yeni bir Merkez komitesi seçiliyordu. Aynı dönemler Bağdat sürekli darbeler sahne oluyor ve 17 Temmuz darbesinden 14 gün sonra 31 Temmuz 1968'de darbe içinde darbe yaparak, Hasan El-Bekr BAAS'çılarla birlikte iktidara tek başına el koyuyordu.

• 1966 ateş-kes'inden 31 Temmuz 1968 darbesinin yapıldığı süreye kadar hiç bir zaman gerçek bir ateş-kes olmuyor, yer yer çatışmalar oluyordu. 1969 baharında BAAS cuntasının ateş-kes'i bozup Kürdistan'a karşı yeni bir taarruz başlatması da sonuç veremeyince nihayet 11 Mart 1970'de BAAS diktatörlüğü çaresiz kalarak 1963 ve 1966 Memorandum'larında öne sürülen talepleri eksiksiz olarak kabul ettiğini açıklıyor ve 11 Mart 1970 anlaşması KDP ile BAAS arasında yapılan görüşmeler sonucu ilan ediliyordu.

• 11 Mart 70 anlaşması sağlandıktan sonra Celal Talabani ve arkadaşları tekrar KDP'sine dönüyor ve partide görevlendiriliyorlardı.

VE SONRASI

• 1974'e kadar geçen 4 yıllık süre içinde iktidar 11 Mart 1970 deklarasyonunda belirtilen şartları yerine getirmediği gibi, bu 4 yıl içinde yaptığı askeri, siyasi ve diplomatik hazırlıklara dayanarak tekrar Kürdistan'a karşı bir saldırı başlattı. Askeri düzeyde hiç bir başarı kaydedememesine rağmen meşhur Cezayir Anlaşması çerçevesinde hareketi yenilgiye uğratabildi.

• Kamuoyunca yeterince bilindiği gibi, Güney Kürdistan ihtilalinin yenilgiye uğramasıyla Barzani ile beraber bir çok siyasi ve askeri kadro İran'a sığındılar, bir kısım peşmerge ve siyasi kadro Irak'a teslim oldu. Bir kısım da Türkiye ve Suriye'ye geçtiler...

• 75 yenilgisinden sonra başlatılan siyasi çalışmalar, iki siyasi yapının ortaya çıkması ile sonuçlandı. Bunlar, KDP Geçici Komite ve YNK isimleri ile yenilgi sonrası siyasi ve askeri çalışmalarını yeniden sürdürmeye başladılar.

• 1976'dan sonraki siyasi askeri faaliyetler YNK ve GK arasında çatışmalara neden oldu. Başlangıçta çaplı olan çatışmalar 1978 Şemdinli olaylarıyla oldukça genişledi ve YNK'nin bazı önder kadroları da dahil 800 peşmerge öldürüldü. Bu çatışmadan sonra KDP-YNK ilişkileri kilitlendi. Behdinan bölgesinde güçlü olan KDP bu bölgeye YNK'yi, Soran bölgesinde güçlü olan YNK, bu bölgeye KDP peşmergelerini sokmamaya çalışıyorlardı.

• 1980 güzünde İran-Irak savaşı başladığı dönem Irak'da muhalif güçlerin ayısı artmış, Saddam, BAAS içindeki kendi kligi

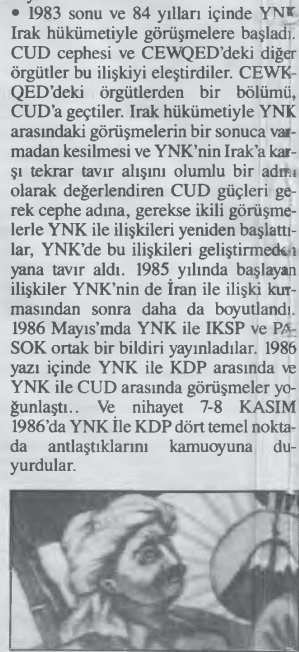
dışında kalan kliklerden IKP, Arap Sosyalist Partisi, İslami örgütler vb. yi saf dışı etmiş KDP ve YNK'nin dışında diğer örgütlerin bazılarında Kürdistan'a çekilmek zorunda kalmışlardır.

• 1980'nin son ayları ile, 81'in ilk ayları Irak'da cephelelerin ortaya çıktığı dönem oluyor, bazı örgütler bir cepheden diğerine gidip gelirken, iki cephenin temel ve istikrarlı güçleride belirginleşmiş oluyordu.

• CUD cephesinin temel gücünü oluşturan KDP'nin yanında, bu cephede IKP, IKSP, PASOK; CEWQED cephesinin temel gücünü oluşturan YNK'nin yanında ise, Arap Sosyalist Partisi, Suriye yanlısı BAAS'çılar, Iraklı Demokratlar Topluluğu, IKHP örgütleri yer almaktaydı. 1980-83 yılları arasında çeşitli dönemlerde örgütler arası çatışmalar olmasına rağmen KDP ve YNK arasında büyük çaplı çatışmalar olmuyor, hatta zaman zaman YNK ve KDP yerel düzeyde kısa ömürlü siyasi ve askeri ittifaklara da girişiyorlardı.

• 1983 Şubat'ında Libya'nın girişimiyle Trablus'da toplanan bütün Kürt ve Arap muhalif örgütleri ortak bir cephe için anlaşmalarını açıkladılar, ancak Şam'da döndüklerinde çeşitli güçlerin ileri sürdükları gerekçelerle bu tek cephe oluşmadı. Mayıs 83'de bu kez de Kürdistan'da YNK ile IKP arasında büyük bir çatışma çıktı. YNK, IKP'nin merkezi karargahlarını kuşattı, çatışmalarda can kaybı da oldu.

• 1983 sonu ve 84 yılları içinde YNK Irak hükümetiyle görüşmelere başladı, CUD cephesi ve CEWQED'deki diğer örgütler bu ilişkiyi eleştirtiler. CEWK-QED'deki örgütlerden bir bölümü, CUD'a geçtiler. Irak hükümetiyle YNK arasındaki görüşmelerin bir sonuçta varmadan kesilmesi ve YNK'nin Irak'a karşı tekrar tavır alması olumlu bir adım olarak değerlendirildi. CUD güçleri gerek cephe adına, gerekse ikiden görüşmelerle YNK ile ilişkileri yeniden başlattılar, YNK'de bu ilişkileri geliştirmeden yana tavır aldı. 1985 yılında başlayan ilişkiler YNK'nin de İran ile ilişki kurmasından sonra daha da boyutlandı. 1986 Mayıs'ında YNK ile IKSP ve PASOK ortak bir bildiri yayınladılar. 1986 yazı içinde YNK ile KDP arasında ve YNK ile CUD arasında görüşmeler yoğunlaştı. Ve nihayet 7-8 KASIM 1986'da YNK ile KDP dört temel noktada anlaşmalarını kamuoyuna duyurdular.

KÜRT YAZARLARI VE KÜRT ROMANI

Kürdistan devrimi bünyesinde çok çeşitli mücadele biçimlerini barındırmak zorundadır. Bir yandan ideolojik, politik ve örgütsel mücadele sürdürülürken diğer yandan da sanat ve edebiyat alanında da devrimci bir çalışmanın yürütülmesi gerekir.

Kültür, sanat ve edebiyat üzerine yapılan çalışmalar Kürdistan devrim mücadelesinin bütünselliğini tamamlayan çalışma araçlarıdır. Na yazık ki, bir bütün olarak Kürdistan devrimci hareketi bu alanda önemli ve gelişken bir mesafe katetmemiştir.

Özellikle Kürt siyasal hareketleri yazın (edebiyat) alanında istenilen düzeyde bir gelişkinlik gösterememişlerdir. Bazı Kürt yazarları şiir'e gereken önemi verirken hikaye ve romana denilebilirlik hiç önem vermemişlerdir. Şiir alanında (gerek Kürçe, gerek Türkçe olsun) önemli yapıtlar yayınlayan yazarlarımız, özellikle roman alanında önemli bir yapıt ortaya koymamışlardır. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi tarihine baktığımızda romancılıkla ilgili çalışmalar çok kısır bir şekilde kalmıştır. Diğer yandan roman alanında varolan bu kısır kendisini "edebiyat eleştirme" eksikliğinde de göstermektedir. Kürt siyasal hareketlerinin demokratik ve siyasal düzeyde yayınladıkları (sadece Kürçe, veya Türkçe-Kürçe) dergilere bakıldığında da herhangi bir "edebiyat eleştirme"ne rastlanılmamıştır.

Bence şiir ve hikaye alanında belirli çalışmalar yapıp bir çok yapıt yayınlayan Kürt ya-

zarları roman sorununa da önem verip, bunun üzerine ciddi bir şekilde eğilip belli ürünler, yapıtlar ortaya çıkartmamışlardır. Kürdistan halkının mücadele, çalışma ve yaşam biçimini roman çerçevesinde ortaya seren eserler her alanda verilen Kürdistan devrim mücadelesine önemli bir katkıda bulunmuş olurlar. Aynı zamanda tüm bu değişik mücadele biçim, yol ve araçları devrimci mücadelelenin bütünselliğinde belirler.

Kürdistan'da olan gerçek olay ve olguları bizzat yaşayarak ve gözlemleyerek, objektif gerçeklikten hareket ederek roman çerçevesinde dile getirmek Kürt yazarlarının önünde duran önemli görevlerden biridir. Roman dalı alanında Kürdistan toplumu geçeceğinden hareket ederek ve de üretken bir çalışmayla bu alandaki boşluk da süreç içinde doldurulabilir kanısındayım. Dahası bu alandaki çalışmalarını hızlandırmakla Kürt yazarları aynı zamanda Devrim mücadelesine de önemli katkılarda bulunmuş olurlar.

Diğer bir sorunda, bence bugün Kürt romanı var mıdır? Yok mudur? Ya da Kürt dili edebi bir dil midir? Değil midir? Tartışmasını yapmak gereksizdir. Çünkü parmakla sayılacak kadar çok az da olsa yayınlanan "romanlar" Kürt romanın var olduğunu ve Kürt dilinde yazılıp yayınlanan roman ve destanların varlığı da Kürt dilinin edebi bir dil olduğunu ispat etmiştir. 12.10.1986

Lokman POLAT

DENG Ü BEHSËN KOMELA KURDËN AUSTRALYA YA MEHA 10 AN

- Komela Kurdên Australya şevêk (konfrens) ji bona êrişha hukmata Tirk li Kurdistana Başur hanî çih û axaftin ji hêla deh rêxistinên Ereb, Tirk, İrani û Australi hatin gotin.
- Komela Kurdên Australya meşek protesto li ber derî qonşilisa Tirkan li bajarê Sydney hanî çih.
- Komela Kurdên Australya û Komela karkerên Tirk wê 2 konseran li bajarên

Sydney û Melbourne wîne çih. Di konseran de wê hunermendên Kurd Fezî Teyra û Emekçî pêşdar bin.

Komîta Pişgirtina Gelê Kurd û Komîta Komelên Kurdên Australya li paytexta Australya, Canberra di oda Wêzirê Pevdiyên Derve ra civinek nêzîkî 2 seet ajot. Civîn li ser rewşa Kurd û Kurdistanê û pîrsa Kurdî rakin Koma Netewan bû.

KİM İL SUNG'UN "ÖLDÜRÜLDÜĞÜ" İDDİA EDİLİYOR

Kuzey Kore Devlet Başkanı Kim İl Sung'un öldürüldüğüne dair, Güney Kore ve Japonya kaynaklı haberler basına yansıdı.

Güney Kore'nin başkenti Seul ve Japonya'nın başkenti Tokyo'dan yayılan haberlerde "Kuzey Kore Devlet ve Parti Başkanı'nun bir iç çatışma sonucunda genel kurmay başkanı O. Kuk Ryol tarafından tabanca ile vurularak öldürüldüğü" ileri sürülürken, aynı zamanda Savunma Bakanının bir darbe girişiminde bulunduğu fakat akıbeti hakkında hiç bir bilgi alınmadığı iddia edildi.

2. Dünya savaşı sırasında Japon işgaline karşı Kuzey Kore bağımsızlık mücadelesine önderlik ederek, Japon işgalinin kırılması ve ülkesinin bağımsızlığa kavuşmasında önemli bir rol alan Kim İl Sung, 50 milyonluk Kuzey Kore halkının 40 yıldır doğal lideri olarak Parti ve Devlet Başkanlığı sürdürmekteydi. 74 yaşında olan Kim İl Sung, son zamanlarda uzun süre Sovyetler Birliğinde tedavi görmüştü.

"BANG" Mamosteyên Kurd

- Wek tê zanîn, di warê perwerde û hindekariya Kurdî de pîrs û problemên me gelek in. Ji ber vê sedemê tevkariya mamosteyên Kurd pêwîst e.
  - Hevalê mamosta!
  - Piştî çend civînan me biryar girt ku em komela mamosteyên Kurd ya li Swêd damezirînin. Em hêvî dikin ku tu dê di kongreyê de beşdar bibî. Bi silavên germ.
- Çih û dem: Medborgarhuset sal: 201-202 / 30.11.86 seet, 12-20**
Bi navê Federasyona Komelên Kurd :Komîta Zarokan

Kültür Farkı Mı? Farklı Kültürler Mİ?

Gurbel Nolları • Nihat BEHRAM

Batı toplumlarıyla, ekonomik olarak gelişmemiş ülkeler arasındaki farkı tanımlarken kullanılan gerilik-ilerilik nitelermeleri, aynen ulusların kültürel farklılıklarına da transfer ediliyor. Yabancılar olgusundaki bir yığın sorunun, bu 'kültür farkı'ndan doğduğu söyleniyor. Giderek bu görüş, 'kültürlü Batı-kültürsüz Doğu' kavramlarıyla pekiştiriliyor.

Bu anlayışın bir uzantısı olarak Batı'da yaşayan, ekonomik olarak gelişmemiş ülkelerin insanlarına 'kültürsüz' insanlar gözüyle bakılıyor. Kısaca söylemek gerekirse, bu görüşte olanların anlayışına göre, ekonomik olarak gelişmemiş uluslar, kültürsüz uluslardır. Kültürlü olan Batı uluslarıyla, aralarında bir kültür farkı vardır! Yabancılar olgusundaki bir yığın sorunun, yabancıların kültürel geriliğinden (hatta kültürsüzlüklerinden) kaynaklandığı; yabancıların, ileri Batı kültürüne ayak uyduramadıkları söyleniyor.

Bu anlayış, bir toplumdaki ezilen uluslara bakarken de aynen böyledir. Söz gelimi Türkiye'de Kürt'lerden, dağlılar-kültürsüzler vurgulamaları söz edilir! Kültür farkı anlayışı, egemen ulusun, ezilen ulusa karşı kendi kültür bığağını bileme tasarıdır.

Değişik kültürlerin sahibi uluslara bu açıdan bakınlar, soruna çözüm yolu olarak, egemen ulusun çıkarı doğrultusunda bu kültür farkının giderilmesini önermektedirler. İstekleri kısaca şudur: kültürel bakımdan geri olanlar, kendilerini ileri kültürli ulusların kültürüne doğru geliştirebilirler; ileri kültüre ayak uydurmalıdırlar; yani ileri kültür içinde asimile olmalıdırlar!

Sorumumuz kültür olunca, bu bakış tarzı ırkçı bir bakış tarzıdır. En azından ırkçı bakışın hizmetinde bir anlayıştır. Yanlış ve ilkelidir. Çeşitli uluslardan insanlık ve halkların kültürünü tahrip edici bir yaklaşımdır.

Uluslar, çeşitli uluslardan halklar, kültürlerine ilişkin olarak değerlendirilirken, 'kültürlü usular-kültürsüz uluslar; kültürlü halklar-kültürsüz halklar' diye değerlendirilemez. Her ulusun ayrı bir kültürü, ayrı bir kültür mirası vardır. Bunun için de, kültür farkının varlığından değil, farklı kültürlerin varlığından söz edilmelidir.

Eğer kültürü-kültürsüz derken, söylemek istenen şey, bir insanın bilgililiği-bilgisizliği, uygarlığı-ikelliği ise, her ulustan bilgililer ve bilgisizler, uygarlar ve ilkeliler gösterilebilir. Zaten kültür kavramını bu tarzda kullanmak, blimsel özüyle değil, günlük halk dilindeki bireyler yönelik ölçüleriyle kullanmak demektir.

Kültür kavramının kapsamını böyle sulaandırdık mı, o zaman şunu da söyleyebiliriz: pilajda binkinsinin üstünü atan Batılı kadın, kapalı giysiler içindeki Doğulu kadına göre kültürlü olmayı simgeliyorsa, çıplak Orta Afrikalı kadına göre de kültürsüzlüğü simgelemektedir!

Ulusların, toplumların kültürlerine, ilerilik-gerilik ölçüleriyle değil, farklı özelliklerinin ölçüleriyle bakılmalıdır. Kültür farkından değil, farklı kültürlerden söz edilmelidir.

Kültürleri, ulusların varoluşlarının bir biçimidir. Her ulus farklı bir kültüre,

farklı bir kültür mirasına sahiptir. Ekonomik düzen farklılığı, kuşkusuz ki toplumlarda sosyal hayata bu farklılığın sonuçlarıyla yansır. En küçük insan davranışından, genel toplumsal değerlere kadar hissedilir bu. Fakat bu sonuçlar, ulusların kültürü ve kültürsüzlüğünün mü göstergesidir? Yoksa farklı kültürlerin sahip oluşunun mu? Kültürel değerlerin doğruluğu-yanlışlığı ise söylemek istenen, o zaman yine ölçümüz, bir ulusu topektin kültürlü yada kültürsüz sayma ölçüsü olamaz. Ulusları birbirlerine karşı değil, her ulusu kendi içinde, halk güçleri, halka düşman güçler diye ayırtmamız gerekir. Sözelimi din, hangisi ve hangi toplum da olursa olsun, bir ideoloji olarak, bilimsel ve kültürel gelişmenin karşısında tutuculuğu simgeler.

Toplumları ve ulusları, kültürün unsurlarında, toplumsal düzenlerinin farklılıklarına göre ilerilik-gerilik (kültürlülük-kültürsüzlük) küfelerine koyduk mu, karşımıza çıkan tablo, bilimsel yaklaşımın tablosu değildir. Bir örnek vermek gerekirse: hayat kadını yüksek olan toplumlara ahlaksız toplumlar, hayat kadını düşük olan toplumlara ahlaki toplumlar mı diyeceğiz? Bir toplumdaki hayat kadını oranının artması, ekonomik yapının, sosyal hayata yansımalarından birisidir. Eğer bir ulusu, kültürün bir unsuru olarak ahlak kefesinde tartarsak, ona egemen sınıfların ideoloji ölçüleriyle değil, varoluş tarihinin bütünlüğü içinde yaklaşılmalıdır. Bu kültürün bütün unsurları için böyledir. Hitler, Alman halkı ve Alman ulusunu değil, tarihi dönemi içinde egemen sınıfları, halk düşmanı güçleri temsil ediyordu.

Dün Fransız sömürgecileri, Afrika'dan topladıkları siyahlara zincir vurup Fransa'ya taşıyorlardı. Bugün Fransa'da topladıkları 'yabancı'lara zincir vurup geri yolluyorlar. Barbar Fransız ulusu mu demeliyiz, yoksa Fransız burjuvazisinin barbarlığından mı söz etmeliyiz?

Yoksul ülke çocukları eğitimsiz kalmışlarsa, kendi gerçek ulus kültürlerinin içinde harmanlanamamışlarsa, bunun vebali, her ulustan halk düşmanı güçlerin omuzlarındadır. Halkın eğitimsizliği, ulusal kültürden yoksunluğunun, kültürsüzlüğünün bir ifadesi değildir. Sömürülüyor, eziliyor oluşunun ifadesidir. Tam tersine, her ulusun kendi tarihi içinde farklı bir kültürü, bir kültür mirası vardır. Her ulusal kültür, kendi parçasından insanlık kültürünün zenginliğini ifade eder.

Toplumlar ve uluslar arasındaki farklı kültürler olgusunu, 'kültür farklılığı' diye ters yüzünden yorumlayıp, bunun da içinde, 'kültürlü uluslar-kültürsüz uluslar' anlamını tıkıştırmak, başta kendi ulusu olmak üzere, çeşitli ulusların ve çeşitli uluslardan halkların kardeşliğine düşman güçlerin bakış tarzıdır. Nedense, hangi ulustan olurlarsa olsunlar, bu bakış tarzındakiler kolayca anlaşılıyorlar! Hitler le Mussolini gibi. Reagan'la Özal gibi...

O zaman, farklı uluslardan halk güçlerini düşen görev de, kendi derin ulusal kültür miraslarına sahip çıkarak, farklı ulusal kültürlerinin renkli taşlarıyla, aralarındaki evrensel kardeşlik köprülerine harç taşımalarıdır. 2.11.1986

KÜRDİSTAN PRESS'E ABONE OL • ABONE BUL

A—tîjî bike

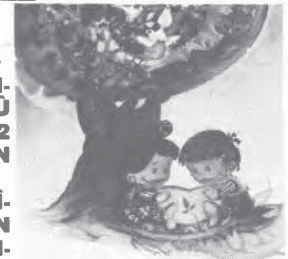
HEŞT →		8
ÇARDEH →	1	4
DIWAZDE		
YANZDE		
DUDU		
ŞEŞ		
ŞANZDE		
ÇAR		
PÊNC		
NONZDE		
DEH		
SISÊ		
SÊZDE		
PAZDE		
NEH		
HIVDE		
BÎST		
YEK		
HIJDE		

B—navê hêjmara binivîse

- 1   **YEK**
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

ZAROKÊN HÊJA

LI SWÊD, JI BO HÎH-KIRINA XWENDIN Û NIVÎSINA KURDÎ 2 PIRTÛKÊN ZAROKAN HATIN ÇAPKIRIN. PIRTÛKÊN -EM BIXWÎNIN- Û -EM BINIVÎSIN JI BO ZAROKÊN SINIFA DUDUYAN HATINE AMADE KIRIN.

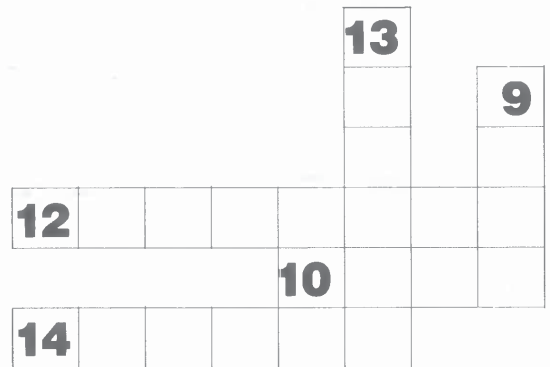

EM BIXWÎNIN

PIRTÛK BI WÊNEYÊN RENGÎN Û TEXTÊN HÊSAN HATINE XEMILANDIN. ZAROKÊN NÊJA; PIRTÛKÊN —EM BIXWÎHÎH— Û —EM BINIVÎSIN— BI DEST XIN KU, HÛN BIKARIBIN VAN PIRTÛKAN BI KÊFXWEŞÎ BIXWÎNIN Û BINIVÎSIN.

navnîşana xwestinê: RPH-HÛR, Box 70003, Örebro

— C —

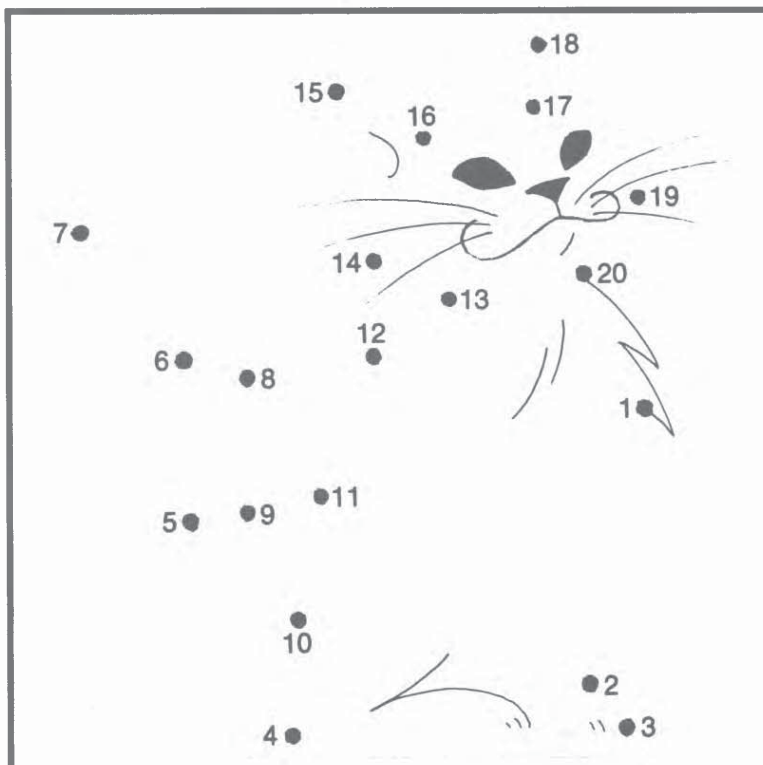

GUNDÊ ME

DIBISTAN HATIN GIRTIN. GULÎZAR Û BAVÊ XWE ÇÛN KURDISTANÊ. MALA DAPÎRA WÊ LI GUND BÛ. ROJEKÊ GULÎZAR, LI KEREKÎ SIWAR BÛ. BI DAPÎRA XWE RE ÇÛ NAV REZAN. LI WÊ DERÊ TIRÎ, HÊJÎR, Û HIRMÎ BERNEV KIRIN. DI VEGERÊ DE HATIN BER ÇEM. PEZÊ GUND LI BER ÇEM MEXEL HATI BÛ. KEÇ Û JIN HATIBÛN BÊRIYÊ. ŞIVAN JÎ LI BILÛRA XWE DIXIST.

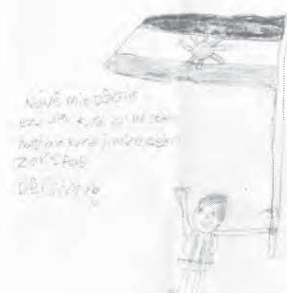
JÎ PIRTÛKA "EM BIXWÎNIN"

D—hejmaran bigihînin hev

DERSÎM / 11 salî

HAVÊ MIN DERSÎM E. EZ JÎ ALA KURDÎ PIR HEZDÎKIM. HÛN JÎ ALA KURDÎ JI MIN RE ÇÊKIH. ZOR SPAS.

HAWAR AKMAN/10 salî

HEVALNO !EZ JÎ LISTÎKÊN KURDÎ PIR HÊZ DÎKIM. EZ JÎ WÊ RE LISTÎKÊK KURDÎ DINIVÎSÎM. NAVÊ LISTÎKA MIN "VEŞARTOK" E.

PÊŞÎ YEK ÇAVÊ XWE DIGRE Û DIJMÊRE NETA BÎSTA YAH ÇILÎ. PAŞÎ EWÊ KU ÇAVÊ XWE GIRTÎYE, ÇAVÊ XWE VEDIKE Û LI VAN DIGERE HETA ZAROKAN DÎT. DUREKÊ DIKE DORAN LAVIKÊN DIN ÇAVÊ XWE DIGRE.

HEVALNO EZ JÎ DIXWAZIM HÛN JÎ LISTIKÊ ZAROKAN BINIVÎSIN. SPAS

ALA RIZGARI

giring hatiye avêtin.
Hêvîya me ew e ku ew ba-
betên darîstîne li ser kaxî-
zê di pratîk de bê te xebî-
tandin û ev pêymanî bi di-
rêjî dom bike.
YNK û PDK-I ku du hê-
zên serêkê en vî parçeyê
nê; li gel hêzên din ji eger
çeperekî fîrêh ê têkoşîne
bê te avakirin.
Eva tenê ne ji bo têkbrîna
rejîma Iraqê; Belku li hember
netîceyên cûrbecûr ên
şêrî Iran û Irakê dîsa, li
hember êrîşên dewleta Tir-
kiyê tevgera Kurdistanê wê
bi hêzîr bibe. Ji bo rakirî-
na gelek astengan rê
vedibe.
Ji bo pêşdabirîn û doman-
dina vî li hev hatîne wezîfê
dikeve ser milên hêzên din
ji ên Kurdistanê.

K.U.K

Em bi hemî awayî pişt-
giriya wê hevkarîyê di-
kin. Serkeftina wê dax-
wazê dikin. Em hêvîdar
in ku ev hevkarî dê bibî
mîsalek ber bi çav ji bo
herekê netewî yê par-
çeyên din Kurdistanê.
Bila ev hevkarî ji bo
gelê me yê Kurdistanê
pîroz be.
16.11.1986
Rizgarîxwazên Netewa-
yên Kurdistan (KUK)
Polît Büro

PPKK

hêzên niştîmanperwe-
rên Kurdistanê Iraqê
yên din jî bigre nav xwe
û befirehtir be. Her kes
baş dizane ku, qeweta
tevgera rizgarîxwaziya
gelê Kurd di yekîtiya wê
de ye.
Sekreterê giştî
Serhat DÎCLE

RIZGARI

nê bi vî rê û pergale Kur-
distan wê bigihîjê serx-
webûna netewî. Ji ber
vê yekê em hevkarîya
PDK-I û YNK gaweke
baş dibînin.
Ji aliyê din de ev hev-
karî di rexnedana dem-
mên borî de dijîmaniyetî
û birakî jiya herdu hê-
zan e jî. Îro li Kurdisata-
na Başûrê di navbera hê-
zên niştîmanî de, di nav
hojên têkoşîna çekdarî
de, pêwîstiya hevkarî-
yek domdarî heye.
Daxwaziya me, ev e ku
bila ev hevkarîya navbe-
ra PDK-I û YNK her
domdar be û ji bo têko-
şîna Başûrê Kurdistanê
keleheke hîmdar be.

TEKOŞIN

henüz yeterli bilgilim yok. Söz
konusu gelişme Irak İran Kur-
distan'ında diktatörlüğün ve
sömürgeçiliğin yıkılması ve
İran-İrak savaşına son veril-
mesi yönünde bir adım olabi-
lirse, konuşuz olumlu bir ge-
lişme olacaktır...
KDP ile YNK arasındaki itti-
fak ve bu ittifakın muhtemel
başarları Kürdistan içi sınıf-
nın mücadelesini ne yönde et-
kileyecek? Asıl sorun burada
yatıyor...
Bölgedeki ve Irak'daki son
gelişmeler Kürdistan'lı sol si-
yasal çevreler arasında özel-
likle sürgünde güçlü bir milli-
yetçi dalğaya neden oldu yerli
yersiz unutulmuş. Bir çok
örgüt ve çevre giderek daha
fazla Kürt milliyetçiliğinin et-
ki alanına giriyor. Kürdistan'lı
komünistler bu hızlı sağa kayı-
şa seyirci kalmamalı...
S. CENGİZ

T.S.K

zên welatpêz de şerên bira-
kujîyê têt rawestandin.
2- Li Kurdistanê Başûr her
du hêzên serêkê û mezîn yê
rizgarîya netewî tîna ba hev û li
gel hêzên rizgarîyên netewî
yên din û şoreşger û demokra-
tîk Iraqê rejîma BEES'a xwin-
rêjî dixin xeterê jiyana wî hin jî
kin dibe.
Ji bo netewa Kurd çîna karke-
rê Iraqê û neteweyên din rojên
serkeftî û sêrfiraziye hin jî
nêz dibe.
3- Bê şik ev yekîtî û sêrfirazi
ji bo hêzên rizgarî yê netewî
yên perçeyê din jî dibe mora-
lekî mezin, dibe bawerî û tec-
rûbeyên dîrokî bê gumana di
nav hêzên herdu perçeyê de alî-
karî û piştgirî wê zêde bibe.
Ji ber wan sedemên û hin sed-
emên din ev peyman gawekî
dîrokîyê û pêşketîyê. Pêwîste
her hêz û kesên welatpêzên
Kurdistanê piştgirî û alîkarîya
wê peymanê bikin. Ji bo pêka-
nîna wê kar û xebat bikin.

XALÊN PÊKHATÎNÊ

- PDK-I û YNK li dijî rejîma Saddam hêzên xwe kirin
yek.
- Di 7-8.11.1986 an de di bin serokatîya Idrîs Barzanî û
Celal Talabânî de heyetên rêxîstînan civînek pêk anîn û
li ser çar xalan li hev hatin.
- Xalên ku PDK-I û YNK li ser li hev hatine;
- 1-Yekîtiya pêkhatî de hemû hêza xwe ji bo hilweşandina
rejîma Saddam seferber bikin.
- 2-Hêzên ku li dijî rejîma Saddam in, dê li hev werin,
berberîyên xwe ji nav bibin û kesên ku li dijî vî biryarê
rawestînin, dê werin cezakirin.
- 3-Hêz dê, ji îro pê ve, li dijî hevûdu propagandayên nex-
we nekînin.
- 4-Her rêxîstînan dê di navçe û herêmên xwe de awayekî de-
mokratîk pêk bîne û hêzên pêşmerge din jî di her aliyê
Kurdistanê de, bê ku ferq tîxin nav rêxîstînan, bi ser-
bestî bixebitin.

ANLAŞMA METNÎ

□ Kürdistan Demokratî Partîsî-Irak (I-KDP) ve Kürdistan
Yurtseverler Birliğı (KYB) örgütleri yetkili heyetleri
7-8.11.1986 günleri yaptıkları toplantıda siyasi ve askeri bir
ittifak oluşturdular.

- 1- İki örgüt güçlerini birleştirip, Saddam Hüseyin rejimini
yıkarak için seferber edecek.
- 2- Bütün Irak'lı muhalif örgütler arasındaki kardeş kavgası-
na ve düşmanlığa son verilecek, buna uymayan örgütlere
müeyyide uygulanacak.
- 3- Bütün karşılıklı yıpratıcı propagandalar durdurulacak.
- 4- Her örgüt bulunduğu alanda demokratik bir ortam ya-
ratıp, bütün muhalif güçlerin siyasi ve askeri faaliyetlerini
olanak taniyacak.

**IRAK-KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ
POLİT BÜROSU'NUN ANLAŞMA
İLE İLGİLİ YAPTIĞI AÇIKLAMA**

□ Kürdistan Demokrat Partisi liderliğı 7-8.11.1986'da Kür-
distan Yurtseverler Birliğı liderliğı ile siyasi ve askeri bir it-
tifak yaptı. Bu ittifak, iç çatışmalara son vererek, bütün kar-
şılıklı yıkıcı propagandaların durdurulması ve iki örgütün
bütün imkanlarıyla askeri güçlerini birleştirerek Irak rejî-
mine karşı seferber etmesini kararlaştırdı.
Bilindiğı gibi geçmişte her iki taraf arasında çok ağır ve
köklü anlaşmazlıklar vardı. Bu anlaşmazlıklar Kürt halkı-
nın mücadele birliğıne zarar veriyordu. Ancak, bu yeni olu-
şan ittifaktan sonra, Kürt kurtuluş hareketi önemli adımlar
atarak, Kürdistan ve Irak'taki bütün gelişmelere olumlu bir
etki yapacaktır.

**DAXUYANIYA
YEKİTIYA NIŞTIMANİ KURDISTAN**

- Yekîtiya hêzên welatpêz li Kurdistanê Iraqê bersivêkî
pir girîng e ji bo dijîmanî gelê Kurd. Xasma di ve rewşa îro-
yîn giran de ku hikûmeta Iraq dixwazê Kurdan ji kok ve ra-
ke. Ev Yekîti bersivêkî bi hempa ye ji ve rewşê re.
Ji ber vî yekê YNK girani yê xwe herîtim dida ser yekîtiya
hêzên Kurdistanê û divî varîde belavokekî bi, PASOK û PSK
re derxistî bû.
Ji vî jî girîngtir û meztir, di roja 7-8.11.1986 de bi PDK re
hevkarîyek pêk anî.
Bi vî hevkarî û yekîtî re, hêzan bi hemû îmkân û hebûnên
xwe ji bo destxistîna mafên gelê me û gelên Iraqê dijî rejîma
Saddam bi xurtî têkoşîna xwe bidin.
Ev yekîtî rawestandina şerê nav xwe, nêzîkbûna hêzên dijî
rejîm pêk bîne. Yekîrî ye ku ev gav, gaweke girîng e.
Pêwîst e ku hemû rêxîstînan û welatpêzên Kurd, girîngbû-
yîna vî hevkarîyê bibînin û li gor îmkânên xwe piştgirîya wê
bikin.
Rojnameya we di vî warî de roleke girîng lîst, nûçeyîya hev-
karîyê gîhand çîhanê û bi hezaran mîhacîrên Kurd li derve-
yê welatî jî vî hevkarîya girîng agahdar kir. Em bawer in ku
rojnameya we di vî warî de hemû pêwîstîyan dê pêk bîne.
Berpirsiyarekî YNK, li derveyê welat

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

X
A
C
A
R
E
N

1								*	*				
2				*					*				
3			*							*	*	*	
4		*			*								
5							*					*	
6	*					*			*		*	*	
7		*			*		*	*	*				
8		*											*
9										*			

amadekirin : B. SIPHAN

RASTEÇEP *****
1-Navê hêşîngîyêk...Xwarîneke ji şîr û mast tî
çêkirin(berepaş) 2-Navê welatekî...ard...bi wî
re 3-Kort...Navê hejvanekî 4-Ne şev(bere-
paş)...Navê rastkêşekê...Berbang(berepaş)
5-Instrumentekê muzîkî...Mêrê buka 6-Aletê
ku benê peyvdar lêdixe...Ber bi erdê hat
7-Deng...Navekî(berepaş) 8-Hunermendeke gi-
ranbîha 9-Welatekî...Nîmagîş

SEREJÊR *****
1-Gîyayêke xwarîne...Belê(berepaş) 2-Navê çî-
yayekî 3-Hasinê binê lîngên hesp...Mebeste 4-
Navê rojêkê...balafir 5-Kêfxweşbûn
6-Navekî(berepaş)...du tipên bédeng...Noteyê-
kê 7-Gîyayekî...Reml(berepaş) 8-Bajarekî...A-
jansa Swêdîyan 9-Musaade...Zîrîna keran(bere-
repas) 10-Dewlemênbûn...Nişana

Ginîdyum 11-Mil(berepaş)...pronava kesên sê-
yemîn(berepaş)...Jav(berepaş) 12-Cîyê ku li ser
çûyîn dibe...Nasdayîn 13-Jav(berepaş)...Çep-
hê(berepaş) 14-Serokeke Kurd

BERSIVÊN

1	E	M	I	N	E	T	A	X	*	
2	D	E	R	I	*	D	O	K	U	Z
3	I	D	A	Z	A	*	Q	O	R	E
4	P	I	*	A	R	A	R	A	I	*
5	*	N	E	M	A	Z	E	*	*	I
6	*	E	R	*	M	E	S	K	E	N
7	Z	*	M	E	*	*	O	Z	A	
8	A	M	E	R	I	K	A	*	Z	*
9	N	A	N	I	*	A	M	A	D	E
10	E	L	I	Ş	E	R	*	X	O	X

**QARTA ABONE □ ABONE KARTI
ABONNEMENT KARTE**

Als förder – ABO

Für Kurdistan
(für eine bestimmte Organisation oder Zielgruppe)

Für Name: _____
Strasse: _____
Ort: _____

Für mich: Adresse wie unten stehend

Ich werde jährlich .....DM. (mind. 60 DM.) auf Konto GILALA
AB, Postgiro 26533-0, Stockholm/SCHWEDEN überweisen.
(am günstigsten mit Postgiroüberweisung)

NAME: _____

STRASSE: _____

ORT: _____

Unterschrift _____ Datum _____

□ İran'ın Ankara Büyükelçisi; "Irak'a karşı olan bütün güçleri destekleriz" dedi.

PETROL BORU HATTINI BOMBALAYABİLİRİZ!

□ Büyükelçi, "Irak bizim petrol tesislerimize, ekonomik ve sınai tesislerimize saldırıyor. Irak rejimine karşı mü-

cadele etmek, bizim tabii hakkımızdır. Kendimizi, Bağdat dahil, her türlü hedefi vurma konusunda haklı görüyo-

ruz."

□ "ABD bir terör şirketidir".

Devamı sayfa 15'de

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

GILALA

AJANSA NÛÇEYA KURD

THE KURDISH NEWS AGENCY

KURDISKA NYHETS BYRÅN

HEJMAR • SAYI 6 03 BERFBARÎNAPÊŞÎ • ARALIK 1986

ISSN 0283-4898

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

Doktorên Pêşmerge

Peşmerge Doktorlar

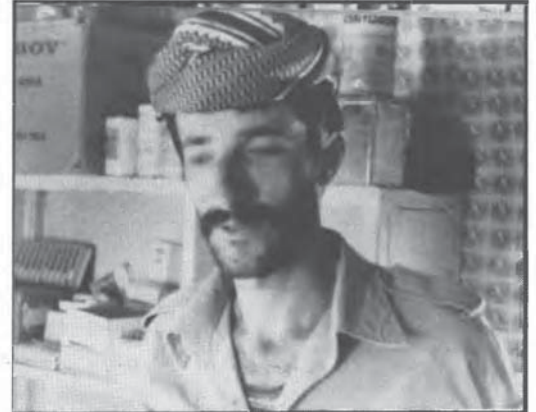
□ Bi ser kêmasiyên aletên di destê me de jî, em mîdaxalên pêşî û emelyatên sivik çêdikin.
□ Bêhtirê caran paçê birin girêdanê bi destê me nakeve ku bîdin mîfrezeyên pêşmerge.

Dumahîk di rûpela navîn de

□ Biz elimizdeki sınırlı araç ve gereçlerle bile ilk müdahale ve küçük ameliyatları yapılabiliyoruz.

□ Bir çok kez peşmerge müfrezelerine verebilecek sargı bezi bile bulamıyoruz

Devamı orta sayfada

Özel Cinayet Timleri

□ Özel uzmanların eğittiği "Özel Hareket Timi" isimli cinayet çeteleri, 14 ilde göreve hazır hale getirildi.

□ Bir canı yetiştirmek için harcanan para 3 milyon lira

Devamı sayfa 7'de

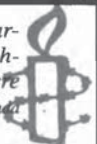
Altı yıl sonra Kamışlı Katliamı

□ 12 Aralık 1980'de Kamışlı'nın Cerniki köyünde 6'sı KAWA'cı, 15 kişi Türk askerleri ve câşlar tarafından katledilmişti.

Yazısı sayfa 11'de

Amnesty International, halen Diyarbakır Askeri Cezaevinde tutulan Mehdi ZANA için, bir kez daha yetkililere baş vurdu...

Yazısı 4. sayfada

Avrupa'daki Kürt Doktorları Derneği'nin 9. Kongresi Yapıldı

□ Batı Berlin'de yapılan kongreye, 119 üyesi bulunan derneğin, yalnızca 9 üyesi katıldı.

□ Kongrede, Kürt Kızıl Haç'ının kurulduğu ve yakında faaliyetlerine başlayacağı açıklandı.

□ Dernek başkanlığına Dr.Kazım Taş seçildi.

Yazısı orta sayfada

□ Kürt Enstitüsü Almanya Bölümü üyesi aynı zamanda Sosyal Demokrat parti milletvekili olan Klaus İMMER'in soruları, hükümeti Kürt sorununda tavır belirlemeye mecbur etti.

Yazısı, 3. sayfada

PİROZİ

□ Bi derketina Kurdistan Press em dilşa bûn.
Hêvî û daxwaz ew bû ku rojnameke birist, tekûz û berfereh derketa.
Ji ber ku we ew daxwaz armanç kiriyê em, we ji dil û can pîroz dikin. Em hêvî dikin ku Kurdistan Press di wêbê de bibe rojnameke rojane. Weke her netewî Kurd ji bo Kurdî rojnamê rojane bixwînin. Li rojname xwe xwedî derkevin. Bixwînin, abone peyda bikin, abone bibin û pişt girî bikin. Nivîskar + nûçenivîs + xwendevan tevneke domdar pêk binin. Kurdistan Press li derveyê welat bikeve her kunçikê ku Kurd lê hene.
Silavên pîrozî ji dil û can rêdikim serketin û serfirazî we dixwazim.

Egîd DIJWAR
Enstîtûya Kurd Beşê Almanya

KUTLAMA

□ Kurdistan Press'in doğuşunu coşkuyla karşıladık. Başarılar Dileriz.

**ERMENİ HALKSAL HAREKETİ
İNFORMASYON BÖLÜMÜ**

Topluma güvenmiyorsan bile
Topluma inanmıyorsan bile
Bana inan
Bana güven
Baba.
Toplumdan kendini ayırabiliyorsan
Toplumun kendine bağımlı
yorsan
Beni bağlama
Ama benden ayrılm
Anne.
Bende bu topluma ait bir kişiyim
Kendimi yeşitemliyim.
Yükselmeliyim, yükselmeliyim...
Kendimi ezdirmemeliyim.
Beni tutmayın, beni tutmayın dört
duvar arasına.
Çünkü.
Bu benim geleceğim.
Bana güvenin
Çünkü. İnanın ki buna ihtiyacım
var.
Bu bana kuvvet, enerji, sevgi, saygı,
bilgi
Ve bir hayat
Bir gelecek verir.
"Kız" diye bizim de bu topluma
uyum sağlamamız mı gerekir?
Tutmayın, bağlamayın beni dört
duvar arasına
Çünkü.
Kaatil değilim ki hapsedileyim!
Deli değilim ki bağlanayım!
Sadece bir kızım:
Kendini yetiştirmek isteyen bir kız.
Okumak isteyen bir kız.
Sesini duymak isteyen bir kız...

Zeynep ALANTOR •
Hollanda

**RÛŞEŞİYÊN DEWLETA TÏRK
Û ZANIYARÎ**

□ Di dewleta Tirk de zaniyarî çawa pêk tê û bi çi şiklî tê xerabkirin? Qime-ta zanebûn û lêkolînê, rastî û çewtî ji bo zaniyêrên li Tirkîyê û ji bo zani-yarên Tirkîyan çiya? Ji hêla İsmail Beşikçi de bi zimanekî vekirî, bi tewrekî zaniyarî di nivîsên wî de bi kite kitî hatiyê nivîsandin. Dema ku mirov hine nivîsa ji Tirkîyê dixê destê xwe û dixwîne meriv nikare heq ne de İsmail Beşikçi. Vî mirovê Tirk û Zaniyarê rêzanî û civaknasîyê li ser erdê tê heta ezmana li ser tiştên ku, ji hêla "zaniyarên" Tirkîyan li ser Kurdan nivîsîne, dinivîse heq heye.

Werin em bi hev re li çend mînakî ji kitêba Edip Yavuz: "Doğu Anadolu'da Dil-Onomastik ilişkileri üzerine bir deneme, 1983. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları" binihêrin ka Beşikçi rast dinivîse an na.

Mînak 1. "Ez di hêjmareke kovara Tirêj de rastê hatibûm; Komek xor-tên Kurdên tirk yên ku bi zaravên eşîretî Zazakî, Kîrmancî û Soranî diaxivin bi bawerîya min li Parisê tîn cem hev. Mesele ji holê rkirina hevdu fahmkirinê... yên ku îcar hatine cemhev, serokên bi nav û dengên, rêberî. Ji bo karibin civînê vebikin, nikarin zimanekî bibînin, ku hemû mirovên wê derê bi wî zimanî hevdu fahm bikin, her ku diçe civîn bi tirkî dest pê di-ke. Ev rewşa natûriye (tabii), ji ber ku xeberên navbera van da yên navçe tirkîne." Em bêjin, dewleta Tirk kurdên Kurdistanî Tirkîyê û yên nava Tirkîyê da pişavtin (asimilekirin) û wana bi zimanê tirkî xeber dan û civîn vekirin. Kurdên ku soranî diaxivin wana çawa ew xeberdana fahm kirin?

Mînak 2. were ye: "Xortekî Silopî li Almanya di bin bandûra kurdên parvekar (bölücü kürtler) maye û li şûna namekê, ku ji mala xwe ra bişî-ne, dengê xwe dike kasetê û wê kasetê ji bo mala xwe dikerê. Destpêka xeberdana wî ji xeberên kurmançî pêkhatiyê, lê belê xeberdana wî her ku diçe dibe xeberdana ke bi zimanê tirkî û bi zaravê Stenbolî (İstanbul)." Gelo ev raste ?

Kurd derd û kulê xwe bê zimanê tirkî nikarin binin ziman ? Ew Kurdên ku qet tiştekî tirkî nizanin çawa dijin, çawa tiştê bi hev û du didin fahm ki-rin ? Qey derd û kulê Kurdan berî ku tirkî fêr nebûne tunene, ku tirkî hin-dibin şûnda derd û kulê wan jî peyda dibin û wana ji bi tirkî dibejin..

Tubingen 23.11.1986

Reme Hemo

"Kürdistan Press'e Emeği Geçen Tüm Emekçiler, Altın'dan Daha Değerli İnsanlar

Kürt ulusunun tarihinde en çok sömürgeci baskı ve zulmü yaşadığı bir dönemde ve buna sebep olan Kürdistan'da gelişen ulusal muhalefetin sömürgecilerin uyuklarını bozduğu ve bu nedenle sömürgeci vahşetin üzerlerine imha planlarıyla gittiği bir dönemde; bu ulusal muhalefetin sesi olabilecek Kürdistan Press'i yayına çıkarmanın gerçekten her Kürdistan'lı yurtseverin takdirle karşılayacağı bir çabadır.

"Ulusal muhalefetin sesi" kavramının altını çizerek belirtmek isterim ki, Kürdistan'da sömürgeçiliğin bütün kurumlarıyla tarihe gömülmesinin biricik yolu (Kürdistan'da olsun, Kürdistan dışında olsun bütün -var olan- ulusal güçlerin başka bir deyişle örgütle ulusal güçlerin) "Birlik", "Yekiti" nin sağlanmasında etkili bir araç olabileceği oranda Kürdistan'daki muhalefetin sesi olabilecek, Kürdistan halkının 4 yanıyla gündüz-gece demeden yaşadığı zulmü ve eziyeti dünya kamuoyuna duyurabildiği oranda Kürdistan'daki muhalefetin sesi olabilecek. Bu "Yekiti" nin sağlanması ve ortak ses haline gelebilmesi de Kürdistan'da veya ülke dışında örgütlü bütün güçlerin seslerinin yansıtıldığı ve giderek çıkan farklı seslerin eleştirisi ve öz-eleştirisi mekanizmasını faaliyete geçi-rip "tartışma zeminin sağlandığı demokratik bir platform" niteliğini kazanmasıyla mümkündür. Kürdistan Press'e bu görüş ışığında başarılar diler, halkımızın özgürlük ateşini yan-ştıran bir meşale olmasını dilerim.

"XWENDEWANEKI KURD"

Degerli Dostlar

Kürdistan Press gazetesinin yayın hayatına başladığından sonsuz sevinçliyim. Kardeşler, öteden beri böyle bir boşluk vardı. Şimdiyse Kürdistan Press gazetesinin yayın hayatına geçmesiyle çok önemli bir adım atılmış oldu. Sanırım bundan sonra da önemli oranda gelişmeler olacaktır. Gelişmeleri gazetemizden takip edeceğiz. Kürdistan Press'i yayın hayatındaki çabalarından dolayı, sizleri kutlar devamını dilerim.

DGÜL
ALMANYA

Bî dezgay gelay berêz

Zorşadiman be hatine mîwanîtan û hîwadarim serkewtubin be navî Komeleî Honere Ciwanekani Kurdistan le Amerîkane pîrozbaîy û rez û silavetan pêş-keş ekem...

19.11.1986
Cemal Bextyar

Aghidari ji hevvelatiyan ra

□ Gefî xwişk û birayên Kurd! Pêşmergek birîndar heye li dervey welatî. Heta niha parek zor hatiye xerc kirin û vî pêşmergey pêwîstî bi alfîkariya hemî dilsoz û niştimanperwera heye. Hîvîdarin ku hemî hevvelatî alfîkariya xwe li ser vî postgiroyê:

[KSSE— 48 02 94 -8]

bo vî peşmergey virêbikin.

K.S.S.E.

DAXUYANÎ

□Xwendevanên hêja Ji rojname ya me re gelek nameyên xwendevan tîn. Lê hinek xwendevan nav û navnîşanên xwe yê rastî nanivîsin.

Eger xwendevan naxwazin bi ser navên xwe yê rastî nivîsandinên wan bîn weşandin jî, dîsa divê nav û navnîşanên xwe yê rastî bila ji bo redaksiyona rojnameyê bişînin, ku redaksiyon bizanibe, xwediyê nivîskar kî ye?

Eger ne wisa be, em nikarin nivîsandinên bê xwedî biweşînin.

Em hêvî dikin ku, ji vir şûnde xwendevanên me li ser name û nivîsandinên xwe nav û navnîşanên xwe binivîsin.

KURDISTAN PRESS

AÇIKLAMA

□ Değerli okuyucular Gazetemize fazla miktarda okuyucu mektubu geliyor. Ancak bu mektup ve yazıların çoğunda gerçek isim ve adresler belirtilmemektedir.

Okuyucularımız, yazı ve mektuplarının gerçek isimlerle yayınlanmasını istemiyorlarsa bile gazete-de kalmak üzere, gerçek isim ve adreslerini belirtmedilerler, ki gazete mektup ve yazı sahiplerini tanıyabilsin.

İsim ve adresi yazı ve mektupların, yayınlanma şartının bulunmadığını belirtir, okuyucularımızdan bu konuya gereken önemi vereceklerini umut ederiz

Berlina Rojava/10.11.1986

KOMELEY XWÊNDIKARANÎ KURD LÎ EWRUPA

Liqî Berlîn

□ Bo serperist û Lêpirsaven Rojname KURDISTAN PRESS. Pêşiyê silavêka xeбатgêrane.

Em bi bihîstin, dîtin û naveroka rojname azad û bi çî aliyave ne girêdayî ku rojname Kurdistan Press e, pir dilxweşin û bi navê Komela Xwendikarên Kurd li Ewropa Liqê Berlîna Rojava bi şanazî we ji bona wê pîrozbaya we û hemu gelê Kurd û Kurdistanê dikeyn. Û hîvîya me ew e ku rojname Kurdistan press her pêşve biçî û berperên xwe ji bo azadiyê û serbexweyî tîr binivîsî û dengê gelê Kurd pitir cihanê bidete bihîstin, herwesa kiryar û raftarên nemirovîni û kîvî yê dijîmin û dagirkerên Kurdistan ji bo gelên cihanê û hemû mirov û hêzên pêşverû bidete diyarkirin.

Êdî serkevîna Rojnamê daxwaza me ye.

Berlina Rojava/10.11.1986

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer Varannan Vecka

03 December • Berfbarînapêşî / Onsdag • Çarşem 1986

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Redaktion sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B.Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

Klaus Immer, hesap sordu
"Askeri yardımlarla Kürt halkı eziliyor!"

"Kürt Türkleri Türk Kürtleri"

FEDERAL ALMAN PARLAMENTOSU İLK KEZ TÜRKİYE'DE KÜRTLERİN YAŞADIĞINI KABUL ETTİ

Müllemann: türk kürtleri
ya da kürt türkleri... ama Kürtler var!!

Almanya Federal Parlamentosunun 13.11.1986 günü toplantısında, bazı parlamenterlerin "acil soru saati" önerisi parlamento başkanlığınca kabul edildi. Öneri sahibi parlamenterlerin başında, Kürt Enstitüsünün Almanya bölümü yönetim kurulu üyesi ve 12 yıldır Federal parlamento bulunan Sosyal Demokrat Parlamenter Klaus IMMER bulunuyordu.

Klaus IMMER'in ilk sorusu şuydu: "Türkiye'yi Avrupa Topluluğuna almak için Federal Hükümetin bu denli yoğun çaba sarfetmesinin sebebi nedir? Biliniyor ki, bu gün bile Türkiye'de yaşayan Kürt halkı en temel insan haklarından mahrumdur. Türkiye'ye yapılan askeri yardımlarla Kürt halkı eziliyor, işkenceye alınıyor, öldürülüyor. Ve Kürt dili yasaklanıyor. Dahası, kürtçe isimlerin kullanılması bile yasaklanıyor!"

Parlamenter Klaus IMMER'in sorularını cevaplamak üzere, Federal Hükümet, Devlet Bakanı MÖLLEMANN'ı görevlendirmişti.

Bu görevin MÖLLEMANN'a verilmesi ise tesadüfi değildir. Çünkü MÖLLEMANN, Alman-Arap dostluk lobbiesinin kurucusu ve yöneticisi idi. Ve oldum olası, Almanya'da Kürt sorununa karşı koyanların başında yer alıyordu.

MÖLLEMANN, Türkiye'de rejimin normalleşme sürecinden söz etti. Bu sürecin Türkiye'de demokrasiyi gerçekleştirebileceğini vurguladı. Devlet Bakanı MÖLLEMANN'ın sözlerini bu doğrultuda sürdürme eğilimi ortaya çıkınca, soru sahibi Klaus IMMER, oturduğu yerden baka-

nın konuşmasına sık sık müdahale etmeye başladı. Parlamento'daki bu oturum televizyondan naklen yayınlanıyordu. K. IMMER'in sık sık bakanın konuşmasını kesmesi, dikkatleri üzerine topladı. Bu arada, K. IMMER, kendi sorularının cevaplarını da kendisi vermiş oldu. Sosyal Demokratların ılımlı kanadını temsil eden K. IMMER'in bu müdahaleci tavrı, kendi parti arkadaşları tarafından da yadırgandı!

K. IMMER, özetle şunları söyledi: "Siz, Türkiye'de Kürt halkının Alman askeri yardımlarıyla ezildiğini gizliyorsunuz. Maskeliyorsunuz... Pardon! Kürt halkı dedim, aslında sizin için Kürt halkının olmadığını sadece dağlı Türklerin olduğu bu demokrasi atmosferinin verdiği rahatlıkla unuttum."

K. IMMER'in Bakanı konuşturmasını Parlamento Başkan Yardımcısının sürekli itirazlarına neden oldu. Bu ikazları dinlemeden K. IMMER konuşmasına devam ederek:

"Siz bana herşeyden önce Türkiye'de Kürt halkının olup olmadığını söyleyin. Siz Federal Hükümet olarak bu halkın Türkiye'de yaşadığını kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz? Kesin ve açık cevap istiyorum" dedi.

Daha sonra söz alan Bakan, "Türkiye'de Kürtlerin varlığını kendi hükümeti tarafından kabul edildiğini" belirtti. Bakan "Bunlara ister Türk Kürtleri diyelim, ister Kürt Türkleri diye adlandıralım, bu halkın varlığını ortadan kaldırmaz" dedi. Böylece, Alman devleti adına bir bakan ilk kez Kürtlerin varlığını resmi olarak açıklamış oldu.

Bunun üzerine yeniden söz alan Klaus IMMER, "Neden Federal Almanya İstihbarat Teşkilatı'nın yıllık raporlarında

bütün Kürt örgütleri tehlikeli, komünist diye adlandırılıyor? KOMKAR bu raporlarda DKP'yle olan ilişkilerinden dolayı tehlikeli bir örgüt olarak gösterilmiyor da, Kürtçe televizyon programı, aydınlatıcı bilgilerin Kürtçe basılmasını istediğinden dolayı Anayasa düşmanı örgütler olarak gösteriliyor?" sorusunu ise, Bakan şöyle cevaplandırdı:

"Sayın meslektaşım, bu örgütler Anayasa düşmanı örgütler olarak değil, ortodoks-komünist örgütler olarak geçiyorlar."

Yeniden kürsüye gelen Klaus IMMER, "Madem öyle siz bana Alman Nüfus dairelerinin -NATO Doktrini çizgisinde- neden Kürtçe isimlerin Almanya'da doğan Kürt çocuklarına verilmesine karşı çıktığını söyleyebilir misiniz?" sorusuna karşın Bakan bu kez de, "Bu konu hakkında etraflı bilgiye sahip değilim" demesi üzerine Klaus IMMER, "ama ben sahibim -devlet değil, sadece milletvekili olmama rağmen- cevabına karşın Bakan bu kez, "Ben nüfus dairesine o kadar gitmedim." dedi.

Klaus IMMER, "Ama ben 5 defa gittim. Siz de okadar gitmiş olsaydınız -bir baba olarak- bunları hiç değilse şimdi anlayabiliriz." dedi. Tartışmalı bir şekilde devam eden konuşma daha sonra Meclis Başkan Yardımcısı'nın müdahalesi ile durduruldu. Tartışmayı durdurmak için bu konuda kimseye soru sorma hakkı verilmedi.

Ancak, bu oturumda Federal Alman Hükümeti ilk defa Kürtlerin varlığını kabul etmiş oldu.

3 Aralık

Türk basını ısrarlı bir biçimde Türkiye kamuoyunun dikkatini Kurdistan'a çekiyor. Olaylar abartılıyor. Basın ahlakının en basit kuralları bile yok sayılarak kirliliğe baş vuruluyor... Türkiye'nin özellikle batı kesiminde öyle bir gürültü koparıyor ki, günlük yaşantısı içinde sıradan Türk insanı, dehşet verici bir kabusun içine sokuluyor. Basının yarattığı atmosfer içinde, demokratlar ve sosyalistler -biraz da yapısal hastalıklardan ötürü- seslerin çıkarmaz duruma getiriliyor.

Biraz yakından bakıldığında zaman, basının yarattığı kaosun, sistemli bir biçimde planlandığı ve gene sistemli bir biçimde uygulamaya geçirildiği görülebilir. Ortadoğu ve yakın Asya'da yeni dengeler oluşacak. Yeni dengelerin oluşması demek, bölge coğrafyasının değişmesi ve yeni bir siyasi haritanın ortaya çıkması demektir. Bu harita, özellikle Türk devletini yakından ilgilendiriyor. Basın, Türk devletinin en üst düzeydeki yetkilileri tarafından hazırlanan plana uyarlı olarak kamuoyu oluşturma görevini üstlenmiş görünmektedir. Bu kaos'un sonu büyük acılara, kanlı ve acımasız kitle katliamlarına bitip tükenmeyen sınır savaşlarına, düşmanlıklara gebecektir. Ne var ki, yaratılan kaos içinde kimse yaklaşan faciyanın gerçek niteliği üzerinde tartışmıyor.

Türk basını, hemen hemen hergün ya menşeette veya göze batar biçimde Kürt hareketinden sözeden yayınlar yapmaktadır. Bu yayınlar, bir yanı ile olayları veriyor. Tabii olaylar, Türk basınına dikte ettirildiği biçimde veriliyor. Bir diğer yanı ise, hesaplanmış, planlanmış yalanlara dayalı...

Basının yarattığı kaos içinde, Türk devleti Kürdistan'da kanlı bir terör uyguluyor. Ancak bu kanlı terör, gerek Türkiye'de ve gerekse Dünyada savunulabilir "haklı", "meşru" bir devlet müdahalesi olarak kabul görüyor. Geçmişte, konu ile ilgili en trajik olay, büyük Dersim jenosididir. Dersim'de 3 yıl boyunca yüzünlük en kanlı jenosidini gerçekleştiren Türk devleti, "anti-feodal", "devrimci" eylemlerin yaratıcısı olarak alkışlanmıştı. Bu gün birebir olmasa bile aynı senaryo sahnelenmektedir. Türkiye'de demokratların ve sosyalistlerin bu senaryoyu teşhir etmeleri mümkün değil. Ülke dışında ise, Kürtler üzerinde kanlılık oyunları tezgahlanmış durumda. Kürt hareketi kazanmak zorunda olduğu prestiji ve sempatiyi azar azar kaybetmektedir. Küçük olaylar karşısında büyük heyecanlar duymaya yatkın olan sürgündeki Kürdistanlılar, Türk basının çarşaf çarşaf yayınları karşısında sersemleştiriliyor. Sürgündeki Kürt insanı deyim yerinde ise, Türk basını tarafından biçimlendirilerek, yanlış hedeflere doğru çekiliyor. Ve siyasi sorumluluğu olmayan bir kısım ağzı kalabalık zevat da bu yanlışlığı kışkırtıcı tavrılar geliştiriyorlar.

Kürdistan gerçeği, Ortadoğu'nun ortasında, dev bir mayın gibi durmaktadır. Bu dev mayın üzerinde gazel atıp govent tutmak mümkün değildir. Sorun, bir halkın var olma sorunudur.

3 Berfbarinapêşî

Rojnameyên Tirk, bi şeweyekî zanistî bala awira gelemperî (raya giştî) ya Tirkîyê dîkşînin ser Kurdistanê.

Exlaqa basit ya rojnamevaniyê nayê hesabandin û derewên qirêj tîn kirin. Bi taybetî li Rojavayê Tirkîyê tevlihevikî wisa tê kirin, ku di nav jiyana rojanî de serê kesên Tirk tê gêjirin... ev rewşa ku rojnameyên Tirk peyda dikin di nav wê tevliheviyê de demokrat û sosyalîstên Tirk -hinek jî jî dîtinên wan tê- nikarin dengê xwe derxin.

Gava ku mirov bala xwe baş bide, dibîne ku ev tevliheviya ku jî aliye rojnameyên Tirk ve tê peydakirin bi plan û program dikeve jiyânê. Di Rojhilata navîn û Asyaya Nêzik de denge (tewazun) yê nû wê pêk bê. Maneya pêkhatina dengyên nû, guherîna coğrafya ya herêm û çûbûna xerîteyê siyasi ya nû ye. Ev xerîte bi taybetî dewleta Tirkan gelekî eleqeder dike. Û dezagayê ragiyandin ya Tirkîyê erka pêkanîna awira gelemperî jî bo ew planên ku bi berpîrsiyarên dewletê ve hatine hazîrkirin girîngî serxwe.

Ev tevliheviyê êşên giran, qetliamên xwînî, şerên dirêj û dijîmînatîyan re avîs e. Lêbelê, jî ber tevliheviyê ku pêk hatiye kes nikare girîng bûyîna xeterê got û bêjî (mînaqaşe) bike.

Rojnameyên Tirk, hema, hema her roj bi awakî berbiçav li ser tevgera Kurd gelek tîştan dinivîsin. Rojnamevanên Tirk jî alîkî de bûyerên ku li Kurdistanê çêdibin dinivîsin. Lê nivîsên xwe li ser derewan ava dikin.

Li gel tevliheviya ku rojnameyên Tirk pêktîne herweha dewleta Tirk jî li Kurdistanê teroreke bi xwîn pêktîne. Lê belê ev terora bi xwîn çî li Tirkîyê, çî li dinyayê tê parastin, mudaxaleke dewletê "bi heq" û "meşrû" tê pejirandin (qebulkirin). Di vî babetê de minakekî herî trajîk û girîng, qetliama (jenosîd) Dersimê ye. Dewleta Tirk li Dersimê di nav sê salan de qetliama herî mezintir ya sedsalê çêkiri bû û kirinê wê "anti-feodal" û "şoresger" hatibûn bi nav kirin û pesdayîn. Rewşa îro yek û yek weka berê nebe jî lê dîsan planên kevî tîn amadekirin.

Li Tirkîyê, ne gengazê ku demokrat û şoresger wê planên han teşhîr bikin. Li derweyî wela jî li ser Kurdan listikên tarî tîn plankirin. Teverga Kurd peyda bû ji wî rûmet re heye lê ew nikare wê rûmetê bi afirîne di gel wê rûmeta ku heye jî roj bi roj wîndî dibe. Kurden mihacir ku li ber bûyerên biçûk fêrî heyecanên mezin buyî, jî ber weşanên cûr be cûr yê rojnameyên Tirkan gêjî dibin. Mihacirên Kurd di bin tesîra rojnameyên Tirkan de dimînin, ber bi armancên çewt ve tîn kişandin. Twerên hin kesên bê berpîrsiyar jî jî wê çewtiyê re xizmet dike.

Hebûna Kurdistanê di Rojhilatanavîna de wek bombekî mezin sekîniye. Kes nikare li ser wê bombeyê kilaman bêje û govendî bigre.

Pîrs, pîrsa hebûna neteweyekî ye.

Görev Mücadeledir!

□ Mücadelemizin hiçbir döneminde üstümüzde bu kadar yoğun bir militarist ve ekonomik baskı olmamıştı. □ Zafere ulaşmada önümüze dikilen engelleri tek tek aşttık..

Atina ANK

Kürt Haber Ajansı muhabirleri, bir kongre nedeni ile Atina'da bulunan "GÜNEY AFRIKA ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ" temsilcisi M.D. NAIDOO ile görüştüler. Aşağıda bu görüşmenin bir bölümünü sunuyoruz.

□ Güney Afrika Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin şu andaki mücadelesinin boyutları nelerdir?

□ Bizim mücadelemiz kökleri çok derinde olan bir mücadeledir. İçinde bulunduğumuz şu dönemde, mücadelemizin son aşamasına gelmiş bulunuyoruz. Mücadelemizin hiçbir döneminde üstümüzde bu kadar yoğun bir militarist ve ekonomik baskı olmamıştı. Karşımızdaki güçlerin, askeri gücü tamamen üstümüze çevirmişlerdir. Buna koşut olarak da halkımız hiç bir dönemde görülmediği gibi muazzam bir birliklilik oluşturmuş ve mücadele azminden bir an olsun caymadan, hiçbir gerileme göstermeden yığıtçe mücadele etmektedir.

Tüm siyasi gruplar üstlerindeki muazzam baskıya rağmen yoğun bir legal ve illegal örgütlenmeye girmişlerdir. Afrika Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Komünist Partisi'nin legal örgütlenmeleri alabildiğince genişlemiş, bu genişleme de daha yoğun kitleyi örgütlenmeye katabilmiştir. Tekerar belirtiyorum, mücadelemiz son aşamaya gelmiştir. Zafere ulaşmada önümüze dikilen engelleri tek tek aşttık. Şıra önümüzdeki en güçlü engele geldi. Onun da aşılması için her şey tamamdır.

ANK muhabirleri M.D. NAIDOO ile Foto ANK

□ Kürdistan ve Kürdistan'daki mücadeleye ilgili bilgilenmeye sahip misiniz?

□ Genel bilgi kaynağımız burjuva basınıdır. Belli oranlarda burjuva basınından yararlanıyor olmamız, Kürdistan'ın gerçekçi bir resmini görmemize yetmiyor. Kürdistan hakkındaki en detaylı bilgilenmelerimizi, uluslararası kongrelerde bu sorun gündeme geldiğinde öğreniyoruz. Fakat şunu da hemen belirtirim ki, uluslararası

□ Kürdistan'la ilgili bilgi kaynağımız burjuva basınıdır. Bu da Kürdistan'ın gerçekçi bir resmini görmemize yetmiyor. □ Kürdistan sorunu yeterince gündeme getirilmiyor

kongrelerde Kürdistan sorunu yeterince gündeme getirilmiyor. Bu, sizlerin bir eksikliği olsa gerek. Uluslararası toplantıları peki iyi kullanıyorsunuz.

□ Türkiye'ye demokrasiye geçiş hakkında ne düşünüyorsunuz?

□ Türkiye hakkında da detaylı bir bilgilenmemiz olmamakla birlikte, şunu söyleyebiliriz; Türkiye'de demokrasiye geçiş diye birşey biz kabul etmiyoruz. Çünkü, Türkiye'de demokrasinin hiçbir dönem uygulanmadığını düşünüyoruz.

□ Kürdistan'daki mücadele ile dayanışma için neler diyebilirsiniz?

□ Kürdistan'daki mücadeleyi sonuna kadar destekliyoruz. Kürdistan'ın dört ülke tarafından işgal altında tutulduğunu biliyoruz. Ama, bu ülkelerin bölge halklarına karşı nasıl bir tutum takındıklarını ve Kürdistan'da bütün ulusların savaşınıdır. Ve biz bu temelde bütün dünya'daki Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketine destek vermelerini söylüyoruz.

□ Kürt halkına bir mesajınız var mı?

□ Ulusal kurtuluş mücadelesi ve kendi kaderini tayin hakkı mücadelesi tüm Dünya'daki ulusal kurtuluş hare-

ketlerinin bir halkasıdır. Tüm Dünya'daki ulusların, sömürgecilere karşı bir görevleri vardır: Bu görev mücadeledir. Kürdistan halkının görevi de mücadelesini sonuna kadar götürmektir. Biz tek bir Dünya'da yaşıyoruz. Dünyada özgür yaşamayan ulusların ve insanların yaşadıkları yerler varsa, biz, dünyada özgürlükten bahsedemeyiz. Dünya o zaman özgür değildir. Hepimizin özgür olması gerekiyor. Bu da sonuna kadar mücadele etmektir.

BAZI GÖSTERGELER

DOĞAN ÖZGÜDEN

□ Yıllarca kendi dilinde ifade özgürlüğünden yoksun kılınmış Kürt halkının söyleyeceği çok şey var. Kürdistan'ın alanca ve nüfusca en büyük kesimi olan Türkiye Kürdistan'ında bu olanak yok. Öteki kesimlerde ise sürekli tehdit altında.

Ama bir halkın sesi sürgit boğulamaz. Sürgündeki Kürt yurtseverleri büyük bir azimle Kürt dilini, Kürt kültürünü yaşatıyor, canlandırıyor, geliştiriyor, uluslararası planda onurlu bir varlık kazandırıyor.

Emperyalizmin ve Ortadoğu'daki şovenist rejimlerin suç ortaklığıyla "devletsiz" kılınan Kürt halkı, bu gün uluslararası platformlarda "diplomatik" statüsü olmayan etkin bir temsil gücüne sahip. Kürt politik ve demokratik örgütlerinin, aralarındaki stratejik veya taktik farklılıklar ne olursa olsun, "Kürt halkının kendi yazgısını kendi belirleme" hedefi uğrunda ortak mücadelesi, enternasyonalist dayanışma ile günden güne yeni bir boyut, yeni bir güç kazanıyor. Kürtçe yayımlar, Kürt Enstitüsü, kurulacağı haber verilen Kürt Akademisi, Kürt düşün ve kültür yaşamını kurmuşlardır.

Böylesi haklı bir atılıma aktif dayanışma, hangi kökenden olursak olalım, tüm enternasyonalist devrimcilerin başta gelen görevlerinden biri. Kişinin devrimcilik ölçüsü, sadece sınıfsal mücadele değil, aynı zamanda ezilen ulusların ve halkların özgül mücadelelerinde alaçağı tavra da bağlı.

Türk devrimcileri açısından bu tavrın belirlenmesinde göstergeler nelerdir?

Özellikle belli konularda netlik gerekir. Kafaların Kemalist koşullandırmalardan yüzde yüz arındırılması, Türkiye'deki uluslar ve halklar sorununa ikirciksiz, net bir enternasyonalist görüşle yaklaşılması sine qua non (olmazsa olmaz) koşuludur.

Kişinin geçmişte, gençlik yıllarında, Türkiye'nin gerçeklerini tanımadan önceki yaşamında Kemalist koşullandırmalar içinde bu soruna yanlış yaklaşması mümkün değildir. Okul kitaplarıyla, Bâbüali basınından yalanlarıyla, oportünist örgütlerin yanıltmalarıyla, değil sadece Türk gençleri, ulusal baskının doğrudan hedefi olan Kürt gençleri bile bu konuda yanlışlar yapmağa mahkum edilmişlerdir.

Ali Bucak'ın Kürdistan Press'te DDKO ile ilgili olarak yazdığı hatırlatma yazısı bu açıdan önemlidir. Ulusal sorunu Türkiye solunun gündeminde gerçek niteliğiyle yeralması, ancak DDKO'nun açıklamaları ve eylemleriyle başlamak. Birçok Kürt yazarı ve düşünürünün yıllarca binbir yaşağa ve baskıya boyun eğmeyerek, iğneyle kuyu kazarcasına sürdürdükleri toprakta boy veren, fişkıran fidandır DDKO. O'nun çabalarıdır ki, sosyo-ekonomik "Doğu Sorunu" aşamasından, politik "Ulusal Sorun" aşamasına sıçramıştır. Daha sonraki yıllarda daha güc, daha köklü, daha dalı budaklı gelişen diğer Kürt örgütlerinde DDKO'nun aşısı vardır.

O dönemde sosyalist mücadeleye katkıda bulunan Ant Dergisi'nin sorumlusu olarak DDKO'nun bir döneme damgasını vuran mücadelesinin tanığıyım. DDKO'nun açıklamalarıyla, Kürt halkının istemlerinin yansıtılması dergimizde ağırlık kazanmış, Kürt halkının kendi yazgısını kendi belirleme hakkı Türkiye sol hareketinin ana hedeflerinden biri olarak vurgulanmıştır. 12 Mart öncesinde, "Kemalist subaylar darbesi" nin birçok sol yayın ve örgüt için "devrimci çözüm" gibi görüldüğü günlerde, "ulusal sorun" la ilgili tavrı önemli ayrıcağı olmuştur. Kemalist subayları kızdırmamak için Ant'ın "ulusal sorun" la ilgili yayınlardan vazgeçmesini dayatan, dayatması tutmayınca da "bölücülük" suçlamalarıyla uzaklaşan nice "devrimci" ler görülmüştür o günlerde.

Ama tüm bu birikim, örneğin genç devrimci Deniz Gezmiş'in idam sehpasında "Yaşasın Türk ve Kürt halklarının devrimci mücadelesi!" diye haykırdığı son sözleriyle, Türkiye solu'nun gündemine kazınmayacak şekilde işlenmiştir.

Türkiye'de bugün yürütülen faşizan baskılar ne denli ağır olursa olsun, yetmişli yıllardan seksenli yıllara önemli bir bilgi ve deneyim mirası kalmıştır.

Bu birikime rağmen, Türkiye'nin uluslar gerçeğini halâ Kemalizm'in dayattığı kalıplar içerisinde görmeğe devam etmek, bilinçli bir kaçış değilse, en azından insanlık onuruyla ve aydın sorumluluğuyla bağdaşmayacak bir ilgisizlik ve vurdumduymazlıktır. Hele Avrupa ülkelerinde her türlü bilgi kaynağına başvurabilme olanağına sahip olan Türkiye'liler için böylesi bir tavrın izah edilir, bağışlanabilir yanı yoktur.

Seksenli yıllarda Avrupa'da yaşayan Türkiyeli kişi, eğer devrimci olmak iddiasında ise, şu konularda eylemeden gelemeyen net tavrı almalıdır:

1. Türk şovenizmi, modern tarihin ilk büyük soykırımından, Ermeni jenosidi'nden sankirt. Kuşkusuz emperyalist güçlerin Ortadoğu'yu paylaşma hesapları bu trajedinin meydana gelmesinde etkindir. Ama bu cankırımın planlanması ve uygulanması sorumluluğu Türk şovenizmi'ne aittir. Bu gerçeği inkar etmekte direnen tüm yönetimler de nesnel olarak suçta ortaklardır.

2. Lozan Antlaşması'na dahil edilmediği gerekçesiyle Kürt Ulusu'nun varlığını inkar etmek, onun temel hak ve özgürlüklerinden yoksun kılınmasına göz yummak, bu haklar uğrunda isyan eden Kürt halkının kitleler halinde kırılması "İngiliz emperyalizminin kaşkırttığı gerici isyan bastırma" operasyonu biçiminde haklı göstermeğe kalkışmak, ayrı bir suç ortaklığıdır.

3. Bu türümler sadece Ermeni ve Kürt halklarının kırımıyla da sınırlı değildir. Başta Süryani'ler ve Kildani'ler olmak üzere, eski Anadolu uygarlıklarının mirasçısı olan diğer halklar da kırılmadan geçmiş, hayatta kalanları ise uluslararası insan hakları anlaşmaları hiçe sayılarak ırk, din ve dil açısından diskriminasyona uğratılmışlardır. Onların Avrupa ülkelerine zorunlu göçünü, sığınma arayışını, "bunlar siyasal mülteci değildir, ekonomik mültecilerdir," diyerek karalamağa kalkışma da yine suç ortaklığıdır.

4. Bu gerçekleri kabul etmek de yeterli değildir. Türk solunun tarihi, ezilen halklara paternalist bakan, onların ulusal istemlerini "Kemalist subaylarla ittifak" hesapları uğruna göz ardı eden ya da ileri tarihlere erteleyen, hele de ulusal örgütlerini kurmalarını "bölücülük" le suçlayan "işçi sınıfı öncileri" ni çok görmüştür.

Bu anlayışın ırettiği "ulusal demokrasi" programı şimdilerde yine sahnededir. Bir yandan Kürt örgütleriyle birlik yaparken, öte yandan Kürt adını bile duymaktan dehşete kapılan Ermeni, Süryani, Kildani'lerin istemleriyle dayanışmayı "vatan ihaneti" sayan burjuva partileriyle ve Kemalist subaylarla ittifak aranmaktadır.

Oysa, enternasyonalist devrimcilik, ulusal sorunlarda her ulusun kendi devrimci hareketinin programına saygı göstermeyi gerektirir. Bir Türk örgütünün, bir Kürt örgütünün misyonunu üstlenmesi, o örgüt adına "naiplik" taslaması örgütler arası ilişkilerde karşılıklı eşitlik ve saygı ilkesine taban tabana zıttır.

Eğer Türk Solu, bunca deneyimlere rağmen, enternasyonalist devrimcilik yukarıda belirttiğimiz göstergelerine uyacak aşamayı yapmamışsa, ya da yapmış görünüp de lafta başka, fiiliyatta başka davranmaya devam ederse, Türkiye işçi sınıfının genel mücadelesindeki "öncülük" iddiaları da, "kerameti kendinden menkul şeyh" misali lafta kalmağa mahkumdur.

KURDISTAN PRESS'E "TEPKİ"!!

- "Sol Birlik" gecesine Kurdistan Press sokulmadı!
- Friberg'de bir grup içinde Kurdistan Press bulunan çantaları alıp kaçtılar!

• Duisburg ANK

Almanya'nın Duisburg kentinde düzenlenen "Sol Birlik" gecesinde Kurdistan Press'in dağıtımını engellendi. Gecede görevli olduğunu belirten TKSP temsilcisi, gazete dağıtan arkadaşlara, salonda gazete dağıtamayacaklarını bildirdi. Dağıtım yapan arkadaşlar, "gecenin herkesine açık olduğunu, pek çok yayının da bu arada dağıtılıp satıldığını" belirterek, Kurdistan Press'in de dağıtımını için herhangi bir engel bulunmaması gerektiğini de vurguladılar. Tartışmaya katılan PPKK (Peşeng) temsilcisi de, Kurdistan Press'in dağıtımının engellenmesine karşı çıkarak, "arkadaşlar isterlerse gazetelerini bizim masamıza bırakabilirler" dedi. Ancak, TKSP temsilcisi bu öneriyi de karşı çıkarak, gazetenin gecede satışının engellendi.

• Basell ANK

İsviçre'nin Basel kenti yakınlarında bulunan Friberg'de Kurdistan Press'i dağıtan iki dağıtım görevlisine 20-25 kişilik bir grup müdahale ederek, dağıtımına engel olmaya çalıştılar. Kendilerine "kim oldukları, niçin dağıtımını engellemek istedikleri" sorulduğunda "Biz ne Apocu'yuz, ne de PKK'lıyız. Biz HRK'ciyiz" diyen gruba mensup kişiler, kalabalık içine girildiği zaman, dağıtım görevlilerine saldırarak, içinde gazetelerin bulunduğu çantaları alıp kaçtılar.

□ Kurdistan Press çalışanları, olaylarla ilgili olarak TKSP Genel Sekreteri Kemal Burkay ve PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'a birer mektup yazarak bu tür tavrı kınamalarını istedikler.

Bir Yorum

□ Kurdistan Press bir taraftır. Ama, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizde yer alan şu ya da bu siyasi hareket veya ideoloji arasında taraf değildir. Sömürgeciler ve emperyalistlere karşı, Kürt halkının var olma mücadelesinde taraftır. Bu anlamda ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin saflarında yer alan bütün siyasi eğilimlere hizmet vermeyi bir prensip sorunu sayar. Bu, gazetenin prensiplerine uyarlı olarak dörtbaşı mamur bir biçimde çıkarıldığını anlatmaz elbette. Şüphesiz ki bazı eksikler ve kusurlar olacaktır. Olur da. Ancak, gazete bir sürekliliktir. Süreç içinde okuyucu aradığının hiç olmazsa yarısından çoğunu gazete sayfalarında bulabilecektir. Bunun için panik göstermenin, telaş içinde gazeteyi suçlamanın getireceği hiç bir yarar yok.

Öte yandan, Türkiye Avrupa'ya açık bir devlettir. Avrupa'daki Türk ve Kürt insanı, Türk basını günlük olarak izleme olanağına sahiptir. Ayrıca, bir dizi devlet radyosu yanında, Türkiye'nin Sesi de 24 saat yayın yapıyor. Bir kısım okuyucunun, neden Türk basınının yazdıklarını Kurdistan Press de yazmıyor biçimindeki "eleştiriler", temelsizdir. Kurdistan Press, Türk basınının yayınladığı haberleri yeniden yayınlama gibi bir görevle yükümlü değil. Ayrıca, Türk basını tarafından "doğru-yanlış" hergün verilen haberleri bir de Kurdistan Press de okumak arzusu kafa jimnastisi değilse, kötü niyetli. Diğer yandan, Kurdistan Press en az 24 sayılı süreci içinde gene bir prensip düzeyinde, Kürt hareketleri ile ilgili olarak verdiği haberleri, bizzat, bu hareketlerin yetkili organlarından almayı planlamış ve kendilerine şu veya bu biçimde bu prensibi iletmıştır. Şimdiye kadar yayınlanan tüm haberler ilgili hareketlerin bizzat polit-büro açıklamalarıdır. Basın merkezleri tarafından bizzat veya telex ile gazeteye iletilmiştir. Aynı durum Türk Solu için de geçerlidir.

Kurdistan Press birinci olarak Güney Kurdistan'daki mücadeleyi tanıtmayı öne öne koydu. Bunu sürdürüyor. Güney Kurdistan zengin bir ilgi ve deney merkezidir. Yüzyılın başından bu yana, silahlı mücadele sürüyor. Bölgede, bütünü ile kendi özdeğerleri üzerinde şekillenen bir askeri örgütlenme yara-

tlmıştır. Buna peşmerge diyoruz. Peşmerge nasıl örgütleniyor? Nasıl savaşıyor? Yıllardır en modern silahlar ve takviyeli, özel yetiştirilmiş ordularla saldırıldığı halde, niçin yok edilemiyor. Ve de en önemlisi, mücadele niçin zafere ulaşamıyor?? Öte yandan, son 30 yıldır süregelen kanlı savaş alanında insanlar, bizim insanlarımız yaşıyor. Kadınlar çocuk doğuruyor. Çocuklar savaş içinde büyüyor ve savaşa katılıyor. Peki, bunlar nasıl yaşıyorlar?..Ne düşünüyorlar?..Ve benzeri yüzlerce soru..

Bu yayın ardında, gizli hesaplar aramanın polisiye mantığı, Kürt yurtseverliğinin mantığı değildir. Sömürgeciler tarafından, sosyal-sovenerler aracılığı ile Kürt yurtseverliğine aşılardan kendi halkına, kendi tarihine, kendi kurtuluş mücadelesine düşman olma mantığıdır.

Biz Kurdistan Press çalışanları, bütün varlığı ağaç dalları arasına gizlenmiş bir kaç torba un ile, şeker ve yağdan ibaret olan Elmas bacılara, 30 yıldır silahı sırtında sömürgecilerle karşı savaşan Reşit Ariflere ancak saygı duyuyor. Elmas Muzirî'nin bütün isteği kurtarılmış Kurdistan'da eski köyüne dönüp insanca yaşamak!!Bütün isteği bu kadarlık!!Bir de Türk ve Irak ordusunun jetleri üzerine bombalar yağdırırken, gelip geçen peşmergeye sıcak ekmek vermek... Kurdistan Press, 8'i erkek 10 çocuk doğurarak, devrime peşmerge yetiştiren Elmasların, bu isimsiz, rütbesiz; bu namuslu ve yiğit insanların uğruna mücadele ettikleri bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin mütevası bir ögesidir. Kurdistan Press'e sokakta satışmanın, "faşizmi yıkmak" iddiası taşıyan birlikteliklerin gecelerinde sattırılmamanın gereksesi olmaz. Bu gerekçeler belki, ideolojik jargonlara sığar ama, bu ideolojik jargonları hayatın canlı pratiği reddeder..

Avrupanın en ücra köylerinde bile, kürt halkının var olma mücadelesini boğmak için seferber olan sömürgecilerin gazeteleri satılırken, kan içindeki ülkesinin sorunlarını imkanları ölçüsünde gün ışığına çıkarmak isteyen bir kürt kitle gazetesine karşı sakat eğilimleri kıskırtmanın kime, ne yarar getireceğini okuyucununun değerlendirmesine bırakıyoruz.

28 Kasım 1986

KÜRT HALKI BİR DOSTUNU KAYBETTİ! Prof. Dr. Ingeborg DREWITZ 26 Kasım'da Vefat etti..

• Bonn ANK

□ Kürt Enstitüsü Almanya Bölümü Başkanı Profesör Doktor Ingeborg DREWITZ, 26 Kasım'da Berlin'de uzun süreden beri rahatsız olduğu kanser'den kurtulamayarak, öldü.

Ingeborg DREWITZ, 1923 yılında Berlin'de doğmuştu. Yüzyılın en büyük Alman kadın yazarlarından biri sayılıyordu. Almanya PENN KLUP kurucusu ve 21 yıllık başkanı idi. Aynı zamanda, ünlü Alman yazarı, Nobel ödülü sahibi Henrich BÖLL ile beraber, Kürt Enstitüsünün üyesi idi. Alman Yazarlar Birliğinin de kurucularından biri olan Ingeborg, 10 yıl bu birliğe de başkanlık yapmıştı. Yazar, Kürt Enstitüsünün kurucu üyeleri arasında da yer almış ve üç yıl süre ile Enstitünün başkanlığını yürütmüştü.

Prof. Ingeborg, Mayıs 1986'da PENN Klübün toplantısına gitmeden önce, Kürt Enstitüsüne gönderdiği küçük kartta şöyle yazmıştı: "Benim için, Almanya'da yaşayan Türk yazarlarının kendi hükümetlerini destekler bir tutumla Kürt dilini yoksullar, tahrip etmeleri çok acı bir deney oldu. Bu sorun PENN kongresinde bizimle, onlar arasında kızgın tartışmalar yaratacağıdır. Gönülden üzgün, çaresiz. NATO politikasının izlerine bakarak kongreye giden bizler!!"

Prof. Ingeborg, son üç süreklili Kürt kültürünün karşılaştığı sorunlarla ilgilendi. Enstitünün bir toplantısında düşüncelerini şöyle açıklamıştı: "Kürt sorununu böylesine çetin olduğunu bilmiyordum. Eğer bilseydim, bu sorunla çok daha önceden uğraşmaya başlardım"

Arap ŞEMO'nun Şivanê Kurd isimli romanına bir önsöz yazan Prof. Ingeborg, Kürt dilinin zenginliği ile ilgili düşüncelerini bu önsözde dile getirmişti.

Henrich BÖLL ve Ingeborg DREWITZ gibi iki değerli üyesini kaybeden Kürt Enstitüsü sorumluları ANK muhabetine yaptığı açıklamada "Acımız büyüktür" dedi. "Bu değerli insanların boşluğunu hep duyacağız. Kürt halkı onları hep anacaktır."

niş bilgi alamamış bir kesim, yapılan bu yayın aracılığıyla bilgilendirilmiş oldu. Bundan dolayı Kurdistan Press'e teşekkür ederiz.

Enstitü'nün önümüzdeki günlerde kongresi olacak. Ayrıca, Enstitü'nün kaynaklarının artırılması ile ilgili bir kampanyamız var. Yapılacak olan bu kongreye özel bir önem veriyoruz. Sarınım, kongreye çok sayıda üye ve kitle katılacak.

□Finansman kaynaklarınız artırılması yönündeki çalışmalarınız nelerdir?

□Enstitü Fransa'daki değişik kurumlardan aldığı sosyal yardımlarla bütçesini oluşturuyordu. Bu bütçe de Kültür Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültüphaneler Müdürlüğü vb. bir takım sosyal faaliyetlerle ilgilenen değişik kurumların yardımları söz konusuydu. Fakat, Fransa'daki hükümet değişikliğinden sonra yeni gelen hükümet daha önce onaylanmış olduğu bütçemizi süresiz olarak dondurdu. Bu durumda Enstitü, faaliyetlerini kendi öz kaynaklarıyla sağlamak zorunda.

□"Öz kaynaklar" derken ne anlatmak istiyorsunuz?

□Bu son durum bize şunu gösterdi; bir Kürt Enstitüsü şu veya herhangi bir Kürt kurumu, kendi halkının yardımıyla asgari ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda ise bir takım dış yardımlara bel bağlayıp faaliyetlerini sürdürmez.

Biz bu nedenle iki değişik kampanya açtık. Birinci kampanyamız, Enstitü binasının satın alınması ile ilgili. Binanın değeri 1,5 milyon Frank tutuyor. Ekonomik durumu müsait 300 Kürt yurtseverinin birleşerek, 5 bin Frank bir payla, bu binanın alınıp Enstitü'nün kullanımına verilmesini planlamış bulunuyoruz. Bununla ilgili önemli adımlar attık.

İkinci kampanyamız dayanışma üyesi kampanyasıdır. Her Kürt yurtseverinin hangi meslekte, hangi örgütten olursa olsun Enstitü'nün "Dayanışma Üyesi" olmasını istiyoruz. Şimdiki hedefimiz ilk elden 500 üye sayısına ulaşmaktır. Ayrıca, Enstitü müze üye olan bu arkadaşlar, Enstitü'nün bütün faaliyetlerinden sistemli olarak haberdar edilecek, Enstitü'nün çıkardığı bütün yayınlar kendilerine ulaştırılacaktır. Diğer önemli bir nokta ise, "Dayanışma Üyeleri" arasında iki kişi Enstitü Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilecek ve her iki yılda bir "Dayanışma Üyeleri Genel Kurulu" yapılacaktır.

□Gazetemiz aracılığıyla okuyucularımıza iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

□Kurumlarımızın ayakta kalması, ancak kendi öz kaynaklarımızla dayanışmasıyla mümkündür. Bu konuda sorumluluk duyan her Kürt yurtseverinin Enstitü ve benzeri kurumları desteklemesi gerekir. Kurdistan Press aracılığıyla bütün okuyucularımıza, yurtseverlere Enstitü'nün her iki kampanyasına katılmalarını ve Enstitü'ye Dayanışma Üyesi olmaları için çağrıda bulunuyoruz. Teşekkür ederim.

KURDISTAN PRESS'E ABONE OL • ABONE OL

KURDISTAN PRESS • 3 BERFBRARINA PEŞİ / ARIKLIK 1986

Ali Bucak, ANK muhabetinin sorularını yanıtlıyor... iyi oldu. Avrupa'da geniş bir yurtsever kesim, daha evvel Enstitü ile temasa geçmemiş veya Enstitü hakkında ge-

Özel Cinayet Timleri

- Cinayet timinde görev alacak bir polis için 3 milyon lira harcanyor!
- 3 ayda bir 500 polis eğitime alınıyor!
- Cinayet timlerini eğitmek için 50 uzman görev yapıyor!

★ Uzun süreden beri titizlikle seçilip yetiştirilen "Özel Hareket Timleri" 14 ilde göreve hazır halde tutuluyor. Ankara, İzmir, İstanbul, Adana, Elazığ, Urfa, Mardin, Diyarbakır, Van, Tunceli, Malatya, Bingöl, Bitlis ve Adıyaman'da görevlendirilen timler 3 aylık özel bir eğitime tabi tutuluyor eğitim süresince her polis için 3 milyon liraya aşan bir masraf yapılıyor. 50 uzmanın denetiminde eğitilen timler, 3 ayda bir 500'er kişilik yeni kadrolarla takviye ediliyor. Esas olarak Kürdistan'da görevlendirilen timler Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı milis örgütlenmesini yönlendirecek ve kont-gerilla faaliyetlerimide sürdürecekler. Böylece Kürdistan'daki devlet terörü uzman cinayet timleri ile takviye edilmiş olacak. Türkiye'de ne parlamentodan ve ne de parlamento dışından bu yeni ve modern cinayet timlerine karşı herhangi bir tepki henüz yok!!

Dr. Kazım TAŞ:

nenenle bütün aydınlarla ve bilim adamlarına çağrı yapılmasını önerdik. Onlar, çağrı yapılması gerekenlerin listesini istediler. Biz de tanıdığımız tüm Kürt aydınlarının isimlerini sunduk. Hemreş Reşo ve Cemal Nebez bu isimlere tepki gösterdiler. Tepkilerinin temel gerekçesi şuydu: 'bu insanların bir kısmı siyasetlerin üst düzey yetkilileridir. Politiktirler. Akademi bağımsız insanlardan oluşmalı.. Bu insanlar politik olmamalıdır!'

Onlara: 'Siz de belli bir siyasetin savunucularısınız' dedik. Ancak, bu sorumuz cevapsız kaldı. Daha sonra başka bir toplantıda sorunları tekrar tartışma kararı aldık. Düseldorf toplantısını biz organize ettik. Fakat toplantıya gittiğimiz zaman, Hemreş Reşo, "bir Kürt akademisinin kurulduğunu" açıkladı. Tartışmalardan sonuç alamadık. Bu nedenle, biz doktorlar, akademi çalışmalarını bir döneme için erteledik.

Kurulan akademinin ise, başarılı olacağı kanısında değilim. Başarı, tüm bilim adamlarına, aydınlarla açık olmasından geçer. Ben elbette, başarıya ulaşmasını isterim. Ama, bu şans görmüyorum.. Biz, sağlıklı bir akademi kurulmasından yanayız. Bu yönde çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Kurulan Kürt Kızıl Haç konusunda açıklama yaparmısınız?

Kürt Kızıl Haç'ının kuruluşu tamamlandı, gerekli organlar oluşturuldu. Kızıl Haç merkezinin içinde bir bölüm olarak çalışmalar yapması planlandı ve bu nedenle gerekli yerlere başvuruldu. Başvuru, olumlu karşılandı. Önümüzdeki günlerde bir cevap alabileceğiz. Kürt Kızıl Haç'ının amacı; Kürdistan'a ilaç, sağlık malzemesi vb. sağlamak, kurtuluş mücadelemize bir yanından destek olmaktadır.

Kürdistan Press ile ilgili düşünceleriniz nelerdir ?

Olumludur. Öyle bir gazeteye ihtiyaç vardı. Gerekliydi. Kitle gazetesidir ve bu görevini yapacağına inanıyorum. Bir de eleştirim var: gazete liberaldir. Herkes yazı yazıyor. Yazsın. Ama, marksistler az yazıyor. Ben istiyorum ki, marksistler biraz daha fazla yazsınlar. Başarılar diliyorum. Teşekkürler!

Şehmus Cıbran hala bulunamadı!

İsveç'te Şehmus Cıbran ile dayanışma komitesi kuruldu.

Komite başkanı Ann Margret "Mümkün olan her yol denenmeli.. Protestolar Türk yetkililerine iletilmeli.. Hukuk kurumlarıyla ilişki kurulup, yardım istenmelidir" diyor...

• Stockholm ANK

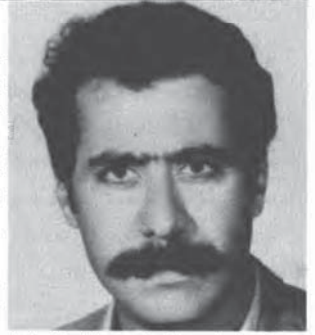
Yakalandığı günden bu yana 2 ay geçmesine rağmen Şehmus Cıbran hakkında herhangi bir bilgi alınmadı. Yapılan tüm çalışmalara rağmen, Türk emniyet yetkilileri Cıbran'ın yakalanma gerekçesi ve nerde olduğu, konusunda resmi bir açıklama da bulunmadılar.

Şehmus Cıbran 1944 yılında Kürdistan'ın Siverek ilçesinde doğmuş, 1978 yılında MİT tarafından tutuklanmış ve 8 ay gibi uzun bir süre işkence edilmişti.

1980'de, askeri darbeden sonra, ülkesini, ailesini ve yakınlarını terk ederek, yurtdışına çıkmak zorunda kalmış, ve İsveç'e sığınmıştı. Cıbran 1983 yılından beri, İsveçli bir bayanla birlikte yaşıyordu.

Annesinin ölüm haberini alınca, ailesini ziyaret etme isteğiyle, ülkeye dönmüş ve 8 ekim'de Diyarbakır'da tutuklanmıştı.

Şehmus Cıbran'ın İsveç'te 3 yıla yakın bir süredir beraber yaşadığı arkadaşı Ann Margret Svedqvist ile olay ve olayın gelişimi üzerine görüştük.

Şehmus ne zaman Türkiye'ye gitti? Yakalandığını nasıl öğrendiniz?

Gidiş tarihini tam olarak bilmiyorum. Fakat gittikten sonra bana bir mektup yazdı ve durumunun iyi olduğunu bildirdi. Sonra, bir salı günü bana telefon açtı. Ertesi gün bir dostumun aracılığı ile Türk İstihbaratı tarafından yakalandığını öğrendim. Daha sonra ailesi ile kontak kurdum. Halen ilişkilerim devam ediyor.

Bugüne kadar tam bir bilgi alabildiniz mi..?

Net bir bilgi yok. Fakat yüzde doksan ihtimalle yaşıyor. Ankara'da gözaltında. Fakat kimseye görüşülmesine izin verilmiyor. Ne ailesi ne de avukatı kendisini henüz göremedi. Tam olarak nerede olduğunu öğrendiğimde kendisini ziyaret edeceğim.

Bu güne kadar Şehmus için ne tür çalışmalar yaptıldı?

Haberi alırm almaz ilk olarak Amnesty Uluslararası ile ilişki kurdum. Amnesty, bu güne kadar denebilirli en etkin çalışmayı yaptı. Daha sonra, durumu bir yazıyla İsveç'teki partilere ilettim. Ve hepsinden pozitif cevap aldım. İsveç vatandaşı olarak kabul edilmesi için Dışişleri Bakanlığı yoğun faaliyetler sürdürüyor. Bizzat İsveç Dışişleri Bakanı Sayın Sten Anderson'dan konuyla ilgilendiğine dair resmi cevap aldım.

Bunun dışında ben de, bu konuyla arkadaşlarımızla birlikte yakından ilgilieniyorum. Bu amaçla geçtiğimiz günlerde çoğunluğu İsveç'lilerden oluşan, içinde Kürtlerden bulunduğu bir dayanışma komitesi kurduk. Etkili çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kürt ve Türk kamuoyundan talebiniz nedir? Şehmus'u kurtarmak için ne yapılabilir?

Mümkün olan her yol denenmeli. Gazetelerde olayı deşifre edecek yazılar yayınlanmalı. Protestolar Türk yetkili makamlarına iletilmeli. Hukuki kurumlara ilişki kurulup hukuksal yardım talep edilmelidir.

Şehmus Cıbran ile dayanışma komitesinin ilişki adresi şudur:

Solideritets Komitten för Şehmus Cıbran
c/o Svedqvist, Smedjev. 6, 754 45 UPPSALA
tel:018-13 56 71

Margret, Şehmus'la tanışmadan önce Kürtler hakkında bir bilgi var mıydı?

Evet, 1978 yılından beridir, Kürtlerle yakın ilişkilerim var. Bugüne kadar bir çok Kürt ailesini tanıma fırsatım oldu. Şehmus'la tanıştıktan sonra, Kürtleri daha yakından tanıdım. Şehmus oldukça kibar, düşünceli ve çok çok iyi bir insandı. Kürt geleneklerini tanıdım ve onunla birlikte tamı tamına 3 yıl birlikte yaşadım.

PEŞMERGE DOKTORLAR

"İLAÇ YOK..YILAN VE AKREP ZEHİRLENMESİNE KARŞI KULLANILAN SERUMUN BUZ İÇİNDE SAKLANMASI GEREKİYOR. BİZDE BUZ DOLABI OLMADIĞI İÇİN İLAÇ ELİMİZDE OLSA DAHI KULLANAMIYORUZ. BİR İLAÇ YERINE ÜÇ AYRI İLAÇ KULLANMAK ZORUNDA KALUYORUZ.."

□ Bir çok kez müfredlere verilecek sarğı bazı bile bulamıyoruz...Elimizdeki sınırlı imkanlara rağmen küçük ameliyatlara yapabileceğimiz müdahaleler...

• Güney Kürdistan ANK

□ JIRAK KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ 2. Bölgesi, diğer bir deyişle Hewlêr bölgesinde doktorların ve sivillerin sağlığını korumak üzere kurulan sağlık servisini...

□ Eger Arupadaki doktorlar bizi hastalarımızı sağlığına getireceklerse, biz de onları koruyacağız...Eğer Arupadaki doktorlar bizi hastalarımızı sağlığına getireceklerse...

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman...

"Bizim arzumuz, yurt dışındaki sağlık çalışanları ve halkımızın hizmetini sağlamak...Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Lolan • Ağrı, 1986

Kürt Doktorları Derneği'nin 9. Kongresi yapıldı

□ 119 üyesi olan derneğin kongresine yalnızca 9 kişi katıldı...Kürt Doktorları Derneği'nin 9. Kongresi yapıldı...

□ 119 üyesi olan derneğin kongresine yalnızca 9 kişi katıldı...Kürt Doktorları Derneği'nin 9. Kongresi yapıldı...

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. F. Rade ve Dr. Silva

DI HEREMEN RIZGARKIRI DE

Doktorên Pêşmerge

□ Bi ser kêmasiyên aletên di destê me de jî, em mudaxalên pêşî û emeliyaten sivik çêdikin... □ Bêhîrê caran paçe bîrîn girêdanê bi destê nakeve ku bîdîn mifreyezên tan li me bike

• Güney Kürdistan ANK
Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. F. Rade ve Dr. Silva

Dr. F. Rade ve Dr. Silva

weşê ku muayene dikirin û newestiyên wan bi dirist di dehekê de dimavestandin. Pêşmergeyên ku newestiyê wan bi dirist di dehekê de dimavestandin...

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. Silva, "45 baharında çalıştığım Hewlêr bölgesinde, bu fotoğrafı çektiğim zaman..."

Dr. F. Rade ve Dr. Silva

Dr. F. Rade ve Dr. Silva

BU SAYFA K A W A TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR

KAMIŞLI KATLIAMI

12 ARALIK 1980 • 12 ARALIK 1986

Kamışlı Şehitlerinin Anısına

S.GEWER

□ 12 Aralık 1980 gecesi, Kürdistan'a çöken karanlık 15 can alıyor Kürdistan'dan. 15 Yıldız kayıyor Kürdistan üzerinden...

KAWA Merkez Komite üyesi Hüseyin Aslan ve önder kadrolarından M. Emin Mutlu ve Necla Baksi yoldaşların ve ayrıca iki çocuğun da içinde bulunduğu 15 can, 15 devrimci, 15 yoldaş hunharca katledildi.

Acı haber ülkeye dalga dalga yayıldı. Sarsıldı baştan başa Kürdistan... Yüreklər burkıldı, dişler sıkıldı. Bir an her tarafa sessizlik çöktü. Ve acılar yüreklerle gömüldü... Daha bir umutla, daha bir bilinçle savaşı sürdürmek için... İntikamı Kürdistan devriminin zaferine bağlamak için...

□ Kamışlı Katliamının üzerinden 6 yıl geçti. Hakkında makaleler, broşürler, kitaplar yazıldı. Kamışlı Katliamından konuşulunca hala yaşlı insanlar, nemli gözler görmemek mümkün değil.

Katliam Diyarbakır Sıkıyönetim kapıları arkasında özenle hazırlandı. Sıkıyönetim yetkilileri ile Diyarbakır-Mardin yöresindeki büyük toprak ağası milli hainlerin ortaklaşa uzun çalışmasıyla gerçekleştirildi.

□ Kamışlı Katliamı, "sınırlar" ötesinde işlenen uluslararası bir katliam olması açısından da ayrı bir önem taşımaktadır. Türk, İran, Irak, Suriye devletlerinin sömürgeci boyunduruğu altında baskı, zulüm, işkence ve katliamlar yaşandı, yaşıyoruz. Kamışlı bunlardan bir örnek. Biz bunları yaşarken, Kürdistan halkının sesini dünyaya duyurabiliyor muyuz? Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesini dünyaya duyurarak gerekli desteği sağlayabildik mi? Türk devletini her yaptığı katliam ve işkenceye teşhir edip, alçaklığını dünyaya duyurup, tecrit edebildik mi?

□ Kamışlı Katliamında uluslararası hukuk çiğnendi. Aynı şey bugün Güney Kürdistan'a yönelik saldırı ve işgalle daha da büyük boyutlarda devam ettirilmektedir.

Kamışlı Katliamında düşenleri anarken, elbette vurgulanması gereken önemli daha başka noktalar vardır. Ancak ben bir ikisine değinip yazımı bitirmeye çalışayım.

• Onları anma ancak onların umutla ve büyük bir coşkuyla uğruna savaşım verdikleri Bağımsızlık ve Özgürlük Mücadelemizin daha da yükseltilmesiyle anlamlı olacaktır. Onların taşıdığı bayrağın daha da yükseklerde dalgalandırılmasıyla anlamını bulacaktır. Sosyalizm bayrağının yükseklerde tutulmasıyla anlam kazanacaktır. Onları anmak, ya da onlara atıfta bulunmak onların siyasi çizgisine saygılı olmakla ancak mümkündür.

• Burada H. Aslan ve M. Emin Mutlu yoldaşları yakından tanıyan biri olarak aşağıdakileri yazmaktan kendimi alamıyacağım.

H. Aslan ve M. Emin Mutlu Kürdistan'da devrimci mücadelenin her alanında başarıyla savaşım vermiş; Kürdistan Ulusal Kurtuluş, Halk Demokrasisi ve Sosyalizm Mücadelesinde görevlerin eksiksiz yerine getirmiş önder devrimcilerdendir. Seçkin mücadeleleri ile, örnek yaşamlarıyla halkın göz bebeği olmuş, adeta halkın dilinde kahramanlaşmışlardı. Düşmanın yüreğine saldıkları korku sonucu, onlar bile saygılarını gizliyemiyorlardı. Bu anlamıyla tüm Kürdistan'lı devrimcilerin bu iki önder devrimcinin yaşamından, mücadelesinden öğrenecekleri, ders çıkaracakları çok şey var.

□ Yazımı defalarca söylediğim gibi, şair Edip ÇELİK yoldaşın dizeleriyle bağlıyorum. O "İntikamı alınmamışların mezar taşları devrikir" dendi. Kamışlı Katliamı'nın, binlerce Kürdistan devrim şehidinin intikamı bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan kurulması ve sosyalizmin zaferiyle alınmış olacaktır.

Kürdistan için savaş varolduğu, Kürdistan Devrimi yaşandığı (ki bu toplumsal zorunluluğun sonucudur) Kamışlı şehitleri de yaşayacaktır.

Kamışlı Şehitleri Mücadelemizde yaşıyor!

Bu yazı orijinalinden kısaltılıp, özetlenmiştir/Kurdistan Press.

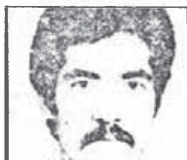

HEYBET AÇIKGÖZ

• Katliamda vücudumdan 13 kurşun taşıyarak kurtuldum. Ölüm ve sömürgecilerin baskılarına karşı direndim. Katliamdan sonra, Suriye'de zindana koyuldum. Sömürgeciler bir dizi pazarlıklarla anlaşmaya ve beni Türk sömürgecilerine teslim etmeye çalıştılar. Halktan, ilerici-yurtsever güçlerden gelen tepkiler ve bir çok girişimlerden sonra sömürgeci planlar suya düştü ve serbest bırakıldım.

Yağmurlu, fırtınalı bir gündü. 12 Eylül ve Kürdistan devriminin sorunlarını tartışıyorduk. Yeni bir döneme, kalıcı ve uzun süreli bir ulusal kurtuluşu yönelecek bir hazırlık vardı. Etrafımızı çeviren dışmanlar 40 dakika aralıksız üzerimize bomba ve kurşun yağdırdılar. Analar, çocuklar, bebeklerin çirpiniş ve çığlıkları arasında yoldaşlar "Kahrolsun Sömürgeciler!, Yaşasın Bağımsız Kürdistan!" sloganlarını şiddetle haykırıyorlardı.

...Ve 15 Kürdistan'lı can alındı. Sömürgeci-faşist TC ve uşakları, Suriye'nin onayıyla çirkef amaçlarına ulaştılar.

BİR YORUM...

Fırat BAWER

□ Türk devleti tüm aygıt ve kurumlarıyla, ulusu-muz ve halkımıza karşı topyekün imha ve yoketme savaşını başlatmıştır. Bu vahşi ve çağdışı devlet Kürdistan Ulusal Kurtuluş sorununda tavizsiz, acımasız ve uzlaşmazdır.

Kamışlı Katliamı ne ilk ne de sondu. Tarihte TC devleti bir dizi katliam işlemiştir. Katliamlar başta Kürdistan halkı olmak üzere, Ermeni, Asuri, Yunan ve bölge halklarına karşı canice işlenmiştir.

Türkiye'de resmi ideoloji Kemalizm olmuştur. Kemalizm işgalci ve şövenistliği ile toplumu derinden etkilemiştir. Türk Sol hareketinin büyük bir bölümü dünden bugüne hep Kürdistan ve diğer meselelerde şövenist davranmıştır.

Kürdistan devrimi, Türkiye'de bir rejim ve hükümet değişikliğinden çok, topraklarımızda emperyalizme bağımlı Türk devletinin işgalinin ortadan kaldırılması, yerine bağımsız ve demokratik bir Kürdistan'ın kurulmasıdır. Diğer sömürgeci güçlerin tasfiyesi ile devam edecek devrimimiz, ülkemizde demokratik ve sosyalist toplumun inşasıyla sürecektir. Bunun için; ideolojisi, politikası, örgütlenmesi tarihimiz ve toplumumuzun değer ve gerçekliği üzerinde, dünya devrimci hareketinin deneyimleriyle şekillenecek, uzun süreli, sert ve kendi kitlesel gücü temeli üzerinde yükselecektir. Buna bağlı olarak, Kürdistan devriminin, bugün her zamankinden çok daha fazla karşılıklı hoşgörü, iyi niyet açık yüreklilik ve diyaloga ihtiyacı vardır.

Her şey Bağımsız-Demokratik ve Birleşik Kürdistan için!

Hiç bir şey halkımızın Bağımsız Demokratik ve Birleşik Kürdistan için mücadelesini durduramayacaktır.

NEWROZ

• Kamışlı Katliamı bende derin yaralar açtı. Annemi, babamı, kardeşlerimi, arkadaşlarımı yitirdim. Sömürgeciler acımasızca ve vahşice saldırdılar. Bu gün çocukları anne, baba ve kardeşleriyle beraber görünce içimde bir özlem, hasret ve ezilmişlik hissediyorum.

Kürdistan'da Kamışlı gibi işlenen katliamlara son vermenin tek yolu: işgalci güçleri ülkemizden kovup, bağımsızlığı elde etmek olacaktır. Bunun için tüm Kürdistan'lı örgütler ve gruplar birleşip ortak mücadele etmelidirler. Yakınların kaybeden, zindanlara düşen ve mücadele eden herkesi yalnız bırakmama-lı, birbirimize sahip çıkmalıyız.

BERPÎRSARIYA LÎ BUWARÎ NÎVÎSKARAN

TORÎ

□ Layî her netewî, netewê Kurd jî di dîroka xwe de cihêkî giring dayîye hunermendên xwe. Ew di heyama wêjeya "edebiyat" devkî, ew di heyama wêjeya nivîskî de, hembezên xwe ji hozanên xwe, çirokbêj, tamburvan û bilurvanên xwe, bi kurtayî jî hunermendên xwe re vekirîye. Wana di quncika serê mezêlê xwe de runîstandîye. Ne ji wê yekê bane, bi hazaran çirokên gelêrî, sitiran ne digihastine vê roja me.

Ez bawerim ko di roja me de jî ev kevneşop "gelenek" di her navçeyên Kurdistan de dikî. Dîsa feqeyên me li gündine me yî mazin de, li dora seydayên xwe dicivin. Dîsa qesideyên Ehmedê Xanê, Meleyê Cizerî, Feqîyê Teyra, Cegerxwîn û yên din dixwênin. Dîsa di şevên Kurdistan ên dirêj û berfin de, li ber tîfikên xwe, li dora çirokbêjên gündê xwe de, ta derengayîya şeva dicivin û guhdarî li çirokên xwe dikin. Dîsa mitirbî kemenceyên xwe ve, gund bi gund, dawet bi dawet, mal bi mal digerin, govandan bi beşdarîya kemenceyên û dengên xwe dibin û tînin. Dengbêj dîsa di serê malê de cih digrî. Di ser de jî, di her mala Kurd de bi dehan qasê, ew sitiranê şoreşgerî, ew yêzîni diilîni di wanan de. Beşike mazin ji rojên xwe bi guhdarîya van qasêtan dibihurênin.

Ta vêdê gelek baş, gelek heja û pîroz. Lê gelo rawşa nivîskarên me çawa ye. Gelo ev dilovanî li buwarî nivîskarên me yî îroj tînin kirin. an ne. Dema ko me dest avête vê pîrê, emê bibînin ko ev beşa hunermendên me jî binî bê xwedî ne. Ji germayîya dilovanîyê, mixabin bêpar in. Lê dema em li karê ko dikin dimeyzênin, bi rastî, karekî gelek heja ye, berz e. Ne minetîke, lê bi rastî nivîskarê Kurd vî bi bahêya jiyana xwe dikî. Di vê rîyê de serê xwe daniye. Bêdenî, bêgazîni vê erka xwe yî li buwarî gelê xwe, biqasî karibûna xwe pêk tîni. Ew roman, kurteçîrok, lêkolan û helbestan diafirênî, wana bi dilekî germ pêşkêşî gelê xwe, tev gelê gerdûn "dinya" dikî. Hejîna çanda gelê xwe raberî tev gelên din dikî.

Dinivîsin, dinivîsin û hey dinivîsin. Dikin ko wêjeya gelê Kurd, di nav wêjeya gerdûn de cihê xwe yî heja bigrî. Lê ko hate gehîneka çapê, gehîneka xwendinê, kesekî li dora xwe nabîni. Bi hazar zehmetî pirtukên xwe bidî çapkirin wê carê nikarî bidî belakirin. Dîsa bi sad zehmetî dabî belakirin, vîcarê kesek wana nakirî û naxwênî. Bi kurtayî, îroj nivîskarê Kurd di rawşêke nebaş de ye. Dema ko me jî Kurdê xwendê mebesta vê rawşê pîrî, berî her tiştî, nezaniya xwe yî xwendina Kurdî raberî yekî dikin Hege xwendina wî Kurdî hebî, vê carê rezaniya "siyaset" wî nivîskarî jî xwe re dibî hincet. Bi saloxa nivîskarê wê pirtukê nizanîm jî kîjan partiyê ye û dîtina wê partiyê jî gora wî kesî çewt e. Pêwanê pirtukê wî kesî naxwênî. Hege ew nivîskar ne girêdayî ti partiyî bî, vê carê wê bibêjin ew nivîskar çima ne girêdayî deverêkî ye. Bi ti awayî napejirênin "qebul" ko bixwesiya nivîskarî tiştek, nivîskariya wî nivîskarî tiştekî din e. Divê em bixwesiya nivîskaran dîr û dirêj miqeresî bikin, pişt ra biryarekê bidin. Lê dema xwendina pirtukê bû sedema gotinê, hege pirtuka wî nivîskarî pirtukeke wêjeyî "edebî" bî, bê miqeresî divê ew pirtuk bê kirin û xwendin. Hege xwendina wî kesî a Kurdî nebî jî, wê pirtukî bikiirî û deynî anîşkeke mala xwe. Helbet wê rojek bê, wê karibî wê pirtukê bixwênî. Kirin û hilanina pirtukê Kurdî, kovarên Kurdî ne karekî bi xêra de û bavê ye. Erkeke welatparizî, erkeke mirovantiyê ye. Bi vê yekê nivîskarê Kurd wê karibî binivîsî. Bi hewldana mirovên xwe roj bi roj wê afarene nû diafirênî. Wê ew efare di pirtukxanên gelên gerdun de cihê xwe yî berz bigrin. Dema ko jî Kurda hat pîrsin, ce karibî ew Kurd bi sadan pirtukî deynî ber wan pîrsîyara. Bêjin ha evin kulîlkên zozanên Kurdistan.

Lê, dema ko me nivîskarên xwe bitenê heşt, me hewl neda wanan, berpîrsiyarê neyîna afareyên me, ne nivîskar, em bixwe ne. Ew berpîrsiyarî jî, bi dîtina min, berpîrsiyarîke giring e.

STÊRKA MIN BILIND

Stêrka mina bilind
Xweşkok û rind
Diçirîsî... direqesî...
Dişad û keleş
Herdem geş
Here mala min
Binêre ehlê min
Di pencera bakur
Bikeve hundir
Bidizî
Lêvên kamranê minê qirmizî
Ramîse...
Balîse...
Derqûşa wî ya zêrîn
Bihejîne...
Di guhe wîde bistrîne
Bilorîne...

Stêrka mina delal
Jîber minve here mal
Bêje dê û bavê min ên kal
Bere xweşbin...
Geşbin
Guh nedin girtina min
Bibînin armanca min
Biparêzin rêza min
Gurbikin benda min

Stêrka her xwedî hevî
Here rojhelata nevi
Binêre li Kurdistan
Welatê fêris û egîdan
Çilo ketiye ber lîngan
Mizgîniyê bide wan
Bêje waye roj hilat
Roja xebat û felat
Roja tevgar û civat
Bu milên xortên jêhat
Kurd namîne sernuxûn
Lê bîstine serxwebûn

Bavê Nûrî
Şam zîndana Mezê, 1960

Ji berpîrsiyarên KURDISTAN PRESS re:
Rojname we kete destê min. Bi rastî pêkanîna vî karê heja pîrîşt bû û geveke di pêşveçûna tevgera gelê me de ye. Ez pîroz dikim. Û serketina we daxwaza me ye. Di vê babetê de ez helbestekê ji we redîkim ku di zîndana Mezê de li Şamê sala 1960, îde min nivîstî bû.
Gelek silav

Bavê Nûrî

FEQIYÊ TEYRA Û EMEKÇI LI AUSTRALYA

• Sydney ANK

Li Australya du konserên Feqîyê Teyra û Emekçî, yek li bajarê Sydney, 1.11.86, û yek jî li bajarê Melbourne, 8.11.86 çîh girtin. Herdu konser jî ji hêla Komela Kurdên Li Australya û Komela Karkerên jî Tirkîyê li Sydney hatin organizekirin. Xeyn jî herdu hunermendên mêvan komên lîztikên gelêrî yên Komela Kurdên Australya û hin rêxistinên karkerên jî Tirkîyê, wan jî lîztikên Kurdî û stiran pêşkêş kirin.

Emekçî bi Tirkî û Kurdî stiranên xwe pêşkêş kirin û her weha axaftinek gurr li dijî Kemalîzmê kir. Bi xurtî li ser pîrsa gelê xwe sekîni û bi zîmanek xweş li ser rewşa Kurd û Kurdistanê axaft.

Feqîyê Teyra di herdu konseran de wek hunermendek Kurd derket û piraniya stiranên xwe bi zîmanê Kurdî xwendin. Her weha Feqî li bilor û dudukê jî xist û mêvan bi hunermendiya xwe pîr dişxa kirin.

Di konsêra Sydney de çend kesên Tirk bi gazincan kirin, ku çîma Feqî bêtir stiranên bi zîmanê Tirkî pêşkêş nake. 10-15 kes, wek ku ew protesto dikin, çûn der, lê kesek bi dû wan ne ket û konsêr bi hawak zor baş derbas bû, pîr li xweşiya jî 500 merov bêtir hat. Li Melbourne berî Feqî dest bi programa xwe bike, Şahîne Bekirê Soreklî jî mêvanên Tirk re wisa got: "...ewên xwe pêşverû, demokrat û sosyalist didin nasîn, pêwîst e ne tenê bi gotinê û li ser kaxezê, lêbelê bi kirinê pêşverûbûn, demokratbûn û sosyalîstîya xwe îspat bikin. Em di zîkên dayikên xwe de fêrî zîmanê Tirkî ne bûn. Ger hevalên Tirk me wek gelek serbixwe dipejirînin (qebuldikin), divê ku ew amade bin guh bidin zîmanê Kurdî û heka xwe fêrî vî zîmanê jî bikin, wek ku em guhên xwe didin zîmanê Tirkî. Erebi û Farsi û xwe fêr wan dikin. Feqîyê Teyra li vir Nizamettin Arîç temsil nake; ew wek hozanek Kurd muzîk û huneriya gelê Kurd temsil dike û ne mecbûr e bi Tirkî û yan zîmanek din stiranên pêşkêş ke..."

Feqî li Sydney, her weha li Melbourne dengê bapîrên me û muzîka gelê me bi hawak hunermendî û germ derxist û gîhand dilên yên beşdar. Ji ber ku li Melbourne, yek jî du bajarên Australya yên gewre, komelên Kurd tunen, ew konser tev axaftin û stiranên hatin pêşkêşkirin tesîrek kûr li Kurdên vî bajarî kirin.

Li Sydney û Melbourne gelek rojname û weşînekên radyo hevpeyvîn bi herdu hunermendan re kirin. Televizyona SBS li balafirgehê çû pêşiya wan û nûçeyî hatina wan kir tev dengûbahsên xwe. Her weha televizyona SBS hevpeyvîn bi Feqî, Emekçî û hevpeyvînek tev Şahîne Bekirê Soreklî çê kirin û ew ê di demek nêzik de programekê li ser rewşa Kurd û Kurdistanê pêşkêş ke.

Di nav 2-3 salên borî de hunermendên Kurd Şivan, Gulîstan û her weha nivîskar Mehmed Baksî li Kurdên Australya bûn mêvan: îsal jî Feqî û Emekçî. Em hevîdar in hunermend, ronakbîr û nivîskarên Kurd di rojên wêbên de jî le ev welatê dîr bibin mêvanên me.

10.11.86/Sydney

Xelife
MIHAMED

Li Ser
Gorî
Şehîdan

Foto, ANK

Sandim xwardiye bim Kurdistana
Bi xak û xoli em niştimana
Ebê bikevim naw sengerda
Li beynî gulle tîfing û berda

Xwali mij birjê bi ser birînim
Xwunî rijawim bi çaw bibînim
Her pêşmerge bim şerte ta mirdin
Serim şor nekîm li rastî dujmîn

Cilê xakekey bi xwîn sor kiraw
Ba birzê li jêr tîni xwali taw
Ba kes û karim bikin bi xwar
Korê bibestim li şîn û zar

Bi cîh nahêlim qet em sengerda
Ta gulle nedire lem camî sera
Her pêşmerge bim şertê ta mirdin
Serim şor nekîm li rastî dujmîn

— KURDISTAN —
AUSTRALIAN KURDISH ASSOC. AND
SYDNEY TURKISH WORKERS' ASSOC.

FEQIYÊ TEYRA

EMEKÇI
CONCERTS:
ONSERLER:
SONGS & DANCES FROM

Foto, ANK

fuat saka

□Biliyorsun, askeri darbeden sonra, Türkiye'de her alanda olduğu gibi devrimci müzik alanında da büyük bir boşluk doğdu...Gözlemleyebildiğimiz kadanyla bu boşluk Zülfü LİVANELİ ve Sezen AK-SU gibi sanatçılar tarafından dolduruluyor. Aydın çevreler, bu ekollerini dinliyorlar. Yürürlükte olan müzik hakkında ne düşünüyorsunuz? Devrimci müzik ne alemde?

□□ Ülkedeki boşluğu dolduran, bana göre kalitesi yüksek olmayan, yani içerik itibarıyla bomboş olan yapıtlardır. Sadece müzik alanında değil her alanda bu böyle. Var tabii...Arada tek tük iyi şeyler de çıkıyor, çıkabilir. Ama ben tanımıyorum! Eğer bir takım çevreler 71'lerde Türkiye'den çıkıp, bazı çalışmalar yapıp tekrar 80 sonrası Türkiye'ye dönabiliyorlarsa, bence bunların devrimci kişilikleri tartışma götürür. Kısaca belirtmek gerekirse, bugün Türkiye'de ne devrimci sanat çalışması ve ne de devrimci sanat vardır.

□Mesela Zülfü ve Sezen ekolu var. Bunlar oldukça çok dinleniyor ve tutuluyorlar...

□□ Bunları tutan kesime bakmak gerek. Zülfü'nün ilk kaseti Türkiye'de korsan basıldı. Bu kaset devrimci çevrelerde yaygındı, derken küçük aydın çevreleri, öğrencileri Zülfü'yü dinlemeye başladı...Ama ben, çoğunluğu eşkil eden kırsal kesimin bu müziği dinlediğini sanmıyorum. Ayrıca müzik bir kültür sorunu, derinlemesine tartışmak gerek. Bu anlamda kim devrimci müzik yapıyor, kim yapmıyor uzun bir konu...

□ Kırsal alan dedin de Mahzuni aklıma geldi. Mahzun kırsal alanda tutulan değerli bir ozandı. Ama bugün Mahzunı değil de ARABESK MAHZUNİ revaçta.

Şöyleki; Eğer İbrahim TATLİSES, Mahzunî'nin bir parçasını kitlelere kendi yorumuyla götürürse bu çok tutuyor. Kasetleri 800 bin satış yapıyor. Bir zamanlar devrimcilerin ağzından düşmeyen "Leylim-Ley" bugün arabesk haliyle, saçsıcıyla-solcusuyla onbinlerin ağzında. Arabesk ile ilgili ne diyorsun?

□□ Arabesk çok kötüdür demek yanlış olur. Herkes kötüdür diyor, ama her kes de dinliyor. Bu anlamda arabeskin Türkiye'de özel bir yeri var. Ahlân, vahlan, kâderciliğin yerinin olması onun doğru olduğunu göstermiyor. Ama arabeske alternatif "devrimci müzik yapıyorum" diyenlerin, müziği ticari araç olarak kullanmalarına ne demeli...

□ Biraz da Avrupa'ya yönelim isterseniz, Avrupa'daki sanatçılar arasında belirli bir kopukluk var. Türkiye'li ve kürdistanlı sanatçılar arasında bir dayanışma perspektifi yok...Dayanışma platformları yaratmak için ne yapmak gerek?

□□ Önce köylülükten kurtulmak gerek derim. Önce sanatçılar köyden kurtulacaklar, şehre gelecekler; şehirden kurtulup, Avrupa'ya gelecekler. Maalesef biz henüz köylüyüz. Köylülük derken, köylülüğü küçümsemek, aşağılamak gibi bir kastım yok. Demek istediğim şu:

Buraya göçmen işçiler, 25 yıl öncesi gelmişler. Onlar Türkiye'den getirdikleriyle kalmışlar. Biz de gelmişiz 80 sonrası, üstelik yazan, ressamı, müzisyeniyiz...Ne yapmışız? Gelir gelmez biz de hemen köylü edebiyatıyla işe başladık. Göçmen işçilerden bahsederken bile köylü yaşamından bahsettik.

□Fuat Saka ilkokulun son sınıflarında, Trabzon'da müzikle tanışmış. Babası'nın bir saz ustası olması, Saka'yı da etkilemiş ve çok küçük yaşlarda saz çalmaya başlamış. Sanatçının müzik yaşamı,kendi deyimiyile: ağız armonikası ile başlamış, akordiyonla ve bateriyile devam etmiş ve sonunda saz da karar kılmış...

Yüksek öğrenim imkanlarını yaratabilmek için sanatçı, İstanbul'a göçmüş ve orada çeşitli müzik çevreleri ile tanışma imkanı bulmuş. Yeni çevre ve yeni ilişkiler, Fuat Saka'da geniş etkileşim yaratmış. O dönemde zirvede olan Ruki Şu sanatçısı oldukça etkilemiş. Bu karşılıklı etkileşim ve değişimler, giderek sanatçıda belirli bir ekolün ağırlık kazanmasını sağlamış ve bundan sonra çeşitli halk geçelerinde ve politik geçelerde sanatçı boy vermeye başlamış. Ardından bilindiği üzere Saka yurt dışında çıkmak zorunda kalıyor ve çalışmalarını, her türlü olanaksızlıklara rağmen devam ettiriyor. 4 kaseti ve 3 plağı var. Aşağıda sanatçıyla, Stockholm'de bir konser esnasında, kuliste yaptığımız söyleşi sunuyoruz.

Halbuki bu insanlar, kapitalizmin en güçlü olduğu ülkelerde, fabrikaların, çok sesli yaşamın egemen olduğu ülkelerde yaşıyorlar. Fakat biz onları hep tek sesli olarak değerlendirdik. Sahneye çıktığımızda onlar bizleri alkışladılar, böylece biz de zannettik ki, yaptığımız çok doğru, çok alkışlanıyorduz...Bana göre çok alkış bazen çok tehlikelidir. Çünkü müzik bir kültür sorunudur.

Bugüne kadar yaptığımız müziklerde hep çok sesliliği aradım. Çünkü benim için yaşam çok sesli. Monoton yaşam benim katlanamadığım bir yaşam tarzıdır. Toplumun kurtarabilmek, monoton yaşamı yırtmak değıldir de nedir?

□Avrupa'daki örgütlerden bir beklentiniz var mı?

□□ Güç yok bardeşim! Export (arabesk) kültürünün önüne alternatif bir güç yaratmak gerek. Eğer bir alternatif yaratılmazsa, yine müziğin taşıyıcıları exportlar olacaktır şüphesiz.

Örgütlerden bir şey istediğim yok. Örgütler genel olarak insanları bir araya getirebilmek, ekonomik sorunlarını biraz olsun çözümlenebilmek için geçeler tertipliyorlar. Bunlar güzel şeyler şüphesiz...Ama bunlar yapılırken, sanatçıya sahip çıkmak da gerekir. Hiç bir örgüt bugüne dek kendisiyle hareket eden sanatçılara sahip çıkmamıştır. Finanse etmekte sanatçıya sahip çıkamaz. Onu taşımak da gerek. Omuzlarında seni götürün bir insanı, sen omuzlanma almayı beceremiyorsan, o insan bir gün seni omuzlarından indiriveriyor. Bunun kitlelere izahı da şöyle oluyor:

"Dayanamadı, gitti..bitti..." Örneğin benim ilgili böyle şeyler söylenmiş. Açık konuşmak gerek, ben kesinlikle hiç bir örgütün ozanı olmak istemiyorum. Ben halkın malı olmak istiyorum. Her insanın gönlünde bir aslan yatar şüphesiz, bu başka bir şey, sanat başka bir şey. Benim gönlümde de yatan ayıdır. O orada kalır. Politik çalışmalar yaparım, fakat sahneye çıktığımda adım "FUAT SAKA" dır. Sahnede, politika değil, müzik önemli. Politika gazetelerde yapılır.

□ Biraz da karşılaştığınız engellerden bahsedermisiniz?

□□ Sadece sanatçıların değil, sürgünde yaşayan tüm insanların sorunları var. Ben de herhangi bir göçmenden, sürgünden farklı bir konumda değilim. Durum ekonomik açıdan tam bir felâket. Yani yaşayabilme için savaşım veriyorum. Bu da şüphesiz çalışmaların verimini etkiliyor. Bütün bunlara rağmen, çalışmalarımı sürdürme de iknaym. Örneğin kendi olanaklarımla bir plak yaptım, hala taksidini ödüyorum...

□Önünüzdeki program nedir?

□□ Ben içinde bulunduğumuz topluma sanatımızı tanıtmalıyız diyoruz. Biz bizemiz, yine Ahmet, yine Memet...Bunu yırtıp çıkmak gerek.

Bu anlamda, çalışmalarımı özellikle bu yana kaydırıyorum. Ünlü bir Alman sanatçısı olan, Vold Biyerman ile uzun çalar yapmayı planladık. Ayrıca ben kişi olarak, dünya klasiklerini, türkçe olarak bir albümde toplamayı planladım.

□Okuyucuya ileteteğiniz bir mesaj...

□□ Candan, dosttan selamlarımı iletirim...

Röportaj: S.S.
Eylül 86/Stockholm

Foto, ANK

demoqrat taha

□Kak Taha bi kerema xwe dikarî bi kurtebirî behsa jîyana xwe ya muzîkî biki?

□□ Min di sala 1971 an de dest bi muzîkê kirîye. Li pêşîgê min Od lêdixist, paşê min dest bi kemañê jî kir.

Di sala 1973 an de min stîranek bo Televîzyona Iraqê tomar kir û herwe-sa stîranek li Radyoya Kurdî li Bexda tomar kir.

Herwekî aşkerayê ko mala me hemû hunermend in. Yek jî wan birayê min ê mezin Tehsîn Taha ko stîranbêjêke bi nav û deng e. Her du birayê min yê din jî muzîkvan in.

Heta ko ez li Kurdistanê bûm min di sala 1979 an de bi Tîpa Dihokê re kar kir. Heya sala 1982 an. Li Kurdistanê min beşdarî gelek aheng û sevan Kurdî de kirîye, çî bi muzîk lêxistin û çî bi stîrangotin. Niha ez li dervevî welatî jî berdewamim li ser xebata muzîk û stîrangotîne.

□ Di têkoşîna rizgarîya nêrevîya Kurdistanê de rola muzîkê çîye?

□□ Kurdistan şerê çekdarî tenê rizgar nabe, belku muzîk jî roleka mezin di tevgera rizgarîxwazîya Kurdistanê de dibîne. Bi taybetî di vê gavê de. Çûnkî muzîk û stîranên Kurdî jî lagê dagîrkerên Kurdistanê ve tê dizin û qedexekirin. Em gelê Kurd gelekî bi stîran û muzîka xwe dewlemend in. Bi hîzra min çî cûdayî navbera muzîkê û çêki de nîne. Ji bo rizgarîya Kurdistanê divê xebat jî hemû laqan ve bihête kirin.

□ Programa te jî bo pêşerojê çîye?

□□ Heta niha min çî programên taybetî jî bo pêşerojê bo xwe çênêkirin e, çûnkî ez her berdewamim li ser muzîk û stîrangotinê. Lê ezê di demekî kurt de di kasetekî de muzîk û stîranên xwe belav bikim.

□ Bi rêya Kurdistan Press jî xwendevanan re tu gotinên te hene?

□□ Daxwaza min jî xwendevanan ew e, ko bihayekî mezin bidine muzîk, folklorê Kurdî û hunermenên Kurd.

edebiyat huner û çand edebiyat sanat ve kültür

□Rojnameya me bi vî hejmarê ve rûpela edebiyat, huner û çand ve kirîye.

□Bu sayımızdan itibaren 13 ve 14. sayılarımızı edebiyat sanat ve kültüre ayırdık.

□Nivîskar, xwendevan û hunermendên Kurd dikarin berhemên xwe yê helbest, çîrok, kurte çîrok, krîtîka edebî, û hwd. bo rojnameyê bişeyînin. Em li benda berhemên we ne...

□Yazarlar, sanatçılar ve okuyucularımız, şiirlerini, küçük hikâyelerini, edebiyat eleştirilerini vb. yazılarını gönderebilirler.

□Hun dikarin berhemên xwe ser navnişana jêrin bişeyînin :

□Gönderilecek yazılar için aşağıdaki adres kullanılabilir.

KURDISTAN PRESS
"Edebiyat huner û çand"
BOX 7080
172 07 Sundbyberg/Sweden

KURDISTAN PRESS
"Edebiyat, sanat ve kültür"
BOX 70 80
172 07 Sundbyberg/Sweden

XÊZ Û NIVÎS
Adil DURAN

RONÎ [1]

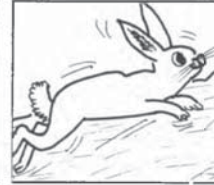
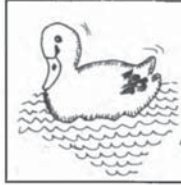
DÛMAHÎK DI HEJ-
MARA 7 an DE

1- Rojêk biharê de Ronî xwe li nav gul û kulîlkan de dirêj kiribû.

2- Piştî lîstika xwe westiya û ket xew û xeyalan...

3- Xewa wî de mi- 4- Werdekekî li 5- Keroşkek di bezi-
rişkeki av we di- nav avê de bû. ya.
xwar. Û..

6- Ronî ewana xewna xwe de didît û gelek kêfxweş dibû.

7- Di wê demê de dayika Ronî jî li wî digeriya.

BOBBO / 6 sali

BOBBO

PEŞMERGE

ZAROKÊN HÊJA

□ DI WENEYÊN JÊRÎN DE, HÛN HEYWANÊN CÛRE CÛRE DIBÎNIN. DI KÊLEKA HER HEYWANÎ DE, ÇARKOŞEYEKE VALA HEYE. HÊJMARÊN HEYWANAN BIBÎNIN Û DI ÇARKOŞEYÊN WAN DE BINIVISÎNIN.

• 1—JÛJÎ

• 2—BERAZ

• 3—KUND

• 4—DÎK

• 5—KULÎ

• 6—ROVÎ

• 7—BERX

• 8—ÇÊLÊK

• 9—MIŞK

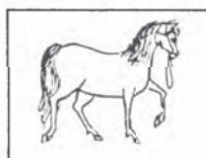
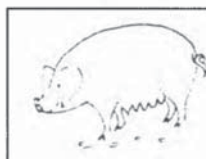
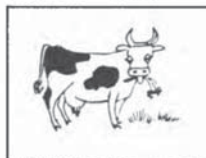
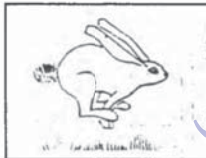
• 10—MASÎ

• 11—KÛÇIK

• 12—PAZKUVÎ

• 13—KERGU

• 14—HESP

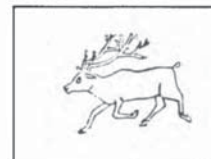

BERÎN KOÇKAYA / 12 sali

EY DIJMINÊ HAR,
TU ÇIRA WELATÊ ME JI ME SATND
TU ÇIRA WAN ZAR Û ZÊÇ
MÊR Û JÎN
XIST NAVA LEPÊ XWE

★
TU ÇIRA QAD Û NAVÊ ME
JI ME STAND
TU ÇIRA INSANÊN ME
LI SÊR WARÊN XWE
BELENGAZ HIŞTIN

★
MA TU NIZANÊ
EW WILO NAMEŞE
EM JI ROJEK AZAD BIBIN
WEK GELÊN DIN
Û WELATÊ XWE YA ŞÎRÎN AVABIKIN
Bussenhussskolan/Tensta

North Avrupa kentlerinde ve Tahran'da İran'lı yetkililerle görüşmelere oturdular. Bu yılın ortasında Regan'ın 'gizli pazarlık' programını yeniden başlatma kararı vermesinden sonra, 4 Temmuz da bir kargo uçağı İran'ı indi ve arkasından 7 Temmuz da Amerikalı rehinelere Lavrence M. Jenco serbest bırakıldı."

Lavrence serbest bırakılmasına bırakıldı ama, bu pazarlıktan haberdar olmayan kesimler, İran'ı bir yandan "terörist"likle suçlarken diğer yandan Lavrence'nin serbest bırakılmasının İran ile ilişkili olduğunda çok kolayca tespit edebiliyorlardı. Çünkü Lavrence, Lübnan'da Şii milislerin elinde tutulmuş ve Şii milislerde siyasi ve askeri alanda direkt olarak İran rejimiyle ilişki içindeydiler.

Olayları kaçırılmadan izleyen bir kişi için problemin çözülmemesi imkansız değildi ve sonunda da çözüldü. Beyaz Saray öyle bir karıştı ki Reagan artık bütün sorumluluğu almak zorunda kaldı. Reagan, böyle bir 'gizli pazarlık' ve 'gizli diplomasi' yoluna gitmesinin dört amacı olduğunu belirterek şöyle açıklıyordu: "Şah'tan sonra 1979'da bozulan ilişkileri yeniden kurmak, 6 yıldır süren İran-İrak savaşına onurlu bir

sonla' noktalanmasına katkıda bulunmak, devletlerin desteği ve yönetimindeki terörizme bir son verebilmek ve tüm rehinelere sağ salim ülkelerine dönmelerinde etkin olabilmek." ABD'nin en yetkili ağzından böylesi açıklamaları duymaya pek alışkın olmayan Amerikalı siyasetçiler hemen taaruzla başlayarak Reagan'ı yerden yere vuran eleştirilerini savurmaya başladılar.

•ABD yönetiminde görüş ayrılığı ve tepkiler:

ABD Dışişleri Bakanı George Shultz, Amerikan CBS televizyonuna verdiği demeçte, İran'a silah satışı açık eleştirmekle beraber, tartışmakta yana olduğunu ve İran'a yeni silah sevkiyatının yapılmaması gerektiğini savundu. Beyaz Saraya yakın kaynakların belirttiğine göre, 1985 yılında Amerikalı rehine Benjamin Weir'in serbest bırakılmasını sağlayan İran ile gizli pazarlığa oturma, "ABD'nin teröristlerle görüşme yok" ilkesine ters düştüğü için, gerek Savunma Bakanı Weinberger ve Dışişleri Bakanı Shultz'un, İran ile böylesi bir pazarlığın uzun sürmeyeceğini, İran'a güvenilemeyeceğini belirtmelerine karşın, CIA Başkanı William Casey, Ulusal Güvenlik Kurulu Danışmanı (istifa etti) Robert F.

McFarlane ve sonradan yerine geçen yardımcısı amiral John Poindexter'in, İran ile pazarlık programının devam etmesini istemeleri ve Reagan'ın da bunu desteklemesi üzerine programa geçildiği söylenmektedir. Ulusal Güvenlik Danışmanı Poindexter, İran'la kurulan bu 'gizli diplomasi'nin nedenini Humeyni'yi devirmek değil, sadece İran dış politikasını değiştirmek olduğunu söylerken, ABD Senatosu'ndaki Demokrat kanadın lideri Robert C. Byrd ise, Reagan ve yönetiminin bu açıklamalarını "halkla ilişkiler oyunu" olduğunu belirterek, "Teröristlerle görüşmeyiz diye her gün açıklama yapan bir yönetim, gizli kapaklı olarak bunun tam tersini yaparsa ülke içinde ve dışında tüm saygınlığını kaybeder" dedi.

•İran ne diyor!

İran Devlet Başkanı Ali Hameni, ABD Başkanı Reagan'ın açıklamalarını red ederek, bunların yanlış olduğunu, ABD yönetimi saldırgan ve yayılmacı ruhunu değiştirmeye kadar masaya oturmayacaklarını, ABD Eski Güvenlik Danışmanı Robert C. McFarlane ile de görüşmediklerini açıklamasına karşın, McFarlane'nin anlaşmalı olarak uçak mürettebatı kılığında, İrlanda pasaportu taşıyarak Tahran'a

indirdi ve yetkililerce karşılandığı söylenmektedir. Hameni bu iddialarında cevaplayarak, "Sadece İran Gizli Servisinden görevliler bilgi almak için görüşme yaptılar. Biz buna diplomatik görüşme demiyoruz" diyerek ABD açıklamalarını red etti. İran Başbakanı Mir Heseyin Musevi'de bu konu ile ilgili yaptığı konuşmada, "Terörist bir ülke ile ilişki kurmayız. Vaktinde bizi küçümseyenler, Humeyni devrimini hafife alanların şimdi ne duruma düştüğü ortada. Amerikan emperyalizmi, bu açıklama sonrasında çaresizliğe düştüğünü kabul etmiş ve İran'ın zaferi bir kez daha anlaşılmuştur" dedi.

Gazetemizin basılacağı sıralarda Reagan, ani bir televizyon konuşması yaparak, İran'a silah satışı ve buna ilişkin yolsuzluk iddialarının kararlarını açıklarken, ulusal güvenlik danışmanı Amiral John Poindexter'in istifa ettiği ve yerine Frank Carluice atandığını bildirdi.

Ayrıca Reagan yaptığı toplantıda, İran'a yapılan silah satışından elde edilen gelirin Nikaragua yönetimine savaş güçlerine aktarıldığı yolundaki soruları cevapsız bıraktı.

Öte yandan ABD, İran ve İsrail arasında dönen bu üçgenin sahiplerinden İsrail Başbakanı İzak Şamir'e, İran'a silah sevkiyatında İsrail'in rolü olup

olmadığı dair sorulan bir soru üzerine Şamir şu cevabı verdi; "İsrail genellikle böyle şeyler yapmaz, Başkan Reagan ve Amerikan yönetiminden daha başka açıklamalar bekliyorum" demişti. Siyasi otoriteler tarafından Reagan ve yönetiminin büyük gafı olarak değerlendirilen bu olay, Reagan'ı iktidara getiren İran Büyükelçiliğindeki rehinelere salverilmesi olayı, bu kez Reagan'ı İran'a silah sattığı için iktidardan götürüleceği benziyor.

Zümrüt DİLÂN

İran, petrol boru hattını bombalayabiliriz.

Ankara'da bir basın toplantısı yapan İran'ın Ankara Büyükelçisi Manuşehr Mottaki, İran-İrak savaşı üzerine çeşitli açıklamalar yaptıktan sonra gazetecilerin sorularını cevaplandırdı. Büyükelçi, "İrak bizim petrol tesislerimize, ekonomik ve sanayi tesislerimize saldırıyor. Irak rejimine karşı mücadele etmeye tabii hakkımız var. Kendimizi Bağdat dahil her türlü hedefi vurmaya hakkı görüyoruz." dedi.

Büyükelçi, Türkiye-İran ilişkilerine de değinerek, "Türkiye ile İran arasındaki ilişkiler karşılıklı çıkarlara dayanmaktadır. İran İslam Cumhuriyetine yönelik terörizm suçlamaları, yeni değildir. Terörizme karşı tavırımız bellidir. Biz, terörizmi kınıyoruz." dedi.

Bir gazetecinin Talabani ve Barzani arasındaki birliğe karşı İran'ın tavrının ne ol-

duğuna sorması üzerine, Elçi; "İrak'taki rejimin niteliğini anladılar ve bu doğrultuda Irak rejimine karşı mücadeleye girmeye karar verdiler. Biz Irak rejimine karşı olan tüm güçleri destekleriz." dedi.

ABD'nin İran'a silah satışında İsrail'in aracılık yapmadığına dair bir soruya da; "Biz İsrail'i adamdan saymayız" cevabını veren Elçi, ABD'ni de "terör şirketi" ne benzetti.

Bir açıklama

Sayın Kürdistan Press sorumlularına.

Kürdistan Press sayı 4, Kasım 1986'da Kürt Akademisi başlığı altında çıkan yazıda yanlışlıklar var:

1-Akademiyin kurucuları arasında Aleksandr isiminde kimse yoktur.

2-Akademiyin kurucuları 9 kişi olup, 7'si asil üye ve yönetim kurulu üyesi ile 2 yardımcı üyeden ibarettir.

3-Bilim Kurulunu oluşturan 7 kişi yönetim kurulu değildir.

Lütfen 5. sayıya bunu düzeltiniz.

19.11.1986

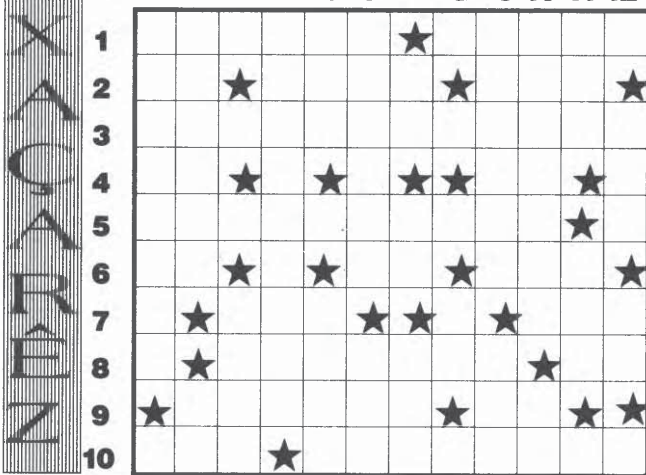
"CIA unutulmuş bir tarih"

William Blum adlı bir yazar tarafından kaleme alınan kitapta, Kissinger dönemine ait bir çok karanlık olaya ilişkin iddialar ortaya atılmaktadır.

Kissinger'in, ABD Dışişleri Bakanı olduğu yıllarda Şili'de Allende'nin Cumhurbaşkanlığına büyük tepki gösterdiği, devrimci için CIA'ya emir verdiği, bu arada, darbe için milyonlarca dolar harcadığı, yüzlerce insanın satın alındığı anlatılmaktadır.

Ayrıca CIA'nın 1953'de Musadık'a, 1954'de Guatemala darbesi; Laos, Kamboçya, Ekvador, Küba ve Angola'da yapılan yeraltı faaliyetlerini anlatan kitabın, büyük bir ilgi görmesine rağmen, ABD için önceden ileri sürülen iddiaları da doğrulamaktadır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

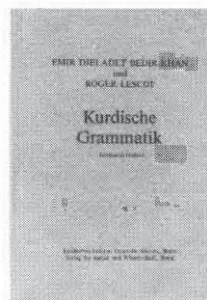
AMEDEKİRİN : İZOLİ

BEREWRASST ★★★★★★
1- Aîle, lëzim, sülale...Alandin, lefan-din 2-Muzikê de gotinek...Bi kurdî navê Mazretîn...Bi erebî temayûl, li ser xar bûn 3- Zimannasiya gelê me, pirtuka zimanzanina me 4- Bi çepî haletekî sportê ye an dema borîya lêkera 'gotin'...raweya fermaniya lêkera 'kirin'(bê daçek) 5- Zivirandin 6- Baneşanek...Baneşanekî kurdî ye ku nêrza ye...Notayek...Kesê kêrn aqil 7- Pronavê pêşker ya nêzik û yekemîn...gihanek e...Nexweşiyê lërzê ye 8-Avare,serserî...kurtbêjê nikelê ye 9- Niştevanên bajêr...cîhê ku kes tê dimeşîn 10- Pêlav...Lê teng kirin
BEREWJÊR ★★★★★★
1- Camerî 2- Çiyan de cihê baxir û xe-

ter an jî senger a leşkerî...gîhanek 3- Çêfiya 4- Topên leşkerî bi vî halefî tene avêtin 5- Damezrandinekî civalkî ye di navbera gelê Kurd de, dewlemendên erd û gundan in...deng 6-Elementeke...Mûrina ga 7-Notayek...Nexêr...Cotkirinê dedarê stoyê gayan e 8- Instrumentek 9- Bo kesên ku lingê wî nesax e û dimeşe re tê gotin (dema niho)...Hêrs 10- Bê-imkan...Zaraveyî Bohtî de 'yên,ên,ê' re tê gotin 11- Televizyona Elmani...Ji genim çêdibe 12- Roja ku em tê de ne...Brayê mêrê bûkê.

BERSIVÊN XAÇARÊZA DI HEJMARIA 5 AN DE.
1-Panrok.kirê 2-Iran.Zevî.Pêre 3-Çal.Karaca... 4-Or.Ta.gnabêrê 5-Kamance.Zava 6-Tyot.Ket 7-Ray.oîd 8-Aramêrgan 9-Ermenistan.Mesj.LU 10-Pîçok.gîrê 2-Ararat 3-Nal.Meram 4-In.Tayro 5-Kenyan 6-za.Cb.Mi 7-Kerçe.rê 8-Van.TT 9-Icaze.IA 10-Abat.Gn 11-IP.gîr 12-Rê.Rakiam 13-oR.InE 14-Şexsalid.

ILAN

KÜRTEÇE-ALMANCA GRAMATİK ÇIKITI

□ Kasım ayı içinde Bonn Kürt Enstitüsü tarafından Kürtçe-Almanca bir gramer yayınlandı. 400 sahife olan kitap Almanca'dan uyarlanmıştır. Gramer 1970'de Emîr C. Bedirxan ve Roger Lescot tarafından hazırlanmıştır.

Yapıt Kürdolog D. N. Mac Kenzie tarafından dil pedagojisine uyarlanıp, Dr. Helga Scheller'in redaktörlüğünde, tam 2 yıl süren bir çalışmadan sonra okuyucuya sunulabildi.

QARTA ABONA ABONE KARTI

SALEK • YILLIK / 60DM.

6 MEHÎ • 6 AYLIK / 30DM

FRANCE 192FF•96FF
BELGIUM 1440BF•720BF
HOLLAND 72G•36G
SWISS 60SFR•30SFR
AUSTRIA 480S•240
SCANDINAVIEN 240Skr•120Skr
ENGLAND 24£•12£
USA/AUSTRALIA 35\$•17\$
GREECE 2880L 1440

Ji bo welatên din 60 D.Mark e. • Diğer ülkeler için 60 D. Mark'dır.

□ Min heqê abonetiya xwe li ser konto ya GILALA AB [PG:26 533-0 Stockholm/Sweden] razand

□ Abone ücretimi GILALA AB'nin kontosuna [PG:26 533-0 stockholm/Sweden] yatırdım.

NAV • İSİM ;

NAVNIŞAN • ADRES ;

KURDISTAN PRESS
POST BOX : 70 80
172 07 SUNDBYBERG • SWEDEN

Reagan zor durumda

- İsrail aracılığı ile İran'a silah satışı önce red, sonra kabul edildi
- Satıştan elde edilen para ise, Nikaragua'daki Kontralara verildi

Stockholm ANK

• Reagan, İran ile 18 aydır gizli görüşmeler yapıldığını açıkladı.

• İran'a yapılan silah satışının geliri Nikaragua yönetimine karşı savaşan kontralara gönderiliyordu.

• Reagan tarafından İran'a gönderildiği iddia edilen ABD Eski Ulusal Güvenlik Danışmanı Robert C. McFarlane, "İran ile ilişkiye geçen yıl ilk kez Londra'da geçildiğini, ismini veremeyeceğim dost bir ülke, bize İran rejimi içinde ılımlı bir kanadın mevcudiyetini, ABD ile yakın ilişkiye geçebileceklerini söyledi. Bunun üzerine Londra'da bu şahıslarla ilk kez bir araya geldik." dedi.

Amerika'da yayınlanan ve bir çok skandal olaylarını ortaya çıkarmakla tanınan "Washington Post" gazetesi,

güvenilir kaynaklarına dayanarak, 8 Kasım tarihli sayısında, ABD Başkanı Reagan'ın bu yılın ortasında Lübnan'daki Amerikalı rehinele-ri kurtarmak amacıyla İran ile "gizli pazarlık" programının uygulanmasına yeniden başlanması emrini verdiğini açıkladı.

Gazetenin bu açıklaması Beyaz Saray'ı çalkalamakla kalmayıp dünyada da bir bomba etkisi yarattı.

Washington Post, İran ile ABD arasında uygulanan bu "gizli pazarlık" hakkında şunları yazıyordu.

"Beyaz Saray'da programın nasıl uygulanacağı konusunda yürütülen tartışmalar sırasında CIA'nın kesinlikle devre dışı bırakılması kararlaştırıldı. 1970'lerde kabul edilen bir yasaya göre, CIA'nın tüm operasyonlarından Kongre

İstihbarat Komitelerinin bilgi sahibi olması zorunluluğuna dikkati çeken Beyaz Saray yöneticileri, CIA'nın kullanılması halinde, Kongre faktörünün işe karışacağı ve bu durumda dışarıya mutlaka haber sızacağını öne sürdüler. Bu gerekçe Reagan tarafından benimsendi ve "gizli pazarlık" programında yalnız Ulusal Güvenlik Kurulu kadrolarının kullanılması kararlaştırıldı. CIA Başkanı Casey'de, örgütünün devre dışı bırakan ve programın uygulanmasını Beyaz Saray çerçevesinde tutan bu karar onayladı. Bu arada İsrail ile de temas kuruldu. İran'lı siyaset ve askeri kişilerle gizli bağlantıları olan İsrail, Washington'a görüşme kanalı sağlama-yı önerdi.

İsrail'in sağladığı bu kanallar aracılığıyla McFarlane ve Ulusal Güvenlik Kurulu üyelerinden albay Oliver C. Devamı 15. sayfada

Ovacık'ta Katliam

Stockholm ANK

□ 23 Kasım günü Dersim'in Ovacık ilçesi Çayüstü köyü Hürmük mezrasında ordu birliklerinin TKP/ML-Partizan'a mensup bir grubun bulunduğu eve saldırmaları sonucu çıkan çatışmada 8 militan, 1 er ölmüş, 1 üstegmen ve 2 er de ağır yaralanmıştır.

23 Kasım günü sabahın erken saatlerinde başlayan saldırıya karşı, militanların direniş göstermesi üzerine çatışma akşama kadar devam etmiş, kuşatmaya helikopter desteğinde çok sayıda asker katılmıştır. Saldırı 2 militan çemberden sıyrılıp çıkarken, biri kadın diğer 8'i bambalanarak katledilmişlerdir.

Katledilenler şunlardır; 1978'den beri vur emriyle aranan Hıdır Haykır, Rıza Sökmen, İsmail Doğan, Gülseri Küçüköztürk, Doğan Karadağ, İzzet Kaygusuz ile Orhan ve Hamza.

ANK'ye ulaşan haberlere göre, saldırı, helikopterle açılan ateş sonucu başlamış, bu helikopter düşürülmüştür. Ölen er ve yaralı askerlerin ise helikopterde bulunuyorlardı. Helikopterin düşürülmesi ve çatışmanın sürmesi üzerine olay yerine asker takviyesi yapılmış ve takviye askerlerle yapılan saldırıya karşı da direniş gösterilmiş çatışma bütün gün devam etmiştir.

Dersim bölgesinde geçtiğimiz eylül ayı içinde de 9 TKP/ML-Partizan militanı bir saldırı sonucu katledilmişlerdir.

Türkiye Suriye'yi tehdit ediyor

- **Özal:** "Suriye'nin gücü yeterse gelsin, Hatay'ı alsın"
- **NATO'nun politik Raporu:** "İran, ve Suriye'deki gelişmeler, Doğu Anadolu'nun (Kürdistan) stratejik değerini arttırdı."

□ Türkiye, İngiltere ve ABD'nin Suriye ile ilgili politikaları, uluslararası düzeyde gerginlik yarattı.

12 Eylül'den bu yana gittikçe bozulan Türkiye-Suriye ilişkileri, bakanlar düzeyindeki görüşmelere rağmen bir sonuca ulaşmadı. İngiltere ve ABD'nin de Suriye'ye karşı yürüttükleri ekonomik abluka ve askeri tehditler altında Mardin'de yapılan Türkiye-Suriye görüşmelerinden sonra Türkiye Suriye'ye karşı bir savaş durumu yaratma eğilimi içine girdi.

Bilindiği gibi, İngiltere, Londra Hertov havaalanında bir İsrail uçağına bomba yerleştirdiği iddiasıyla yakalanan arap asıllı bir kişinin Suriye hesabına çalıştığı iddiasıyla, sorunu Avrupa Parlamentosu'na kadar götürerek "terörizmi desteklediği gerekçesi" ile Suriye'ye karşı ekonomik yaptırım uygulanmasını istiyor. A. Parlamentosu da, "terörizmi desteklediği gerekçesi ile" gelecek yıl Suriye'ye "gelişme yardımı" yapılmamasını kararlaştı- rıyordu.

Aynı dönemde, ABD üslerinin bulunduğu İncirlik'te olağanüstü hazırlıklar sürdürülüyor ve ünlü CIA şefi Paul Henze de, Suriye-Türkiye sınırında "incelemelerde" bulunuyordu. Libya saldırısından sonra, Suriye ABD tarafından tehdit edilmiş, ilişkiler böylece oldukça gerginleşmişti.

İstanbul'da yapılan NATO toplantısı ve ABD'nin İran'a gizli silah satışının duyulduğu günlerde ise, Türk yetkilileri Suriye'ye karşı saldırı tehditlerinde bulunup Türkiye Suriye sınır şeridinde "tatbikat" adı altında savaş gösterilerine girişiyordu.

SSCB de durumu yakından izliyor ve Savunma Bakanı yardımcısı Şam'da şu açıklamayı yapmak ihtiyacı duyuyordu "savaşta Suriye'yi yalnız bırak- mayız".

Sovyetlerin Ankara elçisiliğinden bir yetkili ise, "Türkiye ile Suriye arasında çatışma olmaz" diyor ve ekliyordu: "Türkiye'ye yerleştirilmek istenen füzelere bakışımız menfi, Kerkük ile ilgili Batı kaynaklı senaryolar da çok zararlı... Arica Kuzey Kıbrıs Türk Devleti diye bir devlet de tanımiyoruz..."

İstanbul'daki NATO toplantısına sunulan Politik Raporda ise özetle: "İran ve Suriye'deki gelişmelerden sonra, Doğu Anadolu'nun (Kürdistan) stratejik değeri de arttı" deniliyor, aynı toplantıda bir konuşma yapan Amerikalı Büyükelçi R. Oakley ise, "Terörizm konusunda üç ülkeyi tehlikeli olarak görmemiz gerekir. Bunlar, Libya, Suriye ve İran'dır. Bunlardan İran özellikle Ortadoğu'da etkindir." diyerek Ortadoğuya yönelik NATO görüşünü özetlemiş oluyordu.

Bu ortam içinde Türk tehditleri de boyutlanıyor ve Özal, "Suriye'nin gücü yeterse gelsin Hatay'ı alsın." derken Türk Dışişleri bakanı Halefoğlu'da "Suriye kendisi bilir" diyerek Saldırgan tehditler savuruyordu.

Mardin'de TERÖR devam ediyor

Mardin ANK

□ Mardin bölgesinde özel komanda timlerinin yaptıkları operasyon- lar sonucu 29 kişi gözaltına alındı.

Gece sokağa çıkma yasağı uygulanan sınır yöresi köylerde yoğunlaş- san baskılar bütün hızıyla devam ediyor.

Derik-Kızıltepe yolu kavşağı üzerine kurulan askeri karargah sü- rekli köyleri taciz ediyor. Sıkıyönetim güçlerince işbirliğine zorlanan ve işbirliğini kabul etmeyen bir çok köy muhtar tutuklandı ve işken- ceye yatırıldı. Bunlardan Derik ilçesine bağlı Heboşi köyü muhtarın- nın akibeti halen bilinmemektedir. Sıkıyönetim güçleri muhtarları iş- birlikçi ajan durumuna getirmek istiyor. Bunu kabul etmeyen muhtar ve köyler üzerinde hertürlü baskı ve zulüm uygulanıyor.

Bölge halkının bu uygulamalar karşısında yer yer gösterdiği tepkiler ise sert bir biçimde bastırılmaktadır. □

Helsinki İnsan Hakları Federasyonu Türkiye hakkında iki rapor yayınladı

□ İlk raporunu Mart ayında yayınlayan federasyon, Türkiye'de ceza- evlerinin durumu ve işkencelerin devam ettiğini, insan haklarının çiğnendiğini belirtmişti. Geçtiğimiz günlerde yayınlanan ikinci rap-orda ise, aynı sorunların halen eniş verici bir biçimde devam etti- ği vurgulanıyor ve Dr. İsmail Beşikçi'nin durumuna dikkat çekiliyor. Raporda, Kürt halkının durumu ile ilgili çalışmalar yapan Beşikçi- nin yalnızca bu nedenle ağır cezalara çarptırıldığı belirtiliyor.

Palme Cinayeti için seçilen kurban :

KÜRTLER

Ünlü İsvaçlı Gazeteci **JAN GUILLOU** Palme cinayeti ile ilgili görüşlerini Kürt Haber Ajansına açıkladı

☐ "Polis cinayet suçunu bir gruba veya gruplara yükleyecekti. Akla gelen ilk isim Kürt-

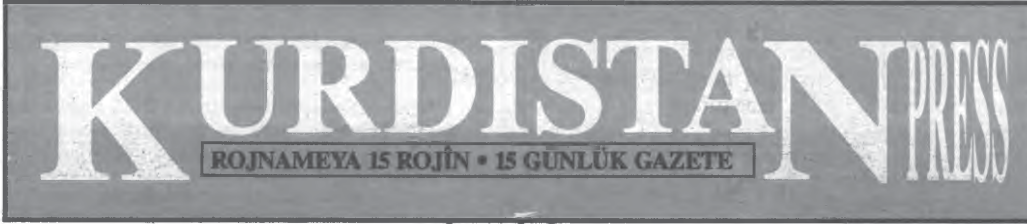
ler oluyordu. Çünkü, Kürt grubu PKK'nın poliste oldukça yüklü bir dosyası vardı."

Devamı sayfa 6-7'de

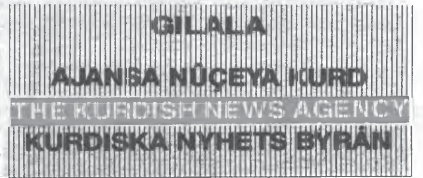
"İsveç Polisi Kürdistan Dağlarında Balık avlamaktan vazgeçmelidir"

Mahmut Baksı'nın yazısı s.5'de

foto. ANK

HEJMAR • SAYI 7 17 BERFBARÎNAPEŞÎ • ARALIK 1986 ISSN 0283—4898

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

Xelkê Hewlêr di berxwe dide

- ☐ Hikumeta Iraqê dixwaze bi zorê xelkê bibe êniya şer.
- ☐ Xelkê Hewlêrê naxwaze here êniya şerê İnan û Iraqê.

Ji 7'ê vê mehê ve hêzên ordiya Iraqê der dora bajarê Hewlêr girtine, bi zorê xelkê digirin û dixwazin bibin êniya şerê İnan û Iraqê. Li dijî plana hêzên hikumetê, ku dixwazin xwendevan, karkir, memûr û esnafan bibe êniya şer, xelkê bajêr jî li hember vê plana şerê bi xurtî berxwe dide.

Dûmahîk di rûpelê 3'an de.

Hewler Halkı Direniyor

- ☐ Irak hükümeti, halkı zorla savaş cephesine götürmek istiyor.
- ☐ Hewler halkı savaş cephesine gitmemek için direniyor.

Bu ayın 7'sinden itibaren Hewler'i kuşatan Irak ordu birlikleri, şehir halkını zorla tutuklayarak, Irak-İnan savaş cephesine götürmek istiyor.

Hükümet birliklerinin öğrenci, memur, işçi ve esnafı zorla cepheye götürme isteğini tepkiyle karşılayan Hewler halkı direnişe geçti.

Devamı sayfa 3'de

PÊŞMERGE EMINE

- ☐ "Min jiyana xwe daye şoreşê. Emê welatê xwe rizgar bikin û ji bo xwe jiyaneke serfiraz ava bikin."

☐ "12 sale min zarokên xwe ne dîtine. Wek hemû dayikên Kurd, ez jî dixwazim zarokên xwe bibînim. Lê, şoreş li ser hemû tiştan e"

Dûmahîk di rûpelê navîn de

PDK-I û YNK Gelê Kurd Bangî Berxwedanê Dikin

- ☐ Li heremên rizgarkirî, di 1.12.1986'an de di navbera endamên Polit Bûroya PDK-I û endamên serkirdayetiya YNK de civîn hatin çêkirin. Di van civînan de du belavok hat derxistin.

- ☐ Di belavokek de ji gele Kurdistanê li hember kiryarên zordestî yê hikumeta Iraqê bangî bexwedane dikin

Dûmahîk di rûpelê 4'an de

I-KDP ve KYB Kurdistan halkını Direnişe Çağırıyor

- ☐ Kurtarılmış bölgelerde Irak KDP ile KYB'nin yetkili delegasyonlarınının 1 Aralık'ta başlayan görüşmelerinden sonra iki bildiri yayımlandı.

- ☐ Yayınlanan bildirimlerde Kürt halkı, Irak hükümetinin saldırı ve zorbalıklarına karşı direnişe çağrıldı.

Devamı sayfa 4'de

- ☐ "Hayatımı devrime adadım. Ülkemizi kurtaracağız ve işte o zaman, kendimize yeni ve onurlu bir hayat kuracağız"

☐ "12 yıldır çocuklarımı görmedim. Her Kürt anası gibi ben de çocuklarımı görmeyi isterim. Ancak devrim her şeyin üstündedir."

Devamı orta sayfada

RIZGARI DAVASINDA 11 İDAM !!

☐ İstanbul'da görülmekte olan 84 sanıklı Rızgari davasında 3.12.1986 günü esas hakkında mütalaa-sını veren savcı Muzaffer Erkan 11 sanık hakkında idam, 29 sanık hakkında 8 ile 25 yıl arasında

Devamı sayfa 15'de

Dawa DDKAD'ê Qediya

☐ 6 jinên Kurd ceza xwarin, DDKAD ji ber "sû-cên" propaganda komunîzmê û xebata ji bo Kurdis

Dûmahîk di rûpelê 4'an de

Di Kurdistanê Rizgarkirî de Reformên Demokrati

Dûmahîk di rûpelê 4'an da

Çalakiyên Pêşmerge Her Berdewam e

Dûmahîk di rûpelê 4'an de

Hindek Gels

Li gor daxwaziya me, diviya ku em hejimar heftemîn (7) ya KURDISTAN PRESS bi inglîzîya wê biweşandaya. Lêbelê me vî tiştê pêkneanî.

Sedema yekemîn; me hîna problema rêzkirinê (dizgî) helnekirîye. Lewra ji bo inglîzî programeke taybetî divê. Û ya duwemîn; me hîna di nava redaksiyona rojnameyê de komîteyeke wergêriyê saznekirîye.

Ger em ev celeb pirsan helbikin, wê gavê em dê di her şex hejmaran de carekî, nivîsarên bijarte û nûçeyên wan di heşt (8) rûpelên inglîzî de bidin.

Pirseki me ya dinê jî, bi rêz û pergala rûpelên rojnameyê ve ye. Gelek jî xwendevanan berdevama wê pergalê û sisteme dixwazin. Hinek jî wan giliya kêmbûna nivîsarên tirkî dikin û hinek jî, ji kêmbûna nivîsarên kurdî. Li gor hinekan jî, divê dîsa li ser şûndezivîrîna ew vêje (literatur) ya çep û gotûbêjên politîkî û îdeolojîk girantir be. Dîsa li gor hinekên dinê, giranbûna nivîsarên nûçe û lêkolînan divê hemû rûpelên rojnameyê dagire.

Vêca li gor wê yekê, pêkanîna mûwazaneyek, ne gengaz (mumkun) e. Ev rojname bi xebata kadroyeke wisa mazin nayê deranîn. Bilakis ev kar li ser milên çend mirovan e ku, ew di bégaviya (mecbûriyet), xebatekî ji pêwîstiya xwe pirtir dikin. Nivîskarên ku diviya nivîsar bişiyandana, gelek jî wan erkên xwe bi cih neanîne. Di her pirs û meseleyan de, nivîsandinê xebatkarên rojnameyê, di hûrkolana (tehlîl) dawiyê de, bibe nebe ev dê rojnameyê bike dengê dîtî û hêzekî.

Divê xwendevan, li gor vêya, rewşa rojnameyê, ya îroyîn baş binirxîne (değerlendirme). Ji bo wê yekê her tiştê te kirin, ku rojname berz bibe û bigihîje ciyê xwe yê ku tê xwastin. Dê bê kirin... Lê divê mirov ji bir ve neke, ku di rewşên wanî de pêwîstiya zeman divê...

Ew gellacî û kurtepiştiya, ku tê xwastin ku li dora rojnameyê bê hunandin, ne tişt in ku mirov wan ciddî bigire. Em rexneyên tiştên wanî nakin. Lê em dibêjin eyb e. Divê mirovên me piçek hînbûna xwedî lê derketina dewlemendiye xwe yê neteweyî guhdar be. Li hêla din em dibêjin ku pêşengên me yê politîkî û kadroyên me, divê hay ji zanebûna xwe ya berpirsiyariyê hebin. Hêz û tevgera kurdî, pêwîstiya xwe ya rastî û durustiyê, dilnermiyê û gavên nebeziyê heye.

Şulê rojan nebin yê salan nabin

Bazî Sorunlar

KURDISTAN PRESS'in 7. sayısını inglizcesi ile beraber yayınlamayla planlamıştık. Bunu gerçekleştiremedik.

Birincisi, henüz, dizgi sorunu çözülemedi. İngilizce için özel program gerekiyor. Ve ikincisi gazete redaksiyonu bünyesinde bir çeviri kurulu oluşturamadık.

Önümüzdeki dönemde bu iki sorunu çözebilirsek, her altı sayıda bir altı sayımın içeriğini ve bu sayılardan seçilen yazıları 8 sayfalık bir inglizce ekte vermeye çalışacağız.

Diğer bir sorun, gazetenin sayfa düzeni ile ilgili. Pek çok okuyucu, mevcut sistemin sürmesini istiyor. Bir kısım okuyucu, türkçe yazıların azlığından, diğer bir kısım ise kürtçenin azlığından yakınıyor. Kimi okuyucu için, alışılmış sol literatüre dönüp, politik ideolojik tartışmalara ağırlık verilmesi gerekirken, kimi okuyucu için, haber ve araştırma yazılarının bütün gazeteyi kapsamaması isteniyor.

Tabi bunlar arasında bir denge oluşturmak mümkün değil. Gazete çok geniş bir kadro çalışması ile çıkarılmıyor. Tersine, gereğinden çok daha fazla çalışmak zorunda kalan küçük bir insan gurubunun omuzlarında duruyor. Gazeteye yazı göndermesi gereken yazarların pek çoğu bu görevlerini yerine getirmiş değiller. Gazete çalışanlarının her sorunla ilgili yazıp çizmeleri ise, son tahlilde gazeteyi belli bir görüşün sesi durumuna getirecek.

Bu nedenle, okuyucu içinden geçilen süreci iyi değerlendirmek zorunda. Gazeteyi istenen düzeye yükseltmek için gerekli her şey yapılıyor. Yapılacak... Ama, tüm bu oluşumların belli bir zamana ihtiyaç duyduğu unutulmamalı.

Gazete etrafında örülmek istenen ucuz dedikodular ise, ciddiye alınacak düzeyde değil. Bunları eleştirmiyoruz. Ama ayıplıyoruz. İnsanlarımız, biraz ulusal zenginliklerini sahip çıkmasını öğrenmeli. Ayrıca, siyasi liderlerimiz ve lider kadrolarımız da sorumluluklarının bilincine varmalıdır diyoruz. Kürt hareketinin dürüstlüğü, açık yürekliliği ve cesareti adımlara ihtiyacı var.

Sekretarya Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa

Ji bona Serperistiya KURDISTAN PRESS yê hêja!

Silavên şoreşgerî germ bi navê Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa (KSSE) ji we re rêdikin.

Pêkanîna KURDISTAN PRESS carekî pir bi nêrx û hêjaye di mejiwa çapemeniya Kurd de li Ewropa. Komela me vî karê han jî dil û can pîroz dîke û bi hemû tiwanên xwe piştigariya wê dîke.

Gihandina rewş û zîmeta Kurdistan bi bir û bawerîya cihanê carekî ne bes tenê hêjaye, bi nêrx, lê belê hê jî bêtir pêwîste.

Dagirkirên Kurdistanê ji serdarên Bêgane yê Turk, Iranî û Ereb her û her kar dikirin ji bona naskirina miletê Kurd bi miletên din re mîna miletekî dir û hov.

Talankerên Kurdistan xebata miletê me yî Kurd ji bona azadiyê û serxwebûnê nala rêbiryê û keleşiyê didan xwiyankirin, lê werîsê derewê kurt e. Talankerên Kurdistan roj bi roj li seranserê cihanê rûsar û rûreş derdikevin, xebata miletê Kurd bi qehremanî berz û bala dibe.

Em bawer in wê xebata miletê Kurd ji bona azadiyê û serxwebûnê bi saya xebata hêjar û perîşanên wî, belê karger û cotkarên wî dê bi tac û xelat bibe.

Birayên hêja! Dost û hevalên berêz! Em hêvîdar in pêwendî di nava Kurdistan

press û komela me KSSE de pîretwîr û xurtîr bibe. Ji bona berjewendî û qazanca miletê Kurd li herçar perçên Kurdistanê.

Sekretarya KSSE

Berlîna rojava/20.11.1986

Bo hevalên Kurdistan Press

Em hevalbendên Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa (KSSE) Liqê Holland. Bi dil û can pîrozbahiya rojname me ya teze "Kurdistan Press" dikin. Em hêvîdar in hûn domdariyê da serfirazbibin. Bi rastî jî di rojên îroyîn da gelemeyî belengaz û perîşan zor hewceyî çapgiriya wisa bû.

Hejmara pêşin gihîştê destê me bi kurdiyekî baş hatiye nivîsin. Derheqê forma wê de tu rexneyekî me nîne. Ger ku bibe, emê wê jî binivîsin. Lê heta ku mumkune Tirkiya wî kêmbikin û Kurdî de tîpên serrenivîsî mezin wê zêde be û hinek qerf û kenok û helbestên gelêrî em bawer in rojname bixemilîne...

Silavên germ û gelêrî

KSSE Liqê Holand

Jiyan baş, hevalên nivîskar û rewşenbîr. Pîroz li kar û îş KURDISTAN PRESS dikim. Hêvîdarim Kurdistan Press herdem li karê xwe da berdevam bî. Dixwazim, li Kurdistan Press da ev destnivîsa hun çap bikin. Spas dikim heta carekî din. Silavên xweşevîstî.

Gula min

Gula min li ser kevîrê reş rûniştiye.. Haya wê li jiyana nexweş nîne.. Roj dibûhûrî û tîrja sibê hilda. Gulê bê xem e, nîzane çima! jê dîr ketime.

Ez dibêjim dilbirînim, jiyana azad dixwazim. Gul wa dizanî, roj li gund ava dibî lê lê çî bikim axîra dilê min Te jî bizaniba li xvarê zozanê me çî hatiye serê me...

Belê dixwazim tu jî bizanî Zozanê bav û kalê xalî bû Gurê birçî lê digerin lê lê çî bibêjim, mahlîna kêrî zozanan bixemilîne...

Şahîn Ahmed 2.9.1986/Amsterdam

Bi silavên Şoreşgerî

Ji bo Kurdistan Press, ez gelek şa bûm, ez bawerim Kurdistan Press yê valahiya rojname Kurd û Kurdistanê tijî bibe.

Ji ber vî kar û barê we, ez we pîroz dikim. Hîşyar Aras • Swêd

Kurdistan Press'e

Kurdistan Press'in çıkışına sevindim. Kurdistan Press çekerten, Kurdistan'da gazetecilik alanında varolan bir boşluğu doldurma uğraşı içinde.

Gazetenin 5 sayısını da elimde ulaştı. Özellikle Güney Kürdistan'daki halkımızın eli kanlı despot sömürgecilere karşı sürdürdüğü haklı ve onurlu savaşı, gazetenizin sayfalarından daha derinlemesine tanıma olanağı buluyorum. Gazetenin yalnız bu yönü bile, çıkışının gerekliliğini ortaya koymaya yetiyor.

Kurdistan Press'in, sömürgeci düşmana karşı iyi bir silah olması dileğiyle çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Bayram

2.12.1986/Basel-İsviçre

Bi navê şehîdên Kurdistanê

Bo Hewalanî Kurdistan Press hêja, Silavekî germ û xebatî li we. Ez wekî Kurdekî xwedan bîr û bavêrî xoşhalîya xwe jî we ra diyar dikim, bo wê pêngavî jî bo derxistina Kurdistan Press'ê pîroz... min netwanim latîfî binivîsim, kemasiyên min bîporin. M.Mehmûd/İRAN

KURDISTAN PRESS
rojnameya 11 rojan • 16 gerdîstîk gazete

Kurdisk Tidning
Utkommer Varannan Vecka

• 17 December • Berfbarînapêşî / Onsdag • Çarşem 1986

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Redaktion sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B.Zat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 70

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

Xelkê Hewlêr Hewler Halkı Di Berxwe dide Direnıyor

□ Xelkê Hewlêrê naxwaze here êniya şerê İran û İraqê.
□ Hikumeta İraqê dixwaze bi zorê xelkê bibe êniya şer.

Ji 7'ê vê mehê ve hêzên ordiya İraqê der dora bajarê Hewlêrê girtine, bi zorê xelkê digirin û dixwazin bibin êniya şerê İnan û İraqê.

Li dijî plana hêzên hikumetê, ku dixwazin xwendevan, karkir, memûr (muwazif) û esnafan bibe êniya şer, xelkê bajêr jî li hember vê plana şerê bi xurtî berxwe dide.

Ev berxwedana ku li dijî kiriyarên zordariya hikumeta İraqê dest pê kiriye, her diçe fireh dibe û xelkê bajêr naxwazin biçin êniya şer.

Ji destpêkirina berxwedanê ve heta niha hêzên hikumetê bi hezaran kes girtine. Jiyanê kesên girtî di nav xeterê kuştinê de ne.

Radyoyên PDK-I û YNK 3 roje ku di wê şanên xwe de, xelkê Hewlêrê û Kurdistanê bangî berxwedanê dikin. Û dixwazin ta ku alîkariya hêzên pêşmerge bigihê, berxwedana xelkê berdewam bike.

Berxwedana gel, hefteyêke ku berdewam e. Zordarî û kiriyarên hêzên hikumeta İraqê heta niha ne gihaye encamêkî.

Hêzên ordiya İraqê der dora bajar bi temameti girtine û dora bajar hêzên xwe amade kirine ku dê nehêlin alîkariya xelkê re ji derve bêt.

Di gel muhasara (kuşatma) ya hêzên ordiya İraqê jî, ihtimale ku hêzên pêşmerge bîn piştgirîya xelkê bajêr bikin.

Hewkariya ku di navbera PDK-I û YNK'ê de, di meha çûyî de pêk hati bû, manewiyat (moral) û qeweta berxwedana gel bilind kiri bû. Van rojên dawî, li dijî hêzên hikumetê, hêzên pêşmerge çalakiyên serkevtî pêk tînin. Ev berxwedana ku li Hewlêrê çêdibe mimikine tesîreke li herêmên din yên Kurdistanê bike. Û berxwedana gel firehtir bibe.

□ Hükümet, halkı zorla savaş cephesine götürmek istiyor.

□ Hewlêr halkı cepheye gitmemek için direnıyor.

Bu ayın 7'sinden itibaren Hewlêr'i kuşatan Irak ordu birlikleri, halkı zorla tutuklayarak Irak-İran savaş cephesine götürmek istiyor.

Hükümet birliklerinin öğrenci, memur, işçi ve esnafı zorla cepheye götürme isteğine karşı şehir halkı direnişe geçti.

Irak hükümetinin bu zoraki uygulamasına karşı başlayan direniş yaygınlaşarak yığınsal bir eyleme dönüştü. Halk zorla cepheye gitmek istemiyor.

Direnişin başlamasıyla hükümet birlikleri binlerce kişiyi tutukladı. Tutuklanmaların hayatında endişe edilmektedir.

Son üç gündür sürekli yayın yapan I-KDP ve KYB radyoları, Hewlêr ve Kürdistan halkına sürekli çağrılarda bulunarak halkı direnişe çağırmakta ve peşmerge yardımı yetişinceye kadar direnişin sürdür-

rülmesini istemektedir. Direniş bir haftadır devam ediyor. Irak ordu birliklerinin terörü şimdilik bir sonuca ulaşabilmiş değil.

Şehri kuşatma altına almış olan hükümet birlikleri, dışardan gelebilecek peşmerge desteğini de engellemek için şehir çevresinde askeri birlikler bulundurmaktadır.

Hükümet birliklerinin kuşatmasına rağmen KDP ve KYB'ye bağlı peşmerge birliklerinin direnen şehir halkını desteklemek için hükümet birliklerine saldırması ve kuşatmayı kırması bekleniyor.

KDP ve KYB arasında geçtiğimiz ay gerçekleştirilen ittifak, Güney Kürdistan halkının moralini ve direniş gücünü yükseltmişti. Peşmerge birliklerinin başarılı askeri eylemlerini sürdürdüğü bu günlerde, Hewlêr'de olduğu gibi Kürdistan'ın diğer bölgelerinde de hükümetin uygulamalarına karşı yığınsal halk direnişlerinin olabileceği beklenmektedir.

17 ARALIK

Emperyalist metropollerin havaalanlarından içeriye adım atar atmaz, politik mütecilerin çoğunda, gözle görülür bir vurdum duymazlık başlıyor. Yıllar süren dişe diş mücadelelerle edinilen değerler, alışkanlıklar ve davranış biçimleri, birer ikişer unutuluyor. Üzerine titrenen ilkeler, amaçlar ve politik ideolojik perspektifler, yerini kaba bir sorumsuzluğa terk ediyor.

Bunun en somut örneklerinden biri, emperyalist metropollerde, politik mütecilerin kendilerini fazlaca demokratik bir ortamda yaşar hissetmeleridir. Bu garip inanç, en duyarlı konuların, örneğin, işkencece arkadaşlarımızın uğruna can verdiği bilgilerin kahve sohbetlerine, meyhane gevezeliklerine kadar düşürülmesidir. Böylece, oldukça hafife alınan emperyalist metropollerin polis örgütleri, bizim örgütlerimizin merkez komitelerinin sahip olmadıkları ölçüde ve detaylı bilgilere sahip olmuşlardır.

Polisi hafife alma, emperyalist devletleri küçümseme; gene garip bir biçimde, bizim insanlarımızı kabadayılaştırıyor! Deşifasyon ve legalizmin ulaştığı boyutlar ise, ideolojik çöküş ile aynı çizgiyi izliyor.

İsveç'te Palme cinayetinin seyri, Kürt hareketi üzerinde yukarıda sayılan laçkalıklardan ötürü ağır tahribatlar yaratmış durumda. Buna karşı, ne suçlanan PKK ve ne de diğer Kürt örgütleri ve aydınları gerekli duyarlılığı göstermiş değiller. Oysa, mesele sandığından çok daha ciddi ve kahredicidir. Bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin ihtiyacı duyduğu destek ve dayanışma kapıları birer ikişer yüzümüze kapanmaktadır. Kürt hareketinin sahip olduğu sempati, yeri kanlı terör örgütlerine duyulan tepkiye terketmek üzeredir!

İdeolojik kamuoyunun kolay kolay dönüşmeyeceğini bilmek zorundayız. Kamuoyunun vicdani ideolojilerden kaynaklanan yoğun politik propagandalarla biçimlenir ve bu vicdani yargılar kuşaklar boyu sürüp gider. Nazizm imajını kamuoyunun vicdanından sökülmüş atmak nasıl mümkün değilse, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi inkar edilerek, birbirini boğazlayan "basit canilerden, esrar kaçakçılarında vb." ibaret Kürt örgütleri imajını da sökülmüş atmak mümkün olmayacaktır.

Oluşturulan kaos içinde İsveç basınımlı-polis kaynaklı-ısrarlı yayınları ile Palme cinayeti Kürtlerin üzerine yıkılmış durumdadır. İşin acı olan yanı, PKK adına öne çıkarılanların aynı zamanda kriminal kişiler olması... Bunlar adeta özel seçilmiş kişiler... ve hepsi de Kürdistan'da politik çalışmalarını olmayan Avrupa'da "kürçü" olmuş kişiler.

Detaylarını bu sayımızda okuyacağınız son olay akıl almaz bir biçimde basın ve TV aracılığı ile İsveç ve dünya kamuoyuna duyuruldu.

Geçerken şunu da vurgulamak gerekir; İstanbul'da yapılan son NATO toplantısında generaller, "bölgedeki son gelişmelerin Kürdistan'ın stratejik önemini artırdığını" vurguladılar... Irak Kürdistan'ında Kürt hareketi şu ya da bu biçimde bir sonuca ulaşma durumunda. Türk diplomatları uluslararası platformlarda artık, Kürt sorununu inkar edemiyorlar. Eğer şartlar bir problemi politika gündemine sokuyorsa, aynı şartlar bu problemin çözümünü de (olumlu ya da olumsuz) gündemleştirir.

Bu noktada, Kürt sorunu Türkiye pratiğinde, PKK ile özdeşleştirilerek sunulmak isteniyor. PKK bu nedenle, Türk basınında olduğu kadar, Avrupa basınında da manşettedir. Bu manşetlerde ulusal kurtuluş boyutu yok. Dünya düzeyinde anti-kürdizmi kıskırtıcı malmeler var. Ve tabii, Kürt sorunu gündemdedir. Kürtler ise suskundur. Öncelikle siyasi partiler olmak üzere, Kürt aydınları, diğer demokratik örgütler, yurtdışverler, uluslararası kamuoyunu aydınlatıcı çalışmalara girmek için daha ne kadar bekleyecekler? Yeni bir Nazi dramını mı?

17 BERFBARÎNA PÊŞÎ

Ji dergayên balafirgehên metropolên emperyalist, bi gav awêtina hundir, di gelek penhendeyên (multeci) me yên politîk de, sergêjiyê berçavê destpêkide. Ev nîrxên (değer) ku bi têkoşînê dijwariyên salan, hatine wergirtin, awayên rabûn û rûniştinê wan yên berê, yek bi yek tê ji birvekirin. Ew pîyman û armanç ew perspektîfê ideolojîkî û politîkî şûnê xwe li ber bêberpîrsiyarekî şêkere dihêle.

Ji bo vê yekê nimuneyêke (mîsal) berçavî ev e; ku penhendeyên me yên politîk, xwe di metropolên emperyalistan de, mîna ku di rewşekî demokratîkîyêke zîyade de bişin, hisdikin. Ev baweriya ecêb, ew mesele û agahdariyên herî nazîk mîna ew meseleyên ku heval û hogirên me, di lêdan û eşkenecyan de ji bo wan serdan lê sir nêdan, hatiye heta daxistina xweşbeşên qahwexaneyan û gevezeyîta meyxaneyan. Her bi vê awayê rêxistinê ew polisên metropolan, yên ku mirov wisa girîng nabîne, xwediye wisa agahdariyên berfireh bûne, ku komitê ya navendiya rêxistinê me jî, xwedî agahdariyên wisa nînin.

Dîsa bi awayekê ecêb girîng negirtina polis, biçûk dîtina dewletên emperyalist, mirovên me qabadayî dîke!

Ew derca ku deşifrasyon û legalîzm xwe gîhandiye di ketina xêz û pareliya îdeolojîkî de diçe.

Ji ber vê xerabîna ku me li jorî jimart, li ser tevgera Kurd, li Swêd bi kuştina O. Palme re texribatên giran çêbûye. Li hember vê yekê ne PKK ya ku ew cerîmend tê li serkirin û ne jî ew tevgera Kurd û ronakbîrên Kurd ew hassasiyeta ku divê û pêwîst e, rê nadin-lê ew mesele xuyabûna xwe zêdetir ciddî û qehîrdar e. Ew deriyên ku têkoşîna serxwebûn û azadiyê pêwîstiya xwe, ji hevkarî û destbîratî ya wan re heye, yek bi yek li ser çavên me tê girtin. Ew sempatiya ku tevgera Kurd lê xwedî ye, hema hema cîhê xwe jî ew hizkîrîna reaksiyonî li ser rêxistinê xwîndarên terore re dihêle.

Divê em bizanibin ku ew dîtina giştî (raya giştî) ya îdeolojîkî, wisa hêsan nikare bizivire. Wijdana dîtina giştî, ya ku ji serkaniyên îdeolojîyan dertê, ji ew propagandayên politîkî ya kesif çêdibe. Û ew hukmên wijdanê bi nişan (kuşak) re dijan, berdewam dîke. Çawa ku ew gengaz (mumkun) e ku ew îmaja Nazîzmê, ji wijdanên dîtina giştî bê qedandin û awêtin, her wisa jî dê ew gengaz be ku ew îmaja rêxistinê Kurd, yên jî "Qatîlen adî, bazirganên esrarê" pêktên û hevdu bi înkâr kirina têkoşîna serxwebûn û azadiyê ser jê dikin, bê awêtin.

Di nav vê tevliheviya çêbûyî de li gor nûçeyên -ji serkaniya polis- tê dezagayê ragiyandina Swêdê, kuştina O. Palme ketiya ustiyê Kurdan. Hêla ku tehle ev e, ku ew mirovên ku bi navên PKK tên rêdan, bi xwe mirovên kriminal dixuye... Ew mirov mîna ku bi taybetî hatine hilbijartin û ew hemû ne ji ew mirovan in ku li Kurdistanê xebateke politîkî kirine. Ew li Ewropayê dest bi "kurdayetî" kirine.

Ev bûyera dawiyê ku lûn bifirehî di vê hejmarê me de bixwinin, bi awayêke ecêb, li Swêd û hemû Dinyayê bi alîkariya TV belavbû.

Berî ku em derbas bibin, divê em vêya, ji bibêjin, ku generalan di civîna NATO yê ya İstanbulê de "çêbûnê dawiyê yên li herêmê girîngbûyîna stratejîkîya Kurdistanê pirtir kir" gotin.

Tevgera Kurd ya li Kurdistanê Iraqê dê bi çi awayî be wê bigihîje encamêkê. Dîplomaten Tirk di platformên navnetewî de êdî nikarin inkara pîrsa kurdan bikin. Ger dema rewşê problemêkê tine dîke bernamaya politîkîyê, dîsa her ew rewş dikare helkirina wê pîrsê jî (baş an xirab) bîne bernameyê.

Di vê xalê de, pîrsa Kurd di pratîka Tirkiyê de, bi PKK re yek tişt (özdeş) tê nişandan û pêşkeşkirin. Çawa ku PKK bi sernivîsên (manşet) rojnemayên Tirkan de ye, wisa jî di sernivîsên rojnemayên Ewropayê de ye. Di wan sernivîsên rojnemanan de naverokeke rizgariya netewiyê nîne. Di wan nivîsandinan de di serpilka (sevîya) dinyayê de jî bo anti-kürdizim re malmeme heye. Û wisa jî pîrsa Kurd di bernamê yê de ye. Kurd jî bîdeng in. Herî pêşîn partiyên politîkî û ronakbîrên Kurd, rêxistinê demokratîkî yên din, niştîmanperwer jî bo ketina xebata ronahîkirina (informekirin) dîtina giştî (amuoyu), ew dê hîna çiqasê dinê rawestî? Li hêviya dirama nazîyêke dinê?

İsveç Gizli Polisi Kürdistan dağlarında balık avlamaktan vazgeçmelidir

Son iki yıldır Avusturalya'dan Amerika'ya Kanada'dan Londra'ya ve bütün Avrupa'yı kapsayan bir gezidedim. Yakında Ortadoğu'ya gideceğim. Benim görevim diğer bazı Kürtler gibi, dünya kamuoyunu Kürt halkının zor durumu ve çektiği acılara ilişkin bilgilendirmektir. Amacımız milyonlarca Kürde bağımsız bir Kürdistan vermek ve kendimizi bu utanç verici sürgün hayatından kurtarmaktır.

Ben İsveç'teki sürgünlük hayatımın 15. yılını doldurdum. Bu dönem içinde ülkeme dönememedim, Türk ordusu tarafından öldürülen kızkardeşim Necla'nın ve Mayıs ayı içinde İstanbul havaalanında işkence sonucu kalp krizinden ölen babamın mezarlarına bir deste gül bırakmadım.

Bu uzun yıllar zarfında, vatanımdan bana turistler tarafından getirilen tek şey çocukluğumun geçtiği köyümün ırmağındaki bir şişe sudur. Ve bugün çoğu İsveçli dostlarım, yazar arkadaşlarım, okurlarım ve de okullarını ziyaret ettiğim İsveçli çocuklar, benim daha ne kadar bu sürgün yaşamına dayanabileceğimi merak ediyorlar. Bir onbeş yıl daha mı? Hayır... ne onlar buna inana biliyor ne de ben. Ben İsveç'ti doğmadım ki, İsveç'te gömüleyim.

İsveç'te ve diğer ülkelerde mülteci olarak yaşayan Kürtler için en doğru yol bir an önce kendi ülkelerine dönmeleridir. Bunu gerçekleştirmenin yolu da Kürt halkının vereceği mücadeleden, bununla beraber dünya kamuoyunun desteğinden ve onların Kürdistan'ı işgal eden devletleri protesto etmelerinden geçer.

Birkaç hafta önce Stockholm'e geldiğimde, Ortadoğu ve Kürdistan'la ilgili olarak İsveç kamuoyunu bilgilendirmeyi düşünüyordum. Çünkü, Kürt halkının rüyalarından biri daha gerçekleşmişti. Irak Kürdistan'ındaki iki büyük Kürt Kurtuluş Örgütü; I-KDP ile KYB ulusal bir cepheye güçlerini birleştirmişlerdi. Onbinlerce silahlı peşmerge hem Kerkük petrollerini hem de Irak-Türkiye karayolunu denetliyor.

Öte yandan bir kaç haftadan beri Türk basınında Kerkük'e ilişkin bir senaryo oynanıyordu. Türkiye, kendisini Kürt Ulusal Cephesi ve Irak'ın zayıflığı ile tehdit altında hissediyordu. Daha şimdiden 2500 kişilik bir komando grubu Kerkük'ü "savunmak" amacıyla Kerkük'te hazır bekletilmektedir.

Türkiye'nin Kerkük petrollerinde yılda elde ettiği gelir yaklaşık 2 milyar İsveç kronudur. Eğer, Saddam Hüseyin

İsveç sosyaldemokratlarının 500 bin baskılı günlük gazetesi Aftonbladet (Akşamsayfası), 12 Aralık 1986 tarihli nüshasının başyazısını gazetemiz yazarlarından Mahmut Baksi'nin Palme cinayetini Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine karşı bir silah haline getirmek isteyen karanlık hesapların eleştirisini içeren yazısına ayırdı.

Mahmut BAKSI

iddialar İsveç basınında yayınlandığı zaman, İstanbul Belediye Başkanı B.Dalan bir grubun Türk işadamıyla birlikte Stockholm'deydi. B.Dalan bir İsveç şirketiyle 5 milyar kronluk bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşma gereğince İsveç firması İstanbul'da metro yapacak. Oysa, Japonya ve Fransa firmaları da bu işe taliptir ama anlaşma daha pahalı olan İsveç firmasına verildi.

İsveç Batı Avrupa'da Kürt halkının varlığını kabul eden tek ülkedir. İsveç'te yaşayan diğer azınlıklar gibi Kürt'ler de tüm yasal haklardan yararlanıyorlar. İsveç'in bu tutumu yıllardır Türkiye'yi rahatsız ediyordu. Türkiye sık sık İsveç devletinin bu tutumunu diplomatik yollarla protesto ediyordu.

Ama şimdi, Palme cinayetinden sonra Türkiye çok mutlu... İsveç basınında Palme cinayeti ile ilgili Kürtleri suçlayıcı en ufak bir haber Türk gazetelerinde sürmanşettir. Bu kasıtlı haberler Türk devleti tarafından sevince karşılanıyor. Onlara göre Kürt halkının İsveç'te kazandığı sempati ve dayanışma Palme cinayeti ile son bulmuş! Ve artık İsveç halkı Kürtlere karşıdır!...

Bu gerçek değil... O. Palme, Kürt halkının enternasyonal alanda tanınan en büyük dostuydu. "Biz Kürtleri ulusal kimliğe sahip bir halk olarak görüyoruz. Ve bu onlara kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkını verir. Bu noktaya, görüşme ve barışçıl yollarla gidilmelidir. Onun için, Kürt halkının acısını anlamak ve mücadelesine destek olmak gerekir."

12 Ağustos 1980'de AFTONBLADET adına Kürdistan sorununu içeren bir röportajda Palme, bana bunları söylemişti. O'nun bu demeci, sorumluluğunu duyduğu heşeyde olduğu gibi, dünyadaki karanlık ve gerici güçleri kızdırıyordu.

Palme'nin öldürülmesi, Kürt halkı için büyük bir kayıptır. Ama, Kürdistan'ı işgal eden diğer devletler için büyük bir kazançtır.

O halde, neden İsveç Millî İstihbaratı, Palme cinayeti ile ilgili Kürdistan dağlarında balık avlıyor da, neden İstanbul Boğazı ile Amerika'nın Atlantik'inde değil!...

12.12.1986

KOMPLO BAŞARILI OLACAK MI?

A.Rıza ALAN

□ İsveç basını Eylül ayının ortalarına doğru, Palme'nin katilini bulmakla görevli cinayet masasının, çalışmalarını temel bir tez çerçevesinde topladığını yazdı. Basına göre bu temel tez -veya popüler adıyla polisin "ana tezi"- PKK'ya yakınlığı ile tanınan Kürtlerden oluşuyordu.

Bir gazeteci arkadaşımın birlikte polisin anatezi üzerine basında çıkan haberleri incelemeye karar verdik. Aralık ayı içinde, aralarında günlük basın ve televizyon muhabirlerinin; hukukçuların, Cinayet Masası sözcüsünün ve İsveç İstihbarat teşkilatı sözcüsünün de bulunduğu bir grupla bir kaç röportaj yaptık.

Bu röportajları KURDISTAN PRESS okuyucularına tek tek sunmak yerine, şimdilik, yaptığımız incelemenin bazı sonuçlarını vermeyi daha yararlı bulduk...

İki cepheye ayrılan gazeteciler

Görüştüğümüz gazetecilerin ezici çoğunluğu polisin ana tezinin PKK yanlısı Kürtlerden oluştuğuna inanıyorlar. Ama bunun cinayetin gerçekten bu kişilere işlendiği anlamına gelemeyeceğini, tam tersine bu konuda ciddi kuşku bulduğunu söylüyorlar. "Biz sadece polisin ne yaptığını yazıyoruz, yaptıklarının doğru olup olmadığını değil" diyor bu gazeteciler.

"Olur mu böyle şey?" diyor diğer basın mensupları ve hukukçular. "Bu düpedüz ahlaksızlıktır, koca bir halka töhmet altında bırakmaktır Bir gazeteci doğruluk derecesini sinamadın hiç bir haberi yayınlamaz. Yayınladığı takdirde, okura bir yalanı, bir söylenti, bir iftirayı vermiş olur; ama kesin olarak haberi değil."

"İstihbarat yalan söylüyor"

İsveç İstihbarat teşkilatı, PKK hakkında binlerce şahifden oluşan ve 1980'den bu yana durmadan kaban bir dosya hazırlamış bulunmaktadı.

Biz bu sıra bu dosya üzerinde yaptığımız çalışmayı bitirmedikimizden, dosyayı bizden önce incelemiş olan gazetecilerin görüşlerini vermekle yetineceğiz.

Görüştüğümüz bütün gazeteciler bu dosyaya kuşkuyla bakmakta. Hatta kimileri, daha da ileri giderek, dosyaya "süpriz"; "yalan ve iftira belgesi"; "nitelsiz, duyarsız, temelsiz"; "vatandaşın vergisine saygısızlık" ve "boktan" türünden sifalar yakıştırmaktadı.

Öte yandan istihbaratın, dosya dışında, basına PKK ile ilgili kasıtlı olarak yalan bilgiler sızdırdığı da ileri sürülmektedir.

Bu suçlamaları rededen İstihbarat Teşkilatı sözcüsü, öne sürdüklere her konuda, ellerinde belge ve delillerin bulunduğunu, ama gizli olduklarını, açıklanmayacağına ısrar etmektedir.

Oysa, İstihbarat Teşkilatı sözcüsünün "gizlidir" dediği dosya, bugün bir çok gazetecinin çekmecesinde duruyor. Ve içindeki bilgileri zaman zaman gazetelerindeki haberleri gizemli ve inandırıcı bir havaya büdündürmek için kullanırlar.

Cinayet Masası çıkmazda

Cinayet Masası Başkanı geçtiğimiz yazın ortalarına doğru, Kürtlerden ve PKK'den söz etmemekle birlikte, bir kaç küçük tez ve yanısıra çalışmaların temel bir tez üzerinde yoğunlaştırdığını söyledi. Bundan bir ay önce de katilin kim olduğunu bildiğini ve onu en kısa zamanda yakalayacağını açıkladı.

Yaptığımız görüşmelerden çıkardığımız sonuç ise, başkanın doğru söylemediği, tam tersine, cinayet çalışmalarının çıkmaza girdiği. Çünkü Cinayet Masasının 4 savcısı bugüne dek polisin getirdiği tüm delilleri reddetmiştir. Cinayet Masası Başkanının bu kadar kesin konuşması, sabrı tükenmek üzere olan kamuoyunu oyalamak için olabilir. Gerçek suçları "aldatmak" içindir diyenler de var.

Çıkmazda olan Cinayet Masası, son çare olarak ve İstihbaratın zorlaması veya kompleksu sonucu, Kürtlerin içinden bir katil aday çıkarılmaya çalışıyor olabilir.

Çünkü Kürtler, bugüne dek kendilerine yöneltilen bu denli ağır suçlamaları yanıtlamamakla, ne kadar aciz, ne kadar güçsüz ve böylece böyle bir kompo için ne kadar uygun olduklarını göstermişlerdir. (Suçlanan başka bir halk olsaydı kıyamet kopardı.)

Genel olarak "Kürtler" demek belki biraz insafsızlık olur. Çünkü bu suçlamalara yol açan PKK dir. Ve yine bu suçlamalara karşı pasif ve umursamaz davranmakla en büyük sorumluluğu taşıyan da PKK dir.

Gazetecilerin Abdullah Öcalan'la ve partinin merkez üyeleriyle görüşmek istediklerini, ama bu isteklerinin geri çevrildiğini biliyorum.

İstihbaratın ortalağı sürdürdüğü iddialar tek tek çürütülmedikçe, ikide bir "Olof Palme bizim dostumuzdu"; "Palme'yi olsa olsa MIT veya CIA öldürmüştür" demek bir anlam ifade etmez. PKK, isterse iddiaları tek tek çürütebilir. Ama çürütmüyor, bu zahmet katılmıyor.

Polis Savcılar suçluyor

Açık konuşmak gerekir: Her şey, Polisin bu içreç cinayeti Kürtele yüklemek niyetinde olduğunu göstermektedir.

Bir saat önce bile nerede olduğunu bilemeyen, ruhsal dengesi bozuk, hatta sicili yüklü "kürt, terörist, solcu, deli" kişisini bir "tip" her zaman bulunabilir Kürtler arasında. Bulunmazsa dahi, polis yaratabilir. İsveç Polisi yapmazsa, CIA yapabilir, MIT yapabilir. Kompo düzenlerler... Satın alırlar. Hiçbir şey yapamazsaya birini öldürürler "katil idi" diye...

Evet, açık konuşalım: geçtiğimiz hafta, adını açıklayamayacağım bir yetkili "herşey tamam, ama savcılar biz çengelliyor" deyiverdi. "Bu "Bir yetkili" sıradan bir memur değil, Cinayet Masası'nın 5 üyesinden biri idi.

Polisin Kürtler üzerindeki ısrarları bugüne dek 4 devlet savcısı ve hükümet tarafından geri çevrilmiştir. Polis bir kaç kez, deliller yeterlidir diyerek son ve kesin müdahaleyi yapmak istemiştir. Ama, savcılar delillerin yetersiz olduğunu söyleyerek muhtemel yakalamaları engellemiştir.

Ne zamana kadar engelleyebilecekler? Bilinemez. Bilemeyiz... Belki fazla karamsarca oluyor burada yazdıklarım, belki İsveç'te devlet ve yargı organlarının bunca çürümüş olamayacağını düşünmeli... Belki cinayet masası; tepesinde savcılardan, hükümet komisyonlarına kadar uzanan sayısız teftiş kurullarının bulunduğu bir ortamda, piyasaya "sahte" bir katil süremez...

Belki...

2 Aralık 1986

O. Palme, 1980'de Mahmut Baksi'yle yaptığı söyleşide Kürt halkının yardımcı olmak bir görevdir diyor.

□ İSVEÇ POLİSİ KENDİ TEZLERİNDEN HAREKET ETTİĞİ İÇİN, KÜRTLER ÜZERİNE OYNAYACAK. KATİL BULUNMASA BİLE KÜRTLER SÜREKLİ BİR ZAN ALTINDA BULUNACAKLAR.

Jan Guillou : Kürtler hedef seçildi. Ama...!

□ EĞER OLAY KÜRTLERE MAL EDİLİRSE —ÇÜNKÜ ARTIK İSVEÇ'TE KÜRT DEMEK TERÖRİST DEMEKTİR— O ZAMAN HÜKÜMETİN "TERÖRİZM YASASI" İLE İLGİLİ TEZİ DOĞRULANMIŞ OLACAK.

• Palme'nin katledilmesinden yarım saat sonra yapılan radyo yayınında, spiker, katilin göçmenlerin yoğun olarak buldukları Tensta semtine doğru kaçtığını duyurdu. Bu, bir suçtu. Çünkü, cinayetin işlendiği yer şehrin merkezi idi ve bu merkezden, Tensta'ya doğrudan bir yol yoktu. Nitekim bir süre sonra, katilin kaçış izinin —eğer doğruysa— başka bir yöne doğru olduğu belirlendi. Ne var ki ilk adım atılmıştı. Arkası ise hemen geldi: Katil, olsa olsa bir Kürt olabilirdi. Polis şefleri bu karara varmışlardı. Elllerinde 3000 sayfalık bir de rapor vardı. Kısa bir süre önce de İsveç'te iki cinayet işlenmiş ve katiller yakalanmıştı.

• Bir süredir polis ve savcı arasında çatışmalara neden olan Palme dosyası, geçtiğimiz günlerde eski hikayenin yeni bir mizansenle tekrarlanma planı ile piyasaya sürüldü. Artık karar verilmişti: "Katil PKK'lı bir terörist idi." Konu bilinçli ve sistemli bir biçimde basına sızdırılıyor ve kamuoyu oluşturma faaliyetleri sürdürülüyordu. Basın ile ilişkisi olan birçok kişi açıklamanın bugün yayın yapılacağını artık biliyordu. Ancak, polis ile hükümet arasında anlaşmaya varılmadığı için, açıklama geçiktiriliyordu. Hükümet, henüz Palme cinayetinin faturasını Kürtlere ödetmeye karar vermemişti!. Tam da böyle nazik bir dönemde, daha önce Semir'in öldürülme olayına karıştığı için hakkında sınırışı kararı alınan, ama Türkiye'ye iade edilemediği için bulunduğu belediye sınırlarında göz hapsinde bulundurulmuş bir sayın vatanş, tabancayla bir caz klübüne gidiyor. Çıkan kavgaya kaçmaya çalışıyor. Polis takibi nedeni ile de sağa sola ateş ettikten sonra yakalanıyor (13 aralık). Beraber olduğu ve olaydan sonra tutuklanan diğer sayın vatanşlar ise, 1980 yılında büyük bir esrar kaçakçılığı nedeni ile tutuklanıp on yıl hapis cezası almış kişiler. Şimdi PKK'lı olduklarını iddia ediyorlar. Son iki öldürme olayında isimleri geçiyor.

• Ertesi sabah, İsveç gazeteleri tümü ile bu konuya ayrıldı. "Palme'nin katili yakalanmıştı. Bu bir PKK militanı idi." İsveç kamuoyu son iki gün dev manşetlerle yazılmış düzinelerle sayfada "Palme'nin katili Kürtler" iddiasıyla sersemeye çevrildiler. Üçüncü gün, tutuklanan 5 kişiden ikisinin esrar kaçakçılığından, birinin silah taşımaktan ve diğer ikisinin de adam yaralamaktan ötürü tutuklandıkları açıklandı.

• Konu ile ilgili olarak İsveç'in en ünlü gazetecilerinden biri olan Jan Guillou ile görüştük.

"Polis, cinayet suçunu bir gruba, veya guruplara yükleyecekti. Akla gelen ilk isim Kürtler oluyordu. Çünkü, Kürt grubu PKK'nın poliste oldukça yüklü bir dosyası vardı."

□Jan, Olof Palme cinayetinden bir hafta sonra Folket I Bild gazetesinde yer alan bir söyleşide "Palme'nin gerçek katili hiçbir zaman yakalanmayacak. İsveç polisi bu cinayeti bilinçli olarak Kürtlere yükleyecek" demiştin. Bu yargıya nasıl ulaştın?

Cinayetin üzerinden bir hafta geçti, ve polis gerçek katili yakalamadı, böylece bende böyle bir kanı uyandı. Görüldüğü kadarıyla

kararı, Palme cinayeti ile ilgili olarak Kürtlere karşı bir koz olarak kullanıyor. Bu güne değin, İsveç Milli İstihbarat Teşkilatı bütün aksiyonları Filistinleştiriyordu. Ama şimdi, SAPO (İsveç Milli İstihbarat Teşkilatı) başka bir kurbanlık koyun buldu: KÜRTLER... Çünkü, "Kürtler" iki cinayet işlemişlerdi.

□Neden, İsveç Milli İstihbaratı, Palme'nin gerçek katilini aramıyor da, bunu Kürtlere mal etmeye çalışıyor?...

□Polis, Kürtlere bu cinayeti yüklemekle, üzerinde ısrarla durduğu "Terörist Yasası" 'nı aklamaya çalışıyor.

□Niçin?...

□Çünkü, polis, bu yasaya dayanarak PKK'yı zaten terörist ilan etmiş.. ama, uğ-

Reagan'a sıkılan kurşun, Palme'ye sıkılan kurşundan biraz daha küçüktü."

PALME CİNAYETİ İÇİN SEÇİLEN KURBAN KÜRTLER

polis, üzerinde fazlaca durduğu gruba veya guruplara cinayet suçunu yükleyecekti. Burada akla gelen ilk isim, Kürtler oluyordu. Çünkü, poliste Kürt grubu PKK'nın oldukça yüklü bir dosyası vardı. Normal olarak bu tür cinayetlerin failleri, anında ve olay yerinde yakalanırlar. Ama, Palme cinayetinde bu olmadı. Ve polis, çeşitli varsayımlardan yola çıkarak sonuca ulaşmaya çalışıyor. Onlar için en kolay yol PKK idi.. Çünkü, oldum olası, İsveç Milli İstihbaratı gerçeklerden değil de, varsayımlardan hareket ederek, "Terörist Yasası" 'nı savunmayı ve güçlendirmeyi amaçlıyor. Palme cinayeti, ellerine, bu anlamda büyük bir koz verdi. Çünkü, bu yasaya dayanılarak Kürtler ve Filistinliler terörist olarak ilan edilmişler... Ve bu iki halk grubu ile ilgili olarak sınırışı edilme kararı alınmış... İsveç Milli İstihbaratı, hükümetin aldığı bu

raşılara rağmen ispat deliline sahip değil. Kamuoyu ikna değil. İsveç kamuoyu, İsveç gizli polisinin 8 Kürdün özgürlüğünü kısıtlamakla ilgili eleştirmiş... Kısaca, İsveç

"Benim bilebildiğim kadarıyla polis hiçbir şey bilmiyor... Teoriler dışında tabii. Kanımca, cinayetin arkasında, ne ulusal ve ne de uluslararası herhangi bir örgüt durmuyor. Bana göre Palme, bir manyak, bir ruh hastası tarafından öldürüldü."

Milli İstihbarat'ı, Kürtlerle ilgili olarak hazırlanmış olduğu terör dosyasını savunmak zorunda... Ve tam da bu anlamda, İsveç polisi Allah'a yalvarıp duruyordu.. Haklarında terörist damgası bulunan insanların tabancayla yakalanmaları vb... Ve olan oldu.. Böyleleri yakalandı. Sadece polisin kaynaklarına dayanarak bu tür konuları işleyen İsveç'in en büyük gazeteleri Expressen ve Svenska Dagbladet'de bu senaryoları uzun uzun okuyacağız..

□Yani demek istiyorsun ki, polis, Palme'nin gerçek katilini aramıyor, kendi prestijini kurtarmaya çalışıyor..

□Hiç kuşkun olmasın.. Polis için önemli olan, geliştirdiği tezin ispatlanmasıdır.

□Peki, Jan, sana göre Palme cinayetinin arkasındaki gerçek nedir?

"Türk basını kendisini tarafsız ve masum göstermek için, 'ben dünyanın en tarafsız basını olan İsveç basınına kaynak göstererek yazıyorum' diyor.. 'Polis bilgilerinizi yazmıyorum' diyor. Kendince haklı."

□Benim bilebildiğim kadarıyla, polis bu konuda hiçbir şey bilmiyor.. Teorilerin dışında tabii.. Hepimiz gibi.. Bu teorinin de baş aktörleri Kürtlerdir. Bunu da hepimiz biliyoruz.. Kanımca, ne ulusal ve ne de uluslararası herhangi bir örgüt bu cinayetin arkasında durmuyor.. Bana göre, Palme, bir manyak tarafından, bir ruh hastası tarafından öldürüldü. Ve hiç bir devlet adamı bu çeşit bir cinayetten yakasını kurtaramaz. Örneğin böylesi bir ruh hastası tarafından R.Reagan'da ateş açılmıştı... Ama Reagan'a sıkılan kurşun, Palme'ye sıkılan kurşundan daha küçüktü!!

“HÜKÜMET KONU İLE İLGİLİ OLARAK DERHAL AÇIKLAMA GETİRMELİDİR. ORTADA PSİKOLOJİK BİR DURUM VAR. HÜKÜMET DE BUNUN FARKINDA. KANIMCA, PALME’NİN ÖLDÜRÜLMESİNİN YILDÖNÜ-

“Hükümet derhal açıklama yapmalı...”

MÜNDE BU KONU AÇIKLIK KAZANACAK. O ZAMAN ARADAN BİR YIL GEÇMİŞ OLUYOR. VE HÜKÜMET DİYECEK Kİ, ŞİMDİYE KADAR YAPILAN AÇIKLAMALAR VE TUTULAN RAPORLAR GERÇEK DEĞİL’

□Jan, yıllardır, biz Kürtler İsveç basınından Kürtler üzerine yazmalarını istiyorduk. Ama onlar bize, Kürtler ve Kürt meselesi enteresan değil, niçin yazalım diyorlardı. Ama Palme cinayeti ile ilgili Kürtler hep sürmanşet oldu. Neden? Buna paralel olarak, bu güne kadar Türkiye’de varlığı kabul edilmeyen Kürtler, tıpkı İsveç basınındaki gibi manşetlere çıktı..

□Yani sen dağlı Türklere mi sözediyorsun?

□Tabi, dağlı Türklere!!.. Palme cinayetinden sonra bunlar dağlı Kürt oldular!

□Kuşkusuz, Türk basını ile İsveç basını arasında doğrudan bir dialog yoktur. Çünkü dünyaları ayrı.. Dilleri, anlayışları ayrı.. Ama, kaynak aynı.. Çünkü, İsveç basını Palme cinayeti ile ilgili bütün bilgisini İsveç polisinden almaktadır.. Ve ne yazık ki, İsveç basını, bu konularda yeteri kadar malzemeyi ortaya koymuştur. Böylece, Türk basını da kendi yargısını değil, nötr (!) İsveç basınından aldıklarını cömertçe kullanıyor..

“ İsveç basını, Palme cinayeti ile ilgili olarak bütün bilgisini İsveç polisinden almaktadır. ”

□Ama, Jan, artık biliyor ki İsveç polis şefi Hans Holmer, İsveç basınına aktardığı bilgilerin çoğunu, hatta tümünü Türk MİT’inden alıyor. Demek oluyor ki, İsveç basını da esasen, Türk Milli İstihbaratı’nın bilgileriyle besleniyor. Dolayısıyla, İsveç’te hazırlanan kamuoyu, Türk devletinin ideolojisine göre biçimleniyor.

□Şunu bilmek zorundayız. İster liberal, ister komünist olsun, ister İsveçli isterse Kürt gazetecisi olsun, şu kural değişmez: her gazeteci, yazdığı habere kendi okurunu inandırmak ister. Bunun içindir ki, İsveç gazeteleri, kendi okurlarını inandırmak için, İsveç polisinden bilgilerine; Türk basını da İsveç basınına yaslanıyor.. Varılmak istenen nokta, inandırıcı olmak.. Ve Türk basını, kendisini tarafsız ve masum göstermek için, “ben, dünyanın en tarafsız basını olan İsveç basınına kaynak göstererek yazıyorum” diyor.. Polisin bilgilerini yazmıyor diyor.. Kendince haklı.

□Biliyorsun, son haftalarda, Kürt halkı manşetlerden inmiyor.. Palme cinayetinin suçlusu Kürtler.. Polis şefi tezlerinin %95 doğru olduğunu televizyondan ilan ediyor.. İsveç İstihbaratının gözünü kulağı, Kürtlerde.. Tam bu ortamda, terörist damgalı, Palme cinayeti ile suçlanan bir Kürt belinde tabanca ile, Stockholm’ün bir gece klübüne -enterasan değil mi üstelik caz kulübüne- gidiyor. Olay çıkarıyor, kendi arkadaşları ile kavga ediyor, bıçaklar çekiliyor. Üstelik olay yerine gelen polise de tabanca ile ateş açılıyor.. Ve sonuçta o kişi yakalanıyor.. Tabanca ile caz dinlemeye giden sabıkalı bir Kürt bu.. Üstüne üstlük, bir cinayete ile ilgili olarak tutuklanmış, katili evinde barındırmakla suçlanmış.. Daha önceleri esrardan dolayı yakalanıp

hapse atılmış.. Sence bu bir provakasyon değil mi?

□Ben, PKK ile ilgili TV’de bir açık oturum yönettim. Çoklarını tanıyorum.. Şimdi sözünü ettiğiniz kişi ile tanışıp tanışmadığımı hatırlamıyorum. O da mı terörist damgalı idi? İlginç.. Polis bu kişileri izliyor.. Sürekli arklarında.. Üstelik, telefonlarını da dinliyor. Bu kişiler bunu biliyor. Bundan ötürü de telefonda, sıradan şeyler konuşuyorlar.. Ama, polis bu sıradan şeylerden çok farklı yorumlara ulaşıyor.. Söz konusu olayda da izlenmiş olabilecekleri söylenebilir..

foto, ANK

□Peki bunun arkasında Türk MİT’i olabilir mi?

□Bilemiyorum ama, İsveç polisi, bunu koz olarak kullanacak.. PKK’ya karşı.. Gerçi polis bile Kürtlerin katil olmadığını biliyor. Ama, eğri yolunu izlemek zorunda.. Biliyorsunuz, konu ile ilgilenen polisler, İsveç’in en gözde polisleridir. Kendi dallarında uzmandırlar. Bir halkı katil ilan edemeyecek kadar da bilinçlidirler. Ama, bir yola girmişler onu izleme zorundalar..

□Belki, Hans Holmer’i anlamak kolay.. O kendi prestijini kurtarmaya çalışıyor. Bu nedenle de, yanlış-doğru bir sonuca varmaya çalışıyor. Peki, bu durum hükümet için sonu belirsiz bir yol değil mi? Palme’yi öldürtenler, yarın onları da öldürmezler mi? Profesyonel katiller ortada dolaşırken, izlenen yolda ısrar etmek ve savunmasız bir halkı afitş ederek, oyalamak tehlikeli değil mi?

□Eğer, bu olay Kürtlere mal edilirse, -çünkü İsveç’te artık Kürt demek terörist demektir- hükümetin terörizm ile ilgili tezi doğrulanmış olacak...

“ O da mı terörist damgalı idi. İlginç. Polis bu kişileri izliyor. Sürekli arklarında. Üstelik telefonlarını da dinliyor.”

□Terörizm yasasını desteklemek, hükümet yetkililerini profesyonel namlulardan kurtaracak mı?

□Ama, öldürenler, yalnızca Palme’yi öldürdüler. İsveç hükümetine karşı ilan edilmiş bir savaş yok henüz.. Eğer bu cinayet politik organizasyonlar tarafından işlenen bir cinayet olsaydı, Örneğin Alman Kızıl

Ordusu gibi, mutlaka, geniş ve detaylı bir şekilde cinayet gerekçesi dünya basınına bildirilecekti. Bu hep böyle olmuştur. Cinayetten sonra, örgütler basına telefon ederek, mektup göndererek, bunu bir övünç sorunu halinde açıklarlar. Ama, Palme cinayetinde böyle bir olgu yok.. Hiç bir terörist organizasyon bu çaptaki bir cinayeti, saklı tutmaz. Mutlaka bir propaganda aracı haline getirir.

□Bundan sonra neler olabilir? Bu cinayet Kürtler üzerinde mi kalacak?

□Polisin katili yakalama şansı %10 bile

değildir. Ama, İsveç polisi kendi tezlerini temel bir hareket noktası aldığı için, Kürtler üzerinde oynayacaklar. Ne var ki, katil yakalanmasa bile, Kürtler sürekli bir zan altında bulunacaklar. Ve sokaktaki insan için, Kürtler, Palme’nin katili, terörist olmaktan kurtulamayacaklar.

□Peki, polis bu arada Kürtler üzerinde başka operasyonlar yapabilir mi?

□Katil olarak değil...Çünkü, delil yok. Hükümeti inandırmaz.

□İsveç’te yaşayan Kürtler ve Kürt dostları ne yapabilirler, ne yapmalıdırlar?

□Umarım, gerçek katil yakalanır. Bu olmadan, Hans Holmer, Kürtleri suçlamaya devam edecek. Hans Holmer Kürtleri suçladıkça da Expressen ve Svenska Dagbladet gazetelerinde Kürtler hep manşette kalacaklar. Kriminal gazetecilerin tek kaynağı da polis olduğu için, alternatif yoktur.. Cinayete ilgili olarak kanıtlarını %95 ile ifade eden bir polis şefinden de fazla bir şey beklenmez sayıyorum..

□Sence, hükümet, bu konuda bir açıklama yapmalı mı? Örneğin, Dışişleri Bakanı Sten Andersson...Durum Kürtler açısından oldukça vahim.. İsveç halkı ters eğilimler içine girebilir.

□Elbette, hükümet bu konuda derhal açıklama getirmelemdir. Ortada psikolojik bir durum var. Hükümet te bunun farkında. Kanımca, ölüm yıldönümünde, bu konu açıklık kazanacak. O zaman aradan 1 yıl geçmiş olacak. Ve hükümet diyecek ki, Palme cinayeti ile ilgili bu güne kadar polisin suçlamaları, raporları gerçek dışıdır.

□Jan, sen TV’deki Rekort Magazin programında bir şeyler yapmayı düşünüyormusun?

□Evet, bu konuda geniş bir program yap-

mayı planlıyorum. Bu programda Kürtlere geniş yer verilecek. Sorunu irdelemeye çalışılacaktır. Aynı zamanda İsveç basını bu konuda izlediği çizginin tutarsızlığını göstermeye çalışacağım.

□Peki senin PKK ile ilgili görüşün ne?

□Bir gazeteci olarak PKK ile bir program yaptım. O da bu cinayetlerle ilgili idi. Şunu söyleyebilirim, PKK oldukça acemice cinayetler işledi. Açığa çıktı. Son cinayetlere baktığımız zaman, olgun bir örgüt yerine, ilkel yöntemlerle çalışan bir örgüt görüyoruz. Ne yazık ki, çoğu politik örgütler, kendisi gibi düşüncemeyenleri, kolayca hain ilan edip öldürebiliyor. Onlar, bunu parti disiplini ili açıklıyorlar. Ancak, bu tür cinayetler, savunulan davaya, sanıldığından çok daha büyük zararlar veriyor.

□İsveç’te yaşayan Kürtler ne yapabilirler, Jan?

□Buradaki Kürtler, l-aralarındaki çelişkileri derhal son vermeli. 2-Säpo (İsveç Gizli Polis Teşkilatı)’nın bilinçli olarak Kürtlerle ilgili olarak yarattığı oyunlara gelmemelidirler. Säpo’nun baskısı, çeşitli Kürt örgütleri arasında büyük patlamalara neden olabilir. 3-Kürtler telefon konuşmalarında son derece dikkatli olmak zorundadırlar. Telefonlar dinleniyor. 4-En önemlisi, Kürtler bu tür politik cinayetlerden vazgeçmelidirler. □

Jan Guillou, Fransız bir baba ile Norveçli bir ananın oğlu olarak 1944’de İsveç’te doğdu. Gazetecilik okulu mezunu olan Jan Guillou günümüz İsveç basınında önde gelen isimlerinden biridir. Gazetecilik hayatı oldukça gerilimli geçen Jan Guillou birinci dünya savaşından bu yana İsveç’teki fikirlerinden ötürü 1973-74’de iki yıl hapis yatan 2 gazeteciden biridir.

Halen, İsveç TV’sinin 2.kanallında Rekort Magazin programının yöneticisi olarak çalışan Jan Guillou, politik ve toplumsal eleştirileri ile İsveç hükümeti ve diğer kurumlarını oldukça tedirgin eden programlar yapması ile tanınır. Bunlar arasında, cinayet suçlusu olarak ceza yiyenlerin, masumiyetini ispatlama gibi oldukça önemli programlar da var.

Jan Guillou, “terörist” Kürtlerle ilgili olarak da zamanın Göçmen Bakanı olan Anita Gradin’i TV ekranları önünde bir hayli terletmişti.

İlerici nitelikli demokrat bir aydın olan Jan Guillou 1976’da Irak ile ilgili yazdığı kitapta Kürt sorununa da yer vermişti.

Peşmerge

• Hayatımı devrime adadım. Ülkemizi kurtaracağız ve işte o za-

Emine

man, kendimize yeni ve onurlu bir hayat kuracağız

Emine Mihamed, 1962'den beri Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin siyasal ve askeri örgütlenmesi içinde aktif mücadeleye katılmış bir kadın peşmerge. Biz Emine Mihamed ile kurtarılmış bölgelerde görüştük.

40-45 yaşlarında olan Emine Mihamed üzerindeki peşmerge elbiseleri, elindeki birno tüfegi ve başındaki kırmızı cemedanı ile dinamik bir ihtilalci kadın. Gözlerinden umut ve yıllarını kını fişkıran Emine bacyı diğer peşmergelere ayırt etmek mümkün değil...

Emine Mihamed 1962'de Kürdistan Demokrat Partisine üye olarak girmiş. Yaşam yükünü anlatırken Emine Mihamed olayların heyecanını tekrar yaşıyor. Bazen kızıyor, bazen gülüyor. İnanç ve umut dolu...

"1942 yılında Kerkük'te dünya ya gelmişim. 1962'de Kerkük'te Kürdistan Demokrat Partisi'ne üye oldum. O zaman Kerkük örgütlenmesi içinde yayın dağıtıp, propaganda yapıyordum. Bazen de kurye olarak görev yapıyordum. Partiyeye üye olduktan iki yıl sonra deşifre oldum. Benim partili olduğumu bilen bir komşumuz vardı. Evde yayın ve belge bulunduruyordum, bir çok şeyi onun yanına bırakmıştım, istihbarat güçleri bizim evi sarınca o da herşeyi bahçelerinde bulunan su kuyusuna atmıştı.

Ben evimizin sarıldığını fark edince, dama çıktım, bitişik evlerin damlarından ve bahçelerin arasından, bizim eve bitişik bir kaç evi geçtikten sonra sokağa inip oradan kaçmayı düşünüyordum. Ancak çok yüksek bir damdan atlayınca belim ve ayaklarım kırıldı. Düşüğüm yerde kaldım. Kalkıp yürüyecek durumda degildim. İstihbarat güçleri beni o şekilde yakaladılar. Bana çeşitli hakaretler yaparak Kerkük hastahanesinin özel bir bölümüne yatırdılar. Dokuz gün orada kaldım, daha iyileşmeden beni oradan alıp Kerkük hapishanesine götürdüler. Yerimden kalkacak ve yürüyecek durumda degildim. O halime rağmen alçak istihbarat güçleri bana hertürlü işkenceyi yapıyor, arkadaşlarının adını vermeme itiyorlardı. Bende

foto, ANK

"Kocam işkencede öldürüldü. 3 çocuğum var. Kerkük'teler. Onları 13 yıldır görmedim. Ama, ben inanıyorum ki, halkın kurtuluşu, çocuklarımızın da kurtuluşu demektir. Kurtarılmış Kürdistan'da çocuklarımızla beraber olacağım... Buna inanıyorum. O zaman kendimize yeni bir hayat, yeni ve onurlu bir hayat kuracağız..."

direnliyordum. 9 ay Kerkük hapishanesinde hasta halimle hertürlü işkenceyi gördüm. Ama hiç bir arkadaşımın adını vermedim. 9 ay sonra beni mahkemeye çıkardılar, mahkemede hakim bana, 'kızım senin adın kutsal bir addır, doğruyu söyleyeceğini biliyorum, senin örgüt faaliyetlerine katıldığını biliyoruz, gerçeği söyle seni bırakalım...' dedi. Bende hakime, 'siz devletsiniz, devletin eli uzundur... bizim evimizi aradınız hiç bir şey bulamadınız, eğer bir şey bulursanız bana istediğiniz cezayı verin...' dedim.

Mahkemede üzerime bir şey ispat edilemeyince beni serbest bıraktılar. Serbest bırakıldıktan sonra, 1965'den itibaren ben tekrar örgütle ilgili ilişki kurup evimden ayrıldım. Bu kez de Kerkük çevresinde illegal-örgütsel faaliyetlere katıldım.

1966 yılında evlendim. Benim 1965-70 yıllarının gizlilik koşullarında hem siyasal-örgütsel faaliyetlere katılmam, hem de evlenip çocuk sahibi olmamdan dolayı ağır sorumluluklar yüklenmişim. Fakat, ben her zaman devrimci görvelerimi ve örgütsel sorumluluğumu ailemden ve çocuklarımdan üstün tuttum. Tabi o zamanlar Parti'nin kadın üyeleri oldukça azdı, benim o koşullarda tanıştığım bir kız arkadaşım vardı. O da çok çalışkan ve cesur bir arkadaşım.

11 Mart 1970 anlaşmasından sonra ailemle birlikte Kerkük'teki evime döndük. İki yıl rahat ettik. Fakat hükümetin Kürtlere karşı politikası yeniden kötüleşti.

1974 Martunda arkadaşlar bana haber ileterek Kerkük'ten çıkmamı istediler, bende çocuklarımı ve kocamı Kerkük'te bırakıp evden ayrıldım. Bana partinin Pencewin'deki 3. bölgesinde görev verdiler. Görevim karargaha gelen giden kadınları teftiş etmektir. Tabi Pencewin'deki 3. bölge karargahının tek kadın peşmergesi bendim. Diğer peşmergeler ve partili arkadaşların bana karşı tavırları çok iyiydi. 3. bölge karargahındaki görevimi başarı ile sürdürüyordum. 1975 martında izin alarak Meriwan'daki dayımın evine gitmişim. Daha on gün geçmeden ortalıkta bazı söylentiler dolaşmaya başlamıştı. İran'ın Irak'la anlaşacağı söyleniyordu. Bundan dolayı ben iznimi yarıda kesip 3. bölge karargahına geri döndüm.

Karargah'da durumu bize anlattılar... Tabi o günkü durumu anlatmak mümkün değildir. Bütün peşmergeler üzüntü içinde, kimisi ağlıyor, kimisi İran'a küfür ediyor, kimisi silahını kırıyor. Yenilgiye karşı kızıp öfkeleniyorlardı. Yıllarca verdiğimiz mücadele ve onca şehit boşuna mı gidecekti? Ben de çok üzülüm. Çaresiz olarak peşmergelerle birlikte İran'a geçip iltica ettik..."

Peşmerge Emine İran'daki mülteci yaşamını şöyle anlatıyor.

"1975'te İran'a iltica ettikten sonra yaklaşık 7 ay Kamiran'a yakın Kürt mültecilerine ait bir hastahane çalıştım. Sonra beni Yes't'e naklettiler. Yes't'e 3 yıl kadar kaldım. Orada bir tekstil fabrikasında işçilik yaptım.

Biz İran'a işçilik yapmaya gelmemiştik. Devrim yenilmiş çaresiz kaldığımız için İran'a gelmiştik. Ama, Kürdistan'da kahraman peşmergeler tekrar mücadeleyi başlatmıştı. Bu durumda işçilik yapmak benim zoruma geliyordu. En doğrusu yıllarca emek verdiğimiz devrime tekrar katılmaktı. Böylece Parti'nin Polit Büro'suna müracaat edip peşmerge olmak istediğimi belirttim. Başta bana, 'Emine bacı, sen siyasal çalışmalara katılarak da devrime katkıda bulunabilirsin' dediler. Ama ben kabul etme-

dim ve peşmerge olmak için ısrar ettim. Peşmerge olarak kabul edildikten sonra yaşamın biraz geçmesine rağmen çeşitli askeri faaliyetlerde bulunabileceğimi örneğin, güvenlik, kontrol, teftiş gibi yerlerde çok iyi çalışabileceğimi belirttim. Bunun üzerine Peşmerge'liğe tekrar kabul edildim. Daha çok sabit birimlerde askeri görevler de bulunuyordum.

Bana göre kadın ile erkek arasında hiç bir fark yoktur. Kadınlarımızın çoğu mücadelenin her sahasında çalışabilirler ve çalışmaktadırlar. Devrim dururken ben niye gidip İran'da fabrikada işçilik yapayım. Zaten İran'a mülteci olarak geldikten sonra bizim Kürtlerin bir kısmı kendi geçim derdlerine düşmüşlerdi. Tabi rahat arayanlarda çoktu. Fakat benim için Kürdistan devrimi herşeyden üstün ve kutsalıdır..."

Emine bacı özel yaşamını şöyle anlatıyor: "Ben 1966'da evlendim. Kocam çok iyi bir insandı. 1966'da ilk kızım, 1969'da büyük oğlum, 1970'de de küçük oğlum dünya ya geldi.

Kocam 1974'de tutuklandı. Ben İran'dayken kocamın işkencede öldürüldüğü haberini aldım. Çocuklarım ise halen Kerkük'tedir. 1974'ten sonra çocuklarımı hiç görmedim. Çocuklarımıza halen yakınlarımız bakmaktadır. Tabi hepsi büyümüş... 12-13 yıl çocuğumu görmemek her ananın çekeceği bir hasret değildir. Fakat ben dayanıyorum, çocuklarımı da çok görmek isterim ama, bu o kadar önemli değildir benim için halkın kurtuluşu çocuklarımızın kurtuluşu demektir... Ve ben inanıyorum ki bir gün özgür Kürdistan'da çocuklarımızla beraber olacağım. Her Kürt anası gibiyim..."

22 yıl kurtuluş mücadelesine omuz veren peşmerge Emine, yenilgi ve zafer günlerinin acılarını, umutlarını yüreğinde taşıyor. Gelecekte kuşkusuz yok: "Hayatımı devrime adadım" diyor peşmerge Emine, "gün gelecek, ülkemizi kurturacağız ve işte o zaman kendimize yeni bir hayat, yeni ve onurlu bir hayat kuracağız."

"12 sal e min zarokên xwe ne ditre. Wêk hemû dayikên Kurd, es ji dixwazim zarokên xwe bibinûn. Lê, şoreş li ser hemû tiştan e" Foto: ANK

Pêşmerge Emîne

Min jiyana xwe daye şoreşê.

Emê welatê xwe rizgar bikin

û ji bo xwe jiyaneke serfiraz

ava bikin.

Emîna Mihemed, piştî 1962'an di nav Partî Demokratî Kurdistanî-Iraqê de karên siyasî, rêxistinî û leşkerî de jiyana xwe bo-randiye.

Me Emîna Mihemed di navçeya rizgarkirî de dît.

Emîna Mihemed, navbera 40-45 salî de ye. Cilên pêşmerge ve, gel tîfinga xwe ya birno û cemedanek sor li serê wê wek pêşmergeyên mîr bû.

Emîna Mihemed, di sala 1962'an de bûye endamê PDK-I ê, çaxa behsa jiyana xwe ji bo me dikir, caran dîkên û caran jî kerbûyî dibû, lê belê bîr û bawerî û hevîyê wê ya şoreşê xurt bû. Emîna Mihemed li jiyana xwe bi kurta hî weha digot:

"Di 1942'an de li Kerkûkê dayik bûme, di 1962'an de bû me endama PDK-I'ê. Wê çaxê min di nav rexistina Kerkûkê de kar dikir. Car caran jî wek posteya rexistinê jî min kar dikir. Hê du sal ser endambûna min ya partiyê ne burî bû, polîs ez kifş kirim. Cîranek me hebû wê dizani bû ku ez endama partiyê bûm, wê çaxê di mala me de weşanên partiyê hebû, ji ber wê min gelek tiştên partiyê dabû layê wê cîrana xwe.

Rojêke parastina hikumetê avêtin li ser mala me. Ji ber wê cîrana me ew weşanên ku

min dabû yê wê hemû avêti bû bîra avê.

Çaxa min dît ku parastina hikumetê avête ser mala me, ez derketim ser banî û min dixwest li ser xaniyên cîranan birevim û ji destê parastina hikumetê xilas bibim. Lê belê çaxa min ser baniyek gelek bilind xwe avête erdê her du lingê min û piştamin şikest. Ji ber wê min nikarî bû xwe bilivînim. Di wê halê de ez hatim girtin.

Li ser gelek dijûn û gotinên xirab wan ez birim nexweşxana Kerkûkê. Li wê derê di çîhekî taybetî de ez razandim. Ez li wê derê 9 rojan mam, hê jî nexweşiya min baş ne bûbû û min ne dikarî xwe bilivînim, parastinan ez birim hepsa Kerkûkê.

Parastinên qeşmer her rengî lêdan û êşkence li min kirin, wan hêz dikirin ku ez navê hevalên xwe bibêjim. Lê min navê hevalên xwe ne digot û min ber xwe dîda.

Min nezîkî salekî di bin lêdan û tedayîyan de bi halekî nexweş li hepsa Kerkûkê derbas kir. Lê belê min qet navê hevalên xwe ne da.

Di pişt re ez derxistim ber dadgehê. Li dadgehê (mehkeme) hakim pîrs ji min kir: 'keça min navê te navêkî pîroz e. Em dizanin ku tu yê rastiye bêjî. Tu di nav rexistinê de kar dikî, rastiye bo me bêje, emê te azad bikin.' Min jî gote hakimê dadgehê: 'hun dewlet in, destên we dirêje, hun mala me geriyên lê we tiştêk ne dît. Eger we tiştêk bidîta ez her cezayekî razî bûm.' çaxê dadgehê de tiştêk li ser min nehate îsbatkirin dadgehê ez berdama.

Piştê ez azad bûm, di sala 1965'an de min bi dizî li gel reksiravên Partiyê têkîlî dana û ji mala xwe jî derketim û gihîştim nav rêzên partiyê ya dizî. Piştê wê min li der dora Kerkûkê xebata dizî ya rêxistinî kir.

Ez di 1966'an de zewicim, min di navbera 1965 û 70'yan de bepirsiyariyek mezin hilgirt ser milên xwe. Ji ber ku min hem xebata siyasî û rêxistinî dikir, hem jî barê zarokên min û mala min li ser milê min bûn. Lê belê min her tim wezîfên şoreşgerî û rêxistinî li Dûmahîk di rûpelê 15'an de

MARAS KATLIAMI

☐ Maraş katliamının üzerinden 8 yıl geçti. Bilindiği gibi, katliamdan sonra Ecevit hükümeti Maraş'ta sıkıyönetim ilan etmiş, bir süre sonra sıkıyönetim bütün Kürdistan'da içine aralık genişlemiş ve 12 Eylül darbesine giden yolun başlangıcı olmuştur. Maraş yakılıp yıkıldı. Ardından tantanalı mahkemeler kuruldu. Ama, suçlular cezalandırılmadı. Bu gün eli kanlı katillerin çoğu itibarlı kişiler olarak serbest dolaşıyorlar, bir çoğu ise önemli devlet görevlerine atıldılar.

☐ Kürdistan Press okuyucularından USO, katliamı yaşayanlardan biriydi. Bugün politik mülteci olarak Avrupa'da bulunuyor. Usa, şahit olduğu olayların bir bölümünü Kurdistan Press okuyucuları için yazdı.

Maraş ilimiz kozmopolit illerimizden biridir. Kürtler, Türkler, Kürt alevi ve sünnilerinin olduğu bir ildir. Bu özelliklerinden dolayı bir çok olaya sahne olmuştur. Katliamların en yenisi 1978 Aralık ayında sahneye kondu.

Olaylar önce provakasyon şeklinde gelişti ve uygun zemin yaratıldı.

Kasım ayının ortalarında Sakarya mahallesinde ilericilerin gittiği bir kahve tarandı. Bu olayda bir kişi yaralandı. Bir hafta sonra, Trabzon caddesinde Maraş Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği, Halk evi ve ilericiler kitaplarının bulunduğu yere 25 metre uzaklıkta bir eczane gece bombalandı. Amaç olayı sol kesime mal etmekti. Daha sonra Maraş Çiçek Sinemasında Cüneyt Arkın'ın "Güneş ne zaman doğacak" filmi oynadığı esnada, seyircilere birkaç tane bomba atıldı. Bu olayda 8-10 tane faşist hafif yaralandı. Sonradan kendi ifadelerinde şöyle belirtmişlerdi: "Bu olayı Ankara'daki arkadaşlarımızdan direktif alarak yaptıkların

bu eylemin yöneticisinin Ökkeş Kenger (Şendiller), Yunus ve Mehmet Leblebici olarak üçünün birlikte hazırladığını" itiraf ettiler. Bu kişiler bombaları attıktan sonra, sinemadaki halka karşıp halkı tahrik eden sloganlar atarak saldırıya geçtiler. CHP Gençlik Kollarını ve çevredeki anti-faşist kesimin işyerlerini tahrip ettiler. Yar olan siyasi akımlar bu olayların bir katliamın başlangıcı olabileceğini anlayıp ne yapılması gerektiğini görüşüyorlardı.

22 Aralık akşam üstü iki TÖB-DER'li öğretmen saldırıya uğradı. Biri olay yerinde ölüirken diğeri yaralı olarak hastaneye kaldırıldı. O gece halk hastanenin önünde toplandı. Hastahane Baştabibi (Cavit Diker) kana ihtiyaç olduğunu bildirdi. Bunun üzerine bir çok insan kan verdi. Hastahane Baştabibi Cavit Diker'in katliamın planlayıcılarından olduğu sonradan anlaşıldı. Öğretmen, fazla kan verilerek katledildi. Öğretmen katledildikten sonra -o gece- "Aydınlık" dışındaki halk güçleri bir araya toplandı. Cenazelerin yarı bir törenle kaldırılması ve geniş katılımın sağlanması kararı alındı.

Sabahleyin halk, Yörük Selim mahallesinden yürüyerek Hastahane'nin önüne geldi. Cenazeye otopsi yapılmadığı gerekçesiyle verilmedi. Süreki geçiriliyor. Akşam doğru cenazeler -biri hastahanedeki diğeri evinden- alındı. Tehlikelerin boyutunu bilemiyorduk. Cenazelerin dini gereklerinin yerine getirilmesi için camiye gidiliyordu. Camiye 100 metre kala, daha önce camide ve kaled külelenen faşistler halkı taşlamaya başladılar. Ordu millet eli sloganıyla askerlere de yanlarına çekmek istiyorlardı. Kısa bir taşlama fasından sonra silah ve hertürlü araçla saldırı şiddetlendi. Bu çatışma sırasında sopyala beyni dışarı akan insanlar oldu. Bu olay Yörük Selim mahallesine çekilinceye kadar devam etti. Faşistler o gece çeşitli

resmi araçlarla gerici köylere gittiler ve "Aleviler kömünistler camilerimizi yaktılar imamlarımızı öldürdüler namusuzumuzu kirlettiller" propagandasını yaparak halkı cihada çağırıyorlardı. Halk güçleri o gece çeşitli tedbirler almaya çalışıyorlardı. Sabahleyin ellerinde üç hilal bayraklarıyla gruplar halinde önde cami hocaları arkada faşistler mahalleyi sarmaya başladılar.

Tanık olduğum bazı olaylar şunlar:

Antep birliğinin başındaki binbaşı halkı zorla evlerine tıkayıp faşistlerin halkı katletmesine yardımcı oluyordu. Saldırıya uğrayan insanlar önce bağlanıyor sonra evin ortasına toplanan ev eşyalarının içine atılıp tutuşturuluyorlardı. Örneğin; Musa Funda'nın cesedi küçük bir kutuya sığacak kadar yanmıştı, bu olaylar çoğaltılabiliyor. Şah İsmail isminde bir şahıs baltaıyla doğranmıştı. Bizim köylü bir kadının kolu kesilip bilezikleri alındıktan sonra öldürülmüştü. Öldürdükleri insanların kulaklarını veya kollarındaki değerli eşyaları almak için o organları kesip öyle aldılar. Bunlar herkesin şahit olduğu şeyler. Çok küçük bir çocuk yoldu düşmüştü, annesi çocuğunu almak isterken herkesin gözü önünde bir tank altında çiğnenerek katledildi. Hamile kadınların katledilmesi, yaşlı çocuk ayrımı yapılmadan bir yığın insan katledildi. Hastahane giden yaralıların bir kısmını hastahane yönetimi -başta faşist baştabibi Cavit Diker olmak üzere- katletti. Bir kısmı da sakat bırakıldı. Olaylarla inişli çıkışlı bir hafta devam etti. Güvenlik güçlerinin tutumu açıkca katliamın çok planlı olduğunu ortaya koydu. Katliamın askerinin ve polislerin bir kısmı da katıldı, bu bilinen bir gerçektir. Olaylar kontrol edildikten sonra öldürülenlerin büyük bir kısmının savunmasız çocuk ve yaşlılar olduğu resmi istatistiklerde de ortaya çıktı. Ölü sayısı gerçeğin çok altında bildirildi. Çünkü olaylardan bir müddet sonra evlerden toplu cenazeler çıktı.

Şunu unutmuyoruz: katliam süresince şehrin giriş çıkışı faşistler tarafından tutuldu. Şehirden dışarı kaçmak isteyenler öldürüldü. Ve şehre gelen tüm yardımlar, başta sağlık hizmetleri engellendi. Katliamda öldürülenlerin büyük çoğunluğu Kürtlerdi. Bu bilinçli olarak yapıldı. Alevi sunni Kürtler birbirine kırdırıldı. Olayın bir yönü de Kürdü Kürde kırdırma oldu. Biz bunlara bolca şahit olduk.

Bu olay resmi ve sivil faşist güçlerin planlı bir katliamıdır. Olayın sorumluları ortaya çıkarılmadığı halde, yakalanan faşistlerin bir kısmının suçlu olduğu açıkca ortaya çıktığı halde, kendileri herşeyi itiraf ettikleri halde, olay sola yüklenmek istendi.

Örneğin; 1981 yılında başka bir davadan yakalandım. İşkenceciler, idamla yargılanan 22 faşist için şöyle diyorlardı bir çok devrimciye: "biz bu idam cezasına çarptırılan 22 milliyetçiyi kurtarmak zorundayız, o vatan evlatlarını idamına göz yumamayız, nasıl olsa bu olayla ilgili sizi idam etmezler onun için bu size kabul ettireceğiz". Örneğin, Caner'in 20 gün işkence ettiğini itiraf ettiği Hamit Kapan'a, öğretmenleri öldürme ve Maraş olaylarını planlamayı kabullenerek işkence yapıldı. Bir çok devrimciye bu olay yıkılmak istendi. Sonuç olarak düzmece ifadelerle bu olay muğlakta bırakıldı. Bildiğiniz gibi bu güne kadar hiç bir şey olmadı ve idamlıklar kurtarılmış oldu. Buna ödül olarak dönemin Sıkıyönetim Komutanı Yusuf Haznedaroğlu 6. Kolordu Komutanı yardımcılığına getirildi ve başarı ödülü verildi.

USO
19.11.1986

Maraş olayını planlayıp ve içinde bizzat aktif rol oynayan Ökkeş Kenger (Şendiller), Mehmet Leblebici, Yunus (İlhan, soyadını kesin hatırlamıyorum.), olayın üzerinden fazla bir zaman geçmeden serbest bırakıldılar. Hatta bunlardan Ökkeş Kenger soy ismini "Şendiller" olarak değiştirdi.

Korku ve Korkunun Panzehiri

Şerafettin KAYA

Bu değişim, tabiidir ki ulusal muhalefet yönünden tezahür eden bir mücadele ve gelişim nedeni ile olmuştur.

Kürdistan ulusal muhalefetine suskunluğa 60'lı yıllarda artık, geçmiş dönemdeki gibi değildir. 1959'daki 49'lar olayı, 1962'de Dicle-Fırat Dergisi'nin yayımı, diğer yayınlar, kürçe yazılar, hikâyeler ve şiirlerin yayınlanması ve bunun ardından gelen tutuklamalar, TKDP'nin oluşumu, oluşum tamamlanmadan yapılan operasyonlar, bir kısım Kürt aydınlarının Kürt sorununu TIP içinde tartışmaya sokması, Doğu Mitingleri ve mitinglere Kürt köylü ve işçilerinin gösterdiği büyük ilgi, yitimi zannedilen ulusal muhalefetin, Kuzey Kürdistan'da yeniden doğuşunun habercisi ve bir silkenişiydi...

Bu silkenişin ardından DDKO'lar doğdu. Ve giderek bu gençlerin, Kürt aydınlarının oluşturduğu örgüt Kürdistan'da yayınlandı. Bu bir patlayıştı! bir uyanıştı! bir uyardırıştı!...

Dr. Şivan'ın Kürdistan'da ulusal muhalefeti örgütlemeye girişimleri, 12 Mart sonrası Diyarbakir Askeri Mahkemelerindeki, Türk devletinin sömürgeci, anti-Kürt karakterini, Kemalizmi, devletin Kürdistan'daki iğrenç uygulamalarını teşhir eden savunmaları, direnişler, Kürt halkının ulusal muhalefeti ve muhalefeti örgütlenmesi açısından umut verici ve büyük öneme haiz adımlardı.

Bu adımlar, Türk devletinin tüm baskılarına, tehditlerine, bir çok Kürt aydınını da içine alarak tezgahladığı oyunlara, işkencelere ve sergilenen baskılara Kürdistan'ın genelinde yaratılan korkuya karşı atılmıştı.

Ki bu adımlar, bu direnişler, ulusal muhalefet açısından önemli bir çok mevzilerin ele geçmesini sağladı. Asimilasyonun hızını kesmiştir. Sonraki dönemlerde ulusal muhalefeti örgütlenmesine ve örgütlenme çalışmalarına kaynak olmuştur. Ve daha etkin, geniş kitleleri kapsayan, dünya düzeyinde ses veren gelişmeleri ve direnişleri getirmiştir.

Yetmişli ve Seksenli yıllarda yüzlerce insan (işçisi, köylüsü, öğrencisi, aydını) Kürdistan ulusal muhalefetine kazandırdığı mevzileri korumak, yenilerini kazanmak için, şu veya bu şekilde (faşistlerin, polis ve jandarmanın kurşunlarına hedef olarak veya ajan-provokatörlerin oyunları) hayatlarını yitirdiler. Yüzlerce ise işkencehanelerde, bu amaç için direndiklerinden dolayı öldürüldüler. Onlarca işkencehanelerde ve cezaevlerinde şerefsizliğe ve ihanet önerilerine karşı, bunları kabul etmerek kendi hayatlarına kendileri son verdiler.

Bu gün yüzlerce insan idam cezası almıştır ve hücrelerde idam edilecekleri zaman beklemektedirler. Binlerce insan ağır hapis cezalarına çarptırılmıştır. Binlerce de zindanlarda kendi haklarından verecek kararı beklemektedir. Bunlar en ağır şartlarda ve işkence-baskı altında tutulmaktadır.

İnsanlar kavgadadır. Herşeye rağmen kavga sürüyor. Gösterilen şiddet ve saldırılara karşı yurtiçinde ve yurtdışında bulunan pek çok insan ulusal muhalefeti örgütleyebilmenin çabası içinde-dirler ve kavgayı sürdürüyorlar...

Bunlar korkusuzlardır... Hayatını halkı için çekinmeden ortaya koyanlardır... Türk devleti, yukarıda belirlemişti, tüm kurumları ile Kuzey Kürdistan'a yerleşmişti. Sömürü ve asimile için kurulan tezgahlar işlemektedir. Ancak korku içinde-dirler.

Yıllarca varlığını koruyan ve bugün giderek büyüyen siyasal kuruluşları, ordusu, sermayedarı, üniversitesi, basını ile her gün yaşadığı korku; Kürt halkının bilinçlenmesi, diline, kültürüne, ulusal demokratik talepler uğruna verilen kavgaya sahip çıkması ve korkusuzlar ordusunun büyümesidir.

Buna karşı Türk devleti geçmiş dönemdeki gibi tüm silahlarını kullanmaktadır. "Korku" silahını, yani kitlelerin içine korku salarak, gelişmeleri ve yapılanmaları engellemeye silahını daha yoğun çalışmaktadır. Bilhassa Avrupa'da...

Bu gün 100 bine yakın Kürt Avrupa'dadır. Bunun büyük bir bölümü Kuzey Kürdistan'dadır. TC pasaportu taşıyorlar. Bunlar esraf, aña, bey takımı değildir. yılların ezikliğini yüreklerine taşıyan, baskı gören, jandarmanın ve polislerin dağıtımını, işkencenin izini sırtında taşıyan, memurun hakaretine uğramış, hor görülün fakir fukara takımıdır, işsizdir veya topraksız köylülerdir.

Bu gün bu insanların -çok azı hariç- ulusal muhalefete açıkca, maddi ve manevi hizmet sunmaktan, protesto eylemlerine katılmaktan, siyasi kişi ve kuruluşlarla birlikte görüşmekten, kürçe yayınları almakta ve izlemekten kaçınılmaktadır ve çocuklarının siyasi yapılarla ilişki kurmalarını, siyasi yapılar içinde yer almalarını kuşku ile karşılıyorlar.

Bir kısım Kürt aydını da Avrupa'da bu yapı içinde-dir. Esasen yurtsever olan bu insanların davranışları, devletin çeşitli oluşum ve propagandalarına genel düzeyde yavrıştığı korkuya adapte olmalarındandır.

"İzine gidildiğinde takip korkusu...", "ihbar ve cezalandırılma korkusu...", "pasaportun uzatılmaması ve pasaporta işaret verilmesi korkusu..." vb. korkular.

Bu korkulara adapte özünde bilinçsizlikten kaynaklanmaktadır. Bilinçsizlik, kişinin kendi çıkarlarını toplumsal çıkarların önünde görmesi durumunu getirir. Ki bu durumda kişisel öne çıkar.

Bir gerçektir bilinçsiz kesimin bu adaptesine bir çok siyasi kişiler çeşitli eylemleri ile sebep oldukları gibi, bir çok aydın da sorumluluğu vardır.

Devletin bu oyununun bozulması gerekir. Devletin yıllardan beri kapsamını genişleterek kullanabildiği "KORKU" silahı geri tepmelidir. Bu da, halkın ve bilhassa yurtsever kesimin aydınların soruna korkusuzca yaklaşmalarından geçer.

Abdullah Cevdet Karlıdağ'ın bahsettiği, kaybettiklerini söylediği, yılların suskunluğuna damgasını vuran korkuya karşı kullanılmayan "korkusuzluk" işte budur...

Kişinin, inancını yönünde tavır koyması; kendi çıkarlarını toplumsal çıkarları (halkın ulusal ve sınıfsal çıkarları) içinde düşünmesini namusluktur.

Namustu olabilemek için korkusuz olmak gerekir. Unutulmamalı!... KORKU'nun panzehiri KORKUSUZLUK'tur...

17.11.1986/ Almanya

Tîpî Şanoyê Kurdî li Derweyî Welat

• **Taha Barawî**
Di sala 1948'an de li Silêmaniyê hatiye dinê. Seretayî, navendî û Amojariya Mamosteyan li Silêmanî xwendiyê.
Di sala 1967'an de dest bi mamostatî kiriyê.

Di 1969'an de li Silêmaniyê li gel Komela Huner û Wêjeyî Kurdî dest bi xebata şanoyê kiriyê û ta sala 1981'ê li Kurdistanê di şanoyê de wek listîkvan (aktor) xebitiye. Piştî sala 1981'ê hatiye Swêd, di sala 1983'an de li gel hinek hevalên xwe **Tîpî Şanoyê Kurdî li derweyî welat** damezirandiyê. Niha ji hem rejîsor, hem jî listîkvanekî heja yê vê Tîpî ye.

• **Huner Celal**
Di sala 1954'an de li Kerkûkê hatiye dinê. Seretayî û heta 2'yê navendiye xwendiyê. Di sala 1970'yê de dest bi kar kiriyê wek karkir xebitiye. Di sala 1979'an de derketiyê Ewropa û di sala 1982'an de hatiye Swêd.
Di sala 1983'an de bêşdarî **Tîpî Şanoyê Kurdî li derweyî welat** kiriyê û niha jî di vê Tîpî de kar dike.

• **Adil Abdulla**
Di sala 1951'an de li sarî silêmaniyê hatiye dinê. Seretayî, navendî û kutayî amadeyî li silêmaniyê xwendiyê.
1972'an de wek fermanber (memûr) dest bi kar kiriyê.
1982'an de hatiye Swêd û 1984'an de li gel **Tîpî Şanoyê Kurdî** dest bi karê şanoyê kiriyê. Niha jî li gel vê Tîpî xebat dike.

• **Xelil Bêkes**
Di sala 1955'an de li şarî Kerkûkê hatiye dinê. Seretayî û heta 2'yê navendiye li Kerkûkê xwendiyê. 1971'ê de dest bi şanoyê kiriyê.
1982'an de hatiye Swêd û 1983'an de bêşdarî damezirandina **Tîpî Şanoyê Kurdî li derweyî welat** bûye. Hê jî wek listîkvanekî heja di vê Tîpî de kar dike.

ANK Stockholm, li gel 4 listîkvanên **Tîpî Şanoyê Kurdî** hevpeyvînekî çêkir. Listîkvanên **Tîpî Şanoyê Kurdî li ser xebat û pirsgrêkên (problem) xwe axaftin.**

Tîpî Şanoyê Kurdî li derweyî welat di sala 1983'an de li Swêdê hatiye damezirandin û heta niha 5 şanogerî pêşkêş kiriyê û di van rojan de de şanogerîkî din pêşkêş bike.

Em her 4 listîkvanên Şanoyê Kurdî ji bo xwendevanên xwe didin nasîn û hevpeyvîna li gel **Tîpî Şanoyê Kurdî** pêşkêşî xwendevanên xwe dikin.

* Pirsên ANK re, li gel hevalên xwe Listîkvan û rejîsorê heja **Kak Taha Barawî** bersiv da.

We Tîpî Şanoyê Kurdî di çi rewşê de damezirand? Berhemên Tîpî Şanoyê Kurdî çi ne?

Di sala 1983' ya meha 4'an de me çend heval bi alikariya Federasyona Komelên Kurdistanê biryar da, ku tîpekî şanoyî Kurdî çêbikin û bikaribin ku alikariya bizotneweyî (tevger) şanoyê miletî Kurd bikin. Ji bo ku bikaribin gelên Ewropî re çanda Kurdî bidin nasîn. Xizmeta çanda Kurd bikin ku çanda gelê me wenda nebit. Herweha bikaribin dengê gelê xwe bigihînin gelanî dîtir.

Ji ber van sedemên jorîn me **Tîpî Şanoyê Kurdî** li derweyî welat damezirand.

Tîpî Şanoyê Kurdî cara pêşî ahengî nevrozi 83'an de li bajarê Stockholmê şanogerîkî pandomîm bi navê **Mil Milane** pêşkêş kir.

Di havîna 83'an de şanogerî bi navê **Tîfin-gên Karerzan** nivîsînî **Betholt Brecht** li Stockholm û Uppsalayê pêşkêş kir.

Listîkvanên **Tîpî Şanoyê Kurdî** di şanoyekê de

Di buhara 84'an de şanogerî bi navê **Adabe** nivîsînî **Mied el Cuburî** li stockholmê pêşkêş kir.

Di havîna 85'an de şanogerî bi navê **Aliyê dia yê derî** nivîsînî şairê Almanî yê heja **Borchert** li stockholmê pêşkêş kir.

Di zivistana 85'an de şanogerî bi navê **Mala li ser gir** nivîsînî şanonivîsî Danmarî, **Ludwig Holberg** li stockholmê pêşkêş kir.

Hevalên heja bi giştî problemên Tîpî we, Tîpî Şanoyê Kurdî çi ne? Aliyê listîkvan, aborî, huner û hwd.

Berî her tiştî problema me ya pêşî ev e, ku listîkvanên şanoyê me hemû kar dikin. Ji ber vê katê me (wext) zor kême. Em nikarin rêk û pêk karê şanoyê bikin.

Listîkvanên jin kême in. Jinên me naxwazin xebata şanoyê bikin. Jinên me doza wekhevbûnê dikin lê nakevin nav xebata şanoyê. Gelek şanogeriyan baş hene, em nikarin pêşkêş bikin, ji ber ku pêwistiyan ev şanogeriyan bi listîkvanên jin heye. Em dixwazin jinên me bi awakî azad bikevin nav xebata şanogeriyan.

Salon û lokalê me nîne. Ji ber vê her listîkvanê me bi cihên cure cure tê pêşkêşkirin.

Tekstên (metnên) şanoyê bi zimanê Kurdî gelek kême in. Ji ber vê neçarî zimanên dîtir wergerînin bo zimanê Kurdî ew jî karê zor giran e.

Teşekarê şanoyê kême e. Her çend hejmarê Kurd li derweyî welat pirre jî lê teşekar kême in. Rast e hinek car propaganda û reklamên me tewaw nîne, balam li gel vê jî kurdên derweyî welat ji ber sedemên aborî û ji ber sedemên nebûnê wext (kat) nayêne temaşaya şanoyê. Dîsa jî Kurdên me dikarin çar qatî pareyê bilêta şanoyê biwextekî zêdetir bidin û bi hezar teşqe- le biçin dîskotekan.

Daxwaza me ew bû, ku yek **Tîpî Şanoyê Yekgirtî** li gel listîkvanên hemû parçeyên Kurdistanê damezirînin bo ku bikaribin zimanê hewbaş şanoyên xwe pêşkêşî temaşevanê Kurdên her çar parçeyan bikin.

Problemekî me yê mezin jî ev e, ku li

derweyî welat rexregirê şanoyê tune ne. Ger rexnegir hebin, dê kêmasiyên me nîşan bidin. Em jî kêmasiyên xwe bibînin û rast bikin. Li vir em dixwazin tiştêkî bêjin: bila temaşevan rexneyên xwe ji me re bibêjin, ne ku pişt deriyan bi axifin.

Problemekî dîtir jî ev e, ku kadroyên me yên teknîkî nîne, ku ronahî, muzîk, makyaj û dekorê baş çêbikin. Em dixwazin hevalên ku ji van karên teknîkî fêhm dikin bila alikariya me bikin.

Listîkvanên **TŞK T.Barawî, A. Abdulla, M. Dergelayî** di listîka "**Mala li Ser Gir**" de.

Mezintirîn problem îmkaniyeta aborî ye. Li Swêdê gelek grubên şanogerî yên amator hene. Gelek jî wan, di salekî de nêzikî nîv milyon kron alikariya dewletê verdigirin. Em jî salê 10 hezar kron alikariya verdigirin, ew jî tîra makyaja şanoyekî nake. Di vê rewşê de heqê biletekî 25 kron ne tiştê e.

Digel van problemên giran jî, em hevîdar in ku hewildana hevalên **Tîpî** û dostên wê û dilsozên çanda Kurdî bikaribin di pêşerojê de serkevin û serfiraz bibin. Em bi xwe hewil didin. Berda hewildanên dilsoz an in.

Hevalên heja, bi giştî rewşa şanoya Kurdî li Ewropa çi ye?

Li Swêdê xeynî **Tîpî** me Komelayê Hunerî Wêjeyî Kurdî heye, karê wan şano û muzîk e. Dîsa li Swêdê rejîsorê heja **Kak Salman Faiq** heye, yek jî damezirên Şanoyî Kurdî li bajarê Kerkûkê ye û di karê sinemayê de jî gelekî jêhatiye. Ta niha çend xelat li ser xebata xwe ya sinemayê vergirtiye. Em hevîdar in ku piştî mirîna hunermendê mezin **Yilmaz Güney** di varê sinemayê de rejîsorek Kurd wê valatîye dagirî.

Rejîsor û listîkvanê heja **Ibrahîm Selman** li Holand dijî û çend karekî mezin yê şanoyê pêşkêş kiriyê. Bi zimanê Holandî şanogeriya **Mem û Zîn** ya **Ahmedê Xanê** pêşkêş kiriyê.

Kak **Mehdî Umid** jî di karê şanogeriyan de hevalekî jêhatiye. Niha jî li ser filmekî kardike û li **Yekitiya Sovyet** beşê senaryo û rejîsoriyê dixwîne.

Hinek hevalên din jî ku li Ewropa dijîn ew jî berê karê şanoyê kirine, lê niha karê şanoyê nakin, em hevîdar in ku ew heval-

na jî dest bi karê şanoyê bikin.

Ji bo xwendevanên Kurdistan Press çi mesajên we hene?

Em kesên Kurd ku li derweyî welat dimînin wekî nunerên miletê xwe ne. Em hevîdar in, ku rûyekî geşî miletê Kurd bi xelkên Ewropa re bidin nasîn û xelkên Ewropî jî bila bizanibin ku mafê miletê me jî heye wek miletên dîtir serbest û serbilind bijî.

Tîpî Şanoyê Kurdî jî vê firsendê spasî Kurdistan Press dike, bo dengê me digihîne xwendevan û dengê miletê me digihîne gelanî dîtir. Em hevîdar in ku Kurdistan Press di xebata xwe ya girîng û heja de her berdewam be. Ji bo xizmetguzarî gelê Kurd ê bîndest û neçar bike.

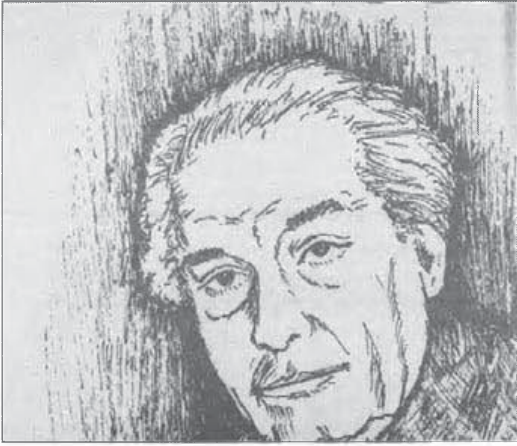
Em zor sipas dikin ku Kurdistan Press ev mecal dan me ku em derd û kulên xwe li xebatên xwe pêşkêşî xwendevan bikin. Zor sipas

Em jî zor sipas dikin û di xebata şanogeriyan de serkevtina we daxwaz dikin.

Taha Barawî û Marziya Şahab

BIRANIYA ZANISTAKARE MEZIN
PROF. QANATÛ KURDOEV

• ALI KILIÇ •

Bi rastî, min Prof. QanatÛ Kurdoev ne dit. Hema, karzanîsta û riya zanîstakarê Mamostê QanatÛ Kurdoev û hemû zanîyarên Kurdên Sowyet, xizmetên wan li ser ziman û edebiyata û zanîsta kurdan, aqirê dilê min ê komunistê sore.

Li sala 1982 (08/9) nama Kurdoev kete destê min:
"Heval û hevkarê delal Kiliç Elî can,
Nama te dereng kete destê min, çimkî nav û nîşanên min rast ne nivîstî bûn.

Ez gelekî şad bûm, ku nika ji birayê me zaza merivan wek te zimanzan, filolog hene û mijulî lêgerîna zaravê zaza dibin. Ez gelekî şadim, ku nika tu li Parisêda dimîni. Li ser lêgerîna zaza wek zaravêki kurdî bibi.

Li sala 1975'da min kitêbêk li ser beramber kirîna zaza û kurmançî nivîstî û dape çapxanê bo çapkirinê. Ew, destnîvîsar nika li çapxanêdaye, hevîdarim, wê çap bikin.

Li sala 1976 da min kitêba min kitêba "traskoyê yazîkoznaniyê" da pertokêk li ser zaza û kurmançî nivîstî, ez wê nivîsara xwe jî tera dîştînim. Mîmkûnê jî tera lazîm bê.

Min kilama (strana) te xwen, tu rast û bi xweş dinivîstî:
"Azadiya Kurdistanê Xelese geleh diriya
Xeleşiya geleh diriya azadiya Kurdistanêye."

Li sala 1983 (20-04) nama duyemînê Kurdoev kete destê min:
"Heval û hevkarê delal.

Min nama û destnîvîsarên te standin, dilê min gelek pê şa bû, kefa min xweş bû, ez pê hasiyam, ku nivîsarên te rind hena. Destnîvîsarên te li ser zaravê zaza, li ser filozofîya kevî, li ser marxîsm û li ser faşîzmê tirkînan nîşan dîkin ku, tu jî zanîyarêkî gihîştî û mezîni. Ewa min şa dîke. Nivîsara te derheqa fonetîka zaravê zaza gelekî bi min xweş te, eferim, ez dibînim, ku kurdekî heja pir zana û pispor heye, mîna min xerêqî lêgerîna zimanê dayika xwe dibê. Ez hevîdarim, dibê bi silameti tu nivîsara xwe li ser form-zaniya zaza jî xilas bikî û xer û silameti nivîsara xwe çap bikî."

Meha Gulanê sala 1985 da li Cîte du Soleil (bajarê roj) da, min li ser "Klasîfikasiyona zanîstax û înfomatîkî bîngêhên fîlsofîyên înfomatîkî" kitêbêk nivîstî. Ev xebata fîlsofîya zanîstan, min bi dil û can Mamostê QanatÛ Kurdoev re îthaf kir.

Ji bo çî ez li ser xebata zanîsta Kurdê Sowyet Kurdoev dinivîsinim? Ji ber çî xebata wî beha zanîsta hene? Li ser zanîyarên mezin, hemû akademîsyenên kurd, Nadirov, Helîma Emo, Tosîne Reşîd, heval û hevkarê delal Xelîl Muradov ez çî bîjim?

Yekemîn: Mîletê Kurd û Kurdistanê, bi çavên Kurdoev:
Mîletê Kurd bi navê merxas û qeramanên serê serxwebûna welatê xwe fe-xîr û kubar dibê, ne bi tenê bona wê yekê, ku li tarîxêda ew merxas û ew qeraman bi çek û sîlehawîna rabûne, derketîne meydana şerê azadkirîna mîletê xwe, lê wusan jî wana mala xwe canê xwe û ruhê xwe terxan kirîne bo xatîrê serxwebûna kurdan, bo xatîrê azadiya wan..." Kurdoev go: li dor û berê çiyayên kurdan, li dest û bestên Kurdistanê xûnavîda xelqê kurd toximê kurdwerî û weterîperwerîyê reşandîne. Ji bo rojhîlat, ji rojava, ji jor (bakur) jî jêr (başûr) gelek û gelek caran mîrkuj û xwînrêjên mîna Cengîsîxan, Apatola û mayatola Kurd û Kurdistan kirîne nav agir û alavan, talan û tajan kirîne, sotîne, kuştîne." Her kes baş dizane ku "îro hikmetên stemkar yê çîranên Kurd her çar alîya dora Kurdan girtîne, Kurdistan kirîne girtîxanê, kurd qeşd û cîdar kirîne, bi salan û zemanan xwestîne û dixwezîn kurdan li nav xwe de bifetîsîn, bihelînin, ruh û canê kurdewerîyê jî dil û hinavê wan derînin wan bêhîs û bêsewda bikin, wusan bikin, ku ew zimanê dayîka xwe sîrîn, zimanê xwe zîkmakî biterkînin, ji bîr bikin, tarîxa xwe, tarîxa medenîyê û şarîstanîya xwe nizanî bin; hukmetê stemkar bi vir û fîstona kurda bixapînin, navê "tirkên çiyayî", "jarsên çiyayî" û navê "erebê paşketî û koçer" li wan kirîne, ew bê maf kirîne, mal û canê wan dixûn, welatê wan talan û tajan dîkin."

Duyemîn: karzanîstaxên kurdên Sowyet û hemû zanîyarên kurd li Yekîtiya Sowyet, xizmetên wan li ser ziman û tarîxa Kurdistanê. Kurdoev go: "ziman bîngêh û binaxa yekîtiya endamên mîlete, çeka serbestî û serxwebûna wî ye; jî jîyan û efîrandîna xwe da her mîlet, merivên her cîwarkê hevberdayîka xwe, pevgerîdayîka xwe bi hevra dikîne yek." Gotîna Kurdoev zaf raste.

Sêyemîn: sazîkirina respublika demokratîka sosyalîste gelê Kurdistan a îro, marxîsm û lenînîzm û înternasyonalîzme proletaria riya sazîkirina respublika demokratîka Kurdistan roşt dîke. Dîjî emperyalîzme Emerîkî Yekbûyî, dîjî faşîzm û kolonyalîzmê tirk, ereb û persan, sere partiya komunistî Kurdistan re alîkarîya komunistên kurd li Yekîtiya Sovîstîstanê û pişgirtîya înternasyonalê hemû komunistên dînya lazîme.

Li rapora Kongreya Partiya Yekîtiyê Sovyetê Komunist 27'a heval Mihail Gorbatchev go ku "marxîsm û Lenînîzm gotîna şoreşgerîya dirîya ye." Probleme yekemîn, sadakate doktrîna marxîst û Lenînistîya PYSK û sazîkirina Partiya Komunistî Kurdistan a.

Talant/1.10.1986

ZORO METLİNİ

Dengê Şoreşê

Beşîr BOTANÎ

Xanî û dîkanan
Bexçên zarokan
olgeh û xwendingehan

Bi tang û top hatine şewitandin,
hatine pelixandin,
hatine perçiqandin

Tirimbêlên şewitî û dūçerxan,
Lîstîk û pêlavan,
cam û kevran

Li her bostekî ne,
li her cîhekî ne,
li her erdekî ne

Li ser dîwaran,
li hemû deveran,
li rojname û kovaran

Navê şehîdên azadiyê,
peyvên aşî û hîvyiyê,
xwîna sor jî bo ronahiye

Li ser banan,
li cadan,
li rêkan

polisên stemkar,
serbazên xwînwar,
gürên har

zaro,
tolaz*,
pîr

Bi serbilindî piyase dikin,
ne ma bitirsîn,
amade ne jî bo parastin

Ewrên reş li asmanan,
alên reş li bajar û gundan,
cilên reş li şîmî û şayan

Rûbar û derya sor bûne,
gul û giya sor bûne,
deşt û çiya sor bûne

Peyvên torevanan*,
awazên awazvanan,
vedana* dengbêjan

Dibin gule di nav laşên vegirkeran da,
dibin tîr di nav çavên xwînmêjan da,
dibin jehîr di nav zîkên çaşan da

Dengê çûkan
bilind dibê jî derdê siteman,
dibêjîne azadîxwazan

Navê serxwebûnê xweş û şîrn e,
jê xweştir her nîme,
tim bi xuhdan û bi xwîn e

*Tolaz:Kur û kiçên 13-19 salî;Torevan:Edîb;Vedan:Eko.

EZ Û BÎLBÎL

Feqîr AHMED

Bilbilo tu bi deng û hawar
Dest pê bike li ser wî war
Bîra cîhan tev bibîsin
Em tev dikin xebat û kar

Tu bi sakî û em tim bankin
Tev gundîyan û xebatkarkin
Em çêkin heza xwe mezin
Xwînwarên ji ser xwe rakin

Tu ne saqî em ban nekin
Ne tî kar û xebat nekin
Qefes a te em tim bindest
Xwe rizgar û azad ne kin

Dilê min jî tev wekî te
Me bîr kirîye welatê xwe
Tu di qefesda ez li derva
Nîkam biçim welatê xwe

Şefaqa ra çavê min girîyan
Tûne Xwûşk, dayîk û biran
Xal, xaltî ew bav û kal
Ketin bin lingê dijîmanan

Li xerîbê ker û gēj bûn
Ne hoste û ne dengbêj bûn
Ku ez bankim haho welat
Jî çiğar da tar û mar bûm

Ez vê dikutim bi arê kêşê
Kul birin û rîs tev dêsê
Kêm û xwîne derî vekir
Wekî cem kaniyan der tê

Ketim xwarê li nav dijwar
Bankir haho welat û war
Yekî dest da ser devê min
Go jî wera tune welat û war

5.7.1984

edebiyat
huner
û
çand

□Rojnameya me rûpela edebiyat, huner û çand ve-
kiriye.

□Nivîskar, xwendevan û huner-
mendên Kurd dikarin berhemên
xwe yê helbest, çîrok, kurte çî-
rok, krîtîka edebî, û hwd, bo rojna-
meyê bişeyînin. Em li benda ber-
hemên we ne...

□Hun dikarin berhemên xwe ser
navnîşana jêrn bişeyînin :

KURDISTAN PRESS
"Edebiyat huner û çand"
BOX 7080
172 07 Sundbyberg/Sweden

ZAROKÊN HÊJA
HÛN KARIN HELBEST Û WÊNEYÊN
XWE JI VÊ NAVNÎŞANÊ RE BI-
ŞEYNIN;

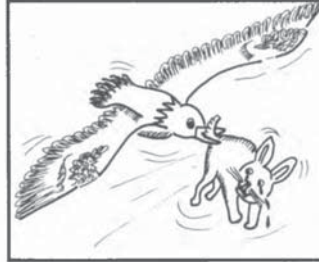
Kurdistan Press
"JÎR"
Box 70 80
172 07 Sundbyberg
SWEDEN

XÊZ Û NIVÎS
Adil DURAN

8- Ew di xewna xwe de diket macerayên nû...

9- Çûkeke mezin ew keroşka wî yê hezkirî bi hêwa xistibû û difiran. Keroşka reben ji tirsan digiriya

RONÎ [2]

DÛMAHÎK
DI HEJMARA
8 AN DE

10- Ronîya reben gelekî xemgîn û dilêş bûbû. Kera di xewna wîde dibe mîna ewreke sipî û bi hêwa dikeve.

11- Ronî bi darê destê xwe li çûk dide û keroşk azad dike.

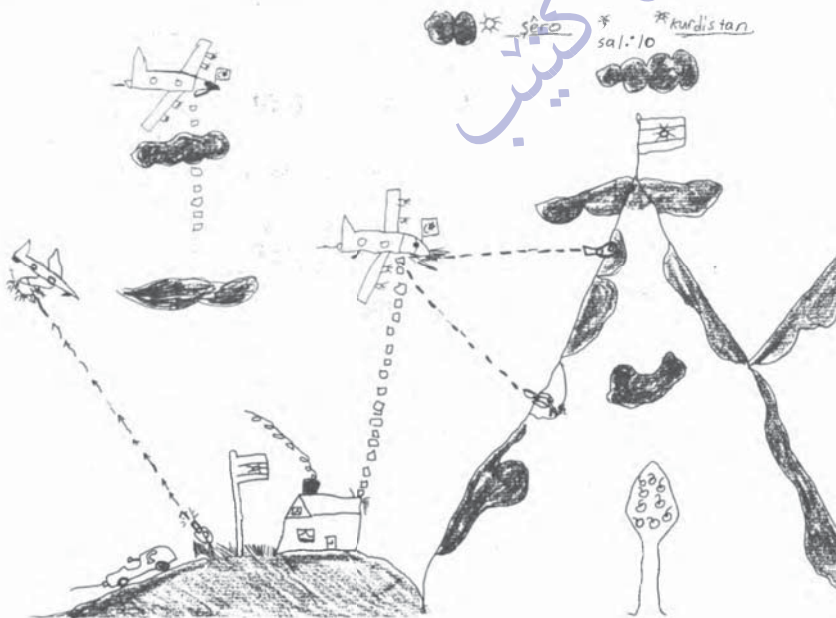
SERXWEBUN / 4 SALÎ

Upsala

foto: ANK

ŞERO / 10 SALÎ — Stockholm

ORGANÊN PÎVANÊ

A— DIRÊJÎ

B- BIHUST

C-TILÎ

D-GAV

E-LING

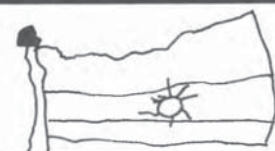
ELİF / 4 SALÎ

Dortmund

BERIVAN / 5 SALÎ

Paris

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 7 17 BERFARÎNAPÊŞI • ARALIK 1986 ISSN 0283-4398

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDINAVIEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

□ Türk-Yunan Dostluk Dernekleri, Kıbrıs ve Kürdistan sorununu tartışma dışı bırakıyor.

□ Dostluk derneklerinin baş savunucuları darbeci generaller ve süngülerin gölgesinde iktidar olan Özal hükümetidir.

□ Türk Ordusu Kıbrıs ve Kürdistan'da bir işgal ordusu olarak tutuluyor. Statü hiçbir biçimde savunulamaz.

Türk ve Yunan Halklarının Dostluğu

İşgalci Türk Ordusunun

Kürdistan ve Kıbrıs'tan Çekilmesiyle Sağlanır

"Ecevit hükümeti döneminde çıkarılan Türk ordusunun Kıbrıs'ı işgali ile ilgili afişlerden biri"

□ Yunanistan Komünist Partisi'nin yayın organı Rizospastis'in 30 kasım tarihli nüshasında, Genel Sekreter Florakis'in bir demeci yayımlandı.

AKEL'in kongresinde bulunmak üzere Kıbrıs'a giden Florakis, burada TKP (Türkiye Komünist Partisi) Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile özel bir görüşme yaptığını açıklayarak özetle şöyle diyor: "...kardeşlik ve dostluk ilişkilerimiz konusunda aramızda bir görüşme oldu. Belki Türkiye'de burjuva sınıfı ve şovenist çevreler arasında gerilim, onlar için yararlı olabilir. Fakat, iki halk Türk-Yunan halkı için yararlı olmaz. Ülkemizde herkesin anlaması gereken, Türkiye'de yalnız Evren sisteminin olmadığıdır. Türk halkı da vardır. Demokratlar ve sol ilerici güçler de vardır. Türk halkının yiğit mücadeleleri bilinmektedir. TKP tezleri bilinmektedir. İki halkın arasında duvar örenler ve gerginlikten faydalananlar başkalarıdır. Bizim görüşlerimiz TKP ile aynıdır."

Kongreden sonra, Florakis'in insiyatifinde geliştirilen bölge barışı ile ilgili tezler üzerinde TKP ile anlaşma sağlandığı açıklandı.

□ Öte yandan, yeni kurulan Türk-Yunan Dostluk Komitelerinin davetlisi olarak İstanbul'da konserler ve-

ren Yunanlı sanatçı, Theodorakis, Haydar Kutlu tarafından tebrik edildi. Elefterotipia gazetesinde yer alan habere göre, H. Kutlu, "Yoldaş Theodorakis'i İstanbul'da binlerce barış sever kişiler karşıladı. İki halkın dostluk ve sevgisi o kadar güçlüdür ki, aralarındaki düşmanlıkları ve kırgınlıkları atlatabilirler." dedi.

□ To Vima gazetesinde yer alan bir habere göre ise, Başbakan Papandreu, Theodorakis'i sert bir dille eleştirdi. Papandreu, dostluk demecilerini affedilmez bir hareket olarak nitelendirerek, özetle şunları söyledi: "irdelediği konular, ülkemizin en büyük sorunu olan Türkiye ile ilişkilerimizdir. Bildiğimiz gibi, Theodorakis, Evren sistemini, diktatörlük olarak nitelendirmekten kaçınarak, sert sistem olarak nitelendirdi"

Theodorakis ise, bir gazeteciye yaptığı açıklamada "Eğer Papandreu Türk-Yunan halklarının dostluğunu istemiyorsa, açık konuşması gerekir. Kaba, sahtekar yöntemlere kaçmasın" dedi.

□ Gerek Türk-Yunan Dostluk Komiteleri, gerekse Akel kongresi dolayısıyla öne çıkarılan tartışma konuları içinde işgal altındaki Kıbrıs ve Kürdistan'dan söz edilmedi.

ni araştırdığımız kayıplardan, 2008'inin Adana, Amasya ve Diyarbakır cezaevlerinde olduklarını Türk devleti kabul etti. Ancak, diğerleri hakkında ise halen herhangi bir bilgi sahibi olmadıklarını belirtti.

UNUTMA!

KAHRAMAN
MEHMETÇİK

KIBRIS'ta

TUHAF
ŞEYLER !

□ "Yunan Dostluk Komitesi" ve "Demokrat Türk aydınları'nın davetlisi olarak Türkiye'ye geldiğini söyleyen Yunanlı besteci ve şarkıcı Mikis Theodorakis 27-30 kasım tarihleri arasında İstanbul'da verdiği konserlerden dolayı gerek Yunan hükümeti ve gerekse ilerici Yunanlı aydınlar tarafından ağır eleştirilere uğradı.

Mikis Theodorakis, "Hem siyaset hem de sanat çalışmaları birlikte yürümüyor..." diyerek Yunan Komünist Partisi (KKE)'den istifa etmişti. Yunanistan'da yayınlanan Elefterotipia gazetesine verdiği demeçte, Yunan ve Türk hakları arasında "dostluk köprüsü" oluşturmaya katkıda bulunacağını söyleyen Theodorakis'in bu açıklamasına karşın, Yunanlı bir gazeteci, "Siz yakın zamanda istifa edip, siyasi çalışmalar-

dan çekildiniz, şimdi yüksek seviyede bir insiyatif kullanmaktasınız, böyle ilişkileri sürdürmekteyiz, bunu nasıl yorumlarsınız" sorusuna Theodorakis, "Ben, eskiden beri Türk halkı ile ve onun mücadelesi ile uğraşırım, bir sepmetim vardır, gönülüm bu ilişki ile senelerden beri doluydu, şimdi, bu ilişkim yeni değildir." dedi.

Başbakan Özal ve diğer hükümet yetkilileri konserlere çelenk gönderdiler. ANAP milletvekilleri de konserleri izledi. Konserler, Türk devleti ve bir kısım "aydın" tarafından hararetle desteklendi. Öte yandan, kendi sanatçılarından dolayı başı hep belada olan Turgut Özal, Türk sanatçılarına seslenerek Theodorakis'i örnek almaya kadar varan çağrılar yaptı.

Öyleki, gazeteci Zeynep Oral, 11 Aralık tarihli Milliyet gazetesinde, "Yürmekteki Barış Türkiyedeki Barış" adlı yazı dizisinde bu durumu belirtmekten kendini alamayarak şöyle yazdı: "Nazım Hikmet'ten şiir okudu, ya da Nazım Hikmet gecesi düzenledi diye yargılamaları hâlâ süren kurum ve kişiler var-

ken, Nazım'ın türkülerinin okunduğu konserlere Belediye Başkanı çiçekler yolluyor. ANAP milletvekilleri konserleri izliyor. Allah Allah tuhaf şeyler oluyor".

Tuhaf şeyler aynı zamanda, Alman işgalini ve Albaylar Cuntasını yaşayan Theodorakis'de oluyor. Theodorakis, Kıbrıs sorunu için asıl suçlu olan, "Kıbrıs'ın stratejik yeridir." diyor. Sömürgeci ve işgalci Türk ordusunun karekterini görmemezlikten geliyor ve amacının, "Yunan ve Türk halklarının arasında dikilmiş olan duvarın yıkılması için yardımda bulunmak olduğunu" söylüyor. Theodorakis, "Ankara generalleriyle hiç bir ilişkim yoktur," diyor.

□ Son olaylarla ilgili olarak sanatçıya çeşitli sorular yönelten Yunanlı gazetecilerden biri, düşüncelerini, ANK muhabirine şöyle açıkladı: "Doğru, Theodorakis'in Ankara generalleriyle ilişkisi olmayabilir, fakat Ankaralı sosyal-şövenlerle ilişkisinin olmadığını söylemek çok güç olsa gerek!"

Kayıp
Rumlar
sorunu

□ Kayıp Rumlar sorunu, Selenik'te yapılan bir toplantıda yeniden ele alındı. Toplantıya, Kıbrıs Sosyalist EDEK Partisi lideri ve Parlamento Başkanı Vasos Lissaridis, Dünya Halkları ile Dayanışma Örgütü Selanik Şube Başkanı Kostas Mavrakis, Kıbrıs Faciasında Kayıp Esirlerin Yakınları Komitesi Başkanı G. Lurpa ve Kıbrıs Demokratik Öğrenci Hareketi (AGONAS) Selanik Şube Başkanı Pantelis Yorgios katıldılar.

□ Toplantıya Kürdistan Kültür Merkezi ve KSSE yöneticileri de katılarak destek mesajları sundular.

□ E. Lurpa, "Türk işgali sırasında 4 bin kişinin esir edildiğini" belirterek, "Kızıl-Haç'ın aracılığı ile durumları-

- KÜRT ERMENİ SORUNUNUN AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA TARTIŞILMASI İÇİN THATCHER HÜKÜMETİ SİSTEMLİ BASKI UYGULUYOR
- TÜRK HÜKÜMETİ İLE KÜRT HALKI ARASINDA SÜREN SAVAŞTAN DIŞIŞLARI BAKAN YARDIMCISI BARONES YOUNG'UN

HABERİ YOKMUŞ!

■ İşçi Partisi Milletvekili Stan Newens : “Kürt Ermeni sorununun AET'nin yasama organına götürülmesi için, hükümetimiz bize çok yoğun baskı yapıyor.

■ Jeremy Corbyn : Kürtler davalarından vazgeçmemelidirler. Mücadele etmeyen hiçbir halk özgürlüğünü ve bağımsızlığını kazanamaz.

■ J. Corbyn: “Türk hükümeti ile Kürt halkı arasında savaş var. İngilterenin sattığı silahlar Kürt halkına karşı kullanılıyor.”

■ Barones Young: “Ya öyle mi, hiç haberim yoktu!!”

Haberi sayfa 3'de

GILALA
AJANSA NÜÇEYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRAN

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

KURDISTAN PRESS
ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 8

31 BERFBARİNAPÊŞİ • ARALIK 1986

ISSN 0283—4898

XUYA YE KU EM WISA REHETİ NAJIN. LÊ BELÊ EM BI AZADİ DJİN. EV JI BESİ ME YE

Em feqîr in lê azad in

■ Em dewsa ku zarokên xwe ji bo berjewendiya dijmin bidin kuştin, jiyana me ya bi vî halî ya bişeref ji wê çaktir û xweştir e.

■ Ne rê, ne av, ne dibistan, ne elektrîk, ne nexweşxane, ne erzaq. Qet tiştêk nîne... Ji bo têkoşîna rizgariya gelê me ye ku em van zehmetiyan dikêşînin. Tama jiyana azad ya li ser navçeyên rizgarkirî, hemû neçarî û tunebûnan dide ji bîrvekirin.

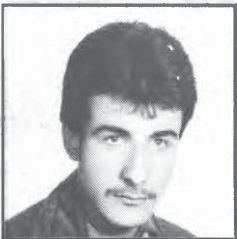
■ Herêmen ku em li ser dijîn ne tenê di bin tehdîd û êrişên leşkerî de ne. Her weha em di bin muxasereyekî pir zalim de ne jî.

■ Em ji bo berjewendiyên gel û şoreşê, helbet evqas neçarî û belengaziyê bikêşin. Em amade ne, ku dema pêwîst be, di nav rêzên pêşmerge de şerê dijmin jî bikin.

■ Jiyana me li ser xwedîkirina heywanan e.

dûmahik di rûpela navîn de.

BİR CİNAYET DAHA

Katledilen Kamran Xıdır(23)

■ Türk sınır nöbetçileri, Suriye Kurdistanı'nın Kamışlı ilçesinde bir Kürt gencini katletti.

■ Türk ordusunun “sınırotesi” cinayetlerine yeni bir cinayet daha eklendi.

■ Binlerce insanın katıldığı cenaze töreninde Türk devleti lanetlendi

Haberi sayfa 5'de

UNUTULAN BİR JENOSİD

PONTUS

- 1923'ten sonra zulumdan ve katliamlardan kurtulabilen Pontuslular, binlerce yıllık ülkelerinden zorla çıkarıldılar. Zorla ülkelerini terketmek durumunda kaldılar.
- Bölge halkları tarihi yeniden araştırmak, ve kendi açılarından yeniden yazmak zorundadırlar. Devletlerin tarihi değil, halkların tarihi yazılmalıdır.
- Pontus jenosidi tarihin karanlık sayfaları arasında duruyor. Türkiye'de resmi tarih dışında doğru dürüst bir tarih de henüz yazılmadığı için bu karanlık sayfa bir süre daha yerinde duracak.

Yazısı sayfa 6'da

RECEP MARAŞLI İÇİN AMNESTY TÜRK YETKİLİLERİNE BAŞVURDU

□ Uluslararası Af Örgütü, Türk Dışişleri Bakan'ı Vahit Halefoğlu'na gönderdiği mektupta, Recep Maraşlı'nın biran önce serbest bırakılmasını istedi. Dışişleri Bakanlığı, “Konu bakanlığımızı ilgilendirmiyor”; Adalet Bakanlığı ise, “AI işçilerimize karışmaz” dedi.

Yazısı sayfa 3'de

Adalet Bakanı

“800 kayıp hakkında bilgim yok”

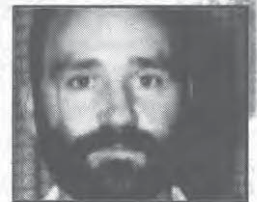
- “Bu güne kadar resmi rakamlara göre işkence sonucu 13 kişi öldürülmüş”
- “Kayıplar hakkında bilgim yok”

Yazısı sayfa 4'de

İRA Temsilcisi

Alex MASKEY :

“Ülkemizde 800 yıldır İngilizlere karşı mücadele ediyoruz”

■ Kürdistan'daki durumu yakından tanımıyorum. Ama biliyorum ki, bölgede bulunan halklar bir arada yaşamak zorundadırlar. Sizin durumunuz, kendine özgü bir durumdur.

Röportaj, sayfa 7'de

Bi Navê Şehîdanî Kurdistan

Bo desteyî nusarani Kurdistan Press, zêde berêz pêşekînamim.
Pir soztirîn silaw lê derûnî pir birin û eşim pêşkeşî bo êweyî xemxûr û gişt mirovekî azadîxwaz û jêrdest. Bê wanî bê beşin li hemû mafî mirov.
Gelî çewseweman salahayî sale li jêr çepokî potînekanî Hitlerî faşîzmî Turkiya we Iraq da inalênin.
Balam gelî qeremanî Kurd hiç katek serî danewenduwe bo em xwînîmjane naşî newênêt ta ku bi mafê baş xurawekey êget.
Hevalanî têkoşer li katî dergeyî postîm kirdewe, dîtim diyariyek ciwanê pîrsûdeketanî tê da ye. Bi rastî weku gulek geşamewe hîvadar im her wa bîmgêşîne wa bi diyariya ciwanekatan.
Silavê min bo gişt hevalanî xebatkarên Kurdîstan Press we hîvadar im li xebatan de serkewtû bin.
Îtir bo pêşewa ta ku asoyekî (berbang-şefeq) ronak.

M.S.Herkî
10.11.86/İRAN

Birayê xoşewîst kargeranî Rojnama Kurdistan Press

Li seretewa rêgam diwêt li welatekî dûr silavekî germ kurdewarî li naxî dîlmawe a rastetan bikim. We bi tundî destpîrozekantan bi guşîm we pîrozbayîtan lê bikim.
Bi rastî hestantan (gava we) bîm erke gîring, çîgayî şanazî û teqdîr e. Ta êsta, rojnâmetan wayî pêşanda wa kî hîç layanekî ne girtuwe. We hîvadar in her bem şeweyê bit.
Êweş li sengerekî pîrozî xebattan we dîlniyayîm em sengere biparêzin. Dêrd û çawsenewayî gelekeman bi başî ron bikinewe.
Bi hîvayî serkewtinê bîra pêşmergekanman eweyî xoşewîst.

Biratan, N. Halî İrân

BERÊZAN HEVALANÎ HEJAYÎ ROJNAME KURDÎSTAN PRESS

Naxî dîlmawe pîrozbayîtan lê dikim û herweha gişt xwendevanên Kurdistan Press jî.
Rastîyeke pêwîst bi gotin naket, ke derçûnî rojnâmekeyî awa rêk û pêk lem kat û qîreyê (pêşkeftin) rojnâmekeyî Kurdî de li derweyî welat û herdem li wadeyî xey da, nişaney erk û rênçkêşanî zorî dilsozanî wuşeyî Kurdî ye.
Şayanî base heta êsta emeyî Kurd li Yunanîstan 5 hejmareman gihiştute dest û bixuşiyewa pêtan ragêyînim, ke cegeyekî şîyawî layî dilê Kurdanî em welata da dagirkirduwe û henderî çendeha giftûgoyî bi pêzbuwe.
Li ruwangeyî 5 jîmareyî rabirduwe em têbînî û pêşniyareneyî xwaruwm layîxwem gilala kirduwe:
1- Xwazge (xwazî) rojnâmekeyî Kurdistan Press zêdetir şîwazî kîrmancî buwaya. Wate her hiç nebe ba lapereyî (rûpel) yekem da ew hinde (tirkî, erebî û farisî) lereda mabestim; Turkiyeyekî tede ne nusraye (gerçî baş rewşî kurdekânî Kurdîstanî gewre-Turkiye, wa pêwîst diket), li ber xatîrî çawî reşî mējuyî rojnâmekeyî kurdî, ba turkiyeye li rûpelekanî naw we bit.
Lê heman katîşda pê min baş e, ke pêtan rabîgêhînim ke zîmanî turkîş zîmanekî şêrin e û hiç dujmîni bavekuşayî Turkan û Ereban û Farisan niyim. Belku dijî sistema çewsenerekanî (zordestî) Turkiya, Iraq û İrân im. Hewxebatî şoreşgeranî Turkiye, Iraq û İrân im. Balam pê min wa bê rojnâmekeyî Kurdî wa man lê dixwêzê ca nazanîm êweyî berêz ratan (dîtina we) çîye?
2- Em xaleyan peywendî bi xalî yekewa heye, kî ilê nabête çareyekîş lê maveyekî dûr de:
Ger li ser lêperekanî Kurdistan Press goşeyekî fêrbûnî zîmanê kurdî tê de buwaya, ewa êtwanî bîlên kê rojnâmeke bi karekî hicgar (berz) pîroz hîndestê we dibête (xwendingehî awareyî zîmanî kurdî), eme rastîyekîşê û îbê bi wotîre (bê gotî) hîndê dîreli karê rojnâmekeyîyewa, balam bi man lê dest tê? Ême rojnâmekeyî gelekî bê desthilatî şîyasî û welat e.
3- Ger bikiraya goşeyekî azadî tê da buya bo meseleyî teorî û felsefeyî ziyatî li ser meselayî gelanî bî-

dest û mafê çarenûs û xebatî rizgarîxwazaneyî gelî Kurd. Ew kate rojnâmeke bi karî (şoreşî rewşenbîrîş) hîlêsa li naw kurdekânî derweyî Kurdistan de.
Bo kotayî nameyî em carem parçe hunreweyekî (parçe şîirekî xwe) wem dînerîm bo tan, hîvadar im ronakî bibîne li ser rûpelî rojnâmekeyî Kurdistan Press.

Têbînî; Pêmxweş bû ke, namekeşîm û hunrewekeşîm (şîire min) bi şeweyî kîrmancî serû (tîpî latînî) buwaya. Balam, carê pêmxweşî, hîvadar im ewê xwe tan ger tuwanîtan û pêtan baş bû bikên.

Chateav AWAT
Selanîk-Yunanîstan/25.11.86

LÊ DAYÎKBÛN

Lê tev serênûk û xulomgayî em çîhane keran bi kerîxweyan bi hêzî pê nuwîsiyane gu bi yadî li dayîkbûnî Hitler Mussolînî herîşekanyan salî hatine ser karî Xumeynî û Saddam û Ewren

Kîrêkaran lê newrozî Kurdistan da pêşmergekan bi destîrêjî li ser çîye mindalan bi nermelokeyî* Çîqurowa nuwîsiyane, ya dîniwsîn bîjî şoreşî Oktobîr bîjî Lenî

(*) pembû

KURDISTAN PRESS Ajans ve Gazetesine:

Ajansînzîn ve gazetenîzîn, Kûrdîstan Ulusal Kurtuluş mücadelesinin sesini duyurmada ve ülkemizdeki faşist diktatörlüğe karşı devrimci savaşıma yardımcı olmada yararlı olacağına inanıyoruz. Türkiye ve Kuzey Kürdistan işçi sınıfı ve halkları, faşist diktatörlüğün ağır saldırı ve zulmü altında, demokrasi, sosyalizm ve ulusal kurtuluş için savaşım isteklerini yeniden yükseltiyorlar ve eylemliliklerini artırıyolar. Ajansînzîn ve gazetenîzîn, Avrupa kamuoyunda bu savaşımın sesini duyurmada yararlı çalışmalar göstermesi dileğiyle, çalışmalarınızı destekler ve başarılar dileriz.

İLERİ
9.11.1986

Bo serperist û Lêpîrsavên Kurdistan Press

Pêşîyê silaveka xebatkarane û rêzgirtin. Ez bi pêxemiya mîzgîniya derkevîna Kurdistan Press pir dîlxweş im û bi dil û can pîroz-baya we dikem û vê hunrawa (şîir) xwe jî ji we re dikem diyarî. Herwesa hevîdar im ku Kurdistan Press bi rengkî zanîstî dengê gelê Kurd û Kurdistanê bi bihaniya bidête bihistin û bê çavgirtin û têbînî li ser kiryarên nemirovîni yê hemû dujmînen Kurd û dagîrkerên Kurdistanê binivîst. Û bi bite egera berevaniya di nav hêzên Kurd û Kurdistanê de jî bo yekîti û aştiya wan.
Edî serkevîna we daxwaza min e.

N. ERGOŞÎ
11.12.1986 • Berlîn

Xwîna jî bo azadiya têtê rijandin Agîrê jînê yê pê ve nahête vemirandin Dagîrker û xwînxwar pê têne şewitandin Ala serxwebûna te pê têtê damezirandin

Her kesê jî te bohustekî bifroşê Dest dê lê kesik bin her kesê wî bikujê Ev kesê jî bo azadiya te têbikoşê Ev kesê yê mergê xwe bo te bibexşê

Kurdistan em bê xwedan û bo azadiyê bîrsî Kurd di nav xwîne de ye kes li we napîrsî Mizgînî jî te re rîya rizgarîya te me nasî Bîra Barzanî û dînema mirov şînasî

Kurdistan tu derya ejdeha û nehînga Cihê şêr, piling û kurd pêşmerge Bi hêza du çêka, pênos û tîfença Dê te rizgarkeyn bin lep û çenğa

Dixwazîn bo serxwebûna te jin û mîr Yê rabûye piya ev mind û tîr li jor û jêr Şemelka azadiyê ya helgirtî li gund û bajêr Nemaye kurd mîna cara zû xweşwêrgêr

Kurdistan çel û çîyayên te mirina dagîrkerane Deşt û mil.mêrg û nevalên te cihê evîndarane Av û ba,baran û horênte dermanê nexweşane Ax û berên te xwîn û jîna me kurdan e

..... 5.9.1977-li İrân

Bi navê Kurd û Kurdistan pîroz! Ji karkerên rojnama Kurdistan Press ra

☐ Silavên germ;
Min rojnama we xwend û hîvadar im ku çewtî û kêmasiyên we roj bi roj kêmîtir bibin. Bi taybetî ên rêzîmanî, welê jî bir nekin ku ên çapê jî gelek in.
Hêjayan, min divê kovar, pirtûk, kasêt, wêne û filmên Kurdên İsrailê jî we ra bişînim...

birayê we
ŞİYABEND
ISRAİL

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkomm:er Varannan Vecka

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Redaktion sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B.Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

gündem : Recep MARAŞLI

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ
Recep Maraşlı'nın durumu hakkın-
da Türk Dışişleri bakanlığına baş-
vurdu.

□ Dışişleri bakanlığı: "konu bizi il-
gilendirmiyor!"
□ Adalet bakanlığı: "Af örgütü iç
işlerimize karışamaz!"

Komal yayınevi sorumlusu Re-
cep Maraşlı'nın durumuyla ilgili
olarak Uluslararası Af Örgütü-
nün, Türk dışişleri bakanı Vahit
Halefoğlu'na yaptığı başvuruya,
Dışişleri bakanlığı, "konu bizi
ilgilendirmiyor" cevabını verdi.
Recep Maraşlı ile ilgili başvuru-
ya, Adalet bakanlığı müsteşarı
ise, "Af Örgütü iç işlerimize
karışamaz"; "Uluslararası Af
Örgütü'nün fikir suçlarına baki-
şıyla, Türkiye'nin bakışı arasında
fark var. Bizim eylem suçu olarak
nitediğimizi, onlar (Af) düşün-
ce suçu olarak niteliyorlar." dedi

Komal yayınevi sorumlusu Re-
cep Maraşlı, halen Diyarbakır
Sıkıyönetim Askeri Cezaevinde
hükümlü bulunmaktadır. Recep
Maraşlı hakkında Komal Yayınevi-
nin çıkardığı kitaplardan ötürü
devam eden davalar dışında, ke-
sinleşmiş toplam 36 yıl hapis ce-
zası verilmiş bulunmaktadır.

1982 yılından beri tutuklu bul-
unan Recep Maraşlı İstanbul Sıkı-
yönetim işkencehanelerinde ağır

işkenceler görmüş, bu işkenceler
sonucu iki kaburga kemiği kır-
ılmıştı.

1983 yılı temmuz ayında İstan-
bul Metris cezaevinde yapılan ve
1 ay süren açık grevine katılan
Recep Maraşlı, o tarihlerde sev-
kedildiği Diyarbakır cezaevinde
Eylül 1983'te başlatılan ve yakla-
şık 1 ay süren açık grevine de ka-
tılmıştı. Bundan dolayı sağlık du-
rumu oldukça bozulan Recep
Maraşlı'ya tedavi imkanı da veril-
memiştir.

Diyarbakır cezaevinde Ocak
1984'te yapılan açık grevini des-
tekleme amacıyla yaptığı ölüm
orucunda komaya giren Recep
Maraşlı diğer 5 tutukluyla birlik-
te askeri hastaneye kaldırılmış,
tutukluların eylemde ileri sür-
dükleri talepler kabul edilince,
tedavi kabul etmişti. Kararlı dire-
nişleri ve mahkemeleri teşhir edi-
ci nitelikteki savunmalarından
dolayı cezaevi idaresi ve askeri
mahkemenin berri tutuklu bul-
unma rahatsız olduğu Recep Mara-
şlı, gördüğü işkenceler ve ağır ce-

zaevi koşullarından ötürü, ağır
hastalıklara yakalanmış du-
rumdadır.

Bu arada Batı Almanya'da Ko-
mal Yayınevi, Recep Maraşlı ve
İsmail Beşikçi ile dayanışma ey-
lemleri düzenledi. Uluslararası
Af örgütü de öteden beri sürdür-
düğü çalışmalarının bir devamı
olarak Recep Maraşlı'nın duru-
munu Türk Dışişleri ve Adalet
bakanlıklarına sordu. Bu başvuru-
ya verilen cevaplar ilginç!..

Adalet bakanı müsteşarına göre,
"Af örgütü ile Türkiye'nin fikir
suçlarına bakışında fark var."

Adalet Bakanı bu farkı açıklamı-
yor. Ne var ki, Recep Maraşlı
hakkında verilen mahkeme kar-
arları ortada durmaktadır. Bu
kararlar, yayınlanan kitaplarla il-
gilidir.

Recep Maraşlı yalnızca yayınlana-
nan kitaplardan ötürü değil, fakat
aynı zamanda mahkemelerde
yaptığı savunmalardan ötürü de
ayrıca cezalandırılmıştır. Son
olarak mahkemeye sunduğu 435
sayfalık SAVUNMA'sında Recep
Maraşlı şöyle diyor:

"Metinde yer alan düşüncelerin, düş-
ünsel sorumluluğumu her düzeyde
taşıyacağımdan kimsenin kuşkusuz
olmamalıdır. Ama, bu görüşlerden,
hiç bir zorbalık ve ceza tehdidi ile
geri dönülmeyeceğini de belirtmek
isterim. Çünkü bu görüşler, zengin bir
ideolojik-teorik birikime dayalı ola-
rak benimsediğim görüşlerdir. Eğer,
düşünce ve öngörülerimizde isabet-
liyse, haklıysak aklanacak, onur-
landırılacağız; Yok eğer yanlış-
sak, haksızsak zaten yazdıklarımızın
hiç bir önemi yada değeri olmaya-
caktır. □

Yırcı Maraşlı olayına, Adalet Bakanlığı'nın ce-

"Af Örgütü İç
İşlerimize Karışamaz

Uluslararası örgütün Halefoğlu'na gönderdiği
tupla ilgili olarak Dışişleri de, "Konu bakanlığı
ilgilendirmiyor" dedi.

NKARA, (Hürriyet)- rşamaz" açıklamasında
Komal Yayınevi'nin sahibi İsmail Beşikçi, Adalet Bakanlığı
Koruyucu Müfettişi Recep Maraşlı'nın Sabahattin Özalp

Resmi ideolojiyi eleştirdiği için yıllarca ceza verilen; ve fakat bir fikir
"suçlusu" olduğu devlet tarafından reddedilen Recep maraşlı Diyar-
bakır As.Cezaevinde. (3 Haziran 1986)

Dr. İsmail BEŞİKÇİ

"Sie verurteilen nicht mich
sondern die wissenschaft!"
"Hün ne min, zanistiyê ceza dikin"

RECEP MARAŞLI

"Gewalt und bedrohungen können mich
niemals von meinem gedanken antworten.,
"Get tu zardestü ü İstirandinek nikare min
ji birûbaweriyên min bike."

KOMAL Yayınevi, İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı için uluslararası
düzeyde bir kampanya başlattı. Özellikle bilimadamları, yazar ve
sanatçılara yönelik olan kampanya, afişleme, toplantı, imza kampan-
yası ve benzeri etkinliklerle sürdürülüyor. Kampanyanın ilişki adresi şöyledir:

INITIATIVE "FREIHEIT FÜR İSMAİL BEŞİKÇİ UND RECEP MARAŞLI"
c/o Herrn Selim BÜSSE • Jahnstr. 65 • 4500 Osnabrück • V.DEUTSCHLAND

İngiliz Parlamentosu Baskı Altında

□ 14 Aralık'ta Liberation / Kurtuluş
isimli derneğin düzenlediği bir toplantı-
da Türkiye'de Kürt ve Ermeni sorunu
tartışıldı. İşçi Partisi'ne mensup parya-
menterlerin katıldığı toplantıda oldukça
üçüncü açıklamalar yapıldı.

Ortadoğuda barış-özgürlük ve adalet
konularının da tartışıldığı toplantıda,
Türkiye'nin AET üyeliği ele alındı.

İşçi Partisi'nin Avrupa Parlamentosu
üyeleri Stan Newens, "Türkiye konusunu-
da bize baskı yapıyor. Türkiye ile ilgili

eleştirilerimiz hükümet tarafından
engelleniyor. Hükümet, Kürt ve Er-
meni sorununun da Avrupa Parla-
mentosu'na götürülmesi için yo-
ğun baskı uyguluyor. Bu konularla
ilgili olarak parlamentoda söz alma-
mız bile engelleniyor" dedi.

İşçi Partisi'nin diğer bir üyesi, Je-
remy Corbyn ise, bu baskıları şu ör-
nekle açıkladı, "Hükümet, Türkiye-
nin AET üyeliğini desteklediğini
açıkladı ve bu nedenle biz bir grup
parlamentar, Dışişleri Bakan Yar-
dmcısı Barones Young'u ziyarete
gittik. Kendisine, 'Türkiye'ye silah
satmayın' dedik. Bize söylediği şey-
du: 'Biz Türkiye'ye ülke içinde halka
baskı yapması için silah satmıyoruz'.
O zaman, biz, Barones Young'a 'Pe-
ki, Türkiye'nin doğusunda, yani
Kürtlerin yaşadığı bölgede yapılan

baskılar hakkında ne diyorsunuz? On-
da, Türk hükümeti ile, Kürt halkı arasın-
da bir savaş var.' Barones'in cevabı,
aşağı yukarı şöyleydi: "Evet, öyle mi?
Bundan haberi yoktu!"

J.Corbryn, konuşmasına, Kürt ve Er-
meni sorununun, sendikalar ve demok-
ratik kuruluşlarla desteklediğini belir-
terek devam etti. J.Corbryn şöyle dedi:
"Çünkü, Kürt ve Ermeni sorunu, her
demokratın desteklemesi gereken bir in-
sanlık sorunudur."

□ ANK Muhabirine de bir demec veren
İngiliz İşçi Partisi Milletvekili Jeremy
Corbyn: "Kürt halkına vereceğim mes-
aj şudur; davalarından geri adım atma-
sınlar. Mücadele etmeyen bir halkın öz-
gürlüğe, bağımsızlığa kavuşması düşü-
nülemez. Mücadeleye devam.

Şexmus MERGE / Londra ANK

M. ALİ SEVER OLAYI

• Stuttgart ANK

2.9.1986 günü Bingöl'ün Kiğı ilçesine bağlı Dalbasan köyünde bulunan Sever ailesinin evi silahlı dörtlü kişi tarafından basıldı. Cezaevinden yeni çıkmış olan M. Ali Sever'in büyük oğlu Kemal Sever, baskını önceden farkeden kızkardeşi tarafından uyarılıp, evin kuytu bir köşesinde saklandı. O esnada tarladan evine dönen M. Ali Sever evi basan silahlı kişiler tarafından vurularak öldürüldü.

Olay, ertesi gün basında "Polis kılığında giren 4 terörist bir kişiyi öldürdü", "PKK'cı teröristlere kuşatma hareketi" şeklinde verilir. Daha sonra, Serxwebun gazetesinin Eylül 1986 tarihli 57. sayısının olayı: "2 Eylül 1986 günü, Kiğı'nın Dalbasan köyü gündüz öğlen saatlerinde bir HRK birliğince basıldı. Baskında M. Ali Sever adlı ajan-muhbir ölüme cezalandırıldı." diye verilir. Daha sonra, M. Ali Sever'in yeğenleri olaya ilişkin PKK yetkilileri ile görüşüp amcalarının "ne ajan, ne de muhbir" olduğunu belirtmeleri üzerine, Serxwebun gazetesinin 58. sayısında bu kez: "M. Ali Sever adlı yurtsever bir Kürdistanlı, Kontr-Gerilla timleri ta-

rafından katledildi." başlığı altında verdiği haberde, "Serxwebun gazetesinin 57. sayısında M. Ali Severin adıyla ve farklı bir biçimde yayınladığımız haberin aslında bu şekilde geliştiğini öğrenmiş bulunuyoruz ve düzeltiyoruz." diyerek olaya başka bir boyut getirilir.

8 Eylül 1986 tarih ve TKP/ML - TIKKO imzası ile bir bildiri olayın yapıldığı bölgede dağıtılarak M. Ali Sever'in, "TKP/ML partizanlarını yakalamak için köye karakol isteyen, bununla yetinmeyip, yörede ajan-muhbir yapısının örgütlenmesinde ön ayak olan, gerçek dışı beyanlarda bulunarak, onlarca köylüye işkenceye uğratma yoluna sapan muhbir M. Ali Sever'in, bu suçlarında dolay partimizin önderliğinde Halk Ordusu, Halkın Kurtuluş Kuvveti, vuruca ve silahlı gücü TIKKO'nun bir gerilla birliği tarafından 2 Eylül 1986'da saat 13:30 sularında cezalandırılan Bingöl ilinin Kiğı ilçesine bağlı Dalbasan (Seter) köyündeki kendisini kuleyle mukayese eden mide bulandırıcı bir sinevde iblis M. Ali Sever'dir..." denerek olay TKP/ML-TIKKO tarafından üstlenilir. Olayla ilgili karmaşık iddiaların

Öldürülen M. Ali Sever

öne sürülmesi üzerine, M. Ali Sever'in yeğenleri tarafından 7 Aralık 1986 günü, Almanya'nın Stuttgart kentinde bir toplantı düzenlenir.

Toplantıyı düzenleyen yeğenler, M. Ali Sever'in ajan olmadığını, olaya duygusal değil, politik yaklaşıtlarını fakat düzeltilmesi gereken vahim bir yanlış olduğunu ısrarlı bir şekilde savunarak, bu ailenin çeşitli siyasi hareketlere insan verdiğini hatta, M. Ali Sever'in oğlu Şükrü Sever'in 1981 yılında devlet güçleri tarafından katledildiğini, bir diğer

oğlu Kemal Sever'in ise 7 yıla yakın bir süre cezaevinde yattığını belirterek, amcalarının öldürme nedenini şöyle açıklıyorlardı:

"Gerek TKP/ML ve gerekse PKK tarafından ajan olarak kabul edilen ve PKK tarafından 1981 yılında öldürülen ajan-muhbir Yusuf Kahraman'a misilleme olarak amcamız öldürülmüştür." TKP/ML'nin amcalarını öldürme gerekçelerini ise şöyle açıklıyorlardı:

"Gösterilen 7 gerskpede tamamen hayal mahsulüdür. Çünkü, tek bir somut olay gösterilmemiştir. yukarıda da belirttiğim gibi, Kahramanlar'la aşiretler intikamlarını bizden almak istiyorlardı. Bunun da en rahat yolu bizim aileden birini ajan göstermek ve böylece herhangi bir devrimci harekete öldürmektir. 1984'de köye karakol istedi diye bir haber çıkarıldık, senaryonun başlangıcını böylece hazırlamış oldular. Bunun yanı sıra, amcam adına çeşitli kişiler hakkında çeşitli yerlere ihbarlar vererek amcamı bir ihbarcı gibi göstermek istediler. Bunda başanlı da oldular ve TKP/ML'nin bölgedeki adamlarını devreye sokarak kendilerini açıkca alet ettiler." diyerek, TKP/ML'nin tavrı ne olmalıydı so-

rusuna ise şu cevabı veriyorlardı: "Bizce, TKP/ML'nin herhangi bir araştırma yapmaksızın olayı İKK (İşçi Köylü Kurtuluşu) unda yayınlaması sorumsuzluktur. Çünkü, ilk olarak TKP/ML'ye olayın kendi adamları tarafından işlendiğini söylediğimizde böyle bir eylemi doğru gördüklerini bize söylediler. Daha sonra merkezinde de böyle bir olaydan haberi olmadı bize iletili." diyerek, "Devrimciler hata yapmaz diye bir anlayışımız yoktur. Fakat hatalardan çıkarılacak sonuçlar, devrimci mücadelemizin gelişmesine yönelik olmalı ve hata fark edilmez hata dan dönülemez... Olayda tayin edici olan bir kişinin öldürülmesinden çok, o kişiye sürülen çamurdur." diyerek olaya ilişkin düşüncelerini dile getirdiler.

TKP/ML sempatanları olduğunu söyleyen ve olaya ilişkin düşüncelerini açıklayan kişiler ise, "olayla ilgili gerekli belgeler toplandıktan sonra gereken açıklama yapılacaktır." diyerek, TKP/ML adına şu an için fazla bir şey söylemeyeceklerini belirttiler.

7.12.1986

SENDİKALARDA MÜCADELE YOĞUNLAŞIYOR

İstanbul • ANK

- Açlığın kurumlaştığı günümüz Türkiye'sinde, öğrenci örgütlenmelerinin yanı sıra, sendikalarda da toplumsal muhalefet yükseliyor.
- Öz Gıda-İş sendikasına bağlı iki işçi daha açlık grevine gitti.

Derby Lastik Fabrikasında grevci işçiler

İstanbul'da bulunan Derby Lastik Fabrikası işçileri 17 Aralık'ta greve başladılar. Grev, fabrikada çalışan 300 işçiden, sendikali 200 işçi katıldı. İşçiler 17 Aralık sabahı, erken saatlerde fabrikanın önünde toplandılar. Basının da izlediği toplantıda, Lastpetkim-İş sandikası başkanı, Vahdettin Karabay'ın "Bu koşullarda anlaşma mı? Grev mi?" sorusuna, işçiler hep bir ağızdan "GREV" diye cevapladılar, böylece grev başladı ve Fabrikadaki üretim tamamıyla durduruldu.

Öte yandan Selülöz-İş sendikası, toplu iş sözleşmesinde çıkan anlaşmazlık sonucu, SEKA'da grev kararı aldı.

Toplu iş sözleşmelerinin imzalanmaması bir yana, imzalanan sözleşmeler yürürlüğe konulmuyor. Özgıda-İş sendikası 4,5 aydır toplu iş sözleşmesini, imzalanmış olmasına rağmen, anlaşma yürürlüğe konulmuyor. Bu nedenle, sendikaya bağlı işçiler önce Ankara'da, daha sonra ise İstanbul'da açlık grevine başladılar. Açlık grevine geçtiğimiz günlerde iki işçinin daha katıldığı bildiriliyor.

ŞU ZALİM MUHACERET!

İbrahim oğlu Hüseyin Celil, 85 yaşında. 1901'de Mardin'in Ömerli kasa-basının Fafe köyünde doğmuş. O bitmez tükenmez askerlik gelip çattınca, Kamışlı'ya geçmiş. Oradan da Lübnan'a göçmüş. Okuma yazma bilmiyor. İngilizce ve arapça biliyor.

Hüseyin Celil 4 çocuk babası.. Bir oğlunu, Lübnan'da iç savaşta kaybetmiş. Geçen yıl, Almanya'ya iltica etmiş. Şimdi, bir hayım odasında kürçe kaseler dinleyerek, video bantları seyrederek gününü geçiriyor.

85 yıl sonra, Alman devletinin acımasız mülteci politikasının demir kısıkları arasında, yarı felçli Hüseyin Celil'in tek tesellisi, bir gün Kürdistan'a dönebilme umudu... O, binlerce mültecinin acılarına umutsuzluğu ile karamış Hayım odasında, yaşlı gözleri ile, Kürdistanlı devrimcilere, demokratlara selamlar gönderiyor. *Kürdistan Press* sayfalarından izlediği birlik haberleri, savaş ve zafer haberleri ile umutlanıyor. Küçük çocuğunun saçlarını okşayarak, kırık dökük bir teybe, çalına çalına parazitten başka ses vermeyen bir bant koyuyor. Yaşlı gözleri ile dalıp gidiyor...

Rheinfelde ANK/Necat
12.12.1986

AVRUPA ÖĞRENCİ HAREKETLERİ

ANK'dinleme servisi

- Fransa'da başlayan öğrenci hareketleri, dalga dalga tüm Avrupa'ya yayılıyor.

Geçtiğimiz günlerde Belçika'nın başkenti Brüksel'de çok sayıda yüksek okul öğrencisi, hükümetin üniversiteler için hazırladığı, yeni tasarruf programını protesto etmek için miting düzenlediler. Yapılan gösteriye 15.000 dolayında öğrencinin katıldığı, ayrıca yürüyüşün öğretmenler tarafından da desteklendiği bildiriliyor.

Öte yandan, İspanya'da da öğrenciler protesto gösterilerine başladılar. Lise ve Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin tümü, 24 saat süreyle okullara girmeyerek, hükümetin eğitim sistemini protesto ettiler.

Bu arada Türkiye'de de öğrenci hareketlerinde bir yükselme var. YÖK (Yüksek Öğrenim Kurumu)'na karşı olan muhalefet oldukça boyutlanmış durumda. Gösterilerin yasaklandığı Türkiye'de öğrenciler ilginç protestolarla, taleplerini dile getiriyorlar. Bunlardan en ilginçini, Hacettepe öğrencilerinin son eylemleri... Öğrencilerin bir bölümü, uzun süreden bu yana ne okulda ve ne de günlük hayatta *konuşuyorlar*. Tüm ilşkilerini yazılı sürdürüyorlar. Basının sorularını dahi yazılı olarak cevaplandırıyorlar.

□ Bilindiği gibi, Avrupa 1968'de yaygın öğrenci eylemleri ile sarsılmıştı. Olaylar, Türkiye'ye de sıçırması ilk boykot ve işgal eylemleri ile sürdürülerek, siyasal bir kimlik kazanmış ve çeşitli örgütlenmelere gidilmişti.

Çoğu öğrenci hareketlerinden gelen siyasi kadrolar 12 mart müdahalesi ile beraber kanlı bir devlet terörü ile kırılmışlar; Deniz Cemil, Hüseyin Aslan ve Yusuf İnan asılmış; Sinan Cemgil ve arkadaşları Nurhak'ta, Mahir Çayan ve arkadaşları ise Kizildere'de askeri operasyonlarla katledilmişlerdi.

Geçtiğimiz ay Fransa'da başlayan öğrenci hareketleri 68 olaylarından farklı talepler ve farklı bir biçimde Avrupa'da yaygınlaşıyor. 12 Eylül karanlığından yeni yeni çıkan öğrenci gençlik de, Türkiye'de -gene 68'den farklılıklar taşımakla beraber- demokratik hak ve özgürlükler için mücadele alanında boygöstermeye başlamış bulunmaktadır. □

KARNIG VAHRADIAN ATINA'DA ANILDI

(Ermeni Halksal Hareketi/
Basın Bürosu • Atina)

Atina Belediye mezarlığında, 14 Aralık 1986 tarihinde, katledilişinin 4. yılı nedeniyle, K. Vahradian, Ermeni Savaşçıların düzenlediği bir toplantıyla anıldı. K. Vahradian 8 Aralık 1986 tarihinde, MIT'e bağlı Türk ajanları tarafından katledilmişti.

Toplantıya Ermeni ve Yunanlı yurtseverlerini yanı sıra, politik parti temsilcileri, Atina Belediye-sinin bir delegasyonu katıldı. Toplantıda papaz Hagop Rusdemian'in yaptığı konuşmadan sonra, söz alan papaz Spiros Tsakalos, Ermeni soykırımını kısaca özetledikten sonra şöyle dedi: "Türk faşist rejimi, sadece mücadele ordusu ASALA'nın dilinden anlıyor. ASALA hepimiz için oldukça değerlidir."

APM (Ermeni Halksal Hareketi) adına, Azadouhi Sarian'ın mesajından sonra, Yunanistan'da bulunan Ermeni aktör Arto Aparadian bir şiir okudu; ardından Yeni Ermeni Devrimi şehitlerinin ansısına 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Toplantıya; PASOK adına Dimitris Kostas, Yunanistan Komünist Partisi (İç) adına Theodoros Tsikas, EDA partisi adına Sofia Arsenio, Yunanistan Hıristiyan Demokrat Partisi adına Dimitris Traghoustis, Yunanistan Devrimci İşçi Partisi adına Theodosios Thiredakis, Atina Belediyesi adına Nikos Kharmlias, EDEK adına Ermina Mai, ARGO adına Aghdjidis Vlassis, Panhelenik Komite, ulusal işçiler bölümü adına Yesai Mouradian ve Nikitas Nikitapolos, Yunanistan Halkların Kurtuluşu ve Hakları Birliği adına Dimitris Kaloudiotis, Yazar Yiannis Kiriakidis ve Tarihçi Eva Helmi katıldılar.

Toplantıya ayrıca Ermeni Delegasyonları da katıldı.

14 Aralık 1986

ADALET BAKANI SUGURLU

Kayıplar Hakkında Bilgim Yok !

- "Bu güne kadar resmi rakamlara göre işkence sonucu 13 kişi öldürülmüş!!"
- "Koybolduğu söylenen 800 kişi hakkında Adalet Bakanlığının bilgisi yok!"

• Son hükümet değişikliğinden sonra Adalet Bakanlığına atanan M. Oltan Sungurlu, "kayıplar hakkında kendisinin ve bakanlığının bilgisinin bulunmadığını, işkence sonucu öldürülenlerin ise 13 kişi olduğunu" söyledi.

Bakan, "1986 yılı içinde Türk Ceza Kanunu'nun kişiye karşı kötü muamele başlıklı fıkrasına göre, 1459 sanık hakkında dava açıldığını, aynı süre içinde 100 sanık hakkında mahkumiyet cezası verildiğini" belirtti. Böylece bizzat Adalet bakanı, her ne kadar rakamları gizlese de, işkencenin Türkiye'de bir olgu olduğunu ve işkence yaptıkları kesintiye 100 devlet görevlisinin de mahkum olduğunu itiraf etmiş oldu!!

REWŞA DAWÎ LI DIHOK Û ZAXO

□ Li gor daxuyaniya Polit Büroya PDK-I, Êrişê dijmin ber belavbû-yîne. Hêzên dijmin bi nêzikî 15 hezar kesin. Gelek ji wana cahş in.

Şer berdewam e. Pêşmerge û Bargirî Millî, Gelikaşê û Berzayê-bercinê li navçeyî Zaxo dijminan ragirt. Kuştî û birîndarên dijmin zor e. Li gor Raporên rêxistinên bajaran, ku diğhin P.B'yê nexweş-xaneyên Zaxo û Dihok tîjî cenazeyên eskerên dijmin in.

Bombardimanê balafir û topbaran berdewam e. Gelek gund hati-ne şewitandin, wek Birohecarê, Navdarê, Alnekî û Uzmanan û gundên ditir hatine bombebaran kirin. Çend jin û mindal şehid û birîndar in.

Beşek ji mezin piyadeyî dijmin şkestiye. Lê belê di gel wê jî hêzên hikûmetê haziriya xwe êrişekî ditir dikin. Pêşmerge û bargirî millî û xelk pêkve şerê dijmin dikin.

ZAXO VE DIHOK CEPHELERİNDE SON DURUM

□ I-KDP Polit Bürosunun bildirdiğine göre, çoğunluğu cahşlardan oluşan 15.000 kişilik bir güçle kurtarılmış bölgelere yapılan Irak saldırısı geri püskürtüldü.

Çatışmalar halen devam etmektedir. Peşmerge güçleri düşmanın tüm saldırılarını, Dihok ve Zaxo'daki dağlarda karşıladı ve geri püskürttü. Düşman ağır kayıplar verdi. Edinilen bilgilere göre Dihok, Zaxo hastahaneleri ölü ve yaralılarla dolmuş bulunuyor.

Düşmanın karadan top atışları ve hava saldırıları devam etmektedir. Hava saldırıları nedeniyle Birohecaran, Navdaran, Alnekî ve Uzmanan ve bazı köyler yanmış, uçak ve top bombardımanı sonucu bu köylerdeki sivil halktan kadın ve çocuklardan ölen ve yaralananlar olmuştur.

Düşman piyade güçleri çöküntü içindedir. Fakat buna rağmen her an yeni bir saldırıya geçebilir.

Pêşmergeyên PDK-I 30 eskerê Îranê kuştin.

□ Di roja 10.12.1986 an de, li navçeya Hewreman, li dorhêla bajarê Paweh pêşmergeyên hêzên Şahor û Zagros ên PDK-I li Hemberî êrişên hêzên xulamok ên Komara Îslamî çepheyan de şer kirin. Êrişê dijmin têkşikandin.

Di vê şerî de: Bêhtirê 30 kes ji eskerên dijmin hatin kuştin. 22 kesê din jî ji dijmin birîndar bûn. 2 kes hatin dilgirin û çêkekê pîr jî ker nav destên pêşmerge.

Heyder Xefurî, Çapullah Şemsî û du serokên hêzên dijmin jî di vî şerî de hatin kuştin.

Berpirsiyariya PDK-I
Li derweyl welat
19.12.1986/Paris

Türk-Yunan sınırında gerginlik

20 Aralık günü Türk-Yunan sınırının İpsala Ferreküpürü bölgesinde Türk ve Yunan sınır muhafızları arasında çıkan ve yaklaşık 4 saat süren silahlı çatışma sonunda, ikisi Türk, biri Yunan 3 asker öldü.

Olay, her iki devletin sınır bölgesi askeri birliklerini alarma geçirip kısmi tazyakkuz durumuna geçmelerine neden oldu.

Türk ve Yunan gazeteleri olaya geniş bir şekilde yer verdiler. Olay, zaten gergin olan Türk Yunan ilişkilerinin daha da gerginleşmesine sebep olurken, Türkiye'nin son yıllarda sınır komşusu olan ülkelere yönelik saldırgan eylemlerinin bir devamı niteliğinde değerlendiriliyor. Türk basını ve hükümet yetkilileri bu olayı fırsat bilerek, Yunan düşmanlığını körükleyen bir kampanya başlattılar.

TKP/ML HAREKETİ 1. OLAĞANÜSTÜ KONFERANSI TOPLANDI.

□ ANK merkezine gelen bilgilere göre, TKP/ML Hareketi 1.Olağanüstü Konferansı toplandı. Toplantıdan sonra yayınlanan bildiriye, konferansın "ağır illegal koşullar altında kayıp vermeden toplandığı" belirtilmekte ve konferansın toplandığı döneme ilişkin durum değerlendirilmesini yapılarak şöyle denilmektedir:

"...azgın karşı-devrimci saldırılar karşısında devrimci güçlerin aldığı yenilginin bir parçası olarak bizde yenildik. Oldukça ağır kayıplar verdik. Pekçok mevzimizi kaybettik. Taşiyeciliğin geçici egemenliği altında sağa savrulduk. Ne var ki, tüm bunlara karşın, örgütlü devrimci savaşımlarımız hiç bir zaman durmadı..."

Konferans işçilere, "sendika ağalarının engellerini aşarak genel grev şiarıyla ilerleyiniz..." çağrısında bulunarak köy ve kentlerin yarı-proleterleri ve emekçi köylülere de, "Toprak ve özgürlük şiarınızı yükseltiniz." çağrısında bulundu.

Konferans ayrıca, "faşist generallerin Kürdistan'daki saldırılarını" protesto eden bir bildiriye yayınladı. Bildiriye özetle şöyle denilmektedir:

"Faşist Türk ordusu, Kuzey Kürdistan'ı defalarca çiğnedi. Dağ başlarında sokak ortalarında, kanlı işkence tezgahlarında, idam sehpa-larında, sınır boylarında, kayıtu köşelerde yüzlerce Kürt devrimcisi, komünisti, yurtseveri emekçisi hunharca katledildi. Yüzlerce Kürt emekçi ve devrimcisi kayıplar listesine eklendi. Onlarca köy zorbalıkla göçe zorlandı, yüzlerce siyrgüne gönderildi, ajan muhbir ağı genişletildi. Yüzlerce yeni polis ve jandarma karakolu kuruldu. Faşist ordunun seçme birlikleri defalarca Kürdistan'ın dağıntısını kanlı postallarıyla çiğnedi. Kürt olmak, Kürt ulusunun ulusal haklarını savunmak, en büyük suçlardan sayıldı. Binlerce Kürt komünist ve devrimcisi, yurtseveri ağır cezalarla çarpıtıldı. ... Kısacası, Türk egemen sınıflarının ilhak ve işgali altındaki Kürdistan'da militarist, şovenist, faşist ulusal zulüm kanlı ve kamerli bir şekilde uygulandı." Bildiri "Kürdistan'da faşist ilhaka ve işgale son!-Tüm uluslara ve ulusal azınlıklara tam hak eşitliği!" şiarları ile son bulmaktadır.

KURD Û NİJADPARÊZIYA DEWLETÊ*

• PERWÎN •

Dema ku em li Ewrupa dixwazin li ser mafên gelê kurd bipeyivin, gelek kes, bi hêzanî yên ku nêzikî civakên rêzanî (siyasî) û yan ên weşanê ne, xwe paş de dikişînin û jî vê pîrsê re rêzanî dibêjin! Heta gava ku em weşandina bernameke piçûk ku naveroka wê bitenê çandî ye, weka stran, dîlan û hwd. dixwazin, ji me re: "Kurd siyasî ne" bersiv didin! Lê gava ku meriv bê pîrsa Afrîka Başûr, dilê gelek kesan dişewite û di pelixandina Reşan de pîrseke mirovî, ku bingeha wê nîjadparêzî ye, dibînin. Lê bingeha pîrsa kurdî nîjadparêzî bixwe ye, û em hemî dizanin ku pîrsa mirovî û ya rêzanî, eger jî derve awayên wan cihê xuya bibin jî, bi xurtî girêdayî hev in.

Türkiye

Nîjadparêziya dewletê, ango a ku bûye fermî (resmî), di jî gelê kurd jî aliye her çar hikûmetên Türkiye, İran, Iraq û Sûriyê tê ajotin. Bi hêzanî Türkiye ye, ku tê de nivê Kurdan rûdinê, ku di hunera nîjadparêzî û faşizmê de bûye serok.

Hîn di 1923 de, di peymanê Lausanne de, gava ku civaka netewan li ser çarenûsa (qeder) gelên ku di bin destê Imperatoriya Osmanî de bûn dipeyivî, nûnerê tirk İsmet Paşa, di axaftina xwe de digot: "Kurd qet jî Tirkan ne cihê ne, û eger ew bi zimanên cihê bipeyivin jî, ev her du gel perçeye tenê, ji aliye nîjad (ırq), ol (dîn) û adetatan, ava dîkin." Piştî hilweşana wê Imperatoriya û stendina hikm li Türkiye jî aliye Mustafa Kemal ku sernavê wî Atatürk, ango Bavê Tirkan bû, ji bo parazîna yekîtîya muqaddes a Türkiye, diviya ku Ermenî bîn serjêkirin û Kurd bi her awayî bîn asimilekirin. Atatürk di 3 Adar 1924 de, zaqoneke (qanûn) ku dibistan, rêxistin û weşanên kurdî qedexe kirin derxist. Ji wê mêjuyê (tarîx) heta îro, di zagona bingehî (bi tirkî: Anayasa) ya tirkî de hatiye nivîsin ku hemî rûniştewanên Türkiye Tirk in. Ango ne bi tenê Kurd, lê Ermenî û hindikayîyên fîlle û etnik: Suryanî, Aşûrî, Kildanî, Yûnanî... jî Tirk in! Û navê Kurdan bi awakî fermî dibe "Tirkên çiyayî" yan "Tirkên Rojhilatê!"

Tu partiyekî ku tê hikm, ji sosyal-demokratêna heta libêral yan faşistan, naxwaze ku wê bendê rake. Pirtûkên dibistanî bi hevokên (cumle) mezin ên ku pesna mezinahiya nîjadê tirkî ku jî hemî nijadan bilindtir e didin dest pê dikin! Heykelên Atatürk li her derî, bi nivîsa navdar "Dîlşah e ewê ku dibêje ez Tirk im" rawestane!... Loma meriv şaş nabe dema ku dibîne ku pîraniya Tirkan, ku jî dergûşê mejiyê wan bi vî awayî hatiye şuştin, bi zanebûn yan bê zanebûn, bawer dikin ku "nîjadê" wan jî hemîyan xweşektir û resentir (esîl) e û ku gotina "Kurd" qedexe ye.

Civakzanê (sosyolog) tirk İsmail Beşikçi ku jî salan de jî sedema nivîsina têzekê li ser Kurdan di girtigêhê de ye, ewha dibêje: "Di nêzikî salên 1930 de û piştre, Tirk iddia dikin ku hemî şareyarî (medeniyet) û çandên cihanê jî rayê (est) tirkî ne û tecrube dikin ku wê yekê îsbat bikin. Ev propaganda di dema partiya yek-ta (bitenê) de, bi hêzanî di jiyana Serokê Mezin Gazi Mustafa Kemal de, pîr belav bû bû. İro ramana (fîkr) tirkî, zanîngeha tirkî, weşana tirkî nema xwediyên van qeşmeriyan in, lê îdeolojiya 'Tirkîtiya Kurdan' bi vî awayî bixwe dajo. Demokratên tirk û tevgera sosyalîst a tirk divên ku bi balkêşî li ser vê babetê xwe xwar bikin." Di dirêjayiya sedsalên 19 û 20 mîn de, piştî her serhildaneke kurdî, leşkerê tirk kuştin û sirgûnên gir-seyî (kîtleyî) pêk tîne. Jimara tevayîya Kurdên ku hatin kuştin û sirgûnkirin jî ya Ermenîyan ne kêmtir e.

(Dûmahik di hejmarê 9 an de)

BİR CİNAYET DAHA

[Kamışlı/Özel]

□ Türk sınır nöbetçileri Suriye Kürdistanının Kamışlı ilçesinde bir Kürt gencini katletti.

□ Türk ordusunun "sınır ötesi" cinayetlerine yeni bir cinayet daha eklendi.

21.11.1986 cuma günü saat 14°° sularında Kamışlı'nın T.C hududuna yakın Kudurbeg mahallesinde amcasının evinin önünde oturmakta olan Kamran Xıdır (23) adlı bir Kürt genci sınırdan nöbet tutan Türk askerlerinin açtığı ateş sonucu öldürüldü.

Türk askerlerinin, Kamran Xıdır'ı durup dururken vurmaları Kamışlı'daki Kürtler arasında nefretle karşılandı. Suriye hükümeti, Kamran Xıdır olayında sessiz kalırken, Kamışlı halkının katılımıyla yapılan

cenaze töreninde sömürgeci Türk devletini lanetleyen sloganlar atıldı.

Kamran Xıdır, askerliğini yeni bitirmiş, 23 yaşında, demircilik yaparak geçinen, çevresinde sevilen, yurtsever düşüncelere sahip bir Kürt genciydi.

Bilindiği gibi bu cinayet, Türk askerlerinin Suriye Kürdistan'ında gerçekleştirdiği ilk cinayet değildir. Türk askerleri 1981 yılında Kamışlı'nın Cernikê köyünde devrimcilerden ve halktan içinde kadın ve çocukların bulunduğu 15 Kürdü katletmiş, yine 1984 yılında Kamışlı'nın Hilêli köyünde, TC hududuna yakın tarlasında ekin biçen bir Kürt kıza da Türk askerleri tarafından katledilmişti.

Türk askerlerinin sınır tanımaz katliamları, Suriye Kürdistan'ında nefretle karşılandı.

TC'nin Suriye hududunu tam bir savaş cephesi gibi tanklarla, panzerlerle, aydın-

latma sistemi ve yeni açılan askeri devriye yollarıyla donatması da yetmiyormuş gibi, şimdi de Kürdistan'ın diğer parçalarında savunmasız insanları katlediyor.

Suriye-Türkiye sınırına yığılan panzerler

Katledilen Kamran XIDIR (23)

Pontus Rumları Unutulmuş bir jenosid

Pontuslular, mecburi göçe tabi tutulduktan sonra gerçek durumlarını ve tarihsel evrimlerini yazmak için*, tarih bilimin, haklar hukukunun, etnoloji ve sosyoloji biliminin kenarından-köşesinden yararlandılar. Politik durum ise dikkate alınmadı. Fakat, Pontuslular tarihsel olguları ve durumlarını korumak için politikayı kullanmak için çaba sarfettiler.**

"Sorunun ört-bas edilmesi için" büyük devletlerin şiddet mantığı egemen oldu. Yenilgiye uğrayan halkın karşı koyma yöntemleri ise, bilinçsiz sayılarak, tarih dışına atılma, yok olma tehlikesiyle yüzyüze kaldı. Pontus halkının evrimini düşünen, saptayan, planlayan ve onun kaderini belirleyen büyük devletlerin politikalarıydı. Bunlar arasında Lozan anlaşmasından başka*** büyük devletlerin politikalarına uygun olarak Pontus halkının kaderini tayin eden iki büyük anlaşma daha vardır:

Birincisi:

Venizelos-Atatürk dostluk antlaşması
İkincisi ise:

Yunanistan'ın NATO'ya girmesi ve Türkiye'nin toprak bütünlüğü doktrinidir.

Sol bir mülteci politikası oluşturulmasına rağmen (böylece ülkemizde "Yunanistan'da ç.n" kitlesel bir proletarye oluştuğu ortaya çıkmıştır) Pontusluların ucuz iş gücünü kullanılmış, ve onların etnik kimlikleri, yaşam durumları vb. görmezlikten gelerek sahip çıkılmaya ve onların sözcülüğününün yapılmasına çalışılmıştır. Böylece Pontuslular için müsait bir ortam yaratılmadığından onların tarihleri, örf ve adetleri yeni nesillere aktarılamıyor. Göçmenlerden gelen anılar, tarihi olgular, hatıralar, örf adetler, dil konusunda anlatımlar nesilden nesile yabancılaştırılmış, yabancı değerlerle kaynaştırılmış. Anılar karışmış, unutulmuş ve giderek yok olma tehlikesi ile karşılaşmıştır. Geçmişini tanımamak, bugün ve gelecek için ciddi kuşaklar yaratmaya başlamıştır.

□ Türk tarihi, genel olarak Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışını bir başlangıç noktası alır. Osmanlı paşası Mustafa Kemal'in, Samsun seferinin amacı ise genellikle gözardı edilir. Padişahın izni ve İngilizlerin onayı ile başlayan Samsun seferi, bölgede silahlı mücadele veren bir halkın imhasını amaçlamaktadır. Bu halk, savaş sırası ve sonrasında imha edilerek tarih dışına atılan Pontus halkıdır. Topal Osman çetesi-nin katliamından kurtulanlar, Sivas'ta kurulan darağaçlarında canvermişler. Diğerleri

Danslar, türküler, oyunlar bir halkın ulusal kimliğini yeterli olarak belirleyebilecek nitelikte olmadığı zaman, eksik ve yanlış değerler de üretilebilir.

Sonuç olarak ancak, iki şartla bir halkın mücadele etmesine mücadele edilebilir: halkın tarihinin gerçek muhtevasıyla kavranılması, ki böylece tarihsel ve politik evrimin nedenleri, bugünkü durumun anlaşılmasını sağlanmasın ve bu halka karşı uygulanan katliamların insanlık yasalarına göre uluslararası örgütler tarafından tanınması.

Bu iki şartla bir halk varlık hakkını garantiye alabilir. Ve varlığını ispatlayarak sürdürebilir.

Eğer 1923'ten sonra böyle bir perspektif açılrsa ve gerekli işlemler yapılsaydı Pontus sorunu gündeme getirilirdi. Bunun için tekrar aynı işlemlere dönmek gerekecektir.

Hakların hukuku mantığı

Biz bu soruna hakların hukuku mantığına göre yaklaşımda bulunacağız. Günümüzde, bölgedeki hakların Yeni Doğu Sorunu ile ilgili görevleri oldukça yüküldür. Bölge halkları tarihi yeniden araştırmak ve kendi açılarından yeniden yazmak zorundadırlar. Devletlerinin tarihi değil hakların tarihi yazılmalıdır. Bu çalışma olumlu sonuçları ve yeni perspektiflere yol açabilecek yeni doğu sorunu için hakların hukuk mantığına göre çözümler belirlenecektir. Eğer devletlerin mantığı egemen olursa, bu, Doğu Akdeniz Bölgesinde etnoloji, sosyolojik, kültürel kargaşasına yol açabilecek ve yeryüzünün hiç bir yerinde rastlanmamış olgular oluşacaktır.

Kısa tarih

Küçük Asya'nın kuzeyindeki kıyılarda M.Ö. 8'ci asırda yaşayan Paflagonia'dan Lazlara kadar ulaşan hayat Pontuslulara tanıklık etmektedir. Potnusların tarihe katkılarını, gelişimlerini ve uygarlıklarını; Helenizm ve Bizans devrinde tarih kitaplarında okumak mümkün. Bu kitaplara ve yazarlarına karşı çok tepki duyulmuştur.

Osmanlı işgalinden, siyasi, iktisadi ve ırkçı mekanizmalar ve Pontus halkına uygulanan yöntemler bu halkın varlığını ve birliğini imha tehlikesine kadar genişlemiştir.

Potnuslar ve Küçük Asya'nın diğer hakları, özellikle hristiyan uluslar kendi ülkelerinde görülmemiş bir zulma ve zorbalığı yaşadılar. Bu zulm ve zorbalık bütünü ile Osmanlı despotizminin, azınlıklar üzerindeki politikasının ürünleriydiler.

Bu baskı ve zorbalıklar Pontus halkını göçe zorladı. Pontuslular, kıyılardan dağlara, manastırlara, giderek Kafkasla-

ra doğru yöneldiler. Pontus halkının direnmesi güçlüydü. Tarih buna tanıklık eder. Örneğin, Pontus'ta XVII. YY. dan önce inşa edilen cami yoktur

Çıkış Yolu

Pontusluların, Kafkaslara doğru yığınsal göçleri ve Kafkaslar'da ortaya çıkan Pontus toplulukları, Osmanlı-Rus savaşlarının sonuçlarından biridir. Bu halkı, geri çekilen Rus ortodoks askerlerinin peşine takılarak Kafkaslara göç etti. Çünkü, savaş sonrası yaşadıkları bölgede kendilerini bekleyen akıbeti biliyorlardı. Zorba işgalcinin zulmünü yakından tanıyan Pontus halkı, doğal olarak ülkesini terk etme durumunda kaldı. Eğer, Kuzey Kafkaslarda, Gürcistan'da var olan topluluklarının geçmişini incelenirse, bu toplulukların, Osmanlı-Rus savaşları (1828, 1856, 1871, 1916) sırası veya sonrasında ortaya çıktıkları görülür. Örneğin, 1916 yılında 250 binden fazla Pontuslu Kafkasya'ya göç etmişlerdir.

Yüzyılın başından bu yana Pontus sorunu, genel olarak Doğu Sorunu'nun bir bölümünü oluşturur. Devletlerin egemenlik uğruna giriştikleri mücadelelere bağlı olarak, tarihsel olguları reddedildi, halkların etnik kimlikleri yok sayılarak tarihin dışına itildi. Pontus'un kaderi ile Ermeni ulusunun kaderi de devletlerin bu egemenlik mücadelesi içinde "doğu sorunu"nun dışına atılarak, bir yölsüz terk edildi.

Pontus halkının kendi etnik kimliğini, kültürel ve ulusal özelliklerini koruma uğruna giriştiği mücadele, 1908'den sonra ise Jön-Türkler'in ırkçı saldırılarına hedef oldu, özellikle, 1916-23 arasında Pontus halkı üzerindeki zulm, zorbalık, sürgün ve katliamlar olabildiğince boyutlandı. 1916'da Pontus halkı ünlü "Amele Taburları"nda katledildiler. Daha sonra Türk devleti tarafından önce planlanmış sistemli saldırı-

lar 1923'e kadar süren bir jenosidle tamamlandı. Bu dönem içinde büyük katliamlar yapıldı, şehirlere, köylere yakılıp yıkıldı, binlerce insan öldürüldü. Binlercesi sürgün edildi. İmha eylemleri, Pontus kıyılarında, Erzurum'a; Kürdistan'a ve giderek Suriye'ye kadar genişledi. Bu olaylar ilgili belge-

göçe zorlanmış, çeşitli ülkelere sığınmışlardır.

□ Pontus jenosidi tarihin karanlık sayfaları arasında duruyor. Türkiye'de resmi tarih dışında doğru dürüst bir tarih de henüz yazılmadığı için, bu karanlık sayfa bir süre daha yerinde duracak. Aşağıdaki yazı, konu ile ilgili araştırmalar yapan gazetemiz yazarlarından sosyolog M.HARALAMBİDİS'e ait. Elefterotipia gazetesininin 17 Eylül tarihli nüshasında yayınlandı. Yorgo BACA tarafından türkçeye çevrildi.

ler, aynı dönemde bölgede bulunan Alman, Amerikan, Avusturya ve benzeri devletlerin konsolosluk arşivleri arasında bulunabilir elbette. Ve zaten, Pontus örgütleri de bilimsel çalışmalarla ilgili belgeleri yayınlamaya başlamışlardır.

300 bin Kurban

Zorbalık ve sürgünlerden sonra özellikle kadınlar ruhsal bunalımlara düştüler. Bu kadınlardan birçoğu, bu ruhsal bunalımlar içinde kıvrılarak Yunanistan'da öldü. Yunan Üniversitesi ve psikologları bu konu ile hiçbir zaman ilgilenmediler.

Belgelere göre katledilen Pontuslular 300 bin civarında- dır. Kuşku yok ki, eğer Pontus halkı imhaya karşı direnmeseydi, katliam çok daha büyük olacaktı. Nitekim, Ermeni halkının silahlı direnişinin var olduğu bölgelerde de katledilen Ermeni sayısı, direniş olmayan bölgelere nispetle daha az olmuştur.

Pontus halkının imhasında ittifak eden güçler, lümpenler ve Osmanlı Askeri Bürokrasisiydi. Katliamı Giresun'da Topal Osman ile Kemal'in (Mustafa Kemal) çeteleri yaptılar. Zaten, Kemal'in Samsun'a gelişi de Pontus direnişini bastırarak ve imha etme içindi.

Pontus üzerinde uygulanan sürgünler de kapalı bir imha biçimi idi. Bu imhanın "savaş hukuku" ile açıklanması da mümkün değildir. Çünkü, sürgünlerin uygulandığı bölgelerde Yunan ordusu yoktu ve böyle askeri-stratejik bir bölge değildi.

1923 yılında imzalanan Lozan anlaşmasında, şöyle bir ifade vardır: "Yığınların değiştirilmesi meselesi tamamlanmıştır". Fakat Pontus halkı için herhangi bir işlem söz konusu olmadı. 1923'den sonra, kendi ülkesinden herhangi bir şey çıkış yapmadı. 1923'ten sonra, zulumdan ve katliamlardan kurtulabilen Pontuslular, binlerce yıllık ülkelerinden zorla çıkarıl-

dılar. Zorla ülkelerini terk etmek durumunda kaldılar. Zorla göçe tabi tutulanlar, Rusya'ya, Latin Amerika'ya, Orta-Doğu'ya ve Avrupa'ya gittiler. Çok büyük bir bölümü ise Yunanistan'a geldi. Bağımlı Yunan devleti açısından herhangi bir mübadele (değişim) şekli uygulanmadı.

Pontus halkının varlığı ile ilgili hiçbir hak tanınmadı. Kendi ülkesinde yaşama hakkının korunması bile sağlanamadı. Öte yandan, ulusal ve kültürel kimliğine saygı gösterilmedi. Pontus'un zenginlikleri, halkın mal varlığı yağma edildi.

Türk devletinin Pontus halkına karşı giriştiği bu jenosid, unutulmaması, tarihten silinmemesi ve affedilmemesi gereken bir olgudur. Devletler, kendi çıkarları gereği, jeo-stratejik ve jeo-politik doktrinler uğruna Pontus halkının maruz kaldığı zulmu, sürgünü ve katliamları unutturmaya, yapılan haksızlıkları küçümsemeye ve bir takım amaçları gizlemeye çalıştı. Bundandır ki bu gün bu olguların ortaya çıkarılması için çaba sarfedilmektedir. Jenosidin resmi olarak kabul edilmesini istemek elbette ki her halkın doğal hakkıdır.

*Çevirenin notu: Pontus ve diğer uluslardan yazar, tarihçi ve bilim adamları kasteditiyor: **Gerek bir araştırma olmadığı anlatılmak isteniyor: *** Yazarın notu: Lozan anlaşması, asrımızın en büyük pazarıdır. Batının jeo-stratejik ve ekonomik çıkarları gereği, Osmanlı devletinin devamı olan ve Kemalist yöntemlerle karıştırılarak yenilenen Türk devleti, halkların istegini ve tarihi olguları yok sayarak mücadeleye girişmiştir

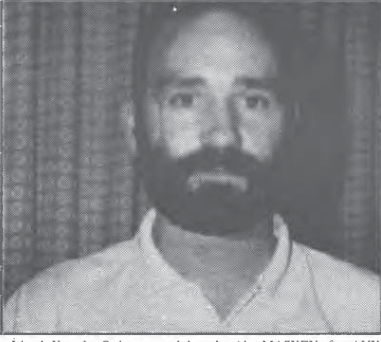
Kaynaklar:

1. İfeynia Anastasidou: Venezilos, Yunan-Türk Anlaşması 1930
2. Falmarier: Trabzon İmparatorluğunun Tarihi
3. Peri Anderson: Seminerdeki Açılış Konuşması "The Ottoman Empire in The World Economy State University of New York 1984
4. Hristo Samuilidis: Rum Pontus Tarihi Atina 1986
5. Savvas Ioakimidis: Pontus Genel Tarihine Katkı
6. Yorgo Lamsidis: Mübadele Edilen Mülkler Üzerine Atina 1983

Pontus merasim kıyafeti

IRA

İrlanda Kurtuluş Ordusu sorumlularından Alex MASKEY •foto ANK

Alex Maskey:

“Ülkemizde, 800 yıldır İngilizlere karşı mücadele ediyoruz!”

Atina • ANK

• Dünya Halkları ile Dayanışma Örgütünün davetisi olarak Atina'ya gelen, IRA sorumlularından Alex Maskey ile ANK muhabirleri bir görüşme yaptılar. Aşağıda, bu görüşmenin bir bölümünü okuyucularımıza sunuyoruz.

□Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketi ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

□□Bize Kürdistan'la ilgili çok az haber geliyor. Bunlar da oldukça karışık. Ermeni ve Kürt sorunu bize çok karışık getiriliyor. Pek doğru haber alamıyoruz.

□İran ve Irak'daki Kürt hareketleri ile ilgili bir değerlendirme yapabilir misiniz?

□□Biz kendimiz için hayatımızı tayin etmek istiyorsak, dünyanın diğer halkları için de aynı şeyleri talep ederiz. Dedğiniz yerlerdeki hareketlerle ilgili bir bilgimiz yok. Ancak onların da bizim gibi haklara sahip olmalarını talep olarak ileri sürüyoruz.

□Türkiye'de demokrasiye geçme ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

□□Türkiye'deki duruma biz demokrasi diyemiyoruz. ABD dünyanın her yerinde kendi yöntemlerini uyguluyor. Biz anlamda Türkiye'deki duruma da demokrasi diyemiyoruz.

□Kürdistan halkına iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

□□Biz kendi ülkemizde 800 yıldır İngilizlere karşı mücadele ediyoruz. Sizin, Kürtlerin karşı karşıya kaldığınız görevler bizimkinden az değildir. Sizler de mücadele ediyorsunuz. Sizin de zorlu mücadelelerden sonra zafere ulaşacağınıza inanıyoruz. Zafere ulaşmanızı dileriz. Ve uğruna savaşmış hakların elde edilmesi için, içinde bulunduğunuz mücadelede, sizinle olan dayanışmayı temenni ediyoruz. Her iki mücadelenin de zafere ulaşmasını diliyoruz, buna inanıyoruz.

□Kendinizle ilgili söylemek istediğiniz bir şey var mı?

□□Biz iki ayrı savaş sürdürüyoruz; birisi İngilizlere karşı, diğeri ise, bize karşı yanlış eğilimleri olanlara karşı, yani içimizde bir savaş...Biz her gün sokaklarda İngilizlere karşı silahlı bir savaş sürdürüyoruz. Aynı zamanda bunlarla işbirliği yapanlara karşı da mücadele vermek zorundayız. Kürdistan'daki durumu yakından tanımıyorum. Ama biliyorum ki, bölgede bulunan halklar bir arada yaşamak zorundadırlar. Sizin durumunuz kendine özgü bir durumdur. Bunu kendi açımızdan değerlendirmek zorundayız. Umarım bu bölgede mücadele eden halkların kabulü doğrultusunda bir çözüm olur. Asıl amaç bu olmalıdır.

ANKARA VE IRAK'TAKİ PETROL

□ Sovyet silahları ile donatılmış Kürt partizanları büyük bir ihtimalle İran askerleriyle geçtiğimiz ay, farkında olmadan Kuzey Irak -Kerkük'teki petrol yataklarına kadar varmışlar! Ve yüksek gerilim hattına karşı eylemde bulunmuşlar.

Bu eylem Tahran tarafından büyük bir zafer olarak gösterilmiş...

Bu tesislere büyük bir zarar olmadığı halde, Ankara bunu büyük bir tehlike olarak kabul ediyor.

Türkiye Kerkük'ten gelen petrol boru hattı ile, İskenderun limanına günde 1.1 milyon varil petrol sevk ediyor. Bu petrol boru hattı, yalnız Türkiye için değil, Bağdat için de büyük bir damardır.

Çünkü, Irak bu boru hattı ile petrolünün yarısını dışarı ihraç ediyor. Elbetteki Kürt partizanlarından gelen bir saldırı bir mucize olarak beklenmemelidir.

Doğu Anadolu'daki Kürt partizanlarına karşı savaşın Türk askerleri aynı zamanda, Irak'taki 20 bin Kürt partizanını da karşısına almıştır.

Irak'taki Kürt partizanları, körfez savaşında Tahran'ın beşinci kolu olarak gösteriliyor. İran'ın büyük bir saldırısında Kürtler önemli fonksiyon oynarlar. Bu güçlerin Kerkük'teki petrol yataklarına ve boru hattına saldırı ve işgali Ankara'da büyük bir endişe ile karşılanıyor.

Haftalardan beri Ankara'da, İran saldırısının nasıl engelleneceği, varsayımlarla önlenmek isteniyor. İran, elbette petrol yataklarının Türkiye tarafından işgaline göz yummayacaktır.

Ankara'daki hükümete muhalif politi-

kaçılar, kulisler arkasında ABD Savunma Bakanlığı'nın bir planından bahs ediyorlar. Buna göre Türkiye'nin İran saldırısından evvel Kerkük'ü işgal etmeye kalkması, Moskova'nın NATO üyesi Türkiye'yi tehdit etmesine yol açar.

Bu da ABD Çevik Kuvvetlerinin gerilim bölgesine girmesine yeterli bir sebeptir. Bu durum yalnız Irak petrol yataklarının İran ve Sovyetlerin ilgi alanına girmez. Aynı zamanda bu, ABD'nin Doğu Anadolu'daki askeri varlığının oldukça kuvvetlenmesine bir gerekçe olur. Washington bu spekülasyonlara karşı bir tavır takınmamıştır. Bu arada Türk Dışişleri Bakanlığı özellikle Tahran'a karşı bu senaryoyu yalanlamaya büyük gayret gösteriyor.

Başbakan Özal da, Ekim sonunda Ankara'ya acilen ziyarete gelen ve bilgi edinmek isteyen, İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Hüseyin Şeyhülislam'a Ankara'nın körfez savaşında tarafısız kalacağını garanti veriyordu.

Fakat, İran'dan gelen ziyaretçi, İran'ın Kerkük'teki petrol yataklarına saldırıyacağına dair bir güvence vermiyordu.

Şeyhülislam: "Biz Irak'la savaş içindeyiz, kimseye garanti vermiyoruz" diyerek İran'ın resmi görüşünü belirtiyordu.

Ankara'dan yapılan son açıklamaya göre, Türkiye'nin milli ve ekonomik çıkarlarının tehlikeye düşürülmesine göz yumulmayacaktır deniyordu. Türkiye kullandığı bu elastiki açıklamalarla askeri bir saldırıyı açık kapı bırakmaktadır.

Türkiye, Kuzey Irak petrol boru hattını elinde tutma bahanesiyle Kuzey Irak'taki Kürt peşmergelerine karşı iki hava saldı

Invasion würde von den militanten Separatisten wohl unweigerlich als Versuch der Türkei betrachtet werden. diese Region auf Dauer zu annektieren und damit die Gefahr eines endlosen Guerillakrieges in Südostanatolien heraufbeschwören.

GERD HÖHLER

rısıyla ve Türkiye, Irak sınırına büyük askeri yığınaklar yaparak, bölgeyi denetim altına tutmaya çalışıyor. Kerkük'ün işgal planı Türk generallerinin çekmecelerinde çoktan beri hazır tutuluyor. Türk militarizminin ulusal çıkarlarını güvence altına alma adına büyük riskolar ve diplomatik anlaşmazlıklar yaratması son olarak 1974 Kıbrıs işgali ile de kendisini göstermiştir.

Fakat, Kerkük petrol yataklarının işgali çok tehlikeli boyutlara sahiptir. Türkiye yöylesi bir tavırla körfez savaşına çekilerek sonu belli olmayan bir maceranın içine girebilir.

Özellikle Ankara'daki Türk Hükümetinin uykusunu kaçırın Kürt sorunu eğer Türkiye Kuzey Irak'a saldırırsa büyük boyutlara ulaşabilir. Çünkü, yöylesi bir işgal eylemi ayrılıkçı militanların Türkiye'nin bölgeyi işgal etmesini ele alarak Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da sonu gelmeyen bir savaşa sürükleyecektir.

• GERD HÖHLER

NOT: 20 Kasım 1986 tarihli Frankfurter Rundschau gazetesinden H. AYDIN tarafından türkçeye çevrilmiştir

4 DEVLET BİR HALKA KARŞI

20 milyon Kürd'ün genel olarak yaşadığı 4 devlet (Irak, İran, Türkiye, Suriye) aralarındaki değişik politik sistemlere rağmen, Kürt politikasında ortak uygulamalar içindedirler: sivil halkı yerinden etme ve ona karşı saldırı düzenleme; en ufak bir direnişi bile vahşice bastırma, uluslararası düzeyde yasaklanmış silahları kullanma (zehirli gaz, napalm, thallium zehiri vb.).

İran'dan son 3 yılda 100 den fazla Kürt köyü Devrim Muhafızları ve ordu tarafından zorla dağıtıldı.

Irak'ta ordu İran ve Türkiye sınırında bulunan 460 tan fazla Kürt köyünü yerle bir etti. 750.000 civarında insan Irak'taki kamplara gönderildi veya kampları hiç aratmayan "stratejik model köyler" denilen yerlere yerleştirildiler. Aynı akibete Kürdistan'da yaşayan Hıristiyan Asuriler, Süryaniler, Yezidi ve Şiiler de uğradılar.

Türkiye'de, İran, Irak ve Suriye sınırındaki Kürt köylerinde yaşayan halkı göçe mecbur etmek için, sisteme bir şekilde genel askeri operasyonlar ve ekonomik ablukalarla yıldırılmaya çalışılıyor. Dünya Bankası ve Federal Almanya Hükümeti tarafın-

dan da finanse edilen bir baraj projesi (GAP) onbinlerce Kürt köylüsünü gelecek yıllarda mülksüzleştirme tehdidi ile karşı karşıya getirmiştir.

Suriye, genel sayım yasasıyla 120.000 Kürd'ün vatandaşlığı iptal etmiştir. Bu vatandaşların mülk edinebilme ve diğer doğal haklarını ellerinden almıştır.

GESELLSCHAFT FÜR BEDROHTE VÖLKER-kuruluşundan bu yana-çoğu zaman bazı kuruluşların düşmanlığına karşı-ısrarla ve düzenli olarak Kürtlerin ezilmişliği ve mücadelesi ile ilgili sürekli bilgilendirmiştir.GFBV şu anda Kürd kuruluşlarıyla, Federal Almanya'da yaşayan 400.000 civarındaki Kürdün tehdit altında olan ulusal haklarıyla ve uğradıkları hak-sızlıklara karşı mücadele edip bu halkın durumuyla ilgileniyor.

Bu yazı GFBV'nin 1986 da yayınladığı son sayısından çevrilmiştir.

Çeviri:R. KARTAL

“TİRKEK BULXARİ” Jİ AUSTRALIA DIGIHÊ TIRKIYÊ

Naim Suleyman gihîştîbû London û ji wir bi balafira Serokwezîrê Tirkiyê firiya bû Enqerê.

Li Enqerê Naim Suleyman bi rojnamevanan re got ku, "Li beşek Bulgaristanê (men-tîqa Kircaali) di sala 1984'an de 80-100 kesên Tirk hatine kuştin, ji lewra wan nepejirandîye ku navên wan yên îslamî werin guherîtin. Mizgeftî bi zor hatine girtin û zimanê tirkî hatiye qedexekirin."

Wek tê zanîn, ne tenê ziman, lê hebûha gelê Kurd, ku hejmara xwe li Tirkiya îroj tew hindik 12 milyon e, hatiye qedexekirin. Her kesê ku li dijî wê neheqiyê dengê xwe radi-ke ji hêla karbidest û miyda tirk de wek mirovek "xayin" tê xuya kirin.

Ajansa Nûçeyên Bulgaristanê BTA, dave zanin ku, "revandina Şalamanov yek ji kirinên terorist li dijî welatên sosyalist e. Berê Şalamanov yek ji hevalan hatiye bi dîr xistin, di nav komek kesên tirk de hatiye meşî-şuştin û di bin bandûra guwaştînek nefşin de biryar dave." BTA bi hişkî biryara Australya di derheqê wê merselê de protesto kir.

Naim Suleyman dixwaze ji vir û şûn ve di bin navê Tirkiyê de rola xwe wek giranirakereki bilize.

• ANK Australya

Sefîrê Bulgaristanê li paytêxta Australya, Canberra, li dijî biryara hukmata Australya, ya ku rê dabû Naim Suleyman (19 salin), yek ji endamên taximê giranirakerên (halter) Bulgarî yên ku bi mêvanî hatibûn bajarê Melbourne, protesto kir.

Naim Suleyman bi navê Şalamanov dihat nas kirin û nuha li Tirkiyê ye. Li Melbourne hin kesên Tirk xwe gihandibûn Şalamanov, ew kiribûn tombîlekê, biri bûn malek Tirk û li wir veşartibûn. Dûvre wî ji hukmata Australya xwaztibû, ku bi-hêlin ew biçê Înglîzîtanê. Tev ku mamurên Bulgarî rica kiribûn, ku bila ew ber çûyîna xort tev wî biaxîfin, karbidestên Australî nepejirandibûn.

Mehkemeya Demiryan di sibatê de destpêdike

• ANK Australya

Livon Demiryan (34) yê ku di 22.11.86 an de saet 2 yê sibeyê tevî hevlekî xwe bombeyekî kiribû bin qonsula Tirkiyê li bajarê Melbourne di dadgehê de wek endamek Enîya Şoresşerî Ermenî hat naskirin. Wekî tê zanîn hevlekî wî bi dû teqîna bombeyê hate kuştin û berêz Demiryan dîre hat girtin. Mehkemekirina Demiryan dê di 5 ê Sibatê de dest pê bike.

Berî çend salan qonsuleke Tirk li Sydneyê hatibû kuştin û heta îro jî kesek ji bo kuştina wî û soferê wî nehatiye girtin.

ATİK Kuruldu

• Stockholm ANK

□ Bir yılı aşkın bir süredir önçalışmaları süren Türkiyeli İşçiler Federasyonlarının, bir konfederasyon halinde birleşmeleri karar altına alındı. Frankfurt'ta yapılan bir toplantı ile ATİK'in (Avrupa Türkiyeli İşçiler Konfederasyonu'nun kurulduğu) açıkladı. Konfederasyona, ATİF, FTİF, ATİGF, HTİF ile diğer avrupa ülkelerindeki komiteler üye oldular.

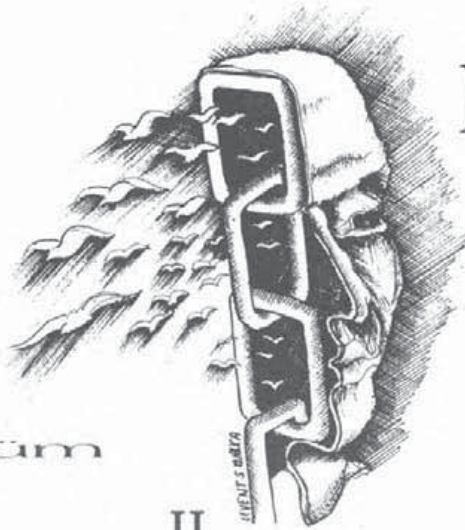
□Kürdistan Press'e İsveç ATİK taraftarları bir mektup göndererek, durumu "Türkiyeli, devrimci, demokrat ve yurtsever arkadaşlara Kürdistan Press aracılığı ile de duyurmak" istediklerini belirttiler. Yayımlanan bildiriye ATİK'in "Yurttaşındaki Türkiyeli işçilerin ekonomik, demokratik taleplerini savunacağı ve bu uğurda kararlıca mücadele edeceği" açıklandı.

ondört külçe yürek

I. bölüm

I.

Üç-beş nöbetimde
İçerde mahpusluk
Dışarda kulluk tamdır.
Bir de pamağımda nişan
Hasrette
Vukuatım var komutanım..

Umut karşı tepeleri aşarken
Bir ihtilalcinin yüreği
Nasırlı olmalı aşka ve ölüme

Bıçağın iki yüzünü
Burkup içinde bir peşmerge gibi
Anlatıyordun, anlat:

Onlar pusuda bellediler kendilerini: Kara-
köşe'nin camları nar çürüğüydü. Hançer
ustaları vardı Silvan'da.

Çeliğe can vermek ata yadığın.
Muş şafakta bir trin tortusu.

Onlar, yasağın aramalarında, kinleri
ni hamurda yoğurdular. Öz tuttu, tuta-
cağı... Dişlenmiş dudakları vardı.
Oraları unutuyor musun yani? Haki el-
biseleriyle geldiler, oralarından tuttular er-
kekleri
oralarından.

Tekman'ı siz bilmezsiniz. Namusludur
dağları, bir eşkiya ele verdiği görülme-
miştir. Silvan'da hançer bileğçilerinin teri
ilaçtı: Havanda
akşam serinliğinde bir parça umutla dö-
vülünce, ne şıpatık kalır insanda ne ro-
matizma, ne sümme, ne...
Tekman'ı siz bilmezsiniz. Hele Batman'ı.
Sınırdan havlıcan kokusu, kaçacak

türküleri
loy, loy.

Onlar pusuda bellediler kendilerini: han-
çerciler çeliğe bismillahla vuruyorlardı
sevindiklerinin
adlarını:

Şeyh Said, Barzanîyi: Simko ile Bedir-
han'ı: Sehit Rıza ve Gazi Muhammedi..
Onlar pusuda bellediler kendilerini.

Sual edelim bir kere:
Mavzer aşkına:
Yetmiş yılın kusulmuş sıyahını,
Eşkiyanın usturuplu ıslıklanını,
Sonra
Kudummuş memelerini analanımızın.
Sual edelim.
Kürtçe burulmuş bir bıyığı
Göçebe iki gözü
Muhabeti..

Sen
Hıncın göz bebeklerindeki fişek,
Unutma
Silahlar çiçeklenecek
Sabır mayalanacak.
Sık muhabetle yumrukları
Ve akıt şimdiki kanını
Güneşin bile değişiyor rengi
Unutma..

II.

Dirle.
Nabızın kurtuluşu veriyor!

Gözlerinin arasında kan gülleri
Adam akıllı mert işi.
Öfke ordulan geçiyor içimizden.
Saygılı, biraz da pederşahi

Bizim gökyüzü sığmıyor mapushaneye
asker.
Ellerin yabancı tetikte duruyor
Gel sözü birleşelim
Dirle,
Nabızımız kurtuluşu vuruyor!

Dirle!
Gümüş sözlü sloganı.
Kuşkuyu, soru işaretini.
İnsancıl böğüründe.

İşte bu böğürde başlıyor herşey
Buradan iki misli gözle geçmelsin
İşte bu dönemeçte
Çekiç sesleriyle şehre devriliyor
Faşizmi beşikte büyüten
Allaha bozuk para gibi harcayan beş
vaktini
Esranın ve şarabın ve acı tütünün
Namusun korkunun ihbarın
Kurtuluşu karanfille nişanlı
Kabadayı bir halk olmanın
Acemi diyalektliğini göreceksin

Sen aşyada yabancı güvercin
Üstelik sapına kadar asyalı
Yık şapkayı hüznü
Hesabınla kitabınla
Aynı memeden ortak emelim süti

Sen halk ustası
Ortadoğunun ortasında
tutuştun artık çırayı

Sana oruçluyuz, sana niyetliyiz.

III.

Şahinim
Doksan iki istihkam
Mikail oğlu
Arkadaş doğumlu

Sıranın bir başındaki
Sen ki, dışındaki bir yudum kürtçe'nin
Ne güzel tutmuşsun ham izlerini
Yanına, yanına bir Yusufçuğun
İlşinip dünyalı kendini
Biliyorum dağ düşüncesindedin

hey imanım hey!
dağ bir misillemedir. Yerine göre cesarete
örnekleme. Kadınla ilgili bütün sureleri
ayetleri muhammed'in, dağ başında doğ-
muştur. İçi o yüzden ılık şarap ta-
dındadır.

hey imanım hey!
şu dağ sürgündür: hem Dersim'i bilir, hem
Ağrı isyanını..
bu dağ görünmeyenin inkan gibi, ebeğö-
meci, sarmısak, akreple gidemiştir sı-
zısını.

Candarmanın izini saklar.
Eşkiyanın vişne güzeli gözlerini.
hey imanım hey!
Acelecî, suskun, kaderciyse o gördüğün
başlık parası gibi duran dağ, bir ağıt du-
manlanıyorsa bulut gibi; boğazına taş gi-
bi oturan, tanzimat şiiiri gibi k ö l e l i ğ i
n d e n d i r..
zülfişkar gibi iki çatal diyalektiktir, bu dağ
beyim.

dört baktır şaraf-nâme gibi.
aşağıdadır son babı billahi.

İki dudağın birleştiği yerde
Umut,
Kuşuz bir tepe gibi duruyor.
Napalm duruyor.
Yüreğini,
budanmış bir ağaç gibi
yeni baharlara biriktiriyor
frenği bakışlı birileri.
İki dudağın birleştiği yerde
dünya duruyor.
Ve ellerinin
çiçeğe hasret kutsal köşegeni.

Polis dediğin bıçak kırı.
Haydi haydi durma.
Batır kiraz saplı hançerini.

Şahinim
92 istihkam
Mikail oğlu
arkadaş doğumlu.

IV.

Üzüm şaraba
Döl bahara
Gün,
mahpusa binkir.
Artık bu yaranın çaresini
Yalnız partizan kestirebilir.

Can havanda dönüyor.
Grev grev üstüne
Bu ölen Mahir değil mi ki..
Destanın büyük süsü.
Ozanın inci yüreği.
Deniz değil mi ki..
Hıncın naz küpeleri.
Sancı dışı faşizmin.
Değişmez yasadır:
Kuş büyüyor, kanatlanacak
Artık partizan
ölebilmedir.

Nasıl büyüse
İlkel beşikte bebek
Ocakta ateş
Yürekte umut
Gökte şimşek
Ve emeğin helâl dürtüsü
Nasıl büyüse
Öyle büyümelidir
Bir partizan
Gülümşeyen ölüsünü

Biz deniz ki eş partizan
Canımız seni çekiyor
Bir kabukta iki ayın çekirdeğiz biz
dediğim.
Birimiz dağların hüznünü taşıyor
Gökyüzünün namertliğini diğercimiz.
Bir kabukta iki ayın çekirdeğiz

Ey partizan
Muhabet çekiyor canımız.
Bir de mercan..

m. şirvan
• 1971 •
diyarbakir

V.

Gün gelir.
Beş duygunun
Obur seferberliğiyle
Nureç'in kınalı saç
Tanbura genilir.
Gün gelir
Türkünün sumakeşi
Bir Mardin şavvanna dokur yüreğini

Suçu, kulakların zannı kurtuluşa gerip
Banarak şah damannı kendi balına
Granit bir halkın
Can eriğini sergilemek
Dünyaya.

Sen mi öğrettin sanki,
Acı dili.
Gül kurusu gülmeği
Beşlik tabanca gibi taşımayı
Erkekliği ve inadı.
Kaus Ağa'nun mutripliğini
Uzun havağı ve Nesrin Sirvan'ı

Gürül gürül ebemkuşağıyla
Göbek bağını.
Göz ucuyla
Bakır çalığı yüzüyle
Saklı saklı sevmelerini
Severken de mutlaka
Türküyü kaçak bir tütün gibi
Dudaklarına sarmayı.

Kaçdın,kalemin olmadığın günlerde
Kandil şavkunda
Bir yanı şafak,
Bir yanı bekâr hikayeği
Sen mi öğrettin sanki

Kim kurdu bu şehri
Gök direğinin yamacında
Tek suret yaşayan
Kainat içre sabırlı.
Cinayetinin hasını kim dokudu

Bıçak kemiğe dayalı, suskun
Kristal şerbetler arasında
Küheylan, cesur ve şair
Hasan Hüseyin'in
Kuyruğu zilli koca kurdu.

VI.

Cevabımız mavzer yatağıdır
Gencecik siperde
Sarkık bıyıklı ozanda,
Yumrukların dişle süngülenmesini
Bütün fiillerin
Gelecek zamana çekimini anlatır
Ekmele kaplı en eski kitapta..

Ta Dersim'de kandır, yüzündür
Davul Baba'nun güzel çağnsı
Bu güneş usul usul yer değiştirir
Sol memenin altında..

Kale hendeklerine astım resmini
Vaktin zambak kızı
Anasını sattığınun dünyasında.
Babayığıt türküler çoğaldı içinde
Dolaşık dilinle
Bir türlü anlatamadığın:

Mem û Zîn'e ses
Mehmed Arif'e ağız
Göğüse düğme
Çocuğuna kin
Bumuna huzma
Bir ince nakış çorabına.
Göçebeğe yağla
Seymene yasak
Bir sürü bey ankovanına.
Umutduna bencil Firdesî
Şakağına şark abanı
Bir kör bıçak diine.

Bütün bıçakların hareket ettiricisi
Bu dildir, Türkenin ilinin ortasında

Ustası çırağı
Sevda ile düşünüp
Savaş dediler adına

Cevabımız mavzer yatağıdır
Gencecik siperde
Sarkık bıyıklı ozanda

VII.

Ya, yiğit canını
Kurarsın halk sofrasına
Ya, can-evinde namus yok
Ölümün karanfiller yeşertmez.

Newroz yoldadır
İç açar,
Gönül açar
Nârası işyan
Hasreti kehribardır:

Şeker kardeşim!
Bu rîvâyet canımızla damıtılmıştır, içimizdeki işyandır belki.
Dahak'ın çıbanlarını beğnimizle beslediğimiz günlerde,
ana-avrat sövmeyi bilemediğimiz günlerde,

Akşamın iki yüzlü olduğu günlerde, bu filiz vardı içimizde belki, belki d a h a eski..

Şeker kardeşim!
K a w a'nun demirci elleriyle kendimizi dönüp, binlerce
yüzbinlerce çıra halinde özetledik kendimizi.
Dahak'ın çıbanlarını beğnimizle besledik, Bu rîvâyet canımızla damıtılmıştır,
içimizdeki işyandır belki.

Adına N e w r o z demişiz.
Gün döndü,umut erişti,kız gibi güzelleşti, su yürüdü kemiklerine:Osmanlının Celâli'si oldu,
idamlık mahpusu San Paşanın..

Newroz'dan giriyorum
Yüreğinin altın üçgenine
Genç bir ülke göğüs geçiriyor

Ya, yiğit canını
Kurarsın halk sofrasına
Ya, can-evinde namus yok
Ölümün karanfiller yeşertmez.

• ONDÖRT KÜLÇE YÜREK, 1971 yargılamalarında Cumhuriyet dönemindeki en önemli politik savunmalardan bir olan DDKO savunmasını sürdüren mahbunları anlatan bir şiir. Sanırım, 72 yılında tutuklu arkadaşları ziyarete gittiğim zaman bana vermişti. KOMAL yayınlarını açtığımız zaman, M.Sirvan, şiirin ilinci bölümünü de gönderdi. Basıma hazırladığı Ne yazık ki, basamadık. Şiirin basıma hazırlanan hopyılan, sayısız hatırlamadığım basımların birinde alınıp götürüldü.

• KURDİSTAN PRESS'in bu sayışı ile görüşüne çıkabilen Ondört Külçe Yüreklî 18 Eylül 2008 tarihinde de kutulara bana ileten dostlara şükran borçluyum. Böylece, 15 yıl sonra da olsa, eksik bıraktığım bir görevi yerine getirmiş oluyorum.

M.Sirvan'a kısa bir mesaj:
Değerli kardeşim, eğer Kurdistan Press'in bu sayışı eline geçerse, lütfen Ondört Külçe Yüreklî'nin II. Bölümünü bana ilet. Selamlar...

(Handwritten signature)

XÊZ Û NIVÎS
Adil DURAN

RONÎ [dawî]

macareyên nu ya
RONÎ
di hejmara
pêşiya me da

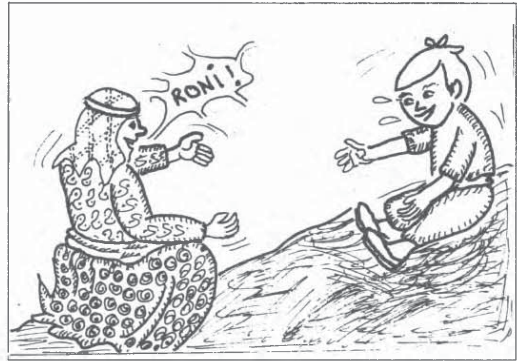
12- Di vê rewşê de bi dengê se-
gê xwe yî Evdal, hişyar dibe...

14- Ew dê çi bigotaya ji
dayika xwe re. Divê çi di-
be bila bibe, dîsa jî zarok
ji dê û bavên xwe re dere-
wan nekin...!

13-Ev bi vê yeke gelekî dilxweş dibe û dest
bi mizdana Evdal dike û pêre dayîka xwe
dibîne.

15- Ronî ev hemû bûyerên ku ji serê wî der-
baz bûn. Ji dayika xwe re behs kir. Dîya wî
jê re weha got:
" Tu car xewn nabin rastî!"

ÇIGDEM / 6 salî • Berlin

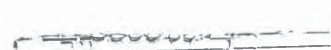
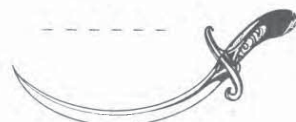
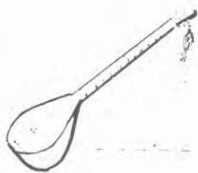
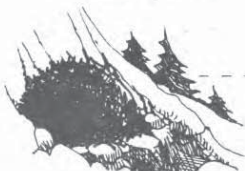
XEZAL / 5 salî • Viyana

BARAN / 8 salî • Kanada

—TIJÎ BIKE—

Kurdistan Spor ber bi şampiyoniya kûpaya Parisê diçe

Di sezona 86'an de Kurdistan Spor (KS), bi listikên xwe yê baş pêşveçûnên xwe berdewam dike. Heta niha bi tevî kûpaya Parisê û şampiyoniya Parisê 11 maç kir û li hember tîkçûnekî (mexlûbiyeteke) 10 maç qezenc kir û li hember 10 golên ku xwarîye 41 gol avêtîye. Bi vî awayê bi kêmaniya 1 pûanekî bi 19 pûarên xwe li dû grûba şampiyon, grûba duwemîn tî.

Bi qezencîkirina maça kûpaya dawî, KS bi gavên bawerîyê ber bi şampiyoniya Kûpaya Parisê diçe.

Maça wê ya dawiyê bi Villeneuve Saint Georges re bû. Vê maça 2-0 qezenc kir. Golên maçe di deqîqeya 35 emîn de Xelil û di deqîqeya 85 emîn de Mihemed avêtin. Grûba berber (raqîb) grûbeke bêtêkçûn bû heta ku hat li ber KS rawestîya.

Ev grûba ku KS zora wî bir, par grûba Saint Etient ku di lîga yekemîn de dilîst re maç kiribû. Gava ku KS zora wî bir hezbûna xwe jî îsbatîr.

Pîştê maçe, serokê KS hemû listikvanên KSê dawetê Restaurantê kir. Vê serkeftinê hemû listikvan li gel layangîrên (terefdar) xwe pîroz kirin.

KURDÎSTAN SPOR, vê pêşveçûnê deyndarê serok û komîtayê kargera xwe ye.

Kaptan Vedat/Paris

Kurdistan Spor, Paris kupaşî şampiyonluğuna doğru ilerliyor.

Kurdistan Spor (KS), 86 sezonunda yaptıği maçlarla başarılarını sürdürüyor. Şimdiye kadar. Paris kupasını ve şampiyona olmak üzere toplam 11 maç yapan KS bir yeniliğe karşın 10 maç kazanmış, bu maçlarda attığı 41 gole karşı 10 gol yemiştir. KS 19 puanla şampiyonada liderin 1 puan gerisinde 2. durumda bulunmaktadır.

Son kupa maçını da kazanan KS böylece emin adımlarla Paris kupasına doğru yol almaktadır. Son Paris kupası maçını Villeneuve Saint Georges takımına karşı yapan KS, bu maçı da 2-0 kazandı. Maçın gollerini 35 dakikada Halil ve 85 dakikada Muhamed kaydettiler.

Karşı takım, 3 yıldır oynadığı maçlarda hiçbir yenilgisi olmayan, geçen yıl Fransa kupasında Fransa 1. Liginde oynayan Saint Etient ile de karşılaşmıştı. Bu takımın KS tarafından yenilgiye uğratılması KS'un da gerçek gücünü ortaya koydu.

Bu başarılı maçtan sonra KS Başkanı, KS oyuncuları ve taraftarlarını bir restoranta davet etti, oyuncu ve taraftarlar KS'un başarılarını enyenecek kutladılar. Kurdistan Spor bu başarısını başkan ve yöneticilerine borçludur.

Kaptan Vedat/Paris

MAHKEMELER

İstanbul Dev-Yol davası sonuçlandı.

İstanbul 2 numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde 13 Ekim 1981 tarihinden beri süren 374 sanıklı Devrimci Yol davasında, 4 sanığa ömürboyu hapis, 127 sanığa da 20 güne 20 yıl arasında değişen ağır hapis cezaları verildi.

Mahkeme, sanıklardan Ahmet Mücek, Şaban Özbek, Ülfet Tanrıverdi, Osman Can ve Hüseyin Yavuz hakkında önce idam cezası verdi. Daha sonra hafifletici nedenler gözönüne alınarak, Hüseyin Yavuz'un cezası 16 yıl 8 ay'a, diğer 4 sanığın cezası da ömürboyu hapis cezasına çevirildi.

3 Dev-Yol'unun idamı istendi.

Erzurum 9. Kolordu Askeri Mahkemesinde 6 yıldan beri süren Artvin Devrimci Yol davasında, esas hakkındaki mütalaasını veren askeri savcı, "Dev-Yol örgütüne üye olmak ve örgüt adına 3 kişiyi öldürmek" iddiasıyla yargılanan Çelik Saatçi, İbrahim Çelik ve Kadir Alpaslan'ın idamını istedi.

DİSK davası sonuçlandı.

Yaklaşık 6 yıldır süren DİSK davası sonuçlandı. Sanıklar hakkında idam istemiyle açılan dava uzun bir süre sonra sonuçlandırılarak, DİSK Genel Başkanı A. Baştürk ve 5 arkadaşına 10'ar yıl hapis cezası verildi.

29 PKK'lı hakkında dava açıldı.

Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde 29 kişinin yargılanmasına başlandı. 20 Aralık günü başlayan mahkama, Askeri Savcı hazırladığı iddianameyi okudu. Savcı İddianamesinde, sanıkların "PKK örgütü adına silahlı propaganda faaliyetlerinde" bulduklarını belirterek, Abdulkemim Kırsan hakkında idam, 28 sanık için de, 1 ila 15 yıl arasında değişen hapis cezası talep etti.

PKK Lice grubu davası sonuçlandı.

Sonuçlanan 10 sanıklı PKK Lice grubu davasında, 3 sanığa 4 ila 8 yıl 10 ay arasında değişen cezalar verilirken, 7 sanık da beraat etti.

Ayrıca, 20 sanıklı PKK Ergani grubu davasında askeri savcı, 2 sanık hakkında 24'er yıl hapis cezası talebinde bulunarak, 18 sanığın da beraatini istedi.

2 Libya vatandaşı 5 yıla mahkûm edildi.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi, Amerikan subay kulübüne "bombalı saldırı teşebbüsünde" buldukları iddiasıyla, 2 Libya vatandaşını yeniden 5 yıla mahkûm etti.

Daha önce de sanıklar hakkında aynı ceza veren Ankara DGM'nin kararı, Yargıtay tarafından bozulmuştu. Tekrar yargılanan sanıklar Ali El Ecefli Ramadan ve Muhtar Farhuni hakkında mahkeme yine eski kararını verdi.

İstanbul Rızgari Davası Karara Kaldı

Savcının Esas Hakkındaki Mütalaasında TCK'nın 125 maddesine göre haklarında 11 idam istediği, 84 sanıklı İstanbul Rızgari davası, karar için 12 Ocak 1987'ye ertelendi

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

1						*				*					
2		*			*			*							
3				*					*	*					
4			*									*		*	
5		*										*			
6		*													
7	*		*			*		*		*					
8	*				*		*	*		*		*			
9			*			*		*		*		*		*	
10				*		*		*		*					
11	*		*									*			
12											*				

amadekirin : İZOLİ

BEREWRAST *****

1-Kürdî de gotinekî hurmetê ye...gîhanek e...Rêbandan piştvanê mirov 2-Ko dawî tîpa 'h' bigire dibe riçal.ra...hejmerek... Ne şev...Ne bi rastî 3-Lawîreki bijir(berevpaş)...Mîrî...Hebûnekî bê reng û bê bîhn e 4-Derew...Navê mehekî 5-Agir...Li pêşîya pirtukan da tê nivîsîn...Sembola dewletan e 6-Daçekê neyinî...Sawar bi vê tê hêrdin 7-Remzî çowara Holandî ye...Rengek...Kurtbêjek pîvana giraniye...Xwendekarê olê(berevpaş) 8-Bohîf de dema niho ya lêkera 'bûn'...daxwaz...Heywanek 9-Mezin(berevpaş)...Demên an formên daxwazî ya lêkeran in...daçeka neyinî 10-Dawatan de tiliyên bûk û zavê bivî tenê sor kirin(berevpaş)...çepayî kurtbêjê Lîret...Gîrêdayî ên şêx û seydan 11- Dîjrabera 'gîrî'(berevpaş)...Kêrn kirin(dema borî) 12- Serokê Iraqê...Hûrînen Kimyayê ne ko pîlê de elektrîkê pêk tinîn.

BEREWJER *****

1-Rojnama 'Riya Teze' jî vî bajarê der tî...Dans.govend 2-Vegerandin 3-Dîjrabera şevê(berevpaş)...Tîştê ko cih an şûnda

xwe gund e bi vî awayî jî tê gotin 4-Ber êvarê(erebî)...Kurtbêje pašnîvro bi Ingilîzî û Fransî...Pîvanê de sinor û bilindahî 5-Remzê nîkelê ye...Bê ferman...Xwarina heywan e 6-Aşîretekî Silîva ye 7-Afigir,pîştgir...Baneşanek 8-Rohilata bakurî Amrika de bajarêk...Kevroş 9-Maden. Xeyidî(berevpaş) 10-Ko tîpa diduya 'i' be, dibe xwadegeha piçûk...Niha 11-Baneşanek bo erê ye...Tirkî de dayêk...Fikirmijûlî 12-Notayek(berevpaş)...Sih ketî(berevpaş) 13-Ezman de navê 'komstêr' ekî ye...Argoyê de kanê(berevpaş)...Leşker 14-Zaravê soranî de vegezdandin(berevpaş)...Tîpa veqetan-dekê ye 15-Qamiş(berevpaş)...ko tîpa diduya 'e' be, dibe pêçandin.

BERSIVÊN (AÇERÉZA di hejmarê 7 an de BR/ 1- Hatedamîzrandin 2-Elegezîne. Budçe 3- Verêş. Xwast 4-Awarte. Qe. Di. Te. 5-Liz. Selman 6-Erebistan. Ême 7-Wenandin. İkeY 8-Ga. Ga. da...Gêrazi 9-Iraq...Honker. Dik 10-Aridan...Üd...Şalür 12-Notirvanîpewend /BJ/ 1-Hevalhogiran2-Elewî. Ar. Ro3terazeW. Agil4-Egêr. Re. Qadi5-Destlerp. Mar6-Az. baeH. Nu7-Mîr. Sîndor8-In. Qesdan 9-Ûns-Zexellî. Ked10-Mangêş11-Abadan. Êrîşê12-Nuşîn. İr. Raw13-Dtd. Êkad. İe14-Ç. Temezi. Un 15-Noteweyîkurd

QARTA ABONA ABONE KARTI

SALEK • YILLIK / 60DM.

6 MEHİ • 6 AYLIK / 30DM

FRANCE	192FF•96FF
BELGIUM	1440BF•720BF
HOLAND	72G•36G
SWISS	60SFR•30SFR
AUSTRIA	480S•240
SCANDINAVIEN	240SKr•120SKr
ENGLAND	24£•12£
USA/AUSTRALIA	35\$•17\$
GREECE	2880L • 1440

Ji bo welatên din 60 D.Mark e. • Diğêr ùlkeler için 60 D. Mark' dir.

Min heqê abonetiya xwe li ser konto ya GILALA AB [PG:26 533-0 Stockholm/Sweden] razand

Abone ücretimi GILALA AB'nin kontosuna [PG:26 533-0 stockholm/Sweden] yatırdım.

NAV • İSİM ;

NAVNIŞAN • ADRES ;

KURDISTAN PRESS
POST BOX : 70 80
172 07 SUNDBYBERG • SWEDEN

ABONE BE • ABONE BIBİNE / ABONE OL • ABONE BUL

ANK

ajansa
nûçeya
kurd

the
kurdish
news
agency

kürt
haber
ajansı

tel:1461 8-984763
telex:131 42 ANK S

•1987•

Berfba. Pasi	Reşeme	Avdar	Cotan	Gulan	Pûspar	Tirmeh	Tebax	Îlon	Cotmeh	Serma	Berfba. Pesti
1•P	1•Y	1•Y	1•C	1•I	1•D	1•C	1•S	1•S	1•P	1•Y	1•S
2•I	2•D	2•D	2•P	2•S	2•S	2•P	2•Y	2•C	2•I	2•D	2•C
3•S	3•S	3•S	3•I	3•Y	3•C	3•I	3•D	3•P	3•S	3•S	3•P
4•Y	4•C	4•C	4•S	4•D	4•P	4•S	4•S	4•I	4•Y	4•C	4•I
5•D	5•P	5•P	5•Y	5•S	5•I	5•Y	5•C	5•S	5•D	5•P	5•S
6•S	6•I	6•I	6•D	6•C	6•S	6•D	6•P	6•Y	6•S	6•I	6•Y
7•C	7•S	7•S	7•S	7•P	7•Y	7•S	7•I	7•D	7•C	7•S	7•D
8•P	8•Y	8•Y	8•C	8•I	8•D	8•C	8•S	8•S	8•P	8•Y	8•S
9•I	9•D	9•D	9•P	9•S	9•S	9•P	9•Y	9•C	9•I	9•D	9•C
10•S	10•S	10•S	10•I	10•Y	10•C	10•I	10•D	10•P	10•S	10•S	10•P
11•Y	11•C	11•C	11•S	11•D	11•P	11•S	11•S	11•I	11•Y	11•C	11•I
12•D	12•P	12•P	12•Y	12•S	12•I	12•Y	12•C	12•S	12•D	12•P	12•S
13•S	13•I	13•I	13•D	13•C	13•S	13•D	13•P	13•Y	13•S	13•I	13•Y
14•C	14•S	14•S	14•S	14•P	14•Y	14•S	14•I	14•D	14•C	14•S	14•D
15•P	15•Y	15•Y	15•C	15•I	15•D	15•C	15•S	15•S	15•P	15•Y	15•S
16•I	16•D	16•D	16•P	16•S	16•S	16•P	16•Y	16•C	16•I	16•D	16•C
17•S	17•S	17•S	17•I	17•Y	17•C	17•I	17•D	17•P	17•S	17•S	17•P
18•Y	18•C	18•C	18•S	18•D	18•P	18•S	18•S	18•I	18•Y	18•C	18•I
19•D	19•P	19•P	19•Y	19•S	19•S	19•Y	19•C	19•S	19•D	19•P	19•S
20•S	20•I	20•I	20•D	20•C	20•S	20•D	20•P	20•Y	20•S	20•I	20•Y
21•C	21•S	21•S	21•S	21•P	21•Y	21•S	21•I	21•D	21•C	21•S	21•D
22•P	22•Y	22•Y	22•C	22•I	22•D	22•C	22•S	22•S	22•P	22•Y	22•S
23•I	23•D	23•D	23•P	23•S	23•S	23•P	23•Y	23•C	23•I	23•D	23•C
24•S	24•S	24•S	24•I	24•Y	24•C	24•I	24•D	24•P	24•S	24•S	24•P
25•Y	25•C	25•C	25•S	25•D	25•P	25•S	25•S	25•I	25•Y	25•C	25•I
26•D	26•P	26•P	26•Y	26•S	26•I	26•Y	26•C	26•S	26•D	26•P	26•S
27•S	27•I	27•I	27•D	27•C	27•S	27•D	27•P	27•Y	27•S	27•I	27•Y
28•C	28•S	28•S	28•S	28•P	28•Y	28•S	28•I	28•D	28•C	28•S	28•D
29•P	29•Y	29•Y	29•C	29•I	29•D	29•C	29•S	29•S	29•P	29•Y	29•S
30•I	30•D	30•D	30•P	30•S	30•S	30•Y	30•I	30•C	30•I	30•D	30•C
31•S	31•S	31•S	31•P	31•Y	31•C	31•I	31•D	31•S	31•S	31•P	31•P

**Türk elçiliği
Kemalizmi
Alman devletine
öğretiyor**

ÖZAL'IN DERDİ NE?!

Alman Şansölyesi'ne iki defa mektupla başvuran Başbakan Özal, bir kültür dergisi olan MİZGİN'in yayınına engel olunmasını istiyor!

Türk elçisinin isteği üzerine Federal Çalışma Bakanı, İş ve İşçi Bulma kurumundan, Enstitüye verilen 5 kişilik kadronun iptalini istedi!

Almanca-Kürtçe Gramer Alman basınında çalkantı yarattı. Basın soruyor: Bu kitap Türkiye'de basılabilir mi? Basılmazsa, niçin?!

Almanya'da 400 bin Kürt emekçisi var ve bunlar devlete vergi veriyor. Eğer bu vergiler Enstitü gibi kurumlara verilse bir çok prof. işsiz kalırdı!

HEJMAR • SAYI 9

14 BERFBARÎNAPAŞÎ • OCAK 1987

ISSN 0283—4898

ALMANYA'DA KÜRT DÜŞMANLIĞI NEREYE KADAR SÜRER

Rudolf BINDIG:
Başbakan Özal
Almanya'da yayınlanan MİZGİN dergisinin yayınının durdurulması için başvurdu mu?

Dr.N.Blüm :
Özal, MİZGİN dergisinin Türkiye'deki bölücü hareketin bir uzantısı olarak işçilerin huzurunu bozduğunu söyledi!

**GILALA
AJANSA NÜÇEYA KURD
THE KURDISH NEWS AGENCY
KURDISKA NYHETS BYRAN**

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

A.Baştürk'ün Avrupa Gezisi

"Türkiye'de demokrasi sorunu Türk halkının sorunudur!"

"Askeri yönetim geride kaldı"

Yazısı s. 7'de

Wortvarts'in

yorumu:

SKANDAL

Yazısı üçüncü sayfada

DİYARBEKİR UNUTULMASIN!

Orada insanlarımızın kişiliklerinin, kimliklerinin yok edilmesi için herşey yapıldı. Orada 60 yıllık Türk devletinin tüm vahşeti, tüm barbarlığı, ırkçılığı ve sınır tanımaz katillliği bütün boyutları ile uygulandı.

Diyarbakir'den çıkanlar, orada, umudu ve umutsuzluğu, çaresizliği ve ezilmişliği; teslimiyeti ve direnmeyi; ihaneti ve yiğitliği yaşadılar!

yazısı ortasayfada

Kurdên Lı Israîlê

- Nêzîkî 150 hezar Kurd lı Israîlê hene
- Em hemu di sala 1951'an de ji Kurdistanê hatine derxistin.
- Em cotkar û karker in
- Kur û keçên me jî doktor, muhendis, zabît ê lêşker in.

Dûmahîk di rûpelê 4'an de

HEJAR

Sayfa 12-13

PONTUS

UNUTULAN BİR JENOSİD

sayfa 6'da

Ji KURDISTAN PRESS ra!

Ez hevî dikim hun wê nîvîsa min û "gîlinamê" ku derheqê min da hatibû nîvîsandin bi hev ra di hêjmarê pêş me de derxistin.

Min tev rojnîma Kurdistan Press hevpeyveşkî kirî bû, ez hevî dikim hûn wî jî bîveşînin. Resem xwe min ji we ra nesand, ji ber ku ji bo malabata min û mirovên min jên li wêlat da ne, baş na be.

Serkeftin û serferaziya we dixwazim.

Ji bo çi ew bêbextiya

Gotinek pêşîyanî di nav gelê me heye de heye û pîrr tê bikaranîn; "bêbextî ne karê ciwanmêran e." Di dîroka gelê me da bêbextiya neyaran gelek girîng e. Em gazinên xwe li bêbextiya neyaran nakin. Berqû bêbextî di serê neheq da wek "normektî" tê karandin. Di wî nivîsî xwe da ezê li ser bêbextiya "heval û hogirên" diho, çawa bêbextî li min kirine û dixwazim wî jî we xwendevanên hêja re binivîsin.

Bi salan gelek dijwar da me bi hev ra, ji bo mafên gelê Kurd yê demokratîk û netewî kar kir. Mirin, lêdan û hovîtiya neyaran em ji doza gelê xwe dûr ne xistin...Li hember dijîminê xwînêrê me berxwedana xwe di zindanan da û li girtîgehên da bi ciwanmêrî domkir. Gelek hevî di bin lêdan û êşkencên da hatin kûştin. Gelek ji jî wan hevalan seqet man, hindik ji "wendabûn"...Îroj jî bi hezaran pêşverû û wêlatperwerên kurd di zindan û girtîgehên hukûmeta xwînêrê de dirêzên. Gelek wêlatperwer, demokrat, pêşverû û sosyalîstên kurd jî neçariyê û zordestiyê wêlatê xwe terk kirin. Îro li derveyê wêlat da di bin hoy û solên nû da jiyanê xwe didomînin. Ji wan kesan, yek jî ez em îroj li derveyê wêlat da ketim nav refên hem wêlatiyên xwe.

Di Kurdistanê da min di nav refên karker û zahmetkêşan da demê dût û dirêj karkir. Ji bo wî jî hatim girtin. Nêzîkî du mehê êşkence û lêdan li min hat kirin. Ez di bin vê lêdan û êşkencê da gelek hatim êşandin. Lê, hukûmeta zordest nikarî bû tû tû suç li ser min tesbît bike. Pêşîyê bi rîya dadgehê ez ji îhtaman rizgar bûm. Lê, herdem tehlûka girtina min hebû. Ji ber wî, bi alîkarîya wêlatperwerên kurd ez jî wêlatê derketim û hatim Swêd.

Hîn dexwazîya min ya bextxwazîyê li ba Daira Karûbarê Bîyanîyan (SIV) bû, "gîlinameyê" (ihbarî) bi bin navê "çend partî û rêxistinên kurd" gihişt destê Daira Karûbarên Bîyanîyan. Di vê "gîlinamê" da min di bin "tohmên gelek girîng û ajantiyê" îhtam dikin.

Bi kurtî di "gîlinamê" da dinivîsin: "Ez ne Kurd, ez di nav Parêstina (istihbarat) Tirkîyê (MIT) da kardikim. Ez li vê de ra jî hukûmete Tirkan ra ajantiyê dikim. Berê me nîzanî bû ew kesa polis e, lê nûha bêguman em dizanin ew polîsê hukûmeta Tirkîyê ye. Em ji we (SIV -Daira Karûbarê Bîyanîyan) hevî dikin wî kesî şîva vegerên nê Tirkîyê. Ger hûn careyek ji vî ra ne binin, em bi xwe jî wî ra çareyek bibînin. Lê, em naxwazînin destê xwe li wî wêlatî qirejî bikin..." Di dawîya namê da dinivîsin "Hevalekî me alîkarîya wî kesî kirî bû, lê nûha ew hevalê me gelek poşman e."

Bi rastî ez gelek ber vê "gîlinamê" ketim.

Hêsîrin sar ji çavên min herîkî û laş û bedana min lertzî, bîna min teng bû...

Min nêzîkî du mehê ji pîrsorên êşkencekirin lêdan û teta dit. Cûre-cûre êşkence û lêdan li ser min ceribandin. Lê ez ne girîm û jî ne poşman bûm. Berrî her tiştî jî bo çî ez bigiriyam? Berqû ne girî û ne jî poşmanî feyde dikir...Dijîminê hov û zordest çî jî girîyê min fambikira...Lê çî mixabin ez nûha digirim. Ji bo ku ez gazinên xwe jî "hevalên bextreş" dikim. Gelo jî bo çî mafên min yê netewî înkâr dikin? Di gîlinamê "xwe da binivîsim: Ez Tirk im û ez ajanê hukûmata tirkan im..." Ew bêbextî jî bo çî...Ma mirov ew qas jî nîzm dibe?

Ez dibêjim ew kes an jî ew kesana ne ciwanmêrin. Berqû wî an jî wan kesan bêbextiyek girîng li rêxistin û partiyê Kurdan jî kiriye. Ji bo rûreşîya xwe veşîrin navê partî û rêxistinên kurdan karandî ye...Lo "rûreşîno" daxwazîya we jî vê bêbextiyê çî bû! We bawer dikir, ezê werim xapandin li di dijî rêxistin û partiyên xwe derkevim, wan di bin "tohmê" da bibînim. Lê, hûn vî tiştê baş dizanin; min armanca we û meqsêda we baş fêm kiriyê. Ez ew qas bêhêş nînim. Ez nikarim vê "bêbextî û rûreşîyê" li teverên gelê xwe bikim.

Ewê rojekê, ew rûreşîya we di dîroka gelê me da bi tîpên mezin bête nîvîsandin û bi xetê reş jî binê vî rûreşîya we were xêzkirin. Bêla bibe nûmîneyek ji bo kesên mîna we û bêbextiya we...

Partî û rêxistinên gelê min, xwastin vê bêbextî û rûreşîyê bi navê we bidin kirin. Dibe ku hûn jî vê "bêbextîya" haydar ne bûn. Nûha min hemû tek bi tek haydar kirin. Bi vê nama xwe jî ez bi rîya weşanên kurd jî gelê xwe agadar dikim. Ez jî we dexwaz dikim li hember vê "bêbextiyê" bêdeng ne binin. Berqû ew "bêbextiya" tenê li min natîye kirin.

Em bi hevra dikarin "rûreşan" jî paş de reş derxînin meydanê û wan nişanê gelê xwe bikim. Bûyerên wûsa pis û qrêj, bawerîya me li hember hevdu dide şikandin, kêş û fîrset dide kesên dilreş bibin maşîk di dest dijîminê gelê me da.

Di "gîlinamê" da "pêxwasî û çavsoîria" xwe jî venaşêrin, "Ger Daira Karûbarê Bîyanîyan wî kesî venegerînin Tirkîyê, emê bi xwe jê ra çareyekê bibînin. Lê naxwazînin li vî wêlatê destê xwe qrêjî bikin". Bi çavsoîri û bi pêxwasîyê pîrs û pîrsgerêkên me hal na bin. Hindik "çavsoîr û pêxwasan" xûna çend hevalên xwe û kesên dinan, li Swêd û wêlatê Ewropayê rêjandin. Berrî her tiştî em jî xwe bipîrsin: Gelo, feyde û zera van kûştinan gihiştî kê? Ez di we bawerîda me û bêguman berrî her tiştî ew kuştinan bû lekeyek reş li dîroka rizgarîya neteweyî Kurd. Bi awayî (terz, metod) bira kuştinê, em tû carî rizgar na bin. Ew awayîna wûsa bi kêrî neyarê gele me tê... Birano, serê bira kûjîyê mala me sewitandî ye...!

Ez bi dilekî paqîj dîsan gazin jî wan kesên "şik û şupha" xwe li ser min heye dikim; Eger hûn min bi van "tohmên girîng" îhtam dikin. Fermo li huzura gelê xwe ez amade me bersîva we bi her awayî bidim. Her bîjî Kurd û Kurdistan!

NEZAN

IHBAR! VE DE DÎKKAT!

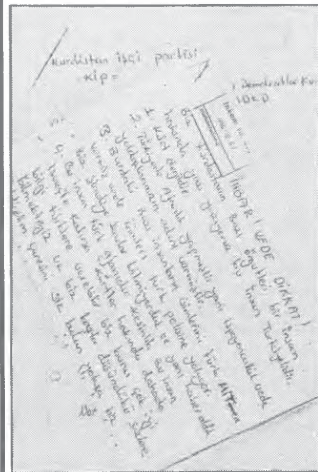
Biz Kurdistan'ın baz örgütleri bir insan hakkında yazı yazıyorsunuz bu insan Türkiyedir.

- 1-Kürt değişikdir.
- 2-Türkiyede Ajanlık yapmıştır yani ispyonculuk ve de yoldaşlarımızın adını vermiştir.
- 3-Burdaki Bazı insanların isimlerini türk MIT'ine vermiş vede isimleri türk polisine yolluyor. Biz şimdiye kadar biliyorduk ve yeni haber aldık.
- 4-Bu insan türk ajandıdır. Kesinlik Bu insan işveç'te kalırsa Kürtler hakkında da hada bilgi türklere verebilir biz bunu çok iyi bilmekteyiz ve biz başta düşündükü sizlere bildirelim. Çaresini siz bulun yoksa biz çaresine bakarız ama istemeyizki bu devlete pis işler yapılınsın.
- 5-Burda'da kaçak işlerde bulunuyor vede Kürtlerin ismini karalıyor. Sakın sizlerden ricamız bu insanı geri çevirmeniz söz veriyoruz. Bununun Hiç Bir sorunu yok siyasi bir niteliği yok türk polisi bunu göndermiş tabiki haberimiz yoktur.

Buna bir yoldaş bilmeden yardım yaptı buraya getirdi şimdi oda çok pişman umarız çaresine bakarsınız. Bizler siyasi olmayan insanlara karşı değiliz ama bu kişi bize ve Kürt halkının ajanlığını yaptığı için size bildirmek zorundayız umarız. en kısa zamanda bu insanı geri çevirerek bizleri bu korkudan kurtarırınız. Kurdistan İşçi Partisi -KİP- Devrimci Demokratlar Kurdistan Derneği DDDK Rizgari Peşeng Örgütleri (İmza)

Bu kişinin ismi

Adresi:.....

Avrupa'da İhbar Kurumlaşıyor mu?

Muhaceretin ortaya çıkardığı başlıca problemlerden biri ihbar. İhbardan anlaşılması gereken, yalnızca polise, karşı devrim güçlerine ihbar değil, küçük politik çıkarlar, günlük kazançlar için kişilerin birbirlerini ihbarı, siyasetlerin birbirlerini ihbarları da var. Ve hiç kuşku yok ki, bu ihbar furyası, sonuç olarak halk düşmanlarına yarıyor. Avrupa'da geçirdiğimiz şu bir kaç yıl içinde akla hayale gelmeyen bir yığın ihbar olgusu duyduk, gördük. Ve zaten ülke dışına adım atar atmaz, önce bilinçsiz ve sonra bilerek ve isteyerek bir çok insan muhbirleşiyor.

Yanda fotokopisi verilen mektup ta genel ihbar ağının çirkin bin örneği. Kim olduğu, neci olduğu bilinmeyen bir kişi ya da kişiler tutumza bir cesaretle İsveç göçmen dairesine bir devrimciyi ihbar etmişler. Bunu yaparken de ayaklarına gelen bir kaç örgüt ismi yazmayı da ihmal etmişler.

İhbar edilen kişi, eski bir DDDK'ci. Bu bağlamda, KİP ve PPK'ın ismini kullanmak belki akıllıca sayılabilir. Ama, bu iki siyaset arasındaki ilişkilerin hemen hemen hiç olmadığını, sağır sultan bile duymuştur. Bir de bunun yanına Rızgari'yi katmak ise, çok cingözce bir iş beceme hevesinden kaynaklanmış olsa gerekir. Ama, takke düşmüş, kel çok çabuk görmüştür. Şimdi bu ihbarcılar bulup ortaya çıkarmak gerekli.

Bir İsveç resmi makamina bu tür bir ihbar göndermenin anlamını bulmak gerçekten zor. Çünkü, ihbarcılar eğer devrim saflarında iseler, en azından çevrelerini, devrimci politik mülteceleri uyarmaları gerekirdi. Cünü, açıktır ki, Avrupa'da binlerce MIT ajani cirit atmaktadır. Ajanların pasaport alıp almamaları sorun değil. Alırlar. Sorun, bunların devrimci çevre tarafından bilinmemesi, teşhir edilebilmesidir. İsveç makamlarının yapacakları bir şey yok. Bu bağlamda, ihbarı yapanlar çok iğrenç, çok aşağılık bir iş yapmışlardır. Biliyoruz ki bu iğrençlikleri yapmaya devam da edeceklerdir. Ama, kulaklarından tutup ortaya çıkarılmaları uzak değildir.

KURDISTAN PRESS

OKUYUCU ŞİİRLERİ

GELİN KURDISTAN

Kürdistan merttir suyu serttir içtiği kan yediği derttir Harç ettik kerpiç duvarlarına canımızıkanı ile yıkadık sokaklarını çocuklarımızın ektik ölümlerimizi mezar tarlalarına sınırlarında

Vurulduk paramparça yüreklerimizde kurşun yaraları cephaneleri dağıtlarına taşdıık içimizde sevdiğimizimizi

Kürdistan merttir suyu serttir içtiği kan yediği derttir şimşikle çaktık temmuzunda yazın buz kesti Harrao ovası

artı elli derecede dondu Kürdistan Ateş yağdı Munzura mahşerinden dünyanın eksi otuz derecede yandı Kürdistan

Kürdistan merttir suyu serttir içtiği kan yediği derttir

Mekani azrailin dört bölgede Kürdistan tarandı kankızıl tırağı iç boyandı kıpkızıl ojesini tırnak köklerinden sürdürdü al rujunu patlak dudaklarına düğünü var kızıl şafakla gelin Kürdistan

Berfi SURUÇ London

KURDISTAN PRESS

Kurdîsk Tidning Utkommer Varannan Vecka

14 Januari • Berfbarînapaşî □ Onsdag • Çarşem 1987

Chefredaktör och Ansvarig utgivare Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56 Redaktion sekreterare Çetin Çeko, 08 - 29 83 32 Tekniskt Sekreterare S. Serdar, 08 - 98 47 43 Administration - Prenumeration B.Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen) Tf ; 08 - 29 83 32 Tlx ; 131 42 ANK S Bankgiro ; 343 - 5559 Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

□ Özal, Alman şansölyesine iki ayrı mektup yazdı!

Özal'ın derdi ne?

□ Enstitünün 5 kişilik kadrosunu işbulma kurumu iptal etti!

Almanya'nın en büyük gazetelerinden biri olan Frankfurter Rundschau'nun 26 Şubat 1986 tarihli nüshasının başyazısında Kürtler yer alıyordu. Gazete, "Federal İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda frenleniyoruz" diye yazıyordu. Türk Büyükelçisi İlhan Yiğitbaşoğlu'nun İş ve İşçi Bulma Kurumu'na müdahale ettiği vurgulayan gazete Kürt Enstitüsü'nün durumuna da değiniyordu.

Kürt Enstitüsü'nün Almanya seksiyonu için devlet tarafından 5 kişilik kadro ayrılmış ve fakat görünmez güçlerin müdahalesi ile bu kadrolar durdurulmuştu. Die Tageszeitung gazetesine göre ise, çalışma bakanı Blüm, müdahalenin başında bulunuyordu. Volkszeitung, Kürt Enstitüsü'nün NATO mütefiki için feda edildiğinin altını çiziyor; Enstitü'ye karşı tavırın Türkiye'den kaynaklandığına işaret ediyordu. Sosyaldemokratların merkez yayın organı Vorwärts, durumu SKANDAL olarak yorumluyordu. Muhafazakar gazetelerden General Anzeiger, Kürtlere destek yazdığı diye yazıyordu: 5 kadronun üzeri bir kalemle silindi...

Türk hükümetinin, Kürt Enstitüsü'nün Almanya Seksiyonu'nun çalışmalarını sekteye uğratma girişimleri Sosyaldemokrat milletvekili, parlamento İnsan Hakları Çalışma Grubu Başkanı Rudolf Bindig tarafından ortaya çıkarılmıştı. R. Bindig 17 Mayıs 1985'te Alman Hükümetine yazılı olarak şu soruyu yöneltmişti: "Başbakan Özal'ın Almanya'da çıkan Mizgin dergisinin yayını durdurmak için Alman hükümetine iki mektupla başvurduğu

doğru mudur eğer doğrusa Alman hükümetinin bu müdahaleye karşı verdiği yanıt nedir? Sorusunu Federal Hükümet adına Devlet Bakanı Moleman şöyle cevaplandırdı: "Türk Başbakanı, Almanya Şansölyesiyle yaptığı mektup alışverişinde, Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin sosyal ve insancıl yönlerini içeren bir çok konuya değindi.

Bu arada Özal, Almanya'da yayınlanan Mizgin gibi yayın organlarının Türkiye'de bölücü hareketin bir uzantısı olarak, Almanya'da yaşayan işçi grupları arasındaki normal yaşam atmosferini bozduğunu, işçiler arasında sorunlar yarattığını vurguladı.

Federal Alman hükümeti, bu tür çabaları, çalışmalarını desteklemeyeceğini ve hiçbir zaman Türkiye'nin iç dengesini zedeleyebilecek çalışmalara karşı olduğunu belirtti. Ayrıca, Almanya'da yaşayan yabancı işçi grupları arasında nifak yaratabilecek, bahsedilen yayın organları gibi yayınlarda bu nedenden dolayı desteklemeyeceğini" bildirdi.

4 Aralık 1985'ta ise, Türk Elçiliğinin baskısı üzerine Federal Çalışma Bakanlığı, Federal İş ve İşçi Bulma kurumuna bir mektup göndererek: "Federal Hükümetin tutumu ile, Bonn İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun, Kürt Enstitüsü'ne verdiği 5 kişilik kadro bağdaşmaz; eğer bu kadrolar verilirse hükümet Enstitü'yü desteklemiş olur"

Bu kadar açık.

Almanya'da yayınlanan Almanca-Kürtçe Gramer, başında geniş tartışmalara neden oldu. Öğretim üyeleri ve Profesörlerin de katıldığı tartışmalar ilgililere yöneltilen oldukça enteresan soruların gündemleşti. Gazetelerde yer alan soruların bir bölümü şöyle:

□ Bu bilimsel kitabın Türkiye'de yayınlanması mümkün değildir. Neden?

□ Kürt Enstitüsü gibi genç ve yetenekli bir kuruluşun yaşayabilmesi için gerekli güvenciyi verdik mi, verebiliyor muyuz, verebilecek miyiz, değilse neden?

□ Alman Üniversitelerinde dünyanın en küçük dilleri için araştırmalar, incelemeler yapıyor. Oysa, Almanya'da 400 bin Kürt yaşıyor. Bu güne kadar bu dil üzerine herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmaması ise, neden?

□ Alman Üniversiteleri, çalışanların verdiği vergiler ile besleniyor. Bu kurum bu insanların verdiği vergiler ile Asya, Afrika, Amerika ve benzeri kıtalarda araştırmalar yapıyor. Fakat Alman devletine vergi veren 400 bin Kürt topluluğunun binlerce yıllık dilleri araştırmaya değmez bulunuyor. Öyle nitelendiriliyor. Niçin?

□ Bu insanlar vergilerini Kürt Enstitüsüne verseler, hervalde Almanya'da bir çok profesör işsiz kalır. Bu haksızlığın önüne geçilmiyor, Neden?

□ Bilim, demokratik bir toplulukta bile siyasi ve askeri çıkarlar uğruna feda ediliyor, niçin?

□ Alman devleti Kürt Enstitüsüne verilen 5 kişilik kadroyu iptal ediyor, niçin?

KISA BİR YORUM

□ Alman gazetelerinin ilk defa Kürt dili için üniversitelere ve araştırma kurumlarına yönelttikleri sorular, yakın gelecekte bu kuruluşların, cevap vermelerini ve Almanya'da Kürt dil sorununun aktualiteye kavuşmasını sağlayacaktır.

Kürt dilinin Almanya'daki konumu 1963'te aktüelleşmedi. Olmadı. Kürt aydınları yeni yeni sorumluluklarının bilincine vanyor.

Kürt sorunu, kendisini, sadece siyasi alanda değil, bilim ve sanat alanında da kabul ettirmek zorundadır.

Bu konuda genellikle, Almanya'da yaşayan aydınlarımız, işçilerimiz ve örgütlerimizimize büyük görevler düşüyor. Volkshochschule, Evangelisches Bildungswerk, Katholisches Bildungswerk, Familienbildungstättte gibi kuruluşlar, kürçe dil kurslarını programlarına almaları için zorlanmalıdır. Kürt entellektüelleri insiyatif ellerine alıp bu kuruluşlarla kurslar, seminerler düzenlemelidirler.

Alman Anayasası'na göre Federal Hükümet, Eyalet Hükümetleri'nin kuruluşları için işlerine müdahale edemezler. Tek sorun, bu tür girişimlerde, tepkinin bu kuruluşlarda yıllardır yer almış olan Türk eğitimcilerden gelmesidir.

Çıkan kürçe gramer kitabı, sadece, Alman basınına, bilim çevrelerini uğraştırdığı için değil, aynı zamanda Almanya'da açılması gerekli bir çok kapıları için bir anahtar görevini üstleneceğinden değer ve önem taşımaktadır. Bu değer, Kürt aydınlarının, bu anahtarla akilliça kullanabilmeleri ile orantılı olarak kendini gösterecektir.

Aliye XEMXWAR

14 OCAK

İsrail'de 150 bin Kürt yaşıyor. Bunlar Kürt asıllı Yahudiler. Bilmiyordum. Benim için oldukça etneresan bir bilgileneydi. 1951'de Türkiye, İran ve Irak'tan zorla sürülmüşler. 1951 yılında Türkiye'de Bayar-Menderes iktidarı var. Neden sürülmüşler ve niçin 1951 yılında? Bunları henüz bilmiyorum.

Esasen bu yazıda yazmak istediklerim bunlar değil. Kısa bir hatırlatma yalnızca. Yazmak istediklerim şunlar: Kurdistan Press her geçen gün daha geniş, daha dost ve daha sıcak bir ilgi ile yoluna devam ediyor. Bu arada, Kurdistan Press etrafında dolaştırılıp, ısrarla sürdürülen yıkıcı, karalayıcı tavırlar da kendilerine yeni malzemeler üreterek kendi yollarına devam ediyorlar. Üst kadrolara iletmemize rağmen, garip fakat gerici bir inatla, gazetenin satışı, dağıtımını engelleniyor. Tabii, gazetenin dağıtımını, satımını engelleyenler her sabah bir büfeden, bir Tercüman ya da Milliyet almaya da ihmal,etmiyorlar.

İlk sayı henüz yayına girmeden, bir hayli gürültü koparılmıştı. Gazetenin CIA tarafından finanse edildiği bunların başında geliyordu. CIA, yerini troçkistlere terketti. Gazete, Fransa'daki bir troçkist örgüt tarafından çıkarılıyormuş! Olur ya. Çıkarılır. İlk sayıda bütünü ile bir rastlantı olan Irak KDP ile ilgili bir röportajın yer alması yeni bir malzeme idi. Bu kez, CIA ve troçkistler yerlerini Irak KDP'ne terkettiler.

Yunanistan'da bir hayli türkçe bilen Rum var. Türkiye'de okumuşlar. Bir de 12 Eylül mütecileri var. Bunlar da zaman zaman gazeteye haber, yazı gönderdiler. Karalama tahtasına, "haa demek ki gazeteyi Yunanistan finanse ediyormuş" yazıldı. Rota savrulup giderken, postadan bir mektup aldık. Mektup İsrail'den geliyordu. Avrupa'da okuyan çocukları tarafından babalarına gönderilen gazetemizi okumuşlar, memnuluk duyduklarını belirtiyorlardı. Ve bazı haberler de göndermişlerdi. Yaşantıları, ilişkileri hakkında.

O zaman biz telaşlandık. Şimdi ne olacak? Yeteri kadar finansmanımız vardı zaten! Bir de bunlara İsrail eklenmiş olacak... İyi mi?

Meraklıları için özellikle belirteyim, Kurdistan Press, bütünü ile bir avuç insanın kendi öz kaynaklarını kullanarak ortaya çıkardıkları milli bir servettir. Şu ana kadar bir politik mütecinin yaptığı 50 kron dışında hiç bir yerden ne bağış ve ne de yardım almadı.

Takıldığım konu şu: mutlaka bir yerlere satılmak ihtiyacı, yalnızca sömürge aydınlarına özgü bir gelenek midir? Satılmadan, bir yerlere yaslanmadan iki ayacağım üstüne dikilmeye alışmıyacak mıdır sömürge insanı? Her ilişkinin ardında bir ikiyüzlülük aramak, her olumlu adımlı bir olumsuz bağlantı ile içiçe algılamak, korkak ve sinsice dedikodularla politika yapmayı hüner saymak, ezen ulusların hasta ve sakat siyasetlerinin arkasından seğirtmek... bunlar nereye kadar sürdürülmek isteniyor ki...

Doğrusu Kürt halkı adına büyük talihsizlik.

REHMANO ZILU

14 BERFBARÎNABAŞÎ

Li İsrail 150.000 Kurd dijîn. Ew, Kurdên cuhi nin. Min nizanîbû. Ji bo min tişteki gelek xerib e. Ew, di sala 1951'an de ji Türkiye, İran û Iraqê bi zorê hatine derxistin. Di sala 1951'an de li Türkiye iktidara Bayar-Menderes li ser hikim bû. Ji bo çi ew ji Türkiye avêtine, ji bo çi di 1951'an de? Ez hê van tiştan nizanim.

Di bingehê de, ez naxwazim van tiştan di ve nivisarê de binim ziman. Ev, tenê ji bo biranîneki kurt e. Kurdistan Press, her ro bi alaqaî hê firehtir, hê dostir û hê germtir di rêya xwe de dimêşe. Di ve navberê de, tewrênreş li dora Kurdistan Pressê ji di rêya xwe de dimêşe. Ji xwe re hacetên nû dibîne û inat dike. Bi inadên xerib û paşweru, pêşiya firotin û belavkirina rojname astengan datînin. Me ev tişt ji qadirên wan yên jor re gotîbûn. Belê, ew kesên, ku pêşiya firotin û belavkirina rojname astengan datînin, her sibêhê rojnamekî Milliyet ji jî Tercuman ji bufa distînin. Vê yekê ji bir nakin.

Berê ku hejmara pêşî biweşe, gelek deng derketibû. "Finanse kirina rojnamekî ji aliye CIA'ye", di pêşî de dihat. CIA, cihê xwe ji troçkistan re hişt. Rojname, xwedê gravê ji aliye rîkstineke troçkist li Fransa dihat weşandin! Dibe, Tê weşandin.

Di hejmara yekê de, hevpeyvînekê bi PDK Iraqê re, çih girti bû, ku tesadif bû, hacet nû bû. Wê carê, CIA û troçkistan cihê xwe ji PDK re terikandin.

Gelek Rumên, ku tirkî dizanin, li Yewnanê hene. Li Türkiye xwendine. Ji bilî ve jî, milteciyên 12 İlonê li wir hene. Ew jî, dem bi dem ji rojname re nûçe û nivisarên xwe rê dikin. Ji jexteyê reş re, "way, va ye rojnamekî ji ali Yewnanê tê finansekirin" hate nivisandin. Ev tişt hê berdem dikir, ku me ji poste namêki wergirt. Name ji İsrail dihat. Zarokên wan, ku li Ewropa dixwinin, rojnamekî ji wan re rê kirine. Gelek kêfa wan hatîye. Hin nûçan jî şandine. Di derheqa jîyan û danustandinên xwe de.

Wê çaxê, atirek bi me ket. Niha de çawa be? Ji xwe, finansmanê me zêde bûn! Niha İsrailê jî dê pê ve bikin... baş e!

Bi taybetî ji bo kesên, ku meraqê dikin, bibêjim. Kurdistan Press, sermayekî netewî ye, ku ji ali mambaên taybetî yên kulek mirovan hatîye afirandin. Heta bi niha, ji xeynî aljariya 50 kronê, ku milteciyek Kurd ji me re şandiye, me tu alikarî tu peran jî tu deweran wernegirtine.

Tiştê ku bala min dikêşîne ev e: gelo qey adetek ronakbîrên welatên bindest e, ku divê sedî sed hin cihan re bîn firotin? Mirovên welatên bindest, bê ku bîn firotin nikaribin li ser lingên xwe rawestin? Ew nikaribin hînî ve yekê bin? Di bin her danustandinê de li durutiye gerandin, ji her gavên baş re herî avêtin, bi gotinên tirs û konetî, politiqayê huner hesabandin, xwe paşîya siyasetên nexweş û seqet yên welatên serdest de spartin... domandina vaş tiştan heta kengê tîn fikiririn...

Ya rastî, ji bo gelê Kurd bê şansiyek mezin e.

KUR- DÊN IS- RA- İLÊ

Nûçe • berhevkir ; Bavê Newroz • Tel Evîv • Israîl

Kuştina Kurdekî Israîlî bi destê hovên xwînmej!

□ Nîzîkî 150 hezar Kurd li Îsraîlê hene. (Ûrşîm û Gundê wê û bajarê wê ên biçûk Tel Evîv, Yafa, sinorê Urdinê). Lê Kurdê Golanê û sinora Misrê ye belav in û em nîzanin hejmara wan çend in. Piraniya wan ji Iraq, İran û Tirkîyê ne. Em hemû di sala 1951'an de ji Kurdistanê hatine derxistin.. Em cotkar û karker in..Kur û kiçê me ji doktor, muhendis, zabit û leşker in..

Dûmahîk her bijîn...

□ Israîl'de yaklaşık 150 bin kürt yaşıyor. Çoğunlukla Kudüs civarında oturuyorlar. Bir bölümü de Telaviv, Yafa ve Ürdün sınırında yerleşmişler. Golan'da ve Mısır sınırında da oturan Kürtler var ama, sayılarını bilmiyoruz. Kürtler İran, Irak ve Türkiye'den göç edip gelmişler. Hepimiz 1951 yılında zorla sürüldük. Biz köylü ve işçiyiz. Çocuklarımız ise doktor, mühendis, subay ve askerdirler.

Hoşçakalın .

U. YONA

Folklorvanê Kurdê delal Memo BARAZÎ li Kurdistanê Tirkîyê hate kuştin!

□ Memo di sala 1967'an de li Bêrûtê hatibû dinê. Dê û bavê wî berî 50 salan ji derdê zilmê, ji welêt derketin û li Libnanê bi cîwar bûn.. Wexta ku rewşa Libnanê xirab bû, di sala 1976'an de bavê wî di şerekî mezîna de hate kuştin. Dayika wî ya reben bi Memo û keça xwe Sêvê re diçe Yunanistanê. Memo li wir dest bi xwendina muzîkê dike. Di sala 1981'an de, wî pêwendîya xwe bi Beşîr Botanî re xurt kir û li kovara "Muzîk û Hunerê" Swêd beşek ji folklorê Kurdî parast.

Di sala 1984'an de dayika wî ji serê xwe danî û Memoyê Sêvî bi xuşka xwe ya Sêvê re bêkes dimînin û rêka xwe digrin û diçin Israîlê ji bo kar û jiyân.

Memo di roja 20.11.1986'an de çû Tirkîyê, Mêrdînê ji bo serdana xizim û dostên xwe. Lê Memo nezivirî. Ji ber deynê bavê Memo ye beriya 50 salan, bûbû sedema kuştina Memo. Xizimê Memo ji ber deynê bavê wî di roja 1.12.1986'an de, li Mêrdînê Memo kuştin.

Memo kirin qurbana deynê bavê wî ye beriya 50 salî.

□ Folklorcu Memo Barazî, Mardin'de öldürüldü

50 yıl önce Türk devletinin zulmünden kaçıp Lübnan'a yerleşen bir Kürt ailenin oğlu olan Memo, 1967 de Beyrut'ta doğmuş. Babası, Lübnan iç savaşları sırasında öldürülünce (1976) Memo, annesi ve kiskardeşi Sêvê ile beraber Yunanistan'a yerleşmiş. Yunanistan'da müzik öğrenimi yapan Memo, bu arada İsvç'te Beşîr Botanî'nin yayınladığı Müzik ve Sanat dergisinde Kürt Folklori üzerine yazılar yazmış. Annesinin ölümünden sonra Memo, kızkardeşi ile beraber Israîl'e yerleşmiş (1984). Geçtiğimiz Kasım ayında akrabalarını ziyaret amacı ile Türkiye'ye giden Memo, babası ile ilgili eski bir arazi anlaşmazlığı nedeni ile Mardin'de öldürüldü.

Berî du heftê xwendevanekî Kurdê cihû Ilyahû Amêdî li bajarê Ûrşelîmê hate kuştin.

Bi kuştina wî ve rewşa paytextê Israîlê Ûrşelîma pîroz gelekî xirab bû, nexweşiyêke mezin navbera Israîliyan û Filistinîyan rûda bû û gelek tîrîmbêl; xanî û dikan ji aliyê kesên nenas ve hatin şewitandin, li ser vê yekê jî bi dehan kes jî herdu alf birîndar bûn.

Birayê I. Amêdî li televizyonê peyivî, got ku "Ez li dijî karên teror û xirab radiwestim, welê dîtina birayê min jî yê rehmetî weke ya min e. İdi hêvîdarim ji birayên xwe yê Israîlî li mala xwe rûnê û ne pêwîst e ku tola wî bistînin"

Serokê Israîlê I. Şemîr got cihûyan ku "Divê hûn bi sebir bin. Piçêkî xwe bigrin. Ûrşelîma pîroz bajarê aştiyê ye, Wiran nekin"

Dumahîk generalekî Kurdê cihû got ku "Karên teror bi xwe li dijî bratiya mîletên Israîlê ne. Ji ber hindî divêt kesên mirovkûj bêne hukkîrin heya ku em hemû bi tenahî û aşî bi hev ra bijîn"

Termê kak I. Amêdî li Ûrşelîma pîroz li çiyayê zêtinê hate veşartin û tirs li dilên mirovan her maye.

□ İlyuha Amedi isimli bir yahudi Kürt öğrencinin öldürülmesi üzerine başkent Kudüs'te (Ûrşelîm;Yerusalem) Kürtlerle Filistinliler arasında çatışma çıktı. Çatışmada bir çok kişi yaralandı, dükkanlar, evler ve arabalar tahrip edildi.

Olaylar üzerine Televizyonda bir konuşma yapan, I. Amedi'nin abisi, terörist eylemlere karşı olduğunu, kardeşinin de kendisi gibi düşündüğünü belirtti ve Israillî kardeşlerinden sakin olmalarını; Amedi'nin intikamı için uğraşmalarını istedi.

İsak Şamir ise, göstericilerin kendilerine hakim olmalarını ve kutsal barış kenti olan Kudüs'ü tahrip etmemelerini istedi. İ. Şamir'den sonra konuşan Yahudi-Kürt generali, teröre karşıyız, ancak, barış içinde yaşamamız için katiller yakalanmalıdır dedi.

İ. Amedi'nin cenazesi, Zeytinadağı mezarlığına defnedildi.

FUTBOL

Koma me fûtbola yekemin komela Israîlê û em Kurd pişgirtiya wê dikin

□ Di roja şemiyê 22.11.86'an de, maça fûtbolê di navbera koma Ûrşelîm û koma Bêr Şêva li bajarê Bêr Şêvayê çêbû.

Piraniya fûtbolhez û êvîndarên koma Ûrşelîmê Kurdên cihû ne. Ji ber ku Kurd koma Ûrşelîmê ya xwe dibînin. Serê wan pê bilind e. Welê koma "Bêr Şêvayê" jî ya Ereben cihûyan e.

Di roja maçê de bi hezaran Kurd ji Ûrşelîmê û ji gundên wê çûn bajarê Bêr Şêva ye. Evîv û heza xwe nişanî hemîyan kirin. Lê encama listîkê dilê Kurdan sar nekir. Di vê maçê de Bêr Şêvayê 1-0 zora Ûrşelîmê bir. Disa listîkvanên kom û temaşavanên Kurd bi tîr bûn.

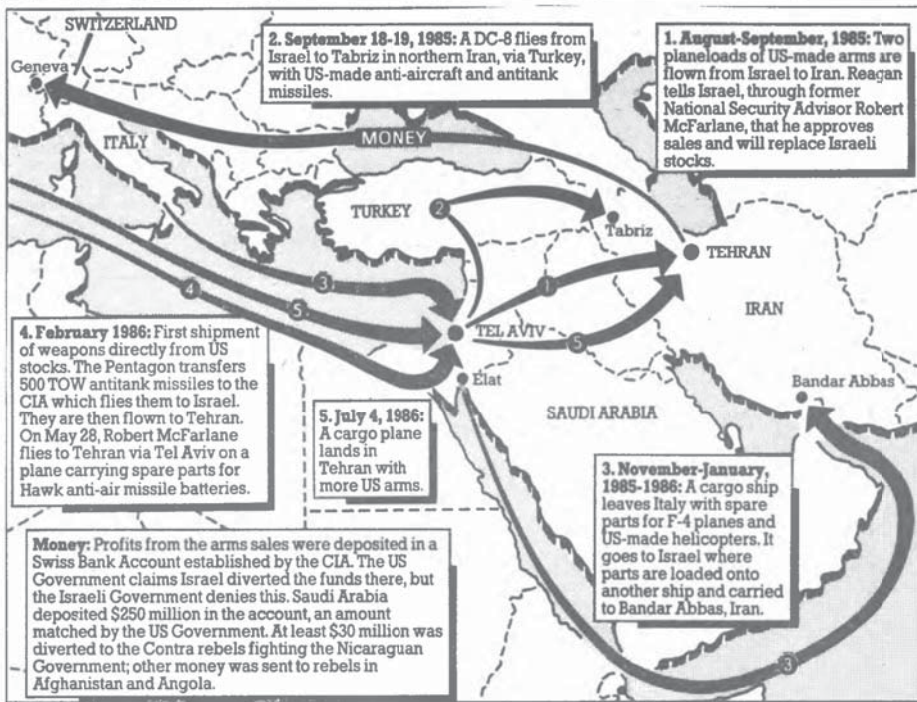
Lê temaşavanên Kurd dîsan dest bi şer kirin û soz dan helkê Bêr Şêvayê ku "cara ku bê, dê hûn bi çavên xwe encamê bibînin!" Koma me ya Ûrşelîmê, yekemin e..

Têbînî: Li Israîlê 16 komên fûtbolê hene, ya Ûrşelîmê ji hemîyan bi hêztir e. Piraniya listîkvanê grêbê Kurd in. Ji ber ku gelekî Kurd li Ûrşelîmê dijîn.

Kürtler Ûrşelîm'i destekliyor

□ 22 Kasım'da Berşeva kentinde oynanan iddialı maçta Kürt ve Arap seyirciler çoksun tezahüratlarda bulundular. Nedeni ise, takımlardan Ûrşelîm'in oyuncularının çoğunun Kürt, Berşeva'nın ise Arap olması. Maç günü binlerce Kürt Berşeva'ya geldiler ve takımlarını desteklediler. Ne yazık ki, Ûrşelîm 1 gol yiyerek mağlup oldu. Kürt taraftarlar tartışmalar yaptılar ve "gelecek maça gene görüşeceğiz. Bizim takımımız liderdir" dediler. Israîl birinci liginde 16 takım var. Ûrşelîm halen lider takımdır. Oyuncularının çoğu Kürtlerdir, çünkü Kürtler daha çok Ûrşelîm'de oturuyorlar.

Kurd û Nijadparêzîya Dewletê

PERWIN

Destpêk di hejmarê 8'an de

Îran

Li gel hebûna şeş netewahiyên (cinsiyet): Faris, Azerî, Kurd, Ereb, Belûç û Tirkmen, û li gel ku Faris bitenê 40 % ji tevayîya gelheya Îranî ava dikin, bitenê ziman û çanda farisî bi awakî fermî hatine pejirandin (qebûlîkirin). Kurd li wê derê ji salan de têkoşînê didin û ew, weka yê perçeyên din ên Kurdistanê, dizanin ku ewê hîn dûtûrîdî, di rewşên gelek zor de, li hemberî rejîmekî tarî û kevna ku ji wan re "şeytan" dibêje vê têkoşînê bidin.

Iraq

Li gel ku Kurd ji gelha Iraqê 27 % ava dikin, Partiya BAAS ku di desthilatî (hikm) de ye, bi serhişkî dixwaze ku têkoşîna kurdî bi hovîti bipejirîne. Piştî serhildaneke dirêj, ji 1961 heta 1975, hikûmet neçar (mebûr) bû ku ji Kurdan re mafekî çandî yê piçûk bipejirîne, lê di eynî zemanî de, wê zewiyekî (erd) di firehbûna 20 km û dirêjîya sinorên Tirkîye, Îran û Sûriyê de, vala kir. 1150 gundên kurdî ji nexşê rakirin, devên biran çimento kirin ku lawir (heywan) ji nikaribin bijin, 150.000 Kurd sirgûn kirin Başûrê Iraqê yê çol û di cihê wan de Ereban danîn, bi hezaran Kurd êşandin û kuştin.

Sûriye

Li Sûriyê, partiya BAAS (rêzayê "mana" vê gotinê: Jiyan piştî mirinê, ango Vejîyan), nahezê ya Iraqê, li ser eynî îdeolojiyê rawestayê: Vejdandina mezinahiya Imperatoriya Erebî. Di mijdara 1963 de, serokê polisê rêzanî yê navçeya Cezîrê "Kurdîstana Sûriyê", Muhammed Talêb Hilal, "lêgerînekê li ser wilayeta Cezîrê, ji aliyê netewî, civakî û rêzanî" weşand. Di vê lêgerînê de, nivîskar dixwest ku "bi awakî zanbarî û antropolojîk (zanîstîya rayê mirov)" isbat bike ku Kurd "netewekî ava nakin". Û di dawiyê de ewha dibêje: "Ha gelê kurd ev e: Gelekî ku ne dîroka wî, ne şareyariya wî, ne zimanê wî, ne rayê wî yê etnik heye. Ew bitenê xwediyê rengdêrên (sifet) xurbûn, hêz, têkdan (xerakirin) û êriş e. Jixwe ev rengdêr ên hemî gelheyan çiyayî ne." Wî plana navdar "Pîşa (kemer) Erebî" ku armanca wê deravêtina gelheya kurdî ya Cezîrê (navçeya ku bi zad "genim, ceh..." dewlemend e û ku jê re embara Sûriyê dibêjin) ber bi navçeyên erebî, û di cihê wan de danîna Ereban e weşand. Ev plan weka xwe ne hat pêk anin, lê 120.000 Kurd weka ne Sûrî hatin dest nişan dan (tesbîtkirin), piştî "jimartinekê"; û bi vî awayî, ew heta nuha di defterên nîfûsê de ne hatine qeydkirin û karta wan a nîfûsê tune! Hûn ji vê yekê dikarin pirsên rojî yê ku tîr serê wan kesên hest (texmîn, his) bikin.

Piştî avakirina baraja mezin a Tabqa li ser Fîratê, di 1975 de, 40 "gundên nûjen" ji aliyê dewletê di navçeya "Pîşa Erebî" de hatin avakirin û 7.000 malîyên gundî yê ereb li wê derê hatin bi cihkirin û çek ji wan re hatin dayîn.

Di salên dawîn de, pelixandina Kurdan ji aliyê Dewleta Sûriyê siviktir e, lê rewşa wan a giştî ne guheriyê. Rêzana asimilasyonê ya van hikûmetan ji me re ne bitenê hov û barax xuya dibê, lê ew bi ser de jî kevna re, ji bo ku ew li ser "ethnocentrism" rawestayê û tecrube dîke ku li ser xweliya (arî) dema buhurî ya bilind û ya Imperatoriyan çirîsî bijî. Ev rêzan gelek xerab e, ne bitenê ji bo Kurdan, lê ji bo hemî gelheyan ku di bin stana (zulm) van hikûmetan de dijîn. Bi tûjîkirina nasyonallîzma wan, ew tecrube dikin ku ji wan re pirsên rojî yê aborî (iktisadî) û civakî ku her roj girantir dibin ji birînkirin, û bi vî awayî ew li nêriyekî qurbanê digerin. Loma, divê ku tevayîya van gelhan karibin xwe bicivînin ji bo ku dijî zordestîya ku belengazî û dijîminayîya hevdu derdixîne têkoşînê bidin.

□ Ev gotar bi fransîzî ji bo kovara Mruax-Information, Kanûn 1986, hatîye nivîsîn

ÇAWA ÇEKÊN EMÊRIKÎ GIHÎŞTIN ÎRAN

[ANK Australya]

□ 1-Tebax-ilon 1985: Du balafirên ti ji çekên leşkerî ji çêkirina Emerîka Yekbûyî (E.Y.) ji Îsraîl digihên. Reagan Îsraîl agahdar dike, ku ev kirin bi peji-randina wî ye û E.Y. ê li şûna wan çekan yê nû bide Îsraîl.

□ 2-Îlon 18-19 1985: Balafirek DC 8 di ser Tirkîyê re ji Îsraîl digihê Tebrîz. Balafir tiji rakêtên dijî balafirên û tankan e, ji çêkirina E.Y.

□ 3-Çiriya paşîn-çeyê paşîn

1985-86: Gemiyek bi barê hacetêr balafirên F-4 û yê helikopterên ji çêkirina E.Y. xwe ji Îtalya digihîne Îsraîl û ji wir gemiyek din wî barî digihîne Bandar Ebbas, Îran.

□ 4-Şibat 1986: Pentagon 500 rakêtên TOW yê dijî tankan digihîne destên CIA, ya ku wan difirine Îsraîl û ji wir balafir wan rakêtan digihînin Tehran. Roja 28 ê gulanê, Robert McFarlane, Şîretvanê Emniyeta Welêt, bi ser Tel Aviv dikeve û ji wir difire Tehranê. Di balafira wî de barek ji hacetên topên HAWK, yê ku rakêtên dijî balafirên davêjin

heye.

□ 5-Tîrmeh 4 1986: Balafirek bar, ku tiji çekên leşkerî ye, ji çêkirina E.Y. digihê Tehranê.

□ DIRAV: Diravên firotina van çekan bi rêya Îsraîl (bi gotina E.Y.) dikevin bankê Swîsra. Di ew deftera bankê de 250 milyon dolar ji hêla Sêudî Erebistanê de jî hene. Ji van diravan bi kêmasî 30 milyon dolar digihên ewên li di jî Nikaragawa (CONTRA) şer dikin. Hin dirav bo ew hêzên ku li dijî hukmatên Afxanistan û Angola şer dikin tîr dayin.

Ş.B.S • Sydney

BELÇİKA Jİ ÇEK DAYE ÎRAN

Brüksel • ANK

□ Endamê Parlemantoya Awrupa Willy Kuypers (Volksunie) de raporek xwe de da zanin ku hikûmeta Belçîka a Liberal Konservatîv ji sala 1980 û vir de bi bûhayê 85,4 milyar frankê Belçîkî çek daye Îran. Di destên wî de dokumentên giring hene ku firotina van çekan îspat dikin.

Willy Kuypers namek ji wezîrê karên derve Leo Tindemans û wezîrê karên aborî Philippe Maystad re nivîsand. Wî di nama xwe de bala wan li ser vî buyera giring kişand û pîrsa lîkolînek kûr di vî derbareyê de kir. Li gora di dokumentên di destên wî de ticerata çekan li ser destê ticarê Îsraîlê Nimrodî çêbûye. Ew di navbera wezîrê parastinê ê Îran û serekwezîrê Îran û hikûmeta Belçîka de xebitîye û ev tîcarê pêkaniye.

Willy Kuypers di nama xwe de dibêje ku piraniya wan çekan ne bi awakî fermî ji aliyê fabrikên çekan hatîye dayin. Lê, ev çek û diravên wan ji aliyê serwîsa wezaretê (bê kontratek fermî di navbera dewletê û Îranê de) hatine sigorta kirin. Ew dide zanin ku ji aliyê ve dewleta Belçîka li ser mafên mirovan diaxive û dibêje ku li Îran mafên mirovan tîr perçiqandin û rêzana (siyaseta) rejîma Îran li Îran û navnetewî otorîter e û ji aliyê din çekan dide wê rejîmê ku pelixandina gelan diwartir û zêdetir dibê. Dewleta Belçîka bi van çekan herweha alîkarîna beredewamkirina şerrê di navbera Îran û Iraqê dike û ev jî ne normal e.

• D.M.F. / Brüksel

PDK-ÎRAN Agahdariyek giştî Belav kir

ANK • Stockholm

□ Di agahdariyê de Xebatên eskerî ya pêşmergeyên Partî Demokratî Kurdîstana-Îran yê 6 meha buhar û havîna 86 hatîye hejmartin.

□ Li gor agahdariyê di nav 6 meha de pêşmergeyên PDK-Î van xebatên jêrîn pêk anîne:

- Kuştîyên dijmin, 1060 kes.
- Birîndarên dijmin, 564 kes.
- Dilên dijmin, 190 kes.
- Erebeyên leşkerî, ku bi destên pêşmerge hatine xerakirin, 155 heb.
- Binkeyên dijmin ku hatine bi destxistin, 30 heb.
- Binkeyên ku hatine kawilkirin, 3 heb.
- Çekên giran û niv giran ku ketine destê pêşmerge, 26 heb.
- Tifîngên cûrbecûr 514 heb.
- RBG 7, 30 heb.
- Tifînga tîrban 22 heb.
- Fişengên cûrbecûr, 106 850 lib.
- Têlsîz û telefona beyarê (sahra), 35 dezzag.
- Misîlên RBG 7, 259 heb.
- Xesabên cûrbecûr, 1229 heb.
- Gulleyên çekên giran, 137 heb.
- Bombeyên destan, 159 heb.
- Dûrbînên leşkerî, 16 heb.
- Demançe, 3 heb.
- Tifîngên bi dûrbîn, 4 heb.
- Muselsel, 1 dezzag.

Di agahdariyê de xisarêtên hêzên pêşmerge jî hatîye gotin. Li gor agahdariyê: "Pêwîste bê gotin, ku 156 êrişên din ku bi destê pêşmergan hatine kirin, hejmarê kuştî û birîndarên dijmin kifş nebûne. Mixabin di van 6 mehan de, 85 pêşmerge û 66 kes jî xelkê sifîl şehîd bûne û 58 kes jî birîndar bûye."

**ABONE BE
ABONE BİBİNE**
•
NÜÇE BİŞİNE

Üç kez mültecilik

Pontus'lara uygulanan jenosidin sorumlusu çağdaş ırkçı Türk devletidir. İddia budur ve bu jenosid ile Türk devletinin kuruluş "yöntemleri" aynı tarihe raslamaktadır. Şimdi gerekli olan, Türk devletinin olguları ve Pontus halkını yok etmek için uyguladığı sistemli jenosidi tanıması ve bundan pısmalık duymasidir. Böylece hiç olmazsa ölçülemeyecek derecede zarara uğramış olan Pontus halkının morali düzeltilebilir. Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak, Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

Şimdi ve gelecekte, Pontus halkının ve haklarının savunucusu olma görevi ise, çağdaş Yunan ve Sovyet devletleridir. Bağımlı Yunan devletinin Pontus göçmen mültecileriyle ilişkilerinin tarihine gelince, bu tarih pek de mutluluklarla dolu bir tarih değildir.

Pontus'ların kültürel kimlikleri, tarihsel anıları, ulusal hakları savunulacak yerde; devlet siyasetine egemen olan ilkeler ile tarihsel anıları unutturulmasına çalışılmış ve Pontus'ların ulusal kimlikleri tahrip edilmiştir. Bu siyaset öyle boyutlara varabilirdi ki, bir halkın kendi topraklarından tarihinin üzerinde yükseldiği ülkesinden kopması, kültürel yönden yok olma tehlikesi ile karşılaşılabildi.

Fakat, Pontus dernekleri, Pontus'ların bilincini ve ulusal kimliğini koruyup geliştirdiler. Bağımlı devlet siyasetinin karakterini ve büyük tarihsel-ulusal sorumluluklarını herkes artık kavrayabilir. Bilgi sahibi olmak

□ Dünya uluslar topluluğu ve özellikle jenosidin sorumlusu ırkçı Türk devletine destek sağlayan devletlerin; en az hukukî, manevî ve siyasal kurallar içinde uygulanmış olan jenosidi tanıyarak Pontus halkının yanında yer almaları gerekir.

isteyenler için şunları da ekleyelim: 1982 yılından itibaren Pontus ve Küçükasya rumlarının tarihleri orta öğretimde tarih derslerine katıldı ve 1986-87 öğretim yılında da akademide okutulmaya başlanacak.

Ulusal mücadelelere katılım

1923'ten sonra Yunanistan'da halkımızın ulusal ve toplumsal demokratik mücadelelerine, Pontus göçmenleri de aktif olarak katıldılar. Böylece Pontus sorunu belli boyutlara ulaştı ve toplumsal yanları ile oluşturuldu.

Theodoros Aggelopoulos'un "Kit-hira'da Seyyahat" filmi izlersek, iç savaşın bitiminde binlerce Pontus göçmeninin ikinci ve üçüncü kez mülteci olduklarını görürüz. Böylece birçok antropolojik ve etnolojik bilimsel tezlerin değerlendirilmesi gerçekleşmekte ve ispatlanmaktadır. Zaten bir insan, bir kez ülkesini kaybedince, bütün hayatı boyunca mülteci kalmaktadır.

Pontus tarihi ile ilgili bilgilerin toplanması, gelecek kuşaklar için, Yunanistan'ı bir araştırma alanı haline getirecektir. Çünkü, gelecek kuşakların aydınları, eskilerin oldukça zor şartlarda sürdürdükleri çalışmalarını, her şart altında sürdürmeye devam edeceklerdir.

Sovyetler Birliği'nde Pontus rumlarının tarihleri pek geniştir. Çünkü, yüzyıllar öncesine uzanmaktadır. Bir çok acı ve tatlı anılardan çıkarak belirlenmiştir. Pontus'lar Rusya'da Büyük Ekim Devrimi'ne de katılmışlardır. Eger, Bakü, Batum, Kafkas bileşimi herhangi bir yerinden incele-nirsen devrimci komitelerin içinde Pontus isimlerine de raslanacaktır. Kaldı ki, Yunan işçi hareketi de yalnızca Patra ve Selanik ile sınırlanamamalıdır.

Bilindiği gibi Büyük Ekim Devrimi'nden sonra yayınlanan tarihi deklarasyonda Sovyet Halkları için etnik ve politik bir statü de saptanmış, böylece, Pontus'lar yüzyıllardan sonra ilk kez aynı şartlarda etnik, kültürel ve siyasal eşitlik ve özgürlük içinde yaşamışlardır.

Pontus'lar bazı yörelerde nüfus oranlarına göre özerk olarak var olmuşlardır. Kendi okulları, yayınları (örneğin, *Komünist, Kırmızı Tütünlük*) ve Sovyet Cumhuriyetleri'nden Gürcistan ve Abhatias'ta oyuncularının çoğu Pontuslu olan bir Pontus tiyatrosu da vardı.

Bu gelişmelere karşılık, maalesef özgürlüğün yeşermesi evrimi pek uzun ömürlü olmadı. 1937'den sonra karanlık durumlar yaşandı. Aynı dönemde siyasi yöneticiler ve aydınlar için sürgünler başladı.

Büyük savaş

Sovyetler Birliği'nde Pontus hal-

kı büyük yurtsever anti-faşist savaşta varlığını ispat etti. Pontus'lar çok şehit verdiler. Savaşın sonra Pontus şehitleri anıldı. Yalnız Kafkasya'dan uzak olan Kuma Sokum köyünde EDA (*Demokratik Sol*)'nın eski rahmetli başkanı Yanni Passalidi ve 97 Pontuslu şehit düşmüşlerdi.

Kavrayamadığımız nedenlerden ötürü, Pontus'lar 1937'de olan sürgünleri 1947'de gene başlanmış. Zaten, onlar Pontus'tan Kafkasya'ya yerleşmişlerdi. Bunlar dışında binlerce Pontuslu da, o zaman Kazakistan Cumhuriyeti'ne, Ortaasya'ya gönderilmişler...

Sürgüne gönderilenlerin büyük bir bölümü, 1950'den sonra Kafkasya'ya geri döndüler. Bir kısmı da Yunanistan'a geldi. (*Yunanistan'da Kalithea, Akarnon, Koridallu semtlerinde yaşamaktalar*) Bunların dışında daha onbinlerce Pontuslu Kazakistan'da yaşamalarını sürdürmektedirler.

Trajedik tarihi bir olaya değinsek, zanederiz bu Pontus sorunu için yeteri kadar açıklayıcı olur.

İç savaşın sonra demokratik ordunun bir Pontus savaşçısı, gemiye binerek Kafkasya'daki Poti limanına iniyor. O esnada Rus ordusunun bir subayı ile yüzyüze geliyor, onun simasından Pontuslu olduğunu anlıyor. Pontus dilinde soruyor: "Bizimkiler nerede?" Cevap şu oluyor: "Gideceğin yerde bulacaksın".

Bilindiği gibi Demokratik ordunun savaşçıları Taşkent'e yerleşmişlerdi.

Sovyet Pontus'ları

Bugün Sovyetler Birliği'nde Pontusların nüfusu resmi istatistiklere göre 400 bine yaklaşmaktadır. Başlıca şu cumhuriyetlerde: Gürcistan, Kazakistan, Ermenistan ve Ukranya.

Son dönemde (1983'de) Gürcistan Komünist Partisi Genel Sekreteri ve bugün SSCB dışişleri bakanı Edward Sevrançe ilk defa olarak bu Cumhuriyet'te Pontus asıllı olanlara Yunan dili ile öğretimin kabul edildiğini açıklamıştır.

Bu öğretim haftada iki saattir. Yine Gürcistan'da geçen Temmuz ayında Yunan dili için seminer hazırlandı ve büyük bir ilgiyle karşılandı. Sovyetlerde ve dünyanın diğer yerlerinde yaşayan Pontuslar atılan bu önemli adımları memnuniyetle karşıla-

□ Pontuslar ilk defa 1985 yılında Selanik'de kongre yaptılar. Bu kongrede, bütün özverileri, kendi güc ve sorumluluklarıyla hiç bir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-sovyetik bir kampanya olarak kullanılmasına müsaade edilemeyeceği kararını aldılar.

yarak, diğer Sovyet Cumhuriyetleri'nde de buna benzer olumlu adımların atılmasını temenni ediyorlar.

Buna benzer, ya da Yunan devletinin katılımı ile ve Sovyet-Yunan bilim, eğitim ve kültürel ilişkileri çerçevesinde daha önemli adımlar atılabilir ve sorunlar çözümlenebilir.

Nitelik yönünden Pontusların SSCB'deki sorunları farklıdır. Eger, batılı kıyaslırsak, Sovyetler Birliği'nde ulusal sorun büyük oranda, eşit olarak, özgür ve her halkın ulusal kimliğine saygı duyularak çözülmüştür.

Bazı eski ulusların tarihten silinme tehlikesi ile karşı-karşıya bulunmaları, ancak, bu ulusların gelişimleri ve onlara duyulan saygı siyaseti ile önlenmektedir. Böylece, bu uluslar tarih ve insanlık evrimine katılmaktadırlar. Pontus halkının dili, kültürü, ve bunlarla beraber eğitimin tanınması hakkı yok muydu? Vardı, ve bu hakları ilk olarak Büyük Ekim ihtilali tanımıştır.

Pontuslar, ilk defa olarak 1985'te Selanik'te kongre yaptılar. Bu kongrede; örgüt ve siyasal inançlarından ayrı olarak, bütün özverileri, kendi güc ve sorumluluklarıyla, hiçbir gücün ve kişinin Pontus sorununu anti-sovyetik bir kampanya olarak kullanmasına müsaade edilmeyeceği kararını aldılar.

Yunanistan'da ve Sovyet Cumhuriyetleri'ndeki Pontuslular, Yunan ve Sovyet haklarının sağlıklı ilişkiler oluşturmaları için aracı olabileceklerine inanılmaktadır. Zaten, Yunanistan, zamanımızda, bir batı ülkesi olarak, hiç bir anti-Sovyetik biçim oluşturmamaktadır.

Tam tersine, soğuk savaş ortamı dışında, bazı ülkelerle birlikte, uluslararası düzeyde insiyatif kullanarak, barış, yumuşama, halklara olumlu yaklaşım göstermeye çalışılmaktadır.

Tarihin yeniden inşası

Zamanımızda, Pontusların dileği, tarihlerini yeniden inşa etme-

leri; sorumlu Türk devletinden ve dünya uluslar topluluğundan haksızlıklar konusunda hesap sorulmasıdır. Bu da, Pontusların kurtuluş potansiyellerinin muhtevasıdır.

Pontus sorunu, özel olarak tarihin tekrar geri dönüşümüdür. Yani, insanların anıları, bilinçleri, etnik ve sosyal mücadeleleri, kültürleri gibi sorunların yeniden biçimlendirilmesidir. (*Editör: Pontus tarihinin Reorganizasyonu*)

Unuturma (unutma) siyaseti bazı güçlere yarar sağlamakta; bunlar ulusal, uluslararası ve bölgesel düzeyde, -Yunanistan'da, Doğu Akdeniz'de, Avrupa-

da- yeni örgütsel bir tip olarak, otoriter bir düzenin inşasını meşurlaştırmaya çalışmaktadırlar. Bunu, halkların, tahrip edilen insanların anıları üzerinde kurmaktadır.

Bu, ırkçı, şöven Türk devlet biçiminin, özellikle kendi tarihi rolünü devam ettirmesine müsaade etmektedir. Tarihin çarpıtılması (*değiştirilmesi*), uygarlıkların gaspedilmesi, halkların talan edilerek, soyulmaları ve bir halkın doğduğu zengin bölgenin biçimini değiştirilmesi... Herşeye rağmen yine de aynı siyasetin sürdürülmesi devam etmektedir. Zorbalık, sürgünler, etnik jenosidler... Kıbrıs'ta yapılanlar, Kürt halkına ve dolayısıyla Türk halkına da yapılmaktadır.

Eger, Türk devleti ve Türk toplumu uyguladığı katliamları ve jenosidleri tanımıyorsa, demek ki, aynı uygulamaların tekrarlanmasına hazırdır. (*Son paragrafım Türk Solunu da içine almaktadır.*) Bu nedenlerle tale ettiğimiz hak, anıları tanımına yöneliktir. Ve bu, özgürlük potansiyeli, Pontus sorununun boyutunu da aşmaktadır.

Elefterotopia 18 Eylül 1986

Çeviri: Yorgo BACA

Sürgün Pontus'lar, maden ocaklarında çalıştırıldılar, (fotoğraf 1920-21 Ergani-Maden)

Baştürk'ün Avrupa Gezisi

Avrupa Sendikaları Konfederasyonu'nun davetlisi olarak DİSK genel başkanı Abdullah Baştürk'ün Avrupa'ya geldiği, en azından siyasi olarak yurtdışına çıkmak zorunda kalan Türk, Kürt, Ermeni aydınlarının bilinmektedir. Baştürk, 28 Aralık 1986 günü Türkiye'ye döndü.

Avrupa Sendikaları Konfederasyonunun Bükreş'te düzenlediği ilk basın toplantısında geliş sebebinin Konfederasyon yöneticileri, ICFTU yöneticileri ve yönetim kurulu üyeleri, Konfederasyon üyesi ulusal merkezli yöneticileri ile Türkiye'de demokrasi, sendikal haklar ve Avrupa'daki göçmen Türk işçilerinin sorunları hakkında görüşmelerde bulunmak olduğunu açıkladı. Bu arada Avrupa Konseyi sorumlularıyla ile de görüşmelerde bulunabileceğini ve Konfederasyonun programladığı çerçevede hareket edeceğini açıkladı.

Türk devletinin, DİSK davası sürerken, son duruşmada (23.12.1986) diğer sanıklarla beraber hapis cezasına çarptırılan A. Baştürk'ün Avrupa gezisine hangi nedenlerle izin verildiğini sormuyoruz. Türk devletinin neyi planladığı ayrı bir yazının konusu...

DİSK genel başkanı Baştürk -Bükreş'teki basın toplantısındaki açıklamalarından da anlaşılacağı gibi- "Türkiye'de demokratikleşme süreci"nin varlığına, "siyasal, ekonomik ve demokratik alanda sendikal hareketin bağımsız, özgür örgütlenme"nin inancına sahiptir. Ve bu inancı Avrupa kamuoyuna bildirmek için Avrupa Sendikaları Konfederasyonu'nun davetlisi olarak, DİSK davası sonuçlanmadan, devletin izni ile "Avrupa'da ortak bir dayanışmayı meydana getirmek için" görüşme turuna çıkmış. İşin tuhaf tarafı, A. Baştürk, Avrupa'da "Türkiye'de demokratikleşme süreci"nden söz ederken, kendisi dahil olmak üzere DİSK sanıkları hapis cezasına çarptırılıyorlar.

Çeşitli Avrupa ülkelerinde, kendi deyşi ile, çeşitli ülkelerin sendika ve Avrupa Konseyi sorumlularıyla görüşmelerde bulunan Baştürk, yüzbinlerce üyesi bulunan DİSK'in mahkumiyeti ve DİSK'i kapatma kararı ihtimalinin olduğu -ki bu da oldu- bir dönemde hangi amaçla ve hangi kafa yapısı ile "Türki-

DİSK genel başkanı Abdullah Baştürk için, idam isteniyordu. Tahliye edildi. Dava devam ederken -yasaların açık hükümlerine rağmen- pasaport verilerek Avrupa'ya çıkarıldı. Bu arada sonuçlanan davada 10 yıl ceza verildi. İdamla yargılanıp, 10 yıl ceza verilen iyi niyet elçisi "demokrasi sorunu türk halkının sorunudur" diyor

ye'de demokratikleşme süreci"ni (?) Avrupa demokratik kamuoyuna söyleyebiliyor? İlginç değil mi? İlginç olduğu kadar da düşündürücü.

Baştürk, hem "Türkiye'de bu gün şeklen sendikalar vardır, fiilen yoktur. Yani, bu söylediklerim demokratilerle olması lazım gelen sendikal yapılanın, toplu sözleşme, grev hakkı ve örgütlenme hakkı dediğimiz olay geride bıraktığımız askeri yönetimin (?) çıkarılan ve yapılan yasaların çerçevesi içine sığdırılmıştır. O çerçevenin içersine Türkiye işçi sınıfı daha fazla sığmaz" diyor hem de "Türkiye'nin demokratikleşme süreci"nden, "sendikaların özgürce örgütlenmesi"nden söz edebiliyor.

Hangi demokratikleşme süreci ve hangi sendikal örgütlenme özgürlüğü? Binlerce fikir suçlusunun bulunduğu bir ülke, yasak ve idamların gelenek haline geldiği bir devlet için demokrasi terimini kullanabilir miyiz? Asker dıpcığının, aşşığılık işkence metodlarının düşünce tutukluları için günlük yaşam haline getirdiği bir devlette "geride bırakılan bir askeri yönetim"den konuşulabilir mi? Baştürk'ün başkanı bulunduğu DİSK'te yüzbinleri bulan üyelerin göze çarpan bir bölümü muhakkak ki Kürt asıllıdır. Ve bunlar da tüm Kürt halkı gibi en temel insan haklarından yoksundur. Yani onlar da Kürtlüklerini, kişiliklerini, varlıklarını inkar edip "saf kan, yüce Türk" olarak (veya gibi) hareket etmek zorundalar. Başkanı bulunduğu sendikaların üyeleri olan bu insanların içinden geldiği -yalnız Türkiye'de on milyonu aşkın Kürd'ün inkar edildiği, ana dilinin ve kültürünün yasak olduğu bir ülkede hangi demokrasiden konuşula bilirdi? Olsa olsa Kemalist tipi Türkçü bir demokrasi olur. Ve bu da Baştürk'ü rahatsız etmez galiba. On milyonu aşkın bir halkın tüm demokratik haklarının

elinden alındığı bir ülkede "demokrasinin garantisi olarak Türkiye'nin Avrupa topluluğu ile bütünleşmesi" düşünülebilir mi?

İşin ilginç olan bir diğer yanı da Baştürk'ün konuşmalarında "Türkiye'de demokrasinin ciddiye sarınsı geçirmeden yaşamını sürdürülebilmesi" tabirini kullanmasıdır. Türkiye'de ne zaman ve hangi demokrasi olmuş ki ciddi bir sarınsı geçirin. Bugüne dek belki di tek gerçek demokrat İsmail Beşikçi, Kürt olmamasına rağmen Kürt halkının varlığından söz ettiği için Türk devleti tarafından zindanlarda çürümeye mahkum edilirse, değil demokrasi, demokrasinin D'sinden bile bahsetmek demokrasisi hiç mi hiç tanımamak demektir.

Üstelik "Türkiye'de demokrasi sorunu Türk halkının sorunudur" deyimi oldukça düşündürücü. Bu ve benzeri ifadeleri en az bir asırdan beri Türk devletinin militarist efenleri de söylemektedir. Tuhaf değil mi?

Diğer bir konu da şu: Baştürk Avrupa'da Türk işçilerinin durumunu görüşecekmiş! Kürte'de "hey" Kürte'de de yazık diye bir kelime vardır. Yazık bunca insanlara diyebiliriz. Kime kime hoşgördüreceksin? Generaller kendi çirkef yüzlerini Avrupa'ya sevdiremediler de, bu görevi sana mi verirdiler?

Ve sonuç olarak belirtmek gerekten bir başka olumsuzluk da, Türk sol muhalefeti, Türkiye'de ve Avrupa'da temsil eden aydınların durumu! Baştürk'ü izlerken, onunla beraber dolayan bazı demokratları (!) tanıma fırsatı da bulduk. Mustafa EKMEKÇİ bunlardan biri. Ünlü bir Türk yazarı, gazeteci...Konuşmamız sırasından kendisinden Kürt sorunu (!) hakkındaki düşüncelerini öğrenmek istediğimizi belirttik. Bize, "Kürdistan ya da Kürt halkının bağımsızlığı meselesi, hayali bir düşünce değil mi? Doğu sorununu bir başka türlü halletsek daha gerçekçi (?) olmaz mıyız acaba?" dedi. Esasen, Türkiye'de demokratlığın ölçüsü de burada. Ünlü Ağrı direnişinden sonra, zamanın gazeteslerinde bir karikatür yayınlanmıştı. Ağrı bir mezar olarak çizilmiş ve altına da Bagimsız Kürdistan hayali burada meftundur diye yazılmıştı. Dönem Kemalizmin ideolojik inşa dönemi idi. İdeolojiyi TKP Merkez Komitesi'den KADRO'ya transfer olan "komünist"ler inşa ettiler. Ve bunu Türk aydınların beynine öyle çaktılar ki, 1986'larda bile sökülüp atılmadı.

BURJUVA DEVLETİNDE ORDU KAVRAMI

• Yorgo BACA

Son zamanlarda sol güçlerin aralarında, Türkiye'deki "Silahlı kuvvetler" in nasıl "ulusallaşacağı" ve "dönüştürüleceği" tartışılmaktadır. Bu tartışmalar, sonuç itibarıyla temel bir olguyu gözardı etmektedir. O da Türk Ordusu'nun tarihi evrimidir. Aslında, Türk ordusu ile Türk Devleti'nin bir bütün olarak görülmesi zorunluluğu da böylece ustaca gizlenmektedir...

Genelde, burjuva devlet, kendi sınıfsal çıkarları ve egemenliği için; işçiler ve emekçiler üzerindeki boyunduruğunu devam ettirmek için; kendi ordusuna ve devletin diğer baskı öğelerine güvenir.

Elbette, her yıl, ordunun hizmetine binlerce emekçi, köylü, işçi katılmaktadır. Bunlar, halk çocuklarıdır. Ama, bu o kadar önemli bir faktör değildir. Orduyu işçilerin, köylülerin katılması, devletin, ordu için saptadığı siyaseti, orduya yüklediği görevi ve ordu'nun hedeflerini değiştirmez. Bu, ordunun, "Türk Silahlı Kuvvetleri"nin "ulusallaştırılması"nin gerekçesi olamaz. Ve bu statik bir durum olarak da ele alınamaz. Her ülkenin nesnel ve öznel koşullarına bağlıdır.

Madem ki ordu, burjuva devletin ve diktatörlüğün en sert ve baskıcı mekanizmasının bir ögesidir, öyleyse, ordu kavramı bu niteliği ile ele alınmak zorundadır. Bu konuda Engels şöyle demektedir:

"Gerçekten devlet makineden başka bir şey değil, monarşilerde olduğu gibi, burjuva demokrasisinde de, bir sınıfın diğer sınıfları baskı altında tutması içindir." (1)

Daha somut kanıtlara varabilmek için, Türk devleti ve ordusu'nun tarihi gelişimini hatırlamamız gerekir. Örneğin; önemli bir olgu, Türk devletinin etnik yönden heterojen bir yapıya sahip olduğudur. Buna rağmen, Mustafa Kemal "Egemenlik kayıtsız şartsız Türk ulusundur"; "yeni Türk devleti, milli bir devlettir"; "bunyesinde başka bir ulus yoktur" demektedir. Bu şiarlar, gerçek olgularla çelişkiye düşmektedir.

Böylece resmi devlet ideolojisi olan Kemalizm somutlaşmaktadır. Bu ideoloji irki hedeflerini pratiğe uygulamak ve gerçekleştirmek için, başta ordusunu ve diğer devlet öğelerini kullanmış ve kullanılmaktadır. Uygulanan asimilasyon ve jenosidlerde en önemli araç, bu "ulusallaştırılmak" istenen Türk ordusu olmuştur.

Örneğin; Kürt ulusal direnmelerinde; Şeyh Sait, Ağrı, Dersim'de Türk ordusu dünyada görülmemiş vahşet ve barbarlık örneği vermiş, bu direnmeleri kanla bastırmıştır.

Yine, sömürgeci ve irki bir yapıya sahip olan Türk ordusu, Kıbrıs'ı önce işgal sonra da ilhak etmiştir. Bu, Türk devletinin sömürgeci niteliğini ortaya koyan tipik bir örnektir.

Türk ordusu, süreç içerisinde evrimleşerek, toplumu militaristleştirme'ye de uğramıştır. Bu görevine her zaman devam etmektedir. Örneğin; arka almayı giriştiği darbeler.

Türk silahlı kuvvetlerinin üst düzeydeki yöneticileri, burjuva devlet bürokratik kesimini oluşturuyor. Bu hem orduda görevleri sırasında, hem de emekli oldukları zaman süren bir görevdir.

Türk silahlı kuvvetleri, aynı zamanda ABD emperyalizminin bölgedeki çıkarlarını, emellerini gerçekleştirmesi için jandarmalık görevini de üstlenmiştir. Tarih ve günlük basın Türk generallerinin ABD ile olan göbek bağlarının hikayeleri, skandalları ile doludur. .. Bu yapı NATO ile de sistemleşmiştir.

Türk devletinin ve resmi ideolojisi olan kemalizm ilkelerini dayanarak Türk ordusu, Osmanlı'dan miras kalan yapıyla ve sömürgeci siyaseti sürdüren en önemli uluslararası ve ulusal bir araç olarak durmaktadır. Her gün güçlendirilmekte, Kürdistan'daki kanlı eylemlerine devam etmektedir.

Örneğin, Kuzey Kürdistanı klasik bir sömürge olarak işgal altında tutmakta, Kürdistan'ın zenginlik kaynaklarını talan etmekte, Kürt halkını zorla asimile etmeye, imha etmeye çalışmaktadır. Bu uygulamaları, birçok ülkenin, ilericileri birçok devletin, demokratların, komünistlerin gözlerini içine baka baka gerçekleştirmektedir.

Üstelik bu da yetmiyor, Türk devleti, "sanlı Türk ordusu" ile Güney Kürdistan'da saldırılarda bulunuyor. Bu saldırılar sömürgeci Saddam hükümeti ve Irak devleti ile anlaşılacak, ortak yapılmaktadır.

Yukarıda kısaca tarihsel olgular üzerine bir hatırlatma yapmaya çalıştık. Bu olguların boyutları çok geniştir. Biz, şu an anlatmaya çaba gösteriyoruz: Türkiye etnik yönden homojen bir yapıya sahip değildir, Kürdistan'da ulusal kuruluş mücadelesi verilmektedir. Türk devleti ve ordusunun "ulusallaşması" ve "demokratikleşmesi" olanaksızdır. Bunu üzerine baska baska vurgulamalıyız. Türk "demokrat" ve "marksistleri" nin uyanmasını sağlamalıyız. Gerçekleri örtbas etmenin bölge halklarına yararı olmayacaktır.

Zaten marksist literatürde sömürgeci bir ordunun "ulusallaştırılması", "demokratikleştirilmesi" yoktur. Böyle ordular mücadelelerinin hedefidir. Halkın can düşmanıdır. Hele "ülkesini ve devletini korumak ve kollamakla görevli bir ordu" nun "dönüştürülmesi" olsa olsa herşeyin ona teslimi anlamına gelir. Lenin, Paris Komününü değerlendirirken;

"Düzenli ordunun ortadan kaldırılması ve yerine halkın silahlandırılması"ndan söz etmektedir. (2)

Diğer yandan Türkiye'de verilen "demokrasi" mücadelesinin adını da koymalıyız. Şu soru sorulmalıdır: "Hangi demokrasi mücadelesi?" Marksist açıdan demokrasi mücadelesi netleştirilmelidir. Lenin'e göre;

"Eğer kendimizi ve tarihi aldamak istemiyorsak, farklı sınıflar varoluşukla net (saf) demokrasi için konuşamazız. Yalnız sınıfsal demokrasiden bahsedebiliriz." (3)

Yani, Lenin'in belirttiğine göre, iki türlü demokrasi vardır. Proleter demokrasi; bu çoğunluğun demokrasisidir. Birde burjuva demokrasi vardır ki, azınlığın demokrasisidir. Bu, burjuva diktatörlüğüdür.

Öyleyse, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin adını ve yöntemlerini belirlemek gerekiyor. Bu, öznel isteklere, bazı grupların kendi çıkarlarına göre keyfi olarak önerülen bir soru olamaz. Eğer, "burjuva demokrasisi" hedefleniyorsa bu belirlenmeli, emekçi sınıfların stratejisi, taktikleri belirlenmelidir. Bunun seçilmesini tarihsel temelleri konulmalıdır. Neden 1960'tan sonra, 70'ten sonra seçilen "yolların" yanlış olduğu belirlenmelidir. 80'den sonra objektif-subjektif koşullarda bir değişiklik mi oldu? Yoksa, pragmatist bir anlayış ve başka çıkarlar mı böyle gerektiriyor. Tüm bunlar halka anlatılacaktır.

Proleter demokrasi için (zaten halkın doğal hakkıdır) alt yapı ve üst yapı değişikliği gerekiyor. Bu, yalnız Türkiye'de değil tüm bölgede ciddi bir demokrasi rüzgarı estirecektir. Ancak, türk halkının burjuva devlet mekanizmasını parçalaması, Kürt halkının kendi kaderini tayin ederek, sömürgeci boyunduruğu kırmaya ile gerçek demokrasi bölgeye gelebilir. Kürt ve Türk halkının menfaatleri birdir. Düşman da bellidir.

Türk ve Kürt halklarının mücadelesi sürdürece, işgal ve jenosid devam ettikçe Türk devletinin burjuva rasyonelleri içinde bile bir "demokrasi" getiremeyeceğini bilmeliyiz. Bu, burjuva devletin, irki, militarist, zorba ve katliamcı ORDUSU-NUN "ulusallaştırılması"; "dönüştürülmesi" hayallerinden vazgeçmelidir. Bu ordu, Türkiye'de resmi devlet ideolojisinin (Kemalizmin) büyüttüğü bir müessesedir. Irki devletin temel ögesi ve dünya emperyalizminin bölgedeki en önemli jandarmasıdır. Bunu rasyonelleştirmek değil, ortadan kaldırmak gerekmektedir.

(1) Marks'in "İç savaş" eserinde Engels'in inancısı (Yunanlılardan çeviri)

(2) "Devlet ve Halk". Lenin, Sh. 63

(3) "Proleter ulusal ve Dönek Kautsky". Lenin.

İdamlık DİSK sanıkları darbeci generallerin kızgın günlerinde

Derwesh M. FERHO

Gelo Ji Kî Re "Kurd" tê Gotin

Îro li Swêd; di komelan de, di federasyona kurd de, li civatan û li çayxanên bajarên ku Kurd tê de dijîn gotûbêjên dijwar tên kirin. Gotûbêj ev e: "Gelo kî Kurd e, kî ne Kurd e."

Di vê dabaxê de çend tişt hene ku mirov divê zanibê berî ku mirov xwe tevî lê pevcûnê bikê. Min got "vê pevcûnê" ji ber ku bi rastî pevcûn di navbera hinek grupên-komên Kurd de. Wek: Kurdên Mereşê, Kurdên Konya yê û deşta Enqerê.

Tiştê heye divê ku herkes û beriya her tiştê mirov zanibê û jê tu carî şibhe nekê, ew jî ev e: Meraş, di nava sinorê Kurdistanê de ye û bê şik Kurdên Meraşê jî Kurd in, deşta navbera Konye û Enqerê nakevê hindurê sinorê Kurdistanê lê ew herêma di destê Kurda de ye û jî beriya sêsed salî ve Kurd li wê herêma cîwar bûne û zimanê xwe û çanda xwe parastine û bê goman ew jî Kurd in. Êdî mirov dikare dîsa pirs bike; "Gelo ev çi pevcûnê?". Oştên ev "pevcûnê" gelek in. Oştên (sebeben) bingehîn ev in:

1-Destê dijmin tede heye: Dijminên Kurd ev metodê pîr caran bikar anîne û pîr caran jî bi wan metodên xwe yê kirê biser ketine û em Kurd bihev dane kuştin. Ew dixwazin Kurd tim perçe perçe bimin û yekîtiya xwe biser nexin. Heger Kurd bibin yek wê hingê bikaribin şerê dijminê xwe bi xurtî bikin û hingê wê Kurd azad bibin, bibin dewlet. Ev tişt li hesabê dijmin nayê û wan listikan di nav me kurdan de çêdikin. Vî karê xwe yê xirab, jî bi rîya hinek kurdên meji şuştî ve birêve dibin. Hinek komikên ku xwe siyasî û Kurdîstanî jî dibinin bi wê yekê qayil xuya dikin û tiliya xwe dibîne de dikin "qula mozan (kulmozê) de" û kêfa xwe jî belabûna komelê û federasyona kurd re tînin. Li gor baweriya wan gerek "kurd bê komele û federasyon" bimin.

2-Hinek jî kurdên wan herêma nezanan: Ji ber ku hinek jî wan kesan nexwende ne, ji nezaniya wan tê istifade kirin. Ji xwe asimilasyonê wek nexweşiya qansêrê mala xelkê me xirab kirîye, hinek kompleks bi wan re peyde bûne û ew bi xwe jî xwe û kurdîtiya xwe şubhe dikin. Heger miho bixwe jî xwe ne tirsê û "ji bin xwe" ne şil bê hewqas tirs jî bo çiyê!

3-Hinek kes û siyasat jî mihacîrên kurd fêdê (peregezên) dikin: Alikariya wan bi peydakirina hinek belge dikin ji bo yî li Swêd cîwar bibin û bibin karker. Ji wan re girînge ku ew mirov kurd bin. Tenê bêjin: "Em Kurd in" û endametiya wan komik û komelan qebûl bikin. Ew

wek ku tê zanin ne kurd jî bin, bi kudi mijûl jî nebin û li malê xwe jî bi kurdî ne peyivin xem nakê. Paşê ku karê wan qediya diçin nav refê dijminê cî digrin. Ev mirovên wilo jî, arikariya ve pevcûnê dikin. Jiboyî gotina wan piçek bahwerî peyde bikê. Ji wan kesên ku bare barê dikin gelek ne kurd in û bi xwe jî tîrsa xwe van pevcûna peyde dikin. Gerek Kurdên ku bahwerî bi xwe û kurdîtiya xwe hebê bi qare qara van kesan neyên xapandin.

Di dawî de divê ku ez çend gotina li ser şertên neteweyetî (millet) jî bêjim. Welat, ziman û çand sê tiştên bingehî ne jî bo hebûna neteweyê yanî millet re. Li vir nebesta me kurd e. Kurd xweyî zimanekî ye; Kurdî, xweyî welatekî ye; Kurdistan û xweyî çandekê ye jî. Kurdistan welatê kurda ye û sinorên xwe yê tebîî heye. Tirkîye, Sowyet, Îran, Iraq û surî cînarên wê ne. Kurd li Hindê, li Lubnanê û li Konyayê hene. Li Emerika û li Ewropa jî hene. Lê Kurdistan ne li wan cîya tevde ye. *Kurd bila jî ku bê, li ku bê Kurd e. Eslê xwe Kurd e û jî Kurdistanê ye.*

Lê tiştêkî din jî girîng heye ku mirov bi zorê nikarê mirovan kurd bidin qebul kirin. Hinek jî kurdên me mirovên me dixwazin Tirk bin, Erebian jî tiştêkî din bin. Em nikarin wan bi zorê bigrin. Bist milyon kurd bi çend hezar kes na qedin. Bila rêya wan vekirî bê û cihê wan yê nu pîroz bê. Lê bila me nexapênin. Bila alikariya dijminê me nekin. Êdî kurd bixwe xwe baqî dînasin û êdî hew tînin xapandin. Bila bi navê kurd jî, ji Ewropîyan re derewa nekin jî boyî ku cihê xwe li Ewropa xweş bikin.

Hêviya min jî kurdên birêz û welatparêz ev e ku mecalê nedin wan kesan û wan hişkere bikin. Bese êdî çavsoyî û zordestiya ku gelê kurd bi sed dan sale di daqurtîne. Kurdno jî xwe fedî nekin, bila serê wê jî wek gelên din yê cîhanê bi kurdeyîtiya we bilind bê, xwe fêri zimanê xwe bikin û bibin yek. *Yekîtî azadiyê, hêz e û bixwe bahwerîye.* Bahwerî bixwe anin, pêşgava yekemîn e jî bo bahwerîya welat û dipeyde vedibê rîya serxwebûnê.

Êdî divê "kurd" bixwe li xwe bifikirê û jî xwe re pîvanekê deynê. Heger bixwe bi kurdeyîtiya xwe bahwer be "kurd" ew e, heger di xwe de kêmasiyên bibîne bila kêmasiyên xwe rast bikê û werê nav rêzê kurdan; Heger ew jî nebê, bila xwe bi xwe nexapênê bi "kurdîti" bila herê nav wî gelê ku ew jê ye.

Barêş Battê

29.12.1986

□ Daha önce Türk solu içinde yer alan Kürtler'le ilgili düşüncelerimi belirtmeye çalışmışım. O konu devam edecek. Kürt örgütlerinde Kürt Sol Sosyeteği başlı başına ideolojilerde yer aldığı halde yeterli çalışmayan veya örgütü kendi çıkarına araç gören ögelere yöneliktir. Tuhaf bir görünüm verse de bu gerçeğe değineceğim. Başka bir seride ise "bağımsız" olduğunu söyleyip duran ve hiçbir iş yapmayan insanlarla ilgili deneyimlerimi açmaya çalışacağım.

Düşüncelerimin temelini her konuda kişilerin eleştirisi oluşturmaktadır. Bunun nedeni; örgütlere, gerek örgütlerce ve gerekse kişilerce yeterli eleştiri yapıyor olmalarıdır. Ayrıca örgütlerin eleştirisi bir kişinin eleştirme dağarcığını aşılıyor. Örgüt eleştirisi genellikle örgüt düşmanlığına kayıyor. Bu duruma düşmek istemiyorum, çünkü herşeyi rağmen- örgütlü çalışma olmaksızın sorunların çözümü mümkün değildir. Bence her örgüt az veya çok hatalarını aşma uğraşısı içindedir. Örgüt kolektif bir yapıdır eleştiri bireye yönelmelidir, bireyin uğraşısı vermesi ve kolektif yapıya çekilmeye hazır olması gereklidir. Yoksa her birey örgüt eleştirisi yaparak kendisini herşeyin merkezinde amaç olarak görür (bu ayrı bir konu). Böylesi bir bakış açılarından çıkarak şöyle veya böyle örgütsel çalışma içinde yer alanlara saygı duyduğumu öncelikle belirteyim.

Çevremize şöyle bir baktığımızda her örgütten insanları görürüz. Kimileri yoğun bir çaba içinde kimileri değil. Bu doğal. Her kişi aynı çabayı göstermek durumunda değil. Asıl teşvik iki şekilde ele alınabilir:

a) Becerisi az olan ve kendini geliştirmeyi planlayan, herşeyi bulunduğu yapıdan bekleyen, yapamadıklarının önerisini yapan mızıncı kesim

b) Çevresinde isim yapmış, yaptığı ismin kalıbını dolduracak çalışmadan uzak ve durumun sürgütünde direnen kesim.

Birinci kesimle ilgili düşünce belirtmeyeceğim. Çünkü bu kesimi oluşturanlar bir hayli çoklar ve bunların eğitimi bir hareketin iç çalışmalarında ele alınmalıdır.

Konuyu ikinci kesim üzerinde yoğunlaştırmak istiyorum. Çünkü ikinci kesimdekiler belli bir disipline çekilemezler. İsimleri ve(ya) kişisel durumları genellikle amaçtır. Bir örgütsel iş ise bu amaca varamada araç. Bunu bu kadar sertleştirilmeden sunmak ta mümkün, ama işin özü bu. Bunlar isimlerini ya eskiden çalışarak hakketmişler veya tesadüf bir fırsatla bu isme ulaşmışlar. Bunların öyle çok tanınmaları da gerekmiyor, belli bir kesim içinde tanınmaları yetiyor. Bazıları bir kitap yazmış olabilir, bazıları bir başkanlık yapmış-yapıyor olabilir, bazıları akademik bir kariyerden gelmiş olabilir, bazıları basit bir işletme vb. yapmış olabilir... vs. Ortak özellik yaptığı isminin bir çok gerisinde olmalarıdır. Bu kişiler ufak gördükleri işleri yapmazlar, angarya sayarlar. Kendilerinin bir harekette bulunmasını ve bir görevinin bulunmasını yeterli sanırlar. Fakat bu görevlerini yapmaları gerektiğini de ciddi bir şekilde düşünmezler. Kendi varlık nedenlerini maddi ve manevi bir destek görürler. Askerliğini çavuş yada onbaşı olarak yapan bir erin kendisini çevreye komutandan da önemliymiş gibi sunması bu insanların örgüt içindeki tipik tavrıdır. Kendini sunmak veya duruma göre silik durarak ağırbaşlılık etmek te severek yaptıkları şeylerdir. Ortamın yarattığı havaya göre bu insanlar ayrılır veya sürgüt dururlar. İş yapmama temel ilkeridir.

Görünüşte bunlar çok iş yapan vazgeçilmez tiplerdir. bir yerde bulunmak kişinin isteğine bağlıdır. Ama insan bir yerde bulunuyorsa, bir iş yaptığını iddia ediyorsa o işin hakkını vermedir. Kuruluşlar, örgütler kast değildirler insanı sürekli bir baskı altında bulundursunlar. Her birey kendini denetlemelidir. Her Kürdistanî elini yüreğine koyup (eger yüreği ulusu için çarpıyorsa) ona göre hareket etmelidir. Başkalarının dürtüsünü beklemez yanlış. Kendini manevi tatmin Kürt ulusunu özgürlüğe götürmez. Kocaman isimler yaparak Kürdistanı kurtarılamaz. Nostaljik sancılarla meyhane köşlerinde anlaşılmayan tavırların bilinci ışığında Kürtlere ulusal bilinç taşınmaz. Herşeyi siyasî yapılardan beklemek herşeyi tanıyaya havale eden mümin tavrıdır, ismi büyük-küçük pratik iş insanının değil.

Bu ikinci kesimdeki insanlar kendilerini iyi tanıyorlar. Gösterdikleri kalbın insanı olmadıklarını da çok iyi biliyorlar. Ne yardım ne serden olma tavrını devam ettirmek zorundadırlar. Bir yapıda bulunmak gerektiğini onlar da biliyorlar. Bunun basit bir kolektif çalışma ilkesi olduğunu biliyorlar. Diğer taraftan o kadar açık yürekli ve cesaretliler ki "biz kalıbımızın adımı değiliz" desinler. "Millîtin tahmin ettiğinin yarısı bile değiliz" desinler. Tam tersine iş yapmayı azalttıkça istekleri artar. İsimleri daha büyüsün isterler. İsimleri bazen biraz daha büyür ve onlar küçülürler. İş yapmayı küçültükçe yeni işler edinmeye uğraşırlar. Başladıkları hiçbir işi bitirmeksizin sürekli yenilerini oluşturlar. Sonuçta binlerce başlanmış ve devam ettirilmemiş işin içinden kendilerince çok kıymetli, başkalarının "kasıranmamış" bir yaşamın içinde yürürler.

Bütün eksiklikler bireylerden gelmiyor tabii. Kişinin o durumu gelmesinde bir çevrenin etkisi elbette vardır. Birey yalnız hiçbir şey yapamaz. Bazıları -bu içinde buldukları yapı da olabilir- pophçlar, teşvik eder, över, abartır ve bu o insanın bu duruma gelmesinde katkılısal bir itişçi olabilir. (Devam edecek)

A. DİKİLİ

TKP-B TERCÜMAN'ı Tekzip etti

□ TKP-B'nin basın bürosundan yapılan bir açıklamada, Tercüman gazetesinde çıkan bir haber tekzip edildi. Tercüman, Kırıkkale Silah Fabrikası'na karşı düzenlenen sabotaj'da TKP-B'nin de bulunduğunu iddia etmişti.

TKP-B'nin basın açıklamasında, "11 Aralık 1986 tarihli Tercüman gazetesinde birinci sayfa çıkan, Kırıkkale Mühimmat Fabrikası ile ilgili bir haber üzerine TKP (B)'nin Suriye'den aldığı para karşılığında sabotaj yaptığı iddia edilmişti." denildikten sonra özetle Evren-Özal ikilisi eleştiriliyor, komşu halklara karşı düzenlenen iftira ve kıskırtma kampanyalarından söz ediliyor. bildirir de ayrıca "11 Aralık 1986 tarihli Tercüman'da çıkarılan uydurma haber bir yandan partimizi karalamak ve ajan-terörist bir örgüt gibi göstermek isterken öte yandan Suriye'yi ABD ve İngiltere gibi emperyalist devletlerin entrikaları doğrultusunda suçlamak amacı gütmektedir." deniliyor.

TKP (B)'nin 22 Aralık 86 tarihli bildirisinde, "TKP-B programı ve mücadelesi açık olan, bütün eylemlerine sahip çıkan siyasî bir parti." olduğu vurgulanıyor

Stockholm ANK

Kırıkkale sabotajı, Suriye-Köstebek ve TKP-B üçlüsü tarafından gerçekleştirildi

Köstebek'e yerli işbirlikçiler

KURDİSTAN KURTULUŞUNUN SORUNLARI METAFİZİK MANTIKLA İZAH EDİLEMEZ!

□ Kurdistan Press gazetesinin ikinci sayısında "Kurdistan kurtuluşunun bazı sorunları" başlıklı, C. AYDIN imzalı bir yazı yayınlandı. Bu yazı sosyal kurtuluş adına ulusal kurtuluşu reddeden Prodhoncu ve Troçkist karışımı eklektik bir düşünce yapısından yola çıkan ve metafizik bir mantıkla soruna çözüm arıyan bir yazıdır.

C. Aydın eskiden doktrücu, Vatan Partisi'nin çıkardığı yayınlarda yazıları çıkıyordu. Teorik bir dergi olan "Kıvılcım" da TKP üzerine uzun bir teorik eleştiri yazısı çıktı; "Sosyalist" adlı bir gazete de yayınlanan bir yazıdan dolayı uzun süre hapis yattı. Vatan Partisi içinde çıkan görüş ayrılığı neticesindeki ayrışmada Mehmet Özler (H.Yılmaz) ekibi yeni bir parti (SVP)'yi kurdu. Feridun Şakar Başkanlığındaki Vatan Partisi ise C. Aydın'la birlikte "Sosyalist" adlı gazeteyi yeni bir muhtevayla yayınlamak için eklektik bir düşünce yapıyla politikasını sürdürdü. Şu anda da C. Aydın Troçkist "Tartışma Defteri" adlı dergi de yazılar yazmaktadır.

C. Aydın Doktor Hikmet Kılıçlı'nın görüşleri ile Troçkinin görüşlerini birbirine karıştırıp bir sentez çıkarmak istedi, fakat bu iki yanlış görüşün eklektik karışımından C. Aydın'ın bugünkü (.) görüşleri ortaya çıktı, tabiki iki yanlış görüşün karışımından böylesine korkunç bir yanlış görüş ortaya çıkar.

Şimdi Kurdistan Press' teki sayfa sınırlığını da göz önünde bulundurarak kısa ve öz olarak C. Aydın'ın mantığına bakalım. C. Aydın'a göre, "Kurdistan'daki tüm sol siyasal hareketler sadece ulusal bağımsızlık için savaşıyorlar ve bundan dolayı da kendi burjuvazilerinin kuyruğuna takılmışlar." Böylesine bir mantık ileri sürmek bence ya Kürt siyasal hareketlerini tanımamak, onların programını kavramamaktır, ya da bilinçli olarak Kürt ulusal demokratik hareketine hakaret etmektir.

Kurdistan'daki sol siyasal hareketlerin programları sadece

ulusal bağımsızlık programı değil, hem ulusal hemde sosyal kurtuluş programlarıdır. Bazılarının programında açıkça marksist-leninist kesintisiz devrim, yani ulusal demokratik devrimden kesintisiz olarak sosyalist devrime geçiş'ten bahs etmektedir. Slogansal düzeyde de bağımsız, demokratik, sosyalist Kürdistan şiarı atılmaktadır. Ama bu örgütler bu programlarını hayata geçirebilirler mi? Ya da ulusal demokratik devrimden kesintisiz olarak sosyalist devrime geçiş yapılabilir mi? Bu mücadelenin gelişkinlik düzeyine, ülkenin içerisinde bulunduğu o günkü koşulların objektif şartlarına ve en önemlisi de mücadeleye öncülük eden gücün niteliğine bağlı olup üzerinde ayrıca tartışılması gereken bir konudur.

C. Aydın diyor ki, "Kurdistan sosyalistleri ve proletaryası bağımsız bir Kürt devleti için değil ama demokratik bir cumhuriyet için savaşıyorlar."

Kürt sosyalistleri bağımsız bir devlet kurmadan demokartik cumhuriyeti nasıl oluştururlar? Şekli bir bağımsızlığı olup da, özünde bağımlı olan hangi ülke demokratik bir cumhuriyet kurmuştur? C. Aydın'ın kast ettiği eğer Türk ve Kürt haklarının birlikte oluşturacakları federatif cumhuriyetler ise onu da (..li) oportünistler ta baştan beri savunuyorlar; yani, C. Aydın hangisini kast etse de yine haksız durumdadır. Dahası, C. Aydın bağımsız bir Kürdistan'dan neden bu kadar korkuyor! C. Aydın eğer gerçekten bir iktidarsızlık doktrini olan Troçkist görüşlere güveniyorsa buyursun Kürdistan halkını Troçkist görüşlerle donatıp onları örgütlesin, ama o bu tür görüşleriyle Kürdistan halkını örgütleyemez. Çünkü, onun savunduğu Troçkist görüş Kürdistan gerçekliğine uygulanamaz. Toplumsal kurtuluş adına ulusal kurtuluşu red eden, köylülüğü inkar eden, saf proleter bir devrim Kürdistan'ın içinde bulunduğu bugünkü koşullarda uygulanamaz ve en önemlisi bugün Kürdistan'da gündemde olan sosyalist bir devrim değil, ulusal demokratik bir devrimdir.

Dedik ki, C. Aydın bir Troçkist; eğer bir Leninist olsaydı Lenin'in ezi-

len hakların ulusal kurtuluş savaşlarıyla ve ulusal demokratik devrimlerle ilgili söylediği bir çok sözlerini ve Üçüncü Enternasyonal'in bu konuyla ilgili bir çok kararını buraya aktarırdık. Ama C. Aydın bir Troçkist ve Dördüncü Enternasyonal takipçisidir. Fakat, onun bu konumu, bu yanlış ve sakat görüşlerini kitlelere içersine yaymaya karşı seyirci kalmayı da gerektirmez.

Yine C. Aydın Türkiye, İran ve Iraklı binlerce devrimcinin kapağı Avrupa'ya atmalarının suçunu Kürt siyasal hareketlerine ve onların bağımsızlık programına yüküyor. Acaba gerçekler öyle midir? Türk, Arap, Fars ya da Kürt hangi devrimci kurtarılmış bölgelere gitmiş de, oradan kovulmuştur. Onlar kovulmadıkları gibi, tam tersine burjuvaziden kaçan bu devrimcilerin çoğu ilkin kurtarılmış bölgelere gitmişler ve sonradan kendi istek ve iradeleriyle oradan Avrupa'ya geçmişler; bu devrimciler kurtarılmış bölgelerden Avrupa'ya geçerken C. Aydın'ın tabiriyle "bağımsız bir Kürt devleti şeklinde bir program" için değil, başka değişik siyasi nedenlerle Avrupa'ya geçişler...

Kurdistan'daki ulusal azınlıklara değinen C. Aydın, "bu azınlıklar için de bağımsız bir Kürt devleti kurma savaşını çekim merkezi oluşturuyor, bu azınlıkların genç kuşakları Avrupa'ya sığınıyor." diye mantık yürütüyor. Oysa biraz gerçekçi olmak gerekir. Azınlıklardan kim, hangi kişi Kürtlerin bağımsızlık savaşları ya da bağımsızlık programı için Avrupa'ya sığınmış. Düz bir mantıkla sorunlara bakıp, devrimcilerin ve azınlıkların Avrupa'ya sığınmasını Kürtlerin bağımsızlık programına yüklemek, tüm Kürt sol siyasal güçleri Kürt burjuvalarının kuyruğuna takmakla suçlamak basit bir suçlama değildir. Umarım bundan böyle saf proleter program üzerine ahkam kesen C. Aydın'dan bir daha böylesine ağır bir suçlamayla karşılaşmayız.

Lokman POLAT

Bu sayfaya gönderilecek yazılarda ilahî adresi bulunmalı ve mektuplara "Serbest kursu" ibaresi eklenmelidir. Ayrıca yazılar 15 dakikto sayfasını geçmemelidir.

"Kürt sol sosyetesini sol sosretesi mi? -II-

1980 Faşist darbesinden sonra, o güne kadar Kürdistan tarihinde eşine az rastlanıran yurtdışına yönelik bir göç olayı meydana geldi. bu göç kervanı doğal olarak ilk etapta sıcak savaş alanı Ortadoğu'ya yöneldi. Bu politik göçmenler, gencecik insanlardı. Bunların çoğu kendi köy ve şehirden başka bir kez olsun dışarıya çıkmışlardı. Çoğu öğrenci ve memur idi. Az bir kesimi de kırsal alandan geliyordu. Diyebilirim ki, bu genç kesimin tümü bir kaç kitap ve bir kaç seminerden başka ne bilgileri ve ne de tecrübeleri vardı. Bunlar nisbi burjuva demokratik ortamda, şu ya da bu ölçüde, çok kısa bir kesitte devrimci mücadeleye katılmışlardı. Zor günlerin zor koşullarında devrim mücadelesine katılmamışlardı. Zaten buna hazır değillerdi. Kimileri zaten bu zor günleri, hayal bile etmemişti. Kürdistan devriminin dayattığı zor koşullar, zaten bir gün gelip sapla samanı ayıklayacaktı. Ayıkladı da...

Öte yandan daha önceden de bahsettiğimiz gibi, 1978'lerden itibaren Kürt hareketleri Kürdistan ulusal kurtuluş devrimine denk düşen ideolojik-politik hattını açmış ve buna göre örgütlenmeye yönelmişlerdi. Fakat daha işin başındaydılar. Kadro sorunu vardı. Günümüzdeki ulusal kurtuluş savaşlarının deneyimlerinden faydalanmamışlardı. Politik ve örgütsel olarak hala Türk solunun etkisi altındaydılar ve Türk solunun kopyasını Kürdistan'da uygulamak istiyorlardı. Örgütlü, ulusal kurtuluş savaşına göre değil, demokrasi mücadelesine göre yönlendiriyorlardı. Bundan dolayı da örgütlenmede ölçüt diye birşey kalmadı. Kelle sayısı ölçüt alındı. Örgütlenme alanları yanlış seçildi. Temel örgütlenme alanları olan işyerleri, köyler ve çeşitli yerleşim alanları seçilmesi gerekirken, temel alanlar okullar ve memur daireleri oldu. Oluşturulan bu memur-öğrenci, daha doğrusu öğretmen-öğrenci örgütleri elbetteki ulusal kurtuluş savaşını veremezdi. Ağır koşullara dayanamazdılar. Dahası bunlar bir gün gelir okuldan, mesleğinden ve ailesinden kopup, gurbet illerinde yanlış kalacaklarını hayal bile etmemişlerdi. Kendilerini ansızın Ortadoğu ülkelerinin birinde bulunca, dünyaları yıkıldı! En kötü olumsuz nedenlerden birisi de, bu insanların, o güne kadar kendi yöneticilerini kendi kafalarında, yedi başlı devler gibi hayal etmişlerdi. Dışarda illegalite perdesi de ortadan kalkınca, bu hayalleri de suya düştü. Meğer kendi yöneticileri de, tıpkı kendileri gibi, bir kafaya, iki göz ve iki kulağa sahiplermiş. Örgütlerin kofluğunu ve yöneticilerin yetersizliklerini gören bu öğrenci-öğretmenler, kazan kaldırmaya başladılar. Örgütleri tartışma kulüplerine çevirdiler. Ortadoğu'daki kimi dost güçler (!) de bu konuda katalizör görevini ihmal etmediler.

Cuntadan ağır darbeler alan kimi Kürt örgütleri, bu bulanıklı, şahşahlı ve şatafatlı dönemde mücadelenin temel alanı olan ülkeye yönelik çalışmaların planlanmasın gereğine ve gerçekliğine parmak basınca, işte o an tabanları komünistleşmeye (!) yöneldi. Her ne hikmetse Kürtlerde bir hikmet var; komünist olmak için, ilk önce kendisinin inkar etmesi gerekir. Bu anlayış ve gelenekten hareketle, bizim bu öğrenci-öğretmenler de yıllarca inandıkları ve heretle savundukları temel tezleri bir gecede inkar ederek, vahî yoluyla komünistliklerini ilan ettiler. Bu komünist olma geleneğine göre tek bir ölçüt vardı; o da, ancak ezen ulusun sol örgütleri komünist olabilirler. Yeterli olan ezen ulus sol örgütü olmasıdır. Hangisi olursa olsun fark etmez. Öyle de davrandılar. Buldukları

ve uğradıkları ülkelerde mevcut olan Türk soluyla sarmas dolas oldular. Temiz secarelerini belgelemek için de, Kürt örgütlerine verip veriştiler. Hepsi aynı kefeyle koydular. Bu jet komünistlerimiz nihayet amaçlarına kavuştular. Son duruşa vardılar. Avrupa'da kendi yapılarına en uygun yeri seçtiler. Hem de Türk solunda en sağ çiziyi temsil eden bir yerde. Geline bugünkü aşama da komünistlik adına değil, demokratik adına bile Türk solunun böylesi sağ çizgi temsilcilerinin her hangi birinde yer almak, doğrusu yüzkarasıdır. Çünkü, bu son yıllarda Türk ve Kürt solu bir yandan parçalanıp bölünürken, diğer yandan da ideolojik ve politik olarak çok hızlı bir netleşme sürecine girmişlerdir. Demagoji, lafazanlık dönemi gerilerde kaldı. Yapılan kongre, konferans, yayınlanan bildirdgeler, broşür, kitaplar ve merkez yayın organları bu netleşmeyi hızlandırdı kitlelere sunuyor. Her örgüt bugün kendi devrim anlayışının stratejik ve taktik perspektiflerini çekimden kitlelere açıyor. Türk solunda özellikle TKP ve ideolojik-politik olarak onun yöreğinde olan parti ve örgütler, hergün biraz daha cesaretle yapacakları devrim burjuva karekterli bir devrim olacağı bar bar bağırıyorlar. Yapılan kongre, konferans kararları ve bu doğrultuda yayınlanan Yol Amaç, Atılım, çıkarılan Ulusal Demokarsi, Ördüda Reform, vb. kitapçıklarla yıllarca saklı tuttukları devrim programlarını çekimden açıklıyorlar. Çünkü 70 yıldır bu iki yüzlü politika ile ne Komünistleri kandırabiliyor, ne de komünistleri. Artık Komünizmin marksistçe boyanmasına gerek görülüyor. Bugün Avrupa'da "görkemli ve yiğinsal" olarak kutlanan 19 Mayıs ve 23 Nisan bayramlarında Türk bayraklarıyla yürüyen kimi Kürt ögelere sosyete demek yanlış ad verilmiş olur, kanısındayım. En doğrusu ve tam da kendilerine yakışıkla kürtlenmeye bunlar olsa olsa "KÜRT SOSRETELERİ" olabilirler!

Hala Kürt solu içinde yer alan gerçek Kürt Komünistleri! Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütünü yaratmak için, ulusal ve uluslararası komünist görevinizi hatırlayın ve yerine getirmeye çalışın! Siz bunun dışında kaldıkça, Türk solu içinde hiçbirşey değişemezsiniz. Komünizm ömrünü biraz daha uzatacağıız. Öte yandan Kürt solu içindeki komünistleri de zayıf ve haksız bir duruma düşürmüş oluyorsunuz. Göreviniz ülke temelinde Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütünü yaratmada ve güçlendirmede yoldaşlarınız yanında yer almaktır. Bırakın, dönme, sosyete ve sosreteler rahat yaşasınlar. Gidişatları kötüdür.

Kürt parti, örgüt ve gruplarında yer alan komünist yoldaşlar!

Bizim tarihi görevimiz daha ağır. Gündemimizin birinci maddesi bugünkü dağınıklığa son vermek olmalıdır! Kürdistan devriminin stratejik ve taktik sorunlarını programlaştırarak, onun etrafında birleşip örgütlenmemiz gerekir. Kürdistan işçi sınıfının öncü örgütü ancak böylesi bir durumda, diğer tüm ulusal demokratik güçleri de yanına alarak ulusal kurtuluş savaşını başarıya götürebilir ve onu kesintisiz olarak sosyalist devrimle taçlandıracaktır.

Komünizmin temel prensiplerine inanmış Kürt bağımsızları!

Bildiğiniz gibi bağımsız komünist olmaz. Komünizm kolektivistizmdir. Komünist örgütülü çalışın. Sizlere düşen görev bir an önce örgütülü çalışmaya katılmaktır. Aksi takdirde insan-bir kaç kitabı okumakla, genel prensipleri bilmekle ya da geçmişle övünmekle komünist olmayacağı gibi iyi bir yurtsever de olmaz. Lafazanlık en az 10 yıl geride kaldı. Süreci bizi beklemiyor. Hızla akıp gidiyor. Bu gecikmede kaybeden yalnız Kürt ulusudur!

M. XARPETİ

(Uzun yazıları bir sayfa yayınlama olanağı yok. Bu tür yazıların bölünmesi ise bir çok bakımdan olumlu değil. İsrarla belirtmemize rağmen, KP'e için uzun yazılar geliyor. Ve yüzlerce yazı yayın için sıra bekliyor. Umarız uyarımız ciddiye alınır. Kurdistan Press)

HEJAR

□ *Kurdistan Press okuyucusu şüphesiz Hejar'ın ismini ve mücadelesini duymuştur. O da içimizden biri olarak, 25 yaşından itibaren yurdundan ve toprağın-dan uzaklaştırılmak zorunda bırakıldı. "Irak" Kürdistan'ı ulusal hareketinin 1975'teki yenilgisiyle birlikte Hejar, "Irak" Kürdistan'ı peşmergeleri ile birlikte İran'a geldi. Fakat Hejar "İran" yönetimi tarafından aranılıyordu. Bulunduğu yerde Hejar'ı sakladılar ve korudular.*

Hejar, bugün İran'ın Kereç şehrinde yaşamaktadır. Misafirlerinin bir hayli fazla oluşu, sohbeti ve güzel konuşmalarından ötürüdür. Anlamalı derin ve zengin konuşmalarıyla çevresini etkilemekte, halk tarafından içtenlikle sevilmektedir.

Hejar, yaşamında karşılaştığı zorluklar, baskı-ışkence ve sürgünlere rağmen, umutsuzluğa kapılmadan, inancı ve davası uğrunda mücadelesini sürrekli sürdürmüştür.

Belkide, çoğumuz Hejar'ın yaşam hikayesi hakkında, onu bugüne getiren mücadele zincirinden habersiziz. Hejar'ı yakından tanımamız, yaşam mücadelesinden haberdar olmamız için Kurdistan Press 8.12.1986 tarihinde Hejar'la bir görüşme yaptı. Bu görüşmenin soran lehçesi ile tutulmuş notlarının bir bölümünü türkçe veriyoruz.

...

□ "Irak" ve "İran" Kürtleri tarafından iyi tanındığınızı biliyoruz. Kendinizi, "Türkiye" ve "Suriye" Kürtlerine nasıl tanıtmak isterdiniz?

□ Daha önce de benzer sorular karşısında kendimi çok kez tanıtmıştım. Şimdi bu işi bir defa daha yapmaya çalışayım. Ben 1921'de Mehabad'ın Xirê mahallesinde dünyaya geldim. Daha sonra Kur'an kurslarına gönderildim. Ailem, beni bir din adamı olarak yetiştirmek istiyordu. 17 yaşına geldiğimde annemi ve babamı kaybettim. Geride kalan kardeşlerime bakmak için okulu bırakıp çalışmaya başladım. Kitap okuma alışkanlığı ve merakı bende adım adım gelişti. Biryandan köyde çobanlık, çifçilik vb. işler yapıyor öte yandan ise kitap okuyordum. 25 yaşında ülkemi terk etmek zorunda kaldığım döneme kadar, yoksulluk, zorluk ve yokluklar içinde büyüdüm. Uzun bir dönem yaşamım böyle geçti.

□ 1945-46 Mehabat Kürt Cumhuriyeti dönemi ve yenilgiden sonra "Irak" Kürdistanı'na gidişinizin deneyimlerini anlatırmısınız?

□ Bilindiği gibi o dönemin bir çok evresi vardı. 1- O dönem bana ulusal halk şairi deniliyordu. Ben de bir hayli fazla şiir yazıyordum. Kısa bir süre sonra, Şah polisince tutuklanıp Sakız'da zindana koyuldum. Polislerce Sakız'dan Boka'n'a götürülürken yolda polisleri atlatarak kaçtım. O dönem, Barzaniler İran Kürdistan'ını terkedip Sovyetlere gitmişlerdi. Onlara yetişemedim. Bundan dolayı Şeyh Letif (Mahmut Berzenci'nin oğlu)'in yanına Sitek köyüne gittim. Onlarda kaldım. Bir müddet sonra onlar, bana kimlik temin ettiler, bu kimlikle Bağdat'a gittim. Bağdat'ta çalışmaya başladım. Otel'de hizmetçilik, evlerde temizlik ve bulaşıkçılık, duvarcılık, amelelik vb. yaparak geçimimi sağlıyordum. Daha sonra kötü bir hastalığa yakalandım. Dost ve arkadaş çevresi bana yardımcı olup, beni, Cebel Lübnan'a gönderdiler. Orada kaldım, bir müddet sonra tedavi için Mezbah Nesip hastahanesine gittim ve 2 yıl yatırdım. Bu zaman zarfında Arapça'yı öğrendim, ingilizceye çalıştım. İki yıl sonra Bağdat'a geri döndüm. Yine çalışmaya başladım, haksızlıklarla karşılaştım, zorluklar çektim. Bir dönem sonra Nehmaniye şehrine gidip işçilerin yöneticisi oldum, daha sonra da bir arkadaşımın yanında çalışmaya başladım ve durumum biraz düzeldi. Sonra-

ları Irak polisinin beni yakalamak istediğini öğrenince, Suriye'ye kaçtım.

2- Bir yıl Tirbesipiy'de Haco'nun evinde kaldım. Bolca şiir yazdım. Ayrıca Celadet ve Ali Bedirxan ile orada tanışma fırsatını buldum. Daha bir çok insan ve çevreyle tanıştım. Orada Mem û Zin'i kurmanciden soruncaya çevirdim. O dönem Moskova'da Gençlik Festivalinin olacağını duymuştum. Biz, Moskova'ya gitmek için hazırlanmaya başladık. Fakat ne yazık ki, dönemin Irak ve Suriye Komünist Partileri engel çıkarıp, gidişimizi ertelediler, bizler geri dönüp Almanya'ya gittik. Ben, 1 ay Almanya'da kaldım. Parasız ve sahipsizdim. Çok kötü koşullarda yaşadım. Daha sonra Almanya'nın Suriye Elçiliği bizim Suriye'ye geri dönmemizi kabul etti. Derken Abdurrahman Zubeyhi ile tanıştım, birlikte Şam'a gittik. 1958'de Irak'ta Abdulkarim Kasım'ın iktidara gelmesiyle birlikte, Kürt halkı ile Araplar ara-

sında belli bir yakınlaşmanın sağlandığından hareketle, Ülkeye girebileceğimi düşünerek Irak'a gittim. Ailemle birlikte Bağdat'a yerleştik. Bir ay sonra Mustafa Barzani, Sovyetlerden Bağdat'a geldi. Kendisi ile görüşme fırsatı buldum. Benden, Sovyetler Birliği'ne gitmemi orada Kürtlere dil, tarih ve kültürel sorunlarda yardımcı olmamı istedi. Ben de Sovyetler Birliği'ne gittim. 1 yıl Sovyetler yazma fırsatını buldum. Daha sonra Irak'a geri döndüm. 1961'de Barzani Irak'a karşı ulusal direnişe başladığında, ben 1963'e kadar Bağdat'taydım. Daha sonra Bağdat'ta kama şartları ortadan kalktı. Durum kötüye gidiyordu. Hükümet verdiği sözleri tutmamış, Kürtlerin temel hak ve özgürlükleri ile ilgili taleplerini çeşitli bahanelerle geri çevirmeye, red

etmeye çalışıyordu. Barzani'nin yanına gittim. 1975 yenilgisine kadar da orada kaldım.

□ Şimdiye kadar kaç kitabınız çıktı? Şimdi neyi basmayı düşünüyor musunuz?

□ Şimdiye kadar 15 kitabım basıldı. Örneğin, Mem û Zin, Ehmedi Xanê, Hejar bo Kurdistan, Ala kok, Xeyam, (Farsçadan Kürtçeye çevrildi.) Şerefname.

Mem û Zin'i Suriye'de tamamladım. Fakat, Sovyetler'de bulunduğu sıralarda Irak'ta basıma girdi. Hejar bo Kurdistan ise, Devrim matbaasında (Irak Kürdistanı'nda) iki kez basıma sokuldu.

1970'te Irak yönetimi Kürtler için otonomi önerdiğinde, ben Bağdat'a gittim. Kürt aydın ve bilimcilerinin isteği üzerine, "Aşireti Gewan" kitabını Arapça'dan Kürtçeye tercüme ettim.

EFERİM BO CANBAZARAN

Pê û çek zirîn û xerme,
Kom bûn komê cenderme,
Rîq li dil, hîze li dest,
Li nav gerekê danîn darbest.
Diyarbekir xemgîn û mate,
Çav nihêrî bêdbexte,
Şevêkê li ber dîwar,
Hel kirin pê û dar,
Şêx Seîdê Piranî pîr,
Di gel çend mêrê merd û jîr,
Bûne qurbana Kurdistan
Bûne rîya kurdperestan,
Ençere emîrê kuştar der xistin,
Şêx kuştin, bê pişt Kurdistan hiştin,
Lê dîrok jîr û bi bire,
Kurdê bikin tivdîre,
Xeta sor mîna xîne
Wê binivîsin diyarê şîne,
Ew namirin, zêndîne,
Hezar car wê bêne bire,
mîrîn her bo gel xurane,
Nîfir bo xudan zorane,
Secd eferim bo canbazan
Bo canê azadxwazan,
Şêx Seîd çet car namîre,
Navê wî dînya bigere,
Xûna kurdan ku rîjiya,
Navê tîrka pê pişîya,
Her dilopekê wê xûnê
Bo tolê standin havêne
Heyla şehîdan bistînin,
Perê dîrokê birengînin.

(Ji dîwana Hejar "Bo Kurdistan", çapa 3, Tahran)

***Toplandî candamalar

Üzgün ve şaşkın Diyarbekir,
Gözler ve fasızlan anıyor
Duvanın önünde bir gece,
Hazırladılar darağacı...
İhtiyar Piranî Şeyh Sait,
Ve mert
ve cesur insanlar
Kurbanı oldular Kürdistan'ın.

Ferman geldi Ankara'dan
Katliam fermanı
Şeyh katledildi
Belsiz kaldı Kürdistan
Ama, yaman tarih akıllardadır,
Hazırlanmış Kürtler,
Kan gibi kızıl çizgiyle,
Onlar yazacaklardır yaşlı diyarı,
Yaşıyorlar onlar, Ölmediler,
Binlerce kez anılacaklar,
Ölüm sadece halkın ezenler içindir,
Kim de zorbalara için.

Yüzlerce selam canverenlere
Özgürlükçü canlara..
Şeyh Sait ölmez ki
Acı dildendile geçecek

HER KURDIM

Bi derodero bim, li mala xwe bim,
Li axa ereb bim, li İranê bim,
Kinc lê kirî bim, rût û tazî bim,
Koşka min deh qatî be, wêran mal bim,
Aza û rizgar bim, şadman û xwendan,
Yan zincîr li mil, li goşê zindan,
Sax bim, cahil bim, guh lê giran,
Yan zar û nîzar li nexweşxanan,
Rûnê li ser textê xûnkarî,
Yan li kolanan begerin bi hejarî,
Kurdîm û li rîya kurd û Kurdistan
Ser û pê didim ser destan,
Bi kurdî dijîm, bi kurdî dimirim,
Bi kurdî didim bersîva qebra min,
Bi kurdî dîsan zendî dibim,
Li vê dinê bi kurdî hel diçim.

Ji dîwana
Hejar "Bo Kurdistan"
çapa 3, Tahran

HEP KÜRDÜM

Çevrede olsam, evimde olsam,
Arap topraklarında, İran'da olsam,
Giyinik olsam, çıplak olsam,
Köşküm on katlı da olsa
evim viran da olsa,
Özgür ve kurtulmuş olsam,
mitlu ve aydın,
Ya da kollarım zincirli
bir zindanın köşesinde,
Sağ olsam, cahil olsam, duymasam,
Ya da perişan halde
hastanelerde olsam,
Hünkar tahtında otursam,
Veya sokaklarda perişan sürünsem,
Kürdüm, Kürt ve Kürdistan yolunda,
hazırım tepeden tırnağa
Kürtçe yaşamı Kürtçe ölürüm,
Kürtçe veririm mezarda cevabını,
Yine Kürtçe dirilirim,
Bu dünyadan Kürtçe giderim.

Ayrıca Ronahi ve Hiva dergilerine makale ve şiir yazdım. 1946'da Mehabad'da çıkan Kurdistan dergisi ve Celal Talabani'nin çıkardığı Kurdistan gazetesine de yardımcı oldum. Unutmadan belirtiyim, Mehabad Cumhuriyeti döneminde Kültür Bakanlığı denetiminde Ala Kok'u basıma soktum. Tebriz şehrinde Ala kok, Farsçaya çevrilip basıldı. İran'a dönüşümden bu güne kadar şu kitapları yayınladım.

- 1- Çar Risalê Ali Şeriatî
- 2- Şerefname. (İkinci baskısı yapıldı), Mem û Zîn, Hejar bo Kurdistan ile birlikte.
- 3- Tarihi Erdelen, (Farsçadan Kürtçeye)
- 4- Sözlük, (55 000 kelimedenden oluşma, yaşamımla ilgili, fakat şimdiye kadar yayımlanmamış).

□Klasik Kürt şairleri arasında daha çok kimi beğeniyorsunuz? Genç şairler arasında kimleri beğeniyorsunuz?

□Birçok klasik şairlerimiz var. Bunlardan birkaçını örnek olarak verir-

sem, Ahmedî Xanî, Melaye Cizirê, Nalî, Hacı Kadîre Qoyî, Mewlewî. Kuşkusuz daha bir çokları vardır. Saydıklarım yetenek ve becerileriyle ünlüydüler. Dahası, Mamoste Goran, edebiyat alanında büyük bir yıldızı. Bununla birlikte Bikê û Pîremêrd.. Ancak şimdi, Adullah Beşew (bildiğim kadarıyla Hewler Kürtlerindedir ve şu an yurtdışındadır), Şirko Bekês ki, şimdi Kürtler arasında büyük bir şair olarak tanınır. İran Kürdistanı'nda Hemin'den bahsetmeden geçmek olanaksız. Büyük bir yıldız ve tanınmış bir şair olarak bilinir. Ali Asaniyan da büyük bir şairdir. Fakat, eğer bugün Irak Kürdistanı'nda biraz özgür ve bağımsız ortam söz konusu olsaydı, binlerce şair ve bilimcilerimiz çıkardı. İran Kürdistanı'nda bu alanda ileriyeye doğru bir gelişme var. İnancım şu dur ki, gelecekte çok büyük şairlerimiz çıkacaktır.

□Siz, Paris Kürt Enstitüsü üyesi olarak, Enstitüyü nasıl değerlendiriyorsunuz?

□Ben, üyelikten fazla bir şey anla-

mam. Kereç'te iken Enstitü oluşturulmuştu. Arkadaşlar bana özel önem verip, üye ettiler. Ben İran'da iken, böylesi bir kurumun faaliyetlerine inanamıyordum. Şimdi yakından görüyorum. Bu kurumu bütün gücümle destekliyorum. Tüm Kürtlerin de omuz vermesini, güçlendirip desteklemesini istiyorum. Böylesi kurumun kalıcı ve uzun süreli olabilmesini sağlamamız lazım. Bugün, bu ve buna benzer güçlü ve ortak kurumlar aracılığıyla sesimizi ve gerçekliğimizi dünya ve Avrupa'ya ulaştırabiliriz. Böylesi alanlarda Kürt Enstitüsü gibi kurumlar ancak tüm Kürtlerin istem ve arzularına cevap verebilir, herkesin katılımı ve birliktenliği sağlayabilir.

□Kurdistan Press aracılığıyla okuyucularımıza iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

□Ülkede iken, Kurdistan Press'in daha önceki sayılarını görmüştüm. Beni rahatsız edecek tek şey; Kürdistanlı yazar ve şairlerin gazeteye yazmamaları

ve destek olmamaları halinde, gazetesinin çıkmada zorluklarla karşılaşmasıdır. Tarihimizde bunun örnekleri çoktur. Gazete ve dergiler yanlış bırakılarak kapanmak zorunda kalmışlardır.

Unutmadığım bir şey; Kürt halkının sürekli direnmesi, şehitler vermesi, yenilgiler geçirmesi, yeniden ayağa kalması ve canını dişine takarak topraklarını korumaya çalışması olayının dünyaya iletilmemiş olmasıdır. Eğer Kurdistan Press, Kürdistan devriminin sesini, peşmergeyi, edebiyat ve kültürümüzü dünyaya tanıtmada üzerine düşeni gerçekleştirebilirse, Kürdistan gazetecilik tarihinde olumlu ve önemli yerini alabilecektir.

İstedğim, Kurdistan Press'in önümüzdeki kısa dönemde her Kürt yurtseverinin kalbine bir yer tutmasıdır. Bu sobbetten dolayı, Kurdistan Press'e ve sizlere teşekkür ediyorum. İsteğim başarınız ve ilerlemenizdir.

PARİS/09.12.1986
Röportaj: Ebrahim GHAZAGH

XÊZ Û NIVÎS
Adil DURAN

1-BI VÊ KÊRÊ RONÎ ÇI
BIKÊ?

2- RONÎ XWE BERDA BER QIRA-
XA BESTÊ...

3- LI VÊ DERÊ XWE RA
QAMIŞEK BIRÎ.

4- Û JI WÊ QAMIŞE BILÛREK ÇÊ
KÎR.

5- HATE MALÊ, KULAVÊ
XWE LI XWE KÎR.

6- Û BERXIKÊN XWE DERXIST
ÇÊRÊ...

RONÎ Û BERÎVAN

[1]

DÛMAHÎK DI
HEJMARA 10'AN DE

KÎJAN E NAVTILÎ

Hejmara Zarokan: 2

Zarok êlekê tînin.
Weke:

"Gumbila, gumbil
Axçî gunis
Guya beras
Incik das
Destê kê ye
Li ser destan."

Li ser kê ma ew dest
pê dike. Ew kes tili-
yên xwe di nav destê
din da vedişêre û
dipirse:

"Kîjan e navtilî?"

Zarokê din bi tiliya
xwe ya şehadetê ve ji
nav tiliyên veşartî tili-
yekî nîşan dide.

Eger ew tilî navtilî be,
cîh diguherînin. Na,
eger ne navtilî lê tili-
yekî din be, zarokê
din dipirse:

"Tu ji mala kê têyî?"

Berê ku zarok bersi-
va vê pirsê bide, divê
bifikire da navê mal-
batekê bêje, ku hej-
mara kesên wê mal-
batê kê m be.

Ji ber ku çend kes di
wê malbatê de he-
bin, li gor wê hewqas
fiske li serê mirov
dixin.

RÊŞAN / 6 salî • AUSTRALIA

DANA / 8 salî • SWÊD

Navê min DANA ye û ez 8 salî me. Ez Kurd im
ji Lubnanê me û dikarim kurdî û erebî bi-
peyivim.

Jag heter Dana och är 8 år gam-
mal. Jag är kurd från Libanon
och kan prata kurdiska och arabiska.

Hälsningar
Dana 86

Diyarbakir unutulmasın!

Baştarafı ortasayfalarla subaylar ve MİT görevlileri el koydular. Daha sonra cezaevinde barikat tartışmaları hızlandı.

Ölüm orucu boyutlanmıştı. Direnişi bunun kurtaracağı belliydi. 15 günlük aralarla ölüm orucuna gidişler devam ediyordu. Her koğuşa ayrı kontenjan verilmişti. Buna göre 1 kişi ile 3 kişi arasında koğuşlara göre sayı değişiyordu. Bunlardan oluşan gruplar 15 günde bir ölüm orucuna gitmeye devam ediyordu.

Koğuş baskınları da hızlanmıştı. 26. koğuştaki bir çok asker ve subayın yaralanması olayı 32. koğuştaki çatışma ve 34. koğuşun boşaltılmaması Kolorduyu çılgına çevirmişti. Koğuş baskınları aralıksız sürdürülüp, boşaltılmayan koğuş sayısı çok aza indirgenmişti. Bu ikinci turdu ve sıra 24/25 gibi "azılı" koğuşlara gelmişti. Alınan kararlara göre her koğuş baskınında, üst ya da yandaki diğer koğuşlar eylem koyuyorlardı.

İlk önemli eylem 10. koğuşta Yılmaz DEMİR tarafından konuldu. Y. Demir kendisini asarak şehit oldu ve bıraktığı mesajda "Özgürlük için ölmeyene, Özgürlüğü denmez" diyerek siyasal bir eleştiri ile direnişe katılmayanları da protesto etmişti. Ve kendisine direnişe katılmaması yolundaki baskılara karşı, bulunduğu koğuşun penceresinden, 3. Koğuşa hitaben "Ben işkenceye karşıyım ve Size rağmen direnişe katılacağım" diyerek direnişe katılmıştı.

Yangın olayları ve intiharlar hızlandı. Bir ara bazı koğuşlar tümden koğuşa ateşe verip, slogan atarak eylem koymaya başladılar. Bu koğuşlara idare, pencereleri kırarak girmek zorunda kaldı. Yangın olayları direnişe zarar vermedi, en azından koğuşların zorla boşaltılmasını sağladığından bu konuda taktik değişikliğine gidildi, her koğuştan seçilen 3'er kişilik gönüllülerin

kendilerini yakarak idarenin dikkatini çekmesi ve yangını söndürme ile idarenin ilgilenerek diğer koğuşlara baskının azaltılması düşünülüdü. Bu yöntemde başarısız olunca, her koğuştan birer kişinin kendisini yakması kararlaştırıldı.

Koğuşlar, işkence için ikinci kez spor salonuna götürülüyordu. Burası adeta bir işkence fabrikası gibiydi. Bir yandan içeri giriliyor, arama, dayak, yere zorla 5-6 asker tarafından yıkılarak elbise giydiriliyor, eşyalara el konulup eller arkadan kelepçelenerek sıraya geçiriliyordu. Ağır yaralananların tedavileri kurulan seyir hastahane gerçekleştirilerek, dayakla hücrelere götürülüyordu. Bu arada teslim olanlar da ayıklanıyordu. Hücreler ağzına kadar dolduğu için son koğuşlar 30. koğuşta toparlandı. 25 kişilik bu koğuşa 100 kişi konularak aç, susuz, yataksız bırakıldı. Daha sonra bunlarda hücrelere alındı.

Bu süreçte koğuşlardan çok sayıda adam iadreye teslim oldu...

Direnişi gittikçe keskinleşiyordu. Ölüm orucu da çok yol katetmişti. Korkulacak bir yere gelmişti. Cezaevi yangın yerine dönmüştü. Bütün salonlar su içindeydi. Dolap, ranza ve eşyadan geçiliyordu. Yüzlerce asker doldurulmuştu. Boşaltılan koğuşlara yeniden bir kaç kişi konularak, diğerleri tümü ile hücrelere konuluyordu.

En büyük baskın 24 ve 25. koğuşlara yapıldı. Bu koğuşlar uzun süre direndiler. 24. koğuş idarece direnişin yönetim yeri sayıldığından bu koğuşa en sonda kanlı bir baskın yapıldı. Ve etrafı boşaltılmış olduğundan bunun baskını sadece 25 ve 30. koğuşlarca protesto edildi. 25. koğuş yangın eylemi koyarak idarenin dikkatini çekti ve bu yangın olayında 2 kişi kendilerini yakmak suretiyle eyleme giriştiler. Ancak, bunlardan biri yangından kaçtı, diğeri ise

zorla bir süre yangına direnerek eylem sürdürülmek istendiyse de su sıkılarak yangın söndürüldü ve 24. koğuş uzun bir direniştan sonra boşaltıldı. Bazı unsurlar hama alınarak özel işkenceye tabi tutuldular. Burada Necmettin BÜYÜKKAYA komaya girdiği için hastaneye kaldırıldı ve şehit oldu. Mehmet ŞENER idareye teslim olarak elbise giyilmesini sağladı. Çoğunluğu hücrelere alınmak koşuluyla, bir kısmı koğuşlara geri getirildiler. Geri getirilenler arasında Remzi AYTÜRK yeniden eski koşullara dönüleceği tahmini ile kendini asmak suretiyle eylem koydu ve şehit oldu. Ölürken bir mesajda bıraktı. Mesajında, "İşkence altında yaşayamayacağımı anladığımdan ve teslimiyeti seçemeyeceğim için kendimi asıyorum. Yaşasın KÜRT halkı! Kahrolsun sömürgecilik!" diyor.

Bu eylemler idareyi çok gerilettiler. Bir kaç gün sessizlik hakim oldu.

Sonuçta tüm koğuşlar boşaltıldı.

İş ölüm orucuna gelip dayanmıştı. Kolordu bütün gücüyle ölüm orucunu durdurmaya çalışıyordu. Ölüm orucunda bulunanların tümünün aileleri getirilerek sabahın akşamına kadar başlarında telkinde bulunduruluyordu. Ölüm orucuna destek yeni gruplar da oluşuyordu. Ancak, son baskınlar ve ölümler panik yaratmış, koğuşlardan bir çok unsur ısrarlara rağmen ölüm orucuna giderek bunu bir kurtuluş yolu saymışlardı. 3-4 günlük süreden sonra ölüm orucunu bırakarak, teslim olup koğuşlara gidiyorlardı. Bu ölüm orucunda bulunan arkadaşların moralini çok etkiliyordu. Bu bir kaçış yolu oldu...

Ölüm orucu 60 güne yaklaşıyordu ve anlaşma sağlandı. Ancak, Cemal ARAT kendisine verilen serumu kabul etmeyecek, annesinin "Benim oğlum mutlaka ölmelidir." ısrarıyla üzerindeki bir şahibe-

ni ancak ölümlerle ortadan kalkabileceği inancıyla, ölüm orucu sona ermesine rağmen şehit oldu. Ardından Orhan KESKİN bulunduğu ranzadan düşerek beyin kanamasından şehit oldu. Diğer unsurlar; Hamili YILDIRIM, Mustafa KARASU, Cemal MİRAN, Hasan HAYRİ ASLAN, Cafer CAMGÖZ, Müslüm ELMA, Aysel ÇÜRÜKKAYA ve Recep MARAŞLI ölüm orucunu 58-60 günlük sürede anlaşma suretiyle bırakmış oldular. Hepsi değişik hastalık ve sakatlıklar edinenek bu anda yaşamaktadırlar. Bunlardan daha aşağı sürelerde bir çok unsorda ölüm orucunu değişik nedenlerle bıraktılar. Son destek grup da kısa sürede bıraktı.

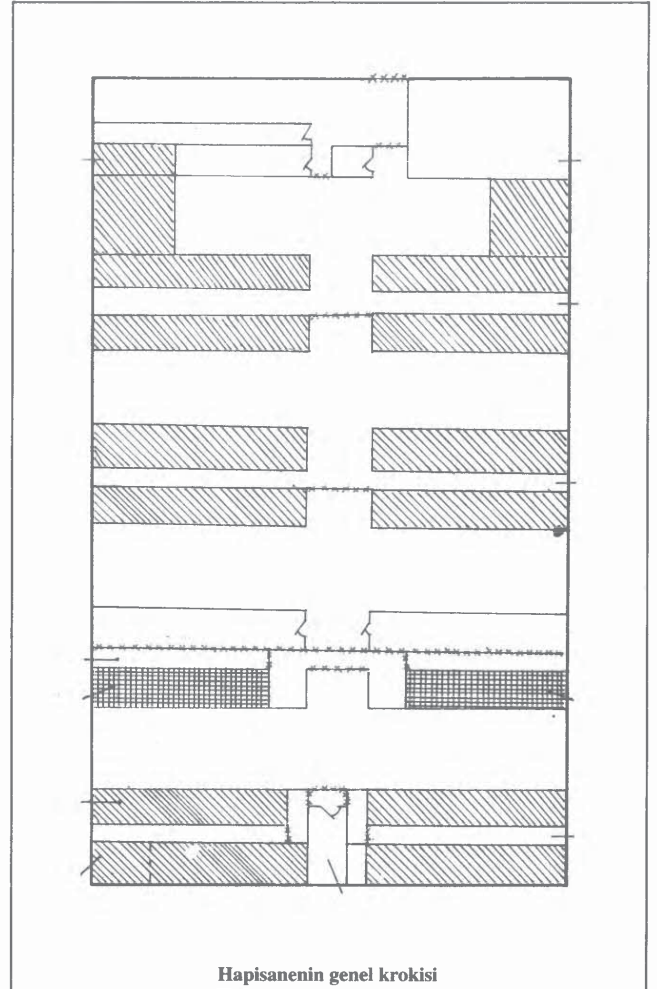
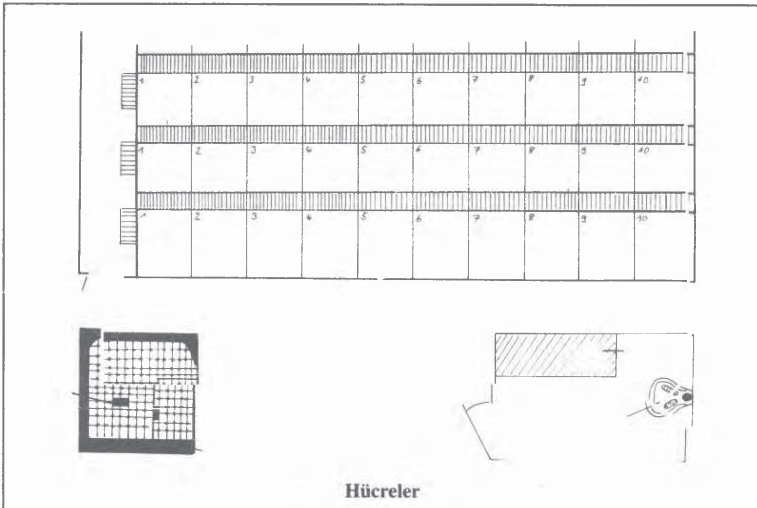
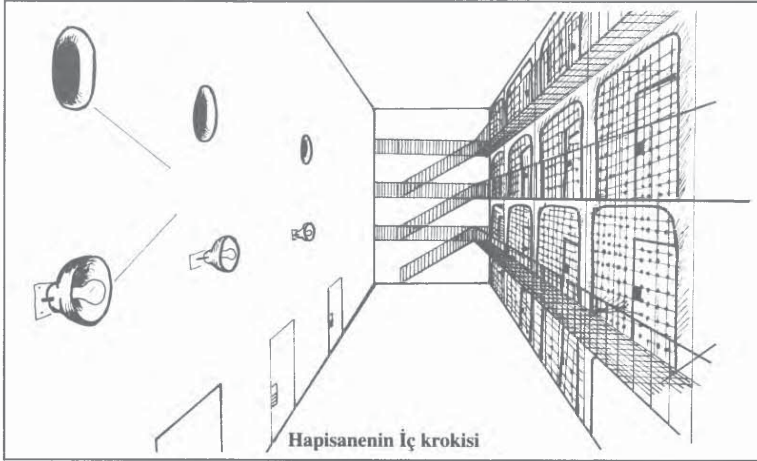
Böylece 3 Ocak direnişi sona ermiş ve anlaşma yapılmıştı. Ancak bu anlaşmanın ne olduğu bilinmiyordu. 5 Eylül'den fazla bir şey kazanılmadı. Tersine yitirildi. Üstelik elbise de sessiz sedasız giyilmiş oldu. Cezaevi artık işinin ucunda yaşıyordu. Birçoğu kaçmak için fırsat arıyordu.

Bu karmaşa içinde yeniden 21 Mart 1984 Newroz günü koğuşlara dağıtım başladı. Dağıtımın bugün yapılmasının amacı, Newroz'un toplu halde kutlanmasının önlenmesi idi. Koğuşlara yeni yerleşme koşullarında yorgun ve bitkin halde, Newroz'u ancak biçimsel saygı duruşlarıyla kutlanabili.

1982 yılındaki işkence ve zor altında ölüm orucunu başarıyla sonuçlandırıp şehit olan Kemal PİR, M. HAYRİ DURMUŞ, Ali ÇİÇEK, Akif YILMAZ ile başlayan ve 3 OCAK direnişindeki diğer şehitlerle devam eden Diyarbakir zıندانlarının kanlı ve vahşi zulüm ve işkencesine karşı direnişin tüm şehitlerine, sakat ve hasta düşen unsurlarına Kürdistan mücadelesi açısından minnet borçluyuz.

Onlar hiç bir zaman unutulmayacak!.. Diyarbakir zıندانlarını da!..

KURDISTAN PRESS ÇALIŞANLARI

CEMAL KEMAL ALTUN Berlin'de Anıldı

Berlin • ANK

- Bir gurup devrimci, demokrat 27.12.1986 tarihinde, C.K. Altun'un Berlin'deki mezarını ziyaret ederek anı.
- C. Kemal Altun, Alman mahkemesinin, Türkiye'ye iade kararını protesto etmek amacıyla, mahkeme binasının altın-çı katından atlayarak, intihar etmişti.

C. Kemal Altun, 30 Mayıs 1983'de Türkiye'de MHP milletvekillerinden Gün Sazak'ın öldürülmesi nedeniyle aranmaktaydı. Sıkı takip nedeniyle, ülkede kalma şartlarını bulamayan Altun, 7 Eylül 1981 tarihinde, Batı Berlin'e gelerek iltica talebinde bulunmuştu.

Alman mahkemelerinin olumsuz tavırları nedeniyle Altun'un iltica talebi sürüncemede tutulmuş, üstüne üstlük bir yılı aşkın bir süre, Berlin'de cezaevinde tutulmuştu.

Uluslararası yasalarda vurgulanan "politik tutukluların kimlikleri açıklanamaz" hükmüne rağmen, Türk devleti, Altun'un Berlin'de ikamet ettiğini öğrenmiş ve hemen ardından da iadesini, 18 Mayıs 1982 tarihinde resmi olarak Alman makamlarından istemişti.

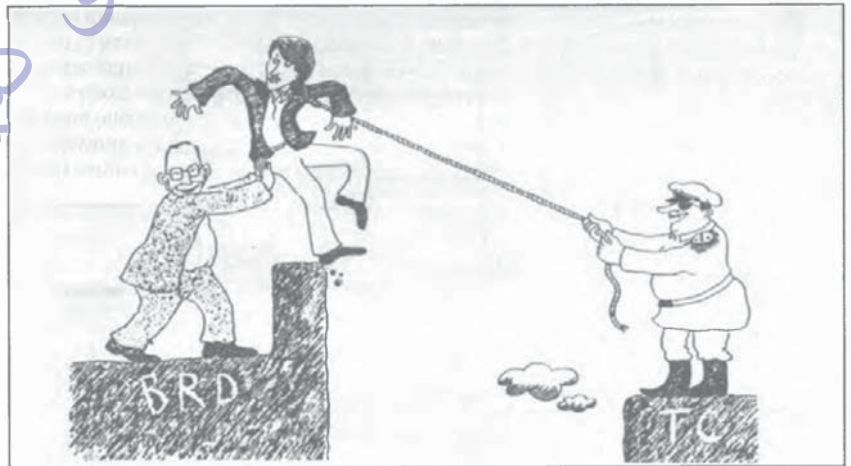
5 Temmuz 1982'de, C. Kemal Altun Alman makamlarınca, iade etme gerekeşiyle tutuklanmış, ardından 9 Eylül 1982 tarihinde Altun'u Türkiye'ye iade etmeyi Alman mahkemeleri kesin karar altına almıştı. Yoğun protestolar, Avukat Wolfgang Wieland'ın savunmaları, çeşitli baskı guruplarının oluşumu, Avukat Şerafettin Kaya'nın Avrupa İnsan Hakları komisyonu'nda yaptığı savunmalar, iadeyi belirli bir süre için de olsa erteletmiş, fakat 16 Aralık 1982'de Alman Adalet bakanlığı iadenin kesin olduğunu açıklamıştı.

Gelişmeler bu düzeyde seyrederken, 30 Ağustos 1983, 9²⁰'de C. Kemal Altun, iadeyi protesto etmiş ve Mahkeme binasının altın-çı katından atlayarak, şehitler kerhanına katılmıştı.

Cemal Kemal Altun ölümünün üçüncü yılı nedeniyle, bir gurup devrimci, demokrat tarafından, mezarı ziyaret edilerek anıldı. Yapılan anma toplantısında, bir dakikalık saygı duruşundan sonra, bir arkadaş tarafından C. Kemal Altun'un kişiliği ve mücadelesi üzerine konuşma yapıldı. Toplantı Altun'un ailesi tarafından düzenlenmişti.

Alman yargısı önünde "Yaşamak İstiyorum" diye haykıran Cemal Kemal Altun, pencereden atlayarak canına kıydığı zaman, yalnızca Alman yargı organlarını değil, fakat bundan çok daha önemlisi Alman devletinin Türkiye'deki kanlı ve zalim cunta ile olan ilişkilerini teşhir ediyor; ayrıca Alman devletinin yabancılara karşı uyguladığı insanlık dışı politikayı gündeme getiriyordu. Alman demokratları için, demokratik kuruluşlar ve benzeri kurumlar için C. Kemal Altun'un ölümü çok sarsıcı bir gerçeği gün ışığına çıkarmıştı. Ortada gizlenmesi mümkün olmayan bir gerçek vardı: genç bir insan Alman yasalarının zincirleri sarıldığı için hayatına kıymıştı. Gerçi bir dönem yabancılar politikasında görelî bir yumuşama oldu ama, bu uygulanan politikanın muhtevasını değiştirecek bir nitelik taşımadı. C.K. Altun bu gün yaşamıyor!! Alman devleti ise, yabancılar politikasını çok daha karanlık ve katı biçimler içinde uygulamaya devam ediyor.

TÜRBAN + ÖZEL TİM = ?

İLK KÜRT CUMHURİYETİ 11 AY YAŞAYABİLDİ

Mehabat Kürt Cumhuriyeti
22 Ocak 1946'da
Kuruldu

MEHABAD 1946

Kadı Mihamed
31.12.1947'de
Aynı yerde
Asılarak katledildi

□ II. Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'nin nüfuz bölgesinde bulunan Kürdistan'da ortaya çıkan göreceli özgür ortamda Mehabet'ta toplanan bir kongre ile Kurdistan Demokrat Partisi'nin kuruluşu ilan edildi

□ 22 Ocak 1946 günü Mehabet'm Çarçıra Meydanı'nda ilk Kürt Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı olarak Kadı Mihamed, kırmızı-beyaz ve yeşil üç şerit'ten oluşan ve ortasında güneş bulunan bayrağı göndere çekti.

“Ey adalet ve hukukun timsali bayrak, sana birlik halinde yaşayaçağımıza ve nifakı ebediyen ortadan kaldıracacağımıza yemin ediyoruz. Bayrak, sen henüz, Kürdistan'ın sadece bir parçası üzerinde dalgalanıyorsun. Yarın her tarafta dalgalandığında zulmü ve haksızlıkları kovacaksın. Yaşasın Büyük Kürdistan!”

Kadı MIHAMED • 22 OCAK 1946 • Mehabad

Kadı Mihamed'in eşi Mina Xanim

KADI MIHAMED'İN EŞİ
MİNA XANIM

“O günü yüz yıl anlatsam bitiremem”

□ “Bir gün gelip benden, rahmetli için temiz çamaşır istediler. Hamama gidecekmış. İnanmadım. Çünkü yeni gitmişti. Ben de geleceğim dedim ve gittim. Ama, O'nu görür görmez ağlamaya başladım. Bana dedi ki, beni idam edecekler. Biliyorum. Sen de bilmelisin. Ama ağlamamalısun. Ağlamak Kürt kadınına yakışmıyor”

Mina Hatun'la yapılan röportaj, ortasayfada

Quo Vadis Holmer?

□ Palme cinayetini yürüten Hans Holmer'in 20 Ocak günü başlattığı büyük operasyona 200 polis katıldı. Gözaltına alınan 20 kişi ilk sorgudan sonra serbest bırakıldılar.

Sayfa 4 - 5

MÜSLUMAN TÜRLERE ÇAĞRI

SİLAHLANIN!

□ İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu Türkiye'deki müslümanları Cihad'a çağırırdı.

• Yeni Cami İmamı:

“ Bir elimde Kuran, bir elimde Anayasa var. Şimdi ben, bunlardan birine göre konuşsam, diğerine göre suç işleyeceğim.”

• Başbakan Özal, Dışişleri Müsteşarını aniden İran'a gönderdi.

Yazısı sayfa 3'de

REZALET!

□ WDR Bölge Radyosu'nun Kürt öğrencilere tanıdığı haftada 15 dakikalık kürçe yayın imkanı, Türk hükümetinin protestosuna neden oldu.

□ WDR yetkilileri ise, Türk hükümetinin tavrını içişlerine karışma ve küstahlık olarak nitelendirdi.

Ayrıntılı bilgi sayfa 16'da

I. Beşikçi ve R. Maraşlı ile dayanışma sürüyor

İsmail BEŞİKÇİ

Recep MARAŞLI

□ Dünya Sosyologlar Federasyonu, Kenan Evren'e yazdığı mektupta, İ. Beşikçi'nin serbest bırakılmasını istedi.

□ Üçüncü Dünya Bilimsel Araştırma Kurumu üyesi, 6 bilim adamı, İ. Beşikçi ve R. Maraşlı'ya Özgürlük Kampanyası'nın desteklenmesi için çağrı yaptılar.

Sayfa 6

Hunermendên Kurd II Emerika û II Israîlê

Li rûpelê 13'an de

Mahkeme haberleri

Kurtuluş, PKK, Rizgari davaları • SAYFA 15

İsyankar bir halkı teslimiyet çığılları korkutamaz!

□ Öncelikle şunu belirtmek gerek ki, halkımız kendi özgücüne inandı mı, yapamayacağı, yene-meyeceği birşey yoktur. İnsanlarımızın kendi haklı davalarında diretmesi ve bu dava uğruna can vermesi, insanlık onuru adına sesini yükseltmesi, yine öncelikle kendi haklı davasında dost edinmesi onun gelecekteki savaşımının silahı olacaktır. Bu satırları bir yurtsever olarak Kurdistan Press'in yayın hayatına başlamasından 6. sayı sonra yazmamın nedeni, ülkeden Avrupa alanına kısa bir süre önce gelmemdir. Evet, henüz iki aydır Türkiye Kurdistanı'ndan geldim. Gelmemin nedenlerini izah etme gereğini duymuyorum. Çünkü, bu tarihten itibaren yaşanan bir sürgünün sonu ve geleceği bilinmeyen bir halkasıdır. Ben burada Kurdistan Press'e yönelik düşüncelerimi belirtmek ve ülkede sömürgecilerin ilk ve son olmayan uygulamalarından söz etmek istiyorum. İsteğim ve her yurtseverin de dileği kendi ülkesinde, kendi yayın ve basınına sahip olmasıdır. Tabii, ülkemizin böyle bir olanağı olmadığı gibi, bizim gibi yalnız ülke dışına kaçanlar böyle güzel bir olanağa sahip ola-

biliyorlar. Keşke ben Kurdistan Press'i ülkede okuyabilseydim ve parça parça edilmiş bu güzel ülkenin birleşen ismini görebilseydim. Elbette bu günleri de görmemiz yakındır. Her insanımız yalnız dua bile etse, bu gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi ve insanlarımızın çabaları, haykırırları, birleşik, bağımsız ve demokratik Kurdistan'ı ve onun kendi adı ile çıkan günlük gazetelerini vs. görmek çok yakın olacaktır. Kurdistan Press de böyle bir savaşın aracıdır ve öyle olmalıdır. Ülke bizim, halk bizim; bu savaşım da bizim. Öyle ise, savaşımıza istemesek de, sahip çıkmak zorundayız.

Ben Türkiye Kurdistanı'ndan geldim. Ülkemizin kaderi hiç değişmeyecekmiş gibi, halkımıza kabullendirilmek isteniyor. Sömürgeci Türk devleti, halkımızı korkutmaya, sindirmeye çalışıyor. Bir türlü varlığını kabul etmediği halkımızı ve ülkemizi tarihten silmek istiyor. Ülkemizin bu parçasında, en küçük bir kıvrımdan itibaren Amerika armalı ve Kürt kökenli insan gücü ile gitmek istiyor. Ve halkımız bunu kabul etmek istemiyor. Ve istemeyecektir de. Fakat şu bir gerçek ki, 12 Eylül ortamında, olaylar halkımıza tekrar bir isyanın bastırılışı imiş gibi gösterilip, ordunun boşuna gelmediğini ve bu "sorunu" çözmeden de gitmeyeceğini halkımıza

dayatmaya çalıştılar. Fakat bu uzun sürmedi, halkımız şu gerçeği gördü ve kavradı ki, bu sorun "bölücü ve eşkiya" sorunu değil. Evet, bizi, bu "bölücü eşkiyaya" karşı silahlandırdı, yetim yavru misali geri kalmış doğuyu kalkındırmaya çalıştı. Fakat, bölücü eşkiyanın silahı susmadıkça, o, daha ağır "hizmetlere" girişti, bizi bize karşı silahlandırdı. Belki, halkımız, "bu silahları niçin aldınız?" diyecek. Evet, almaya mecburduk. Fakat kullanmaya mecbur değildik. Haklı bir davanın kahramanları karşı kurşun sıcağın cesaretim yoktu ve beni de "bölücü eşkiya" olarak saydı. Ben ise, "bölücü eşkiya" cesaretinde değildim. Ve bu gün de burada bulunuyorum. Daha fazla olanaklı alanda daha iyi görüyor, duyuyor ve yorumluyoruz. Böyle bir olanak ülkede yok. Ama, düşman ne kadar gizlerle gizlesin, halkımız kurşun seslerinde, he-saplaşmayı ve düşmanın "yenilmez ordusunu" canlı olarak yaşıyor. Devletin tüm yayını ve basını ülkede kara bir çarşafı saklamıyor. Avrupa'da ise, "bakan bir daha yok ederse bir daha dirilemezsiniz" korkusu verilerle ülke dışında bulunan bazılarımızın yüreğine korku salınmaya çalışılıyor. Elbette ki bu sömürgeci-liğin bir oyunudur. Evet, biz Türk

devletine isyan edemeyiz, neden bizi bu kadar abartıyorsun diye-meyiz. Direnen halkımıza niçin teslimiyetçidir diyorsun diyemeyiz. Bunlar, batan gemisini kurtamamak için kaptan olarak onun görevidir. Ama, halkımızın haklı davasını biçimlendirmek, onun-bunun görevi değildir. Bu davayı ancak onun için savaşan, onun uğruna kan dökenler biçimlendi-rebilirler. Ben ülkem adına gurur duyuyorum. Hiçbir zaman da pişman olmadım. "Davamız, haklı bir davadır", diyen insanlara sömürgeciler elbette daha başka bir isim veremez. Evet, daha çok zahmet, daha çok fedakarlık, daha çok direniş ülkemizin sömürgecilere mezar olmasını sağ-layacaktır. Ben burada, Kurdistan Press'in yalnız ülke dışındakilere da olsa (dilerim, yakın zamanda ülkemize de girer) vermiş olduğu bu olanaktan ötürü teşekkürlerimi iletir, adına layık, ilkelere layık bir yayın hayatı sürdürmesini dilerim. Ülkemizin dört parçasında tutuşan kıvılcımın güçlen-mesi ve halkımızın bu savaşta direniş buyruğu altında tüm teslimiyet çığıllarını kahretmesi hızlanacaktır. Kurdistan Press çalış-anlarına, Kurdistan Press'in say-falarında kendi emekleri ile kendi gerçek dostlukları ile yazan, kafa yoran herkese başarılar dilerim..

Fransa 10.12.1986

MERWAN

PİROZİ

Bi Rojname Kurdistan Press em pir dilşa bân, ez wa hevalan, xebarîkarên rojname pîroz dikim. Daxwaziya min ewe ku Kurdistan Press dom bike. Heta hejmarê 7. kete destê min. Kurdistan Press bi zimanekî rind û baş hatiye nivîsandin, ez hêvîdarim ku hemû Kurd vê Rojname bigrin û bî-dîn jîyandin. Ez ji we re gelek spasîyên xwe dikim û li kar û barê wera serfirazî û serke-tînê dixwazim.

Ali BARAN
B.R.D

DERSİMÊ JÎ BÎR MEKE!

Sal 1938 jî Dersimê xwîn d'barf
Wekê çem û kanî, xwîn dikêfî li za-rokan li kalikan
Erda Dersimê bû weke tirêje sor
Dî bin top û mitralyozên lêsşerê Tir-kan de.
Nav şereda Pîrekê digot;
"Lo lo bi qirkirinê hun nikarin bînin koka me
Ez dizanim ku Zarokan digrim ji Hirçên hov
Dîsa naylîm xelas bê koka me kurdan,
Emê her serî rakin li hember we dijîmanan"
Kûr bû, pir kûr bû ava Muzûr, laç û Zîlan
Bilind bû, pir bilind bû çiyayê Mu-zur, Agir û Heyderan
Zarokên meyê nav paçan
Kalikên meyê por pelax
Nav xwînê de gevîziyan, keliyan, keliyan, keliyan
Jinên xwe darxistî danin xwar
Ketin paşîla meytan
Destên çavsoran de jin naliyan, na-liyan, naliyan
Dayik sebê zarokên xwe,
Zarok sebê dayikên xwe,
Weke bakan îstêr li çavan giriyan, giriyan, giriyan
Talan kirin gundiye me,
Wêran kirin wan mala me,
Agir berdan wan canê me weranin, weranin
Biran serên hev jêkirin,
Dilê dijîman şakirin,
Perçe, perçe bûn em li hev xizanin, xizanin, xizanin
Rabin Xortîno rabin piyan
Li erdê meylin heyfa Kurdan
Biqewtînin jî erdê xwe em dijîmanan, dijîmanan, dijîmanan
Bira Dersimê jî bîr meke!
Bo serxwebûnê şer bike!

Ji Kurdistan Press: re

*Silavên şoresşerî...
Hêvîdarim ku, ber bi pêxistinê herin û hemî ji bo Kurd û Kurdistanê.
İdî her bîjin û sipas*

Birê we
Babê Mixal - Ürşelîm

Bê Welatim, bê Newrozim, bê Dayikim

A— Min welatek hebû min paytextek hebû min hevalek hebû min sorgulek hebû bi navê Mehabad can û dilê welat ay Mehabad! ev çî li te hat?

B— Newroza me... aşti jî bo Kurdistan, serkeftin û serbestî jî bo yaran, neman û mirin bo sitemkaran

C— Dayê! Dilana min î strana min î rêka Kurdistanana min î dayê jî bo aştiya jinê mijûl im bo evînê ser rêka Mem û Zînê.

"Bi navê "Roja Kurdistanê"

*Ji "Kurdistan Press" re
Silav û pîrozbayî jî bajar û gundê Kurd li Israîlê bo pêşmergê hêja...
Mizgîniyeka mezin gehiştê me ku hun bûne êk û em pê gelek şad bûn û wê bi rêka serxwesûnê dijîmêrîn û hîvîya me ew e Kurdê Ewropayê jî bibine êk û hemî jî bo rizgarkirina welatê bab û bapîran.*

*Bijî rêka xaniyê nemir!
Bijî Kurd û Kurdistan!*

Babê Galidê
Israîl

KURDISTAN PRESS'E ABONE OL • ABONE BUL • OKU • OKUT

GORAN
(1904/5 — 1962)

Le pêş hemû şitêka çunkî kurd im çolekey nawhezaran dawî wurd im, balî firin, denûkî hawar kirdin ziyatir çeqom nizik exa le gerdin.

GORAN
Târar och konst
Firmêsk û huner

Pirtûka helbestên helbestvanê bi nav û deng GORAN bi zimanên kurdî û swedî weşîya.

Mîrow dikare wê pirtûkê jî navnişana jêrîn bixwaze:
Azad Förlag
c/o Shakely
Box 615
19126 Sollentuna*Sweden

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer Varannan Vecka

28 Januari • Berfbarinapaşi □ Onsdag • Çarşem 1987

Chefredaktör och Ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Redaktions sekreterare
Çetin Çeko, 08 - 29 83 32
Tekniskt Sekreterare
S. Serdar, 08 - 98 47 43
Administration - Prenumeration
B. Azat, 08 - 29 83 32

Postadress ; Box 7080, 172 07 Sundbyberg
Besökadress ; Örsvängen 6C (Hallonbergen)
Tlf ; 08 - 29 83 32
Tlx ; 131 42 ANK S
Bankgiro ; 343 - 5559
Postgiro ; 2 65 33 - 0

Tryckeri , Idrottsbladet Södertälje

SİLAHLANIN!

Türkiye'nin yıllardır süren Körfez savaşı karşısındaki pragmatik tutumu, Kürt problemi etrafında dönüp duran santajları ve tüccar ilişkileri, Homeyni İran'ından beklenen tehdidin gelmesini engelleyemedi. Muhafazakar başbakanın taktikleri de etkisini yitirdi. Ve Atatürk'ün şeytan olarak ilanından sonra, İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, Türkiye Müslümanlarını cihada çağırdı.

Türkiye'de tirmanış gösteren "irtica" tartışmaları, "başörtüsü"ne devlet müdahalesi düzeyine çıkarken, milyonluk İslam potansiyeli de siyasal bir olgu olarak maddileşti.

Sözkonusu radyo, yayınında, BBC'den alınan bir haberi yorumlayarak yaptığı türkçe yayında şu ifadeler yer verildi:

"Üsküdar Yeni Cami'deki bir imam efendi, cuma hutbesi için minbere çıktığında elinde Kur'an ve Türkiye Anayasası vardı. Bunları Müslümanlara göstererek, 'Ben bunlardan hangisine uygun konuşursam, diğerine göre suç işlemiş olacağım. Kur'an'a göre konuşursam Anayasa'ya aykırı olacak, Anayasa'ya göre konuşursam Kur'an'a aykırı olacak.' demiş. İmam, bu konuşmasının cemaate veda mahiyetinde bir konuşma sayılması lazım geldiğini, bunları söylediği için işine son verileceğini ifade etmiştir."

Radyo yayınında ayrıca: "Müslümanlar artık zincirlerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri olmadığını anlamış bulunuyorlar ve en büyük silah olan imanı uğrunda, her tehlikeyi göze alarak mücadeleye atılmak, ölümü kabullenmek, silahını kuşanmak vaktinin geldiğini yeniden idrak ediyorlar." ifadelerine yer verildi.

□ Başbakan Özal'ın, Dışişleri Müsteşarlığına yeni atanan N.Kandemir'i, gelişen olayların bir uzantısı olarak aniden Tahran'a göndermesi ise, değişik yorumlara neden oldu. Yüksek düzeyde bir devlet görevlisinin, protokol kurallarına aykırı olarak Tahran'a gönderilmesi eleştirilirken, konunun "irtica" tartışmalarından çok, İran'ın son saldırıları ile ilgili "bilgi toplama" amacına yönelik olduğu belirtildi.

Ancak olaylar, Türk yetkililerinin beklemediği biçimde gelişti. N.Kandemir, İran'da oldukça soğuk karşılandı. Başbakan Musevi, N.Kandemir'e "İlişkilerin gelişmesinde en önemli rolü İslami değerlere verilen saygının oynayacağını" belirtti.

Konu, Türk gazetelerinde manşet olmaya devam ederken, örneğin Milliyet gazetesi 14 ocak tarihli nüshasındaki başyazıda, İran yöneticilerinin münasibetsiz davranışlar içinde olduğunu vurgulaya-

rak "ama, her sabrın bir taşma noktası vardır" diye yazdı.

Bu arada, Evren'in İran'ı ziyaretinin ertelenebileceği de belirtildi.

Adana'da bir konuşma yapan Evren ise, İmam-hatip talebelerine işaret ederek şöyle dedi:

'Adı üstünde işte İmam-Hatip. Onlardan İmam-hatip olur, asker değil. Nasıl ki meslek liselerinde yetişen tornacıdan, sağlık memuru olmaz ise, imam-hatip liselerinde yetişenlerden de asker olmaz.'

Bu karışıklık içinde, İran ordusu Basra'ya girenken, Türkiye'nin Irak'a 4 milyon dolarlık yumurta ihraç ettiği açıklandı.

Ayrıca milli ajan Kamuran İnan, durumu çok tehlikeli gördüğü için, açıklama yapma ihtiyacı içine girdi ve Hürriyet gazetesinde Mithat Sirmen'e verdiği bir mesajda "Irak'taki 1.5 milyonluk sünni(!) Türkün unutulmaması"nı istedi. İnan özete şöyle dedi: "Bu durumda, Türkiye yönünden güvenlik dengesi ile beraber ekonomimizin can damarı olan Kerkük petrol boru hattı, buna yapılan yatırımlar ve ayrıca Kerkük-Musul bölgesindeki 1.5 milyon Sünni Türk'ün akabeti hatıra gelmektedir." (...) "İran'a Türk milli menfaatleri sınır ve mesajın, ciddi bir şekilde bildirilmesi zamanı gelmiştir. Son zamanlarda bir İsrail-Suriye savaşından sık söz edilmektedir. Böyle bir ihtimalde yangın daha da genişleyecek ve Amerika'nun bir ucundan meseleye karışması şartları doğabilecektir. Bu gibi bölge savaşlarının sıçrama tehlikesi büyüktür. Bu itibarla, Ortadoğu'nun ciddi gelişmelere sahne olduğu bir sırada bütün sorumlu siyasi kadroların ve kamuoyunu oluşturan çevrelerin daha ziyade bu gelişmeler üzerinde durması gerekir düşüncesindeyim. Aksi halde, bugün küçük belirtilerinden yakındığımız bazı gelişmeler ve dış uzantılar, yarın çok daha büyük ve tehlikeli boyutlara varabilir."

28 Ocak

□ "Toplum yasalara değil, yasalar topluma dayanmalıdır" diyordu Marks.

Toplama dayanmayan yasaların ve yasaların, toplum tarafından şu ya da bu biçimde tarihin çöp sepetine atıldığı yaşadığımız günlerin somut gerçeklerindedir.

Türkiye Cumhuriyeti süngü zoruyla, dipçik ve kasatura ile, zımdanla, zuluma varlığını sürdürüyor. Cumhuriyetin tecavüz ettiği en somut gerçeklik ise, toplumun inançları ve değerleridir. İnançlar ve değerlere tecavüz ederek hakimiyetini sürdüren devlet bu gün bu tecavüzün faturasını ödeme durumuyla karşı karşıya gelmiş bulunuyor. İngiliz imperyalizminin çıkarlarına peşkeş çekilen halifelik kurumunun feshinden sonra, İslami inanç ve değerler üzerinde sürdürülen cebir ve şiddet, resmen dini İslam olan bir devlette ne ifade ediyordu? Kaldı ki bu cebir ve şiddet, her zaman geri tepti. Devlet, topluma uzlaştı. Örneğin, MSP'nin ünlü Konya mitingi, 12 Eylül darbesinin en önemli gerekçesi sayılıyordu. Oysa, diktatör Evren, alanlarda durmadan ayetler ve hadisler okuma ihtiyacı duydu. Mustafa Kemal da bu taktikleri uygulamıştı. Ama, taktikler toplumsal muhalefetin sokaklara taşmasını engellemeyemedi.

Kemalizm, -ki nesnel olarak halk düşmanı bir diktatörlüğün ideolojisidir- süreç içinde öylesine katı bir değerler sistemi oluşturdu ki, toplumu değiştirmek isteyen güçler, eylemlerinin teorisini yapamadılar. Kemalizmin kör savunucuları durumunda kaldılar. Bu gün de yapma durumda değillerdir. Kemalizmi infial ettirmeden yapamazlar da.

Arada kalan yıllar boyunca, İslami potansiyel, devlet egemenliğinin stratejik düşmanlarına karşı koçbaşları olarak kullanıldı. Altmışlı yılların sonunda toplumcu güçlerle, is-

lami güçler -trafını polisün kuşattığı alanlarda- birbirleriyle boğazlaştılar.

12 Mart müdahalesinden sonra Türkiye'de içine girilen kaosu, bir ucundan ise Maraş'ta olduğu gibi dehşet verici katliamlar çıktı. Bu gün İslami potansiyel, gerçek hedefine yönelmiş bulunuyor. Yani devlete. O bölünmez, parçalanmaz sanılan devlete. İslami hareket, devletin anayasasının karşısına, Kuran'ı koydu. Bu açık bir savaş ilanıdır. Birinden biri diğerini yok edecek.

İslami hareketin devlete yönelmesi, mantıksal bir sonuçtur. Din, devleti karşısına alacaktır. Aldı. Başörtüsü, dinsel tavırın, politika maddileşmesinden başka bir şey değil. Kafaları asker postalları ile ezelmek mümkün, ama inançları! Milyonlarca insan, hangerelen inançlarını şu yada bu biçimde ortaya koymaklardı elbette. Koydular.

Ve girilen yoldan geri dönüş de yoktur. Açık ki, Türk militarizmi, türban karşısında silahlıdır! Militarizmin, silahlı kaldığını göreceğiz. Diyarbakır zindanlarında din uğruna, Allah uğruna insanları imha ettirebilirsin, ama, din uğruna, Allah uğruna başörtüsünü açtıramazsın. Militarizmin düşeceği kanalizasyonu hep beraber göreceğiz.

Bir şeyi daha göreceğiz: Türkiye'de söz dedimimiz, ilerici, devrimci dedimimiz kesiminin temeli olmayan bir yapı üzerinde durduğunu; Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini yok sayarak, politik güçleri küçümseyip karalayarak bir adım ül almamış, alınmayacağını göreceğiz. Ve şimdi bu kesim, türban ile militarizm arasında ortaya çıkan kanlı ve tarihsel hesaplaşmanın da teorisini yapmayacaktır, Yapamayacaktır. Yaparsa, demokrasi mücadelesi provake olur! Teorisini yapamayacakları için, pratiğini de yapamayacaklar.

Yapamazlar da Bir şey daha: Türbanlı toplumsal muhalefet, anti-kürdizm yapmayacak. O hedefini seçmiş bulunuyor: Tepeden tırnağa kan ve sefaletle bulanmış militarist Türk devleti.

28 B.paşî

□ Marks dibeye "Divê qanûn bi civat ve girêdayî be, ne ku civat bi qanûnan ve".

Rastiyên berbiçav îro nişan didin, ku qanûn û qewde ku bi civat ve ne girêdayin in, ji ali civatê ve ji çopê dirêkê re têt avêtin.

Komara Tirkiye, bi zora darê ve, bi zindan û tîda ve hebûna xwe didomine. Rastiyên herî berbiçav, ku Komar tecawüz dike, bawerî û qîmetên civatên in. Dewlet, ku serdestiya xwe li ser vê bingehê didomine, îro di rewşa hesabdayînê ve tecawüzê de dijî.

Piştê lehişandina nîzama Xalîfeti, ku ji bo memafetên imperyalizma îngilîzî dihat pêşkeşirin; ew tîda û zor, ku li ser bawerî û qîmetên îslamî çêbûn, gelo di dewletê de, ku îslam ola resmî bû, mana wê çi bû? Bi ser ku ew tîda û zor di her wextî de berbiçav vegeriya bû. Dewlet bi civatê ve li hev hat. Wek, sebebê herî girîng jî bo derxistina 12 îlonê, meşa bi nav û deng ya MSP yê li Konya dihat nîşandan. Lê Evren bi xwe pêwîst dît, ku di civînên xwe de ayet û hedisan bixwîne. Mistefa Kemal jî van teqîtkan bi kar anîbû. Lê belê, wan teqîtkan nikarîbûn pêşiya mixalefeta civakî bigirin.

Kemalizm, ku di mana xwe de îdolojîya diktatoriya dijîmînenê gelê, di nav pêvajokê de sisterek wisa hişk ya jî bo qîmetan xiste jiyane, ku hêzên jî bo guharandina civatê edî nikarîbûn teoriya kiryarên xwe bikin. Ew, îro jî ne di vê rewşê de ne. Berî ku Kemalizm biteqe, nikarin bigihin vê rewşê jî.

Potensiyala îslamî di salên navberê de li hember dijîmînenê stratejîk yê dewletê wek mase dihat bikaranîn. Di dawîya salên 60 î de hêzên civakî û hêzên îslamî -di meydana, ku jî alî polês ve hatîbîn girtin- bi hev ketin. Piştî midaxeleya 12 Ê Adarê tevlihevîbûnekê, ku li Tirkiyê hate holê, qetîlamên hov ya wek Meresê re jî bingeh çêkir.

Potansiyala îslamî îro berê xwe daye bi armanca xwe ya rastî. Ango berê bi dewletê. Ew dewlet, ku perçebûn û parkirina wê ne mimkin bû. Teverga îslamî li hember qanûna dewletê Kuran danî. Ev, daxuyaniya şerêkî ya vekiriyê. Yek jî yekê wê be windakirin.

Gelek mantiqî ye, ku teverga îslamî berê xwe daye dewletê. Divê ku ol dewletê bigre hember xwe. Girt jî. Paça serî (tirban) tewra olî ye, ku di politîqayê de ketiyê jiyane. Perçiqandina serî bi şekalên leşkerî ve hêsane, lê perçiqandina bawerî.. Bê guman bû, ku bi milyonan insan baweriyên xwe yê birindarkirî de bi anîna holê. Anî jî... Û jî vê vege-randin jî tune ye.

Vekiriyê, ku militarîzma Tirk li hember olê bêt çek e!? Emê bibînin, militarîzmen çawa bêt çek dimîne. Tu dikarî di zandandên Diyarbakirê de insanan jî bo ol û xudê wînda bikî, lê jî bo ol û xudê nikarî paça seriyên vekî! Kortîkek, ku militarîzme dê bikeve nav, em dê bi hev re bibînin.

Tiştê din jî em dê bibînin: Kesên, ku em çep, pêşverû û şoreşger dibêjin, çawa li ser bingehê vala radiwestin; em dê bibînin bi redkirina têkoşîna ya jî bo azadî û serbixwebûna gelê Kurd û piçûk kirin û rêşkirina hêzên politîk, tu gavên pêş nayên avêtin. Em dê bibînin, ku ew kes li Tirkiyê nikarin îdolojî çêkin, politîqa bikin. Û niha ew kes nikarin teoriya serê bi xwîn di navbera ol û militarîzme de, ku dirêkî ye, jî bikin. Ku bikin, ew dê têkoşîna demokrasîyê provake bikin! Ji bo ku nikarin teoriya ew bikin, pratîkên wê jî nikarin.

Tiştê din jî: Mixalefetên olî de anti-Kurdîyatî neke.

Ew, hedefa xwe zelal kiriyê: Dewleta Militarîst ya Tirk, ku jî serî heta bîni bi xwînê ve li ser piya radiweste.

Baskına 200 polis katıldı

Polis merkezinde demir çember

Sabah erkenden tutuklandılar

Holmer'in son şansı

Quo Vadis Holmer ?

□ 20 Ocak günü Stockholm Emniyet Müdürlüğünde alışılmadık dışında yoğun bir faaliyet vardı. Amerikan polis filmlerine tamimatına uygun bir senaryo sahneleniyordu. Çelik yelekli özel timler harekete hazır bekliyor, bütün emniyet binası çok sıkı bir güvenlik altında tutuluyordu. Telsizler çalışıyor yüzlerce polis otosu tam teçhizatlı polislerle hazır bekletiliyordu.

Anlaşıldığı kadarıyla, Stockholm Polis Örgütü çok ciddi bir baskına hazırlanmıştı. Hazırlıklara bakılırsa, bu baskın örneğin, otomatik silahlarla korunan bir Mafya kargahına karşı yapılabilirdi. Ya da çok iyi korunan uluslararası bir terör örgütünün merkezine karşı. Ama, bu tür baskınlar Stockholm'un alışılmış ilişkileri içinde değildi. Basında şimdiye kadar benzeri bir operasyon görülmemişti. Öyleyse ne oluyordu?

Akşam gazeteleri Stockholm Polisinin bu müthiş operasyonunu sürmüştü. Aftonbladet ve Expressen gazeteleri hemen hemen gazetenin yarısını operasyon haberine ayırmışlardı. Buna göre, operasyon, PKK sempatizanlarına karşı yapılmıştı.

Bunların büyük bir bölümü, defalarca gözaltına alınıp bırakılmış, bütün ilişkileri denetim altında olan, telefonları dinlenen, pasaportlarında "Terörist" damgası bulunan ve oturdukları belediye sınırlarını terketme hakkı olmayan kimselerdi. Dolayısıyla polislin tavır oldukça şaşırıcı idi. Çünkü, operasyona 200 civarında çelik yelekli polis katılmış olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştı. Oysa, sözkonusu kişiler her zaman evlerinden alınıp götürülebilecek kimselerdi. Evleri defalarca aranmıştı. Bu ölçüde bir operasyon ancak komik bir polisiye film için düşünülebilirdi.

Dahası, operasyon, 1985'te işlenen bir cinayet ile ilgili gösteriliyordu. PKK eski Merkez Komitesi üyesi Çetin Güngör'ün (Semir) öldürülmesine karıştıkları iddiasıyla 20 kişi yeniden sorguya alınacaktı. Alındı da. Ama, basına, operasyon Palme cinayeti ile ilgili imiş gibi sunuldu. Nitekim, 3 gün boyunca İsveç başınında manşetlerden inmeyen bu operasyon, özellikle "Palme cinayeti ile ilgili 3 kişi yakalandı" gibi açık cümlelerle verildi. Oysa bu üç kişinin, Çetin Güngör'ün cinayeti ile ilgili olarak tutuklanışları.

Sabah 07'de başlayan operasyon büyük bir gürültü ile tamamlandıktan sonra, öğleden önce Emniyet Müdürü Hans HOLMER ve Palme cinayetini soruşturmakla görevli savcı Claes ZEIME bir basın toplantısı düzenlediler. Basın toplantısı da büyük bir gürültü ile sunuldu. Yüzlerce gazeteci nihayet bir sonuç alındı umuduyla, ba-

sın toplantısının yapılacağı binanın önünde uzun kuyruklar oluşturdular. Ve çok ciddi bir aramadan geçirildiler. Ama, nasıl operasyon, niteliğine uygun düşmeyen bir gürültü ve abartma içinde sürdürülmüş ise, basın toplantısı da onca ciddi tedbire, arama-taramalara rağmen düpedüz fiyaskoydu. Ortada ne bir delil ne de bir belge vardı. Emniyet Müdürü Hans Holmer'in fantazilerinin yeni bir sunuluşu idi. Hans Holmer gene varsayımlardan hareket ediyordu. Öte yandan alınan bunca emniyet tedbirinin de akla uygun bir açıklaması yoktu. Anlaşıldığı kadarıyla, Emniyet Müdürü Hans Holmer -ki özel fedailer tarafından çok büyük bir dikkatle korunuyor- izini sürdürdüğü PKK tarafından vurulacağından korkuyordu. Ya da PKK'yi av olarak öne çıkarmıştı, fakat esas gizli ve güçlü elleri açıklayamıyordu. Şafakla evleri sarılıp, apar-topar emniyete götürülen 20 kişi ilk sorgularından sonra serbest bırakılıyor ve basın soruyordu: ne oluyor? Ne yapılmak isteniyor? Sorular cevapsız kalıyor, politikacılar ve avukatlar sert eleştiriler yapıyorlar; TV geniş haberler veriyor ve Kürtler gene İsveç halkının vijdanında mahkum edilmek isteniyordu.

Polisin eylemi dünya basınında da alay konusu olmuştu. Le Monde, Liberation gibi gazeteler polisin son eyleminin de "fiyasko" ile sonuçlandığını yazıyorlardı. Ama, değilse gereken yara, tartışılması gereken sorun gene gözlerden uzak tutuluyordu. PKK İsveç'te iki cinayetten sorum-

luydu. Biri Avrupa örgütlenmesini yapan Enver Ata, Uppsala'da cadde ortasında vurulmuştu. Diğeri PKK'nin kurucularından Çetin Güngör (Semir) PPKK'nin parti gecesinde kadınlara ve çocukların bulunduğu kapalı bir salonda kurşunlanmıştı.

Her iki cinayette de katil suç üstü yakalanmış, polis, bu cinayetleri izlerken suç ortağı niteliğinde saptadığı 8 kişiyi de terörist ilan edip, mahkum ettirmişti. Bunların sınırışı edilme kararı ise, Türkiye'de ağır cezalara çarptırılıp, işkence göreceklere iddiasıyla, buldukları belediyelerde mecburi ikameteye çevrilmişti.

Palme cinayetinden bir süre önce, bu kişilerle ilgili Avrupa'da PKK adına İsveç elçiliklerini işgal eylemleri yapıldı. PKK'nin sözcüsü durumunda bulunan Hüseyin Yıldırım da -ki sorumsuz beyanları ile polisi kışkırtıcı bir rol üstlendi- İsveç'i düşman ilan edebileceklerini ve İsveç'e karşı eylemler düzenleyeceklerini belirlendi. Ardından Palme öldürüldü. Kış eğlencelerinin yapıldığı bir tatil bölgesinde bulunan Hans Holmer, acele göreve çağrıldı. Hans Holmer iddiaya göre, Stockholm'a gelirken, yolda "bu cinayeti işlese işlese PKK işler" düşüncesine saptandı. O gün bu gündür sonucundan %95 emin olduğu bu izi sürüyor. Son operasyon Hans Holmer'in üçüncü operasyonu ve ilk ikisi gibi sonuçsuz kaldı. İsveç basını, Holmer'in operasyonlarını hovardaca kullandı. Her operasyon sayfalar dolusu ıvır-zıvır haber ve resimlerle verildi.

Sonuç olarak belirtilmesi gereken şudur: Stockholm Emniyet Müdürü Hans Holmer bir
Devami 15. sayfada

Sil yeni baştan PKK izini sür

Holmer son Şansını kullandı

Solo sanatçısı gibi bitirdiler

Arkada 6 çocuk yalnız kaldılar

Sabah tutuklandılar

Akşam bırakıldılar

Politikacılardan eleştiri

Basına psikolojik baskı

Mudirê polêsê
Stockholmê

Holmer û riya xwe?

□ Di roja 20.1.1987 an de, li navendiya polîsê Stockholmê rewşeke awarteyî hebû. Her tişt mîna di ew filmên Amerîkanî û li gor senariyoya wan hatibû amadekirin. Polîsên xwedî yêlegên ji pola amade bûn, ku dest bi operasyonên xwe bikin. Li gêla dinê jî, bînayên emniyetê ji hêla tîmên polîsên gelekî asê dihat kontroolkirin. Bêtel dixebitîn, bi sedan otomobîlên polîsên hatibûn amadekirin.

Li gor dixwîya, ku Polîsê Stockholmê xwe ji bo êrişekî gelekî cidî amade kiribû. Li gor ev hemû amadebûn û karê wan, mirov digot qey ew dê neha êrişê ser baregehên Mafia bikin. Yan jî ev êrişê wan, dê li ser navendiya rêxistineke terorîst a navnatewîyî bibûya. Ev babet êriş, li gor pêwendiyên li Stockholmê tişteke xerîb bû. Di dezgêyê Rageyandina Giştî de, heta neha tişteki wisa çênebûbû. Ev çi bû ku dibû wê gavê?

Rojnameyên ber êvarê ev êriş û operasyonêna Polîsê Stockholmê, bi sernivîsên gewre

dan. Rojnameyên Aftonbladet û Expressen hema hema nivê rojnameyên xwe ji bo vê yekê veqetandibûn. Li gor wan, ev operasyon li dijî Sempatîzanên PKK ê hatibû kirin. Beşekî mezîni ji wan mirovan, gelek caran jî hêla polis ve hatine girtin û di belediyên xwe de hatine hepiskirin û li ser pasaportên wan mora "terorîst" hatiye lêdan û telefonên wan hatiye-tê guhdarkirin û hemû pêwendiyên wan tê kontroolkirin. Li ser vê yekê tewra Polîs gelekî ecêb bû. Ji ber ku li dor 200 polîs beşdarê operasyonê bûbûn û hemû xwedan yêlegên pola bûn û tedbirên awarteyî hatibû girtin Lê di rastiye de mirov dikaribû wan mirovan gelekî bi hêsanî ji malên wan bigirtaya û derxistaya û bibira. Malên wan gelekî caran hatibûn sekinin û kontroolkirin. Li ser vê yekê ew operasyonêna di wê pîvanê de, bibûya li filmên polîsiye yê komik de dibû.

Vêca yê dinê ev e, ku ev operasyon bi bûyera kuştinêkî di sala 1985 an de çêbûbû, dihat girêdan. Bi têkilbûna kuştina ew mirovê bi navê Çetin Güngör, dê 20 mirov jî nû ve bihataya ber pirsîyarkirinê. Ew ketin ber pirsîyarkirinê. Lê belê ev di rojnameyan de mîna li ser kuştina Palme hat pêşkêşkirin. Di dawîya 3 rojan de ev sernivîsên rojnameyan weha zivîri: "Ji bo pirsîyarkirina kuştina Palme 3 kes hatin girtin"

Ev Operasyon, di serê sibehê de, saet 07 an de destpêkir. Piştî operasyonê şefê Polîs

Hans HOLMER û Dadgir Cleas ZEIME, ji bo rojnamevanan civînekî saz kirin ku vê derheqê de agahdariyê bidin. Ev civîn bi gelemşeyiyeke mezîni hat pêşkêşkirin. Bi sedan rojnamevan bi hêviya bihistina encamêkî, li ber xaniyê civîne dorêni dirêj pêkanî û gelekî cidî jî hatin kontroolkirin. Lê belê, çawa ew operasyon bi ew gelemşeyiya qels ve hat ajotin, herwisa jî ev civîn pêkhat û li hember ew hemû operasyon û kirinên wan ev tişt jî fiyasko bû. Li naverastê ne delîl û ne jî belgeyek hebû. Ev pêşkêşkirina ji fantazyên Hans Holmer bû. Dîsa Hans Holmer ji faraziyên xwe destpêkiribû. Lê hêla dinê jî, tu beyankirineke mantîqiya ev hemû tedbir û parastinê tunebû. Wisa dixuya ku ew Hans Holmerê ku di şopa PKK yê de, ji hêla PKK, ji kuştina xwe ditirsiya. Yan jî PKK yê mîna armanc û hedef deranîbû der, lê ew destên hêz û hebûnên veşartî dernedani.

Bi berbangê re, ew 20 kesên ku mal û warên wan çarmedargirtî û hilweşandi, tîni girtin û tîni anîn ber polîs û paşê jî tîni serbest hiştin. Li ser vê yekê rojname û rojnamevan dipirsin: Ev çi dibe? Ev çi ye ku tîni xwastin ku bê kirin? Ev pirs bê bersiv dimînin. Politîkzan û Parêzer rexneyên asê dikin; TV, di vî warê de deng û behsên berfirêh dide û tîni xwastin ku Kurd, li ber vîjdana gelê Swêd bê mehkûmkirin.

Ev kirina polîs di dezgêyê rageyandina

giştîya derve de bûbû behsa henek û yariyan li ser Polîsê Swêd. Rojnameyên mîna Le Monde û Liberation vê kirinê mîna fiyaskoyekî dinivîsin. Lê dîsa ew birina ku diviya der dibûya û ew pîrsa ku diviya bihataya gotûbêj kirinê, jî ber çavan li dîr de, dihat girtin.

PKK jî ber, du heb kuştinan dihat berpirsiyargirtin. Ya yekemîn Enver Ata, yê ku bi rêxistinîkirina PKK yê ya li Awrûpayê mijûlbû, ku ew li Uppsala yê di nava bajêr de hat kuştin. Kuştina dinê jî, kuştina Çetin Güngör ê ku yek jî damezirevanan PKK yê bû, ku ew di şevêkî PPKK yê de, di salonekî jî jin û zarokan dagirtî de hatibû gulebarankirin.

Di herdu kuştinan de jî, kujdar li ser sîucê xwe hat girtin. Li ser tîkilbûna van kuştinan polîs, 8 kesan terorîst beyankir û cezazkir. Ew biryara jî Swêd derexistinê jî, jî ber ku li Tirkîyê bi şikence û lêdan û cezazên giran bihatana mehkûmkirin, ew biryar jî hêla hikûmeta Swêd nehat pêkanin û wan di komunên xwe de hepiskirin.

Berî kuştina Palme, derheqê wan mirovan de hin balyozxaneyên Swêd yê li Awrûpayê hat dagirkirin. Di rewşa berpirsiyarê PKK yê, ya agahdariyê de, Hüseyin Yıldırım bi beyanên xwe yê berpirsiyar ku mîna "ger Swêd û Polîsê Swêd, ger ji tewra xwe ya li hember PKK yê derbaz nebin, dê Swêd dijîni bê îlan kirin û li hember Swêdê, em dê galakiyan saz bikin" got û li dî vê yekê jî Palme hat kuştin.

Dûmahik di rûpelê 15 an de

Dev baskinda belge bulunmadı

Savcı Zaim: Cinayet hakkında hiçbir şey bilmiyoruz

Polisin kassu cevapları boğdu

EXPRESSEN, foto, Carl Johan Erikson

□ Dünya Sosyologlar Federasyonu Kenan Evren'e Yazdığı mektupta Beşikçi'nin serbest bırakılması istedi

Kampanyaya Af Örgütü de katılıyor

Osnabrück • ANK

□ Bir süre önce D. KOMAL-Duisburg ve Kürdistan Kültür Merkezi-Osnabrück tarafından başlatılan, Osnabrück Üniversitesi "Colloquium Dritte Welt" (Üçüncü Dünya Bilimsel Araştırma Kurulu) tarafından aktif olarak desteklenen "Freiheit für Ismail Beşikçi und Recep Maraşlı" (Ismail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya özgürlük kampanyası), Avrupa bilim çevreleri tarafından aktif olarak destekleniyor.

Bir yandan Türk hükümetinin uzun bir dönemdir başlattığı "demokrasiye dönüsü" tartışması, öte yandan, Türk devletinin Kürdistan Politikası, Türkiye'de hapisanelerin hala sol politik tutuklularla dolu olması, işkence ve Türkiye'nin Orta-Doğu politikası Avrupa'da sık sık tartışılan konular... İ. Beşikçi ve R. Maraşlı'ya özgürlük kampanyası tartışma halinde iken, Avrupa bilim çevresinin ve Avrupalı demokrat kitlenin bir mektuptan dolayı 10 yıl hapis cezasına çarptırılan Türk sosyologu İsmail Beşikçi ve 36.5 yıl hapis cezasına çarptırılan Komal yayınevi redaktörü Recep Maraşlı'nın durumunu önemseyecekleri düşünülmüyordu. Öyle de oldu. Ancak yaptığı çalışmayı önceden en ince noktalarına kadar düşünen Avrupalı bilim adamları, yazar ve gazetecileri daha köklü bir çalışma ile kampanyayı destekliyorlar.

Şimdiye kadar İ. Beşikçi ve R. Maraşlı'nın hapisanelerde tutuklu olmalarını protesto eden, iki fikir tutkusunun hemen serbest bırakılmasını içeren, Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal ve Adalet Bakanlığına gönderilecek bir mektup metnini 40'a yakın bilim adamı imzaladı. Çoğunlukta olanlar sosyologlar, politik bilimciler ve sosyal bilimciler... Kampanyayı destekleyenler arasında, Alman gazeteci Jürgen Roth, Alman profesör Walther Hirsch gibi tanınmış isimler var.

Kampanya çalışmalarını yakından takip eden Dünya Sosyologlar Federasyonu yönetim kurulu, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e bir mektup yazarak, İ. Beşikçi'nin serbest bırakılması talebinde bulundu. Amsterdam'dan Federasyon sorumlusu Felix Geyer tarafından Kenan Evren'e gönderilen mektupta :

"Sayın Ekselans, Dünya Sosyologlar Federasyonu yönetim kurulu adına sizi bilgilendirmek isterim ki, bir meslektaşımız, Sosyolog

Beşikçi ve Maraşlı için özgürlük

□ Üçüncü Dünya Bilimsel Araştırma Kurulu üyesi 6 bilim adamı İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya özgürlük kampanyasının desteklenmesi için çağrı yaptılar.

İ. Beşikçi'nin geleceği konusunda kuşku duymaktayız. Sizin de çok basit bir şekilde tesbit eaeceğiniz gibi Dr. Ismail Beşikçi Kürtlerin durumu üzerine birçok sosyolojik araştırma yapmış ve bu konudaki politik sempatisinden dolayı bir kaç kez hapis cezasına çarptırılmıştı. Sizin ülkenizin de imza koyduğu, insan hakları deklarasyonunu hatırlatmak istiyoruz, bundan dolayı da sizden bilimin, -bu örnekte ise silahlı bir eyleme katılmadan politik düşüncelerini yansıtan- Dr. Ismail Beşikçi'nin özgürlüğünü garantilemenizi istiyoruz...

Bu günkü durumda Dr. Ismail Beşikçi alay konusu edilebilecek "Türk Devletinin görünümünü yurt dışında zedelemek"ten dolayı Nisan 1980 de haptistan çıktığı halde Haziran 1981 de bir kez daha tutuklanmış 10 yıl hapis cezasına ve 5 yıl sürgüne mahkum edilmiştir. Sizin tarafınızdan gelecek pozitif bir reaksiyon umuduyla, ben size, aynı zamanda, yönetim kurulu adına da en iyi dileklerimi sunarım.

İribatta kalmak umuduyla yüksek saygılarımı sunarım."

Sekreter Felix Geyer

□ Dünya Sosyologlar Federasyonunun bundan sonraki 4 yıllık dönem zarfında sekreterliğini yapacak olan bayan Izabela Bar'inska da (Madrid), kampanya hakkında bilgilendirildi; yakında Federasyon sekreterliğinin kampanyaya aktif destekte bulunacağı Federasyonun Almanya'da ki üyeleri tarafından bildirilmektedir. Kampanya yetkililerine mektup yazan "Gesellschaft für Bedrohter Völker" (Ezilen Halklar Cemiyeti) ise kampanya hakkında köklü bir çalışmaya girişeceklerini belirttiler.

"İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya Özgürlük İnsiyatifi"nin çalışmalarına baştan beri katılan, Prof. G. Freudenberg, Prof. M. Massaratt, Prof. H. Lutz, Dr. R. Polvot, Prof. G. Szell, Prof. H.J. Wenzel

İ. Beşikçi Gaziantep Cezaevinde 1985

tarafından idare edilen "Üçüncü Dünya Bilimsel Çalışma Kurulu" adına Osnabrück Üniversitesi Fakülte Kurulları ve görevli bilim adamlarına bir çağrı mektubu ise İranlı Prof. M. Massaratt tarafından gönderildi.

Ele alınan mektupta, bilim adamları ve fakülte kısımlarının, İ. Beşikçi ve R. Maraşlı'nın serbest bırakılması talebini içeren çağrı mektubunu imzalamaları öneriliyor.

Osnabrück'te öğretim üyesi olan sosyal bilimciler ise İ. Beşikçi ve R. Maraşlı'yı hapisanelerde ziyaret etmek ve ilgili Türk makamlarıyla irtibata geçmek üzere hazırlık çalışmaları süren delegasyona katılma önerisinde bulundular. Yapılan tartışmalarda İ. Beşikçi'nin bilimsel metodlarına gösterilen ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle Beşikçi'nin araştırma kitaplarına çeviri önerileri getirilmektedir. Alman bilim adamlarının anlayamadıkları ise Türk Sol basını, Türk aydınlarının suskunluğu! Kendisine "sol" 'demokrat' diyen her bilim adamı, bu sıfat altında sınırları belli olan bir kişiliğin de seçilmiş olduğu gerçeği içinde hareket ediyorlar.

"Enternasyonalist dayanışma" olgusunun bu kampanya da da görüldüğü gibi pratik bir zeminde de hayat bulması bu bilim çevrelerinin demokrat olma sorumluluğunu ortaya koyması açısından da önem taşıyor.

NOT: İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya özgürlük kampanyası çalışmalarına aktif olarak katılmak isteyen kişi ve kurumlar, aşağıdaki adresten enformasyon, imza listeleri ve çağrı mektubu isteyebilirler.

"Initiative Freiheit für İsmail Beşikçi und Recep Maraşlı"

c/o Selim Büsse
Jahnstr. 25
4500 OSNABRÜCK

W.DEUTSCHLAND

Recep Maraşlı hakkında verilen cezalar.

□ C. Bedirvan'ın "Mektup" isimli kitabından ötürü İSTANBUL Sıkıyönetim Komutanlığı (I) nolu As. Mahkemesinin 8-7/1982 gün ve 980/404 esas ve 982/685 sayılı kararı ile TCK'nin 142/3, 159/1 ve 58/6 sayılı yasanın 1/1 maddesine toplam üç yıl on ay hapis ve dört ay Kayseri'de genel gözetim cezası verildi. 28.12.82 tarihinde As. Yargıtay'da onaylanıp kesinleşti.

□ L. Rambuout'un kitabından ötürü İstanbul Sıkıyönetim K.İği, (I)nolu As. Mahkemesinin 18.1.1985 gün ve 980/45 esas ve 983/21 esas sayılı kararı ile TCK'nin 142/3, 591/1 ve 58/6 sayılı yasanın 1/1 maddesine toplam sekiz yıl oniki ay hapis ve oniki ay Kayseri'de genel gözetim cezası. 3.5.83 tarihinde AS. Yargıtay'da onaylanıp kesinleşti.

□ "Byograft" kitabından ötürü İzmir (I). Ağır Ceza Mahkemesinin 23.5.1983 tarih, 982/94 esas, 983-/186 sayılı kararı ile iki yıl ağır hapis ve bir yıl altı ay hapis ile sekiz ay Hekere'de genel gözetim cezası. Süresi içinde temiz edilemediğinden kesinleşti.

□ As.Yargıtay'ın 1983/386 esas, 1983/437 sayı ve 3.5.83 tarihli ilamı ile 1980/45-1982/21 sayılı İstanbul Sıkıyönetim i nolu mahkeme kararının TCK'nin 311/1 maddesinde ek sık ceza tayini nedeni ile bozulması üzerine İst. 5.Synt. I nolu As. Mahkemesince yapılan yeniden yargılamada TCK 311/1 maddesinden verilen ceza, suç basını yoluyla işlendiğinden bir misli artırılarak altı yıl ağır hapis cezası. Kesinleşti.

□ İstanbul Synt. K.İği(3) nolu mahkemesinde 1402 sayılı kanuna muhalefeten altı ay hapis. Temyizi mümkün olmadığından kesinleşti.

□ Rızgari-Ala Rızgari'davasında verilen savunma dilekçesinden ötürü Diyarbekir Synt. K.İği (I) nolu mahkemesinin 18.6.84 gün, 1984/42 esas, 1984/198 sayılı kararı ile TCK'nin 159/1 maddesine 1402 sayılı yasası ile artırılarak üç yıl oniki ay ağır hapis ve bir yıl dört ay Erzurum'da genel gözetim cezası.

5.1.85 tarihinde As.Yargıtayda onaylanıp kesinleşti.

□ Rızgari-Ala Rızgari'davasının yargılamasında Diyarbekir Synt. K.İği (I)nolu mahkemesinin 25.5.84 gün, 1983/22 esas 1984/173 sayılı kararıyla TCK'nin 171/1 maddesine sekiz yıl ağır hapis ve bir yıl on gün hapis, iki yıl sekiz ay Narman'da genel gözetim cezası.

9 Ocak'ta kesinleşti. Sonucu belli olmayan iki dava devam ediyor.

İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı için sürdürülen kampanyada binlerce imza toplandı. Kampanyayı gönüllüler sürdürüyor

MEHABAD 1946

□ Piştî bi berfirehi mezinbûna nazîzmê û pêre gefdayina wê ya li ser dinyaya kapitalîzmê, DAY, Brîtanîyaya Mezin û Yekîtiya Sovyetê, bîrîyara li ber maseyekê rûniştinê girtin. Stalin, Rooswelt û Churchill li Tehranê hatin ba hev. Li dû civîna Tehranê, civîna Yalta û Potsdamê çêbû. Çarenûsa şerê parvekirîna împeryalîzma duyemîn, li gor peymangirtina di van her sê civînan de hat beyankirin.

Xalek ji peymana Tehranê ku piştî civîna Tehranê hat beyankirin ev bû: "Piştî şer, dê yekîtiya erdê Îranê bê parastin".

Hemû alî, ji vî yekê re sadiq man. Piştî paşvekişîna Sovyetê jî, hemû ew neteweyên ku nûhatî û serbixwe rabûbûn, ji ber vî çendê, bê ku baş bi rehbîbin, hilweşîyan xwarê û hatin perçiqandin.

Nijdeyên leşkerî yê Sovyet û Brîtanîyayê, di îlona 1941 an de ketin Îranê. Heremên ku Sovyet lê xwedî gotin bû, êrdimên Kurdistanê û Azerbeycanê jî digirt hundirê xwe. Piştî ketina leşkerên Brîtanîyaya Sovyetê nav Îran, otorîteya dewleta Îranê baş hejîya. Şah ji ser text hat durrîstin û ordî belav bû.

Ev rewşa ku ket vî naxwestê, bû sedema hişyarbûna his û daxwaziyezî azadî û serxwebûna netewên Kurd û Azerîyan. Ev rewş û çûyîn, ji hêla Îranê bi naxwosî dihat dîtin.

Ji endamê rêxistina Hêvî ya ku li Îraqê bi serketiya Prof. Refîq Hilmî hatibû damezrandinê, seresed Mîr Hac ku ew di îlona 1942 an de hat Mehabadê û bû yek ji damezrevanên rêxistina komelâyê (Komela Jîndewarî Kurdistanê) û ev rêxistin di nav vî rewşa awarteyî û azadîya niv-legal, hêz dabû xebata li nav gel. Ji malbatên mezinên Mehabadê Qazî Mihemed, bi beşdarbûna xwe ya Komelâyê hêza vî rêxistinê êdî xurtir kiribû.

Ew nûçeyên ku ji Tehranê dihatin, bi xwe ji mintixa klasîkî ya miletê serdest cihê nebû.

Di çîriya yekema (cotmeh) sala 1945 an de rojnemaya "Îran Kenûnî" van tiştan dimivîsî: "Serokê ordiya şahînsah, berî çend rojan di belavokekî de gotibû, ku çend Kurdên Mehabadê ku bê pasaportên Îranê çûbûn Rûsiyayê, me belav kir.

Van Kurdan ji bilî yekî, hemûyên dinê piştî demekê kin li mayîna Ūris, bi otobozê şûn de hatin Îranê.

Li gor deng û bahsên ku ji rojnemavanên me yê li Mehabadê tîn, îro hemû bajar û gundên li vî dorhêlê ku me li jor wan behs kir di binê kontrola rêxistinên Kurdî de ne. Li ser xaniyên resmî alayên sor hatiye kişandin û di dairayên hikûmetê de li şûna wêneya Şahê Îranê, wêneya Stalin dardebûye. Ji ber vî çendê divê bê qebûlîkirinê ku îro Mehabad û gundên dorhêla wî ji Îranê hatiye veqetandin û bi erdê welatekî biyanî ve hatiye girêdan."

"Nîdayî Edalet" jî bi hêsani wisa dimivîsî: "Divê devên Kurdan bi hesin bê dagirtin û divê hemû weşanên Kurdî bê

Di rojên kin û azad yê Mehabadê de gelek xebatên xwe gihîştinê çêbûn. Di wê ne yê de yek girupekê ku diketin xebatên wan rojên xweşî, dixuyên. Wêne ji pirtûka Zinar Silopî ji Doza Kurdistan hatiye wergirtin.

hundakirin".

Rêxistina Komela di adara 1945 an de operaya Dayika Niştîman anî ber dîdemê. Ev opera dengvedayekî mezin kir. Her dîsa di wê salê de di mehê îlonê de Yekîtiya Sovyet navendiya çandî ya Sovyetê li Mehabadê damezrand. Di meha çîriya yekem de bi bangkirina Qazî Mihemed 60 endamên Komelê beşdarê civînekî bûn. Di civîna de hat biryar girtinê ku navê komela dê bihataya guherandin li çer navê partiyekî siyasî. Herweha di van 40 salên dewiyê de di hêza kurdî de, ew Partiya Demokratiya Kurdistan ku gelek fonksiyonê girîng hilgirtîye ser milê xwe pêkhat. Partî bernameyekî nû amade kir. Di bernamêyê de ev bend cîh digirtin.

1-Di Îranê de gelê Kurd bi birêvekirina karê xwe yê netewî, dî xwediyê birêvebirinekî otonom be.

2-Zîman û hindekariya resmî dê bu Kurdî be.

3-Li gor xatên qanûna bîngehiya Îranê, dê ji bo damezrandina meclisekî ku mafên qontrola hemû kar û barên resmî qontrol bike, di wextekî kurt dê bi hilbi-

jartinê bibe.

4-Hemû karerên burokratiya dewletê dê Kurd bin.

5-Hemû bac û hatinên ku li Kurdistanê bê berhevkin, dê ji bo Kurdistanê bê mezaxtin.

6-Partiya Demokratiya Kurdistanê dê xebatekî birayetî bike ku, navbera Azerîyan û Kurdan xweş be.

7-Partî dê xebat bike ku ji bo çanda gel pêşve here û bi awayekî giştî ji bo malbendîya jiyana gel ziyade bikin. Paşê cotkarî û bazirganiyê ziyade bikin û kultur û exlaqa xelkê berz û bilind bikin û rewşa aborî baştir bikin.

Di meha sermawezê de çapxana ku ji aliyê Yekîtiya Sovyet wek piştgiirtiyek hatibû sandin, ket xebatê û rojnama "KURDISTAN" dest bi jiyana weşanê kir.

Dîsa di wî demê de hêzên Barzanî ku ji aliyê qiraliya Îngîlîz bi bombaranê ziyatek mezin xwaribûn, bi qiwetêkî nezîkê deh hezar mirovan derbasê Îranê bûn û li nêzê Mahabadê cî girtin.

Roja 22 yê berfbarîna paşî hatibû. Qadî Mihemed li Meydana

na Çarçirê li pêş bi hezaran insanê ku çavên wan jî dilxweşiyê diberiqîn axiftinekê dirokî kir û got: "Komara Mehabad yê Kurdên serbixwe ava bûye".

Qadî Mihemed di berdewamiya axiftina xwe de digot: "Kurdan gelekê bi serê xwe ne û li ser erdên xwe dijîn û weka her gelekî mafên çarenûsî heqê wan e jî".

Dimeha adarê de hêzên Barzanî li Mehabadê ciyê xwe girtin. Di vî gavê de avakirina hêzên leşkerî destpêkir ku qadîrên navçeyî jî 70 serleşkeran bû.

Di dawîya meha adarê de ji Seydî Qadî Omar Xan Şîqaq, Hemê Reşîd û Mistefa Barzanî re nişana gennirali hat dayîn. Di 23 yê gulanê peymana yekîtiya hevkarî û dostaniya Kurd û Azerî pêk hat.

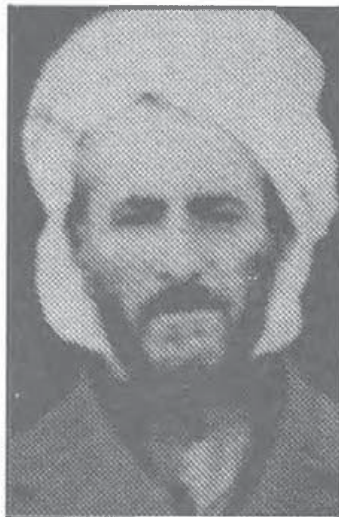
Di 24 ê gulanê hêrişaya leşkerê Îran dijî Komara Kurd destpêkir. Hêzên Barzanî eniyê parastin. Leşkerê Îran bi windakirinekî mezin xwe paş ve kişand. Komar serketina xwe yê peşî bi dest xistibû. Weşan gelek bi jar rabû bû ser xwe û dawîya weşanê ne dihat. Ji rojnema Kurdistan bêtir, Hawar, Agir, Pîlale, Gelawêj û organa partî niştîman jî di nav weşanan de bûn.

Ji bo dibistanan pirtûk hatibûn amadekirin û li çapxanan bûn. Radyoya ku ji Sovyet hatibû dest bi xebata xwe kiribû û her roj di navbera 16-22 weşîneka xwe didomand.

Xirabûna pêşî li Komara gel ya Azerbeycan de bû. Di 12 berfbarîna pêşî de bi deh hezaran mirov hatin qutkirin. Leşkerê Îran di 13 yê berfbarîna pêşî de kete Tebrîzê.

Di 14 ê berfbarîna pêşî de Komara Mehabadê ya Kurd dest bi hejandinê kir. Rojek şûn ve nûnerê tacirî ya Sovyetê ji Mehabadê derket lîxist çû. Di 16 yê adarê da Qadî Mihemed jî bo hev dîtinêk çû ba qumandarekî Îranê. Mehabad wê berxedan ne da. Ne dihat xwastin ku xwîn birijê. Lê belê di wan rojan de hate zanîn ku Barzanî bi hêzên xwe li Mehabadê mewzî digire. Qadî Mihemed jî qumandarê Îranê re got: "ger ku hêrîş bi ser bajarê ve bê, wê Barzanî bi hêzên xwe re bajarê biparêze û wê gelek zêde xwîn birije". Leşker nekete Mehabadê. Riya li hev hatinê bi Barzanî re hat gerandin. Sê alternatîf ji Barzanî re hatine pêşkeşkirinê. Barzanî qebûl nekir. Bi şer qiwetên xwe kişand Îraqê.

Di 20 ê berfbarîna pêşî de Qadî hat girtin. Di 31 adarê de li meydana Çarçira li ciyê ku Komara Mehabadê yê Kurd hatibû fermankirin, hat bi dar ve kirin. Di nav kesên ku hatin dar ve kirinê de Seyfî Qadî û Sedrî Qadî jî hebûn.

Qadi Mihamed

Sadri Qadi

Seyfi Qadi

NAMA TIXTORAN Lİ SER DİROKA ROJNAMEVANIYA KURDÎ

Berî serê sala nû, di roja 26.12.1986 an de, li zaningeha Mosqo ya dewletê, berxwedana pispore Kurdî di warê wêje û rojnamevaniya Kurdî de ya heval, tixtor Redwan Elî bi awakî serbilind çû serî.

Têma nama disertasiya: "Şew û formên pêşveçûna rojnamevaniya Kurdî li derveyê Welat salên 1975-85" bû. Ew jî di navbera sê salan de hatibû amade kirin di bin jêdestiya mamosteyê eyan, di warê pirsingekê Kurdî de tixtor Lazarev M.S.

Axaftin û danistandin hat kirin ji aliyê gelek pisporan ve, di wextê pêşveçûna berxwedanê (zêdeyê 2 katjimêran) êşkerekî kir, wekî xebata tixtor Redwan Elî xebatek pîr giranbihayê û hatiye nivîsandin bi jîrbûn û jêhatibûna profesiyonel, loma piraniyan ji axaftvanan bala Koma Meclîsa Îlmî kişandin ser pêwîstiya weşandina namê, pirtûkek serbixwe.

Wek em dizanin, Koma Meclîsa Îlmî ya pispore di warê rojnamevaniya cihanî de ji aliyê Fakultaya rojnamevaniyê re, ji 15 pisporan (profesor û tixtorên îlmî) hatibû saz kirin. Van pisporan zêdeyî du katjimêran guhdarî kirin. Li berxwedan û munaqesavanên pispore, yê ku berê bi demêkê disertasiyê xwendibûn û baweriyên xwe bi nivîsandin û devkî tanîn holê.

Di vê munaqesa îlmî de, ciyê xwe girtibûn: Nemûnê Înstîtuta Pêwendiyên diwêlî li Mosko tixtor Stîpanova (pispore di warê pirsingekê Kurdî li Îraqê); Professor A. Menteşavilî xisûsî hatibû teklîf kirin ji aliyê Koma Meclîsa Îlmî ku amade bibe ser munaqesa Namê. Ew jî tê zanin weke pisporkî jêhatî di warê pirsingekê Kurdî bi awakî giştî (5 Pirtukên wî bi zimanên Rûsî û Gurcî li ser Kurdan hene). Axaftina wî, ya herî dirêj bû, 10 pelên nivîsandî. Paş re tixtor Cîhangîr Darî, pispore di warê wêje û rojnamevaniya Îranê de axift. Ew remûnê Înstîtuta Rohilatnasiyê bû, ya Akademiya Îlmî Yekîtiya Sovyêt. Paş re, Konsultantê berxwedanvan, tixtor İbrahîmîv jî beşê tarixa rojnamevaniya cihanî ya welatên dereve axift. Ew jî, wek tê zanin, pispore di warê dîroka rojnamevaniya tirkîyê de.

Piraniya axaftvanan pesnê nivîsandina berxwedanvan dan û kêr û kurtiyên ku ji aliyê wan ve hat ser zimên berxwedanvan bi çalakiyê ew qanî kirin. Di celsa dawî de sekreterê meclîsa îlmî netîca ku bi dengdana dijî çêbû got: "Ji 15 dengên dengê tenê li "dije", 14 li alîne, û biryara meclîsa îlmî ew bû ku dereca tixtorê ilmî bidine Redwan Elî."

Bi rastî nama tixtor Redwan Elî gelekî giranbihayê û pêwîste neş-

ra wê bi zimanê Kurdî yan jî bi zimanê rohilatî ku gelek pispore û xwendevanên Kurd karibin fêde jê hilgirin. Pirtuka wî 267 rûpel e. Ji wê 191 rûpel tekstê nivîsandî; 16 rûpel navên çavjêderên ku hatine bi karanînê û 60 rûpel jî paşkoye-tê de malûmatên qenc û heja li ser 321 rojname û kovarên Kurdî çî girtiye. Weke: kengî filan kovar yan rojname derketiye, kî ew derxistine, çen hejmar jê derketine, babeta wê çî ye...

Tekstê nivîsandinê jî ji sê feslan (deryan) tê ser hev. — Dîroka tevgera rizgarixwaziya Kurdî û xebata rojnamevanî ji sala 1898-1975 paragrafa dawî li ser destpêka derketina rojnamevaniya Kurdî li welatên Ewropa, Amerika û welatên rojhilata navîne. — Xebata partiyên Kurdî yê her çar perçên Kurdistanê di warê derxistina kovar û rojnaman de li derveyê welat. — Xebata rêxistinê xwendevan û karkerên Kurd li derveyê welat di pêşveçûna karê rojnamevanî de.

Em heval tixtor Redwan pîrozê dikin û hêviya pêşveçûnê taze jê re dikin.

A. AZAD
Mosko

KURDÊN LI AUSTRALYA

Australya • ANK

□ ANK-Australya

Di 16.12.86 de Serokwezîrê wilayeta New South Wales ya Australî, berêz Barrie Unsworth, civinek nemaze bo berrispiyarîna rojname û radyoyên ku programên xwe bi zimanekî xeynî jî îngilîzî pêşkêş dikin pêk ani. Di wê civînê de berêz Şahîneh Bekîrê Soreklî beşdar bû û li tevberê Unsworth li ser rewşa Kurdan, bi taybetî ya weşîneka Kurdî li Sydne axift.

Weşîneka Kurdî di meha îlona 1985 an de şûna xwe di nav radyoya mirî ya 2 EA girt û ji wê demê ta nuha bi berrispiyarîya Şahîneh B. Soreklî mehê carekê, rojê semê seet 2:30 pê nîvro bernama Kurdî niv seetekê pêşkêş kirin.

Bi gotina berêz E. Bawermend berrispiyarek Komîtiya Piştgirtina Gelê Kurd, Committee For Solidarity With The Kurds, ya ku endamên wê merovên Australî û Kurd in, bernamêk niv seet û mehê carekê neheqiyek e di derheqê Kurdên wilayeta New South Wales de. Hêvî ew e, ku weşîneka Kurdî bibe hefte carekê. Weşîneka Kurdî nûçeyan, bernamêyên çandî, bîrûbaweriyên cuda û mûzîka Kurdî dike programên xwe.

Sydney • 01.01.1987

Ş.B. Soreklî û Berêz Barria UNSWORTH Serokwezîrê Wilayeta N.S.W ya Australî

KÛRT ÖRGÛTLERİNDE

KÛRT SOL SOSYETELİĞİ

- II -

□ Bir örgütsel yapıya eşit çalışma gücüyle katılmak herkesin aynı şeyi aynı düzey ve miktarda iş yapması demek değildir şüphesiz. İnsanlar zaten genellikle amatör düzeyde çalışmak zorundadır. Bu amatörlik yetenekle ilgili değildir. Bu bir konunun isimlendirilmesidir. Yani amatörcü çalışıyorum diye bir insan becerisini acemice harcamamalıdır. Varolan çalışma katkısıyla en profesyonel bir şekilde girmeye uğraşmalıdır. Ama maalesef ilk yazıda değindiğimiz gibi bu tam tersi bir seyre sahip.

İnsanların var oldukları yapılarda çalışma güçlerini ortaya dökmekleri gibi hiç bir iş yapmadan çok iş yapmış gibi kabul edilmeyi istediklerini vurgulamaya çalıştık.

Kürdistanlılar diğer ülkelerde yer alan ögeler gibi olmamalıdır. Uğraşda onların çok ilerisinde olmalıdır. Çünkü konular çok değişik. Örneğin bir Türk solu, bir Arap solu veya bir Yunan solu gibi değil, daha verimli ve fedakar olmak zorundayız. Varlığı ve yokluğu tartışma konusu olan bir ulusun kurtuluşu için uğraştığımızı iddia ediyoruz. Bu iddianın sahipliğini de yapmak zorundayız. Kimse Kürdistan'ı kurtarıp bize buyur etmez. O zaman biz kurtaracağız demektir. Bu nasıl olur? Bu herşeyden önce mütevası fedakar bir çalışmayla olur. Bireylerin toplamı örgütsel düzeyi oluşturduğuna göre, bizler birey olarak üzerimize düşeni yapmak zorundayız. Bizim açımızdan herkesi razı etmek, her nabza göre kan şırınga etmek sorunu olmaz. Herkese gülümseme, hiçbirşey yapmama, kimseyi kırmama bizim işimiz olamaz. Kürdistan'ın bağımsızlığı için, Kürt ulusunun kurtuluş mücahadesini başarıya erdirmek için bize yalnız güler yüzler, dost görünüşler değil, gerçek dayanışmalar gereklidir. Biz bu duruma girmesek, hiç kimse somut şartlarımızı somut dayanışmasını göstermez. Kürtlerde flaş isimler amaç olamaz, ufak taktiksel araç olabilir -bu örgüt isimleri açısından da böyledir-. Herkes gücünü ortaya koymalıdır. Yoksa insan bulunduğuy yapıyı geriye çeken bir piston görevi görür. Kürdistan'ın buna tahammülü yoktur. Bu durum Güney Kürdistanlı örgütlerde daha çok gözlenebilir. Kürt ulusunun kurtuluş mücadelesinde başarıya erdirmek için bir takım kazanımlar bir kesim küçükburjuva "yurtsever"lerce hovardaca harcanıyor, heder ediliyor. Bu ayrı bir yazının konusu.

Herkes çevresindeki bazı insanları mutlaka bilir. Kimisi sadece konuşur, iş yapmaz. Kimisi de ne konuşur ne de iş yapar. Hiçbir şekilde başkalarını incitmeye, "acı" söz söylememeye çalışır. Böylesi biri çalışan iyi biri de olabilir, ama genellikle değil. Genelikle çalışmayan tipler herkeसे hoş karşılanmaz, iyi insan imajı verir. Bu iyi insan, efendi, akli-selim, "devrimci" özünde mevlevî tipi sofudur. Bu konumunu ve ismini bozmama uğraşısı verir, gitgide hiçbir iş yapmaz. Çevrede çalışmalardan da çekilmeye çalışır ve kendini arka planda çok iş yapıyor, yönetip yönlendiriyor hissi vermeye çalışır. Belli imalarda bulunur. Çevreden de öyle bilinir. O insan kalibinin cücesi oldukça kendini öne koyar. Amaç durumuna getirir. Bazısı ise çok uğraşır gibi her yerde olduk olmadık konuşur. Herşeyden sorumluymuş gibi gösterir kendisini.

Bütün bunlar bir yapının iflasıyla sonuçlanmazsa da yaralar almalarını sağlar. Bu nedenle büyük isimleri bir yerde tutmak, kalıplarına oturtmak gerekiyor. En rahat insanların kendilerini geliştirip aşmaları sağlanmalıdır. O zaman gerçekten çalışan, ulusu ve ülkesi için yüreği çarpan ve kendisini bu yolda kullanılması gerekli bir araç gören ögeler işi ele alabilir ve "namılılar" da rahat hareket edemez. Ya çalışır gücünü ortaya koyar ya da içinin boşluğu, kabuğunun içi olmadığını ele verir.

Kıscası herkes kendisini bir yoklamalıdır. Canını verip, kafasını koğduğu Kürdistan devriminde ne kadar ciddi olduğunu kendisine sormalıdır. Pratiğine günlük tavırlarına bir göz atmalıdır. Gücünü yoklamalıdır. Yoksa Kürdistan deyip durmanın hiçbir anlamı yoktur. Kürdistan devriminin ciddi ve yürekli insanlara ihtiyacı vardır. Bilinçli ve becerikli... Kürdistan başka bir ülkeden alta değil, Kürt ulusu da dünyadaki şerefli yerine oturmalıdır. Kürt ulusu da onurlu bir ulusudur. Kürt ulusunun ulusal kurtuluşu düşmana inat sonuçlandırılacaktır. Bu başarı biz Kürdistanlıların çalışmasıyla olacaktır. Biz ulusumuzun kurtuluş mücahadesini başarıya götürmede bizzat temel araçlar olmalıyız. Dayanışmacı değil, işin sahibi olmalıyız. Herşeyi bu yöne aktarık olmalıyız. Kürdistan ve Kürt ulusunun çıkarları herşeyin üzerindedir. Bunu böyle kavrayalım, böyle bilince çıkaralım. Kürt aydını olmanın onurunu taşıyalım. Ulusal kurtuluşçu hareketlerin düzeyine erelim. Bunlar hep bizlere bağlıdır. Bu onur ve şerefe layık olmaya çalışalım. Bunlar biz birey ve örgütlere bağlıdır. Örgütler varlık nedenleriyle bu onuru taşıyorlar, bizler bireyler olarak bu onuru kendi benliğimize indirerek örgütlenmeye değer düzeye gelelim. O zaman örgütleri yapıcı eleştirtiler ile düzeltilebilir şansına da sahip oluruz.

Kürdistan Press'in 7. sayısında, orta sayfadaki Peşmerge EMİNE'den ders alalım. Bu ulusun, bu halkın devrimcisi, aydını olmanın hakkını verelim. Şiarımız şöyle biline: **Ya bu işi başaracağız ya da bu işi mutlaka başaracağız.**

A. DİKİLİ

Kürdistan Press; Box 70 80 ; 172 42 Sundbyberg SWEDEN

Postgiro: 2 65 33 — 0 / Stockholm

HUNERMENDEN KURD LI EMERIKA

CIWANYA KURDISTAN

Ez gerham li seranserî cihanê
Min nedît ciwantir wekî Kurdistanê
Bax û çîman û kanî û rez
Dul û nihal û çiyayê berz
Li Zaxo bigre heta Xaneqîn
Sar û germ û cihê gelek hîn
Şengar û Kerkuk û Hewlêr
Nefte û meadan û kanî zêr
Li Mihabad ta Diyarbekir
Wekî beheştê ne dîl vekir
Dersîm û Şino û Dihok
Nadem bi lendenu Niyurk
Hindî bêjim tamam nabit ji ber wesfa!
Bes mixabin em lê dûr in ew cima!?

Mohamedalî BERWARÎ
24.05.1986/Amerîka

Bo endamê kovara Kurdistan Press
Silavek germ û hunarî pêşkeşî he we dikem.
Hividarim hemî dema serferaz bin ji bo xizmeta Kurdistanê, xizmeta edeb û hunerê kurdî.
Bi gehîştina kovara Kurdistan Press bo destê min gelek spasîya he we dikem;
bi rastî xizmeteka gelek mezin e ji bo parastina ziman û edeb û folklorî kurdî...
birayê he we
05.01.1987 • Amerîka

□Kak Ramezan dê şêy bi kûrtî behsê jiyana musîqa xwe bu me bi key?

□□Ji emrê bicikatiyê min peywendî hebun bi musîqê, we li Kurdistanê min çend stran di gotin li ezga Kurdistanê li sala 1974 ew stran ji HEWARE, HEWARE-ŞORÎŞ EY ŞORÎŞ, KOÇERÊ û BIJÎ RÊKA PARTIYÊ

□Xizmeta musîqê li Emerîka ta çî radeyek pêşkeftiye?

□□Ez şem bêjim ta radeyek ya baş e, çûnkî heta nuke her aheng hebuwe başî ya hattiyê kirin, hercende me ew imkaniyet nînin

ku em hemî wextî xwe bo hunerî terxan bikeyn; çûnkî jiyana me gelek zehmet e tivêt em kar bikeyn herwesa em bi xwandinê ve jî meşxulin. Bes serhidêra jî em gelek ihtimamê deyn bi hunerê kurdî ji bo xizmeta welatê me, xizmeta me ew e, li vê derbe der yê welatê xwe bi ala mê bi deyn niyasîn.

□Heta nuke te çî berhemek heye?

□□Cara êkê, min kasetek çap kir bi alîkariya HÛNERÊT CIWANEKANÎ KURD LI EMRÎKAN. Navê kasetê SUR GUL e. Lê we imkan heye kasetê duyê havîna bi hêt çap bikeyn.

□Xwişka Muhabad; Dikarî kurtî behsê jiyana musîqîya xwe bi key?

□□Ev e li sale m li Kurdistanê şîrîn durkeftin û hatine Emrîka. Min gelek peywendî hene bi musîqa kurdî ji bo parastina hunerê kurdî hevjiyana min Remezan gelek alîkariya min kiriye. Gelek aheng yê hatine kirin li Emrîka û em hazir buyîne. Eve wacibeke li ser milê me ku ihtimamê bi deyn ji bo hunerê kurdî parastina folklorê kurdî, we welatê xwe dengê peşmêrgê kurd bi alemê bideyn niyasîn baştirîn xizmete em bi rêga hunerî xizmeta miletê xwe bikayin.

Li ve derbeder yê.

HUNERMENDEN KURD LI ISRAILE

Ronên YONA

gotkar—hunermand—yarîzan

Berhevkerin, Sîyabend
Urşelîm/ISRAÏL

- Divêt çalakiyên folklorî li pêşiyê bin.
- Folklorê Kurdî deryayeke bêsînor e, resen e. Divêt bête komkirin berî ku zuha bibe...
- Siruşt û ciwanîya Kurdistanê, jîna kurdan û xwegorîkirin ji bo armançê, di folklorê kurdî de baş tete xuyakirin.
- Yekîtiya miletê Kurd, rêka serxwebûna Kurdistanê ye. Ev jî hêviya min e ya yekemîn û ya dûmahikê ye...

•Ronên can! Bi kurtî ji xwendevanên Kurdistan Press'ê re kada jina xwe bike?

••Di sala 1964 an de, li gundê "Eşbolê", li devera "Bêrşêva" yê hatime cihanê. Hema ji wê salê ez muzîka kurdî ya folklorî dibihîzim. Weke tete zanin bavê min zirnevankî bi navûdeng e û bapirê min jî dengbêjekî hêja bû. Welê piraniya xizmên min jî folklorhez bûn... Ji ber hindê ez hez ji strana kurdî dikim û ew her tişt e ji min re.

Ji 12 salî ez û zîrnê bi hev re dijîn. Di destpêkê de ez tenê teknîka fûkirinê fêrbûm. Lê min roj bi roj dest bi cozelî kir û dema ku tiliyên min fêrî wê bûn, paşê min bi tekuzî dest bi zirnevankî kir... Li ser vê yekê jî ez fêrî deholî ji bûme.

Wêne: Sîyabend

•Kak Ronên, îkarê te yê hunerîn çî ye?

••Ez li ahengên kurdî beşdar dibim, weke cejna Kepreşinê û Seyranê. Şeva hinê û dawetê, sinetkirina zarokan û cejna ji dayikbûna wan... Carina ez û bavê xwe pêkva zîrnê lêdidin û birayên min yan jî xizmên min deholî lêdidin. Min li ahengên xwendinê jî, zîrnê lêdida û dema ku bûm serbaz, eferê min piraniya caran ji min dixwest ku dengê zirnevankî bibihîze; xweşiya

wî gelekî pê dihat û serê xwe dihêjand, wesan hevalên min serbaz jî. Ev hemî bi çavêki bilind li folklorê kurdî û li min dinîhêrin. Ev sal e jî ez çûme Ferencî bi Koma Kurdistanê re -Kiryat Melaxî- û li Paris'ê û Nantes'ê beşdarî mehrecanan bûme... Piraniya caran jî ez muzîka siwaran lêdidim, welê muzîka seherî (sipêde, elindê, berbangê) ya miletê Kurd pê jî xewa şîrîn radibûn û paşê dest bi karî dikirin... Lê niha karê min yê hunerîn kêmtir bûye, ji ber ku ez bi

xwe cotkar im û va ye bûme endamê Koma Topanê ya Bêrşêva yê. (Pila yekem li Îsrailê)

•Ronênê delal, hêviya te çî ye?

••Hêviya min ew e ku, Kurd bibîne yek û bi xwîne Kurdistanê rizgar bikin. Rojekê bême Kurdistanê serbixwe û bajarê "Akrê" û gundê "Hîza" yê bibînim... Li dûmahiyê, min divê bêjim ku serê min bi Kurd, Kurdistanê û Barzaniyê nemir gelekî bilind e...

Gel silav û gulav • Sîyabend

RÛŞEN • 3 salî
• BERLÎN •

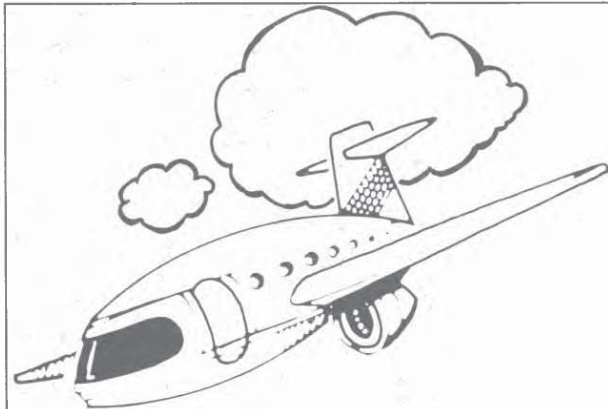

CHIA JAFF • 12 salî
• BONN •

A-1 B-2 C-3 D-4 R-5 S-6

O-25
R-24
Q-23
I-22
Ç-21
Î-20

W-14 F-18 T-17 K-16 Z-15 V-14 E-13

• ZAROKËN HÊJA •

□ BALAFIR BER BI HÊJ-
MARËN;

4—20—9—1—5—2—13—16
—22—24'AN DIFIRE.

TÎPËN LI KÊLEKA VAN HÊJ-
MARAN BIDE HEVDU KU, BI-
BÎNE KA EW BALAFIR DIÇE
KÎJAN BAJARÊ?

BERSIVA WÎ LI JÊRÊ BINI-
VÎSÎNE!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

XÊZ Û NIVÎS
Adil DURAN

RONÎ

Û

BÊRÎVAN

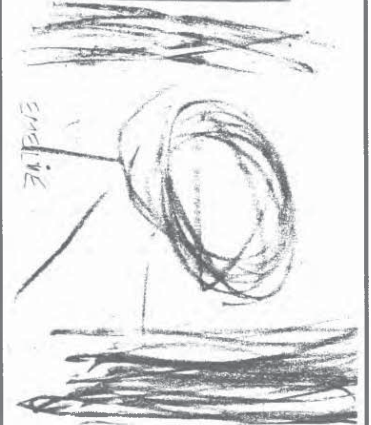
[2]

DÛMAHÎK HEYE

EMILIE • 3 salî
• STOCKHOLM •

Ez Keçekê Swêdî me. Min jî bo hevalên xwe yên Kurd ala kurdan çêkir. Spas.

Holmer û riya xwe

Destpêk di rûpelê 5'an de

Holmer bi hêlîzî jî derekî ku li wir şenayîrî zivistanê çêdibin, hat bangkirin. Li gor tê gotin ku Holmer wê gavê gotiye "Ev kirin, kirina PKK ye." Ev roj e, ev roj e ku Holmer dibêje ez ji %95 jî ve yekê ewleme ku PKK ye vî tiştê kiriyê. Ev operasyona sêyemîn jî wek her duyan dinê bê encam bûn. Rojnameyanîyên Swêd, operasyonên Holmer bi xowardati bi karandin. Her operasyon bi wêne û nûçeyên bê bingeh hat dayin.

Herî dawiyê dixwazin ku vîya bibêjin; ku Hans Holmerê şefê polis, dê bikaribe yek ji PKK yê derine û mîna kujdarê Palme rêbide? Ev îro edî wisa ne girîn e. Wêkî ku dixuyê Holmer ketiye nav şerêkî şerê piestîjê. Mîna ku navxwazê jî riya xwe bizivîre. Ev polîsen ku di binê fermawa wî de ne, alav û TV û rojname û tiştên

dinê bi pîlan û camêrî bi kartine. Ji vî operasyona dawiyê dixuyê ku beşekî mezî ji Swêdiyan, edî dizanin ku Holmer li hember Kurdan şerêkî bê insaf û yek alî dide. Lê ev tişt baş naxuyê ku ew hêzên Kurd ku nabin înstîlyasyon, dê bikaribin çi bikin? Li kor em dizanin ew mirovên PKK yê ku mora terorîzmê xwarine, bi xwe ew mirovên ku li derveyê welat ketine nav PKK û bi eslê xwe jî anatoliya naverast in. Li Kurdistanê jîyan û derbasbûniyeke wan tune. Wêk gelek kesan garantiyeke tune ye, ku sibê jî PKK ê cûda ne bin. Ya herî girîng nûneriya tevgera Kurd nakin. Û jî xwe di şûna têkiliyên Partiyê de, di nav têkiliyên sêmpatîziyê de ne. Lê belê, devê kêrê ye aliyê tuj di van mirovan de dikin. Lê xwîn jî birina têkoşîna serxwebûn û azadiya gelê Kurd diçe. Heta îro daxuyaniya ku partiye girê bide (di warê sekretariyê an jî komîta navendi de) nehatiye diyarkirin.

Ev bûyera kuştina Palmê, bi Kurdan ve girêdan berpirsiyareke gelek mezî û giran bi xwe re tîne. Û jî xwe ev jî hêla me ve pirseke bingehîn e: Masmadiya

Swêdê dem dem dixwaze bi Kurdan re têkilî deyine. Li gor pirs û pirsgrîkên Swêdê li dozê dinêrin. Ev bi tenê aliyeke dozê ye. Ev Kurden ku li Swêdê ne rehet û aciz dibin, karî derkevin û herin. Heger pirs û pirsgrîk ev bin û weha jê re hel jî heye. Ev aliye matematîka dozê ye. Qada geometrika dozê, raste rast bi têkoşîna me ya netewî û civakî ve girêdayî ye. Ji ber vê yekê, di bûyera kuştina Palmê de Kurd jî polîse Swêdê ye dîzî SAPO, MIT a Tirk û jî CIA re bûye texteyê prowayê. Ev listika ha tenê bi kuştina Palmê re naye sinor kirin. Ev li dijî têkoşîna gelê Kurd a ku li rohilatanavî xwediyê potansiyaleke gelek mezî û bi hêz e, ku rewşa cihanê diguhirîne. Ev tirsfrandîneke gelek cidî û mezîne.

Quo Vadis?

Baştarafî 4. sayfada

PKK'iyî Palme cinayetinî katilî olarak bulup ortaya çıkarır mı, çikaramaz mı? Bu gün artık bu fazlala bir önem taşımıyor. H.Hol-

mer, görüldüğü kadaryla bir prestij savaşına girmiştir. İzlediği yolu terketmemeye kararlı görünür. Emrindeki polisleri, diğer araç ve gereçleri, basın ve TV'yi de çok planlı bir biçimde kullanıyor. Son operasyondan sonra İsveç halkının büyük bir bölümü H.Holmer'in Kürtlere karşı insafsızca ve tek taraflı bir savaş yürüttüğü konusunda ikna olmuş gibidir. Ancak, müeyyidesi olmayan Kürt hareketinin yarı ne yapacağı da pek belli değildir! İsveç'te terörist damgalı PKK'liler, bildiğimiz kadaryla yurt dışında PKK'li olmuş Orta Anadolu'dan gelen göçmenlerdir. Kurdistan'da politik bir geçmişleri yoktur. Bir çok insanın yaptığı gibi, yarı PKK'den ayrılmayacaklarını da bir garantisizdir. En önemlisi ise, Kürt hareketini temsil etme durumları yoktur. Ev zaten parti bağları yerine, sêmpatîziyê ilişkîsi içindedirler. Ama, biçâğîn siviri ucu hep bu insanlara batırılır. Kanayan ise Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesidir. PKK partiyi bağlayıcı düzeyde (genel sekretreleriyi ya da merkez komitesi düzeyinde) he-

nüz bir açıklama yapmış değil. Palme cinayetinî Kürtlerin üstüne yıkılmasının getireceği sorumluluk altından kalkılacak bir sorumluluk değildir. Ev zaten bizim açımızdan esas sorun da budur:

İsveç basını sık sık Kürtlere diyalog kurmaktadır. Sorun, İsveç'e yaşıyan Kürtlerin sıkıntılı, rahatsızlıkları boyutunda ele alınmaktadır. Bu ele alışı tek boyutludur. İsveç'te rahatsızlık içinde bulunan Kürtler çekip gider. Eger sorun buysa, böylece çözümler. Ama, bu sorunun matematik boyutudur. Sorunun geometrik boyutu ise, doğrudan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizi ilgilendirmektedir. Bu anlamda, Palme cinayeti ilgili Kürtlerin hedef tahası seçilmesinin ardında, İsveç Gizli Polisi SâPO ile beraber Türk Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ve CIA'nın bulunduğundan kuşku duymuyorumuz. Bu oyun, bir cinayetten kurtulmakla sınırlı değildir. Ortadoğuda gündeme gelen ve uluslararası dengeleri çatlatarak kadar yüksek bir potansiyelle sahip bulunan Kürt hareketinin mücadelesine yönelmiş son derece ciddi bir tehdittir.

KURDİSTAN PRESS/ ocak 87

Polêsê Berlîn

Destpêk di rûpelê 16'an de

li Berlîn, ev bend hatiye pêk anin. Parastina dewletê tûtîşt nabêjin. Belê Komela Xwendekarên Kurdistan li derveyê Welat bi dagdehî li dijî vî kari derdikeve. Li gor berwedare Komela Wieland, xwastina nav û navnişanane ne qanûniye û li dijî mafê veşartî mayîna informasyonê kesane. Komele li sale heyê û komeleke bê deng e. Endamên wê jî ne zêde ne. Armanca parastina dewletê berrevkirina navnişanana Kurdan e.

Gava mirov difikire ku polêsê Berlîn bi hêzên Nato re dixebitîn, wî gavê mirov tîrsa Xwendekarên Kurd jî bêtir fahm dîke, ka gelo çîma navxwazîn xebatên wan li gel polês eşkere be. Ev xebat dikare bikeve destê endamên Nato weka Tirkîye û yê din. Ev welatan jî li pey wan mirovan in. Berwedare Wieland li berdiwamiya axiftina xwe de: "Ev benda qanûna komelan ku di 1966'an de derçûye, dikare giş biyaniyan, yê ku polîtîk xebatê dikin bixe lista polês." Berwedare bî ku dem bibuhire serî li dagdehî xistiye.

ANK • Berlîn

KURTULUŞ DAVASINDA 26 MAHKUMİYET

Diyarbakir • özel

7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı, Diyarbakir Askeri Mahkemesinde yapılan duruşmada, Kurtuluş örgütü davasının tek tutuklu sanığı İsmail İyem hazır bulundu. 41 sanığın tutuksuz olarak yargılandığı davada 15 sanık beraat etti. Tek tutuklu sanık İsmail İyem'in de tutukluluk süresi gözönüne alınarak tahliye edildi.

Hüsni Yerele, Doğan Sığircık, Kadri Timur, Faysal Kurtar, Necat Aydın, İsmet Feker, Keenan Avgüler, Umut Kaya, Fahri Dabakoğlu, Abdülkerim Yıldırım, İsmail Akan, Behi Akay, Hüseyin Özparmak, Adnan Güllüoğlu, Yusuf Türkmen, Nimetullah Kaya, Şakir Budak ve Tahsin İldoğan 5'er yıl; Bülent Kılıç, Bahattin Budak, Şaban Altın ve Abdullah Çetindoğan adlı sanıklar 4'er yıl; Davut Ulaş, Mahmut Demir 1 yıl 6 ay; Hamdi Kutir ise 2 yıl hapis cezasına çarptırıldılar.

RIZGARI DAVASI KARAR AŞAMASINDA

İstanbul'da görülmekte olan 84 sanıklı Rızgari davasında, son üç hafta sanıkların sa-

vunmaları ile geçti. Tutuklu bulunan on sanık ayrı ayrı siyasi savunmalarını yaptılar. Geçtiğimiz Cuma günü KOMAL Yayinevi sahibi Zülküf Günay'ın yapmış olduğu savunmayla sanık savunmaları son buldu. Davaya, sanık avukatlarının savunma yapmaları için 6 şubat 1987'ye ertelendi.

PKK EK DAVASI

PKK ek davasında 5 sanık tahliye edildi. 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde görülmekte olan davada 10 sanık hazır bulundu.

Davada hazır bulunan Naif Özlü, Adli Tıp Kurumu'nun yaşını 23 olarak belirlediğini belirterek; "kemiklerim fazla gelişmiş olabilir ama ben 23 değil 17 yaşındayım" dedi. N. Özlü'nün avukatı, Mustafa Özer, Adli Tıp Kurumu'nun çok yanlış kararlar verdiğini belirterek "Müvekkilimin 23 yaşında olmasına imkan yoktur. Adli Tıp Kurumu, başkanı ve üyeleri hakkında suç duyurusu yapılmıştır, müvekkilimin tahliyesini istiyorum" dedi.

İdam kararları yargulanan Nurettin Turgut ise söz alarak, tahliyesini istedi. Mahkeme verdiği arandan sonra Abdülhafız ve Süleyman Çiftçi, Yaşar ve İsmail Kaya ile Südk Aydemir adlı sanıklar tahliye etti.

PKK VİRANŞEHİR DAVASINDA KARAR

PKK Viranşehir davasında yargulanan 4 PKK'li müebbet hapis cezasına mahkum oldu.

Askeri Mahkemede görülen davada 12 tutuklu hazır bulundu. Mahkeme kararına göre: Ömer Tiz, Aziz Belet, Mahmut Güvenç, Mehmet Doluk müebbet; Faysal Dinleyici, Aziz Eryılmaz, Devlet Yakut, İsmail Gülsu, Fetah Çimen, Mehmet Hidir, Enver Manas 15-20 yıl arası hapis cezasına çarptırıldılar. Mahkeme cezasını tamamlayan sanıkların tahliyesine, ayrıca Enver Şimşeksoy'un dosyasının ayrılmasına karar verdi.

CELALETTİN DELİBAŞ VE 12 ARKADAŞI İÇİN İDAM CEZASI VERİLDİ

7. Kolordu ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde görülmekte olan davada, Celalettin Delibaş, Abuzer Dehşet, Ali İbrahim Öçüz, Hüseyin Karakaş, Tahir Çetintaş, Ali Yavaşkaya, Salih Ağaç, Ramazan Odemiş, Nihat Kaya, Abdullah Kerküklüoğlu, Ahmet Sancılı ve Hamza Yavaş için idam; Halef Aygün, Fuat Çallı için ise 20 yıla kadar hapis cezası istendi.

CENDEĞÊ XWE JÎ KÛÇIKAN RE DİYARÎ KIR!

□ Lordekî dewlemend li londa, 58 salî, di wesiyetnama xwe de, cendegê xwe jî bo kûçikên bê xwedî û birçî re diyarî kiriyê. "Misrişî dîntîye, dibê mirov bikaribe jî her tiştên ku xêr tê de hebe, feyde bigrê" gotiye Lord Avebury û wisa berdîwam kiriyê: "Bûyîna xwarîna danekî jî bo min, jî Kûçikan re hîsekî xwê e."

Lê belê xwediyê kûçikên di ciyê bêkesê de ne, di nav şikê de ye. Dibêje: "Bê guman nav vî Lordî dilpaqî de zê de vitamin heyê û meriv çî bide kûçikan wê bixwîn, belê dîsa jî bawer nakim ku ez kûçikan bi vî awayî tîr bikim."

QARTA ABONA ABONE KARTI

SALEK • YILLIK / 60DM.

6 MEHÎ • 6 AYLİK / 30DM

ABONE BE • ABONE BIBİNE

Min heqê abonetiya xwe li ser konto ya GILALA AB [PG:26 533-0 Stockholm/Sweden] razand

Abone ücretimi GILALA AB'nin kontosuna [PG:26 533-0 stockholm/Sweden] yatırdım.

NAV • İSİM ;

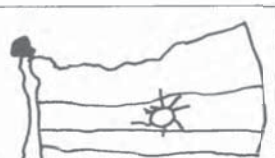
NAVNIŞAN • ADRES ;

ANK

ajansa
nûçeyê
kurd

the
kurdish
news
agency

NEWROZ 87

Berivan 5 salî Paris

Mûzîk • Dengbej • Dîlan • Dîa
Mûzîk • Ozanlar • Folklor • Slayt
Musik • Sângerîn • Dias • Folklor

NAVNIŞAN • Adres'ê

QUARTIER LATİN
Potsdamerstr. 96
1000 BERLİN 30

U-BAHN
Kûrfürstenstr.
BUS : 48 • 83
Dem • Saat : 19 h: 14.02.1987

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEIMAR • SAYI 80 28 BEREBARÎNAPAŞI • OCAK 1987 ISSN 0283-4888

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDINAVIEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

BÜRO ; Örsvängen 6C, ITZ 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnışan : Box 70 80, ITZ 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

TÜRK DEVLETİNİN ALMANYA'DA YENİ HÜNERLERİ

REZALET!

• WDR Bölge Radyosu'nun Kürtlere tanıdığı 15 dakikalık yayının durdurulması için, Türk hükümeti, Federal Hükümetin İçişleri Bakanına başvurdu

□ WDR Radyosu yetkilileri, Türk Hükümetinin başvurusunun, işçilerine müdahale niteliğinde küstahça bir davranış olduğunu belirterek, protesto ettiler.

□ Dortmund Türk Konsolosluğu, hazırladığı bir metni, Dortmund ve çevresindeki "Türk ve Türk-İslam" derneklerine imzalatılarak, WDR'ye iletti.

• Elçiliğin hazırladığı dilekçede "Türkiye'de yaşayan herkes Türktür, yalnızca Hristiyanlar azınlık olarak kabul edilmişlerdir, bu açıdan Kürtler yayın yapamaz.. Kürt diye bir ulus, Kürtçe diye bir dil de yoktur." denildi.

ANK • Dortmund

□ WDR (West Deutscher Rundfunk) Dortmund Bölge Radyosu Kürtlere haftada 15 dakikalık Kürtçe yayın yapma hakkı tanıdı. Yayın şubat'ın ilk haftasında başlayacak. Dortmund Kürt Öğrenciler Komitesi'nin yoğun çalışmaları sonucu elde edilen Kürtçe yayın hakkının geri alınması için Türk hükümeti, Federal Hükümet'e başvurdu. Bu başvuru üzerine Federal Alman İçişleri Bakanlığı WDR'ye başvurarak, Türkiye ile ilişkilerini gözönünde tutarak Kürtçe yayının durdurulmasının iyi olacağını belirtti. Dortmund Bölge Radyosu yet-

kilileri ise, Türk hükümetinin bu yaptığının işçilerine karışma ve küstahlık diye niteleyerek, öneriyi red etti. Öte yandan, Essen'deki Türk Konsolosluğu hazırlanmış olduğu bir metni, Dortmund ve çevresindeki Türk ve Türk-İslam derneklerine imzalatılarak WDR'ye verdi. Yazıda, Kürt diye bir ulusun, Kürtçe diye bir dilin varolmadığı, Türkiye'de yaşayan herkesin Türk olduğu, Lozan anlaşmasının yalnızca Hristiyanları azınlık olarak kabul ettiği bu açıdan Kürtlerin yayın yapamayacağını, bütün Dortmund'daki Türkleri kendilerinin temsil ettiklerini belirtiyorlar. Aşağıda imzası bulunan

kuruluşlar: Dortmund ve çevresi Türk İşçileri Derneği, Hördner Türk İslam Kültür Derneği, Mengede İslam Derneği, Ewing Türk İslam Kültür Derneği, Holburch İslam Kültür Derneği, Sarlhorst İslam Kültür Derneği, Derne Türk İslam Derneği, Sühlen ve Çevresi Türk İşçi Derneği.

Kürtçe yayında görev alan Kürtler bu tavırdan dolayı Dortmund radyo yetkililerine teşekkür ettiler. Ayrıca Kürtçe yayına karşı çıkılmasından dolayı İslam Cemiyetleri ve Cemaatleri Genel Başkanına bir protesto mektubu gönderildi.

İran Basra'da

İncirlik'te NATO jetleri!

□ İran'ın Basra'ya girmesi durumunda, ABD'nin müdahale edeceği yaygınlaştı.
□ İncirlik hava üssünde F-111 ve F-16 savaş uçakları gündemde bulunan Irak'a müdahale için manevra yapıyorlar.

□ Körfez savaşının kızıştığı bu son günlerde, İran ordu birliklerini Basra kentine karşı dört ayı koldan saldırıya geçtiği ve 3000 civarında Irak askerinin ya öldüğü ya da yaralandığı İran kaynakları tarafından verilen bilgiler arasında. İran radyosunun yaptığı yayında ise; "Basra civarında savunma hatlarını koruyan ve Irak'ın en iyi yetişmiş birlikleri olan Başkanlık Muhafızları'nın saldırıda ağır kayıplar verdiğini, savaş alanının Irak askerlerinin cesetleriyle ve tahrip olmuş tank ve zırhlı araçlarla kaplı olduğunu, bu manzarayı cephedeki savaş muhabirlerinin de gözleriyle gördüğünü" öne sürmektedir.

Diğer yandan, bölgedeki güçler dengesinin aleyhine değişmemesi için büyük çaba sarf eden ABD ve NATO devletleri, NATO üyesi işgalci Türk devletini yine gündemde tutmaya devam ediyorlar. Son olarak, Adana İncirlik Hava Üssüne, İngiltere'nin Upper Heyford Hava Üssü ile İspanya'nın Terrojon Hava Üssünden iki filo halinde F-111 ve F-16 savaş uçaklarının geldiği NATO yetkilileri tarafından açıklandı. Açıklamayı yapan yetkililer, savaş uçaklarının İncirlik Hava Üssü'ne gelmesinin sadece "eğitim" amaçlı olduğunu is-

rarlı bir şekilde vurguladılar. Öte yandan ABD'de yayınlanan The New York Times gazetesi 13 Ocak tarihli yayınında, Amerika'nın gerek Irak'a gerekse de İran'a savaş konusunda "yanıtlı ve yetersiz" bilgiler verdiğine dair iddiaları ortaya attı.

Gazete, bu bilgilerin bizzat Amerikan Gizli Haberalma örgütleri tarafından hazırlandığını ve Pentagon tarafından, "yanlış bilgilendirme kampanyası"nın bir politikası gereği her iki devlete sunulduğunu iddia ediyor. Gazete Fao Adasının İran'ın eline geçmesinde ABD kaynaklarının Irak'a vermiş oldukları yanlış istihbaratın neden olduğunu, İran'a Sovyet tehdidinin sanıldığından daha da büyük olduğunu göstermek için, kuzey sınırındaki Sovyet askerlerinin olduğundan fazla gösteren abartılmış rakamların sunulduğunu, Irak'a İran'ın askeri yığınakları konusunda özenle seçilmiş ve üzerinde değişiklik yapılmış uydurucu fotoğrafların sağlanması, böylece Irak'ın yanlış yöne sevk edilmesini...

Gazete, bunun nedenini ABD'nin Körfez bölgesindeki çıkarlarına denk düşüğü için bizzat Beyaz Saray tarafından yürütülen bir politika olduğunu iddia ediyor.

Manila'da Katliam

□ 22 Ocak'ta Filipinlerin başkenti Manila'da sol bir örgütün genel top- rak reformu için düzenlediği mitingde polis ve askerlerin göstericilerin üzerine ateş açması sonucu 15 kişi öldü ve 100'den fazla kişi de yaralandı. Meydana gelen bu katliam C. Aquino'nun iktidara gelmesinden bu yana meydana gelen en büyük olay olarak kabul ediliyor.

2 Şubat'ta yapılacak Anayasa oylaması bu olayla Aquino'nun alacağı "evet" oylarını tehlikeye düşürmüş görünümündedir. Her ne kadar Aquino suçluların en kısa zamanda yakalanıp cezalandırılacaklarını bildirmiş ise de, hiç kimse bunun gerçekleşeceğine inanmıyor. Yakın bir tarihte öldürülmüş olan işçi liderinin katili bile henüz yakalanmış değil. Devrimci gerillalarla yapılmakta olan bariyer görüşmeleri katliamdan sonra belirsiz bir tarihte ertelenmiş durumda ve yapılmış olan ateşkes anlaşması bir hafta sonra bitiyor. Sosyalist İşçi Sendikası bu vahşi katliamın, Aquino'nun birlikleri tarafından yapıldığını halka duyururken, "Hristiyan Öğrenci Birliği" de olayı şöyle yorumlamaktadır: Bu olay Aquino hükümetinin insan haklarını koruma maskesini

Başkanlık sarayı önünde açılan ateş sonucu 15 solcu öldürüldü

düşürmüş ve onun gerçek yüzünü göstermiştir. Bütün sol gruplar tarafından suçlu kabul edilen Aquino'ya karşı cenaze töreni sırasında büyük bir protesto gösterisi tertipleneceği tahmin ediliyor.

Siyasi gözlemciler Aquino'nun popülaritesini sarsan bir çok olayın olduğunu belirtmektedirler. Bunların

başında orduyu kontrol altına alamadığı, bir süre önce yapılan darbe girişiminden dolayı kimsenin sorgulanıp yargılanmadığı gibi o aradını devlet başkanı ilan eden Arturo Tolentino şimdi yeni anayasanın hazırlanmasında görev alan sorumlu komisyonda bulunduğu belirtilmektedir.

Berwedat WIELAND

□ Parastina Dewletê Komelên biyanîyan □ Navê endaman di lista polêsên Berlîne kontrol dîke! de...
□ Serokê parastina dewletê (Staatsschutzchef) Gansschow dixwaze nav û navnîşana endamên Komelên, bi navê parastina dewletê berev bike. Di rojên bihurî de cara yekemîn dest bi "Komela xwendekarên Kurdistan li derva-

"Dewleta Elman dixwaze Navnîşana Kurdan berev bike.

gava polês bixwaze dibê ku komelên navê endamên xwe bidin. Lê belê ev endamê gelek kêm pêk tê. Cara paşî berî şeş salan di kuştina Celaleddin Kesim yek merivêkî demokratê sendîqayî Dûmahik di rûpelê 15'an de

MESUD BARZANI

JÎ BO 800 KURDAN
SER LI NETEWÊN YEKGIRTÎ
Û XAÇA SOR XIST

Mesud Barzani

□ Serokê PDK-Îraq Mesud Barzani ser li Netewên Yekgirtî û Xaçê Sor xist, ji bo aqîbetê 800 Kurdên ku ji aliyê dewleta Îraqê hatine girtin, zelal be. Van kesên ku li bajarê Erbilê hatibûn girtin, nexwestine bi Îraqê re li dijî Îranê bîçîn eniya şer û protesto kirine, ji ber vê yekê hatine girtin. Derheqê aqîbetê wan tutîşt nayê zanîn.

İSVEÇ DIŞİŞLERİ BAKANI STEN ANDERSSON

“Ben hükümetimizin görüşlerini belirtiyorum”

Kürt halkı yok olma tehdidi altındadır!

Foto, Elin Clason

□ Hükümetimiz her zaman Kürt halkı ile, Kürt halkını ezen hükümetler arasında taraf olmuştur. Örneğin Ağustos ayında bombardıman uçakları ile Irak'taki Kürt köylerini bombaladığı için hükümetimiz Türk hükümetinin dikkatini çekmiştir.

□ Biz, asla İsveç'te kriminal kişilerin yarattığı olumsuzluğu öne çıkararak yok olma tehdidi ile karşıkışıya olan Kürt halkına karşı olumlu olan düşüncelerimizi değiştirmeyeceğiz.

Yazısı sayfa 6'da

Wezîrê Derva yê Swêd Sten Andersson Gelê Kurd di bin tehdîda windabûnê de ye

Dûmahîk di rûpela 6 û 7 an de

Îdrîs BARZANÎ jî ji nav me çû

□ Li gor daxuyaniya PDK-I; İdrîs Barzanî di roja 31.01.1987 êvarê, saet 6 an de çûye heqîya xwe.

□ Wefata İdrîs Barzanî, kurê merhûm Mela Mistefa Barzanî û endamê Polit-Buroya PDK-I bû sedema xemgînekî mezin di nav gelê Kurd de.

Dûmahîk di rûpela 2 an de

Îdrîs Barzanî de aramızdan ayrıldı

□ Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin 1 Şubat 1987 günü yaptığı bir açıklamaya göre, parti polit büro üyesi İdris Barzanî, geçirdiği bir kalp krizi sonucu 31 Ocak 1987 günü saat 18'de vefat etti.

Yazısı sayfa 2'de

Şêx Seîd

Piştî 63 sal Berxwedana Şêx Seîd

□ Bîranîna şervanêkî berxwedana netewî ya 1925, Hesên Hîşyar, li ser tevgerê...
□ 1925 ulusal direnme hareketinin savaşçılarından Hesên Hîşyar'ın anıları...

Rûpel • sayfa 10-11

Hesên Hîşyar

Cemalettin Kaplan

İSLAM CEMAATLARI
BAŞKANI

Cemalettin KAPLAN'A Açık Mektup

□ Gerçekten Kemalizme karşı ve yıkılmasından yana iseniz, göreviniz; Kürt halkının mücadelesine destek vermektir.

Yazısı 4. sayfada

İSTILA PLANLARI

□ Türk Ordusu, tatbikat adı altında Kürdistan'a asker yığıyor. ABD savaş uçakları Kıbrıs'ta üslenmiş durumda.

Yazısı sayfa 3'te

Şeyh Said 1925

• H. Enternasyonel, Mete Tunçay, Dr. Şivan, Yaşın Küçük, Chris Kutcher ve Celadet Bedirxan Şeyh Said hareketi ile ilgili değerlendirmeleri.

Orta sayfalarda

Kürtlerin Direnişi

□ Çağdaş Fransız ressamı C. Robertin, Kürtlerin Direnişi tablosu üzerinden görüşlerini Ali Kılıç'a anlattı.

Yazısı sayfa 13'de

Atatürk düşmanı mı Atatürk

Türk İşçileri Derneği/Dortmund
Ali Gök
Kocatepe Camisi Derneği/Dortmund
Mustafa Yurtseven
Türk İşçileri Derneği/Dortmund
İbrahim Tekin
Türk-İslam Kültür Derneği/Hörde
Ali
İslam Derneği/Mengede
Mehmet Ayan
Türk-İslam Kültür Derneği/Ewing
Recep Yıldız
İslam Kültür Derneği/Hornbruch
Hakkı Duran
İslam Kültür Derneği/Scharnhorst
H. İbrahim Ay
Türk-İslam Derneği/Derne
Mehmet Tekinbaş
Türk İşçi Derneği/L. Brambauer
Niyazi Güneş

□ Cemalettin Hoca; "Laiklik dini devletsiz, devleti dinsiz bırakmıştır. Allah, ümmetine Türkiye'nin fethini nasip etmeye kadir" diyor.

□ Cemalettin Hoca'nın başkanı olduğu cemiyetler ve cemaatler ise, Türk Devleti'nin Bonn elçiliğinin emri ile "Lozan anlaşmasından sonra II ulus bir araya gelecek tek bir ulus haline geldiler". Yani herkes Türktür, Türk olduğu için mutludur. "Türkiye'de etnik bir sorun yoktur. Dini azınlıklar vardır" diyorlar.

□ Cemalettin Hoca'nın cemiyetleri ve cemaatleri Türk Elçiliğinin emri ile Alman devletine verilen ihbar dilekçelerine temsil ettiklerini iddia ettikleri binlerce müslüman adına imza atıyorlar. Ve bu dilekçelerde Türk devletinin ırkçı-şoven tezlerini savunuyorlar. Türk Anayasa'sından örnekler veriyorlar. Türkiye'de yaşayan herkesin Türk olduğunu, Kürt diye bir ulusun, Kürtçe diye bir dilin olmadığını iddia ediyorlar.

□ Dortmund'daki Kürt öğrenciler Cemalettin Hoca'ya soruyorlar: "Başkanı olduğunuz cemiyetler ve cemaatler Müslüman Kürtleri, hristiyan ve laik Alman devletine ihbar etmeyi de din adına, Allah adına mı yapmaktadırlar?!"

• Eski Adana Müftüsü; eski Dinayet İşleri Başkan yardımcısı ve şimdiki Almanya'da İslam Cemiyetleri ve Cemaatleri Başkanı Cemalettin Kaplan "sınırlı bir kadroyla değil, tüm müslümanlarla hareket etmek gerekir" diyor. Ama, başkanı olduğu cemiyetler ve cemaatler Türk ırkçılığının, Türk şovenizminin yuvalandığı merkezler durumunda. Türk elçiliğinin hizmetinde bulunan bu cemiyetlerde ve cemaatlerde faşistler Türk devletinin resmi ideolojisinin propagandasını yapıyorlar.

Dortmund WDR Radyosunun, Kürtlere tanıdığı haftada 15 dakikalık yayın Türk elçiliğini fazlasıyla rahatsız etmişti. Hem elçilik ve hem de elçiliğin emri ile çeşitli Türk-İslam cemiyetleri radyo yetkililerine başvurarak yayını durdurulmasını istemişlerdi. Aşağıda konu ile ilgili olarak Cemalettin Kaplan'a gönderilen bir mektubun tam metnini sunuyoruz.

Sayın Cemalettin Kaplan
İslam Cemiyetleri ve Cemaatleri Genel Başkanı
Neusser Str. 95
KÖLN

Türk Üniversitelerinde kılık kıyafete müdahaleden doğan protesto eylemlerinden sonra, en çok adı edilen kişi siz oldunuz. Özellikle Devlet Başkanı Evren'in, YÖK'ün Adana'daki toplantısında adınızı verip size çatması, birden bire sizi kamuoyunda flaş isim yaptı.

Bu vesileyle gazetelerde hakkınızda çıkan yazı ve röportajları dikkatle okuduk. Kısmen de olsa düşüncelerinizin ana hatlarını öğrenmiş olduk. Tabii yayınlanılanlar doğrusu. Çünkü Türk basınında ahlakın zerresini görmeye mümkün değildir. Biz yine de sizin beyanatlarınızdan "tebliğ-lerinizden" yola çıkarak sizi eleştireceğiz.

Türk Basını, Devlet Başkanları ile birlikte sizi Atatürk düşmanı ilan edip veyahut ediyor. Biz ise aksine sizi kemalist olmakla suçuyoruz. İzninizle bunu biraz detaylandıralım.

Uğur Dündar'la 23 Ocak 1987 tarihli Hürriyet Gazetesi'ndeki röportajınızda: "İslamda siyaset vardır. Hatta İslam, her yönüyle siyasetin ta kendisidir" ve yine devamla "Komünizm, kapitalizm, sosyalizm, kemalizm, laisizm gibi ne kadar 'izm' varsa, hepsi puttur. Allah'a başkaldırmadır" diyorsunuz.

Kanaatimizce siz ya kemalizmi bilmiyorsunuz ya da işinize gelen kısmına adını vermeksizin sahipleniyor, örtülü kemalistlik yapıyorsunuz. Bi-

ze ikinci ihtimal daha yakın görünüyor.

Şöyle ki; Bilgileriniz olduğu üzere, kemalizmin ilkeleri "devletçilik, halkçılık, inkılapçılık, milliyetçilik, laiklik ve muassır medeniyetçilik" olarak sunulur. Bunlar üzerinde teker teker ve genişçe durmanın yeri burası değildir. Ancak, size de bulmuş kemalizmin milliyetçilik (nasyonalizm) anlayışı üzerinde durmakta yarar var.

Kemalizmin milliyetçilik anlayışı "Bir Türk cihana bedeldir", "Egemenlik kayıtsız şartsız Türk Milletininindir" sözlerinde ifadesini bulan, Türk ırkının üstünlüğüne dayanan, Türk'ten başkasına egemenlik hakkı tanımayan bir muhtevaya sahiptir. Nitekim Atatürk'ün Adalet Bakanlarından Mahmut Esat Bozkurt bir konuşmasında "Türk olmayanların, Türklere ancak köle olma hakları vardır" diyordu.

Kemalizmin milliyetçilik ilkesi uygulamada, Kürt Ulusu'nun inkarına ve onun ulusal-demokratik haklarına yönelik bir saldırı şeklinde tezahür etmiştir. Bilindiği gibi M. Kemal, Türk-Yunan Savaşı'na (ulusal kurtuluş savaşı demiyoruz) "Halife Ruyi Zeminini kurtarmak" ve "Türk-Kürt kardeşliği"ni çıkış yapmıştır. Ama Kürt-Türk kardeşliği Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı, Zilan, Dersim, Sasun direnmelerinde onbinlerce Kürt'ün katledilmesi, Kürdistan'ın bir ilke olarak, Kürt ulusu'nun bir ulus olarak, Kürt Dilinin bir dil olarak yok sayılması sonucunu getirmiştir. Geriye baskı, zulüm, sürgün, hor görme ve inkardan başka bir şey kalmamıştır. Kürdistan yakın zamana -1960'lı yıllara- kadar yasak bölgeydi. Kemalistler, katliamlarını dünyanın gözlerinden saklamak için Kürdistan'ı yasak bölge ilan etmiştir.

Bu tarihi gerçekleri kabul edeceğinizi umarız. Belki siz de kemalist tarihçiler gibi "işin içinde İngiliz, Sovyet parmağı vardı" deyip, bir türlü ispat edemedikleri yalan tezlerin arkasına sığınabilsiniz. Ama, gerçekler ortada. Aynı uygulamaya şimdi de devam ediyor. İşte Türkiye, işte Irak ve işte sizin bir "İslam Cumhuriyeti" olarak gördüğünüz İran. Tabii Suriye'yi de bu uygulamamız dışında saymıyoruz. Orada da birçok

yurtsever Kürt aydını zindanlardadır. Halen Kürtlerin gayrimenkul edinme, nüfus cüzdanına sahip olma özgürlükleri bile yoktur.

Peki siz ne yapıyorsunuz? Bugün nüfusu 22 milyona varan ve halkının yüzde 98'inin müslüman olduğu Kürt ulusuna, onun özgürlüğüne, insan haklarına, namusuna, kültürüne yönelik baskılar karşısındaki tavrunuz nedir? Kemalistlerle aynı değil mi?

Eğer kemalizme gerçekten karşı olsaydınız ve üstü örtülü kemalistlik yapmasaydınız, Kürt Halkı'nın zulme ve sömürgecilğe karşı verdiği özgürlük mücadelesinin yanında yer alardınız. "Tebliğlerinizde" Kürt Halkı'na yönelik zulme de karşı çıkardınız.

Peki siz ne yapıyorsunuz? Zulüm karşısında, zalimden yana tavır alıyorsunuz. Zulüm karşısında susmak; zalimden yana olmak değil midir? M. Kemal'in "Bir Türk dünyaya bedeldir" yahut arapları "kavmi-ı necip" sayan safсата ırkçı tezlerle zihniniz bulandığı içindir ki, Kürdistan'daki mücadele karşısında suskunsunuz.

Size bağlı dernekler de aynı şekilde kemalist ırkçılık yapıyor. Zaten size yazmamıza da bir olay vesile oldu.

Dortmund Şehir Radyosu, biz Kürtlere de haftada 15 dakikalık yayın yapma hakkı verdi. Bunu uzun uğraşı sonucu elde ettik. Ne var ki, ilişik yazıda da görüleceği gibi size bağlı camiler, İslam ve Türk-İslam Dernek ve cemaatleri, elde ettiğimiz bu hakkın geri alınması için hacli seferine girişmişler. "Efendim Kürt yolunuş, Kürt diye bir azınlığı Lozan kabul etmemiş, Kürtçe diye bir dil de yokmuş" vs. Feyz aldıkları kemalizm de başka türüstünü söylemiyor ki...

Siz ne dersenin deyin, size bağlı dernek ve topluluklar Türk ırkçılığı yapılmaktadır. Hem de İslam Kİvesi altında. Öyle ki, Avrupa'daki bir çok caminin levhasına bakarsanız "...Türk Camisi" görürsünüz. İşin ilginç yanı, niye bir Misir, Cezayir, Küveyt, Endonezya veya Arap ya da Kürt camisi yoktur da Türk camileri var. Demek ki ırk esasına dayalı camiler kurmak da Türklere nasip olmuş. Bunların ne anlama geldiğini siz "tebliğ"lerinizde itiraf etmeyebilirsiniz.

Ama, biz bunların ne anlama geldiğini çok iyi biliyoruz. Sözde yıkıma amaçladığınız(!) laik TC Devleti, din kİvesi altında ırkçılık yapmayı pek iyi beceriyor doğrusu.

Ayrıca, ilişikteki yazının Essen'deki Türk Konsolosluğu'na hazırlanıp, size bağlı dernek ve camilere imzalatıldığına dair kesin bilgilerimiz var. Bu da dini örgütlenişinizin laik TC ile ne kadar içli-dışlı ve ne kadar dansıklı doğuş içinde olduğunu göstermektedir.

Sayın Hoca, Uğur Dündar'la yaptığınız röportajın yukarıya alınan bir bölümünde "... İslama ters düşen ne kadar düzen, ne kadar sistem ve ne kadar 'izm' varsa hepsi birer puttur. Allah'a başkaldırmadır" diye buyuruyorsunuz.

Sizin ve size bağlı cami ve derneklerin yaptığı şeyin adı; kemalizmin bir umdesi olan nasyonalizm (milliyetçilik)'dir. Hem de tamamı tamına kemalist muhtevayla bir nasyonalizm.

Siz istediğiniz kadar kemalizm putuyla savuşturunuz iddia edip durunuz. Kemalizm sizi de öylesine etkilemiş ki, size kemalist olmadığınızı söyleterek kemalistlik yaptırılmaktadır.

Kemalizmin yıkılması gereken bir put olduğunu biz de savunuyoruz. Kemalizmin, halkımıza ölüm, sefalet ve zulüm getirdiğini biliyoruz. Bunun gibi kemalizm, Türk halkı'na da mutluluk getirmemiştir. Kemalizm, devlet bürokrasisindeki bir avuç azınlığı palazlandırıp burjuvalaştırarak, yukarıdan aşağı kapitalizmi yerleştirmek isteyen bir görüş ve bir uygulamadır.

Biz, kemalizmle mücadeleyi bir görev olarak kabul etmişiz. Kemalizmin en iyi teşhirini, işkenceleri, zulme ve yıllarca zindanlarda kalma pahasına Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde olan birler yaptık. Kemalizmin belini, Kürdistan'ın bağimsızlığı, Kürt Halkı'nın özgürlüğü kıracaktır.

Gerçekten kemalizme karşı ve yıkılmasından yana iseniz, göreviniz; Kürt Halkı'nın Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ne destek vermektir. Yoksa köstek değil...

Saygılarımızla

O. Halil
Studenten Komitee Kurdistan

Misilmanen Tirk çî dixwazin ?

Berpirsiyarê WDR Erdmann LINDE dibêje ku

Ji bo me pêwîstî naskirina ziman û çand û netewa wan bû

türkçü mü?

Dortmund • ANK

□ Nûçevanê Kurdistan Press bi berpirsiyarê radyoya herêmi û proja Kabelfunk ya Dortmundê berêz LINDE û bi berpirsiyarê radyoya herêmi ya Dortmund, şaxê navnetewî berêz HOPPE re hevpeyvînek pêk anî.

□ Gava me biryara weşîneka zimanên navnetewî û bi kîjan zimanan emê weşîneka pêk bînin, stand, me nenêrt, ka mirovan bi çî pasaportan e.

□ Ji bo me pêwîstî naskirina ziman û çand û netewa wan bû.

□ Em pê hesiyana ku di radyoya herêmi ya Dortmundê wê weşîneka Kurdî çê be. Hun vî temayê dikarin hinek vekin?

— Me di destpêkê de bi biyaniyên ciwan re xebat kir, ji ber ku me dixwast problemên biyaniyan di programa Elmani de entegre bikin. Me bi wan re civîn û semînêran pêk anî, ku xebatên teknîkî hinî wan bikin. Wek me berê ji got, me dixwast problemên biyaniyan di nav programa Elmani de bidin. Di vî navberê de me fikrê weşîneka bi zimanên biyaniyan, ji bo miletên biçûk ku Elmani tînaşîjî bi zimanê wan, pêş de bir. Gava me biryara weşîneka zimanên navnetewî û bi kîjan zimanan emê weşînekan pêk bînin, stand, me nenihêrt, ka mirovan bi çî pasaportan e. Mesela em ji bo Elmanên ku ji Lehistanê hatine, bi zimanê Lehî weşîneka çêdikin, ji ber ku ew mirovan Elmani tînaşîjî.

□ Hun bi çend zimanan weşîna çêdikin?

— Em bi 8 zimanan diweşînin. Bi van zimanan: Portekizî, Spanî, Italî, Kurdî, Yonani, Lehî, Tirkî û Sîrp-Hirvatî.

□ Weşîneka we ya Kurdî wê kengê destpêbibe?

— Wê weşîneka me ya Kurdî di 5 ê 2 ê 1987 an de destpêbibe û wê her rojê pêncşemiyên di navbera katjimêr 21.30-21.45 an de be. Wê weşîneka heftê carekê be. Weşîneka Kurdî ji weka yê din wê tenê ji bo problemên mirovên li der û dora Dortmundê dijîne be, ne ji bo kar û barên wanê welatî be. Û ji bo ku guhdaran bikaribin piştî weşîneke pêşneyarên xwe pêşkêş bikin, serwîsa telefonê ji hatîye amadekirin. Telefona releksiyona Kurdî wek jêrin e:

Dortmund (0231) 1399-105

□ Hat guhê me ku ji hin aliyan serî li we

Kürdistan Press muhabiri Dortmund Bölge Radyosu ve Kabelfunk projesinin müdürü Bay LINDE ve Dortmund Bölge Radyosu Enternasyonal bölümünün yöneticisi Bay HOPPE ile görüşü.

Biz uluslararası dillerde yapacağımız yayının kararını alırken ve hangi dillerde yayın yapacağımızı kararlaştırırken insanların taşıdıkları pasaporta bakmadık. Bizim için belirleyici olan konuştukları dil; kültürleri ve mensup oldukları ulustu.

hatine xistin, ji bo sekinandina weşîneka Kurdî. Hun dikarin pêş me din, gelo ji çî meqaman serlêdan çêbûye? Rast e ku dibên hin meqamên Elman ji ser li we da ne?

— Rast e, hin serlêdan çêbûn.

Belê ez sedî sed dikarim ji we re bêjim ku ji meqamên Elman tu serlêdan çênebûye. Ji xwe li ser radyoyê tu mafê meqamên Elman yê resmî nîne. Pêşneyar ji hebûna, minê bigota. Belê rast e ku ji aliyê Tirkan serlêdan hatine. Ez hêvî dikim hunê min fêm bikin, ku ez navan nedim.

□ Li Elmanya nêzî 400.000 Kurd dijîn. Li ser mafên wan bê dengiyek heye. Gelo ev bê dengî hinek ji ji van danustandinên piştîderî, weşartî nayên. Bi kêmayî bersiva pirsên min bidin, ka kîjan meqam in.

Qonsolosîya Essenê ye?

— Na

□ Qonsolosîya Düsseldorfê ye?

— Na

□ Sefareta herî bilind ya Komara Tirkîyê (TC) li Bonn e? (Bê dengî. Nayê "na" gotin ji)

Tê fêmkirin ku sefareta herî bilind ya Bonnê wezîfa xwe pêk anîye!

Berêz LINDE berdiwam dike:

— Ki bixwaze dikare serî li me bide. Belê biryar emê bidin. Û me biryara xwe da ye. Emê programê ranekin, pêkbînin. Hemî proje wê salek dom bikin. (Ji bo 8 zimanan)

Di dawîya hevpeyvîna xwe de me bi navê Kurdistan Press gelek spasîyên xwe ji berêz LINDE û ji berêz HOPPE re pêşkêş kir, ji ber ku ew biryara xwe neguhertine û wê programa Kurdî heftê carekê 15 deqîqe hatine salekê weşîneka xwe ji bo 7 hezar Kurdan pêk bîne.

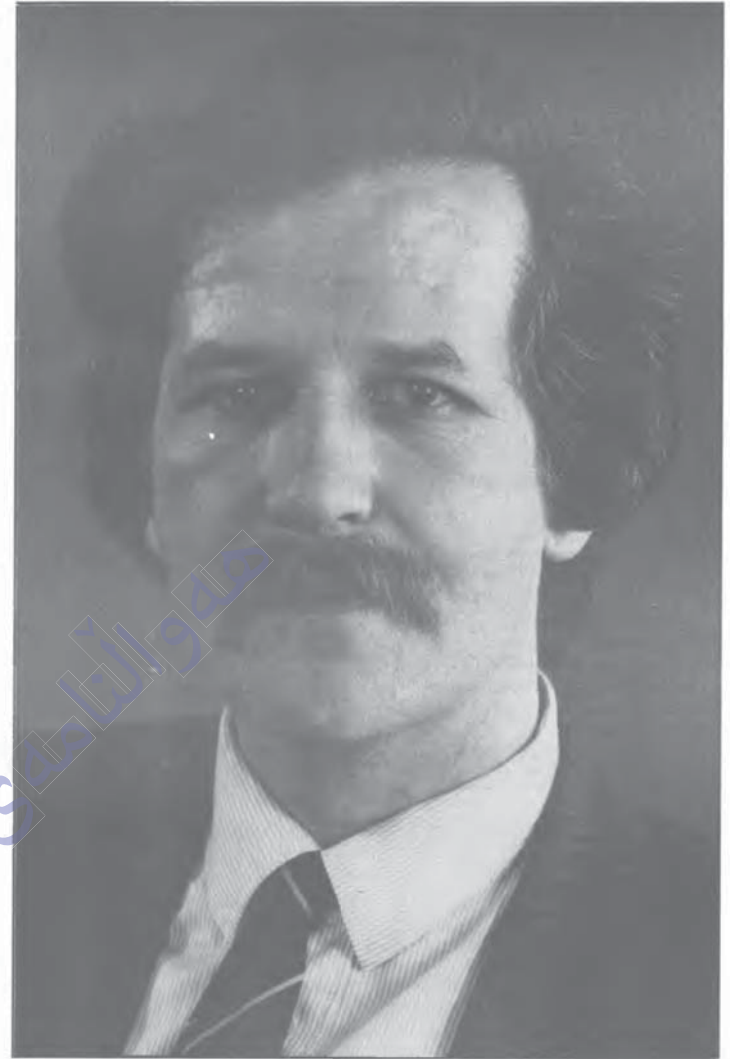
□ Dortmund Bölge Radyo'sunda Kürtçe yayın yapacağımızı duyduk, konuyu biraz açar mısınız?

— Başlangıçta genç yabancılarla, yabancıların sorunlarını da Almanca programa entegre edebilmek amacıyla ortaklaşa çalıştık. Onlarla seminerler, toplantılar yaparak bu çalışmanın teknik yönlerini öğrettik. Önce de belirttiğimiz gibi, azınlıkların sorunlarını Almanca yaptığımız programın içinde vermek istiyorduk. Fakat bu arada Almanca bilmeyen azınlıklara mensup insanlar için kendi dillerinde yayın fikrini geliştirdik. Değişik dillerde yapacağımız yayının kararını alırken ve hangi dillerde yayın yapacağımızı kararlaştırırken insanların pasaportlarından yola çıkmadık. Örneğin Polonya'dan gelen Almanlar için Polonyaca konuştuklarından ötürü, o dilde de yayın yapıyoruz.

□ Kaç dilde yayın yapıyorsunuz?

— Portekizce, İspanyolca, İtalyanca, Kürtçe, Yunanca, Polonyaca, Türkçe ve Sırp-Hırvatça olmak üzere sekiz dilde yayın yapıyoruz.

□ Kürtçe yayınlarınız ne zaman baş-

Berpirsiyarê radyoyê WDR Erdmann LINDE : "Belê ez sedî sed dikarim ji we re bêjim ku ji meqamên Alman tu serlêdan ne bûye. Belê rast e ku ji aliyê Tirkan serlêdan hatine. Ez hêvî dikim hunê min fêm bikin, ku ez navan nedim."

layacak?

— Kürtçe yayını 5.2.1987 tarihinde başlayacak ve her perşembe 21.30-21.45 arası yapılacaktır. Hafta da bir gün, Perşembeleri.. Kürtçe yayında, diğer yayınlarda olduğu gibi anavatandan haberler yer almayacak, sadece Dortmund'da oturan bu azınlıkların şehir düzeyinde ki sorunları ele alınacaktır.

Ayrıca yayınlardan sonra dinleyicilerin yayın hakkında görüşlerini belirtmeleri veya önerilerde bulunmaları için bir Telefon servisi oluşturulmuştur. Kürtçe redaksiyonun Tel Numarası şöyledir:

Dortmund, (0231)-1399-105

□ Kürtçe yayını engellemek için size değişik yerlerden başvuruların geldiğini duyduk. Hangi makamların başvurduğunu söyleyebilir misiniz? Alman makamları tarafından da bu yönde başvuruların geldiği doğru mu?

— Bu konuyla ilgili başvuruların olduğu doğru.

Ancak Alman makamlarından bu konu da bir başvuru gelmediğini kesin olarak belirteyim. Zaten Radyo üzerinde Alman

resmi makamlarının böyle bir yetkisi yok. Önermelerde bulunsalardı belirtirdim. Fakat Türk tarafından başvuruların geldiği doğru. Umarım isim belirtmeyeceğimi anlayışla karşılırsınız.

□ Peki ama zaten Kürt sorununda, Almanya'da 400.000 civarında Kürdün yaşamasına rağmen- bu kadar suskunluğun olması bir yerde açıklanmayan gizli görüşmelere dayanıyor mu? Hiç değilse hangi makam olduğu konusundaki sorularına cevap verin.

— Essen Başkonsolosluğu mu? Cevap: Hayır. — Düsseldorf Başkonsolosluğu mu? Cevap: Hayır.

— TC Bonn Büyükelçiliği mi? Cevap: (Sessizlik. Hayır da denmiyor.)

— Müsaade edin cevaplandırmayayım. Anlıyoruz ki, Bonn Büyükelçiliği görevini yerine getirmiş!

Bay Linde devam ediyor;

— Bize başvurma konusunda herkes serbest. İsteyen başvurabilir. Fakat kararı biz veriyor. Ve bizde kararımızı verdik: Biz programı yapacağız ve kaldırmayacağız. Her sekiz dil için de proje bir yıl sürecek.

Hükümetimiz Kürtleri ezen Kürt halkı arasında her zaman taraf ol

Stockholm • ANK

□ Olof Palme'nin katledilmesinden bu güne kadar İsveç basınında sürekli olarak Kürtlerle ilgili spekülasyonlar yapıldı. Gazetemiz yazarlarından M. Baksi, İsveç hükümetinin konu ile ilgili görüşlerini almak üzere, Dışişleri Bakanı Sten Andersson'la bir görüşme yaptı. Aşağıda, Aftonbladet gazetesinde de yayınlanacak olan bu görüşmenin türkçe ve kürtçesini veriyoruz.

□ Sayın Sten Andersson, Olof Palme Kürd sorununa ilişkin görüşlerini açıkça söyleyen dünyadaki ilk Başbakan'dır. Palme, yüreklece Kürd halkının kendi kaderinin tayin hakkını savunuyordu. Partiniz, İsveç Sosyal Demokrat Partisi de dünya da ilk ve tek sosyal demokrat parti olarak Palme'nin görüşlerini savunuyor. Kürd halkının haklarını kabul ediyor. Peki, tüm bu olumlu tavrlara karşın Kürtler o kadar akıldan yoksun ve barbar mıdır ki, Palme'yi öldürerek enternasyonal alanda en çok tanınan bir dostunu kaybetmiş?

□ Geçenlerde polis tarafından yakalanan bir kaç Kürdün durumu hiç bir zaman ülkemizde Kürt halkına karşı güvensizlik yaratmayacaktır. Bazı şahıslara karşı duyulan kuşkuşların aynı zamanda bütün bir halkı kapsaması düşünülemez. Göçmen Bakanları da önce Kürt Federasyonu ile bir görüşme yapmıştı. Bakan orada Kürtlere hükümetimizin bu konudaki kuşkuşlarını ve içinde buldukları zor durumu anlatmıştı. Göçmen Bakanı 14 Şubat 1987 günü Kürt Federasyonu tarafından düzenlenecek olan bir toplantıya katılacak. Bu da şunu gösteriyor ki, hükümetimizin Kürtlere ilişkin düşüncesi Olof Palme'nin aynıdır.

□ Peki, Kürt halkı ile İsveç devletinin ilişkilerinden hoşnutsuz olan bu ilişkiyi bozmaya çalışan karantlık güçler bu insanlık dışı korkunç cinayeti bazı kirli eller vasıtasıyla işleyemezler mi? Neden Palme'nin katili Kürtlerin düşmanları arasında aranmıyor?

□ Bu ilk elde bir polisiye sorundur. Şimdiye şü veya bu grup içinde katil aranmalıdır spekülasyonuna girmek istemiyorum.

□ Türk gazeteleri okunduğunda Palme cinayeti ile ilgili bütün suçları Kürtlere yıkmaya çalışıyorlar bu konuda oldukça sevinçlidirler. Hükümetiniz Türk basınına yakından izliyor mu acaba? Kürt halkı Türkiye'de resmen tanınmadığı halde Palme cinayeti ile ilgili İsveç basınından en küçük haberler büyük puntolarla Kürt halkına yılmak isteniyor. Sizce neden?

□ Hükümetimiz bir kaç kez İsveç gazetelerinde çıkan ve bazı gazeteciler tarafından izlenen Kürtlerle ilgili deşhet verici haberleri knadı. İsveç, İnsan hak ve özgürlüklerine ve kişi dokunulmazlığına son derece önem verir. Bu içimizdeki azınlıklar için de geçerlidir. Bu prensibimiz kendi ülkelerinde kendi azınlıklarını ezen ülkeler için de önemlidir. Öylesine ülkeler kendi içlerinde azınlıkların ekonomik ve kültürel gelişmelerine yardımcı olmalıdır. Böyle haklar hiçbir zaman bastırılmaz. Hükümetimiz her zaman Kürt halkıyla Kürt halkını ezen hükümetler arasında taraf olmuştur. Böyle ilişkiler Kürt halkıyla hükümetler arasında çelişme yaratır. Örneğin, Ağustos ayında bombardıman uçaklarıyla Irak'taki Kürt köylerini bombaladığı için hükümetimiz Türk hükümetinin dikkatini çekmiştir.

□ İsveç basını ve İsveç Polisi Kürt halkının prestijini hem İsveç'te hem de diğer ülkelerde çok sarstı. Yurt dışında yaşayan yüzbinlerce Kürt büyük kuşku içinde yaşıyor. Devletimiz olmadıkları için kendimizi bu güçlere karşı yeterince savunamıyoruz. İsveç devleti bu konuda ne yapabilir?

□ Hükümetimiz şimdiye kadar Kürt mültecilerine karşı çok olumlu davranmış. Hepsinin ülkemizde kalmasına yardım etti. Ülkemizin yasaları çerçevesinde Kürtler hareket ve çalışmalarında politik görüşlerinde alabildiğine özgürdürler. Hükümetimiz onların geldiğinde bir halk grubunun bir kaç kişinin sorumsuzca davranışlarına izin verilmemesi için çalışıyor. Bu konuda hem Göçmen Bakanı hem Adalet Bakanı ve şimdi de ben hükümetimizin görüşlerini açıkça belirtiyoruz. Kendi görüşüne göre polis de bu düşünmektedir.

□ Sizce, Kürt halkına düşman güçler Kürt halkını daha da zor duruma sokabilmek amacı ile, Palme cinayeti ile ortaya çıkan durumu kullanarak İsveç dev-

letin çıkarlarına karşı bazı sabotajlarda bulunamazlar mı? Ellerinde suçlayabilmeleri kurbanlık bir halk var: Kürtler.

□ İsveç, Ortadoğu'daki ülkelerle iyi ilişkiler içindedir. Devletimizin çıkarlarına karşı böyle işlemlerin sabotaj yapmaları bir neden yoktur.

□ İsveç, okullarına giden yüzlerce Kürt çocuğu üzün ve korku içinde yaşıyor. Kendilerini aşağılanmış hissediyor. Kürt çocuklarına ve onların sınıf arkadaşlarına bu konuda neler söyleyebilirsiniz, çünkü çoğu İsveçli çocuk bir halk ile o halktan gelen küçük bir grup arasındaki farkı ayırtedemiyor?

□ Irkçılık ve yabancı düşmanlığı ile ilgili savaşmak çok önemli. Irkçılık tehlike hiç bir zaman gözardı edilmemelidir. İsveç işçi sınıfı hareketi yabancıların hak ve kişi özgürlüğü ve emniyeti için dayanışma içindedir. Bu yüzden hükümetimize için ve benim için bu konu çok önemlidir. İsveç'in bütün okullarında ve iş yerlerinde konu ile ilgili çalışmalar yapacağız.

Benim inancına göre, -İsveç basınının tüm olumsuz ve yanlışlamaz Kürtlerle ilgili kampanyasına rağmen,

İsveç halkı hiç bir zaman Kürt halkına karşı düşmanlık beslemedi. İnaniyorum ki, genel olarak dünyada en fazla baskı ve zulum altında olan Kürt halkı için en büyük dayanışma İsveç halkından gelecektir.

Ve biz, asla İsveç'te politik terörü kabullenmeyeceğiz. Kriminallere yarattığı olumsuzluğu öne çıkararak yok olma tehdidi ile karşı olumlu olan düşüncelerimizi değiştirmeyeceğiz.

□ Sayın bakan Palme Cinayetinden sonra Kürtlerle ilgili hükümetimizin görüşü değişti mi?

□ Kesinlikle hayır.

Bİ KURDİ

□ Berê: Sten ANDERSSON, Olof Palme Serokwezîrekî bû, ku cara yekemin li ser pîrsa Kurdî bir û baweriyên xwe gelek vekirî anîye zîman. Palme bê tîrs parastina mafê çarênasiya gelê Kurd dikir. Partiya

we ya Sosyal Demokrat jî di dinê de yekemin Partiya ku di bûyîna bir û baweriyên Palme de ye û bi wî awarî piştigiriya gelê Kurd dike. Gelo hun difikirin ku Kurd ewqas bê aqil û hov in, herin yek mirveki wisa baş bikujin û bi wî şikê jî di herême navnetewî de dostên xwe yê bi nav û deng hundakin?

□ Bi girtina çend Kurdan (di van rojên bihurî de) li welatê me tuar li dijî gelê Kurd wê bê bawerî pêk neyê. Hin suphên li dijî hin kesian, nayê wê manê ku seranser li ser gelekê bê kişandin. Wezîrê me yê Biyanîyan berê çend rojan bi Federasyona Kurd re rûniştibû û li ser hin problem û zehmetiyên ku hikûmeta me tê de ye, axiftibû. Wezîrê Biyanîyan wê di civîna 14 ê Sibatê 1987 an de ku ji aliyê Federasyona Kurd ve tê pêkanîn, beşdarbe. Ev jî diyar dike, ku bir û bawerîya hikûmetê li ser Kurda, wek yê Olof Palme ye.

□ Gelo hin hêzên tarî ku ji dostaniya hikûmeta Swêd û gelê Kurd aciz in, nabe ku wî qetla hov bi hin destên qirêj pêk anînin? Çima şopa qatîlê Palme li nav dijîminên Kurd nayê ajotin?

□ Ev pîrsekî polêsi ye. Ji wê ga-

vê naxwazim bikevim nav spekülasyonên, ka gelo qatîl di nav wî yan jî wî girupê de bira lê bê gerandin.

□ Rojnamên Tirk di nav wî xebatê de ne, ku wî qetlê bixîstuyên Kurdan û kêfan wan gelek li ciye. Gelo hikûmeta we rojnamên Tirkan digirin ber çavan û li ser dîsekinin? Li Tirkîyê Kurdan înkâr dikin, belê li ser kuştina Palme derheqê Kurdan de çî derkeve, di rojnamên Tirkan de dibin manşet, ku ew tîst li ser gelê Kurd bimîne, hun çî difikirin? Gelo çîma?

□ Hikûmeta me çend car giliyê xwe kir û ne xweş dît, li ser nûçeyên di rojnamên Swêdî de ku bi awayek deşhetî derketibûn. Swêd gelek giranî dide ser maf û azadiya mirovan û ser serbestiya wan. Ev jî bo milletên di nav me de ne jî derbasdibe. Ev prensîbên me, jî bo welatên ku milletên di nav xwe de dixîst bîndest jî gelek girîng e. Em dixwazin ku ew welatên jî bo milletên bîndest yê wan xwe wisa bin, alfkariya wanê ekonomî û çandî bikin ku ew jî pêş de herin. Van gelan tuar bi wî awayî di bîndest nikarin bînd girtin. Hikûmeta me di navbera gelê Kurd û welatên wê xistine bîndest timî teref girtiye. Yan van mixrikên wilo nava gelê Kurd û hi-

hükümetlerle muştur

Sten Andersson, Mahmut Baksi

Foto, Elin Clason

“Hukumata me di navbera gelê Kurd û welatên wê xistine bindest timî teref girtiye. Ev rewş nava gelê Kurd û hikumetan xira dike. Mesela hikumeta me bombebaran kirina gundên Kurdan li Îraqê ji aliye balafirên Tirk, di meha Tebaxê de bala hikumeta Tirk kişandibû.”
S.Andersson

kumetan xiradike. Mesela hikumeta me bombebaran kirina gundên Kurd li Îraqê ji aliye balafirên Tirk, di meha Tebaxê de bala hikumeta Tirk kişandibû.

□ *Rojname û Polêsên Swêdî prestija gelê Kurd hem li Swêd hem jî li welatên din xirakir û gelê me xist bin şikê. Sedhezaran Kurd li derwayê welat di nav şikê de dijîn. Dewleta me jî nîne ku em xwe li dîji van qiwetan bikaribin biparêzin. Dewleta Swêd di vî warê de dikare çi bike?*

□ Hikumeta me heta vî gavê jî bo pênbirên (multecî) Kurd di tewrê baş de ye. Alikariya xwe da wan ku bikaribin li welatê me bimin. Di çerçewa qanûnên me de Kurd di xebatê xwe yê politîk û herketê xwe de azad in. Hikumeta me, heta jê tê xebatê dike, ku geleki jî ruyê çend kesên bê berpirsiyarî, feda nebe. Di vî babetê de hem wezîrê biyaniyan hem wezîrê edaletê û hem jî ez, ditînen hikumeta xwe ya vekirî dibêjin. Li gor ku ez bawer dikim, polês jî di vî ditîn û baweriyê de ye.

□ *We hêç fikirî, ku hin welatên*

dijminên gelê Kurd li Rojhilata navîn, gelo ewê bi îmkana ku Palme hatiye kuştin û Kurd di bin şikê de ne, hê jî nexwazin ku întiqam ji gelê Kurd bişirîn û bi vî awayê hin sabotajan li dijî dewleta Swêd pêk bînin?
Çewa be di lepê wan de gelekê wek qurbanî hazîr e: Kurd.

□ Peywendîya Swêd bi welatên Rojhilata navîn re baş e. Li dijî mafên dewleta me tu sebeb tune ku wan welatan sabotaj bikin.

□ *Bi sedan zarokên Kurd, ku di çîn dibistanên Swêd bi tîrs û xemgîn in. Li xwe bi çavêki biçûk mîzedîkin. Ji zarokên Kurd û Swêdîyan re hun çi dikarin bêjin? Ji ber ku piraniya zarokên Swêdî nikarin ferqê bixin nav gurupek û gelekê..?*

□ Pêwîst e, ku mirov li dijî nijadperestî û dijîminatîya biyaniyan derkeve. Divê tehlûka nijadperestîyê tucar neyê jîbîrkirinê. Tevgera çîna karker ya Swêd jî bo mafên biyaniyan û azadiya kesên di nav piştgiriyê de ye. Ji ber vî yekê jî bo min û hikumeta min ev tişt gelekê girîng e. Emê li dibistan û ciyên karkeran giştî vî meselê

vekin.
Li gor bawerîya min, gelê Swêd tucar li dijî gelê Kurd dijîminatî nehewandiye, li gel ewqas qempanya weşanê Swêd yê negatîf jî. Ez bawer dikim ku wê jî gelê Kurd re, ku li dinê di bin bindestîya herî bilind de ye, wê jî gelê Swêd alikariya mezin bêçêkin.
Û emê li Swêd terora politîk tucar qebûl nekin. Û emê tucar karê çend mirovên qriminal nexin asteng li hember gelê Kurd, ku hebûna wê di bin tehdîdê de ye. Emê baweriyên xwe yê pozîtîf li ser Kurdan tucar neguherînin.

□ *Berêz Wezîr, piştî kuştina Palme ditînen hikumeta we li ser Kurdan guhuri yan na?*

□ Na, qet û qet na.
06.02.1987
Mahmut BAKSI

Şerê navbera Îran û Îraqê

Şahîne B. Sorekî

Karbîdestên welatên Rohilata Navîn li ser gelên van welatan bûne bela û graniyek bê hempa. Tu ne li ev beşê cîhanê welatek, ku tede şênîyê xwe di şahî û xweşîyê de dijî ye. Bo merovê belengaz jîyan weqa dijwar bûye, ku êdî peydakirina nanê malbatê ne hêsan e. Li van welatan dem biyaz xwediyên diravan e, yê ku dikarin bi rîjandina peran xwe ji her curmê azad bikin û dûzana welêt tîxin bin lingên xwe, bi şertê ew ne li dijî karbîdestên welêt bin.

Karbîdestên van welatên ronêdî ne tenê dijminê gelê xwe nîn, lê her weha gelên xwe bi gelên din re dikin neyar. Şerê di navbera Îran û Îraqê de ket sala heftan û wisa jî her du serên cîhanê dirêjtir didomîne. Di van salan de bi hezaran merov mirin, bi hezaran seqet bûn; bi hezaran milyon dirav hatin rîjandin.

Ev ne cara yekem e, ku Faris û Ereb li dijî hev şer dikin. Ji hevûdu hez nekirina van her du gelan vedigere rojên ber musilmantîyê. Dû hatina ola Îslamê şerê di navbera Eremewîyan û Ebesîyan de û kujtina Elî û kurên wî bû faktorek hez nekirinê din di navbera Farisên Şî-î û Erebên Sûnî de. Lê ev ne sedema tenê bû, ya ku şerê îroj hanî holê. Di navbera Xumênî û Sedam Husên de neyarîyek şexsî heye, vedigere rojên ku tede yê li paş, goreyî bendên Peymana Cezayir, yê li pêş jî welatê xwe qewitand û neçare kir ew here Frensa. Hê dêtir, hukmata Basiyên Îraqê hêvî dikir, ku ew bi dest pêkirina vî şerî zeviye Îraqê, ku goreyî bendên Peymana Cezayir bi ser Îranê de hatibûn berdan, di sa vegeerîne (wek tede zanin, ev peyman ku Şahê Îranê û Sedam Husên li Cezayir bi alikariya Kissingê di sala 1975 an de îmze kirin li ser hesabê şoreşa başûrê Kurdistanê hatibû holê).

Li milê din vîxistina agirê ev şerê mezin bi alikariya Emerîka Yekbûyî bû. Her kes dizane, ku Muhemed Dîza di bin giraniya hukmeta Emerîkî de jî welêt derket, wek derketina Markos ji Filipînê. Emerîka hêvî dikir, ku derketina Şahê şênîyê welêt aş bike û kesekê bikaribe hevsarê welêt bi destê xwe (çawa ku li Filipînê jîna Aquino hat holê). Dema ku wisa nebû E.Y. baştir dît, ku Xumênî û meleyên xwe bin û ne kesek din, bi taybetî ne kesên ku belkî yariyê bi Yeketiya Sovyêt re bikin. CIA baş dizane, ku merovê musulman li dijî komonîzmê ye û ev faktora bi serê xwe nivê daxwaza Emerîka ye. Ger ne bi xwaziina CIA baya, Xumênî ê nikariba wisa bi rihetî û bê qeza xwe di balafîrek AIR FRANCE ke û herê navîna Teheranê.

Di sala 1980 de E.Y. û “hin welatên Ewropî” bo Îraqê xuya kirin, ku leşkerên wê dê bikaribin bi hêsanî beşek mezin ji Îranê tîxin destên xwe. Wisa E.Y. û hevalên wê du birînen kûr di singên du netewan de vekirin û herdu welat bo xwe û yê din kirin du mezatên çekên leşkerî.

Hukmatên her du hêlan jî ev şer bo xwe kirine hacetek propaganda û bi hawak şofênî qafên nezanan welatên xwe dişone û li dijî hevûdu dikine dijîmin. Wêk îroj li pir şînan xuya ye, hene hin merov ku ber 50 sal endamêk malbata xwe bi destên leşkerên Hitler wenda kirine. Hê îroj jî ew û nişên li dû wan li dijî her kesê Alema in. Birînen wisa zû bi zû rîhet nabin; hin caran neteweyek bi sedan sal bi yekî din re bo sedemê jî şerê di navbera Îran û Îraqê de piçûktir neyarîyê dike. Karbîdestên van herdu welatan, yê ku bûne û dibin sedema rîjandina xwîna bi hezaran zarok, pîr û kal û xort û keçên xelkê welatên xwe û yê din çawa dikarin bi şev razên?! Çawa dikarin gotina Xwedê û olan bikin!?

Gelê me yê bextres jî ketiye navbera kelpetanê van kesên bê wujdan. Bombeyên hukmatekê li Sulêmanî dikevin, yêna din li Senedac; yêna yekê li Hewlêr, yêna din li Kirmenşah. Çiyê Kurdan di ev şerê sala heftan de heye, ku kesên xwe tede werin kujtîn, gund û bajarên xwe werin hilweşandin?! Tu dibê bekî ev ne bes in, hê bo dizî û talan kirina welatê wan jî bi dizî û di qucîkên tari de sor tîyên kirin, peyman tîyên îmze kirin.

Demê meleyên Xumênî “kilita bihusê” dixin dor stûyê hukumek çarde salin, dema peyayên Sedam Husên xortek hejdeh salin bi hukmê zorê jî dayka wî vediqetînin, her du xort, yê ku hevûdu ne dijînin, dibin qurbanên karbîdestên du welatan, ku rêya şaşîyê girtine û gelên xwe di bin perdeyên sitemkariyê û di golên xwînê de berdane hevûdu.

Di festîvalê de keçekî Kurd

Foto, ANK

Kurd di festîvalê de

ANK-Australia

Di roja 24 ê vî mehê de bi hezaran merov li paytextê Australya, Canberra, bo pîroz kirina ‘Roja Australya’ civiyan. Îsal bûn 199 sal ku li Australya bi hawak mirî hukmatek hatiye damezirandin. Bo pîroz kirina vî cejnê Koma Folklorê Kurdistanê, ya Komela Kurdî Australya jî bajarê Sydney hat Canberra. Berpirsiyarê Qerala Ingilîzîtanê, THE GOVERNOR GENERAL OF AUSTRALIA, sê ciwan û keçên Kurd bi kincên netewî pêşkêşî xelkê kirin û got, ku çanda Kurd jî wek komên etnik yê din di dewlemend kirina çanda Australya de rolekê dilîze.

Dûvre komek keçên Kurd û hin endamên Komela Kurdî Australya li paş ala Kurdistanê di meşê de cîh girtin û xwe gihandin meydana temaşê. Berêz Al Grasby, wezîrê karûbarên mihaciran yê berê, koma dilanên Kurdî pêşkêş kir û got, ku gelê Kurd yek jî kevintirîn gelên cîhanê ye, ku pêxember Brahim jî welatê wan hatiye, ku gemîya Nûh li ser kasek welatên wan bi cîh bûye, ku gelê Kurd bi hezaran sal çanda xwe parazîtiye.... Bi heşt dilanên Kurdistanê festîvala dilanên komên etnik destpêkir û bi hezaran merov ew ditîn û li ser rewşa Kurd û Kurdistanê agadar bûn.

ŞBS 26.1.1987

Zarokên Kurd ii tevî festîvalê bûn

Foto, ANK

Kürdistan'daki ayaklanmanın anlamı

(Bu yazı, başına özel bültenle verilmiştir)
Moskova
26 Şubat 1925

III. Enternasyonal'in değerlendirmesi

Mustafa Kemal'e ve Ankara hükümetine karşı Kürdistan'daki Şeyh Sait ayaklanması, Moskova tarafından, Türk gericiliğinin İngiliz emperyalizmi ile ittifak halinde bir geri dönüş girişimi olarak değerlendirilmektedir.

Kemal, genel olarak milli kurtuluş hareketini temsil etmekte ve Türkiye'nin demokratlaştırılması ve feodal kalıntıları ile Müslüman din adamlarının etkisinden kurtarılması için çalışmaktadır. Kemal'e karşı, ilk olarak emperyalizm, ikinci olarak feodal ağalar, üçüncü olarak din adamları ve dördüncü olarak liman şehirlerinin yabancı sermayeye bağlı ticaret burjuvazisi mücadeleye etmektedir.

Son zamanlarda bütün gerici güçler, Kemal'e karşı bir hareket önderlik eden "Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası"ni kurdular. İsyancılar, din adamlarının yobazlaştırdığı göçebe aşiretleri harekete geçirdiler ve dinci sloganlarla ortaya çıktılar.

Ayaklanma büyük toprak ağalarının hakim olduğu doğu illerinde patlar verdi. İsyancıların arkasında, Musul meselesinde, yani petrol meselesinde çıkarı olan İngiltere bulunuyordu.

Ayaklanmanın başladığı tarih, ilk olarak Musul meselesinin Milletler Cemiyetinin bir komisyonu tarafından araştırıldığı, ikinci olarak hükümetin zaman zaman toplam ürünün yüzde 80'ini bulan aşar'ı kaldırmayı planladığı bir döneme rastlıyordu. Ayaklanma bölgedeki ulaşım zorlukları, kötü hava şartları ve sınıf mücadelesi yüzünden güçlekle bastırıldı. Şehir küçük burjuvazisi ile orta burjuvaziyeye ve köylülüğün bir kısmına dayanan Kemal hükümetinin büyük toprak ağalarına, yobazlığa ve İngiliz emperyalizmine karşı sınıf mücadelesi tayin edici bir aşamaya girmiş bulunuyor.

Internationale Presse-Korrespondenz
(Enternasyonal Basın Haberleri)
1925, Sayı 31, s.458

Dr. Şivan Şeyh Sait Ayaklanması

Şeyh Said, Milli Direnme hareketinin yönetiminde kendisine yardım edebilecek aydın bir kadrodan, elini çabuk tutan hükümet celtallarının gizli cinayetleri yüzünden, maalesef yoksun kalmıştı... Yaşına rağmen (80), Kürt Halk Kuvvetlerinin başında, aylarca kahramanca döğüştü. Dersimin öteden beri Kürt Milli değerlerini duyurlukla korumakla ün yapmış Koçan Aşiretlerinin direnme ihtilaline fiilen katılmaları ve Seyit Rıza ile diğer alevi Kürt aşiretlerinin de Şeyh Said kuvvetlerinin kuzeyini emniyete almaları, 1925 Hareketinin genişliğini ve Kürt milli birliğini yansıtan en somut tarihi kanıttır.

Buna rağmen, 1925 Kürt Milli Direnme Hareketi başarıya ulaşamadı... Bunun nedenleri konusunda çok şey söylenmiştir. Bizce haklı ve meşru bir çıkış noktasından, (Türkleştirme uygulamalarına ve diğer asimilasyon zorlamalarına karşı...) harekete geçen Kürt Halk kuvvetlerinin sonuca ulaşmamasının en önemli ve başta gelen nedeni, uygulanan askeri stratejinin yanlışlığıdır. Elindeki yarı düzgün ve çok eksik araç-gereçli kuvvetlerle, genellikle dağlık ya da düzgün ordu birlikleri için uygun olmayan bölgelerde, hükümet kuvvetlerini oyalyarak zaman kazanmak... Ve bu arada kadrolarını pekiştirmek ye-

rine, hareketin başlarında kazanılan büyük askeri başarıların çekiçliğine kapılarak savaşın ovaya intikali ve hele Diyarbakir'in kuşatılması... Şüphesiz küçümsenmeyecek askeri stratejik hatalardır.

Bununla beraber yukarıda da gördüğümüz gibi, lider, büyük bir şansızlık eseri olarak hareketin başlamasından önce, bu konuda kendisine yararı dokunabilecek aydın ve uzman bir kadrodan yoksundu. Ve bu nedenle de mazurdu. Sonuca rağmen, Şeyh Said büyük insanî meziyetleri ve katıksız milliyetçiliği ile, Kürt tarihinin iftihar sayfalarına büyük adın katımla yazmıştır.

Şeyh Said, İstiklal Mahkemesinde, halkının milli hakları uğrunda silaha sarıldığına, sadece bu görevini yerine getiremediği için, üzgün bulunduğu ve halkı uğrunda ölüm cezasına mahkum olmayı, kendisi için bir şeref saydığını tekrarladıktan sonra:

"Ölüme, Kürt şehitleri diyarına sakin kalple gideceğim. Zira dört milyondan fazla Kürt kanlarımızın hesabını bir gün mutlaka soracaklardır. (Cf. Asie Francaise Juillet, 1925, p.232)

Bilmem Türk Tarihi-

TAKRİR-İ SÜKUN DÖNEMİ

□ Önce, Şeyh Sait Ayaklanmasının niteliği konusunda biraz düşünmemiz gerekiyor. Bu olay, ulusal-ayrılmaz bir hareket miydi, yoksa daha genel bir dinsel gerici hareketi, hatta bir karşı-devrim girişimi miydi?

Aslında, soruyu böyle siyah-beyaz koymak bir ölçüde yanıltıcı olabilir; çünkü, olayı çıkarınların kafasında, bu konuda kesin bir ayırım yoktur. Yine de, Şeyh Sait Ayaklanmasının niteliği hakkında ağırlık kazanan resmi görüş, "irtica" ve "karşı-devrim" kuramlarına yakın olmuş ve sonradan bu konuda yapılan belli başlı incelemelere de yansımıştır. Bense, sözkonusu ayaklanmanın, daha çok, dinsel bir gücü altında ulusal bir başkaldırı olduğu kamsındayım. Mustafa Kemal Paşayla, Fethi Bey'in yerine başbakan olan İsmet Paşa'nın ve arkadaşlarının olayı dinsel gerici ve karşı-devrim diye görmeleri ve göstermeleri, Doğru'daki basturmayla sınırlı kalmayacak daha genel bir karşı hareketi haklı kılmak amacıyla açıklanabilir. Özellikle İsyan Muntakası İstiklal Mahkemesi'nin verdiği çeşitli mahkumiyet kararlarında ise, Bağımsız Kürdistan oluşturmaya kalkışma suçlaması ön planda göze çarpmaktadır.

Ayaklanmanın niteliği sorusundan sonra, "yabancı parmağı" konusunda eğilmemiz doğru olur. Hemen belirtelim ki, resmi ideolojiyle ileri sürülen (ve sol çevrelerce de benimsenen) bu harekete İngiliz kıskırtmalarının yol açtığı savı, bana inanılmaz güç görünmüyor. İngilizler, dinsel yönden halifeliğin geri getirilmesini amaçlayan ya da siyasal yönden Kürdistan'ın bağımsızlığını gerçekleştire-

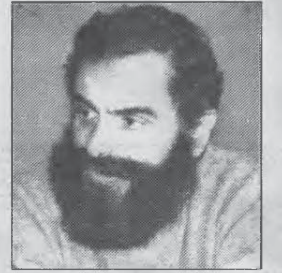
mek isteyen bir ayaklanmayı niçin kıskırtınsınlar veya desteklesinler? İmparatorlukları içindeki Müslüman halkların varlığı nedeniyle, halifeliğin kaldırılmasına İngilizlerin çok sevindiklerini, yukarıda söylemiştim. Öte yandan, Türkiye Kürtlerinin bağımsızlığı, manda altında tuttukları Irak'taki Kürtleri de etkilemez miydi? Ayrıca ben, 1922 başlarından itibaren, İngilizlerin Musul petrollerini kapırmamak emelleri dışında - ki, bütün Birinci Dünya Savaşının temel nedenlerinden biri, Mezopotamya petrollerini ele geçirmekti- Sovyet etkisinin yayılma olasılığına karşı, Türkiye'nin daha çok zayıflamasını istemediği kamsındayım. Onun için, bu konuda inandırıcı kanıtlar ortaya konulunca ya da, Şeyh Sait Ayaklanmasının İngiliz emperyalizminin bir oyunu olduğunu kabul etme olanağı yoktur. Ayaklanmanın, sonuçta, Musul'la ilgili çıkarları dolayısıyla İngiltere'ye yararlı bulunması, fazla bir şey değiştirmez. Kürtlerin İngiliz desteği aramış olmaları da doğaldır. Ama, İngilizlerin tutumuna bir kanıt değildir. Türkiye'nin ise, bu bağlamda bir ajan-provokator kullandığı biliniyor.

Askeri hareketle ilgili olarak değinmek istediğim bir nokta, basturma planlarının, Genel Kurmay yetkililerinin yanısıra, gayr-i resmi olarak, en üst düzeyde, hepsi de henüz askerlik sıfatlarını taşımaya devam eden Cumhuriyetisi, Heybeliada'da dinlenmekte iken bu iş için Ankara'ya çağırılan CHF Umumi Reis Vekili İsmet Paşa ve Berlin Büyükelçisi Kemalettin Sami(Gökçen) Paşa gibi, Kurtuluş Savaşının başarılı komutanları tarafından hazırlanmış olmalarıdır. Hatta günlük basında Kemalettin Sami Paşa'nın resmen hareket kumandanlığına getirileceği söylentisi yer almışsa da, (Cumhuriyet, 26 Şubat 1925) bu atama gerçekleşmemiş ve

Büyükelçi işi bitince, izinli olarak geldiği görevinin başına dönmüştür. Hareket sırasında bazı ordu birliklerinin Güney Demiryollarından taşınarak Kürtlerin arklarının çevrilmesi, Fransa'nın Suriye ile sınırdan olan Büyük Britanya'ya karşı kullanılabileceği askerlerin geçmelerine izin vermeme yükümlülüğü dolayısıyla diplomatik bir takım gelişmelere yol açmıştır. İngilizlerin bu konuda Fransa Hükümetine karşı bir tavır almaları, bizim resmi görüşümüzce "karşı ihtilale vasıtalı bir yardımda daha bulunmak" (B. Cemal, Şeyh Sait İsyanı, s. 50) diye yorumlanmışsa da, İngilizlerin asil çekindikleri, hiç kuşkusuz, Türk Ordusunun bu vesile ile Musul'a karşı bir harekete girişme olasılıklarıydı.

Bastırma hareketinin boyutları hakkında, (yukarıda değindiğim Ayaklanmalar 1923-1938 adlı yapıtı iyice inceleyemediğim için) kesin bir bilgim yok. Fakat ordumuzun Şeyh Sait karşısında bütün Kurtuluş Savaşından daha çok kayıp verdiği ve paraca maliyetinin de 60 milyon lirayı aşığı yolunda iddialar vardır.

(TC'de Tek Parti Yönetimi'nin kurulması)

Mete Tuncay

RESMİ İDEOLOJİYİ ŞEKİLLENDİREN TEZLER

"Bizde Cumhuriyet devrimini yaratan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti o devrimin henüz ortalarında iken iki gruba ayrılmıştı: biri, başında Gazi ve İsmet Paşalar olmak üzere radikal ve entransijyan (yani irticacı, baskının, yabancı sermalle egemenliğin önünde baş eğmemeye azımkar); diğeri mütegalibenin, softanın, muhtekirin, yabancı sermayenin istediğine, iradesine başeğmeye eğilimli, oportunist; bu son grup doğal olarak gerici ve yobaz unsurları da içinde bulunduruyordu. Bu grup güya diktatörlüğe karşıydı ve ulusal egemenliği savunuyordu. Fakat bu şarlar aslında gerçek bir oportünizmi örtüyor. arkadan gelen irticacı siper oluyordu."

Ahmet Cevat Emre imzasıyla yayınlanan TKP görüşü

"İrticacı başında Şeyh Sait değil derebeylik duruyor. İrticacı karşı mücadelesinde halk hükümetleridir!"

"Kahrolsun irticacı.. Ankara Büyük Millet Meclisi'nde aşırı sol burjuvazinin tırmakları, kafasına ortaçağı dolamış yobazların gırtlığına yapıştı"

"Yobazların sarkları, yobaz zümresine kefen olmalı! Yobazlarıyla, ağalarıyla, şeyhleriyle, halifeleriyle, sultanları ile birlikte kahrolsun derebeylik. İrticacı ve derebeyliğe karşı mücadele için, köylüler: (Köy meclisleri); ameleler (Sendikalar) etrafında teşkilatlanmalıdırlar"

Orak—Çekiç dergisindeki manşetler / 26 Şubat; 5 Mart 1925

Bütün bir Cumhuriyet tarihini etkileyen ve tek celsede 22 karşı, 122 kabul oyu ile yasalanan 4 Mart 1341 (1925) tarih ve 589 numaralı

TAKRİR-İ SÜKUN KANUNU

- 1— "İrticacı ve isyana ve memleketin içtimai nizamını, huzur ve sükununu ve emniyet ve asayişini ihlale sebep bilmumum teşkilat ve tahrirat ve teşvikat ve teşebbüsat ve neşriyatı hükümet. Reiscumhurun tasdiki ile, re'sen ve idareten men'e mezurdur.
- 2— "İşbu kanun tarih-i neşrinden itibaren iki sene müddetle mer'iyülicradır"
- 3— İşbu kanunun tatbikine İcra Vekilleri Heyeti memurdur"

(Kürt Millet Hareketleri)

Chris Kutschera

ŞEYH SAİT AYAKLANMASI 1925

Ne kadar ilginç görünse de, M. Kemal'in rejimini sarsan bu adam hakkında somut olarak hiç bir bilgimiz yok.

(...)
Kemalistler bu ayaklanmayı, Şeyh Sait'le ilişkileri olsun veya olmasın, her türlü muhalefeti yok etmek ve Kürt önderlerini katletmek için kullandılar.

Diyarbakır'lı Dr.Fuad ve Avukat Tefvik Bey gibi Kürt aydınlarının Şeyh Sait'in "işbirlikçileri" olup olmadıkları belli değil.

Ayaklanmanın hazırlanışı

Şeyh Sait'in trajik macerası 1924 Kasımında başlar: Aşağı-yukarı 100 süvari ile Diyarbakır'dan geçer ve komşu aşiretleri ziyaret etme amacını gizlemez. Din adamı olan, tanınmış ve zengin, hükümete karşı hiç bir zaman düşmanca tavır almayan ve bu önderin amacı hiç kimseyi şarptmaz.

Şeyh Sait böylelikle şüphe uandırmadan, bütün bölgede propaganda kampanyasını sürdürür, "gittiği bütün köyleri kendi şafına çeker", Kürt köylülerini, Ankara'daki dinsizlere karşı dini seferberliğe katılmaya çağırır ve onlara yaranlanamazlılık konusunda söz verirken, aynı zamanda Kürdistan'ın otonomisi içinde mücadelede çağırır.

Şeyh Sait'in kampanyasının başarılı geçmesinin sebepleri ortadaydı: Lozan anlaşmasının imzalanması ve halifeliğin kaldırılması sürecinde Ankara hükümetinin Kürt okullarını kapatması, Kürtçen yasaklanması, Kürt önderlerinin sürgün edilmesi gibi bir dizi anti-Kürt kararlar çıkmıştı.

Ayrıca iktisadi durumda korkunçtu. İdari organlarda yapılan son değişim, eski vilayetlerin kaldırılmasına yol açmıştı: Ayrı-ayrı vilayetler haline gelen eski sancakların yönetimine, eski valilerden daha zalim ve yeteneksiz yeni valiler atanıyordu.

En sonunda, göçmüş ve katledilmiş Ermenilere ait, ya da kaçmış veya sürgün edilmiş Kürtlerin topraklarının eski Türk askerlerine verilmesiyle; ve nihayet "türkleştirme" politikasıyla, en sonunda Türk yönetimi, Kürt köylülükünün gözlerinde yabancılaşmayı başardı.

İngiltere'nin eli

Kürt isyanı Musul bölgesinin geleceği konusunda karar verecek olan ve aynı zamanda Irak-Türk sınırını belirlemek üzere gönderilen enternasyonal araştırma komisyonu üyelerinin Musul'a geldikleri sırada patlak verir.

M. Kemal için sorun şüphe götürmeyecek kadar açıktır: İngiltere ayaklanmayı körüklemiştir. "Türkiye tehlike içindedir.... Kürtlerin arkasında İngilizler durmaktadır.... İngiltere her zaman Kürtleri Türkiye'ye karşı kullanmıştır. Onun ajanları ülkeyi gezmekte, silah dağıtmakta ve aşiretleri kışkırtmaktadır. İngiltere Musul'u ve oradaki petrolü istiyor. Musul'un ve Irak'ın anahtarları Kürtlerin elinde."

Şartlanmış olmayan gözlemlerde bu garip düşümedeki vurguluyorlardı: "Türk gazeteleri İngiltere'yi hareketle yardım etmekte suçluyorlar. Bunun bir iftira olduğunu varsayacak bile, o zaman kendilerinin bir ilişkisi olmasına rağmen, siyasi şanın İngiliz dostlarımızı ilerlettğini kabul etmemiz gerekir."

Konstantinopol'deki Fransız elçisi Albert Sarraut ise, mahkemelerin "İngiltere'nin müdahalesine ilişkin ispatları" açığa çıkaramadıklarını vurgulamıştır.

Gerçekten de İngilizler ayaklanmanın başlangıcında, bu ayaklanmanın, bölgedeki Kürtlerin Van ve Diyarbakır'a "yardımlarının" engellenmesi bahanesiyle, Türk hükümetinin askeri birliklerini Musul vilayeti sınır bölgesinde toparlamak ve gerektiğinde Musul bölgesine girebilmek için yaptığı bir provakasyon olup olmadığını soruyorlardı kendi kendilerine.

Sovyetlerin Rolü

İngilizlere göre Cıbranlı Halit Bey, isyanın başlanmasından önce, Urmiye'deki Rus elçisiyle ilişkisi geçiş. Cevap olumsuz olmuş.... ispatlanabilir veya olmasın, bu cevap bir gerçeği tasdikliyor: Şeyh Sait ayaklanmasında, bir taraftan SSCB tarafından- Izvestia'nın aracılığıyla- İngilizler tarafından kışkırtılan, Kürt feodallerinin ve karşı devrimci güçlerinin bir ayaklanması olarak mahkum edilirken, diğer taraftan batılı güçlerin ilişkisi içinde gelişti ve bastırıldı.

Baskıdan ırkçılığa

Irak'a büyük sayıda hristiyan ve Kürt mültecinin gelmesi, Irak'taki yöresel yönetimi önemli sorunlarla karşı karşıya getirdi. Kasım 1926'nın sonunda Ankara'da verilen resmî bir yemekte, Irak'ta bulunan İngiliz komiseri Sir Henry Dobbs bu soruna değindi ve Türk dışişleri bakanı Tefvik Rüştü Beyin Türkiye'nin Irak'a kaçan Kürtleri geri almayacağını, ayrıca "Türk hükümetinin Yunan'ın ve Ermeni'leri sürdürdüğü gibi, Anadolu Kürtlerini de sürmeyi" düşündüğünü söyleyince şaşırdı.

Bir kaç hafta sonra, Türk Dışişleri Bakanı, İngiliz Elçisiyle yaptığı bir konuşma esnasında Türk hükümetinin bu soruna "tarihsel-felsefi" bakış açısını alacağı bir şekilde anlatıyordu. Ulusların, hatta ve hatta imparatorlukların yeniden birleşme zamanı gelmişmiş! Bir veya iki milyonluk küçük ulusların ayrılmaları imkansızmış (Arnavutluk durumu). Kürtler kaçınılmaz olarak mahkum edilmiş durumdaymış! Kültürel seviyelerinin çok düşük, düşünce yapıları zayıf ve karşı devrimci oldukları Türkiye'nin siyasi gödesinde assimile edilebilecek durumda değiller.

"Onlar Amerika'nın Hint'lileri gibi (Türk Bakanın büyük bir ihtimalle Kızıldilleri kastediyor) yok olacaklar, zira ekonomik açıdan bakıldığında, Kürt bölgelerine yerleşecek olan, ilerlemiş ve kültürlü Türklere karşı, yaşam için verilen kavga ve rekabette, uyum sağlayamayacaklardır.

Ayrıca bugün Türkiye'de büyük bir çoğunluğu İran ve Irak'a göç edecek, geri kalan bölümü de uyum sağlamamışların acı kaderini yaşayacak olan, 500.000'den az Kürt yaşamakta."

Bir kaç ay sonra hükümet "asseri ve sosyal" sebeplerden dolayı, bütün aileleriyle birlikte ortalama 1400 kişiyi batı vilayetlerine iskan ettirebilen ve doğu vilayetlerindeki "yüksek hapis cezalarına" çarptırabilme imkânını veren bir yasa çıkarır (19.6.1927 tarihli, 1097 numaralı yasa)

Şeyh Sait isyanından iki sene sonra Türkiye/Kürdistan'da durum ümitsiz: "30.000 asker Van götünün güney ve doğusundaki bölgeyi polis kontrolü altında tutmaya yetmiyor ve onlar Beyazıt yöresini, bölgenin çok hassas olmasından ötürü temizlemeyi denemiyorlar"

"Le Muavened National Kurde" ss.80-82; 89-90

Kimine göre irtica, kimine göre feodalizmin direnişi, kimine göre İngiliz emperyalizminin yeni Türk devletine karşı provakasyonu, kimine göre milli bir ayaklanma olan 1925 hareketinin üzerinden 63 yıl geçti. Bu 63 yıl içinde Türkiye'de resmî tarih hiç değişmedi. Resmî tarihin gömülü yapıcılığı ve yayıcıları bir adım ileri, iki adım geri atarak Kemalizmin izini sürmeye devam ettiler.

Türk devletinin resmî ideolojisi olan Kemalizmin temel kavramları ve bu temel kavramlara dayanılarak üretilen politikalar genel olarak 1925 hareketinin sırasında veya sonrasında oluştu. Ve süreç içinde köklü bir değişikliğe uğramadı. Bu anlamda Türkiye'de toplumun demokratikleşmesinin burjuva demokratik perspektif açısından değer yaralar aldığı ve kanlı bir kesintiye uğradığı oldukça önemli bir dönemdir. 1925.

Türk solu konu ile ilgili genel olarak resmî tarihin tasviciğini yaptı. Bu eylemiyle Türk solunu da asimile etti. Kendi tarihine düşman, kendi tarihinden habersiz ve aslı önemli kendi tarihinden utanan çarpık bir yapı oluştu.

Türk solunun büyük bir bölümü, bu gün de, 1925'te olduğu gibi, toplumun demokratikleşmesinin önünde aşılmasız duvarlar oluşturan siyasi güçleri, ilerici ve devrimci saymaya devam ediyor. İttifaklarını sahtemiyor. Bu gün gene 1925'te olduğu gibi soyut ideolojik kavramlarla Kürt hareketinin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin muhtaç olduğu politik ulku daraltıyor. Kıroyor.

Türkiye pratiğinde faaliyet gösteren Kürt solu ise bir alimati farikadır. Son yirmi yıldır bu sol bir türlü, ulusal kurtuluş sürecinde komünistlerin görev ve sorumlulukları ile, burjuva milliyetçiliği arasındaki derin ve köklü farkı anlamadı. Anlamak istemedi.

1925 hareketi bu tartışmaların merkezinde duran bir oğru. Hareketi yaşayanlara göre 7 şubatta, resmî tarihe göre ise 13 şubatta başladığı varsayılan ve 29 Haziran'da 49 kişinin asılması ile kesintiye uğrayan direnme hareketini önümüzdeki sayılabilecek değişik yorumları ile vermeye çalışacağız. Konu ile ilgili tartışmalara, incelemelere gazetelerin sayfalarının açık olduğunu duyurulam.

CELADET BEDİRXAN

1925 ihtilali başladı. Rahmetli Şeyh Said'in askerleri Harput'u işgal edip, Diyarbakır'ı kuşattılar. Genç Cumhuriyetimiz tehlikeye, saralı ölüm dakikalarına geçirdi. Yine namaz kılmanızı icap etti. İtiraf edelim ki, üşenmediniz. Kusura etmediniz. Cennet mekan Şeyh'i, İngiliz parası ve Ermeni akidesiyle hareket eden müslüman düşmanı bir mürted halinde gösterdiniz. Ve biçare Kürtleri işgal ettiniz. Kürtleri Kürtler kıldırma suretiyle ve önemli fedakarlıklar bahasına olayın önüne geçtiniz.

Salonlarından doğrudan doğruya darağaçlarına gidilen İstiklal Mahkemelerini Kürt milliyetçiliğine, Kürt istiklalcilerine açtınız. Bilmem biliğinizi olarak mı, yoksa bir raslantı eseri midir? Diyarbakır İstiklal Mahkemesi heyetini bir sinema salonunda topladınız. Ve Kürt meselesinin bu kanlı filmi özel olarak gönderilmiş aktörlerinize çevirttiniz. Olaya hiçbir katkısı olmayan birçok kimseyi yalnız Kürt oldukları için kanlı filmimize kurban ettiniz. Mazlum olmayı cezalandırdınız.

Müşahkem mevkilere ve şehirlere süngünmiş olan bölüklerinizde, ova, vadi ve dağ eteklerindeki yolları açıldıktan sonra memleketinde (Kürdistan'da) bir tarama eylemine geçirdiniz. Binlerce çoluk-çocuğu, silahsız erkekleri kılıçtan geçirdiniz. Köylerini yıktınız.

Olaya bitmiş nazarı ile bakıldı. Bitmiş nazarı ile bakılan Şeyh Said olayı idi. Temsil ve taktik hareketi devam ediyordu. Kürdistan meselesi ise, kısa zamanlarda geniş adimlarla boyutlanıyordu.

Hükümet kontrolünün yetisebildiği yerlerde Kürtçenin konuluşmasını yasakladınız. Yanırlarında Kürtçe gramofon diski (plak) bulunanlar ağır cezalar çarptırıldı. Ne varki bu tedbirlerin de uygulama yeteneği olmadıği az zamanda anlaşıldı ve bundan da vazgeçildi!

M. Kemal ve Açık MEKTUP

ŞEYH SAİT 1925

YALÇIN KÜÇÜK

Takrir-i Sükûn yasasının Doğu Anadolu'da Kürd şeyhlerinin çıkardıkları isyanı bastırmak için düzenlendiği hep söylenir. Kanunun bir amacının Şeyh Sait İsyanı'nı bastırmak olduğu biliniyor. Tarihler de bunu gösteriyor. İsyanın başlangıcı 11 Şubat 1925. İsyan ile Takrir-i Sükûn yasası arasında bir ay bile yok. Yalnız, bu arada ilerde incelenmek üzere geçerken değinilmesi gereken, bir nokta daha var. 1925 yılının 15 Şubatında başlayan Doğu Anadolu'daki Şeyh Sait İsyanı ile 4 Mart tarihindeki Takrir-i Sükûn yasası arasında bir önemli kanun daha çıkarılıyor: Aşar vergisinin ilgası. Aşar vergisinin ilgasının da 17 Şubat 1925 tarihine rastlamasını bir rastlantı saymamak gerek. Çünkü İttihat ve Terakki Meclis-i Mebusanında da ilgası istenmiş olan aşar vergisi 1920-1923 parlamentosunda tam 26 kez tartışılıyor. (...)

İnönü... 1925 yılında Takrir-i Sükûn yasasının neden çıkarıldığını da açıkladı. Burada "açıkladı" demek fazla bir anlam ifade etmiyor. İkiyuzluluk kaldırıldı ve itiraz ortaya çıktı. Böyle söylemek daha doğru olacak. İtiraf, İsmet Paşa'nın ağzından, şöyle oldu: "İki yıl önce karşısında bulunduğumuz olayların en önemlisi Şeyh Sait Ayaklanması ile beliren eylem değildi. Asıl tehlike, memleketin genel yaşantısında meydana gelen karışıklık, anaşık durumdu. Bu, memleketin bir çok zamanlardan beri politik yaşantısına musallat olan başlıca deritti. Memleketin gelişip ilerlemesine ve samimi düzelmeye isteklerinin bütün çabalarına engel olan budur. Ve bu, küçük çıkarları işletmeye alışmış soysuz aydınlarla, vîdan özgürlüğünü başkalarının vîdanına saldırmak için araç sayan politikacıların faaliyeti'dir". Malum söz burada hatırlanmalı: Şecaat arzederken sirkatin söyler. Türkçesiyle, yığılğını anlatırken hirsizliğini söylüyor. Şeyh Sait İsyanı altın bir gerekçedir, deniliyor. Asıl hedef "soysuz aydınlar" ve "vîdan özgürlüğünü başkalarının vîdanına saldırmak için araç sayan politikacılar" oluyor.

Birincisi, TKP üyesi aydınlar; ikincisi, Terakkiperver Fırka yöneticisi paşalar.(...)

*Türkiye Üzerine Terzet

Hesen Hîşyar; Qamişlo 1985

Piştî 63 sal berxwedana Şex Seîd 1925

• 1 •

□ Hesen HÎŞYAR di sala 1907 an de li gundê Serdê, di navbera Hênê û Licê ye, hatiye dinê. Wî li gor îmkânên xwe yê wê rojê xwendiyê û xwe gihandiyê.

Hesen Hîşyar di nav salên 1920 î de bi tevgera Kurd ve dikeve danûstandinê. Li mintîqa Farqînê xebatê siyasî dike. Têkiliya Ihsan Nûrî Paşa bi navçeyên Licê û Hênê pêk tîne.

Hesen Hîşyar di Berxwedana netewî ya 1925 an (Şêx Seîd) de bi şewekî karîger çî digre. Piştî şikestina Berxwedanê birîndar tê girtin. Di mehêmê de tê cezazîkirin. (Pêşî hukmê bi îdamê didin, lê ji biçûkiya emrê wî îdamê dixin 15 sal hepis.)

Hesen Hîşyar piştî efa giştî ya 1928 a ji girtîhegê derdikeve, diçe Diyarbekirê û dikeve wezîfa dewletê dibe midurê daîra tabû ya Qulpê.

Gava ku berxwedana Agirî destpêdike Hesen Hîşyar xwe digihîne Agirî û di Berxwedanê de wek şervanekî çî digre. Piştî têkçûna Berxwedana Agirî li gel Î. Nûrî Paşa derbasê Iranê dibe.

Hesen Hîşyar di sala 1934 an de diçe Sûriyê û li Kurdistanana Sûriyê cîwar dibe. Li wê derê Hem karê siyasî dike û hem jî xebata edebî dike. Di kovarên HAWAR, RONAHÎ û ROJA NÛ de di navînsîne. Di navbera salên 1953-1957 an de di kovara WÎCDAN û HURİYET ê de di navînsîne.

Hesen Hîşyar li ser dîrok û edebiyata Kurdî jî xebatên heja kiribû, lê wan afirandinên wî ta niha hê çap nebûne.

Hesen Hîşyar heya dawîya jiyana xwe (14 Îlon 1985) di nav xebatên welatperwerî de ciyekî heja girtiye û di xebatên xwe ne westiyaye û hêviya xwe ya serfiraziya Kurdistan kêm nekiriye.

Berî mirina rehmêtî di meha Adarê 1985 an de li gel wî hevpeyvinêk hatibûkirin. Hevpeyvin li ser Berxwedana 1925 an ya Şêx Seîd e. Di vê hevpeyvinê de gelek tiştên giranbiha hene. Me pêwîst dît ku em vê hevpeyvinê pêşkêşî Xwendevanên xwe yê heja bikin. Em nivîs ji qasetê bê guhertin didin. Ger hin kêmasî hebin ev ji ber çav neyê dûr xistin.

Hevpeyvin wê çend hejmar bidomîne. □

□ Mesele ji emeliyatê herbê, ku sê sal dirêj kiriye vana tevda bi dev nayê gotinê, nayê bîra meriv çima wê çaxê me not girtibûn. Paşê ..... not qeydkirine di wextê û zeman û mekanê wan de ne bi dev tu nikarî wekî vana tevlihev bikî. Min ji we re go ez karim bêjim jê deriya vî herketê jî kûr hatiye:

1. Destdaxwaza wî herketê yanî edolojiya wana fikrî çî bûye, ji sewrê ne wilo? Paşê ku bi dest neketiye. Da xwe bi dest nexistine. Esbabê daxilî çî bû û derva çî bû...

Di dawîya esra 19 a destpêka esra 20 î de 1908 an de Kurd ji wê hêzdariya mezin a sîlehşorî û cengawerî gav dane xebatên siyasî. Ev jî hinek xwendayên ku di zanîngê û xwendegahê Stenbolê dixwandin wê çaxê bilind bû, ev jî, kurê zemîndara û dewlemenda bûn, feqîr ne digihan wê derê, lê merika xwendine bi wê xwendinê de li xwe şiyar dibûn, ew şiyarî jî sebêbê wî Xelîl Xiyaliyê Motkî ye, rehmetî... Çi şagirtê li Stenbolê xwendine li wan xwendegahan de ê ku serê wan deqandiye hişê wan Xelîl Xiyaliyê ye, berî herkesê. Wan xortana gihane hevdû, zana bûn, hine çûn Ewropa, vege-

yan, hinekê din çûne Ewropa vana li wê derê kurê Şêx Ubeydilhê Nehriyê Ewdilqadir jî di zemanê meşrutetê de ew jî ji Hicazê vegeyriya, hat, Stenbolê, ku jê re dibê Seyid Ewdilqadir, ji Hicazê vegeyriya, bavê wî li wir mir, hat wê derê, ewî û Emin Eli Bedirxanî hebû wek tixtor Ewdila Cewded hebû, ê Kerkûkê Ewdilkerim hebû, Ewdilrezaq Beg Bedirxanî hebû, Salih Bedirxanî hebû, Mithat berê 1908 an de li Misirê Rojname Kurdistan derdixistin. Ew jî ketibûn nav wan, xwenda çêbûbûn, weke Memduh Selîm Wanlî hebûn, Hemze Efendî Muksî hebûn, Kor Sadiyê Palû hebû. Weke vana hinek ronakbirên Kurd li wê derê sazimanekê dane çêkirin, bi navê: Kurd Tealî û Terakî, ku serekê wê sazimanê Seid Ewdilqadir bû, Ji alikî Seid Ewdilqadir serekê wê sazimanê bû, yanî saziman ku munazeme ye. Ji alikî jî Reîsê Meclîs Şûreyê siltan bû, Tirkan di cerîdeyên xwe de dane belakirin, yanî di Qezetên xwe de ku Ewdilqadir jî alikî Reîsê Meclîsê Şûraya siltan e ji alikî reîsê cematekî Kurd e, dixwaze Kurdistanê bide çêkirinê. Seid Ewdilqadir di cerîda Rojê Kurd de da belakirin, go: "Me ne gotine em didin belakirin, em dixwazin hikmêkî zatî idarî mehelî hebe..." ji ber vî hevalê din jê xeyidîn, çima te wer

gotiye, te tenezul, te kêmanî kiriyê evê jê xeyidîn qetiyên. 1912 an de bi navê teşkilatê İctimaiye sazimanek dane çêkirin, ku Emin Eli bûn, kurê Bedirxan Paşa û ew xwendeyê din pê re bûn. Vana jî zemanekî dirêj de xebitîne û nav wan û Kurd Tealî de tu xeyd çêbûye jî, her kî di nava xwe de dixebitîyan, ji bo miletên xwe yê bindest ji ya wan bi awakî bibînin xwe serîkî mafekî bi dest xin ji wan re. Piştî wî di 1916 an de sazimanek çêbû ji wan şagirtên xwendegihên bilind, navê wî Hêvî jê re digotin. Cara pêşî bûn 1913 an de wana çapxane çêkirin, gelek kitêbên Kurmancî wek Mem û Zîn, diwana Meleyê Cizîrî, a Feqiyê Teyra û hinekî din jî dane çapkirin. Wana cara pêşî bû ku bi zimanê Kurdî dihat çapkirinê, tiştêkî. Ev Hêvî jî ma hetanî 20 î ku peyman a aşîtiya cenga pêşî a cihanê li Sêwr çêbû li Firan-sa, vana delegê xwe şandin wê derê, wê civata sulhî ji wan Şerîf Paşa bû, general Ş. Paşa bû, xelkê Silêmaniyê bû û Mistefa Paşa yê Melkê bûn û hin katib û hine nivîs-sewand di bin destê wan de. Di wê civata aşîtiyê de peymanekî diwêlî bû, biryar bi mafê Kurd dane, kamîlen, bi temamî, lê her-

Ruşen Bedirhan

□ Kürdistan Press, halen Şuriye'de oturan değerli Kürt dilbilimcisi Celadet Bedirhan'ın eşi ve çalışma arkadaşı Ruşen hanımla hayatı ve çalışmalarına ilişkin bir görüşme yaptılar. Bu görüşmeyi bu sayımızdan itibaren bölüm bölüm sunacağız.

• 1 •

□ Ben 11 Temmuz 1909 yılında Kayseri ilinde dünyaya geldim. O dönemde, babam Salih Bedirhan Kayseri'de Tahrirat Müdürü idi. Babam 1908 kadar, yıllarca hem Bab-ı Zaptiye ve hem de Nablus Kalesinde müebbet hükümlü olarak hapis yatmıştı.

Ben 4 yaşındayken, ailecek İstanbul'dan Şam'a taşındık. 1913 yılında, babamın en önemli amacı amcalarımla birlikte Kürdistan'a dönmektir. Tam bu sıralarda, maalesef büyük amcalarımdan biri İzmir'de aniden vefat etti. Bu acı haber, Kürdistan'a gidişi bir süre erteletti. Yine aynı dönemde, Osmanlı tahtında Sultan Reşat vardı. Bedirhanların Cizre'ye dönüşünü, Sultan Reşat engelliyordu ve seferberlik de başlamıştı.

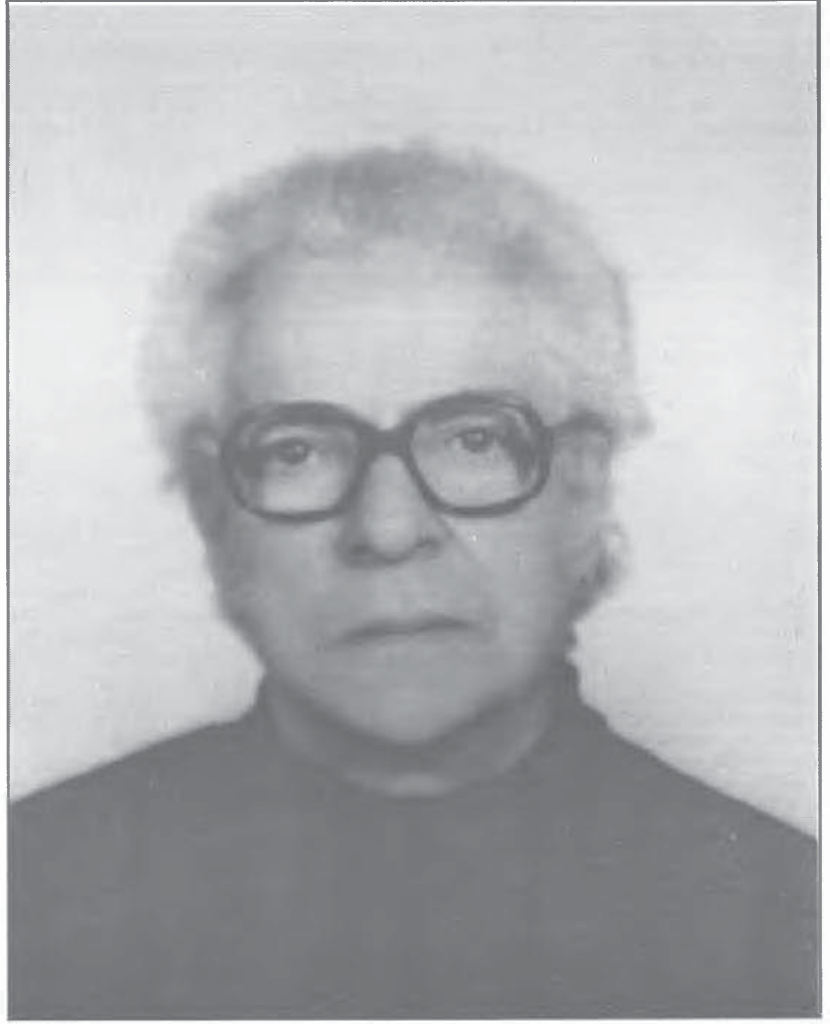
Acılar birbirini takip ediyordu. 1915'de babam, Şam'da hapis hane müdürü olarak göreve başlamasından kısa bir süre sonra, tifüs hastalığına yakalanarak vefat etti.

Ben de artık okula başlamıştım. 2 yıl Şuley-i Terakki mektebinde türkçe okuduktan sonra, şartlar değişti ve Türk askerleri Şam'dan çekildiler. Artık okul-

larda Arapça ve İngilizce eğitim yapılmaya başlandı. Öğrenimi mi Dar-el Muallimat'da (Öğretmen Okulu) tamamlayarak, 1925 yılında müdüre olarak Ürdün'ün Kerek şehrinde göreve başladım. 1927 yılında tekrar Şam'a döndüm ve arapça öğretmeni olarak, Layik Okulunda çalıştım. 1929 senesinden itibaren, resmi olarak Suriye okullarında öğretmen olarak çalışmaya başladım.

Bütün yaşamım yazmak ve güçsüzlere yardım etmekle geçmiştir. Yazıma ayrı bir önem veriyordum. Bu amaçla 1925-26 yıllarında, Suriye'de çıkmakta olan İqdam gazetesine, gazetecilik yapmak üzere müracaat etmiştim.

1929 yılında Celadet Bedirhan ve arkadaşları Suriye'ye gelerek, Şam'a iltica etmişlerdi. Amca çocukları olmamıza rağmen birbirimizi tanımiyorduk. Bunun nedeni benim Şam'da, Celadet'in ise İstanbul'da ve Avrupa'da büyümesiydi. Celadet Bedirhan'ın geldiği dönemde, ben evlenmek üzereydim. Nitekim de evlendim. Fakat evlilik hayatım uzun sürmedi. 20 ay süren evli-

Celadet Bedirhan

"Hiç ara vermeden çalışır, sadece, haftada iki gün tatil yapar, ava giderdi. Diğer günler devamlı masa başında idi. Okurdu ve yazardı."

lik sonucunda bir kız sahibi olarak baba evine dönmüştüm...

Celadet ve Kamran Bedirhan ve arkadaşları ile sıkı ilişkilerim bu dönemden sonra başladı. 1932'de Hawar yayını hayatına başladı. Ben de dergide görev aldım. Adresleri düzenleme, abonelere gönderme işleriyle birlikte zor zamanlarda dizgi işlerini ben üstlenmiştim...

Hawar'ın yayını hayatına başladığı dönemde, ben henüz yazı dili olarak kürtçeyi bilmiyordum. Sadece arapça yazabiliyordum. Hawar'da bu dönemde çıkan yazılarım şöyle hazırlanıyordu. Ben kürtçe olarak düşüncelerimi ya da bir konuyu Celadet beye anlatıyordum. O da bunu kürtçe olarak metinleştirip Hawar'da basıyordu. *Yine aynı şekilde, o dönem Hawar'da yazan, Kamran Bedirhan, Osman Sebri, Cigerxwin, Kadri Can gibi yazarların yazılarının büyük bir kısmı Celadet Bey'in redaksiyonundan geçiyor ve değişikliklere uğruyordu. Çünkü o yıllarda Kürtçe gramatiği bilen Kürt aydınlarının sayısı çok azdı.*

Hawar yayına devam ettiği sıralarda, ben bir yandan Hawar'a yardım ediyordum, diğer yandan Şam'da bir ilkokulda öğretmenlik yapmaya devam ediyordum.

1930'lu yıllarda Suriye'de yaşayan kürtlerin durumu oldukça serbestti. Yalnız Türkiye'den gelen mülteci kürtler için bazı kısıtlamalar konulmuştu. Cela-

det'in uğraşları sonucu, Cezire (Kamışlı civarı) bölgelerine yerleşebilen *Hacolar, Cemil Paşalar, Nayif Miranlara* devlet, büyük miktarda toprak verdi. Hiç unutmam, tapular dağıtıldığında Celadet'e; "Efendim, bak toprak tapusu veriyorlar, neden biraz da bize almıyorsun" demiştim. O da; "Senin kafan bu kadar çalışıyor. Ben toprak alırsam, Fransızlarla nasıl konuşurum. Kürtlerin mücadelesini minnetsiz nasıl devam ettirebilirim..." diye cevaplamıştı.

Kendisini tamamıyla, Hawar ve Gramer çalışmasına vermişti. Arada efsane ve destanları da ağızdan toplayıp, yazılı hale getiriyordu. Hiç ara vermeksizin çalışır, sadece haftada iki gün tatil yapar, ava giderdi. Diğer günler tamamıyla masa başında geçirdi. Okurdu ve yazardı. Sigarası olduğu müddetçe, aç da kalsa çalışma masasından kalkmazdı.

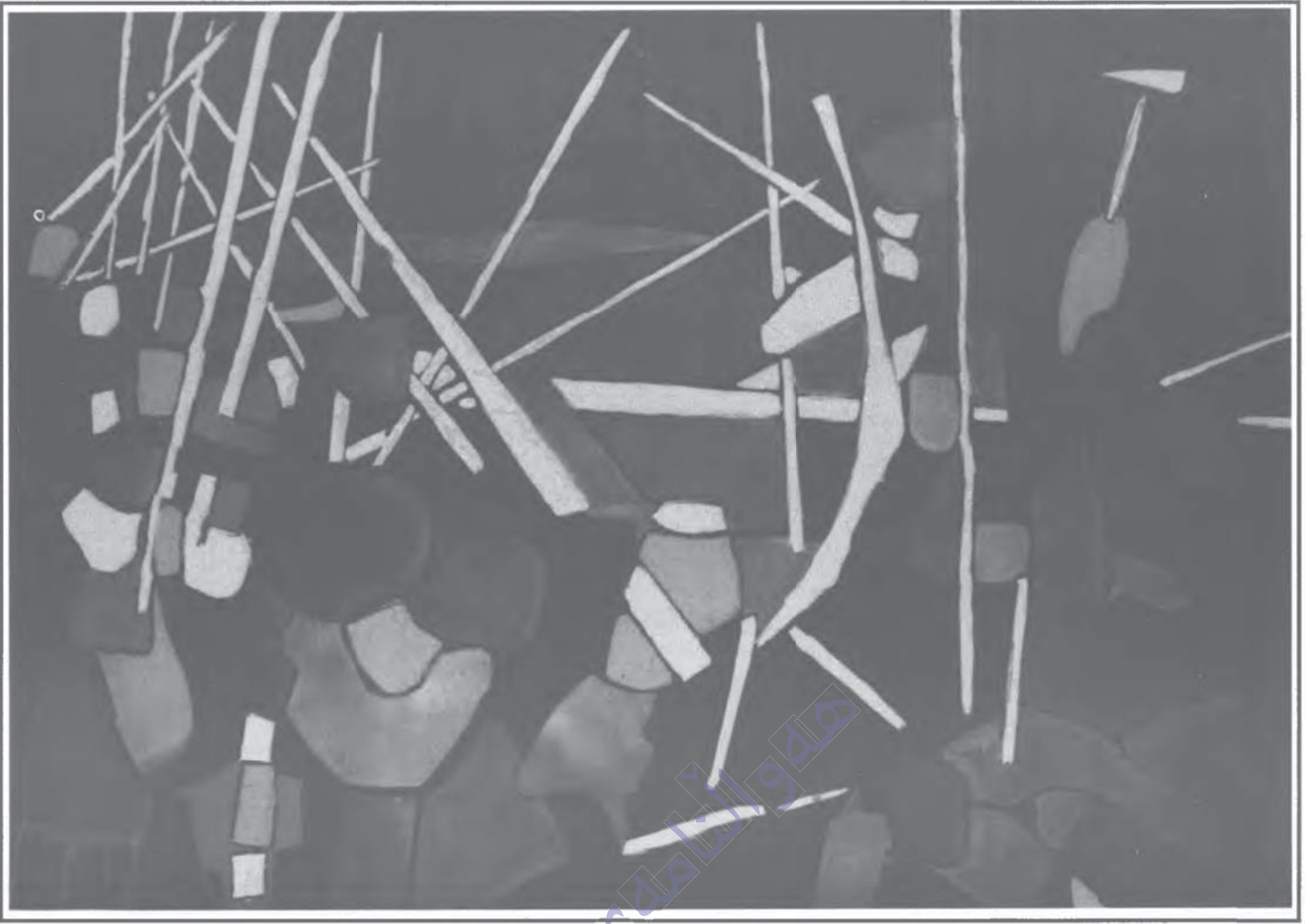
1935 yılında Celadet evlenmeye karar verdi. Ben de harıl harıl Celadet'e kız arıyordum. Görücüliğe çıkmıştım. Tabi bu arada, Celadet'in arkadaşları merhum Haco Ağa ve merhum Hüsnü Berazi, beni evliliğe namzet göstermişler. Bunu ben evlendikten sonra öğrendim. Haco Ağa ve Hüsnü Berazi'nin bu önerisini, Celadet önce tuhaf karşılamış; "İnsan nasıl amcasının kızıyla evlenir" demiş. Fakat sonunda Celadet'i ikna etmişler.

Bir gün evi temizliyordum. Beni yanına çağırdı ve; "Sen bana kız bulamadin, ama ben buldum" dedi. Sevinmiştim. Kim olduğunu sorduğumda;

"...Seni alacağım" dedi. Şaşırılmıştım. Cevap veremedim. Hemen oradan kaçmaya çalıştım. Celadet; "Nedir... Nüfus kağıdını ver. Bütün mesele nüfus kağıdında. Kimden izin alacağım. İzin alacak kimse yok" O zaman biraz zaman kazanmak ve düşünebilmek için; "Efendim, annem gelsin ona bir soralım, fikrini alalım..." dedim. O sıralar annem Bağdat'ta idi ve hastaydı. Mesele kesin olduğu için hemen bir mektupla durumu anneme ilettim. Şansızlık bu ya, tam bu sırada kızım Tifo hastalığına yakalandı. Celadet kızına büyük bir itina ile bakıyordu. Sürekli evde olduğundan bana gelen mektupları görüyordu. Annemden gelen mektubu açmış okumuş. Ve bana sezdirmemek için tekrar muntazaman mektubu kapatmış. Okuldan döndüğümde, mektubu bana verdi. Dikkatli bir şekilde yüzüme bakıyordu.

Mektubunda, annem bu evlilikten memnuniyet duyduğunu, fakat aramızdaki yaş farkını hatırlatarak, dikkatimi çekmek istiyordu. Mektubu okuduktan sonra bir süre kendi kendime düşündüm. Evlenmezsem, beni rahat bırakmayacaklardı. Bu nedenle ani bir kararla Celadet'in teklifini kabul ettim. Annem geldi ve bir hafta zarfında daha büyük bir eve taşındık ve sessiz sesiz evlendik. İşte evliliğimiz böyle oldu...

Devam edecek

Christian Robelin; KÜRTLERİN DİRENİŞİ tablosu. Orjinal boyut 220x180

Kürtlerin Direnişi

Christian ROBELIN

Çağdaş Fransız ressamı
C. ROBELİN'İN
"KÜRTLERİN DİRENİŞİ"
tablosu üzerine

Ali KILIÇ

Express aşiyor Fransa ovalarını. Ağaçların dallarında, çatılarda, tepelerde kar. Kuzey ormanları ülkemizin kızlarının giysilerine benziyor. Ufukta süt beyaz mavilik.. Çam ormanlarının arasında dolanırken expers kafamın içinde 25 asırlık bir roman. Kürt halkının asur tiranlığına karşı başkaldırışı, özgürlük ateşinin Kürdistan dağlarından Hindistan'a değin yayılışının yorumunu düşünüyorum, çağdaş Fransız ressamı Christian Robelin'in tablosunda. Express tırmanırken Jura dağlarına, yirmibeş asır sonra, halklarımızın geleceğini düşünüyorum. Yine seveceğim halkımın direnişini. Zulüm oldukça yeryüzünde onunla birlikte olacağız, taşıyacağız hiç yenilmemiş gibi isyan alevlerini çağdan çağa. "Ben tabloma Kürtlerin direniş adını verdim. Bunu basarmak benim için büyük mutluluktur, ama şunu ekliyeyim ki, bu tabloda sadece 'KÜRTLER'i yorumlamak istemedim. Onların isyanlarında bütün ezilen halkların halk olarak silaha sarılmalarının evrenselliğini dile getirmek istedim. Bu nedenle tabloya soyut gerçekçilik açısından da yaklaşıp, ezilenlerle ezenlerin savaşı var. Bu sonsuz direnişi muzraklarla yorumlamamın nedeni, ilk haklı direnişlerden birinin büyük bir olasılıkla, Kürt halkının, diğer ezi-

len halkların kullandığı direniş silahlarını yorumlamak istedim. Tablomda ağırlıkla kürt halkının ulusal renklerine yer verdim. Bir yanıyla tabloda, onların henüz özgür olarak dalgalanmayan bayraklarını kendi fırçama Kürdistan dağlarının doruklarına dikmek istedim. Yalnız avrupalı bir ressamın değil, fakat aynı zamanda, Kürdistan'ı bölüşen ülkelerin sanatçılarının, aydınlarının, işçilerinin, demokratlarının yeri, Kürdistan halkının yanı olmalıdır. Bu dayanışma olmadıkça, ne diktatörlüklere karşı savaşmak, ne de halkların kendi geleceklerinin tayinine güvenle bakmak mümkün değildir. Bugün Paris'te yaşayan, kendilerinin Fransız kamuoyuna ilericilik olarak tanıtan bir çok Türk, Fars, Arap sanatçısı vardır. Fakat ne onların sanatında, ne şiirlerinde, ne de güncel aydın girişimlerinde, yalnız Kürt halkının değil, fakat bütün dünya halklarının onurlu mücadelelerini yansıtan, gerçek bir sanat yapıtından söz etmek oldukça güçtür. Aksine onlar, şoven, gerici, kendi hükümetlerinin, kendi devletlerinin karşı devrimci, halk düşmanı politikalarına sanatlarını araç olarak sunuyorlar."

Bu konuşma, Burgonya Akademisi'nin yanı başında, ressam Christian Robelin'in evinde geçiyor. Yanbaşımızda, altı yaşındaki Juliet, annesi Begine, Aram Haçaturyan'ın "Kürtlerin dansı, Kürt baleti ve onun ünlü Ninni'sini" dinliyorlar. Aşağı yukarı, Nikitin'den Kourdoev'e, Melayê Cêzîrî'den Cigerxwin'e değin, Kürt halkı ve kültürü üstüne oldukça geniş bir bilgiye sahiptirler.

Christian'ın eşi, Gêrine, Kürt kadınlarının mücadelesi hakkında yeni bilgiler edinmek

istiyor. Irak Kürdistan'ı dağlarında silahlı mücadele veren, Kürdistanlı kadınların yaşamı hakkında verdiğim bilgilerden çok hoşlanıyor. "Biz halkımızın özgürlük ve bağımsızlık savaşında sonuna kadar yanında olacağız. Özellikle Kürdistanlı kadın savaşçılara yürekten dostluk selamlarını iletin" diyor Gêrine. "Bir gün gelecek, mutlaka, bahçelerimiz çiçeklenecek, ülkemizin bütün çocukları sizleri selamlayacaktır. Unutulmuş bir çiçeğin baharı da olsa, yüreğimiz, sizler gibi dostlardan ötürü daha gür çarpıyor. Çizdiğiniz, bu tablo, halkımın özgürlük mücadelesinde unutulmaz insansal dayanışmanın en büyük değeri olarak kalacaktır. A. Mirzoev'i tanıyan halkım sizlerde tanımakla, haklı mücadelesinde sizleri yanında görmekten cnur duyacaktır. Sizlere, Kürdistan halkı ve onun kahraman savaşçıları adına teşekkür ederim" diyerek tren garında ayrılıyoruz.

Express aşiyor Fransa ovalarını. Ağaçların dallarında, çatılarda, tepelerde kar. Gökyüzünün sonsuz maviliğinde, gün ışığı altında kar, mavu turkuazdaki elmas gibi parlıyor. Şu anda savaşçılarımız, Kürdistan dağlarını beklerken, ben felsefi açıdan bir daha bakmak istiyorum KÜRTLERİN DİRENİŞİ tablosuna. 220x180 boyundaki bu dev tablo, bilgi temelinde estetik bir konudur. Yer ve zaman bakımından, özel olarak kürt insanının, genel olarak bütün insanlığın varoluşuyla doğrudan doğruya ilintilidir. Bu anlamda Christian'ın çabası sanatsal bir yansıtmaya olmalıdır. Başka bir deyişle, resim sanatı, insanın, dış dünyayı, yaşamı, öz ve biçimin diyalektik birliğinde yansıtmasıdır. Sanat yapıtı bu yanıyla toplumsal ve sosyal yaşama çevrilmiş bir gerçekliğin bü-

tünselliğidir.

Genelde sanat felsefesinde yansıtmaya kuramı, birliğin nesnel gerçekliğinin insan bilincinde yansımaları olduğuna ilişkin bir öğretiyi olarak adlandırıldığında, sanat insanın sosyal pratiğinde bilginin üretkenliğinin bilinçle, dünyayı dönüştürme, değiştirme biçimidir. Yansıtmaya kuramı diyalektik materyalist biçimiyle marksist bilgi teorisinin çıktık noktasıdır. Kısacası, bilginin nesnel konusu gerçekliktir. Bu objektif gerçeklik, bilgiyi kazananak öznenen bağımsız bilgiye, varlık bilgisine, öznenen bağımsız bir varlığa sahiptir. Nesnel gerçeklik, özne tarafından karmaşık bir süreç içerisinde kavranır. Bu açıdan bakıldığında, Kürt halkının varlığı, Robelin'in dışında, ondan bağımsız, nesnel bir gerçekliktir. Ancak C. Robelin, bu objektif gerçekliği, soyut sanatsal formlarla beşimlemek isterken, Leninci bir yol izlemekte, o, henüz, soyutta olan, bu halkın direnişini evrensel bir planda, somutlamak için ilk sanatçı hamlesini atıyor, Kürt halkının direnişinin zaferi taçlanması için, sanatsal pratik dayanışmasını, yaşamıyla ödüyor.

Tablonun soyut figürleri içinde, Kürdistan dağlarının maviliği, kızıl toprağı, cesur insanları, özgürlük için silaha sarılışları, hiç bir şeyin bir sanatçı için olduğu kadar, bir düşünür ve aydın için, Kürdistan halkının özgürlük ve bağımsızlığı için çalışmak; savaşmak; onu zafer göstermedeki zorluklara katılmak kadar kutsal değildir.

EV RÛPELA WE ROJ BI ROJ JI WE RE BIÇÛK TÊ. WÊNE Û ÇIROKÊN WE LI SER HEV TÊN. EM GIŞ BI HEV RA NIKARIN ÇAP BIKIN; LÊ DILÊ XWE TENG NEKIN, EMÊ DI VÊ RÛPELÊ DE CÎ BIDIN WE HEMUYAN. DOR BI DOR E, NE BI ZOR E.

ZAROKÊN KURD LI ISRAÏLÊ
EM SILAVÊN XWE YÊN GERMÎ JI ZAROKÊN KURDAN RE BI RÊ DIKIN. SPAS

KEDER • 4 SALÎ / Stockholm

PÏL • 6 SALÎ / Kopenhag
EZ JI DANIMARQÊ ME. MIN JI BO HEVALÊN XWE YÊN KURD BÛKEKÊ KURD ÇÊ-KIR.

ÎLİÇ • 5 SALÎ / Paris

İLİÇ 5 SALI
PARIS

SELİM (32) • OSNABRUCK

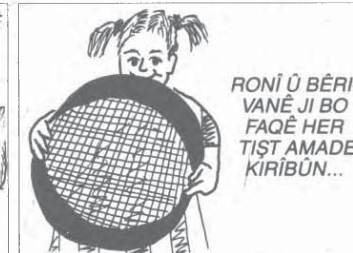

Xêz û Nivîs
Adil DURAN

**RONÎ
Û
BÊRÎVAN**

[3]

DÛMAHÎK HEYE

ŞERİF • 7 SALÎ / Amsterdam

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI II

II RÊŞEME • ŞUBAT 1987

ISSN 0283-4896

Büro : Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnışan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 - 0; Bankgiro: 343-5559

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$ (USA)
İNGİLTERE 1 £

Türkiye sınır devletlerle yeni bir anti-kürt anlaşma yapıyor

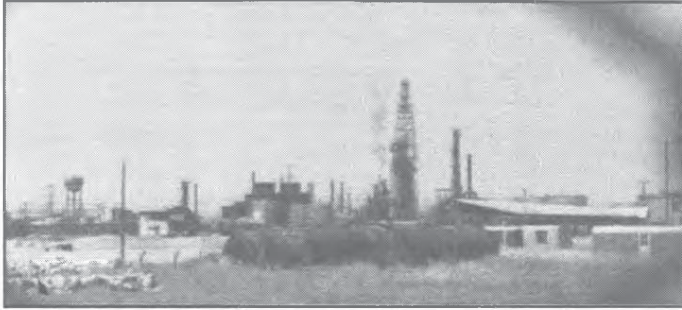
Türk sınırlarında petrol tuzağı

□ Türk devleti Kürdistan'ı işgal planlarına yeni bir plan daha kattı.

□ Türk devleti Kürdistan'ın diğer parçalarındaki mücadeleyi denetlemek amacıyla komşu devletlerin Türkiye'ye "sınır" bölgelerinde Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı (TPAO) aracılığıyla petrol arama girişiminde bulunuyor. Konuyla ilgili açıklama yapan TC Devlet Bakanı Kazım Oksay, başta Irak, İran ve Suriye olmak üzere 5 ülkede TPAO'nun petrol arayacağını bildirdi.

rol Anonim Ortaklığı (TPAO) aracılığıyla petrol arama girişiminde bulunuyor. Konuyla ilgili açıklama yapan TC Devlet Bakanı Kazım Oksay, başta Irak, İran ve Suriye olmak üzere 5 ülkede TPAO'nun petrol arayacağını bildirdi.

● "Özellikle Türkiye'nin sınır yörelerine yakın yerlerde bulunacak ham petrol yatakları, o bölgelerde barınan bölücülere de bir darbe olacak"

Batman Petrolleri, Ordunun ¾'nün Kürdistan'a yağılmasının başlıca nedenlerinden biri

□ Petrol arama çalışmalarının asıl gayesinin ekonomik nedenlerden çok siyasi nedenlere dayandığını hiç çekinmeden açıklayan TC devlet yetkilileri konuya ilişkin şu açıklamaları yapmaktadırlar.

"Özellikle Türkiye'nin sınır yörelerine yakın yerlerde bulunacak ham petrol yatakları, o bölgelerde barınan bölücülere de bir darbe olacaktır. Hem Türkiye, hem de o ülkeler, buradaki faaliyetlerin korunması için bölgeyi zorunlu olarak denetim altına alacaklar. Böylece ülkemiz bir taşla iki kuş vurmuş olacak..."

Petrol arama çalışmalarının, İran,

Irak, Suriye, Libya ve Pakistan'da yapılmasının karar altına alınmasına karşın esas hedefin İran, Irak ve Suriye olduğunu belirten TC yetkilileri, "özellikle, İran, Irak ve Suriye'de yapılacak petrol arama çalışmaları, Türkiye'nin bu ülkelerle olan sınırlarına yakın bölgelerde gerçekleştirilecektir. Sınır yörelerinde bulunacak petrol yataklarının korunması gerekecektir. O yörelerde, söz konusu ülkelerin askeri varlığı artacaktır. Askeri varlık ise bölücü eşkiyaya darbe vuracaktır. O bölgelerde dolaylı olarak Türkiye'nin kontrolü sağlanacaktır."

SOVYETLERDE REFORM

□ Parti Genel Sekreteri GORBAÇOV, gizli oyla açık seçim tasarısını Merkez Komitesine sundu

□ 27.1.1987 Salı günü Gorbaçov 300'ü aşkın Merkez Komitesi'nin önünde saatlerce yaptığı konuşmada, gizli seçim ve seçme sistemini önerdi ve simdiye kadar Parti kademelerinde yer alan aday sayısını çoğaltmak için gizli seçim sisteminin kaçınılmaz bir koşul olduğunu, Parti yüksek kademelerinde gelecekte yer alacak kadroların, Partinin yaşayabilmesi için birden fazla adayın, adaylıklarını koymalarını; bu seçim sisteminin de parti içi açık tartışmalarla olmasını belirttikten sonra, geçmiş dönemleri eleştirdi.

Gorbaçov: "Her ne kadar geç ise de bazı konularda Partimizin yaşayabilmesi için bir çok Parti kademesinde yapılacak değişikliklerin şart olduğunu görüyorum. Şehir, Bölge, Kasaba ve Cumhuriyetlerimizde, Azınlıklarımıza karşı geride bıraktığımız 18 yıllık Brejnev dönemi ve 40'lı yılların hataları bir daha tekrarlanmayacak. Bir iki istisna dışında tüm bölge genel sekreterleri açık parti içi tartışmalarla halka açık olarak seçilmeli böylelikle halk kimi, niçin ve neden seçtiğini bilmelidir. Gorbaçov ayrıca Parti üyesi olmayan tüm genç, sanatkarlara çağırarak bulunarak kendilerini devlet kademesinde ve fabrika-sendika içerisinde örgütlemelerini; bu Parti üyesi olmayan eğitilmiş entellektüellere fırsat vermelerini önererek devamla, 18 yıllık Brejnev ve öncesi dönemler Partimizi öyle çökerttiler sokularak ve Partimiz içerisinde öyle yaralar açtıkları bugün dahi bu yaraları kapatmak bize çok zor geliyor. Geçmiş dönemin sorumluları tamamen Leninizmden sapaarak Leninizmi çiğnendikçe çıkarılmaya çalıştılar, geç te olsa geçmiş Parti Tanrıcılığı şimdi düzeltmeye çalışacağız."

Partimiz Sovyet halklığı yerine şahıslığa dönüştürülmüştür, biz bu durumu ortadan kaldıracacağız çünkü bu durum böyle devam edemez. Bu durum çok ama çok önemli bir durumdur, Parti içi demokrasi Partimizin vaz geçimez ana konularından biri olacaktır. Partimiz

gençlere, sanatkarlara ve entellektüellere açık bir parti olmalıdır. Partimize yeni kadrolar yetiştireceğiz ve böylelikle Leninizmi uygulamış olacağız; az da olsa. Geride bıraktığımız 80'le 85 arasında ekonomide yapılan plansızlıklar yüzünden belimizi hala doğrultamıyoruz. Milli gelirimiz 3,6'yı geçemeyen geçen yıl bu oran 4,1'e yükseldi. Tahıl üretimimiz 210 milyon tondan % 17 yükseliş gösterdi yani partimiz, kendini işçi-köylü derdine vereceğine kendini şahıslığa verdi, ki dünya çok önemli işler Partiyi beklerken.

Gorbaçov böylelikle Parti yüksek kademelerini bir soru üzerine sürükleyip, belini işçi sendikaları ve köylü kooperatiflerine dayamış oluyor. Sovyet KP'si 40. maddesi Parti Genel Sekreterine güncel konular hakkında tam yetkiyi veriyor. Gorbaçov bu Katechismus'u (Parti dinciliği yani Tabuculuğu) yok edebilmek için 1941 den beri ilk büyük genel konferansda sırtını işçi ve köylüye dayayarak Brejnev Konservatizmini yok edebilirse, işte o zaman Leninizmin ideolojisi yavaş te olsa uygulanmaya başlanır.

Bu yazının Gorbaçov'a ait kısmı 28.1.1987 Çarşamba Frankfurter Rundschau'da, Pierre Simonitsch imzasıyla ve ayrıca Alman TV'lerinde TASS haberi olarak verildi.

DELAL AZAD
Almanya-1.2.1987

MAHKEMELER

BARİŞ DERNEĞİ DAVASINDA NURETTİN YILMAZ VE MELİH TÜMER SAVUNMALARINI YAPTILAR.

□ İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde görülen Barış Derneği davası sanıklarından Nurettin Yılmaz ve Melih Tümer savunmalarını yaptılar. 30 Ocak günü oturumda, Nurettin Yılmaz hazırlamış olduğu 20 sayfalık savunma metnini okudu.

Barış Derneği'nin 2.Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma nedeniyle suçlandığını hatırlatan Yılmaz, konuşmasında "yurtta barış" ve "Ortadoğu'da barış" konularını işlediğini söyledi. Yılmaz, "Filistin halkı kendi kaderini tayin etmedikçe, siyonist İsrail'in mazlum Filistin halkına karşı soykırım önlenmedikçe Ortadoğu'da barışın düşünülmesi dahi bir hayal olacaktır." dedi.

Emperyalistlerin ve silah tüccarlarının oyunları ile İran'da ve Irak'ta Kürtlerin acımasızca imha edildiğini, köylerdeki savunmasız kişilerin napalm bombalarıyla ile topyekün öldürüldüğünü ileri süren Yılmaz, konuşmasında bu konulara değindiğini belirtti. Yılmaz savunmasında; "İç barışın sağlanması, komşu ülkelere kitle halinde insanların acımasızca öldürülmesi haberlerine karşın bir parlamentör veya devleti yöneten bir politikacı kişisel görüş bildirmeyecek de, sokaktaki vatandaş mı görüş ve temennide bulunabilecektir. Konuşmam inceledüğünde, napalm bombalarına karşı mücadele veren insanların maruz kaldıkları katliamları dile getirdiğim görülecektir. 12 Eylül'den önce herhangi bir kitleye veya bölgeye karşı Türkiye'de napalm bombalarının kullanıldığı söylenmeyeceğine göre, bu konuşmamın siyasi sınırlarımızın ötesindeki ülkelerin insanları ile ilgili olduğu açıktır. İran ve Irak ülkeleri de Türkiye Cumhuriyeti'nin eyaletleri olmadığına göre bu konuşmamda bir bölücülük anlamını çıkarmak mümkün değildir." dedi.

Melih Tümer de 9 sayfalık savunma metninde savcılık görüşünü eleştirdi.

İSKENDERUN DEV-YOL DAVASINDA YENİ KARAR

□ Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, 26 sanıklı İskenderun Dev-Yol davasında aldığı kararın Askeri Yargıtay'ca bozulmasından sonra yaptığı duruşmada, alınan ilk kararı aynen benimsedi. Mahkemenin 3 sanığın idam cezasına çarptırılmasına ilişkin kararı Askeri Yargıtay'ca bozulmuştu. 26 sanıklı İskenderun Dev-Yol davasında, Hacı Saygılı, Mithat Gölenç ve Münir Hocaoğlu adlı sanıklar hakkında idam kararı verilmiş, 10 sanık 5-13 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılan 13 sanıkta beraat etmişti.

TARSUS DEV-YOL DAVASINDA SAVCI ESAS HAKKINDA MÜTALAASINI OKUDU.

□ Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi 19 sanıklı Tarsus Devrimci Yol davasında, askeri savcı esas hakkında mütelaasını okudu. Savcı, sanıklardan Dahar Aslan'ın idam cezasına, 6 sanığın da 5-15 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılmasını istedi.

İZMİR DGM'DE "TKP" DAVASINA BAŞLANDI

□ İzmir ve çevresinde faaliyet gösterdikleri savıyla haklarında dava açılan 20 "TKP üyesi"nin davasına 22 ocak günü İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başlandı. Sanıklar hakkında TCK'nın 141/5 ve 141/6 maddeleri gereğince 10 yıla kadar hapis cezası isteniyor.

Türk Mühendis Geri Verilmeyecek!

Türk hükümeti, Kürt halkı üzerindeki ırkçı ve faşizan uygulamalarını sürdürdükçe, biz Türkiye'nin Irak'taki çıkarlarına darbe vuracağız!

Daxuyanî di rûpela 5 an de

Mihendîse Tirk dê şunde neyê dayîn!

Ger piştîma Tirk li ser karê xwe yê faşîstî û nija-dperestî ya li ser Kurd bidomîne, wê gavê em dê ji bo zeredayîna meslehetên wan bigiranî têbikoşîn!

Açıklama 5. sayfada

DEQIKEYA
DAWIYESON
DAKİKA**KURDISTAN PRESS**

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 12/4

25 RÊŞEME • ŞUBAT 1987

ISSN 0283—4898

Kürdistan'da devlet terörü hızla tırmandırılıyor!**Mecburî iskân yasası
Tunceli'den başlıyor!**

- Tunceli yok ediliyor!
- 435 köyün 356'sı boşaltılacak!
- 60 bin kişi mecburî iskân uygulaması içinde!
- Türk ordusu "Bahar Taarruzu" için bölgeye asker yığıyor!
- Evren, Uludere olaylarından sonra, Çankaya'da gizli bir toplantı yaptı. Toplantıdan sonra Kürdistan'da geniş çaplı operasyonlar başlatıldı ve İçişleri Bakanı Hakkarî'ye hareket etti.

Ayrıntılı bilgi sayfa 2 ve 3'de

foto, Suayip Adlıg

Abdullah Uzun

"Savunma hakkının yok edildiği bu kurumlar önünde yargılanmak istemiyorum"

Abdullah Uzun, 1982

- Yargılandığı Diyarbakir Rızgari davasında, yaptığı savunmadan dolayı, Abdullah Uzun'a 1 yıl dört ay ceza verildi
- Abdullah Uzun savunmasında "Askeri mahkeme ve Yargıtay bize karşı politik bir tavır içinde. Biz Kürdistan'da yaşayan aydınlar olarak buna karşı çıkmaktayız. Bize savunma hakkı bile yeterli olarak verilmedi" dedi.

devamı sayfa 2'de

Erebê ŞEMO

**Bona 90 saliya
bûyîna**

Erebê Şemo

• Ji pênuşa Xelîfê Çaçan Mûradov, Erebe Şemo

Dumahîk di rûpela 13 an de

**Yekîtiya Niştîmanê Kurdistan
azadiya 200 girtiyan dixwaze !**

Di nav van kesên ku azadiya wan tê xwastin, serokê kevnê belediya Diyarbakir Mehdî ZANA û soyolog Dr. İsmail Beşikçi jî heye.

Piştî wê bîyerê, Evren li Çankaya yê civîneke dizî ya awarteyî çêkir. Piştî civînê li Kurdistanê operasyonên berfireh destpêkir.

Dumahîk di rûpela 2 an de

**Bes ku
Şoreş bijî**

Niha em di herêmên rizgarkirî de dijîn.. Mînetê me li tu kesî û li tu tiştî tune. Em azad in. Tu kes têkilî me nabe.

Dumahîk du rûpela navîn da

□ 12 Eylül dönemi Kürdistan tarihinin en trajik dönemlerinden biridir. Türkiye'nin batı ve orta anadolu bölgelerinde genel olarak köylüler, sikiyönetim gerçeğini uzaktan seyredip durdular. Kürdistan köylüsü ise, Türk devletinin zulmunu kanında, canında yaşadı. Hapisanelerde sürdürülen korkunç işkenceler bir yana, basının ve dünya kamu oyunun gözlemlerinden bir hayli uzakta bulunan sahipsiz köylerde özel eğitilmiş timlerin sürdürdüğü acımasız terör yıllar boyu kesilmeden devam etti. Halen de devam ediyor.

Türk devleti bu dönemde bütün tarihi boyunca yaptığı bir uygulamanın tam tersini yapmaya başladı ve Kürt halkının bir bölümünü silahlandırdı. Ve bunlara maaş vermeye başladı.

Kürdistan Press'in ilk sayılarında yer alan bir belirlemede, Köy Korumucuları'nın, esas olarak Kürt halkını Kürt halkına kırdırma politikasının bir uygulaması olacağı vurgulanmıştı. Türkiye'de de solun büyükçe bir bölümü bu yargıyı paylaşmaktaydı. Nitekim, devlet, her talep sahibini Köy Korumuculuğuna alma yerine, en hassas bölgelerde, birbirine düşman aileleri, birbirine düşman aşiretleri ayıklayarak, bunlardan bir bölümünü silahlandırdı. Böylece, yüzyılların iltihaplı yaraları devlet eli ile yeniden deşildi, yeniden kanatıldı. Öte yandan, Köy koruyuculuğu, köylülüğün bilinci içinde bir de asil bir çıkar kapısı olarak değerlendirildi. Ne var ki, beklenildiği üzere, süreç içinde, bu olgu, aileler arası, aşiretler arası çelişme ve çatışmaları kışkırtıcı bir niteliğe büründü. Faili meçhul cinayetler, ihbarlar birbirini izledi. Devletin de özel çabaları ile olgu, toplumsal bir problem haline geldi.

★
Ocak ayında Midyat'ın Gundi korti mezrasında iki evin basılması sonucu, aralarında 4 çocuk bulunan on kişi öldürüldü. Basılan ev bir köy koruyucusuna ait. Sol, baskının kontrgerillanın provakatif bir eylemi olduğu kanısında. Köylüler, Türk devleti ve Türk basını ise, baskın'ın PKK tarafından yapıldığını iddia etmekte. Yeni Gündem dergisinin, basılan mezraya giderek yaptığı bir araştırmaya göre, basılan mezra ile beraber 13 mezranın bağılı olduğu Mezeran köylüleri arasında 50 yıldır süregelen bir kan davası var. 12 Eylül'de barışmışlar. Kan davası, Ağırman ve Akçay aileleri ile Doğan aşireti arasında. Ağırman ve Akçay aileleri köy koruyucusu, Doğan aşireti değil. Yeni Gündem muhabiri soruyor: "Kimden şüpheleniyorsunuz?"
Cevap şöyle: "İlk önce doğanlardan. Sonra

Devlet terörü tırmanıyor

Tanışman mezrasından"

Yeni Gündem'de yer alan bir başka soru ise şöyle: "Yaklaşık yedi yıldan sonra düşmanlarınızın için saldırmaya geçtiler." Cevap: "Devlet bize silah vermiştir. Biz devlete yardım etmişiz. Ama onlara silah vermemiş."

Tabii. Yeni Gündem, Mezra sakinleri ile tercüman aracılığıyla ilişki kurabiliyor. Mezra sakinleri Türkçe bilmiyorlar. Tercüman, Kürtçeden türkçeye çeviriyor.

□ İkinci bir olay ise 22 Şubat'ta Uludere'de meydana geldi. Olayda 9'u kadın ve çocuk olmak üzere 14 kişi öldürüldü. Olay Avrupa TV'lerinde 35 kişi olarak verildi. Türkiye'de de TV olayı geniş yer verdi. Evren'in Çankaya'da yaptığı olağanüstü bir gizli bir toplantıdan sonra bölgede geniş çaplı operasyonlara başlandı

ve İçişleri Bakanı da bölgeye hareket etti. Olaylarla ilgili henüz PKK'nın resmi bir açıklaması yok. Kürt siyasi hareketlerinin de basına verilmiş bir değerlendirmeleri henüz gazetemize ulaşmış değil.

□ Kürdistan'ın toplumsal örgütlenme açısından gittikçe sıkışan ve Kürdistan devrimi açısından belirleyici bir nitelik olmaktan çıkmaya başlayan küçük yerleşim birimlerinde meydana gelen saldırıların PKK tarafından yapıldığı ile ilgili genel bir kamu oluşmuş durumda. Bir çok saldırının ve faili meçhul cinayetlerin ise bizzat Kontr-gerilla tarafından düzenlendiği ise bir başka iddia. Bölgede, peşmerge elbisesi giydirilmiş komandalorın sık sık köylere girdikleri ve yardımcı olan köylülerin, ertesi gün jandarmalar tarafından basılarak işkenceye alındığı; ayrıca bölgede özel olarak eğitilmiş timlerin ve uzman subayların bulunduğu da biliniyor. Türk ordusunun Irak'a yönelik ne tür eylemlerin hazırlığı içinde olduğu ise, Türk basını tarafından açıkça tartışılmakta. Kürdistan'ın en ücra köşelerinde bulunan küçük yerleşme merkezlerinde, kadınları ve çocukları da içine alan saldırı ve öldürme olaylarının nereye kadar tırmanacağı ise henüz belli değil.

Öte yandan, biri Diyarbakır/Pirinçlik; diğeri Urfa/Ceylanpınar'da olmak üzere arkaarkaya yapılan iki işkence olayı da, Türk devletinin Kürdistan'ı, kan gölüne çevirme eylemlerini ısrarla sürdürdüğünü gösteriyor.

Diyarbakır Kupas köyünden Zulfikar Bayram, evinden alınıp götürüldü ve işkenceye katledildi. Olayın gelişimi şöyle: Hasan Bayram isimli kişi ile ilgili bir arama nedeni ile, H. Bayram'ın evine baskın düzenleyen, Pirinçlik Jandarma Bölük Komutanı Astsubay Mustafa Hastürk, Hasan Bayram'ı bulamayınca, yerine Zulfikar Bayram'ı alıp götürdü. Geriye cenazesi teslim edildi. Z. Bayram'ın eşinin Diyarbakır savcılığına başvurmasına üzerine ortaya çıkan olayla ilgili olarak 4 jandarma eri gözaltına alındı. Böylece, Zulfikar Bayram'ın işkence ile katlediği resen kabul edilmiş oldu.

Ceylanpınar'da ise, bir tarlada silah bulunduğu gerekçesi ile yüzlerce insan gözaltına alınıp işkenceye geçirilmekte. Bu arada, gözaltına alınanlardan haber alınmadığı ve bir çoğunun katledilmiş olabileceği söyleniyor. Kesim olan şu ki, henüz cesedi ailesine teslim edilmemekle beraber, A. Tüysüz bu işkencelerde katledildi. SHP milletvekillerinin bölgede araştırma yapma girişimleri ise, Ceylanpınar sevcisi tarafından engellendi.

Mecburi İskan olgusuna nasıl bakıldı

□ Halen Antep cezaevinde bulunan değerli bilim adamı İsmail Beşikçi, Kürterin Mecburi İskanı isimli kitabında, iskan olgusunu enine boyuna incelemiş ve bu arada Türk bilim adamlarının konu ile ilgili değerlendirmelerini eleştirmiştir. Tunceli'de yeniden basılan mecburi iskan gündem olduğu bu gündemde Beşikçi'nin değerlendirmelerinin okuyucu açısından yararlı olduğunu düşünerek, bazı bölümleri yayınlamaya uygun bulduk. Bu sayıda, Prof. Ö.C. Sarç'ın eleştirisini sunuyoruz.

Cumhuriyetin ilanından beri, Türkiye'de gelişmekte, etkinliğini yıldan yıla arttırmakta olan bir kapitalist ilişkiler sisteminin yanında feodal, yarı-feodal veya prekapitalist gibi çeşitli adlarla belirtilen ilişkilerin de varlığını sürdürdüğü ifade edilmiştir. İkkel, geri, "çağ-dışı" olarak belirtilen bu ilişkilerin "Doğu Anadolu Bölgesi"nde, kapitalist ilişkilerin de Türkiye'nin öteki bölgelerinde varlığını sürdürdüğü de ısrarla belirtilmiştir. Yine bunun gibi Atatürk devrinde, bu, geri, "çağ-dışı" ilkel üretim ilişkileri ile mücadele edildiği, toplumu demokratlaştırmak için her türlü çabanın harcandığı sık sık söylenmiş ve yazılmıştır. Bununla beraber, bu geri üretim ilişkilerinin cumhuriyete ve inkılaplara karşı direndiği ve varlığını sürdürdüğü iddiaları her zaman vurgulanmıştır. Çeşitli zamanlarda ve çeşitli yerlerde yayınlanan yazılarda ve kitaplarda bu iddiaları görmek ve izlemek mümkündür.

1-İSKAN KANUNU HAKKINDA GÖRÜŞLER VE ELEŞTİRİLER
Bu yayınlarda, merkezi otoritenin, "Doğu" bölgesi ile uğraşması daha çok sınıf mücadelesi gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu anlayışlara göre, 19-24'ten sonraki Doğu isyanlarının yani, Kürt direnmelerinin temelinde feodalizmin gelişmekte olan üre-

tim ilişkilerine, kapitalleşmeye, modernleşmeye karşı oluşu vardır. Yine bu anlayışlara göre, zaman zaman toprak reformu yapma ihtiyaçları belirmiştir. Cumhuriyet Halk Fırkası Genel Başkanı, Gazi Mustafa Kemal ve devletin ve hükümetin daha sonra gelen yetkilileri bu ihtiyacı çeşitli zamanlarda ve çeşitli yerlerde belirtmişlerdir. 1934 yılında kabul edilen ve yürürlüğü konulan 2510 sayılı İskan Kanunu bu ihtiyaca cevap vermek için yapılmıştır. Kanunun esas amacının aşiretleri yerleştirmek ve toprak sahibi etmek, muhacirleri yerleştirmek ve toprak vererek kolaylıklar göstermek olduğu, topraksız köylülere toprak dağıtmak olduğu iddia edilmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, Örneğin; Ordinaryüs Profesör Doktor Ömer Celâl SARÇ, 1934 yılında yayınladığı, **Ziraat ve SANAYİ Siyaseti** isimli kitabında şöyle diyor:

A-Ord. Rof. Dr. Ömer Celâl SARÇ: "...14 haziran 1934 tarihli İskan Kanunu Türk İskan siyasetinin bir dönüm noktasını, daha doğrusu hakiki iskan siyasetinin temelini ve başlangıcını teşkil eder. Şimdiye kadar gelişigüzel ve plansız olarak yapılan İskan işleri bu kanunla ekonomik, sosyal ve ulusal gayeler gözetilen şuurlu bir siyasetin çerçevesine girmektedir."

Ord. Prof. DR. Ömer Celâl SARÇ, daha sonra Kanunun amaçlarını şöyle sıralamaktadır:

"...1-Memlekette Türk Kültürüne bağlı muhacirler gelmesini temin etmek ve nüfusu arttırmak,
2-Ekonomik, ulusal ve askeri sebeplerin icabatına göre, memleket dahilinde nüfusun yayılışını değiştirmek,
a) Bazı yerlerde Türk Kültürlü nüfusu teksif etmek,
b) Türk Kültürüne bağlı olmayan nüfusu naklederek, bunları Türk Kültürüne temsil etmek,

c) Dar veya fena topraklarda bulunan ve gelişim vasıtlarından mahrum olan köyleri ya sayış ve sikkah şartları elverişli yerlere nakletmek."

Ord. Prof. Dr. Ömer Celâl SARÇ'ın 2510 sayılı İskan Kanunu hakkında söyledikleri bunlar. Burada, iktisat Ord. Profesörünün, İskan Kanunu ile ilgili olarak getirdiği tahlillerin bilimsel bir öz taşımadığını hemen belirtelim. Çünkü, Ordinaryüs Profesör İskan Kanunu'nun buna ilişkin olguların yüzeydeki görüntüleri ile uğraşıyor. Kendi subjektif kanularına göre, kanun maddelerinin kaba bir tasvirini, anlatımını yapıyor. Halbuki, bilim olguların yüzeydeki görüntüleri ile uğraşmaz, bu, olgulara hayatıyet ve canlılık veren temeldeki dinamikleri bulmaya çalışır. Bu dinamiklere ilişkin olguları öteki olgularla olan ilişkileri içinde iç ve dış bağlantıları ile kavramaya çalışır.

Öte yandan Ord. Prf. Dr. Ömer Celâl SARÇ, nesnel gerçekçi ve gerçek somutu ısrarla ve bilinçle gizlemeye çalışıyor. Bunun için kanunun maddelerini tahlil etmeye 15. maddelerini tahlilde tutumu, tamamen subjektif bir tutumdur. Kendi subjektif kanularına göre bir anlatımdır. Dolayısıyla bilimsel objektiflikten tam anlamı ile uzaktır.

Ord. Prof. Dr. Ömer Celâl SARÇ, "Türk Kültürü'nün benimsetilmesi istenilen bir halk"tan söz etmektedir. Kimdir bu halk? adı nedir? dili nedir? kültürü nedir? Bu halka Türk kültürünün benimsetilmesi neden gerekiyor? Kendi öz dilini ve kültürünü geliştirmesinin mahsuru nedir? İktisat Ordinaryüs Profesörü bu gibi soruları ve bu sorulara ilişkin olguları ısrarla ve bilinçli bir şekilde görmezlikten geliyor, duymamazlıktan geliyor. Yazılarında bu olgulara yer vermiyor. Daha doğrusu, tahlillerine bu olguları katmıyor. Önemli bir olgusal ilişkiler kategorisini bilinçli bir şekilde yok saydığı, görmezlikten geldiği, keyfi bir şekilde, öteki ilişkilerden soyutladığı, tecrit ettiği için de yazıları hiçbir zaman bilimsel bir bütünlüğe varmıyor.

İnsanlar, bazı olguları veya olgusal ilişkileri göremeyebilirler. Kavrayamayabilirler. Bu, gözlemlerde bir yetersizlikten ileri gelebilir. Veya olgular arasındaki ilişkileri, ilişkilerin temelindeki dinamikleri bütünsel bir şekilde göremeyebilir. Bütün bunlar bilimin üretilmesi sürecinde olağan olaylardır. Çünkü, bu süreçte kişi belirli bir zaman sonra gözleminin yetersizliğini anlar veya olguların öteki olgularla ilişkisini, bunlara canlılık veren temel dinamikleri daha dikkatli bir şekilde kavrayabilir. Böylece muhtemel yanlışlıklar düzeltilir. Fakat, Ord. Prof. Dr. Ömer Celâl SARÇ'ın durumu bu değil. İktisat Ordinaryüs Profesörü doğrudan doğruya bir olguyu, Kürt olgusunu ısrarla ve bilinçli bir şekilde gizlemeye ve göz ardı etmeye çalışmaktadır. Bu da, onun bilimsel bilgi üretmediğini, Resmi ideoloji, yani Kemalizm çerçevesi içinde kalıp, onu doğrulama ve övmeye gayreti içinde olduğunu gösterir. Ord. Prof. Dr. Ömer Celâl SARÇ, Resmi ideolojiyi, yani Kemalizm bilimsel bir bilgi bütünü olarak gösterme gayretindedir. Yazdıkları ile, bunu gerçekleştirmesi mümkün de değildir. Zira, olguların kaynaklanmaması, olguların aracılığı ile denetlenemeyen hiçbir önerme bilimsel olamaz. Temeldeki esas kan alıcı noktaları gizlemek, bu kan alıcı olguları gizleyen teffuat üzerine ise fazlası ile durmak bilimsel bir tutum olmaz.

Ord. Prof. Dr. Ömer Celâl SARÇ, yazısının bir yerinde, Avrupa'da nüfus iskanının 5.000 liraya mal olduğunu, Türkiye'de ise 100 liraya yapılabildiğini söylemiştir. Aradaki bu derin farkın nereden ileri geldiğini bilimin açıklaması gerekir. Türk İskan siyasetinin bu derece mafsalsız olmasının, bu derece kolay yürütülmesinin üzerinde durulması gerekir.

Kürterin Mecburi İskanı
İsmail Beşikçi

Komal Yaynevi, I. Basım, 1977, Ankara

HOVÎTIYA BAASA IRAQÊ

□ 29 xortên Kurd, li Iraqê bi dardekirinê hatin kuştin.

Stockholm • ANK

Li gor daxuyaniya Komela Gelên Li Bin Zilm, ya 13'ê Rêşeme, ya li bajarê Göttingen a Almanyayê, dide xuyakirin ku ew 29 xortên Kurd ku bi dardekirinê hatibûn kuştin, çavên wan jî, ji laşên wan derketî teslîmê malbatên wan bûn. Herwekî dinê jî ew malbatên xwedî laşan, di bêgaviya (mecbûriyeta) bac (vergi) dayinê de man.

Demekî berî 300 xortên Kurd, yê ku ji ber neçûyina leşkeriyê ketibûn ber çavdêriya polis, ji wan di navbera 70 û heta 150 xort, çarenûsa (qeder) wan nexuya ye. Li gor daxuyaniya YNK (Yekîtiya Niştîmanê Kurdistanê) van xortan bi vebirî (kesin) hatin kuştin.

Komela Gelên Li Bin Zilm, navên ew 29 xortên Kurd yê kuştî jî da. Li gor daxuyaniya vê komelê, ew xortên ku hatin kuştin, sala ji dayikbûna wan di navbera 1964 û 1970 ne.

Komela Gelên Li Bin Zilm, wekî din bangêkî jî bo pişgiriya serê gelê Kurd yê li dijberiya BAAS xwest ji hemû kesan.

SÊ RÊXÎSTIN BÛN YEK!

□ Li gor nûçe ku giha telekî ANK, sê rêxistinên hêzên xwe kirine yek û daxuyaniya jêr belav kirin: *"Roja 15.02.1987. PARTIYA AZADÎ Û PÊŞKETI-NA KURDISTAN (YEKBUN), KOMITA AZADÎX-WAZÊN KURDISTAN (KAK) xwe helkûn û tevî PARTIYA DEMOKRATÎ KURDISTAN-TIRKIYE (PDK-T) biryar li ser sazîkirina Partiya Demokratî Kurdistan—Rêxistina Netewî dan. PDK-RN divê ji bo serxwebûna Kurdistan bixebite, giraniya xebata xwe bide ser Kurdistanê Bakûr, lê ji bo yekîtiya teverên Kurdistanê bixebite"*

KÛRDÎSTAN YURTSEVER BİRLİĞİ'NİN AÇIKLAMASI

□ YNK sözcüsü Atina'dan yaptığı bir açıklamada, rehlin tutulan Türk mühendis ile ilgili Türk basınında çıkan yazıların tümü ile yanlış olduğunu belirtti.

"Gerçek şudur; 13 Şubat'ı 14 Şubat'a bağlayan gece, YNK peşmergelelerinin bölgede yaptıkları bir operasyonda, Süleymaniye şehri yakınlarında Pasulce'deki bir çimento fabrikasında iki yabancı mühendis ele geçirildi. Yapılan sorgulama sonucu, mühendislerden birinin Adil (Atilla) isimli bir Türk olduğu anlaşıldı.

Durumun öğrenilmesinden sonra, YNK yönetimi, Türkiye'nin Kürtler üzerindeki politikasını protesto etmek amacıyla bu aşağıdaki kararları aldı.

1) Türkiye'nin, Kürtleri ulus olarak inkar ve Türkiye Kürdistan'ında Kürtlerin ulusal ve kültürel haklarını gasp etmesini protesto etmek için,

2) Onbinlerce emekçi Kürd gencinin tutulmasını, bu insanlara vahşice işkence yapılmasını ve Türk rejimi zindanlarında çoğunun katledilmesini protesto etmek için,

3) Türkiye'nin Irak Kürdistan'ına defalarca saldırması ve Bağdat'ın kanîci rejimi ile işbirliği yapmasını protesto etmek için;

4) Türkiye devletinin, Kürdistan'daki 486 Kürd köyünün -ki bunlar Dersim ve Erzincan'dadır- zorla Türkiye'nin batı bölgelerine sürülmesini protesto etmek için ve yine zora dayalı asimilasyon politikasını ve ayrıca Kürdistan'ın çeşitli yörelerine atom santrali inşasını, diğer yandan Türkiye'deki demokratik hakların ihlali ve ilerici insanların tutulmasını; bunlara işkence yapılmasını protesto etmek için bu eylemi yapıyor...

YNK, bütün dünya kamuoyunun dikkatini bu noktalara çekmek ister;

Şu andan itibaren Irak Kürdistan'ında faaliyet göstererek bütün yabancı firmaların, önceden YNK'den izin almaları gerekir.

Türk rejiminin, şu son dönemde Irak'taki çıkarlarını artırmıştır. Eğer Türk hükümeti, Kürt halkı üzerindeki ırkçı ve faşizan uygulamalarına devam ederse YNK, bütün ağırlığıyla Türkiye'nin Irak'taki bu çıkarlarına ağır darbeler vuracaktır.

DAXUYANIYA YEKÎTIYÊ NIŞTÎMANÎ KURDISTAN

□ Qisekerêkî li ser navê YNK, li Atenê beyan kir, ku ew nûçeyên derheqê mihendisekî tirk ku li rojnâme yê tirk de derket, hemû nûçeyên çewt in.

Rastî ew e ku di şeva 13.02.1987 an de pêşmergeyên YNK li kargehekî çimentoyê y'all ser TASLUCÊ ku nêzikî Sîlêmanî ye, du mihendîsên biyanî bi xwe re anin, ku ji wan derheqê karên wan de çend pirsan biki. Paşê di encama (netîce) pirsîyarkirinê de xuya bû, ku yek ji wan jî xelkê Tirkiyê ye û navê wî Adil e (Atilla). Vêca serkirdayetiya YNK jî bo protestîkirina politikaya rejîma Tirkiyê li hember Kurdan, biryar da ku wê li ba xwe bigre.

1- Ji bo protestîkirina, mukurhatina (inkarkirin) neteweya Kurd ya li Kurdistanê Tirkiyê û protestîkîrînalî hember politikaya Tirkiyê ya rawestina li ber hemû mafên neteweyî û rewşenbîriya Kurd, li Kurdistanê Tirkiyê.

2- Ji bo protestîkirina girtina bi deh hezaran xortên xebatkarên Kurd û ji bo protestîkirina bi awayekî weşî şkencekirin û hepskirina wan û di zindanan rejîm de kuştina gelekî ji wan.

3- Ji bo protestîkirina erîşên Tirkiyê yê gelekî caran li ser Kurdistanê Iraqê û ji bo protestîkirina alîkarîkirina bi rejîma xwînmîj ya li Bexda re.

4- Ji bo protestîkirina bi zorê rakirina 486 gundên Kurdistanê, yê li herêma Dêrsim, Erzincan û dîsa ji bo protestîkirina neqilîkirina wan ya li herêma rojavaya Tirkiyê. Ji bo protestîkirina asimilasyonê bi zorê û ji bo protestîkirina damezrandina navendiyên atomî ya li ser herêman Kurdistanê û protestîkirina dijberên serbestiya demokratiya li tevayî Tirkiyê û ji bo protestîkirina girtin û şkencekirina mirovên pêşveru.

YNK bala hemû cihanê li ser wan çendan dikêşe:

Ji neha pêve, rîya bikaranîna tu firmayekî biyanî ya li ser axa Kurdistanê Iraqê, bê agahdarîkirin û bê destûrgirtina ji YNK, nikare faaliyet bike.

Ger rejîma Tirkiyê, ku nûke meslehetên wî li Iraqê bêtir bûye, li ser karê xwe yî faşîstî û nijadperestî ya li hember gelê Kurd bidomîne, wê gavê YNK dê bi giranî ji bo zerardayina meslehetên Tirkiyê tê bikoşe.

YNK Sözcüsü
Atina
24.02.1987
Saat 19:00

Qisekerêkî YNK
Li Atenê
Saat: 19:00
24.02.1987

Wezîrê Biyanîyan George Andersson, di komcivînê Federasyonê da, foto-Lennart Nygren

Stockholm • ANK

Nexasim, ji ber kuştina Olof PALME, wêşanê Swêdê kampanyekê negatîf li dijî Kurdan vekirî bû. Lê bi awakî rexnelixwegirtinî, weşanê Swêdê cîyekî fireh dan komcivîna Federasyonê.

Komcivîna roj arot. 30 rojnâmevanên weşanê Swêdî di komcivînê da beşdar bûn û di rojnâmên xwe de cîyekî fireh dan komcivîne. Televîzyonê wê jî komcivînî dan xuya kirin û bi Wezîrê Biyanîyan, G. Andersson û Serokê Federasyonê H. Celeblî re hevpeyvîn çêkir. Hevpeyvîn di televîzyonê de hat weşandin. G. Andersson di hevpeyvînê xwe de, got: *"Çend bûyerên krîmînalî jî mîletêkî re nabe mal! Em di vê baweriyê dene."*

Di kongrê de ji xeynî Wezîrê Biyanîyan G. Andersson, ser navê Partiya Center-P. O. Struntberg, ser navê Partiya Konservatîv-P. O. Söderqvist, ser navê rêxistina Komunîs-

tên Ciwan(KU)-S. Hermanson û ser navê Daîra Muhaciran, direktorê daire-Tuld Palmund jî beşdar bûn.

Û wekî din, Federasyona Macarî, Federasyona Yugoslavî û Komîta Dijî Rasîsmê jî pîrozname şand. Gelek rêxistinên Kurd jî di kongra Federasyonê de beşdarbûn û pîrozname dan.

Di komcivînê de jî 13 komelan, 57 nûner beşdarbûn û komcivîn bi awakî dîsîplîn û kongre bi rêk û pêk derbasbû. Di dawiyê da 7 kes jî bo Komîta Karger hat hilbijartin.

Me bi serokê Federasyonê re hev di dît. Serokê Federasyonê, Hanefî Celeblî bi wî awayî bersiva pirsên me da:

"Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê, rêxistinên muhacîr û multeciyan Kurd yê Swêdê, demokratîk e. Her weha Federasyon, parçêk jî tevgera rizgarixwazên Kurdistanê ye. Meriv dikare kar û erka Federasyonê wîlo rêz bike:

Yekemîn; Muhacîr û multeciyan Kurd li

Swêdê, di bin baskên xwe da parastin. Xebatkirin ji bo zarok, jin, ciwan û multeciyan Kurd. Pêşdabîrîna û nasandina edebiyat, zîmana û çanda kurdî.

Düyemîn; Nasandina pîrsa kurdî û Kurdistanê jî bo bîr û raya giştî ya Swêdê. Vergirtina pişgiriya hezên demokratîk û pêşverû jî bo tevgera rizgarixwazên Kurdistanê.

Federasyon di navbera kongra xwe 6 û 7 an de bi awayekî nûh kar kir. Kongra 7 an bi serfirazî derbas bû. Gelek nûner û hezên Kurdistanê û nûnerên Swêdê beşdar bûn û pişgiriya xwe nişan dan.

Di federasyonê da 13 komelên Kurdistanê endam in. Ev komel li bajarên Swêdê cuda cuda kar dikin. Hejmara endamên Federasyonê nêziyê 2500 kes in û komeleyên ku endamê Federasyon in, di nav wan de Kurdên ji her çar parçeyê Kurdistan, hene.

Prenstêbe me ewe ku; "Her belediyê de yek Komel" dikare bibe endamê Federasyonê.

Xebat di çarçêve Federasyonê çêdibe. Ew modelê ke nûh e; beşî ku tu ferqî têkeve nav rêxistinan, her kurd kare tê de cî bigre. Diyareke ku, hemû kurdên li Swêdê razîbûna xwe

ji wê modelê re nişan dan.

Heta îro gelek zehmetiyên Federasyonê hebûn. Bi giştî tengesiya aborî û qadirên profesyonel problemêke mezin e. Me niha du karker jî bo Federasyonê girt, emê îsal kar dikin, ku ji Komîta Karger jî çend heval profesyonel karbikin. Zahmetiya mezin niha nema. Di dawiyê de em tiştêkî dixwazên: Qadirên ku, li Swêdê rûdînin, pevîste ku zanistiyê xwe, xebata xwe di bin baskên Federasyonê de bide mîletê xwe. Spas. □

serok, Hanefî Celeblî

DÜŞÜNCELER

Kırve Kalender

Gerçekler karşımızda. Hem de rakamların kesin diliyle ve boylu boyunca.. Ömek mi? Türkiye gelirinde tarımın payı, 1979'da % 24,33 iken, 1985'de % 20,11'e; ücret ve maaşların payı % 32,79'dan % 19,50'ye düştü. Kar, faiz ve rantların payı aynı yıllarda % 42,88'den % 58,40 yükseldi.. Bir köylü 100 litre motorini 1979 yılında 179 kilo buğdayla alabilirken, aynı köylü 1985'de yine 100 litre motorini 292 kilo buğdayla alabilme durumundadır. Aynı yıllarda ise, banka kredi faizleri % 18'den % 35'e turmanmıştır.. İşsizler ise Türkiye'deki faal nüfusun % 17'sini oluşturmaktadır.. Öte yandan, bugün 2500 TL yevmiye alan bir kazmacı, taş kömürü ocağında ortalama 20 ton kömür çıkarır. Taş kömürün tonu 30 bin TL'dir. Demek ki, 600 TL'lik değer üreten bu adam, ürettiği değerın 240'da birini almaktadır. Aynı adam 12 Eylül 1980 öncesinde 500 TL yövmiye alırdı. Kömürün tonu ise, o zamanlarda 450 TL idi. Ve kazmacı o zaman ürettiği değerın 40'da birini alırdı.

Bu gün kurufasulyenin fiyatı 1000TL civarındadır. 1985'de 3 milyon TL olan yerli otomobil, 1986'da 7 milyon TL'si sınırlarına dayanmıştır. 1980'lerde 1000 TL olan ev kirası, 1986'larda 125 bin TL'dir. Ayrıca bir Cumhuriyet altını 1985'de 35 bin TL civarında seyrederken, bugün 73 bin TL duvarını çoktan aşmıştır. Mark ve dolar 1980/1986 döneminde inanılmaz bir rekor kırarak 40 kat artmıştır. Ve de verili durumda Türkiye'deki 94 şirketli bir holdingin yıllık cirosu, TC bütçesinin beşte birini aşmıştır. Ayrıca, Holdingzade'lerimiz arasında servetini son üç yılda 56 kat artıranlar vardır. Dış borçlar ise, son altı yılda bir kat daha artarak 13 milyar dolardan 26 milyar dolara; faizleriyle birlikte 30 milyar doların üstüne çıkmıştır..

Böylesine bir ekonomik gerçeklik üzerine temellenmiş siyasal yapı ise, tüm "demokratik" aksesuarlarına karşın, polis - asker kırması otoritaryanist çerçevenin kısılcındaki tekelci kliğin diktaşında ifadesini bulmaktadır. Bu da, Kuzey Batı Kürdistan'da -SHP'li Fikri Sağlar'ın deyişi ile- en hafifinden "dehşet verici" ve "savastan da öte bir durum", yani sömürgeci bir soykırımın barbarlığı; Türkiye'de ise, idam, işkence, baskı ve zulümdür..

Bir an, 17.10.1986 tarihli Milliyet gazetesindeki baş sayfa haberini anımsayalım: "58 solcunun idam dosyaları TBMM'de görüşülme sıralarını bekliyor"...

58 komünist, sosyalist, ilerici ve yurtsever ölüm hücrelerinde "TBMM'nin haklarındaki" demokratik katliam kararlarını bekliyor..

58 kardeşimin idam dosyaları T.C'nin meclisinde onaylanmayı beklerken; meclislerinde "demokratikçe" onaylayıp Hıdır Aslan'ı dar ağacına yolladıkları gibi, 58 kardeşimi de "demokratikçe" dar ağacına yollamaya hazırlanıyor burjuvazi..

Aslan Şener, Ahmet Fazıl, Bakı Altın, Hüseyin Taşkın, Cınhur Yavuz, Muhlis Bozkurt, Mehmet Kaya, Mehmet Yalçın Kaya, Hanifi Sümer, Avni Yılmaz, Mustafa Uysal, Halil Altun, Mervan Muhamed, Mustafa Kaçaroglu ve diğerleri, hepsi-hepsi "demokratikçe" katledilmek için, parlamentonun kararlarını ölüm hücrelerinde bekliyorlar..

Nerede ve nasıl olursak olalım, bir şeyler yapmak gerek.. Boş gezelik ya da sonu gelmeyen "tartışmalar" yerine onlar için bir şeylerden de ötede çok şeyler yapmak gerek..

"Nasıl?.." in yanıtı herkesin kendinde.. Bunların toplamı ise, bizim cellatlara karşı yanıtımızın ta kendisi olacak..Yapmak zorunda olduklarımız ise, yasaklarla-engellerle- acılarla gelişene somut katkılar olacak.

Hayır umutsuzluk "deccallığına" gerek yok, insanlarımızın onuru, sağduyusu ve vicdanları kabuk bağlamadı.

Yapılabilecek bir şey var. Hem de her yerde. Yeter ki bir yerinden talip olalım ve başlayalım..

Hayır 58'lerin idamlarına karşı dikilmek sadece moral bir görev değil. Bu aynı zamanda, Benjamin Molise gibi ölümünde karşısında "Kanım özgürlük ağacını sulayacak ve mücadele sürecidir" demekten bir adım geri durmayacak olan 58 kardeşimiz uğruna kavga ile toplumsal örgütlenmenin önünü açacak dinamikleride devirdirmenin bir kaldıraç olacaktır.

İşte tam bu noktada "her gerçek her kulağa göre değil" se de (U. Eco), susmadan ve göze arak burjuvazinin katil olduğunu haykırmalı ve herkese duyurmalıyız. Tüm bunları becerebilecek miyiz?...Yaşamın yazgıçılmaz bir biçimde gündemimize koyduğu sorunları halledilecek miyiz?..

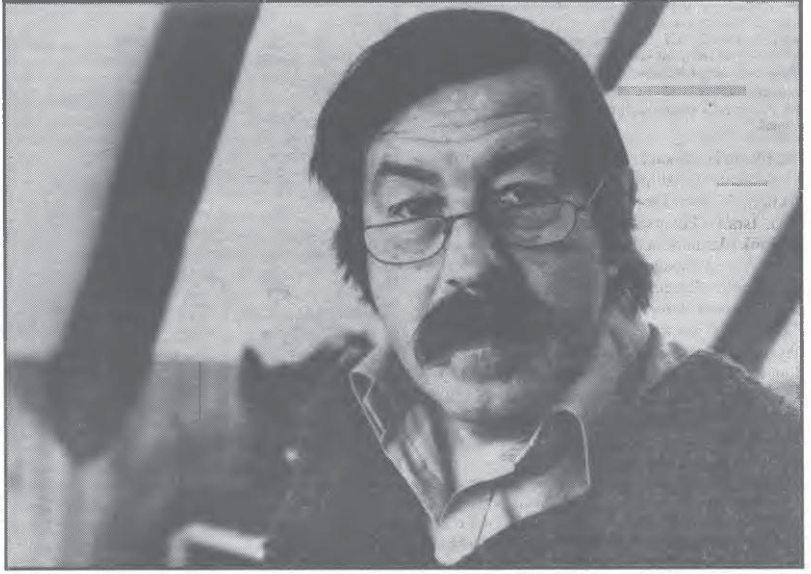
Acilen yanıtlanması ve pozitif pratiği ile somutlanması gerekenler bunlar..

18.10.1986

UNLÜ ALMAN YAZARININ DIŞIŞLERİ BAKANINA UYARISI

Günter Grass

□ "Sizden ricam, sayın bay Genscher, sadece Türkiye'de değil aynı zamanda Almanya'da da zor koşullar altında bulunan Kürtlere yardımcı olmanızdır"

Kürt Enstitüsü Almanya Bölümü üyesi olan G.Grass

□ Başbakan Turgut Özal'ın Almanya'daki Kürtlerin sosyal faaliyetlerinden duyduğu rahatsızlığı geçen sayılarımızda vermişik. Türk başbakanının, bir kültür dergisi olan MIZGİN'in yayınına müdahale edilmesi ile ilgili mektuplarından sonra, Enstitü üyesi, ünlü yazar Günter Grass, zamanın dışişleri bakanı Hans-Dietrich Genscher'e bir uyarı mektubu göndermiştir. Söz konusu mektubun gazetemiz okuyucularının bilgilerine sunulmak üzere bize gönderilmesini Enstitü yetkililerinden rica ettik. Aşağıda sökonusu mektubun tam metninin türkçe çevirisini veriyoruz.

Günter Grass
1000 Bonn 41
Telefon: 31
Friedensstr.
10178
Hans-Dietrich Genscher
Bundesminister für Auswärtige
Administration Bonn 13
5300 Bonn 1
Sehr geehrter Herr Genscher,
Da ich Mitglied im Kurdischen Institut
sich zu Recht fragen, für den Fortfall

Bay Hans-Dietrich Genscher
Federal Dışişleri Bakanı
Adenauerallee 99-103
5300 BONN 1

Sayın bay Genscher,

Kürt Enstitüsü ve Alman Kızıl Haç Genel Sekreterliği tarafından ortak bir şekilde çıkarılan MIZGİN adlı derginin yayın yaşamını sürdürmesi için, Kürt Enstitüsü'nün bir üyesi olmam itibarıyla bana görev verildi.

Adı geçen dergi, politik bir karakterde olmayıp, sadece Federal Almanya'da yaşayan Kürt işçi ve mültecilerini bilgilendirmede yardımcı olmaktadır. Buna rağmen Türk Başbakanı Özal, Federal hükümete gönderdiği iki mek-

Am liebsten, nicht verstehen. Herr Genscher, ich bin nicht stolz auf das, was Sie für die Kurden und die Bundesrepublik zu übernehmen unternehmen. Ich schätze Sie sehr.

Mein freundliches Grüßen
Günter Grass

tupla bu yayının çıkmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir. Bu durumda, Kürt arkadaşlarımız şimdye kadar resmi makamların kendilerine verdikleri yardımın büyük bir ihtimalle kesilmesinden endişe duymaktadırlar.

Sizden ricam sayın bay Genscher, sadece Türkiye'de değil, aynı zamanda Federal Almanya'da da zor koşullar altında bulunan Kürtlere yardımcı olmanızdır.

Yıllardır sürdürdüğü per vasız politikasına TC devleti, yeni bir halka daha ekledi

7-8 Şubat 1987 günlerinde Viyana'da yapılan Birleşmiş Milletler Af Konseyi toplantısında TC hükümetinin sunduğu önergede: "Bir ülke topraklarında yaşayan azınlıkların, din, dil ve sosyal faaliyetlerini sürdürmede özgür olması gerektiği.." biçiminde ifadeler yer verilmişti. Sunulan bu önerge Konsey tarafından oy birliği ile kabul edildi. Aslında TC devleti kendi kararlarını bizzat kendisinin çiğnediği bir kez daha kabul etme durumuna girmiş oluyordu. Çünkü bu önerge, kendi devlet sınırları içinde yaşayan azınlıkları kapsamıyordu. Önerge, Bulgaristan'da yaşayan azınlıklarla ilgili idi.*

Önergeyi sunan TC, acaba kendi devlet sınırları içinde yaşayan azınlıklara karşı aynı demokratik düşünceleri taşıyor mu. Uygulamaları demokratik mi? Eylül 1986'da Resmi Gazetede yayınlanan bir karar var. Bu karar, TC'nin kendi devlet sınırları içinde yaşayan azın-

Utanzmazlığın da Böylesi

Metin ESEN

Atina

İklara karşı olan politikasını belirlemesi açısından önem taşıyor. Kararda, Milli eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan özel bir komite tarafından, Türkiye'deki ermeni okullarında okuyacak olan gençlerin ve çocukların Ermeniliklerinin inceleme tabii tutulması isteniyor. Yapılan uygulamaya göre:

—Eğer 7 yaşındaki bir Ermeni çocuğu Ermenice okumasını bilmiyorsa;

—Eğer bir Ermeni çocuğunun anası ya da babasından biri Ermeni değilse bu çocuğun Türkiye'de Ermenice eğitim yapma hakkı olmayor.

Kuşku yok ki, bu uygulama zaten üzerinde gereğinden fazla baskı bulunan ve bütün bir tarih boyunca kanlı imba eylemleri ile karşılaşıya bulunan bir halkın son izleri de ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.**

Öte yandan, Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda bulunan 18 ilde Kürt halkı yaşamaktadır. Artık inkarı mümkün olmayan gerçek şudur ki, Kürtler Türkiye'de azınlık değil bir ulustur. Nasıl oluyor da, böyle bir gerçeği Af Konseyi bilemez! Doğrusu çok şaşırtıcı bir durumdur. Örneğin, Konsey niçin şu soruyu sorma zahmetine katlanmamıştır: "Madem ki, bir ülkede yaşayan azınlıkların din, dil ve her türlü sosyal faaliyetlerini sürdürme de özgür olmalarını söylüyorsunuz da, niçin kendi ülkenizde yaşayan Ermenilerin, Kürtlerin, Rumların ve diğer azınlıkların faaliyetlerine müsamaha göstermiyorsunuz?"

Elbette bu yacı soruyu so ramazlar. Çünkü, bu soru aynı zamanda onların da çıkarlarına ters düşüyör. Ne var ki, gelişen ve gelişmekte olan hayat bu unutulmuşluğu ve kör yörüğü silip süpürecek. Burjuva kararları ile halkların inkarı mümkün değildir.

* Bakınız, 9 Şubat Cumhuriyet Gazetesi ve 8-9 Şubat TRT haber bülteni.
** Bakınız, 16 Eylül 1986 tarihli Marmara Gündük Ermeni Gazetesi

İngiliz TV'sinin 4. kanalında

Yılmaz Güney

Londra • ANK
□ İngiliz TV'si 4. kanalda 4 hafta üstüste Yılmaz Güney'in filmleri gösterildi. Yılmaz'ın hayatı ve mücadelesi hakkında hazırlanan bir saatlik programda, Yılmaz'ın kendi açıklamalarıyla, Türkiye'de Kürt halkı üzerindeki sömürgeci baskılar dile getirildi. Daha sonra, SÜRÜ filmi gösterildi. SÜRÜ'nün gösterilmesinden sonra ekrana gelen Türkiye'li bir genç kız, aslında memleketimiz, Yılmaz'ın filmlerinde gördüğümüz gibi kötü bir memleket değil. Yılmaz Güney, hükümet tarafından vatanşlıktan atıldığı için Türkiye'yi karalıyor, suçluyor dedi.

Yapımcıların niçin böyle bir ihtiyaç duydukları ise anlaşılmadı. Çünkü, 4 hafta boyunca Yılmaz'ın filmleri İngiliz TV seyircisini fethedecek kadar muhteşimdi.

Gösterilen filmler, sırasıyla şöyle: 21 Ocak, Sürü; 28 Ocak, Umur; 31 Ocak, Düşman ve 7 Şubat Duvar

Yılmaz GÜNEY

İsmail Beşikçi

* EPN-Entwicklungspolitische Nachrichten- Avusturya Gelişim Politikaları Enformasyon servisi'nin aylık yayın organının Ocak 1987 sayısında "ayın Portresi" bölümünde sosyolog İsmail Beşikçi ile ilgili yayımlanmış olduğu metnin Almanca'dan Türkçe'ye çevirisini sunuyoruz.

Makalenin yazarı Milutin Tzarza Crnjanski. Kendisi Zagreb doğumludur. İnsan hakları üzerine birçok incelemesi bulunan yazarın çalışmalarında Türkiye ağırlık noktasını oluşturmaktadır.

Kürtlerin kendi kaderlerini tayin için yürüttükleri mücadele Filistinlilerin mücadelesinden çok farklıdır. Birinin, dostları var ve bir tek düşmana karşı, İsrail'e karşı savaşmaktadır. Diğeri ise, ideolojik olarak temellendirilen, şiddetli bir irki ve sömürgeci siyasete maruzdur: "Türkiye'de yaşayan herkes Türk'tür."; "Kürt bölgeleri Türk ana vatanıdır, ve bu taprakların mevcut her türlü araçla korunması gerekir.". Kürtlerin haklarını savunmaya başladıkları sonra, bu araçların ne kadar ağır olduğunu yaşayarak anlayan Türk bilim adamı İsmail Beşikçi çok daha iyi biliyor. Şimdiye kadar her hangi bir bilim adamı ve yazarın, devlet tarafından bu tür takibat ve koğuşturmaya uğradığına rastlanmamıştır.

Beşikçi, 1939 yılında Çorum'un İskilip ilçesinde doğdu. Ankara Siyasal Bilimler Fakültesini bitirdi. Öğreniminin üçüncü senesinde Kürdistan'ın bir ili olan Elazığ'da staj yaptı ve Kürtler üzerine araştırmalara başladı. Kürdistan'da askerliğini yaparken Kürt toplumunun yapısı üzerine araştırmalarına devam etti. 1967'de "Kışın Silvan'da, yazın Nemrut ve Süphan dağlarında yaşayan göçebe Alikan aşiretinin sosyal örgütlenmesi" çalışmasıyla "Sosyoloji Doktoru" ünvanını aldı. Aynı sene Kürdistan'ın değişik şehir ve köylerinde yapılan yürüyüşlere katıldı. Bunu takip eden senelerde Kürt aşiretlerindeki toplumsal değişimler üzerine araştırmalarını yayınladı. 1970'de Ankara Üniversitesi'nde çalışmaya başladı, 1971 yılında Üniversite'den yazılı olarak çıkışı verildi. Kısa bir dönem sonra sıkıyönetim tarafından tutuldu. 1972'de siyasi tutuklu olarak bulunduğu Diyarbakır cezaevinde kendisine düzenlenen bir suikaste ölmeden kılpayı kurtuldu. Adana cezaevine nakil yapılmadan önce, üç aylığına Bitlis cezaevine sürüldü.

Beşikçi, 1974 genel affıyla birlikte cezaevinden çıkar ve hemen "Bilim Yöntemi" kitabını ve ardından 1977'de "Kürtlerin Mecburi İskanı" adlı kitaplarını yayınladı. Kitapları toplatılarak hakkında dava açılır. 1977 yılında, "Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi ve Kürt Sorunu" adlı eleştirel kitabını yayınladı. Kitabında, bu teoriyle Kürt dilinin baskı altına alınması ve yok edilme istendiğini açıklar. Kitabından dolayı Beşikçi'ye tekrar dava açılır.

1978'de mahkemeler hükümlerine verirler: "Mecburi İskan" için 1.5 sene, "Türk Tarih Tezi" için üç sene hapis cezası.

23 Mart 1982'de İsmail Beşikçi 14.8.1980 tarihinde İsviçre Yazarlar Sendikasına Toptaş cezaevinden göndermiş olduğu İngilizce ve Fransızca mektuptan dolayı 10 sene ağır

Yukarıdaki resim, Beşikçi'nin Adapazarı Cezaevinde bulunduğu dönemde bir ressam tarafından yapılmış. İlk kez yayınlanıyor.

hapis cezasına çarptırılır. Bu cezayla birlikte birikince ceza daha verilir. Bu hükme göre, 10 sene hapisinden sonra 1 sene Edirne'ye sürgün ve güvenlik güçlerinin kontrolü altında bulunması istenir. Bunun üzerine Beşikçi Çanakkale cezaevine gönderilir.

Bugün halen kendisi özel olarak siyasi tutuklular için kullanılan Gaziantep E tipi cezaevinde tutuklu bulunmaktadır. Beşikçi'yi düşüncelerinden vazgeçiremeyenler, O'nu psikolojik olarak imha edebilmek için tek kişilik hücrelere koymaktadırlar. Genel olarak ilişkiler yassaktır. Fiziksel şartlar ağırdır. Psikolojik baskılar yoğunudur ve Mart 1986'da çıkarılan ceza yasasındaki değişikliklerden sonra, parlamento siyasi tutuklular için af çıkaramaz. Af için hukuki bir hak yok iken tutuklu, hapisine yönetmenliği ne uymadığı gerekçesiyle disiplin cezasına çarptırılabilir. Disiplin cezaları ise, normal tutukluk süresinden sonra başlamaktadır. Kurnazlık yapılmış olan bu sisteme göre, istenmeyen insanlar bilinmez bir tarihe kadar içerde tutulabilirler.

Amnesty International ve PEN-Kulüp, İsmail Beşikçi ile yakından ilgilenmektedirler. Onun suçu, Kürtlerin dağılıp küllerine döndüğü ve Kemalizmin anti-Kürt bir tavır takındığını açıklamasından dolayıdır. Tabi ki, Türkiye Beşikçi'nin düşüncelerini kabul ettiği takdirde, kendi öz anlayışını tamamiyle değiştirmesi gerekir ve bu da şimdiki iktidar sahiplerinin çıkarına birşey değildir. Ama sadece onların değil. Sosyal demokrat Bülent Ecevit'in de, İsmail Beşikçi'nin düşünceleriyle ilgili söyleyeceği tek bir kelime vardır o da: "Bölgelik".

Bütün gelişmelere bakılırsa bu günkü şartlarda (Türkiye'de demokrasise dönüş anlamında;KP) "normalleşme" mümkün değil, Türkiye'nin yüz yüze olduğu sorunlara karşı her ne kadar anlayışlı davranılırsa davranılırsa, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin için yürüttükleri mücadeleyi desteklemek ve somut olarak Beşikçi'nin durumu ile ilgili olarak da Türk resmi kurumlarını rahatsız etmek gerekmektedir.

Çeviri: Şipal-Almanya

KÜRT TARİHİ VE KÜRT BURJUVAZİSİ

Celal AYDIN

□ Son yıllarda Kürtlerin tarihi üzerine Kürt tarihçilerince yazılan tarihlerde ya da çeşitli Tarih yorumlarında şöyle bir eğilim görülüyor: Ortadoğu'da Med'lerden beri kurulmuş bir çok medeniyet Kürtlerin kurduğunu iddia etmek, Tarih'i, Kürtlerin kurdukları medeniyetlerin tarihi olarak anlatmak.

Ne Kürtler ne Türkler Tarih'te hiç bir medeniyet kuramamışlardır. Biri Orta Asya steplerinin, diğeri Ön Asya yaylalarının göçebe orta barbarları olagelmıştır. Orta barbarlar ise bir medeniyet kuramazlar, olsa olsa yıtkılları kimi medeniyetlere bir gençlik aşısı yapıp bir rönnesansu açabilirler. Türk burjuvazisinin iddiasının aksine, Osmanlılık bir Türk medeniyeti değil, Bizans ve İslam uygarlığının bir rönnesansıdır; Eyyübiler, bir Kürt medeniyeti değil, İslam medeniyeti içinde bir başka rönnesansdır.

Peki, Tarih'i bu tarz çekiştirme ya da çarpıtarak yorumlama eğilimi nereden kaynaklanmaktadır?

Burjuvazi için Tarih bir dünya Tarihi değildir. Ulusların tarihidir ve uluslar da Tarih boyunca var olmuşlardır. O halde, bir ulusun ulus olabilmesi için ulus olarak bir tarihi olması gerekir. Böyle bir tarihi olmayanların vay haline.

Böylece ezen ya da egemen uluslar burjuvazisi, Tarih'i bu varsayımlar çerçevesinde haklı ve meşru gösterecek şekilde yeniden yazar. Örneğin Türk burjuvazisi, sadece Kürtleri bir kavim olarak Tarih'ten silmekle kalmaz, bütün dünyayı Türk yapar ve dünya tarihini de Türk medeniyetlerinin tarihi olarak yazar.

Buna tepki olarak gelişen Kürt burjuvazisinin tarihciliği de, ne kadar haklı ve anlaşılabilir gerekçelere dayanırsa dayanırsa, kendisini ezen burjuvazinin değerlerini, varsayımlarını, ölçütlerini paylaşmaz. Diğer yandan bu Türklerin, Kürtlerin ve Afrikalıların örneğinde Tarih'in çarpıtılmasını da getirmektedir.

"Gerçek devrimcidir" der Marks bir yerde. Sosyalistler gerçeğin kanmaz arayıcıları olmak zorundadırlar. Gerçeğin su veya bu şekilde değiştirilmesi, hangi haklı gibi görünen gerekçeye dayanırsa dayansın, kusa vadede savaş ne kadar güçlendirici gibi görünürse görünürün, ona zarar verir.

Tarih'i su veya bu ulusun başarılarının, medeniyetlerinin tarihi olarak anlatma ve anlama, zımnın, tarihi olmayan ulusların -gerçekte ulusların bir tarihi yoktur- ulus olmadığı, dolayısıyla da bağımsızlık hakları olmadığı varsayımını gizli olarak içinde taşır. Bir ulus olmayan insan topluluklarının ayrımla haklarının olmayacağı anlamına gelir; diğer bir deyişle, bürokratik ve militer bir burjuva devlet cihazının varlığını meşrulaştırılması demektir.

Bir insular topluluğunun, kendi kaderini tayin hakkı için, bir ulus olduğunu ya da nasıl bir güçlü kültürü ve medeniyeti olduğunu kanıtlamaya ihtiyacı yoktur. Gerçek demokratik cumhuriyet, özgür komünlerin özgür iradeleriyle birleşmesinden oluşur. Bu demektir ki, bir köy ya da mahalle halkı bile, ayrımla haklarına sahiptir ve bu ayrımla hakkının kullanılmasını engelleyecek hiç bir kurum yoktur.

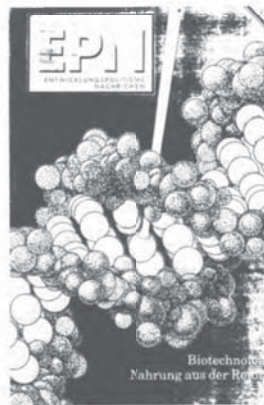
Burjuvazi, ayrımla hakkını böylesine geniş kapsamlı kabul etmektedir. Bunun için de ulus olduğunu kanıtlamak, ulus olduğunu kanıtlamak için de bir ulus tarihi yaratmak, yoksa da icat etmek zorunda kalmaktadır.

Kürt burjuvazisinin Kürt tarihini yazması, sadece gerçeği tahrif etmekle kalmaz, sadece burjuvazinin hiç de demokratik olmayan bir devlet özlemini ifade etmekle kalmaz, bunların yanı sıra Kürdistan Kurtuluş savaşına da zarar verir. Kürdistan toprakları üzerinde, Türkler, Süryaniler, Keldaniler, Araplar, Çerkezler ve hiç de küçümsemeyecek bir azınlıklar topluluğu oluşturmaktadır. Tarih'in bu tarz ele alışı ve programın sınırlılığı, bu azınlıkların mücadelesinin dışında bırakılmakta, hatta egemen ulus burjuvazisinin kucağına atılmaktadır.

O halde, Kürdistan proletaryası ve sosyalistleri, Kürt burjuva tarihciliğinin karşısına sosyalist tarihcilikle çıkmak zorundadırlar. Bu tarihcilik hiç de burjuvazinin varsayımlarını paylaşamayacaktır. O dünyanın en barbar ya da en uygar halkları arasında bir ayrım yapılmayacaktır. Hatta aksine eşitsiz ve kombine gelişim yasası sonucu, gerilimin Tarih boyunca çoğu kez bir avantaj olduğunu bilecektir. Bugünün kapitalist uygarlığını kuran Avrupa, daha 500 yıl öncesine kadar, Asya'nın karşısında, çok geri bir konumda bulunuyordu.

Kürdistan sosyalistlerinin, Kürdistan'ın ulusal kurtuluş savaşına önderlik edebilmek için, burjuvazi karşısında entellektüel zaferlere de ihtiyacı vardır. Burjuva tarihciliğine karşı bir mücadele verilmenden de böyle bir zafer kazanılamaz.

17.09.1986

EPN dergisinin kapağı ve Ayın Portresi sayfası

KÜRT SOL SOSYETESİ

-3-

A. DİKİLİ

Kürt sol sosyetesinin kompleksini biraz da şöyle açmaya çalışalım:

Örneğin bir Kürt liderini düşünün. Mesela Mustafa Barzani'yi. M. Barzani yıllarca dağlarda Kürt Sol Sosyetes'i'nin erişmeye çalıştığı Che'yi gölgede bırakacak bir biçimde gerilla mücadelesi veriyor. Bütün ömrü hemen hemen dağlarda geçiyor. İsteği Kürt ulusunun özgürlüğü. Bir de Kürt Sol Sosyetes'i'ne veya liderlerine bakın. Yaptıkları en büyük eylem belki de gazete satmak veya duvarlara yazı yazmak vb. olmıştır. Fakat Barzani'nin ismi geçtiğinde bu ögeler hemen yirtınmaya başlarlar: "Gericici" "Hain" "Feodal" "İşbirlikçi" vb. idi derler. Bir de bunlara Aziz Nesin'in, Uğur Mumcu'yu veya Kemal Atatürk'ü sorun. Atatürk'e hemen ilercisi bir yan verirler. Milli Kurtuluş Mücadelesi vermişmiş, Emperyalizme karşıymış, Lenin de bunun için desteklemiş, Laikliği getirmişmiş...ve bir sürü mişmiş...

Bu ögeler resmi tarihten de çok resmi tarihi Türk solunun Kemalizminin metresliğine soynunmuşlardır.

Sen Barzani'ye gericici-hain deyip Kemalizme az da olsa ilercisi bir fonksiyon vermiş; birincisi tarih ve siyasi kavram anlayışın sıfırdayı; ikincisi ulusunun mücadelesinde yoksun; üçüncüsü mazluma karşı ezenlesin; dördüncüsü körü körüne sosyalist saflardasın--senden pekala tutucu bir küçük burjuva olmak olmak gelir; beşincisi isteyerek veya istemeyerek ulusuna karşı çıkmaya zorlanıyorsun; altıncısı günü geldiğinde bunun hesabını adama ödetirler.

Okuyucudan, Barzani gibi mazlum bir ulusun kalbine yer edinmiş ulus sal bir liderle, sosyalizmin dönekleri Aziz Nesin-Uğur Mumcu ve kapitalizmin yalancı tarihcisi Türk solunun "anti" emperyalist şovalesi M. Kemal'i karşılaştırdığı için özür dilem. Sadece Türk solu içerisinde bulunan ve arasıra Kürt olduğunu da söyleyen Kürt Sol Sosyetes'i'nin manasını göstermek istemim. Barzani'ye bu bakış bazı örgütlü Kürtler'de vardır. Yanlış ve kastlı bir bakıştır. Türk solunun şoven çarkına su taşımaz. Çünkü, Barzani hiç bir zaman sosyalist olduğunu -II sene SSCB'de kaldığı halde- söylemediği gibi, ilercisi olduğunu da iddia etmemiştir. Ancak pratiği onu ezilen ulusun safla-

rında bir lider etmiştir. Bu anlamda tarihi misyonu gereği girdiği ilişki-lerden çıkılarak yargılanamaz. Sosyalizmin kistasıyla ise hiç yargılanamaz. Bugün sosyalizmin kistasıyla sosyalistleri bile yargılayacak olursak küçümsemeden sosyalist pek kalmaz.

Kısaca Kürt Sol Sosyetes'i'nin eleştirilmeyecek hiç bir yanı yoktur. Her yönden bir çıkmaz ve yanlış yumağına sarılıdır. Yumağına açtıkça pislik dökülüyor. İnkâr dökülüyor. Yapmacık tavır her fırsatta her yerde göz çarpıyor. Bunlara son sözlüm: Oturup düşünme, sonra sosyalist mücadeleye katılmalarıdır. Düşünmeksizin katıldıkları için sosyalizme de bir sürü problemler çıkarılıyor.

Bu yazımla en azından bu sürede Kürt Sol Sosyetes'i serisine son veriyorum. Ama hiç unutulmasın, bu konu çok daha derinliğine işlenecektir. Ben veya su aşayan insanlar değilse de, Kürt Sol Sosyetes'i'nin çocukları, geleceği onu yargılayacaktır. Kürt ulusunun her gün yükselen mücadelesi suratlarda şamar gibi patlayacaktır. Ulusal kronik yazarı oldukları "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı" ilkesi onları onursuz nihilistler olarak yargılayacaktır. Ve en önemlisi Kürt halkı ve Kürdistan tarihi bu yargıyı yerine getirecektir.

21.01.1987

KURTARILMIŞ BÖLGELERDE HAYAT

YETER Kİ DEVRİM YAŞASIN

“Şimdilik ailenin geçimini kurtarılmış bölgelere gelip, yapar satın alan tucarcılarını sütlümenle çöndürülmüş bölgelere gözetim...”
“Biz toplama kamplarımızda esirdik... Şimdi kurtarılımsız bölgelere yığılıyoruz. Hiç bir şey kimliğimizi yitirmişiz. O da sürekli bir işsizlik... Evlerimizde, top atışlarına hedef olmasın için vadedildiğimiz bölgelere yığılıyoruz. Bu benim için büyük bir şans. Şimdiki kadar değişik yerlerdir. Biz de önlendik...”

buraya çok yakın bir vadiye göçtük ve burada yaşadık. Evlerimizde, top atışlarına hedef olmasın için vadedildiğimiz bölgelere yığılıyoruz. Bu benim için büyük bir şans. Şimdiki kadar değişik yerlerdir. Biz de önlendik...”

man da 19 hançik köyüne diğer aileden göçtü. Her hafta Herri toplama kampından kaçıp... TC hükümeti 1975 yılından itibaren...

Bu benim yapacağım 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Herri toplama kampından kaçıp... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Diğer bir şey, bu toplama kampında...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Diğer bir şey, bu toplama kampında...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Bu toplama kampında 7. ev... Bu toplama kampında 7. ev...

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Hacı Saîd'in eşi. Fotoğraf: ANK

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Malbata Hacı Saîd

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in ailesi

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Hacı Saîd'in eşi ve diğer aileden göçtü.

Bîranîna Hesen Hişyar

Piştî 63 sal berxwedana Şêx Seîd II

Destpêk di hejmarê 11 an de

□ Piştî wê şande pey Evdlîmê-cid Begê Sîpîkî. Anî wî jî gotina Şêx li ser xwe qebûl kir. Piştî wê şande ba Xalî Begê Hesenî anî ba xwe.

Hesenî, Xalî Begê Usivê Egît Hesenî ye. Reîsê eşîra Hesenî. Şêx jî wî re got. Wî go:

"Wele Şêx eger tu Hisên Paşa razî nekî ez nikanim. Ewî here kesî nî bibîne"

Şêx Seîd got: "Welehî min Şêx Hisên Paşa dîtiye. Ew bi me re ye."

"Ê" go "ez jî bi te re me"

Wî lîxist çû, jî cem Şêx rabû çû giha Nûrî Weysî Paşa, deşta Bilanixê bû. Jê re go, hal mesele Şêx Seîd, Evdlîrezaq Beg li Rûsyayê bi Rûsa ve û Hisên Paşa filan bêvan van heretekê xwe ve. Nûrî Weysî Paşa çû kela Xî-nûsê li ba Şêx peyabû, go:

"Şêxê min şixulê min bi te heye"

Çûn odekê xas rûniştin. Go:

"Şêx Efendî, li vir tiştêkî eskerî ye, weşariye, gotina wî jî te îdam heye, lê belê tu merivêkî pê bawerî, meriv bi te îşela der-nakeve!"

Şêx go "Meazelah, çî hebe ya Paşa"

Nûrî Weysî Paşa jî bi eslê xwe Kurdî Hewlêrê bû, go: "em di-kin cephe berdîn cepha Erzûrî-mê, enya Ezrûrîmê berdîn. Kes pê nîzane, eviya tiştê eskerî ye û tu giranî, tê di ber nîga herî he-ma jî niha ve rabe dakeve dora Diyarbekirê wan, birê te li wan deranin. Ji xelkê re bêje em keti-na cephe û pir mêvan û qiya-met û xela ye, îdare nabe ez xwe bidim alî."

Şêx Seîd jê bawer kir go rast e. Lê gava çû pîranê ba birayê xwe Şêx Evdlîrehîm, jî wî, Mürsel Paşa qolordî qumandanê Diyarbekirê, "yedinci" qolordî çû ba wî go: "Şêx Efendî, emir heye, hûnê jî vir herin dora Qon-yayê, li vir xela çêbûye, li me giraniye"

Şêx Seîd nû famkir ku şandina wî planekî be viya. Go: "Mürsel Paşa, bundan îde tek bir adim de atmem, ama ne îstersiniz de

buyrunuz."

Go: "Şêx Efendî min tişt negotiye"

Go: "Belê min famkiriye, here çî jî we tê teksîr mekin"

E di wê herbê de nikarbûn dest bavêjîne Şêx Seîd. Xalê Kor Hisên Paşa jî re gotibû eskerê te qiwetêkî mezine jî me re, bikşin dora Sêrtê, heta lazim be ew jî cephe kişandibûn, ê Şêx Seîd yanî van tiştana berî li cem hebû camêro, zlamkî we-tanperwer bû. Piştî hat kirê wî jê re go: "Şêx Ebdîlqadir ulo goti-ye. Çavê xwe gerand Xalî Begê Cîbirî dît. Alay Qumandariyê eskerî ê Tirk bû, di qolordiya heştan de bû."

Li Erzûrûmê wî çaxî, Erzûrûm bû ne Erzincan bû. Jê re got: "Xalî Beg tişkî wîlo heye dikarî, nikarî?"

Go: "Wela Şêx gava te jî min re got, te jî min re negotana ez ne dibûm mesul, piştî ku te jî min re got, ez nekîm dikevim ber tarî-xê, madem ez Kurd im, ma çê-bûme jî bo eskeriya Tirkan, jî bo milletê xwe. Ser çavan tiştê jî min bê teksîr nakim"

"Ê" go "baş e".

Îcar Şêx Seîd texrîb kir bi wî xebitî, xelk dişand da ku bigihin Xalî Beg. Vana sazûmanek bi navê "Berevaniya Mafê Kurd" çêkirin, dibêjin Azadî ew xelê e, Berevaniya Mafê Kurd bû navê wê. Vana azayên wê, yanî endamên wê sazimanê, herwekî hate gotin piraniya wan jî wan qumandarên mîlîsyayê Kurd bûn, giştan dewre dîtibûn, çar salan herba Rûs kiribûn, li Sten-bolê dewre dîtibûn û giş alay qumandarî bûn, binbaşî bûn, yuzbaşî bûn vana bûn. Xwedî nîfûs, xwedî hêzên eşîrên cen-gawer bûn vana, bi vana bûn. Di nav wan de hinekê dinê wek Keremê Qulaxasî hene, Elefî Te-yîb heye jî Çebexçûrê jî Mûşê gelek jî vana jî di nav de hebûn. Efendî, ronakê Minewer jî he-bûn. Vana di wir de xebitîne, di 1924 an de ev di 1923 an de çê-kerine, bingeha wê danîne. 1924 an de civînek xwe çêkirin, yanî ku jê re dibêrn Kongre.

Wê dom bike

Hesen Hişyar'ın Anıları

63 yıl sonra Şeyh Said direnişi

Baştarafı 11. sayıda

□ M. Kemal ile beraber hareket eden generaller de aynı düşüncedydiler. Bundan dolayı İstanbul'da o örgülenmeye müsade etmediler. Şeyh Said'in büyük oğlu Ali Rıza, Hınıs'tan İstanbul'a konularını ticaret amacıyla götürüyordu. Bir ara Seyid Abdulkadir efendi onu büyük tüccar Fatto-nun evinde gördü. Ona: "Babana söyle burdaki çalışma da bize hiç bir yol kalmadı, oralarda yapabili-seler daha iyidir. Kürdistan'daki durumu biliyor. İlişkileri var. İn-sanlar, O'na sevgi ve saygı duy-maktadırlar. Söyleyecekleri de geçerlidir. Orada, ülkede bir ör-gütlenmeye gitseler.. Kürdistan'da" dedi. Ali Rıza bunları babasına iletti. Babası, zaten öteden beri bu tür düşüncelere sahipti. Şeyh Said daha 1900'lerde Van'da "Cemiyê Ezer" gibi büyük bir okul yapmayı istemişti... Van'da Kürtler için. Van Kürdistan'ın ortasındadır. Burada olmasını istiyordu. Fakat, bu tasarısını ger-

O'na haber gönderdi: bütün bu savaşan-lar Kürt milisleridir. Hepsi aşiret ağala-rıdır, Türk değiller. Onlara söyleyin, iş-te Rus'lar söz vermişler, gelirlirse hak-kımızı bize verirler ve onların (tesiri!) altından çıkınız, (çıkıyorlar). Rahmetli Şeyh Said, Hüseyin Paşayı istedi. Kır Hüseyin Paşa ona şunları söyledi: Şey-him siz Rusların kafır olduklarını söylü-yorsunuz. Şeyh, Hüseyin Paşa din meselesi başka-dır. Milletin hukuku ve politika başka-dır" —Şeyhim, biliyorsun ve söylüyorsun, beni bir parmağın hesap et, ben de sen-ninleym.

Sonra Abdülmecit'e haber verdiler. Si-piki beyine. O da Şeyhin söylediğini ka-bul etti. Ondan sonra Hesenan'lı Halit Bey'i yanına çağırıldı. Yusuf Egî't in Halit Bey'i Hesenan'lı'dır. Hesenan aşiretinin reisi. Şeyh ona da düşüncelerini anlattı. O da; Vallahi Şeyh eğer Hüseyin Paşa'yı razı etmezse ben yapmam onu mutlaka görmeye git.

Şeyh: Hüseyin Paşa'yı görmüşüz, o bi-zimledir dedi. O da: O zaman ben de se-

şa bundan öte bir tek adım at-mam, ama ne isterseniz bu-yurunuz.

Mürsel Paşa Şeyh efendi ben bir şey söylemiş değilim dedi, dediği-ni anlıyorum, gidin elinizden ne geliyorsa ardınıza koymayın

O harbte bir Şeyh Said'e el ata-mıyorlardı.... Kır Hüseyin Paşa da bunu onu söylemişti. Şeyh Sa-it'in kişiliğinde bu şeyler eskiden beri vardır. Vatansever bir adam-dı.

Döndükten sonra oğlu ona Şeyh Abdulkadir'in sözlerini aktardı. Şeyh de Cıbranlı Halit Bey'i ara-dı. Türklerin askeri alay komutanı-ydı, sekizinci kolordudaydı. Erzurum'da. Şeyh, O'na dedi ki Halit Bey böyle bir şey vardır, ya-pabilir misin, yapamaz mısın?

O da Vallahi Şeyh sen bana söy-leddikten sonra.. Eger, sen bana söylemeseydin, ben sorumsuz ol-mazdım, şu an sen dedikten sonra, yapmasam tarihin akışı önüne dikilmiş oluyor, ma-

Cıbranlı Halit Bey

Seyit Abdulkadir

çekleştiremedi. Daha sonra 1913'de Abdurrezak Bey ve Bedirxan Paşa Tiflis'e gittiler. O ve Molla Abdulsalam, Abdulsalam'ın kardeşi büyük Mustafa ve Simko, Çar'dan (Qeyser) yardım istiyorlardı, vermedi. İkisi döndüler, Abdurrezak bey orada kaldı. Çün-kü I. Dünya Savaşı çıkmak üzereydi. Orada kalıp bir yarar sağ-layacağını düşündü. Çok yazık ki, ama, Qeyser'in askerleri 1916'da Kürdistan'a girdikler, sonra Erzurum, Van, Bitlis ve Muş'u aldılar. Abdurrezak Bey, "Beni beraber götürün, bu-rakmayın. Kürdüm, tutsak alın" dedi. O'nu, orada bağlayıp bıraktılar. Ermeniler Kürtleri kaçırp Rusların buldukları yerlere gö-nüştürmüşlerdi. Rus askerleri onları beraberlerinde getirdiler. Onlar-da Kürtleri öldürüp, Kürdistan'ı temizlemek Ermenistan yapmak istiyorlardı. Kürtleri katletmeye başladılar Büyük bir kuyum... Çar'ın askerleri yol vermişti, on-lar yapıyordu. Ereş Semo da içindeymiş. Kitabında da bahset-tiği gibi. Bunlardan dolayı o dört vilayet boşaldı, muhacir oldular. Şeyh Said'in Abdurrezak Bey'le ilişkisi vardı. Abdurrezak Bey

ninleym, diye cevap verdi. Şeyhin yanından ayrılıp, Nuri Veysi Paşa'ya gitti. Bulanık civarına.. Ona dedi ki: Hal ve mesele böyledir. Abdurrezak Bey Rus-ya'dadır. Ruslarla Hüseyin Paşa falan filan, hareketleriyle ilgili..

Nuri Veysi Paşa Hınıs'a, Şeyhin yanına gitti. Şeyh ile beraber özel bir odaya geçtiler. Nuri Veysi Paşa, şeyhe "Şeyh efendi" dedi, bunlar askeri konulardır, gizlidir söylediminde bile idam cezası vardır, fakat sen inanılır, güvenilir bir insanısın senden söz çıkmaz insallah

Şeyh Nuri Veysi Paşa'da aslen Hevlêr Kürtlerindendi. Şeyhe şunları anlattı: "Biz cepheyi bırakmak üzereyiz, Erzu-rum cephesini.. Kimse bunu bilmiyor. Durum iyi değil. Sen 'ağırsın', ayak al-tında gidersin.. hemen şimdi kalk, Di-yarbakir'e git. Kardeşlerin de oradadırlar. Halka cepheye geldiğini söyle. Ge-lecek olan kıyamet ve açıktır. İdare etmek güç.

Şeyh Said ona inandı, "doğrudur" de-di. Fakat Piran'a gittiği zaman, kardeşi Abdurrahim yanına; orada yedinci ko-lordü komutanı Mürsel Paşa, şeyhin zi-yaretine geldi. Ve dedi ki: "Şeyh efendi sizin burdan Konya taraflarına gitme-nizle ilgili emir vardır, görüyorsunuz buralarda açlık baş göstermiş" Şeyh Said bunun arkasında duran planı kavra-dı ve Mürsel Paşa'ya dedi ki Mürsel Pa-

dem ki ben Kürdüm, sanki Türkle-rin askerliği için mi yaratılmış-ım. Milletim için elimden bir şey gelirse gözüm üstüne, geri dur-mam

Bundan sonra Şeyh Said, Halit Bey ile çalışmaya başladı. Milleti Halit Bey'in saflarına gönderi-yordu. "Berevaniya Mafê Kurd" isimli bir örgüt inşa ettiler, 'Azadî' diyenler yanılıyorlar (yanlıştır). Berevaniya Mafê Kurd idi ismi. Söylendiği gibi bu örgütün çoğu üyeleri Kürt milis-lerinin komutanları idi. Hepsi eğitim görmüş, alay komutanı, binbaşî, yuzbaşî vb. idiler. Nüfus sahibi idiler. İçlerinde Kolağası Kerem gibi, Helil Teyip gibileri vardı. Çebexçûr'dan (Bingöl) Musıyanlar vardı. Efendi münne-ver aydınlar da vardı. Bunlar ora-da içinde çalışmışlar, (19)24'de bunlar (19)23'de bunu yapmışlar temelini oluşturmuşlar. (19)24'te bir toplantı yapmışlar, yani kong-re diyorlar ya o toplantı...
Devam edecek

Hesen Hişyar'ın anılarının direnmeye fi-len katıldığı döneme kadar olan bölümü esasen duyduklarına dayalı. Harekette bağlanmasını kurabilmek için bu bölümü özet olarak verilmiş gerektir.

Celadet Bedirhan'ın eşi

Ruşen Bedirhan'ın anıları II

Celadet bey, Fransız elçisine minnet borcunu RONAHI ile ödemek istemişti

Kağıt sıkıntısı HAWAR için problem yaratmıştı

□ Evlendikten sonra, Celadet çalışmaları- na aynı tempoda devam ediyordu. Ara sıra Haco Ağa gibi bir takım zengin arkadaşları Celadet'e ekonomik yardımda bulunuyorlardı. Fakat evliliğin yükü, onu muntazam bir gelire sahip olmaya itiyordu. Bu nedenle, bir sene yakın bir süre Sanayi Okulunda, öğrencilere Fransızca dersler verdi. Aynı dönemlerde, Reji'de, kendisi hukukçu olduğu için resmi müstesarlık görevine başladı. Ben ise öğretmenlikten müdürelige terfi etmiştim ve görevimi sürdürüyordum.

1935'den 1938'e kadar çocuk yapmama kararında idik. Fakat ailemizin ısrarlarıyla çocuk yapmaya karar vermek zorunda kaldık.

Çocuğumuz olmuştu. Fakat hastalık nedeniyle bir sene yaşadı ve vefat etti. Bu her ikimizi de derinden sarsmıştı. Korku kaplamıştı içimizi. Bir daha üzülmemek için ve bu korkuyu yenebilmek için, ben, çocuk yapmamaya karar verdim.

Bu karara rağmen 1938'de, tam Newroz günü bir kızımız oldu. Fakat bu Celadet'i pek sevindirmemişti. İlk çocuğumuzun erkek olarak dünyaya gelmesi, ve hemen ardından vefat etmesi, ardından bir kız çocuğuna sahip olmamız Celadet'i üzmişti. 4 aya yakın bir süre, Celadet, tüm arkadaşlarından bir kızımızın olduğunu sakladı. Bu tavri beni çok şaşırtmıştı. Celadet aydın bir insandı. Fakat Kürtlerin ilkel bir şekilde erkek çocuğa olan tutkunluğu onda da vardı. Bu beni sarsmıştı. Çok tuhaf yanları vardı. İstanbul'da doğmuş, büyümüş, yıllarca Alman'yada kalmıştı. Bazen, Celadet'in avrupalı dostları bizi davet ederlerdi. Eğer davet akşam saatlerinde ise, davetlerin tümünü geri çevirirdi. Nedenini sorduğumda; "...Avrupalılarda adettir. Genellikle yemeklerden sonra dans ederler. Biz eğer davete gidersek, dans etmek zorunda kalırız. Seninle de birileri dans eder. Kabul etmezsek bize geri ve ilkel derler. Onun için gitmezsek daha iyi olur..." derdi.

Aydın olmasına rağmen, geleneklerine çok bağlı bir insandı. 1944'de Mısır'a gittiğinde, bize iki adet dans plağı getirdi ve bana, kızımıza dans etmesini öğreteceğiz dedi. Şaşırdım kaldım. Nedenini sorduğumda; "Mısırda ki akrabaların yanına gittiğinizde, gerekirse dans edersiniz. Ayrı olmasın" demişti. Kendisine; "Benim burada dans etmeye izin vermiyorsun da, nasıl Mısır'da izin veriyorsun?" diye sorduğumda, rahmetli şöyle cevap vermişti; "Benim gözümün görmediği yerde sen dans

edebilirsin"

Bu örnekleri vermemin sebebi şu: Biz Kürtlerin kanına işleyen şarklı geleneği anlatmak istiyorum. Ben şimdi 77 yaşında olmama rağmen, hala bazen kadınlığımdan dolayı bazı davranışlarımı hesaplayıp, ona göre davranıyorum ve sonra gülüyorum.

1939 yılında, Celadet Bey, Reji'deki işinden birden ayrıldı. Müdüre dayak atmıştı. Müdüre dayak atmasına neden de şu: Bir gün, bir meyhanede, Celadet müdürle birlikte oturmuş, içiyorlarmış. Müdür bir tiste sarkıntılık yapıyor, artıste Celadet beye sığınıyor. Müdür daha da hırçınlaşarak, artisti kendi yanına çekmek istiyor ve Celadet dayanamayarak, bostonuyla müdürün kafasını kırıyor. Olay bu işin tuhaf yanı, müdür kafasının parçalandığını umursamayıp, Celadet'e haber gönderdi ve her şeyi unuttuğunu gelip göreve başlayabileceğini bildirdi. Fakat Celadet, "Ben onun kafasını kırdım. Orada çalışmaya tenezül etmem. O kabul etse bile, ben etmem" diyerek, teklifi geri çevirdi.

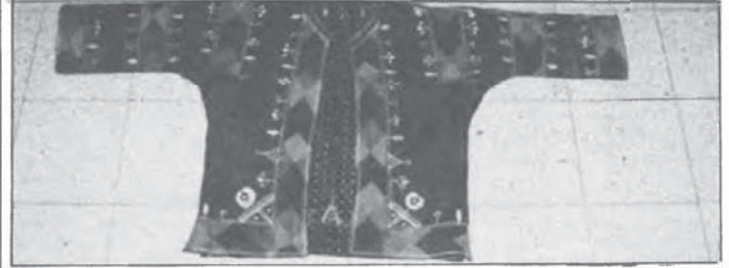
1939 yılına geldiğimizde, 2. Dünya Harbi şiddetlenmişti. Celadet işsiz evdeydi. Kamran ise, avrupada ticaretle uğraşıyordu. Fakat O da Şam'a gelmiş, işsiz olarak bizle beraber kalıyordu. Bütün geçimimizi benim aldığım, cüzzi miktardaki parayla sağlıyorduk. Savaş ciddi boyutlara ulaşmış ve bu arada HAWAR'da yayını durdurmuşdu.

Hükümet, Hawar'ın basımı için kağıt vermiyordu. Vermemesinin gerekçesinde, Hawar'ı gazete olarak saymamasındandı. Bu arada İngilizler, Suriye'ye girmeye başladılar. 1918 yılında Celadet'in, İran-Irak hududundan tanıdığı bir subay, bu dönemde Şam'a tayin olmuştu. Celadet'i yakından tanıyor ve çok seviyordu. Bu subay Şam'a geldiğinde, Celadet beyi ilk elden aramış ve nasıl yardım edebileceğini sormuşdu. Celadet'in tek talebi kağıttı. Bunun üzerine Yüzbaşı Elphingelton, lüzumundan fazla kağıdı, hiç tartışmadan Celadet beye teslim etti. Ve ekleyerek; "Artan kağıtlarıda satıp, gelir elde edebilirsin" dedi. Her zaman olduğu gibi, Celadet hiç kimseye gebe olmak istemiyordu. Bu nedenle yüzbaşıya şöyle bir öneride bulundu: "...Ben de size, savaşa ilişkin bir dergi çıkararak yardım edebilir miyim?" Yüzbaşı oldukça sevindi ve Celadet'e gerekli olan kışileri ve taze savaş haberlerini vermeye başladı. Celadet böylece ikinci bir derginin yayınına başlamıştı: RONAHI...

Devam edecek

Cil
û
Dîrok

Berhevkin û wêne
Şiyabend-Ûrşelîm

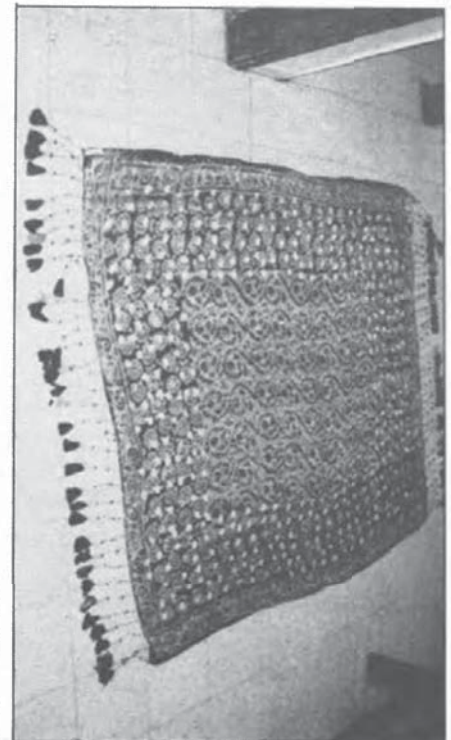
Govend, muzik, xwarin, rewîşt, kevnepîş û cilên me ên kurdî bi xwe jina min e û beşek in ji dîroka Kurdistanê ne...

Xuşka Helwê dibêje û serê xwe dihejine... Ewê bi xwe pîrejneka Kurd e û ji roja ku ji Kurdistanê bi zorê hatiye derxistin, xwe ne guhartiye. Ango kurdeka çihû ye...

Hêjayan! Xuşka me a xwîngerm di vê carê da divê cilên xwe ên ciwan û giranbiha nişa we bide. Li ser vê yekê jî li pêşerojê wê divê babetên di we ra xuya bike. Wekî cawên nexşirî û zêrên wê ên resen û rind...

Xuşka Helwê beşdarî gelek mehrecan û ahengên Îsraîlî bûye û bo nimûne wê nê di pêşengeh, Muziyom, kovar û pirtûkan da hene... Wesan cilên wê bi ciwantirin cil tene jimartin û ewê her dem yekemin e û piraniya caran diyarî wergirtiye. Ji ber vê ûştê Muziyoma Ûrşelîmê bi çavêki bilind lê dinêrin û her dem bi wêşhatina wê dikin. Û hemî ji bo diyarkirina çanda Kurdî a resen.

Li gel silavên Kurdên Îsraîlî û hîvîyên wan ji bo serxwebûnê...

Bona 90 saliya bûyîna Erebe ŞEMO

□ Pey mirina nivîskar û rojnamevanê bi nav û deng Xelîlê Çaçan Mûradov, arşîva wîda gelek mîqale, helbest, poem, pîes, stîran û efrandinê mayî ne neçapkîrî man, ku ewî nivîsîne, be-rev kirine û veçêkirine.
Têk ji wana-mîqala derheqa hîmdareki lîteratûra kurdê Sovyetiyê Erebe Şemo Şamîlovîdane.
Îro, gîdêdayî 90-saliya bûyîna Erebe Şemora, mîqala Xelîl Murodovê re-metî çap dikin ya bi sernivîsara "Cimetek heyra wîda bû", ku sala 1979-a hatîye nivîsarê û derheqa karkirina Erebe Şemodane.

CIMETEK HEYRA WÎDA BÛ XELÎLÊ ÇAÇAN MÛRADOV

Gelek cara usa diqewime, ku pey mirina merivêkî bi nav û dengra em teze ser hîse-hîsa dikevin, ku me camêr û maqûlekî çawa wunda kir. Lê Erebe Şemo merikî usa bû, ku wextî saxiya wî ji gîşka qedrê wî digirtin, emekê wî dişêkirandin, bi wî serbilind bûn. Çawa dibêjin, cimetek heyra wîda bû.

Ew bi her açîxî û destdanîneke cimeta xweva minanî zara ça dibû, her derceke pêşdaçûyîna kurdava firnax dibû. Tu cara kîstî mîletê xwe ne jiye, lê timê tiştê kiriyê kîsê mîlet. Lema cimeta kurda timê hewcê nûr-nedera wî, qelesa wiye adan bû.

Salek jî tune, ku ewî xatîrê xwe ji cimeta xwe xwest, heta-hetayê çavê xwe girtin û serê xwe danî ax berê sar. Lê meriv tirê ew duh bû, ku derê redaksiyona xebardane radioyê kurdî vedikir, dihat, gêvr û temiyên kêrhatî dida me, xebata mera can û heyran bû, mîqale û efrandinê xwe tanin, carna xwexwe bi radioya xeber dida. Kîjanî bêjim! Heyfa te camêr! Lê sed cara heyf, ku cimeta kurda wê îdî guhdariya dengê te neke, efrandinê teye teze nexûne, şîretê te nebihê û beşera teye xweş, dêmê teyî ken nebine...

Erebe Şemo sala 1897-a, gundê kurdayî Sûsîzê, li qeza Qersê, mala kesibekîda ji diya xwe bûye. Mala wana jî minanî gelek malêd kurda dest Roma reşe xayin xelayî, zelulî, telî-tingasî dîtiye, mi-hacir bûye. Çawa ku ew çend sala şûnda nava romana xweyê "Şivanê Kurd" da dinivîse (Ev roman bi temamî jînenîgariya wiye)...Şivan û gavanê berê îro bi saya qeydê meyî Sovetiyê gîhîştîye hurmet û şaneta mezin.

Salêd xortaniyêda ew mecbûr bû bixebite, alî malê bike. Bû şivanê axa û bega. Gava hinekî mezin bû, destpê kir dibistaneke qeza Qersêye ûrisîda qerewil (dergevan) xebitî. Mamostayêd wê

dibistanê zên û zîrekiya wî texmin kirin û ew hîni herfa, xwendinê kirin.

Sala 1913-a, gava ew hela 16 salî bû, çawa dibêjin, xêr û şerê din-yayê jî hev cuda dikir, ber çavê xwe dît, ku çawa cimeta kesibe belengaz destê mîlkedarada tê zêrandinê. Bona wê yekê jî ew sinîfa kedxur dike eynat û piştî cimeta xebatkar disekine, şorişgerêd wî çaxîra dibe nas û wanara tevayî dixebite, sipartinêd wana di-qedîne.

Şerê hemcihaneyî pêşinda Erebe Şemo îdî dibistanêd wîdî kirin û qeza Qersêda, li alaya kazaka ya ordiya ûrisîda dibe tercemevanê tirkî-ûrisî.

Sala 1917-a ew tevî eskerêd ûrisî jî Qersê vedgere tê ûrisetê û min-tîqa Stavropolêda bi Gvardîa Sorra tevayî tevî şerê bajarvaniyê dibê. Sala 1918-a ew di cergêd Partîa Komünîstîda tê qebûlkirinê. Ew çend sala li Bekiyê, Moskvaê, Tbilîsîê dixebite, xebatêd cadbar dike û sala 1924-a tê Ermenîstanê û li komita navbendî ya Partîa Ermenîstanêye komünîstîda dixebite hetanî sala 1931-ê, lê wê şûnda diçe Leningradê, aspirantûraêda tê qebûlkirinê, bi Qanatê Kurdo, İosîf Orbelî û İshahak Sûkêrman bi pîrsêd kurdzaniyêva mijul dibe, çend xebatêd kêrhatî dinivîse, İnstitûta Leningradêye filozofîaê, lîteratûraê û dîrokaêda dersêd zîmanê kurdî dide. Paşê cereke dinê vedgere tê Ermenîstanê.

Emekê Erebe Şemo pîre derca hazîrkirina kadroyên kurda. Ew wan sala gelek xort û keçên kurd bona xwendinê dişîne moskvaê û Leningradê. ew bi I. Morogûlov ra tevayî tevî çekîrîna elîfba kurdiye latîni dibe. Sala 1930-î, gava bajarê Yêrêvanêda bona hazîrkirina mamostayên zîman û lîteratûra kurdî. Ew şerka-riya berk dike diji edetên kevîne ziyandar, gundêd kurdada dibistana, klûba, pirtûkxana vedike.

Salêd 30-î pirtûkêd wiye usayê giranbaha bi zîmanê kurdî çap dibin, wêk "Jiyana Lénin", "Kol-xoz û kara wê gundiyara", "Tari-xa Şorişa Oktobir", "Derheqa pîrsa feodalîzmê bal kurda" û yêd mayîn. Peyra pirtûkêd wiye navdar çap dibin: "Jiyana Bextewar", "Berbang", "Berevok", "Kurdêd Elegezê", "Dim Dim" û yêd mayîn.

Pirtûkêd wiye "Şivanê Kurd" û "Hikayetêd Cimeta kurda" çend cara bi zîmanêd rûsî, ermenî, almani, tirkî, azîrî, gurçîkî, erebî, farîsî, firansî, îngilîzê, macarî hatine weşandinê. Erebe Şemo

Erebê ŞEMO

hetanî 7-8 zîmana zanibû. Sala 1959-a bi senarîa wî filma "Kurdêd Ermenîstanê" tê kişandinê.

Erebê Şemo bi ordênêd "Beyraqa Sor" û "Dostîya Cimeta", bi gelek mîdelava hatibû rewakirinê. Ew hêjayî navê "Karkirê Ermenîstanêyî Kûltûraêyî Emekdarî hurmetlî" bûbû, hatibû bijartî-nê endam-mîqeladarê Akademîa Kurdaye Zanyarî (berê ew li Bexdayê bû, li Iraqê).

Navê Bolşevîkî kevin, nivîskar û zanyarê kurdî bi nav û deng, kurdê dilsoz, pêşewitiyê gelê xwe, hevalê qenc Erebe Şemo Şamîlov wê heta-hetayê dilê gelê kurdîda bimîne û wê timê bê şêk-randin, bê biranîne.

Erebê Şemo sala 1978-a, 82 saliya xweda bajarê Yêrêvanêda çû ser heqîya xwe. Cimeta kurda dikare bi wî lawê xweyî camêr û meqûlva kubar be, jî ber ku ewî bi karkirîn, efrandinêd xweva navê kurda bilind kir, nasîya gelek cimeta da tarîx, çand, lîteratûra wê cimeta Rohilatîyê aqilmend.

Ji aliyê redaksiyona "Kurdistan Press"

Îro xudîyê wê mîqalê -Xelîlê Çaçan Mûradov jî ne navmêdane, ew jî sala 1981-ê jî nav me, jî nav cimeta xwe bar kir, çû. Û jî mîqala wiye derheqa Erebe Şemo da tê kvîzê, ku ew bi xwe jî çi qasî cimeta xweva hatibû girêdanê. Ewî jî nava 24 salê serokatîya radioa Yêrêvanêye kurdî, herweha pirtûk, piêsên xweva, bi berevî-rîna zarogîna cimetê û 1400 stîran, leylanên radioyê kurdîva emekê xweyî giran-baha kiriyê nava pêşdaçûyî-na kurdên Sovîetîstanê di derca efrandariyê, kûltûraê, lîteratûraêda.

Cimeta kurd van herdu lawêd xweyê hêja tu cara jî bir nake.

Temûrê Xelîl Mûradov

dövüşe dövüşe yürünecek

Kardeşler!
Sarıyan bir sessizlik bırakıyor geride birer birer gidenlerimiz: kanlı, hırçın, çıkarsız...
Ve artık yetmiyor dilde işması kıvransız sığmıyor koyna saplanışlar istiyor elde hançer o zifir karanlığın göğsüne göğsüne saplanışlar.

Kardeşler!
Kolları-pazuları kırın-ısınlı damla damla emilen işçiler için. aşsız-ışksız suyu-samanı yamalanmış bezgin, dayanıksız köylüler için çağışın kardeşlerim!
Gece yarılma kadar grevlerden haber bekleyenler!
Candaşlanm!

Ucu-bucağı göze gelmez ufkuna nefes nefese verilen bu kavramın aslı-astan sadece hablıkluktur; vursa da. usul usul yayılsa da kızılığ beyaz örtülere kurşun yaranlarının balkıyan o sesi dinleyin bağırılmandan eller üzerinde gidenlerimizin. coşkun ve isyankardır ve direşken ve dövüşkendir onları halkın kardeşi olan yürekleri.

Kardeşler!
Unutmayın, yolumuz puslu-pusuludur. Düşmanı sevindirir tökezleyen her adım. Zorlu dönemeçte düşmanca kaçışınlar da unutulmasın. Yüreği duralatan bir zehir varsa eğer o zehiri tezelden kusmalı bu kalabalık duralamak hayatın yaralandır.

Bakın zırlarla çevirmişler tel örgüler duvarlarla halkın çevresini, doğrusun istemiyorlar bin yıldır ezilenler. Kardeşler! Hızın, özverinin, hareketin kardeşleri! Sırdaşlanm!
Bilgi ve doğuşkenlik bilgi ve doğuşkenlik bizi bekliyor. Nabzına kulak verin çeliğin. Yağmurun, kayalığın, denizin nabzına kulak verin görün nasıl nefes alıyor sevinç, sabır nasıl da çarpıtılı...

İşte alınlan çocukların, bannaklarımız bizim!
İşte yas kundağı analar, sessizce donatıyor bizi!
İşte gencecik anısı ölenlerin, en canlı yığınaklar bize!
İşte ezilenler, bayraklarımız!

Yoldaşlanm!
Başlayınca bu yolun onurlu yolculuğu ancak yaşamakla vanlan duyguda konaklanır ve ancak yürüyerek söylenir şarkılanımız, çünkü adım adım derinleşti ezgisi. beşikte, dizbağında, dudakta ateşlendi. Ve koşu-kucaklaya ve sara-sarmalaya ve yumruklaya yumruklaya haklı ve mazlum olanın uyusuk omurunu uyarmak için kuvvetli ve zalime karşı nice sarıp yerden geçildi buraya kadar. Ve buradan daha da dikleşerek dinmeden-dinlenmeden dişe-diş dövüşe dövüşe yürünecek.

nihat behram

Tabûta Erebe Şemo danîne li "Mala Ermenîstanêye Xebatkarên Hunermendiyê" da. Roşinbîrên Kurd dora meytê wî qerewilê hurmetlî sekinîne. Jînenî Kurd şîna kurmançî dikin

BARZAN • 22 MEHÎ / stockholm

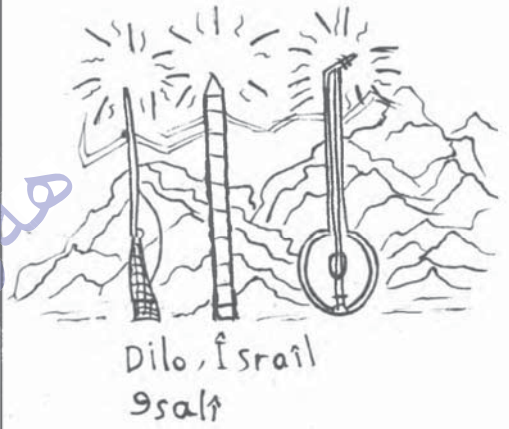
ŞEVİN • 9 SALİ / DANİMARQ

ROJA • 4 SALİ / Stockholm

DILO • 9 SALİ / İSRAİL

Xêz û Nivîs
Adil DURAN

RONÎ
Û
BÊRÎVAN
DAWÎ

QIJIK AZAD KIRIN Û RIYA MALA XWE GIRTIN.....

REAGAN'IN YALAN İFADE VERDİĞİ ORTAYA ÇIKTI

□ ABD eski Ulusal Güvenlik Danışmanı Robert C. McFarlane'nin olası bir intihar girişimi ardından hapisshanede bulunduğu bildirildi.

ABD'nin İran'a silah satışı ile ilgili soruşturma yürüten Pawir Komisyonu'na ifade veren eski Ulusal Güvenlik Danışmanı McFarlane, ABD Başkanı Reagan'ın olaydaki rolünü önemsiz göstermeyi amaçlayan bir belge hazırladığını açıkladı. Basındaki haberlere göre, olası bir intihar girişimi ardından hapisshanede bulunan McFarlane, açıklamasında söz konusu belgede ABD Başkanı Reagan'ın satışı resmen onaylamadığı ifadesini kullandı. McFarlane'nin ifadesine göre yapılan iddialarda üst düzeydeki Beyaz Saray yetkililerinin Reagan'ı kurtarmak için yoğun bir kampanya başlattıkları ileri sürülüyor.

ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nin, İran'a yapılan gizli silah satışındaki rolünü araştıran Pawir Komisyonu raporu bu hafta açıklayacak. Pawir Komisyonu, Reagan tarafından atanmış bir çok görevlinin yanı sıra bizzat Reagan'ın kendisinde bu Komisyon'a ifade vermişti. Ancak Komisyon, hakkında dolaşan söylentilere göre Reagan'ın verdiği ifadelerde çelişkiler

olduğu, ifadelerin birbirini tutmadığı bildiriliyor. Pawir Komisyonu, yalnızca Ulusal Güvenlik Komisyonu'nun rolünü soruşturuyor. Beyaz Saray'daki yüksek düzeydeki görevlilerin İran'a silah satışına ilişkin bilgileri ört-bas etmediklerini de araştırıyor. Reagan'ın, Komisyon'a verdiği ifade de çelişkilerin olduğu daimi haberleri Beyaz Saray yalanlamadı.

Sorun şu: Reagan, İsrail aracılığıyla İran'a silah satılmasını önceden biliyor muydu ve onaylamış mıydı. Yoksa, sonradan mı öğrendi. Reagan'ın Komisyon'da ilkin

"evet, önceden biliyordum" dediği, sonra bunun tersi yönünde ifade verdiği belirtiliyor. Silah satışına ilişkin sorunlar geçen yıl araştırılmış olan Sento İstihbarat Komisyonu Başkanı Dav Diwunberg Reagan'ın iç güdüsel olarak ta baştan bu işi bazı koşullarla onayladım demesi ve bu ifadeye sadık kalması gerektiğini söyledi. Diwunberg, zaten olayında böyle meydana geldiğini ileri sürdü. Pawir Komisyonu nun ABD Başkanı Reagan'ın söylemiş olduğu yalancılardan dolayı suçlayacağı biliniyorsa da, Ulusal Güvenlik Konseyi'nin gizli kapaklı işlerle böylesine sorumsuz bir şekilde uğraşmasına göz yumulmasını eleştirmesi bekleniyor. Bu ise, aynı zamanda Reagan yönetiminin eleştirisi anlamına geliyor.

İRAN-IRAK savaşında ateşkes

İran Başbakanı Ali Hameny, yılbaşından bu yana Irak hava akını ve füze saldırılarında İran kentlerinde toplam 3.000 bin kişinin öldüğünü açıkladı. Hameny, Irak'ın 230 hava saldırısı, 28 de füze saldırısı gerçekleştirdiğini belirtti. Bu arada Irak'ın iki hafta süreyle, İran kentlerine ve sivil hedeflere bombardmanı durdurma kararı 19 Şubat günü yürürlüğe girdi. Ali Hameny, İran'ın bu karara uyacağını bildirdi. Öte yandan savaşta son saldırılarda İran, 3 Irak savaş uçağını

ni daha düşürdüğünü ileri sürdü. Ancak Irak bu iddiayı yalanlayarak karşı bir iddiada bulundu ve Irak savaş uçaklarının İran kıyılarında bir gemiye isabet kaydettiğini ileri sürdü.

AMNESTY

Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), Hollanda hükümetine gönderdiği mektupta, Hollanda hükümeti'nin Türkiye'de insan haklarının durumu üzerine geçerli bilgiye sahip olup olmadığı konusunda şüphelerinin bulunduğunu bildirdi.

Af Örgütü'nün, Hollanda hükümeti'ne gönderdiği mektubun uyarı niteliğinde olmasının nedeni, Hollanda'ya iltica talebinde bulunmuş olan Türk vatandaşlarının işlemlerinin uluslararası politik sığınma statüsünün dışında bir uygulamaya tabi tutulmasından kaynaklanıyor.

Af Örgütü'nün mektubunda, Hollanda Adalet Bakanlığı'nın Danıştay kararlarını bile ciddiye almadığını, bu konuda Türkiye'de herhangi bir yakınının yaptığı çalışmalar yüzünden işkence gören kişileri, işkencenin direk kendilerine yönelik olmadığını söylemesi örnek gösteriliyor. Bu arada Danıştay'ın da böylesi bir kararı geçersiz kılmasına karşılık, Adalet Bakanlığı sığınma başvurusunu geri çevirmek amacıyla kararı kullanmaya çalışıyor. Bilindiği gibi Hollanda hükümeti, politik sığınmacıların sığınma taleplerini en az iki-üç yıl gibi uzunca bir süreden sonra karara bağlıyor.

ADANA CEZAEVİNDE AÇLIK GREVİ BAŞLADI!

Tutukluları en zor şartlarda bile yalnız bırakmayan aileler...

□ Cezaevi koşullarını protesto etmek amacıyla, 17 Şubat 1987 tarihinde başlayan açlık grevi 8. günü doldurdu.

□ Aileler, cezaevi yönetiminden konuyla ilgili açıklama yapmasını istediler.

Demokrasiye geçildi, geçilecek tartışmaları süre dursun, cezaevlerinde, işkence tezgahlarında uygulamalar tüm şiddetle sürmektedir. Haber merkezimize ulaşan son bilgilere göre Adana cezaevinde ki tutuklular cezaevi koşullarını protesto etmek amacıyla açlık grevine devam ediyorlar. Cezaevi yönetiminin baskılarını, yemeklerin kötü oluşunu, havalandırma süresinin azlığını, sağlık koşullarının hemen hemen hiç olmayışını protesto etmek amacıyla, 61 tutuklunun katıldığı açlık grevi 8. gününü doldurdu. Tutuklu aileler, cezaevi önünde bekleyerek, cezaevi yönetiminin konuyla ilgili açıklama yapmasını istediler. Öte yandan, ailelerin isteği üzerine Adana SHP il örgütü, Cumhuriyet savcısı Ali Galip Dinçer'e konuyu götürdü. Bunun üzerine Savcı Dinçer'in, tutuklu ailelerle bir toplantı yapacağı bildiriliyor.

• MAHKEMELER •

Mardin Eski Milletvekili AHMET TÜRK TUTUKLANDI.

□ Mardin eski milletvekili Ahmet Türk ve üç akrabası 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince tutuklandılar. Kendisinin parlamenterlik yaptığı dönemlerde Avrupa'dan gönderilen yayınlara Atılı köyündeki evinde yakanınmasında dolayı tutuklandığı söylenen Ahmet Türk, daha önce de PKK davasından yargılanmış ve 1983 yılında beraat etmişti. Ahmet Türk'le birlikte tutuklanan akrabalarının isimleri şunlardır: Yaşar ve Fadıl Türk, İsmail Erdem

YARGITAY 9 idam cezasını daha onaylandı

□ Askeri Yargıtay, PKK davasında ölüm cezasına çarptırılan sanıklardan 9'unun cezasını onayladı. 24 kişi hakkında ölüm ve 12 kişi hakkındaki ömürboyu hapis cezası kararları "eksik soruşturma" nedeniyle bozuldu. İdam cezasına çarptırılan 9 sanık şunlar: Hamit Baldemir, Hamit Kankılıç, Celalettin Delibaş, Kemal Aktas, Muzaffer Ayata, Emin Gökdemir, Alaattin Aktas, Mehmet Can Yüce ve Mehmet Takar. İtrafçı sanıklardan, Hasan Hüseyin Karakuş, Ömer Ni-

hat Kaya, Osman Gültekin, Mehmet Girgin, Resul Yaşar ve Selahattin Efe'nin durumları inceleme dışı bırakıldı.

RIZGARI DAVALARINDA KARAR

□ İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde görülmekte olan 84 sanıklı Rızgari davası 23 Şubat 1987 tarihinde sonuçlandı. Sanıklardan Sedat Günçektik ve Abdurahim Gümüştekin ömür boyu, 27 sanıklı 2 yıla 24 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldılar. Geri kalan sanıklar beraat ederken, 3 sanığın dosyaları tefrik

edildi. İstanbul Rızgari davası 1982 yılında bu yana sürmekteydi.

Diğer yandan Diyarbakır Rızgari ana davası, Askeri Yargıtay tarafından usülden bozuldu. Aynı davada örgüte üye olma suçundan 8 yıl ceza alan ve halen Malatya cezaevinde bulunan Rıza Sayın'ın cinaye suçundan almış olduğu hapis cezası da bozuldu.

Diyarbakır'da Rızgari hakkında açılan 3. dava ise, 5 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırılan Koma yayınevi dağıtım görevlisi Ahmet Kan'ın tutuklu süresi göz önüne alınarak tahliyesine karar verirken, Ferhat Sağınç, Serin Esen Kotan Mehmet Şirin Kaplan, Hasan Işık ve Tevfik Yildırım adlı sanıklar beraat ettiler.

TERÖRİST DEVLET!

□ Türk Ordusu üçüncü kez, Irak'ın sınırlarını geçerek, kurtarılmış Kürdistan topraklarında yaşayan savunmasız halkı bombaladı. Kerkük ve Musul'u istila planlarının kanlı bir provası olan bombardıman basın ve politikacılar tarafından hararetle alkışlandı.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 13/5

11 ADAR • MART 1987

ISSN 0283—4898

PDK-l'ê da xwiyakin

□ Dewleta Tirk, qeñç bizanibe ku hêzên me yên şoresger di bin serokatiya partî de hazir û amade nin ku di welatê me û li herêmên rizgarkirî de li dijî her êrîşan raweste.

□ Dewleta Tirk ku endama NATO'ye bi vî êrîşa xwe delîlek nu nişan da ku ew li dij gelê me ye û hevkarîyek jî bo dewleta faşîst ya Iraqê dike.

Dumañik di rûpela 2'an de

* Türk Ordusu'nun saldırısı bütün avrupa'da şiddetle protesto ediliyor!

■ Danimarka'da bir grup Kürdî saportlarını let Bakanlıkına göndererek, ke yerine Kürdistan yazılı sını talep ettiler.

■ Avrupa Parlamentosu'na ve riillen karar tasarrısında Türk Devletinin Kürdistan da uyguladığı istila politikasının kınanması istendi.

■ Atina'da Partizan, DEV-YOL, DEV-SOL, Halkın Kurtuluşu ve Rizgari Türk elçiliği önünde açlık grevi yaptılar.

Newroz ser sala me ye...
Adet û tora me ye...
Biçûk û mezinê me,
Dibêjin êdî dem e;
Diçine sersala hev,
Dicivin li mala hev.
Keyf û govendê dikin,
Ji bo ku serbixwe bibin,
Dijmin jî ber xwe bibin;
Ser sala Kurdan pîroz...
Ev e cejna me; newroz...
Qedrican

Kedkarên
Kurdistan Press'ê
cejna NEWROZ'ê jî bo
xwendewanên xwe
pîroz dike

Kirve Kalender

**Mikhail Gorbaçov
Ne Yapıyor?**

Sayfa 4'de

"Benden Selam Söyle
Anadoluya"

Dido Sotiriyu

Röportaj. sayfa 6-7

Papandreu

Kıbrıslı kadınlara söz verdi;
"Savaşacağız"

Yazısı sayfa 5'de

"Yalnız kalmışız.. Bu
dünyaya aptal düş-
müşüz.." Barzani ile be-
raber Sovyetlere giden bir peş-
merge ile sohbet. Sayfa 9'da

PDK-I'ê da xwiyakirin

□ Dewleta Tirk, qeç bizanibe ku hêzên me yê şoreşger di bin serokatîya partî de hazir û amade nin ku di welatê me û li herêmên rizgarkirî de li dijî her êrişan raweste.

□ Dewleta Tirk endama NATO'ye bi vî êrişê xwe delîlek nu nişan da ku ew li dijî gelê me ye û hevkarîyek ji bo dewleta faşîst ya Iraqê dike.

Îro di roja 7'ê Adarê de, bi daxuyani û nirxandina PDK-I, yal li ser êrişê leşkerî Tirk, ku di 4'ê Adarê de, bi derbazbûna tixûba Iraqê, bombarankirin navçeyên rizgarkirî yên Kurdistanê yê ciyên sivil, ji bo çapemenî û dezgavê rageyandinê, hat agahdarkirinê.

PDK-I, di daxuyaniya xwe de, di binê kîjan merc û nîrê de dibe bila bibe, em amade ne ku axa xwe li hember ev êrişên hov biparêzin. Ev êrişê hov ku mebesteya wê li ser piyan girtina rejîma hilweşandî ya Saddam, gelê bêparastin hedef girt. Em dixwazin ku hemû gelên pêşverû, çapemenîya pêşverû wê êrişê hov û bi xwîn biricimîne, got.

Wekî dinê di daxuyaniya de; gundiyeke ji gundê Sinad bi navê Ahmed Emin hat kuştin û du kes jî birindar bûn; hat gotin. Teksta ku ji bo ANK hat dayin, bêkêmanî ev e:

“Balafirên dewleta Tirkan, di pêncê (5) Adarê de, 1987 li ser axa rizgarkirî, êrişekî mezin kirin. Bi taybetî di axa Xaxoyê de, li ser sinor, hejmarekî balafirên gundê SINAD, ALANŞ, ORE û bombardîman kir. Di encama wê bombakirinê de hov û dijar, da gundiyeke welatparêz ji gundê Alanş, bi navê Ahmed Emin hatê şehidkirin û se (3) ke-

sên din yê welatparêz jî hatin birindar kirin. Di wê êrişê de, ziyaneke mezin î maddî çebû, geleke xani xerab bûn û pez dawar qir bûn.

Ev destdêrîjîya dewleta Tirkan, li ser partî û gelê me, di bîngeha xwe de beşebêc e. Ev sebebên ku dewleta Tirkan didin pêş, ji bo wê êrişê, sedemên rast û derew in. Lêbelê di wê dewleta Tirkan qeç bizanibe ku hêzên me yê şoreşger (sipayîya şoreşgerê Kurdistan-SSK), di binê serokatîya partî de, hazir û amade ye ku di welatê me de, li axa rizgarkirî li dijî her êrişan raweste.

Dewleta Tirk, ku endamê NATO'yê, bi wê êrişê xwe, delîlekî nû nişan da ku ew li dijî gelê me, hevkarî dikin bi dewleta zingarbûyî ya faşîst a Iraqê rê.

Ji hemû hez û welatê pêşverû di herêmê û cihanê de, ji hemû rêxistinên mirovîtiyê re, em dişa bandikî, ku ew dest biavêjin wê meseleyê û wê dujminayetiye mehkûm bikin, bila pişgiriya xebata gelê me ya bi reva bikin. Xebata me ji bo hilweşandina rejîma faşîst ya Bexda dê û wergirtina mafê gelê Kurd.

Polit Buroya PDK
7 Adar 1987

Türk Ordusunun hareket alanının günlük gazetelerde çıkan bir haritası

I-KDP Açıkladı

□ Türk devleti şunu iyi bilmelidir ki, patimizin önderliğindeki devrimci güçler, ülkemizi ve kurtarılmış bölgelerimizi her türlü saldırıya karşı korumaya hazırdır!
□ NATO üyesi Türk devleti, halkımıza karşı olan düşmanlığının ve faşist Saddam rejimine destek vermenin bir örneğini daha sergilemiştir!

Türk ordusunun 4 Mart'ta Irak sınırlarını geçerek kurtarılmış Kürdistan'da yaşayan sivil halka karşı giriştiği bombardımanla ilgili olarak Irak Kürdistan Demokrat Partisi Polit Büro'sunun 6 Mart'ta yaptığı değerlendirme bir bildiri ile bu gün (7 Mart) basına açıklandı.

I-KDP'nin açıklamasında "Enkaz haline gelen Saddam rejimini korumak için girişilen vahşi saldırılarda savunmasız Kürt halkının hedef alınmasının barbarlığı dile getirildi ve bu eylemin ilericî kamuoyu tarafından lanetlenmesi" istendi.

7 Mart 87 tarihinde I-KDP Polit Bürosu tarafından Kürt Haber Ajansı (ANK)'ye yapılan açıklamanın tam metni şöyledir:

“Türk savaş uçakları, 5 Mart 87 tarihinde kurtarılmış topraklarımıza büyük bir saldırı düzenlediler. Saldırı özel olarak Xaxo mintkasında sınır bölgesindeki köyleri hedef aldı. SINAD-ALANŞ-ORE ve KISAND köyleri bu saldırılarda hasar gördüler.

Bu vahşi bombardıman sonucu, Alanş köyünden, Ahmed Emin isimdeki bir köylü şehid düşmüş ve üç yurtseverde yaralanmıştır. Buna karşın, bombardıman büyük bir maddî zarara neden olmuş, bir çok ev yerle

bir olmuş ve hayvanlar telef olmuştur.

Türk devletinin halkımıza ve Partimize yönelik yaptığı bu müdahaleye gösterdiği sebeblerin hiç biri mantiki değildir. Türk devletinin bu saldırıya gerekçe yaptığı şeylerin tümü yalandır.

Fakat Türk devleti iyi bilmelidir ki (Spayîya şoreşgerê Kurdistan) Partimizin önderliğinde olacak ve olabilecek her türlü saldırıya karşı sonuna kadar direnecektir.

NATO üyesi olan Türk devleti, son yaptığı bu vahşi saldırıyla halkımıza karşı düşmanları ve enkaz haline gelen faşist Saddam rejimini ayakta tutma düşüncesinin yeni bir kanıtını daha ortaya çıkarmıştır.

Bütün ilericî güçleri ve ülkeleri, bütün hümanist kuruluşları bu düşmanca müdahaleyi mahkum etmeye, halkımızın mücadelesine yardımcı olmaya çağırıyoruz.

Mücadelemiz faşist Saddam rejiminin yıkılması ve Kürt halkının haklarını kazanmak içindir.

Irak Kürdistan Demokrat Partisi

Polit-Büro

7 Mart 1987

Sınırlarda

□ İran'ın son Basra kuşatmasından sonra, Libya'yı bombalayan ABD uçakları Adana'nın İncirlik hava üssüne geldiler. Ve Türk devleti yıllardır uygulayageldiği Sovyet sınırlarında yapılan "Kış Tatbikatı"nı İran sınırlarına kaydirdi. Bu nedenle de onbinlerce asker Türkiye'nin Güneydoğu'suna, bir diğer ifade ile kaynayan Kürdistan topraklarına yığıldı.

İç politikada iyice hırpalanan darbeci generallerin başı Evren için bu yeni durum, diktatörlüğün gevşeyen civatarını sıkıştırmak için yeni imkanlar yarattı.

Bilindiği kadarıyla, özellikle Demirel'in "anti-militarist" kampanyası belli bir masefe katetmiş ve 12 Eylül generallerinin gerek askeri ve gerekse sivil bürokrasi içinde itibarları bir hayli sarımsıdır. Bununla beraber, kont-gerilla'nın ipleri halen Çankaya'da Evren'in elindedir.

Türkiye'nin iç politikasının ve toplumsal çalkantıların kaçınılmaz bir sonucu olarak kont-gerilla'nın eylem alanı da bir hayli daralmış bulunuyor. Türkiye'nin genelindeki bu daralma, Kürdistan'da oldukça genişledi. Kont-gerilla bütün ağırlığı ile Kürdistan'a yerleşmiş durumda. Ve zaten, militarist generallerin elindeki en güçlü ve en işlek silah Türk devletinin Kürdistan politikasıdır.

Cumhuriyet Türkiye'sinin Kürdistan politikası Türk-Yunan savaşı sırasında ve sonrasında oluştu. Lozan'da ulusal bir kimlik kazanma durumuna girdi ve Şeyh Said direnmesinden sonra ideolojik bir çizgi haline geldi. Bu ideolojik çizgi, yalnızca Türk devletinin Kürdistan politikasını belirlemekle sınırlı değil. Fakat aynı zamanda genel devlet politikasını da çok açık ve net bir biçimde etkilemekte ve belirlemektedir.

O kadar ki, 1925'lerde oluşan ideolojik yapı, günümüze kadar her dar boğazda, her bunalmış döneminde birbirine benzer uygulamalarla sık sık kendisini ortaya koymaktadır. Askeri müdahalelerin ve devlet darbelerinin başlıca gerekçesi, bu ideolojik yapılanmadan kaynaklanmaktadır.

Denilebilir ki, Türk devletinin Kürdistan politikasının değişmesi veya değiştirilmesi, Türk devletinin yapısal olarak değişmesi ile eşanlamlıdır.

Türkiye'de demokrasi ve sosyalizm mücadelesi veren politik güçler bu somut ve çıplak olguyu ya görmüyorlar ya da görmezden geliyorlar. Doğal olarak demokrasi mücadelesi kel, sosyalizm mücadelesi de güdük kalıyor.

Bu gün gelinen nokta öylesine içler acısıdır ki, Kürt ulusunun gasb edilen temel demokratik hak ve özgürlüklerinin üzerinden atlayarak demokrasi mücadelesi verildiği sanılmaktadır. Ancak, aklı başında olan herkes biliyor ki, Kürt halkının gasbedilen temel demokratik hak ve özgürlükleri: çağdaş bir politik çözüme ulaşmadığı sürece, Türkiye'de toplumun demokratikleşmesi mümkün değildir. Bu nesnel bir sonuçtur.

Üzerinde tartışma yapılması bile abestir. Buna bağlı olarak marksist solun, jargonları içinde duran tartışmalar sorunu gündemleştirmekten bir hayli uzakta seyretmektedir. Marksist solun tartışmalarının ve önermelerinin yanlışlığı, doğruluğu

ayrı bir konudur, ama hayatın canlı pratiğine müdahale etmek olan politik mücadelenin yerine bitip tükenmez teorik münazaralara takılıp kaldığı da bir gerçektir.

Bu gün içeride ya da dışarda olsun marksist solun büyükçe bir bölümü hala "faşist cunta", "faşist dikta" gibi kavramlar kullanmakta ve alternatif politikaya olarak da "burjuva demokrasisi için mücadele" perspektifini kabullenmektedirler. Faşist cuntaya karşı, demokrasi güçlerinin birliği, içine, burjuva partilerini de almaktadır. Ve zaten mantık da budur. Bu durumda, burjuva partilerinin Kürdistan politikaları hayati bir önem taşımaktadır. Oysa burjuva partileri, resmi ideolojinin Kürdistan politikasının yemimli savunucularıdır. Ordunun son eylemi de nitekim, sosyal demokrat Erdal İnönü tarafından hararetle savunulmuş ve ANAP'lılar tarafından da Erdal bey alkışlanmıştır. Takrir-i Sukûn faciasının yaratıcıları olan "müfrit sol burjuvazi" nin şeflerinden İsmet İnönü'nün oğlu olan Erdal bey, aynı mantıkla, aynı şoven yargılarla ve aynı politik suikast anlayışı ile konuşmaktadır.

Bilmek zorunda olduğumuz gerçek şudur: Türk devletinin kanlı ve hain Kürdistan politikası değişmeden, değiştirilmeden, Türkiye'de demokrasi mücadelesi her zaman kasaturalarla delik deşik edilmeye mahkumdur. Bilinen ve fakat görmezden gelinen bu gerçek, her gün her saat kendini ortaya koymaktadır.

Dünyanın en sahipsiz, en ücra köşelerinden biri olan Hakkari'nin bir iki ailelik mezralarında devlet tarafından planlanan ve kışkırtılan ve kan davası temelinde vahşetle sonuçlanan olaylar, bir iç savaş mantığı ile yüzbinlerce askerin bu alana sevk edilmesi, alanın basına ve dünyaya kapatılması ve Irak'ın sınırları içinde bombardıman eylemlerine sebep oluyor. Türkiye hop oturup hop kalkıyor. Türk basının dünyada eşine ender rastlanan bir vurdum daymazlık ve sorumsuzlukla, militarizmin mantığını besleyen ve onu kışkırtan yayınları ise, gerek politik partiler ve gerekse aydınlar tarafından destek görüyor. Bu böyle olduğu sürece, Türk devletinin Kürdistan politikası yalnızca Kürt halkına kan ve ölüm getirmekle kalmayıp, Türkiye'de olan ya da olabilecek her türlü demokratik yapılanmayı da kökünden biçaklayacak, imha edecektir. Ve gene Türk devletinin Kürdistan politikası yürürlükte olduğu sürece her zaman bir Evren Çankaya'yı işgal edebilecek, demokrasi mücadelesinin şah damarı her zaman kasaturalarla parçalanabilecektir.

Sınırboylarında meydana gelen olaylara gelince, Türkiye pratiğinde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi mezralara sığmayacak ve mezralarda boğulmayacak kadar köklü ve derin bir mücadeledir. Irak'a seyrüsefer düzenleyen Türk ordusu ise, binlerce metre yukarıdan savunmasız halka bomba yağdırabilir. Ama kurtarılmış topraklarına ırmakları ile yapıyan ve var olma mücadelesi veren insanlar, ülkelerini istilaya yönelik "kahraman mehmetçisi" çiçekle karşılamayacaklardır. Orada ne köy korucusu bulabileceklerdir ve ne de kanlı eylemlerini alkışlayacak politikacılar ve basın! Orada, varlığı tehdit edilen bir halkın bin yıllık öfkesi ile karşılaşacaklardır. Ve omzu kalabalık generaller çok iyi biliyorlar ki, "kahraman mehmetçik" girdiği alanda boğulacaktır...

[Handwritten signature]

Di hidûdên da

Balafirên YDE'yê (Yakîtiya Dewletên Emerîkî), ku Lîbya bombabaran kiribûn, piştî dorhevgirtina Basra ji alî Îranê, hatin balafirgehê Încîrîk li Adana. Û Tirkîye tabîqatên xwe yê zivistanê, ku bi salan vir de li ber hidûdên Sowyetê pêk danî, kîşand ber hidûdê Îranê. Ji ber vê bi deh hezaran leşker di rojhilata bakur ya Tirkîye, bi gotinek din di axa Kurdistanê keli de kom bûn.

Vê yekê, ji bo jidandina birxuyên sistbuyî yê dîktatoriye jî serê generalan Evren re mecalên baş peyda kir.

Qandî ku tê zanin qampanya "dijî militarîzm" ya Demirelê di pratîkê de hin gav avetiyê û generalên 12 lîonê ger di leşker û ger jî di nav bûrokrasiyên sîvil de ji giraniya xwe gelek tişt winda kirin. Bi vê yekê ve bena kontr-gerilayê hê jî li Çankaya destê Evren de ye.

Meydana ameliyatê ya kontr-gerila jî, ji ber politîqa hundîrî ya Tirkîye û ji ber tevlihevbûna civakî, zêde teng buye. Vê tengîyê di gişê Tirkîye de, li Kurdistanê gelek fireh bû. Kontr-gerila bi hemu giraniya xwe ve li Kurdistanê bi cih buye. Ji xwe, çekê herî xurt û baş di destê generalên militarîst de, politîqa Kurdistanê ye.

Polîtîqa Kurdistanê ya Komara Tirkîye, di herba Tirk û Yewnan û piştê wê de çê bû. Di Lozanê de li huwîya xwe ya netewî geriya û piştî berwaxdana Şêx Seîd wekî xetkî îdeolojîkê keti jiyane. Çarçewa vê xetê ne bi tenê Kurdistanê de girêdayiyê. Di anyî wextî de gelek tesîra vê xetê li ser politîqa dewletê heye û bi vekirî rê nîşanê wê dîke.

Hew qasî ku, vê xeta îdeolojîk, ku bîngeha wê di 1925'an de hate avêtin, heta bi îro di her warê tengasiyê de xwe bi metodên wek hev gelek cara dayê xwiya kirin. Sebeba, ji midaxeleyên leşkerî û derbeyên dewletê re tê nîşan dan, li ser vê îdeolojîyê tê avakirin.

Meriv dikare bibêje, ku ji bo guhartin yan jî ji bo guhartinê politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê, bi guhartina bîngeha dewleta Tirk ve girêdayî ye.

Hêzên siyasî, ku li Tirkîye têkoşîna demokrasîyê û sosyalîzmê didin, yan vê tiştê tazî nabînin û yan jî naxwazin bibînin. Ji bo vê yekê têkoşîna demokrasîyê gurî, têkoşîna sosyalîzmê jî ales dimîne.

Rewşa îro wisa tahle, ku bi bihurandina li ser mafên demokratîk û azadî yê bîngehî yê netewa Kurd, tînan nîşan dan, ku têkoşîna ji bo demokrasîyê heye! Le belê, her merivê baqil dizane, ku bêî çarşerkirina mafên demokratîk û azadî yê gelê Kurd bi şiklekê hemdem, demokratîk buyîna civata Tirkîye ne mimkun e! Ev, tiştêkî berbiçav e. Mineqeşa li ser vê yekê nabe. Bi vê ve girêdayî, mineqeşeyên di nav jargona çepê Marksî, jî anîna holê ya vê mesele gelek dur e. Rastî û çewtîya pêşneyarên çepê Marksî babetek din e. Lê,

ev jî rast e ku, ev çep di şûna têkoşîna politîk, ku midaxeleyê jî pratîka jiyane re ji ev e, di mineqeşayên teorîk ku dawîya wê nayê de xetimiye.

Îro piraniya çepê Marksî ger li hindur û ger jî li derva hê jî "cunta faşî", "dîktatoriya faşî" dibêjin û bedela politîqa xwe jî têkoşîna ji bo "demokrasîya burjuva" tînin. Yekîtiya hêzên demokrasî li dijî cunta faşîst, partiyên burjuvazî jî digre nav xwe. Ji xwe mantiq jî ev e. Di vê rewşê de politîqa partiyên burjuvazî ji bo Kurdistanê gelek girîng e. Lê, partiyên burjuvazî li ser politîqa Kurdistanê ya îdeolojîya resmî sondê dixwin. Êrîşa dawî ya Ordiya tirk jî, ji alî sosyal Demokrat Erdal Înönî ve hatiye parastin û kesên ANAP'ê jî jê re çapîka lîxistine. Kurê Îsmet Înönî Erdal jî wek bavê xwe, ku şefê "burjuvaziyê çep yê müfrit" e û faciayê Takrîr-î Sikun'ê afirandiyê, bi şiklekî şoven û bi mantiqa suikasta palîtîqayê dipeyive.

Rastîya ku divê em bizanibin ev e: Heta ku politîqa dewleta Tirk ya bi xwîn ji bo Kurdistanê neyê guharandin, têkoşîna ji bo demokrasîyê li Tirkîye her gav dê mehkûmê perçebûyîna di ber kêran de be. Vê yekê, ku tê zanin, belê nayê dîtin, her roj û her saet xwe nîşan dide.

Di cihekî herî bê xwedî û tenê yê dinê, Çolemergê de meseleyên xwînê di navbera du malbata de ji alî dewletê ve tê geş kirin û qewimandinên hov tînan holê. Ev tişt dibe sebeb, ku bi mantiqa herba hindurî bi sedhezaran leşker tînan seferberkin, mintîqa li weşan û dinê re tê girtin û hindurê hidûdên Iraqê tînan bombabaran kirin. Tirkîyê ger radibe, ger rûdine. Weşanên rojnameyên Tirkîyê ku bêberpîrsiyarê mantiqî militarîzmê xwedî dîke û wê daf dîke, ji alî partiyên politik û ronakbîran ve tê parastin. Heta ku, ev tişt wisa be, politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê ne bi tenê jî gelê Kurd re, li berwajiyê ve ji demokrasîya Tirkîye re jî xwîn û mirinê bîne. Û di sa, heta ku politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê di holê de be, Evren di her wext karibe di Çankayayê de rûnê û bîngeha têkoşîna demokrasîyê dê her gav dikare bê tehrîb kirin.

Qewimandinan di hidûdan de; têkoşîna rizgariya netewî ya li Kurdistanê hinge kevn û kur e ku, di nav çend gundan de nikare bê fetisandin. Ordiya Tirk jî ku seferê ji Iraqê re kir, bi hezaran mitro bilindahî jî gelê me yê bê parastin re dikare bomban bibarîne. Lê belê, însanên me ku axa rizgarkirî û hebûnên xwe bi neynukan diparêzin, li dijî vê êrîşê jî "mehmetçîkên qehreman" re dê gula sor pêşkes nekin. Ew, de li wir ne parazkerên gundan, ne eylemên xwînî, ne weşan û ne jî kesên politîk ku çepikan lîdixîna bibînin. Ew, dê li wir bi nefret û rîka gelê Kurd ya hezar salan bibînin. Generalan divê baş bizanibin, ku ew dê li wir bînan fetisandin...

Red ve inkar politikası yerine

Olur mu olmaz mı? Ya olursa politikası

Kürdistan sorunu Gündemde

□ Demirel: Türkiye'nin Kürt diye bir sorunu yok. Bu Türk devletinin zaafı değil, Türkiye'nin zengilğidir.

□ Hasan Esat Işık: Ortadoğu'da kesinleşmiş sınırlar yok. ABD ve Sovyetler ise, bu haritayı istedikleri gibi çizecek güce sahip değiller.

□ Hayrettin Erkmen: Ne Amerika ve ne de Rusya bağımsız bir Kürt devleti istemiyor, çünkü böyle bir devletin kimin safında olacağını garantisi yok!

□ Dr. Nevzat Yalçıntaş: Sovyetler Birliği, Mahabat'ta olduğu gibi, burjuva bir Kürt devletini destekleyebilir!

□ Geçtiğimiz günlerde M. Ali Birand'ın Milliyet gazetesinde yayınlanan "Kürt Sorununu Askeri Harekatla Çözemeyiz" başlıklı makalesinin yayınlanmasından sonra da 10 Mart 1987 tarihli Milliyet gazetesini araştırma-haber yazısı olarak, "Süperlerin gündeminde Kürt devleti yok" başlığı altında kendisine göre sorunu tartışıyor. Araştırmayı yöneten Necati Doğru'nun "İstanbul sermayesi Kürt sorununu çözemez" başlığı altında sunuş yazısında görüşlerini şöyle belirtiyor:

"Süperlerin isteği bağımsız Kürt devleti kurulması değil. Ama sorunu canlı tut-

Eski başbakanlardan Süleyman Demirel'e göre, Türkiye'nin Kürt sorunu diye bir sorunu yok. Her vatandaş devletin sahibiiii!

mak. Problemsiz Türkiye süperlerin çekim alanından daha rahat sıyrılacağı için Kürt meselesini canlı tutmak işlerine gelir. Süperlerin bakışı bu, peki bizim tavrımız ne? Bu konuda öteden beri iki görüş ola geldi...'' diyen yazar görüşlerini şöyle bağliyor; "Bu yapılmayıp tarım reformu adı altında İstanbul sermayesinin bölgede para hegemonyası kurup, bu insanları da ücretli işçi yapma yoluna giderse, büyüyecek olan hunc ayrılıkçı güçlerin ekmeğine yağ sürecektir. Kürt sorununu askeri hareketlerle kesin çözüme ulaşmayacağı görüşünde birleşiyorsak, bölge için özel bir ekonomik-sosyal ve kültürel bir plan yapmalıyız; ama hakkaniyeti zedeleden."

Milli Savunma eski Bakanlarından emekli Büyükelçi, Hasan Esat Işık sorularını ortadoğu sorunu çerçevesinde cevapladı diyen Milliyet, H. Esat Işık'a şu soruyu yöneltiyor.

"Süperlerin Kürt sorununa bakışı nasıldır?"

"Bu gün Ortadoğu, Avrupa'da olduğu gibi tersine sınırlarla kesin olarak çizilmiş değil. Amerika olsun, Sovyetler olsun, Ortadoğu'nun haritasını istedikleri gibi çizebilecek güce ve imkana sahip değiller." diyor Hasan Esat Işık, "ABD de görünür bir gelecekte bağımsız bir devlet düşünmüyor. Çünkü bu devletin ilerde kimin safında olacağını kestiremiyor. Sovyetler ise, taarruzdan ziyade güvence peşinde. Bünyesi Osmanlılarinkine benziyor. Bu onun zaafı?"

Diş İşleri eski Bakanlarından Hayreddin Erkmen ise, "Bu gün Amerika da, Rusya da, bağımsız bir Kürt devleti istemiyor. Çünkü böyle bir devletin kimin safında olacağını garantisi yok" Milliyet'in eski Başbakanlardan Süleyman Demirel'e yönelttiği, size göre süper devletler Kürt sorununda ne düşünüyor sorusunu Demirel, şöyle cevaplandırıyor:

"Türkiye'nin Kürt sorunu diye bir sorunu yoktur. İster Hakkari'de, ister İzmir ve Konya'da yaşasın her vatandaşımız bu devletin sahibidir. Eşitlik hadisesinde bozukluklar varsa düzeltilmelidir. Türkiye'deki etnik ve insan farklılıkları mazinin getirdiği hususlardır. Bunlar Türk milletinin zaafı değil, zenginlidir."

Konuyla ilgili Milliyet'in görüşüne başvurduğu İstanbul Üniversitesi öğretim görevlilerinden Dr. Nevzat Yalçıntaş ise, "Batı, Amerika ve Avrupa zaman zaman değişen gayelerini gerçekleştirmedi Kürt meselesini bir vasıta olarak gördü. Sovyet Rusya, Çarlık'tan miras olarak konuyla ilgilendi. 1940'larda İran'da kurulan Mahabad Kürt devletini Rusya destekledi. Bu gün de Marksist Kürt gruplarını teşvik ediyor. Ancak bağımsız bir devletin kurulmasını destekliyor diyecek somut bir bilgin yok. Fakat Sovyetler fırsatçidir. Mahabad örneğinde olduğu gibi burjuva bir Kürt devletini de destekleyebilirler."

Milliyet gazetesi Cumhuriyet döneminde 17 Kürt isyanı olduğunu da belirtirken Nasturi, Şeyh Said, Reşkutan ve Raman, Sasun isyanları, 1. Ağrı isyanı, Koçuşağı, Mutki, 2. Ağrı, Bicar, Asi Resul, Tendürek, Savur, Zilan, Oramar, 3. Ağrı, Pülümür ve Dersim'i belirttikten görüşüne başvurduğu bütün kesimlerin, Avrupa, Amerika ve Sovyetlerin bağımsız bir devleti istememekle birlikte çeşitli Kürt gruplarına el altından yardımcı olduğu görüşünde.

Mikhail GORBAÇOV

Ne yapıyor?

□ Sovyetler Birliği'nde rüzgarlar, Lenin sonrası'nın alımlı 'gri-donuk' luğundan bir hayli farklı esiyor. Çok kimse ne olup bitiyor sorusuna, çeşitli saiklerin merakı ile yanıt arıyor. Kuşkusuz Sovyetler Birliği'nde olup bitenleri kısa bir yazının çerçevesinde irdelemek olası değil. Bu nedenle biz sözkonusu sorunu ve soruları bir dizi makalede, tarihsel bağınıtları - oluş ve olanakları - çerçevesinde, ister istemez bölüm bölüm irdeleyeceğiz.

Bu yazımızda, ağırlıklı olarak M. Gorbacov'dan aktarmalarla, ne yapıldığı ve ne yapılmak istendiğini sergilemeye çalışacağız.

"Demokrasiye hava kadar ihtiyacımız var"

Gorbacov'un, Çernenko'nun ölümü sonrası, 11 Mart 1985 de SBKP'ye Genel Sekreter seçildikten sonra, tartışmalara açık bir yenileşme hareketini başlattığını hepimiz biliyoruz.

Sözkonusu yenileşme hareketi, H.Berkta'y'a göre 1970 1980 yılları arasında Çin'de devreye sokulan "reformların görece ürkek ve ampirist bir takipçiliği". A. Başer Kafaoğlu'na göre ise, "sosyalizme hız ve güç verecek uygulamalar bütünüdür." Evet bir yenilik ortada. Farklı yorumlar getirilse de, herkes bunda anlaşıyor. Zaten bunu da M. Gorbacov, 28-31 Ocak 1987'de yapılan SBKP-MK toplantısındaki konuşmasında şöyle açıklıyor: "Değişikliğin gerekli olup olmadığı tartışması bitti... Değişiklik artık sadece bir fikir değil, bir gerçekliktir... Demokrasiye hava kadar ihtiyacımız var... Açıklık, eleştiri, öz eleştiri, yığınların denetimi... bunlar Sovyet toplumunun gelişmesinin sağlıklı güvenceleridir... Halkın aktif katılımı olmadan çözemeyiz... Toplumun devrimci örgütlenmesi, yenilenmesi, ülkenin kaderi halkın ellerindedir."

Şu bir gerçek, Gorbacov'un SBKP'nin 27. Kongresinde dile getirdiği tezler, yer yer donuk bürokratik yapıyı ve hantallığı eleştiren, katılımcı ve yenilenme yönelimlerinin ilanı anlamını taşımaktadır. Gorbacov'un perspektiflerini kısaca şu alt başlıklarda toplamak olasıdır.

1- Gelişim hızının artırılması. Ekonominin reorganize edilerek, üretkenliğin artırılması. Halkın yaşam düzeyinin ve standartlarının yükseltilmesi.

2- Bilimsel teknolojinin toplumsal-ekonomik yaşamda yerleşik bir duruma getirilerek, yenileme perspektiflerine çağdaş düzeyde ivme kazandırmak.

3- Barış savaşımını edilgen

komumlu bir savunmâcılıktan çıkartıp, oldukça aktivist bir tutumla savaş tehdidire ve silahlanma yarışına karşı çıkmak. Bu alanda tavarla görüşmeler yanında, tabana da hitap ederek, tavani sıkıştırma ve deşifre etmek.

4- Partide ve devlet yönetimiindeki bürokratik deformasyona karşı savaş açmak. Parti ve devlet düzeyinde katılımcı ve atılımcı bir ruhun dinanizmini egemen kılmak. Yönetimi bürokratik hantallıktan kurtularak demokratikleştirmek.

5- Ayrıca bunları hâdın katılımlı ile gerçekleştirmek. Böylelikle de işyeri konseyleri temelindeki bir sosyalist demokrasiyi gerçekleştirmek. Bir yolda ise, geçmişten bugüne ulaşan hatalarla hesaplaşarak, açıklık ve eleştiri - öz eleştiriye Parti ve devlet yönetimi nezdinde yeniden devreye sokmak.

Kısaca işaret ettiklerimizi, denilenlerle ve olgularla örneklesek: Öncelikle Sovyet ekonomisinde ulusal gelir 1981-1985 arasında % 3.6 arttığı halde, bu rakam 1986'da % 4.1 civarında bir artışla gerçekleşmiştir. Ayrıca endüstri üretimi 1986'da: 1977'den 1985'e kadar ki göstergelerin üzerinde gerçekleşmiştir. Gorbacov'un ekonomist'i Aganbegian, yeni ekonomik yönelim ve uygulamaları "ikinci bir NEP" olarak niteliyor. Ayrıca ekonomik işletmeler kimi özerklikleri de tanıyor. Anımsanacağı gibi, 3 Mart 1986'da Başbakan Rijkov, ekonomiyi eleştirmiş ve sanayide bir çok hedeflerin gerisinde kaldığımızı işaret etmişti. Aynı şekilde Rijkov yine 24.06.1986'da yaptığı bir diğer açıklama ile de, batılı şirketlerle ortak ekonomik yatırımlara girişebileceklerini açıklamıştı. Tüm bunların yanında ise, Sovyet yönetimi 22.11.1986'da aynı çatı altında yaşayan aile bireylerinin özel işletme kurabilmelerine ilişkin yasayı kabul etti.

"Ya hep beraber mahvolacağız, ya da..."

Tüm bunların yanında bilimsel teknolojinin toplumsal-ekonomik yaşama daha da yoğun olarak sokulması yolunda tedbirler alındı. Gorbacov ve yeni ekibi bu konunun önemini dırdırmadan vurguladı.

Barış savaşımını alanında ise, Gorbacov yönetiminin pratik bir sonuç elde etmesi de, Cenevre ve Reykjavik görüşmelerinde ABD'yi teşhir ve tecrit politikası anlamında oldukça "kârlı" çıktı. Gorbacov yönetimi - bir askeri için tam beş işçisi çalışmak durumunda kaldığı için - silahlanmayı minimalize etmeyi (en aza indirmeyi) istiyor. Afganistan'ın, kendisi için ekonomik ma-

liyetti çok iyi biliyor. Örneğin, Afganistan'daki savaş giderleri hariç, şu anda Afganistan'da sanayi üretiminin % 60'ının alt yapısı Sovyetlerin finansmanı ile gerçekleştirilmiştir. Tüm bunlardan ötürü Gorbacov şunları demektedir: "Ortada yadsınmayacak bir gerçek var. Ya hep beraber mahvolacağız, ya da birlikte dünyayı yok olmaktan kurtaracağız. Batılılara, bir noktayı hatırlatmak istiyorum: ateşlenen her füze sadece bir cinayet aracı değil, aynı zamanda bir intihar aracıdır. Sovyetler Birliği hiçbir zaman, bir savaş başlatmayacaktır. Ancak gerektiğinde kendisine saldırınlara haddini bildirecektir."

"Topluma az şey verip, çok şey almak isteyenler"

Gorbacov'un partide ve devlet yönetiminde bürokrasiye karşı açtığı savaşa gelince, 2 Temmuz 1985 de 28 yıldır Dışişleri Bakanlığı yapan Gromiko-

nun görevinden alınması ile başlayan tasfiyeler, Brejnev'in "dokunulmaz" damadına; oradan da Kazakistan Komünist Partisi yönetiminin 2/3'nin değiştirilmesi ve Parti Sekreteri D. Kunayev'in tesfiyesi ile ivme kazanıp, Moskova Parti Başkanı Grişin'e kadar uzanıyordu. Ayrıca, Özbekistan, Türkmenistan, Moldavya'da da bir dizi anti-bürokratik operasyonlar (belki de biraz bürokratikçe!) devreye sokuluyordu. Evet, ortada Brejnevçi kadroların hızlı bir tasfiyesi var. Bu çok açık... Gorbacov belki de bir hayli hızlı bir ritimle "irrasyonel unsurlar" olarak nitelediği ve 'görevlerini çok çirkin bir biçimde kötüye kullanan' bürokratları devre dışı bırakma operasyonlarını tirmandırırken şunları söylüyor: "Daha rahat, daha sakin bir yaşantımız olamaz mı? Ekim Devrimi'nden bu yana gerilim dolu 70 yıl yaşadık! 'Şimdi biraz dinlenebiliriz' diye düşünebiliriz. Hayır yoldaşlar! Tarih

bugün bize böyle bir olanak tanımıyor... Hiç kimse bizi yolumuzdan caydırmayacak! Öngördüğümüz değişikliklere, reformlara, 'devrim' diyebiliriz. Bu reformlar toplum sisteminde köklü bir değişikliğe yol açarak, devrimsel boyutlar kazanıyor. Bu bazı kimselerin işine gelmiyor tabii. Biz bunların kimler olduğunu biliyoruz. Bunlar topluma az verip, çok şeyler almak isteyen kimselerdir. Ancak çalışan halk her şeyin farkında, ve kendilerine er geç gereken cevabı verecek..."

Evet, Gorbacov, Partideki atılığın ve Devlet düzeyindeki hantallığın, hasılı bürokratik deformasyonun anti-bürokratik ve dinamik bir katılımcılığın tabanının genişletilerek aşılabilmesi düşüncesi ve kısmi uygulamaları içindedir. Tam da bu noktada, Sovyetlerde gerçekten ciddi kapsamlı bir açıklık ve özgürlük eğilimi devreye girmiştir. Örneğin, Pravda, Afganistan politikasını ve

Brejnev dönemini eleştirirken, Sakharov, Gemilev, Ra-tuşinskaya'ya vebenzerlerine ilişkin ceza ve kısıtlamalar da kaldırılmıştır. Ayrıca sansür ve sessizlik politikaları da önemli ölçülerde gerilerde kalmıştır.

"1940'ların tartışmaları teorik düzeyden yoksundu"

Bu arada serbest seçim ve gizli oylama ile işyeri komiteleri temelinde seçimler görüşü yaygınlaşmaya başlamıştır. Planlamanın işyeri komiteleri ile başlaması yolunda tedbirler alınmasına yönelmiştir. Propaganda yerine, gerçekler olduğu gibi dile getirilir olmuştur. Artık zaafılar saklanmayarak, açıkça konuşulabilmektedir.

ABD'ye daha önce göç eden 40 Sovyet yurttaşı, son gelişmelerle beraber tekrar ülkelerine dönerken, son konuşmalarından birinde Gorbacov açıkça şunları dile getiriyordu: "Toplumda bu günkü sorunlarımızın, tahminlerimizden daha da eski dönemlerden kaynaklandığını görüyoruz... Bu günkü sosyalizmin teorik alanda kavranması, büyük ölçüde toplumun güç sorunlarla boğuşmak zorunda kaldığı 1930'ların ve 1940'ların düzeyinden miras kaldı... O dönemdeki tartışmaların teorik platformdan yoksun olduğunu ve bazı görüşlerin, tartışmaların gerçekler olarak kabul edildiğini..." beliren Gorbacov, Stalin dönemini açıkça eleştiriyordu. Aynı konuşmada ise Gorbacov, Brejnev dönemini eşine ender rastlanır bir sertlikle eleştirdikten sonra, "Lenin'in sosyalizm anlayışı da çok sık bir biçimde yorumlandı, O'nun teorik derinliğinin gözden uzak tutulmaması gerekirdi" diye ekliyordu.

Evet, özellikle ve ağırlıklı olarak, "M. Gorbacov Ne Yapıyor?" sorusunun yanıtını yine Gorbacov'da arıyan yazımcı (tüm bunların eleştirisi bir değerlendirmesini, diğer yazıma bırakarak), yine Gorbacov'un tarihini ve gerçekliğini özleştirilerek boyutlarda dile getiren şu sözlerini naklederek, noktatalım: "İnsan eliyle ve kafasıyla üretilen her şey gibi, sosyalizmin yerleşmesi de kazası, hatası ve trajedisiz olamazdı tabii... Sosyalizmden komünizme geçiş süreci toplumsal gelişmelerin objektif kuralı ile belirlenir. Bu süreci hızlandırmak için girişilen denemeler, toplumun maddi ve manevi günlük düzeyi göz önüne alınmaksızın zorla komünist prensipleri uygulama çabaları, tecrübelerin de gösterdiği gibi, başarısızlığa mahkumdur."

27 Şubat 1987
Paris

Kirve KALENDER

“SAVAŞACAĞIZ”

- “Eğer Türkiye’den Kıbrıs’a herhangi bir tahrik olursa savaşırız”.
- Yunanistan hiç bir zaman durmayacak, Bağımsız, özgür ve demokratik bir Kıbrıs için her şey yapacaktır.
- Eğer bir tahrik olursa, bu aramızdaki savaşı kaçınılmaz kılacaktır.

ANK • Atina

□ Yunanistan’daki Türk Elçiliği önünde günlerdir çadır kurarak, Kıbrıs’taki Türk işgalini protesto eden Kıbrıslı kadınları ziyaret eden Yunanistan Başbakanı A. Papandreu şunları söyledi:

“Hükümetimizin Kıbrıs konusundaki görüşü en berrak olarak ve net biçimde bugün ortaya konmuştur. Eğer herhangi bir tahrik olursa bu aramızda savaşı kaçınılmaz kılacaktır. Kesinlikle savaşacağız”

Ayrıca elçilik önünde kadınlar tarafından açılan deftere, Papandreu şunları yazdı:

“Yunanistan hiçbir zaman durmayacak. Kıbrıs’taki kardeşleri için her yardımı yapacaktır. Bağımsız, özgür ve demokratik bir Kıbrıs için ve mütevellilerin geri dönmeleri için her şey yapacaktır. Biliyorum, en önemli sorunlardan biri de, kaybolan babalarınız, kardeşleriniz, kocalarınız, çocuklarınızdır. Bunun üzerinde çok durduk ve duracağız. Sizinle birlikte mücadele vereceğiz. En kötü şey, insanın yakınlarının, babasının, kardeşlerinin nerede olduğunu bilmeme-

Kıbrıslı kadınların düzenlediği yürüyüşe Papandreu'nun eşi Margarita da (ortada) katıldı.

sidir. Elimize bazı belgeler geçti, fakat henüz bir ipucu bulamadık. Bu mücadeleyi sizinle birlikte sürdüreceğiz. Ben kişisel olarak bu mücadelede şehit olanlara ibadet ederim.”

Papandreu konuşmasında ise şu belirlemeleri yaptı; “Bundan böyle, Türkiye, Kıbrıs’da yeni sorunlar yaratırsa buna asla müsaade etmeyeceğiz. Bununla mücadele edeceğiz. Ben ve hükümet kesinlikle bu görüşlere bağlıyız. Eğer Yunanistan Kıbrıs’ın işgaline izin verir ve bunun meşrulaştırılmaması Türkiye açısından sağlarsa, o zaman Ege de tehlikeye girer. Başka yerler de...Şu an Türkiye ile ilişkilerimiz kötü bir yerde. Bu halde birbirimize sıkı sıkı tutunarak, Kıbrıs’ın özgürlüğüne kavuşmasına kadar mücadele etmeliyiz...” dedi.

Kıbrıslı kadınları, Yunanistan Komünist Partisi Genel Sekreteri de ziyaret etti, ayrıca bestekar Şavapulos grevci kadınlara bir konser verdi.

8’E ADARÊ, CEJNA JİN

Pervîn

□ Ev cejna giring di salên dawîn de, di gelek cihên cihanê de, tê piroz kirin, ji bo ku bi şiyarbûn û pêşveçûna gel û çinan pirsra jin ji cihêki ne piçûk di têkoşinan de digire.

Li gel ku ev pirs gelek kevnar e, şiyarbûna jinan û têkoşina wan bi awakî girseyî (bi kitle) diji bindestiyê ne pîrr kevn e. Di sedesala XIX mîn de, sala 1857, bi sedan jinên karker li Newyork, li Emerîka, xwepêşandinekê (meşin) diji karê 12 katjimêran (seet) pêk anî. Ev bûyera dirojki ji aliye polîsê siwarî hat pelixandin...

Eger iro jin di welatên ku ji aliye aborî (iqtisadî) pêş ve çûne ji ya ku di welatên cihana siyemîn de diji çêtir be jî, ew hin ji azadî û serbestiya rast dîr e. Li gel ku ew li derwe dixebite û ji aliye aborî ne pîrr girêdayî zîlam e, gelek astengên (engel) ku rîha wan a kûr ne cihêtiya fizîkî ye, lê gihandina (terbiye) cihê ya keç û kuran e, di rîya pêşveçûna jin de radiwestin. Em dikarin li ser vê yekê hin nîşan bidin:

Pewendiya jin û mêr: Pîraniya jinan, piştî heşt katjimêrên xebatê li derwe, li malê jî gelek kar dikin; gihandina zarokan, xwarin, paqijî... Pîraniya mêran pîrr alî wan nakin. Hin bawer dikin ku eger ew carcaran firazan bişon yan li zarokan binêrin erkê (wezîfe) wan diqedê! Bi awakî kurt, jin berpirsiyariya hundir û derve hildigire ser milên xwe. Lê, ew yek ne bitenê sûcê zîlam e. Gelek jin mêrên xwe han nadin (teşwîq nakin) ku berpirsiyariya hundirî par bikin û herîştî distînin ser xwe.

Di cihê kar de: Pîraniya jinan di wezîfên piçûk û yê bê berpirsiyarî de dixebitin: daktilo, sekretêr...Gelek jî wan ve rewşê dipejirînin (qebul dikin) ji sedemên cihê; Tîrsa hundakirina karê xwe...

Di alanên bilind de: Pîraniya jinan ku pêş ve çûne di warên saxî û gihandî de kar dikin; Nexweşmêz (hemşîre), mamoste...Ango di meydanên insani de. Lê meydanên hessas a rêzani (siyasî) û aborî hin di destê zîlamên de ye.

Jina rojavayî hîn baş tenegehîjahiyê rêzayê (mana) rast e serbestiyê. Ew, bi awakî giştî, di êkstrêman diji:

1-Ew, bi kartêkirina (tesîr) terbiya xwe û ya zîlem, û bi handana mezin a reklaman, zêde bala xwe dide xweşbûn û cazîbiyeta canê xwe, ji bo ku ew dizane ku, zîlem ji jin, berê her tiştî, bi awakî vekirî yan girtî, wê yekê dixwaze û ku zîlam di kûrayiya xwe de naxwaze ku jin qasî wî yan jê bêtir bijîr û kêrhatî be.

2- Beşeke mezin ji ronakbirên fêminîst bawer dike, ku serbestî teqlidkirina mêran e. Bi vî awayî û bê hest (hiss) ew çewtîyên zîlamên dûbare (tekrar) dikin: Dema ku karekî bilind bikeve destê wan, destelat (iktidar, sulta) û pere serê wan gêjî dikin û ew ji doza jinan dîr dikevin. Li gora min, jin divê bigihêje sewiya mêr, lê bi amana têkoşina ji bo jin û civakeke çêtir.

Jina cihana siyemîn pirsên gelek girantir dikişîne. Ji derveyî pirsên berçûbûn û belengaziyê, ew heqareta mêr dibîne: lêxistin û gotinên ne baş, di hundir de mayîn... Ango, ew weka mirovêkî kêmkî wan nikarî bir bike (bifikire) tê dîtin. Heta têkoşînê de jî ew rewşê tê dîtin: Di şer de gelek jin bi awakî xurt beşdarî tevgerê dibin û alî zîlamên dikin, lê piştî ku şerr diqedê, zîlam nahêlin ku ew berpirsiyariyê bi wan re par bikin û wan neçar dikin (mecbûr) ku vegerin berêşên xwe.

Nuha, em bîn jina Kurd. Eger ew di gundan de jî jinên gelên hawsê (cîran) hinek serbestir be jî, tê pelixandin. di bajarên piçûk de, ew hîn bêtir li malê tê girtin. Ji bo ku ew jî ve rewşa giran derkeve, hîn jê re gelek zeman pêwîst e, û ew yek bê handan û hevkarîya mêr bixwe bi hêsani çêtir nabe. Guhertina zîhnîyeta geleki bi guhertinên aborî zû pêk nabe, ji bo ku mekanîzmen me yê kûr û bêhest (bêhiss) ku ji sedesalan ava bûne zû bi zû naguherin. Loma, rola agahdarî û gihandî, di her warî de, gelek pêwîst û acil e.

Ez gotar xwe bi vê nîşeya şexsî biqedînim: Ji bo ku ew jî malbeteke fêdalîm û ku min zîlamêkî biyani mêr kiriye, hevalên min ên Kurd nayên mala min û jî derveyî xebatê, xwe jî min dîr dixin. Ez bawer dikim ku ew zîlam bama, ew li hemberî wê cihêtiyê bi awakî ewqas radikal ranedwestiyam.

Stockholm • ANK

□ Kürdistan’da yürürlükte olan devlet politikası, adı sanı duyulmamış, kimliksiz binlerce yurtseverî gerek sınırlarında, gerek işkence tezgahlarında, açık ya da gizli yöntemlerle katline neden olmakta ve her katliam ardından bir dizi soru işaretleri bırakmaktadır. Katliamlar gizli tutulmakta, bu katliamlar üzerindeki sis perdesi bir türlü kaldırılmamaktadır.

Zübeyr Yıldırım bu olaylara sadece küçük bir örnek. Kürdistan Press olarak, yurtseverlerin katliamının ardındaki gerçeklere birazcık da olsa ışık tutabilirsek görevimizi yerine getirmiş olacağız.

14 Mart 1986 tarihinde Mardin tugayında katledilen Zübeyr Yıldırım’ın yakınları Kürdistan Press merkez bürosunu ziyaret ettiklerinde, ölümünün birinci yıl dönümü nedeniyle konu üzerine kısa bir sohbet yaptık. Kimdi Zübeyr Yıldırım, neden ve nasıl katledilmişti?

Sorularımızı Zübeyr Yıldırım’ın akrabalarından Şerefhan CİZİRÎ şöyle yanıtladı:

“Biz ailecek Kürdistan mücadelesine inanmış insanlarız. Apê Zübeyrî bi tûtin yaşamanî Kürdistan’ın kurtuluşuna adamıştı. Katledildiği güne kadar da düşüncelerinden taviz vermedi.

Katledildiğinde 60 yaşındaydı ve ardında 7 çocuk bıraktı. Apê Zübeyrî Mardin yöresinde tanınan bir insandı. Bölgenin ileri gelen aşiretlerinden ÖMERÎ’lerin yöneticilerindenidir. Aşiret yöneticisi olmasına rağmen, alçakgönüllü, yurtsever muhtevalı, herkese yardım elini uzatan nitelikte bir insandı.

Siyasi mücadeleye katıldığı dönem 1960’lı yıllardır. 1960’da KDP üyesiydi ve 60’dan 75’e kadar sürekli Irak kürdistan’ına gidip geliyor, oradaki mücadeleye de omuz veriyordu. 75 sonrası asıl mücadele alanının Kuzey Kürdistan olduğuna inandığından, bölgeye dönmüştü. 1975 sonrası bildiğiniz gibi, Kuzey’de sol akam filizlendi ve Apê Zübeyrî bundan etkilendi. Akrabalarının bir kısmının Özgürlükçü olması onu da etkiledi ve kendisi Ö.Yolu’nun bir elemanı olarak bölgede çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarına uzun süre devam etti. Ö.Yolu’ndan olmasına rağmen, hiç bir Kürt hareketi arasında ayırım gözetmez, PKK’dan KUK’a kadar bütün hareketlere yardım eder, evinde besler bakardı. 12 Eylül sonrası şartların zorlaşması, üzerindeki baskılara rağmen bölgeyi terk etmedi ve çalışmalarına devam etti.

15 Ağustos’da PKK’nin bölgedeki eylemleri, Mardin’de geniş operasyonlara neden oldu. Apê Zübeyrî, operasyondan kurtulmak isteyen herkese bu dönemde de yardım etti. Fakat süren operasyonlar sırasında, Midyat’ın Kefsonor köyünden bir PKK taraftarı yakalandı, ve bu Apê Zübeyrî’i ihbar etti. Bunun üzerine tam 4 kez gözaltına alınıp, delil yetersizliğinden bırakılmıştı. Son göz altına alındığında, ihbarcıyla Apê Zübeyrî’yi yüzleştiriyorlar. İhbarcı tüm bildiklerini anlatıyor. Apê Zübeyrî kendine bunu yediremiyor ve ihbarcıyı Mardin Tugayın İşkence odasında dövüyor, bunun üzerine işkenceciler üzerine çullanıyorlar ve bayılına kadar vuruyorlar. Fenalık geçiyor, telaşlanan doktorlar Apê Zübeyrî’i hemen serbest bırakıyorlar ve aradan bir kaç gün geçtikten sonra Apê Zübeyrî vefat ediyor.

Cenazesine anlaşılanlara göre 10 binin üzerinde bir kitle katılıyor. Evet olay kısaca bu. Bir yurtsever daha sessiz sedasız katledildi... Acı olan bu değil, acı olan solun bu yurtsevere sahip çıkmaması. Kendisinin bizzat içinde çalıştığı siyaset, Apê Zübeyrî ile ilgili bir satır bile yazmadı. Bizim aile olarak üzüldüğümüz şey bu. Avrupa’ya çıktık diye insanlara sahip çıkmayacak mıyız? İlahı adli sanlı insanlara mı sahip çıkacağız? Bu lakayatlık niye...

Bugüne dek, bölgede bütün hareketler Apê Zübeyrî ve ailesinden destek aldı. Ama hiç bir hareket bu olayın üstüne gitmeyi bir yana bırakalım, olayla ilgili bir satır bile yazmadı. Sadece Hevîya Gel’de küçük bir haber çıktı. Bir de Serxwebûn haber olarak bu olayı verdi. Fakat Serxwebûn’da çıkan yazıda, Apê Zübeyrî ile ilgili “yurtseverdi, yiğitti” gibi belirlemeler yer almasına rağmen, ailemizle ilgili “ihanet belgeler var” deniyor. Sormak gerek hangi ihanet belgeleri? Kimdir ihanet eden? Bölgede herkes biliyor bu ailenin ne kadar yurtsever bir aile olduğunu. Bizzat Zübeyrî’nin babası hapiste öldü, Amcam hapiste öldü. Şeyh Said isyanında ailemizden 15 kişinin başı kesilmiştir, bu olaylarla ilgili destanlar bölgede bugüne söylenir; örneğin Şerê Mala Elî Ehmed destanı sadece bunlardan biridir. Aile fertlerinden bir kısmı vatandaşlık kazanmıştır. Sonuç olarak: Alınmaz aktır, mücadelede dünde vardık, bugünde varız. Yeterki insanlarımızı sahip çıkalım. Sağolun”

7 Mart 1987 • Stockholm

ZÜBEYİR YILDIRIM OLAYI

- 60 yaşında hayata gözlerini yuman Zübeyr Yıldırım’ın katledilmesinin üzerindeki sis perdesi henüz kalkmadı.

Benden selam olsun

□ Türkiye'de değişik yayınevlerince bir kaç baskısı yapılan ünlü roman, "Benden Selam Olsun Anadolu" ya 'nin yazarı Dido Sotiriyu ile, ANK muhabirleri bir görüşme yaptılar. Bu görüşmenin bir bölümünü yayınlıyoruz.

□ Kısaca bize kendinizi tanıtır mısınız? Yaşamınızdaki önemli olayları ve başınızdan geçenleri anlatır mısınız?

□ 1911'de Küçük Asya'da Aydın'da doğmuşum. Babam, Volos'tandı. Kökü, Volo'dan gelir. Annem, 12 Adalardan. Dedem ise, Rodos'tan gelmiş, İstanbul'da Fener Lisesi'nde öğretmenmiş.

Yaşadığım yerlerde insan ilişkileri çok sıcaktı. Babam sabuncu idi ve halkla yoğun ilişkiler içinde idi. Ben küçükken evimizin önünden derveler geçirdi ve önünde de bir merkep olurdu. Bu merkep'in üzerinde bulunan bir çocuk beline kuşak sarardı. Bunları hatırlıyorum.

O dönem Türk halkı ile de ilişkilerimiz çok sıcaktı. Ayrıca hatırladığım kadarı ile o zaman çevrede bir eşkiya vardı, adı Çakıcı olacak. Şey... Çakıcı Efe herhalde. Bu hırsızlık yapardı. Ama, halkın koruyucusu olarak gösterirdi kendisini. Bu adam hem müslümanları ve hem de hristiyan halkı istismar ederdi. Daha ileride anlatılmamız arasında aklıma gelen olursa aktarırım. Şimdi burada yalnız yaşıyorum, önemli sağlık sorunlarım da var.

□ Şizlere baskı var mıydı?

□ İlişkiler önceleri iyi idi. Ama, Jön Türklerden sonra değişti. Baskılar başladı. O dönem Yunanlılara karşı kışkırtıcı bir kitap yayınlanmıştı. Bunu, Almanlar Duestch Bank tarafından yayınlamışlardı. Bu kitapta Yunanlılara karşı Türk halkı kışkırtılıyordu. Kitapta şunlar deniyordu, "Yunanlıları neden seviyorsunuz? Onlar sizin sefaletiniz nedenidir". Ben, bu kışkırtıcı kitaptan örnekleri kendi kitabımda açıklamıştım. Burada iki olgu var: biri Jön Türkler, diğeri de Almanlar. Kışkırtıcı propaganda bunlar tarafından yapılıyordu. Ve Türk halkı Yunan halkına karşı kışkırtılıyordu. Böylece ve daha başka nedenlerden ilişkiler bozulmaya başladı. Baskılar arttı. Bu baskılar bizi rahatsız ediyordu. Şunu da belirtirim, ben yalnızca Küçük Asya'daki durumu kitabımda ele almadım, ayrıca "Emperyalizmin Stratejisi ve Küçük Asya'nın Yıkılışı" adlı bir kitabım daha var, burada da sorunlara daha siyasal değiniyorum. Bu kitapta Yunanlıların yenilgisi, Küçük Asya'dan dağılması, emperyalizmin oyunları vb. açıklanıyor. Bunun değeri şimdi daha iyi anlaşılıyor. Kitaptaki anlatımlar Kıbrıs sorununa da bağlantıyor ve kaynak olarak değerlendiriliyor..

Benim işlediğim konularda Türk ve Yunan hakları arasında bir sorun yok, bunları birbirine düşman eden savaştır, tezi ağırlıktadır. Eğer yabancılar ve onların çıkarları olmasa bu haklar aralarındaki sorunları çözebilirler diyorum.

□ "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" kitabınızda, Türk-Yunan savaşının anti-emperyalist bir savaş olmadığını, Yunanlıların bu savaşta yenilmeleri ya da öyle gösterilmelerinin esas nedeninin, yabancıların entrikaları ve çıkarları olduğu, hatta İngilizlerin, Yunanlıları Musul petrollerine sattıkları tarzında yorumlar var. Türkiye'de bir ideolojik akım-ki etkin olarak yürüyor- bu savası anti-emperyalist olarak gösteriyor. Konu bizim açımızdan da önemlidir. Bize bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

□ Evet, doğru. Bu savaş anti-emperyalist değildi. Bu savaş kendi çıkarları için yabancılar çıkarıldılar. Ve sonunda da Yunanlıları İngilizler Musul petrollerine sattılar. Antani devletleri (Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya) arasında önemli çelişmeler vardı. İtalyanlar o dönem Antalya'ya yerleşmişlerdi. Bu devletler arasındaki çelişmeler önemli çıkar çelişmeleri idi. O zaman ki, Amerikan Başkanı olan Wilson, İngilizler ve Fransızlar, hepsi birden Orta-Doğu'nun, petrolerin ve hisse senelerinin aralarında dağıtılması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bunun için bir savaş gerekli idi ve en iyi kullanılabilecek olan da Yunanistan idi. Çünkü, Yunanlıların Megalo-idea (Yeni-den Bizans kuma düşüncesi), İstanbul'u alma ve genişleme düşünceleri vardı. Bu bir sövenizm olarak Yunanlılarda görünüyordu. İşte bunu harekete geçirerek savaşı yaratıldılar. Bu savaş hem Yunan hem de Türk halkının çıkarına değildi. İtalyanları kullanamazlardı. Çünkü, İtalyanlar, isteklerinden kolay kolay vazgeçirilemezdi. Ama, Yunanlıları isteklerinden vazgeçirmek kolaydı. Böylece, Yunanlıları kullanarak ve kışkırtarak Türkiye'ye çıkarma yaptırıldılar Savaş başladı. Bu konuda Yunanistan hükümetini kolayca ikna ettiler. Yunanlılar İzmir'e çıktılar. Yunanistan bu çıkarma ile emperyalistlerin açıkca jandarmalığını yüklenmiştir. Bu o dönemki hükümetin bir zaafı idi. Savaş sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılması meselesi idi. Bunu da sağladı. Ayrıca Yunanlıların Küçük Asya'da varlığı da vardı. Bunu da kullandılar. Bu birçok neden biraraya gelince savaş başladı. Bu anti-emperyalist bir savaş değil, emperyalistlerin çıkar savaşıdır.

□ Bir de kitabınızda şu yorum var: "Yunanlıların yenilgisi diye bir olay yok, ancak İngilizlerin Yunanlıları Musul petrollerine satması söz konusu". Türkler yendi ya da Yunanlılar yenildi değil. Bu konuda ne söyleyebilirsiniz?

□ Evet. Durum şöyle idi. Yunan ordusu Küçük Asya'ya çıktıktan sonra, emperyalistler Kemal'e görüşmeye başladılar. Telgraflar çekilmeye başlandı. Kemal'e kendi çıkarları gereği anlaşmaya çalışıyorlardı. Ayrıca, birde Ermeni sorunu vardı ve Amerika, kendisini bunun savunucusu gibi gösteriyordu. Aslında değildi ve kendi çıkarını sürdürüyordu. İngilizler ise, hiçbir şey belli etmiyorlardı, kaypak davranıyorlardı. İngilizler, Yunan ordusuna da cesaret vermekten geri durmuyorlardı. Amaç, kendi çıkarları idi.

Dido Sotiriyu

Ama, bu güçlerin aralarında çelişme vardı. Fransızlar, İngilizlerin daha fazla çıkar elde etmesine karşıydı. Bu nedenle Kemal'e birçok ticaret anlaşması yaptılar. Böylece Kemal'i destekliyorlardı. Destekler görünmeleri aslin-

de kendi çıkarları içindi. Aynı zamanda İngilizler de Kemal'i destekliyorlardı. Ve anlaşmalar imzalanıyorlardı. Bir yandan Yunan ordusuna cesaret veriyorlar alttan da Türkleri destekliyorlardı. İşte bu emperyalist oluşum içinde Yu-

nanlıların yenildiler, yenilgi kanlı olayları da getirdi. Türklerin emperyalistler tarafından desteklenmesi de yine onların çıkarları içindi. Temel amaç, Orta-Doğu'nun paylaşılması ve Musul petrol-leri idi. Bu savaş anlaşması ve açıklamak için mutlaka bu olguları görmek gere-

Anadolu'ya

komutanıdır-, tarihi anlarında şöyle yazmaktadır: "Zavallı Venizelos, Yunan halkına çok haksızlık etti. Yunan ordusunu Küçük Asya'ya sürerek yanlışlık yaptı. Çok fakara bir insandı." Evet gerçekten Venizelos 12 tane askerî birliği İngiliz ve Fransızlara peşkeş çekti. Yabancılar Yunan ordusunu kullandılar. İstedikleri zaman harekete geçiriyor, istedikleri zaman geri çekebiliyorlardı.

□ **Türk-Yunan savaşının sonuçları şunlar olmuştur: 1-Yunanlılar Küçük Asya'dan anıldılar, 2-Ermeniler imha edildiler, 3-Kürdistan sömürgeleştirildi. Türk devleti ve onun ideolojisi Kemalizm bu olgular üzerine kuruldu. Emperyalistler bu inhacı ve işgalci stratejiyi Yunan halkına sattılar. Bize bu konuda neler söylebilirsiniz?**

□ **Evet, bunlar doğru. Kabul ediyorum. Benim söylediklerimle de bütünleşiyor. Ancak, bunlar geniş konular, girmek istemiyorum.**

□ **Evet geniş sorular... Size başka bir soru sormak istiyorum. Türkiye'de tarihi gelenekler ve devlet olgusu pek değişmedi. Şimdi Teodorakis, Türk ve Yunan halkı arasında dostluk kurmak için girişimlerde bulunuyor, bunun nasıl değerlendiriyorsunuz?**

□ **Ben kitabımı yazarken her iki halkta yararlınsın istedim. Bu kitapla, her iki halk arasında köprü olmak istedim. Teodorakis'in girişimini olumlu buluyorum. İyidir. Sanmıyorum ki, Evren ya da Türk devleti ile ilişki düşünmüş olsun, Evren bugün dahi Yunanistan'ın işgalini düşünen biridir.**

□ **Kitabınızda büyük bir hasret ve duygusal anlatım var. Bu içerik milli bir duyguyu içeriyor mu? Bu anlatımınızda Küçük Asya'ya duyulan bir hasret mi var? Kitabınızı yazarken milliyetçi bir duyguyla mı hareket ettiniz?**

□ **Millî duygu derken neyi kastediyorsunuz?**

□ **Orada yaşamış, doğmuş, büyümüş insanlar var. Bir vatan olgusu var. Kitabınızda da böyle bir hasret var. Burada tarihi olguları tartışmıyoruz, ancak, sizin millî bir duygu ile ya da milliyetçi bir öze mi olaya yanaştığınızı soruyoruz?**

□ **Millî duygu değil, daha çok oradaki toprakların bizi, iki halkı birleştirici olması amaçlanmaktadır. Bir kin ile sorun ele alınmamıştır. Daha çok orada yaşanmış bir hayatın duygusal anlatımı vardır...**

□ **Bize söyleyeceğiniz başka şeyler var mı?**

□ **Benim diyeceğim en önemli şey şudur: Düşman savaştır. Eskiden burada yaşamış bir bilim adamı var, adı Perikles'tir. Onun bir sözü vardır: "Daha fazla yanlışlardan korkun" diyor. "Hatalar daha tehlikelidir, düşmandan çok hatalardan korkun" diyor. Evet, gerçekten öyledir. Biz geçmişten ders çıkarmalıyız. Kimse bu savaşı Yunanistan'da nesnel olarak yazmadı, yazamadı. Bunu doğru ve nesnel yazmak kadar, bundan derslerde çıkarmak da önemlidir. "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" adlı kitabın üzerine değerlendirmeye yapan biri şöyle söylüyor: "Yanlıştan dersler çıkarmalıyız". Ama, "Yunanistan'da kimin yanlış yaptığı belli değil, kimi yanlış Venizelos yaptı diyor, kimi kabahat Türklere-**

"Türk-Yunan Savaşı anti-emperyalist değildi, tersine, emperyalistlerin çıkar savaşıydı"

foto, ANK

dir diyor. Kimi de İngilizler suçludur diyor. Yunan kamuoyu gerçeği bilmiyor." diyor ve "gerçeği siz bu kitapla ortaya çıkardınız" diye ekliyor.

Benim üzerinde durduğum şudur: Kürtler bundan yararlanmadırlar. Bu kitap Almanya'da çevrildi. O zaman ben de oradaydım. Bir diplomat Yunanlı ile görüştim. Bu adam Pontus'a gitmeye gitmiş. Orada kendisine soruyorlar, "Sen Yunanlı mısın?", "Evet" diyor; "Burada benim dedelerim, atalarım yatıyor, mezarlarını ziyaret edeceğim" diyor. Orada (Karadeniz sahilleri) dolaşırken, kendisine şunu da soruyorlar, "Benden Selam Söyle Anadolu'ya kitabını okudun mu?" O da, "hayır" diye cevap veriyor... Demek haberi yok. Bir de, Kitapta adı geçen Şükrü Bey diye bir adam var. Bir gün, bir kadın gelip beni ziyaret etti. Bu kadının kocası, Yunanistan'da mülteci imiş. Bana, "Sizin kitapta bahsettiğiniz Şükrü Bey'in torunuyum" dedi. Ve Şükrü Bey'in hala yaşadığını ekledi. Şükrü Bey doktordu. Ben kitapta bundan tesadüfen bahsetmişim. Yani bu kitap, iki halkın barış içinde yaşamaları için bir katkı olsun di-

ye yazılmıştır. Zaten önemli olan da bu barıştır.

Yılmaz Güney bunu filme çekecekti, ama olmadı. Kendisi çok değerli bir insandı. Yardımcısı ile görüşmek istiyordum, onun da bilgisi var. Filmin yapılması için konuşacağım.

□ **Çalışmalarınız ve basılmış kitaplarınız hakkında bilgi verir misiniz?**

□ **1947'de siyasi bir kitap hazırlamıştım, ama basamadım. O zaman gazetecilik yapıyordum. Basılı olan eserlerim ise şunlardır: -1962, Benden Selam Söyle Anadolu'ya. Bu eserim Türkçe birçok kez ve ayrı yayınevleri tarafından basıldı. En iyi çevirisi Türkçe oldu. 8 dilde yayınlanmıştır.**

-1959, Ölüler Bekliyor. Bu kitabım Rusça ve Romanca'ya çevrildi. Ayrıca, Fransa'da Sorbon'da Mirabel kaynak olarak kullanıldı. Roman türünde. Aydın'da bir çocuğun doğup büyümesi anlatılıyor. Oradan buraya gelmeleri, ilerici aydınlarla nasıl karşılaştıkları, faşizm olgusu vb... anlatılıyor. Türkiye'de yayınlanacaktı fakat cuntanın gelmesiyle, Türkiye'deki yayını durduruldu.

-1961, İlektra. 1943 ulusal direni-

şinde Almanların yakıp kaleden attıkları bir gencin hayatı anlatılıyor. Bu kitap Rusça'ya çevrildi.

-1975, Emperyalizmin Stratejisi ve Küçük Asya'nın Yıkılışı.

-1976, Endoli. Bu kitap Beloyanisin davasını anlatmaktadır. Beloyanis, benim kızkardeşimin kocasıdır ve 1952'da kurşuna dizildi. Çocuklarına ben baktım. Bu kitapta ayrıca, Yunanistan iç savaşı ve ulusal direniş sonrası durum anlatılmıştır.

-1979, Misafirler. Roman türünde, 19 yy. da aile, çocuk ve kadın ilişkilerini anlatıyor.

-1982, Yıkılıyor. Roman türünde, 1950-60 arası Yunanistan'daki durum anlatılıyor.

Sonuç olarak şunu söyleyeyim; Ben daha çok ülkemin acılarını ve sorunlarını anlatmaya çalıştım. Bunlar üzerinde durdum. Genel olarak iki dönemi işledim. Bunlardan birincisi, Küçük Asya'dan geliştirdi, ikincisi ise, iç savaş ve sonraki dönemdir.

Bence önemli olan barıştır, esas düşman savaştır. Bunu söylüyorum. □ **Bize değerli zamanlarınızı ayırdığınız için teşekkür ediyoruz sayın Dido.**

□ **Bende teşekkür ederim, çok sevindim.**

7 Şubat 1987

Atina

kir. Böyle yaklaşılmaz, böyle görülmezse, sorun anlaşılmaz. Ancak böylece soruna doğru yaklaşılabılıriz. Bunu görmek istemiyorlar ya da göremiyorlar.

Bir olay da şudur: İngiliz ordusundan Wilson -ki bu ordu

Terörist devlet

□ Türk ordusu üçüncü kez, Irak sınırlarını geçerek, kurtarılmış Kürdistan topraklarında yaşayan savunmasız halkı bombaladı. Kerkük ve Musul'u istila planlarının kanlı bir provası olan bombardıman basın ve politikacılar tarafından hararetle alkışlandı.

□ 5 Mart günü Hükümet sözcüsü Hasan Celal Güzel, Türk jetlerinin, Irak'ın siyasi sınırları içinde operasyon yaptıklarını, operasyona 30 uçağın katıldığını ve 9 hedefin bombalandığını açıkladı.

Haftalardır beklenen operasyonun açıklanması aslında pek de sürpriz sayılmazdı. Operasyon beklenen bir tecavüzün uygulanmasıydı yalnızca. Hazırlıklar aylar önceden başlamış. Bir gelenek halinde Sovyet sınırlarında yapılan "Kış tatbikatı", ani bir kararla İran sınırlarına kaydırılmıştı. Bu vesile ile de onbinlerce asker sınıra zaten yığılmış bulunuyordu.

Bilindiği gibi, Hakkari'nin Uludere ilçesi Taşdelen köyünde 22 Şubat günü meydana gelen ve 14 kişinin ölümü ile sonuçlanan olaydan sonra, Evren, Çankaya'da, Başbakan yerine Kaya Erdem, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut ve Genel Kurmay Başkanı Necdet Ürüg ile gizli bir toplantı yapmış ve toplantıdan sonra İçişleri Bakanı Hakkari'ye hareket etmişti. Ardından, Türkiye'nin Batı illerinden özel olarak yetiştirilmiş komandolar da, bölgeye sevkedilmişti. Bu arada, Batman'a özel bir ha-

va alanı kurulmuş, bölgeye giriş çıkışlar yasaklanmış, devlet arabalarına da el konularak yoğun bir asker yığınağı yapılmaya başlanmıştı..

Aynı günlerde, Adana'da da benzeri bir olay olmuş ve bir aileden 6 kişi öldürülmüştü. Türk basınının manşetlerine geçen bu olay, şöyle veriliyordu: *Vahşet esrarını koruyor; Adana'da Topur ailesinden 6 feridin öldürülmesi olayında polis, önemli bir ipucu ve görgü şahidi bulunamadığı için tahkikatı zorlukla sürdürüyor*" (Tercüman, 28 Şubat 1987).

Her nedense Türk devleti Adana'da da binlerce asker ile bir operasyon düzenleme ve "eşkiyayı imha etme" eylemine girişmiyor ve olay yalnızca polis tarafından takip ediliyordu.

Hakkari olaylarından sonra ise, devlet adeta alarma geçiyordu. Çankaya toplantıları, binlerce askerin bölgeye sevkedilmesi, İçişleri Bakanı ve Hava Kuvvetleri Komutanının aparatör 60 milyonluk Türkiye'nin 50 bin kişilik küçücük bir iline yığılması... Ne oluyordu?!

Esasen, Hükümet sözcüleri, genel olarak herkes tarafından bilinen ve beklenen saldırıyı operasyon gününe kadar inkar ettiler. Bu arada, Kaya Erdem ve H.Celal Güzel: "Irak içlerinde bir operasyon yapmayı düşünmüyoruz" diye açıklamalarda da bulundular. Ve sonra, aynı H.C.Güzel, operasyonu basına açıkladı!!

Operasyondan sonra, TBMM'nde bir açıklama yapan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuz-zürk ise şunları söylüyordu: "Bölücü grupların daha önceden belirlenmiş, barınak, sığınak ve depoları Irak ile Türkiye arasında daha önceden var olan bir anlaşmaya göre ve Irak

Genel Kurmay Başkanlığına bilgi verilerek bombalandı. Operasyona 30 uçak katıldı. 9 hedef bombalandı. Yarım saat süren operasyonda, uçaklar salimen üslerine döndüler. Operasyon, hava muhalefeti ve iklim şartları nedeniyle ile gecikti..."

Siyasi partiler de kendi görüşlerini dile getirdiler. Sosyal Demokrat Halkçı Parti adına konuşan Erdal İnönü, gerçekleştirilen operasyon dolayısıyla Türk Silahlı Kuvvetlerine şükranlarını sundu ve Türkiye'nin birlik ve beraberliklerini bozmaya çalışanlara karşı gerektiğinde savaşa hazır olduğunu ifade etti. Erdal İnönü ANAP'lılar tarafından da hararetle alkışlandı.

Doğru Yol adına ise Hüsamettin Cindoruk, bu tür operasyonların caydırıcı nitelik taşıyacağını vurguladı.

Türk basını adeta senlik yaptı. Ordunun bu şanlı Mercidabık seferi dev manşetlerle verildi. Generallere bol bol yaltakçılık yapıldı. Ve demokrasiden, insan haklarından söz edildi.

Bu arada, generallere akıl veren köşe yazarları da içlerini döktüler. U. Mumcu, Türkiye'nin, Ortadoğu'daki kargaşanın içine sürüklenmemesi dileğinde bulundu; C. Çandar, Türkiye'nin Musul petrollerine göz koyma eğiliminin, Arap devletlerini rahatsız edeceğini, Türkiye'nin ikinci bir İsrail gibi görülebileceğini vurguladı, ve Avrupa'nın gözü üzerinizde tetik olun dedi.

M. Altı Birand gibiler ise, birçok meslekdaşının ısrarla kullanmadıkları bir kavramı kullanıp Kürt halkından, Kürt sorunundan söz ettiler.

Birand'a göre, Kürt sorunu askerî hareketlerle çözülmez!!

Türkiye'nin dar geçitlerdeki milli diplomati Kamran İnan ise BBC'ye verdiği bir mülakatta şunları söylüyordu: "Türkiye'nin hiç bir memleketin toprağında gözü yoktur. Türkiye, İran-İrak savaşında taraflardan birinin kazanmamasını temenni eder. Ama Türkiye'nin elinde olmayan olaylar meydana gelir, dengeler değişir ve yeni bir durum doğarsa, ve bu yeni durumda taraflarından biri de İran olursa, ee...herhalde bu yeni durum karşısında söz sahibi olan başkalarıdır. Aynı Kıbrıs meselesinde olduğu gibi" Kamuran İnan; Kıbrıs işgali ile, Kerkük ve Musul'un işgali arasında bağlantıyı böyle kuruyordu.

Avrupa'da ise işler Türkiye'nin istemlerinin tersine bir rota izlemekteydi. Ortak Pazar Avrupa Parlamentosu saldırganı kınıyor, Türkiye'nin diktatörün çekilmesi için karar tasarıları veriliyordu. Verilen bir karar tasarısında Türkiye'nin Irak-İran savaşından yararlanarak Musul ve Kerkük'e göz koyduğu, Kürt toprakları üzerinde terör politikası uyguladığı, Mardin'de Kürt ahalinin hor görüldüğü, tarımın yasaklandığı, halkın açlığa itildiği ve işkence altında olduğu belirtiliyordu.

Ayrıca, muhtemel bir istila hareketine karşı, Ortak Pazar ülkeleri Diş İşleri bakanlarının uyanık olması isteniyordu.

7 Mart'ta Kürt Haber Ajansı (ANK) tarafından duyurulan Irak KDP'nin değerlendirmesinde ise, "eşkiyanın barınak ve sığınakları" diye adlandırılan yerlerin, Güney Kürdistan'daki savunmasız halkın derme-çatma evleri olduğu anlaşıldı. Bir ölü iki de yaralı vardı. Türk jetlerinin havadan çekip, dünya basınına yaydıkları fotoğraflar da ise, en az yüz ölüden söz edilmişti. Bunlar, sığınaklara sokulamayan yoksul halkın davalarıydılar...

Avrupa'da Protestolar

Baştarafı 16. sayfada

DUISBURG

Duisburg'da THY bürosunu işgal eden bir grup Kürt, Türk ordusunun Güney Kürdistan'ı saldırısını protesto etti. Eylem esnasında THY bürosunun camları kırıldı. Ayrıca, Batı Almanya'nın, Münster, Bremen, Berlin, Essen ve bir çok şehrinde işgal eylemleri ve Türk Konsolosluk ve Elçiliklerine karşı yürüyüşler düzenlendi.

HOLLANDA-DEN HAAG

5 Mart 1987 günü bir grup Kürt, UNICEF bürosunu işgal ederek Türk ordusunun Güney Kürdistan'a saldırısını protesto ettiler. Ayrıca, Den Haag parlamento binasının önünde bir gösteri düzenlendi. Gösteri, TV'de de verildi. Yine, 150 kişilik bir Kürt grubu protesto yürüyüşü düzenledi.

AMSTERDAM

9 Mart 1987 günü Türk Ordusu'nun Güney Kürdistan'a saldırısını protesto etmek amacıyla 8 Mart 1987 günü, Türk Konsoloslukuna karşı bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüşten önce Sosyal Demokrat Parti milletvekillerinden Hans Göran Frank ile Komünist Parti milletvekillerinden Oswald Söderqvist saldırıyı kınayan birer konuşma yaptılar.

İSVEÇ-STOCKHOLM

İsveç Kürt Dernekleri Federas-

Türk Ordusu'nun saldırısını protesto yürüyüşü..Stockholm, 8 Mart

foto, AZAD 3

YUNANİSTAN-ATINA

6 Mart'ta "İşgal Ordusu Kürdistan'dan Defol", "Rizgari" yazılı bir siyah çelenk, Atina'daki Türk Elçiliğinin önüne konulmak istendi. Fakat, Elçiliği koruyan Yunan polisi, çelenğin konulmasını engelledi. Görevli bir polis memuru, durumu Mer-

kez'e soracağını bildirdi. Daha sonra, "İzin yok, koyamazsınız" diye bilireme yaptı. Ve elçilik önünde çelenk koymak için toplanan kalabalığı ite-kaka uzaklaştırmaya başladı. Kendilerine "Türk ordusu, ülkemizi bombalıyor, halkımızı katlediyor. Bunu protesto ediyoruz. Bunu niçin engelliyorsunuz" denildi ama, polis, itirazları dinlemedi.

Daha sonra, Sol-Birlik ve PKK'nın katıldığı bir komite oluşturuldu. Komitede, Partizan, Halkın Kurtuluşu, Dev-Yol, Dev-Sol ve Rizgari yer aldı. Oluşan komite, Elçilik önünde 7 Mart'ta bir açlık grevi başlattılar.

Kazanan Kürt Halkı ve Onun Yiğit Evlatları Olacaktır.

Kürdistanlı on müteci 6 Mart 1987 günü Danimarka'nın başkenti Kopenhag'daki Parlamento binasının önünde süresiz açlık grevine başladılar.

Grevciler yayınladıkları basın bildirisinde şu talepleri öne sürdüler.

1)Türk devletinin Irak Kürdistan'ına yaptığı saldırının protesto edilmesi.

2)Danimarka hükümetinin, Türkiye'nin bu tutumunu Avrupa Parlamentosu'na götürüp tartışması.

3)Kürdistanlı politik göçmenlere verilen ve tabiyet yerinde, "Türk" yazan mülteci pasaportlarının değiştirilerek tabiyet yerine "Kürt" ve ülkesi yerine de "Kürdistan" yazılması.

Bu taleplerden sonra grevci grup, kendi pasaportları da dahil olmak üzere, kendilerini destekleyen bir grup insanın pasaportuyla birlikte Adalet Bakanlığı'na gönderdiler. Direnişçi Kürtler, pasaportlarının istenilen biçimde değiştirilmesini halinde pasaportlarını geri almayacaklarını bildirdiler.

Açlık grevi, Danimarkalı ve Kürdistanlı geniş bir kitle tarafından desteklendi. Grevin 4. gününde on'a yakın lokal radyoevi, Kürdistanlı iliticacılarla yapmış oldukları röportajları yayınladılar.

(Berlin, Duisburg, Dortmund, Osnabrück, Hamburg, Deventer, Amsterdam, Kopenhag, Stockholm, Atina ANK Muhabirleri...)

□ Mustafa Barzani, 1 Mart'ta vefat etti. Mehabat Kürt Cumhuriyetinin yıkılmasından sonra, bilindiği gibi, üç devletin sınırlarına gire çıka, Sovyetler Birliği'ne iltica etmişti O zaman kendisi ile beraber giden, ve 75 yılını katar da yanında bulunan bir peşmerge ile, ANK muhabirleri, Barzani'nin mezarının bulunduğu bölgede sohbet etme mkanı buldular. Aşağıda, bu sohbetin bir bölümünü sunuyoruz.

“Yalnız kalmışız.. Bu dünyaya aptal düşmüşüz”

—Barzani ile beraber Mehabat'a gittiniz mi?

—Evet

—Nasıl gittiniz?

—1943-45 yıllarıydı. 1943'de Irak'ta savaş başlamıştı. Araplarla savaşacak gücümüz yoktu. İran'a geçtik. Mehabat Cumhuriyeti'ne katıldık. Qazi Mihamed'in yanına geldik. İran hükümeti bize saldırdığı zaman, Peşev'in Tebriz devleti bize, İran, Kürt halkına hayırlık yaptı. O zaman Barzani, bütün askerlerine Mehabat'ı savunma emri verdi. Yöneticiler, Qazi Mihamed'in yanına geldiler, “sen de gel, seni öldürecekler” dediler. Gelmedi. Mehabat Cumhuriyeti'nde Farslılarla olan savaşımız buydu.

—Sovyetlere gitmeden önce ne hazırlıklar yaptınız?

—Hazırlığımızı yaptık. Kırimdan sonra, İran bizi takip etti. Irak'a geçtik. Yaklaşık 2 ay orda kaldık. Bir çatışma çıkmıştı. Rizê ile Zêtê arasında... Barzani, Zêtê'ye gitmişti. Irak polisi de Zêtê kasabasının önüne gelmişlerdi. Bilmem, bir ihbar mı yapılmıştı, yoksa bir casus mu haber vermişti Barzani'nin Zêtê'ye gideceğini...

—Oradaki çatışmada bizden bir kişi şehit oldu, onlardan da bir kaç kişi öldü. Bahar geldi. Havalara açıldı. İran üzerinden Sovyetlere yaya geçtik.

—Sovyetlere ne zaman ulaştınız?

—Bir ay sonra.

—Yanınızda çocuk ve kadın var mıydı?

—Hayır, yoktu.

—Yolda neler oldu?

—Yolumuz bir ara Türk muntkasına düştü. Spîrozê'ye geldik. Orada, Türklerle çatışma oldu. Türk jandarmaları ile çatıştık.

—Spîroz, Başkale bölgesinde midir?

—Evet, Van'a yakın, Spîroz. Oradan Begzadarê'ye geldik. Germê'de bir gece kaldık. Serok (Barzani) ile birlikte Nuri Embê'nin yanına gittik.

—Embiyê mi?

—Embê, İran'da değil.

—Evet.

—Embê'ye gittik, orada bir gece kaldık. Bu olayda caş'lar Serok'a ihanet etti. Bunlar kaçıp Acemlere gittiler. Biz bir gece sonra, Reşit Bey'in Herki'ye aşiretinin yanına gittik. Herkili Reşit Bey'de, tıpkı beyzade Nuri bey gibi kaçı. Biz de orayı terkettik. Yaylalardaki ailelerin yanına gittik. Daha sonra Silva'ya geçerek iki gün kaldık. Henüz Acem askerleri üstümüze gelmemişlerdi. Şikak'ların arasına katıldık. Şikak'ların başkanı Tahir Bey, bize ve Serok'a çok değer verdi. Bizimle birlikte Celali'lerin muntkasına kadar geldiler. Qotur deresinde İranlılarla çatışma oldu. İran askerlerinden 30, bizden de 2 kişi öldü.

Daha sonra Celalilerden Ömer Han'ın yanına gittik. Gridahe dağında göçmen olduk. Ekmeğimiz ve suyumuz yoktu. Ömer Han, Barzani'ye dedi ki, “eğer burada kalmak istiyorsanız, size yardımcı olabiliriz. Bir yanınız Türk, Bir yanınız Ruslarla çevrilidir.

Bu Ömer han da kaçıp Türklere sığındı. Biz de Ereze'ye giderek iki gün iki gece orada kaldık.

—Sovyet Sınırına geldiğiniz zaman

foto. ANK

Barzani'nin Mezarı

sizi kimler kabul etti.

—Önce Sovyet yetkilileri ile görüşmek için iki kişi gönderdik. Onlar da başkan gitmeyene kadar bizi kabul etmediler.

—Silahlarınızı Sovyetlere teslim ettiniz mi?

—Onlar teslim etmemizi söylediler. Biz de bütün silahlarımızı teslim ettik. —Ne tür silahlarınız vardı? —Hepsi Alman Bruno ve Vesatet Qut idi. Bilmem bu silahları tanıyor musunuz?

—Evet. Biz de Kürdüz. Biz de silahların arasında büyüdük.

—İyi. Çok iyi... Diliniz de güzel. Güzel konuşuyorsunuz. Geçtiğimiz yıllarda, üç yıl kadar önce, buraya bazı adamlar geldi. Siz işçi partisinden misiniz?

—Hayır, biz Kürdistan Press Gazetesi'nde çalışıyoruz..

—İyi.. İyi... Ben, onlarla konuştuğum zaman, ne onlar beni anıyorlardı ve ne de ben onları anlıyordum. Onlar devamlı türkçe konuşuyorlardı. Ben de onlara türkçe bilmediğimi söylüyordum.

—O dönemde, Sovyetler de askeri eğitim gördünüz mü?

—Evet, bir yıl dokuz ay askeri eğitim gördük. Bakû'de.. Sarı Deniz'de altı ay asker olduk. Daha sonra Özbekistan'ın Taşkent şehrine sürüldüğümüz zaman da, bir sene askerlik yaptık.

—Tamam. Sovyetlere girdikten sonra neler oldu?

—40 gün Barzani'yi görmedik. Daha sonra başka bir yere taşındık. 80 gün sonra, 190 kişi ile beraber Laçın bölgesine taşındık. Esat Hoşevi de bu kafilenin içinde idi. Denizin yukarı ve aşağısında birer tugay vardı. Biz orada askerlik yapıyorduk. Askerlik süresi boyunca, Barzani yanımıza gelip gidiyordu. Daha sonra, -daha önce de söyledim ya- Özbekistan bölgesine gönderildik.

O zaman, Bagirof isimli bir başkan vardı. Bizi, yedişer yedişer gruplar halinde köylere dağıttılar. Her birimiz bir ülke düştük. Bize, ders, talim, dil filan öğretiyorlardı. Yanımızda ne bir

başkan ve ne de bir büyüğümüz vardı. Yalnızdık. Kimin, nerede olduğunu bilmiyorduk. On kilometre ötemizde oturan bir arkadaşımızın, orada olduğunu bir yıl öğrenemiyorduk. Orada olup olmadığını bilmiyorduk. Bu da bizim için ayrı bir belaydı.

—Aradan birbuçuk yıl daha geçti. Barzani'nin kağıdı Staülin'e ulaştı. Barzani'nin kağıdı Stalin'e ulaştığında bizi, Vireviski'ye getirdiler. Orada “Kolhoz” ve “Selhoz”lar vardı. Bizi Selhozlara kattılar. Orada bağ, bahçe işlerinde birbuçuk yıl çalıştık. 500 kişi kadeddik. Altı-yedi arkadaşımız orada vefat etti.

—O dönem kaç kişinin öldüğünü hatırlıyor musun?

—Galiba dört kişi..

—İsimlerini hatırlıyor musun?

—İkisinin ismini hatırlıyorum.

—Bunlar kimlerdi?

—Biri, Molla Mehmed Emin'di, diğeri de Salih'di. Ayrıca otuz iki kişi bu muhacirlikte, Allaha kavuştular. Bazılarına otomobil çarptı. Bazıları hastalıktan, bazıları da sıkıntıdan vefat ettiler.

—Vireviski'deki durumla ilgili başka neler hatırlıyor musun?

—Orada garip esirler gibiydik. Kimsemiz yoktu. O dönem biz de, senin yaşlarındaydık işte. Sonradan rahmetli Barzani yanımıza gelmişti. O da çaresizdi. Dişleri kalmamıştı.

—Dişleri kalmamış mıydı?

—Evet, dökülmüştü. O da işçilik yapıyordu.

—Çalışıyor muydu demek istiyorsun?

—Evet.

—Ne işler yapıyordunuz?

—Bizi dağıttıkları zaman, hemen hemen herkes hammalık yapıyordu. Son dört yıl ise, Barzani Moskova'ya gitti. O dönem, Stalin kalmamıştı. Marinkov kalmıştı. Barzani'nin Moskova'ya varması ile işlerimiz düzeldi. Barzani bir kaç defa yanımıza gelip gitti. Bazı arkadaşlarımızı Gorki'ye götürdüler. Bizi de Pavlov denilen bir başka şehire götürdüler. Sosyalist devletlerin yanında Barzani'nin itibarı artıyordu. Halkı-

na hürmet ve değer artıyordu. Böylece 1958 yılına varıldı. Abdülkerim Irak'ta inkılap yaptı. O yıl başkan Irak'a döndü. Biz ise bir yıl daha kaldık. Ve Mayıs 1959'da biz de Irak'a döndük.

—Irak'a döndüğünüzde Eylül devrimi nasıl başladı? Sen her zaman için rahmetlinin yanındaydın?

—Irak'a dönmeden önce 12.5 sene Sovyetler'de, 2 yıl da İran'da kalmıştık. Irak'a geldiğimizde Barzani, ailemiz ve akrabalarımızı görmemiz için bize istirahat verdi. Ben o dönem Bağdat'ta kalmadım ama 59 ve 60'larda mutlaka arada bir misafir olarak oraya gitmem gerekiyordu. 61 ihtilali başladığında ben evimde idim. Ve ben 1945'ten ölümünden bir kaç yıl kalaya kadar hep Barzani'nin yanında kaldım. Şimdi de oğullarının yanındayım. Ve ölene kadar da Kürt halkına hizmet edeceğim.

—Rahmetlinin yanında hiç savaş girdiniz mi?

—Evet, çoğu kez.

—Birisini örnek olarak anlatır mısın?

—Mirewan çatışmasına, Mihê Herki, Abdül Ağayê Şerefa caş'larına karşı ben de savaşa katıldım. Herhalde bizden iki kişi şehid olmuştu. Fakat isimleri aklıma gelmiyor. Biri, Foço'ydu herhalde.

—Barzani'nin yanında kaç yıl bulundunuz?

—Kaç yıl mı?...45 senesinden, vefat edeneye kadar.

—En az 40 yıl yani. Peki, bu dönemle ilgili, sende iz bırakan bir hatıranı anlatır mısın?

—Rahmetli biz Kürtler için neler yapmadı ki.. Bu gün ben şahsım... bu yediğim ekmek, onun bıraktığı ekmektir..

—Peki, herhangi bir hatıranı anlatır mısın? Bir savaşa, bir köyde, herhangi bir yerde. Ne aklına geliyorsa..

—Biliyor musun aziz kardeşim, ben Barzani'yi övebilirim. Vefakar ve adaletli idi. O öldükten sonra, biz yabancı olmuştuk. Bu dünyaya aptal düşmüşüz...

—Eski bir Kürt peşmergesi olarak, Kürdistan Press aracılığı ile iletmek istediğin bir mesaj var mı?

—Kürt halkı birlik olsun. Bütün isteğim budur.

—Başka bir isteğin var mı?

—Yok vallah, hepsi budur...

3 Ağustos 1986 / Kürdistan

1925 duruşmalarında yargılananlardan bir grup

Piştî 63 sal Berxwedana
Şêx Seîd

63 yıl sonra
Şeyh Said direnişi

Despêk di hejmarê 12'an de

Baştarafî sayfa 12'de

—Nerede yapılmışlar?

Erzurûm, Erzurûm çekirin.
Di wê civînê de giftugok çêbû. Heryekê tişkî gotin emê bigihên ecnebî, ji bo ku rojên pêş ji me re alîkar lazîm e. Yekî jî go vaye Rûs nêzîke, li van de raye, em xwe bigihînin wê derê. Dawî li ser gotina wî biryar dan, siwerek siwar kirin, daxwaznamekî jî nivîstin, şandin Tiffîsê û li wî derê dane Qomîsarê Rûsya ku wê çaxê karên derva yê wan wî dikir, têkîlî pêre danîn. Wana veşeriyar, gotin welahî hûn miletekî mezlûm in, heqê xwe re be, heqê wê heye, lê îro halê hazir jî me re rewşa me yê îro, em jê re ne pêkarin ku dest bidin derve. Bi rastî jî di hûndirê wan de bolşevîk ku menşevîk hebûn, wê çaxê, gotin madem wî ye dost jî bîminin baş e hema. Lê di Heqarî de kû çar zabît hebûn vana jî endamê wê mûnazemê sazimanê bûn. Çûbûn herba Nestorîyan ku yek jê paşê cendirê "Ciyayê Agirê" ku Îhsan Nuri bû. Rasim û Xursîd jî Silêmaniya bûn û Tefîq Cemil jî Mêrdînê bû, yûzbaşî bû. Li wê derê Yusuf Ziya mebusê Bitlîsê bû, birê wî jî mulazîm bû, Rîza di nav wan da bû. Gîha, Îstanbul hat serê wî germ kiribû. Êt-lehatçiyar gotibûn ku hun rabin emê jî rabin, ew jî hat, xêber da birê xwe go: xwe pêkhatî bibînin, go qey ji civata wan tişte-kê heye. Bi navê mûnirê derketin serê çiyê sê roj man, xeberhat, Usîf Ziya Xelet kiriyê, tişte-kê tine, lê Tirk pê hesiyar, bi serê weris girtin li vê de re, firqa diduyan jî jî farqê jî sêrtê jê re dîgo: Tûmgeneral Eflî Beg, ew çû ser wan. Du sê rojan şerekî rutînî kirin li wan çiyar.
Paşiyê, her çar zabît û henek jî bi wan re hebûn, derbasê Iraqê, lacî bûn cemî Ingilîzîyan. Li wir çûn gîhane Simko. Li wir Tirk pê hesiyar, şevêkê girtin ser Xalî Beg di hûndirê Erzurûmê, di hûndirê mala wî da ew girtin...
—Tarîxa wî. tarîxa wî çenda bû?
Teşrîn-î Evvel da bû 1924. Lê roja wî jî sed mixabin ez nizanîm. Girtin wê şevê jî alayek siwarî li dora wî ve jî ber ku jî eşîra

ditirsîyan wê şevê derxistin, berê wî dane Betîfîsê, birin Betîfîsê di mahkemekî şikî de ew û Yusuf Ziya jî îdam kirin, lê Hacı Musa Beg wan berdan paşê ew girti bûn. Piştî ew girtibûn, wextî ew girtibûn di mala wî de defter girtibûn, navê azayê wê mûnesazîmanê tê de bûn. Hukûmetê evana gîştî xwastin, wêk Teyîb Eflî û navê wî çiyê "(?) Keremê Qulaxasî, Baba Begê... girtibûn xwastin.
Yekî wan Ş. Seîd bû, ewek Baba Begê Cîbrî bû, Xalî Begê Hesênî bû, Ehmed Begê Sipîkî bû û... Mehmed Begê Anzêrê bû, Mehmedê Xelîlê Xeto bû jî mala siwêr xwastin, hin şêxe çanê hebûn, Teyîb Eflî hebû, Sadîk Begê Madîragê hebû Mehmed Begê Xerîbê hebû, jî wana û xeynî wan jî gelek hebûn. Navê wana jî xwastin, xwastin biçin mehkema Tirkan. Wana neçûn. Herkesê li çiyê xwe man. Di wê zamanê da jî çiwetê-Tirkan tunebû, herin nav wan eşîran, xelkê bi zor bigrin û bînin, nikarî bûn, li çiyê xwe man... hetanî kete 1925.
Di yekê Sibate de li çiyayê Çanê wana gişan civînekê çekir, wanê ku jî aliye hukûmetê ve hatin xwestin.
—E ku mahkûm bûne, navê wan derketiye?
Civîn çekirin, di wî civînê de di nav wan de gotin çêbû. Şêx Seîd jî nav wan de ye. Dît kû hinek serekên eşîra xwe sist dikin vir de, wê da xwe didin alî: emê Wali bibînin, Qeymeqam bibînin; meselan hinekan dîgo: em xwe bigînin meha Gülanê filan bêvan... Ş. Seîd dît kû di wan de sistî xuyadîke -di hinekan de- jî wan re got: "Gef Qumandaran, xwediye eşîran hûnin, mîrxas û cengawêr û silahşor hûn in. Ez şexekî terîqetê me, lê ne jî wan xilalatanî malê milletê me li ser her tiştê min re ye, wêle min di we da sistî dît, wêle wek Ermena wê; wê bê dest helanî we bikujin. Eger ez im vaye min tîzbiş avêt bi vî emrê xwe heftê û penc salî û rahîşt tîlîngê mala xwe, zarukê xwe, jin û bûkê xwe çî heye min gîş dan bin lînga jî bo milletê xwe, îcar hun dikin nakin, hun zanin."
Wê dom bike.

Erzurum, Erzurum'da yapılmışlar. O toplantıda konuşma oldu her biri bir şey söyledi. Bir ecnebiye yetişelim, çünkü önumüzdeki günler yardım gerekiyor. Biri de dedi ki, işte Rus yakındır, buralardadır, oralara yetişelim. Sonunda onun dediği doğrultuda karar verdiler, onunla ilişkileri vardı. Onlar da cevap olarak: Siz mazlum bir milletsiniz, hakka gelince hakkınız vardır, ama bizim bu günkü durumda şartlarımız elvermiyorki dış işlere el atalım. Doğrusu da içlerinde Bolşevik-Menşevik vardı o zaman; ee...e dediler madem öyle dost da kalsalar iyidir şu an. Ama Hakkari'de dört zabıt vardı, onlar da o kuruluşun (örgütün) üyeleriydiler. Nasturi'nin harbine gitmişlerdi ki, bir tanesi sonradan Ağrı isyanını yapan İhsan Nuri idi. Rasim ve Hürşid Süleymaniye'den idiler ve Tefîk Cemil Mardin'dendi. Bunlar yûzbaşiydılar. Yusuf Ziya Bitlis Mebusu idi, kardeşi Mûlazîm idi, Rîza'da içlerindediydi. İstanbul'a gitti geldi, başını çelmişlerdi itihatchılar, siz ayaklanırsanız bizde ayaklanırsız diye, o da gelip kardeşine haber vererek dedi ki: Kendinizi başarılı görünüz. Toplantılarında bir şey var mı diye soruldu. Mûnir'in adıyla dağlara çıktılar, üç gün kaldılar, haber geldi ki Yusuf Ziya yanlışlık yapmış, herhangi bir şey yoktur, fakat Türkler duydular ve yolların başını tutular, burada ikinci fırka da belirtiyordu. Tûmgeneral Ali Bey onların üzerlerine gitti üç dört gün savaştılar, her dört zabıt ve bir kaç kişi de onlarlaydılar. Irak'a geçip İngilizlere iltica ettiler. Burdan gidip Simko'ya yetiştiler. Burada Türkler haberdar oldu. Bir gece Erzurum içinde Halt Bey'i kuşattılar, evinin içinde onu yakaladılar.
—Tarihi, Tarihi ne zamandı?
Teşrîn-î Evvel idi 1924. Malesef gününü bilmiyorum. Yakaladılar ve o gece bir alay süvari ile Bitlis'e götdürdüler, aşiretlerden

korkuyorlardı. Bitlis'te onun ve Yusuf Ziya'yı biçimsel bir mahkemede idam ettiler, ama Hoca Musa Bey'leri bıraktılar, onları sonra tutmuşlardı. O örgütün bütün üyeleri bu defterde kayıtlıydılar. Bunların Teyîb Ali gibi ve ismi neydi...? Kulağası Hasan gibi hepsini istediler. Baba Bey'i...
Onlardan biri de Şeyh Said idi. Sonra, Baba Bey Cîbrî, Hesênî Halîl Bey, Sipkî Ahmet Bey vardı. Anzêr'î Mehmet Bey, Mehmet'in Halîl Xettosu... Sivêr'gillerden istediler, Çan Şeyhleri vardı, Garibin Mehmet Bey vardı. Onlar ve onlardan başkaları da... Onların da adlarını istediler. Türk mahkemelerine gitmelerini istediler, gitmediler. Herkes yerinde kaldı. O zamanlarda Türklerin kuvvetleri de yoktu, aşiretlerin içine gitsinler, edemiyorlardı. Onlar yerlerinde 1925'e kadar kaldılar. 1 Şubat'ta Çan dağında ismi istenenlerin hepsi bir toplantı yaptılar.
—Mahkum olanların isimleri çıkmış mıydı?
Türklerin mahkum kabul ettikleri. Toplantı yaptılar ve o toplantıda aralarında "tartışma" oldu. İçlerinde Şeyh Said'te vardı. Gördük ki aşiret reisleri gevşektirler şöyle böyle kendilerini kenara veriyorlar, "valileri göreceğiz", "kaymakamları göreceğiz" örneğin bazıları: Mayıs ayına bir yetişelim falan filan... Şeyh Said bazılarında başlayan gevşekliği gördü onlara dediki: "Komutanlar, aşiret sahipleri sizlersiniz. Yigit, cangaver ve silahşor sizlersiniz. Ben bir tarikat Şeyhiyim. Fakat o hurafelerden değilim. Milletimizin menfaati herşeyimin üzerindedir, vallahi ben sizlerde gevşeklik gördüm. İnanın ki sizleri de Ermeniler gibi elinizi kaldırmadan öldürecekler. Eğer bensen sorun işte ben bu 75 yaşında tesbih atım ve tüfeği elimde aldım. Evimi, çocuklarımı, karımı gelinimi neyim varsa hepsini milletim için ayaklar altına aldım, artık siz bilirsiniz; yapıp yapmayacağınızı siz bilirsiniz." Bu tarihi ve yigit sözlerle rahmetli Şeyh Said savaşın sorumluluğunu orada kendi üzerine aldı (kendisi karar verdi).
Devam edecek

Celadet Bedirhan'ın eşi
Ruşen Bedirhan'ın anıları:

Ruşen hanım, 1957'ye Atina'da I. Akdeniz ve Ortadoğu Ülkeleri Anti-kolonyalist Kongresine katılmıştı. Yukarıdaki resim, Vagelis Sakkakos isimli yazarın Kürtlerle ilgili informatif bir kitabından alınmıştır. Kongre delegelerinin Sunio'daki Pasidona tabirahını ziyaretleri sırasında çekilmiş. Yazar, ayakta, üçüncü sırada soldan ikinci, Kürt delegesi Ruşen Bedirhan diye yazıyor.

“Pamuk hevesi O'nun sonu oldu”

□ Ronahi dergisinde, sadece savaşla ilişkin haber ve makaleler yayınlanıyordu. Politikası ise mütteliklerden yana idi...

Savaş süresince Suriye'deki kürtlerin durumunda büyük değişiklikler olmadı. Bu dönemde parlamentoda, kürt üyeler vardı. Hawar ve Ronahi aralıksız çıkıyor, fakat ince bir kontrol altında tutuluyordu.

Fransızların, 2. Dünya Savaşı sırasında Suriye'yi terketmeleri üzerine, 1949'da Suriye'de devrim oldu. Eski rejim tamamıyla devrildi ve yeni rejim iş başına geldi. Durum tam düzelterken, ikinci bir devrim oldu ve bu esnada, Hüsnü Berazi ve Muhsin Berazi öldürüldüler. İlginç olan, bu devrimleri kürtlerin yapmasıydı. Devrimin liderliğini yapan Silo ve Çiçekli, her ikisi de kürtdü. Bu karmaşa yıllarında, Hawar ve Ronahi yayınları durduruldu. Fakat bir ara Hüsnü Berazi'nin başbakanlığı döneminde, bize yararları dokundu. H. Berazi, Celadet ve Kamran'ın Bedel Emlak aylığını verdi. Bedel Emlak şu anlama geliyordu: Osmanlılar, Bedirhanları sürdürdüğünde, bütün mal varlığına el koymuştu. Ancak sürgün edilen Bedirhanlılara'da belirli bir aylık vermeyi taahhüt etmişti. Bu miras gibi, kuşaktan kuşağa devam edecekti. Atatürk döneminde, Türkiye sınırları içinde kalan Bedirhanlara, rejim arazi verip Bedel Emlaktan kurtuldu. Suriye sınırları içinde bulunan Bedirhanlara ise rejim aylık vermeye devam ediyordu. Ayrıca aynı konumda olan, Cezayir'den gelen Cezayiri ailesine de, devlet aylık veriyordu. Fakat Suriye yönetimi 1929'da bir karar alarak, bu aylık uygulamasında değişiklik yaptı. Buna göre, aile içinde her vefat eden bireyin aylığı devlete kalacak ve varilerine intikal etmeyecekti. Bu karara rağmen, Hüsnü Berazi, Celadet ve Kamran'ı Suriye vatandaşlığına kabul ederek, bu aylığı yeniden dağıldı ve hem Celadet ve hem de Kamran ölene kadar bu aylığı aldılar. Bu aylık çok cüzi bir miktardaydı. 1949'da verilmeye başladığında 45 Suriye lirası idi. Kamran 1979'da vefat ettiğinde 160 lira alıyordu. Şu an Suriye'de yaşayan Bedirhanlardan sadece Yusuf Bedirhan bu aylığı almaktadır. Ben de bu maaşı alabiliyordum. An-

cak ben öğretmen olduğumdan, devlet hazinesinden zaten maaş alıyordum. İki maaşdan birini seçmek zorundaydım. Ben de kendi maaşımı seçtim.

1951 yılına geldiğimizde, Celadet artık tam sıkılmıştı. Bir yandan çocuklar büyüyor, diğer yandan kendisi işsizdi. Kürtlerde de artık bir imkan kalmamıştı. Araziler alındığından, kürtlerden gelen yağ, bulgur vb. maddeler Suriye'de bulunamaz olmuştu. Pamuk buhranı başladı. Celadet, Huseyin İbrisi isimli bir arkadaştan, para ödemeksizin arazi alarak, kuyu açıp - gerekli malzemeleri de başka birinden karşılayarak pamuk üretimine atıldı...

15 Temmuz 1951'de kuyunun ve pamuğun kurbanı oldu. Rahmetli Celadet bey benim için sadece iyi bir eş değil, aynı zamanda iyi bir baba ve iyi bir öğretmendi de. Olay bende derin etkiler yarattı. Onu vefatı tam bir şoktu. Kendimi kaybetmek üzereydim. Fakat her an aklıma gelen onun sözleri; sanki ölümünü bilircesine, ölmeden kısa bir süre önce bize yaptığı telkinler beni ayakta tutuyordu. Unutmam bir keresinde şöyle konuşmuştu: “*Filan aşirette bir ana oğlunu kaybetmiş. Ana feryat etmek istemiş, fakat kocası silahla kadının üzerine atılıp onu susturmuş. Bu gibi feryatlar çok ayıptır. İnsan bir acıyla karşılaştığı zaman tahammül etmeli ve gelecekte ne yapabileceğini düşünmelidir*” Ben itiraz ettiğim zaman konuşmasını şöyle sürdürmüştü: “*Senden korkum yok. büyük kızımı düşünüyorum...O metanetini kaybedebilir*” Bu sözler kulağımda her an, her dakika çınliyordu. Bu dayanılmaz acıya sakince dayanıp, üzerime düşenleri yapmaya çalıştım. Aradan bir müddet geçtikten sonra, iki büyük yük altında kaldığımı hissetmeye yavaş yavaş başladım:

- 1- Çocukları büyütme;
- 2- Celadet'in hayatını feda ettiği işleri, aksatmadan yürütmek ve tamamlamak.

Çocuklarıma karşı gerekli olan imkanları fazlasıyla yerine getirdiğim kanaatindeyim.

Ama ikinci görevde ne kadar başarıya ulaşabildiğimi ya da ulaşacağımı kendim değerlendiremem.

Rahmetlinin vefatından sonra 1964'e kadar öğretmenliğe devam ettim. Bıraksaydılar yine vazifeme devam edecektim.

15 Temmuz 1952'de rahmetlinin vefatının yıl dönümünü andık. Ardından, Irak askerlerinin refuji olarak Lübnanda kalan ve kürtleri çok seven biriyle tanışma olanağı oldu. Kendisi gazeteci idi. Onun gazetesi aracılığı ile istediğim şeyleri yazma imkanı buldum. Avrupa'daki kürt öğrencilerine gerekli belgeleri ve konferansları iletme olanağını o gazetede buldum. Rahmetlinin vefatının 2. yıldönümünde, bir arkadaşın yardımıyla, Celadet beyin bir broşürü 500'e yakın kişiye dağıttık ve Şam'da yaptığımız bir anma toplantısı ve toplantıya gelen mesajları içeren bir broşürde 1953'de yayımlandı. Ve bu broşürleri tam vefat ettiği günün 2. yılında postayla her tarafa dağıttım.

1957'de, Irak kürtlerinin büyük bir kısmı Şam'da kalıyordu. Irak Kürdistan'ından gelen kürtler, benim Lübnan'daki gazeteciyle olan ilişkimi biliyorlardı. Celal, Hebib Kerim ve diğerleri benden, Atina'da o yıl yapılacak olan, sömürgecilğe karşı bir konferansa Kürdistan adına katılma imkanı bu gazeteci arkadaş aracılığı ile sağlamamı istediler. Sonuçta gazeteci arkadaşla anlaşlık ve Kürdistan adına 5 davetiye alma imkanıımız oldu. Hemen ardından bize 5 davetiye geldi. 3'ünün üzerinde isim vardı. Davetiyeler, Celal Talabani, Nurettin Zaza ve Ruşen Bedirhan adına gelmişti. Diğer iki davetiye ise boştu. Biz dolduracaktık. Fakat bir şart konulmuştu. Aramızda komünistler olmayacak ve Atina'daki masraflarımızı biz kendimiz karşılayacaktık. Çünkü bu kongreyi devlet değil, bazı örgütler düzenliyordu. Düzenleyen komitede hiç bir tane sosyalist de yoktu. Davetiyeler benim eve postayla geldi. Celal, Hebib ve Nurettin Zaza'yı hemen çağırarak kendilerine davetiyeleri gösterdim. Nurettin Zaza ve Talabani bazı gerekçeler ileri sürerek toplantıya geemeyeceklerini belirttiler. Ben de Hebib Kerim'i önerdim maalesef o da kabul et-

medi. Bunun üzerine, ben başkalarını boş davetiyeler için önermelerini istedim, fakat herhangi bir öneri yapmadılar. Sonra bentek başıma kongreye katılmaya karar verdim. Lübnan'daki gazeteci arkadaşım, ben ve diğer iki dostla birlikte kongreye katılmak üzere Atina'ya hareket ettik. Bu arada kongreye gidişimiz, Şam'da duyulmuştu. Palo'lu bir işçinin tavrını hala unutamıyorum. Gidişimiz için para lazım olduğunu, bu Palo'lu işçi de duymuş. Benim yanıma gelerek, tam 100 Suriye Lirası verdi. Paranın hepsi birer liralık bozuk para halindeydi. Yanıma geldiğinde: “*Parayı çocukların kumbarasını açarak getirdim. Lütfen kabul edin*” dedi. Parayı aldım. Çok duygulanmışım. Bu vatansever kürdün tavrını ömrüm boyunca unutmayacağım.

Sonuçta, Lübnan'dan biletleri temin ederek, Atina'daki kongreye katıldım. Maalesef kürtler için ayrılan koltuklar, kongre boyunca boş kaldı. Arkadaşlar makul sayılamayacak gerekçelerle kongreye gelmemişlerdi. Ben tek başıma kongrede kürtleri temsil ettim. Arap delegelerin tüm tepkilerine rağmen, kongrenin son gününde söz alıp, Şam'da hazırladığım konuşmayı yaptım. Konuşmanın Fransızca metnini de delegelere dağıttım. Bu kongre uluslararası niteliğinden dolayı bizim açımızdan çok yararlı oldu. Kamran Bedirhan ve Kürt Talebe Birliği başkanı olan Salah Şadullah ki, benim damadım oldu sonraları, birer telgraf göndermişlerdi. Bu kongre bizim açımızdan çok başarılı oldu.

1954'den sonra Irak kürtleri ile olan ilişki-
rim sıklaştı. 1957'de Moskova'da yapılan, Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivaline kızım Sinem ve yanında giden Hejar Mukriyani ve Abdurrahman Zebih'i'nin gidiş işlemlerine yardımcı oldum. Fakat kızım, Moskova'ya varamadan, Çekoslovakya sınırından geri çevrildi. Sinem geri çevrilince, Hejar ve Zebih'i de gitmekten vazgeçip geri döndüler.

1964'de emekli oldum. 1972'ye kadar Şam'da oturdum ve bu arada bir kaç kez Irak Kürdistan'ına gittim, bir kaç nedenden ötürü de, bir çok kez Avrupa'ya gittim.

Kürdistan'da gelişen direniş sanatçıları da etkileyecek...

Sanat çalışmalarını Paris'te sürdürmekte olan ressam İsmail Yıldırım, son çalışmalarını FTİB salonunda sergiledi. 12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan sanatçı, Türkiye'deki gizlilik döneminin bir kısmını da Kürdistan'ın Türkiye ve Suriye bölümlerinde geçirmiştir. İsmail Yıldırım'ın Türkiye, Kürdistan ve Filistin üzerine oluşturduğu dişi resimleri, bundan önce de Paris'te ve bazı Avrupa ülkelerinde sergilenmiştir. Aşağıda Kürdistan Press'in sanatçıyla yaptığı bir söyleşi sunuyoruz.

Öncelikle, kendinizi tanıtır mısınız?
1954'de, Konya'nın Beşehir ilçesine bağlı bir Toros köyünde doğdum. Onbir yaşında köyümden ayrıldık. İvriz Öğretmen Okulu'na başladım. O sırada, 12 Eylül'e dek süren bir uygulamayla, yurt çapında bütün öğretmen okullarından müzik ve resme yakın görülen kırk ka-

dar öğrenci, sınavla İstanbul Öğretmen Okuluna alınıp, özel olarak eğitiliyordu. Ben bu öğrencilerden biri oldum ve İstanbul'daki teorik ve pratik çalışmalarım sürecinde, resimle ilk bilinçli ilişkiyi yaşadım. 1971'e dek İstanbul, İzmir ve Ankara'da kişisel sergiler açtım, bazı karma sergilere ve resim yarışmalarına katıldım.

1971, benim için yeni bir sürecin başlangıcı oldu. 12 Mart faşizminin baskıları, bunun karşısında THKO ve benzeri radikal grupların da etkisiyle, o tarihten itibaren siyasi mücadele, hayatımın belirleyici yanı oldu. Bundan sonrası, birçok devrimcinin yaşadığı gibi, cezaevi, gizli yaşanan yıllar, Lübnan cephesinde sığınmaz karşı savaş ve Avrupa'da sürgün...

Bu arada resim çalışmalarınızın gelişimi nasıl oldu?
1971-81 döneminde şartlar gereği çok az

resim ürettim ama bu on yılın, sanat üzerine düşüncelerimin gelişmesinde önemli bir payı vardır. Bundan sonraki dönemde, Filistinli, Suriyeli ve Lübnanlı sanatçılarla çok sıcak ilişkiler yaşadığım Lübnan cephesinde yoğun bir resim çalışmasına girişmiştim. Bu arada Filistinli ressamlarla ortak sergiler açtık. İki yıl boyunca, 70 kadar tablo çıkarmıştım. Beyrut'ta FKÖ desteğinde kişisel sergimi açacağım günlerde, Beyrut kuşatıldı ve resimlerimin tamamı İsrail bombardımanı altında yok oldu.

1983'de Paris'e geldim ve resim üzerine çalışmalarımı yoğunlaştırdım.

Daha çok hangi konuları işliyorsunuz resimlerinizde?

İçerik olarak, yaşadıklarımın iz düşümü oluyor yaptıklarım. Yaşamımız acılar, sevinçler, toplumsal bunalm

ve gerekli mücadele azmi, kurtuluş umuduyla yüklü. Resimlerim, böylece bir yaşama tanıklık etsin istedim.

12 Eylül'den sonra, bir süre Kürdistan'ın Türkiye ve Suriye bölümlerinde kaldım. Oradan Lübnan'a geçtim. Daha sonra da Paris'e geldim. Resim çalışmalarına her dönem ayrı ayrı yansımalar oldu. Türkiye'de faşizmin saldırıları, en doğal insan haklarının ayak altına alındığı işkence ve cezaevleri, Kamışlı katliamı başta olmak üzere gündelik Kürt yaşamı, Kürt destanları ve isyanlar, Filistin direnişi, Avrupa'da yabancılar ve işsizlik sorunlarını işleyen dişi çalışmalarımı sürdürüyorum.

Çalışmalarınızda etkilendiğiniz sanatçılar var mı?

Çalışmalarımın stil yönünden, özel olarak bir ya da birkaç sanatçının etkisi yok. Kimliğim gereği Anadolu, genel olarak Ortadoğu Halk Sanatı, Filistinli bazı ressam, Picasso'nun mavi dönemiyle yaşamı, en çok etkilendirip kaynaştığım kaynaklar oldu diyebilirim.

Örneğin Filistinli ressam İsmail Şamot'la, sanata yaklaşım, sanatın kitlelerle iletişimi, siyasi mücadele ile sanatsal mücadelenin uyum ve birliği, sanatçıların dayanışması gibi sorunlarda aynı görüşleri paylaşıyoruz.

Picasso, "ben resimlerimi, duvarları süslesin diye değil, düşmana karşı bir silah olarak yapıyorum." diyor. İkinci Dünya Savaşı ve ardından gelen soğuk savaşın tecrübesi Picasso'ya "Düşmana karşı yalnızca resimle değil, insan olarak, bütünüyle karşı durmak, savaşmak zorundayım." diyor. Bu sözler kabaca, benim de yaşam felsefemi çiziyor. Picasso'nun hem düşünce ve davranışlarıyla, hem de tekniğiyle beni çok etkilediğini sanıyorum. Kısacası, renk, düzenleme ve teknik olarak, Ortadoğu halk sanatlarıyla, Batı resminin bütün dönemlerinden bir senteze ulaşmaya çalışıyorum.

Türk resmi ve ressamını nasıl görüyorsunuz?

Türk resmi üzerine çok düşünmekle birlikte, şu anda birşeyler söylemek benim için erken. Orhan Taylan'ın örneği bir Türk ressamı olarak selamlıyorum.

Avrupa'da Türk ressamları arasında yaratılmış bir platform var mı?

Böyle bir platform olduğunu sanmıyorum. Geçenlerde, 35 Türk-Kürt ressamının karma sergisi açıldı Paris'te. Ancak bu, ressamların aralarındaki ilişki ve ortak bir etkinliğin sonucu değil. İlerde böyle bir platform oluşacak olursa, bu ancak ortak kaygular taşıyan sanatçıların birliği, dayanışması olabilir, ki her birinin verimini artırır. Zaten böyle bir platformu da oluşturacak olan, ortak kayguların kendisidir.

Kürt resmini nasıl değerlendirdiğinizdir?

Herhalde çağdaş resmini soruyorunuz. Kürdistan'ın her parçasından Kürt ressamıyla tanışma imkanım oldu. Ayrıca Paris Kürt Enstitüsü'nde bazı Kürt ressamların karma sergilerini izledim. Sınırlı da olsa, edindiğim izlenim, Kürt olsun, Türk olsun ressamlarımızın birçoğunun Batı ülkelerinden birinin izleyiciliğini yaptığı yolunda... Özgün resim yapan, özgün üyeler yakalayabilen ressamların sayısı, kanımca çok değil. Başarılar işler üretiren birçok Kürt ressamı da var. Ancak bunlar ne derece ulusal özellik taşıyor?... Bu konuda tereddütü olduğumdan, Kürt resminin varlığından söz etmeyi biraz da zamanla bırakalım diyorum. Eklemek gerek ki, Kürdistan'ın hemen her parçasında giderek gelişen direniş güçleri, doğal olarak sanatçıları da etkileyecek, çalışmalarına şevk verecek, yeni sanatçılar doğuracaktır. Kürdistan'daki mücadele, yalnızca Kürt sanatçılarına değil, dünyada birçok ilerici sanatçıya da ilham kaynağı olacaktır.

Kültürel organizasyonlar faaliyetlerinize destek oluyorlar mı?

İdeal denecek boyutlarda olmasa da siyasi ve kültürel organizasyonlarla dayanışmam oluyor ve giderek daha olumlu gelişmeler olabileceğini göz-lüyorum.

Göçmen yaşamını sanatsal faaliyetlerini hangi yönden geliştiriyor?

Öncelikle kendimi göçmen tanımlaması içinde görmediğimi belirtmeliyim. Politik nedenlerden ötürü sürgündeyim. Sürgün insanla göçmen insanın aynı yabancı ortamda bulunmalarından dolayı ortak sorunları olmasına rağmen, faaliyetleri ve taşıdıkları kayguların niteliği farklıdır. "Sürgün bir sanatçı olarak, "göçmenlik" göçmen ilgi alanım dışında değil. Göçmenler üzerine bir dişi çalışma yaptım. Ama duyarlılığımı besleyen ana kaynak, beş yıldır ölemlim çektiğim Türkiye ve Kürdistan'dır. Bence son derece doğal; bu, bir sürgünün duyuruluşudur. Evimin bir köşesinde yarı, yola çıkmak üzere hazır bir valiz durdukça, gece evimin penceresinden Paris'e bakarken İstanbul yanlışsalarımı yaşayarak Paris'te de İstanbul'u boyamaya devam edeceğim...

6 Ocak 1987 - Paris

Kürdistan Press'e Abone olmak için; abone bedelini **Gilala AB Postgö 26533-0 Stockholm** kontosuna yatırmak yeterlidir

REŞBELEK

M. Ali K

5 Gulan 1986/Mêrdin
Birazê ezîz ★ ★ !

Berî ku dest bi reşbeleka xwe bikim gelek silavê germ ji te re rêdîkim, ji herdu çavên te ên reş radimîsim... Kekê min, ev bû deh name ku min ji te şandin, eva ji ya yanzda... Lê ji te me hêj ji tu bersiv negirt! Qe nabe me bizaniya ku tu sax e, rehet e... Vêya wê em bextiyar bikirana. Diya min bi girî çavên xwe kor kir; heroj rûdîne, saetekê digirî û dibê: "Saloxên ★ ★ min ji min re binîn!" Pite-pita bavê min bi ser min de, dibê: "Tu ji qezda wilo dikî! Tu naman jê re naşîni!" Ez fikirim ku dibe te navnişana xwe guherî be û ez çûm min navnişanek hevalê te jî bavê wî tîke kir. Li ser wê navnişanê jî min çend name şandin lê, dişa jî digel ku ev sê mehe em bersivêkê jî te dipên... bêfêde ye!

Birazê delal! Em bi hesreta nameyêke te ne. Ez ji te tîke dikim... Tu nameyêkê jî me re bişîne, vê hesreta me bîborîne. Ma qey tu qet nafikire ku birazê te, xwengên te, bavê te, diya te em hemû tev bi hisret li hêviya nameyêke te ne. Ma qey qet em li bîra te nayên!... Tu me bêderb bikujî lo! Tu berê ne wilo bû; nizanîm çî bi le hatiye.

Îro dişa hingî bavê min kire pite-pit, got: "Tu çima nama jê re naşîni?" Ez rabûm min lêxist rast hatim bajêr, çûm postaxanê da ji te re telgirafekê rêbîkim. Lê karmendekî nas li postaxanê ez bi zor sekinandim û got: "Seyr e! Tuê du rêzikan tenê binivîstîne û qiyametêkê pere bidî. Wisa meke" got. "Baştire ku tu nameyêkê jê re binivîstîne..." Ez vegeyerim, li "qehwa Omerîya" rûniştim û min dest bi nivisandina vê namê kir. Aha, li ser masa min du gundiyanê me; Cindî û Hamîd jî rûniştîne, bi qeremaçan dîleziyên. Êw jî silav li te dikin. Wêkî din ku tu li me bipirse; em tev rehetin, bi selametî. Em tenê xweşi-

ya te dixwazim û bi hisret li hêviya reşbeleka te ne.
Bi silavên germî...

Birazê te
EVDELLA

25 Gulan 1986/Stockholm
Birazê xoşevist Evdella!
Reşbeleka we ya bi tarîxa 5.5.1986 ke-te destê min. Ez pê gelekî kêfxweş bûm, spas! Her weha namên berî vê ji ku we şandibûn tev ji mêj ve ketine destê min. Lê mixabin ku ji ber hin sedeman min ne dixwest ji we ra nama rêbîkim. Ango bi şandina nameyêke xwe min ne dixwest ez we têxî-me talûkê! Bawerim hûn fam dikin bê ez dixwazim çî bibêim. Eger ku ewqaş we israr nekira min ev nama jî ji we re ne dişand.
Birazê hêja! Tu di nameya xwe da dibê: "Ma qey em qet li bîra te nayên!..." Ma kengî hûn ji bîra min çûne?! Di xewnên min de, di xeyalê min de her hûn hene; ma li darê dinê qet tiştêkî wisa dibê! Bi rastî bi van gotî-nên te ez gelekî êşiyam. Û ji îro pê ve

ezê bersiva, hemû nameyên ku ez ji we bigirim, bidim. Ma qey tu dibê ez naxwazim naman ji we re bişînim!... Wêkî din ji; qet meroqa min nekin. Ez gelekî baş û rehetim. Ku derdekî min hebe ew ji xweşi û selametiya we ye. Binîmin di xweşiya de.
Bi silavên biratî...

Birazê te
★ ★

30 Tîrmeh 1986/Izmir

Reşbeleka te tevî çend pûlîs û cendirman ke-te destê me!... Şensê min hebû ku ez wê rojê ne li mal bûm. Rolînîro cemsak tîjî pûlîs û cendir-me, reşbeleka te bi destê wan de digirîn ser mala me. Hundirê malê qul bi qul saxtî dikin, her weha axur jî... Helbet tiştêkî bi dest naxin. Ji xwe ew çend pirtûkê ku te li malê his-tibûn min jî mêj we şewitandibûn. Piştî ku malê saxtî dikin bavê min û herdu biran Kezebo û Fexredîn davê-jîne cemsê û dibine tabûrê. Heftikê

ew dibin dara de nehawî kiribûn. Ji wan re: "Çawa bi vî xayîne dewletê re têkîliya we hêj heyê! Demek hûn ji xayîn in!" dibên û wana didine ber daran.

Ji xwe eynî rojê (bi karekî ez çûbûme gunde-kî din) gava ku min evaya bihişt, min go lingo bi qurbano û ez reviyam hatim Izmirê. Ev jî serê du mehan de ez li vê derê xwênî me. Li gor saloxên ku min ji mal hilanîne: Bi dû ku ew berda ne bavê min û herdu bira heftikê Kezebo û Fexredîn baş bûne... Lê li gor dibê-jîn, bavê min hêj di nav nivnan de ye û xwîn vedirşe. Gelek dibên êdî ji nav nivnan we dernekeve.

Bi kurtî tiştê ku te bi me kir dijmin bi dijmin nabe. Ma qey te nizanî bû ku li vir li te dige-rin! Ma qey te nizanî bû ku tu xwênîyê dew-letê ye! Ma hewce dikir ku me ji te re bigo-ta... Qaşo tu mirovêkî zana, bîrbîr bû! Kê ji te re got nama ji me re bişîne!... Aha, wêre safî bike vêca! Tu çî Ewropa ji, hêj em ji te û bêla te xelas nebûn lo!
Ji bo Xwedê tu carekî din xeletiyekê wilo neke!

Evdella

Tol vekimîna fîl

• Xêz û Nivîs : Wilhelm Busck
• Vergerandin: R.T. Hulmani

KU MERIV DIÇE AFRIQA
FÎL TÊ DA GERIN HER Û HA

DEYŞTÊ DIÇE REHET HER TÎM,
AVÊ DIKÊŞE NAV XORTIM.

ZENCIYEK ŞERÛD Û KEYFPÎR,
TÎRKEVAN DIKE FÎL LI WIR.

XWE ZIWIİRÎNÎ FÎL BI TEV,
BERDE DÛ, QURRÊ BI DEV.

DILÊ • 3 salî / Australya

EZ DILÊ ME

□ Ji bo rojnama delal Kurdistan Press

Ez niha li bajarê Sydney dijîm. Ew bi hezaran kîlometir ji Kurdistan dûr e. Omirê min sê sal in û ez kurdi baş dizanim. Li welatekî dûr wek Australya, ez roj bi roj fêr dibim, ku ez Kurd im. Rojek wê bê, ez û bi hezaran keç û xortên wek min wê mezin bibin û wê baş hevalan û dijminan ji hev derînin.

Navê minê rast DILVÎNE, lê bav û dayka min ji min ra dibên "DILÊ". Min ro li welatekî ji Kurdistanê dûr dît ji ber ku ez li Australya hatim rû cîhanê. Îro Kurdistan tune, lê DILÊN li Kurdistanê li her çar hêlên cîhanê mezin dibin, Kurdistan di dilên wan da jî dijîn. Dijmin bixwaze, naxwaze emê mezin dibin.

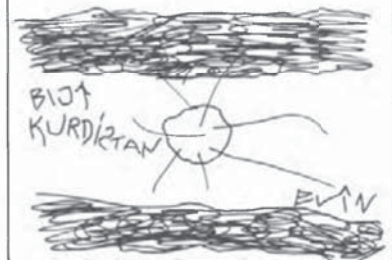
Murat • 7 salî / LONDON

BETÛL • 6 salî / Almanyâ

EVIN • 6 salî / Stockholm

BERPIRSIYARÊ LIQÊ 3 ADNAN KEMAL ŞEHÎD KET

Stockholm • ANK

□ Adnan Kemal, ev 25 salên wî bû ku pêşmergeyê dikir û berpirsiyarê hêzên leşkeriyên PDK-I yê liqê 3'emîn bû.

Bi kurtî ji yana şehîd Adnan Kemal: Di sala 1941'an de, li bajarê Kerkûkê hat cihanê. Di sala 1962'an de beşdarê şoreşa îlonê yî mazin bû. Di vê şoreşê de Adnan berpirsiyariya nijdeyê girtibû ser xwe.

Di navbera salên 1962-75'an de gelek berpirsiyariyên cihêreng wergirt ser xwe.

Di sala 1976'an de, di sa dest bi xebata siyasi û leşkerî kir. Di sala 1979'an de beşdarê kongreya partî bû. Di sala 1986'an de bû berpirsiyarê hêzên pêşmergeyên li hemû navçeyên germiyan. Di meha sibatê 1987'an de, di şerekî dijwar de şehîdbû. 6 caran birindar bûbû. Li paş xwe jinekî û qênc, zarok hişt.

NEWROZ kana bulandı!

Stockholm • ANK

□ Münih'de düzenlenen Newroz gecesinde çıkan çatışmada bir kişi öldü, iki kişi yaralandı

Kısa adı KOMKAR olan, Almanya'daki Kürt İşçi Dernekleri Federasyonu'nun Münih'de düzenlediği Newroz gecesinde çatışma çıktı, olayla bağlantısı olduğu sanılan bir kişi öldü, iki kişi de yaralandı. Olaydan sonra, KOMKAR merkezinden yapılan açıklamada "Münih'de 7 Mart 1987 tarihinde düzenlediğimiz NEWROZ gecesinde, henüz salonun ön hazırlıkları yapıldığı bir sırada 20-25 kişilik bir Apocu grup, silahlı bir saldırıda bulundu. Bıçak, sopa, demir ve zincirlerle dış kapıda görevli olan az sayıdaki arkadaşlarımızı etkisiz hale getirmeyi amaçladılar. Kapıları kararak içeriye gözyaşırcı gaz bombaları attıktan sonra, silah ve diğer saldırı aletleri salona saldırdılar. Bu saldırı sonucu bir arkadaşımız bıçak darbeleri sonucu ağır, diğer bir kaç arkadaşımız ise, sopa, demir ve zincirle-

re hafif yaralandılar. Olaydan bir süre sonra, Emniyet yetkilileri salondan yüz metre ötede bir cesedin bulunduğunu bildirdiler." denildi.

Gerek tarihsel konumu ve gerekse taşıdığı politik mesajlarla Kürt halkının yaşamında önemli bir yeri olan NEWROZ'la ilgili bir gecede çıkan bu çatışma kitle içinde endişe yarattı. Her yıl Avrupa'nın bir çok şehrinde kültür geceleri ve toplantılarla kutlanan NEWROZ, bu yıl da 14 Şubat'tan bu yana Avrupa'nın büyük şehir merkezlerinde kutlanmaya başlanmıştı. Kutlama geceleri 9 mayıs'a kadar sürecek.

Münih gecesinde yaratılan olayla ilgili olarak, Kürdistan Press'in baskıya geçeceği su ana kadar (11 Mart, saat 07) PKK'nın herhangi bir açıklaması gazetemize ulaşmadı.

Türkiye Sıkıştırılıyor!

ANK • Dinleme servisi

□ Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için bu yıl sonuna kadar başvuru niyetini açıklaması, topluluk üyesi ülkelerde yoğun tartışma ve yorumlara konu olmaya devam ediyor. Geçtiğimiz haftalarda Batı Avrupa gazetelerinde ve diğer basın-yayın organlarında bu konuda bir çok makale yazıldı. BBC'ya bağlı radyo istasyonlarında 4. Radyo "Dünyada bu gün" programını bu konuya ayırdı.

Roduy yorumunda, "Türkiye'deki 'aydınlar', ülkelerinin dünyadaki yerinin kesinlikle Avrupa olduğu konusunda hiç bir kuşku ve tereddüt duymuyorlar, diyor ve şöyle devam ediyor Türkler tam üyeliği yararlanları tartışırken, Starsburg'daki Avrupa Parlamentosu da, sakıncalarını tartışıyor. Türkiye'nin başvuru işlemlerini topluluk adına izleyen Avrupa Parlamentosundan bir İngiliz milletvekili şunları belirtiyor:

"...Önce ekonomiyi bakalım. Türkiye'nin ekonomisi Ortak Pazar'a katılacak güçte değil. İç siyasi duruma gelince, tam kapsamlı ve açık seçim henüz yapılmadı. İnsan hakları alanında iyileşmeler var. Ama yeterli değil. Son olarak da Ortak Pazar anlamında tam bir demokrasi olabilmesi için bir çok anayasal değişikliği yapılması gerekiyor. Bir de dış siyasi etkenler var tabii. Yunanistan'ın her üye gibi veto hakkı olduğuna göre, Türkiye'nin önce Kıbrıs konusunda ve Ege anlaşmazlığında, Yunanistan'la, kabul etmediği bir uzlaşmaya varması gerekecek..."

Türkiye'nin tam üyelik için aşması gereken bütün engeller arasında en ciddi ve en büyük olan Yunanistan'ın itirazı gibi görünüyor. Yunanistan hükümetinin Ortak Pazar işlerinde sorunlu Bakan'ı Theodoros Angelos ise, Türkiye'nin tam üyeliği konusunda şunları belirtiyor:

"...Özel gübire bir, siyasi açıdan geleceğe bakış tarzlarında bazen ılımlı olabilir. Ama aslında hepsi de sürmekte olan askeri cuntanın kuklalarıdır." Theodoros Angelos, Türkiye'nin tam üyelik başvurusunu hemen veto etmeye niyetlerinin olmadığını, başvurunun Avrupa Komisyonu tarafından incelenmesine izin vereceklerini, o zaman zaten sadece kendilerinin değil, ilk aşamada herkesin başvurusu veto edeceğini ileri sürüyor. "Komisyon aşamasında zaten bütün üyelik başvuruyu geri çevirecektir. Ne kısı, ne de orta vadede Türkiye'nin tam üyeliğinin kabul edileceğine ihtimal verilemez. Bundan sonrası da Türkiye'nin bileceği iş..."

Bu görüşleri savunan Yunanistan'la doğrudan bir tartışmaya girmekten kaçınan Türkiye, diğer Ortak Pazar üyelerinin, Yunanistan üzerinde gerekli baskıyı oluşturacağını ümit ediyor olabilir. Ama başta Batı Almanya olmak üzere bir çok üye ülke Türkiye'nin ekonomik durumunun gerçekten kötü olduğunu, Portekiz ve İspanya'nın ardından, Türkiye'nin de üye olmasıyla topluluktaki ekonomik işleyişin tahammülü edilmez hale geleceğini düşünüyorlar. Gerçekten de istatistik-

ler parlak değil. Türkiye'nin 25 milyar dolar dış borcu var ve işsizlik % 20 dolayında...

Radyonun yorumunda daha sonra, Türkiye'nin coğrafik ve stratejik konumuna değinir ve Türk yetkililerinin bunu bir pazarlık konusuna haline getirebileceklerini ekliyor. Ayrıca, diğer Ortak Pazar tarafından reddedilirse, Türkiye'nin Arap dünyası ile daha yakın ilişkiler için girebileceğini vurguluyor. Yorumcuya göre: "Eğer Türkiye İslam dünyası ile ilişki için gerse ne olur? Bunun tartışılması bile Brüksel'de terpertirer yarattır."

Ortak Pazar'da Türkiye adına konuşanlar ise, Türkiye'nin sanayileşme yolunda olduğunu, nüfusunun hızla arttığını ve bu anlamda Avrupa için iyi bir pazar olarak değerlendirilebileceğini belirtiyorlar.

Bu arada, Türkiye'de gelişen su olaylar, Türk devletinin Kürdistan'da giriştiği barbara uygulamalar ve Irak ile Suriye sınırlarında gelişen ve hergün biraz daha vahim bir hale gelen olaylar, evdeki hesabın, çarşıya pek uymayacağı gösteriyor. Nitekim, Türk devletinin son saldırısından sonra, Avrupa Parlamentosu'na arkaarkaya iki karar tasarısı verildi. Bu karar tasarılarında, "Türkiye'nin Irak-İran savaşından yararlanan Musul ve Kerkük'ü olası bir işgali kınayan ve ABD'nin böyle bir saldırıyı kolaylaştırmaması ve onaylamaması isteniyor"; aynı biçimde, Ortak Pazar ülkeleri Dış İşleri bakanlarından da, bölgenin Türkiye tarafından işgaline karşı duyarlı olmaları isteniyor. AET bakanları Türk yetkilileri nezdinde Kürt halkının insan haklarının ihlali konusunda da protesto edildi.

Dier bir karar tasarısı ise Komünist Grup adına, önümüzdeki hafta Strasburg'da yapılacak olan Parlamento Genel Kurulu'nda görüşülmek üzere verildi. Bu tasarıda da, Kürt halkının Türk uçakları tarafından bombalanması kınayan ve Ortak Pazar Bakanlar Konseyi'nin de derhal harekete geçmesi isteniyor.

Gazetemizin diğer yazılarında da yer aldığı üzere, bu tasarıların tartışılacak üzere Konseyde beklerken, su olaylardan ötürü Avrupa, Kürtlerin arkaarkaya yaptıkları protesto eylemleri ile sarsılmaktadır.

PPKK davası sonuçlandı

Arman • Stockholm

□ 1984 yazında açılan PPKK Ankara davası, 17 Şubat'ta sonuçlandı. Davaya sanıklarından kişi toplam 113 yıl 6 ay ağır hapis cezası aldılar. TCK'nun 125 ve 168/2. maddelerinden yararılanan sanıklarından Osman Tokgöz, İzzet Oğuz Kandemir, Mehmet Şahin, Hüseyin Umdum, Cuma Ali Gökalp, Ekrem Karahan ve Ubeydullah Kaplan 13 yıl 4 ay ağır hapis, 4 yıl 5 ay sürgün ve hayat boyu kamu hizmetlerinden yasaklama cezalarına çarptırıldılar. Mustafa Meneçtek 14 yıl 8 ay, M. Şerif Müstak ise 4 yıl ceza aldılar. 17 sanık beraat etti. Hapisandeki ağır işkencelerden dolayı tahliyelerinden bir süre önce eden Mehmet Sönmez'in dosyası ise davadan düşürüldü.

KONGRA 2 AN YA KSSE-SWED PÊK HAT

Stockholm • ANK

□ Komela Xwendevenên Kurd Li Ewropa (KSSE), liqê Swêd konferansa xwe ya salane di roja 28.02.87'an de li bajarê Stockholmê pêk ani.

Di vê kongrê de gelek ji dost û hevalên Kurd yê ji hemû bajarên Swêde hatin û beşdarbûn.

Herweha ew komîteya ku hat hilbijartin, ji biraderên ji Kurdistana Iraqê, Kurdistana Tirkîyê û Kurdistana Suriyê pêk hatibû, ku ji bo birêvebirina kar û barên komelê yê li Swêd.

Adnan Tüysüz'ün kardeşi açıkladı 'ABİM İŞKENCE İLE ÖLDÜRÜLDÜ'

□ Urfa'nın Ceylanpınar ilçesinde ele geçirilen silahlarla ilgili gözaltına alınarak işkence ile öldürülen Adnan TÜYSÜZ'ün kardeşi Mahmut Tüysüz kardeşinin işkence edilerek öldürüldüğünü şöyle anlattı: "Adnan'ı karakoldan istedikler. Abim gittikten üç gün sonra evimiz jandarmalar tarafından bastıldı. Jandarma Komutanı Yüzbaşı Kadir Aslan, bize, 'Abinin sizi sattı' diyerek bizleri de karakola götürdüler. Budrum katta indirerek işkenceye aldılar. Abim baygın vaziyette merdivenlerin altında askıya asıldı. Üstü çıplak, sağ ayağı kırık ve sol gözünde yara vardı. Bu arada, bizlere de elektrikli işkence yapıldı ayak ve ellerimiz coplanıyordu. Daha sonra Kadir Aslan beni yanına çağırarak, üç miliyonlira karşılığında bizleri serbest bırakacağını söyledi. Ben de bu paranın olmadığını, taksimi verebileceğimi söyledim, kabul etmedi. Daha sonra işkence yeniden başladı. Yüzbaşı, 'hepinizi öldürecekim, buradan sağ çıkmayacaksınız' dedi. Ağzımıza tuz koyup suyla içiriyorlardı."

Abisinin karısı ve 6 aylık çocuğunun da gözaltına alındığını belirten Mahmut Tüysüz, "Abimin işkence

ile öldürüldüğünü gözlerimle gördüm" dedi. Bu arada, işkenceci yüzbaşı Kadir Aslan'ın daha önce de Ceylanpınar'ın Muratlı köyünde halka işkence yaptığı belirtildi. Yüzbaşının yaptığı işkenceleri yayınlayan Karaca-dağ gazetesi ise, Urfa Valisi Alpaslan Karacan tarafından, "devletin kolluk görevlilerinin küçük düşürüldüğü" gerekcesiyle süresiz kapatıldı.

Adnan Tüysüz olayı ile ilgili Ceylanpınar'a gelen SHP Urfa milletvekili Vecihi Ataklı ve Diyarbakır milletvekili Kadir Narin yetkililerden bilgi aldı. Konuyla ilgili milletvekillerinin sorularını yanıtlayan Ceylanpınar Kaymakamı Aziz İnci, soruşturmanın adli yetkilileri ilgilendirdiğini belirterek, "Olğanüstü hal kanunu bizlere bir takım yetkiler vermiştir. Ama bu idari yöndedir. Devletin Valisi bir yüzbaşının üzerinde etkili olamıyorsa, bir ilçe Kaymakamı ne kadar etkili olur. Alt kademelerdekilerin yetkileri sınırlandırılmadığı sürece bu tür olaylar eksilmeyecektir" derken, Savcı Yardımcısı Fikret Cezik de, "Durumu Urfa Valisi Alpaslan Karacan ve Adalet Bakanlığı'na bildirdik. Cesedin bulunması için de helikopter istedik, ancak gelmedi" şeklinde konuştu.

Diyarbakır • Özel

"Yeni Sürgünlere Hayır!"

Duisburg • ANK

Türk devletinin Kürdistan'da uygulamaya başladığı mecburi işkan yasasına karşı Batı Almanya'da biraraya gelen Kuzey Kürdistan ve Türkiye'li 14 örgüt, ortak bir bildiri yayınlamak mecbur işkan uygulamalarını protesto etti. Örgütler yayınladıkları bildiri: "Tarihte Kürtlere karşı sürgün olayları ilk defa yapılmıyor. 1934 yılında çıkarılan Mecburi İskân Kanunu ile yüzbin'î aşkın Kürt, Batı Anadolu'ya sürüldü, % 5 oranında serpiştirilerek asimile edildi. Yine, 1938'de kanla bastırılan Dersim açıklanmasından sonra, yüzbin'î aşkın Kürt batıya sürüldü. İşte şimdi atılmak istenen bu yeni adım, bu politikanın bir devamı..." olduğunu belirten, Avrupa Dev-Genc, Birlik Yolu, Devrimci İşçi, Devrimci Kurtuluş, DİBAF, FİDEF, Gerçek ADK, İşçi Gerçeği, KKDK, KOMKAR, KURD-KOM, Kürdistanlı Devrimciler, Rızgari Federal Almanya, TSK-DK, örgütleri, "yeni sürgünlere hayır diyoruz. Kürt halkı ile dayanışma içinde olduğumuz açıklıyoruz. Faşist rejimin bu uygulamaları karşı mücadele etmeyi bir insanlık görevi olarak görüyoruz. Tüm demokratik örgüt ve kişileri bu çağrışı barbarlığa karşı kıymaya, onu protesto etmeye çağırıyoruz" dediler.

Geçtiğimiz hafta Türk savaş uçaklarının Güney Kürdistan'a yönelik saldırısının da gündemeşmesi sonucu, 7 Mart 1987 tarihinde Batı Almanya'nın, Berlin, Köln, Hamburg, Nürnberg, Münster, Essen ve diğer bazı kentlerinde Türk temsilcilikleri ve resmi kuruluşlarına yönelik sürgün politikasını ve Türk saldırısını protesto niteliğinde eylemler gerçekleştirildi.

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 13/5
11 Marsh • Avdar 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAT, 08-298332

Postadress: Box 7080, 1707 Sundbyberg
Besöksadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen/Jf; 1461
8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Bankgiro; 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

11 ADAR • MART 1987

ISSN 0283-4898

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANZA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Büro : Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navîşan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

Kalın duvarların ve dikenli tellerin arkasındaki meraklı gözler

Türk Elçiliklerinde gizli objektifler!

Yukarıdaki resim, 8 mart günü Stockholm'de Türk elçiliğine karşı yapılan bir protesto sırasında, dikenli teller ve yüksek duvarlarla korunan elçilik binasının bahçesinden göstericilerin resimlerini gizlice çeken bir Elçilik görevlisi'ne ait. Sorun açık değil mi? Türk elçilikleri MIT merkezi gibi çalışıyor... foto:AZAD 3 ©; ANK

Türk Ordusu'nun saldırısı lanetlendi!

□ Türk ordusunun Güney Kürdistan'a yaptığı saldırıyı protesto amacıyla, Avrupa'nın çeşitli kentlerinde Kürt örgütleri tarafından protesto eylemleri yapıldı. Protestocu Kürtler, işgalci Türk ordusunun Kürdistan topraklarından çekilmesini istiyerek şu sloganı attılar: "İşgalci ordu Kürdistan'dan defol!".Avrupa kentle-

rinde sırasıyla yapılan eylemler şunlar.

Batı Almanya-Hamburg

Aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 60 kadar Kürt, Türk devletinin Güney Kürdistan'a saldırısını protesto etmek amacıyla, Hamburg Türk Hava Yolları (THY) bürosunu işgal etti. Daha sonra

olay yerine gelen basın ve televizyona olayın mahiyeti anlatılarak protestoya son verildi.

DORTMUND

Dortmund Kürdistanlı Öğrenciler Komitesi'nin girişimiyle, Alman ve Kürt öğrencilerinden oluşan bir grup, THY'na bağlı

bir seyyahat acentasını 7 Mart günü saat 10:00'da işgal etti.

Türk ve Irak devletlerinin protestosunu içeren açıklamalar basına ve televizyona verildikten sonra, polisin müdahale etmesiyle eyleme son verildi.

Devamı orta sayfada

Kontr-Gerilla Avrupa'da mı?

Münih'te düzenlenen NEWROZ gecesinde ön çalışmalar sürerken çıkan çatışma da bir kişi öldü, iki kişi yaralandı!

Kürt İşçi Dernekleri Federasyonu'nun Köln'deki genel merkezi yakıldı!

Deventer'de (Hollanda) düzenlenen NEWROZ gecesine saldırıldı, altı kişi yaralandı!

Münih saldırısında ölen kişinin PKK'lı olduğu belirtilirken, Deventer'de saldırıdan sonra tabancası ile beraber yakalanan kişinin PKK Deventer sorumlusu olduğu iddia edildi!

Türk Ordusu'nun Irak sınırlarını teçavüz ederek Kurtarılmış Kürdistan'daki sivil halkı bombalamasının Avrupa'da yarattığı "Kürtlerle Dayanış-

ma" eylemleri, olaylardan sonra geriye düştü.

Tageszeitung gazetesinin Türkiye Bonn Büyükelçiliği sözcüsü M. Zaimoğlu ile yaptığı bir söyleşide, bu olaylar, Kürdistan'daki çatışmalarla bağlantılı gösterilmek istendi..

Devamı sayfa 3'te

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 14/6

25 ADAR • MART 1987

ISSN 0283-4898

GILALA
Ajansa Nûçeya Kurd
The Kurdish News Agency
Kurdiska Nyhets Byran

Dewleta Tirk, bi hemu quweta xwe ve dij her tişte "Kurd" e

Ew Kî nin

û çî dixwazin?

Li Munihê di destpêka xebata şeva Newrozê de, şer derket; yek hat kuştin û du(2) kes birîndar bûn.

Merkeza Federasyona Komelên Karkerên Kurd li Kölnê hat şewitandin.

Li Deventer(Holanda) êrîş hat ser şeva Newrozê; 6 kes birîndar bûn.

Di êrîşa Munihê de yê ku hat kuştinê bi ihtimalek endamê PKK'ê ye. Di pey êrîşa Deventerê de yê ku bi demaçe ve hat girtin, dibêjin, ku berpirsiyarê PKKê Deventerê ye.

Van bûyeran, êrîşa ordiya Tirk ku bir ser axa rizgarkirîya Kurdistanê veşart û paşewixist. Kar û xebata ku ji bo piştigiriya ku bi gelê Kurd re geş bibû qels kir.

Rojname Tageszeitung, bi berpirsiyarê Balyozxana Tirk a li bajarê Bonnê bi M. Zaimoğlu re hevpeyvînek çêkir. Di vê hevpeyvîne de tê diyarkirin, ku têkiliyên van bûyeran, bi pevçûn û kirinên li Kurdistanê ve hene û tîr girêdan.

Nivîsandina wê di rûpela 2'an de

Foto ANK, Tewfîq

İsveç'te Karmaşa!

Devlet göçmen Dairesi'nde tercüman olarak çalışan bir Türk, politik mültecilerin davalarını takip eden avukat Kjell Jöhnsson tarafından "güvenilmez" olarak nitelendirildi.

Konu ile ilgili görüşlerine başvurulan Devlet Göçmen Dairesi sorumlusu, sözkonusu kişinin 10 yıldan beri, tercüman olarak çalıştığını, Kürt politik mültecilerinin de dosyalarının bu şahıs tarafından tercüme edildiğini açıkladı.

Olayın ortaya çıkması, politik mülteciler arasında endişe ile karşılandı. Kürt politik mülteciler ise, durumu affedilmez bir hata olarak yorumladılar.

Haberî sayfa 7'de

EDEK Milletvekili İliadis

"Özgür, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan istiyoruz" dedi

Bir konferans vermek üzere Selanik'e gelen Kıbrıs Sosyalist EDEK Partisi'nin işgal altındaki Maraş milletvekili Dimitris İliadis, "Türk şovenizmine haykırarak varlığını sürdüren ve sürekli gelişen mücadelesi ile varlığını hissettiren, onurlu ve çetin bir mücadele veren Kürt halkı için, özgür, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan istiyoruz" dedi.

Röportaj, sayfa 5'de

LAVRİON Mülteci kampı
Türkiye'yi rahatsız ediyor

Sayfa 5

DERSİM
1937

Yazısı orta sayfada

Ji pênuşa
Salima Casım
S. BOTANÎ

rûpel 12

Bo Dr. Beşikçi
xilata NOBEL
hat xwastin

rûpel 6

Ortadoğu halklarının ortak mitolojisi olan NEWROZ. Şahlık döneminde İran'da devlet tarafından kutlanıyordu. Bu kutlama törenleri de, zaman zaman Türk radyo ve TV'sinde yayınlanıyordu. Süreç içinde, Kürdistan'dan yükselen bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin muhtevası ile sentezleşerek ulusal bir devrimci bir kimlik kazanan NEWROZ bu gün Türk devletinin başlıca rahatsızlık kaynaklarından biri haline gelmiştir. Özellikle 1976'dan bu yana, her NEWROZ Türkiye açısından orduyu alarma geçirecek kadar önemli görülmeye başlanmıştır. Ve her NEWROZ'da devlet tötörü Kürdistan'da tırmanışa geçer. Buna rağmen, NEWROZ, atesler yakılarak, gösteriler yapılarak, ağlenceler düzenlenerek kutlanır. Baskı ve zulmun en kanlı en kanlı, en acımasız olduğu hapisaneler de bile, NEWROZ'un kutlanmasına engel olunamamıştır. O kadar ki, Diyarbakır hapisanesine, NEWROZ, kanla yazıldı.

Avrupa'da NEWROZ gecelerinde çıkan çatışmalarla ilgili haber ve yorumlar gazetemin diğer yazılarında yer alıyor. Bu yazıda, NEWROZ'un kimleri, nasıl rahatsız ettiğini çok açık olarak ortaya koyan bir olaya değinmek istiyoruz.

Kürt Enstitüsü'nün Almanya Seksiyonu tarafından düzenlenen ve 21 Mart'ta Alman TV'sinin 2. kanalı ZDF'de gösterilen NEWROZ, Tercüman gazetesinde Türk devletinin resmi ideolojisinin yansımaları olarak özel bir yorumla ne-

Türkiye Mektubu'nda Kürtçe türkü söylenmesi

Küstahlıkmış!

den oldu. Esasen, TV'de gösterilen program, Enstitü sorumlusu Dr. Yekta ile yapılan bir söyleşi ve ünlü Kürt sanatçısı Şivan'ın türkülleri ile mütevazı bir kültür programı idi. Bir takım insanlar, zincir, sopa ve tabancalarla Avrupa'daki NEWROZ gecelerini provake ederlerken, Türk burjuva basını da zihirli dili ile Alman halkına sunulan bir kültür programına saldırmaktan geri durmadı.

21 Mart'ta ZDF'de gösterilen program, 15 günde bir yayınlanan "Türkiye Mektubu" bölümünde yer almıştı. Ertesi gün, Tercüman Alman TV'sini "Küstahlık"la suçladı ve yayının Türk-Alman dostluğunu kirleten bir mühür olduğunu da vurgulayarak -hangi akla hizmet ettiği bilinmeyen bir kabadayılıkla- santaj yaptı.

Yorumun bir bölümü şöyle: "Alman TV'sinin 2. kanalı ZDF'de 15 günde bir yayınlanan Türkiye Mektubu Almanya'daki bazı kimselerce zaman zaman açılır. İçine komşuluğa ve dostluğa yakışmayan bazı sesler ve görüntüler doldu-

rulur. Ve sonra da Türklüğe sunulur. Önceki gün yine iki zarf açıldı. İçine, komşuluğa, dostluğa ve devletler hukukuna aykırı görüntüler, sesler ve haritalar doldurulup, Almanyadaki Türklere iste mektubunuz diye sunuldu. 21 Mart NEWROZ dolayısıyla, dünyada olmayan bir şeyin adı yazıldı. Türkiye Mektubu Kürdistan mektubu oldu. Bonn'daki

Kürt Enstitüsününün bir kişi ZDF ekranlarına birşeyler kustu. Ve Türkiye Mektubu Kürtçe türküler ve sözlerle noktalandı.

Bu Alman TV'sinin ilk gafı değil. Ve son gafı da olmayacak! Ama, bu son olayın başlanamayacak yanı, dostluğa sığmaz terbiyesizliğin Türkiye Mektubu içine konulmasıdır. Bu mühür Türk-Alman dostluğu üzerine düşmüş bir leke olarak kalacaktır".

Dr. Yekta'nın konuştuğu programda, Şivan kürtçe türküler söyledi

Tarihin Gündemi

Tarihin gündemine giren sorunlar, çözümlerini de -olumlu ya da olumsuz- beraberlerinde getirirler.

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın doğrudan bir uzantısı olan Türk-Yunan savaşının gündeminde, diğer bir cizi sorun yanında özellikle Ermeni, Rum ve Kürt halklarının sorunları vardı. Bu üç sorun da olumsuz çözümlendi. Ermeni halkı imha edildi. Ege ve Karadeniz Rumları ebedi bir vatansızlığa mahkum edildiler. Kürdistan ise, parçalanıp sömürgeleştirildi.

İmha edilen ve vatanlarından kovulan Rumlar ve Ermeniler, politikanın gündeminde düşüldü. Düşürüldüler. Kürtler ise, bir daha tarihin ve politikanın gündemine gelmeyecek statüler içinde tutulmak istendi.

Başını Türk devletinin çektiği asimilasyon ve jenosid eylemleri, Kürdistan'da büyük tahribatlar yarattı. Ama, Kürt halkı yok edilemedi. Yok edilemediği için de, durmadan tarihin ve politikanın gündemini zorladı.

İçinde bulunduğumuz günlerde, Kürt sorunu gündemin birinci sırasında yer almış durumda. Bu demektir ki, sorun -olumlu ya da olumsuz- çözümünü de beraberinde getirecek.

Irak-İran savaşının kaderi, Kürt sorununun çözümünde belirleyici bir nitelik taşıyor. Bu anlamda Kürt hareketini temsil etme durumundaki politik örgütlere tarihi ve hayati görevler düşmekte... Irak'ın düşmesi durumunda, Kürt hareketi için, çeşitli alternatifler ortaya çıkacak. Bunlardan en olumusu, görüldüğü kadarıyla demokratik bir koalisyonudur. İçinde Irak'ın demokratik muhalefeti, Irak Komünist partisinin ve Kürt politik örgütlerinin yer alabileceği böyle bir koalisyonun, İran karşındaki tutumu ne olur? Ya da, İran İslam Cumhuriyeti, demokratik bir koalisyon yerine, İslami bir iktidarın kurulması için bölgede ne tür bir müdahale içine girer? Bunlar cevaplanması gereken sorular.

Ama neresinden bakılırsa bakılsın, Kürt hareketi için merkezinde durmaktadır. Bu durumun doğrudan muhatabı ise, Türk devletidir. Türk devleti durumu oldukça net bir biçimde gördüğü ve değerlendirdiği için, yükselen Kürt hareketini Irak içinde boğmak istemektedir. Sınırta yığılan yüzbinlerce asker, modern savaş uçakları, özel hava alanları, özel eğitimli timler ve komandolar ve üst üste Irak sınırında hava operasyonları düzenlenmesi, bu kâtil düşüncenin önçalışmaları olarak ele alınmak zorunda!

Basra'nın İran tarafından ele geçirilmesi durumunda, Irak'ın dış bağlantısının tek kanalı, Kürdistan'dan geçen yol olmaktadır. Türk devleti için bu karayolu bağlantısının hayati önemi açıktır. Kaldı ki, gene Kürdistan'dan geçen petrol boru hattı da, Türkiye için bir can damarıdır. Türk devletinin bu özgün durumu yanında, Irak'ın düşmesi ile, gerek petrol alanları ve gerekse körfez ülkelerinde ortaya çıkması kaçınılmaz olan kargaşadan en çok endişeye kapılan devlet, ABD'dir. ABD bu nedenle, Irak'ta meydana gelebilecek bir iktidar değişikliğinin yaratacağı denge değişiminden son derece rahatsız olmaktadır. Türk devletinin özgün durumu ile, ABD'nin çıkarları üst üste düşüyor! Bu da son tahlilde cehennem Kürdistan toprakları üzerinde kopacağı gösteriyor. Çünkü, ilk elde, Musul ve Kerkük'ün istilası gelmektedir ki, bu Türk Ordusu'nun Kürdistan'a girmesi demektir.

Kaçınılmaz gibi görünen bu halk düşmanı savaş öncesinin bütün işaretleri ortadadır. Bu anlamda, gerek Kürt politik hareketlerine ve gerekse Türkiye'deki demokratik ve sosyalist siyasi güçlere son derece önemli ve tarihi görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumlulukların dünya halklarına iletebileceği yol ise, büyük ölçüde Avrupa'dan geçmektedir.

Avrupa'daki her kıyıdan, her sarsıntı bölgemizde ve ülkemizdeki mücadele ile yakın bağlantılar içindedir. Bu anlamda tarihsel bir dönemi yaşayan Kürt halkı adına yapılacak her girişimin, her eylemin sorumluluğu büyüktür. Kimse, bir halkın tarihi ile oynamaya hakkı yoktur. Tarihin gündemine giren halkımızın kurtuluş mücadelesine, tarihsel sorumluluklar duyarak bakmasını öğrenmek zorundayız.

Rojeva Dirokê

Problemên ku di rojeva dirokê de cihê xwe digirin, çareserkirina xwe -baş yan jî xerab- bi xwe re tînin.

Di rojeva şerê Tirk-Yewnan de, ku bi şerê pavekirina emperyalîzmê ye yekem ve girêdayî bû, gelek problem hebûn. Hin jî van, problema Ermenîyan, ya Ruman û ya problema gelê Kurd bû. Ev her sê problem jî bi şiklê menfî hatin çareserkirin. Rumên Behra Reş û Yê Egeyê heta bi dawî jî bewelatiyê re hatin mehkumkirin. Gelê Ermenî hate qetilkirin. Kurdistan jî hate perçekirin û qolonîkirin.

Ermenîyan û Ruman, ku hatin imha kirin û jî welatê xwe hatin derxistin, jî rojeva politikayê jî ketin. Hatin derxistin. Kurdan jî, di rewşên wisa de hatin girtin, ku cardin di dirokê û politikayê de de nebin babetê rojevê.

Kiriyarên asimilasyon û jenosidî, ku pêşiya wan dewleta Tirk dikişand, bûn sedemên taxribata mezin yê li Kurdistanê. Lê, gelê Kurd nehat windakirin. Ji ber vê yekê jî, tim û tim zor da, ku biveke rojeva politikayê û dirokê.

Rojên ku em te de dijîn, pîrsa Kurd di rêza yekemîn ya rojevê de cih girtiye. Ev tê vê mane, ku ev pîrs -baş yan jî xerab- çareserkirina xwe jî dê bi xwe re bîne.

Qedera şerê Iraq-Iranê di çareserkirina pîrsa Kurd de xalekî gelek giring e. Di vê maneyê de, erk û watiniyên dirokê û yê jiyane dîke- li ser milên rêxistinên politik, ku temsila tevgera Kurdî dikin... Bi ketina Iraqê alternatifên cûrbecûr di bîna pêşiya tevgera Kurd. Ji van alternatifan herî baş, qandî ku tê ditin, koalîsyonek demokratîk e. Tewrê vê koalîsyonê, ku mixelefeta demokratîk ya Iraqê, Partî Komünist ya Iraqê û rêxistinên Kurdê bigre nav xwe, li hember Iranê di çawa be? Yan jî, Komara İslamî ya İranê, şuna vê koalîsyonê jî bo miritiyek İslamî de çî midexela di mintiqê de bike. Divê bersivên van pîrsan bîna dayîn.

Lê meriv jî ku binêre bila binêre, di navenda vî tiştî de tevgera Kurd cih girtiye. Mihataba vê rewşê jî be neqad û şart dewleta Tirk e. Ji ber ku, dewleta Tirk vê rewşa hanî pîr baş û zelal dibîne, dixwaze tevgera Kurd ya ku geş dibe di nav Iraqê de bifetisîne. Bi sedhezaran leşker di sinoran de balafrên şerê yê modern, balafrêhên taybetî, tîmên taybetî, qomandoyan û operasyonên li ser hev jî hewa di hundirê sinorên Iraqê de, ramana qetliama ya dewleta Tirk e.

Çaxa İran bajarê Basra bixê di bin destê xwe, jî bo Iraqê jî bo girêdayîna derva tenê rêkî dimine. Ev jî li Kurdistanê derbas dibe. Girîngahiya vê rê jî bo dewleta Tirk eşkere ye. Ji bilî vê jî, xeta petrolê jî, ku li Kurdistanê derbas dibe. Ji bo Türkiye gelek giring e. Li gel dewleta Tirk, ku ji ber van xalên jorin di keftelefê de ye, dewletek di jî di keftelefê de ye; Ev jî YDE (USA) ye. YDE, ji ber vê yekê jî guherandina miritiya Iraqê, ku de bibe sedema guhertina wezênê, gelek ne rehet e. Rewşa dewleta Tirk ya taybetî û çixara YDE tîn ser hev. Vê yekê jî nişan dide, ku cihemen li ser axa Kurdistanê de biqete. Ji ber ku, di destê yekemîn de îxal kirina Misul û Kerkükê tê, ku ev jî tê mana ketina çêşa Tirkîyê li Iraqê.

İşereta berî ya vê şerê ya li diji gel, bi her awayî di holê de ye. Ji bo vê yekê gelek berpirsiyarî û watiniyên giring û dirokî dikeve li ser milên tevgera politik ya Kurd û yê hêzên siyasi yê demokratîk û sosyalist li Tirkîye. Rêya daxwiyaniya van berpirsiyarî û watiniyan jî gelê dinê re jî li Ewropa derbas dibe.

Her hêjandin û her lepitandin li Ewropa, bi têkoşina li welat û li mintiqê de girêdayî ye. Ji ber vê, her kiryar û her gav, ku bi navê gelê Kurd tîn kirin û tîn avêtin di de pêvajoka dirokî de berpirsiyarekî mezin dixwaze. Heqê tu kesî tune ye, ku diroka gelekî bilize.

Divê em, jî têkoşina rizgariya gelê me ne, ku ketiye rojeva dirokê, bi berpirsiyarekî dirokî mêzkin û xwe hîni vî tiştî bikin!...

Ew kî nin û çî dixwazin?

□ Ordiya Tirk, dema di nav sînorê Ira-qê de Kurdîstana rizgarkirî bombekir û kesên sivil kuşt, li welatên Ewropa xebata **"Bi Kurdan re piştigiri"** zêde bû. Lê van bûyer û kirinê paşî vê piştigiriya ha qels kir. Dixwazin ku **"Kurd kurdan dikujin"** bikin ditîna giştîya masmedîya, politîkavanan û ya raya giştî. Û di vî warî de piçek be jî bi serketin.

Di pey êrişê ordiya Tirk de, li gelek welatên Ewropa xwestin ku vî êrişê ha bînin parlamantoyê. Konseya Ewropayê, ji ber planên dewleta Tirka ku dixwaze dest bi de ser petrola Mûsil û Kerkûkê, bala wezîrên karûbarên derveyî yê endamên konseyê kişand. Gelmek nivîskar, lêkolînger û parlamenter, ji bo lêkolîna pîrsa Kurdî dest bi xebatê kirin. Lê belê bûyerê Mûnihê û ya Deventerê peygeke mezin û giran li vê xebata ha xist. Di seriyên de pîrsa îşaretê zêde dibe. Pir ji hebûna pîrsa netewek derdikeve û dibe pîrsên nav dû(2) grûban yê bê berpîrsiyarî. Herkes dizane, ku li Ewropa dewleta Tirk, bi hemû qûweta xwe ve li dij hertiştê "Kurd" e. Tê bîra me ku li Swêdê ji bo vekirina zarokxaneke kurd, balyozxana Tirk ket nabeynê û ji bo girtina wê çî ji dest hat kir. Lê berpîrsiyarê Beledîya Stockholmê, balyozxana Tirk rezil û riswa kirî bû. Kovara Mizgîn a çandîya ku ji aliye Instîtuya Kurd a ku li Almanyayê dertê, serokwezîrê Tirkiyê Turgut Özal bi xwe dewleta Alman rica kir ku, bide rawestandî. Balyozxana Tirka li Bonnê, ji bo girtina radyoya Kurdî ya ku li Dortmundê di heftekî de 15 deqîqe kurdî weşan

Foto ANK, Tewfiq

dike îşyan kir. Balyozxana Tirk berpîrsiyarê radyoyê protestokir.

Di pey vê bombebarana dawî de, rêxistin û rewşenbîrên Kurdan û bi alikariya hinek grûbên Tirken Çep ji bo alikariyê vî piştigiriya têkoşîna gelê Kurd a netewî, civakî û a bi heq, gelek karûxebatên berfireh û çak hatin girtin. Lê mixabin, bûyerên Mûnih û Deventerê darbeke mezin û giran li vê xebata hejaya xist. Cih bi cih vê xebata giranbîha ji holê rakir. Kes naxwaze têkilî pîrsên weha yê tevlihev û xwînî bibe. Ev yek jî militarîstên Tirk re fêde tîne. Ji ber

ku militarîstên Tirk, li Kurdistanê hebûna têkoşîna netewekî inkar dibe. Ji têkoşîna gelê me re dibêje **"vana qatîlê zarok, jin û kal û pîran in."** Dibêje; **"Ew eşqîya ne."** Gelo wela-tparezekî kare li Ewropa li Deventer wek navçeke biçûk ku gelê navçê û kurdên ku li wir dijîn û bi hev re Newrozê pîroz bikin, gula bibarinê? Hiç wela-tparezek û rêxistîneke wela-tparêzê karekî wehayê ne baş û tari nake.

Ew çax gelê Kurd pîrs dîke: **Ew kînin? Û çî dixwazin?**

Kontr—gerilla Avrupa'da mı?

□ Türk Ordusu'nun Irak sınırları içindeki Kürdistan topraklarında yaşayan sivil halkı bombalamasından sonra, Avrupa'da yükselen, **"Kürtlerle Dayanışma"** dalgası, son olaylar nedeni ile geriye düştü. **"Kürtler Kürtleri vuruyor"** anlayışı, basın, politikacıların ve demokratik kamunun genel görüşü haline getirilmek istendi. Ve bunda da kısmen başarılı olundu!

Türk Ordusu'nun saldırısından sonra, Kürt sorunu Avrupa'nın pek çok ülkesinde parlamentolara götürülmek istendi. Avrupa Konseyi, Türk devleti'nin Musul ve Kerkük'ü istila planları nedeni ile üye ülkelerin dışişleri bakanlarını uyarma ihtiyacı duydu. Pek çok yazar ve araştırmacı, pek çok parlamenter Kürt sorununu araştırmak için çalışmalar içine girdiler. Ancak Münih ve Deventer olayları, bu çalışmaları ağır bir biçimde tahrîp etti. Kafalarda soru işaretleri çoğaldı. Sorunun, bir halkın var olma sorunu düzeyinden, sorumsuz grupların iç sorunları düzeyine indirgenmesinin başlıca gerekçesi oldu.

Biliniyor ki, Avrupa'da Türk devleti, Kürt olan her şeye karşı bir devlet olarak karşı durmaktadır. İsviçre açılan bir Kürt çocuk yuvası, bizzat elçiliğin, hükümete başvurusu kadar önemli görülmüş, ama, belediye yetkilileri tarafından elçilik kınanmıştı. Almanyaya Kürt Enstitüsü tarafından yayınlanan Mizgîn isimli adlı kültür dergisi, Başbakan Özal'ın girişimi ile durdurulmak istenmişti.

Dortmund'da haftada 15 dakikalık bir kürte radyo programı için Bonn Büyükelçiliği ayaklanmış, Radyoevi yetkilileri kınanmış, yayın durdurulmak istenmişti.

Son bombardımandan sonra Kürt hareketlerinin, aydınlarının; Türk soluna mensup bazı grupların da katılımı ile, Kürt halkının haklı ve meşru mücadelesinin desteklenmesi için geniş çalışmalar yapıldı. Ancak, Münih ve Deventer'de meydana gelen olaylar, bu çalışmaları ağır biçimde tahrîp etti. Yer yer ortadan kaldırdı. Böylesi karmaşık ve kanlı bir soruna kimsede istememektedir? Bu da en çok Türk militarizminin işine yaramaktadır. Çünkü, Türk militarizmi, Kürdistan'da bir halkın var olma mücadelesini reddediyor. Bunun yerine, çoluk-çocuğu katleden, kendi içinde infazlar yapan "eşkiya"lardan söz ediyor.

Hiç bir yurtsever, Avrupa'nın Deventer gibi küçük bir kasabasında, kasaba halkı ile beraber kutlanan küçük bir NEWROZ gecesine kurşun sıkılmaz. Hiçbir Kürt yurtseveri, hiçbir siyasi hareket böylesi ucuz ve kirli bir işe talip olmaz.

O zaman Kürt halkı sormaktadır: **Kimdir bunlar ve ne istiyorlar?**

Alman Polisi Kürt mülteciler üzerinde terör estiriyor

□ 3 Mart 1987 günü, saat 14.40'ta makinalı silahlarla donatılmış 100 kadar polis, Münih kentinin Bergmann caddesindeki etnik milliyetlerin kendi kültürel ve sanatsal faaliyetlerini sürdürmeleri için açılan derneği 4 saat kadar kuşatma altına aldılar.

Derneğe giren 20 kadar polis, içeride bulunan 30 kadar Kürt arkadaşı, kaba bir biçimde tartakladılar. Daha sonra, **"herkesin yerinde durmasını, kimsenin kumuldamamasını, en ufak bir karşı koyma girişiminde bulunanların derhal götürüleceklerini"** belirttiler.

Dernekte bulunan bir Alman ve bir Kürt, polisle tartışmaya girdiler. Bu arkadaşlar, polis yetkililerine, **"Derneğe ne hakla girdiklerini, arama izninin olup olmadığını"** sordular. Bu arkadaşlar henüz sözlerini bitirmeden itile-kakıla götürüldüler.

Kuşatma altında 2 saat ayakta bekletilen dernek yetkililerinin bu süre zarfında yerlerinden kıpırdamalarına bile izin verilmedi. Konuşmak isteyenler derhal susturuldu. 2 saat sonra bu insan-

lar tek tek arandılar. Kimlik test-betirleri yapıldı. Yanyana sandalyelere oturtularak, adeta bir yargılama havası yaratıldı. Dernek didik dikik arandı. Operasyon sonunda 5 kişi gözaltına alındı. 2 kişi hemen serbest bırakıldı. Diğer üç kişi hakkında haber alınmadı.

ANK muhabirinin edindiği bilgiye göre, Türk Milli İstihbarat teşkilatı'nın ihbarı üzerine yapılan bu operasyonun amacı, 7 Mart'ta Münih'de düzenlenen NEWROZ gecesinde çıkan çatışma sonucu ölen kişinin katilinin bu dernek üyeleri arasında bulunma ihtimali olduğudur. Ne var ki, bu inandırıcı bir iddia değildir. Esas amaç, Alman polisinin genel olarak yabancılar politikasının daha katı yasaklarla politikalabilmesi için, cinayetin bir araç olarak kullanılması ve bu arada, politik mülteciler üzerinde var olan anti-demokratik baskı ve terörün meşrulaştırılmasıdır.

**Xwezan Qurti
Münih**

Deventer'de NEWROZ'a saldırı

Arnhem • ANK

□ Hollanda'nın Deventer kentinde 15 Mart 87 tarihinde Kürdistan Kültür Center tarafından organize edilen NEWROZ kutlama gecesine bir grubun saldırısı sonucu, salonda bulunan 6 kişi çeşitli yerlerinden yaralandı.

Programın başlama saati olan 14 sıralarında salona gelen 8-10 kişilik bir grubun silah çekerek salonda bulunanların üzerine rastgele ateş açması sonucu biri ağır olmak üzere, 6 kişi yaralandı. Yaralananlardan 4'ü kurşunla yaralanırken, diğer ikisi bıçak ve sopa darbeleri ile yara aldılar. Saldırı sonrası kaçan saldırganlardan 4 kişi, Deventer polisi tarafından olay yerinden biraz ötede tabanca ile beraber yakalandı. Hastaneye yatırılan yaralılarından 3'ü ayakta tedavi görüp, taburcu edildi. Diğer 3'ü ise, bir hafta sonra taburcu oldular. NEWROZ'a yapılan saldırı Hollanda'daki Kürtler tarafından nefretle kınandı. Bu arada, Deventer polisi, yaptığı bir açıklama ile, saldırganların, iki hafta önce Münih'te benzer bir saldırı yapan grupla ilişki içinde bulunduğunu belirtti.

Deventer'deki saldırıdan sonra, Hol-

landa TV'si olayla ilgili haberlerle beraber, Kürdistan ve NEWROZ üzerine 3 program yaptı. Bu programlarda konuşan, saldırıya uğramış Kürtler, **"Bu saldırının arkasında Türk devleti vardır. Çünkü, dünyada Newroz kutlamalarını yasaklayan tek ülke Türkiye'dir. Türk devleti bir milyonluk ordusu ile Kürdistan'daki NEWROZ kutlamalarını engellemedi. Şimdi de, Avrupa'da ne idüğü belirsiz kimseleri NEWROZ gecelerine saldırıyor. Bunlar da Kürtlerin Avrupa'daki çalışmalarını kötü bir şekilde etkiliyor"** dediler.

Deventer'deki olaydan sonra, 23 Mart'ta Arnhem Kültür Merkezi, 22 Mart'ta Den Haag'da Kürt İşleri Birliği ve Zondam'da çeşitli eğitimlerden oluşan Kürt Komitesi birer gece düzenlediler. Bu gecelerde geniş güvenlik önlemleri alındı. Gecelerde herhangi bir olay olmadı. Ancak, geçmişe oranla kitle katılımının azlığı göze çarptı.

□ NEWROZ gecelerinin Avrupa'nın değişik ülkelerinde ve bir çok şehirde kutlanmasına devam ediliyor.

ERNK Bildiri yayınladı

□ Olaylardan sonra, Almanyada ERNK Av. Temsilciliği imzalı bildiriler dağıtıldı. Bu bildirilerde, **katillerin gecesine gitme, teslimiyetçi, reformist Kürt küçükburjuvalarının kapalı kapılar ardındaki komploları veniğîye mahkumdur** gibi ifadeler yer verildi.

Bildirilerde, **tasfiyeci küçükburjuva provokatörleri, mücadelemizin etkinliğine ve saygınlığına uluslararası düzeyde gölge düşürmek istiyorlar** denildi. Ayrıca, Münih olayında ölen kişinin kendi üyeleri olduğunu bülletenerek, **kahramanca savaşan devrimciler Münih'te kurşun sıkarak katillerin gecesine gitme, hesap sor, Kürdistan'ın satılmasına izin verme** denildi.

ERNK Avrupa Temsilciliği imzalı bildirilerde **siyasi örgüt maskeli hain uçak takımını yerle bir etmek çağrılar yapıldı.**

Köln • ANK

“..Zamanın
ve yaşamın gerisinde...”

“Moskova bir gecede kurulmamıştır..” Moskova'nın kuruluşunun elbette bir tarihçesi vardır. Tıpkı bugün Gorbaçov'un önündeki sorunların bir tarihçesi ve bu tarihçenin de bir kökeni olduğu gibi.. Tartışmaları, değerleri ve açıklamaları içersinde Gorbaçov, sorunların miladını 1930'lu yıllara, yani Stalin dönemine kadar dayandırdı.

Bu konuda ise, o dönemdeki tartışmaların teorik platformdan yoksun olduğuna ve tartışmasız gerçekler olarak kabul edilmesine, Lenin'in sosyalizm anlayışının çok sığ bir biçimde yorumlandığına, toplumun da uzun süre bu sorunlarla boğazlaşmak zorunda kaldığına dikkatleri çekti. Gorbaçov aynı biçimde farklı tarihlerdeki konuşmalarında da şunları söyledi: “Nice yıllardır Parti ve hükümet organlarının işlem ve çalışmaları, zamanın ve yaşamın gereksinimlerinin gerisinde kalmıştır. (...) Bürokrasi, bugün ana sorunumuzun çözümünde ciddi bir engeldir. Ülkenin toplumsal ve ekonomik gelişmesinin hızlandırılması ve ekonomik yönetim mekanizmasının temelli bir yeniden yapılandırılması bu alandaki gelişmeleri bağlar”.

Kanıımızca, Gorbaçov, Lenin sonrası dönemden ve devreye giren bürokratik deformasyondan devralınan sorunlardan söz ederken, karşısında, tarihsel-toplumsal-politik kökleri olan bürokrasinin en ciddi ve direngen engeli oluşturduğunu çok iyi bilmektedir.

“Bürokrasi çamuru...”

Anımsanacağı gibi, Ekim Sosyalist Devrimi ile Bolşeviklerin önderliğinde Sovyetler iktidarı aldığında, Rusya az gelişmiş bir ülke idi. Avrupa devriminin bogulmasının ve genç Sovyet İktidarının karşıdevrimci bir 'sağlık kordonu' altında varlığını devam ettirmek zorunda kalmasının, sosyalist kuruluş açısından ciddi dezavantajlar oluşturduğu çok açıktı. Bu koşullarda 'Tek ülkede sosyalizm kurulur mu, kurulmaz mı?' sorusunu, menşevik bir tartışmacılık olarak ilan eden Lenin, aktif yiğin demokrasisi temelinde bir sosyalist kuruluş örgütleyerek, sosyalist kuruluşun dikkatlerini bürokrasi sorunu üzerine çekti. Örneğin, 12 Nisan 1919'da bürokratizme karşı aktif yiğin demokrasisinin önemini altını çizerek, “Sovyet kurumlarının bürokrasi çamurundan temizlenmesi”nin önemini vurguladı. Lenin'e göre, sosyalist kuruluş açısından, “Bürokrasi zararlı otunun durmaksızın, yorulmaksızın sökülmesi gerek”ti. Çünkü, Lenin'e göre: “Bürokrasi, işin çıkarlarının, kişisel çıkarların altına konulması demektir. Dikkati, mevki-lerde odaklaştırmak, ve işin kendisini görmekten gelmek demektir”.

Bürokrasiye karşı, sosyalist kuruluşun süregelen bir biçimde durmadan mücadele etmesi gerektiğini vurgulayan Lenin, 1920 Ocak'ında Tomski'ye yazdığı bir metubunda, “Bürokrasi, ihmalcilik, aylıklık ve beceriksizliğe karşı savaşımında acil pratik tedbirlerin alınmasını rica ediyorum” derken, yine Mart 1921'de yapılan X. Parti Kongresi'nde bürokrasiye karşı tutarlı bir savaşım için, “yüzbinlerce insana ihtiyaçımız var” derken, bürokratizm tehlikesinin kolayca kaldırılmayacağına ve bu tehlikenin “Belirli bir görüş açısından bizi tendit etmiş olan Denikin ve Yudenic tehlikesinden büyük olduğuna” dikkatleri çekiyordu.

Aynı şekilde Lenin *Az Olsun Öz Olsun* adlı ünlü makalesinde de şuna işaret etmekteydi: “Bürokratizm bizde, yalnız Sov-

Sovyetler Birliği'ndeki yenileşmenin önündeki sorunların tarihsel kökenleri

“Bürokrasi zararlı otunun durmaksızın
yurulmaksızın
sökülmesi gerek.”

“Bürokrasi, işin çıkarlarının
kişisel çıkarların altına konulması demektir.

Dikkati, mevki-lerde odaklaştırmak
ve işin kendisini görmemezlikten gelmek demektir”

Lenin

yetlerde değil, parti kuruluşlarında da mevcuttur”.

Lenin'in ölümü ardından, SBKP ve Komüntern'in içindeki kutupsallıkların hesaplaşmaları ve bunların kaçınılmaz tahrifatları ile, Lenin'in sosyalist kuruluş anlayışı ciddi deformasyonlara uğratıldı. ‘Sol Muhalefet’ ciddi yanlışlarına karşın, hiç de layık olmadığı ve Leninizme yabancı yöntem ve uygulamalarla tasfiye edildi. Sovyet tarihine trajik sayfalar eklendi. Sonradan trajik sonuçlara yol açan bu katı ve yer yer

haksız uygulamaların teorisi yapıldı. Tarih yeniden yazıldı. Stalin, tüm bunları kendine göre, sosyalizmi kurtarmak için yaptı. Lakin, kaçınılmaz olarak bunlar, ağırlıklı sonuçlarıyla sosyalizmin zarar hanesine yazıldı.

Bu süreçlerin yaşandığı koşullarda, sosyalist yapı duraganlaşarak, donuklaştı. Bürokrasi boy vererek yerleşikleşmeye başladı. Örneğin bir Lissenko olayının aşırılıkları, varılan noktanın olgandır. Aynı şekilde, Stalin'in ulusçu

motifli bir benim ülkemde sosyalizm anlayışı, sosyalizmi ekonomik kalkınma, büyüme ve adil üleşim ideolojisi düzeyine indirgeyebildi. Yine bu dönemde, sosyalist toplumun üretim ilişkileri düzeyinde değil de, üretim araçları düzeyindeki göstergelerin saltçı tek yanlılığı ile irdelenip/sunulması egemen yaşam oldu. Aynı biçimde ise, sosyalist ideoloji, sovyet siyasetince güdülmeye başlandı.

Oysa, sosyalizm bir kalkınma ideolojisi değildir. Sosyalist demokrasisiz, Sovyetlersiz, aktif karar-katılım-denetimsiz bir sosyalist kuruluş, olsa olsa bürokratikleşen bir sosyalizm versiyonu olabiliyordu. Kaldı ki, sosyalizmin sonul zaferi yolunda tek ülkede sosyalist inşanın örgütlenememesi, uluslararası ve proleter enternasyonalist ölçekli dünya devrimi savaşımı dinamiklerinin, süregelenleştirilerek derinleştirilebilmesiyle olasıdır. Unutulmamalıdır ki, o günlük koşullarda SBKP ve SB'nin önemi, saltçı bir yaklaşımla sosyalizmi ekonomik inşaa kapasitesinin öneminden değil, aksine dünya devriminin temel dayanağı olmasından kaynaklanmaz zorunda idi.

“Bizim gücümüz
doğruyu söylemektir...”

Stalin döneminde ve onu takip eden süreç içerisinde bunun çok cüz'i ve kısmi düzeylerde gerçekleştirilebildiğini; ayrıca Komüntern'in kapatılması, Yalta ve Poltsam gibi ciddi yanlışların da ağırlıklı tahrifatlarını görmekteyiz.

Tüm bu ve benzeri oluşumların Sovyetlerde, bir bürokrasi oluşturduğu çok açık ve şüphesizdir. Küçük bir örnek vereyim: 1939'da, bir Sovyet Şurası üyesi, bir işçinin 100 katı maaş alıyordu. Yine bir Kızılordu generali, bir işçiden 10 kat, bir Kızılordu teğmeni, bir işçiden 3,2 kat fazla maaş alıyordu. Ayrıca, 1917'den, 1930'a kadar Yüksek Sovyet, 15 kez, Parti Kongresi 10 kez, Parti Konferansı 9 kez, Komüntem 6 kez toplanırken; 1931'den 1952'ye kadar Yüksek Sovyet 3 kez, Parti Kongresi 3 kez, Parti Konferansı 3 kez ve 1943'de lağvedilen Komüntern 1 kez toplanabiliyordu.

Kanıımızca, sınırlı bir alanı kapsasa da, rakamların kesin diliyle neyi anlattığı meydandadır.

Evet, tarihsel kökler tam da burada! Gorbaçov'un yenileşme hareketi, kapsamlı ve cesur bir biçimde bu sorunlarla hesaplaşabilmek hedefine ulaşacak ve ayrıca tüm dünya sosyalistlerinin önlerine dikilmiş sorunların tarihsel köklerine inebildiği düzeyde, çok önemli/acil ve kaçınılmaz bir zorunluluğu gerçekleştirecektir.

Gorbaçov'un yenilikçi hareketi tüm bunları yapabilir mi? Bu konuda şimdiden bir kehanette bulunabilmek olanaksız. Ama, kimi göstergeler, zaaflarıyla da olsa olumludur. Kanıımızca, Gorbaçov'un bir N. Kruşçev olmadığı açıktır. Ama kesin yanıt, tarihtedir...

Lakin, şunu da anımsatmadan geçmeyelim, SBKP MK'sının yenileşme hareketine karşı çıkanlar yüzünden 3. kez ertelenen MK toplantısında Gorbaçov'un, yenileşmeye karşı çıkanlara “..o politikadan başkasını izlemeyeceğini belirterek” rest çektiğini yazan *Moscow News*-teki yazının kenarına Gorbaçov şu notu düşüyor: “Boyle bir yazının bundan bir yıl önce yazılması bile düşünülemezdi...”

Tüm bunlar bir olumluluğu göstergeleri. Bu göstergeler ne denli kısmi olsa da bize, Lenin'in şu sözlerini anımsatıyor: “Bizim gücümüz doğruyu söylemektir. Yalan sözler, yalana dayalı övünmeler manevi ölümdür, politik ölümlün şaşmaz güvencesidir”

Sovyetlerdeki yenilikçi hareket, artık manevi ve politik ölümlün şaşmaz güvencelerine pek itibar etmez görünüyor, ki, bu da her sosyalisti sevindiriyor ve umutlandırıyor...

Bekleyelim, bakalım ne olacak?!

01.03.1987 • Paris

Kirve KALENDER

“Özgür, Bağımsız ve Demokratik bir Kürdistan..”

Selanik • ANK

- “Sürekli gelişen mücadelesiyle, onurlu ve çetin bir kavga içinde olan yiğit Kürt halkının yurtlarının özgür, bağımsız ve demokratik olmasını istiyoruz”
□ “Kıbrıs sorunu bir istila ve işgal sorunudur!”

EDEK milletvekili Dimitris İliadis: “Kürtler ülkelerinde özgürce yaşayabilmelidirler..” Foto, ANK

● 24 Şubat 1987 tarihinde Kıbrıs’la ilgili bir konferans vermek üzere Selanik’e gelen Kıbrıs Sosyalist EDEK partisinin, işgal altındaki Amohosto (Maraş) milletvekili, Dimitris İliadis ile ANK muhabirleri bir görüşme yaptılar. Görüşmenin bir bölümünü okuyucularımıza sunuyoruz.

□ Kıbrıs Sorununda çözümsüzlüğün kaynağı nedir?
□ Kıbrıs sorununun temelinde, Batının ve Amerikan Emperyalizminin Kıbrıs’ı coğrafi konumundan dolayı, bölge irtibat, Süveyş Kanalı ve Arap petrollerini kontrol etmek amacıyla, bir üs olarak kullanmak istemeleri durmaktadır.

Türk askeri rejimi, Kıbrıs’taki tavrıyla ABD’nin ve killiğini yapıyor. Aynı zamanda bu tavrı, Türk devletinin şovenist yayılmacı planlarının bir uzantısıdır. Kıbrıs sorunu bir istila ve işgal sorunudur. Aynı zamanda bu Kıbrıs’ı Türk askerlerinden kurtarma sorunudur da.

Kıbrıs sorunu, Kıbrıs Türkleri ile Kıbrıs Rumları arasındaki ilişkilerden kaynaklanmamaktadır. Her iki halk da geçmişte yüzyıllarca bir arada yaşamışlardır. Ve eğer, emperyalizmin parmağı ve Türkiye’nin yayılmacı politikası bölgeyi karıştırmazsa, bu dostça yaşamı ileride de sürdürebilirler.

Türk işgalci güçleri Kıbrıs’tan çekilmedikçe, Kıbrıs’ta yaşayan halk, özgürce kaderini belirlemedikçe, tüm sürgünde yaşayanların geri dönmeleri ve yerleşmeleri güvence altına alınmadıkça, Türkiye’nin tek taraflı müdahaleleri engellenmedikçe, Kıbrıs sorununun kalıcı bir çözüme ulaşması mümkün değildir.

□ Türkiye’de “demokrasiye geçiş” süreci yaşanıyor, deniliyor. Bu konudaki görüşlerinizi özetlersiniz?
□ Evren ve Özal’ın ülkesinde demokrasi hüküm sürmüyor. Tam tersine faşizm ve diktatörlük yürürlüktedir. Türk halkı, insanlık dışı faşist uygulamalar altında ezilmektedir. Türk halkı dediğimizde, Türk devletini ve azeitlikleri ayrı sınırlar içinde ele alıyoruz. Faşist diktatörlüğün ağır baskısından etkilenen, şüphesiz zorla baskı altında tutulan Kürt halkı da vardır.

□ Kürdistan sorununu nasıl ele alıyorsunuz?
□ Kıbrıs sorununu nasıl ele alıyorsanız, Filistin sorununu nasıl ele alıyorsanız, Kürdistan sorununu da öyle ele alıyoruz. Mücadelemiz bir ve aynıdır. Özgür, bağımsız ve demokratik bir Kıbrıs; özgür, bağımsız ve demokratik bir Filistin ve Türk şovenizmine karşı hakırarak varlığını sürdüren, sürekli gelişen mücadelesiyle varlığını hissettiren, onurlu ve çetin bir mücadele veren Kürt halkı için de, bağımsız, özgür ve demokratik bir Kürdistan istiyoruz.

□ Çok teşekkür ederiz.
□ Asil ben teşekkür ederim...

Kuzey Kürdistan’da bir şehrin haritadan silinme çabaları

Yorgo BACA

Sömürgeci ırkçı Türk devletinin temsilcisi olan askeri diktatörlük bir yandan dışa doğru demokrat görünmeye çalışırken, diğer yandan da mazlum Kürt halkına baskıları artırmaktadır.

Bunlar yetmezmiş gibi, sömürgeci Türk devleti, bu sefer de Dersim (Tunceli) vilayetine bağlı olan 234 köyün boşaltılmasını istemekte ve orada ikamet eden otokton Kürt halkın; İzmir, Mersin, Muğla ve Antalya’ya göç ettirileceğini açıklamakta! Burjuva basının kaynaklarına göre boşaltılacak köylerdeki insanların nüfusu yaklaşık 50 bin kadardır.

Sömürgeci ırkçı Türk devleti, kendi Kemalist ideolojisine dayanarak 2510 sayılı Mecburi İskân Kanunu’nu 1938’de Dersim’deki Kürt halkına karşı katliam yaparak uygulamış. Ve bu da yetmezmiş gibi, şehrin de adını değiştirerek Tunceli yaptı. Şimdi durum nicelik olarak farklı görünmekte. Fakat nitelik olarak ise aynıdır. Kanunun daha net anlaşılması için Anayasanın 170. maddesine dikkat edilmesi gerekir. “Ormanlar içinde ve bitişindeki köyler halkının kalkandırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde devlet ve halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman dışına çıkarılması, orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına sunulması kanunla düzenlenir.” (1)

Daha sonra 1987 yılı, “çalışma döneminde 6831 sayılı Orman Kanununun 2/A maddesi gereğince bazı orman içi köyler halkının yerleştirilmesi ile ilgili yazının gereği yine bu yasanın 13/B maddesi gereği tercihi halkımız istemektedir.

Anılan yasa ile ilgili madde uyarınca bakanlığınızca yerleşim alanı olarak gösterilen iller arasında ileri tercihi bir...” (2)

Bu sefer sömürgeci devletin hükümeti, 1982 Anayasası’nın yukarıda yazılı olan 17. ci maddeyi uygulamak istemesi, 2510 sayılı kanunun ile pratikte aynı işi görecektir.

Dikkat edilecek iki nokta vardır. Birincisi dışa doğru göreceli demokrat görünebilmesi için ve hiç kimsede bu hükümete (TC) hesap sormaması için köy muhtarları yoluyla halka zorla dilekçe imzalatırıp güya kendi öz yurdundan ve topraklarından olmayı “kabal” ettiklerini, Orman Bölge Baş Müdürlüğünden istemektedirler.

Ne zamandan beri sömürgeci devlet sömürge halka, eşit düzeyde muamele edebildi?

1930’da, sömürgeci Türk devletinin Başbakanı olan İsmet Paşa’nın (İnönü) şu sözlerini hatırlıyalım:

“Beş seneden beri Doğu Vilayetlerinde vukua gelen kökü dışarda entrikalarla köriklenen isyan, bugün gücünün yarısını kaybediyor. Bu ülkede sadece Türk ulusu etnik ve ırksal haklar talep etme hakkına sahiptir. Başka hiç kimsenin böyle bir hakkı yoktur.” (3)

O halde ırkçı Türk devleti Tunceli köylerinde Kürt halkının yaşadığını da çok iyi biliyor. Fakat ırkçı ve asimilasyoncuk planlarını uyguluyabilmesi için herhangi bir iç sosyal dalgalanmadan da kaçınıcı için kendi emellerini gizlemektedir. İkincisi ise Türk devleti, bu uygulamaya karşı iyi emeller taşıdığını ormanlık olan yerleri ihya edeceğini ve göçe razı olan Kürt halkını elverişli topraklara yerleştireceğini Orman Bakanlığının kanalıyla bildirmektedir.

Kürt halkını ikna edebilmek için aynı demagogileri sömürgeci Türk devletinin başbakanı 1938’de şöyle açıklamıştı:

“Türkiye hükümeti bu sene Dersim meselesini tekrar ele alacak ve bu muntkada askeri mahfeller yapacağı, köprüler inşa edeceğiz ve mektepler açacağız. Arzu ediyoruz ki, askeri hareketlerde tevakkuf emeksiniz devam etmekte bulunsun.” (4)

Türk devletinin netice itibarıyla asıl gayesi resmi devlet ideolojisine dayanarak, yani “Türk devleti tek ulus bütünlüğünü teşkil etmekte” ilkesinden hareketle, Dersim (Tunceli) köylerinde yaşayan Kürt halkını Batı’ya sürmek, mecburi iskâna tabi tutarak onları Türk toplumu içerisinde eritip ulusal bilinçlerini yok etmedir.

Yukarıda bahsettiğim gibi 170. maddeyi uygulamaya çıkışarak diğer taraftan köylerde yaşayan Kürt halkına dilekçe imzalatırıp mecburi iskân olgusunu Türk ve Kürt kamuoyu içerisinde meşrulaştırma ve rasyonelleştirme çabasında bulunmaktadır.

Bence tüm demokrat, ilerici Kürt ve Türk aydınlar buna engel olarak, ister Avrupa’da, ister bütün dünya ülkelerinde olsun, geniş bir kampanya açıp, ırkçı Türk devletinin insan haklarına aykırı olan yöntemlerini teşhir ve protesto etmeleri gerekir...

1- 1772-87 Cumhuriyet

2- 1772-87 Cumhuriyet

3- Milliyet 31/8-1930, Zikreden Rambout; Kürdistan, Komal yayınları.

4- Vət. Dr. M. Nuri, Dersim Tarihi. sayfa 306.

Cumhuriyet, 30/6-1938

1 Mart 1987

Lavrion Mülteci Kampı, Türkiye’yi rahatsız ediyor!

Atina • ANK

□ Yunanistan’daki ünlü Lavrion Kampı, TRT haberlerine konu oldu. Anadolu Ajansı’nın, Lavrion Belediye Başkanı ile yaptığı iddia edilen bir konuşmaya dayanarak verilen haberde şu ifadeler yer verildi: “Bölücüler, Lavrion’u yaşanamaz hale getirdiler. Şimdiye kadar bir komiser dövdü. 17 büfe soyuldu. Bir taverna basıldı. Lavrion halkının işteği üzerine, kampın kapatılması için meclisle başvurulacak.”

Haberin yayınlanmasından sonra, ANK muhabirleri, Lavrion’da kalan politik mültecilerle konuştular. Mülteciler, “Söylenenlerin hepsi yalandır. Belediye Başkanı ile ilişki kurarak durumu öğreneceğiz. Amaç, devrimcileri karalamaktır. Biliyoruz ki, Lavrion’a MIT ısrarla lampenler, fuşisleri vb gönderiyor. Bunlar da, bilimsel olarak çevrede, politik mültecileri küçük düşürücü eylemler yapıyorlar. Kampı provokatif tavrılar geliştiriyorlar. Kimi, siyasi eğilimler de, küçük çıkarılardan hareket ederek zaman zaman bu tür kimseleri geçici de olsa saflarına çekme eğilimi içine girip, ateşe körükle gidiyorlar. Halen, kampı lampenler ve gizli fuşisler de var. Kampın kapatılmasına izin veremeyeceğiz elbette. Bu uluslararası bir haktır. Türk MIT’inin provokasyonları, bu hakkın yok edilmesine yöneliktir.”

TKP ve TKP-B’den sonra TKSP de Atina da basın toplantısı yaptı

Atina • ANK

□ TKP ve TKP-B’den sonra, TKSP de Atina da 13 Mart’ta bir basın toplantısı yaptı. Toplantı’da rumca basılan bir metin okundu. Daha sonra gazetecilerin sorularına cevap verildi. Verilen cevaplara göre, konuşmacılar, İran’da 3.5, Irak’ta 3, Suriye’de 1 milyon olmak üzere Türkiye ile beraber toplam Kürt nüfusunun 25 milyon civarında olduğunu belirttiler. PKK ile ilişkilerinin iyi olmadığını ve bunun daha eskilere dayandığını, İran KDP, Irak YNK ve Suriye’deki Kürt örgütleri ile iyi ilişkilerinin olduğunu açıklayan konuşmacılar, partilerinin ekonomik, kültürel ve silahlı mücadele yanlısı olduğunu belirttiler; ancak, silahlı mücadelenin zamanının iyi seçilmesi gerektiğini belirttiler. Partilerinin 1974’de kurulduğunu belirten konuşmacılar, Türkiye Kürdistanı yerine Kürdistan kavramını kullanmaya özel itina gösterdiler ve illegal olduğu için parti üyelerinin sayısını açıklamayacaklarını söylediler. Toplantıda ayrıca mecburi iskân uygulamasına değinildi ve son uygulamalarda ilgili olarak, Türk basından derlenen dökümanlar sunuldu.

Hin çekên Îran û Iraq texmîna hin pisporeên welatên Roava

Australya • ANK

Bi texmîna hin pisporeên leşkerî yê welatên Roava hejmara hin çekên leşkerî yê Îran û Iraqê di rojên îroj de weha tê xuya kirin:

ÎRAN

*Tank: 1000. Ji wan hejmara mezîn M-47s, M-48 s, M-60A1s in ji çekirina A.Y. Dûvrê tîn Chieftans Scorpions, ji çekirina Îngilîz. Dûvre T-54s, T-55s, T62s û T-72s ji çekirina Yekitiya Sovyet.

*Helikopter: 76 Silkoorsky, Bells, Chinooks; He mî ji çekirina E.Y. *Top: 1200 Hemî tîpên Emerîkê nin.

*Balafirên Şer: 80, F-4, F-5, F-14; Emerîkî nin.

*Rakêt: Yê ser erdê bo ser erdê: SCUD, ji çekirina Y. Sovyet; Yê li dîji balafirên: HAWK, ji çekirina E.Y. Tow yê li dîji tankan ji çekirina E.Y. Se acat yê binê avê, ji E.Y.

*Cenkeştî(gemiyên şer): 40 Tîpên cuda ji çekirina E.Y. û Îngilîzan

IRAQ

*Tank: 2900 T 54s, T 55s, T-62, T-72s ji Ye-

IRAN	IRAQ
Tanks: 1,000 US: M-47s, M-48s, M-60A1s British: Chieftans, Scorpions Soviet: T-54s, T-55s, T-62s, T-72s	Tanks: 2,900 Soviet: T-54s, T-55s, T-62s, T-72s Romanian: M-77s British: Chieftans Chinese: T-59s, T-69s
Helicopters: 76 US: Sikorsky, Bells, Chinooks	Helicopters: 100 Soviet: Mi-24 Hinds French: Gazelles, Super Prolons, Alouette 111s Spanish: BO-106s
Artillery: 1,200 Almost all US-made types	Artillery: 3,500 Mostly Soviet-made types
Combat jets: 80 US: F-4, F-5 fighter bombers US: F-14 fighters	Combat jets: 496 Soviet: Tu-16, Tu-22 bombers Soviet: Mig-23, Su-7, Su-20 French: Mirage F-1 fighter bombers Soviet: Mig-19, Mig-21, Mig-25 French: Mirage interceptors
Missiles: Soviet: Scud surface to surface missiles US: Hawk anti-aircraft missiles US: TOW anti-tank missiles US: Seacat, Seakiller naval missiles	Missiles: Soviet Scud, Frog-7 surface to surface missiles Soviet anti aircraft missiles Soviet Sagger, Italian Milan anti-tank missiles French: Exocet air to surface missiles
Warships: 40 US and British destroyers and frigates Various patrol and fast attack craft	Warships: 35 Mostly Soviet and Italian patrol and fast attack craft

* Only selected major weapons shown - many weapons listed may not be serviceable. All figures are estimates.

kitiya Sovyet; M-77s ji Romanya; Chieftans ji Îngilîz; T-59, T-69 ji Çin *Helikopter: 100, Mi-24 ji Y.S; 111s ji Fransa; BO 105s ji Spanya. *Top; 3500, Piraniya wan ji Y.S. *Balafirên şer; 469, TU-16, TU-22, Mig-23, SU-7, SU-20,

Mig-19, Mig-21, Mig-25 ji Yekitiya Sovyet; Mirage F-1, Mirage Înterceptor ji Fransa. *Rakêt: Piraniya wan ji Y.S; dûvrê ji Fransa û Îtalya. Cenkeştî: 35, ji Y.S û ji Îtalya.

40 Rojiya Îdrîs Barzanî Hate Bîranîn

Bonn • ANK

Di civînekê, ku ji alî dilxwazên PDK-I û KSSE-Almanya di roja 8.3.1987 an de hatibû amadekirin, İdrîs Barzanî hate bîranîn. Di vê civînê de, ku minesebata 40 rojiya Î. Barzanî pêkhat, li gel gelek berpirsiyarên rêxistinên Kurdistanê qasî 200 kesên Kurd ji beşdarbûn. Civîn, bi axaftina endamê PDK-I dêstpêkir. Piştê vê rawestandî ji bo İdrîs Barzanî û şehîdên şoreşê pêkhat. Di vê navberê de ji Quranê hin hedîs û marşaya Ey-Reqîp hate xwendin. Sekreterê KSSE û nûnerê ji Yekitiya Jinên Kurdistanê, li ser jiyana û têkoşîna Î. Barzanî peyivî û bi wî awayî beşa yekem ya civînê dawî hat. Beşa duyemîn ya civînê bi xwendina bruskana (mesaj) dêstpêkir. Bruska Rêxistina Almanya ya KUK, sekreteriya Ewropa ya Rizgarî û ya KOMKARê hatin xwendin. Du vê re, nûnerê PDK-Rêxistina Netewî, Hemreş Reşo; bi navê rêxistina xwe û bi navê PPKK. Yekitiya Sosyalîstê Kurdistan, Partiya Gelê Kurdistan û Şoreşgerên Kurdistanê li ser jiyana û têkoşîna İdrîs Barzanî peyivî.

Hemreş Reşo di peyivê xwe de; "Li gelek cihên cihanê pêşevaniya tevgeran piştê şikestina tevgerên xwe car din nikarin pêşengiyê bikin. Lê, malbata Barzanî piştê şikestina 1975'an bi salekî, car din dikariyan pêşengiyê bikin. Barzaniyan ne ji bûrsên Moskova, ne ji vilayên USA û ne ji çesrên Baxde re teslim ne bûn."

Piştî vê xeberdanê nûnerê bi navê Eniya Rizgarîya Netewayî Kurdistan (ERNK) peyivî û got; "İdrîs Barzanî, şoreşgerê giranbiha û pêşmergeyê baş bû. İdrîs Barzanî jiyana û rihê xwe ji bo şoreşê fîda kiribû. Belê, Î. Barzanî windabûnek mezîn e, lê divê meriv bi Î. Barzanî re şehîdên Kurdistanê yê din ji bi bîrîne û ji wan re layiq be."

Nûnerê bi navê Komela Demokratîk ya Kurdên Sûrî, di axaftina xwe de, li ser giringiya malbata Barzaniyan di şoreşa Kurdistanê de rawestîya û rola PDK anî zîman û li ser Î. Barzanî sekînî. Endamê ji KSSE helbestek xwend û civîn bi Ey-Reqîp dawî hat.

MESAJA CEPHE ŞA'BÎ EL-FİLİSTÎNÊ

KOÇA DAWÎ KIRINA XEBATKAR İDRİS BARZANÎ

□ Eniya (berî) gelî ya rizgarîxwazê Filistinî û hemû hêzên rizgarîxwaz û welatparêzên ereb û cihanê, gelekî bi xerşîngî û bi dilêşî, salîxa koçê dawîkirina hevalê xebatkar İdrîs Barzanî yê endamê Polit-Buro ya PDK-I, ku di 31.01.1987 an de agahdar bûn, ku dema li ser kar û xebata xwe ya niştîmanperwerî, ji nişka ve rawestîna dilê wî, koçê dawiyê kir.

Koçê dawî kirina xebatkar Barzanî, ne tenê ji bo PDK-I, herwisa ev ji bo

tevgera welatparêzê Iraqê û tevgera rizgarîxwazê niştîmaniya ereb û cihanê re wendabûnekî mazîn bû.

Ev hevalê koçkîrî, bi têkoşerî û serkideyî û polayîya xwe dihat nasîn, ku di hemû temenê xwe û têkoşîna xwe de, li çepêra (mewzî) herî pêşîn de bû. Herdem ji bo yekgirtina navbera tevgerên welatparêziya kurdî û ji bo şoreşa Filistinê û ji bo hemû tevgerên niştîmaniyên ereb û cihanê, xwedî kêferat bû. (hewldikir)

EL-HEDEF NO;852
Organa Cepha Gelî Filistinê

Bo Dr. Beşikçi xilata NOBEL hat xwastin

ANK • Australya

□ Du endamên parlamentera Australya, berê Michael Maher û berê Dr. A. Theophanous (ji Partiya LABOR) ji kamîtiya xilata NOBEL ra nameyek şandin peytexta Norwêce Oslo û xuya kirin, ku bi birûbawerî ya wan Dr. Beşikçi layikî xilata NOBEL ya 1987'an e.

Berê Michael Maher di beşek nameya xwe de dibêje, ku "Gelê Kurd ji demên kevnar de li Kurdistanê ji ye, ku dî şerê cihanê yekem welatê wan hatiye parvekirin, ku karbidestên serdest dixwazine ev gelê Indo-Ewropî bi hekmê zorê asimîle bikin...Dr. Beşikçi merovek camêr û mexas e, ku bi pêniya xwe hat alikariya wî gelî û bo birûbawerî

riya xwe nêrxek pîrr gran pêşkêş kir û hê îroj ji di girtigêhê de ye... Loma, ev merovê hêja layiqî xilata NOBEL e."

□ Dr. Theophanous di beşek nameya xwe de dinivîsîne, ku "Dr. Beşikçi bi hawak zanistî cuya kir, ku Kemalîzm û Demokrasi ne dikarin tev di herqê de bimeşin, ji lewra pîrr ji bendên Kemalîzmê bi xwe li dîji ramana demoqrasîyê ne û yek ji van beldên eşkere înkâr kirina mafên gelê Kurd e. Dr. Beşikçi merovek bi qîret û cesaret e; wî ti karên xirab ni kirine, ne ji kesek kujîtiye. Ew bi merxasî bi pêniya xwe hatiye alikariya netewa Kurd.Bo

ew karê wî, ne tenê ew hatiye girtin, lê karbidestên Tirk destên xwe dane ser kar, nivîs, diplom û jiyan wî ye...Wisa ez bawer im, ku Dr. Beşikçi layikî xilata NOBEL e"

Komita Pişgirtina Gelê Kurd li Australya hemî kaxez û dokûmantên grîng bo komîtiya NONLE PRICE amade kirine û hêvî dike, ku ev merovê hêja xilata NOBEL ya îsal bigire.

Ş.B.S. • Sydney

Yukarıdaki yazı Dr. İsmail Beşikçi, Avustralyalı iki parlamenter tarafından 1987 NOBEL ödülü için aday gösterildiğini duyuruyor.Yer olmadığı için türkçesini veremedik.

K.P.

“Güney-Doğu’da devekuşu politikası terk ediliyor” mu?!

- Türkiye’de yayınlanan haftalık YENİ GÜNDEM dergisi 54. sayısının 13 sayfasını Kürtlere ayırarak, 12 Eylül’den bu yana ilk cesaretli adımlardan birini attı.
□ Ne var ki, generallerin Türkiye’inde henüz demokratik hak ve özgürlüklere izin yoktu. Bu nedenle de dergi dağıtımına girer girmez toplatıldı.

Yeni Gündem dergisinin kapağı Türkiye şartlarında gerçekten ürkütücüydü. Bir tabunun yıkılmasına doğru atılmış cesareti adım, Türkiye’deki “demokratik” çerçeveye sığar cinsten değildi. Nitekim demokrasiye ha geçti ha geçecek tartışmalarının sürdüğü dönemde, yasal çerçeveler içinde sunulmuş Kürt soruna dahi tahamül edilemedi ve dergi dağıtımına çıkar çıkmaz toplatıldı.

Bakin uzun dönem Türk Ordusunun Kürdistan politikasını tayin etmede rolü olan emekli korgeneral Nevzat Bölüğü, Güneydoğu olaylarını nasıl değerlendiriyor; “Sorun üçyüz beşyüz eşkiya sorunu değildir. Çok daha geniş, kapsamlı ve bölge çapındadır. Aslında bunlar, yıllardır devletin sivil ve askeri üst kademelerinde konuşulup, tartışılmış, ancak kapalı kapılar arhında ve arşiv dosyalarında kalmıştır... Sorunlar görmezlikten gelinmekle, gizlemekle yok olmuyor... Bölücü teröristlere sadece sınırlarımızda kamp

kurmuş birer eşkiya gözüyle bakılmaz... Bunların yurtiçi uzantılarının yaygın varlığı da yadsınmaz. Bunun en somut örneği hapisanelerde yatan binlerce bölücü teröristin varlığıdır. Böylesine yaygın bir örgütlene karşı köylülere silah vermek tek başına yeterli olmaz...” diyerek ordunun Kürdistan sorunundaki tutumunun ipuçlarını veriyordu.

Konuyla ilgili eski Mardin valisi ve MİT görevlisi Ergun Gökdeniz ise tartışmaya yeni boyutlar getiriyordu; “... İran Kürtlere, yapılacak referandum sonucunda, savaşın sonra isterlerse bir Kürt devleti kurmalarına izin vereceğini vaadediyor. Ama bu Kürt devleti Irak topraklarında olacak! Bu vaad Kürtlere göre ehveni şer bir çözüm. Batı ise İran’ın galibiyetini istemiyor. Fakat petrol bölgesinde zayıf güdümlü bir Kürt devleti banlı asker şirketlerinin işine gelir... Ben askeri hareketler ile bir sonuç alınacağını zannetmiyorum... 1973-75’de bombalar atılırken, peşmergelerin mağara ağzlarında çay içtiklerini dürbünle görüyordum... Brifinglerde hep milliyetçi Kürt-komünist Kürt ayrımı yapılır. Bu ayrım aslında bize pek yarar sağlamaz. Çünkü Türk marksist-leninistleri Kürt sorununu ulusal sorun içinde düşünüp sahiplenirken, Kürt marksist-leninistleri kendilerini hep

ayrı düşünürler. Bu nedenle bu işlerin arkasında TKP var demek çok cahülce bir tavırdır... Şayet Güney Kürdistan’da o topraklar boş kalır taksime tabi tutulursa, Batı ve Sovyetler öncelikle Ermenistanı düşüncüler”

Ordunun Kürdistan’daki siyasal mücadeleden, ve peşmerge örgütlenmesinden ürkütüğünü ise emekli jandarma Albay Yılmaz Erkekoğlu şöyle dile getiriyordu; “... Biz bugün bir bölücü çetenin üç beş tane çocuğu ile uğraşamazken, Talabani’nin ve Barzani’nin yıllardır civiri attığı bir bölgede nasıl barınacağız? Oraları gidip almak sorun değil, nasıl barınacağız orada? Her iki örgütte hayatiyetini buraya bağlamış...” diyordu.

ANAP’ın “Kürt” Bitlis milletvekili ise Kürdistan sorununu tabulaştırılmasına karşı çıkarak şu görüşleri ileri sürüyordu; “...Çadırlarda yaşayan bir göçer topluluğu vardır. Bunlar kültür birliğini sağlamaktan fevkalade uzak unsurlardır. Dil farklılığı olabilir, bu dünyanın her yerinde vardır, ürkmek gerek. Bunu sosyolojik bir renklilik olarak kabul etmek gerekir.” diyor ve ardından T.C’ye akıl veriyor; “Bölgemizin şu andaki psikolojik durumu da gözününe alınarak fevkalade müşfik çözümler geliştirilmelidir. Mesela bir jandarma yüzbaşısı bir göçer grubunun başını çağırıp da döverse bu büyük infialak anlamına gelir... Bir jandarma yüzbaşısı bölgenin özelliğini dolayısıyla orada devletin kendisi olarak görülmelidir!”

Konuyla ilgili olarak demokrasinin Karaoğlanı ise her zaman olduğu gibi “sosyalistçe” ve “demokratça” sorunu ele alıyordu. Ecevit Kürdistan sorununda sunları söylüyordu; “Ben Türkiye’de herhangi bir etnik grup için ‘dağ Türkleri’ deyimini kullanıldığını duymadım. Aslında Türkiye’de Kürt Türk ayrımı yapılmaz. Yapılması da kolay değildir. Çünkü 600 yıllık Osmanlı döneminde Türkiye’nin halkı çok büyük ölçüde karışmıştır... bir ırk ayrımı yapıldığı için değil, bölgenin sosyal yapısından (aşiretler vs.) dolayı sorun vardır. Diğer nedene dış kökenlidir. Güney-Doğu’daki eylemlerin tümü dışarıdan kaynaklanıyor” diyerek Kürt ve Kürdistan gerçeğini bir kez daha “demokratça” ayaklar altına alıyor, “Anadolu 107’de ne kadar Türkse, bu gün de o kadar Türkdür” yargısını unutmışa benziyordu.

Yeni Gündem ayrıca zayıf edilen bu sayıda, Kürt Enstitü başkanı Kendal Nevzat’la yaptığı bir söyleşiye de yer vermiş. Kürt sorununu dışarda tutarak demokrasi mücadelesi verilebileceği iddiası taşıyan için, Yeni Gündem’in sözkonusu sayısındaki görüşler kadar, derginin alelacele yasaklanması da yeterli bir uyarı olsa gerekir! Cevaplar ise tarihin içinde dumaktadır...

İSVEÇ’TE KARMAŞA

□ Devlet Göçmen Dairesi’nde tercüman olarak çalışan bir Türk, politik mültecilerin davalarına takip eden Avukat Kjell Jöhnsson tarafından “güvenilmez” olarak nitelendirildi.

□ Konuyla ilgili görüşlerine başvuru Devlet Göçmen Dairesi sorumlusu, sözkonusu kişinin 10 yıldan beri, tercüman olarak çalıştığını, Kürt politik mültecilerinin de dosyalarının bu şahıs tarafından tercüme edildiğini açıkladı.

Stockholm • ANK

İsveç’te siyasi mülteci olarak gelen Kürtlerin dosyalarının Türk tercüman tarafından incelenmesinin yanlış olduğunu belirten Avukat Jöhnsson, Ayrımcılık Başkanı ve Uluslararası Af Örgütü temsilcileri tarafından da desteklendi.

Olayın ortaya çıkması, Politik mülteciler arasında derin endişe yarattı. Konuyla ilgili Devlet Göçmen Dairesi Başkanı ise şu açıklamayı yaptı:

“Söz konusu tercüman uzun yıllardan beri İsveç’tedir. Türkçeden, İsveççeye ve İsveççeden Türkçeye çeviriler yapmaktadır.

Kendisi, ülkesi hakkında geniş bilgiye sahip ve hukukçu. Türkiye’nin adalet mekanizmasını iyi tanıdığından, hukukla ilgili sorunlarda zaman zaman kendisine danışılmaktadır. Güvenilir olup olmadığı onun bağlı olduğu ülkeye göre değil, kişiliğine göre değerlendirilmelidir. Kuruluşumuzda çalışmasının temel nedeni, daldında uzman olmasından dolayıdır. Kürt mültecilerinin dosyalarının bu kişi tarafından incelenmesi meselesine gelince. Doğrudur, tercüman olduğu için bu belgelerin tümü bu kişinin elinden geçmektedir.” dedi. DGD sorumlusu Palmund arica “Politik mültecilerin durumları hakkında karar vermeden önce, danıştığımız çeşitli kuruluşlar, kişiler var(!), İsveç elçiliklerine ve bazen de kurum içindeki uzmanlara da soruyoruz” belirlemesini de yaptı ve sözü edilen kişinin de bunlardan biri olduğuna işaret etti.

Özellikle Kürt politik mülteciler için anlaşılması mümkün olmayan bu durumun, yeni çalkantılar yaratacağı ise kaçınılmazdır. Öte yandan, politik mültecilerin özel hayatlarına bütünü ile vakıf olan Sosyal Yardım Büroları’na yuvalanan işpiyoncuların da birer ikiser açığı çıkaracağı ve İsveç hükümetinin konuyu ciddi bir biçimde ele alması beklenmektedir. Hasılı, İsveç sarsılacaktır!!

Öncelikle yayınlandığı dönemden, 14. sayımızın yayınlandığı bu güne kadar gazetemiz etrafında yoğunlaştırılan sorumsuz suçlamalar, temelsiz önyargılar ve karalamalara. Türk basını da dört elle sarıldı. Esasen, Türk burjuva basını, Türk ve Kürt sorununu siyasi sorumsuzluğunun ürünü olarak değerlendirmekte! Örneğin, Dortmund da çeşitli siyasi eğilimlere mensup öğrencilerden oluşan bir komitenin, C. Kaplan’a gönderdikleri açık mektubun gazetemizde yer almasını, Tercüman Berlin muhabiri “Barzani den Kaplan’a işbirliği çağrısı” diye verdi. Nive, Talabani, ya da Kasım’ın değil de Barzani’yi “Birtleri” nin bu soruya cevap vermesi gerek... Öte yandan, A. Gelikel olayı ile ilgili olarak ANK tarafından duyurulan YNK nin ilk ve tek bildirisi de, Milliyet’te “PKK ajansı açıkladı” diye verildi. Aynı gazete, Kürdistan Press’in haberini, “Talabani den Uludere muhabirinin aldığı özel demec” diye geçti. İsveç Dışişleri Bakanı ile yapılan bir röportajın Türk burjuva basınındaki yorumu ise, “birtleri” nin yargılarına ile tam bir uyum içinde idi!..

BOTANÎ HOZANVANÊKÊ HÊJAYE

Berhevkirina; Salimê Casim

□ Gelo hozan ango helbest ji bo çi di hête nivêsin, ji kêra di hête gotin, pesna çi biket ya xweşe, peyvên wê di çawa bin yan giran, ya kûrt bit yan dirêj?

Gelek bersiv ji bo van pirsan hene. Her kes bi çavê xwe dinêrite hozanê, her yek ji me bi rengekî hozanê tam diket. kes ji me neşêt bêjît divêt yan pêvtiye hozan bi vî rengî bit yan pesna vî tiştî biket, hozanvan xwediyê vê gotinê ye û ew hozanê bi bîr û baweriyê xwe dianî.

Her hozanvanekî şeweyekê hozan dananê hey, de werin em binêrin ka hozanvanê hêja Sebrî Botanî bi çi şewê û reng hozana xwe dinivêsit.

Hozanên Botanî peyvên wan pir şifkin û dixweşin, bêhna gola û dengê kew û bilbila jê dibarît... Li ser pesna welatî û jiyana kurdewariyê, karên gunda, evîniyê, ji bo azadiyê hatine nivêsin, pir ji hozanên Botanî berze bûyne û hirdek ji heta vî demî ne hatine belafkirin, di vê rê de me nevê em li ser jiyana Botanî bi peyvîn, lê me divê hindek ji hozanên wî bi kurtî li pêş çavên we danîn, em bi hev re li vê parçe hozana xwarê binêrin ka bi çi reng Botanî evîne xoya diket û berê xwe didetê...

Şepale wek gola geş
Ez xolamê çavên reş
M dest havêt destê wê
Xo havête bextê wê
Ez demê çûme desta
Ava hîzil rawesta
Min ji golan ew gole
Kakile sebra dile
Evîna me livlivi
Bihara dilan bişkivi
Gul ji golê dibarin
Paxil sêv û hinarin
Baxê hinar û sêva
Evîna nûsaye pêva
Awazan mil dane hev
Bilez me dil dane hev.

Serbestî, welatparêzî û pesna welatî gelek rind û ciwan di hozanên Botanî da aşkere dibît, welat xwedîka hozanên wî ye, hozanên wî bêt welat nikarin ji kavlanê xwe derkevin û bêne meydanê, her hozaneka wî geryaneka li qolaçek welatî.

Têm û diçim deşt û şax
Derbaz dikem dem û çax
Ber bêber û hetava
Ser nefel û berava
Car nizar û car pesar
Mêrg û çîmen avên sar.

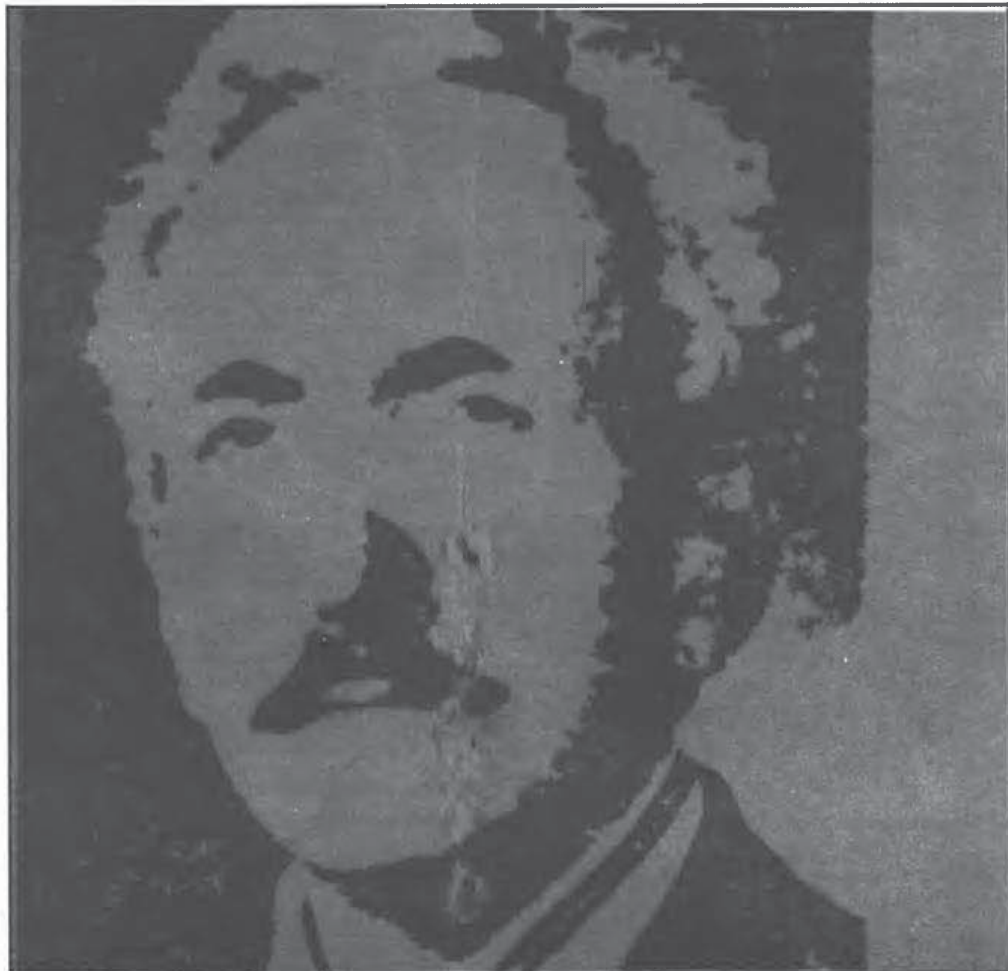
Botanî dibêjît mozîk çek û çepere. Xebata mozîkê pir mezîn dibînît û ji me ra xoya diket ko bihayê mozîkê geleke, huner jî layekê fere ji xebatê...

Mozîk çek û çepere
Şev û roj here were
Karê me Kurda eve
Xebat û kêyî û şere

Hiner peyman û soze
Çek û çiz û bahoze
Nevîçirka Çîgerxwîn
Bûka çiyayê pîroze

Peyv û deng û awazin
Ceng û leyz û tinazin
Bêhna îşqê ji çiya tê
Azadiyê di xwazin.

Botanî bi zimanekê pir xweş û sivik riya xebatê û azadiyê ji me ra ron û aşkera diket, di bêjît aza-

dî û serbilindî bêt xwe gorî kirin û kuştin na êtin...

Min gote wan xogira
Ey heval û hoçira
Agirê şerê geş bikin
Royê dijmin reş bikin
Kilîla aşî şere
Bisojin hişk û tere
Wêran nebit mala we
Bilind nabit ala we
Bî gurzên van eçîdan
Bi xwîna wan şehîdan
Bistînin bajar û gund
Jêr ala şorişa tund.

Em binêrin ka bi çi reng Botanî soz û peymanê didet welatî.

Soz bit sozê naşkênim
Her bimînim rast perwer
Ger laşê min seranser
Pirt pirt bikin bi xencer
Evîndarê golê me
Bî can û bîr û bawer
Jana evîna golê
Girtiye can û ceger
Şox û şepale dilber
Destê çepel maye l ser
Pir fihête ji bo min
Ger nastînim gola zer.

Newroz xebat û nişana serkevîna gelê Kurde. Rojek nû ye di dîroka Kurdistanê da. Em binêrin Botanî bi çi reng cejna Newrozê li me pîroz diket...

Me noroze lbin dara
Cejna me dost û yara
Noroz cejna kurdaye
Norozê cejna jînê
Memê çiyaye Zîhê
Noroz cejna kurdaye
Cangîr digel Eysêye
Simko digel Xişêye
Noroz cejna kurdaye
Kesek li mal namîne
Rabe golê da biçîne
Noroz cejna kurdaye

Yan demê Botanî divê parça xwarê de Newrozê pîroz diket...

Peyman û soza mêrane
Geş dikin bihara me
Xebata qîz û lawane
Noroz û sersala me

Sund bi wê rêça evîndar
Tim û tim têra diçin
Sund bi wê hizra pîrozdar
ko norozê jêra dikin

Tako mabin bê azadî
Tev çiya û deşt û dol
Cejn û sersal dê bimînin
Her kîz û nîzm û melol.

Jêder:

1-Dîwana (Şî û Şadî) sala 1979 çapa Bexdayê.
2-Hindek parçe hozanên ko nehatin belafkirin û bi dest min ketin.
3-Dîwana (Dilistan), Sebrî BOTANÎ sala 1984, çapa Bexda.

EZ KURD IM

Koma bajarê Maûz Tisiyonê a ji bo folklorê Kurdî 7 xuşk û 7 bira; ji piyêsa Ez Kurd im

Berhevkirin û wêne: Siyabend Urşelim • Israîl

Şanogeriya (Piyes) *Ez Kurd im* ji berhevkirina deranvanê heja Nafi Salihî û endamên *Koma Şanoyê ye*, bajarê Maûz Tsiyon. 30 ekter û semaven tede pişkdar dibin. Ên ku vê şanogeriye ji çirok û gotinên mezinan berhev kirine, li gel awazên Kurdî ên resen û govendên çoš û fentazî...

Bo nimûne stîrana "Xezal" a ku li ser jîna jina Kurd a heja û delaî, a ku cihekî baş li civaka Kurdî girtiye... Welê DIVÊT mirov piştigriya wê bike. Stîrana "Ebdal" li ser mêrê Kurd ê jîr, çalak, rezdar, hêzdar û kardilsoj.

Ez Kurd im şanogeriyeke derbara jîna miletê Kurd û babetên wê li ser nijada Kurdî, cudayî navbera nifşên "cil" kevn û nû û pirsgirêkên civaka Israîlî ye.

Pişkek ji vê şanogeriye bapir ji nevyê xwe re çêla hizrên (fikir) jîne dîke û wî hizrên Kurdistanî fêr dîke. Pêvendiya wan ji xurt dibe û karê heja û giring ew e ku nevi pişikdarî çanda milî dibe, li ser rêka bapirê xwe diçe û rewîşt û kevnepên miletê xwe diparêze. Miletê ku her gîz na mire, maye û dê her bimîne û ji mirinê bi heztir e.

Ez Kurd im li ser şanowa melbenda (merkez) lawan li bajarê Maûz Tsiyonê û li destpêka vê biharê tete pêşkêşkirin.

Li gel bêna nêrgîze û awaza kewî

Deranîn : Nafi Salih, Dikordanîn : Itsik Yemin, Berpirsiyarê ronahin : Üri Robên, Mikiyac: Emanoel Mesika, Berpirsiyarê şanoyê: Arya Muelim Zirnevan: Tsadok Zekeriya, Deholkut: Tsvi Yehûda

Amed, tu bû Amed û bajar vir da
Tu demekê heya demek din gav da,
Tu bû Diyarbekir, te pir nav da.

Mirinek hana,
zordariyek han
Te nedît, tûcaran!...
33 can,
33 mirovên bê tirs
Wekû şer û pilingan
Çawa hatin kuştin?
Pir ne dîr e, roj yê bîn
Xwestekê dilê wan
Yê bi cih be, bê guman.
Yê deng kevin, hin rojan
Girtigehên kerr û lal, bê ziman!...
Hin bimekir par,
Çiyayê Mengenê, hedî, hedî
Ew 33 çitilên girtin hebûn
Hin siûsê gulên din
Tewî wan bûn.
Dengê siûsê azadixwazan
Bûn gurmina siûsê topan.
Hewra bûne 66 dengan.
Bilav bûn li çar aliyên.
Bûn hevî ji zindanan ra,
Ji welaî dil şewat ra.

Em carekê guh bidin wezirê demê
Ew çawa dibêje j bo wê kuştinê,
Ew siûsê mirovên hatin şehitkirinê,
"Duwazdeh xwe bi nexweşiye
Heft ji bi greva
Xwebirçikirine
Hatî mirin

Pêncan xwe bi darxistin!
Çar di bûyera bombarmen
Bûne xwêlî mirin...

ŞÊSTÛŞEŞ GULLE

A.Bali

Dudu bi cenderman va
Ketibûn hev!
Yek bi elektrîkê ra mijûlî
Lekî din şuna hebê, yane
ciyê dêrmên jihar wênexwerya
nahatin kuştin ya mirin!
Ewna ji we re bûn

Hesabê
Siûduduya.
Çawa bûbûya yê din jî
Yê bimirya!..
Yanê mirovê siûsîsyen
Ji tirsan!..
Ji we hesab bû siûsîsyen.
Dî girtigeha

Diyarberkê de
Yên hatin kuştin
Pardon! Yanê yê bi xwe hati mirin.
Ew siûsê mirovên parvekar û çepin."

Paşê wezir ji kursi dakê jêr.
Hesabê şivanê virek anî der.
Şivanê bolevir jî hilgirti bû
Sêsed pez, bi hevra kerik bû.
Ji axayê xwe teslim girti bû.

Roj,
Meh,
Derbaz bûn.
Û çûn.
Carek meyzkirin
Ji dûrva têye xas
Yê dest bi mesas,
Wezirê şivan!
Hat nezîk axayê xwe bû,
Axê pirsî: "Kane Pez?"
Şivan go: "Bre axayê wezir
Pez hedi nema bi hawir."
Dest pêkir şivên bi wezir re
Bî yek û rêxist pêş çavan.
"Min sed bi sedî ra rêhistin.
Sed jî hawe re darxistinMa li paş
man dîsa sed?"

Brûskê lëxist, azman tev teqî!
Ji tirsan ştûheftan dil peqî!
Ma yê li paş man siûsîsê?
Wana jî em yek bi yek bihêjmerin:
Yê li pêş diçû beranê pêş bû,
Li du wî va jî duwazdeh çûn.
Min heft dane qesêb.

Yanzdeh ji du wan va bihesêb.
Gur jî havil yekî kiri bû,
Yek jî va postê li ber te bû."
Go wezir, pardon!
Şivanê derewin.
Belê,
Me guh da wezirê şivan.
Lê ne rastî, hemû qasî bûn!
Li tev û hev û li hev spartibûn.

Hey wezir, ne dîr e,
Pir nezîktir e,
Tê hesab bide.
Gerek din bifikire!
Ew hesabê te kiri ne yê miyanin,
Ew hejmartina te siûsê canin.
Yên ku ji bo azadî diqiryan
Û xên jî dengê wana nehat biriyân
Hin li hev tê, dengê wan,
Li girtigehan û zindanan.

Ew dengînan,
Û hin yê li du wan
Roj yê be, dirokê ronahînin.
Kevir, kuçikên zindanan biqeyişînin,
Wekû kulîkên azadî di nav da bejn
bidin...

Paşgotin: Ew helbesta mebusêkî Tirk ji bo
kuştinê 33 kesên li hepsê Diyarbekirê jî we-
zîre dadayî hatîye pirsîn û di meha gulane
sala 1986'an de wezîre bersiva wî mebusî wîto
dayeye!

Tolvekirina Fîl

[2]

• Xêz û Nivîs : Wilhelm Busck
• Vergerandin: R.T. Hulmani

REVÎ ŞERÛD ZENCÎ BÊÇAR,
FÎL GUHDA DIGIRE YÊKÇAR.

BI AX Û ÊŞ EW, FÎL KÊŞAND
BO BA RÛBARE Û HEJAND.

FÎL EW ZENCÎ WER XWEŞ,
BIR KIR NAV AVÊ CENDEKLAŞ.

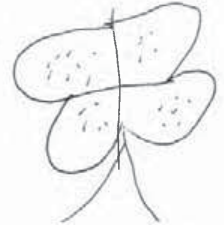

BI WÎ SEBEBÎ PÎÇEK MA,
ZENCÎ BIKEVE DEV TÎMSAH.

We dom bike

• LÎRAZ / 8 salî—Israil •

فيل

• HELÎN Û BÊRÎVAN—Berlin •

• SİBEL TEKİN / 8 salî - Almanyaya

• ZEYNEP / 6 salî •
Wüpertall—Almanyaya

ZEYNEP 6 SALÎ WÜPERTALL

• ŞOREŞ / 6 salî - Norveç •

*****

Halkımızın bağrında yetişmiş değerli insanların, yurt hasreti içinde sürgünde yaşama olayı, ulusal tarihimizin acı bir gerçeğidir. Sömürgecilğe karşı yükselen muhalefet, günümüze kadar sağlıklı bir organizasyondan yoksun olduğu için; ulusal muhalefetin tüm kesimlerini sağlıklı bir biçimde kucaklayamadığı için, bu gerçek varlığını hala sürdürülebiliyor.

Buna rağmen sesinizi uzaktan da olsa duyarak, bizlere güç veriyor. Umutlandırıyor. Yarına kendimizi hazırlamayı ve bu insanlık dışı şartlarda onurlu yaşamayı öğretiyor.

Yaşadığımız çevre, bulunduğumuz yaş seviyesi, devraldığımız miras gereği belki bizlere düşen görevi yerine getiremedi. Ama yaşadığımız süreçte çok şey öğrendiğimiz de bir gerçek.

Dar imkanlar içinde edindiğimiz bilgileri göre yurt dışında oluşturulmuş istenen birlik çalışmalarında ideolojik kargaşa devam ediyormuş. Oluşturduğumuz bildirimler birliktelikler bir yerde umut verici olmasınla rağmen, öncelikle geçmişte birlikte olunan arkadaşlardan değişik sesler gelmesi nedeni ile bizleri ikna etmemektedir. Ülkemizde sürdürülen ideolojik-politik kargaşa henüz geçmişten ders alınmıştır. Dar grupçuluk ve kişisel sürtüşmelerden kaynaklanan gerginlikler terk edilmelidir diyorum. Geçmişte oluşturulan değerler inatla sahip çıkılmalıdır. Kürdistan'da var olan durum her zamankinden çok daha fazla buna ihtiyaç duyurmaktadır. Bir yandan sömürgeci baskı ve diğer uygulamalar, halkta devrimci talepleri yükseltirken, diğer yandan maceracı yapıların bıraktıkları olumsuz etkiler alan boşluğu yaratmıştır.

Sorunlara bu açıdan bakıldığında zaman, artık oyalanacak zaman yoktur. Kendisini dayatan hayati sorunlardan kaçma fırsatı da yoktur. Kavram fetişizmi yaratıp, "ideolojik birlik sağlanamıyor" şaptırması kimseye bir yarar sağlamıyor kanısındayız. Herkes şapkasını önüne koyup namuslu bir biçimde düşünmek zorundadır.

Bu anlamda halkımızın en geniş muhalefetini kucaklayabilecek, fedakarlık ve feragat temelinde kısa vadeli tavizler verilmesi bahasına sağlıklı bir biçimde anti-sömürgeci birlik sağlanmalıdır. Özellikle geçmiş mücadele sürecinde yer alan insanların (hizipçilik ve grupçuluk anlayışı kemikleşmiş olanların dışında) bu birlikte yer almalarına çalışılmalıdır. Bu talepleri sağlıklı düşüncüye inandırdığımız bir grup arkadaşla beraber saptadık. Taleplerimizi ciddi bir biçimde değerlendireceğinizi ve gerçekli yerlere ileteceğinizi düşünerek size iletiyoruz.

Sizlere saygı ve hayranlıklarımızı iletiyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

16 Şubat 1987

Gündüz Reş (Navnişana xwe nikarim binivisim)

BARAN
Ey Dersimê

DERKET

Navnişana xwestinê:
H. Baran/ P.F. 4041,
75 Karlsruhe-BRD

Gerçekten BÖLÜCÜ kimdir?

Hakkari-Uludere, Taşdelen köyünde yapılan olayları bahane eden Türk devleti, ordusu ve polisi ile yeniden Kürdistan'a saldırdı. Burjuva Türk devletinin başı olan Keran Evren, köy korucularının sayılarını arttırmak gerektiğini söylüyor. Acaba, Türk burjuva devlet başkanı ve bu istemde olan bu devletin diğer yetkilileri köy korucuları dedikler kurumu ne amaçlıyorlar? Amacın, kürtleri birbirine vurdurmak ve böylece bölüp yönetmek olduğuna açık değil mi? Bundan kuşku duyan var mı? Eğer varsa, Türk devleti kurulduğundan bu yana Türkiye'deki azınlıkları ve inaraç farklılıklarını birbirlerine karşı neşil kullandığı ve bu yöntemle bölüp, bölüp yönetmek elde ettiği kazanımlara bir göz atmalarını salık veririz. Örneğin Kürt Koçgiri hareketine karşı, Lazları, Lezların hareketine karşı, Çerkezleri; Şayr Said hareketine karşı alevi kürtleri; Dersim hareketine karşı sunni ve şafi kürtleri kişirtan M. Kenal ve hükümetlerinin mirası olan bu politikayı çok rahat görebilirler. Bütün bunları meslek edinmiş olan burjuva Türk devleti, parçalararak işgal ettiği Kürdistan'ı bu parçalanma ve işgalden kurtarmak isteyen kişi ve kuruluşlara da bölücü diyor. Gerçekten bölücü kimdir?

Bu soruyu sorduktan sonra, Taşdelen köyünde veya başka yerlerde, nerede olursa olsun, bu gibi, yani suçlu suçsuz, kadın-çocuk ayrımı yapmadan, yapılan olayları yapanların gerekçeleri ne olursa olsun insanlığın bunu kabul etmeyeceğini belirtelim. Hele hele bunlar bir de kendilerine devrimciymiş diyorlarsa, suçlu-suçsuz ayrımı yapmadan insan öldürmeleri hiç mi hiç affedilir bir-hata değildir. Kaldı ki bizim anladığımız anlamdaki devrimci kuruluş ve kişiler, atacakları her adımın karşı tarafa değil, devrime ve kurtuluşa yaramasının hesabını defalarca yapmaları gerekir. Devrimcilikten anladığımız bu ise, ki budur, o zaman Taşdelen köyündeki olaylar, Kürdistan'daki işgal ve sömürülerinin ömrünü uzatmak için ve Kürt halkının nefetini, onları bu işgal ve sömürden kurtarmak isteyenlerin üzerine çekmek gasyeyle Türk devletinin bir provakasyonu ve oyunu mudur?

Batı Almanya
KARKER

Değerli Kürdistan Press'liler;

□ Bir yayını zor ve azimli bir uğraşla yayın yaşamına kavuşturabileceğiniz, hiç kuşkusuz saygın bir işti. Hele, hele bu iş, Kürt denilen insanın işiyse...

Fakat o, saygınlık kendisini yayına denk düşen bir dağıtım da başarabilme anlam bulur.

6. sayıdan itibaren çıkmış olan ve çıkacak olan Kürdistan Press sayılarını okumak istiyoruz. Bizlere yardımcı olacağınızı inancındayız. Selamlarla

S. Xasuyan
Bulgaristan

ABONE BE
□
ABONE BİBİNE

“Kürt Sorununu Askeri harekâtla çözemeyiz”

□ Bay Birand 4 Mart tarihli Milliyet gazetesindeki "köşe"sinde "akıllı" Türk burjuvazisinin görüşlerini dile getiren makalesini yukarıdaki başlık altında yazmış.

Ne diyelim, malesef öyle. Bay Birand "Kürt sorununu askeri harekâtla çözemeyecek"siniz. Sadece askeri harekâtla değil, burjuva reformist förmüller ile de çözemeyeceksiniz.

Türk burjuvazisinin "akıllanan" kanadı çok geç düşünmeye başlamış. Bu yazı 1920'lerde yazılmış olsaydı... Ve o dönem Türk burjuvazisinin "akıllı" kanadı Kürt sorununa bu yazınız çerçevesinde yaklaşsaydı o zaman belki bir değeri olabilirdi. 60-70 yıl sonra yazdığınız yazı Kürtler açısından miyadını doldurmuş sayılır. Belki bu yazınız işbirlikçi Kürt burjuvazisinin temsilcileri Kamuran İnan'ları, Kınay Kartal'ları ve benzerlerini biraz sevindirebilir. Ama yurtsever Kürt halkını ve onun devrimci, sosyalist siyasal öğelerini asla sevin-diremez.

Yıllardır Türkiye, İran, Irak ve Suriye'yi, yani Ortadoğu'yu sarsan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı sizin makale-nizdeki çerçevede de yaklaşarak, politika-lar oluşturulup tuzaklar kuruldu. Sizin yaklaşımınızın daha da ilerisinde sayılabilecek anlayışlara iyi bir örnek teşil etmesi bakımından Güney Kürdistan örneğini hatırlama-kta yarar var. Güney Kürdistan'da 1961 Eylül'ünde başlayan Kürt halk hareketi sömürgeci BAAS diktatörlüğünü dize getirdi ve BAAS'çılar Kürdistan'a otonomi vermek koşulu ile ateşkes önerdiler. 11 Mart 1970'de zorunlu olarak KDP ile masaya oturan Irak devleti otonomi antlaşmasında öngörülen koşulları yerine getirmediği gibi, bu dönem içinde askeri ve diplomatik hazırlıklar yapı-p, 74'de tekrar Kürdistan'a saldırdı. Son askeri saldırıdan da sonuç almayınca bu kez Kürt hareketini boğmak için İran'a, Güney Irak'ta toprak verdi. Ve 1975'de Kürt hare-ketine karşı yapılan Cezayir antlaşmasına sömürgeci devletlerin yanında bütün dünya devletleri seyirci kaldı.

Bugün bile Güney Kürdistan'da yetersiz de olsa Kürtçe eğitim yapılıyor. Kukla Kürtler-den oluşan "otonomi" yönetim organları biçimsel de olsa çalışıyor, televizyon pro-gramlarının yanında Kürtçe yayın yapan radyo da var. İran'da ise devlet, Kürdistan'ı, Kürdistan olarak adlandırmakta ve Kürtçe radyo programlarının dışında kürtçe yayın-lar da yapmaktadır. Suriye ise, artık Kürtleri kürtçe konuşmaları için Kürt müziğini dinle-dikleri için tutuklamıyor. Türkiye'de ise, durum malumu âliniz. Beyni yalanla muz-darip devletiniz, basınıız, üniversiteleriniz, "bilim adamlarınız" Kürt kelimesinden öcü gibi korkuyorlar. Kürt kelimesini duyunca cin çarpmışa dönüyorlar. Meşhur "sosyal demokrat" lideriniz Ecevit, Kurda-ra Azadî (Kürtlere Özgürlük) sloganı atan-lar üzerine polis ve işgalci ordu birliklerine taş çıkarırcasına bizzat kendisi ağzından sal-yalar akarak ve kendisinden geçerek sal-

dırmıştı. Bugün de, tek parti, tek şef dikta-törlüğünün mimarlarından asılsız İnönü-nün oğlu babasına taş çıkarırcasına Güney Kürdistan'ın kurtarılması bölgelerinden yaşayan halk üzere bombalar yağdıran Türk uçaklarının seferlerini alkışlamaktadır.

Diğer sömürgeci devletlerin uyguladığı ve sizin temelleri yoksul Kürt halkının kanı üzerine kurulan TC devletine önerdiğiniz bu taktikler Kürdistan ulusal kurtuluş müca-delesini durdurup, hedefinden saptırmayaca-ktır.

Irak ve İran'ın onlarca yıl önce uyguladığı bu politika, yani; "kardeşim Kürtler var, artık inkar etmele olmayor, kürtçe konuş-mak serbest olsun. Radyo ve TV'de yayın da yapınlar ama bizim devletimizin içinde ya-şayanlar. Gerekirse biçimsel bir özerklikte verelim." politikası Kürdistan ulusal kurtu-luş hareketini gerçek hedeflerinden uzak-laştırmaya kadir değildir. Öyle olsaydı bu-gün Güney ve Doğu Kürdistan'da halk canı-nı esirgmeden, onbinlerce peşmerge ile birlikte Kürdistan için savaşmazdı. Ama sa-vaşıyorlar. Hem de eşit olmayan koşullarda savaşılıyorlar. Bu insanlar niçin savaşılıyorlar? Sırf savaşmak için mi savaşılıyorlar? Yoksa İran ve Irak'ın verdiği tavizleri, kurduğu tuzakların gerçek kurtuluş olmadığına inan-dıkları için mi?

Yukarıda verdiğimiz örnekler hakkında kuşkusuz Bay Birand'm da bilgisi vardır. Bay Birand, geçen yıl da bu çerçevede bir yazı yazmıştı. Yazılanlar Avrupalılaşmaya çalışan "akıllı" Türk burjuvazisinin tartış-tığı bir konu. Ama oldukça geç kalmış tar-tışmalar. Artık Kürt insanı bugün Kürdis-tan'ın bağımsızlığı ve ulusun özgürlüğü için savaşılıyor. Bay Birand önerdiği çözümlere yatacak "Kürtçüleri" pek bulamayacak, galiba bulsada pek fazladan bir anlamı olma-yacaktır.

Bay Birand'a birşey sormak gerekiyor. Ta-bii bu soruyu sadece Birand'a değil, Aziz Nesin'den, Yaşar Kemal'e, Doğu Perinçek'ten, Yalçın Küçük'e kadar Türk "aydınlarının" tümüne sormak gerekiyor:

Bütün ulusların özgürlüğü ve bağımsız-lığından yana mısınız?

Eğer bütün ulusların özgür ve bağımsız yaşamasından yanaysanız bu hakkı Kürt ulusu için neden savunmuyorsunuz?

Bir ulusun özgürlüğünü savunmayan aydın gerçek aydın olabilir mi?

Eğer Türk devletinden korkmuyorsanız neden Kürtlerin özgürlüğünü savunmu-yor sunuz?

Madem Türk devletinden korkuyorsu-nuz, o halde neden aydın, demokrat, sos-yalist havalat atıyorsunuz?

4/03-1987

A.Fevzi-B.Almanya

KURDISTAN

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer: 14/6
25 Marsh • Avdar 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin CEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAT, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress: Orsängen 6C, Hallonbergen
Tlf: 1461 8-29 83 32
Telex: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet Södertälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 14/6

25 ADAR • MART 1987

ISSN 0283-4898

Büro ; Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

KARKOV: "ABD samimi değil"

ANK • Dinleme servisi

□ Sovyet Dışişleri Bakanlığına bağlı Silansızlanma dairesi şefi Victor Karkov, Moskava'da çıkan bir gazeteye verdiği demeçte "ABD'nin orta menzilli silahların Avrupa'dan sökülüp atılmasını gerçekten istemediğine dair verilerin giderek arttığını, sıfır varyantının daha baştan beri bir blok olduğunu, ve Vaşington'un ne Pershing-2'lerin ve ne de Kanatlı füzelerin kaldırılması yönünde hiç bir çaba sarf etmediğini" belirtti. Karkov demecinde ayrıca: "Sovyetler Birliği olarak, Avrupa'daki orta menzilli füzeleri sökmeye, SS-20'leri tümüyle kaldırmaya hazırız" dedi.

ABD'nin de aynı şekilde davranması gerektiğini, bundan dolayı füzelerin yok edilmesi ve sökülmesinin büyük bir dikkatle ve kontrol altında yapılmasını zorunlu olduğunu belirten Karkov, açıklamasına şöyle devam etti:

"Dünya'da çıkabilecek bir Nükleer savaşta zafer kazanmak için hazırlanan bu savaş doktrinlerinin uluslararası kuralları, insan sağduyu ve moralinin en vahşi bir biçimde çiğnenmesi anlamına geldiğini belirtiyoruz. Genel kapsamlı Güvenlik Sistemi oluşturulurken tüm halklar arasında barış ve işbirliği kurmak, yaşamın korunması için tek şanstır."

ABD başkanı Ronald Reagan tarafından açıklanmasından bu yana 4 yıl geçmiş bulunan stratejik savunma girişimine değinen, Karkov, Yıldızlar savaşı programının uluslararası güvenliği ciddi bir şekilde istikrarsızlığa ulaştırdığını, silahlar üzerinde kontrol sağlamada bir dizi tehlikeleri yarattığını ve Nükleer silahsız bir dünya kurma yolunda bir engel olduğunu belirtti. Stratejik Savunma girişiminin ana amacının ortada olduğunu söyleyen Karkov; "...bu, askeri sanayi kongresi için dayatılmış olan silah kontrol sınırının kaldırılması ve Amerikan silahlarının yıldızlar savaşına uygun üretimini ve doğrudan bu savaşa yönlendirilmesini sağlamaktan başka bir şey değildir" dedi.

W. Brandt: "Sovyet önerileri büyük bir şans"

Dortmund • ANK

□ Alman Sosyal Demokrat lideri, Willy Brandt, Mikhail Gorbacov'un ileri sürdüğü silahsızlanma önerilerinin kabul edilmesinin öncelikle Federal Alman Cumhuriyeti ile Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin çıkarlarına olduğunu, bunun ayrıca Avrupa'nın da çıkarlarına uygun olduğunu belirtti. Almanya'da bir toplantıda konuşan Willy Brandt; Silahsızlanma politikasında ikinci aşamanın başlatılması için Sovyet önerilerini büyük bir şans olarak niteledi. Silahsızlanmaya varmak için iyi bir adım adımdan yararlanmanın bir zorunluluk olduğunu, yararlanmayan politikacıların gelecek kuşaklar tarafından affedilmeyeceğini de belirtti.

ULUSLARARASI GENÇLİK SEMİNERİ Berlin'de toplandı

Berlin • ANK

□ Özgür Alman Gençlik Birliği'nin girişimi üzerine örgütlenen "Barış için uluslararası gençlik semineri" 23 Mart 1987 tarihinde Berlin'de başladı. 200'ün üzerinde, Komünist, Sosyalist ve Sosyal-Demokrat örgütlerden temsilcilerin katıldığı seminerde gündemin ana konusu gençlerin Avrupa'da ve Dünyada barışın korunmasına katılmaları, ulusal ve ekonomik bağımsızlık için savaşan halklar arasında dayanışmanın sağlanmasıydı.

PEKİN'de Silansızlanma Konferansı

UD's Pressbyra • Stockholm

□ İsveç Elçisi Maj Britt Theorin FN tarafından, Pekin'de düzenlenen silahsızlanma konulu bir konferansa katıldı.

Maj Britt, 23 Mart günü FN'nin Pekin'deki konferansında bir konuşma yaptı. İsveç elçisi, Çin Dışişleri bakanı Qian, Sovyet Dışişlerinden Petrovski ve Amerikan elçilerinin de katıldığı, bir açık oturumda da hazır bulundu.

Tartışmalarda, Theorin, özellikle, Kimyasal silahların gelişti-

rilmesini engellemek için, yapılacak durdurma anlaşmasının en önemli şey olduğunu vurguladı. Konuşmasında ayrıca M. Britt şunları söyledi;

"Görünen odur ki, hem Sovyetler ve hemde Amerika bu sorunun çözümü için Rejkjavik'de adım atmaya hazırlar. Fakat bu ciddi sorun hiç bir şekilde ihmal edilemez, ileriki tarihlerle atılamaz"

Amerika ve Sovyetlerin, kimyasal silahların denemesi için yaptıkları deneylerden üzüntü duyduğunu belirten Theorin, Çin'in iki yıldan beri bu tür denemeler yapmadığını da vurguladı.

Kimyasal silahların sınırlandırılması için yapılacak bir anlaşmanın, giderek kimyasal silahların durdurulması için iyi bir ön adım olacağını vurgulayan İsveç Elçisi, sözlerini şöyle tamamladı;

"Asya, Avrupa ve Bütün dünyada barış ve dengenin sağlanması için, hak ve kurallara saygı duyulmalıdır. Bütün dünyada, insanlar, kimyasal silahlardan ve savaştan gelen tehdide karşı durmaktadırlar. Bütün imkanlar barışsal hedefler için kullanılmalıdır."

ŞİLİ

PİSKOPOSLAR Pinoche'yi kızdırdı

Stockholm • ANK

Şili'di diktatör Pinoche, Şili Kilisesinin son tavrı nedeniyle öfkeleni. Papa Jean Paul'un yapacağı ziyarete 2 hafta kala, Piskoposların yaptıkları açıklamalar, Pinochet'i oldukça rahatsız etmiş benziyor.

Piskoposlar yaptıkları açıklamada; Pinoche rejiminin, ancak Hitler ve ona benzer zorba rejimlerle karşılaşılabileceğini vurguladılar. Rejim yanlısı, "El Mercurio" gazetesine yaptığı roportajda, piskopos Carlos Camus, gerillaların, başarsız suikast girişiminin, Pinochet'in 5 koruyucusunun hayatına mal oldu, buna rağmen eylemciler, gelecekte kahramanlar olarak hatırlanacaklardır, dedi. Diğer papazlarda, piskopos'un belirlemelerine katıldıklarını belirttiler.

İsveç Güney Afrika Fonuna desteğini artırdı

UD's Pressbyra • Stockholm

□ 15 milyon kron 1987 yılı içinde, BM (Birleşmiş Milletler) fonu aracılığıyla, Apartheid rejimine karşı muhalefet eden güçlere ödenecek. TBV tarafından 21 Mart'ta düzenlenen Uluslararası konferansa İsveç çalışma bakanı Lena Hjelm Wallen de katıldı. İsveç'in desteklediği bu fonlar, BM eğitim programı çerçevesinde, Güney Afrika, Namibia fonu, Namibia enstitüsü şeklinde Apartheid'in kurbanları için hazırlanmış bir fon.

Uluslararası konferansta konuşan İsveç Yardım Bakanı Wallen konuşmasında şöyle dedi;

"21 Mart, Apartheid'e muhale-

fet eden güçler için özel bir gündür. 1960'da bugün, insanlar, ayırım politikasına karşı yürümüşlerdi. Ve o zaman polis karşı atığa geçmiş ve 69 insanı katletmişti. Bu olayı bir katliam olarak bugünde hatırlıyoruz.

"...27 yıl sonra yine eşitsizlik ve Apartheid rejimi duruyor. Fakat Güney Afrika'daki barış mücadelesi devam ediyor, Apartheid'in yıkılacağı günler yakındır. Bunu Beyaz rejimde gayet iyi biliyor..."

Wallen konuşmasını şöyle sonuçlandırdı;

"Bugün en önemli şey, tüm dünyanın bu rejimi protesto etmesidir. İsveç, ekonomik alışveriş boykotuyla bunu yapıyor ve ekonomik destek sağlıyor muhalefete." dedi

VATANSIZ HALKLAR

SÜRYANİLER

- “Kürtler, iki bakımdan baskı altında bulunuyor; milli ve ekonomik. Oysa Süryaniler üç tür baskı altında: milli, ekonomik ve dini”
- “Süryanilerin esas göçü, üç nedene bağlıdır: herşeyden önce Süryaniler ekonomik ve milli baskı altında yaşadıklarından göçe zorlandılar. Esas göç, Türkiye’den Avrupa’ya işçi transferlerinin yapıldığı döneme raslar.
- “Açık olan şu ki, Süryaniler siyasi olarak örgütlenmedikleri müddetçe, hem kendilerini ve hem de ulusal haklarını kaybedeceklerdir.

Roportaj, sayfa 6 ve 7’de

Dr. Beşikçi Nobel’e aday

- İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı’ya özgürlük kampanyasının bir bölümü sonuçlandı. İçinde 300 bilim adamının imzası bulunan 3300 imzalı mektup, Kenan Evren, Turgut Özal ve M. Oltan Sungurlu’ya gönderildi.
- Avusturyalı iki parlamenter 1987 NOBEL Barış Ödülünün İsmail Beşikçi’ye verilmesini önerdiler. Öneri mektubu Nobel komitesine gönderildi.

yazısı sayfa 3’de

Rehberlere Kemalist taktikler

- Turist rehberleri için düzenlenen seminerde tartışılan üç ana konu: “Ülkeye yönelik bölücü faaliyetler, Türkiye’nin jeopolitik durumu ve Bulgaristan Türklerinin vahim durumu”
- Seminere katılan Genel Kurmay uzmanı şöyle dedi; “Kürtlerin varlığını biz bilelim efendim, ama bunu başkalarına söylemeyelim.

Haberi sayfa 2’de

Kürdistan’da insan avı

- 15 günde 24 yurtsever katledildi.

Haberi sayfa 5’de

Zındandan gelen ölüm

- Muammer Özdemir 12 Mart 1987’de Hannover’de vefat etti.

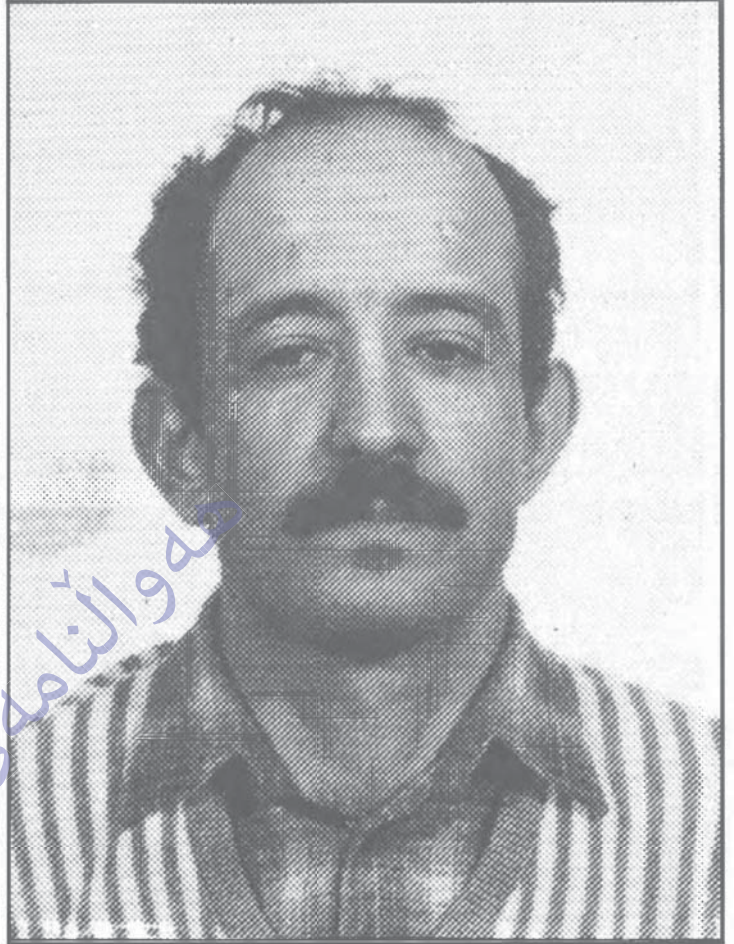
Haberi sayfa 5’de

I-KDP, PKK ile arasındaki protokolü lağvettiğini açıkladı

- Yapılan açıklamada, PKK’nin “Gerek ülkede ve gerekse yurtdışında yaptığı terörist çalışmalar, insanları tasviye ederek ortadan kaldırma eylemleri ve bu eylemlere neden olan anlayışlar, insanlığa ve demokrasiye karşıdır; bunlar Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine denk düşmemektedir” denildi.

Haberi sayfa 3’de

GELE KURD KUREKI XWE YE GIRANBIHA WINDA KIR

Mahmûd Bîlgîlî hat qetil kirin!

- Bervedêr (Avukat) Mahmûd Bîlgîlî, ku di rojên zor û çetîn de li hember hemû tade û zorkeriyên, doza şoreşgerên zindanên Diyarbekrî meşand û hezêkirin û rêzdariya şoreşgerên ji hemû grûban qezenc kir; bajarê Deventerê hat dîtin.

- Polîsê Deventerê diyar kir ku, şopa M. Bîlgîlî ji 5’ê Sibatê wundabûye. Cenekê M. Bîlgîlî di qanala avê de hat dîtin.

Mahmûd Bîlgîlî, ku di Îlona 1979’an de dest bi bervederiyê kir, di eynê demê de ji ber idara orfî ku ji bo qetliama Maraşê hatibû li darxistin, li Diyarbekrê dest bi meşandina dozên siyasi kir.

Bîlgîlî, ku bi piranî diket doza PKK, gelek caran jî alî polis de ket bin çav, hat tehdit kirin. Lê, dev ji meşandina dozan rekir.

Ji gelek sedeman, li serî Diyarbekir, dozên li Kürdistanê ji parastina dadimendê bêpar in. Gelek bervedêr, ji ber lihevketina grûbên cûr be cûr, bi tenê hin doz dimeşandin. Di vê demê de bi hatina bervedêr Şerafettin Kaya, li Diyarbekrî meşandina dozan hin jîndarî û dînamîzm bi dest xist. Bervedêr Kaya, nivîsxana Bîlgîlî kir büroya dadimendî. Û bê ku ferqê têxe navbera van, dest bi meşandina hemû dozan kir. Bi nêzikayî doza 2000 kes hat meşandin.

Dumahiik di rûpela 4’an de

Avukat M. Bilgili katledildi! Sayfa 4’de

Albay Yaşar Keleş: "Kürtlerin varlığını biz bilelim efendim, ama bunu başkalarına söylemeyelim!"

Rehberlere Kemalist Taktikler

rizm rehberlerini aydınlatmış. Seminerde tartışılan be konudan üçü şunlar: *Ülkemize yönelik bölücü faaliyetler - Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik durumu ve Buguristan Türklerinin "vahim" durumu.*

Seminerde, Başbakanlık uzmanı Abdulkadir Dülger, "Türkiye'de yaşayan herkes Türktür, Kürti diye bir olgu yoktur" deyince, bazı rehberler bu uzmanın konuşmasına karşı çıkmışlar. Böylece tartışma Kürt meselesi üzerinde yoğunlaşmış. Genel Kurmay adına seminere katılan Albay Yaşar Keleş ise "Güneydoğuda türkçe konuşan insanlara, 'hayır siz kürtçe konuşuyorsunuz' dersiniz onlara ihanet etmiş olursunuz" diye nutuk atmaya başlayınca, tartışma

daha da alevlenmiş ve bazı rehberler, Türkiye'de Kürtler var. Bu Türkiye'nin bir gerçekliğidir diye cevap vermişler. Bunun üzerine sayın yarbay: "Bunu biz bilelim efendim, ama başkalarına söylemeyelim" diyerek Türkiye'de resmi ideolojinin yıllardır sürdürdüğü politikayı bir kez daha açıklamış...

İrtica konusunun, kendi ilgilendiği konular içinde olmadığını, belirten Keleş, kendisinin Kürtler ve dışardan gelen ajanlar hakkında rehberleri aydınlatmak üzere seminerde bulunduğunu belermiş.

Keleş'e göre, Turistler, Hristiyanlığı yaymak, propaganda yapmak için için geliyorlarmış. Bunların hareket ve davranışlarına bakarak,

Turist rehberlerine göre, Kürtler Türkiye'nin bir gerçekliğidir.

kendilerini teşhis etmek mümkünmüş. Mesela, bulunduğu ortam içinde bilmesi gereken şeyler dışında şeylerle ilgilenenler, yanındaki kişi dışında kişilerle ilişki kuranlar ajan olabilir. Ayrıca, siyasi hurs ve mevki sahibi olmak isteyenler, seks ve alkol düşkünlüleri, milli ve manevi değerleri olmayanlar, aşırı yabancı eğitim

görmüş olanlar da sayın Genel Kurmay yetkilisine göre ajan olabilir. Tabii, bir turist, Türkiye'de niye siyasi hurs olabilir, yanındaki kişi dışında göz koyacağı bay yarbayı pek ilgilendirmiyor. Turistin milli ve manevi değerlerinin de neler olabileceği konusunda bay yarbay'ın konuşmalarında fazla bir açıklık yok.

□ Yeni Gündem dergisinde yer alan bir yazıda, İzmir Atatürk Kültür Merkezi'nde Turist Rehberleri için düzenlenen bir seminerde, Türkiye'nin en hassas iç ve dış sorunları tartışılmış. 300 rehberin katıldığı bu seminerde, bir genel Kurmay yetkilisi de bulunmuş ve, Türkiye'nin jeopolitik ve strateji durumu hakkında tu-

HAKKARI'DEN-EGE'YE

Türk ordusunun "sınır operasyonları", bir günde unutuldu, gitti. Sismik 1, Ege'ye açıldı. Ordu, Batı'da teyakuz'a geçti. Jetler, Ege üzerinde fiyaka attılar. Aniden biryerlerine basılan Türk burjuva basını kıyameti kopardı.

Peki ne oldu? Ülke elden gidiyordu! Bölünüp parçalanmak üze-reydi! Özel hava alanları, sahra hastaneleri ve sınırlara yığılan yüzbinlerce asker... Kuvvet komutanlarının biri geliyor, biri geliyor-du. Diyarbakir'den havalanan jetler, Irak sınırlarına tecavüz ederek kurtarılmış Kürdistan topraklarına bomba yağdırıyorlardı. Evten, Çankaya'da gizli toplantılar düzenliyor, Meclis'te gizli oturumlar yapıyordu. Bir gün içinde bölge "temizlendi mi?". Bunca yaygara bir anda nasıl oldu da, durulduverdi?

Olayın can alıcı noktası hiç kuşku yok ki, Türkiye'yi yönetip yönlendirenlerin, kamuoyunu olsun, demokratik ve sosyalist güçleri olsun istediği anda, istediği biçimde, istediği olayların ve olguların boğucu kısıpı içine alabilmesidir! Bu da, demokratik ve sosyalist siyasal güçlerin kararlı bir biçimde kendi iktidar programlarını savunmadıklarını ve hayata geçirmek için tutarlı bir biçimde mücadele etmediklerini gösteriyor.

Şüphe yok ki militarist Türk devleti kendince boş bıraktığını sandığı yerleri doldurarak, kısa bir süre sonra, tekrar Kürdistan'a yüklenecektir. Hoş, zaten dikkatlerin Türk-Yunan savaşına çekilmesi, Kürdistan'daki baskı ve zulmün azaldığını ya da ortadan kalktığını göstermiyor. Yalnızca, Kürt sorununun dikkat merkezinden çıktığını, çıkarıldığını gösteriyor! Bu da, Türkiye'de nihayet "Büyükbaş"ların Kürt sorununu, kendi gerçekliği içinde tartışmaya başladıkları bir evrenin bilinçli ve ustaca ortadan kaldırılması anlamına geliyor.

Çünkü, Türkiye'yi yöneten ve yönlendirenlerin, Kürt sorununu kapalı kapılar arkasından, gün ışığına çıkararak tartışmaları demek: kırılı çamaşırların, kâtil düşüncelerin ve bilim dışı, insanlık dışı uygulamaların tartışılması; kamu oyu önünde tartışılması demektir. Kapı biraz aralandı! Ve hemen, büyük bir telaşla kapatılmaya çalışıldı. Biraz geç kaldı... Çünkü, konuşması gerekenlerin bir bölümü konuştu. Sorunun, dış dinamiği ise, kolay kolay parçalanamayacak. Çünkü, Batı'nın gündemine Kürt sorunu, sökülüp atılmayacak bir biçimde girmiş bulunuyor. Generallerin, Türkiye'yi susturmaları, Batı'nın gündeminden Kürt sorununun düşmesine pek katkıda bulunamayacak.

Türk Ordusu, belli bir süre için, kurtarılmış Kürdistan topraklarındaki mevzileri imha işini, Irak'a devretti. Irak'ın herhangibir fonksiyonunun olmayacağı biline biline bu yapıldı. Gözlerin, Türk-Yunan savaşına çevrildiği günlerde, Saddam'ın jetleri de, Kürdistan'a bomba yağdırma operasyonlarına başladılar. Halen, Irak sınırları içindeki kurtarılmış Kürdistan toprakları, toplarla ve bombalarla dövülmektedir. Türk devleti ise, içerde insan avına başladı. Dikkatlerin Ege'ye çevrildiği günlerde "Karaböcek" diye adlandırılan özel cinayet timleri Kürdistan'da 16 insanı boğazladılar.

12 Mart döneminde Deniz Gezmiş ile Yusuf Aslan'ın peşine düştüğü zaman, üniversiteden hukukçular, yetkilileri uyarmışlardı: "Öldürmeyi amaçlamayın!". Bu gün kimseden ses çıkmıyor. Katledilen insanların cesetleri tanınmayacak bir durumda. Paramparça... Amaç, ele geçirmek, yakalamak değil çünkü... İmha etmek!

Gelişmeler neresinden bakılırsa bakılsın, bölge düzeyinde olsun, Türkiye düzeyinde olsun; demokratik ve sosyalist siyasal güçlere önemli sorumluluklar yüklemiştir.

Bu sorumlulukları üstlenmek yetmiyor. Sorumlulukların gerektirdiği canlılığa ve dinamizme de ulaşmak gerekli...

Jİ ÇOLEMEREĞE HETA EGE'YE

"Operasyonên Hidûde" yê Ordiya Tirk di rojê de hatin jî birkin, çûn. Sismik 1, jî Ege'yê re bebû. Ordî li rojavayê ketin alarmê. Balafirên li ser Ege'yê forsa avêtin. Weşanên burjuva yê Tirkî, wek jî nişka ve li hin çihên wan hatibû kirin, qiyametê rakirin.

Başê çî bû? Welat jî dest diçû! Ber perçebûn û şeşbûnê bû! Bala-firgehên taybetî, nexweşxaneyên sehayê, bi sed hezaran leşker di ber hidudan de bûn! Ji komitanên qiwetê yek dihat, yek diçû. Bala-firên ku ji Diyarbakirê radibûn, tecawizê hidudên Iraqê dikirin û xaka rizgarkirî ya Kurdistanê bombebaran dikirin. Evren, li Çankaya'yê civînên dizî pêkdanî û di Meclîsê de runişandinê weşartî çêdibûn. Di nav rojê de mintiqe hate "paqijî" kirin? Hewqasî qerepere çawa bû, ku ji nişka ve rawestiya?

Tiştê girîng di vir de ev e; yê ku Tirkiyê û nîzama wê dimêşin, dikarin li gor xwastina xwe, him kesên qamuyê û him jî hêzên siyasi yê demokrat û sosyalist bixin nav qewimandinan ku meriv tê de difetise! Ev jî nişan dide, ku hêzên demokrat û sosyalist bi şiklekî xwedî qerar jî bo miritiya Tirkiyê tû program pêşkes nakin û ji bo xistina wê jîyanê tênakoşin.

Bê şik e, ku dewleta Tirk ya militarist, piştî demê kin, çihên vala wê li gor xwe dagre car din wê berê xwe bide Kurdistanê. Ji xwe, balkişandin li ser herbû Tirk-Yewnan nayê ve mane, ku tade û zilm li Kurdistanê kê m bûne yan jî ji holê rabûne. Tenê, pîrsa Kurd jî navenda bal û ramanan derdikeve, û têne derxistin. Ev tişt jî tê ve mana, ku pîrsa Kurd di wextekî wisa de bi zanebûn û zîrekî jî holê tê rakirin, ku hin kesên "ser mezin" hima dest bi lêkolîna ve mabetê kiribûn.

Ji ber ku, lêkolîn û mineqêşkirina pîrsa Kurd, ku tim li paş deriyan bû, derketina wê ronahiya rojê dihat ve mana ku; derketina ci-lên qirêj, ramanên li dijî ilm û mirovati û kiriyarên li dijî insanetî wê li ber kesên qamuyê bihata mineqêşkirin. Darî hînek hate vekirin! Û bi lez, bi kefteltê car din hate girtin... Lê hînek dereng ketin... Ji ber ku, kesên wê diviya bipewiyayana peyivîn. Dînamiga derve ya ve babetî jî bi hêsânî wê neyê perçiqandin. Ji ber ku, pîrsa Kurd wisa ketiye rojava rojavayê, ku jêderxistina wê gelek zehmet e. Tevî-zandin û bêdenqirina Tirkiyê jî alî generalan, nikaribe tû fêde de bîne jî bo ketina pîrsa Kurd jî rojava rojavayê.

Ordiya Tirk, jî bo demê kin imhakirina xaka rizgarkirî ya Kurdistanê jî Iraqê re berda. Bi ser ku dihat zanîn, ku fonksiyona Iraqê de di wî varî de tune ye. Rojên, ku bala xelkê li ser herba Tirk-Yewnan bû, balafirên Saddam li ser Kurdistanê bombe barandin. Hê jî, xaka rizgarkirî ya Kurdistanê li hindur Iraqê tê bombebaran kirin û bi topan tê lêxistin.

Dewleta Tirkan li hundir jî dest bi neçîra insanî kir. Rojên ku bala xelkê li ser Ege'yê bû, tîma cinayetê ya bi navê "Karaböcek" li Kurdistanê 16 insan kuştin.

Di wexta 12'ê Adarê de pê Deniz Gezmiş û Yusuf Aslan ketibûn, kesên hiqûqî di zanehangê de berpîrsiyaran şiyar kiribûn:

"Armanca we nekustin bel..." İro jî kesî deng dernakeve. Cese-dên kesên qetlikirî nayên nakşirin. Parçe perçe... Ji ber ku, armanc ne girtin û ne bi dest xistin e. İmha kirin!

Li qewimandinan jî kîjan alî bê nêhîrtin bila be, ger li mintiqe û ger jî li Tirkiyê hêzên siyasi ya demokratîk û sosyalist berpîrsiyarên giran girtine li ser millên xwe.

Girtina van berpîrsiyariyan bi tenê têr nake. Divê meriv bigihe jîndarî û dinamizma berpîrsiyariyê...

İsmail Beşikçi NOBEL İçin Aday Gösterildi.

□ Sosyolog İsmail Beşikçi ve KOMAL yayınevi sorumlusu Recep Maraşlı ile ilgili Dünya düzeyinde sürdürülen özgürlük kampanyaları devam ederken, Batı Almanya'da, "Freiheit für İsmail Beşikçi und Recep Maraşlı - İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya özgürlük" kampanyasını yürüten komite, TC Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal ve Adalet Bakanı M.Oltan Sungurlu'ya bir "Açık Mektup" gönderdiler.

Çeşitli ülkelerden içinde 300 bilim adamının bulunduğu 3300 imzalı mektupta, Sosyolog İsmail Beşikçi ile KOMAL yayınevi sorumlusu Recep Maraşlı'nın bir an önce serbest bırakılması istenmektedir. Mektupta, İ. Beşikçi'nin Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) tarafından sonuncusu Nisan 1985'de olmak üzere üç kez "Aydın Mahkumu" seçildiği, aynı şekilde KOMAL yayınevi sorumlusu Recep Maraşlı'nın da, birçok kez "Aydın Mahkumu" seçildiği belirtilmektedir.

Açık Mektup'ta, "Silahlı şiddet hareketlerine katılmayan, sadece Kürtlerin kendi başına bir ulusal grup olarak varlıklarının kabulü için, silahsız bir biçimde çaba sarfeden insanları tutuklamak, - bir mektuba 10 yıl ceza!- ve işkence yapmak sizin hükümetinizin, demokrasi dönemini başlattığı iddiasıyla gelişmektedir. Ayrıca, böyle bir davranış, aynı zamanda ülkenizde sık sık yapılan Genel Af tartışmasına ters düşmekte ve Türkiye'yi

□ İsmail Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya Özgürlük Kampanyasının bir bölümü sonuçlandı. İçinde 300 bilim adamının imzası bulunan 3300 imzalı mektup, Kenan Evren, Turgut Özal ve M.Oltan Sungurlu'ya gönderildi.

□ Avusturyalı iki parlamenter, 1987 NOBEL Barış Ödülü'nün İsmail Beşikçi'ye verilmesini önerdiler.

demokratik ülkelerin kamuoyu önünde tamamen güvenilmez hale getirmektedir.

Bu vesile ile, sizden hem Sayın Beşikçi ve Sayın Maraşlı'yı serbest bırakmanızı, ve ardından, Sayın Maraşlı'nın tıbbi tedavisi altına alınmasını talep ediyoruz." denmektedir.

□ Öte yandan, Avusturyalı iki parlamenter tarafından İsmail Beşikçi'nin 1987 NOBEL Barış Ödülü için aday gösterilmesi önerildi.

Avusturyalı milletvekillerinden Michael MAHER ve Dr. A. THEOPHANON, Sosyolog İsmail Beşikçi'yi 1987 Nobel ödülüne aday gösterilmesi için Norveç'in başkenti Oslo'da bulunan Nobel Komitesi'ne başvuru-

da bulundular. Başvuru mektubunda Dr. A.Theophanon, İ. Beşikçi'yi Nobel ödülüne aday göstermelerinin nedenini şöyle açıkladı:

"Dr. İsmail Beşikçi, bilimsel bir yolla Kemalizmle demokrasinin bir arada yürüme-yeceğini ispatladı. Kemalizmin ana prensiplerine işaret ederek, başlangıçta demokrasiyi reddettiği ve Kürt halkının inkar edilmesini temelinde inşa edildiğini ortaya koydu"

Dr. A. Theophanon, İ. Beşikçi'nin adı bir suçlu olmadığını, insanlık ve Kürt halkının mücadelesinden dolayı kovuşturmalara uğradığını da vurguladı.

Halen Dünya'nın çeşitli ülkelerinde sosyolog İsmail Beşikçi ve KOMAL yayınevi sorumlusu Recep Maraşlı ile ilgili özgürlük kampanyaları devam etmektedir.

I-KDP, PKK ile arasındaki Protokolü Lağvettiğini açıkladı!

□ 11.02.1987 tarihinde oybirliği ile alınan Polit Büro kararı sonucu PKK ile 1983'de imzalanan protokol I-KDP tarafından lağv edildi.

□ Yapılan açıklamada, PKK'nın "Gerek ülkede ve gerekse yurtdışında yaptığı terörist çalışmalar, insanları tasviye ederek ortadan kaldırma eylemleri ve bu eylemlere neden olan anlayışlar, insanlığı ve demokrasiye karşıdır; bunlar Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine denk düşmemektedir" denildi.

□ Geçtiğimiz hafta ANK merkezine ulaşan I-KDP Polit Bürosu'nun açıklamasına göre, PKK ile I-KDP arasında 1983 tarihinde imzalanan dayanışma protokolü lağv edilmiştir. Aşağıda açıklamanın soranca'dan yapılan çevirisini yayınlıyoruz.

Polit Büromuzun 11.02.1987 tarihinde almış olduğu karar sonucu, PKK ile partimizin imzaladığı yardım-lasma protokolü aşağıdaki nedenlerden dolayı lağv edilmiştir.

- 1- Protokolde belirtilen prensiplere göre, bölgedeki gelişmelerle ve stratejik, politik ve diğer meselelerle ilgili olarak partimiz bilgilendirilmemiştir.
- 2- Pratiğe ilişkin taktikler ve ortak çalışmalarla ilgili partimizin komiteleri bilgilendirilmemiştir.
- 3- Partimizin politik çizgisine destek olunmaması, ülke dışında çalışmaların yardım edilmişidir.
- 4- Bir dizi sorun ortaya çıkarılmış, kırtırların bölgelerde yaratılan hadiselerle, özellikle sınır boylarındaki güçlere, onların sempatisizmalarına, silahli birliklere, özel olarak CUD güçlerine ve Iraklı güçlere karşı sürekli problem yaratılmıştır.
- 5- CUD'un en üst organın aldığı kararlara kulak asılmaması ve bu kararlar yerine getirilmemiştir.
- 6- Geçmişten, şimdiye kadar, partimizin önderliğine, partimizin siyasetine ve partimizin dostlarına karşı saldırgan bir tutum izledikleri açıktır.

7-Gerek ülkede ve gerekse yurtdışında yapılan terörist çalışmalar ve insanları tasviye ederek ortadan kaldırma eylemleri ve bu eylemlere neden olan anlayışlar, insanlığı ve demokrasiye karşıdır ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine denk düşmemektedir. Bütün alanlarda ve bütün seviyelerde, tüm parti örgütlerini ve devrimin kurumlarını alınan kararları tatbik etmeye çağırıyoruz.

POLİT BÜRO

I-KDP ile PKK arasındaki Protokol Serxwebûn jibsinin 19. sayısında da yayımlanmıştır. İl Maddeden ibaret olan ve altunda Mesut Barzani ile Abdullah Ocalan'ın imzaları bulunuyordu. Protokolün, 9. maddesinde şu ifadelerle yer verilmiştir: "Kürdistan'da var olan parti ve örgütler arasında ilişkileri zocacak, düşmanın işine yarayacak ideolojik sürdürme yerime mücadele ve ulusal kurtuluşta birlik olma anlayışına bağlı kalmak, çeşitli örgütler arasında var olan ya da çıkacak olan sorunları silahli mücadele ile değil, görüşmelerle ve halkımızın çıkarları doğrultusunda görüşülmeden yana olmak..."

Serxwebûn 18. sayısında da "30 yılı aşkın süreden beri belli aralıklarla da olsa, sürekli silahlı mücadele yürüten, bu gün de Baas faşist diktatörlüğüne karşı

1- Bir adamın...
2- Bir adamın...
3- Bir adamın...
4- Bir adamın...
5- Bir adamın...
6- Bir adamın...
7- Bir adamın...
8- Bir adamın...
9- Bir adamın...
10- Bir adamın...
11- Bir adamın...
12- Bir adamın...
13- Bir adamın...
14- Bir adamın...
15- Bir adamın...
16- Bir adamın...
17- Bir adamın...
18- Bir adamın...
19- Bir adamın...
20- Bir adamın...
21- Bir adamın...
22- Bir adamın...
23- Bir adamın...
24- Bir adamın...
25- Bir adamın...
26- Bir adamın...
27- Bir adamın...
28- Bir adamın...
29- Bir adamın...
30- Bir adamın...
31- Bir adamın...
32- Bir adamın...
33- Bir adamın...
34- Bir adamın...
35- Bir adamın...
36- Bir adamın...
37- Bir adamın...
38- Bir adamın...
39- Bir adamın...
40- Bir adamın...
41- Bir adamın...
42- Bir adamın...
43- Bir adamın...
44- Bir adamın...
45- Bir adamın...
46- Bir adamın...
47- Bir adamın...
48- Bir adamın...
49- Bir adamın...
50- Bir adamın...
51- Bir adamın...
52- Bir adamın...
53- Bir adamın...
54- Bir adamın...
55- Bir adamın...
56- Bir adamın...
57- Bir adamın...
58- Bir adamın...
59- Bir adamın...
60- Bir adamın...
61- Bir adamın...
62- Bir adamın...
63- Bir adamın...
64- Bir adamın...
65- Bir adamın...
66- Bir adamın...
67- Bir adamın...
68- Bir adamın...
69- Bir adamın...
70- Bir adamın...
71- Bir adamın...
72- Bir adamın...
73- Bir adamın...
74- Bir adamın...
75- Bir adamın...
76- Bir adamın...
77- Bir adamın...
78- Bir adamın...
79- Bir adamın...
80- Bir adamın...
81- Bir adamın...
82- Bir adamın...
83- Bir adamın...
84- Bir adamın...
85- Bir adamın...
86- Bir adamın...
87- Bir adamın...
88- Bir adamın...
89- Bir adamın...
90- Bir adamın...
91- Bir adamın...
92- Bir adamın...
93- Bir adamın...
94- Bir adamın...
95- Bir adamın...
96- Bir adamın...
97- Bir adamın...
98- Bir adamın...
99- Bir adamın...
100- Bir adamın...

"CUD'un önemli bir gücü olarak silahli mücadeleyi sürdüren I-KDP Genel Başkanı" sıfatı ile Mesut Barzani ile yapılan bir söyleşiyi yayınlamıştır.

Bu sıcak ilişkiler ve protokol düzeyinde va-

ranın dayanışma ve direniş anlaşmasının izlediği çizgi hakkında her iki taraftan da Kamuoyuna herhangi bir açıklama yapılmamakta birlikte, ilişkilerin çok daha önce koşturmuş bilinmekteydi.

Stockholm • ANK

NEWROZ Baskını Lanetlendi!

□ Deventer'de 1981'den bu yana geleneksel olarak kutlanan Newroz'un bu yıl kutlanması sırasında çıkan olaylarla ilgili olarak geceyi düzenleyen Kürdistan Kültür Merkezi basına bir açıklama yaptı. Açıklamanın tam metni şöyle:

BASINA İLİRCİ KAMUOYUNA YURTSEVER KÜRDİSTANLILARA Deventer Kürdistan Kültür Merkezi'nin 15 Mart 1987 tarihinde kutladığı Newroz gecesi bir grubun silahlı saldırısına uğradı. Gece-nin başlayacağı saate salona giren 6 kişilik bir grubun, silah çeke-rek salonda bulunanlara rastgele ateş açması sonucu 6 kişi çeşitli yerlerinden yaralandı. Newroz kutlama programının henüz başlan-madığı bir anda meydana gelen saldırıdan yaralananlar çeşitli hastane-lere kaldırıldıktan sonra Newroz programı başladı. Yapılan kısa bir programdan sonra geceye gelen misafirler saldırıyı lanetleye-rek dağıldılar.

Bu saldırı, halkımızın yüzyıllardır sürdürmekte olduğu özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin tahribe uğratılmasına, ulusal kurtuluş güçlerinin düşmana karşı ortak mücadelesine vurulmuş bir dar-be ve ulusal kurtuluş mücadelemizin gerçek hedeflerden sapıtılıp, uluslararası dost ve destek güçlerden tecrit edilmesine hizmet etmektedir. Bağımsızlık ve özgürlük mücadelemizin uluslararası dü-zeyde somut bir olgu olarak kendisini dayattığı bir dönemde, Güney ve Doğu (Iran-Irak) Kürdistan'da ulusal kurtuluş güçlerinin özgür Kürdistan'ı inşa etme çabası içinde olduğu bir anda sömürgeci güç-lerin de boş durmayacakları bilinmektedir.

Daha geçen aylarda Türk devletinin Güney Kürdistan'a saldırısıyla akıtılan halkımızın kanı kurumadam Avrupa'da maruz kaldığımız saldırılar düşündürüldü. Uluslararası alanda Türk devletinin anti-Kürt gayretlerini boşa çıkarmak, halkımızın meşru ve haklı mücadelesini Dünya'ya tanıtmaya silahsız silahlı saldırılar düzenle-yerek sindirilmesini hedeflemek acaba kimin işine yarıyor? Kürt yurtseverinin bu soruyu sorması gerekmez mi?

Yüzyıllardır katliamlarla, mecburi işkencilerle, sürgünlerle ve toplu imhalarla yokedilmiş istenilen halkımızın kültürünü ve mücade-lesini yaşatıp geliştirmek ve bu alanda Kürt toplumunun bilinçlen-mesini sağlamak acaba hangi güçleri rahatsız etmektedir? Geçemi-ze yapılan saldırıyı, halkımıza ve onun kültürüne yapılan saldırı

olarak değerlendiriyoruz. Newroz kutlamasına yönelik bu saldırıyı yapanların siyasal kimlikleri ne olursa olsun sadece Sömürgeci Türk devletine hizmet edebilir.

Bu gün Dünya'da Newroz kutlamasının yasak olduğu tek ülke Türkiye'dir. TC 1978'lerden sonra özel kararlar çıkararak Newroz kutlamasını silah gücüne yasaklamak istemiştir. Ancak bunu başa-ramamıştır. Bu anlamda Deventer'deki Newroz gecemize yapılan silahli saldırıyı başka türlü anlamak mümkün değildir. Bu saldırıyı gerekçeler ileri sürerek siyasal bir yapının şu veya bu şekilde üstlen-mesi de saldırının Sömürgeci TC'ye hizmet ettiği gerçeğini ortadan kaldırmaz.

HİÇ BİR PROVAKASYON HALKIMIZIN ULUSAL VE TOP-LUMSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİ ENGELEMEYE-CEKTİR.

YAŞASIN HALKIMIZIN BİRLİK-BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜR-LÜK SEMBOLÜ NEWROZ

YAŞASIN HALKIMIZIN KURTULUŞU VE BİRLİĞİ.

15.3.1987 KÜRDİSTAN KÜLTÜR MERKEZİ DEVENTER

KÜRDİSTAN'DA İNSAN AVI SÜRÜYOR!

15 GÜNDE 24 YURTSEVER KATLEDİLDİ!

□ Son Irak operasyonundan sonra dikkatler Ege krizine çekilince, "Karaböcek"lerin Kürdistan'da sürdürdükleri insan avı da bir vahşet biçimine dönüştü. Katledilenlerin bir bölümünün cesetleri tanınmayacak biçimde paramparça..Bu arada, Türk haber ajanslarının geçtiği bir teleks metninde, Şırnak çevresinde bir "bölücüler" in çembere alındığı ve bütün gün çatışmanın sürdüğü bildiriliyordu. Ertesi gün, çembere alınan Yusuf Bayram olduğu ve ikigün süren çatışmadan sonra ölü olarak ele geçirildiği bildirildi.

□ Yusuf Bayram 1950 Siirt (Bervari kazası) doğumlu. Küçük yaşlardan beri yurtsever görüşleri benimseyen Sofi, ömrünün son günlerine kadar üdüşüncelerinden taviz vermemiştir.

1977 yılında Güney Kürdistan'da (Irak) bir kaç peşmerge ile yakalanmış ve Ankara'da 8 ay tutuklu kalmıştı. Mücadelesine sadece Kuzey Kürdistan'da (TC) değil, aynı zamanda Güney Kürdistan'daki mücadeleye destek olarak sürdürüyordu. Çoğu kez Güney Kürdistan'da peşmergele birlikte eylem içindeydi.

Sofi'nin hayatı hep kahramanlıklarla doluydu ve mücadelesi boyunca silahını elinden bırakmamıştı.

□ Sofi'nin katledilmesi ile ilgili olarak KUK-SE taratarları, Kürdistan Press'e aşağıdaki açıklamayı yaptılar:

"Tercüman gazetesinin 24 Mart tarihli nüshasında 'Şırnak'ta çatışma devam ediyor'" başlığı altında verdiği haberde iki askerin öldürüldüğü ve Yusuf Bayram adlı bir "PKK"lının ölü geçtiği bildiriliyordu.

Yusuf Bayram (SOFİ)

Sözkonusu çatışma doğuydu. Çatışmada iki asker öldürülmüştür. Ölü olarak ele geçen ise yoldaşımız Yusuf Bayram'dır. Ancak, Yusuf Bayram, bir PKK'lı değildir. Hareketimiz sa'larında mücadelesini sürdüren Sofi yoldaş, düşman tarafından da KUK-SE üyesi olarak aranıyor.

Durum biliniyordu elbette. Ama, Türk basını özellikle yalan haber vermektedir. Türk basını özellikle son dönemlerde, Kürdistan'da herşeyi PKK'ya mal etme gayreti içine girmiştir. Türk basını tekzip etmeye gerek görmüyoruz.

ZINDANDAN GELEN ÖLÜM!

12 Eylül rejimi bir can daha aldı

- Muammer Özdemir, 12 Mart 1987 günü Hannover'de hayata gözlerini yumdu.
- M.Özdemir, Kasım 80'de tutuklanmış ve idam cezasına çarptırılmış.
- 84'de yakalandığı sarılık hastalığı siroza dönüşen M. Özdemir, doktorların tüm çabalarına rağmen kurtarılamadı.

Muammer Özdemir, 1957 Denizli doğumlu. 75'lerden beri devrimci mücadele içinde görev almış, mücadelisini DEVYOL sa'larında sürdürmüştü. Özdemir, bir çok kez tutuklanmış ve cezaevi cezaevi dolaştırılmıştı. En son 1980 yılında Denizli'nin Kutlubey kasabasında bir çatışma sonucu yakalanmış ve tutuklanarak İzmir Şirinyer Cezaevine gönderilmişti.

Yargılama sonucu Muammer, idam cezasına çarptırılmış ve ceza mübbedte çevrilmişti.

Ağır işkencele, insanlık dışı uygulamalar ve ard arda girdiği açlık grevleri sonucu bünyesi iyiden iyiyen zayıyan Muammer, 84 yılında sarılık hastalığına yakalanmıştı. Ciddi bir tedavi yerine, kendisine sadece aspirin, gripin gibi ilaçlar verilmişti. Bu berbat şartlarda sarılık siroza dönüşmüştü. Muammer bu amansız hastalıkla 2 yıldır mücadele ediyordu.

Hapishanede ölmesini engellemek için Muammer'i cezaevi yönetimi "tedavi olma" gerekçesiyle 6 aylığına serbet bıraktı.

Bu süre zarfında Avrupa'ya çıkmayı başaran Muammer Özdemir, Hannover'de Meçzinische Hochhule hastanesinde yoğun bakıma alındı. Ne yazık ki tüm çabalara rağmen kurtarılamadı.

Muammer, Avrupa'ya geldiğinden, vefat edene kadar, sürekli ve ısrarla Avrupa kamucununun dikkatlerinin, cezaevlerine çevrilmesini istemişti. Sürekli cezaevlerindeki insanlarımızın ölümlerine karşı karşıya olduğunu dikkat çeken Muammer'in son dileğini o'nun vasiyetnamesi olarak kabul etmek gerekli... Bu gün binlerce devrimci, hapishanelerde aynı baskı ve zulmün, aynı insanlık dışı şartların içinde bulunuyor...

Muammer Özdemir'in cenazesi binlerce devrimcinin katıldığı bir törenle Türkiye'ye gönderildi...

Muammer, Cezaevinde iken

Şer û têkoşîna netewî berfireh û pir alî ye

A. TIGRIS

□ Di hemdema me de, şer û têkoşîna risgari ya netewî, berfireh û pir alî ye. Ev yek taybetî û qerekerê serê netewî yê nûjen (modern) e. Di vî warî de, bikaranîna metodên tekoşîne yê nûjen û cûrbe cûr divê û pêwîst e.

Li welatê kolonî û dagirkirî, serê rizgari ya netewî, li ser bingehê îdeolojîk û politîk, bi çekdarî tê domandin. Ev skeletê armanca şerê rizgari ya netewî ye. Lê belê, ji vî skeleta hestî re, goşt û ra jî divê. Ev jî bi awekî hunermendî, bi hunandina rêxistinê li ser himê îdeolojîk-polîtîkeke realist û berçav ve xurtkirin û geşkirina têkiliyên diplomasî, navnetewî, şerê psikolojîk, îmha û belavkirina heremên dijmin yê leşkerî, îndustrî, turîstîk, abloqe û ambargoyên politîk û aborî ûhw. in.

Îro, şerê rizgari ya netewî ya Kurd jî, di vî pêvajoyê (merheleyê) de ye. Pêwîst e, ku rêxistinên Kurdistanî yê politîk li gor hoya û divayî yê (şer û îmkânên) xwe van hemû cûrên û metodên nûjen yê tekoşîne bikar bînin. Her metod û awayên şer û tekoşîne li gor xwe giring û heja ye. Ji hev cudakirin û hilbijartina wan, şê û dîtîneke ne di ci de ye. Rast nîn e, Ez dixwazim di vî nivîsara xwe de ji wan rê û metodan yekê bigirim, ku ev jî, ji bo Kurdên ku li Ewropayê dijîn derbas dibe û rojane ye.

Ez dê pîrsê ji aliyê aborî ve bigirim dest û lê bifikirim. Û pîrsa ha rast-rast bi Kurdên Kurdistanê Bakûr (Tirkîyê) ve girêdayî ye. Ji me Kurdên Kurdistanê Bakûr beşeke mezin, bi zanatî an jî bi nezanî ji aliyê aborî ve alikariya dewleta tirk a kolonyalist dike. Her roj, bi hezaran Kurd ji Ewropayê, ji Tirkîyê re duwîz (pereyê ewrupayî) dişînin. Dêrê serê derdan ew hinek Kurdên ku li Ewropayê ne, dema eskeriya wantê, 40.000 kron (10.000 DM) dinin Dewleta Tirkîyê û bi ser re jî 3 meh diçin Tirkîyê eskerî dikin. Nexwe piraniya van kesan jî hemwelatîyên (wetendaşên) welatên Ewropayê ne!.. Ji aliyê din Kurdên me, li Ewropayê, ji dukan qehwexane, loqente, banqa û ji şirketên Tirkan dernakevin. Tim di rêzê de ne. Ji kinc heta zeytûn, helav, goşt û savarê ji Tirkên paşverû dikirin. Hinek ji me dest bi propaganda turîzma Tirkîyê û hinek ji me jî karûbarê exportî dimeşînin. Ji me re halbû ku li aboriya Tirkîyê, pejg, pînlêxistin, sabote û hilweşandin dikeve. Ne ku pêşvebirin û xurt kirina wê. Em her roj dibînin û dixvînin ku Laîf Emerîkî, Filistinî, Baskî û Afrîkayî di vî warî de li dij dijimîne xwe çî dikin û çî nakin! Qet nebe, em her roj bi destên xwe bi hezaran mark, dolar, sterlin, frank û kronan neşînin Tirkîyê. Butça wê rast û tije nekî.

Ji her ku, em pir mezin dipeyvin û li pey tiştên mezin digerîn, hinek kesên me dê disa bibêjin: "Ev meselên weha biçûk çî ne, ku mirov serê xwe pê ve bêşîne. Qala wê bike." Bi ditîna min, ev karake ne biçûk e. Ji tekoşîna gelemperî perçeyê pasîv û biçûk e. Dîsa di vî warî de jî, bar û vatîniyên giran dikeve ser stû û milê rêxistinên Kurdistanê yê politîk û demokratîk. Dikeye ser sazgeh, weşan û rewşenbîrên Kurd. Divê bi awekî rêxistinî û kolektîv xebat bê kirin. Li welatên Ewropayê, di nav karker û xebatkarên Kurdistanê de propaganda û ajîtasyon baş bêt comandin. Divê her Kurd têbigîhî, ku her mark, dolar û kronên ku tîş şandin jîyana dewleta Tirk a kolonyalist dirêj dike. Dibe gule û li tekoşîna neteweyê Kurd dibare.

Muammer Siroz 'la bogazlaştığı Hannover'deki hastanede...

Muammer Özdemir'in ölümünden sonra, Devrimci İşçi bir başış kampanyası açtı. Kampanyaya çağrı metni şöyle:

"Muammer Özdemir'in cenaze giderleri için bir başış kampanyası açılmıştır. Toplanan başış-tan aranan, eşî ile annesi ve babasına gönderilecektir.

Herkesi başışa katılmaya çağırıyoruz. Başışların elden verebileceğiniz gibi, aşağıdaki hesap numarasına da yatırabilirsiniz.

Bank für Gemeinwirtschaft/Hannover
Konto nr:1521140400
BLZ: 250 101 11
Stichwort: "Hilfefür die Opfer der folter"

Alpaslan Türkeş'e 11 yıl 1 ay 10 gün ceza verildi!

□ Ankara 4. Kolordu 1 Nolu Askerî Mahkeme'sinde 7 Nisan 1987 tarihinde sonuçlanan MHP davası ile ilgili olarak yapılan resmî açıklamaya göre, Alpaslan Türkeş 11 yıl 1 ay 10 gün ağır hapis cezasına çarptırıldı.

Cinayet işlemek amacıyla siyasi örgüt kurma nedeniyle verilen bu cezaya göre, aynı süre kadar genel gözetim altında tutulmasına da karar verildi. MHP davasında 5 idam, 9 müebbet cezası, 182 kişiye 1 yıl ile 2 yıl arasında değişen ceza, 11 kişiye 1 yıl ile 10 yıl arasında ceza verilirken, 115 kişi beraat etti.

Beraat edenler arasında A. Oktay Güner, Necatî Gültekin, Taha Akşöl, Cengiz Gökçe gibi isimler yer alıyor. Alpaslan Türkeş, Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul ve DİSK Genel Başkanı, Kemal Türkler'in katledilmesi ile ilgili suçlardan beraat etti.

† SÜRYANİLER †

□ Osmanlı döneminde başlayıp, Cumhuriyet'ten sonra da süregelen baskılar sonucu, binlerce yıldan bu yana üzerinde yaşadıkları toprakları terk ederek dünyaya yayılan Süryaniler, geçen ay gene Türkiye'de basına konu oldular. Okullarda zorunlu olarak okutulan *Din Dersi* Süryani öğrencilerin öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden oluyordu. Konuyu, okul idaresinden başlayarak *Danıştay'a* kadar götüren bir öğrenci babası -Aziz Dilmeç- bu başvurularından henüz bir sonuç almamıştı. Anlaşıldığı kadarıyla, Süryani öğrenciler, okullarda zorla din eğitime tabi tutularak *müslümanlaştırılıyorlardı*. Hristiyan inancına göre, *kelime-i şehadet* getiren bir hristiyan çocuğu müslümanlaşmış sayılıyordu. Süryanilerin toplu olarak yaşadıkları Midyat lisesinde, Süryani öğrenciler derslere girmeyi reddediyor, öğretmenler ise, bu öğrencileri ikmale bırakıyorlardı. Sorun Süryani Cemaatını doğrudan ilgilendirdiği için, Aziz Dilmeç'in başvurularına *Süryani Kadim Kiliseleri Vakfı* da katılmıştı.

□ Etnik ve ekonomik baskı ve sömürü yanında, ağırlıklı dinsel baskılarla yüzyüze olan Süryani Cemaatının genel sorunları ile ilgili olarak *Kürdistan Press* İsveç'te *ilerici Demokrat Süryaniler Birliği* yöneticileri ile konuştu. Süryanilerin gerek İsveç'te ve gerekse diğer Avrupa ülkelerindeki örgütleri ile de ilişki kurmayı planladığımız için, bir süreden beri yayın sırasını bekleyen bu metni basıma almamıştık. *Yeni Gündem* dergisinde "*Süryanilere zorla din dersi*" başlıklı yazı, konuyu aktüelleştirdiği için bu sayımızda, IDSUB yöneticileri ile yapılan söyleşiyi okuyucuya sunuyoruz. Diğer örgütlerle yapılması planlanan söyleşiler de süreç içine yayına girecek.

□ **İLERİCI DEMOKRAT SÜRYANİLER BİRLİĞİ/HUYODA DEMOKRATAYO TŞUSOTOYI SÜRYANI: IDSUB nedir? Ne zaman kuruldu, amacı nedir, faaliyet gösterdiği alanlar nelerdir? İlerici demokrat Süryaniler birliği**

□ IDSUB'un en önemli hedefi, Süryanilerin yaşadıkları her ülkede demokratik haklarına kavuşması için mücadele etmektir. 6 Ağustos 1983'te kuruldu. Çalışmaların ağırlık noktası siyasaldır. Bununla beraber kültürel çalışmalar da yapmaktadır. Süryanilerin bulunduğu tüm Avrupa ülkelerinde faaliyet gösteriyor. Almanya, Fransa, Avusturya, Hollanda, İsveç ve diğer bir çok ülkelerde arkadaşlarımız, sempatanlarımız var.

□ *Süryanilerin Avrupa'ya göçü nasıl başladı? Niye geldiler, daha çok hangi ülkelere geldiler ve şimdiki durumları nedir?*

□ Süryanilerin esas göçü üç nedene bağlıdır. Herşeyden önce Süryaniler ekonomik ve millî baskı altında yaşadıklarından, göçe zorlandılar. Tabii bu baskılar yüzyıllarca devam etti. Bu yüzden imkânları olduğu anda göçe da başladılar. Esas göç Türkiye'den Avrupa'ya işçi transferlerinin başladığı döneme rastlar. Türk işçileriyle beraber, Süryaniler de Avrupa'ya geldiler, ki bu da 60'lı yılların başlarına rastlıyor. Fakat esas göç 75-76 yıllarında İsveç'e yapılan göçtür. İsveç'e 1967'lerden beri göç vardı. Bunlar, Lübnan'da bulunan ve nüfus cüzdanları olmayan, ecebi statüsündeki Süryanilerdi. O zaman, Dünya Kiliseler Birliği ve Birleşmiş Milletler aracılığıyla buraya 200 kadar Süryani aile getirildi. 75'in başlarından bu güne kadar da göç devam etmektedir.

Genellikle göç edenlerin çoğunluğu Türkiye'deki Süryanilerden oluşuyor. Bunların da çoğu *Tur-Abdin* bölgesinden yani Midyat, Mardin ve çevresinden gelmektedirler. Son dönemde Suriye, Lübnan ve Irak'tan da göç olmaktadır.

Tabii bu yukarıda saydığımız sebeplerin dışında Lübnan'daki İç Savaş ve İran-İrak savaşı da göç için yeterli nedenler yarattı.

Şu noktayı belirtmekte yarar var. Siz Kürtler iki bakımdan baskı altında bulunuyorsunuz. Millî ve Ekonomik. Oysa bizler üç tür baskı altındayız. Dini, Ekonomik ve Millî.

□ *Avrupa'nın hangi ülkesinde ne kadar Süryani bulunuyor, bu konuda yaklaşık bir sayı verilebilir mi?*

□ Sayılar, kesin değil. Ayrıca belirteceğimiz sayılar sadece Süryanileri değil, Asurileri, Keldanileri de kapsıyor. Buna göre, İsveç'te 17 bin civarında, Almanya'da 25 bin, Hollanda'da 5 bin 5 yüz, Belçika'da 3-4 bin, Fransa'da 2 bin, İsviçre'de binbeşyüz, İngiltere'de 6 yüz, ABD'de 600-700 bin arası, Avusturya'da 40 bin, Brezilya ve Arjantin'de 20 bin ve Sovyetler Birliği'nde 25 bin.

□ *Bu Süryanilerin bulunduğu ülkeler içerisinde Süryanilere resmi bir hak tanıyan, Süryanilere hukuki bir statüsü tanıyan devletler hangileridir, ne zamandan beri bu hakları tanıdılar?*

□ Avrupa'nın hiçbir ülkesi Süryanilere resmi olarak kapılarını açmadı. Sadece her şahsın verdiği ifadeye göre bağlı kalarak oturma ve çalışma müsadeleri veriliyor.

□ *Süryaniler Amerika ve Latin Amerika ülkelerine nasıl gidebildiler, ne zaman gittiler?*

□ Latin Amerika'ya gidenler 1895'te Osmanlı sınırları içerisinde Süryanilere yapılan bir katliam sonucu göçmek zorunda kalmışlar. Bu katliamda Osmanlı İmparatorluğu Kürt ağalarının bir kısmını kıskırtıp yanına alarak, Süryanilere saldılar. O dönemde göç edenlerin çoğu Diyarbakır, Harput, Siirt, Adıyaman, Adana çevrelerinden oturan Süryanilerdir. Bu gün ABD ve Latin Amerika'da bulunan Süryanilerin çoğu o tarihte göçmek zorunda kalmışlar. Son-

Devlet baskısının eğitimlerine engel olduğu iki Süryani genci dinsel giysileri ile...

radan Irak'ta da ABD'ye çok sayıda Süryani göçetmiş.

□ *ABD'deki Süryanilerin nüfusu oldukça fazla. Orada Süryanilerin ne tür hakları var, hangi kurulları var?*

□ Amerika'da herhangi bir siyasi, resmi kuruluşları olmadığından, olan kuruluşların hepsi kültürel, dini ve sosyal kuruluşlardır. Bunlar da Amerika'daki havaya uygun. Fakat Irak'tan giden Asuriler ve Süryanilerden bir bölümünün organizasyonları vardır. Mesela "*Asurian Universiel Aliyans*" diye bir kuruluş. Yayın organları da vardır.

□ *Avrupa'ya olsun, diğer dünya ülkelerine olsun göç eden Süryanilerin karşılaştığı kültürel sorunlar nelerdir? Ulusal kültürel kimliklerini koruyabiliyorlar mı? Bu konuda karşılaştıkları problemler nelerdir? Buna yönelik Süryanilerin ne tür çalışmaları var?*

□ Açık olan şu ki, Süryaniler siyasi olarak örgütlenmedikleri müddette hem kendilerini ve hem de ulusal haklarını kaybedeceklerdir. Benliklerini kaybedeceklerdir. Ve tıpkı ABD'de olduğu gibi. Maalesef oradaki halk tüm benliğini hemen hemen kaybetmiş durumdadır. Kiliseler Birliğinin konuştuğu dil bile İngilizce oldu. Assimile oldular. Aynı tehdit Avrupa'da da var. Siyasi örgütlenme ve bilinç oluşmadığı müddette bu tehlikeler her zaman olacaktır.

□ *Madem böyle bir tehlike var Süryanilerin siyasi ve kültürel örgütlerinin tehlikeye karşı nasıl bir çalışmaları var, somut bir çalışmaları var mı?*

□ Bizce halk siyasi örgütlere katıldığı an ve siyasi bilinç vardığı an ulusal ve kültürel haklarını da muhafaza edebileceklerdir. Eğer bu olmadıysa taktirde tehlike önünümüzde ve olacaktır. Son senelerde Avrupa'da, örneğin Süryani Konfederasyonu diye bir Konfederasyon kuruldu. Konfederasyonun amacı, yalnızca Süryanilerin geleneklerini, kültürel değerlerini korumaktır. Tabii, bunun içinde dil, kıyafet vs de giriyor. Avrupa çapında derneklerde Kiliselerde kültürel çalışmalar yapılmaktadır. Fakat yeterli değil. Bu çalışmaların daha geniş olmasını istiyoruz. Ayrıca İsveç'te **Yüksek Öğretmen Okulu Süryani'ce Bölümü** açılmıştı. Fakat bazı nedenlerden dolayı o da kapandı. Halkımız, Avrupa'daki halkımız isim çatışmasından büyük zararlar gördü. Çünkü halk ve örgütlerimiz, derneklerimiz, kuruluşlarımız bu lüzumlu olan kültürel çalışmalar yerine isim çatışmasına zaman harcadı. Eğer isim çatışması olmasaydı kültürel çalışmalar kuruluşlarımızda daha fazla gelişirdi. Daha iyi neticeler verecekti. İştittimiz göre, bu isim çatışması yalnızca İsveç'te yapılmıyor, bütün Avrupa ülkelerine yayılmış. Son aldığımız haberlere göre Almanya'da bu isim çatışmasının halk arasında kötü sonuçları olduğudur. Tabii bu isim çatışması kültürel

çalışmaları önleyen bir sorun oluyor. Bizce halk isim çatışmasına harcadığı zamanı kültürel çalışmalara harcarsa o zaman daha iyi bir netice almış olur.

□ *Buna bağlı bir soru var. İsim çatışması dediğiniz meseleyi biraz açıklayabilir misiniz?*

□ İsim çatışması geldiğimiz ülkelerde mevcut değildi. Bu çatışma Avrupa'da başladı. Bunun arkasında bulunan bir örgüt sırf Asuri ismiyle çağrılmamızı istedi. Buna tepki olarak da Kilise ve diğer kültürel kuruluşlar, öneriyi karşı çıktılar. Dolayısıyla ortaya bir sürü teori atıldı. Kimine göre; Siro's kralının isminden isim türedi. Kimisine göre; Arami kelimesinden Süryani olarak çevrildi. Kimisine göre; Asuryan kelimesinden türedi. Ve bu şekilde halk arasında bir isim çatışması doğdu.

Fakat esas itibarıyla Asuri ismini taşımak isteyen bir örgütün bulunması ve bunda direnmesi haliyle bu sorunu yarattı. Bizce isim çatışmasının gereği yoktu. Sorunumuz isim sorunu değildi. Önemli olan halkımızın durumudur.

□ *Kürdistan'da bulunduğunuz sürede, çünkü Asurilerin, Süryanilerin bugünkü toprakları Kürdistan diye adlandırılan coğrafi alan içerisinde-dir- karşılaştığımız baskılar ve zulmün niteliği nedir? Türk devletinden veya bölgedeki egemen güçlerden gelen baskılar nelerdir?*

□ Biz bugün Kürdistan olarak bilinen bölgenin bir parçası olan Beynehrên bölgesinde kalyorduk. (Beynehrên; kelime anlamından da anlaşıldığı gibi iki nehir arası nehir bölge kastediliyor.)

Demin de dediğimiz gibi gerek millî, gerek dini ve gerek ekonomik baskı altındaydık. Bu baskı daha Moğolların bölgeye gelmesiyne başladı. Moğolların zamanında baskı daha da çoğaldı. Osmanlı döneminde Süryaniler bazı küçük haklara sahip oldular da, diğer azınlıklar gibi yine eziliyorlardı. 1914'te yapılan Süryani katliamında -ki bu katliam bazı Kürt ağalarının rejim tarafından kullanılmasıyla gerçekleştirildi- ve katliamın içine giren açlık ve hastalıkların doğurduğu neticeleri de hesaplayacak olursak yarım milyon kişi öldürülmüştü. Atatürk'ün Cumhuriyeti kurmasıyla beraber bazı bölgelerden Süryanileri çıkarma kanunu çıkarılmıştı. Mecburi İskan kanunu çıkarılmıştı. Bunun sonucu olarak 1927'de Süryaniler Urfa'dan zorla çıkarılıp Suriye'ye ve diğer bölgelere dağıldılar.

Yine Cumhuriyetin kurulmasıyla dil eğitimi ortadan kaldırıldı. Soyadı kanunıyla Süryanilerin soyadları değiştirildi. Yüksek rütbeliler devlet dairelerinde görev almaması engel olundu. Tabii bu baskılar Süryaniler üzerinde büyük etkiler yarattı ve Süryanileri topraklarını terk etmeye zorlama biçimi aldı. Herşeye rağmen Tur Abdin bölgesinde (İdil, Cizre, Mardin, Midyat, Gerweş ve Hakkari) halkımızın bir bölümü kalabildi. Ki bu bölge her tür sosyal im-

'Sosyalist' sömürgecilik!

□ Son dönemlerde, özellikle Türk Ordusu'nun sınırdaki operasyonları Kürdistan'da girişilen zorbalık ve kıyımlardan sonra, Türkiye'de **Kürt ve Kürdistan** kavramları sık sık duyulmaya başladı. Resmi ideoloji gereği yok sayılan, varlığı inkar edilen Kürtlerin, **Türkiye'nin bir gerçeği olduğu da yetkili ağzıardan ifade edildi. Bununla beraber, özellikle Saddam rejiminin yıkılması sonucu bölgede doğabilecek kargaşadan dolayı panik içine giren taraflar Türkiye'nin Irak'a müdahale edebileceğini ve özellikle Musul ve Kirkük petrollerini ele geçirebileceğini kimi destekleyerek, kimi karşı çıkarak tartışmaya getirdiler.**

□ Türkiye'de Kürtler üzerine bilimsel araştırmalar yaptığı için yıllardır baskı ve işkence altında tutulan ve on yıllarca cezaya çarptırılan İsmail Beşikçi için suç sayılan belirlemeler, şimdiki devletin en üst yetkilileri tarafından içerde ya da dışarda yapılmaya başlandı.

□ Tabii, sonuç olarak sorun, demokratik ve sosyalist siyasal güçlerin sorunudur. Bu güçlerin doğru ve tutarlı değerlendirmelere ve programatik saptamalara varması, bölge açısından olsun ülke açısından olsun büyük bir önem taşımaktadır. Görünen odur ki, bu siyasal güçler henüz donuk ideolojik platformları terketme niyetinde değillerdir. Oysa, sorunun kendisi son derece canlı ve hareketlidir. Demokratik ve sosyalist siyasal güçler, donuk ideolojik platformlardan ve sloganlardan öte, sorunun kendisi ile beraber gününbirlik gelişmelerini de yakından izlemek, derinliğine değerlendirmek ve bu değerlendirmeleri de kamu oyununa sunmak durumundadırlar.

□ Dün İ. Beşikçi'yi CIA ajanlığı ile suçlamaktan geri durmayanlar, bu gün uluslararası toplantılarda onun iddialarının savunucusu pozisyonundadırlar. Aşağıdaki yazı, 7 yıl önce yazılmış. O dönemde, DEMOKRAT'ta yayınlanmadı. Yalnızca bir köşe yazarı "**Bizim çapımız bu kadar, kusura bakma**" gibisinden bir yazı yayınlamıştı. Türkçeye Ataöv, süreç içinde devletle daha içli dışlı oldu, Paris'ere gelip Ermeni sorunundan katliamın savunuculuğuna geçti. Beşikçi ise, zindanda..

□ Üç ayrı belgeden oluşan bu yazının bu gün yazıldığı gündün çok daha aktüel olduğu kanısıyla, Kürdistan Press okuyucularına sunuyoruz.

KOMAL Basım-Yayımlar-Dağıtım Basın Bülteni

16 Şubat 1980 günlü DEMOKRAT gazetesinde Prof. Dr. Türkçeye Ataöv imzalı bir yazı yayınlandı... Bu yazı daha önce (Hasan Hüseyin KORKMAZGİL-Hasan CEMAL gibi) Irak BAAS Cuntası'nın davetisi olarak Irak'a gidip döndükten sonra, sömürgeci BAAS yönetimine övgüler düzen bir yazı idi.

Yazı halen Toptaş Cezaevi'nde bulunan KOMAL Yayıncı yazarlarından Sosyolog İsmail BEŞİKÇİ tarafından eleştirildi.

Bu eleştiri yazısına, altında T.A. harfleri bulunan, imzasız bir yazı ile cevap verildi... Bu yazı Ankara Hacettepe postanesinden resmi bir zarfla gönderilmiştir. Üzerinde 6

Mart 1980 mühürü bulunmaktadır.

Bu yazı da İsmail BEŞİKÇİ tarafından Prof. Dr. Türkçeye Ataöv'e gönderilen ikinci bir mektupta eleştirildi.

İsmail BEŞİKÇİ'nin Prof. Dr. Türkçeye Ataöv'e gönderdiği ilk eleştiri mektubunu, bu eleştiriye tepki olarak haphishaneye gönderilen T.A. rumuzlu mektubu ve İsmail BEŞİKÇİ'nin ikinci eleştiri mektubunu kamuoyuna sunuyoruz.

BELGE 1

Toptaş, 20 Şubat 1980

Sayın Prof. Dr. Türkçeye Ataöv
16 Şubat 1980 tarihli Demokrat gazetesinde yayınlanan "Irak'la Dostluk" başlıklı yazınızı okudum. Yazıda, Irak BAAS yönetiminin, Arap olmayan herkese eşit muamele yaptığı, onları Araplarla bir tuttuğu anlatılmaktadır. BAAS'ın "anti-empyralist" tavrı övülmektedir. Hemen şunun ifade edeyim ki, Irak ile ilgili olarak söyledikleriniz bilimsel bir yöntem kullanarak elde edilmiş bilgiler değildir. Bunlar KÜRDİSTAN üzerinde ırkçı ve sömürgeci bir politika izleyen BAAS'ın ideolojisidir. Sizde bu ırkçı ve sömürgeci ve Kürt düşmanı ideolojinin bir sözcüsünüz.

Bilim olgularından hareket eder sayın Prof. Dr. Türkçeye Ataöv. Olgular ise zaman ve mekan boyutunda ele alınır. Bu bakımdan KÜRDİSTAN'da en azından 1915-1923 sürecinde ele alınmak durumundadır. Bu süreç içinde emperyalizm en önemli böl-yönet politikasını Kürdistan üzerinde yürütmüştür. Birinci dünya savaşı sonunda en etkili böl-yönet politikası Kürt ulusuna karşı yürütülmüştür. Kürdistan ve Kürt ulusu bölünmüş ve parçalanmıştır. İngiliz Emperyalizminin Kürdistan üzerinde sürdürdüğü bu böl-yönet politikasının en önemli işbirlikçileri Kemalistlerdir. Kemalistler,

"...Şarkın köle uluslarına ışık tuttuk, önder olduk, güneşin doğduğunu nasıl görüyorsak, şarkın ezilen ve baskı altında tutulan ulusların kurtuluşlarını da öyle görüyoruz" derken bile, Kürt ulusu üzerinde en ağır ırkçı ve sömürgeci politikayı uygulamaktadırlar. Lozan, Kürdistan üzerinde uygulanan emperyalist ve sömürgeci bölüşüm politikasının tepisinden başka bir şey değildir. ırkçı ve sömürgeci Kemalist ideoloji Lozan'ı "zafer" olarak alkışlamaktadır. Halbuki, bu, Kürt ulusunun iskeletini parçalayan, beynini dağıtan, onu zincire vurmaya, yoketmeye çalışan bir antlaşmadır. Bugün Kürdistan uluslararası bir sömürgeci.

Türkiye'nin, İran'ın, Irak'ın, Suriye'nin müşteri sömürgeci. "Türkiye ile Irak arasında bir çelişki mi çıkıyor" diye hiç derde kapılmayın sayın Prof. Dr. Türkçeye Ataöv. Bu iki devlet ve ötekiler nesnel olarak bir arada olmak zorundadırlar. Kürdistan üzerinde sömürgeci siyasetini uygulamanın gerekleri her türlü çelişkiyi bastırır. Bunu bu devletlerin yöneticileri de biliyor, siz de biliyorsunuz. Kürt ulusu da biliyor. Irak, İngiliz emperyalizminden miras aldığı Kürdistan'ı emperyalistlerden çok daha katliamcı baskılarla yönetmektedir. Kürdistan sömürge bile değildir. Kişiliği, maddi ve manevi bütün zenginlikleri gasbedilmiş, namusuna haciz konmuş bir ülkedir. Türkiye'de Kürtlerin, Kürdistan ülkesinin varlığı bile kabul edilmemektedir. Afrika'da, başka yerlerde

bu böyle miydi? "...Bölgenin en büyük ırkçı devleti İsrail..." diyerek BAAS'ın ve Türk devletinin Kürdistan üzerinde ne yaman bir ırkçı ve sömürgeci bir politika uyguladığını gizlemeye çalışıyorsunuz. "İsrail işgali altındaki Filistin toprakları" derken Türk, Arap ve Fars ordularının işgali altındaki Kürdistan toprakları sorununu gizlemeye çalışıyorsunuz. Sizler Türk devletinin Kürdistan'daki ırkçı ve sömürgeci zulümlerini elbette sorun yapmayacaksınız. "Demokrat" olmanız buna bağlıdır. Çünkü sizlere, "hassas çevrelerce", Kürt sorununa dokunmadığımız sürece, istediğiniz kadar "komünistlik", "demokratlık" yapabilirsiniz demmiştir. Ve siz bu hakkınızı tepe tepe kullanıyorsunuz.

Sizler, BAAS'ın MİG uçakları ile, napalm bombaları ile, jenositlerle, sürgünlerle yürüttüğü bu politikayı elbette sorun yapmayacaksınız. Sizcin göreviniz, bu, ırkçı ve sömürgeci politikanın, kişilerin, kamuoyunun bilincine carpasmasını önlemek. Bu bakımdan ırkçı ve sömürgeci olan bu eylemleri görmezden gelecek eli kanlı yönetimlere övgüler düzmek gerek. "Devrimcidir", "anti-empyralisttir", "anti-feodaldir" diye. Irakın ırkçı ve sömürgeci yöneticileri ancak, Kürt ulusunun ezilmesine yardımcı olduğu ölçüde, ancak Kürdistan'daki ırkçı ve sömürgeci politikasını sürdürmeye yardımcı olduğu ölçüde "devrimcidir", "anti-empyralisttir", "anti-feodaldir". Kürdistan'a napalm bombası kusan, Kürt köylerini yakıp-yıkarak, ormanlarını, doğal kaynaklarını, maddi ve manevi bütün zenginliklerini tahrip eden uçakların MİG uçakları olması bu yönetimin sömürgecilikte ve ırkçılıktaki ne yaman taktikleri uygulama alanı-

na geçirebildiğini gösterir. Kürt ulusunun ulusal haklarını baskı altında tutmak, Kürdistan'ı uluslararası sömürge statüsünde tutmak için, Kürt ulusunun bölünmüşlüğüne ve parçalanmışlığına sürdürmek için bu yönetim "komünist" bile olabilir. Her türlü politikayı uygulayabilir. Sovyetler Birliği ile ilişkileri kurmak gerekirse kurar. Böylece dünyanın devrimci-demokratik kamuoyunu yanına alır. Kürt ulusunu gerici cepheye gösterir. Dünyanın devrimci-demokratik kamuoyunu yanına almadıkça Kürt ulusunu daha çok ezer. Kürt ulusuna daha çok ezdikçe, bu ırkçı ve sömürgeci eylemlerini gizlemek için, bu kamuoyu ile daha çok bütünleşmeye çalışır. Kürt sorunu halettikten veya halettikini sandıktan sonra ise, gerçek kimliğini hemen ortaya koyar. Komünist partilerini kapatır. Komünistleri asmaya başlar. Çünkü artık komünistlere ihtiyacı kalmamıştır. İşte BAAS ırkçıların ve sömürgecilerinin, "Asya ve Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerine yardım etmesi", Kürt ulusu üzerinde uyguladığı ırkçı ve sömürgeci politikayı gizleme cabalarından başka bir şey değildir.

"Siyonizme karşı mücadele" şiarını, Kürdistan üzerinde, ırkçı ve sömürgeci düşünce ve eylemlerini sürdürmeye çalışan her yönetim kullanmaktadır. "Siyonizme karşı mücadele" şiarını hiç ağızından düzmeyen Homeyni, Kürdistan üzerinde jenosit eylemlerini hiç eksik etmemektedir. Kurban bayramının 1. günü Kürtlere karşı cihad ilan etmiştir. "Kürdistan yerle bir edilecektir" diye emirler vermiştir. Jenosit emirleri vermiştir. Bunları herhalde bilmiyor olamazsınız sayın Prof. Dr. Türkçeye Ataöv. Bazı fotoğraflar Türk gazetelerinde bile yayın-

landı. Türk ırçılığının ve sömürgeciliğinin en önemli kurumlarından olan Türk gazetelerinde. Fakat bu yobaz ve Kürt düşmanı kişi Amerikan diplomatlarını esir almayı "anti-empyralist" bir eylem olarak sunmaktadır. Kürdistan'a napalm bombaları yağdırırken, Kürt çocuklarını kitleler halinde öldürürken, Amerikayla hertürlü ilişkiye giren bu yobaz, Kürt ulusal hareketi karşısında darbeler yiyip burnu yere yapışınca, ırkçı ve sömürgeci eylemleri deşifre olunca, anti-Amerikancı olmuştur. "Siyonizme karşı mücadele" diyerek, dünyada devrimci-demokratik kamu oyunun sempatisini kazanmaya gayret etmektedir. Temel amaç ise, Kürt ulusuna karşı sürdürülen ırkçı ve sömürgeci eylemi gizlemektir. Dünyada bütün ezilen ulusların, ulusal kurtuluş hareketlerini desteklediğini söyleyen bu yobaz, Kürt ulusunu ezmeye çalışmaktadır.

Filistin Kurtuluş Örgütü ve O'nun lideri Yasser Arafat da hemen hemen aynı çizgide durmaktadır. Baas ile içli-dışlı olan, Baas'tan maddi ve manevi yardım alan FKÖ'nün Kürt düşmanı bir politika izlememesi mümkün müdür? FKÖ, Türk devletinin Kürdistan'da sürdürdüğü ırkçı ve sömürgeci politikayı neden görmezden gelmektedir? Bu, onun ancak, Kürt düşmanı olan tavırları ile ilgilidir. FKÖ'nün Ankara temsilciliği açılırken yapılan gizli anlaşmayı, devlet görevlilerine yakın bir kişi olarak bilmiyor olamazsınız sayın Prof. Dr. Türkçeye Ataöv. FKÖ, Türk devletinin, çok hassas olduğu Kürt sorununu hiç karşılamaz. Türk devletinin Kürdistan üzerinde uyguladığı ırkçı ve sömürgeci politikayı görmezden gelerek "ulusal kurtuluş" ve "ulusal kurtuluş savaşlarına yardım eden bir devlet" olarak niteleyebiliriz. Yani kendisi, ezilen bir halkın örgütü olan FKÖ, ancak, Kürt ulusunu ezen, onu uluslararası sömürge düzeyinde tutan devletlerle işbirliği yaparak ayakta kalabileceğini ummaktadır. Kuşkusuz, ezilenlere karşı ezilenlerin yanında yer alan bu politika onu çürütecektir. Bu bakımdan FKÖ'nün gerçek dostları, ona, ezilen halkların, ancak kendileri gibi ezilen halkların, ezilenlere karşı dayanışmaya girdikleri sürece başarıya ulaşabileceklerini söyleyenlerdir. ırkçı ve sömürgeci devletleri gücendirmemek pahasına, Kürt düşmanlığını temel bir şiar haline getiren FKÖ, zürümeye mahkumdur.

'Demokratik' İrkçilik!

Baas yönetiminin Petrolü millileştirmesi de hiçbir zaman anti-empyralist bir eylem olarak değerlendirilemez, sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv! Bir kere Baas yönetimi, Kürdistan topraklarını işgal altında tutmaktadır. Kürdistan'ın doğal kaynaklarını, bu arada Kürt petrolünü de gasp etmiştir. Kürt petrolünün Araplarca millileştirilmesi demek, Kürdistan'ın doğal kaynakları üzerinde, sömürgeci politikaların, gasp eylemlerinin daha sıkı bir şekilde sürdürülmesi demektir. Baas, Kürdistan üzerinde ve Kürt ulusu üzerinde böl-yönet politikasını sürdürmek için her fırsatı kullanmaktadır. Kürt ulusal hareketine karşı, ırkçı ve sömürgeci Baas yönetimi ile hareket eden Kürtlere her türlü olanakları tanımaktadır. Onların, şeyhliğini, toprak ağalığını, aşiret reisliğini teşvik etmektedir. Kürt ulusal hareketini yönetsenlere karşı, bunları, yani ulusal hareketi her türlü maddi ve manevi yardımlarla desteklemektedir. Bu bakımdan Baas'ın "feodalizm ve gericiğe karşı olması" günü birlik oportünist bir politikadır. Baas ırkçılığının ve sömürgeciliğinin işbirlikçisi olan Kürtlerin hertürlü feodal ayrıcalıkları tanımakta ve teşvik etmektedir. Kürdistan petrolünü gasp eden Irak devleti, bu arada Baas yönetimi, bu petrolden sağladığı çok büyük bir getiriyi, kendi devletinin propagandası için kullanmaktadır. Baas yönetimini öven, Kürtlere düşmanlık eden; Baas'ı ilerici, Kürtlere gerici cepheye gösteren yazarlara, prof'lara, politikacılara maddi ve manevi yardımlar yapmaktadır.

Bütün bunları siz bilmiyor değilsiniz, Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv. Kürtlerin, çocuk, kadın-erkek, genç-yaşlı demeden Kürdistan'dan Arap çöllerine sürgüne gönderildiğini bilmiyor olamazsınız. Kürt toplumunun, toplumsal yapısının parçalanması, en küçük birimlerine kadar tahrip edilmeyle çalışıldığını bilmiyor olamazsınız. Kürt çocuklarının kitle halinde katledildiğini, Kürt köylerinin yakılıp-yıkıldığını, ormanların, ekin tarlalarının yakıldığını bilmiyor olamazsınız. Bunlara rağmen, "Baas yönetiminin Arap olmayanlara karşı eşit muamele yaptığını" nasıl iddia edebilirsiniz. Sayın Profesör? Olguları, olgusal süreçleri görmezden gelmek, bazı düşünceleri gerçekmiş gibi kabul etmek, kuşkusuz, bilimsel bir tutum değildir. Bu, aynı zamanda, ahlakî bir tutum da değildir. Ezilen, baskı altında tutulan, köleleştirilme ve yok edilmeyle çalışılan uluslara, yani sömürgeci ve ırkçı baskılar altında tutulan uluslara karşı, ezenlerin yanında, sömürgecilerin yanında yer almaktır. Buna rağmen, bu ırkçı ve sömürgeci eylemi devrimci-demokratik sloganlarla gizlemeye, maskeleymeye çalışılmaktadır. Fakat şu da bilinen bir gerçektir; bütün ırkçı ve sömürgeci yönetimlerin prof. ünvanlı akıl hocaları, danışmanları vardır. Franco'ların, Salazar'ların yok muy-

du? Eli kanlı Saddam Hüseyinlerin; ırkçılığı ve sömürgeciliği ve ne yaman bir Kürt düşmanı olduğu açıkça ortaya çıkmış Bülent Ecevit'lerin ve bunlar gibilerinin de elbet olacaktır. Ama, uluslararası sömürge Kürdistan, bölünmüş ve parçalanmış Kürt ulusu, bütün bunlara rağmen anti-sömürgeci mücadeleyi, özgürlük ve demokrasi mücadelesini sürdürecektir.

I. Beşikçi
Toptaş Cezaevi II. Kıs.,
Hükümlü.
Üsküdar-İstanbul

BELGE II

...Her şeyi de ne güzel anlamışsın! Bölge ve dünya olayları tam senin söylediğin gibi! Üstüne diyeyim yok! Vehimler curcunası ne kelime, her dediğin bilimin ta kendisi! Hele bulunduğun yerden FKÖ temsilciliği, bu arada benim rolüm hakkındaki sağlam düşüncelerin! Ben ne olduğumu bir süredir merak eder dururdum. Sen söyleyiverdin de, şimdi anladım! Maşallah.

Ama ben gene de nazik mektubunu kendimle ilgili görmüyorum. İyi bir doktor tanıdığım varsa ona bir görünüver. Birde Irak yasalarına işçe bak. "Azınlık" diye tanımlanan kimler, onu öğren. "Arap olma ayrıcalıkları" Türkle, Asuriler ve daha ufak etnik gruplardır. Sokrates gibi, önce konuyu tanımlamalısın. File açtaçır dersin, ondan sonra söylediklerin ancak o derece doğrudur. Ama sen hiç bir zaman iyi bir okuyucu olmadın. Daha önce de üç yazık bir serinin ilk yazısındaki bir cümleye kafanı takmış, konuya asıl değinen uzun ve olumlu ikinci yazımı görmezlikten gelmişsin. Oysa sevci o ikinci yazıdan dava açmıştı.

Sözün uzmaya gerek yok. Diyeceklerini Irak'ta örneğin Aziz Akramı gibi kimselere söyle, cevabını al. Onlar Irak'tı İsrail'e, İran Şahına, Amerika'ya tercih ettiler, bildiğin kadanyla. Ayrıcalıkları onlarla gider, giderebilirsen.

Vehimli yaklaşımlardan kimseye zarar gelmez. Yazıklar olsun. Bu derece peşin hükümlü, saçma sapan şeyler söyleyebileceğin biri olduğuna bilmiyordum. Allah kolaylık versin... Ciddiye alınacak biri değilmişsin, ona üzülürüm sadece."

T.A.

BELGE III

Toptaş 17 Mart 1980

Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv Tarihsiz, imzasız, 6 Mart 1980'de Hacettepe postanesinden verildiği anlaşılan fakat size ait olduğu besbelli olan mektubu aldım. Bu mektup yazdıklarımın cevabı değil.

1. Ben Kürdistan'ın sosyo-ekonomik ve politik yapısı ile ilgili önemli bir saptama üzerinde duruyorum. Kürdistan'ın uluslararası bir sömürge olduğu Kür-

distan'ın ırkçı ve sömürgeci baskı uygulayan devletlerden birisi de Irak. Siz ise, Iraklı "devrimci - demokratik", "anti-empyralist", "anti-feodal" bir ülke olarak değerlendiriyorsunuz. Burada elbette uzlaşmaz bir çelişki var. İşte eleştirdiğim konu bu.

Eleştiri karşısında tavrınız, küçümseyici, horlayıcı, olmamalıydı, Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv. "İyi bir doktora görünü", "ciddiye alınacak bir kişi değilmişsin, sadece ona acıdım" biçiminde, subjektif bir temel üzerinde kalmamalıydı. İleri sürülen önermeler bilimseldir. Bunların bilimsel bir terminoloji ile bilimsel kavramlarla açıklanması gerekir. Örneğin, "Kürdistan uluslararası bir sömürge değildir"; "Irak, Kürtlere ırkçı ve sömürgeci bir baskı uygulamaktadır" diyebilirdiniz. Bunları kanıtları ile ortaya koyabilirdiniz. Bu önermelerin bilimsel olmadığını gösterebilirdiniz.

Belirli bir toplumdaki siyasal düşünceler o düşüncelerin ürünü olan Anyasalar elbette önemlidir. Fakat onların uygulanması yani eylemin muhtevasının araştırılması çok daha önemlidir. 1970 Irak-Kürt antlaşması da önemli bir anlaşma idi. Kürtlere, Kürdistan'a pek çok haklar getiriyordu. Anlaşmanın bütün hükümleri ile 4 yıl içerisinde hayata geçirilmesi de yine anlaşmanın amir hükümlerinden biriydi. Fakat bu anlaşmanın hiçbir hükmü hayata geçmedi. Baas partisi anlaşmayı bile uygulamadı. Amir hükümlerine rağmen Kerkük'te nüfus sayımı yapılmadı. Fakat Arapları çoğunluk göstermek amacıyla oraya yerleştirmeye başladı. Bu anlaşmaya, Anayasaya bakarak, Kürtlerin önemli hakları aldığını söylemekle yetinmek doğru bir davranış değildir. Bu anlaşmanın Baas partisi tarafından neden uygulanmadığının araştırılması da önemlidir. Bu süreçteki ekonomik, toplumsal, politik ve askeri güç dengeleri de incelenmelidir. Bunları, "vehimdir" diye nitelerek "saçma-sapan" şeyler olarak nitelerek, sadece bunları söyleyenin acizliğini bilimsel düşünce yönteminden ne kadar uzak olduğunu, bu konuda ileri sürebileceği bilimsel önermeleri olmadığını gösterir. Fakat vurgulamaya çalıştığım konulardan birisi de: sizin bu tartışmaya hiç bir zaman giremeyeceğiniz. ırkçı ve sömürgeci Baas sizin özgürlüğünüzü elinizden almış. Siz ve sizin gibiler, ancak ona "övgüler düzmek" hakkına sahipsiniz. Bu bakımdan Kürt çocukları, MİG uçakları ile, napalm bombaları ile, zehirli gazlarla kitleler halinde katledilirken susuyorsunuz. Bu jenosidi görmezden, duymazdan geliyorsunuz. Kürtler, kitleler halinde Kürdistan dağlarından Arap çöllerine sürgüne gönderilirken, Kürt köyleri yakılıp-yıkılırken, sürgün mekanizmaları ile aileler parçalanırken, elbette duymayacakınız, görmezden geleceksiniz. Çünkü, size "Baas ilerici-dir, devrimcidir, anti-empyralisttir, anti-sömürgecidir, anti-

'feodaldir" demek görevi verilmiştir.

1975 Mart aylarını hatırlayınız sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv. Kürtler havadan MİG uçakları ile bomba anyordu. Napalm bombaları, zehirli gazlar yağmur gibi aktılıyordu. Ağır top, tanklar, karadan Kürtleri kovuyordu. Kürtler, çocuk-çocuk, aç-susuz, kız-kızan, kadın-erkek, genç-yaşlı sınırlara kadar gelip, Türk hükümetinden iltica hakkı istedi Kürdistan üzerinde ırkçı ve sömürgeci bir politika izleyen hükümet, bu hakkı vermedi. Sınırı geçmek zorunda olanları yakladı. Baasçılara teslim etti. Ve Kürdistan yurtseverleri iki ırkçı ve sömürgeci hükümetin müşterek eylemleri ile sınırda teslin edildikleri yerde kurşuna dizildi.

Bütün bunları sen ve senin gibiler, elbette görmeyeceksiniz. Bunları seydediklerinizin yüzünü kızmarmayacak. Çünkü, göreviniz, ırkçı ve sömürgeci hükümetlerin bu politikalarını övmektir. "devrimci"; "demokratik" demektir. Buna rağmen Kürdistan'da anti-sömürgeci, devrimci, demokratik bir ulusal hareket filizlenmezse azgınca saldıracaksınız.

"Devrimci"; "Demokratik"; "Enternasyonalist" maskelerinizi takarak "böl-yönet politikası devrimci devrimci politikasıdır" diye dövdüreceksiniz. Çünkü, ırkçı ve sömürgeci hükümetin amacı Kürdistan üzerindeki empyralist bölüşüm mücadelesini (1915-1923) meşru göstermektir. Kürdistan'ın bölünmüşlük ve parçalanmışlık statüsünde tutmaktır. Kürt ulusu üzerindeki böl-yönet politikasının sürmesini, sürdürülmesini sağlamaktır. Bunlar sancığınız gibi "vehim" değildir Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv. Olguların olgusal ilişkilerinin zaman ve mekan boyutunda izlemi ve gözlemi sonucu elde edilmiş bilgilerdir. Vehim kişinin, psikolojik yapısı ile subjektif yapısıyla ilgilidir. Halbuki ben, siyasal kavramlarla, bilimsel kavramlarla, uluslararası sömürgeci Kürdistan gibi nesnel bir konuyu tartışıyorum.

2.Sizi hiç ilgilendirmez ama, sağlığını çok iyi Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv. Kafam aydınlık. Düşüncelerim berrak. Aksi halde, bunca ırkçı ve sömürgeci politikayı nasıl deşifre edebiliriz? Senin gibi "devrimcilik, demokratik", "enternasyonalizm" maskeleri altında, ırkçılığın ve sömürgeciliğin propagandasını, sözcülüğünü yapan Prof.'ların maskelerini nasıl düşürebiliriz? İrkçı ve sömürgeci devlet, bütün ideolojik ve zorlayıcı baskı araçların bize karşı kullanıyor. Sindirmek, susturmak için.. Aynı ırkçı-sömürgeci devlet, Kürt düşmanlığını daha etkin hale getirmek için, bütün olanaklarını sizin lehinize seferber ediyor. Bunlara rağmen, biz, sizleri deşifre ediyoruz. Maskelerinizi yırtıyoruz. Bunlar, ancak özgür bir kafanın faaliyetleridir.

Öte yandan, Toptaş'ında yatanların istedikleri zaman doktora görünmek gibi bir olanakları yoktur. Benim, dışardayken de

yoktu.. Bunlar egemen çevrelere, ırkçı ve sömürgeci burjuvaziye, devletin gizli güçlerine yakın olan senin ve senin gibilerin imtiyazı ol- sa gerekir.

3- Korkakça davranmayınız! Biraz dürüst olunuz Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv! Yazdığınız mektuplara tarih ve imza atacak kadar, kime yazdığınızı belirtecek kadar dürüst ve cesur olunuz!

4- Subjektif kanılarınızla değil. Bilimin kavramları ile konuşunuz. Daha önce gönderdiğim mektubu, mektuba verdiğiniz cevabı ve bu üçüncü mektubu, yani üçünü birden kısa bir not ile birlikte DEMOKRAT gazetesine gönderiyorum.

Biz, ileri sürülen önermelerin bilimsel olduğunu iddia ediyoruz. Her yerde, her zaman savunabiliriz. Konuşabiliriz. Yazabiliriz... Türk ırkçılığının ve sömürgeciliğinin en önemli kurullarından biri olan mahkemelerinizde savunuyoruz. Başımız dik, alınımız açık, kendimizden emin, bilgimizden emin, gururla... Eğer bir parça bilimsel dürüstlüğüne kaldıysa Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv, düşüncenizin ırkçı ve sömürgeci Baas ideolojisi tarafından çürütülmeden bir tarafı kaldıysa, eleştirinin DEMOKRAT gazetesinde yayınlanmasını sağlamaya çalışsınız. Düşüncelerinizi mertçe, dürüstçe orada açıklarsınız. Kimin bilimsel çizgilerde olduğu, kimin ırkçılığın ve sömürgeciliğin sözcülüğünü yaptığı daha iyi anlaşılır. Devrimci demokrat kamu oyu önündeki bu tartışmayı ise, ancak kendinden emin olanlar, bilgiden emin olanlar yapar...

Korkakça davranmayınız. Dürüst olunuz! Subjektif kavramları kendinize saklayınız. Bilimin nesnel kavramları ile konuşunuz Sayın Prof. Dr. Türkkaya Ataöv.. DEMOKRAT gazetesine de gönderdiğiniz tarihsiz ve imzasız ve de kime yazıldığı belli olmayan mektubunuz için "Benim değil, böyle bir mektup yazmamışım, imzam yok" diyerek daha da küçülmeyiniz.

17 Mart 1980

I. Beşikçi
Toptaş Cezaevi

KOMAL Yayınevinin notu:

Bu belgeler, bir açıklama yazısı ile beraber, İsmail Beşikçi'nin avukatları tarafından DEMOKRAT gazetesine İstanbul bürosuna da verilmiştir. I. Beşikçi, Prof. Dr. Türkkaya Ataöv'le kamu oyu önünde tartışmak istemekteydi. Prof. Dr. bu tartışmaya katılma cesaretine sahip midir? Ve de ilerici-devrimci denen basın, Prof. Dr. Türkkaya Ataöv'e sağladığı yazı yazma olanağını, İstanbul Toptaş Cezaevi'nde yatan bir bilim adamına da taniyacak mıdır?

Prof. Dr. imzasız ve tarihsiz mektubunda "...fil'e, açtaçır dersin, ondan sonra söylediklerin de ancak o kadar doğru olur" demektedir. Yukarıdaki belgelerden ve Türkiye'nin sosyo-politik ve ekonomik durumu, dünyanın nesnel gerçeklerinden kimin fil'e, açtaçır dediği belli olmaktadır.

İsmail Beşikçi'nin yalnız başına, hapisane koşullarında çürüyüp yok olacağına kendini inandırınların yanılacakları ise kesindir.

30 Mart 1980

KOMAL
Basım-Yayım-Dağıtım
İstanbul

CEGERXWÎN Û NEYARÊN HUNDIR

Seydayê gorbihîşt CEGERXWÎN ji kesên pêşîn e ko bi êş û birinên gelê kurd hesiya ye û di helbestên xwe-de diyar kiriye û li ser naliye. Şairên kurd tevan ev tişt gotine û kirine rist lê CEGERXWÎN ne tenê weke wan dijminên kurda ên derve naskiriyê, ewî dijminên kurda ên hundir jî naskiriyê û nişan daye. Ew jî şêx û beg û axayên kurda ne. Berî 50 salî, wextê ko ramanên sosyalîst, tevgerên karker, pale û cotkaran di rojhilat de, nemaze di nav kurdan de belav ne bû bûn, di wî wextî de CEGERXWÎN ramanên weha derdixistin û êrişî axa û şêxan bi mêranî dikir. Di helbesta xwe de ya bi nav-nîşana (Silav li sifra hazir e) dibêje:

Destê şêx maçî nekin ew şêx ne
qutbê razî ye
Tac û şewket tev xebat destê sar û
tazî ye
Ev ne dîn e, dîn mebe, dîn serxwe-
bûna millet e
Ser mebe ber lingê şêx, kengî xwe-
dê jê razî ye
Rêncberê şêx û mela yî, karkerê
axa û beg
Ê hinan pêkarîne, lê ê hinan cam-
bazî ye

Seyda roj bi roj dîtina wî fereh dibû û nerîna wî dirîst dibû li ser çîna kedxwar a Kurd, û ber fikr û ramanên sosyalîst ve diçû.

Şexêko tac û teylesan
Wergirtiye rengê xidir
Rûniştiye li birca belek
Şahê ecem şah nadir e
Ew sofîyê dil û reben
Sergot û xwas û tazî ye
Digri bi hawar û fixan
Şêxe me ewdilqadir e
Carek li şêx ew na nerî
Da zanibî rast û derew
Kincê li şêx sal û qumaş
Kince li sofî çadir e

Borcwaziyên Kurd, hemî borcwaz
Diz in, mêrkuj in, tolaz û şerxwaz

Seyda ne tenê bang dikir karker û cotkarên Kurd, lê bang jî hemî karkerên cihanê re dikir:

Ey karkerên cihanê tev
Sivik destan bidin hev
Bikin şerê koledar
Heçî ko malê me xwar

Bi kurtî *Cegerxwîn* dibêje ku Kurd jî bo bighên mebestên xwe divê berî her karî xwe jî dijminên *hundir* (beg û şêx û axa) xelas bike û civata xwe jî wan paqij bike.

Bavê Nûrî
Swêd • 25.03.1987

Seyda bi ronahîyeke xuya û êşkere lerqa navbera şêx û mirîdan, ango millet diyar dike û tazî dike. Vedgere ser axa û dibêje:

Axa bi deh gundê xweve
Bawer dike keyxusrev e
Talanker û diz û keleş
Wî daye ser rêça gur e

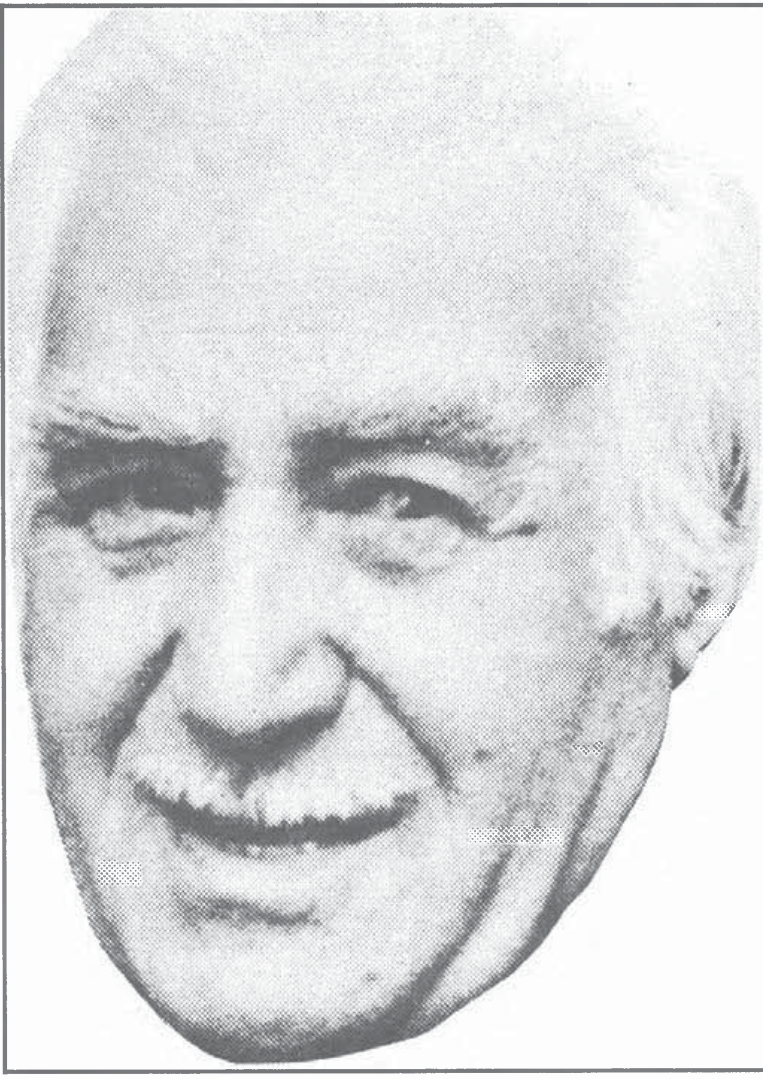
Di sedan cihade dinav ristên xwe de êriş kiriye vê çinê û ew kiriye sebaba êş û kul û belngaziya kurdan. Binêre çawa dinvise:

Şêx û axa bûne mikrob ketne laşete, î zere
Rêçika ko şêx û axa dane ber te, tê mere

Seyda ne tenê ev ramanên pêşverû dinivîsî û rist dikirin, lê di civatên axa de, di riwên wan de bi mêranî radihşte wa û êrişî wan dikir. Gelek caran jî pêş minve berê xwa dide gundiyan û tiliya xwe ber bi axa ve dikir û di oda wî digot: *"bes li pey van xwînwaran herin, bes rençberiya wan bikin, ev liser milên we dijîn, we be xwendin kor dihêlin, destê hev bigrin rexistinên civakî û siyasî ava bikin, hingî hun dê ji zordariya şêx û beg û axa xelas bin"*. Paşe ristek jî e xwe dixwend:

Ev zevî dar û devî ma nê ye kurde
we ne...?
Hun zade ne em feqîr û bende
ne...!
Na ne raste EM şerîfin hun dizê
malê me ne

Seyda rast bi rast berê xwe dabû şerê neyarên hundir, sûrê xwe bi ser wan de vedweşand, êrişî fikr û ramanên kevnare dikir. Binêre li van rêzan

XANIYÊ BÊ RONAHÎ

Di nav textik û darik û mîxan de; di ev xaniyê gemarîn de ew hêdî hêdî ber bi çirmîşiyê tîye gêr kirine. Bîna şêdariyê (şilîyê) xwe di nav bayê xênî de hilandiyê û xwe xuşe hindirê wî dike.

Di kûraniya hebûna wî de hêzek gewre, ku dixwaze li sûna neşahi û gemarê dilşadî û pakîyê biçîne, heye. Lê cesedê wî ye reben û sist nikare ew hêza mezin rake û bigihîne amancên wê.

Di hindir xaniyê pis û pas bûyî de tunebûna ronahiyê tarîbûn li holê daye belav kirin. Hin caran çirûskêk bi nişkekê ve tê xuya kirin, tîlek ronahiyê ber bi çavên wî tê û hêviyê di dil di av dide. Ew bi lez darik û textik û kevir û kêsekan jî pêş xwe gêr dike, rêçîkekê peyda dike û ber bi çirûskê dihere. Ta xwe digihîne wê du-sê caran diferqize, di enîşk û çongên xwe de birin dibe, xwûn jî hin beşên bedena wî diniquet; lê eşandina şûn û endamên derve pirr piçûk e li hember êşa şikestina dilê wî, dema çavên wî dibinin, ku çaviya çirûskê piçek teneke ye, ku bi alikariya ronahiya li dervayê teqê demek kin biriqî bû.

Çima jîyan weqa kin e?! Dirêj bûna jîyana wî tere peqij vî xani nake. Çima ev hêza mezin di hindir cesedê wî ye jî hestî, çerm, xwûnê û tamaran de ketiye qefesê; ew jî nedizane; ger bizanibe jî çareyên bi sûd li cem tunen. Çiqa ev xaniya tiji gemar û pîstî bû ye jî, ew pirr jê hez dike, ji lewra ew tê de hatiye btrirandin, lê Xwedê dizane, ku hin caran bîna genî ya ku ji pîsiya yê di vî xani de dijîn digihê radeyekê, ku nefes li wî çik dibe û qirîna wî di hindir tamarên wî de xwe dihilîne; benê hêviya wî gut dike û hindik dimîne ew tîkeve razana mirinê.

Dibêjin ev xaniya rojekê jî rojan tiji zêr, ziv û cewher bû ye. Çawa ewana jî vir daketin û di xaniyên din de wenda bûn, ew jî nedizane! Iroj xaniyê ew tê de tiji teneke û paqirê zengarî bû ye, ku ji zîrarê bêtir tiştek din nayin holê.

Derdê vî xani yek bê hempa ye, jîyîna wî li ser wî hildîweşîne. Pirr caran jî xwe dipirse, çima ew kul û gazincên xwe bi ev zîman dide barandin!!! Ev zîmanê ku ti sûdê li teneke û pêqir nake, lê ew kêfê xwe bi nişên li pêş xweş dike, bekî rojekê jî rojan di ev xaniyê gemar û pîsiyê de hinên jî yên iroj baştir, jirtir û fêdetir werin, ku bikaribin lekeyên genî jî dawên xwe bişon, xênî paqîş kin, ronahiyê bigihînin û tiştekî jî tiştên ku em jê fêhm bikin!

Şahîne B. SOREKLÎ

MIRIN Û NEMAN

Babê NEWROZ

Bo Kurdistanê ya ku ez jê hatîme derxistin Bo milête Kurd yê ku ez jê hatîme veqatandin piştî 37 salên nalin. girîn, derd û xeman...

Ji binêt deryan
ta kopêt çîyan
Min navê te nivîsiye ew welat!
ji bo min î xoş xelat
ji lew ra her dem dibarît befra biyanî
a ku serê min jî pê bûye spî

Ji mêj ve ji te dûr im hawarê!
li ber mirinê me dayê jare
Bê te nîne jîyan
Her mirin e, paşê neman
ji lew ra her dem dibarît befra biyanî
a ku serê min pê bûye spî

Kop: Serê çîya
Jar: zeif, lawaz

bînamemek

— AMED —

"...Û wêş, sibeye, xezala min, sibeye, sibeye, bila derdan serî xwe nedana serî kulan, Aysa min, xezal min, esmera min, çelenga min, Û wêş, bila derdan serî xwe nedana serî kulan, esmer, esmer, lê, lê, lê, lê..."

Sibe bû, xwe kiri bû nav nivînan. Serê xwe di ber guhdana va strana Aysa Îbê re dihejand, geh gumtî di canê wî re diçûn û geh hêrsa wî radibû. Digot û tew dikir: Omerê Cemlo, gorbihîştê welatperwer, stranbêiya te ya giranbiha, xurtiya dengê te yî mina zêngil, şerîniya stranên te yên kevn, Aysa Îbê, xezala te, a tevan, qedera wê ya reş, biyanîkirina 120 hezar Kurdên herêma Cizîrê, Kembera Erebi, canemergê Newroza 1986 û yên curnikê, derdên me yên niha û yên peyda dibin, hemî xwe di-dine ser kulên berê, piçra serê min qij dibê, kela canê min radibe û danete...

Bi van bîran, ji nav ciyên xwe derket û pê-sîra xwe da dibistanê. Li wir, serkarê dibistanê kaxeza derkirina wî ji hînkirinê di bin navê "Bive ye ji aliye parastina dewletê de" da dest wî. Mergo, bê gumînan, ji biryara zordestan veneciniqî. Bi kerî piştî xwe da dibistanê û berê xwe da mal. Bi rêve yekî ji paş ve bi milê wî girt û gotê: Mergo, haya te bila ji te hebe, seğî li cadan digerin. Kesên ku derketinî Newrozê berev dikin, topehev dikin û dibin. Gava nêzîkî mal bû, biraziyê wî, Hoşeng, berve wî beziya û xwe avête hembêzê: Hê, apo, îro, zû hat, apo, îro, zû hat...

Biraziyê xwe berhembêzîk, hilgirt, destê xwe da ser serê wî, nêrineke kerr û kûr, di çavê zarokê bê gunehe de, kir, bi germî ramûsa û bi xwe re bire hundir.

-Hoşeng, kurê min, hele bibêje apê xwe, tu çuyî Newrozê?

-Apo, westa em çûmî êskera kincên min ji min danin û ez tazi kirim.

-Tu tirsîyayî?

-Na, ez netirsîm lêli bavo xistin û gotin: Çima te kincên kesê û sor û zer li zarokên xwe kirine...

-Evê canê min, cîhan kincan li zarokan dikin ku şa bibin û pê şa bibin. Mala felekê neava be! Zordeste wî welatê şabûnê ji rûyê we dirrevînin. Delal, dengê lêbetina derî hat. Ki vir be, Ez herîm bînerîm hele ka kîye.

Sê kûçikan bi kilaşînkovên xwe ve li ber derî bû. Mergo bi şimikan ve xistine hand-Roverê û bi xwe re birin.

Hey kûçîkbav, tu diçî Newrozê, ne! Emê niha pêşe te bikin ka Newroz çiyê? Win-dixwazin doza Kurdîstanêkî li vir bikin, zana-veke neteweyî çê bikin? Çine ev kincên kesê-sor-zer ku win li zarên dikine? Win bawer dikin em li ber kerame? Em dizanin tu di kîjan partiyê de yî û çî karî dikî? Emê ni-

zoro mettini

ha hesabê te bidinte, here oda wêde.

Mergo derket û çûye oda wêde. Wî next-west ji xwe bipirse: Çima ev sîtema bê-gunehe li ser Kurda heye, an ne çima. Na, Tenê destê xwe kire bin henîya xwe, kûr rama, û Faris, canemergê ku bi destê faşîstên Îraqê hatî kuştin-1985, anî bîra xwe de ma ku ji wî re digot: M. ez apê te me, law, Em dizanin gelek kerwanên şehîdan de gelenge Aysa Îbê, xezala Rohilat, bidin. Şoresger hemî ordüyê serbestiya gelanin...

"Virde were, kurê kûçikan! Xwe tazi bike. Nabe tiştek li te hebe, xwe şil-tazi bike. Emê niha Newroza te û a mezinê we, Berzanî, pêşe te kin! (Seğ nîzane Kurdîli bi xwe çîye. Tenê navê Berzanî bilhistîye).

Newaqaşî çîngêge ku dijûn, îşkencekirin, elektrîk kirin û lîdana Mergo were hewaldan çînkî ev jiyaneke rojane ye ji Kurdperwaren re. Her kesî tîr dîtîye û tîr xwendîye. Mergo pêrsa balêş ji ailîyê zordestên perçê roava de, ku ji Mergo dihat pîrskirin ev bû: Tu krud-Erebî an Ereb-Kurdî?!

Ev kurtte çîroka bînamemeyî bi kurtañî nehat. Berra wê pîrsê di civata neteweyên yekbûndî (United Nations) de hate rêxistin. Mixabin endamêkî berpirsiyar ji Kurda re tede tine bû ku bersiv bida. Wekîdinê, berpirsiyarên NATO tiliyên xwe hildan û gotin:

"Ev pîrs hên a kêrn e. Divê weha were pîrskirin:

"Win Kurd-Türk-Faris-Erebî, an Ereb-Faris-Türk-Kurdî?"

Jinîka endama berpirsiyara Amerîka ji nav gişand tebatî bersivdanê nehatê, got:

"Em vîto datînin ser perçê yekê ji pîrsê û em bi perçê dudiyê ve ne.Mergo yê ku di zîndana temane de, haya wî jê tine bû ku pîrsa ji wî hatî pîrskirin hêj dîrê, pan û girêkî bûye. Li ser çoçka rûniştûbû, piştî xwe dabû dîwarê zîndanê, pêşîra xwe berve deriyê wê yê hesinî kiri bû û dilorand:

"Erê, Û wêş, sibe ye, xezala min, sibeye, sibeye. Bila derdan serî xwe nedana serî kulan, Aysa min..."

NEWROZ

Hoş geldin Newroz
Ateş yanmaz dağima
Hoş geldin
Dört yanından hençerli
Parsel parsel yurduma
Hoş geldin
Doğumundan sancılı
Kıvrım kıvrım halkıma
sana sunabilecek bir tebessüm bile yok
Var git başka dağlara
Benim dağların kanlı
Kanların kar altında tir tir titremektedir.

Yirmi artı bir Adar
Ondokuz seksen iki
Ve mevsim bahar
Gecenin tam ortası
Bir elim şakağımda
Bir elim yüreğimde
Şakağımda ter
Yüreğimde sancı var

Asırlarca önceydi Dahak'ın devrilişi
Asırlarca sonradır boynuma geçen halka
Eldeki bu keleğçe
Ayaktaki pranga
Var git başka dağlara
Benim dağların yası
Yasım içimde mezar
Mezarında binlerce
Yüzbinlerce şahsuz dağlı dilliler yatar
Matemim bühyüt!

DAWÊ XANÊ
Stockholm

•kitabek•

Yüzyılımızın Başlarında
Kürt Milliyetçiliği ve
Dr. Abdullah Cevdet
-MALMÎSANI-
[Di Destpêka Sed sala Me De
Nasyonalizma Kurdî û
Dr. Abdullah Cevdet]

□ Weşanên Jina Nû, 1986 Uppsala/Swêd, 124 r. bi Tirkî.

Ev kitab ji alî lêkolînerê Kurd, Malmîsanîj ve hatiye nivîsîn. Kitab bi tevayî li ser jiyana ronakbîrêkî Kurd; Dr. Abdullah Cevdet e, lê nivîskar li derveyî jiyana Dr. A. Cevdet, qala rewşa siyasetî û civakî ya Kurda an wê û têkiliyên Dr. A. Cevdet û Kurda jî dike.

Kitab ji 20 beşan pêk hatiye. Nivîskar piştî destpêkeke kurt a li ser kitabê, di beşê ewel de qala rewşa Kurda an dewra Sultan 'Ebdulhemîd 2. dike. Di vî beşê de politîka 'Ebdulhemîd a li dij Kurda radixe ber çavan û piştî wê kurtî biyografîya Dr. A. Cevdet heye.

Di beş 2. de ji qala Kurdên ku muxalîfên Dewleta Osmanî bûn dike, her wekî Şêx Nalî Efendî, Seyîd 'Ebdulqadir, Malbata Bedirxaniyan, Miqdad Midhet Bedirxan, Ebdurrehman Bedirxan, Dr. A.Cevdet, Îshak Sukûtî û rojnama *Kurdistan* (1898-1902) û têkiliyên rojnama Kurdistan û A.Cevdet û Îshak Sukûtî û Ittihad û Terraqî Cemiyetî.

Di beş 3. û 4. de ji behsa lihevhatina Dr. A. Cevdet bi karbidestên Ebdulhemîd re dike. Piştî re têkiliyên Kurd û Ermenîyan û di-tîna Dr. A.Cevdet û ronakbîrên Kurda li hember mesela Ermenîyan. Di vî beşê de her weha qala yekemîn komela Kurdî: *Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî* û xebatên wê. Dîsa di beşê çaremîn de biyografîya ronakbîrê Kurd Kurdîzade Ahmed Ramîzê Licê-

yî jî cih digre.

Di beş 5. de qala ronakbîrên Kurda dike ku wê demê (1909) li dij Ittihad û Terraqîyê de nav sefêna muxalîfê de cih girtibûn. Di beş 6. de ji vegera DR. A.Cevdet a Istanbûlê û bi kurtî *Komela Hêvî* û kovarên *Rojî Kurd* (1913), *Hetawî Kurd*(1914) û *Yekbûn* (1913).

Di beş 7. de ji politîka Ittihad û Terraqîyê û surgûna Kurda cih digre ku wê demê nêzî 700 hezar Kurd surgûnî Anadolîya Rojava û Navîn dikin.

Di beş 8. da jiyana bîrewerê Kurd; Muhammed Mihri heye ku ew bi xwe ji Kurdistana Îranê ye û gelek nivîsên wî di kovara *Jin'ê* (1918) de derketine û her weha Muhammed Mihri bi navê *Muqaddîmet ul-Irfan* kitabek li ser gramera Kurdî nivîsiye.

Di beş 9. de qala peymanê Mondorsê (1918) û di wê demê de rewşa Kurda û ya Dr.A.Cevdet dike. De beş 10. û 11. de ji rewşa Dr. A.Cevdet ya piştî ku cumhuriyet li Tikîyê hat îlan kirin cih digre. Piştî re cih daye bir û baweriyên cuda yê Dr.A.Cevdet û salên wî yê dawîn.

Di beş 12. û 13. de nivîsên Dr.A.Cevdet yê ku di kovara *Rojî Kurd* û *Jin'ê* de derketine cih digrin. Di beş 14. de ji navên nihênî û naznav (maxlas)ên ku Dr.A.Cevdet di cûre kovar û rojnemayan de bikaranîne cih digre.

Beş 15. bi taybetî li ser rojnama *İCTİHAD* a ku A.Cevdet derdixistit û li ser Çapxane û Kutupxaneyê wî ye. Her weha nivîskar di vî beşê de qala hin meqalên A. Cevdet dike ku di rojnama *İctihad'ê* de li ser kurda nivîsiye. Di beş 16. de ji dîsa navê hin meqalên wî yê ku li ser kurda nivîsiye heye ku ev meqalên wî di cûre cûre rojneme û kovaran de hatine belav kirin.

Di beş 17. û 18. de ji navê kovar û rojnemeyên ku Dr.A.Cevdet bi xwe derxistîye û navê komele û rêxistinên ku A.Cevdet te de xebitîye an endam bûyê heye...Di beş 19. de listeyek ji kî-têbên ku A. Cevdet nivîsiye û tercume kiriyê cih digre ku hemû 72 kitêb in.

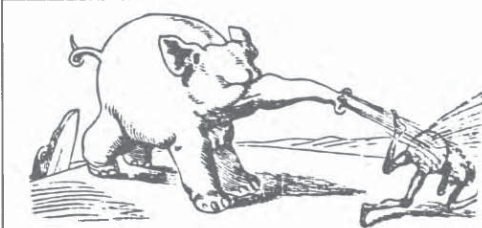
Di beş 20. de ji not û çavkanîyên ku nivîskar bi xwe bikaranîne cih digre.

• Mehmûd LEWENDÎ •

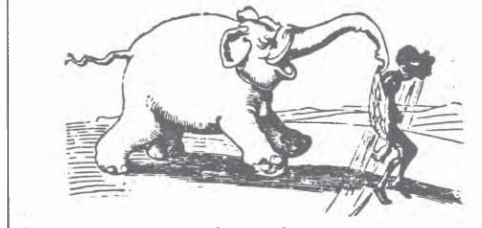

Dolwekirina Fîl
[dawî]

• Xêz û Nivîs : Wilhelm Busck
• Vergerandin ; R.T. Hulmani

FÎL AVÊ DIKE PIF HEMAN,
SER ZENCÎ BÛ TÎREBARAN.

TEV DERPE FÎL, WÎ DIKE BILIND,
DIÇE PIR LEZ Û REV WER RIND.

DIHAVEJÎT NAV KAKTÛS YEKCAR,
QELEM DIÇE LAŞTA, BI HAWAR.

FÎL BERV MAL DIÇE BÊDENG,
ZENCÎ DIBE WEK KAKTÛSRENG.

• Shankar / 9 salî •
-Stockholm-

Kurdîstan

• Şenî / 5 salî •
-Îsraîl-

• Rûken / 5 salî -
Berlin-

Rose & Tulpe

NAVÊ MIN
RÛKEN E.
EZ 5'Ê SA-
LÎ ME.
MIN JI BO
ZAROKÊN
KURDA
GULA SOR
ÇÊKIR...

• Bêrîvan / 4 salî •
-Îngiltire-

NAVÊ MIN
BÊRÎVAN E,
Û EZ 4
SALÎ ME.
LI LONDRA
DIJÎM Û
KURDÎ Û
ÎNGÎLÎZÎ BAŞ
DIZANIM.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 15/7

8 COTAN • NİSAN 1987

ISSN 0283-4898

Büro : Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$ (USA)
İNGİLTERE 1 £

ŞİLİ

“Allahın bekçisi, şeytanın yanında”

(Reuter, ANK)

□ Santiago'da Papa'nın Pinochet ile görüşmesi esnasında Şili halkı gösteriyi engellemeye çalışan polise saldırarak "EKMEK" diye bağırıyor.

□ Papa Jean Paul'un ziyareti 1973'de Allende'nin ölümünden sonra Şili'ye yapılan üst düzeydeki ilk sivil ziyaret oluyor.

Papa'nın ziyaretinden 15 gün önce başlayan gelen yüzlerce gösteriler, giderek daha da boyutlandı. Gösterilere Papa'nın ziyareti arefesinde Şili Katolik Kilisesi'nin papazları da katılmış ve kitle iletişim araçlarıyla Pinochet yönetimine sert eleştiriler yöneltmişlerdi.

Geçen cuma (3.4.1987) günü gece ayinine gelen yüzlerce Şili'li insan kitlesi, ambulans, siren, bulut bulut gözyaşartıcı bomba dumani, havada sağa sola fırlayan sopalara, polislerin kurşun yağmuru ve joplar ile hasır neşir oldular.

En son gelen haberlere göre, bu olaylarda 260 kişi yaralandı. Bu sayıya dahil askeri polisler tarafından yaralanan iki de Şili'li gazeteci var.

Papa II. J. Paul, ko-

PAPA'nın Şili ziyareti, geniş çaplı politik gösterilere neden oldu.

nuşmasını yaptığı Santiago'daki O'Higgins parkında, yüzlerce kişi daha konuşma başlamadan önce rejimi protesto eden gösterilerde bulundular. Protestocu gruplar polisin önceden hazırladığı barikatları ve engelleri aşarak, Papa'nın bulunduğu türbine yaklaştılar. Ayrıca başka bir grupta, aynı şekilde barikatları aşarak, gazetecilerin bulunduğu türbüne yaklaşarak, gazetecileri taş yağmuruna tuttular.

Cunta yanlısı gerici basın, protestocu grupların yaklaşık olarak

600-700 kişi civarında olduklarını ve bunların yıkıcı kişiler olduğunu belirtiyor.

Protestocu gruplara konuşma kürsüsünden seslenmek isteyen Papa, sesini duyuramadığından olsa gerek göstericiler eylemlerine devam ettiler.

Bu eylemler Kilise ve Cunta yanlıları tarafından kınanırken, protestocular amaçlarını şöyle açıklıyorlardı: "Amacımız Papa'yı protesto etmek değil, bilakis onun dikkatini ülkede varo-

lan adaletsizliğe çekmek" dediler.

Daha sonra Papa, Şili'den Arjantin'e hareket etmeden önce birkaç bölgeyi daha ziyaret etti. Gelen haberlere göre, 38 gündür açlık grevinde olan 400 kadar politik tutuklu da açlık grevini bıraktı.

Açlık grevinin bırakılmasına neden olarak Kilise'nin yapmış olduğu çağrı ile cezaevi idaresinin, tutuklu ve hükümlülerinin istemlerini kabul etmesi gösteriliyor.

YEŞİLKÖY'DE PANİK!

Türk polisini alarma geçiren İran'ın KURDISTAN uçağı Atatürk Havalimanı'nda

□ Türkiye'nin en büyük Havaalanı eski adıyla Yeşilköy yeni adıyla Atatürk havalimanında bir panikler almış başını gidiyordu. Polis bir o yana bir bu yana koşarken, yolcular neye uğradıklarını şaşırmışlardı. "Bölücüler" rahat durmamış, ellerini Atatürk havalimanına kadar uzatmışlar mıydı acaba?

Atatürk limanının tam ortasında büyük bir KURDISTAN uçağı duruyordu. Acaba "bölücülerin" yeni bir propagandası mıydı? Polis ecel terleri döküyordu.

İşin gerçeği şuydu: İran Hava Yollarına ait Boeing-747 tipi bir yolcu uçağı KURDISTAN ismini taşıyordu. Uçak Şah döneminden kalmaydı. Kürdistan "eyaleti"nin ismini taşıyordu. Ve 300 yolcusuyla Atatürk hava limanına inmişti. Tabii Kürdistan sözcüğü polisin alarma geçmesi için yeterliydi. İşin ilginç yanı uçak arıza yapmıştı. Bu nedenle 4 saat havaalanında bekledi. Böylece Türk polisi çelik yeleklili özel timlerle beraber göze göre "eylemi" sadece seyretmek zorunda kaldı.

Sosyalist Enternasyonal'de Ortadoğu

ANK • Dinleme servisi

□ Sosyalist Enternasyonal'in Orta-Doğu konulu toplantısında İsrail, Filistin ve Sovyet temsilcilerinin bir araya geleceği bildirilmekte. Ortadoğu'da barışın sağlanması için, uluslararası konferans düzenlenmesi önerisinin toplantının ana gündem maddesi olduğu belirtildi.

Reuter ajansının Roma kaynaklı haberinde, Sosyalist Enternasyonal Genel Sekreteri, düzenlediği basın toplantısında, İsrail İşçi Partisi lideri ve Dışişleri Bakanı Şimon Perez ile bazı diğer yetkilileri, örgütün Ortadoğu komitesinin çalışmalarına katılmak üzere toplantıya çağırıyor. Roma'daki İsrail Büyükelçiliğinin sözcüsü de Perez'in toplantıya katılacağını bildirdi. Genel sekreter, Vannan, İsrail, Filistin ve Sovyet tarafının ilk kez bu denli yüksek derecede bir toplantıda birarada bulunacağını inandığını söyledi. Sosyalist Enternasyonalin bu toplantısına, İsrail'deki üyesi İşçi Partisi delegasyonunun yanı sıra, Kudüs'te çalışan Filistinli gazeteci Hana Sinyora ile işgal altındaki Gazze'den gelen Filistinli temsilci, Faiz Ebu-Rahmi'nin de katılacağı gelen haberler arasında.

Vannan yaptığı açıklamaya göre, SBKP Merkez Komitesi Uluslararası ilişkiler bölümü üyesi, Karen Buriten ve aynı bölümde danışman olarak görev yapan, Aleksandr Zathov'un da Ortadoğu konusundaki tartışmalara davet edildiği bildirildi.

Sosyalist Enternasyonal'in aynı masa çevresinde İsrail, Filistin ve Sovyet temsilcilerinin bir araya getirmesi girişimi, çeşitli politik kaynaklarca önemli bir adım olarak nitelendirildi.

Gelen haberler arasında, Şimon Perez'in toplantıdan sonra Sovyet temsilcilerle özel bir görüşme yapmayı kabul ettiği belirtildi.

Portekiz'de hükümet bunalımı

□ Portekiz Sosyal Demokrat Partisi (PSD), geçen cumartesi günü erken seçim talebinde bulundu. Siyasi çevreler bunu ülkenin içine girdiği çıkmazdan kurtulmanın "tek yolu" olarak değerlendirmiyorlar.

Portekiz'deki Sosyal Demokrat hükümet geçen hafta parlamento'da yapılan bir güvenoyu oylaması ile düşürülmüştü.

Sosyal Demokrat Parti, 17 aydır ülkeyi yönetirken geçen cuma akşamı yapılan güvenoyu oylamasından sonra 108'e karşı, Sosyalist Parti, Komünist Parti ve Yenilikçi Demokratik Parti'den gelen 134 karşı oyla düşürüldü. (ANK • Stockholm)

Irak-İran Savaşı

□ Irak-İran savaşının Basra çevresinde tekrar kızıştığı bildiriliyor. Alışıldığı üzere, İran, Irak mevzilerini yapıp geçtiğini açıklarken, Irak, İran taarruzunun püskürtüldüğünü iddia ediyor

Kerbela 8 diye adlandırılan bu son saldırının Basra'nın doğusundaki bataklık bölgede başlatıldığı ve 2 Km. içeriye girildiği iddia edilirken, siyasi gözlemciler esas amacın, Basra'ya iyice yerleşmek olduğu belirtiyorlar. Savaşın, taktik bir saldırı mı, yoksa stratejik amaçlar mı içerdiği henüz açıklık kazanmış değil. Ancak, bu İran saldırısının, Irak'ın, İran'daki petrol tesisleri ve ekonomik hedeflere karşı giriştiği bombardıman eylemlerine bir misilleme olduğu ve BAAS'ın 40. kuruluş yıldönümüne restlatıldığı siyasi yorumcuların iddiaları arasında yer alıyor.

REJIMA SADDAM LI KURDISTANE MIRINE VEDIREŞE

- Pêşmerge li berxwe dide!
- Di şer de 7 pêşmerge şehîd bûn!
- 300 jin, zarok û kal birîndar bûn!

- Li herêmên Dihok û Musilê bi tenê hejmara gundên ku dixwazin vala bikin zêdeyî 240 gunda ne

Xeber di rûpelên navîn de

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 16/8

22 COTAN • NİSAN 1987

ISSN 0283-4898

ANK

Ajansa Nûçeyê Kurd
The Kurdish News Agency
Kurdiska Nyhets Byran

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

JENOSİD • 24 NİSAN 1915 • JENOSİD

BÜYÜK MATEM!

● 24 nisan 1915 günü, seçkin Ermeni liderleri, aydınlar ve cemaatin ileri gelenleri evlerinden alınarak, Haydarpasha Garı'na götürüldüler. Gidenlerden, geri dönen olmadı.

● Yüzyılın başında 2 milyon 900 bin Ermeni nüfusundan, 1927 yılında Batı Ermenistan'da kalan Ermeni nüfusu sadece 30 bin kadardı!

● II. Abdulhamid döneminde başlayan Ermeni katliamı, İttihatçılar tarafından bir halkın topyekun imhasına dönüştürüldü ve Kemalistler tarafından da hararetle devam edildi!

Sayfa 6,7

Danielle Mitterand

1 Milyon Frank

● Fransa Cumhurbaşkanı'nın eşi, düzenlediği bir kokteylde Paris Kürt Enstitüsü için 1 milyon frank bağış topladı.

Yazısı sayfa 4,5

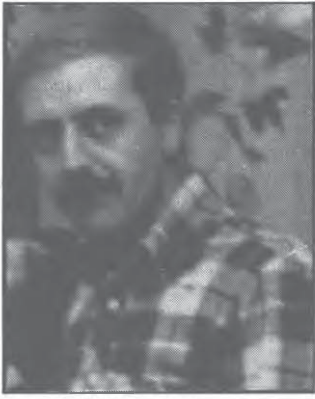
89 Yıl Sonra Kürdistan Gazetesi

Mahmûd Levendî'nin yazısı
sayfa 13'te

SİSTEME KARŞI SAVUNMA

● Diyarbakir Sıkıyönetim Mahkemesinde 332 sayfalık savunma yapan RIZGARİ "sanık"ları, "Biz Kürdistanlıyız. Sizlerle uyuşamayacağız. Bu mahkemelerde hakim yok, asker var. Bu mahkemeler, Kürdistan'da kurulmuş sömürge mahkemeleridir" dediler.

Yazısı Sayfa 2'de

A. Uzun: "Mahkemelerde hakim yok, asker var!"

Diyarbakir 1 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesinde devam eden 3. Rizgari davasında sanıklar savunma yaptılar. Dava karara kaldı.

4'ü tutuklu 16 sanıklı 3. Rizgari davasının son duruşmasında, tutuklu sanıklar siyasi savunma yaptılar. Türk devletinin terörist olduğunu belirten sanıklar, mahkemelerin generaller tarafından yönlendirildiğini vurguladılar ve "burada hakim yok, askerler var" dediler.

Geçen duruşmada, Türk Ordusu'nun Irak sınırları içindeki Kürdistan'ın kurtarılmış bölgelerini bombalamasını protesto eden sanıklar, ertelenen duruşma nedeniyle bu kez siyasi savunmalarını okudular. Duruşmaya katılan ve 4 yıldan beri Diyarbakir Askeri ceza ve tutukevi'nde bulunan sanıklardan Yakup ÇİÇEK, Abdullah UZUN, Şehmuz ÖZZENGİN ve Terman MUTLU hazırlamış oldukları 332 sayfalık siyasi savunmalarını okuyacaklarını belirttiler. Savunmada "Türk devletinin Kürdistan'ı işgal ettiği"ni belirten sanıklar, bu işgalin tarihsel evrimini anlattılar.

Daha sonra söz alan sanıklar, "Bizler Kürdistanlıyız. Türkiye Cumhuriyeti'nin yargı organları ile uyuşmayacağız. Sizler, yargı organında bulununlar, emir komuta altındasınız. Mahkemelerin yalnızca adı bağımsız-

- Sıkıyönetim Mahkemelerinde hakim yoktur, emir-kumanda ile karar uygulayan askerler vardır!
- Diyarbakir'de kurulan Sıkıyönetim Mahkemeleri, Kürdistan Halkı için kurulmuş sömürge mahkemeleridir!
- Bizler Kürdistanlıyız. Türkiye Cumhuriyetinin yargı organları ile uyuşamayacağız!

Sisteme Karşı Savunma

Parastına Li Hember Sazûmaniye

dr. Muhtevada ve uygulamada ise Mahkemeler bağımsız değildir. Burjuva hukuk kurallarını işletmekte olan mahkemeler, yargılamayı politik kararlarla yönetmektedirler. Generaller 1 saat önce emir vermekte ve bu emirler karar diye yargı organının önüne sürülmektedir. Bu mahkemelerde politik davalara politik ceza verilmektedir."

Daha sonra Diyarbakir'de kurulan Sıkıyönetim Mahkemeleri'ne de işaret eden sanıklar özete şunları belirttiler: "Diyarbakir'de kurulan Sıkıyönetim Mahkemeleri, Kürdistan halkı için kurulmuş sömürge mahkemeleridir. Bu mahkemelerde hakim yoktur. Emir komuta ile politik kararlar veren askerler vardır. Mahkemelerde kitlesel yargılamalar yapılmaktadır. Çocuğuna Kürtçe isim bırakanlar bile bu mahkemelerde yargılanmaktadırlar. Öte yandan, 12 Eylül Cuntası'nın lideri Kenan Evren'e İstanbul Üniversitesi "Hukuk Doktoru" ünvanını veriyor. İşte Türkiye'deki hukuk sistemi. Unutulmaması gereken gerçek şudur: biz aynı zamanda bu hasta hukuk sisteminin karşı savunma yapıyoruz."

Duruşma karar için başka bir güne ertelendi.

Y.Çiçek: "Sıkıyönetim mahkemeleri, sömürge mahkemeleridir. Politik davalara, emir-kumanda ile politik kararlar vermektedir."

Di dadgeha Îdara Urfa a Diyarbakir de doza 3 an a Rizgari berdewam kir û di ve dozê de girtiyên Rizgari xwe parastin.

Di doza Rizgari a 3 an de, 16 girtiyên parastina siyasi kirin. Girtiyên ku terorist buna dewleta Tirk diyar kirin; eşkere kirin ku dadgeh ji alî generalan ve tîn meşandin û gotin: "Li vir dadger tunene, leşker hene."

Cara din, girtiyên, êrişê hêzên dewleta Tirk a li ser Kurdistanê Başûr, protesto kiribûn. Ji ber wê doz hatibû li paş xistin. Lê wê carê parastina xwe a siyasi xwendin.

Di dadgehê de, Yakup ÇİÇEK, Abdullah UZUN, Şehmuz ÖZZENGİN û Terman MUTLU, ku ev 4 salin di girtigeha Diyarbakir de ne, diyar kirin ku wê parastina xwe a siyasi, ku ji 332 rûpelan amade bûbû, bixwînin. Di parastina xwe de girtiyên, diyar kirin ku, dewleta Tirk Kurdistan dagirkiriyê û pêvajoka wê dagirkirine hat berpeş kirin.

Paşê, girtiyên ku destûr stendin, gotin: "Em ji Kurdistanê ne. Emê nikaribin bi organên Komara Tirkîyê re li hev bikin. Hûn, en ku di organên dadgeriyê de ci digirin, di bin emir de ne. Bi tenê navê dadgehan serbixwe ne. Di naverok û bi karanîne de ne

serbixwe ne. Dadgeh, ku rêbaz û dadimendiya burjuwa bi kar tînin. General, berî bi seatekê emir didin û ev emir wek biryar tîn pêşkeş kirin. Di van dadgehan ji bo dozên politîk, cezayên politîk tîn dan."

Paşê girtiyên, dadgehên Îdara Urfa a Diyarbakir ji anîn ber çav û bi vi awayî berdewam kirin:

"Dadgehên Îdara Urfa ên ku li Diyarbakir hatine damezrandin, ji bo gelê Kurd wek dadgehên kolonî hatine damezrandin. Di van dadgehan de dadger tune ne. Leşkerên ku bi emir biryaren politîk didin, hene. Di dadgehan de, bi awakî tewayî civat tî mehkûm kirin. Yê ku navên Kurdî li zarokên xwe kirine ji, di van dadgehan de tîn mehkûm kirin. Ji aliye din, ji serokê Cûnta 12 ê Îlonê, Kenan Evren re, zanişgeha Istenbolê xelata doktorê dadimendiye dide. Sistema dadimendiya Tirkîyê ev e!! Rastiya ku divê nexê ji bir kirin ev e: Em di emî wextê de li hember wê sistema dadimendiya nexweş ji parastina xwe dikin...."

Ji bo biryarê, roj hat li paş xistin.

Ermeni Jenosidi

□ II. Abdulhamid döneminden başlayıp, günümüze kadar devam eden Ermeni jenosidinin en kanlı halkasını hiç kuşku yok ki, İttihat ve Terakki döneminde yapılan jenosid oluşturur. Ve gene hiç kuşku yok ki, jenosidin uygulayıcıları Osmanlı sultanları, İttihatçı paşalar ve daha sonra Kemalistlerdir. Yüzyılımızın en büyük jenosidlerinden biri olan Ermeni jenosidinin bir numaralı sorumlusu ise Alman emperyalizmidir.

II. Abdulhamid, Bağdat Demiryolu Projesi'ni imzaladığı gün, Ermeni halkının kaderi de çizilmiş oluyordu. Alman halkı, Bismarck'ın Avrupa'dan çıkarma politikası yerine, büyük bir coşku ile Wilhelm'in "Doğuya Yayılma" politikasını benimsemiş, taşı-toprağı altın olan Mezopotamya, Alman halkının rüyalarına girer olmuştu.

Abdulhamid, trenyolu ağı ile, devlet otoritesini imparatorluğun doğu bölgelerine taşıma planları içindeydi. Ama durumdan rahatsız olanlar da vardı. Sivas-Erzurum üzerinden Batum'a ulaşacak olan demiryolu hattı, Trans-Kafkas demiryolu şebekesini tehdit ettiği için, Çarlık Rusyası tarafından engellenmişti. Berlin'i, Bağdat'a; dolayısıyla Alman emperyalizmini, İngiliz sömürgelerine bağlayacak olan demiryolu şebekesi ise, İngiliz emperyalizminin kabusu idi.

Ortadoğu, Yakınasya ve Uzakdoğuya giden yol, Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içinde bulunan Ermenistan ve Kürdistan'dan geçiyordu. Alman emperyalizminin doğuya yayılma politikası, Osmanlı paşalarının istila heveslerini kıskırtan bir ideoloji olarak ortaya çıktı ve Turancılık diye adlandırıldı. Turan ideolojisi, Osmanlı paşalarının, Alman emperyalizminin yolunu açmak üzere, Ermenistan ve Kürdistan'dan geçerek, Asya'nın bozkırlarına sürükledi. Osmanlı paşaları "Büyük Türk Devleti"ni kurmak üzere doğuya sefer çıktılar ve yol üzerinde bulunan Ermeni halkını biçtiler...

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan Alman emperyalizmi ile beraber, Osmanlı da yenilerek çıktı. Ermeni halkı ise imha edildi. İmha, İttihatçıların ideolojik sürdürücüleri olan Kemalistler tarafından da ısrarla uygulandı. Bir devlet politikası haline getirilen Ermeni jenosidi, günümüzde de çeşitli boyutları ile devam ediyor.

Bu gün Ermeni jenosidi, Türk devleti tarafından red ve inkar ediliyor. Red ve inkar, bir devlet politikası olarak, devletin bütün kurum ve organları tarafından, üniversite ve basınla beraber destekleniyor. Bu konuda o kadar ıleri gidilmiştir ki, neredeyse Ermeni halkı "suçlu" ilan edilmiştir. Türk devleti adına, uluslararası platformlarda böy gösteren bilim adamları (!) ise, sadece gülünç değil aynı zamanda acınası bir duruma düşmektedirler. Bu bilim adamları başta olmak üzere, Türk devletini yönetenlerin, dünya kamu oyuna iki milyona yakın Ermeninin ne olduğu hakkında namusluca bilgi vermeleri gerekiyor. Bunun tek ve gerçek yolu da, Ermeni jenosidini resmi olarak kabul edip, açıklamak ve bu açıklamanın insani ve hukuki gerekliliklerine yerine getirmektir.

SR H KNOT AW

Jenosîda Ermeniyan

□ Jenosîda (Qatliama) herî bi xwîn di nav qetliamên li dijî Ermeniyan de, ku di wexta Ebdulhemîd yê II, de destpêkir û heta bi îro dom kiriye, bê şik qetliama ku di dema İttihat û Terakî de pêkhatiyê. Ye û dîsa bê şik e, ku pêkhatina van qetliaman bi destê Siltanê Osmanîyan, paşayên İttihat'ê û bi dî re ji bi destê Kemalistan çêbûn. Berpîrsiyarê yekemî yê wê qetliamê, ku di hemdemê me de qetliama herî mezin e, emperyalizma Elmanî ye.

Rojekî, ku Ebdulhemîd yê II, fermana Proja Rêhasin ya Bexdayê dipejirand, qedera gelê Ermenî jî hate xwayî kirin. Gelê Elman di şûna politîka Bismarck'ê, ku ji Ewropa dernedikot, Politîka Wilhelm ji bo "Xwe Berdan li Rohîlatê" bi kêf pejirand û Mezopotamya, ku ax û kevîrên wê zêr e, kete xewna Elmanan.

Ebdulhemîd dixwest, ku bi rêhasin re otorîta dewletê bibe mintiqayên rojhilatê yê imparatoriyê. Lê kesên ku jî di rewşê ne rehet bûn ji hebûn. Xeta rêhasin ku li ser Sêvas-Erzîrûm wê bigiha Batûmê, şebeka rêhasin ya Trans-Kafkas tehdît dikir û ji ber wê yekê jî Çarîtiya Rusî pêşiya wê projê biribûn. Şebeka rêhasin ya ku Berlînê bi Bexdê re û bi vî awayî jî emperyalizma Elmanî bi koloniyên Îngîltere ve girêdida, kaposê emperyalizma Îngîlistanê bû.

Rêya ku diçû Rohîlata Navîn, Asya ya Nezik û Rohîlata Dûr, di nav Ermenistan û Kurdistanê de derbas dibûn, ku ew jî di nav hidudên İmparatoriya Osmaniyan de bûn. Politîka emperyalizma Elmanî ya ji bo "Xwe Berdan li Rohîlatê" daxwazên istîla yê paşayên Osmaniyan li ser bîngeha ideolojiya nijadparezî daf da û derket holê û jî wê ideolojiyê re "Turancılık" hate gotin. İdeolojiya Turan, paşayên Osmaniyan bi ser Ermenistan û Kurdistanê daf da Asyayê, da ku jî emperyalizma Elmanî re rê veke. Paşayên Osmani, ji bo avakirina "Devleta Mezîn ya Tirk" li rojhilatê derketin seferê û Ermeniyan, ku li ser rêya wan bûn qetîl kirin.

Emperyalizma Elmanî ya bi wê girêdayî Osmaniyan Herba Parvekîrîna Emperyalizmi ya Yekem wînda kirin. Gelê Ermenî jî hate imha kirin. İmha ji alî Kemalistan jî, ku duvîkê İttihatçıyan bûn, hate domandin. Qetliama Ermeniyan, ku îro wek politîka dewletê ye, hê jî bi her cureyê berdewam e.

Îro, qetliama Ermeniyan ji alî dewleta Tirk tî inkar kirin. Nepejirandin û inkar wek politîka dewletê di hemû qurim û organên dewletê de, zanişgeh û weşanan de tî destîq kirin. Gelê Ermenî êdî bûye "gûnehkar". Zilamên zanê û îlmdar (!) ku di platformên navnetewî de bi navê dewleta Tirk xwe didin nîşan dan, ne bi tenê dikevin rewşa zarotî, di aynî gavê de dikevin rewşa wisa ku dilê meriv bi wan dişe. Di serî de ew kesên zanê û pispor û dewleta Tirk divê derheqê 2 milyon Ermenî de jî bo dinê daxuyanîyek bi namus bidin. Rêya rast û tenê ya wê yekê jî ev e, ku jenosidîna li ser Ermeniyan bi şiklekî fermî bipejirînin û bidin xwayî kirin û divayiyên wê daxuyanîyê jî alî mirovatiyê û hiqîqî bi cih binin.

İsmail Beşikçi'nin savunma avukatı Serhat Bucak Türkiye'de yayınlanan İkbine Doğru isimli dergiye yaptığı açıklamada "İsmail Beşikçi'nin, hiçbir yerden, hiçkimseden af talebi yoktur" dedi.

İkbine Doğru'da oldukça geniş bir biçimde yer alan açıklamada, Beşikçi'nin kısa biyografisine, davalarına ve hakkında verilen cezalara da yer verildi.

Av. Bucak, Mart ayında Beşikçi ile yaptığı bir görüşmede, "Yeni Gündem dergisinde, okuyucu mektubu olarak çıkan bir haberde, bir vatandaşın İsmail Beşikçi'nin tüm görüşlerini benimsediğini, ve altına imza atabileceğini, tahliyesi için kampanya başlatılması gerektiğini" Beşikçi'ye aktardığını belirterek, bu tür girişimlere karşı Beşikçi'nin oldukça eleştirici olduğunu açıklıyor. Av. Bucak'ın belirttiğine göre, Beşikçi "Kesinlikle herhangi bir şekilde, kendisi ile ilgili bir af kampanyasına karşı olduğunu, affa ihtiyacı olmadığını, normal olarak tahliyesine iki ay kala böyle bir girişimde bulunulmasının yanlış olduğunu, cezasını çektiikten sonra çıkmasının kendisi için çok daha onur verici olduğunu" net bir şekilde vurguluyor.

Avukat Serhat Bucak, yaptığı açıklamada ayrıca şu noktalara dikkati çekiyor: "Ben avukatı olarak tekrar söylüyorum; Beşikçi, hiç kimseden, hiçbir yerden af istemiyor. İnsanlar, normal olarak Beşikçi'nin affını isteyebilirler. Ama, onun böyle bir talebi yok. İsmail Beşikçi, zamanından önce tahliye edilmesine, ya da cezasının af edilmesine karşıdır. Bunu özellikle yazmanızı istiyorum."

Beşikçi'nin savunma avukatı, af kampanyalarını Beşikçi'yi rahatsız ediyor. Beşikçi'nin hiç kimseden, hiçbir yerden af talebi yok. Takas talebi de yok.

SAVUNMA AVUKATI AÇIKLADI

İ. Beşikçi'nin Af talebi yok!

□ "İsmail Beşikçi hiç kimseden, hiçbir yerden af istemiyor. Af talebi yok. Takas talebi de yok. İsmail Beşikçi, zamanından önce tahliye edilmesine ya da cezasının affedilmesine karşıdır.,,

□ "İlginçtir, sıkıyönetimin en civil civil dönemleri, bir çok demokrat kişiye, avukatlarımıza İsmail Beşikçi davası ile ilgilenmelerini söylememize rağmen, kimse ilgilenmedi. İ. Beşikçi'nin, Türkiye Yazarlar Sendikası üyesi olmasına rağmen, sendika da ilgilenmedi."

□ Avukat S. Bucak, ünlü "bir mektuba 10 yıl ceza" verilen davanın karar duruşmasını, Beşikçi'nin savunmasını verdikten sonraki evresini ise şöyle anlatıyor: "Mahkeme heyeti, savunmanın bir tek sayfasını dahi açıp bakmadan, okumadan, benim de öz olarak savunmamı aldıktan sonra 10 dakika ara verdi. Duruşma tekrar başladığında, 10 yıl ağır hapis cezası açıklandı. Duruşmadan çıktık. Kendisi ile öpüştük. Geçmiş olsun dileğinde bulduk. Bana, 'hiç önemli değil, sevgili kardeşim; aldığım ceza önemli değildir. Yalnız senden ricam, herkese, tüm Türkiyeli aydınlara söyle, İsmail Beşikçi, taviz vermedi'; ve ekledi: 'ilginç değil mi, 15 dakika içinde karar verdiler. Savunmamdan tek bir kelime dahi okumadılar' dedi. İnanyorum ki, Beşikçi, düşüncelerinden bir milim taviz vermiş olsaydı, bu cezaya çarptırılmayacaktı."

"Aldığım ceza hiç önemli değildir. Yalnız senden ricam, herkese, tüm Türkiyeli aydınlara söyle, İsmail Beşikçi taviz vermedi!"

TKP Konuşmaya başladı

"Bağımsız Kürdistan!"

- "Askeri operasyonlar, zoraki göç durdurulmalı!"
- Kürt halkının varlığı kabul edilmeli ve milli hakları tanınmalı!"
- "Türkiye NATO'dan çıkmasını!"
- "Yasal bir parti olmak istiyoruz!"

Fransız Komünist partisi'nin davetlisi olarak, parti tarihinde ilk defa, FKP'yi ziyaret eden TKP Genel Sekreteri H. Kutlu'nun gazeteci-

lerle yaptığı görüşme FTP'nin resmi yayını organı L'Humanite'de yayınlandı. Gazetelerin haberine göre, H. Kutlu'ya sıcak bir karşılama töreni yapıldı. Daha sonra, H. Kutlu gazetecilerin sorularını cevapladı. Kürt sorunu ile ilgili olarak H. Kutlu "İnsan adını taşımayı layık bütün insanlar, bir sorunun var olduğunu belirtmeli ve çözülmesini istemelidirler" dedi. H. Kutlu ayrıca, askeri operasyonların ve zoraki göçün durdurulmasını, bölgedeki sıkıyönetimin kaldırılmasını ve köy korucusu denen silahlı grupların dağıtılmasını istedi. H. Kutlu, Kürt halkının varlığının kabulü ve milli haklarının tanınması gerekir dedi. L'Humanite yazarı, H. Kutlu'nun, net bir şekilde Kürt halkının bağımsızlık istemini dile getirdiğini de

ekliyor. H. Kutlu ayrıca, "Türk orlusunun Irak'a saldırısını, Ege'deki gerilime lenzerterek, "Grev dalgasının yükseldiği bir anda demokrasi mücadelesini kırmak adına, savas psikozu yaratılmaktadır" dedi.

Daha önce, paris'te Güneş gazetesine de bir demeç veren TKP Genel Sekreteri H. Kutlu, Türkiye'nin NATO'da kalması( ) gerektiğini belirtmişti.

Yeni Gündem dergisinin 12-18 Nisan 1987 tarihli 58. sayısında yer alan bir söyleşi de ise, H. Kutlu, Türkiye'de yeni bir politik yaratacaklarını belirtiyor, ve Kürt sorunu, Türk halkının sorunudur diyor.

ANK • Paris

Enstitüye yeni başkan

ANK-BONN

Almanya'nın tanınmış parlamenterlerinden Klaus Immer, okuyucularımızın yakından tanıdığı Prof. Ingeborg Diewitz'in ölümüyle boşalan Bonn-Kürt Enstitüsü Başkanlığına getirildi.

Klaus Immer, 14 yıl SPD parlamenterliğini yaptı. Daha çok Doğu-Batı ilişkileri üzerine çalışma yürüten Immer, ayrıca Alman-Bulgar Ortak Parlamenterler Grubu Başkanı idi.

1984'de Bonn-Kürt Enstitüsü'ne üye olan Immer, o tarihten bu yana Kürt sorunuyla aktif olarak ilgilenmiş, bu sorunu sıkça Ayman Parlamentosuna götürmüştür.

25 Ocak 1987 Alman genel seçimlerinden sonra, 22 Şubat'ta Parlamento'dan ayrılan Immer, kendisi için yapılan ayrılış töreninde, 150 kişilik seçkin davetlilere: "Ben bazı dostlarım gibi, Kürt sorunun bu denli vahim olduğunu bilseydim, Kürt halkını çok daha önceleri desteklerdim, demek istemiyorum. Fakat geriye kalan beş-on yıllık ömürü Kürt halkına adamak istiyorum." dedi.

Bonn-Kürt Enstitüsü Klaus Immer'in Başkanlığı getirilmesiyle daha da güçlenerek çalışmalarını sürdürüyor.

Bizler Kurdistan Press çalışanları, Klaus Immer'e hoş geldiniz deriz.

Seroket nu ji Enstituyê re

Parlamenterê Alman, ê naskirî, Klaus Immer, bû serokê Enstituya Kurd a Bonnê. Ciye, ku ji ber mirina Ingeborg Diewitz, vala bûbû, Klaus Immer dagirt.

Klaus Immer 14 salan parlamenteriyê SPD kir. Klaus Immer bi pirani li ser tîkiliyê Rohilat û Roava dixebiti ji xeynî wî karî, ew serokê gruba parlamenterên Alman û Bulgar ji bû.

Klaus Immer, ku di 1984 an de bû endamê Enstituya Kurd a Bonnê, ji wê demê û bi vir de bi awakî aktîfî bi mesela Kurdan daket û gelek caran ew bir parlamentoya Alman.

Piştî hilbijartina 25 ê çeleya paşin 1987 an a Almanya, Immer di 22 ê Sibate de ji parlamentoyê ve qetya. Çaxa veqetya, ji bo wî şahiyek hat li dar xistin. Di wê şahiyê de Klaus Immer, ji 150 mewan re wilo digot: "Ez wek hinek dostên xwe nabêjim, ku min zaniba ku mesela Kurdan hevqasî girînge, minê ji berê de gelê Kurd biparasta. Ez dixwazim temenê xwe ê mayî, ji bo gelê Kurd feda bikim".

Bi serokatiya Klaus Immer, enstituya Kurda a Bonnê bi awakî hêztir, xebata xwe berdawam dike.

Em kedkarên Kurdistan Press, xêrhatina Klaus Immer dikin.

Wêne: Klaus Immer (li rastê), Dr.Yekta Geylani, jê re tabloya wênezanê Kurd Metin Çino, diyarî dike.

Bir Milyon Frank!

Bayan Mitterrand, Kürdistan Press yazarlarından M.Bakı ya "Kültürünüzün yaşamasına, gelişmesine katkı olsun istiyorum" diyor.

ELYSEE SARAYI'NDA BİR KÜRT DOSTU

Nisanın son haftasında Şivan Perwer'le birlikte Paris'teydik. Bayan Mitterrand, Kürt Enstitüsü için, 26.4.1987 günü kendi adına kurulan "Fondation Danielle MITTERRAND" binasında bir kokteyl verecekti. Fon yönetimi bu çok önemli ve görkemli güne bizleri de çağırmişti. Bayan Mitterrand, Kürt halkına Paris'ten seslenmek, Kürt halkıyla dayanışmak istiyordu. Fransa Devlet Başkanı Francuis MITTERRAND'ın hanımı, Kürt halkının nasıl acı çektiğini, dört yandan nasıl haince çevrildiğini, kan içinde bulunduğunu, ELYSEE SARAYI'nın kalın duvarlarını devirerek görmüştü... Paris, Kürdistan'a Ankara'dan daha yakındı. Çünkü Paris'te Kürt halkını seven, onu destekleyen, ona arka çıkan Danielle MITTERRAND gibi insanlı, demokrat, barışsever bir kadın vardı...

BİR MİLYON FRANK

Bayan MITTERRAND çok duygulu ve çocuksulu bir konuşmayla kokteyli açtı. Sonra Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal NEZAN konuştu. Salonunda seçkin bir davetli grubu vardı. Geceye hem Kürdistanlı bazı sanatçılar, işadamları, politik kişiler, hem de tanınmış Fransızlar çağırılıydı. Örneğin dünyaca ünlü Prof. Maxime RODINSON davetliler arasındaydı. Prof. Rodinson, "Hz. Muhammed ve İslam" adlı yapıtıyla, İslam alemini derinden sarsmış, yazdığı kitaplar filmlere konu olmuştu.

İki saatlik bir kokteyl, Paris Kürt Enstitüsüne bir milyon frank kazandırmıştı. Bunun yarısını bir çek olarak Kürtler Bayan MITTERRAND'a sunmuştu. Diğerini de Fransızlarla beraber Bayan MITTERRAND'ın Fon'u karşılamıştı.

KOKTEYLİN AMACI

Bilindiği gibi, Paris Kürt Enstitüsü, 1982 yılında, yani MITTERRAND hükümetinin başa geçmesiyle gerçekleşmişti. 1983 yılının baharında faaliyete geçen

Enstitünün kurucuları arasında Yılmaz GÜNEY, CIGERXWIN, Prof. Qanadé KURDO gibi yazar, şair, araştırmacılar vb. vardı. MITTERRAND hükümeti tarafından resmen tanındığı için devlet yardımı alabiliyordu. Bu durum Kürt halkının düşmanlarını deliye çevirmişti. Militarist Türk devleti ise özellikle rahatsızdı. Ama Fransa Hükümeti bu çağdışı kafalara uymuyor, onları duymuyor, görmüyordu. GÜNEY'in kurucuları arasında olması, Enstitüyü desteklemesi ise, yalnız sömürgeci Türk devletini değil, aynı zamanda resmi ideolojinin gönlüllü yayıcıları olan Türk sanatçıları, ırkçı aydınları da deliye çevirmişti...

YARDIM KESİLİYOR

İsteklerini MITTERRAND hükümetine kabul ettiremeyen Türkiye, Fransız sağıın iktidar olmasıyla bu özlemine kavuştu. Sağ hükümet, Kürt Enstitüsüne her yıl devletçe verilen parayı kestti. Fransız sağı, Türk burjuvazisi gibi sadık bir uşağı elbette Kürt Enstitüsüne değişmezdi... Bu duruma sevinenler, ha bugün, ha yarın Enstitünün kapanmasını beklerken, bu kez Kürt halkının dostları devreye girdiler. Bu dostlardan birisi de Bayan MITTERRAND'ı.

Soruyorum Bayan MITTERRAND'a:

Kürt Enstitüsünü neden destekliyorsunuz Danielle MITTERRAND?

Ben Kürt halkını, Paris Kürt Enstitüsü aracılığıyla tanıdım, diyor bana Bayan Mitterrand. Kürt halkının tarihini, acılı yaşamını bana öğreten, anlatan Enstitüdür. Bu Enstitü Kürt halkının geçmişini, geleneklerini koruyor, savunuyor. Kürt halkının zengin halk kültürünü korumak, kollamak; bu halkın umudunu, değerlerini canlı, dinamik tutmak için bu Enstitüye gerek var bence. İşte bu yüzden ben tüm gücümle bu kurumu desteklemeye karar verdim. Politik ve dinsel duygulardan uzak olan bu Enstitü, bütün dünyada Kürt halkının kültürünü, tarihini sergileyen önemli bir kurumdur. Bu kurumda Kürtler ve Kürt olmayanlar, Kürt halkıyla ilgili gerekli bilgilerle beraber Kürt halkının yararlığına ilişkin zengin belgeler bulabilirler.

KÜRT LOKANTASINDA

Kokteylden sonra Paris'in merkezi bir yerinde açılan "DİLAN" adlı bir Kürt lokantasına gidiyoruz. Fransız güvenlik görevlileri sarmış çevreyi. Fransız Devlet Başkanı Francuis MITTERRAND'ın hanımı bir Kürt lokantasında yemek yiyecek... Olacak şey değil bu! Ecevitler, İnönüler, "sol" Kemalistler duysalar çarlarlar herhalde. Sosyalist Enternasyonal'in hayranı bu ırkçı baylar, herhalde kendi gözlerine inanamayacaklar. Bayan Mitterrand, düpedüz bölücülük, bölgecilik yapıyor işte! Bu hanım, Kürt teröristleri ile kolkola girmiş, bir

- "Sizin bir ülkeniz olduğunu biliyorum. Kültürünüzün, savunmaya, yaşamaya ihtiyacı var."
- "Dili yasaklanmış bir halk varlığını sürdürmez. Her halkın kültürüne, diline saygı gösterilmelidir."
- "Fransa'da sayınız kabarık. Ama, sorunlarını anlatmakta güçlük çekiyorsunuz. Sizleri desteklemek, kültürünüzün yaşamasına katkıda bulunmak istiyorum."

Bayan Mitterrand, Prof. Maksim Rodinson ile birlikte, bir Kürt lokantasında, sanatçı Şivan'ı dinliyor;karşıda Enstitü yöneticisi Kendal Nezan

Kürt lokantasında, Şivan'ın iç açıcı sesinden Xezal'ı dinleyerek, acılı-ekşili Urfa yemekleri yiyor!

VE ELYSEE SARAYI

Ertesi gün öğleden sonra, Kendal'la beraber Elysee Sarayı'na gidiyoruz. Koca bina, güvenlik güçleri tarafından kordona alınmış. İzinsiz, sinek uça yakayı ele verecek. Burası, Fransa'nın yüreği. O yüreğe girmek de pek kolay değil. Kimbilir neler görüp geçirmiş bu taş duvarlar? Kimler yaşamış bu görkemli yapıda...

Bayan Mitterrand'ın, DİLAN'da bize verdiği kartvizit, bütün kapıları açıyor. Babamızın evi gibi rahat rahat giriyoruz koca saraya. Etrafta merasim kıtaları bölük

bölük. Selam verip içeri dalyoruz. Koridorlar, koca koca salonlar; tarih kokan, ihtilal kokan odalar, duvarlar, resimler...

Dün gece, DİLAN'da bizimle yemek yiyen, gülen, şakalaşan Bayan Mitterrand'a ulaşmaya çalışıyoruz. Polisler, odacılar, sekreterler, askerler, koca koca cins köpekler... So-nuçta, bayan Mitterrand görünüyör kapıda. Kuçaklaşıyorlar Kendal'la. Seviniyoruz. Düşmana inat, Kürt halkı, üstüne kilitlenen kapıları birer ikişer aralamaya başlıyor artık. İçim sevinçle doluyor. Demek ki artık, yalnızca zindanlara, işkence hücrelerine değil, devletlerin yönetildiği kurumlara da girip çıkabileceğiz.

Soruyorum Bayan Mitterrand'a: Kürt sorununa neden ilgi duyuyorsunuz?

Ben İkinci Dünya Savaşı'nda, ülkesi Naziler tarafından işgal edilmiş genç bir kuşaktan geliyorum. diyor bayan Mitterrand. Faşizme karşı direnen, faşizme boyun eğmeyen bir kuşak. Ben ülkenin bağımsızlığı için direndim. En azından bu bile, ezilen halkların safında yer almam için yeterli bir nedendir.

Sizleri görmeden önce, bir ülkenizin olduğunu, yani Kürt olduğunuzu biliyordum. Biliyorum ki, kültürünüzün savunmaya, yaşamaya ihtiyacı var. Fransada sayınız oldukça kabarık. Ama, sorunlarınızı anlatmada zorluk çektiğinizi de biliyorum. Fransız halkının size kulak vermesi, sizin örgütlenmeniz büyük önem taşıyor. Ve ben sizleri, sizlerin çalışmalarını desteklemek istiyorum.

Kültürünüzün yaşamasına, gelişmesine katkı olsun istiyorum.

□ Savın Danielle, bu gün Türkiye'de çocuğuyla kürçe konuşan bir Kürt anası, ilgililer tarafından aşağılanıyor, horlanıyor, zaman zaman tutuklanıyor. Siz bir ana olarak bu konuda neler söylemek istersiniz?

□ Bu ana, kendi dilinin dışında, kendi çocuğuna sevgisini nasıl ileticek acaba? Tereddütsüz açıklamak gerekir ki, tüm insanlar kendi dillerinde özgür olmalıdır. Bu bir temel hak. Dili yasaklanmış bir halk, varlığını devam ettiremez. Her halkın diline, kültürüne saygı gösterilmelidir.

Zaten bu nedenle, bizler Kürt Enstitüsü'nün gelişmesini, güçlenmesini istiyoruz. Kürt Enstitüsü'nün yükü ağır, görevleri fazladır. Ve bu görevlerin yerine getirilmesi oldukça önemlidir.

Bayan Mitterand, bu belirlemeleri tam da Türk devletinin ve Avrupa'daki bazı karanlık güçlerin Kürtleri terörist ilan etmek istediği bir ortamda söylüyordu bana. O halde Elyse Sarayı'nda bulunan bir Kürt gazetecisi olarak neden Olof Palme'yi sormayayım Bayan MITTERRAND'a:

□ Savın Danielle MITTERRAND, Olof Palme Kürt halkının yakın dostuydu. Sonra Kürt halkının düşmanları, Palme cinayetini Kürt halkına yıkmaya çalıştılar. Ne dersiniz?

Bu sorum, Palme'nin adı, bu gülec yüzlü, canlı sempatik hanımı sonsuz acılara boğuyor. "Ben bu suçlamalara inansaydım, işin ne vardı Elyse Sarayı'nda" der gibi bakıyor gözlerime acı acı. Gözleri nemli sürdürüyor konuşmasını:

□ Ben Olof Palme'yi, biz daha iktidara gelmeden önce tanıdım. O gerçek bir dost, gerçek bir arkadaş. İnsan hakları konusunda, ezilen halklar konusunda aynı fikirleri paylaşıyorduk. O'nun ülkesi politik mütevilere sonuna kadar açıktı. Biz onunla kardeşlik, hemfikirlik bu konuda. Onun ölümü bizleri derinden sarstı ve hayretler içinde bıraktı. Yanlış beni değil, tüm Fransız halkını da. Palme dünyada teröre kurban gidecek en son lider olmalıydı bence. Ben de herkes gibi irkildim bu korkunç cinayetten...

Bn. Mitterand: "Palme'nin katli, büyük bir kayıptır"

Kendal ve ben ELYSE SARA-YI'nı arkamızda bırakırken, Fransa Radyosu haber bülteninde, İsveç Polis Şefi HOLMER'in görevinden ayrıldığını, Kürtlerin Palme cinayetiyle ilişkilerinin olmadığını bütün dünyaya duyuruyorduk. Fransa Radyosunun haberi Çankaya'daki katilleri ne kadar rahatsız etti acaba?!

Mahmut BAKSİ

Öğrenci cephesinde yeni birşey yok!!!

Foto: M. İsterni/ Milliyet

□ 1960'lı yıllarda yükselen gençlik eylemlerinde, üniversite gençliği, her şeyi el yordamı ile bulmak zorundaydı. Türkiye'de devrimci hareket, denemiş siyasi önderlerden, militan kadrolardan yoksun olduğu gibi, yeterli bilgi birikimine de sahip değildi.

□ 12 Mart müdahalesi, önder kadroları yok etti ve 1974'den sonra yükselen gençlik eylemleri gene, politik önderliğin boşluğuna yuvarlandı.

□ Bu gün, benzer eylemlerle yola çıkan üniversite gençliği, gene aynı trajik eksikliklerle yoluna devam etme gerçeği ile yüz yüze.

● Nisan'ın ikinci haftasında, Türkiye, güvenlik kuvvetleri ile çatışan öğrenci eylemlerine sahne oldu. "Tek Tip Öğrenci Derneği Yasa Tasarısı"na karşı protestolara girişen gençlik, karşısında 12 Eylül öncesinde olduğu gibi, güvenlik kuvvetlerini buldu.

12 Eylül'den sonra, "Anarşi ve terörün kaynağı" durumunda gösterilmek istenen üniversitelere çeki düzen vermek amacıyla kurulan YÖK (Yüksek Öğrenim Kurumu), Üniversiteyi temizlediği kadar temizledi. İşine son verilen öğretim görevlileri yanında, öğrenci yurtları da birer kışla haline getirildi. YÖK'ün 25 üyesinden yalnızca 8'i akademik üne vana sahipti, geriye kalan 17 üye ise, bizzat yargı organlarından atama ile işbaşına getirilmişlerdi. YÖK, Cumhurbaşkanlığı Konseyi tarafından titizlikle yönlendirilmekteydi. Buna rağmen, toplumun en radikal kesimini oluşturan gençliğin, istenen düzeye getirilmesi mümkün olmadı.

Gençlik hareketlerinin dünya düzeyindeki gelişimi, şu gerçeği açıkça ortaya koymuştur: gençlik hareketleri, toplumdaki denge-sizlikleri en çabuk ve en sivri biçimde yansıtan en önemli göstergelerden biridir. Baskının, terörün, işsizliğin, fuhsun, karaborsanın, toplumsal adaletsizliğin velhasıl kapitalist toplumda var olan biçimle hastalıkların, topluma açık bir şekilde kermişeğe başladığı zaman, ortaya çıkan tepkinin ilk taşıyıcısı ve savunucusu gençlik olmaktadır. Ne var ki, genel olarak gençlik hareketleri, tepkilerini ortaya koyarken, toplumun dinamik, devrimci güçlerinden soyut bir yerde durmamıştır. Örneğin, gençlik hareketlerinin -bu daha çok öğrenci gençlik demektir- en yaygın ve etkili olduğu Fransa'da, 1968 olayları, hemen ardından 9 milyonluk

işçi kitlesinin eylemleri ile desteklenmiştir.

68 Fransa öğrenci eylemleri, Nantare Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde bir havuzun açılışını yapan Maliye Bakanı'nın havuza atılmasıyla başlamıştı. Eylem, genişledi. Yaygınlaştı. Çünkü, işsizlik, enflasyon yanında, üniversite özerkliliği gibi hak ve özgürlükler de hemen hemen yok edilmişti. Eylem, doğal olarak, işçi sınıfının, aydınların, demokratik kitle örgütlerinin desteğini aldı. Eylemler, demokratik, özerk bir üniversitenin, ancak, demokratik bir toplumda var olabileceğini de kanıtlamış oldu.

18 yıl sonra, Fransa'da sağ iktidarın, yabancılar sorunu, cezavlerinin özelleştirilmesi vb. yanın-da, eğitim ve öğretimde de fırsat eşitliğini ortadan kaldırmaya yündü. Harçların yükseltilmesi gibi bir dizi anti-demokratik yasalar çıkarıldı. Öğrenciler, bu kez maliye bakanı havuza atmakla işe başlamadılar ama, Paris'te sokaklarına döktüler. Bu geniş ve yaygın protesto karşısında hükümet geri adım attı ve yasa tasarılarının bir bölümü geri alındı.

Türkiye'de, 12 Eylül kabusunun yarattığı karanlık ortamda, şu ya da bu biçimde tepkilerini dile getiren öğrenciler, zaman zaman, protestolarını çeşitli eylemlerle ortaya koydular. Bunlar arasında, açlık grevleri, yemek boykotları, konuşmama, şehitlerarası uzun yürüyüşler sayılabilir. Bu arada, dertlerini anlatmak için gittikleri parlamentoda, göz alması çıktı. Bu protestolar, yer yer ürün de verdi. Örneğin, dernekler kurulmaya başladı. YÖK bazı baskıları sessizce kaldırdı. Seslerini, yayın organları ile de duyurmaya çalışan gençlik, çeşitli periyodik yayınlar çıkarmaya, ve sorunlarını daha geniş kitleler önünde tartışmaya başladı. Ürkütücü gelişmeler, Özal hükümetini de ürkütü ve tek care olarak, Türkiye'de uygulanmak istenen de-politasyona uyarılı olarak öğrenciler için de Tek Tip öğrenci dernekleri kurulması yönüne girdi.

Bu düşüncenin bir yasa tasarısı halinde meclis sunulmasından sonra, gençlikten beklenen tepki de geldi ve çeşitli yerlerde protesto eylemleri başladı. Bu arada, Pozantı'da 8 öğrenci tutuklandı. İstanbul'da 66 öğrenci gözaltına alınıp DGM'de sorguya çekildi, Ankara'da toplu olarak postaneye gidip TBMM Başkanlığına "Derneklerimiz Kapatılmamaz", "Yasa Tasarısı Geri Alınmalıdır", "Arkadaşlarımız Serbest Bırakılmalıdır" biçiminde telgraf çekmek isteyen öğrenciler, polislin "dağın"

uyarsına uymadıkları için ciplenerek dağıtıldılar, Eskişehir-Anadolu Üniversitesi'nde, 500 öğrenci yemekleri çöpe attılar, İzmir 9 Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesinde 60 öğrenci açlık grevine başladı... Sonuç olarak, Özal hükümeti, yasa tasarısını geri çekeceğini, değişik bir biçimde tasarısı yeniden ele alacağını açıkladı...

Öğrenciler, tam da bu noktada, Türkiye'nin trajik bir gerçeği ile yüz yüze geldiler. Eylemler, toplumun dinamik, devrimci güçlerinden aktif bir destek görmüyordu. Öğrenci eylemleri, ne geniş işçi kitlelerinin destek grevleri ile ne de aydınların, demokratik kitle örgütlerinin aktif katılımı ile desteklenmiyordu. Öte yandan, demokratik ve sosyalist siyasal mücadele alanında ise, son yirmi yılın hazin boşluğu bütün heybeti ile gene bombos duruyordu. Bu, devrimci önderliğin politika sahnesinde olmayıştıydı.

Tarih, acı bir biçimde tekrarı ediyordu işte. Gençlik, doğal olarak politik önderliğin boşluğunu kısa sürede görece ve bu boşluğu kendisi doldurmaya aday olacaktı. Bütün bir 25 yıl boyunca bu böyle olmuştu. Öğrenci dernekleri siyasal kariyer için bir sıçrama tahtası görevi görmüş, bir kaç aylık dernek yönetim kurulu üyeleri, yarı-legal ya da sözümlü ona illegal örgütlerin MK üyeleri, teorisyenleri, siyasi liderleri oluvermişlerdi. Bunlar, gerçi, bir kaç yıl sonra reddi miras edip, yanlışlarını rövdüklerini açıklayacaklardı ama, arkadan gelenlere bilgi ve deney aktaracak yapılar da siyasal polis tarafından, zindanda, zulumda, işkencede imha edilecekti.

Talihsizlik öylesine çiplak ki, örneğin, Fransa'da öğrenci eylemleri 9 milyonluk bir proleter kitle tarafından omuzlanmıştı. Türkiye'de ise TÜRK-İŞ, hükümetin politikasının taşıyıcılığını yapmakta. Söz gelimi, TÜRK-İŞ'in bağlı olduğu Hür İşçi Sendikaları, Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesine -Türkiye'de demokrasi yoktur diyerek- karşı tavır alırken, onun bir üyesi olan TÜRK-İŞ hükümet çevrelerinin tezlerini birebir tekrarlayarak, Ortak Pazar'a girmenin mücadelesine sokulmaktadır. Son 25 yıldır, birkakım sosyalistleri, burjuva demokratlarının bile, NATO'ya ve onun doğal bir uzantısı olan İkili Anlaşmalara karşı mücadelemelerini bir ağızda silip atan TKP, Türkiye'nin NATO'dan çıkmaması gerektiği yolunda bir burjuva gazetesine demecler vermekte...

Bu politik ve ideolojik karmaşa,

elbette doğrudan öğrenci gençliği etkileyecektir. Öğrenci gençliğin, gene politik önderlik arayışı içine sivrulması kaçınılmazdır. Gençlik, bilgi ve deney birikiminden yoksun, bu anlamda silahsız ve savunmasız düzeni değiştirme eyleminden kendisini bir özne olarak görmeye başlayacaktır. Son 20 yıldır karşı-devrimin saldırılarıyla kadroları yitiren, örgütsel yapısı çöküntüye uğramış devrimci hareketin en duyarlı kesimi olan gençlik, farklı bir zaman ve mekân boyutunda, farklı niteliklerle de olsa, aynı trajik yolu yeniden katetme savaşına girme durumundadır.

Geçilen sürecin kısır tartışmaları henüz unutulmamıştır. Ama, kavga alanına yeni girenler için bunlar çok bilinmeyenli bir denklemden başka bir anlam ifade etmez. Demokratik kitle örgütlerinin deformasyonu, dar ve kısır grup çekişmeleri, donmuş ideolojik kavramlar uğruna hayatın canlı pratiğinden kopuş, ilişkiler ve ittifakların dinamitenmesi, dost güçler arasındaki düşmanca çatışmalar ve benzeri hastalıklar, birer ikiye ortaya çıkmaktadır zaten. Gökyüzü isimli bir dergide, sorunlarını tartışan gençlerden biri şöyle bir belirleme yapıyor: "Bu gün gündemde tutulan ve tartışılan konulardan bir tanesi de demokratik merkezizdir. Yarın dergisinin, Nisan sayısında tartışılan bu ilke, hiç de demokratik kitle örgütlerinin yapısına uymayan bir perspektif ile ortaya konulmaktadır. Parti örgütlenmesi ile, demokratik kitle örgütü olan Öğrenci Dernekleri'nin örgütlenmesi birbirine karşıtılmaktadır"

Bir dönem, bizler de bu platformlarda boğazlaşmıştık galiba!!

Bizi, düne, dünün en olumsuz platformlarına götürcek, bundan daha iyi bir belirleme olamaz.

Sonuç olarak, gençliğin ve özel olarak öğrenci gençliğin, dinamik ve devrimci atımları bir yanda duruyor. Türkiye ve tabii Kürdistan'da politik önderlikten yoksunluk, bilgi ve deney birikiminin taşıyıcılarından yoksunluk, mücadeleden yolunu aydınlatacak devrimci bir teoriden yoksunluk, bir başka yerde. Açık ki, düzenin rahatsızlıklarından doğrudan doğruya ve en erken bir biçimde etkilenen öğrenci hareketlerinin ortaya koyduğu ve koyacağı düzenin hastalıklarına yönelik protestolar, ancak ve yalnızca, gençlik hareketlerinin genel devrimci hareket içinde doğru yerini alması ile bir anlam ve değer kazanır. Tersi durumda, yaşanan kanlı geçmiş, farklı biçimler içinde yeniden yaşanacaktır demektir.

Kaldı ki, öğrenci hareketi, içinde bulunduğu süreçte, henüz, bir ana sorunu, Kürt sorununu tartışma durumunda değil. Kürt sorunu gündeme girince, sarsıntı çok daha büyük olacaktır.

Evin Bawer • Viyana

RÜPEL • SAYFA 5

Ermeni Jenosidinin 5 evresi

□ Büyük jenosid, 24 Nisan 1915'de başlatıldı. Ermeni aydınları, seçkin Ermeni liderleri ve halktan ileri gelen kişiler evlerinden alınıp, katledilmek üzere Haydarpaşa garına götürüldüler.

□ 1890 yılında toplam 2 milyon 900 bin kadar olan Ermeni nüfusu, 1925 yılında 130 bine indi. TC'nin sınırları içinde kalan Ermeni anavatanında ise, Ermeni nüfusu 2 milyon yüzbenden, maalesef 30 bine inmişti.

Ermeni jenosidinin 72. yıldönümü nedeni ile Kurdistan Press, Ermeni tarihi üzerine araştırmalar yapan Ara M. Sipanyan ile görüşü.

□ *Jenosidin tarihsel konumu hakkında düşüncelerinizi ögrenebilir miyiz?*

□ *Tabii. Tarihsel süreç içinde Jenosid olgusunu 5 evrede ele almak gerekiyor.*

Birinci evre, 1890'lardan, 1909'a kadar olan zaman dilimini kapsıyor. İkinci evre, 1915-16 ve 17; üçüncü evre, 1918 Şubat-Ekim ayları; dördüncü evre, 1919-22 yılları ve beşinci evre 1923'ten günümüze kadar gelen süreci içine alır.

Nesilden Nesile katliam

□ *Bu Jenosidin evreleri hakkında neler söyleyebiliriz?*

□ Birinci Ermeni Jenosidi, II. Abdulhamid döneminde, Bab-ı Ali'nin kararlarının, yöresel idareciler tarafından uygulanması biçiminde ortaya çıktı. Katliamlar, genellikle, devlet ajanlarının, bağnaz din adamlarını kıskırtmaları biçiminde uygulandı. Bu evrede, Hamidiye Alayları da katliamlara katıldılar. Ayrıca, ordu birlikleri, polis ve jandarmalar da yer yer katliamlara giriştiler.

"Sürgün kabileleri yol boyunca başıbozukların taaruzlarına uğradı. İnsanlar acımasızca öldürüldü. Kadınların ırzına geçildi. Kadınlar, kızlar, çocuklar kaçırıldı...Esir ticareti yapıldı"

"İkinci jenosid, II. Abdulhamid'i devre dışı bırakarak iktidara el koyan İttihat ve Terakki Cemiyeti döneminde uygulandı.

Ermeni ulusunu topyekun imha etme kararı ile 1915'in ilk aylarında başlatılan jenosid eylemi, aynı yılın son aylarına doğru büyük ölçüde gerçekleştirildi.

Önce silah altına alınan Ermeniler, birliklerinden toplanarak kurşuna dizildiler. Bir kısmı ise "Amele Taburları"nda acımasızca çalıştırıldıktan sonra katledildiler.

Ermenilerin oturdukları şehirlerdeki aydınlar, Ermeni ileri gelenleri ve Ermeni seçkinleri evlerinden toplanarak üçra yerlerde topluca katledildiler. 24 Nisan'da İstanbul'da Ermeni aydınları ve seçkin liderler katledilmek üzere evlerinden alınıp Haydarpaşa Garına götürüldüler. Bu nedenle 24 Nisan 1915 tarihi, Ermeni imha eylemlerinin tümünü kapsayan olayları da içine alan bir anlam ifade eder. Ermeni jenosidinin yıldönümleri de bu tarihe göre saptanmıştır.

İstanbul ve İzmir başta olmak

üzere, Ermenilerin yaşadıkları şehirlerdeki sağlam Ermeni erkekleri toplanarak, katledildiler. Geriye kalan, yaşlı, sakat, hasta ve kadınlar ile çocuklar sürgüne gönderildiler. Sürgün yeri bu günkü Suriye sınırları içinde bulunan Derezor, Meskene ve Haseki bölgeleri idi.

Sürgün kabileleri, yol boyunca kıskırtılmış başıboş müslümanların taruzuna uğradı. Bu taaruzlarda, insanlar acımasızca öldürüldü. Kadınların ırzına geçildi, kadınlar, kızlar ve çocuklar kaçırıldılar, esir ticareti yapıldı. Bu vahşetten kurtulabilen her yüz kişiden ancak 10 ya da 15'i sürgün yerine ulaşabildi.

Gerek katliamlar ve gerekse sürgün kabilelerinin kırımını, İttihat ve Terakki'nin gizli polis örgütü olan Teşkilatı Mahsusa (şimdiki MIT) tarafından organize edildi.

Aynı dönemde, İran devleti içinde bulunan Maku ve Koy bölgeleri ile, Urmiye ve Tebriz'deki Ermeni kolonilerinde de jenosid eylemleri gerçekleştirildi.

Üçüncü Ermeni jenosidi, Çarlık Rusyası'nın yenilmesiyle beraber Rus ordusunun geri çekilmesinden sonra başlatıldı. 1917-de Bolşeviklerin iktidarı almasından sonra, Rus ordusu geri çekilince, 500 km. uzunluğundaki Kafkas cephesinin savunması, Ermeni silahlı birliklerinin üstüne yıkıldı. Bunlar yeterli silahlara sahip olmadıkları gibi, yeterli askeri bilgi ve deneyde sahip değildiler.

Pan-Turanıci ideoloji gereği, Asya'yı fethetmek için Osmanlı paşaları, işgal ettikleri yerlerde, geniş çaplı imha eylemlerine giriştiler. Zaman darlığı, geniş sürgünlere el vermiyordu.

Dördüncü jenosid, Mondros Mütarekesinden sonra uygulandı. Bilindiği gibi, Osmanlı, Mondros Materakesine göre, ordularını dağıtacak ve Kafkas sınırında 1914 Rus-Osmanlı sınırının batısına çekilecekti. Bunlar uygulanmadı. Osmanlı ordusu, geri çekilme işini 2-4 ay geçiktirdi. Bu arada, sivil giyimli yüksek subaylar ve binlerce deneyli asker, bol miktarda silah ve cephaneye beraber, Dağıstan, Azerbeycan ve Kuzey-Doğu Ermenistan bölgelerindeki müslüman halkın içine yerleştirildi.

Kanlı Tablo

Bunlar Erzurum'dan gelen emirlere göre, 1919-20 ve 21 yıllarında sayısız askeri eylemlerde bulundular. Bu eylemlerin büyük bir bölümü Ermeni halkına ve "Ermenistan Cumhuriyeti"ne karşıydı.

Aynı dönemde, eski Osmanlı subayları M. Kemal'in önderliğinde savaşa başladılar. Ve buldukları her yerde, Ermenilere

Katledilen ailelerden geriye binlerce sahipsiz çocuk kaldı

karşı soykırım uyguladılar.

1890-1922 dönemindeki jenosidlerin kanlı sonucunu sayımlarla ifade ederek şöyle bir tablo ortaya çıkar: 1890 yılında bugünkü TC sınırları içinde 2 milyon 900 bin kadar olan Ermeni nüfusu, 1925 yılında 130 bine inmişti. Aynı tarihlerde Batı Ermenistan'da ise, Ermeni nüfusu 2 milyon 100 binden maalesef 30 bine inmişti.

Eğer jenosidler olmasaydı, bu gün Türkiye'de en az 11 milyon, tüm Ermenistan'da ise, yaklaşık 16 milyon Ermeni yaşıyor olacaktı.

"1890 yılında ikimilyondokuzyüzbin Ermeni nüfusu, 1925 yılında gelindiği zaman, 130 bine inmişti, Batı Ermenistan'da ise yalnızca 30 bin Ermeni kalmıştı"

1923'ten günümüze kadar süregelen Ermeni jenosidi ise, akıl almaz yöntemlerle sürekli uygulanmıştı. Bu gün de devam etmektedir.

Osmanlı artığı paşaların sürdürdüğü politika, devlet sınırları içinde değişik kültürlerin sömürülmesi ve yok edilmesi oldu. Yeni TC'nin yöneticileri devamlı olarak ırkçı-şoven ve ayrımcı bir politika izlediler. Kürt halkının direnişi ise kanla ezildi.

Ermeniler üzerinde sürdürülen imha planları, bu kez "kansız" sürdürülmek istendi. Ankara hükümetinin anadili türkçe olmayan müslüman halklara karşı tavrı "dostça" ve "kardeşçe" idi. Sadece Rumlar ve Ermeniler resmen düşman sayılıyordu.

Lozan antlaşmasından sonra bu azınlıklı politikası da değişti. Savaş sırasında azınlıklara vaadedilen tüm haklar unutuldu. Saldırgan ve kaba bir şoven politika izlenmeye başlandı. Türkiye'de yaşayan herkes "Türk" idi. Türk

olduğu için de "mutlu" idi. Türkler, Cengizlerin, Hülagülerin torunlarıydılar. Bütün dillerin anası türkçe idi. Dünyaya medeniyeti Türkler yaymışlardı. Hz. Muhammed bile Türküdü.

Bu kaba, bilimdişi ve ırkçı-şoven mantık zaman içinde devletin resmi görüşü haline geldi.

Bu arada, İstanbul dışında bulunan, rumca konuşan ve hristiyan, ortodoks mezhebine bağlı olan halklar Doğu Trakya'dan, Ege'den, Küçük Asya'dan, Pontus vesair yörelerden toplanarak topluca Yunanistan'a sürüldüler.

Sürgün yerlerinde perişan bir biçimde sefalet içinde yaşayan Ermenilerin anıyurtlarına dönmelerine izin verilmedi. Çünkü Ermenilerin anıyurtlarında yaşamış olmak gibi "küstah" bir "suç"ları vardı!..

Türkiye'de hala yaşayabilen Ermenilere gelince, bunlar hayatta kalamadıkları için M. Kemal'e tapınmaya başlamışlardı! Onları yalnızca, yaşayabilmek için ekme parasını kazanabilmek, ve hayatta kalmalarına izin vermiş olan hükümetin gözüne girebilmek için dalkavukluk yapmak ilgilendiriyordu.

"Cumhuriyet'ten sonra sürgün yerlerinde perişan bir halde yaşayan Ermenilerin, anıyurtlarına dönmelerine izin verilmedi. Çünkü, onların anıyurtlarında yaşamış olmak gibi 'küstah' bir 'suç'ları vardı!..

TC devleti ise, ne Osmanlı döneminde ve ne de Cumhuriyet döneminde, Ermenilere karşı hiçbir jenosid ya da baskı yapılmadığını, tersine Ermenilerin yaşlı-sakat demeden müslüman halkı boğazladıklarını yaymaya başladılar. Bu hasta düşünceli bir devlet politikası haline getirdiler. Üniversiteleri, aydınlar ve yazarları ile hep bir ağızdan bu kanlı insan politikasını sürdürdüler. TC devletinin bu resmi görüşüne

göre, "gözü dönmüş Ermeni çetelerinin bir tek düşünceleri varmış: o da Türkleri öldürmekmiş... Bunun ortaya çıkacağı anlaşılınca da kaçmışlar. Savaş sırasında kaçtıkları için de bunlar vatan haini sayılmıyormuş. Vatan hainlerinin malları hazineye verdedilmiş, vb vb."

Öte yandan, İstanbul dışında, hiç bir meskun mahalde 300'den fazla Ermeni topluluğu bulunmayacağı karar altına alındı ve uygulandı. 1930 yılına kadar, Artvin, Mardin ve diğer bölgelerden yüzlerce Ermeni ailesi sırf bu nedenle kovuldular.

Lozan anlaşmasına göre hristiyan azınlık haklarından istifade eden TC devleti yeni sözcükler, kavramlar da uydurdu. Buna göre, Rum demek, *Grek-Ortodoks dininde Türk demektir. Ermeni demek, Ermenice konuşan Türk demektir. Laz, dişe bir şey yoktur, Gürcü diye bir şey yoktur. Kürt demek, dağlı Türk demektir. Asuri demek, Süryani Türkü demektir. Devlet sınırları içinde Arap yoktur!!!*

Özel olarak Ermenilerle ilgili şu kıstamlalar da getirildi. Ermeniler muazzaf subay olamaz. (1945 yılına kadar yek subay bile olamazlardı), Ermeniler devlet memuru olamaz. Ermeniler gayet ender olarak herhangi bir belediye de çalışabilirler. Ankara, İzmir ve İstanbul dışında Ermeniler, Ermeni olarak yeni bir yaşam kuramaz, ev-bark sahibi olamaz, işyeri açamaz, ikametgahının dışında, hiçbir Ermeni Batı Ermenistan'a giremez, eğer mutlaka girmesi gerekiyorsa, bölgenin askeri komutanından izin alması gerekir...

1939 yılında Hatay'ın TC sınırları içine alınması ile beraber, oraya sığınmış olan 40 bin kadar Ermeni yeneden sürgün yollarına düştüler.

1924-38 dönemindeki Kürt hareketlerinden sonra uygulanan Mecburi İskan'lara, yöredeki Ermeniler de dahil edilip, Kürtlerle beraber Batı bölgelerine sürgüne gönderildiler.

1919'dan günümüze kadar, Ermenilerin sürüldüğü ve yok edildiği anıyurtlarında bıraktıkları mal varlıklarını vesair zenginlikler sistematik ola-

SADDAM Kürdistan'da kan kusuyor

□ Mecburi İskan Kanunu Irak'da da yürürlüğü konuldu.
□ Kürt halkını top yekün imha etmek amacıyla kimyevi silahlar kullanılıyor.

□ Son bir hafta içinde 7 peşmerge şehid düştü, 300'e yakın, kadın, çocuk ve yaşlılardan oluşan savunmasız halk yaralandı.
Mecburi iskana tabi tutulan bölgelerdeki

halk zorla Irak'ın güneyindeki toplama kamplarına sürülüyor.
□ Sadece Dihok ve Musul bölgelerinde boşaltılan köy sayısı 240!

Güney Kürdistan'da GEÇTİĞİMİZ HAFTA

ANK•Güney Kürdistan
• KDP-I'nın (Irak Kürdistan Demokrat Partisi) yönetimi, Irak rejimi ile çalışan, köyleri mecburi iskan kanunundan etkilenen ve rejimin silahlarını taşıyanlar için genel af çıkardı ve bunları devrimin saflarına davet etti.

Mustafa JBarzani'nin ölümünün 8. yıldönümü ve İdris Barzani'nin ölümünün 40. günü nedeniyle, PDK-I, tutuklu bulunan 33 esiri af etti.

• PDK-I'nın komite ve örgütleri, halk arasında, Mecburi İskan Kanununu deşifre etmek amacıyla seminerler düzenlemektedir. Bu seminerlerde, halktan Saddam rejimini planlarını boşa çıkarmayı, kurtarılmış alanlara ulaşmalarını ve hükümetin uygulamalarına karşı durmalarını istemektedir.

• CUD (Ulusal Demokratik Cephe)'in komiteleri iskan planına cevap vermek amacıyla aktif bir şekilde politik, basın-yayın ve geniş askeri çalışmalarına devam etmektedirler. Bu çalışmalarla halkı uyarmayı ve örgütlemeyi amaçlamaktadırlar.

• YNK (Kürdistan Yurtseverler Birliği), köylerde yaşayan halktan iskan kararına karşı durmalarını, rejimin kararlarına kulak asmamayı ve direnmeyi örgütlemelerini istemektedir. Aynı şekilde, PSK (Xezêk) ve diğer güçler aynı talepleri halktan istemektedirler.

Bölgede tüm ulusal güçler arasında işbirliği ve dayanışma sürmektedir.

• Köylerde yaşayan halkın çoğu, iskan yasası ile yapılan tehdit ve zorla Irak'ın güneyindeki kamplara sürgünden dolayı kurtarılmış alanlara kaçmaktadırlar. Kurtarılmış alanlara yetişebilenlerin durumları oldukça kötüdür ve acilen Kızıl Haç, insani makamlar ve Kürt halkının tüm dostlarının yardımına muhtaçtırlar.

• Irak hükümeti elinin yetişebildiği bütün köyleri yağmalayıp yıkmaktadır. 16.4.1987'de Atruşe mintikasının doğusundaki **Exiz, Hermaşe, Derexter, Sederka** köyleri boşaltılmış ve yağmalanmıştır. Aynı şekilde, Atruşe mintikasının kuzeyindeki **Tehlinevi** ve **Beboze** köyleri boşaltılmış ve tamamen yakılmıştır. Bu köylerin bulunduğu alanlarda hiçbirşey kalmamıştır.

• 17.4.1987'de Alkuşe yaylasındaki Toxuyan, Gavar ve Xorze köyleri ki, Musul vilayetine bağlıdır, boşaltılarak yağmalanmıştır. Bu köylerde Yezidi Kürtler yaşamaktaydı.

• 13.4.1987'de YNK ve Kürdistanlı diğer örgütler, düşmanın güçlü olduğu Ezmir, Kayven ve Çuverte sıradağlarında bulunan Manet ve Çuverte'ye büyük bir askeri eylem düzenlemişlerdir. 13.4.87'de başlayan bu savaş, 19.4.87'ye kadar devam etmiş ve sonuçta Irak saldırısı kırılmıştır. I-KDP ve Xezêk'de YNK ile birlikte bu eylemlere katılmıştır. Bu

savaşta 4. bölge ve Çuverte mahalli komite üyesi Osman Sergalaye şehid düşmüştür. Aynı şekilde, YNK'den de bir çok kahraman peşmerge şehid düşmüştür.

• CUD'un 17.4.1987'deki açıklamasına göre Erbil ve Süleymaniye bölgesinde rejimin kullandığı kimyevi silahlar nedeniyle 20 kişi ölmüştür.

• 18.4.1987'de IKP (Irak Komünist Partisi) ve YNK kimyevi silahların kullanımı ve mecburi iskan kanununu protesto etmek amacıyla ortak bir bildiri çıkarmışlardır.

• 19-20.4.1987'de I-KDP, YNK, IKP ve Xezêk Süleymaniye bölgesindeki Karadağ mintikasında geniş çaplı ortak bir askeri eylem düzenlemişlerdir. Bu eylemde I-KDP'den 3 peşmerge şehid düşmüştür. Eylem sonucunda polis merkezi, ana elektrik santrali, Baas Partisi'nin karargahı ve askeri üs ele geçirilmiştir. Bölgede tamamiyle peşmergenin denetimi altındadır. Bu eylemde ele geçen mühimmat şunlardır.

—100 asker ve polis öldürülmüştür.

—110 kişi esir edilmiştir.

—3 zırhlı araç

—2 askeri araba

—1 cepp

—1 askeri Landroser

—1 kreyder

—1 askeri otobüs

—1 polis otobüsü

—1 kompilet transfor (telegram aracı) RAKAL

—1 kompilet transfor BEL

—100'lerce ağır ve hafif silah vs. ele geçirilmiştir. □

I-KDP'nin AÇIKLAMASI

□ Irak rejimi, bugün Kürt halkını ortadan kaldırmanın planlarını uygulamaya sokmuştur. Musul, Duhok, Erbil, Süleymaniye ve Kerkük illerini, terörist eylemlerle, kanon ve uçak bombardımanıyla yakıp yıkmaktadır. İskan planını uygulamak için halka para vererek, yurtlarını terk etmelerini istemektedir.

Sadece Duhok ve Musul'a bağlı kazalarda bulunan köylerden, 240 tanesi zorla iskana tabi tutulmuş ve boşaltılmıştır. Köylerde direniş artıkça, boşaltılan köy sayısı da artacaktır.

Irak rejimi, Mecburi İskan planının hayat bulması için kimyevi silahlar kullanmaktadır. Saddam asıl planını 20.4.1987'de tatbik etmek istiyor. Rejim, kurtarılmış alanları veraneye çevirmek istiyor. Bu planlarla, onbinlerce savunmasız halkın geleceği, yaşamı ve hakları ayaklar altına alınmakta ve imha edilmektedir. Halkın inançları ve yıllardır buldukları ana topraklardan kökleri sökülüp atılmak isteniyor. Şiddetli bir asimilasyon politikası bölgede sürdürülmektedir. Bütün amaç mecburi iskanı hayata geçirmektir.

1976'dan 1978'e kadar, hükümet eylemleri ile 250 bin kürdün vatanını terk etmesine ve Güney Irak'a göçüne neden olmuştur. Aynı şekilde yarım milyona yakın kürdü ise kurtarılmış alanlarda toplayarak, kamplara yerleştirmiştir.

"Biz, Birleşmiş Milletler'den, Kızıl Haç'tan, İnsan Hakları Örgütü'nden, ilerici örgüt ve Kürt halkının dostlarından, Kürt halkıyla dayanışmalarını istiyoruz. Yardım ellerini, derbeder halkımıza uzatmalarının gerekliliğini belirtiyoruz.

Irak devletinin vahşi ve insanlığa karşı eylemleri mahkum edilmelidir.

I-KDP
Polit-Büro
19.4.1987

CUD'UN AÇIKLAMASI

□ Arap ve Dünya kamuoyuna

Irak hükümeti ve onun başı Saddam Hüseyin sonu yaklaştıkça devletler hukukuna, insan haklarına aykırı terörist eylemlerini arttırmaktadır.

Geçtiğimiz hafta Saddam hüseyin'in Kürdistan'daki vilayetleri ve Musul'u ziyareti, ayrıca yardımcısı Taha Yasin Ramazan'ın Türkiye gezisinin amacı bugün ortaya çıkmıştır.

Irak hükümeti 15.4.87'de Süleymaniye ve Erbil bölgelerinde yaşayan halka karşı kimyevi silahlar kullanmıştır. Bu nedenle 20 kişi katledilmiş ve 300'e yakın savunmasız halk yaralanmıştır. Ayrıca, diktatör rejim Duhok, Musul ve Erbil bölgesinde yaşayan halk üzerinde baskılar yapmakta ve 20 gün içinde toparlanıp kamplara gitmelerini istemektedir.

Rejim, halkı elektrik ve suyu kesmele tehdit etmektedir. Uyguladığı ekonomik ablukayla halkı aç bırakıp perişen etmek istemektedir. Bu vahşi çalışmaların tümü CUD'un ve yurtsever güçlerin bulunduğu alanlara yöneliktir. Rejimin ajanları halka karşı terörist çalışmalar yapmakta ve halk arasında bu yıl bütün Irak'a muhalif güçlerin yok edileceği propagandasını yapmaktadır. Bu rezil çalışmalar Irak hükümetinin sadece şövenist karakterini ortaya sermekle birlikte aynı zamanda onun faşist karakterini de ortaya koymaktadır.

Bugün bütün CUD güçleri çalışmalarının doğruluğuna ve Saddam hükümetinin sonunun geldiğine kesin inançları vardır. Bu terörist çalışmalar tam tersine halkımızı daha da güçlendirmektedir.

CUD, bütün ilerici güçlerden, Birleşmiş Milletler'den, insan hakları örgütlerinden ve insanlık dışı duruma karşı çıkmalarını istemektedir.

Irak'taki halkımızı dayanışma, barış ve özgürlük için dünyadaki dostlarının yardımını umut etmektedir.

CUD
17.4.87

SADDAM li Kurdistanê mirinê vedirêşe

- Pêşmerge li berxwe dike!
- Di şer de 7 pêşmerge şehîd bûn.
- Ji ber karanîna çekên kîmyevî, 300 jin, zarok û kal birîndar bûn.

- Li herêmên Dihok û Mûsilê bi tenê hejmarê gundên ku dixwazin vala bikin zêdeyî 240 gund e!
- Rejîma Iraqê ji xelkê daxwaz dike, ku

- di nava 20 rojan de ji Mûsil, Dihok û Erbilê derkevin, xwe kom bikin û herin kampan.
- Gund valakirin, şewutandin û xerakirin

HEFTA ÇÛYÎ Li Kurdistana Başur

ANK • Kurdistana Başur

• Serkirdayetiya PDK-I, efûyek giştî ji bo hemû kesên, ku li gel rejîmî kardikir û çekên wan hilgirtî bûn, derxist. Ji wan hat xwestin ku bî nava rêza şoreşa Kurdî ji ber ku heta bi gundên wan jî kete îskanê.

Serkirdayetiya PDK-I, 33 hêsîr bi mûnasebeta bîrhatîna 8 saliya Barzanîyê nemir û 40 rojiya Îdrîs Barzanî, efû kir.

• Komîte û rêxistinên PDK-I, di nava xelkê de berdeyamî semînerên li ser rûşkerîna planên îskanê dike. Partî ji xelkê daxwaz dike, ku gundî planên rejîma Saddam pûç bike, xwe bîghînin herêmên rizgarkirî û li dijî hikumetê rawestin.

• Komîtên CUD li wilayeta Dihokê jî bo bersiva planên îskanê, bi aktîfî karên politîkî, weşanî û eskeriyên berfireh, berdeyamî dike. Xelkê li hember planên îskanê şiyar dike û wan dihinê.

• YNK jî xelkê gundî xwest, ku li dijî biryarên planên îskanê rawestin, gûhên xwe nedin rejîmê û li dijî hikumetê li ber xwe bidin. Herweha PSK (Xêzik) û hêzên din jî eynî daxwaz kirin.

Hevkariyek di navbera hêzên netewî de li herêmê heye.

• Gelek xelkên gundî, ji ber tehdîta îskanê û koçkirina kampên başurî Iraqê, revyane û hatine herêmên rizgarkirî. Ji bo wan kesên, ku hatine herêmên rizgarkirî, ji Xaça Sor, ji maqamên insanî û hemû dostên gelê Kurd alîkarî pêwîst e, ji ber ku rewşa wan gelekî ne baş e.

• Hikumeta Iraqê, hemû gundên, ku destên wê digihêne, xera dike. Di ro-

ja 16.4.1987 an de xelkên gundî jî gundên wan derxistin û ev gund vala kirin. Navê wan gundan ev in; **Ezîx, Hermaşê, Derxetêr, Sedarkê.** Ev gund, li rojhilata ATRÛŞÊ dikevin. Her weha gundên **Tehlinewî û Bêbozê** (bakûrê ARTÛŞÊ) jî hatin valakirin û gund tev şewutandin û tişt ji wan nema.

• Di roja 17.4.87'an de, rejîmê gundên **Toxiyan, Gavar û Xorze**, ku li deşta ALKÛŞÊ dikevin. Li nêzikî wîleyeta Mûsulê, vala û xera kirin. Di van gundan de Kurdên Êzîdê dijîyan.

• 13.4.87'an de, pêşmergeyên YNK û hêzên Kurdistanê yê din, şerên qehramanî li dijî ciyên dijminên, ku li mintîqa **Manet û Çûwarte** -ku ev dikevin silsileyên çiyayên EZMIR, KAYWEN û NAWET- kirin. Hêzên pêşmerge, bi dehan çeperên dijmin girtin. Şerê ku di 13.4.1987 an de destpêkirî bû, heta bi 19.4.1987 an berdeyam kir û êrişên Iraqê şikandin.

Pêşmergeyên PDK-I jî, bi hêzên YNK û Xêzik re di van şeran de beşdar bû. Di şerê **Pirkeyekewan** de, pêşmerge Osman Sergaliyê şehîd ket, ku ew endamê Komîta a Meheli a Çûwarte a liqê 4 a PDK-I bû. YNK jî gelek şehîdên qehraman dan.

• Li gor beyana CUD a 17.4.1987 an; hejmarê kesên, ku ji ber karanîna **çekên kîmyevî** li mintîqa Erbil û Sulêmaniyê, mirinê di 15.4.1987 an de 20 kes bûn.

• Dî Roja 18.4.1987 an de, YNK û PKI beyanek li ser bikaranîna çekên kîmyevî û derxistina xelkên mintîqa û valakirina gundan, bi hev re derxistin.

• Di roja 19-20.4.1987 an de, hêzên YNK (Yekîtiya Niştîmanî Kurdistan), PDK-I (Partî Demokratî Kurdistan-Iraq), PKI (Partiya Komunîstê Irak) û HSK (Hîzbi Sosyalîstê Kurdistanê), bi hev re êrişên mezîn li mintîqa **KARADAX** -herêmên Silêmaniyê- kirin. Di wî şerî de 3 pêşmerge ji PDK-I şehîd ketin. Navenda polîs, rêxistina hizba BAAS û qada leşkerî û her weha mintîqe tev ket bin destên Pêşmergeyên qehreman.

Di vê çalakiyê de tiştên ku ketine dest:

- 100 leşker, polîs û ças kuştin.
- 110 hêsîr girtin.
- 2 erebeyên hesinî
- 3 erebeyên leşkerî (ÎVA)
- 1 Cîp
- 1 Landgroser -leşkerî-
- 1 qreder (Şefil)
- 1 otobosa leşkerî
- 1 erciba polîs
- 1 Komplet Transfor (cîhaza teleg-ramê) -RAKAL-
- 1 Komplet Transfor -BEL-
- Bi sedan çekên sivik û giran

20.Cotan.1987

DAXUYANIYA PDK-I

Rejîma Iraqê, niha bi her awayî planên rakirina Kurdan dixwaze têxe jiyane. Li wilayetên Mûsil, Dehok, Erbil, Silêmanî û Kerkûk ê, bi dezgehên xwe, (polîs, çahş b.v.d) bi terorîstî, bi bombardîrana kanon û balafirên heremê xera dike. Ji bo bi cî anîna îskanê, bi dane pera, dixwazin ku xelk gundên xwe berdin.

Li qezeyên wilayetên Dihok û Mûsilê, bi tenê hejmarê gundên ku dixwazin vala bikin zêdeyî 240 gunda ne. Berxwedana gundan çiqasî zêde dibe, valakirina gundan jî her roj zêdetir dîkin.

Rejîma Iraqê jî bo îskana mecbûrî, çekên kîmyewî bi kar anîye. Nêyeta hikumeta Saddam Hisên, heye, ku planên xwe yê bîngêhî di roja 20.4.87 an de tatbîq bike. Ew dixwazin, ku herêmên rizgarkirî wêran bike. Bî van planan çarenûsa jiyana bî deh hezaran Kurdên jî parastîne mehrûm in, dîxin xeterê. Rehên wan, jî erdê bav û bapîrên wan têt qetandin. Bîr û baweriya wan a netewî, adet û toreyên wan yê netewî, dixwazin bîpîşevî (asîmîle bikîj). Li Kurdistana Iraqê tevî, armanca hikumeta Iraqê îskana tevayî ye.

Operasyonên hikumeta Iraqê, di salên 76 heta 78 an, 250 hezar Kurd koçî başurî Iraqê kiri bûn. Û her weha zêdeyî nîv milyon merovên Kurd di nav herêmên Kurdistanê da kom kiri bûn û kamp vekirî bûn.

Em; bangî FN, komîtên FN, rêxistina Xaça Sor a Navnetewî, rêxistina mafên mirovan, hemû rêxistinên pêşverû û rizgarixaz û dostên gelê me yê li cîhanê; dîkin, ku hevkarîya gelê Kurdistanê bikin. Destê alîkariyê jî bo xezanên Kurdên derbeder ku ketin bin kuştinê û birçitiyê, bikin.

Dozê li dewleta Iraqê bikin, da ku êrişên wan ên hov nemirovtî rawestînin.

PDK-I
Polit-Buro
19.4.87

DAXUYANIYA CUD

“Li ser kriminala bi karanîna çekên kîmyevî û operasyonên îskana mecbûrî a nû li mintîqa rizgarkirî”
Ji bo raya giştî a Erebi û cîhanê.

Her ji çaxa ku nîzama hikumeta Iraqê serê wê Saddam Hisên, nêzikî dawiyê dibe, bi karên terorîstî li dijî mafên mirovatî û hiqûqa dewletî radiweste.

Di hefta çûyî de, ziyareta mucrim Saddam Hisên a ji bo wîleyeta Mûsilê û wîleyetên Kurdistanê li bakurî welat û ziyareta di van rojên çûyî de ziyareta wekîlî yekem a wezaretê Taha Yasîn Ramazan a Tirkiyê; îro diyar bû.

Nîzama rejîma Iraqê di 15.4.87 anda çekên kîmyewî li dijî xelkê û mintiqayên rizgarkirî -Silêmanî û Erbil- bi kar anî bû. Ev operasyon bûye sebêbê mirina 10 kesan û birîndar bûna 300 xelkê ditir. Piraniya wan jin, zarok û pîr in. Her weha dîktatorên Iraqê jî xelkê Kurd daxwaz dike, ku di nava 20 rojan de ji Musil, Dihok û Erbilê derkevin, xwe kom bikin û herin kampan.

Hikumet xelkê tehdît dike û dixwazin elektrîk û avê jî bibirin. Tada aborî li heremê dike da ku xelkê birçî û perîşan bihêle. Hikumet gundan dişewitîne. Ev karên wahşî, li ser herêmên rizgarkirî û ciyên CUD û ciyên hêzên niştîmanî ên din, bûye.

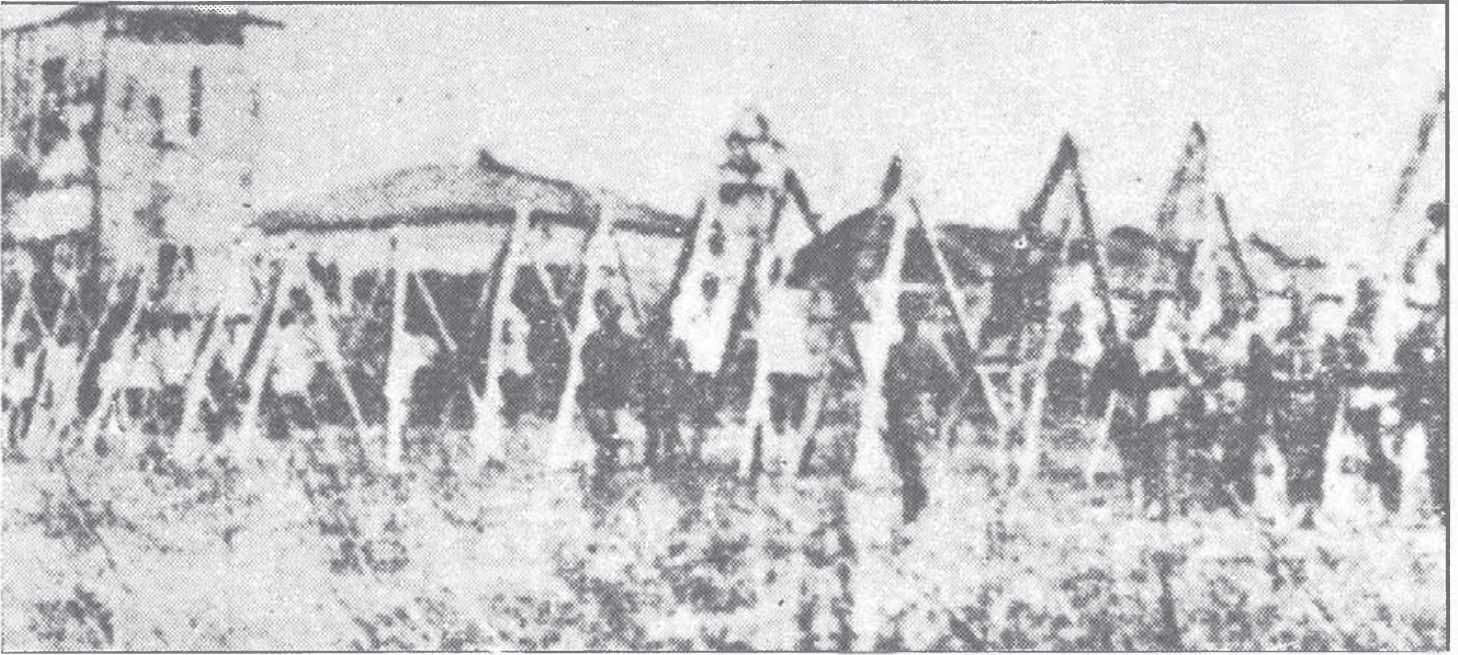
2) Ajanên wan, jî hêzên Êmin, bi terorîstî kar dîkin û di nav xelkê de propaxanda dîkin, ku wê îsal hemû muxalefetên li dijî rejîma Iraqê mehf bikin.

Ev karên nexweş, tenê şoventiya hikumet Iraqê nişan nade. Lê, faşîstiya wan jî nişan dide.

Îro CUD û hemû hêzên niştîmanî ên Kurdistanê bawer dîkin ku xebata wan rast e û baverin, ku wê dawîya Saddam Hisên bê... Ev karên terorîstî gelê me û gelên niştîmanî bî hêzîr dike jî bo berdavama buna serketina wan.CUD, bangî hemû hêzên rizgarixwaz û pêşverû, rêxistina FN, (Yekîtiya Miletan) raya giştî a cîhanê û rêxistina mafên mirovan kir, ku nerazîbûna xwe derhal nişan bikin û li hember wan kar û kirinên dewleta Iraqê rawestînin. Gelê me yê Iraqê, li hêviya alîkariya dostên cîhanê ye. Ji bo hevkarî, aşîti û serbestî

CUD • 17.4.87

ABONE BE
ABONE BIBÎNE

Piştî 63 sal Berxwedana Şêx Seîd • 63 Yıl Sonra Şeyh Said Direnişi

Despêk di hejmarê 15 an de

Til Alo'ya yetişmişlerdi. O zaman biz Dicle'nin batısında iddik çağrıldık ve gittik. Gittik tepede pusu karşımıza çıktı. Oradaydılar. Biz akşam oluncaya kadar bekledik. Bir kaç koldan gecemizin ismini (parola!) koyduk. O gecenin ismi Ali'ydi. Hani halkı batı tarafından Türk köyü Kadî'dan (Kadıköy) geldiler. Lice'de onlara burdan direk inin dediler. Çevremizde başkaları vardı. Zirki diyoruz. Çevremizde başkaları vardı. gidin doğudan gelin. Daraxlı'ya gittik oradan geldik. Karanlık bir gece yağmur çiseliyordu. Köye gizlice gidiyoruz. Köyde çit yok. Köyde kimse kalmamış kaçmışlar askerler tepedeydiler. Harman yerinde. korkudan mıydı, neden bir arkadaşımızın elinde tüfeği patladı. Onlar hazır dılar, bekliyorlar. Gece tüfek patladığında hemen bizi ateşe tuttular. Dünya ateş oldu. Mitralyöz ve otomatiklerle demiyorsun bir defada üzerimizde kıyamet koptu. Köyün tam önündeydik koşup evlere yetişinceye kadar, bizden 14 kişi düştü, güvercin evlerine yetiştik, tepenin eteğinde iki ev vardı. Tepede ve pusudaydılar, çöktüler o Lice'liler gelmediler. Xalibê Feto vardı, büyüklüğüydü. İhanet edip geri döndüler, bilmiyorduk. Hani'liler de gelmediler. Biz orada ikiyüz tüfekdik. Türkler bilseydiler bizim o kadar az insanla onları kuşattığımızı kurtulamazdık. Bizde öğrendik ki, onlarla sabaha kadar savaştığımız o kolordudur. Sonra ortalık aydınladı, sabah yıldızı çıktı. Yere yatılsa neyse, biz çıkıp Kadırlara vardık, orada komitedir nedir vardı! dedik: "Vallah gittik yalnız biz girdik diğerleri gelmişlerdi ve bir teyyarrenin geldiğini gördük, üstümüzde dönüp onların yanlarına indi, sonra askerlerin çıktığını gördük. Ne önu vardı nede arkası, kırmızı koyun sürüsü gibi... bir kolordu tam olarak. Baba biz bu gece bunlara mı karşıydık! Ondandır sonra geldiler, o kolordu ordan geldi. Erzurum kolordusu da, o zamanlara kadar Kazım Paşa, Kemal'in arkadaşı değildi. Şeyh Said oradan kalkmıştı da, hareket hala olmuştu. Anadolu kolordusu gelince Diyarbakır'ında hala yeni kalktı. Mecbur olarak Varto'ya kadar indi. Şeyh Said o zaman bizden uzaktı. 61 kişi Şeyh Said'le birlikte kalkmış ve hepside komitedekilerdi. Firat'ın diğer tarafına geçmeye gidiyorlar. "Lakin bir kişi Varto tarafına gönderceğiz" diyorlar 7 gündür postamız hala gelmemişti. Varto cephemiz vardı Şeyh Said'in oğlu Ali Rıza idi. Mehmedê Xelilê Xettoy'u ve Şeyh Abdullahî Melekân'ı, bilmem neydi, orada vardı... Haberleri almınmıştı, giderken karışan gelen bir atlıyı gördüler, geldi, yaklaştı Ahmet Süleyman, Kasım Bey, Cibranlı Halit Bey'in amcası oğlu (akrabasıydı) o değerli şehidin (akrabası). Ha... Kasım nereden geliyor? Kasım Bey!.. "hê"... "ayakları karışıyor vallah" dedi. Ş. Said, "vallah Varto'dan geliyoruz" dedi. "Biz de gitmek istiyoruz, haber alamamışız ve kimse bizden yoktur burada" dedi. Ş. Said, "nasıl ben ordan geliyorum, bizimkiler ordadır" dedi. Kasım, "iyi hadi o zaman" geçtiler, o tarafa gitmeye, Şeyh Said'in oğlu ve kardeşi Mehti "ya şeyh" dediler "bu Kaso'ya

güvenme" "Delimisiniz Kaso bize yalan mı söylecek yani?" Kaç kişi ayrıldılar, Neboyê Keleş ve yüz kadar atlı onlardan ayrıldılar, öyle... yani onlardan ayrılıp o tarafa gittiler, gütmədiler. Şeyh Said onlar köprünün başına gittiler ve köprüye geçtiler. Köprünün ortasından (Abdurrahman Paşa Köprüsü diyorlar) askerler o tarafa doluydu, kalktılar. Kaso onları buraya göndermişti. İki taraf askerlerce tutuldu. Şeyh Said köprünün ortasında yakalandı. Yakalayan Erzurum Tümgeneralinden Osman Paşa'ydı, onları orada tutular. Şeyh Said yakalandıktan sonra o komite dağıldı. Ondandır sonra kimileri yeni kalktılar. Çemlik Kaymakamı Hüsnü Bey isimli bir çerkez vardı. Bizlere mektup gönderdi. Mektubunda: "İcinizde bilinçli insanlar yok mudur? Milis komutanları, hepsi vardır. Kürtsünüz, eviniz yıkıla, hükümete karşı cephe kurmuşsunuz, yapamazsınız, komando harbi yapın, dağlara dağılın ki, üstünüzze gelirler, evlerinizi yıkarsınız" Onun süzünden sonra kalktık bu sefer gerilla harbini tanzim ettik...

Soru: Ne zaman?...

Cevap: O zamanlar, dokuz aydan sonra ben de yaralıydım. Yakalandım. Türklere gittik. Bizi Diyarbakır'a götürdüler, orada cami, kilise, hapisane vb. hepsi dolmuştu, hiç yer kalmamıştı her yer doldurulmuştu. Biz Bayrampaşa'daydık. Günde bir iki defa dövüyorlardı. Her gece de gelip yallah Harput'a gidiyorsunuz diyorlardı. Biz de inanıyorduk. Dokuz dokuz, on beşer on beşer, götürüp dışarda öldürüyorlardı, haberimiz yoktu. Orada bizi, 300 kişiyi birlikte zincirleyip Harput'a götürdüler. Harput'ta mahkeme vardı, bir sinama salonundaydı. Bizlere mektup vb. yoktu. Ziyaretçilerimiz yoktu. Avukat vb. tutmakta yoktu. Mahkemenin ne zaman olacağını da bilmiyorduk. Mahkemeye çıkanlara da o saatte ya idam veya ceza... Dokuz ay kaldım, dört kişilerin beraatini gördüm. Hergün on beş, yirmi idam ediyor koyun gibi ipte sallıyorlardı. Yaralıyım şahidim yanımdaydı... Siirtliydim de idamımı istediler (dan-vediler). Sonra dosyama baktılar. Yaşım yirmiden yedi ay küçüktü, ceza mi 15 yıla indirirdiler. Karşıdaki Polis "dua et hükümete" dedi ve ben etmedim, çeneme bir yumruk vurdu, birbirine geçti. "Niye vuruyorsun?" demediler. Hapiste hergün götürüp getiriyorlar. O qebu (İnün altına koyuyorlardı) üç gün kalıyorlar, sonra götürüyorlardı. Onlardan, Gewran yöresinden Zulfukar Ağa'nın ismini okudular. "Melle ölmüş, akşam ölmüş" dedik. İdam ettikleri arkadaşları onlarıda götürüp getiriyorlardı. Ölüler de götürüp ipe çekiyorlardı. Sonra bizleri burdan başka yere vermişler. O zaman tren falan yoktu. Harput'tan Niğde'ye kadar yayan, askerlerin önünde, kelepeli, üstelik başımızda vuruyorlar. Biz Malatya'ya kadar götürüp, orada Mülki hapishanesinde misafir ettiler

Wê dom bike

Til Alo'ya yetişmişlerdi. O zaman biz Dicle'nin batısında iddik çağrıldık ve gittik. Gittik, tepede pusu karşımıza çıktı. Oradaydılar Biz akşam oluncaya kadar bekledik. Bir kaç koldan gecemizin ismini (parola!) koyduk. O gecenin parolası Ali'ydü. Hani halkı batı tarafından Türk köyü Kadî'dan (Kadıköy) geldiler. Lice'de onlara burdan direk inin dediler. Çevremizde başkaları vardı. Zirki diyoruz. Bunlar bize, gidin, doğudan gelin dediler. Daraxlı'ya gittik oradan geldik. Karanlık bir gece yağmur çiseliyordu. Köye gizlice giriyoruz. Köyde çit yok. Köyde kimse kalmamış, kaçmışlar. Askerler tepedeydiler. Harman yerinde, korkudan mıydı, nede bir arkadaşımızın elinde tüfeği patladı. Onlar hazır dılar, bekliyorlardı. Gece tüfek patladığında hemen bizi ateşe tuttular. Dünya ateş oldu. Mitralyöz ve otomatiklerle birdenbire üstümüzde kıyamet koptu. Köyün tam önündeydik koşup evlere yetişinceye kadar, bizden 14 kişi düştü. Güvercin evlerine yetiştik, tepenin eteğinde iki ev vardı. Tepede ve pusudaydılar, çöktüler. O Lice'liler gelmediler. Xalibê Feto vardı, büyüklüğüydü. İhanet edip geri döndüler, bilmiyorduk. Hani'liler de gelmediler. Biz orada ikiyüz silahlıydık, Türkler bilseydiler bizim o kadar az insanla onları kuşattığımızı kurtulamazdık. Daha sonra sabaha kadar savaştığımız askerlerin, kolordu olduğunu öğrendik. Sonra ortalık aydınladı, sabah yıldızı çıktı. Yere yatılrsa neyse, biz çıkıp Kadırlara vardık, orada komitedir nedir vardı! Gittik, yalnız biz girdik yanlarına. Diğerleri gelmemişlerdi. Bir teyyarrenin geldiğini gördük, üstümüzde dönüp onların yanlarına indi, sonra askerlerin çıktığını gördük. Ne önu vardı nede arkası, kırmızı koyun sürüsü gibi... bir kolordu, tam olarak. Baba, biz bu gece bunlara karşı mı savaştık? Ondandır sonra geldiler, o kolordu ordan geldi. Erzurum kolordusu da, o dönemde, Kazım Paşa, Kemal'in arkadaşı değildi. Şeyh Said oradan kalkmıştı ama, hareket hala olmuştu. Anadolu kolordusu gelince Diyarbakır'dan kalktı. Mecbur olarak Varto'ya kadar indi. Şeyh Said o zaman bizden uzaktı. 61 kişi Şeyh Said'le birlikte kalkmış ve hepsi de komitedeydi. Firat'ın diğer tarafına geçmeye gidiyorlar. "Lakin bir kişiyi Varto tarafına gönderceğiz" diyorlar "7 gündür postamız hala gelmemişti". Varto'da ayrı bir cephemiz vardı. Şeyh Said'in oğlu Ali Rıza orada idi. Mehmedê Xelilê Xettoy, ve Melekânî Şeyh Abdullahî, bilmem kim, oradaydılar... Onlardan haber alınmamıştı. Giderken karışan gelen bir atlıyı gördüler, geldi, yaklaştı Ahmet Süleyman, Kasım Bey, Cibranlı Halit Bey'in amcası oğlu (akrabasıydı) o değerli şehidin (akrabası). Ha... Kasım nereden geliyor? Kasım Bey!.. "hê"... "ayakları karışıyor vallah" dedi. Ş. Said, "vallah Varto'dan geliyoruz" dedi. "Biz de gitmek istiyoruz, haber alamamışız ve orada bizden kimse yoktur" diyor Ş. Said. Kasım, "Nasıl ben ordan geliyorum, bizimkiler ordadır" diyor. "iyi hadi o zaman" diyorlar ve, o tarafa gitmeye karar veriyorlar.

Baştarafı 15 Sayıda

Şeyh Said'in oğlu ve kardeşi Mehdi "ya şeyh" diyorlar, "bu Kaso'ya güvenme": "Delimisiniz Kaso bize yalan mı söylecek yani?" diyor Şeyh. Bir kaç kişi ayrılıyorlar. Neboyê Keleş ve yüz kadar atlı ayrılıyorlar, öyle... yani onlardan ayrılıp başka tarafa gidiyorlar. Şeyh Said ve beraberindekiler köprünün başına gidiyorlar, köprüyü giriyorlar. Köprünün ortasına (Abdurrahman Paşa Köprüsü diyorlar) gelince, karşı taraf asker dolu, askerler kalkıyor. Kaso onları buraya göndermiş. İki taraf askerlerce tutuluyor. Şeyh Said köprünün ortasında yakalanıyor. Yakalayan Erzurum Tümgeneralinden Osman Paşa'ydı. Onları orada tutular. Şeyh Said yakalandıktan sonra o komite dağıldı. Ondandır sonra kimileri yeniden ayaklandılar. Çemlik Kaymakamı Hüsnü Bey isimli bir çerkez vardı. Bizlere mektup gönderdi. Mektubunda: "İcinizde bilinçli insanlar yok mudur? Milis komutanları... hepsi vardır. Kürtsünüz, eviniz yıkıla, hükümete karşı cephe kurmuşsunuz, yapamazsınız, komando harbi yapın, dağlara dağılın ki, üstünüzze geleler, evlerinizi yıkarsınız!... Onun uyarısından sonra kalktık bu sefer gerilla harbini tanzim ettik...

—Ne zaman?...

—O zamanlar... Dokuz aydan sonra... Ben de yaralıydım. Yakalandım. Türklere gittik. Bizi Diyarbakır'a götürdüler, orada cami, kilise, hapisane vb. hepsi dolmuştu, hiç yer kalmamıştı. Her yer doldurulmuştu. Biz Bayrampaşa'daydık. Günde bir iki defa dövüyorlardı. Her gece de gelip yallah Harput'a gidiyorsunuz diyorlardı. Biz de inanıyorduk. Dokuz dokuz, on beşer on beşer, götürüp dışarda öldürüyorlardı. Haberimiz yoktu. Orada bizi, 300 kişiyi birlikte zincirleyip Harput'a götürdüler. Harput'ta mahkeme vardı, bir sinama salonundaydı. Bizlere mektup vb. verilmiyordu. Ziyaretçilerimiz yoktu. Avukat vb. tutmak da yoktu. Mahkemenin ne zaman olacağını da bilmiyorduk. Mahkemeye çıkanlara da o saatte ya idam veya ceza... Dokuz ay kaldım, dört kişilerin beraatini gördüm. Hergün on beş, yirmi idam ediyor koyun gibi ipte sallıyorlardı. Yaralıyım, şahidim yanımdaydı... Siirtliydim de. İdamımı istediler. Sonra dosyama baktılar. Yaşım yirmiden yedi ay küçüktü, ceza mi 15 yıla indirirdiler. Karşıdaki Polis "dua et hükümete" dedi. Ben etmedim. Çeneme bir yumruk vurdu, birbirine geçti. "Niye vuruyorsun?" diyen yok. Hapiste hergün götürüp getiriyorlar. O kapının altına koyuyorlardı. Üç gün sonra götürüyorlardı. Bir ara, Gewran yöresinden Zulfukar Ağa'nın ismini okudular. "Melle ölmüş, akşam ölmüş" dedik. İdam ettikleri arkadaşları onlarıda götürüp getiriyorlardı. Ölüler de götürüp ipe çekiyorlardı. Sonra bizleri burdan başka yere verdiler. O zaman tren falan yoktu. Harput'tan Niğde'ye kadar yayan, askerlerin önünde, kelepeli... Üstelik başımızda vuruyorlar. Bizi Malatya'ya kadar götürüp, orada Mülki hapishanesinde misafir ettiler.

Devam edecek

DÊ "MERYEM XAN"

BENDEKA NÛ

JI STIRANA

"LÊ HELÎMÊ"
BO ME BÊJÎT

*Peşkeşê bo dayke "Helîma Piştigiri" jina şehîdî û dayka çîwar şehîda.
Bo hemî daykêr şehîda û daykêr PÊŞMERGA.*

Hay lê wayê... Helîm Dayê
Min ser girane, na rabî
Ji kulan û
Derd û xemêr wê dinyayê
Dost û dijmin
Bi xwezîkê xwe şahî bûn
Çîma bextê me reş meye!
Qet carekê
Li sersal û bi harekê
Çerx û zivîna felekê
Li war û gundê me nayê?!

Helîm dayê...
Ez bi gundê me da hatim
Min dî gundê me çar taxê
Berda çem û mêrg û zevî
...pirî gul û roz û

başê
Serda çiyakê bilindin
...zêde barî kevr û şaxe
Her taxekê min lê nêvî
Gundeke û sê, çar û caxe
Pê da hatim taxê jêrî...
"Helîm" dayke...
Çar tabûta dixemlînî
Mîna gelo...
Ya landika dihejînî
Pê dibêrê û di lorînî
Cergê min sot wê laylayê
Bi xwîn û rondikê gerim
Gelo wê avda ev axe
Dê hûn werin temaşe ken
Ji bo Kurd û Kurdistanê
Dayka "Helîm" xwîn mezaxe
Gundîno lomekar nebin
Min ji ber derdê "Helîmê"
Lew dil pîrî kul û daxê
Şev û rojan
Dinalim û ketim tayê

Negirî Helîm... negrî xanê
Rondikê xwe
Neke tavikê baranê
Nekey, bêjî
Gelo heyf û tole kane!
Bîra te bêt
"Gozê" tenê "Emek" hebo
Demê xurrî û
Na tê didan li meydane

Min jî li dûr
li kujekê vê çîhanê
Dengê te xweş tê guhê min
Mîna stiraneka zela
Ji gewriya "Mîryem xanê"
Ya distriit
Demê dî bêyî
Lê... lê dayê ez we nakem
... qet we nakem

Bo şî û gîrya şehîda
Kirasê reş li xwe na kem
Ez dê lawkê xwe mezin kem

Rext û çeka pêre rakem
Qet çî cara
Çeperêrê şêr û pilinga vale nakem
Dê kewinim birîna kezbeba dayê

"Helîm" dayê lewendiyê xwe
giredê
Şore lewendî hildayê
Ya te gotê min vegêra
Ya dê bêjîm to vegêre
Serkeve banê bêlayê
Bêje î hayê gundo hayê
Hewara gundiyeke têt
Ji kavle sotî yê "Mayê"
Hewar diket
Ho gundîno baş bizanin
Gayê pîr hî nabî cotî
Bo kêlana bi kêr nayê

Begê xuhdana we dixot
Guh ne denê...
Pal ne denê...
Dê hewe êxtî belayê
Ma çend cara mezîna got:
Qet çî cara

...bo cutyara
Axa ya kême ne danaye
Digel hejar û gundiya na yêr rayê
Bêjê... bêjê
Bi dav û rîsta dijminî
Bi çî kevra ne serkevin
Dê zû kevin...
Dê bin kevin
Avrûyekê bila vedên
Li bor û ser borêr kevin
Da bizanin
Çend roj pîrî tarî û şevîn
Çend car hirya miha rist û
Nê bo dav û ne bo tevin
Evro ke jî...
Ger hurç li ber difna me bîr
Dê bo bi dîf dewşê kevin!!
Bêjê bila rast ne nivîn
Çep baxivîn...
Çep bilivîn...
Rojayê heyt û tolê giran
Ji hevdu wergirin rayê
Xeta gêsni çep bi kêlin
Baş ade ken
Strîrî û zîwana ne hêlin

Da roja kîrn û çîninê
Li ber beroka dirûnê
Da li nav gêre û cuxwînê
Wer girin ber hemê xwînê
Da li şûna dexl û elanî
Ne kom ken her ger û kayê

Hey lê hayê Helîm dayê
Min ser girane na ra bit
Ji kulan û
Derd û xemêr wê elînyayê
Dost û dijmin
Bi xwezîkê xwe şahî bûn
Çîma bextê me reş maye
Qet careke
Li ser ser sal û bi harekê
Cerx û zivîna telekê
Li war û gundê me nayê! 3.87

M. Mayî

"Dîsko ji bo vejandina folklorê Kurdî"
-David û Yenki

-Kak bi kurtî kada jîna xwe jî xwendewarên "Kurdistan Press"ê re beken.

-Em jî malbata "Yona"yî ne, em li gundê "Eşbolê-Israîl" jî dayika xwe bûn (yê ku nîzîkî bajarê "Bêrsêva yê" dikeve). Lê dê baên me xelêkê Kurdistanê ne, gundên "Hîza" û "Dobê", yên ku nîzîkî bajarê Akre ne, li Kurdistanê Iraqê... ê Ewda sala 1951'an de jî welêt hatine derxistin û dîrxistin.

-Hûn çîma hez jî strana Kurdî dikin?

-Bi rastî me strana Kurdî, mîletê Kurd û Kurdistanê jî dê baên xwe fêr bûne... û çî kasêteke Kurdî û bi taybetî folklorê be li Kurdistanê derdikeve, hema di wê heftê de digihê Israîlê û em wê belav dikin, wê geleki şa dibin û bihevra govendê digrin... çî li mal be, yan jî çî li şadmaniyên mezin be, lê dawet li Israîlê bê zîrnê, û bê deholê, dawet nayê jimartin. Mîlet jê bêzar dibin, bêguman rola wan giring e, pêdivî ne. Ango em Kurdên Israîlê gel muzîka Kurdîya folklorî mezin bûne, welê em her dem guhdariya pêlweşa (radyo) Iraqê-beşa Kurdî dikin û bi taybetî folklorê resen. Kak David

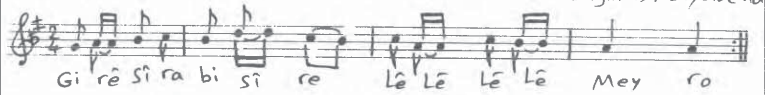
-Karê te çî ye?

-Ez xudan "DISKO" me û Yenki jî xizme min e, ew gîtarvan e û herdem jî bo arîkariyê amade ye... Li ser wê yekê jî li dawet, sunet û cejna jî dayikbûna zarowan em amade ne. Weşan ne tinê bi xwe pûte bi folklorê xwe din, lê belê gelek mîletên dî jî li ser awazên Kurdî ên resen govendê digrin.

-Hivîya we çî ye?

-Em Kurdên çîhî, me welatê bab û bapîran bi çav ne dîtiye... Û hîvîdar in ku rojeka pîr nîzîk Kurdistanê rizgar bibe, heya ku em biçîne wê derê û gel mîletê xwe keyfê bikin. Bi rastî em şewitî Kurdistanê ne û dêbaben me jî ji evîna Kurdistanê rengîn dîn bûne... Welê heya ku îro jîna me, xwarîna me, cilên me û t.d. hemû kurdî ne.

Gel evîna Kurdên Israîlê Strana "Girê Sîra" yê li diskoyê herdem têtê bihistin. Govenda wê jî "reqase" (Lerzê); lê Kurdên Botan dibêjin "govend" (reqs). Lê a me û a Botan ne weke hev in. Lê Kurdên Diyarbekrê dibêjin ku a Botan civantir e jî a Bahtînan. Em jî wê strana pêşkeşî xwandewanên Kurdistan Pressê dikin.

Dengnivîsî: Siyabend

Kürt Folklorünü
Canlandırmak İçin
• DİSKO •
David ve Yenki

David arkadaş, Kürdistan Press okuyucularına kendini kısaca tanıtır mısın?

Biz Yona ailesindeniz. Israîl'deki Berşeva şehrine yakın olan, Eşbole köyünde doğmuşum. Anam-babam ise, Irak Kürdistanı'nın-daki Akre şehrinin Hîza ve Dabe köylerindedirler. Onlar 1951 yılında ülkelerinden çıkarılıp, sürgüne gönderilmişler.

Kürtçe şarkıları niçin seviyorsunuz?

Doğrusu, biz hem kürtçe şarkıları ve hem de Kürt ulusunu ve Kürdistan'ı anababalarımızdan işitip, tanımışız. Yurtdışında ya da Kürdistan'da çıman herhangibir kürtçe kaset bir hafta içinde israîl'e ulaşıp. Biz de bunu çoğaltıp, dağıtırız. Gerek düğünlerde ve gerekse büyük şenliklerde olsun, davul-zurnasız şenlik şenlik sayılmaz. Biz Israîlli Kürtler, Kürt müziğinin, Kürt folklorünün içinde doğup büyümüşüz. Ayrıca, her zaman Irak radyosunun Kürtçe yayınlarını dinleriz, o orjinal folklorü...

Ne işle uğraşıyorsunuz?

Benim bir Disko-bar'ım var. Yenki akrobamdır. Gitar çalar. Bu nedenle, bayram, düğün, sünnet gibi şenliklerde hazırız her zaman. Yalnız biz Kürtler değil, başka milletlerden insanlarda, bizim müzik ve

folklorumuzun eşliğinde bizimle beraber oynarlar.

Bir isteğin var mı?

Biz yahudi Kürtler, atalarımızın ülkesini gözlerimizle görmemişiz. Kürdistan'ın yakın bir zamanda bağımsız olacağından da umutluyuz. Biz, o zaman orada ulusumuzla şenlik yapacağız. Doğrusu, bizler, Kürdistan'ın içi yanarak kül olmuş hasretlileriyiz. Ve anababalarımız o güzel Kürdistan'ın hasretine dayanamayıp, çıldırmışlardır. Bu güne kadar tüm yaşamımız, yeme içme alışkanlıklarımız, elbiselerimiz ve herşeyimizle kürdüz biz.

Not: Girê Sîrê şarkısı bizim Disko-Bar'da her zaman çalınır. Bizim oyunlarımızla Botanlıların oyunu bir değil. Fakat, Diyarbekir Kürtleri Botan oyunlarını beğenirler. Biz de bu şarkıyı Kürdistan Press okuyucularına sunuyoruz...

Israîl Kürtlerinden sevgilerle

Resim, Nota ve derleyen:
Berhevkirin. Wêne û note: Siyabend

“KURDISTAN” gazetesi (1898-1902)

Mahmud LEWENDİ

Miqdad Midhet Bedirxan Bey

• 1 •

İlk Kürt gazetesi olan "Kurdistan", 22 Nisan 1898 (1) de Kahire'de, daha sonra sırasıyla Cenevre, Kahire, Londra, Folkstone (İngiltere), Cenevre'de çıktı.(2)

Toplam 31 sayı çıkan bu gazetenin ilk beş sayısının sahibi ve sorumlusu Miqdad Midhet Bedirxan Bey'dir.(3) Altıncı sayı da Miqdad Midhet Bedirxan Bey'in ölümünden dolayı kardeşi Abdurrahman Bedirxan Bey gazetesinin sahibi ve sorumlusu oluyor(4) ve gazetesinin son sayısı olan 31. sayıya kadar bu görevini yürütüyor.

İki dilde (Kürtçe-Türkçe) çıkan bu gazetesinin her sayısı dört sayfadır.(5) 23. sayıya kadar gazetesinin isminin altında "Onbeş günde bir çıkar, Kürtçe gazetidir." ibaresi yer almakta, 24. sayıdan itibaren ise "Aşağıda bir Kürtçe gazetidir" ibaresi var ve 25. sayı da ise "Aşağıda bir Kürtçe-Türkçe gazetidir" ibaresi yer almakta ve bu ibare gazetesinin son sayısı olan 31. sayıya kadar hep bu şekilde kalıp değişmemiştir.

Bu gazete her ne kadar Kürdistan dışında çıkıyordusa da içindeki tüm yazıları Osmanlı yönetimi altındaki Kürtlere yönelikti. Aynı zamanda dönemin Osmanlı padişahı olan Abdulhamit yönetimine karşı da propaganda yaptığı yine içindeki yazılardan anlaşılabilir. İlk sayılarında Sultan Abdulhamid'in çevresindeki yöneticileri eleştirmekte, daha sonraki sayılarında ise Sultan Abdulhamidi hedef almakta, eleştirmektedir.

Gazeteyi için çıkardığını Miqdad Midhet Bedirxan Bey ilk sayıya özetli şöyle belirtiyor: (söz konusu yazı Kürtçedir)

Günümüzde artık dünyada mey-

dana gelen her türlü olayları gazeteler yazmakta. Bir çok şeyi gazetelerden öğreniyoruz. Fakat, ne yazık ki o kadar cesur, yiğit ve mert olan kürtler böyle bir şeyden mahrumdurlar. Dünyadaki olaylardan habersiz olarak yaşamaktadırlar.... Ben de, siz kürtleri dünyadaki her türlü gelişmelerden haberdar etmek, ilim ve marifetin yollarını göstermek, Kürtçe okuma yazmaya teşvik etmek için bu gazeteyi çıkarıyorum..."(6)

Kurdistan gazetesinin, Mısır ve Avrupa dışında ayrıca Kürdistan'da geniş bir şekilde dağıtımını yaptırdığı gazeteye gelen mektuplardan ve yine gazete'de yer alan şu yazıdan anlaşılabilir; Gazetesinin ilk sayısında birinci sayfada yer alan söz konusu yazıda Miqdad Midhet Bedirxan Bey Kürtlere çağrıda bulunarak şöyle demektedir:

"Her defasında Kürdistan gazetesinden ikibin adet parasız olarak Kürdistan'a yollayacağım. Siz de onu halka dağıtın."(7)

Gazeteye gelen mektuplardan, özellikle Diyarbakır'dan gelen mektuptan öyle anlaşılıyor ki dönemin yöneticileri (vali, müdür, polis vb.) gazetesinin dağıtımını ve okunmasını yasaklamışlar. Mektubu gönderen "Diyarbakır eşrafından Ş.M." mektubundan özetle şöyle demektedir:

"Kurdistan gazetesinin buraya ulaşması bizi çok sevindirdi..."

Fakat burada Sultan Abdulhamid'in yöneticileri olan vali, müdür memurlar ve polisler bırakmıyorlar bu gazeteyi okuyalım. Yasaklıyorlar. Gazeteyi kimde görseler onu hapsediyorlar, işkenceye tabi tutuyorlar...

Bu konuda Sultan Abdulhamid'e yazmıştık da bu zulmeden

kurtulsak ve serbestçe Kürdistan gazetesini okuyabilelim..."(8)

Gazetesinin sahibi de (Abdurrahman Bedirxan) bu mektubu Türkçeye çevirerek "Abdülhamid" başlığıyla gazetesinin sözkonusu sayısının ilk sayfasında ve kürtçesini de yine aynı sayının ikinci sayfasında yayınlıyor.

Kurdistan gazetesinin ilk beş sayısını Kahire'de çıkaran Miqdad Midhet Bedirxan Bey, daha sonra Sultan Abdülhamid yönetimine faaliyetleri engellenince ve kendisine artık Mısır'da ikamet etmesine izin verilmiyor. Miqdad Midhet Bedirxan Bey'de zorunlu olarak İstanbul'a döner ve Kürdistan gazetesini de İstanbul'da çıkarıp yayına devam etmek ister, fakat Abdülhamid yönetimi tarafından engellenir ve gazeteyi çıkaramaz.

Bu konuda kardeşi Abdurrahman Bey gazetesinin 6. sayısında(9) şöyle yazmış:

"Bu gazeteyi şimdiye kadar kardeşim Miqdad Bey çıkarıyordu. Fakat ne yazık ki Hüsnü (Abdülhamid) artık onun Mısır'da kalmasına izin vermedi ve kendisine mecburen İstanbul'a döndü. Gazeteyi İstanbul'da da çıkarmaya denedi fakat çıkaramadı, çünkü Hüsnü'nün etrafındaki cahil hain ve soysuz yöneticiler buna engel oldular, özellikle de o cahillerden biri olan Ebu Hidaye buna engel oldu, çünkü kendisi (Ebu Hidaye) çingene soyundan olduğu için daha da soysuzdur ve diğerlerinden daha çok Bedirxanlara düşmandır, Kürtlere düşmandır..."(10)

Kurdistan gazetesinde çıkan tüm yazıları genel olarak konularına göre şöyle bir sıralamaya koyabiliriz:

- 1) TARİH
- 2) EDEBİYAT
- 3) SİYASİ
- 4) DİN
- 5) HABERLER
- 6) OKUYUCU MEKTUPLARI

1) TARİH
Tarih konusu gazetesinin 8. sayısından itibaren başlıyor ve gazetesinin sahibi olan Abdurrahman Bedirxan Bey şöyle demektedir:

"Kürtlerin Kürdistan tarihi hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını biliyorum. Bu yüzden ki ben de bundan sonra kasaca ecdadımızın tarihinden bahsedeceğim..."(11)

Kürt tarihi olarak "Ceziret ül-İbn ül-Ümer" hanedanları yer almakta. Bu hanedanları sırasıyla anlatmakta ve daha sonraki sayılarında da Bedirxan Ailesini anlatmaktadır(12).

15. sayıya da Selahaddin Eyyübi üzerine bir yazı(13) yer almakta, 24. sayıya ise "Kurdistan ve Kürtler" adlı bir yazı bulunmaktadır(14).

Ayrıca Hamidiye Suvari Alayları konusunda da uzunca bir yazı gazetesinin 28. sayısında Türkçe ve Kürtçe olarak yer almaktadır(15).

Yukarıda sıraladığımız tarih konularını dışında, ayrıca birçok makale ve yazılarında yer yer eski tarihi olaylara değinmektedir. Çünkü bazen döneme göre güncel olan bir konuyu anlatırken bir çok tarihi rakamlar ve olaylara da değinir.

2) EDEBİYAT
Bu konuda da Ehmêdê Xani'nin "Mem û Zîn" adlı eserini görmekteyiz. Bu eser gazetesinin 2. sayısından itibaren başlamak üzere, gazetesinin toplam 21 sayısında iefrikalar halinde yayınlamıştır(16).

Gazetesinin 3. sayısında Hacı Qadirî Koyî'nin bir şiiri var. Bu şiir hakkında Miqdad Midhet Bedirxan Bey "Bu şiirini Hacı Qadirî Koyî kendi elyazısıyla Ehmêdê

Xani'nin bizde bulunan "Mem û Zîn" adlı eserinin arka kapağına yazmıştı" (17) diye belirtmektedir. Sözkonusu Ehmêdê Xani ve Mem û Zîn adlı eserini metneden bir şiir ve şiir'de kürtlere seslenerek bu esere sahip kıymetlerini, dört elle sarılmalarını istemektedir.

Yine 3. sayıya Şam'dan gönderilmiş bir şiir görmekteyiz. Şiiri yazan Lawê Şêx A. Fethah(18) sözkonusu şiir "Kurdistan" gazetesine bir methiye şeklinde yazılmış Lawê Şêx A. Fethah, Celadet ve Kamuran Bedirxan'ın babası Emin Ali Bedirxan'ın takma adıdır, bildiği gibi E. Ali Bedirxan Miqdad Bedirxan'ın kardeşidir.

Ayrıca önemli diyebileceğimiz, edebi konuları işleyen herhangi bir makale veya yazı gazetede yok. Fakat, sunu da unutmamak gerekir ki haber, yorum veya mafele niteliğinde olan birçok yazı özellikle Kürtçe yazdıklarında bizim için ayrıca edebi bir değeri vardır.

(Devam edecek)

- (1) Kurdistan, no:1 (30 Zulca'de 1315 Şemsî; 9 Nisan 1314 Ramî; 22 Nisan 1898 Miladî)
- (2) No: 1-5 (Kahire), 6-19 (Cenevre), 20-23 (Kahire), 24 (Londra), 25-29 (Folkstone-İngiltere), 30-31 (Cenevre)
- (3) Bak. "Kurdistan" No:1-5 (1898), s.1
- (4) Bak. "Kurdistan" gazetesi, No: 6-31 (1898-1902), s.1
- (5) Bak. "Kurdistan" gazetesi, tüm sayılar
- (6) Bak "Kurdistan" gazetesi, No:1, s.1
- (7) Bak "Kurdistan" gazetesi, No:1, s.1 (Bu çağrı gazetesinin her sayısında birinci sayfanın sağ üst köşesinde Kürtçe, sol üst köşesinde de Türkçe yer almaktadır.)
- (8) Bak "Kurdistan", No:13, s.1-2, ayrıca diğer mektuplar için bak no: 2, 3, 8, 13, 14, 15.
- (9) Bu sayıdan itibaren Abdurrahman Bedirxan Bey'in kendisi gazetesinin sahibi ve sorumlusudur.
- (10) Bak "Kurdistan", No: 6, s.2 (sözkonusu yazı Kürtçe olarak yazılmıştır.)
- (11) Kurdistan, No:8 s.3
- (12) Kurdistan No:8,9,10,11,13,14.
- (13) Kurdistan No:15, s.3
- (14) Kurdistan No:24, s.3
- (15) Kurdistan No:28, s.1-3
- (16) "Mem û Zîn" için bak no: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 2, 6, 28, 29, 30.
- (17) Bak No:3, s.3-4

kaseta 11 an ya ŞIVAN derket MALA MİN

(Şerê Xalit Beğê Cibri)

Dere mala min, mala min
Mala bavê min mala nêrane
Çadira mala bavê min çadira mala nêrane
ha wa weylê
Dere çawa bi destê bavê lallo girin xistin kelepçê
û lingê wî xistin çewê û nêrbetê. berê wî dan e heptixana
başêrê Qereşê, digotin "valah kurdê"
Belê çawa berê zarak û zêçên wî dan e
nava gubê van gundan e heyê...
Çadira bavê lallo danî li bere çem e
Xêbota lerekê mala Emmer danî li berê çem e
Dere ve sêbekê van Nazîman û Qunandarên Qelordîya
Diyarbakir hatin kol û kuzênê xwe danin çem e
Belê ezê nêkewim ber girin û kuştina Bavê Lallo suwêrê Kewê
ezê dîkewim ber heyta ve heyta
Dere çawa berê zarak û zêçên wî dane nava wêlatê Eçem e hayê.
Hê mala bavê min mala nêrane ha wa weylê...

(...)
(...)

Gundî û Bageraşvan • 1 •

[Der Bauer und der Windmüller]

Xêz û Nivîs: W. Busck □ Vergerandin: R. T. Hulmanî

Die Luft ist kühl, es weht der Wind.
Der Bauer zieht zur Mühle geschwind.

HEWA SARE, BA DIPÊLÎN,
RENÇBER BO AŞ XWE DILEZÎN.

SİBEL • 10 salî / SWED

□ Navê min Sibel e. Ez 10 salîme. Ez sinifa 4'an de dixwînim.
Silav li hemû hevalan...

NAVÊ MIN SİBEL E
EZ 10 SALÎME
EZ SINIFA 4'AN DE
DIXWÎNIM
SILAV LI HEMÛ HEVALAN...

EVIN • 11 salî / Danmark

Ei, denkt der brave Bauersmann,
Da bind' ich meinen Esel an.

EW DIBÊJIT BI XWE Û XWE,
EZ LI VIRA GIRÊDIM KERA XWE.

Der böse Müller hat's gesehn:
Und läßt sogleich die Mühle gehn.

DILQELP AŞVAN WÎ DIBINÎ,
DEST PÊ AŞ DIKE, DIGERÎNÎ.

ŞAHNÎ • 7 salî / Sydney-AUSTRALIA

Roj Baş
KURDISTAN is in our HEARTS!

□ Ez kurdek Australya me. Em li vir jî hin çaran kincên bapîran li xwe dikin. Beşek jî dara Kurdistanê Mezin li ev hêla cîhanê jî di dilên me de çemelan davêje.

Rojek were, yê wêk min ê amade bin wê darê bi xwûna jî bidin avdan, ger pêwîst be.

Yarası Olan Gocunur

□ Kuzey Kürdistan'dan yenice geliyorum. Orada gördüğüm ile burada gördüklerim, ister istemez beni bu yazıyı yazmaya zorladı. Önce şunu belirteyim ki, Türkiye'nin siyasi sınırları içinde kalan işgal altındaki Kuzey Kürdistan'da yaşananlar ile; gerici-ırkçı Türk basınında yazılanlar arasında "...vuruldu, yuhalandı, çatışma oldu..." gibi bazı kelimelerin ortaklığı dışında, hiçbir ilişki yok. Onlar, istedikleri kadar demokrasi, seçim, eleştiri, kanun, anayasa, mahkemeler, savcılar desinler gerçek olan; tek ve biricik gerçek olan şu ki, bugün Kuzey Kürdistan'da askerler işbaşındadır. Kanun da, mahkeme de; hatta anayasa da askerlerdir. Bilmem kaç ilde daha sikiyönetim kalktı, ya da olağanüstü hal kalktı vs. sadece alınan kararlardır... Gerçekte ise, askerler herşeye hakim ve herşeyin üstünde...

Peki o halde neden bazı illerde hala sikiyönetim var? Madem, asker sikiyönetimde Kürdistan'da işbaşında, sikiyönetimleri devam ettirip batının gözünde puan kaybetmenin anlamı ne?

Okuyucunun bu soruları içinden sorduğunu duyar gibiyim. Hemen cevap vereyim: çünkü oralarda belli bir direniş var. Ve oralarda, artık kesinlikle gizleyemeyecekleri derecede zulüm, baskı, işkence ve hatta zaman zaman katliamlar var... İşte bunu, gizleyemeyecekleri kadar geniş boyutlu yaptıkları için buna bir kıfıl bulmak zorundalar: **sikiyönetim...** Zaten, sikiyönetim kapınında bir yığın değişiklik yapıp, sikiyönetim komutanlarını uygulamada krallaştırmanın anlamı neydi dersiniz? "Ne yapalım, elimizde bir şey yok. Herşey yasalarla uygun, sikiyönetim var, diyebilmek ve savunmasız, silahsız, desteksiz Kürt köylülerini aynı anda hem davacı, hem yargılayıcı - yani hüküm verici- hem de uygulayıcı; evet, yanlış duymadınız, her üç sıfatı da üzerinde taşıyan asker mantığının karşısına dikip, *efendim, yasalar var. Sikiyönetim komutanının yetkisi yasalarda belirtilmiştir.* diyerek, bu savunmasız köylülerin işkence cenderesinden geçişine seyirci kalmak, hatta bundan *vatan ve milletin birliği(!)* adına sadistçe zevk almak için elbet...

Uygulama bu iken, paşa hazretlerinin zaman zaman uykularının kaçtığı, bu nedenle de habire Batı Avrupa'nın daha doğrusu *müttefiklerinin (!)* komünist bölücüleri himaye ettiği, bu nedenle içinde anarşi ve bölücülüğün önüne geçilemediği gibi bazı garip iddialarla veryansın ettiği görülmüyordu. Acaba Avrupa'da ne oluyordu da, paşa hazretlerinin (!) nazik uykuları (!) böyle ikide bir kaçıyordu.

Neyse ki, dışarı çıkınca bunun cevabını öğrenmek hiç de zor olmadı.

Önce Paris'teki Kürt Enstitüsü'nün bültenlerinden biri elime geçti. Kalitesine ve içeriğine baktım. Ne yalan söyleyeyim, yıllardır arzusunu içimde duyduğum bir olay gerçekleşmiş görünce hayranlığımı gizleyemedim. İşte o anda, bu sayıyı bana veren arkadaş, bir de Kürdistan Press'i verdi. O anda ne hissettim dersiniz? Gerçekten sevincimden uçmak istedim... Ve aynı zamanda da aklım Kürdistan'a gitti. Evet, yazımın başında

belirttiğim gibi, *yarası olan gocunur.* Paşa hazretlerinin (!) nazik uykuları (!) boşuna kaçmıyormuş.

Binlerce tebrikler... Başka söyleyecek söz bulamıyorum. Binlerce tebrikler ve başarılar...

Bu vesile ile bir kaç gözlemimi de yazmak istiyorum.

1- Kürdistan'da bağımsızlık mücadelesi, bu günkü hali ile artık önlenemez, engellenemez, gizlenemez bir aşamaya varmış ve halk kitlelerinin içine kadar yayılmış, oralarda konuşulur olmuştur. (*Halkın, geniş boyutlu bir halk hareketine kalkışmadığı bu gün için doğrudur, ama, bu, halkın davasını benimsemediği anlamına gelmez. Bunun nedeni üzerinde ayrıca durulabilir, durulacaktır.*)

2- Kürdistan sorunu artık, gerici-ırkçı Türk basınında sözcülüğünde habire gevelenecek 3-5 terörist saçmalamalarını çoktan aşmış, boyutları genişlemiş, halk kitleleri içinde gizli den gizliye konuşulur, tartışılır olmuştur. (*Korkulu rüyaları buydur zaten; meselenin okumuş-aydın-geçmiş düzeyinden çıkıp halka mal olması ve halk kitlelerinin arasında konuşulması*)

3- Türkiye'nin tarihi bir aşamayı şu günlerde yaşadığını bilincindedirler: ya direniş kırılacak ve kültürel bir takım özerklikler de dahil olmak üzere bazı entrikalarla ırkçı bir daha bağımsızlık talebi düzeyinde bir hareketin gelişmemesi için azami çaba harcayacak, ki buna hain ve saldırganlık da dahildir; ya da direniş bir zafere dönüşecek, dünyaları başlarına yıkılacak, Ortadoğu'da dengeler alt-üst olacak ve tabiri caiz ise Ortadoğu'da yeni bir dünya kurulacaktır. Tabii, o zaman kendilerini kaale alan bile olmayacak. Yeni bir süreç yaşanacak. Hesapları bu. Ve hesapları bu olduğu için de Kürdistan'da ordular seferber etmekten çekinmedikleri gibi, bütün dünyanın gözü önünde kendi siyasi sınırlarının dışında kalan savunmasız Kürt köylülerini bombalamaktan da kaçınmadılar.

Ama şunun da bilincindedirler ki, gelişimin belirleyicileri kesinlikle kendileri değil, Kürt savunucu ve savaşçıların gelişeceği mücadele ve bu mücadelenin gücüdür.

4- Kürdistan'daki mücadele bu gün, telefon hatlarını keserek kitledikleri bir Dersim, ablu-kaya olarak perişan edebilecekleri bir Ağrı ya da benzeri bir mücadele değil artık. Bağımsızlık ateşi, Kürdistanı baştanbaşa sarmış, her geçen gün beraberinde sömürgecileri daha büyük bir bunalıma sürüklemektedir. Öyle ki, tarlasında çoluk-çocuğun nafakasını çıkarmak için çalışan savunmasız Kürt köylülerini kurşuna dizip, sonra da şu kadar terörist çatışmada ölü olarak ele geçirildi diye alçakça yalan söylemekte hiçbir sakınca görmemektedirler. Ama, unuttukları bir şey var: **bir gün sorulacak!**

5- İçerde Kürt gerillası nazik uykuları kaçırıldığı gibi, dışarda da, başta Kürt Enstitüsü'nün Bülteni ve Kürdistan Press gibi bağımsız yayın organları olmak üzere, Kürt halkının değerli evlatları çeşitli vesilelerle onların katil yüzlerini teşhir ederek, halklarının haklı davasını dünya kamuoyuna duyurmakta ve evet... paşa hazretlerinin infialine neden olmuştalar: **Avrupa'daki bölücüler.** Gazetinin bugünkü yapısını koruyarak, en kısa zamanda haftalık olarak çıkarılması dilekleriyle, başarılar...

10 Nisan 1987
Halktan bir MEMED

BİLİRKİŞİ RAPORU

□ **TC Bonn Büyükelçiliği'nin ve gerici-faşist Türk derneklerinin tüm çabalarına rağmen, Dortmund Radyosu'nda kürtçe yayın başladı. Konu ile ilgili olarak, Dortmund radyosuna gönderilen bir bilirkişi raporumuz, Kürdistan Press okuyucuları için türkçeye çevirdik. Umarız, yararlı olur.**

Bir grup Kürdistan Press okuyucusu

"Federal Almanya'da yaşayan anadili kürtçe olan Türk vatandaşlarına Türk diliyle yapılan radyo yayınlarıyla yeterince ulaşılabiliyor mu?" sorusuna aşağıdaki biçimde açıklamak istiyorum.

1) Kürtçenin türkçeye tarihi bir akrabalığı yok. Kürtçe, Hint-Avrupa dil grubu ailesinin, Hint-Ari dillerini oluşturan İran dil grubuna bağlıdır. Buna karşılıklı türkçe Türk dilleri grubuna aittir; moğolca, tangutca ve mançurca ile beraber, korece gibi Altay dil grubunu oluşturuyor. Türk ve Kürt dilleri arasındaki fark, aşağı yukarı macarca ve almanca kadar büyüktür.

Şunun da belirtmek gerekiyor, arapça ve farsça da anadili kürtçe olan insanlara yabancı dillerdir. Arapça, Sami dil grubuna aittir ve kürtçeden, türkçe kadar uzaktır. Farsça da -kürtçe gibi- bir İran dili olduğundan kürtçeye, türkçe ve arapçadan daha çok benzerlik gösterir. Fakat farsça Güneybatı, kürtçe ise, Kuzey-batı İran dillerine ait olduklarından aralarındaki fark yine de almanca ve danimarkaca kadar büyüktür. Bu farsçanın da normalde Kürtler tarafından anlaşılmasını gösterir.

2) Kürtler, Türkiye'nin doğusunda kendi içine oldukça kapalı bir Kürt dili yerleşim bölgesinde yaşıyor. (Bak: Ekteki Harita). Türkçe yalnız şehirlerde kürtçenin yanısıra önemli bir yer tutuyor. Nüfusun çoğunluğu hala kırsal kesimde bulunuyor ve şimdiki şehir nüfusunun büyük bir çoğunluğu da çok kısa bir süre önce köylerden göçetmiş olanlardır. Dahası Federal Almanya'da bulunan, Türkiye işçilerin çoğu kırsal kesimden gelenlerdir. Bu da, kürtçe konuşulan bölgeden gelenlerin Kürt olarak yetiştiği anlamına gelir. Türkçe ile ilişkileri ya okulda veya askerde meydana gelmiştir. Oysa askerlik sadece erkekleri kapsıyor. Kürt köylerindeki okullarda da çok kısa bir süre öncesine kadar kız çocuklarının okula gönderilmesi alışılmışın dışındaydı. Resmi istatistiklere göre bile -1970'te 6.3 milyon nüfusa göre- 20 Kürt bölgesinde; erkeklerin %46.6, kadınların ise 67.8'nin okuma yazması yoktu. (*Statistical Yearbook of Turkey-1981 Türkiye Yıllık İstatistik Kitabı*) İşin gerçeği çok daha fazla olmalı. Bu ve benzeri nedenler Türk kurumlarını kürtçeyi okullarda yasaklamaya zorluyor.

Eğer Kürt evlerinde Türkçe radyo yayınları herhangi bir şekilde dinleniyorsa, bunu genel olarak yalnız erkekler alıyor. Normalde Kürt kadınları

na türkçe ile ulaşmak mümkün değil. Almanya'daki Kürtler'e Türk diliyle yayın yaparak ulaşma çabası somutunda "yanlış erkeklere yayın" gerçeğinde ifadesini bulur. Bununla beraber şunu da eklemek gerekir ki Kürt erkeklerinin dahi Türk dilinde yapılan yayınları anlamalarını beklemek fazladan bir kuruntudur; çünkü onlar her ne kadar yayınları -müzikten dolayı- izleseler de, onlara ulaşıldığı söylenemez.

3) Kaldı ki türkçe'yı çok iyi öğrenmiş olanlar için olsa bile, türkçe yayın onlara tabiki "anadilde yayın" olarak kabul edilmez. Nasıl ki İngilizce yayın Almanlar için "Anadilde yayın" olarak isimlendirilemezse, bu da böyle. Okulda İngilizceyi çok iyi öğrenip konuşsalar da, Almanlara İngilizce yayın anadilde yayın olarak sunulamaz. Eğer radyo yayın insanlara kendi dillerinde hitap etmesi önemliyse -bu zorluk çekmeden anlayacakları ve kişiliklerini yansıtan bir dil olmalıdır- o zaman Kürt işi ve aileleri için yayın yalnız ve yalnız kürtçe olabilir, yoksa bölgedeki herhangi başka bir dil değil.

4) Şunu da belirtmeden geçemeyelim ki Ankara hükümetinin isteği olan Kürtler'in, türkçeyi "anadil" kabul ettiği gibi iddialar "büyük" Türk lük efsanesinden kaynaklanıyor. Bu akıldışı düşünce Cermentleri onurlandıran gerçek dışı uğursuz düşünceleri hatırlatmaktan asla geri durmuyor. Türkiye'de yalnızca Türklere vardır uydurma düşüncesine sarılmak; ülkeye yeterince uğursuzluk, büyük sosyal gerginlik ve fazla geri kalmışlığa mal oldu. Bu mantık dışı tutumu desteklemek bizim işimiz olamaz.

Diğer yandan Kürt dilinde yayınlar oluşturmak, yüzbinlerce Kürt hemşeri tarafından, onların da diğer insanlarla eşit değerde tutulduğunu gösteren bir işaret olur. Türkiye'de iki büyük azınlık grubuna birbirini tanıma-anlama şansını ve imkanını yaratmak tam da burada duruyor.

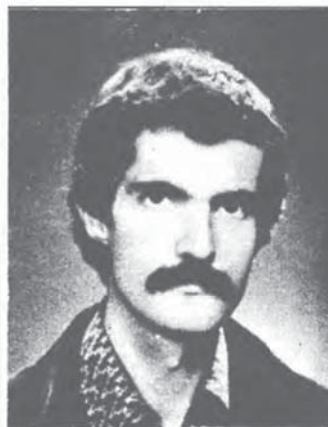
Dr. Rosemarie Neumann

Bilirkişi Raporu'nun almanca metni

Yaşar GÜNDOĞDU

[17.Nisan.1980 - .....]

17 Nisan 1980 günü, Ankara Emniyet Sarayı 8 nolu hücrelerinde beyni parçalanarak katedildi. Anısı ve mücadelesi yaşayacak!

Seni düşünürken
Savaş ve zafer düşüneceğiz biraz da
ve sancılı yüreklerimiz
fırtınalarla çalkalanarak.
Seni düşünürken hüzünlü türküler söylemeyeceğiz,
hayır
marşlarla, destanlarla gerilerek,
gererek alandan alana bayrakları
baştan ayağa
umutla
sevdayla
ve öfkeyle çoğalacağız biraz da
Seni düşünürken bilinc çalınacak zindanlar karasını
ve direnen yoldaşların
hınçla kenetlenecek dışleri
Seni düşünürken
savaş ve zafer düşüneceğiz biraz da

Arkadaşları

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 16/8
22 April • Cotan 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAT, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17027 Sundbyberg
Besöksadress: Orsängen 6C, Hallonbergen
Telef: 1461 8-29 83 32
Tlx: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tyckeri: Mölndalsbadet / Söderstjärn

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 16/8

22 COTAN • NISAN 1987

ISSN 0281-4898

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Büro ; Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

KADDAFİ: “Kürt halkı özgür devletini kurmalıdır!!”

□ “Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde bağımsız bir Kürt devleti kurulmalıdır!”

□ Türkiye'de bulunan ABD üsleri, insanlığı ve bölge barışını tehdit etmektedir. Bunlar derhal sökülmalıdır!”

● Libya'yı ziyaret eden 9 kişilik bir Türk parlamento heyeti, Kaddafi'nin açıkladığı karşısında, ne yapacaklarını şaşırıyor. Kaddafi, Türkiye'de dokunulmaz sayılan ve bir devlet sırrı olarak ancak kapalı kapılar arkasında konuşulan Kürt sorunu

ile ilgili olarak, düşüncelerini sansürlü açıklayınca, Parlamentolar şaşkına dönerek, toplantıyı terkettiler.

Kendisini ziyaret eden Türk parlamento heyetine hitaben yaptığı konuşmada Libya Devlet Başkanı Kaddafi, *Kürtlerin Türkiye'deki varlıklarının bir gerçek olduğunu, ve Libya'nın Kürt halkının mücadelesini desteklediğini* belirtti. Kürtlerin, Türkiye'nin Doğu ve güneydoğusunda bulunan Kürdistan topraklarında bağımsız bir Kürt devleti kurmalarının doğal ve haklı bir durum olduğunu vurgulayan Kaddafi, Türkiye'deki Amerikan Üslerinin ise gerçek bir tehlike oluşturduğunu ve sökülmeleri gerektiğini belirtti.

Türk burjuva basınının yazdığına göre, konuşmadan sonra, parlamento heyeti, Kaddafi'nin elini sıkmadan toplantıdan ayrılış...

Kaddafi, Kürt halkı ve Kürdistan'la ilgili düşüncelerini daha önce de bir kaç kez Türk basınına açıklamış ve Kürtler üzerindeki baskıları kınamıştı.

15 Ağustos 1986'da Türk Ordusu'nun, Irak sınırlarını tecavüz ederek kurtarılmış Kürdistan topraklarını bombalamasını da Kaddafi sert bir dille eleştirmiş ve *“Türk saldırısı utanç verici bir hına eylemidir!”* demişti.

Bilindiği gibi, 1983'ten bu yana Türk Ordusu, çeşitli bahanelerle Kürdistan'a saldırıyordu. Güney Kürdistan'da gelişen kurtuluş mücadelesini kırmak için, Saddam rejimi ile işbirliği yapmaktadır. Diyarbakir'den havalandırılan jetler, Güney Kürdistan'daki kurtarılmış bölgelerde yaşayan sivil halkı bombalamakta, Türkiye'nin sınır bölgelerinde ise katliam terörü sürdürülmektedir.

ANK • Stockholm

FİLİPİNLER

Her sabah bir darbe!

Başkan Aquino

foto: G. Smith

ANK • dinleme servisi

30 askerinin darbe girişimi 8 saat sürdü. General Fidel Ramos'un açıklamalarına göre her şey ordunun denetimindedir.

Başkan Corazon Aquino'ya karşı düzenlenen yeni bir askeri darbe bastırıldı. Darbenin bastırılması sırasında bir asker öldü birkaç kişi de yaralandı.

Resmî rakamlara göre, isyana 30'a yakın asker katıldığı bildiriliyor. Manila yakınlarındaki askeri üs olan Fort Banivasio'da sıkıştırılan isyancılar 8 saat içerisinde etkisiz hale getirildi.

İsyan hareketi 18 Nisan, sabahın erken saatlerinde başladı. 30'a yakın asker, ilk etapta askeri araçlarla Fort Banivasio üsünü basıp, geçtiğimiz Ocak ayında yapılan bir başka askeri darbe girişiminde tutuklanan 40 kadar yandaşlarını kurtarmayı hedeflediler. Olaya ordu yönetimi müdahale ederek isyancıları teslim ol çağrısında bulundu. İsyancıların teslim olmaması üzerine çıkan çatışmada 1 asker öldü, bir kaç asker de yaralandı ve diğer isyancılar tutuklandılar.

Resmî kaynaklara göre isyancıların amaçlarının sadece 40 askerini serbest bırakılması değil, aynı zamanda Başkan Aquino'nun derhal istifa etmesi ve yönetimi askerlere devretmesiydi. İsyancılar, Aquino'yu pro-komünist olmakla suçluyor ve komünist gerillalara karşı pasif davrandığını belirtiyorlardı.

Reform rüzgarı Prag'da esti

Sovyet lideri, eşi ile birlikte Çekoslovak halkını selamlıyor

foto: L. Isakson-DN

(DN, ANK)

□Sovyet lideri Gorbacov havaalanında Çekoslovak Parti lideri Gustav Husak tarafından karşılandı.

□1945 kışını hatırlayan yaşlı bir Praglı: “Gorbacov bizim korkmadığımız ilk Sovyet lideri.”

9 Nisan 1987'de Gorbacov eşi Raisa ile birlikte Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da binlerce Praglı tarafından çiçeklerle ve sıcak sevgi gösterileri ile karşılandı.

Prag şehir merkezindeki gezinti, halkın içinde gazeteciler ve turistler tarafından da izlendi. Gorbacov'un şehir merkezinde, halk arasına karışarak Praglılarla sohbet etmesi büyük sempati topladı. Yürüyüş esnasında Gorbacov, gençlerle ve çocuklarla özel olarak sohbet etmeye özen gösterdi.

Havaalanında Çekoslovak Parti lideri Gustav tarafından karşılanan Gorbacov, daha sonra gezisinin ilk durağı olan Prag Sarayı'na geldi. Saray çevre-

sinde saatler öncesi binlerce Praglı toplanmıştı. Sarayda ise, eski ve yeni üyelerden oluşan partililer Gorbacov'u ellerinde kızıl bayraklarla ve dostluk şiarı ile karşıladılar.

Geçen kış işlerini kaybeden 18 eski parti lideri, -ki içlerinde 1968'in Dışişleri Bakanı Jiri Hajek'de bulunuyor- ve halktan unsurlar Gorbacov'un gezisinden beş gün önce yazılı bir başvuru-yu Sovyet Elçiliği'ne sunarak Gorbacov'un ziyaretini selamlamış ve reformların Çekoslovakya'yı da etkilemesini, işlerini kaybedenler için yeni iş alanlarının açılmasını umduklarını belirtmişlerdi.

Gorbacov ertesi gün resmî ziyaretler-de bulunarak konuşmalar yaptı.

Yürüyüş esnasında Avrupalı gazetecilerden birinin 1945 kışını hatırlayan yaşlı bir Praglı ile sohbeti. Gorbacov'un Çekoslovak halkı içinde bir umut kapısı olduğunu gösteriyordu. 1945'de Sovyet askerlerini çiçeklerle ve sevgi gösterileriyle karşılayan yaşlı Praglı son günleri şöyle değerlendiriyordu:

“Şimdi, ülkenin daha iyi olmasını bekliyoruz. Biz umutluyuz, umutluyuz, umutluyuz... Biz hem ekonomik ve hem de politik değişikliklere inanıyoruz. Sovyet güçleri 1945'de geldiklerinde çok umutlandık. Biliyoruz ki, Alman yönetimi altında durumumuz daha da kötü olacaktı. Daha sonra, 1968'de özgürlüğümüze kavuştuk, fakat özgürlüğümüze koruyamadık.”

Biliyor musunuz, Gorbacov, bizim korkmadığımız ilk Sovyet lideri. Şimdi beklediğimiz daha sıcak bir politika.”

Genç kuşaktan 24 yaşındaki bir Praglı kız ise: “Değişiklikler iyi olacak” diyerek ellerini gökyüzüne kaldırıyor.

Çekler gerçekten, Sovyet liderini çok sıcak karşılamışlardı ve çoğu rusçasını böylece hatırlamıştı. Gorbacov'un gezisi Çekoslovakya'da sempati topladı toplanmasında, ama reform rüzgarının ne kadar etkili olacağını yanıtı gelecek günlerde..

Saddam Kürdistan'ı Yakıyor!

- Uluslararası yasalara aykırı olarak Güney Kürdistan'da kimyevi silahlar kullanılıyor
- Halk silah zoruyla mecburi iskana tabi tutulmuş durumda! Köyler bombalanarak, imha ediliyor!
- YNK ve I-KDP Birleşmiş Milletler, Kızıl-Haç ve diğer insani kuruluşlardan acil yardım istediler!

Yazısı ortasayfada

HEJMAR • SAYI 17/9

6 GULAN • MAYIS 1987

ISSN 0283-4898

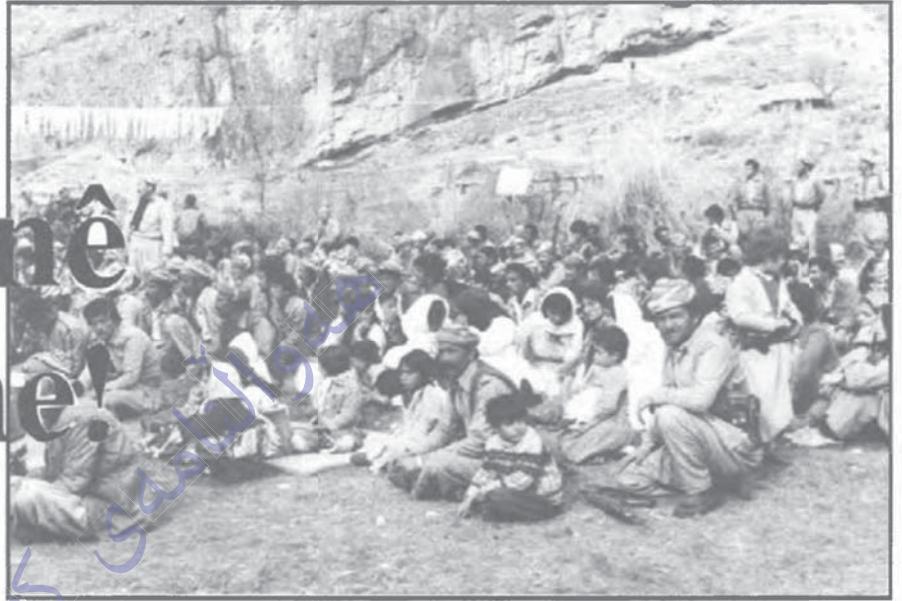
HOVÎTIYA QOLONYALIST

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

Saddam Kurdistanê Dişewitîne!

□ Rejîma BAAS, bi hemû hêz û îmkânên xwe dixwaze gelê Kurd winda bike!
□ Ji ber bi karanîna çemû kên kîmyewî zêdeyî 600 kes birîndar û 100 kes jî kuştî hene!

Dumahîk di rûpela navîn de Pêşmerge di nav xelkê de ji bo bersiva planên îskanê, bi aktîfî karên politîkî û eskerî berdeyam dike!

ONUNCU YILINDA 1 Mayıs 77

□ 1 Mayıs 1976'da Taksim'de yapılan görkemli kutlama törenlerinden sonra, 1977 1 Mayıs'ı bir katliama dönüştürdü. Arkada 34 ölü ve yüzlerce yaralı bırakan bu doğru giderken, sol ne düşünüyordu?!

Yazısı sayfa 4 ve 5'de

"Anayurdumuzdan söküldük"

□ Atina'da, Büyük Ermeni Jenosidi'nin 72. yıl dönümü nedeni ile bir konferansa katılan, Ermeni Sorunu İnförmasyon-Dökümanter ve Araştırma Merkezi Almanya Seksiyonu sorumlusu Jirayr Kotcharian, "Ermeni sorunu yalnızca bir hak arama sorunu değil, fakat aynı zamanda bir toprak sorunudur" dedi.

□ Konferansta, Dünya Halklarının Kurtuluşu ve Hakları Birliği'nin yönetim kurulu üyesi, M. Haralambidis de bir konuşma yaptı. Haralambidis, "Katliam, soykırım, parçalama ve benzeri kavramların Yunan politik yaşamında yeteri kadar anlaşıldığına inanmıyorum. Bu bizim için büyük bir boşluktur" dedi.

Yazısı sayfa 6 ve 7'de

"Beni O şanlı mücadeleden belki bir süre uzak tutabilirler. Ama, mücadeleden alıkoymaları asla mümkün olmayacaktır!"

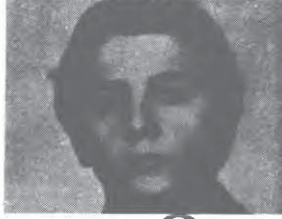
□ Ömür Boyu hapis cezasına çarptırılan Abdurrahim Gümüştekin'in ailesine yazdığı mektubun tam metni..

Sayfa 11'de

"İnsanca gelişmenin önüne dikilen her türlü engeli protesto ediyorum!"

● 7 yıldan beri DEV-SOL davasında İdamla yargılanan Nevzat Çelik, Cezaevi idaresini protesto amacıyla süresiz açlık grevine başladığını bir mektupla kamuoyuna duyurmuştu. Aşağıda, Türkiye'de basında yer verilmeeyen mektubun tam metnini yayınlıyoruz.

Nevzat Çelik'ten

Kamu Oyuna!

□ Kamuoyuna!

1980 martından bu yana, gerek I. Şube de, gerekse askeri cezaevlerinde -onurunu koruyan, korumaya çalışan her insan gibi- sürekli olarak işkence gördüm, görüyorum.

Devlet eliyle yürütülen sistemli bir işkencenin varlığı artık bir sır değil.. Gövdemize aç kurtlar gibi salya sümkür saldıran elektrikli askıda, falakada, çirliçiplak soyularak aranışımızda, coplanışımızda, zincire vuruluşumuzda, koğuş aramaları ve operasyonlarda, yıllarca görüşsüz, havalandırmasız, güneşsiz (*hani güneş girmeyen eve doktor girerdi!*), doktorsuz, mektupsuz, kitapsız, kağıtsız, elbisiz, ayakkabısız... bırakılışımızda devletin gücü var.

Kamuoyunun sustuğu, susturulduğu, yıllarda, ellerini kollarını sallaya sallaya işkence yaptılar. Oylesine rahatları ki... İşkence tezgahına giren insan ya ölüyor ya da sakat kalıyor. İşkenceye düşen gövde her türlü hastalığa kapı aralıyor ve bir kaç yılda yaşayan ölümler haline getiriliyor.

İşkencenin asıl amacı insanı cezazevine değil, cezaevini insanın içine atmaktır!

"Her türlü hak ve özgürlüğün dayandığı ve insanın insan olarak taşıdığı onur ve saygınlığın çiğnenmesi olan işkence, insanın insanlık dışı davranışına uğramasıdır. İşkence yapılması, salt bir yaşağın çiğnenmesi değil, her türlü hak ve özgürlüğün, doğrudan insanın yadsınmasıdır."

İşkence karşısında susmayı, ölmek olarak algılıyorum. Kendisine dokunmadıkları için, Naziler karşısında "*bahaneci*" bir tavır takanan Alman profesörünün sözleri, belki de bu yüzden, aklımdan hiç çıkmıyor: "*Bu gün kapım çalındı. Beni alıp toplama kampına götürdüler. İşkenceye... Hiç kimse ses çıkarmadı. Çünkü ses çıkaracak kimse kalmamıştı.*"

Yedi yıldır askeri cezaevlerinde sistemli olarak uygulanan işkence ve yasakları bildiğimizi düşünerek, süresiz Açlık Grevi'ne başlama nedenimi açıklamak istiyorum:

Tutuklu birinin yanı sıra, bir büyük suçum daha var: Şair olmak!

Sağmacılar Özel Tip Askeri Cezaevinden Metris'e sevk olduğum 19.12.1985 gününden bu yana mektuplaşma yolu kapalı tutuluyor. Şair kimliğine yönelik bu haksız uygulama onaltı aydır sürüyor ve şimdiye kadar yaptığım bütün yasal girişimler sonuçsuz kaldı. 1986 nisanında, binbaşı Muzaffer Ergüder'le (şimdi burda görevli

değil) yaptığım görüşmede, bana özetle söylenen şeydu: "*Bizim istediğimiz doğrultuda şirler yaz, tutukluluk haklarından fazlasıyla yararlan.*" Tam da o günlerde binbaşı Muzaffer Ergüder'in görevden alınması Açlık Grevi kararı ertelememe neden olmuştu. Yaşadığım salt Binbaşı'nın işkenceci kişiliğinden kaynaklanmadığını anlamam çok uzun sürmedi. Değişen birşey yoktu. Yazdığım onca dilekçe ve görüşme istemim yanıtız bırakıldı. İki dilekçeme yanıt verildi, onlarda da, "*ne kadar önyargılısınız*" gibi gayri ciddi ifadeler vardı. Sağmacılar Özel Tip Cezaevi'ndeyken haftada ortalama on-onbeş mektup alırdım. Kaba bir hesaplama benim yazdığım ve bana yazılan mektup sayısı bin taneyi geçiyor. Tabii bu mektupların, bir kaç dışında, hepsi alıkonuldu. Haksızlık yapmak istemem (!) üçünün yarısı yitirilmiş, toplam yedi mektubu iki yada üç ay aralıklarla verdiler... Salt bu yaşağı delebilmek için, ailem ve sevdiğim insanlar tarafından iadeli taahhütlü mektuplar yazılıyor, telgraflar çekiliyor. Ne ki yaşağı aşmak, delmek mümkün olamıyor.

İşkence altında bile kabul ettiremedikleri ve hiçbir ilişkimin bulunmadığı bir örgütün eylemlerinden -ellerinde inandırıcı tek bir delil olmadığı halde- dolayı suçlanarak idam istemiyeli yargılanıyorum. Bunca yıl haksız yere içeride tutulduğum yetmiyomuş gibi, dışarıyla olan tek canlı somut bağımı koparmak istiyorlar. Karşı çıkmak gerekiyor.

Bu uygulamamın salt beni ve yazıştığım insanları değil, herkesi yaralaması gerektiğini düşünüyorum.

İnsanın insanca gelişmesi önüne dikilen her türlü engeli protesto ediyorum!

7 Nisan 1987 günü süresiz Açlık Grevine başlıyorum.

Alıkonan tüm mektup, kart ve telgraflarımın verilmesine ve bundan sonraki mektuplaşmamın engellenmeyeceğinin taahhüt edilmesine kadar eylemimi sadece su içerik sürdürüreceğim.

"*Yükrelerin kulakları sağır*" değil. Buna içtenlikle inanıyorum.

Hoşçakalın...
Nejden (Nevzat) Çelik

Adresim:

Metris Askeri Ceza ve Tutukevi
C:15 Bayrampaşa-İSTANBUL

DÜNYA SUSKUN!

□ Saddam Hüseyin, uluslararası anlaşmaların kesin ve bağlayıcı hükümlerini hiçe sayarak, Kürdistan'daki sivil yerleşim merkezlerine kimyevi silahlarla saldırıyor. Zehirli gaz bombaları, napalm ve kimyevi silahlarla birlikte, Irak Ordusu karadan ve havadan Kürdistan'a saldırıyor.

YNK ve KDP'nin, Birleşmiş Milletler'e, Kızıl Haç'a, Demokratik kuruluşlara ve uluslararası kamuoyuna yaptıkları ısrarlı çağrılar, her zaman olduğu gibi, şimdi de cevapsız kalmış durumda. Uluslararası anlaşmalar, İnsan hakları evrensel sözleşmeleri, demokratik hak ve özgürlüklerle, insanın yaşama hakkı ile ilgili devletleri bağlayan yasalar ve yasaklar işlemiyor. Kürdistan'da dünya ile ilişkileri kurup sürdüreceği bir devlet yok. Kürdistan sömürge bir ülke. Sömürgecilerin ilişki ve bağlantıları, sömürgeyi dünyaya kapatmış. Dünya, yüzyılın ilk büyük katliamı olan Ermeni jenosidi karşısında nasıl suskun durduysa, Pontus ve Ege Rumlarının ebedi bir vatansızlığa mahkum edilmeleri nasıl sessizce onaylandı ve katillerle işbirliği yapılarak imha görmezden gelindiysen, Yahudi kırımı karşısında nasıl tüm devlet sınırları kapatılıp, binlerce insan bilerek ve isteyerek vahşi bir yok oluşa terk edilmişse bu gün de silahsız ve savunmasız Kürt halkı, dünyanın gözlerinin içine bakıla bakıla zehirleniyor, boğuluyor... Kimyevi silahlarla zehirlenip, bombalarla yerle bir edilen köyler, buldozlerle haritadan siliniyor.

Ve hiç bir kuruluştan, hiç bir devletten ses çıkmıyor. Ulusal kurtuluş örgütlerinden ses çıkmıyor. Uluslararası proleterya hareketi suskundur. Aydınlar, yazarlar, gazeteler; toplumun gözü, kulağı di il olan kurum ve örgütler suskundur... Kürt ve Türk solunun, Avrupa'da kıyametler koparan siyasal güçleri de suskundur.

Evlet Güney Kürdistan yanıyor; yakılıp yıkılıyor. Güney Kürdistan'da nesilden nesile geçecek kimyevi hastalıkların tohumları binlerce bomba ile dağlara, ormanlara, su kaynaklarına saçılıyor. Kendi ülkesinde insanca yaşamak için mücadele eden bu mazlum halk, artık yüzlerce yıl kimyevi silahlardan fıskıran bilinmez hastalıklarla boğazlaşacak. Çocuklar sakat ve hastalıklı doğacak. Kısırlık bir kader haline gelecek. Hayvanların ve bitkilerin nasıl bir değişime uğrayacakları belli değil. Doğal güzelliklerin, doğanın nasıl bir ölüm çölüne dönüşeceği belli değil. Organik bozuklukların yanında, psikolojik rahatsızlıkların nasıl toplumsal bir felaket haline geleceği belli değil... Emperyalist metropollerin araştırma uzmanları, kendilerine yeni bir kobay toplum bulmuş olacaktı. Ve tabii, her şey olup bittikten sonra... Yani, araştırma malzemesi olarak, yaralı, hasta, perişan bir toplum oluşuktan sonra..

Saddam Kürdistan'ı yakıyor. Ve mazlum bir halk bütün varlığı ile bu imhaya karşı direnmekte. Halk bütün varlığı ile dövüşüyor. İnsanlar, yerlebir edilen köylerini terk etmiyorlar. Evler yeniden onarılıyor. Onarılamazsa, kaya diplerine, mağaralara sığınılıyor. Ve bu yiğit ve namuslu insanlar ellerinde kalan bir iki parçalık gıda malzemesini de gerillalarla bölüşüyor. Tutuklanıp zorla toplama kamplarına tüklenler, kampları imha ediyor, kamp çadırlarını yakıyorlar. Kaçabilenler kurtarılmış alanlardaki savaş cehennemine dönüyorlar. Bu dehşet içinde topraklarını terk etmiyorlar.

Kürt halkı biliyor ki bu savaş kazanımlıdır. Ve bu savaş kazanılmazsa eğer, geriye kaybolmuş mezarlar ya da muhaceretin cenderesinde ağlatan yakan kimliksiz koloniler kalacaktır!

Düşman gücünü ve politikasını iyi saptamış. Yaptıkları hesaplı. Bağlantıları ve ilişkileri hesaplı.. Ama, bir kaşık suda fırtınalar koparan devrimci güçler nerededir?

DİNYA BÊDENG E!

□ Saddam Husên, zagon û biryarên lihevhatinên navnetewî xistin bin ligan û bi çekên kimyewî êrîşî nevendên Kurdistanê dîke. Ordiya Iraqê bi bombên jehîrî, napalm û bi çekên kimyewî, ji bejî û ji hewa êrîşî Kurdistanê dîke.

Bangên, ku PDK-I û YNK li Yekitiya Miletan, Xaça Sor, sazûmanên demokratîk û awira gelemperî a cihanê jehîrî, weke her car, bêdeng man. Lihevhatinên navnetewî û mirovî, bi maf û azadiyên demokratîk, zagonên ku jiyana mirovan bi dewletan girêdidin, na-xebitin.

Li Kurdistanê, dewletek, ku têkilîyan bi dinê re deyne, tune. Kurdistan welatek bindest e. Tekîlîyên navbera dewletên serdest, rê li ber welatên bindest girtine. Çawa, ku dinya li hember qirçirina mezin a Ermenîyan bê deng ma, çawa ku Pontus û Rûmên Egeyê bi bê welatî hatin mahkûm kirin û bi qesasan ra têkilî hatin danin û çavên xwe ji wan re girtin, çawa ku li hember qirçirî Yahûdîyan hemû dewletan sînorên xwe girtin û bi zanin bi hezaran Yahûdî mahkûmî qirçirîne hiştin.

Îro jî li ber çavê her kesî gelê Kurd tê jehîrî xistin, xeniqandin... Gundên ku bi çekên kimyewî bombabaran kirîbûn, bi dozêran jî nexşê wînda dibin... û jî tu sazûmanî û dewletê deng dernakeve. Ji rêxistinên rizgarîxwaz deng dernayê. Proletarya navnetewî bê deng e. Ronakbîr, nivîskar, rojnawar, rêxistin û sazîyên ku guh û çavên civakê ne, bêdeng in... Çepên Kurd û Tirkên ku, li Awrûpayê qiyamet çêdikirin, jî bê deng in.

Erê, başûrî Kurdistanê dişewite, tê kambax kirin. Li Başûrî Kurdistanê çekên kimyewî, ku wî tuxmên nexweşiyên kimyewî ji nêslan derbasî neslê din bibe, li çîyan, daristanan û li kaniyên avê tên reşandin. Ev gelî ku dixwaze di welatê xwe de bi mirovî bijî, wê jî îro pê de bi sedşalan, bi nexweşiyên kimyewî ra kefteleştê bike. Wê zarok nexweş û seqet çêbibe. Gubertina û reng girtina heywan û şî-najîyê hê ne xuya ye. Ne xuya ye ku, wê spehîtiya xwezayîyê guhertinekê çawa bike û rengê çola mirîne bigre. Li gel xerabûna organa ne belû ye bê wê nexweşiyên psikolojîk felaketekê çawa ji civakê re bine... Pisporekên lêkorên metropolên emperyalist, wê jî xwe ne civakeke "*kobay*" bibînin. Û bê guman, piştî ku her tişt hat û tewe bû... Ango, piştî ku civaka nexweş, birîndar û perişan, wek hacetên lêkolînê bi kar bînin.

Saddam Kurdistanê dişewite. Û miletekî mazlûm, bi her awayî li hember vê windakirinê li ber xwe dide. Xelk bi hemû hebûna xwe şer dîke.

Mirov gundên xwe yê werankirî terk nakin. Xanî jî nû de tèn lêkîrin. Nayên lêkîrin jî, xwe di şikeftan de diparêzin. Û ev merivên bi namûs û merxas, gepik nanê ku di dest de maye jî bi pêşmergan re par dîke. Ên ku tèn girtin û di kampên de tèn girtin, kampên ji holê radikin, çadîrên kampên dişewitînin. Ên ku rizgar dibin, xwe dijîhinin cehnama şerê herêmên rizgarîkî. Di nava van bûyerên kesane de, ji a xwe nayên xwar û erda xwe terk nakin.

Gelê Kurd zane, ku divê ev şer bê qezenc kirin û heger ev şer nayê qezenc kirin wê di şûna wan de gorên wînda an jî koloniyên bê cûzdan bimînin.

Dijmîn hêz û politîka xwe baş bikaranîye. Tiştê ku dikin bi hesab e. Têkilî û girêdana wan bi hesab e. Lê, şoreşgerên, ku di gulpek av de qiyametnan radikin li ku ne!!!

- Güney Kürdistan'da mücadele eden Kürt örgütleri ile Saddam'a muhalif tüm siyasal güçler arasında tam bir ittifak sağlandı.
- Saddam rejimine muhalif tüm güçlerin ittifakı, bölge halkı üzerinde de etkisini gösterdi ve halk kitleler halinde peşmerge safılarına katılmaya başladı.
- Zaxo ve Kanıması arasındaki, uluslararası Naven karayolu peşmergenin denetimine geçti!
- Halk, Saddam'ın oluşturduğu toplama kamplarını imha ediyor. Halkın zorla yaşama zorunda bırakıldığı kamp çadırları, sivil halkın da katıldığı eylemlerle yakılıyor.

Güney Kürdistan • ANK

□ Irak Ordusu, Mart'ın son haftasından bu yana Güney Kürdistan'da kanlı bir imha savaşı sürdürüyor. Ordu, uluslararası yasalara aykırı olarak kimyevi silahlar kullanıyor. Sivil halkın yaşadığı köyler ve şehir merkezlerine zehirli gaz bombaları atılıyor. Ürünler ve ormanlık alanlar yakılıyor. İçme suları zehirleniyor. Halk kitleleri halinde zorunlu göçe tabi tutuluyor.

Irak Ordusu'nun bu haksız ve kanlı imha eylemini ısrarla sürdürmesine rağmen, Peşmerge Süleymaniye'den Zaho'ya kadar olan bölgede kitlelerin aktif desteği ile mücadeleyi sürdürüyor.

Bölgede mücadele eden örgütler, halkı buldukları alanları terketmemeye ve mecburi iskan uygulamasına karşı direnme çağrılarını yapıyor. Bu çağrılar kitlelerden gerekli tepkileri alıyor ve halkı yakıp yıkmalarına rağmen alanları terketmiyor.

SÜLEYMANİYE

Süleymaniye merkezinde ve çevresinde oluşturulan

toplama kamplarının tüm çadırları yakıldı ve kamp imha edildi. Ayrıca 20 Nisan günü Süleymaniye'ye bağlı Kelar ilçesindeki toplama kampları, halkın da katıldığı bir eylemle yakıldı.

Geçen sayıda verdiğimiz Karadağ eylemi devam etmektedir. Peşmerge güçleri, Saddam rejimi için hayati bir öneme sahip olan bu askeri alanı terketmemek için kararlı bir biçimde direniyor. Saddam ise, bu bölgeyi ne pahasına olursa olsun tekrar geri almak için aralıksız saldırılar düzenliyor. Ordu birlikleri yoğun saldırıları şimdiye kadar amacına ulaşmadı ve peşmerge güçleri tarafından geri püskürtüldü.

Geçtiğimiz hafta, ordu birliklerinin Karadağ'a, karadan ve havadan yaptıkları iki büyük saldırı da kırıldı. Peşmerge güçlerin uzun süren direnişi sonucu düşman püskürtüldü ve geri çekilmek zorunda kaldı. Fakat, Baas katilleri, Karadağ ve Karadağ'a bağlı Cageran köyünü kimyasal silahlar kullanarak havadan bombaladı. Buna rağmen peşmergenin oluşturduğu çember kırılmadı. Bölge halen Peşmerge kuvvetlerinin denetimi altında bulunmaktadır.

Direnen peşmerge bölge halkı tarafından da aktif olarak destekleniyor. Peşmergenin barınma ve beslenme için, sivil halk bütün imkanını seferbet etmiş durumda.

Öte yandan, BAAS birliklerinin Hewlêr iline bağlı Firêz köyünü, yıkmak, yakmak ve talan etmek amacıyla yaptıkları saldırı peşmer-

Peşmerge Direniyor!

ge güçleri tarafından geri püskürtüldü.

DIHOK

□ BAAS birlikleri, Dihok iline bağlı Sersing kazasının, Zêve, Bamernî ve Erdina köylerini talan ettikten sonra, kitleleri zorla iskan

uygulamasına tabi tutması üzerine bölgede Baas ile çarpışma başlandı.

21 Nisan'dan, 25 Nisan'a kadar süren savaşta düşmana ağır darbeler indirildi. Peşmerge güçlerinin yanı sıra, halkın ve Bargîrî Mîli (Ulusal Milisler)'in katıldığı eylem sonucu düşman

güçleri ağır darbeler alarak bölgeden geri püskürtüldü.

ZAXO-KANIMASI

□ Irak ordu birliklerinin, 24 Nisan'da Sersing, Milhembe ve Resul-Ayn nahiyelerine, havadan destekli yapılan bombardımanlar üzerine, Peşmerge kuvvetleri geniş bir karşı saldırı düzenledi. Mecburi iskan uygulaması durduruldu ve bölge düşmandan temizlendi.

Peşmerge güçleri 21 Nisan'da Zaxo ve Kanıması arasındaki stratejik öneme sahip olan karayolunu ele geçirdiler. Halen karayolu üzerindeki denetim peşmerge güçleri tarafından yapılmaktadır.

Öte yandan, Saddam rejiminin askeri nakliyat ve uluslararası ticaret için kullandığı Naven ana karayolunun Begova ve Kanıması arasına düşen önemli bölümü, peşmerge kuvvetlerinin düzenlediği bir operasyon sonucu ele geçirildi. Karayolu'nun tutulmasından sonra, Baas'ın sivil ve askeri nakliye araçlarının seferleri de durmuş oldu. Naven karayolunu, peşmergenin denetiminden kurtarmak üzere Baas, üç ayrı taarruz düzenledi. Bombardıman uçaklarının desteğinde düzenlenen taarruzlar, 21, 23 ve 27 Nisan tarihlerinde yapıldı ve tümü de başarısızlıkla sonuçlandı. Baas'ın bozguna uğrayan taburları Begova'ya geri döndüler. Baas askerlerinin Begova'ya geri çekilmesi ile Kanıması bölgesi bütünü ile peşmerge'nin denetimine geçti.

Karadağ zaferinden sonra, düşmanın Naven karayolundan da püskürtülmesi, peşmergenin de, halkın moral gücünü oldukça yükseltti. Ana Karayolunda denetimin sağlanmasından sonra, Nisan'ın son haftasında peşmerge güçleri Zaho ve Kanıması arasında bulunan ve bölgenin askeri düzeyde merkez karokolu niteliğinde olan Baas karargahına karşı bir operasyon düzenledi ve karargah imha edildi. Eylemde peşmerge yüzlerce ağır ve hafif silah ele geçirdi.

23 Nisan'da da Amed mıntıkasının Solav nahiyesinde bulunan merkezi bir Baas karakolu da, peşmerge tarafından basılarak ele geçirildi. Saddam'ın Zaho bölgesinde bulunan en önemli askeri merkezlerinden biri de böylece yok edildi, baskında büyük miktarda cephane ele geçirildi.

Ertesi gün, peşmerge güçleri, gene Kanıması mıntıkasında askeri önemi yüksek olan Girav ve Bapiri arasındaki Neheng askeri üssünü de bastı. Baas'ın cephane deposu olan bu askeri üsler imha edilirken, peşmerge bol miktarda silah ve cephane ele geçirdi ve Saddam rejiminin bölgedeki etkinliği büyük ölçüde kırıldı.

25 Nisan'da Baas kuvvetleri, Mengeş'e bağlı Kerime ve Banasor köylerini bombaladılar ve köylere giren askerler sivil halkın gıda maddelerini yağmaladılar. Daha sonra bölgeye ulaşan peşmerge güçleri tarafından Baas yağmacıları bölgeden atıldılar. Baas'ın göçe zorladığı yöre halkı da köylerini terketmediler.

KKE (İÇ) Eleştirildi

● 22-26 Nisan günleri arasında Tüzük değişikliği için yapılan KKE Kongresine Irak Baas Partisi'nin de davet edilmesi sert bir biçimde eleştirildi.

Kongreye 24 Ülkenin komünist ve sosyalist partisi'nin yanı sıra Türkiye'den Devrimci Kadınlar örgütü ve Dev-Yol, Kürdistan'dan da Irak KDP ve Rızgari katıldılar.

Parti ismi Yunan Solu olarak değiştirildi. Kürt Halkının Kendi Kaderini tayin Etme hakkı da, kongre kararları arasında yer aldı.

Kongreye Irak Baas Partisi adına Abdulkemal Kemal (Abdel Kerim Al Kemal)'in de davetli olarak katılması, Rızgari delegasyonu tarafından protesto edildi.

Kongre Başkanlığına verilen metin şöyle:

KONGRE BAŞKANLIĞINA ATINA

Kongrenizde yapılan tarihsel bir yanılığın açıklanması zorunluluk vardır. Aynı zamanda sizlerin ve Yunanistan kamuoyunun bu konuda aydınlatılmasını bir görev bilmekteyiz.

Kongrenizin birinci gününde komünist, sosyalist ve demokrat parti ve kuruluşların temsilcileri arasında Irak BAAS Partisi'nin de isminin okunmasını esefle karşıladık.

Yunanistan İç Komünist partisi'nin [KKE-İÇ] isminin Yunan Solu olarak değiştirildiği kongreye 24 ülkenin Komünist ve Sosyalist parti ve örgütleri de davetli olarak katıldılar.

Bizler Kürdistan'ı yani sömürgeci bir ulusu temsilen kongrenizde davetli bulunmaktayız. Oysa Irak BAAS partisi Kürdistan'ı kana boğan, yıllardır halkımızı katliamlarla imha etmeye çalışan ve halen de Kürdistan'a napalm bombaları ile saldırılar bir devletin temsilcisidir. Irak BAAS partisi, bırakınız sosyalist olmayı, demokrat bile değildir. Tarihin hiç bir döneminde de bu gibi nitelikleri taşımamıştır. Tam tersine ırkçı, militarist, sömürgeci devletin temsilcisidir. Bu parti ve devletin başında da bütün nitelikleriyle ırkçı, militarist,

sömürgeci Saddam Hüseyin bulunmaktadır.

Boyle bir parti ile aynı düzeyde sizin kongrenizde temsil edilmemizi, bizim için talihsizdir. Yunanistan'ın demokrasi mücadelesi veren sizler için de tarihsel bir yanılığın ve bilmezliktir.

Politik çizginiz ve uluslararası diplomasi açısından bir zaaf olan bu davranışın düzeltilmesi dileğiyle, kongrenizin başarıyla sonuçlanmasını arzu ettiğimizi bildirir, saygılarımızı sunarız.

23.4.1987/Atina • RIZGARI

“Ölülerimizi Unutmadık!”

● Ermeni Jenosidi'nin 72 yıldönümü nedeni ile Atina'da yapılan gösterilerde, Özal'ın maketi yakıldı, Türk Elçiliği'ne Ermeni Bayrağı asıldı.

ANK • Atina

□ 24 Nisan günü Atina Metropolis'i önünde toplanan içinde yaşlıların ve çocukların da bulunduğu bin kadar Ermeni “Mücadele-Zafer-Hak”, “Türkiye ve Jenosid'e Mahkumiyet”, “Ölülerimizi Unutmadık, Mücadelemiz ile onları anıyoruz” sloganları ile Türk Elçiliği'ne doğru yürüyüş yaptılar.

Elçilik önünde bariyer kat kuran polis, göstericilerin Elçiliğe yaklaşmalarını önledi. Yalnızca üç kişilik bir heyet, Elçilik kapısını Ermeni bayrağını astılar ve bir muhtıra bıraktılar. Elçiliğin önünde ayrıca Özal'ın maketi yakıldı.

□ Selanik'te yapılan gösteriye de binlerce Ermeni katıldı. “Türkiye, Ermenistan'dan Defolun”, “Mücadele Zaferi getirecektir” sloganları atıldı. Büyük Jenosid nedeni ile Ermeni dükkanları, büro ve işyerleri açılmadı ve Ermeni işçiler işbaşı yapmadılar.

1 Mayıs 1977 Katliamı

□ 1 Mayıs 1977 Katliamının üzerinden 10 yıl geçti. Şeyh Said hareketini izleyen günlerde yasaklanıp, ancak 50 yıl sonra tekrar alanlarda kutlanabilme düzeyine gelen 1 Mayıs, 1976'daki coşkun törenlerden sonra, 1977'de, Taksim Alanı'nda proletaryanın 34 evladının cesetlerini bırakarak tekrar TC'nin kara yasakları ile gündemden düşürülmeye çalışılacaktı.

Şeyh Said hareketi'nden sonra çıkarılan Taksim-i Sükun Kanunu Türkiye'yi bir baştan bir başa hapisaneye çevirmiş, Kürt direnmesi kanla ezilirken, demokratik ve sosyalist muhalefet de, baskı, işkence ve zindanla susturulmuştu. 1960'lı yıllarda yükselen toplumsal muhalefet, 12 Mart müdahalesiyle görece dizginlenmek istenmiş, fakat, müdahaleden sonra daha da boyutlanarak alanlara taşmıştı. Bu arada, 50 yıldan bu yana şu ya da bu biçimde engellenen 1 Mayıs kutlamaları da, 1976'da ilk kez büyük kitle gösterileri ile kutlanabilir duruma gelmişti.

DİSK'in İstanbul'da düzenlediği 1 Mayıs 1976 törenine yüzbinler katılmış, 1 Mayıs Türkiye pratiğinde ilk kez adına yakışır biçimde kutlanmıştı. Bu da, Türk burjuvazisinin karşı harekete geçmesi için yeterli bir sende.

Aynı dönemde, siyasal güçler arasında suni çelişmeler artmış, grup çatışmaları, politik ve ideolojik kamplaşmalar yoğunlaşmıştı. Siyasal grupların birbirlerine karşı kullandıkları dilin, düşmana karşı kullanılan dilden farklı bir tarafı kalmamıştı. Devrim saflarında yer alan siyasal gruplar düşmanca ilişkiler içinde parçalanmışlardı. Bu da, Türk burjuvazisi için toplumsal muhalefetin, bilinç ve örgütlenme düzeyine ulaşmadan yok edilmesi açısından bulunmaz bir fırsattı. Nitekim, burjuvazi başından itibaren durumu bütün ayrıntıları ile iyice değerlendirerek, 1 Mayıs 1977'den önce kamu oyu oluşturma faaliyeti içine girdi. Burjuva basınında başlatılan geniş kampanyalarda işlenen temel tez "Komünistler 1 Mayıs'ı Kana bulayacaklar" tezidi.

Burjuva basınından gelen sinyaller, soldaki siyasal güçleri pek ilgilendirmiyordu. Çünkü, sol, burjuvazi ile değil, kendi kendisi ile hesaplaşmanın hazırlığı içinde idi.

Aynı dönemde, burjuvazi de içten içe kayınıyordu. Türkiye ve Müdahalen'de yükselen toplumsal muhalefetin, siyasallaşarak maddi bir güce dönüşmesinden ürken emperyalizm, yeni oyunlar, yeni tezgahlar planlıyordu. Türkiye durmadan, toplumu terörize edecek sansasyonel olaylarla çalkalanıyordu.

Bu karmaşa içinde, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral N. Kemal Ersun, alışılmamış bir biçimde sağlık nedenleri ileri sürülerek, emekliye sevk ediliyor, Orgeneral emeklilik işlemine itiraz ediyor, başvurduğu mahkemeden olumlu karar alıyor ve fakat bu karar uygulanmıyordu.

ABD'de yayınlanan C.S. Monitor gazetesi, seçimlerden 3 gün önce yani 2 Haziran'da Türkiye'de Askeri bir darbe girişimi olduğunu ve bu darbeyi de Orgeneral N. Kemal Ersun ile Kara Kuvvetlerinden 3 kademli generalin yaptığını, ay-

rica bu darbecilerin arasında 12 Mart'ın TRT Genel Müdürü General Musa Ögün'in de bulunduğunu belirtiyordu. Gazeteye göre, eylem başarısız olmuş ve 200 kadar subay da göz altına alınmıştı. Darbecilerin toplumu terörize eden şiddet olayları tertipleyecekleri ve ardında iktidara el koyacakları da, gazetenin yorumları arasında yer almaktaydı.

Emperyalizmin planları içinde Türk burjuvazisi devrimci proletaryaya, demokratik ve sosyalist güçlere ve Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine karşı suikastler düzenlerken, karşı devrimin doğrudan hedefi olan sol siyasal güçlerin durumu neydi? İktidarın devrimci fethini önüne koyan siyasal güçler ne yapmakta, nasıl düşünmekte ve neler planlamaktaydılar. O günün legal sol basınından durumu izleyelim.

Sol'un Saflaşması

DİSK 5 Haziran Erken Seçim'inde CHP'yi destekleme kararı alıyor ve bu kararın alınmasından sonra Genel Başkan Kemal Türkler şu belirlemeyi yapıyor:

"1 Mayıs'a 13 gün var. Yarından itibaren 1 Mayıs'ı hazırlama çalışmalarını yoğunlaştıracağız. Güvenlik ekiplerimiz özellikle Maocu ve göşist unsurların sızma girişimlerine karşı son derece uyanık olurken, diğer demokratik güçler karşısında ise, örgütsel disiplini içinde son derece esnek olmalıdırlar."

Halkın Kurtuluşu ve Halkın Birliği'nin yaptıkları ortak açıklamaya şöyle:

"Bu yıl 1 Mayıs, faşist diktatörlüğe ve sosyal-faşizme karşı mücadelenin yükseldiği, bu karşı devrimci unsurların geriletildiği bir gün olmalıdır. Revizyonist ihanetin yerlebir edildiği bir gün olmalıdır. Proleter devrimciler olarak bu görevi layıkıyla yerine getirebilmek için bu günden hazırlanmalıyız."

Kitle, safları şöyle belirliyor: "Anarşizm, sol' maceracı akım lara bünyemizde asla yer vermeyeceğiz. İşçi sınıfı düşmanı, anti-komünist, dolayısıyla demokrasi düşmanı bir akım olan Maoculuşun ezilmesi için var gücümüzü harcayacağız."

Çatışmanın olacağıni peşin olarak kabul eden günlük Politika gazetesi, MC'yi uyarıyor:

"Başta İçişleri bakanı olmak üzere, tüm emniyet görevli ve yetkililerini, dışardan yapılması muhtemel saldırılara ve sadece saldırıganlara karşı tam bir tarafsızlık içinde davranmaya çağırıyoruz."

İlerici Yurtsever Gençlik şöyle düşünüyor:

"İGD, egemen güçlerin ve Maocu faşistlerin oyunlarını bozarak ilerliyor... Egemen güçlerin ve onların sol kolu Maocu faşistlerin provakasyonuna gelmeyeceğiz."

Bu arada, İGD ile "Maocu" çatışmasında Sadık Canarslan öldürülüyor, böylece ağır dalaşına kan bulmuş oluyor. Olay üzerine Halkın Birliği'nde şunlar yazılı:

"Rus sosyal emperyalizminin uşağı İGD'li sosyal-faşistler 19 Nisan 1977 günü sabaha karşı yiğit devrimci Sadık Canarslan arkadaşımızı kahpece kurşunlayarak katletmişlerdir... Ok yaydan çıkmış-

tır. Faşist ve sosyal-faşist namlular, halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini durduramayacaktır. Sosyal-faşistlerin kanlı tertipleri, devrimcilerin 1 Mayıs kutlamalarını engelleyemeyecektir.

Kitle'nin yorumu şöyle: "1 Mayıs İşçi Bayramı için yapılan hazırlıklara, geçen yılki gibi Ülkü Ocaklı koman dolar saldırırken, CIA'nın ve MIT'in bu konuda Maoculara da görev verdiği anlaşılmalıdır."

Bu alıntılar, değişik siyasal hareketlerin yayınlarından sayfalar boyu uzatmak mümkün. Ama, içerik olarak birbirinden pek farklı belirlemeler yok. Şu kadarı açık olarak görülmedir: 1 Mayıs 1977'nin kapısında iki ana düşman grup çatışmak için sıraya girmişler ve bunu da legal basın yolu ile kitlelere ve tabi egemen güçlere, polis'e ve asker'e de duyurmuşlar. Çatışmanın taraflarından biri "sosyal-faşist, sosyal-emperyalist Rus uşağı" olarak, diğeri de "Maocu faşist, CIA sosyalisti, emperyalizmin 5. kolu Maocular" olarak şifalandırılmış...

Burjuva basını ise 1 Mayıs 1977'nin kapısında şunları yazıyor:

"Camlar kırılacak, arabalar tahrip edilecek. İnşallah aldanırsız ama, kanlar akacak..."

1 Mayıs Alanında

1 Mayıs 1977, 76'dan daha da görkemli bir görünüş içinde başlıyor. Renk renk bayraklar, afişler, folklor ekipleri arasında yarım milyon fazla bir kitle İstanbul'un her tarafında Taksim Alanına doğru ilerliyorlar. Daha sonra basında, polis telsizlerinde geçen şu cümleler yer alacak: "Alana girmek üzereler... Birazdan çatışma çıkacak..."

Politika gazetesinde 1 Mayıs 1977 şöyle veriliyor:

"Taksim Alanı'nda yarım milyon üstünde insan vardı... Kemal Türkler kürsüye çıktığında, alanın çevresinde yabancı adlı yüksek oteller yıkılacaktı sanki alkışların titremesinden... Yüzbinlerin bayramlarını birlikte kutladıktan sonra bölük bölük ayrılmaları, ayrı bir görkem kazandırıyor bayrama..."

Politika, yazısını erken yazmış olsa gerekir. Çünkü, bölük bölük ayrılma olmuyor. Tersine, aynı gazetenin, Baskiya Girenken başlıklı bölümünde şunlar yazılı:

"Beşyüzünü aşkın bir kalabalığın katıldığı bütün gözlemcilerin devrimci Sadık Canarslan'daki 1 Mayıs töreni'nin sonuna yaklaşıldığı sırada, Tarlabası caddesi yö-

İş başındaki MC hükümeti ile emperyalist kurmayların titizlikle hazırladıkları katliam, Sular İdareisi ve Intercontinental Oteli'nin çatısından kitlelerin üzerine ateş açılması ile başladı. Panik içinde onbinlerce insan Kazancılar Yokuşu'na aktı. Ama, yol mavi bir reno ile tutulmuştu. Ve arkada 34 ölü ile yüzlerce yaralı kalacaktı.

nünden gelen ve Maoculardan ve çok sayıda kıskırtıcı ajanlardan oluşan bir grup silahlı saldırıya geçmiş ve Taksim Meydanı'nda toplanan yüzbinlerce kişiyi üzerine kurşun ve dinamit yağdırmaya başlamıştı.

1 Mayıs güvenlik görevlilerinin bütün çabalarına rağmen önleyemediği silahlı saldırı, Taksim alanında paniğe yol açmıştır. Ajansların panik sırasında çok sayıda kişiyi yaralandığını bu arada Maocularla kıskırtıcı ajanlardan oluşan grupla polis arasında silahlı çatışma çıktığını bildirmişlerdir."

2 Mayıs'ta Burjuva Basını

Son Havadis: Kızılar Kudurdu! Günaydın: Maocu Vatan Hainleri İçişleri Bayramını Kana Buladı! Vatan: Provakasyon! Milliyet: Taksim'de DİSK'in Mitinginde Maocu Bir Grup Ateş Açtı! Hürriyet: Mayıs Katliamı: 34 Ölü! Tercüman: Solcular Şolcuları Kırmıyor. Maocular DİSK'in İstanbul'da Yapacağı Mitingi Bastılar! Cumhuriyet: Bazı Kıskırtıcı Gruplar Silahlı Çatışma Çıkardı!

Ve Sol'un Dergileri

İlerici Yurtsever Gençlik: Emperyalist güçlerin, işbirlikçi burjuvazinin düzenlediği, CIA-faşist koman-dolar ve Maocu faşistlerin

gerçekleştirdiği kanlı pazar! Halkın Birliği: Taksim Katliamının sorumluları MC ve sosyal-faşistlerdir!

Genç Sosyalist: Yüzbinlere saldıran, 34 yurtseveri katleden CIA-Faşist-Polis-Maocu saldırıganlara lanet olsun!

Halkın Kurtuluşu: 1 Mayıs Katliamının sorumluları faşist MC ve revizyonistlerdir!

Ve 3 Mayıs tarihli Politika gazetesi: Disk Genel başkanı saldırıgan-dan CIA güdümlü faşist ve Maocu komandoların sorumlu olduğunu belirtti."

Bu belirlemelere Maocu gruplarca reformist sağ sapmacı, sınıf uzlaşmacısı olarak eleştirilen Aydın-lik ekibi de şöyle katılıyor: Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği ve Halkın Yolu'nun oluşturduğu üçlü oportünist ittifak ise bütün uyarılara rağmen birçok devrimciyi polislin tezgahına götürmüş, polise onbinlerce emekçiye saldırma fırsatı yaratmış, tam anlamıyla provakator rölü oynamıştır. Onları defalarca ve ısrarla uyardık. Fakat onlar, işçileri Çar'a kurşunlatan Papaz Gapon rolünü oynamakta direndiler. Şimdi üçlü oportünist şeflerin provakator olduklarını ilan ediyoruz"

Devrimci Yol ise: "Sosyal-faşizm ve Maocu Bozkurt safsat-ları provakasyona hizmet etti" yorumunu yapıyor.

● 1886 yılının ilk baharında Amerikan işçileri Şikago'da "8 Saatlik iş günü ve asgari ücret" talebi ile genel grev gittiler. Eylem kanlı bir biçimde bastırıldı ve 11 Kasım 1887'de 4 işçi lideri asıldı. 1889'da toplanan II. Enternasyonal'ın I. Kongresi 1 Mayıs işçi sınıfının "Birlik-Dayanışma ve Mücadele" gününü olarak kabul etti.

İşçi sınıfının dünya düzeyinde coşkun törenlerle kutlayacağı 1 Mayıs, Türkiye'de 1925'te yasaklandı. Ve ancak, 1976 Mayısında kitlesel olarak kullanılabilir. Türk burjuvazisi, 1 Mayıs'ı "Bahar Bayramı" olarak ilan etmişti. 12 Eylülcüler genaller, bunu da yasakladılar. Halen Türkiye'de 1 Mayıs yasaklı durumda.

□ 11 Kasım 1887'de dört işçi liderinden biri olan Albert PARSONS, ölmeden önce karısına yazdığı mektupda şunları yazıyordu:
"Bu kelimeleri yazarken, adlarınız üzerine göz yaşlarım damlıyor. Bir daha hiç karşılaşmayacağız. Ah sevgili çocuklarım, nasıl içten, derinden seviyor sizi babanız. Sevdiklerimiz için yaşamakla gösteririz sevgimizi ve gerektiğinde sevdiğimiz için ölmekle de gösteririz sevgimizi. Benim hayatımı ve doğal olmayan haksız ölümümü, başkalarından öğreneceksiniz. Babanız özgürlük ve mutuluk uğruna gönüllü olarak canını vermiş bir kurbandır. Size miras olarak şerefi bir ad ve yapılmış bir görev bırakıyorum. Onu koruyun, bu yolda yürüyün. Kendinize karşı doğru olun, o zaman başkalarına karşı sahte olamazsınız. Yarattığı unvanık ve neşeli olun.
Anneniz! O kadınların en iyisi en şerefli'sidir. Onu sevin, sayın ve öğütlerine uyun. Çocuklarınız, değerli varlıklarım; bu mektubu yalnız sizin için değil daha doğması çocuklar için de, ölen bir kişinin ölüm yıl dönümlerinde okumanızı istiyorum. Yavrularım elveda!"
Babamız

Kurtuluş, Bağımsız Türkiye ve Emegün Birliği'nin ortak açıklamasında, DİSK yöneticileri suçlanıyor: "Disk Yöneticileri'nin katıldığı toplantıda, AP, Sular İdaresi ve Intercontinental Oteli binalarında mevzilenenlerin 'Maocular' olduğu yolunda gülmüş bir iddia ileri sürülmüştür. Bu, faşistlerin bu işi aktif olarak görev aldığı gerçeğini gizlemek için başka bir şey değildir." Ürün gerisinde ise şunlar yazılı: "Beri yandan 1 Mayıs tertibi ne ad karşın bazı unsurları nedeniyle hala bünyesinde barındırılmakta ısrar eden 'Yatan' gazetesinin 6 Mayıs tarihli sayısında Emil Galip Sandalcı adlı kalemeşör, işi ilk kurşunun DİSK tarafından geldiğini söylemeye kadar vardırı. Hala bir 'Üçüncü Yol' aramaya çıkararak Maoculara göz kurpan, Maoculara birlikte ayın 1 Mayıs mitingi düzenlemeye kalkışan Mihri Belli gibi karşılanış lıkiddatörler ise ne kadar yerlere yata kalka 'keskin devrimci' sloganlar alsalar boşuna... 1 Mayıs 1978'in güvenilir içinde kullanılması için, işkırıccı ajanların, Maocu elebaşları işçi sınıfına sergilemek gerek. Maoculara karşı amansız ideolojik mücadeleyi daha da şiddetlendirmek kaçınılmazdır. Maocuların yanı sıra havaaya kurşun sıkması, kadınların siper alıp etez emeyi devrimciler sanan, kitle gösterilerinde olay çıkarmaya 'halk savaşı' diyen gösteriler yolu getirmek için uğraşmak gerek..."

ni oluşturan anti-kürdizme sığınmak vardı. Kurban gene ortadaydı: KÜRTLER!!!
2 Mayıs tarihinde Tercüman ilk sayfasında bir resim yayınıyor ve altına şu not düşülyordu: "1 Mayıs mitinginin bir anda savaş alanına dönmesinde Maocu militanların körteçe sloganları rol oynadı. Mitingde taşınan pankartların arasında da körteçe yazılara rastlanıyordu. Yukarıda '1 Gulan Rızgari-1 Mayıs Bayramı' yazılı körteçe pankart görülüyor.
Aynı gün Hürriyet'te ise şunlar yazılı: ".Ellerinde 'Kurtuluş' yazılı büyük bir pankart bulunan grup 'Halklara Özgürlük' diyerek yürümeye başladı...Maocu grubun arkasında yürüten 50 kişiden ikisi 'Kürtlere Özgürlük' diye bağırarak aniden bellerindeki tabancaları çekip, Taksim Alanında bulunan orbinlerce insanın üzerine hedef gözetmeksizin yayılm ateşi açtı."
Ardından gazetelerde şu yorumlar yer aldı: "Mitingi provake edenler körteçi militanlardı, maocuların ardından alana girmişlerdir, kürt bayrağı açılmıştır, ve olaylarla ilgili kısa metrajlı filmler MİT tarafından incelemeye alınmıştır..."
Ve arkasından Türkiye'de şehir merkezleri baştan başta şu afişle donatılıyordu: **Kürtçülük: Son kanlı olayların içizü!**
Afiş Dünya gazetesi tarafından hazırlanmıştı. Bir seri yazıyı duyuruyordu. Afişin ortasındaki Kürtçülük kelimesinin bir yanına da **Buji Azadi-Buji Rızgari** sloganı yerleştirilmişti.
Günaydın gazetesi ise, dev harflerle "Bayağımsız Yurtlar" diyordu. Batman'da Türk bayrağının yırtılarak, yerine Kürt bayrağının asıldığı haberi veriliyordu. Ecevit'te boş durmuyor "Halklara özgürlük diyenlerin üstüne yürüdüm, onların burunlarını sürdüm, böylece oylarımı arttı" di-

yordu. Türkes, silahların gölgesinde Dersim'e giriyor, general Ali Fethi Esener ise, "Delerininin kemikleri çarımmedi, haddini bili", diyerek mazlum Kürt emekçilerini tehdit ediyordu.
Olaylardan sonra dikkatler, Kürt halkının üzerine bilerek, isteyerek çekildi. Sol ciddi ve tutarlı bir durum değerlendirmesi yapmadı. 78 1 Mayısında ise, Kürt kavramı, Kürte sözler bü-tünü ile yasaklandı. Durumu protesto eden Rızgari siyaseti, törene boş pankartlarla ve ağırızla bantlanmış göstericilerle katıldı.
79'da İstanbul, 1 Mayıs törenlerine kapatıldı, 80'lerde günde ortalama 20 kişinin öldürüldüğü bir Türkiye'de Taksim Alanı tanklarla kuşatılmıştı.
Böylece Şeyh Sait hareketi ile bağlantılı olarak uygulamaya geçirilen Takrir-i Sükun'la susturularla Kürtleri, 50 yıl sonra gene Kürt sorunu ile şu ya da bu biçimde bağlantılı olarak yeni yasalar ve yasakların getirilince 12 Eylül'e doğru yuvarlanıp gitti.
Bu gün Türkiye gene 1 Mayıs'ı kutlamıyor. Bu kez, burjuvazi 1 Mayıs'ı "Bahar bayramı" olarak da ortadan kaldırdı.
Sol'un kendi içinde sürdürdüğü sınırlı tanınmayan ideolojik mücadelesinin, genel devrimci harekete neye mal olduğu bu gün biraz daha açık görülebiliyor. Ayrıca, bütün bir cumhuriyet tarihinin defalarca kanlatıldığı bir gerçek de, bu gün bütün çiplikliği ile ortada duruyor: Türkiye'de Kürt sorunu. Bu sorun, çağdaş demokratik bir çözüme ulaşmadığı sürece, demokrasi mücadelesinin başa götürülmesinden de, toplumun demokratikleştirilmesinden de söz etmek mümkün olmadığın altını kalınca çizerek belirtmek gerekiyor.

Sosyal Demokrasi ve İlericilik

Cihangir ŞERO

□ İşveç Sosyal Demokrat Partisi Başkanı ve İşveç Başbakanı Olof Palme'nin katledilmesinden sonra, sosyal demokrasinin ilericiliği, barışçerliliği, demokratikliği ve radikalizmi üzerine çok şey yazılıp-çizildi. Sorun, halen tartışılıyor. Soru şu: sosyal demokrasi İşveç'te ne yapmıştır ve kime hizmet etmektedir?
*
● İşveç işçi sınıfı hareketi bir hayli zamandan beri sosyal demokratlar tarafından yönetiliyor. Elliyle yakın bir zaman dilimi içinde sosyal demokratlar iktidarı ellerinde tutuyorlar. Devlet sendikalar, bürokratlar, halk hareketleri, basın ve halkın büyük bir bölümü sosyal demokratlaşmıştır. Sosyal demokrasi topluma egemen kılınmıştır. Denilebilir ki dünya çapında sosyal demokratlar, ilk olarak kapsamlı iktidar olanaklarını İşveç'te oluşturdular. Sosyal reformizm tüm yönleri ile hayata geçti. Ülke sosyal reformların deneyim merkezi haline geldi. Siyasi iktidarı sağlamlaştırmak için köklü önlemler alındı; sosyal işçilik reformlarına öncülük verildi, refah devleti stratejisi uygulanarak, halkın geçreli hayat standartları yükseldi. Bu uygulama ile kapitalizm pislikleri, haksızlıkları ve sömürsü ortamı ortadan kaldırmaya çalışıldı. Çünkü gerçekleştirilen tüm reformlar ve önlemler, ne kapitalist düzenin dışına çıkabili, ne de kapitalizmi tehdit edebilirdi. Sermaye toplumunun sertlikleri yumuşatıldı, makyajlandı, ambalajlandı ve "orta yol" diye piyasaya sürüldü. Buna *İskandinav Sosyalizmi* diyenlerin sayısı çoğaldı ve böylece sosyalizm ve sosyal reformlar birbirine karıştırıldı.
Özünde piyasaya sürülen toplum modeli, kapitalist düzenin rasyonelleşmesi ve sömürünün yükselmesidir. Çünkü gerçekleşen sosyal reformlar ve ileriye doğru atılan tüm adımlar, finans-kapitalin onayından geçmiştir, onun inzasımı taşımaktadır. İşveç sermaye çevresi, iş pazarında, sosyal barıştan yana bir tavır takındı. Bu göreyi yerine getirecek gücün sosyal demokratlar olduğunu iyi kavramış olan sermaye çevreleri sosyal demokratlarla uzlaşma yolunu seçtiler. İşveç işçi sınıfı hareketi böylece dizginlendi, eğitildi ve mücadelede: geleceğinden uzaklaşmaya başladı. Her konuda uzlaşma ve tüm sosyal, ideolojik ve ekonomik ilişkilerde, ortak noktayı seçmek, reformist ideolojinin temelini oluşturdular.
İşveç Sosyal Demokratları ilk defa 1933 yılında iktidarı oldular. O günden bu yana uyguladıkları ekonomik program, ünlü burjuvazi iktisatçısı, Keynes'in teorileri oldu. İktidara gelir gelmez, Sosyal Demokratlar kapitalizmi onarmaya başladılar. Liberal burjuvazinin yardımını ila çeşitli alanlarda reformlar gerçekleştirildi. Çalışma pazarına, eğitim sektörüne, sosyal ve kültür alanında yenilikler getirildi. Örneğin işsizlere ekonomik yardım yapıldı. İşçilerin ve memurların çalışma saatleri düzenlendi, okul malmazeleri çocuklara bedava dağıtıldı. Konut yardımı verilmeye başlandı. Sağlık sigortası uygulamaya konuldu. Genel bir emeklilik reformu gerçekleştirildi vs...
Son yılların en çok tartışılan reform önerisi ise ücretli fonları oldu. İşveç burjuvazisi önce sokaklara döklüdü. Kampanyalar başlatıldı, yürüyüşler düzenlendi, kitaplar yazıldı vs... Çünkü ücretli fonları burjuvaziye göre sosyalizm demekti. "Sosyalizm geliyor", "Diktatörlük geliyor" sloganları ile ücretli fonları büyütüldü ve kamuoyunun gündemine birinci sırada yer aldı. Fakat ücretli fonları gerçekleştirildikten sonra, sandıldığı gibi burjuvazi için büyük bir tehlike oluşturmadı. Tersine kapitalist düzen, ücretli fonları ile kendi temellerine daha iyi oturdu. Çünkü son zamanlarda ücretli fonları ile finans-kapital de ilgilenmeye başladı ve ticari ilişkileri geliştirme yolunu seçti. Ücretli fonları da sosyal demokrasi gibi, kapitalizmi ile sosyalizm arasında kimliksiz bir hale getirildi. İşveç burjuvazisi önce alışagelmış yöntemle-

ri ile ücretli fonlarına çok sert çıktı, daha sonra da eleştiriler yağdırmaya başladı. Fakat giderek, İşveç burjuvazisinin ses tonu değişti, yakınlaşmalar oldu ve şimdi de barış yolları araştırılıyor. İyi temeller üzerine otururulmuş bir evlilikte normal olarak bazen kavgalar, gürültüler, kırgınlıklar olur, fakat bunlar uzun sürmez. Bu kırgınlıklar, eleştiriler, evliliğin tutunu biberini oluşturur. Bu sosyal demokrasi ve finans-kapital evliliğinde de böyledir, böyle olmuştur. Bu evliliği bozacak siyasi dalgalar henüz güçlü değildir. Bundan sermayenin de haberi var. Onun için de sermaye çevreleri gayet rahat ve akıllıca hareket ediyorlar. Fakat hesaplaşma günlerinin de geleceği kesindir.
İşveç'in Sosyal Demokrat toplumunda, milliyet belli finans çevrelerinin ellerinde toplanmıştır. Çeşitli aile ve akraba gruplarına bölünen sermaye çevrelerinin sayısı, ülkenin nüfus oranına göre çok azdır. Bir kaç yıl önce, bu aile ve akraba gruplarının sayısı onbeş iken, şimdi yarıya inmiştir. Bunlardan sadece Wallenberg grubu 150 bin işçi çalıştırmaktadır. Diğer büyük sermaye grupları arasında, Handelsbanken (Ticaret Bankası), ASEA, VOLVO, LM, ERIKSON, SKANSKA CEMENDT (Avrupa'nın en büyük çimento firması) vardır. Bu finans çevrelerinin büyük bir bölümü dış ülkelere yatırım yapmaktadır. Dış ülkelere yapılan yatırım oranı 1970'de % 22 civarındadır. Aynı yıl Amerika'nın dış ülkelere yaptığı yatırım oranı ise % 20'dir. Bu oran 80'li yıllarda daha da artmıştır. Sermaye birikimi yoğunlaşmış, sömürü oranı yükselmiş ve emperyalist yayılma siyaseti, yeni pazarlar bulmak adı altında, yeni biçimlere bürünmüştür. 1984 yılının rakamlarına göre: İşveç'in en büyük 20 şirketinde çalışan işçilerin sayısı 600 bin civarındadır. Nüfusu 8 milyon olan bir ülkede 600 bin işçi çalıştıran şirketlerin büyüklüğünü kavramak için iktisatçı olmak gerekmez. Bu en büyük 20 şirkete çalışan 600 bin işçinin, yarısı yabancı ülkelere çalışmaktadır. Bu ülkeler arasında Şii, Güney Afrika, Irak ve İran gibi ülkeler baş sırada durur. Açıkta ki, demokratik ve sendikal hakların ayaklar altına alındığı bu ülkelere şirket kurarak ucuz işgücünden yararlanmak ve sömürüyü artırmak ne kadar kirlî ve çirkin ise, bunu başka biçimler içinde kamuoyuna sunup, kamu oyunu aldatmak da o kadar çirkin ve kirlidir.
Yukarıda saydığımız dev şirketlerin bazılarının yabancı ülkelere çalıştırdığı işçi sayısı, ülkede çalıştırdıkları işçilerin sayısından fazladır. Toplam olarak, örneğin ELEKTROLUX şirketinde çalışan 90 bin işçi den, 60 bini yabancı ülkelere çalışıyor. SKF şirketinde çalışan toplam 42 bin işçiden, 35 bini yabancı ülkelere çalışmaktadır. Bu rakamlar açık olarak İşveç'deki sermaye ihracının çok yüksek boyutlarda olduğunu göstermektedir.
İşveç Komünist Partisi eski başkanı Hermansson İşveç'i "Küçük, fakat aç olan emperyalist bir ülke" olarak nitelendirmişti. Bu görüşe katılmamak elde değil. Bir yandan barış ve özgürlükten söz eden devlet yetkilileri, diğer yandan yokmuş ülkelerin işçilerini ildiklerine kadar sömürmekte, onları köleliğe mahkum eden ülkelere ticareti geliştirmektedir. Bir yandan savaşan ülkelere silah satılmakta, diğer yandan ise dünyaya barış güvercinleri salınmakta da geri kalınmamaktadır. (Ecevit'te Kıbrıs'ı işgal ederken aynı şeyi yapmıştı!). Bu politika Palme zamanında da mevcuttu ve hala da yürürlükte.
Evet, İşveç Emperyalist bir ülkedir. Ülkede eşitsizlik oranı oldukça yüksektir. Nüfusu az olan bir ülkede 130 bini üzerinde işsiz varsa, sosyal yardım alanların sayısı 500 binii geçiyorsa, ücret farkı 1'e 100 ise, bu ülkede bozukluklar olduğunu gösterir. Fakat her şey rağmen, sosyal demokratlar, burjuvazi demokratik anlamda demokratlardır. Ve İşveç dünyada, en gelişmiş burjuvazi demokratik ülke sıfatını taşımaktadır. Bu bir çelişkiydi şüphesiz, ama gerçekliktir de.
Türkiye'de sosyal demokrasiyeye gelince, o, kendi gerçekliği içinde başka bir yazımızın konusu olacak...
Nisan 1987 / Stocholm

“Anayardumuzdan söküldük”

ANK • Atina

Ermeni Halksal Hareketi Atina örgütü, Büyük Ermeni Jenosidi'nin 72. yıldönümü nedeni ile Atina'da bir konferans düzenledi. Konferans'ta, Dünya Halklarının Kurtuluşu ve Hakları Birliği yönetim kurulu üyesi Mikhailidis Haralambidis ile, Ermeni Sorunu Enformasyon-Dökümanter ve Araştırma Merkezi Almanya Seksiyonu sorumlusu Jirayr Kotcharian konuşular. Konferans'a EDA partisi ile çeşitli sendikalar mesaj gönderdi.

Ermeni Halksal Hareketi adına konferansı açan konuşmacı, "Aradan 72 yıl geçti. Ama, Türklerin (Türk Burjuvazisininin) yayılma amaçları değişmedi. Bizler, XX. yüzyılın ilk büyük katliamından önce nasıl yaşıyordusak, öyle yaşamak istiyor; bir halkın gene Türk sultanlarının kurbanı olmaması için mücadele ediyoruz." dedi. Konuşmacı, sözlerine şöyle devam etti: "Bizler Ermeni yurdundan sökülüp atıldık. Vatanimize dönmek için mücadele ediyoruz. Türk yayılmacılığına karşı mücadelemizi sürdüreceğiz. Ermeni halkının da, diğer halklar gibi kendi vatanında doğma ve ölmeye hakkı vardır."

Mesajların okunmasından sonra söz alan M. Haralambidis, özetle şunları söyledi:

"İlkokulda bize bir kaç şiir ezberletiliyordu. Katliam, soykırım, parçalama vb. Kavramların kendilerine özgü anlamları vardır. Belirli içerikleri vardır. Bu kavramların anlamlarının Yunan politik yaşamında yeteri kadar anlaşıldığına inanmıyorum. Bu bizim için büyük bir boşluktur.

Jön-Türkler akımı, genel olarak reformları öngören burjuva devrimi diye anılır. Ben, böyle düşünmüyorum. Jön-Türk hareketi, jenosidleri beraberinde getiren ırkçı bir harekettir. Örneğin, Kürtler bu gün kurtuluş ile imha (jenosid) arasında bulunmaktadır.

Ermeni katliamının sınıfsal boyutu üzerinde de durulmalıdır. Yanlız, bu sorunun bir boyutudur. Sorun, bütün boyutları ile ele alınmalıdır. Bilindiği gibi, Ermeni katliamının sınıfsal boyutu içinde, feodal Osmanlı ile "yabancı" burjuvazi arasındaki çatışma durmaktadır. Osmanlı sermayesinin % 94'ü yabancılarındı. Bunun % 55'i Yunan ve % 10'u Ermenilerindi. Katliamlarla birlikte bu büyük mali güç gaspedildi.

Türkiye'deki durum, iç ve dış etmenleri ile Güney Afrika'dan pek farklı değil. Şunu da belirtmek isterim, katliama uğrayan Ermenilerin, tüm Ortadoğu halkları gibi kendi kendilerini yönetme hakları vardır."

M. Haralambidis'ten sonra, Jirayr Kotcharian söz aldı. Kotcharian konuşmasını Ermenice yaptı. Konuşma, Yunancaya çevrildi. Kotcharian konuşmasında Tanzimat Fermanı ile Osmanlı'nın Hristiyanlara ve diğer azınlıklara getirdiği haklara işaret ettikten sonra özet olarak konuşmasına şöyle devam etti:

"Türk-Rus savaşından sonra, Ermeni sorunu Berlin'de uluslararası diplomasiye girdi, (1888). Berlin anlaşmasının 61. maddesine göre, Osmanlı, Ermenistan'da reformlar yapmaktan vazgeçme sözü verdi. Fakat, her zaman olduğu gibi, bu defa da sözünde durmadı. Anlaşmanın yürürlüğe girmesi konusunda taraf olan devletlerin ilgisizliği ve Osmanlı'nın artan baskısı, Ermenilere, kendi sorunlarını kendilerinin çözmesi gerektiğini anlatıyordu. Bunu takip eden yıllarda, Balkanlarda olduğu gibi, Ermenistan'da da halk hareketleri ortaya çıkmaya başladı. 1890'lı yıllarda hayatın çeşitli alanlarında gizli kuruluşlar ve nihayet politik organizasyonlar ortaya çıktı. Ermeni kurtuluş hareketi, Türk gericiğinin

Ermeni halkı sürgünlerde sefalet ve açlık içinde kendi kaderine terkedildi.

hortlamasına neden oluyordu. Türkler, müslüman olmayan halklara karşı çeşitli baskı tedbirleri almaya başladılar. 1839 ve 1856 fermanlarında sözü edilen reformların uygulanmasından da vazgeçildi.

Sultan Abdulhamid, Pan-islamizmi öne çıkararak Ermeni hareketinin boğulması için mücadeleye başladı. 1894-1896 yıllarında ilk Ermeni toplu katliamları yapıldı. Müslüman halk

ile beraber, Kürtlerden oluşan Hamidiye Alayları, Ermenileri katletmek için seferber edildiler. Eylemcilere karşı herhangi bir önlem alınmıyordu. Ermenilere karşı yapılan bu ezme eylemlerinin, milletlere dayalı olduğuna dair kuşkularımız var. Çünkü, Ermeniler, Abdulhamid'e karşı mücadele eden grupların içinde yer alıyor, onlarla beraber Hamid rejimine karşı mücadele ediyorlardı.

10 Haziran 1908'de yayınlanan bir ferman ile, Ermeni Anayasası'na yeniden hayat hakkı verildi. Bu da, reformlara girişileceği hakkında Ermeniler arasında yeni bir umut yarattı. Bu umutlar, Jön-Türk ırkçılığının gözden uzak tutulmasına neden oldu. Çünkü, Jön-Türk ırkçılığı, Turan ideolojisi ile, Büyük Türkiye için mücadeleyi önüne koymuş ve Küçük Asya'dan Çin içlerine kadar

olan alanda bütün Türkleri birleştirmeyi hayal ediyordu. Bu dev devlet içinde ise, başka halklara hayat hakkı yoktu. Jön-Türklerin iktidarı ile beraber Ermeni katliamı da başladı. 1909'da Klıkya'da 30 bin Ermeni katledildi. Bununla beraber başlıca Ermeni örgütleri olan Taşnak Partisi, Jön-Türklerle ilişkisini sürdürmeye devam etti. 23 Haziran 1913'de İttihatçılar iktidarı ele geçirdiler ve liberal Türklerle ilişkilerini tümü ile kopardılar. 30 Ekim 1914'de Türkiye, Almanya, Avusturya-Macaristan kampında yer alarak savaşa girdiğini ilan ettiği zaman, İttihatçılar da kendi emperyalist planları çerçevesinde 20 milyonluk Turan ülkesini kurmak umudu ile, İran, Kafkasya ve İç Asya'ya yöneldiler.

5 Ağustos 1914'de Enver Paşa, Teşkilat-ı Mahsusa isimli gizli bir polis örgütü kurdu. Örgüt, Hitler'in SS'leri ile büyük benzerlikler taşıyor. Örgütün Genel Sekreteri Dr. Nazım, Ermeni sorunu hakkında 1915 başlarında şunları söylüyordu: "Eğer Ermenilerin temizlenmesi tamamlanmazsa, bu bize zarar verecektir. Çünkü, arada, Araplar ve Kürtler de var ve biz, böylece üçüyle birden savaşmak zorunda kalacağız. Bu nedenle Ermenilerin kökünden sökülüp temizlenmesi gerekir. Topraklarımız üzerinde bir tek kişileri bile kalmamalıdır. Ermeni isminin unutul-

rına karşı gelmek suçu ile tutuklandılar. 25 ve 26 Nisan'da da tutuklamalar devam etti. Kısa bir süre cezaevinde tutulan bu Ermeniler, Ayaş, Çankırı ve Adana bölgelerindeki mahkemelerde yargılanmak üzere gönderildiler. Bir bölümü Adana-Halep yolu üzerindeki Diyarbakir'e gönderildi. Bunların büyük bir bölümü Kıpçak'da katledildi. Diğerlerine ise Diyarbakir'de ağır işkenceler yapıldı. Katliamlara tahammül edemeyen Diyarbakir Piskoposu, intihar etti. Bu 600 Ermeni aydınından yalnızca 8'i kurtulabilmiştir.

25 Mayıs'ta yürürlüğe giren bir kanunun 3. maddesine göre, askeri komutanlara, tek tek insanları ve grupları bir yerden başka bir yere sürme yetkisi verildi. Bu da katliamın devlet eli ile yasal uygulaması anlamına geliyordu. Sürgün bölge uygulandı. Bütün bir yıl devam etti. Batı Ermenistan'dan başlatılan sürgün, sonbahara doğru Mezopotamya'dan sürgünlerin yapılmasına ulaştı. Sürgünler, katliamlarla dehşet içinde yapıldı. Talat paşa, sürgün gerekçesi olarak, Ermenilerin silahlandığını gösterdi. Onlara hayat hakkı tanınamıştı. Suriye çölleri sürülenler açlık ve sefalet içinde yok oldular. Pontus'ta yaşayan Ermeniler ise, kayıplara doldurulup Karadeniz'e bırakıldılar.(...)

Katliamın sonuçlarına gelince, unutmamak gerekir ki, halkımızın

Klıkya'ya yerleşiyordu. Bu arada, 1923'te, Lozan anlaşması ile Ermenistan'ın durumu onaylandı.

İstanbul'daki Ermeni Partihare-si'nin açıklamalarına göre, bu gün Türkiye'de 70 bin Ermeni yaşamaktadır. Bunların 60 bini, İstanbul'da ikamet etmektedir. Lozan'da hristiyan azınlıklara verilen haklardan bunlar da istifade etmektedirler. Ama, bu sadece sözde böyledir. Bu haklar, Türk hükümetleri tarafından çiğnenmiş, işleme hale getirilmiştir. Örneğin, okul döneminde Ermeni çocukları hızla asimile edilmektedir. Resmî dil türkçedir. Herkes Türk sayılmaktadır. Bu bir anayasa emridir. Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, ulusal azınlıklar olarak değil, dinsel gruplar olarak tanımlanır. Diğer hristiyan azınlıklar gibi, Ermeniler de günlük hayat içinde durmadan rahatsız ediliyorlar, baskı altında tutuluyorlar. Özellikle, mecburi askerlik gençler için başlıbaşına bir işkence-dir.

1985'de Türkiye'yi ziyaret eden bir Alman Bakanı, Ermeniler'in manzurlukları zulmu anlattı. Buna göre, Ermeniler aile isimlerini, soy isimlerini alamamakta, zorla asimile edilmektedirler. Ermeni kiliseleri, mezarları, vakıf binaları sürekli terakülere uğramaktadır. Ermeni toplumu bütünü ile terörize edilmiş, etkisizleştirilmiştir.

"En Büyük" Bireyler (2)

□Bicimsel değişikliğine rağmen, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, uluslararası düzeye verilen ulusal kurtuluş mücadelesinden çok ayrı olmayacaktır. Bu, mücadeleyi veren güçlere bağlı olmakla, mücadeleyi veren güçlerin öznel niyet ve konumları ne olursa olsun, mücadele genel düzeydeki çerçeveden çok uzak bir tavırda seyredemez. Mücadele ulusal kurtuluş ise, o zaman onunun öngördüğü araç-gereç ve programla varolmak ve mücadele verebilmek mümkün olabilecektir. Biz Kürdistanlı bireyler öznel istemlerimizden çıkarak değil, öznelğin bütünleşebildiği bir genelliğin engin eteğinde hareket etmeliyiz. Biz bireyler olarak duygu ve gönlümüzün aşk-ı sevdasıyla Kürdistan'ın gerçeklerine denk düşmeyen -ve fakat belki doğru da olan- talep ve teorilere sahip olabiliriz. Bu öznelliğimizi genel görmemize yeterli bir neden değildir. Tam tersi. Mücadele aşamalarında yakalayacağımız halkaları çok iyi bilmek zorundayız. Yoksa tuttuğumuz halka bizi; ayaklarımızı yerden kesen özel bir 'doğru'luga sürükleyebilir. Sonuçta vaktinden evvel bir 'doğru'ya yapılmış olmanın acısını kendi kökünden kopuk, ayakları sallantıda, istese de yere inmesi mümkün olmayan "Challenger"cilere dönelim.

Toparlarsak: ulusal kurtuluş mücadelesi veren ülkeler, örgüt ve bireyleriyle, toplumsal bir varlık olarak bizlerden daha gerçekçi hareket ediyorlar. Ve başarıya ulaşabiliyorlar. Biz en azından "yurtsever" ve "devrimci" Kürdistanlılar olarak niçin bir işe iyi düşünmeden, ikircikli sarılıyoruz? Yanı cahil hareket ediyoruz. Çok keskin olma, en keskin olma gereğini duyuyoruz. Ve pratiğimizde de en pasifi bir kalıyoruz. Bunun bir çok nedenleri vardır kuşkusuz, ama bu konumuzu pek ilgilendirmiyor.

Tartışmamız gereken nokta, neden kendimizi sürekli geliştirmiyor ve fedakar olamıyoruz. Bir çok ulusal kurtuluş mücadeleleri bizden daha ilerde. Daha tahammüllü, hoşgörülü. Daha düşünerek ve kararlı hareket ediyorlar. Örneğin dananın altında buzağı arama hastalıkları yok. Bir kelime üzerine saatler, günler, aylar hatta yıllar tartışıyorlar; bu zamanlarını pratik yaratımlar peşinde geçiriyorlar. Mücadelelerinde düşmana karşı yanlarına çekebildikleri, beraber çalışabildikleri hiç bir gücü dışlamıyorlar. Düşmandan yararlanma, onu alt etmenin binlerce yolunu ve açığını yakalayıp kullanıyorlar. Kıscacı Ulusal Kurtuluşun bütün kurullarıyla ve bütün kurullarıyla mücadele veriyorlar. Biz de bunun teorisi ile uğraşyoruz. Örneğin Latin Amerika ve Afrika'daki Ulusal Kurtuluşçular Kilise gibi kurumları bile düşmana karşı kullanıyorlar. Ama bunu yaparken Kilise'den İsa'ya küfür etmesini istemiyorlar. Ulusal Kurtuluş'da değişik katmanlardan insanlara düşünce ve konumlarını bırakmalarını talep etmiyorlar. Bu işe başını koymuş bulunanlar, mücadelede olanları görebildikleri yere kadar sürüklüyorlar. Örneğin Hıristiyan dinine bağlıdır diye Papaz ve müritlerine "sız Nikaragua'lı, Küba'lı değilsiniz, İsa'mn ajanlarıdır" demiyorlar. Tabiki bizde de müslümanlara arapların ajanları denmiyor. Ama İsrail'de bulunan ve kendine Kürt diyen birilerine "siyonist, İsrail ajanı" denebiliyor. ANC, Bisof Tutu ile resmi görüşüyor. Tutu bir zenci ve bir beyaz olan İsa'ya tapıyor. Beyazların dini hristiyanlığı yayıyor. Niçin "beyazların ajanı" diye suçlanmıyor. Yeter Arafat inşaatçı, mimar-mühendis. Burjuva sınıfını terketmeksizin Ulusal Kurtuluşun lideri olmuş diye dışlanmıyor. Hem sosyalistçe ve hem de sosyalistlerin "faşist" dediği Kenan Evren'ce kabul görüyor. vb.

Ve Molla Mustafa Barzani. Bir aşiretin lideri. Ailesi dahil, aşireti ve bütün varı yokluğu çevresi ve gücüyle kendini Ulusal Kurtuluş -otonomi de olsa adı- adadı. Kendisi için mi, aşireti için mi, halkı için mi tartışmasına girmeden; görüyoruz ki Kürdistan'da egemen bir güç olan Irak'a karşı savaşmış. Ve rahat yüzü görmeyen, aile ve aşiretini "zengin" etmeden göçüp gitmiş. Niçin bu insana olmadık karalar ve küfürler çaldık? Demek ki burada ayaklarımızı yerden kesen bir halka yakalamışız.

A. DİKİLİ

maktaydılar. Örgüt, Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu adı ile ortaya çıktı. Örgüt, amaçlarını ve program hedeflerini ortaya koyduğu gibi, eylemleri ile de öne çıktı.

Dağılık olarak yaşayan 2 milyon Ermeni suya atılmış tuz gibi erimekteydi. 1921-82 yılları arasında Sovyet Ermenistanı'na 200 bin Ermeni döndü. 2/3'ü dağılık olan 29 bin Km²'lik bir toprak parçasının 7 milyon Ermeni'yi alabilmesi elbette zordur. Ayrıca, dağılık Ermeni toplumunun büyük bir çoğunluğu Batı Ermenistanlıdır. Yani gerçek yurt, başlıca vatan bu günkü TC'nin sınırları içinde bulunan bölgedir.

Günümüze kadar yapılan po-

litik çalışmalar tam olmamakla beraber bazı sonuçlar vermiş durumda. 1983'de Dünya Kili-seler Birliği, 1984'de Raussel (Halk) Mahkemesi Ermeni katliamını tanıdı. 1985'de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Dairesi, 25 Şubat 1987'de Avrupa Parlamentosu Türk Devletinin katliamdaki sorumluluğunu kabul etti.

★
Sonuç olarak Ermeni sorunu bir katliamın tanınması sorunu değildir ve fakat Ermeni halkının toprak hakları sorunudur.

Kürdistan Press'e
Abone ol • Abone bul
Post Giro 2 65 33 — 0
Stockholm

Konferansa katılanlar soldan sağa: Azadouhi Sarian, Sifis Kassesian, Jirayr Kotcharian ve Michalidis Haralambidis

ması gerekir. Çok iyi bir dönemeyiz. Daha iyi bir fırsat ele geçmez. Büyük güçlerin herhangi bir müdahalesi sözkonusu olamaz. Gazetelere geçen protestoların ise hiçbir değeri yoktur. Eğer protestolar olacaksa, tamamlanmış bir olaya karşı olacak! Bir tek Ermeni bile kalmamalıdır. Bu zorunlu bir sınırdır. Belki içimizden bazıları böyle bir korsanlık için izin vermez. Yaşlıların, sakatların, çocukların imha edilmesi ile ne kazanılabilir, bunlardan ne tehlike gelebilir" diye düşününcebilirler. Rica ederim hayırlar! Bu kadar güçsüz olmayınız. Bu bir hayal hastalığıdır.

Şubat ayının son haftasından itibaren Ermenilerin işlerine son verilmeye başlandı. Ermeni örgütleri fesh edildi. Ermeni asıllı subayların büyük bir bölümü yargılanarak mahkum edildi. Erler ise, Amele Taburları'na sürüldü.

Ermeni evleri silah arama bahanesi ile sürekli basıldı. 4 nisan'da İstanbul'da bulunan bir kısım Ermeni aydını, burayı terkettiler. 24 Nisan'da 600 Ermeni aydını hükümet kararlar-

çağtı acılar günümüze kadar süregelmiştir. Vahşet, sadece 1915-17 yıllarında katledilen 1.5 milyon Ermeni ve gasbedilen milli zenginliklerle sınırlı değil. Biliniyor ki, sürgüne giden Ermenilere (İran, Kafkasya, Yunanistan, Avrupa'nın diğer ülkeleri), hiçbir yardım eli uzatılmadı. Avrupa'nın müslüman dünya ili ilişkileri, Ermenilerin sahipsiz kalmasına neden oldu. Ermeni katliamı, Batı'da olduğu kadar, Doğu'da da ilgisizlikle yüzüye kaldı. Büyük Ekim Devrimi sonrası, kapitalist dünyadan kopuşma döneminde, Kemalist hareket, eski düşman Rusya'da kendisine ittifakçı buldu. Devrim rusyası, Kemalist hareketin ırkçı-milliyetçi temellerini görmezden geldi. "Devrimci Kemal"e destek verdi.

Batı da, Kemal'in "Modernleşme" uygulamalarına alkış tuttu. Kemal'in, arap alfabesini bırakıp, latin alfabesini alması, fes'i çıkarıp, şapka giymesini devrim sayıldı. Oysa bunların devrim ile bir ilişkisi yoktu. Rusya, komünistlerin ezilmesine kadar, Kemal'e silah ve altın verdi. Bu yardımlar yapıldığı süre içinde ise, Kemal'in rejimi, Batı Ermenistan ve

Bu gün Ermeniler anayurtlarının yalnızca onabirinde yaşamaktadır. Bu bölge de Sovyetler Birliği'nin sınırları içindedir. Sovyet Ermenistanı olarak temsil edilir. Dünya'daki toplam 7 milyon Ermeni'nin %416'sı Sovyet Ermenistanı'nda yaşamaktadır. Sovyet Ermenistanı gelişmiş, verimli bir ülkedir. İran, Irak, Suriye ve Lübnan'da yaşamak zorunda olan Ermeniler de, buralarda kültürlerini ve geleneklerini koruma açısından daha iyi şartlara sahiptirler. Ama, Avrupa ve Amerika'da, Ermeniler hızla asimile olmaktadır. 1970'li yıllarda başlayan ve Türk diplomatlarını hedef alan eylemler, bu anlamda, bir intikam amacının ürünleri değillerdir. Fakat dağılmış, parçalanmış Ermeni toplununun durumuna dikkatleri çekmek içindi. Ermeni toplumunun Orta-doğu'dan kopmasını ve gelişmiş batı ülkelerine akmasını isteyen eğilimler karşı bir tepkiydi. Silahlı eylemlere katılanlar, Lübnan gibi enerji bir toplumdun geliyorlardı. Politik kişilerdi. Bunlar, Avrupa ve Amerika'daki Ermenilerin "sözlerine" karşılık, "Eylem"le başarıya ulaşacağına inan-

Saddam Kürdistan'ı Yakıyor!

□ BAAS yönetimi tümü gücü ve imkanlarıyla Kürt halkını yok etmek istiyor.
□ ANK Merkezine ulaşan son bilgilere göre, kullanılan kimyevi silahlar nedeniyle 600'ü aşkın yaralı ve 100'ü aşkın ölü var.
□ Kürdistan'ın tüm ülkesinde mecburi işkan yasası uygulanıyor. Halk zorla göçe zorlanıyor. Direnen halklar işkâna başlıyor. Kimyevi silahlarla bombalanıyor, yakılıyor.

Kuzey Kürdistan'da (TC) yaşanan trajedi, daha bir vahşet, daha bir boğulmuş ve daha bir kanlı olarak Güney Kürdistan'da yaşanıyor. Hablâna-cabû üzere, bundan daha kısa bir süre önce, Türk devleti Kuzey Kürdistan'da yaşanan halleri, Batı illerine sürmek için Kürdistan'ın direniş sembolü olan Dersim'i virâneye çevirecek, halkı zorla kovandan, toprağından, vatanından göçe zorlamak için harekete geçmişti. Boşaltılarak, yağmalanarak süren köylerin yanında, bölge halkının da işlenmesi uygulamasına girişilmişti.

Bu kanlı trajedi, halkı yok etme pahasına bütün vahşeti ve insanlık dışı uygulamaları ile Güney Kürdistan'da sürdürülüyor. Saddam rejimi, İran ile olan savaşta rağmen, askeri gücünün büyük bir kısmını Kürdistan'a yığarak, var olma mücadelesini sürdüren Kürt halkını yok etmeye; yok edemediklerini ise, Irak'ın güneyine sürgün kamplarına göndermeye çalışmaktadır. Tecavüz, baskı ve talan eşliğinde sürdürülen mecburi işkan, binlerce Kürt köylüsünün toprağından söktürülmesine, direnenlerin ise topyekûn imhasına neden olmaktadır.

Sadece şu son 10 gün içinde, kullanılan kimyevi silahlar nedeniyle yaralı sayısı 600'e ölü sayısı ise 100'e ulaşmıştır. Bütün sindirime metodlarına rağmen, Kürt halkı kızıyla, çocuğuyla, yaşlılarıyla büyük bir direniş örneği sergilemekte, anavatandaki köylerin kurumaması için var gücüyle mücadele etmektedir. Özellikle Kürdistan'ın Irak'a sınır illerinde ki köylerde yaşayan halka karşı uygulanan ekonomik abluka, üstüne üstlük tarlalarının ve ormanların yakılması, bu bölgelerde yaşayan halkın kurtarılmış alanlara akın etmesine neden olmakta; kurtarılmış bölgelerdeki bu yığılma büyük zorluklara, ekonomik sıkıntılara neden olmaktadır. Bölgede sıcak savaş içinde bulunan yurtsever güçler bu nedenle, başta

Birleşmiş Milletler olmak üzere, tüm insanî kurumlardan yardım istemislendir. Ancak bu çağrılara henüz cevap verilmemiştir.
Su an Kürdistan'ın neresinde olursanız olun, yükselen kara ünvanları, bombardıman seslerini, çığıkları duymamamız mümkün değil. Bombardıman aralıksız olarak bütün bölgede sürdürülmekte. Bütün bölgede aynı anda çarpışmalar olduğundan, örneğin Zaho'nun bir köyü talan ve yangından kurtarıldıkça, Hewlêr'deki bir başka sınır köyü tecavüze uğramaktadır.

Hewlêr ilinin, Mergeser bölgesinde ki Kulekhan, Girkal, Kaviibes ve Gorebusa köyleri geçtiğimiz hafta kimyevi silahlarla bombalanarak yakılmış ve tamamen dümdüz edilmiştir.
Dihok iline bağlı Sersing bölgesinde beki, Kanika, Esefke ve Dihok yakınlarındaki Emis köyleri yine aynı şekilde bombalanarak yerle bir edilmiştir.

Saddam bir yandan Behdinan'da talana devam ederken diğer yandan da Soran bölgesinde, bölgenin tamamen boşaltılmasına çalışıyor.

Süleymaniye'nin Sehrezor mıntkasındaki, Alan, Hani, Kaibece, Kanjêrberdine, Kanjêrvan, Dusermin, Kanikavlikon, Kanitu, Kanihunven, Ahmedbirnav, Vaço, Zeleres, Avkele ve Girtesin köylerindeki halk, rejim tarafından tehdit edilmiş, ve kendilerine tebliğ edilen resmi bir yazı ile eğer köylerini ızdırı ile boşaltmazlarsa, tamamen yakılacağı bildirilmiştir. Ardından gözdağı vermek amacıyla, 20.1987'de, Süleymaniye iline bağlı, Çemçemal kazasının, Singav nahiyesindeki bütün köyler bombalanarak yakılmış, gözü dönmüş Baas'çılar, bu bölgedeki, Bütün Baas binahları ve resmi kurumları da, boşaltarak yakmış kanı dümdüz etmişlerdir. 20 Haziran'dan 24 Haziran'a kadar Çemçemal ilçesine bağlı merkez köyler -Kulekava, Mufek, Piryadi, Gelegergi, Guşkut, Seyza-va, Usmangazali- tamamıyla yakılmış, bu yörede yaşayan halk, Çemçemal ilçe merkezinde oluşturulan, sürgün kamplarına yerleştirilmişlerdir. Uygulamaya karşı halk direnmektedir. Kamplardan kaçanların büyük bir kısmı kurtarılmış alanlara ulaşırken, diğer kısmı da virâneye dönen köylerine geri gitmektedirler.

Aynı gün (20.04.987) Irak rejimi bu kez Hewlêr iline bağlı, Komaşin köyünü yaktı. Hewlêr'e bağlı Hiran nahiyesinin tüm köylerine ise işkan için resmi tebliğ yapıldı. Buna göre yörede halkı eğer bir direniş gösterirse, köyler kimyevi silahlarla bombalanacak, yakılıp ve tüm canlı, cansız ne varsa yok edilecek.

16.04'den 29.04.987'ye kadar Süleymaniye ve Hewlêr bölgelerinde tamamıyla yokedilen, yağmalanan ve yakılan köyler şunlar; Belisan, Kanjêrber, Zinî, Dolbalalusan, Şexwasan nahiyelerine bağlı tüm köyler; Derêş sıra dağlarında bulunan tüm köyler, Sewsekan köyü, Koy sancak, He-

rir ve Hiran ovalarındaki tüm köyler, Şaklava nahiyesinin köyleri, Hezo köyü, Çarkurna nahiyesinin köyleri, Hanekagurç, Doleraka, Kendinava, Bernat, Kolkon, Girkal, Semanik, Gorâ, Gewilban, Boza, Delak, Kawa, Firz ve Taktak nahiyelerine bağlı tüm köylerle birlikte Kuştepe, Gûrz, Degela, Askikolek ve Ankev nahiyelerine bağlı köyler tamamıyla yakılmış ve dümdüz edilmiştir.

Bu köyler dışında, yapılan sürekli bombardımanlarla Süleymaniye ilinin merkez köyleri; Kanitu, Bergel, Şirvan, Haladin, Minare, Pınar, Nolickê, Aliava, Gilazerdi, Debanya, Kanispişkê, Zûrgis, Darundca ve Mîrin (Şanlamar) tamamıyla yerle bir edilmiştir. Aynı hafta BAAS kuvvetleri, Behdinan bölgesinde de bir dizi köyü yakmış ve talana etmiştir. Katliam bütün vahşetiyle devam etmektedir.

Dihok il merkezinin köyleri; Aziz, Hermaşe, Dersisarê, Sedarkê bombalanarak yakılmış, yine Dihok ilinin Atrûş mıntkasındaki; Tixuyan, Gebari, Xûr-zê; Atrûş nahiyesindeki merkez köylerinden, Begûrman, Derşermîni, Neñê, Dinartê, Zêve, Mîlhembien, Resul-ayn, Kanika, Besivkê, Emûmkê, Bablo, Sindorê, Yermanî, Badî, Besra, Birabahari, Sarêqê, Spilkê, Kanihincê, Sertengê, Alûkê, İşcê, Gernava, Hacıava, Serşorê, Dolsê, Golvê, Heşkê, Darî, Heclikê, Şembavia, Mirgirê yaşlısında tüm köyler, Halk Mamya, Sindûava, Dergel, Gundek, Celal, Omeraxa, Xirabkê, Tevakê, Keme-kan, Girtî, Binışinçê, Kardilê, Alekan-ya, Banasor, Babûkkê, Hewwûrkê, Navdar, Bîrhêcara, Navşê, Erda, Bîrûşkê, Mecilmexdê, Govlê, Benda, Zêvekanê, Erdale, Girberkê, Zevkê-buyê köyleri bombalanarak, katliamlara tabi tutulmuştur. Bu köylerin dışında; Dihok iline bağlı Kûş bölgesindeki Edmî, Ermaşe, Tehlinevî, Begova köyleri mecburi işkana tabi tutularak yağmalanmıştır.

Evet, tablo tüyler ürperticidir. Güney Kürdistan'da son yılların en büyük katliamlarından biri yapılmaktadır. Pervazşir bir uygulama ile Güney Kürdistan'daki halkın topyekûn imhasına yönelinmiştir. Zaxo'dan Dihok'a, Süleymaniye'den Kerkûk'e bütün topraklar barut, kan ve ölüm kokmaktadır. Savunmasız halk yitirdiği yaşadıkları anavatın topraklarından silinip atılmak tehdidi ile içiçe, yaşamlarını sürdürmek için mücadele etmektedirler.

Yukarıda vermeye çalıştığımız somut rakamlar, Kürdistan'ın sadece bir kısmını kapsamaktadır. Ulaşıldığımız, bilgi toplayabildiğimiz mıntkaları içermektedir. Vahşet ve talanın boyutları ise tahmin edilmenin dışındadır.

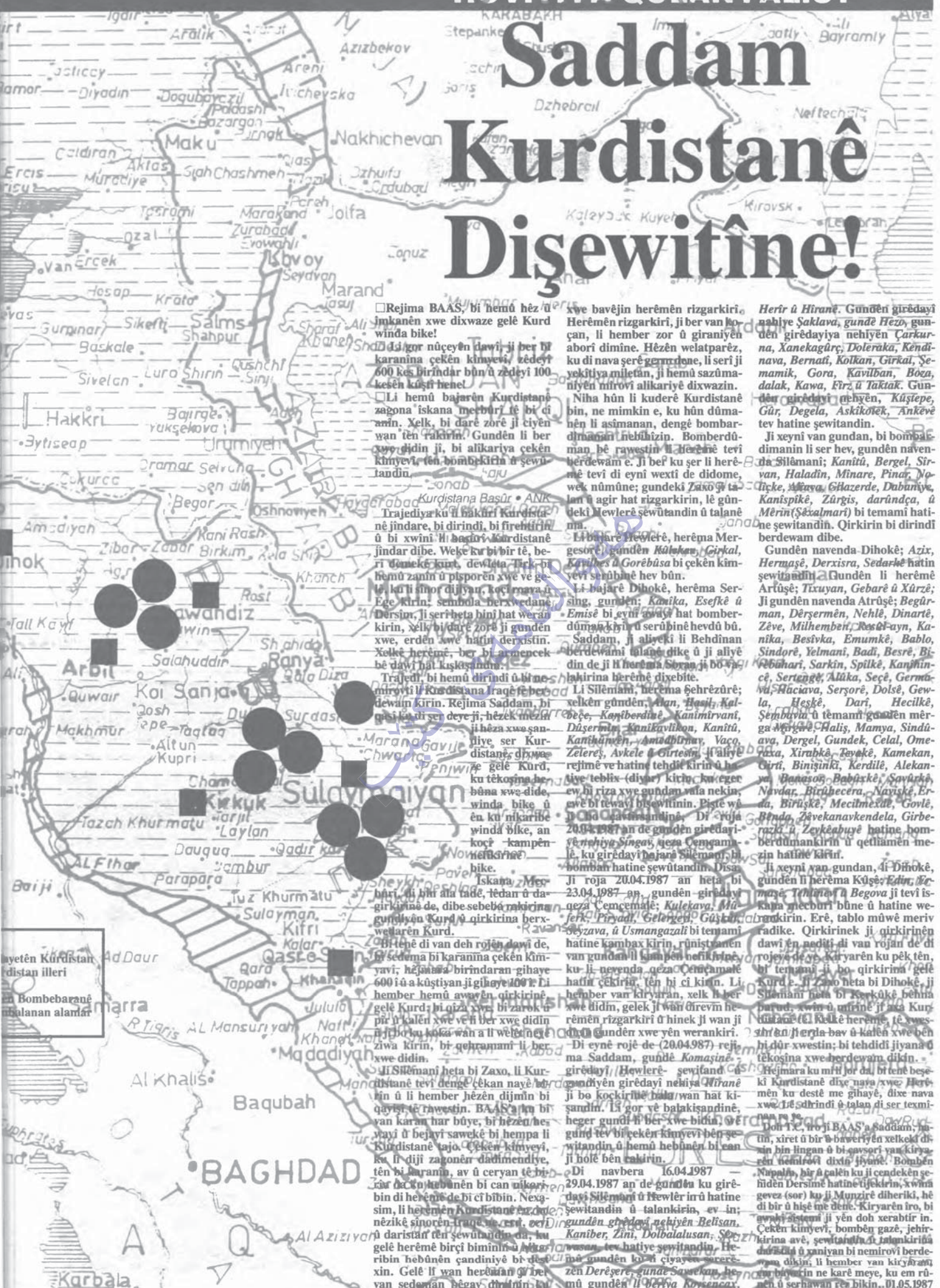
Dün T.C, bugün Saddam'ın BAAS'ı, bir halkın var olma hakkını geleceğini önürü ve inançlarını yıkmak, ayaklar altına almak için gözü dönmüş bir biçimde saldırmaktadır. Dersim'in insan cesetleri ile dolu olan kuyuları, Munzurdan akan kızıl kan hafızalardan silinmedi henüz. Bugünkü uygulamalar da, dünü aratmayacak kadar sistemli ve pervasız. Kürdistan'a kimyasal silahlar, gaz bombaları yağarken, sular zehirlenir, ormanlar, tarlalar yakılırken, evler yerlebir edilip talan edilirken ve kendi ülkesinde yaşamak istemekten başka suç olmayan bir halk imha edilirken, görevimiz otupur ağıt dizek olmasa gerek...

tenê (!) li gunde Şexwasan zarakên ku bi cêşên kimyewî hatin kuştin!!

Sadece (!) Şexwasan köyünde kimyasal silahlarla öldürülen çocuklar !!

- Said / 5 salî—yaşında
- Safia / 6 salî—yaşında
- Rızgar / 7 salî—yaşında
- Edibe / 8 salî—yaşında
- Star / 10 salî—yaşında
- Selam / 4 salî—yaşında
- Husen / 3 salî—yaşında
- Asya / 9 salî—yaşında
- Selim / 10 salî—yaşında
- Rebuar Ali / 2 salî—yaşında
- Huner Yusuf / 2 salî—yaşında
- Xezal Hasan / 2 salî—yaşında
- Nezanen Hasan / 3 salî—yaşında
- Serbaz Mihemed İsa / 4 salî
- Rîzan Ali Resul / 4 salî-yaş.
- Göryem Eziz Hesana / 6 salî-yaş.
- Ayşe İbrahim / 6 salî-yaşında
- Hesena Xurşid / 6 salî—yaşında
- Hedice Xurşid / 7 salî—yaşında
- Xelil Silemen Xîdir / 9 salî-yaş.
- Resul Xîdir / 12 salî—yaşında

Saddam Kurdistanê Dişewitîne!

□ Rejima BAAS, bi hemû hêz û îmkanên xwe dixwaze gelê Kurd winda bike!

□ Li gor nûçeyên dawî, ji ber ku karanina çekên kîmyewî, zêdetir 600 kes birîndar bûn û zêdetir 100 kesên kuştî henek!

□ Li hemû bajaran Kurdistanê zagona îskana mecburî tê bi cî anîn. Xelk, bi dare zorê ji çiyên wan ten rakirin. Gundên li ber xwe didin, ji alikariya çekên kîmyewî ten bombekirina û şewitandin.

Kurdistanê Başûr • ANK
Trajediya ku li hakirî Kurdistanê jindare, bi dirindî, bi firehtirî û bi xwini hi başûr Kurdistanê jindar dibe. Weke ku bi birê, be-ri û mekê kurt, dewleta Tirk bi hemû zanin û pisporen xwe ve ge-ri ku li şimûr diyan, koçman û Ege Kirin, sembola herxwedane Dersim, li serî beta bini hat weran kirin, xelk bi dare zorê ji gundên xwe, erden xwe hatin derxistin. Xelkê herême, ber bi a, nencek be dawî hat kuştandin.

Trajedî, bi hemû dirindî û me- mîrovî li Kurdistanê traqê fe ber- dewam kirin. Rejima Saddam, bi qasê ku ser deye ji, hêzek mezin ji hêz xwe san- diye ser Kur- distanê, di xwe ge lê Kurd, ku tekosina he- bûna xwe dide, winda bike û en ku nikaribe winda bike, an koç kampên herxwedane bike.

Iskana Mes- buri, di bir ala tadê, tedan û da- girkirina de, dibe sebeba rakirina gundiyên Kurd û qirkirina berx- wedanê Kurd.

Bi tene di van deh rojan dawî de, bi sedema bi karanina çekên kîmy- yavî, hezonsa birindaran-gihaye 600 î a kuştîyan ji gihaye 100 î Di hember hemû awerên qirkirinê ge lê Kurd; bi qaza xwe, bi zarok û pi- r û kalên xwe ve ber xwe didin û ji da ku koka wan a li wê tenê zîwa Kirin, bi qehramanî li ber xwe didin.

Ji Silemani heta bi Zaxo, li Kur- distanê tevi dengê çekan naye ber- in û li hember hêzên dijmin bi qayîrî te rawestin. BAAS a ku bi van karan bar bûye, bi hêz û hes- yavî û bejavi sawekê bi hempa li Kurdistanê tajo. Çekên kîmyewî, ku li diji zagonêr dadimendiye, ten bi baran, av û ceryan te bi- zar û koçmanên bi can nikarî- bin di herême de bi cî bibin. Nex- sim, li herêmên Kurdistanê her- zêzikê sinoren traqê fe berx- û daristan ten şewitandin da, ku gelê herême birçî biminin û rakir- ribin hebûnên çandiniyê bi des- xin. Gelê li wan herêmên qî- ber van sedeman begav di minin ku

xwe bavêjin herêmên rizgarkirî. Herêmên rizgarkirî, ji ber van ko- çan, li hember zor û giraniyên abori dimine. Hêzên welatparêz, ku di nava serê gerandone, li serî ji yekitiya mîletan, ji hemû sazûma- niyên mirovî alikariyê dixwazin.

Niha hûn li kuderê Kurdistanê bin, ne mimkin e, ku hûn dûma- nê bi asmanan, dengê bombar- dîmanan nebin. Bomberdû- man be rawestin li herême tevi berdeyam e. Ji beq ku şer li herê- mê tevi di eyni wextî de didome, wêk nûmûne; gundekî Zaxo ta- lan û agir hat rizgarkirin, lê gûn- deki Newlerê şewitandin û talanê ma.

Li bajarê Hewlerê, herêma Mer- gesorê, gundên Kûlaka, Çirka, Kaniya û Gorêbûsa bi çekên kîmy- yewî serûbinê hev bûn. Li bajarê Dihokê, herêma Ser- sing, gundên; Kanika, Esefê û Emisê bi eyni awayî hat bomber- duman kirin û serûbinê hevdu bû. Saddam, ji aliyekî li Behdînan berdeyamî talanê dike û ji aliye- din de ji li herêma Soran, ji do- wî rakirina herême dixebite.

Li Silemani, herêma Şehrêzêrê; xelkên gundên, Alan, Başî, Kal- deçe, Kanberdîne, Kanimîrvanî, Dêsermîna, Kanikavîkon, Kanitû, Kanîkûnên, Amadîtnav, Vaço, Zelerê, Avkele û Girtanî, ji aliye- rejimê ve hatine tehdît kirin û he- tiye teblix (diyar) kirin. Ku eger ew bi rîza xwe gundan wala nekî- n, ew bi teyavî bişewitînin. Pêste wê di 20.04.1987 an de gundên girêdayî- yê Herîtiya Singay, neza Cemgama- lê, ku girêdayî bajara Silemani, bi bomberdan hatine şewitandin. Di sa- Ji roja 20.04.1987 an heta bi 23.04.1987 an, gundên girêdayî- neza Cemgama; Kulekava; Ma- ferê, Piriyadî, Gelerê, Gûstî, Şeyza, û Usmagazalî bi temami hatine kambax kirin, rûniştanên van gundan li kampên herxwedane ku li neyenda neza Cemgama- te hatin çekirin, ten bi cî kirin. Li hember van kiryanan, xelk li ber xwe didin, gelek ji wan di revm her- emên rizgarkirî û hinek ji wan ji dîna gundên xwe yê werankirî.

Di eynê rojê de (20.04.1987) rejî- ma Saddam, gundê Komashîne- girêdayî, Hewlerê- şewitand û gundiyên girêdayî nehiya Hîranê ji bo kockirina hata wan hat ki- sandin. Li gor ve balakîşandine, heger gund li ber xwe bidin, we- gund tev bi çekên kîmyewî berx- ewitandin û hemû hebûnên bi can ji holê bîn rakirin.

Di navbera 16.04.1987 - 29.04.1987 an de gundên ku girê- dayî Silemani û Hewlerê in û hatine şewitandin û talankirin, ev in; gundên girêdayî nehiya Belisan, Kaniber, Zini, Dolbalalusan, Şer- wîsan, tev hatine şewitandin. He- rîma gundên ku ji çiyayê Şehrê- zen Derêzêrê, gundê Sawekay, he- mû gundên li herêma Komasha,

Herî û Hîranê. Gundên girêdayî nehiya Şaklava, gundê Hezo, gûn- den girêdayiya nehiyên Çarkur- na, Xanekagûrê, Doleraka, Kêndî- nava, Bernatî, Kotkan, Girkal, Şe- mamik, Gora, Kavîban, Bêza, dalak, Kawa, Firz, û Taktak. Gûn- den girêdayî nehiyên, Kûstêpe, Gûr, Degela, Askikokêk, Ankevê tevi hatine şewitandin.

Ji xeynî van gundan, bi bomber- dimanin li ser hev, gundên navenda Silemani; Kanitû, Bergel, Sir- van, Haladîn, Mînare, Pînar, No- tîcke, Xawaya, Ghazerde, Dabûniye, Kanispikê, Zûrgis, darûnda, û Merin (Şaxalmari) bi temami hatine şewitandin. Qirkirin bi dirindî berdeyam dibe.

Gundên navenda Dihokê; Aziz, Hermaşê, Dêrxisra, Sedarkê hatin şewitandin. Gundên li herême Artûşê; Tixuyan, Gebarê û Xûzê; Ji gundên navenda Atrûşê; Begûr- man, Dêrsêrmên, Nehlê, Dinartê, Zêve, Mîlhembîr, Resûf-ayn, Ka- nika, Besivka, Emumkê, Bablo, Sîndorê, Yelmani, Badî, Besrê, Bi- kebûharî, Sarkin, Spîlkê, Kanîhin- çê, Serîngê, Alûka, Seçê, Germa- wî, Hûciaya, Serşorê, Dolsê, Gew- la, Heşkê, Dari, Hecilkê, Şemûvî û temami gundên mîr- ga Mîrgê, Halîs, Mamyâ, Sîndû- ava, Dergel, Gundek, Celal, Ome- rîka, Xirahkê, Tawekê, Kamekan, Gûrî, Binîşînkî, Kerdîlê, Alekan- yê, Benasor, Babûskê, Savarkê, Navdar, Bîrûbecera, Navîskê, Er- da, Bîrûskê, Mecilmêxê, Govlê, Bîndû, Zêvekanavendela, Gir- berazî û Zeykêbûyê hatine bom- berduman kirin û qetliamên me- zîni hatine kirin.

Ji xeynî van gundan, di Dihokê, gundên li herêma Kûşê; Edir, We- mayê, Tîhîtan û Begova ji tevi is- kana mecburî bûne û hatine wer- ankirin. Erê, tablo mûwê meriv radike. Qirkirinek ji qirkirîna gundên nedîti di van rojan de di rojê de ye. Kiryarên ku pêk tên, bi temami ji bo qirkirina gelê Kurd e. Ji Zaxo heta bi Dihokê, ji Silemani heta bi Kerkûkê behma parod, xwîn û mirîne ji herêma Kurdistanê li Kerkûkê herême, te xwe- şîrînan ji erda bav û kalên xwe bîn bi dar xwestin; bi tehdîdî jiyana û tekosina xwe berdeyam didin.

Hejmara ku mirî jor dan, bi temê be- şêk Kurdistanê di xerava xwe Herî- mên ku destê me gihayê, dix nava xwe lê şirindî û talan di ser texmî- nînan 100 î. Ji BAAS a Saddam, ha- tin, xîret û bir û bavêriyên xelkê di- sin bin lîngan û bi gawsoyî van kirya- nê herêmên dixî jiyane. Bombên Nûpûnê, bir a çalên ku jî cendekên se- hîden Dêrsimê hatine tîfekirin, xwînê gezer (sor) ku ji Munzirê diherikî, hê di bir û hisê me demê. Kiryarên îro, bi awarî sistemî ji yê doh xerabîr in. Çekên kîmyewî; bombên gazê; jehîr- kirina avê, şewitandin û talankirina dîrûşî û xaniyan bi nemirovî berde- wam dîkin; li hember van kiryanan ku bi xerabîrî ne karê meye, ku em rû- nen û serhawan te bakirin. 01.05.1987

ayetên Kurdistanê
distan illeri
Bombebaranê
şulanan alaman

İstanbul Rızgari davasında tutuklu sanıklar karar duruşmasında; soldan sağa; Gazi ATTİLA (24 yıl), Zülküf GÜNAY (24 yıl), Atilla ŞİMŞEK (16 yıl,8 ay), Abdurrahim GÜMÜŞTEKİN (Ömürboyu), Sedat GÜNÇEKİTİ (Ömürboyu), Nadir KALKAN (Ömürboyu), Süleyman PETEKKAYA (6 yıl,8 ay), Muzaffer KÖKALAN (20 yıl), Necmettin ALP (20 yıl)

“Beni o şanlı mücadeleden belki bir süre uzak tutabilirler, ama mücadeleden alkoymaları asla mümkün olmayacaktır!”

25.2.1987

Sevgili babacığım, anneciğim ve kardeşlerim.

Babamın gönderdiği 6.2.1987 günlü mektubu, 18.2.1987 günlü telgrafı ve Fahrettin'in gönderdiği 13.2.1987 günlü mektubu aldım. Çok sevindim. Çok teşekkür ederim.

Babam mektubunda diyordu ki belki bu mektubum sana kavuşmadan mahkeme kararları okuyacak. Tam da babamın dediği gibi oldu. Ben Şubat'ın 23'ünde mahkemeye çıkmıştım. Ve hakimimizdeki kararlar duruşmada okunmuştu. Akşam koğuşuma döndüğümde koğuş arkadaşlarım yukarıda aldığımı belirttiğim mektup ve telgrafın bana geldiğini söylediler. Ben döndüğümde arkadaşlarım akşam yemeğini yiyordu. Ben de önce mektuplarımı ve telgrafımı yanıma alarak yemek sofrasına oturdum ve sonra arkadaşlarımın ısrarlı sorularına karşı onlara hele bir durun yemeğimizi yiye- lim sonra size ne kadar ceza aldığımı söylerim diyorken, arkadaşlarım ısrarla ne kadar ceza aldığımı söyleme- mi benden istediler. Ben de hayır yemeğimi yemeden ne kadar ceza aldığımı size söylemem diye dırettim. Derken arkadaşlar benim

sofranın tadının bozulma- ması ve onların güzel güzel yemek yerken üzülmele- ri için ne kadar ceza aldığımı söylemediğimi hemen anladılar ve benim mektuplarımı okumamı önerdiler. Ben de bir yandan yemeğimi yerken, öbür yandan da mektuplarımı okumaya başladım. Babamın mektubunu okurken en çok ve hemen dikkatimi çeken, babamın belki bu mektubu almadan kararınız açıkların sözü oldu. Evet canım babacığım tam da dediğiniz gibi. Ben mektubu almadan hükümlü oldum, yani bana 'ceza' verildi. Aldığım cezayı gazetelerden okumuşsunuzdur sanırım. Ya da avukatın öğrenmişsinizdir. Evet benim açımdan bu tarihi haksızlığa daha büyük bir tarihi haksızlık eklendi. Hakkımda verilen karar tamamen politik maksatlıydı. Evet, bana ömürboyu hapis cezasını elzem gören mahkeme tamamen peşin hükümlü ve artıynetlidir. Onlar sömürgeci TC devletinin bekçileridir ve bundan ötürü de bize düşmanca bakarlar. Ellerinden gelse birkaç suda boğarlar. Onlar ki, ülkemizi işgal eden, boyunduruk altında tutan, sömürü ve talana tabi tutan sömürgeci TC devletinin yargıçlarıdır.

● Bu sayımızda “Serbest Kürsü”yü 4 yıllık bir yargılama- dan sonra ömürboyu hapis cezasına mahkum edilen Abdurrahim Gümüştekin'in, karardan sonra ailesine yazdığı mektuba ayırdık. Türkiye'de “Demokrasiye Geçiş” yargıraları arasında zulmun, işkencenin, baskı ve zorbalığın başlıca hedeflerinden biri olan devrimciler, bilerek ve bilmeyerek unutuldu. Bu gün Türkiye hap- saneleri, 7 yılın kanlı cenderesinde ezilen, yaralı, hasta ve sakat binlerce devrimci ile dolu...Binlerce devrimci de dışarda(!), polis baskısı, işsizlik ve açlıkla yüzyüzedir...

ridir, o sebepten dolayı bana ve benim gibi sosyalist düşünceleri benimseyenlere idam ve ömürboyu cezalar vermekten zevk duyuyorlar. Ama onların bu zevkleri, onların vicdan azabı çekmelerini engelleyemez. Ben ömürboyu ceza aldığım gece vicdan rahatlığıyla uyudum.Ama sormak gerekir. Bana ömürboyu ceza veren mahkeme başkanı ve yargıçlar aynı gece vicdan azabı çekmeden uyuyabilmişler mi? Onların vicdan azabı duymamaları mümkün değil. Bu esyanın tabiatına aykırı olur.

Haykıracak belirtmek istiyorum: Cezalar bizi — özgürlük ve bağımsızlık savaşçılarını— yıldırmaz. Savunmamda belirttiğim gibi ben sömürgeci TC devlet güçleri yıldırmaya epey uğraştı ama, uğraşları hep boşa çıktı ve bundan sonra da

boşa çıkacaktır. Bu konuda halkıma, dünya işçi sınıfına söz veriyorum. Sözümlü sonuna kadar tutacağıma zerre kadar kuşku duyulmamaladır. Tekrar belirteyim. Kürdistan'ın bağımsızlık ve özgürlüğü için, Kürdistan' da proleterya devleti kurmak için, dünya devrimi için elimden geleni geri koymayacağım. Bu böyle biline.

Şunu da bütün beni tanıyanlar bilmelidir ki, bana verilen ceza, benim devrimci politik kişiliğimden ötürüdür ve bu cezayla beni yıldırmak istiyorlar, beni mücadeleden engellemek istiyorlar. Evet, bana verilen cezaların başlıcaları bunlardır. Ama onlara söyleyeyim ki, beni yıldırmaları hiç mümkün olmayacak ve beni o şanlı mücadeleden belki bir süre uzak tutabilirler. Ama o belirli mücadeleden alkoymaları asla müm-

kün olmayacaktır. Bu da böyle biline.

Benim ülkem, toplumum esirlik boyundurduğundayken ve ben bu bilince sahipken susmam, sesiz durmam bana yakışmaz, savaşmak ülkenin özgürlüğünü kazanmak için mücadele etmek yakışır. Ben gerçeklerin bilincinde biriyim. İnsanlık ve insanlıktan yana onunla ilgili kavramlarla düşünceler bağlar kurmuşum bir kez. Gericiliğin kompleksine, sömürünün bütün biçimlerine, baskının, otoritenin kompleksine, eziyetin, işkencenin köküne karşı olmaktan bir an geri kalmayacağım. Bu benim için bir insanlık görevi.

Ülkemde kanlı türkülere boyunduruk vurlmuşsa, halkım mecburi iskana tabi tutuluyorsa, insanlarımız irin emip kan tükürüyorsa, düğünlerimiz özgürlüklerimizle bütünleşmiyorsa, tutsaklığımızla simgeleniyorsa, kendi dilimizi konuşmuyorsak, yani açıkcası bir halk olarak, bir ülke olarak boyunumuzda sömürgeci boyunduruk varken ve sömürgeci zulmün altında inim inim inliyorsak, jenosis ve asimilasyona uğruyorsak ve de biz bütün haksızlıkların bilincinde isek, bizim için tek namuslu yol mücadele

etmek ve savaşmaktır, başka şey değil, işte bukadardır.

Canım babacığım ve ana- çığım, sakın olaki oğlumuz ömürboyu ceza aldı diye kederlenip sızlanmayınız. Bence asıl kederlenip üzülmemiz gereken şey kınalı türkülerimizin boynundaki boyunduruktur. Yani ülke- mezin sömürge olmasıdır. Ve bilmenizi isterim ki, ben bana elzem görülen ceza için asla kederlenip, üzül- meyeceğim. Keyfim yerinde. Sağlıklı ve iyiyim.

Saturlarımı noktalamadan, babacığuma, dedeciğime, neneçiğime, anneciğime en derin saygılarımı ve selamlarımı sunar ellerinden öpe- rim. Adem amcamın ellerinden öperim. Abdülkerim ve Abdurrahman amcaları- ma selamlarımı ve saygıla- rımı iletir kucaklarım. M.Ali ve Tahir'e sevgileri- mi ve selamlarımı yollar gözlerinden öperim. Bütün kardeşlerime ve bütün amca çocuklarına en içten sevgi- lerimi ve selamlarımı sunar gözlerinden öperim. Bütün kardeşlerime ve bütün amca çocuklarına en içten sevgi- lerimi ve selamlarımı sunar gözlerinden öperim. Gelin- lerime selam eder kardeşçe halhatırlarımı sorarım. Ay- rıca bütün akraba ve dostla- rıma için selamlarımı yolla- rım. Esen kalın.

Öğlunuz

Abdurrahim Gümüştekin

“KURDISTAN” gazetesi (1898-1902)

Mahmud LEWENDİ

Kurdistan Gazetesinin 1. sayısının 1. Sayfası Kahire • 1898

3) SİYASİ Gazetede ağırlıkta olan yazılar, siyasi konularda yazılmış yazılardır.

İlk sayılarında özellikle Sultan Abdülhamid'in çevresindeki kişileri ve Kürdistan'daki yöneticilerini eleştirmekte, fakat sonraki sayılarında görüşünüz ki Sultan Abdülhamid'i de hedef alıyor, eleştiriyor, yeriyor.

Gazetenin birçok sayısında 'Abdülhamid'e Açık Mektup' (19) adı altında yazılmış mektuplar da yer almakta. Bu mektuplarda Kürdistan'da yapılan zulüm ve baskılar anlatılmakta, Kürdistan gazetesinin Kürdistan'daki yöneticiler tarafından dağıtımının engellendiği, gazetenin yasaklandığı vb. anlatılmakta.

Önemli bir konu da; Kürt-Ermeni ilişkileri konusunda bazı makalelerin gazetede yer almasıdır. Özellikle o dönemde Abdülhamid'in Ermenilere karşı uyguladığı siyasete karşı çıkmakta, ve bu konuda Kürtleri uyarmakta. Kürtlerin Abdülhamid'in siyasetine ve emeline alet olmalarını istemekte, Ermenilerin günahsız olduğunu onlara karışmalarını, öldürmemelerini istemektedir.

Diğer bir konu da "Hamidiye Sivari Alayları" konusu, bu konu da kürtçe ve türkçe olarak gazetenin 28. sayısında yer almaktadır.

Bunların dışında, yine şu önemli bazı makale ve yazıları da görülmektedir. —Kürtlerin birleşmeleri üzerine bir yazı (no:7,s.3) —Kart ağa ve emirlerine hitaben bir yazı, bu yazıda birleşmelerini, devletin oyu nuna gelmelerini, Erme-

nilere karşı savaşmamaları- nı belirtmekte. (no:8,s.9) —Vatan sevgisi üzerine bir yazı. (no:9,s.1) —Kürt Ülemalarına hitaben bir yazı. (no:13,s.2) —Yine Kürt Ülemalarına hitaben zulme karşı çıkmalarının gerektiğini vurgulayan bir yazı. (no:15,s.2) —Abdülhamid'in zulmüyle ilgili bir yazı. (no:16,s.1-2) —Mihath Paşa Olayı. (no:23,s.1) —Kürdistan ve Kürtler. (no:24,s.3) —Kürtlere bir hüab. (no:25,s.2-4) —Kürtler ve Ermeniler. (no:26,s.3-4) —Şimdiki durumumuz ve Kürdistan'ın geleceği. (no:29,s.1) (kürtçe-türkçe) —Kürdistan'da esas ni-fak. (no:30,s.1-3), (kürtçe-türkçe)

4) DİN Gazetede özel olarak dinle ilgili yazılmış herhangi bir makale ve veya yazı yok diyebiliriz. Fakat yazı ve makalelerde başta bir hadis veya ayetle konuya girilmektedir. Ayrıca hadis ve ayetleri örnek göstererek konu pekiştirilmektedir. Kısaca şunu diyebiliriz ki gazetede din; zulme ve baskıya karşı çıkmak için kullanılmış, cehaletten kurtulmak, öğrenmek, ilerlemek, diline, vatanına, milletine sahip çıkmak için kullanılmış.

5) HABERLER Genel olarak dünyadan haberler ve Osmanlı yönetimi ile ilgili haberler yer almaktadır. Ayrıca Kürdistan'daki zulüm ve baskıyla ilgili haberler de makale ve yazılarda göze çarpmaktadır. Haberlerin dili özellikle bir sohbet havasında ve haberin sonunda bir yorum yapılmakta, bir sonuca varılmaktadır. Yorumlarda genel olarak Osmanlı yönetimi eleştirilmekte, diğer genel haberlerin yorumunda ise cehaletlik eleştirilmekte ve konu Kürtlerin cehaletliğine, geri kalmışlığına bağlanarak bu-

halden kurtulmaları istenmektedir. Gazetede çıkan önemli bazı haberler şunlardır. (Haberlerin hemen hemen büyük çoğunluğu kürtçe ve türkçe olarak verilmiştir): —Sudan-Mısır savaşı (no:1,s.4) —Geçen yılki (1897) Osmanlı-Yunan savaşı (no:1,s.4) —Girit Adası ile ilgili bir haber (no:1,s.4) —Kürt ve Ermeniler ile ilgili bir haber (no:3,s.3) —Rus sınırında Rus askerlerince dört Kürt'ün yakalanması haberi (no:14,s.1) —Abdülhamid'in sarayında bir İngiliz'in müslüman bir kız kaçırması haberi. (no:14,s.4) —İstanbul'da halka yapılan zulüm ve baskı. (no:21,s.1) —İstanbul'da bir olay. (no:22,s.4) —Kürdistan'da katliamlar, Sason ve yöresinde sıkı yönetim ilanı. (no:28,s.4) —Ishak Sukuti'nin ölüm haberi. (no:30,s.4)

6) OKUYUCU MEKTUPLARI Okuyucu mektuplarında tebrik ve kutlamalar dışında özellikle Osmanlı yönetiminin baskı ve zulmü anlatılmakta. Mektuplardan özellikle en önemlisi diyebileceğimiz mektup; "Diyarbakır Eşrafından Ş.M." imzalı kürtçe bir mektuptur. Mektup 13. sayıya yayınlanmıştır. Ayrıca gazetesinin sahibi bu mektubu türkçe çevirerek "Sultan Abdülhamide" başlığıyla yine aynı sayının birinci sayfasında yayınlanmıştır. Mektupta Abdülhamid yöneticilerinin halk üzerinde yaptığı zulüm ve baskı anlatılmakta ve Kürdistan gazetesini okuyanlara işkence yapıldığı zindana atıldığı anlatılmaktadır. Gazeteye gelen diğer önemli diyebileceğimiz mektuplar da şunlar: —Şam'dan bir mektup (imza: N.H) (no:3,s.3) —Adana'dan bir mektup.

Sağ başlıktaki yazılanlar; Heçî kaxezeği verekê Divê rêkit Misirê ser navê xweyê ve cerideyê lawê Bedirxan Paşa Miqdad Mîthet Begê Her car du hezar cerideya bê pere ezê rêkim Kürdistanê de bidin xelkê. Pazde roja carekê têt nivisandin.

(Seyid Tahir Bofî) (no:5,s.3) —Mardin'ün bir mektup. (Ali Bin Huseyn el-Amêdî) (no:8,s.3) —Mardin'den bir mektup. (Mela Salihê Cizîrî) (no:14,s.2) —Musul'dan bir mektup. (imzasız) (no:15,s.3) —Trablus'dan bir mektup. (Şeyh Huseyn) (no:16,s.3)

KURDISTAN GAZETESİNİN DİLİ Yazımın başında da belirtmiştik; Kürdistan gazetesi kürtçe-türkçe olarak çıkıyordu. Türkçe yazıların tümü osmanlıcadır. Bu arada konumuz gereği şunu da belirtmekte yarar var; Dr. Celilê Celîl "Kurdistan" gazetesinin bir sayısında -kendisi dipnot olarak sayı 1 ve 2 diye yazmış- Miqdad Midhet Bedirxan Bey tarafından fransızca yazılmış bir yazıdan bahsetmekte.(21) Kürdistan gazetesinde, sözkonusu edilen veya ayrıca herhangi bir fransızca yazı veya makaleye rastlamadık. (Bak:Kurdistan gazetesi, no:1-3l). Bu konuyu Kürt Edebiyatı Profesörlerinden Dr.Marîf Xe znedar'dan sorduk; —10.09.1986'da Paris'te sayın Xeznedar'ın dediğine göre Kürdistan gazetesinin ilk sayısında "Kurdistan Gazetesi" imzası ile yazılmış fransızca bir mektup

gazetesinin ilk sayısının içine ek olarak konulmuş. Söz konusu mektupta Kürdistan gazetesinin çıkış amaçları ve kısaca Kürt ve Kürdistan'dan bahsetmekte.

KURDISTAN GAZETESİNDE KÜRTÇE Kürdistan gazetesinin kürtçe kısmı Kurmanca Lehçesi'nin Botan şivesiyle yazılmış. Kürtçe makale veya haber niteliğindeki yazıların anlatım tarzı açık ve net bir şekildedir. Özellikle o dönemdeki eğitimi oranını da göz önünde bulundurursak, ifadeler çok net ve herkesin anlayabileceği bir dil kullanılmış. Özellikle olaylar ve haberlerin dili bir sohbet havası şeklinde yazılmış.

Dil (kürtçe) sade olmakla birlikte yer yer zorunlu olarak arapça sözcükler kullanılmış göze çarpmaktadır, ki bu sözcüklerin birçoğunu günümüzde de halen yazı dilinde kullanmaktayız. Gazetede kullanılan arapça sözcüklerin bir kısmı şunlardır:

'eşir, cemiyet, 'ilm ü 'irfan, Sen'et me'arif, sebeb, wefat, ceride hizkîrin, hafıza, aqil, 'elimîn 'alim, 'ulema, ictimaiye, fikir mahiyet, meth, el-essas, mesele sîfet, zirûf, hediye, nîfaq

vb. daha bir sürü kelime Kürdistan gazetesinde Kürt dili hakkında, grameri, dil yapısı vb. konularla ilgili hiçbir yazı veya makale yok. Yalnız 3. sayıya Yusuf Ziyaeddin Paşa'nın "El-Hediye el-Hemidiyye fi'l-Luxat el-Kurdiyye" (22) adlı kitabı hakkında kısa bir yazı yer almakta. Gazetenin sahibi bu konuda Kürt Ülemalarına seslenerek bu kitabı elde etmelerini ve halka okumalarını tavsiye etmekte ve bu kitabın Kürt dilinin gramer kitabı olduğunu vurgulamakta. (Kurdistan, no:3,s.3)

Alfabe olarak arap harfleri osmanlıca alfesine yakın bir alfabe kullanılmış ve kürtçeye özgü bazı sesleri verebilmek için birkaç harf eklenmiş veya fars alfabesinden alınmış. Osmanlıca'da bazen "N" yerine kullanılan "ذ" (Kaf) harfi Kürdistan gazetesinde hep "K" olarak kullanılmış. Eklenen harfler şunlardır (farsçadan veya osmanlıca'dan alınmış):

V harfi [ف] (fa), (ve) ile yer yer [ff] (fe) ile gösterilmiş W harfi [و] (waw) ile J harfi [ژ] (je), (je) ile G harfi [گ] (ga), (ga) ile yer yer [ک] (ka), (ka) ile Z harfi [ز] (ze), (ze) ile yer yer [ژ] (ze), (ze) ile D harfi [د] (dal) ile ve [د] (te) ile Ü, O, U [و] (waw) ile bazen de "O" [و] (elif, waw) ile gösterilmiştir.

SONUÇ Kuşkusuz Kürdistan gazetesi hakkında daha detaylı yazmak, incelemek başlı başına bir araştırma konusudur. Fakat kısaca şunu diyebiliriz ki "Kurdistan" ilk Kürt gazetesi olması nedeniyle Kürt ulusu ve tarihi açısından büyük bir öneme sahip olduğu kadar Kürt halkının, aydınlarının belli bir dönemdeki tarihi de bu gazetede yer aldığından aynı zamanda büyük bir belge niteliğindedir.

(18) Bak no:3,s.4 (19) "Abdülhamide Açık Mektuplar" için bak no:4,5,6,7,13,20,26 (20) Bak no:28,s.1-3 (21) Dr.Celîlê Celîl; Jiyana Rewşenbîrî û Siyasi ya Kurdan (di dawiya sedasala 19'a û destpêka sedasala 20'a de), wergêr:Elîşêr (22) Yusuf Ziyaeddin Paşa; "El-Hediye el-Hemidiyye fi'l-Luxat el-Kurdiyye" birinci baskı, 1310 (no:1984), Şirketî Mûrettebiye Matbaası, İstanbul.

EMİN S. / Stockholm

Bareneka dijwar hate xwarê min got mijdeyek bû şemalêke xemilî bû şewqa xemilî bû Şewqa xwe dabû gelê min Tirêjêk bû li nav mala min Deryayêk bû cihê hemû kesê Di nav dilê te da hebû Min got ew mijde bû Dê dijmina li gel xwebetîn Goristana bû veketîn Belê min nedizani Şagird û reberê Berdestê... Kawayê mezin Kawayê ser çerxê bîstê

ROJEKÎ BERÎ SPÊ DÊ

Li gel xwebetîn Her tu bûyî Ser berz û çeleng Bi awaz û deng Li Zaxo nişaneke bûyî Ser bajêr Qela dizê Sengerek bûyî Li Hewreman Agirek bûyî Bû şerê helmet û qûrbani Bîrûskeyek bûyî Li diwana rêberêk bûyî Li gerrîyan qelatek bûyî Li Zêve xemdarek bûyî Bû Mehabad, Diyarbekir

Heviyek bûyî Bû zaroyêt şehida Gemijînek Awat û xelatek bûyî Belê, rojê gîran Bû dijmina dil tîzînek Goristaneke, lîrêzêjarek, şîmarek bûyî Herdem serê xencerate bû jehri bû Bû nemêrda Bû dijmina Xeyalet îê Bizavat îê Jiyana te Ronahiye bû Bû malekê mezin Karwan û bîngehek bû

□Xwendeyên beşê Kurdî yên li taxekî biyanî û koçkirên Stockholmê, serdana Kurdistan Press kirin.

Rojname bi çi awayê amede dibû? Nûçe bi çi awayê berhev dibûn? Kî bi çi awayê dixebitî? Ev pirs ji **Medya, Arja û Seval** dihatin. Bi qasê 5-6 saet bûya jî, bi karê birêvebirina (îdare) Kurdistan Press mijûlbûn, bersiva telefonan dan, civîn pêkanîn, ceribandina hînbûna kompûteran kirin.

Li ser vê yekê, me jî rûpelekê temam, ji bo wan amede kir...

SEVAL bi teleksî nûçe bi rê dike...

Operatora komputeran ARJA li ser karê xwe...

MEDYA bi Reprô'yê wêne mazin dike. Herwekî dinê wisa dixûye, ku Arja û Seval hez ji wêneya wê dikin...

Redaksiyon di civînê de. Li gor îfadeya rûyê wan rojname dernayê!...

Xwendeyên li dibistana BUSSENHUSSKOLA serdana Kurdistan Press kirin...

Şefredaktor SEVAL li gel herdû sekreterên xwe...MEDYA bersiva telefonê dide.

MEDYA

• 9 salî •

□ Di welatê me de her tişt xweşiktir bû. Wekî dinê jî gelekî germ bû li ba me... Hevalê min gelek bûn û em pir dileyistin...

Ez bi kaçaxî ji hidûdê hatim. Ez gelekî kurdî dizanibûm. Lê ez nikarîbûm ku bipiyivim, ji bo ku qedexê bû.

Swêd hinekî baş e. Ez dixwazim gelekî tiştan bi kurdî hînbibim û ez dixwazim bibim doktor...

Bijî Kurdistan
Bijî Pêşmerge

ARJA

• 8 salî •

□ Kurdistan germ û xweş e. Ez gelekî dixwazim vegerim Kurdistanê, yanî Qamişlo. Ez dixwazim herim cem

bapîr û dapîra xwe. Swêd baş e, belê li Swêd gelekî tişt hene lê dilê min li Kurdistanê ye. Ez bi balafirê hatim Swêdê. Ez dixwazim bixwînim, lê ez nizanîm çi bixwînim!

Bila hemû zarokên Kurd jîr bin û di xwendegehan de bixwînin û paşê bila bizivirin welatê xwe Kurdistanê...

SEVAL

• 8 salî •

□ Kurdistan gelekî rind bû. Hevalê min pir bûn. Ez gelekî dixwazim herim welatê xwe û hevalên xwe bibînim û dîsa bi wan re bileyzîm.

Ez nikarîbûm ku kurdî bipiyivim, ji ber ku Tirk nedihîştin em bi serbestî zimanê xwe kurdî bipiyivîn. Ez naxwazim ku zimanê xwe ji bîr ve bikim.

Swêd baş e, lê Kurdistan baştir bû. Çunku Kurdistan welatê min e. Ez dixwazim bibim doktor û paşê veegerim herim welatê xwe...

Bijî Kurdistan
Bijî Pêşmerge

**Çîroka GUNDÎ Û BAGERAŞVAN
di hejmara bê de dom bike !!**

Işıklı aydınlarımıza

Kürdistan AYDINLARI

□ Asırlarca kendi öz ulusal davasını savunan özgürlüğünden mahrum bırakılmış Kürdistan halkının seçkin aydınlarının, yazıp-çizip tüm dünya kamuoyuna anlatacakları çok şeyleri olmasın gerek.

Kürdistan halkının tarihine bakıldığında bir çok nedenlerden dolayı, boyunduruğu kabullenmiş, baskıya, zulme, itilmeye-kalkılmaya maruz kalmış. İşte böyle bir tarihi geçmişi sahip olan Kürdistan halkı, yani genel olarak sönmeye yüzütmuş kurtuluş umudunu canlandırmak, özgür ve birleşik bir demokratik Kürdistan için halk hareketi geçirmek elbette kolay olmaya-caktir.

Ama tüm bu zorluklara rağmen, tarihi misyon Kürt halkının öncü aydınlarına zorunlu ama aynı zamanda onurlu bir görev dayatmaktadır. Zira kabullen-melidirler ki, Kürt aydınlarının görevi, zorludur ama başarılma-sında zorunludur.

Keza halkımız, kendi bağrın-dan çıkan onurlu aydınlardan beklentisi çoktur. Kaldiki objektif ve somut olgulara dayalı geliş-meleri kavramaya muhtaç du-rumdadır. Zira geçmiş tarihi sü-reçlerde gelişen bazı olumsuzlukların, ulusal gelece-ğimizi açısından ne tür tahribat-lar yaptığı bilinmektedir.

Aydınlarımızın bir görevinde, gerçeklere dayalı olmayan, içi boş homojen vaatlerle, halkımı-zın gelecekte yeni hayal kırıklık-larıyla karşı karşıya kalmasına engel olmalarıdır. Keza ne halk-ın gücüne dayalı, nede başka somut olgulara dayalı vaatler halkımızın geleceğini karmakar-ışık bir hale sokmaktan başka bir işe yaramazdır.

Son zamanlarda ulusal bilinç seviyesinin yükselmesine ve özellikle birkaç seneden beri oluşagelen siyasi ve kültürel geliş-melere katkıları olan seçkin aydınlarımızın çabaları kayda değer olmakla birlikte, sıradan biz Kürt halkı için de gurur kay-nağı olmaktadır.

Tabiatıyla biz Kürt halkı asır-larca ezilen, sömürülen, hor gö-rülen Kürdistan halkının; seçkin ve onurlu aydınları olan, Mah-mut BAKSİ'ler, Kendal'lar, Celal AYDIN'lar, Nuri ZAZA'lar, A. DİKİLİ'lerden çok şey bekle-diği bilinmelidir.

Keza çağımızın en gelişkin dü-şüncesi olan Sosyalizm düşünce-siyle donatılmış, siyasi ufukları açılmış, mevcut ulusal sorunlara ciddi vi somut çözüm bulma ka-pasitesine erişmiş böylesine ay-dınlarımızdan, çok şeyler bekle-diğimiz, biz Kürt halkına çok görülmelidir. Ve biz halk ola-rak, aydın yazarlarımıza, karşı-lıksız halkımızın geleceğine hiz-met eden namuslu ozanlarımıza, bilgün tarihçelerimize, yaşamını halkın geleceği için feda eden in-sanlarımızı sahip çıkmayı, onla-ra sırt vermeyi, maddi ve manevi destek olmayı yavaş yavaş öğren-mek zorundayız.

Kürdistan Press çalışanlarına başarılar diliyorum..

Hüseyin AKINCI
Almanya

□ Aydınlar sorununu birazcık da olsa irdelemekte yarar görüyorum.

Biliniyorki, topluma bilimsel bilgi anlayışı yararak ve giderek toplumun ekonomik üretim tarzıyla yaşayış tarzında değiştirmekte aydınlarımız büyük bir tarihsel görev yapmışlardır. Çağımızda can çekişen kapitalist üretim tarzının değişiminde aydınlarımızın büyük görevler düşmektedir. Günümüzde bir zat siyasal ve toplumsal mücadele içindeki yerlerini alarak, gerçek çağdaş aydın olmanın ölçütü, karşımızda dikilen bu esasak, kapitalist üretim tarzıyla birlikte yaşayış tarzında değiştirerek, yerine sosyalist üretim tarzını egemen kılmaktır. Bu karmaşıklık-lığı da iki ana hata ayırmak da burada mümkün. Ya burjuvazi-nin sömürü düzenlerine evet, ya da çağdaş aydın olmayı benimsi-yerek, gerici burjuva düzenini alaşağı temelinde işçi sınıfının ve ezilen mazlum halkların kurtuluş mücadelesine katılmaktır. Yoksa ortalığı karmaşıklataca-cak, kalça kıvrımak içinde saha-yok!

Şu küçük burjuva aydınlarının yoğun olduğu Türkiye'ye bakalım:

Baskı zoruyla "Misak-ı Milli" sınırları içinde bir ulusun tüm değerlerine gerici, ırkçı, sömür-

gerci T.C tarafından gasp edile-cek, giderek onun varlığını yok etmek için günümüzde eşine en-der rastlayan, bu tarihin yüz kara-sı olan sömürgeciliğe karşı ka ta-ne aydın, Kürt ulusunun haklı mücadelesinin yanında görebili-yoruz?

Cevap:

Kavram karmaşıklığına dev-am...? Düz mantıkların yayıl-masına devam...? Evren-Özal'a karşı olan herkes aydın... "Aydın-lar Listesin'de" kimin isminde görürsen aydın...? Ya bir gün şu Demirel'i de listeden görür-sen...? Bunada şaşma aydınlık alemleridir....

Bunun altını da ben çizerek be-lirttim. Günümüzde aydın olmak pek de kolay bir iş değildir. Hele şu Türkiye'de. Türkiye'de aydın olmanın kistaslarından önemli bir ilkeside, Kürt ulusunun ulusal demokratik hakların, saygı il-kesini benimsiyerek, bu hakkın gelişmesi, bilinçlenmesi ve ör-gütlenmesi için de çaba sarfet-mekten geçer!

Aydınlar dedik; gelelim bizim şu Kürdistan'lı aydınlara...

Kürdistan gibi sömürge bir ül-kede aydınların konumu da daha farklı olması gerek. Farklı olan yan, bu ülkede ulusal mücade-linin sıcak olmasında yatar. Ay-dınlara düşen büyük bir görev bu sıcak mücadelenin içinde yerle-

rini almaktır.

Ama ne yazık ki günümüzde kendisine ben Kürt aydınıym di-yenlerin sayılarında oldukça kala-balık olup da, örgütlü mücade-le-yi red etmektedir. Bu "aydınlarımız" şuni çok iyi bil-mektedirler ki, Kürdistan top-rakları sömürgeci haydutlar, ör-gütlü aydıtları ile sömürgeleştir-mişlerdir. Kürt halkının onurunu ve şerefini, şiddet zoruyla ayak-lar altına aldıklarında da çok iyi bilmektedirler. Bize örnek olsun şu dünyamızdan, gösterebilirler-mi ki, bir halk örgütlenmesizin bağımsızlığını kazanabilmiştir.

Kendi ülkelerinde devrimi ger-çekleştirmiş, halklarını özgürlü-ğe kavuşturmuş, devrimci aydın-lar, pratikten çıkardıkları deneyimlere dayanarak, örgütlü bir halk her zaman için başarı şansı-na sahiptir... Örgütsüz bir halk ezilmeye, sömürülmeye mah-kumdur...

Bizim aydınlarımızın bir kısmı da, isimleri kadar da "efendice" kültürel çalışma ile siyasal çalış-maların arasına, kalınca bir taş-duvar örerek, nazikçe siyasal ör-gütlenmeye karşı çıkmakta-dırlar.

Bu "efendilerimiz" doğa ve toplumda olup biten şeylerin, birbirleriyle sıkı bağlantılar içinde olup, birbirlerini de etki-ledikleri de bilmektedirler. Ve

bir vücudu, vücut yapan organların, birisi çalışmaz iken, bir başka orga-nı kötü yönde ne dereceden etkiley-eceği de bilinmektedir. Kaldiki, Kürt toplumunun vücudunu meydana ge-tiren ve gelişen organların birisini tutup, bir diğerine karşı çıkararak, gelişme evresinde olan bu organların gelişmesini engellemek veya geliş-mesini köreltmeye çalışırken, bu körelene veya gelişmesi yavaşlayan organ, diğerlerini olumsuz yönde etkilemeyecek mi.? Dr. arkadaşlar? Diğer bir yandan da bu "efendilerimiz" siyasi örgütlere karşı çıkarırken, kaçır kırık bir siyaset-te güdüyorlar.

Ben şunu soruyorum; Hangi Kür-distanlı örgüt kültürel çalışmaya karşı çıkmıştır? Tam tersi tüm Kür-distanlı örgütlerin programlarında olduğu gibi bir de pratikte de daha verimli ve toplumsal çalışmalar yapmaktadır. Kanımca yurtsever aydınlara düşen görev, kendi yete-nekleri ve beceriklikleri ile mevcut örgütlenme katılarak veya destek-leyerek, mazlum Kürt halkının ulusal ve sosyal kurtuluşunu güçlendi-rerek, böylece de çağdaş aydın ol-manın ismine de layık olunur.

Az ışıklı aydınlarımız için bir adım ileri iki adım geri

Kürdistanlı bir işçi

H. SİPAN
16.2.987 / Paris

Rêhevalên hêja di rojnama Kurdistan Press de

□ Ez gelek silavên xwe yê nerm ji we re dişînim, xebata rojnama ji we te piroz dikim û hêviya pêşketinê jê re dixwazim.

Gelî bira!
Berî çendakî min jîmarên rojna-ma we li cem xwendevanêkê Kurdîdî. Ez gelekî bi wan şabûm. Dix-wazim li vir ji we re bêim ku ez pi-soperekî kurdîm, di warê wêje û dîroka rojnemeyanîya kurdî de...Ji aliye diravîve jî, çî bê ser-min ez li ber we me.

Rêhevalê we
Dr. Rdmânê III
Moskova/SSCB

Değerli yoldaşlar...!

Bizlere gönderdiğiniz Kürdistan Press sayıları düzenli olarak elimize ulaşıyor, yalnız elimize 3,4 ve 5. sayılar gelmedi...

Değerli Kürdistan Press kurucu-ları ve yöneticileri; Kürdistan Press gibi bir gazetenin halkımı-zın kurtuluş mücadelesine ışık tu-tacağından kuşumuz yok. Sizle-rin bu başarısını içtenlikle kutlar başarılarınızı devamını dileriz. Ga-zetenin tarafsızlığına inanıyoruz. Çünkü bizler, yüzyıllar boyu öz-gürlüğümüz egemen sömürgeci-lerin hegemonyasında kalmışsa da dilimiz, örf ve adetlerimiz, müzi-ğimiz ve bizlerin gelenek gö-re-neklerimizle hep birbirimize bağ-lı kalmışız. Şimdilik ayrı görüşle-re sahip ayrı ayrı parçalarda olsak da yine bir bütünlük ve kurtuluş mücadelemizde bir olacağız.

Arar şehrindeki Kürtler adına
Suudi Arabistan

Hevalên hêja

□ Çend hejmarê Kurdistan Press gihîşt destê min. Ez pê pirr dişî û serbilin bûm. Gor bavêriya min Kurdistan Press di vê warê de kêmasiyek mezin jî holê rakir. Çûnkî heta niha li Kurdistanê Baku jî 15 rojan carek û jî aliye nûçeyanwa wisa dewlemend rojname nîmbû. Divê hemû kesên welatparêz û demokrat alikariya rojnâmê bike, ku karibe bidome. Ev vataniyek welatparêziye... silavê şoreşgerî

Min di nav deriyê hêsî de
gûlek ji pel dirêjê te kir
zanim
nehiştinê ji te ra çotin
ne tirse
her tişt bi min ra ye
bi min ra pir dibe jiyan

têkoşin di bin lingê min da
raxistê
havîn bi tahvêra
zivistan bi germ bûna
pêlê payizê re

di tarihyan da
têkoşin di destê min da ronahî
nizanim
ev hatina min da ronahî
nizanim
ev hatina min a çendaye
dicemidim
dicemidim min
ev çama şikandî
ranza hêsî
pênûsa reşnivîs

bernekeve
carek dinê tê binî
ezê wênêkî çêkim
dahwiye
di bin da helbestek
ku

tu
çundina mina nava kûçên teng
ê bi ronahiye findê tê ronahî
paçên şikandê
dîwarên terikî
di oda biçûk da runiştina min
ê
ji birçina
keda destê xwe difroşin
ji destên wanê nasir ra
dest bûna min binivîsî

Hêviyê Bismilê
Hamburg-Almanya

KURDISTAN

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 17/9
6 MAJ • GULAN 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Telefonsekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; (46) 8-29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0

Tryckeri; Idrottsbladet / Södertälje

Yoksul ülkelerde göçmenler

Bugün Dünyanın dört bir yanında, günde yaklaşık 5000 insan göç ediyor. Buna göre dakikada 4 insan ülkesini terk etmiş oluyor. Mültecilerin bir çoğu Avrupa ülkelerine sığınmayı başarırken, %97'si 3. Dünya ülkelerinde bulunuyor...

ANK • Stockholm

Dünyada yaklaşık 15 milyon olan göçmenin sadece %5'i Amerika ve Avrupa'daki zengin sanayi ülkelerinde yaşıyor. Geriye kalan %95'i ise kendi ülkelerine yakın olan yoksul ve savaş içinde bulunan ülkelerde yaşamakta(!). Bunların çoğu savaştan, koğuşurmalardan, açlıktan kaçarak, yoksul ve verane içindeki kamplara sığınıyor.

Bugün savaş yoksul ülkelerde sürmektedir. İnsanlar bu ülkelerden kaçarak, daha yoksul, daha fakir ülkelere sığınarak, kurtuluş umudu arıyor. Zengin ülkelerin savaş

sonrası dönem diye adlandırılan ikinci dünya savaşının bitiminden bugüne 140 savaş meydana geldi. Savaş beraberinde açlık, yoksulluk getirirken, mültecilikte toplumsal bir olgu haline geliyordu...

Bugün açlıkla savaşan Afrika'da tamimatına 5 milyon göçmen yaşıyor. Sadece Somali'de, Etyopya'dan kaçan, 700 bin göçmen var; Eritre'den Sudan'a göçenlerin sayısı ise 400 bine ulaşmış bulunuyor. Afrika'nın güney kesiminde Namibia, Angola, Mozambik ve Güney Afrika'dan gelenlerin sayısı 230 bin civarında.

Öte yandan, Pakistan mülteci kabul etmede dünya rekorunu elinde bulunduruyor. Bugün Pakistan'da sadece Afganistan'dan gelen 3 milyon göçmen var. 1,9 milyon Afganlı ise şu an İran'da barınıyor.

Ortadoğu ise mülteci yuvası. Barut fıçısına dönmesine rağmen, mülteciler, bir ülkeden diğerine akın ediyor. Lübnan iç savaşından, Irak-İran savaşından kaçanlar, dünyanın en eski ve geleneksel mülteci gurubu durumunda.

Yarı Meksiki'de olmak koluyla 320 bin göçmen Central-Amerika'da yaşıyor.

Bu bölgede yaşayan göçmenlerin çoğu El-Salvador uyrukludur.

Laos, Vietnam ve Kamboçya'dan akın eden Güney-Doğu Asya'daki göçmen sayısı ise yaklaşık 150 bin civarına ulaşmış durumda.

Dünya'da 15 milyonunu üstünde bulunan mültecilerin karşılaştıkları problemler, uluslararası nitelikte ve doğal olarak uluslararası çözüm gerektiriyor. Avrupa'nın sanayi ülkeleri, Amerika ve diğer gelişmiş ülkelerde %5 civarında bulunan mülteciler, rahatsızlıklara neden olmasına rağmen, büyük bir sorun arz etmiyor olsa gerek (!).

GÜNEY AFRİKA

kara yasak!

Siyahlar anti-demokratik uygulamalara karşı direnişlerini sürdürüyor

(TCA • ANK)

Güney Afrika'da 7 Mayıs'da yapılacak genel seçimlerde, siyah çoğunluğun oy kullanması yasaklandı. Bunun üzerine geniş çaplı olaylar, ülkenin dört bir yanında patlak verdi.

Johannesburg'daki üniversitelerden birinde, çoğunluğu beyazlardan oluşan yaklaşık ikibin öğrencinin katıldığı toplantıyı polis, göz yaşartıcı bomba ve kırbaçlarla dağıttı. Eylemden sonra, çok sayıda kişi tutuklanarak gözaltına alındı. Toplantı yalnızca beyazların katılacağı 7 Mayıs genel seçimlerini protesto etmek amacıyla yapıldı. Konuşmacılar arasında siyahların lideri Wili Mandela'da vardı.

Fakat toplantıyı düzenleyenler, Mandela'nın konuşmasına az bir zaman kala toplantının yasadışı olduğuna dair, bir mahkeme kararını okudular. Kararın okunmasından hemen sonra, tam teçhizatlı polis ekipleri, üniversite'deki toplantı salonuna girerek, öğrencilerin hemen dağılmasını istedi. Öğrencilerin direnmesi üzerine, polis birlikleri, öğrencilere saldırarak, göz yaşartıcı bombalar eşliğinde toplantıyı dağıtarak, sayıları oldukça kabarık bir öğrenci grubunu ise göz altına aldı. Siyah ulusal hareketinin liderlerinden Mandela, polisin bu eylemini kınayarak, üniversiteyi terk etti.

Seçimlere az bir zaman kaldığı şu günlerde, ülkede bulunan tüm

üniversitelerde gerginlik artmış durumda. İlerici öğrencilerin ve öğretim üyelerinin bir bölümü siyahların katılımının yasaklanacağı seçimleri kınarken, ırkçı gruplar üniversitelerin siyasi amaçlı protestolar kullanılmasına karşı duruyorlar.

Güney Afrika'dan sızan son haberlere göre, seçileri protesto eden yüzbinlerce kişi seçimlere iki gün kala evlerinden dışarı çıkmıyorlar. Irk ayrımına karşı mücadele eden grup ve sendikaların çağrısı üzerine gerçekleşen eylemlere işçiler ve öğrenciler, büyük katılım gösterdiği bildiriliyor. Patlamalar sürerken, güvenlik güçleri, siyah yerleşim birimlerinde olağanüstü önlemler alıyor.

Buzlar çözülüyor mu?

ANK • dinleme servisi

Çin Hal Cumhuriyeti'ni 25 yıldır Doğu Avrupa ile olan soğuk ilişkilerini düzeltme çabaları, karşılıklı yoğun diplomatik ziyaretlere neden oldu. Son altı ay içinde Pekin'i, Doğu Avrupa Sosyalist ülkelerinden 4 parti lideri ziyaret etti.

Çin yolculuğuna çıkan son lider, Bulgaristan Cumhurbaşkanı Todor Jikov. Bulgaristan liderinin 5 mayısta başlayan resmi ziyareti 6 gün sürecek.

Doğu Avrupa'nın en uzun süredir görevde bulunan Komünist Partisi lideri Todor Jikov, aynı zamanda Çin'i 30 yıldır ziyaret eden ilk Bulgar Cumhurbaşkanı. Ekim ayında bu yana Çin'i, Polonya ve Doğu Almanya Komünist Parti liderleri, Macaristan Komünist Partisi'nin üst düzeydeki yetkilileri ve Çekoslovakya Başbakanı ziyaret etmişti.

Bu ziyaretlerle birlikte, Jikov'un altı günlük resmi ziyareti, Çin Halk Cumhuriyeti ile Doğu Avru-

pa Sosyalist ülkeleri arasındaki ilişkilerin ne denli canlandığını göstermekte. 1960 ve 70'li yıllarda Çin ile Sovyetler Birliği arasında ilişkilerin kopmasından sonra, Doğu Bloku ile de bozulan ilişkiler artık fiilen düzelmekte. Bununla birlikte, Moskova ile Pekin arasındaki ilişkilerin iyi olduğunu söylemek olası değil.

Sofya'dan ayrılmadan önce Yeni Çin Haber Ajansına demec veren Jikov, Çin Bulgar ilişkilerinde değerlendirmeyi bekleyen alanlarla iki ülkede süren reform çalışmalarını üzerinde benzerliklerin olduğunu vurguladı.

Reformlar konusunda görüş alışverişinin dışında, Çin yetkililerinin, Bulgaristan ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinden satın aldıkları malların teknik düzeyi ve güvenilirlikleri konusunda şikayetleri dile getirmeleri bekleniyor.

PRAVDA'dan sert eleştiri!

ANK • dinleme servisi

Sovyetler Birliği Komünist Partisi yayın organı PRAVDA, Fransa'yı, nükleer silahların azaltılması ile ilgili tavrından dolayı eleştirdi.

Pravda, Fransa'nın uyguladığı taktiklerin bilindiğini ve bunun nükleer silahlarla ilgili görüşmelere yarar getirmeyeceğini belirtti.

Pravda'ya göre Paris yönetimi yurtaşına politikasından uzaklaşıyor. Bu değerlendirme, Fransa Başbakanı Jack Ciraç ile Batı Alman Başbakanı Helmut Kohl'ün görüşmelerini izledikten sonra varılan bir yargı. İki başbakan Sovyet önerileri konusunda Batı Avrupa liderleri arasında daha fazla görüşmeler yapılması gerektiğini açıklamışlardı.

HAFTALIK BİR KURDISTAN PRESS İÇİN!

5 BİN ABONE 50 BİN TİRAJ..

ABONE • BAĞIŞ KONTOSU; GILALA AB POSTGIRO 2 65 33 - 0 STOCKHOLM

KURDISTAN PRESS
ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 18/10

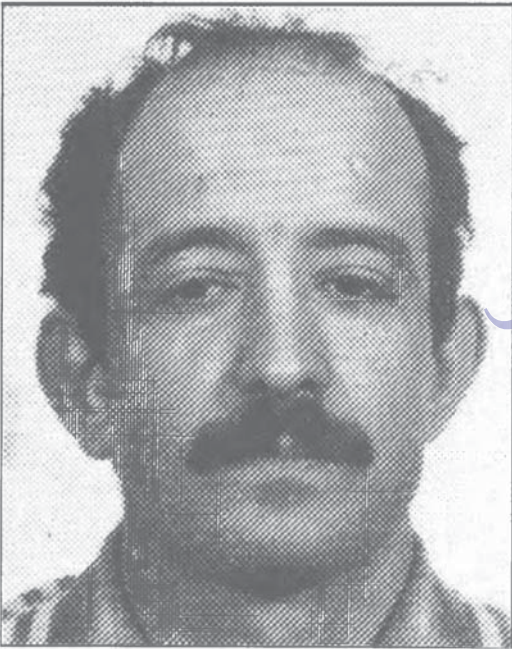
20 GULAN • MAYIS 1987

ISSN 0283—4898

ANK
Ajansa Nûçeya Kurd
The Kurdish News Agency
Kurdiska Nyhets Byrån

DEVENTER NEWROZ'UNU BASAN KATILMIŞ!

Av. Mahmut Bilgili Cinayeti çözüyor

Avukat Bilgili, zehirlenerek su kanalına atılmıştı.

□ 14 Mayıs günü Hollanda'nın Deventer kentinde yapılan NEWROZ kutlama törenini basarak 6 kişinin yaralanmasına neden olan T.O. isimli kişinin, aynı zamanda Avukat Mahmut Bilgili'nin katili olduğu ortaya çıktı.

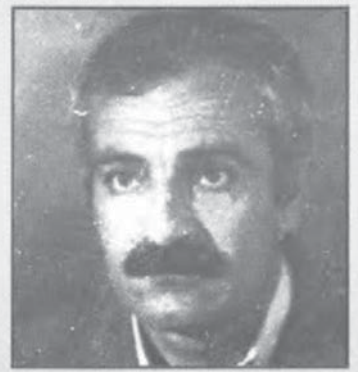
□ Hollanda'nın Hengelo şehrinde oturan ve saldırı için Deventere getirilen T.O. olaydan sonra kaçarken elinde silahı ile yakalanmış ve tutulmuştu.

□ Mahmut Bilgili, PKK davalarını takip etmiş bu nedenle ceza yemiş ve tahliye edildikten sonra ülke dışına çıkmıştı.

NEWROZ kutlaması yapılan salonu silahla basarak 6 kişinin yaralanmasına neden olan T.O., zehirlendikten sonra su kanalına atılan Avukat Mahmut Bilgili'nin katil zanlısı olarak da yargılanacak.

Cinayet gecesi, Mahmut Bilgili'yi kendi evine götürdüğü tesbit edilen T.O. PKK'lı.

Olayla ilgili Halk Gazetesi'nin yazısı 3. Sayfada

Ramazan ADIGÜZEL

Sürgün kan ve gözyaşı

□ Almanya'nın Hannover kentinde yeni bir politik cinayet daha işlendi.

□ 1983 yılında politik faaliyetlerinden ötürü ülke dışına çıkarak Almanya'ya iltica eden 3 çocuk babası Ramazan Adigüzel, cadde ortasında kurşunlanarak katledildi.

□ Kaçan katilin silahı kanalizasyon çukurunda bulundu.

□ 9 Mayıs günü yapılan cenaze törenine binlerce insan katıldı

Yazısı 3. sayfada

Pêşiya Weşana Kurdî di Radyo ya WDR'ê De Ne Hat Girtin !

□ Balyozxane ya TC'yê li Bonnê nikaribû weşana kurdî rastwêstine!

□ "Ji ber ku Bernama Kurdî hêzê xwe ji hebûna netawayê Kurd û çanda wî yê ku ew (Türk) dixwazin bidizîn bikin a xwe, distîne

Roportaj, di rûpela 4-5 an de

"Lyon Kasabı" 40 yıl Sonra Yargılanıyor!

□ 1942-44 yılları arasında Fransa'nın Lyon kentinde görev yapan Gestapo subayı Klaus Barbie 14.311 tutuklama, 7591 kişinin toplama kamplarına gönderilmesi, 4342 cinayet ve 290 ırza tecavüz suçlarından ötürü, 40 yıl sonra yargılanmaya başladı

Yazısı sayfa 7 de

Kürt Dili SHP ve Demokrasi

□ SHP Siirt milletvekili Turgut Atalay'm Kürt dili ile ilgili belirlemeleri parti kurmaylarını tedirgin etti.

□ Atalay, ihraç kararı ile disiplin kuruluna sevk edilirken, Diyarbakir ve Siirt örgütlerinin de feshedilmesi önerildi.

Sayfa 3'te

- "Kürt halkı çocuklarına niçin kürtçe isim koyamıyor?"
- "Parti programları niçin kürtçeye çevrilmiyor?"
- Yöre halkının ana dili kürtçedir. Türk yasalarına göre kürtçe yasak dil midir? Başka hangi diller yasak dil katagorisindedir?"

Yukarıdaki sözler, garip ama, Türkiye'de söylendi. Bu sözler bir SHP milletvekiline ait. Ve tabii, bu belirlemelerin ardından, kıyamet koptu. Milletvekili afaroz edildi. Kınandı. Partiden atılması için ilgili kurullara talimat verildi. vs.

Olayın gelişimi şöyle: Siirt SHP milletvekili Turgut Atalay, partisinin bölge toplantısında bir konuşma yapıyor. Toplantıda Erdal Bey ile beraber, SHP'nin ağır topları da var. Gerçi ilk başta Atalay'ın konuşma talebi geri çevriliyor ama, gündem dışı başka bir milletvekilinin söz alması Atalay'ın da konuşmasına imkan sağlıyor. Sözlü olarak hazırlandığı konuşmada Atalay sunları söylüyor: "Bugün TC vatandaşlarının belli bir bölümü kendi aralarında anlaşma dili olarak kürtçe konuşmaktadırlar. Bu vatandaşlarımız kürtçe konuşmalarından dolayı hor görülmelemlerinin demokratikle, demokrasıyla ve insan haklarıyla bağdaşmaz"

Atalay'ın bu sözleri SHP kurmaylarını hem şaşırtıyor, hem

Kürt Dili SHP ve Demokrasisi

de öfkeleniyor. Başta Genel Başkan Erdal İnönü olmak üzere, SHP kurmayını bir panik dalgasıdır sarıyor. "Militan" milletvekillerinden Cüneyt Canver bile ne yapacağını şaşıyor ve Atalay'a, "Ben sizin konuşmanızdan dolayı çok tedirgin oldum. Hatta o sırada, yerimden kalktım. Gaze-

teciler orada mı acaba, söyleyeyim de yazmasınlar diye. Yaptığınız konuşma zaman ve yer itibarı ile acaba uygun muydu diye düşünüyorum. Pek doğru bulmadım"

SHP MKYK üyesi Turgut ATALAY, bu konuşmasından sonra kesin ihraç istemiyle disiplin kuruluna veriliyor. "Demokrat" İnönü, Disiplin Kurulu toplantısını "Ya Atalay ihraç edilir ya da ben istifa ederim" diyerek açıyor. Öte yandan, İnönü, Atalay ile aynı tutum içinde olduklarını açıklayan Diyarbakır SHP il örgütünün de feshedilmesi gündeme geliyor.

Ge, kolay değil tabi, mesele demokrasi meselesi değil, devlet meselesi..

Haftalık Nokta dergisinin Atalay ile yaptığı bir söyleşi de ise, Atalay olayın değişik boyutlarına değindikten sonra şu belirlemeyi yapıyor: " Türkiye'de bir Kürt sorunu vardır. Elbette, Türkiye'de kürtçe konuşan, ama devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan TC vatandaşları vardır. Ve bu insanlar, kendi aralarında rahatça konuşmamaktadırlar, bu dilden müzik dinlememektadırlar. Bunları yaptıkları zaman, yargılamaya, sorgulamaya, kovuşturmayaya tabi tutulmaktadırlar. Hatta çoğu zaman mahkum olmaktadır."

Siirt SHP milletvekili Atalay, anlaşıldığı kadarıyla, masum düşünceleri olan bir demokratır. Ve bu tavır ile, çıplak kral masalındaki çocuğu hatırlatmaktadır. Bilindiği gibi, düzenbaz terziler tarafından aldatılan kral, çırpıplak halkın içine çıkartılıyorken, herkes "Aman kralım ne kadar güzel elbiseleriniz var" diyerek dalkavukluk yaparken, bir çocuk "Aaa.." diyor "Koskoca kral utanmadan çırpıplak geziyor!" Kürtçe mi? Oyle bir şey yok canım.. Hainlerin uydurmacası

Politik Cinayetler!

BİLD Gazetesinin 4 Mayıs tarihli nüshasında cadde ortasında kurşunlanarak katledilen Ramazan Adıgüzel'in eşinin fotoğrafını gördüm. İçim burkıldı. Derin bir acı duydum ve feci biçimde öfkelenim..

Avrupa, sürgündeki Kürt politikacıları için bir ölüm tuzağına dönüştü. Sakat bırakan ya da öldüren kurşunun nereden, ne zaman geleceği belli değil. Ama, kime ve neye hizmet ettiği belli: *saldırlar, sömürgecilere ve emperyalistlere hizmet ediyor.*

12 Eylül'ün eli kanlı generaleri, Avrupa'daki eylemlerden fazlası ile rahatsız olmuşlardı. O kadar ki, 60 yıllık Cumhuriyet tarihinin anti-komünist ve anti-kürt muhtevasının en fanatik temsilcilerinden biri olan Evren, Avrupa'da vurucu timler kurulması gerektiğini bile açıklamış, milli ajan Kamuran İnan da, "Bize, CIA gibi bir örgüt lazım" diyerek koruya katılmıştı. Bu gün artık, sömürgeci Türk Devleti'nin Avrupa'da bir cinayet şebekesi kurmaya ihtiyacı kalmadı. Çünkü, onun programı ve amaçları aynen uygulamaya geçirdi. Kürt halkının varlığına yönelen saldırılar, NEWROZ gecerlerinin basılarak kurşun yağmuruna tutulmasına kadar tırmandı.

R. Adıgüzel'in katledilmesi ile ilgili olarak yayınlanan bildirimlerle, kendisinin Komkar'da görevli olduğu ve TKSP üyesi olduğu açıklandı.

Ben Komkar'ın demokratik kitle örgütü niteliğine sahip olduğu kanısında değilim. Tersine, anti-demokratik bir yapılanma içindedir. Ve bunu ısrarla sürdürmektedir. TKSP'nin yan kuruluşu durumunda bulunan Komkar, diğer siyasal örgütlere, ulusal kurtuluşçu güçlere hizmet vermiyor. Kapılarını sımsıkı kapatmış durumda. Ve bir kitle örgütünden çok, bir siyasal parti gibi davranıyor. Komkar, ne yönetiminde ve ne de örgüt kitlesi içinde siyasi-ideolojik eğilimlerin varlığına tahammül edemiyor. Tek boyutlu yayın yapıyor. Dar grupçu saplantılarını fanatik ölçülerde sürdürüyor. Bütün bunlar, Avrupa'daki Kürt hareketinin demokratik perspektifleri açısından ciddi birer talihsizliktir. Komkar, Kürdistan Press'e karşı da olumsuz tavır aldı. Bu da yanlışlıktır.

TKSP'ye gelince, Kürt solu içinde horlanan, küçümsenen bir siyasi grup.. Bunun başlıca nedeni, pasifist eğilimleri ve Türk solunun reformist kanadı ile olan kan bağları. Başka nedenleri de var elbette..

Bunlar, siyasal dostluk-ideolojik mücadele çerçevesinde tartışılması ve çözümlenmesi gereken sorunlar. Bu yapılmıştır. Yapılıyor da. Ancak, gerek Kürt solu ve gerekse Türk solu eleştiriyeye karşı oldukça tahammülsüzdür. Her eleştiri, beraberinde mutlaka düşüncüsel tavırları da getirmektedir. Ne var ki, eleştiri bir prensip sorunu olduğu gibi, bir mücadele silahıdır da. Küçük kuzgunluklar, amaçsız düşmanlıklar hatırına prensiplerden vazgeçmek sözkonusu olmamalı.

Kaba kuvvete, kurşun sıkıyına gelince, bu alçakça bir tavrıdır. Düşüncelerle, ideolojilerle mücadele gücü olmayanlar, bilgisizler, kendine, inançlarına, düşüncelerine güven duymayanlardır ki, sorunları kaba kuvvetle çözmeye yolunu ararlar.

Yüzlerce idam dosyası TBMM'de onaylanmayı beklerken, ve tüm dünyada Türkiye'deki idam cezasının kaldırılması için yoğun çalışmalar sürdürülürken, eline silah tutuşturulmuş ne idüğü belirsiz katillerin, emperyalist metropollerin caddelerinde giriştikleri infazlarla nereye varmak amaçlanıyor acaba?

İdeolojik ve siyasal eğilimleri nedeni ile Komkar'a ya da TKSP'ye veya herhangi bir siyasal gruba eleştiri yönelmek, onun yanlışları ile, eksiklikleri ile mücadele etmek başka şeydir, sömürgecilerin ve genel olarak karşıdevrimcilerin yöntemleri ile bu güçlere kurşun sıkılmak başka.

R. Adıgüzel'e sıkılan kurşunun arkasında kim duruyor, bu ortaya çıkacak. Ama, bu kurşunun sömürgeci Türk Devleti'ne hizmet ettiği açıktır.

Buna bağlı olarak belirtmek gerekir ki, PKK'nın eylemleri bilinçli ya da bilinçsiz Türk devletinin politikasına hizmet etmektedir.

Cinayetên siyasî

□ Min di 4'ê gulanê rojname Bild'ê de sureta pîreka Ramazan Adıgüzel ku di nav sükê de hatibû kuştin dît. Gelek ber ketim. Eş li serê min xist û gelek qehirim..

Ewropa, li mihaceretê jî bo kesên siyasîyên Kurd êdî bû komîna mirinê. Guleyên bêbest ji ku û çî wextî dê werin ne xuya ye. Lê ji çî û jî kê re xizmet dikin diyar e: Van êrişan jî kolonyalist û emperyalîstan re xizmet dikin.

Generalên dest bi xwîn yên 12 İlonê jî biryarên Ewropa gelek nexweş bûbûn. Hewqas, ku Kenan Evren berpirsîyarê herî fanatik yê dîroka 60 salî ya komarê ku xwedî naveroket li dij Kurd û li dij komînîsta ye, daye xuya kirin, ku divê li Ewropa "tîmen jî bo kuştinê" dê bîn sazîkirin û çavê netewî Kamuran İnan jî ve yekê bi gotina xwe "rêxistînek wek CIA divê" ve dubare kiribû. Mihtaciya dewleta Tirk ya kolonyalist jî sebebek qatîl re li Ewropa îro êdî nemaye. Ji ber ku bername û armanca wê ketin jiyane. Erişên ku armancên wan rakirîna jî holê ya gellî Kurd e, berê xwe dan li ser girtîna şeva Newroz û reşandina fişekan.

Belavokên ku li ser qetîlkirîna R. Adıgüzel hatin derxistin diyar kirin, ku R. Adıgüzel di Komkarê de dixebitiya û endamê PSKT bûbûye.

Ez ne bawerim ku Komkar rêxistînek demokratîk ya xelkê ye. Li bervajiyê ve, ew di warekî li dij-demokratîk de ye. Û wê tevra xwe bi serhişkî didomîne. Komkar, ku rêxistînek bi PSKT ve girêdayî ye, jî hêzên siyasî din û jî rêxistînek demokratîk ya xelkî zêdetîr wek partiyek sayasî dixebite. Tehamula wê jî bo dîtînen siyasî-ideolojîk yê din ne di organên gerandinê û ne jî di nav endaman de tune ye. Tenê bi alîkî weşanên xwe diweşîne. Tewra xwe ya tengnêrinê bi şewekî fanatik didomîne. Van tiştan jî bo perspektîfên demokratî yê tevgera Kurd ya li derveyî welêt bê şansiyek mezin in. Komkar li hember Kurdistan Press jî tewrek menfî girt. Ew jî xelet bû.

Ji aliye din PSKT, di nav çepê Kurd de grubek siyasî ye, ku piçûk tê dîtin û îhtîbar nabîne. Sebeba wê yekê, pasifîst bûna wê û girêdayîna wê ya xwînê bi baskên reformîst yê çepê Tirk ve ye...

Bê guman sedemên din jî hene.

Van tiştan divê bi dostaniya siyasî û têkoşîna ideolojîk ve bîn mîneqêşekirin û çareserkin. Ew hatin kirin. Û hê jî tên kirin. lê, ger çepê Kurd û ger jî çepê Tirk jî rexna re tehemula wan tune ne. Her rexne bi xwe re tewrên dijminatî jî tîne. Lê rexne çawa ku pîrsekî prensîbî ye, hewqas jî çekek têkoşinê ye. Divê meriv jî bo xatîre xeyidanên piçûk û dijminatîyên bearmanc dest jî prensîban bernede.

Qiweta hov û berdana gulan jî tewrek adîtî ye. Kesên ku, bi dîtînen, îdololojî nikarin têbikoşînen; kesên nezan û bebawer pîrsên xwe Qiweta hov çareser dikin.

İro li Tirkiye bi sedan dosya daleqandinê di meclîsê de ye. Li Tirkiye û li her car alî dinê jî bo rakirîna ceza ya daleqandinê xebatên kûr tên kirin. Kesên ku di wê wextê de, ku hinek çek dane destên wan qatîlan kînin û bi kuştîna mirovan di sükên metropolên emperyalîzmê de dixwazin bihînin kur? Ji ber dîtînen siyasî û îdololojîk KOMKAR û PSKT û yan jî grubek siyasî ya di rexne birin, bi xelîyên wan têkoşin û kêmasiyên wan daxuyanîkirin tiştek din e; bi metodên kolonyalîstan û bi gelemperî bi yên li dij soresgeran fişek berdan tiştek din.

Pîştî fişeka ku li R. Adıgüzel ketiye wê hene dê derkeve. Lê, ev fişek eşkereye ku jî diwleta Tirk ya kolonyalist re xizmet dike. Bi wê ve girêdayî, divê bête gotin ku, îro kiryarên PKK jî, dibê bi zanebûn û dibê nezamî jî politîka dewleta Tirk ya kolonyalist re xizmet dike.

□ 4 Mayıs tarihli BİLD gazetesinin 5. sayfasının yarısını ayırdığı haberin başlığı şöyleydi: **Ramazan Adıgüzel vuruldu!**

Gazete olayı şöyle veriyordu: "Saat 13.45. Yağmur çiseliyor. Wittekind caddesi hemen hemen boş. Yaya kaldırımında 56 yaşında bir Alman kadın (Marianne N.) kocası ve bir tanıdığıyla sohbet ediyor. Aniden silah sesi duyuluyor. 37 yaşındaki Ramazan Adıgüzel (Türk) süratle kadına doğru geliyor. Başka bir (Türk) onu kovalıyor, tabancasıyla üzerine 6 kez ateş ediyor. Adıgüzel, bina duvarı dibine yıkılıyor. Alındaki yaradan kan akıyor ve ölüyor. Birkaç metre ilerde karnından bir kurşun yiyen Marinanne N. kanlar içinde yerde atıyor. Katil kaçıyor. Silahını 200 metre ötede bir kanalizasyon kuyusuna atıyor. 10 dk. sonra caddeyi polis kapatıyor. Marianne N. hastahaneye kaldırılıyor.

Katil ortada yok. Tahminen 35-40 yaşlarında, 1.70 m boyunda. Siyah kısa saçlı, ön alın tarafı açık biri. Polis şefi Lothar Bock 'öldürme nedeni henüz tespit edilmedi. Fakat politik olduğu ihtimal dışı değil' diyor.

Ramazan Adıgüzel, Aralık 1983 yılında karısı ve 3 çocuğu ile Hannover'e geldi. Kürt olan bu şahıs Komkar üyesi olduğundan ülkesini terk etmek zorunda kalmış.

3 Mayıs pazar günü öğlen Nieschlag caddesinde Komkar grubunun toplantısında o da vardı. Kendisi binayı terk ettiğinde katil onu bekliyordu.

Olay yerine gelen polis, kırmızı-beyaz bir şeritle caddeyi kapatırken meraklılar olay yerine toplanıyordu. Polis, daha sonra duvar dibine yıkılan Ramazan Adıgüzel'in cesedini beyaz bir örtüyle örttü.

Bir polis memuru Katilin kullandığı tabancayı (F.N. 765) kanalizasyon kuyusunda buluyor ve olayda kullanılan tabancanın olduğunu tespit ediyor. Olayı duyar duymaz, olay yerine gelen R. Adıgüzel'in karısını güçlükle ayakta tutulurken, yakınları da kendisini teselli etmeye çalışıyorlardı."

BILD gazetesinin muhabiri Björn Sönksen, bir cinayet karşısında her insanın duyabileceği insanı bir tavırla olayı böyle verirken, bazı yanlış aktarmalar da yapıyordu. Adıgüzel, politik bir Kürt mülteci idi ve katil, onu, büfeden sigara alırken arkasından kurşunlanmış, omuriliğine saplanan kurşun nedeni ile felç olan Adıgüzel'in kafasına da 6 kurşun boşaltmıştı.

Olaydan sonra, bir bildiri yayınlayan KOMKAR, "Halkımızın yiğit evladı Ali Hoca, PKK'lı ajan-provokatörlerce katledildi" diyordu. Bildiri de özette şu açıklamalara yer verilmişti: "KOMKAR Genel Yönetim Kurulu Üyesi, halkımızın yiğit evladı Ramazan Adıgüzel (Ali Hoca), 3.5.1987 günü Hannover'de Apocu provokatörlerce pusuya düşürülerek silahlı saldırı sonucu alçakca katledildi. (...)

Herkes de biliyor ki, PKK'nın provokatörce eylemlerinin ilki değil bu cinayet ve saldırılar. O, daha ortaya çıktığı günden başlayarak sürekli olarak kendisi dışındaki diğer yurtsever ve sol örgütleri düşman saydı ve saldırılarını çoğu kez onlara yöneltti. PKK'nın 12 Eylül öncesi giriştiği provokatörce eylemler, faşist güçler tarafından bolca malzeme yapıldı, askeri darbenin baş nelerinden biri gibi gösterildi.

Bu gün de PKK'nın ipleri, halkımızın düşmanlarının elindedir ve Apocu çete, düşmanlarımız tarafından yönlendirilmektedir. Örgütsel bağımsızlığın yitiren, düşmanın elinde piyon durumuna düşen bu çete, bir yandan henüz halk kitlelerinin silahlı mücadeleye hazırlıklı olmadığı bir dönemde başlatıldığı maceracı eylemlerle ülkede pravahtörülük rolünü oynuyor; sömürgeci düşmana halkımızı terör ve baskıyla ezme, onu toplu olarak sürgün etmek için malzeme yaratıyor. Diğer tarafından yurtdışında sahneye konan provokatörce eylemler ise, faşist rejime ve yandaşlarına kendi deyişleriyle 'yurtdışındakilerin defterini dürmek için' olanaklar sunuyor, cuntanın Batı'da ki yandaşlarının eline kozlar veriyor. Batı ülkelerindeki tutucu yönetimler yabancılarla, politik göçmenlere ve onların politik ve kültürel çalışmalarına karşı yeni baskı tedbirleri almak için bu eylemlerden yararlanmak istiyor.

Son olaylarda da açıkça görüldü ki, Alman polisi katilleri yakalamak için hiç bir çaba harcamıyor...

Sürgün kan ve gözyaşı!

● 3 Mayıs günü Almanya'nın Hannover şehrinde kurşunlanan Ramazan Adıgüzel olay yerinde öldü.

● Katilin kullandığı silah olay yerinden biraz uzakta bir kanalizasyon çukurunda bulundu.

● Kaçan katil izini kaybetti.

● KOMKAR ve TKSP imzası ile yayınlanan bildirimlerde, R. Adıgüzel'in PKK tarafından katledildiği belirtildi.

● Deventer'de NEWROZ gecesine kurşun sıkarak 6 kişinin yaralanmasına yol açarlardan biri, tutuklu bulunduğu hapisanede, Mahmut BİLGİLİ'nin katili olduğunu da itiraf etti.

Yayınlanan özel bir sayıda Komkar, Avrupa'daki son olaylarla ilgili olarak verdiği dökümanda şu noktalara işaret ediyor: ...7 Mart 1987 tarihinde KOMKAR'ın Münih'te düzenlediği geceye saldırı; 21 Şubat'ta Heviya Gel'in Bremen'deki Newroz gecesinde kavgaya çıkartmak, 28 Şubat'ta KKDK'nin Hannover'de düzenlediği semineri basmak; 14 Mart'ta Bielefeld'de KAWA yandaşlarının düzenlediği Newroz gecesini sabotaj etmek; 15 Mart'ta Rizgari taraftarlarının Deventer'de (Hollanda) düzenledikleri Newroz gecesine saldırı; 16 Mart günü Yunanistan Lavrion mülteci kampında olay çıkarmak; 25 Mart gecesine KOMKAR Hamburg derneğini kundaklama; 8 Nisan günü Komkar genel yönetim kurulu üyesi Mehmet Elbistan'a suikast girişiminde bulunmak; 12 Nisan günü Danimarka'da Ostern barış yürüyüşünde bıçaklı saldırı; 3 Mayıs'ta Ramazan Adıgüzel'in katledilmesi...

Adıgüzel'in parti üyeleri olduğunu belirten TKSP de 4 Mayıs'ta bir bildiri yayınlayarak olayı lanetledi. Bildiride verilen bilgilere göre; R. Adıgüzel, Bingöl'lü, evli ve üç çocuk sahibi...12 Eylül'de bir kaç kez tutuklanıp işkence görmüş, daha sonra İran'a geçerek 3 yıl orada çalışmış ve 1983'de de Almanya'ya gelerek iltica etmiş.

Bildiride daha sonra şu ifadelerle yer veriliyor: "Kendisine 'PKK' adını takan bu örgüt, 1984 yazında Kürdistan'da başladığı eylemleri bir 'kurtuluş savaşı' olarak niteliyor ve bu perde ardına gizlenerek, yalan ve demagoji üstüne kurulu bir propaganda ile, diğer yurtsever örgüt ve kişileri de 'teslimiyet'le, 'işbirlikçilik' ile, 'hain ve milis' olmakla suçluyor. Bu, 'yavuz hırsız ev sahibini bastırır' özdeyişinin tam bir örneğidir. Çünkü bizzat PKK'nın bu eylemleri halkımıza karşı bir provakasyon niteliğindedir.

Bu eylemlerin bir halk savaşı ile ilgisi yok.

Kitleler bu eylemlere destek olmuyor. Bu eylemler, düşmanın güçlü, halkın ise örgütsüz olduğu, kitlelerin bir silahlı mücadeleye girişmeye veya bu türden eylemleri desteklemeye hazırlıklı olmadığı bir zamanda başladı. Bu nedenle düşmanın ağır saldırılarına yol açtı. Buna karşılık halk savunmasız ve büyük acılar çekiyor. Apocular halktan destek görmeyince, bu kez saldırılarını bizzat sivil halka, kadın ve çocuklara yöneltiyorlar. Böylece bu eylemler, sömürgeci faşist düşmanın ve arkasındaki emperyalist güçlerin Kürdistan'a yönelik planlarını hayata geçirmeleri için ellerine ele geçmez fırsatlar veriyor. Sömürgeci rejim halkımıza karşı azgın bir sindirme savaşı yürütüyor. Sınır yörelerini boşaltıyor, tahkim ediyor ve kitle halinde sürgünlere hazırlanıyor; buna başladı bile. O, bu eylemleri bahane ederek ülkede sovenizmi ve militarizmi güçlendiriyor. Irak Kürdistan'ında halkımızın yürüttüğü kurtuluş mücadelesini bastırarak, Kerkük-Musul yöresini ilhak etmek için hazırlıklar yapıyor ve sınır ötesi saldırılara girişiyor. PKK'nın bu eylemlerinin halkımıza karşı tam bir provakasyon olduğunu her aklı başında yurtsever örgüt ve kişi görüyor."

Bildirinin son bölümünde ise, PKK'lılara yapılan bir çağrı yer alıyor; çağrının bir bölümü şöyle: Bu gün hala PKK üyesi, sempaticileri olan iyi niyetli insanlar. Sizi de bu örgütün durumu üzerinde bir kez daha düşünmeye çağırıyoruz. Yurtseverlik adına ruh halınızın ve ajanların arkasından körikörüne gitmeye, yurtsever kanı dökmeye ve Kürt halkının mücadelesine zarar vermeye son verin. Siz de içinde yaşayarak çok iyi biliyorsunuz ki, PKK bir siyasi parti değil, hasta ve ajan bir kişinin komutlarına göre işleyen bir komplo ve cinayet örgütüdür. O, şimdiye dek bu komplo ve saldırılara araç yaptığı nice kişiyi de bizzat kendi eli ile yok etti. Dünün PKK yöneticilerinden kim kaldı? Onlar, ya sömürgeci düşmana teslim olup, birer işbirlikçiye dönüştüler, ya izlenen yanlış politikayı eleştirdikleri için, bir mafya babası gibi davranan şef tarafından yok edildiler, ya da kaçıp saklandılar. Yarın aynı şey sizin de başınıza gelecek. Vakit varken bu çıkmaz yoldan dönün! Apocu hareketi bu provakasyon ve cinayet örgütünü terkedin! Elinizi daha fazla yurtsever kanına buluşturmayın, yüzünüzdeki kara lekeleri silin!

9 Mayıs günü kalabalık bir kitlenin katılımı ile yapılan bir törenden sonra R. Adıgüzel'in cenazesi toprağa verildi.

Öte yandan 15 Mart günü Hollanda'nın Deventer şehrinde yapılan NEWROZ gecesine saldıranak 6 kişinin yaralanmasına neden olup, halen tutuklu bulunan iki kişiden biri olan (O.T.), Avukat Mahmut Bilgili'nin katili olduğunu itiraf etti.

8 Mayıs tarihli De Volkskrant (Halk gazetesi)'nin verdiği bilgi şöyle: "Hollanda'nın Hengelo şehrinde oturmakta olan, 32 yaşındaki O.T., Kürt Avukat Mahmut Bilgili'ni katlettiğini kabul etti.

O.T., 15 Mart 1987 tarihinde Hollanda'nın Deventer şehrinde 'Schowburg' binasında yapılan Kürt ulusal bayramı Newroz'a silahlı saldırı düzenleyenlerden biri olup, olay yerinde yakalanmıştır.

Bilgili, 5 Şubat 1987 tarihinde Deventer'deki evinden çıktığı sıralarda kaçırılmıştı. Bilgili, bir yıldan beri politik nedenlerden dolayı Türkiye'yi terkederek Hollanda'ya iltica etmişti. Bilgili'nin kayboluşu, Deventer 'Schowburg'da yapılan silahlı saldırıdan hemen sonra gazetemiz (De Volkskrant) tarafından açıklanmıştır.

Büyük bir olasılıkla avukat Bilgili, bayıltılıp Twente Kanalı yanında ki, De Dennen Lokantasi'nin yanından kanala atılmıştır. Cesedi 26 Mart 1987 tarihinde bulundu.

Geçtiğimiz hafta Av. Bilgili'nin kaçırıldığından sonra T.O'nun evine götürüldüğü açıklık kazandı.

Hollanda'da ki Kürt örgütlerine göre, gerek 'Schowburg'da ki silahlı saldırı olsun, ve gerekse Bilgili'nin katledilmesi olsun PKK'nun fanatik militanları tarafından yapılmıştır.

PKK, Avrupa'da saldırı ve öldürme olayları ile tanınmaktadır.

DEUTSCHE
SRPSKO-HRVATSKI
TURKÇE
ITALIANO
PORTUGUÊS

TC Bonn Büyükkelçiliği kürtçe

PO POLSKU
EAAHNKA
ESPANOL

BI KURDÎ

yayını durduramadı!

□TC Bonn Büyükkelçiliği'nin ve Almanya'daki ırkçı-faşist derneklerin bütün çabalarına rağmen, WDR Dortmund Bölge Radyosu'nda Kürtçe Redaksiyon oluştu ve yayın yapmaya başladı. ANK muhabirleri, Kürtçe Redaksiyon çalışanlarından XELO ile radyo çalışmaları üzerine konuştular:

- Dortmund Bölge Radyosu'nda kürtçe yayın nasıl başladı?
- 1986 ilkbaharında WDR-Dortmund

radyoda çalışmış ya da gazetecilik yapmış hiç kimse yoktu. Üstelik çoğumuz öğrenmiyorduk. Hem öğrenimimizi yürütmek hem de geçimimizi sağlamak için çalışmak zorundaydık. Ayrıca, güzel kürtçe konuştuğu halde, kürtçe okuyup yazmasını iyi bilen insan sayısı azdı. Kürtçe okuyup yazmasını bilmek de yetmiyordu. Aynı zamanda çeviri için almanca bilmek de gerekiyordu.

Bunların yanı sıra, Türk pasaportu taşıyan Kuzey Kürdistanlı arkadaşlarımız, pasaportlarının Türk Konsolosluklarında iptal-

Kürdistan İşçi Derneği ismi ile KOM-KAR'a bağlı bulunan bu derneği, Dortmund Radyosu Kürtçe Redaksiyon Bölümü olarak 12.10.1986 tarihinde çalışmalarına davet ettik. Kendilerine benim imzama bir yazı gönderildi. Çalışmalarımız hakkında onları bilgilendirdik. Kürdistan İşçi Derneği, görevlendirdiği bir kişi ile çalışmalara katıldı. Biz de bildirilen ismi WDR'ye ilettik ve resmileştirdik. Ön çalışmalarımız 2 Şubat 1987 ye kadar devam etti. İlk yayına 5 Şubat 1987 günü saat 21.30'da başladık.

mesajları aldık. Avrupa ve Almanya'daki bir çok kişi ve kuruluş bizlere kutlama ve destek mesajı gönderdi.

Almanya'daki Kürtler bizden ısrarla Kürdistan'la ilgili haberler vermeyi istiyorlar. Ancak, radyonun niteliği buna elvermemektedir. Çünkü bu radyo, kürtçe yayın yapan bir Alman radyosudur. Kürtlerin radyosu değildir. Bölgesel bir radyo olduğu için de, Dortmund ve çevresiyile ilgili haberlere yer vermektedir.

Bunlar olumlu tepkilerdir. Olumsuz tepkilerin en büyüğü Türk Devleti'nden geldi. Bonn'daki Büyükkelçileri aracılığı ile kürtçe yayına son verilmesi için defalarca WDR ile çeşitli Alman makamlarına başvuruldu. Bu konudaki haberler Türk basınında da çıktı. Ayrıca bölgedeki sağ eğilimli 10 adet dernek ve cami yayının iptali için kampanya açtılar. Türk Devleti ile sağcı dernek ve camilerin protestoları halen devam etmektedir.

Ne var ki, WDR yetkilileri, bu protestoların hiç birisine aldırmadılar. Bölgedeki Kürtlerin ihtiyacına cevap vermek için yayına devam etmekte de kararlıdır. Bernama Kurdî, sanatçılardan kiliselere, yazarlardan partilere ve sendikalara kadar geniş bir kamuoyunun desteğini gördü.

- Bize son olarak demek istediğiniz bir şey var mı?

- Bazi diyeceklerim var elbette.

İlk olarak; Kürtlerin Avrupa'da yoğun yaşadığı yer Almanya'dır. Federal Almanya'da, Kürtlerden daha az nüfusa sahip ulusların dilleriyle yayın yapılırken; Kürtler bu haktan mahrum edilmiştir. İlk kez devlete bağlı WDR-Dortmund Bölge Radyosu Federal Almanya'da kürtçe yayın yaptı. Kürtçe yayının hayata geçmesinde cesaretili adım atan ve büyük yardımları geçen Dortmund Radyo yetkililerine ve özellikle Sa-

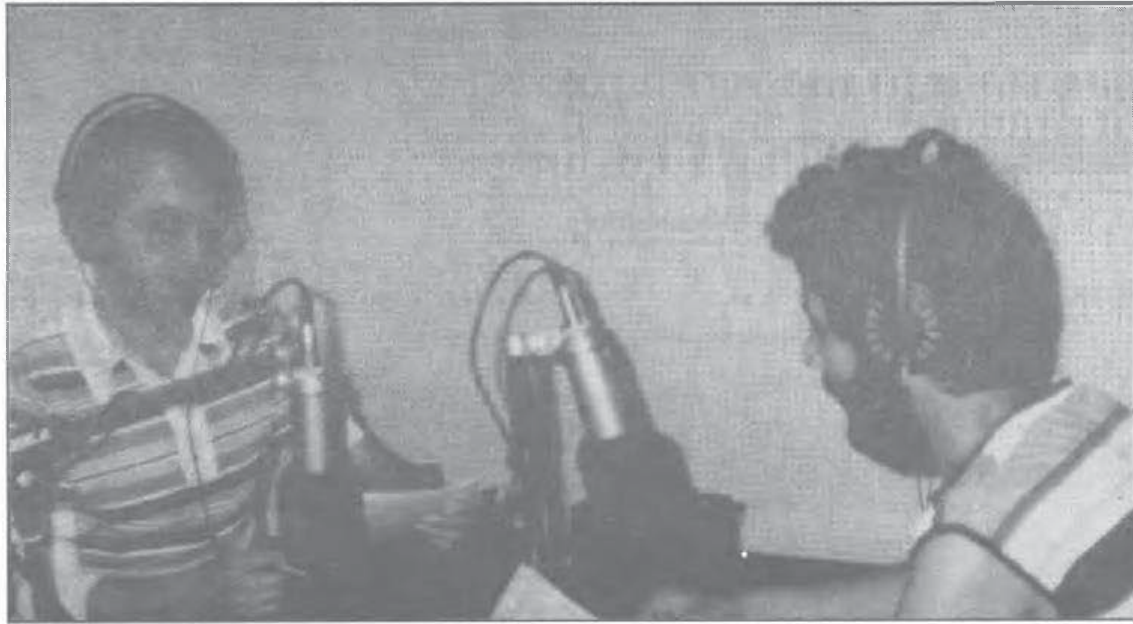
yın Jürgen HOPPE, Hildegard KÜHNE, Erdmann LINDE ile Dr.KATZ'a kamuoyu önünde teşekkür etmeyi bir görev sayıyorum.

İkinci olarak; Bizi destekleyen kişi ve kuruluşlara ve bu arada *Kurdistan Press*'e teşekkür etmek isterim. Dortmund'daki kürtçe yayını kamuoyuna ilk kez mal eden *Kurdistan Press* oldu.

Üçüncü sözüml; Türk Devleti ve O'nun F.Almanya'daki Büyükelçisi'nedir: Kürt Halkı ve Kürt dili yoktur gerekçesiyle kürtçe yayına karşı çıkarken gülünç duruma düşüyorsunuz. Biz şu anda sizin yok saydığımız dille 14 üncü yayınınmızı da yaptık. Yayınınmızı daha da geliştirip sürdüreceğiz. Bernama Kurdî, gücünü ulusal gerçekliğimiz, kültürümüz ve akıcı dilimizden, çalmak istediğimiz folklor ve müziğimizden almaktadır. Ve yine unutmayın ki, dünyada Kürt Halkı'nın da dostları vardır.

- Teşekkür ederiz Xelo.
- Ben de size.

9 Mayıs 1987

Mazan ü Xelo di peşkêşkirina weşana Bernama Kurdî de ● Kürtçe program spikerlerinden Mazan ve Xelo yayın sırasında

Bölge Radyosu'nun, Almanya'da yaşayan yabancılar için, kendi dillerinde yayın yapmayı planladığını öğrendik. Ancak, yabancı dillerde yapılması planlanan yayına kürtçe dahil edildi. Durumu Dortmund Kürdistan Öğrenciler Komitesi'nde tartışıp, kürtçe yayın için başvurma kararı aldık. Kürdistan Öğrenciler Komitesi Başkanı olarak başvuru için ben görevlendirildim. Başvuruda bulunup, Radyo yetkilileri ile toplantılara katılmaya başladık.

8 Haziran 1986 tarihinde, kürtçe yayın grubunu oluşturup Radyo yetkilisi Bayan Hildegard KÜHNE'ye önerdim. 11.7.1986 tarihinde kürtçe yayın yapma talebimiz ile beş kişilik yayın grubumuz kabul edildi. Böylece 1986 yılının ilkbaharındaki kürtçe yayın girişimimiz, Alman Devlet Radyo Kurumu olan WDR nezinde resmileşmiş oldu.

- Çalışmalarınız nasıl yapıyordunuz? Çalışmalarınız sırasında karşılaştığınız zorluklar oldu mu?
- Kürtçe yayın grubumuzda, önceden

linden korkarak, çalışmalara açıkca katılmaktan çekiniyorlardı.

Hafta sonları radyoevine gidip yayın konusunda ders alıyor, hafta arasında teypler omuzumuzda röportajlar yaparak pratiğimizi geliştireyorduk. Her şeyi yeni öğreniyorduk. Yani dili, tekniği, röportajı, gazeteciliği, haber toplamayı, canlı yayıncılığı v.b. yeni yeni öğreniyorduk. Çalışma ve yayınlarımızı amatör bir ruhla yapıp, hiç bir maddi karşılık almıyorduk. Bu arada grubumuza Soran lehçesini bilen iki arkadaş davet ettik.

Yayının başlama tarihi belli değildi. Yukarıda bahsettiğimiz zorluklar ve yayının gecikmesi sonucu, umutsuzluğa kapılan bazı arkadaşlarımız çalışmaları bıraktılar. Grubumuz sürekli değişiyordu. Yeni gelenleri, yeniden yetiştirmek zorunda kalıyorduk.

Bu şekilde çalışmalarımız bir yıl yakın devam etti. Bizim Kürdistan Öğrenciler Komitesi dışında Dortmund'da faaliyette bulunan Kürdistanlı tek bir dernek vardı.

- Yayın hakkında biraz bilgi verir misiniz?

●● Dortmund Enternasyonal Radyosu (Radio Dortmund International), kürtçe, yunanca, polonyaca, yugoslavyaca, türkçe, portekizce, italyanca ve ispanyolca yayın yapmaktadır. Yayında bölgesel haberler, politik, kültürel ve sosyal çalışmalara yer verilmektedir. Ayrıca müzik var.

Bizim yayınınmızın adı BERNAMA KURDÎ'dir. Her perşembe saat 21.30'dan 21.45'e kadar sürmektedir. Yayından sonra 0231/13 99 105 numaralı telefonda yarım saat bekleyip; yayımla ilgili dinleyicilerimizin eleştirisi, öneri ve isteklerini alıyoruz.

- Bernama Kurdî ye ne gibi tepkiler var?

□ Yayınınmız Kürtler arasında büyük bir sevinç ile karşılandı. Öyle ki, Dortmund'da yaşayan Kürtler, telefon ya da kaset aracılığı ile yayın alanı dışındaki şehir ve ülkelere yayınınmızı ulaştırdılar. Örneğin; Münih, Stuttgart, Berlin'in yanı sıra Diyarbekir, Malatya, İstanbul, İsviçre, İsviçre ve Fransa'dan hemen yayın bitiminde telefonla kutlama

Balyozxane ya TC'yê li Bonnê nikaribû weşana kurdî rawestîne!

TERCÜMAN kürtçe yayinla ilgili olarak haberi manşete çıkardı...Konu, çok önemli!

□ *Li Elmanya Federal, bajarê Dortmund, nezikê 4 mehê, ku di bin navê "Bername Kurdî" weşaneke radyo destpêkîriye. Me ji bo xwendevanên Kurdistan Press, berpirsiyara redaksiyona "Bername Kurdî" WDR (Radyo Heremi ya Dortmund, kek Xelo re li ser rewşa weşana Kurdî hevpeyvînek çêkir.*

● *Radyo Heremî ya Dortmund, çawa dest bi weşana kurdî kir?*

●● Di bihara 86 an de, me bihîst ku wê Radyo Heremî ya Dortmund bernamekî ji bo biyaniyên, ku li Elmanya dijîn pêk bîne. Lê belê di nav wan zimanên biyani, ku weşan pê bihata çêkirin, zimanê kurdî tune bû. Me ev rewş di nav Komîta Xwendekarên Kurdistan de anî giştigokê û me biryar girt ku ji bo weşana Kurdî serî li berpirsiyarên radyo xî. Ev vatîfîn dan ser milê me. Ez jî bi navê serokê komîte, serî li berpirsiyarên radyo xist û li berpirsiyarên radyo ve civînê me destpêkir.

Di 8.6.1986 an de, min grûba weşana Bernama Kurdî pêkanî û pêşkeşî Hildegard Kühne kir. Di 11.7.1986 an de daxwaza weşana kurdî û grûba weşanê, ku ji penc kesan pêkhatibû, hate pejirandin. Bi vî awayî daxwaza weşana Kurdî, ku di destpêka bihara 86 an de dest bi karkiribû ji alî meqamên fermî ya Radyo WDR, hate pejirandin.

● *Hûn karê xwe çawa dimêşînin û pirsgirîkên we çî ne?*

●● Di nav grûba weşana Kurdî de tu kes jî me berê karda rojnemevanî û radyo nekiribû. Di gel wê jî gelek heval xwendekar bûn. Pêwîst bû, ku em him bixebitin û him jî bixwînin. Wekî din gelek kes dikaribûn bi kurdî biaxifin, lê nikaribûn bi kurdî binivîsin û bixwînin. Xwendin û nivîsandina kurdî jî bi tenê terî nedikir. Diva bû ku mirov zimanê Elmanî jî baş bizanî. Li gel vana gelek hevalên Kurdistanî Bakûr jî ber tîrsa îptalkirina pasaportên xwe ji alî balyozxana Tirkî, nikaribûn bi avakî vekirî di kar û barên radyo de beşdar bin.

Di dawiya hefteyan de em çûn radyoyê û me darsa rojnemevanî û weşanê girt. Di nav hefteyan de jî teyp di milê me de, em diketin nav Kurda û hevpeyvînek çêkir.

Em her tiştî serî ve hindibûn. Wek zimana rojnemevanî, berhevkirina nûçan, agahdarî, weşana bi jiyan, teknik û hwd. Em xebatên xwe bi awakî amator pêkdiani, tu maasê me jî tunebû. Di wê demê de, me du hevalên ji Kurdistanî Başur, ku dikaribûn bi zarava soranî biaxivin, beşdarê xebata radyo bûn, girt nav xwe.

Dem a destpêkirina weşanê ne diyar bû. Ev pirsgirîkên ku min li jor behs kir û dereng

ketina weşanê bû sedemên bê hevîtiya hinek hevalan, ewana dev jî xebet berdan. Bi vî rewşê xebata me nezikê salek dom kir. Li dervayê Komîta Xwendekarên Kurdistan, li bajarê Dortmund komelek kurdî hebû; Komela Karkeşên Kurdistan girêdayî KOMKAR bû. Me bi navê Redaksiyona Bername Kurdî û bi inza min di roja 12.10.1987 an de namek ji wan re rêkir, komel agahdar kir. Me ji wan xwast, ku ew jî bikevin nav xebata radyo. Komel navek pêşniyar kir me jî ev nav pejirand û pêşkeşî berpirsiyarên WDR kir.

Bi vî awayî xebata me heya 2.2.1987 an berdewam kir. Me di roja 5.2.1987 an li katjimêr 21³⁰ an de weşana yekemîn çêkir.

● *Bi kerema xwe dikarî di derbarê weşanê de me agahdar biki?*

●● Radyo Dortmund International bi kurdî, yunanî, polonî, yugoslavî, tirkî, portekîzî, italî û îspanî weşanan çêdike.

Weşan ji nûçeyên heremî, polîtîk, çandî, civakî û muzîk pêk tê. Navê weşanê me Bername Kurdî ye. Her pêncşem, katjimêrî 21.30, heya 21.45 an dom dîke. Ji weşanê şun de, em niv seat li ser telefonê (0231-1399105) benda pêşniyar, rexne û daxwazên guhdarên xwe dimînin.

● *Li hember Bername Kurdî çî reaksiyon hene?*

●● Weşana me di nav Kurda de bû sedema şahiyekî pir mezin. Kurda ku li hêrema Dortmund rûdinin bi kêfxweşî bi rêya televîzyon û kasetan dengê weşanê me digihî-

nin bajar û welatên dîtir. Her wekî: ji München, Stuttgart, Berlin û ji Diyarbekrî, Melatya, Stenbol û ji Swêd, Swesra, Fransa dawiya weşanan de gelek pirozbahiyan germ ji telefona me wergirt. Xeynê wê jî gelek rêxistin û kesên Kurd li Ewropa bi namayan jî me re piştgiriyên xwe pêşkeşkirin. Kurda li Elmanya jî me deng û behsên Kurdistanê dixwazin û dipên ku em jî wan re pêşkeş bikin. Lê belê naveroka radyo jî ve yekê re nade, ji ber ku ev radyokî Elmanî ye û bi zimanên kurdî weşanan çêdike; ne radyokî kurdî ye. Ev zêdetir li ser deng û behsên derdorê Dortmund dîsekine jî ber ku radyokî heremî ye. Evana reaksiyonê baş in.

Lê mixabin reaksiyonên ne baş jî hene: Gewretirîn reaksiyon jî alî dewleta Tirk hat. Wan bi rêya sefira xwe ya Bonnê gelek caran dijî Bernama Kurdî nerazibûna xwe (protest) jî bo berpirsiyarên WDR û meqamên din yên Elmanî re sandin. Li ser radyo rojnemeyên tirkî jî gelek tişt nivîsandin. Li gel wî 10 komele û mizageftên nijadperest û olperestên tirkan dijî Bernama Kurdî qempanya vekirin. Ev qempanya hîn dom dîke. Lê belê berpirsiyarên WDR qet guh nedan van dijîtiyan ku li hember me hatin kirin. Ji ber ku ew di zanistîya ve yekê de ne, ku pewistîya weşanekî kurdî jî bo kurda li Dortmund heye. Bernama Kurdî pişgiriyek fireh jî hûnermendana heya dêrana, ji nivîskaran heya sendika û partîyan dîtiye. Û ev piştgirî her diçe xurt dibe.

● *Hûn dixwazin di dawîya ve hevpeyvîne de hin tiştan ji me re bêjin.*

●● Hin gotinên min hene, yekemîn; Li nav welatên Ewropî jêdetirê Kurda li Elmanya ye. Pir netewayên ku hejmara wan jî Kurda kemtîre li Elmanya bûne xwedî weşan. Kurd jî ve mafê bê parin. Ev cara yekemîne ku Kurd bi Radyoya Komara Elmanya Federal a WDR-Dortmund li Elmanya dibin xwedî weşanîkî fermî (resmî). Ez li vir spasiya xwe jî berpirsiyarên Radyo Dortmund û bi taybetî jî van camerên ku pêkanîna Bernama Kurdî de xizmet mezin kirine wek, Berêz Jürgen HOPPE, Hildegard KÜHNE, Erdmann LINDE û Dr.KATZ re pêşkêş dikim.

Duyemîn; Ez sipasiya xwe her kes û rexistinên ku piştgirî ye me kirine û Kurdistan Press ra pêşkêşdikim. Pewiste bê gotin ku nasandina weşana Kurdî de Kurdistan Press rolek baş listiye.

Gotina min ê davî jî dewleta Tirk û sefirê wan re ye. Bi gotinên wan "Kurd û zimane Kurdî tune ne": Xwe dixin rewşekî lê bê kenin. Me niha weşana xwe ya 14 min bi ve zimanê ku ew dibêjin tune ye pêk anî. Weşana me wê hîn firehtir bibe. Ji ber ku Bernama Kurdî hêzê xwe jî hebûna netewayê Kurd û çanda wî ye ku ew (tirk) dixwazin bidizînin bikin a xwe distine. Vaye jî wê çandê, folklor û muzîkê hezê xwe dipirin weşanê xwe pêşkêş dikin. Bila ew jî bir mekin ku li cihanê gelê Kurd heye û hevalbendên wî jî hene...

□ Spas kek Xelo.

□ Ez jî ji we re spasdikim.

Xebatkarên kar û barê teknîkî Britta û Stêrk ● Kürtçe yayinın teknik ekibi Britta ve Stêrk

Tekin arkadaşları tarafından anıldı

Diyarbakır • Özel
Türkiye'de öğrenci gençliğin eylemleri sürerken, Kürdistan'da da ilk kanlı öğrenci eylemi bir süre önce Van'da meydana geldi.

Van 100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinden Mehmet Şirin Tekin, bizzat devlet güçleri tarafından yönetilip organize edilen bir saldırı sonucu öldürüldü. Olay basına, "oruç tutan öğrencilerle, tutmayan öğrenciler arasında çıkan çatışma" biçiminde verildi. Bu yorum, islami hareketi resmi ideolojinin içine almayı amaçlıyordu.

Son öğrenci eylemlerinde, Türkiye'nin metropol illerine nazaran Kürdistan'daki öğrenci hareketliliğinin "sessizlik" göstermesinin nedeni hiç kuşkusuz Kürdistan'da yaşanan açık bir devlet törürünün

olması. Üniversite-lerin bulunduğu Kürdistan illerinde devlet, Türkiye'ye nazaran ayrı bir program sürdürüyor. Kürdistan'da derme-çatma kurulan üniversite-lere, sağcı, faşist ve fanatik müslüman kadrolar yerleştirilirken, bunlara hedef olarak da Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal muhalefetin nasıl bastırılacağı dersleri verilmekte.

Gelişen olaylar Mehmet Şirin Tekin olayının ne ilk ne de son olay olacağını gösteriyor. Van'da M.Şirin Tekin olayından önce bir bıçaklama olayının daha olduğunu ve bunun basından

ve kamuoyundan saklandığını yazan Y. Gündem dergisi, olayı şöyle veriyor: "...Kanlı saldırıdan yarım saat önce, paltos ve pardesüleri giymiş, 30 kişiyi aşkın bir kalabalık, 100.

Duisburg Üniversite'sinde açlık grevi

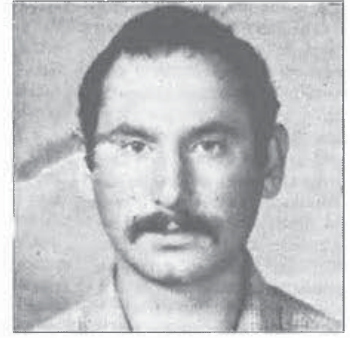
foto: A. Turhan/Duisburg

geliyordu...Maras caddesi'ndeki olay yerine gelen polis minibüsü ise iddialara göre 20 km. süratle seyrediyordu..."

Ve ardından Mehmet Şirin Tekin'in öldürüldü. Cenazesi doğum yeri olan Bismil'in Tepcek köyüne kaldırılan M. Şirin Tekin'in mezarını ziyaret etmek amacıyla, Dicle Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde okuyan 200'e yakın öğrenci geldi. Mezarına çiçek bırakarak saygı durumunda bulunan öğrenciler, ailesi ve yakınlarıyla görüşükten sonra Mehmet Şirin Tekin'in ailesine 3 torba şeker ile 2 tenekeli yağ yardımıyla bulundular. Şirin Tekin'in babası oğlunun öldürülmesi olayının peşinin bırakmayacağını söyleyerek, "100. Yıl Üniversitesi Rektörü ve polisten şikayetçiyim, oğlunun öldürülmesinden bunların parmağı var" dedi.

Ayrıca Avrupa'da da öğrenci gençliğin eylemlerini desteklemek için bir takım faaliyetler yapıldı. Bunlardan biri de 28 Nisan 1987 tarihinde Almanya'nın Duisburg kentinde gerçekleşti. Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimci demokratlar, Türkiye'de öğrenci gençlik üzerinde sürdürülmek istenen anti-demokratik baskıları protesto etmek amacıyla 3 günlük açlık grevine gittiler. Duisburg üniversitesinde yapılan eyleme, Alman öğrenci gençliği de katılarak, Türkiye'deki eylemlerle dayanışması içinde oldukları belirttiler. □

kirli oyunları

Süleyman Yağız

□ Dayanışma Derneği eski Başkanı ve yeni yönetim kurulu üyesi Süleyman YAĞIZ ikinci kez Interpol tarafından, bu kez Avusturya'da tutuldu.

□ Geçtiğimiz günlerde ise, 1980'de İsveç'e iltica eden bir politik Kürt mülteci de (A.K.), Almanya'da Interpol tarafından tutulmuştu.

Türk polisi, Avrupa'da Türk ve Kürt politik sığınmacılar üzerinde huzursuzluk yaratmak amacıyla kirli oyunlarına devam ediyor. Türk polisi, düzenlemiş olduğu sahte belgelere dayanarak Interpol aracılığıyla politik sığınmacı olarak bulunan devrimcileri tutuklatıyor. Geçen haziran ayında Hollanda'ya bir düğüne giden, Danimarka-Almanya sınırında gözaltına alınan Dayanışma Derneği eski Başkanı Süleyman YAĞIZ, bir aya yakın bir süre Almanya'da tutulmuştu. Türk devletinin iade talebinde bulunmasına karşın, gerek İsveç devleti ve gerekse demokratik baskı gruplarının girişimi sonucu Süleyman YAĞIZ serbest bırakılmıştı. Mahkemesi Almanya'da yapılan Süleyman YAĞIZ, yargılama sonucu beraat etmiş ve ismi Alman Interpol listesinden silinmişti. Geçtiğimiz günlerde ise, Almanya'da bir gecede hazır bulunmak için giden ve dönüştü Almanya-Danimarka sınırında Puttgarden'de tutuklanan, İsveç Kürt Dernekleri eski Başkanı A.K. gerek İsveç devletinin ve gerekse demokratik baskı gruplarının girişimi sonucu serbest bırakılmış, davanın gıyabında sürdürülmesine karar verilmişti. □

xebata komela jinên kurdistanê

Komela me, îsal jî beşdarî kar û barên platforma 8'ê Adarê a Jinan Navnetewî bû. Em wek komela, digel 26 komelên din -evana endamên Komîta Pîrozkirina 8'ê Adarê ne-me xebatên xwe domand. Li ser navê jinên Kurd, telgrîafekî hat hazîrkirin û ev telgiraf jî aliyê 26 komelan ve hat imzekirin û jî Koma Miletan re hat şandin. Roja 8'ê Adarê, li meydana Sergelestorgê, em digel komelên din civiyay û paşî seat di navbeyna 12-17'an de, Li Kulturhusetê, me programekî pêkanî. Me ergî vekir û folklorê me, bi listikên heîla Diyarbakirê ve gelek eleqederê mevanan kişand. Me belavokek bi Swêdî belav kir. □ Me, wek komela, di 7'ê Adarê de, li Medborgarhusetê, bi navê "8'ê Adarê Roja Jinan Navnetewî" seveki çêkir. Di şevê de folklorê komela me, bi listina

listikên Diyarbakirê û Bedlisê, şevê xemiland; bi nişandana tiyotroyek û bi sitranên geleri û şoreşgerî ve koroya me, mevanan bir ser çiyayên Kurdistanê. Di şevê de hozanên endam û yê mewan şeva me pirtir dewlemend kirin. Ji çar beşên Kurdistanê, dora 400 kes di şevê de beşdar bûn. Nûnerên komelên Swêdiyan û yê din jî, wek wexendan beşdar bûn. Grûba Şîlî jî, bi sitran û listikên xwe ve, alîkarî şeva me re nişan dan. □ Di 29'ê Adarê de, kongra Jinên Sosyal Demokrat yê Swêdê, li Stockholmê pêkhat. Komela me jî hatibû wexwendin. Li ser navê komela me, nûnerek di kongrê de axaftinek çêkir. Piştî axaftinê, komela me, jî bo protestokirina dewleta Tirk û Iraqê, du(2) telgiraf pêşkêşî kongre kir. Telgiraf jî

aliyê ve hat qeub kirin û her weha ev herdû telgiraf jî Kenan Evren û Seddam Hüseîn re hat şandin. Di kongrê de, sergiya komela me jî, gelek eleqeder nişan da. □ Gora programa me, emê van kar û barên jêrin jî di nav vî salî de pêkbinin; • Yekê Heziranê "Roja Zarokên Cihanê" ye. Ji bo pîrozkirina "Roja Zarokên Cihanê", komela me li Tensatrafê, di 23'ê Gulanê de, seat navbera 13-17'an de programekî amade kiriyê. • Em, li merkeza ABF'ê, di meha Gulanê de, dest bi qurşa xwendin û nivîsandina zîmanê kurdî dikin. Ji bo hînîkirina dirûnê jî emê qurşekî vekin. □ Di berrama me de, "Lêkolînek li ser rewşa jinên Kurd" jî heyê. Ev proja me, de dirêjê bajê, lê em, jî bo serketina vî karî jî dixebitin. Digel silavên şoreşgeriyê... **Komela Jinên Demokratên Kurdistanê Li Swêdê**

İsveç'de rasizm

ANK • Stockholm

İsveç Partisi adı altında örgütlenen İsveçli ırkçılar son günlerde çalışmalarını yoğunlaştırdılar. Geçtiğimiz günlerde, ırkçı gruplarla anti-ırkçı gruplar arasında meydana gelebilecek büyük bir çatışma polis tarafından önlemlerle Uzun bir süreden beri, ırkçı gruplar İsveç metro merkezlerinde yabancı düşmanlığını içeren bildiriler dağıtarak, huzursuzluk yaratmaya çalışıyorlar. Demokratik baskı gruplarının yanı sıra İsveç halkının büyük bir kısmı da ırkçı gruplara karşı geniş tepkiler gösteriyor. ırkçı gruplar, tüm diğer Avrupa ülkelerindeki yandaşları gibi, 1960 sonrası Avrupa dışından gelen göçmenlerin ülkelerine dönmeleri gerektiğini iş ve ev bulmada kesinlikle İsveçlilere öncelik tanımasını talep ediyorlar. Anti-rasist örgütler ise, İsveç devletinden, son dönemde gelişen faşist hareketin bir an önce resmi olarak yasaklanmasını talep etmektedirler. Olayların büyümesi üzerine, anti-rasist gruplar 16 Mayıs 1987'de karşı bir miting düzenlediler. Miting de, çıkan çatışma polis tarafından güçlükle önlemlerle. Miting alanında ırkçı İsveç Partisine üye genç bir yeni nazist gazetecilerin sorusuna şöyle cevap verdi: "Partimin mesajlarını dağıtmaya ve yaymaya devam edeceğiz. Çünkü ben ülkemi kendimden daha çok seviyorum. Fanatik komünistler genel düzene, toplandı özgürlüğünü, polisi müdahale etme düzeyine getirerek amaçlarına ulaşırlar. Fakat biz, terörist ve vatan hainlerinden gelen tehditler karşısında yılmayacağız." İsveç ırkçı hareketin saldırganlığı, göçmenler arasında olduğu kadar, İsveçliler arasında da endişe ve öfke yaratmış durumda. □

Baştarafı 17.Sayıda

HESEN HİŞYAR'IN ANILARI

63 Yıl sonra

Şeyh Said Direnişi

Kurdiya wîna ewê di hejmara 19'an de çapbibe

Sabah oldu, bu sefer de para yok!... Büyük kardeş Ciwan Ali'nin geldiğini gördüm.

—“Kürti Hasan, gel binbaşı seni çağırıyor.”

—“Yahu binbaşı benden ne istiyor!..”

—“O da, mahkumdur, mahpustur...”

Yanına gittim. Nişanı yoktu. Oturuyordu. İlmî Bey diyorlardı ona. İstanbul'dan, Sultan ailesindendi. İsmet'in de yeğeniydi, idamlıklardandı... Rauf Paşa'nın arkadaşlarını asmıştı. Yanında oturdum;

—“Nerelisin?”

—“Diyarbakır'lıyım”.

—“Kasabadan mı, köyden mi?”

—“Köydenim.”

—“Hangi köyden?”

—“Sen bilmezsin binbaşı..”

—“Yahu söyle, belki bilirim.”

—“Serdêli'liyim.”

—“Serdêli'li misin?”

—“Evet”

—“Niye seni tanıyorum?”

—“Beni nerede görmüşsün ki binbaşı?”

—“Yahu seferberlikte taburum ırmağın yanındaydı. Köprünün yanında. Hava da soğuktu. . . Kırk gün o köy odasında yattım.”

—“Ama binbaşım o zamanlar biz çocukluk, köy odasına gelemezdik.”

—“Ben hep tahia yatağın önünde dururdum...”

Anlatınca hatırladım. Orada bir binbaşı vardı. Zabıtaydı, bilmem neydi... Gidiyordu bize şeker veriyorlardı.

—“Bize şeker veriyor muydunuz?”

—“Evet”

—“Şimdi hatırladım”

—“Adımı biliyor musun?”

—“Aklmda doğru kaldıysa İlmî diyorlardı.”

—“Bak benim iste.”

—“Paran?”

—“Yok, iki kuruşum vardır.”

—“Yahu öyle bahçeli, zengin köylüsün falan...”

—“Bizi görmüş müydün?”

—“Evet, köyünüzde hiç tek katlı ev yoktu. Küçük bir köy ama, her evde yirmi kat yatak... Evin eşyaları, kapkacakları da öyle.”

—“İyi görmüşsün. Bir tas suyumuzu ve sadakamızı beraber dağlara getirmiştik. Bütün köylüler aynı düzeydedi. Hep arkadaşlıklar... Yahu bu dinsiz Kemal herşeyi karıştırdı...”

O mert adam bana 160 Lira verdi. O zaman 160 Lira çok büyük bir paraydı. Gittim, kendime o yatağı ve başka şeyler aldım. Üç sene orada kaldık...

Genel af çıktı. Bizler de tahliye olduk. Altı ay kadar şurda-burda dolaşip durduktan sonra ülkeye, harabeleşmiş alana döndüm. Köye geldim, kadın ve çocuklar ortalıkta, hepsinin kocaları öldürülmüş... Çocuklarla yetim kalmışlar.

Zamanla, çıkarılan affın hesaplı olduğunu anladım. Af, gerillaların direnişini kırmayı amaçlamıştı. Türk ordusu, gerillalarla başa çıkamıyorlardı. Bazı Kürt aydınları da Suriyeye gitmiş, Şamda Xoybun örgütünü kurmuşlardı. Örgüt faaliyetleri ile beraber, yayın da yapıyorlardı. Dağlarda da güçleri vardı. İşte, af, dağlarda savaşan bu güçleri indirmek için çıkartılmıştı.

Af çıkarıldığı zaman, hapishaneden evraklarımızın da kazamıza gönderildiğini biliyorduk. Evraklarımızı bağlı olduğumuz kaza yetkililerine göndermişlerdi ‘bunlara bir care bulunuz’ diye... Düşman insanlarımızı öldürüyordu; bazılarının ceplerine birşeyler atarak, bazılarını araba ile çarparak...

Çeto Cemil’in dört oğlu benimleydi. Eve döndüklerinde, yakalaymışlar. Kelan dere-sine götürüp, katletmişler. Ben Diyarbakir'e gittim. Ev kiralayıp orada kaldım.

—“Niğde hapishanesinden ne zaman çıktın?”

—“Söylemişim ya! 16 Mayıs 1928de çıktık oradan. Memleketeye döndük ve ben gittim Diyarbakırda kaldım. Ulucaminin kapısı önünde ilanlar asılmıştı. İlanda Kulüp ilçesinin tapu müdürünün olmadığı, yerinin

boş olduğu, baş vurma isteyenlerin Diyarbakir tapu dairesine dilekçe vermeleri yazılıydı. Ben de gidip bir dilekçe verdim. Uzaklaşmak izimi kaybettirmek istiyordum. Bunlar adamı öldürür, af maf yoktur yalandır, diye düşünüyordum. Valiliğin altındaki tapu dairesinde imtihana girdik. Bize 14 soru sordular. 12'sine cevap verdim, diğer ikisini bilmiyordum. Bilmediklerim seriat ile ilgili olanlardı. Arkadaşlarımızın soruları altışar taneydi, daha az idiler. Beni aldılar. Kulüp'a gidip tapu müdürü oldum. Bir de Çerkez vardı. Aynı binada çalışıyorduk. Onun karısı yanındaydı. Ben çocukların anasını getirmemiş-tim. Mustafa'nın anası köydeydi. Hükümet, o dönem herkesin karısıyla beraber halkevine gelmesini ve dans etmesini bir adet haline getirmişti. Karım yoktu. Ben bu konuda rahattım. O zavallı Çerkez'in hali haraptı. Çok acızdı bu durumdan.

Derken, 1929 yıllarında Agit Ağa'nın devrimini başlatı. Askerler, topla, tüfekle, makarayla kıyamet gibi önümden geçiyorlardı. Hepsini Muş'a doğru kıvrılıp gidiyorlardı. Ben de onları seyrediyordum. Bunlar milletimin üzerine yürüyorlar ve ben hala onların emek-gini yiyordum. Dayanamıyordum. Çerkez beni teselli etmeye çalışıyordu:

—“Arkadaş daha dün geldin. Sıra sana gelmedi daha.. Sen hele dur biraz bakalım.” diyordu.

Ama, ben duramadım. İşimi bırakıp, devrimi katıldım. İhsan Nuri oradaydı. Rahmetli İhsan Nuri, Türk Ordu'sunda subaydı. 1924'den önce, daha o binbaşiyken, Diyarbakır'da Şıralı Hacı'nın evinde görmüş-tüm. Onu tanyordum. Savaş o yönetiyordu. Türk Ordusu'nda da Abdullah Alpdoğan ve Salih Omurtak vardı. Onlar, Zilan deresinden Sara'ya kadar kırılıyorlardı. Ne yazık ki işe diğer devletler de katıldı. Sovyetler Erivan ve Kars hududunu asker doldurdu. İran da sınırı asker doldurunca sınırlımsı olduk. Bu tarafta da Türk askerleri vardı. Açlar, o devrimini bir defada yediler bitirdiler. İki taraftan da sığınma talebinde bulunduk, kabul etmediler. Silah gücüyle Kendê kilisesinin altından İran topraklarına geçtik, Orda da İran askerleri bizi vurdu. Bazılarımız döndü, bazılarımız da diğer ülkelere gitti. Sonra ilticayı kabul ettiler. Rahmetli İhsan Nuri Paşa 1976'ya kadar Tahran'daydı. Rızaie'de ona motosiklet çarptı. Artık, Savak mı, Türk MİT'i mi, kader miydi bilmiyorum! Ülkeye döndük. Ül-

kede de kaldık. Bir müfreze idik. Diyarbakır'dan Cabakçur'a (Elazığ) kadar. 1924'te de Suriye'ye geldim. . . siyasi mülteci olarak. . .

—“1934'te...”

—“Onuz, otuzdörtte...”

—“Evet...”

Suriye, o zamanlar Fransızların mandasıydı. Bizleri siyasi ilticacı olarak kabul ettiler ve orada kaldık.

Doğru dürüst bir gün yüzü görmedik. Hayatımız acılarla, savaşlarla, kan ve ölümlerle iç içe geçti. Kürdistan'ı köy köy yaktilar. Evlere, ahırlara doldurup yakıyorlardı. Aftan önce 1928de Niğde hapishanesinde bana gazeteler geliyordu. ‘Milliyet’ isimli gazete, ‘Doğru Anadoluda üç sene içinde 700 bin insan imha edilmiştir’ yazıyordu. Evet, böyle yazmıştı. 700 bin insan... Bu 700 binden, 30 bininin bile savaşan insanlar olduğuna inanmıyorum. Öldürülenler kadın-çocuk-çocukdu.. Çoluk-çocuğu katliyle milleti çok yıldırmışlardı. Halkın katledildiği mnt-kalarda komutanlık yapmış olan Ali Haydar diye biri vardı. ‘Bir köyde hepsini bir eve doldurdum,’ diyordu. ‘bu köy Silvanın arkasında bir uçurum tabakasının üstündeydi. Helheleydi. . . o evi doldurup onları ateşe verdim ve başka bir evin üzerine çıkıp seyretmeye koyuldum. Çığlıklar geliyordu. Kadınlar, çocukların çığlıkları. İki genç gördüm oniki-onüç yaşlarındaydılar. Avluya girdiler. Her tarafta kapkızıl ateşler içindeydi. . . Ateşler içinde geçtiler. Kendilerini atacak bir yer arıyorlardı. Baktılar ev çok yüksek bir kayanın üstünde. Altı uçurum.. Ailayamadılar. Birbirleri ile kucaklaşıp, alevlerin içinde kayboldular. Bir defasından da yine bir evi doldurdum. Evin etrafı askerlerle çevrilmişti. 10 yaşlarında bir çocuğun ateşin içinde dışarı çıkmaya çalıştığını gördüm. Kaçtı kapıya geldi. Gözü bana ilişti. Beni görünce tekrar ateşin içine geri gitti. O zaman düşündüm, acaba bu çocuk benim zulmümü ateşten daha mı büyük gördü de ateşin içine geri döndü..”

Dersim katliamından 6 ay sonra İsmet Paşa oraya gidip: “Onbeş yaşından aşağı olanları öldürmeyin..” demişdi. Ya, 6 ay sonra ha... Bunlar, Kürdistanın jâzılmayan meseleleridirler. Ya Zilan deresindeki katliam... Zilan deresinde, bir yüzbaşı Germava Adema'ya gidiyor. Arkasında yüz süvari. Köyün muhtarına: “Haydi yallah, oğullarınla şehire gidip bize raki vb. getireceksiniz.” diyor

Ev sahibi, “Köylüleri gönderelim, ama biz niye gidelim?” diyorlar.

—Yüzbaşı: “Hayır, siz üçünüz gidin!” diyor.

Sonuç olarak evin erkeklerini gönderiyorlar. Ounlar gittikten sonra, adamın karısını ve gelinlerini getirip, zorla raki içiriyorlar ve haşa...kötülük ediyorlar onlara. Namuslarını ayaklar altına alıyorlar. Adam dönüp gelince karısı yoluna çıkıyor:

—“Nerden geliyorsun?”

—“Bize kötülük ettiler..”

—“Niçin? Nasıl..?”

Kadın anlatıyor. Hal mesele böyle diye.

— Alın tüfeğinizi!..

Yüz suvarisiyle yüzbaşıyı öldürüyorlar. Ne yazık ki, kadını ve gelinleri de öldürüyorlar. . Zavallılar, onların ne suçları vardı ki.. Daha sonra gelip bizlere katıldılar. Hal ve mesele böyle dediler. Bu olaydan sonra Seyyithan, Alican ve Ferzende yanlarında 50Şer atlı ile Ademan, Hesenan ve Sipikan yöresine girdiler. Oradaki askeri birliklere büyük bir darbe vurduklar, tufan getirdiler başlarına.

Ordu, baqedemiyordu. Ne yaptılar? Kalkıp Ankara'ya telgraf çektiler. Cephe arkasındaki köylüleri öldürmek için toplamaya başladılar. Ademan, Hesenan ve Sipikan yörelerinden, 180 köyden 47 bin kadın-çocuk ve yaşlı toplayıp, Zilan Deresine getirdiler. Mitralyözle taradılar. Ölmeyenleri de süngülediler. Günlerce insan kanı aktı. Ortada kemik yığınları kaldı. Bir defada 47000 insan..

Yirmi yaşında devrime katıldım. Bu konuşmayı yaptığım şu an 78 yaşındayım. Herhangi bir aydınlık görmedim. Karanlık-tan ve acıdan başka bir gün görmedik. Ama, inancım tamdır; hiç bir güç ve zulum yoktur ki, milletleri haklarıyla yok edebilsin. Bu gün Kürdistan'ın her yerinde devrim (mücadele) vardır. Türkiye'de, İran'da, Irak'ta ve Kürdistan'ın her yerinde.. Bu millet hakkını alır. Hiç bir güç bunu engeleyemez, O inançdayım ki, siz gençler Hecic'den Gürcü sınırına kadar, Sivas'tan Kermanşah'a kadar pasaportsuz geçeceksiniz.. Buna inancım tam ve güçlüdür, şiz o günleri göreceksiniz. Ama benim ömrüm son baharına yetmişmiş, yaprak dökümüne başlamıştır.

—Teşekkürler.

□□□□□□ BİTTİ □□□□□□

“İrkçi olan kim? Tavrı olmayanlar kimler?”

Sayın Kürdistan Press çalışanları..
Gazetenin 16. sayısında bize hitaben yazılmış bir mektup yayınlandı. İlişkide bu mektuba verdiğimiz cevap metnini gönderiyor ve bu metnin “Serbest Kürsü”de yayınlanmasını rica ediyoruz.
Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

CEMALETTİN HOCAOĞLU'NA AÇIK MEKTUP (2)

Sayın Cemalettin Hocaoğlu*
Kurdistan Press'in 11. Şubat 1987 tarihli 11. sayısında yayınlanan ve bir örneği de doğrudan size gönderilen açık mektubumuza, İslami Cemiyetler ve Cemaatler Birliği adına ve Ehmed KEVSER imzasıyla cevap verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Ayrıca, Dortmund Bölge Radyosu'ndaki kürteç yayına karşı çıkan Türk-İslam dernek ve camilerinin size bağlı olmadığına dair bilgilendirmeniz ve “Kürtlere tanınan 15 dakikalık yayın hakkına karşı çıkılmasını kesinlikle tasvip etmediğiniz” yönündeki açıklamanız için de ayrıca teşekkür ederiz.

Sözü edilen açık mektubunuzda “Kürdistan’ın sömürgeleştirildiği, varlığını, dilini, inkar edildiği, bugün Kürdistan’da özgürlük mücadelesi verildiği, sizin ise bu mücadele karşısında suskun davranmakta zalimlerden yana tavır aldığınız, Kürt sorunuyla ilgili örtülü kemalistlik yaptığınız” iddia edilmiştir.

Ancak, açık mektubunuzda size yönelen örtülü kemalistlik yaptığınız yönündeki suçlamamıza cevap vermediğinizi, işi yuvarlak laflarla geçiştirildiğini, esas konuya değinmemek için bizi irkçilikla suçlayarak işin içinden sıyrılmak istediğinizi hemen belirtmek isteriz.

Yani şunu hemen açık yüreklilikle belirtelim ki; size ilk açık mektubu yazarken, sizler hakkındaki bilgimiz, Türk basınında çıkan röportaj ve yazılarla sınırlıydı. Bu arada 1407 Hicri Yılbaşı konuşmanızı kasetten dinlemek fırsatını bulduk. Bu konuşmanız ve Ehmed KEVSER imzasıyla verilen cevabınız, bizi doğrulamakta, iddialarımızda ne kadar haklı olduğumuzu ortaya koymaktadır.

Sayın Hoca
1407 Hicri yılbaşı konuşmanızda yürekten katıldığımız bir bölüm var: “Yuvarlak ifadelerle 60 yıldır bir yere varamadık... Yarayı açacak sizim, derin bir neşter vuracaksınız. Ondan sonra tedavi edip saracak sizim”

diyorsunuz. Yine devamlı “Yoksa böyle küllemeyle, idare-i maslahatla, yuvarlak ifadelerle gerçekler acı da olsa ortaya çıkar ve hükmünü icra eder diyoruz. Gerçekler inatçıdır. Kabul etmeyenlerin, görmek istemeyenlerin kafasına dank diye oturur. Dünya tarihi ve bilim, bunun sonsuz örnekleriyle doludur.

Biz, sizden ayrılarak ne kadar küllenirse küllenirsin, ne kadar inkâr edilirse edilsin, yahut ne kadar idare-i maslahat ve yuvarlak laflarla geçiştirilirse geçiştirilsin gerçek ortaya çıkar ve hükmünü icra eder diyoruz. Gerçekler inatçıdır. Kabul etmeyenlerin, görmek istemeyenlerin kafasına dank diye oturur. Dünya tarihi ve bilim, bunun sonsuz örnekleriyle doludur.

Böylesine radikal bir yöntem önermenize rağmen; aynı şeyi siz yapıyor, üzerinde olduğumuz konuya; Kürdistan sorununa yuvarlak ifadelerle cevap verip idare-i maslahatçılık yapıyorsunuz.

“DÜN, BÜGÜN ve YARIN” diye adlandırığımız konuşmanızda, çoğu yakın tarihi ilgilendiren 13 konuya değiniyorsunuz. Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanları, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve bugünkü durumunu kapsayan bir zaman kesitinden bahsederken, bu zaman kesitinde önemli bir yer tutan Kürdistan sorununu, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini tıpkı kemalist resmi tarihçileri gibi es geçiyorsunuz. Üstelik verdiğiniz cevapta; ulusal demokratik haklarını, O'nun özgürlük mücadelesini savunmayı irkçilik sayıyorsunuz.

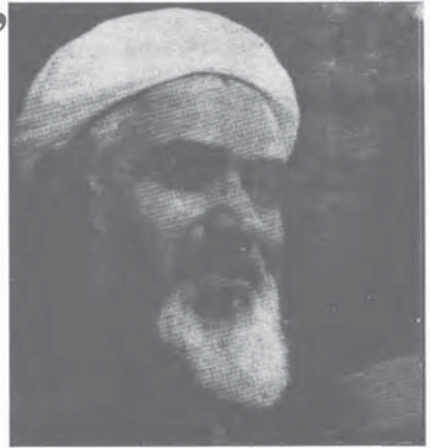
Cevabınızda belirlediğiniz gibi “herhangi bir ırkın, bir dilin bir diğerinden üstün tutulması” irkçiliktir. Biz buna bir de devlet kurma imtiyazının belli bir ırca tanınmasını da ekliyoruz. Biz, Kürt Ulusu'nun Türk, Arap ve Fars Uluslarından, kürtenin de bu ulusların dillerinden üstün olduğunu savunmadık ki irkçi olalım. Biz, ülkemiz sömürgeci boyunduraktan, askeri işgallerden arındırılmıyorduk. Biz, dilimiz, kültürümüz üzerindeki yasaklar ortadan kalksın, Kürt anaları, çocuklarına kendi dilliyile ninni söylenmesini istiyoruz. Bizim bu haklı isteklerimizi aynı kemalistler gibi irkçilikla suçluyorsunuz. Bağırbağa karşı olduğunuzu ilân ettiğiniz Devlet Güvenlik Mahkemeleri, Sıkıyönetim Mahkemeleri de aynı suçlamayla bizleri yargılamıyor ve cezanlandırmıyor mu?

Sayın Hoca
Kasetteki konuşmanızda “İslam siyaseti” diyorsunuz. Bu temelden hareket edince; Kürt Halkı'nın kurtuluş mücadelesi konusunda dijiyasetinizi nasıl olur da açıklama-

mazsınız? Biz, Kürdistan Press'te yayınlanan açık mektubumuzda “Gerçekten kemalizme karşı ve yuvarlamadan yana imenz, göreviniz Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ne destek vermektir...” diye size açıkça çağırıda bulunmuşuz. Bugün 22 milyonluk Kürt Ulusunun, ülkesinin dört parçasında da şu veya bu oranda özgürlük mücadelesi vardır. Halkın yüzde 98'i müslümandır. “İslam'ın devlet yapı ve nizâmı ‘çoğunluk’ olan herhangi bir millet veya kabilenin elinde olmayacaktır ki, onun dışında kalanlar ‘hani benim devletim?’ desin” demekle işin içinden sıyrılmazsınız. Günümüzde de ilgilendiğiniz Hürurat Süresi'nin 13. Ayeti'ndeki “Ey insanlar, biz sizi bir erkek ve bir dişi yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah yanında en üstün olanıdır, (Allah'ın buyrukları dışına çıkmaktan) en çok korunanınızdır...” emrine rağmen, devlet imtiyazını şu anda Türk, Arap ve Fars uluslarında olduğunu, Kürt ulusunu ise sömürge statüsünde bulunduğunu ve bu durumun bir eşitsizlik oluşturduğunu kabul ediyor musunuz?

2- Sayıduğunuz İslam Devlet modeli bugün İran'da uygulanmaktadır. İran İslam Cumhuriyeti ise resmi “sinurları” içindeki Kürt Halkı'nın özgürlük mücadelesine pastalarını saldırtıp kanla ve ateşle boğmak istiyor. İran İslam Cumhuriyeti'nin Kürt Halkına yönelik baskı ve katliamı için ne diyorsunuz? İran'daki Kürt Halkının özgürlük mücadelesini deskeliyor musunuz?

3- Kuzey Kürdistan'da Koçgiri ile başlayan ve Şeyh Saif, Ağn-Zilan, Dersim’le devam eden ve kemalistlere karşı verilmiş ulusal mücadeleler, ulusal direnmele-

Cemalettin Hocaoglu, Kürt halkının özgürlük mücadelesi karşısında açık tavır belirlemeye davet edildi.

Kemalistler, Kürtlerin özgürlük mücadelesine karşı kütle katliamları uygulamışlardır. Kemalistler eleştirirken, Kürt Halkına yönelen imha eylemlerini, katliamları neden suskunlukla karşılıyorsunuz? Kemalizmin en belirli özelliklerinden biri de Kürt halkını imha eylemi değil midir?

4- Kürdistan'ın dört parçasında sömürgeci-liğe karşı verilmekte olan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı tavrınız nedir? Tavrınız belirleyen hangi somut eylemler içinde oldunuz? Şayet bir tavır belirlemeniz yoksa, bu, taban kaybetme kaygısından mıdır?

5- Sultan Abdülhamid'in, Kürt ve Ermeni Halklarını birbirine kırdırma için, Kürt beylerine kurdurduğunu Hamidiye Alayları'nı ve bu alayların icraatını, iki mazlum halkı birbirine kırdırtarak icra-i saltanat edişini tasvip ediyor musunuz?

Sizden istediğimiz bu sorulara açık seçik cevap vermenizdir. Suskunluk, işi geçiştirme siz, Kemalistlerle aynı milliyetçilik anlayışı içinde düşürür ve bize de, sizi örtülü Kemalistlikle suçlama hakkını verir. Kaldı ki, “Bir caminin minber ve kürsüsünden hakikatler dile getirilmezse, o cami camiliğini, imam da imanlığını kaybeder” sözü sizindir.

Saygılarımızla.

10.05.1987
O. Halil
Studenten Komitee Kurdistan

*İlk açık mektuba size Kaplan soyadıyla hitap etmiştik. Soadımızla değişimini olduğunuzu sovradan öğrendik. İnsanlara istemedikleri adları izafe etmek insanlık suçudur. Bunun en büyük acısımız biz Kürtler çekmekteyiz. Çocuklarımızı soyadıyla kürteç adları TC. nüfus idareleri tescil etmez. Savcılar, kürteç konan adları değiştirilmesi için dava açarlar. İstemediğiniz için değiştirilmez. KAPLAN soyadıya size hitap ettiğimiz için özür diliyoruz.

Tarihin Tekerrürü

□ Kürdistan Press'in 16. sayısında “Ömer Hoca” imzalı “İrak Kürdistan'ında Tarih Tekerrür mü Ediyor?” yazısı ibretle okudum. Bu eleştiri yazısını okumadan önce, okuyucunun o yazıyı bir daha okumasını tavsiye ediyorum. Sayfa 11'de.
Bu yazıyı okuyunca iki nokta dikkatimi çekti:

1- “Kurdistan Press” bu yazıyı yayınlayarak, daha önce belirtmiş olduğu ilkelere sadık olduğunu göstermiştir. Tebrik eder, daha büyük başarılar dileriz.

2- Yazının özünde bazı bilinen şeylerin tekrardan başka hiç bir olumsuzluk yok denebilir. Yazısının sonuna doğru dört madde halinde sıraladığı şeyler

ne yeni ne de bilinmeyen şeyler. Tersine yıllardan beri savaşa kuvvetlerin dağılımı ve dengeler ile savaşla uzaktan yakından ilgili güçlerin olası hesapları ve bu hesaplar ile mevcut olan olası gelişmeler arasındaki bağlantılar ele alınıyor, tartışılıyor. Oysa yazımız bir de sorunu çok dar ve kısır bir çerçevede ele alarak, sadece İran-İrak düzeyine indiriyerek çok eksik olarak ele almıştır.

Kürdistan devrimi Orta-doğu'da dengeleri tümden değiştirecek niteliklere sahiptir. Kuvvet dengeleri değişen bir Orta-doğu'nun dünya güçler dengesini etkileyeceğini ve bu nedenle Kürdistan Devrimi'nin dünya çapında bir öneme sahip olduğunu tekrarlamaya gerek var mı? Onun için yazımızın yaptığı gibi Kürdistan devriminin dost ve düşmanlarını İran-İrak savaşçı çerçevesinde veya en fazla Arap ilericileri kamuoyu çerçevesinde ele almak, hem sig bir anlayış hem de eksik ve öden uzaklaştırıcı bir kavrayış olur.

Bütün bunlar yazarın eksiklikleridir. Onları eleştirmiyorum. Görüş açıktır budur der ve saygı duyuyum. Benim esas ele alıp eleştirmem istediğim nokta, şu: “...Daha dün dek, demokratik kitle örgütlerinde bile, sözkonusu güçlere baskı açısından farklılık nedeniyile bir araya gelemez güçler, nasıl oluyor da bugün birden bire, sözkonusu birlikten yana gözükebiliyorlar?” sonundan sonra, yazarın bir de, bu yetmezmiş gibi, “Öyle olunca, tarafsız kamuoyunda, ya bunların siyasal anlayışları, tutarlıkları (Bu kelime de yanlış, doğrusu tutarlılıkları olacak); ya da içtenlikleri konusunda kuşku duymaktan daha doğal ne olabilir?” diye de ekliyor.

Eleştirmeden hemen cevap vermeliyim ki, daha doğal olanı, bu baskı açımı talifsizlik olarak değerlendirmek olabilir. Duygusal bir Kürt yurtseveri olarak bu baskı açısına verilecek cevap şu olabilir: Beyefendi biz Kürdistan'da kan davası sürdürmüyoruz. Bugünkü aşamada mücadele Kürt halkının varlığı veya yok edilmesi mücadelesidir. Öyle olunca ideolojik görüşleri ne kadar ters olsa bile, Kürt cephesindeki bütün güçler kardeşdir. Çok miktarda kardeş kanı döktüldü. Daha fazla dökmemesi ve birbirlerini çevrilen silahların düşmana çevrilmesi en büyük arzu ve istediğimiz olup, bu yöndeki gelişmeyi heyecanla alkışlarız.

Sizin kan davası ve düşmanlık tohumları ekici nitelikteki değerlendirmenizi de talifsizlik olarak nitelendiriz.

Bilimsel olarak cevap vermek gerekirse;

Yazarımız ideolojik çalışmayla siyasal-politik çalışmaları birbirine karıştırmış ve Diyalektik Materyalist felsefi görüşün “çelişkiler” bahsini de anlamamışa benzemektedir. Elbette her örgütün, küçük veya büyük, farklı bir ideolojik yapısı vardır. Bu farklılık onun varlık sebebidir. Ve örgütün siyasal-sosyal, her alandaki bütün çalışmaları bu ideolojik yapısından kaynaklanır ve onun rengini alır. (Yanlış ideolojilerle başarıya ulaşamamanın sebebi de budur zaten).

Kürdistan düzeyinde ele alırsak, elbette ki farklı her örgütün farklı bir ideolojik yapısı vardır. Her birisi, siyasal bağımsızlığına kavuşan bir Kürt topluluğunu ya veya bu şekilde bir sosyal yapıya sahip olmasını isteyecektir (ideolojisi uygun olarak). Ama dikkat edin, önce “siyasal bağımsızlığa kavuşma” sözü var. Yani her şeyden önce sömürgecilerin atılması gerekir. Bu olmadan herhalde hiç kimsede kalkıp da kendi programını uygulamak

gibi gülmüş bir iddia ve istekte bulunamaz. O halde, yıllarca birbirlerinden düşmanca peşme öldürmüş olsalar bile, IKDP ile KYB'nin “sürdürülen” görüşmeler sonunda ortak bir bildiri yayımlayarak, “iki siyasal gücün, aralarındaki çatışmaya son verdikleri ve güçlerini, sömürgeci BAAS diktatörlüğüne karşı birleştirecekleri” ni açıklamalarında şaşılacak bir şey varsa eğer, düşmanlar açısından vardır. Bizim açımızdan bu beklenen ve olması gecikmiş bir olaydır.

Bu “güçlerini birleştirme” eylemi onların örgütsel yapılarını red ve inkar ettikleri anlamına gelmediği gibi, ideolojik yapılarında bir değişiklik yaptıkları anlamına da gelmez. Bütün olay şu anda her örgütün gündeminde bulunan (Kürt cephesinden bahsediyorum tabii) önce sömürgecilerin atılması olayıdır ve bu karar da bunun bir gereğidir.

Bu nedenle bu “güçlerini birleştirme” kararını heyecanla alkışlıyor, destekliyor ve devamlılığını diliyoruz.

03.05.1987

Halktan bir Mehmet
Trollhätten

YENİ BİR KÜRTÇE SÖZLÜK ÜZERİNE

USO

□ Bu yazıda 1987'nin Newroz ayında yayınlanan D. İzolî'nin "Ferhanga Kurdî-Tirkî ve Türkçe-Kürtçe" adlı sözlüğü üzerinde duracağız.

Kürtçemiz, bilinen gerçeğiyle ezici çoğunluğu, yani ortalama %70'i kurmanci lehçesiyle konuşmaktadır ve sözlükte tabiiyle bu lehçe üzerine hazırlanmıştır. Kuzey Kürdistan'da latin alfabesi kullanılırken, Arap ülkeleri ve İran Kürtleri ise Arapça alfabeti kullanmaktadırlar. Erivan Kürtleri ise 1920-30 arası Latin alfabesi kullanırken daha sonra Sovyetler Birliği'ndeki Kiril alfabesini benimsemişlerdir. Bütün Kürtlerin birleşik ortak bir alfabe ve hatta ortak bir lehçe kullanmaları ancak bağımsızlık sonrası mümkündür. Şu andaki tutumla her lehçe birer bağımsız dil olarak gisher, Kimse bunu egelleyemez. Yarın ister istemez karşımıza kurmanci, sorani, zaza, gorani gibi bağımsız Kürt dilleri çıkar. Bu görüş bazı Avrupalı Kürdologlar tarafından da savunulmakta ve giderek haklılık kazanmaktadır. Çünkü lehçeler yapı itibariyle birbirlerine yaklaştırılmıyor, belakis uzaklaştırılıyor. "Ortak bir kürtçeye doğru" fikrini ilk savunularından tanınmış Kürdolog Cemal Nebez'i zikretmek isteriz. Elbette bu bizim açımızdan sevindirici bir çalışmadır. İzolî'nin sözlüğünde de azda olsa zaza ve sorani kelimeler alınmıştır. Konumuzun dışına çıkmadan şimdiki sözlük sorununa geçelim.

Sözlük nedir, kimler hazırlar?

Sözlük: "Bir dilin kullanılmış ve kullanılmakta olan bütün kelime ve deyimlerini alfabetik sıraya göre tanımlarını, kendi öz dilinde veya başka bir yabancı dilde karşılıklarını veren eserdir." Modern anlamda sözlüklere Lexicon da deniliyor. Yani bir dilin kelime hazinesidir.

Üniversitelerde veya diğer yüksek okullarda dil ve edebiyat fakülteleri bütün dünya dillerinde eğitim ve inceleme yapmaktadır. Buralarda herkesin kendine göre uzman bilim adamları mevcuttur. Bu kurumlarda her dilin filolojisine bağlı olarak o dilin lehçeleri, fonetiği (ses bilim), morfolojisi (yapı bilim), syntaks (söz bilim), semantik (kelime anlam bilim), ve daha çeşitli kollarla inceleme yapılmaktadır. Gerçek dilbilimcisi ancak bu tip çalışmalar yapan kurumlarda yetişir. Ne yazık ki, bu tip yüksek okullar ve üniversitelerimiz olmadığı için bizde, ve özellikle Türkiye Kürdistan'ında dil bilimcilerimiz eender rastlanmaktadır. Sovyetlerdeki akademik çalışmalar ille İran ve Irak'taki yarı-resmî bazı kurumlar hariç tek ümidimiz Avrupa'daki serbestliğe bağlı kalyor. Avrupa'da ise, K. A. Bedirxan ile R. Lescot'un çok değerli çalışmaları dışında da herhangi önemli bir çalışma yapılmamış diyebiliriz. Henüz bir "imlâ klavuzu" muz da olmadığı için rastgele yazılan eserlerden herkes kendi bölge şivesini kullanmakta, değişik manadaki kelimeleri veya deyimleri kendi anlayışına göre mana vermek, gittikçe synonymler (eşanlamlılar) çoğalmakta, kürtçe dilinin yapısını tanımadan neolojismi (yeni kelime üretme) yi denemektedir. Böylece kürtçe dili gelişeceği yerde bazı tamiri imkansız çıkmazlara girmektedir. Ama sorunlara bakıp çaresizliği kabul ederek oturmakta meseleyi haletmez. En iyisini bulmak için kolayından başlayıp birşeyler yapmak ve kendi imkân ve yeteneklerimizi kullanmak için dün erken, yarın geçtir. Başlamak lazımdır...

Bu güne kadar yapılan sözlükler

Diyebiliriz ki ilk sözlük (ferhengok) çalışması büyük Kürt şairi Ahmedê Xanî tara-

findan 1683 te yapılandır. Medreselerde kürtçe eğitim için kürtçe, arapça 'Nûbar' adlı bir kaç yüz kelimelik bir el kitabı hazırlanmış ve günümüze kadar da medreselerde Mollalar tarafından kullanıla gelmiştir. Kuzey Kürdistan'da ise 1892 yılında Yusuf Ziyaeddin Paşa'nın İstanbul'da yayınlattığı "El hadiyya l'hamidiyya fi l'lügati Kurdiyya" adlı kürtçe-arapça sözlüğüdür. Bu sözlükte 6 bin kelime bulunmaktadır. Onun Ahmedê Xanî'den ilham aldığı ve onun Nûbarını kaynak olarak kullandığı söylenmektedir. 19. yüzyılın sonlarına kadar Avrupalı ve Ortadoğu'lu yazar ve gezginlerin kürtçe üzerine yazdıkları eserler ise tarihi değerlerinden başka pek benimsemiyor.

1860'lardan sonra Rusya'nın Erzurum konsolosu olan Alexander Caba, kurmanci üzerine yaptığı çalışmalarını, 1879 da Ferdinand Justinin yardımı ile Petersburg (Leningrad) da bir sözlük şeklinde bastı. 15 bin kelimelik olan bu sözlük arapça ve latin alfabesiyle birlikte fransızca açıklamalıdır. Günümüze kadar da Avrupa'da kaynak olarak kullanılıyor. Birinci dünya harbinden ve Rus ihtilalinden sonra Sovyetlerde kürtçe üzerinde daha ilmi ve programlı çalışmalar başladı. Sovyetlerde Kurdojoloji doğu dillerinin İran şubesine bağlı olarak geliştirildi. Burada bir çok ilim adamı, değerli eserler yazmış olmalarına rağmen kürtçenin Eriyan şivesi dışına pek çıkmadı.

1957'de İ.O.Farizov kürtçe-rusça olarak 30.000 kelimelik bir sözlük hazırladı. Aynı yılın Çerkezê Bakayev de 14.000 kelimelik bir kürtçe-rusça sözlük yazmıştı. Siyabend ile A.Çağan da 23.000 kelimelik ermenice-kürtçe bir sözlüğü Erivan'da basmışlardı. Bunlardan kısa bir zaman sonra Prof.Qanadê Kurdoev 34.000 kelime ve deyimlerden oluşan büyük kürtçe-rusça sözlüğünü yayınladı. Şimdiye kadar olan büyük kürtçe (kurmanci) sözlüktür diyebiliriz. Bilimsel olarak hazırlanan bu sözlük hem rusça açıklamalı oluşu ve hem de Kiril (Rus) alfabesiyle yazılı oluşu Kürdistan'da pek tanınmamıştır ve istifade edilememiştir. Maalesef hiç kimse de bunu kürtçe ve latin alfabesine çevirmeyi düşünmemiştir.

Batı Avrupa'da bazı çalışmaların olduğu gözleniyor. Joyce Blau'nun "Kurdish Dictionary" kürtçe olup fransızca, ingilizce açıklamalıdır. Paris'te Kürt bilim adamlarından Dr.K.A. Bedirxan'ın 50-60 bin kelimelik kürtçe-fransızca bir sözlüğü ne yazık ki bugüne kadar çıkmamıştır.

Ayrıca büyük şairimiz Cigerxwîn'in 1962'de Bağdat'ta basılan kürtçe-kürtçe faksiküllerden oluşan 3.000 kelimelik sözlüğü vardır. Fakat bu sözlük piyasada pek fazla bulunmadı. Türkiye'de büyük bir suskunluktan sonra 1967'de Musa Anter 9.000 kelimelik kürtçe-türkçe bir sözlük yayınladı. Tabii ki Türkiye tarafından toplatılan bu sözlük sahibi ile beraber hapishaneye tıkılmıştı.

Y.Ziyaeddin paşanın sözlüğü 1978'de M.E. Bozalan tarafından kürtçe-türkçe olarak latin alfabesiyle İstanbul'da yayınladı. Şimdi yine Avrupa'ya dönelim.

D.İzolî'nin "FERHENG" i üzerine:

Son bir kürtçe derleme sözlük olduğu söylenebilir. Sözlük kürtçe-türkçe ve türkçe-kürtçe olarak iki kısımdır. belirtildiği gibi İzolî bir lexicograf değildir. Fabrika işçisidir. Böylesi bir emekçinin övünülecek yetenekleri olsa gerek. Çünkü bu tür kariyer isteyen hassas ilmi çalışmalar büyük cesaret gerektirir. Bundan dolayı D.İzolî'yi kutlamak gerek. Sözlük hazırlama işi kolektif çalışmalar ürünüdür ve birde otorite ister. Açıkça itiraf etmek lazımsa, çoğu insanın yapamadığı veya cesaret edemediği bir işi İzolî tek başına başarmıştır.

Hollanda'da hazırlanıp, basılan ve KSSE,

Avrupa Kürt Öğrenciler Cemiyeti yayınları arasına giren bu sözlük, yeni bir çalışmanın ürünü olduğu ilk bakışta görülmektedir. Ofset baskılı olduğu için kalitesi üzerinde konuşulabilir, fakat içeriği ve ihtiyaca cevap vermesi bakımından büyük bir açığı doldurmaktadır. Bazı hata ve eksiklikleri olmasına rağmen, formu ve sözlük standartları tekniği bakımından ilerdeki çalışmalar için elde hazır ve anlaşılabilir bir eserdir.

Sözlük 4 bölümden oluşuyor. Toplam 20 bin kelime ve 4 bine yakın deyim vardır. Prof.Qanadê Kurdo'nun 34 bin kelimelik sözlüğü bir yana bırakılırsa buna en zengin ve sistemli sözlük diyebiliriz.

Sözlüğe kısa bir önsözden sonra kullanılış için bir izahat ve onu takiben sözlüğe geçen kısımlar vardır. Esas birinci bölümü kürtçe-türkçe sözlük oluşturuyor. İkinci kısım dünya devletleri ve yeryüzü hakkında ansiklopedik bilgiler ihtiva eder ve sadece kürtçe izah olunmuştur. Sözlüğün 3. bölümü türkçe-kürtçe olarak 12.000 kelimeyi içermektedir. Bu kısım kürtçe bilmeyenler için önemlidir. Başka husus da ilk olarak bir başka dilden kürtçeye sözlük çevrilmesi yapılmış olmasıdır. Bu kısmın sonuna tabii elementler hakkında bilgi ile günlük yazışmalarda mühim kısaltmalar yer alır.

Kitabın sonuna ve 4. bölüm olarak da Bedirxan, Qanadê Kurdo ve Reşid Kurd'ın gramerlerinden alıntı yapılarak özet bir gramer eklenmiştir. Bu kısım tamamen kürtçe olduğu için kürtçeyi bilmeyenler pek istifade edemezler. Fakat kürtçe bilenler için enteresan bir kaynaktır. Her şey öz kürtçe ve sade bir dille açıklanmış. Tabii tafsilatı değil, özettir. Zira kitap gramer değil, sözlüktür, bu kısım sözlüğün okunmasını kolaylaştırmak için eklenmiştir.

Bu sözlük yeterli mi?

Tabii ki değil. Kurdo'nun 34 bin kelimelik sözlüğü ve Bedirxan'ların henüz neşredilmemiş 55 bin kelimelik sözlüğü olduğunu söylersek bu sözlük elbette yeterli değil. Fakat bugün elimizde mevcut kürtçe yayınları için %80 kadarına cevap vereceği kanaatindeyiz. Bu ikinci adımı üçüncü bir girişim takip etmelidir.

Sözlüğün ayrıca siyasi bir yönü de vardır. Şöyle ki: özellikle T.C. hükümetinin ve bireysel olarak T.C. bilim adamlarının (!) kürtçe diye bir dilin olmadığını sık sık iddia ederler. Bunun için kısa bir çalışmayla 24 bin kelimelik sözlük hem de türkçe izahlı olarak hazırlanmıştır. Okuyucu aradığı farkı daha iyi görsün diye. Kürtçeyi geçmiş çeşitli dillerden kelimeler olduğu halde ne garipdir ki türkçeden kürtçeye tek kelime geçmemiştir. Her iki bölümde de her iki dilin yabancı kelimeleri önlendirilmiştir.

Ayrıca D.İzolî kelime üretme yöntemine girmemiştir.Sadece kürtçe eserleri okuyarak mevcut kelimelerle yetinmiş ve "HAWAR"ı temel almıştır. Sadece son zamanlarda üretilen ve dilimize yerleşmiş bazı kelimeleri eklemekle yetinmiştir.

Son olarak: Kürt halkı ve kürtçe dili dünyada bir benzeri daha olmayan bir baskı ve sömürü altındadır. Bu baskı sadece Kürdistan'da değil, yurtdışında dünya çapında yapılmaktadır. Elbette sözlük ve gramer gibi akademik çalışmalar isteyen eserler vermek kolay değildir. Dilimizin ve kültürümüzün bir kısmını gasp eden ve geri kalanını da inkar edenlere karşı D. İzolî'nin bu sözlüğü gereken cevabı veriyor. Daha ilerisi için daha başarılı eserler ümid ederken yazmamızı burada kesiyorum. Saygılarımla...

Hollanda
8.5.1987

Tejrên sipî û mezin
Tejrên bêbav û zalim
Hatîn!..
Hatîn!..
Çiqîna çizka Zero gîhişt asmana
Asman kor û kerr...

Dayê! bes bike lori
Êdi ez xew naxwazim
Êdi bese şev.
Sibe çi çaxê?
Ez roja geş dixwazim.

Bese, bişşîne wan çiçikên pûç
Êdi ez şîr naxwazim
Jiyan dixwazim.

Tejrên bê perr
Tejrên gewr
Mîrin dizên
Xwîn dizên.
Hawara Fato Zorê
Deşt û newal zingirand
Deşt û newal kerr...

Wer ha wer!..
Wer ha wer!..
Ez destîne te dixwazim.

7 Adar 87

Dawê Xanê

gûlistan :

“mûzîk çêka pêşmerge ye, banga rabûna gel e, paqijkirîna qirêjiya dijmin e...”

□ Tu dikarî bi kûrtibirî li ser jiyana xwe rawestî?

Li tenîsta bajarê Siwêregê-Urfa(Riha), li gundekî, ji malek halxweş hatim rû dinê. Ez hin şeş salî bûm, mala me bi nivî çûn bajarê Wêransarê bi çih bûn. Ji wê demê şûnda em bûn nivî bajarî û nivî gundî. Mala me zivistanê li bajêr diman û hav inan dihatin gund. Ji ber vê, min jiyana gund û bajêr bi hev ra nas kir.

Ji heft saliya xwe şûnde min dest bi xwendegê kir. Ji donzde saliya xwe şûnde ketim xwendegêha keçan ta hevdeh saliya xwe. Herweke jiyana gelê Kurd, ew ba di hewşa me ra ji buhîrî. Ango; zilm û zorî, pikolî û kedxwarî, mêrkujî û çav-sorî, jin firotan û jin revandin li çaraliyê me berçav bûn. Ji zaroktiya min de, li dij van hemû bûyeran girhevî di serê min de çê bû bûn. Van bûyerên civata me di serê min de girheviyeka xwezayî (tebîî) çêkir. Vê girheviyê di serê min de ji têgihîştina têkoşîna fikrê guhertina civakî û welatperweriyê re rêç vekir. Mixabin bi wê zaroktiya xwe gellek tiştan difikirim lê min nikani bû bersiv bidita. Nêmaze mêr hebû ku bi sê jinan bû. Wî mêrî bi hikmê peran û bi hêza ku civakî dabû wî, dikani bû sê jinan bikire û weke malê xwe û bi tiştan bi kar bîne. Min ev rewş didît, difikirim û diêşiyam. Bi xwe min ji xwe re digot: Ma gelo, mêrekê jî ji dayik û bavikekiye û jinekê jî, lê ji bo çî sê insan bi yek insanî têne sewitandin. Lê çibikim, zarok bûm, bêcare bûm -hin jî jin bêcarene ya...- Vî rengî sal bi sal di serê min da doş bû û di dilê min de çih girt. Ji bo vî bersivê bidim; gelo rojê çî wext were ku halê jinan berçav bibe û bête fêhm kirin?!

Belê, roj, meh û sal buhîrîn. Ez jî êdî bûm keçeke têgihîştî û serwext, êdî hêdî hêdî pirsên serê min bersiv ditin. Min bersiva xwe bi stranên xwe da. Min xelasbûna jinê di civekeka pêşniherîn, sosyalist û xelasiya Kurdistanê de dit!

□ Te kengî û çima dest bi kar û xebata mûzîkî kir?

Di civaka me da hertîşt qedexa ye û muzik gotin jî bi kurdî qedexa ye. Ev tiştêkî ku ji herkesî ve xuyaye. Bi kurtayî tirka mala me xira kiriyê. Çand, al û ola kurd sergo bergo kiriyê. Di vî warî de li Kurdistanê bindest çara xwe heye ku hele jinek ji wî halî rabe û stranên bi kurdî bêje. Ez dikanim bêjim di warê stranên gelêrî de Meryem Xan îstîsnak bû. Lê di warê stranên welatperwerî de qet kesek tune bû. Bi rastî gerek em hêmu hozan û hûnermendên kurd jî Şivan Perwer ra gellek spasîyên xwe bêjin û tucar ji birnekin ku di wî warî de Şivan ji me re rêçek şweş vekir û rêberiyê mezin kir. Xweş di dirûka Kurdistanê de li derî stranên welatperwerî, bang cotkar û karkeran kir. Têkoşîna wan anî ziman, bi stranên kedxwarî û rewşa Kurdistanê anî ziman, bang keç û xortan kir, ji bo

mafê jinan stranên got û hêz da bersiva me jinan. Weke gelek ke san ez jî di tesîra Şivan da mam. Şivan pîsmamê min e. Min baş nas dikir, soza min û wî hebû û niha jî bavê Serxwebûn e. Xebata min û wî tev gul veda.

□ Di tevgera rizgariya netewî de giraniya muzik çî ye?

Ma gelo miletekî ji her eymetên xwe cuda be, mahrûm ma be, wê çawa be? Helbet wê bi derd, kul, keser û evîn be. Hûn dizanin ku insaneke dema bigrî giriyê wî dibe muzik. Qêrîn û hawara wî dibe muzik. Keser û evîna wî dibe muzik. Muzik, muzik, muzik...sitran, stran...lawje, lawje...

□ Gelê Kurd tevde bûye ev. Bi salan ev hemû ketiye serhev û bûye kaniyek gurr û bi hêrs. Li gel vê rewşê gelê Kurd di têkoşîna de ye. Pêşmerge şer dike. Li her devera Kurdistanê agir dibare. Asîmilasyon li ser gel pêk tê, tebata wi bi destê

kedxwara ye. Ji ber ve yekê xwendin û nivisanidina gelê Kurd pir kême. Di vê barê de muzik berbeja û nivîste ji bo gelê me. Anîha rola mûzîk gelek mezin e. Mûzîk çeka pêşmerge ya, banga rabûna gel e, bayê paqijkirîna qirêjiya dijmin e, evîna xezalê û Eysana Eli ye, ya Siyabend û Xecê, Mem û Zîn, Kirivî û Kirivê ye.

□ Tu dikarî bi kurtibirî behsa jiyana muzikî ya xwe biki?

Ez jî malekê ji serhatina xwe da muzikperwer tême. Dengê kalikê min, pîrika min, dayika min, bavê min û hemû malbata min xweye.

Herwek Şivan, ez jî ji wê qomê tîm. Mala bavê min hal xweş bû. Gellek mirîd, derwêş, şêxlerk, de-leelî, stranbêj û dengbêj, çirokbêj û xebîşokbêj dihatin mala me. Oda gund oda me bû. Bi seetan na nivê şevan gundiya helqe digirt, govend digeriya, ta herkes helak dibûn kêf û şahî dikirin. Zihn û hişên herkesi

bi awaz û ahengî tiji dibû.

Ji te, hiş û ramaniyên min jî bi vê çandê xwe tîr kir. Herçiqas ji hêla kedxwaran de hertîşt qedexa bû jî, disa weke dayikên bi ser zarokên xwe de lorikên bejin, me jî di azadiya ber malê de digot. Ji heyameke dîr û dirêj şûnde êdî gulên têkoşîna li Kurdistanê bişkivîn. Min jî behna wan gulan hilanî. Keç û xort ketibûn pejna xebata welatperwerî. Ez jî bi wê demê re gihîştim û herweke di bersivên pêşin de min got girheviyên serê min êdî hêdî hêdî vebûn. Dema min û hevalên welatperwer, me xebata zanistî (semîner) dikir, li dawiyê me tev distira û dîrêjî min tenê digot. Hevalan dengê min gelek baş diditin.

Yekcaran tinaz dikirin, “ger tu biçê ba Şivan hûnê muzikê baş çêbikin” digotin. Dema ez sêzde salî bûm, carekê Şivan di sala 1975an de hat mala me û çend stran bi min gotin da. Wî jî ji min re gotibû dengê gelek xweş e. Şivan wan starên min girtî bû kasetê û hin jî hene. Yekcaran ez bi xwe guhdarî dikim û bi xwe dikenim. Ji ber ku dengê zarokî gelekî şîrîn e.

dema ez hatim Ewropa û virda êdî jiyana min e hunermendiyê destpêkir. Di jiyana hunermendiyê de ez li pîrr tiştên ferqîr rast hatim. Li gelek şevên çandî, festivalên întarnasyonalî, nasîonalî hevkarî û şahî de beşdar bûm. Ta vê gavê di çar kaset û sêlikekî de

stranên min civandine. Li gelek welatan, ji Ewropa ta Emerîka û Australîa geriyam. Nêrîn û ditinên min baştir û firehtir bûn. Herweha vê xebatê berdewam dikim.

□ Programê te ji bo pêşerojê çî ye?

Bê hevî û bê hatin nabe. Çawa dinya nasekine û her deqe û her gav tişt li gor demê tenê guhertin, serê insanan jî pîre tîye guhertin. Ji ber ve yekê, kesên hatinê nefikirin û xebat nakin, pêşve naçin. Gereg li hêlekê destekî me di xebata havilê jiyandê de be û li hêla çin jî destê din di xebata Kurdistanê de be. Lê herwekî min got, çawa dom her tiştê diguherîne, bi xwe ra bixwaz nexwaz serê insanan jî diguherîne.

Dema di serî de me dest bi xebatê kir, weke gelek kesan em jî pîrr bi heyecan û bê tecrûbe bûn. Me digot qey wê her tişt li gor me bimeşe. Li dawiyê me hew nihêrî ku me tîrşîk û sawar û seletetevlihev kir û bû hêşûhelêş. Em dizanin ku doz-

girtin heqê me ye û her kes mecbûre wezîfe bigre û berpirsiyariya gelê xwe bike. Lê bi çî awayî! Car heye ku mirov nikane xwedikirîna zarokê jî ji xwe ra bike mesel û hînkêr. Lazîme mirov bi mehan şîr bide, bi salan xwedî bike, xwendin bide û zehmet bikêşîne da ku mirov jî wî zarokî xêrê bibîne. Yan na ewê jî civakê re bide-rûşebe. Zarokên me jî baş tenehatin gihîştan. Zarokan re şaşkirin, berxwe neditin û bihev ketin. Û li me zarokan hate temaşê kirin. Zarok jî hev piçîk piçîkî cuda bûn. Lê gelo ma wê wanî berde-wam bike? Na! Gereg em vê gavê zehmet bikêşînin, bêtir xizmet bikin û tecrûbên salan ji xwe ra bikin rêber. Ev bêtir gerek em dîr û fireh bifikirin.

Ji bo vê nexweşiya mezinê di nav me da gerek pêşin derman bête ditin. Ev jî bi lêgerîneke mezin dibe. Ji ber vê yekê ez bi xwe vê gavê di nava lêgerîneke mezin de me. Lêwma zêde beşdar nabim. Tucaran ji bîr nakim ku hatina her kurdekî û hatina min bi hatina gelê min ve girêdayî ye. Ez gelek bawerim ku gelê Kurd wê di rojekê nêzik de heqê xwe bigre û azad bibe. Lê rêça xebatê.....

Gulistan bi Serxwebûn re di Kurdistan Press de

□ Bi riya Kurdistan Press ji xwendevanan re tu gotinên te heye?

Gereg em herkes laiyeqî vê xebatê bin. Bi guneh û sewabên xwe em mecbûrîn sibê hesab bidin dirrokê. Di wî warî de KURDISTAN PRESS jî xizmeteke mezin rakiriyê ser milên xwe, laiyeq e û hêja ye. Li derî Kurdistan cara yekemîn e ku rojnameke wanî berfireh û profesyonel derdikeve. Ez hêvîdarim bi hasebên biçûk de nekeve.

Wezîfa me her kurdekî ye piştigiriya Kurdistan Press bike.

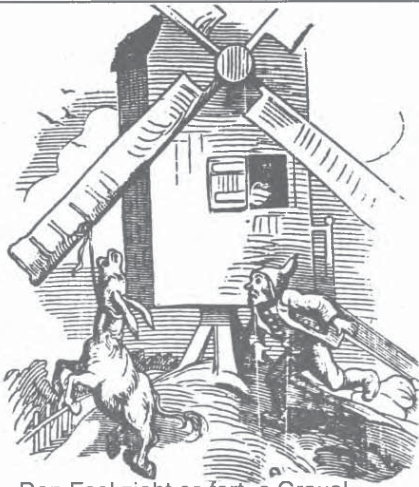
Hemû hevalên di xizmeta Kurdistan Press de pîroz dikim. Serfirazî ya me be.

15.05.1987/Uppsala

Gûndî û Bageraşvan • 2 •

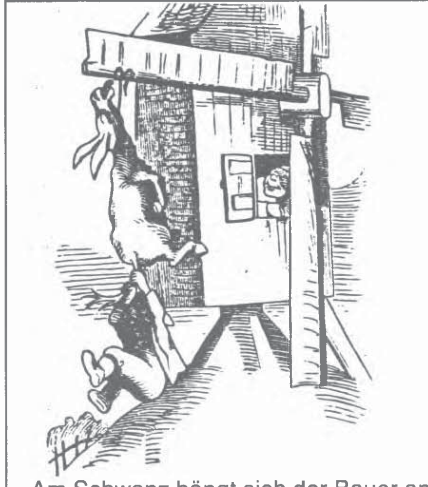
Der Bauer und der Windmüller

Xêz û nivîs; W. Busck—Vergerandin; R.T. Hulmani

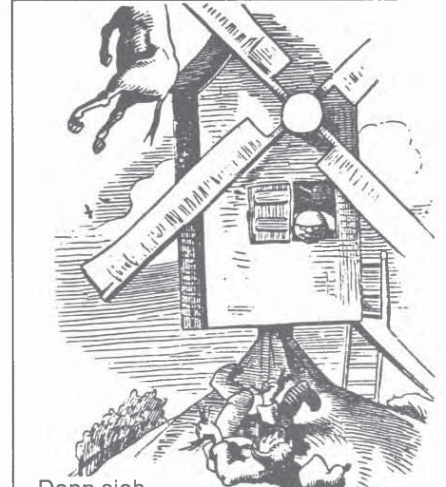
Den Esel zieht es fort, o Graus!
Der Müller
guckt zum Loch heraus.

Bi dehşet ker zû tevkêşand,
Aşvan kunda ew berçavand.

Am Schwanz hängt sich der Bauer an,
Was ihm jedoch nichts helfen kann.

Wî doçik girt, dikêşini tev,
Neşya bit alikar-manî ew.

Denn sieh,
die Haare halten nicht—Bums!
liegt er da, der arme Wicht.

Pirçmûh neragirt, qetiya.
Bûm! ket reben, razayî ma.

We dom bike

LIRAZ • 8 salî / Israil

Silav û gulav
□ Kiçeke Kurd im, navê min Lîraz e; xwestina min heye ku mûzîka kurdî fêr bibim.

Va ye sitirana "Delalê" ji zarowên Kurdistanê re diyarî dikim û hîvîdar im, ku rojekê ji wan re muzikê lêbidim.

Xuşka we Lîraz

Xwe berhev ke hevalê Delalê, Delalê
Şahî ye l' serê salê Delalê Delalê

Kevot MAYI • 6 salî / Swed

□ Navê min Kevot e û ez 6 salî me, ji gûndê Mayê, devera Berwarî, Kurdistanê Iraqê.

Silavê min bo hewe û bo hemî zarokê Kurdan...

Kevot

SERMEND • 8 sal / Swed

FOLKLORÜMÜZ VE BİZ

□ Folklorümüz ve biz dedim. Bu iki terim arasında pek farklılık yoktur. Oysa gerçek hayata baktığımızda folklorümüz ve bizim aramızda uçurumların olduğunu sanırım hepimiz fark ediyoruz. Şu gerçeği hemen hatırlatmak istiyorum, günümüzde folklor, oyun giysileri, süslü takılar ve aksesuarlarla gecelerimize, eğlencelerimize, içki masalarımıza ve düğünlerimize bir adet ve vazgeçilmesi olanaksız bir meze haline gelmiştir. Bunun farkında olan biz folklorcüler (güya), bunu bir fırsat bilerek bu mezeye birazda tuz-biber ekerek maddi çıkar ve menfaatlerimiz uğruna kullanılmaktadır.

Şöyle geriye dönüp bir bakalım. Ben, 1974 yılında halk oyunlarına başladığım zaman ayrı bir yeri vardı. Daha da gerilere, yani 1930'lara hatta 20'lere baktığımız zaman folklorümüz, ne bu kadar açık seçikti, ne de tüm halk kitlelerine ağıttı. İslamiyetin de ağır bastığı günlerde -hâlâ da öyle ya- bir takım kanunlar ve ayrıcalıklar folklorümüze kısıtlamalar getiriyor ve onu gerçek özelliğinden uzak tutuyordu. Bunlara, kapalı giyimden, kadın ve erkeğin ayrı oynaması gibi örnekleri gösterebiliriz. Oysa bizim kendi öz kültürümüzde böyle birşey yok-

tu ve halada yoktur. Gericilik, o dönemlerde bile öz kültürümüzü bir takım sınırlamalar getirmeye çalışmıştır.

1960 sonrası ortaya çıkan araştırmacılar, bu konuda önemli araştırmalar yaptılar; folklorümüzün daha derinliklerine inerek kültürümüzü biraz olsun rahatlatmaya ve özüne döndürmeye çalıştılar. Bu arada folkloru, bir tarih, coğrafya ve etnografya olarak da görenler çıkmış, çok çeşitli tanımlar yapılmış ve sonuç olarak tek tanım ortaya çıkmıştır. Folklor bir halk kültürüdür, folklor bir halk bilimidir denirler, "folklor, halkan maddi ve manevi tüm yaşamıdır" gerçeği vurgulanmaktadır.

Oyleyse neden folklorümüz egemen ve ezen ulusların bir mezesi haline girmiş ve onlar, bunu tepe tepe kullanılmaktadırlar? Öyleki, türkülerimize ve giysilerimize bir takım kısıtlamalar getirerek maşa gibi kullanılmaktadır. Hatta, o giysilerin içinde olan biz Kürt folklorcüler de dahil olmak üzere. Açık söylemek gerekirse, egemen güçler, kültürümüze kendi damgalarını vurarak, Avrupa'da ve dünyanın diğer ülkelerinde kendi ülkelerini ve turizmlerini tanıtmak için kullanılmaktadırlar.

Bu yazıma karşı çıkanlar ola-

caktır. Hatta şunu diyeceklerdir: "Canım Türk folklorü yok mu da Kürtlerin folklorünün sırtından geçiyorlar?" Osmanlılar döneminde zaten folklor diye bir terim ve tanım yoktu. Osmanlı padişahları, saraylarda içki içerek Türk Tasavvuf müziği ve kendi haremelerindeki o masum kızlardan ve gittikleri yerleri yakıp yıkmaktan başka ne yapıyorlardı ki? Sonuç olarak ne kaldı onlardan? Bir kılıç kalkan ekibi ve bir takım efe oyunları. Şimdi bu oyunlara Türkiye'de bile rastlamak mümkün değil. Oysa Kürt ulusunun dili ve kültür ağır basıklar altında olmasına, ülkesinin işgal edilmesine rağmen, değerlerini günümüze kadar yaşatabilmiştir. T.C'nin en önemli kültür merkezlerinde, kentlerinde, her okulda, her dernekte büyüklük küçüklük Kürt folklorünü, Kürt giysilerini görürüz. Yarışmalarda, festivallerde ve televizyonda Kürt halk müziğini -tabi türkçeyle çalınmış haliyle- duyuyoruz. Bunları kimse inkar edemez, saklayamaz. Ama bunu bilen kim? Bilip de bu kültür Kürt halkınıdır diyen kim? Veyahutta bu türkü kürtçeden çevrilmiştir diyen var mı? Türkiye'de ve hatta biz Avrupa'da olan binlerce folklorcu lafta öyle söyleriz. Ama pratikte ne yapıyoruz ona bakmamız.

Yukarıda belirttiğim T.C. derneklerinde uzman olarak görev

yapan kişilerin çoğu Kürt'tür. Oyuncuları dahi Kürt'tür. Avrupa'da da bu böyle. Gerek sağ ve gerekse sol derneklere çalışan folklorcülerin çoğu Kürt'tür. Ama çıkar ve menfaat uğruna bunu cesurca söyleyen Kürt yoktur.

Bugün T.C kendini ve turizminin, kültürel ve folklorik faaliyetlerle tanıtmaya, bir köşe kapmaya çalışıyor. Bu yolla propagandalar yapıyor. Biz de bile bile ona yardımcı oluyor ve elimizden geleni yapıyoruz. Evet, bizler böyleyiz. Bunu küçük görüyor ve üzerine gitmiyoruz. Veya, "Ne yapabiliriz" diyerek kenara çekiliyoruz.

Hayır arkadaş! Eger Kürt yurtseverleri isek, Kürt ulusunun varlığına, kültürüne ve folklorik kaynaklarına sahip çıkarak onu yaşatmalıyız. Her gösteride, her sölenide, her gecede, her festivalde kültürümüzü tanıtarak bilgiler vermeliyiz. Avrupa'ya gelen T.C ekiplerini protesto ederek, bu kültürün bizim kültürümüz olduğunu, Kürt halkına ait olduğunu açıkça ve cesurca belirtmeliyiz.

Bu konuda tüm Kürdistanlı folklorculara sesleniyorum. Ortak bir yol bulup, bu işi Avrupa'da yapmalıyız ve kültürümüzü yaşatmaya devam etmeliyiz.

Kürdistan İşçi Derneği
Halk Oyuncuları Hocası

Azad Dilan
Londra

□ Ez geleki silavên germî ji xebatkarên Kurdistan Press ra dikim û serketina wan dixwazim. Û ez hevîdar im hûnê ve kilame ji di Kurdistan Press de pêşkeş bikin. Spas.

Sebrî Şermixî
Swed

PERÎŞANÎ

Hevalno hun bixwe zanin
Kal û pîr hin tev di nalin
ji destê wa koledaran

★

Dive em hemû Kurd yekbin
Tev jîrek û dest bi çek bin
Hemû xwenda û zanabin

★

Em Kurd hemû birîndar in
Heger em rojek yek nebin
Emê tim be cî û wan bin

★

Xelkê ji malê me bixwan
Emê ji li bin destanbin
Emê bê cî û bê wan bin

★

Bi milyon me şehîd dan
Em hîna ji bê Kurdistan
Ji ber ku em qet nebin yek

★

Werin tev herin xwe barkin
Ji bo Kurdistan rizgar kin
Ala rengin biser dakin

Arkadaşlar

□ Gazetenizin değişik görüşlere açık olduğu sürece güçlenmemesi için hiç bir nede yok. Büyük bir boşluğu doldurduğunuz inaniyorum.

Özlemine duyduğumuz Kürdistan'daki değişik politik gruplar arasında dayanışmayı artırması umuduyla, Kürdistan Press'e emeği geçen arkadaşlara başarılar dilerim.

Selamlar

A. GOVAN
KANADA

Değerli dostlar;

□ Doğrusu daha baştan itibaren abone olmadığımıza üzgünüm. Ben bir çok Kürdün yaptığı gibi bağnaz değilim. Belli bir siyasi fikirim olmasına rağmen, gazeteyi genellikle beğeniyorum. İnanım bu boşluğun doldurulması gerektiğine seneler önce inanmıştım. Bizim, Avrupa'da yaşayan Kürdistanlılara böyle bir gazete yoluyla ulaşmamız gerekir. Gazeteniz önemli bir adım attı. Ben gazeteyi okuyup bitirdikten sonra, gelecek sayısını candan bekliyorum. Haftalık olması için çalışma göstermek gerekmez mi? Yurtsever bir öğretmen olarak yaşadığım bu kentte Alman halkına, demokratik kamouoyuna, halkımız üzerindeki faşist ve sömürgeci baskıları anlatıyor, örgütlü-

yorum.

Bunları yaparken bir siyasete öncelik vermeye gerek görmüyorum. Çünkü kurtuluşun birlik ve beraberlikten geçtiği kanısı benden yerleşmiştir.

Bu nedenle sizden ricam, birliğimizin sağlanması için yayın yapın, salt "Rızgari" siyasetini değil -ki şimdiye kadar pek aşırı davranmadınız - diğer siyasetlerin önündeki bağnazlıklarını kaldırıp, birbirleriyle konuşmalarını, hele düşmanca davranışlardan kesinlikle kaçınmalarını salık veren yayın yapın.

Arkadaşlar, başarılarınızın devamlı olması için gösterdiğiniz çaba çok sevindirici. Bu nedenle sizlere saygı ve sevgilerimi sunarım.

Bir Kürdistan Press
okuyucusu
Almanya

Roj baş hi gelê hevalê hêja

□ Silav ji we re ta were, li bi rastî ez pir bê xaş bûm dema min di va rojnemeyan (Kurdistan Press) hate der. Li min ji wera sed xebe: da dema min tede di nivîsandinê Turkey û şorên erebî, wek; hejmar/sayî 15-7, dikê "Mahmut Bilgili hat qetil kirin" Çima we nego hat kuştin!

Hav şaşbûn ne a yekêye, pir şaş bûnê we hene nêne gotin. Ez ji we dixwazim va tîsta caktî din ez nebinim û ne nivîsandinê Turkey. Ji ber her rojnemeyan Kurdêye ne a Turkiye û bi zimanê kurdî tê nivîsandin, ne bi erebî û Turkey û soranî wek şive korbeta tevlehêv.

Ez geleki spadikim. Win şaş bûna nekî û bi zimanê kurdî binivîsin...

6.5.1987

Heval R.B.G
Yewnanistan

Silav ji rojnemeyê hêja Kurdistan Press re

□ Bi rastî rojnemeyan we her roj baştir dibit. Ez bawerim rojek bê û rojnemeyan Kurdistan Press di heftê de carekê derbiket. Belê rojnema bi vi şiklî rojnemeyê gelekî başe, lê kurdî tede pir kem e. Çima tenê kurdî çapnekin?! Peşniyara min ew e ku hûn gerek tenê Kurdî çapbikin.

Usman Xuyî / Avusturya

ABONE

□ 6 MEHÎ • 6 AYLIK □ 1 SALEK • YILLIK

Tarih:...../...../.....

NAV-PAŞNAV İSİM-SOYİSİM	240	Skr
NAVNİŞAN ADRES	240	FF
.....	60	DM
.....	72	G
.....	1440	BF
.....	60	Slr
.....	24	£
.....	35	\$
.....	2880	D
.....	480	S

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesabê GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razinin û suretek jê ji BOX 7080, 17207 Sundbyberg-Sweden re rêkin Abone ücretini GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm kortosuna yatirarak, bir kopyasını Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden adresine postalayarak abone olunabilir.

DAZANÎN

□ Li bajarê Sydney, Australya, weşîneka Kurdî ev bûn 18 meh di radyo mirî, ya bernameyên etnik de, mehê carekê tê pêşkeş kirin. Di programa Kurdî de, nêçe, beje, çand û her weha agahdarî û mûzîka kurdî tîyên pêşkêş kirin.

Kesên ku dixwazin guhdarî programên weşîneka Kurdî bikin, bila navnişana xwe ji komiteya me re bişînin.

Navnişana me;

Komîta Piştgiirtina Gelê Kurd
BOX 235
Croydon Park, 2135
AUSTRALIA

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 17/9
20 MAJ • GULAN 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN. 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin CEKO. 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR. 08-9847-3
Administration-Prenumeration
D. AZAD. 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: [46] 8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet / Söderstjälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 18/10

20 GULAN • MAYIS 1987

ISSN 0233-4908

Büro ; Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343—5559

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDINAVIEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Körfez'de Amerikan ve Sovyet gemileri de vuruldu!!

Körfez'de gerginlik!

Irak savaş uçakları tarafından bombalanan Amerikan savaş gemisi "USS Stark"

foto AP

(AP • ANK)
□ Irak savaş uçakları, Basra Körfezi'nin, Katar ile İran körfezinin ortasında seyreden ve güdümlü füze taşıyan Amerikan "Stark" adlı savaş gemisine saldırı sonucunda, 28 Amerikan denizcisinin öldüğü bildirilmekte.
□ Amerikan gemisinin vurulmasından birkaç saat önce de, Kuveyt'ten kiralanan 3 Sovyet tankerinden biri, İran tarafından düşendiği anlaşılan bir mayına çarparak ağır hasar gördü. On gün önce de, İran hücumbotları, körfezin güney ucunda bir Sovyet şilebine saldırılmışlardı.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre, güdümlü füze taşıyan "Stark" adlı savaş gemisi dün gece (17 Mayıs 1987), Irak savaş uçakları tarafından atılan bir ya da iki füze hedef olarak ağır hasar gördü. Saldırıda en az 28 Amerikan denizcisinin öldüğü bildirilmekte. Amerikan Dışişleri Bakanlığı saldırının yanlışlıkla düzenlendiğini belirtiyor. Reuter Ajansına göre ise, Irak Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasında, saldırının Irak'tan kaynaklanıp kaynaklanmadığı kesinlik kazanmadı. Ancak, Irak'ın bu konuda bir soruşturma başlattığı açıklandı ve böyle bir şey olmuşa pilotların hatasından kaynaklanmış olabileceği belirtildi.

Bölgede faaliyet gösteren Lyos sigorta şirketine göre, Stark savaş gemisi, körfezin Katar ile İran kıyısının hemen ortalarında bir seyirle yol alırken yerel saatle 23 °° sularında vuruldu ve gemi isabet aldıktan sonra Bahreyn'e yöneldi. Geminin Irak savaş uçakları tarafından atılan bir ya da iki bombaya hedef olduğunu belirten Amerikan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, saldırının yanlışlıkla gerçekleştirildiğini sandıklarının sözlerine ekledi.

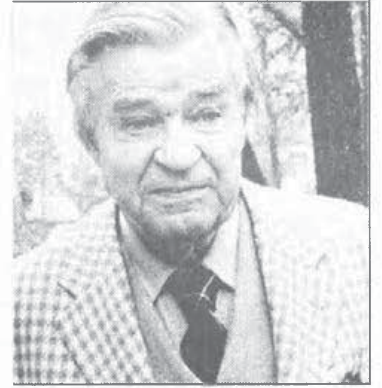
Amerika'nın İran'a gizlice silah sattığının ortaya çıkmasından

sonra Irak'la bozulan ilişkileri son zamanlarda düzelmeye belirttiler göstermekteydi. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın üst düzeyde bir yetkilisi, daha geçen hafta Bağdat'a yaptığı resmi ziyaretinde, İran karşı savaşta ABD'nin Irak'a tam siyasal desteğini dile getirmişti.

Amerikan gemisinin vurulmasından bir kaç saat önce de Kuveyt'ten kiralanan üç Sovyet tankerinden biri İran tarafından düşendiği anlaşılan bir mayına çarparak ağır hasar gördü. On gün önce de İran hücum botları Körfez'in güney ucunda bir Sovyet şilebine saldırmışlardı.

İSVEÇ

Gunnar Myrdal öldü!

ANK • Stockholm

□ Gunnar Myrdal, İsveç'in en büyük ekonomistlerinden biriydi. Eşi Alva ile birlikte, 67 yıl ekonomik sorunların yanı sıra, uluslararası sorunlar ve özellikle insan hakları sorunları ilgili çalışmalar yaptı, dinamik tartışma platformları açtı.

1934 yılında basılan "Nüfus sorununda kriz" kitabı kamuoyunda derin yankılar uyandırmış ve gerek İsveç'te ve gerekse dünyada geniş tartışmalara neden olmuştu. Myrdal, 1930'lu yıllarda Sosyal Demokrat Parti'den milletvekili olarak parlamentoya girmiş, ardından 1938'de Amerika'da siyahların sorunlarını araştırmak ve onlara destek olmak amacıyla Amerikaya gitmiş ve uzun yıllar Amerika'da siyahların mücadelesine destek olmuştu. Amerika'daki çalışmalarından sonra, 1944'de İsveç'e dönen Myrdal, tekrar parlamentoya seçilerek, Sosyal Demokrat hükümetin Ticaret Bakanlığı görevini üstlenmişti. Tartışma platformları oluşturma çabalarına Myrdal, "İsveç Nasıl Yönetiliyor" kitabında yeni bir boyut getirerek bu kez İsveç bürokrasisini ele alıp sert bir şekilde eleştirmişti.

İsveç Başbakanı Ingvar Carlsson "Gunnar ve Alva, çevrelerinde geniş bir entellektüel atmosfer yaratmışlardı. Bu atmosfer inanılmaz bir şekilde yayıldı ve biz genç sosyal demokratları derinden etkiledi. Her ikisinin de yokluğu, doldurulması güç büyük bir boşluktu" sözleri ile duygularını böyle dile getiriyor. Üç çocuk sahibi olan Myrdal 88 yaşındaydı.

YUGOSLAVYA'da

grev dalgası

(AP • ANK)

Yugoslavya tarihinde, savaş sonrası patlak veren en büyük grev geçtiğimiz günlerde sonuçlandı. 1000'nin üzerinde kömür işçisinin 33 gün süren grevi, gerek ülkede ve gerekse dünyada geniş yankılar uyandırdı.

Kömür ocaklarında çalışan işçiler, başlama ücretinin iki katına çıkarılmasını, genel direktör ve her iki yardımcısının görevden alınmasını, yaşam normlarının ve sosyal hakların yükseltilmesini, sendikal yardımın artırılmasını talep ederek greve başlamışlardı.

Grev 33 gün sürmesine rağmen, işçilerin ileri sürdüğü talepler tam anlamıyla kabul edilmedi. 33 günlük uzun bir süreden sonra, ücretlerde belirli bir artış sağlanmasına sağlandı, ama, bu istenecek çok altındaydı. Ayrıca

grev sonrası üç yöneticiden ikisi de istifa etmişti. Fakat bunlar grevi durdurmak için yeterli neden değildi.

Grevin son günlerinde işçilerin bağlı bulunduğu resmi sendika işçiler arasında "greve evet mi, hayır mı?" şeklinde bir anket yaptı. Anket sonucu oylama yarı yarıya olmasına rağmen işçiler sendika tarafından çalışmaya zorlandı. Bu nedenle yapılan anket işçilerin çoğu tarafından protesto edildi. Seçeneği olmayan işçiler, 33 gün sonra birer birer kömür ocaklarına döndüler.

Yugoslavya'nın İtalya sınırında ki Labin kentinin kömür ocaklarında genç bir maden işçisi kuşağı çalışıyor. Kömür ocaklarının tarihi bir hayli eski ve bugüne dek herhangi bir revizyondan geçmemiş. Çalışma şartları açı-

sından da tehlikeli olmasına rağmen, Yugoslavya'daki işsizlik probleminden dolayı, binlerce insan güvenlik açısından elverişli olmayan bu ocaklarda çalışmak zorunda. İşçilerin, sosyal durumları bozuk. Soyunma odaları ve yemek salonları yok. Küçük bir kantinden ihtiyaçlar karşılanmaya çalışılıyor.

40 yıl sonra meydana gelen olaylarda 800 işçi ölüyor, birkaç yıl sonra gene aynı ocaklarda 400'e yakın işçi hayatını kaybetmişti. Bununla beraber, kömürocaklarında gerekli tedbirler alınmamış ve işçiler ölüm tehlikesi ile işçiler çalışmalarına devam etmişlerdi.

Grev dalgası dinmiş görünüyordu. Ancak işçilerin durumdan hoşnut olduklarını söylemek mümkün değildi.

İSPANYA'DA

büyük patlama

(AFP • ANK)

□ İspanya'nın başkenti Madrid'de pazar sabahı erken saatlerde büyük bir patlama meydana geldi. Madrid polisinin resmi rakamlarına göre, patlayan bomba sonucu bir yaşlı kadın öldü, 6 kişi yaralandı. Bomba, askeri üslerin bulunduğu bölgeye yakın bir yerde 5²⁹ ile 5³⁰ arasında patladı. O sıralarda bölgeden arabasıyla geçen yaşlı bir kadın patlama sonucu öldü.

Şu ana kadar herhangi bir grup ya da örgüt patlama olayını üstlenmiş değil. Fakat, her zaman olduğu gibi polis açıklamalarının olayın arkasında, Bask'ın bağımsızlığı için mücadele eden ETA örgütünün olduğunu belirtiyor.

Pêşmerge gav bi gav Kurdistanê rizgar dike!

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 19/11

3 PUŞPER • HAZİRAN 1987

ISSN 0283—4898

- Bamernî hat rizgakirin
- Li Rewandûzê navenda BAAS, navenda parastinê hatin kawilkirin
- Balafirgeha leşkerî ya Bamerne û bingehên (us) leşkerî ketin destê pêşmerge û hatin kawilkirin

Dumahik di rûpela navîn de

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA SİVİL HALK KİMYASAL SİLAHLARA KARŞI SAVUNMASIZ!

S.O.S.

□ İran-Irak savaş cephesine 85 Km. uzakta bulunan Hewler iline bağlı Melekan, Bile, Kendol köyleri ile çevrede bulunan Göçebelerin çadırları Irak savaş uçakları tarafından bombalandı!

□ Kimyevi silahların ve zehirli gazların kullanıldığı saldırıda 7 kişi öldürüldü, 42 kişi ağır yaralandı!

□ Harabeler altında kalan İbrahim Mihamed'in 18 kişilik ailesine ulaşılamadı!

□ Bombardımandan kurtulan 11'i çocuk 24 kişi, 6 günlük uzun bir yürüyüşten sonra bugün (2 Haziran) Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin, II. Bölge Karargahlarına ulaşabildiler.

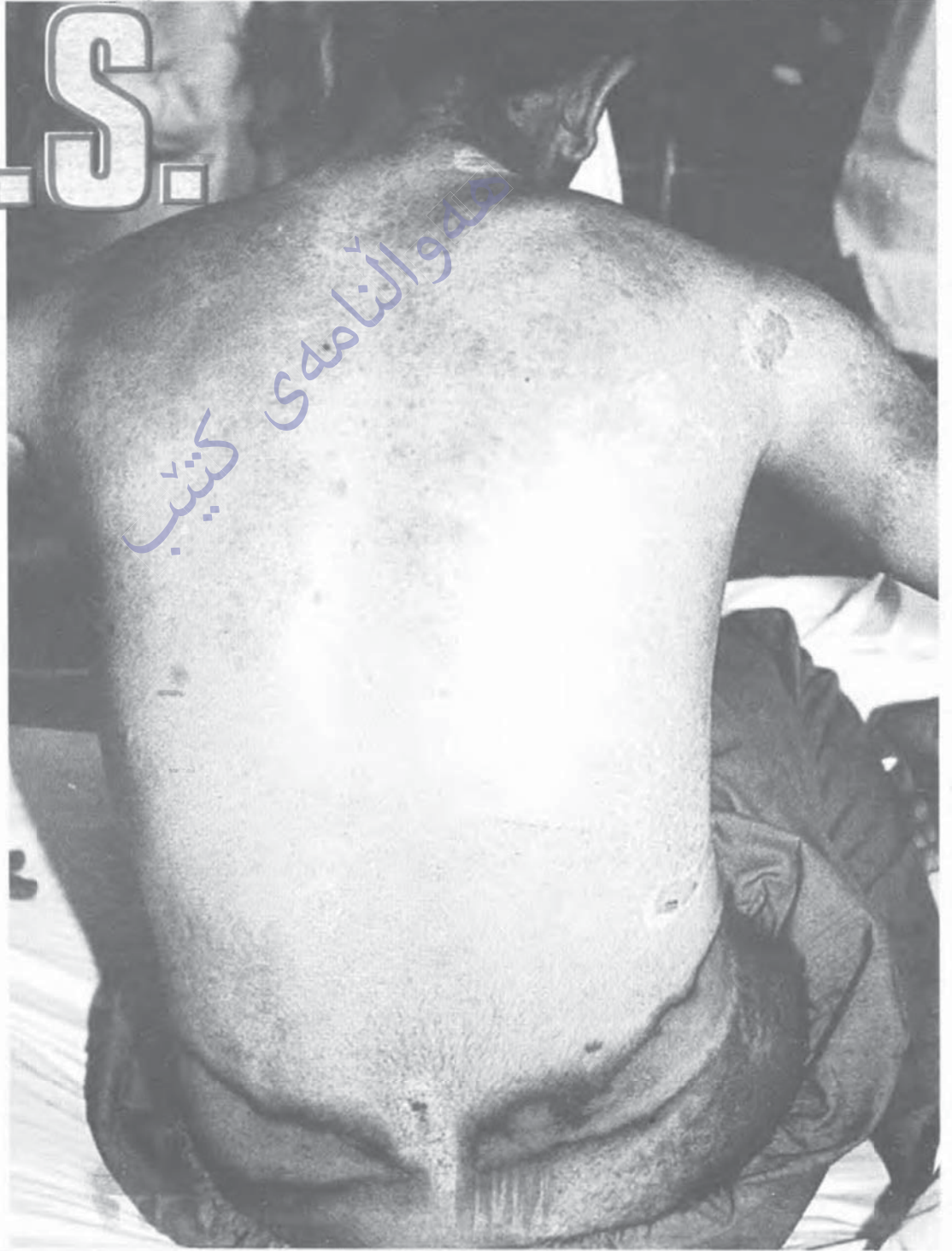
□ I-KDP Polit-Büro sözcüsü BM'lere, Kızıl-Haç'a, bütün demokratik, ilerici, insani kuruluşlara ve dünya kamu oyuna bir çağrı yaparak şunları söyledi:

● Kürt halkı dünya halklarından destek ve dayanışma bekliyor!

● Irak rejimine bu vahşi saldırıları durdurması için baskı yapın!

● Uluslararası platformlarda Irak'ın zulmünü protesto edin!

● BM temsilcileri, Kızıl-Haç yetkilileri, Basın Mensupları, ilerici, demokrat insanlar; dünyanın neresinde olursanız olun, KDP temsilcileri ile ilişki kurarak Kürdistan'a gelin ve yapılan vahşeti, zulmu, insanlık dışı saldırıların yarattığı faciayı, yaralıları ve şehitleri kendi gözlemlerinizle görün!

Gazetemizin baskıya gireceği saatlerde elimize ulaşan bu çağrının tam metnini veremedik. On sayfanın mizanpajını da değiştirmek zorunda kaldık. Okuyucudan özür dileriz.

BUYUYECEK BU ÇOCUKLAR • BU ÇOCUKLAR BUYUYECEK...

Politikada Aşiret Çıkmazı

□ Kürdistan tarihinin en karanlık sayfaları direnme mücadelelerindeki iç çatışmaların yarattığı kanlı yenilgilerdir. Kürdistan bütün bir XIX. yüzyıl boyunca ardı arkası kesilmeyen direnme mücadelelerine sahne olmuştur. Ve bütün bu direnme hareketlerinin en tipik özelliği içinden yara alması, arkadan vurulmasıdır. Savaşın en kızgın anında, aşiretler arası çatışmalar ön plana çıkmış, çikartılmış, direnme safları bozguna uğratarak kitlesel katliamlara yol verilmiştir.

Bir diğer yan, iç çatışmaların, aşiretler arası çatışmaların zaman zaman temel mesele haline gelmesidir. O kadar ki, yıllar ve yıllar boyu, aşiretler silahlarını düşmana değil, birbirlerine çevirmişlerdir. Ezen devletler karşısında güç kaybederek teslimiyete, uzlaşmaya neden olan bu çatışmalar XX. yüzyıl boyunca da devam edegelmiştir.

Kapitalizmin görece etkinlik kazandığı günümüzde aşiretler arası çatışmalar bir adım geri düşerken, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi adına, giderek sosyalist mücadeleye adın kavga alanına giren siyasi güçlerin çatışmaları bir kaç adım ileri çıkmış durumda. O kadar ki, örneğin, kurtuluş mücadelesi, siyasi hareketlerin birbirlerini yok etme anlayışı ile eş anlamlı hale gelir olmuştur.

Şöyle üstünkörü bakıldığı zaman, Avrupa'da sömürgecilerin çıkarlarına yönelen faaliyetlerin sayısının parmakla sayılacak kadar az olduğu görülür! Bununla beraber, aktif öğelerin dikkat merkezinin anti-sömürgeci mücadelenin hedefleri yerine, şu ya da bu grubun küçük çıkarlarına yöneldiği görülür. Bundan daha hazine bir şey düşünmek mümkün değil. Böylece sömürgecilerin isteyip de yapamadıkları bir çok yasaklama, imha ve tahribat, bizzat devrim saflarında yer alma iddiasında olan siyasi güçler tarafından gerçekleştirilmiş bulunuyor. Ve kuşku yok ki, bir kez dikkatler belli bir merkezde yoğunlaştıktan sonra, diğer tüm faaliyetler bu noktanın etrafında halkalanarak dikkat merkezinin dışına düşmüş oluyor.

Kürdistan Press'in 18. sayısı ile beraber, bir hafta kadar Avrupa'da dolaşma imkanı buldum. Kitlenin içine sokulduğu pasiflik, panik ve korunma ihtiyacı içler acısıydı. Bunun yanında bir kitle gazetesi olan Kürdistan Press'e karşı tavırlar utanç vericiydi. Önce gazeteyi satan, fakat daha sonra vazgeçen büfe sahipleri ile görüşüm. Birçoğu faşistler (!) tarafından tehdit edilmişler. Ne kadar doğrudur bilemem. Ama, büfesinin yakılmasından korkanların sayısı az değildi. Bir kısım siyasetlerin yan örgütü durumunda bulunan derneklere Kürdistan Press alınmıyormuş! Gazetenin dağıtımını yapan bazı dernekler ise, ulusal kurtuluşu olduğunu iddia edenler tarafından tehdit ediliyormuş!

Bağımsızlık mücadelesi veren mazlum bir ulusla ilgili olarak Avrupa'da böylesine bir hava yaratılması kim bilir sömürgecileri nasıl sevindirmektedir. Çünkü, aynı büfelerde Tercüman'dan Günaydın'a; Milliyet'ten Gir Gır'a kadar Türk basınının bütün gazete ve dergilerini almak mümkündürü?!

Ne diyeyim: bravo doğrusu!

Di polîtîkayê de kolana bê veger ya aşîrtî

□ Di dîroka Kurdistanê de jêkduriyên hundirî, ku sebaba gelek windakirinê bi xwîn in, di pelên herî reş yê têkoşîna berxwedanê de çîh digrin. Têkoşîna berxwedanê di Kurdistanê de sed sala 19'an de pêhev dihatin. Di van berxwedanan de tiştê herî berbiçav ev e, ku ew hemî di hundir xwe de parve bûne û derb li pişt xwe xwarine. Di qonaxa herî germ û zîz ya têkoşînê de aşîran yan bi hev ketine û yan jî dijmin wan anîye hember hevdu. Bi vî awayî refên berxwedanê tarûmar bûye û rê qetlîamên geleri re hatiye vekirin.

Aliyek din jî ev e, ku jêkduriyên hundirî û şerên di nav aşîran de car bi car bûne pîrsa bingehîn. Hewqas ku bi salan berê çekên xwe şûna li dijmin bidin dane hember hev. Wan şer û jêkduriyan qîweta berxwedanê li hember dijmin kêr kirine û rêya teslîmbûnê û ya lihevhatinê vekirine. Di sed sala 20'an de jî ev rewş bi vî awayî berdawam kiriye.

Şerê di nav aşîran de îro, ku kapitalîzm bi hindîkayî jî be bi serketîye, hin gavan bi paş ketiye. Lê, şerên di navbera hêzên siyasî yê ku jî bo serbixwebûnê û azadiyê û heta jî bo sosyalîzmê têdikoşîn, çend gavan bi pêş ketiye. Hewqas, ku têkoşîna rizgariyê bûye têkoşîna tunekirina di nav hêzên siyasî de.

Wextê merîv lê binêre, tê dîtîn ku li Ewropa kiryarên jî be bi menfa kolonyalistan gelek kêr in. Bi vî ve, wê bête dîtîn ku, navenda bala enasîrên aktif li ser armancên dijî kolonyalîzmê ninin. Li berwajiyê ve bala wan li ser çîxarên piçûk yan vê yan jî wê grubê ye. Ji fikirkirina vê tiştî xerabîr tiştêk nîne. Bi vî awayî, daxwazên kolonyalist ku ew nikarin pêkbinin: qedexekirin, jî holê rakirin, tahribat û hwd. bi destê hêzên siyasî, ku îdîa şoresgeriyê dikin ve tîpîkanî û bê şik e, ger carê bal û ramanan di navendê de kom bibin, êdî kar û barên din jî li dora wê navendê dicivin.

Bi hejmara 18'an ya Kurdistan Press'ê ve mecal derket, ku heftekî li Ewropa bigerim. Pasîfî, panîk û ihtiyaca xwe parastinê ku gelek însan hatine dafdan dilê merîv dişewitand. Ji bilî vê tewra li hember Kurdistan Press, ku rojnamekî xelkê ye, mîsalek şermê bû. Min xwediyên hin dikana dît, ku berî rojname difrotin û niha nafroşin. Gelek jî wan kesan re feşîstan(!) tehdît rêkirine... Çîqas rast e, nizanîm. Lê, hejmara kesên ku jî şewitendina dikaneşan xwe ditirsîyan ne hindîk bû. Hin komelan ku girêdayînen wan bi siyasatan re hene, Kurdistan Press'ê naxin hundir komelên xwe! Hin komelan jî, ku rojname belav dikin jî aliyê kesên ku îdiyê rizgariya netewayî dikin ve hatine tehdît kirin!

Kî zanê niha kêfa kolonyalistan li vê rewşa ku li Ewropa jî serê serxwebûna netewakî bîndest ve girêdayî ye peyda bûye çî qas tê. Ji ber ku di wan dikanan de rojname û weşanên din yê Tirkî wek Tercüman, Günaydın, Milliyet, Girgır û hwd. dihatin firotin û meriv karibê wan bi serbestî bistîne?!

Em çî bêjin: Bi rastî, her bijîn!

Yunanistan Komünist Partisi (KKE)'nin 12. Kongresinde bir araya gelen TKP, IKP, TUDEH ve SKP imha tehdidi altında olan Kürt halkının mücadelesi karşısında sessiz kaldılar!

IKP "Irak'a demokrasi-Kürdistan'a otonomi" derken, TKP, "Devlet terörü durdurulsun" dedi. SKP ve TUDEH ise Kürt sorunu ile ilgili hiçbir belirlemede bulunmadı!

IKP Genel Sekreteri Aziz Muhammed:

"Irak'a Demokrasi Kürdistan'a Otonomi"

Atna • ANK

□ 12 Mayıs'ta başlayan KKE'nin 12. Kongresine Yunanistan'dan 15 parti ve örgüte beraber, komünist partiler, işçi partileri ve ulusal kurtuluş mücadelesi veren ülkelerden 75 örgüt katıldı.

□ Parti Genel Sekreteri H. Florakis, ülkesinin ve halkının büyük problemlerle karşı karşıya olduğunu belirterek, çözüm yolunun *değişim ve sosyalizme yönelme* formülü ile özetlenebileceğini belirtti.

□ H. Florakis, PASOK'un muhalefet döneminde radikal bir program izlediğini, ancak iktidara geldikten sonra bu programı terkettiğini belirterek, PASOK'un halka verdiği sözleri tutmadığını vurguladı. Bununla beraber, PASOK'un *dış politikasını* desteklediklerini belirtti.

□ Kongreye katılan IKP, TKP, TUDEH ve SKP Kıbrıs ve Filistin halklarının özgür bir ülke ve bağımsız bir devlet tezlerini desteklediklerini açıkladılar. Ancak, Kürt halkının mücadelesinden söz etmediler.

□ Parlamento'da 18 milletvekili bulunan Yunanistan Komünist partisi KKE'nin 12. kongresi Kürdistan'ı çevreleyen sömürgeci devletlerin komünist partilerinin bir araya geldiği bir platform oldu. Irak, Türkiye, İran ve Suriye komünist partileri, Kongrede genel tezlerini açıkladılar. Genellikle birbirinin benzeri olan teorik ve programatik belirlemelerden sonra, günlük pratik sorunlarla ilgili görüşlerini sundular. IKP, TKP, TUDEH ve SKP, Sovyetler Birliği'nin barış ve nükleer silahlarla ilgili önerileri önerilerini desteklediklerini, Irak-İran savaşının son bulmasını istediklerini, Filistin halkının bağımsız devlet kurma hakkına sahip olduğunu, Kıbrıs'ın toprak bölünmezliği

ve parçalanmaması ile ilgili Yunan tezlerini desteklediklerini vb. vurguladılar. Ancak, büyük bir ilgi ile beklenmesine rağmen, Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi ile ilgili olarak susmayı tercih ettiler.

TUDEH ve SKP konu ile ilgili hiçbir belirleme yapmadılar. TKP Genel Sekreteri H. Kutlu, "Türkiye'de Kürt halkının varlığını tanımasını isteyen görüşlerin çoğaldığını" belirtti ve "Kürt halkının üzerindeki devlet terörünün kalkması için Yunan halkının ve KKE'nin mücadelemize dayanışması bizim için güç kaynağıdır" dedi.

Kongrede Kürdistanlı komünistler temsil edilmedi. Ulusal kurtuluşçu parti ve örgütler ise davet edilme-

mişlerdi.

Ezen uluslar komünist partileri için önemli bir sınav niteliğinde olan kongre, IKP, TKP, TUDEH ve SKP'nin, Kürt sorununu uluslararası düzeyde tartışmaya sunamayacakları gibi kesin bir yargı ile sonuçlandı.

NATO'cu Amerikan askeri ülerine karşı mücadelesini büyük bir ilgi ile izlemektedir. Aynı zamanda adadaki Türk askerlerinden ve bütün askeri ülerden kurtarılmalı, bağımsız birleşik bir Kıbrıs için mücadeleyi desteklemektedir.

Partimiz, Türk militarizminin, Türk ve Yunan halklarını; Türkiye ve Yunanistan'ın ulusal egemenliklerini tehdit ettiğini; aynı zamanda Amerikan emperyalizmi tarafından desteklenen Türk hükümetinin, bölge güvenliği ve barışı için tehdit oluşturduğunu düşünmektedir.

Belirtmek isterim ki; Birleşmiş Milletler gözetiminde tüm ilgili tarafların katılacağı Kıbrıs ve keza Orta-doğu sorununun çözüleceği uluslararası bir görüşmenin gerçekleşmesi gerekir.

Sevgili Yıldoşlar,
Yaklaşık 7 yıldır ülkemiz tra-

KKE'nin 12. Kongresi Harilaou Florakis'in konuşması ile açıldı.

jik İran-İrak savaşının altında yaşıyor. Bir savaş ki, emperyalist güçler ve siyonizm tarafından desteklenen faşist Irak diktatörlüğü tarafından sürdürülmektedir. Bu savaş her iki ülkeye büyük zararlara mal oldu. Savaşın sürmesi iki komşu ülkenin bağımsızlığı ve ulusal egemenliği ile bölge barışı için tehlikeli bir tehdit oluşturmaktadır. Partimiz ilk andan itibaren savaş mahkum etti.

Irak rejiminin kimyasal silahlar ve diğer yasaklanmış silahları kullanmasını, keza artan İran saldırılarını mahkum ediyor. Partimiz savaşın derhal sona erdirilmesini, savaş öncesi uluslararası sınırlara geri çekilmesi ve sorunun karşılıklı görüşmeler içinde çözümlenmesini istemektedir. Herhangi bir ülkenin müdahalesini ve işgalini, Irak'ın birliği ve ulusal egemenliği için tehdit olduğunu düşünmüyoruz.

Sevgili doğduşlar,
Halkımız ve ülkemizin ilerici yurtsever güçleri ile beraber partimiz, bir on yıldır faşist diktatörlüğe karşı mücadele etmektedir. Bu savaş içinde çeşitli politik güçlerden, dinsel ve etnik gruplardan binlerce insan öldü. 35 binden fazla insan cezaevlerine tıkıldı.

Partimiz doğrudan hedeflerinin yinasına; savaşın sona erdirilmesi, faşist diktatörlüğün yıkılması ve demokrasinin yerleşmesi, Irak'ta demokrasi ve Kürdistan'da tekrar otonominin kurulması için, tüm Irak yurtsever ve ilerici güçlerini geniş bir yurtsever cephe içinde hareket geçirmek için mücadeleye devam etmektedir.

Partimiz, bölgemizdeki ulusal kurtuluş hareketlerini, Filistin

halkının haklı mücadelesini engellemeyi hedefleyen, yurtsever-demokratik hükümetleri yok etmek isteyen; bölgedeki gerici rejimler ve İsrail'in ırkçı, gerici grupları ile sıkı işbirliği içinde olan emperyalistlerin sürekli saldırılarına karşı koy-

Partimiz, Sovyetler Birliği'nin, Arap-Filistin sorununun kesin çözümü, Filistin halkının kendi kendisini yönetme, bağımsız-ulusal bir devlet kurma hakkının tanınması; görüşmelerde FKÖ'nün Filistin halkının tek yasal temsilcisi olarak tanınması ve Orta-doğu için uluslararası görüşme önerisini desteklemektedir. Buna bağlı olarak FKÖ'nün anti-emperyalist bir zemin üzerinde birleşme adımlarını destekliyoruz.

Partimiz, Akdeniz bölgesinin askeri filo ve nükleer silahlardan arındırılması sürekli barış bölgesine dönüştürülmesi için mücadele ediyor. Sovyetler Birliği'nin bölge barışı için nükleer silahların taşınmasını yasaklayan önerilerini destekliyoruz.

Bu anlayış ile barış, dünya ve bölge güvenliği için, emperyalizm ve yeni sömürgecilğe karşı mücadelelerin güçlendirilmesi; özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerleme için Akdeniz, Orta-doğu ve Kızıl Deniz komünist ve işçi partilerinin arasında yeni bir görüşme yapılmasını destekliyoruz.

Keza dünyanın komünist ve işçi partileri arasında aynı nazik hedefleri tartışacakları uluslararası bir platform oluşturulmasını dikkatleri çekiyoruz.

□□□□□□□□□□□□□□

RIZGARI DAVASINDA KARAR

Toplam 82 yıl

□ Rızgari Davasında, Cumhuriyet tarihinde ilk kez *kürtçe* savunma yapan 3 "Sanık" a toplam 71 yıl ceza verilirken, iki "sanık" için de 11 yıl ceza verildi

□ Yakup Çiçek, Abdullah Uzun ve Şehmuz Özenin, mahkemelerde savunma hakkına getirilen yasakları eleştirmiş, Türk Ördusu'nun Irak sınırları içindeki kurtarılmış Kürdistan topraklarını bombalaması protesto etmiş, mahkemelerde emir-kumanda ile ceza verildiğini belirterek, sömürge mahkemeleri niteliğinde bulunan bu kurumlar önünde yargılanmak istemediklerini belirtmişlerdi.

□ Giriş bölümü kürtçe olan savunmadan dolayı da haklarında ikinci bir dava açılan "sanık"lar, halen Diyarbakır Askeri Ceza evinde tutulmaktadır.

Diyarbakır 7. Kolordu ve Şikayönetim Askeri Mahkemesinde 3 yıldan bu yana devam eden Rızgari davası kararına bağlandı. "Sanık"lardan 3'ü toplam 71 yıl hapis cezasına çarptırılırken 2 sanık da tahliye edildi.

Kararın açıklandığı celsede "sanık"lardan Yakup ÇİÇEK, ŞEHMUZ ÖZZENGİN, ABDULLAH UZUN ve Fer-

man MUTLU hazır bulundular. "Sanık"lardan Yakup Çiçek 26 yıl 9 ay, Şehmuz Özzengin 22 yıl 10 ay, Abdullah Uzun 21 yıl 4 ay, Ferman Mutlu 6 yıl 8 ay ceza alırken, tutuksuz sanıklardan Leyla Akbaş ise, 4 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Mahkeme daha sonra, tutukluluk süreleri gözönüne alınarak Ferman Mutlu ve Leyla Akbaş'ın tahliyelerine karar verdi.

K.U.K. 'A OPERASYON

□ Nisan ayının başından buyana süregelen operasyonlar sonucu Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (K.U.K.) örgütüne mensup olma iddiasıyla 100'e yakın yurtsever gözaltına alındı.

K.U.K. örgütü ile ilgili olarak nisan'da başlatılan operasyon genişletilerek sürdürüldü ve 100'e yakın Kürt yurtseveri gözaltına alındı. İstanbul, Ankara, Mersin, Diyarbakır, Mardin ve Siirt bölgelerinde yoğunlaştırılan operasyonların halen devam ettiği bildirilmektedir.

Tutuklananlar arasında Yükek Makina Mühendisi Veysi Özdemir'in de bulunduğu ve örgütün Ankara sorumlusu olma iddiasıyla tutuklandığı açıklanırken, gözaltına alınanların "Bağımsız bir Kürdistan kurmak amacıyla gerilla biçiminde silahlı mücadeleye hazırlandıkları" iddiası ile tutuklandıkları bildirildi.

Türkiye'de yapılacak askeri tatbikata Alman askerlerinin gönderilmesi protesto edildi!

Av.Ruşen Arslan : Almanya'dan Kürdistan'a tatbikat için dahi olsa asker göndermek bir suçtur

Brigitte Heimrich : Türk devletinin Kürt halkı üzerinde sürdürdüğü uygulama canavarlıktır!

Çevik Kuvvet-Expres Tatbikatı!

□ Federal Almanya'nın Bonn'daki ünlü "Basinevi"nde, Kürdistan'da yapılacak olan NATO Çevik Kuvvet Expres tatbikatı protesto edildi.

□ Basinevi'nde düzenlenen basın toplantısında Yeşillerin Avrupa Parlamentosu üyesi Brigitte HEIMRICH ile RIZGARİ dergisi yönetmeni Avukat Ruşen ARSLAN birer konuşma yaptılar.

Bonn • ANK

□ B.Heimrich'in sunuş konuşmasından sonra R. Arslan söz aldı. Arslan konuşmasının ilk bölümünde, Türk Ordusu'nun özel olarak Kürdistan'da konuşlandırıldığını ve 850 bin kişilik ordunun yaklaşık üçte ikisinin Kürdistan'da bulunduğunu belirterek şöyle dedi: "Türk-Sovyet sınırında son 70 yıldır kayda değer bir olay olmamasına rağmen yoğun bir anti-sovyet propaganda yapılarak Ordu sistemli bir biçimde Kürdistan'a yerleştirilmiştir. Ne var ki, özellikle

son dönemlerde ordunun bölgedeki amacı bütünü ile deşifre oldu. Türk Devleti Hakkari'de yaptığı KANATLI-78 Tatbikatı'nda, düşman güç olarak Kürt köylülerini ve Peşmerge kıyafeti giydirilmiş askerleri kullandı. Kış-87 Tatbikatı'nda ise Düşman olarak "Güneydoğu halkı" gösterildi ve Türk basını "Düşman Güneydoğu'dan geliyor" diye manşet attılar.

12 Eylül darbesinden sonra Konya'da bulunan 2. Ordu'nun Malatya'ya kaydırıldığını işaret eden Ruşen Arslan, bu kaydırma olayının Ağustos 84'de Eruh'ta meydana gelen olaylardan önce planlandığını işaret etti.

Ayrıca Türk devletinin ABD emperyalizminin çıkarlarına uyarlı olarak Kerkük ve Musul'u istila etme planlarına da değinen Arslan, böylece muhtemel bir Kürt devletinin kuruluşunun önlenerek NATO'nun sınırlarını Basra'ya kadar uzatma eğilimlerine değindi.

Konuşmasının bundan sonraki bölümünde, Kürt halkına karşı kullanılan kimyasal silahların söz eden Arslan, alandan yeni gelen fotoğrafları basın mensuplarına dağıttı.

Köy korucuları sorununa da değinen R. Arslan, bu uygulamanın Şeyh Said direnmesinden bu yana bir devlet politikası olarak uygulandığını belirterek, Türk devletinin Kürdistan'da kolektif suç ve toplu suç-

luluk yaratma çabasında olduğunu vurguladı. Diyarbakir Askeri Cezaevi'nden çeşitli örnekler vererek, tek bir insanın eyleminden ötürü nasıl bütün mahkumlara işkence yapıldığını açıklayan Arslan, Petrol Boru Hattı'nın korunması nedeni ile de benzeri uygulamalara girişildiğini, bir patlama sonrası, çevre köylerin topyekun cezalandırıldığını belirtti. Köy korucularının da 84 olaylarından önce uygulamaya geçirildiğini belirten Arslan, bu gün sayıları 50 bini bulan bu silahlandırılmış insanlarla, esasen Kürdü Kürde kırdırarak amaçlanmaktadır.

Ruşen Arslan sözlerini şöyle tamamladı: "Sömürgeci Türk Devletinin Kürt halkının, Kürdistan'ın bütün parçalarında sürdürdüğü ulusal kurtuluş mücadelesini boğmak ve sınırlarını Musul ve Kerkük'e kadar uzatmak için hazırladığı bir dönemde, Ona destek vermek için Çevik Kuvvet tatbikatı yapılıyor. Federal Almanya da tatbikat için asker gönderecek. Kürdistan'a tatbikat için dahi olsa asker göndermek emperyalist bir tasarruf ve Kürt halkına yönelik bir suçtur. Federal Almanya hükümetleri, sömürgeci Türk devletini her alanda desteklemekte, ona suç ortağı olmaktadır. Türk Ordusu'na en büyük yardımı ABD'den sonra, Federal Almanya yapmaktadır. Basın aracılığı ile Alman halkına şu mesala-

ji iletmek istiyorum: Federal Almanya'nın Türk sömürgeciliğini destekleyen tasarruflarına, işgalci Türk Ordusu'na yapılan yardımlara karşı çıkan. Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini destekleyin. Vietnam Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni Vietnam halkının direnişi unutulamaz. Ama savaşın sona ermesinde, bu haksız ve vahşi savaşa karşı mücadele eden Amerikan halkının da payını unutmamak gerekir.

□ Daha sonra söz alan Avrupa Parlamentosu üyesi Brigitte Heimrich ise, NATO, Federal Almanya ve Türkiye ilişkilerine değinen bir konuşma yaptı. Türk devletinin Kürt halkı üzerindeki baskılarını canavarlık olarak niteleyen konuşmacı daha sonra Türk Devleti en büyük askeri ve siyasi yardımı Federal Almanya'dan almaktadır dedi ve yapılan yardımları teker teker sayarak, yardım miktarlarını da açıkladı.

B.Heimrich, NATO manevrasının, Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesi ve Basra'daki son gelişmelere karşı yapıldığını belirterek, bu iddiasını kanıtlamak için, Federal Almanya'dan gönderilen birlik, halk hareketlerini bastırmak için özel olarak yetiştirilmiş bir birliktir dedi.

Sorulan bir soru üzerine B.Heimrich, Kürdistan'da yapılan tatbikata Parlamentodaki partilerden yalnızca Yeşiller'in karşı çıktığını belirtti.

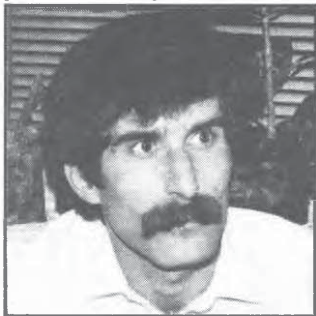
Avrupa'nın en eski partilerinden olan İsveç Sol Komünist Partisi 28. olağan kongresini İsveç'in başkenti Stockholm'de topladı. 23-27 Mayıs 1987 tarihleri arasında yapılan kongreye İsveç'in değişik bölgelerinden 275 delege katıldı. İsveç genel seçimlerinin yaklaştığı günlerde toplanan kongre önemli kararlar alarak, yeni programı onayladı ve yönetim kurulunu seçti.

275 delege arasında, 3 yabancı delege de bulunuyordu. Bunlardan ikisi Şillili, biri ise Kürttü. İsveç Sol Komünist Partisi ve programını okuyuculara tanıtabilmek amacıyla, kongre sonrası kürt delege Şerefhan Ciziri ile küçük bir sohbet yaptık. Görüşmemizin bir bölümünü okuyucularımıza sunmayı yararlı gördük.

□ İsveç Sol Komünist Partisi'nin geçmişine ilgili kısa bir değerlendirme yapar mısınız?

VPK, dünya düzleminde sosyal-demokratlarla, komünistlerin ayrışma gösterdiği bir evrede, 1917'de kurulmuş. Dünyanın en eski komünist partilerinden biri. Ekim devriminden önce, 1917 Şubat'ında kurulması açısından böyle değerlendirilebilir. O zamanki adı Sol Sosyal Demokrat Parti. III. Enternasyonal'in kurulduğu dönemde, adını İsveç Komünist Partisi olarak değiştirerek, Enternasyonale üye olmuş.

1967'de ise bu kez adını İsveç sol Komünist Partisi olarak değiştirme gereğini duymuş. Değiştirmenin gerekçesini, partinin tabanını genişletmek olarak gösteriyorlar. Yani

VPK'nun Kürt delegesi Ş. Ciziri

sadece komünistlerin katıldığı bir parti değil, sol eğilimli tüm kesimlerin katıldığı bir parti oluşturmaya çalışıyor. İsveç'teki dönüşümlere ve modernizasyona uyum içinde olmak isteyen bir parti. Genelde derneklerde örgütleniyor. Her bölgede parti dernekleri var. Son kongrede delegelerin yarısından çoğu işçiydi. Partinin tabanı sendikacı işçilerden oluşuyor. Geri kalanlar memur ve akademisyen.

□ VPK'nun iç örgütlenmesi nasıl, klasik bir parti mi?

Foto: Peter Kjelleras

İsveç Sol Komünist Partisi (VPK) 28. Kongresini topladı

Kesinlikle hayır. İsveç'teki dönüşümlere ve modernizasyona uyum içinde olmak isteyen bir parti. Genelde derneklerde örgütleniyor. Her bölgede parti dernekleri var. Son kongrede delegelerin yarısından çoğu işçiydi. Partinin tabanı sendikacı işçilerden oluşuyor. Geri kalanlar memur ve akademisyen.

VPK'nun en yetkili organı 3 yılda bir toplanan Genel Kongre. İki kongre arasında ise Parti, yönetim kurulu adı verilen ve 35 kişiden oluşan bir kurul tarafından yönetiliyor. Tabii işlerin pratik çözümü için 5 kişilik bir yürütme kurulu da var.

Son seçimlerde Lars Wenner tekrar başkanlığa seçilirken, Yönetim Kurulu'na da çok miktarda bayan seçildi. Seçimlerde genellikle coğrafi duruma ve mesleklerle dikkat edildi. Kişilerin her kesimden ve her bölgeden seçilmesi iste-

nen bir şey.

Kongre'de yeni program sosyalist bir İsveç'i temel almış durumda. İktidara gelindiğinde, tüm bankaların ve finans kuruluşlarının devletleştirilmesi, sermayenin egemenliğine son verilmesi ve emperyalist dış politikanın yürürlükten kaldırılması hedefleniyor. Parti, silahsızlanma ve barış politikasını savunmakta birlikte, hem NATO ve hem de Varşova paktına karşı. Sosyalizmin uygulanması konusunda ise, partide tartışmalar devam etmektedir. Partinin bir kısmı, sosyalizm ilkelerinin ne pahasına olursa olsun korunması gerektiğini savunurken, bir başka kesim de, barışçıl yöntemlerden vazgeçilmemesi gerektiğini savunuyor. Kişisel görüşüme göre, barışçıl bir politikayla dev finans kuruluşlarına karşı başarı elde etmek mümkün değil.

□ VPK'nun Kürdistan sorununa bakış açısı nedir?

Kongre'de, İsveç polisinin Kürtlere baskısı dile getirildi. 78'den bu yana VPK sürekli Kürdistan sorununu parlamentoda gündemleştirmektedir. İsveç devletinin Kürdistan sorununda tavır almasını istemektedir. Parti, Kürdistan'ın bir sömürge ülkesi olarak görüşüyor ve kendi kaderin tayin hakkını savunuyor. Kanımca İsveç partileri içinde Kürdistan sorunu ile dayanışma gösteren en iyi parti. Örneğin tüm Kürt gece ve mitinglerine VPK'lu parlamentolar katılarak konuşma yapmaktadırlar.

□ Kongredeki izlenimlerini aktarabilir misin?

Ben Kongre'de acı çektim. VPK'nun Kongre'si aynı zamanda onun 70. yıldönümüydü de. 70. yıl nedeniyle yapılan törene Latin Amerika'dan, Ortadoğu'ya, Güney Afrika'dan Avrupa'ya bir dizi parti ve cephe temsil edildiler. Malesef Kürt örgütleri bu toplantıda yoktu. Kürt sorunu ile ilgili açık destek veren böyle bir partinin kongresinde var olmama, diplomasiyenin yokluğunun bir örneği olsa gerek. Toplantıda, TUDEH ve İKP temsil edilirken TKP temsil edilmedi.

VPK Kongre'de, El Salvador, ANC ve FKÖ'ye 50'er bin kronluk birer çek verdi. Bu da VPK'nun dünyada önem verdiği alanları gösteriyor. Yani Latin Amerika, Afrika ve Ortadoğu...

Kongre esnasında İsveç'in bütün bölgelerinden gelen delegelerle konuşma fırsatım oldu. İnanın Kürdistan sorununa büyük bir ilgileri var. Çok şey öğrenmek istiyorlar. Bir kaç bölgeden bu konuda seminer teklifi aldım. Fakat bu, ne yazık ki, kişilerden istenen bir şey. Bir örgütün, Kürt halkının temsil eden bir örgütün informasyon vermesi çok çok daha etkili olur kanısındayım. Fakat böyle bir örgüt henüz yok...

30 Mayıs 1987-Stockholm

Foto: Bavê Lîza • ANK

Kimyasal silahlara hedef olan bir peşmerge: Deştê Mihamed Hûsen

*Sn Birleşmiş milletler genel sekreteri;
Sn liderler ve dost ülkeler;
Sn İnsan haklarını savunan örgütler;
Sn Kızıl Haç örgütleri;
Sn Amnesty International;
Sn Sağlık örgütleri;
Sn UNESCO;
Sn UNICEF;
Sn Irak'taki insan hakları savunucusu Kardiri/Londra örgütü;
Sn Irak'taki Teröre karşı Fransa Komitesi;
Sn İnsan hakları savunucusu ve demokrat örgütler;
Selam ve saygılarımı sunuyorum.*

Irak Kürdistan'ı tarihinde bir kez daha katliam ve talan ve yıkım politikası uyguluyor. Sivil halka karşı, bütün köy ve şehirlerde; Süleymaniye, Kerkük, Erbil ve Dihok'a kadar bu uygulama sürüyor. Irak hükümetinin yaptığı resmi taksime göre aynı uygulamalar Salahaddin(Tekrit), Neynova (Musul) ve Diyala(Bakuba) kazalarında da aynı yıkım ve talan sürdürülüyor...
Sn baylar, temellerinden sarsılan Irak rejiminin bu vahşi uygulamalarını sizlere açıklamak ve anlatmak istiyorum:

1. Geçtiğimiz Nisan ayı ortalarında, Irak rejimi Kürdistan'da iskan uygulamasını talan ve terör eşliğinde başlattı. Bu uygulamalar bütün Kürdistan şehirlerini, kaza, nahiyeye ve köyleri ile birlikte ortadan kaldırmaya yönelik. Örneğin Sengav kazası bütün köyleri ile birlikte 22 Nisan'da bombalanarak harabe haline getirildi. Aynı şekilde Akcalar nahiyesi de bütün köyleri ile birlikte tamamıyla yok edildi.
Ayrıca belirtmek isterim ki bu uygulamalar sonucu yüzlerce Kürt köyü yok edilmiştir. Ve bu bölgede yaşayan halk zorla kamplara sürülmektedir. Kamplara götürmediklerini ise karayollarında çaresiz ve aç bırakılmaktadırlar. Boşaltılan köylerin isimlerini üyelerimiz aracılığı ile dünya kamuoyuna iletmıştik.

2. Kürt halkını caydırmak ve gözünü korkutmak amacıyla Irak hükümeti kimyasal silahlar, gaz bombaları kullanmaktadır. Süleymaniye ve Erbil bölgesinde 20 köy 15-16 Nisan tarihlerinde kimyasal silahlarla bombalandı. Aynı şekilde defalar-

ACİL ÇAĞRI

Mesud BARZANÎ

ca Karadağ nahiyesi ve köyleri, Maved ve çevresi bombalanarak sivil halkın, kadın ve çocukların ölümüne neden olundu. Bu eylemler sonucu 300'ün üzerinde insan ağır biçimde yaralandılar. Kimyasal silahlar sonucu şehid düşen 33 çocuk, kadın ve yaşlımın isimlerini daha önce kamuoyuna iletmıştik. Bu 33 kişi sadece Şexwasan köyü şehitleridir. Bu şehitler köyünden yaralı olarak kurtulabilen 30 kişinin isimlerini de aynı şekilde dünya kamuoyuna sunmuştuğ.

3. Baas rejiminin uygulamaları, aralıksız bombardımanları ve Kürdistan'ın yıkılıp yıkılması sonucu binlerce aile, çocuk ve kadın kurtarılmış bölgelere sığınmış bulunuyor. Bu bölgeler partimiz ve Irak rejimine muhalif güçlerin denetimi altında bulunmaktadır. Sadece Dihok bölgesinde, sayıları 5500'e varan aileler kafiler halinde vearalıksız kurtarılmış bölgelere geldiler. Zorla oluşturulan toplama kamplarının sadece birinden, 350 aile toplu olarak kurtarılmış alana sığındı.

Toplama kamplarındaki vahşi uygulamalardan kaçarak, kurtarılmış bölgelere sığınan bu ailelerin sağlık durumu son derece kötüdür. Yaşamlarını sürdürmeleri ekonomik açıdan oldukça zor ve ağır... Kurtarılmış alanlarda bu ailelere bakım oldukça büyük problemler yaratmaktadır. Aileler üzerinde hala psikolojik olarak Irak bombardımanlarından kalan korkunun izleri var...

Irak rejimi bölgelerde ağır bir ekonomik abluka uygulamakta, bölge halkını öldürmekle ve aç bırakmakla tehdit etmektedir. Oldukça zor durumda kurtarılmış alanlara sığınan bu ailelere yardım elinin uzatılmasını ve Baas rejiminin bu insanlık dışı uygulamalarının protesto edilmesini bütün dünya halklarından talep ediyoruz.

Feci şartlar altında bulunan bu ailelerin durumunu, bütün dünyanın vicdanına bırakıyoruz.

Kurtarılmış bölgelere sığınan aileler dışında yarım milyona yakın Kürt köylüsü sürgün edilmiştir. Sürgünde bulunanların durumu ise anlatılmayacak düzeye vahimdir. Yarım milyon üstünde Kürt halkı, oluşturulan toplama kamplarında çok zor şartlar altında yaşamakta ve bu kamplardaki gençler zorla savaş cephesine gönderilmektedir.

Irak 80 yılında İran'a karşı savaş açtı ve oluşturulan bu kamplardaki gençlerin çoğunu zorla savaş bölgesine sürdü.

4. Hükümet mecburi iskan uygulaması ile halkı sürmektedir. Bu iskan planı çok eski tarihlerde hazırlanmış ve uygulanmıştır. Mecburi iskan uygulamaları 1970'de başlatıldı ve bugüne dek sürdürülmektedir. Özelikle 75-78 yılları arasında sürgün uygulaması oldukça etkili uygulandı. Bu yıllar arasında yüzlerce köy rejim tarafından boşaltıldı. Boşaltılan köylerin alanı 16.000 km² dir ve çoğu Türkiye-Irak sınırındadır. Bu uyu-

lamaların sonucu yarım milyon üstünde Kürt, Irak'ın gün-yünde oluşturulan kamplara ve çöllere sürüldü. 1970'den bugüne, bu uygulamalar bir an olsun durdurulmadı ve daha katmerli ve planlı bir şekilde devam etmektedir.

Bugün bu uygulamalar daha geniş boyutlu ve daha sistemli hale getirilmiştir. Irak rejiminin yetkili ağzları bütün konuşmalarında açıkça bu yıl peşmergeyi yok edeceklerini belirtmektedir. Bu nedenle rejim ne pahasına olursa olsun, planlarını uygulamak amacıyla tüm yöntemleri kullanıyor ve jenosid planları yapıyor.

Evet, Baas Kürt tarihini, ulusal duyguları, coğrafyayı tamamen değiştirmek istiyor ve bunu başarabilmek amacıyla da kimyasal silahlar kullanıyor, açlığı kurumlaştırmak amacıyla geniş çaplı ekonomik abluka uyguluyor ve sivil halkı zorla İran'a karşı savaşa gönderiyor. Oysa ki halkımız bu savaşa karşıdır. Bu savaşı istemiyor. Bu dün de böyleydi bugün de...

5. Rejim güçleri, mecburi iskan uygulamasını meşrulaştırmak için halk arasında şu propagandayı yapıyor; "İran ile savaş var. Biz bölgede yaşayan halkı bu savaşın kurtarmak için güney bölgelerine götürüyoruz".

Fakat işin gerçeği bu değil. İki nedenle; hem zaman açısından ve hem de coğrafi açıdan gerçek bu değil; 1-Zaman açısından: İskan uygulaması Irak-Iran savaşından çok çok önceleri başlatılmıştı. İlk iskan uyu-

gulaması 1963 yılında yürürlüğe konuldu.

2-Coğrafik açıdan: Bu uygulamaların yapıldığı bölgeler İran-Irak savaş cephesinden çok uzakta bulunmaktadır. Örneğin Zaxo, Smel ve Amedye; Suriye-Irak sınırındadır. Dihok aynı şekilde savaş bölgesinden çok uzaktadır. Ayrıca Hewler, Süleymaniye ve Kerkük de gene en az 50-190 km cepheden uzakta bulunmaktadır. (Oysa savaş bölgesi içinde bulunan Bağdat, Basra, Kut, Amere gibi şehirlerde herhangi bir biçimde iskan uygulaması yapılmadı.)

6. Kimyasal silahlarla savunmasız halkın katledilmesi, köylerin ve ekinlerin yıkılması, yağmalanması; küçük çaplı savaşlar, açlığa, işsizliğe ve hastalıklara neden olmuştur. Halk ağır ağır fakat sistemli bir biçimde yok ediliyor. Saddam tam bir halk katliamı uygulamaktadır. Bu katliam 9 Aralık 1946'da imzalanan Cenevre antlaşmasına aykırıdır. Bu nedenle Irak rejimi yargılanmalı ve cezalandırılmalıdır. Özellikle Cenevre antlaşmasında belirtilen bir halk, ayrı ulusal değerlere sahip olması ya da ayrı bir dine sahip olması ya da başka nedenlerle katledilemez, ayırım yapılamaz ilkesine aykırıdır. Cenevre antlaşmasının 3. ve 4. maddeleri Baas rejiminin uygulamalarını bütünü ile mahkum etmektedir. Çünkü bu uygulamalar insanlığa karşıdır. Bütün BM protokollerine karşıdır.

İnsanlığa karşı olan bu suçlar, Irak Kürdistanı'nda yaşayan bütün insanlara, ve bir halka karşı işlenmektedir.

7. Bu insanlık dışı uygulamaların kavranması için aşağıda kısa bir istatistik vermeyi yararlı görüyoruz. Bu istatistik Irak rejiminin çizdiği alanlara göre saptanmıştır.

A) % 100 yerlebir edilen alanlar:

Süleymaniye...3546 km²
Erbil-Hewler...2899 km²
Kerkük.....3830 km²
Dihok.....4122 km²
TOPLAM.....13650 km²

B) % 50 yıkılan bölgeler

Süleymaniye...2684 km²
Erbil.....4349 km²
Salahaddin.....1450 km²
Musul-Dihok...1304 km²
TOPLAM.....9787 km²

C) Boşaltılmak ve yıkılmak için resmi tebliğ verilen bölgeler:

Erbil.....4560 km²
Diyala.....2200 km²
(Haneqin bu bölgeye bağlandı.)

Bunlar dışında Süleymaniye ve Dihok'un tümü yıkılıp boşaltılmak isteniyor. Kişisel görüşüm şudur ki, Saddam rejimi bütün Kürdistan'ı yakıp yıkmak istiyor. Saygıdeğer arkadaşlar;

Ezilen ve baskı altında tutulan Kürt halkı adına, kurtarılmış alanlara sığınan onbinlerce aile adına, açlık, korku ve hastalık içinde kıvranan Kürt çocukları adına, toprağını ve köyünü kaybeden emekçi köylüler ve Kürt analarına, okuma olanaklarından alınan Kürt öğrencileri adına sizden rica ediyoruz;

1-Kara günler içinde şayan halkımızla dayanışma gösterin.

2-İrak rejiminin uygulamalarının durdurulabilmesi için, resmi tüm imkânları seferber edin.

3-Yetkili kurumların insanları Kürdistan'a gelin. Kurtarılmış alanlarda ya da diğer alanlarda bulunan aç, susuz ve fakir insanların durumunu kendi gözleriyle görsün. Ekonomik zararı ve yıkılan yağmalanan köyleri görsün.

4-Yardım elinizi, yoksulluk ve terör içinde bulunan bu mazlum halka uzatın.

Saygılarımı:
5.5.1987

(Yukarıdaki metin M. Barzani tarafından 5 Mayıs tarihinde kaleme alınmış, 25 Mayıs tarihinde Kürdistan Press'e ulaştırılmıştır)

HEFTA ÇUYÎ LI KURDISTANA ÎRAN

Berpirsiyarên buroya nasandina welatên der yên KOMELA, Muhamed Sadîk û Kamangar Sadîk ji Paris didin zanîn.

Li gor nûçeyên teleksa, ku di 25.5.1987 an de ji Ajansa Nûçeya Kurd re hat şerê dijwar navbera Komela û pasdarên Îranê berde-wam dike.

Ji 14 Gulan heta 20ê Gulanê, pêşmerge gîrêdayî Komela, li *Baneh, Sakûz, Devan-Dareh* û *Sanandaj* çalakiyên leşkerî pêk anîn.

Di 14ê Gulanê de li gundê Hasanabad, ku 6 km. dûrî Sanandaj e, operasyonê leşkerî li dijî leşkerên Îran pêk hat.

Di 15 Gulanê de, li ser rîya bejî a Saqîz-

Sanandaj, ku 2 km. dûrî Saqûz e, çalakiyek li dijî qeraqola cendarman pêk hat. Di eynî rojî de, mufrerek pêşmerge êrişî dewriya leşkerên Îran kirin û ew ji holê winda kirin.

Di 16ê Gulanê de pêşmerge operasyonê leşkerî li dijî bigeha leşgerî a, ku 2 km. dûrî Devan-Dareh e, kirin.

Di 17ê Gulanê de li ser rîya Sanandaj-Saqûz hêzên rejîmê êrişê hêzên pêşmerge kirin. Di navbera wan de lihevketinên dijwar çêbûn.

Di 20ê Gulanê de, li nêzikê bajarê Baneh, li gundê Kandah-Soreh operasyonê li dijî hêzên Îranê li dar ket.

Di eynî rojî de ji bo bersiva vî operasyonê êrişê dijî li dar ket. Li gundê Sairan-Bandê, nêzikê Banşê di navbera hêzên pêşmerge û hêzên leşkerên Îranê de şerê dijwar çêbû.

Di encama çalakiyên de 100 leşkerên Îran hatin kuştin, gelek birîndar û hêşir jî bi dest ketin. Di 25ê Gulanê de, hêzên Pasdar, ku ji 50 kesî pêkhatî bû, îcar êrişê herêma pêşmerge - Saqûz-Baneh - kirin.

Li lihevketina, ku rîya Gardeneh-Han de çêbû, hêzên rejîmê jî taqat hatin xistin û êrişê şkest. Mufrere leşkerî bi carekê hat winda kirin, hinek ji wan jî hêşir hatin girtin.

Di nav cendekên mirî de, cendekê berpirsiyarê leşkerî Karîm Cafer jî hebû.

Ev rîya, ku di navbera Saqûz-baneh de ye, di Kurdistana Îranê de xwediyê giringiyek stratejîk e.

Di encama êrişê de mufrere bi tevayî hat winda kirin, gelek hecet pêwêstî û tiştên giring bi dest ketin.

ÎRAN KÛRDÎSTANI'NDA GEÇTÎGÎMÎZ HAFTA

Komela Dîş Ûlkelê Tanîma Bîrosu sorumlu-larından Muhamed Sadîk ve Kamangar Sadîk Paris'ten bildiriyor;

25 Mayıs 1987 tarihinde Kürt Haber Ajansı teleksine ulaşan haberlere göre, Komela'ya bağlı peşmerge kuvvetleri ile İran pasdarları arasında son hafta içinde kesintisiz çatışmalar olduğu bildirilmektedir.

14-20 Mayıs tarihleri arasında Komela örgütüne bağlı peşmerge güçleri Baneh, Sakûz, Devan-Dareh ve Sanandaj bölgelerinde seri eylemler düzenlediler.

14 Mayıs günü Sanandaj iline 6 km. uzaklıkta bulunan Abad köyündeki İran askerlerine karşı bir operasyon düzenlendi.

Bir gün sonra, 15 Mayıs'ta bu kez Sakûz-Sanandaj karayolu üzerinde bulunan ve Sakûz'dan 2 km. uzaklıktaki jandarma karakoluna karşı askerî bir eylem düzenlendi. Aynı gün bölgede devriye olarak dolaşan pasdarlara karşı yapılan başka bir operasyonda ise bütün devriye imha edildi.

16 Mayıs tarihinde, Devan-Dareh ilinden 2 km. uzaklıkta bulunan askerî bir merkez peşmerge kuvvetleri tarafından saldırıldı. Saldırların artması sonucu, Sanandaj-Sakûz karayolunda ve Sanandaj'dan 2 km. uzaklıkta bulunan peşmerge

güçlerine karşı İran pasdarlarının 17 Mayıs'ta düzenledikleri saldırıda şiddetli çarpışmalar meydana geldi.

20 Mayıs'ta Komela birlikleri, pasdarların askeri üs olarak kullandıkları ve Baneh ilinin yakınında bulunan Kandah ve Soreh köylerine saldırı. Aynı gün İran askerleri, bu operasyona cevap vermek amacıyla karşı saldırı düzenlediler. Banş bölgesinin batısında bulunan Siran ve Band köyünde peşmerge kuvvetleri ile pasdarlar arasında şiddetli çarpışmalar meydana geldi.

Bu eylemler sonucu 100 İran askeri öldürülürken çok sayıda yaralının esir edildi.

25 Mayıs günü pasdar birlikleri 50 kişiden oluşan bir güçle, Komela peşmergelelerinin bulunduğu Sakûz ve Baneh karayolundaki bölgeye saldırı. Baneh şehriden 5 km. uzaklıkta bulunan Gardeneh-Han yolundaki çatışmalarda ise, İran kuvvetleri etkisiz hale getirilerek askerî birliklerin büyük bir kesimi yok edildi ve bir kısmı da esir alındı. Çatışmada, İran Pasdar Askerî Birlikler sorumlularından Kerim Cafer de öldürüldü.

Sakûz-Baneh arasında bulunan bu yol İran Kürdistanı'na ulaşım stratejik bir öneme sahip. Çatışmada peşmerge çok sayıda araç gereç ve cephane ele geçirildi.

Seminerek li ser kiryarên rejîma Irak

ANK • Stockholm

Di roja 30.5.87'an de li Swêd bajarê Stockholm hêzên Kurdistana başûr li ser kiryarên rejîma BAAS seminerêk pêkanin.

Seminer ji aliyê rexistinê PDK-I, YNK, PSK-I, PASOK û PDGK, ku bi navê komîta karê hevbaş hat pêş-kêşkirin.

Di semirê de li ser bikaranîna çekên kimyevî û koçbarî ya (sigun) tevayî hat rawestîn. Di seminerê de hate gotin ku "... ji sala 1975'an heta niha 2279 gund hatine wêran kirin. Di navbera salên 75 heya sala 87 meha 4'an li Kurdistanê nazîkî 40585 km² hatîye sewitandin û wêrankirin. Rejîma Iraqê piştî 104.87 an jî dixwaze 6.760km² va-la bike, ji ber wê li ser wan navçan çekên kimyevî bikartîne." □

LI KURDISTANA BAŞÛR 8 Kurd hatin darvekirin!

ANK • Kurdistan

Ji bo şikendina berxwedana gelêrî li bajar û gundan rejîma BAAS jî bo çavtirsandî û jî bo perçandinî vî berxwedanê li hember gelê me yê bê parastinê erîşên xwe zêde-tir dike. BAAS vî carê li Silêmaniyê jî bo çavtirsandina gelê me, 8 Kurd darvekirin.

Di roja 13.5.1987 an de di nav bajarê Silêmaniyê de ber çavên xelkê 8 merivên bê gunah hatin kuştin. Di roja 20.5.1987 an de Partiya Sosyalîsta Kurdistan-Iraq, daxuyanîyek bi navê kuştîyan jî AI re rêkir. Di wê daxuyanîyê de protestokirina dewleta Iraq hate xwestin. Navên kesên ku darvekirin ev in: **Salih Ebdülî, ji gundê Vabiskul - Haci Resul Mam Ehemê, ji Sergelo - Reşid Emin, ji Gozîne - Eta Xemê Emin, ji Sîrwan - Cemal Malomî, ji Malume - Cemal Mîstefa, ji Sergelo - Hoşeng Ebdulhemid Goran, ji Hêldin - Şerif Hesên, ji gundê Mawlan.**

YEKEMIN KOMELE KURDI

"KURDISTAN AZMÎ QAWÎ CEMİYETÎ" (1)

1900 - İstanbul

□ Ev cemiyet yekemîn organizasyona kurdî ye ku heta nuha tê zanîn û di 1900'î de li İstanbulê hatîye damezrandin.

Wê demê İstanbul paytextê Împeratoriya Osmanîyan bû, her weha di nabêna Rojava û Røjhelatê di wek pîreke bû ku ji ber wê yekê jî merkezeke kulturî û siyasî bû.

Piraniya ronakbîr û xwendevanên milletên ku di bin hakimiya Osmanîyan de bûn, li vî bajarî kar û barên xwe yê siyasî û kulturî dimeşandin. Li gor şert û girûten wê demê komelê û cemiyetên resmî dadimezrandin. Piraniya xebatên xwe yê siyasî û kulturî bi wasita wan komelê û cemiyetan çêdikirin, birêve dibirin, kovar, rojname, kitab û hwd. derxistin, belav dikirin.

Bê guman wê demê piraniya ronakbîr û xwendevanên kurda jî bi her awayî kar û barên xwe yê siyasî û kulturî li İstanbulê dimeşandin. (2) Di ronakbîr û xwendevanên kurda mebest ew e; zarokên axa û dewlemendên kurda ku ji bo xwendinê hatine İstanbulê û malbatên mezin û hin eşrafên kurda û zarokên wan ku li İstanbulê biçih bûbûn û her weha hin malbatên mezinên Kurd ên ku bi zora Osmanîyan li İstanbulê hatibûn biçih kirin. Ji ber ku di wexta xwe de mezin û giregirên wan malbatan li dijî padişahên Osmanîyan rabûne, an jî jî bo damezrandina Kurdistanekê li dijî Osmanîyan şer kirine. Her wekî kesên jî malbata Şêx Ubeydullahê Nerîfê Şemzînanî û yê Bedirxan Begê Mîrê Botan. Dîsa li derveyî wan kesên li İstanbulê gelek Kurdên din jî hebûne ku piraniya wan karkîrî, rênçberî, an jî dergevanî û hemalî dikirin.

Ji wan ronakbîrên kurda hinekên wan her di wê wextê de bi navê "Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî" yê komeleyekê dadimezrandin ku ew komele yekemîn organizasyona Kurdî ye (3) heta nuha em pê dizanin.

Derheqê wê cemiyetê; "Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî" de pir tişt nayê zanîn. Damezrandina wê, muessîsên wê, cemiyet çiqas jiyayê, fealiyeten wê çî bûn? Bersiva van pirsanên hemû nûka ji bo me di tariyê de ne, baş nayên zanîn û tu malumatên tekez jî di destê me de tune. Tenê ya ku tê zanîn "Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî" di 1900'î de li İstanbulê hatîye damezrandin. Fikrî Efdîyê Diyarbekirî jî yek ji muessîsên wê bûyê. (4) Ji endamên wê cemiyetê jî tenê navê du kesên diyar e ku ew jî ev in:

1) Kurdîzade Ahmed Ramîzê Licê-yî (5), (6)
Kurdîzade Ahmed Ramîz jî pişt re di 1904'an de ji ber hukma Osmanîyan mecbûr hîlîfçayî Mîsîrê dike. Demekê li wê derê dimîne. Ew li Mîsîrê jî di paralêla wê cemiyetê (Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî) de kar û xebat xwe didomîne. (7) Piştî îlana Meşrûtiyetê vedigere İstanbulê, li İstanbulê jî her di kar û barên kulturî û siyasî ya kurda de di-

xebite. (8)

2) Ehemê Xasî (Melayê Xasî) (9) Ehemê Xasî di 1863 (?) yan de li Hezanê (10) jî dayik buye ku xwediyê Mevluda Zazakî (Dimilî) ye. Ev mevluda wî di 1899'an de li Diyarbekirê hatîye çapkirin. Ehemê Xasî jî ber ku xebata kurdîtiyê dike, Sultan Ebdulhemîd wî sургûnî (nefi) Rodosê (11) dike. Ehemê Xasî şer mehan li Rodosê dimîne. (12)

"Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî" çî wext hatîye girtin, ev yekê jî bo me ne ronî ye. Tenê tiştê heye ku ew jî 1904; yanê tarîxa îltîcakirina Kurdîzade Ahmed Ramîz e ku îltîfçayî Mîsîrê kiribû. Mîskunê ku cemiyet jî her di wê tarîxê de (1904) jî alî Sultan Ebdulhemîd ve hatîye girtin. Her weha nivîskar Mehmet Emîn Bozarşan jî derheqê girtina wê cemiyetê de wek tarîx 1904 nivîsiye. (13)

Wekî me li jorê jî got; derheqê fealiyeten wê komelê de jî tu malumatên berbîçav nînin, tenê ya ku tê zanîn; li ser kitêba "Emûr Bedîrxan" ku nasîrê wê (yê ku neşîr kiriyê) Lütfî ye, hatîye nivîstin ku "Hasilati Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetine ait" (Kara wê jî Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî'ye re ye). Ev kitab jî bi xwe di matbaa "İctihad" a Dr. Abdullah Cevdet de hatîye çapkirin. Ev Lütfî jî mîskunê ku Dr. Abdullah Cevdet bi xwe be. (14)

Tiştê herî muhîm û balkêş ew e ku her di wê demê de rojnama "Kurdistan" (1898-1902) jî tê weşandin (cara pêşin jî alî Mîqdad Mîdhet Bedîrxan ve di 1898'an de li Qahirê hat derxistin) lê di nav rûpelên tu hejmarekê "Kurdistan"ê de qala wê cemiyetê nayê kirin, çî jî alî nivîs û çî jî xebere. (15)

Ji wê yekê welê tê fêhm kirin ku tu peywendî û têkilîyek di nabêna "Kurdistan Azmî Qawî Cemiyetî" û rojnama "Kurdistan"ê de çê nebûye. Ger bibe jî ew yekê rojnamê de nehatiye diyar kirin.

Mahmûd LEWENDÎ

(1) Di ma'na "Komela İrada Bîhêz a Kurdistanê" de ye.

(2) Bê guman wê demê li derveyî İstanbulê, li Kurdistanê jî fealiyeten siyasî şerê kurda hebû, lê pişt re dê diyar bibe ku bi taybetî kar û xebatên kulturî û siyasî û komelî bi tevayî li İstanbulê tê meşandin.

(3) Di wê baryê de li derveyî Zînar Silopî, M. Emin Bozarşan û Malîmîsanî, piraniya tarîxzan û lêkolînerên kurda di wîstînan ku komele kurda an pêşîn "Kurd Teawwan we Terraqî Cemiyetî" ye (1908)

(4)-(5) Zînar Silopî; Doxa Kurdistan, 1696, Lubnan (?) S.ewr Basmevî, r:25-26

(6) Licê; qezayekê Diyarbekirê ye.

(7) Silopî; her eynî çavkanî, r:26

(8) Malîmîsanî; Yûzûlmuz Başlılarında Kürt Milliyetçiliği ve Dr. Abdullâh Cevdet; 1986, Uppsala (Swêd), Mesanên Jina Nû, r:44-50

(9) "Hespevîn Bi Malîmîsanî Re"; rojnama Ar-manc, no: 63 (1986, r:8 Stockholm)

(10) Hezan: Li hêla Diyarbekirê nahiyeyek e ku bi qeza Licê ve girêdayî ye.

(11) Rodos; giravêk e li Derya Sîpî.

(12) Malîmîsanî; "Nimûneyê Edebîyatê Dimîlkîyê Klasiq a Dîni, Mevlûda Nebî"; Hevî; Kovara Çandîya Gîsnî, no:4 (Ikan 1985), Paris, r:25-76 (ji nota binî)

(13) M. Emin Bozarşan; Jîn (Kürtçe-Türkçe Dergî 1918-1919), Uppsala, 1985, cild:1, r:24 (ji pêşgotinê)

(14) Malîmîsanî; Yûzûlmuz Başlılarında Kürt Milliyetçiliği ve Dr. Abdullâh Cevdet, r:28

(15) Bînerê rojnama "Kurdistan"; no:1-31 (1898-1902).

Peşmerge Kürdistan'ı adım adım kurtarıyor!

□ 13.5.1987'den 21.05 tarihleri arasında, Seidsadıq, Helebçe, Sirwan, Xurmal, Şanederi ve Elbet bölgelerinde aralıksız çarpışmalar oldu. Direniş, bölge halkı ve peşmerge desteğinde devam ediyor. IKDP ve YNK'ye bağlı peşmerge birlikleri bu mıntikalardaki direnişin kurulmaması için köy halkıyla birlikte aktif direnişi örgütlüyor. Aralıksız süren çatışmalar sonucu Sirwan ve Xurnal kurtarıldı. Kazanılan zafer nedeniyle, Irak güçlerine yardım eden bu bölgedeki caşların tümü silahları ile birlikte peşmerge saflarına katılırken, deliye dönen rejim birlikleri, direnişi kırmak amacıyla bölgeyi baştan başa bombaladı. Zarar ile ilgili net bir bilgi henüz elimize ulaşmamakla birlikte, zararın çok yüksek olduğu bildiriliyor.

Öte yandan bu bölgelerde peşmerge güçlerinin eline yüksek miktarda askeri araç ve mühimmat geçti. YNK ve I-KDP'ye bağlı güçler tam bir ittifak halinde bölgedeki çalışmalara devam ediyorlar.

□ Süleymaniye şehir merkezinden bölgeye yapılabilecek yardımları engellemek amacıyla, Baas rejimi tüm şehirde sokağa çıkma yasağı koydu. Rejim güçleri, sokağa çıkmayı ve yakın köylere yardımcı engellemeye çalışmasına rağmen, şehir halkı sürekli olarak köylere yardım iletiyor.

□ Süleymaniye ve Erbil illerine Kürdistan'ın Sesi Radyosu aralıksız yayın yapmakta ve halkı direnişi çağırılmaktadır. Radyo yayınlarında geniş informatif bilgiler verilmekte ve Avrupa'da ki protesto faaliyetleri geniş bir biçimde duyurulmaktadır. Yayın özellikle Hewler, Süleymaniye, Musul ve Dihok illerine bağlı köylere yönelik yapıyor. Öte yandan bölgede mücadele eden ulusal güçler arasındaki tam bir dayanışma ve ittifak, savunmasız sivil halkın peşmerge saflarında direnişe katılmasına neden olmakta ve yüksek bir moral sağlamaktadır.

□ 20.4.1987'den, 5.5.1987'e kadar, 15 günlük süre içinde I-KDP peşmergeleri verilen istatistiklere göre 122 askeri eylem yaptı. Bu askeri eylemlerin 28'ini CUD güçleri ile planlarken, 4 tanesi YNK ile birlikte düzenlendi. Bu 122 eylem sonucunu şöyle özetlemek mümkündür;

□ 12 stratejik öneme sahip askeri karargah ele geçirildi-

rek, kullanılmaz hale getirildi.

□ Stratejik önemi büyük Kanimesi karargahı ele geçti.

□ Karadağ dışı bir mücadele sonucu kurtarıldı.

□ Düşman, aralarında yüksek rütbeli subayların da bulunduğu 291 ölü verdi. Bunlar içinde 14 tanesi ölü olarak peşmergenin eline geçti. Aralarında 8 Albay, 1 Hava albayı ve 1 piyade albayı var.

□ Eylemler sonucu 600 Irak askeri ve caş, ki bunlardan 412 tanesi silahları ile birlikte Dihok'un Deroluk nahiyesine bağlı Kani mıntkasında peşmerge güçlerine katıldı. Bunlar arasında yüksek rütbeli iki caş komutanı var; **Abdülvahit Nerweyi ve Selim Ceyi**.

□ 15 günlük eylem sonucu düşman güçleri yüzlerce yaralı vermiş ve 137'si yaralı olmak üzere, 259 asker peşmerge tarafından esir edilmiştir.

□ I-KDP ve CUD'a bağlı peşmerge birlikleri, Kanimesi-Zaxo, Bamerne-Sersing ve Deroluk-Amede arasında bulunan anakarayollarında tam bir denetim sağlamış bulunmaktadır. Rejim için hayati öneme sahip bu karayolları, peşmergenin denetiminde olması nedeniyle bölgedeki tüm iletişim durdurulmuş, bu nedenle çılgına dönen rejim kuvvetleri karayollarını tekrar geri alabilmek için karşı ataklar düzenlemekte ve çarpışmalar aralıksız sürmektedir.

□ 4 helikopter düşürüldü. Bu helikopterlerden biri (8-M) içindeki 8 personeli ile birlikte peşmergenin eline geçti.

□ 13 tank yakılarak tahrip edildi.

□ 7 buldozer, 46 askeri araç, bölgede bulunan tüm askeri ve resmi kurumlara ait binalar yakılarak yerle bir edildi.

□ 226 adet hafif silah, 14 adet RPC, 21 adet büyük telsiz, 10 adet küçük telsiz, 1 adet 82 milimlik top, 2 adet kumbaralı (BKG), 1 adet 14,5 milimlik kumbaralı, 32 Diktariyof, binlerce mermi, 3 adet tank, 3 nakliyat arabası, 3 askeri araba, 1 adet damperli kaldırma, yüzlerce telefon cihazı peşmerge kuvvetlerinin eline geçti.

□ 15 günlük bu askeri eylemler sonucu peşmerge, 17 şehid, 25 yaralı verirken, sivil halktan 25 kişi hayatını kaybetti.

□ I-KDP ve YNK peşmergeleri 23.5.1987'de geniş çaplı bir askeri operasyonla Şaklava'yı kurtardılar.

foto. ANK

Bamerne — Revanduz!

- Bamerne kurtarıldı.
- Revanduz'daki BAAS merkezi ile polis ve istihbarat merkezleri tahrip edildi.
- Bamerne askeri havaalanı ve diğer askeri üsler peşmergenin elinde!

Güney Kürdistan • ANK

Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin açıklamasına göre, 20.5.1987 günü Revanduz halkı işgal güçlerine karşı geniş bir direniş başlattı. İşgalci güçlerle şehir halkı arasında şiddetli çarpışmalar başladığını haber alan I-KDP ve CUD güçleri, Revanduz'daki düşman üslerine karşı bir saldırı düzenlediler. Kısa bir süre içinde BAAS güçleri dağıtıldı

ve peşmerge şehri kontrol altına aldı.

Peşmerge güçlerinin başarılı saldırısı sonucu, Revanduz BAAS binası, polis ve İstihbarat merkezleri tahrip edildi. Çok sayıda BAAS görevlisi ve Irak askeri öldürüldü.

Peşmerge güçlerinin başarılı eylemlerinden sonra hükümete bağlı özel birlikler, Caşlarla (Karşidevrimci Kürtler) birlikte Akoyan bölgesinde karşı saldırıya geçtiler. Peşmergenin kararlı direnişiyile kırılan saldırıdan sonra, düşman Revanduz içlerine çekilmek zorunda kaldı.

Bu saldırı sırasında 24 caş, silahları ile birlikte peşmerge saflarına katıldı.

Eylem süreci boyunca içlerinde bir albay ve iki caş komutanı ile birlikte 100'e yakın polis ve asker öldürüldü ve peşmerge çok

sayıda silah ve cephane ele geçirdi.

Revanduz saldırısı sırasında başarılı eylemlerinden ötürü, şehir halkının büyük bir bölümü peşmerge ile beraber şehri terketti. Öte yandan yenilginin hırsı ile Irak Hava Kuvvetlerine bağlı jetler Revanduz'u bombaladılar.

I-KDP Başkanı Mesut Barzani'nin yaptığı açıklamaya göre, partiye bağlı peşmergeler 27 mayıs günü BAMERNE'deki Irak Askeri Hava Alanı ve askeri üslere karşı başarılı bir saldırı gerçekleştirdiler.

Çetin bir mücadeleden sonra Peşmerge güçleri iki askeri üs ve iki karakolu ele geçirek tahrip ettiler. Ayrıca Kürt köylerini bombalamak için kullanılan askeri hava alanı da ele geçirildi ve imha edildi.

Bu saldırı sırasında 100'ün üstünde düşman askeri öldürüldü ve fazla sayıda düşman askeri de yaralandı. Aralarında subayların da bulunduğu 58 asker de esir edildi.

Saldırı da ele geçirilen silah ve cephanenin bir bölümü ise şunlardır: "2 trahh araç; 3 askeri otomobil; 1 askeri ceme; 1 Brazili otomobil; 3 Toyota marka otomobil; 95 Klavşinkof; 84 Selib; 23 Burno marka tüfek; 105'lik 4 telsiz cihazı ve binlerce fişek"

Peşmergenin düşman işgalinden kurtardığı Bamerne kasabası, TC hududuna yakın olup stratejik önemi olan önemli bir merkezdi. Ayrıca, Dihok iline bağlı askeri güçlerin önemli bir ikmal merkezi idi.

Pêşmerge gav bi gav Kurdistanê rizgar dike!

Kurdistan Başûr • ANK

□ Di navbera 13.5.87 heta bi 21.5.87 an li herêma Seîdsadiq, Helebçe, Sîrwan, Xurmal, Şanederî û Erbet şerên dijwar li dar ketin. Ber xwendana gel bi alîkariya pêşmergeyan berdwam dike. Pêşmergeyên girêdayî PDK-I û YNK, ji bo ku berxwedana van herêman neyê şikestin, tevî gundiyan bi aktîfî berxwedanê dihûne. Piştî şerên dijwar, Sîrwan û Xurmal hatin rizgar kirin. Ji ber sedema serketina şer, milîsên BAAS bi çekên xwe ve ketin nav şoresê. Ji ber wê yekê rejîma BAAS mintiqê tevî bombebaran dike. Tevî ku zanînek vekirî di derheqê xisarê de neketiye destê me jî, lê xisara maddî pir e.

Ji aliyê din, di van herêman de gelek hacet û çekên leşkerî ketin destê pêşmergeyan. Hêzên YNK û PDK-I bi hevkarîyê xurt berdwamî kar û xebata xwe a herêmê dikin. □ Li bajarê Silêmanî jî bo rêlibergirtina alîkariya herêmê, rejîma BAAS, derketina ji mal qedexe kir, lê li hember hemû astengan jî navenda bajêr, alîkariya gundan nayê birin.

□ Li bajarê Silêmanî û Erbilê, dengê radyoya Kurdistanê, bê westin weşanên xwe dike û gazî xelkê dike da ku li ber xwe bidin. Radyo, di weşanên xwe de agahdariyek gelek fireh dide û çalakîyên ku li Ewropa hatine kirin jî bi firehî diweşîne. Weşan; nexasim jî bo gundên girêdayî Erbil, Silêmanî, Mûsilê û Dihokê tên kirin.

□ Di navbera 20.4.1987-15.5.1987 an de, li gor îstatîstîkên ku hatine dan, di nava 15 rojan de, pêşmergeyên PDK-I 122 çalakîyên leşkerî li dar xistine. 4 jî wan bi YNK û 28 jî bi CUD re li dar xistin. Meriv kare encama van 122 çalakîyan wilo veke; ●12 binikên leşkerî ên stratejîk ketin dest û hatin tehrîp kirin û binika leşkerî yê Kanî-

masî jî ket dest.

●Karadax piştî şerekî dijwar rizgar bû. ●Dijmîn 291 kuştî da, ji van 14 kes bi miritî ket destên pêşmergeyan. Di nava wan de 8 albay, 1 albayê asîman, 1 jî albayê pîyade hebû.

●Di encama çalakîyên de, 600 leşkerên Iraqê û cheş (ji wan 412 bi çekên xwe) ketin nav rezên pêşmergeyan li herêma Kanî girêdayî nehiya Derolûk, navça Dihok. Di nava wan de du qumandanên cheş yê rutbebi-lind jî hene; *Abdulvahîd Nerweyî û Selîm Çewî.*

●259 leşker hatin êsîr kirin, ji wan 137 kes birîndar in.

●Pêşmergeyên girêdayî PDK-I û CUD, riyên mezin ên bejî -*Kanîmasî-Zaxo, Bamerne-Sersing, Dereluk-Amedê-xistin bin kontrol û gera xwe. Ji ber vê kontrolê, rêkiliyên leşkerî ên rejîma Iraqê hatin birin. Ji vê sedemê rejîma Iraqê herêmê bombebaran dike.*

●4 helîkopter hatin xistin, ji wan yek jê (8-M) bi 8 kesên xwe ve ket destê pêşmergeyan.

●13 tank hatin şewitandin.

●7 buldozer, 46 erebên leşkerî û avaniyên girêdayî sazumanên fermî tev hatin şewitandin. 226 çekên sivîk, 14 PPC, 21 telsîzên mezin, 10 telsîzên biçûk, 1 kanon (82 mil.), 2 kumbaralî (BKG), 1 Kumbaralî (14,5 mil.), 32 Diktariyof, bi hezaran berik, 3 adet tank, 1 damper, bi sedan cihazên telefonê û bi hezaran fişek ketin destên pêşmergeyan.

Di encama van çalakîyên 15 rojî de, 17 şehîd, 25 birîndar û ji xelkên sivîl jî 25 kes şehîd bûn. Ji ber bikaranîna çekên kimyewî bi sedan birîndar hene.

Pêşmergeyên PDK-I û YNK di 23.5.1987 an de li nehiya Şaklawa operasyonê leşkerî darxistin û herêm rizgar kirin.

Bamernê—Rewanduz

- Bamernê hat rizgarkirin.
- Li Rewandûzê navenda BAAS, navendên polis û navenda parastinê (istixbarat) hatin kawilkirin.
- Balafirgeha leşkerî ya Bamernê û bingehên (ûs) leşkerî ketin destê pêşmerge û hatin kawilkirin.

Kurdistan Başûr • ANK

Li gor agahdariya PDK-I di roja 20.5.87'an, saet 9'ê sibê de li Rewandûzê xelkê bajêr li hember hêzên dagirker berxwedanek fireh çekirin.

Di navbera hêzên dagirker û xelkê bajêr de şerekî mezin qewimî. Gava hêzên pêşmerge jî wê rewşê agahdarbûn, hêzên PDK-I û CUD bi hev-

li diji navendên dijmin êrişek pêkanin. Di nav demêke kin de hêzên BAAS şikiyan û kontrola bajêr ketiye destên pêşmerge.

Di encama vê erîşê de; navenda BAAS ya navça Rewandûzê, navenda polis û parastinê hatin kawilkirin. Gelek BAAS û leşkerên dijmin hatin kuştin.

Li hember vê erîşa serkoti hêzên taybetî yê hukûmetê li gel cahşan li herêma Akoyan êrişekî mezin birin ser hêzên pêşmerge, lê hêzên pêşmerge ev erîş jî şikand. Hêzên dijmin her bi navça Rewandûzê reviyân.

Di vê erîşê de 24 cahş tevî çekên xwe hatin nav hêzên pêşmerge li gel pêşmerge hember hêzên hukûmetê şerkirin.

Di encama vê erîşê de albayek û du qumandarê cahşan jî gel zede yî 100 leşker û polis hatin kuştin û gelek cebirxana û çekên sivîk ketin destê

pêşmerge.

Piştî vê çalakîya serkeftî xelkê Rewandûz li gel hêzên pêşmerge jî Rewandûz derketin. Balafirên dijmin hatin ser bajêr, gelek bombe barandin. Herweha li gor daxuyaniya Serokê PDK-I berêz Mesûd BARZANÎ di roja 21.5.87' an de pêşmergeyên PDK-I êrişekî berfireh birine ser navendi-yên leşkerî yê Iraqê li navça Bamerne.

Piştî şerekî dijwar pêşmerge du bingehên leşkerî û du qereqolên giring girtiye. Dîsa balafirgehê leşkerî ku hêzên dagirker bikardînan, balafirên ku jî wir radibûn gundê Kurd bombebaran dikirin, ketiye kontrola pêşmerge û balafirgehê hatîye xerakirin.

Di vî şerî de zede yî 100 leşkerê dijmin hatiye kuştin û bi dehan leşker jî hatiye birîndarkirin. 58 leşker jî hatiye dîlgirtin di nav wan de gelek zabitî hene.

Di vî şerî de destkeftên pêşmerge ev in:

2 zirêpoç (zirhîlî araç) hejmarê wan 8.904 û 8.990, 3 otomobîlê eskerî; hejmarê wan 15175-151389 û 151388, 1 kamyona eskerî; hej:142391, 1 otomobîlê brazîlî; hej:3782, 3 otomobîla Toyota, 95 keleşnikov, 84 Tîfingê Selib, 23 tîfingê Birnoswat, 4 cihazê bîzel 105, Bi hezaran fişek.

Di vî şerî de pêşmerge *Fewzî Remezan Rezo û Sedîk Binavî* şehîd ketine û 3 pêşmerge birîndar bûye.

Navçe BAMERNÊ navçekî gelek stratejîk e, ji ber ku ev navçe navendiya çûn û hatina hêzên dijmin li parzêgehê Dihok bû. Bamerne nêzikê hîddê Tirkîye ye.

Despêk di hejmara 17'an de

Bû sibe icar pere tune!... Ciwan Elî, bira-yê mezin hat. Bi tirkî go: "Kurd Hesen, gel binbaşı seni çağırıyor", "yaw binbaşı benden ne istiyor?", go: "o da mahkumdur mapustur.."

Ez çûm ba wî, nişan tune. Rûniştiye, jê re digotin Elmî Beg, xelkê Stenbolê ji malbata Sultana bû. Xwarziyê İsmet bû. Ji yên idamê bû, hevalê Raûf Paşa wana idam kirî-bû... Li cem wî runiştîm, ji min pirsî, go: "Ji ku yî?" Min go: "Ez ji Diyarbekirim" go: "ji qeza, an ji gund?" Min go: "Ez ji gunda me" go: "Kijan gund?" Min go: "Tu nizanî binbaşı.." go: "Yaw sîle, belkî bilîrîm...(bêje belkî ez dîzanîm)" Min go: "Welle, Ez ji Serdê me" go: "Tu ji Serdê yî?! Çima te nasnakim?!" Min go: "Te ez li kur ditime binbaşı!!" go: "Yaw, di seferberlikê de tebura min li ber çem bû, li pîrê bû û dinya ji sar bû. Çil roj ez li odê gund raketim" Min go: "Ne Binbaşı, em wê çaxê ne ê odê bûn, em zarok bûn" go: "Ez tim li ser textê nivnan dimam" Gava wilo go hat bira min. Li wê derê Binbaşıyek hebû, zabitêk bû nizanîm çî bû! Em diçun şeker didane me. Min go: "Te şeker dane me" go: "erê" Min go: "Hat bira min" go: "Tu navê min zanî?" Min go: "Wele bi aqilê min digotin Elmî" go: "Bak benim haaa!(binêr ez ew im ha!)" go: "Pereyê te.." Min go: "Tune! du qurûş bi min re heyê" go: Yaw, gundê wilo dewlemend, gundê avî baxçê û tişt çawan?... Min go: "Te em dîtîn" go: "Erê di gundê we xaniyê yek tebaq tune bûn. Gundekî biçûk bû, lê gundekî zengîn bû. Her malê de belkî bîst dest livin hebûn. Firaqê malê ji wilo zêde bûn" Min go: "Te baş ditiye. Me tasek avê sedeqe xwe bi xwe re anîbû çîya. Gundi gişt mîna hev bûn! Hemû hevalê hebûn..." go: "Goryorsen bu dînsîz Mistefa Kemalî goryorsenîz (Dibinî ev Mistefa Kemalê bê dîn çi dikê!)"

Rabû derxist 160 kaxit da min wî camerî. Wî çaxê 160 kaxit gelek bûn. Ez çûm min ji xwe re pê ew nivn kirin û min ji xwe re tişt mişt kirin. Em sê sal li wir man...

Tirkan efû umumî dan. Em derxistin der ve li wir jî em şex meha man. Paşê em wegeriyan welat, hatin nav kavilên xirabe. Gund şewitiye pîrek û zarok di nava beçxan de dijîn, gişt merên û bavêr wan şehîd bûn. Zarok Sewî mane...

Min fêhm kir ku ew efû bi hesab e. Ji bo şikênandina şerê gerillayê ye. Ordiya Tirkî nîkarbû zora gerillayê Kurd bibe. Hinek ronakbîrên Kurd daketibûn Surî. Li Şamê cemaata Xoybûn çêkiri bûn. Li gel xebata tanzimî (rexiştin) kovar û pirtûk ji diwêşandin. Li çiyân jî hêzên wan hebû. Ji bo ronakbîrên Kurd bikşînin hundir û serê çiyân wan (gerillayê Kurd) daxin efû dabûn.

Lê gava efû dane, me pê nizanibû ew raqê me yê hepsê vegerandine qezayê me. "Bunlارا bir çare bulunuz-çarekî jî wan re binînin"...

Dijmin mirovên me dikuştin. Tişt dixistin berika hinakan, hinakan makîne li wan diqelîsandin...

Çar zarokê Cemilê Çeto bi min re bûn. Vegeriyan malê, Tirk wana girtin bi xwe re birin li geliyê Kelanê kuştin.

Ez çûm Diyarbekirê min xanî kirê kir li wê de rê man.

Apo kenge jî hepisxana Nixde derket?

Ne min go! di 16'ê meha gulên 1928'an de em jî hapsê derketin. Em wegeriyan welat. Ez çûm li Diyarbekirê mam. Li ber deriyê Ulu Camiye ilanet daliqandibûn. Di îlane de mi go: "Tapu midurê Qulpê tune, ki dixwaze şuna wî bigre bila îstida bidne dayra tapuyê li Diyarbekir". Min jî çû istidayê da, min go hema dârkevîm, sopa xwe bidim hudakirinê. Evana dikujîn. Efû tine derew çî efûyê çî hale. Ez çûm em ketin imtihanê. Ji me 14 sual kirin, min duwanzêh dan dido min nizanibûn. Du sual jî şerîetê bûn wana min nizanibû. Suala hevalên min şex bûn wana kemtir bû. Peşî ez der ketim. Ez çûme Qulpê li Qulpê midurê tapû bûm.

Yekî çerkes jî mistendiqe, ew jî bi min re di wî xaniyê de ye, jina wî heyê, ê min min nebiriye. Min diya mistefa nebiriye li gund hiştiyê. Hikumeta Tirkî wê çaxê îcarî kirîye, gereke herkes jina xwe binin, bèn Halkevî, dansê bikin. Jina min tune ez rehetim, ewê Çerkes geleki acize feqîro.

**zêr zanid
zor zanid
devê tîfîngê
mor zanid**

BİRANINA HESEN HIŞYAR

Bişti 63 Sal

Berxwedana Şêx Seîd

Wê çaxê sewra (şoreş) Agrîdag vêket, di bîstûnehan de. Di ber min de esker jî Diyarbekir tîn, top û meqeret û qyamet dikşîn, aliye Muşê de diçin û ez li wan dinêrim. Min kir nekîr, min tebat nekîr. Law wana diherin ser miletê min û ez lê nahê wana dixwum. Ewe Çerkes tê ruyê min ji min re dibêje;

"Heval tu do hatiyî. Hê dora te nehatiye. tu piçek bisekine."

Le kir nekîr min tebat nekîr. Ez jî wir çûm gihome sewra Egrîdagî yanê Ararat. İhsan Nuri li wir bû. Rehmetî İhsan Nuri ordiya Tirkî de zabîtbû. Bîst û çaran da min ew li Diyarbekir de mala Heciyê Şîra de dîtûb. Min wî nasdikir. Wî ew Sewre tenzîm kir. Generalê ordiyê Tirkî jî Abdullah Alpdogan û Salih Omurtak bûn.

Ewana (Tirkî) li her derî dişkestin. Lê sed mixabin meselîhê duwêl her di singê mede ne. Rusya hiqûdê Eriwanê û Qersê dagirt tije esker kir. Iranê jî hidudê xwe tije kir em zanan pîcandîne. Sewra ma birçî bi careke xwarin nema Tirkî destbî kuştinê jin û zarokan kirin. Me jî wan (Iran) xwest, her du alyay jî em lacî qeubul nekirin. Bi qiwetê silêh em biniya kilise kendê derbas erdê Ecem bûn. Li wir jî ecema li me xist. Em hinek wegeriyan welêt yê dinê li wir man. Paşê lacî qeubulkirin. İhsan Nuri rehmetî li Tehranê bû hetanî 76 an. Li Rizaye motosiklê lî qelîbî, SAWAK bû, MÎT'ê Tirkî bû, qeder bû êdî nizanîm. Em wegeriyan welat, em di welatê de jî man sê sala, me mifreze çêkiri bûn, pişt Diyarbekirê heta Çebçuxurê em mifreze bûn 1924'an de hati me Surî...

"1934 an de..."

Si... siû çaran de
"Belê,"

Wê çaxê Franse li wir mandater bû em qeubûlkin lariyê siyasî em li wir man.

Me rojekî xweş nedît. Jiyanê me di nav şer, perîşanî, mirin û neçarîyê de derbas bû. Kurdistarê gund bi gund sewitandin. Merowan dixistin nav mala wî axura dişewitandin. Di 1928'an de berî efû be li hapsxana nixdeyê, jî min re qezete dihatin. Milliyet bûn, tê de wa nivisibûn; "Li Rojhilata

Anadolê -Doğu Anadolu'da- de nav sê salê de 700 hezar merow hatiye kuştin." wan niwîsiye tiştê ha hefsed hezar. Ji wî hefsed hezari bawer nakim si (30) hezar şoreşger hebî.

Giş jin û zarûk bûn kuştin, dîkuştin, bi vîya zehmet dabûn millet ku jin û zarûkan dikujîn. Elî Heyder hebû, mintîke qumendaniyê ku xelk dîkuştin, dibêje: "min li gundekî gişt tistin xanîkî li ser qayê ki xayîntebaqe ev gund piştî farqînêye li helhele, hundirê wî xanî min tije kirin û min agir berda wan û li ser xaniyek din sekinîne û godarî dikim, bû wîje wan jin û zarûkan, du xort emrê wan sêzdeh-çardeh salî bûn, ketne eywanê agir jî û lo wek cawê sor li wan pê tîve dan, pêlvedidan, hatin ku xwe bavêjin, mezikirin xanî li tebaq li ser qeyakî bilinde "bînerêbîlînde". nîkarbûn xwe bavêjin di bê min dît herdû hevdu ulo hemêzîkin û nav wê pêti agirdê hun dabûn; "yalan; o zaman gördüm, iki kişi, iki insan öldüler" dibê carek jî min xisîtibû hundirê xanî kî erdîbû, esker dora wîye, zarûkek deh salî ji nav agir bazda ket nav derî çav li min ketku ez dîtîm paş de çu nava agir, li vir dibê ez fikîrim, gelo ew zarûkî zilma min jî agir nezîntir dît çu nav agir an Kurd mileteki enyê-din nexwast mineta dijmin hilîne, agir qeubûl kir nizanîm çî bû" dibê ew dibêje. Bivê jî fexra xwe dike evqas insan sewitandine...

Sewra Dersimê şex meh Paşê İsmet çûyê wêderê gotiye: "onbeşyışından aşığı olanları öldürmeyin, yani yukarı olanları öldürün"; şex meh piştî ha! Vana mesîlê Kurdistanê.. U qetliama geliyê Zilan de..Geliyê Zilan de, Eger dağê de, Areret yanî..

Yuzbaşîk dere Germava Adema..Sed sivarî pe re ye. Muxtarê gund re dibêje: "Yalla, tu û kurê xwe herdu herin bajêr jî me re araqe û tiştan bînin". Eê, dibê:

— "Yaw, gundî em bişênin, em çima biçîn?"

— "Na, hûn hersê herin"

Dîkin, nakin wan dişênin..Wana diçin. Jin û.. jina wî û bûka wî tinin odê arağ didin wan û heşa işê xirab bi wan dikin, didin bin lînga namusa wan. Mêrik vedigere tê, jina

wî dere pêşîya:

— "Ji kude têtî? Namus çû!"

— "Çima? Çawa?"

Dibê hal û mesele "Ez û bukê te birine nav odê"

Mêrik wegerand. Go: "Ne li vir bûn", go: "Wele em jî te nêrin, me go heta hun bèn", go: "Rajê tîfînga xwe." Raj tîfînga xwe, ew sed sivarî tevî yuzbaşî biserve kuştin di hundir de. Li sed mixabin bûka xwe jî jina xwe jî kuştin rebena. Ma sûtê wan çî bû, kuştin?

Hatin giyane me. Gotin, hal û mesele ev bû ye. E, li ser wî Seyîdxan û Elîcan û Ferzende her yekê qedere pîncî siwari bi wan re, ketin deşta Ademan û Spikan û Hesenan. Li wir derbeyê mezin bi esker xistin. Tofan bi wan de anin, hatin. E..nikarîbûn îca rabûn çî kirin! Tilgraf şandin Enqerê, li pişt cephe gundî me ve re dibin. Ji bo wan bikujîn. Ji gundê Hesenan, Ademan û Spikan sed û heştê gundî çil û heft hezar jin, zaruk û extiyar berevkin anin li çemê Zilan newala Dêrê, bi ser hev de dane ber mîtralyozan. Piştî wî esker daketibûn nav wan ê kû birindar hene bi sungiya temam dikirin bizano!! Li wê de re ana jî girê hestiyane çil û heft hezar bi yek cîkî de. Tirk jê re dibên Zilan Faciasî...

Ji wî bîst salî ketime sewrê, di vê gotina min de ez ketime umrê 78 salan, me ronayî nedît. Ji tariyê pê ve. Me xweşî nedît, ji dilbiriniyê pê ve. Lê belê baweriya min xurt e. Ti zilm û qiwet tune ku mileta bi heqa wan ve hunda bike. İro Kurdistan gişt diheje. Tevî ku partiyên wan nabî yek jî, her yekî aqil kî heyê jî li Tirkîyê li İranê li Iraqê sewrê li herci dehe jî, ev mîlet heq dîstine. Tu quwet tûne ku li pêşî bergar vî, li pêşîya heqê wan bigre. Baweriya min heyê ku, hûn xortê nû hunê bê pasaporat ji Hecica hetanî hidudê Gurciya, û jî xerbê Sewasê hetanî Kermaşah hunê bê pasaporat bigerinin.. Baweriya min bi vîya xurt e, hun dibînin. Lê belê ême umîr giye payizê çûye perwêşîne.

—Spas bo te..

□□□□□□□□ Dawî □□□□□□□□

□ Ew Dozgerê Tirk (sawciyê Tirk) yê "navdar" ku di rojname, radiyo û televîzyona Swêd de tê behskirin, ji demê dîrûdîrêjê de di aliyê hinek kesên ji Kurdistanê û ji Tirkîyê de dihat nasîn. Serketîya Federasyîona Komelên Kurdistanê ji van demên paşîn ji pîrsa dozger agadar bû. Ji bo pîrsa dozger dîlnexwesiya xwe nîşani maqamên Swêd kir û dewxaz kir di demê kurte çareseriyê jî bo vê meselê bête ditin.

Çend welatperwerên Kurd berrî heft-heşt salan li ser pîrsa dozger sekîn û gelek caran ji mesela dozger anîn ba demûdezhêhên (maqam) Swêd cara pêşîn di sala 1979 an de, di aliyê çend kesên Kurdperwer de pîrsa dozger birin ba serketîya Daira Karûbarên Muhaciran. Bi taybetî li gel Serek Mîrza Tord Palmund li ser pîrsa dozger peyivîn. Welatperwerên Kurd şik û gumanên xwe pêşkeşî serketîya Daira Karûbarên Muhaciran kirin; "Ew xeterek gelek girînge, kesek wusa bişik û guman di dergehê daira muhaciran de wek werger û pispor kar dike. Bi taybetî tehlûkeyek dijiware jî bo kesên Kurd û Tirk dewxazîyan penaberîyê dikin. Di pêşeroj de ewê pîrs û pîrs gerekên dijiwar jî bo penaberan û hukumeta Swêd peyda bibe". Lê çê mixa bin, serketîya daira muhaciran têngîhişt girîngiya vê balkêşiyê. Serketîya daira muhaciran piştîgiriya karmendê xwe wusa beyan kirin; "Em bi karmendê xwe bawerên û tû şik û gumana me li ser wî kesî çê ne bû ye. Cara dudîyan di sala 1980 an de, di terefê çend Kurdan de li civînekê de gazîniyên xwe pêşkeşî serketîya daira muhaciran kirin. Ew sal bû dozger wek pispor û werger cihê xwe li daira karûbarên muhaciran de qewim kir û karek dayimî stand. Lê çê heyfe, daira muhaciran bersîva û dîtînen xwe ne guhart û bi vê kirîne jî tewra xwe nîşani wan kesên xwedî gilî û gazinan kirin.

Ma em çêbikin?.. Li welatê me de, dozgerên hukumeta hov bi qanûnên xwe yê ne mirovatî li ser çarenûsa gelê me biryar digirin. Bi van qanûnên hov tawabari û zordestî li ser gelê me dikin. Tekoşer û rizgarîxwazên Kurd bi bendên wan qanûnên ne demokratîk tîn kuştin û girtin... Ew welatperwer, demokrat û şoreşgerên Kurd yê jî zordestî û tawanbariya hukumet Tirk direvin tîn Swêd jî icar Dozgerê Tirk li ser dewxazîya wan ya jî bo bextxwaziya siyasi lêkolîn çêdike û "biryar" diger ku ew kesana dikarin li Swêd bimînin anjî na. Ma ew dozgera, yek ji wan dozgeran ne bû li dadgehê de li ser Kurdan biryar dida?

Belê ew Dozgerê Tirk çawa "pîrsporî û lêkolîn" jî bo Daira Karûbarên Muhaciran dike. Dema belgeyê, ewraqek fermî anjî pîrsek li ser bextxwazekî pêşkeşî demûdezhêhên (maqam) Swêd dibe. Demûdezhêhên Swêd jî ji bo lêkolînekê wan belge û ewraqên fermî anjî wan pîrs gerekên dide pîrsporê xwe yê dozger. Dozgerê Tirk jî di terefê xwe de û bi rêûregehên xwe yê fermî anjî nefermî li Tirkîyê lêkolîn li ser wan belge û ewraqên çêdike...

Paşiyê, Dozgerê Tirk "rastî û nerastîya" wan belge, ewraqên fermî û pîrsgerakan pêşkeşî Daira Karûbarên Biyanîyan dike. Gelo, Dozgerê Tirk çawa dizane ew belge û ewraqên fermî "raste anjî nerastên"? Divê dozger jî hinek cih û maqaman bipirse... Belê ew jî demûdezhêhên hukumeta Tirkîyê û jî hevalbendên xwe dipîrs e... Dûra berhema enformasyon û lêko-

Dozgerê Tirk Li Swêd

Şoreş Zîrek

lîna xwe pêşkeşî karmendên Daira Karûbarên Biyanîyan dike û ew karmendên Swêd jî, li ser dewxazama wî bextxwazê Kurd-Tirk biryar dide...

Di van salên borî de gelek belge û ewraqên fermî yê di terefê bextxwaz an de pêşkeşî maqamên Swêd bû ye, ne hatin pêjrandin. Berqû, li gor bir û bawerîya dozger ew belgena "sextene". Ji ber wî, bi sedan bextxwaz û penaberên Kurd-Tirk bi vî awayî di agrê dozger de şewitîn. Hinji bi sedan bextxwaz û penaber Kurd û Tirk benda fermana derketina xwe ne. Li ser pîrsa vi dozgerî û bi vî awayî li ser pîrsa bextxwaz û penaberan lêkolîn kirin di aliyê Rêxistina ji bo Parestina Mafern Biyanîyan û çend avukatên biya niyan bi xurtî li rexne hat girtin. Lêkolînen wusa li dijî qanûnên parastêna mafern biyanîyan. Iro li ser vê pîrsa munaqesên gelek dijiwar navbera avukat û daira karûbarên biyanîyan de dibe.

Di vê "rewşa hesas" de, paş hindek bûyerên li Swêd bûn û dayîn û standina Swêd li gel dewleta Tirk "baş" bû, jî ber van sedeman hukumeta Swêd hewl dida,

derûdergehên xwe jî bo bextxwaz û penaberên Kurd û Tirk bigre. Ji bo vî jî hewceya hukumeta Swêd jî bi pispor û enformatoran" wusa re he bû. Peyda kirina "pîrspor û enformatoran" jî bo hukumeta Swêd ne weqas dijiwar bû. Berqû dewxazî û mefata hukumeta Swêd û Tirkîyê di pîrsa bextxwaz û penaberên siyasi de digiştin hevdu. Ew kesên jî bo mefata hukumeta Tirk bi salan li wê dera kardikirin nûha xwe amade kirin ji bo parastina menfeata dewleta Swêd. Bi alikariya kesên wek dozger, pîrsporên li ser rêxistinên biyanîyan, memostên zîmanê zikmakî yê tirkî, yek-du tercumanên "xwefiroş" û çend "bazîrganên balyozxana Tirkîyê" agadariyên gelek "heja û girin" li ser bextxwaz û penaberên Kurd û Tirk ji bo menfeata dewleta Swêd û Tirkîyê komdikin.

Gelek caran jî dewleta Swêd "pispor û zanîstên" xwe dişînin Tirkîyê û Kurdistanê. Li wê derê li ser bextxwaz û penaberên Tirk û Kurd agadariyan berhev dikin. Tabîî, gelek caran bi tevkarîya maqamên Tirk ew karûbara pêk tê. Li ser wan lêkolî-

nanan hinek delil hene, dema bête xwatin em dikarên pêşkeşî wan bikin.

Dozgerê Tirk caran bi "bertil" alikariya hinek kesên dike. Ji bo wan kesên rêdana rûniştin û kar li Swêd bistînin. Em gelek baş pê agadarin Dozgerê Tirk alikariya kê kiriyê. Dema gelek pêwîst be, emê nîşani wan bikin. Bi vî awayî jî di nav multeciyan Kurd û Tirkan hevalbendan peyda bike.

Dozgerê Tirk wextekê bi xwe di televîzyona Swêd di beşa tirkî de xwedî gotin û desthilat bû. Nûha jî bi hevkarîya "yara" xwe di beşa tirkî de berdevkiya prapaxande dewleta Tirkîyê li Swêd dikin. Beşa tirkî ya li televîzyona Swêd, wek beşek televîzyona Tirkîyê li dijî pîrsa gelê Kurd û têkoşina demokratîk ya li Tirkîyê kar dike, propaganda dewleta Tirk ya fermî di nav muhacir û karkerên Kurd û Tirk de belav dike. Di eynî wextê de tesîrek giştî li ser gelê Swêd jî dike...

Dozgerê Tirk yek ji wan kesên e, amuzdana (imtihan) tercumanan ya dewletê de li ser zîmanê tirkî pisporê. Di vî maqamî de, ew bi xwe desthilate li ser pîrsa tercuman û wergerin bi zîmanê tirkî. Piraniya Kundên diketir. Vê amuzdanê serfiraz ne dibûn. Qas ez dizanê heta nûha sê anjî çar.

Kurd di vê amuzdanê de serfiraz bûne. Gelo sedem wê çê bû? Ma ew xwedevanên Kurd yê zanîgehên tirkîyê qedandine baş tirkî hînebûna. Na wusa nîne. Gelek xwedevanên Kurd yê zanîgehên bilind li Tirkîyê qedandine baş zîmanê tirkî hînbûn e, ew ditin ya dewleta Tirk û ya ronêkbîrên tirkan. Li ditîna dozger cuda ye: "Ew kesana baş tirkî nîzanin".

Li gor gotina dozger, bi xwe wextekê li heremê Çolemerîkê, li Kurdistanê Jorîn, ji dewleta Tirk re xizmet kiribû. Di axaftînen xwe de gelek çaran "pesna miranî û dilsoziya Kurdan" dikir. Bi van "gotînen" xweş çend kurdên bêhêş xap û kir hevalbendên xwe. Ji wan kurdên bêhêş yek hinji tev dozger hevalbendîya xwe didomîn e. Ew kes çend çaran li gel karmendên Swêd yê li Daira Karûbarên Biyanîyan kardikirin çûn li çend heremên Kurdistanê Jorîn gerîyan, jî bo enformasyon li ser muhacir û bextxwazî jî wê heremê lêkolînekê çekirin. Ew bûyere di terefê gelek kesên de tê zanîn û nuha hin. dik ji wan kesên li Swêd dimînin. Ew kes wek tercumanek resmî iro li ba polis, li dergeha balafîrxana Swêd de kardike. Gelek caran jî li ser pîrsgerakên bextxwazîyan vî tercumanî wek "pispor" nasdikin.

Belê dîroka dozger û "pîrsporê" dînan gelek dîr dirêje. Ne pêwîste hemû di wê nivîsê de bête nivîsandin. Lê dema pêwîst be, ewê yek bi yek, nav bi nav were nivîsandin.

Divê em du tiştan jî hevdu cuda bikin. 1-Dozgerê Tirk "vateniyên" xwe jî bo menfeata dewleta Tirkîyê tîne çîh. Ew jî "pewîstîya vateniyên" wî ne. Ew kesên alikariya dozger û maqamê Swêd û Tirk dikin ew jî "pewîstîya vateniyên" xwe tînin çîh. 2- Gelo jî bo cê hukumeta Swêd li ser bextxwaz û penaberên hatine welatên wan bi awayî wusa lêkolînen ne durist û bi tevkarîya "pispor û zanîstên" iro nokerîya hukumeta Tirk dikin? Ma sedemê wê durûtiyê çîye? Bi bîrûbawerîya min, em bextxwaz û penaberên Kurd û Tirk di de bazîrganîya navbera dewleta Swêd û Tirk de tenî firotên. Çêkirina metroya li Îstanbulê berî parastina jîyana bextxwaz û penaberin Kurd û Tirk tê.

22.4.1987 • Uppsala

□ Dûnya tarihi gerçeklerle doludur, ancak gerçek olaylar yaşandığı zaman insanların çoğu bu olaylar karşısında insanı insan yapan insanî düşünce ve değerleri tali plana atıp, siyasi düşüncelerini çıkarlara bağlı olarak ön plana alıp, bu çıkarların gerektirdiği gibi düşünce belirleyip siyaset yapmaktadırlar. Doğal olarak bunun sonucunda gerçekler kabullenilmiyor ve sorunların çözümünü on yılları hatta yüz yılları almamasına neden oluyor.

Bu kısa ve genel giriş yaptıktan sonra asıl sorumuz olan Kürdistan gerçeklerine kısmi olarak bakalım.

A) Irak Kürdistanı: Bugün Irak Kürdistanı'nda devrimciler, demokratlar, ilericiiler ve komünistler belirli oranlarda eylem ve güçbirliği yapmışlardır. Emperyalizmin uşağı gerici faşist diktatör Irak devletine karşı amansızca mücadele etmektedirler. Tabii bu devrimci-demokrat güçler mücadele ederken eli kanlı düşmanında hayatîyetini korumak, gelişen ve onurlu mücadeleyi bastırarak, ulusal ve sınıfsal hak ve taleplerini yok etmek ve baskı altında tutmak için elinden geleni arkasına koymuyor.

Kürdistan gerçeklerinden birkaçı

Tankıyla, topuyla uçağıyla, bombasıyla ve bütün bunlar da yetmiyormuş gibi bu defa kimyasal silahlarla saldırıyor. Bu insanlık dışı saldırılar sonucu yüzlerce masum insan öldürüldü ve de öldürülmeye devam ediliyor. Ama Irak Kürdistanı'nda mücadele durmadı ve durmayacak. Fakat en önemli olan sorun bugün halen onlarca parti ve örgüt verilmekte olan bu haklı ve onurlu mücadeleye bırakın katkıda bulun-

mayı (ekonomik, siyasal, kültürel) tam tersine onun anti-propagandasını yapmaktadırlar. Bir kısmı da birkaç basit bildiri ile meseleyi geçiştirdiler ve halen öyle yapmaya devam ediyorlar.

Bugün gelinen uluslararası siyasi durumda gerek Kürt hareketlerinin gerekse Türk sol hareketlerinin bir kısmı siyasi olgunluktan yeterli nasibini almamış ve acemice bir politikanın içersinde spekülasyon yapıp durmaktadırlar. Bu kısır döngüler ve acemiliğin neticesidir ki, halen birtakım örgütler Barzani hareketine gerici dir demekte, Kuzey Kürdistan'daki ulusal halk hareketlerine ise, anti-emperyalist değildirdemektedirler. Deyim yerinde ise, bu düşünce sahiplerine bir kaç fırın ekmek daha yemelerini ve ondan sonra siyaset yapmalarını tasviye ederim. Bu yazıyı böyle yazdığım için okuyuculardan özür dilerim, ancak eleştiriyi yönettiğim örgütlerin seviyesine ve anlayış durumlarına göre yazdım. Yoksa konuyu anlamaları mümkün mü?

Dersimli Ahmet • İsveç

Şîretvanê gote min:
Guhê xo baş bide min!

Ez im pîra şîretvan!
Yara pîrê kelekvan!

Dinya ne wek cara ye!
Kelekvanî ne maye!

Pîro bûye baxçevan,
ez ji bûme dergevan.

Evro ez dergevan im!
Maşela xwedevan im!

Her dem li nav reza me,
têra xo şeraze me!!!!

Evindara rezan im!
Qedrê huner dizanim!

Li gor nimra evîne
Hazir be şeva îne!

Pîra evîngehê me,
sala şest û nehê me

Kevnar im, xoş diyar im!
Li nav xelkê navdar im!

Were nik dapîra xo!
Çi Dihok û çi Zaxo

Evîngehê bibîne!
Hlunerê wê bixwîne!

Bi zimanê nerm, erê,
mar ji kunê tê derê

Çi bazbend û nivîst in!
Nezanîne hûn kuştin!

Ne şeva reş û tarî!
Diyar e hej êvarî

Heke rast e na tirsî!
Bo çi ji min napirsî?

Bê çep û çîr tu bêje!
Bê xar û xîç verêje!

ji rastiyê ne reve!
Karê evîne ev e!

Hêdî-hêdî darêje!
Derdan ji dil bavêje!

Soza mîrê Hekarî
gotin zêr û mîrarî!

Ger nekevîm çala reş!
Mîna xezala beleş

Dê şola te bibînim,
bere-bere bixwînim

Lê kes nîne mîna te!
Derma kit birîna te!

Şîreta yekê dê bêjim,
kela dilî verêjim!

Heke tu jê verestî,
rast e tu gulperest î!

Dava gulê tu girtî,
awrên çava tu kuştî...

Marê gulê tu geztî,
ji lew tu jar û mest î!

PÎRA ŞÎRETVAN

Sebri BOTANÎ

Soza dil û mergê te,
janê daye cergê te!

Evîna xoş û dijar!
Ax ji derdê Gulbihar!

Xo berdaye dilê te,
tiştek na yê milê te!

Hiş û birên te ew e,
wek di hemî direwe!

Hiş û hizr û dilê te,
çav û çav û milê te.

bûne gorî dengê wê,
pêş dîtina rengê wê!

Bila bes bit badoşî!
Tu ne şey dapoşî!

Evîni ji dil te dayê,
bû agirê jêrkayê

Heta ku evîni heye!
Jana wê ji her heye!!!!

Xoşiya evîni derd e,
gulê bigre û ne berde!

Bê wê dinya wêran e!
Kavlê kevnedêran e!

Bi lez û bez here nik!
Wê gula hestsivî!

Bibîne enya kever!
Canê şîrîni dane ser

Dilê birîni bo veke!
Vê gotinê j'bir neke!

Li ahengên şevîne,
fêr be darsa evîne!

Bibînin hunerê hev!
Têr baxivîni roj û şev!

Hezar xudan "macîstêr",
ku diyar in weku stêr!

Hemî seyda û efendî
li ser dibin dubendî

Cotyar in ger şivan in!
Ger pale û ger rezvan in!

Hemî mêr û mêrxas in!
Yek-yek gulê dinasin!

Awaz û hunerê wê
bine bela serê wê!

Kes ne ma xo lê ne da!
Wê dil bi kesê ne da!

Kî dîtiye wek niha!
HUNER MABIT BÊ BIHA!

Li jêr simê kerê reş,
diperçiqin gulên geş?!

Sitema dewê kirêt,
ez kirim agir û pê!

Ax ji destê wî dewî
Huner hêla ye sêwî!

Hezard wek min şerejin!
Ji dil û can dihejin!

Baca evîne xwîne!
"Mem û Zîn" tu bixwîne!

Bes bike lavelavê!
Mil bide ber bizavê!

Bi hunerê sax û germ,
bi xeyala pak û nerm.

Huner bike hezar reng!
Bi hostayî bide deng!

Huner ne wek elmas e!
Bihatir e û binase!!!

Bi huner tu hingavî
di gel xo tu bişavî!

Hûn hatine bişavtin!
EVÎN nayê veşartin!

Vê janê bîne derê!
Ne'mre bi vê kederê!

Were bike piyasê!
Tu guh ne de qiyasê!

Ne bêje dem bihûn!
Pîr na bit gula cûn!

Her dem kiç e, bê mêr e!
Bi hunerê xo fêr e!

Agirek pîroz û pê!

Evîni ya bê huner!
Tifa min û te li ser!

Gula xo sor û zer ke!
Xemla huner li ber ke!

Teca evîni li ser ke!
Kula dilê xo der ke!

Vêkra bijîn bi aşî!
Evîna pak û rastî!

Neha berde ser deha!
Geş bike sal û meha!!!

Munzur Ana

Toprak kadar yorgun
Ve Munzur kadar canlı
gözlerinde umut yeşeriyor.
Umutsuz
bir zeytin dalı
ve coşkun su,
üretken emek...

Hey Munzur ana,
Munzur ana
gözlerinde yeşeren kan dam-
laları
kuruyup uçuyor
Munzur'un duru suyunda...

Acılar,
acıları
ceninde beslediğin,
kucağında ninnilerle
büyüttüğün,
uğruna dövuştüğün
hayatın kendisidir..!

H. Eren ÇELİK

Adı Devrim

düşmüş önüne rüzgarların
And dağlarından aşığı
savrular
bayraksız halkların göneşi
için

varmış önüne türkülerin
Pirenelerden Munzurulardan
aşığı durur
umutsuzluğuna karşı
yenilgilerin

almış önüne selleri
Himalayalardan aşığı
akar
toplayıp ezilmiş halkların
son gözyaşlarını

katmış önüne ateşlen
kara Airtkanın bozkuhanında
yakar
zincire vurulmuş bağcıkların
yüreğini

adı devrim
mavi tulumlar giyer
fier yerdê
gelir
hiç beklenmeyen günlerde!

Mart-Nisan 1987

Asî YAR

Nezîr XEYLANÎ

● Şoreşa Kurdistanê jî wek şoreşên gelên dîtir ne bi tenê çek diçe serî. Şoreş di nav xwe de wek hemî tiştan hûnermend jî digihîne, Nezîr Xeylanî jî yek ji wan kesan e ku hûnera xwe ji bo gelê xwe çêdike. Di nav gelek zehmetî û neçarî de bi xebata xwe yê hêja beşdarê barê şoreşê dibê. Nûçevanên *Kurdistan Press* li Kurdistanê li gel hûnermendê heja kak Nezîr Xeylanî hevpeyvînek li ser karê wî ya hûnermendî çêkiribû em vê hevpeyvînê bo xwendevanên xwe pêşkêş dikin.

Tu dikarî bi kurtebirî li ser jiyana xwe ya hûnerî rawestî?

Di sala 1953 an de, li Şeqlawa, li Kurdistanê Iraqê hatime dinyayê. Di sala 1965 an de min dest bi karê hûnerî kir. Wî demê, min pişikdarî li karên traşî nedikir, li ser berî li xwendegeha.

Salên 1979 heta 1986 ez ketim nav rezên hûnerî li Iraqê û karên min bo cihê rizamendiyê. Karên ku min pişikdarî kir ew e: - Min li hemî pêşangehên çandî yê Iraqê û li derveyê Iraqê pişikdarî kiriye.

- Min li pêşangeha karên destî û pêşesaziyan çandî li pêşangeha Bexda ya dewletî ya 22 emîn kiriye.

Her weha min çend karên taybetî kirine;

- Sibata sala 1982, min pêşangeha xwe ya yêkan vekir.

- Sibata sala 1983, min pêşangeha xwe ya duyemîn dana li Erbilê.

- Yê sisêyan, li Bexda, li tîrmeha sala 1983 bû.

- Ya çaran, li Erbilê bû, di 9.1.1984 an de bû û 21.1.84 an de hat dubarekirin.

- Ya pêncan li 27.11.84, li Bexda hat danan û dîsan li 10.12.1984 hat dubarekirin.

- Li ser daxwaza bingeha rawestênî û belavkirina kurdî ewa ser bi Wezaretê Ragihandinê, pêşangeha heftan di 9.2.1986an de li Silemaniyê hat danan.

- Li ser dawa mamosteyê û danîşgeha Selahaddîn pêşangeha şeşan li 11.5.1985 li malbenda danîşgehê hat danan.

Çima te ev rengê hûner hilbijart?

Ez nizanîm ji ber çi min ev rengê girt dibîtin min wek arezûwekê (hobî) vîyabî. Her çawa bit dîrok karê weha bir diket. Min zarokîya xwe hez dikir. Ez bera bitnaşim û tiştê jê çêkem.

Te çi divêt ku xelk ji kare te bizanin?

Ez dixwazim êş û janên gelê Kurdê bîndest bexim ber çavê xelkê û ewan bi çandî Kurdî ye xwancedan herweha ez rexna xwe diyardikem li ser karên şovenî û çareseriyê jî lê dikem. Her weha ez dixwazim ji xelkê re diyarkem ku ji kevîna Kurd hûner zanin û em ji her dirêjîya rehên wanin.

Dîtina xelkê û raya rexnegira û hûnervanan ji Iraqîya Kurd û Ereba çiyê li ser pêşangeha te yê çoyî?

Çavroniya xelkê bo min bi egera serketina min ji 80-86 an de, ku min heft pêşangeh çêkirin. Ev wê diyar diket ku, karê min cihê razibûna xelqê bû, nexasîm xelqê derveyê Iraqê. Gelek li hûnermendên bi nav û deng li Iraqê jî karê min razibûna.

Dema ku te karê xwe dikir, tu nexwestî û grêftarî ji rejîma Iraqê didî?

Nezîr Xeylanî li ser karê xwe

foto: ANK

Nexweşîya ku, min ji dest rejîmê dîtî pir in. Ji wan dema ku min pêşangeha xwe ya çaran li Erbilê dana, serketinek pir mezin bû û gelek xelk hatin pêş, paşî daxwaz ji min hat kirin ku li Bexda jî danîm û dema ku pêşangeh gihişt Bexda, li vir qedexa kirin.

Tu çawa li rewşa hunervanên Kurd li Iraqê dinêrî?

Ji wê rewşa ku ez teda diyar bû ku kesê jî bo gelê xwe û netewa xwe bixebite, tu rîya wî nine ku ew li welatê xwe bijî. Ez dibêjim şermek pir mezin e ku hûnerzan jê girêdayî bit, ji ber ku hûner dema ku hat girêdan neşet rêtaze bit (pêşve bihere). Hûnerzanên Kurd teqat veşartî ye li nav gel da û Kurdistan bixwe wan wîzên veşartî li cem xelqê di teqînî û diyar diket. Birayê min yê jî min biçûktir dest bi tiraşîna dar û beran kiribû. Eger ez Ereba bama, ew dê min pir pêş xistibana, belê dema ku mirov hûnervanek Kurd bit li Iraqê û mirov bi êş û janên gelê xwe hest neket ew ne hûnervane, belkû ew mirovek xirabe. Ji ber vê yekê niha bêtir 200 helbestvan, nivîsvan û hûnerzan li rezên CUD hene. Weke mamoste Kus-rew, ew e ku Kurdistanê hêlay piştî ku rejîma Iraqê karê wî yê hûnerî li Suleymaniyê (Kawayê Hesinkir) xirabkirî û biserêkda inay.

Çima tu gihiştî nav şoreşê û ji ber çi ku ji Iraqê rewiyayî?

Weke ku me bersiva pirsîyara şeş an de ron kirî; Ji bo xizmeta bizava Kurdî em gihiştin rêza şoreşgerên Kurd da ku ez bi rîya xwe ya hûnerî bikarim êş û zordariya li ser wan diyar kim û ji bo hemû cihanê saxlemîya hûnerê Kurdî ye ku hebûna Kurda dixit ber çawan.

Herweha hesta neteweyî li cem min gihişt, hindê ku min pal det nav rezên pêşmergeş şoreşger û dîsan birayê min hûnervan Beşîr Xeylanî ewê ku li gel min gihiştî nav şoreşê jî bo ku em herdû bi hev re karên hunerî bikin.

Paşî ku tu ketî rêza şoreşê, çi guherîna ketine naveroka karê te yê hunerî?

Piştî ku ez hatim nav şoreşê, karên min yê hunerî bûne traşînan ku xebata çêkarî ya gelê Kurd tê-xin berçav, piştî ku di berê da min gireftariyên komelî û çandî yê Kurdî û hest derbirînek kêmtir û girêday; belê niha azad im ji bo derbirina êş û janên gelê xwe û karê min yê girîng ew e ku bi hûnera xwe dengê şoreşê bigehînim dûtirîn cihê li cihanê.

Piştî ku tu hatî nav şoreşê, çi gotinê te ji hûnermendên kurd re heyê?

Ez dixwazim ji hemî hûnervanên Kurd çî li Kurdistanê yan ewên li derve, ku ew hemî bi karên xwe yê hunerî êş û janên gelê xwe bigihînin hemî cihanê û rewşa Kurdistanê ya pir bi kul û dok li bin sibera rejîmî dîktatorî û faşî bi karên hûnerî derbibrin. Li demekî ku gelê Kurd gelek pêtîvî karên wan in.

Tu çi dixwazî ji raya giştî re bêjî bi rêka rojnama Kurdistan Press?

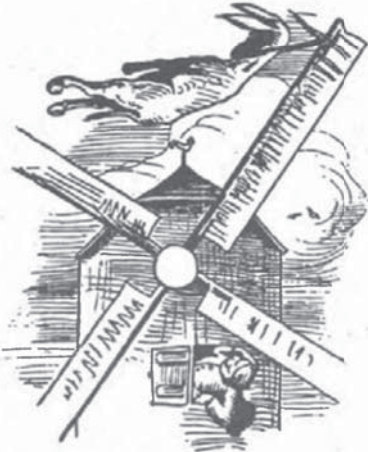
Ez dixwazim ji raya giştî re bêjim ku gelê Kurd li gel wan rewşên niha ku têda, ewan tiwanayin mezin hene ji bo diyarkirina xwe û bizava rizgarîxwazê xwe ya ew e ku kiriye cihê metirsiya şoveniyên deverî. Belê ev gelê he jî berêda û heta niha weha diyar kiriye ku xwedî hûner û çandek magilîn...

Rojnama Kurdistan Press, ku li ser karên min wisa rawesta ewên ku di nêzik de li Ewropa yê nîşandan ewê diyar diket ku ew her dem rastiyên eşkera li ser gelê me belavbike û xebatê biket ji bo gi-handina dengê Kurdistan bo hemî gelên cihanê. Weca ez gelek spasiyên Kurdistan Press dikem ku ev çawpêketina (hevpeyvîna) azad li gel min kirî û dengê gelê min yê perçe perçe kirî digehînt hemî cihanê. Spas û hezar spas ji bo her qelemek ron ji bo xizmeta gelê Kurd...

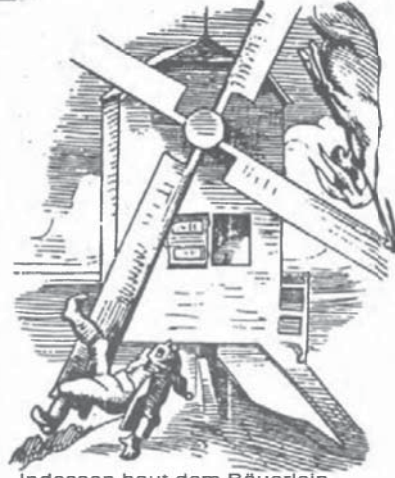
Gûndî û Bageraşvan • 3 •

Der Bauer und der Windmüller

Xêz û nivîs: W. Busck—Vergerandin; R.T. Hulmani

Der Müller aber mit Vergnügen
Sieht in der Luft den Esel fliegen.

Indessen haut dem Bäuerlein
Ein Flügel an das rechte Bein.

Jetzt endlich bleibt die Mühle stehn,
Doch um den Esel ist's geschehn.

Aşvan bi keyf û tirane,
Qaydikir, ker li asmane.

Wî sebebî pervane datê
Lêdikeve qorlingê rastê.

Andî, bageraş rawestî,
Tiştêk têt serê kera wî.

We dom bike

BRUSK • 11 meh
• Lübeck/Almanya •

Ew foto di Newroza 87 an de hatine girtin. Hi-widarim ku her dem Kurdistan Press xebatê xwe berdewambit.

□ Ji JîR re, silav û evînên me...
Em zarovên Kurd li Îsraîlê ji mîlet û welatê xwe dûr in..Rojekê teyrekî xerîb hatibû gundê me, bi rastî keyfa me ecêb hat. Ew jî kurdekî ji kurdistan rengîn. Me jê re stiran û govend pêşkeş kirin..
Dûmahîk, di xweşiyê de bimînin û her bijîn ji bo Kurd û Kurdistanê.

4 zarowên Kurd
Îsraîl, 1987

NIŞTIMAN • 8 sali
• Stockholm •

TEKOŞÎN • 9 sali
• Stockholm •

Zelal • 9 sali / Norge

BO "HEVNASÎ", YEKÎTÎ Û PÊŞKETÎNÊ !!

Gelî xwendevanên heja, we-ku em tev dizanin derd, kul û dijminên me kurdan pir in. Ji bona wê yekê, yekîtiya me û "hevnasiya" me pir girîng e. Li welatên xerîb, dîrê axa xwe, xwedî dost û hevalên xwe divê em bêhtir li ser vê yekê bisekinin, nêzî hev bibin û hevdu nasbikin.

Roj bi roj, mihacirên kurda zêde dibin û gelek zarokên kurda li welatên xerîb tene dinê. Ev zarok di nava civateke xerîb de dijîn û mezîna dibin. Wextê ku du an sê zarokên kurda digihin hev, bi zimanê xerîb bi hev re xeber didin (qise dikin), wek swêdî, elmanî û tirkî.

Ew zarok qala mesele, çîrok û stranên xerîb dikin. Merow ji xwe pirs dike, gelo çima wa ye?

Ê ku li ser vê yekê çêtir û bêhtir dizanin hene, lê bi dîtina min çend ji wan tiştan ev in; jiyana di nava civateke xerîb de pir zor e, li mal û li der du kulturên (çandên), cê cê dibînin, dibistan û zarokgeh (daghem) zarokan asimîle dike, televîzyon û video zarokan û civata wan î malê ji hev dîr dike, têkiliyên wan bêje qut dibin. Ji bona ku ev "problem" wînda bibin an kêr bibin, merow kare pir tiştan bike; Li gelek ciya komikên folklorî, muzîkê, sporê

çêbûne û di wan komikan de pêşve çûnê pir mezin çêbûne. Zarokên kurda hev dibînin, hev nasdikin, bi hev re bi kurdî xeber didin û wextêki (demekî) xweş bi hev re derbas dikin. Xerîbiya xwe ji bo demekî jîbir dikin.

Tiştêki ku merow kare baştir bike û bi pêşve bibe spor e. Herkes, li hemû derê dinê dibêjin spor ji bo xweşiya canê insan baş e, lê gelek ji dê û bav demekî jîbir dikin.

Bi dîtina min tîrsa wan ew e ku zarokên wan guh nedin xwendina xwe. Heqê wan heye, dê û bav hertim xweşî û serketina zarokên xwe dixwazin û wekî din ji em kurd miletekî bîndest û negihaştî ne, însanên zane ji me pêwîst in. Îmkanên welatê Ewropa pirin, merow kare bibe zanekî mezin û ji miletê xwe re xebateke pir girîng bike. Lê gerek em jîbir nekin ku li welatêki xerîb wek Swêd tenê bi çûna dibistanê û hatina malê li ser nakeve. İnsan wîlo bi kemayî dimîne û dijî. Ji aciziya, diçin digihin komikên neqenc xirabiya dikin, an jî wextê xwe li ber televîzyon û video derbas dikin. Ew merow sist û nexweste dibin. Spor, ji heftê çend seeta tiştêki gelek baş e. Bi sporê merow derva dibîne, fikra merow xurtir dibe û me-

row bêhtir tiştan meraq dike.

Ji bona ku spor bi şiklekî baş û xweş bête kirin, divê ku dê û bavê zarokan alîkariya wan bikin, dilê wan xweş bikin, car carna bi wan re herin û binêrin, hevalên wan û spora wan nasbikin. Bi vî awayî însanên baş, jîr û zane dertên, nava dê-bav û zarokan xweştir dibe û nêzî hev dibin.

Çend taximên futbolê ê kurda saz bûne, xortên kurdî bok-sor, gureçî, qereteçî, ê ku pîn-ponê dilîzin, basketê dilîzin hene, ji bo ku ew pêşvekin û biserkevin alîkariya tev kurda pêwîst e. Çawa em kêfxweş û serbilind dibin wextê em navê kurdî di radyo an di televîzyonê de dibihîzin? Tiştêki bêtir gotin!

Erê em bê welat in û bîndest in, lê gerek rê li zarokên kurda neyê girtin, berê ew jî weke zarokên din jî bin. Herkes nikare bibe textur û mihendis, tiştê bê dil nexweş e. Bere êdî mûzîsyân, sporvan jî ji kurda derên û serê me bi wan bilind be. Ew jî aliyek ji pêşveçûna me ye. Bere êdî spor jî di rojnamên me de çî bigre, derd û kulên me kurda bi nexweşî rihet nabin.

Cehwer BATTÊ

**18.587
UPPSALA—SWÊD**

Xemê, ji Somalê • foto; Beşîr Botanî

xwe bi Kurd bijmêrin, ne li gor dîtîne û t.d. Ango divê em Kurd bin... Ji ber ku miletekî misliman an sosyalîst nîn in û ne rast e ger em miletekî li ser olekî an dîtîneke teng peyda bikin. An xwe bikin yek li gel miletekî din, wekî Tirk, Erebi û Paris... Çawan tete zanin ku Kurd li her ciyeki hene, lê ecêb zehmet e ku mirov bigehe wan û dengûbasên wan kom bike û belav bike. Lê karekî baş e ger em yek û du bibînin û alîkariya yek û du jî bikin...

Bo nimûne min Kurdekî Efxanistanî dîtîye û bi Kurdiyeye ni Botanî dipejivî... Ci-gerxwîn Qenatê Kurdo dîtîye... Kurdekî Îsraîlî li Emêrikayê û li nexweşxanekê serok Barzanî dibîne... Çend Kurden Tirkîyê bifelestîtiyan re tene Îsraîlê ji bo şerî, bi destê serbazên Kurden Îsraîlê tene kuştin û ên din tene girtin. (mixabin e)... polîsekî Kurde Îsraîlê du Kurden Tirkîyê li zîndenekê Îsraîlî dibîne... Beşîr Botanî hunermendekî Kurde xeresanê dibîne û navê wî Necmedîne xeresanî, Kurdeke Efrîkayê dibîne û navê wê xemê û t.d. Li dawiyê karekî baş e ger em feyde ji hevdu bibînin dema ku em dicivin û xwe bikin yek û hemî ji bo Kurd û Kurdistanê û folklorê dewlemend a ku dem bi dem wînda dibe... Êdî her bijin ji zimanê Kurdi...

S.Diyarbekirî / Îsraîl

Divê em xwe bi Kurd bijmêrin...

Berî her tiştî divê em miletê xwe ji bîr nekin, angê em Kurd in û bile dîtina me an ola me cuda bin û t.d.

Eger em li dîroka Kurdistanê binêrin dibînin ku gelek caran Kurd ji Kurdistanê hatine derxistin û dîrxistin... Ew ji ne ji ber bîr û baweriyên wan bû, lê belê ji ber ku ew Kurd bûn...

Iroj gelek Kurd li derveyê Kurdistanê hene, çî li Afrika, Pakistan, Libnan an çî li Îsraîlê û t.d. Lê çihê mixabinê ye ku ew hemî belav in. Ew ji jî ber ol û dîtîne wan ên cuda... Çi misliman an çî sosyalîst bin û t.d. Îdî di vê rewşê da doza Kurdi wînda dibe... Baştir e ger em

Çok Değerli "Kurdistan Press" yayıncıları

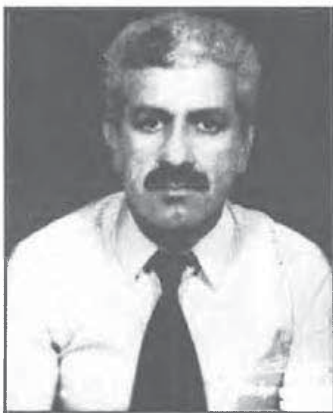
Gazetenizde, geçmişte burjuvazinin tarihte ört-bas ettiği, kitlelerin gözünden kaçtığı olayları yazıyorsunuz. Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda tüm Kürdistan'daki ulusları, azınlık ve milliyetleri gazetenizde geniş olarak tanıtıyorsunuz. Bunun yanında geniş bir kitleye kültür, ideoloji götürüyorsunuz, haber yayınlıyorsunuz, bu çalışmalar çok iyi ve yararlı çalışmalardır. Sizlere başarılar dilerim.

Ben bir Süryani çocuğuyum. Ben ve ailem, uzun yıllardan beri hakim sınıfların asimilasyon politikası, dini ve milli baskılarıyla kendi

kimliğimize yabancılaştırıldık. Benim gibi, Kürt ulusu, Süryaniler, Ermeniler, Keldaniler, Yezidiler ve bir çok uluslar ve milli azınlıklar da aynı baskılara altındadır. Başka bir olumsuz durum da, kendi yaşadığımız ülke içindeki, ezilen sınıftan insanların da bizleri tanımaması...

Sizden bir isteğim olacak: bana IDSUB ya da Süryani Konfederasyonunun adresini yazar mısınız? Kendi kültürümü geliştirmek istiyorum. Sizlerin azınlık milliyetlerle ilgili yayınlarınızı olumlu bir çalışma olarak değerlendiriyorum. Devrimci selamlar.

M.ALTAY • 15.Mays.1987 / Danimarka

Av. Alparslan YAMAN (1950 — 1987)

Me têkoşer û dilovanekî Kurdistanê Avukat Alparslan YAMAN bi tevî bermaliya wî û lawê wî, di qezakî trafikê, roja 25 Gulanê 1987 an de windakir.

Emê wan hertim bi bîrbînin.

HEVALÊN WÎ

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utökmer varannan vecka
Nummer; 19/11
3 Püşper • Haziran 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Örskövingsvägen 6C, Hallonbergen
Tlf: (46) 8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

Dear Editor:

I have been following your newspaper through my Kurdish friends for awhile now. Thank you for providing the knowledge and information concerning Kurdistan, and the aggression on its people, to the Kurds and their friends in and out of Kurdistan.

With the situation of Kurdistan and the inconvenience caused by its hypocrite, tyrant enemies, as an artist I have enjoyed every opportunity to serve along with my friends in the Kurdistan Fine Arts Society in America (KFAS), example of this is a project for the UNCFI international contents that I did, along with my musician friend, the organizer of the KFAS Mr. Hunar Bekhtyar back in 1986, under the title KURDISTAN and we dedicated it to the Kurdish children all over the world.

(...)
My letter acknowledged your interview with "ŞİRİN" under the title "Hunermenden Kurd li Awropa" page 13 of September 1986 issue I was distressed to read statements attributed to ŞİRİN that could only be detrimental to our cause.

First of all the statement affiliating our movement with that of the communist party, is not only misleading to your readers, but absolutely false. We are not now, nor have we ever been associated with the communist party in any form or fashion, while not throwing stones at any party or system in particular, we are proud to proclaim our democratic convictions. Also, Şirin herself had virtually nothing to do with this project, other than reciting a brief narration toward the middle of the song as written by Huner Bekhtyar, the co-writer.

Again we are very proud of the work being done by your press, but we also feel that it is of the utmost importance that the record be set straight. Indeed, quotes attributed to Şirin or any one else in your fine paper should be verified and documented before being set to print in the event of a misquote or misrepresentation.

...As soon as possibly and/or write a complete explanation in your press, detailing above information.

Your cooperation is appreciated and expected.

Sincerely,

**Danny TATE
U.S.A**

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV-PASNAV
ISIM-SOYISIM .....

NAV-NISAN
ADRES .....

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Str
24	£
36	\$
2880	D
480	S

WELAT-ÛLKE .....

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesabê GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razînin û sûretê jî ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone Dîretinê GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatrarak, bir kopyasini Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalararak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEZİRAN • SAYI 290 • 3 FUSPİR • HAZİRAN 1987 • ISSN 0253-4588

ALMANYA • 2.5 DM
HOLLANDA • 3 G
SKANDİNAVİEN • 10 SK
FRANSA • 10 FF
İSVİÇRE • 2.5 Sfr
AMERİKA • 1.5 \$
AVUSTURALYA • 1.5 \$
İNGİLTERE • 1 £

Büro : Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S

LÜBNAN

BAŞBAKAN ÖLDÜRÜLDÜ!

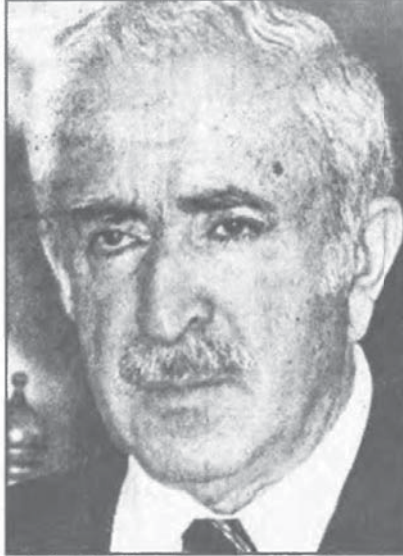
(Reuter•ANK)

Lübnan Başbakanı Raşid Karami, 1 Haziran sabahı uğradığı bir saldırı sonucu öldürüldü. Helikopterle yazlık evinden başkente yol alırken, Beyrut'a 25 km. kala koltuğunun altına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu ölen Karami, 1958 yılından bu yana on değişik hükümete başbakanlık yapmıştı.

Raşid Karami ile birlikte aynı helikopterde bulunan İçişleri Bakanı Abdullah Rassi ise patlamadan yaralı olarak kurtuldu.

Lübnan'ın en eski politikacılarından olan Karami, 4 Mayıs'ta Devlet Başkanı Cemayel'e, kurmuş olduğu 10. hükümetten istifa dilekçesini sunmuştu. Ancak Cemayel, Karami'nin bu talebini kabul etmeyerek görevde kalması emirini vermişti. Devlet Başkanı Emin Cemayel, Karami'nin öldürülmesinden bir gün sonra Başbakanlığa hükümetin Eğitim Bakanı 57 yaşındaki Selim Hos'u getirdi.

Bu arada Karami'nin öldürme eylemini, Lübnan Gizli Ordusu ile İslam Şehitleri İntikam Tugayları adlı örgütler üstlendiler. Siyasi gözlemciler Raşid Karami'yi Lübnan'da çeşitli gruplar arasında denegeyi sağlayan ender politikacılarından biri olarak değerlendiriyorlar. Raşid Karami'yi siii lider Nebih Beri ve Dürzi lider Velid Canpolat'ın tersine kendisini destekleyen bir milis gücü yoktu.

Başbakan Raşid Karami

foto: Reuter

İsmail Beşikçi tahliye oldu!

□ Kürdistan'ın sosyo-ekonomik yapısı üzerine yaptığı araştırmalar nedeni ile 1960'lı yıllardan bu yana sürekli olarak devlet terörünün hedefi haline gelen sosyolog İsmail Beşikçi, 25 Mayıs 1987 günü yattığı Antep E Tipi kapalı Cezaevi'nden tahliye edildi.

□ Dünyanın en çok acı çeken yazarlarından biri olarak kabul edilen ve Dünya Yazarlar Birliği (Penn) şeref üyesi olan Beşikçi'ye 1971'den bu yana verilen cezaların toplamı 30 yılı buluyor. Türkiye'de yayınlanan kitapları da kimi mahkeme kararı, kimi keyfi uygulamalarla yasaklanan Beşikçi, en son İsviçre Yazarlar Birliği Başkanı'na yazdığı bir mektuptan ötürü 10 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

Hapisane çıkışında basın mensupları, avukatları ve öğrencileri tarafından karşılanan Beşikçi, "Türk basını vs aydınları her zaman devletin yanında yer almışlardır" dedi. Beşikçi, Bulgaristan olayları ile ilgili olarak da, "Türk devleti Bulgaristan'da Türklere yapılan baskıları knarken, Kürt halkı üzerindeki baskıları görmezden gelmektedir. Diyarbakir'de hapsedilen yüzlerce insana işkence yapmış, bir kısmı ölmüştür. Halen, tutuklular çok zor şartlar altında yaşamaktadırlar" dedi.

ISVEÇ

G. Andersson göçmenler arasında!

Göçmenler Bakanı polislin müdahalesi sırasında zor anlar yaşadı.

foto: U. Karlsson

Stockholm•ANK

İsveç'te son günlerde faaliyetlerini yoğunlaştıran, ırkçı İsveç Partisi, geçtiğimiz günlerde yeni bir gösteri eylemini, Stockholm'ün Sergelstorg meydanında yaptı. 30 yakın gösterici, göçmen düşmanlığı içeren bildiriler dağıtırken, aynı esnada sayıları 200'e varan anti-rasist örgüt üyeleri eylem kırmak amacıyla alana geldi.

Saat 11 sıralarında, İsveç Göçmenler Bakanı Georg Andersson, son günlerde faaliyetlerini artıran ırkçı gruplarla ilişki kurmak ve olayı yerinde izlemek amacıyla miting alanına geldi ve hem ırkçı ve hemce anti-ırkçı örgüt üyelerinin sorumluları ile birer görüşme yaptı.

G. Andersson Afton Bladet gazetesine verdiği demeçte; "...halkın arasına karışıp, onlarla görüşerek ırkçılı-

ğın yayılmasını önleyebileceğimizi santayorum" dedi. Aynı saatlerde her iki grupta görüşmesini tamamlayan Andersson, kafeteryada koruma polisleri ile kahve içeren iki grup arasında kavga meydana geldi. Tekrar grupların yanına dönen bakan olayı şöyle anlattı; "Daha önce sakin bir şekilde görüştüğüm insanlar birbirlerine kaba küfürlerle hücum ediyor, yumurta atıyorlardı. Olayın büyümesini önleyebilmek amacıyla onlarla konuşmaya çalıştım, fakat olay durmadı, polislin müdahalesi gerekti." dedi.

Atlı polisler eylemi dağıtmak amacıyla göstericilere yöndiklerileri sırada, G. Andersson'da kalabalığın içinde bulunuyordu. Polis dakikalar sonra bakanın alanda bulunduğunu farketmesi üzerine eylemini durdurdu. Olay sonrası her iki gruptan da kimse tutuklanmadı.

TRAFİK KAZASI GEÇİREN

Av. Alpaslan Yaman ve ailesi öldü

Muş • Özel

□ Bir mahkeme dönüşü, Erciş'ten Malazgirt'e dönen Avukat Alpaslan Yaman, yanında bulunan eşi ve çocukları ile beraber geçirdiği trafik kazasında vefat etti, (25 Mayıs 1987).

Alpaslan, 1950 yılında Malazgirt'te doğmuş, Ankara Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra, doğduğu ilçede avukatlığa başlamıştı.

12 Eylül darbesinden sonra bir kaç kez gözaltına alınmış, işkenceden geçirilmişti. 1981'de ise ve 18 ay Elazığ Cezaevinde yatmış ve 10 yıl cezaya çarptırılmıştı.

Alpaslan Yaman'ın bu ani ölümü, devrimci çevrede üerin üzüntü yarattı.

AIDS VIRÜSÜNÜ PENTAGON YAYDI!

ABD Başkanı Ronald Reagan'ın ülkeye gelecek tüm mültecilerin, hapsedilerde mahkumların ve hastahanelerde tedavi gören hastaların AIDS'li olup olmadıkları konusunda tahlillerinin alınacağını açıklamasından sonra, Batı Berlin Genel Biyoloji Enstitüsü eski yöneticisi Jakob Segal'ın yaptığı açıklama ilgi uyandırdı.

Segal, bundan bir süre önce yaptığı açıklamada AIDS virüsünün, ABD'nin Maryland eyaletindeki Fort Detrick'teki 550 nolu binasının P-4 laboratuvarında hazırlanıp dünyaya yayıldığını iddia etmişti. Bu laboratuvar, uzaydan gelebilecek herhangi bir hastalıklı mikrobuza karşı en üst düzeyde güvenliği sağlamak amacıyla kurulmuş ve 1977 yılında 1 milyar dolar harcanarak P-4 laboratuvarı olarak açılmıştı.

P-4 laboratuvarında bulaşıcı hastalıklar üzerinde araştırma yapılmasının Pentagon'un ilgisini çektiğini açıklayan Segal, virüslerin ve hastalıklı yapan mikropların insanlar üzerinde etkisini inceleyen araştırmaların çok kez gönüllüler, özellikle idam mahkumları üzerinde denendiğini açıkladı. Bunlara deney sonrası özgürlüklerine kavuşacakları söyleniyordu. Bu nedenlerle her zaman kobay olarak kullanılmayı kabul eden mahkumlar bulunabiliyordu. Segal bu mahkumların önceleri yalnızca hafif rahatsızlık geçirdiğini, fakat sonra sağlığına kavuşmuş görünüşünü ve aylarca hiçbir belirti görülmediği için salıverildiklerini de vurguladı. Segal, salıverilen kobayların daha sonra bu virüsü topluma yaydıklarını iddia etti.

Kurdistan Devrimi başarılmalı!

• "Biz defalarca Alman mahkemeleri nezdinde Kürt mültecilerinin, onların katili ve oelladı Türkiye'ye iade edilmemesi için protestoda bulunduk."

• Bir Kürt devrimi.. Bu bağımsız bir Kürdistan demektir ki, bu da küçük bir halkın dev devletlere karşı başarı kazanması anlamına gelir

Röportaj, sayfa 3'de

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 20/12

17 PUŞBER • HAZİRAN 1987

ISSN 0283-4898

ANK

Ajansa Nûçeya Kurd

The Kurdish News Agency

Kurdiska Nyhets Byrån

[46] 08-98 47 43

131 42 ANK S

HOWITIYA BAAS DOM DIKE!

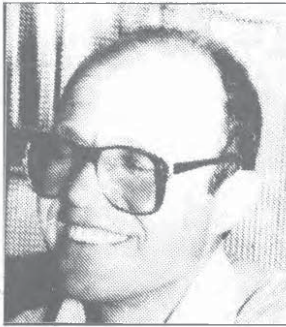
Saddam mizgeftan xira dike!

□ Dewleta Iraq, niha jî dest bi wêran kirina ibadetxaneyên fîraz (qutsal) kiriye!

Dumahik, di rûpela 4'an de

İsmail Beşikçi NOBEL için tekrar önerildi.

□ Kürt Enstitüsü Almanya Seksiyonu Başkanı Klaus Immer ve Enstitü Şeref Üyesi Hans Oscar Peter İsveç Bilim Akademisi NOBEL Komitesi'ne bir mektup göndererek Beşikçi'yi NOBEL'e önerdiler.

□ İsveç Bilim Akademisi NOBEL Komitesi'ne yapılan başvuruda: "Ülkesinin sınırlarını aşan ölçüde barış politikasına ışık tutmuş bir bilim adamının onurlandırılması" istendi.

Devamı sayfa 5'te

GÜNÜN ACIL GÖREVİ:

Kürdistanî Cephe

□ Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Dış İlişkiler Bürosu Sorumlularından Kemal HOŞNAV: "Günün en önemli sorunu Kürdistanlı siyasal güçlerin Kürdistanî bir cepheye bir araya gelmeleridir.."

□ "Irak devleti kimyasal silah üretiminde bazı uluslararası şirketlerden ham madde alıyor, aynı şirketlerle işbirliği içinde Irak'ta silah üretimi yapıyor."

□ "KYB ile, I-KDP arasında yapılan ittifakın uygulamasında problem yok. Alanda her siyasi gücün özgürce faaliyet sürdürme şartları yaratılmıştır.."

Kemal HOŞNAV

foto; ANK

Röportaj, sayfa 6,7'de

Seraniş hat rizgarkirin

□ Bi çalakiyekî serkewtî ya pêşmergeyên PDK-I, Seraniş ku 12 Km. nêzikî Zaxo ye, ji dagirkerên qolonyalîstan hat rizgarkirin.

□ Serokê PDK-I birêz Mesûd Barzanî di daxwiyaniya xwe de got, ku: "Taktîkê me nû êriş kirina bi hêz li ser bingehên girîng yên askerî a Iraqê ye."

Dumahik di rûpela 4'an de

Çalakiyên Pêşmerge her berdewam e

□ Di şeva 24, 25 Gulanê de rêxistina nêhênî ya PDK-I nav bajara Musil depoyek çek û teqemenî (cephanelik) sabote kir

□ Tîmek pêşmerge di şeva 28, 29 Gulanê de bi roketa êriş birin li ser Daîra Parastina (Istixbarat-Emn) Zaxo

Dumahik di rûpela 5'an de

Heyat Gümrüğü

□ Kurtarılmış bölgelerde ticareti denetim altına alan siyasal güçler, siyasi, askeri örgütlenmenin yanında bir de gümrük noktaları oluşturmuşlar.

□ "Irak hükümeti, kurtarılmış alanlarla iç bölgeler arasında ticaretin yapıldığını biliyor. Ancak bütün yolları denetleyemiyor.."

Röportaj, orta sayfalarda

Xwendevanên birêz

□ Xebatkarên Kurdistan Pressê bi vê hejmarê ve dê biçin Kurdistanê rizgarkirî. Ji bo vê yekê heya meha gelawejê Kurdistan Press nayê weşandin.

Em benda rexne û pêşniyarên abone û xwendevanên Kurdistan Press in.

Bi hêviya Kurdistan Press'ek hîn bi rih û hîn çêtir bimînin xweşiyê de.

Xebatkarên Kurdistan Press

Sayın okuyucular

□ Kurdistan Press çalışanları, bu sayı ile birlikte kurtarılmış Kürdistan'a gidecekler. Böylece Kurdistan Press'in yayınına Ağustos'a kadar ara verilecek. Bu arada, abonelerimizden ve okuyucularımızdan Kurdistan Press ile ilgili eleştiri ve önerileri göndermelerini istiyoruz.

Daha canlı, daha dolu bir Kurdistan Press'te görüşmek üzere..

Kurdistan Press Çalışanları

Ronakbîran û Beşikçi

••••• Nivîsara Ertuğrul Kürkçü di rûpela 3'an de

"...Kesên ku zanîne, çiqaşî kêmbê bila be, dîsa di nav zanîne de negere; ji derva zanîne re biyanî û dijî berjewenda zanîne ve mijul bibe, ew rezîl e..."

(Karl Marx-Teoriyên Hêjayiyên-Zêde)

Di salên 60'î de ji yana siyasî û ronakbîrî li Tirkiye li gor dema berê gelek bir rih bû. Tesîra herî mezin li ser vî rihbûnê li Tirkiye ku ji yana ronakbîrî tenê bi ol û dewletê ve hatibû hidudkirin, Zanîngeh bilind (universite) bûn. Kesên "zanyar", bi qiweta azadiya mehdud, ku Z7ê Gulanê dabû zanîngehan, li ser pîrsa şikla ideal ya civatê û yadewletê afirandinên xwe pê hev pêşkêş kirin. Nema weşanên, ku li ser zanyariya civakî dihatin belavkirin, ji miheşa ronakbîran re dibûn bingeh.

Li aliya din, sosyalîstên ku, piramiyên wan di wexta diktatoriya DP û ya partiyek tenê de ji zanîngehan hatibûn qewirandin, li derveyî zanîngehan li hember vê civata pozîtîvist û li hember teoriyên dewletê, bi şiklekî ji hevketî û perçebuyî jî be dîtina dîroki ya Marksîst danin. Bi vî awayî, mînaqêşên ku destpêkirin, hemû ronakbîrên, ku di navbera felsefeya profesoral û dîtina dîroki ya materyalist de ciyê xwe girtibûn, kişand nav xwe.

Civata Tirkiye, ku di guherandinê de ye, civatek çawa ye? Qiwetên defdandî yê guhartinê çi ne? Rola ideolojiyên, ku wek xercî van hêzên civatî bi hev ve girêdide, çi ne? Di navbera sedan pîrsên wek van de, sosyalîzm, kapitalîzm, netewayetî - navnetewayetî jî deriyên zanîngehan, mînaqêşên jî kursiyên profesoran derketin der, di nav ronakbîran de belav bûn û bi vî awayî girêdanên dirêk di navbera zanyariya civakî û siyasî de derketin holê.

Çaxa ku guherandina civakî û siyasî ji bo hemû ronakbîran wek rastiyekî apîrorî bû, bal û diqetan li ser mînaqêşa dînamîka dîroki ya vî guherandinê kom bûn. Çaxa hate dîgihîstin ku, bê tîza dîroki ya "rêk û pêk" ronakbîran nayên qezanc kirin û serdestî nayên dan, teoriyên her aliya ketin kefteleftê (!) Nivê duyemîn yê salên 1960'î dît ku, esêrên dîroki-polîtîk, ku hemu wek kîremît şûn, lê dîsa jî bi tecrîben dewlemend ve tîjî bûn, li ser masa bo mînaqêşan bi rêz bûn, Pê sazûmana Tirkiyê ya Doğan Avcıoğlu, diroka paştamayiyan li Tirkiyê ya İsmail Cem, pê wan Tîza Dîroki û risaleyên cihê yê Dr. Hikmet Kıvılcımlı, nivîsandinên Mihri Belli, li ser ekspozîsyên şiklê afirandina Asyayî ya İdris Küçükömer û tilmizên wî, romanên dîroki yê Kemal Tahîr hatin. Tirkiyê ku li pê pîserojê xwe de bû, di nav keftelefta rojên xwe yê derbasbûyî de dijîya. Piştê derketina Sazûmana Rojhilatanaadole (Doğuanadolunun düzeni) ya İsmail Beşikçi di sala 1969 an de hat dîtin, ku di eslê xwe de hemî wan esêrên dîroki "berbiçav", "zanyarî" û bi vî ve girêdayî "pêşverû" çiqa dijî hew bînin dîtin bila bînin dîtin di lêkolîna dawî de xwediyê bîngeha teoriyek şîrîkatî nin û mey-

Ronakbîran û Beşikçi **

Ertuğrul KÜRKCÜ*

dana mînaqêşeyên xwe di nav çarçova dîtina dîroki ya fermî de digirin bi vî ve hidud kirine.

Cara yekemîn "merivekî zanyar" jî di aliyên derdiket derveyî lêkolînên fermî. Ji her tiştî berî ew jî teoriya dîroki ya felsefî ya profesoral dibuhurt û bi sosyalîstên di derveyî zanîngehan dîtina dîroki ya marksîst dîtina dîroki-civakî ya Tirkiyê de lêkolîniya. Aliyê din wî, bi mînaqêşeyên ku hürkür li ser feodalîzme dihatin kirin ve nemaye, wê jî derbaskîriyê û di Sazûmana Rojhilatanaadole de hebûna civatek etnik (netewî) bi cihî kiriyê û di yekê şiklekî vekirî diyardiriyê. Kurd, ku di lêkolînê din de paşçav hatibûkirin, di lêkolîna İsmail Beşikçi de wek yekgirtiyek civakî yê gelek girîng derdiket pêşçavan.

Dema buhurî, bi hezaran îspat ku "kesî" (afirandin) İsmail Beşikçi rast derdixin pêşkêşî. Tesbîten ku İsmail Beşikçi bi dest xistin, dijî dîtînên pêşengên dîroki ya fermî bûn.

Lê wî bêtîrs û bîxf û bêlesliymet dîtînên xwe li hember dîtînên fermî wek mirovekî zanyarî e rast dan. Lê belê wan tesbîten rast yê berbiçav jî alî piraniya "ronakbîrên pêşverû" yan bi bêdengîya hatin derbaskirin, yan jî êrîşî li ser hatin kirin. Êdî "za-

nîna xurî" bûbû siyaseta dirêk û siyasî jî bûbû zanîna xurî. Wek Gramscî dibêje: "...heger zanyariya siyasîyê zanyariya dewletê be û dewlet jî ne bi tenê otonîya ya çîna sedset, bi vî ve girêdayî wasita girtina piştigiriya aktî ya civatê jî kiryarên xwe re bîstîne, wê çaxê derdikeve holê, ku pîrsên bîngêhin yê zanyariya civakî jî pîrsên zanyariya siyasî ne cihê ne." (Gramscî, Defterên Girtixane).

Cûdabûnê bîngêhin di nav İsmail Beşikçi û dirokvandînan din de ev e, ku Beşikçi ronakbîrek orgânîk e, yê din ronakbîrên kevnepîs (geleneksel). İsmail Beşikçi dîtînen xwe bi dîtina çîna karker, ku hêzekî civakî ya tenê ye û pîrsên netewî, yê ku xwe di pêvajoka dîroka de diguherîne ve girêdaye. Li hember vî dîrokvandînan kevnepîs yê komarî, jî bo pêşveçûnê û dîtînên pêşverû vî hêza bîngêhin ya aborî nabînin, li berwajiyê ve dewletê bê dawî dibînin û rasyonel xwe jî di vî dewletê de dibînin. Wê çaxê dîtînên ku hember dewletê ne, li hember wan jî dibînin. Bi vî awayî rê jî hev veçetiyên. İsmail Beşikçi jî piştigiriya derdora zanyarên "pêşverû" bê par û bê sîmpatiya ronakbîrên "pêşverû" jî be, bi tevayî xebata xwe ya zanyarî ranewestand û hertîm pêşde bir.

Rejîmên awarte deriyên zanîngehan li Beşikçi girtin û deriyê girtîgehan jê re vekirin. Rêk û pêşverû yê ku ew jî alî siyasî ve piçûk û bi "xeter" dîtînin jî tedarî û zordestiya wan rejîman bêpar neman. Bi ser ku jî alî hêzekî mezin ve dihatin perçîqandin, dîsa jî ew ronakbîran nezîkî İsmail Beşikçi nebûn.

Belê şorşergerên ku naveroka wan ne ronakbîr in, lê jî bo guherandina civatê tîdîkoşîn, jî wî re nezîk bûn.

Di vî nezîkbûnê de jî para bîngêhin ya İsmail Beşikçi ye. Legerîna rastiyên da rîya prometeus girti bû. Di diyarkirina encamên dîtînen xwe de ku bûn sedema girtînen wî jî, bi serketî rîya Galilei girt.

Pêşniyarên gerandina girtîxanan ku jî bo tazewekî eskere yan jî weşartî jî "ronakbîran" re pêşkêş dikin, wî nepejîrand. Rêk û pêk bûna ku wî di teoriyê de li hember paşverûtîyê nîşan da, di warê pratîkê de jî hertîm diparast. Wî ciyê xwe di wan "kesên nayên îslahkîrin" de girt û li her rêveqetanîyê de bi hevalbendî kesên berxwedanê.

Ew niha bî ku deyndarê serdestan be, jî girtîxanan, ku nikaribûn wî tî de zedetîr bîhêlin derket. İro kesên ku wî awetbûn dabûn avêtînin zindanan hebûna Kurdan dipejîrin, tînin zîman; ku İsmail Beşikçi hemû xebata xwe ya zanyarî jî bo yekê pêşkêşî bû û jî bo gotîna wî "heye" ji yana wî hatibû tehdîtîkirin.

*Ev nivîsar jî kovara Yeni Gündem hejmara 65 hatiye wergerandin.

**Ertuğrul KÜRKCÜ, şorşergerê yê wî wek endamê THKP-C di sala 1971 an de li Qizildere hat girin û 16 sal di girtîgehan de ma. Berî ku jî girtîgehan derkeve demekî kin bi BEŞİKÇÎ re ma. Niha li Tirkiyê dijî.

Çifte Standart

□ Kimi insanlar vardır ki, onlara karşı yapılan eleştiriler, övgüye dönüşür. Kirletme ve karalama kampanyaları, onların kişiliklerini yücelten, düşüncelerini yaygınlaştıran ve pekiştiren kampanyalar haline gelir. Öyle insanlar vardır ki, onların savunulmaya ihtiyaçları yoktur! Onlar, toplum tarafından doğal araçlarla savunulurlar.

Hayatın maddi gerçekleri ile tezleri doğrulanan, insanlığın ortak zenginliği haline gelen bu insanlar, egemen güçler tarafından genellikle ceza tehdidi altında tutulurlar. Onlara karşı, onların araçları ile mücadele edilemediğinden, ancak, zindanlarla, zulumla, baskı ve zorbalıklarla mücadele edilir. Ama, onların isimleri ve hizmetleri kuşaktan kuşağa, çağdan çağla geçer.

İsmail Beşikçi, bu nadide insan tipinin, nadide örneklerinden biridir.

Beşikçi ile Uğur Mumcu'yu hiç bir biçimde kıyaslamak durumunda değiliz. Çünkü, Mumcu, resmi ideolojinin-kemalizmin-mükemmel bir yapıcısı ve yayıcısıdır. Beşikçi ise, resmi ideolojinin bilim dışı niteliğini, ırkçı-şoven karakterlerini bütünü ile düşünsel düzeyde ve resmi ideolojinin verilerine dayanarak eleştirdiği için, üniversiteden kovulan, yaşamının en değerli yıllarını zindanlarda geçiren bir bilim adamı...

Şu kadranı söylemek gerekir: sayın Mumcu, kendini savunma ihtiyacı içinde olan bir yazar. Ancak, kimi insanlar vardır ki, kendilerini savundukları zaman bile, esyân, düşünsel ve eylemsel faaliyetlerini yargılatır, kamu oyu vîsâsında mahkûm ettirirler. Mumcu, bu çizgi üzerinde icra-î sanat edenlerdendir.

Çifte standart konusu, Beşikçi'nin bugün tümü yasaklanan kitaplarında enine-boynuna tartışılmıştır. Bay Mumcu, bunları okuyuşta kuşkusuz. Terör sorunu ile ilgili belirleme, çifte standart belirlemesini açıklamaz. Tersine, çifte standartlı kafaların üstüne şemsiye olur. Sayın Mumcu en azından, karşı-devrimci devlet terörü ile, ulusal kurtuluşçu halkların devrimci terörünün birbirinden nitelik olarak farklı olmaları olduğunu bilir!! Bilmek zorunda...

Sayın Mumcu'nun bilmek zorunda olduğu bir gerçek daha var, o da, Türkiye'nin siyasi sınırları içinde tüm temel demokratik hak ve özgürlükleri silah zoru ile, acımasız devlet terörü ile gasp edilen omniyönlük bir halk yaşamaktadır.

Sayın Mumcu bu halkın yüzüze olduğu kemalist vahşeti görmemekte mazurdur. Ama, bu halkın adını koycak kadar cesur olmalı.

Çifte standart bu cesur(!) adımdan sonra tartışılmalı.

Çifte standart sorunu

"Çifte standart" şöyle olur: sağ örgütlerin terörü gözmezlikten gelip, yalnızca sol örgütlerce başvurulan yöntemler eleştirilir. Ya da, şöyle: solcuya yapılan işkenceden söz edilmez, yalnızca sağcıya yapılan işkence yakınma konusudur. Terör kim tarafından yapılsa yapılsın, ister sağcı, ister solcu, ister PKK gibi bölücü. Bunların hepsine de karşı çıkmak gerekir. İşkence kime karşı yapılsa yapılsın, ister sağcıya, ister solcuya, ister PKK'ya. Bunların hepsine de karşı çıkmak insanlık gereğidir.

"Kontr-Gerilla"ya gelince. Yetkililer, kontr-gerilla in ülke topraklarını bir fiziki saldırı karşısında görev yapmak üzere kurulduğunu ileri sürerler, siyasal tutuklulara işkence eder hep bu örgüt adına yapılır. "Eğer göreviniz, fiziki saldırılara karşı, ülke topraklarını korumak ise, siyasal tutuklulara işkence yapmayı bırakın da, PKK cinayetlerine karşı halkı koruyun" demenin eleştirilecek yanını göremiyorum. Tersine, bu eleştirilerdeki amaca karşı çıkmak "çifte standart" kullanmak olur.

Beşikçi arkadaşımıza Yeni Gündem aracılığı ile geçmiş olsun dileklerini yolluyoruz.

UĞUR MUMCU, Ankara*

* Bkn. Yeni Gündem, sayı 66, sayfa, 4

Ertuğrul KÜRKCÜ

Standarta cot

□ Merivan hene, ku çaxa rexne li wan tî girêdan, ew rexne dibin pesdana. Hewildanên jî bo qirê û piçûk kirin dibin hewildanên, ku şexsiyeta wan kesan bilind, dîtînen wan tekûztir û firehtir dikin. Merivên wisa hene, ku ew ne mihtacê parastinê ne! Ew, jî alî wasîten tabî yê civatê ve jî xwe tîn parastin.

Van merivan, ku dîtînen wan di nav ji yana heya de xwe didin peji-randin û jî insanetî re dibin dewlemendiyan hêja, bi gelemperî di bin tehdîda ceza de tî girîn. Li hember wan tenê bi zîndan, zordestî, tada û hovtî ve tîn sekinandin. Ji ber ku bi wasîten wan merivan, dijî min nikare li hember raweste. Lê, nav û xebata wan kesan jî nesîlekê derbasê nesîlekê din û jî sedesalekê derbasê sedesalekê din dibin.

İsmail Beşikçi, yek jî wan merivan e, ku hejmarên wan gelek kem in.

Min navê ez Beşikçi û Uğur Mumcu bidim ber hev. Ji ber ku Uğur Mumcu çêker û belavkerêkî bê hema ya îdeolojiya fermî - kemalizm- ye. İsmail Beşikçi, merivekî zanyar e, ku li naveroka îdeolojiya fermî ya dijî zanyariyê, qereqetere wê ya nijadperestî û şoveniyê bi tevayî jî alî dîtînin û ramanen ve rexne girtîye û rexneyên xwe jî bi avakî berçav jî îdeolojiya fermî derxistîye. Ji bo vî yekê jî ew jî zanîngehê hatiye qewirandin... Lê însan hene, ku çaxa xwe jî diparêzînin di eslê xwe de kiryar û dîtînen xwe didin mehkema kirin. Xwe di wîjana dewletê de didin mehkûmkirin. Mumcu yek jî wan kesan e, ku li ser vî xetê dimêşê.

Babeta standarta cot, di pirtûkên İsmail Beşikçi, ku îro hemû hate-qedexekirin, bi hûr û kûr hatine mînaqêşîkirin. Bê şik. mîrze Mumcu ew xwendin e. Dazanînek bi pîrsa terorê ve girêdayî, pîrsa standarta cot venake. Li berwajiyê ve, ew dî bibe şemsîyek li ser serên, ku bi standartên cot te hatine dagirtin. Mîrze Mumcu bi kêmanî dizane, ku terora dewletê ya dij-şorşerger û zora şorşergerî ya gelên rizgarîxwazên netewayî jî hev di bîngêhê de cuda dibîn! Divê zani be...

Rastiyekî din jî heye, ku divê mîrze Mumcu bizanibe; di nav sîno-rên siyasî yê Tirkiyê, jî 10 milyon zedetîr gelek dijî, ku hemû maf û azadiyên wê yê demokratîk û bîngêhin jî destê wî bi dara zorê û terora dewletê hatiye standînan.

Mîrze Mumcu, hovtîyaya Kemalizmê ku ew gel di bin de ye, dibîne nebîne ew bi xwe dizane. Lê, divê hewqaz cesaretên wî jî bo danîna navê wî gelî jî hebe.

Standarta cot, divê piştê vî gava meranî(!) bê mînaqêşîkirin.

● “Biz defalarca Alman Mahkemeleri nezdinde Kürt mültecilerinin, onların katili ve celladı Türkiye’ye iade edilmemesi için başvuruda bulduk. Uygulamaları protesto ettik!”

Kürdistan devrimi başarılmalı!

● “Bir Kürt Devrimi... Bu bağımsız bir Kürdistan demektir, ki, bu da küçük bir halkın, yüksek düzeyde tepeden trnağa silahlanmış dev devletlere karşı başarı kazanması anlamına gelir.

□ 1 Haziran’da Kürdistan’ın TC işgali altında bulunan topraklarında başlatılan NATO manevraları nedeni ile, Almanya’nın Yeşiller Partisi Avrupa Parlamentosu üyesi bayan Brigitte HEINRICH ile ANK muhabirleri bir görüşme yaptılar.

Bonn Parlamentosunun basın bürosunda yapılan görüşmede Brigitte Heinrich, Almanya’da Kürt mültecilerin durumu, NATO manevrasının perde arkası ve Kürdistan Devrimi ile ilgili görüşlerini açıkladı.

Bn. Brigitte Heinrich’e Çevik Kuvvet Tatbikati’nin ne anlama geldiğini sorduk.

□ *Türk Ordusu’nun üçtekişi Kürdistan’da.. Tam da böyle bir dönemde, NATO “Çevik Kuvvetler” tatbikati size ne anlatmaktadır?*

□□ Türk Ordusu’nun üçtekişisinin Türkiye Kürdistanı’nda olması, bana, bu NATO ordusunun, son dönemlerde Kürt Ulusunun Ulusal Kurtuluş Hareketine ve sivil Kürt halkına karşı sıkı bir savaşa girdiğini anlatmaktadır. Bununla birlikte bir NATO ordusu olan Türk Ordusu, Irak Kürdistanı’na saldırımla NATO’nun nüfuz alanını güvence altına alma planlarına dayalıdır. Türk Ordusu, Irak sınırlarını geçerek Kürdistan’a

3 kez saldırdı. Bu 3 saldırıda, Musul ve Kerkük petrollerini ele geçirmek amacıyla gerçekleştirildi. Bu tür saldırılar, bir 3. Dünya Savaşı’nın tehlikelerini de beraberinde taşımaktadır. Çünkü, petrol bölgesinde sınırları bulunan komşu ülkeler, Batı Avrupa ve Japonya’nın ana petrol kaynaklarıdır. Amerika Birleşik Devletleri’nin temsilcileri, eski başkan Carter, eski dışişleri bakanı Kissinger veya şimdiki NATO Genel Sekreteri Corrington, Ota-

doğu’daki dengenin kilitlenme noktasına geldiğini elbette kabul etmektedirler. İran’ın Irak’a karşı başarı elde etmesi veya Türkiye’nin Irak Kürdistanı’na saldırması, böyle bir durumun doğmasına neden olabilecektir.

□ *Türkiye, Irak Kürdistanı’na üç kez saldırdı. Bu saldırılara karşı Avrupa Parlamentosunun tavrı ne oldu?*

□□ Birinci olarak, Avrupa Parlamentosu bu saldırıları

protesto etti. İkinci olarak da, IV. Bütçe’de, Türkiye’ye ödenmesi için karar alınan 600 milyon dolarlık yardımı durdurdu. Avrupa Parlamentosu bu parayı ilerde ödemek üzere bloke etti.

Gereğe olarak da, Türkiye’de insan haklarının çiğnenmesi gösterildi. Özellikle Türkiye Kürdistanı’nda...

□ *Son dönemde, Batı Almanya’da Kürtler üzerindeki baskıların arttığı, yoğunlaşığı görülüyor. Batı Alman devleti’nin uygulamaya geçirdiği bu politikayı nasıl değerlendiriyorsunuz?*

□□ Biz, defalarca Alman mahkemeleri nezdinde, Kürt mültecilerin, onların katili ve celladı Türkiye’ye geri iade edilmesini protesto ettik. Özellikle Batı Almanya, III. Alman İmparatorluğu’nun devamı olan bu ülke, ayrı bir mülteci politikasını garanti altına almalıdır. Eğer NAZI’lerin zulmünden kaçan politik öğeler, gittikleri ülkelerde mülteci olarak kabul edil-

meselerdi, II. Dünya Savaşı’ndan sonra biçimsel de olsa demokratik bir Alman Cumhuriyeti’nin doğması imkansız olurdu.

□ *Kürdistan Devrimi, sizce, beraberinde nasıl bir değişikliği beraberinde getirecektir?*

□□ Kürdistan Devrimi... Bu bağımsız bir Kürdistan demektir ki, bu da küçük bir halkın, tepeden trnağa yüksek düzeyde silahlanmış dev devletlere karşı başarı kazanma durumunda olduğunu gösterecektir. Aynı zamanda, başarıya ulaşılmış bir Kürdistan Devrimi, öteki halklar için de, ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklar için de bir kurtuluş umudu olacaktır. Avrupa’da ya da Avrupa dışındaki kurtuluş hareketlerine, kurtuluş mümkün olduğunu kanıtlayacaktır.

□ *Kürdistan Press aracılığı ile, Kürt halkına iletmek istediğiniz bir mesaj var mı?*

□□ Bir mesaj!..Evet. Kürt halkı kurtuluş mücadelesinde de yalnız başına değil. Kürt halkı sürdürmekte olduğu kurtuluş mücadelesinin Avrupa’da da yakın ve candan dostları olduğunu bilsin.. Avrupa’da da, Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi için mücadele eden Avrupalı insanlar var...

Ev hevpeyvîna jêrin, 1 ê Hezîranê dema ku Hêzên Çalakî yên NATO li Kurdistanê dest bi tettiqatê kirin, me li Bonnê li parlamentoyê buroya keskan endamê parlamentoya Ewropayê bi stî Brigitte Heinrich re çêkir.

□ *Ji 3/2 yê ordiya Tirk li Kurdistanê ye, di demê weha de Çalakiyên Hêzên NATO li Kurdistanê tabîqatên pêktîne, ev tî çî manê, gelo?*

□□ Di dema ku ji 3/2 yê ordiya Tirk li Kurdistanê Tirkîyê be, NATO jî li wê derê menavre bike, ev tî wê manê, ku NATO li dijî gelê Kurd yê sivil dest bi şerê kiriyê. Bi vê yekê re, ordiya Tirk, ordiya NATO ye û NATO wê êrişê Kurdistanê Iraqê dîke û bi vê yekê NATO wê herêma ha bi ordiya Tirk, digre bin kontrolê û parastina xwe, ordiya Tirk sê car êrişê Kurdistanê Iraqê kir. Ev êriş jî bo, bi destxistinê û girtina petrola Kerkûk û Musilê ye. Ev êrişên weha kare bibe sedemên destpêka şerê cihanê yê sêyemîn. Ji ber ku ev herêma petrolê, çavkaniyên petrola Ewropaya Rojava û Japonayê ye. Liderên Amerika Yekbûyî, kevnaserok Carter, kevnewezişê karûbarêder Kissinger an jî Sekreterê Giştîyê NATO yê niha Corrington, qebûl dikin, ku li Rohilata Navîn balans têt guhartin û kilitîkirin. Li dijî Iraqê serketina İran an jî li dijî Kurdistanê Iraqê êriş û îşgala Tirkîyê, dê rewşê weha pêk bêt.

Divê Şoreşa Kurdistanê Biserkeve

“Ji bo paş ve şandina multeciyan Kurd ku neşînin Tirkîyê û nekevin destên celad û qetilê Tirk, me gelek caran bala mahkemên Alman kişand. Û me vê rewşa ha protesto kir.”

“Şoreşa Kurdistanê... Ev Kurdistanê serbixwe ye, ku xelkekê biçûk û bi awekî modern û çêdkar, di dij dewletên dêwîn, serfirazî û serkewtinan bi dest dixin...”

□ *Tirkîyê sê (3) car êriş bir ser Kurdistanê Iraqê. Li hember vê yekê şêla parlamentoya Ewropayê çî bû?*

□□ Ya yekemîn, parlamentoya Ewropayê êrişê protesto kir. Ya duyemîn, di bûtçe çaremînde, li gor peymanê berê bîray hatibû girtin, ku 600 milyon dolar ji Tirkîyê re bêt dayîn; ev alikari hat rawestan-

din. Parlamentoya Ewropayê vê pereyê ha, ji bo dereng bêt dayin bloke kir. Parlamentoya Ewropê sedemê vî tiştî jî, tunebûna mafên mirovan û bi taybetî êrişê weha ya li Kurdistanê Iraqê şanda.

□ *Di van demên dawî de li Almanya Rojava li ser Kurdistanê tehdîd bêtir dibe. Tu vê politîka Almanyaya Rojava çawa dibînî?*

□□ Ji bo paşveşandina multeciyan Kurd ku neşînin Tirkîyê û nekevin destên celad û qetilê Tirk, me gelek caran bala mahkemên Alman kişand. Û me vê rewşa ha protesto kir. Bi taybetî Almanya Federal a ku dewama İmparatoriya Almanyaya Sêyemîn e, divê politîka multeciyan bigre bin garantiyê. Heger ew multeciyan politîk yên ku ji ber Naziyan revîyan, dewletên din wan qebûl nekiran, bi şêklî be jî Almanya demokratîk demediketin holê.

□ *Bi dîtina te, şoreşê Kurdê guhartinê çawa bi xwe re bîne?*

□□ Şoreşê Kurd...Ev Kurdistanê serbixwe ye, ku xelkekê biçûk û bi awekî modern û çêdkar, li dijî dewletên dêwîn, serfirazî û serketinan bi dest dixin. Ev dê jî bo şerê rizgarî yê netewî yê din jî bibe hevî û baweriyek. Ew dê li Ewropayê û li derê Ewropayê mumkunîya şerê rizgarî yê netewî bide bawer û îspat kirin.

□ *Gelo mesaj an jî pirsên te hene û tu dixwazi wan bi riya Kurdistan Press ji Kurdan re diyarbiki?*

□□ Mesajek... Belê, bila gelê Kurd bizani be, ku ew di şerê serxwebûnê de tenê nîn e. Li Ewropayê ew kesên ku serxwebûna Kurdistanê dixwazin, bê hejmar in. Destên neteweyê Kurd gelek in!

Seraniş hat rizgarkirin

Bi çalakiyekî serkewtî ya pêşmergeyên PDK-I, Seraniş ku 12 km. nezîkê ZAXO ye, jî dagirkerên qolonyalîstan hat rizgarkirin.

Kurdîstana Başur • ANK

□□□ Li ser rizgarkirina SERANIŞ, di roja 4.6.1987 an de, serokê PDK-I berê Mesûd Barzanî daxwiyaniyek rojnamevanî belav kir. Di daxwiyani de tê gotin ku, "taktîkê me nû êrişkirina bi hêz li ser bingehên girîng yê eskerî a Iraqê ye."

Daxwiyaniya li ser çalakî, ku agahdarî tê de hene, weha ye; "Hêzên pêşmergeyên partiya me, di roja 2.6.1987 an de li Seraniş, girêdayî Zaxo, li hember bingehên leşkerî û sivil yê Iraqê hêrîşek mezin pêkanî. Hêzên pêşmergeyên me, piştî serên dijwar bingehêk dijmin yê girîng û nêzikê 30 hedefên leşkerî

bidestxistin. Di rizgarkirina Seraniş de ku di keve rojhilata bakurê Zaxo û 12 km. dûrê Zaxo ye, 60 zabî û leşker hatin dil girtin. Zêdeyî 100 zabî û leşker hatin kuştin, 95 jî hatin birîndar kirin. Di encama vê êrişê de 220 tîfîngên curbecur, gelek cebixana û erzak, zêdeyî 10 otomobîla leşkerî,

zirêpoş û tank ketiye destên pêşmerge û 2 buldozer jî hatiye xirakirin. Seraniş jî alî leşkerî ve noqteki stratejîk e. Piştî rizgarkirina Seraniş tehdîda pêşmerge li ser rîya Iraq û Tirkîyê zêdetir biçe. Hêjî Seraniş di bin desthilatiya pêşmerge de ye û li hember êrişên hêzên hikûmetê berxwedaneke qehramanî domdike. (...)"

Seraniş Kurtarıldı

Zaxo iline 12 km. uzaklıktaki SERANIŞ kasabası I-KDP peşmergelerinin 2.6.1987 tarihinde gerçekleştirdikleri bir operasyonla sömürgeci işgalden kurtarıldı.

Güney Kürdistan • ANK

□□□ Seraniş'in kurtulması üzerine, 4.6.1987 tarihinde bir basın açıklaması yapan I-KDP Başkanı sayın Mesud Barzanî; yeni taktiklerinin "Irak'a ait önemli askeri üsler ve karargahlara karşı güçlü saldırılarda bulunmak" olduğunu belirtti.

Operasyonla ilgili detaylı bilgilerinin de yer aldığı basın açıklaması şöyle;

"Partimize bağlı peşmerge güçleri 2.6.1987 günü Zaxo iline bağlı Seraniş kasabasındaki Irak askeri ve sivil hedeflerine karşı güçlü bir askeri operasyon düzenledi. Güçlerimiz şiddetli çarpışmalar sonucu kasabadaki düşmana ait en önemli askeri üs ve kasaba çevresindeki 30 civarında askeri hedefi ele geçirip denetim altına aldılar.

Zaxo'nun kuzey doğusunda ve Zaxo'ya 12km. uzaklıkta bulunan kasabanın kurtarılması sırasında 60 subay ve er esir alındı, 100'den fazla er ve subay yok edildi, 95 kişi de yaralandı.

Eylem sonucunda; çeşitli markalarda 220 adet tüfek, çok miktarda cephane ve erzak, 10'un üzerinde zırhlı araç, tank ve askeri otomobil ele geçirilmiş ve 2 buldozer tahrip edilmiştir.

Peşmergenin başarılı bu eyleminden sonra Irak devlet güçlerinin bütün saldırıları geri püskürtüldü. Seraniş, askeri açıdan stratejik bir noktada bulunmaktadır. Seraniş'in ele geçirilmesiyle Türkiye-Irak arasındaki uluslararası karayolu tehdit altına alınmış oldu.

Halen peşmerge güçlerimizin denetimi altına alınan Seraniş'a yönelik bütün düşman saldırıları geri püskürtülmekte, yapılan saldırılara karşı kahramanca bir direniş sürdürülmektedir.

Saddam li Kurdîstanê dêr û mizgeftan xira dike!!

Kurdîstana Başur • ANK

yareta wê.

□ Dewleta Iraq ku, daristan dişewitîne, gazên bi jehr davêje ser mirovan, çekên kimyewî bikartîne; niha jî dest bi wêrankirina ibadexaneyên firaz (qutsal) kiriye.

2- Dêra Margurgîs; Li gundê Meresekê girêdayî qezaya Amediye ye.

3- Dêra Marşemoni; Li gundê Bêbalê girêdayî qeza Amediye.

4- Dêra Marêfram; Li gundê Dizê girêdayî qeza Şêxan.

□ Piştî li dijî vî kiriyara hikûmetê li hember derketina xelkê, vî hukûmet derewan dike û dibê "em li aserên (afirandînen) dîrokî digerin".

ji xeynî van dêran, dewleta Iraqê li Kurdîstanê nêzikî 30 mizgeft, dergah û ziyaret jî xirakin.

Hikûmeta Iraqê ne ku dixwaze li eserên dîrokî bigere, lê, dixwaze eserên ku heyî jî rûyê erdê rake.

PDK-I bangêkî ji UNESCO û rêxistinên navnetewî re kir ku li hember vî kiriyara dewleta Iraqê rawestin.

Ev çî, jî alî gelê Kurdîstanê, fileh û misilmanên navçeyê ve, çiyekî qutsal tê dîtin. li hember xirakirina van ibadexanan, xelk reaksiyonek dijwar nişan dide.

Dêrên ku hatine xirakirin; 1- Dêra Marûdişu; Li gundê Derêşarê, 20 km. dûrê Amediye ye. Ev dêr bi nêzikayî berî 900 sal hatiye awakirin û fiyeliyên navçe û dinyayê tîn zî-

Saddam Kürdistan'daki kilise ve camileri yıkıyor

□ Kürdistan'ın ormanlarını yakan, sularını zehirleyen, kimyasal silahlarla savunmasız halkı katleden Irak devleti, bu kez de halkın kutsal saydığı ibadethaneleri yıkıyor!
□ Büyük tepkilerle karşılanan bu eylemleri, devlet, yalvararak baş vurup, ibadethanelerin yıkımını "tarih eser arıyor" gerekçesiyle açıklıyor! Tarihi eser arama gerekçesi ile sürdürülen bu eylemler, halkın geniş tepkisine neden olmaktadır.

Güney Kürdistan • ANK

Elimize ulaşan son bilgilere göre, Irak devletinin yıkıp tahrip ettiği kiliseler şunlardır;

1- Marûdişu Kilisesi; Yaklaşık 900 yıl önce imar edilen bu kilise, bölge ve dünya hristiyanlarının ziyaret ettiği dini açıdan büyük öneme sahip bir kilise. Marûdişu kilisesi, Amediye'ye 20 km. uzaklıktaki Derêşarê köyünde bulunmaktaydı.

2- Margurgîs kilisesi; Amediye ilçesine bağlı Bêbalê köyünde bulunmaktaydı.

3- Marşemoni kilisesi; Amediye ilçesine bağlı Bêbalê köyünde bulunmaktaydı.

4- Mar Efram kilisesi; Şêxan ilçesine bağlı Dizî köyünde bulunmaktaydı.

Bu kiliseler dışında Irak devleti, Kürdistan'ın değişik yerlerinde 30 civarında cami, tekke ve ziyareti de tahrip etmiştir.

I-KDP, UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşları Irak devletinin bu uygulamalarına karşı çıkmaya çağırırken, bölge halkı, ibadethanelere yönelik bu talimatçı eylemleri şiddetli tepkilerle karşıyor.

I-KDP UYARIYOR

□□□ Peşmergeler, 4.6.1987 tarihinde Dihok iline 15 km uzaklıktaki Türkiye-Irak uluslararası karayolunu denetim altına alarak trafiği kestiler. Bu esnada onlarca TIR kamyonu'nu tahrip ederek bir çok sürücüyü de öldürmüşlerdir.

Eylemden sonra bir açıklama yapan I-KDP Polit Büro sözcüsü "Biz, daha önce bir kaç kez bu yolu kullanan uluslararası şirketleri ve devletleri uyarıştık. Bu eylem vesilesi ile uyarımızı tekrarlarken, son eylemizden dolayı zarar gören sürücülere üzüntülerimizi bildiririz." Eylemlerle ilgili dataylı bilgilerin yer aldığı açıklama, yeni bir uyarıyla şöyle son bulmaktadır. "Irak rejimi açısından önemli ekonomik değeri olan uluslararası karayolu peşmerge birliklerimizin önemli hedeflerinden biridir. Bu yoldaki trafiği durdurmaya yönelik eylemlerimiz devam edecektir."

CUD'un ÇAĞRISI

□□□ Mayıs ayında toplanan CUD Sekreterliği, Süleymaniye halkının direnişini destekleyen bir bildiri yayınladı.

Bildiri de askerlere ve caşlara çağrı yapılarak;

"Ey namus sahibi erler ve subaylar; Silahlarınızı, halklarımızı yok etmek isteyen rejime çevirin...Ey caşlar, kardeşlerinizle savaşmayı kabul etmeyin. Kürdistan köylerini yok etmek isteyen rejime karşı savaşan CUD saflarına katılın, CUD safları sizlere aittir..." denilen bildiriye dünya ilerici kamuoyuna Irak rejimini protesto etmeleri için çağrı yapıldı.

ÇALAKIYÊN PÊŞMERGE HER BERDEWAM E

Kurdistan Başûr • ANK

□ Li gor agahdariyên Beşê Ragiyandina PDK-I pêşmerge herdu hefteya dawî çalakiyên jêrîn pêkanîne.

-Di roja 19.5.87'an de, hêzên PDK-I, li gel PKI li gundê Derelok girêdayî qeza Amêdî, bingehên dijmin dan. Gelek xisaret gihandin dijmin.

-Di şeva 24.25-Gulan 87'an de, rêxistina nêhênî ya PDK-I nav bajara Musil depoyek çek û teqemenî (cebixana-cepxane) sabotekir. Depo bi giştî şewitî. Heya roja 26'ê Gulanê jî dezagayê agirkuj (tifaie) nikaribû agirê we-mirine.

-Li nav bajarê Dihok di rojên 26.27.28 - Gulanê de, endamên partî hember çolkirdin û raguhasîna gundên Kurdistanê jî alî hikûmetê ve hate protestokirin. Gelek durişmên (sloganên) diji rejîma Iraq hatin nivîsandin.

-Tîmek PDK-I di şeva 28.29 Gulanê de, bi roketa hêrîş birin li ser daîra parastina (İstixbarat-emin) Zaxo. Li encama wê çalakiyê de gelek kesên parastin hatin kuştin û birindarkirin.

-Hêrişa Iraqê ku ji alî hêzên taybetî (komando), cahş û leşker bi alikariya balafir û tankan li ser Seraniş çêbû. Lê ev hêrîş jî hatsikandin.

-Hezekî mezin ya dijmin ji bo werankirina nehiye Zawî girêdayî parêzgehî Dihok, di roja 31 Gulanê de ber bi gundên Xelbukê, Xirabiya û Totokurkê kete rê. Pêşmerge rê li wan birî. Lê berî ku pêşmerge derkevî pêşiya hêzên dijmin, dijmin li gundê Xelbukê çend xaniyên gund şewitandibûn.

-Di roja 1-6-87'an de, pêşmerge kemînek dana ser rîya Derelok û Şeladizê, dijmin kete nav kemîna pêşmerge û zirepoşekî hat şewitandin ew yê nav zirepoşê bûn hatin kuştin û birindarkirin.

-Di şeva 1,2-6-87'an de, pêşmerge li nehiye Erbehî ya Silêmanî 10 kes jî dijmin dil girt û wana gihandin navçeyên rizgarkirî.

-Di şeva 2,3-6-87'an de, hêzeka mezin a cahşan bi 3 qola ser bi Derelok û Şeladizê hatin. Hêzên pêşmerge şerê wan kirin. Dijmin naçar ma û paş ve kişiya. Di wê şerî de gelek xisaretê dijmin çêbû. Kelexa 4 cahşan li meydana şer ma û tanke hat şewitandin.

-Di roja 6-6-87'an de, hêzekî mezin yê dijmin ber bi nehiye Mangeşê ve hat. Hêzên PDK-I li gel PKI berengarî wan bûn û naçar kirin ku dijmin paş ve bikêşî. Xisaretê dijmin çend kuştî û birindar bûn. Di wê şerî de pêşmergeyek jî birindar bûye.

-Di roja 9.6.1987'an de, hêzekî mezin a dijmin (4 Fewc) bin fermendarîya 2 generalê mezin ve, bi alikariya balafirên şerî û çekên giran li ser gundên nehiye Zawî de hatin. Pêşmerge berengarî wan bûn û şerê dijwar qewimî. Şer 7 saet dom kir. Hêzên dijmin hatin şikandin. Ji dijmin bi dehan kes hatin kuştin û birindarkirin. Laşê 12 leşkerê dijmin li meydana şer ma û 18 kes jî hatin dilgirtin. Gelek çek û fişek ketin destê pêşmerge.

İsmail Beşikçi NOBEL için bir kez daha önerildi

İsmail Beşikçi, yıllarını geçirdiği hapseden çıkarken

Fotoğraf: Yeni Gündem

İsveç Bilim Akademisi NOBEL Komitesi'ne yapılan başvuruda "Ülkesinin sınırlarını aşan ölçüde barış postüfmasına ışık tutmuş bir bilim adamının onurlandırılması" istendi.

Bonn • ANK

Kürt Enstitüsü Almanya Seksiyonu Başkanı Klaus İMMER ve Enstitü Şeref Üyesi Hans Oscar PETER, İsveç Bilim Akademisi NOBEL Komitesi'ne bir mektup göndererek İsmail BEŞİKÇİ'nin NOBEL ödülü ile onurlandırılmasını istedikler.

Kürt Enstitüsü başvuru bir basın bülteni ile kamu oyuna duyurdu. Basın bülteninin tam metni şöyle:

Başkentteki Kürt Enstitüsü, bir Türk bilim adamına NOBEL ödülü verilmesi için öneri yaptı.

Dün gece (9 Haziran) Kürt Enstitüsü Başkanı K. İmmer ve Enstitü Şeref Üyesi Hans Oscar Peter (Avrupa Parlamentosu üyesi ve Almanya Sendikalar Birliği eski başkanı) İsveç Bilim Akademisi NOBEL Komitesi'ne gönderdikleri mektupta şu düşünceleri dile getirdiler:

"Sayın Baylar ve bayanlar,

Biz (Enstitü Başkanı ve Enstitü şeref üyesi) legal işleyiş içinde 24 milyonluk bir halkın kültür sorunları ile ilgilenen bir kurum adına, sizlerden NOBEL ödülü değerlendirmelerinde İsmail Beşikçi'nin durumunu da her halukarda gözönüne almanızı istiyoruz.

İsmail Beşikçi sosyolojik araştırmaları ve bilimsel tutumundan ötürü, hayatının büyük bir bölümünü Türkiye'de zindanlarda geçirdi. Son olarak da, İsveç Yazarlar Birliği Başkanına yazdığı bir mektup nedeniyle cezalandırıldı. Dünya hukuk tarihinde böyle bir olayın eşine çok ender rastlanabilir.

İnanıyoruz ki, İsmail Beşikçi ile ilgili pozitif bir karar vermeniz durumunda, ezilen bir halk ile ilgili olarak yapılan araştırmaların değeri ve önemi, yalnızca araştırma yapılan ülkenin sınırları içinde değil, aynı zamanda bütün dünyada da daha farklı bir anlayışla, daha değişik bir kriterler değerlendirilecektir.

Ayrıca NOBEL Ödülü'nün İsmail Beşikçi'ye verilmesi, aynı zamanda tüm Ortadoğu'da -genellikle Türkiye'de- demokrasinin yerleşmesine ve Ortadoğu'da halkların dostluğuna büyük katkıda bulunacaktır. Bununla biz, özellikle Kürtleri ve Türkleri kastediyoruz.

Sizleri yeniden, hayatını barış politikaları çerçevesi içinde çalışmaları adanmış bir bilim adamı hakkında düşünmeye davet ederken, Ortadoğu'daki halkların geleceği açısından kendi ülkesinin sınırlarını aşacak ölçülerde barış mücadelesine ışık tutmuş bir bilim adamını sizler tarafından mutlaka onurlandırılması arzu ettiğimizi belirtiyoruz.

Klaus İMMER • Hans Oscar Peter

Irak kimyasal silah kullanmaya devam ediyor!!

Güney Kürdistan • ANK

Irak savaş uçakları tarafından 15 Nisan'da başlatılan kimyasal bomba ve zehirli gazların kullanıldığı saldırılar devam ediyor.

İlk saldırıdan sonra KDP, KYB ve diğer Kürdistanlı örgütlerin, Birleşmiş Milletler'e, Kızıl Haç'a, ve uluslararası ilericî kamuoyuna yönelik çağrıları cevapsız bırakıldı.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Irak saldırılarını protesto amacıyla mitingler, işgal eylemleri, protestolar yapıldı ve halen de bu ey-

lemler devam etmektedir. Fakat bu protestoların tümü sesizlikle geçiştirildi.

Bir önceki sayımızın başkına gireceği sırada (3 Haziran) elimize geçen bilgileri yayınlamamıştık. 27 Mayıs günü Irak savaş uçaklarının saldırısı sonucu çoğunluğu çocuk olan 7 kişi öldürülmüş, 42 kişi ise yaralanmıştı. Öldürülen ve yaralananların isimleri şunlardır;

Saldırıda öldürülenler: Sefin Haşim Abdullah (4), Hindirin Haşim Abdullah

(2), Hayriye Haşim Abdullah (6), Şahab İbrahim Mihemed (9), Zehra İbrahim Mihemed (12), İbrahim Mihemed (72)

Bu saldırıda yaralanıp da peşmerge karargahlarına ulaşabilenlerin isimleri: Rewend Mîstefa (30), Sewa Mihemed İbrahim (5), Sîter Mihemed İbrahim (3), Befrin Mihemed (2, ağır yaralı), Muhsine Tahir (73, ağır yaralı), Gulê Ehmed (32),

Eyub Celal Emer (7), Cemal Celal Emer (5), Aram Celal Emer (2, ağır yaralı) Hikmet Haşim Ebdella (6), Etiye İsmail Resul (32), Haşim Ebdella Salih (33), Beyan Nadir (28), Ronak Qadir Emer (3), Rupak Qadir Emer (3, ağır yaralı), Qadir Emer Ahmed (27), Sermez Nadir (20), Celal Emer

(32), Feysal İbrahim Ehmed (21), Fetullah Muhemed İbrahim (6), Kemal Hisên Seid (26), Mihemed İbrahim Mihemed (55), Gelawêj Ebubekir (35), Tehsin Qadir Emer (5).

Ayrıca bu saldırılar sırasında yıkıntılar altında kalan İbrahim Mihemed ve 18 kişi hakkında 3 Haziran ta-

rihinden bu güne kadar hiç bir bilgi alınamamıştır.

Irak savaş uçaklarının 5 Haziran günü Amediye bölgesini bombardımanı sırasında yine zehirli-gazlar ve 7 adet te kimyasal roket kullanılmıştır. Saldırı sırasında 1 Irak Komünist Partisi peşmergesi ile iki vatandaş öldürülmüş, 98 kişi de yaralanmıştır.

Kürdistanî bir cephe!

● ANK muhabirleri, KYB (Kurdistan Yurtseveler Birliği) Dışişler Sorumlularından Sayın Kemal Hoşnav'la Güney Kürdistan'daki son durum, siyasal güçler arasındaki birlik faaliyetleri ve Irak'ın durumu üzerine bir görüşme yaptılar. Aşağıda görüşmenin bir bölümünü sunuyoruz.

□ Sayın Kemal Hoşnav, Irak devleti Kürdistan'da kimyasal silahları ne zamandan beri kullanıyor? Halen devam eden saldırılarda kimyasal silahlar kullanılıyor mu?

□ Sorunuzun cevabına geçmeden önce, Irak'ın 75 sonrası uygulamaya koyduğu ve bu güne kadar sürdürdüğü bazı uygulamalara kısaca değinmek istiyorum:

1975 Cezayir antlaşmasından sonra, Irak, İran ve Türkiye ile olan hudutları boyunca 20 km. derinliğindeki alan içinde bulunan bütün yerleşim birimlerini boşaltma kararı aldı ve bunu uygulamaya koydu.

Irak devletinin uyguladığı bu politikanın amacı halkımızın silahlı direniş kaynaklarını kurutmaktır. Halk, göçe zorlanıyordu. Ayrıca uygulama sadece hudut boylarında 20 km. derinliğinde olan alanları kapsamıyordu. Irak'ın "Güvenlik Stratejisi" olarak adlandırdığı bu uygulama petrol bölgelerini de içine alıyordu. Boşaltılan Kürt köylerine asimilasyon politikasına uyarlı olarak Araplar yerleştirildiler. BAAS'ın programı; Kürt nüfusu Arap nüfus ile karıştırıp, Kürt bölgesinin olmadığını ancak Irak'ta Kürt nüfusun bulunduğunu ispatlamaya yöneldi.

BAAS programı gereğince, Kürdistan'da eğitim politikası değiştirilip, eğitim BAAS'laştırıldı. Süleymaniye Kürt Üniversitesindeki hocalar ve öğrenciler çeşitli üniversitelere dağıtıldılar. Kürdistan'da, ilkökullük, ortaokulluk, lise ve üniversitelerde eğitim dili olan kürçe'nin yerine arapça eğitim konuldu.

BAAS'ın bu uygulamalarına karşı direnmek gerekiyordu. Ve KYB, 1976'da silahlı mücadeleyi başlattı. Aynı şekilde bu uygulamalara karşı Behdinan bölgesinde de KDP direniş başlattı. 1976'da başlayan direniş daha da güçlenerek günümüze kadar halen devam etmektedir.

Irak hükümeti, 1984-85'de yoğun saldırılar başlattı. Uçak saldırıları giderek yoğunlaştı. Zaho'dan Hanikin'e kadar bütün bölgelere uçak bombardımanlarına hedef olmaya başladı. Son aşamada ise, uçak bombardımanlarına sürekli top atışları eklendi. Artık Kürdistan'ın kursal kesimleri bu saldırıların hedefi idi. Halkı şehirlere göçmek zorunda bırakan bu saldırılar da halen sürüyor.

Nihayet BAAS, Kürt halkına karşı kimyasal silahlar ve zehirli gazlar kullanmaya başladı. Kimyasal silahların kullanıldığı saldırılar 15 Nisan 1987 günü saat 10⁰⁰'da başladı.

15 Nisan günü yapılan saldırılarda; Süleymaniye'ye bağlı KYB'nin merkezi karargahlarının bulunduğu köyler hedef alındı. İlk bombardıman, Heledin, Bergelu, Kanitu, Avje, Servan, Qınarne ve Nolçika köylerine yapıldı.

15 Nisan'da yine, Süleymaniye'ye bağlı Qizler, Senger, Mevlaka köyleri kimyasal bombalara hedef oldu. Bu saldırı sırasında daha önce KYB tarafından tutuklanan ve saldırıya uğrayan bölgede bulunan Türk uyruklu Ali Selvi de hafif yara aldı.

16.4.987 günü ise, Hewler ve Süleymaniye illerine bağlı: Balisan, Tutma, Kanibend, Zene, Bilarukava, Hete(Xetê), Alana, Şeyhvesana, Remaveja, Serkan, Sardika ve diğer bir çok köy bombalandı.

Bu bombardımanlarda bazı köyler bir kaç kez bombalandı. Örneğin, Hevler iline bağlı, BALISAN köyü 3-16-19-20-21 Nisan günlerinde 5 kez bombalandı.

19-20 Nisan günleri Süleymaniye'ye bağlı Megrün köyü, 21 Nisan günü Karadağ ve çevre köylerinin tümü,

24 Mayıs günü Kerkük'e bağlı Şivan bölgesi, Temer, Tever ve Gurkan köyleri,

28 Mayıs günü Hevler'e bağlı Hiran, Nazenin, Sımakoli köyleri

28 Mayıs günü Melekan köyü bombalandı. Bu köyde ağır yaralananlardan 9 kişi tedavi için İtalya'ya gitmeyi beklerken içlerinden biri maalesef öldü.

15 Nisan 1987 ile 28.5.1987 tarihleri arasındaki saldırılarda çoğunluğu çocuk, yaşlı ve kadın olan 100'ün üzerinde savunmasız insan ve peşmerge öldürüldü. 1000'den fazla insanda yaralandı.

Bu saldırılarda yaralanan insanları Irak hükümeti hastanelere de kabul etmiyor. Örneğin: Şeyhvesan ve diğer köylerin yaralıları Ranya ve Kalediza'daki hükümete ait hastanelere gitmiş, ancak kabul edilmemişlerdir. Kendilerine bazı şartlar ileri sürülerek: "Eğer hastaneye girmek istiyorsanız, gidin Irak askeri elbiseleri giyinin ve İran bombardımanlarında yaralandığınızı söyleyin. Çocuklar ve kadınlar da İran uçakları tarafından bombalandıklarını belirtsinler." denilmiş. Kendisi ve iki çocuğu yaralı olan bir vatanş bu isteği yerine getirmeyip, tedavi imkanı bulamadığı için iki çocuğunun da gözleri kör olmuştur.

Bu saldırılarda yaralanan yüzlerce insan peşmerge güçlerine sığınmış, peşmerge hastanelerinde tedavi almış, bir kısmı ise İran'a geçmiştir.

□ Irak devletinin bu saldırılarına karşı halkın ve peşmerge güçlerinin direniş yöntemleri nelerdir?

□ Irak'ın bu vahşi saldırılarına karşı halkın eylemleri (protestolar-toplu gösteriler) hemen başladı. İlk eylem Halebce, Seyidsadık, Erbad ve Sirvan halkı tarafından başlatıldı. Hükümete karşı eyleme geçen halk, hükümete ait yerleri işgal etti. Bu eylem 12-13 Mayıs'da iki gün devam etti. Peşmerge güçleri halkın direnişini desteklemek için eylem alanına gittiler ve zorlu çarpışmalar meydana geldi. Hükümet yine top ve uçakla bombardımana başladı, kimyasal silahlar kullandı.

19-20 Mayıs günlerinde Hevler'e bağlı Revanduz, Herir ve Şaklava'da halk eylemleri başladı. Halk Revanduz ve Herir'de ki hükümete ait binaları, kurumları işgal etti; peşmerge güçleri yine halkın yardımına koştu, direniş destekledi, yaralananları devrim hastahanesine getirdi.

KYB'nin Dış İlişkiler Komitesi sorumlularından Kemal Hoşnav

Foto: ANK

Irak'ın saldırılarına karşı hükümete bağlı silahlı güçler (çaş-ışbirlikçi) içinde karışıklıklar başladı. Çaşların bir kısmı Irak hükümetinin saldırılarının hedefinin Kürt halkı olduğunu, hükümetin sadece peşmergele savaşmadığı anlayıp, peşmerge saflarına katıldılar. Sadece Halebce'de 1800 çaş peşmerge saflarına katıldı. Bu katılmalar hergün devam ediyor. Peşmerge saflarına gelen bu yeni güçler çeşitli siyasi güçlere bağlı peşmerge birliklerine katılıyorlar. Hevler bölgesinde 77 ve 80 nolu hafif askeri birlikler (çaş) komutanları, Heme Boryasin ve Şeyh Mistefa Zinve, Şeyh Abdullah Zinve ile birlikte peşmerge saflarına katıldılar. Sivillere haktan da peşmerge güçlerine katılanlar günbegün artmaktadır. Çaşlar, hükümetin Kürt halkını yoketmek istediğini kavıyorlar. Bundan dolayı karışıklıklar çaşların içinde yayıldı.

Bu saldırılar karşısında halk, hükümetin Kürt milletini yoketmek istediği kanısına varmıştır. Hükümetin Kürdistan'da ki uygulamaları halkı direniş saflarına itmektir.

Kürdistan'da 1976'dan 1980'e kadar 1473 köy boşaltıldı. Bu köylerin toplam nüfusu yaklaşık 1 milyon civarındadır. Hükümet boşalttığı köylerin halkını, büyük şehirlere yakın toplama kamplarına yerleştirmektedir. Hükümet yarım milyondan fazla Kürtü ise, Güney Irak'ta ki Suudi ve Ürdün hudut bölgesine yerleştirmiştir. Hükümet 1984-1986 yılları arasında 300'ün üzerinde köyü yerle bir etmiştir. Bu uygulama halen devam etmektedir. 1986'dan şimdiye kadar BAAS, Dihok, Hevler, Kerkük ve Süleymaniye'de 400 köyü yerle bir edip haritadan silmiştir. Ayrıca iki ilçe (Şaklava, Ahceler) halkına ilçelerinin 'boşaltılacağı' tebliğ edilmiştir.

Bizim sayımlarımıza göre; 1976'dan günümüze kadar 2200 köy boşaltılıp, yıkılmıştır. Ancak hükümetin uygulamaları halen devam ediyor.

Saddam Hüseyin, Irak Emniyet yetkililerinden biri ile birlikte Mayıs 87'de Hewler'de şu konuşmayı yaptı: "Bu yıl Kürt hareketi yok edilecektir. Ve bütün Kürt köyleri boşaltılacaktır."

Irak hükümetinin bu uygulamalarına karşı biz de özellikle ülke dışındaki yurtseverlerden, halkımız ile dayanışma içinde olmalarını ve protestolarla, yürüyüşlerle, her türlü demokratik aktivite ile uluslararası kuruluşların Kürt halkını desteklemeye, mücadelesine omuz vermesine çağırmasını istiyoruz.

□ Sizce Irak devleti kimyasal silahları nereden, nasıl temin ediyor?

□ Biz, Irak'a hangi devletlerin kimyasal silah verdiğini biliyoruz. Ne var ki, şu an bunların isimlerini belirtmek istemiyorum. Irak devleti, kimyasal silah üretiminde bazı uluslararası şirketlerden ham madde alıyor. Aynı şirketlerle işbirliği içinde Irak'ta silah üretimi yapıyor. Bu şirketlerin Irak'ta fabrikaları var. Çoğu da Bağdat ve çevresinde bulunmaktadır. Batılı şirketlere ait bu fabrikalarda, Hardalga, sinirsel gazlar ve yakıcı gazlar üretilmektedir. Irak devleti, kendi milletine karşı yasaklanmış silahları kullanan tek devlettir.

□ Bölge devletlerinin, Irak'ın Kürt halkına karşı yasaklanmış kimyasal silahları kullanmasına karşı tepkileri oldu mu?

□ Ne yazık ki, İran dışında, bölge devletlerinin hiçbirisi herhangi bir tepki göstermediler.

□ Irak devletinin Kürdistan'da kimyasal silahlar kullanmasına karşı, uluslararası düzeyde ne tür girişimleriniz oldu, bu olgu karşısında uluslararası düzeyde ne tür tepkiler oluştu?

□ Yurt dışındaki Kürt örgütlerinin protesto eylemleri oldu. Bildiriler yayımlandı. Uluslararası kuruluşlara telgraflar çekildi. KYB, 17 Nisan'da BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar'a bir tel çekerek, dikkatini çekti. 22 Nisan'da Celal Talabani, yine aynı tarihlerde Mesut Barzani, dünya kamu oyuna çağrı yaptılar. Irak Kürdistanı'nda 5 Kürt örgütü (KYB, IKDP, IKSP, PASOK, IKDHP) ortak çağrı yayınladılar. 18 Nisan'da KYB ve IKP ortak bir çağrıda daha bulundular.

Ne var ki tüm bu çabalara rağmen, Irak'ın vahşi uygulamalarına karşı mazlum halkımızın haklarını koruyacak ölçüde gerekli bir tepki - ne insanı kuruluşlardan ve ne de uluslararası örgütlerden - alınmadı.

Biz, acıdır ki, uluslararası kuruluşların, insan hakları ile ilgili örgütlerin Kürt halkının mücadelesinde duyarsız olduklarını görmekteyiz. Örneğin bir Vietnam, bir Filistin, ya da

bir Latin Amerika ülkesindeki mücadeleye gösterilen ilgi ve destek, ne yazık ki Kürt halkına karşı gösterilmemektedir.

Ve tabii biz onlara sormaktayız: 20 milyonluk bir halkın imhası karşısında niçin bölgesine suskunsunuz? Niçin çağımızın bu utanç verici, zalim imha eylemi karşısında sesiniz çıkmıyor?

□ **Şimdi, bir diğer konuya geçelim isterse-** nüz. *Kürdistan Press*'in 5. sayısında *IKDP* ile *KYB* arasında varılan anlaşma ile ilgili yayın yapılmıştı. Ne var ki, geçen süre içinde bu konu ile ilgili kamu oyunu aydınlatacak açıklamalara yer veremedik. Bize ulaşan bilgiler yeterli değildi. Bu konu ile ilgili okuyucularımıza bilgi verir misiniz?

□ **KYB'nin I-KDP, I-KSP, PASOK, I-KDHP** ile devrim kurumlarını birleştirmek için yapılan görüşmeleri devam ediyor. İttifak maddelerinin hayata geçirilmesi için de çalışmalar sürmektedir.

● Nisan 87'de *KDP, KYB, IKP, PASOK, I-KSP* nin ortak eylemleri sonucu Karadağ ve Sengav kurtarıldı. Ortak askeri eylemler, Hewler, Süleymaniye ve Körkük'te devam etmektedir.

İttifak yapılmasından bu yana askeri açıdan herhangi bir problem olmadı. Bölgenin yönetim işlerinde, üzerinde ittifaka varılan noktalarda da herhangi bir problem ortaya çıkmadı. İttifak maddelerine uyularak *KYB*'nin bir birliği Behdinan bölgesine gitmeye hazırlanıyor.

● Basın-yayın faaliyetleri de ortak çalışmalarla sürdürülmektedir. Rodyolarda ve basın bültenlerinde Peşmergenin eylemleri, haberler, ortak çağrılarının yayınlanması bu alandaki işbirliğinin göstergeleridir. Her bölgede, ittifakın komiteleri var. Bu komiteler, ittifakın askeri, idari, basın-yayın alanındaki kararlarına uyarlı olarak çalışmaktadırlar. Alanda her siyasi gücün özgürce faaliyet sürdürme şartları yaratılmıştır. Devrim kurumlarını birleştirmek amacı ile tam yetkili üst bir komitenin oluşturulması için de çalışmalar yapılmaktadır.

□ **Sizin, alandaki siyasal ve toplumsal örgütlenmenin ana çizgileri nelerdir?**

□ **Biz, bölge (Malbend) esasına göre örgütlenmiş bir siyasal hareketiz.** Her bölge, bir komite tarafından yönetilmektedir. Komite, askeri açıdan, peşmergenin, bölgedeki askeri eylemlerinden sorumludur. Siyasal açıdan ise, bölgenin örgütlenmesinden, diğer siyasetlerle ilişkilerden sorumludur. İdari açıdan da, bölge halkının sorunlarının çözümünden sorumludur.

Her köyde şura'lar var. Köy halkı kendi temsilcilerini kendisi seçer. *KYB* tarafından atanan sosyal görevler kadrosu ise Köy şurası ile Devrim kurumları arasında ilişki sağlamakla görevlidir. Adli örgütlenmede, Devrim Mahkemeleri görev yapıyor. Bu mahkemeler, sivil halkın adli işlemlerini sürdürmekle yükümlüdürler. Hakim ve yargı kurulu *KYB* tarafından atanmaktadır. Eğer köy halkını ilgilendiren bir sorun varsa, Şura üyeleri de, yargı kurulunda karara katılmaktadır.

● **Sağlık sorunları, her bölgenin kendi hastanesinde çözülmektedir.** Bu hastaneler, bölge halkının ve peşmergenin sağlık sorunlarına imkanları ölçüsünde cevap vermektedir.

● **Eğitim alanında, devrim okulları görev yapıyor.** Okul yönetimi ve öğretmenler, Kürdistan Öğretmenler Birliği tarafından atanmaktadır. Kurtarılmış bölgelerde 117 okul açılmış durumdadır. Yaklaşık 6000 öğrenci öğrenim görmektedir. Okulların büyük çoğunluğu ilk derecede öğrenim programı yapmaktadırlar.

● **Mali sorunlar, sınır bölgelerinde kurlan gümrükler kanalı ile, ticari mallardan alınan gümrük ödentisi ile çözülmektedir.** Ayrıca kurtarılmış bölge halkından % 5 vergi toplanmaktadır. Benzeri alanlardan sağlanan gelirler, devrimin bütçesine kanaliz edilir.

□ **KDP ve KYB'nin programatik hedefi** içinde, otonomi başlıca siyasal kavram durumundadır. Otonomi talebi, uluslararası ilişkilerde işlek bir kavram değil. Genel siyasi mücadelenin siyasi manevra alanını daraltıyor. Öte yandan Irak-Iran savaşının izlediği yol oldukça zikzaklı. Sızce, herhangi bir durumda bağımsızlık talebi öne çıkabilir mi?

□ **Biz KYB olarak otonomi talep etmiyoruz.** Kürt halkının kendi kaderini kendisinin tayin etmesi için mücadele ediyoruz.

□ **Doğru. Biliniyor bu. Ancak, Kürt halkının kendi kaderini tayin etme kavramı ile ne ifade edilmek isteniyor? Bağımsızlık mı, federasyon mu, otonomi mi?**

□ **Biz bunu şartlara göre değerlendirilmekten yanayız.** Halkımızın haklarının elde edilmesi için hangi şart altında ne tür bir talep ileri sürmek gerekirse, biz bu talebi ileri sürmekten ve uğruna savaşmaktan geri durmayız. Kürt hareketlerinin çoğu da sonunu böyle ele almaktadırlar. Taleplerimizin ileri talepler olması başka şey, halkımızın ve bölgenin içinde bulunduğu şartlara göre talep sahibi olmak başka... Ayrıca şun-

ya da yan tesislerinde çalışanları

Öte yandan, Saddam, kendisine bağımlı bir kitle tabanı üzerinde iktidar etmektedir. Bu kitle tabanının varlığı ve çıkarları Saddam'ın iktidarına doğrudan bağlıdır. Bu nedenle Saddam'ın her türlü faaliyetini desteklemekteyiz.

Saddam askeri kurumların tümünü Baaslaştırdı. İstihbarat ve polis örgütünde önemli ölçüde kadro yetiştirdi. Eğitim ve öğretim kurumları bütünü ile Baaslaştı. Örneğin, yüksek okullara, öğretmen okullarına girmek için Baasçı olmak şartı var. Dolayısıyla öğretmenlerin tümü Baasçı..

□ **Saddam'ın düşmesi halinde ortaya çıkacak iktidar nasıl bir bileşime sahip olabilir. Bu iktidar içinde Kürt hareketinin yeri ne olabilir?**

□ **Bizim mücadelemiz, alternatif iktidarın demokratik bir cephe olması yönündedir.** Ancak böyle bir cephe, Irak'ta demokrasinin garantisini oluşturabilir. Bu cephede Kürt hareketinin önemli bir işlevi olabilir ve Kürt milletinin kendi kaderini tayin etme hakkı da doğru bir çözüme ulaşabilir.

□ **Geçerken, Türk mühendis ve ustabaşı ile ilgili olarak da kısa bir açıklama yapar mısınız? Bu olaylar, planlanmış eylemler midir, yoksa peşmergenin operasyonları sonucu mu gerçekleşti?**

□ **Konu ile ilgili KYB'nin genel politikası şudur: hangi millete mensup olursa olsun, Kürdistan'da bulunan Irak'ın askeri tesislerinde ya da yan tesislerinde çalışanları**

YNK peşmergeleri bir eğitim çalışmasında

nu belirtmek isterim: bizler neyi istediğimiz bilmek ve bunun sorumluluğunu taşımak zorundayız. Açıktır ki, halkımızın ve hareketin içinde bulunduğu şartlara göre, siyasi talepler de değişikliğe uğrar.

□ **Saddam, 7 yıldır savaş İran'la savaş halinde. Bu haliyle bir de Kürtler saldırıyor. Bununla beraber, hala iktidarını koruyabiliyor. Bu durumu nasıl açıklarsınız?**

□ **Önce, Arap devletleri ile emperyalist devletler, mali açıdan olsun, askeri açıdan olsun, propaganda açısından olsun Saddam'a büyük yardımlar yapmaktadırlar.** Teknolojinin en gelişkin ürünleri kanalı ile, satelit, casus uydular vb. araçlarla savaş hakkında toplanan çok önemli bilgilerle sürekli olarak Irak hükümeti beslenmektedir. Diğer yandan, hükümet halka karşı büyük bir terör uygulamaktadır. Rejime karşı en ufak bir karşıkoşuşun suçu idamdır. BAAS'ın bir çok lideri, yalnızca savaşa karşı oldukları için yok edildiler. Bir çok darbe girişimi oldu. Saddam'a karşı bir çok defa suikastler düzenlendi. Ama, sonuçsuz kaldı.

Bir diğer sorun, Irak'da muhalefet güçleri arasında bir birlik yok. Muhalefet bu nedenle zayıf. Irak'ta muhalif güçlerin geniş bir cephe içinde ortak bir mücadele içine giremeyeşleri, Saddam'ın iktidarının ömrünü uzamasında başlıca nedenlerden biridir.

tutuklarız. Onlar, Kürt halkına ölüm taşıyan araçların üretiminde görev almışlardır. Bunun faturasını ödemek durumundadırlar. Ayrıca, gerekirse, rejime hizmet eden iktisadi kuruluşlarda görev alan yabancılara karşı da aynı politikayı uyguluyoruz. Eylemlerin başlıca amacı ise, çeşitli devletlere Irak'a yaptıkları askeri ve ekonomik yardımlarını kesmeye zorlamaktır. Tutuklanan Türk uyruklu görevlilerin durumları da bu cümleden. Kürdistan'da işgalciler hizmet verenden, halkımıza karşı suç işlediklerini bilmelidirler.

(...)

□ **Sayın Hoşnav, sizi fazla yorduk. Sizin de Kürdistan Pres kanalı ile söyleyecekleriniz vardır elbette. Buyrun..**

□ **Halkımızın durumu ortada... Günün en önemli sorunu Kürdistanlı siyasal güçlerin Kürdistanlı bir cephede bir araya gelmeleridir.** Eğer bu başarılmasa ise, halkımızın haklarını elde etmek mümkün olmayacaktır. Kürt milletinin dostu yok. Eğer bir milletin dostu yoksa, o millet kendisine dostlar bulmak için yeni yollar aramak ve bulmak zorundadır. Siyasal örgütlerimiz, Kürt halkının kurtuluşu için sorumluluklarının bilincinde olarak görevlerini yerine getirmelidirler. Bu görev de bu gün özellikle siyasi kadrolarla, Kürt aydınlarının omuzlarındadır. Herkes görevini omuzlamalıdır.

□ **Bu bilgiler için teşekkürler..**

□ **Milletimizin kurtuluş mücadelesine hizmet ettiğiniz için ben de sizlere teşekkür ederim.**

13 Haziran 1987

BIRYAR

CUD

Ji bo eniyek Kurdistanî biryar girt!

□ **Sekreteriya CUD di meha Gulanê de civîna xwe girêda. Civîn ji bo awakirina eniyek berfireh ya Iraqî û Kurdistanê pêşniyara xwe pêşkêşî civîna Komîta Bilind kir.**

Sekreteriya CUD di belavoka xwe de vê pêşniyarê belav kir.

Belavoka CUD'ê wisa dinivîsîne;
 “... Her wisa civîn lihevhatina (peyman), ku di navbera PDK-I û YNK'ê de pêkhatiya, gavêkî pêwîst û baş dibîne û dixwaze, ku ew xalên lihevhatinê bo destxistina mafê gelê me têkevin jiyane. Her wisa vê lihevhatinê ji bo xebata hevpeşkî li hember êrişên dijîmin karên baştir peyda kir û bû sedema serkewirînanê mezin yê hêzên CUD... Li dewerên Dihok, Mûsul, Hewlêr, Silêmanê û Kerkûk hêzên YNK, PKI, PDK-I, PSK-I û PASOK bi hev re karên hêja pêkanin...
 Ew hewildanên, ku ji bo pêkanina lihevhatinê giştî hatine kirin û tene kirin, divê bigihîte karên niştimani yê hevpeşkî di navbera hêzên demokratîk û netewî yê Ereb, Kurd û hêzên îslamî, bigihîte eniyekê niştimani û giştî ya Iraqî û ya Kurdistanî jî. Ji bo vê jî, pêşniyar bo civîna Komîta Bilind ya CUD'ê hatiya kirin...”

...

KARAR

CUD

Kürdistanî bir cephe için karar aldı!

□ **CUD sekreterliği Mayıs ayında toplandı. Toplantı, Kürdistan'da ve Irak'da geniş birer cephe oluşturulması için, CUD Üst Komite toplantısına öneride bulunma kararı aldı.**

CUD sekreterliği toplantı sonuç bildirisinde bu kararı yayınladı. Bildiride şöyle deniyor;

“... Ayrıca toplantımız I-KDP ve KYB arasında oluşan ittifakı olumlu ve gerekli bir birlik olarak değerlendirmekte ve halkımızın haklarının elde edilmesi için bu anlaşma maddelerinin hayata geçirilmesini istemektedir. Aynı zamanda bu ittifak, düşman saldırılarına karşı koyuşta olumlu eylemlerin yapılmasını sağlamsa ve CUD güçlerinin başarılarına hizmet etmiştir. Bu ittifak, Dihok, Musul, Hewler, Süleymaniye ve Kerkük'de KYB(Kürdistan Yurtseverler Birliği), I-KDP(Irak-Kürdistan Demokrat Partisi), IKP(Irak Komünist Partisi), PASOK(Irak-Kürdistan Sosyalist Partisi) ve İKSP(Kürdistan Sosyalist Partisi)'un başarılı eylemler gerçekleştirmesine hizmet etti...
 ...Genel birliklerin oluşturulması için, yapılan ve yapılmakta olan çalışmalar, Arap, Kürt yurtsever demokrat güçleri ile islami güçler arasında genel bir birliğe varmalı ve Irak'da geniş bir yurtsever cephe ile, Kürdistanî bir cephe oluşturulmalıdır. Bunun için toplantımız CUD Üst Komite'sine öneride bulunma kararı almıştır.”

HEYAT GÜMRÜĞÜ

Türkiye, İran ve Irak sınırlarının Kürdistan'da kesiştiği stratejik bir geçiş noktasına kurulan Heyat Gümrüğü

Foto: ANK

Güney Kürdistan'da yaklaşık 15 bin km² kurtarılmış bir alan var. Kurtarılmış alanlar, Saddam rejimine karşı mücadele eden siyasi güçlerin kontrolünde.

T.C-Irak hududu boyunca batıda Suriye-Irak hududundan doğuda İran-Irak hududuna kadar uzayan Behdinan bölgesi ve Süleymaniye ilinin doğusu yani İran-Irak hudud şeridi yıllardır peşmergenin denetimindedir.

Güney Kürdistan'da kurtarılmış bölgeler günden güne genişliyor. Kurtarılan her köy, her kasaba ile birlikte devrim güçlenirken bir çok yeni sorun ve görevle de karşı karşıya kalıyor.

Bu gün kurtarılmış bölgelerde onbinlerce aile yaşamını sürdürüyor. Sürekli saldırı altında bir parça toprağını ekip biçmekten, bir kaç baş hayvan yetiştirmeye dek varan üretim de devam ediyor. Irak devletinin acımasız ablukasına rağmen, kurtarılmış bölgelerde üretilen tarım ürünleri ve diğer ürünler pazarlanıyor. Ancak, Güney Kürdistan'da yaşayan halk kendi ülkesinde ticareti bile illegal yapmak zorunda. Kurtarılmış bölge halkının ürettik-

leri mallar Irak işgali altındaki bölgelerden gelen tüccarlara satılınca, Irak, İran ve Türkiye'den de yine kaçak yollarla kurtarılmış bölgelere çeşitli tüketim malları getirilip pazarlanıyor.

Kurtarılmış bölgelerde ki bu ticareti denetim altına alan siyasal güçler, siyasi, askeri örgütlenmenin yanında bir de gümrük noktaları oluşturmuşlar. Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinde, özellikle hayvan sırtında yapılabilecek ticaret yolları üzerinde kurulan gümrükler, alanı denetleyen siyasal güçler tarafından idare edilmektedir.

Kürdistan'daki bu gümrük noktalarından biri de Hayat bölgesinde bulunmaktadır. Hayat Bölgesi, Mergesor ilçesine bağlı T.C-Iran-Irak hucutlarının kesiştiği noktaya yakın bir yerde bulunmaktadır. Yoğun ticaretin yapıldığı bu bölgede yapılan ticareti denetim altına almak için, bölgenin etkin gücü olan I-KDP bir de gümrük kurmuş.

1980 yılından bu yana faaliyet sürdüren Hayat Gümrüğü yöneticileri ile Kürdistan Press muhabirlerinin yaptığı söyleşiyi okuyucularımıza sunuyoruz.

Heyat Gümrüğü ne zaman kuruldu, faaliyetleri nelerdir?

Hayat Gümrüğü 1980 yılında kuruldu. Hala çalışmalarına devam ediyor. Kurtarılmış bölgelerdeki halkın ürettiği malları tüccarlar gelip alıyorlar. Tabii kaçak yollarla. Kurtarılmış bölgelerde oturan halk, daha çok hayvancılıkla geçiniyor. Satılan malların çoğunu ceviz, hayvan ve hayvansal ürünler oluşturmaktadır. Bunun dışında çeşitli yollarla Kürdistan'a getirilen tüketim mallarından da gümrük alıyoruz. Daha çok hükümet denetimindeki bölgelerden gelip mal alan tüccarlardan gümrük vergisi alıyoruz.

Gümrük olarak bölgede yapılan tüm ticareti kontrol edebiliyor musunuz, ayrıca hangi mallardan ne oranda gümrük alınıyor?

Biz, hayvanlarla (at-katır) yapılabilecek ticaret yollarını kontrol altında tutuyoruz. Gümrük ödemeyen hayvan tüccarları ve diğer mal sahiplerinin geçişlerine müsaade etmiyoruz.

Gümrük tarifelerimiz ise; kumaş, battaniye ve giyecek malzemelerinden % 5, koyunun çiftinden 4 dinar, büyük baş hayvanlar için 10 dinar gümrük alıyoruz. Malları alan tüccarlar aldıkları malları hükümetin ve cahşların denetleyemedikleri patika yollardan geçirip Kürdistan'ın iç bölgelerinde ve Irak'ta satıyorlar.

Irak devletinin kurtarılmış bölgelerde yapılan ticarete karşı tavrı nedir?

Irak hükümeti, kurtarılmış alanlarla, iç bölgeler arasında ticaretin yapıldığını biliyor. Ancak bütün yolları denetleyemiyor. Sadece karayollarını denetleyebiliyor. Ama, hayvan sırtında patika yollarla yapılan ticareti kontrol edemiyor. Etmesi de mümkün değil.

Peki, mal geçiren tüccarın gümrük ödeyip ödemediği nasıl anlaşılıyor?

Gümrük aldığımız malların karşılığında 3 nüsha makbuz kesiyoruz. Bu makbuzun bir nüshasını gümrük ödeyen şahısa veriyoruz, bir nüshasını Polit Büro'ya gönderiyoruz, bir nüshası da bizde kalıyor. Yollarda tüccarlarla karşılaşan görevli peşmergelere eğer gümrük makbuzu ibraz edilmezse mallara el koyuyor.

Bu ara ticaret yoğundur. Her gün yüze yakın yük ve onlarca sürü, hayvan gümrükten geçmekte.

Li Kurdistanana başûr nêzikê 15 hezar km² xakê rizgarkirî heye. Ev navçeyên rizgarkirî di bin desthilatiya hêzên siyasîyên Kurdistanê de ye.

Navçeyê Behdînan ku, dikeve bin sînora Komara Tirkîyê-Iraq û ji rojavayê ji sînora Surî-Iraq û rojhilatê ji sînorê Iran-Iraq heya rojhilata Silêmanî û Hewlêr (navçe Soran), bi salane bin desthilatiya pêşmargan de ye.

Navçeyê rizgarkirî li Kurdistanana Başûr roj bi roj firehtir dibe. Li gel rizgarkirina her gundek û her qe-

zayek şoreş bi hêz dibe, lê herweha şoreş beramberê asteng û erken nû dimîne.

Îro bi deh hezaran malbat jiyanê xwe li herêmên rizgarkirî didomînin, di bin êrîşên bêdawî parçeyê erdê xwe diçînin û çend pez û dewar xwedî dikin. Bi afirandinên xwe beşdarî jiyana dibin.

Li hember ablukaya Iraqê ya bê însaf dîsa tiştên ku li Kurdistanê çêdibin tînin firotin. Lê belê gelê me Li Kurdistanana Başûr di welatê xwe de kirîn û firotinê jî bi veşartî dîke.

Tiştên ku gelê navçeyê rizgarkirî diafirîne, tacirên li navçeyên bin desthilatiya Iraqê re tînin firotin. Wekî din jî Iran, Iraq û Tirkîyê jî bi rêya qaçax gelek tiştên herêmên rizgarkirî û li wir tînin firotin.

Ticaretê ku, li navçeyên rizgarkirî de heye, di bin kontrola hêzên siyasî de ne. Ev hêzên siyasî li gel sazumanên siyasî û leşkerî noçtayên gumrukê jî pêkanîne. Ev gumrukana li ser rêyên çûn û hatina taciran hatine danîn. Û hêzên ku, van navçeyan kontrol dikin di van navçeyan de noçteyên

gumrukê jî kontrol dikin.

Ji van noçteyên gumrukan yek jî li navçeyê HEYATÊ de ye. Heyat girêdayî qeza Mergesorê, nêzikê sînorên Iran, Iraq û Tirkîyê ye. Di vê navçeyê de gelek ticaret tînin kirin, ji bo ku wê ticaretê kontrol bike, hêzên xurt ya wê navçeyê PDK-I, noçtekî gumruk çêkiriye. Gumruk di sala 1980'î de hatiye danîn.

Nûçevanên me li gel Kak Enwer, berpirsiyarek ji gumruka Heyatê, hevpeyvînek çêkiribûn. Em vê hevpeyvînekê pêşkêşî xwendevanên xwe dikin...

Gumruka Heyatê

Gumruka Heyatê kengî hatiye dameziranê û gumruk çawa dixebite?

Di herêmên rizgarkirî de, li ser rêyên girîng û nezikê hidudan gumruk hene. Gumruka Heyatê di sala 1980'î de hat dameziranê. Û hêjê dixebite. Tiştên ku xelkê navçeyên rizgarkirî diafirîne tacir tînin wan tiştan dikirin. Bê guman bi rêya qaçax tînin. Xelkê navçeyên rizgarkirî zêdetir xwedîkirina heywanan mijul dibin. Tiştên ku tînin firotin zêdetir heywan, pêñîr, goz û hwd. Wekî din, tiştên ku bi rêya qaçaxê tînin Kurdistanê em ji van jî gumruk distînin. Em zêdetir ji tacirên, ku li navçeyên di bin desthilatiya hikumatê de ne tînin mal dikirin, gumruk distînin.

Gumruka we dikare hemû ticaretê ve navçeyê kontrol bike? Û ji kîjan malan çiqasî gumruk distînin?

Em riyên ticaretê ku li ser heywanan (hesp û hêstir) tînin kirin kontrol dikin. Tacir û xwediyên malên ku gumruk nedin, nahêlin ji vê navçeyê derbas bin.

Tarîfa me ya gumrukê jî, ji qumaş, betanî, cil û hwd. Ji % 5 e. Ji cotê pez 4 dinar e û ji dewaran jî ji bo her yekî 10 dinar distînin. Tacirên ku tînin ji Kurdistanê mal dikirin, dibin navçeyên di bin desthilatiya cahşan û hikumatê difroşin. Cahş û leşkerê hikumatê nikarin hemû riyên qaçax kontrol bikin.

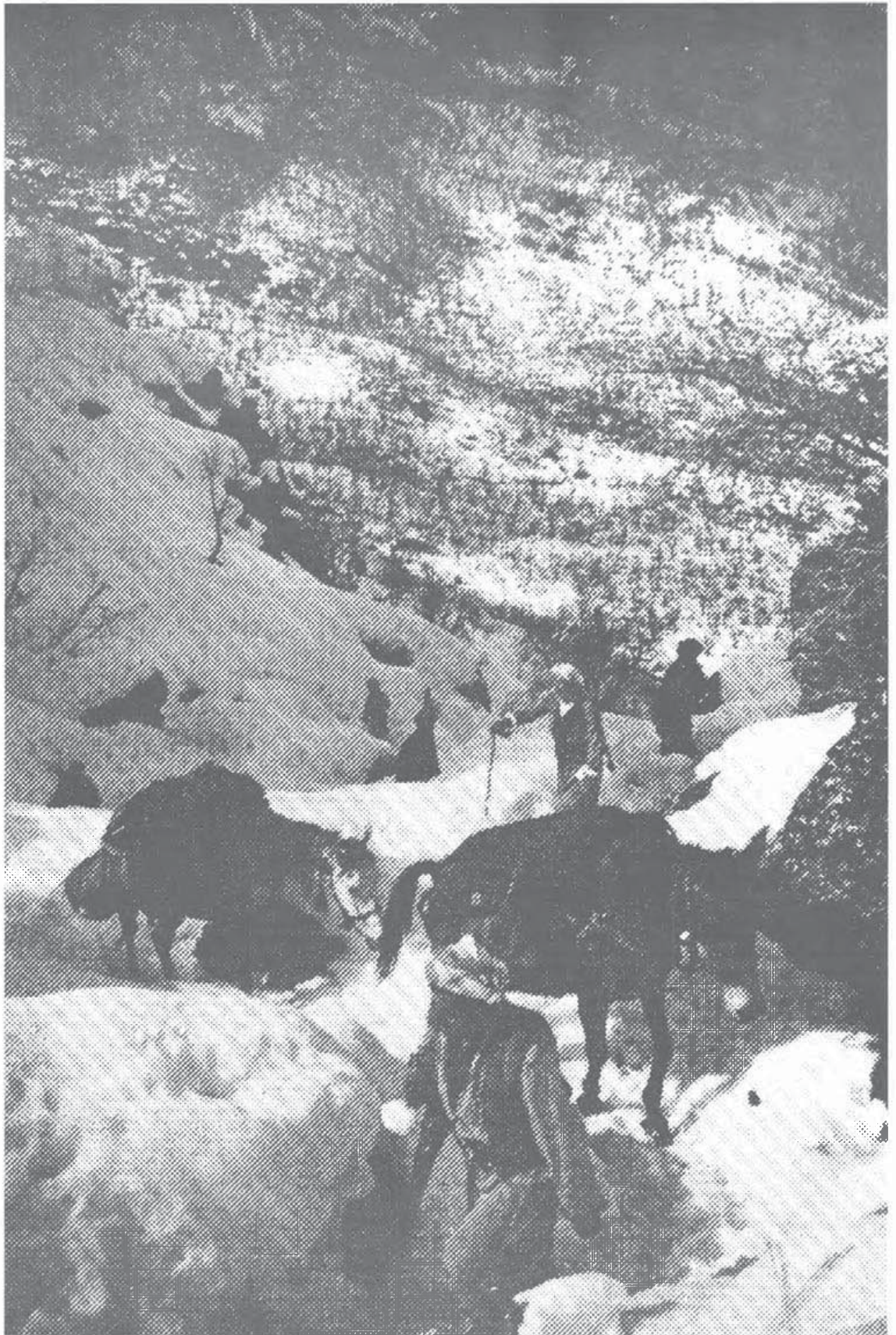
Baş e, hûn çawa dizanin tacirên ku mal derbas dikin gumruk didin yan na?

Gava em ji malekî gumruk distînin meqbuza didin ev jî 3 nûsxa ye. Nûskekî jî ve meqbuze didin xwediyê mal, nûskekî dişînin polît buroyê û nûskekî jî li cem xwe dihêlin. Di riyên de pêşmergeyên me (pêşmergeyên gumrukê) gava rastî taciran tînin wan dipirsin ger wana meqbuza gumrukê pêş wan nekin, dest li ser malê wan datînin.

Niha ticaret pir xurt e. Her roj nêzikî 100 bar bi dehan kêrî jî gumrukê derbas dibe.

Ji bo malumatê ve zor spas.

Ez jî spas dikim...

BELGE

● Türkiye Cumhuriyeti Takrir-i Sükun Kanunu ile başlayıp Tunceli Kanunu ile devam eden resmi ideolojinin Kürdistan politikasının yerleşmesi süreci, aynı zamanda Kürdistan'da jenosid eylemlerinin en kanlı halkalarını oluşturur. Daha sonra bir devlet politikası olarak Kürt ve Kürdistan kavramı legal ve yasal dilden silinmiş, bunun yerine, dağlı türkler ve benzeri kavramlar yerleşmiştir. Kavram, bilim çevrelerine, üniversite, basın vesair kurumlarda da kabullenilmiş ve savunulmuştur.

Oysa aynı dönemlerde devletin iç yazışmaları tümü ile Kürt olgusu ve bunun imhası ile ilgili araştırmaların, planların yapıldığı, gizli yayımlarla devlet görevlilerinin eğitildiği ve duyurularla kılındığı yıllardır. Bu sayıdan itibaren yayınlayacağımız raporlar, Osmanlı'nın son deneminden 1932 yılına kadar en üst görevliler tarafından hazırlanıp gerekli yerlere sunulan raporlardır. Bu raporlar 1932 yılında Genel Kurmay tarafından numaralanmış yüz adet olarak basılıp, çok gizli kaydıyla gerekli yerlere gönderilmiştir.

(Dersim, ss.191-195)

□ Dersim hakkında son mütalaalarımızı ve noktalarımızı tesbit etmeden evvel, bir defa daha yarım asırdan beri Dersim hakkında neler düşünüldüğünü ve ne gibi ıslah tedbirleri ileri sürüldüğünü gözden geçirmek faydalı görüldü.

Tarihi bütün tetkikat bize gösteriyor ki, Osmanlı Devleti ancak Tanzimat'tan sonra, şark vilayetlerinin diğer aksamı ile birlikte Dersim ile de alakadar olmaya başlamış ve bu muntakaya muntazam devlet teşkilatını sokmaya çalışmıştır. Dersim idari teşkilatının yeni esaslar üzerine bina edilmesi hakkındaki teşebbüsler, ancak 1866'ya doğru inkişafa başlamış ise de, bu inkişaf 1908 Meşrutiyet ilanına kadar bir çok arızalara uğramış ve hükümet nüfuzunu hakim kılmak bir hale gelememiştir. Osmanlı saltanatı hükümeti, 1896'dan itibaren Dersim'in vaziyetini ve ıslah esaslarını tesbite çalışmış, ve bu esaslar ancak 1896'da Müşir Şakir ve Zeki paşalar ve serasker Rıza paşa ve heyeti nüzzar tarafından karar halinde tebellür ettirilmiştir. (Ancak, belgelerin kulları arasında gidiş geliş ile Dersim sorunu her zaman ileri bir tarihte atılma durumunda kalmıştır KP)

1896'da başlayan benzeri raporların devamı olmak üzere, o zaman Dersim mutasarrıfı olan Arif bey isminde bir zatın 28 Ekim 1903 tarihli ve Elazığ vilayeti vasıtası ile İçişleri Bakanlığına sunduğu bir rapor görüyoruz. Bu raporun içeriğinin esasları şunlardır:

Mutasarrıf Mardini Arif beyin raporu

1- Dersimlilerin saldırganlık alışkanlıkları hayat kaygusundan doğmuştur.

2- Çemişkezek'in ve Çarsansancak kazalarında oturanların % 2'sinden maadısı sunni ve merkez kazasının Hozat kasabası ile 60 hanelik İnceağa karyesinde oturan ahali sunni olup, Ovacık ve Kizilkilise (Nazmiye) kazalarında oturanların tümü şiidir. Mazgirt kazasında da yalnız Mazgirt kasabası ile Danaburan köyü sunnidir. Sunniler devlet hizmetlerini görürler ve hükümete bağlıdır.

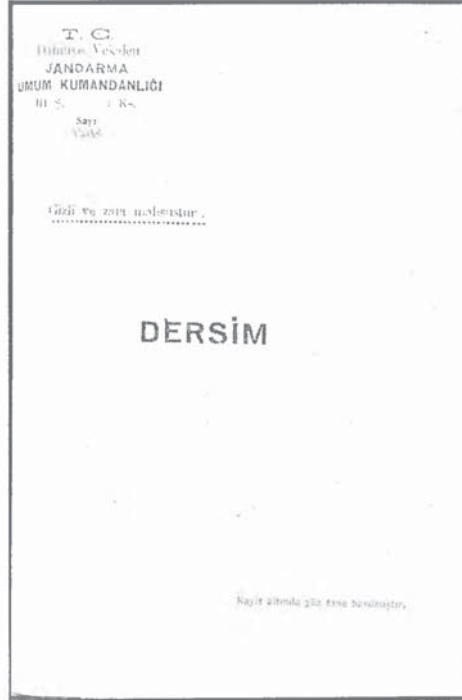
3- Dersim nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ve fenalıkların başlıca sebebi olan şiiiler, nikah kıyma, ölü yıkama ve defnetme gibi işleri yapan ve sazlaşmazca dini konularda halkın manevi duygularına hakim olan Dede ve Seyitlerle; halkın dünya işlerine egemen olan, ruhu eşkiyalıkla dolu, iki yüzlü ve fesat ağaların elinde esirdir.

Dersim'de ıslahat yapmak içinse:

A- Dersim dahilinde merkezleri Ovacık, Nazmiye, Mazgirt, Çemişkezek olmak üzere bulunduğu 5'er yüz mevcutlu 4 tabura ilaveten iki tabur ve iki top ilave olunur ve işe Mazgirt ve Hozat cihetlerinden başlanarak tedbata devam oluna oluna bir koldan Kizilkilise ve Kalan, diğer koldan Ovacık cihetlerine gidilirse asıl amaca ulaşılır.

B- Ancak bu hareketler yapılırken, Dersimlilerin elinden her türlü silahı tamamen toplamak;

C- Kura bakayasını (askere gitmeyenleri) top-

TC

Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III Ş 1 Ks

Sayı
55058

Gizli ve zata mahsustur

DERSİM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

layıp uzaklara göndermek;

D- Seyit ve Dede ve Ağa ünvanı altındaki eşkiyalık fesat kışkırtıcılarını yakalayıp, bir daha Dersim'e ayak basmamak üzere İskodra, Trabulsarp ve Fzan gibi uzak yerlere sürmek;

E- Kalan vergileri toplamak;

F- Katilleri ve suçluları yakalayıp adliye teslim etmek.

4- Bu tür bir uygulama Dersim'de asayişin terim edeceği ve Dersim'i düzeltilebilir bir hale getirecektir. Zira zaman içinde ortaya çıkmış türki, sözü davranışlarına uymayan Dersimlilere öğüt vererek, bağışta bulunarak ve bunlara karşılık onların ettikleri yeminlere aldandarak Dersimin düzeleceğine inanmak, durumu yakından bilenlere göre mümkün değildir. Buna bağlı olarak

BELGE

halen Dersim'e karşı uygulanmakta olan yöntemler, Dersim'i ancak biraz daha müzmin bir hale getirecektir.

5- Harekattan sonra takip edilecek ıslahat esaslarına gelince;

A- Ovacık'ta mükemmel bir hükümet konağı, bir askeri kışla ve telgrafhane yapılması;

B- Erzincan-Ovacık-Hozat-Harpur yolunun yapılması;

C- Fırat üzerinde asma bir ahşap köprü yapılması..

6- Eğer, köklü bir uygulama ve düzeltme için henüz zaman müsait değil ise:

A- Dersim'de 80 neferlik bir süvari bölüğünü kurulması ve bölüğün eşkiyalık mevsimi olan Haziran ile Eylül aylarında iki müfreze halinde Hozat, Ovacık ve Çemişkezek kazasının kuzeyinde görevlendirmek;

B- Cinayet işleyenlerin cezasız kalmamaları ve Dersim için özel bir önemi olan bu illetin tedavisi için jandarmanın yeterli olamadığı hallerde, karşılıklı çatışma ile zaman kaybetmemek ve fırsatı kaçırmamak için, mevcut askerlerden bir tabur kadar daha destek kuvvetin alınması için yetki vermek.

C- Eğin, Çemişkezek ve Arapkir muntakasının nizamîye askeri ve jandarmanın takibatını şiddetlendirmek;

D- Erzurum vilayetince Kiğı cihetine seyran bir müfreze gönderilerek, takibatın güçlendirilmesi.

Bu suretle alınacak tedbirlerle ciddi bir takip başlatılır ve eşkiyalardan bir kaç kişi öldürülür ve yakalanırsa, aklı gözünde olan Dersimliler yıldırılır. Yılgınlık asayiş içinde ilk adımdır.

7- Dersimlilerin saldırganlıklarını, dışarda Kiğı, Kemah, Kuzuçan, Kuruçay, Eğin, Arapkir ve Divriği kazalarının; ve içeride de Hozat'ın ve kısmen Çarsancak'ın devlete karşı görevlerini yerine getiren halkıdır.

8- Olayları yaratanlar daha çok Hozat'ın Koçuşağı, Şamuşağı, Ferhatuşağı, Abbasuşağı, Kırgan, Bahtıyarlı aşiretleri ile Ovacık'ın Kavuşağı, Topuzuşağı, Beytüşağı, Kalan aşiretleri ve Mazgirt'in Yusufanlı, Demenanlı, Alanlı ve kısmen Kureşanlı aşiretleri; Nazmiye'nin de yine Kureşanlı ve Hadaranlı aşiretleri fertleridir. Cezalandırılması en gerekli aşiretler de bunlardır.

9- Anadolu vilayetleri müfettişi Şakir paşanın, tekkeler ve okullar açılması düşüncesine katılmıyorum. Ayrıca asayiş mükemmel bir biçimde sağlanmadıkça, Dersim valiliği ve askeri komutanlığı kurulmadıkça, bazı kazaların vilayete bağlanması sağlanmadıkça, 4. ordunun takip ettiği gibi, buralarda Hamidiye teşkilatının kurulmasına da katılmıyorum. Bununla beraber, Dersim'de çalışacak kaymakamlara iyi bakılması ve terfi ettirilmeleri mullak bir ihtiyaçtır.

10- Dersim, öteden beri sanıldığı gibi tümü ile Kürt değildir. Çemişkezek ve Çarsancak kazaları halkı tümü ile Türktür. Hozat kasabası ile İnceağa karyesi ve Torot aşireti halkı Türktür ve fakat Kürtleşiyorlar. Mazgirt kazası ile bir karye halkı ve Ovacık kazasının ova köyleri halkı da neslen Türktür. Ve halen türk dili ile konuşuyorlar. Yalnız çok acıdır ki, Ovacık türkleri hem Kürtleşmiş ve hem de şiileşmiştir. Kizilkilise tümü ile şii ve Kürttür. Dersim sancağı Türklerin pek eski barınağıdır. Türklere başka hiçbir neslin eserlerine ve anlarına raslanamaz.

1903'de yazılan bu mütaladan aldığımız sonuç şudur:

Dersim ekseriyetle Türktür. Fakat Kürtleşiyor. Dersim silahlı ve cahil olduğundan saldırgan. Düzeltilmesi için önce silahsız hale getirilmesi gerekiyor. Daha sonra bayındırlık işlerine girişmek lazımdır.

1903 sonlarından itibaren Dersim'de Celal bey isminde bir zatı mutasarrıf olarak görüyoruz. Bu zat iki buçuk sene, hemen hemen 1906 yılına kadar Dersim'de görev yapıyor. Bu zatın bir raporunda da Dersim'in 1903 ila 1906 yılları arasındaki durumu ve düzeltilmesi ile ilgili görüşler yer alıyor. Bu görüşler özet olarak şöyledir:

Devam edecek

MEHMETCIKÊN KURD

Kurd û Swêdiya bûn û hîna jî endam in. Hinek ji wan kesan bibûn hemwelatîyên Ewropî, name ji konsolosê Tirka re dişandin û di namên xwe de digotin; *"Ez hemwelatîya we naxwazim, min ji hemwelatîya xwe derxin. Ez di paspordê û nîfîsa we de bimîz im"* Nav, paşnav û çîhê çêbûna xwe guhertin, pasaportên Ewropî standin. Lê demek dîr neçû, hinek ji wan kesan xweli li serê xwe kirin û poşmanbûn, ku namên weha ji konsolosê welatê xwe re şandin û di namên xwe de tiştên nebaş nivîsandin. Dest bi pêwendiyê xwe li gel konsolosên Tirka kirin; telefon kirin, name şandin û xwestin ku di sala bibin hemwelatîyê TC. xwe weke kesekî Tirkî esil bi konsolos dan naskirin. Pêre ji xwe re peyda kirin û gotin; *"Em dixwazin vegerin welatê xwe, bibin leşker (mehmetcik) û 10.000 DM. bidin dewleta xwe"*.

Em, Kurden welatparêz û şoreşger li Ewropa dibînin û deng tîn guhê me, ku şoreşger û welatparêzên din yê gelên bîndest, bi alîkariya awirên demokrat û şoreşger, xwarin, vexwarin, kinc û fêkiyên ku ji welatên serdest û qolonî tîn û li bazaran tîne firotin, dixwazin neyê kirin. Ji bo ku, dewletên serdest ji aliyê aborî de (ekonomî) bîne hilweşandin, dolar neherikin ji qolonyalîst û paşveruyan re.

Lê kesên me, hem tiştên dewleta qolonyalîst dikirin û hem jî hinek ji wan kesên bê şeref pera (dolara) didin dewleta qolonyalîst. Alîkarî ji bo berdewam kirina xwînnîjîyê û zilmê dikin. Dijmînenê gelê Kurd bi hêz dikin. Her roj dengê Filistîniya, Afrîkiyên bakur, Şîlî û Latîn-Amerîkiya tîne guhê

me. Û dibêjin *"malê nîjadperest û xwînmijan nekirin. Bi wan perên ku hûn tiştên zordara dikirin, diçin, ber û gulê pê tîne standin. Demokrat, welatparêz û şoreşger tîne kuştin."*

Pasportên dewleta Tirk standin 10.000 DM. (40.000 Skr.) xistin berikên xwe, berê xwe dan welatê bav û kala. Çûn 3 mehan ji bûne MEHMETCIK û dişa hatin welatên Ewropa. Jin û dergîstî jî ji xwe re anîn. Dest bi karkirin, dişa têkilyên xwe li gel rêxistin û Kurdên siyasi danin û tîn şev, civin û meşên li dijî kolonyalîst û hukmê leşkeriya faşîst ku Kurdistan xistiye bin kapka potîna xwe. Bêşerm û bêfedî dişa jî bang dikin, dibêjin *"Em Kurden şoreşger û welatparêzînn!"*

Lê ew kes ne welatparêz û ne jî şoreşger in; bi tenê mehmetcik in (leşkerî Tirk yê hov). Qet kesekî welatparêz û şoreşger roja îro, berê xwe nade Tirkîyê û 10.000 DM. (40.000SKr) nade hukumeta leşkerî. Ew kes bi tenê xwedî navekî bê şeref in, yanî terfiya mehmetcikîyê bi 10.000 DM. kirine. Wan kesan, dema 10.000 DM. xistin berikên generalan zanibûn ku bi wan perê çav û fişek tîn kirin û pê xortên şoreşger-welatparêz tîn kuştin.

Bi qeweta wan perê leşker û balafirên Tirk diçin ser şoreşa Kurdistanê Başur. Bi perên mehmetcikên li Ewropa, pêşmerge tîne çetlikirin, xanî û malên Kurden muhacir tîne hilweşandin.

Ewan mehmetcikên ne bi tenê 10 hezar DM. dane, gelek tiştên din ji dane MIT (istixbarat) a Tirka. Bi sedan navên kesên ku di rêxistinê û tevgera den e; pir agahdarî di derheqa rêxistin û kesên xwedî rêxistin dane. Navê kesa, li kuderê rûdînin, serok û endamê kîjan rêxistinê ne; çî karî dikin, li Ewropa çî dikin, di nav rêxistin û kurda çî heye? û h.d....

Niha navên wan mehmetcikên çine, kine, li kaşî bajarî rûdînin, têkilyên şoreşger û welatparêzê li hemberî wana çine?

Em kesên welatparêz û şoreşger ku bi rêxistina û serbixwe ne, karin çar(4) tiştan bikin û kirina van her çar tiştan li ser milên me pêwîst in:

- 1- Li bende rêxistin yan jî grûbekê bimînin ku ew mehmetcik bê ceza nemînin. Ez bi xwe amade me ku alîkariya grûbekê weha ku cezê mehmetcika bide, bikim.
- 2- Heta ku cezê wan bê dayin; bi navê mehmetcika bang wana bêkirin. Neyê hiştin ku benê şev, meş, civin û civatên Kurdê welatparêz û şoreşger. Silav li wana neyê kirin, silava wan neyê veşandin.
- 3- Ji îro û pêda, dema me bihist ku hinek kesên weha çûne, bibin mehmetcik; ji wana re kertekî ku sûretê (wêne) pêşmerge lê hebe, li ser navîşana BURDUR PARALI ASKERLİK ŞUBESİ, bavêjin postê û ji wana re bi rêbikin.
- 4- Bi navê MEHMETCIK a bang wana bêkirin.

Navên mehmetcika yê bi rastî û yê guhertî, welat û bajarê ku lê rûdin in.

(...)
(...)
Xwediyê vê nivîsandinê navê kesên ku çûne bi perê leşkerî ya Ordîya Tirka kirine nivîsandibû. Lê, çapkîrîna van navan ji alî me pêwîst ne hatiye dîtin.

Xalê Mahabat

Ji karnîvêbirên Kurdistan Press re Min, ji zûve dixwest tiştêkî li ser kesên ku bi perê leşkeriya dewleta Tirka kirine, nivîsim. Lê mixabin ku ev imkan heta berî weşanê KP peyda nedibû.

Ez, niha ew tiştên ku min li gora bîr û baweriya xwe nivîsandîya, ji we re bo çapkirinê dişînim. Bawerim hun ê bikaribin di rûpelê *"Serbest Kürsü"* de çap bikin. Pêşketin bo gelê Kurd û weşana wê Kurdistan Press

Tirk, ji leşkerên xwe re mehmetcikên qehreman dibêjin. Mehmetcikên ku, bi zor û zordariyê Kurdistan kolonî kirine, bi sedsalan Kurdistan wêran kirine; xwîna gelê Kurd weke cemê Dicle û Firat rijandine, bi sed hezaran Kurd kuştine, hîna jî dikujin û wê bikujin jî...

Xwîna ku, mehmetcikan li Dersimê, Koçgiri, Ararat, Diyarbakir û li gelê Zilan rijandine, heta niha hîna jî zûwa ne-bûye. Mehmetcikên ku, girava Kibris xistin bin destê Komara xwînmêj ya T.C. Ewana, mehmetcik bûn ku, bi sed hezara jin, zarok pîr û kal û şoreşgerên Kurd xistin hindurê şikefta, derî li wana çimento kirin û bi benzîn û çîlo şewitandin. Ewana mehmetcik bûn ku, bi singoyên xwe zikê jinên Kurd diqelaştin, zarokên wan derdixistin û li ber çavên xelkê dikuştin. Ewana mehmetcik bûn ku, bi hezara xortên şoreşger di sinoran de kuştin û roja îro jî dikujin. Ewana mehmetcik bûn ku, di girtîgehê de bi sedan xortên şoreşger û welatparêz bi lêdanê, di زندانên de kuştin, birçî û tazi hiştin, laşên wana şewitandin û weke îbretê pêş heval, hogir, dê, bav û birayan kirin. Ewana mehmetcik bûn ku, 2 milyon Ermenî qetl kirin, bê welat û ax muhacir kirin û berdane dinê. Ewana mehmetcik in ku, jin û qizên Kurda yê ku nikarin liberxwe bidin; tazi dikin û dest davêjin namûsa wana. Mehmetcikên ku, bi sêda şoreşgerên ji rêxistinê Kurda di sinora de kuştin, laşên wanan di nav mayîna de hiştin, genî kirin û goştê wana ji wawik, teyr û heywana re kirin mûlit. Ewana mehmetcikan ku, ji her tevgerê gelê Kurd bi tirsîn û naxwazî gelê Kurd bigihê mafê insanî û netewî û ji ber wî awayî êrişê dibin ser şoreş û tevgerên li parçên din yê Kurdistanê. (Weke ku êriş birin ser şoreşa Kurdistanê Başur û Kurdistanê Rojhilat)

Welhasil, em serên we ne eşînin, çîças pisitî, bêbextî, bênamûsî û hovtî li dinê hebe, hemû li cem menmêcîca peyda dibin. Mehmetcika para xwe jî her bênamûsîyê standiyê û çîças pesnê wana jî aliyê hovtîyê bê dan, dişa jî hindik e.

Niha ezê dev ji hovtîya mehmetcika berdim û bême ser alîkar û hogirên *"Sazmana Alîkariya Leşkerî (OYAK)"* Alîkar û hogirên OYAK bi hezaran Kurden li Ewropa ne. Ew kesên ku, li ser navê Kurd û Kurdistan musade kar û rûniştinê standin û bûne hemwelatîyên (wetandaş) Ewropa. Zêdetirîn wan endamên OYAK berî hukmê leşkerî, ku di sala 1980 an de hate Tirkîyê û Kurdistanê, li welatên Ewropa rûdînin. Piraniya wan xayîna, dema ku dixwestin musade xwe ya rûniştin û karkirî bigirin, li cem polîs û sazmanê Ewropî digotin; *"Em kesên siyasî ne. Em nikaribûn li welatê xwe bimana. Ger, hûn me paşde bişînin, wê Tirki, me tîxin girtîgeh û زندان. Em Kurd in û welatê me bîndest e."* Ewan kesan musade rûniştin û kar standin, dest bi xwendina zimanê Ewropîyan kirin. Pêre dane serhev û trîmpêl, televizyon, video û steryo kirin. Di şev û meşên Kurda li dijî kolonyalîstan beşdar dibûn û diketinê. Hinek ji wan kesan endamê rêxistinê

TERORA CUNTA

FAŞIST A TIRKİYÊ LI SER ZARÛKÊ YÊ ZİKÊ DÊ DE!!!

□ Ev serê heşt salane her çîças ku diçe Cunta Faşîst a Tirkîyê plan û proqramên hov î qrêj û kesnedîti nû-nû li ser serê kurda pêktine. Çewa ku diyar e ev sala heştan e li Kurdistanê Tirkîyê girtina xelkê me didomîne, çerxên îşkencan nesekîni-ne, girtîxaneyên cuntayê jî welatparêz û şoreşger û demokратan dagirtin ne, kuştin û gulebarankirin û bombebarankirina warge û cîwarên kurda didomîne, valakirina gündên li dormedarên tixwûban yekkerekirî ne, daristan û dehl û devîyên Kurdistanê rût û dûz kir-

rîne, jî cîwarkirina 9-10 milyon Kurd planan hazir kirine, bi navê *"Parastina Gundan"* qefileyên caşîk û caşûsan li ser gelê me saz kirine û bi milyon xelkê me xistine rewşa gedafî û parasekiyê, bi van sosretên kesnedîti hêjî cunta faşîst xweş nabe, inçar ber li zarûkanîna pîrekên kurda girtîyê!!!

Ev terora bîrnebirî û kes-hayênemayî jî, yek ji plan û proqramên cunta faşîst a Tirkîyê ye ku li ser pîrek û jinên Kurd werdike da ku sibê dusiban nefsa Kurd ya nûhaftî kêmbibe, hejmara

Kurdan dakeve û xwe jî pîrgêrka Kurd û Kurdistanê bi hindikayî be jî dîr bike, bihn berde û û pişta xwe rast bike.

Di van salên dawî de cunta faşîst li Kurdistanê pêşi li zarûkanîna pîrekên Kurd girtiye. Ji bilî *"Plana Nîfûsê"* ku bi derzî û dermanan, di nava pîrekan û di pişta zilaman de bizrê zarûkan pûç dîke û jinên bi zarû jî kurdaş dîke, çunta wê rûreşîya xwe bo ku bigîjîne hedefê bi alîkariya meleyên caşî û casûs, bi fetwedayîna miftî û şêxan, bi zirpa çu û darên axa û began, bi tahrikîriya muxtaran û mamosteyan ji pêşî bir li nefsa Kurdistanê ya ku hê bê girtiye. Her weha jixwe xelk şerpeze û perîşan e û zarûkên hejî jî bi xweyîkirina wan serî di teşqele û siqûmatan de ye. Inçar ji bo stêrmayîna jinan lêçû û lênihêrtin bi pîranî jî alê nexweşxanan û tixtoran we çêdibe.

Mixabin ew teror û kiriyaya genî ya cunta faşîst a Tirkîyê ku li ser pîrekên Kurd dime-

şîne kesek hay jê tune ye, kes deng nake û napewîve! Ango ev kiryar li gor hinekan qey tiştêkî çak e, yan jî ev bixwe cûreyê jî cûreyên demokrasîyê ye? Ku birewer û pêşezan û dîrebinên me li ser meselê xwar nabin, nanihêrin û bê his û pis dimînin!

Jixwe li Kurdistanê kesên xwort bi pîranî ya hatine kuştin, ya di girtîgehên de ne, ya jî îşkenceyên hov kût û seqet bûne, ya bêserbêrete wenda bûne û tektûken ku mane ji wek karokê Sazûmana Faşî wanakan xistiye xwîy û rewşeka robot de û hay û gumana wan jî ger û fetlên dinê namîne, ji bilî kêf û zewq û quzgejiyê û jî wana jî tu ûmîdek nabe. Lê ku di pêşîbîra nefsa Kurdistanê de inçar ku cunta faşîst bigîje miraz û amaca xwe piştî çend salên di wê vala-yiyeqa çewana têkeve welêt?

03.06.1987

Diljar BÊWAR

"Neler Yapmadık bu vatan için Kimimiz öldük, kimimiz nutuk söyledik,"

Orhan Veli

Güney Kürdistan'ında halkımıza karşı kullanılan kimyasal silahlarla ilgili Kurdistan Press'in son üç sayısında yayımlanan çalışmaların devamında, Kulaktan dolma bilgilerle tanımaya çalıştığımız ülkemizin bu parçasından net, objektif bilgileri aktaran Kurdistan Press, oldukça önemli bir görevi yerine getirmeye çalışıyor.

Yazılanlardan da anlaşılacağı üzere, ülkemizin güney parçasında yaşayan halkımız, çoluk-çocuk, yaşlı-geç demeden, uluslararası kurallara riayet edilmeden, öldürülmekte imha edilmektedir.

Peki bu saldırı ve imha karşısında bizler ne yapmaktayız? Bir komünist, bir demokrat, bir yurtsever, hatta hatta bir insan olarak, bu vahşi katliamın durdurulması, gerekli tedbirlerin alınması, uluslararası kuruluşların harekete geçirilmesi için neler yaptık, neler yapıyoruz?

Acı olmakla beraber bazı gerçekler ortada duruyor. Kuzey Kürdistanlılar, sömürgeci T.C'nin içinde olduğu bir uygulama karşısında seslerini "gür" çıkarmak. Güney Kürdistan'da işlenen cinayetler karşısında ise, ne yazık ki, o kadar "gür" olamıyoruz.

Daha dün, Türk ordusu Güney Kürdistan'a saldırdığı zaman Avrupa'da yer yerinden oynamıştı. Seyahat büroları, parti binaları işgal edilmiş, mitingler düzenlenmişti. Sömürgeci T.C, Avrupa devletlerine çağrılar yapıp, kendisine bağlı kurumların daha sıkı korunmasını bile istemişti.

T.C'nin uygulamalarından dolayı "yeri yerinden" oynatan Kuzey Kürdistanlılar, aynı duyarlılığı Irak, İran, bir Suriye Kürdistanı için göstermiyorlar. Tabiki bu duyarlılık kuşkusuz ideolojik yaklaşımla ilgilidir. Ne de olsa her muhtar kendi mahallesinden sorumludur.

Hatice L. / Kanada

● "Sanat, sanatçının elinde mücadelede güçlü bir silah olmalıdır"

● Kürt müziği kendi toplumumuzun ürünü olduğu, onun sorunlarını dile getirdiği ve onun ayrılmaz bir parçası olduğu oranda gerçek kimliğini kazanır,

● Bizler geniş ve zengin sanat-kültür çalışmalarıyla hem toplumumuzun değişip, gelişmesine önyak olmalı ve hem de ülkemizin kültür zenginliklerini dünyaya tanıtmalıyız"

Stockholm'de tiyatro çalışmalarını sürdüren Fahrettin GERDİ, ünlü Kürt ozan ve sanatçısı Tahsin TAHA ile ilgili anılarını ANK gönüllü çalışanlarından F. Bawer'e anlattı. Aşağıda, konuşmanın, soranından türkçeye çevirisini sunuyoruz.

Tahsin Taha, 15 Haziran 1941'de Dihak iline bağlı Amedi kasabasında doğdu. 1949 yılında okula başladı. Başta müzik olmak üzere sanatla ilgilenmesi çocukluk yıllarından başlar. O dönemde, köy ve kasabalarda dolaşan seyyar gruplarca gösterilen filmler ve düzenlenen eğlencelerde türküler söyledi. Taha, o yıllarda söylediği türkülerden yalnızca ikisini hatırlayabiliyor: "Wey Hevîyamin" ve "Wey lê Dinê"

Taha'nın sanatçı kişiliğinin gelişmesinde babasının rolü oldukça büyüktür. Bununla beraber, yakın çevresi, Taha'nın ozan ve sanatçı olmasına karşıydılar. Kürt sanatçıların ve ozanlarının sık sık evlerine gelip gitmeleri de Taha'nın gelişmesinde önemli bir etken olmuştur. Dönemin ünlü ozan ve sanatçıları, Taha'ların evlerini sık sık ziyaret ederler, konakladıkları gecelerde şarkılar ve türküler söylerlerdi. Bunlar arasında,

tahsin taha

Tahsin Taha, Fahrettin Gerdi ve Fuad Ahmed, 1978 NEWROZ'unda, Erbil

M.Arif Cizrevi, Hesen Cizrevi, Ramazan Ciziri, Eziz Ezra, Arif Reşid ve Arif Şadılı gibi ünlü ozanlar da vardı. Öte yandan, Taha'nın isteği, eğilimi, yetenekleri ve tabii ki sesi sanatçı kişiliğinin gelişmesindeki başlıca etkenlerdi.

Taha, 1955'te liseye başladı. Lisenin düzenlediği gecelerde sahneye çıktı. Türküler söyledi. İlk türküsü, lisenin ikinci sınıfından dayken plak yapıldı ve çok beğenildi. Okuduğu türkü "Eşkere Nakim" idi.

1956 yılında politik nedenlerden dolayı okuldan atıldı. Ve iki yıl hapiste yattı.

1958'de A. Kasım'ın darbesinden sonra, yeniden okula döndü.

Ozanlığı yanında tiyatro çalışmalarını da sürdüren Taha, ilk olarak "Yasemin" isimli bir oyun sahneledi. Daha sonra, Bağdat'ta Yüksek Tiyatro eğitimini bitirerek rejisör oldu.

Tahsin Taha sık sık bana: "Ben, şarkı ve türkülerimi, fizik, matematik vb gibi okumadım; özel bir eğitimim yok, ama isteklerim, arzularım beni oraya götürdü. Çünkü, toplumumuzun derin acılarını dile getirme-

yi amaçlıyordum" derdi.

Taha, çeşitli müzik alelerini öğrendikten sonra, Kürt müziğinin kaynaklarını yeniden inceleyerek, onları modernize etmeyi düşünüyordu. Radyoda 1961'in Ekiminde ilk türküsünü okudu. Türkünün adı "Derdo" idi. 1965'e kadar besteleyip okuduğu şarkılar 5 adetti fakat Taha, Kürt halkı tarafından oldukça sevilen, tanınmış bir sanatçı haline gelmişti.

Artık, Taha, politik içerikli devrimci türküler besteleyip söylemeye başlamıştı. Bunlarla beraber, halkın sevdiği sevdâ, özlem vb dolu türküler de söylüyordu. Kitleler tarafından aranan bir ozan durumuna gelen Taha'nın sevgi, özlem, hasret içerikli şarkılarının bir bölümü şunlar: Eşkere Nakim, Dil û dilber, Berivane, Bese girî, Derdo, Min tu neve, Ciranê, Aso"

Ulusal ve toplumsal içerikli türküler ise şunlar: "Milete me namire, Buka Kurd,

Karwane me, Em wara warê meyê, Daye welat şirine"

Taha, bu çalışmalarının yanısıra, bir aydın olarak da toplumun kurtuluş mücadelesine katıldı. Zindanlarda yattı. O, "Sanat, sanatçının elinde mücadele için güçlü bir silah olmalıdır" derdi. Taha'ya göre "Kürt müziği, kendi toplumumuzun ürünü olduğu, onun sorunlarını dile getirdiği ve onun ayrılmaz bir parçası olduğu oranda gerçek kimliğini kazanır"

Rejisör Tahsin TAHA

Halkımız ve aydınlarımız Taha'yı genellikle bir ozan ve besteci olarak tanıır. Ne var ki, Tahsin Taha, aynı zamanda ünlü bir Kürt tiyatro rejisörü ve tiyatro oyuncusudur.

Ben, Tahsin Taha'nın hazırlayıp sahnelediği 4 operet çalışmasında rol aldım. Taha, bu alanda bir kaç ödül sahibidir.

Taha'nın sahnelediği operetler şunlardır: "Opereti Dari Awad - 1975'de Hewler'de sahnelendi-; Destanî Şoreş - 1977'de Hewler ve Bağdat'ta sahnelendi-; Rubarî Jiyan - 1978'de Hewler ve Musul'da sahnelendi-; Dargayî Jiyan - 1979'da Hewler'de hazırlandı fakat sahlenemedi-.

Taha'nın en beğenilen ve tartışılara konu olana eseri Rubarî Jiyan'dır (Hayat Irmağı). Bu eser, Kürdistan Gençlik Festivali'nde birincilik ödülü aldı. TV'ye alındı. Taha'nın son çalışması "Dergayî Jiyan" ise, Hewler'de sahnelenmek üzereyken, BAAS sömürgecileri tarafından sahnelenmesi yasaklandı. Oyuncuların hepsi tehdit edildiler ve baskı altına alındılar.

Hayat Nehri operetinin senaryosunu Bêxew yazmıştı.

Şimdi size biraz da Taha'nın ünlü çalışması Rubarî Jiyan'dan söz edeyim.

Hatırladığım kadarıyla bu "operet" Musul kentinde 1978'in kışında sunuldu. Kürtçe bilmemelerine rağmen, Arap ve diğer halklardan çoğu seyircinin de bulunduğu salonda ilgi ve heyecan yüksekti. Oyunun bitiminden sonra seyirciler tarafından içtenlikle kutlandık.

1978'in 20 Nisan'ında Hewler'de Kürt gençliğinin festivali vardı. Kürdistan'ın dört tarafından gençler katıldı. Arap şehirlerinden gelenler de oldu. Festivalde zengin müzik, şarkı, tiyatro, operet ve koronun yanısıra şiir ve hikâyeler okundu.

Festivalde her dalda birinciliği alan Kürt sanatçıları oldu. "Rubarî Jiyan opereti" de festivalde operet dalında birincilik ödülünü aldı. Bölgelelik operetin rejisörlüğünü yapan Tahsin Taha'da rejisörlükte birincilik ödülünü aldı. Oyuncuların tümü ödüllendirildiler. Operetin, piyesin senaryosunu Kürt yazar Mithed Bixew yazdı. Müziği Zirya Ahmed, Ahmed Kerim ve Cana Tomas canlandırdılar. Baş oyuncular ise, Selam Edo, Faxreddin Armaç, Selam Kuyî, Tahsin Sabri, Cewded Mehmud, Eshed Ömer ve iki kadın baş oyuncu Cuwan ve Abida'nın yanısıra 40'a yakın erkek ve kadın oyuncu vardı.

Sahnenin altında 50'ye yakın müzik grubu, koro ve iki sanatçı vardı. Sahneyi dekore eden Hüseyin Xoşraw idi. Operet'i televizyona çeken ise, Rezak Merzuki idi. Televizyon için çekilen bir bölümde, bir çocuğun (Armaç) babası şehit oluyor ve çocuk babasının başındaki cemadanı alarak kendi başına koyuyor. Mücadele devam edecek, zafer bizimdir diyor. Çekimden sonra Rezak Merzuki, çocuğa yaklaşıp gizlice "sen, ülken için çarpışan bir peşmerge olmalısın" dediğini duydum.

Tahsin Taha, kültür ve sanat alanında ciddi ve önemli çalışmaları olmuş ve halkımızca dört parçada tanınmış-sevilen bir sanatçıdır. O sanatıyla, ülkesinin ve halkının kurtuluş mücadelesine zenginlik kazandırarak, renklendirmektedir.

Hewler Halkevi salonunda sahnelenen Rubarî Jiyan (Hayat Irmağı) operetinden bir sahne

Kurday'la söyleşi

□ *Dost Kurday, Kürdistan'ın neresindedir?*
 □ Ben, Kuzey Kürdistan'ın Dersim ilindenim.
 □ *Dersim denilince bir cız eder insanın içi; siz Dersimli bir Kürd olarak, Dersim denilince...?*
 □ Ne soracağınızı tahmin ediyorum. Dersim tarihi Kürdistan tarihinde önemli bir yere sahiptir. Birinci Dünya Harbi'nden sonra kurulan T.C devleti, memuru ve askeriyeye Kürdistan'da talana ve işgal başladılar. 1920-1930 yıllarında Dersim ve çevresindeki Kürt halk isyanları en barbar metodlarla bastırılarak onbinlerce insan öldürüldü, yüzbinlerce insan da Kürt kültüründen ve değerlerinden kopartılmak-Türkleştirilmek için Mecburi İskân'a tabi tutuldu. Bu iskan ve imha bu gün de 435 köyü içine alarak devam etmektedir...

□ *Yaşamınızı ve resim sanatına ne zaman başladığınızı kısaca anlatır mısınız?*

□ Resim sanatına daha küçük yaşlarda iken başladım. Bu, biraz tesadüf ve biraz da Kürdistan'ın coğrafik yapısını bilince yaptığım etkilerden dolayı idi. Fakir halk köylü ailesinden geliyorum. Yatılı okullarda büyüdüm. T.C devletinin Kürt çocukları için açtığı Asimilasyon Okulları'nda (Yatılı Okullar) kişiler kabiliyetlerine göre birinci olarak destekleniyordu. Beni de İstanbul'a gönderdiler. İstanbul'da Öğretmen Okulu Resim Bölümü'nü bitirdikten sonra, Kastanbolu'ya öğretmen olarak tayin edildim. Kastanbolu'da, benim Dersim'den (Tunceli) geldiğimi ve ilerici bir Kürt olduğumu bildikleri andan itibaren, bana karşı antipati duymaya başladılar. Gerici ve yobaz öğretmen "arkadaş" larım bana zor kullanmaya başladılar. Direnmem sonucu, faşistler ve gericiler tarafından vuruldum. Dört gün yaralı halde polislerin nezaretinde kaldım. Neredeyse kan kayıbdan ölecektim. Ankara'da tedavi olduktan sonra, Ankara'nın Keskin kasabasında öğretmenlik yapmaya başladım. Orada da barnamadım ve tekrar İstanbul'a döndüm. Güzel Sanatlar Akademisi'ne devam ettim. 1974 Kıbrıs işgali sırasında askere çağrıldılar. Ben, bu savaşa karşıydım. Çünkü bu savaş haksız bir savaştı. Bu savaşa karşı olanlarla protestolarda bulunduk. Hakkımızda soruşturmalar başlayınca yurt dışına çıktım.

□ *Resimlerinizde ağırlık noktası olarak hangi temaları işliyorsunuz?*

□ Resimlerimde, toplumdaki sosyal kalkıntılardan doğan çelişkileri konu ediyorum. Kapitalist sistemin insan üzerinde yarattığı psikolojik baskıları, çevre kirlenmesi, nükleer savaş, göçmen işçilerin konumu ve ezilen uluslarla ilgili temalar. Örneğin Güney Afrika zıندانlarında baskı gören Mandela'yı konu eden resimlerim de var.

□ *Peki neden Kürdistan'ı temel tema olarak almıyorsunuz?*

□ Çünkü, Kürdistan sorunu, dünya düzeyinde kapitalizmin yarattığı çelişkilerle iç içedir. Kürt ressamı olarak, sırf Kürdistan'la yetinmeyi, sanatçılığa yetersizlik olarak tanımlıyorum. İlerici bir Kürt ressamı, içinde yaşadığı toplumun çelişkilerini resimsel olarak tanımlamalıdır. Ezilen bütün halklar üzerinde çalışmalar yapmalıdır. Her türlü ırkçılığı, milliyetçiliğe karşı olmalıdır.

□ *Resimlerinizde ırkçılıkla ilgili konuları işlediğini biliyoruz. Bu bağlamda Mustafa Kemal'i nasıl görüyorsunuz?*

□ Mustafa Kemal'i konu edinen çokça resimlerim var. Jön-Türkizm, ırkçılığı, Kemalizmle tamamlanmıştır. Kürt ve Ermeni halkına karşı yürütülen imha politikasını uygulayıcı M. Kemal'i, 20. yüzyılın ilk ırklarından bir saymak yanlış olmaz herhalde. Kemalizm, Kürt halkını mecburi iskânâna tabi tutarak, köyleri bombalayanarak, çokluk çocuk demeden fakir Kürt halkını kurşuna dizmiştir. Olayın en aptalca yönü, Misak-ı Milli sınırları içinde, imha ve asimilasyona tabi tuttuğu Kürtleri, "dillerini unutmus Dağlı Türkler" olarak göstermesidir. Kemalist ırkçılığı bir benzeri de, Amerika'da Kızıl

Derilere yapılmıştır. Türk devleti, Amerika'nın koruyucu köpekliliğini yaptığından ki, kapitalizmin eritme ve imha politikasının aynı Kürdistan'da işletmektedir. Kemalist devlet erki, eski tarihlerden beri aynı tavraklar üzerinde yaşayan Kürt halkının yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarına el atarak, Kürdistan'ı taşı ve toprağıyla işgal etti. Kimi zaman, Kürdistan'ın en verimli arazilerine Türkleri yerleştirerek, Kürtler arasında varolan büyük ailevi ilişkileri parçalamaya yoluya ırkçılığın en barbar örneklerini sergilemiştir.

□ *Dört devlet tarafından asimile edilip sömürgeleştirilen Kürdistan'ın öz sanatçılarına ihtiyacı olduğunuz biliyorsunuz. Bu bağlamda Kürt sanatçılarınun görevleri neler olmalıdır?*

□ Kürt sanatçısı, paraya ve kişisel çıkarlara önem vermeden halkının içinde bulunduğu zorlukları dile getirmeli ve tüm çalışmalarını halkın hizmetine sunmalıdır. Kürt halkının imhasını resimlerle çizmelidir. Kışın nasıl ezildiğini işlemlidir. Diğer taraftan Kürt sanatçısı tek tarafı değil de Enternasyonalist bir çizgi korumak zorundadır. M. Kemal gibi bir ilerici(!) olmamalıdır. Tüm ezilen halklar için ilericiliğini sürdürmelidir. Yok olmakla karşı karşıya olan Kürt kültürünü yaşatmalı ve gelecekte zengin değerlere sahip olması için çalışmalar yapmalıdır. Sanatçılığı yobazlıktan kurtarıp, ona devrimciliğin gerektirdiği yöntemlerle yaklaşmalıdır. Yobazlık dediğimizde, tradisyonel resim ile ilerici resimcilik arasındaki farkları görmesini kast ediyorum. Kürdistan'dan herhangi bir manzara resmi çizen bir Kürt ressamına, ilericidir diyemeyiz. Kürt ressamı, resimcilikli pratik hayat içerisinde yapmalıdır. Sırf evde oturup resim çizmekle değil. Haksızlığa karşı verilen her eyleme katılmalıdır da. Evde oturup resim çizerek zorlukları atlattıramaz. Kapitalizm karşı çıkmalı ve kapitalizmin resimdeki kötün-tüleri dile getirmelidir. Örneğin Dalı, resimcilikte sanatı, estetik-harmonik yapabilmştir. Fakat sanatı, toplumdaki alt-üst oluşları konu edecek pozisyonlar çizmemştir. Sanatı belli bir zümre için yapmıştır. Kürt sanatçısı reel olmalıdır. Gereçekleri görmelidir. Sanatı, toplumun kurtuluşu için yapmalıdır. Sanatçı, beyniyle modern olmalıdır. Midelye resim yapmamalıdır. Sanatı toplumun vazgeçilmez ürünü olarak görmelidir.

□ *Kürt sanatçılarınun ortak çalışmalarını sağlamak için merkezi yapılanmaları destekliyor musunuz veya iyisi olduğunuz böyle bir yapı var mı, örneğin Paris Kürt Enstitüsü gibi?*

□ Hiç bir yere üye değilim. Fakat böyle kuruluşlara dayanışma içinde olmayı isterim. Kürdistan'daki örgütsel dağınıklık yarattığı kaostan dolayı, yurt dışındaki sanatçılarımız da dağınık durumdadırlar. Bundan dolayı Paris'teki Kürt Enstitüsü ile bağlarımız olmamıştır. Gelecekte olacağı kanaatindeyim. Enstitüye başarılı derilerim.

□ *Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi hakkında kısa da olsa görüş belirtir misiniz?*

□ Ben bir Kürt ressamı olarak bağışsız sosyalist bir Kürt devletinin kurulmasından yanayım. Mücadele, mümkün olduğu kadaryla barışçıl ve diğer halkların enternasyonalist desteğiyle sağlanmalıdır. Bunu başarabilmemiz için örgütlerimiz birbirleriyle kavgedan ziyade, dayanışma içinde olmalı ve birleşmelidirler. Örgütlerimiz birleşmedikiler sürece bağışsızlığımız hayaldir. Kardeş kanına girmek devrimciliğin yönümü olamaz.

□ *Kürdistan Press'i izleyebilir misiniz?*

□ İmkancılarım elverişlice takip ediyorum. Bölgesi bir yayının gerekliliğini çoktan duyuyorduk. Buna sevindim. Kürdistan Press tek bir örgütün sesi değil de, Kürt halkının sesi olmalıdır. Kürt halkına açık, çok yönlü çalışan yayın seviyesine ulaşmalıdır. Böyle olacağından da eminim.

□ *Teşekkürler...*

München: Xwezan Qûrtî

Göçmen Sanatı Göçmen Sanatçı

□ Tarihin değişik dönemlerinde kimi insan (ve insan grupları) değişik nedenlerle ülkelerinden uzakta yaşamış (ya da yaşamak zorunda kalmış)lardır. Bunların bir kısmı ekonomik nedenlerden ötürü ülkelerinden bir başka ilkeye geçici (ya da kalıcı) göç eden insanlardır. Göçün bir diğer biçimi ise, siyasi nedenlerden ötürü, kimi insan (ya da insan gruplarının) ülkelerinden ayrılarak geçici (ya da kalıcı) bir başka ülkede yaşamalarıdır. Ekonomik kriz dönemlerinde, savaş dönemlerinde, devrim süreçleri ya da sonlarında vb. yoğun göç akımlarına tanık olmuştuk.

Ülkelerinden göç eden ya da etmek zorunda kalan insanlar arasında kuşkusuz kimi sanatçılar da bulunmaktadır. Genel olarak bu sanatçılar, "göçmen sanatçılar" olarak tanımlanıyor. Göçmen sanatçının bir başka biçimi ise, göçmenler arasında göçmenlik dönemlerinde ortaya çıkan, varolan sanatçılardır. Yine genel olarak bu sanatçıların sanatı "göçmen sanatı" olarak niteleniyor.

Bu tanımlı çözümlemelerden ele aldığımız, tanımın kapsamını doğru yorumlamadığımız zaman, yanlışlar için yuvarlanmamız da kaçınılmazdır.

İlk elde ayırtmamız gereken şey, değişik nedenlerden ötürü, ülkelerinden uzakta yaşamak zorunda kalan sanatçılar ve bunların sanatı ile, göçmenlik koşulları ve bu koşulların sonucunda varolan sanatçıların farklılığı olmalıdır. Yani her göçmenlik koşullarında yaşayan sanatçı, göçmenlik koşullarının sonuçları ile varolan sanatın temsilcisi değildir. Kuşkusuz ki, göçmenlik koşullarının sonuçları (konular, duyarlanışlar, anlatım tarzları) onların sanatında da yansır; fakat onun asıl çizgisi ana ulus kültürü içindeki çizgisidir. Onun sanatı, kendi öz kültürünün içinde köklenmiş bir sanattır. Örneklemek gerekirse, Hitler/Franko dönemlerinde uzun yıllar ülkelerinden uzakta yaşama zorunda kalan sanatçı gibi, Brecht gibi, Nazım Hikmet gibi... Ki uzun süreler göçmenlik koşullarında yaşayan bu sanatçılar, kendi ana dilleri dışında bir başka dil ile yazıyor olsalar da, onların sanatını değerlendirenken alınması gereken ana kıstas, sanatlarına yön veren, sanatlarının can bulduğu kültürün niteliği olmalıdır. Sözelimi Fransa'ya göç eden Panait Strati, orada eserlerini fransızca yazmıştır. Fakat o bir Fransız yazarı değil, bir Romen yazardır. Örnekler çoğaltılabilir. Öte yandan göçmenlik koşullarında yaşayan sanatçıların kimi konuların göçmenliği konularından seçmesi, onların "göçmen sanatı" yapmalarını değil, bir sanatçı olarak göçmenlik konularını işlemelerini gösterir. Sözelimi konularında göçmenlik konularının büyük bir yer tutmasına, uzun süreler ekonomik göçmenlik koşullarında yaşamış olmasına rağmen, Bekir yıldız, esas olarak Harranlı bir yazardır ve çağdaş hikayeciliğimizin içinde önemli bir yerin ve çizginin sahibidir.

"Göçmen sanatı" deniyen şey, göçmenlikteki yabancı uluslardan sanatçıların sanatı mıdır? Konuları göçmenliğin konularına ilişkin sanat mıdır? Ya peki, sözelimi bir Alman sanatçı, kendi ülkesindeki yabancılara ilişkin bir ürün verdiği zaman hangi sanatı yapmaktadır? Yoksa Almanya'da yaşayan bir Kürt ya da Türk sanatçının kendi ulusal değerleri ve kültürel zenginliği temelinde yaptığı sanata mı "göçmen sanatı" diyeceğiz? Ne odur, ne öbürü! Yani ne konuların göçmenlikten olması, ne göçmenlikteki sanatının ürünü olması onu "göçmen sanatı" adlandırması gerektirmez. Bu türden sanatçılar için ille de "göçmen" sözünün geçtiği bir tanım aranyorsanız, "göçmen sanatı" yerine, (o sanatçı için) "göçmenlik döneminin sanatı" denilir.

Sorunun açılıp değerlendirilmesi gereken bir diğer yanı ise, bu "göçmen sanatçılar" ve onların "göçmen sanatı"nın, kendi ana kültürleri içindeki konularlarıdır. Ana ülke

kültürünü temsil yetkileri, yani sanatçılık-takı "kilolardır".

Kendi ulusal kültürleri içinde ikinci sınıf bir sanatın ya da değersiz bir çizginin sahibi, (üstelik bir başka dünyada) o kültürü hangi oranda temsil yetkisine sahip olabilir.

Sanatın değer kıstası, konularına göre değil, taşıdığı güce, ulusal-evrensel niteliklerine göre yapılmalıdır.

Sorunun üstüne gidilmesi gereken bir yanı da: göçmenlerin yaşadığı bir toplumda, o toplumun göçmenlere yaklaşım tarzıdır. Bu yaklaşıma ifadesini veren anlayış, dar milliyetçi bir anlayış olunca, göçmenlerin sanatına bakarken de, kendini açık biçimde hissettirmektedir. Göçmenlerin ana kültürlerine karşı bir önyargının, küçümsemenin yanı sıra, onların sanat çabaları da, turistik-röportajcı bir tarzda dar sınırlar için almamak istenmektedir. Yani denilmek istenmektedir ki: "sizler, bu ülkede geçici kalan göçmenlersiniz. Büyük oranda cahil ve kültürsüz insanlarsınız. Hani bizim de, sizi çok iyi tanıdığımız söylemez. Ve zaten kendinizden başka kimseye açılan insanlar değilsiniz. Bu ilçin dünyanızın içinde yaşayan. Konularınız oradan seçin, bu sınırlar çinid e göçmen sanatı yapın..."

(Büyük oranda, sanattan çok, röportajçılık, anket, anı derlemeleri, ilçin olay toplayıcılığı olan bu türün ürünleri, kuşkusuz yaygın bir alıcı da bulunmaktadır.)

Her sanat ve her sanatçı gibi, göçmenlikteki sanat ve göçmenlikteki sanatçı da, konu sınırları için alınmaz. Gerçek sanat ve sanatçının ilgi alanı, insanlığın evrensel konularıdır. Sanatçı duyarlanışının da sınırı olamaz. Çünkü, insanı duygu ve düşüncele sınırsızdır. Çağlardan beri çınlayıp gelen zülm başkaldırı duygusu gibi; iki insan arasındaki aşk duygusu gibi; ortak düşmanlarına karşı, insanlar arasında ulus farkı gözetmeksizin, halklar arasında oluşan kardeşlik duygusu gibi...

Göçmenlere yönelik dar ulusalcı anlayış çizmeye çalıştığı sınırlar, siyasi mücadelenin bütünlüğü içinde, kültürel-sanatsal boyutlarıyla da kavranmalıdır.

Göçmenlik manzarası içindeki önemli bir görüntü ise, yerleşik (yani aralık dönemeyecek olanlar) ile göçmen ailelerinden gelen yeni kuşaklardır. Ve zaten "göçmen sanatı" ve "göçmen sanatçılık" açısından sorunun esas önemli noktası da budur. İkinci-üçüncü kuşak diye nitelenen bu insanlara da, (batılı taraftından) dar ulusalcı bir anlayışla bakılmaktadır. Arasında oldukları değişik kültürlerin, herhangibirinden (bütünü ile) gelmeyen bu kuşaklar içindeki çikan sanatçıları hangi ölçüler içinde değerlendirilirdiği, Batılı (ve Batılı ile birlikte belli kesimlerin) bu sanatçılara ve onların sanatına "göçmen sanatı-göçmen sanatçı" gözü ile bakışını da ben doğru buluyorum. Çünkü, ilk başta bu insanların artık "göçmen" diye nitelendirilmesini yanlış buluyorum. İkincisi ise, bu kuşaklar içinde çikan ve (esa olarak da) ıerleyen zaman içinde gerçek boyutları ile çıkacak olan) sanatçıların kültürel kökenlerini göçmenlikten değil, bir sentez kültüründen alacaklarını düşünüyorum.

Bir yarıyla ise göçmenlik, sınırları değil, sınırların aşılması çağrıştırıyor mu? Bu açıdan bakıldığında değişik nedenlerden ötürü ülkesinden uzakta yaşayan (ya da yaşamak zorunda olan) göçmenlikteki sanatçı da, yüz yüze olduğu değişik kültürlerin sağlayacağı olanakları bir sentez kültürüne doğru değerlendirmelidir.

.....

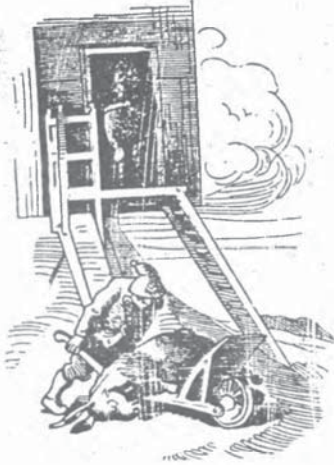
"Göçmen sanatı-göçmen sanatçı" gibi konular düşünülürken, sanat ve sanatçısı, ilkin, sanatın ve sanatlığın yorumu perspektifinden bakılmaldır. Yoksa, "atlet sanatçılar-doktor sanatçılar vb" adlarla çıkarılan hikaye-siir antolojileri gibi bir sanat karikatürü ile karşı karşıya kalınır... Karikatür sanatı ile değil!

nihat behram

Gûndî û Bageraşvan • 4 •

Der Bauer und der Windmüller

Xêz û nivîs: W. Busck—Vergerandin; R.T. Hulmanî

Hier siehst du nun auf einem Karrn
Den Abgeschieden heimwärts fahrn.

L'ser destarabê dibînit,
Qetiya, bo mal tênit.

Und als der Bauer kam nach Haus,
Führ seine Frau zur Tür hereaus.

Gawa ew hatibû mal,
Jinik bezit hat der ew hal.

Mit einem Besen, groß und lang,
Macht sie dem Bauer angst und bang.

Bi pê tev girdirêj gêzik,
Jin dike xoftxirs, li mêrik.

We dom bike

SERHAT • 4 sali-Stockholm

UGUR DURAN • 8 sali - Berlin

Ich bin Ugur Duran,
Ich bin 8 Jahre alt.
Ich male von Kurdistan.

RËZAN • 7 sali - Swed

IDRIS • 11 sali • Swed •

AGAHDARÎ

Enstîtuya Kurd, beşê Elmanyayê, ji bo nûçevanên Kurdistan Press'ê, di navbera 13-19 Îlon 1987 an de semînerêk pêkîfîne.

Semîner li ser problemên rojnâmevanî, tîknîka hevpeyvîn, fotografîya rojnâmevanî û rêzkirina rûpelan û.h.w.d bê amedekirin.

Hevalên ku bixwazin beşdarî semînerê bin, bila forma jêrîn dagrin û heya heftêya peşî ya meha 7 an bişînin ser vê navîşanê: KURDISTAN PRESS, BOX 7080, 172 07 Sundbyberg-SWEDEN.

Dixwazim beşdarî semînera rojên 13-19 Îlonê bim.

13-19 Eylûl'de yapılacak olan semînera katılmak istiyorum.

Nav • İsim: .....

Paşnav • Soyisim: .....

Navîşan • Adres .....

Tîf.....

Zimanên biyanî ku dizanim

Bildîğim yabancı diller .....

DUYURU

Kürt Enstîtüsû Almanya Seksiyoyun Kurdistan Press muhabirleri için 13-19 Eylül tarihleri arasında bir seminer düzenleyecek.

Seminer gazetecilik ile ilgili genel sorunlar, haber ve röportaj tekniği, basın fotoğrafçılığı vb konular üzerine yapılacak.

Katılmak isteyen arkadaşların en geç Temmuz'un son haftasına kadar yandaki farmu doldurarak Kurdistan Press, Box 7080, 172 07 Sbb, Sweden adresine göndermeleri gerekiyor.

Semînera îlgî duyan okuyucular da formu doldurup gönderebilirler.

Berêzan hêsurêner û serperîştîyarani rojnâmeji Kurdistan Press

Bextewerim ku taku esta çend daneyekî rojnâmeketanî xwenduete, pir be dil rîzîm heye be ew hewle dilsozey ke eyden le pênavî xizmet kirîni millete bê beşekemanda. Hîva darim nimûnetan le xebata zor bet û serkewtu bin lew erke pîrozey ke le estotan girtwe.

Berêzan demewêt petan bilêm ke xebatî dilsozane kesani weku ewe hiweyekî nwê bo hemu Kurdek dexatewe, be teybet lem serdemey ke ser lîşewawî zorbey layenekani bizutnewekeyi girtowe. Yekxistiny xebatî Kurd pêdawistiyekî mêjuiye, êwes bew regeyey le bertan girtuwe detwanin bibne handerêkî karîger bo hênanê di ew amance. Amancêk ke taqê rêgaî rizgariya.

Le kotaide pêxoshalim ke le hewalî ew xizmetetan danebrem û rojnâmekem pê bigat. Wa leegal namekada aboney salêkîm bo nardin û çawerwanî gaistînyanim.

Be umedî serkevîtin

16.05.1985

Biratan, Fazil ROSTAM

Ji bo Berpirsiyarên Kurdistan Press

Stockholm-Swêd

Ratingen, roja 5.06.1987

Brayên hêja

di Kurdistan Press, hejmar 14/6, 25 Adar, Rûpel 6. de, di bin sernivîsa "40 Rojiya Îdrîs Barzanî Hate Bîranî" de sê hevok ji axaftina min jî hatine wergirtin. Lê gellekî mixabin ku ev hevokana bi çewtî hatine nivîsîn û dikarin bi şaşî jî werin têgîlîştin.

Ji bo ku nebin sedema şîrovekirinê rengareng û çewt, hewî dikim ku hûn xwerûyê wan hevokana di hejmarê Kurdistan Press a tê de bidin weşandin. Xwerûyê wan hevokana ev in:

"Di dîroka cihanê de ta niha nehatiye nivîsîn ku piştî şikêstina şoreşan, Pêşeng û Rêberên wan kanîne carekê din bibin Serok, Pêşeng û Rêberên şoreşan nûjen! Herçend ku gellek caran keysa jiyaneke xweş û bilind ketibû destên M. Mustafa Barzanî û zarokên Wî jî, wan dev jî xwe berne dan û herdem di jiyana gelê xwe de beşdar bûn...

Ne bircên li Waşington û Moskow û ne jî qesra Nurî Seîd li Bexdadê kanînan jî gelê wan bidin dîrxistin! Dilên wan herdem ligel gel bûn û di nav gelê xwe de diman, ligel Pêşmergeyê Leheng jî dilê Kek Îdrîs rawestîya."

Tevî silavên germ û bratî, piştigîrî û daxwazên serketina Kurdistan Press pêşkeşî we dikim...

Hemrêş REŞO

GÜNEŞ ATÖLYELERİ

Belçika'da çok milliyetli bir sosyokültürel kuruluş olarak etkin bir çalışmaya sürdüren Güneş Atölyeleri (Ateliers du Soleil), gelişim sürecini ve çalışmalarının bugünkü kapsamını açıklayan ekteki belgeyi yayımlamış bulunmaktadır.

1974 yılında Info-Türk adı altında çeşitli yayın ve dokümantasyon çalışmalarına başlatılan bu girişim, 1981'den itibaren çeşitli milliyetlerden katılımlarla ve etkinliklerinin eğitim, sanat, sosyal hizmet gibi alanlara da yayılmasıyla çok kültürlü bir kurum boyutu kazanmıştır.

Bürksel'de Avrupa Toplulukları merkezile göçmen işçi mahalleleri kavşağında beş katlı bir binada faaliyet gösteren Güneş Atölyeleri'nin servislerinden yirmi farklı milliyetten kadın, erkek, genç ve çocuk yararlanmaktadır.

Belçika kültür kurumları tarafından "süreklî eğitim kurumu" ve "yaratıcı çalışma ve ifade merkezi" statüleri tanınmış olan Güneş Atölyeleri'nde tüm gün şu etkinlikler sürdürülmektedir:

- 1- Fransızca dil dersleri,
  - 2- Göçmen çocuklarına yardımcı dershaneler,
  - 3- Yaratıcı çalışma atölyeleri,
  - 4- Sosyal servis,
  - 5- Dokümantasyon, informasyon,
  - 6- Çok kültürlü gösteriler.
- Atölyelerin yönetim ve eğitim ekibinde de Türkiyelilerden başka Faslı, İtalyan, İspanyol ve Belçikalılar yer almaktadır.

Güneş Atölyeleri, göçmen haklarının savunulmasına ilişkin tüm çok milliyetli girişimlerde de aktif olarak yer almaktadır.

Çok kültürlü gösteriler kapsamında, Güneş Atölyeleri Bürksel'de Karagöz ve Nasreddin Hoca gösterileri düzenlemiş ve göçmen işçi gönderen ülkelerin karikatüristlerinin yapıtlarından oluşan uluslararası bir karikatür sergisi açmıştır.

ALMANYA'DAN DAYANIŞMA ÇAĞRISI

Türkiye ve Kürdistan'daki işkence kurbanlarına yardım edelim!

Türkiye'deki tutuklu ve hükümlülerle ilgili çalışmalar yapan "Informationsbüro Türkei" isimli kuruluş, cezaevlerinde ölüme terk edilen mahkûmlar için bir yardım kampanyası açtı. Konu ile ilgili yayınlanan almanca broşürde, cezaevlerinin durumu, acil yardım bekleyen tutuklu ve hükümlülerin isimleri ve cezaevleri ile ilgili yazılara yer verildi. Aynı broşürde ayrıca bir bağış kampanyası ile ilgili çağrıya yer verildi. Çağrı metni özet olarak şöyle;

● Türkiye ve Kürdistan'daki işkence kurbanlarını destekleyelim!

Türk hükümeti gerçi şu anda idam cezalarını infaz etmiyor ama, cezaevlerindeki baskı, işkence ve kötü şartlar nedeni ile bir çok tutuklu ve hükümlü ölüme terk edilmiş durumdadır.

Hapisanelerin genel durumu, esasen zaten sağlıklı bir insanı bile hasta etmeye yeterlidir. Cezaevlerinde hastalanan ya da işkence sonucu sakat ve yaralı olarak koşu şerhine atılan insanlar, tıbbi tedaviden yoksun, kendi kaderlerine terk ediliyorlar. Bu şartlarda öldükleri için, kimse onların durumu ile ilgilenmiyor. Bu doğal "idam" infazı gözardı ediliyor.

Bu insanların büyük bir bölümü hapisneden çıkmış olsalar bile ekonomik ve politik nedenlerden ötürü tedavi olma fırsatı bulamıyorlar.

Bunların bir bölümünün özel ilaçlara, bir bölümünün de yurt dışında tedaviye ihtiyaçları var.

Bu tür idam infazına karşı çıkalım! İlaç ve tedavi için para bağışı yapalım!

Daha fazla bilgi almak için şu adrese başvurabilirsiniz:

Informationsbüro Türkei Bank für Gemeinwirtschaft
"Hilfe für die Opfer der Folter" Hannover
Postfach 91 11 54 Kto Nr. 1521 140 400
3000 Hannover 91 BLZ 250 101 11

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK

SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV-PASNAV
İSİM-SOYİSİM .....

NAVÎŞAN
ADRES .....

WELAT-ÛLKE .....

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	£
35	\$.
2680	D
480	S

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesabê GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razin û sêretet jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 20/12
PUŞPER • a

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: 1461 8-29 83 32
Telex: 131 42 ANK S
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEMAR • SAYI 2017 • 17 PUSPEK • BAZİRAN 1987 • ISSN 0263-4928

ALMANYA • 2.5 DM
HOLLANDA • 3 G
SKANDİNAVİEN • 10 SK
FRANSA • 10 FF
İSVİÇRE • 2.5 Sfr
AMERİKA • 1.5 \$
AVUSTURALYA • 1.5 \$
İNGİLTERE • 1 £

Büro : Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnışan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S

★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR ★ SPOR

Paris kupası Kürdistan Spor'da; ZAFER KÜRTLERİN

BIJÎ KURDISTAN

□ Bu yıl kendi grubunda şampiyon olan Kürdistan Spor, aynı zamanda Paris Kupası'na da aldı.
□ Paris Kupası, 280 takımın katıldığı Fransa'daki önemli kupalardan birisi.
□ KS gelecek yıl Fransa Kupası'na da katılacak.
Paris•ANK

Cok başarılı bir sezonu bitiren Kürdistan Spor, kendi grubunda şampiyon olarak, amatör birinci lige

yükselmisti.
Bu arada Paris Kupası'ndaki maçlarına devam edip çeyrek finale kalmaya çalışıyordu. Paris Kupası gibi önemli ve zorlu bir kupayı kazanabileceğini tahmin etmeyen Kürdistan Spor, çeyrek finale yükselip, ilk sekiz takım arasına girmeyi önemli bir başarı olarak kabul ediyordu. Ve çeyrek finale yükseldi. Artık karşısında kendisinden bir kaç lig yukarda bulunan

güçlü ve tecrübeli takımlar vardı. Çeyrek final karşılaşmasında rakibini eleyen Kürdistan Spor artık yarı finalde idi.
Yarı final maçını daha önce kupayı iki kez üst üste kazanmış olan Brian Calhoes'la oynayan Kürdistan Spor, başarılı bir futbol sergileyerek, Hüseyin ve Muvafık'ın gollerıyla maçı 2-1 kazandı ve final yollarını kendisine açtı.
Paris Kupası'nda sürpriz

takım olarak yükselen Kürdistan Spor'un yarı final maçından sonra, kupayı alabileceği karşılaşmayı izleyen Fransız Futbol Federasyonu yöneticileri tarafından anlaşılmıştı.
Final maçını kendisinden üç lig yukarda oynayan Vaires takımına karşı, Haddami- Hüseyin 1 (Albert), Ali-Muvafık, Güngör, Buşra-Muhammed, Sadi, Vedat, Hüseyin 2, Murat (Halil) tertibiyle çıktı. Kaleci Kenan, yarı final maçında sakatlandığından final maçında yer almadı.
Karşılaşmada ilk 10 dakika dağıntık oynayan takım, kapitan Vedat'ın attığı ilk golden sonra kendisini topladı ve seyircilerin görmeye alıştığı Kürdistan Spor'un her zaman ki ezeli temposuna ulaştı. Daha sonra, Muhammed'in çok güzel pasını değerlendiren Hüseyin 2 ikinci golü attı. Kürdistan Spor 2-0

İkinci devrenin başlamasıyla birlikte Vaires ilk golünü attı. Oyun daha da hızlandı. Yine Muhammed'in pasını alan Halil, Kürdistan Spor'un üçüncü golünü attı. Artık Paris Kupası, Kürdistan'dı. Kürdistan Spor 3, Vaires 1.
Kupanın verilmesi töreninde konuşan Futbol Federasyonu Başkanı, Paris Kupası tarihinde, ilk defa Kürdistan Spor'un bulunduğu gruptan bir takımın kendisinden kat kat güçlü ve daha yukarı gruplarda bulunan takımları eleyerek aldığını, Kürdistan Spor'un gerçekten sportif, centilmen ve iyi oynayan bir takım olduğunu, kupayı hak ederek kazandığını söyledi.
Daha sonra söz alan Kürdistan Spor yöneticilerinden gazeteci Jean Bertolino; Kürdistan Spor'un

Oyuncular şampiyonluk sevinci içinde

herhangi bir takım olmadığını, parçalanmış bir ülkeyi ve ezilen bir halkı temsil ettiğini, bunu herkesce haykırmasına, meydan okurcasına bütün gücüyle oynayarak şampiyon olduğunu, Kürdistan Spor'un kendi halkını temsil kazanmak zorunda olduğunu belirtti.
Kürdistan Spor oyuncularına şeref turu atarken, stad "BIJÎ KURDISTAN" sloganlarıyla inledi. Maçtan sonra kupa Kürt Enstitüsü'ne getirilerek Kürdistan Spor'un kazandığı diğer kupaların yanına konuldu. O gece Paris sokaklarında yüzlerce Kürt sabaahlara kadar takımlarının başarılarını kutladılar. Her taraftan, " Biji Kurdistan-Vive le Kurdistan" sesleri yükseliyordu. Bağırmakta haklıydılar. Çünkü, Kürtler Paris Kupası'nı kazanmıştı. Bunu bütün Parisliler öğrensün, görsün istiyorlardı.
Ertesi gün, Fransa TV'si 3 kanaldan maçtan görüntüler yayınlıyarak, Kürdistan Spor'un zaferini bütün Fransa'ya duyurdu.

Fransa Kürdistan Spor takımı toplu halde

KURDISTAN SPOR li Swêd

Kurdistan Spor di sala 1986-87 an de di gruba xwe de bû şampiyon û derket gruba heftan. Îsal rewşa Kurdistan Spor gelek baş e û di gruba xwe de niha dora yekemîn de ye. Nûçevanê sporê Hawar BARAN her du maçên dawî ya Kurdistan Spor ji bo xwendevanên me nivîsand;

FK-BROMMA—KURDISTAN SPOR 1-1

Kurdistan Spor: Hekî***M. Welat**
Cevdet***Sîtkî***Faiq**Ahmet**
(Hawar*)Recep**Pedro**Ömer**İsmet*Eli**

Cigir; Hawar-Faik
Anranor; Ahmet BAKSÎ

Kurdistan Spor di gruba xwe de maçên xwe yên şeşan li hember taxima Swêd, FK-Bromma list û pê re 1-1 ra.

Listikvanên Kurdistan Spor di dewra yekane de listikek baş û jir nişan da û bi listikên xwe yên jir golek avêtin û 1-0 ketin pêş. Golên Kurdistan Spor di deqîqa 35 an de Ahmet avêt.

Di dewra dujîyan de Kurdistan Spor listika xwe ya jir dom kir. Di deqîqa 60 an de lingê Ahmet birin bû û ji sehê derket. Di şûna Ahmet de Hawar ket maçe.
Di deqîqa 75 an de di defensa Kurdistan Spor de xeletiyê çêbû û Welatbi xeletî topê avêt qela Kurdistan Spor û maçe bû 1-1 û maçe 1-1 qediya.

Temaşevanên Kurd ji listikên Kurdistan Spor pîroz kirin û hemû bi carek Biji Kurdistanspor, Biji Kurdistan gotin.

KURDISTAN SPOR—PIONEROS 0-0

Kurdistan Spor: Hekî***M. Welat***
Cevdet***Ömer***Sîtkî***
Kadîr***Ahmet***Recep***
Pedro***Kemal***(Önder***)Eli***

Cigir; Önder, İsmet
Anranor; A. Baksî

Kurdistan Spor di gruba xwe de maçên xwe ya heftan li hember taximek Amerika Latîni list û 0-0 wekhef ma. Di gruba Kurdistan Spor de taxima herî bi hêz Pioneros e, ji ber vê maçe Pioneros ji bo Kurdistan Spor pir giring bû.

Listikvanên Kurdistan Spor di dewra yekane û duduyan de listikek gelek baş nişan dan. 90 deqîqa listikvanên Kurdistan Spor di ber qale Pioneros de listin. Du caran Eli bi qeleciyê Pioneros we tenê ma lê nikarîbû topê biavêta hindurê qale. Carek ji Kemal li gel qeleci tenê ma topê avêt der.

Listikvanên Kurdistan Spor bi taktikên anranor Ahmet Baksî ve pir baş listin.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 21 / 13   Pris: 2.5 DM • 10 SK • 3 G • 2.5 Sfr • 1 £ • 1.5 \$

2 İLON / EYLÜL 1987

DEHŞET! SÜRGÜN! KUŞKU! GÜVENSİZLİK... KÜRT HALKI BİR FELAKETİ YAŞIYOR!

Militarizmin katliam ve sürgün planı

- TC ve Irak, Kürdistan'da Genel Vali adı altında **Sömürge Valiliği** kurdular!
- Sömürge Valiliğine, Türkiye'den KONTR - GERİLLA uzmanı Hayri Kozakçioğlu, Irak'tan da Saddam Hüseyin'in Özel İstihbarat Şefi Ali Hesen Mecit Tekritî atandı!
- Hayri Kozakçioğlu, 12 Eylül'de Adana valiliğine atanmış, Özal Hükümetleri döneminde bir kaç defa Merkez Valiliğine alınmak istenmiş, fakat kararname her defasında Çankaya'dan geri çevrilmişti!
- TC, Alman GSG-9 Komandoları tarafından özel olarak eğitilen Kolordu'yu Kürdistan'da mevzilendirirken, Irak devleti de 150 bin kişilik seçme kuvvetlerini Soran ve Behinan bölgelerinin ortasında mevzilendirmeye çalışıyor!
- ABD, Fransa ve İngiltere Basra Körfezine Acil Müdahale Filoları yığdılar!

Sayfa 9,7,8,9,10,11

Hitler'in, iktidarı almasından bir süre sonra, sayıları 2 milyonu bulan SA'ların lideri Röhm'ün de içinde bulunduğu binlerce militan bir gecede imha edilmişti. Olay tarihe "Uzun Bıçaklar Gecesi" olarak geçti.

SA'ların ortaya çıkışı, Faşizm kelimesine kaynak olan Mussolini'nin "Fasci"lerinin ortaya çıkışı ile aynı tarih kesitinde yer alır. Fasci'ler, kara gömlekler giyiyorlardı ve vur-kaç yöntemiyle kent ve kır proleterasının direnme merkezlerini, sendika ve kooperatifleri, işçi liderlerini, devrimci güçlerin önder kadrolarını vuruyorlardı.

Fasci'ler, birbirinden kopuk oldukları için, ortak direnme yapamayan kır emekçilerinin yaşadıkları alanlarda ortaya çıktılar. Başlarında büyük toprak ağalarının oğulları vardı. Büyük toprak ağaları tarafından silahlandırılmışlardı. Kendilerine "Eylem Mangaları" ismini takmışlardı ve "Kızıl" diye adlandırdıkları köylere karşı "cezalandırma seferlerine" çıkıyorlardı. Bir yerden başka bir yere hızla geçebiliyorlar ve köylülere karşı akıl almaz baskı ve sindirme eylemleri yapıyorlardı. Hedeflerine topluca saldırıyorlar, hedef gözetmeksizin topluluğu dağıtıyorlardı.

menin daha uygun olduğunu düşünüyorlardı. Daha sonra vahşice katledilen sosyalist milletvekili Matteotti, anti-faşistlere şöyle sesleniyordu: "Evlere oturun ve provakasyonlara cevap vermeyin. Strastında susmak da, korkaklık da bir kahramanlıktır."

Benzer olaylar ve olgular çok daha geniş bir düzeye Almanya'da da gerçekleşti. SA'lar da, Fasci'ler gibi, sivil milis örgütleriydiler. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşından sonra, proleteraya karşı savaşan mücadele örgütleri olarak ortaya çıkmışlar ve hızla çoğalmışlardı. Ocak 1919 da, Berlin Komünü'nün ve Nisan da da Münih Komünü'nün imha edilmesinde bu mücadele birliklerinden yararlanmıştı. Bunlar da, Fasci'ler gibi vur-kaç yöntemleri ile faaliyet sürdürüyorlardı. Saldırıya dayanan bir temel üzerinde kurulmuşlardı. Eski sabbaylardan, macera düşkünlerinden ve onun bunun fedaisi olmaya hevesli ser-serilerden ibarettiler. Önceleri NAZI Partisi de bunlardan biri durumundaydı. Hitler bunları biraraya topladı ve bunlara "Hücum Birlikleri-Storm Abteilungen (SA)" ismini taktı.

Hitler'in 1923 de "Birahane Darbesi" diye adlandırılan ve Nasyonal-Sosyalist

devrimin başladığını iddia eden girişiminin iflas etmesi ile beraber, NAZI örgütünde düşüş başladı. Hitler tutuklandı. Parti kapatıldı. Mallarına el konuldu. Hapis günlerinde Hitler Kavram'ı yazdı. 9 ay sonra

kefaletle serbest bırakıldı. Çünkü Hitler, büyük Alman tröstleri tarafından Almanya'yı kaostan kurtaracak otoriter bir önder olarak görülmeye başlanmıştı. Almanya'nın en güçlü tröstlerinin başında bulunan Fritz, daha sonra anılarında şöyle yazacaktı: "... Askeri nitelikteki çeşitli kuruluşları destekledim. Bunların içinde NAZI'ler de vardı. Hitler'in, Almanya'nın kalkınmasında aktif rol oynayacağına inanmaktaydım."

Hitler'in, Almanya'nın kalkınmasında aktif rol oynayacağına, bununla beraber, işsizlere iş, evsizlere ev bulacağına inananların sayısı yalnızca tröstler değildi. Gittikçe artan bir kitle desteği bunun ifadesi idi. Faşist terör ile, nesnel gerçekliğinden, kendi sınıf çıkarlarının ürünü olan rasyonellerden kopan özellikle orta sınıfa mensup kitleler sersemlikle ve apolitik tarafsızlık içinde faşizmin milyonlara ulaşan kitle tabanını oluşturmaktaydılar.

Hitler'in tutuklanıp, hapsedilmesinden sonra, kamuoyu önünde açık çalışmalar yapmasına kongan yasak, Hitler'i, dikey bir örgütlenmeye götürdü. Kurulacak parti için yardım edecek üyeler saptandı. 1925 yılında sayıları 27 bin olan bu üyeler, 1929'da 178 bine ulaştı. Yeni örgütlenme ordu gibi düzenlenmişti. POI ve PO2 olarak iki kesim saptanmıştı. POI in görevi, hükümete saldırmak, PO2 nin görevi ise, devlet içinde devlet olmaktı.

Bu örgüt motifi, çeşitli alt kuruluşlarla desteklendi. Kadın ve çocuklar için örgütler kuruldu. 15-18 yaş grubu için gençlik örgütleri kuruldu. Bu örgütler de kendi içlerinde, kültür daireleri oluşturuldu. Basın, okullar, savunma sporları gibi kuruluşlar bir birini izledi. Genç kızlar için, yarışmalar, doktorlar için, avukatlar, öğretmenler, öğrenciler

için bir birine bağlı kuruluşlar ard arda dizildi. Herkesin bir görevi vardı. Ve herkes rütbesinden memnundu.

Bu arada NAZI'ler bir hayli çalıştıktan sonra, SA'ları yeniden kurdular. SA'lar birkaç bin kişilik bir ordu haline geldi. Ve görev alanları da, NAZI'lerin topraklarını korumak, Hitler'e karşı gelenleri korkutup sindirmekti.

SA çalışmalarını bir ara yasaklandı, daha sonra gene serbest bırakıldı. Ardından NAZI terörü akıl almaz boyutlarda genişledi. Genellikle ortalıkta başı boş dolaşan SA'lar özellikle komünist işçilere, sendikalara saldırmaktaydılar. Almanya'da SA'lann sürdürdüğü bir cinayet ve zorbalık dönemi başladı. İş yerleri, sendikalar, dernek lokalleri, kültür faaliyetlerinin yapıldığı kurumlar basılıp yağmalandı. İşçi mahallelerinde kanlı terör eylemleri sürdürüldü. İşçi liderlerine, devrimci önderlere, militan kadrolara karşı acımasız bir terör sürdürüldü.

Sosyal Demokratlar SA'larla çatışmaktan çekiniyorlardı. Sosyalistler ise, anti-faşist birliklerini geri çekmişler ve hükümetin kendilerini bu zorbalık ve cinayet furiasından kurtarmasını bekliyorlardı.

1931'den sonra ise, Komünist Parti de, NAZI'lere karşı savaş hattında tutulan "Kızıl Cephe Savaşçıları Birliği"ni geri çekti. Bu tarihe kadar Faşistleri gördüğünüz yerde yurun sloganı Parti tarafından ilga edildi. Yerine ideolojik mücadele geçirildi. Parti, faşizm ile artık fiziki mücadeleden vazgeçiyordu.

6 Kasım 1932 seçimlerinde NAZI Partisi'nin 12 milyon oy kaybına uğraması komünistleri umutlandırdı. Sosyalist liderler, "Burnuza artık kokmaya başlayan cesed kokuları gelmeye başladı. Faşizm yenilmiştir. Bir ayağı çukurdadır." diyorlardı. Komünist lider Thaelmann ise, Hitler: Faşizmi'nin oportünist bir biçimde abartılmasını kınıyordu. Komünist basır, SA'ların çözüldüğünü ve büyük bir kısmının da komünistlere katıldığını yazıyordu.

Aralıkta Von Papen'in yerine General Schleicher Başbakan oldu. SA'ların sokak çatışmaları da yeniden hızlandı. SA'lar artık açık sosyalistlere ve halka saldırmaya başladılar. Çatışmalar düpedüz katliamlar biçiminde sürdü. Devlet, sokak çetelerini korumaya ve silahlandırmaya başladı. Başbakan SA'ların şefi Röhm ile dostça bir görüşme yaparak Alman ordusunun yetkilerine tecavüz etmemek şartı ile bütün eylemlerine izin verdiği belirtti. Genel Kurmay, genç Faşistlerin ordu birlikleri içinde eğitim görmelerine izin verdi. Bütün bunlar da SA'ları hükümet tarafına kazanmaya yetmedi. Sayıları hızla artan SA'lar dev geçit törenleri düzenlemeye, uçak filoları ile gösteriler yapmaya başladılar. Yoğun bir propaganda ile sürdürülen faaliyetler, cinayetlerle, baskı ve zorbalıkla sürdürüldü. Pasifize edilen halk da, bir dönem sonra çılgın kitleler halinde Nazizmin peşinden sürüklenmeye başladılar. Kızına çeyiz alamayan aileler, üniversiteden mezun olup iş bulamayan aylak gençler, cepleri boş kervatlı memurlar, savaş sonrası işsiz kalan subaylar vb. Nazizmin kitlesel tedhişinin sarhoşluğu içinde herşeye saldıran ve yok eden bir yığın haline gelmişlerdi.

İnanmak, boyun eğmek ve savaşmak sözkonusu idi. Ve zaten Hitler de, "Daha kuvvetli olan, daha zayıf olanla anlaşmaz, ona hükmeder" diyordu. Bu Hitler'e göre bu "tabiatın aristokratik prensibi" idi. "Kazlara merhamet eden bir tilki, ya da şcanlara acıyan bir kedi olamaz" dı. "Bir yılının avını sokmaktan daha normal ne olabilir" di ki. "Topluluk insanı alışkanlıklarını kullanmamalıdır" diyordu Hitler. "Bu da fikri baskıyla sağlanmalıdır. Çünkü fikri baskı, topluluk tarafından pek fark edilmez. Fikri baskı olduğu zaman, topluluk doktorinin hatalarını görmez, fakat şiddet ve baskının sonuçları ile karşılaşır. Ve ona tam ola-

rak bağlanır.."

Böylece gerek Mussolini'nin Kara Gömlekçiler'i ve gerekse Hitler'in SA'ları, demagoji ve yalanı bütün boyutları ile içerek, kitlesel tedhişi akıl almaz boyutlarda genişlettiler. Artık, cinayete eğitimli insanların hayatı, genel bir hayat tarzı olarak algılanmaya başlandı. Çünkü, faşist, rahat hayatı hor görmeliydi. Hayatın mücadele olarak algılanmalıydı.

Çıldırılan kitle içinde birey, sıradan bir öge haline geliyordu. Bireylerin yok olması, kitleyi etkilemiyor, kitle, kitlesel tedhişi sürdürmeye devam ediyordu. Bireyin, sefaleti, çaresizliği, yoksulluğu, kitlesel tedhişin gürlütüsü içinde kayboluyordu. Yoksulluğun, sefelliğin ve çaresizliğin yüceltildiği tapınıldığı nokta ise, *egemenlik tutkusu* idi. Ege-menlik tutkusu, kendisine en vahşi ve akıl dışı tedhiş yöntemleri yaratarak, yoluna devam ediyordu. Önüne çıkan her şeyi çürütüyor, tahrip ediyor, ortadan kaldırıyordu.

Ne var ki, bu kitlesel tedhişin, bu kitlesel çılğınlığın esas sürdürücüleri olan SA'lar, uğruna bunca cinayet işledikleri Nasyonal Sosyalist ideolojiye gönülden bağlıydılar. İnanmayanlar da inanmış görünmek zorundaydılar. SA şeflerine göre, ideoloji Almanya'yı kurtaracak, insanların evi ve işi olacak, tekeller lağ-vedilecek, açlık ve sefalet bitecek, evler şenlenecekti.

Ve nihayet Hitler, iktidar koltuğuna oturdu. *Şiddet temelinde örgütlenen ve kitlesel tedhiş ve imhayı temel gıdası* haline getiren Nazizm, iktidarın imkanlarını sonuna kadar kullanarak, dünya tarihini eşine şahid olduğu biçimde sadece Alman toplumunu değil, insanlığı biçti.

SA'lara gelince, onlar, iktidar olduktan sonra, yoğun biçimde propaganda yaptıkları taleplerinin gerçekleştirilmesini istemeye başladılar. Ama, artık geçti. Hitler iktidarı, verdiği sözlerin hiçbirini gerçekleştirilmeye yanaşmıyordu. SA'lar içinde müthiş bir kaynaşma başlamıştı. Ortaya "İkinci Devrim" şiarı atıldı. İkinci Devrim yanlısı SA'lar patronların masalarını yumruklamaya, iş ve ekmeğe isteyen kitlelerin taleplerinin karşılansmasını istemeye başladılar. İkinci Devrim şiarının başını iki milyon adamı ile, SA şefi Röhm çekiyordu. Ne var ki, artık Almanya'da *Tek ulus-Tek devlet-Tek şef* vardı. Şef, 30 Haziran gecesi başta SA lideri Röhm olmak üzere, binlerce SA militanını imha etti. Ve bu imha tarihe **Uzun Bıçaklar Gecesi** olarak geçti.

★

Tarih öğreticidir!

Tarih, kendi gündemine giren olguları ve olayları çözer. Çözüm, her zaman politiktir. Şiddet, politikanın almış olduğu bir biçimdir yalnızca. Şiddet politik çözümün aracıdır. Kendisi değil. Şiddet eğitilen, şiddete tapınan her akım, kendi yok oluşunun şartlarını kendi içinde taşır. İnsani inançları, devrimci değerleri imha ederek, bunların yerine cinayeti, kan ve zulüm nihai olarak koymak mümkün değil! İnsana karşı işleyen, insanın, dolayısıyla toplumun mutluluğuna, insanca, özgürce yaşamasına karşı hangi maske altında olursa olsun, verilen mücadele yok ollıyama mahkum! Bunlar binlerce yıllık insanlık tarihinin üzerinde tartışılması abes gerçeklerdir.

Bir yanı ile Kürdistan'da ve özellikle Kürdistan'ın tarih dışında kalmış ücre ve sahipsiz sınırlarında meydana gelen olaylar, diğer yanıyla Avrupa'da dehşet verici bir sorumsuzlukla ardı ardına gelen olaylar bana bu gün artık Karagömlükleri ya da SA'ları hatırlatmaktadır.

Ağustos 1987

Uzun bıçaklar gecesi!

Orhan Kotan

Faşist eylem mangalarının saldırı alanlarının sınırı yoktu. Herşeye saldırıyorlardı. Sendikalar, ilericiler belediyeler çalıştırılmıyor, binalar yakılıp yıkılıyor, üyelerine işkence yapılıyor, önder kadrolar yakalanıp öldürülüyordu. Evler bilinmedik zamanlarda kuşatılıyor, kapılar kırılıp yağmalanıyor ve yakılıyorydular.

Şehirleri kırlardan kuşatma taktiği ile hareket eden faşist eylem mangalarının faaliyetleri, *devleti ele geçirmek için taşırayı ele geçirmenin yeterli olmadığı* tezi ile şehirlere taşındı. Bununla birlikte Faşistler, Sosyalistlerle "Barış" anlaşması imzalandılar. Zaten Sosyalist Parti'nin faşist teröre karşı genel tavn pasifiziz idi.

Faşistlere karşı aktif mücadeleyi ise **Arditi'ler** yapıyorlardı. Arditi'ler (*Halk Fedaileri*), tüm Anti-Faşist güçleri bünyesinde toplanan, karşı-devrimci teröre karşı dövüşen bir mücadele örgütü idi. 21 Temmuz 1921'de 500 kişilik bir Karagömlükli faşist manga, 12 kişilik bir Arditi grubu tarafından bozguna uğratıldı. 18 kişi öldü, 40 kişi yaralandı. Ve ardından da 3 Ağustos'ta Sosyalistlerle Faşistler "barış" anlaşmasını imzaladılar. Komünist Parti teorisini Gramsci, bu anlaşmayı "Hileli İflas" kavramı ile tanımladı. Gramsci'ye göre *kurbanla cellok arasında bir anlaşma olmazdı, emek dünyasını silahlı şiddetle dize getirmek isteyenlerle barış olamazdı.*

Sosyalistlerin pasifist ve uzlaşmacı tutumu, orta sınıfların parti tabanından sürekli kopmasının başlıca nedeniydi. Bu kopma, faşist terör ile yıldırdılmış bir biçimde faşist hareketin peşinde sürüklenmeye başladı. Sosyalist önderler ve sendika liderleri, faşizmin silahlı bir karşı hareketle yenileceğine inanıyorlar ve Faşizmi "yasal" yollardan yen-

Alman firmaları insan hakları örgütünü mahkemeye verdi !

□ Baskı Altındaki Halklar Örgütü "Gessellschaft für Beorrohte Völker" Alman firmalarının Irak'taki zehirli gaz üretimini eleştirmişti.

□ Örgüt, Irak Hava Kuvvetlerinin eğitimine katılan Alman uzmanların çalışmalarını da belgeleriyle açıklamıştı!

Baskı Altındaki halklar Örgütü'nün Federe Başkanı Tilman Zülch ve örgütün Yakındoğu uzmanı A.Sternberg-Spohr imzaları ile ANK'ya geçilen iki telex haberinde Örgütün, Irak'taki kimyevi silahların üretimine katılan Alman firmalarını ve Irak hava kuvvetlerine verilen eğitim çalışmalarını eleştirdiği; Alman firmalarının ise örgütün çalışmalarını durdurması için dava açtığı bildirildi. Örgütün açıklaması şöyle:

"K. KOLB GMBH CO. KG ve PILOT PANT ENGINEERING and EQUIPMENT GMBH I.L. Firmaları 15 Temmuz'da Dreieich'de (Hessen) Baskı Altındaki Halklar Örgütü'nün (GbV) çalışmalarını durdurulmasını içeren davalar açtılar. Örgüt, iki firmanın Pestizid üretimini için gönderdikleri araçlarla Irak'ta Zehirli Gaz üreten Endüstrinin kurulmasına yol açtıklarını iddia etmişti. GbV ortaya koyduğu belgelere dayanarak, bu araçlar olmaksızın Kimyasal Savaş Araçları üretiminin ve Körfez Savaşı'nda kullanılmasının mümkün olmayacağını savunmuştu.

1984'ten beri Irak, İran birliklerine karşı değişik kimyasal bombaların kullanımını yanında, Nisan 1987'den beri İran ve Irak'taki Kürt yerleşim bölgelerine de Senfgaz (YPERIT) ve TABUN zehirli gaz bombalarıyla saldırıyor. Yalnız

16-22 Nisan 1987 arası Erbil, Süleymaniye ve Qereceğ'a yapılan zehirli gaz saldırılarında 30 Kürt öldü ve 450'si ağır yaralandı.

1984'ten beri uluslararası basın, New York Times, Die Frankfurter Allgemeine Zeitung, Wall Street Journal, Der Spiegel ve Stern gibi dergi ve gazeteler, konuyla ilgili haberler yayınlamışlar fakat ilgili firmalar bunlara karşı hukuki olarak herhangi bir tepki göstermişlerdi. Bazı bilgiler ABD Dışişleri Bakanlığına ve CIA'ya kadar uzanıyordu.

Örgütün açıklamalarından sonra Hessen Gümrük İdaresi, iki Firmanın Irak'a araç sevkiyatını durdurmaya çalıştı. Ocak 1985'te Hessen Mali Mahkemesi Kasel'de eşyaların çıkışa hazırlanabileceğini karar altına aldı.

Darmstadt Gümrük İdaresi, halen Darmstadt İdari Mahkemesinde bulunan bir başvuruyla revizyona gidilmesini istedi.

GbV, İnsan Hakları Organizasyonu olarak, bugüne kadar 1,5 Milyon insanın hayatına mal olan Körfez Savaşı'nın, Doğu ve Batı'dan ihrac edilen silahlarla devam ettiğini biliyor ve buna daha fazla tahammül edilemeyeceğini belirtiyor!

GbV acil olarak Federal Hükümet ve Alman Kamuoyuna savaş malzemesi ihracatının durdurul-

ması için çalışmalar yapması ve Körfez bölgesi mültecileriyle, zehirli gaz saldırılarına uğrayanları ve diğer yaralıları kabul etmesi için çağrı yapıyor!

Firmaların açtığı dava Bonn Bölge Mahkemesi'nce 28 Ağustos'ta karara bağlanacak."

★

GbV, yayınladığı bir diğer basın bülteninde ise Almanya'da eğitilen Irak'lı askeri öğrencilerin durumuna işaret ederek özetle şu belirlemeleri yapıyor:

GbV, savaşın ülke askerlerinin Alman Ordu Yüksek Okullarında eğitilmesine bir çok kez karşı çıkmıştı. Son olarak 7 Temmuz 87'de bir basın açıklamasıyla en az 25 Iraklı öğrencinin temel askeri eğitimlerinden sonra, 6'sının hava ve uzay hava üssü bölümlerinde Alman Askeri Üniversitesi Münih - Neubiberge-Münih Teknik Üniversitesinde okuyorlar. Carl Duisberg Vakfı Merkezleri 7 Mayıs 87 tarihli, İnsan Hakları Kuruluşlarına gönderdiği yazılarda, Irak Askeri Öğrencilerinin yıllarca sürecektir askeri öğrenimlerini "barış için çaba" olarak nitelendirdiler. GbV konu ile ilgili (yazışmalar, isim listeleri vb.) belgeleri ele geçirmiştir. Bu belgelerin net bir şekilde kanıtlandığı gibi (CDC, Dornier Firması ve Irak'ın Bonn Askeri Ataşesi'nin

yazışmaları) 1983 Ekim anlaşmasında, taraflar Irak'ın katılımının, Irak hava kuvvetlerinin katılımı olduğunu çok iyi biliyorlardı. CDC ve Dornier seçici timi 10 Ekim 1983'te Irak'ta hava kuvvetlerine ait olanları seçmişlerdi. (Katılanların isimleri telex yoluyla bizden istenebilir). İsimler "Dornier-Program- Projekt-Perspektifler" başlıklı listeden ve el yazısıyla işaretilenmiş "Iraqi Air Force" belgesinden alınmıştır. Dornier Firması, Fransız Dassault Firmasıyla Irak-Iran savaşının başlangıcından beri şu ana kadar bilinebilen 31 Alpha-Jet savaş uçağını vermesiyle Irak hava kuvvetleriyle ilişkiindedir. Dornier'in Logistik Alpha-Jet eğitim programı Askeri mühendislerin eğitimini de tartışmasız kapsıyor. Böylesi bir programın Federal Hükümet'in bilgisi dışında uygulanması ise mümkün değildir.

Federal Savunma Bakanı Wörner, GbV'in bir üyesine yazdığı bir yazı da, İnsan Hakları Örgütü'nün basın açıklamasında yarı gerçeklerle hareket ettiğini iddia ediyor. Sadece 1986-87 döneminde bir Irak Kadeti (Askeri Öğrencileri) eğitimdeymiş!

Federal Savunma Bakanı Wörner açıkça gerçek olmayan şeyler söylüyor. Federal Hükümet'in açıklamalarının tersine Alman Federal

Sie fragten mich:
Seine Augen oder
Seine Heimat,
Was von beiden liebst du mehr?

Ich sagte: Meine Augen, meine Heimat—
Ich liebe das eine wie das andere.
Aber nimm sie, meine Augen.
Und laß mein Kind
Frei!
In meiner Heimat sein.

Faryad Fazli Omar (Kürpe aus dem Irak)
aus: Das Leuchten aus der Stimme
(Rocnovi la gangawa), Berlin 1986, Express Ed.

Sieben Jahre Golferkrieg:

Bis zu anderthalb Millionen Kriegstote, hunderttausende Vertriebene und Flüchtlinge, Iraker wie Iraker, Schiiten, Sunniten und Christen, kurdische Yazidi, Bahai und Mandäer, Juden und Armenier, Kurden, Assyrer und Turkmener ... Giftgas gegen unschuldige Männer.

Frauen und Kinder,
mörderische Repressionen, aber tausende Hinrichtungen.

Wir sind mitverantwortlich:
Beenden wir die deutsche Unterstützung des Golferkrieges!

Auch durch bundesdeutsche Waffenlieferungen und durch Ausbildungshilfe wird der schon sieben Jahre dauernde iranisch-irakische Krieg verlängert.

Unterstützen Sie unseren Aufruf gegen den Golferkrieg!
Fordern Sie unser Kampagnenblatt an:

Gesellschaft für bedrohte Völker
Postfach 3024
3400 Göttingen
☎ 0551/55822

GbV Körfez Savaşı'nın durdurulması için çağrı yaptı.

Cumhuriyeti Körfez'de artık nötral davranmıyor.

GbV, Federal Hükümet'ten Körfez'de savaşın iki devlete her türlü askeri aracın gönderilmesini ve Federal Alman Firmalarıyla, devlet kurumlarının her türlü hizmetlerini durdurmasını istiyor.

HZ. İBRAHİM DE BİR ZAMANLAR KÜRDİSTAN'DA KENDİ EVİNDEYDİ!

Protestan Şenliği'nde Kürt çadırı!

[ANK-Bonn]

□ Bonn Kürt Enstitüsü iki yılda bir kutlanan Alman Kiliseler Günü'ne katıldı.

Almanya'da Protestan Kilisesi'nin iki yılda bir kutladığı Kiliseler Günü bu yıl 17-21.06.1987 tarihleri arasında Frankfurt şehrinde yapıldı. 500 binden fazla insanın katıldığı 22. Alman Kiliseler Günü, Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki Anti-Apartheid hareketine adanmıştı. Kürt grubu olarak kiliseler gününe Kürt Enstitüsü davetliydi.

Pavyonunda Kürt giysilerini, el işleme sanatını, müzik aletlerini, Kürt mutfağını ve kürçe yayını ve müziğini sergileyen Kürt Enstitüsü 4 gün süren Kiliseler gününde onbinin üzerinde misafiri Kürt yemekleri ve semaverde hazırlanan Kürt çayı ile ağırladı.

Protestan dünyası için oldukça önemli sa-

yanılan Kiliseler Günü'ne, bir Kürt kuruluşunun da katılması sempatiyle izlendi. Şenliğe "Hazireti İbrahim de bir vakitler Kürdistan'da kendi evindeydi!" flamasıyla katılan Kürt Enstitüsü, Kürt halkının haklı mücadelesini desteklemek için hristiyanların Kürt halkının yanında yer almasını istedi.

Kürt Enstitüsü'nün çadırını ziyaret edenler arasında bulunan, Kiliseler Parlemantos Başkanı (Sosyal Demokrat Hükümet dönemindeki Adalet Bakanı) Jürgen Schmude, Sosyal Demokrat Parti Başkanı Vogel ve yirminin üzerinde parlamenterle SCU Parlamento Grup Başkan Yardımcısı Dr.Höffkes de vardı.

Dr.Höffkes, Kürt Enstitüsü'nün çadırında Kürt çayını içerken, Kürt kültürünün içinde bulunduğu acil duruma değinerek, Böyle zengin bir kültürün yok edilmesini asla mümkün olamayacağını vurguladı.

Kürt Enstitüsü Başkanı Klaus Immer'in ev sahipliği yaptığı Kürt çadırını, SCU Parlamento Grup Başkan Yardımcısı Dr. Höffkes, SCU'dan Bn. Wilma, Sosyal Demokrat Parti Başkanı Dr. Vogel, eski Adalet bakanı Jürgen Schmude ve 20'ye yakın parlamenter de ziyaret ettiler. Fotoğrafta, Başkan Immer, Dr. Höffke ile Bayan Wilma'ya Kürt çayı ikram ediyor.

Foto • ANK

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA

TEK CEPHE'YE DOĞRU İLK ADIM

Cephe protokolü açıklandı!

● Kürdistan'ın içinde bulunduğu şartlar, bütün güçlerin tek bir cephe altında mücadele vermelerini gerektirmektedir!
● Kürt halkı, meşru haklarını kendi özgür iradesi ile elde etmelidir!

Güney Kürdistan'da 5 örgüt, Irak'ta bütün ulusal demokratik örgütleri kapsayacak bir cephe oluşturmak için ilk adımı attılar.

18 Temmuz 1987 tarihinde, Irak-Kürdistan Sosyalist Partisi, Kürdistan Demokratik Halk Partisi, Kürdistan Demokratik Yurtseverler Birliği ve Irak-Kürdistan Demokratik Partisi yetkili heyetleri arasında yapılan ve 30 Temmuz'da bir bildiri ile kamuoyuna duyurulan toplantıda; Cephe Siyasal Programı ve Tüzüğü'nü hazırlamak, Cephe'ye katılacak örgütlerin, Cephe'nin oluşumuna kadar süreçte çalışmalarını koordine edecek bir üst komite oluşturuldu.

Toplantıya katılan 5 Kürt örgütünün yaptıkları ortak açıklamanın özete şu ifadelerle yer veriliyor:

"Dost örgütlerin, halkımızın ve Irak halklarının mücadelelerinin tarihi bilinçle, örgütlerin, üst düzeyde heyetlerle temsil edildiği toplantıda; ...Kürdistan, Irak, Ortadoğu ve dünyadaki gelişmeler değerlendirildi. Basra Körfezi'ndeki mevcut durum ve Irak'ın başlattığı Irak-Iran savaşının yarattığı tahribatlarla, rejimin içinde halkımızı yok etmek amacıyla başlatıldığı terörist üyümlerini aşarak devamla 'ABD'nin dünya barışını tehdit eden nükleer silahlanmayı ısrarla sürdürdüğüne' değinilerek, Kürt kurtuluş hareketinin, ezilen dünya halklarının ve barış güçlerinin mücadelesinin bir parçası olduğu vurgulanarak; 'Kürt kurtuluş hareketi, Irak demokratik güçleri içinde en önemli güçtür. Bölge ve dünya barış güçlerine bağlıdır. Basra Körfezi'ndeki son gelişmeler tehlikeli boyutlara ulaşırken, ABD'nin Körfez'e askeri güç yığması da Saddam'ın çıkarlarını korumak içindir... Toplantımız, ABD'nin faşist Eflak rejimine destek amacıyla Basra Körfezi'ne yığıldığı savaş gemilerini geri çekmesi konusunda, İran İslam Cumhuriyeti, SSCB ve diğer uluslararası kuruluşlarla aynı görüştedir...' deniliyor.

"Emperyalizmin, Siyonizmin ve bölge gericiilerinin, Kürt kurtuluş hareketine ve Ortadoğu halklarına yönelik saldırılarına karşı, Filistin halkının meşru temsilcisi FKO önderliğinde Filistin toprakları üzerinde kendi bağımsız devletini kurmasından yana" olduklarını belirten örgütler, "Lübnan halkının birlik" mücadelesini de desteklediklerini açıklıyorlar.

Irak-Iran savaşının yarattığı toplumsal, siyasal, ekonomik ve askeri tahribatlara da değinilen bildiri, Irak'ın borçlarının 100 milyar doları aşığı belirtiyor.

Saddam rejiminin 15 Nisan 1987'den itibaren başlattığı saldırıların sonuçları üzerinde durulan bildiri, son saldırılarına 1000 üzerinde köy, nahiy ve kasaba'nın boşaltıldığı, sivil ve savunmasız halka karşı, kimyasal silahların kullanıldığı vurgulanıyor.

Bildiri, Kürdistan, Irak, Ortadoğu ve dünya ile ilgili detaylı değerlendirmelerin sonra, "Toplantımız, bu gerçekler karşısında, rejime ve onun insanlık dışı uygulamalarına karşı, Kürdistanlı güçlerin ve Irak muhalefet güçlerinin cephe silahe ile savaşmalarını görüşüne varmıştır" deniliyor ve bildiri şöyle devam ediyor:

"Kurulacak Kürdistan Cephesi, Irak genelinde oluşturulacak muhalefet cephesinin de bir adımı, ona yol açan bir girişim niteliğindedir. Kurulacak Kürdistan Cephesi; Irak genelinde ulusal, demokratik ve islami güçlerle Kürt kurtuluş hareketi arasında bir köprü vazifesi de görecek. Kurulacak Kürdistan Cephesi, Irak genelinde oluşacak muhalefet cephesine alternatif değildir. Bu cephe daha önceden Kürdistanlı örgütler arasında varolan ilişkilerin daha da gelişmiş bir sonucudur..."

"Kürtlerin kurtuluş hareketi, bu gün Ortadoğu ve dünyada halkın yığılsal direniş sahne olan, en büyük alana sahip, silahlı bir ulusal kurtuluş hareketidir. Kürt halkının başırcıya ulaşmasını gerçek yol, ulusal kurtuluş uğruna vereceği yığılsal mücadeledir..."

"Bölge devletleri bünyesinde meydana gelecek bütün demokratik dönüşümler Kürt hareketinin yararına. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi birçok kez uluslararası komplolara maruz kalmıştır..."

"Irak rejiminin saldırıları aynı zamanda Arap halkını ve Irak'taki diğer azınlıkları da hedeflemiştir. Irak'ın bu gün içinde bulunduğu kaosun en önemli nedeni Kürt sorununu çözmemesidir. Bütün özgür halklar gibi, Kürt halkı da meşru haklarını almış olsaydı Irak, bu gün içinde bulunduğu durumda olmazdı..."

Bildiri de ayrıca, "...Toplantımız, İran, Suriye ve Lüya devletleri ve halkımızın dostlarının Irak Kürt ve Arap halklarına karşı tavırlarını da takdir etmektedir." ifadelerine yer veriyor, bildiri de daha sonra cephenin amaçları şöyle sıralanıyor: "...Kürt halkının içinde bulunduğu objektif ve subjektif şartlar değerlendirilerek; Kürdistan'da bir Cephe oluşturulmasının zorunluluğu sonucuna varılmıştır. Oluşacak Cephe aşağıda belirtilen meşru haklar için mücadele edecektir."

1- Irak genelinde bir muhalefet cephesinin kurulması.

2- Irkçı faşist rejimin yıkılması, ulusal demokratik bir rejimin kurulması. Ülkenin, anti-emperyalist, anti-siyonist ve bölge gericiğine karşı ilkeler doğrultusunda toplumsal ilerleme yönünde gelişmesini sağlamaktır.

3- İki komşu devlet olan Irak ve İran arasında devam eden savaşta son vermek, iki komşu halkın haklarına saygılı adil bir barış sağlamak.

4- Kürt halkının meşru haklarını kendi özgür iradesiyle elde etmesini sağlamaktır.

5- Bütün ulusal ve dinsel azınlıkların varlığını savunmak, kültürel ve idari haklarını elde etmeleri için mücadele etmek.

Sonuç bildirisinde "Kurulacak Cephe, Kürdistan'da faaliyet sürdüren bütün siyasi parti ve örgütlere açıktır." deniyor, ayrıca Cephe'nin, "farklı görüşlerdeki yurtsever şahıslara da açık" olduğu belirtiliyor.

"Cephe programı ve tüzüğü'nün hazırlanması, Cephe kuruluncaya dek örgütler arasında koordinasyonun sağlanması amacıyla bir önderlik komitesi oluşturulmasına..." da karar verilen toplantıda, işçiler, köylüler, gençleşe yapılan çağrı ile birlikte, muhalefet güçlerine "En kısa zamanda bütün muhalefet güçlerinin katılacağı, geniş bir Irak cephesi oluşturulması" için de çağrıda bulunuluyor. Bildiri, "Bütün dost güçleri, barışçı, ilerici güçleri, BM ve diğer uluslararası kuruluşları ve dünya kamuoyunu; Irak rejiminin ırkçı uygulamalarını protesto etmeye ve halkımızın haklı mücadelesini desteklemeye çağırıyoruz" ifadeleri ile son buluyor.

SADDAM HÜSEYİN ÖZEL İSTİHBARAT ŞEFİNİ GÜNEY KÜRDİSTANA MUTLAK YETKİLERLE ATADI!

□ 29 Mart 1987'de, "Irak Devrim Komuta Konseyi"nin toplantısında alınan bir kararla "Arap Baas Sosyalist Partisi, Bölgesel Komutanlık* ve Devrim Komuta Konseyi" adına, Güney Kürdistan'a Saddam Hüseyin'in Özel İstihbarat Şef'i ve akrabası, Ali Hesen Elmecid Tekriti, Bölge Valisi -Sömürge Valisi- olarak atandı.

Bu atamayla birlikte, Irak devleti, şimdiye kadar Saddam'ın dağıtım, hiç bir devlet

Sömürge valisi Ali Hesen Elmecid

yetkilisine vermediği askeri ve sivil yetkileri, Kürdistan'a atanan yeni Sömürge Valisi'ne verdi.

Bölge devrimci güçleri tarafından Saddam'dan sonra savaş suçlusu olarak ikinci adam ilan edilen Ali Hesen Elmecid, 1987 Mart'ında, Kürdistan'da "güvenliği" ve "nizamı" sağlamak, "otonomi"yi tatbik etmek üzere görevlendirildi. Kendisine en geniş yetkilerin tanıdığı ve Kürdistan'daki bütün askeri ve sivil kurumların emrine verildiği bildirilen kararda, ayrıca halen geçerli olan kanunlarla, uygulanacak yeni kararlar (kanunla) gelişmesi halinde eski kanunlar da iptal edilmiş sayılacaktır.

Sömürge Valisi Ali Hesen Elmecid, Irak'ın siyasi sınırları içindeki toprakların ¼'ini kapsayan Güney Kürdistan'da "yasal yetki" ile tek ege-

men kişi durumuna getirilmiş bulunuyor. Bu atamanın, Irak rejiminin içinde düştüğü çaresizliği gösterdiğini belirten Kürdistan ve Irak devrimci güçleri, yeni uygulamayı şöyle değerlendiyorlar:

"Kuzey Irak'a (Kürdistan) yapılan bu atama, mevcut asker-sivil devlet organlarının yetersizliğinin bir ifadesi, Kürdistan'a kök salmış olan Kürt ve Arap muhalefet güçleri karşısında, çaresizliğin bir göstergesidir. Bu uygulama, 1968 lerde ırkçı Eflak rejiminin başlattığı ve 1975-78'lerde devam ettirilen eski planın devamı olarak 1987 Nisan ortasında uzlandırılmış bir biçimde, Kürdistan'daki mevcut yerleşim düzenini tarihsel açıdan tahrip edip ortadan kaldırmak amacıyla başlatılmıştır."

Aziz Nesin öfkeleni!

□ "Demokrasi Güçleri" anti-demokratik paneli karkaha ve alkışla süsleştirdiler!

□ Aziz Nesin Ermeni jenosidini Türk ve Kürt HALKLARININ (!) yaptığını iddia etti..

Bremen • ANK

● Hessen Üniversitesi Öğrenci Derneği'nin davetisi olarak Bremen'e gelen Aziz Nesin, BİL-AR hakkında açıklamalarda bulundu.

Toplantıdan önce RIZGARI imzalı bir bildiri-nin dağıtılması TKP'lilerin müdahalesine yol açtı. Bir sorumlu, alınan karar gereği salonu bildiri dağıtılmaması gerektiğini bildirdi. Ancak, toplantıyı düzenleyen komitede yer alan DEVYÖL temsilcisi, böyle bir kararın olmadığını, bildiri-nin dağıtılabilirliğini belirtti. Tartışmalara rağmen, bildiri dağıtıldı.

Toplantı, Alman konuşmacıların A. Nesin'i övücü kısa konuşmaları ile başladı. Daha sonra söz alan A. Nesin, Karadeniz; Halk diye sifatlardığı Laz'ı ara ait bir kaç fıkraya anlattı.

BİL-AR hakkında kısa bir bilgilendirmeden sonra, Türkiye'de askeri darbelerle ilgili bir değerlendirme yapan A. Nesin, 12 Eylül darbesinin, Türkiye'deki darbelerin en kötüsü olduğunu belirtti.

Darbeye karşı toplu bir muhalefet olmadığını vurgulayan A. Nesin, Aydınların ve işçi sınıfının da kötü bir imtihan verdiğini belirtti. İlk toplu muhalefetin ise, Aydınlar Dilekçesi ile yapıldığını söyleyen A. Nesin, bu nedenle tutuklanan bazı aydınların bir süre sonra se'best bırakıldıklarını belirtti.

Konuşmasını sık sık Karadeniz Halkı'na ait fıkralarla süsleyen A. Nesin, konuşmasını bitirdikten sonra sorulara cevap vermeye başladı.

BİL-AR üzerine sorulan ilk sorudan sonra, ikinci soru soruldu. Ve ne olduysa ondan sonra oldu. A. Nesin, büyük bir öfkeye kapıldı. Atıptu. Salondaki "Demokrasi Güçleri" de A. Nesin'i alkışları ile kızıştırdılar.

Olay kısaca şöyle cereyan etti: Uzun süreden beri Almanya'da bulunan ve "Demokrasi Güçleri"nin yakından tanıdığı bir Kürt bakan A. Nesin'e şu soruyu yöneltti:

—Araplar Parlamentosu Ermeni Jenosidini resmen kabul etti. Siz BİL-AR olarak ya da bir aydın olarak konu ile ilgili bir girişimde bulunacak mısınız? Ermeni jenosidi hakkında neler düşünüyorsunuz? Tavırınız nedir?

Toplantı tercümanı, sorunun türkçe sorulmasını istedi. Ancak, soru sahibi, kendi sorusunun da diğer sorular gibi tercüme edilmesini istiyor-

du. Karşılıklı tartışma sürerken, A. Nesin söze karıştı ve soru sahibi ile aralarında şu diyalog geçti:

— Türk müsün, Kürt müsün?
—Kürdüm..
—Fakat sen, Türkiye'den geliyorsun..
—Hayır, Kürdistan'dan geliyorum..
—Madem türkçe biliyorsun, sorunu türkçe sor..

—Bu benim için bir prensip sorunu..
Tartışmaya "Demokrasi Güçleri" de saha kenarından katılıp, "türkçe sor, türkçe, sor"; gibi müdahalelerde bulunuyorlardı.

Toplantının düpedüz bir kaos dönüştürmek istendiğini hissedilen soru sahibi, "Peki" dedi, "Bir defaya mahsus olmak üzere prensibimi bozarak, size soruyu bir de türkçe soracağım"

Soru, bu kez türkçe soruldu.
Aziz Nesin şöyle cevap verdi: "Önce şunu belirtmek isterim; Osmanlı-Türk tarihinde çok gurur duyduğum ve çok utanç duyduğum olaylar vardır. Bunlardan biri, Ermeni Katliamıdır. Fakat zannetmeyiniz ki bu katliamı Türk halkı tek başına yaptı. Hayır!! Katliamın en büyük suç ortağı Kürt halkıdır. Katliamı Türk halkı ile Kürt halkı beraber yaptılar!!! Kürt halkı da en az; Türk halkı kadar suçludur.."

Soru sahibi A. Nesin'e şu cevabı verdi: "Sayın A. Nesin, anlattıklarınız sorunun cevabı değil.."
A. Nesin, işi bundan sonra küplere bindi. Celallendi. Suratı kızardı. Tikleri çoğaldı. Sesi saldırganlaştı. "Demokrasi Güçleri"nin homurdanmaları arasında şöyle devam etti:

—Allah Allah, siz benden iyi biliyorsunuz, buyrun, benim yerine siz geçin.. Sorunun cevabını siz mi bana öğreteceksiniz? Madem biliyorsunuz, niçin sordunuz efem? "

—Önce, türkçe konuşuyorsunuz. Bu bana karşı saygısızlıktır. Sonra kalkıp, sorunun cevabını bu değil diyorsunuz! Siz mi bana öğreteceksiniz? "

"Demokrasi Güçleri" sıralarından şiddetli alkışlar, yavaş, yavaş sesleri yükseldi.. Soru sahibi şaşkınlı.. A. Nesin devam ediyordu:

—İşte böyle.. Siz kalkmış bana fikrinizi zorla kabul ettirmeye çalışıyorsunuz.. Böyle demokrasi olmaz.. Olmaz efendim, olmaz.. "

Şiddetle alkışlar..
—Eğer siz bir insan fikirlerinizi zorla kabul ettirmeye çalışırsanız, demokrasi olmaz.. İşte böyle anlarda gelir faşizm!! "

Süreklili alkışlar..
Aziz Nesin, kıpkırmızı tombul bir suratla sürekli alkışların heyecanı içinde bir miting alanında bir parti sözcüsünü havasına girmişti.

Soru sahibi, A. Nesin'e hakaret etmediğini, tersine durumun çarpıtılarak kendisine hakaret

"KARAR

29.3.1987'de Devrim Komuta Konseyi'nin toplantısında alınan kararlar:

1- Arap BAAS Sosyalist Partisi Bölgesel Komutanlık üyesi, yoldaş Ali Hesen Elmecid, Bölgesel Komutanlık ve Devrim Komuta Konseyinin temsilcisi ve onun siyasetinin bütün Kürzey bölgesi ve Kürdistan'daki *Otonomi Yönetiminin*-tek sorumlusudur.

Güvenlik ve asayişin temini, istikrarın sağlanması ve otonomi kanununu uygulanmasından sorumludur.
2- Bölgesel Komutanlık üyesi yoldaş, kanunun uygulanmasında bütün yetkilere sahiptir. Askeri, idari ve güvenlik konularında bütün kararları alabilir ve uygulayabilir. Özel olarak, Ulusal Güvenlik Meclisi ve Kürzey Bölgesi İlişkiler Komitesi'nin yetkililerine sahiptir.

3- Kuzey Bölgesindeki, aşağıda belirtilen bütün kurum ve kuruluşlar Bölgesel Komutanlık üyesi yoldaşın alacağı kararları uygulayarak yükümlüdürler.

1- Kürdistan -Otonomi- bölgesi meclisi,
2- İl valileri, Yerel Yönetim Bakanlığımıza bağlı idari birim sorumluları,
3- Muhaberat (Polis) teşkilatı, İlç güvenlik kuvvetleri, Askeri İş-tihbarat,
4- Halk ordusu komutanları.
4- Bu kararın yayınlanmasından itibaren, Bölge Askeri Komutanları, Bölgesel Komutanlık üyesi yoldaşın emirlerine bağlanmıştır.
5- Bu karara yayınladığı tarihten itibaren, gelecek bir zamana kadar ters düşen bütün kanunlar iptal edilmiştir.

Saddam Hüseyin
Devrim Komuta Konseyi Başkam
29 Mart 1987

PEŞMERGE EYLEMLERİ DEVAM EDİYOR

□ Peşmerge Basıl Taburu ve 12 karakolu ele geçirdi

Irak Kürdistan Demokratik Partisi Başkanı Mesud Barzani'nin yaptığı basın açıklamasına göre, I-KDP ve bağlı 3. ve 4. bölge peşmerge birlikleri 26-28,787 gecesi düzenledikleri geniş bir operasyonla, Çemçemal ve Singav bölgesinde bulunan, Basıl taburu ve çevresindeki 12 karakolu ele geçirdiler. 3 saat süren zorlu bir savaştan sonra, Ele geçirilen Tabur karargahı ve karakollarda aşağıdaki savaş araç ve gereçleri de peşmergeilerin eline geçti.

-Savaş sırasında 200 asker öldürüldü, Bunlardan 152'sinin cesedi savaş alanında kaldı.
70 asker esir edildi. 30 ağır yaralı insanı nedenlerden dolayı serbest bırakıldı.
Elaine geçirilen malzemeler: 100'ün üzerinde Kalashnikov marka tüfek, 1090 mm'lik bir top ve 30 mermi, İva marka 2 otomobil, Erzak yüklü 4 otomobil, 2 traktör dolusu koyun, 1 su tankeri, 1 Landrower jeep, 1 Brazili marka oto, 1 Büyük telsiz aracı, 1 Elektrik jeneratörü.

Bu savasta peşmergenin kaybı, 2 şehit, 13 yaralıdır.

Şehit peşmergeler, Tahir Ahmed Gewreze, Bekir Aziz.

□ Peşmerge Batalyona Basıl ü 12 Qereqol girt.

Li gor daxuyaniya Serokê Partî Demokrate Kurdistan-Iraq Mesûd Barzani, peşmergeyên herêma 3. u 4. yê PDK-I di şeva 27-28,787 an de bi çalakîyê serkewî, Batalyona Basil ku dikeve navbera Çemçemal û Singav bi dest xistin. Ele şerî de dişan 12 qereqolên Iraqê kete destên peşmerge. Şer 3 saet dom kir. Di encama vî şerî de destkeftên peşmerge evin:

-200 leşker hatin kuştin û keleşa 152 leşker li meydana şer man.

-70 leşker hatine dil girtin, 30 bîrindarên giran jî sedema insani ve hatine berdan.

Destkeft: Zêdetirî 100 kalaşnikof, 1 top ya 100 mm û bi 30 gule ve, 2 otomobilên İva, 4 otomobilên tev erzaq, 2 traktorên tiji pez, 1 tankera avê, 1 Landrower jeep, 1 otomobila Brazîlî, 1 çihaza bêtel ya mezin, 1 motora elektrîk.

Di vî şerî de xisareta peşmerge, 2 şehid û 13 bîrindar in.

Navên şehidan, Tahir Ehdmed Gewreze, Bekir Ezîz.

Sömürge Valisinin atanmasıyla birlikte, silahsız savunmasız sivil halka karşı, saldırlar da sınır tanımaz bir niteliğe büründü. Ali Hesen Elmecid'in bizzat yönettiği, yasaklanmış kimyasal silahların ve zehirli gazların kullanıldığı saldırılarda, sivil halkın yüzlerce insan öldürüldü. Saldırılara diğer önemli bir amacı ise, Kürt halkını yaşadığı topraklardan zorla kopararak Güney Irak'da *Mecburi İskan*'a tabi tutmaktır. Bunun bir sonucu olarak da 1000 üzerinde köy, kasaba boşaltma planlarının uygulaması ile karşı karşıya kaldı. Sadece Erbil ve çevresinde 500 bin Kürd'ün Suedi, Ürdün ve Kuveyt sınırlarına yakın bölgelere zorla götürülmeye başlandığı ise zaten bilinmektedir.

Ali Hesen Elmecid Tekriti Kimdir?

Ali Hesen Elmecid, Saddam Hüseyin'in amcası oğludur. 1941 yılında Tekrit'in uc köyünde doğmuş, Saddam Hüseyin'in akrabası olduğundan dolayı, hızlı bir biçimde BAAS Partisi ve Devlet içinde yükseltilmiş, ilk önemli görevi ise, Saddam'ın yeme-içmesinden, gezilerinde; kullanacağı ilaçlara kadar her şeyinden sorumlu *Özel İstihbarat Şefliği*'dir. Ali Hesen Elmecid'in hayat hikayesi, Bağdat'ta yayınlanan rejim yanlısı "*Elif Ba*" dergisinde yazıldığı kadarıyla şöyledir:

"1958'de BAAS partisine girmiş, 1978'de *Elbekr Üniversitesi Ulusal Savunma Fakültesini* bitirmiş, 1963

Kara Ekim'inden sonra birçok kez tutuklanmış, 1964'de BAAS Partisine üye olma şerefine kavuşmuş, 1969'da Parti Şube yöneticisi olmuş, 1976'da Devlet Sırları Bürosu Genel Müdür-lüğüne atanmış, 1978'de Askeri Büro üyeliğine seçilmiş, 1982'de BAAS Partisinin 9. Kongresine delege olarak katılmış ve BAAS Partisi Bölgesel Komutanlık yedek üyeliğine seçilmiş, aynı yıl, Bölgesel Komutanlık Örgüt-leme Komitesi üyesi ve sekreteri olmuş, 1984'de BAAS Partisi nisanı almış, 10.7.1986'da BAAS Partisi Bölgesel Komutanlık üyeliğine seçilmiş."

"Bölgesel Komutanlık, Arap Sosyalist BAAS Partisi örgütlenmesinde ilk önemli merkez organıdır. Bunlardan biri Arap İktidar-rının gelişi için olmalıdır. Bana Ulusal Komutanlık ve Genel Direktör (Genel Yönetim) demiyor. Diğerleri ise her Arap ülkesi için olmalıdır. Bana da Bölgesel Komutanlık diye Önderlik (Genel Yönetim) demiyor. Bu organ Irak'da en yetkili organdır."

foto, ANK

Aziz Nesin: "Ermeni katliamını Türk ve Kürt halkı beraber yaptı. Bunu siz mi bana öğreteceksiniz?"

edildiğini belirtiyor, ama, söz-leri, salonda bulunan "*Demok-rasi Güçleri*"nin "*Sus*"; "*Ye-rine otur*"; "*Konuşma*"; "*Be-ğenniyorsan çık gii*" vebenzere ri laf atmaları arasında duyul-uyordur bile. A. Nesin devam ediyordu:

"Biz demokratik bir ortam içinde tartışıyoruz. Neden lafı mu kesip, bana kendi düşüncelerini zorla kabul ettirmek istiyorsun? Ama ben nedenini biliyorum: sizin niyetinizin altında neler bulunduğunu biliyorum..."

A. Nesin, soru sahibine kesin olarak söz vermiyor, araya "*Karadeniz Halkı*"'na ait fıkralar katıp bunlar da soru sahibini küçümseyen fıkraları devam ediyordu. "*Demokrasi Güçleri*", sözleri alkışlayarak, fıkralara kahkahalar atarak A. Nesin'e tezahüratta bulunuyorlardı.

Nihayet ben de kendimi tutamayıp bir nara attım: "*Yaşasın şu demokrasi!*"
Bir kaç kişi ters ters baktı. Ama, genel olarak benim sloganımı bir litafit kabul edildi sanıyorum. Konuyu bağıra çağırma kapattılar. Soru sahibi, düşüncelerini açıklamadı. Soru sormak için yarım saate yakın bir süre parmakları havada duralara söz hakkı verilmiyordu. Toplantıyı yöneten bayan kafasını olumsuz bir şekilde sallamakla

yetiniyordu. Sonuçta bir Alman'a söz verildi. Alman, tahminlerin aksine, şunları söyledi:
-Sayın Nesin, verdiğiniz cevap beni tatmin etmedi. Kürt arkadaşın söylediği sorunun cevabını vermesini istiyorum. Sorum, ayndır."
A.Nesin; Hamfendi, sordugunuz sorunun cevabını demin verdim. Siz türkiye biliyorsunuz. Hepsini anladınız. Ayrıca ben 10 gündür gazete okumadım. Haber de dinlemiyorum. Avrupa Parlamentosunun kararını duymadım.

-Sayın Nesin, Ermeni sorunu 10 günlük bir sorun değil ki..Katliamlar tarih içinde olmuş. Halen sürmekte..Habermiş yoktu diyemezsiniz! Sorunuz, sizin konu ile ilgili tarihinizi, düşüncelerinizin belirtilmesi ile ilgilidir.

-Peki, peki..madem istiyorsunuz, tekrar cevaplayayım: Demin de belirtmişim, benim Türk tarihinde çok gürur duyduğum ve çok utanmış olaylar olmuştur. Ben şahsen Ermeni katliamının 1.5 milyon öldüğünü inanıyorum. Biraz abartılmış.. Ama şunu söyleyeyim, bir kişi de olsa ben utanç duyarım. - Kürt arkadaşda döne-rek- siz de utanç duyuyorsunuz mu? (Alkışlar!!) Katliamı hem Türk ve hem de Kürt halkı yapmıştır. Birliktelik yaptılar. Bunda benim ne suçum var?!

(Alkışlar!!)
Alkışların bitmesinden sonra bir dinleyici, söz almadan A. Nesin'e hitaben şu belirleme-yi yaptı: *Ermeni katliamını Türk ve Kürt halklarının yaptığını söylemek yanlıştır. Katliam halklara yüklenemez. Bu bir devlet politikasıdır. Devlet güç-leri tarafından gerçekleştiril-miştir.*

A. Nesin bu sözlerden sonra bütün kontrolünü kaybetti. Ayağa fırladı. Çığlık gibi çıkan in-ce ve kızgın bir sesle şöyle konuştu:

-*Sus be, sus..Beğenmiyorsan, çık dışarı..Çık..Anlatamı-yorum.. Sen mi öğreteceksin bana neyin ne olduğunu?*

Oflayıp, pufladıktan sonra, aynı hiddetle yerine oturdu. A. Nesin'i Türk ve Alman ilericileri(!) de yalnız bırakmadılar. Onlarda aynı ses tonu ve öfke ile bağırarak demokrasi müca-delesine katılmışlardı. Şu sesler duyuluyordu: "*Ya, arka-das, böyle sorular sormayın*". *Yeni bir şey mi icat ediyorsunuz?*; "*Beğenmeyen çekip gider*"; "*Terbiyesiz herifler*"...

Bir Alman da şöyle bağırıyordu: "*Yine mi bu serseriler!!*"
Bir süre sonra sessizlik sağlanabilirdi. A. Nesin sözlerine şöyle devam etti:

-*Kardeşim niye müdahale ediyorsunuz. Ne diye bana fikirlerinizi zorla kabul ettirmeye çalışıyorsunuz. Ben buraya geldim, bırak konuşayım, bit-tireyim..Sonra arkamdan ne dersiniz deyin! Hiç bir bok bi-miyor deyin. Ne bok bir insan-mış deyin! Ama bırakın önce konuşayım. Bana bir şeyi zorla kabul ettirmeye çalışmayın. Biz zorla, dolaylı yollarla; şirket kurarak demokrasi mücadelesine vermeye çalışıyoruz..Siz kalk-mış, yok efendim Ermeni soru-numuz, yok efendim Kürt soru-numuz diyorsunuz!! Biz böyle şeylerle uğraşarak, daha açılmadan kapanız!!Hem çok daha önemli meseleler var sı-ra-da.. Önce demokrasi müca-delesi vermek lazım. Değil mi ama?! Strasyıla..Ben sizin ni-yetinizin ne olduğunu biliyo-rum. İfade bir kalkıp bana kat-liamları soruyorsunuz. Sanki suçlusu benmişim gibi..Yani şimdi kalkıp bir Alman'a, siz Yahudileri kestiniz, şu bu filan dersiniz..Olmaz ki..Bu o Al-man'a haksızlık olur. İkide bir bana Ermeni katliamıyla, Kürt katliamıyla geliyorsunuz. Bana niye geliyorsunuz. İşte Türkiye orada duruyor. Gidin..Toprak*

mi istiyorsunuz? Devlet mi kuracaksınız? Gidin oraya kolay-sa.. Bana gelmeyin. Buyrun gi-din.. Bizim bir sürü önemli işi-miz var. Bunlarla uğraşama-yız. Her şey srasyıla.."
Daha sonra A. Nesin yorgun olduğunu, toplantının burada bitirilmesini istedi.

Tam sırasıydı. A. Nesin'e yaklaşarak, *Kürdistan Press* muhabirimini dedim, sizinle kıs-sa bir röportaj yapabilir miyim?

A.Nesin:
-Ne? Kim?
-Kürdistan Press...
-Hi..Hi.. Tamam işte. Bu-ra-da görüşmelerinizi hepsini ya-zın kardeşim. Fakat, röportaj yapamam..
-Aziz bey, yalnızca bir iki soru..

Söze, A. Nesin'e tercuromanlık yapan bayan karışı ve "*Aaaa!! Kardeşim duymuyor musunuz? Yazır bey yorgun..Röportaj fi-lan yapacak..*" dedi.
Müdahaleci bayan ile uğraşac-kam zaman yoktu. Hiç olmazsa bir iki sorunun cevabını alabili-rim düşünce iş ile ilk sorumu sordum:

-Sayın Nesin, biliyorsunuz, İsmail Beşikçi tahliye oldu. Si-zin başkanı olduğunuz Türkiye Yazarlar Sendikası'nın üyesiy-di. Sendika başkanı olarak bu bilim adamıyla herhangi bir dayanışmada bulunacak mısız-nız? Bu konu ile ilgili herhangi-bir girişiminiz var mı?

-Yok! Yok kardeşim..Hiç bir şey söylemiyorum..Bu işin de-dikodusu çok yapıyor..Hiç bir şey söylemek istemiyorum..

-Ama Aziz bey, bütün ilerici kamu yürü bu konuyu tartışıyor. TYS başkanı olarak, bir aydın olarak susmak olur mu? Örne-ğin bir dayanışma mesajı fi-lan düşünmüyor musunuz?

-Bak kardeşim..Biz tam 7 yıldan beri kapalıydık. Ve açılır açılmaz da, yani ilk toplantı-mızda İsmail Beşikçi'yı konuştuk. Ve O'nun yeniden üyeliğe alınmasını da bizzat ben ken-dim önerdim. Bu konuda başka hiçbir şey söylemek istemiyor-um..

-Teşekkürler... Aziz Nesin, çıkıp gitti. Aynı günlerde Kürt Haber Ajansı'na gelen haberler arasında TYS'nin ilk toplantısında İ. Beşikçi'ye dayanışma mesajı çe-kilme önerisinin A. Nesin taraf-ından reddedildiği de vardı. Demokrasi güçleri hayatlaran-dan memnundular. Bir meydan

savaşı kazanmış olmanın fiyat-kası içinde salondan ayrılır-lar-ken, Türk burjuva basını Kür-distan'daki katliamların suçlu-su olarak Avrupa Parlamento-su'nun aldığı kararı gösteri-yorlardı.
A. Nesin daha kaç gün gazete okumayacak, daha ne kadar ha-berleri dinlemeyecekti. ve daha kaç toplantıyı bağırıp çağıra-kar, soruları çarpıtarak prova-

ke edecekti. Ve sırasıyla yap-mayı planladığı işlerin içine Türkiye'nin bir nolu problemi olan ve günlük basının ana manşetlerinden bir türlü imne-yen Kürt sorunu da girecekti..
Bunları düşünme düşünme, top-lantı ile ilgili gözlemlerimi me-ne geçip, Kürdistan Press'e postalamıy. Bakalım, okuyucularımız ne diyecek!..
Ebu Sami / Bremen • ANK

KISA BİR YORUM

□ Türkiye'nin büyük talihsizliklerinden biri, burjuva demokratların, kemalistler tarafından komünist olarak sınıflandırılması olmuştur. Burjuva demokratları da, hiç bir zaman bir komünistin göstermesi gereken yürekliliği ve cesareti göstermemişler, bedeli ne olursa olsun yasal sınırlar içine çekilmeyi bir hayat felsefesi olarak benimsemişlerdir. Detayları bir yana, bu ti-pin belki de en gelişmiş örneği Aziz Nesin'dir.
Batının zorlamasıyla, A. Nesin de bir iki adım ilerlemeyi denemekteydi. Bu denemelerin birini İngiltere-re'de yaptı. "*Kürt halkı vardır. Kürdistan vardı. Ba-ğimsizlik Kürt halkının hakkıdır. Ama bunu nasıl alacak*" dedi.

Son gezisinden sonra ise, artık Kürt sorunun üstüne basıp geçmenin mümkün olmadığını tamtamtama inanmış olacak ki, İkibine Doğru dergisine verdiği bir demeçte şunları söylüyor: "*Yasaların çerçevesinde kalmak koşulu ile en büyük yanlışlık, bir halkı toptan yadımsaktır. Bu halk toptan yadınıştır.*"
Şunu açıkça söyleyeyim ki, *Bir Kürt halkı vardır. Ben Kürt halkının bağımsızlık savaşını, kültür bağımsızlığı olarak algılıyorum. Siyasi bağımsızlıktan yana de-ğilim!*"

A. Nesin bu belirlemeyi yaparken, Kürtlerden söz etmenin büyük bir suç olduğunu savunduğunu unutmuş görünüyordu. Kürtler vardır diyenlere İngiliz ajanı suç-lamasını yaptığını unutuyor. İsmail Beşikçi'ye "*Senin saçların sarı, gözlerin mavî...Bu sorunla ilgilenme*" dediğini unutuyor. "*Zaten İngilizler ikide bir Anka-ra'ya bu tür insanları yerleştirirler*" dediğini unutuyor.

Ancak A.Nesin'in unutması gereken şeyler de var. "*Dünya tarihinde ulusal devlet esastır. Kültürde ulusal özerklik ise, oldukça zavallı aydınların buluşu-dur (Lenin)*"

Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı, ayrılma, bağımsız devlet kurma hakkıdır. Ulus ayrılır mı, ba-ğımsız devletini kurar mı, kurmaz mı bu pratiğin bir sorunudur. Teorik olarak ayrılma hakkının, bağımsız devlet kurma hakkının şartsız savunulması esastır. Ulusların ayrılma, bağımsız devlet kurma hakkının inkar edilmesi, ezen ulusa mensup bir demokrat için, kendi burjuvazisinin sefil çıkarlarını savunma de-mektir.

Bir adım daha ileri çıkmak gerekli bay Nesin. Sadece yapar gibi yapmak eğilimlerinin Türkiye'ye ne-lere getirdiği gözler önündedir. Artık, gerçekten yapmak gerek-li. Buna cesaretinin ve gücünün yoksa, kafa bulandı-rılmaktan vazgeçin hiç olmazsa!

TC Militarizminin • Genel Valilik adı altında oluşturulan Sömürge Valiliği'ne Kontr-Gerilla uzmanı atandı!

sürgün ve katliam planı

□ Durum gerçekten ne idi? TC Militarizmi yalnızca Kürt halkının ekmeğe ve özgürlük mücadelesine mi saldırıyordu? Yoksa ortada, tüm bölgeyi ilgilendiren önemli ve hayati sorunlar mı vardı?

□ Saldırıların hedefi olarak gösterilen PKK ise, gerek İran ve Irak'ta ve gerekse Türkiye'deki devrimci muhalefetin hemen hemen tümünü "Hain", "Uşak", "İşbirlikçi" ilan etmişti!

TC militarizminin Kürdistan politikası yaşadığımız günlerde hedeflediği önemli sonuçlara ulaşmış görülmüyor. Bu sonuçların başında hiç kuşku yok ki, Kürt halkının kendi değerlerinden, inançlarından koparak sistematik bir bilinç yanıltılması uğratılması gelmektedir. Sosyo-psikolojik toplumsal eğilimin devleti bir kurtarıcı görmesi, ona sığınmayı çıkar bir yol olarak benimsemesi resmi ideolojinin 60 yıllık uygulamalarının özeti sayılabilir.

Köy kollarının yanında, Bölge Valiliğinin -bu Kürdistan'da sömürge valiliği demektir- ve Türkiye'nin yumuşak karnı olan "Güneydoğu" da özel bir Kolorud'un kurulması ise, Kürt halkının ekmeğe ve özgürlük mücadelesine karşı, 12 Eylül'den bu yana alınan tedbirlerin en önemlileridir.

Bölge Valiliği ve Özel Kolorud'un yanında, bir de Terör karşı Terör'ün bir devlet politikası olarak kabul edilmesi, öntümüzdeki günlerde Kürdistan'da, TC'nin ne tür faaliyetler sürdürdüğünü göstermesi açısından kayda değer.

Gerçi pratikte, devlet terörü, zaten bir devlet politikası olarak uygulanmakta idi. Fakat bunun yasal bir statüye bağlanması ve dünya kamuoyunun da tavsiyeni alacak biçimde içinde sunulması, farklı bir önemde görülmeğe değer.

Alınan tedbirlerin başlıca gerekçesi olarak gösterilen PKK'nın sürdürdüğü politika da, devrimci çevrelerde tartışılmasına konu olmasına başlamış durumda. Her ne kadar, son 10 yıllık dönem içinde şu ya da bu biçimde PKK, tartışılmasına konu oluyordaysa da, bu gün gelinen noktada, tartışmaların alması olduğu biçimde de, tartışmalara taraf olanlar da oldukça farklı nitelikler içinde kendilerini ortaya koymaktadırlar.

Genel olarak Kürt ve Türk sorununu büyük bir bölümü PKK'ya buluşmak istemiyorlardı. Bunların bir bölümü, PKK'nun tecrit edilmesinin daha tehlikeli sonuçlar getireceğini ileri sürüyorlardı. Diğer bir bölümü, PKK tabanını kazanma yöntemi olarak onunla ilişki içinde bulunmayı benimseyiyorlardı. Bir diğer bölümü ise, PKK'nın Kürt Hareketine zarar verici bir olgu olduğunu, fakat Avrupa'da PKK'ya karşı, O'nun yöntemleri ile hesaplaşma içine girmenin Kürt Hareketine daha fazla zarar veremektense başka işe yaramayacağını düşünmekteydiler.

Olaylar pek çok değerlendirmeyi boşa çıkarmak üzere! PKK, TC'nin ve TC burjuvazisinin da önemli katkı ve kıskırtmalar ile herkesi oyununu içine sokmayı başarmış görünmektedir.

Bilindiği gibi PKK geçmişte uyguladığı yöntemleri, 84 yılından bu yana daha da boyutlandırarak uygulamakta ısrarlı görünmektedir. Son dönemlerde ise saldırı, baskı ve sindirme

olayları; cinayetler ve halka karşı yönelen eylemler bir hayli genişlemiş durumda.

Devrimci çevrelerdeki yaygın kana, PKK'nın, gerek Avrupa'da ve gerekse TC'nin siyasi sınırları içindeki Kürdistan topraklarında, TC'nin askeri ve ekonomik kaynaklarına yönelik eylemler içinde olmadığı yolunda... Genellikle ajitasyon malzemesi olacak eylemler; sınır karakollarının, devriyelerin hedef alındığı saldırıların ise, TC'nin askeri manevra olanaklarını sarsacak boyutlarda olmadığı da Kürt sorununa genel bir görüşü sayılabilir. Özellikle 1987 yılının başından itibaren ise, saldırılar, küçük yerleşme merkezlerindeki sivil halka sol siyasal güçlere bunların, önder kadrolarına, kültürel ve eğitim merkezlerine yönelmiş bulunuyor.

1987 Ocak'ında Uludere'nin Taşdelen köyünde gerçekleştirilen ve içinde kadın ve çocukların da bulunduğu 14 kişinin ölümü ile sonuçlanan olay, Pınarcık'ta doruk noktasına ulaştı. Olayların bir diğer ucu ise, Avrupa'da NEWROZ kutlama gecelerine kadar geldi... Ayrıca, özellikle Avrupa'da siyasi güçlerin önder kadrolarına yönelen saldırı ve öldürme olayları da, PKK için temel bir amaç sayılmaya başlandı! PKK'nın en eski yöneticilerinden Doğan Karakuş'un, Köln'de, bir binanın 9. katından "atılarak intihar" etmesi, buna bağlı olarak Almanpolisinin giriştiği operasyonları da, PKK'yı bütün boyutlarıyla siyasal güçlerin tartışma gündemine soktu!

Alman polisinin operasyonu ilerici çevrelerde tepki ile karşılanırken, olaylara bağlı olarak, TC'nin Kürdistan'da gerçekleştirilmekte istediği kurulumların yaşassalması fazla bir muhalefet ile karşılaşmadan gerçekleştirildi. Olayların genel bir döngümünü yapan Kürdistan Press çalışanları, çeşitli bölgelerde ANK muhabirleri tarafından gönderilen bilgileri de gözden geçirerek, sorunu çeşitli yönleri ile inceleyen bir yazı hazırladılar.

Yazının bir bölümünü bu sayıya yayınıyoruz.

TC MILİTARİZMİ İŞBAŞINDA

TC militarizmi, siyasi iktidara el koyduğu zaman, İran'da Şahlık monarşisi tarih sayfalarına karıştı. İran çoğunun bir hareketlilik içinde bulunuyordu. ABD Elçiliği işgal edilmiş, CIA belgeleri ile beraber elçilik görevlileri rehlin alınmıştı. ABD filoları Basra körfezinin mayınlayarak İran'a müdahale etmenin hazırlıkları içindeydi. Ve SSCB Basra körfezindeki ABD filosunu vurabilecek en önemli merkeze, Afganistan'a girmişti. Gerçi, SSCB'nin Af-

ganistan'a girişi Afganistan'da gerçekleştiği iddia edilen Sosyalist Devrim ile ilişkili görülmeğe isteniyordu ama, bölge ile ilgilene siyasi güçlerin tümü bu fiili durumun, İran'a girmeyi planlayan ABD'nin eylemine karşı, askeri bir hareket olduğunda görüş birliği içindeydiler.

Şahlık rejiminin ABD'nin stratejik çıkarlarına uygun yapılan askeri örgütlenmesi de, Hımeyni tarafından kökten değiştiriliyor. Ve SSCB sınırlarında mevzilenen ordu birlikleri, Irak sınırına çekiliyor. Ardından 1975 yılında Barzani önderliğindeki Kürt hareketini bastırma için, Cezayir'de yapılan anlaşma gereği, İran'a verilen Şattularab'ı geri almak bahanesi ile Irak saldırısı geçiyor ve günümüze kadar süre gelen Irak-İran savaşı başlamış oluyor.

Şah'ın düşüşü, İran'da yeni bir durum daha yaratmıştı. Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışından bu yana tarih sahnesinde görünmeyen İran Kürt toplumu kitlesel bir coşkuyla tarihe giriyordu.

ABD'nin en önemli ileri karakolu durumunda bulunan Şahlık rejiminin düşmesi, ABD açısından, bölgede dolurularını kaçınılmaz bir sonuç yaratmıştı. Boşluk, İsrail'in ABD-Arap ülkeleri ilişkisinde bir çibana başı haline gelmesi nedeniyle, iki misli önem taşıyordu.

Bölgede, İran'ın düşüşü ve İsrail'in problemi yapısı nedeni ile, Ortadoğu'da ABD çıkarlarının beklentisini yapmaya aday en güçlü devlet TC idi. TC 12 Eylül rejimi ile beraber, bölgede ABD'nin ileri karakolu olarak üzere sistemli bir biçimde hareket geçiriliyordu. İlişkiler Evren'in İslam Ülkeleri toplantısında divan başkanlığı yapmasına kadar uzanıyordu. 12 Eylül'ün darbeci generalleri, tamı tamına bir Amerikan yetiştirmesi olan ve Dünya Bankası gibi merkezlerde eğitildikten sonra, Türkiye'ye ihraç edilen 24 Ocak kararlarının uygulanmasında Demirel'in danışmanı Özal'ın Başkanlığı getiriyorlardı. Özal'ın İslami hareketi ile kan bağı ise, herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Ardından Başbakan Turgut Özal'ın ağabeyi MSP'lî Korkut Özal Suudi Krallığı'nın sermayesini TC'ye taşımaya başlayıp, İslam Bankası ile beraber Faysal Finans Kuruluşu da faaliyetlerini yoğunlaştırıyorlardı.

TC zaten Avrupa'da iş gücüne duyulan ihtiyacı azaltması vb. nedenlerle, son yıllarda Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerini iş gücü zaten bir devlet durumundaydı. Bununla beraber bu ülkelerin pazarına da girme mücadelesi veriyordu. Zaten Irak-İran savaşının başlaması

ile bu devletlerle karlı bir ticaret sağlıyan TC, son gelişen ilişkilerle paralel olarak, yoğun bir biçimde, Ortadoğu pazarına da girmiş oluyordu. Pazar, emperyalist metropollerin mallarının montaj sanayii ile ikinci elden pazarlanması yanında, müteahhlik hizmetleri ile, gıda ürünlerini de kapsıyordu. Bu arada, Avrupa'yı Ortadoğu'ya bağlayan transit yollardan 3,5 milyar gelir sağlanacağı propagandif bir biçimde tartışılıyordu.

Kerkük petrollerini Yumurtalık'a pompalayan boru hattının 641 km.lik bölümü TC sınırları

ya da petrolleri taşıyan hatları Kürdistan'daydı. Avrupa'yı Ortadoğu'ya, Hint Okyanusuna bağlayan transit yollar Kürdistan'dan geçiyordu. İran'da Kürt gerillaları Kürdistan'ın büyük bir bölümünü kontrol edebilir duruma gelmişlerdi. Ve Saddam Hüseyin'in 1975 ten sonra izole ederek, sakinlerini güneye sürdüğü TC-İrak sınırı boyunca 30 km.lik derinliğindeki alan 80' de Kürt gerillaları tarafından tutulmuş bulunuyordu.

12 Eylül'ün generaller darbenin hemen ardından Kürdistan'da gösteriler yapmaya başlayıyordu. Ve ilk gösteri de Diyar-

muhabir generallerin özel izni ile Kürdistan'da dolaylı olarak sonra, gazetesine geçtiği bir haberde şöyle yazıyordu: "Eğer kısa sürede Kürt meselesine bir çözüm bulunamaz ise, yetişen marksist gençleri kimse durduramaz. Çok yakında Kürdistan'da büyük patlamalar olabilir."

Gazetecinin marksist gençler kavramı belki Kürdistanlı devrimciler için bir iltifat sayılabilir ama, esas olarak TC adına Batı'daki politik merkezlere verilen bir alarm işareti idi. Nitekim bu tür açıklamaların ardından Milli Ajan Kamuran

Evren, "Bölücülüğün kökünü kazımadan gitmeyeceğiz"; Uslu, "Bölücülere karşı Ordumuz bütün gücü ile savaşacaktır"; Org.Saltık "Darbenin esas amacı bölücülüğü yok etmektir".

rı içinden geçiyordu ve bu yoldan kira olarak yılda 20 milyar TL. alınıyordu. TC petrol ihtiyacının 1/3'ünü de Irak petrollerinden sağlıyordu.

Generaller siyasi iktidar koltuklarına oturdukları zaman, çürüyen TC ekonomisinin can damarlarından biri ortadoğu'ya bağlanmıştı. 13 Eylül 1980 günü, Türkiye'de hayat pahalılığı % 132,7 nisbetinde bir artış göstermişti. Piyasaya sürülen para miktarı son 48 yılın toplamından daha yüksekti. Yalnızca temmuz 1980 de piyasaya sürülen para 60 milyar TL. idi. Asgari gelirin ortalaması 10 000 TL. civarında bulundugu Türkiye'de 5 kişilik bir ailenin geçimi için gerekli para ise, 38 000 TL. olarak hesaplanıyordu. 12 Eylül 1980'de bir ABD doları 70 TL. civarındaydı.

Aradan geçen 7 yıl içinde, 7 yıl önceki değerler altüst oldu. Örneğin 7 yıl önce 70 TL. civarında olan bir ABD doları bu gün 900 TL. na sıçramış durumda. Diğer hesapları bu çarpıcı oran zaten ortaya koyuyor. Dolayısıyla 12 Eylül'de iş başına gelindiği zaman Kürdistan sorunu, gerek politik ve stratejik düzeydeki denge değişiklikleri ve gerekse ekonomik düzeydeki hayatı bağlantılar nedeni ile, devletin temel sorunlarından biri durumunda idi.

ANCAK!?

Evet, ancak, meselelerin odak noktasında kanayan bir yara olarak Kürdistan geçeceği duru-

bekir'de hakiki mermilerle yapılan askeri manevra ile başlayıp, ardından gene hakiki mermilerle Ağrı'da ikinci bir manevra daha yapıldı. İsveç TV'sine bir beyanat veren CHP Hükümetinin Dışişleri bakanlarından Turan Güneş, "Türkiye'de emek sorunu diye bir mesele yoktur." diyor ve ekliyordu: "devleti bölenlerle sonuna kadar mücadele edeceğiz." Bilindiği gibi Turan Bey'in partisi kapatılmış, lideri de sürgüne gönderilmişti. Ama, Turan Bey siyasi iktidarı gaspeden generallerin sözcülüğünü yapmakla görevlendirilmişti. Aynı günlerde Diyarbekir'e giden Evren, "Bölücülüğün kökünü kazımadan gitmeyeceğiz." diyor ve ekliyordu, "Bu halk bize anlattığı kadar kötü değilmiş!!"

Başbakan Bülent Ulusu, "Vatan bölücülerine karşı ordumuz bütün gücü ile savaşacak ve onları ezecektir." derken, Cunta Sekreteri Haydar Saltık, "Darbenin yapıldığından Konuya Mitingi barışta taşınan som damla olmuştur, ama, esas amaç, bölücülüğü yok etmektir" diyor.

Emperyalist basın kuruluşları CIA ile ilişkisi gizli olmayan gazetecilerinin Türkiye'ye gönderme yarışına girmişlerdi. Türk basınının giremediği alanlara bu gazeteciler giriyor ve kıskırtıcı haberler özellikle İngiliz basınında sık sık yer alıyordu. BBC ise, bu yayınları, kendisini bağlamama koşulu ile dünyaya yayma görevini üstlenmişti. Örneğin The Guardian gazetesinden pek (!) ünlü bir

İnan Avrupa'ya postalanıyor ve NATO'da ilk kez tartışılacak olan Kürt sorunu için kulislere giriyordu. Çünkü, Türkiye Kürt meselesinden ötürü endişeli idi. Kamuran İnan'ın parlamenterleri ekilemek için geldiği ve NATO ülkeleri Bakanlar Kurulu toplantısında Kürt sorununun tartışılmasını engellemekle görevli olduğu biliniyordu.

Milli Damat Metin Toker ise, Avrupa Konseyi'nde şöyle konuşuyordu: "Avrupa Konseyi ayesi kalsak da, kalmasak da, Türkiye, kısa zamanda normal düzene dönmektedir. Ama, Siz, çiften arasında anlaşmazlık var diye, geçici de olsa, evlerin ayırılması karar verirsiniz, karışmak istediğinizde, bir de baktarsınız, eşinizi başkası alıp götürmüş!! Türkiye'nin talibinin çok olduğunu bilirsiniz!!"

Darbeden sonra TC militarizminin Kürdistan'da sürdürdüğü devlet terörü ise, sınır tanımaz bir azgınlıkla sürdürülmeğe başladı. Zaten darbe ile beraber Kürdistan'a giriş-çıkışlar da yasaklanmıştı. Askeri garnizonlar, okullar bile birer hapishaneye çevrilmişti. Günde адам başına 2 gram et düşen ve 1 bin kişiye bir doktorun bakabildiği Kürdistan'da TC burjuvazisinin sömürsüz tamamını bir sömürgeci devletin rasyonelleri içinde devam ettirmekteydi. Kürdistan'da üretilen elektriktin Kürt halkına verilen pay yalnızca % 9'du. Devlet yatırımlarının yalnızca % 10'u, özel sektör yatırımlarının ise % 2,6'sı Kür-

distan'daydı. Ve Kürdistan'da TC nüfusunun % 20'si yaşa-
maktaydı.

TC topraklarının % 30'u Kür-
distan'a aitti. Yetiştirilen her
100 büyükbaş hayvandan 39'u
da Kürdistan'da yetiştirilirdi.
Ve TC'de ekilebilir arazinin
% 21'i gene Kürdistan'da bul-
nuyordu.

Kısaca, Türkiye'nin endişeli
olması, generallerin, Kürt so-
rununu darbenin esas gereke-
ci saymaları boşuna değildi.
Kürdistan sorunu, yalnızca,
militarizmin elinde demokratik
güçlere, giderek burjuvazinin
sivil politikacılarına karşı yö-
neltilmiş bir şantaj unsuru de-
ğildi, fakat aynı zamanda TC'nin
sömüt bir araçlığıydı.

Generaller 60 yıllık TC tarihi-
nin yarattığı imkan ve tene-
yerlerle 12 Eylül'den sonra Kür-
distan'daki baskı ve zulmu bir
kat daha arttırdılar. Bu arada,
Kürdistan'ı bölen sınırlara 10
km.'lik bir derinlikte hassas ge-
nit uygulamaya geçtiler. Buna
göre, sınırların 10 km.'lik de-
rinliği içinde yaşayan halk, dü-
pedüz bir askeri hapisane statü-
süne alınmış oldu. Bu uygu-
lama içinde, bölgeye tüketim
mallarının girişi yasaklandı, halk,
ancak, resmi makamlara yaptı-
ğı bildirimdeki belirtirli aile
sayısına göre şeker, sigara, un,
yağ vb alabiliyordu. Halk elinde
bulunan hayvanların sayısını da
resmi makamlara bildirmek zor-
undaydı. Ölen, kesilen ya da doğan
hayvan sayısını da resmi makamlara
bildirilecekti.

Devletin büyük bir titizlik ve
itina ile sürdürdüğü çalışmalara
rağmen istenen sonuca bir türlü
ulaşılıyordu. Tersine, örneğin
Güney Kürdistan'da (Kuzey Irak)
Kürt hareketi hızla bir gelişme
içine girmişti. Sınırlarda, sükülüp
atılması oldukça zor mevziler
kazanıyordu. Zaman zaman transit
karayolu peşemgeleri tarafından
kontrol altına alınıyor, TC ekono-
misini esas teleri dökmeye
başlıyordu.

Avrupa'da ise, Kürt sorunu
çok önemli politik merkezlerde
tartışılmaya başlanmıştı. Avrupa
kamu ayında Kürt hareketi-
ne sempati ve destek artıyor. Yer yer
bu sempati ve destek aktiviteye
dönüşüyor, kamu oyu, kendi hükümetlerini
zorluyordu. TC'ye göre bu tür
çalışmaların merkezi İskandinavya
ülkeleri idi. İskandinav ülkelerinin
sosyal-demokratların et-
kilemek için de, Bülent Ecevit
gibi, Mümtaz Soysal gibi, res-
mi ideolojinin muteber kişileri
görevlendirilmişti. Sorun, Kürt-
lerle ilgili olduğu zaman, TC'nin
politik hesaplaşmaları bir yana
itiliyor, ülkesi ve milleti ile bölünme
bir bütün olan TC'nin devlet çıkarları
belirleyici oluyor. Bundan ötürü de,
Bülent Ecevitlerin, Mümtaz
Soysalların bir arada 12 Eylül
rejiminin en katı döneminde
hep İskandinavya ülkelerinde,
özellikle de İsveç'teydi.

Palme cinayetinin Kürtlerin
üzüne yıkılması için gösterilen
gayretler ve bu konuda ya-
ratılan kamu oyu, TC'nin resmi
ideolojisine uygun tezlerin İs-
kandinavya ülkelerine taşınması
na bir hayli katkıda bul-
nuyordu.

TC'nin devlet çıkarları belirleyici
oluyor. Bundan ötürü de, Bülent
Ecevitlerin, Mümtaz Soysalların
bir arada 12 Eylül rejiminin en katı
döneminde hep İskandinavya
ülkelerinde, özellikle de İsveç'teydi.

Bir diğer değerlendirme ise
şöyleydi: Bölgedeki nazik den-
geler nedeni ile, PKK, iğine ce-
kildiği ilişkiler itibariyle Kürt
hareketi için ciddi bir tehlike
durumuna geliyordu. KDP'nin
kontrolü altında bu tehlikenin
izole edilmesi düşünülüyordu.

Son bir değerlendirme de kısaca
şöyle özetlenebilir: PKK Kürt
solu ile ilgili ilişkiler içinde
görülüyor. Oradağ'daki bazı
olaylarla ilgili olarak yayınlanan
bildirilere, TKSP, Ala Rızgari,
KUK gibi örgütlerle ortak imza
amışti. Eski faaliyetleri ile ilgili
olarak özeleştirilirdi. Bu raporlar
kadar önemli bir değeri ol-
gusu da, PKK'nın Fasizme Karşı
Birleşik Direniş Cephesi içinde
yer almıştıydı.

naçaktı.

Ardından, TC İsveç firmalarını
zengin ihaleler verecek, Türk iş
adamlarının İsveç'i ziyaretlerini,
bir İsveç Ticaret Heyetinin Türkiye'ye
gitmesini izleyecek. İsveç ticaret
heyeti sözcüsü ise, dönüşünde TV'ye
verdiği bir beyanatta şöyle ko-
nuşacaktı: "Türkiye, Avrupa'nın
en büyük toprak parçasına sahip
bir ülke olma itibariyle olsun,
eğitilmiş iş gücü ve geniş zenginlikleri
itibariyle olsun, bizim için her zaman
cazip bir ülke olagelmisti".

Olaylar, İsrail'in Lübnan'a
saldırısı ile yeni boyutlar kazandı.
Böylece tarihin kronometresi de,
Kürdistan'da tukırdaya başladı ve
günümüze ulaşan gelişmeler tarih
gündemini zorlamaya başladı.

Bilindiği gibi İsrail saldırısı,
Lübnan'daki dengeleri alt-üst etti.
FKÖ mevzilerini direnemeye
düştüler. Suriye'nin insiyatifini
ettinliği arttı ve FKÖ parçalandı.

FKÖ kamplarında bulunan Kürt
ve Türk solu mensup siyasi hareketler
için de fiili bir durum ortaya
çıkmsı oluyordu. Siyasi hareketlerin
bir bölümü de Devrimci Merkez'in
Kürdistan'a kaydığı tezi ile,
diktaaterini Kürdistan'da ve özellikle
Güney Kürdistan'da yoğunlaştırdılar.

Bu arada 70'li yılların sonla-
rından itibaren TC basınının
maselilerine geçen PKK da, siyasi
güçlerin şaşkın bakışları arasında,
"emperyalizmin ajanı, feodal gerici"
vb olarak değerlendirildiği Irak
KDP ile ittifak içine girenler
Güney Kürdistan'a taşınıyordu.

TC'ye karşı titiz bir politika
izleyen Irak KDP için bu durum
bir zaaf belirtisi miydi? Yoksa,
politik bir manevra mıydı? Siyasi
güçler değişik yorumlar yapı-
maktaydılar. Bu yorumlardan kayda
değer olanlardan biri şöyle özetle-
nirdi: KDP geniş çaplı bir hare-
kata hazırlanmaktadır. Bu hare-
katın Türk Ordusu'nun müdahalesi
ile karşılaşılması kaçınılmazdır.
Saddam rejimi ile TC arasındaki
ilişkiler açısından, TC'nin petrol ve
transit karayolu taşımacılığına
bağımlılığı açısından olsun TC,
KDP'nin hareketından direkt olarak
etkilenecektir. Bu nedenle de TC'nin
karşı atakları, PKK motifi ile stabilize
edilebilir.

Bir diğer değerlendirme ise
şöyleydi: Bölgedeki nazik den-
geler nedeni ile, PKK, iğine ce-
kildiği ilişkiler itibariyle Kürt
hareketi için ciddi bir tehlike
durumuna geliyordu. KDP'nin
kontrolü altında bu tehlikenin
izole edilmesi düşünülüyordu.

Son bir değerlendirme de kısaca
şöyle özetlenebilir: PKK Kürt
solu ile ilgili ilişkiler içinde
görülüyor. Oradağ'daki bazı
olaylarla ilgili olarak yayınlanan
bildirilere, TKSP, Ala Rızgari,
KUK gibi örgütlerle ortak imza
amışti. Eski faaliyetleri ile ilgili
olarak özeleştirilirdi. Bu raporlar
kadar önemli bir değeri ol-
gusu da, PKK'nın Fasizme Karşı
Birleşik Direniş Cephesi içinde
yer almıştıydı.

PKK, Türk solunun oldukça geniş
bir kesimi ile cephe platformu
içinde bulunuyordu. KDP ise,
Türkiye'deki Kürt ve Türk solu
ile yakın ilişkiler içinde değildi.
1975 yılından itibaren sonra,
oldukça ağır bir dille eleştirilmiştir.
Bu bağlamda, Kürt solu ile
dengeli ilişkiler içinde görünen,
Türk solunun büyük bir kesimi ile
de cephe platformunda bulunan
PKK'nın ittifak önerisi kabul edilebilir
bir öneriydi.

Sonuç olarak İKDP-PKK itti-
faki gerçekleşti. Ardından PKK'nın
iç sorunları bildirilirdi, giderek
gazetelere konu olmaya başladı.
Bu arada, PKK'nın Kürt örgütleri ile
olan ilişkileri, düşmanlığa dönüşür-
ken, Direniş Cephesi de iflas edip,
gitmişti. Ve PKK, Avrupa'da yeni
dönemin ilk politik cinayeti ni işleyece-
kti; İsveç'in Uppsala kentinde, eski
PKK sorumlularından, Avrupa temsilli-
ği yapmış Enver Ata, sokak ortasında
kurşunlanacaktı.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA

Devrimci güçlerin yorumlan-
dında Kürdistan, Devrimci Merkez
olarak yer alırken, bölgedeki
gelişmeler, Körfez'de yoğunlaşan
İran-İrak Savaşı'nın Kürdistan'a
kayıldıracağını gösteren işaretlerini
vermeye devam ediyordu. Bunlardan
başlıcaları şunlardır: Irak jelerinin
Kürdistan üzerinde dolaştığı bir
dönemde Barzani'nin Şinodaki meza-
ri açılıyor, olay, Irak KDP ile Irak
KDP arasında çatışmalara neden
oluyordu (1981).

83 Şubat'ta 19 Kürt ve Arap
örgütü Libya'nın Trablus kentinde
birlik faaliyetleri için bir araya
geliyorlar, toplantının amaçları ve
varılan sonuçlar bir bildiri ile kamu
oyuna açılıyor, ardından 25 Şubat'ta
Şam'da yapılan toplantıda katılmak
isteyen örgüt sayısı 65'e çıkıyor.
Saddam'ın devrilmesine kesin
gözüyle bakılıyor ve Irak'ın bütün
muhalfefti içine alacak bir siyasi
iktidar alternatifi ortaya çıkarılması
çalışılıyor. Ancak Irak Komünist
partisi, Trablus toplantısına imza
atan MK üyesi Nezihe Duleymi'nin
partiyi bağlamayacağı belirtilerek,
bu görüşmelerden ayrı olarak
çıkılma kararı alıyor ve ardından
IKP ile KYB (Talabani) arasında
Güney Kürdistan'da çatışma çıkı-
yordu. İKP, CUD cephesi içinde
bulunduğu için, çatışma, CUD
güçleri ile KYB güçlerini karşı-
karşıya getiriyordu. Karşılıklı
olarak yayınlanan bildirilerinde
(6 MAYIS) taraflar birbirlerini
ağır bir dille suçluyorlardı. Irak ve
Irak'a karşı savaşan Kürt grupları
böylece birbirlerine düşmüş durum-
daydılar.

5 Mayıs 83'te İran İslam
Cumhuriyeti Başsavcısı TU-
DEH'nin resmen kapatıldığını
açıklıyor, ardından 18 Sovyet
diplomatının da İran'dan çıkarılma-
sına karar veriliyor. Parti Genel
Sekreteri, uluslararası bir prestije
sahip olan Nurrettin Keyanuri, TV'ye
çıkartılıyor ve kendisine atfedilen
bütün suçları kabul ederek,
Sovyetler hesabına cususluk

yaptığını kabul ediyordu. TU-
DEH, Homeyni rejimini başın-
dan itibaren desteklemiş ve Kürt-
lere de çağrı yaparak silahların
teslim etmelerini ve rejimin yanın-
da yer almalarını istemişti. Gide-
rek Kürt hareketi- ne açık tavır
almıştı. Bu dönemde Irak KDP
Merkez Komitesi'nden, içerlerinde
yılarca Şahlık zindanlarında yat-
mış Gani Billuryan'ın da bulundu-
ğu 7 kişilik bir ekip de TU-DEH'ye
geçmişlerdi.

İran'ın TUDEH operasyonu-
nun hemen ardından, Irak Komünist
Partisi'nin Saddam'ı devirmek için
oluşmak üzere olan muhalfefti cephe-
sinden ayrılması, bölgedeki denge-
nin doğrudan bir ürünüydü. Demek ki,
SSCB de, Saddam iktidarının yıkılma-
sı ile beraber bölgede ortaya
çıkabilecek boşluğun doldurulmasında
kararsızdı.

İran bu zaman kesiti içinde
ünlü Şafak Harekatı'nı başlatmış ve
İran-İrak ve Türkiye'nin sınırlarının
kesiştiği stratejik bir bölgede
bulunan Hacı Ömeran'a girmişti. Hacı
Ömeran, bir dönem Barzani'ye de
karagah olmuş oldukça hassas bir
bölgeydi.

TC ise, böylesi bir kaos içinde,
Irak'ın onayı ile, 30 km kardan,
40 km havadan Irak sınırları içinde
bulunan Kürdistan topraklarına ilk
saldırısını yapmıştı. 26 Mayıs 1983'te
gerçekleştirilen saldırının gerekçesi
Sınır Güvenliği idi. TC'nin resmi
açıklamalarına göre, *Irak devletinin zaaf-
larından yararlanan ayrılıkçı güç-
ler, sınırda huzursuzluk yarat-
maktaydılar. TC bölgeyi şakilerden
temizleyecekti!*

Saldırı, Sovyet sınırlarında
yapılan Express 83 NATO Manevraları'nı
yapıldığı döneme denk düşürülmüştü.
Ve ABD Genel Kurmay Başkanı da
saldırdan bir gün önce Evren'in özel
davetlisi olarak Türkiye'deydi!

Saldırdan sonra, Bağdat Radyosu,
*Türk Ordusu'nun Kuzeyde (Kuzey =
Güney Kürdistan) ayrılıkçı gruplara
karşı çok başarılı bir operasyon
yaptığını, Irak hükümetinin Türk hükü-
metine şükranlarını ilettiğini*
duyuruyordu.

Süreci içinde TC, Irak'la "Sık-
cak Takip" adı altında karşılıklı
olarak birbirlerinin sınırlarında
askeri operasyonlar yapma konusun-
da anlaşma imzalayacaktı, (1984).
Kuşku yok ki bu, tek taraflıydı; çünkü
Irak'ın TC sınırlarında takip yapacak
durumu yoktu.

TC Dışişleri Bakanı Bağdat'a
uçuyor ve Saddam Hüseyin'e Evren'in
özel bir mesajını götürüyordu. Bakan,
Tahrana kapılırdı, ama, umulan aksine,
tersleniyordu: TC'nin Irak'la yapmış
olduğu "Sınır güvenliği" ile ilgili anlaş-
manın bir benzerini de Tahrana'la
yapmak istemesi, Homeyni rejimini
sert eleştirisi ile karşılaşlıyordu.
Tahranda TC Bakanı, NATO devleti olan
TC'nin ABD emperyalizminin çıkarılma-
sına ve dretkiflerine uygun olarak
Saddam rejimine destek vermekle
suçlanıyordu. Kaldı ki İran'ın sınır
güvenliği diye bir sorunu da yoktu!

IKDP, PKK ittifakı da bu dar
boğazda gerçekleşmişti. Bö-

lece PKK'ya
İran kapısı
aralanmış
oluyordu.

Özete, Körfez Savaşı,
Kürdistan'a taşınmaya başlanmıştı.
Kıyamet Kürt halkını
Kürt halkı-
nın üzerinde
kaldıracaktı.
Saldırlar
birbirini iz-
leyecekti,
TC'nin Mu-
sul ve Ker-
kük'ü istila
provalarına
kadar turma-
nacaktı.

Avrupa ve Ortadoğu'ya
yönelik faaliyetler sür-
erken, TC, iğerde de baskı tedbir-
lerini artırıyor ve Kürdistan'da
devlet terörü hızla turma-
nışa geçiyordu.

Alınan tedbir-
lere ek olarak, alınması
gerekten yeni tedbir-
ler de tartışılmaya baş-
lanıyordu. Bunların en önemli-
si *Bölge Valiliği* idi.

Bölge Valiliği, Kürdistan için
Sömürge Valiliği demektir. 13 Haziran
1983 günlü gazeteler, *9 bölgede Bölge
Valiliği kurulacağını* açıklıyordu. Gereke-
cekti terörün önlenmesi idi. Kanun
kuvvetindeki kararname Bakanlar
Kurulu tarafından onaylanmıştı.
Genel Valilik tasarınsı, 1927'de
Kürdistan'da uygulanan Genel
Mutfişah'lerin doğrudan bir uzantısı
idi. Bilindiği gibi, 1927 yılında, M.
Kemal, muhalfefti tümü ile tem-
mizlemiş, CHF Partisi dönemi
başlamıştı. TKF'nin Genel Kongresi'ne
parti tüzüğü de değiştirilmişti, M.
Kemal parti-
nin daimi ve değişmez genel başkanı
olarak ilan edilmişti.

12 Eylülcülerin tasarlayıp uygulama-
ya geçiremedikleri, "Genel Valilik"
tezi basının tozlu sayfalarında kaybol-
muş gidecek ama Genel Kurmay
gizli bölümlerde ve Çankaya'da
sürekli canlı tutulacaktı. Genel
Valiliği olarak işi 1987 yılı ve
Pınarçık faciası beklenene-
çektiki. Yaratılan karşısında muhalfe-
fete tosladanan hayata geçirilen
Sömürge Valiliğine ise profesyonel
bir Kontre-Gerilla uzmanı atılacaktı.
Bu uzman Diyarbakır Valisi Hayri
Kozakçioğlu'ydu.

Hayri Kozakçioğlu, Sakine
Evren'e, "Sakine abla" diyecek kadar
Evren'e yakındı. 12 Eylül'den sonra
Adana Valiliğine atanmıştı. Özal hükümeti ile
anlaşmazlığa düşmüş, Özal tarafından
Merkez Valilik statüsünde kızığa
çekilmecekti istenmiş ve fakat her
defasında da Çankaya duruma müdahale
ederek, sonuça Kozakçioğlu'na
*katilim ve sürgün planının başına
getirmek üzere Diyarbakır'e yerleşti-*

TC Ordusu'nun Irak başkanı
özellikle Avrupa'da sert tepkiler ve
protestolara neden oldu. Askerin
artık kısaltılmasına çekilmesi gerekti-
ğini ortaya atan burjuva politikacıları,
orduya öğüler dizmekle beraber,
saldırımı, zamansız

Kürdistan'da Devlet Terörü sınırsız!

bulmaktaydılar. TC'nin ABD'nin
çıkardığına dayalı fonksiyonlarının
gereği olan saldırıları, iç politikada
generallerin prestij mücadelesine
dönüşme tasvip edilmiyordu. Gerçi,
Evren, sorunu çok iyi planlamış,
örneğin, saldırıdan bir gün önce
ABD Genel Kurmay Başkanı'nı bile
özel bir davette Türkiye'ye
getirmişti ama, TC'nin devlet politikası
ile, iç politikadaki iktidar mücadelesine
farklı dengeler gerektiriyordu.
Sivil siyaset adamları gözlerini
Çankaya'ya dikmişlerdi. Asker'in
demokrasi mücadelesinin hedeflerini
saptırması istenmiyordu.

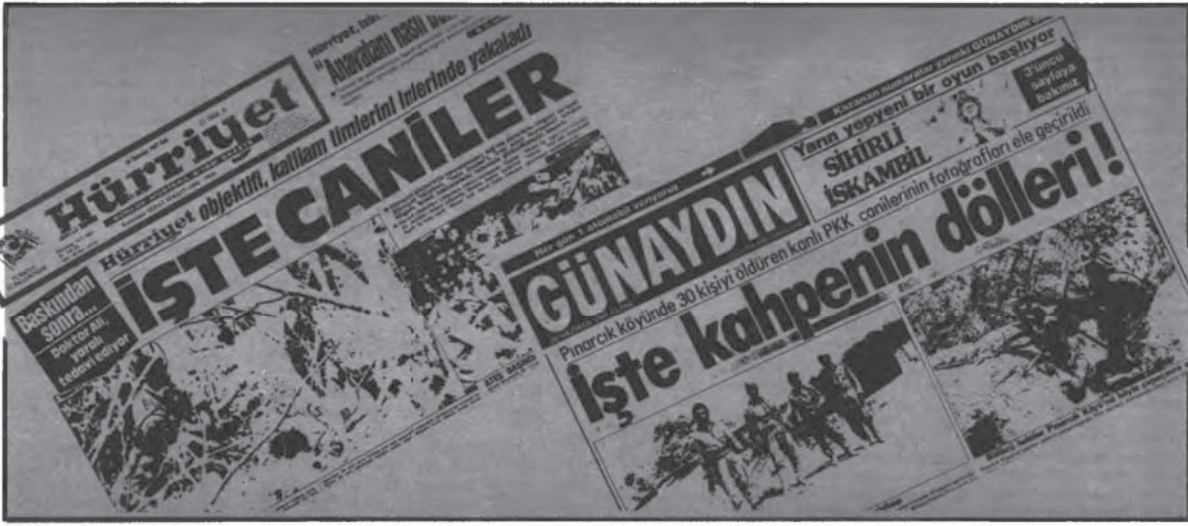
Bu arada, Kürt sorunu da, Batı'nın
politik merkezlerine iyice yerleşti.
ABD, Irak-İran savaşını nedeni,
Körfezdeki Petrol ülkelerinin
korunması yanında bir de *Musul ve
Kerkük petrol-
lerinin güvenince (!) alınması*
açıkça tartışmaya başladı. Libya'ya
bombalayın jetler, muhalefete tosladanan
hayata geçirilen Sömürge Valiliğine
ise profesyonel bir Kontre-Gerilla
uzmanı atılacaktı. Bu uzman
Diyarbakır Valisi Hayri Kozakçioğlu'ydu.

Hayri Kozakçioğlu, Sakine
Evren'e, "Sakine abla" diyecek kadar
Evren'e yakındı. 12 Eylül'den sonra
Adana Valiliğine atanmıştı. Özal hükümeti ile
anlaşmazlığa düşmüş, Özal tarafından
Merkez Valilik statüsünde kızığa
çekilmecekti istenmiş ve fakat her
defasında da Çankaya duruma müdahale
ederek, sonuça Kozakçioğlu'na
*katilim ve sürgün planının başına
getirmek üzere Diyarbakır'e yerleşti-*

TC Ordusu'nun Irak başkanı
özellikle Avrupa'da sert tepkiler ve
protestolara neden oldu. Askerin
artık kısaltılmasına çekilmesi gerekti-
ğini ortaya atan burjuva politikacıları,
orduya öğüler dizmekle beraber,
saldırımı, zamansız

TC Militarizmi Kürdistan'da kanlı planları uygulamak için bütün gücü ile harekete geçmiş bulunuyordu!

Burjuva basını birbirinin yalanlayan haberleri dev manşetlerle verme yarışına girmişlerdi. Yukarıdaki kúpürlerde, tümü hayal mahsülü olan dev manşetli I. sayfalar

devlet seyirci kalıyordu. Jirkanların bir bölümü, yıllar boyu TC'ye kafa tutan ve silahların hiçbir dönemde teslim etmeyen savaşçı bir aşiret olarak biliniyordu. Şimdi ise, çoğunluğu köy korucusu idi ve TC'nin yanında saf tutmuştu.

Kürdistan'daki tahribat ve devlet politikası artık, sıçrayacağı en uç düzeye sıçramış oluyordu. Aynı günlerde, ABD, Fransa ve İngiltere, Basra Körfezi'ne dev savaş gemilerinden oluşan çelik bir duvar örüyorlar, Hac döneminde meydana gelen olaylardan sonra İran'a karşı sert bir tutum takınan Suudi Arabistan başta olmak üzere, Hıms rejiminin ülkelerine yayılmasının telâşi içinde, diğer Körfez Emirlikleri de, Saddam'a yapılan desteklerini artırıyorlardı. Saddam ise, elinde bulunan askeri gücün büyük bir bölümünü Kürdistan'a sürüyor ve Soran bölgesi ile Behdînan bölgesi arasına girmeye çalışıyordu.

5 Kürt örgütü Kürdistanı bir cepheye birleşme kararı alıyorlar, buna rağmen dış basına alandaki güçlerin ilişkilerinin bu gün yarı bozulmak üzere olduğu yolunda haberler(!) sızdırılıyordu. Körfezde arkasını ABD emperyalizmine dayayan Saddam'ın Kürdistan hareketi ise, kuşku yok ki TC tarafından destelenecekti.

Demek ki, Kürdistan gene yıkılıp yıkılmamış eşliğinde, emperyalist merkezlerde hazırlanan planların odak noktasına oturtulmuştu...

Buraya bir paragraf açarak, olayların uluslararası düzeye sıçramasını başlıca nedenlerinden biri olan Kuzey Kürdistan'daki (Türkiye) gelişmelere bakmak gerekli..

Belçika'nın başkenti Brüksel'de PKK adına Mehmet Çiya tarafından...

Yakup Çiçek, 24 yıla hüküm giydiği davanın savunmasından ötürü hakkında açılan yeni bir davanın sorgusu için getirildiği Diyarbakır 1 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde "TC Militarizmi, Kürt halkına karşı sistemli bir imha hareketi sürdürmektedir" diyordu; "Bunun en son örneği de, Pınarcık'ta meydana gelen ve 30 kişinin katedilmesiyle sonuçlanan kanlı eylemdir. Pınarcık Katliamı, TC Militarizminin Kürt halkına karşı giriştiği vahşetin boyutlarını göstermesi açısından ibret vericidir".

Açıklama, mahkeme heyeti tarafından sert bir tepkiyle karşılanıyor ve Yakup Çiçek, üzerine saldırı komandoları tarafından sille-tokat duruşma salonundan dışarı atılıyor.

Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen basın toplantısında konuşan Mehmet Çiya ise "Eylemin, PKK militanları tarafından gerçekleştirildiğini, eyleme 80 kişinin katıldığını" açıklıyor ve sorulan bir soruya "Halk savaşçısı, çocuk da ölüyor, kadın da..." diye cevaplıyordu.

Aynı günlerde Atina'da bir basın toplantısında konuşan bir başka PKK sözcüsü H.Yıldırım ise, sorunu daha yuvarak ifade ederle açıklamaya çalışıyor, "MIT'in bu tür olaylarla halkın şanlı önderi PKK'yı yıpratmaya amaçladığını" belirtiyordu. H.Yıldırım, "ÖY, KUK, KAWA ve RIZGAR'ın de ha-in", "uşak olduğu" nu açıklanmayı ihmal etmiyordu.

Y.Çiçek'in mahkemede ki protestosu, Diyarbakır'deki haber merkezlerinden metropol merkezlere geçildiği zaman, herhalde fazla ilgilenen olmamıştı. Ve haber, büyük bir ihtimal ile, özellikle Milliyet ve Tercüman gazetelerinin özel odalarında, doğrudan doğruya MIT + KONTR-GERILLAN'ın bir provakasyonu olarak algılanan ve buna göre değerlendirilme yapan Kürt yurtsavcıları üzerinde gerçek bir şok yaratıyordu. Cinayete eğitilen, cinayeti alkışlayan bir eğilim, şimdi de katliam boyutundaki saldırı karşısında ideolojik olarak taraf olma baskısı ile yüz yüze gelmiş oluyordu.

Politik ve ideolojik tercihleri tahrip edilen Kürt kamuoyu doğal olarak fısıltı değerlendirmelerle yetinme durumundaydı. Herhangi bir tepki göstermezdi. Göstermedi de.

Dünya kamuoyunu, emekçileri, ulusal kurtuluşçuların bilgilendirmeye düzeyinde örgütlü bir Kürt hareketi de ortada görülüyordu. Kürt örgütleri daha çok, Kürt kolonilerinde politik çalışma yapan kısır yapılanmalara sahip idiler. Bu kısır döngü içinde de zaten belirlenmiş, kalıplaşmış değer yarıları ve bakış açıları egemen di.

TV'yi, basın merkezlerini, politik merkezleri, kültür merkezlerini bilgilendirecek bir Kürt aydın grubu ise oluşmuş değildi. Kürt yazarı, gazetecisi, bilim adamı politikacısı ortada yoktu. Bunların bir bölümü, 30 yıl sonra yayınlanmayı planladıkları gramer çalışmaları, 20 yıl sonra tartışmaya sunacakları sözlük çalışmaları gibi, çok daha ciddi işlerle uğraşmaktaydılar. Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde bulunan bir halkın dünya kamuoyu ile bağlantısı da bu nedenle emperyalist basın tröstlerinin, meraklı gazetecilerin insana kalmıştı.

TC burjuva basını ise alarmla geçmiş, hep bir ağızdan ve hep aynı belirlenim çerçevesinde, Kürt ve Türk toplumunu olduğu kadar, Avrupa'yı da yayılm ateşine tutmuşlardı. Kürdistan'da binlerce örneği görülen ve çok daha boyutlu bir biçimde dünyanın gözlerine bakıla bakıla gerçekleştirilen katliamlara karşı kulaklarını tıkanan Avrupa basını Pınarcık olayını manşetlerle çıkarıyordu. Fransa'da Yeni Gündem dergisine bir mülakat veren İran KDP lideri Kasım-Lo, bu olaya dikkat çekerek şöyle diyordu: "İran Kürdistanı'nda son 8 yıldır Kürt halkına yönelik bir çok katliam oldu. Ancak, bunlardan hiçbirisi uluslararası kamuoyunda yer almadı. Oysa Mardin katliamının ikinci günü, tüm dünya basınında yer aldı. Bunda Türk hükümetinin büyük rolü olduğu inanıyoruz".

TC burjuva basını, sanki olay Türkiye'nin siyasi sınırları içinde, onbinlerce özel eğitimli polis tim'in, özel komando taburlarının, jandarma tugaylarının vb. yığıldığı bir bölgede değil de, başka bir yerde, başka güçlerce tertiplenmiş gibi, oklanın sivri uçlarını Avrupa'ya yöneltiyorlardı. TC burjuva basınına göre, "Avrupa Utansın" idi. Evren küremiş ve "Gerekirse NATO ile ilişkimizi keseriz" demişti. Ankara'da AET ülkelerinin büyükelçileri uyarılmıştı; "NATO kendisine gelmeliydi". "Avrupa Parlamento'suna İnan" diye yazılmaktaydı. "Türklüğe topyekun saldırı" vardı.

TC burjuva basınına göre, durumun tek suçlusu Avrupa Parlamentosu idi. Avrupa Parlamentosu bu dehşet verici katliamın, planlayıcısı ve işkurtarıcı

ı idi. İçeride ise, durum oldukça farklı idi. 1984'den bu yana Türk basını bir numaralı haber deposu olarak ortaya çıkan Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin temel, haklı ve meşru istekleri, PKK şahsında imha edilmek isteniyordu. Ortada tehdit altında olan bir halk değil de, "katiller" vardı. Bunlar da durmadan cinayet işlemekteydiler!

Madalyanın arka yüzünde ise adı konulmuş bir emperyalist burjuva basını, Hürriyet gazetesinde yayınlanan 12 soru basit insan kafası ile cevaplandırıldığı zaman, saldırı ve katliamların bir takım merkezlerden açık ya da gizli destekler gördüğünü ortaya çıkarıyordu. Çelişme, siyasi iktidarın, askeri yapıya müdahalesi ile desifre oluyor, Devlet başkanı, Genel Kurmay ve Hükümet arasında gergin günler yaşanıyor. Olay bölgesine giden Başbakan Özal'a, askerlerin, bölgedeki özel polis timlerini çalıştırmadığı, olaylara komandoların seyirci kaldığı, ihbarcıların desifre edilerek hedef haline getirildiği anlatılıyor. Anlaşıldığı kadarıyla militarlardan, bölgede tedhis ve saldırılar trımandırmak istiyor. Bu da, bizzat Genel Kurmay'ın en üst organlarında planlanıyor. Nitekim, sivil siyasetin müdahalesi de en üst düzeyde gerçekleşti ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili TC tarihinde görülmedik bir operasyon yapıldı. Gazeteler, olay "sivil" derar olarak nitelendirildi.

Telaşa kapılan MİT, günlük gazetelere haber sızdırmaya başladı. Son 7 yıldır MİT merkezlerinde biriken bilgiler birer ikişer gazetelere tartışılmaya başlandı. Zaten meselenin bilinmeyen bir yanı da yoktu. Süreç içinde başta PKK olmak üzere değişik siyasi gruplardan yüzlerce insan sınırda veya içerde tutulmuş ve bunları konuşmuşlardı. MİT, Suriye'deki Kürt ve Türk solumun faaliyetlerini, en az bu örgütlerin merkez kadroları kadar bilmekteydi. Kimin nerece kaldığı, hangi kod ismi kullandığı, nasıl kimlik temin ettiği, ne tür siyasi ilişkiler içinde olduğu şüphe ya da bu biçimde -biliniyordu. Buna rağmen, ikide bir hükümet adına hareket ederek Suriye'yi tehdit etme dışında, hükümet cephesinde kırıdanma yoktu.

Irak'a, sınırdan ateş edildi, bir erimiz öldü vb nedenlerle rahatlıkla istila eylemleri, basınlar düzenleyen Türk Ordusu, Pınarcık olayından sonra, eyleme katılanları Suriye'ye kaçıkları resmi ağızlarından ifade edilmesine, açık açık yazılıp söylenmesine rağmen, hareketsiz duruyor ve "Türklüğe

yapılan saldırı" karşısında timsah gözyaşları dökmekte yetiniyor. Bununla beraber, Başbakan Özal Suriye'ye doğru sefere çıkmaya hazırlanıyordu. Suriye'nin TC ile ilgili bir sınırlı güvenliği" sorunu yoktu. Mayın tarlaları, dikenli teller, ışıklandırılmış, adam başı öçleme kuleleri dikilmiş, panzerlerin cirit attığı bölge TC'ye aitti. Suriye bölümü, sınırın dibine kadar ekilip biçilen alanlardı. Suriye devlet başkanı Hafız Esat'a göre, Suriye'nin bir Kürt sorunu da yoktu. Gerçi Suriye'de, Kürtler vatandaş sayılmıyor, cenabi sayılıyor, ama, bunu pek tartışıyor. Suriye'de cenabi sayılan Kürtlerin topraklarına da el konulmuştu. Bunlar, askeri okullarda okuyamazlar, devlet dairelerinde memur olamazlardı. Kendi adlarına mülk edinemezlerdi. Vatandaşlara sağlanan haklardan yararlanamazlardı. Ama, bunlar önemli değildi! Çünkü, Suriye anti-emperyalistti!

Bu nedenle de Suriye için mesele açıldı; kısaca kısas. Yani Suriye için, TC'nin beslediği Ehlvanlar ve Fırat'ın suları söz konusuydu. Bir de Suriye devletinin sınırları içinde gösterilen Hatay! Suriye fakir bir ülkedydi. Petrolü yoktu. Sovyet yanlısı politikası sarsıntı geçiriyordu. Suudi Arabistan ve diğer zengin Arap devletlerinden kaynaklanan baskılarla, Hafız Esat'ın yerine, batı ile ilişkiler kurup geliştirecek bir alternatif aranıyordu. Alternatiflerden biri, Esat'ın yerini alabilecek olan kardeşleri idi. Bilindiği gibi, Suriye devleti erkinin tepesinde Esat ile birlikte, kardeşleri Rifat ve Cemil Esat duruyordu.

PKK lideri A. Öcalan'ın da, Cemil Esat'ın ilişkileri içinde hareket ettirilen bir rehine olarak iddia ediliyordu. Suriye devlet politikası TC ile hesaplaşmasında PKK'yı bir koç başı olarak mı kullanyordu? TC burjuva basını konuyu didiklemiş, fotoğraflar yayımlanarak ilişkisinin genel olan yanını ispatlamaya çalışmıştı. Genel kanı, PKK'nın tepe adamlarının Suriye'den beslendikleri yolundaydı.

Ayrıca Suriye için TC ile hesaplaşma hayati bir önem taşıyordu. Fakir Suriye'nin tek kaynağı Fıratın suları idi. Fıratın sularının kesilmesi demek, Suriye için enerji yokluğu, katılık, sefalet kısaca ekonomik bir yıkım demektir. Ayrıca Suriye'nin başbelaş olan Ehlvanlar (Müslüman Kardeşler) örgütünün Türkiye'den destek gördüğü de bilinmekteydi. Ehlvanların Konya ve Kayseri'deki kamplarda eğitildikleri iddia edilmekteydi. Yine gazetelere kadar sizarı

haberlere göre, PKK Suriye'de rahatlıkla hareket edilemekteydi. Muhaberat diye atlandırılan polis örgütü ile PKK temsilcileri, gizlilik gereği cıymayan ilişkiler içine girmişlerdi. Restoranlarda sürdürülen yemek ziyafetlerinden, Mahabera ritte arabalarda dozmaya kadar pek çok ilişki açık sürdürülmekteydi. Bütün bunlar Sıkıyönetim sorgularında tutanaklara geçmekte, mahkeme dosyalarında yer almakta ve nihayet MIT eliyle TC burjuva basınına sızdırılmaktaydı. Bunlar da hemen hemen her gün TC burjuva basınında dev manşetlerine konu olmactaydı.

Örneğin Pınarcık olayından sonra, sansasyon düşkünlü Hürriyet, "İşte Canılar" manşeti altında tüm ön sayfasını ayırdığı fotoğrafları yayınlıyor, hemen ardından Milliyet gazetesi Hürriyet'te basılan fotoğraflar hakkında basın dünyasında rezalete sayılabilecek iddialarda bulunuyordu. Buna göre, fotoğraflarda, Pınarcık olayına katıldığı iddia edilen Abdülkadir Ağan'ın iki yıldır Adana Cezaevinde tutulduğu bulunduğuna açıkça çıkması oluyordu! Milliyet'in köşe yazarı Orsın Öymen ise, ölmeden önce yazdığı soru yazılarında birinde, Türk Basını'nda bu tür işleri normal olduğunu MİT'in içindeki bilgileri basın gazeteler arasında kardeş payı yapıldığını, Hürriyet'e de bu fotoğrafların düştüğünü açıklıyordu. Hürriyet'te yayınlanan resimlerde, Pınarcık olayının faillerinden biri olduğu iddia edilen Abdülkadir Ağan ise hükümlü bulunduğu hapisteneden Hürriyet gazetesini hakkında dava açıyordu!

Abdulkadir Ağan'ın olağanüstü maceraları da böylece yeniden TC burjuva basınına sayılabilmektedir. Çünkü, Abdülkadir Ağan Kıbrıs Türk işgal bölgesinde askerlik yaparken, firar edip(!) Run kesimine geçmiş, burada Atina yakınlarındaki Lavrion nükleer kampına gelecek, PKK'lılar la ilişki kurmuş, ardından Suriye'ye geçip PKK kamplarında kalmış, oradan Güney Kürdistan'a geçmiş, bazı faaliyetlerde görev almış vb.; nihayet Irak sınırını aşarak TC karakollarına teslim olmuş imiş!!

Hürriyet bütün bunlara rağmen, fotoğrafları kend kaynaklarından ve büyük bir gazetecilik olayı saydığı dehşet verici çalışmalardan sonra ele geçirdiğini iddia etmeye devam ediyordu. Bu arada, Başbakanlık da devreye girip, MİT'in kimseye fotoğraf filan vermediğini resmen açıklamaktan geri durmuyordu. Böylece TC burjuva basını, hedefinde Kürt halkının ekme ve özgürlük mücadelesi duran hayasız yayınlarının perde arkası da tümü ile açığa çıkmış oluyordu!

TC burjuva basınına yer alan yazıların bir de ikinci yüzü vardı: bu yazıların bir bölümü, PKK ile ilgili olarak, daha sonra PKK yayın organlarında da doğrulanabilir geniş ölçüde yer verilmekteydi. Bu gazeteler içinde Tercüman ve Milliyet özellikle dikkat çekmekteydi. TC burjuva basını merkezli olan Bab-ı Ali'yi içerden tanyan herkes, artık bu iki gazetenin merkez bürolarında, gazetecilikle ilişkisi olmayan bazı kimselerin özel odalarda çalıştıklarını ve doğrudan doğruya Ankara'dan, Genel Kurmay'dan gelen bilgileri gazete redaksiyonuna direkt ettiklerini biliyordu.

Bunlar arasında, ancak PKK Polit-Büro üyelerinin bilebileceği düzeyde bilgiler sık sık yer alıyordu. Örneğin, hakkında yur karar alınan MK üyeleri, uygulanması planlanan strateji ve taktikler, Kongre ya da MK toplantısında tartışılması kararlaştırılan sorunlar vb. Öte yandan TC burjuva basını

ni. PKK'ya adeta savaş taktikleri vermektedir. nerede kurtarılmış bölge oluşturulması tasarlandı, düzenli orduya nasıl geçilmesi gerektiği vb bunlar arasında sayılabilir. Ancak, önerilen stratejilerde çok önemli boşluklar göze çarpmaktadır. Dört tarafı düşmanla çevrili bir kurtarılmış üs olabilir miydi? TC burjuva basınında PKK'ya mal edilen, ya da savaş uzmanlarının yorumları ile ulaşıp açıkladıkları bilgiler bu tür izole bölgeleri öne çıkarmaktadır. Diğer önemli bir sorun da, Kürdistan'ın büyük yerleşme merkezleri, işçileri ve hareketli bir küçükbirjuva sol kesimin yoğun olarak bulunduğu bölgeler, mücadeleden dikkat merkezinden adım adım uzaklaştırılıyor. Artık, anlaşılabilir kadariyle, Türkiye'de Kürt köylüsünün bir toprak sorunu kalmamıştı? Hızla çoğalan işçi sınıfının da herhangi bir ekonomik/politik mücadelesi yoktu? Bütün sorun, mezarlarda çözüme ulaşmalıydı!

TC burjuva basınında, daha sonra PKK yayınları ile doğrulanan haberler, tutuklanıp dövülen PKK üst düzey temsilcilerinin MIT'e verdiği bilgiler miydi? Yoksa, MIT bizzat PKK merkezine mi yerleşmişti? Devrimci çevrelerde ikinci altarmatifi daha ağır basıyordu. PKK merkezinde, iyi eğitilmiş MIT mensuplarının var olduğu genel bir kanı haline geliyordu.

PKK'nın özellikle Türk ve Kürt solunun önder kadrolarına saldırmayı bir politika haline getirmesi, Kürt hareketinin kazandığı prestiji sarsan, Kürt halkının mücadelesine karşı oluşan sempatiyi, destek ve dayanışmayı yok eden çalışmaları da, ikinci altarmatifi devrimci çevrelerde bir yargı haline gelmesinin başlıca nedenlerinden biriydi.

Ulusal kurtuluş mücadelesi verdiğini iddia eden PKK, ulusal kurtuluş mücadelesinde nesnel olarak yer alması gereken tüm siyasal güçleri tartışması "hain" ilan etmişti. Bununla beraber İran ve Irak devletlerine karşı mücadeleden eden yurtsever-demokrat güçleri de "hain" görüyordu. Suriye'de polisyane bir kuruluş olduğu bilinen bir tebelâ partisi dışındaki diğer örgütleri de karşısına almıştı.

Ote yandan, Türk solunun tümüne yakın bir bölümünü de "Evren-Özal diktasının işbirlikçisi" olarak ilan etmişti. Son yayınlarda ise artık bu kavramı da kullanılmıyor, düpedüz "Evren'in Piçleri" diyorlardı. Türk solunun gerek reformist kesimi ve gerekse militan kesimi de böylece PKK literatüründe "faşizmin işbirlikçisi" olarak mahkum edilmiş oluyor-

lardı.

Bölge düzeyindeki tüm siyasal örgütler de, "hain, usak, teslimiyetçi" idi... Ulusal kurtuluş mücadelesi pratiği için de örneği görülen bu külanhanbeyi tavır, PKK tarafından kabul gerektire il benimsenmişti. Bunca siyasal gücü karşısına alma cesareti nereden geliyordu? Bu genel değerlendirmede içinde geriyeye kala kala bölge devletleri kalıyordu. Soru şu: PKK, Humeyni, Saddam ve Esat rejimleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

SURİYE KAPILARINI KAPATTI MI?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Yunan Polisi'nin politik mültecilere karşı tutumu, Türk Polisi'nden farklı değil! Fotoğrafta, Yunan Polisi'nin hişmine uğrayan bir Partizan taraftarı görülmüyor!

LAVRİON'DA OLAYLAR

Lavrion, 12 Eylül'den bu yana Türk ve Kürt mültecileri için bir sığınma yeri haline gelen Atina yakınlarındaki bir göçmen kampı idi. Yunan Hükümeti'nin politik göçmenlerle ilgili oluşum bir politikası yoktu. Kamp, aynı zamanda Bulgaristan'dan kaçan Türkler için de bir sığınma merkezi durumundaydı. Ayrıca, kampda faşistler, gerçiller, hırsızlar, hümpenler de kalmaktaydılar. Ekonomik nedenlerle Yunanistan'dan kaçan politik kimliği belirsiz şüpheli tipler de Lavrion'un sakinleri arasında bulunmaktaydılar.

Yunan Hükümeti'nin politik mültecilerle ilgili saptanmış bir politikasının olmaması, politik mülteciler için oldukça sıkıntılı durumların yaşanmasına sık sık neden oluyordu.

Bunlara bir de, Yunan Gizli Polisi KİP'in mültecileri sorgulayan sakat yöntemleri eklenince, Yunanistan politik mülteciler için başlı başına bir sorun haline gelmişti. Tabii bu sorunlara, bir de asil politik grupların kampta oluşturdukları küçük eyletçilerden açmazlarını eklemek gerekirdi. PKK'nın Lav-

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

Devrimci güçlere karşı olan ağır suçlama kampanyası yanında, hareketlerin önder kadrolarına karşı sürdürdüğü saldırı ve öldürme eylemleri ile mi işbirliği içindedir? Sorunun tersi ise şöyleydi: PKK bu rejimlerin elinde Kürt halkının ekme ve bağimsızlık mücadelesine olduğu kadar, bölge devletlerini rahatsız eden güçlere karşı da kullandıkları bir suikast örgütü durumuna mi getirmişti?

GÜNAYDIN Günaydın'da dahşetliye...
Günaydın muhabiri, bölücülerle, kamplarda röportaj yaptı.
'Türkiye'de 38 kampımız 8 bin askerimiz var!'
Günaydın'da tam sayılılık bir rezale: Koçer yaylarında çocuklarının eline verilmiş silahlar, "Bözcülerin" dehesat verici açıklamaları vb. Bir de adızına bomba sokulmuş muhabiri!

Günaydın'da tam sayılılık bir rezale: Koçer yaylarında çocuklarının eline verilmiş silahlar, "Bözcülerin" dehesat verici açıklamaları vb. Bir de adızına bomba sokulmuş muhabiri!

rion'daki huzursuzlukları son dönemlerde başlamıştı. Daha önce TKP, DEV-YOL gibi siyasetler kamp'ın çoğunluğu ellerinde tutmaktaydılar. PKK'nin saldırganlığına uğrayan TKP'nin de kampı terk etmesiyle denge değişiklikleri baş gösteriyordu. DEV-YOL kendi iç sorunları nedeniyle müdahale edici niteliklerini azar azar kaybetmişti. RIZGARİ ise, kamp'ın yeni misafiri arasında yer alıyordu. Son dönemlerde kamp'ta esas olarak PARTİZAN ve HALKIN KURTULUŞU'ndan unsurlar vardı. PKK'nin Lavrion'da olayları tıkmadırması, Kürdistan Press gazetesinin dağıtımını engellemeye girişimleri ile başladı. Kürdistan Press dağıtım elci bayan arkadaşları satıldı. Olay, RIZGARİ'ci arkadaşların müdahalesiyle boyutlandı ve bir meydan kavgasına dönüştü. 30 kadar PKK'li ile 4 RIZGARİ'ci'nin kavgası bir sonuç getirmedi. Kürdistan Press'in dağıtımına esasa ilişkin bir sorunun olmamasına rağmen, meselelerin merkezine oturtulmasından ötürü de gazetesin dağıtımına devam edildi. PKK'li hata yapmışlardı. İkisi bayan öbür kişiye 30 kişilik bir grupla saldırı yaptı. Ama, kimsenin ayıpla uğraşacak durumu yoktu. Yapılan hata ise, şuradaydı: PKK, kamptaki çatışmayı bir "Kürt-Türk çatışması" olarak organize etmeyi planlamıştı. RIZGARİ bir Kürt siyasetçiydi. Ertesi gün, PKK sözcüleri RIZGARİ'den ötürü dileddiler ve görüşmeler yapmaya hazır olduklarını bildirdiler.

Pınarcık olayı ve Özal'ın Suriye seferi gündemleşince, Atina'da bulunan PKK sözcüsü H.Yıldırım'ında kuşkurtucu konuşmalarıyla Lavrion'da PKK saldırganlığı yeniden tırmanışa geçti. Kamp kuşatıldı. "Halkımızın şanlı önderi ERNK'ye teslim olun" naraları ile bir savaş hali yaratıldı. Polis tarafından geçiş koridorları kapatıldığı için PARTİZAN grubunun kaldığı bölümler izole olmuştu. PKK'li RIZGARİ'cilerle saldırdılar ve bir RIZGARİ'ciyi 7 bıçak darbesi ile komaya soktular.

Duruma müdahale eden polis, Türk polisinden farklı yöntemler kullanmadı. Yaralanan RIZGARİ'ci kan kaybindan ölecek duruma geldi. Gözaltına alınan PKK'li RIZGARİ'ciyi 7 bıçak darbesi ile komaya soktular. Duruma müdahale eden polis, Türk polisinden farklı yöntemler kullanmadı. Yaralanan RIZGARİ'ci kan kaybindan ölecek duruma geldi. Gözaltına alınan PKK'li RIZGARİ'ciyi 7 bıçak darbesi ile komaya soktular.

Arından ikinci saldırı geldi. bu da 5 kişinin yaralanması ile sonuçlandı. Gözaltına alınanlar gene serbest bırakıldılar. Yunan basını meseleyi biraz KIP'in Yunan İstihbarat Örgütü'ne atıyordu. Biraz da, PKK temsilcilerinin açtıkmaları doğrultusunda verdi. Buna göre, "Faşist Türkler, devrimci Kürtlere" saldırmışlardı. "Saldirganlar, Evren'in Özal'ın işbirlikçileri" idiler.

PKK, Lavrion'u terk ederek Atina'ya taşındı. Lavrion, taraftarlığının tersine PKK için yeni bir eğitim kampı olamazca kadar çökün bir devlet politikası üzerinde duruyordu. Yunan Hükümeti böyle bir riski henüz göze almaya hazır değildi. Bununla beraber, Papanandreu Hükümeti'nin bir Kürdistan politikasının olmadığını da açıkladı. Yunan solunun bir bölümününün, değerleri itibarıyla şoven şartlanmalar içinde buldukları ve Kürt halkının emek ve özgürlük mücadelesi ile, "Anti-Türk" eğilimleri birbirine karıştırarak, TC burjuva baskına göre biçimlendikleri ortaya çıktı. PKK ve yandaşları da bu eğilimi pompaladılar. Bu-

nun ötesinde Yunan Devleti'nin ancak Türkiye'ye yönelik Kürt istekleri konusunda kısmen anlayış gösterebileceği, İran, Irak ve Suriye'deki mücadeleye ise dışardan bakacağı belirlenmiş oldu.

Atina macerası istenen sonuçları elde edemedi. Ama, PKK, KIP'in (Yunan İstihbarat Örgütü) programı içine girecek kayboldu. Bunun muhtemel sonuçlarından ürken PKK, dik-katleri Avrupa'ya çekmek durumundaydı. Avrupa böylece yeni olaylara gebe görünüyordu. Nitekim bir iç hesaplaşma ile durum ortaya çıkmakta gecikmiyordu. En eski PKK liderlerinden biri, ölüyor ya da öldürülüyordu. Alman Polisi, PKK'ya karşı operasyon düzenliyor, geniş bir gözaltı uygulamasına gidiyordu, PKK'ya ait olduğu iddia edilen bazı belgeler, 750 bin mark'a da el konuluyordu.

ALMANYA'DA DURUM

Atina kaynarken, eski bir PKK yöneticisinin bir evin 9. katından "atılarak intihar etmesi"nden sonra, -olayın intihar mı, cinayet mi olduğu bir soru işareti olarak duruyor. Alman polisi PKK'ya karşı geniş çaplı operasyonlara girişiyordu. Evler, dernek binaları aranıyor, bir kısım insanlar gözaltına alınıyor, bazı bilgilerin ele geçtiği açıklanıyor ve Almanya'dan çıkarılmak üzere olan 750 bin mark paraya da el konuluyor.

Alman polislerinin tutumu, ilerici Alman kamuoyunda ciddi tepkilere neden oluyordu. Daha önce DEV-SOL ile ilgili benzeri gelişmeler, DEV-SOL'un çalışmalarının yasaklanması ile sonuçlanmıştı. Alman devletinin polis terörü PKK ile sınırlı kalmayacak, ve diğer Kürt örgütlerini de kapsama altına getirebilecekti. Kaldı ki Alman Devleti "Yabancılar Yasası" ile ilgili olarak da, provakatif faaliyetler içinde görülüyordu.

Olaydan sonra, PKK sözcüsü H. Yıldırım, Bonn Basinevi'nde bir toplantısı yaparak, "Para Kürt halkına ait, geri verilirdi. Verilmese biz almamız bilirdiz" düzeyinde bazı açıklamalar yapıyor ve ekliyor: "Alman devleti Kürdistan'da bulunan firmalarını unutmamalıdır..."

Açıklama, bir çok yönü ile doğal olarak tepkileri üzerine çekiyordu. Polis operasyonuna karşı, protesto kampanyaları düzenlemeyi planlayan ilerici, devrimci çevreler açıklamayı, "talihsizlik" olarak nitelendiriyorlardı. H. Yıldırım'ın, Palme cinayeti öncesinde de benzeri açıklamaları cinayeti Kürdilerin üzerine yükülmesinde payı olmuştu.

Bir kısım devrimci çevre ise, açıklamayı oportünizm olarak sıfatlandırıyor. Çünkü, eğer bir ulusal kurtuluşçu hareket, ülkesinin bağımsızlığını istiyorsa, bunu 750 bin mark karşılığı pazarlık konusu yapmamalıdır. Eğer Alman firmaları, TC ile işbirliği içinde, Kürdistan'ın zenginliklerini sömürüyorlarsa, buna prensip olarak karşı olmak gerekir. Ulusal kurtuluş mücadelesinin başlıca hedefi de bu değil miydi zaten Bunlar dün de vardı...

Paramı ver, firmalarına karşı-mayayım mantığı kabul edilebilir mantık olamazdı.

Ote yandan, bir diğer kesim ise, bu tür sorumsuz açıklamaların burjuva demokratik kamuoyunu direkt olarak etkileyeceğini ve Kürt halkının mücahalesinin karşısına alacağını belirtiyor ve eleştiri konusu yapıyorlardı.

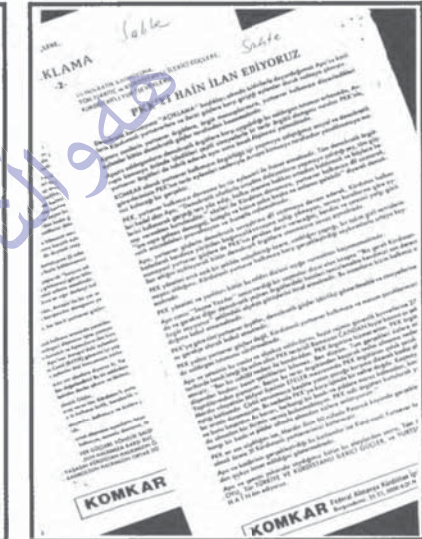
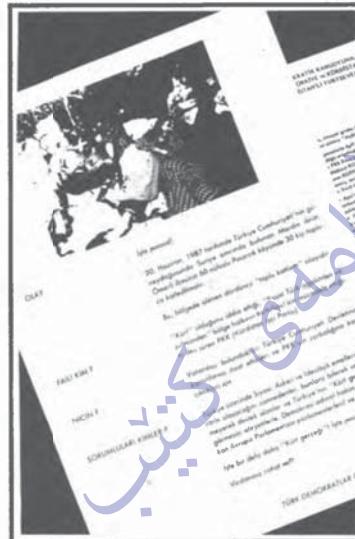
Nitekim, ünlü BILD gazetesi de, bu mesajı öne çıkardı. Ve büyük manşetlerle "Kürtler bizden ne istiyor" diye yazdı. Artık, İsveç'de olduğu gibi Almanya'da da Kürtlere karşı kuşku, güvensizlik anti-pati yaygınlaşmaya başlıyordu. Bunu Almanya'da günlük hayat içinde de görmek mümkündü.

Gazetelere yansyan bir diğer manşette "Kürtler Alman firmalarını tehdit ediyor" manşeti vardı. Bir Alman için de bu kadar yeterliydi. İlerici nitelikli TAZ gazetesi ise, 12 Ağustos tarihli nüshasında "Kürtlere karşı amme davası açıldı" şımı bildiriyor ve şunu yazıyordu: "Alman güvenlik kuvvetlerine karşı suçlamada bulunan bir Kürt örgütü temsilcisinin açıklamalarından 4 gün sonra Genel Federal Savcı Reim, Alman Hükümetine karşı cebr-

lük taleplerinin tartışılması da güne gitti. Düşünün ki, olur-rupta, saatlerce "çocuklar öldürülüyor mu? Öldürülmüş mü?" tartışmalar yapılmaktadır.

Bu tartışmaların hiç bir sonucu da yoktur. Belki yalnızca kitlelere yönelik saldırıların onaylanması ya da görmezden gelinmesi gibi bir çarpık eğilim yaratılabilir. Ama rasyonel bir gerçekliği yok. Düşünün ki, içinde yaşadığımız her hangi bir, dün yaptığını bu gün artık yapmıyor. Örneğin evine gittiğin bir işçi sana selam vermiyor; ya da çay katmıyor... Kapıdan dışarı çıkan insanları karşı karşıya sola bakmaya bir alışkanlık haline getirdiler. Almanya'daki Kürtler için, tek suçunacak yer olan kiltür gecelerine artık gidilemeyecek. Pek çok yerde zaten kiltür gecelerinin, seminer ya da toplantıların yapılması da oldukça zor. Kiralamak için baş vurduğunuz salon sahibi Kürt sözümlü duyduktan sonra suratını ekşimekten kaçınıyor. Düpedüz Kürtler için kiraya verecek yerim yok diye-biliyor.

Siyasi gruplar da açıklayıcı ya da müdahale edici bir tutum içinde değillerdir. Son dönem-

Pınarcık Olayı, TC tarafından sonuna kadar kullanıldı: "Türk Demokratları" imzalı Türkiye'de basılan bildiriler, MIT ve Konsoloslukların verdiği Avrupa'daki adreslere postalanıyor, Kürt gruplarını birbirine kırdırtmayı amaçlayan sahte bildiriler yayınlanıyordu. Yukarıda bunlardan bir kaç örnek görülmüştür.

harekette bulunmaktan ötürü amme davası açtı. Reim, Türk Avukat Hüseyin Yıldırım'ın Federal Hükümetine, geçen cuma günü yaptığı basın toplantısında Kürtlerden alınan paranın geri verilmesi halinde şiddet tehdidinde bulunduğunu davasını açtığını açıklama gerekçe gösterdi."

Olof Palme'nin katilinden sonra İsveç Basını'nın üstlendiği görevi şimdi Alman basını devralmıştı. Süreç, aşağı yukarı benzer motifler, benzer mesaj ve değerlendirilmelerle görülmüyordu.

Almanya'da ki Kürtler için bir bunalmış yaşamaya başlıyorlardı. Ruh halında bir araştırma yapan ANK muhabirleri, durumu şöyle değerlendiriyorlardı: "Gerek olan şu ki, bu gün Almanya'da Kürt toplumu ilerici devrimci ögeler, siyasi gruplar da dahil-özgün rasyonellerinden bütünü ile kopuk bir duruma gelmişlerdir. Bütünü ile irrasyonel bir dünya içinde yaşamaktadırlar. Örneğin son dönemlerde artık, siyasi gruplar arasında devrim temel tezlerine ilişkin tartışmalar hemen hemen yapılmamaktadır. Proletaryadan sözeden hemen hemen kalmadı. Köylülüğün toprak ve özgür-

lerde özellikle Almanya'da Kürt halkının mücahalesine karşı, başta entellektüel çevreler ve ilerici kamuoyu olmak üzere oluşan ve aktiviteye dönüşen sempati ve dayanışma da açığa kayboldu. Alman solu, tez değerdendirilmelerine girdi. Yer yer, Türkiye'de ezen ulus sorununu yaptığı gibi ağabey havalarda ters yorumlar yapılmaya başlandı. vb."

Almanya'da Kürt toplumu, toplumsal bir stres yaşıyordu. Tedirginlik, belirsizlik, kuşku ve güvensizlik yanında muhacretin yarattığı bir dizi sıkıntı ve saplantı son olaylarla sentezleşerek Kürt toplumu için çözümleri kendi içinde kilitlenen problemler yaratmaya devam ediyordu.

KÜRDİSTAN'DA DURUM

12 Eylül darbesinin yarattığı tahribat, Türkiye'nin metropol merkezlerinde gözle görülebilir düzeydedir. Sorunlar ideolojik düzeyde şekilleniyor ve kışla disiplini anlayışıyla tüm topluma egemen kılınıyordu. Askeri Ceza evlerinde ve Sıkıyönetim Mahkemelerinde sürdüren vahşet ve zulüm, sivil mahkemelerde "Yellenme Davası", "Çis Davası" gibi garip

davaların örtbas edilmeye çalışılıyor ve bu haberler gazete manşetlerine çıkıyor. Toplumsal trajedinin boyutları hazinedir. Kahvenin önünden geçen, kendini tutamayı, yellenen köylü mahkemeye veriliyor, adam "Doğal ihtiyaçlarına engel kaldırıldığı" gerekçesi ile, kendisi de davacı oluyor. İş zamanı sık sık tuvalete gittiği için işinden atılma tehdidi ile karşı karşıya gelen işçi, "Ne yapalım, almışız mı işiyle" diyerek kendini savunuyor.

Ahlaki çöküş ise çok çarpıcı resimler ile veriliyor. İstanbul'da her üç kadından birinin fahişelik yaptığı polis zabıtlarına dayanarak parlamento kürsüsüne getiriliyor, yeni ergelik yaşa n gelmiş kız çocuklarının Arap turistlere nasıl pazarlandığı gazetelerin birinci sayfalarında büyük manşetlerle veriliyor. Karısını pazarlayan kocalar, kızlarını satan babalar ise artık günlük haberler arasında fazlaca itibar edilmeyen sradan olaylar düzeyine inmiş. Çöküş doğal olarak entellektüel çevrede de gözle çarpıyor. Entellektüel çöküş karikatürlere konu olacak nitelikte idi.

Evren'e karşı yoğunlaşan eleştiriler, "Anayasa'yı deldirmem" diyen Evren'in Anayasa'da delilik açmakla işe başlamıştı. Eleştirilerin dozu gittikçe yükseliyordu.

Militan bir burjuva demokratı edasıyla politika sahnesine yayavaş adım atan Demirel'e, Türkiye'nin Karamanlis'i gözü ile bakılmaya başlanmıştı. Genel Kurmay, Çankaya'ya ters düştüğünü şu ya da bu biçimde ortaya koymaya çalışıyordu. Eski generaler, Bankaların Yönetim Kurullarına giriyor, tekkellerin içinde yok oluyorlardı.

Yasa işliyordu. Politika'nın yasaları işliyordu. Asker kıtlasına çekilmez durumundaydı. Sıkıyönetim Paşaları, sürgünlere gönderdikleri politikacıların partilerine milletvekili aday olarak yer almaya başlamışlardı. Demirel'lerin, Ecevit'lerin sürgündeki komutanı da, Doğru Yol Partisi'ne girmişti zaten.

Ama gene Türkiye'de herkes biliyordu ki, Kontr-Gerillanın ipleri halen Çankaya'da Evren'in elindedir. Erub olaylarından sonra, tırmanışa geçen "TC'nin Güney sınırındaki" olayların, Kontr-Gerilla ile bağlantısı da, bir yanı ile Irak-İran savaşı ve Güney Kürdistan'daki mücahalede emperyalist bir müdahale ön hazırlıkları olarak değerlendirilerek, bir diğer yanı ile de militarizmin iç politikadaki tezgarhaları ile açıklanıyordu.

Kuşkusuz bu açıklamalar tek boyutluysa. Çünkü, bu olaylara sahne olan bölgede 60 yıllık TC tarihi boyunca imha edilemeyen, imha edilmesinin için yer yolun denendiği ve fakat imha edilemeyen Kürt Halkı ve onun emek ve özgürlük mücadelesi vardı.

Bu mücahalenin özerk yapılanmasını olacaktı elbette. Kendi stratejik ve taktik çizgisi üzerinde derinleşip, genişlediği de bir gerçektir. Örneğin, 12 Eylül rejiminin bütün mezaşimine rağmen, Kürdistan'daki mücahale şu ya da bu biçimde sürmüş, haphanelerdeki deşhet bile, devrimci ögelerin susturulmasına yetmemiştir. Ne var ki, Kontr-Gerilla kaynaklı yorumlara, olayların tek muhabatı olarak gösterilen PKK'nin izlediği politika da malzeme vermektedir. Çünkü PKK, TC sömürgeciliğinin doğrudan hedefi olan siyasal güçleri de karşısına alıyor, bu güçlere karşı ilke düzeyinde ideolojik mücadele sürdürme yerine

fiili saldırılar yapıyor, kimisi cinayetle sonuçlanan bu saldırılar için de, söz konusu siyasetlerin "hain", "milis", "faşist Evren'in işbirlikçisi" olduğunu iddia ediyor.

PKK, böylece hem yargıç, hem savcı hem de cellat olma hakkını kendisinde görüyordu. Oysa gerçek farklıydı. Sıkıyönetim zindanlarında diğer siyasi güçlerden de dökülenler, teslim olanlar olmakla birlikte, yığınsal çöküş yalnızca PKK saflarında görüyordu. İkinci olarak da, bizzat PKK'nın MK üyeleri, önder kadroları Evren faşizmi ile, işbirliği içine girmişlerdi. Ve bunların sayısı da bir hayli fazlaydı. Öte yandan PKK, tümü ile örgüt içi eleştirilere dayalı olarak PKK saflarını terk eden önder kadrolarını da vurduruyordu. Ortada saklanması-gizlenmesi gereken ne vardı? PKK'dan ayrılanlar neyi deşifre edeceklerdi? Süreç içinde bu iç temizleme PKK lideri A. Ocalan'ın en yakınlarına kadar, karısına kadar tırmandı. PKK lideri, geçmişi mi temizlemek istiyordu?

Zaten, PKK'nın resmi açıklamalarına göre, 1985'lere kadar PKK'nın merkezinde ajanlar kaynaşmaktaydı. Resul "ajandı", öldürüldü. Semir, "ajandı", öldürüldü. Baki Karer "Kürt düşmanı, hain bir jöntürk"ü, firar etti. Selahattin Çelik "hain, ajandı", firar etti. Vb.

Hapisanede ise, Yıldırım Merkit, Şahin Dönmez gibi Merkez komite üyeleri düpedüz Evren diktatörlüğünün ajanı olmuşlardı.

PKK ya bakılırsa eğer, kurucularından dördü hapisanede ölmüşler ve kahramanlar safında yer almışlardı. Geriye kalanların biri hariç, tümü "ajan, hain, jöntürk" olarak bizzat PKK tarafından suçlanmış ve mahkum edilmişlerdi. Bunlardan üçü öldürülmüş, diğerleri de firar etmişlerdi.

PKK saflarına katılan yeni öğelerin ise geçmişle ilgili fazlaca bir bilgileri yoktu. Bu bağlamda, herkes hakkında her şey söylenebilirdi. PKK da zaten bunu yapıyor, örneğin, son 25 yıldır Kürdistan'ın yetiştirdiği değerli insanları, "ingiliz ajanı" olarak suçlayabiliyordu. Ya da CHP solculuğuna karşı, TIP ve DISK'in açık beyan ve desteklerine rağmen mücadele edenleri ve bu nedenle de Türk ve Kürt solunun büyük bir kesimi tarafından afazor edilerek küfür altında tutulanlara da büyük bir rahatlıkla "Ecevit'in işbirlikçileri" olarak görebiliyordu.

Saldırıların Avrupa sokaklarına kadar yayılması, ve Avrupa'da politik cinayetlerin ard arda işlenmesi, ve nihayet Kürt halkı için son derece önemli bir siyasal içeriğe sahip olan NEWROZ gecelerine saldırıların düzenlenmesi, PKK'nın mantığı, politikası ve eylemleri ile TC Militarizminin politikasını üst üste düşürüyordu.

Kürdistan'da kentli bir aydın durumu şöyle açıklıyordu: "İçinde yaşadığımız durumu bir sürecek avına benzetebiliriz. Yüzerce avcı köpeği ve bir o kadar da silahlı adamların kovaladığı bir tavşanı düşünün. Sigıncak bir yer kalmasıdır. Kürt aydınlarının Kürdistan'da bu gün karşı karşıya oldukları gerçeklik budur."

Deşifre olmuş bir devrimci ise sorunu şöyle ortaya koyuyordu: "Yaşadığımız ve yaşamak zorunda olduğumuz kasabaya gidemiyoruz. Çünkü, kasabaya girdiğimiz anda büyük bir gözaltı başlıyor. Ailem, hem güvenlik güçlerinin, hem yerli işpiyoncuların ve hem de konu komşunun görünmeyen baskısı altında son derece tedirgin oluyor. Arkadaşlarım beni görmezden

geliyor. İfade bir, karakola çağırılıp sorgulanmam da üstüne... Kendisine PKK lakabını takan, ne olduğunu bilmediğim bir takım insanlarla karşılaşmıyorum. Ne olduğunu bilmediğim diyorum. Çünkü, araştırıyorsun, ispiyoncu çıkıyor. Araştırıyorsun, bilmem kimin ayakçısı çıkıyor. Araştırıyorsun, 12 Eylül'de tövbekar olmuş, bir takım utancı verici işlere bulaşmış şu ya da bu siyasetten ayrılmış birileri çıkıyor... Bunun yanında doğru dürüst bir bilgilenmemiz yok. Ne yapıyor, ne yapılmak isteniyor, kavramakta zorluk çekiyoruz."

Kırsal alanlara, geniş köylü yığınlarının yaşadığı bölgelere girdikçe, durum daha da karanlık ve esrarengiz bir hal alıyordu. Kürdistan köylüsü geleneksel suskun tavrını sürdürmekteydi. Ama, bu geleneksel suskunluk, şimdi bir de eziklik ve çaresizlikle iç içe geçmişti. Köylük alanlarda faaliyet sürdüren yurtsever-demokratların durumu ise bir facia idi. Bunlar yıllardan beri sürdürdükleri inançlarını ve değerlerini terk etmeye zorlanıyorlardı. Bu zorlanmanın temelinde ise, devletle iş birliği yapmak gibi utanç verici bir eylem duruyordu.

Kısaca Kürt toplumu, bir felaketi yaşıyordu. Felaket TC burjuva basını tarafından da durmadan pompalanıyor, korku, dehşet, şüphe, güvensizlik Kürt toplumunun günlük hayatının bir parçası haline getiriliyordu.

SÖMÜRGE VALİLİĞİ: "GENEL VALİLİK"

KONTR-Gerilla'dan Hayri Kozakçioğlu'na Kürdistan'da uygulanacak devlet terörü için sınırsız yetkiler verildi

Kürt toplumu TC içinde olsun Avrupa'da olsun, derin bir kaos içine adım adım savrulmuşken, Kürdistan'da uygulanan sıkıyönetim de "gerekeçisi ortadan kalkmadan, kendisi ortadan kalkıyordu" Kürdistan'ın son dört ilinde de böylece Sıkıyönetim uygulamasından Olağanüstü Hal Uygulaması'na geçiliyordu. TC militarizminin 12 Eylül rejimi içinde bile uygulamaya geçirmekte zorluk çektiği Bölge Valiliği de Pınarçık olayından sonra herhangi bir muhalefete çarpmadan yürürlüğü geçirilimiş oluyordu.

Bölge Valiliğine de, Diyarbakır Valisi Hayri Kozakçioğlu atanıyordu.

H.Kozakçioğlu Evren'e yakınlığı ile bilinen bir valiydi. Yazının daha önceki bölümlerinde de vurgulandığı gibi, 12 Eylül'den sonra, Evren'in itibarlı adamlarından biri olarak Adana Valiliğine atanmıştı. Özal'ın başbakanlığında zaman zaman merkeze alınmak istenmiş, ama Evren buna izin vermemişti. Şimdi de, gene Evren'in militarist planlarına uyarılı olarak inşa edilen Bölge Valiliğine getiriliyordu.

Bölge Valiliği, ilk uygulaması 1927 yılında yapılan müfettişliklerin doğrudan bir uzantısıydı. Bu durumu ile de kemalizmin Kürdistan politikasındaki araçlarından en kanlısı, en zalimi idi. 1935 yılında kabul edilen Tunceli Kanunundan sonra,

Dersim jenosidinin ön çalışmalarını olarak da bölge Genel Müfettişliğe bağlanmış, Bölge Müfettişine adam asmak dahil tüm yetkiler verilmişti.

Yeniden Bölge Valiliği olarak inşa edilen bu kuruma da, parlamentodaki cılız itirazlara rağmen, gene, geniş yetkiler verildi.

Bölge Valisi, bölgedeki bütün güvenlik kuvvetlerine emir-kumanda edebilecek, kamu kuruluşlarından istediği tesisi, binayı, araç-gereç ve personeli alabilecek, hakim, savcı ve jandarma dışındaki tüm kamu personelinin işinden atabilecek, bölge dışına sürebilecek, köy ve mezarların yerlerini değiştirebilecek, bunları birleştirebilecek, gerekirse kamulaştıracak... Bölge Valiliğinin harcamaları İhale Kanunu ve Sayıştay harcamalarının dışında tutulacak. Yetkilerini kullandığı için Vali hakkında Danıştay'da dava açılmıyacak.

Resmi açıklamalara göre, bölge Valiliği alanının Sıkıyönetim mahkemelerinde Sıkıyönetimin kaldırıldığı güne kadar 5450 dava açılmıştı ve toplam 22.470 kişi yargılanmıştı. Mahkemelere verilen 94 idam cezası onaylanmış, 31 idam cezası ise, TBMM'inde onay beklemekteydi. Davaların 5130'u sonuçlanmış, 320 davanın ise, duruşmaları devam ediyordu. Bu davalarda, 354 tutuklu, 1222 tutuksuz, 1556 kişi karar bekliyorlardı.

Bölge Valiliğinin oluşturulmasından sonra, saldırıya geçen güvenlik güçleri, arka arkaya PKK'lı olduklarını iddia ettikleri silahlı insanları vurmaya başladılar. TC burjuva basını, "Haklarından geldik", "Yok olacaklar", "Eskiya cezasını buldu" gibi manşetlerle olayları iştahlı iştahlı vermeye başladı. Ama... Dünya basınında TC militarizminin imha ettiği bu insanlarla ilgili en ufak bir haber dahi yer almıyordu. Dünya, vurulup, öldürülenlerle pek ilgilenmiyordu. Çünkü, yaratılan hava böyledi. Çünkü, dünya basını, sınırdan vuku bulan olayları "Jenosid", "Kitle katliamı" olarak vermişti. Öyle görüyordu. Yazının başında da belirttiğimiz gibi, Kürt halkının haklı, meşru ve zorunlu mücadelesini dünya halklarına taşıyacak yapılar henüz oluşmamıştı. PKK'nın ise, böyle bir derdi yoktu. O, dünyanın mücadelelerini saygı ile izlediği zehabına kapılmıştı, buna inanmaktaydı. Vurulup ölenlerin boy boy fotoğrafları gazetelerde yer almaya başlıyordu. Bunlar parçalanmış cesetlerdi. Öfke ile, kinle yok edilmişlerdi. Ne varki onlar, sonuç olarak özgür bir vatan için döğüşmekteydiler. İzledikleri politika, mensup oldukları siyasi yapı, bu gün PKK ise, vatanın başkası olabildi. Türkiye'de değil de Irak'da dövüşebilirlerdi. Buna rağmen, hiç bir yerdin en ufak bir protesto sesi çıkmıyordu. PKK'nın misilleme olarak gerçekleştirdiği eylemler ise, sıkışık kalan militanların intihar eylemleri olarak görülmüyordu. Hedefler kaybolmuştu. İlke yoktu. Program ve amaç köy Korucuları gibi, Kürdistan Devriminde her zaman alabilecek sivil misilleme yönelmişti. Askeri hedefler, ekonomik hedefler sivil boylandı, mezarlar da değiştirildi ki... Büyük şehir merkezlerinde kırıntıya yoktu. Kent küçük burjuvazisinin sol kesimi suskundu. Suskunluk, ezikliği ve çaresizliği de beraberinde taşıyordu.

Ayrıca dünya, TC'nin eylemlerini yasal ve haklı görme durumuna gelmişti. Ki, bu arada, ABD, Fransa ve İngiltere, İran'ın savaş alanını daraltacak

"..Dişleri kenetlenmiş, yumrukları öfkeyle sıkılı insanlar, büyük bir dikkatle, siyasal bir alternatifin ne zaman ve nasıl kendisini ortaya koyacağını beklemektedir..."

geniş çaplı bir deniz operasyonu girişmişlerdi. Gazetelere ve ajanslar, TV, Radyo tümü ile dev savaş gemilerinin Basra körfezine yerleşmeleri ile ilgili haber ve yorumlarla doluydu.

İşte bu arada da, TC militarizminin insanları vuruyor, biçiyor... Tunceli'den başlatılan ve fakat protestolarla karşılaşılan Mecburî İskan uygulamaları sessiz-itrizsiz uygulamaya sokulurken, Kürdistan'ın özellikle stratejik alanlarından onbinlerce insanın gönüllü (!) olarak göç etmesi için hükümete başvurdukları açıklanıyordu.

Ve sınır kesiminde Özel bir Kolordu kuruluyordu. Kolordu'nun doğrudan doğruya Kürt halkının varlığını kastedecek özel eğitimmiş bir güc olması yanında, özellikle ABD'nin Ortadoğuya yönelik planlarını parçası olduğu da gerçekti. Çelik Kuvvet'ler oradaydı daha.

Ve TC sınır bir asker duvarı ve bir savaş malzemeleri deposu olarak dolduruluyordu. Kerük ve Musul petrolleri kosko-

caman bir soru işareti olarak ortadaydı. Ama, Ortadoğu dengesinin direkt taraflarından biri olan SSCB bile, TC'nin bütün eylemlerine karşı herhangi bir yorum yapıyordu.

TC militarizmi, böylece, içerde katliam ve sürgün için en uygun şartları yaratmıştı. Avrupa ses etmeyecekti. SSCB suskundu. Irak'ın diyebileceği bir şeyi yoktu zaten. Çünkü, Irak, sırtı emperyalizme dayalı olarak, Kürdistan'da TC'nin bütün uygulamalarına ortaktı. Ve yüzbinleri bulan ordu güçlerini, polisi ve sivil milisleri (çaşları) Kürdistan'a sürmüş, zehirli gazlar, kimyevi silahlarla Kürdistan'da kıpırdayan her şeyi imha eylemi içindeydi.

Suriye ise, saniye'de 500 m³ suya fit olmuştu. Türkiye'nin "Doğu ve Güneydoğusunda" dişleri kenetlenmiş, yumrukları öfkeyle sıkılı insanlar ise, büyük bir dikkatle, siyasal bir alternatifini ne zaman ve nasıl kendisini ortaya koyacağını beklemekteydiler. □

BİR AÇIKLAMA

□ Yukarıdaki yazının bütünselliğini bozmadık için hesap edilen daha fazla yer vermek gerekti. Bu arada, orta-sayfa ile sayfa 10 ve 11'de dolmuş oldu.

□ Tariş sayfası ile Serbest Kürsü sayfasına gelecek sayıda itibaren normal olarak devam edilecek. Okuyucunun durumu anlayışla karşılayacağını umuyoruz.

□ Ayrıca teknik bazı nedenlerden ötürü 26 Ağustos'ta yayınlanmasın planlanan 21. sayıyı, 2 Eylül'e ertelemek zorunda kaldık. Gazeteyi sık sık arayarak ilgilerini esirgemeyen okuyuculara teşekkür ediyoruz.

rabiff

Bengî û Zade. Herdu rohilatî, her yek bi hevala xwe ya roawayî ve li restoranta Pa-ûlî ya li kêleka Dêra Paûlayê rûniştî bûn, li bende xwarin û vexwarinê bûn. Ji bo ku pûçê nezaniya xwe li xwe nedin der, û hevalên xwe yêr keç ji dest xwe derne-xînin, heta ku ji destên rohilatiyan dihat xwe diguwaşandin. Lewra ew hêj du roj û sê şevên wan bû ku hevdu nasî bûn. Di vê dema kurt de, tenê bi gasî saetekê û ew jî li ser lingan bi hev re geriya bûn. Vê wextê jî dest ne da bû ku bi hinek tiştên hev bizani bûna.

Piştî demeke kurt, du garsonên keç bir frakên xwe yêr reş xuya bûn. Wek pelatîkên buharê kulîlk bi kulîlk biferin, ew jî mase bi mase digeriyân û daxwazê mewanên bi ci dihanîn.

Dob hate masa rohilatiyan û hevalên wan. Wek hemî mewanên din, garsonêkê jî her yekî wan re listeyek xwarinê hanî û li ber wan danî. Bi pişirîn:

— Xwarin û vexwarinê me yêr îşevîn ev in, got û li pêş wan di destirmaniya wan de rawestiya. Rohilatiyan jî fena hevalên xwe yêr keç, spasî wê kirin. Bêdengiyek kurt. Her yekî lista xwarinê di destên xwe de bir û hanîn... û lê nehirîn.

Omeletorriance
Cevappicci
Pauli Ôlpanna
Rabiff

Bêdîngî bi dengê Bengî hate birin û di ber xwe de ji Zade re got:

— Ê ma em nizanin bê kîjan xwarin çi ye û ji çi çêbûye ku...

Zade dengê xwe bilind kir û bi quretî got:

— Çawa nizani, malava?... Ez dizanim. Serqîsê ev, ev û ev yê ha ji... hemî goşt in. An ji tîştêkî ji goşt çêbûyî ye.

Piştî wan gotinên xwe yêr ewle, tiliya xwe da ser navê xwarinêkê û got:

— Binêrê... ca li vir binêrê! Te çi mîna gundiyan çavên xwe bel kiriyê û li wan dinêrî... Ku tu wusa bikî, bi Xwedê wê keçik ji me birevin.

Herdu hevalên wan yêr keç, listeyên di dest xwe de pêşani garsonê dikirin û pê re dipeyivin. Bengî çavên xwe yêr gundî jî ser wan çerixand ser tiliya Zade û got:

— Baş e, ev yê ku tu dibêji çi ye?

— Ev jî goşt e. Goştê kutayî. Û goştê ku kutayî be...

Garsona nivtaziya ku li bende bersiva wan bû, nêhiri ku wê hêj geleki li wir raweste. Rabû pirsî û got:

— Ez bawer im we biryara xwe da, ez-benî? Ca we kîjan xwarin divê?

Beyî ku Zade zêde wexta garsonê bistîne, tiliya xwe ya li ser navê Rabiffê du sê cara rakir, danî û got:

— Ev.

— Rabiff, erê? Baş e. Lê we kîjan mey divê?

Rohilatiyan hêj wext ne diti bûn ku li ser meyê bifikirin. Lê baş bû ku wê carê ji, Bengî bêawuqîn tiliya xwe da ser navê Val de Loire yê.

— Me ev divê, û ji bo me jî şûşekê bes e, got û bi vê tevgera xwe dixwest ku xwe li sarizayiyê dayne.

Piştî ku garsonê spasiyekê got, bi silavên cinîyan jî wan dîr ket û çû. Her cara ku frakên garsonan ba digirt û di ber masa wan re li ba diketin, çavên rohilatiyan bêhemd li pey dilizikî û serê wan tevlîhev dibûn. Lê disa ji nezani li xwe danedihanîn û lingên xwe davêtin ser hev.

Ji bo ku tenê nemîn an jî hevalên xwe bêdeng nehêlin, Zade xwe ber bi masê kir û got:

— Çi çiyekî xweş! Bi rastî jî romantîk e, ne wusa Simon?

Simon devlikên:

Xirab nine, got û çavên xwe yêr şin li dor xwe gerand. Sûsiya hevala Bengî jî xwe havêta nava axaftûnê:

— Ez bawer im ji sedsala hîjdehan de maye, got û tiliyên xwe ruyê xwe î xurî mist da. Bengî jî ji bo hemî pirs û bersiv-an bes bi serhejandina xwe beşdarî van tiştan dibû. Yekî ku nizani bûya, wê bigota viya porê xwe li ciyên wusa spi kiriyê.

Bi du şûşe mey û çar kasikan, garson vejeriya û hat. Bi kubarî kasik dagirtin û bi nazikî da tamandin. Û herweha kasikên wan hemiyân jî, bi destê garsonê hati tûn.

Di pey hanîna meyê re gelek wext ne buhurî bû ku, din garson bi du namkiyên fêrûrî tavilê vejeriya jî. Piştî rohilatî têgihîştin ku xwarin yê wan e, ji vê zûhaîna xwarina xwe, ew jî kêfxweş bûn.

Lê dema ku di dest garsonê de çav li xwarinê xistin, gwînê wan vê re guherî û mirûz lê tirş bûn. Wusa ku, tew ji bir kirin ku spasî wê jî bikin. Xwarin, kevçiyek pîvazên kutayî, kevçiyek îsota sor ya hûrkirî, kevçiyek dibên sor yê dagirtî, bi qasî sê kevçiyan goştê xagî yê kutayî û zerîkek hêka xagî li ser vî goştî bû. Pîvaz, îsot, dib û hêk dib û hêk dibû ku bi xagî bihata xwarin, lê goşt? Ji xwe pîrsîrêk jî li ser vî goştê xagî bû. Ew ê bi çi awayî bihata xwarin?

Herdu rohilatiyên mirûzîrş li hev nehirîn û dilê xwe bi hev şewûtandin. Bi kenekî sar, tîrs û şerm li ruyên wan tev li hev bû. Aya wan ê ev nezaniya xwe çawa binuxumandana. Ev rewşa ji çav hevalên wan ne reviya û ew jî pê hesiyân. Wan jî dit ku goşt xagî ye. Bi murûzîrşî pişirînê bi wan jî girt. Bengî kêr û cengal girte destê xwe. Xwe li ber masê bir û hanî ku kesek pê nizani be. Bêdil pozê cengalê xwe di goştê kutayî de kir û bêdaxwaz di devê xwe de danî. Awa goştê xagî, li ser lêva wî ya jêrîn biriqî. Dûre jî hinek pîvaz, hinek îsot... çav jî belengaziya Zade xist, û di ber xwe de, jê re bi zimani wî got:

— Tu çi wusa pê dijîzî, heval! Nola mêran bixwe. Tu ê naha me di nava hevalan de fêdîkar derxîni.

— Ê me goştê xagî tê xwarin?!

— Tê xwest, heval. Te got, ez dizanim bê ev çi xwarin e...

— Min got, lê... ma min çi dizani bû goştê xagî ye! Wellî ew nayê xwarin.

— Lê tu viya baş bizani be... bi şeref ku em di xwe derxînin, em ê di nav xelkê de bibin xax. Do yek û îro jî di roj in ku me ew dîtine. Şeraba me hêj di şûşekê de ne hatiye ber me. Ku tu ji naha de wusa bikî... Binêre, ku ev jahr be jî bixwe. Tişt nabe. Ku dilê te jê li hev dikeve, çavên xwe bi hev de bişîdîne û bixwe. An ne... —Lo, ma ez ê çi bixwim! Bi navê ezê verişim.

— Ê, ma ji te kira ez ji dil dixwim, an ez jê hez dikim? Ferza ku ez di xwe dernaxim... Bi xwedê li pêş çavên min bûye wek goştê mirar. Tu jî dizani ku bûye xwîna merêkî û ketiye hustuyê me, em çi bikin?... De qene bêdeng bixwe û kêleka me ya bi rex rayê xelkê mede!

— Nabe, birayê min, nabe. Bi navê Xwedê ez ê nikari bim! Tu wêre em xwarineke din bixwazin. Ma çi hewce ye...

Bi vê hevoka xwe ya nîvçe re, Zade hinekî jî bi hêrs pozê kera xwe li binê goşt xist. Beyî ku ber bi devê xwe bibe, bi şûnde danî. Ev axaftina ku di navbera herdu rohilatiyan de, bê haya wan, ji pîvaza restorantê derketi bû. Di vî navberê de piştî caran mewanên rstorantê bêhemd hustu li xwe badidan û li wan dinêrîn. Bi her awayî hati bû fahmîn ku mijara axaftîna wan li ser xwarina wan e. Keçên roawayî jî bi qasekî kirin piste-

bist û dûre Simon zivirî ser Zade:

— Ma xwarina we ne bi cilê we ye? An xwarina we bi xeletî hatiye?

Zade, dikira wek yekî belengaz giliyê xwe bikira. Lê dûre tavilê li xwe varqilî,

ne xwest rastiya xwe pê bide zanin û got:

— Na, na... Min ev xwarina xwest. Min xwest lê... min nizani bû ku ê wusa bêtam be.

— Ma te qet berê goştê xagî xwarî bû? Zade bir rûşermî:

— Erê weh!... Lê ma ez nizanîm bê çima li vir... Li ba me vê xwarinê geleki xweş... got û mirûz li xwe tirş kir. Disa pozê kêrê di goştê xagî de kir û ber bi devê xwe bir. Simona roawayî zûzûka li pêş, ji ber masê hêz da xwe û got:

— Raweste... ca raweste! Ev xwarina li ba me wusa nayê xwarin. Divê tu hemiyê tev li hev bikî û îsota wî ji zêde be... ez dikarim alkariya te bikim? Ca tu vî cengal û kêra xwe...

Keçîka din rabû ser xwe ku ew jî alkariya Bengî bike û xwarina wî li nav hev bixîne. Lê Bengî nêhiri ku ju derwayî hevalên wan yêr roawayî, hemî mewanên restorantê li wan dinêrîn. Wî ev nezani disa li xwe dananî û got:

— Na, na... spas, Süssi. Ez weha ciyê ciyê jê hez dikim.

Bi formula keça roawayî, xwarin disa di gewriya Zade de ne çû xwarê. Nêhiri ku nabe, bi hanîna xwarinêr keçên roawayî re, wî jî rabû ji bêgavayî xwe re xwarinêk din ji garsonê re got.

Li ser vê tevgera Zade, serhişkî li Bengî bû bû şonda mêrê berê û bi rîka mirîşkekê dixwar. Carina jî di bin çavan re li Zade dinêrî û bi zimânê wî digot:

— Ez êdî nema bi te re digerin, heval. Tu ê ku, dest û lingên te li ber sê kevçî goştê xagî li hev dikeve... Di pey ewqas serêşê re, te disa bi ya xwe kir. Te em rûreş...

Te dit ku me bi çi awayî ev keçîkana peyda kirin.

Her pariyê piçûk yê ku ji namkiya Bengî kêr dibû, ji bo wî serketineke mezin bû. Berê çavên wî ji ne dibirî ku xwarina ber xwe biqedîne. Lê piştî bîstekê dit ku bi qasî du pariya tenê di binê namkiyê de maye. Tîrs lê sikiya bû û serbilindî para wî bû êdîb Süssiya roawayî dit ku xwarina Bengî li xelasiyê ye, zivirî ser û pîrsî:

— Xwarin bi te xweş bû?

— Li ser vê yekê, Bengî kevçî û cengalê di dest xwe de, bi quretî di namkiya xwe de danî û got:

— Na welle, xweş nibû... lê xirab jî nibû.

— Ma ev cara pêşîn e tu goştê xagî dixwî, an?...

Mîna ku Bengî bibêje: Ma ne şerm e, bi kenê xwe î nîvçe peyva wê di devê birî û bi rûspitî got:

— Na, na... Ez nizanîm, ku ez bibêjim tu bawer dikî an ne... Dema ku ez li rohilatî bûm, xwarina min sêdan ev tişt bû. Lê mîna ku heval Zade jî got... li vir çîma wusa çêdikin, ez têngahijim. Bêxwê, tamsar, xa... Ango li ba me wusa xweş, ewqas xweş çêdikin ku...

Piştî wan derewên xwe, Bengî disa da da kêr û cengalê xwe û dest bi xwarina xwe kir. Di van du pariyê xwe yêr dawîn de, kêr û cengalê xwe wusa li binê namkiya fêrûrî dida ku, mîna ji hemî mewanên restorantê re bibêje: Ez goştê xagî dixwim û va ye min qedand jî.

Bengî bi vî awayî, xwe ji goştê xagî pak kirî bû. Piştî ku kasîkek şerab jî bi ser de vexwar, rabû çû avdestxanê. Gelek ne buhurî, ji hêla avdestxanê dengêkî ne xweş...

Biqînek bi hemî mewanên restorantê girti bû û dikeniyân, dipan ku bizani bin bê ew kî ye vedirîşê.

1987/04/03

Hesenê METE

Tucholsky Bursu

● Tucholsky Bursu bu yıl Kürt şairi Şergo Bekes'e verildi.

● Tucholsky, 1930 yılında İsveç'e iltica etmiş, isveç kültür dünyası tarafından kabul edilmemiştir.

● Tucholsky 1935 yılında yalnız xwâşadîği İsveç'te intihar etmişti!

Düzenlenen törende Tucholsky Bursu Kürt şairi Şergo Bekes'e İsveç Başbakanı Ingvar Karlsson tarafından verildi.

Sürgünde yaşayan yazarlara destek olmat üzere iki yıl önce İsveç Yazarlar Birliği (PEN Kluu) tarafından verilmeye başlanan Tucholsky Bursu bu yıl Güney Kürdistan'dan Şergo Bekes'e verildi.

Kurt Tucholsky, Nazi zulmünden kaçarak İsveç'e iltica etmiş Alman Yahudisi bir şair ve eleştirmen idi. İsveç kültür dünyasında kabul görmeyen yazar, izole edilmiş ve yalnız yaşamak zorunda kalmıştı. İsveç vatandaşlığına da kabul edilmeyen yazar, İsveç'te oldukça sıkıntılı geçen 5 yıllık sürgün hayatına 1935 yılında intihar ederek son vermişti.

Bu yıl Tucholsky Bursu'na layık görülen Şergo Bekes'e, Stockholm'de düzenlenen bir törenle, burs İsveç Başbakanı Ingvar Karlsson tarafından verildi.

Stockholm halk evinde düzenlenen bir başka toplantıda, şairlerini okuyan Şergo Bekes, 1941 yılında Süleymaniye'de doğmuş ve ilk kitabını da 1968 yılında yayınlamıştı.

Burs almak için Stockholm'e gelen Ş. Bekes, Avrupa'ya ilk defa çıkmış oluyordu.

Henrich Böll Bursu

□ Almanya'da Kürtlerle ilgili bir kitap yazmak üzere, Henrich Böll Vakfı Yöne-

tim Kurulu, geçtiğimiz Mayıs ayında yaptığı toplantıda Mahmut Bakış'ı 6 aylık burs vermeyi kararlardı.

Henrich Böll bursu ilk kez bir Kürt yazarına verilmiş oluyor. ANK'ya bir açıklama bulunan M. Bakış Henrich Böll Bursunun bir Kürt yazarına verilmesinin, yalnızca edebiyat dünyasını ilgilendiren bir dayanışma değil, fakat aynı zamanda varlığı reddedilen ve yok olma tehdidi altında bulunan Kürt halkına karşı da bir destek ve dayanışma anlamını taşıdığını belirtti.

★

1975 NOBEL Edebiyat Ödülü sahibi ünlü bir Alman yazarı olan Henrich Böll aynı zamanda Kürt Enstitüsü Almanya Seksiyonu şeref üyesiydi.

Kurtarılmış alanlarda bir sinema emekçisi:

● Kürt sineması, Kürdistan sorunu gibi binlerce engelle boğuşarak, kendini, kendi özgücü ve değerleri ile adım adım yaratarak kanıtlamak, tanıtmak zorunda...

● Yılmaz Güney ustamızdır. Kürt sinemasının kurucusu, kamerasını, bir peşmerge ustalığı ile kullanmıştır!

mensur erdelan

● Yılmaz Güney yalnızca devrimci Kürt sinemasının kurucusu ve önderi değil, aynı zamanda bir halk kahramanıdır.

● Kürdistan çok yönlü bir özgürlük kavgası veriyor. Bu kavga, herkesin, hepimizin yapacağı şeyler var!

"Yılmaz Güney ustamızdır. O Kürt sinemasının önderidir." dedi karşındaki iri yan 45 yaşındaki adam.

Adı, Mensur Erdelan. İran Kürdistanı'ndan bir sinemacı. Uzun yılları Kürt sinemasına ve onun oluşturulmasına vermiş bir kavga adamı: dop-dolu, heyecan ve öfke dolu.

"Kürt sineması, Kürdistan sorunu gibi, binlerce engelle boğuşarak, kendini, kendi özgücü ve değerleriyle adım adım yaratarak kanıtlamak ve tanıtmak zorunda olan bir alandır. Bu iş elbette zordur. Ama onurlu bir iştir. Ve bizim mecbur olduğumuz bir iştir" diyor. Mensur Erdelan... Ardından da ironik bir söylemle, kendisini ve beni acı gülmüsetiyor. "Kürdistan'ın filmlerinin yapılmasını engelleyen malum yasakçı uygulamaya ve zihniyet, sinemalarında oynayan kızıldelili filmlerinin, onların egemen kovboylarca soykırımının, bir yanıyla da bizleri Kürdistan gerçeğini çağırıştırdığını, yani dolaylı da olarak anlattığını farketmeyip, nasıl olu-

nema vardı. Bu sürede kendimi bu alanda eğitime gayret ettim.

Aynı kesitte, radyo'ya kısa oyunlar yazdım. Bunların içinden en çok tutulana, "Keklik Sesi" oldu. Daha sonra giderek TV alanına yöneldim. Süreç içinde 5 televizyon filmi yaptım. Bunlardan birisi tam 18 saatlik "Yağmacılar" adlı bir TV dizi film idi.

İran'daki Şah Monarşi'sinin 1979'da yıkılmasından sonra, 1983'de "Çöller Aslanı" ve "Tulak" adlı filmlerin kürçe dubajını yaptım. Bu ilk bakışta küçüçük gibi görünse de, İran'da önemli bir iş ve ilk adımdı. Daha sonra ilk kürçe sesli film olan "Kartal"ın yardımcı rejisörlüğünü yaptım. Ve kısa bir süre önce de, kendi olanaklarımla, senaryosundan rejisörlüğüne kadar bir alay sorun ve sorumluluğunu üstlendiğim iki saatlik "Dağların Haykışı"nu tamamladım. "Dağların Haykışı" iki saatlik kürçe bir film. Konusu kısaca şu: Şah döneminde İran Kürdistanı'ndaki baskı ve direniş...

Yasemi'nin 26 yıl önceki "Bozulan Tilsim"i, Samedî Sabahî'nin "Eşkıya"sı sözünü ettiğim türde filmlerdir. Ne düzeyde olursa olsun, bir yanıyla Kürt sinemasının kalıtıldır.

□ Kürt sineması dedik. Bu konuda özel olarak Yılmaz Güney hakkında görüş ve değerlendirmeleriniz nelerdir?

□□ Yılmaz Güney, sadece devrimci Kürt sinemasının kurucusu ve önderi değil, O aynı zamanda kavgasıyla dünya halklarına mal olmuş bir halk kahramanıdır. Ben, özgürlük kavgasının önemli bir silahtarı olarak, millitar-politik-toplumsal sinemanın ne demek olduğunu ondan öğrendim. O, kamerasını, top-rağın ve özgürlüğünü savunan bir peşmergenin silahını kullandığı ustalık ve ülkülerle toplumsal ve ulusal kurtuluş için kullanmıştır.

Tabii, bunlar Yılmaz Güney ustanın sadece

zû fazla uzatmadan, O bizim ustamızdır. Ulaşmamız gereken bir çizgidir diyerek noktalityaçım diyeceklerimi.

"Yılmaz Güney, kamerasını bir peşmergenin silahını kullandığı maharetle kullandı"

□ Pekiyi sayın Erdelan... Bize biraz da Şah öncesi ve sonrası İran sineması hakkında bilgi verir misiniz?

□□ Şah monarşisi öncesi, konusuz, düzeysiz bir film furçası vardı. İnsanlar bol bol ya ağlatıyor ya da bol bol güldürüyorlardı. Yani içeriksiz, pazar filmleri dört bir yanı kaplamıştı. Teknik düzeyde oldukça derme çatma ve geriydi.

Şah sonrası dönemde, konulu ve teknik düzeyi ağırlıklı filmlere ağırlık verildi. Bu alanda önemli adımlar atıldı.

Deneyebilir ki, yeni bir sinema akımı olarak, İran'da Şah sonrası dönemde politik sinema oluştu ve öne çıktı. Bu alanda öne çıkan isim Mohsin Mahmelbaf'dır. Ve en önemli son iki filmi ise, "Boğkot" ve "Sokak Satıcısı"dır.

□ Sizce Kürt sinemasının sorunları nelerdir?

□□ Çok kısa bir yanıt vereyim: Herşey!... Evet, evet herşey!... Ama, bıkmadan usanmadan mücadele ısrarının bizler açısından, varlık yokluk düzeyindeki temelli anlamı burada değil mi? Herşey rağmen, herşeyin engellen, her düzeyde ve her alanda aşılacaktır. Sinemasından, kurtuluş mücadelesine benim inancım tamdır.

□ "Kürdistan Press" kanalıyla iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

□□ Kürdistan, çok yönlü bir özgürlük kavgası veriyor. Bu kavga, herkesin ve hepimizin yapacağı şeyler vardır ve mutlaka yapılmalıdır. Bu unutulmamalıdır. Teşekkür ederim.

□ Biz de etendim..

Kirve Kalender
16.07.87 • Kürdistan

Mansur Erdelan, KARTAL filminin çekiminde. Sağ başta, sapkasız, şalvarlı, (X) işaretli

Foto ANK

yor bu filmleri yasakladıklarını merak ediyorum !.."

□ Sayın Mensur Erdelan, bize biraz kendinizden ve sanatsal alandaki etkinliklerinizden söz eder misiniz?

□□ Çalışmalarımın başında radyo var. Tahran Radyosu'nun kürçe yayınlar bölümünde tam 12 yıl çalıştım. Ama aklımda hep si-

□ Bize biraz da İran sinemasındaki Kürt yapımcıların eserlerinden bahsedebilir misiniz?

□□ İran sinemasının tarihinde özgün Kürt filmlerinden söz edebilmek çok güçtür. Bu alandaki yurtsever çalışmalar, ancak, çeşitli filmlerde mekan olarak Kürdistan'ı, güysilerini yansıtmak düzeyiyle sınırlı kalmıştır.

Örneğin bunlardan, 55 yıl önce Abdül Hüseyin Sipenda'nın "Doktor Lor"u, Şeyameke

önemli bir yanıtıdır. Diğer yanına gelince, ondan sinema estetiği açısından en olgun düzeyine erişmiş desansa-çağdaş bir harmoniyi bulabilirsiniz.

Kaldı ki, onun sahne düzeni açısından da, yaşamın diyalektiğini epik bir teknikle sunması, sinema tarihinde eşine ender rastlanır bir ustalığıdır.

Bilgiye musunuz? Çırağların ustalarına ilişkin konuşmalar çok zordur. Bırakın da, sö-

Sayın Okuyucular

Yeni bir yayın dönemine başlar, yaklaşık bir yıllık geçmiş yayın pratiğimizin genel değerlendirmesi.

Okuyucunun öneri ve eleştirilerini de dikkate alarak yapmak gerekiyor.

Bilindiği gibi, **Kurdistan Press**, Kürdistan genelinde sürdürülen mücadeleden haberlerini ulaştırarak, sömürgeci uygulamaları teşhir etmek, Kürt dili, edebiyatı, ve sanat'ı ile ilgili çalışmalarına yer vermek vb., amacı ile yayın hayatına girdi. Yayın süreci içinde bütün yurtsever - demokrat ve sosyalist görüşlere açık bir çizgi izledi.

Kurdistan Press ülkemizin kuzey parçasında gazetecilik geleneğinin olmadığının bilincinde idi. Mevcut yayınların çoğunluğu, politik örgütlerin siyasal-ideolojik yayın organları idi. Bu tür yayınlar nitelikleri ve hitap ettikleri okuyucu kitlesi bakımından zaten özel olarak informatif bilgilendirme amaçlayamazlardı. Ne var ki, sömürgeci devletlerin dev basını tekelinin çıkardığı gazeteler ülkemize ilgili konular hakkında bilgilendirme kaynakların başında gelmekteydi. Bu da kitlenin tercihlerini ve düşüncelerini etkilemek de, hatta hatta, ülkemize ilgili değerlendirmeler çoğu zaman sömürgeci basının gözlüğü ile ele alınırdı.

Yola çıkarken, örneğin, Avrupa'da nüfusu yarım milyona yaklaşan Kürdistanlı işçi, öğrenci, siyasi mülteci kitlesine ülkemize ilgili somut haberler ve yorumlar aktaran, dilimize ve kültürümüze sahip çıkan bir yayını örgütlemenin mümkün olabileceğini düşündük. Bu ve benzeri somut durum ve ihtiyaçlara cevap vermek üzere **Kurdistan Press** oluştu.

Kurdistan Press'in önemli amaçlarından biri, Kürdistan'ın 4 parçasında sürdürülen mücadele hakkında Avrupa'da yaşayan yurtsever kitleye doğru bilgiler aktarmaktır. Herkesin de takdir edeceği gibi, normal basının kullandığı yollar ve yöntemlerle ülkemizden haber almak oldukça zordur. Ancak bütün zorluklara ve engellere rağmen, çoğunluğu devrimci-demokrat unsurlardan oluştu. Bu okuyucularımızın özverisine dayanan çalışmaları **Kurdistan Press** habercilik konusunda 15 günlük bir gazetenin yapabileceği işleri yaptı sayılır.

Gazetenin önemli sorunlarından birini de dil sorunu oluşturmaktadır. Bilindiği gibi ülkemizin diğer parçalarında asimilasyon Kuzey Kürdistan'da olduğu gibi pek yaygın değildir. Bununla birlikte, Doğu ve Güney Kürdistan'dan gelen Kürt kitlesi kürçe okuyup yazmakta, fakat, soran lehçesi ve arap harfleri kullanılmaktadır. Bu okuyucularımızın haklı bir talep olarak önerdikleri soran lehçesinde arap harfleri ile yayını kadro ve teknik açıdan -özellikle teknik- önmüzdeki yayın döneminde karşılanabileceği durumda değildir.

Gazetenin diğer önemli bir sorunu da dağıtım ve abone sorunudur. Bilindiği gibi gazete ağırlıklı olarak gönüllü dağıtıcılar tarafından elden dağıtılmaktadır. Ancak 15 günlük bir gazete yayını teşkil ediyor.

Yeni organı olmayan gazeteyi sürekli olarak gönüllü dağıtıcılar vasıtasıyla dağıtımını sağlamak hem pratik değil hem de düzenli olması mümkün değil. Örneğin bir bölgede gazeteyi gönüllü olarak dağıtan arkadaş herhangisi bir nedenle bulunmuş yerden ayrıldığına o alandaki okuyucunun gazeteyi izlemesi mümkün olmuyordu. Gazete okuyucularının büyük bir bölümünü ise, TC pasaportu taşıyan işçiler oluşturmaktadır. Bunlarda Türkiye ile olan bağlarından dolayı, gazeteye abone olmaktan çekiniyorlar. Gazeteye abone olunca sanki bir örgüte üye olmuş vehmene kapılıyorlar. Ve gazeteyi elden satın almayı yeğliyorlar. Gazete de bütün alanlarda dağıtılmadığı için gazeteyi izlemek isteyen birçok okuyucu gazeteyi elde edemiyor.

Ancak, **Kurdistan Press**'in okuyucu kitlesinin yoğun olduğu alanlarda gazeteyi dağıtma vermek sorunu henüz çözülememi. Ancak bazı ülkelerde bu doğrultuda atılan adımlar var.

Tekrar abone sorunu gelelim. Gazeteyi düzenli izlemek isteyen ve maddi açıdan desteklemeyi düşünen okuyucuların abone olmalarında büyük yarar var. Böylece dağıtım tekellerine verilecek para da zaten maddi zorluklarla boğazlaşan **Kurdistan Press**'e kalmış olur.

Maddi sorun ise, gazetenin en önemli sorunlarının başında gelmektedir. Bunun giderilmesi, yani gazetenin kendi kendini finanse edecek duruma gelmesi, abone ve okuyucu sayısının artırılması ile mümkündür. Gazetenin maddi yükü halen gazeteyi oluşturan arkadaşların omuzlarında durmaktadır. Bu arada bazı "*çok bilmiş*" kafaalar, gazeteye haliyle finans kaynakları yaratma saptantısı içine girmişlerdir. Bu tür saptantılar, ulusal kurumlara karşı duyarsızlığın, kendine güvensizliğin belirtirleri olması açısından kayda değer.

Gazetenin bizzat en önemli yanı ise muhtesabıdır. Yeni verilen haberler, yayınlanan makaleler, edebiyat ve sanat üzerine yayınlanan yazılardaki içerikler. Gazeteyi oluşturan ögeler; gazete çalışanları, yazarları, muhabirleri ve okuyucularının bir bölümü ideolojik-teorik dergilerden, yarıllardan beslendikleri için **Kurdistan Press**'e gönderilen yazıların çoğunda, gazete ile dergi arasında durumlamaktadır. Sayfa sayısı kabarmış yazılar ise çoğunluktadır. Bunların büyük bir bölümünü yayınlamak mümkün olmuyor. Bu eksikliği gidermek sadece **Kurdistan Press** çalışanlarının başa racacağı bir şey değildir. Çünkü, **Kurdistan Press** çalışanlarının hazırladığı yazılar gazetelerin belli bir bölümünü kapsıyor. Bu eksikliği giderilmesinde yazar ve muhabir arkadaşlara önemli görevler düşmektedir. Yazar ve muhabir arkadaşların genelde normal okuyucunun kolayca anlayıp, izleyeceği bir üslupla yazmalarında yarar var. Bundan kasıt yazıların muhtesabı değildir. Ancak kısa ve özli anlatım üslubu gazete yazarlığının en önemli yanını teşkil ediyor.

Biz Kurdistan Press çalışanlarına göre; önmüzdeki yayın dönemi ile ilgili üzerinde durulması gereken yan, gazetenin muhtesabının güçlendirilmesidir. Yani inceleme, araştırma türünden çalışmaları yer verilmesidir. Bilindiği gibi **Kurdistan Press**'de yurtsever - demokrat sosyalist siyasal güçlere karşı düşmanlık ve saldırıların içermeyen yazılar **Okuyucu Mektupları** ve **Serbest Kürsü** sayfalarında sanırsız yayınlanmaktadır. **Serbest Kürsü**'nün ulusal ve toplumsal kuruluşlar mücademizin dayatan gününbirlik ve uzun vadeli sorunlarını tartışıldığı, üretken düşüncelerin yayımlandığı bir niteliğe kavuşması gerekiyor. Sadece birilerinin eleştirilmekle olmuyor. Mücademizin açısında üretim, tartışılması gereken o kadar konu var ki, **Kurdistan Press**'in bütün sayfalarını buna ayırsak bile az gelir.

Kurdistan Press habercilik konusunda ise, başından beri saptadığı ilkeleri sürdürmektedir. Politik örgüt ve demokratik kuruluşlarla ilgili haberler bu örgütlerin yetkili organları vasıtası ile iletildiği oranda gazete de yer alacaktır. Bu tür haberlerin sorumluluğunu geçtiğimiz sürece üstlenmek istemiyoruz. Bütün okuyucular da taktir eder ki habercilerin **Kurdistan Press**'e iletmeyen örgütlerin, dar ve illegal olan faaliyetlerini araştırıp, yayınlamanın şartı da yoktur. Geçtiğimiz gün öneminde saptadığımız prensiple **Kurdistan Press**'e iletilebilir haberlerin hemen hemen tümü yayınlanmıştır.

Kurdistan Press'e gelen eleştirileri toparlarken olursak, gerek politik örgütlerden, gerek demokratik kuruluşlardan ve gerekse okuyuculardan bu güne kadar genellikle olumlu eleştiriler ve geliştirici öneriler aldık. Bunun yanında **Kurdistan Press**'in önüne koyduğu amaçların rahatsızlık duyan odakların küfür ve karalamaları da oldu. Bunun olmaması da mümkün değildir. Çünkü **Kurdistan Press** dışman düşman rahatını bozuyor. Avrupa'da 100 binler basan günlük gazetelere sahip olan sömürgeci, onbeş günlük **Kurdistan Press**'in taşıyıcılığı yaptığı mücadeleden korkuyorlar.

Kurdistan Press'i yasaklayacak şartları olmadığı için de, çeşitli kullıflar altında soldur ve karalamalarını sürdürüyorlar. Varsın sürdürsünler. **Biz, Kurdistan Press** çalışanları, genelde ulusal kurtuluş mücadelemize hizmet veren bir basını yayını müessesesinin geleceği ve görevlerinin bilincinde çalışmalarını sürdürüyoruz.

Elbette hiç birimiz profesyonel gazeteci değiliz. Bu gün de tersini iddia etmiyoruz. Eğer basım-yayın alanı da, mücademizin bir alanı ise -ki öyledir- bu konuda da yetkinleşmek bir görevdir. Bunu başarmak gerekiyor. Sömürgeciğe karşı mücadelemiz, dünyada ve ülkemizdeki olayları öğrenmek için sömürgeci basını kaynak olarak görmek, kabul etmek her halde sonsuz dek sürmemelidir. Her ne kadar bunu isteyenler olsa da...

Kurdistan Press Çalışanları

Xwendevanên berêz

Di destpêka weşana sala nûh de divê em li ser xebata xwe ya -li gor rexneyên ku hatine derbasbûyî rawestin.

Wek tî zanin **Kurdistan Press** nûçeyên tekoşîna rizgariya Kurdistanê belav dîke. Kirarên qolonyalîstîna datîne berçava, çîh dîde xebatên li ser zîman, edebîyat û hûnera Kurdî. Bî vî avayî **Kurdistan Press** rûpelên xwe welatparêz - demokrat û sosyalîstan re vekir û dest bî weşana xwe kir.

Kurdistan Press zanî bû ku li Kurdistana Bakur edeta rojnamevanîyê pîr gîşîse. Weşanê ku hebûn, pîriyaniya wan organê polîtîk-îdeolojîk yê rêxistinên bûn. Jî xwe naverok û xwendevanên wan weşanên xwe ji çîhê ne. Bî taybetî belavkarîna nûçeyan jî wan nayê xwestin.

Weşanê ku li devletên qolonyalîstî derdîvekin, dibîna kaniyên nûçê. Ev jî tesîrek mezin li ser dîtin û bîrûbawerîyên welatparêzan dîkin. Xwendevan bî çavê wan weşanên li welatê me dinêrin.

Wek nîmune, hejmarê karêr, xwendekar û muhîrînerî polîtîk yê Kurd li Ewropa nêzîkî nîv mîlyonê ye. Jî bo ku em karibin, nûçeyên berçav, li ser welatê xwe û li ser zîman û çîndê Kurdî bigihîjin xwendevanên, **Kurdistan Press** hat damezirandin.

Armanca **Kurdistan Press** ya herî gîrîng, belavkarîna aghadaryîyên rastî di herhaqa tekoşîna ku li her çar perçeyên Kurdistanê berdawem dîke, bû.

Jî aliye herkesê jî tî zanin, ku **Kurdistan Press** nikare wek rêyên weşanê dîtir jî Kurdistanê nûçê werbigire. Dî gel hemû zehmetîyan jî dîsa **Kurdistan Press** zêdetir bî alkariya demokrat û şoreşgeran jî Kurdistanê nûçê werbigire jî bî gor rojnamekî 15 rojîn belav kirîye.

Pîrsekî gîring ya **Kurdistan Press** pîrsa zîman e. Wek tî zanin, perçeyên dîtir yê welatê me asimîlasyon bî qasê Kurdistana Bakur xurt nîne. Kurdên Kurdistana Rohîlat û Başûr dîkarin Kurdî binivîsîn û bîxwînin lê tîpên erêbî û lehçeyê soranî bikartînin. Lê xwendevanê me ku jî Kurdistana Rohîlat û Başûr hatîne daxwezekî bî çîh tînin pêş, ew jî weşana tîpên erêbî û lehça soranî ye. Lê jî ber tûnebûna qadro û îmkanîyetên teknîkî -bî taybetî teknîkî- em nikarin dî dema pêş me de wan daxwazê pêk bînin.

Pîrsekî gîring ya **Kurdistan Press** pîrsa belavkarîni û abonetî ye. Rojname zêdetir bî dest tî belavkarîni. Lê belavkarîna rojnamekî 15 rojîn -ku ne organa rêxistinêkî be- bî dest ne hesanî ye û ne jî pratîk e.

Wek nîmune; dî heremêkî de hevalê ku rojname belav dîke gava çiyê xwe diguhere, dî wê heremê de xwendevan nikarin rojname bî rêk û pêk bîxwînin. Pîriyaniya xwendevanên **Kurdistan Press** jî karker in û xwe

dî pasaportên TC' ne. Jî ber tîkîliyên xwe li Tirkiyê dîtîrsin, nabîn aboneyên rojname. Ewana difikîrin, ku gava bibin aboneyên rojname weke ku bîbin endamê rêxistinêkî, jî yê yekê naxwazin bibin abone. Dixwazin **Kurdistan Press** jî dest bîstînin. Jî bo ku **Kurdistan Press** li Ewropa hemû cîyan nayê belavkarîni, xwendevan jî nikarin rojname bîdestxin. Jî bo yê belavkarîna **Kurdistan Press** bî destê şerîketên belavkarîni hîni jî hel nêbûye. Lê li hinêk welatan ev gav hatîye avêtîni.

Emê dîsa vegeerin ser pîrsa abonetîyê, xwendevanên ku bîxwazin **Kurdistan Press** bî rêk û pêk teqîp bîkin û alkariya wê bîkin, divê bibin abone. Bî vî avayî, ew perçeyên ku emê bîdin monopolên (tekel) belavkarîni de bîmin bo **Kurdistan Press**. Jî xwe raweşa aboriya **Kurdistan Press** jî ne baş e.

Pîrsa aborî, hê jî gîringtirîni pîrsa **Kurdistan Press**'ê ye. Helkirîna (çareserkirîna) vî pîrsê, yanê rojname bikarîbe li ser lîngê xwe bîskeine divê hejmarê abone û xwendevan zêdetir bîbin.

Barê aborî (maddî) ya **Kurdistan Press**, hê jî li ser mîlên hevalên ku rojname damezîrandîne ye. Her çend bin kesên "pîr zana" jî bo rojname kaniyên maddî ya xeyalî peyda kirîbîni jî, mesele "mixabîni" ne wîsa ye.

Aliye gîringtirîni ya rojname jî bo me xurtkirîna naveroka wê ye. Yanî naveroka nûçê, meqalê û nivîsandinên li ser edebîyat û çîndê e. Rojname jî xebatkarên xwe, nivîskarên xwe, nûçeyan û xwendevanên xwe pêk tî. Evana jî zêdetir fikrên xwe jî weşanê teorîk-îdeolojîk dîstînin. Jî bo yê yekê, dî **Kurdistan Press**'ê re hinêk nivîsarên dirêj û wek nivîsarê kovarî tî şandin jî ber vî nayên çapkirîni. Çareserkirîna vî kêmîyê ne tenê barê xebatkarên **Kurdistan Press** in. Jî ber ku nivîsandinên ku xebatkarên rojname amade dîkin beşek jî rojname digîre. Dî çareserkirîna vî kêmîyê de rolêkî mezin dîkeve ser mîlên nivîskar û nûçeyan rojname. Divê nivîskar û nûçeyan dî nivîsandinên xwe li gor xwendevanên normal binivîsin. Divê üslub bî hesanî bê fêmîkirîni. Jî xwe üsluba nivîskarên rojnamevan üslubekî kurt û hesanî ye.

Li gor me xebatkarên **Kurdistan Press**; aliyê ku li ser bê rawestîni dî dema weşanê, li pêş me, xurtkirîna naveroka rojname ye. Divê nivîsarên lêkolîni û lêgerîni zêde bin. Tî zanin ku **Kurdistan Press**, nivîsarên ku dijîtiya hêzên niştîmanperwer-demokrat û sosyalîstan neke, bê sansur dîweşîne. Nivîsandinên wîsa,

rûpelên Kursiya Serbest û dî rûpela xwendevanên de tîen belavkarîni. Divê rûpelên Kursiya Serbest bibe rûpelê ku tî de pîrsên rojane û stratejîk yê tekoşîna rizgariya netewî û civakî bînen gotûbêjîkirîni.

Tenê xebekirîna hinêkan nabe. Divê hin tîşt jî bînen afirandîni. Jî aliye tekoşîna me gelek tîşt hene, ku pêwîste bînen afirandîni û gotûbêjîkirîni. Em hemû rûpelên **Kurdistan Press** jî bo wan pîrsên gîring veqetînin jî tîerî nake.

Kurdistan Press, dî belavkarîna nûçeyan de, dî prensîba xwe ya berê biparêz e. Ev prensîb jî ev e, divê çarekî dîni bî xuyakarîni; hemû hêzên siyasî û demokratîk gava nûçeyên xwe bî wesîta organê xwe yê berpîrsiyarî bigihîjin dîstîne me, em de wan nûçeyan belav bîkin. Berpîrsiyariya nûçeyan aîde kaniyê wîna ne. Divê xwendevan jî teqîrî bîkin, rêxistinên ku nûçeyan xwe negihîjin destê me, em nikarin nûçeyan wan bîdestxin. Jî ber ku gelek xebat û çalakîyên wan teng û vîşartî ne.

Sala çuyî nûçeyên ku li gor prensîba me gihîştîne destê me, em ew nûçeyan teqîrbîn hemû belavkarîne.

Kurdistan Press heyarî iro, jî rêxistinê siyasî, demokratîk û jî xwendevanan rexne û pêşniyarên pozîtîf û pêşvebirî standîye. Dî gel wê, ew armançên ku **Kurdistan Press** danîye pêşîya xwe, rehetîya hinêk muhîraqan jî xera dîke. Qolonyalîstîna, xwedî rojnameyên rojînin ku bî 100 hezaran çap dibîni. Lê **Kurdistan Press** ku bî hezaran çap dibe nasandîna tekoşîna welatê me daye pêşîya xwe ew jî qolonyalîstîni dîtîrsîne. Îmkanê qolonyalîstîna tune ku **Kurdistan Press** bîdin qedexekirîni. Jî bo wê jî bî sed awayî dijîtiya wê dîkin. Bêla berdawem bîkin.

Em xebatkarên **Kurdistan Press** bî zanebûn û berpîrsiyariya tekoşîna xwe de, jî bo avakirîna dezgahêkî weşanê dî xebata xwe de berdawem bînin.

Helbet, yek jî me jî, ne rojnamevanekî profesyonel bû. Iro jî ne wîsa ye. Heke shehaya weşanê jî shehêkî tekoşîna me be, ku wîsa ye -dî wê babetê de fêr bûn û jêhatûbîni jî erêk e. Divê ev erk bî çîh be.

Em heyarî kengê li hember qolonyalîstîna tîbekoşîni û raweşa dînya û welatê xwe jî wan rojnameyên qolonyalîstîna teqîb bîkin. Divê ev heyarî dawî berdawem ne be.

Herçend kesê ku vî tîştî dixwazin hebin jî...

Xebatkarên Kurdistan Press

ABONE BE
ABONE BÎNÊ

KURDISTAN PRESS
ropeneweyî 15 rojîn - 15 gûnêkî gazeteyê
Kurdîsk Tîding
Utukmer varannan vecka
Nummer; 21 / 13
Îlon • September 87

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekretärer
Çetin ÇEKÖ, 08-298332
Teknisk sekretär
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress; Örsvingen 6C, Hallonbergen
Tlf; (46) 8-29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Bankgiro; 345 5559
Postgiro; 2 65 33-0

Tryckeri; Idrottsbladet / Södertälje

ABONE

6 MEHÛ • 6 AYLİK SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV-PASNAV
ISIM-SOYISIM .....

NAVNIŞAN
ADRES .....

WELAT-ÛLKE .....

240	Skr
240	DM
60	FF
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	Sc
35	£
2880	D
480	S

Hûn dîkarîni heqê abonetî li ser hesabê GILALÂ AB Postgiro 26533-0 Stockholm razîn û aûretet jê jî Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bî girtî abone rêkin.

Abone îretîni GILALÂ AB PG; 26533-0 Stockholm kotosuna yatîrarak, bîr kopyasîni Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartiyê bîrlîkte postalayarak abone olunabilîr.

İSVEÇ PARLAMENTOSU'NDAN

ANTI-RASİST HAREKETE TAM DESTEK

İrkçılığa karşı!

● Başbakan Ingvar Carlsson, "İnsanların değişik değerlere sahip olduğuna ilişkin aptalca mesaj, bizim barış ve demokrasimiz için bir tehdittir."

● "Göçmenlerin İsveç'ten memnun olmalarından yalnızca hükümet ve belediyeler değil, bütün İsveçliler sorumludur!"

İsveç Parlamentosu'nda grubu bulunan partilerin ortaklaşa olarak düzenledikleri "İrkçılığa Karşı Protesto Mitingi" 30 Ağustos pazar günü Stockholm'de yapıldı. Kalabalık bir kitlenin katıldığı mitingin ana sloganı, anti-rasist hareketin enternasyonal sloganı olan "Arka-daşıma Karışma" idi.

İrkçılığa karşı, şimdiye kadar aynı türden protestoların yapılmaktaydı. Bu mitinge özelliğini veren olgu ise, İsveç Parlamentosunda grubu bulunan partilerin başkan ve temsilcilerinin katılmalarıydı.

Böylece, İsveç Parlamentosu tüm öğeleriyle rasizme karşı deyim yerinde ise *birleşik cephe* kurmuş oluyordular. Bunda, şüphesiz son yıllarda İskandinavya'da oldukça tehlikeli bir tirmanışa geçen irkçılığın rolü büyüktü. İsveç Partisi isimli irkçi parti ölümle sonuçlanan saldırılar gerçekleştirecek kadar azgın bir duruma gelmişti.

Mitingde bir konuşma yapan Başbakan Ingvar Carlsson; "Biz, İsveç'te iyi bir yaşamdan sonra ülkelere dönen göçmenlerden daha iyi elçiler bulamayız." dedi ve konuşmasına şöyle devam etti. "İrkçiliğin sözcülüğünü yapanların, insanların değişik değerlere sahip

Soldan sağa: Muhafazakar Parti (Moderat) Başkanı, Carl BILD, Merkez Parti'den (Center), Olof JOHANSSON, Halk Partisi (Folk) Başkanı, Bengt WESTERBERG, Başbakan (Sosyal-Demokrat), Ingvar CARLSSON, Hage GEIGERT ve Komünist Parti (VPK) Başkan Yardımcısı, Viola CLAESSESSON Anti-Rasist mitingde partilerinin görüşlerini açıkladılar. Foto: Åke MALMSTRM, DN

olduğuna' ilişkin aptalca sözleri, bizim barış ve demokrasimiz için bir tehdittir.

Öte yandan, göçmenlerin İsveç'ten memnun olmasından yalnızca hükümet ve belediyeler sorumludur. Bütün İsveçliler bu konuda sorumludurlar. İsveç'te düşünce özgürlüğü vardır. Hükümetimiz ise, çözümleri bir göçmen politikası izlemeye devam edecektir."

Mitinge Parlamentodaki parti liderleri ile beraber, kalabalık bir insan kitle-

sinin katılımı, İsveç Partisi adlı irkçi örgütü ve yandaşlarının sert tepkilerine neden oldu.

Miting esnasında Halk Partisi (Folk Parti) Başkanına laf atan bir irkçi şunları söyledi: "Bizden mi yanasınız, yoksa göçmenlerin tarafını mı tutuyorsunuz?" Buna karşılık, Halk Partisi Başkanı Bengt Westerberg, "Ben, insanların safında yer alıyorum ve göçmenlere hümanist bir açıdan bakıyo-

rum. Şansı olup da 'burada' doğanlarla başka ülkelerde doğanlar arasında ayırım yapmam için hiç bir neden yoktur." dedi.

Muhafazakar Parti Başkanı ise, yaptığı konuşmada, Leninizm ile irkçilik ve Aphertheid hareketlerinin aynı temele sahip olduğunu iddia etti.

Miting alanında, Şili Macaristan Halk Dansları toplulukları gösteriler yaptılar.

Miting, parti temsilcilerinin yaptıkları konuşmalarla son buldu.

Basra Körfezi, bölge petrollerini dünyaya taşıyan tankerlerin önemli bir geçiş yolu.. İran-İrak savaşının başlamasıyla birlikte, Körfez'de çeşitli ülkelere ait bir çok petrol taşıma veya yük gemisi İran veya Irak tarafından batırıldı. Bu arada ABD'ye ait savaş gemileri de bombalandı.

Dünyanın çeşitli bölgelerine nakledilen Ortadoğu petrolünün büyük bir bölümü Basra Körfezi'nden geçmek zorunda.. Savaşın iki ülke İran ve Irak da, Körfez yoluna bağımlı. Ancak Irak, petrolünün büyük bir bölümünü Türkiye ve Suriye üzerinden Akdenize pompalayan boru hatlarına sahip. Her ne kadar İran-İrak savaşının başlamasıyla Suriye, Akdeniz'deki Tartus Limanı'na petrol pompalayan boru hatını kapattıysa da, bunun Irak'a büyük bir etkisi olmadı. Çünkü Irak, Türkiye üzerinden geçen 2. bir boru hattı inşa ettirdi ve geçtiğimiz ay bu hattan da petrol pompalanmaya başladı. İran ise, ürettiği petrolünün hemen hemen tümünü Basra Körfezi yoluyla nakletmek zorunda. Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan da, petrol nakliyatında Körfez yolunu kullanmaktadırlar.

ABD, son iki aydır filolarını Basra Körfezi'ne yığmasının gerekçesi olarak, "Körfez'in deniz trafiği ve petrol sevkiyatını korumak" olduğunu belirtmekte. Oysa, petrol taşıma alanında faaliyet gösteren uzmanların belirttiklerine göre, Körfez Savaşı, şimdiye dek tanker trafiğinin sadece % 1'ni etkilemiştir; ayrıca ABD'nin Körfez petrollerine özel bir bağımlılığı da yoktur.

ABD, resmi gerekçeler ileri sürerek, "petrol trafiğinin güvence altına almak", amacıyla, Fransa ve İngiltere'nin savaş gemilerini de Körfez'e çekti.

ABD'nin, körfeze, filolarını yığması ve gergin bir

Emperyalist Filolar Basra'da!?

- Körfez'deki savaş, şimdiye dek tanker trafiğinin yalnızca % 1'ni engellemiştir!
- Özal, "Basra Körfezi'ndeki gelişmeler Güneydoğu'ya yansıyor!"

ortam yaratmasının gerçek nedeni, kuşkusuz, petrol sevkiyatını korumak değil! ABD'nin "Basra Körfez Stratejisi" olarak adlandırılan stratejisi yeterince biliniyor.

SSCB'den sonra ABD'nin Kuveyt tankerlerine ABD bayrağı çektiler, petrol taşımaya heveslenmesi ise, İran-ABD ilişkilerini iyice gerginleştirdi. İran her ne kadar SSCB'ye ve ABD'ye karşı olduğunu ilan ediyorsa da, SSCB'nin Kuveyt petrollerini taşımaya müdahale etmiyordu. ABD ise, Ortadoğu'da SSCB'nin adım atmış olduğu her yerde varolmayı bir strateji olarak önüne koyduğu açıktır. Bölgedeki devletlerle ilişkiler de bu temelde yürütülmektedir. İran-İrak savaşında şimdilik ABD siyaseti, Irak'ı desteklemekten yanadır. İran, Körfez'de ABD ile meşgul olur-

ken, Irak askeri açıdan biraz nefes alabilmektedir. Ayrıca Körfez'deki gelişmelerle ilgili İran ve SSCB'nin tavırlarının üst üste düşmesi de bölgedeki dengelerin değiştiğini göstergesi olduğu kadar, Saddam rejiminin ABD ile iyi ilişkiler geliştirdiğinin de kanıtıdır.

İran Körfez'de şimdiye dek 37 ABD askerinin öldüğü bir saldırı yapmamıştı. Acaba böyle bir saldırı Irak değil miydi İran yapmış olsaydı ne olurdu? Çünkü Körfez'de mayına çarpan gemisi için İran'a saldırmaya kalkan ABD, bir savaş gemisinin Irak savaş uçakları tarafından "yanlışlıkla" bombalanıp, 37 askerinin öldürülmesi olayında pek öfkelenmemiş, Irak'ın özür dilemesi ile, sorun çözümlenmişti!!

Bu yıl Hac mevsiminde İranlı Haclıların Kabe'de eylem koymasına sert tepki gösteren Suudi polisi yüzlerce İran'lı hacıyı öldürmüştü. İran, bu olay üzerine Suudi Arabistan'ın tavırını sert eylemlerle cevaplandırmış ve olayın yarattığı sonuç, körfezdeki mevcut gerginliğin daha da artmasına neden olmuştu. Zaten, Körfezde son yıllarda çeşitli ülkelere ait 300'ü aşkın sivil gemi saldırıya uğramış, İran, savaşta Irak'ı destekleyen devletler başta olmak üzere, bir çok ülkenin sivil gemilerine saldırmıştı. Saldırıya uğrayan ülkelerin başında ise, bir başka Körfez ülkesi olan Kuveyt geliyordu.

Bütün dünyanın dikkatleri Basra Körfezi üzerine yoğunlaştığı bir dönemde TC Başbakanı Turgut Özal, "Körfez'deki gelişmeler Güneydoğuya yansıyor" diyordu. Yoksa, ABD'nin Körfezdeki filolarına destek olabilecek Çevik Kuvvetler için alt yapısı Kürdistan'da tamamlanmış olan üsler faaliyete mi geçirilecekti.

Bu soru, "Referandum" gürültüsü içinde pek duyulmadı. Irak ise, 150 bin kişilik bir Orduyu aynı günlerde Kuzey'e kaydırmaktaydı..

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

price
biha • fiyat

2.5 DM
10 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 \$

•Tel; [46] 08-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; 08-29 50 56

748 okul kapatıldı..338 çocuk kayıp!

..Ve çocuklar!

- Güney Kürdistan'da üç ay içinde 28 sivil yerleşme merkezi imha edildi.
- 2281 kişi kayıp!
- Kaybolanların 338'i çocuk, 208'i yaşlı...
- 912 yerleşim birimi için mecburi iskan uygulaması...
- 260 bin 349 kişi Güney Irak çöllerindeki kamplara sürülme tehdidi altında!

Orta sayfalarda

748 dibistan hatin girtin • 338 zarok winda ne!

...Û Zarokan!

- Di nav 3 mehan de 28 gund hatin wêrankirin!
- 2281 kes winda ne!
- Ji wan mirovên windabûyî 338 zarok, 208 kes jî pîr in
- 912 gund û nehiye ketine ber qanuna îskana mecburî!
- 260 hezar 349 kes di bin tehdîda sirgûnê de nin. Hikûmet dixwaze xelkê bibe Başûra Iraqê!

Rûpelên navîn de

Foto; Bavê Lîza • ANK

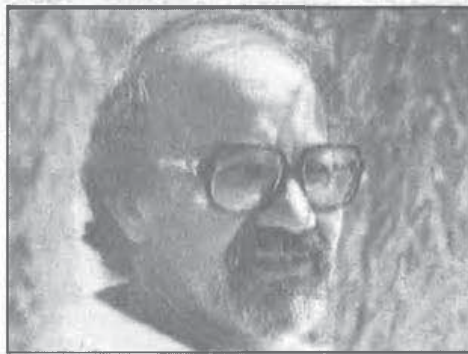
Almanyada Türkçülük!

- "Türk insanı, kendi ülkesinde, bir başka ulusun ulusal değerlerinin imha edilme politikasından çok rahatsız oluyor!"
- "İlk tepki; 'Biz demokratız, hapislerde yatmışız..Bize nasıl böyle sorular sorulabilir!' oluyor.

Yayla Mönch-Bucak:Konu önemli

Avrupa'da yapılan çalışmaların bir bölümü, Türk devletinin resmi ideolojisinin, özellikle üniversite çevrelerine empoze edilmesi ile ilgili. Türkiye'de şu ya da bu biçimde eleştirilmeye başlanan Kemalizme, özellikle Almanya'dan taze kan aktarılmak isteniyor. Konu ile ilgili olarak Oldenburg Üniversitesi öğretim üyelerinden Yayla Mönch-Bucak'la yapılan bir röportaj S.6'da

Yalçın Küçük: "Baskı, toplumu sahip çıkmaktan uzaklaştırır!"

«Demokrat çağını doldurmuştur!»

- "Beşikçi, çok namuslu bir tutum takındı. Doğuştan türk olduğu halde, şovenizm çemberini kırabildi."
- "Demokrat, çağını doldurmuştur. Devrimci, demokrat olmak dışındadır. Devrimci olunur, sosyalist olunur!"

Yalçın Küçük'le yapılan bir söyleşi, S.3'te

Rojnamevanek têkoşer

- Zilamekî por spî, ku ez şevekî heta serê sibehî pê re peyivîm, kanî "merivek temam" dibêjin ya, ew jî wisa bû. Hemû meziyetên têkoşerekî di wî de hebû, germ bû, nefis piçûk bû; xwediyê tecrûbe û dîrokek xwîn sar bû...

Bi ser, ku avakarê gelek tiştan bû, lê dîsa jî hez nedikir meriv qala wî bike. Wî wek kemaçek paş di koroya şoreşê de îsrar dikir...

roportaj di rûpela 4 û 5 an de

□ İtalyan Komünist Partisi teorisini Gramsci, faşizm karşısında düşünülün yenilgiyi irdelerken şöyle yazar: "*Sosyalist Parti, 30 yıllık yaşamı boyunca İtalya'nın ekonomik ve toplumsal yapısını inceleyen bir kitap bile çıkaramamıştır. Bizlerin bütünü ile bilgisiz, bütünü ile yolunuza şaşmış olduğumuz kavramak için yalnız bu soruyu ortaya koymak yeter.*"

Türkiye'nin siyasal tarihinin doğru dürüst yazıldığı da iddia edilemez zaten. Sağcı yazarlar, tarihi şundan burdan deşmeye uğraşmışlardır hep. Bu onların, Kemalizme göreceli olarak eleştirici tavır almalarından geliyor. Ama Marksist sol, tarihi, Kemalist tarihçilerden öğrenmiştir. Bu da, Marksist hareketin başlıca rahatsızlıklarına kaynak olmuştur. Halen de böyledir.

Türkiye'nin siyasal tarihi yazılmadı. Tarihin taslakları birer ikişer ve yeni yeni ortaya çıkıyor. Daha uzun süre de yazılamayacak. Nedeni, devlet kasa-larına kilitli belgelerin, ancak resmi tarihçilere açık olması. Onlar da resmi tarihi değiştirme durumunda değildir. Diğer yandan, tarihinin tarih bilinci, genel olarak resmi ideolojinin sınırlarını daha yeni yeni aşmaya başlıyor. Son bir neden de, teorik

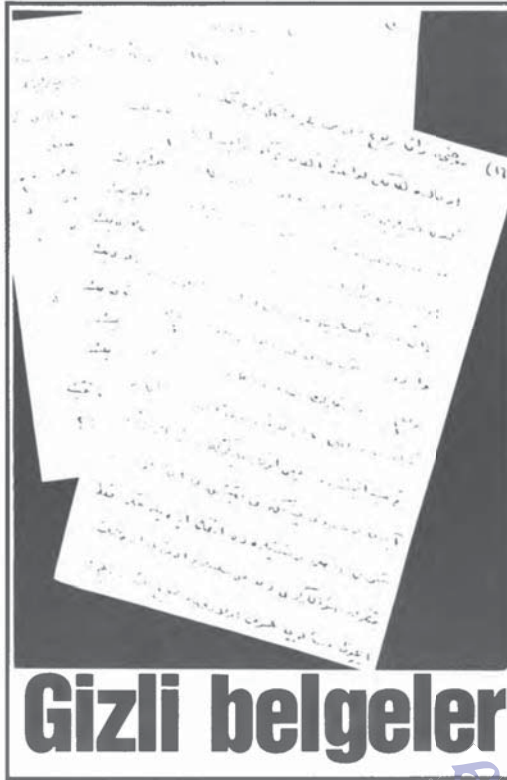
marksizmin henüz Türkiye'de kendini tasallulardan kurtaramaması...

Türkiye'de tarihin irdelenmesine, ilk büyük darbe, Kemalizme biad eden eski TKP Merkez Komitesi üyelerinin oluşturdukları Kadro hareketinden gelmiştir. İkinci büyük darbe de, Kadroculuğu 1960'lerden sonra diriltmeye çablayan YON hareketinden. Genel olarak sosyalist hareket, bu iki büyük saldırı karşısında öylesine katı bir ideolojik şekillenme içine girmiştir ki, Kemalizm daha hala sosyalist hareketi etkileyebilmiştir.

Sosyalist hareketin başlıca çarpıklıklarından bir diğeri ise, düşüncesine ve/veya eylemine her zaman Atatürk'ten bir dayanak aramasıdır. Bir dönem Kürt devrimcileri de bunu ısrarla sürdürdüler. Halen de sürdürenler var.

İkibine Doğru dergisinin gizlenmiş bir belgeli açıklamasından sonra, Türkiye'de kopan kıyamet, bu düzeyde gene bir takım ideolojik çatlaklıklara neden olmaya aday. Kuşkusuz, belgenin yayınlamasına karşı alınan tavır utanç verici. Ama, Atatürk'ün kanlı eylemlerinin önüne, bir takım "ilericiler" lafları geçirmenin artık herhangibir gerekçesi kalmadı kanısındayız.

Sözkonusu belgenin yayınlanması nedeni ile hak-

Gizli belgeler

kında toplama kararı verilen İkibine Doğru'nun sözkonusu sayısındaki belgenin türkçe çevirisini okuyucularımıza sunmak istedik. Konuyu değişik boyutları ile irdeleyen bir değerlendirmeyi ise, önümüz-

deki sayılarda vermeye çalışacağız. Sözkonusu belge, 16 Ocak 1923'te İzmir'de, gazetecilere Atatürk'ün Kürt sorunu ile ilgili düşüncelerini anlatması ile ilgili-

BELGE

İzmit Kasrı
16/17 Kanuniseani 1339
9.5 sonra

İstanbul Mebusu Adnan Bey
Vakit Başmuharriri Ahmet Emin Bey
Tevhidîfakr Başmuharriri Velid Bey
İleri Başmuharriri Suphi Nuri Bey
İkdam Muharriri Yakup Kadri Bey
Tanin Muharriri İsmail Müstak Bey
Akşam Muharriri Fahih Rifki Bey
İleri Muhabiri Kılıçzade Hakkı Bey

Gazi Paşa- Konuşacağı-mız esaslı meseleler ne ise evvela onları tespit edelim. Hangi noktaları öğrenmek istiyorsunuz?

KÜRT MESELESİ

Ahmet Emin Bey- Kürt meselesine temas buyurmuşunuz, Kürt meselesi nedir? Dahili bir mesele olarak temas buyurursanız çok iyi olur.

Gazi Paşa- Kürt meselesi; bizim yani Türklerin menfaatine olarak da katiyen mevzu bahis olmaz. Çünkü malumalimiz bizim hudud-u milliyeti Kürt dahilinde mevcut Kürt anasırı surette tevattun etmiştir ki pek mahdud yer-

lerde hali kesafettir. Fakat kesafetlerini kaybede ede ve Türk anasırının içine gire gire öyle bir hudut hasıl olmuştur ki Kürtlük namına bir hudut çizmek istersek Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek lazımdır. Faraza, Erzurum'a kadar giden, Erzincan'a, Sivas'a kadar giden, Harput'a kadar giden bir hudut aramak lazımdır. Ve hatta, Konya çöllerindeki Kürt aşairini de nazar-ı dikkate hariç tutmamak lazımdır. Binaenaley başlıbaşına bir Kürtlük tasavvur etmek ise bizim teşkilat-ı Esasiye Kanunu mucibince zaten bir nevi mahalli muhtariyetler teşekkül edecektir. O halde hangi livanın ahaliisi Kürt ise onlar kendi kendilerini muhtar olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin hali mevzu bahis olurken, onları da beraber ifade lazımdır. İfade olunmadıkları zaman bundan kendilerine ait meseleler ihdas etmeleri daima veriddir. Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtlerin ve hem de Türklerin sahib-i selahiyet vekillerinden mürekkibtir ve bu iki unsur bütün menfaatlerini ve mukadderatlarını tevhit etmiştir. Yani onlar bilirler ki bu müsterek bir şeydir. Aynı bir hudut çizmeye kalkışmak doğru olmaz.

[2000'e Doğru, Sayı 35]

Tencerenin dibi!

□ 12 Eylül darbesinin 7. yıldönümü yurt dışında gerekli biçimde protesto edilemedi. Bununla beraber, Türkiye'de gerektiğinden çok daha fazla ve çok daha anlamlı biçimlerde protesto edildiğini belirtmek gerekir. En azından, bu gün Çankaya'da oturan sivil elbiseli general, hayat tarafından tepiz edilmiş oldu. Tezleri ve iddiaları birer birer yüzüne vuruldu. Devleti zorla ele geçirme suçunu hukuken olmasa bile, fiilen işleyen bir devlet memurunun hazin psikolojisi içine sokuldu.

Evren, 40 yıl kırsalalarda "asker siyaseti yapmaz" gibi edepsizce bir kavramın ardına sığınmış olduğunda yıldızları çoğalta çoğalta, bir gece ansızın "siyaset öyle değil böyle yapılır" iddiasıyla devletin tepesine süngü zoruyla geldiği zaman, siyasi partileri kapatıp, liderlerini sorgu ve gönderme "gafleti" içine girmiştir. Evren "Önlar, tencerenin dibini kirlitler, bir temizleyecek!" diyordu.

Darbemin 7. yılında, tencerenin dibini kirlitler, gene iş başına geldiler ve bugün varın siyasi partilerin başına geçecekleri için de, pek sayın Evren'in "olağan" görüşmelerinde bu tencere kirlitçilerle, tencere temizleyici zat, memleket meselelerini konuşup tartışacaklar!

Bu arada, köprülerin altından çokca sular aktı. Sular akıp giderken, bir kusağın gençliği, umutlarını, değerlerini de alıp götürdü. Toplumun yoksul kesimleri ağır biçimde yaralandılar. Acılar çektiler. Türkiye zaman ve mekân boyutu itibariyle 1980 Eylül'ünden farklı bir yere geldi. Artık, siyasi partiler de, Türkiye'nin "meselelerini" daha farklı bir yerde tartışma ihtiyacı duymaya başladılar. Bu arada SHP, Türkiye'de kürtenin serbest bırakılması isteyecek kadar "ilerici" gitti.

Esasen 12 Eylül Türkiye'de sağcı diye adlandırılan kesim tarafından kendi rasyonelleri içinde gerektiği biçimde yazılıp tartışıldı. 12 Eylül'ü tanımayan Türkiye'deki sol.

Sol her ne kadar sivri laflar, ortodoks tavırlar geliştirir bir görünümde ise de, daha yakından bakıldığı zaman, sağcılar kadar tezlerini ve değerlerini korumada kararlı olamadı. Bu bağlamda, 12 Eylül sürecinde bir Nazlı İlçak mutlakla anlacak. Solda bir N. İlçak bumak ise herhalde oldukça zor. Zindanlardaki yiğit dostlar elbetteki bu yargının dışında!

Hatırlıyorum, 17 Eylül'de bir toplantıya katılmak üzere bulunduğu İtalya'daki bir adadan çalıştığı Milliyet gazetesine bir yazı gönderen Çetin Altan şunları yazmıştı. Duyduk, askerler iktidara gelmiş, İyi de olmuş. "Bu yol bizim yolumuzdur. Bu yol Atatürk'ün yoludur".

Oysa, biz, Çetin Altan'ın uğruna günlerce siyasi poliste sorgulanmış, 8,5 yıl ağır cezalarla çarpıtılmıştık. Yolumuzu nasıl da karartmışlardı. Nasıl da bilgisiz, bilimsiz bırakılmıştık. Süreci içinde didişe döğüşe bir yerlere ulaştık. Bilgi ve deneyimiz arttı. Bugün bu kusak, "68 Kusağı" diye anılıyor. Ne kadar doğrudur bilemem. Ama, "68 Kusağı" gene bugün bir esrar perdesinin, bir sır dünyasının içinde gibi görülmek, gösterilmek trajedisine karşı karşısya. Biz de, 60'li yıllarda "Eski Türkler" ile ilgili olarak benzer bir bilinç çarpıklığının trajedisini yaşadık. Onları, "mezar kaçkınları", "hortaklar" olarak görenlerimiz bir hayli fazla oldu. Yüzyüze gelip de, tarihin koridorlarında dolaşmaya başladığımız günlere kadar bu böylece sürdü.

Burjuvazi, kusağlar arasındaki köprüyü iflak ettirmişti. Süreci omuzlama iddiası taşıyanlar da, şu ve ya bu biçimde buna hizmet etmekteydiler. Bugün aynı trajik yapıyla yüzyüze geldik. 12 Eylül darbesi, beyninde en azından 25 yıllık bilgi ve deneyleri taşıyan kavga kusağı ile, yeni yetişen kadro arasına demir teler gerdi. Günlük gazeteler, haftalık dergiler bir demir telleri şurasından burasından aralamaya çalışırken, sorunu, sürekliliği sağlayacak, bilgi ve deneyleri kuşaktan kusağa aktaracak bir bilinçle sunuyorlar. Tersine, sorunu, burjuvazinin masal, efsane dünyası içinde, çarpık, şaşırıcı, sakat biçimler ve içerikler içinde sunuluyor.

Burjuvazi için mesele yok. O, bir tarihin, bir devletin mirasını istediği gibi kullanabilir. Sorun solun, özellikle de marksist solun sorunu. 12 Eylül'lerin demir tellerini yırtıp çıkmak, kusağlar arasındaki bilgi ve deney aktarımını sağlayacak köprüleri kurmak, son 25 yılı içinde, kemiğinde yaşayan kadroların, önderlerin, politik güçlerin omuzlarında duruyor.

Orhan Kotan

Binê Beroşê

□ Salvegerra 7 an ya 12 İlonê, li derveyî welat wek ku pewistê nehat rûşekirîni li gel vê divê bê gotin, ku li Tirkiyê ji pevisti ji zêdetir bi mana û bi gelek awayên hate protestokirin. Bi kêmani ew general, ku bi cilên sivilî niha li Çankaya rûniştîye, ji ali jiyane ve tekzîb bûye. Dîtin û ramanên wî yekê yekê li rûyê wî hatin xistin. Wî ji ali hukukî nebe ji, jî aliye pratîkê sunca bi zorê destxistina dewletê kiribû. Lê îro ketîye nav psikolojiya memurek belengaz.

Evren, 40 sal di bergehane de (karargah-kışla) pîrpîrikên milê xwe zêdetir kir û bê edep digot; "Esker siyasetê ve mijûl nabe" Lê şevkî, jî nişka ve, "siyaset ne bi wî awayî bi vî awayî tê kirin" got û bi zora sinê erka dewletê xist bin destê xwe. Partiyên politikê qedexekir û serokên wan şand sirgûnê. Wî, "wan binê beroşê qirejirin, em dê paqîj bikin" digot.

Di 7 saliya derbeyê de, yê ku binê beroşê qirejirinbûn, dişa hatin ser karê xwe yê berê û îro yan jî sibê de dişa bibin serokê partiyên xwe. Yên ku "binê beroşê qirejirinbûn" bi ye, "gelek birêz Evren"; ku "binê beroşê de paqîj kiriba" de runin û li ser pîrsa welat gotûbjê bikin!

Di vî navberê de binê pirê gelek av derbas bû. ev av xortani, civani, hêvî û hejayanê neslekî ji bi xwe re bir. Xizanan civatê giran birindar bûn. Derd û xam kişandin. Tirkiye, ger ji ali dem û ger ji ali cîh İlon 1980'î derbas kir û hate çikehi dim. Edî, partiyên siyasi ji destpêkirin, ku "pîrsa" Tirkiye çikeh cuda de mîneqesê bikin. Di vî navberê de SHP, heqaş "pêş" de çû, ku xwastina azadiya Kurdi kir.

Di eslê xwe de, 12 İlon li Tirkiyê ji aliye rast di nav rasyonelên xwe de bi awakî pêwîst hat nivisandin û gotûbjêkirin. Lê çep, 12 İlonê mînaqesê nekir. Wê nekola. Mîrow jî nêzik binere, her çend çep gotinê tûj ji bike û bi awakî ortodoks têtên xwe ji bide xuyakirin dişa jî qasê rast bi awakî îstikrari xwedî dîtin û hejajiyên xwe derneket. Di vî manayê de di pevajoşê 12 İlonê de yek Nazlı İlçak de bê biranin. Diatina Nazlı İlçakê di nav çep de gelek zehmet e. Bê guman, dostên egît ku di zindanan de nin, derveyî vê mîneqesê nin.

Tê bira min, 17 İlonê de Çetin Altan, ji giravekî(ada) İtalyayê ji Milliyet re nivisarek şandibû. Di vî nivisarê xwe de; "Me bihîst...Esker hatine ser hikim. Baş bûye. Ev rêya me ye. Ev rêya Ataturk e". Em ji jî ber Çetin Altan ketûbî destê polisa siyasi, bi rojan di bin tehqîqatan de ma bûn û 8,5 sal cezayê giran girtûbûn.

Çawa rêya me tarî kiribûn. Di nav em nezahîştûbî. Di nav pevajoşkê de bi rûna xwe qelîyan û gihîştin çikekî. Zanabûn û tecrubeyên me çêbûn. İro vî cîle (nesil) rê dibêjin "Cîlê 68 an". Çîşas raste nizanim. Lê îro "Cîla 68" an di bin kirusekî bi esrar û di nav dinyakî dizî de de tîftîtin û nişandan.

Em ji di salên 60î de li ser "Tîftingê Kev" emni trajedyeyî jiyabûn. Gelek ji me ew mîna "pîrubokan" (şeytanqun) diditûn. Heya ku me hevûdî naskirî û di revaqên dirêkê de rastî hev hatin.

Burjuvazi di navbera cilan de girêdayin ne hiştibû. Kesên ku îdiyayê hilgirtina barê pevajoşkê dikirin, wan ji vî yê yekê re xizmet dikirin.

İro dişa em rastê vî trajedyeyî hatine. Derba 12 İlonê di navbera cila têkoşer ku xwedî zanebûn û tecrubeya 25 salan e û kadroyên nûhati de têtên hesin kişand.

Rojnameyên rojane û kovanên heftiyê, ku dixwazin têtên hesin ji alimê ve vekin, nikarin hebûn û domandina zanebûn û tecrubeya çikekî bigihîjînin çikekî dîtir. Li bervajiyê ve, pîrs, di nav çîrok û efsaneyên burjuvazi de, bi awakî seqet û naveroşkerî pûç têt pêşkesirîn.

Ji bo burjuvaziyê ne xem e. Ew, dikare mirat û dirûka dewletêkî bi kefa xwe bi kar bîne. Pîrs pîrsa çep û bi taybetî ji pîrsa çepa marksîst e.

Şikandin û bertekirînin têtên hesin yê 12 İlonan, awakirina pîrên pêwendî di navbera cilan de, danîna zanebûn û tecrubeyî ji çikekî dîtir. Li ser mîlên kesên rêber, qadro û hêzên politik, ku di xwin û laşê xwe de vê yekê jiyane, dişikîne.

□ “Beşikçi, yolu açan, öncülük eden bir tip. Genç yaşta başlattığı çalışmalara saygım var. Çıktığı için de seviniyorum”

□ “Türkiye’de kim tepki gösterecek? Demokrat denilen kesim Kemalisttir! En hassas oldukları konu, Kürt sorunu!”

□ “Tepki göstermeme, Kemalizmin, ayrıca şovenizmin, Türk aydınlarının bazı davranışlarını dondurmasından ileri geliyor.”

«Demokrat çağını doldurdu!»

● Türkiye’de hassa çevrelerin başlıca hedefi durumunda bulunan İsmail Beşikçi, cezasını tamamlayarak tahliye oldu. Bu arada köprülerin altından çok sular akmış, Kürt sorununda sesli düşünmeye çabalayanların sayısı artmaya başlamıştı. Bununla beraber, sorun, Beşikçi’nin büyük bir titizlikle açıklanmaya çabaladığı bilimsel çerçeveden çok, günün çıkarlarına uyarlı politik bir zemin üzerinde durmaktadır. Konu ile ilgili olarak Türkiye’de bir hayli yayın yapıldı. Aşağıdaki yazıda, değişik konularda olumlu-olumsuz dikkatleri üstüne çeken Yalçın Küçük’le yapılan bir söyleşi sunuyoruz. Anlaşıldığı kadarıyla, Türkiye’de sorun burjuvazinin çizdiği sınırlar içinde boğulmaması için demokratik ve sosyalist siyasal güçlere daha bir hayli görev düşmektedir.

□ İsmail Beşikçi ve çalışmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

□□ Türkiye’de Kürt Sorununun politik bir sorun olarak ele alınmasında öncülük hatasıyla sevabıyla I.TİP’e aittir.TİP, Doğu Mitingle-

ri’nin Kürt yurtlarında gerçekleşmesini sağladı.

İsmail, bu dönemin çocuğudur. Çok namuslu bir tutum takındı. Yaptığı, akademik-bilimsel çevrede sorunu incelemek ve yazmak. Bunu da mümkün olan en yarıgızsız şekilde yazdı. Önden önce de yazarlar olmuş, ama bilimsel değil, şoven yaklaşımlar olmuş.

İsmail, doğuştan Türk olduğu halde bu şovenizm çemberini kurmuştur. İsmail, bu işe Erzurum Üniversitesi’nin sınırlı imkanları çerçevesinde, namuslu, medresede yetişen bir profesörün (İbrahim Yasa) kürsüsünde mümkün olan nesnellikle yaklaşan, hepimizin sevdiği, saydığı, çilelerine üzüldüğümüz bir arkadaşımızdır.

İsmail’in çalışmaları Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalarla sınırlı değil. Beşikçi kişisel olarak da son derece yumuşak, sessiz ama inandığı yerde mücadele eden, karşısında kendisine uygun görülen cezaları bir derviş aldırma-zağıyla göğüsleyen bir arkadaşımızdır.

□ Dünya kamuoyunun tepkisine ve yoğun ilgisine karşın Türk kamuoyunun sessizliğine, ilgisizliğine hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

□□ Beşikçi türünden bir arkadaşımızın (bu eylemci de olabilir), Türkiye gerçeğinde sadece yaz-

Yalçın Küçük; “Beşikçi, yumuşak, sessiz; ama inandığı yerde mücadele eden, kendisine uygun görülen cezaları bir derviş aldırma-zağı ile göğüsleyen bir arkadaşımızdır” diyor. Yukarıdaki resimde, Beşikçi tahliye olduktan sonra Adana İnsan Hakları Örgütü temsilcisi Ahmet Tali (solda) ve Avukatı Serhat Bucak’la görüşüyor!

dıkları için, düşündükleri için acımasızca bir yazıyla başbaşa bırakılması düşünen, insansever taraftarları isyana sürükler, bu normal.

Türkiye’de bu isyan yeteri kadar yüksek sesle dile getirilip duyulmadıysa bu Kemalizmin, ayrıca şovenizmin Türk aydınlarının bazı damarlarını dondurmasından ileri geliyor. Yine, Türkiye’de çok sayıda insanımız bir çokları gibi Beşikçi’nin yaşamak zorunda bırakıldığı durumdan acı duymuştur.

□ İsmail Beşikçi, “Kürt Sorununa yaklaşım, demokrat olmanın ölçütlerinden biridir” diyor. Siz nasıl düşünüyorsunuz?

□□ Buna çok yakın değilim. “Kürt hareketi demokratır”

dese katılırım. Durum demokrasi, demokrat niteliğiyle açıklanamaz. Demokrat çağını doldurmuştur. Devrimci, demokrat olmak dışındadır. Sosyalist olunur, devrimci olunur derim.

Kısaca, eğer insanlarımız başka bir konuda ilgilerini gösteriyorlarsa ve İsmail Beşikçi’ye ilgi göstermiyorlarsa bu demokrat olmamalarından değil, aksine demokrat olmalarından geliyor. Çünkü, tutarsız ve ürkektiler. Toplumun demokrat diye adlandırılan kesimi Barış Davası’na yoğun ilgi gösterirken (ona da mutlaka gösterilmeli) ancak, Beşikçi’nin durumunda sessiz kalabiliyor.

Kendisi, kendisi için özgürlük kampanyaları istemedi. Bu onun derviş, efendi kişiliğinden gelir. Sınıflı toplumlarda yöneticiler çok yüklenirler. Baskı, toplumu sahip çıkmaktan uzaklaştırır. Türkiye’de kim tepki gösterecek? Demokrat denilen kesim Kemalisttir. Kürt konu da onların en hassas olduğu durumdur.

Sosyalist Parti tartışmalarında “Kürt Sorunu olmadan olmaz” dedim. Ama Beşikçi gibi değil. Beşikçi, yolu açan öncülük eden bir tip. Genç yaşta başlattığı çalışmalarına saygım var. Çıktığı için de çok seviniyorum.

□ 1979’da TGS’nin yapılan son toplantısında var mıydınız? Beşikçi ile ilgili ne yapılmıştı?

□□ Son kongrede ben de vardım. Beşikçi tutuklanmış ve Toptaş Cezaevine alınmıştı. Bunun üzerine “Geçmiş olsun” şeklinde dayanışmayı gösteren bir telgraf çekilmesi önerisini Bilgesu Erenus ve B. Kafaoglu önerge olarak sundu. Ama TGS Başkanı sıfatıyla Aziz Nesin reddetti. Tartışma çıktı, ama sonuçta kabul edilmedi.

“genosid”

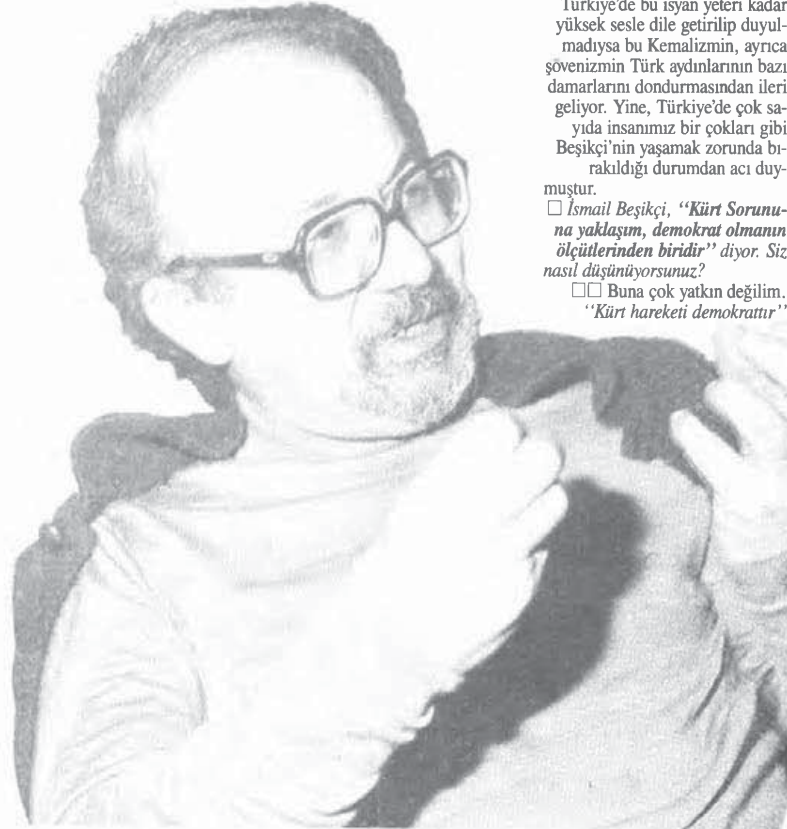
Sitheyla GÜNGÖR

□□ Yeni Gündem dergisininin 69.sayısında Murat Belge’nin bir yazısı var. Ana başlığı “Ermeniler”. Başlık Türkiye’de yayınlanan bir dergi için oldukça iddialı. İddiyanın, yazının içeriğine de yansıtıldığı varsayan her okuyucu, yazıyı büyük bir dikkatle okunmaya başlıyor. Ne var ki, Sayın Belge, Fransa’da TC adına mahkemelere giren, Prof. Mümtaz Soysal ile, Prof. Türkaya Ataöv’ün sadık bir izleyicisi olarak soruna açıklık getirme gayretine giriyor.

Şöyle yazıyor Sayın M.Belge: “Olayın, bir genosid kavramı içine girmediğine inanıyorum. Genosid; planlı, bilinçli ve topyekun bir olaydır. Nazi’lerin, Yahudi’lere ve bir çok ‘beyaz’ Batılıın zaptettikleri bölgelerin yerilerine uyguladığı politika, genosid kategorisine girer. (Kuzey Amerika yerlileri, Güney Afrika zenci kabilelerinin bazıları vb.) Ama, Osmanlı devletinin savaş koşulları içinde, bir kısım kesin olarak düşman ordusuyla işbirliğine girmiş Ermenilere uyguladığı muamele bir genosid değildir”.

Biraz ayıp olmuyor mu Sayın Belge? Siz, Ermenistan üzerine oynan oyunları bilmiyor olamazsınız. İngiliz sömürgeciliğinin ve Çarlık Rusyası’nın faaliyetlerinden haberim yok demeniz mümkün değil. Sömürge paylaşımında pay almaya kalkışan Alman emperyalizminin Abdülhamid’den itibaren Osmanlılar ile kurup geliştirdiği ve İttihatçılarla sürdürdüğü ilişkileri de bilmiyor olmanız mümkün değil. Kaldı ki, gizli belgeleri bir yana bırakalım, genosid planlayıcısı Osmanlı paşalarının anıları bile yayınlandı. Artık bunları, sokaktaki adam bile bilmekte. Ermeni jenosidinin başında itibaren nasıl titiz bir dikkatle hazırlandığı, planlı, bilinçli ve topyekun uygulamaya geçirildiği sır değil ki. Bu planların, bilinçli ve sistemli imha eylemlerinin içinde, sürgün kabilelerinin geçecekleri yollar bile inceden ince hesaplanmıştı. Yol boylarına yağmacı baskın gruplarının yerleştirilmesi bile ihmal edilmemişti. Teşkilat-ı Mahsus’a nun özel olarak yetiştirilmiş elamanlarının marifetleri ise, Türkiye’de piyasa romanlarına bile konu olacak açıklıkta cereyan etmişti.

Merak konusu olan şey şu: Siz sayın Belge, ne zaman, örneğin Dersim feodallerinin yok edilmesi ilercisi bir eylemdir diyebilirsiniz. Bunu şöyle formüle etmek gerekecek herhalde. “Gerçi ben, TC yetkilileri gibi düşünmüyorum ama, Kemalistlerin Dersim’i yerle bir etmeleri, Kürt halkına karşı değildir!”

Yalçın Küçük: “Kısaca eğer insanlarımız, başka bir konuda ilgilerini gösteriyor da, Beşikçi konusunda susuyorlarsa, bu, demokrat olmamalarından değil, tersine demokrat olmalarından geliyor. Çünkü tutarsız ve ürkektiler”

Gazeteci bir kavga adamı

● 'Kardeşlik' 29 Nisan 1967'de gündelik bir gazete olarak yayın hayatına girdi. 50-60 bin civarında bsılıyordu.

● Parti Merkez Yayın Organı XEBAT 571. sayıya ulaştı. 4-5 bin civarında baskı yapıyoruz.

● Kürdistan Press, 1898'de Kahire'de basılan Kürdistan gazetesinden sonra önemli bir aşamadır.

□ Hani "dört dörtlük bir insan" derler ya, öyle birisiydi, bütün bir gezi boyunca konuştuğum ak saçlı adam. Bir ihtilaliye ilişkin tüm özellikleri üzerinde taşıyordu: Bilgeydi, çoşkulu, mütevaziydi; tecrübeli ve soğuk kanlı bir tarihti.

Çok şeyin mimarı olduğu halde, kendisinden özellikle söz edilmesinden kaçınıyordu. Devrim korosunda, fon'daki bir keman olarak kalmakta ısrarlı olan M.F'in tek şartı, kendisiyle bu röportaj'ın **Bave Liza** ismiyle yapılmasıydı.

"Peki Bave Liza" dedim. Ve başladık.

□ Sayın Bave Liza, bize önce kendinizden söz eder misiniz?

□ Ne diyeyim? Uzun yıllardır devrim saflarındayım. Çeşitli görevler üstlendim. Bunları yürüttüm ve yürütüyorum. Daha önceleri eğitimcilik ve gazetecilik yaptım. Devrimci mücadele kesitimin önemli bir dönemini gazetecilik çalışmalarım kapsar.

karılması gibi.

'Kardeşlik' gazetesi, Kürdistan gazetecilik tarihinde gerçekten önemli bir deneydir.

Çok iyi hatırlıyorum, Şubat 1974'te 'kardeşlik'i hertürlü baskıya rağmen 12 gün aralıksız Kürtçe olarak çıkartabiliştik. Sonrası ise malum!

□ Baskılar, güçlükler dediniz, bu konuda anımsayabildikleriniz nelerdir? Örneklebilir misiniz?

□ Öncelikle yoğun bir sansür. İnanır mısınız sansürümüz matbaamızda bulunurdu. Yani, başımızda anında sansür belası vardı. Sansür edilmiş bir alay sü-tünü boş yada sırf sansürden kurtulan bölümleriyle, altına '**Bu boş sütunlarda ne olduğunuzu sansürcülere sorun**' notunu düşerek yayınlardık.

Hatırlıyorum, baskıcı bir yayın yasası çıktığında, sadece '**Yeni yayın yasası, gazeteler için bir darağacıdır**' diye yazdık diye, başımıza getirilmeyen kalmamıştı.

Sansür dedim.. Yazdığımız her şeyin

□ Peki ama bu denli yoğun bir emeğin ürünü olan gazetenizin yapısı nasıldı?

□ Gazetede, demokrasiden yana olan tüm eğilimler vardı. Kitlenin gereksinimlerine karşılık veren, aktüel bir çizimimiz vardı. Yazarlarımız arasında Türkmenler, Araplar, Asuriler vardı. Tüm sorunların üzerine korkmadan gidebiliyorduk. Bu yapıyla denilebilir ki, gazetemiz tüm demokrasi güçlerinin, kendisini, Baas'a karşı ortak olarak ifade edebildiği bir platform olmuştur.

□ Sızce gazetenizin önemi neydi?

□ Bakın örnek vereyim. Baas 1969'dan bugüne '**Hevkarî**' adlı haftalık bir gazete çıkarır. Haftada 6 bin basılan bu gazetenin tek özelliği Kürtçe basılmasıdır. Baas'ın Kürtçe yayın organı olan bu gazete, Irak'taki 4 milyon Kürt içindir. Oysa Irak'ta 58 adet arapça yayın organı çıkar.

Bunlardan en büyük 8 yayın organımız alırsak, haftata 1000 arapça 240 arapça gazete düşer.

Kanımla rakamlar her şeyi azaltıyor! Yani öncelikle tabanı olan bir talebe yanıt olduk. Sonra da siyasal mücadelede, ortak bir demokrasi platformu yaratabildik. Ayrıca da, Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu bilinç ve mücadele tabanının genişletilmesine aktif katkı sağladık.

Tüm bunların yanında, gazetemizin yarıttığı kadroların Kürdistan'ın siyasal ve entelektüel yaşamında önemli bir yerleri vardır.

□ Devriminizin şu aşamadaki yayın faaliyetleri ne düzeydedir?

□ Öncelikle merkez yayın organı '**Xebat**'ı çıkarıyoruz, 571. sayıya ulaştı, 4-5 bin adet basıyoruz. Bundan başka aylık '**Haber Bülteni**' çıkarıyoruz. Bunlardan başka, **Metin, Zagros, Se-fin, Ezmer, Baba Gurgur** vb. isimli bölgesel yayın organları da çıkarıyor. Ayrıca, İngilizce, Arapça, Almanca haber bültenleri ve çeşitli konularda broşür ve kitaplar yayınlıyoruz.

Bir de bildiği gibi, düzenli radyo yayınına da sahibiz.

□ 'Kürdistan Press' hakkındaki görüşleriniz ve tavsiyeleriniz nelerdir?

□ 'Kürdistan Press'i, 1898'de Kahire'de yayımlanan 'Kürdistan' adlı gazetedenden sonra, önemli bir aşama olarak görüyorum ve değerlendiriyorum.

Belirttiğim gibi, 'KP' önemli ve desteklenmesi gereken bir olay. Umudum odur ki bu çaba süreci içinde daha da yetkinleşecektir.

Önerilerime gelince, öncelikle daha da fazla kurumsallaşmaya ve profesyonelleşmeye çalışın. Sonra da hitap ettiğiniz tabanı daha da genişletmeye çalışın. Bir de dağıtım alanındaki sorunlarınızı aşmaya özen gösterin. Ayrıca, ne düzeyde olursa olsun hiç bir baskı ve engelleme olmasın, azimle yolumuza ilerleyin.

Ha hem bir öneri ve hem de bir soru, 'KP'de arap harfleriyle Kürtçe bir bölümü süregen olarak oluşturamaz mısınız?

□ Teşekkür ediyorum Bave Liza.

□ Ben de teşekkür ediyorum ve çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

05.07.87 - Kürdistan

Bave Liza, 2. Bölge Peşmergeleri Resul Husse ve Halit Wertî ile birlikte...

ElTeaxî - Kardeşlik - Brayetî gazetesinin başlık kúpürü.

□ Hangi gazete, bize bu konuda biraz bilgi verebilir misiniz?

□ IKDP'nin merkez yayın organı '**Xebat**' 1946'lardan sonra illegal olarak yayınlandı.

Uzun ve çetin yıllardan sonra, 29 Nisan 1967'de gündelik '**Teaxî-Brayetî-Kardeşlik**' isimli bir gazeteyi yayın hayatına soktuk.

Bu çabanın içinde IKDP eski parti sekreteri **Muhammed Kerim**, Barış Komitesi üyesi **Salah Yusuf**, 1981'den sonra Irak zindanlarında kaybolan **Dahra Dewfik**, halen İsveç'teki **Ferhat Şakali**, Almanya'daki **Serbes Bamerni**, SSCB'deki **Dr. Enver Kadif Cav**, ABD'deki **Celal Mirza Kerim**, İsveç'teki **Şer-go Bekes**, **Seyit Nakam**, **Refik Çalâk**, **Remzi Kazzaz**, **Ali Abdullah**, **Salih Yusuf Kerim**, **Dr. İzzettin Mustafa Resul** ve ben vardık.

Hafta'da 6 gün arapça ve 1 günde Kürtçe yayımlanan gazetemiz, demokrasi mücadelesi veriyordu. 50 ila 60 bin civarında basılan gazetemize, hükümetin her türlü engellemeleri ve baskılarına rağmen, talep ve destek çok büyüktü.

Yayını 1968'de durdurulan gazetemiz, 11 Mart 1970'de yeniden yayın hayatına başladı. 1974'e kadar da devam etti.

Gazetemizin bu periyot içinde varlığını koruyarak sürdürülebilmesi gerçekten büyük bir başarıydı. Tıpkı Irak'ta 1939 ila 1949 yılları arasında çıkarılan '**Gela-vej**' adlı bir Kürt Kültür dergisinin çı-

sansürden geçeceğini bildiğimizden, aynı konuda hep 3-4 makale yazardık, Sansürçünün budama olanağını azaltmak için!

Sonra dağıtım, o cidden bir azaptı. Rejim karşıtı tek gazete olmağımızdan dolayı, dağıtımımız sürekli olarak engellenir ve sabote edilirdi. Ama bu güçlüğü ve engellemeleri, militan bir dağıtım ve halk desteği ile askariye indirebilmiştik.

Bunlardan başka ciddi bir kadro sorunu-muz vardı. Örneğin gazeteyi Kürtçe olarak dizebilen tek ustamız vardı. Ve onu gözümüzün bebeği gibi korurduk... Ajanslardan alınan dünya haberlerinin ise, Kürtçeye çevrilmesinde ayrı bir sorundu. Mali olanaksa, başlı başına ayrı bir derti... Ha bir de, kağıt teminini düşünüyorum da, şu anda da tüylerim diken diken oluyor. Devletin tanzim ettiği kağıt dağıtım kurumuyla nasıl da cebelleşirdik bir bilseniz.

Baskılar... Dur sana hemen aklıma gelen bir kaçını daha anlatayım: 1967'de, yıl boyu kapımızda resmi üniformalı polisler beklerdi. Gelen giden herkesi kontrol ederlerdi. 1973'de ise, gazetemiz bombalandı.

1972'de M.M.Barzani'ye hazırlanan bir suikasti belgelerle deşifre ettikten sonra, Baas'ın korkunç bir saldırısına maruz kaldık. Bu dönemde Mecit Hacı Kadir adlı bir arkadaşımız kayboldu.

Daha neler, neler! Herneyse...

Kirve KALENDER

Rojnamevanek têkoşer!

● Piştî salên direj û sext, me 29'e meha Nîsanê 1967'an de rojnamekî rojane bi navê Birayetî xiste jiyana weşanê.

● Organa navendiya parti Xebat, gihiştîye hejmarê 571'an. Xebat, 4-5 hezar nusxe çap dibe

● Derketina Kurdistan Press, piştî rojname 'Kurdistan' ku 1898'an de li Qahirê derketi bû, gawekî girîng e.

Bavê Lîza, li gel pêşmergeyên Leqê 2. Resul Hussê û Xalî Werfî. foto: ANK

Zilamekî por spî, ku ez şevê heta serê sibehî pê re peyivîm, kanî "merivek temam" dibêjin ya, ew jî wisa bû. Hemû meziyetên têkoşerekî di wî de hebû, germ bû, nefis piçûk bû; xwediyê tecrube û dîrokek xwîn sar bû...

Bi ser, ku avakarê gelek tiştan bû lê dîsa jî hez nedikir meriv qala wî bike. Wî, wek kemaçek paş di koroya şoreşê de îsrar dikir û şertê M. F. ê tenê ev bû, ku divê ev hevpeyivîna bi navê Bavê Lîza bihata weşandin.

Me "başê Bavê Lîza got" û destpêkir:

□ Berêz Bavê Lîza ji kerema xwe dikarî me ser jiyana xwe agahdar bikî?

□□ Çi bêjim? Bi salan e, ku di nav refê şoreşê de me. Min di nav şoreşê de gelek wezîfe girt ser millê xwe. Hin jî wezîfeyên xwe dimeşînim. Berê min karê perwerdeyî û rojnamevanî dikir. Rojnamevanî, di jiyana têkoşîna min de demekî dirêj û girîng girtiye.

□ We kîjan rojnameyê de kar kir? Hûn dikarin li ser wê me agahdar bikin?

□□ Piştî sala 1946 an Organa Navendî ya PDK-I, Xebat di nav rewşa illegal de hate weşandin... Piştî salên direj û sext (çetîn), me, 29'ê meha Nîsanê 1967'an de rojnamekî rojane bi navê "BIRAYETÎ" bi erebî (Teaxî) xiste jiyana weşanê.

Di nav wê xebatê de, Sekreterê Kevin yê PDK-I Mihemed Kerîm, Endamê Komîta Aşitî Salah Yusuf, Dara Tewfîq ku piştî 1981'an de di zindanan Iraqê de winda bûye, Ferhad Şakelî ku niha li Swed dijî, Serbest Bamernê ku niha li Elmanya ye, Dr. Enver Kadîr Caf ku niha li Yekîtîya Sovyet dijî, Celal Mîrza Kerîm ku niha li Amerîka dijî, Şergo Bêkes ku niha li Swed e, Seyîd Nakam, Refûla Çalak, Remzî Qazaz, Alî Abdullâ, Salih Yusuf Kerîm, Dr. Îzedîn Mustafa Resul û ez hebûm.

Rojname her hefte 6 roj bi erebî, rojek jî bi kurdî dihat weşandin. Rojname BIRAYETÎ di têkoşîna demokratî de ciyê xwe girti bû. Rojnameya me, navbera 50 û 60 hezar nusxe çap dibû. Li hember zordestî û astengên ku hikumetê derdixist pêşîya me, dîsa jî xwestin û piştigiriya rojname di nav xelkê de gelek mezin bû.

Weşana rojnameya me di 1968'an de hate sekinandin. Lê piştî 11'ê Avdara 1970'ê rojname dîsa hat weşandin û jiyana wê heya 1974'an dom kir.

Di wê demê de weşandina rojnamê me û parastina hebûna wê serketinek mezin bû. Weke, ku weşana kovara çandî, GELAWÊJ jî di navbera salên 1939 û 1949'an de serketinek mezin bû.

Bi rastî jî, di dîroka rojnamevaniya Kurdistanê de "BIRAYE-

TÎ" tecrubekî girîng e. Baş tê bîra min, li hember hemû zordestîyan, di Sibata 1974'an de, me 12 roj serhev BIRAYETÎ bi zimanê kurdî derxistibû. Paşê çî lê hat, hûn pê dizanin!...

□ We got zordestî û asteng hebûn, di wê babetê de tiştên ku bîra we de ne çî nin? Dikarin çend mîsala bidin?

□□ Beriya hemû tiştî sansurekî şidandî hebû. Ji xwe memurê sansûrê li çapxane me de dima. Ango, bela sansûrê her tim li ser serê me bû. Gelek caran di rojnamê de situnên vala derdixistin. Wê gavê me binînot dinivîsand û digot: "tiştên di van situnên vala de bihata nivîsandin çî nin? Ji kerema xwe jî memurê sansûrê bipirsin."

Tê bîra min, gava hikumet qanûnekî çapemenî ya zordest derxist, me nivîsand; "qanûna nû ya çapemenî jî bo rojnameyan sêdar e." Ji ber wê nivîsandina me tiştek nema ku anîn serê me. Me dizani bû, ku nivîsandinên me wê tekevin bin kontrola sansûrê. Ji bo wê, me ser babetekî 3-4 maqale dinivîsand, da ku memurê sansûrê nikaribe wê babetê jî binî bidê qedexekirin.

Paşê mesele belavkirinê; ew bi rastî jî ezebek bû. Ji ber ku rojnamê me tenê li hember rejîmê bû, her tim li pêşîya belavkirina rojname de astengan derdixistin û sabote dikirin. Lê, me wan astengan bi alkariya gel, gelek caran jî holê radikir.

Wekê din, problema me ya pîrsa kadroyê hebû. Wek nimûne, jî bo rêzkirina kurdî yek mamosteyî me hebû. Û me ew mîna çavê xwe diparast.

Wergêrandina nûçeyên ajansên dinê jî zimanê kurdî re pîrsêkî din bû. Pîrsa aborî jî xwe qehrekkî bi serê xwe bû. Bawer bikî, niha jî, peydakirina kaxeza tê bîra min, mûyê laşê min radibin. We zaniba daira peydakirina kaxeza rojname ve me çawa hev û du dibir dîanî...

Zordestiya hikumetê... ka raweste, ezê çend nimûne bo te bêjim, ku niha hatin bîra min; di sala 1967'an de her tim li ber deriyê rojname polîsên resmî hebûn. Û kesên dihatin û diçûn kontrol dikirin. Di sala 1973'an rojnamê me hate bombebaran kirin. Di sala 1972'an de, me, di rojnamê de sukasta (mihaweke kuştinê) ku li hember Melle Mistefa Berzanî çêbûbû, bi belgeyan eşkere kirin, ku jî bo wê yekê, êrişê BAAS'iyê li ser me diwartir bû. Di wê qewimandinê de, me hevalê xwe Mecîd Hecî Qedîr hinda kir. Me gelek tişt dîtin...

□ Baş e, di wê rewşê de bi kedekî hejra we rojnameya xwe derdixist. Naveroka rojname çawa bû?

□□ Hemû dîtinên demokrat di rojnameyê de çîh digirtin. Rojnameya me bersiva daxwaza xelkê dida û xetekî me rojane (aktuel) hebû. Di nav nivîskarên me de, Tirkmen, Erebi û Asurî hebûn.

Me bê tirs li ser her meselekî dinivîsand. Meriv kare bêje, jî ber naveroka wê rojnamê me bûbû platformekî mişterek ya hemû dîtinên li hember rejîmê.

□ Li gor we, girîngiya rojname we çî bû?

□□ Ezê mîsalekî bidim; BAAS jî 1969'an heta niha bi navê "Hevkarî" rojnamekî hefteyî derdixê û ew 6000 nusxe çap dibê. Taybetiya wê tenê ev e, ku bi organa BAAS ya bi zimanê kurdî ye. Û jî bo 4 milyon kurdên Iraqê tê weşandin. Lê alîkî dîin li Iraqê 58 heb weşan bi erebî derdikevin. Heke em jî wan 8 yê mezî bigirin; her 1000 mirovên ereb re 240 rojnameyê erebî dikeve. Ez bawer im, ev hejmar gelek tişt ifade dikin. Ango, em jî daxwazekî re, ku bîngeha wê hebû, bûbûn bersiv. Paşê jî, di têkoşîna siyasî de me platforma demokrasiyê ya mişterek pêkanî. Her wisa li Kurdistanê, pêşvebirina zanebûna rizgariya netewî de û firehkirina bîngeha wê de me rolekî karîger (aktîf) list.

Li gel van tiştan, kadroyên ku rojnameya me têgihand, li Kurdistanê di jiyana siyasî û zanistî (rewşenbîrî) de, ciyê wan ê girîng hene.

□ Niha rewşa weşanê ya Şoreş çawa ye?

□□ Em Organa Navendî ya PDK-I Xebat derdixin. Xebat gihiştîye hejmarê 571'an. 4-5 hezar nusxe çap dibe, wêxê dîin "Bultena Nûçe" her meh derdixin. Li gel ew organên navendî, bi navê Metîn, Zagros, Sefîn, Ezmer, Baba Gurgur û hwd. kovarên heremî jî derdikevin. Her wisa bi Îngilîzî, Erebi, Elmanî bultena nûça û pirtûk jî derdixin.

Wek tê zanîn raydoyya me rojane program çêdike.

□ Li ser Kurdistan Press dîtin û pêşniyarên we çî ne?

□□ Derketina Kurdistan Press, piştî rojname "Kurdistan" ku di sala 1898'an de li Qahirê derketibû, girîng dibînim.

Kurdistan Press, gawekî girîng e û divê piştigiriya wê bê kirin. Ez hevdar im, ev gav di pêşerojê de tekurtir bibe.

Pêşniyarên min jî bo Kurdistan Press; Divê hûn bi awakî profesyonel bixebitin dezzagê xwe bidin rûniştandin. Divê bîngeha xwendevanên xwe hê firehtir bikin. Yek jî, divê hûn heval bidin ku astengên belavkirinê jî holê rakin. Her wisa, divê guh nedin zehmetî û astengên li pêşîya we de, û her û her berdewan bin.

Û pêşniyar û pîrsêkî min ya dîin jî ev e; Gelo hûn di rojnamê de nikarin cihêkî daîmî veqetînin jî bo nivîsarên kurdî bi tîpên erebî?

□ Zor sipas Bavê Lîza.

□□ Ez jî sipas dikim û xebata we de serketina we dixwazim.

Kurdistan 05-07-1987

Kîrve Kalender

ALMANYA'DAN KEMALİZME TAZE KAN

YABANCI SORUNU MU-TÜRK SORUNU MU?

● Son dönemlerde, Almanya'ya pro-türk bir akım gelişmeye başladı. Özellikle üniversite çevrelerinden destek gören bu akım, Türkiye'nin yüzyüze olduğu uluslararası sorunları, resmi ideolojinin çerçevesi içinde Alman kamu oyuna sunma gayreti içinde görünüyor. Sık sık Türkiye'den davet edilen yazarlara yaptırılan seminerlerle de, sorun, daha modern biçimler içinde sunuluyor. Kürdistan Press, konu ile ilgili olarak, Oldenburg Üniversitesi öğretim üyesi Yayla Mönch-Bucak'la bir görüşme yaptı.

□ Türkiye'nin AET'ye girme girişimi aktüel bir sorun... Kürdistan genelinde ve özellikle Güney Kürdistan'da (Irak) ise, Kürt halkına karşı savaş gündemindedir... TC, gerek bölgede gerekse uluslararası diplomasiye eksik puanlar alıyor. Aziz Nesin, böyle bir ortamda Almanya'ya geldi. Toplantılar, konferanslar düzenledi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

□ Türkiye'nin politik düzeninin, zaman zaman yetersiz de olsa Avrupa basınında eleştirilmesi, yine politik ve bilimsel çalışmalarda çok uluslu Türkiye gerçeğinden bahsedilmesi örneğin BAGIV ve GEW'de anadilde eğitim konusunun bilimsel tanımlaması, Avrupa Konseyi'nde çıkar bazı kararlar vs. Türkiye'yi Türk ulusunun ülkesi olarak lanse eden ve savunan "Bilim adamlarının", "Yazarların", "Sanatkarların" bilimselliğini, demokrasinin kime neye hizmet ettikleri gerçeğini beraberinde gündeme getiriyor.

Üniversitelerden, kiliselere kadar uzanan Türk lobileri, "Türk dostları", "Türkiye uzmanları" geçmişte değişik gruplar halinde yürüttükleri çalışmaları son dönemlerde daha etkin kılmak amacıyla koordinasyonlu yürütüyorlar. Ve ilerici görünümü bir takım eylemler yapıyorlar. Fakat içerik olarak Türkiye gerçeğine taban tabana zıt olan bu çalışmalar, hakim ideolojiye hizmet etmenin ötesine gitmiyor.

Aziz Nesin Bremen'de yaptığı konuşmada, "Ben kimseye birşey öğretmek için veya kimseden birşey öğrenmek için gelmedim, arkadaşlar çağırıldılar ben de geldim" cümlesini sık sık üstüne basa basa tekrarlardı.

Kimseden öğrenecek ve kimseye öğretecek birşey olmayan insanların, politik arenada piyasa atması düşündürücüdür ve üstünde düşünülmalıdır.

□ Türkiye ve Karaduman da Avrupa'ya çıktılar. Bu üçlü "bağlantıyı" nasıl değerlendiriyorsunuz? Her biri kendi alanlarında "lider" işi kişi, şu anda Türk toplumunda canlı tartışmalar yürütüyorlar. Yurt dışına bu taarruz neden?

□ Bu konuda bir yorum yaparsam, belki bana bir Kürt aydını ya da Kürt milliyetçisi diyebilirler. Onun için ben NOKTA dergisinde çıkan Cem Karaca'nın konuşmasına dikkat çekmek istiyorum. (Karaca dönmeden önce, burada bir ilerici olarak, bir solcu olarak lanse ediliyordu.) Karaca konuşmasının sonunda şöyle diyor: "Son zamanlarda Türkiye, Aziz Nesin, Abdullah Baştürk ve Necmettin Erbakan gibi tanınmış Türk politikacılarını Avrupa'ya gelmesi, Türkiye lehine çok yararlı oldu". Söylenmek istenen çok açık, bunun yorumunu biz yapmayalım. Bu konuda daha başka birşey söylemeye gerek var mı?

□ "Barış Derneği ile dayanışma" var dediniz. Bu nasıl bir dayanışma? Bu ortamda ne ifade ediyor?

□ Bence sorun, Türkiye hapisanelerindeki demokrat veya devrimcilerle dayanışma değil. 1980 cuntasına karşı direnemeyen Avrupa'daki Türk opozisyonunun (muhalafet) sorunu.

1980 cuntasına Türk opozisyonu teslim olmuştur. Bu teslim olma, sıkıyönetim Komutanlıklarına gidip teslim olma (örneğin DİSK üyeleri) veya Avrupa'ya çıkıp yarı gönüllü bir opozisyonel bir çalışma yapma ile kendini ifade etmiştir.

Örneğin 1981 Avrupa Konseyi'nde ilk girişimi yapan Türkiye'li delegasyon içinde ben de vardım. Türk delegelerin politik çalışmaları hiçbir zaman Türkiye'nin üyeliğinden atılmasını gündeme getirecek nitelikte değildi. Bu çalışma metinleri Avrupa Konseyi raporlarında mevcuttur. Hatta bu durum Fransa PC Milletvekillerinin Lady Fleming'in (PASOK) Belçikalı Sosyalist Milletvekili Dejaridin Claude'nin eleştirilerine yol açmıştır. Bu politika günümüze kadar canlılığını kaybetmemiştir. Ve bu yarı gönüllülüğün utancı içerisinde Avrupa'daki Türkiye'li opozisyon zaman, zaman Türkiye'deki tutuklularla dayanışma eylemi düzenleme ihtiyacı duymuştur. Birtakım politik ve kişisel çıkarlarını hesabı yapıldığı için bu eylemler politik içerik ve etkinlikten yoksun, yüzeysel, Türkiye'de hapishanelerdeki tutukluların dahi sorunlarını, direnişlerini dile getirememiştir. 7 yıl sonra sonra ermesi kararlaştırılmış bir dava ile dayanışma eylemleri Türk opozisyonunun zavallılığının ifadesidir. DİSK ve Barış Derneği Davaları çok ince politik hesaplar sonucu sona erdirilmiş davalardır.

□ Bremen'de yapılan Aziz Nesin'in katıldığı toplantıda sizde bulunuyordunuz. Aziz Nesin'in konuşmalarında bilinçli bir propaganda gözlemlediniz mi? Aziz Nesin ne yapmak istiyor?

□ Önce Aziz Nesin'in hayat hikayesi anlatıldı. Bu almancaya çevrildi. Sonra A. Nesin kendi hayat hikayesini bir de kendisi anlattı. Bu da yeniden almancaya çevrildi. Yaklaşık 45 dakika...

Bence, Türkiye'de insanların etiyale tırnağıyla insanlık onurunu ayakta tutmak için direndiği bir dönemde 45 dakika Aziz Nesin'in özgeçmişinin almancaya-türkeççe anlatılması, Marko Paşa gülmeceleri ile Türkiye'nin ciddi sorunlarını ötesine dikkatlerinin çekilmesi, kalitesiz bir palyaçoluk ve Türkiye halklarına karşı işlenen politik bir ayıptır.

İkincisi: Aziz Nesin bir yerde biz Cunta'ya karşıyız diye bir çıkış yaptı. Türk Entellektüellerinin 12 Eylül'den bu yana kötü bir sınav verdiklerinden bahsetti. Bazı klasik açıklamalar yaptı. Sonra "Biz Cunta'nın kapattığı her kuruluşu alternatif bir kuruluş oluşturma kararını aldık" dedi. ve BİLAR'ı (YÖK'e alternatif) anlattı. Daha doğrusu kendi girişimini anlattı... "BİLAR" gibi projelerle (tabi kendi önderliğinde) yeni bir siyasal arenaya geçildiğini özellikle belirtmek istiyordu.

□ Almanların, üniversite çevrelerinin Türkiye'yi pozitif gösterme çabalarının kaynağında neler duruyor?

□ Bunu tüm üniversite bölümleri değil, yabancı sorunlarıyla ilgilenen bölümler yapıyor. Dil, Pedagoji, sosyo-ekonomik konuları inceleyen, öğ-

Oldenburg Üniversitesi Öğretim Üyesi Yayla Mönch-Bucak; "Türkiye'de sarsılmaya başlayan Kemalist ideolojiye, Almanya'dan taze kan gönceleniyor" diyor.

Almanya'da Türkçülük!

□ "Türk insanı, kendi ülkesinde, bir başka ulusun ulusal değerlerinin imha politikasından çok rahatsız oluyor!"

□ "İlk tepki şu: Biz demokratız..Hapislerde yatmıyorsunuz..Bize nasıl böyle bir soru sorulabilir" oluyor"

□ Önce Aziz Nesin'in hayat hikayesi anlatıldı. Bu almancaya çevrildi. Sonra A. Nesin kendi hayat hikayesini bir de kendisi anlattı. Bu da yeniden almancaya çevrildi. Yaklaşık 45 dakika...

Bence, Türkiye'de insanların etiyale tırnağıyla insanlık onurunu ayakta tutmak için direndiği bir dönemde 45 dakika Aziz Nesin'in özgeçmişinin almancaya-türkeççe anlatılması, Marko Paşa gülmeceleri ile Türkiye'nin ciddi sorunlarını ötesine dikkatlerinin çekilmesi, kalitesiz bir palyaçoluk ve Türkiye halklarına karşı işlenen politik bir ayıptır.

İkincisi: Aziz Nesin bir yerde biz Cunta'ya karşıyız diye bir çıkış yaptı. Türk Entellektüellerinin 12 Eylül'den bu yana kötü bir sınav verdiklerinden bahsetti. Bazı klasik açıklamalar yaptı. Sonra "Biz Cunta'nın kapattığı her kuruluşu alternatif bir kuruluş oluşturma kararını aldık" dedi. ve BİLAR'ı (YÖK'e alternatif) anlattı. Daha doğrusu kendi girişimini anlattı... "BİLAR" gibi projelerle (tabi kendi önderliğinde) yeni bir siyasal arenaya geçildiğini özellikle belirtmek istiyordu.

□ Almanların, üniversite çevrelerinin Türkiye'yi pozitif gösterme çabalarının kaynağında neler duruyor?

□ Bunu tüm üniversite bölümleri değil, yabancı sorunlarıyla ilgilenen bölümler yapıyor. Dil, Pedagoji, sosyo-ekonomik konuları inceleyen, öğ-

reten bu bölümlerin Türkiye'ye yaklaşımları son derece düşündürücü. Bu da, adı geçen bölümlerin bilimsel bir geçişinin olmadığından kaynaklanıyor. Türkiye'nin tabuları Alman bilim çevrelerinin tabuları olmuş.

□ Türk milliyetçisi "Almanlar"ı mı kastediyorsunuz...?

□ Avrupa'da yabancı işçi gücünün varlığı, yeni iş sahalarının oluşmasını dayatmıştır. Yabancı işçileri ilgilendiren bu kurumlar, yabancı işçileri kendi toplumunun dışında gördüğü için, sorunların çözüm yollarını dışarda, resmi ilişkiler eşliğinde aramaktadır.

Türk Danış memurları, tercümanlar, bilirkişiler, öğretmenler genelde Konsolosluk aracılığıyla atanmış veya Bavarya Eyaleti'nde olduğu gibi Türk yetkililer tarafından gönderilmiştir.

Türk kültür burjuvazisi içerisinde hakim olan Kemalist görüşün, Avrupa'ya transferi düşünüldüğünden daha da kolay olmuştur. (Buna bir de NATO çıkarlarının eklendiğini düşünün) Süreç içerisinde kemalizm, öğretim kurumlarında, sanat çevrelerinde, basın-yayın, işçi kuruluşlarında örgütlenecek kurumlaşmıştır. Ve Türkiye'de 1970 yılından itibaren Kürt halkının ağır koşullar (hapis, ölüm vs.) altında eleştirile düzeyde tekrar gündeme getirmeyi başardığı (ve çok kısıtlı olsa da bazı Türk aydın çevreler tarafından desteklenen) "Kemalizm" bugün Avrupa'da bir rönesans yaşamaktadır. Son yıl içinde gelişen dinci akımlara karşı tek alternatif olarak Alman demokrat, ilerici çevreler tarafından kayıtsız şartsız desteklenmekte ve bu da "kraldan çok kralcı" Alman çevreleri oluşturmaktadır.

"Türk dostu" Alman, Aziz Nesin'e veya son yıllarda Türkiye'nin kavununa, peynirine, rakusuna özlemlerini şarkıları ile dile getiren "anti-cuntacı" sanatkarların gecelerine gidince büyük bir anti-faşist görev yaptığını düşünüyor!! Eğer bu kişi bu tip eylemleri düzenlemiş veya Türkiye'ye gidip geliyorsa, Milli Güvenlik üyeleri gibi ebedi dokunulmazlığı olan "Türkiye Expertü" ünvanını almış oluyor.

□ Türkiye'de Kürt sorunu gündemde Aziz Nesin Avrupa'da. Bu resmi bir organize mi? Özerk bir çalışma mı?

□ Resmi bir organizeden bahsedemem. Elimde belgeler yok. Ancak içerik olarak ister özerk olsun ister resmi olsun, resmi ideolojiye yapılan bir hizmettir. Türkiye'deki devrimci ve demokratlara yapılan bir hizmet değil. Aziz Nesin "BİLAR ulusal sorunla ilgilenmez" dedi. Bu resmi ideolojiye hizmettir. Bir bilim yuvası nasıl oluyorda Kürt sorunu, Ermeni sorunu ile ilgilenmiyor? Bu resmi ideolojinin güdümünde olmaktadır. A. Nesin, "Biz kültürsüz bırakılan gençliği eğitip geliştireceğiz. BİLAR'ın ulusal soruna verecek zamanı yok" demişti. Çok da haklı!! Türkiye'de üniversite kurumları hiç bir tarihte demokrat olmadılar ki. Türk üniversiteleri, Beşikçi gibi bir bilim adamını üniversiteden uzaklaştırmıştır.

□ Kürtlerin bu alandaki çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?

□ Bu alanda çok eksikliklerimizin olduğu üzücü bir gerçek. Almanya'da çalışan 350 bin Kürt işçisinin sorunlarına gereken ağırlığı veremedik. Ama en ufak bir resmi yardım almadan, ırkçı bir politikanın sürekli bir gazabına uğrayan Kürt kuruluşlarının çalışmalarının politik değerlendirilmesini yaptığımız zaman, gelecek için çok umutlu olduğumu da belirtmek isterim. Örneğin BAGIV çalışmalarında, ana dilde eğitim konusunda değişik kesimlerden yapılan baskılar karşısında Kürt örgütleri başarılı olup kendini kabul ettirmişti.

□ Peki, alternatif?!

□ Koordinasyon, birlik, dayanışma ile Almanya'da yaşayan 300.000'e yakın Kürt'ün sorunlarına eğilmek, kamuoyu oluşturmamak.

□ Bir Kürt Lobisi mi?

□ Hayır, hayır Lobi değil! Ama pratik çalışan insanların ve örgütlü insanların birlikte çalışması. Bu grup çıkarlarını esas alan bir çalışma olarak anlaşılmalıdır.

□ Aziz Nesin, Türkiye'de bir "demokrat"tı. Kürt Sorunu'nda ise, bir şöven. Bu çaprazı nasıl açıklıyorsunuz?

□ Türk insanında ülkesinin gerçeklerinden kopuk, demokrat, yurtsever, bilim adamı, politikacı, sosyalist olabileceği görüşü hakim.

Ülkesinde bir başka ulusun ulusal değerlerinin imha politikası uygulandığı duymaktan son derece rahatsız oluyor. İlk tepki, biz demokratız, hapis yatmıyorsunuz bu bize nasıl sorulur? Sonra utangaçlığı geçince, ezen ulusun bilgiç aydını pozlarında akıcılık yapıyor: "Aman ne yapıyorsunuz, hasas konular, emperyalizm, barış, kardeşlik..." çok sıkınca da "vatan millet sakarya" nutuklarıyla mahkemeye verdiği generaleri gerilerde bırakan "çifte standartlı" bir aydınca oluyor.

Pêşmerge, rêya Sersing û Amediya girt!

□□ Pêşmergeyên Liqê 1. yê, PDK-I, rêya Sersing û Amediya ji dagirkeran paqij kirin.

Foto: ANK

Şeva 11-12.8.87'an de bo nezîkbûna bîranîna damezrandîna partî, pêşmergeyên çend rekirîrawa ser bi komîta Navçeya Amedî û Zaxo, mifrezekê komîta navçeya Şexan, hêzekî ser bi beragehê (karargah-maqar) Liqê 1. pêkve hêrişek ber fi-reh birin ser baregehê Tabura Bêbadê û hemû sirye (bölük) û qereqola derdora wê ku dikevin ser rêya giştî ya Amêdî û Sersing.

Hêzên pêşmerge bi alikariya gelê navçê, bi planekî rêk û pêk, di saat 24° de dest bi êrişê kirin. Paş şerekî bi hêz pêşmerge ev bargeh, sirye û qereqolên jêrin bi destxistin.

- 1-Baregehê Tabura Siwîk 87 li Bêbadê
- 2-Baregehê Siriyeyê leşkerê Iraq li Girêguzê.
- 3-Baregehe siriyeyê leşkerê Iraq li Girêbilecankê
- 4-Qereqola dijmin li Baruxê.
- 5-Qereqola dijmin li ser reya Bilcankê.
- 6-Qereqola dijmin li Hemzikê ev jî ser bi Tabûra 87 ê.
- 7-Qereqola dijmin li Mirgerav.
- 8-Qereqola dijmin li Girê Qaçîşka.

9-Qereqola xwefiros Mihemed Ebdî Koçeraxa li pêş baregehê Tabûra 87. ê.

Di encama ev şerî de, misteşarê, xaîn Seîd Xelîl Silêmanê-yê, ku bi navê Seîd Xeyat tê naskirin û bi dehan asker û çav hatiyê kuştin. Kelexa (ceseda) 75 dijmin li sehe şerî man. Her weha hejmarekî pir jî dijmin hatine dil girtin. Ji van 45 kes birine navçeyê rizgarkirî.

Destkeftên pêşmerge di vî şerî de;

- Zêdetir 100 kalaşnikof
- 8 heb RBG
- 6 heb reşaşê Diktaryof
- Fişek û cebîrxaneyek cûrbecûr.
- Gelek erzaq
- 3 hêstir.

Her weha pêşmerge 2 otomobilê İva, 1 pîkap û 1 otomobilê Brazilî şkandine û şewitandine.

Di vî şerî de, xisareta hêzên pêşmerge 3 birîndan in.

Wekî din pêşmerge vî şerî di filmekî video de jî qeyit kiriyê.

Bêhaviî

Gotina erdeke hişk, azmaneke bilind, ji aliyê gelê me gelek bi kar tê. Dema ko kesên me bêhaviî (*Çaresiz*) ketin, te dît ko herdu milê wanan rabûn, stuwê xwe tawandin û ev gotin ji devên wana herikî. Piştî ko ev gotin ji devê wîkesî derket jî, ger bê zanin ko ew kes bi rastî bêhaviî mayiye. Di şeva wîna yî tarî de, ew dût jî bî, ti çirûsk (*kavilcim*) xwiya nakin, de goman xwe bigirêdî wê çirûskê. Di wê keliyê de tangîziye (*daralmak*). Di bin barakî giran de tangazar (*tedirgin*) bûyiye ko wê gotinê bir kar anîye. Hege barê li milê wî, pîr-sê li ber hêj lê şidandibin, dabine ser, ger bê zanin ko ew kes ji bêhaviîya (*çaresizlik*) xwe wê xwe li bin guhê kul û belaya bixî. Lê berî ko vî yekê bikî, bê goman wê serî li havilîna (*çare*) bidî. Hege kesek bi, ew havil serlêdana malbata vî ye. Hege malbat bi, bavikê wî, bavik bi, eşira wî ye havilê wî, spariya wî.

Kesên korawşa gelê me yî civakî xweş nas dikin, dizanin ko kesên me yî gundî hêj neserbixwe ne. Kes girêdayî malbata xwe, malbat girêdayî bavikê xwe, bavik ji girêdayî eşira xwe ye. Pêşawayê eşirê jî axa ye. Ew axa jî, bi taybetî mîrxasê dewletê ye. Bi gotineke din, kurê dewletê ye. Dewlet hin erkên xwe yî li buwarî tebavên xwe, dane destên wan axayan. Ax a bi vî awayî axatiya xwe dikin. Dewlet jî bi destên wan kesan bandura (*hakimiyet*) xwe li ser gelê me didomî. Bi vî awayî jî berdestbûyîna kesan jî jor ber bi jêr dest pê dikî û van kesan dixine bin destên xwe. Kes êdî bivêyî, nevêyî dora wî têne xîskdan, xelekên bindestiyê di ser çengên wî vî tene xwar, hew dikarî li gora daxwaziya xwe bilivî. Kes êdî dikevin bin bandura wan hêzan. Êdî pêbawerên (*güvence*) wan kesan ew hêz in. Mandiya (*gelecek*) xwe di bin parastina wan hêzan de, di baweriyê de dibîni êdî. Bi wan hêzan piştî wana qevîn e. Hege ti pêbawerên wî kesî nebin, hizirkirina (*düşünmek*) veqetandina wî kesî jî malbata wî, jî bavik û eşira wî, xewnexaw e, xwexapandin e.

Dibî ko di destpêkê de agirê welatpariziyê di dilê kes, malbat an bavikan de hêj geş bi. Germayîya wî agirî wîna, an wana bê hizirîn, bikî ko li gel xwedî an xwediyên tevergerên rêzanî de cih bigirin û di nav tevergeran wan kesan de pêlekê têkashiê bidin. Lê hege di taliya vî pêlê de ew kes an kesên ko wana xistî nav tevergerê, xwe dane paş û van kesan, malbat an bavikan bêhaviî hiştin, ti pêbawer, ew dût jî bin raberî wana nekirin, ew kes bi, xwe disipêrî malbata xwe, malbat bi, xwe disipêrî bavikê xwe, bavik bi, di rabî diçî gel pêşawayê eşira xwe. Pêşawayê eşira jî, jixwe ji destpêkê ve xwe spartiye dewletê. Ji ber vî yekê û bi taybetî wê pêşniyaza (*öneri*) hevkarîya dewletê bidî ber wana. Eneç bi vî awayî wê karibî pêbawerê bidî wana. Ew jî ji behaviî xwe disipêrine axa an begê xwe. Dewlet jixwe li tişteki wîlo digeriya. Di dest xwe de dest diavêjî wan kes, malbat, bavik an eşira. Bi dawan dirav, bi baran çek û cebixane didî wana. Dikî ko tev çiyayên welat bi newal û mesilên xwe ve, bi lat û kevîrên xwe ve bibine dijmin û li wan tevergerên rêzanî bivegerin. Bi hêlin ko dewran di serê wan de bigerî.

Hega îroj li Kurdistan bi bédeng, di cihên xwe de runiştî in, ji mebesta (*selep*) bêhaviîya wana ye. Bi taybetî, ger ti gazin ji wan kesên bêhaviî neyê kirin. Hege em rabin bidine ser wan kesan, malbat an bavikan, ger em xweş zanibin ko wê birakujî, xwefirotinî di nav gel de dest pê bikî. Herçend ta roja me, di nav gelê me de gelek birakujî hatibî kirin jî, ev birakujî jî bonî pêkanîna serdestiya eşirêkê an navçeyekê, ser eşirêkê an navçeyekê din dihat kirin. Ew birakujî ne jî benî pêkanîna serdestiya dewletêkê li ser gelê dihat kirin. Ger ev yek bi vî awayî bê zanin. Nexwe emê bi destên xwe gelê xwe bisipêrine dewletê dagirker (*istilaci*). Ye nebaşîrîn jî emê vî birakujiyê, xwefirotinê bixine kevneşopiyekê (*geleneke*) de birakujî û xwefiros her tim vîna bi kar bênin, û em nikaribin bi salan vîna jî ber xwe rakin.

TORÎ

Daxuyaniya Koma Gelên Tehdîtkirî

□□ Di 9.9.1987'an de (GbV), daxwiyakirin, ku balafirên Iraqê li ser Kurdistan Başûr jî nu ve xazên jehrî û bombayên kîmyevî avêtine.

Mintîqa Mawat, Şarbijar, Sordas, Merga û Qaladizê û mintîqa aliyê bakûr û rojavaya Silêmanî bi bombayên Tabun û Sarin ku xazên sinirê tê de ne hatine avêtin.

GbV bi vî daxwiyaniya xwe jî Ordiya Elman û jî rêxistinên mirovatî alikariya cilên parastinê û dermanên ku li hember wan bombayên kîmyevî nin daxwaz dike.

Her weha berê niha jî firmayên Elman, li hember GbV, ku ser firmayên Elman raporek weşandibû, GbV dabûn dadgehê.

GbV li hember hikumeta Iraqê li ser Kurdistan Başûr, ku çekên qedexekirî bikartîne, kampanya vekiriyê û alikariya jî hemû rêxistinên demokrat û hûmanîst dixwaze.

Peşmerge Sersing-Amediye yolunu ele geçirdi!

□□ KDP li Bêlge peşmergeyê, Sersing-Amediye yolunu işgalcilerden temizledi.

11-12.8.87 gecesi Parti kuruluş yılının yaklaşması münasebetiyle Amêdî ve Zaxo bölgesi peşmerge birlikleri, Şexan bölge komitesine bağlı bir müfrez ve 1. Bölge karargahına bağlı bir peşmerge birliğinin birlikte gerçekleştirdikleri başarılı bir eylem sonucu, Bêdadê taburu ile çevresindeki bölükler ve karakollar ele geçirildi.

Eylem bölge halkının da yardımıyla başarılı bir plan çerçevesinde gece saat 24°'de başlatıldı. Zorlu çarpışmalardan sonra aşağıda belirtilen karargah, bölük ve karakollar peşmergenin eline geçti.

- 1-Bêbadê 87. Hafif Tabur Karargahı.
- 2-Girêguzê'deki bölük karargahı
- 3-Girêbilecankê'deki bölük karargahı
- 4-Baruxê karakolu
- 5-Girêbilecankê yolu üzerindeki karakol.
- 6-Hemzikê'de bulunan Tabura bağlı karakol.
- 7-Mirgerav karakolu.
- 8-Girêqaçîşka karakolu.

9-87.Tabur karargahı karşısında bulunan, işbirlikçi Mihemed Ebdî Koçeraga karakolu.

Bu savaş sonucunda, Seid Xeyat adıyla tanınan hain müsteşar Seid Halil Sileymaneyî ile birlikte, onlarca çav ve asker öldürülmüş, 75 cesed savaş alanında kalmıştır. Şimdiye dek esirlerin 45'i kurtarılmış bölgeye gönderilmiştir.

Bu savaşta peşmergenin eline geçenler:

- 100'ün üzerinde kalaşnikof tüfek.
- 8 adet (RBG)
- 6 adet Diktaryof
- Çok sayıda mermi ve cephane.
- 2 yük ilaç.
- Çok miktarda erkaz.
- 3 katır.

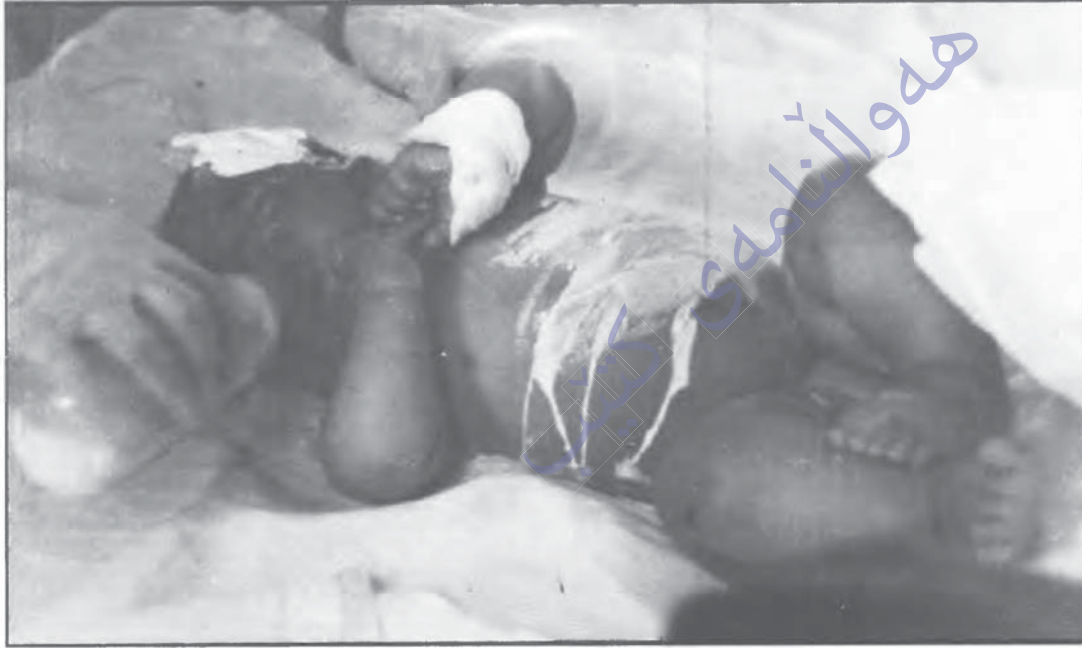
Ayrıca peşmerge, 2 adet İva marka otomobil, 1 adet pîkap, 1 adet Brazilî marka otomobil tahrip edip yakmıştır.

Bu savaşta peşmerge güçlerinin kaybı 3 yaralıdır. Ayrıca savaş videoya kaydedilmiştir.

Berfin Muhammed İbrahim, öldü...

Berfin Mihemed İbrahim, mir!

Ronak Nadir Ömer, öldü!

Ronak Nadir Emer, mir!

Ronak Kadir Ömer, öldü

Ronak Qadir Emer, mir!

Kimyasal silahların kullanılması uluslararası yasalara göre yasak. Ne var ki, Irak devleti ve onun zalim diktatörü Saddam Hüseyin, Nisan ayından bu yana elindeki tüm savaş malzemeleri eşliğinde Güney Kürdistan'a kimyasal silahlarla saldırılarını sürdürüyor.

Bu saldırılarda Nisan-Haziran aylarında 28 sivil yerleşim merkezi imha edildi. Saldırıların merkezlerinden biri olan, Şeyhasan köyünde 109 kişi öldü, 281 kişi yaralandı.

Melekan köyünde, 42 ölü, 49 yaralı var... Amediye saldırısında ise 20 kişi öldürüldü, 111 kişi yaralandı.

Her gün aralıksız süren saldırılar, özellikle sivil halkın yaşadığı savunmasız merkezleri hedef alıyor.

Aynı dönem içinde Irak Hava Kuvvetleri Güney Kürdistan'a karşı, 77 hava saldırısı düzenlediler. Saldırıya hedef olanlar, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar...

Saddam Hüseyin Kürtçe eğitim yapan 748 okulu kapattı.

1984'ten bu yana 2281 kişi kayıp.

Kaybolan insanların 338'i çocuk, 208'i ise, 60 yaşının üstündeki yaşlılardır.

Nisan ayından bu yana, Irak hükümeti, 912 yerleşim birimi için Mecburi İskan uygulaması yapmakta. Süleymaniye çevresinde yaşayan, 1130 yerleşim biriminde bulunan, 39109 ailenin toplam 260 349 kişisi Güney Irak'a sürülme tehdidi altında yaşıyor.

Irak devleti, Güney Kürdistan'daki tarihsel anıt ve kalıntıları da imha ediyor, Amediye'deki Dermarodişo, Bibad'daki Samo Peti, Merski'deki Molgoris kiliseleri buldozerlerle yerle bir edildi.

Kimyevi silahların başlıca kurbanları olan çocuklardan kurtarılabilenler, hastanelerde ölmekteler. Yaşama şansını elde edebilenler ise, savaşın yarattığı psikolojik sarsıntılardan kurtulamıyorlar.

Saddam Hüseyin, Kürdistan'da insanlığa karşı suç işliyor. İnsanlık ailesinin bir üyesi olan Kürt halkı bu cinayetlerin doğrudan hedefidir.

Kürdistan'da insanlar öldürülüyor.

Ormanlar yakılıyor. Şehirler, köyler haritadan sınıyorlar.

Tarihi değerler yerle bir ediliyor.

Kürt halkı, direniyor.

Bu, Kürt halkının varolma mücadelesidir.

Bu direniş insanlığın bir sorunudur.

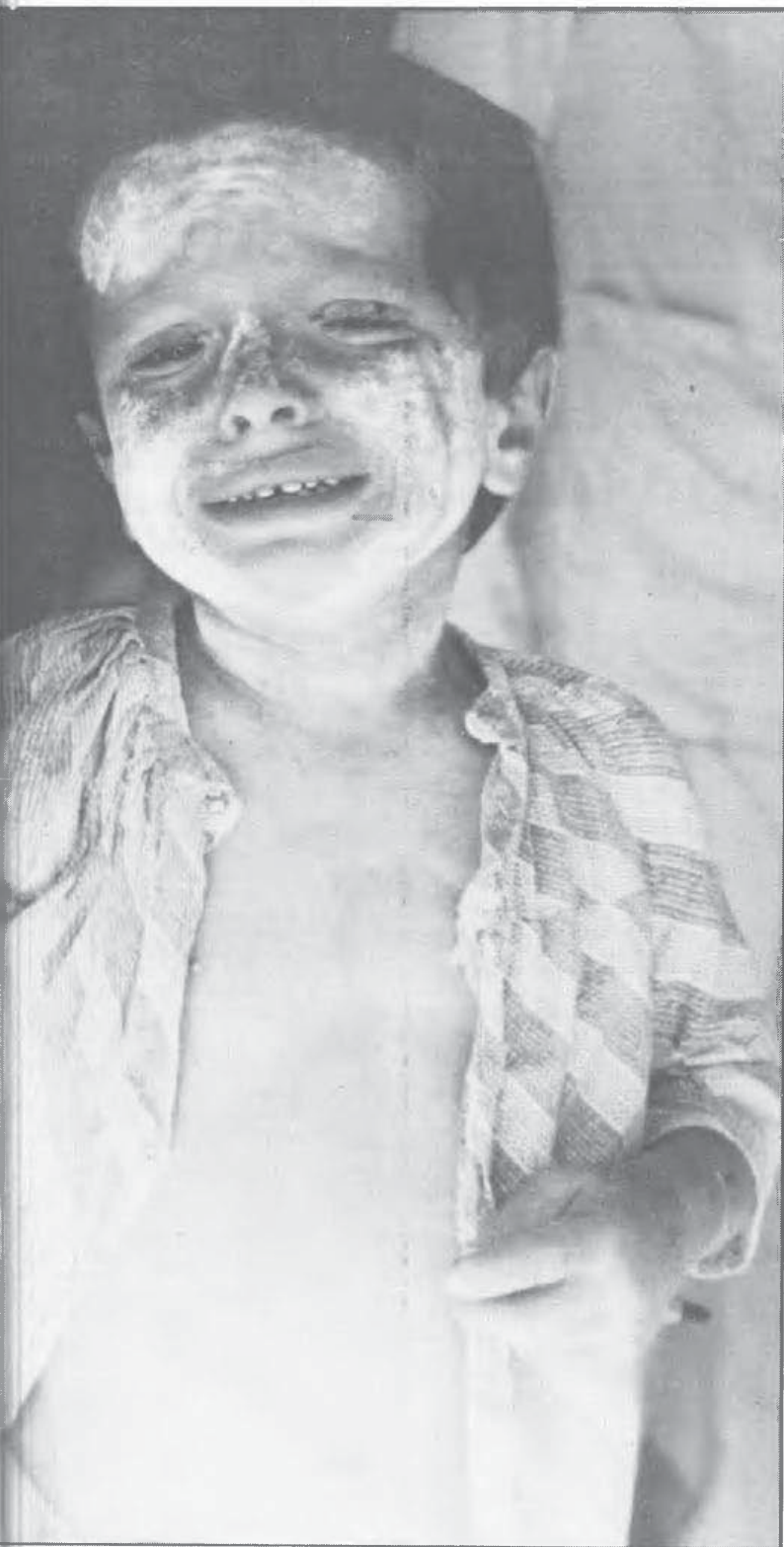
Ve insanlık suskundur!

Yaralılar; Niştîman ve Peyman
18 Nisan saldırısında yaralanmışlardı.
Yukarıdaki resim 30 Haziran'da çekildi.

Ve Çocuklar.. bizim çocuklarımız! Û Zarokan... zarokên me!

Foto; Bave Lîza • ANK

Li gor qanunên navnetewî, ka-
ranîna çekên kimyevî qedexe ye.
Lê belê Devleta Iraqê û dîktatorê
zalim, Saddam Hisên ji Cotmehê
ve bi hemû çekên şerî û kimyevî
êrîşên hov dibe ser Kurdîstana
Başûr.

Di van êrîşan de, di navbera me-
ha 4 a heya meha 6 a, 28 gund
hatine wêrankirin. Li gundê Şêx-
wasan 109 kes hatin kuştin û 281
kes jî birîndarbûn.

Li gundê Melekan 42 kuştî, 49
birîndar hene.

Di êrîşa Amediyê de, 20 kuştî,
111 birîndar hene.

Ew êrîşên bê dawî li ser xelkên
sivîl û bêdesthilat hîn berdeham
e.

Balafirên şerî yê Iraqê 77 car li
ser Kurdîstanê bombebarandine.
Hedefa wan êrîşana zêdetir, jin,
zarok, mirovên pîr bûn.

Saddam Hisên, li Kurdîstanê
748 dibistanên ku bi kurdî per-
werde çêdikirin qedexe kir.

Ji 1984 heya îro, 2281 kes winda
ne. Ji wan mirovên windabûyî
338 zarok, 208 kes jî emrê wan li
ser 60 salî ye.

Ji meha 4 an ve 912 gund û ne-
hiye ketine ber Qanûna Îskana
Mecbûrî.

39109 malbat ku li derdora

gund û nehiyeyên parezgeha Si-
lêmanî dijîn, ji wan 260349 kes di
bin tehdîda sirgûnê de ne. Hiku-
met dixwaze xelkê bibe Başûra
Iraqê.

Her wisa devleta Iraqê Kurdîsta-
na Başûr eserên dîrokî jî wêran
dike. Li Amediyê Dermaridîşo, li
Bêbadê Samo petî, li Mersî jî dê-
ra Molgorîs' bi buldozeran hatine
wêrankirin.

Zarokên birîndar ku ji bombe-
baranên kimyevî bi saxî filitîne di
nexeşxwanan de dimirin. Yê ku
dijîn jî, di nav psikolojiya şer de
nin.

Saddam Hisên, li Kurdîstanê
hember mirovatiyê gunehan di-
ke. Netewa Kurd, ku endamek jî
malbata mirovatiyê ye hedefa wî
ye.

Li Kurdîstanê mirovên me tîn
kuştin,

Daristan tîn sotandin (şewi-
tandin).

Gund û bajar ji xerîtê tîn rakirin.
Hebûnên dîrokî tîn windakirin.

Miletê Kurd li ber xwe dide, mile-
tê Kurd şerê hebûna xwe dike. Ev
berxwedan pîrsa mirovatiyê ya di-
nê ye.

Û dinê bê deng e!

BELGE

1903 sonlarından itibaren Dersim'de Celal Bey isminde bir zati mutasarrıf görüyoruz. Bu zat iki buçuk sene müddetle hemen 1906 senesine kadar Dersim mutasarrıflığı vazifesini yapıyor. Bu zatın bir raporunda da Dersim'in 1903 ilâ 1906 vaziyeti ve ıslah hakkında görülen esaslar özet olarak aşağıya kayıt olunmuştur.

*Mutasarrıf
Celal Bey'in
Raporu:*

A) Dersim'in etrafı ve Çemişkezek ve Çarsancak kazaları muti ve mütemeddin ve ziraatla mütevegil Türklere meskûdür.

Kuzuçan, (Plümer) Dersim Kürtlerindedir. Dersimlilerin Bitlis, Van vilayetleri dahilinde meskûn şafiyülmezhep ektrat ile mevkian ve mezheben bir münasebetleri yoktur.

B) Dersim Sancağı'nın Dersim namile muayyen bir mevkii yoktur. Aşairi mevcude Dersimanlı, Seyidanlı ve Şeyh Hasananlı namı ile üç şubeyi esasiyede toplanır. En mühimi Dersimanlı aşireti olup bu da bu aşiretin namını verdiği mütakada meskûndür.

C) Dersimlilerin muti halka tecavüzleri maişet darlığından başlamıştır. Aşair arasındaki münazalar ise arazi ihtilâfları yüzündendir.

Dersim şekavetinin inkişaf ve devamı bu şekavetin başlangıcından önlenmesi için ciddi tedbir alınmamasından ve mücrimlerin tedip edilmemesindedir.

Aşiretler, biri harice yaptıkları ve diğeri de aralarındaki tecavüzat dolayısıyla yekdiglerine karşı uyanan emniyetsizlik ve maişetlerini temine esas olan hayvanlarını muhafaza kaygusu ile silahlanmışlardır. Mal ve can kaygusu devam ettiği müddetçe de bu silahlanma devam edecektir.

Mazkirt halkı yüzde yetmiş çiçilikle geçinmeye alıştıklarından reislerine karşı irtibatları azalmış ve oldukça rahat bir vaziyete geçmişlerdir.

D) Dersimlilerin eski bedeviyet ve vahşetleri bu gün şumarıklık suretinde meşhuttur.

Rusya muharebesi zailisini metakip Ali Şefik bey merhum marifetile başlanılan ve nasılsa sonu akim bırakılan ıslahat sırasında ağavatu aşairin Dersimden ihracından sonra azalarak bu gün hükümeti mehalliyece aşar ve ağnamların taşır ve tadadı mümkün olamayan bazı aşire ait bedelâtü öşriye ve rüsumu tadadiyeyi şunun bunun bililtizama civabet edeceği dereceye gelmiş iken bilahare af ve iade ettirilen ağavatın avdeti üzerine yavaş yavaş yine fenalık başlamış ve mütecasirlerinin emri tebdinde mûsamaha edile edile sene besene artmıştır binaenaleyh:

Dersim ıslahatı için ilk iş ağavat ve rüesayı Dersimden çıkararak efradı aşair üzerinden ağavatın izalei müfuzudur.

Dersimlilerin kuvvei idrakiyeleri gözlerindedir. Kendilerinden kuvvetiye karşı mütidirler. İstimanlarını temin için bu esas tatbik olunmalıdır.

En ziyade muhtakı tedip kısım Ovacık ve Hozat aşiretleridir. Mazkirt, Nazımiye aşairi ekseriya bitaraf dururlar.

Muntazam 8-10 taburluk bir kuvvet sevk ve maznun eşhas olunur ve muhtelif vilâyet mahkemelerinde süratla tecziye olunurlarsa ıslahat için müsaait bir zemin doğar.

E) Bundan sonra Dersim'de nüfuzu kalmayan jandarma efrat ve zabitanını değiştirmek.

Memurlardan ülfet edenleri değiştirmek, Nisan bidayetinde teşrini saniye kadar hareket müheyya bir kuvveti Hozatta bulundurmak, Tapu ve tahrir muamelesini yeniden yapmak, Halka arazi vermek, Erzincan - Harput şosasını yapmak, Askeri firarları yakalayıp hizmete sevk etmek,

Bu tetkikten çıkardığımız netice şudur:

Dersim halkı ekseriyetli Türk iken temaslar neticesinde kısmen Kürtleşmiştir. Onları şekavete sevk eden sebep maişet darlığıdır. Dersim af politikası ile seneden seneye fenalaşmıştır. Dersimlileri korkacakları bir kuvvetle mukavemet etmesizin istiman ettirmek ve fakat ıslah etmek lazımdır.

1986 da başlayan istizahlar bu suretle 1907 ye kadar II sene devam etmiş ve ancak 1907 den itibaren kuvvetli bazı teşebbüslere girişilmiş olduğunu ve meşrutiyetin ilanı sıralarında Dersim'de ıslahat

Osmanlıdan Cumhuriyete

TC
Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSİM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

in hayli müsait vaziyetler ele geçirildiğini ve fakat bu ıslahata girişilmediğini ve bu taallü siyasetinin cumhuriyet devrine kadar devam ettiğini görüyoruz.
sayfa 195-197

CUMHURİYET DEVRİ

Cumhuriyetin ilanı müteakip eden seneler içinde bilhassa Şeyh Sait hadisesinden sonra diğer Şark vilayetleri ile beraber Dersim ehemmiyetiyle nazarı dikkate alınmış ve katı ıslahat esaslarının tespiti için tetkikata başlanılmıştır.

Cumhuriyet hükümetince yaptırılan bu tahkikatı Dersim vakayii ile alakadar vilayetlerle birinci umumî müfettişlik ve Dersimde 1930 hareketini yapan kumanda makamına ait olmak üzere üç grup halinde mütalaa edeceğiz. Ancak bu suretledir ki Dersim ve Dersimlilerin muhtelif cephe ve vaziyetlerden ne suretle görüldüğünü tespit mümkün olacaktır. Dersim'de yaptırılan bu tetkikat umumî müfettişliğin teşekkülünden evvel ve sonra olmak üzere iki kısma ayrılır. Umumî müfettişliğin teşekkülüne tekdâim eden 926 senesinde dahiliye vekaleti evvela Elaziz'deki mükiye müfettişlerine ve müteakiben o sırada Diyarbakir valisi bulunan Cemal Bey'e bizzat Dersim içinde dolaşarak yakından temaslar neticesinde hasıl olacak intibahlarının bildirilmesini vazife olarak vermişti. Bunlardan mükiye müfet-

tişi Hamdi beyin 2.2.926 tarihli bir raporunun telhis edilen esasları şunlardır.

*Mükiye Müfettişi
Hamdi beyin
raporu:*

A) Seyit Rıza'nın bütün aşiretleri ittifakına alması ve harekete şubatta geçmeleri ihtimali hakkındaki keyfiyeti teyit ve tevsih kabil olmamıştır. Yakın bir mülakatın vereceği netayic ve malumatı arz edeceğim gibi Dersim gittikçe Kürtleşiyor, mefkûreleşiyor, tehlike büyüyor.

Seyit Rıza'nın hükümetine karşı ta kendiyi vaziyetleri kendisine hususmetleri hesabıyla müteasir olan bazı aşairin hissiyatından da istifadeye çalışılacaktır.

Hükümeti senelerden beri işgal etmekte bulunan Dersim meselesi idare-i sabıkanın bir ınırası seyyiatından başka bir şey değildir. Hükümetiafilenin tazan adlıuhsan, bazan zaaf ve cebanet, bazan da sebpsiz ve neticesiz şiddet suretindeki gayri müstakar ve gayri müsmir politikası Dersim'i daimi bir harcû mercû yuvası haline getirmiştir.

Rüesayı mükiye ve askeriyenin ıslahat ve tedibat gibi mütenakuz efkâr ve mütalaatı, mütereddit ve tehdidini ikaa gayri muktedir idare-i sabıkaı merkezizeyi mütemadiyen işgal etmiştir.

B) Dersim, hükümeti, cumhuriyet için bir çibandır. Bu çiban üzerinde kat'i bir amelîye yapmak ve ihtimala-

BELGE

tu elimeyi önlemek, selameti memleket namına farzı ayındır.

C) Aşiretlerin vaziyetleri ve silahları hakkında verilen malumat tesvik ve teyit ihtiyacından vareste, en çok sıhhat ve hakikata mütekarripdir.

Son derece zeki, kurnaz ve desas olan bu halk, hükümetin zayıf veya kuvvetli blunduğuna göre mütejaviz veya mutavaatkardır.

D) Mektep açmak, yol yapmak, esbabı refahı temin edecek fabrikalar küşat etmek, kendilerini işgale hadım muhtelif mesaii sinaiye ve amelîye temin eylemek, hulasa tavtin ve temdin suretile ıslaha çalışmak bir hayali muhalden başka bir şey değildir.

E) Cehaletin, maişet darlığının, dahili ve harici tevsiyatın, kürtük temayülâtın son irtica hareketinin tedipten mütehasıl intikam hissiyatının, dini ve içtimai inkilabat vesilesile kara kuvvetlerin uyandırdığı aksi telkinatın tahtı tesirindeki avam halk reis, şeyh, bey ve ağanın esir ve bazicesidir. Şekavet bunların teşvikiledir.

F) Teenni ve idareî maslahat politikası bir müddet daha devam ederse atide daha büyük ihtilalat ve iğtişaşata intizar lazımdır. Maziden alınan dersler istikbal için birer meşale hakikatdır.

G) Geçen sene tekkarrür eden ıslahat bazı mülâhazatı muhtelifi siyasiye ile daha müsait ve münasip bir zamanı atıye talik olunmuştur. Bu mülâhazatı siyasiyenin esasları Musul meselesi kat'i bir neticeye bağlanmamış olduğuna göre daha fazla tehir ve talika tahammülü kalmayan Dersim meselesinin bir an önce evvel hal ve fasıl muvafıki basiret olur.

Yakın veya uzak bir günde patlayacağına kuvvetle kani bulunduğum Dersim kıyamının atideki gibi önüne geçmek lazımdır.

1) Silah toplamak, her türlü vesaiti mukavemet ve müdefaadan tecrit etmek, bunun için en müsait olan mayıs ve haziran zarfında sevk edilecek kahir bir kuvvei askerîye ile yek digerleri ile temasları kaybetmeyecek bir surette bir ihata ve tarama hareketi yapmak, görecekları taziyik üzerine dağlara çekilecek müsellâh halkı da, kara ve hava kuvvetleri ile taziyik etmek, harekâta dikkat edilecek en mühim esas sadakat ve harekete iştirak ve hizmet tekliflerine katiyen itimat ve emniyet etmek, tedibatı umumma teşmil etmek. Hizmette şıtap arzuları hiledir, aslında birdirler.

2) Silah topladıktan sonra halkın bir esareti hayvaniye ile merbut ve emirlerinde tamamen münkat, buldukları reis, şeyh, bey, ağa namı eşhas ve mütegalibeyi ve bunların akarip ve müteallikalarını derhal uzak vilayetlere nakil ve iskan etmek.

3) Halka arazi vermek, sermaye ve tohumluk tevzi ile müstahsil bir hale getirmek, esir halkı bu şerirlerin tahrikatından kurtarmak.

Sürüleceklerin arazisine Türklere iskan etmek olmazsa bu ahaliî mutiaya bir nisbeti mümkün dahiinde bu araziye bila bedel temlik etmek lazımdır.

4) Her kazada bu günkü nizamnameneden çok müsait şartlarla ve hatta daha mebzul nispetlerle ikrazatta bulunmak, ziraat bankaları açmak.

5) Madenleri işleterek halka bol iş ve para bulmak.

6) Devlet yolları ile turuku hususiyelerini iki sene zarfında her şeyi tercihan yapmak.

7) Bu ıslahatın icrasından sonra 25 sene devam etmek şartı ile mefkureci unsurları memur göndermek ve bunlara misyonerlik yaptırarak havali Kürtlerini Türkleştirmek.

8) Bu müddet zarfında mektep açmamak, ancak 25 sene zarfında ahaliye Türklük his ve terbiyesini verdikten sonra mektepler küşat etmek ve halkı okutmak. Aksi takdirde Kürtlük telkinatı muvafak olur.

Bu rapordan çıkarılan netice şudur:

Dersim Türkiye için cehalet, maişet darlığı, dahili ve harici tevsiyat ve kürtük temayülâtı ile bulmuş, tehlikeli bir çibandır. Bu çibanın kat'i bir amelîye tabi tutulması lazımdır. Bunun için de evvela silah toplamak, badehu ıslahat yapmak icap eder.

Sayfa 198-201.

Gelecek sayıda, Vali Cemal ve Genel Müfettiş İbrahim Tali'nin Dersim ile ilgili hükümete verdikleri raporlar...

Türkiye ve Kürdistan devriminin farklı süreçleri

Lokman POLAT

Türk solu'nun 70 yıllık tarihinin genel selâhî birliği, Kürdistan'ın ayrı bir ülke olarak değil, salt bir bölge olarak "misak-ı milli sınırları" çerçevesi içersine haps etmesi, Kürdistan'ın farklı yönünde gözönünde bulundurmaktan soyut beliremler yapmasıdır.

İki ayrı ülkenin tarihsel gelişim sürecinde farklı temel sorunları bir ve aynı şekilde göstermek diyalektik metoda ters düşer. Ulusal ve toplumsal sorunların incelenmesinde dayanılmas gereken doğru yöntem şudur: "1- Somut tarihsel durum ve her şeyden önce ekonomik durumun doğru bir değerlendirmesi yapmak. 2-... 3- Ezilen, bağımlı eşit haklardan yararlanmayan uluslar ile ezen, sömüren, haklarını tümünden yaralanan uluslar arasında aynı şekilde net bir ayrım (yapılması)" Lenin, Dünya Komünist Hareketi adlı kitapta naklen sayfa:194

Türk solu, yukarıda Lenin'in belirttiği şeyler doğrultusunda bir ayrım ve değerlendirme yapmadığı için hem Kürt ulusal sorununu, hem de Türkiye'nin gündeminde olan devrimi yanlış tahlil etmiştir. Örneğin, Kürdistan'ın geri ekonomik ve toplumsal yapısına bakılarak Türkiye'ye yarı-feodal denilmiş, ekonomik bağımlılık ile siyasi bağımsızlık birbirine karıştırılmış ve bunun neticesinde Türkiye için Milli Demokratik Devrim, yeniden bir ulusal kurtuluş sorunu gündeme getirilmiştir. 70 yıllık kaşarlanmış sosyal-sövenler ise, halen de Türkiye'nin ulusal bağımsızlık mücadelesinde dem vurmaktadır. Bugün de Kürdistan'ı ayrı bir ülke olarak görmeyenler, aynı bir, Kürt işçi sınıfının varlığını kabul etmeyenler ve sosyal-zövenizmin tüm türleri Türkiye ve Kürdistan için tek bir devrim sürecini ileri sürmekte ve Kürdistan devriminin farklı karekterini kabul etmektedirler.

Türkiye ve Kürdistan'ın ana sorunu, temel çelişkileri bir midir? Her ülkede gündemde olan devrim aynı devrim midir? Her ülkede uygulanacak devrim programları, stratejik hedefler ve taktik uygulamalar bir ve aynı midir? Türkiye ve Kuzey Kürdistan devriminin muhtesavını incelediğimizde her iki ülkenin ayrı durumu,

farklı çelişkiler, ayrı, ayrı devrim süreçleri ortaya çıkmaktadır.

İKİ FARKLI DEVRİM

Ulusal baskı ve zulüm cenderesi altında inim, inim inleyen, her türlü ulusal demokratik hakları gaspedilen, ülkesi zorla işgal edilip, ekonomik gelişmesi engellenen, tüm yer altı ve yer üstü zenginlik kaynakları talan edilip sömürgeleştirilen bir ulusun gündeminde olan devrim ulusal demokratik bir devrimdir.

Ulusal bağımsızlığı kazanmış, ekonomik yönden gelişmiş, emek ve sermaye arasındaki çelişkinin temel çelişki olduğu bir ülkede gündemde olan devrim ulusal bir devrim değil, toplumsal bir devrimdir. Böylesine her yönüyle bir birden farklı olan iki ayrı ülkede gündemde olan devrim bir ve aynı devrim olmaz. Kürdistan devrimi, Türkiye devriminden ayrı bir muhtesav taşımaktadır. Kürdistan devriminin hedefleri, izleyeceği seyir ve uygulamaları Türkiye devrimi ile aynı değildir. Türkiye devriminin stratejik hedefi, uygulamaları, programsal yapısı, ittifak perspektifi ve izleyeceği süreç Kürdistan devriminden farklıdır. Türkiye'de bugün gündemde olan devrim ulusal (milli) demokratik devrim değil, sosyalist devrimdir. Proletaryanın önderliğinde başarıya ulaşacak olan sosyalist devrimle birlikte oluşacak olan sosyalist iktidar sosyalizmi uygulamaya alanına sokacaktır. Yani Türkiye devriminin programsal yapısı sosyalist devrim programıdır.

TÜRKİYE DEVRİMİ

Emek ile sermaye arasındaki çelişkinin temel bir çelişki olduğu, devletin bütünlümlü tekelci kapitalizmin eğişen olduğu bir ülkede gündemde olan devrim sosyalist devrimdir. Türk toplumunun öndeki devrim de, tarihi bakımdan sosyalist devrimdir. Çünkü tekelci devlet kapitalizmine tekabül eden devrim sosyalist devrimdir. Ve en önemlisi de, Türkiye ulusal bağımsızlığı kazanmış, burjuva demokratik devrimini tamamlamış ve iktidar bir bütün olarak burjuvazinin eline geçmiş, emek ve sermaye çelişkisi tayin edici, belirleyici bir hale gelmiş olan ülkedir. Böylesine bir ülkede işçilerin ve tarım emekçilerinin, patronlara ve toprak kapitalistlerine karşı savaşımı, burjuvaziye

devirmeye yönelik hedefleri, devrimin sosyal niteliğini belirler. İşçi sınıfı önderliğinde burjuva devlet aygıtını parçalaması, tekelin tasfiyesi, bankalara el konulması, ordunun dağıtılması sosyalist devrim programının özünü teşkil eder.

Türk toplumu için sosyalist devrimi savunmayan Türk solunun iddia ettiği şeylerin yanında tarım sorunu ile ulusal sorunun çözümü kavuşmaması ve gerçekleşmemiş bazı demokratik görevlerin varlığı sorunudur. Türk solu (ve hatta Kürt solu'da) bu üç şeyi temel alarak Türk toplumunun gündemindeki devrimin sosyalist devrim olmadığını iddia etmektedir.

Türk toplumunun tarihsel gelişim evresini ve içinde bulunduğu bugünkü durumunu incelediğimizde gerçekten de bugün hala gerçekleştirilmemiş demokratik görevler vardır. Ama bu durum tarihi bakımdan gündemde olan devrimin niteliğini değiştirmez. Gerçekleştirilmeyen demokratik görevleri tamamlamak sosyalist devrim görevleri arasına girer.

Tarım sorunu ve ulusal sorunun çözümüne gelince; eğer bir ülkede burjuva demokratik devrim sürecinde burjuvazi bu sorunları çözüme kavuşturacak solğa sahip değilse elbetteki bu görev proletaryaya düşer. Daha önce bu sorunlar çözülmüştü diye proletaryaya sosyalist devrimden vazgeçmez. Ulusal sorun ve tarım sorunu çözülmüş diye sosyalist devrimi gündeme getirmemek yanlış bir anlayıştır. Rusya'da ulusal sorun ve tarım sorunu çözülmüştü, ama Lenin, Nisan Tezleri'nde sosyalist devrim kuramını formüleştirecek, sosyalist devrimin gündemde olduğunu belirtti ve böylece Ekim Sosyalist Devrimi başarıya ulaştı.

Ekim Sosyalist Devrimi nasıl bir ülkede başarıya ulaşmıştı? O ülkede, daha önce çözümlenmeyen sorunlar neydi? Buna kısaca bakalım. SSCB Marksizm Leninizm Enstitüsü tarafından hazırlanıp yayınlanan "Dünya Komünist Hareketi" adlı kitapta şöyle deniliyor: "Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu ve tekelci evresine hızla geçtiği bir ülkede zafere ulaştı. Birtakım feodal ilişkiler ve hatta aşiret ilişkileri ülkenin bazı bölgelerinde hala yaşanıyordu. Halkın yarısından çoğu, ulusal baskıya maruzdu. Sosyo-ekonomik kuruluşların çoğu, toplumsal ve ulusal çelişkilerin derinliği, ülkede devrimci akımların çeşitlilik kazanmasına neden oldu. Sosyalizm doğrultusundaki güçlü işçi hareketi köylülerin toprak mücadelesiyle, ezilen halkların ulusal eşitlik için mücadeleleriyle.. beraber yürüyordu." sayfa 146.

Görüldüğü gibi Rusya'da Ekim Sosyalist Devrimi zafere ulaşırken orada da daha önce ulu-

sal ve tarım sorunu çözülmemişti.

Bugün Türkiye'de sosyalist devrim dediğimiz "MDD", "UDD", "DHD" ya da genel ismiyle söylersek Demokratik Devrim'i savunuların birbirine karıştırdıkları bir sorun da Ekonomik Bağımsızlık ile Siyasi Bağımsızlık sorunudur. Türkiye'nin ekonomik bağımlılığına bakarak, siyasi bağımsızlığının olmadığını savunan güçler, Türkiye için ulusal bağımsızlık mücadelesinin stratejisini çizmekte ve devrim anlayışlarını ona göre belirlemektedirler. Bu güçler, ekonomik bağımlılık ile siyasi bağımsızlığı birbirine karıştırıyorlar. Lenin, "Siyasi bağımsızlık, ulusal bir devletin kurulmasında başka bir anlama gelmez" diyor. Lenin, U.K.T.H sayfa:59

Yine bu konuda Lenin, Rosa Luxemburg'a verdiği cevapta şöyle diyor: "Sadece küçük devletler değil, örneğin Rusya bile 'zengin' burjuva ülkelerin emperyalist mali sermayenin gücüne ekonomik bakımdan tam bağımlı durumdadır. Rosa Luxemburg burjuva toplumunda, ulusların siyasi kaderlerini tayin emeleri ve devletin bağımsızlığı meselesinin yerine, bunların ekonomik bağımlılığı meselesini koymuştur." Lenin, U.K.T.H. sayfa:57-58

Bugün dünyada ulusal bağımsızlık mücadelesini verip milli devletlerini kuran bir çok ülke var, bu ülkeler kapitalizmi aşamadıkları için doğal olarak emperyalizme bağımlı hale gelmişler, ama bu tür ülkelerde yeniden bir ulusal kurtuluş mücadelesini vermeye gerek yok. Bu ülkelerdeki anti-emperyalist mücadele sınıf mücadelesidir ve bu ülkelerin gündeminde olan ulusal kurtuluş değil toplumsal kurtuluştur.

KÜRDİSTAN DEVRİMİ

Türk toplumu öndeki devrimin niteliğini kısaca da olsa belirledikten sonra gelelim Kürdistan devriminin niteliğine: Kürdistan'da temel çelişki, ulusal çelişkidir, gündemde olan devrim de ulusal demokratik devrimdir. Ulusal demokratik devrimde ittifaklar perspektifi daha geniş olduğu gibi, devrimin hedef ve uygulamaları ve izleyeceği süreç de sosyalist devrim programından farklıdır. Kürdistan'da devlet eliyle çarpık bir şekilde geliştirilen kapitalizm, gelişen ve eğişen olan yan olmasına rağmen, ilkel toplumdan kalma aşiretçilik,

kölecî toplumda ortaya çıkan din kurumları (Şeyhlik-Seyitlik) ve daha sonra ortaya çıkan feodalizm halen de Kürdistan'da varlıklarını sürdürmektedirler. Ve aynı zamanda Kürdistan uluslararası sömürge bir ülke olup ulusal birliğini sağlayamamıştır.

İşte Kürdistan devriminin öndüme sömürgecilik zincirini kırmak, her türden yerel gerici, feodaliteyi ortadan kaldırmak, ulusal bağımsızlık kazanıp kendi devletini kurmak, ulusal birliğini sağlayıp süreç içerisinde amaç olarak (Nihai stratejik hedef) devlet toprak bütünlüğünü (Dört parçanın birliğini) sağlamak görevi durmaktadır. (Ulusal Demokratik Devrim'den kesintisiz olarak sosyalizme geçiş ve önderlik sorunu başka bir yazıda genişçe ele alınması gerektiği için burada değinmedik).

Ama Türkiye Devrimi'nin öndüme feodaliteyi ortadan kaldırmak, ulusal birliğini sağlamak ve de en önemlisi ulusal bağımsızlığı kazanmak ve devleti kurmak hedefi yoktur. Çünkü bunlar daha önce yerine getirilmiş şeylerdir. Kısacası Kuzey Kürdistan ve Türkiye Devrimi tek bir dalga halinde gelişip birbirleriyle çakışsa dahi ve bunun başını Türk proletaryası çekse de Türkiye'de uygulanacak devrim programı ile Kürdistan'da uygulanacak olan devrim programı birbirinden farklıdır.

HER İKİ DEVRİMİN SÖRÜNÜNÜN FARKLILIĞI

Türk solundan bir çok güç ulusların kaderlerini tayin hakkı ilkesini devrim sonrasına erelmekte, Kürdistan için ayrı (özel) bir programa sahip olmamakla açık olarak Kürdistan devrimini ve izleyeceği süreci inkar etmektedir. Ulusal sorunun çözümünü devrim sonrasına bırakarak, açıkça Kürdistan devrimini Türkiye devrimine tabii kılmakta ve Türk toplumu için gündemde getirdikleri "UDD, MDD, DHD vb.", programlarıyla tek bir devrim süreci önermektedirler.

Türk solu, ulusal sorunun çözümünü kendi devlet sınırları içindeki genel bir devrim hareketine bağımlı kılmakla somut tarihi ve iktisadi şartları gözlemlemezlikten gelmekte ve Kürdistan devriminin ittifak perspektifini, gelişme dinamiklerini, onu etkileyen faktörleri ve Kürdistan devrimci sürecinin Türkiye'den daha ilerde oluşunu ve ayrı gelişimini yadsımaktadırlar.

12 Eylül Cuntasından sonra, gerek Türkiye solu'nda gerekse de Kürdistan ulusal hareketinde meydana gelen olumsuz durum genel özellikleriyle devam etmektedir. Tabii ki, bu olumsuzluğun başında devrimci-yurtsever güçlerin sınıf mücadelesinin dışına düşmeleri durumu birincisi sıraya almaktadır.

12 Eylül'den sonra Türkiye'de ve Kürdistan'da küçümsemeyecek değişiklikler ve oluşumlar meydana gelmiştir. Gerek Türkiye'deki ileri-sol güçlerin, gerekse de Kürdistan ulusal hareketinin alışı oldukları ve üzerinde yeşerdikleri zemine önemli kaymalar ve değişimler meydana gelmiştir. Her iki parçada da meydana gelen değişiklikler, birbirini otumlu veya olumsuz şekilde etkilemiş veya birbirlerini etkilemeye açık oluşumlar meydana getirip, yeni dönemde muhakkak gözönüne alınması gerekli bir zeni yeni görevi sol ve devrimci güçlerin gündeminde getirmiştir.

Öte yandan İran ve Irak'taki karşıya içinde en belirgin güce ve duruma sahip Kürt hareketinin varlığı ve tavır alışı, Türkiye'ye de içine alarak, Orta'daki bütün güçlerin varolan programlarını gözden geçirmelerini veya bazı değişikliklerle tekrar oluşturmalarına sebep olmaktadır.

Kürt hareketinin ve Kürdistan zemininin bu ciddi durumu, Türkiye'deki ileri ve devrimci sol güçleri de önemli karar aşamasına doğru yönlendirmektedir. Türkiye solu'nun 65 yıllık Kürdistan'ın bakış açısını somut olarak gündemde getiren ve sorgulamaya tabii tutan, gündüz kullandığında ise, Kürt ulusunun mücadelesini nasıl ve hangi perspektiflerle savunulacağı sorusunu sorduran, bu önemli konunun Türkiye solu'nun mücadelesinde gündemde nasıl şekilleneceği veya nasıl şekillendirileceği merak konusudur.

Artık gün gibi açıktır ki, Kürt ulusal sorununa tama-

mylla Türkiye'deki sınıf mücadelesi çerçevesinde bakmak yetersizdir. Bu saf sınıfta bakış açısı, Kürdistan zeminini ve zemindeki olumlu potansiyeli hiç bir zaman tam olarak kavrayamaz veya göremez. Bunun en açık örneği, 1975-1980 döneminde görülmüştür. Türkiye'de sınıf mücadelesinin seyri, devlet destekli sivil faşist hareket ile halk güçleri arasında gelişirken ve buna uygun bir politika izlenirken, Kürdistan'da mücadele esas olarak, devlet ve devlete işbirlikçi halindeki Kürt emenleri ile geniş Kürt köylüsü ve emekçisi arasında cerayan etmiştir. Değişik koşullarda ve şekilde gelişen bu mücadeleyi doğru kavrayamadıkları için ki, Kürdistan'daki mücadelenin sınırları ortak örgütlemeye göre anlayışlar hiç bir güç ve varlık olmasınlardır.

Günümüzdeki ve önümüzdeki süreçte, Kürdistan sorunu bütün devrimci güçlerin öndünde duran, en temel meselelerin başında gelmektedir. Devrimciler olarak Kürdistan zeminini iyi anlayıp ve o zeminin meydana getirdiği, sorunları doğru bir politika çerçevesinde örgütlerdir, Kürt ulusunun kendi davasına yardımcı olacaktır ya da 1975-80 döneminde alışı olduğumuz ve Kürt sorunundan kurtulmamızın en rahat yolu olan ortak örgütlenme ve, söylemlerle eski vurdum duymazlığımızı devam ettireceğiz. Kısacası mücadeleye soyunacak ve devrime aday

güçlerin öndünde duran Kürt sorununa karşı takınılacak tavır Türkiye'de, mücadelesi verilecek demokrasi sorunu da temel taşı olacaktır.

Geçmiş mücadele döneminde hepimizin yaşadığı gördüğü çok zengin deneyimler sözkonusudur. Bu deneyimleri doğru bir şekilde değerlendirebildiğimiz takdirde, bir çok sorunun çözümüne yardımcı olacağı muhtemeldir.

Yanşarak terübe ve deneyimleri değerlendirmesini muhakkak herkesin kendisinden başlayarak yapması gerekir. O halde geçmişte ortak örgütlenme çerçevesinde, Kürdistan sorununa bakan örgütlerin pratik faaliyet gösteren Kürdistanlı devrimciler olarak, muhakkak kendimizi sormamız gereken bir çok sorunun varoluşu veya olması gerektiği kainsındayım. Başta sorulacak soru 1975-80 döneminde, (bizlerin içinde doğup büyüdüğü, Kürdistan halkının o günkü somutta varolan) ne çözümler önerdik? Kürt halkının acı, tatlı ve bir çok deneyim yaşadığı kazandığı değer yargılarını, geleneklerini, göreneklerini kültürünü ve yaşam tarzını geliştirme ve yok olmaya yüz tutmuş veya tutulmuş bir ulusun kendi varlığını her düzeyde koruma çabasına ne kadar yardımcı olduk? Pir Sultan Abdal, Hacı Bektaş Veli'yi sünnet senlikleri yaptırırken ve daha nice kültür çalışması yaptırırken, Kürt halkının en önemli

günü olan Newroz'u neden görmezlikten geldik? Küba'daki, Mozambik'teki, Angola'daki halkın tarihi araştırıp bilgi sahibi oluren, dedelerimizin ve akrabalarımızın bizzat içinde yer aldıkları Dersim halkının, Kemalimize karşı yarılarca sürdüğü mücadeleyi neden kendimize aratırıp gerçeklerin açığa çıkarıldığını bir sorun olarak kabul etmedik? Ve yine, Seylan'daki, Vietnam'daki ve değişik ülkelerdeki halk ayaklanmalarının öğrenmeye çaba gösterirken, neden Şex Sait, Zilan, Ağrı ve Güney Kürdistan'daki mücadelesinin konumunu öğrenme zahmetini göstermedik. Nazım Hikmetlerin, Pir Sultanların, Şeyh Bedrettinlerin hayatını okuyup öğrendik, neden Fevziye Teyran'ı, Cigerxwîn'î, Bedirxan'ın, Qadi Muhammedleri, Barzanileri, İhsan Nurileri, Ali Şerhî bilmiyoruz.

Yukarıda sormaya çalıştığımız sorulardan dolayı, diğer ulusların tarihi mücadelesini öğrenmeyi ilim sonucu çıkarılmamalıdır. Tam tersine bu tür bilgiler ve diğer ulusların deneyimlerini öğrenip onlardan ders çıkartmak çok gereklidir. Söylemek istediğim, bir ulusun tarihini, geleceğini, göreneğini kısaca kültürünü ve diğer bir çok özelliğini bilmeden o halkı örgütlemek, onu mücadeleye sevk etmek ve mücadelesini başarıya ulaştırma mümkün değildir.

Kürdistan halkının özgürlük, bağımsızlık ve demokrasî mücadelesinin oldukça önemli ve kapsamlı sorunları olduğunu bilincindeydim. Gerek Kürt halkının kendi tarihsel konumunda olsun gerekse de uluslararası bağlanlarından kaynaklanan bu önemli sorunları muhakkak uzun bir süreçte serpiştirerek tartışmak gerekir.

Dersimli Ali • B.Almnya

Çawa nava hemû gelada, herweha nava gelê kurdada mirovêd bi nav û deng hene. Her yek ji wana anegori jêhatin û karebûna xwe kar kirîye. Yek bi karîrîna xweva nav û dengê mîletê xwe daye bilindkirinê, yê dinê temamiya welêda hatye naskirinê. Her yek ji wana bona welêt û gel xebitiye. Lê tiştekî tomerî nava mirovêd bi nav û dengda heye, ku ewana xwe tam, helalî, paqîjayî pêşkêşî kar kirine, karê bona welat, bona gel. Pirs ne wê yekêdane, ku kê ji wana gelek kirîye, kê ji hindik. Ya sereke ewe, ku bê hêvşandin xwe pêşkêşî karê tomerî kirine, çî ji destê wan hatîye, kirine. Alîkîva welat wanwa kubar dibe, alîkîva ji-gelê wan.

Niha, çawa cîmeta Sovîetîstanê hazir dibe bi şayetî û heyhetol 70-saliya şorişa Okto-bire sosîalistîyê Mezin bide kişvê, em bi serbilîndike mezinva navê wan mirova bir-tinin, yêd ku bi mîranî şer kirine seba serketina dîwana Sovîetî. Yek ji wan camêra

lawê kurdayî bi nav û deng

Têmurê Xelîl Mûradov

proletariata Pêtrogradêra tevayî çû pêşiya Vladimir Ilyîç Lénin, ku ji welatê dereke vegerya bû. Çîngîz ji kelmâ (xeberdana) pêşkêşî şorişeyî aqilmend bihist, ku ewî li meydana pêşberî vakzala Finlandiyê çot. Ew roj hukumê xweyî qenc ser wî xortê kurdî cahil hişt, û ewî bi temamî pêşkêşî wê têkoşinê kir, ku dihatê kirinê bona azaya xebatkara û paşeroja wane ronahî, seba serketina bir û bawarîda Lénin.

Pey serketina şorişa Okto-bire Mezîna sala 1918-a Çîngîz Îldirim tê kîvşkirinê çawa wekilê (nonerê) wan musulmana.

ku navbenda Rûsiaêda diman. Hema wê salê bi pêşdanîna wî Pêtrogradêda ji musulmana alaya syarî tê damezrandinê. Ewê alayê ji eskerê Sorra tevayî komîara sovîetîyê cahil ji dijminêd çû û der xwey kir.

Sala 1919-a Ç. Îldirim vegerya Adirbêcanê û

vira bû endamê Partîa komûnîstîyê. Ji sê xeysetnemên bona qebûlbûna nava refên partîda, yek N.Narîmanov dayê, ku wî çaxî dixebitî wek serê Şewra komîsarêd gellîyê li Adirbêcanê. Paşê Ç. Îldirim tê kîvşkirinê wek serkarê îskela Bekûyê-paytextê wê komarê. Li saya xebata wîye baş bû, ku temamiya xebata flota derîa Kaspiyê îdî ketîbû bin kontrolîya Komîtea Navbendî ya partîe Adirbêcanêye bolşevîkîyêda. Bi serekariya wî 27-ê nîsanê sala 1920-î flota Kaspiyê derbazî hêla şorişê dibe. Li ser germîya, dewsa alên mûsafatîsta, alêd sor dimilîlin. Hema wê rojê, çawa proletariata Bekûyê derketîbû têkoşinê. Ordîya Sorê II-a hate hewara wana. Xebatkareê Adirbêcanê bi alîkariya Ūrisêta Sovîetîyê atindanî birin û Adirbêcanêda qeydê sovîetî hatê testîqîrinê.

28-ê nîsanê sala 1920-î bi serekariya N.Norîmanov teşkîla (roma) Şewra komîsarên Adirbêcanêye cîmetîyê hate damezrandinê. Ç. Îldirim kete nava teşkîla wê wek komîsarê cîmetîyê pêşîn.

Çend roja şûnda, 5-ê gulanê sala 1920-î Partîa komûnîstîyê û hukumeta sovîetî emekê wî ber weten û şorişê bilind qîmet dikin û ew bi pêşkêşa wetene wî çaxîye here bilindordên Beyraça şerwanîyê sorwa rewşa kirin. Endamê Şewra pêşerîya Kavkazêye eskerîyê şorişerî.

G.Orconîkîdzê ji navê hukumeta Sovîetî ordên da wî û ew pîroz kir. Çîngîz Îldirim wî çaxî Adirbêcanêda mirovê pêşîn bû, ku ev pêşkêşa weten sitend.

Ç. Îldirim herweha teşkîldarekî hincirandîna wê xayînîyê bû, ku bajarê Şûsîyêda bi destî gêngeralê Turkîaê Nûrî paşa hatibû teşkîkirinê.

4-ê Oktobir sala 1921-ê bi qolê (îrme) V.I.Lenîna mandat dane Çîngîz Îldirim, li ku hatibû nivîsarê, ku ew alîê xebata li Mûxaneyê mîlioratiyêda hatîe kîvşkirinê wek çîgire nonerê Şewra xebatê û xweykirinê (parastinê) ya Komara Ūrisêtêye Sovîetîyê Sosîalistîyê Fêderatîv. Dema xebata xweye li Adirbêcanê Çîngîz gelek cara hatye bijartinê wek endamê komîtea parwelatê Pişkavkazêye partîaê û endamê Komîtea navbendî ya partîa Adirbêcanêye komûnîstîyê.

Wek xebatkarekî zîrek û jêhatî partîa û hukumeta Sovîetîstanê sala 1929-a Çîngîz Îldirim şandine ser çêkirina kombînata Magnîtağorskêye mêtalûrgîyê û kîvş kirin çawa serekê wê çêkirina esabe. Ji wêderê ewî S.M.Kîrovra name şande Lénîngradê, li ku nivîstibû: "Kurd ji Asîaê elam dîke: li ser vê çêkirina mezin dereca sermê diqihîje 23-27-a. Kurdê wê rind ber xwe dide. Gava karê xwera rind bûme nas, ezê te û G.Orconîkîdzêra namekê binivîsim". Nameke mayînda Ç. Îldirim awa nivîstîye: "Eva meha dudayê ez hîviya bersiva terne. Çiqas xirabe, ku wî kurdî bir bikin, ku şandine qulçê Ūralêyî sar".

Nivîskarê Sovîetîstanêyî mezin Maksîm Gorbî derheqa xebata çêkirîyêd wê kombînata ejdehada awa nivîstîye: "Magnîtağorskêda karxaneke nebinayî tê çêkirinê. Serkarîyê li wê dike Ç.Îldirim. Ew mirovekî sade nîne, ew zilfeqare, ba û birûskê".

Sala 1937-a, 47 salîya Jiyanê xwêda ewlêde Partîa Lénîniyêyî hêja Çîngîz Îldirim mir.

Merivêd Sovîetîstanê, çawa navê gelek lawêd xweye hêja, herweha navê Çîngîz Îldirim, tu cara bir nakêen, ku temamiya Jiyanê xwe da bona roja mayî iroyîne xweş û bestewar. Ew usa ji rûspîtiya gelê kurt bû.

Bi saya serê wî û şorişgerêd kurdî usayî navdar, wek Fêrîk Polatbêkov û Erebe Şemogîşk pê hesyan, ku lawêd gelê kurdê hêja ji emekê xwe kirine nava serketina şorişa Okto-bire Sosîalistîyê Mezin.

Çîye bînde kişvê, ku înstîtûta paytextê Adirbêcanê-Bekûyêye politîxnikîyê ser navê Ç.Îldirimê. Wextê sakîya wî yê pey mirîna wîra li Yekîti Sovîetî gelek pirtûk û bend ronahî dîtine derheqa Jiyan û karkirîna wîda. Van axirîya li bajarê Bekûdê pirtûkeke 300 rûpelîye bi zîmanê rûsî ronayî dît, ku tê navkirinê "Çîngîz Îldirim". Pirtûk derheqa Jiyanê wîdane. Ser rûyê pirtûkê wenevê wîye, şerîda kolozê kurmançiyê. Dême wî mînanî kolozê kurdî kubar û qîbraxe.

Rûpê pirtûka derheqa Çîngîz Îldirim da

Nava Jiyanê wîye bi kêrhatinêna tîjêda gelek qewmandinêd mezin bûne. Lê ya lape sereke 3-ê nîsanê sala 1917-a qewimî, çawa

Hunermend Dilgeş li Elmanya Rojava dirnîne. Kurdistan Press li çel Dilgeş ser Jiyan û xebata wî ya muzîk pê re hevpeyivînekî çêkir.

□Kak Dilgeş, dikari bi kurtî li ser Jiyanê xwe bipewivî?

□Ez li Kurdistanê Iraqê hatime dinê, ez 20 rojî bûm mala me vegeriya Kurdistanê Tirkîyê (Kurdistanê Bakur) gundê Fisqînê. Ji ber ku ji berê da Fisqîn gundê me bû. Lê ji ber zor û zilma dijminê Tirkan mala me mîhacirê Kurdistanê Iraqê bûbûn, wexta fermana Hevêrkan (Kurdan) ji aliyê xwinmîjê hikumata Tirkan rabûbû.

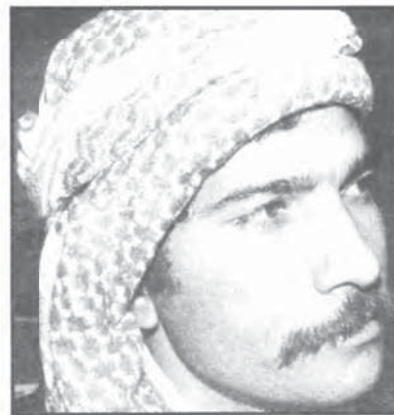
Li gundê Fisqînê mezin bûm. Hînbûna min ya muzîkê (temburê) bi vî avayî bû, bavê min û birayê min yê mezin dizanibûn li temburê xin. Ji ber wê yekê, ez hînbûm û hevêsa min jê re pir dihat. Min 15 salî dest bi hînbûna temburêkir.

Di salên 1974 û 75 an de, li Nusêbinê 2 kasetên min li ser êş, derd û zilma metîngehan (dijminên gelê Kurd) derket û li Kurdistanê belav bûn. Ji xênî vê jî, min û hevalên xwe li Nusêbinê seveñ Newroz û kulturî pêk dianîn.

□Kak Dilgeş, te çima ji welat derket?

□Ji ber xebata min ya kulturî û siyasî min nedikarî li welat bîminîn. Ya duyemîn, bi daxwaza hevalên min ez derketim derwayî welat, da ku ez xebata xwe ya muzîkî û siyasî pêşve bibim. Ji ber ku di salên paşîn de nikarîbûm, ji ber zordestiya dijmin li Kurdistanê bîminîn.

Wek min got, ji ber xebata min ya muzîkî û belavbûna kasetên min yên li ser rewşa gelê Kurd û berxwedana wî...

□Li Elmanya Rojava te çi xebat kir, di pêşerojê de çi planên te li ser xebata muzîkî hene?

□Li Elmanya Rojava heta niha min 4 kaset weşandin û di wan kasetan de ji min li ser cunta faşîst, mîna rejîmê Kenan Evren û xwinmîjê Xumeynî ku Kurdistan tar û mar dikin helbestên xwe gotin. An jî, bi kurtî li ser berxwedana gelê Kurd ê li dijî qoloniyalistan di wextê bê de jî, xebata min ya muzîkî wê berdawam bibe.

Lê bi piraniyê ez dixwazim, hemû helbestên ku dijmin ji gelê Kurd dizîne û dixwaze kultura me ya netewî jî tar û mar bike, wek meji û zîmanê me jî bike Tirk. Xebata xwe li ser van helbestan

pêkbinim da ku çanda me ya gelêrî wînda nebe. Ez bextiyarim wê yekê xizmetekî ji gelê xwe re bikim.

Ya din jî, ezê bi wê rêkê çanda me bi gelê xwe û gelên cîhanê bidim naskirin. Hîn zêdetir ez niha muzîka xwe û helbestên xwe pêş da dibim. Nexasim li ser rewşa gelê xwe û rewşa karkerên cîhanê. Niha ji ez bi hozanên Kurd re seveñ Newroz û seveñ kulturî pêk dianîn. Ji ber ku ez bawerim, muzîk di berxwedana netewî û civakî de cîhekî girîng digre. Ez hêvîdar im, hemû hozanên Kurd xebata xwe ya hunerî li ser vî bîngêdî bibin pêş û ez bawer im, ku rewşê hozanên gelê

me di wextekî pêş da wê karê kulturî û huner-mendi de çêtir bibe. Ji bo ku roj bi roj gelê me, hozanên me, şoresgerên me, rêxistinên me û pêşmergeyên Kurdistanê jîrtir, jêhatîtir, xorttir, şiyartir dibin û dijminê xwe baştir nas dikin û qîmetê yekîtiyê roj bi roj dihînin.

Em, hozanên gelê Kurd girîngê, di bêje û helbestên xwe de, êş, renc û derdê gelê Kurd û gelê cîhanê binin zîman. Ji ber ku îro dema me ne tenê serê netewî ye, dema me, dema serê netewî û civakî ye. Bi kurtî girîng e ku em hozanên Kurd xizmetê çîna karkerên cîhanê û gelên bindest re bikin. Nemaze xwe ji gotinên nûjadperestî biparêzin. Bi vî avayî em dikarin cîhê xwe di nav gelên cîhanê de bigrin.

□Bi rêya Kurdistan Press re tiştêk ku ji xwendevanan re bêjî heye?

□Ez pir silavên xwe bi rêya Kurdistan Press re digihînim gelê Kurdistan û hemû kesên di zîndanên dijmin de û rêxistin û mirovên ku ji bo serxwebûn û azadiyê şer dikin. Ez hêvîdar im, ku di wextekî nêzik de, ne dîr de gelê me yekîtiya xwe pêkîne; Li gor şert û wextê welêt bi rengêkî aktîf li hember dijmin şer bike. Serxwebûn û azadiya xwe bistîne û di nav gelê cîhanê de em jî cîhê xwe bigrin.

Di davîyê de ez hêvîdar im ku Kurdistan Press bibe, malê gelê Kurd û xwendevanên wê pir bibe. Ū Kurdistan Press biqîmetê hemû kesên Kurd li her cîhî. Ez jî pêrfexwê im ku hevkarê Kurdistan Press qîmetê me hozanên gelê Kurd dizane û çih di rojnama xwe de didin me hozanan.

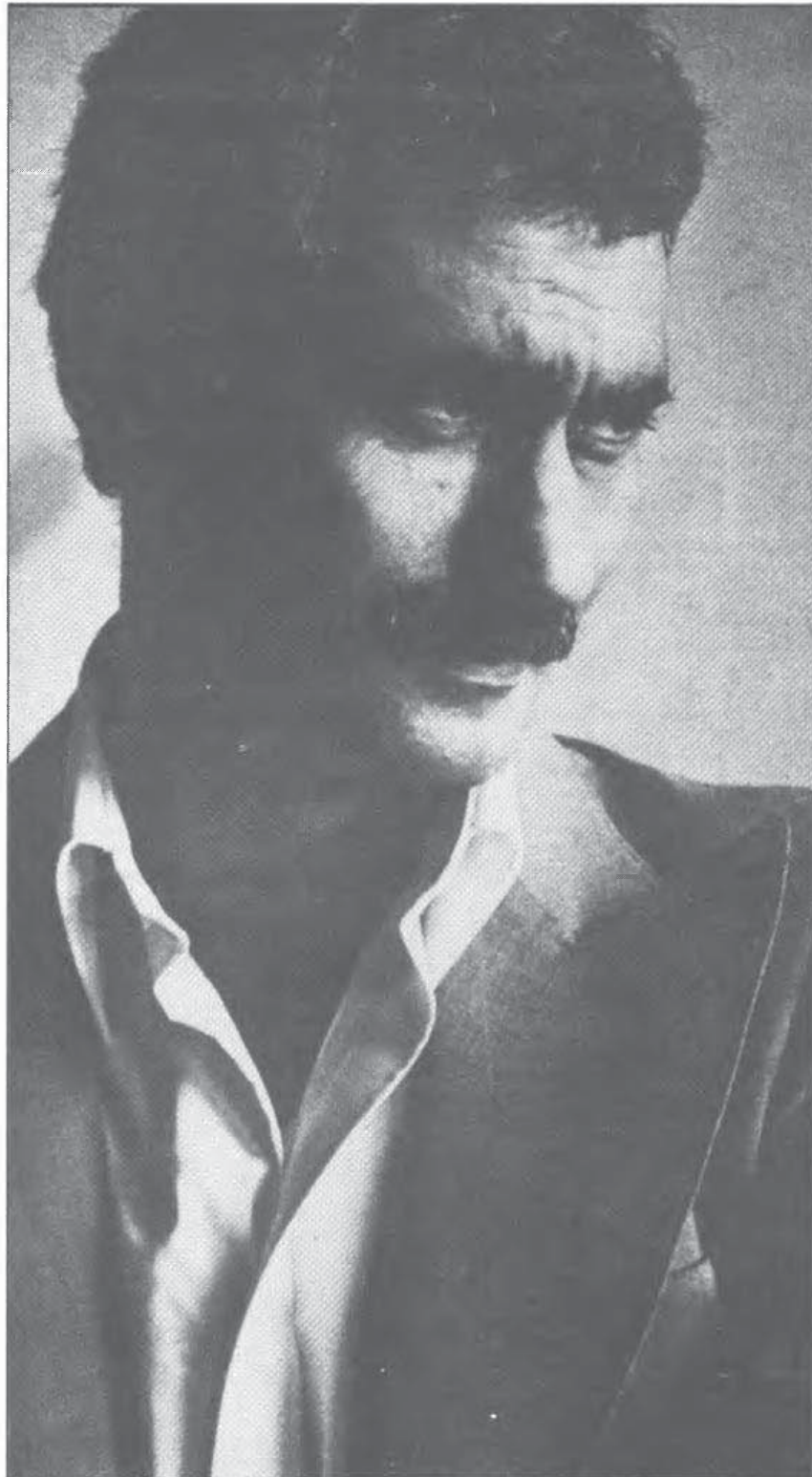
Ji ber wê yekê ez pir sipasiya xwe ji hevkar, xebatkâr û xwendevanên Kurdistan Press re pêşkêş dikim.

Hevpeyivî F. Majîd

Yılmaz Guney nayê ji bîrkirin

Listikvan, rejîsor, nivîskar û têkoşerê hêja Yılmaz Guney di îlona 84 an de ji nav me çû. Yılmaz Guney, bi filmên xwe, bi nivîsandinên xwe û bi têkoşîna xwe ve xizmetên hêja bo gelê Kurd û Tirk kiriye. Berhemên Yılmaz Guney di hişyarbûna çîna bindest û hişyarbûna gelê Kurd de rolekî mezin listiye. Ji bo wê yekê Yılmaz, di jiyana xwe de rehetî nedîtiye û her tîm li beramber hêrişên serdestan maye. Jiyanê wî di nav zehmetî û zindanan de derbas bûye. Ew, di nav her rewşê de, xebata xwe domandiye, li hember zordestiya burjuvazî di xebata xwe de hîn germtir bûye û berhemên hêja afirandiye.

Mîrov gava jiyana Yılmaz binere, hêjabûna xizmetên wî ji baştir tediğhiye. Mîrina Yılmaz ji bo huner û çanda Kurdî windabûnekî mezin e. Ji ber ku Yılmaz di salên dawî de zêdetir li ser problemên gelê Kurd serê xwe dişand û dixwest di vî warî de berhemên hêjatir biafirîne. Lê, çavê felekê kor be!

Dîroka kurtî ya jiyana û xebata YILMAZ GUNEY

1937 - Yılmaz Guney li Adana hatiye dinê. Diya wî ji aliyê Muşê ye, di salên şerê yekemîn yê dinê de ji welatê xwe derdikeve û li Başûrê cîwar dibe. Bavê wî ji aliyê Sêwerekê ye, ji ber neyartîya eşîrî ji welatê xwe derketiye û ji piçûkayî ve li Adana jiyaye. Yılmaz, heya 14-15 salîya xwe li Adana gelek cîyan de kar kiriye. Wêk zeviyê pembûyê û cem qesaba îlhwd. xebitiye. Yılmaz, di wê demê de diçû dibistanê jî. Bavê wî dixwest ku Yılmaz bixwîne da ku karibe li ser qentera pembûyê de kar bike. Yılmaz ji wêk paşê dibêje, "min ji dixwest bibim tiştêkî din, lê min ne dizanî ew tiştê din çi ye."

1952-Di beşa edebiyata kovara "Birçûn" (*Rojek*) de çirokekî wî li ser têkoşîna gundiyan te weşandin. Di wê demê têkiliyên wî li gel sosyalîstan çêdibe û Yılmaz zanabûna xwe ya siyasî distîne.

1955-Yılmaz, dest bi nivîsandinê dike û bê tirs dinivîsîne, ji ber nivîsandinekî wî, mehkeme dikin û ji suca "propagandaya Komunizm" jê re 7,5 sal hepis û 2,5 sal jî ceza sirgûnê didin. Lê paşê mehkeme ew ceza dike 1,5 sal hepis û 6 meh sirgûn. Ew ceza jî, ji ber axaftinekî ku di nivîsarekî wî de derbas dibû hatiye dayîn. Di wê nivîsarê de, jinekî gundî axa re dibêje: "Helbet rojekî wê dawîya we jî be!"

1958-Yılmaz, di filma Atif Yılmaz ya "Alageyik" de nivîsarê senaryo û listikvan e. dadgêh (mehkeme) û teqîbat dom dike.

1959-Dadgêh biryara xwe dide lê Yılmaz teslim nabe û firar dike. Ji ber wê jî, xwendina xwe li Universite İstanbulê Fakolta Ekonomî dilerîne.

1961-18 meh hepis radize. Wê demê pirtûkek bi navê "Boynu Bükük Öldüler" (*Bi Situxwarî Mirin*) zêdetir li ser jiyana xwe (otobiyografîk) dinivîsîne.

1963-Yılmaz, di şirketekî filmê de dest bi kar

dike, bajar bajar digere xwediyê sineman re film diroşe. Ji wan filmana, filma Lutfî Akad "Kanun Namına" (*Bi Navê Qanûnê*) li ser wî tesîrek mezin dihele. Di wê demê de gelek senaryo û çirok dinivîsîne. Her wisa wê demê filmên melodramê de dileyize. Û bi navê "Çirkin Kral" tê naskirin û hezbirin. Di nav 5 salan de nêzîkê 60 filmê de dileyize. Û milyo-

nan mirov wî nasdikin. Di wan filman de Yılmaz, dostê mirovê qenc û dijminê mirovê bêbext e. Û bi wî awayî dibe sembolê mirovên belengaz û perçiqandî.

1968-Xwediyê kar gava dihesa, ku Yılmaz berê ji ber suca Propagandaya Komunizm hepis razaye, dibêje: bi navê "Çirkin Kral" tê naskirin wî ji kar diqewitîne. Yılmaz, yekemîn filma xwe bi navê "Seçitxan"

çêdike. Babeta film, nav kurdan de ser zewaca bi zorê ye.

1972-Yılmaz, di mala xwe de xortên şoreşger dihevîne û ji ber wî tê girtin. Di girtîxana Eserkî ya Selimiye de pirtûkên xwe bi navê "Hücrem" (*Hücreya min*), "Sanık" (*Girtî*) û "Salpa" dinivîsîne. Û paşê "Selimiye Mektupları" (*Nameyên Selimiye*) jî diweşîne.

1974-Piştî demekî kin, ku ji girtîxana derdikeve, hakimekî (Dadgêr) jê re heqaret dike û li ser iddiaya kuştina hakim Yılmaz tê girtin û 18 sal ceza hepsê didin wî.

Di girtîxana de, li gel senaryoyên "Sürü" (*Kêrî*), "Yol" (*Rê*) û "Düşman" (*Dijmîn*) û du roman bi navê "Oğluma Hikayeler" (*Çirok ji kurê min re*), "Soba pencere camı ve iki ekmeği istiyoruz" (*Sobe cam û du nan dixwazin*) dinivîsîne.

Pirtûka wî "Faşizm Üzerine" (*Li ser faşizm*) tê qedexekirin û jê re 7,5 sal ceza hepsê û 2,5 sal jî ceza sirgûnê didin. Herwisa li ser nivîsandina wî ya "Siyasî fraksiyonlar" (*Fraksiyonên siyasî*) jî Yılmaz re ceza didin. Ji ber namê Yılmaz, ku ji Mîdurê Festivala Valladolid li Îspanya berê Fernando Herrera re dişîne, jê re 5 salê din ceza tê dayîn. 7 dozên (dava) wî siyasî dom dikir. Jê re nêzîkê 100 sal ceza hepsê dihat xwestin. Filmên wî Kêrî (*Sürü*), Dijmîn (*Düşman*), Heval (*Arkadaş*) li Tirkiyê hatin qedexekirin. Lê filma Kêrî bala xelkên Ewropî gelek kişand.

1980-Piştî darbeya Eserkî Yılmaz dit ku nîkare berhemên nû biafirîne û ji firsendekî istifa de kir ji girtîxane re derket. Derket dervayî welat û hat Firansa. Berê ku ji girtîxana firar bike, filma Rê (*Yol*) ji girtîxana îdare dikir. Berdestê wî Şerif Gönen wê filmê çêkir. Filma "Rê" di 1982 an de Festivala Film ya Cannesê de xelata zêrin girt û hemû dinyayê de serkeft.

1981- di meha 12 an de ji hemwelatîya T.C hate derxistin. Hemû film, pirtûk û posterên wî hatin qedexekirin.

1982/83- Li ser jiyana zarokên girtî li zindanên Tirkiyê de filmekî bi navê "Duvar" (*Diwêr*) çêkir. Romana wî "Bi situxwarî mirin" ji zimanê Fransî re hate vergerandin û weşandin.

Yılmaz Guney li gel ronakbîrên Kurd li Ewropa jî bo parastin û pêşvebirina çanda netewa Kurd bû endamê damezrandina yê Enstitûya Kurd li Paris.

9 îlon 1984 an de Y. Guney çu xeqiyê xwe.

Gûndî û Bageraşvan • 6 •

Der Bauer und der Windmüller

»»»»»Xêz û nivîs: W. Busck—Vergerandin; R.T. Hulmanî

Zur Mühle geht der Bauersmann
Und fängt sogleich zu sägen an.

Hema diçe ba aşbager,
Dest birine dike, ew karker.

Racksknacks!
Da bricht die Mühle schon -
Das war des bösen Müllers Lohn.
Der böse Müller aber kroch
Schnell aus dem offenen Mühlenloch.

Teqreq begeraş şikestket tev,
Bo aşvan bú heqgirtin ew.
Aşvanê dilqelpê xiniz,
Xunê aşva lez diqeliz.

•••••DAWÎ

• LÎSTIKEK •

SÎTIL

□□ Çar zarok têne ba hev. Zarok dibin du bir. Êlekê tînin. Weke; "Ê kir nekir, Çaran çêkir, Avê rengê, pir qulengê, Mastê miyan, li ser sêniyan, Yên ku nexwin, Guh li nav rûyan, Destê kê ye, Li ser destan"

Gotina dawîn li ser kujan birê ma, kesên di wê birê de rûdinin, piyên xwe dirêj dikin û digihînin hev.

Pêşî pê datînin ser pê.
Kesên di birê din de xwe ji ser piyên kesên birê rûniştî diavêjin. Eger piyên wan li piyên kesên din bikevin cih diguherînin. Na eger piyên wan li piyên wan nekevin, wê çaxê yê rûniştî bosta xwe vedikin û datînin ser pêçiyên piyên xwe.

Eger vê carê jî lê nekeve, bosta xwe ya din jî vedikin û datînin ser tiliyên beranekê yê destên din.

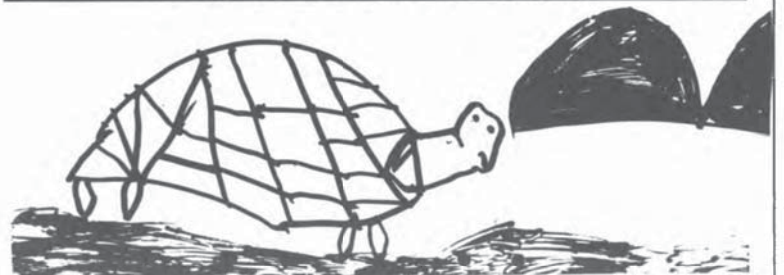
Lîstîk bi wî awayî didomîne heya piyên wan li destên kesên di birê rûniştî de bikeve. Eger lêkeve, vê carê bir cihên xwe diguherînin...

(ji pirtûka Lîstîkên zarokên Kurdistan, H. Mizgîn)

SAMÎ • 5 mehi / Osnabruck-Almanya

BERFÎN • 10 salî / Kurdistan

Gelek silavên min ji Kurdistan Press hene...

[ ] Bi rastî her çiqas rêya me siyasî ne yek be ji, di nuqta rizgarî û serxwebûnê de ger yekîtîyê me hebe û hinkî kamîyettî ji me re hewceye. Ger em hinkî li diploma-tên burjuwa mezê bikin, meselen burjuwaziye Tirk hewqasî li dijî hev xeber didin û gava dîtî ku li Kurdistanê şoresger bi hêz bûn pêşde diçin parti-yên burjuvazî yê Tirk tevî cunta faşîst bûn yek, li dijî şoresgerê Kurd.

Gotî, gereke em yekîtî niştîmanê xwe biparêzin (Millî birliçîmîzî savun-mahîyîz) ji bo çî em yekîtî-ya xwe ne parêzin? Ger emê ji bêjin "Her Biji

Kurdistanek Yekhev û ser-bixwe û demokratîk û Bimre birakujî" Bi rastî dema Kurdistan Press amade bû, min his kir, ez zor evînist bû. Ji ber ku çawa hebê dijîminê xwînx-war acizkir û gelê Kurd evindar kir.

Gemek nûçe baş tê de tê nivîsandin. Meselen ji bo min tiştê zor baş, nûçeyê xweş BİRANÎNA HE-SEN HÎŞYAR. Ez bixwe li dijî Tirke hîn baştir lingê xwe bi zanistî bi pêşde bibim.

Xebatê we bi serkeftî be. Her bijî peşmergê ye ku ew ro jî bo Kurdistan di na-va agir da ser dîkin û her bijî Kurdistan!

Kurdeki welatparêz / Rênas
Fransa

KOMELA DEMOQRATİK A KURDÊN LI AUSTRALIYA SAZBU!

[ ] Wek ku tê zanin Komela Kurdên Australiya ji şeş salî virda kar û xebata xwe berdawam dikir. Bir û baweriya welatparêzê û dostanî û pêşveçûna têkoşîna gelê Kurdistana netewî di nav civaka Australiya da KKA rolek mezîn dileyist. Di nav KKA da bir û bawerî bi hemû dost û hevalên demokrat, peşverû û welatparêzan ra, baweriya hevaltî û xebata bi hev ra hêz-bû û Komelê ne saxê tu organî-zasyonêk polîtîk bû. Di komelê de baweriyên çûre cur hebûn. Hemû kesên demok-rat û welatparêz û kesên polîtîk karîbûn tê da xebatê bikirina.

Ev bir û bawerî û statuya komelê bi komçîvîna dawîna hat lerdandin û ket bin lîngan. Fonksiyona partiyê, ji aliye hin kesan dan ango ew kesê niha di komelan de xwestin ku bikin li ser xebata peşîya komelê.

Ew qerarê bê mesuliyetî û avetina endama bê sebeb ewana gavên ewilî bû. Pir endaman li ser vê mese-lê sekinin. Çawa di desturê da xwanêye, ew kesên baweriya xwe bi desturê ra dan nişan-dan jibona xebatek bihêz û peşveçûyî. Wek te zanin ew ne gihîştê netîceki û niha me ya paqij hate îstîs-markirin.

Kesên ku ji xwe re dibejin ku em komita birêvebirina KKA ne ji bona xebatek bi

hev ra amanca wan tunc bûn. Usulên demokrasi çine ji binî birkin, bi avakî dikta-torî li dijî xebatên hinek endaman sekinin.

Hevalno:
Bûyerên li welatê me, li minîtiqa me, û li cihanê pir xebatan ji me dixwaze, ji bo-na wi ji xebata bihevrayî dix-waze, xebatek bi rêxistinî dixwaze, ev ji bona gihîştina armanca tenê ji rê ev in. Her weha daxwaze civaka me li wî welatê ên ekonomîk, demok-ratik û sosyalîst ji bona rêxistinê ne pewîst dîdî, her weha ji komelêk we Komela Demokrat a Kurdên li Australiya hat sazkirin.

Hêzên welatparêz, demok-rat, peşverû û aşîti-xwaz Endamê dilsoz ên civaka Kurd

Ne yekbûnî me dibe belav bûne rijandinê û wendabûnê. Komela me li alîkî li dijî paş-veçûna Cihanê ji bona rizgarî-ya insaniyê û li alî din alîkarî di navbera hemû hezên peş-ve-ru, demokrat, welatparêz û humanîstan de amanca ewil dibîne. Alîkarî bi têkoşî-na gelê Kurd a netewî û demok-ratik ra piştgirtî ya xwe dide nişan dan.

Silavên germî û hevaltî.

Komita Birêvebirina

Komela Demokrat a
Kurdên li Australiya

Malatya E-tipi cezaevinden çağrı

Salih ÖZÇELİK, müebbet mahkûmu

Merhaba

..Daha öncede belirtmiş olduğum bazı nedenlerden dolayı müebbet hapis cezası aldığımı biliyorsunuz. İçerde bulunduğumuz bu uzun yıllar süresince kendimizi kültürel olarak yetiştirme çabalarımızı yapmaktayız. Burada belli ölçülerde kitap bulamama sorunumuz var. Sizlerden istediğimiz bize olanaklarımız elverişli ölçülerde kitap ve yayın konusunda yardımcı olmanızdır. Gönderilecek kitaplar (eğer mümkünse tabî) herhangi bir Avrupa dilinde ya da türkçe olabilir. Postayla gelen tüm yayınlar bize ulaşmaktadır.

Bize genellikle toplumcu düşünce ustalarının temel klasik kitaplarını, ilkökümü ve halkımı tarihi ve sorunlarıyla ilgili var olan kitapları, dünyanın diğer ülkelerindeki ulusal ve toplumsal sorunlarla ilgili araştırmaya ve inceleme kitapları, bir de genelde ekonomi, felsefe, tarih ve diğer konularla ilgili kitapları gönderebilirsiniz. Bu konulardaki kitaplar, İngilizce, Fransızca, Arapça ve Almanca dillerinde ve türkçede olabilir.

Burada yabancı dillerde çalışmalarımız var. İngilizce, Almanca, Fransızca. Arapça ve Farsça dillerinde bize kaynak ve yardımcı olabilecek kitaplarada ihtiyacımız var.

Bir de, bizi Avrupa genel basınına genel abone yapabilirseniz iyi olur. Aylık ve haftalık dergiler; Times, Stern, L'humanite, Der Spiegel, Le Monde Diplomatique, Asia-Afrika dergisine ve diğer Arap basını... Bu bizim için burada çok önemlidir.

Hoşça kalın.

Salih ÖZÇELİK
Özel E tipi cezaevi
PK. 183 2.k.
MALATYA / TURKEY

hep birlikte

[ ] Tüm dünya halkları gibi Kürdistan halkının da bir geçmişi ve tarihi sahiptir. Halkımızın geçmişi tarihiyle ilgili çok şey yazılabilir ama biz bu görevi asıl görevlere yani gerek dünya gerekse Kürdistan'lı tarihçilere bırakalım.

Halkın diliyle mazlum halkımızın tarihini özetlersek her türlü haklardan mahrum bırakılmış kilitli bir kafese konulmuş bir kuşa benzediği söylenebilir. İşte mazlum halkımız çok acımasız yöntemlerle böylesi bir yaşama mecbur edilmiş bu yaşamında ortaya çıkardığı tarih, inşisi ve çıkışı dönemlerle doludur. Ama doğrusunu söylemek gerekirse mazlum halkımızın tarihi cılız ve sönük bir karektere sahip olduğu gerçeğinde kabul etmek gerekir. Bazı şanlı çıkışların yarattığı tarihi aşamalarımızın olduğu da aşikardır.

Ulusal haklara yönelik bazı atılımlar olmuştur. Bu atılımların bağımsızlık düzeyine erişilmemesi Kürd halkının gerek dünyayla gerekse kendi aralarında dahi hüküm süren kopukluklar ulusal duyguları bastırabilecek kadar gelişen ve çıkara dayalı aşiretsel çelişkiler ulusal mücadelenin gelişmesinin önünde günün koşulları açısında aşması güç engeller teşkil etmiştir. Evet dediğim gibi mazlum Kürdistan halkının bağımsızlık ve özgürlük fidanı bir çok ileriçi uluslar gibi özgür bir yaşamla boy vermesine asırlarca yıldız zerre kadar mûsamaha gösterilmemiştir. Ama bazı olguların ortaya koyduğu gibi mazlum Kürdistan halkı zulüm çemberini yavaş yavaş yarmaktadır. İşte tam burada Kürdistan halkının onurlu aydınlarına büyük sorumluluklar büyük görevler düştüğü görülmektedir. Son yıllarda gelişen mazlum halkımızın ulusal mücadlesi çok ileri düzeyde olmazsa dahi bazı önemli atılımların göze çarptığı ulusal duyarlığın daha da geliştiği muhakkaktır. Buna paralel bazı sorunlarında mevcut olduğu böylesi mevcut sorunların geçmişte olduğu gibi gelecekte de kangrene dönüşmesi ihtimalini

gözardı edilmesi vahim sonuçlar doğurabilecek olumsuzluklara adaydır.

Bilindiği gibi mazlum halkımızın ulusal mücadlesi yükselme gösterdiği her dönemde Kürdistan'ın sömürge kalışında yararı olan başta emperyalizm olmak üzere Kürdistan'ın bugünkü statüsünü sürdürmekle kendilerini hükümlü kılan sömürgeci devletler tarafından düzenlenen değişik oyunlar halkımızın ulusal mücadlesini kösteklemeye gayret edilmiştir. Bir çok örneği de herkesin malumudur.

Kanımcı üstünde durulup düşünülmesi gereken konu emperyalizm ve sömürgecilerin halkımızın geleceğine yönelik hazırladıkları senaryoların ziyade mazlum bir halkın geleceğini geçici bazı avantajlar elde etmek için sömürgecilerin çıkarına teka-bül eden oyunlara alet olma konusudur.

Zira bir ulus olmamıza rağmen çok taraflı sömürgeci devletler tarafından ezilmek-teyiz. Sömürülmekteyiz. Tabiatıyla ulusal varlığını gasbeden bu düşman güçler arasında değişik aralıklarla değişik çelişkilerin gündeme çıktığı geçmiş tarihlerde de örnekleri olduğu gibi günümüzcü tarihte de örnekleri mevcuttur. İşte tarihin yarattığı bu oluşumlardan hareket edildiği zaman mazlum halkımızın ulusal mücadlesine önderlik eden partiler veya güçler söz konusu çelişkilerden yararlanıp bu çelişkileri iyi kullanıp mazlum halkımızın bağımsızlık mücadlesine hizmet edilmesinden daha ziyade ürkütücü boyutlara varan bir bütün olarak Kürdistan halkını inancsızlığa karamsarlığa itmesine neden olmuştur.

Evet yüz yıllardır sömürü-ye maruz kalan ama aynı zamanda yeni bir tarihe yeni geleceğe yönelen ve aynı zamanda ortadoğuda ter temiz bir gelinliğe aday durumunda olan böylesi mazlum bir hakkın onunda duran pürüzlü sorunlara dikkat etmek olumsuz yönde gelececek tarihi tekrarlara müsaade edilmesine gerek halkan biri olarak gerekse halkın seçkin aydınları olarak hep birlikte görevimizin başında olmalıyız.

Hüseyin AKINCI
Batı-ALMANYA

Mizgîneke pîroz

[ ] Xwişk û birayên hêja

Em produktioneke sînama kurdî ne. Armançê me wê pêş vergerandin û çêkirina filmên sînama bi zîmanê Kurdî ye. Wê di demekê nêzik de filmê "Zîndana Azadî" ji bona kasetên video bi kurmançî amade bibe û emê di demekê kurt de ji çand, huner û sînama hîan re amade bikin û bi destên video bighîne ne we.

Minovên giranbûha û hêja:

Bi lê xwedî derketina we li filmên me yê bi kurdî, wê hêza bi pêşve birina sînama kurdî de malên we de ne ji bona zarokên lê xerîbiyê bi zîmanê dayîka xwe gehinekike pêwîst pêk bîne. Emê filîma "Şêrgûhê Kurd û Azadî" bi kiryarîya we pêk binin.

Cara pêşî ye ku sînama kurdî bi hîner û ceħda me bo jiyandina çanda me wê di Televîzyon û sînaman da, di kasetên video de, di mala we de wê şoreşa hunerî çêke. Bi hevî û daxwaza bi vê rêyê danenasina kurdî û Kurdistanê bi huner û çand... Bi silav û evîniyên ji dil û can...

TİGRİS (Filmproduktion und Vertrieb GmbH)

KURDISTAN PRESS
nûçeyên 15 rojan 15 gûlêkê gazetê

Kurdisk Tidning
Utkommen varannan vecka
Nummer: 22 (14)
16 September • Hôn 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktionssekreterare
Çetin ÇEKİO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. A.ZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Örsnången 6C, Hallonbergen
Tel: 1461 8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Telefax: 08-29 50 56
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0
Tryckeri: Idrottsbladet Södertälje

ABONE

6 MEHİ • 6 AYLIK

SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok

NAV / PAŞNAV
ISIM / SOYISIM

NAVİNAN
ADRES

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	£
35	£
480	\$

WELAT / ÜLKE

Hün dîkarin heqê abonetî li ser Nezaba GILALA AB Postgîro 26533-0 Stockholm razînin û sûnetet jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi garta abone rakin.

Abone ücretini GILALA AB PG: 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

dünyadan

kısa kısa

● **Filipinler:** Filipinler'de isyancıların lideri Albay Gregorio Honasan, Amerikan televizyonuna verdiği mülakatta, Başkan Corazon Aquino'ya karşı yeniden darbe hareketlerine girişeceğini açıkladı. Albay Honasan'ın demeci kendisine bağlı 2000 askerle birlikte saklandığı yerden Amerikan televizyonu tarafından banda alındı.

● **Güney Afrika:** Güney Afrika'nın Durban kenti civarında 13 Eylül'de zenci halkın yaptığı protesto gösterilerine polisin saldırması sonucu 2 zenci öldürüldü. Ayrıca Keptown yakınındaki Gugulleti'de düzenlenen ırkçılık alehleri gösterinin dağıtılması sırasında ise, 1 kişi yaralandı birçok kişi de gözaltına alındı.

● **Sovyetler Birliği:** Moskova'da açılan Uluslararası Kitap Fuarı çalışmalarını tamamlayarak son buldu. Fuarı 103 ülkeden 3000'den fazla yayınevi katıldı. Sovyetler Birliği Yayıncıları Devlet Komitesi Başkanı Mihail Yınarşev, 14 Eylül'de düzenlediği basın toplantısında fuarın başarıyla sonuçlandığı belirtti. Mihail Yınarşev, fuar sırasında Sovyetler Birliği'nde basılmak üzere telif hakkı alınan bir çok kitapla ilgili anlaşmaların da imzalandığını konuşmasında belirtti.

● **Amerika:** Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Eduard Sjvardnadze, geçtiğimiz pazar günü, Amerika Dışişleri Bakanı George Shultz'la görüşmek amacıyla Vaşington'a gitti. Çeşitli basın kaynaklarının açıklamasına göre, görüşmenin amacı, silahsızlanma anlaşması ve gelecekte daha üst düzeyde yapılabilecek bir toplantının gündeminin saptanması olarak belirtiliyor.

● **Şili:** 11 Eylül 1973'de Salvador Allende'yi devirerek iktidara gelen askeri diktatör Augusto Pinochet, iktidara gelişinin 14. yıldönümünde yaptığı konuşmada, bütün ilerici ve devrimci güçlere çatarak, muhalefetin darmadağın edileceğini açıkladı.

● **Vietnam:** 2 Eylül Vietnam Ulusal Günü nedeniyle, Vietnam yönetimi 2500 politik tutuklu serbest bıraktı. Vietnam Haber Ajansı (VNA)'nın bildirdiğine göre, af edilen tutuklular arasında iki Güney Vietnamlı bakan da bulunuyor. Ayrıca 480 resmi görevli, 18 eski general ve 248 çeşitli rütbede asker serbest bırakılanlar arasında.

KURDISTAN PRESS

- Hollanda
- Berlin
- Basel 'de

genel dağıtımda

belavkirina giştî de

Kaledonya'da KARGAŞA!

ANK • Stockholm

□ Yeni Kaledonya'da Fransa'nın egemenliği devam ediyor. Kargaşa ve olaylar bütün boyutlarıyla sürüyor.

□ Kanaki halkının en eski örgütü FLNKS, Kaledonya halkını seçimleri boykot etmeye çağırıyordu.

Geçtiğimiz pazar günü Fransa'nın Akdeniz'deki sömürgelerden biri olan Kaledonya'nın "geleceğinin" tayini için yapılan halk oylamasında, Fransa'nın sömürge statüsünün devamı lehinde seçmenler % 98,3 evet oyu verdi. Kaledonya halkını seçimleri protestoya çağıran Kaledonya Halk Kurtuluş Örgütü seçim sonuçlarının mücadelelerini durdurmayacağını belirtti.

Fransa Başbakan'ı Jacques Chirac'ın belirttiğine göre, seçimlerin % 58,6'sı katılmış! Seçimlerden sonra basına bir demec veren Kanaki Sosyalist Ulusal Kurtuluş Cephesi lideri Jean-Marie Tjibaou, seçimlerin Kanaki halkının sorunlarına çözüm getirmediğini, dün yürürlükte olan sorunların bugün aynen devam ettiğini belirtti. Ayrıca verdiği demecde Ada'da yaşayan Melenes halkının % 83,2'sinin seçimlere katılmadığını belirtti.

KISA TARİHÇE

70'lerden buyana Kaledonya'nın bağımsızlığı için mücadele eden FLNKS, tek şart olarak bağımsız bir cumhuriyeti önüne koymuş.

1852 yılında Fransa'nın sömürgesi olan Kaledonya'da, 1887 yılında yapılan nüfus sayımına göre 41 bin kişi olan nüfus 15 yıl sonraki nüfus sayımında 27 bin civarına düşüyor! Şu an toplam nüfus ise 60 bin civarında.

Fransa'nın sömürgeci uygulamaları Ada halkını zorunlu göçte tabi tutmuş ve böylece Kaledonya'nın yerli halkı azınlığa düşürülmüş. Bu zorunlu göçte tabi tutulanlar 1871'de Paris Komünü savaşçıları arasında yer almışlardı.

Sürgüne gönderilenlerin yerine, Fransa hükümeti Fransa egemenliğinden yana ve çoğunluğu Avrupalılardan oluşan 55 bin civarında aileyi adaya yerleştirmiş ve böylece de statüsünü sağlamlaştırmıştı.

Bugün adada yerli halkın fonksiyonu yok denecek kadar az. Dünyanın üçüncü büyük nikel maden ocağına sahip olan Kaledonya da halkın eğitim düzeyi düşük, genellikle halk balıkçılık ve tarımcılıkla geçimini sağlıyor.

Ekonomideki bu geri düzey, politikada ters orantılı. Yerli halkın hemen hemen her kesiminde sömürge statüsüne karşı olma bilinci var.

1984 yılında yapılan yerel seçimlerde adada bulunan tek örgüt FLNKS, büyük bir başarı sağladı. Seçimi boykot kararı alan Cephe bu konuda başarılı sonuç aldı. Bununla beraber kanlı çatışmalar başladı. Adaya ihrac edilen Fransa yanlıları ile Kanaklar arasında meydana gelen çatışmalar oldukça fazla insanın hayatına mal oldu; ve nihayet 1985 yılında FLNKS lideri Eloï Machoro öldürüldü. Kargaşanın önlenememesi amacıyla adada genel sıkıyönetim ilan edilmişti.

Geçtiğimiz pazar günü yapılan seçim sonucu adadaki statüyü değiştirmeye yetmedi ama, FLNKS önemli mevziler kazandı.

PROTESTO

ANK • Stockholm

□ □ 12 Eylül darbesi, Avrupa'nın birçok ülkesinde yapılan yaygın eylemlerle protesto edildi.

• BATI ALMANYA

12 Eylül'ü protesto amacıyla Köln'de iki ayı yürüyüş düzenlendi. Yürüyüşlerden biri, Devrimci İşçi, Partizan, Halkın Kurtuluşu, Teyvera Sosyalista Kurtuluş, TKP-B; diğeri ise PKK tarafından düzenlendi.

Yürüyüşlere ayrı ayrı 2000 binin üzerinde katılıldı.

• İNGİLTERE

Türkiye ve Kürdistanlı politik tutukluların Türkiye cezaevlerinde başlattıkları direniş eylemlerini desteklemek amacıyla bir araya gelen, Türkiye ve Kürdistanlı demokratik kuruluşların, (Anadololu Kültür Derneği, Halkevî, İTİB, İTOF, Kürdistan İşçi Demekçi, Türkiye Dayanışma Kampanyası, Türkiye Kültür Merkezi, Sol Birlik) başlattığı "Açlık grevindeki siyasi tutuklularla dayanışma" eylemi 5 gün sürdü.

Eylem 12 Eylül günü yapılan yaklaşık 1500 kişinin katıldığı yürüyüşle Türk elçiliği önünde son buldu.

Eylemi düzenleyen kuruluşların hazırladıkları bir protesto mektubu TC Elçilik yetkililerine verilmiş istendi. Ancak elçilik yetkilileri mektubu almayı kabul etmediler.

• İSVEÇ

İsveç'te faaliyet gösteren 20'ye yakın Türkiye ve Kürdistanlı politik ve demokratik örgüt 12 Eylül günü Stockholm'de ortak bir miting düzenleyerek 12 Eylül darbesini protesto ettiler. Gösteriye 200 dolayında bir kitle katılmış oldu.

• YUNANİSTAN

Türkiye cezaevlerindeki siyasi tutukluların başlattıkları direnişleri destekleyen tutuklu yakınları ve ailelerin yaptıkları eyleme Ankara'da polisin saldırısı sonucu hayatını kaybeden *Didar Şensoy* olayını protesto ve Türkiye cezaevlerindeki direnişleri desteklemek amacıyla, Atina'da DEV-YOL, HALKIN KURTULUŞU ve PARTİZAN'ın başlattığı, RIZGAR'ın desteklediği 10 gün süren açlık grevi, 12 Eylül günü yapılan protesto eylemleri ile son buldu.

• HOLLANDA

12 Eylül günü Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da Kürdistanlı ve Türkiye'li örgütler 12 Eylül'ü protesto amacıyla ortak bir gösteri düzenlediler. Gösteriye 200 kişilik bir kitle katılmış oldu.

• FRANSA

Paris'te bir kısım Türkiye'li örgütlerin 12 Eylül'ü protesto amacıyla yapmak istedikleri gösteri için polis izin vermedi. İzinsiz eylem yapmak isteyenlerin polisçe gözaltına alındığı öğrenildi.

Bir çok Avrupa ülkesinin değişik şehirlerinde ortak miting, yürüyüş, kapalı salon toplantıları ve çeşitli biçimlerdeki eylemler de yapıldı. Ancak, geçen yıllara oranla, bu yıl 12 Eylül'ü protesto gösterilerine ilgi oldukça azdı.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

price
biha • fiyat
2.5 DM
10 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 \$

•Tel; [46] Ø8-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-29 50 56

Kürdistan Yurtseverler Birliği

Genel Sekreteri

Celal Talabani

☐ “Bu gün Kuzey Irak’taki kurtarılmış alanda devrimci-demokratik bir otorite söz konusudur. Bu otoritenin niteliği ve işleyişi, elbette geleceğin ipuçlarını da vermektedir!”

☐ Bizce, Türk sömürgeciliğinin Lübnan’daki siyonistlerden hiç bir farkı yoktur. Irak’ta Saddam rejimi sarsıldıça, terörist Türk devleti bölgede emperyalizmin jandarmalığına soyunmaktadır.

☐ Eylemlerin hedefine gelince; Biz rehinelere karşılık, sayın bilim adamı, dost ve kardeş İsmail BEŞİKÇİ hocamızın, Mehdi ZANA kardeşimizin, ayrıca zindanlardaki kimi Türk ve Kürt devrimcilerin serbest bırakılmasını istedik.

☐ Irak Kürdistanı’na, Musul ve Kerkük’e saldırmaya heveslenen şoven, siyasal-askeri kliğe uyarım; önceden çok iyi düşünmeleridir.

roportaj orta sayfalarda

Mücadele, daha da kararlı mücadeledir!

Li Kanîmasî şerên dijwar!

☐ Peşmergeyên PDK-I, Kanîmasî bi dest-xistin. Kanîmasî li ser hiduda Tirkiye-Iraq navçekî stratejîk e.

☐ Hêzên hikumeta Iraqê, li dijî hêzên pêşmerge êrişek berfireh pêkanîn, di vê êrişê de ‘xaka’ Tirkiyê jî bi karand.

Dumahîk di rûpela 5’an de

Çiyayê Sorên hat rizgarkirin

☐ Li navçe Çiyayê Sorên hedefên girîng ketin bin dest hilatiya hêzên Parti Sosyalistê Kurdistan - Iraq.

☐ Li gor daxuyaniya PSK-I çekdarên hikumetê bi sedan iltihaqa nav refên soreşê dibin.

Dumahîk di rûpela 7’an de

Türk devleti bir polis devletidir!

☐ “En basit Türk insanına Kürt kelimesini sorduğumuzda, böyle bir şeyin olmadığını, ‘Bu ülkede her kes Türktür’ tepkisini hayretler içinde duyduk, gördük.”

☐ “Türk devleti göz göre göre bir halkı imha etmeye çalışıyor. Hem de imha etmeye uğraştığı o halkın varlığını inkar ederek. Utanç verici bir şey!”

Belçikalı iki üniversite öğrencisi ‘Ortaoğu’da Kürdistan sorununun rolü’ konulu tezlerini hazırlamak üzere gittikleri Kuzey Kürdistan’daki izlenimlerini Kürdistan Press yazarlarından Derwêş Ferho’ya anlattılar.

devamı sayfa 6 ve 7’de

Şoreşgerê Kurd

Edîp Karahan

☐ Edîp Karahan her çiças di hoyên ne xweş û di demekî kêmkadro de jiya be jî, dîsan tiştên ji destên wî hatine teksîr nekiriye... Ew welathezekî mezin bû.

Dumahîk di rûpela 13’an de

Kurdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi’nde

Asuriler

☐ Uzun yıllardır Asuriler, Saddam diktatörlüğüne ve zulmuna karşı mücadelede, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi saflarında örgütlenmişlerdir. Bu gün Irak’ta 250 bin civarında Asuri olduğu halde, bunların en ufak bir kültürel hakkı yoktur.

Röportaj, sayfa 4’te

□ Yıldızlı kolonyel şapkası ve uzun beyaz sakalı ile Sam Amca, "bakır" topraklara ayak bastığı zaman kapitalist dünyanın kanlı yüzü, ince bir hüzün tülü ile örtülmüş bulunuyordu. İhtiyar Avrupa yakalıp yıkılmış; Japon militarizmi atom bombasının exotik bulutları arasında öfkeli bir homurtu olarak yaşamaktaydı. Kuzey Afrika kıyıları, esner tenli insanların özgürlük türkülerini sarsılıyordu... Ve dünyanın zincire vurulmuş toprakları, birer ikişer zincirlerini parçalamak üzere derinden derine iç geçirmekteydiler.

Esasen, kapitalist sömürgeciliğin Amerika kıyılarına kurduğu "Namida" kalesinin, yerli halk tarafından imha edilen sakinlerinden bu yana çok zaman geçmiş sayılmazdı. Fakat, olaylar öylesine büyük bir hızla yirminci yüzyılın ikinci yarısına doğru turmanmışlardı ki, insanlık, artık, Kanarya kıyılarındaki İspanyolları, Azor adalarında kan dökken Portekizlileri çoktan unutmuştu. Ve artık, kimse, Afrika kıyılarındaki Portekizlilere

ait olduğunu ilan eden Papa'nın fetvasını hatırlamıyordu.

İnsanlık, Haiti'ye saldıran İspanyolların, ada halkından yüzbin kişiyi bir anda yok ettiklerini, on yıl sonra üçyüzbin kişilik ada halkının altmış bine düştüğünü, kırk yıl sonra ise yalnızca beşyüz kişi kaldığını da hatırlamamaktaydı. Faşizmin kana bulayıp yerle bir ettiği yer kürenin yeni efendisi, demokratik mesajlar ve insani değerlerle, barış ve özgürlük türkülerini söyleyerek yolunu açmaya çalışıyordu.

Kısa bir dönem sonra, Sam Amca'nın Missouri gemisi Türkiye limanlarına demirlediği zaman, İstanbul genelevleri beyaza boyanacak ve genelev semtine Amerikan denizcileri İstanbul'dan çıkıncaya kadar Türklerin girmesi yasaklanacaktı.

Altmışlı yılların sonlarına doğru Amerikan denizcileri, yumruklarını sıkarak alanlara taşan gençliğin öfkesi karşısında, bir dönem Türkiye limanlarına ayak basamayacak, ancak yetmişli yıllarda, bu öfke, yerini anti-faşist kargaşaya bıraktığı için üzerinde fazlaca gürültü koparılan bir konu olmaktan çıkmış olacaktı.

Ardından seksenli yıllarda, tümü ile Amerikan denizcilerinin yolunu açacak bir siyasi yapı, süngülerin gölgesinde iktidara gelecek ve ülkeyi kana-ateşe boğacaktı. Bu arada, CHP solcularını, örneğin "Kürçülük" suçu ile zindanlara sürecekti. Ama, burjuva dünyasında hayat geride bırakılan kana-ateşe bakmadan yürümeye alışkındı. Nitekim, CHP solcularını zindanlara süren siyasi yapı, bir dönem sonra bunlara kapılarını da aralayacak, hatta, seçim listelerinde baş sıralara alacaktı. Ama, bu insanlar, mensup oldukları solcu yapının solcuları tarafından veto edilikten sonra?!

Artık, kimse bir kaç yıl önce olup bitenleri pek düşünmek istemiyordu. Ve yeni değerler, yeni eğilimler, içeriği değişen ideolojik kavramlar toplumun vijdanını oldukça farklı biçimler içinde belirleme durumundaydılar.

Açık olan şu ki, politik kargaşa, değişen ideolojik kavramların doğrudan algılanmasına engeldi.

Bu arada, hapisanelerde, zulmun ve baskının demir çemberleri içinde yaşamaya mahkum edilen yiğit dostlar, içeri düştükleri zaman bilinçlerinde şekillenen değerleri daha da derinleştirip, geliştirmişler ve dostun nice dost, düşmanın nice düşman olduğu konusunda pek de büyük değişimlere uğramış değillerdi.

Onlar içinde türkülerini söylemeye devam etmekteydiler.

Alının üstündeki mor beni ve gülümseyen yüzü ile Gorbaçov, başbaşa bir bilmece olan SBKP Merkez Komitesi'nin tepesine tırmandığı zaman, temelde bir şeylerin değişebileceğine inanılanların sayısı oldukça azdı. Bayramdan bayrama, Kremlin'in gri duvarlarının arkasına boy boy dizilen asık yüzlü, siyah paltolu ihtiyarlar seremonisine öylesine alışılmıştı ki, uzanıp bir komünist liderin elini tutmak ya da sesini duymak dünyanın en çetin işlerinden biri sayılıyordu.

Ardı ardına gelen açık sözlü, keskin ve net açıklamalar, sol'da zelzeleler yaratmaya başladığı zaman, gene bir çok şeyin gelececeği var sayılıyordu. Ancak, yıllar yılı katı ideolojik tezlerin fanatik bir inatla savunulmasının getirdiği tahribatların devrimci mücadelenin politikasında ve örgütlenmesinde nasıl derin ve onulmaz yaralar açtığı bir çırpıda unutulur gibi değildi. Sakat formüllerin ayakta tuttuğu derme-çatma tekkeler sistemin tepesinde meydana gelen bu yoğun ve sarsıcı değişimlere nasıl uyum göstereceklerdi.

Kapitalist cephedeki hızlı değişme ve dönüşmeler yerini, süphe yok ki, sınıf çıkarlarına uyarlı olarak ortaya koyar. Burjuvazinin sol ve sağ kanatları arasında gidip gelen aydınların ahlaki yapısı üzerine de fazlaca eğilimin getireceği bir yarar yoktur. Dün, CHP solculuğunu kahramanlık sayanların, bu gün ANAP saflarında yerlerini almaları, ne kadar şaşırtıcıdır acaba. Dönüp, hayatın gerçeklerine bakıldığı zaman, kendi cephesinde saf değiştiren burjuva ya da küçük burjuva aydınlarının tarafından çok, sosyalist siyasal güçlerin hayatında dışında sayreden politik ve örgütsel zaaflarına çarpık kaçınılmaz gibidir.

Kaldı ki, komünist cepheye meydana gelen değişimler, dönüşmeler, bu politik ve örgütsel zaafların temelinde yatan ideolojik çarpıklıkları da bütün boyutları ile ortaya sermiş durumdur...

Açıktır ki, teori, pragmatik mantıklara sığmaz. Dün hırçın bir biçimde savunulan yanlışların, bu gün aynı hırçınlıkla savunulması belki mümkündür ama, aynı inanç ve kararlılığın gösterilmesi mümkün değildir. Bu gün gene aynı hırçınlık oluyor, olabiliyorsa, demek ki ortada bir kavga, bir umut, bir değer, bir inanç ve bilinç manzumesi yoktur.

Ortada bir sakatlık, bir kötürümlük var elbette. Ve bu sakatlıkların, kötürümlüklerin sahibi, burjuvazinin zindanlarında çürüyen, zulme, zorbalığa göğüs geren, asılan, vurulan insanlar olmadığına göre, kimdir? Bu insanları zindana, zulme, çözümlü süren örgütsel yapılar mı? Bilgisizliğin, sorumsuzluğun hesabı kimden sorulacak?

Sistemin tepesinden reddedilen tezlerle, sistemin tepesinde mahkum edilen ideolojiler ve politikalarla yeni bir dünya kurma mücadelesi nasıl verilebilir?

Açık olan şu ki, burjuvazi arkasına bakmadan yürüyor. Geçim, barınma ve beslenme sorunları arasında yaratılan politik karmaşa dünyanın hesabını-kitabını sormaya ne zaman ve ne de fırsat vermiyor. Politik karmaşa, ideolojik kavramlardaki akıllara durgunluk veren yer değiştirmeye de büyük bir ustalıkla tartışma dışı bırakabiliyor.

Devrim cephesinde benzeri bir yapılanmaya gidış mi istenmektedir acaba? Dünyü, bir iki kalem darbesi ile silip atmak ne getirir, ne götürür? Buna rıza gösterecek in-

sanlarının sayısındaki artış, neyin göstergesidir? Devrimi omuzlayacak politik yapılanmalara bu çizgiden ulaşılabilir mi? Yoksa, tam tersi, geriye dönüşlüp teslim mi olunur?

Türkiye'de devleti silah zoruyla ele geçiren askerlerin eyleminin üzerinden 7 yıl geçti. 7 yıl geriden sürüne sürüne gelen sikkeli slüetler birer ikişer ortaya çıkması, hayat tarafından hiçlenen, hayat tarafından tekzip edilen tezlerin ve kötürüm formüllerinin ortaya sürülmesi ile ileriye doğru bir tek adım atılmayacağı bellidir. Esasen, savaşta yenilen komutanları görevden alırlar. Dahası, ycnalgi, suça dönüştürme yöntemi ve yönlendirme ilgilii olunca, komutanlar kurşuna dizilir. Bu egemen sınıfların binlerce yıllık geleneği. Sol'un geleneklerinin arasında ne var? Yıllar önce sıfırla ödeşleşip, yıllar sonra aynı tezler, aynı anlayışlar, aynı kategoriler ve eğilimlerle kavga alanına nasıl girelecek? Bilgisizliğin ve sorumsuzluğun zırları içinde, üniversite gübreligine, ya da üretim dışı öğelerin yığılsan insanına saldırmak, bir devrimi örgütlemeye yeter mi? Süphe yok ki yetmez. Sadece, sonun başlangıcına işaret eder. Sonun başlangıcında sakat beygirlerle depara kalkmak isteyenlerin sayısı ise, acı verecek kadar çok.

Bu gün Orta-Doğu'da mutlaka hesaplanması gereken bir devrimci dinamik var: bu dinamiğin merkezinde Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi duruyor.

Mücadelenin Güney cephesinde olumlu gelişmeler gözleniyor. Daha önce, etkin güçlerin aralarında gerçekleştirdikleri birlik faaliyetleri, bu gün bütün siyasal güçleri kapsayacak boyutlarda gelişmiş durumda. Birlik, bir cephe platformuna doğru turmanıyor. Bununla beraber, kitlelerin politik taleplerinde de maddi olarak saptanabilir bir yükselme tanık olunmaktadır. Öncü kadroların savaş cephesi, ülke düzeyinde görüşme istidadı gösteriyor ve bir halk top yekun ayaklanmanın eşliğindedir.

Kuzey cephesinde ise, tersine, karmaşa ve bulanıklık git gide maddileşiyor. TC pratiğinin karmaşık, yoğun, iç içe geçmiş yapısı, Kürdistanlı devrimcilerle derlenip toparlanma zamanı vermiyor. Vermemeye de kararlı. Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi, düşünülebilen en uç noktalarda günlük politikanın malmemesi haline getirilmek istenirken, mücadelenin politik sahipleri ortada görülüyor! Muhacaretin damgasını vurduğu bilinç çarpıklıkları içinde, ağır çekimde hareket eden politik güçlerin ritmi içinde yürümek elbette ki mümkün değil. Getolardaki bildirişler, afişler gerçi yeterli kadar durumu açıklıyor ama, gene de altını çizmekte yarar var: sınırları belirlenmiş alanlarda, dar çerçeveler içinde iyameti koparmak sorunları çözmez. Kaldı ki, kuyunun dibindeki kurbağa, gökyüzünü kuyunun ağzı kadar zanneder!?

Gorbaçov geçmişini eşliyor. Hataları, zaaf- ları, yanlışlıkları birer ikişer ortaya çıkarıp, teşhir ediyor. Reagan'ın böyle bir derdi yok. Burjuvazinin dünü yok! Dünyü gübre yapıp üzerinde şekillenmiş. Sosyalistlerin var. Kürtlerin de. Türkiye'de geçmiş eşelenecek. Kürt sorununun dünü var çünkü. Dünyü olmazsa, bu günü olmaz. Bu günün politik karmaşasına malzeme olur.

Kuzey Kürdistanında politik güçlerin omuzlarına yıkılan görev sorumluluklar sayılmayacak kadar çok ve önemli. Bu güçler, bu görev ve sorumluluklarına sahip çıkamaz zorunda. Burjuvazinin raportörü ya da kiritikçi olmak başka bir şey, hayata müdahale etmek, hayatu değiştirip dönüştürmek başka. Sakat düşüncelerin, kötürüm ideolojilerin aklanması beklenmemeli.

Kürdistanlı marksistler, devrimci demokratlar ve yurtseverler, bütün güçlerini tek bir genel taarruz cephesinde birleştirmek için de daha fazla beklememelidirler

30 Eylül 1987

"Sen türkülerini söyle"

Orhan KOTAN

TÜRKİYE CEZAEVLERİNDE POLİTİK TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLER UNUTULDU MU?

Mahkumlar yardım ve destek bekliyor!

□ İnsan hakları örgütü, tutuklu ve hükümlü yakınlarının da desteği ile Türkiye'de genel bir kampanya açtı.

□ Seçim öncesi bir kısım hapisaneleri basına açarak sorunu günlük haberler içinde eriten siyasi iktidar, hapisanelerle ilgili herhangi bir girişimde bulunmadı.

□ Ağır mahkumların sürüldüğü Malatya, Gaziantep gibi cezaevlerinde sürdürülen psikolojik baskılar, hükümlüler üzerinde ağır tahribatlar yaratıyor.

□ Avrupa'daki Kürt ve Türk örgütleri Türkiye hapisanelerinde ağır şartlarda yaşayan tutuklu ve hükümlüler için etkili faaliyetler sürdürmüyor

• Hapisanelerde sürdürülen açlık grevi ve diğer direnişleri desteklemek üzere yapılan uzun yürüyüş sırasında Ankara ODTÜ yakınlarında polis-müdahalesi sonucu çıkan çatışmada, Didar Şensoy katledilmiş ve fakat bu cinayet Türkiye'de olduğu kadar Avrupa'da da gerekli biçimde protesto edilememiştir.

Daha sonra referandum ve nihayet erken seçim uygulamasının gürlütüsü içinde gündeme dayatan hapisaneler sorunu da unutulup gitti.

Oysa, Türkiye hapisanelerinde tutuklu ve hükümlüler oldukça zor şartlar altında yaşamaktadırlar. Bir ara basına açılan hapisanelerden gelen sesler ürkütücüdür. Eskişehir Cezaevi, iki aya yakın bir süredir aile ve avukat görüşü yapmadığını, altı aylık sürelerle hücre cezaları uygulandığını belirtirken, Malatya Cezaevi, havalandırma, tıbbi bakım ve sayımlarda uygulanan askeri eğitimin vahşi sürdüğünü açıklıyor. Metris, direniş sebebi olarak benzeri uygulamaları dile getirirken, Mamak ve Diyarbakır cezaevlerinin vahşi görüntüsünü hatırlatan olayların gene ve sık sık uygulandığı belirtiliyor.

Bunun yanında Türkiye'de akıl almaz ölçülerde yükselen hayat pahalılığı mahkum ailelerini zor duruma sokmakta, yeterli mali desteğin hapisanelere girememesi nedeni ile, tutuklu ve hükümlülerin beslenme sorunları hızla artmaktadır. Yıllardır askeri yönetimin zulüm

ve işkence altında yaşayan ölümlere çevirdiği tutuklu ve hükümlülerde beslenme bozukluklarının ortaya çıkardığı değişik hastalıklar baş göstermektedir.

Hapisaneleri ziyaret eden basın mensuplarının haber olarak öne çıkardıkları sorunların arasında duran belirlemeler, hapisanelerin durumu hakkında yeterli bilgileri vermektedir.

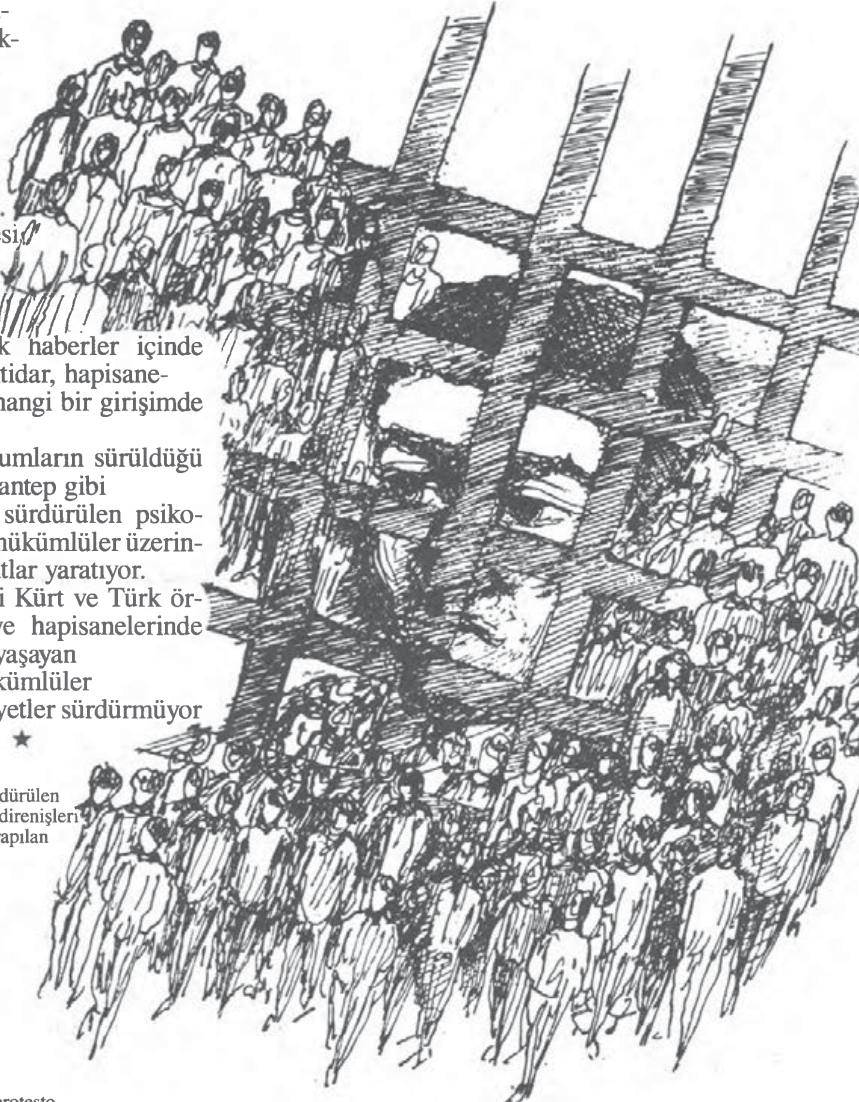
Amnesty International'ın yıllık raporunda da açıklandığı gibi, halen Türkiye hapisaneleri politik tutuklu ve hükümlülerle ağzına kadar doludur. Bununla beraber, gerek Türkiye'de ve gerekse uluslararası düzeyde Türkiye'deki tutuklu ve hükümlüler ile ilgili gerekli ve yeterli çalışmalarını yapmadığı da bir gerçektir.

Politik tutuklu ve hükümlüler 7 yılı aşkın bir süredir zindanlarda

direne-döğüşe yaşamaktadırlar. Bu arada yüzlerce direniş örgütlenmiş, açlık grevleri ve ölüm oruçları yapılmıştır. Gasbedilen haklar, gerek idarenden ve gerekse politik yapıdan zerre zerre alınmıştır. 12 Eylül darbecileri hapisanelerde uyguladıkları vahşetin karşılığını alamadılar ama, faturasını ödemek zorundadırlar. Geçtiğimiz günlerde Türkiye'de İnsan Hakları Örgütü ile tutuklu ve hükümlü yakınlarının başlattıkları kampanyanın önemi ve değeri oldukça büyüktür. Avrupa'dan bu kampanyaya gerekli destek verilmelidir.

Kürdistan Press, olayları yakından izleyecek ve ANK'ya ulaşan haberler gerekli yerlere ulaştırılacaktır. Avrupa'daki politik ve/veya demokratik örgütlerin konuya gereken ilgiyi göstereceğini umuyoruz. İçerde direnen kardeşlerimizi, dostlarımızı, onları en zor şartlar altında bile yalnız bırakmayan cefakar aileleri unutmayalım.

Türkiye'deki direnişlere, kampanyalara destek olalım..

Arap örgütlerinden SADDAM'a protesto

□ 29 kuruluş, Irak'ta kullanılan kimyevi silahların kullanımının durdurulmasını ve mecburi iskan uygulanmasının kaldırılmasını istedikler

Amerika ve Kanada'da, aralarında çeşitli örgütlerin de bulunduğu, çoğunluğu Arap 29 parti ve örgüt yayınladıkları ortak bir bildiri ile, Kürt halkının mücadelesiyle dayanışmalarını dile getirerek, Saddam rejiminin Kürdistan'daki uygulamalarını protesto ettiler.

29 örgüt tarafından yayımlanan bildiri; "... Biz politik, kültürel ve demokratik örgütler, Irak devletinin savunmasız Kürt halkına karşı saldırılarını ve bu saldırılarda uluslararası yasalara göre yasaklanmış kimyasal silahların kullanılmasını şiddetle lanetliyoruz.

Bu saldırılar, Saddam Hüseyin'in ırkçı uygulamalarının göstergesidir. Ve amacı, Kürt halkını kendi ülkesinden zorla göç ettirmektir. Nisan 1987 ortasında başlatılan saldırılar sonucu yüzlerce savunmasız insan katledilmiş, yaralanmış veya sakat kalmıştır. 983 köy tamamen boşaltılmış bu köy sakinleri mal ve mülklerinden kopararak zorla göç ettirilmiştir.

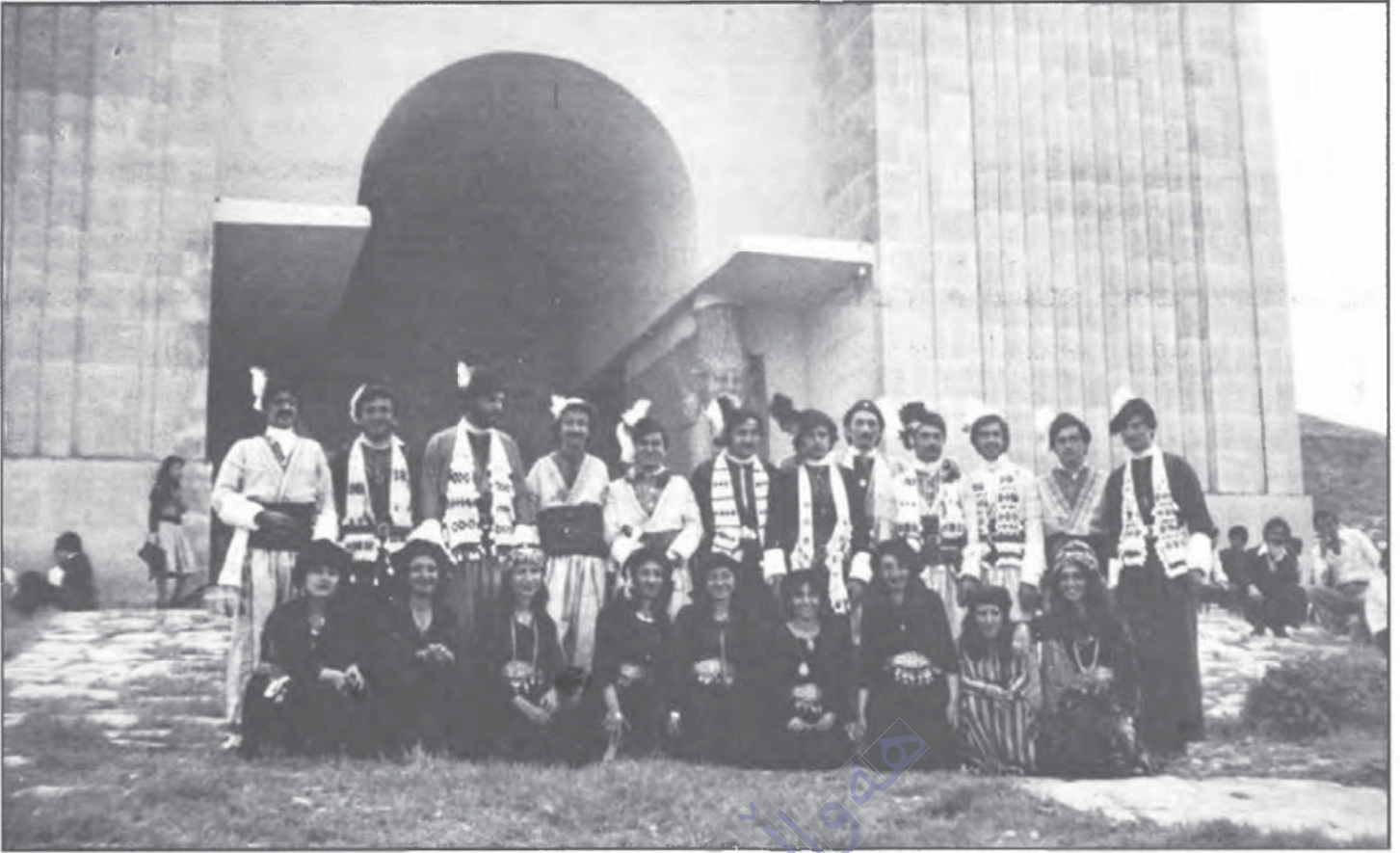
Saddam Hüseyin rejiminin bu saldırıları sadece Kürt halkına yönelik değil, aynı zamanda Irak halkına da yöneliktir.

Saddam'ın geçmişi kanlı, katliamcı bir geçmiştir...

Bu bildiriyi imzalayan örgütler olarak, bizler, Irak hükümetini, kimyasal silahların kullanımına son verilmesini ve göçe zorlanan Kürt halkının kendi yerleşim birimlerine dönmelerinin sağlanmasını talep ediyoruz.

Bu münasebetle, Kürt halkının Irak halklarıyla birlikte yürüttüğü mücadeleden yana olduğumuzu belirterek, 'Demokratik bir Irak ve gerçek otonom bir Kürdistan' mücadelesiyle dayanışma içinde olduğumuzu belirtiyoruz.

- Filistinli Öğrenciler Genel Birliği Amerika seksiyonu
- Filistin Demokratik Komitesi
- Lübnanlı Öğrenciler Genel Birliği
- Lübnan Direniş Vatan Cephesi Militanları
- Halep ve Arap Yarımadası Öğrenciler Birliği Amerika ve Kanada seksiyonu
- Bahreyn Ulusal Öğrenciler Birliği- Amerika/Kanada seksiyonu
- Zenci Avukatlar Komitesi
- Ramilla Hayır Derneği Dostları
- 29 Ekim Filistin Topluğu
- Anti-rasist Arap Komitesi Amerika seksiyonu
- Savaşın Zarar Gören Halklar Komitesi
- Dünya Halkları Meclisi
- Filipine Demokrasi ve Özgürlük Hareketi Amerika Komitesi
- Washington Demokratik Halk Hareketi
- Washington Barış ve Dayanışma İnsiyatifi
- Kuzey Virjinya Anti-Apartheid Komitesi
- Kuzey Virjinya İnsiyatifi
- Özgürlük için Kadın Hareketi
- Dünya İşçi Partisi (Washington)
- Jozef Stork (Orta-doğu sorunları muhabiri)
- Salvador Halkıyla Dayanışma Komitesi
- Beyn Nehreyn Demokratik Partisi
- Yemen Sosyalist Partisi Militanları (Amerika)
- Yemen Halk Birliği Partisi Militanları (Amerika)
- Kuzey Yemen Ulusal Cephesi Militanları (Amerika)
- Kürdistan Demokrat Partisi 7. Bölgesi
- Irak Demokratlar Topluğu (Amerika-Kanada)
- Kürdistan Güzel Sanatlar Derneği (Amerika)
- Kürt Öğrenciler Birliği (Amerika)

Geleneksel ulusal giysileri ile Asuriler, ünlü Ninova surlarının önünde

Foto • ANK

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİN'DE

ASURİLER

I. Devrimin safalarında, 4 yıl düşmüş, 1975'de Irak'a dönüp, 2 ders eksikliği kalan Bağdat Üniversitesi Kürdoloji bölümünün sınavlarını vermiş, lakin rejim tarafından sakıncalı bulunduğu için, Irak'ın Basra yörelerine atanmış. Tabii Basra yörelerinde Kürtçe eğitim olmadığı için, Kürt dili ve edebiyatı öğretmeni yapamamış. Bir süre, öğretmeni olmayan boş kadroları doldurmuş. Günler böyle geçmekteyken, kendisini zorla Baas'a üye olmaya zorlamaları üzerine istifa edip Kürdistan'a dönmüş.

Şimdi ise, yaklaşık 1,5 yıldır II. Devrimin safalarında. Hem de üniversite mezunu eşi ve 4 yaşındaki kız çocuğu Erbilina ile...

Sözünü ettiğimiz Peşmerge, bir Kürt değil, Asuri... Adı "O...". Lakin "adımı yazma, Erbilina'nın Babası de" dedi...

Erbilina'nın Babası, Güney Kürdistan'da IKDP'nin safarındaki binlerce Asuri'den herhangi biri. Erbilina'nın Babasına soruyoruz.

□ Bize Asurilerin tarihi hakkında genel bilgiler verebilir misiniz?

□□ Asuriler tarihin en eski kavimlerinden biridirler. Mezopotamya'da Milattan Önce (MÖ) 2500 yıllarında büyük imparatorluk ve uygarlık kuran Asurilerin, sulama, bayındırlık, bilim, dönemin teknoloji alanında, bildiği kadarıyla hayranlık uyandıran katkıları vardır. Onların yarattığı uy-

garlılığın en önemli sembelleri, Ninova, Babil, görkemli Zigurratlar ve bu Zigurratlardaki astronomi çalışmalarıdır.

Fetihlerle geniş bir alan yayılan Asuriler, Arnold Tonbeyy'in iddiasına göre, güçlerini kaybederek MÖ 612'de Med'ler tarafından yıkılmışlardır.

Daha sonra, hükümanlıklarını dağıtık alanlarda, Hakkari yörelerinden Suriye - Türkiye sınır şeridi bölgelerinde yaşatmaya gayret etmişlerdir. Ama Ninova'nın Med'ler tarafından yıkılması, Asurilerin tarih içinde devlet düzeyindeki örgütlenmelerinin sonu oluyordu.

Asuriler daha sonra Hristiyanlığı bölgede ilk kabul eden kavimlerden birisi oldular. Ve tarihleri içinde 19. yüzyılın başlarına kadar, Kürtlerle kardeşçe bir dostluk içinde yaşadılar.

19yy'm başlarından itibaren Asuriler, çağın emperyalist devletleri arasında taraf olma temelinde, kendi aralarında bölündüler. Örneğin Rus çarlığı yanlıları Mar Bünyamin, İngiltere yanlıları Mar Pavlos çevresinde toparlandılar.

1915'te Osmanlıların Hakkari yörelerindeki Asurilere saldırmaları nedeniyle, bölgedeki Asuriler, Irak'daki Bakuba'ya çekildiklerinde tarih 1918'di. Bu tarihlerde ise, Büyük Ekim Devrimi'nin gerçekleştirilmesi ile, Rus Çarlığı yanlısı olan Mar Bünyamin ekibinin bir etkinliği kalmamıştı.

1918'de İngiliz emperyalizmi,

bölgede yerel bir güç oluşturmak için Captain Grey eliyle, Asurilerin içinden, "İngiliz Levi Ordusu"nu örgütledi. Asurilere ise, Di-hok'tan Hakkari'ye kadar olan bölge'de bir Asuri devleti kurulacağı vaadinde bulundu.

İngiliz Emperyalizminin klasik, Böl-Parçala ve Yönet taktiğinin bir parçası olan bu uygulamalarla, Asurilerle bölgedeki halklar arasındaki kardeşlik hançerlenerek, bölgedeki uzun süreli huzursuzluk ve fitnenin ilk tohumları atılmış oluyordu.

1920'lerden 1933'lere varlığını sürdüren bu sorunlar, Asuriler açısından İngiliz Levi Ordusu'nun 1933'te dağıtılması ve Asurilerin bir takım kültürel haklar talebini yükseltmeleriyle alevlendi. Asurilerin bir tür özerklik ve reform istemlerini içeren taleplerinin reddiyle, 700'e yakın silahlı Asuri yardım talebiyle Suriye'ye geçti. Suriye'deki Fransız'lardan olumlu bir cevap alamayınca, zorunlu olarak bölgeye dönmek zorunda kaldılar.

Bu dönüş sırasında, Irak'ın o günkü savunma bakanı Bekir Sıtkı, tüm müslümanlara 'Asuri kafirlerine karşı, cihad' çağrısında bulundu.

Geriye dönen 700 Asuri ile Semel yöresinde büyük çatışmalar oldu. Bu çatışmalar daha sonra, 7 Ağustos 1933'ü takip eden, ve islamın cihad çağrısına uyan Kürtlerce gerçekleştirilen 9 ille 11 bin Asu-

ri'nin kıyımı ile tamamlandı.

Doğaldır ki, bu kıyımın sorumluları, elbette Kürtler değildir. Aksine, 15-16 Ağustos 1933'de Asurilerin önderi Mar Şamun'u Bağdat'ta barış görüşmeleri için davet edip, ardından Bağdat zindanında katleden emperyalistler ve işbirlikçileridir.

1933 olayları ardından Asuriler, kalabildiği kadarıyla Suriye-Irak sınırındaki Kamışlı Haseki, Fiş-habur yörelerine dağılmışlardır.

Belki biraz uzun oldu ama, sorunuzun kısa özet yanıtı bu.

□ Pekiyi Asurilerin Irak'ta Saddam yönetimi koşullarındaki durumları nedir?

□□ Her azınlık gibi, berbat. Örneğin Saddam'ın tarih kitapları, Asurileri bölgedeki Arapların "ataları" gibi sunup, Asur tarihini ve kavmini araplaştırmıştır.

Bugün Irak'ta 250 bin civarında Asuri olduğu halde, bunların en ufak bir kültürel hakkı yoktur.

Uzun yıllardır Asuriler, Saddam diktatörlüğüne ve zulmüne karşı mücadelede, Kürdistan kurtuluş mücadelesi safalarında, özellikle de IKDP safalarında örgütlenmişlerdir. Bugün IKDP sadece kendi meşru haklarının değil, tüm diğer ulusal azınlıkların da haklarının kararlı savunucusudur. Rahmetli M.M.Barzani bunu 1970'de açık ifade etmişti. Sadece sözde kalmayan bu tavır, IKDP'ce her adım başında pratikleştirilmiştir. Örneğin bugün IKDP MK

üyüsü Fransuva, Dış ilişkiler sorumlularından Sarkis, öğrenci-Gençlik Birliği genel sekreteri Rebuvar ve binlerce peşmerge IKDP safalarında mücadele eden Asurilerdir.

Kanımcı 1918'lerden 1933'lere uzanan sorunlar artık bugün çok gerilerde kalıp, aşılıştır.

Ayrıca IKDP'nde içinde yer aldığı CUD'un programında, tüm azınlıkların talepleri açıkça formüle edilmiştir.

□ Kürdistan Press kanalıyla iletmiş olduğunuz bir mesaj var mı?

□□ Öncelikle olanaklar ölçüsünde unutturulmak istenen Asuriler gerçeği dile getirilmelidir. Asurilerin başından geçenler, bölgedeki emperyalist ve gerici oyunlar ve sonuçları açısından öğretici tecrübelerle doludur.

Bugün Nazi'lerin yöntemleriyle ve mantığıyla, kanlı iktidarını sürdüren Saddam zulmüne karşı verilen mücadeleye destek olunmalı ve dünya ilerici güçlerinin dayanışması sağlanmalıdır.

Avrupa'daki arkadaşların bu konuda ellerinden geleni yapacaklarını umut ediyorum. Kürdistan Press'e de çalışmalarında başarılar diliyerek, bizlere sesimizi duyurma olanağını verdiği için ayrıca teşekkür ediyorum.

□ Biz de teşekkür ediyoruz sayın Erbilina'nın Babası.

13.07.87

Kırve KALENDER

li Kanîmasî şerên dijwar

Pêşmergeyên PDK-I Kanîmasî bi destxistin. Kanîmasî li ser Hiduda Tirkîye Iraq navçekî stratejîk e. Hêzên hikumeta Iraqê, li dijî hêzên pêşmerge êrişek berfireh pêkanîn di vê êrişê de 'xaka' Tirkîyê jî bikaranîn. Ji ber ku hikumet dijî gelê navçe çekên kîmyevî bikaranî, PDK-I biryar da û hêzên pêşmerge jî Kanîmasî paşve kişand.

Li gor daxuyaniyên Sero-kê PDK-I Mesûd Barzani û berpirsiyarên Polit Buroya PDK-I; hêzên pêşmerge di roja 14 Îlonê de li dijî hedefên leşkerî li navçe Kanîmasî girêdayî bajara Dihok êrişek berfireh pêkanîn. Kanîmasî û derdora wê bidestxistin.

Di êrişa pêşî de hêzên pêşmerge livayek, 3 tabûr(few) û 60 hedefên eskerî yê piçûk bidestxistin. Di encama şerên dijwar de, nêzikê 300 leşker, polis û memurê hikumetê hatin dilgirtin. Nêzikê 200 leşker jî hatin kûştin û birindarkirin.

Êrişa Kanîmasî di salên dawî mezintirîn êrişa hêzên PDK-I bû. Di vê şerî de nêzikê 680 km² xak

(erd) ket bin kontrola hêzên pêşmerge û herwisa rêya Zaxo-Kanîmasî jî ku ser bi rêya Tirkîyê-Iraqê ye ket bin kontrola hêzên pêşmerge.

Piştî serkeftina hêzên pêşmerge, hêzên hikumetê bo wergirtina Kanîmasî êrişek berfireh pêkanîn û bi taybetî wergirtina kontrola rêya Zaxo û Kanîmasî. Lê, hember berxwedana hêzên pêşmerge êrişa hêzên hikumetê şikest. Di vê şerê de hêzên pêşmerge bingehên eskerî yê hikumetê li Bêgova nêzikê Batufa dorpeçkirin. Ev navçe jî 35 km. dûrê Kanîmasî ye û dikeve rojavaya Kanîmasî.

Piştî êrişa pêşîn, di şerê roja duyemîn de hejmara dîl gêhiştê

400 î û hejmara kûştî û birindarên hikumet jî gihîştê nêzikê 500 kesî.

Di vê şerê de zabitek Iraqê li gel 15 leşkerên xwe ve ber êrişa pêşmerge rewîyan û xwe gihandin hêrêma Deştan, qeza Çêlê(Çukurca) girêdayî bajara Hekarî(Çolamer) nav hidudê Tirkîyê.

Serokê PDK-I, Mesûd Barzani, di rojên 15-16 Îlonê de bangevaziyek belavkir, xwest ku rojnamevanên biyani, ku li Bexda kar dikin, bêne sehaya şerê.

Di roja 17 Îlonê seat 11³⁰, balafirên şerî yê Iraqê bi çekên kîmyevî êrişek anîn ser navçe Kanîmasî. Hêzên hikumetê jî ber ku

nikaribûn berxwedana pêşmerge bişkinin, çekên kîmyevî karanîn. Di encama şerên roja duyemîn û seyemîn de 200 leşkerî din hatin dilgirtin û hejmara dîl gihîştê 600 î. Li ser wê, hikumet hinek hêzên xwe yê cephê şerê anî Zaxoyê û xiste nav şer.

Hêzên hikumetê li navçe Deştan, girêdayê qeza Çêlê, kombûn û ber bi başûr êrişek berfireh pêkanîn. Her wisa ji bo piştgirtina vê êrişê, balafirên şerî jî dijî gundên navçe çekên kîmyevî bikaranîn. Di vê êrişê de gundên Tisîş, Orman û Girka 30 kes birindar bûn.

Di 20 Îlonê de qisqarekê fer-

mî(resmî) ya PDK-I daxuyaki-rin; "PDK-I biryar da, ku ji navçe Kanîmasî hêzên pêşmerge bikîşîne. Hikumet dijî gelê navçe yê bêdesthilat çekên kîmyevî karanîne û ji bo ku xisareta mezin ne-gihîje gel, PDK-I vê biryarê girt.

PDK-I li gel Xaça Sor peywendî danî û pêşniyarkir, ku ji dîlên birindar 93 kes teslimê Iraqê bike. Ew biryar jî ber sedema însanî hatiye girtin. Di destê Partiya me de îmkaniyetên tîbbî nîne ji bo çareserkirina birindaran."

PDK-I ji Xaça Sor xwest, ku ji hikumetê re li hev bike nav xakê Iraqê de rêyekî vebe bo teslîmkirina birindaran. □

Kanimasi'de şiddetli çarpışmalar

I-KDP peşmerge birlikleri, TC-Irak hududuna yakın stratejik

öneme sahip, Irak askeri birliklerinin bulunduğu Kanimasi'yi ele geçirdi. Hükümet güçleri Kanimasi'yi geri almak üzere, yaptıkları saldırılarda, ikmal için Türkiye 'topraklarını' kullandılar. Bölge köylerine karşı kimyasal silahların kullanılması üzerine I-KDP Polit Büro'su bölge halkının zarar görmemesi için peşmerge birliklerini Kanimasi'den geri çekti.

I-KDP Genel Başkanı Mesud Barzani ve Polit Büro resmi sözcüsünün yaptığı açıklamalara göre; peşmerge güçleri 14.9.1987 tarihinde Dihok iline bağlı Kanimasi kasabası ve çevredeki askeri hedeflere karşı başarılı operasyonlar yaparak bölgede denetimi ele geçirdi.

Peşmerge güçlerinin yapmış oldukları ilk eylemde Liva karargahı, 3 tabur ve bunlara bağlı yaklaşık 60 küçük askeri hedef ele geçirildi. Ağır çarpışmaların olduğu ilk eylemde içerinde asker, polis ve memurların bulunduğu 300 kişi esir alınırken 200 civarında asker öldürüldü ve yaralandı.

Kanimasi de, gerçekleştirilen operasyon son dönemlerde peşmerge güçlerinin gerçekleştirdiği en büyük saldırıydı. Bu operasyon sonunda yaklaşık 680 km² bir alan peşmerge birliklerinin denetimine geçerken, Türkiye-Irak karayoluna bağlı Zaxo-Kanimasi

karayolunun 30 km.lik bölümü de peşmerge birliklerinin denetimine geçmiş oldu. Peşmerge birliklerinin alanda hakimiyet sağlamaları üzerine, Irak hükümet güçleri özellikle Kanimasi-Zaxo karayolunu geri almak için havadan ve karadan geniş bir saldırı başlattı. Peşmerge gücünün, hükümet kuvvetlerinin saldırısına karşı kararlı bir direniş göstermesi üzerine hükümet birlikleri geri çekilmek zorunda kahlarken, peşmerge birlikleri Batufa'ya yakın Befova'daki Irak askeri üslerini de kuşattılar. Bu bölge ise, Kanimasi'nin 35 km. batısında bulunmaktadır. İlk eylemde bir gün sonra meydana gelen bu çatışmalarda esir sayısı 400, öldürülenlerin sayısı da 500'e yaklaştı. Bu çatışmalarda peşmerge birliklerinin önünden kaçan biri subay 15 Irak askeri, Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Deştan noktasında TC'ye sığınmak zorunda kaldılar. I-KDP, şiddetli

çatışmaların sürdüğü 15-16 Eylül günleri Bağdat'ta bulunan yabancı basın mensuplarına çağrıda bulunarak savaş alanına gelmelerini istedi.

17.9.87 günü saat 11:30'da Irak savaş uçakları, Kanimasi köylerine yönelik kimyasal silahların kullanıldığı bir hava saldırısı gerçekleştirdi. Peşmergenin hükümet güçlerine önemli zayıflarını verdimesi ve peşmerge güçlerinin direnişini kıramaması, Irak rejiminin kimyasal silahlar kullanmasına yol açtı.

Son çatışmada 200 askerin daha esir alınması üzerine, esir sayısı 600'e ulaştı, hükümet cephesinde bulunan bir kısım birliklerini Zaxo'ya sevk etmiştir. Bu askeri birlikler, Hakkari ili Çukurca ilçesine bağlı Deştan bölgesinde toplanarak, kuzeyden güneye doğru peşmerge güçlerine karşı geniş bir saldırı başlatıldı. Bu saldırıda, Irak uçakları kimyasal silahlar kullandılar. Kanimasi'ye bağlı

Tisîş, Orman ve Girka köyleri bombardımanlara hedef oldu ve 30 köyü yandı.

Kanimasi'de süren çatışmalarla ilgili 20 Eylül günü PDK-I Polit Büro sözcüsünün yaptığı açıklamaya göre; "I-KDP, 14 Eylül'den itibaren bölge köylerine de kimyasal silahları kullanılmaması için hükümet güçlerini geri çekme kararı aldı. Bu kararın alınmasına bölgenin peşmerge denetimine geçmesinden sonra hükümet kuvvetlerinin sivil halka karşı kimyasal silahlar kullanması yol açtı. I-KDP, Kızıl El'le ilişki kurarak savaş sırasında yaralanan esirlerden 93'ü insanî açıdan serbest bırakma önerisinde bulundu." Yaralı esirlere tıbbî müdahalede bulunma şartlarının olmadığını bildiren I-KDP sözcüsü Kızıl Haç'ın Irak hükümeti ile ilişki kurarak Irak içinde bir yolun açılıp yaralı esirlerin hükümete idarelerinin sağlanmasını istedi. □

Kurtarılmış alanlara iltihaklar devam ediyor!!

□ I-KDP polit Büro yayın organı "Exbar Kurdistan" (Kürdistan Haberleri) dergisinde belirtildiğine göre, Haziran ve Temmuz aylarında kurtarılmış bölgelere ve I-KDP safalarına yoğun iltihaklar devam ediyor. Bildirilen bilanço şöyle:

KATILANLAR:

-896 işbirlikçi ve hükümet millisi.
-29 gönüllü milis ve 2 subay.
-12 öğrenci ve memur.

BİRLİKTE GETİRDİKLERİ SİLAHLAR:

-715 adet Kalaşnikof marka tüfek.
-29 adet şeritli ağır tüfek ve bu silahlara ait 500 adet özel mermi.
-16 adet RBG roketatar ve 107 adet roket.
-17 adet çeşitli marka tüfek.
-5 adet Birno adet tüfek.
-39 adet el bombası.
-6 adet çeşitli marka ve boyutta telsiz aracı.
-2 adet tabanca.
-1 adet uzun menzilli özel tüfek.

● Türk devleti bir polis devle

Son dönemlerde kamuoyunun Kürdistan sorununa ilgisi artıyor. Görmemek, duymamak tavrı, yerini, soruna ilgi ile eğilme tavrına terketmiş durumda. Buna paralel olarak da, sömürgeci devletlerin ideolojilerine uyarlanmış tezler de çoğalıyor.

Belçika'da bu her iki yaklaşımın da örneklerini görmek mümkün. Bir yanda, konservatiflerin (muhafazakar) başını çektiği ve - ne yazık ki- bazı sol güçlerin de savunduğu Kemalist değerlendirmeler; öte yanda ise, ulusal soruna kendi deneyleri ışığında olumlu yaklaşan demokratlar... Koen ve Herwigh bunlardan ikisi.

Gent Üniversitesinin tarih bölümü öğrencilerinden Koen Augustijnen ve Herwigh Onghena "Orta Doğu'da Kürdistan Sorununun Rolü" konulu bir tez hazırlıyorlar. Bu iki araştırmacı sorunu daha iyi kavramak için iki aylık bir süre için Kuzey Kürdistan'a gittiler. Dönüşlerinde çeşitli demokratik kuruluşlarla ilişki kurarak "görüşmelerini" anlatmaya çalıştılar. Kürdistan gezisinden etkilenmişler, duydukları şeyleri gözleriyle görmüşlerdi.

Gördüklerini, ülkelerine döndükten sonra hazırladıkları toplantılarda, açık oturumlarda dile getirdiler. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazdılar. Kuzey Kürdistan'daki baskı ve zulumdan öylesine etkilenmişlerdi ki, gördüklerini yazmakla, anlatmakla yetinemediler, "Kürt Halkı ile Dayanışma Komitesi"nin kuruluş çalışmalarını başlatarak, aktif mücadele için de kolları sıvadılar.

Komite kurma çalışmalarını bütünü ile kendi insiyatifleri ve istekleri ile başlatıldı. Onlar, Kürt halkının dostlarını çoğaltmak istiyorlardı.

Üniversite ve demokratik mücadele alanında aktif olan bu iki genç, Kürdistan sorunu ile ilgilenme eğilimlerini şöyle açıklıyorlar:

"Herşeyden önce, biz, ezilen halkların sorunlarına yakın ilgi duyuyoruz. Daha önce Bask halkının sorununu yakından izlemiştik, halen de ilgileniyoruz. Bu, ilgi kendi ülkemiz Flanderen ve Flaman halkımızın kısa bir geçmişi kadar her türlü baskıya maruz kalmasından kaynaklanıyor. Ulusal ezilme mişliği kendi hayatımızdan biliyoruz. Ezen ulusun fertleri bu ezilme mişliği ezilen bir halkın fertleri kadar anlayamaz. Bundan dolayı, ezen ulusların komünist, sosyalist, demokrat fertlerinin

içinden, ezilen halkların mücadelesine dost bulmak pek zordur. Bunu mücadelemizde yaşadık. Halkımızın her türlü temel demokratik isteklerine, "milliyetçi", "sağ eğilim", "anti-demokratik", "sosyalist mücadeleyi veya sınıf mücadelesini engelleyici" suçlamalarıyla karşı çıktıldı. Bunun için çoğu insanımızda kompleks doğdu. Temel mücadeleyi bırakıp, hayal peşinde koşular. Kendi halklarının mücadelesine ezen ulusun siyasi doğrultusunda engel oldular. "Ünitarist" düşünceleri ezen ulusun devletçiliğinden fazla savundular. Bu olay dünyanın her yerinde görülmekte. İngiltere ve İspanya'nın "demokratik, sol" güçleri açık bir örnek.

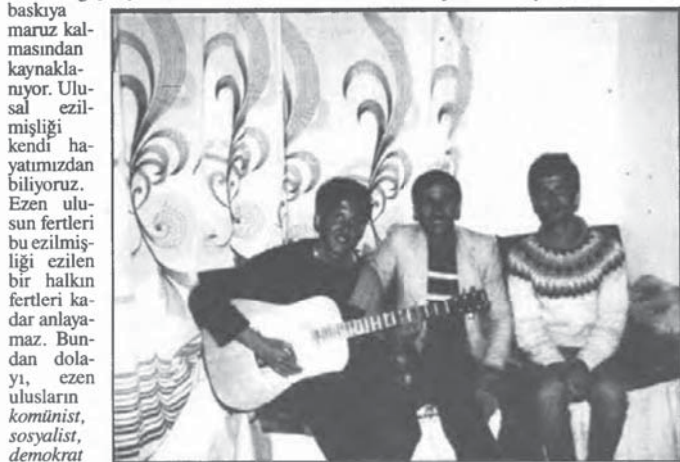
Türkiye, İran, Irak ve Suriye "demokratik-sol" hareketleri Kürt sorununu dürüst bir şekilde ele almışlar mı? Kürt gerçeğini bildiğimiz kadarıyla, hayır. Bu onlar için büyük bir eksiklik, şovenist bir yaklaşımdır. Ve üzülecek bir olaydır!

Belçika basını sorun karşısında kör ve sağır

Volksunie (VU) ve Tëkoşer'den, Kürdistan sorununu daha detaylı olarak öğrenme imkanımız oldu. İlgimiz daha da arttı. Dolayısıyla, Kürdistan'ı sadece duymakla yetinmedik. Bizzat görmek istedik. Soruna doğru dürüst yaklaşabilmek için baskıyı görmek, yaşamak gerek. Türkiye'de "demokrasi" anlayışını yakından görmek lazımdı. Avrupa Ekonomik Topluluğu'na aday-üye bir devlet olan Türkiye'nin, yaklaşık 12 milyonluk bir halkı nasıl inkar ettiğini bizzat yaşamak, görmek ve hissetmek istedik. Ve bunu başardık. En başta Türk insanına "Kürt" kelimesini sorduğumuzda, böyle bir şeyin olmadığını, "bu ülkede herkes Türk'dür." tepkisini hayretler içinde duyduk, gördük. Hem de Diyarbakır gibi bir Kürt keninde... Aklımıza ilk gelen şey şu oldu; Bu gerçek üzerinde durulması gereken bir sorun. Bu sonunu, yani inkarcılığı anlamak ve açıklamak için bilim kuruluşlarının seferber olması gerekli. Hangi güç bu insanları bu kadar şartlandırmış ve robot haline getirmiş.. Bir halkın için de, bir ülkede yaşıyorsun ve hem o halkı hem de ülkeyi inkar ediyorsun. Hele Türkiye devleti! Dünya halklarının gözlerine baka baka yalan söylüyor. Ne yazık ki dünya halklarının çoğu, bu inkara, bu yalana karşı ses çıkarmıyorlar. Garip bir olay.

- "En basit Türk insanına Kürt kelimesini sorduğumuzda, böyle bir şeyin olmadığını, bu ülkede herkes Türktür tepkisini hayretler içinde duyduk, gördük!"
- "Türk devleti göz göre göre bir halkı imha etmeye çalışıyor. Hem de imha etmeye uğraştığı o halkın varlığını inkar ederek. Utanc verici bir şey!"

Koen ve Herwigh bir Kürt evinde

Türk Devleti bir polis devletidir

Türk devleti, resmi polisi, gizli polisi ve jandarması ile bir halkı baskı altına almış ve çok açık bir biçimde bu halkı imha etmeye çalışıyor. Üstelik, imha etmeye çalıştığı halkın, varlığını da inkar ediyor.

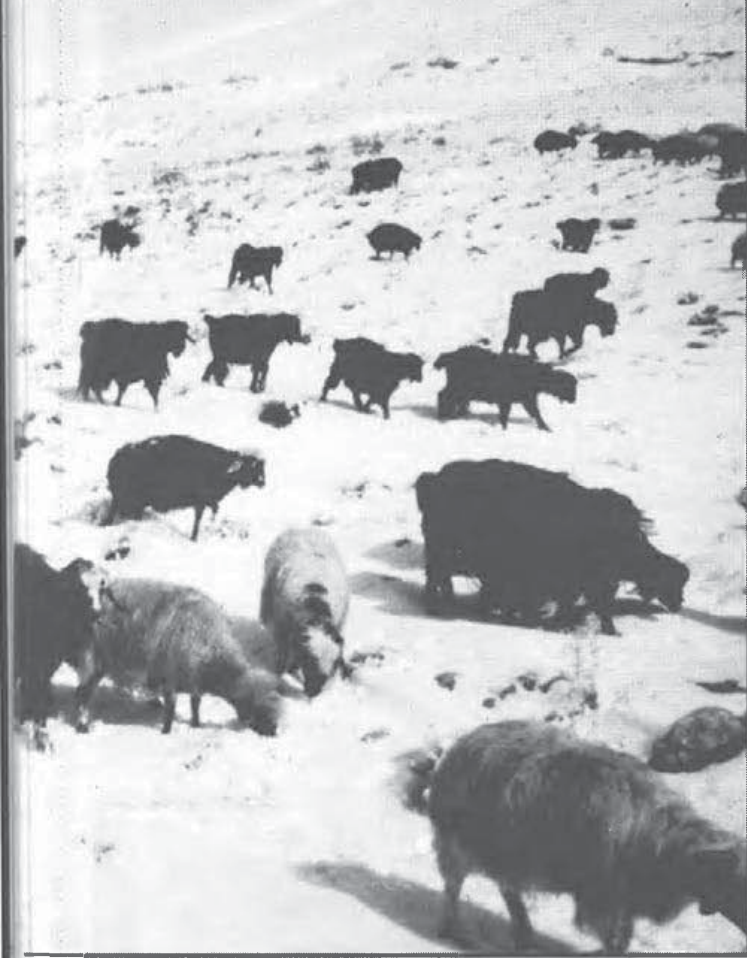
Çok ilginç! Kürt halkı yok diyor. İki yabancı olarak, bunları Kürdistan'da yaşarken dünya demokratik kamuoyunun sessizliğinde dolayı utandık. Kendimizi kimi

zaman Latin Amerika da kayıp insanlar olarak hissediyorduk. Bununla ilgili bir olayı aktaralım: Diyarbakır'da olduğumuz sıralarda baskıyı bizzat yaşadık. Yeraltı Kürt Örgütü sorumluları ile uzun bir görüşmeden sonra kaldığımız otele döndük. Masada yemeğimizi bekliyorduk. Bizim gibi herkes gayet normal bir şekilde sohbet ediyordu. Aniden içeriye sayısını bilemediğimiz kadar polis girdi. Herkes şaşırıldı. Korkuyorlardı. Polis içeriye öyle bir girmişti ki, içerdeki insanlar üzerinde büyük bir korku, panik ve şaşkınlık yarattı. Kimseden çit çıkmıyordu. Çıkması da mümkün değildi. Sivil polislerin yarısının silahları bize dönüktü. Biz dahil, orada bulunan tüm insanlar ellerimiz başlarımızın üstünde tutularak arandık. Kimlik kontrolleri yapıldı. Polis sefi bize dönüp, küstah bir tavırla bir şeyler söyledi, sonra gittiler. (Konuşmaları anlamıyorduk, ama lokantada bulunanlar tehdit ediliyorlardı galiba) Otel garsonlarından birine aramanın sebebinin sorduk. Garson, bozuk bir İngilizceyle bize, turistlerin Kürt sorunu ile ilgilenmesini engellemek ve onlara gözdağı vermek için böyle

basınların sürekli yapıldığını söyledi. 1984'te bir Alman gazeteci, Kürt sorununu korkmadan takip ettiği için 4 ay hapis yatmış. Bizim ilişki de bulunduğumuz insanlar da takip ediliyordu. O kişiler Diyarbakır hapishanesinde aylarca işkence altında kalmışlardı. Durumlarını defalarca bize anlatıyorlardı. İşkence izlerini gösterirken, utanır gibi oluyorduk. İşkence izlerinden mi, işkenceyi yaşadıklarından mı, işkenceyi yapanlardan mı veya yaptırılardan mı anlıyamadık.. Ama yüzleri kapkırkmızı oluyordu. Belki de bu insanlık suçunun halen varlığından mı utanıyorlardı...'

Kaldığımız otele polisler yaptığı ilk baskından bir gün sonra, bahçede güneşleniyorduk. Yanımıza 26-27 yaşlarında bir genç geldi. Sürekli polislerle sormaya başlamıştı. Biz dikkat ediyorduk. İstediklerini alamayacağımızı anlayınca bozulmaya başladı. Kızarak, öğrenci gençlik arasında sivil polis olarak çalıştığını, Türk devletine yönelik her hareketi imha edeceklerini söyledi. İngilizcesi iyi, meseleleri rahat konuşan biriydi. Kendisine bizi sorgulamasının nedenini sorduğumuzda, bir gün ön-

idir!

Ne kadar saçma bir iddia. Üstelik bu iddia Türk "Bilim adamları" tarafından ortaya atılmakta! Devlet de bu tür iddiaları kendi resmi ideolojisine temel almış. Anayasa bunun üzerinde duruyor!

Silahlı bir kurtuluş mücadelesine tanıklık etmedik. Fakat o mücadeleyi yaşayan bir halkın içinde varlığını hissetmek pek de zor değil. Kürt halkı savaşıyor. Özgürlük mücadelesini her imkanını kullanarak veriyor. İmkanlar ise çok sınırlı. Bu imkanları yaratmak ve çoğaltmak için uğraşıyor. Siyasi örgütlerden ciddi beklentiler var. Halkın temel istemi birlik! Bu eksiği Kuzey Kürdistan'da gördük. Zamanla bu eksiğinden giderileceği kanısındayız.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekli: Kürt sorunu uluslararası düzeyde büyük bir öneme sahip. Zengin yeraltı kaynaklarına ve Doğu-Batı arasında stratejik bir konuma sahip. Sorun ağır ve zor. Ama, uzun vadede Kürdistan sorununun bir çözümü gideceği muhtemeldir. Kürt halkı da, hakkı olan özgürlüğüne kavuşmalı.

Türk devletinin Batıya olan özentisine bilyoruz. Fakat Ermeni katliamı ardından, Kürt halkını imha etmeye çalışıyor. Üzerindeki suçta bir yenisini ekliyor. Utanç verici bir durum. Nazi Almanyasının tüm dünya lanetledi. Türk devleti ise halen yüzkarası bir suç işliyor ve dünya sessiz! Son aylarda ki Avrupa Parlamentosu kararı bile yumsak. Bize göre, Türk devleti layık olduğu biçimde lanetlenmeli! Çünkü, Türk devleti, ülke içinde çeşitli kültürleri imha etmeye çalışıyor. İnkâr ediyor. Barbar, ırkçı-şoven bir siyaset sürdürüyor.

Tüm bu gerçekleri göz önüne aldığımızda Avrupa ülkeleri, Türkiye'yi nasıl kabul edecekler? Avrupa devletlerinin iktidarları bunu kabul etseler bile, halkları bu barbarca politikayı nasıl kabullenecek? 45 Yıldır bir Anne Frank olayı büyüyen çocuklara anlatılıyor. Bu olay okullarda eğitim görevlileri tarafından ders aracı olarak verilmeye başlandı. Kürdistan'da binlerce Anne Frank var. Ve bunlar, bu gün değilse yarın, Türk devletinin suçuna ortak olan Avrupalı'nın önüne dikilecekler.

Türk devleti gerçekleri kabul eder mi? Basta Kürt sorunu olmak üzere çeşitli kültürlerle saygı duyar mı? Kürdistan'da sosyo-ekonomik kaos son verilir, ileriyeye doğru adımlar atılır mı? Bunu bilemeyiz. Ama, bu saydıklarımızın dışında çözüm yolu düşünülmemeyeceği açıktır. ♪

Bu yazının yayımlandığı sıralarda iki genç öğrenci - araştırmacı, "Kürt Halkı ile Dayanışma Komitesi" nin çalışmalarını sonuçlandırmış, Tüzüğün resmi gazetede yayınlanmasını bekliyorlardı.

Derwêş FERHO

insanı devlete olan hoşnutsuzluğunu sesiz bir şekilde gösteriyordu.

Türklere göre tüm dünya Türk'ten türemiş

Türk devleti Kürtlerin Türk asıllı olduğunu kanıtlamak için varını yoğunu seferber ediyor. Tüm bunlara rağmen, 12 milyonluk Kürt halkı, gerek kültür ve gerekse milli açıdan varlığını koruyor. Bu gerçek bütüncüplüğü ile ortada duruyor. Bunu görmek için mikroskop kullanmak gerekmiyor. Öte yandan araştırmalarımız sırasında, ilginç bir iddia ile karşılaştık. Türklere göre, "Tüm dünya Türk'ten türemiştir!"

Van gölü'nden genel bir görüntü

ce iki Türk askerinin öldürüldüğünü ve olayla ilişkisi olanların arandığını söyledi. Turist olarak bizim ne ilgimiz var bu işlerle diye cevap verdiğimizde, adam çok kızdı. Türkiye'yi yalnız iç düşmanları değil, dışarıdan gelen düşmanları da bölmek istiyor. Ama nafile, devletimizi koruyacağız. Ve hemen ardından sırtımıza başladı. Sebepini sorunca, şaka yaptığını söyledi. Şakadan hoşlanmadık ve uzlaşmazlık istedik. Ama boşuna, adam bize sakız gibi yapıtı. Bizimle düpedüz alay ediyordu.

Polis olsa da olmasa da, halkın arasındaki devlet kontrolü, devlet korkusu, devlet zulmü, mentalite yoluyla yayılıyor. Bu mentalitenin ardında baskı yatıyor. Devlet bu bozuk düzenin savunucusu değilse, o yaşta "olgun" bir kişi sinemada oynar gibi rol yapmaz.

Devletin baskısına karşı halkın tepkisi de göze çarpıyor. Belçika'daki arkadaşların aracılığı ile görüşebildiğimiz mücadeleciler insanlardan anladığımız kadarıyla, sömürgeci devlete karşı aktif bir mücadele var. Ve alternatif bir çözüm aranmakta. Kürt halkı altematik devlet baskısına karşı açık bir şekilde karşı çıkmak düşünülmez. En ufak bir protesto en büyük bir ceza ile karşılaşıyor. Milli bayramlardan birinde, tesadüfen Malatya'da idik. Cadeler, belli başlı yerler Türk askerleriyle doluydu. Yol kenarlarında ise halk. Sanki cenaze töreni vardı. Hüzünlü yüzlerle askeri gösterileri seyrediyorlardı. İlk sırada yürüyen 6 askerin elinde kocaman bir Atatürk resmi vardı. Bir yanda askerler, öte yanda ezilmişliği yüzünden okunan halk kitlesi. Tribünlerde oturanlardan başka gösteriş yapan subay ve jandarmaları hiç kimse alkışlamıyordu. Kürt

Peşmerge "ÇİYAYÊ SORÊN"de önemli mevziler ele geçirdi!!

1-KSP merkezi yayın bürosunun Eylül ayında yayınladığı 95 nolu askeri bildiriye göre hükümete bağlı birliklerin devrim saflarına yoğun iltihakları devam ediyor.

Irak Kürdistan Sosyalist Partisi Merkez Yayın Bürosunca Eylül 87'de yayınlanan askeri bildiriye göre peşmerge güçleri çeşitli bölgelerde askeri operasyonlar düzenledi.

Süleymaniye; I-KSP'nin kuruluş yıldönümü dolayısıyla 1-2-3 ve 5 nolu peşmerge birlikleri, Helepçe, Derbendixan ve Kajaw bölgelerindeki peşmerge birlikleri ile birlikte detaylı bir plan çerçevesinde Banışar, Amure, Mirsoş, Şiremet tepesi, Üçtepel, Hermilegocar dağı, Banihawa ve diğer bölgeleri ele geçirdiler.

Öte yandan 10-11 Ağustos günleri hükümet birliklerinin peşmerge denetimine geçen bölgelere karşı yaptığı iki saldırı geri püskürtüldü. Bu çatışmalarda ilerlerinde Topçu Birliği komutanı İsteğmen Rafe Sadun'un da bulunduğu 20 asker öldürüldü, 2 asker esir alındı. Çatışmalarda 10 Kalasinkof tüfek, 2 adet 82 mm. ilk top, 8 gaz maskesi ve çok sayıda askeri belge ve mühimmat peşmergenin eline geçti. Bu çatışmalarda I-KSP 2. Birlik Komutanı Abdurrahman Muhammed Süleyman şehid düşerken, 3 peşmerge de yaralandı.

Qaladiz; 12-13 Ağustos gecesi peşmerge birliklerinin Sengezer nahiyesi ile Bisten yolu üzerine kurdukları pusuya düşen bir askeri cemsede bulunan 6 asker öldürüldü.

Erbil; 1 Ağustos günü I-KSP peşmergeleri Erbil merkezinde gerçekleştirdikleri bir operasyon sonucu 1 asker esir alarak, 1 Landrover jipe el koydular.

Askeri bildiriye son aylarda hükümet birliklerinin Kürdistan'da gerçekleştirdikleri saldırılar ve yöre halkının mecburi işkana tabi tutulması nedeniyle devrim saflarına yoğun iltihakların devam ettiği vurgulanmakta, son aylarda I-KSP saflarına 33 kişilerin silahları ile birlikte katıldığı belirtilmektedir.

Çiyayê Sorên hat rizgarkirin!

Parti Sosyalistê Kurdistan-Iraq li ser xebatên xwe yê eskerî belavokê belav kir. Li gor belavoka eskerî hejmar 95 an hêzên PSK-1 van xebatên jêrîn pêkanine.

Li gor wê daxuyaniyê hêzên hikumetê bi sedan iltihaqa nav refên şoreşê dibin.

Li navçe Çiyayê Sorên hedefên girîng ketin bin desthilatiya hêzên peşmerge.

Silêmaniye; Ji bo salvegera damezirandina Parti Sosyalistê Kurdistan-Iraq di şeva 7.8.87 an de hêzên peşmerge (hêza 1,2,3 û 5) li gel hêzên Helebçe, Derbendixan û Kajaw êrşekî berfireh pêkanin. Encama wê êrşê de; Banışar, Amure, Mirsoş, Deregulan, Girêpîrxerîb, Girêşîremêr, Sêgir, Çiyayê Hermilegocar, Banihawa û ciyên ditir hatin rizgarkirin.

Di rojên 10-11 Gelawejê de hêzên hikumetê êrşekî berfireh anîn ser hêzên peşmerge. Lê peşmerge bi dijwari berxwe da û hêzên hikumetê naçar man û paye kişiyên.

Di encama wê şerî de; -Li gel zabit Rafe Sadun û 20 leşker hatin kuştin, 2 leşker hatin dilgirtin, 10 kalasinkof, 2 top (82 mm), 8 Maske gazê û gelek cebixirana û belgeyê leşkerî ketin destê hêzên peşmerge. Di wê şerî de, Amirhêz Abdurrehman Mihemed Silêman şehid ket û 3 peşmerge jî birîndar bûn.

Qaladiz; Di şeva 12-13 Gelawejê de hêzên peşmerge kemînek dana ser rêya Sengezer û Bistêsten. Cemeşekî leşkerî kete nav kemîna peşmerge û 6 leşker hatin kuştin.

Erbil; Di roja 1 ê Gelawejê de hêzên PSK-1 di nav bajara Erbilê operasyonêk pêkanin û 1 leşker dilgirtin û otomobilek leşkerî kete destê hêzên peşmerge. Di belavoka Eşkerî PSK-1 de herwisa tê gotin, ku di mehên dawî gelek kes û çekdarên hikumetê jî ber kiryarên rejîm bi sedan tev li çekên xwe ve iltihaqa nav refên şoreşê dibin. Di nav wan de 330 kes jî iltihaqa PSK-1 kirine.

Mücadele, daha da kararlı mücadeledir!

□ Güney Kürdistan'daki mücade-
le, gerek TC'nin iç politik sorun-
larına ve gerekse uluslararası poli-
tik gelişmelere uyarlı olarak
Türk basınında da ilgi merkezine
oturdu. Türk basınının soruna
yaklaşım biçimi ve sorumluluk
duygusu hakkında fazla bir şey
söylemeye gerek yok. Biz Kürdis-
tan Press olarak, gerekli durum-
larda, gerekli destek ve dayanış-
mayı göstermeyi bir prensip soru-
nu sayıyoruz. Buna bağlı olarak,
Güney Kürdistan'daki mücadele-
nin ve BAAS vahşetinin boyutları-
nın biraz olsun Türkiye'deki oku-
yucuya da duyurabilmek için gös-
terilen çabaları da destekliyoruz.
Ne var ki bir halkın var olma mü-
cadelesini, günlük basına malzeme
yapmak isteyen sorumsuzluk-
lara olduğu kadar, ideolojik-
politik çarpıklıklara ve hesaplı-
planlı faaliyetlere karşı da müca-
dele etmeyi bir görev sayıyoruz.

Türk basını, özellikle alandaki
siyasal güçlerin liderleri ile doğ-
rudan görüşmeler yapmayı istiy-
yor. Türkiye'de Kürt sorunu çer-
çevesinde yaratılan kaos ve 60 yıl-
lık Cumhuriyet Türkiye'sinin
Kürdistan politikasının doğal bir
sonucu olarak, bu güçleri, örne-
ğin bin Nikaragua ya da El Salva-
dor'da mücadeleye eden siyasal
güçler gibi değerlendirmede açık.
Bu da, ırkçı-şoven Kemalist
ideolojinin beyinlerde yattığı
bir tabirattır.

Oysa, Güney Kürdistan'da yok
olma tehdidi altındaki bir halk var
olma mücadelesi veriyor ve dün-
yanın her yerinde olduğu gibi bu-
rada da, mücadeleyi siyasal güç-
ler sürdürmektedirler. Bu siyasal
güçlerin mücadelesini Türkiye'deki
okurlara nesnel olarak aktarmak
gerekir.

Geçtiğimiz hafta, Yeni Gündem
dergisinde, Mesut Barzani ve Celal
Talabani ile yapılan röportajlar yer
aldı. Uzun bir dönemden beri
benzer doğrudan görüşmeler
Türk basınında yer almamıştı.
Yararlı olduğu kanısındayız. An-
cak, Celal Talabani ile yapılan rö-
portaj, Türkiye ile ilgili kısa, an-
cak önemli beklentileri içeren
bölüm oto-sansüre uğramış. Konu-
nunun, Türkiye'deki demokratik
ve sosyalist güçler açısından önem
taşdığı açıktır. Çünkü, Türkiye'de Kürt meselesi genel-
likle Güney Kürdistan'la iç içe
tariflidir. Ayrıca, Türkiye'deki
devrimci güçler açısından Güney
Kürdistan'daki siyasal hareketin görüş-
leri de oldukça büyük bir önem
taşıyor. Bu nedenle, söz konusu
röportajın tümünü Kürdistan
Press okurları için yeniden yayınlamamızı gerekli olduğunu dü-
şündük.

Kürdistan Press

□ Her şey gibi, röportajların da
bir ol hikayati var. Çoğunlukla
da bu tür röportajların ol hikaya-
tılarını da, "meraklıları için"
kaleme alınıyor. "Meraklılar"
dedim: Onlar çoğunlukla oku-
yuculardan çok, basın yayın ya-
sasının yürütmecileri oluyorlar.
Bundan dolayı da, röportajların
ol hikayati okuyuculardan çok,
söz konusu yürütmeciler için ka-
leme alınmasından ötürü beni
çok sıkıyor. Ama, adetin yerini
bulması gerekiyor ya, ben de
katlanıyorum... Herneyse.

Ol hikayati Paris'in Orly Sud
havalanında başladı. Uzun ha-
va yolculuklarından sonra
İran'a ulaştım. Ordan da kurtarı-
lmış bölgeye geçtim. IKDP'nin
kontrolündeki alanlarda bir
süre konakladık sonra, gün-
lerce "dere tepe düz gidip" Celal
Talabani'nin yanına ulaştım.

"Dere tepe düz gitmek" de-
dim! Bu denli diğeri kadar da ko-
lay olmadı. Bir alay şeye tanık
oldum... Yol boyunca, kurtarı-
lmış bölgenin göklerinde yara-
salar, akbalar gibi Saddam'ın
uçakları dolaniyor ve savun-
masız sivil halkın üzerine
kimyasal bombalarla, acımasız
bir zulmün ölümünü yağdırıyor-
lardı. Gelişi güzel topçu ateşi-
nin, ardı arkası kesilmeyen
bombardımanları da işin cabası-
ydı... XX. yüzyılın son çeyre-
ğinde, sömürgeci vahşetin yar-
attığı insan manzaraları, tek ke-
limeyle korkunçtu. Bu vahşete
karşı direnen bir ulus ise, sade-
ce ekmek, özgürlük ve barış istiy-
ordu.

Dere tepe düz giderken, Za-
ho'lu peşmerge Mustafa önu-
müde ve keko Sadullah'la Şi-
wan yanı başımdaydı... Musta-
fa yoksul bir köylü, Sadullah
Erbil Üniversitesi mezunu bir
entellektüel, Şiwan ise, bıyıkları
yani terleyen bir gençti.

Yol boyunca, soluğum kesile
kesile, günlerce yürüdüm on-
larla. Geceleleri yoksul Kürt köy-
lerinde konuklayıp, bulgurularını
yoğurtlarını, ekmeleklerini ye-
dim. Sabahlara dek, uykusuz
duraksız nöbet tuttular başımda.
Gözleri gib sakınıp, can yol-
daşı oldular bana; mütevazı
gösterişsiz içtenlikleriyle...

Benden beklendikleri tek şey,
gerçekleri ve gördüklerimi ol-
duğu gibi yazmam, duyur-
mamdı... Bu röportaj onlara
çok şey borçludur, hatta ağırlıklı
olarak da bizatihi onların eme-
ğidir.

Sonra bir gün batımına doğru
Celal Talabani'nin yanına ulaştık... Celal, zeki bir insan. Dava-

sına inanan, coşkulu ve ağır
dolu gülebilen halkçı bir
önder.

Ve işte onunla söyleştimiz.

● Sayın Celal Talabani, geçtiği-
miş bir, iki yıl içinde IKDP'yle it-
tifak politikasına ağırlık verdiniz.
Bu işbirliğinin platformunu,
amaçlarını açıklar mısınız?

●● IKDP ve KYB arasındaki it-
tifak metnini, bir süre önce türkçe
olarak yayınlamıştık. Bu belge-
de de, açıkca ifade ettiğimiz gi-
bi, ittifakımızın hedefi, ulusal
kurtuluş ve halkçı demokratik
devrim güçlerinin Irak Kürdistanı
ndaki birliğini gerçekleştirmektir.

Bu hedefe yönelik olarak da,
peşmergenin gücünü ve önderlik-
leri, politik, askerî, basın-yayın,
mali, diplomatik vb. alanlarda
tekleştirmek yönelimi içindeyiz.
Biz ancak böylesine bir yöne-
limle, yurtsever ve demokratik
amaçların ön plana çıkarılıp, ger-
çekleşmesine paralel olarak; Sad-
dam faşizminin yıkılabileceğini
ve Kürt ulusu üzerinde uygulanan
jenosid'e son verileceğine inan-
ıyoruz.

■ Kanımca birliğimizin önemi çok
büyüktür.

● IKDP ile ittifakınız Irak Kürtle-
ri'nin kapsıyor. Böyle bir işbirliği
politikasını, bölgedeki diğer
Kürtleri de kapsayacak şekilde
geliştirmeyi düşünüyor musunuz?
Eğer böyle bir amacınız varsa,
bunu hangi aşamalarla gerçek-
leştirmeyi tasarlıyorsunuz?

●● Elbette böylesine bir düşün-
ceye sahibiz. Bu eğilimimizin ta-
sarımını, kısaca şöyle ifade
edebilirim. Öncelikle Orta-
doğu'daki tüm Kürdistanlı parti,
örgüt ve gruplar arasında ortak
bir Konferans toplanmalıdır. Bu
toplantıda ise, ortak bir platform
ünite karar alınarak, ortak bir
stratejide anlaşılmalıdır.

Bir yanyıla, Orta-doğu'daki
Kürt ulusunun sözcüsü ve devlet-
ler düzeyindeki en üst yetki or-
ganının gücünü yaratmayı hedefle-
yen bu birlik, bölgedeki düşman
devletlere karşı bir mücadele
platformunda ve cephesinde ha-
reket etmeli, yardımlaşmalı ve
ilişkilerini sıklaştırarak, koordi-
ne etmelidir.

Bu konuda, Kürt sorununun gen-
nel çıkarlarının ve bölgedeki düş-
man devletlere karşı mücadelenin
esas alınması en önemli ve vazge-
çilmez bir noktadır.

● Böyle bir ittifak, bölgedeki sta-
tükoyu etkiler mi? Böyle bir işbir-
liği politikasının getireceği hare-

ketliliğin bölgeye istik-
rar getirmesi için dü-
şündüğünüz çözüm ne-
dir? Bu, bölge güçleri-
nin hangi davranışları-
na bağlıdır?

●● Kürdistan'ın ve
Kürt ulusunun gelece-
ğine ilişkin olarak, şu
anda pratik kehanetler-
de bulunamayız. Ama,
Kürt ulusunun kendi ka-
derini tayin hakkını da
savaşımla, adım adım
güncelleştirerek kabul
ettirdiğini de belirtme-
den geçemeyim. Gö-
rüldüğü gibi, Kürt ulu-
sunun giderek yükselen
savaşımla bölgedeki
gerici ve geleneksel gör-
üşler hüsrana uğruyor.
Kürt ulusal kurtuluş ha-
reketinin, bölgedeki
ilerici parti ve örgütler-
le ilişkileri ve dayanış-
ması artıyor.

Öte yandan etkinliği artan Kürt
Ulusal Kurtuluş Mücadelesi yurt-
dışında (örneğin, Avrupa ve
Amerika) aktüelleşirken, etkinle-
şen bir dayanışmayla daha da çok
güçleniyor.

Tüm bunlar bir çözümün ilk ip
uçlarını veriyor. Şu çok açık, böl-
gede Kürt sorununun demokratik
bir çözümü söz konusu olmadıkça;
demokratik ve adil bir istikrar
gerçekleştirilemez.

Bunlarla da anlaşılacağı gibi,
bölgede ulusumuz üzerindeki je-
nosid'e zora dayalı olan gerici
statükolar, asla kalıcı olamaz.

Biz bölge düzeyindeki adil ve
demokratik her çözüm için eşit
bir taraf olarak, görüşme ve an-
laşmalardan yanayız...

Bu yolu tıkayan düşmanlarımız
karşısında ise, bizim tek seçene-
ğimiz ve sorumluluğumuz; mü-
cadele, daha da kararlı mücadele-
dir!.. Bu, mücadeleyi zafere ulaştır-
tırana değin, süren kılınmalıdır!..
İnsanlığın özgürlükçü ülkü-
leri ve yurtseverlik görevleri,
kararlılığımızın ve gücümüzün nedeni-
dir.

Unutulmamalıdır ki, Kürt soru-
nunun çözümü, taktik politik ma-
nevralardan değil, devrimci strate-
jik çözümlerden geçmektedir.
Bölgedeki ilerici ve devrimci güç-
lerden, umarım bu anlayış doğ-
rultusunda tavır takınmalarını
ummak hakkımızdır.

● Hedefiniz Kürt halkının özgür-
lüğü, kurtuluşu ama artık, genel
olarak kurtuluş hareketlerinin he-
deflerine varduktan sonra yap-
acakları düzenlemeler giderek
önem kazanıyor. Sizin belirlediğiniz
bir toplum projeniz var mı?

●● Biz sömürgecilğe karşı veri-
len yurtsever mücadele ile, yeni
demokratik devrimin ulusal, top-
lumsal kurtuluşunu gerçekleştire-
mek istiyoruz.

Bu mücadelenin gerçekleştire-
mek istediği hedefleri şöylece sı-
ralayabiliriz.

-İktisadi, siyasal ve kültürel açı-
lardan, emperyalizmden, Eflak-
çık* BAAS'ın sömürgeci sömürü
ve jenosidinden kurtulmak istiy-
yoruz.

-Kürt ulusunun kendi kaderini tay-
in hakkını, kayıtsız koşulsuz
kullanarak; toprak devrimini, ka-
dının kurtuluşunu, Kürdistan'ın
sanayileştirilmesini, yeni demo-
kratik düzenin oluşturulmasını,
yeni demokratik bir kültürün in-
şasını ve ilerletilmesini, Kürt dili ve
kürtçe eğitimini gerçekleştirmeni,
dış politikada anti-emperyalist,
ilerici insanlığın yanında yer alın-
masını hedefliyoruz. Kendimizi
asla, burjuva karekterli perspek-

tiflerle sınırlamak yanlısı değiliz.
-Ayrıca çok önem verdiğimiz bir
diğer konu da, Irak Kürdistan'ın-
daki Türkmen ve Asuri'ler gibi
ulusal azınlıkların, kültürel hak
ve özgürlükleridir. Biz onların
toplumsal, idari, kültürel ve ulusal
açılardan özgülleştirilmeleri
yanlısıyız... Asimilasyon ve jeno-
side dayalı BAAS'ın Mecburi İskan
uygulaması'na muhatap olan bu
kesimlerin, kendi alanlarına
dönmesi ve ayrıca zarar ve ziyan-
larının tanzimi yanında, varlıklarının
yeni demokratik yönetimce
güvence altına alınarak, bu kesim-
lerin yeni demokrasiye aktif
katılmalarının sağlanması, ya-
şamsal öneme haiz hedeflerimiz-
dendir.

-Özetle, Irak'da, Arap kardeşleri-
mizle, Saddam rejiminin yıkıntı-
ları üzerinde yükseltilecek, fede-
ral bir çözümden, demokrasiden
ve toplumsal ilerlemelerden yana-
yız. Bu yolda, ilk sorunun Kürtle-
rin birliğini sağlamak olduğunu
inanıyoruz.

Kuşku yoktur ki, bu yönelimle-
rimiz tüm Kürdistan'ın birliği he-
defini dışlamaz.

● Kuzey Irak'taki fiili otoriteyi
KYB ile, I-KDP oluşturuyor. Bu
otorite içinde, ileride oluşabile-
cek bir toplumsal yapıya ışık tuta-
bilecek tasarruflarınız var mıdır?
Varsa nelerdir?

●● Bu gün Kuzey Irak'taki kur-
tarılmış alanda, devrimci-demokratik
bir otorite söz konusudur.
Söz konusu otoritenin niteliği ve
işleyiş elbette, geleceğin de, ip
uçlarını vermektedir.

Öncelikle bu günkü otorite,
KYB'nin etkin olduğu alanlarda,
köy birimlerindeki Devrimci Ko-
miteler'in seçimi üzerinde yüke-
lidir. Yani, Devrimci Komiteler'i,
komitenin bulunduğu alandaki si-
vil halk seçer. Bu otoritenin en üst
yetki organı, Devrimci Komite-
lerce seçilen Halk Konseyi'dir.
Halk Konseyi, demokratik işleri-
ği içinde, tüm ekonomik, sosyal,
kültürel, sağlık, toprak vb. sorun-
ların çözümünden sorumludur.

KYB ise, bölgedeki yığın ha-
reketinin bu işlerlik içindeki sözcü-
sü ve hizmetkarıdır. Peşmerge
gücünden ise, KYB'nin Askeri
Bölümü merkezi olarak sorumlu-
dur. Bilindiği gibi peşmerge, hal-
kın bağrından kopup gelen, halk-
çı askerî bir güçtür. Hatta peş-
mergeye silahlanmış halk bile
diyebiliriz.

Bunun yanında, bir de peşmer-
genin başka silahlı sivil halkın
yerel gücü vardır ki, bu güçler di-
rekt olarak Devrimci Komitelere
bağlıdır.

Evet, en özlü deyiş ile, savaşın
bu günümüzü ve özgür geleceği-
mizi belirleyen ve belirleyecek
olan tek dinamik; doğrudan halk
katılımı ve demokrasidir.

● PKK'yı nasıl değerlendiriyor-
sunuz?

●● PKK, 'Marksist-Leninist'
olduğunu iddia eden, Kürdistan'lı
bir parti'dir. Önderliği oldukça
ham ve deneyimsizdir, yetkinle-
şememiştir. Sorumluluk iddiala-
rına uygun davranışlar içinde de-
ğildir. Yığınsallaşmış bir halk ha-
reketinin ve mücadelesinin sözcü-
sü değildir. Ayrıca da, yığınla-
ra kök salmamış. Onlar açısın-
dan, silahlı mücadele ile, terö-
rizm arasındaki temelli farklılık
onlarca kavranılmış değildir.

Düşüncesi yurtsever ve devrimci
olan bu fedakar hareketin, taktik-
leri tümüyle yanlıştır. Kaldı ki,
öte yandan, onlar tek oldukları
inancında hiperaktivistlerdir.
Kürt güçlerinin ve önderlikleri-
nin birliği ve dayanışmasına iliş-

Celal Talabani, bir grup peşmerge ile beraber.(Sol baştan ikinci)

kin önemli sorunun bilincinde de-
ğiller. Zaten bunun için de, kendi
dışındaki tüm Kürt gruplarına
karşıdır. Bu nedenle de, tüm
mücadeleciliklerine rağmen, say-
gın bir kişiliğe sahip değildiler.
Ama onlar, tüm bu özelliklerine
rağmen, haklı tarihsel ülkülerle
sömürgecilğe karşı yürüttükleri
azimkar, yürekli ve fedakar bir
mücadelenin de sahibidirler.

● Türkiye kökenli Kürt grupla-
rıyla ilişkileriniz var mıdır?

●● Türkiye kökenli Kürt grupla-
rıyla aramızda maalesef organik
bir ilişki söz konusu değildir...
Ama, TKSP, Ala Rızgari ve Di-
yarbakır zindanlarında katledilen
Şehit Necmettin Büyükkaya'nın
Kürdistan Kurtuluş Örgütü yanın-
da, Ayrıca kimi diğer gruplarla
aramızda yoldaşça bir dayanış-
ma, ve diyalog söz konusudur.

Biz, KYB olarak, bu alandaki
ilişkilerin sıklaştırılarak, üst dü-
zeylerdeki görüşme, dayanışma
ve koordinasyona sıçratılmasının
zaruretine inanmaktayız.

● Türk Ordusunun Irak sınırını
geçip, yaptığı baskınların sonuç-
ları ne oldu? Bunları nasıl değer-
lendiriyorsunuz? Daha büyük
çaplı bir hareket karşısında sizin
tavrınız ne olur?

●● Bizce Türk sömürgeciliğinin,
Lübnan'daki siyonistlerden
hiçbir farkı yoktur. Irak'taki Sad-
dam rejimi sarsıldıktan, terörist
Türk devleti bölgede emperyaliz-

min jandarmalığına soyunmakta-
dır.

Son iki saldırıda, sivil ve savun-
masız halk katledildi. Bölgenin
sivil halkı büyük hasarlar gördü.

TC'nin, kendi açısından, 3. bir
tehlikeli macerası bizim için şa-
şırtıcı olmayacaktır. Türkiye'de,
radikal demokratik dönüşüm ve
değişimler olmazsa, bir üçüncü
müdahale, potansiyel bir olasılık-
tır, her an gündemdedir.

Daha geniş çaplı bir üçüncü ha-
rekat olursa, tavrımız, elbette on-
ların anlayacağı devrimci tavrımı-
zı ve yanıtımız, onlardan esirge-
memek olacaktır.

● Geçenlerde tarafınızdan rehin
alınan iki Türk'ün kaçırılmasının
sebebi neydi, açıklar mısınız?

●● Bu sorunuza yanıtlarken,
öncelikle, olaylar sonrasında
Türk basınında çıkan yalanları
tekrar edeyim. Rehin aldığımız
iki Türk'e, gayet iyi davrandık.
Onları misafirimiz kabul ettik.
Sınırlı imkanlarımızı zorlayarak,
onlara en iyi olanakları sunduk.
Hatta, mühendis Atilla'yı bilfiil
evimde misafir ettim.

TC jetleri bölgeyi bombardıman
ederek, savunmasız insanlarımızı
katlederek, Atilla'ya bir şey ol-
masın diye, yeni ve güvenli bir
bölgeye naklettik. Özetle, Atilla-
ya ve diğer Türk'e, Diyarbakır
zindanlarının sahiplerinin yüzü-
nü kızartacak bir insanlıkta ve
kardeşçe davrandık. Hatta, bunu
bölgeye gelen bir Türk gazeteci de
bizzatıhi gördü. Tüm bunların ar-

dından da, utanmadan, şöven ve
gerici Türk Basınındaki yalanlar
sıralandı!.. Herneyse...

Eylemlerin hedefine gelince:
Biz rehinelere karşılık, Sayın Bi-
lim Adamı İsmail Beşikçi hoca-
mızın, Mehdi Zana kardeşimizin
ayrıca da, zindanlardaki, kimi
Türk ve Kürt devrimcilerin ser-
best bırakılmasını istedik. Sizden
ricam, onların hepsine, içtenlik
ve dostluk dolu; selam, sevgi ve
saygılarımızı iletmenizdir.

● İran-Irak savaşına ve bu duru-
mun mücadelenize etkisini nasıl
değerlendiriyorsunuz?

●● Biz, Irak Kürdistanı'nda,
Saddam'ın Eflakı BAAS'çılığına
karşı, uzun yıllardır döğüşük ve
döğüşmekteyiz.

Bu savaşta, Irak bize karşı tüm
askeri gücü ve varlığı ile saldırı-
yordu. Kuşkusuz biz de, bu ağır
saldırıların tek muhatabı oluyoru-
duk. Lakin, Irak'ın haksız ve se-
bepsizce komşumuz İran'a, Ame-
rika'nın emri ve Suudi - Ürdün gi-
bi Arap gericiliğinin tam desteği
ile saldırmasıyla açtığı yeni cep-
he, bizim üzerimizdeki ağırlığı ve
basınıcı kaçınılmaz olarak hafif-
letti.

Böylelikle de, Irak Kürdistanı'nın
önemli bir kesimini kurtara-
rak, kontrol ve etkinlik alanımızı
genişlettik. Örgütlenmemizi de-
rinleştirerek, ilerlettik. Bu du-
rum, İran İslam Cumhuriyeti ile,
bizi bir birimize yakınlıştırarak,
varlıklarımıza saygı temelindeki,
işbirliği zeminini de beraberinde

getirdi.

● Sayın Celal Talabani 'Yeni
Gündem' dergisi aracılığıyla
Türkiyeli kamuoyuna ilemek iste-
diğiniz bir mesaj var mı?

●● Elbette. Öncelikle, kardeş
Türkiye halklarını ve demokrasi
mücadelerini saygı ve içtenlikle
selamlıyorum. Ayrıca şu noktala-
ra da değinmek istiyorum.

Birincisi, biz yüzlerce yıldır
kardeşçe ve birlikte yaşamış halk-
larız. Binlerce yılın kanı bir bir-
ne karışmıştır. Kabul edelim et-
meyelim. Birinci Dünya Savaşın-
da, Çarlığa ve İngiliz emperyaliz-
mine, TC'nin oluşumunda Yunan
işgaline karşı birlikte döğüşmü-
şüz.

Türk egemenlerinin oyunlarına
ve jenosidlerine rağmen, ortak ta-
rihimiz önemli dost ve kardeş de-
ğerleri yaratmıştır. Egemenliğin
inkarcılığı ve şöven oyunları bun-
ları gölgeleyemez. Kardeş halklar
olduğumuz unutulmamalıdır.

İkincisi, bugün Türkiye'nin Ortak
Pazar'a girme çabaları yanın-
da demokrasi uğraşısı, Kürt soru-
nunun gerçekçi bir çözümü çabaları
dışında olası değildir. Kürt soru-
nunu Türkiye'de çözüm biçimle-
rinden birisi, örneğin: Yugoslav-
ya tipi eşit, ortak federal bir cum-
huriyettir.

Üçüncüsü, Irak Kürdistanı'na,
Musul ve Kerkük'e saldırıya
heveslenen şöven siyasal-askeri
kliğe uyarım, önceden çok iyi dü-
şüncüleridir. Bu heveslerini ger-
çekleştirmeye kalkışmaları onla-

ra çok pahalıya patlar. Böyle bir
macerada Irak Kürdistanı sakın
unutmasınlar, mutlaka onların
Vietnamı olur.

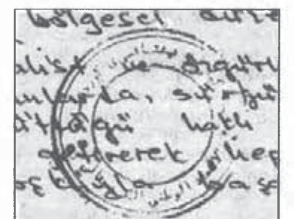
Dördüncüsü, Türkiye demokra-
si güçleri Kürt sorununa ve
TC'nin Irak Kürdistanı'na yeni bir
saldırısına ilgisiz kalmamalıdır.
İki ulusun kardeşliği ve dayanış-
ması, bölgesel düzeyde büyük bir
öneme haizdir.

Beşincisi, Türkiyeli sosyalist ve
özgürlükçü demokrasi güçleri-
nin, zindanlarda, sürgünde ve
mücadele alanında yürüttüğü
haklı kavgayla tam dayanışmamızı
dile getirerek hepsine kardeşçe
bir saygı ve coşuk ulu başarıları di-
liyorum. Sağolun.

● Bize bu röportaj olanağını ver-
diğiniz için biz de size çok teşekkür
ediyoruz.

Temel Demirel

Michel Eflak, Baas'ın kurucusu ve teo-
risyeni

Yukarıdaki röportajın her sayfası
YNK'nin özel mührü ile mühürlen-
miş, türkçesi YNK tarafından ayrıca
redakte edilmiştir.

BELGE

926 senesinde Dersimde tetkikat yapan Diyarbekir valisi (bilahara Elaziz valisi) Cemal beyin raporu husulası şudur:

Vali Cemal beyin raporu:

1- Kürt ve Arap aşiretler ile Türkmen aşiretler arasında bir müşabehet yoktur. Türkmen aşiretleri teşkilatı Kanuni Süleyman'dan sonra tefessuha başlamıştır.

Dersim'de ve Türkmen aşiretleriyle meskun sair bazı havalide arasına tahaddüs eden isyankar vaziyetlerin sebep ve saikleri aynı değildir.

Alevi ve halis Türk Türkmenler Yavuz zamanından beri müthiş tazyiklere maruz kalmış ve onbinlercesi merhametsizce katl ve imha edilmiştir.

2-Dersim ihtilaçları büyük, küçük memur ve mutassıp hocaların tahrik ve teşvikile cahil sünni ahali tarafından haklarında reva görülen muamelattan mümbaistir.

Bu nalayık muamele Alevi Türkmenler arasında tesanüdü kavi ve tekafülü içtimai vücude getirmiştir.

Bu vaziyeti pek çok memurlar kürt aşiret teşkilatını aynı zannederek yanlış karar ve tebirler almışlardır.

Tazyikat nihayet bulur ve şuurlu bir surette hareket olunursa Dersimliler Cumhuriyetin çok sadık ve fedakar hadımları olabilirler.

3- Dersim seyyahatında Türkçe bilmeyene ve kürt tiple rastlamadm.

Sünniler, alevilere kürt, aleviler de sünnilere Türk derler. Kürtlerle komşu Dersim alevilerinde Türkten başka bir millet oldukları kanaati olmakla beraber memurlar da bu hataya düşmüşlerdir.

Seydanlı, Şeyh Hasanlı unvanı umumileri altında toplanmış olan köyler ve kabileler arasında da ahengi muaseret yoktur.

4- Dersimliler taktik ve tehirden korkuyorlar geçmiş memurlar esassız kanaatları izale edememişlerdir.

Aşiret ve kabileler arasındaki mütakabil gasp ve garatlar devam etmekte ve husumetlerin temadisini sebep olmaktadır.

Üç beş şahıs müstesna, ağalar ve reisler de dahil tek mil Dersimliler müthiş bir fakru zaruret içinde çırpınmaktadır.

Gaspu garatların sebebi yaşamak hissi ve endişesidir.

5- Dört yüz seneden beri Dersime hükümet nüfusu girmemiş, ilmi mana ve şumulile bir otorite teassüs etmemiştir.

Her Dersimli hayatını, malını muhafaza kaygusile müsellah bulunmak mecburiyetinde kams.

6- Bir iki fırka ile Dersimi silaha tecrit mümkündür. Fakat Türk kanı ve Türk parası zayı olur. Uzun müddet devam edecek bir (Gerilla) harbi de muhtemeldir.

Fikirlerime nazaran Dersimin hareketsiz silahtan tecrit ve ıslahı mümkün; bunun içinde hükümete karşı olan itimatlılık ve emniyetsizliği gidermek, hükümetin niyyat ve makasidi hayrihanesine kendilerini ikna etmek lazımdır.

7- Mezhep ihtilali Dersimiyi taan ve teşni vastası olmamalı. Mezhebi münaferetleri izaleye çalışmalıdır.

Caferi mezhebine salık alevi Türkler arasında tarihi edyan ve mezahibin katy ettiği sebeplerle batıl pek çok itikatlar kök salmıştır. Fakat bu itikatlar yirminci asrın fikri tenkit ve tahlili karşısında muhafazai mevcudiyet edebilecek kuvvet ve kudreti çoktan kaybetmişlerdir.

Maarifle ve mefkureci muallimlerle bu itikatlar yerine muhabbeti milliyeyi ikame mümkün ve çok kolaydır.

8- Dersimlilere medarı maişet iş bulmak lazımdır. Dersim ve civarlarında inşa edilecek umumi ve hususi yollarda çalıştırılmalı.

9- Elaziz ve Malatya'daki arazii metrukede iskan edilmeli.

Seyit Rıza da dahil rüesa ve ağavatın pek çoklarını Elazize nakli haneye irza ettim.

10- Bu tedabir alınırca Dersimlilerin silahlarını kendiliklerinden teslim edeceklerine inanıyorum.

Yalnız Çemişkezeğin 22 Km. Şimali Şarkisinde Kozlucada mukim kör Seyit han (Koçuşağı rüesasından) şekaveti san'atı mutade itihaz etmiş ve Koçkiri hadisesi mahkum ve maznunlarından bazılarını başına toplamıştır. Çemişkezek, Arapkir, Kemah, Kemaliye taraflarına tecavüzle kervanları vuranlar bunlardır. Bunların silahlarını teslim ve dairei itaata girecekleri memulum değildir. Ferhat ile muhasimdir. (Kendisine iltihak eden olmasa bile Çemişkezekteki

Cumhuriyet Dönemi

TC Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSIM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

alay marifetile veya suveri saire ile tenkil ve imhaları mümkün ve çok iyi olacaktır. Böyle bir hareket aksamsı saire üzerine de müessir olacaktır.)

Zatı samilerin müzahere ve 3cü ordu müfettişinin muaveneti, kuvvetli bir azmü irade, vakıfane, fütursuz ve azamî beş aylık mesai; ihtiyaç halinde müracaat olunmak üzere bir alay asker ve nihayet lüzumunda sarfolunmak üzere 5000 lira Dersimi tarihi salâh ve refaha ithal ve kâfetten halis Türk olan Dersimlileri hükümeti Cumhuriyetinin elinde ucu Şarka merbut kürtlük hareketına müteveccih keskin ve sadık bir hancer haline ifrağ için kâfidir.

(Vekil beyin notları: beş ay dedikleri seneler ister, tecrübe meydana çıkaracaktır, Dersimi Dersim yapan cehalettir, asırların takviyesi ettiği bu cehaleti mümeyiz ve müdrük bir zihniyetle kalbetmeğe beş ay kifayeti.)

Bu rapordan çıkan netice şudur: Dersim alevileri aslen ve neslen Türktür. Arap ve kürt aşiretleriyle aralarında hiç bir müşabehet yoktur. Dersim ihtilaçları büyük ve küçük memur ve mutassıp hocaların tahrik ve teşvikile cahil sünni ahali tarafından haklarında reva görülen muamelattan mümbaistir. Tazyikat yerine şuurlu bir takip olunursa Dersimliler Cumhuriyetin çok sadık ve fedakar hadımları olabilirler. Maarif yolu ile mezhep münaferetini izale olunur, Dersimlilere medarı maişet temin olunur ve hükümete karşı olan itimatlılık ve emniyetsizlikleri bertaraf edilirse Koçuşağı aşiretinden maadasını hareketsiz bir suretten beş ay zarfında silahtan tecrit ve ıslahı mümkündür.

Bu raporlar ve filhakika o sırada azgınca hareketlerinden dolayı ve bilhassa şeyh Said isyanı sırasındaki silahtan vaziyet dolayısıyla Koçuşaklılar üzerine 926 senesinde bir hareket tertip olundu, ve Elâziz valiliğine de Dersimdeki seyyahatlarla orayı daha iyi tanıyan Cemal bey tayin olundu. Koçuşağı hareketi Dersim üzerinde az çok bir tesir yapmış ve bir müddet için vakayii azaltmıştır. Asıl maksat ise Şark vilâyetlerinde ve bu meydana Dersimde de esaslı ıslahat olduğundan bu gayeye imkân nispetinde tedricen vasıl olmak gayesile ilk adım olmak üzere 927 senesi sonlarında B.U. Müfettişlik teşkilatı vaziefeye sevk olundu.

Umumi müfettişliğin Dersim hakkındaki noktai nazarlara aşağıdadır: Umumi müfettiş İbrahim Tali beyefendi 928 Temmuz ayında Ovacığa kadar devam eden bir seyyahat esnasında güzergâhlarında aşair halkı ile temas etmişler ve bu temaslar neticesinde (Biz Türktüz) diye bağırarak

halka karşılaştığını, Dersimde hükümet makinasının zaif olduğu ve bunun ıslahı lazım geldiği ve Dersimde şimdilik hükümet aleyhine siyasi bir harekete intizar etmemek lazım geldiğini ve bu halkın tedabir ile Cumhuriyete tamamen mal edilebileceği ve ilk işin halkı toprağa bağlamak ve geçirme ihtiyacile pek bağlı olduğu reislerle analarındaki irtibatı gevşetmek olduğunu bildirmişlerdir. 930 Senesinde birinci umumi müfettişlik Dersim hakkındaki mütalâalarında şu esasları bildirmişlerdir:

B.U.M.F. raporu:

1- Dersime mevzii veya zaif umumi bir hareket zararlı neticeler verir. Kuvvetli olmak şartile hareketin hiç olmazsa Haydaranlı, Yukarı Abbasuşağı, Keçel, Demenan aşiretinin Çibokez grubuna teşmilî lazımdır.

2- Dersimin ıslahı iki suretle kâbidir: A- Bütün Dersimin haricde münaşebetini kat ederek bu yüzden tarazzularına ve ticaretlerine mani olmak, aç kalacak halkı zamanla kendiliğinden ilticaya icbar ve şu suretle Dersimi fenalardan tahliye.

B- Her tarafı esaslı surette kapadıktan sonra ihata çemberini tedricen darlaştırmak ve fenalıklarından dolayı yakalanları derhal Dersimden çıkararak Garba atmak ve serpiştirmek.

Bu hareket mutlaka kâfi kuvvetle yapılmalıdır. Dersim, harekât noktai nazardan Ağrıdan da mühim ve vasi olmakla beraber daha çok müsellâh ve metin bir halka meskûn bulunduğu neden tahsis edilecek kuvvetin Ağrıya tahsis edilen kuvvetle kıyas edilmesi lazımdır. Her ne şekilde olursa olsun gayri kâfi kuvvetle yapılacak hareketler hükümeti zamanla uğraştıracak akibetler doğurabilir.

Bu esaslar haricinde zamanla hal çareleri de vardır. Fakat bunlar, zamanın uzunluğu ve kısalığı ve bu maksada tahsis edilecek kuvvet ve vesaitin derecesile mütenasiptir.

Bu hususta kat'i karar verilip en müsait bir şekilde icrâata geçinceye kadar Dersimlilerin haric ve dahildeki fenalıklarını tahdit edecek tedabirin alınmasında fayda vardır.

Bu tebirlerde şunlardır: A- Dersimi muhit ve Dersimlilerin çapul yollarının geçtiği geçitleri bilhassa haziran ilâ kânunu evvel ayları içinde kuvvetli müfrezelerle tutarak kapamak, (Bu geçitler bu raporun yollar kısmına yazılmıştır.

B-Elâzizde bir bomba tayyare filosu bulundurulacak mühim vak'alar yapan veya hükümetine tebliğatına muhalefet eden aşiret köylerini müessir bir surette bombalamak, ziraat ve hayvanlarını imha etmek ve rahatça ikametlerine mani olmak.

C- Bir taraftan da tehdit mahiyetinde olmak üzere muhtelif mevakide kuvvetli müfrezeler bulundurmak. (Bu müfrezeler Dersim hakkında mutasevver umumi hareketin çekirdeklerini teşkil ederler.)

B.U.Mf. İbrahim Tali beyefendinin 931 senesi sonunda Dersim hakkındaki 21/12/931 tarihli ve II. Kalem 3316 No.lu raporundaki mütalâası hulâsaten budur:

Şeyh Said kıyamının bastırılmasından sonra halkta büyük bir yılmışlık vardır.

Dahilde umumi kıyamı beklenemez. Tehlike; hudud haricinden gelen müsellâh tecavüzlerle evvelâ hudud ahalisini ayaklandırarak kendilerine iltihak ettirip yakın hükümet merkezlerini işgal ve umumi bir isyan ihdas etmektedir. Zeylan hadisesi, Haconun teşebbüsü, Oramar başkanı bunu teyit etmiştir. Binaenaleyh hudud mntakasını silahtan tecrit etmek işi Dersim ıslahına tekaddüm etmemlidir.

Birinci umumi müfettişlikte beş senelik ıslahat ve silâh toplama programı tanzim edilmiş olup Dersim bu programın son safhalarını teşkil etmektedir.

Dersim kalabalık ve çok silâhlıdır. Dersimde silâh toplamak gün, hafta, ay işi değildir. İki sene işidir. Dersime gidecek kuvvet arazi, iskân, işe müşkülâtile de mücadele edecektir adeta. Tam seferber olmalı ve o suretle teşkilâtını ikmal ederek işe başlamalıdır. Dersimde 8000 den 10 000 ne kadar silâh bulunduğu tespit olunmuştur. Üç sene evvel Nazımîye'ye başlayan yol henüz bitmemiştir. Sırf bir hareket düşüncüsel yapılmakla olan bu yol pek iyi bir surette meydana gelmektedir. Büyük gayretle 933 yazında ikmal olunacaktır.

Yine aynı maksatla başlanan Ovacığ yolu da aynı sene zarfında tamamlanacaktır.

Dersim, hudutlardan çok uzaktır; hâricteki siyasi teşkilâtlar Dersimi kendi siyasi emellerine kullanmayı her suretle arzu ederler ve programlarına da bunu koymuşlar, ve daima propaganda etmek isterlerse de rüesa geçinlerden hiç birinin haricde temas ve muhaberesi müspet bir surette tespit edilememiştir. Hatta 929 senesi Eylülünde bir İngiliz kızının Seyit Rızaya 500 altın hediye ile geldiği işaa edilmişse de bir tek altının bile getirildiği ispat edilemedi. (Sayfa, 20f-209)

Devam edecek

Kürdistan'daki durum üzerine

□ Kürdistan'da çok önemli bir dönem yaşanıyor. Oyle görülmüyor ki, bu dönemde olup bitenler, resmi ideoloji dışında yazılacak Kürdistan tarihinin en önemli sayfalarını oluşturacaktır. Kürdistan halkı çok katliam ve çok eziyetler gördü ama hiçbir zaman bu kadar karışık, bu kadar zahmetli ve kimin ne yaptığı belli olmayan bir dönem yaşamadı.

Bugün Kürdistan'da yaşanan olaylarda ve olumsuzlarda, TC'nin geleneksel politikalarının belirleyici rol oynadığı görülmektedir. On yıllardır mezhep kırkırtması aşiret çekişmeleri ve kan davalarını kullanarak dayanak oluşturan TC'nin günümüzdeki politikalarını da milis örgütlenmelerinin varlığı üzerine inşa ettiği görülmektedir. Herkesin günlük basında takip ettiği olumlu veya olumsuz bir şekilde taraf olmaya çalıştığı bugünkü gidisatın ilk başlangıcı 1982 Kasım ayına kadar uzanmaktadır. 12 Eylül'den sonra Anayasa oylamasıyla rejimle ilk kez karşışıklaşıya gelen Kürt halkı, "hayır" oylarıyla mevcut statükoya karşı kendi tavırını belirtiyordu. Aynı zamanda, rejimle hesaplaşmanın ip uçlarını taşıyan bu tavrı alışa TC, altı ay sonra Irak Kürdistanı'na (bazı değişik olaylar ve İran-İrak savaşı da hesaba katılarak) saldırarak cevap verdi. Bu saldırıdan birbucuk yıl sonra ise, Eruh ve Şemdinli olayları olarak, bilinen gelişmeler yaşandı.

12 Eylül'den sonra, Kürdistan'da yapılmadığı kötülüğü bırakmayan Cunta, bölgede meydana gelebilecek bazı kırışıklardan Kürt halkının desteğini kazanabileceğini tespit ederek, gelişmelerin kendi inisiyatifine düşürme amacıyla Kürdistan'ın karmaşık zemininde bir dizi önlem alınması gerektiğini hesap etmiyor değildi. 60 yıllık Kürdistan politikasının emperyalizmin dünyada geçimsten günümüze kadar kullandığı deneyimleri de, gözönüne alarak kendi politikalarının merkezini oluşturacak birçok mekanizmayı geliştirmeye ve oluşturmaya başladı.

Zaten yıllardır kan davaları, aşiret çekişmeleri ve mezhep çekişmeleri ile boğuşan yöre halkı, kendi hasımların ezme özelemleriyle yoksulluk da birleşince, Köykoruculuğu sistemi bölge halkı için ilgi çeken bir mekanizma haline geldi*.

Günlük yaşantının en doğal gereksinimi olan bir çok ihtiyacı hiç bir zaman karşılanmamış ve feodal üretim ilişkilerine ve yapısına terk edilmiş bir toplum için, her ay gelen düzenli aylık, sigortalı olmak, televizyona ve radyoya kavuşmak ve devlet tarafından kendisine verilmiş silahın-telsizini açık olarak kullanmak ve dolaştırmak gibi olanakları da göz önüne alındığından milis örgütlenmesinin bölgede nasıl karşılanacağı az buçuk anlamak mümkün olabilmektedir.

Köykoruculuğu sisteminin ilk oluşturulduğu alanlara bakıldığında (Mardin, Siirt, Hakkari, Bingöl) bu illerin, Kürdistan'ın hemen

hemen en geri ve kapalı bir yaşantısına sahip olan ve yıllık gelirin en az olduğu hem de çekişmelerin çok karmaşık şekilde yaşandığı da göz önüne alınırsa, TC günümüzdeki politikasını nelere hesaba katarak uygulamaya çalıştığını gözlemek mümkün olabilmektedir.

Kürdistan'ın Türkiye kesiminde Milis Örgütlenmeleri, Bölge Valiliği, Özel Kolordu ve Özel Sivil Tim'ler çerçevesinde olaylar devam ederken, diğer parçalarını durumu nedir? Buradaki durumları bile bildiğimiz kadariyla kısaca, özetlenim faydalı olacağı kanısındayız.

İran ve Irak Kürdistanı'nda mücadele kendi tarihinde en yüksek noktasına ulaşmış görünmektedir. Binlerce km. genişliğinde Kürdistan toprağı düşman kanırtılmı ve bu bölgelerde denetim ve yönetime ulusal-yurtsever güçlerin önderliğinde Kürt halkının eline geçmiştir. Yine Kürt örgütleri arasında ilişkiler hiçbir dönemde görülmemiş bir şekilde iyi bir ortamda seyir etmektedir. IKDP-KYB arasında bundan yaklaşık bir yıl önce oluşturulan Cephe şon zamanlarda daha da genişleyerek Irak Kürdistanı'ndaki diğer etkili Kürt örgütlerini de kapsaması durumunda. İran'da ise, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uzun bir süre sesizliği koruyan mücadelede Şahlık yönetiminin yıkılmasından sonra önemli bir sıçrama yaptı. İran'da iktidara gelen gerici yönetime bütün saldırılarına rağmen Kürt halkının mücadelesi IKDP-KOMELA ve diğer yurtsever güçlerin çabalarıyla sürekli bir gelişme eğilimi göstermektedir. İran Kürdistanı'nda bundan yaklaşık birbucuk yıl önce IKDP-KOMELA arasında meydana gelen çatışmalar ise giderek hızını kaybetmiş görünmektedir. Bu güçler zaman zaman İran kuvvetlerine saldırarak ağır kayıplara uğratmaktadır. İran ve Irak Kürdistanı'ndaki Kürt halkının bu cesurca mücadelesi düşman safından belli bir boğunluk yaratmıştır. Yıllarca mevcut yönetimlere işbirliği halinde olan çok sayıda milis ağısı askerleriyle birlikte ulusal-yurtsever güçler safından çekmektedirler. Kürdistan'daki bu kitlesel başkaldırının emgenem solu üzerinde nasıl bir etki yaptı? ise henüz tam olarak açığa çıkmış değil. İran da, ağır bir şekilde yenilmiş devrimci güçleri için içinde saymasak, İran'da ve Irak'da en etkin ve en eski güç olan komünist partilerin ise, sorunu ağırlıkla Sovyetlerin günlük politikalarına ve bölgedeki varlığına yapacağı olumlu ve olumsuz katkıları bakarak hareket ettikleri görülmektedir.

Bu güçlerin, kendi gözlerini Kürt halkının var olan nesnel dinamiklerine çevirecekleri, tam tersi bir rotada hareket etmeleri Kürt halkının mücadelesi için oldukça şansız ve karmaşık bir durum yaratmaktadır.

Kürdistan'daki bugünkü ve önümüzdeki süreçte meydana gelebilecek muhtemel gelişmeleri da ha iyi kavramak için, Ortadoğu konjüktüründe var olan güçlerin üzerindeki politikalarını ve tavırlarını irdelemek gerekir. 82 Haziranında Filistin halk hareketinin gerek emperyalizm desteğinde ki İsrail saldırısı, gerek de kendi içindeki olumsuzluklardan aldığı yenilgi ve siyasal gücündemin silinmesinden sonra Ortadoğu'daki bütün yönetimlerin ve güçlerin dikkatlerini topladıkları yer Kürdistan olmuştur. Bunun en büyük sebebi, Kürt halkının kendi bağrında taşıdığı olumlu potansiyeldir. Her ne kadar günümüzde, Ortadoğu politikasında etkili olmaya çalışan güçlerin programlarında, Kürt halkının mücadelesini destekleme diye bir madde olmasa da, bu güçler Kürt halkının kendi mücadelesini, doğru bir rotada geliştirip başarıya ulaştırması durumunda, Ortadoğu haritasının köklü ve yeniden çizileceğini ve bununun önünün kolay kolay alınmayacak zincirleme bağımsızlık mücadelelerinin Ortadoğu'da boy vereceğini çok iyi bilmektedir. En önemlisi de, bu güçler tür bir kısır önünün alınmaması politikalarını, Kürdistan'da olan ve ideolojik ve politik olarak doğru bir çizgiye oturmaması güçleri kendi denetimlerine alarak engellemeye ve mevcut statükoyu korumaya çalışmaktadır. Süper güçler uluslararası düzeyde böyle bir politika izlerlerken, bölgede Kürtleri kendi egemenlikleri altında tutan yönetimler ise, kendi aralarındaki tarihsel ve günümüzdeki çıkar çekişmelerini, Kürt varlığını bir koz olarak birbirlerine karşı kullanarak çözmeye çalışmaktadır. Bu durum aynı zamanda Kürt halkının var olan davasının gerçek hedefinden saptırılmasını da beraberinde getirmektedir. Bu durum günümüzde çok net olarak görülmektedir. (İrak Kürt örgütlerinin, İran'la olan İKDP'nin Irak'la PKK'nin Suriye ile olan ilişkileri bölge yönetiminin Kürt kozunu birbirlerine karşı nasıl kullandıklarını göstermektedir).

Yukarıda çok kısa olarak özetlemeye çalıştığımız Kürdistan'ın bu durumu kendi mücadelesi önünde de ciddi bir engel teşkil etmektedir. Kürt halkının mücadelesinin başarıya ulaşmasını şansı, Ortadoğu'daki başta Kürtleri egemenlikleri altında tutan yönetimlere ve emperyalizme karşı tutarlı ve her düzeyde bir mücadele vermekle yükümlüdür. Aynı zamanda SSCB'nin dünya çapında uyguladığı milliyetçi ve kendi nüfus alanlarını genişletme alanlarını da karşı çıkan gerek mektedir. Var olan güçlere karşı verilecek böylesi geniş kapsamlı politika aynı zamanda bölgede sık sık

meydana gelen ve gelebilecek konjüktürel bunalımları mücadelede hedefinden saptırılmadan kullanmak zorundadır. Kısa bahsettiğimiz Ortadoğu'daki bu güçlerin olumsuz tutumu bütün parçaları üzerinde dolaylı ve doğrudan etki yaptırdı bilinmektedir. (Bu konu oldukça geniş ve her dönemde has bir şekilde irdelemesi gerekir).

Bugün Kürdistan'ın Türkiye kesiminde de olup bitenleri bu karmaşık, Ortadoğu ve Ortadoğu'daki güçlerin Kürdistan politikalarının dışında görmek (Kürt örgütlenmelerinin kendi özerk yapılanmalarını kabul etmek koşuluyla) mümkün değildir. TC'nin sık sık Irak Kürdistanı'nı hedef alan saldırıları bu konuda bize önemli ip uçları vermektedir. Diğer yandan TC'nin içinde uyguladığı politika da artık net olarak herkes tarafından görülmektedir. Hakkari'deki aşiret çekişmelerine müdahale etmeye istekli bunu ilerde kandisine yarayacak bir şekilde kamuoyunda lanse etmesi ve yine şon zamanlarda Kürt gıyisili ve konuşmaları özel ekibin köylerde dolaştırılarak Kürt köylüsünü sürekli tedirginlik içinde bırakması ve ekip-leri yanapacağı (daha önce zeminde PKK tarafından yaratılan provakasyon etmelerini başkalarına yükleyerek, sürekli kendi ideolojik ve fiziki saldırılarını gündemde tutarak politikasını sürdürmeye çalıştığı görülmektedir).

Bunca olup bitenlere Kürt köylüsünün ve diğer emeçli kesimlerin tepkisi nedir? Kürt halkı nasıl bir tavır içindedir? Ve bu olup bitenleri nasıl karşılıyor? Elbette ki bu soruların tam ve doğru cevabı, Kürdistan zemininde olmakla verilir. Ama, bütün bu bilgi eksikliğine rağmen, görünen odur ki, Kürt halkı bu durumu büyük sessizlik ve şaşkınlık içinde takip ederek kendini belirlemeye çalışıyor. Bu tavrı aynı zamanda Kürt halkının gelecekte hangi alternatiflere de destek sunacağını göstermektedir.

Bugün görünen odur ki, Kürdistan'da yıllarca tahribatı giderilemeyecek yaralar açılmıştır. Bölgede çok etkin ve muhakkak tarafsızlaştırılmaları gereken birçok aşiret yanış bir politikanın sonucu olarak devletin kucağına itilmişlerdir. Bunun da ötesinde 1975-80 döneminde devrimcilerin bölgedeki faaliyetleri sonucu epeyce açığa çıkan halk güçleriyle egemen sınıflar arasındaki ayrım noktaları (sorunları çözümünde kullanılan yöntemler ve bu yöntemlere uygun kullanılacak araçlar) tamamıyla ortadan kaldırmıştır. Kit- le katliamlar varan olaylar ve ancak feodal ilkel bir

analayışın yapacağı ahır, samanlık, ot ve hayvan yakma olayları bölgede çığ gibi gelişmektedir. Bu tür olayları bundan sonra da çelişkilerin yoğun olduğu alanlarda devletin de köyleri birbirine düşürmek için kullanacağını tahmin etmek pek zor bir iş değildir.

Kürdistan'ın bağımsızlığı için yola çıkanları, elbette devletin mücadele süreci içerisinde kendi önlerine diktiği ve çıkardığı engelleri boşa çıkarmak diye sorulabilir. Ama bu engeller ortadan kaldırırken geniş köylü yığınları kendi karışına almak ve bir ulusun haklı davasını uluslararası düzeyde itibarını düşürecek tavırlardan kaçınmak zorundadır. Zeminin tarihsel ve günümüzde şekillenen çelişkilerini doğru şekilde analiz ederek, bu sorunlara çözüm yollarını halkı da işin içerisine katarak çelişkileri çözmek mecburiyetindedirler. Zaten devrimci politikanda doğruluğu ve başarı şansı somut olarak önüne çıkan karmaşık ve güncel sorunların üstesinden gelmesine yatkındır.

Bugün Kürdistan'daki gelişim süreci bir kangren olmuştur. Bölge kan gölüne çevrilmiş vaziyette, köyler yakılmakta, basılmakta ve göçe zorlanmaktadır. Anılan bilgilere göre onbinlerce Kürt köylüsü köyünü, mezasını terk edip başka yerlere yerleşmektedir. Bugün Kürdistan'da uygulanan politikaların temelinde Kürt halkına güvenmemek vardır. (PKK'nin politikaları açısından) ve aynı zamanda bu politika Kürt halkında moral kırıklığı ve kendine güvensizlik yaratmıştır.

Avrupa kamuoyunda ise, şon iki yıl içerisinde Kürt davasına karşı oluşmuş bulunan olumlu itibarı darladığını etmiştir.

Bugün Kürdistan'da toz duman arasında kalan bir güç vardır. Bu da Kürt halkıdır. Tartışılmayan, dikkate alınmayan ama üzerinde herkesin politika yapmaya çalıştığı, bu yoksul halkın kendisine rağmen oluşturulmuş bu barikatları nasıl yıkacağı henüz ufukta görünmüyor olsa da, bu yoksul halkın kendi tarihinden çok önemli dersler çıkardığı muhakkaktır. Var olan esaret zincirlerinden kurtulup bir başka esaret zincirine takılacağı umamlara ise, söylenecek bir tek söz vardır: O da Kürt halkının dudak de karşı çıktığı köleliğe bugün de karşı çıkacaktır. 60 yıldır savunmasız insanların kanları ve çığlıkları üzerine kendi politikasını kalıcılaştırmaya çalışan TC başarılı olmuştur. Bundan sonra da hiç bir güç savunmasız insanların, kadınların, çocukların kanlarını akıtarak bu cefakar halkın

çocukları üzerine kendi politikalarını ve düşüncelerini inşa edemeyecektir. Sonuç olarak on yıllardır kendi doğal gelişimi sürekli zorla baskıyla bir ulusun kendi davasını başarıya ulaştırma bilmesinin tek ve geçerli yolu hayatın her alanında varolan sorunlara doğru çözümler sunacak ve devletin ideolojik ve bölücü politikalarını pratikte geçersiz kılacak bir örgütlenmeyi gerektirir. Bu örgütlenmenin mantığında demokratik çözümler (halk arasındaki çelişkilerden) muhakkak ön planda olmak zorundadır. Aksi takdirde zaten hassas dengeler üzerinde seyreden Kürdistan'daki çelişkilerin olumsuz yönde derinleştirilmesinden başka bir durum yaratılmaz.**

*Burada anlatmaya çalıştığımız yoksul Kürt halkıdır. Kürdistan'da ayrıca kendi davasına ihanet etmiş Kürt egemen sınıflarını ve bunların örgütlen-

dirdiği ve sürekli TC ile hareket eden kesimleri zaten doğrudan mücadelelerin karşısındaki güçler olarak görüyoruz.

**Kürdistan'ın kurtarılması bölgesinde halk örgütlenmelerinin durumu dikkatlice takip edilmesi gereken önemli bir konudur. Bilindiği kadariyla var olan kitile ve halk örgütlenmelerinin fonksiyonu ve etkinliği ağırlıkla savaşa ve savaştan güçlere her türlü yardımcı yapımla sınırlıdır. Halkın kendisi her düzeyde bilinçlendirmeye yardımcı olacak bir bilinç ve örgütlenmeden epeyce uzak olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Marksist bir hareketin önderlik edemediği ve geleneksel önderliğin başını çektiği bu savaşa bu sorunu baş mesele etmek doğru olmadığı gibi bütününü ile gözardı etmekte doğru değildir.

Batı Almanya Dersimli HASAN

Kürt basını ve yurtseverlerin görevleri

Ülkemizin Kuzey parçasında 1900'lü yıllarda özellikle İstanbul'da yaşayan Kürt aydınları tarafından başlatılan basın yayın çalışmalarını çok kısa sürede o dönemin Osmanlı yöneticileri tarafından engellenmiş, TC'nin kurulmasından sonra ise, yayın hayatına girmeye çalışan bütün Kürt yayınları çok kısa süreler yaşayabilmiştir.

Kürdistan'ın diğer parçalarında özellikle Güney Kürdistan'da Kürt basını önemli bir gelişme göstererek bu gün oldukça nitelikli bir düzeyde gelişmiştir. Kürt edebiyatı ve basını diye bir olgu yaratılmıştır.

Kuzey Kürdistan'da ise, özellikle 70'li yıllardan sonra Rızgari dergisi gibi bir politik kültürel derginin yayınlanması ile Kürt basınının yolu açılmış, bunu Rojavelat, Tirej gibi dergiler izlemiş, Kürdistan tarihi üzerine birçok eser yayınlanırken, Komal gibi yayınevleri Kürt okuyucusuna ülkesini ve toplumunu tanıyabileceği bilimsel, tarihi eserler sunabilmiştir.

Ancak 70'li yıllardan sonra ortaya çıkan Kürt basınına da sömürgeciler tahammül göstermediler. TC hem Kürdistanı sömürgeleştiriyor. Hem de Kürtlerin varlığını inkar ediyor ne kadar gülünç gelse de bir devlet olarak TC bunu yapıyor. Kürte yayınları yasaklıyor, yayınevlerinin sorumlularına onlarca yıl cezalar veriyor.

1980 12 Eylül darbесinden sonra ise yapılan yeni anayasaya kürte yayın yapmayı engelleyecek maddeleri de koymayı ihmal etmeyen TC, Avrupa'da Kürtlerin yaptığı bazı küçük lokal radyo yayınlarını da engellemeye kalkışarak o çirkin sömürgeci ırkçı yüzünü Avrupalılara da göstermekten geri durmadı.

Bu gün Avrupa'da bir çok Kürt yayını izlemek mümkün. Başta yayınevlerinin yayınladıkları kitaplar ve çeşitli politik ve kültürel organizasyonların yayınladıkları dergiler gün geçtikçe zenginleşiyor. Yine de Kürdistanlıların basın yayın alanında ne kadar fakir oldukları da görülmüyor. Elbette varlığına yasak konulan bir dil ve kültürle yayın yapmak kolay değil ama yine de başlanmaz bir şey değil. Burada sözü Kürdistan Press'e getirmek istiyorum. Ben ve benim gibi birçok kürdistanlı yurtsever Avrupa'da da Türk basınına izlemek durumundayız ancak bunun yanında ülkemizdeki gelişmeleri, sorunları bir Kürt gazetesinden 15 günlük de olsa izleme olanağına kavuşmamız azımsanacak bir olay değildir. Ülkedeki vatandaşlarımızın bu tür yayınlarla su gibi hava gibi muhtaç olduklarını unutmadan Kürt basınına karşı yurtseverler olarak görevlerimizi unutmayalım.

Ahmet DEMİR
Den Haag / Hollanda

recep maraşı
diyarbakır cezaevi • 1986

aldırma
mızımız hapisane romantizmine,
boşver hüznü şiiirlere,
dört duvar
ranza,
sevgilinin solgun yüzü
falan...

bakl
bizler buradayız işte
"dışarda deli bahar" gibi canlı
mavi gökyüzü gibi berrak
içerde de çoşkun bir hayat var...

gözlerim bir gün görmese
veya ayrılırsak
bir daha görüşmemcesine
yine de yanında olacağım

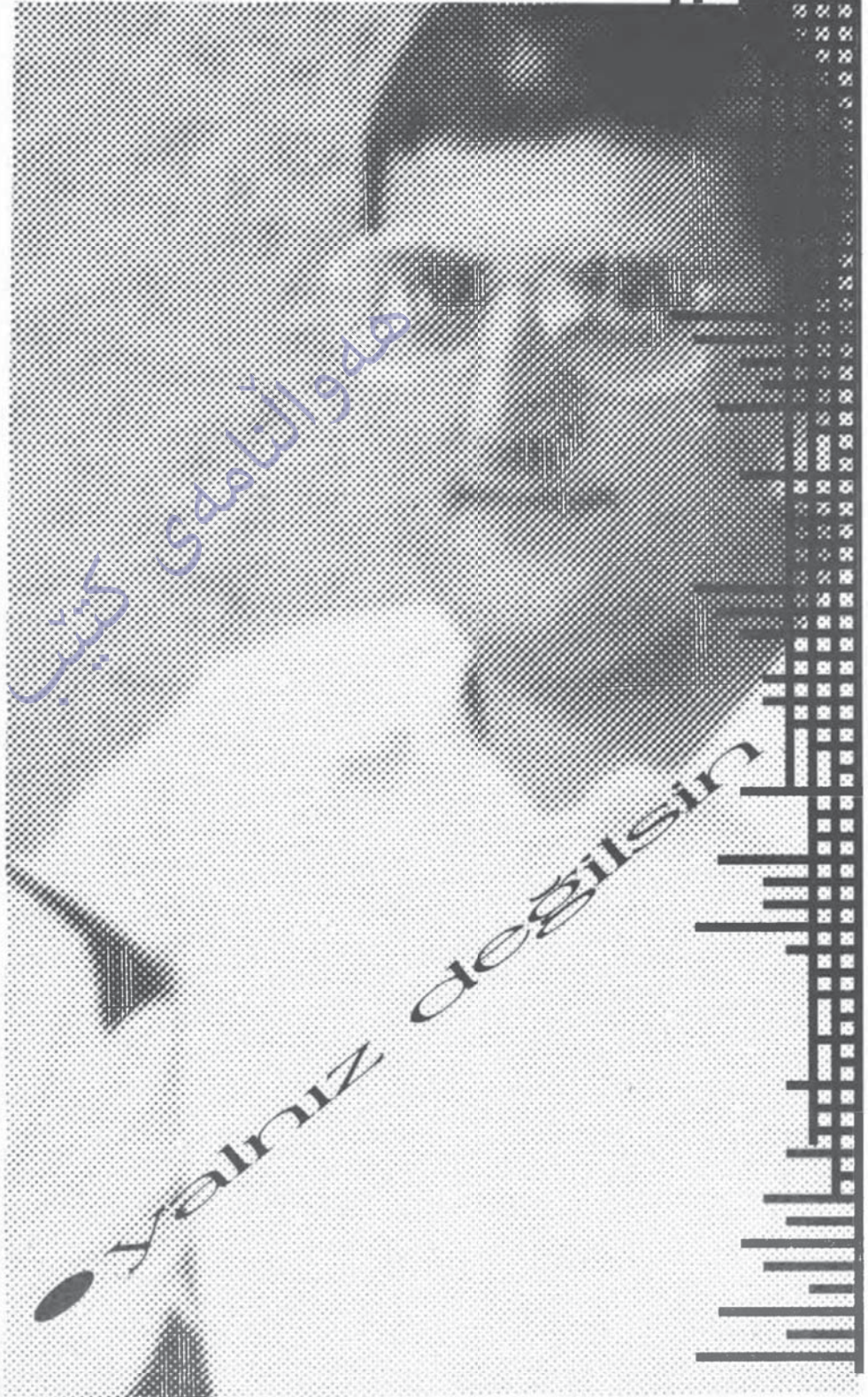
yalnız başına türkü söylerken
veya öfkeli olduğunda insanlara
yeni bir şeyler öğrendiğinde veya
seslerde, sözlerde olacağım

karanlıklarda kalırsan
öyle ışiksiz
renklerle geleceğim yanına

boşluklara yuvarlandığında
elini attığın dal kırılırsa mesela
veya bir hücre, bir demir, bir zulüm
"yalnızım" deme sakın
yanında ben olacağım

aşık olursan birine günün birinde
hissedeceğim hemen
heyecanlarında
kalp atışlarında olacağım

eğer o büyük güne kavuşursanız bensiz
ne çok çocuk gülüşü
ne çok ak ihtiyar
doğayla birlikte bayram ediyorsanız
veya
"keşke o da olsaydı" demeyin
mutlaka orda olacağım!

□ Dêrikê bêtir bi Dêrika Çiyayê Mazî têtê naskirin. Dêrikê di quntara çiyê de; çiyayên wê bi darên mazî xemilandiyê, an jî xemilandîbû. Ji ber vê yekê ew îro bi vî navî têtê navandin. Dêrikê jî sala 1882'an û vir de bûye bajar, hêdî hêdî lê roj bi roj mezin bûye. Ji aliyê dar û beran Dêrikê bi nav û deng e. Zeytûn, hinar û hijîrên Dêrikê ta bi îroj jî ji aliyê çirokbêj û stiranbêjen kurd ve têne pesandin. Ava bajêr hênîk e, hewa wê xweş e, lawên wê zexim û mêrxasin. Keçên wê bejinzirav, spehî û şêrîn in. Dayikên wê lawên bi rûmet, welathez, mêrxas û şerker anîne dinyayê.

Yek ji van lawan Edîp Karahan e. Ev mêrxasê han sala 1930'an de hate dinyayê, xwend, xwe êşand û bû avûkat. Di ber xwendina xwe re ruhuyeteke welathesiyê pê re çêbû, rastiya welêt dît, û ji bo hişyarîkirin û pêşdixistinê miletê xwe, dev ji navê xwe û malê dinyayê berda û xwe bi hemû hêza xwe avêtê meydana şer.

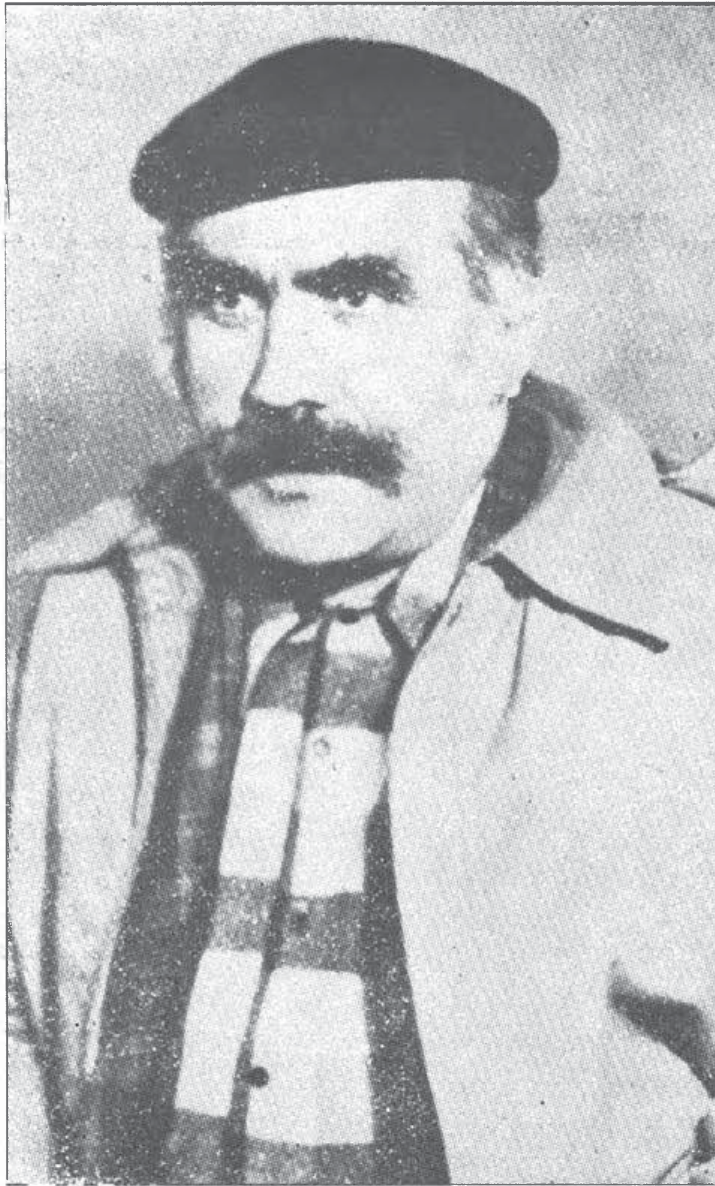
Edîp Karahan her çiqas di hoyên ne xweş û di demeke kêmkadro de jiya be jî, dîsan tiştên ji destên wî hatine texsîr nekiriye. Ew bi ronakbîran re bûye ronakbîr, bi karkeran re bûye karker, bi gundiyan re bûye gundî û di meydana û kolanan de bi têkoşeran re bûye têkoşer. Ew peyayekî têgihîştî, zana, giran, nevsbiçûk û xwenda bû. Ya herf girîng jî ew welathezekî mezin bû. Di kovar û rojnemeyên cihê cihê de li ser rewş, jîyan, zîman û kultura kurdan nivîs bendên hêja nivîsandiyê, politîka dewleta Tirkiyê ya di derheqa kurd û Kurdistanê de rexne kiriye, ji bo rastdîtina rastiya netewa kurd, ronakbîrên tirk hişyar kiriye. Di benedê xwe ya di bin sernava "Hîn Nixte" de rojnemeyên û ronakbîrê naskirî Abdî İpekçi rexne dike û wilo dibêje: "Li Tirkiyê hunermend û ronakbîrên ku bi zîmanê Mau-Mau dizanin hene, li ser wan helbest û stiranê dinivîsîn û di meyxanan de ji bo azadî û serbixwebûna reşîk û çermSORAN qedehan li hev dixin û noşan dikişînin. Lê gava mirov jî van celebhunermend û ronakbîran re behsa kurdan dike "Welat ji dest me diçe, welat perçe dibe" dibêjin û weke dinên cin li wan xe, baz didin.

Edîp Karahan bêtirs û bi mêrxasî geh bi pêûsa xwe di nav rûpelên kovar û rojnemeyan de dihatê dîtîn, geh jî di civatên gundî, karker û xortên kurd de doza wan bi wan dida nasîn. Ew Gundiyeke kurd, lê yê bi felsefa materyalist bû.

Berî niha bi demeke kurt, di civatekê de gava ku gotin jî Edîp Karahan û xebata wî vebû, xortekî Dêrikî ku pêrgî wî bûbû û ew jî dîr ve nas dikir, wilo got: "Berê zarokan rojname li çarşî û çayxaneyan digerrandin, bang dikirin û difirotin. Mezinan qet ev kar nedikirin. Dibû ku li bajarên mezin dikirin, lê li Dêrikê tu peyan ev karê ha nedikir. Lê min herîmin peyayekî dirêj, bi navmil, porşpî, bi simbêlên mezin û boq, komek rojname di bin çengan de didit. Ji min wêbû ew rojname mefros bû. Tê bîra min ku min henekê xwe pê kiribû û min di dilê xwe de gotibû, li qelafetê wê binîhêrin û weke zarokan rojnemeyan difiroşe. Min ev yeka han rojekê jî bavê xwe re got.

Bavê min pêşî bi tiqînî keniya, dû re kenê xwe bi carekê ve da birîn û weke bi mezinêkî re bipeyive, ji min re got: Ew Edîp e, lawê min, Edîp Karahan... Ew ne rojnamefiroş e, ew wan rojnemeyan giştî dixwîne. Ew ebiqat e û ji bo azadiya kurdan dixebate.

Sala 1974'an min Edîp Karahan li

Şoreşgere Kurd

Edîp KARAHAN

Dêrik pir xweş e, hêjaya pesnê
Çi bikim nakave dest ji ber vê xeşmê

Qedrîcan

serbajarê Tirkiyê, Ankarayê, li pirtûkxaneyêkê dît. Gava min ji wî re behsa serpêhatiya xwe kiribû, ew jî bi tiqînî keniya bû."

Ne bi tenê rojnemeyên rojê, lê ji nivîsên wî dixuye ku ew gurekî xwendinê bûye. Wî di bin navên cihê cihê de (Wek Edîp Osmanoglu, Mahmut Bayraktar, Hamit Mazîdağlı û Konuk Yazar) di kovar û rojnemeyan de nivîsên teorîk nivîsandiyê dû re gava hînî rola kultur û edebiyata kurdî ya di têkoşîna gelê kurd de bûye, sala 1962'an dest bi weşana kovara DULE-FIRAT kiriye. Mixabin, weke pir kovarên kurdî, ji bêlengaziyê jiyana ve kovara bi rûmet jî pir dom nekiriye. Tene 8 hejmar derketiye. Hejmera dawî ya kovarê di çarêhê gulana 1963'an de derketiye.

Ji ber nivîs û bendên ku di DIJLE-FIRAT

de nivîsandibûn du sal ceza lê hatiye birîn; salekê li Stambol, salekê jî li Ankarayê raza ye. Ji ber xebatên xwe yê di kovara FORUM De jî 6 meh ceza xwariye. Ji ber kar û barên siyasî jî sala 1967'an 9 mehan li Diyarbekirê girtî dimîne û sal û nîvekê ceza lê têtê birîn. Di 1971ê de jî sal û nîvekê girtî û heşt sal ceza...

Di gel ku Edîp Karahan jiyaneke bi eziyet, bi stem, bi îşkence û lêdan derbas kiriye jî, di-san bi qasê qirşekî tiştêk jî hêviya xwe wînda nekiriye û ta bi mirina xwe (1976) bi hemû hêza xwe jî bo hişyarîkirin û azadiya netewa kurd têkoşîna daye. Lê bi barkirina xwe cihêkî mezin vala hiştiye, em hêvîdar in ku de nivîşê nû şûna wî dagirin.

Firat CEWERÎ

Ölümünden sonra, Edip Karahan ile ilgili toplanabilen belgeler KOMAL yayınevi tarafından bir kitap haline getirilmiştir. Söz konusu kitaptan, Edip Karahan'ın DiJle-Firat dergisinin ilk sayısına Edip Osmanoglu imzası ile yazdığı baş yazıyı okuyucularımıza sunuyoruz.

NİÇİN ÇIKIYORUZ?

DOĞU yüzyıllardan beri ihmal edilmiş, bu ihmal neticesinde bir mahrumiyet bölgesi haline gelmiştir. Bu ihmal, Cumhuriyet devrinde de devam etmiştir. Hagi partiye mensup olursa olsun gelmiş geçmiş bütün politikacılar, Doğu halkını ve aydınlarını sindirmek için Doğu'yu sistemli ve maksatlı olarak Türk ve Dünya efkârına taasup, ceahlet ve medeniyet düşmanı bir yer gibi göstermişlerdir. Feodal düzenin artıkları olan ağalık ve şeyhlik müesseseleri sanki yalnız Doğu'ya has bir şeymiş gibi ileri sürülmüş ve bu hususta sistemli bir propaganda yürütülmüştür. Milli Eğitim bütçesinin büyük bir kısmını yiyen batının gelişmiş şehirlerinde hatta Türkiye'nin ekonomisi ve kültür merkezi olan İstanbul da bile türlü tarikat faaliyetleri alıp yürüdüğü ve açık ayınler tertiplendiği meydana dayanık yalnız Doğu'daki şeyhleri ileri sürmek hakkızsızlık olmaz mı? Ağalığa gelince bir tek Adanalı Hacı Ömer Ağa, Doğu'yu bütün ağaları ve şeyhleri le birlikte satın alabilir. Milli mücadelede ceryan eden birçok hadiseler gözönüne alınrsa kolaylıkla kabul edileceği gibi batıda ve diğer yerlerde büyük irtica hadiseleri vuku bulmuştur. Tek dereceli seçim ve demokrasi denemelerine geçildiği 1945 yılından buyana, bütün seçimlerde Doğu halkı demokratik hak ve hürriyetlerin en hararetli müdafiacısı olduğunu göstermiştir. Demokratik hak ve hürriyetler için açılan bu mücadelelerin başladığı sıralarda demokratik hareketin FIRAT'tan öteye geçmesini türlü demagogilerle büyük bir tehlikeymiş gibi göstermeye çalışarak Doğu halkını siyasî haklarından mahrum etmeye çalışan dar kafalı politikacıları Doğu halkı her seçimde reyini en isabetli şekilde kullanarak yalanlamış, tehlike iddialarını boşa çıkartmış ve demokratik mücadelenin en karanlık günlerinde sağ duyusu, tarihi tecrübeleri ve çinde bulunduğu hayat şartlarının ilham ettiği hareketleriyle demokrasinin hakiki kaleisi olduğunu göstermiştir.

Doğu halkı gerek bu devredeki mücadeleleri gerekse tarihimizin daha önceki devrelerine kadar kök salan çırpınmalarına rağmen, tarihimiz de hiçbir yenilik hareketi Doğu'nun mâkus talihini değiştirmemiştir. Doğu'nun canî gönülden desteklediği ve ümit bağladığı milli birlik idaresinden de bize, Doğulardan meydana getirilen Sivas Kampı, Güney Doğu'daki fakir fukaranın kafalarını, kol ve bacaklarını kapayan mayın tanelarıyla, 55'ler meselesi hatıra kaldı. Doğulu her yerde ve her zaman sivil ve resmi kimselerden hakaret görmüş, bu kötü zihniyet askerlik ocağına bile sirayet ettirilmeye çalışılmıştır. Doğu halkı yüzyıllar boyunca ancak vergi ve askerlik hizmeti dolayısıyla hatırlanmıştır. Doğu'nun namuslu evlatları bu durumlara karşı sesini yükseltince hemen hakikatle ilgili olmayan "bölgeli", "ayrıca" tehditleri ile susturulmaya çalışılmış ve çoğu kere susturulmuştur. Oysa gelmiş geçmiş politikacıların yukarıda belirttiğimiz tutum ve hareketleri "ayrıca" hîçnî tipik örnekleri olmuştur. Doğulu aydın Doğu'nun kalkınmasını isteyince yine aynı terane tutturulmuş "bölgeli" ve "ayrıca" tehditleri tekrarlanmıştır. Anadolu'nun diğer bölgelerinin kalkınmasını istemek bölgelilik olmuyor da Doğu'nun kalkınmasını istemek "bölgelilik" oluyor. Bunun takdîrini doğulu batılı farkı gözetilmeksizin bütün sağ duyulu vatandaşlarımızı bırakıyorsunuz. Doğulu, politikacıların bu ayrıncı tutumları yüzünden susmak mecburiyetinde kalmış ve meselelerinin halini Doğu'yu tanımayan, Doğu geçmiğini tanımak istemeyen herşeyi jandarmaya dıpoçî ile halletmeye alışkan politikacıların beklemiş, tabiki, bu bekleyişin sonu hayal kırıklığı olmuştur.

Gazetemiz bu hayal kırıklığının bir neticesi olarak çıkmaktadır. Gazetemizin ilk işi, Doğu'nun kültürel ve ekonomik kalkınması için çalışmak ve bu yolda görülebilecek fikir ayrılıklarını gidermek, birleştirmek olacaktır. Gazetemiz hagi sosyal tabakadan gelirse gelsin (esnaf, tüccar, ağa, irtat, işçi vs.) Doğu'nun kalkınmasını yürekten taraftar olan bütün Doğulu vatandaşlara, gençlere açık olacaktır. Böylece sağlam ve mütecanis bir görüşün ortaya çıkmasına ve yayılmasına gayret edilecektir.

Bu gazete, parti politikası yapmayacak, bütün partiler karşısında objektif ve kararsız kalacaktır. Ancak şunu da ifade edelim ki tarafsızlık, objektiflik partileri ileriye ve ya gerici tutum ve görüşleri karşısında pasif kalmak demek değildir. Gazetemiz, memleket ve Doğu'nun hayırına olan fikirleri destekleyecek aksine fikirlerle mücadele edecektir.

Amacımız sevgi ve saygıya dayanan bir birlik rûlu için de, Doğu'nun kültürel ve ekonomik kalkınmasını bir memleket davası olarak benimsetmeye çalışmak olacaktır.

İçinde bulunduğumuz zaman, kanunî, hukukî bir teminatı olmasa da nisbi sili bir hürriyet çağı olarak adlandırılabilir. Bu, kimsen hükümet başkanının her zaman, insanların basuki ile idare edilemeyeceği hakkında tecrübelerle edindiği kanaatten olmalı, kimsen de halkımızın tecrübelerle edindiği uyanık hürriyet şuurundan gelmektedir.

Gazetemiz Doğu'nun gerçek kalkınmasının başlıca engellerinden biri olduğuna inandığımız anti-demokratik kanunların kaldırılması mücadelesini de destekleyecektir.

Edip Osmanoglu

(Bir Kürt Devrimcisi Edip Karahan'ın 17-20; Komal Yayınevi, 1. Baskı, Nisan 1977, Ankara)

DU DIZ Zwei Diebe

Xêz û Nivîs, Wilhelm Busch • Vergerandin, Q. T. Hulmanî

1

Ganz heimlich flüstern diese zwei
Natürlich nur von Lumperei.

Wer dizîkan dipistin,
Bo xirabî û tiştên din.

Da gehen sie in tiefem Schweigen,
Wohin? Das wird sich später zeigen.

Dibe, bêdeng hêdî biçin.
Kuva, dereng ka çi bikin.

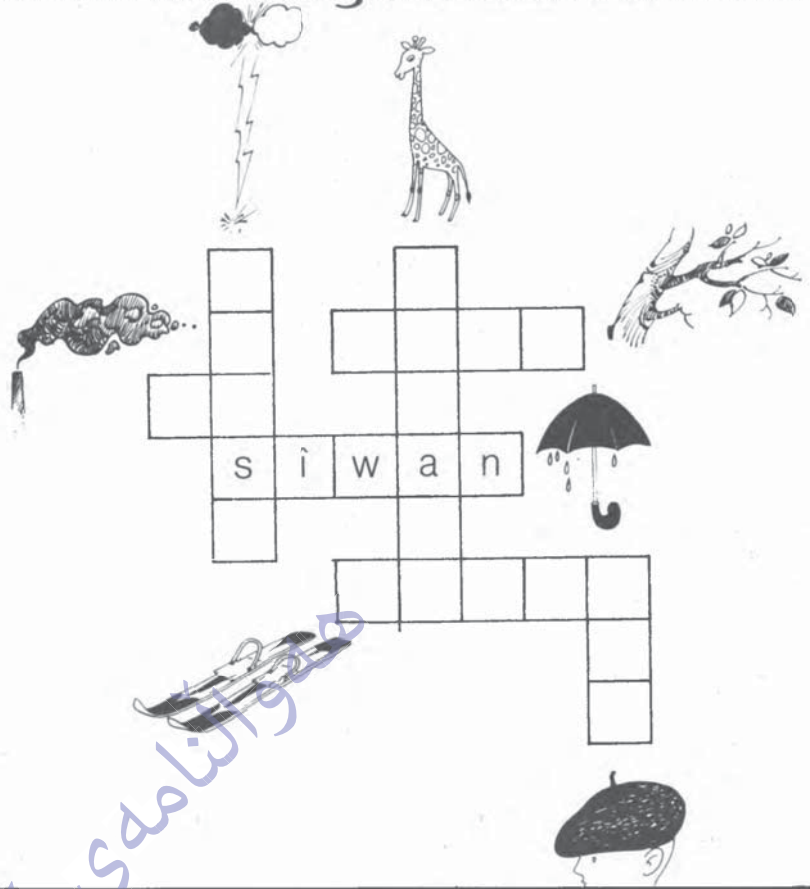

Ein Fenster, welches
nicht verschlossen,
Erklimmen sie auf Leitersprossen.

Mabû vekirî pencerek,
Pêkva kêşin ew carek.

Dom bike

XAÇCARÎÊZ

ROJDA • 5 salî • Södertälje

SANTI • 10 salî • Stockholm

PERWIN • 3 salî Bremen

• WELATÊ ME KURDISTAN E •

Kurdistan welatekî kevnare
Dayka Mid û Medya ye
Dayka Kardox û Kurda ye
Çi kurmanç û lor û gor
Çi zaza û kelhor
Hemu ji hev re bira ye

Welatê me Kurdistanê
Tev bax û bistane
Tev gul û rihane
Tev kelh û ewyane
Ev çend salin me ji destberdane
Di bin lingê xwînxwar de mane

Ew dijminê xwînxwar
Ew neyarê koledar
Wa xerakir mala me
Hilweşandin tev konê me
Pirek û zarok tazî û birçî
Em xerib man li warê me

Lê mirovên Kurd ne qalsermerin
Di rojê girande wek piling û şerîn
Carna wek dêwin agir dibarin
Ji dostê xwe re pir ciwamêrin
Ji dijminê xwînmij re
Her dem bi tirs û sêhr in

Gelî xwişk û bira rabin
Tev jir û zanabin
Gelê cihanê şiyarbûn êdî
Razan ji me re na qadê
Demê tîr û tarî çûn
Yên ronahî peşvê tî

Li ser çiya û zinaran
Li ser günd û bajarên
Çi biçûk û çî mezin
Çi xwişk û jin
Hin bi melhêba hin bi tiving
Êrîş bidin ser dijmin

Ji bo serxwebûn û azadiyê
Ji bo wekhevî û xelasiyê
Ji bo serfirazî û rizgariyê
Em bidin tîkoşîn û xeber
Ji Amedê heta Mehabad
Şinkin xaka welat

□□ Ji redaksiyona
rojname "Kurdistan Press" re
Gelî hevalê berêz û hêja. Heta vê rojê
gelek xwendevanê rojnamê rêxne
xwe li ser hebûn û politîka weşandîna
rojnamê gotin. Ez divim vê tenê
bêjim go derketin û weşandina roj-
nama "Kurdistan Press" ji bo tîko-
şîna serxwebûn azadiyê Netewa
Kurd û Kurdistan re înyeke girîng û
mezin e.

Ji bo vê yekê daxwaziya min serfi-
raziya we ye.
Û ez dixwazim çend gotinê xwe ji
xwendevanê rojnamê re diyar
bikim.

Bi silavên germ û biratî

Şerif XW
London/England

BASIN İMPARATORLUĞU

□□ Kamuoyunu yönlendirmede en önemli rola sa-
hip kitle iletişim araçlarının başında basın geliyor.
Basının tartışılmaz fonksiyonları kapitalist ülkelerde
de, sosyalist ülkelerde de aynı yeri kaplıyor.

Örneğin, Alman toplumuna yön verip onu biçim-
lendiren en önemli kurum denildiğinde Springer
Verlag işaret edilmektedir. sabahın erken saatlerinde
işlerine giden her dört almandan üçünün elinde bir
Springer Verlag görmek mümkün. (Bild, BZ gibi)
Springer Verlag, Almanya'nın Doğu ve Batı olarak
ikiye bölünmesinden sonra, diğer basını misafir iş-
terlerine tersine, O görkemli imparatorluğunu Doğu-Batı
Berlin arasındaki duvarın dibine dikmiştir. Ve "Bü-
yük Almanya"nın oluşturulmasında üzerine düşen
görevleri yapmıştır.

Springer Verlag o günlerde bu yana toplumu bi-
çimlendirmede gerçekten önemli bir rol oynamıştır.
Örneğin 60'lı yıllardan sonra başlayan yabancı işçi
akımı konusunda yaptığı seri yayınlar ülkeyi baştan
başa etkilemiş, göçmen işçilerin misafir işçiler ol-
madığı, ülkelerine geri dönmeyecekleri yolundaki
genel kanı, bu imparatorluğun yayınları ile kırılmış
ve topluma mal olmuştur. Çevreci ve Sol örgütlerin
göçmenler konusundaki yoğun çalışmaları ise her-
hangi bir başarı kaydetmemiştir.

Son günlerde Springer Verlag, Hürriyet gazetesini
de genel dağıtımını üstlenmiş ve bu olay Hürriyet
gazetesi tarafından övünç kaynağı haline gelerek bir-
inci sayfadan manşet haber olarak duyurulmuştur.
Böylece Türk gazeteleri Almanya'nın en ücra köşe-
lerine dahi ulaşma şansını elde etmiş olmaktadır.

Toplumu etkileyen üç öge, yani radyo, televizyon ve
basın'ın fonksiyonları artık tartışılmaz bir düzeye
gelmiştir. Kitleler Hürriyet'in manşetleri, Tercü-
man'ın yudruk haberleri ile biçimlenmektedir. Tap-
luma mutluluk vaad eden sol ise bu iletişim araçları
ve imparatorluklar karşısında çok çılız kalmakta, et-
kileşim alanının dışına doğal olarak düşmektedir.

Bu neden böyledir? Kanımca kurumsallaşma gelene-
ğinden yoksunluk ve amatörlük bunun başlıca nede-
ni. Günümüzde artık dünya düzlemine kabul gören
Kürt sorunu neden kendi araçları ve kurumlarıyla
ortaya çıkmıyor? Kürdistan gerçekliğini hep Hürri-
yet'in manşetlerinden ya da Yeni Gündem, İkibine
Doğru gibi dergilerin tiraj arttırma haberlerinden mi
izleyeceğiz?

Geçenlerde Berlin'de bir bayı'nın önünden geç-
erken, o anlı şanlı Türk gazetelerinin yanında Kurdis-
tan Press'i de gördüm. İnanın çok sevdim. Yavaş
yavaş da olsa, bir yerlere varmak ne kadar güzel. Bir
Haber Ajansına, periyodik bir yayına sahip olma
onur verici. Yabancı gazete bayilerinde Kürt gazete-
lerini görmek beni heyecanlandırıyor. Yeterli midir?
Hayır ama, bir yerlerden başlamak, "imparatorluk-
lar" inşa etmek gerçekten zorunlu. Bu anlamda
Ajans ve Gazete olarak yetersiz olsa da kaydedtiğiniz
çalışmalardan dolayı sizleri kutluyorum. Umarım
dağıtım ve etkileşim alanınız günbe gün güçlenir, ve
çalışmalarınız Kürt halkına mal olur. Selamlar.

Ah SİLVAN
20.09.87-BERLİN

□□ Ji bo rojname Kurdistan Press;

Ez û malabata xwe pir spas dikin ji bo şandinê roj-
nama delal Kurdistan Press.

Em di mala xwe de her dem kurdî dipeyîvin, lê pir
mixabin Kurdên ku Lubnanê dijîn ji rastiyê Kurd û
Kurdî Lubnanê pir dîr in. Problemên Kurdistanî ji bo
Kurdî Lubnanê pir interesant nîne û gelek kes jî çan-
da Kurdî haz nake jî bo vê yekê di nav Kurdan de hev-
girtinek netewî tune ye.

Kurdên Lubnanê ser rewşa Kurdistan difikirin, lê ji
bo ku rewşa wan li Lubnanê xirabtir nebe, nikarin
karekî bikin...

Ez dîsa pir spas dikim ji we ra.

C. M.
Beyrût/Lubnan

"her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır"

□□ Değerli Kurdistan Press ça-
lışçıları;

Kurdistan Press'in 21. sayısın-
daki "Militarizmin Katliam ve
Sürgün Planı" adlı uzun maka-
leyi okudukça kafamı ve bilinci-
mi açan açıklamalarımızla ve şu
andaki Kürdistan'ın aktüel duru-
mu hakkında somut olaylarla ve
tarihsel yorumlarıyla anlatma-
nız, bu dönemde ne kadar ciddi
bir biçimde ihtiyaç duyulan bir
konuya açıklık getirdiğinizi be-
lirtmek isterim.

Tabi, itiraf etmem gerekir ki,
ilk dönemde Kurdistan Press
hakkında kafamda şartlı bir tabu
vardı. Yayınınız da bir çok ya-
yının akibeti ile sonuçlanacağını
ve grup yayının olabileceğini sa-
nıyordum. Bir kaç kez elimle te-
sadüfen geçen gazetenizi oku-
dukça ve daha sonra merak edip
bulup okudukça gazeteyle daha
iyi tanıştım. Yayınınızın yurtse-
ver - demokrat politikasını anla-
maya çalıştım. Özellikle bir kaç
sayıyı takip ettikçe kafamdaki
önyargılar bir bir çözüldü gitti.

21. sayıdaki son dönemi değ-
lendiren makalede ise, militariz-
min halkımız için yaptıklarının
yanında, bazı grupların Kürdis-
tan adına ne büyük gaflet içinde
olduklarını görmemek elde de-
ğil.

Ayrıca "her yiğidin bir yoğurt
yiyişi vardır" özdeyişi bana ya-
zılarınız seviyesini, adabını hatırla-
tır nitelikte olduğunu vurgula-
mak isterim.

Günümüzde eleştiri adı altında
çarşaf çarşaf küfür yazılarının
devrimci edebiyat olarak sunu-
lduğu bir dönemde, Kürdistan
Press'in halkımız ve davaya du-
yulan yüksek sorumluluk anlayı-
şıyla makaleyi yazdıklarınızı be-

lirtmeden edemem.

İnancıma göre, devrimci - de-
mokrat çevrede bu tür değerlen-
dirmeye ve yorumlara ihtiyaç bü-
yüktür. Çünkü Türk gazeteleri-
nin yalan-yanlış yaydıkları ha-
berler adeta kamuoyunu sersem-
leştirmiştir.

En azından benim ilgi ve merak
ettiğim konulara devrimci bir
eda ile yaklaşım bu makalenin
öneminden ve doyurucu anali-
zinden geliyor. Bu nedenle Çev-
remdeki Hollandalı demokrat
kişi ve arkadaşlarıma bu makale-
yi tercüme etmek gibi bir görev
düşüğünü hissediyorum. Şayet
Kurdistan Press olarak izin ve-
rerseniz bir broşür olarak yayınlama-
yı düşünüyoruz.

Bu makalenin içerik olarak ne
kadar kamuoyu için gerekli ol-
duğunu arkadaşlarımdan duy-
dukça sizleri tekrar tekrar kut-
luyorum.

Selim SOYDAN
Den Haag / Holand

Kürdistan Press'in Notu:

Gazetede yayınlanan tüm yazı
ve resimler kaynak gösterilerek
başka yerde yayınlanabilir, baş-
ka dillere çevirebilir. Çeviriler-
de dikkat edilmesi gerekli husus
şudur: yazılarda geçen kısaltıl-
mış kavramlar genel olarak Kür-
distan Press okuyucusu tarafın-
dan bilinmektedir, ama, başka
bir dile çevrildiği zaman bu kı-
saltılmış kavramlar için özel
açıklamalar konulmalıdır.

Konu ile ilgili çalışma yapacak
arkadaşlar her konuda Kürdistan
Press ile ilişki kurabilirler. İhtiyaç
duydukları ek bilgi ve belge-
leri isteyebilirler.

• HAWARA MEMO •

ji pêşmergan re

Bilbilekî dilşewitî
Ji newalê hate der û
Weke rojê li min hilat, hawar!
Dilê min ketê û
wî ez kirime birîndar
Ji evîna wî ez sotim
Esman girîya
Ji lew re ez jê re
Dê bibim yar

Hawara wî
Ji min re bûye doz
Zin im, ez pê şad bûm
Min ew hawar coşkir û
bûye agirêkî pîroz
ji bo azadiyê
ji bo Newrozê

Bi evîn û silavên min re...Xwişka we
Ofra DORAN/Yunanistan

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV / PASNAV

ISIM / SOYISIM

NAVNÎSAN

ADRES

WELAT / ÜLKE

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	£
35	₺
480	S

Hûn dîkarin Reqê aboneti li ser hesabê GILALA AB Postgîro 26533-0
Stockholm razînin û sûretet jê jî Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re
bi garta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm konosuna yatırarak, bir
kopyasını Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla bir-
likte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Number: 23 (15)
30 September • İlon 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Orsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: 1461 8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Telefax: 08-29 50 56
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0
Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

Sovyetler Birliği başkanı Gorbaçov:

“Paniğe kapılmayın”

(ANK • Stockholm)

Sovyetler Birliği lideri Mikael Gorbaçov, 7 haftalık uzun bir aradan sonra, ilk 1 Ekim'de, yeniden halka hitaben konuştu. Konuşmasında Gorbaçov, Reform Programı'nı silahlı bir devrime benzetti. Sovyet ekonomisinin dar bir boğazdan geçtiğini belirten Gorbaçov, bu nedenle gelecek günlerin Sovyet halkı için zor günler olacağını belirtti. Eski çalışma koşullarına alışmış işçilerin yeni uygula-

malar karşısında şaşkına döndüklerini de vurgulayan Gorbaçov halkı paniğe kapılmamaya çağırdı.

Gorbaçov, Sovyet toplumunda daha fazla açıklık ve demokrasi siyasetinin, daha iyi bir ekonomik durum için zorunlu olduğunu belirterek, reform programının polit büro ve halkın ezici çoğunluğu tarafından desteklendiğini de belirtti. Alkolizme karşı mücadele kampanyasına da değinen Gorbaçov, kampanya başlamadan önceki 15 yıl içinde alkol satışının iki katına fazla olduğunu, kampanya ile birlikte içki satışın-

Sovyet basınında resmi belgelere rütüşü olarak geçen resimlerin orijinalleri yayınlanmaya başlandı. Yukarıdaki resimde Lenin'in konuşmasını izleyen Troçki ikinci resimde rütüşünmüş lartıyla ilişkiye geçip Sovyet Devrim'i'nin sorunlarını anlatması vs..

ise, belgeler üzerindeki iahribatlarla somut bir örnek getirmesi açısından dikkat çekici. Yazar, Sovyet basınından aldığı iki resimle beraber, sol açısından oldukça önemli bir sorunu da tartışmaya açıyor.

“Eski danslardaki hayatet, yeni Sovyet sahnesinde.. Bu kötü bir hayalet, sayet birbirine eşlik eden seslere inanırlırsa... Fakat bugün artık gardrobun kapısı açılmış ve hayalet serbest bırakılmıştır” diyor H. Hamrin habere giriş yazısında, ve şu noktalara dikkat çekiyor;

“...Troçki ismi son dönemlerde Sovyetler'de tabiydu. Bir çok yasaklı içinde Troçki şüphesiz baş yerde duruyordu. Öyle ki, dramatik Sovyet Devrim Tarihini işleyen Büyük Sovyet Ansiklopedisi'nde dahi adı anılmıyandı.”

Ote yandan Batı'da şaşkınlık yaratan Gorbaçov'un reform programı, halen basında önemli bir yer işgal etmeye de devam ediyor. 1 Ekim 1987 tarihli İsveç gazetesi, Dagens Nyheter'de, Herald Hamrin imzasıyla yayınlanan bir yazı da

nuya değinilerek, özette şu ifadelerle yer veriliyor: “Troçki ve Buharin nihayet rehabilite edildi. Gorbaçov'un reform yankıları ve etkileri kendini gösteriyor. Stalin'in hüsmuna uğrayan, Lenin'in en yakın çalışma arkadaşları olan bu iki emernasyonalist bolşevik, devrimin 70. yıldönümü dolayısıyla Kültür Bakanlığı'nca hazırlanan ansiklopedide yerlerini alacaklar.

8 Eylül 1987 tarihli FR gazetesi (AFP) kaynaklı haberinde şöyle yazıyor; “SSCB Dışişleri Bakanlığı'nun merkez yayın organı, Vestnik (Elçi) dergisi, Troçki tarafından 19.10.1917 tarihinde kaleme alınmış üç sayfalık mektubu, Rubrik başlığı altında yayınladı.

Söz konusu mektup, zamanın Dışişleri Bakanı olan Troçki tarafından, Lenin'in yakın çalışma arkadaşı ve dışişleri temsilciliği yapan Vatslav Worowky'ye yazılmış. Troçki'nin Worowky'ye önerilerini içeren mektup, özette şu noktalara temas ediyor; Savaşın sona ermesi, Worowky'nin kendini barış ve Bolşeviklerin anlayışlarını yaygınlaştırmaya adanması ve İsveç, Norveç ve Danimarka'da Sovyet temsilciliği yapması, yabancı ülke diplomat-

lartıyla ilişkiye geçip Sovyet Devrim'i'nin sorunlarını anlatması vs..

29 Temmuz 1987 tarihli Der Spiegel dergisi -Sayı 29- ise şu habere yer vermiş; “Gorbaçov, Kremlin sarayı yanında yatan adamın geride bıraktığı tembel parti bürokratisine karşı savaşıyor.. Der Spiegel'de, Gorbaçov'un geçmiş dönemi şöyle değerlendirmesi ile ilgili olarak da şu altınaya yer veriliyor; “Stalin siyasal tarihimizin en büyük katilidir ve milyonlarca insanı çalışma kamplarında yoketmiştir. Bu adamın psikolojik baskısından partimizi mutlaka kurtarmalıyız! Geçmişte işlenen bu suçların bu hesabı hala partimizde görevli olan bir çok kişiden de sorulacaktır. Çünkü onlar da Stalin ile beraber aynı suçları işlemişlerdir.”

Der Spiegel'deki yazıda Gorbaçov'un şu sözlerine de yer veriliyor: “...Gerçek geleceğimizi tayin eder. 1933'den 38'e kadar devam eden temizleme hareketi bir toplu katliamdır...”

Gorbaçov ve yeni reform programı bir dizi spekülasyonlar eşliğinde gerek Avrupa ve gerekse Sovyet basınında hayretler içinde ve hareketle tartışılıyor. Reform programının Sovyet ülkesinin geleceğinin belirlenmesinde büyük öneme sahip olduğu siyasi çevrelerin ortak görüşü durumunda bulunuyor.

dünyadan

kısa kısa

Filipinler;

□□ Neredeyse her sabah bir yeni darbeyle karşılaşan Filipinler'de, 6. darbe girişiminde bulunuldu. Darbe girişiminin bastırılmasını protesto etmek amacıyla askeri okullardaki öğrenciler açlık grevine gittiler. Doğrudan Aquino'yu hedefleyen 6. darbe girişiminde ölenlerin sayısı 55'i bularken, yaralı sayısı 100'ü aştı. Darbe girişiminin hükümet tarafından bastırılmasından sonra 1000 kadar asker tutuklandı.

Federal Almanya;

□□ Siyasi gözlemlilere göre Honecker'in zaferi olarak nitelendirilen, Honecker-Kohl görüşmesi, yıllar önce planlanmasına karşılık, belirtilen çeşitli nedenlerden dolayı, geçtiğimiz günlerde Batı Almanya'nın başkenti Bonn'da gerçekleşti. Bonn'da ilk kez Doğu Almanya bayrağının göndere çekilmesi ve Honecker'in bağımsız bir ülke lideri olarak karşılanılması diplomatik zafer olarak nitelendirildi. Görüşmeler boyunca Federal Alman başbakanı Kohl'un, Almanya'nın birleştirilmesi ve Berlin duvarının kaldırılması önerisi, Honecker tarafından red edilerek, birleşmenin değil, barış içinde işbirliği yapılabileceğinin tartışılacağı vurgulandı.

İran;

□□ Basra Körfezi'nde ticari gemilere yönelik yeni saldırıların olduğu bildiriliyor. Son saldırı, İran'a ait iki sürat motoru tarafından, Suudi Arabistan'a gitmekte olan Pakistan bandıralı tankere karşı yapıldı. Öte yandan İran karasularında bir Liberya bandıralı tankerle iki Japon tankerinin, İran devriye gemilerinin saldırısına uğradığı bildiriliyor.

Hindistan;

□□ Silah satışında yapılan yolsuzluklarla ilgili başbakan Gandhi'ye soru önergesi veren parti üyeleri görevlerinden alındılar. Boşalan yerlere yeni atamalar bizzat Gandhi tarafından yapıldı.

Japonya;

□□ Dünyanın bir çok ülkesinde diplomalı işsiz ordusunun bir çığ gibi büyümesine karşılık, Japonya'da gelecek yıl mezun olacak 573 bin üniversiteli-nin iş şimdiden hazır. Üniversitelerden mezun olacak öğrencileri kapmak için firmalar adeta yarışa girdiler.

ANK • dinleme servisi

BİR “İRANGATE” SKANDALI DAHA

Demir Leydi'nin başı deritte!

(ANK • Berlin)

□ Thatcher hükümeti, geçtiğimiz hafta İngiltere'deki İran silah alım bürosunun kapatılmasına rağmen, Hintli bir işadamı aracılığı ile İran'a silah satışına göz yummakla suçlanıyor.

Muhafazakar eğilimli Sunday Telegraph gazetesi, İngiltere'de milyoner olan Hindistan asıllı Ben Benerjee'nin, Reagan'ın gözdelelerinden, Nikaragua'daki Kontrala-

ra ABD rejiminin yardımcılarındaki büyük rolü olan, ABD Güvenlik Dairesi eski danışmanı yarbay Oliver North tarafından silah alışverişinde kullanıldığını iddia etti

Aynı gazete devamla, Benerjee'nin “Briand W. Industries Ltd.” acli şirketinin, İran'a İngiltere'den 1250 adet ABD yapısı Towfüze'nin tesliminde rol oynadığını, bunun da Benerjee'nin 20 Kasım 1984'de Hamburg'da yar-

bay Oliver North ile buluşmasından sonra gerçekleştirildiğini belirtti. Benerjee'nin İran'a ayrıca Sovyet yapımı deniz mayınları satılması işine de karıştığı ve İran'la füze pazarlığının da bir süre önce Amerika tarafından tutuklama kararı çıkarıldı, daha sonra İtalya'da ele geçirilen İsviçreli silah tüccarı Walter Demuth aracılığı ile yaptığı iddialar arasında.

Benerjee'nin marifetleri bununla bitmiyor. Son olarak Nikaragua'daki Kontralara, Yugoslav ve Polonya yapısı otomatik tüfekler, tanksavar, roketatarlar ve kara mayınları sattığı ortaya çıkarken; Benerjee'nin silah satım merkezini Frankfurt'a kaydirdığı bildiriliyor.

Öte yandan bir başka İngiliz gazetesi olan The Mail on Sunday, Atlantic Commercial International Ltd. şirketinde çalışan Reginal Dunck ve Tom Shackleton'un geçtiğimiz günlerde İran'a 12 milyon dolar karşılığında Sovyet yapısı 100 bin top mermisi satıldığını öne sürdü. İngiliz basının bu iddiaları İngiliz kamuoyunu sarsarken, İngiliz İşçi Partisi, sorunun açıklığa kavuşturulması talebyle Avam Kamarası'na bir soru önergesi sundu. Soru önergesinde İşçi Partisi Ticaret ve Sanayi Bakanı Keneth Clarke'nin İran'a silah satışına göz yummadığının açıklanmasını talep etti.

KURDISTAN PRESS

HOLLANDA
BERLİN
ü / ve
İSVİÇRE • Alman kantonu'nda

genel dağıtımda • belavkırına gisti de

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

•Tel; [46] 08-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; 08-29 50 56

price
biha • fiyat
2.5 DM
10 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 \$

Parlamentê VPK Oswald Söderqwist:

Rejima Tirk digotin:
"Li Tirkiyê pirs
Kurd nîne..
Em hemû Tirk in!!"

Pirsa Kurd gelek girîng e!

Parlamentê Oswald Söderqwist'in Türkiye ile ilgili değerlendirmeleri, 4. sayfada

□ "Ger pirs kurd çareser nebe, avakirina demokrasiyê li Tirkiyê ne mimkin e!"
□ "Li ser pirs Kurd, dîtina me û sefirê Swêdê ji hev cuda ye. Sefirê Swêdê li ser qewimandinên Tirkiyê bêdeng e, bê tewr e! Ez dê di rapora xwe de ser vê yekê jî rawestim û bibim parlamentoyê!"

Parlamentê Partiya Komunîstên Çep li Swêd, O. Söderqwist digotin: Divê Kurd pêkve bilivin û yekbin. Ev hem ji bo Kurdan û hem jî ji bo me gelek baş dibe. Vê çaxe em dikarin, hê xurttir û zêdetir alîkarî û pişgirtiya Kurdan bikin.."

Roportaj, di rûpela 5'an de

IRAK KÛRDÎSTAN DEMOKRAT PARTÎSÎ

BAŞKANI MESUT BARZANÎ

Sorumluluğumuzun bilincindeyiz!

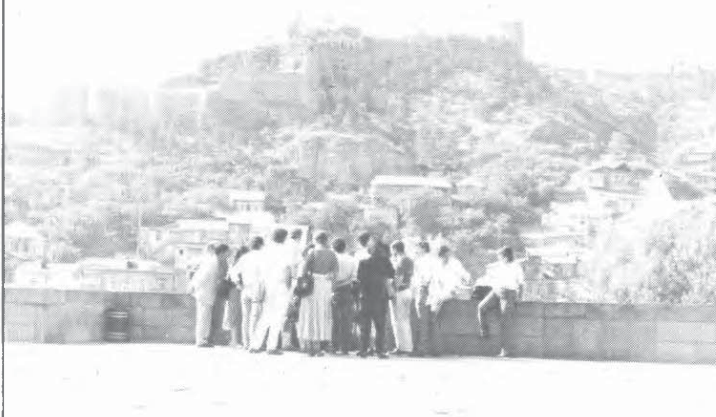
□ "Geçen 41 yıllık sürede partimiz, gerçeklerden korkmadı, kaçmadı. Aynı sürede, yenilgi gördü, zafer yaşadı!"

□ "Mustafa Barzani hakkında en doğru değerlendirmeyi, bu gün her türlü fedakarlığa katlanarak zulme göğüs geren halkımız yapacaktır."

□ "40 Km.lik sınır anlaşması geçersizdir. Çünkü, bu alanda Irak otoritesi yok, biz varız!!"

Irak KDP'nin 41. kuruluş yıldönümü nedeni ile, parti başkanı Mesut Barzani'yle yapılan röportaj, ortasayfada

Gera Tercûmanên Kurd li Sovyetîstanê

□ Komika tercûmanên Kurd li Swêdê di navbera 18.9.1987 û 4.10.1987'an de ji bo berhevkirina peyv û termolojiyên tîbî li Sovyetîstanê, li Komara Ermenîstanê û Komara Gurcîstanê gerîn.

□ Komika tercûmanan ji 20 kesan pêkhatibû. Ji van 8 kes keç û jinên Kurd bûn.

□ Ger, gelek bi dilşadî û serfirazî derbas bû.

Dumahiik di rûpela 6'an de

Bütün zamanların gündemi: Marksist Sol'un birliği

□ TİP ve TKP, TBKP adı altında birleştiklerini açıkladılar.

Birleşme ile ilgili olarak Türk ve Kürt solu ne düşünüyor? Birleşmeyi nasıl değerlendiriyor? Kürdistan Press, konu ile ilgili olarak değişik parti ve örgütlerle konuştu:

TKEP: "Bu birliğin devrimci bir program çerçevesinde gerçekleştiği düşüncesinde değiliz."

TSİP: "Program 1987 Türkiye'sinin ulaştığı ideolojik yetkinlik düzeyinin çok gerisindedir."

TKP: "Birleşme reformist-devrimci ayrışmasını netleştirecek..."

KUK: "Birlik, sosyal-demokratların birleşme düzeyine denk düşmektedir."

PPKK: "Türkiye komünist hareketinin oluşturulması yönünde, atılmış bir ilk adım olarak değerlendiriyoruz..."

KAWA: "Kürdistan devriminin önünde duruyorlar, onları Kürdistan diye bir sorunları yok."

RIZGARI: "Birleşme, İmam nikahının resmi nikaha dönüştürülmesidir..."

TSK: "Reformist güçlerin tekleşmesi açısından bu birlik olumludur..."

DEV-İŞÇİ: "Burjuvazi ile ittifak için yeni bir güç toplanması denebilir..."

Sayfa 2 ve 3'te

Behice BORAN Vefat Etti!

□ TİP genel başkanı Behice Boran, geçirdiği bir kalp krizi sonucu Brüksel'de vefat etti.

77 yaşında hayata gözlerini kapayan Behice Boran, 1 Mayıs 1910'da Bursa'da doğdu. ABD Michigan Üniversitesinde yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne Doçent olarak atandı. 1948'de politik nedenlerle Üniversiteden uzaklaştırılan Behice Boran, TİP milletvekiliği ve Genel Başkanlık görevlerinde bulundu.

Sosyalist harekete önemli hizmetleri olan Behice Boran'ın ölümü, devrimci çevrelerde derin üzüntü yarattı.

Bütün zamanların günde

□ Tartışılır duruma geldiği gündün bu yana Marksist Sol'un Birliği bütün zamanlarda gündemin birinci sırasında yer almıştır. Bununla birlikte, gündemin dışına itelenen ucuz bir propaganda malzemesi olmanın ötesine de geçememiştir. Esasa ilişkin sorunlarda, temel ideolojik sorunlarda, ve bunlara bağlı politik tavrı atışlarda bütünü ile ortak özellikler taşıyan gruplar bile, ayrı örgütsel yapılanmaların ısrarlı savunucuları olagelmislerdir.

Örgütlerdeki sık ve sürekli parçalanmaların, birlik sorununu daha da içinden çıkılmaz karmakavşık bir duruma getirdiği ise günümüzün somut gerçekliklerinden biri.

Ne var ki, Türkiye izlenemeyek ölçüde hızlı bir toplumsal ve doğal olarak politik değişimler içinden geçiyor. Marksist sol, sahip olduğu ve durmadan besleyip büyüttüğü yapısal özelliklerinden ötürü, bu değişimlerin önünde gidemiyor. Bu değişimleri izleyemiyor bile. Dolayısıyla, müdahaleci de olamıyor. Geriden gelen bir eleştirici, bir tarih yazıcısı durumunda bulunuyor. Tabandan vurup gelecek devrimci kabanşar da, eski yapılanmaların dağakaran setlerine çarpıp dağılıyor. Özellikle öğrenme döneminin ilk gıdalarını, eski yapılanmaların donuk ve cansız ideolojik malzemelerinden alan kadrolar, uzun yıllar boyunca bu donuk ve cansız tezlerin bilimsiz ve fakat fanatik birer savunucusu olma durumundan kurtulma şansını elde edemiyorlar.

TİP ve TKP'nin örgütsel birliği, Marksist Sol'un birlik sorununu yeniden gündeme getirdi. Kürdistan Press, birleşme ile ilgili olarak Türk ve Kürt solundan değişik grupların konu ile ilgili görüşlerine başvurdu. Siyasi parti ve örgütlere, genel olarak Marksist Sol'un birliğini sormadık. Bunu daha sonra yapmaya çalışacağız. İlişki kurabildiğimiz hareketleri, özel olarak bu birlik ile ilgili görüşlerini sorduk. Ayrıca, TİP ve TKP'nin de üyesi bulunduğu Sol Birlik'in içinde bulunan iki Kürt örgütüne konu ile ilgili ek bir soru daha sorduk. Sol Birlik üyelerinden PPKK'nin sorunlarına verdiği cevapları bu sayfamızda okuyacaksınız. Ancak, TKSP sorulan cevaplamak istemedi. TKSP sorumlusu ile muhabir arkadaşımız arasında geçen konuşmayı yayınlamayı gerekli görmüyoruz. Ancak, bir siyasi partinin, bir kitle gazetesine ilişkinleri daha çağdaş bir anlayış içinde sürdürmesi gerektiği kanısındayız. TKSP daha önce de, Irak KDP ve KYB'nin birlik faaliyetleri ilgili olarak sorduğumuz soruyu da cevaplandırmaktan kaçınmıştı. Kürdistan Press'in sayıları, diğer siyasi güçlere olduğu gibi, TKSP'ye de sonuna kadar açıktır. Kendi düşüncelerini olduğu gibi, Kürdistan Press ile ilgili eleştirilerini de Kürdistan Press okuyucusuna sunma hakları vardır. Bu hakkı kullanıp kullanmamak ise, şüphesiz, onların bilebileceği bir sorundur.

TSİP ise, Genel Sekreter Yalçın Yusufoğlu'nun NOKTA'ya, Çağatay Anadol'un ise Milliyet'e yaptıkları açıklamaları kullanılabileceğimizi belirtti. Daha derli toplu olması nedeniyle İ. Ç. Anadolu'nu açıklamasını vermeyi uygun gördük.

Bu arada şunu da belirtmek gerekiyor. Siyasi parti yetkilileri olduğu kadar, yazarlar, gazeteciler, bilim adamları ve sifati olmayan okuyucular da, basına karşı sorumluluklarını bilme zorundadırlar. Çok dar imkanlarla ve oldukça zor şartlar içinde, ihtiyaç duyulan bir kurumun inşaa etmeye çalışıyoruz. Bunun için bir mücadele ile gerçekleştireceğimizin bilincindeyiz. Ama, bu mücadelede biz tek başımıza taraf değiliz. Tersine, devrim safalarında yer alan tüm siyasi ve demokratik örgüt ve kişilerle beraber tarafız. Bu arada, yazarlarımızın, gönüllü muhabir ve dağıtıcılarımızın birer kişiser koyulmaları elbette özünüdür. Ama, bundan çok daha özünü olan, devrimci kişiliklerini, devrimci kimliklerini birer kişiser ortadan kayboldular. Çağdaş aydın, çağından sorumluluk duyan adamdır. İş yapın, üretin adamdır. Üretiminin taşınması da gerektir. Taşınmıyorsa, üretim, yürüme-ye terk edilmiş demektir.

Tam demokratik bir platform üzerinde buna katkıda bulunmak istiyoruz. Bütün mesele bundan ibarettir.

Kürdistan Press

TIP Genel Başkanı Behice Boran ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, iki partinin TBKP adı altında birleştiklerini Brüksel'de yaptıkları bir toplantı ile kamu oyna açıkladılar.

□ 7 Ekim günü saat 11'de Brüksel'de International Press Club'de TIP Genel Başkanı Behice Boran ile TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, partilerinin TBKP (Türkiye Birleşik Komünist Partisi) adı altında birleştiğini açıkladılar. 40 kadar basın mensubunun izlediği toplantı, saat 14 °° sularında bitti.

TİP ile TKP'nin örgütsel birliği, Türkiye'de olduğu kadar Avrupa'da da, ilgi ile karşılandı. TKP ile TİP'in birliği, uzun bir süreden beri gerek Avrupa'daki politik merkezlerin ve gerekse Türkiye'deki değişik eğilimlere mensup siyasi güçlerin tartışıldığı "Türkiye

de Komünist partisi legalleşmelidir" tezi ile ilgili bir gelişme olarak değerlendiriliyor.

Türkiye'de sosyalist parti kurma çalışmalarının kilitlendiği bir dönemde, TİP ve TKP'nin birliği ne anlam taşımaktadır? Türk ve Kürt solunun diğer parti ve örgütleri konuyu nasıl değerlendirmektedirler? Muhtemel gelişme ne yönde olabilir? Kürdistan Press ve ANK çalışanları konuyu Türk ve Kürt solunun değişik gruplarına sordular. Ulaşılabilen parti ve örgütlerden alınan cevapları bu sayıya yayınıyoruz.

TKP

Partimizin uzun yıllardan beri Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ındaki komünist ve devrimci güçlerin çeşitli şekillerde birliklerini savunmuş ve hayata geçirmeye çalışmış.

Parti birliği, cephe birliği çeşitli düzeydeki eylem birliklerinin tümü de komünist ve devrimci güçler arasındaki birliklerin kapsamında değerlendirilebilir.

Bu anlayışımız çerçevesinde TİP ve TKP'nin tek partide birleşmesini birlik olayı bakımından olumlu buluyoruz.

Ne var ki bu birleşmenin Türkiye Ve T. Kürdistanı koşullarına uygun devrimci bir program çerçevesinde gerçekleştirildiğinin düşünülmesi gerekir. TBKP'nin yayınlanmış olan program taslağı reformist temelde bir programdır. Bu program temelinde, değişik ülkelerde sosyalizmin kurulması, radikal devrimci dönüşümlerin bile gerçekleştirilebileceği kanısında değiliz.

TBKP program taslağının "Sovyetler Birliği'ndeki yeni gelişmeler ve yeni düşünce tarzı ışığında hazırlandığı", "atom çağına uygun bir program" olduğu söylenmektedir. Bizce TİP ve TKP'li yoldaşlar Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeleri ve yeni düşünce tarzını doğru ve yeterli bir şekilde değerlendirememektedirler. Atom çağına dünyası sınıf çelişkilerinin yumaşması, burjuva demokrasi-lerinin gelişerek ve dönüşerek barışçı bir şekilde sosyalizme yönelmesinin olanaklarının arttığı bir dünya değildir. Dünyamız ve özel olarak da ülkemiz dün olduğu gibi bugün de,

aynı zaman da yarın da sert sınıf kavgalarına sahne olmuştur. Olacaktır. Sınıf savaşının kaçınılmaz sertleşmesi karşısında "bu bir dünya savaşına yol açabilir" anlayışı ile hareket etmek ve yumaşıcı tutumlar almak bizce emperyalistlerin nükleer santajına boyun eğmek olur.

TBKP program taslağı dünya barışının korunması ve ülkemizin de barışı koruması mücadelesinde olumlu bir yer almasını temel bir hedef seçmiştir. Dünya barışının korunması ve bunun için ülkemizin üzerine düşen görevlerin öneme katılıyor. Ancak bu program taslağı çerçevesinde verilecek bir mücadele ile, dünya barışının korunmasına da kayda değer bir katkı yapılabileceği inancında değiliz. Söz konusu program taslağı hakkında ayrıntılı bir değerlendirilmeyi partimiz daha sonra kamuoyuna sunacaktır. Partimiz sol birlik deklarasyonunun bütününe bağlıdır ve gerek demokratik talepler bölümündeki ve gerekse de platformdaki taleplerin yaşama geçmesi için de mücadele etmekteyiz.

Sol Birlik kurulduktan sonra geçen zaman içinde bazı partilerin programlarıyla, Sol Birlik deklarasyonu arasında gelişmeler ortaya çıkmışsa eğer bu konu öncelikle o partilerin sorunudur. Biz Sol Birlik deklarasyonu ve onun hedefleri bağlamaktadır.

Ahmet CENGİZ

TSK

TKP ile TİP'in örgütsel olarak birleşmesi sırasında Türkiye solunun reformist kanadında gecikmiş bir birleşmedir. Asıl bu olay siyasi birliğin ötesinde; uzun yıllardan beri birbirlerini kırgın ve küskün olan reformist aile fertlerinin barışmasıdır. Yuvalarına dönemleridir. Reformist güçle-

rin teklesmesi yönünde birlik olumudur. Tüm reformist güçler kendi bünyelerinde birleşebilselerdi daha iyi olurdu. O zaman hiç olmazsa politik arenada kafa karışıklığı azalır. Oluşturulan TBKP ideolojik ve politik olarak eski TKP ve TİP'den de geri bir oluşumdur.

TKSP

□ TKSP yetkilisi sorularımıza cevaplamak istemedi, özetele; "Konuyla ilgili olarak size (Kurdistan Press'e) herhangi bir biçimde cevap vermek istemiyoruz."

"TİP-TKP birleşmesi ile ilgili partimizin görüşünü kendi yayın organımızda açıklayabiliriz." dedi

TBKP

Kuruluş Bildirgesin'den:

□ Genel olarak solun, özel olarak da devrimci solun bölünmüşlüğü ve demokrasi mücadelesinde oynayabileceği rolü yeterince oynayamaması, herkesin kabul ettiği bir olgudur. TKP ve TİP birleşerek bunun tersinin mümkün olduğunu göstermeyi amaçlıyor.

□ ABD ve SSCB arasında varılan prensip anlaşması ile nükleer silahlarda uzan tartışmaların sonra ilk kez indirime gidilmesinin yolu açılmıştır. Bir güvenilir anlayışın ve yeni bir ilişkiler sisteminin filizleri oluyor. Türkiye barışçı güçlendiren bir etmen olarak bu dünyada yerini almaktadır.

□ Yeni program tasarımda demokrasi fikri kilit bir rol oynamaktadır. Bu gün kapitalizm çerçevesinde demokratik bir alternatif politika öne sürüyoruz. Demokrasiyi koruyup güçlendirmeden sosyalizme geçişin yolunun açılmayacağına, sosyalizme ancak demokrasi yolunda geçilebileceğine ve sosyalizmin ancak demokrasinin gelişmesi ile gelişebileceğine inanıyoruz.

□ Bütün seçmenleri 1 Kasım'da ANAP'a oymemeye, oylarını demokrasiden yana muhafazet partilerine yoğunlaştırmaya çağırıyoruz.

□ Giderek daha geniş çevrelere baskı politikası ile çözülemeyeceğini görmeye başladığı Kürt sorununa program tasarımda yazılan barışçı, demokratik ve adil bir çözümün getirilmesi güncel bir önem taşıyor.

□ İşçi sınıfını yalnızca kendimizin temsil ettiği, gerçek yalnızca bizim tekelimizde olduğu iddiasında değiliz.

□ Yeni programımızı olanaklı en güçlü etkinliklerle yaşama geçirebilmek için TBKP daha şimdiden legal çalışmaya adaydır.

TİP ve TKP'nin birleşmesi nedeni ile siyasi hareketlere şu soruyu sorduk:

● 7 Ekim günü TIP Genel Başkanı Behice Boran ve TBKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, Brüksel'de yaptıkları bir basın toplantısı ile TİP ve TKP'nin TBKP adı altında iki partinin birleştiğini kamu oyna açıkladılar. Bu birleşmeyi parti-niz/örgütünüz nasıl değerlendiriyor?

Sol Birlik üyesi diğer örgütü ayrıca şu soruyu yönelttik:

● TKP ve TİP'in de içinde bulunduğu 6 siyasi parti Sol Birlik adı altında bir ittifak oluşturmuşlardır. Sol Birlik, Türkiye'deki düzeni faşist diktatörlük olarak değerlendirip, bütün sol güçlerin birliğini öneriyordu. TBKP programı ise, kapitalizm çerçevesinde demokrasi öneriyor. Kürt Halkının Kendi Kaderini Tayin Hakkı ile ilgili açık bir belirleme yok.

Sol Birlik içinde yer alan iki Kürt örgütünden biri olarak* durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

(*Boyaz dizilen bölüm yalnızca TKSP ve PPKK'ya soruldu.)

TSİP

TKP ile TİP'in birleşme yolunda yürüttüğü çabalar, ve bu çabaların TBKP adı altında gerçekleşmesi TSİP'in bilgisi dışında gelişen bir sürecin sonucudur.

Üzerinde mutabakat sağlanan program taslağı incelendiğinde, Türkiye işçi sınıfı siyasi hareketinin 1987 Türkiye'sinde ulaşmış olduğu ideolojik yetkinlik düzeyinin bir hayli gerisinde kaldığı anlaşılmaktadır. İşçi sınıfı bilimine sadakat politikasının temeli haline getirmiş olan TSİP'in, böyle bir program etrafında birliği kabul etmesi zaten mümkün değildi.

Birlik sürecinin alacağı yolun pek kısa olmadığı bir kere daha anlaşılıyor. Bununla birlikte işçi sınıfı siyasi hareketini temsil eden örgütlerin sayılarının azalması başlıbaşına bir olumluluktur.

mi: marksist solun birliği

Gerçekte TIP'le birleşen TKP değil, TKP'yle bağımlı çoktan- dir her açıdan fülen koparmış bir gruptur. Nitekim bu grup, bir süredir partimizin, sırf resmi uluslararası destek sayesinde, haksız yere ve sahte bir içerde kullandığı adına bile sahip çıkmamıştır. Bunun üzerine partimiz, Eylül ayında olağanüstü kongre toplayarak adını da onlardan geri almıştır. TKP, TIP'le birleşmiyor.

Biz komünistlerin birleşmesine karşı değiliz. Tam tersine, oportünizm partimizin gelişimini dolambaçlı yollara sokmuş için, parti dışında kalmış tüm komünistleri, TKP'de birleşmeye çağırıyoruz. Ancak, TBKP, komünistlerin birliği

değildir. Bu, yıllardır sergiledikleri, burjuva kuyrukçusu si-

TKP

yasal pratiklerinden ve programlarından da bellidir, komünistlerin partisini en doğru adı pazarlık sonucu kırılmalarından da bellidir.

Oportünistlikten bile çıkmış, sosyal-demokratlaşmış iki ekibin pazarlığı ile, TBKP'nin ortaya çıkışının nedeni nedir? resimler legale çıkmak istiyorlar. TKP birikiminden kopuk olan kendi kadroların açıkça hal- konüne çıkabilecek çapta de-

ğildir. TIP'in ise, küçük de olsa oturmuş bir kadrosu vardır. Le-gale "birlikte" çıkacaklardır.

Bazı konularda farklı görüşlere sahip olsa da, aynı legalist, reformist temelde duran bu iki ekibin birleşmesini olumlu karşılarız. Bu birleşme devrimci — reformist ayrışmasını netleştirerek işçi sınıfına yararlı olacaktır.

Ancak, sunu belirtmek isteriz ki, Behice Boran'ın geçmişte çok daha doğrudan yararları da olmuştur. O'nun ölümüne üzüldük. Burjuva siyasetçilerinin "taziye deflekleri" ise, sol hareketin tarihini boşaltma ve kendilerini temiz çıkarma çabalarını yansıtır.

TKP-İşçinin Sesi

PPKK

Kürdistan Öncü İşçi Partisi, Kürdistan'da olduğu gibi Türkiye'de de komünist hareketin tek ve güçlü bir parti içinde birleşmesinden yanadır. Türkiye'de birleşmiş güçlü bir komünist hareketin varlığı, Türk halkının mutlu geleceği önündeki önemli pek çok engeli aşacağı gibi, Kürdistan halkının kurtuluş mücadelesine de güçlü bir mütefik kazandıracaktır. Bu nedenle, TKP ve TIP'in birleşmesini, birleşik güçlü bir Türkiye komünist hareketinin oluşturulması yönünde atılmış bir ilk adım olarak değerlendirdiğimiz ve en yakın zamanda tüm Türkiye komünistlerinin içinde yer alacakları bir konuma dönüşmesini diliyoruz. Böylesi bir konuma dönüşmeyi samimiyetle istediği ölçüde TIP ve TKP'nin birleşmesi, hakettiği destek ve saygınlığı bulacaktır.

Yeterli ya da yetersiz, doğru ya da yanlış bulalım, TBKP'nin programında yer alan belirlemeler, bizim onulla Sol Birlik için de birlikte yer almaması engel değil. Çünkü, birincisi, Türkiye ve Türkiye Kürdistan Sol Birliği, komünist bir birlik değil, sol güçlerin birliğidir. İkincisi, Sol Birlik platformunda bizi bağlayan şu ya da bu partinin programı değil, Sol Birlik'in kendi programıdır. Üçüncüsü, Sol Birlik'in önüne koyduğu demokratik güç birliği programı, yalnız devrimci sol güçlerle sınırlı değil, faşizme karşı en geniş güçleri bir araya getirmeyi amaçlayan demokratik bir programdır. Yani Sol Birlik, sadece sol güçlerin birliğini önermiyor.

Kürt ulusal sorununa gelince; TBKP'nin program tasarsını öyle enine boyuna inceleme fırsatı henüz bulmamakla beraber, görebildiğimiz kadaryla, TBKP'nin komünist kimi başka yerlerinde tesbitler kendisiyle tam uyuşmasa da, kimi gelişikleri barındırırsa da Kürt ulusal sorununa ilişkin şöyle bir saptama var: "Türkiye Birleşik Komünist Partisi, Kürt sorununun tam demokratik bir çözümünün ancak Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının, ayrımla hakkının tanınmasıyla gerçekleştirilebileceği görüşündedir." Biz bu belirlemeyi olumlu buluyoruz ve programın başka yerlerindeki söz konusu belirlemeyle tam uyuşmasını kimi noktaların da düzeltilerek ulusal sorun konusunda tam bir tutarlılığa kavuşturulmasını diliyoruz.

Sırası gelmişken belirtelim ki PPKK, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını her koşulda savunmayı sadece komünistlerden değil demokratlardan da bekliyor.

12.10.1987

Serhad DİCLE
PPKK Genel Sekreteri

DEV-İŞÇİ

Siyasi hareketler arasındaki ayrılıkların ideolojik, siyasi düzeylere ait olduğu bilinir. Oysa Türkiye solu içinde bu alanlara ilişkin köklü ayrılıkların olmayış, çeşitli nedenlerle kendilerini yapay olarak örgütleyen yapılardan söz etmek olacaktır.

TKP-TİP bu örneklerden biridir. Kısa bir söyleyişle ayımlar, ayımlar gibi düşünüp duruyor. Bu iğreti görünümün ortadan kalkmasını olumladık. Ancak, hangi ideolojik temelden, nasıl bir program etrafında bir araya geldikleri sorunu, Türkiye devrimci hareketinin inderlemesi gereken bir alandır. Bize göre bu alan beraberinde legalleşmeyi de getirecek, egemen sınıflar ittifakı ve burjuva yasalılığı devrimci, burjuva demokrasisi ile sınırlıdır.

Böyle bir ittifakın sosyalizm ve sosyalist mücadelenin gereklerini yerine getirmeden başka bir aşamayı ifade ettiğini söylemek, bu gerçekliğin neye tekabül ettiğini bilmekten kaçınılmazdır. Politik körlüktür.

Kısaca söylersek, Türk ve Kürd halklarının sosyalizm, ulusal bağımsızlık ve kurtuluş mücadelesi açısından olumlu sayılabilecek yeni bir oluşum olarak değerlendirilebilir. Ancak, bu oluşumun burjuvaziye bel bağlayan anlayışların, burjuvazi ile ittifak için yeni bir güç toplaması olarak değerlendirilebilir.

KAWA

İki partinin birleşme protokolü henüz elimize geçmediği için kapsamlı bir değerlendirme yapma durumunda değiliz. Ancak, 7 Ekim'de yayınlanan basın bildirisinden anlaşıldığı kadaryla, TIP ve TKP, TBKP'nin çatısı altında oportünist-teslimiyetçi yönlerini pekiştirerek sürdürecektir.

Aslında, 1970'de siyasal ömrünü; 1980'de de yasal ömrünü dolduran müteveffa TIP'in cenazesinin bu güne kadar bekletilmesi gereksizdir. Ömrünü bu partiye adayan Sayın Genel Başkan Behice Boran da, partiyel birlikte, Türkiye siyasal hayatında oynayabilecekleri rolleri oynayıp, tarihe karıştırlar. Bu rollerin, 1970 öncesi için olumlu, 1970 sonrası içinse olumsuz yönlerinin ağır bastığını belirtmek gerekir.

TKP'ye gelince, 1970 öncesi de dahil olumlu bir miras söz etmek mümkün değil. Müteveffa iki partinin mirasçısı TBKP ise, TKP'nin çizgisini sürdürecektir. Bu parti Türkiye ve Kürdistan Devrimi'nin yakıcı sorunlarını çözmek için ortaya çıkmıyor. Kapitalizme karşı sosyalist alternatif sunmuyor. tersine, sosyalist alternatif sunan güçlere karşı bir güç olma konumundadır.

1980-84 yılları arasında burjuvazi askeri saldırıda idi ve devrimci güçler, bu saldırılardan büyük darbeyi de bu çok yönlü saldırılardan almaktadırlar. TBKP, bu saldırılara katılmak için kuruluyor. Onun görevi, yığın ve tesmiyetçi bir ortamda, devrimci bir alternatifin önünde set oluşturmaktır. Bu görevi daha iyi biçimde yerine getirebilmek için de, legalleşme çabası içine girmiştir.

Bu parti, Kürdistan Devrimi'nin önünde duran bir güçtür. Onların, Kürdistan sorunu diye bir sorunu yoktur. Ama, Misak-ı Milli'yi, TC'nin toprak bütünlüğünü korumak gibi bir sorunu vardır. Tam da, Kürdistan sorununun tartışıldığı, "askeri çözümün çıkarılmadığı"nın anlaşılmasına başladığı bir dönemde, TBKP'nin ortaya çıkması bir tesadüf değildir.

Onlar, NATO'dan çıkmayacaklarını açıklıyorlar ve ABD'nin Kürdistan'a özerklik tezi- ni savunmaya başladığı bir dönemde ortaya çıkıyorlar. Bunlar tesadüfî olamaz. Tersine, bu partinin nasıl bir parti olacağı, hangi niteliklere sahip olacağı gösterir.

Sonuç olarak, TBKP, Türkiye ve Kürdistan için yeni bir parti değildir. TBKP, TKP'nin öden beri sürdürdüğü çizginin daha da sağa kayarak, burjuvazi için kabul edilebilir bir çizgi haline gelmesinin ifadesidir.

KUK

Genelde, ideolojik ve siyasi olarak birbirlerine yakın siyasi örgütlenmelerin birleşmesi olmalıdır. Bu yönüyle, TKP ve TIP'in, TBKP adı altında birleşmeleri de olumlu bir adımdır.

Aslında bu birlik çerçevesini, aynı yelpazede yer alan diğer bazı örgütleri de bünyesine alarak daha da genişletmesi mümkündür. Ancak bu birleşmede her iki parti de, geçmişteki siyasi çizgilerinin gerisine düşmüşlerdir.

Türkiye'de bu gün legal olarak "ülkenin demokratikleşmesi için" yapılan çalışmaların paralelinde bir önerme ile ortaya çıkmışlardır. Yani bu birlik, bir anlamda Türkiye'de legalleşmek için yapılmış bir birliktir. Komünist bir birliktir öteye, sosyal-demokratların birleşme düzeyine denk düşmektedir.

Biz bu birleşmeye, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi açısından baktığımızda, durum daha da değişmektedir. Her iki örgütün de, genelde Kürdistan sorunu ile ilgili geleceksel olumsuz tavırları anladığımızdır. Yani Kemalizm anlayışı aşlamamıştır gene. Ve Misak-ı Milli'nin ötesinde Kürdistan sorunu bir türlü bakamamaktadırlar.

Bu nedenle Kürdistan açısından da birliğe, fazla bir önem vermiyoruz. Bir yenilik getirdiği kısımda değiliz. Zaten geçmişten beri, TKP ile ilgili görüşlerimiz gözden geçirilirse, onların, böyle bir sonuca ulaşacağı görülebilir. Bu siyaset ile devam etmeleri halinde -ki bu o siyasetin bir adımdır- bizim yarın bunları Türkiye'nin legal koşullarında TBMM içerisinde görmemiz pek de şaşırtıcı bir olay olmayacaktır. Biz özellikle onların Kürdistan sorunundaki geleneksel olumsuz tavırlarını sürdürdükleri kısımdadır. Aynı olay daha çarpıcı bir şekilde, TBKP program taslaşına da yansımaktadır. Ve bu ilerde daha vahim biçimler alma tehlikesi yaratabilir. Kısaca söyleyeceğimiz bu kadardır.

13.10.1987

Kısa bir açıklama

□ Gazetemizin baskıya gireceği ana kadar merkez büromuza ulaşan değerlendirmeler bunlardır. Partizan ve Kurtuluş'un değerlendirmeleri basıma yetişmedi.

TİPTKP birleşmesi ile beraber olaganüstü kongreye giderek kongre kararı ile TKP-İşçinin Sesi, TKP ismini aldığı için, onların değerlendirmelerini bu yeni isim ile verdik.

★

RIZGARI

Soruna birleşen iki partinin niteliklerini açıklamakla yaklaşmak gerekiyor.

TKP 1920'de kurulmuş ve 1920'lerin başında illegal çalışmak zorunda kalmış bir partidir. TKP'nin öncülere M. Kemal tarafından katledilmiş, partileri yasaklanarak, illegal çalışmak zorunda kalmış bir partidir.

TKP'nin öncülere M. Kemal tarafından katledilmiş, partileri yasaklanarak, illegal çalışmak zorunda kalmış oldukları halde; Kemalist burjuvazinin kuyruğunda seyrederek; özgün bir işçi

sınıfı politikası oluşturamamıştır.

Tip ise, TKP ile temelde aynı görüşleri paylaşan, legal olarak kurulmuş, 12 Eylül darbesi ile illegal çalışmaya konumuna düşürülmüş bir partidir.

Çok eskiden beri bir kısmı TIP'liler, TKP'nin üst yönetiminde görev almışlar ya da tersi olmuştur. Bu birleşme bir yerde "imam nikahının resmi nikaha" dönüştürülmesidir.

Önemli olan birleşme değil; TBKP'nin yeni programıdır. Birleşme programı, işçi sınıfının iktidarını değil, burjuva

demokrasisini amaçlayan, temel ittifaklar yerine; sağ-liberal ve islamcı güçleri ittifakçı seçen ve bunun için Kürt ve Türk halklarına; ANAP dışındaki sömürgeci burjuva partilerine oy vermeyi öneren, esas amacı Kürt halkının ulusal kurtuluş ve Türk işçi sınıfının iktidar mücadelesini ezme olan Türk Ordusunu dağıtmak değil de; faşist gerici subaylardan temizlemeyle yetinen ve böylece marksizim - leninizmin devrim ve devlet anlayışını (zaten bu anlayış hiç sahip olmadıkları) ortadan kaldıran, anti-empyalist olmayı; NATO'da kalma- ya dönüştüren...bir programdır. TBKP, Kürt ulusunun kendi kaderini ta-

yin hakkını ve bu hakkın içeriği olan "ayrılma ve bağımsız devlet kurma hakkını" savunmamakta, bugün devlet katında mutabek bazı liberal yazarlar gibi, "Kürt sorununu zor ve baskıyla çözümleneceğini" söylemektedir. Bu, her iki partinin de sosyal-şoven geleneklerini devam ettireceklerini kanıtıdır.

TBKP'nin açıklanan birleşme ilkeleri, eski TIP ve TKP programlarından geri düzeyde ve sosyal demokrat niteliktedir. Böylece; birleşme sonucu illegal bir sosyal demokrat parti ortaya çıkmış olmaktadır.

Bir konu çok önemlidir: Türkiye, Avrupa Topuluğu'na yani AET'ye girme-

ye çok arzu ve şartlarını kabule hazır... Girebilmesi için güncel deyimlerle "çoğulcu demokrasi"yi kabulmemesi gerekiyor. Bunun için komünist partilerinin kurulmasını, Kürt halkının varlığını göstermek de olsa bazı kültürel haklarını kabul edecek. Bunun ısınma hareketleri başlamıştır. Bazı çevreler, özellikle Türk ordusu buna alıştırılmaya çalışılıyor.

TBKP, Türk burjuvazisi önünde görüncüye çıkmış bir kız utangaçlığında legalleşmeye çalışıyor. Aslında, adındaki "Komünist" sözcüğünü kaldırırsa, özel izne gerek duyulmadan kurulabilecek bir partidir.

Şunu da gözden uzak

tutmamalıyız: TKP ve TIP, SBKP'nin politikasına uygun hareket eden ve kendilerini buna bağımlı sayan partilerdir. Örneğin, 67 yıllık tarihinde SBKP'nin iktidardaki yöneticiler parti kararı doğuzunlaşmış, ona önemli ölçüde ters görüncüye çıkmış bir kız utangaçlığında legalleşmeye çalışıyor. Aslında, adındaki "Komünist" sözcüğünü kaldırırsa, özel izne gerek duyulmadan kurulabilecek bir partidir.

Şunu da gözden uzak

Sovyetler'in gündeminde Türkiye'de komünist bir devrim ve Kürdistan'ın bağımsızlığı yoktur.

TBKP bir yanıyla da Sovyetler Birliği'nin bu politikasına kendini uyarlamıştır.

Bu birleşmenin Türk sol siyasi hareketinde bir önemi ve Kemalist burjuvazisi için tehdit oluşturabilecek bir gücü yoktur. Bugün Türk solunun her günküden daha çok marksist-leninist ilkelere dayalı, işçi sınıfı iktidarını hedefleyen, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını gerçek içeriği ile savunan ve bunun ulusal kurtuluş mücadelesi ile ittifak eden itilalcı ruha sahip bir sınıf partisine ihtiyacı var. 8 Ekim 1987

"Eleştiriciyiz.. Tartışacağız!"

- "Kürt sorunu çözüme kavuşmadıkça, Türkiye'de demokrasiden bahsetmek mümkün değil"
- "Hükümetin, muhalefet partilerinin vb görüşü aynı: Türkiye'de Kürt sorunu diye bir sorun yok! Türkiye'de sadece Türkler yaşıyor!"
- "İsveç insanı, Türkiye'de demokratik bir gelişme olduğu umudunu taşıyor. Buna karşı eleştiriciyiz. İsveç'in Ankara Elçiliği gelişmeler karşısında oldukça sessiz ve eleştirisiz. Konuyu parlamentoya sunacağız."

● Eylül ayı sonunda iki haftalık bir gezi için Türkiye'de bulunan VPK(Sol Parti Komünistler) milletvekillerinden Osvald Söderqwist ile ANK muhabeirleri bir görüşme yaptılar. O. Söderqwist'in Türkiye izlenimleri şöyle;

Sayın O. Söderqwist, son günlerde Türkiye'deydiniz...Türkiye hakkındaki izlenimleriniz anlatır mısınız?

Türkiye'deki politik partiler ve resmi kurumlarla görüşmemiz için, başta İsveç hükümetinden, İsveç Ankara Elçiliği ve İstanbul'daki konsolosluktan yardım aldık. Bunun dışında diğer bazı ilişkiler için de, İsveç'de bulunan Türk ve Kürt dostlarımız yardım ettiler. Böylece, kendi olanaklarımızla bazı insanlarla görüşme fırsatını yaratmış olduk. Bu oldukça iyi oldu ve bize yeni şeyler öğretti.

Türkiye'de halk açık bir ortamda yaşamıyor, özellikle politik konularda açık tavır belirlemiyor. Bu gezimizde, demokratik ortamın yaratılması için gerekli ön koşulların temelinde bir değişikliğe uğramadığını açık bir şekilde gördük. Eski uygulamalar hala yürürlükte, eski temel kanunlar hala geçerliliğini koruyor.

Özellikle politikacılarla görüşmelerimizde, bu anti-demokratik yasaları daha ne kadar yürürlükte tutacakları konusunda sorular soruduk. Bizim için en ilginç olanı buydu.

Açık bir şekilde belirtmek isterim ki, İsveç'te sürekli konuşulan konu olan Türkiye'nin demokrasiye döndüğü iddiaları, çeşitli politik partilerin serbestçe faaliyet göstermelerine dayanmaktadır. Oysa şu an Türkiye'de demokratik bir ortam için köklü uygulamalar yok. Bu çok önemli...

Gezi boyunca yaptığımız görüşmelerde Kürt sorununu gündemleştirirdiniz mi?

Evet... Kürt sorununu her görüşmemizde gündemleştirdik. Devletin üst kademesinde görev yapan yetkililerle görüşmeler yaptık. Örneğin Özal rejiminin ekonomik danışmanı Kahveci ile yaptığımız görüşmede Kürt sorununu da gündemleştirdik.

Parti temsilcilerinin tümüyle görüştüğümüz. Örneğin ANAP'la, Demirel'in partisizle, Ecevit'in partisizle, İnönü'nün partisizle vb. Her görüşmemizde bir dizi sorunun yanında, parti yetkililerine Kürt so-

runu ile ilgili sorular da yönelttik. Kürt sorununu ele aldığımız görüşmelerde Anayasa ile ilgili sorunları da ele aldık. Çünkü, Anayasa ile Kürt sorunu birbirine bağlıydı ve Türkiye Anayasası Kürt sorununu dışlıyordu.

Bütün bu görüşmeler sonucunda, Kürt sorunu ile ilgili değişik cevaplar aldık. Rejim temsilcileri bütün görüşmelerimizde; "Türkiye'de Kürt sorunu diye bir sorun yoktur...Türkiye'de sadece Türkler yaşıyor" şeklinde alışlagelmiş cevaplar verdiler. Hiç bir kişi, evet böyle bir sorun vardır, dikkatli olunmalıdır ve adım adım çözüme kavuşturulmalıdır biçiminde bir cevap vermedi.

Kürt sorununu gündemleştirdiğinizde ne gibi tepkilerle karşılaştınız?

Özellikle hükümet yetkilileri ile görüşmelerimizde, bu sorun ile ilgili açık bir tepkinin olduğunu gördük. Hep bir ağızdan "Hayır...Türkiye'de Kürt sorunu yoktur" denildi. Bu konuyla ilgili görüşmelerimizde önümüze ana tez olarak terörizm ve teröristlik çıkarıldı. Kürt sorununda, örneğin ANAP yetkilisi ile görüşmemizde ana tez olarak şu ileri sürüldü; "Kürt sorunu diye bir sorun yoktur. Bunların tümü Türkür"(Osvald hayretle gülüyor)

Bu gezide Kürdistan'a gitmeyi de planlamış mıydınız?

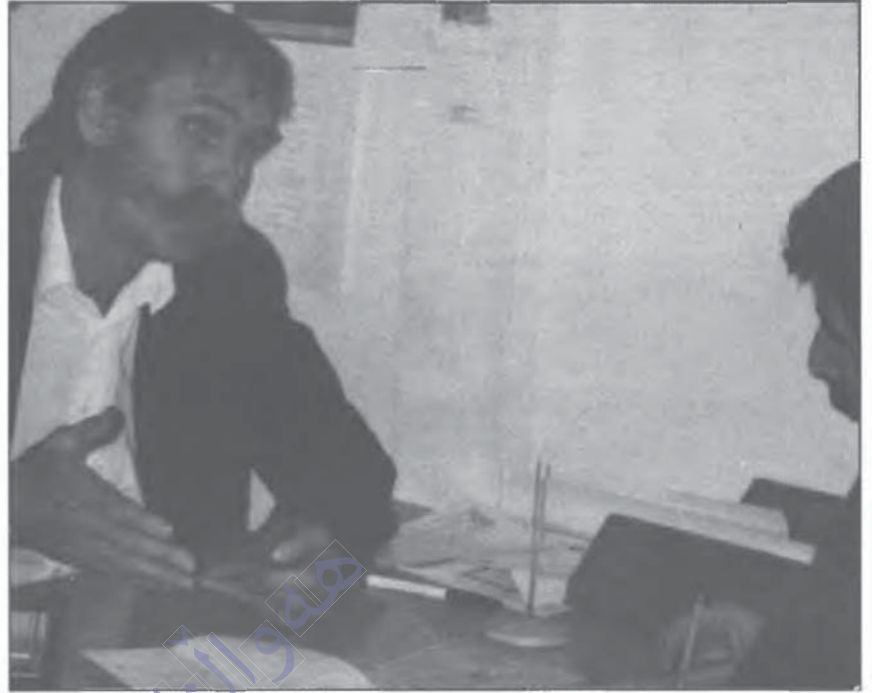
Hayır. Bu gezi için bunu planlayamadık. Çünkü, gezi süremiz sınırlıydı. İki hafta kaldığımız Türkiye'de İzmir'den Çanakkale üzeri İstanbul'a gittik. Oradan Ankara'ya geçtik ve tekrar İzmir'e döndük. 4 gün İstanbul'da, 2 gün ise Ankara'da ve İzmir'de kaldık. Görüşmelerimizi tamamladık.

Bu gezide özellikle Diyarbakır'a ve doğu kesimine gitmeyi çok istedim. Ama olmadı. Gidebilseydik şüphesiz bizim için ilginç olacaktı.

Resmî düzeyde özellikle ticari alanda son dönemlerde İsveç-Türkiye ilişkilerindeki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk-İsveç ekonomik ilişkileri oldukça gelişkin bir yerde. Örneğin İsveç'in büyük şirketlerinden ASEA, İstanbul'da oldukça büyük bir ihale almış... Bunun dışında ticari alışverişte oldukça bolunuyor.

Türkiye'de, demokratik bir ortam için gerekli uygulamaların olmamasına, baskının devam etmesine rağmen, İsveç insanı Türkiye konusunda pozitif düşünmeye kendini zorluyor ve Türkiye'de demokratik bir gelişmenin olduğu

Söderqwist: "Birleşik bir Kürt hareketine destek vermek daha kolaydır!"

Foto: ANK

umudunu taşıyor.

Biz buna karşı eleştiriciyiz. İsveç'e karşı bu konuda açık eleştirilerimiz var. Örneğin, İsveç'in Ankara Elçiliği Türkiye'deki gelişmeler karşısında oldukça sessiz ve tavırsız kalıyor. Bu konuyu parlamentoya sunacağım raporda da ele alacağım.

Kürt meselesini gündemleştirdiğiniz için, VPK ve özellikle siz Türk kamuoyu tarafından tanınıyorsunuz. Örneğin Hürriyet gazetesinin sizinle ilgili bir karesinde "rezil adam" diye yazmıştı. Partinizin Kürt sorunundaki tavır nedeniyle Türkiye'deki görüşmelerde tepkiler aldınız mı?

Bir şeyi bilmenizi isterim; bu gezide, bütün görüşmelerimizde oldukça açık ve net davrandık. Gezimiz, parlamenterler olarak, elçilik aracılığıyla yapılmış resmi bir geziydi. Az ya da çok diğer parlamenter gurupları gibi karşılandık.

Bizim, Kürt meselesine bakiş açımız konusunda, Türk parlamento Komisyonu ile yaptığımız görüşmelerde tepkiler aldık. Komisyonunda yer alan iktidar partisi üyelerinden biri, görüşme esnasında tepkilerini dile getirdi. Bu kişi beni direk suçlamamakla birlikte, İsveç'i genelde eleştirdi. İsveç'in teröristlere kucak açtığını, Türkiye'de yasa dışı işler yapmış teröristlerin İsveç'te kahraman ilan edildiğini belirtti. Bu tür iddialara cevabımız, bunların asılsız olduğu yönünde oldu. Görüşmelerimizde bilakis İsveç'in sert bir göçmen politikasına sahip olduğunu belirterek, -ki bu bizim parti görüşümüzdür-, iddiaların asılsızlığını belirttik.

Tavrımız ve düşüncelerimiz konusunda biz, VPK olarak, devlet yetkilileri ile görüşmelerimizde oldukça somut ve açık davrandık. Görüşlerimizi beyan etmekten çe-

kinmedik. Şüphesiz tepkiler aldık. Bilmiyorum, tanyur musunuz, Kahveci, Ekonomi Başdanışmanı. Sadece onunla görüşmemizde bu tepkiler gündemleşmedi. Kendisi oldukça genç olmasına rağmen, hükümetin en üst kademelerinde bulunuyor ve Amerika'da eğitim görmüş. Konuşmaları oldukça mantıklıydı ve konuşmalarında ekonomik terminolojiyi kullanıyordu. Fakat hiyerarşik olarak daha alt kademelere inildikçe hükümet yetkililerinde İsveç'e karşı tepkilerin olduğunu açıkça gördük.

Gezinizin sonuçlarını parlamentoda gündemleştirmeyi düşünüyor musunuz?

Bu gezi ile ilgili oldukça iyi bir rapor hazırladık. Bu raporu parlamentoya sunacağız. Raporda son politik durum, askerlerin fonksiyonları, çeşitli partilerin güncel durumu ilgili yaptığı belirlemelerin yanında, ilerici gazetelerle, örneğin, GÜN ve 2000'e Doğru dergileri yöneticileri ile, DİSK yöneticileri ve evinde görüştüğümüz Barış Derneği Başkanı M. Dikerdem ile yaptığımız görüşmeler yer alacak. Bu görüşmelerde oldukça ilginç görüşlerle karşılaştık ve rapor ettik. Örneğin, seçimlerde askerlerin partisiz ANAP'ın, -ya da nasıl adlandırılır bilmiyorum- kazançlı çıkacağı, seçim yasaasının ANAP lehine olduğu genel kanı. Ve eğer ANAP tekrar iktidar olur ve gücünü arttırsa, Türkiye'nin daha da dar bir ekonomik boğazda yüzeceği, baskıların artacağı ve Kürt halkına karşı sert tedbirlerin alınacağı belirtiliyor. Bütün bunlara raporumuz da yer vereceğiz.

Kürtlerin durumunu da raporda ele alacak mısınız?

Evet, evet, kesinlikle. Çünkü bu oldukça önemli bir konu. Raporda yer alacak. Çünkü, Kürtler

Türkiye'de oldukça büyük bir topluluk. Bu konuda İsveç Elçisi ile de farklı görüşlere sahibiz. Elçiyle bizim görüşlerimiz arasında büyük farklılıklar var. Bu konuyu da ayrıca raporuma ele alacağım.

Kürt sorununu çözümlenen Türkiye'de demokrasinin inşası mümkün mü?

Hayır. Buna inanmıyorum. Türkiye'de demokratik inşası için Kürt sorununun çözüme kavuşturulması gerekli. Bu da Anayasa'da temel değişiklikleri şart koşuyor. Faşist yasalar yürürlükte olduğu müddetçe Kürt sorunu çözüme ulaşamaz, büyük bir nüfusa sahip Kürtler özgür haklarını elde edemez ve Türkiye'de demokrasi inşa edilemez.

Kürdistan Press aracılığı ile Avrupa'da yaşayan Kürtlere iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Bir İsveçli olarak Kürtlere bir mesaj iletmem oldukça zor. Sadece şunu söyleyebilirim: Bütün Kürt topluluklarında belirttiğim gibi, Kürtler birlikte hareket etmeli, birleşmelidirler. Bu hem Kürtler ve hem de bizim için oldukça iyi olur. Biz o zaman Kürtlere daha iyi bir şekilde yardım edebiliriz, Kürt sorununu daha etkin bir şekilde destekleyebiliriz. Birleşik bir Kürt hareketine destek daha kalıcı ve sağlam olabilir. Yani şunu söylemek istiyorum; mesela Filistin hareketini örnek olarak ele alalım. Filistinliler içinde farklı görüşler olmasına rağmen hepsi FKO çatısı altında birleşmiş. Böylece bizler, birleşik Filistin hareketine daha etkin yardım edebiliyoruz. Kürtlerde farklı görüşleri bir çatı altında birleştirebilsen çok iyi olur kanısındayım.

Başka ne diyeyim. En azından bin bir İsveçliyim ve Kürt sorunu Kürtlerin sorunu...

★

DITINEN PARLAMENTERÊ VPK Oswald SÖDERQWIST, LI SER TIRKIYÊ

“Pirsa Kurd gelek girîng e”

□ “Ger pirsa Kurd çareser nebe, avakirina demokrasîyê li Tirkîyê ne mimkin e”

□ “Berpirsîyarên rejîmê, li ser pirsa Kurd hemû ji yek dev digotin, ‘Ne xêr li Tirkîyê pirsa Kurd nîne’!”

□ Li ser pirsa Kurd, dîtina me û sefirê Swêdê ji hev cuda ye. Sefirê Swêdê li ser qewimandinên Tirkîyê bêdeng e, bê tewr e. Ez dê di rapora xwe de ser vê yekê jî rawestim û bibim parlamentoyê.

Nûçevanên ANK bi Oswald Söderqwest (Parlamentêrê VPK) re li ser gera wî a li Tirkîyê hevpeyvi-nek çêkirin. Oswald li gel parlamentêrek FP (Partî Gel) di dawîya meha îlonê de du hefte li Tirkîyê bû û li ser gera xwe, dîtîna xwe ji bo xwendevanên me pêş-keşir;

□ Berêz Oswald, di rojen dawî de tu li Tirkîyê buyî. Tu dikarî li ser vê gera xwe me agahdarbikî û dîtîna xwe li ser Tirkîyê bibejî.

□□ Ji bo ku em bikaribin peywendî li gel partiyên politîk ên Tirk û meqamên fermî (resmî) re deynin; me, ji wezaretê derwa yê Swêd sefaretê Swêd li Enqerê û balyozxana giştî yê Swêd li Stenbolê alîkarî wergirt. Her wisa ji bo hinek peywendiyên din jî, me ji dostên xwe yên Tirk û Kurd ku li Swêd in alîkarî girt. Bi vî awayî me bi rêya xwe jî hinek têkilî danî. Ev jî gelek baş bû û em agahdarê gelek tiştên nû bûn.

Li Tirkîyê gel di rewşekî rehet de najî. Bi taybetî li ser meselên politîk nikarin dîtina xwe bidin êşkerekirin. Me, di vê gera xwe de dît, ku rewşekî demokratîk nehatiye afirandin û ji bo wî gavên pêwîst ji nehatiye avêtin.

Prensîbên kevn tê meşandin. Qanûnên bingehîn ên kevn hê jî di rojevê de ne.

Di hevdîtîna xwe de me ji kesên politîk dipirsî: “hûn dê heya kengê van qanûnên anti-demokratîk biparêzin?” ev yeka ha bo me gelek înteressant bû.

Ez dixwazim bi awakî vekirî bibêjîm; Li Swêdê te gotin, ku Tirkîyê vegeriya demokrasîyê ev îddîa jî bîngeha xwe ji azadbûna xebatên partiyên burjuvazî distîne. Lê belê îro li Tirkîyê tethîqa bingehîn ya demokrasîyê nîne... Ev yekê han gelek girîng e.

□ Gelo di ger û hevdîtîna xwe de, we pirsa Kurd anî rojevê?

□□ Belê. Di hemû hevdîtînan de em li ser pirsa Kurd rawestiyân. Me berpirsîyarên mezin ên dewletê re peywendî danî. Wek nimûne hevdîtina me muşawirê yekemîn a aborî ya rejîma Özal Kahvecî re em ser vê pirsê rawestiyân. Her-wisa em li gel berpirsîyarên wezaretê re ser pirsê sendikan sekinî-n û me pirsa Kurd jî anî rojevê.

Me, berpirsîyarên hemû partiyân dît. Bi ANAP, bi partiya Demirel, Ecevid, İnönü û hwd. de li hemû hevdîtîna xwe de li gel pirsên din, em, ser pirsê Kurd jî rawestiyân. Û me ser vê babetê pirs jî wan kir. Gava em hevdîtîna xwe de ser pirsê Kurd sekinîn, pirsê Anayasa jî hat rojevê. Ji ber ku pirsê Kurd û Anayasa bi hev ve girêdayî bûn. Û Anayasa ya Tirkîyê pirsê Kurd nedigirt nav xwe... Me di wan hevdîtîna xwe de me ji kesên politîk dipirsî: “hûn dê heya kengê van qanûnên anti-demokratîk biparêzin?” ev yeka ha bo me gelek înteressant bû.

yên xwe de li ser pirsa Kurd bersî-vên cihê stand. Berpirsîyarên hikumetê di hemû hevdîtîna xwe de wek berê digotin; “Li Tirkîyê pirsa Kurd nîne. Li Tirkîyê tenê Tirk dijî” Mirovekî ne got belê pirsêk wisa heye. Divê em li ser bisekinin gav bi gav vê pirsê çareserkin.

□ Gava hûn li ser pirsa Kurd sekinî-n ew çi reaksiyon nîşan dan.

□□ Bi taybetî berpirsîyarên rejî-mê hember vê pirsê aciziya xwe eşkere dikirin. Hemû jî yek dev di-gotin; “Ne xêr li Tirkîyê pirsa Kurd nîne” Gava me pirsa Kurd dianî rojevê; wan jî pirsê terorîz-mê derxistin pêş me. Hevdîtina me li gel berpirsîyarê ANAP ê vî tiştî derxistin pêşiya me “pîrsêk Kurd nîne ew hemû Tirkî”

(Oswald dikene)
□ We di vê gera xwe de çûyîna Kurdistanê jî xistibû programa xwe?

□□ Na xêr. Ji bo vê gerê me plan çê nekirî bû. Dema gera me jî kurt bû. Hemû hemû du hefte em li Tirkîyê man. Em jî Îzmîrê ser rêya Çanakkalê çûn Stenbolê. Li Stenbolê 2. rojan man, ji wir çûn Enqerê û li wir jî 4. roja man, paşê em vegeriyan Îzmîrê. Û li Îzmîrê man, me hevdîtîna xwe qedand.

Di vê gera xwe de çûna rojhilal û bi taybetî Diyarbekir daxwaziya me bû, lê ne bû. Ger em biçûna; ez bawer im dê gelek înteressant biba.

□ We di hevdîtîna xwe yê meqamên fermî de li ser tekiliyên Swêd û Tirkîyê ya ticarî çi tesbî kir?

□□ Têkilîya aboriya Tirkîyê-Swêdê gelek pêşketiye. Wek nimûne şirketa mezin a Swêd ASEA li Stenbolê îhaleyek mezin girtiye. Li derî wê danûstandina ticarî jî pir xurt e.

Di gel, ku li Tirkîyê rewşekî demokratîk, pêk anîna rewşekî demokratîk jî nîne, lê dîsan mirovên Swêd hewil dide, ku li ser Tirkîyê pozîtîf bifikre. Û heviya pêşketina demokrasîyê dike. Li ser vê yekê rexne yên me hene. Di vê babetê de li hember Swêd rexneyên me yê eşkere hene. Wek nimûne; Sefirê Swêd li Enqerê li ser qewimandinên Tirkîyê bê deng dimîne û rexne nagire. Ez dê vê pirsê di rapora, ku peşkeşê parlamentoyê bikim de binim rojevê.

□ Ji ber ku hûn li ser pirsê Kurd sekinî-n VPK û taybetî. Tu ji aliyê re-ya giştîya Tirkîyê ve têyî nasîn. rojname Hurriyet carekî ji bo te “mîrovê rezil” goti bû. Ji ber tew-raw partiya we li ser pirsê Kurd di hevdîtîna xwe de çi reaksiyon der-keftin pêş we?

□□ Ez dixwazim hûn vê tiştê baş bizanin ku me hemû hevdîtîna xwe gelek vekirî tewrê xwe danî. Ev gera me bi rêya sefaretê hatibû organîze kirin. Bi awakî fermî, em wek heyetê parlamentoyê din ha-tin qelbûlîkirin.

Li ser dîtina me ji bo pirsa Kurd, di hevdîtina heyeta parlamentoya Tirkîyê de ji me re reaksiyon nîşan dan. Mirovekî jî vê heyetê (enda-mê partiya hikumetê bû). Ew mi-rov, ne ji şexsê min re, lê bi awakî giştî li siyaseta Swêdê rexnekir. Got: “Swêd hembêza xwe bo tero-ristan vekirîye. Û kesên qatîlên ku ji vir direwin li Swêdê wekî qehre-manan tên îlankirin” li hember vê îddîayê bersîva me; “ev tiştana ne rast in” bû. Di hevdîtina me de me got siyaseta Swêd li ser mihaciran ne siyasetekê başe. Em, wek VPK vê siyasetê naecibînin.

Me wek Partiya Komunist di he-mû hevdîtîna de dîtîna û raya xwe eşkere kir. Li gor siyaseta partiya me, me tewrê xwe li ser her tiştî da xuyakirin. Bê guman me reak-siyon jî girt. Nizanim hûn dinasin yan na? Kahvecî heye, mişawirê aborî ya Özal e. Tenê hevdîtina me û wî de ev problem nehat holê. Ew bixwe gelek ciwan e, lê ciyê wî jî di nav hikumetê de berz e. Li Amerîka xwendîye. Axaftina wî bi termînolojiya aborî bû, lê gelek mantuqî bû. Lê belê di dereceya nîzm ya hiyerarşîya hikumetê de li dijî Swêdê gelek reaksiyon hebû. Me ev tişt dîtî.

□ Gelo, hûn dê neticeya vê gera xwe di parlamentoya Swêd de mi-naqaşe bikin?

□□ Me li ser vê gera xwe rapore-kî baş amadekirîye. Em dê vê ra-porê pêşkeşê parlamentoyê bikin. Di raporê de; dê rewşa dawî ya po-lîtîk, fonksiyonên leşkeran, diti-nên partiyên li ser pirsê rojane, dîtîna rojnamevanên pêşverû wek kovara GÜN û 2000'e Dogru, axaftîna me gel berpirsîyarên DİSK û serokê Komela Aştî M. Dikerdem cih bigre. Em di van hevdîtîna de rastî gelek dîtîna înteressant hatin û me wan jî rapor-ker. Wek nimûne; Di hilbijartina giştî de, partiyê leşkeran ANAP dê qezenc bike, ji ber ku (qanûna) hilbijartinê bi fêde ya wî ye. Ger ANAP carekî din bête ser hikum, dê rewşa aborî ya Tirkîyê xirabtir bibê. Wekî din zordestî û kiriyarên anti-demokratîk zêde bibin. Zor-destî û zilma, ku li ser gelê Kurd heye dê zêdetir bibe. Me di raporê xwe cih daye van pirsan.

□ Hûn dê di vê raporê xwe de li ser pirsê Kurd jî rawestî?

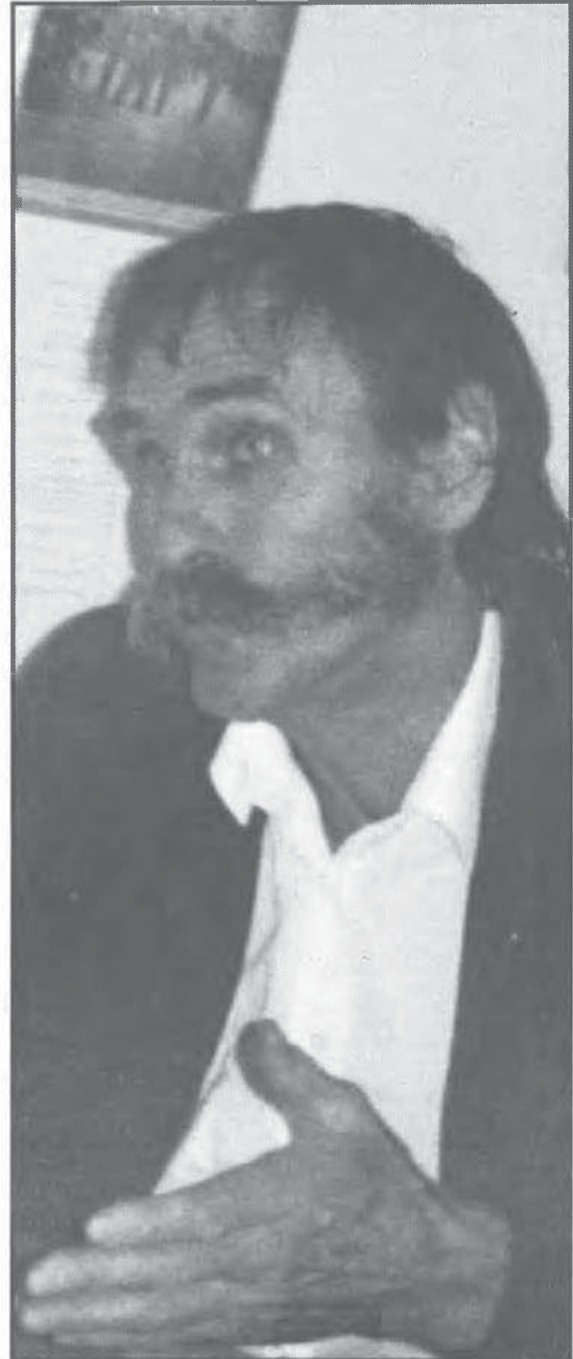
□□ Belê, belê. Mutlaq... Ji ber ku ev pîrsêkê zor girîng e. Di raporê de dê cih bigre, ji ber ku Kurd li Tirkîyê gelek in. Di vê meselê de dîtina me û sefirê Swêdê jî ji hev cuda ye. Ez dê di rapora xwe de ser vê yekê jî rawestim.

□ Gelo bê ku pirsê Kurd çareser bibe; avabûna demokrasî li Tirkî-yê mimkin e?

□□ Naxêr. Ez bawer nakim. Ji bo avabûna demokrasî li Tirkîyê, di-vê pirsê Kurdî çareser (hel) bibe. Ev jî guhartina bingehîn ya Anaya-sayê pewîst dike. Dema ku qanû-nên faşîst hebîn; pirsê Kurd nayê çareserkin û ciwaka Kurd a ku gelekî mezin e, nikarin mafên aza-dî bidesxtînin. Û bê wî li Tirkîyê jî demokrasî ava nabe.

□ Gelo mesajek we heye, ku hûn bi rêya Kurdistan Pressê bigihîjî-nin Kurdên li Ewropayê?

□□ Wek Swêdiyêk, dayîna mesa-

Parlamentêrê Partiya Komunistên Çep Oswald Söderqwest dibêje: “Divê Kurd pêkve bilivin û yek bin; wê çaxê em dikarin, hê xurttir û zêdetir alîkarî û piştgi-riya Kurdan bikin” Foto: ANK

jekî bo Kurdan gelek zehmet e. Ez dikarim tenê vê yekê bêjim; Her wisa min ev tişt hemû civînên Kur-dan de jî gotiyê, dûcar bikim: Divê Kurd pêkve bilivin û yekbin. Ev hem jî bo Kurdan û hem jî ji bo me gelek baş dibe. Wê çaxê em dikar-in, hê xurttir û zêdetir alîkarî û piştgi-riya Kurdan bikin. Û piştgi-riya pirsê Kurd bikin. Alîkarî ji bo tevgerekê yekgirtî ya Kurdî re ge-lek hêsan e. Ez nikarim tiştêkî din bêjim. Ji ber ku ez Swêdî me û pir-sa Kurd pirsê kurdan e.

Ez dixwazim vê yekê bêjim; Em dê tevgera Kurdî û Filistinî binin berhev; Her çend di nav Filistinî-yan de bir û baweriyên çûda jî he-bin, di bin Rêxistina Rizgariya Fi-listinê (RRF) de civiyane. Kurd jî bikaribin bir û baweriyên çûda bin konekî de bicivînin gelek baş dibe. Em tevgera yekgirtî ya Filistinî re baş alîkarîyê dikin. Kurd jî bikari-bin rêxistînek wisa çêkin, ez ba-wer im dê gelek baş bibe.

□ Spas

Uppsala*05.09.1987

Komika tercümanên Kurd li Swêdê di navbera 18/9 û 4/10 1987'an de ji bo berhevkirina peyv û termolojiyên tîbî li Sovyetîstanê, li Komara Ermenîstanê û Komara Gurcîstanê gerîn.

Ev gera, wek serlêdanekê ji bo hînbûn û fêrbûnê bû. Bi alîkarî û tevkeriya Xwendegeha Bilind ya Geli-Adelfors Folk-högskolan-, Enstûta Tercümanan li Zanîstgeha Stockholmê û Sendîka Tercümanan li Swêdê hat çêkirin. Ev cara pêşîne, ku komika tercümanên Kurd yê li Swêdê gerek wisa pêkanin. Komika tercümanan ji 20 kesan pêkhatibû, ji van 8 kes keç û jî-nên Kurd bûn. Di bin berpirsiyarî û serketiya endamên Sendîka Tercümanan û Xwendegeha Bilind a Geli, ger gelek bi dilşadî û serfirazî derbaz bû.

Komika tercümanan li Leningradê serlêdanek li Enstûta Rohilatnasî Beşa Kurdî kir. Bi vewwendina Enstûta Beşa Kurdî, komika tercümanan li xaniyê enstûtê, li gel serek û karmendên wê komcivînek çêkirin. Serek û karmendên enstûtîyê bi dilek xweş û germ xêr hatin li komika tercümanan kirin û bi kurtî li ser karûbarên xwe aghdarî dan mêvanên xwe.

Berpirsiyarê komika tercümanan û serekê Xwendegeha Gel a Bilind jî, armanca gera tercümanan jî wan re pêşkêş kirin û di wî warî de alîkarî ji wan xwestin.

Lê, çî mixabin, cîhê zanyarê heja Qanadê Kurdo dihat xuyakirin. Di quncikê odê de, li ser maseyekê wêna kalê heja bi kulîlêk rengîn hatibû xemilandin.

Heval û hogîrên Kurd yê li Leningradê jî bo dîtina mêvanên xwe hatin hotelê. Êvarekê ji li gel çend karmendên Enstûta Kurdî û hevalên Kurd li hotelê civin û bi govend û stranên Kurdî demê xweş bi hev re derbazkirin...

Komika tercümanan li Leningradê li gelek cîhên kevn û kultûrî gerîn û bi vî gerê li ser dirûka Leningradê piçek serwest bûn...

Ji Leningradê, komika tercümanan bi balafirêkê çûn Komara Ermenîstanê. Ji xwe armanca tercümanan jî ew bû ku piraniya wexta xwe li Ermenîstanê û li Gurcîstanê derbazkin û gel doktor û zîmanzanîstên Kurd li ser peyv û termolojiyên Kurdî bixebitin. Ji ber ku li herdu komaran rûniştvanên Kurd hene û li dem û dezgehên bilind jî gelek ronakbîrên wan hene.

Bi alîkarî û fedekerîya wan ronakbîrên Kurd yê ku dem û dezgehê de kar dikin, em cîhekê de gihîştin armanca xwe. Hemûyan alîkarîya me kir, lê bi taybetî karmendê Enstûta Kurdî ronakbîrê heja Celîlê Celîl Casimoviç, rojnamavê heja Temûrê Xelîl û profesor İboşê Seid gelek alîkarî kirin û herdem li ba komika tercümanan bûn. Ji bo pêkanîna programê jî gelek westîyan û di her pîrs û pîrsîrêkên tercümanan de alîkarî kirin.

Li Komara Ermenîstanê bi rêya fermî komika tercümanan çend serlêdanên heja kirin. Wek, serlêdana li Enstûta Kurdî, Serlêdana Radyoya Eriwanê Beşa Kurdî û serlêdana li Rojname Rêya Taze.

Enstûta Kurdî bi serek û karmendên xwe ve, komika tercümanan dawetî Enstûtîyê kirin. Serekê Enstûtîyê yek bi yek karmendên li Enstûtîyê kardi-kin bi nav û xebata wan ve bi tercümanan dan nasikirin. Dûr û dirêj jî li ser karûbarên Enstûtîyê, mêvanên xwe aghdar kirin.

Ji aliyê hevalek tercüman ve, li ser nivîsandina tîpên latîni

Kürt Tercümanlar Erivan'da

Zarokên Kurd, Tercümanan li Balafirgehê Tîbîsê rêvîdikin Kürt tercüman grubunu Tîbîs Havaalanı'nda Kürt öğrenciler ağırladı

pirsiyar hat kirin.

- Ger bi tîpên latîni pirtûkên Enstûta Kurdî derdixinin were nivîsandin ji bo me gelek hêsan dibe, em jî wan bixwînin... Li gor imkaniyê xwe nivîsandina tîpên latîni zêde bikin gelek baş dibe.

Serekê Enstûtîyê: - Em dê vî tîştî bidin ber çavan û li gor imkaniyê xwe Kurdî bi tîpên latîni zêde bikin.

Pey serlêdana Enstûtîya Kurdî, komika tercümanan çû Radyoya Eriwanê Beşa Kurdî. Serekê Beşa Kurdî hevaleyê Ermenî, li gel çend karmendên redaksiyona beşa Kurdî, komika tercümanan vewwendin. Bi rêya tercümanêkî, Serekê Beşa Kurdî aghdarîyek kurt li ser karûbarê radyoyê da komika tercümanan.

Bi navê komika tercümanan selîkek Şivan Perwer û kasetek jî muzîka Kurdî diyarî ya Radyoya Eriwanê Beşa Kurdî kirin. Serekê radyoyê jî, çî da tercümanên Kurd ku axaftinekê di radyoyê de bi Kurdî bikin. Ji ber sedemên teknîkî komika tercümanan axaftina xwe bi nivîs pêşkêşî Redaksiyona Beşa Kurdî kir. Em hevî dikin ku Radyoya Beşa Kurdî ew axaftina me weşandin.

Di vî nabênê de bu pîrsîyar jî Serekîya Beşa Kurdî hat kirin: 1-Dengê Radyoya Beşa Kurdî li gelek heremên Kurdistanê nayê bîhistin. Ji ber ku Khz. weşandina radyoyê hewqas tekûz nîne. Li aliyê dinê jî, îroj bi hezaran Kurd li welatên Ewropayê rûniştvan in. Ji bo van Kurdan pêwîstiya weşandina radyoyek Kurdî heye. Gelo, imkaniyê tenê hene ku hun Khz. weşandina beşa Kurdî xurtir bikin, ku li hemû heremên Kurdistanê bête bîhistin?..

Gelo imkaniyê tenê hene, ku berê pêlên weşandina Beşa Radyoya Kurdî ber bi Ewropayê vegerînin ku Kurden li Ewropayê bikaribin Radyoya Beşa Kurdî guhdar bikin?

-Belê em bi xwe jî pîrsa ne hezbûna weşandina Beşa Kurdî aghdarin. Me digot qey Radyoya Beşa Kurdî li gelek here-

İsveç'in çeşitli bölgelerinde çalışan tercümanlar mesleki pratik için Eylül sonunda 2 haftalık bir süre için SSCB'ne gittiler.

81 bayan 20 kişilik tercümanlar grubu, bu gezi sırasında Ermenistan Cumhuriyeti ile Gurcistan Cumhuriyeti'nde Kürtlerin yoğun olarak bulunduğu bölgeleri ve çeşitli Kürt bilim, eğitim, kültür ve basın kurumlarını ziyaret ettiler.

Erivan ve Tîbîs'te Kürtler tarafından sıcak bir ilgi ile karşılanan Kürt tercümanlar grubu, Erivan Radyosu Kürtçe redaksiyonuna da ziyaret ederek, yayın kapasitesinin yükseltilmesini ve TV yayınına da geçilmesini talep ettiler. Konu ile ilgili olarak grup sözcüğü, redaksiyon çalışanlarına özetle şöyle dedi: "Kürtçe radyo yayınları Kurdistan'ın pek çok bölgesinde dinlenemiyor. Ayrıca Avrupa'ya yayılan onbinlerce Kürt için de yayın başlatılmasına bir ihtiyaçtır. Radyo yayınına daha güçlendirilmek ve Avrupa'nun da dinleyebileceği kapasiteye çıkmak mümkün değil midir?"

Kürt tercümanlar grubunun bu radyo ve TV ile ilgili taleplerine yakın ilgi gösteren yetkililer, konu ile ilgili olarak çalışmalar yapacaklarını belirttiler.

Kürt tercümanlar grubu, 4 Ekim'de İsveç'e döndüler.

Bilindiği gibi, Kürtlerin özgeçmiş bir vatanları olmadıkları için, amadıkça eğitim için pratik yapma alanı da resmi olarak bulunamıyor. Bu nedenle, Kürt dili öğretmenleri gibi, kürçe-İsveççe tercümanlık yapan Kürtler de, pratik eğitim için Eriwan'ı tercih etmektedirler.

kür de tesirên gelek xirab çêdike.

Gelo imkaniyê tenê hene, ku berê pêlên weşandina Beşa Radyoya Kurdî ber bi Ewropayê vegerînin ku Kurden li Ewropayê bikaribin Radyoya Beşa Kurdî guhdar bikin?

-Belê em bi xwe jî pîrsa ne hezbûna weşandina Beşa Kurdî aghdarin. Me digot qey Radyoya Beşa Kurdî li gelek here-

Redaktorê Radyoya Beşa Kurdî Cemîlê Celîl jî Kurden Ewropa tîka (rica) dikir, ku jî bo Radyoya Kurdî muzîk û stranên Kurdî bişînin û danûstandinên xwe li gel Radyoya Beşa Kurdî xurt bikin.

Bi alîkarîya hevaleyê heja Temûrê Xelîl jî bo Komika Tercümanan li gel Dewşgirê Serokê Rojname Rêya Taze, hevdiyekê pêkhat. Dewşgirê Serokê Rojname Rêya Taze, bi kurtî derheqê rojnamê de aghdarî da.

50 salîya Rîya Taze bi xelatêkê hatîye pîrozkirin. Ew xelat, serbilîndîya rojname nîşan dide. Rêya Taze, bi tîpên kirilî bi Kurdî dertê. Di destpêkê de bi tîpên latîni hatîye weşandin, lê dû ra vegerandine tîpên kirilî. Li gel karmendên Rêya Taze li ser hinek pîrsan hat axaftin.

Li Ermenîstanê jî komika tercümanan li hinek cîhên dirûkî û olî (dînî) gerîn. Li mûze û li dêran hûnermendîya gelê Ermenî ya hezar salan a kevnare hatîye komkirin û parastin. Gelê Ermenî bi zanistî û bi bawerîyêk netewî hebûna xwe ya kevnare jî tofan û belan parastî ye. Di wêne û tabloyên wan de hovîtiya "Roma Res" her dem xwe nîşan dide. Berxwedana hebûna mîletê Ermenî li dijî hovîtiya nijadperestên "Roma Res" bi xwîn hatîye dayîn. Ew hovîtiya "Roma Res" di her rûpela dirûka gelê Ermenî û Kurden li Ermenîstanê bi tîpên reş û mezin hatîye nivîsandin. Di jîyana Ermenîstanê de, ji her kolan û meydana de de jî bo bîrkerîna wê hovîtiyê bi hûnermendîyên xwe xemilandine. Ji bo biranîna 2 milyon şehîd û wûndayên xwe li girekî 2 milyon dar şîn

kirine. Ji bo biranîna rûhên wan şehîdên xwe, di nav bajêr de 200 000 hezar çavkani çêkirine.

Di mûze Eriwanê de tiştêkê gelek bala min kişand; ew jî tîkîlyên hûnermendîya destkarîya gelê Ermenî û gelê Kurd bû. Di çêkirina xalîçe, kînc û destkariyên (sanatên destan) mîna hev bûn. Bi bîrûbawerîya min di dirûkê de herdu gelan gelek tîşt jî hevdu fêrbûne û jî hevdu girtine. İroj mirov nîkare bibêje ew tîştana yê yek mîletê tenê ne. Ji ber ku ew hûnermendîyên destkarê berhema tîkîlyên dirûkê ne. Li çî mixabin, di mûza Eriwanê de tenê navê Ermenîyan hatibû nivîsandin...

Kurden me yê Sovyetîstanê hebûna xwe jî me re vekrîbû û me dawetî mala xwe kirin. Mêvanperwerîyêk gelek heja nîşanî me dan. Me hevdu nasnedikir, lê me baş dizanî bo dilşewatiya xerîbîyê bi evîna kurdayetiyê hatibû kewandin. Dilê me hemûyan bi hesrata welat bi kul û bîrîn bû...

Şeva paşîn li Ermenîstanê, Enstûta Kurdî jî bo komika tercümanan şayiyek çêkirin. Di vî şeva paşîn de, dengbêjê heja Aram Dîkran bi dengê xwe wek yê salûd û bilbilan em dilxweş û geşt kirin. Bi dilan û stranên Kurdî Hotela Ermenîstanê bi şadî û xemgînî me dihêjiya. Serekê Enstûta Kurdî bi axaftinekê gelek giranbûha rûmeta serlêdana komika tercümanan daxuyanî kirin û got: "Em hevî dikin ku birayên me Kurd her dem bêten ziyareta me jî ber ku em bi dîtina wan gelek dilxweş û serbilind dibin."

Komika tercümanan bi otobûsê 8 seatan de gihîştin bajarê Tîbîsê. Dema otobûsa me gihîşt ber derê Hotelê Tîbîsê, xort û keçên Kurd li benda me bûn. Di dest wan de baqên gul û kulîlkan nêzik se se at benda mêvanên xwe bûa...

Komika tercümanan rojekê jî li bajarê Tîbîsê gerîn. Bi rastî bajarê Tîbîsê dirûka xwe ya hejar salan dilê xwe de parêzandî ye. Di nav çend best û nevalan de avahîya bajarê Tîbîsê xwe bi darûber û bi kulîlkan hevî rengî we keçekê gurci xwe xemilandî ye... Ji ber bejn û balawê, ez bûm ewlîkara wê...

Li Tîbîsê jî bi alîkarîya doktor û zîmanzanîstên Kurd komika tercümanan li ser peyv û termolojiyên Kurdî kar kirin.

Rûniştvanên Kurd yê li bajarê Tîbîsê jî bo mêvanên xwe şewekê Kurdî çêkirin. Di vî şevê de govend û stranên herema xwe pêşkêşî mêvanên xwe kirin. Di vî şevê de, li ser dexwaziya wan jî, hevalên jî komika tercümanan jî stran û govendên xwe pêşkêşî wan kirin. Ew bi govend û stranên me gelek kêfxweş bûn. Gelek kes hatibûn ji bo dîtina mêvanên xwe yê jî "xerîbîyê". Di dawîyê şevê de mêvanên xwe vewxwendin malên xwe.

Li bajarê Tîbîsê komika tercümanan çû, serlêdana xwendegêkê li wê derê dersdîrîya Kurdî didan zarokên Kurdan. Zarokên kurdan hefê se se at zîmanê zîkmakî hîndîbin. Roja em jî Tîbîsê rebikevên zarokên wê xwendegehê hatin ber balafirgehê jî bo me rêvîkîbin. Di destê wan de baqên gul û kulîlkanê spî, sor û zer hebûn û li benda me bûn. Hevalên Komika Tercümanan jî bi wan EY REQIB gotin. Em bi dilek xemgîn jî wan û jî Tîbîsê çetîn.

Spas ji bo hemûyan! Silavên germ jî bo hemûyan!

9.10.1987
Uppsala • Swed
Şoreş ZİREK

Gera Komika Tercümanên Kurd li Sovyetîstanê

mên Kurdistanê nayê guhdarîkirin. Em nûha cad dikin, ku heza weşandina radyoyê bikin 1000 KHz, ku li gelek cîhan were guhdar kirin.

Em dê li ser pîrsa te ya din jî mijûl bibin.

2-Radyoya Eriwanê Beşa Kurdî di nasandina mîjûtiya çanda Kurdî de xizmetekî

heja kiriyê û dike jî. Di dema me de, teknîk gelek pêşta çûye. Ji bo hişyarbûn û tîgîştina mirovan di vî wan teknîkên nû bikar bîne. Wek hun jî dizanin hikumeta Tirkiyê bi her awayî asimîle kirin û wenda kirina hebûna gelê Kurd wan teknîkên nûjen bikartîne. Di jîyan û hebûna Kurden li Kurdistana Ba-

AIDS

EDUCATION CAMPAIGN KURDISH

□□Navê AIDS ji tipên yekem yê bejeyên ACQUIRED IMMUNE DEFICIENCY SYNDROME hatiye. AIDS nisaxiyek e, ku dikeve sistêma berxwedana bedenê. Wisa nisaxiyên ku berê ne talûke bûn dikarin te bikujin.

Mikrober dibe sedema AIDS, ku di dema têkiliya cinsi de ji yekî, yan yekê derbasî yek din dibe. Ango avikên bedenê, yê dikarin dema têkiliya cinsi ji bedenê derbasî yek din bin, dikarin mikroba AIDS derbas kin. Têkiliya ji paşî da bo derbas kirina AIDS pîr talûke ye. Têkiliya cinsi ya normal di navbera jin û mêr de ji dikare bibe sedema derbas kirina vîrusê.

Yabancılar haftası

□□Kurdistan Kultur Zentrum, Osnabrück'de kutlanan "Yabancılar Haftası"ni protesto etti. Bu yıl 26 Eylül-3 Ekim tarihleri arasında kutlanan haftaya Türk faşistlerinin de çağırılması Osnabrück KKZ'un bu kararı almasına neden oldu. KKZ, geçen senelerde düzenlenen yabancılar haftasına katılarak başarılı programlar sergilemişti.

Osnabrück'de Türk faşistlerinin legal örgütü "Türk Kültür Derneği". Osnabrück Şehir İdaresi ve Kiliseler tarafından bu haftaya çağırılmış. Bu kararı Kurdistan Kultur Zentrum'la birlikte protesto eden Osnabrück Eğitim ve Bilim Sendikası (GEW) ve Yeşiller, komu-yuna yönelik geniş bir teşhir kampanyası yürüttüler. İki yıl üst üste faşistlerin derneğinin katılımı protesto ettiği halde, bu yıl Şehir İdaresi ve Kiliselerin varmış olduğu anlaşmaya uyarak tavır koymayan Alman Sendikalar Birliği (DGB), sesiz sedasız haftaya katıldı. Bu arada "Türk Demokrat İşçiler Derneği" olarak adlandırılan 3-4 kişilik bir ekip de, faşistlerin derneği ile birlikte aynı bina ve sahnede program yaptılar.

Osnabrück Şehir Yabancılar Merkezi'nin, Almanya'da işçi bulunduran ülke Konsolos temsilcileri ile birlikte düzenlediği toplantıya Türk Konsolosu'nun çağırılmasını protesto eden Kürdistan Kültür Merkezi, toplantı binasının (Stadthalle) önüne üç büyük flama açtı ve Almanca bir bildiri dağıttı. Toplantının yapıldığı gün ise, TC konsoloslu toplantıya katılmayacağını açıkladı. Katılmamasına gerekçe olarak da şu belirlemeleri yaptı: "Yıllardır Osnabrück Yabancılar Haftası, radikal örgütlerce yönlendiriliyor. Bunların yaptıkları programlar uygulanıyor. Ayrıca, bu yıl yapılan seçimlerde, şehrin Yabancılar Meclisine de Kürdistan Kultur Merkezi'nden önerilen bir aday seçildi... Bu ilişkiler, basına yansıyor, resmi yazışmalarda yer alıyor. Şehir Meclisi de bunlara mücade ediyor..." Anlaşıldığı kadarıyla, TC Konsoloslu, Osnabrück'te Kürtlerin faaliyetlerinden oldukça rahatsızdı. Ve bu rahatsızlığını, diplomatik nezaket kurallarını da hiçe sayarak kabaca ortaya koymaktan çekinmiyordu. Öte yandan, Konsolosluk, Kürdistan Kültür Merkezi'nin faaliyetlerinin durdurulması için de yoğun bir çalışma sürdürüyor...

xiyê. Kesên derziyên hev li xwe dixin ji dikarin ji hev bi AIDS kevin.

AIDS bi rêya hewzên ajniyên, kelmêşan, tev-sivarbûna li trimbêl û trênan, sûna kar, bënijandinê, kuxikê, xwerinê, dest-guavastinê belav nabe. Ducar dikim, nabe.

Tu bi dayina xwûnê û ji rûnişkandina ser tiwalêtê ji bi AIDS nakevî. Tu dikarî xwe ji AIDS biparêzî, ger tu bê parazitî kirinê cinsi tev ewên, ku pêwendiyên wane cinsi tev kesên din ji hene, yan kêvçî ne û derziyên hev li xwe, dixin nekî. Tewkeli mebe, hevalê xwe

hevala xwe binase. Ger dilê te rûnane CONDOM, angò tûrik, yan kapût pêk bîne. Ew talûka derbas kirina AIDS pîrê kêmkê dike. Tu bi AIDS nakevî ger nehêlî kesek din bide te.

Çekê mezin li dijî AIDS zanibûna li ser nisaxiyê ye. Ger tu bi tîrsî, bi tixortê xwe bişewir, yan here şûneke AIDS COUNSELLING SERVICE, yan şîretvanek STATE HEALTH DEPARTMENT bibîn. Ji xwe bîra meke:- xizmeta wergerên bi telefônê dikare alîkariya te bike.

(Ji radyoya kurdî li Australiya)

Mr. KOS 87'nin şampiyonu bir Kürt:

CUWAN DERWÊŞ

□□Her yıl Yunanistan'da düzenlenen Mr. Kos vücut güzellik yarışmasında Cuwan Derwêş birinciliği kazandı.

Bu yılki 87 Mr. Kos vücut güzellik şampiyonasına, Almanya, İngiltere, İsveç, Danimarka, Hollanda, Norveç ve Yunanistan katıldı.

Yarısmaya ülkesi Kürdistan adına katılmayan Cuwan Derwêş, şampiyonluğu İsveç'e kazandı. Yarışmada ikinciliği Yunanistan, üçüncülüğü İngiltere aldı.

88 Mr. Kos şampiyonluğuna yine katılmak için şimdiden hazırlanan Cuwan; "Yine kazanacağımdan eminim. İtaak ülkem Kürdistan adına yarışmalara katılmadığım için üzülüyorum ve kendimi büyük bir eziklik içinde hissediyorum. Aslında benim için en büyük ödül ülkem Kürdistan adına yarışmalara katılmaktır" dedi.

KURDEK BÜ ŞAMPIYONÊ Mr. KOS 87

□□Her sal li Yewnanistanê bi navê Mr. KOS musebaqa spehiya laşê mîran çêdibe. Cuwan Derwêş, isal di vê musebaqa ha de bû şampiyon.

Di musebaqa spehiya laşê mîran Mr. Kos 87 an de Elmanya, İngilistan, Swêd, Danimark, Holanda, Norveç û Yewnanistan beşdar bûn. C. Derwêş, ji ber ku nikaribû li ser navê welatê xwe Kurdistanê beşdarê musabaqê bibe, li ser navê Swêdê beşdarbû û bû şampiyon. Yewnanistan bû dîyemîn û İngilistan jî bû sêyemîn.

Cuwan ji bo Mr. Kos 88 an jî niha ve amade ye û dibêje: "Ez bawer im, ku ez dê dîsan qezene bikim. Lê, ez ji ber ku li ser navê welatê xwe Kurdistanê beşdarê musabaqê bibim, ez gelek xemgîn im û xwe belengaz dibînim. Ji bo min a girîng û bîngehîn ev e ku ez li ser navê welatê xwe Kurdistanê bibeşdarê musabaqê û dîyarîyan bigrim"

KURDISTAN PRESS

Ermeni basınında

□□İran'da yayınlanmakta olan ARAK gazetesi 5. sayısında 1.5 sayfasını KURDISTAN PRESS'in Ermenilerle ilgili yaptığı yayınlara ayırdı. 1. sayfada manşetten verilen haber şöyle;

"KÜRT BASINI VE ERMENİLER"

Ermeni ve Kürt halklarının tarihleri birbirlerine çok yakındır. Ermeni ve Kürt halkı tüm tarih boyunca hemen hemen aynı şartlar altında yaşadılar. Ve birbirlerine karşı karşılıklı anlayış içinde idiler.

500 senelik Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kürtler ve Ermeniler aynı kaderi paylaştılar. Kendi kültürlerini geliştiremediler. En ufak insani haklardan dahi yararlanamadılar. Fakat bütün bunlara rağmen iki halk, Türklerin kötü planlarına karşı birlikte savaştılar. Osmanlı İmparatorluğu Kürtlerin ve Ermenilerin gelişmelerinden korkuyor, ve bu iki halk arasındaki birliği bozmak için elinden geleni yapıyordu. Bu iki halk arasında suni anlaşmazlıklar çıkarıyordu. Ve zaman zaman da bu konuda başarılı oluyordu.

Fakat aradan geçen uzun yıllar, bu iki halkın tarihten ders çıkarmalarına imkan tanıdı. Bu halklar düşmana karşı birleşmek gerektiğini fark ettiler.

Özellikle son on yıl içinde atalarımızdan kalan anlaşmazlıklar ve yanlış anlaşılmalara bu iki halk tarafından terk edildi. Ve bu iki halk tekrar birlikte çalışmaya başladılar. Bugün artık bu iki halk düşmana karşı güçlerini birleştiriyorlar. Gerici güçler daha hala bu iki halk arasında eskiden olduğu gibi yine çelişkiler, düşmanlıklar yaratmak istiyor. Fakat biz iki halk olarak çelişki ve anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve düşmanın oyununu gelmiyelim. Açık ki, birlik ve dayanışma için basma bu konuda büyük görevler düşüyor.

İsveç'te Kurdistan Press isminde bir Kürt gazetesi yayımlanıyor. Bu gazete Nisan ayında çıkan 16. sayısında, Fransa/Manel'de bulunan, Ermeni jenosidinin anısına dikilen anıtın resmini birinci sayfasına basmış ve Ermeni jenosidi ile ilgili geniş bir yazıya yer vermiş. Bu yazıda Türk-Osmanlı İmparatorluğu'nun 1915'de 1.5 milyon Ermeni'yi katlettiği belirtiliyor. Yine aynı sayıda jenosidile ilgili uzun uzadıya bir araştırmaya yer veriliyor ve Türk liderlerinin insanlık dışı politikası teşhir ediliyor.

Ayrıca Kurdistan Press'in 19. sayısında, Ermeni Halksal Hareketi'nin, Atina'da düzenlenmiş olduğu Ermeni jenosidinin 72. yıldönümü nedeniyle yapılan toplantıya genişçe yer verilmiş. Gazete Ermeni jenosidine değinerek, toplantıda yapılan konuşmalara yer veriyor. Ayrıca jenosidile ilgili resimler de sunmuş. Aynı sayıda Jön Türklerin insanlık dışı uygulamaları yaptığı ve 1.5 milyon Ermeni'yi katlettiği de vurgulanmış. Gazetenin diğer sayfalarında da bu toplantıdan detaylar veriliyor ve toplantının önemi vurgulanıyor. Hem Ermenilerin ve hem de diğer halkların Amerika yanlısı Türkiye'nin baskısı altında olduğu açıklanıyor. Gazete geçmişle bugün arasında bir karşılaştırma yaparak, eski ve yeni düşünce arasındaki farklılıklara önemle parmak basıyor. Ayrıca gazetenin baş makalesinde yazar, Ermenilerin ulusal hakları ve bağımsızlıkları için verdikleri mücadeleyi desteklediğini belirtiyor."

KURDISTAN PRESS

İSVEÇ TELEVİZYONUNDA

Basında Kürdistan Press...

□□7 Ekim 1987 tarihinde, İsveç televizyonu 2. Kanalında yayınlanmakta olan "Svea Kanal" programı Kurdistan Press ve ANK'a yer verdi. "İsveç'te Göçmen Basını" konulu programda, Kurdistan Press temsilcilerinden görüntüler eşliğinde gazetemizle yapılan bir röportaj yer aldı. Programda ayrıca Asuri, İspanyol, Estonya, Finlandiya basını da tanıtıldı. Öte yandan, İsveç'in en büyük gün-

lük gazetesi Dagens Nyheter ve İsveç Gazeteciler Sendikası aylık yayın organı Journalen'den sonra göçmenler için çıkarılan ve 11 dilde yayın yapan "Pa Läit Svenska" isimli dergi de geçen ayki sayısında bir sayfasının tümünü Kurdistan Press'e ayırdı. Derginin haberinde Kurdistan Press antıtlarına, gazetesinde abone olması için çağrıda bulunuldu.

Ayrıca, I-KDP Merkez yayın organı Ixbar Kurdistan (Kürdistan Haberleri), son

TV yapımcısı Anne Lottaringen çalışma esnasında, foto/ANK

sayısında Kurdistan Press gazetesi ile ilgili informatif bir yayın yaptı. Gazetenin 19. sayısının özeti verildikten sonra gazete ile dayanışma gerekliliği vurgulanıyor. Kurdistan Press geçtiğimiz günlerde, Bulgar basınında da yer aldı. Kürdistan Press'de "Diyarbakır Unutulmaması" başlıklı yazı, Bulgar gazetesinde çevrilecek, resimlerle birlikte verildi.

Öte yandan Kurdistan Press Türkiye basını için de haber ve resim açısından bir kaynak durumuna geldi. ANK çıkışı haber ve resimler, çoğunlukla kaynak gösterilmeden yayımlanıyor. Kaynak gösterilme ihtiyacı doğduğu zaman da, haberler doğal olarak bol küfürlü manşetlerle veriliyor.

BELGE

Baştarafı Sayı 23, sayfa 10'da

Dersimde ve bilhassa Garbî Dersimde eskiden kalma iyi bir aşiret teşkilâtı vardır. Aşiret başları hemen hepsi bir birine hasımdır. Yine bu reisler bir birinden bir çok mal ve kan alacaklıdır. Bu kanlar reislerin şahıslarının değil fakat kabilendir. Bu sebepten hini hacette bu kan gütmeler bir müddet için durdurulur, yani müşterek bir iş veya menfaat ve hatta gaye için mütarekeler yapılır. Meselâ: son bahara doğru, kışlık işe temini için hırsızlığa gidecek olan kollar avdetlerinde emniyetlerini temin için kan alacağı veya borcu olan aşirete magsubatından bir miktar vermek suretiyle anlaşılır. Bu misal her hangi bir çok işler için de varit olur. Bahusus kendi hayat ve mevcudiyeti meselesinde bir değil, bir çok aşiretlerin birleşmeleri beklenir. Yalnız Şarkî ve Garbî Dersim aşiretlerinin birleşmeleri pek güçtür. Umumi bir mevcudiyet meselesi belki aralarındaki her türlü münafereti unutturur.

Dersim halkı fakirdir. Ziraata elverişli toprak pek azdır, işsizdir. Öyle köyler vardır ki sahip oldukları bir kaç keçinin mahsulâtını bütün ihtiyaçlarına karşı kullanırlar. Bereketi tenasül vardır. Aile çabuk çabuk büyür, ihtiyaç artar, servet yine odur. Bu sebeple maişetini temine çareler arar, artık canı bahasına da olsa başındaki ağanın emrine girer. Bir defa buna tutuldu mu artık iş elinden geçmiştir. Çünkü mevcudiyetini ağaya teslim etmiştir. Her türlü tehlikeyi göze alarak ağasına nefsinin teslim etmiş olan bu zavallı düştüğü derekeden kendini kurtaramaz. ağanın kaytsız, şartsız esiridir. Her aşiret ve kabile reisinin böyle bir çok adamı vardır, işte icra vasıtaları bu zavallılardır.

Dersimliler hayatlarını kazanmak için bir birleri arasındaki çapulculuğun hesabını kimse bilmez. Bir kaç sene de her hangi bir menfaat veya mecburiyetle bu hesaplar görülmek istenir. O vakit muntika haricine akınlar başlar. Kol dedikleri çeteler teşkil edilir. Bunlar mümkün mertbe kuvvetli olur. Civar kazalara tecavüz edilir. Daha evvelden gözlerine kestirdikleri sürüler ve rast geldikleri tüccar ve yolcuları yakarak dönerler. Bu çeteler magsubatla Dersim hududuna girince artık salâmeti bulmuşlardır. Esasen takip edildikleri de yoktur. Bu gibi kolları karşılamaya veya magsubata istirdada giden zayıf zabta kuvvetlerini ağalar sıfahi teminatla savarlar, bizde yoktur, derler, yahut kuvvetli vaitlerle müfrezeyi avuturlar, eger o reisin hükümetle alakası varsa meselâ: kendisi meclisi umumî azası ise veya oğlu ve ya kardeşi böyle bir mevkide ise, ve iş takip olunursa magsubatin bir kısmı geri verilir, bu bir muvaffakiyet addolunur. Artık hukuku umumiye takip olunmaz, hatta failer tespit bile edilmez. (Merhum Fahri beyin valiliğine kadar şöyle idi).

Şayet giden zayıf müfrezeye kumandanı cür'etli ise ve işi ilerleye götürürse derhal silah ile yarşılır. Fakat silah patlatılmaz. Ve müfrezeye döner, mesele hakkında rapor verilir. İş ya uyutulur veyahut ciddi tutulmak istenir. Müfrezeye karşı koyanları tutmak için başka bir müfrezeye çıkarılır. Bu müfrezeye ne yapacağını bilmez, kendilerini kimlerin karşılayacağını anlamaz, yürüyüşte esasen hiçbir tertibat almaz, kollarını sallaya sallaya giderken pusuya düşer. Ya kumandan veya bir kaç nefrimiz şehit düşer. Kalkanlar da silâhlarını vererek canlarını kurtarırlar. Artık iş isten geçmiş, bir mesele çıkmıştır. Bunun halli lâzımdır. O aşiret üzerine hareket karar verilir, buna da tedip denir.

Yirmi otuz sene Dersimde tedip edilmemiş aşiret yoktur. Fakat hiç birisinden müspet netice alınmamıştır. Yukarıda arz olunan sebeplerden doğan tedip hareketlerinde maksadın ne olduğu ve hareket lüzumu ve gaye tayin edilmemiştir. Hareketle iş anılan elebaşlar dağılır, manialara kaçarlar, tesadüfen bu aşiretlerin biri veya birkaçı ele geçerse cezasını görür ve nihayet fedailerden beş on kişi öldürülür, kendisinin şüphesi olmayıp kaçmıyan veya kaçamayan bazı zavallılar veya aceze, başkalarının hesabına can verir. Boşalmış köyler yakılır. Birkaç sürü de ele geçer ve nihayet araya giren ve tediple alakası olmayan diğer aşiret ağaları feda edileceklerden birkaç kişi daha teslim ederler, bir miktar keçi veya koyun alınarak avdet edilir.

Geçen sene Plümürdeki hareketin tesiri mahdut bir muntakaya mahsus kalmıştır.

Bazı kumandanların şiddetli hareketleri el'an dillerde de veran eder. Fakat üzerine hareket yapılmış olan aşiret yine eski itiyadında devam eder durur. Çünkü kendileri yine orada, muhit yine o muhittir. Başka türlü yaşamak imkânı yoktur.

926 da Koç uşaklılar üzerine yapılan tedip neticesinde bu aşiretin tamamen imha edildiğini işitmişim. Fakat bir sene sonra yine üç kazada bu aşiretten takriben 500 hane halkının mevcudiyetini gördüm. Yalnız

Cumhuriyet Dönemi

TC Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSİM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

tedipten zarar görenlerden 5-6 hane halkı Çemişkezeğin muhtelif köylerine yerleştirilerek toprakla bağlanmışlardır.

Sona bırakılan Dersim silâh toplama programı:

Şark vilâyetlerinde siyasi cereyanların başladığı ve az çok yer tutup mefkûre halini aldığından beri zuhur eden umumi ve mevzii isyanlarda Dersim kınıldamamıştır. Şeyh Sait Dersime asla istinat etmedi. Ferzende, Yado, Alican, Seyit Han çeteleri Dersimde bir melce bulamadılar, esasen buna teşebbüs de etmediler.

Gerçi umumi harpte Ruslar Ki-gri'ya kadar ilerledikten sonra Varto'nun Üstükran nahiyesindeki alevilerle Şarkî Dersim aşiretlerinden bazıları Ruslarla münasebet tesis etmekte ve ricattan perakende askerlerimizin silâhlarını almakta ve bazı tecavüzlerde bulunmakta tereddüt etmedilerse de aynı hal yan yana harp eden diğer aşiretlerde de görülmemiş değildi. Cahil akvamin umumundan beklenen ancak bu hareketlerdir. Bir de Dersim, hudutlarımızdan uzaktı büyük tehlikenin hudut haricinden geleceği kaatından sonra evvel emirde hudut aşiretlerinin silâhtan tecridi pek tabiidir. Bu düşünceler ve mntakamın vaziyeti umumiyesi hasebile (Dersimliler hangi isti-

kamette tecavüz ve isyan yapabilirler, mütalâa olunarak) hazırlanıp vekâleti celilerine de takdim kılınan program tasvibi vekâlet-penahilerine de iktiran etmişti.

Bu seneki seyyahatî alilerinde Arapkir, Kemaliye, Çemişkezek, ve Pertek'te bir çok mağdurlara tesadüf buyruldu.

Dersim vukuatları her günkü raporlarımızda arz olmaktadır. Eldeki kuvvetle eski senelere nispetle suçlular ve magsubat daha sıkı bir surette takip olunmaktadır. Fakat bu takip asla takip değildir. Jandarma kuvvetimizin son üç ayda artması hasebile yüz yirmiden fazla bir kuvvet Hozata toplanmış ve bununla yapılacak işlere teşebbüs edilmiştir. Civar vilâyetlerin besbelli kuvvet noksanından soyguncuları takip edemediği anlaşılıyor. Halbuki bu vilâyetler alekser malûm olan geçitleri ve takip müfrezeleri vilâyet, kaza hududuna bakılmıyarak işi sıkı tutsa karşılıklı tetbirler iyi neticeler verirdi. Umumi müfettişlikle vilâyetler ve bilhassa Elâziz vilâyeti arasında bu şekil hakkında daima muhabreler yapılmaktadır.

Birde son senelere kadar Dersim hiç bir vakit bu derece kuvvetsiz kalmamıştır. Yaz mevsiminde ve 928 senesine kadar Hozat'ta bir nizamiye taburu ve 928 da bile Çemişkezek'te bir bölük bulunduğuna şahid oldum. Dersim akdemce liva ve bir aralıkta

BELGE

vilâyet olmuş, beş sene dir kaza yapılmış ve teşkilât ve bilhassa kuvvet her defasında azalmıştır.

Binaenaleyh Dersim ve civar vilâyetlerin kazaları kuvvetleri artırılarak müşterek tarassut ve tetbirlerle şekavete karşı gelinir. Buna ilâveten bir müddettenberi tatbikine başlanan bekçi ve korucu teşkilâtı mağdur Türk köylerinde daha şumullü yapılmak suretile müfrezelerimizin vazifeleri kolaylaştırılmış olur. Bu suretle Dersim içerden ve dışardan sıkıştırılır ise bir çok vukuatın zuhuru mana olunacağı gibi zuhur edenlerde muvaffakiyetle takip oluna bilir. Takip işleri bir elden idare olunmak, emrinde ayrıca seyfar iki, üç müfrezeye bulunmak suretile iyi bir takip kumandanı büyük edenlerde muvaffakiyetle temin eder.

Bu maruzatımla Dersimin muhitine ve bilhassa Türk köylerine olan zarar ve tecavüzüne karşı gelinir fikrinde olduğumu arz etmek isterim. Bu kanatla Dersim işi umumi müfettişlikle tecil olunmuştur.

Dersim işi yalnız silâh işi değildir. Diğer mntakalarda umumi islahatla silâh toplamak işi ayrılmıştır. Oralarda umumi islahat bütçeye muvazi bir şekilde yürütülebilir, ve öylede olmaktadır. Dersimin buna tahammülü yoktur. Oraya giren kuvvet her işi bitirip öyle çıkmalıdır.

Seyit, rüesa ve halifeleri umumiyetle Dersimden çıkarılarak vatanın aksayı Garbına gönderilmeli; toprakları köylülere verilmeli, teknil silâhlar alınmalı, Adliyece aranan suçlular tutulmalı, magsubat kurtarılmalı, eski yeni vergiler aranmalı, topraklar ve suna buna kul olmuş fukara halk yine Garba nakil ve iskan edilmeli, dağ başlarında veya hakim noktalarındaki münferit evler ve köyler yakılmalı, ve ahali her halde Garba nakledilmeli ve dağlık olmayan yerlere iskan olunmalıdır. Çünkü bunlar civarda görecekları her hangi bir dağa kaçmak ve orada kalmaktan nefsinin mahrum edemez. Dağlıların ovada iskan ve istinası emsi pek güçtür.

Maruzatımın tabiiinde ihtiyar olunacak fedakarlık az olmayacaktır. Dersim islahında bu fedakarlığın göze alınması zaruridir. Yalnız silâh toplamamın fidesi geçicidir. Hele az bir sahaya veya bir kaç aşirete tatbiki atı için olaraktan büyük karşılıklı mucip olur.

Bu işe tahsis olunacak kuvvetin takdiri sırf yüksek kumanda makamına aittir. Ancak 926 Koç uşağı tedibine tahsis olunan kuvvetle geçirilen zaman ve istihsal olunan hakiki netice mikyas olarak bir fikir verebilir.

Kuvvetler harekete geçince tedip olunan kazalarda derhal idare ve adliye teşkilâtı kudretli ve afif kaymakam, müdür ve hakimlerle becerikli Jandarma zabıterleri işi ele almalı ve Dersim'deki askeri kuvvetten ilham alarak, ve o kuvvete istinat ederek hükümet makinasını yürütmeğe başlamalıdır. Aynı zamanda Hozat bir kültür merkezi olarak alim ve muktedir bir maarif amirinin işleteceği maarif programını tatbika başlıyarak icap eden yerlerde yine muktedir ve tecrübeli muallimlere mektepler açtırılmalıdır. Dersim az zamanda Türk camiasına mal edilebilir.

Kışın kıtaatımız Dersim kazalarında muayyen garnizonlarında istirahat ve talimî terbiyeleri ile meşgul olup mevsimin hülûlünde tekrar bırakılan yerden başlanılarak işe nihayet verilmelidir. Yapılacak hareket hasat mevsiminden evvel yapılmak çok fâidelidir. Zaten kendilerine کافی olmayan mahsulât kaldırılmazdan evvel başlanan hareket bunları açlığa mahkum eder.

Dersimde bir müddet yüksek bir askeri makam veya bir müddet için vali ve hatta umumi müfettiş Hozatta bulunmalı ve Dersimle yakından alakadar olmalıdır.

Malatya demiryolunun yakında Firatı geçeceğinden hükümet merkezi ile muvasalasının kolaylaşması hasebile Elaziz umumi müfettişlik merkezi itihaz edileceğinden bir kısım arkadaşları ile Hozatta uzun müddet kalmama mümkün olacağı kanaatındayım. Binaenaleyh hükümetin yüksek görüşü Dersim işini tacil ve tekaddüm ettirecekse yalnız silâh toplama değil arzettiğimiz veçhile islahat yapmak üzere işe başlamalıdır.

Dersim mesguliyetinin umumi müfettişlik mntasının silâh toplama programına tesir yapmasında nazarı itibara almak lazımdır. Bunun tecilli haric ve dahilde makûs terisler yapar, ve Dersim mesguliyeti büyük bir gaile ve isyan şeklinde propaganda edilerek bir kısım şuuruzların, haricin teşviğe cür'et almalarına sebep olabilir.

Bir hareket ihtimaline karşı bilinmesi ve yapılması icap eden malûmat ve işler:

- 1- Dersim'de haziran ayında ve daha sonra içilecek su vaziyeti çeşme, menbalarla, suların mevkileri susuz ve kurak mntakalar.
- 2- Haziranın itibaren bütün Dersim'de bulunabilecek zahire ve sair işe maddeleri hakkında malumat.
- 3- Tahassun edilebilecek mağaralar, adedi, ehemmiyetleri ve civarındaki arazinin vaziyeti.
- 4- Ufak, büyük ormanlar ve bunların firariler lehine yararlanacak aksamı ve arazinin vaziyeti.
- 5- Munzur üzerinde, Mazkir ve Nazmiye yolunda cebel topu ve hayvanatın geçebileceği birer ağaç köprü veya imkan olmazsa ikiye büyük kayık inşası. (Sayfa 209-214)

Devam edecek

“Onların hayalleri parçalandı...”

Deras drömmar klipptes av...

Levko Lukyanenko, Sovjet: 9125 dagar i cell

Tänk dig en dag som 25 år sedan. Vad tänkte du på? Vad hade du för drömmar? Och hur blev det? Vad av allt som skulle hända har blivit dina dagar drömmar?

Här kommer här en annan berättelse från en av de som varit i fängelse för ett långt tag. En berättelse som inte bara är en berättelse om ett liv i fängelse, utan också om livet utom fängelset.

En berättelse som inte bara är en berättelse om ett liv i fängelse, utan också om livet utom fängelset.

En berättelse som inte bara är en berättelse om ett liv i fängelse, utan också om livet utom fängelset.

Recep Marasli, Turkiet: Dömd till 36 år

“25 yıl önceki yaşamını düşün... O günlerde neler düşünüyordun? Geleceğe yönelik hayallerin nelerdi? ve gelişmeler nasıl bir seyir izledi? Daha sonra hangi irili ufaklı olaylar senin günlerini doldurdu? Ve düşün sonra; düşün ki, hayallerin ve umutların çok kısa bir zaman dilimi içinde darma- dağın edilmiş... Parçalanmış... Bundan böyle her gün, her saat dar, karanlık ve hiç bir şeyin bulunmadığı çıplak bir yerde uyanacaksın...Ve kişiliğini, onurunu korumak amacıyla -içinde bulunduğun yaşamın bile yaşamak için değerli olduğunu bilincine-günlerin mücadelelerle dolu olacak...”

Peter Fan Xueyan, Kina: Fängeslad 1958

Napoleon Ortigoza, Paraguay: 24 år i fängelse

Tsehail Tolessa, Etiopien: Gripes 1981

Soh Joon Shik, Sydkorea: Fängeslad 1971

Amnesty International İsveç Seksiyonu, son bülteninde orta sayfayı uluslararası af haftası nedeniyle yılın tutuklularına ayırdı. Seçilen 6 tutuklu içinde Türkiye'den KOMAL Yayinevi yönetmeni Recep Maraslı var.

AMNESTY INTERNATIONAL

“Sivil rejim hiç bir şeyi iyileştirmedi”

AI'nin İsveç Seksiyonu, uluslararası af haftası nedeniyle, yayınladığı aylık bülteninin orta sayfasının tümünü yılın mahkumlarına ayırdı. 6 mahkum içinde Türkiye'den Recep Maraslı bulunuyor. Öte yandan AI Eylül 1987 tarihini taşıyan bültenin tümünü Türkiye'de işkence gerçeğine ayırdı. Bülte Türkiye ilgili belirlenmelere ve cezaevlerinde sivil rejimden sonraki duruma da yer veriliyor. Türkiye'de sivil rejim hiç bir şeyi iyileştirmediği, işkence ve baskının devam ettiği vurgulayan AI bülteninde özetle şu belirlenmelere yer veriliyor: “Bugün Türkiye’de ana tartışma konusu işkence. 1983 yılında işbaşına gelen sivil rejim, işkenceyi durdurmaya yönelik herhangi bir girişimde bulunmadı. Sözde, rejim işkenceye karşı olduğunu ve işkence yapanların yargılanacağını belirtmesine rağmen, paratiktik herhangi bir uygulama içinde değil. Askerlerin iktidarda olduğu 1970’den 1973’e kadar binlerce kişi gözaltına alınmış, tutulmuştu. Bu süre zarfında Amnesty International’a yüzlerce işkence duyurusu yapılmış ve sunulan belgelerin

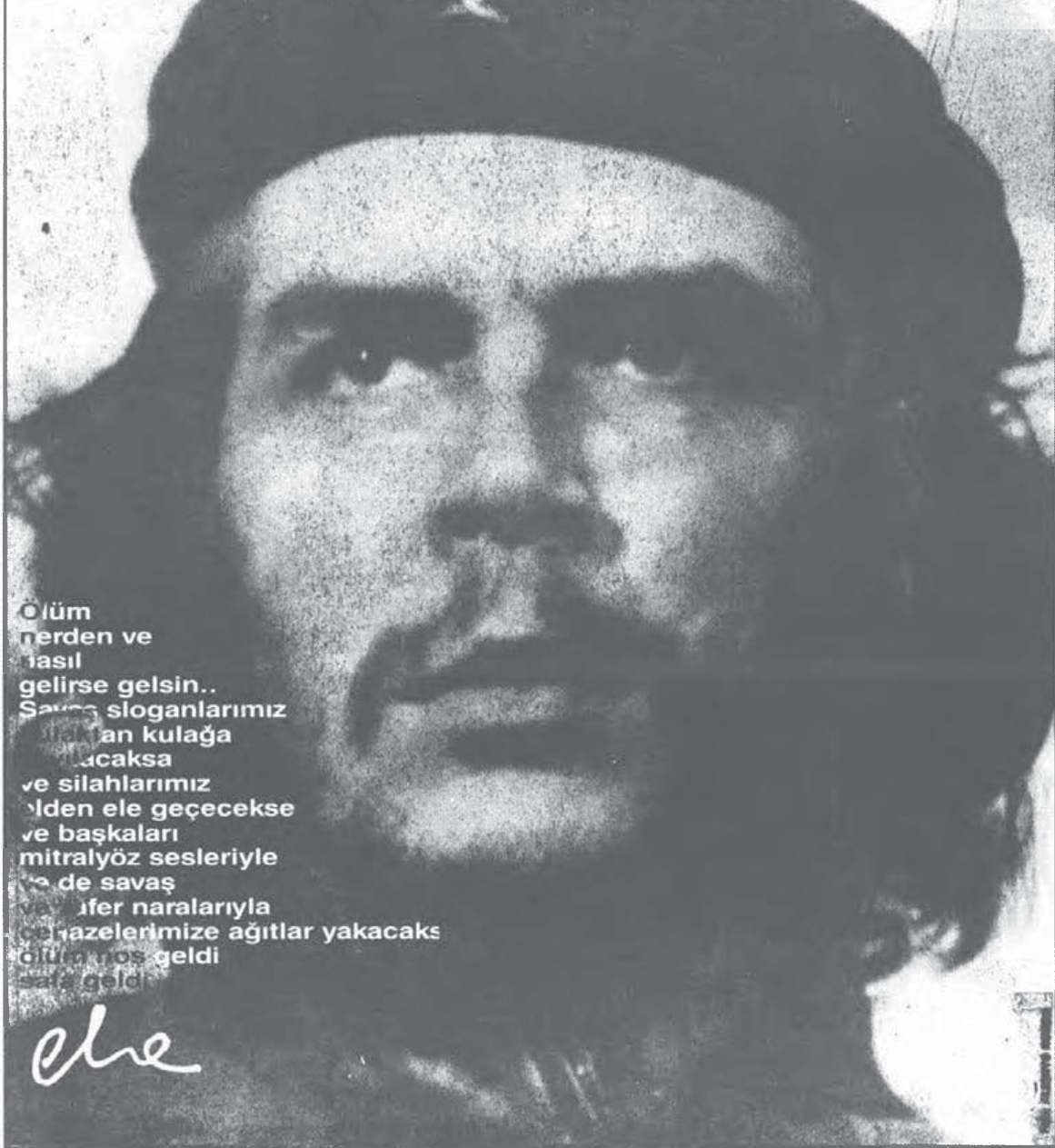
açıklığı AI’i Türkiye’de sistematik işkence yapıldığı konusunda ikna etmişti. 1978 yılında Türkiye’de sıkıyönetimin ilanı ile işkence vakalarında belirli bir artışın olduğu göze çarptı. İşkence olaylarında artışın devam etmesi ve ardından 1980 yılında askerlerin tekrar iktidara el koyulmasından sonra, AI bir delegasyonu Türkiye’ye gönderdi. AI delegasyonunun yaptığı incelemeler açık bir şekilde gösterdi ki, Türkiye’de işkence sistematik olarak yapılmaktadır ve bu insanların hayatlarına mal olmaktadır. 1987 yılında 240 bine varan tutuklunun haklarını korumak amacıyla Türkiye’de Tutuklularla Dayanışma Derneği kuruldu. Askeri darbeden sonra işkence olaylarında dramatik bir yükselme oldu. Şüphesiz bugünkü durumlara, darbe ertesi durum karşılaştırılırsa işkence vakalarında bir düşüşün olduğu görülür, ama, bu işkencenin ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. İşkence, Türkiye’de bilgi ve belge toplamak amacıyla uygulanan başlıca yöntemdir. Cezaevlerinde bulunan tutuklular her zaman olduğu gibi bugün de köü muamele ile karşı karşıya. Polis merkezlerinde ve cezaevlerinde, disiplini

sağlamak, cezaevlerini terörlere etmek ve tutukluları yumsatmak! amacıyla geleneksel baskı yöntemleri kullanılmaktadır. Bunlar arasında, örneğin, yakalanan herhangi birinin önce gözle- ri bandajla kapatılıyor ve elleri kelepçeleniyor. Suçlanan kişiler sorgu esnasında kesinlikle çırılçıplak soyunduruluyor ve üzerlerine soğuk su dökülüyor. Bununla birlikte gözaltına alınanlar soğuk kış günlerinde çırılçıplak beton üzerinde yatırılıyor. Çoğu kez tutuklulara yemek ve su verilmiyor. Suçlanan kişileri yormak ve rahatsız etmek amacıyla, bu kişiler uzun periyodlarla ayak tutuluyor ve yatmalarına izin verilmiyor. En çok kullanılan yöntem falaka. Bunun yanısıra seksüel tecavüz, tehdit, hakaret ve bir dizi insanlık dışı uygulama bugün yürürlükte”

Bu amaçla AI'nin İsveç seksiyonu, aylık bültenin orta sayfasını yılın tutuklularına ayırdı. Uzun süreli cezalara çarptırılmış 6 tutuklunun son durumlarını belirten açıklamalardan sonra, AI, dünya çapında sürdürülen af kampanyasının etkinleştirilmesi için de ayrıca çağrıda bulundu. Dünyanın çeşitli bölgelerinden seçilen yılın 6 büyük tutuklusunu içinde Türkiye'den Recep Maraslı var. AI, Recep Maraslı ilgili şu açıklamayı yayıyor; “Recep Maraslı, hayatının en güzel 6 yılını cezaevlerinde geçirdi. Bugün O, 31 yaşında ve cezasını bitirmesine 30 yıl var. Onun “suçu”, Türkiye’de Kürt sorunu ile ilgili kitaplar yayınlamak. Bu nedenle 36 yıla mahkum edildi” AI'nin 1987 yılı Raporu'na göre, kesin olarak bilinmemesine rağmen halen Türkiye hapisanelerinde 15.500 politik tutuklunun bulunuyor. Amnesty International'ın uluslararası düzeyde sürdürdüğü kampanyanın yanısıra, Türkiye’de de Tutuklu yakınları ve İnsan Hakları Derneği, idam cezasının kaldırılması ve hapisanelerdeki durumun düzeltilmesi için bir imza kampanyası başlattılar.

ON TORTURE amnesty international KEY- reported deaths under torture gradually decreased, but only recently. Continuing reports of torture during recent months point to the fact that the pattern has shown no significant change in the present day. Methods The main purpose of torture is to extract information and confession. It is usually applied to prisoners, often in the form of waterboarding, is intended mainly to maintain discipline. In both prisons and police stations, the intimidation and humiliation of prisoners is an additional aim. For these purposes a wide variety of methods is used. Suspects are humiliated and humiliated immediately after arrest. Even common criminal suspects are stripped naked during interrogations and left like that, often after being bound with iron-weld wires or left on the concrete floors of cells in the harsh conditions of winter. Detainees are frequently kept hungry and thirsty, are prevented from sleeping for days and are forced to stand in long periods. Quality of food is poor and is frequently applied to face (blacks, beatings on the soles of the feet). The only equipment necessary is a chair and water rope (canal). Electric shock is applied using a hand generator. Various forms of verbal abuse, threats and threats, including mock executions, are among the most frequently applied of many other forms of cruel, inhuman and degrading treatment in Turkey. "These drawings of prisoners being tortured are by a former police officer. The one below shows beatings, in which the prisoner is thrown on the floor of the cell. This is done in order to cause pain and to cause the prisoner to confess. The other drawing shows one of the most ways in which prisoners are humiliated in order to cause pain. This method is known as "waterboarding".

ERNESTO CHE GUEVARA

Ölüm
nerden ve
nasıl
gelirse gelsin..
Savaş sloganlarımız
an kulağa
caksa
ve silahlarımız
elden ele geçecekse
ve başkaları
mitralyöz sesleriyle
de savaş
ifer naralarıyla
hazelerimize ağıtlar yakacaks
gittiğinde geldi

Che

İrlandalı bir babadan ve İrlanda-İspanyol karışımı bir anadan dünyaya gelen Ernesto Che Guevara, 14 Ekim 1928 gecesi Arjantin'in Rosario kentinde doğdu.

Henüz iki yaşındayken ömrünün sonuna kadar taşıyacağı amansız astım hastalığına yakalandı. Che'nin Celia ve Anna Maria adlı iki kız, Roberto ve Juan Martin adlı da iki erkek kardeşi vardı. Hastalığı yüzünden ilkökulu doğru dürüst okuyamayan Che, ailesinin yardımı ile okuma, yazmayı öğrendi. Doktorlar, Che'nin iklim değiştirmesi gerektiğini belirtmesi üzerine, Guevara ailesi Alta Gracia'ya yerleştiler. Bu değişikliği kısmi de olsa Che'nin üzerinde olumlu etki yarattı.

Guevara ailesi, tipik bir burjuva ailesi idi. Politik eğilimleri nedeniyle sol'a açık liberaller olarak tanınırdı. Aile, İspanya İç Savaşı'nda aşıktan Cumhuriyetçileri desteklemişti. Ma- li durumlarının bozulması üzerine

Guevaralar yeniden Cordoba'ya göç ettiler. Che, Eğitim Bakanlığı'na bağlı Dean Funes Lisesi'ne gitmeye başladı. Okulda İngilizce öğrenimi yapıyordu. Fransızca'ya da ilgi duyan Ernesto, annesinden bu dili öğrendi. Daha 14 yaşında iken Freud'un kitaplarını okumaya başladı. 16 yaşında ise, Neruda'ya hayran olmuştu. Lise döneminde spora da başlayan Che, kısa zamanda iyi bir atlet olup çıktı.

Ekonomik durumları iyiden iyiye bozulan Guevara ailesi 1944 yılının sonlarında Buenos Aires'e göçtü. Okul masraflarını ve cep harçlığını karşılayabilmek için Ernesto çalışmaya başladı. Bir yandan öğrenimine devam edip bir yandan da çalışması Che'yi zor durumda bırakıyordu. Okulda en başarılı olduğu ders matemati- tik dersi idi. Arkadaşları, Che'nin babası gibi mühendis olacağını sanırken Che, yakalandığı hastalığın etkisi ile olsa ge- rek tip fakültesine kaydını yaptırdı.

Fakültenin son sınıfındayken Che, 29 Aralık 1951'de arkadaşı Alberto Grana- dos ile birlikte bütün Latin Amerika'ya

içine alan bir motosiklet turuna çıktılar. Bu Che için, Latin Amerikan'ın durumunu gözlemleyip kavramasına neden oldu. Gezi sırasında paraları biten iki arkadaş, hemen bütün işlerde çalıştılar.

Che, Latin Amerika gezisinden sonra Buenos Aires'e döndü ve hemen ardından askere çağırıldı. İlk muayenede Che, çürüğe çıkarıldı. 1953'ün Mart ayında üniversiteyi bitiren Che, arkadaşı Alberto Granados'un aracılığı ile, Venezuela'daki Cabo Blanco cüzzam kolonisinde 800 peso ücretle çalışmak üzere anlaşma yaptı. Granados'un kendisini beklediği Caracas'a gitmek için trenle Buenos Ai- res'ten ayrıldı. Yolculuğu sırasında Peru'ya uğrayan Che, orada yerliler hakkın- da daha önce yayımlanmamış bir incele- mesi yüzünden tutuklanarak cezaevine gönderildi. Cezaevinden Perulu solcularla tanıştı. Cezaevinden çıktıktan sonra yo- luna devam eden Che, Ekvator'a uğradı ve burada Ricardo Rojo adlı bir avukatla tanışması, Che'nin hayatında bir dönüm noktası oldu. Rojo, Ernesto'ya, "Venezu-

ella'ya gidip ne yapacaksınız? Evet, orası para kazanmak için iyi bir yer, ama bana kalırsa sen benimle gel, Guatemala'ya gidelim. Orada gerçek bir sosyal devrim var..." dedi. Rojo'nun anlattıkları Che'yi son dere- ce duygulandırdı ve Che Venezuel'a gitmekten vazgeçerek Guatema- la'ya gitti.

Che, Guatemala'ya varır varmaz ilk olarak orman köylerinde doktorluk görevi alabilmek için başvurdu. Kısa bir süre sonra ilerici Arbenz Hükü- meti Amerikancı sağ bir darbe ile devrilince Che, Arjantin Büyük Elçi- liğine sığındı. Ardından ihtilalcilerin safına katıldı. Che'nin faaliyetleri resmi makamlar tarafından fark edil- di ve Che Elçilik binasından çıkarıl- di. Guatemala'da kalmayı istemeyen Che, halesince Meksika'ya geçti. Bu yolculukta Che, daha sonra en yakın arkadaşlarından biri olan El Patajo ile karşılaştı.

Ernesto, Guatemala'da iken Fidel

Castro'nun kardeşi Raul ve sürgün- deki birçok Kübalı ile karşılaşmıştı. Bu arada Küba hakkında da geniş bil- gileri toplamıştı. Hatta kendisine "CHE" adını, Küba İhtilali'ne önem li katkıları olan Nico Lopez'in Guate- mala'da ike takdığı söylenir.

Guatemala'dan Meksika'ya geçen Che, orada Fidel Castro ve arkadaşı- ları ile tanışır ve Küba ihtilalcileri sa- fında yer alır. Kübaya hareket eden Gramma gemisinde Che de vardır. Savaşın sonuna kadar en ön saflarda yer alan Che'nin kendisine binbaşı rütbesi verilir. Küba'da, tarihi Santa Clara savaşından sonra Binbaşı Er- nesto Che Guevara, Havana'nın La Cabana kalesi komutanlığına getiril- lir. 1959 Şubat'ında ise, Küba'da yap- tığı hizmetlerden dolayı, Bakanlar Kurulu kararı ile Küba vatandaşı ilan edilir. Daha sonra silah arkadaşı Ale- ida March ile evlenen Che, ihtilalden sonra dış ülkelere geziler yapmaya başlar. 7 Ekim 1959'da kurulan IN- RA (Milli Tarım Reformu Enstitüsü) Sanayi Bölüm Başkanlığı'na atanır. 26 Kasım'da da Küba Milli Bankası Başkanlığı'na getirilir. 21 Ekim 1960'da bir Küba ticaret heyetinin başkanı olarak Çekoslovakya, Sov- yetler Birliği ve Çin Halk Cumhuri- yeti'ni içine alan uzun bir geziye çı- kar ve birçok ticari anlaşmalar imzalar.

23 Şubat 1961'de Küba İhtilal Hükü- meti bir Sanayi Bakanlığı kurar ve Che'yi bunun başına getirir. Ancak, Playa Giron çatışması sırasında, tek- rar kale komutanlığı görevine dön- mek zorunda kalır. 1962 Ekim'inde başgösteren buhran sırasında ise Pi- nar del Rio Askeri Komutanlığı göre- vini alır.

1965 Eylül'nün son günlerinde Kü- ba'daki bütün görevlerinden istifa eden Che, bilinmeyen ülkelere doğru yola çıkar. 3 Ekim 1965'te Fidel Castro, Che'nin ünlü veda mektubu- nu Küba halkına okur. Bir süre, bü- tün dünya Che'nin nerede olabilece- ğine dair tahminler yürütür durur. Hatta öldürüldüğüne dair sayısız söy- lentiler çıkar. Oysa, Che, bu kez de Bolivya'da ihtilalcileri örgütlemekle meşguldür. Kayboluşundan iki yıl sonra, 16 Nisan 1967'de Che'nin sesi tekrardan bütün dünya halklarının kulaklarına ulaşır. Havana'da topla- nan Üç Kıta Konferansı'na gönderdi- ği mesajda Che, parolanın, dünyada iki, üç, hatta daha çok Vietnam oldu- ğunu söyler.

..Ve ölümler Che'yi Bolivya'da, Higu- eras yakınlarında yakalar. Emperya- listlerin uşağı Barrientos'un askerleri onu 7 Ekim 1967 gecesi Higueras ya- kınlarında kısırlırlar. Che, kahra- manca dövüşür, sonunda bacağından ağır yara alır. 8 Ekim sabahı Barrien- tos'un katillerinin eline düşer Che. Onu Higueras'ta bir okula hapseder- ler, eşyalarını çalarlar. Elleri arkası- na bağlı, aç, susuz ve yaralı olarak hapsedildiği okulda bile, kimsenin karşısında eğilmeye. Kendisini sorgu- ya çekmeye gelen General'e cevabı yüzüne tükürmek olur.

..Ve 9 Ekim günü, saatler öglenin 13'ünü gösterirken Barrientos'un kira- lık katillerinden çavuş Mario Ter- zan'ın M-2 karabinasından boşalan dokuz kurşunla CHE katledilir....

Tahsin AKAN

Çîruka bûna min û "TEYRÊT EBABÎL"

• M. MAZÎ

• 1956 li gundê Maqê, çewra Arnedî, li Kurdistanê Başûr ji dayikê bibe.
• Di 1975'an de dest bi nivîsandina helbestan kirîye.
• Çand helbestên wî di rojname û kovarên kurdî de, li Bexda belav bûye û çand wî valên helbest de besdar bûye.
• Di sala 1979'an de li vîdîyoyê Ekrîşîqa Nivîskarên Kurd li Iraqê.
• Çand programê diravçiyê Kurdî/Bexda de pêşbê kirin.
• Niha li Swêdê dijî...

Ji min fêrbe..
Bê deng bibe..
Baş guh de min !
Da ez bo te
Çîroka bûna xwe bêjim:

★
Bîra min têt..
Hêj ez ne bûm
Ez her hebûm !
Her wek evro
..wekî noke
Li gundê xwe
Li mala xwe
..Bêgane bûm !

★
Bê deng bibe
Baş guh de min

★
Bîra min têt:
..Ew şex sal bûn..
Sedê bistê nivî bibû
Ewî demî..
Serma û zivistan pîr bibûn
Kirasê spî
Di ber zevîkê gundê me da
Hildiryabûn
..çîr ..çîr bibûn
Li derdol û li kendala
Kanî buharîk der bibûn
Binfeşok û adaroka
Li ser givande û lêvçoka
Di ramûsan roj û hetav !

Bîra min têt:
Ji şerma da
Ji şerma da
Ji kerba da..
Befir peqî !
..befir bû av !
Bîra min têt
Eha hingê..
Li xanîke taxê gundî
Joreka teng..
Taryatîyê kuştibûn çav !
Ne hêla bûn ronahî û reng !
Bîra min têt
Hêj guhê min ne vebibûn
Ne bîstibûn çî pêjn û deng !
Heku hingê
Tayêt çîran
Tev eş û jan
Wekî hovan
Berbibûn giyanê dayka min
Hingê, nojdar
Hemî derman
Bibûn (Kabîs) !
Li xewnê wê dibûn mēhavan !
Eha hingê..

★
Nalînê wê
Herdu guhê min pîr kirin !
Çavê min jî
Bo pencera gelek biçûk..
Herdu çavê xwe zil kirin !

★
Ji min fêrbe
Bê deng bibe
Baş guh de min !

★
Bîra min têt..
Mezinê me
Bo zaroka
Çîrokê efrûta diqotin
Got: (Ejdeha)..
Xwîna zaroka vedixotin !
(Dêwê mezin)..
Goştê mirova dixotin !

★
Bê deng bibe
Baş guh de min:

★
Bîra min têt
Buhar zîz bû !
Esmān sil bû !
Barî..
Barî..
Li hindav me
Asin barî.. !
Ağir barî !
Dûkêla reş
Li devê beş..
Li gewrîyê me bû parî !
Qîryê ewre
..ewrê tarî
Xanîkê me birîndar kir
Ne careke,
..hizar carî !
Bîra min têt..
Refêt (teyrê ebabilê)
Ji her lave hatin harî !

Li hindav me
Wan asin û ağır rîştin !
Pez bir kirin !
Şîlxê mēşa talan kirin !
Çi ne hiştin !
Mirov kuştin !

★
Ji min fêrbe
Bê deng bibe
Baş guh de min

★
Bîra min têt..
Tîrsê dilê zaroka dixar
Tev mirovan..
Hewar birin ber esmana..

★
Serê xwe ser ev raz kirin
Beref evraz
Beref valatîya tarî û
Ne mirad xaz !
Bîra min têt..
Dayka min, jar û belingaz
Ji tîrsa da
Çîroka (teyrê ebabil)
Bo min û esmana dixand !
Lê hêj pitir..
Ji esmana..
Barî..
Barî..
Her barî gaz !

★

Bê deng bibe
Baş guh de min

★
Bîra min têt..
Evrokejî..
Hêjta (Ejdeha) ne mire..
Her ma û vejî !
Hêj mirê me
Mirova bo ser jê diken !
..bo diben mejî !
Nuke.. nuke
Evrokejî..
Ez yê di binim
Refêt (teyrê Ebabil) ê
Hero hizar gunda di sojin !
Mizgefta jî di ken rejî !

★
To fêr bibe..
Wekî mirov tenegehîhî..
Zimanê (teyrê Ebabil) !
Heku di mejiyê zaruka da !
Gurmêna bumbadi peqît !

★
Heku hizrê wan jê di
dizin..
Hezar çîrok û (qa û qîl) !!
Eger hat û mezin bûn jî
Di benda wan çîruka da
Her dê gējebangê ken û
..Dê mînin dil !
Oskarström/1986.09.20

ROJ DÊHELÊT

Her roj dê di dilê
tê da helêt
çî ewro bit
yan sibayê
eger
mij û moran
her hebûn
her ewêr bit
şev û roj her befir û
baran bitin
eger
şerekî di
bête kirin
şerê sêyê li nav cîhanê
her tu bê

meydana cîhanê
yan
cîhan hemû
bibite derayek
her dêhelêt
eger hezar
kongrêr di
wekû
Bexda û
Lozan û
Seydabad
li ser te bikim
Navê te ji nav
perabibin
her dê roj di nav
dilê te da helêt..

9.5.1987/Stockholm

• Emîn S. •

DU DIZ Zwei Diebe

Xêz û Nivîs: Wilhelm Busch • Vergerandin: R. T. Hulmani

•2•

Hier schäft ein reicher Privatier
Bei seinem Gelde in der Näh!

Wir razît ketxuda mêrik,
Diraw, ba wî û pir nêzik.

Und als der privatier erwacht,
Ein Messer ihm entgegenlacht.

Gawa xudan dibît hêşyar,
Ew kêrva diçe ser yêkar.

Schnell will er die Pistole kriegen,
Der Dieb mißgönnt ihm das Vergnügen.

Lez wî şeşagir girt anî,
Diz, nekanî bibe manî.

Seht nur! Wie die Pistole kracht,
Dem lumpen hat es nichts gemacht.

Şeşagir peqê dike pat,
Lê dizan qet çi pê nehât.

Dom bike

JÎR SALA XWE TIJE KIR!

□□Zarokên hêja;
Bi vê rûpelê ve em salekî xwe
diqedînin. Bila ji me hemuyan re
pîroz be. Jîr spasiya xwe peşkeşî
zarokên Kurdên, ku heta niha bi
wêne û helbestên xwe tevî rûpelê
bûne, dike.

Ji we re mizgîniyekê me yê
din jî heye;
Ji bo minasebeta yek sa-
liya xwe, em dê wêne, helbest û
fotografên ku di 24 hejmaran de
hatine weşandin, di albûmekê de
kom bikin û biweşînin.

BI HÊVIYA SALEKÎ XWEŞ
BIMÎNIN DI XWEŞIYÊ DE!

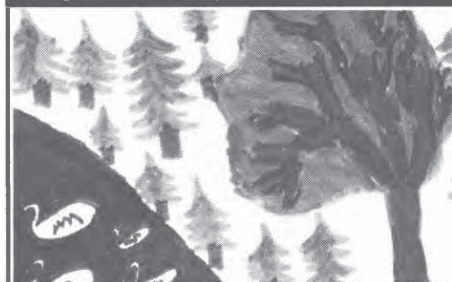
Sibel • 8 salî / München

Berfin • 11 salî / Stock.

Helin • 11 salî / Stockolm

Şermin • 5 salî / Zürich

Duyuru • Çağrı

Değerli Arkadaşlar,

□□ Yılmaz'ın ikinci ölüm yıldönümü olan Eylül 1986'da sizlere bir mesaj ileterek, onun sanatı ve sanatının ayrılmaz bir parçası olan devrimci mücadelesi ile paralel, Türkiye'nin cumhuriyet sonrası tarihinin önemli sosyal ve siyasal olaylarını içeren, dökümanter bir tv-video filmine başladığı kuzunuzdan bilgi vermişim.

Güney Production ile birlikte, Fransız Devlet Televizyon - audiovizuel Enstitüsü'nün katılımı, Fransız Sinema Merkezi'nin de yardımları ile gerçekleştirildiğimiz bu dökümanter film, Yılmaz'ın aramızdan vaktisiz ayrılışının acılarının yeniden tazelandığı şu günlerde tamamlanmış bulunmaktadır.

5 Ekim 1987 günü Paris Sine-matek'inde ilk gösterisi yapılacaktır. Ancak yapım katılan Televizyon ve audiovizuel Enstitüsü'nün, Sine-matek'in, basın-yayın, sinema-sanat ve siyaset çevrelerinden devletlerin, bu

gösteride bulunacak olmaları nedeniyle ortaya çıkan yer sorunundan ötürü, bu geceyi ne yazık ki geniş kitleye açamamaktayız. Bizi anlayışla karşılayacağınızı umarak tüm siyasi gruplara ancak sembolik olarak, diğer arkadaşlarınızı temsilen gelebilecek kişiler için sınırlı sayıda davetiye gönderiyoruz.

Ölümsüz bir devrimci-sanatının gelecek kuşaklara aktarılmasında yararlanacakları bir belge niteliğinde taşıyacak olan 1 saat 55 dakika süreli bu filmin, en geniş biçimde kitlelere ulaşabilmesi için ise, video kasetler halinde basılarak dağıtılacaktır. Bu, Yılmaz'ın bir kez daha yeniden hayat bulmasını ifade eder, aramızdan dolaşarak mücadelesine devam ettiğinin buruk bir biçimi ve kanıtı olacaktır.

Ayrıca; Yılmaz'ın kayıplarından sonra geçtiğimiz dar boğazlar yüzünden bugüne kadar maalesef kabrine, onun layık olduğu şekili henüz veremedik, bir anıtını dikemedik. Bunun için, yukarıda sözünü ettiğimiz dökümanter filmin tüm gelirlerini

onun mezarına bir anıt dikilmesi için ayırmayı uygun gördüm. Video kasetlerinin en yaygın biçimde yapılması için bu konuda bir kampanya açılmasında sizlerin yardımı ve dayanışmanızın kuşkusuz büyük yararları olacaktır. Bana, girişeceğim bu çabada, destek ve omuz vermek isteyen, ayrıca dikilecek olan anıt konusunda öneri ve projeleri olan tüm kurum, dernek, siyasi grup ve kişilere bu çağrımın yan-ku bulacağını umarak sesleniyorum.

Özgür ve aydınlık günlerde, Yılmaz'la birlikte diğer devrim şehitlerinin de anıtlarını ülkemizde dikmek umudu ve inancıyla, herbirimize sağlık, tüm zorlukları yenecek direnç ve güç, tüm acılara ve sorunlara rağmen de mutluluk ve başarılar diliyorum.

Fatoş Güney

- Keşen ku bixwazın filma, ku li ser biranîna Yılmaz Güney hatiye çekirin, bîdestxistin; dikarin bi wê kûpona sipariş a xwarê dagrin û bişin ser navnîşanê û filmê bikirin.
- Yılmaz Güney'in anısına hazırlanan filmi almak isteyenler, aşağıdaki kuponu doldurup verilen adrese göndererek temin edebilirler.

KURDISTAN PRESS

KUPONA XWESTINÊ

Ez, filma ku 1 seat û 55 deqeyê ye û li ser Yılmaz Güney hatiye çekirin; 120 DM an jî 400 FF ne, ...heb dîxwazim.
Heqê wê bi pereya DM, FF, bi reya çeka postê, çek, bi hevaleyê postê dişim.

NAV: .....
NAVNÎŞAN: .....

Navnîşan; Güney Production, 41, rue Barrault, 75013 Paris-FRANCE
Hesaba Banka; CIC-Paris, 80, Av. Victor Hugo, 75016 Paris-FRANCE
No; 06511081403

* Her sipariş jî 10 kasetan zêdetir be; heqê kasetek 100DM an jî 340 FF e hesabkirin
* Sipariş, di jî lê Çileyê Paşî 1988 ve li ser navnîşanê xwe di siparişan bê şandin.
*****

SİPARİŞ KUPONU

Yılmaz Güney'in anısına hazırlanan 1 saat 55 dakikalık belgesel video filmi 120 DM yada 400 FF olan kasetlerinden .....adet istiyorum.
Tutari olan .....DM, FF miktarında parayı, posta çeki, çek, posta havallesi olarak gönderiyorum.

İSİM: .....
ADRES: .....

Adres; Güney Production, 41, rue Barrault, 75013 Paris-FRANCE
Banka Hesap No; CIC-PARIS, 80, Av. Victor Hugo, 75016 Paris-FRANCE
No: 06511081403

10 mîlê geçer topla siparişlerde her kaset 100DM ya da 340FF olarak hesaplanır. Siparişler 1 Ocak 1988 tarihinden itibaren siparişlere gönderilmeye başlanacaktır.

BİZE ULAŞAN YAYINLAR

★ WEŞANÊN KU JI MÊ RA HATIN

KİTAP □ PIRTÛK

□□ CIGERXWÎN. Poezie uit Koer-Derwestan
Derwest FERHO, weşanxane Tigris, 60 rûpel.
Navnîşan.adres: Vermoesstraat 18, 1030 Brussel-BELGIEN.

□□ BÜCHER ÜBER DIE KURDEN UND KURDISTAN.
Walter POPPENBURG, Weşanxane: Institutya Kurdî li Elmanya, 67 rûpel.

Navnîşan. adres: Eifelstrasse 9, 5300 Bonn-BRD.
□□ WENDABÛN.
Ş. B. SOREKLÎ, Weşanxane: Institutya Kurdî li Elmanya, 118 rûpel.
Navnîşan. Adress: Eifelstrasse 9, 5300 Bonn-BRD

□□ ŞKENCEDE 178 GÛN
Zeynel Abidin KAYA, Weşanxane: KOMKAR, 240 rûpel.
Navnîşan. adres: Burghunderstr. 35-37, 5000 Köln I-BRD.

□□ XORÎ ZINDAN.
Maruf Omer GUL, Weşanxane: Şehid Saleh Yusuf/Kurdistan-Iraq, çapa duyemîn, 1987, 108 rûpel.
□□ El-Turaniye el-Turkiye beyn el-Suliyê ve el-Faşiye.
Cihad SALAH, arabî, weşanxane: Darul Sadaq/Beirut, 228 rûpel.

Gelê Kurd dîke hewar û gazî

□□ Gelfî biraxweyan!
Ev heft sal qediyên ku li Tirkiyê Cînta Faşîst hikmê xwe li ser welêt dimêşin. Çawa ku hûn jîpê agahdar in di pey hatîna cuntê de, ewê, hêza xwe ya herî giran û bi zîrek bêhempa ve xwe daxist Kurdistanê Bakûr. Li wê rojê heta bi îro, tiştê nermay anîm serê biraxweyên me.

Bêguman ev rûşî û kirîtiyên cuntê yê di derve-derve mirovati dîmoqratiyê, li xelkê me pir tîr kirîye, pêşandîye, jî hev feslîndîye û ar û mar kirîye. Edf wîsan bûye ku îro di Kurdistanê de, ji her cure û ji çînen inşên, kesê ku kin û xezaba cuntê neketibe dilê wî, jê neteyîsi be nedabe sitû, bawer nakim ku yek mirov bi tenê jî mabe. Ji şêxan bigir heta kumîşan, ji feqîr û belengazan bigir heta maldar û xwendevanan, jî welatparêzan bigir heta newelatparêzan, jî karker û memûran bigir heta birqor û tolaz û sûtelan. Her kes, di bin wê kotekiyê û zordestiyê de û wê xelatiya bêdeng de ku cunta faşîst bi rawêşke zanin îdarixistîye û dimêşin, heta bêvîlê di rîamê de çîkiya ye û diq û tik neçar maye.

Bes her çiqas ku ev kirîtên hov bi serê xelkê me ve hatine jî, dîsan jî bir û baweriyên xwe venektîyanne, pê dizane, dibîne û di binê vanserê û şûrtên giran de jî, ev xelkê me yê sîzîde û giranbûha jî bo daxwaz û doza iyaneke serbixwe û rizgar ve timî hesretkê e, bi dilkul e û bi keder e.

Yek jî wan vînek û daxwazên mîletê Kurd jî ev e; Kubîr û bawerî û hevdariya çak û rind û kirîna kar û barekî çê derhaq lirê ajotina dozê ku ji keç û lawên xwe yê nî dervî welêt dike. Û ku bi ser û berê her tiştên xwe ve bi wan dipesîne, hêviyê-ka giran dike.

Li ser wê raweş ku me gotî, îro di nav xelkê Kurd de, jî alê xelkê ve gelek kîlam û dilok jî hatine gotin, tîkûz bûne, saz bûne, rîstîne û jî devê dengbêjan ve di civat û civînan de, heta ku di şerîtên teyiban de tîne gotin, dibêjin û hewar û qerîrên dikin.

Berî çend rojan jî Kurdistanê şerîteka teybê ku jî wan cura kîlam dagirî bû, giha destê min. Li ser hovîtiya cuntê û tengzariya jî destê eskerê Romê bi zimane-kî xweşîk tîde anîne zîman. Me tevê wan kîlamên vergerdana nivîsarê. Bi pergera rojname ya Kurdistan Press dix-

wazim ku hinek pişkên wan kîlamên jî xwendevanên Kurd re diyar bikim. Hevîdar im, ku wê Kurdistan Press jî wan peyvikên gelê Kurd ên hewar û gazîyê wê belav bike û biweşîne, da ku bigîje destê tevê kurdan û pê agahdar bibin.

Ew jî ev in:
"Ferman e, ferman e, kekê min ferman e.
Baw ferman e
Ferman yan Tirka li ser serê me purgiran e keko."
De heya ferman e
Xweka min ferman e
De ezê çî bikim?
Derbê çî girîye!
De cara me nemaye keko!
Eskerê hikûmata Romê giran e!
Ketîye nav payeyê mala bavê min
Xweka minê eskerêkî pîrserxwe, pîrsersem!

Payeyê mala bavê min qeşe kirîye!
Birîye her darê feleqê!
Mala xwedîyê darê feleqê bişewite,
Çîça bi girê e,
Bi pell e,
Bi kelem e!
Kesekî xwedanê xêra tune.
Ezê qasidêkê bişînim welat û şarîstana pey...
Bêje:
-De bav û birê min!
Hûnê xwe weka carîcar girêdin,
Xwe berdin pêşiya eskerê Romê,
Belkî hevî Xwedê,
Hûnê bira û pîsmana,
Heval û hogirên xwe,
Jî pêşiya eskerê Romê derînin!
Jibona hûnê sibe tîkevin nava civat û civîn û camîya,
Xelkê tana li we nexe!
Nebêje:

Ji we re eyb e!
Kekê min jî were şerm e!
De lê dayê, lê dayê, lê dayê!
De ezê hewar dikim,
hewara me nayê!
De hewara bi dilçakî lo jî me ra nayê!
Eskerê hikûmata Romê giran e!
Ketîye nav payeyê mala bavê minê
De xweka minê!
De Xwedê jî zane:
Ji ber û pêş ve,

Li mala bavê min bi zezeb e!
Dîsa pur bi kîn e!
Xelkê tana li we xe:
Hûn bêkes in lo birawo bêxwedî ne!
Ezê hewar dikim
Hewara min tunê!
Lê, ezê gazî dikim
Gazîya min tunê!
Dêka min a exayîr rûniştîye,
Sîteran,
Bi ser zarûkên hûr ve dipalîne!
Li miê çepê dîfite,
Çavê xwe li milê rastê,
bi dom xwe digirîne!
Ji bira û biraziya,
ji pîsmana,
ji xwaziya,
ji torîna,
ji cewrê gura,
Kesekî li dora xwe nabîne!
De ezê çî bikim?
Çares û mîkûs û sebr û tebata me nemaye!
Wêla cara mikuma me tunê keko!
Ka hevaltî biratiya we?
Kekooooooooooooooooooooooo!
De hewar e kekê min hewar e!
Ezê serê sibê dibêjim: Hewar e!
Nava rojê dibêjim: Hewar e!
Evarê dibêjim: Hewar e!
Heta ax bîm li dinyayê,
Ezê bîjim: Hewar e!
Li gelê Kurd hewar e!
Li gelê xorta hewar e!
De malûm e jî her kesê ve:
Eskerê Romê
Ji xelkê bîndest û ketî re,

Çîça bi zezeb e!
Çîça tor î kubar e!
Destê wan xistiya kelemka!
Pîyê wan xistiye qeyda!
Stûkê wan xistiye mala û zîncra!
Ceryanê avîtiye serî pêçîka wan î eşedê,
Kezeba wan xweşmêra,
Bi serê kambaza ceryanê re hatî xwar e!
Lo bravooooooooooooooo!
Kesekî xwedanê xêra tune!
Ezê sebarekê bişînim pey...
Bêje:
Bav û bira,
Hûnê li welatê Avrûpa çî dikin?
Karê we zewq û sefa ye?!

Belê! Piştî ku ev tişt hate zanin û tîgîtişin, bersivdayina wê hewar û gazîyê, di pêlûka herî yekemîn de bê gûman li rêxistinên me ye.
Încar ku rêxistinên me jî, jî rik û nevaşina hev û din re, jî bo sedemê hinek şol û vajokên piçûk ên di navbera wan xwe bi xwe de, ku ew jî qaçêkê hêka kewa sîsik tije nakin, dikin wek çiyên û bi pêş ve didim, bi wan jî, jî hevdi dîrevin û dîr dibîfî û bersiv nedim, wê hal û raweşa mîletê me di çî be?
Gava sîvan û seg jî pêz qut bibin û bi dîrKevin, neparêzin, yê ku jî gur û hiç û çeçelan gazîni û loman bike, ma ew ne guhdîrê çî?
De heb gotînen pêşiyên me hene, ku gotine:
"Deng jî destekî nayê!"
Dewxwestin û kodîk li piştî qanê çê nabe!"

Diljar BÊWAR

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV / PAŞNAV / İSİM / SOYİSİM .....

NAVNÎŞAN / ADRES .....

240	Skr
240	FF
80	DM
72	G
1440	BF
80	Sfr
240	£
35	\$
480	S

WELAT / ÛLKE .....

Hûn dikarin heqê aboneta li ser hesabê GILALA AB Postigo 26533-0 Stockholm razînin û sîmê tî jî ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rakin.

Abone Dîretnî GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatrarak, bir kopyasini Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

adres • navnişan; Box 70 80, 172 07 Sbb. - Sweden

PETROL BORU HATTINI BOMBALAYABİLİRİZ!

Doktorên Pêşmerge

Peşmerge Doktorlar

KÜRTLER

Xelkê Hewlêrê di berxwevdî

Hewlêrê Halkî Dîreliyor

HABERİ YOKMUŞ!

Em feqîr in lê azad in

POSTUS

PARASL

REZALET!

HEJAR

KURDISTAN PRESS

KÜRDİSTAN'DA DEVLET TERÖRÜ

KURDISTAN PRESS

ZİLM Ü ZORDARIYA TIRKAN DOM DIKE

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

İŞTE BOMBALAR!

KURDISTAN PRESS

Ü HAVİTİ

O. PALME

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

salek wisa derbasbû

ÖZAL'IN DERDİ NE?

KURDISTAN PRESS

SKANDAL

DIYARBEKİR UNUTULMASIN!

Kurdên La Israîlê

HEJAR

KURDISTAN PRESS

MEHABAD 1946

REZALET!

REZALET!

REZALET!

REZALET!

KURDISTAN PRESS

Kürt halkı yok olma tehdidi altındadır!

Şêx Seîd

Şêx Said 1925

Şêx Said 1925

Şêx Said 1925

KURDISTAN PRESS

Mecburi iskân yasası Tunceli'den başlıyor!

Yekitiya Nîştîmanê Kurdistan azadiya 200 girtiyan dixwaze

Bes ku Şoreş bîji

Erebê Şemo

Erebê Şemo

KURDISTAN PRESS

TERORİST DEVLET

PDK'lê da xwiyakk

PDK'lê da xwiyakk

PDK'lê da xwiyakk

PDK'lê da xwiyakk

ir yıl böyle geçti

REJİMA SADDAM LI KURDISTANE MIRINE VEDIRESE

KURDISTAN PRESS

BÜYÜK MATEM!

89 Yıl Sonra Kurdistan Gazetesi

Am Kurdistan'ı Yakıyor

KURDISTAN PRESS

Saddam Kurdistan Dişewitîn

MAVİS 77

AFTALIK BİR KURDISTAN PRESSİ 5 BİN ABONE 50 BİN TIRAJ

KURDISTAN PRESS

v. Mahmut Bilgili'ininayeti çözülyor

Sürgün kan ve gözyaşı

Ew Ki nin û çi dixwazin?

KURDISTAN PRESS

İşçite Karmaşa!

DERŞİM 1937

KURDISTAN PRESS

SÜRYANİLER

Dr. Beşikçi Nobel'e aday

Mahmût Bilgili hat qetil kîrîn!

REJİMİN SÖZÜSÜ

89 Yıl Sonra Kurdistan Gazetesi

Am Kurdistan'ı Yakıyor

MAVİS 77

AFTALIK BİR KURDISTAN PRESSİ 5 BİN ABONE 50 BİN TIRAJ

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

Militarizmin katliam ve sürgün planı

HEYAT GÜMRÜĞÜ

HEYAT GÜMRÜĞÜ

HEYAT GÜMRÜĞÜ

HEYAT GÜMRÜĞÜ

Ew Ki nin û çi dixwazin?

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

Ve çocuklar!

... Ü Zarokan!

Almanya'da Türkçülük!

Demokrat çağın doldurmuşdur!

Demokrat çağın doldurmuşdur!

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

KURDISTAN PRESS

Mücadele, daha da kararlı mücadeledir

LI Kanimasî serên dijwar!

Çiyazê Sorên hat rizgarkîrîn

Türk devleti bir polis devletidir!

Edip Karahan

Asuriler

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

•Tel; [46] 08-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; 08-29 50 56

**“KÜRT HALKI HAYATIN HER ALANINDA
TEHDİT VE TASALLUT ALTINDADIR!”**

İdam mahkûmu bağımsız aday!

Halil Güçlü Metris Cezaevinde tutuklu!

• “Kürtler, hayatlarının her alanında tehdit ve tasallut altındadır. TC Parlamentosunun sömürgeci karakterini deşifre etmek, demokratik muhalefete gücüm oranında katkıda bulunmak üzere bağımsız milletvekilliğine adaylığımyı koydum!”

• “Türkiye’de devlet terörünü uygulayan sömürgeci burjuva diktatörlüğü, 12 Eylül Askeri Darbesi ile birlikte daha da güçlendirilerek, toplumsal ve siyasal muhalefet odaklarını zor olgusuna dayalı olarak etkisiz hale getirdi.”

Yazısı sayfa 2’de

**KÜRTLERİN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİ DESTEK-
LEMEK İNSANIM DİYEN HERKESİN GÖREVIDİR!**

“Kendi kaderini tayin Kürt halkının hakkıdır!”

□ İngiliz İşçi Partisi milletvekillerinden Stuart Holland ve Jeremy Corbyn: “20 milyonu aşan nüfusa sahip olan Kürt halkı, dört parçaya bölünmüştür. Her dört parçada da ağır baskılarla karşılaşmaktadır.”

İngiltere Kürdistan İşçi Derneği’nin düzenlediği basın konferansında, konuşan milletvekilleri Kürt halkı kendi kaderini tayin etmelidir dediler.

Devamı sayfa 7’de

**SÜRGÜNDE BİR DEVRİMCİ DAHA
HAYATINI YİTİRDİ!**

Bu kıyım

bu vahşet

durdurulsun!

Öldürülen Erol Aydın DEV-YOL taraftarı idi.

□ Hamburg’da bir lokantada tartışma sonucu çıkan çatışmada Erol AYDIN hayatını yitirdi.
□ Tartışmanın dağıtılmak istenen bir bildiri ile ilgili olduğu açıklandı!

Alman Basınında olay DEVYOL DEV-SOL çatışması olarak verilirken, taraflar olayla ilgili bildiriler yayınladılar.

Konu ile ilgili geniş bilgi sayfa 3’de

Girîngiya Cephe Kurdistanî

□ Qonaxa, ku Tevgera Rizgariya Netewî ya Kurd li Iraqê tê de derbas dibe, di merhela bilind de yekitiyê bê guman kiriyê.

□ Pirsên deh safan; bi dan û standinan, seki-nandina şerên nav rêxistinên de û dan û standinên rêxistinên bi hev û du ne bi rêya birati, dostani, ger gotin çiyê xwe de be; di nav 12 rojan de “hel bûn”.

□ Pêşveçûn û serketina Cephe Kurdistanî ji bo perçeyên din yê Kurdistanê jî dê rolekî dîrokî bileyize, divê neyê ji bir kirin, ku di nav perçeyên Kurdistanê de girêdayînekê siyasî-manevî-baweriyê xurt heye.

Nivîsandîna Xoşin di rûpela 5’an de

Kürdistan’a yönelik stratejiler ve politikalar..

Kürşat İstanbullu’nun yazısı sayfa 4’de

Dünya dönüyor!

A. Dikili’nin yazısı sayfa 6’da

“KIRRO”

Göçmen Ahmed’in göçmenlerle röportajı sayfa 6’da

“Ön seçim sorunu buzdağının tepesidir!”

Bağımsız sosyalist adaylar:
Muzaffer BAL, Ali FİDAN, Müslüm ÖZBEY, Sungur SAVRAN’ın ortak açıklamaları sayfa 2’de

Kurdek ji Sovyeta Kazakîstanê

□ Em di sala 1937 an de ji Azerbeycanê nêzikê sinorê Romê (Türkiyê) cihêlî Kazakîstanê bû ne.

□ Di bajarê Alma-Ata yê de jî gelek Kurd he ne.

□ Gundiyên me rençberî û şivan

tî dikan. Nêzikê 30 hezar pez li Solxoza me he ye. Kesên ku li gund karê wan tune be, diçin bajarên... Hevpeyvîna Ş. Zîrek, di rûpela 13’an de

İdam mahkûmu bağımsız aday!

● "Türkiye'de devlet terörünü uygulayan sömürgeci burjuva diktatörlüğü 12 Eylül Askeri Darbesi ile birlikte daha da güçlendirilerek, toplumsal ve siyasal muhalefet odaklarını zor olgusuna dayalı olarak etkisiz hale getirdi!"

● "Kürtler hayatlarının her alanında tehdit ve tasallut altındadır. TC Parlamentosunun sömürgeci karakterini deşifre etmek, demokratik muhalefete gücüm oranında katkıda bulunmak üzere bağımsız milletvekilliğine adaylığımı koydum!"

ANK • İstanbul
□ Halen Metris Cezaevinde tutuklu bulunan Halil GÜÇLÜ, Urfa I. Bölgeden bağımsız milletvekiliğine adaylığını koyduğunu açıkladı.

Basına verilen bildiride adaylığının gerekçelerini açıklayan Halil Güçlü, ayrıca 7 daktilo sayfası tutarında bir de "Seçim Bildirgesi" yayınladı.

"Seçim Bildirgesi"nde, "Özgürlük ve barış içinde, kardeşçe ve eşit haklar temelinde bir arada yaşamak için" mücadele çağrısı yapan Halil Güçlü, basının ve demokrat kamu oyunun desteğini istedi.

"Seçim Bildirgesi"nde TC Parlamentosu'nun fonksiyonlarını irdeleyen H. Güçlü, "Parçalanmış ülkeyi bütünleştirme eyleminin içinde hareket etmeliyiz" dedi. H. Güçlü'nün "Seçim Bildirgesi"nin tam metnini gelecek sayımızda yayınlayacağız.

Basın Açıklaması

"Onlar ki bin yıllardır baskımızda bela alınımızda küfür ve kalın kelepçelerdir hünerli ellerimizde."

Sayın basın mensupları

Ben 12 Eylül döneminde adil olmayan bir yargılama sonucu PKK ve Eylem Birliği davalarından idama çarptırılmış devrimci ve demokrat bir tutukluym. 1 Kasım erken seçiminde bağımsız milletvekili adayı oldum. Türkiye'de 7 yıldan bu yana nasıl badireli korku ve baskı dolu; acıları, gözyaşlarını içinde barındıran; zorlu ve zorbalıklarla örülmüş bir süreçten geçilmekte olduğunu biliyor ve hep birlikte yaşıyoruz. Bu süre içinde, 250 bin insan gözetime altına alındı, bunların önemli bir bölümü

hakkında dava açıldı, savaş hali hükümleri uygulanarak yargılamalar yapıldı, ağır mahkumiyet verilerek İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin, insan haklarını ve insanlık onurunu içeren tüm uluslararası anlaşmaların, Helsinki Nihai Senedi'nin maddeleri ihlal edilmekle kalmadı, bu ihaller 1982 Anayasa'sı ve yasaların pekiştirildi.

Türkiye'de devlet terörünü uygulayan sömürgeci burjuva diktatörlüğü 12 Eylül Askeri Darbesi ile birlikte daha da güçlendirilerek toplumsal ve siyasal muhalefet odakları zor olgusuna dayalı bir tarzla etkisiz hale getirildi. Toplumsal mücadelenin ileri ögeleri, kadroları, mücadeleci aydınları, bilim adamları işkencehanelere, hapishanelere dolduruldu. Yüzlerce insanımız işkence uygulamaları sonucu sakat kaldı, hayatını yitirdi.

İşçi sınıfı başta olmak üzere emekçi sınıf ve katmanlar, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin "istikrar tedbirleri" programı gereğince daha da yoksullaştırdı. Hayat standartları ve reel ücretler düştü. Enflasyonist bir yaşam tarzının yanı sıra, işçi sınıfının grevli toplu sözleşme hakkı elinden alındı, lokavt serbest bırakıldı. İşsizlik alabildiğine boyutlandı. Türkiye, Ortadoğu'da yeni görevler ve fonksiyonlar üstlendi. Türk Ordusu'nun donanımı ve modernizasyonu projelendirildi, emperyalist güçlerle olan ikili anlaşmalara yenileri eklendi.

Bu dönemde, Kürtler üzerinde var olan baskılar daha da yoğunlaştırdı. Özel eğitilmiş komando birlikleri, vurucu timler, operasyon ekipleri bölgemize yerleştirildi. Kontra-milis örgütlenmesi devlet eli ile hayata geçirilerek, köy korucuları denilen ceteller oluştu-

rdular, aşiret çatışmaları körükledi. Sömürgelemez özgü genel valilik statüsünden sadece ismi farklı olan koordinatör valilik statüsü fonksiyon üretmeye başladı. Kürt halkı, varlığını inkarının yanı sıra fişlenme operasyonları, asimilasyon uygulamalarına maruz kalmaktadır.

Kürtler hayatlarının her alanında büyük bir tehdit ve tasallut altındadır. Özteddığım gibi, bu gerekçeleri kamu oyuna açıklamak ve demokratik muhalefete gücüm oranında katkıda bulunmak ve TC Parlamentosu'nun ülkemizdeki sömürgeci karakterini, ulusal baskıyı deşifre etmek üzere Urfa I. Bölge'den Bağımsız Millet Vekilliği'ne adaylığımı koydum!

Demokrat Kamu oyunun ve basının desteğini bekliyorum.

METRİS CEZAEVİ Koğuş: C-24
2. Ekim 1987
Halil GÜÇLÜ

ANK • İstanbul

□ 4 Bağımsız sosyalist aday, Anayasa Mahkemesi'nin Seçim yasağındaki 8. maddede iptal etmesinden sonra basına bir açıklama yapılarak, görüşlerini açıkladılar. Açıklamasında şu ifadeler yer verdi:

"Anayasa Mahkemesinin kararı ile birlikte buzağının tepesi göründü. Düzen partileri

ön seçim sorununu, tek sorunmuş gibi sunuyorlar. Bunu reddediyoruz. Mevcut siyasal yapı bir bütün olarak baskıcı ve anti demokratik bir nitelik taşıyor. 12 Eylül'ün Anayasası da, yasaları da tarihe havale edilmedikçe, Türkiye de demokrasiden söz

etmek gülmüştür. Bağımsız sosyalist adaylar başından beri seçimlerin demokratik olmadığını tekrarlıyorlar. Bu gün düzen partileri, kendi örgütsel çıkarları için, bu gerçeğin sadece bir yönünü keşfediyorlar. Yarın, zirvede yürütü-

lecek gizli pazarlıklar aracılığı ile, aralarında bir uzlaşma sağlamaları da mümkündür. Biz bağımsız sosyalist adaylar olarak, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin, gençliğin, kadınların, ulusal baskı altında yaşayanların önündeki sayısız yasak kalkmadıkça,

seçimlerin demokratik bir nitelik taşımayacağı inancındayız. Bunu anlatmak için, bu seçim platformundayız. Ama, önümüzdeki günlerde, bu platform meşruiyeti emekçi kitlelerce de sorgulanmaya başlandığı takdirde, bu platformda ol-

mayacağız. Amacımız, kitlelerin düzen konusundaki sorgulamalarını derinleştirmek olacaktır. Düzen partileri, kendi dar örgütsel çıkarlarını düşünüyorlar, biz işçi sınıfını siyasal hakları için mücadeleye çağırıyoruz. □

"Ön Seçim sorunu buzağının tepesidir"

Bağımsız Sosyalist Adaylar
Muzaffer BAL
Ali FİDAN
Müslüm ÖZBEY
Sungur SAVRAN
13 Ekim 1987

GLASNOST

Gorbaçov'un faaliyetleri uluslararası kavramlara bir yenisi daha ekledi: Glasnost. "Açıklık" demek. Esasen Gorbaçov, 70 yıllık sosyalist insanın sorunlarını ve sonuçlarını tartışıyor. Bunları eleştiriyor. Bu eleştiriler, Gorbaçov öncesi herhangi bir marksist veya marksist parti tarafından yapılmış olsaydı, kıyamet kopardı. Çünkü, Sovyetler Birliği'nde yürürlüğe giren teorinin ve onun pratiğinin eleştirisini yapanlar, bütün bir tarih boyunca son derece ağır ve hak-sız suçlamalara hedef oldular. Sür-günlere gönderildiler. Kurşuna dizildiler. Emperyalizmin ajanı, faşizmin orospusu ilan edildiler. SBKP'nin sadık izleyicileri olarak "gözlerini kaparam-vazifemî yaparım"cı pro-sovyet parti ve örgütler de, sosyalizm a-ğalığına soyundular. Donuk ve cansız ideolojik tekerlemeler, eleştirici ve devrimci marksizmin yerine ikame edildi.

Bu gün sistemin tepesinden gelen yoğun eleştiriler, bir bakıma gene sessizce ve eleştirisiz-tepkisiz kabullenilme durumunda. Bunun doğal so-

nucu ise, sistematik bir biçimde sağa kayan ideoloji sahiplerinin, bu gün artık, doğrudan doğruya burjuvazinin icazet sınırlarını da kabullenmeleri olarak ortaya çıkıyor.

Kürt hareketi açısından bu durum son derece ciddi bir ideolojik tehdittir. Esasen emperyalist ve sömürgeci devletler eliyle imha edilen Kürt hareketi, ideolojik olarak da, sol'dan gelen saldırılarla nesnel gerçekliğinden kopartılmıştır. Kürdistanlı devrimciler devlet terörü ile fizik olarak yok edilirken, sol'un saldırıları ile ideolojik olarak da yok edilme durumu ile her zaman karşıkarşıya gelmişlerdir.

Türkiye pratiğinde, birinci dönemde yükselen Kürt hareketleri, bilindiği gibi vahşice ezildi. Bu ezilmenin ideolojisini ise, "komünistler" yaptılar. Ve Kürt hareketini "gerici", "emperyalizme hizmet edici", "devrimci kemalistlere karşı, feodallerin karşı-devrimci isyanı" ve benzeri kavramlarla mahkûm ettiler.

İkinci dönemde, "Doğu", "Doğulu Halkımız", "Mahrumiyet Bölgesi" ve benzeri kavramların yerine "Kürt", "Kürdistan", "Sömürge" kavramlarının geçirilmesi mücadelesi verildi. Bu mücadeleyi sürdürenler de, gene

devletin ağır saldırıları ile fizik olarak tahrip edildiler ve gene ideolojik saldırılar sol'dan geldi. Sol, devletin fiziki saldırılarını ideolojik saldırılar ile destekledi. Sol'a göre, Kürt sorununu, Kürdistan sorununu tartışanlar "İlkel burjuva milliyetçileri", idiler. "Kürt feodallerinin suç ortakları"ydılar... "Türkiye'nin kimsese verecek bir karış toprağı yoktu".

İsrarlı ve kararlı mücadeleler Türkiye'de sosyalist mücadelenin gündemine olduğu kadar, burjuvazinin gündemine de Kürdistan sorununu bütün gerçekliği ile dayattığı zaman, bir yandan fiziki imha, diğer yandan yoğun ideolojik saldırılar, Kürdistanlı devrimcilerin saflarında yeteri kadar gedik açmıştı zaten. Kürdistanlı devrimciler bu kez, bir yandan kendi içlerinde cansız ve donuk ideolojik tezler için bir birlerini yediler, diğer yandan bölünüp, parçalanıp etkisiz hale geldiler.

Bu gün oldukça ağır bir yenilgi döneminin ardından, Türkiye'de politik mücadelenin ibresi yükseliyor. Kitlelerin politik talepleri önüne geçilmeye bir biçimde artıyor. Politik taleplerin artması, beraberinde politik alternatiflerin de ortaya çıkmasını dayatıyor.

Bu alternatifler ortaya çıkacak. Çık-maya başladı bile. Ancak, bu politik talepler, bu politik alternatifler içinde ne kadar ifade edilebilecek? Ya da ifade edilebilecek mi? Yoksa, 60 yıllık Cumhuriyet tarihinin kusulmuş kararlığı içinde eritilip, yok mu edilecek?

Büyük Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünün kutlanacağı önümüzdeki günlerde Türkiye'de marksist sol, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkını, Leninist gerçekliği içinde tartışabilecek, bunu omuzlayıp taşıyabilecek midir? Biliyoruz ki, UKTH'nun leninist yorumu, hiç bir tartışmaya yer bırakmayacak kadar açık ve nettir. Bu hak, ulusal ayrılmaya hakkına, bağımsız devlet kurma hakkına tekabül eder. Cumhuriyet Türkiye'sinde bu somut, çıplak ve meşru hak, hiç bir zaman açık yüreklilikle tartışılmadı. Savunulmadı. Gorbaçov'un başını çektiği -ve tabii son derece olumlu- eleştirilerin hedeflerini görmeyen gelecek, burjuvazinin icazet sınırları içine çekilme gayretleri bu gün de, bu hakkın devre dışına atılmasını beraberinde taşıyor mu?

Üzerinde ısrarla durulması gereken temel ideolojik ve politik bir sorundur bu. Ve yukarıda da altını çizdiğim gibi, Kürt hareketi için, son derece ciddi tehditleri içinde barındırmaktadır.

Orhan KOTAN

SÜRGÜNDE BİR DEVRİMCİ DAHA HAYATINI YITİRDİ

□ Hamburg'da, bir lokantada tartışma sonucu çıkan çatışmada, Erol Aydın hayatını yitirdi, 6 kişi de yaralandı!
□ Tartışmanın dağıtılmak istenen bir bildiri ile ilgili olduğu açıklandı!

Alışılmadık zamanlarda, beklenilmeyen telefonların mutlaka bir saldırı ya da bir cinayet haberini de beraberinde getireceği son dönemlerde, politik mültecilerin hayatlarının bir parçası haline geldi adeta. Nitekim, 23 Ekim'i 24 Ekim'e bağlayan gece ve bu nu takip eden günlerde durmadan çalan telefonlar, politik mültecilerin gergin ve karmaşık yaşantılarında sarsıntılar yaratacak bir olayı hızla yaygınlaştırdı.

Hamburg'da çıkan bir çatışmada, bir devrimci ölmüş, 6'sı da yaralanmıştı!

Olay, gene, devrimci saflarda meydana gelmişti. Türkiye'de yaşanan hazin bir yenilgi döneminden, alınan yaralardan, kaybedilen mevzilerden yeterli ve gerekli dersleri çıkarmamak için inatla direnen muhacir sol, kendi evlatlarını yemeye devam ediyordu.

Olayın, hiçbir biçimde kabul edilebilir bir yanı olmadığı biline biline, bir süre sonra, açıklamalar yapılacak, gerekçeler sıralanacaktı. Ama, bunlar ne ömrünü şu ya da bu biçimde devrimci mücadeleye veren öldürülmüş insanları geri getirebilecek ve ne de, Türk burjuva diktatörlüğüne karşı mücadele eden devrimci hareketlerin yok olmaya mahkum edilen prestijlerini kurtarabilecekti. Kaldı ki, ardından gelen politik cinayetler, henüz devrimci saflarda yargılanıp, mahkum edilmemişti. Bu gidile, edilemeyecekti de... Bir devrimciye bilerek ve isteyerek, planlı olarak sıkılan kurşunun, genel devrimci harekete sıkılmış bir kurşun olduğu, affedilmesi mümkün olmayan bir suç olduğu, henüz devrimci saflarda bilince çıkmamıştı.

Olaydan iki gün sonra, Tages Zeitung gazetesi "Ölüme biten politik kavga" başlığı altında şu bilgileri veriyordu... "Avrupa Dev-Genç ile Dev-Yol taraftarları arasında çıkan tartışmada 1982 yılından beri Hamburg'da siyasi mülteci olarak yaşayan Erol AYDIN (Yavuz) vuruldu. Vuran belli değil.

Dev-Yol'un yaptığı açıklamada olay, 'ideolojik mücadele yerine silahlı mücadele' olarak yorumlandı. 31 yaşındaki Türkün kavgaalı ziyareti ölümlü sonuçlandı. Daha doğrusu saat 2 sıralarında uzun bir münakaşadan sonra, kapatılan Dev-Sol'un devamı olan Avrupa'da Dev-Genç taraftarları ile, Dev-Yol taraftarları kavgaaya tutuşular. Sonuç; bir ölü yedi yaralı. Yaralıların durumu ağır olan ikisi halen hastahane.

Redaksiyonumuzun kapandıği saatte, Dev-Yol sempatanlarından birisinin ifadesi polis tarafından alınmaya devam ediyordu. Polis, olay yerinde bir kaç silah buldu. Silahların kimlere ait olduğu henüz tesbit edilemedi.

Münakaşaya neden, İstanbul'da süren deri işçileri grevi ile dayanışma bildirisi ve toplanmak istenen başış oldu. Sözü edilen bildiri PKK yanlısı işçi derneği Feyka-Kurdistan'da imzalamıştı. Dev-Yol'cuların iddiasına göre; 'daha önce lokalde bulunan Dev-Genç mensubu bir grup lokalte terk ettikten sonra, saat 2 sıralarında kalabalık bir grupla lokale tekrar ve daha kalabalık bir grupla dönüyor ve Dev-Yol'cuları saldırıyor. Ve Yavuz kod isimli Erol Aydın'ı vuruyorlar.'

Dev-Genç taraftarları ise yukarıdaki iddiayı red ediyor. Dev-Genç yanlıları olayı şöyle aktarıyor; 'Biz daha önce terk ettiğimiz lokale, orada Alman misafirlerden başış toplayabilmek için tekrar geri döndük. İçeri girer girmez, orada bulunanlar bize saldırdılar. Arkasından bir Dev-Yolcu silah çekti. Aksilik sonucu arkadaşları 'yavuz' u vurdu.'

1978 yılında silahlı mücadele konusunda Dev-Yol'dan ayrılan Dev-Sol'la Dev-Yol arasında şimdiye kadar böyle bir çatışma söz konusu olmamıştı.

Olaydan sonra ilk açıklamayı yapan Dev-Yol ile onlara yakın Kulturladen olayı, 'bu tür çatışmaların mücadeleden götürmelerini ortaya koyarak sürdürmek yerine, zora ve silaha sarılmakla siyaseti yapmak' olarak nitelendi.

Almanya'daki Türk ve kürd devrimcilerini titiz bir dikkatle izleyen Alman devleti için, bu olayın yaratacağı anti-demokratik, polisye faaliyetleri saptamak fazla zor değildi. Ancak, bizim sorumluluğunu hiçbir grubun üstlenemeyeceği de bir gerçektir.

Olayda hayatını kaybeden Aydın Erol 1956, Erzurum doğumlu. 1975-78 yıllarında Ankara Konservatuarı'nda Klasik Dans öğretmeni gören E. Aydın, daha sonra Ankara ve İstanbul Devlet Operave Balesi'nde balet olarak çalıştı. 12 Eylül darbesinden sonra politik faaliyetlerinden ötürü işinden atıldı, 1981 yılında İstanbul Devrimci-Yol operasyonunda gözaltına alınarak üç ay sıkıyönetim işkencelerine maruz kaldı. 1982 yılında Türkiye'yi terk etmek zorunda kalan E. Aydın, Batı Almanya'ya geçti. Demokrat Türkiye gazetesi çalışanları arasında da yer alan E. Aydın, Hamburg'daki Türkiye İnfomasyon Bürosu'nun kurucu üyeliğini üstlenmişti. E. Aydın, son aylarda kurduğu sanat grubu YAKAMOZ ile Fuat Saka'nın da katılacağı bir program üzerinde çalışmaktaydı.

DEV-YOL NE DİYOR?

Olaya ilişkin kamuoyuna bir açıklamada bulunan Devrimci Yol yayınladığı bildiri, lokantada bulunan bir grup arkadaşları ile

**Bu kıyım
bu vahşet
durdurulsun!**

DEV-SOL taraftarları arasında dağıtılmak istenen bir bildiri nedeni ile tartışma çıktığını, bildirinin altında PKK kitle örgütlerinin imzasının da bulunmasını, arkadaşları arasında huzursuzluk yaratıldığı belirtilerek şöyle devam ediyor: "Bildiri dağıtılanlar, grup içi sohbet 'ne var bizim üzerimize mi tartışıyoruz' diyerek müdahale etmişlerdir. Bir arkadaşımızın, 'Bizleri tanyorsunuz, PKK'nın bir kaç arkadaşımızı öldürdüğünü biliyorsunuz. Bu tür bildiri bize kastılı veriyorsunuz. Bizleri provoke etmek istiyorsunuz.' demesi ile bir ağız dalışı başlamıştır. Tartışma yatıştırılmış, bildiri dağıtılan lokantadan ayrılmışlardır.

Gece 02 sıralarında lokantada eylenen gruptan başka kimsenin kalmadığı sırada, bildiri dağıtan kişiler 7-8 kişilik bir grup halinde yeniden gelmişler. Lokanta sahibinin lokalin kapatıldığını söylemesine rağmen, oturmak istemişlerdir. İçlerinde, Aydın Erol (Yavuz) un da bulunduğu üç arkadaşımız, olay çıkarmamaları için gelen grup ile konuşmaya başlamışlardır.

Hamburg Devrimci Sol sorumlusu olarak bilinen şahıs, bu uyarıya sopsanisi çekip bir bayan arkadaşımızın kafasına vurmaya başlarken cevap vermiştir. Sorumluların sopa çekmesi ile bir işaret alan diğer Devrimci Sol taraftarları, sopa, bıçak ve silah çekip saldırıya geçmişlerdir. Çıkan kavga da her iki taraftan da insanlar yaralanmış (Yavuz) A. Erol arkadaşımız kafasına yediği kurşunla hayatını kaybetmiştir.

Yavuz, Hamburg'da bir grup Devrimci Sol taraftarının yarattığı bir saldırı ve provakasyon sonucu öldü. Olay, bir mantığın, bir anlayışın sol hareket içinde kökü kazınması gereken bir zihniyetin ürünüdür. Bildiri dağıtılmak herkesin hakkıdır. Bildiri almamakta. Hatta bildiriyi alıp, okuyup beğenmeyince geri vermek. Üstelik Yavuz'un bu konuda haklı gerekçeleri de vardı. Hamburg'da Devrimci Sol taraftarları dağıtılan bildirinin geri verilmesini kaldıramamışlardır. Kabadaylıkla, sol ahlakla, hiç bir biçimde bağdaşmayan lümpence bir tavırla planlı, hesaplı ve organize edilmiş bir saldırı düzenlemişlerdir.

Kendilerinin bildiri almayanlara hadlerini bildirmek, güçlükle kompleksine kapılarak kendilerini karşı söz söylemeyeceğini, bunu yapanları cezalandırılmakla göstermek istemişlerdir. Olay, bir kaç kişinin serseriliği ve başbozukluğu değildir. Yıllardır sosyalist harekete ağır zararlar veren, sosyalist hareketin üzerinde kara bir bulut gibi dolaşan bir zihniyetin ürünüdür. Fikir ayrılıklarını, kaba kuvvetle, şiddetle çözmeye mantığıdır. Bunu politika haline getirenlerle araya mesafe koyamamanın olumsuz sonuçlarından biridir. Bu gün bize düşen görev, bu olaya yol açan mantığı açığa çıkar-

maktır. Olayın politik nedenlerini bulmak ve bu tür olayların asla ama asla bir daha meydana gelmemesi için zorunlu politik adımları atabilmektir.

Yavuz'un ölümü, bize sorumluluklarımızı hatırlatacak kadar ağırdır. Eğer, bir daha provakasyonlara yol açmak istemiyorsak, eğer en değerli, en sevgili arkadaşlarımızı kaybetmek istemiyorsak, bu konuda somut adımlar atmamızdır.

Şiddet ve teröre baş vurmaya fikir ayrılıklarını kaba kuvvetle çözmek istemeyi lanetlemeliyiz. Sadece lanetlemek yetmiyor. Bu zihniyete, bu anlayışa hiç bir biçimde prim vermemeliyiz. Uyguladığımız politikalarda, mücadelelerimizde düşünce farklılıklarını terörel çözmek isteyen anlayışları meşrulaştırarak bir çizgiye izin vermemeliyiz.

Sol içinde terör kullanmayı doğal ve sol'a ait bir özellik gibi göstermekle sonuçlanan her politikayı şiddetle red etmeliyiz. Provakasyon ve terör ortamını kimlerin işine yaradığı üzerine bilinen şeyleri tekrar etmeye gerek yok. Alman ve Türk Basını'nda ki haberlere, haberlerin verilmesine bakmak yeterektir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti yine solcuların 'terörüst' durmadan birbirlerini vuran, gayri meşru güçler' olduğu konusunda yeterli malzeme ele geçirdi. Bu, 'gayri meşru terörüst sol' tabiki, 'Türkiye'deki demokrasi'yi tehlikeye düşüren zararlı unsurlardır ve bunlara siyasi düzeye hiç bir yer yoktur. Şimdi TC her yerde bu türküyü söyleyecek. Alman toplumunda ise, 'çatışan eli bıçaklı Türkler' imajı yeniden kuvvetlenecektir. Alman Devleti, yabancı örgütlerin huzur bozuculuğu üzerine yeterli malzeme toplaması bulunuyor. Irkçılık ve yabancı düşmanlığı, yabancı örgütlerin siyaset yapmalarını engellemek için bu ortamla güç kazanıyor. Bizlerin üzerimize düşen sorumluluk doğrultusunda davranacağımızdan kimsenin kuşkusuna yer yoktur. Provakasyon ve saldırı ortamına yol açacak her girişimi açığa çıkarmayı, bu tür mantığı sol içinde egemen kılmak isteyen her çabaya karşı çıkmayı bir görev biliyoruz.

Bu ortamın devam etmesi ve ya yaygınlaşmasından kimsenin çıkarı olmaz. Tüm Türkiye sosyalist hareketini bu konuda sorumlu davranmaya, meydana gelen provakasyon ve saldırı üzerine tartışmaya, olumsuz gelişmeleri ortak çaba ile engellemeye ve birlikte hareket etmeye çağırıyoruz.

Avrupa'da DEV-GENÇ NE DİYOR?

Avrupa'da DEV-GENÇ ise "Devrimci Demokratik Kamu Oyuna" yaptığı bir açıklamada olayın gelişmesini şöyle aktarıyor:

"23.10.87 günü saat 24.00'e doğru, Emek Restoranı'na arkadaşlarımız bildiri dağıtım yardım toplamak için konuştuklarında orada bulunan Göçmençiler'i kendilerinin de böylesi bir girişimlerinin olduğunu ve direkt olarak yardım etiketlerini söyleyerek, öneriyi red etmişlerdir. O arada, bildirinin altın FEYKA KURDISTAN'ın imzasını da görünce dünyamızın merkezi olarak kendilerini görür bir havada "nasıl bunlarla böylesi bir eylem birliği yaparsınız? Bu bildiriyi dağıtamazsınız" diyerek, en yakası açılmadık küfürlerle arkadaşlarımıza hareket etmişlerdir. Arkadaşlarımız ise, tartışmaya kesip yardım toplamaya civardaki başka lokallerde sürdürmüşlerdir. Saat 1.00'e doğru CÖÇMEN'cilerin kalktıklarını düşünerek orada bulunan Alman anti-faşistlerine bildirinin ve başışın içeriğini açıklayıp, başış toplamaya devam etmek için lokale yeniden uğramışlardır. Ancak, içeri yeniden girildiğinde aynı lümpen grubun orada olduğunu gören arkadaşlarımız, onların oturduğu masalardan masalardan kaçarak lokale istemiler, fakat bu seferde aynı lümpen grubun açılan sözlü ve fiziki saldırılarıyla karşılaşmışlardır.

Bu durum karşısında silahlı ve bıçaklı saldırıya uğrayan arkadaşlarımız, çeşitli yerlerinden ağır yaralanmışlardır. Gece nin geç saatlerine kadar ıçki masasında hayli sarhoş hale gelmiş saldırganlar, tabancalarıyla hedef göstermek için ateş etmiş ve bu arada kendi arkadaşlarından birini de vurmuşlardır. Olay bir bütün olarak ve sonuçları itibarı ile kuşkusuz üzücüdür. Çünkü bizler, böyle bir platformdaki çatışmalara, geçmiş de olduğu gibi, günümüzde de kesinlikle taraftar değiliz. Olaydan bir gün sonra saldırgan grubun belli basın çevrelerine gerekleri çarpıtarak yaptıkları açıklamada, özellikle bizleri PKK ile ayırtmaya çabaları göze çarpmaktadır. Söz konusu açıklamada şöyle deniyor:

"Dağıtılan bildirinin altındaki FEYKA KURDISTAN ismini bazılarımız gördükten sonra bildiriyi geri verdik. PKK politikasını kendi içindeki ayırı düşüncelere ve diğer Türk ve Kürt gruplarına karşı şiddet ve terörel kabul ettirmektedir. Zaten bizler, diğer Türkiye ve Türkiye Kürdistan gruplarına, PKK'nın politik olarak soyutlanması için çaba sarf ediyoruz."

Kendi yazılı açıklamalarından da anlaşılacağı üzere, saldırgan lümpen grup anti-PKK'ci kriterlerini bildiren Alman FEYKA KURDISTAN'ın imzasını bahane ederek, saldırının asıl gerekçelerini bizzat kendileri açıklamış oluyorlar ki, politik ayırtmalarını saldırganlar, Anti-PKK'ci olmakla kalmamış örneğin, geçmişte de mayıs ayında Üniversite'de bir toplantı sonrasında ölmü orucu ile bildiri dağıtım sırasında arkadaşlarımızı benzeri provakasyona çekmeye çalışmışlardır. Tüm bu olanlardan sonra bizler, tekrardan iç-beş politik ayırtış provakasyon çabalarını şiddetle knar, kendilerini eğer açık yüreklilikle olma cesaretleri varsa, tüm kamuoyu önünde özelleştire vermeye davet ederiz.

Hamburg AVRUPA'DA DEV-GENÇ

İşte böyle!

Erol Aydın artık yaşamıyor. Evren, daha hala Çankaya'dadır ve zindanlar zulm ve zorbalığın cenderesi içinde boğazlanan devrimciler ile doludur.

KÜRDİSTAN'A YÖNELİK STRATEJİLER VE POLİTİKALARA DEĞİNİMLER

Kürşat İSTANBULLU

T.C. Başbakanı Özal bir konuşmasında "Batı'lı dostları"na şöyle diyor:

"Batılı dostlarımız birçok şeyi görmüyorlar". Özal, görülmeyen "şeyi" ise şöyle açıklıyordu: "Bugün Doğu'da kurulmaya çalışılan devlet komünist bir devlet olacak. Batılı dostlarımız bölücü ve yıkıcı örgütlere yardım ederken genel NATO ittifakının çıkarlarını düşünmek zorundalar".

Gerçekte Özal haklı mıydı, yoksa haksız mı? Bunu tartışmanın bile fazla önemi yok. Çünkü Özal'ın dostları, onun tahminlerinin de ötesinde NATO ittifakının çıkarlarını Özal'dan daha fazla düşünüyorlardı. Hem de yalnızca ittifak üyeleri çerçevesinde değil, ittifak dışı uydu ülkeler çerçevesinde de düşünüyorlar.

Elbette Özal'ın söyleyemediği Kürdistan, bölgede NATO ve Pentagon stratejistleri için en önemli sorun. Üstelik Kürdistan Orta-Doğu gibi son derece stratejik bir bölgede ve yine son derece stratejik bir konumda bulunuyor. Ayrıca yalnızca bölgenin jeo-politik haritasında bir değişikliği değil aynı zamanda uluslararası alanda önemli dengeleri de etkileyebilecek potansiyelleri de taşıyor.

Türkiye-Iran-Irak çerçevesinde sınırlı bir konumdan çok öte önemli stratejik değişiklikleri de potansiyel olarak taşıyan Kürdistan'ın bu konumu belki de bir halkın, kurtuluşunu o halkın gücünün de dışında karmaşık süreçlere bağlıyor. Yalnız başına üç ülke ile sınırlı bir sorun olarak düşünülse, bu bile bu ülkelerin iç siyasal yapıları, uluslararası ilişkileri, iç politik güçler dengesi gibi bir dizi sorunun farklılığı açısından karşımıza oldukça karmaşık bir tablo çıkarıyor.

Bu gerçekler çerçevesinde Kürdistan sorunu hakkında geliştirilen emperyalist-sömürgeci karşı stratejileri bir kısa yazı çerçevesinde çözümlenmek de güç. Ancak bu stratejilerin belirgin ana noktaları çerçevesinde Kürdistan'a nasıl bakıldığını açıklamaya çalışalım.

Eski ABD Başkanı J. Carter'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı Z. Brezinski'nin ABD'nin "güçlü bir Türkiye" istediğini dile getirdiği konuşması çok açık ki Pentagon'un Kürt halkının kurtuluş mücadelesine karşı geliştirdiği stratejinin de temel hareket noktasını açıklıyor.

Brezinski'nin "güçlü Türkiye" istediği Özal'ın sözlerine karşın, "Batılı dostları"nın birçok şeyi -hem de çok iyi- gördüklerinin işareti. Üstelik 1980 sonrası Türkiye'de Kürdistan'a yönelik politika değişiklikleri de çok açık ki bölgeye yönelik NATO stratejisindeki değişikliklerden kaynaklanıyor. T.C. Genel Kurmay Başkanlığı'nı yayınladığı "Gerilla ve Gerilla'ya Karşı Savaş" adlı kitapta bir Pentagon Stratejisti olan Roger Hilsman ABD'nin "savaş" ya da "reform" olarak özetlenebilecek ikili "yeni politika" sını şöyle özetliyor: "Sorumlu ve dost hükümetlerin bu probleme -devrimci hareketler ve bağımsızlık hareketleri kastediliyor- karşı tam bir hücumuna geçebilmelerini kolaylaştırmak için yapabileceğimiz pek çeşitli yardımlar vardır. (...) Hafif tedbir hareketleri ile başa çıkacak polis kuvvetleri ile diğer kuvvetlerin eğitimi, sadece haber alma ve keşif maksadı ile değil, fakat aynı zamanda bu galeyan hareketlerinin bastırılmasının fiilen idaresi bakımından da aynı derecede önemlidir. Kendimizi kitle partilerini organize eden, reformcuları teşvik eden bir durumda bulabiliriz; bazı gergin ahvalde (hallerde) ise, militis kuvvetlerinin teşkiline yardım etmek ihtiyacını duyabiliriz. Bizler dost hükümetlerin, modernleşmeye esas olmak üzere sosyal ve politik reform programlarını geliştirmelerini teminen, irade ve kapasitelerinin artırılması keşif yeti ile ciddi surette alakadar bulunuyoruz".

Hilsman'ın 1960' lar sonrası ABD strateji-

sine ilişkin bu açıklaması bugün Türkiye-Kürdistan'ında uygulamaya konulan politikalarla oldukça çok benzerlikler taşıyor. Bu kısa açıklamadan sonra, T.C'nin Kürdistan'a yönelik politikasına bakalım:

Türkiye'de iktidarlar artık sol toplumsal süreçlerin yalnızca askeri darbeler ile önlenemeyeceğinin farkında. 12 Eylül 1980 sonrası gelişmelere çok dikkatlice bakılırsa 12 Eylül sonrası Türkiye'de işkenceler ve ölümlerle birlikte yüzlerce, binlerce kişinin cezaevlerine doldurulmasından daha da önemli bir şey gerçekleşmiştir: "Depolitizasyon".

Ancak bu depolitizasyonu toplumun benimseyebilmesi toplumun bunu kabullenebileceği bir ideoloji ile donatılmasını gerektirir. Yani depolitizasyon da bir politikadır ve bugün uygulanan stratejinin de temeli olarak görülebilir. Burada devlet öncelikle Kürdistan'da bir "modernleşme" programını devreye sokmaya çalışırken, diğer yandan da halkı Şii karşıtı bir İslami ideoloji çerçevesinde devlete entegre etmeye çalışıyor. Ancak iktidar bu çerçevede kursal kesimler de yürüttüğü kontrollü, devlete bağlı (dolaylı veya dolaysız) islami örgütlenmelere karşın, aynı politikayı kentlerde önlemeye çalışıyor. Kentlerdeyse "sol"dan Kemalizmin yeniden "ilerici" yorumlarının da benimsendiği bir politikanın gündeme getirilmesi çalışılmasıyla birlikte "batılı" normlara sınırlı da olsa benzer bir politik yapı kurulmaya çalışılıyor.

Bu konuda gerek partiler, gerekse de basında bir consensus sağlanmış durumda.

Toplum sistem karşıtı politik hareketler karşısında duyarsızlaştırılmaya ve kendisi ile ilgili sorunlara tepkisini sistem içi politik örgütler çerçevesinde çözmeye yönlendirilen, aynı zamanda izlenen bu depolitizasyon politikasının bir gereği olarak toplumun sisteme siyasal katılımının bir göstergesini sunmak amacıyla seçimlerde oy kullanma zorunluluğu getirilmiş bulunuyor. Yani izlenen depolitizasyon politikası, halkın bütünü ile politikadan uzaklaştırılması değil, onun kontrollü ve istenen doğrultuda düşünmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

12 Eylül 1980 sonrası Kürdistan'a yönelik politikalar bu genel politikadan bazı önemli farklılıklar gösterse de uzun dönemde amaç Kürt halkının aynı politikadan içine sokulmasıdır. Bunun en açık göstergesi televizyon yayın alanının Kürdistan'ın en ücra dağ köyünden izlenebilecek düzeyde genişletilmesi, bölgeye yönelik alt yapı yatırımları, "okuma-yazma seferberliği" adı altında bölgede yaşlı Kürt kadın ve erkeklerinin dahi zorla Türkçe kurslara götürülmeye çalışılmasıdır. Bu örnekler daha da çoğaltılabilir.

Basit bir gösterge bile T.C'nin Kürdistan'a yönelik politikasını açıklayabilir. NATO üyesi ülkelerin Türkiye'ye yönelik askeri ve ekonomik "yardım"larında son yıllarda gözlenen artışla T.C'nin Kürdistan'a yönelik yatırım projeleri ve bölgeye yönelik askeri ve ekonomik harcamaları doğru orantılı olarak artış gösteriyor. Bölgeye yönelik yatırım harcamalarında elbette Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinde yapılması düşünülen askeri tesislere yönelik yatırımlar ve bu tesisler için gerekli alt yapı yatırımları ön sırada yer alıyor.

Basra ile doğrudan bağlantılı ve bölgede önemli bir asker potansiyelinin anında harekete geçirilebileceği düşünülen üslerin Türkiye Kürdistan'ına yapılacağı artık bir sır değil. ABD Donanma Akademisi Strateji Bölümü hocalarından Eliot Cohen'nin açıklamaları bu üslerin doğrudan Basra ve Otradoğu'daki petrol alanlarının korunması ile birlikte bölgeyi NATO kontrol alanı dışına çıkartabilecek "olası bir harekete" karşı kullanılacak amacı taşıyor. Eğer bölgeye dikkate edilirse, NATO'nun bu stratejisi doğrudan Kürdistan'ın kapsıyor. Yani stratejinin uygulama alanı Kürdistan.

İran İslam Devrimi ile birlikte, öncelikle ABD ve sonra NATO çevrelerinde Ortadoğu'ya yönelik geliştirilen Askeri Stratejiler de İran İslam Devrimi ile ortaya çıkan boşluğun Türkiye tarafından doldurulması artık kesin bir karar olarak benimsenmiş durumda. Bu da bütün bölgeye yönelik stratejilerde Kürdistan'ın stratejik konumunu anlamaya yeterli.

Elbette, bölgeye yönelik bir stratejide, bu açıklamalarımız çok sınırlı bir değinimden öteye geçmez. Ancak, bu genel değinime bile, bölgeye yönelik kurtuluş hareketlerinin, karşılarında geliştirilen stratejilerin aynı zamanda oluşturulan askeri üslerin ve Kürt halkının bağımsızlık mücadelesini doğrudan etkileyecek karşı-askeri konumlamaları dikkate almak zorunda olduğuna gösteriyor. Bu politikalara ve stratejilere karşı kurtuluş hareketlerinin daha esnek, yeni değişen durumlarda yeni stratejiler geliştirebilecek esnek mücadele stratejilerini benimsemelerinin gerekliliğini de gündeme getiriyor. Yani, değişen duruma hemen adapte olabilecek bir mücadele, getirilen askeri ve politik engeller karşısında hemen yeni bir politika ile mücadeleyi sürdürmek. Yoksa tarihte hiç bir halk yalnızca çektiği acılar, döktüğü göz yaşları ile kurtuluşunu sağlayamaz.

Bu noktada belki de Türkiye Kürdistan'ında çok hassas denebilecek bir başka konu da Kürdistan'da yürütülen mücadelenin -en azından bazı örgütler açısından- ne ölçüde Kürt halkının kurtuluşu ile bağlantılı olduğu sorunudur. Çünkü, bir kurtuluş hareketi -

özellikle de Kürdistan gibi çok hassas dengelerin rol oynadığı bir bölgede- yapılan tek bir eylemi bile bütün sonuçları ile düşünmek zorundadır.

Peter Paret ve John W. SHY. adlı iki ABD askeri stratejisti-nin gerilla savaşları üzerine yaptığı bir araştırmada -ki Türk Genel Kurmay Başkanlığı tarafından yayınlanmıştır- bir kurtuluş hareketinin nasıl halktan izole edilebileceği konusunda oldukça ilginç görüşler ileri sürülmektedir. 12 Eylül 1980 sonrası Türkiye Kürdistan'ında olan olayları yakın dan takip eden iyi bir günlük gazete takipçisi devletin izlediği politikada son derece sistematik bir stratejinin izlerini görebilir.

Bu iki ABD'li askeri strateji uzmanının araştırmasında yer alan şu görüşler bu stratejinin çok açık bir anlatımı; "Bir gerilla hareketi terörden faydalanmak da dahil şiddet tekniğinden kendisini nadiren kurtarabilmiştir. Bundan sonra da şiddet hareketleri ve bilhassa terör tabikatı halkı kazanmak yerine daha ziyade soğutur..."

Bu iki Pentagon stratejistinin oldukça uzun denilebilecek yazısında ileri sürdükleri görüşleri şöyle özetlemek mümkün:

-Halkı, halkını kurtarmasını söyleyen örgüt karşısında kendisini savunmaya itmek.

-Gerilla hareketine karşı, (gerillaların henüz güçsüz oldukları dönemde) halkın ahlaki, dinsel ve bütün moral değerlerini harekete geçirmek.

-Gerillaların sivil halkla ilişkisini kesmek ve halkın doğrudan merkezi iktidar tarafından koruyuculuğunu üstlenmek. Halkı devletten yardım istemek durumunda bırakmak.

-Halkı gerillanın etkisinden tamamen kurtarmak için, yeni iskan politikalarının devreye sokmak. Etnik özellikler taşıyan hareketlerde bölgenin etnik yapısını değiştirmek, nüfus bölüşimini bozmak.

-Halkı kendisini savunmaya ikna etmek.

Ancak konu başlıkları olarak sıraladığımız bu görüşler ile, Türkiye Kürdistan'ında izlenen politikaları düşündüğümüzde benzerliği ötesinde bir ayrılık hemen göze çarpıyor. İşte bu gerçeklerdir ki, bir kurtuluş hareketinin önüne basit bir askeri harekattan daha önemli çözmesi gereken sorunları getiriyor. Bu gün Türkiye Kürdistan'ında Kürt halkının kurtuluş mücadelesini yürütmek için gerekli politik örgütlenmenin önünde aşması gerekli güçlüklerin başında bölgeye yönelik politikaları çözümlenebilecek ve anında karşı stratejilerle politikasını yeniden çizebilecek, yeni politikasına uygun stratejiler geliştirebilecek yapıyı gerçekleştirilmeli geliyor. Yoksa, dünyanın en hassas bölgesinde tarihi üç sözcükle özetlenebilecek bir halkın bu üç sözcükle özetlenebilecek "Kan, Ölüm ve Gözyaşı".

Bu trajik gerçeği değiştirmenin tarihsel sorumluluğunu taşıyan politik hareket bu sorumluluğun bilinci içinde hareket etmek zorunda. Kürdistan da bu sorumluluğu taşıyan kadrolar varolduğu gibi, bu sorumluluğun bilinci içinde politik hareket için potansiyel de mevcut. O halde bir halkın üç sözcükle özetlediğimiz trajik tarihini adım adım, değiştirmek gerekiyor. Emperyalist-Sömürgeci politikalar, askeri stratejiler ne kadar karmaşık bir matematiği içerirse içersin, bir kurtuluş hareketi bu karmaşık matematiği çözümlen kurtuluşun matematiğini üretebilir. Ancak karşısındaki matematiği iyi çözümler...

Irak'taki Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinin ulaştığı düzey açısından, birlik, kendisini bir üst düzeyde ifadeyi yolunda kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu zorunluluğun nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

1-Mücadele alanındaki örgütlerin kendi güçleri oranında yürüttükleri silahlı mücadelenin tek başına başarıya ulaşamayacağı tüm örgütlerce kabullenildi... Çünkü, mevcut örgütlülüklerin belirli alanlardaki etkinlikleri bütünü ile Irak Kürdistanı'ndaki ulusal mücadeleyi küçüklüyordu. Bu nedenle, hayatın gerçeği düşman karşısında pratik-merkezi bir eşgüdümü dayatıyordu.

2-Ayrıca, BAAS'ın urmanan vahşi saldırıları ve soykırım stratejisi örgütlere, varlıklarını dahi savunabilme açısından, birlikte başka çıkar yol bırakmıyordu.

3-Öte yandan, Kürt halkı ve Peşmerge gücü, 1984'ten itibaren örgütler arasındaki "mücadelenin şiddet yöntemleriyle çözümlünü" kabullenmez olmuştu... Kamuoyunun görüşü, en geniş tabanda sorunların diyaloglar yoluyla çözülmesi noktasına gelmişti. Ayrıca da sorunların diyaloglar yoluyla çözümü için, Kürt halkının gerçek dostları ve Arap ilericileri sürekli baskı yapıyorlardı.

Bu nedenlerin üst üste çakışması, halkın ve politik önderliklerin gelişen olayları ve tehlikeleri daha çabuk kavrar düzeye varmasını, geçmiş deneyimlerin ışığında cephe yolunu açtı.

Bu nedenlerin yanında, Kürdistanı Cephe alternatifi ve gerekliliği örgütlerin programlarında da vardı. Bu alanda CUD (Ulusal Demokratik Cephe), CWQD (Yurtsever Millî Demokratik Cephe) deneyimlerinin pratiği; sorunun sınırlı da olsa üst düzeylerde tartışılması; Kürdistan'lı ulusal güçlerin Irak'taki mücadelenin bel kemiğini oluşturması ve bunun tarihi sorumluluğu içinde, ileri adımların atılması artık ertelenemez olmuştu.

Kimilerine tartışılır gibi gelse de, gerçek; Kürt hareketinin kendini ifade düzeyi, Irak'taki yurtsever muhalefetin düzeyini koşullandırıyor. Ulusal hareket açısından yaşamal ve tarihi önemi olan gerçek, birliğin sağlanması, farklı ulusal örgütlerin birbirlerini kabul etmesi, ulusal mücadelenin kendi içinde demokratik işleyişini oturtmasıdır.

Bu tarihi dönemeç, elbette örgütlenmeler arasında bir dengeye ulaşarak aşıldı.

Örneğin; 18 Temmuz 1987'de toplanan 5 Kürdistanlı örgüt, 30 Temmuz 1987'de oluşturulacak cephenin bildirgesinde anlaşılar. Yani, deneyimleri ve zorunlulukları bilince çıkardılar. Ayrıca örgütler, sorunlar ne denli büyük olursa olsun, bunların, ulusal demokratik bir zemine diyaloglar yoluyla aşılabileceğini kanıtladılar.

Bunun nedeni, örgütler arasında ulaşılan denge yanında, talep ve hedeflerin birbirine gerçekten yakın olmasıydı. Böylece, 10 yıllık sorunlar; ön diyaloglar, örgütler arası çarışmaların durdurulması ve örgütler arasında oluşturulan ikili ilişkilerin yanında, karşılıklı anlayış ve dostluk temelinde, tabiri caizse 12 günde "aşıldı".

O halde oluşturulmaya çalışılan Kürdistanı Cephe'nin önemi nedir?

1-Kürdistanı Cephe, açıktır ki, Irak Kürdistanı'ndaki mücadeleyi geliştirip, güçlendirir.

2-Kürdistanı Cephe'nin olumlu gelişimi ve başarısını, Kürdistan'ın diğer parçaları için dolaysız ve tarihi bir örnek oluşturacaktır. Unutulmalıdır ki, Kürdistan'ın parçaları arasında çok güçlü politik-moral-düşünsel bağlar vardır. Ve de Irak Kürdistanı'nın 26 yıldır sıcak mücadele alanı olması, tüm parçaların gözünü bu alana çevirmiştir. Bu bağlamda, Kürdistanı Cepheyi oluşturan öncü güçlerin tüm parçalara karşı, girişimleri kişiliğinde ciddi bir sorumluluğu vardır.

3-Ayrıca, Kürdistanı Cephe'nin Irak'taki demokratik muhalefeti tümüyle etkilediği ve etkileyeceği açıktır.

Özetle, Irak'taki Kürdistanı Cephe'nin önemi, Güney Kürdistan, Irak ve bölge düzeyinde bir etkiye sahiptir. Lakin bu önemin altını çizerek Irak Kürdistanı'ndaki cephenin tek başına her türlü sorunu aşabileceği yolu bir yanlışlıktan da kaçınılması gerektiğini özellikle vurgulayalım.

Şu açık, Kürdistanı Cephe mutlaka Irak'ta

Kürdistan Cephesi'nin önemi ve geleceği

XOŞİN

Giringiya Cephe Kürdistanî û pêşeroja wê

ki, genel demokratik muhalefete birleşmek zorundadır. Sadece Güney Kürdistan'la sınırlanmak bizi 125 000 peşmergemizin olduğu 74-75 açmazına mahkum kılmaktan başka bir sonuca yol açmayacaktır.

Bu gün varılan düzeyde yönelmesi gereken hedef; Irak'taki Ulusal-Demokratik Cephe'nin faşizme ve savaş karşı, demokrasi, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, toplumsal ilerleme ve sosyal adalet taleplerini yükselterek oluşturması-örülmesidir. Çünkü demokratik bir Irak olmadan; UKTH'nın gerçekleşmeyeceği gibi, UKTH'nın uygulandığı bir Kürdistan olmadan da, Irak'ta ve Irak Kürdistanı'nda demokrasinin olamayacağı açıktır. Belirttiğimiz gibi, bu diyalektik etkilenim Irak genelinde bir cephevi ve programı dayatmaktadır.

Unutulmalıdır ki, Kürdistanı Cephe'nin programı; Irak'a demokrasi talebini içerirken, Irak genelindeki mücadelenin Ulusları Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı ilkesini gerçekten çözerek Orta-doğu'daki emperyalist statükoya karşı bölge halklarının mücadelesine önemli katkılarda bulunacağı inancındadır.

Herkesin kabul etmek zorunda olduğu gibi, Kürt sorununun çözümü; demokrasi ve devrim sorunudur. Ve de bölgedeki emekçi halkların ulusal-toplumsal kurtuluş mücadelesiyle diyalektik olarak direkt ilintilidir.

Bu dolaysız ilişki bağı içerisinde, oluşturulan Kürdistanı Cephe'nin Kürt hareketinin ulusal demokratik kimliğinin güçlenmesine hizmet edeceği; içte ve dışta ulusal hareketin güçlü sesinin en geniş alanlara iletilmesini gerçekleştireceğini belirtiyim... Şu açıktır ki, Kürdistanı Cephe'nin uluslararası önemi en az ulusal önemi kadar büyük ve değerlidir. Ve Kürdistanı Cephe'nin oluşması, İran-Irak savaşının gölgelediği Kürt sorununu uluslararası düzeyde yine güncelleştirecektir.

Özetle, Kürdistanı Cephe'nin oluşumu kamnada bir çok tarih yerinden oynatarak, mücadelenin ulusal ve uluslararası planda yaygınlaşarak, yoğunlaşmasına yol açacaktır.

10.10.1987

Ev qonaxa dirokî, bê guman piştê ku rêxistin gihan mistewakî pêk hat. Di 18 Tebaxê 1987 an de penc rêxistinê Kurdîstanî civyan û di 30 Tebaxê de li ser daxuyaniya cepheyê li hev hatin. Ango, tecrûbe û pêwistiyan xwe eşkere kirin. Ji bilî vî jî, dan xuyakirin, ku pirs çiqas mezin bin bila bibin, ew bi rêya dan û standina netewî û demokratîk dikarin bîn çareser kirin. Sedema li hev hatinê jî bilî dengên di nav rêxistinê de nêzîkbûna daxwaz û armancên wan jî rolekî mezin listin.

Bi vî awayî pirsên deh salan; bi dan û standinan, sekinandina şerên nav rêxistinê de û dan û standinên rêxistinê bi hev û du re bi rêya biratî, dostanî, ger gotin çiyê xwe de be; di nav 12 rojan de "hel" bûn.

Baş e giringiya Cephe Kürdistanî çî ye?

1-Cephe Kürdistanî, diyare ku têkoşina Kurdîstana Iraqê dê pêş de bibe û tekuztir bike.

2-Pêşveçûn û serketina Cephe Kürdistanî jî bo perçeyên din yê Kurdîstanê jî dê rolekî dirokî bileyze, divê neyê jî bir kirin, ku di nav perçeyên Kurdîstanê de girêdayînekî siyasî-manevî-baweriyê xurt heye. Têkoşina germ li Kurdîstana Iraqê ku 26 sal e didome, bala perçeyên din dikşîne vir. Ji ber vî hêzên pêşeng ku Cephe Kürdistanî pêktinê li hember perçeyên din berpîrsiyarîyan wan girîng hene.

3-Ji bilî vî, Cephe Kürdistanî li ser mixalefeta demokratîk ya Iraqê tesîr dîke û dê bike jî.

Bi kurtî, giringahiya Cephe Kürdistanî li Iraqê, jî bo Kurdîstana Başûr, Iraqê û jî bo mintiqê ber cav e. Lê divê meriv eşkere bêje, ku Cephe Kürdistanî tenê bi serê xwe nikare ji her pîrsîrêkan re çare bibîne. Gotina vî yekê dê xelîyekî mezin be.

Ev vekirîye; Cephe Kürdistanî divê bi mixalefeta demokratîk a gelemperî ya Iraqê ve yek be. Tenê di çarçewa Başûra Kurdîstanê de mayîn mişkuleyên 74-75 dê car din bine pêşiya me, ku wê çaxê 125 hezar pêşmerge yê me jî hebû.

Armanca ku di vî qonaxê de em bidin pêşiya xwe; awakirina Cepheyekî Netewî Demokratîk li Iraqê; diji faşizmê û her bê, jî bo demokrasî, mafê çarenûsa netewî, pêşketina civakî, efaleta civakî ye. Ji ber ku bê demokrasîya Iraqê Mafê Çarenûsa Netewî Kurd û bê mafê çarenûsa netewî Kurd demokrasî li Iraqê ne mîmkin e. Ji ber vî rastîya diyalektîk; programê û eniya gelemperî li Iraqê pêwîst e.

Divê neyê jî bir kirin, ku programa Cephe Kürdistanî daxwaza demokrasîya Iraqê tine ziman. Gava têkoşina li gelemperî ya Iraqê çî bide mafê çarenûsa netewan, wê çaxê di dengê Rojhilatnavîn de diji statûkoya emperyalîst jî bo yekîtîya têkoşina gelan dê feydeyê pîr mezin bîne.

Divê her kes bipejirîne, ku çareserkirina pîrsa Kurd jî pîrsa demokrasî û şoreşê ve girêdayî ye. Û bi têkoşina rizgariya netewî û civakî ya gelên kerdar di mintiqê yê de di nava dan û standinê diyalektîk de ye.

Di nava vî dan û standina diyalektîk de, Cephe Kürdistanî dê jî bo pêşketina û xurtbûna tevgera netewî û demokratîk xizmetek mezin bike. Li hindur û derva dengê tevgera netewî bi şîkêkî fireh belav bike...

Bê guman e, ku giringahiya Cephe Kürdistanî di warê navnetewî de bi qandî giringahiya wê netewî mezin û giranbûna ye. Awakirina Cephe Kürdistanî pîrsa Kurdî alana navnetewî de pêş de bibe, ku ev tişt heta niha navbera şerê İran û Iraqê de dihatê fetisandin.

Bi kurtî awakirina Cephe Kürdistanî bi bawerîya min, gelek kevîr dê çiyê wê bileqîne û di warê netewî û navnetewî de jî têkoşinê re rê veke û wê dê tekuztir bike.

10.10.87

Babam nalbattı. Mesleği gereği köylülerle içtiydi. Kürt köylerinden bu köylüler. Şimdi onları yorgun yüzleri, heybelelerinde elma kokusuyla hatırlıyorum. Çekeltlerinin yanında parlatıp bana sundukları kırmızı elmaları hatırlıyorum onları. Sevincimi gözlemler, mutlu olurlardı. Bir de anımsadığım birşey, babamın karşısındaki tavırları. Sanki bir devlet memurunun karşısında imiş gibiydiler. Ellerini önlerine kavuştururlardı hep. Babam, onlarla konuşurken o kadar kabaydı oysa. "Kuyruklu Kürtler" derdi babam, "Kıllı Kürtler"... Çocuk aklı işte, merak ederdim kuyruklarını. Sakallı biyıklı adamlardı bunlar.

Ama henüz kuyruklarını görmemişim. Belki de bol şalvarlarının altında gizliydi. Aneme sordum: "Anne, niçin Kürtlerin kuyrukları var da bizim yok? Bizim karaoğlanın kuyruğu gibi mi kuyrukları, sen hiç gördün mü anne?" Gülerdim annem.

İçlerinden biri bana en çok yakındı. Hep bana birşeyler verirdi, bazen para da. Bir ikindi vakti eşeğini yüklerken usulca sokuldu yanına. Karar vermişim kuyruğuna dokunacaktım. Usulca yakaladım arkasını. İyi saklamış olmalıydı gelmiyordu elimde. Farketti döndü. Her zamanki güçlü-lüğüyle eğildi omuzlarımdan tuttu: "Bir şey mi istiyorsun?" "Kuyruğunu görebilir miyim" dedim utanarak. Sonra elinden kurtulup kaçtım. Ah, ne vardı diyordum ne vardı, biraz daha kalıyordum sanki. Mutlaka gösterirdi.

Bağırtilar geliyordu sokaktan. Fırladım. Bir takım adamlar ellerinde sopalarla sağa sola saldıyorlardı. Bayrakları vardı ellerinde, bir de Atatürk resimleri. "Kürtlere ölüm" diyorlardı. Ama niçin?... Belki de, belki de kuyruklu olduklarımdan. Ben de taklidim aralarına bağırırdım; "Kürtlere ölüm".

Tipki kovboy filmlerindeki gibiydi. Yal-kaladılar bir Kürdü, sonra eşeğine ters bindirip kuyruğunu verdiler eline. Şimdi iki kuyruklu olmuştum.

Kürtler, tipki şimdi bizim İsveç'te, Almanya'da, Fransa'da vb. olduğu gibi kabaydılar, tipki bize söylediği gibi sarmısak kokuluydular, semtlerimizde istemiyorduk onları, tipki bize şimdi söylediği gibi, kireltiyorlardı her tarafı ve okullarda çocuklarımızın ahlakını bozuyorlardı.

Yani biz Türkler, şimdi Almanya'nın, Fransa'nın vb. Kürtleri olmuştuk. Henüz kuyruklarımız çıkmadı. Ama çıkar sanırım.

Ben yadsınmış bir halkın arasında yaşayan mültecilerin, yurt dışındaki yaşamını soruşturdum. Acaba şimdi ne düşünüyorlardı? Geçmişlerinde yüreklerini burkan bir şey var mıydı? Ya orada yaşadıklarımız onlar ne diyorlardı şimdi?

"KIRRO"

gibi rahat anlatılması idi.

● En başta gelen sorunun dil sorunu-ydu dediniz. Peki, ben şimdi bir başka şey sormak istiyorum. Türkiye Kürdistanı'nda kendi dilini konuşmama-yan 11 milyon insan var. Bu insanların bu nedenle benzer zorluklar yaşadığını hiç düşünmüştünüz?

● İki şey aynı değil. Ben, Kürtlerin Türkiye'de bizim burada yaşadığımız şartları yaşadıklarını sanmıyorum. Birkere ortak bir kültüre sahibiz. Ayrıca, Türkiye'de yaşayan her Kürt, türkçe konuşabiliyor. Derdini anlatabiliyor. Ve özellikle biz devrimciler arasında eşit ilişkiler kurabiliyoruz.

● Ama dillerini konuşamıyorlar? ● Konuşuyorlar. Yani kendi aralarında. ● Burada biz de kendi aramızda konuşuyoruz. Ve ayrıca İsveçli makamlarla kantağa geçerken tercüman alabiliyoruz, ama Türkiye'de onların bu imkanları yok.

● Tamam. Kürtler üzerinde baskı ayrı bir şey. Şimdi biz onu konuşmuyoruz. Onların tercümana ihtiyaçları olmuyor. Türkçe konuşabiliyorlar.

● Örneğin Diyarbakır Cezaevi'nde yayın bir durum var. Görüşe gelen Kürt anne-babalar türkçe bilmiyorlar. Kürtçe konuştuğu zaman, suç işleyeceği için türkçe de konuşamıyor ve sadece oğullarına bakarak ayrılıyorlar.

● Tamam kardeşim. Ben, Kürt ulusunun haklarının gasp edildiğini inkar etmiyorum. Ama bizim konumuz farklı. Yoksa ben devrimciyim. Bir örgüt insanı olarak, Kürt ulusunun ayrı bir devlet kurma hakkı için mücadele ediyorum.

● Türkleri aşağılayıcı espirilerin seni bir Türk olarak rahatsız ettiğini söyledin. Biz Türkler'de de, Kürtleri aşağılayan espiriler var. Bunların onları aynı derecede rahatsız edeceğini hiç düşünmüştünüz? Bunlara da tepki gösteriyor muydunuz?

● Birkere ben, bu aşağılayıcı espirilere bir Türk olarak değil, insan olarak tepki duyuyorum. Ama, Türkiye'de Kürtleri aşağılayıcı benzer espiriler duymadım. Tabii, birtakım şeyler vardı. Örneğin biz, bizim örgütlenmemiz içindeki bir takım Kürt arkadaşlarla şakalaşırken "Kirro" filan derdik. Ama bundan alınmazlardı.

● "Kirro" bir aşağılama ifadesi değil mi? ● Yok canım. Aşağılamak için kullanılmak bunu. Bu arkadaşlar da bize takıldırı.

● Ama "Kirro" sözcüğü genel olarak Kürtler için kullanılır, yani onları aşağılamak için.

● Neye varmak istediğini anlamadım.

dım. Ama biz onları aşağılamak için kullanmazdık. Aynı örgütteyiz. Hatta bizim MK'nin içinde Türkten çok Kürt var.

● Burada yaşamak ve yabancı olmanın getirdiği bir takım sıkıntılarla karşılaşmak, Kürtler konusunda görüşlerinizi etkiledi mi?

● Etkilemedi. Dün de Kürt ulusunun bağımsızlığı için savaşıyordum bugün de.

★

Politik bir Kürt

● Kaç yıldır İsveç'te tesiniz?

● Yaklaşık 6 yıldır. ● Kürdistan'dan geldiniz?

● Evet. Türkiye Kürdistanı'ndan.

● Ne tür zorluklarla karşılaştınız?

● Bir çok zorluklar oldu. Başta dil sorunu vardı. Dil sorunundan kaynaklanan zorluklar.

● Ne tür yabancı bir ülke. Yani herşeyiyle insanları bize benzemiyor. Ülkeni özlüyor-sun, arkadaşlarını, akrabalarını...

● İsveç'te anlatılan bir takım espiriler var. Türkleri aşağılayan espiriler. Hiç bu espirilerden duydu-nuz mu?

● Evet, çok karşılaştım. ● Seni nasıl etkiledi?

● Rahatsız ediyor tabii, kızırıyorsun. ● Peki Türklerin, Kürtleri aşağılayan benzer espiriler var. Bunları duymuş muydun?

● Var tabii, duydum. ● Ne tür şeyler bunlar. Örnek verebilir misin?

● Tabii "kıllı" Kürtler diyorlar. "Kuyruklu" diyorlar, "kirro" diyorlar.

● Ben bir Türk arkadaşla konuşum. "Kirro"yu aşağılamak için değil, şaka olsun diye kullandığını söyledim.

● Şakası mı var. Kızıyorsun duyduğunda. Böyle bir şaka mı olur.

● "Kirro" aşağı "Kirro" yukarı.

● Ama, O, bundan alınmadığını-zı söyledi.

● Şimdi ben sana desem almıyaz mısın?

● Peki sen Türkiye Kürdistanı'ndan geliyorsun, orada kendi dilini konuş-mak resmen yasak. Burada yaşamamanın en büyük zorluğu dil dedin. Orada benzer zorlukların var mıydı?

● Olmaz olur mu, vardı tabii. Evde kürtçe konuşuyorsun, dışarda yasak. Küçük bir çocuksun okula gidiyorsun, öğretmen türkçe konuşuyor. Sen bil-miyorsun. Anlamıyorsun. Sonra ben Ankara'da okudum. Şiven farklı, insan-lar sen konuşurken gülüyor. Ko-nuşmaya çekiniyorsun. Burada nasıl yanlış konuşmaktan çekiniyorsak, ora da da öyle.

★

Göçmen AHMED

(Göçmen Ahmed'in göçmenlerle yaptığı röportajın bölüm bölüm yayınlamaya devam edeceğiz.)

LONDRA'DA KÜRTÇE EĞİTİM

[ANK • LONDON]

Londra'nın Hackney bölgesinde bulunan Yetişkinler Eğitim Enstitüsü'nde kürtçe dersler yapılmaya başlandı. 22 Eylül'de başlayan derslere çok rağbet var. Şimdilik; okulda dört ayrı ders veriliyor.

Kürtçe dersi, biri yeni öğrenmek isteyenler ve diğeri gramer olarak verilmekte. Kürtçe derslerin yanı sıra, Kürt müziği ve Kürt Folkloru dersleri de verilmeye başlandı. Ayrıca, koro çalışması da yapılıyor.

Bu dersler, Hackney Yetişkinler Eğitim Enstitüsü ile Komela Karke-rên Kürdistan tarafından ortaklaşa düzenlenmektedir. Geçen Eylül ayında deneme olarak programa alınan dersler, başarılı sonuç alınması üzerine, bu seneki programa kesin olarak alındı. Okulun yıllık bütçesinde de "Kürtçe Dersler" başlığı ile basıldı.

Derslerin okutulduğu günler ise şöyle:Kürtçe, Yeni öğrenenler için: Salı günleri saat 19:30-21:00; Kürtçe, Gramer: Her Çarşamba saat 19:30-21:00; Kürt Müziği ve Koro: Her Perşembe akşam Kürt Folkloru: Her Cuma akşam

DÜNYA DÖNÜYOR!

Dünya dönüyor. Herşey karşılıklı bir etkileşim içinde. Gorbaçov'un öksürüşü, nefes alış her yeri sarsıyor. Onyılların 'hain'leri bir bir aklaniyor, kahraman ilan ediliyor. Dünya önceden de dönüyordu. ve Gorbaçov'dan da önce herşey şu anki kadar doğru ve gerçektir.

Barzani kara topraklarla bütünleşirken, Kürt ulusunun kalbinde ak bir güvercin gibi atıyor. Kürt teorisyenler, gerek ülkede ve gerekse emperyalist metropollerde devrim tezlerinin, pratik hayata, yazıldığı gibi kolay geçmediğini göterek; Barzani'nin pratiğinin az iş olmadığını ve dünyada büyük ismi olan liderlerden geri yanının bulunmadığını anladılar. Kürt aydınları -az da olsa, utana sıkıla da olsa- artık kara kalemle ak kağıt üzerinde yarı cesaretili bir aklamaya giriyor. Barzani artık yavaş yavaş -ölümünde yıllar sonra da olsa- yurtseverleşiyor! Bu az görülmemeli; çünkü, Türk solunun rahminden gelişen Kürt solculuğu, sivriliğini rahat bir anlayışla bir-leştirme yolunda. Türk solculuğu kendi saflaşmasında netleşen adımlar atarken, Kürt solculuğu da kırkını bitiriyor.

Yani artık Kürt solculuğu bir bebe misali kendi değerleriyle büyü-yecek. Büyüdükçe sivri solculuğun anlamsızlığını anlayacak. Ulusal kurtuluşun, ulusal bir bilinci öngördüğünü öğrenecek. Kürtçe şarkıları dinleyerek büyüyecek. Enternasyonal'in, Bela Çav'ın, Bir İki Üç Daha Fazla Vietnam'ın vebenzeri türkülerin kürtçe de söylenebileceğini kavrayacak.

Bu bebek; Kürt ruhuna sahip olmaksızın, Kürt ulusunun gelenek görenek ve terbiyesini almaksızın, Kürtlerin genel bir taaruza geçi-rilemeyeceğini anlayacak. Bebek kendisini halkından ayrı bir yere koymayacak. Geçmişte atalarının yaptığını tersine enternasyona-lizden ulusalcılığa değil, ulusalcılıktan enternasyonalizme doğru bir yükseliş rotası izleyecektir.

Geçmiş ve yaşananlar durum -da bile- devrimcinin, kendini, hal-kından ayrı tuttuğu, ayrı tutmak için çaba harcadığı gözlemlendi, göz-leniyor.

Kendisini mümkün oldukça devrimci, Kürt gibi davrananları ve genel olarak Kürt olanı "Yurtsever" ilan etti. Yurtsever kavramı çoğu yerde hafif bir alayı içinde barındıran "köylü" kavramıyla öz-deş tutuldu. Ve bu "Welatparêz-Gundi" terden ayrı bir yerde oldu-ğunu ispatlamak için bir sürü kavram ezberlendi. Gün geldi konuş-tuğu cümleler artık sadece gündünlere anlaşılman bir kavramlar-dan oluştu. "Yurtseverler-Köylüler" bu kavramları hiç anlamadılar. "Talebe" ve "Devrimci" kelimeleri bu dönemde köylü ve yurtse-verlerce ne dediği anlaşılmanlara verilen isimler oldu. Bunu öde-şilmiş bir durum saymalı ve geçmişin iyi-kötü mirasını redetmeye-rek bebenin özgür büyümesini sağlamalı.

Dünya dönüyor ve dönmeye devam edecek. Dünyanın kendi ek-seni etrafında her turu, Kürt ulusunun özgürlüğünden çalınmış bir gündür. Dünyanın dönüşünü durduramayacağımıza göre, Kürt ulu-sunun özgür kılınması için; ona anlayacağı dilde hitap ederek, ken-di davasına sahip çıkacağı doğru ekсени yakalamalıyız. Bu konuda belli adımlar var. Olumluya sahip çıkmalı, olumsuzla alternatif ol-maya çalışılmalı. En ufak bir mücadele damlasını bile boşa harca-mamalı. Herkesin hakkı herkese verilirken Kürtlerin hakkı da Kürtlere verilmeli, bundan çekinmemeli.

Ulusal Kurtuluş, ulusal kurtuluşçu araç, gereç ve yapı yadsınarak değil, bizzat benimsenerek yapılır. Kürdistan bayrağı Kürdistan se-malarında dalgalanmadan, bağımsız bir Kürdistan gerçekleştirme-den Ortadoğu barışı sağlanamaz. . Bunu şart bilmeli, dost ve düş-mana böyle kavratılmalı; Ortadoğu'da haritayı kökünden değiştiri-mek için çok ince hesaplar içine girilmeli.

Kürdistan toptrağı, her santimi kanla sulanarak alınabilir. Bu he-sap böyle oturtulmalı ve uzun bir sürece başlanmalı.

Varsın deli-dolu dönedürün dünya. Bebek büyüyecek.

A.DİKİLİ

KÜRTLERİN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİ DESTEKLEMELİK

İNSANIM DİYEN HERKESİN GÖREVIDİR!

“Kendi kaderini tayin Kürt halkının hakkıdır!”

[ANK • LONDON]

İngiliz İşçi Partisi'nin yıllık kongresi nedeni ile, İngiltere'deki Kürdistan İşçi Derneği (Komela Karkerên Kurdistan) bir basın konferansı düzenledi.

Komela Karkerên Kurdistan'ın Brighton şehrinde düzenlediği basın toplantısına İngiliz İşçi Partisi parlamenterlerinden Parti Gölge Kabine Üyesi ve eski Parlamento Dış Yardımlar Komisyonu Başkanı Stuart Holland ve Jeremy Corbyn katıldılar.

Kürdistan İşçi Derneği

Başkanı İhsan Özgür'ün yönettiği toplantıya; İngiliz İşçi Partisi'nin İrlanda Komitesi'nden bir yetkili ve İngiltere'de Kürt mültecilerin sorunları üzerine önemli çalışmalarını tanıyan Bayan Mary Dines ve Irak-KDP temsilcisi konuşmacı olarak katıldı.

Bilindiği gibi İngiliz İşçi Partisi'nin 1983 yılında yapılan kongresinde, Kürtlerin Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını destekleme kararı alınmış fakat, bu kararla ilgili herhangi bir pratik faaliyet içinde olunamamıştı. Ancak bu yıl yapılan Kong-

reden sonra, Kürdistan İşçi Derneği'nin de katkılarıyla yapılan ve kamuoyuna yönelik basın toplantısında İşçi Partisi'nin 1983 yılında alınmış olan kararı doğrultusunda pratik bir faaliyet içine girilmesi istendi.

Toplantıda bir konuşma yapan parlamenter Stuart Holland özetle şu görüşleri dile getirdi; “20 Milyonu aşan nüfusa sahip olan Kürt Halkı dört parçaya bölünmüştür. Her dört parçada da ağır baskılarla karşı karşıya olan ve ulusal demokratik haklarından mahrum bırakılan Kürt Halkının Ken-

di Kaderini Tayin Emesi en doğal hakkıdır.”

Daha sonra Türkiye'nin AET üyeliği konusuna da değinen Holland; “Türkiye'de yaşayan 10 milyondan fazla Kürt'ün Ulusal Demokratik Hakları tanınmadığı, İnsan Haklarına saygı gösterilmediği ve sendikal hak ve özgürlükler üzerindeki kısıtlamalar kaldırılmadığı sürece Türkiye AET'ye üye olamaz. dedi.

Toplantının diğer konuşmacılarından Parlamenter Jeremy Corbyn ise şunları söyledi; “Dünyada Kürtlerin durumunda olan başka

bir millet nadirdir. Her dört parçada da eziliyorlar. Devlet kurma hakkı ellerinden alınmış, ülkeleri dört devlet tarafından paylaşmıştır. Kürt sorununa çözüm getirilmedikçe, Orta-Doğu'da kalıcı bir barış sağlanamaz.”

İran-İrak savaşına da değinen Corbyn bu konuda da şunları söyledi; “...Bilindiği gibi, bu savaşın temelinde Kürtlerin geniş ve yaygın otonomi taleplerini bastırma için Irak devleti İran'a Şattü' Arap bölgesini vermeyi kabul etmişti. Savaş, verilen toprakların geri alın-

ması amacıyla başlatılmış.”

Corbyn konuşmasının sonunda, “üç bin yıllık bir tarihi olan Kürtlerin bağımsızlık için verdikleri mücadeleyi aktif olarak desteklemek; her sosyalistin, demokratın ve insanım diyen herkesin görevidir. Ben kendi adıma Parlametoda ya da dışında ne gerekiyorsa yapmaya devam edeceğim.” diyerek, İşçi Partisinin Kürdistan sorununda bir komisyon kurmasının gerekliliğine de değindi ve toplantıda hazır bulunan bütün delegeleri Kürdistan konusunda aktif çalışmaya davet etti.

Öğretmenler, ziyaretçi defterlerine gözlemlerine yazdılar; “Bu eniyesan ve samimi ziyaret için teşekkür. Kürtler ve Kürdistan hakkında çok şey öğrendik.”

İs Piyasası Eğitim Örgütü'nün, büro kursiyerleri, Kürtler ve Kürdistan hakkında durmadan sorular sordular. Kursiyerler, 20 milyonluk bir halkın sömürge statüsü içinde, dilini bile konuşamaz yasakları içinde tutulmasını anlamakta güçlük çekiyorlardı. Fotoğrafta öğrencilerin bir bölümü toplu halde görülüyor.

foto, ANK

Kürdistan Press redaksiyonunu ziyaret eden Büro kursiyerleri:

Kürdistan hakkında çok şey öğrendik!

□ İsveç İş Piyasası Eğitim Örgütü'nün (AMU), Hammarby'de eğitim gören Büro Kursiyerleri, gazetemiz Kürdistan Press'i ziyaret ederek, Kürtler ve Kürdistan hakkında bilgi aldılar.

Gazete çalışanları ile de değişik konular üzerine sohbetler yapan öğrenciler, gazetenin nasıl hazırlandığı, haber ve resimleri nasıl temin edildiği, yazarlar ve Kürt kamu oyu ilişkileri hakkında bilgilendirildiler. Gazetenin, dağıtım ve eko-

nomik kaynakları hakkında da sorular soran kursiyerlere geniş düzeyde bilgi verildi.

Gazete çalışanları, kursiyerlere, kısaca Kürdistan'ın siyasal tarihi hakkında bilgi verdiler. Kürdistan'ın parçaları ve bu parçalarda süren mücadeleler, Kürt halkının yüzyüze olduğu sorunlar, Kürt dili ve kültürü üzerinde süren yasaklar, yağmalanan folklorik ve artistik değerleri hakkında da örnekler vererek açıklamalar yaptılar.

Bu tartışmalar içinde kursiyerler için anlaşılması en zor konulardan biri, nüfusu 20 milyonu aşan Kürt ulusunun varlığının dahi kabul edilmemesi ve hala sömürge statüsü içinde tutulması idi.

Daha sonra, bir gazetenin nasıl hazırlandığını gösterdiler.

Kursiyerler ve öğretmenleri, bir göçmen grubunun çok zor şartlar altında gerçekleştirdikleri bu çalışmalara karşısında çok duygulandıklarını da ifade ettiler

TBKP İderleri Türkiye'ye gideceklerini açıkladılar!

□ Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni oluşturmaya karar vermiş bulunan TKP Genel Sekreteri H. Kutlu ile, TIP Genel Sekreteri N. Sargin yasal olarak kurulmuş çalışmaları yapmak üzere Türkiye'ye gideceklerini açıkladılar.

11 Kasım'da Türkiye'ye kesin olarak gidecekleri belirtilen H. Kutlu ve N. Sargin'in bu seyyahetleri için, Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük, geldikleri zaman tutulacakları, TCK'nın 140. maddesine göre haklarında soruşturma açılacağı vurgulandı.

Başbakan Özal ise, “Mevzuatımıza göre, komünist partilerin kurulması yasaktır. Süreç içinde buna müsaade edilebilir. Bu da bilinir. Ama zamanı belli değil. Şu an kaldırmayı düşünmüyoruz. Buna hazır olmayan çevreler var. Genel Sekreterlerin gelişinde ufak tefek pürüzler çıkarsa, Cem Karaca olayında olduğu gibi, giderilebilir. Ama, illegal çalışmalarına müsaade etmeyiz” dedi.

H. Kutlu ve N. Sargin'in bu kararı, devrimci çevrelerde ise hayret ve kuşku dolu yorumlara neden oldu.

ANK • Bortı

“Gerçekleri çıplak gözle görmenin zamanıdır!”

□ Önümüzdeki günlerde, Büyük Ekim Devrimi'nin 70. Yıldönümü kutlanacak. Bu yıldönümünün karakteristiği, hiç kuşku yok ki, 70 yıllık sosyalist insanın sorunlarının ve sonuçlarının bu gün artık sistemin en yetkili kişisi tarafından eleştirilmesidir. Gorbaçov, "hantal ve yuvarlak bürokrasinin" yarattığı tahribatlarla uğraşmakta, ve hiç olmazsa bunları eleştirebilmektedir.

Açık olan şu ki, 70 yıl önce Petrograd'tan dünyaya yayılan aydınlık bu gün yeteri kadar karartılmış, devrimci mesajlar yeteri kadar körletilmiştir.

Ekim Devrimi, insanın insan tarafından sömürülmesine son keskin darbeyi vurmak için ele geçirilen bir savaş mevzisi idi. Genişleyip derinleşerek, dünya düzeyinde eşit haklar ve görevler ve her türlü sınıf egemenliğinin ortadan kaldırıldığı bir dünyaya ulaşmayı amaçlıyordu. Ulaşamadı... İnsanlık vahşi ve acımasız bir zulüm ve sömürü içinde, mutsuz, acılı ve kan- revan içinde yaşıyor.

Ekim Devrimi, haklar arası savaşları, haksız savaşları ortadan kaldırmayı amaçlıyordu. Savaşlar ortadan kaldırılmadı. Tersine, çok daha anlamsız ve çok daha kanlı biçimler içinde dünyanın dört bir yanı haksız savaşlarla, haklar arası savaşlarla sarşıllor.

Ekim Devrimi, toplumun sirtından geçinen ve toplumu köleleştirmek görevi ile yükümlü bulunan bürokrasiyi ve düzenli orduyu yok etmeyi amaçlıyordu. Bürokrasi ve düzenli ordular savaşların, baskı ve sömürünün, entrika ve pusunun kol gezdiği yer küreden sökülüp atılmadı. tersine modernleşti... Köklü ve kalıcı örgütlenmelere ulaştı.

Bu olgulardan çıkarılacak bir hayli ders var. Üstelik buna şiddetle ihtiyaç da vardır. Ekim Devrimi'nin 70. yılını kutlarken, Gorbaçov'un 1986 Haziran'ında yaptığı SBKP'nin Asya politikası ile ilgili bir konuşmasının özeti yayınlanıyor.

“...Yoldaşlar, bunlar bizim iyice düşünüp taşıdığımız ortak planlarımızdır. Bu planlar, Sovyetler Birliği'nin gerçek amacını bir sürü laftan daha iyi gösteriyor. Emperyalizm ve egemen güçler ne kadar bu planları çarpıtlarlarsa çarpıtsınlar, biz uygulamalarımızı o kadar açık ve gerçek bir şekilde halka ve hükümetlere anlatmaya devam edeceğiz.

Evet, barışa ihtiyacımız var. Bölgesel çelişmeleri ortadan kaldıran politik çözümler bulabilmek için, defalarca silahlanma yarışının durdurulması ve nükleer silah dördünlüğünün ortadan kaldırılması konusunda çağrıda bulunduk. Silahsızlanma, geleneksel silahlarda ve silahlı kuvvetlerde belirgin bir azalma ve uluslararası sağlıklı bir atmosferin için oluşturduğumuz insiyatif çeşitli biçimlerde karşılandı. Genel olarak söylenebilir ki, batı kamuoyu ve ticaret dünyası - anti komünist paronoya hastalığına tutulmamış ve silahlanma yarışından pay almayanlar - planlarımızı çok ciddi ve ilginç buluyor. Onlar da tıpkı bizim gibi, barış ve beraberlik yanlısıdır. SSCB ile sağlıklı ekonomik, bilimsel ve kültürel ilişkilerin gelişmesine tarafurlar. Bu tür düşünceleri kucaklıyoruz.

HERKESİN ÇIKARI VAR

Bir çok kapitalist ülkede eski moda yürürlüktedir. Belirli güçler sosyalizme karşı düşmanlıktan, emperyalist maksatlarından ya da savaş ticaretinden dolayı körleşmişlerdir.

Amerika'daki egemen çevreler

ve bir kısım Amerika yanlısı ülkeler, bizim barış girişimimizi bilinçli bir şekilde, “Sovyetlerin çıkarıdır”; “Sovyet propagandasıdır” şeklinde çarpıtmaya çalışmaktadırlar. Evet, silahlanma yarışının durdurulmasından biz kazançlı çıkacağız. Tıpkı, şu an silahlanma için milyarlar harcayan halklar ve rejimlerim kazanaçağı gibi... Bu gerçeğin sadece küçük bir kısmı...

Gerçeğin küçük bir kısmını daha söylemek isterim: Gerçek doğru; bizim eylemimizin insanlığın genel kaderinden kaynaklanıyor oluşudur.

Nükleer silahların tehdidi önünde eski ve donuk motiflerle karşı durmak, yasadışı ve abestir. Sosyalist ülkeler için iyi olan rafa kaldırılmalı; bu şu anlama gelmiyor: silahsızlanma konusunda sosyalist ülkelere açıkça imtiyaz tanımak, sınıf egoizmi, ilkel mekanik görüş açısı ve militarizmin büyüyen etkinliğine hizmettir. Ben şu an inanmak isterim ki, askeri endüstri her şeye kadir değildir.

Biliyoruz ki, giderek daha hızlı bir şekilde süren silahlanma yarışını sadece savaşa hazırlık için değil, fakat aynı zamanda, demoralizasyona neden olan hedeflere de sahiptir. Şöyle ki, Sovyet ekonomisi çökertilmek istenmektedir. Silahlanma harcamalarının artması ile, halkın yaşam standardı düşüyor, bununla beraber uygulanan sosyalizasyon programı da saptanan hedeflere ulaşamıyor. Kaldı ki biz, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerdeki planlı kalkınmaya bağlanan umudu kırma-ya yönelik ekonomik, politik ve askeri propaganda metotlarını kullananları iyi tanımaktayız.

Radikal dönüşümler zorunlu

Her zaman başarısızlığa mahkum edildiğimizi söyleyebiliriz. Bu bu gün de böyle... Yanlış kavramlar ve yanlışlamaları terkedip, gerçeği açık bir gözle görmenin zamanı gelmiştir.

Uluslararası ilişkiler, - ki bu ilişkilerde bütün ayrılıklar ve menfaatler sürekli çatışma halinde - artık bin yıllık “yumruğun yasası” gelineği ile inşa edilemez.

İnsan düşüncesine ve emeğine dayalı bir uygarlık, eğer aynı zamanda insan dehasının ürünlerini yok etmenin hizmetine sunmuşsa, zayıftır... Bütün bunlar, dış poli-

tikada geleneksel politikaya karşın köprü değişiklikleri, geleneksel politik düşüncelerin değişimini, barış ve savaş sorunundaki görüş açısında değişiklikleri, savunma ve uluslararası güvenlik konusunda değişiklikleri zorunlu kılmaktadır. Soruna bu açıdan baktığımız zaman, açık ve net olarak görülecektir ki, bizim dünya konjüktüründeki alternatiflerimiz, -hemen nükleer silahların ortadan kaldırılması, nükleer deneyimlerin tam olarak yasaklanması, kimyasal silahlara tam yasak, uzayın beraber ve barışçıl amaçlarla kullanılması ve bir dizi başka alternatif- bütün dünyayı ilgilendirmektedir. İnsanlığın bu gün karşılıklı kaldığı ana sorun, bizim için ne kadar önemli ve acil ise, Avrupa, Amerika, Afrika ve Asya için de, o kadar önemli ve acildir. Onun için Vladivostok şehrinde uluslararası sorunlara Asya ve Büyük Okyanus'un perspektifi ile bakmak, doğal olacaktır...

Yeni olan, eski ile karıştırılıyor; değişmez gibi görünen hayat tarzı, rüzgar hızı ile ilerleyen sosyal, bilimsel ve teknik ve ideolojik değişikliklere teslim oluyor. Söylemek istediğim şu; bu dünya tarihinde başka bir rönesans devri.. Ve bu devir yalnızca ileriye yönelik atılacak adımlara olanak tanıyor...

Asya'daki Japonya ve Hindistan

Büyük Hindistan, kendine özgü ahlaki otoritesi, geleneksel bilgeliği, özel politik deneyimleri ve zengin ekonomik olanakları ile bağlantısız ülkelerin liderliğinde kabul görmüştür. Biz, barış içinde bir arada yaşamaya, uluslararası dostluk ve adalet prensipleri için mücadele eden ve buna destek olanlara büyük değer veriyoruz. Bu anlamda, Hindistan ve SSCB arasındaki ilişkiler, dünya çapında oldukça önemli bir denge faktörüdür.

Japonya, ilk sıralarda yer alan bir aşamaya gelmiş bir güçtür. Ülke, Amerika'nın nükleer silahlarının ilk kurbanı oldu. Fakat kısa bir süre içinde, endüstri, ticaret, eğitim ve teknolojiye uzun bir yolu katederek görkemli ve kapsamlı gelişmeler gösterdi. İleri atılmış olan bu adımlar, yalnızca Japon halkının disiplinine ve kendini kontrolün etmesine bağlı değil, Bunlarla beraber, üç “anti-nükleer silah” ilkelere bağlıdır, ki, bu ilkelere, onların uluslararası politikalarının temelini teşkil ediyor..

Emperyalizmin tepkileri

Yukarıdakilerin dışında, biz,

Büyük Okyanus'ta daha başka şeyler de görüyoruz. Halkın onuru, sömürgeciler tarafından ayaklar altına alınıyor. Fakirliğin kalıntısı, bilgisizlik ve geri kalmışlık da üstüne... Alt üst olmuş derin ve eski önyargılarla birlikte, halklar arasındaki birbirine karşı kuşku, ve düşmanca bakış varlığını koruyor. Bu aynı devlet sınırları içinde yaşayan halklar için de geçerli...

Emperyalizm, zorlukları öne çıkararak ve içinde bölgesel çelişmeleri, etnik ve dinsel çatışmaları ve politik dengesizlikleri barındıran önyargıları körtükleyici oyunlar peşindedir.

Ne olursa olsun, bağımsızlık gün be gün uluslararası açık bir değere kavuşuyor. Ve emperyalizmin sömürgeci mekanizmasına karşı tehdit olarak sahneye çıkıyor.. Buna karşın, emperyalizm yeni metotlar kullanıyor: ekonomik abluka, entrika ve ilgili devletlerin yöneticilerine karşı darbe girişimleri, iç işlere müdahale, ayrılıkçı güçleri koruma, kollama ve finanse etme, karşı-devrimcileri ve teröristleri besleme... Pencap, Tamil sorunu, Kamboçya ve Afganistan'a karşı yürüttükleri gerekçesiz savaş, Filipinlerin iç işlerine müdahale, Yeni Zelanda'ya baskı vb. örnekleri açık bir şekilde emperyalizmin sıkıştırma ve iç işlere müdahalesinin göstergeleridir.

Bütün ülkelerde dostluk

SSCB'nin Asya ve Büyük Okyanus'taki dış politikası Nisan ayında yapılan XXVII. Parti Kongresinin uluslararası çalışma ile ilgili olarak sunduğu çalışma platformunun bir parçasıdır. Bu çıkış noktasından hareketle, bu bölgede, nasıl bir ortak çalışma ile uluslararası güvenlik sağlanabilir?

Her şeyden önce, SSCB, kendi programatik ilkelere bağlı olarak, istisnasız ilişkide bulunduğu tüm ülkelere canlılık kazandırmaya düşüncesindedir. Çok yönlü ve dostluk temelinde süre gelen Moğol Halk Cumhuriyeti, Kore Halk Cumhuriyeti, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Laos Halk Cumhuriyeti ve Kamboçya Halk Cumhuriyeti ile olan ilişkilerimizi daha da güçlendireceğiz.

Eşitlik ve dostluk temelindeki ilişkilerimizi, Asya ve Büyük Okyanus'un birleşik güvenliğinin sağlanmasının bir parçası olarak görüyoruz. Örneğin şu an hali hazırda, Moğolistan liderleri ile, Moğolistan'da bulunan Sovyet askerlerinin önemli bir kesimini geri çekmeye ilgili görüşmeler sürdürüyoruz.

Biz, Endonezya, Yeni Zelanda, Filipinler, Tayland, Malezya,

Gorbaçov, Vladivostok'ta

Singapur, Burma, Siri Lanka, Nepal, Brune, Maldiverna ve bütün genç cumhuriyetlerle ilişkilerimizin kapsamını genişletmeye hazırız. Papua, Yeni Gine, Batı Samoa, Tunga krallığı, Fiji, Kribati, Nauru, Tuvalu ve Vanuato gibi genç ülkelerle diplomatik ilişkilerimiz bir hayli zamandan beri oluşmuş bulunmaktadır.

Askerileştirme ve güvenlik

SSCB, Asya ve Büyük Okyanus'ta bir devlettir. Doğal olarak bu bölgedeki sorunlarla muhataptır ve direkt olarak bölgenin sorunları ile bağlantılıdır. Bölgesel dengeyi sağlayan bu geniş kara parçası çeşitli milliyetlerden ve halklardan oluşmuştur. Görüşümüz, gözle görülebilen bu gerçeği anlamak ve kabul etmek üzerinde temellenmektedir. Çıkarlarımız, imtiyazlar elde etme savından, bencil girişimlerle kendi güvenliğimizi başkalarının hesabından sağlamak, başkaları için zararlı olacak faaliyetlerden çıkar elde etmekten kaynaklanmıyor. Tam tersine, çıkarlarımız, bütün güçleri ortak çalışma, saygı ve çeşitlik temelinde yaşama ve kendi sorunlarını barışçı yollarla çözüme ulaştırmada ifadesini buluyor.

Büyük Okyanus bölgesi henüz Avrupa kadar silahlandırılmış değildir. Fakat silahlanma konusunda girişimler kapsamlı ve çok tehlikelidir. Son dönemlerde bir takım değişiklikler olmuşsa da, bunlar, pozitif değişiklikler değildir.

70'li yılların ikinci yarısından beri Amerika, Büyük Okyanus'u silahlandırma çabasıdadır. Amerika'dan gelen baskılar sonucu, Vaşington, Tokyo ve Seul arası, askeri üçgen bölgesi oluşturuldu. Belirtmek gerekir ki, askerileştirme ve savaş tehlikesinin artması dünyanın bu bölgesinde de tehlikeli bir noktaya gelmiştir. Amerika, Büyük Okyanus'u askeri ve politik çatışma sahası durumuna dönüştürme çabası içindedir. Buralar da yaşayan halkları endişelendiren temel nokta da budur.

Çin ile ilişkiler

Şu anda konuştuğum şehirle, Çin Halk Cumhuriyeti'ni arasında yalnızca bir taş atışı kadar mesafe var.

Bu ülke ile ilişkilerimiz üzerinde önemle durmak isterim. İlişkilerimiz bir çok nedenden dolayı önem taşımaktadır. Birincisi, biz, komşuyuz. İkinci olarak dünyanın en uzun sınırını paylaşıyoruz ve gelecekte biz, bizim çocuklarımız ve torunlarımız sürekli birbirlerine yakın yaşayacaklar. Tabii, gerekçeler bunlarla bitmiyor. Belirtmek isterim ki, tarih, her iki halka da çok ağır sorumluluklar yüklemiştir. Uluslararası gelişmenin önemli bir kesimi bu iki sosyalist ülkeye bağlıdır.

Son yıllarda, fark edilebilir derecede ilişkilerimiz iyileşmeler, ilerlemeler olmuştur. Burada açıkça belirtiyorum; SSCB, hangi sebeple ve hangi kademede olursa olsun Çin ile sorunlarının çözümüne ve iyi komşuluk ilişkilerinin oluşturulmasına hazırdır. Uymuyoruz ki, bizi ayıran sınırlar, en kısa süre içinde barış ve dostluk çizgisi haline dönüşsün.

Soyyet halkı, Çin Komünist Partisi'nin ülkeyi modernleştirme ve gelecekte sosyalist bir alan oluşturma doğrultusundaki hedeflerine karşı anlayışlı ve saygılıdır.

Çin gibi biz de, sosyal ve ekonomik gelişmeye öncelik tanıyoruz. O halde niçin birbirimize yardım etmeyelim? Neden her iki tarafın çıkarlarına uygun planları elbirliği ile gerçekleştirmeyelim. Ne kadar iyi ilişkiler oluşturulursa, gelecekte o kadar çok deney alışverişinde bulunabiliriz.

İlişkilerimizde pozitif gelişmeler olduğunu ve bunun sevindirici bir gelişme olduğunu da belirtmek gerekir. Biz Sovyet ve Çin ekonomisinin bu ilişkileri geliştirmek için büyük olanaklar tanıdığı konusunda iknaysız. Bu gün ortak çalışma sorunları kapımızı çalıyor. Biz, örneğin, sınır nehri Amur'u, bir "su engeli" olarak görmek istemiyoruz. Bırakalım, bu nehir karşılıklı olarak su barajı projesini inşa etme, orada bulunan doğal zenginliklerden ortak yararlanma amacıyla kullanılsın. Bu konuda her iki ülke hükümetleri arasında ortak çalışmalar devam etmektedir.

Japonya ve Amerika ile ilişkiler

Japonya ile ilişkilerimizde de politik değişiklikler göze çarpılmaktadır. Ve değişiklikler sürdüğü ölçüde ilişkiler giderek iyileşecektir. Ülkelerimizin objektif durumu, sağlam ve gerçekçi bir temelde birlikte çalışmayı ve geçmiş sorunlarından arınmış ve sakin bir atmosferi zorunlu kılmaktadır. Bu yıl, bu konuda ilk adım atıldı. Dışişleri Bakanları karşılıklı ziyarette bulundular. Bu görüşmeler sonucu en yüksek düzeyde bir toplantı programlaştırıldı.

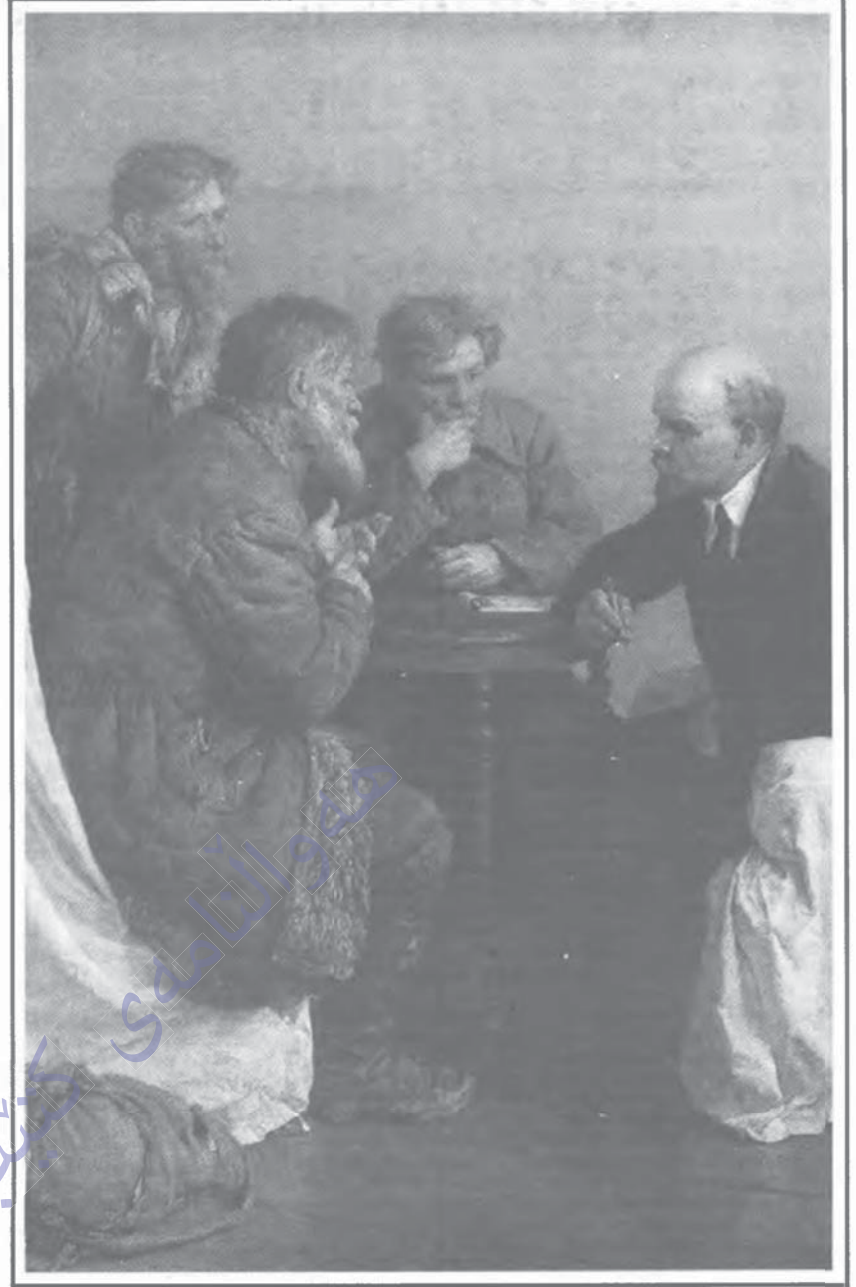
Büyük Okyanus'da Sovyetler Birliği'nin bir sınırı da Amerika ile. Kelimenin sözlük anlamında Amerika, bizim en yakın komşumuz. Sovyet adası Diomedede ile Amerika'nın küçük Diomedede arasında sadece 7 km. var.

Biz, Amerika'nın Büyük Okyanus'da büyük bir güç olduğunu kabul ediyoruz. Bunun temel nedeni Amerikan halkının büyük bir kesiminin Okyanus kıyılarında yaşamasıdır. Amerika'nın bu batı kesimi ülkenin yaşamında büyük rol oynuyor ve yüksek bir yaşam gücüne sahip. Bu nedenle Birleşik Devletler bölgeye ekonomik ve politik açıdan büyük ilgi gösteriyor.

Amerika'yı dışlayarak, Büyük Okyanus'da güvenlik sorununu tatmin edici bir şekilde çözüme kavuşturmak olanaksızdır. Üzücüdür ki, Vaşington şu ana kadar bu önemli konuya ilgi göstermemiştir. Hiç bir şekilde Büyük Okyanus'un sorunlarını düşünmemektedir. Ne zaman ki, Okyanus'daki ciddi sorunlar gündeme geliyor, o zaman Amerika, "Sovyet tehdidi" uydurmacısıyla ve savaş karşı tedbir gerekçesiyle askeri tehdit ögesini kullanıyor.

Amerika ile ilgili tavrımız biliniyor. Biz karşılıklı çıkarlar doğrultusunda birlikte çalışma, barış içinde ve iyi komşuluk ilişkileri çerçevesinde kalma taraftarıyız.

Diş ülkelerden sık sık duyuyoruz, Sovyetler Birliği ülkesinin doğu kesimine askeri gücünü arttırmak amacıyla yığınak yapıyor musunuz? Müsade ederseniz içtenlikle gerçeği anlatmak isterim: Biz hiç bir şey yapmıyoruz. Sınırlarımıza yakın Amerika'nın askeri faaliyetlerine karşı, müttefiklerimizin ve bizim savunmamızın talep ettiği minimum faaliyetler dışında da bir şey yapmayacağız...

Nükleer silahları hurdalaştır!

Dünyadaki gerginliği görmek istemeyenler, bizim SS-20 füzelerini doğudan batıya, batıdan doğuya taşıdığımızı söyleyip duruyorlar. Bu nedenle bir kez daha altını çizerek belirtiyorum; biz, hem Amerika'nın ve hem de Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da bulunan orta menzilli roketlerinin tamamen imha edilmesini öneriyoruz. Sağa sola taşınmadan tamamen yok edilmelidir. Bu oldukça açık bir öneridir sanıyorum.

Ayrıca belirtmek isterim; askeri mevzilenmenin çözümünde Sovyetler Birliği güvenilir bir sözcüdür. Asya ve Büyük Okyanus'daki üsleri kaldırmak ve diğer ülkelerdeki askeri gücünü geri çekme girişimimiz bunun kanıtı değil midir?

Sovyetler Birliği Varşova Pakti'na üyedir. Bu pakt, Avrupa'nın coğrafik çerçevesi içinde oluşturulmuş bir savunma ittifakı ve anlayışından ibarettir. Biz bu anlamda Amerika ve NATO'nun "becerikli" yayılma girişimine karşı duran en önemli güçtür.

Bölgesel sorunlar ve çözümler

Burada Uzakdoğu ve Kamboçya'yı ele almak istiyorum. Kamboçya halkı büyük zararlar gördü, eziyet çekti. Ülkesi baştan aşağı Amerikan bombardımanına maruz kaldı. Kamboçya kendi insiyatifleri ile kazandı ve dostlarını ve müttefiklerini seçtiler. Hiç bir gücün ülkeyi tekrar eski trajik konuma dönüştürmesi mümkün değildir.

Uzakdoğu'daki normalleşme süreci Vietnam ve Çin arasındaki ilişkilerin oluşturulmasına direkt olarak bağlıdır. Şüphesiz, bu yalnızca her iki ülkeyi ilgilendiren bağımsız bir sorundur. Biz yalnızca şunu istiyoruz: bu iki sosyalist ülke arasındaki sınırlar, barış ve iyi komşuluk ilişkilerinde kullanılan bir sınıra dönüşsün. Bu iki ülke arasında yoldaşça bir diyalogun başladığını ve tüm yanlış anlaşılma ve yanlış inançların ortadan kalktığını görmek bizi sevindirecektir. Bütün Asya'nın buna ihtiyacı var.

Kore yarımadasındaki gerginliğin ortadan kaldırılması ve Kore halkının sorunlarının çözümü

olanaklıdır. Bu nedenle, Kore Demokratik Cumhuriyeti'nin diyalog önerisini geri çevirmek için geçerli bir neden yoktur.

Afganistan

XXVII. Parti Kongresinde, hükümetimizin isteği doğrultusunda güçlerimizi Afganistan'dan geri çekeceğimizi ilan ettik. Biliyorsunuz, Partimizin bir prensibi vardır: sözü pratikte doğrulamak... Son durumu özenle değerlendirdikten ve Demokratik Afganistan Cumhuriyeti'ne danıştıktan sonra Sovyet liderliğinin verdiği sonucu resmi olarak bugün duyuruyorum: askeri silahlar ve silahları ile birlikte 6 ay, 1986 yılının sonunda ülkeye döneceklerdir. Bu ciddi bir adımdır. SSCB, bu ciddi adımı atarak, politik çözümlerin bulunması için acil müdahalelerde kararlı olduğunu gösteriyor.

SSCB, Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin kendi kaderini tayin etme hakkına karşı silahlı mücadele örgütleyenlerin kavramalarını istediğimiz sorun, bu hakkı tek taraflı koruyacağımızdır."

BELGE

Baştarafı Sayı 24, sayfa 10'da

7- Diğer geçit yerlerindeki kayıkların ve köprülerin mahallerile bunlarında yukarda yazıldığı üzere islahı.

931 Senesinin Temmuz ve Ağustos aylarında Dersim muhit kazalar halkının Dersimlilerin tecavüzatından bızard oldukları hakkındaki şikayetleri yekdiglerini takip etti. Bu sırada Bayazıt vilayeti dahilinde seyyahatta bulunan Tali byin bu şikayetlerle Dersime karşı bir hareket tertibi ve zamanı hakkında mütalaası soruldu. Tali beyefendi: Dersimin vaziyeti umumiyesinde her hangi bir hareketi icap ettirecek bir vaziyet olmadığını, vekaletle yapılan şikayetlerle alakadar vak'aların müfettişlikçe malum olmamakla beraber Erzincan ve Malatya vilayetlerinden yaptıkları istiza-ha aldıkları cevapta da Dersimlilere matuf bir tecavüz olmadığını bu resim makamların iş'arlarıle sabit olduğunu ve mamafih devletçe Dersim hakkında kat'i bir tetbir alınmak lüzumu var ise evvelki iş'arlarında teklif ettikleri esaslar dahilinde Dersim işini kökünden halledecek kuvvet ve kudrette bir harekete taraf-tar olduklarına ve mamafih müfettiş umumilik munt-kası dahilinde Dersim işinden evvel temizlenmesi laz-um gelen Sasun, Mutki gibi mühim muntkalar olduğu mütalâa olarak bildirdiler. Vekâlet te Dersime karşı yapılacak her hangi bir hareketin Cümhuriyet hükümetinin şerefine mütenasip ve kat'i neticeler ve-recek mahiyette olması noktai nazarıdan aldığundan ve böyle bir hareket için ise daha esash tetkikata ve za-mana da lüzum olduğundan 931 Senesinde her hangi bir harekete taraf tar olmadı.

Büyük Erkân Harbiye Reisinin Mütalâaları

Dersim vaziyeti Büyük Erkân Harbiyece de yüksek bir alaka ile takip olduğundan bu muntka hakkında B.E.Rs. ne verilen raporların hulasası da faydalı olur mütalâasıle aşağıya yazılmıştır:

Dersim aşırılarca nüfuz edilmemiş hükümete mühim gaileler çıkarmış, mutadı şekavet olan mütecaviz ve soyguncu unsurları havi bir kıtadır.

Yapılan tedbirlerden hiçbiri neticeli olmamıştır. Yolsuzluk ve muntkanın arızalı oluşu sebeplerile aşiretler askeriyeye hareket yapan kıtanın önünden kaçabilmişler ve tesirinden uzaklaşmışlardır. Buna mukabil gündüz ve gece baskınları ile muvasala yollarını, münakalatı ve bazan da kıtaatı iz'ac etmişlerdir.

Dersim halkı cahildir. Şekavet ruhu hâkimdir. Bununla beraber şekavete, tecavüze, soygunculuğa asıl müessir rüesa olmuştur.

Yolsuzluk ve tabii avarız bu hali devam ettirmiştir. Nüfus artmaktadır. Toprak ve maiyet vasıtası azdır. Ekseriyet yoğunur ve kuru süt ile geçinir.

Şimalden Cenuba, Şarktan Garba yollar yapılırsa Dersim halkının şehirlerle teması kolaylaşır, bu suretle fikren de inkişafa hizmet edilmiş olur. Ancak bu neticeyi anlayan reisler bu yolların yapılmasına uzun zaman mani olmuşlardır.

1270'te inşasına teşebbüs edilen Alâziz-Hozat-Ovacık yoluna Cümhuriyet devrine kadar başlanamamıştır.

Bu yolun geçtiği aksamada şekavetin azlığı Şimali Dersim'de ise daha fazla olduğu görülür.

1930'da zorlukla Plümere sevkedilebilen bir Jandarma kamyoneti Plümerliler üzerinde garip tesirler yapmıştır.

Dersimliler maiyet müşkülâtı içindedir. Halk, yazın dağlarda mantar ve münasili yabani sebzelele süt, yoğurt ve yağ ile taayüş eder. Kışın yazdan tulumlara basılan çökelek ve kısmen yağ ile geçinir. Reislerden maada halk darı ekmeği yer. Arazi en ziyade hayvancılığa müsaittir. Ziraata müsait aksam çok azdır. Ziraata müsait arazi de rüesa hesabına ekilir. Meselâ: Çarıklı aşiretinde arazi kâmilten şah Hüseyin bey ailesine aittir.

Halkın oturduğu evler tepeden delikli birer indir. Yatmak, oturmak, ekmeği pişirmek, hülâsa bütün ihtiyaç için bir tek oda ile yanında samanlık ve ahırdan ibaret mağaraya benzeyen yerlerdir.

Giyikleri koyun ve keçi kılından şalvar ve çepken, kadınlar şalvar ve üç peşli entaridir.

Bu şekilde yaşayan iptidai halk seyitlerinin, reislerin birer esirdir.

Binaenaleyh islahın ilk safhasını: A- Ana yolların inşası, B- Silahların toplanması, C- Reislerin, bey ve ağaların, seyitlerin birdaha gelmek üzere Garbi anadoluya nakli,

D- Reisler alındıktan sonra halkın da en şerir olanlarının Dersimden çok uzak olan ovalara sevki ve öz-

Cumhuriyet Dönemi

TC Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSİM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

Türk köyleri içersinde dağıtılma-sı, Dersimde kalacak olanlarda reislerden istirdat olunacak ara-ziye bağlamak teşkil eder.

Dersim'den çıkarılması lâzım reisler rasında bilhassa şunlar hatıra gelir.

Seyit Rıza, oğulları ve biraderi-nin çocukları.

Kırganlı Süleyman ve amca za-deleri.

Bahtiyarlı, Rotanlı Veli bey zade Hüseyin bey ve amca zadesi ki-çük oğlu.

Karaballı Mehmet Ali ağa ve Koç ağa.

Aşağı Abbastan Zeyno zadelere kâmilten, Sakalıda Munzur ağaya ve avenesi.

Ferhat uşağında Cemşit, Di-yap ağalar, kahraman ağanın to-runları ve küçük ağa.

Pilvenkten Kavsi oğlunun oğulları.

Ovacıkta Güdi köyünde maruf Alişar.

Havran aşireti reisi kısmen. Kureşyan aşireti reisi kâmilten.

Koç uşağı aşireti rüesası kâmilten.

Ovacıkta Pülürlü Munzur ağa, Zeynel ağa ve Kalanlıda Munzur ağaya mensup rüesadan Nuri ağa ve biraderleri.

Çarıklının ve Kutu deresine yakın olan aşairin rüesası kâmilten.

Keçel uşağı reisi Ağa ve Ali Şev-ki bey.

Bu tedbirlerden sonra Dersim-de:

A- Asayiş için bir dağ livası bu-lundurulması,

B- İcap eden yerlerde Blok ha-vuzlar yapılması,

C- İdari teşkilatı yeniden tanzim ve islah,

D- Yerli memurların kâmilten çı-karılması, Dersime en iyi me-murların tayini,

E- Yüksek idare memurlarına adeia koloni idarelerindeki salâ-hiyyetin verilmesi,

F- Propagandaya kuvvet verilme-si ve Türklüğün telkini,

G- Kırtçe yerine Türk dilinin ika-mesi için ilmi ve idari tedbirlerin alınması. (büyük kız çocuklarının okutulması)

Hulâsa:

1- Dersimde bu günkü vaziyetin idamesi tehlikelidir. Bu vaziyet Dersimlinin maneviyatını takviye emektedir.

2- Dersimli oşkanmakla kazanıl-mak. Müselleh kuvvetin müdaha-lesi Dersimliye daha çok teşir yap-ar ve islahın esasını teşkil eder.

3- Dersim evvelâ Koloni gibi na-zarı itibara alınmalı, Türk camia-sı içinde Kürtlük eritilmeli, on-dan sonra ve tedricen öz Türk hu-kukuna mazhar kılınmalıdır.

1930 Plümer hareketinin ikinci safhasını idare eden 3.cü firka ku-mandanı Halis paşanın burada Dersim ve Dersimliler ve islah tedbirleri hakkında ki noktai na-zarı şunlardır:

BELGE

Halis Paşanın raporu:

Dersim hududu malûmesiile Şarkan hemen Erzurum-Muş hattına kadar uzamakta Şimal, Garp ve Cenubun-dan da Fırat ve Murat nehirlerle tehdit edilmekte olan geniş ve çok arızalı, ormanlık ve yer yer çok fazla mes-kûn bir sahadır.

Bu hududun haricinde her tarafında gene aynı cinsten ve aynı hissi taşıyan ahali ile de meskûn bulunmaktadır. Fakat şurasıda malûmdurki Dersim hududu dahilinde bulu-nan her fert devlet kanunlarına itaatsız ve şekavete salik değildir. Tabiatın pek müşkül şeraiti içinde bütün efradı ailesile didinerek çok sefil ve nakâfi iâşesini temin ve hü-kümete olan vergisini tedarik etmek için zahmetle uğraş-makta olanlarda %90'ı tecavüz eder.

Seyit ve ağaların çok zalimane olan tasallût ve tecavü-zünden kurtarılabilse en muti ve çalışkan bir halk kazan-ılmış olacaktır.

Bu hususta alınacak tedbir ve yapılacak israata gelince: Plümer mektebinde ekserisi yerli halkın çocuklarının Türklüğü telkin eden kitaplarından gürlü gürlü okumala-rı, üzerinde yürünecek muvaffakiyetli ve en emin yolu çok açık göstermektedir. Zaten yapılan hareketin üzerle-rindeki tesirinden ileri gelmekle beraber hepki kendileri-nin aslen Horasan taraflarından gelmiş Türk neslinden olduklarını bilmekte ve kendilerinin Cengiz istilâsı önünde çekilen Celâlettin Harzem Şahın askeri bakiyesi olduğundan ve iftiharla bahsediyorlar. Celâlettin'in Er-zincan'ın 45 Km. Cenubunda Dersimliler tarafından Sul-tan baba denilen Dojkbaba 2890 rakamlı tepede şehit ol-duğunu söylemektedirler. Aşiret ve köy isimleri dahi hep Türklüklerine delalet edecek gibidir. Lâyık Cümhuriyet-imiz herkesi kendi akaidi vicdaniyesinde serbest ve teca-vüzden masun bırakmış olduğundan eskiden olduğu gibi Alevilik vesair iptidai ayinlerin de kimse müdahale et-meyeceğinden bu cihetle merbutiyetlerini teyit daha ko-laylaşmış bulunmaktadır.

O halde her zaman Dersime karşı yapılacak tedip hare-kti beyannamesi ve hedefi; ne Türklük Sünnilik ve ne de Alevilik olmayıp ancak devlet kanunlarına mutlak itaat ve şekavetin men'i gibi Dersimi ve aşiretleri fikren ve zihnen de çececek ve mukavemet imkânlarını çok azalta-rak ve namuslu ahaliyi bitaraf ve belkide devlet tarafında bulunduracak bir esasa istinat ettirilmek icap eder. Ve an-cak bu suretledeki bir kısmı Türkçe bilmeyen bu eski Türkler kendi asil milliyetlerine, Türklüklerine tedricen ısınmış ve dönmüş olacaktır. Fakat bu doğru ve muvaffa-kiyetli yol üzerinde çalışılırken asıl kitlenin derin ve ruhi temayülünü yakından görerek menfaatlarının elinden gi-deceğini kestiren Seyit ve ağalar, bir azda bilvasıta ve doğruca harîçten mülhem olarak Türklüklerin, Ermeniler gibi kendilerini mahvedeceğini söylemekte ve her fırsat-tan bilistifade hükümetin her tedbirinin sui tevîl , bu şek-aveti teşvik ve teşci etmektedirler.

Binaenaleyh her nerede memurini hükümet vazifesine milli bir heyecanla sarılmış ileriye yönelik ve geleceği te-emnümlü edecek candan vazife görüyorsa orada fenalık im-kân en az bir hadde indirilmiş ve böyle liyakatlı memur-lar bulunmadığı yerde ise ters bir mukabele daima hazır tutulmakta bulunmuştur.

Meselâ: yapılan harekât ve yakılan köyler gösterilerek sairleri üzerine intibah ve inzibat temin edici idari tedbir-leri alacak olan memur (Plümer kaymakamı) altı aydır tay-in edilmemiş bir kürt seyidi, hıyaneti zahir bulunan Danzik nahiy Müdürü oradan kaldırılarak hemen yanı başında Kemah'nin nahiyesine verilmiş. Bu zihniyet ve bu icraatla Dersim fenalığının izalesine imkân bulmak çok zayıf görülmektedir. (Bu mukaddemen sonra Yakup bey-in ifadelerinde kısa tetkik, tahkikimle şunları da arzede-yorum)

1- Dersimlilerin eşkiyalığı önüne geçilmiyor sözü doğ-rudur. Çünkü vasi bir muntka, Fıratın her tarafından ge-çilişi, ahval icabı mani tertip ve tedbir alınmaması (tele-fon, SV.J. bazı noktalarda kuvvetli karakollar olmaması, Dersime yakın ve tecavüze maruz köylülere silah veril-memesi) eşkiyanın Dersim dağlarına girdikten sonra art-ık alınabilmesi müstahil halde olduğu. (Fakat bunlar da memleketin başka taraflarındaki gibi siyasi bir fikrin ta-hakkuku yolunda suurlu bir çete muharebesi adını ver-mek doğru olmasa gerektir.)

2- Köylerde, şehirde, hükümette adamları gayet munta-zam kanallarla işbirarati vardır. Bu söz de doğrudur. Bu hemen her mühim vak'ada kendisini gösteriyor. Hükü-metin adliye memurları arasındaki kürtler ancak Müşür Paşa Hazretlerinin yüksek ve devamlı olan himmetleriyle azaltılabilir. Bu alttaki ifadelerimde birinci maddenin son fıkrasındaki mütalâmı nakız değildir. Dersimlilerin aralarında kuvvetli bir irtibat var. Şekavet erbabinun ve sair muhtacı himaye olanların kurtarılmasında kuvvetli bir tesanüd görülmüyor. Fakat bu tesanüd, siyasi bir fikre istinat etmiş milli bir gayeye müteveccih değildir.

Sayfa 214 - 222) Devam edecek

Yazının başlığından dolayı konumuzun İspanya olduğu sanılmamasın. Konumuz Ortadoğu... Aşağıdaki satırlardan da anlaşılacağı gibi bu yazı *GÖRÜŞ Dergisi*'nde çıkan bir makaleye cevap mahiyetindedir. Bu nedenle ilgili makalenin başlığı tersine çevrilip bu yazının başlığı olarak seçildi. İspanya ile ilgili ilginç şimdilik bu kadar.

Gelelim Ortadoğu'ya: Arap Yarımadası'ndan Hazar Denizi çevresine kadar bir bütün olarak Orta ve Yakın doğu, artık ne bir verimli Hilâl, ne Kavimler Kapısı ne de "Kan Kardeşlerin" kadim mülküdür. Bu gün modern sermaye Ortadoğu'nun fiziki ve beşeri coğrafyasının şekli şemalini ince ayrıntılarına kadar değiştirip yeniden biçimlendirmiştir. Yüzyılımızın başından beri Ortadoğu önemli bir silah pazarı, modern dünyanın motorlu araçlarıyla son model bombardıman uçaklarının yakıt deposu olmaya devam ediyor. Bundan başka, sermayenin ikiye ayırıp düşman ettiği kadim "Kan Kardeşler" yeni biçimler içinde birbirlerini yok etmeye devam etmekte. Bu yönüyle de dünyanın ilgi alanlarının başında geliyor, Ortadoğu... Kuşkusuz ki, Ortadoğu gerçeği bundan ibaret değildir. Bu sadece bilinen ve kabul edilen bir gerçektir. Dünyanın bu ilgi alanının bir de bilinip, çoklarının inkar edilen bir başka gerçeği daha var. İşte konumuz biliniyor inkar edilen bu gerçektir.

Ortadoğu'nun orta yerinde yitmiş yıldan beridir birlerce acı, kan ve gözyaşıyla kıyasıyla bir mücadele sürüyor. Kan revan içinde bir ulus, kendi ulusal-demokratik hakları uğruna meşru ve haklı bir mücadele sürdürüyor. Görmek isteyen herkes hangi noktadan baksın bu gerçeği görebilir. Üstelik bu öylesine bir gerçek ki, dizi dizi idam sehpalarıyla, kanlı tenkilerle, mecburi işkanlarla yitmiş yıldır yok edilmediği için bugün çeşitli ceza yasalarıyla yasaklanan ve inkar edilen bir gerçek... Bu gerçeğin adı Kürt ve Kürdistan'dır.

Bu gerçeği inkar edenler ise, Türkiye, İran, Irak ve Suriye'dir. Ceza yasaları ne derse desin sorun bu kadar açık ve yalındır.

Eğer siz, kelimenin gerçek anlamıyla demokrat biriyse, yasal engeller var diye yetmiş yıllık Barzani hareketini yok sayamazsınız. Kanun haklarınızda işlem yapacak diye ulusal - demokratik talepleri ve meşru insan hakları için ayağa kalkmış bir halkı görmemezlikten gelemezsiniz. Ve nihayet çağdaş demokratik bir insan olarak yasaklara karşı daha yillarca sessiz kalamazsınız. Çünkü dünya olalı beri yasaklar çoğunerek kaldırılmıştır. Bu noktada da sorun bir kahramanlık sorunu değil, en azından demokrat olan her insanın kendi misyonunun bilincine varması sorundur. Ne var ki, 1987'i Türkiye'sinde böylesine ciddi ve güncel bir sorun yasaklara sıkı sıkıya bağlı kalınarak hala teşbih, kinaye ve hicivlerle kenarından köşesinden teğet geçilmektedir.

"*Ekonomi ve Politika*da *GÖRÜŞ Dergisi*'nin 6 sayısında Çağatay Anadol'un "İspanyol Olsaydım" başlıklı kinayesi ile aynı derginin 7. sayısında sayın Sabahattin Kerim'in aynı konuyu hicveden makalesi konumuzun en son örnekleridir. Sadece bu kadar mı? Söz konusu makaleler, hiç çekinmeden öfkeri ne "dünyayı değiştirmeye" ni koyanların tarihsel anlamda burjuva olan ulusal sorunun adını anmaktan hala nasıl çekindiklerini ve bu gün, dün buldukları noktadan bir tek adım dahi atmadıklarını ve atmak istemediklerinin örneğini de sunmaktadır. Ç. Anadol, *Görüş*'ün 6. sayısında âla bir teşbih-i kinaye ile Türkleri İspanyol, Kürtleri de Bask ve Katalanlar'ın yerine koyarak Kürt sorununa şöyle yaklaşılmasını istiyor: "İspanyol olsaydım, bir Katalan 'Ben Katalan'ım", bir Bask'lı 'Ben Basklıyım' diyemediği müddetçe 'İspanyol'um' demezdim. Bask ve Katalonya özgür değilken kendi de özgür olmayan İspanya'nın bir yurttaş olarak kendini özgür hissetmezdim." Evet sayın Anadol dediğiniz gibi İspanyol olsaydınız Kostilya'nın yayalarını gezer, Alonzo'nun Irmağı kıyılarında güneşlenir, Kordoba'nın iç avlularında serinler, belki biraz da matador El Kordabez'i seyredip İspanya'nın tadına varırdınız. Ama kendinizi özgür hissetmeden... Evet bunu anladık.

Peki ya Türk olsaydınız ne yapardınız Sayın Anadol? Türk olsaydınız, Toros Yayalarnı gezip, yürüklerin soğuk ayrıntılarını içerek ya da Arap Halifelerinin okunlarından korunmak için sığınlan Hasankeyç mağaralarını gezerek Dicle Irmağı'nın kumsallarında güneşlenir, sonra da Diyar-ı Bekir Kale'sinin iç avlularında buz gibi karpuzlarla serinler miydiniz? Türkiye'nin tadına varmanız için bu da yetmezdi. "Onun

İyi ki İspanyol değilsiniz!

G.Bertal KOCADAĞ
Metris Cezaevinden bir tutuklu

tarihiyle" yoğunlanarak gerektigine göre, zülmün kan izlerini görmek için Dağkapı'dan Melikahmed'e geçip Seyit Abdülkadir ve arkadaşlarının asıldıkları Ulu Camii avlusunda lastik örmeli küçük "kursi"lere oturarak bir çay içimi boyunca direnme günlerinin acılı anılarını hala yaşayanlardan dinler miydiniz? Hemen yanınızda oturan sakallı bir ihtiyar "Ben Kürdüm" diyemediği için, siz de özgür olmadığınızı açık ve seslice söyleyemiyordunuz?

Hayır Sayın Anadol hayır! Ya bu konuda hiç kalem oynatmayın ya da sorunun adını koyun. Nesnelere söz edip ismini kullanmama yasağına uymayı, bırakın, sahte demokratlar yap-sın. Gerçek demokratların ve hele sosyalistlerin yapacağı iş değildir bu. Sorunu Türkiye ve Kürdistan gerçeğinde somutlamak gerekirken niçin Merih'lere, Mars'lara, Uranus'lara gidiyorsunuz? Kaldı ki, 1960'lı yılları saymazsak 1970 ile 1980 arasında (herkesin Bask, Katalan ve İspanyol olduğu yıllarda) bile siz bir türlü İspanyol olamadınız. TCK'nın 142/3 vb. maddelerinden ötürü bu gün de kalkmış İspanyol olmaktan söz ediyorsunuz. Hayır Sayın Anadol İspanyol olmak bu kadar ucuz olmamalı.

Yazısına şöyle devam ediyor Anadol:

"İspanyol olsaydım, Katalan halkının, Bask halkının ulusal taleplerini savunurdum. Onların kendi dillerini, kültürlerini geliştirebilmelerine, kendi dilleriyle gazete dergi yayınlatabilmelerine arka çıkardım. Bununla yetinmezdim. Onların kendi kaderlerini özgürce belirleme hakları olduğunu savu-

nurdum. Ülkemde İspanyol burjuvazisinin estirdiği şovenizm rüzgarıyla mücadele ederdim. Rüzgardan etkilenen ve Bask ülkesini "kendilerine babalarının kalmış tapulu mülk" belleme eğilimine kapılan demokrat aydınları eleştirir uynamaya çalışırdım".

Nasıl?... İspanya'da İspanyol olsaydınız bütün bu dediklerinizi nasıl yapardınız? Herhalde İspanyol'ları Fransız Bask, ve Katalan'ları da Korsika Ceza-yir'lilerin yerine koyarak. Ya da İspanya'yı Portekiz, Katalan ve Baskı da dünkü Angola ve Mozambik yerine koyarak... Ama şükürler olsun ki İspanyol değilsiniz.

Eğer Türkiye'de Kürtlerin "ulusal taleplerini savunup, onların kendi dillerini kültürlerini geliştirebilmelerine, kendi dilleriyle gazete, dergi yayınlatabilmelerine, arka çıkarmak" niyetindeyseniz bunu teşbihlerle, kinayelerle değil, nesneyi dosdoğru kendi adıyla anıp açıkça ortaya koymanız gerekir. Ancak böyle olursa Kürt'ler kendi dilleriyle gazete, dergi çıkarabilir ve özgürce ulusal taleplerini dile getirebilirler. Bunun için de İspanyol değil de Türk olmanız gerekir artık. Çağdaş ve gerçek bir demokrat Türk... Sahte demokratlarla aranızdaki nitelik farkının altını kalın çizgilerle çizmeniz gerekir. Yoksa şovenizm rüzgarından etkilenen "demokrat aydınlar" dediğiniz sahte demokratları nasıl eleştirip uyarabilirsiniz?

Ulusal sorunun tarihsel şekillenişini ve ulusların kendi kaderlerini tayin etmesi ilkesine dair yorumlarınız ayrı bir tartışma konusudur. Demokratik görevlerin bile yerine getirildiği bir dünyeye sosyalist görevlerin tartışılmayacağını siz de bilirsiniz.

Şimdi sorunuz ters çevirip size soralım: İspanyol olmak istediğinize göre, Türk olmak zor olsa gerek değil mi Sayın Çağatay Anadol?...
★

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Bizler, İÜ'ne bağlı çeşitli fakültelerde öğrenim gören öğrenciler, yeni bir öğrenim yılına başlarken eğitim sisteminin kendisinden ve üniversite yönetiminin katı ve bürokratik tutumundan kaynaklanan bir çok soruna karşı karşıya bulunmaktayız. Tüm üniversite gençliği genelindeki sorunlar, YÖK ve onun getirmiş olduğu bir takım öğrenci aleyhine uygulamalar ve yaptırımlar varlığını korurken, buna üniversitemizin diğer üniversitelere oranla takınmış olduğu katı ve bürokratik tutumun da eklenmesi ile sorunlarımız iyice içi-rişinden çıkmaz duruma gelmiştir.

Üniversitemizde 1986-87 öğretim yılında atılmalar yine diğer üniversitelere oranla büyük boyutlarda yaşanmıştır. YÖK sisteminin ayrılmaz bir parçası olan atılmalar, öğrenciler açısından acil olarak çözülmesi gereken bir sorundur.

Sonuçları nedeniyle, sürekli olarak öne çıkan sorunlarımızdan biri olan atılmalar konusunda, daha önce bir çok kez dileğe yoluyla parlamento dahil bir çok yetkili mercie başvurularımız oldu. Ancak, sorunlarımızı yönelik köklü çözümler gerçekleştirilemedi. Getirilen ek sınav, telif sınavı gibi yöntemler, sorunu çözmekten çok, yeni sorunlara kapı araladı. Ancak, yukarıda da söylediğimiz gibi atılmalar sorunu, bir an önce çözümlenmezse öğrenci açısından telif edilemeyecek sonuçlara yol açtığı için bu çözümlerin bir an önce üretilmesi gerekiyor.

Eğitim sisteminin çarpıklığından kaynaklanan başarısızlığın faturası öğrencilere çıkarılmaktadır. Başarısızlıklar öğ-

Öğrencilerin çağrısı

Bürokratik engeller kaldırılmalı!

rencilerin kişisel yetersizliklerinden değil, öğrencinin karşı karşıya bulunduğu akademik-ekonomik-sosyal sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Atılmalar, öğrenciyi başarıya itecek bir yatırım olarak düşünülüyorsa, bu yanlış bir bakış açıdır. Başarının temel koşulları öğrencinin karşı karşıya bulunduğu akademik-ekonomik-sosyal sorunların çözümü ve üniversitelerde araştırmaya yönelik bilimsel bir eğitim sistemidir. Bu derece büyük boyutlarda yaşanan başarısızlığın çözüm yolu ise, bu günün çarpık eğitim sisteminin yaratılan nedenlerin yok edilmesinden geçecektir.

Atılmalar, tek tip öğrenci yaratma ve onu toplumdaki soyutlama mantığının bir sonucudur. Sürekli atılma

korkusu ile yaşayıp, sınavdan sınavı koşan ve derslerinden başka her şeye kayıtsız kalan öğrenciler yaratılmaktadır. Bu mantığa karşı çıkıyoruz ve genelde tüm öğrencilerin aleyhine olan bu uygulamaya son verilmesini istiyoruz.

Üniversitemizdeki sorunlar, sadece atılmalarla sınırlı kalmayıp, üniversitemize bağlı bazı fakültelerdeki arkadaşlarımızın sürekli yönetimlikler ve daha önceki yıllardan verilmiş haklarının geri alınmasıyla sene kaybetme sorunuyla karşı karşıyadır. Sene kaybetme olgusu, öğrencinin ailesi ve toplumu için büyük bir maddi külfet oluşturmaktadır. Öğrencinin kendisi, ailesi ve toplumu açısından bir çok olumsuzluk içeren uygulamadan vaz geçilmesini istiyoruz.

Sorunlarımızın çözümü doğrultusundaki istemlerimizizi özetlersek:

- a-Atılan tüm öğrencileri kapsayan ve ders sayısına bakılmaksızın bir öğrenci affının çıkarılmasına,
- b-Tek dersten atılan öğrenciler için en kısa sürede sınav hakkının verilmesini,
- c-Önümüzdeki öğrenim yılında atılmaların durdurulmasını,
- d-Sınav geçme yerine ders geçme uygulamasının getirilmesini talep ediyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDEN
BİR GRUP ÖĞRENCİ

تابلۆیهکی پیکراو

ئەبوو... ھەر پێنج رۆژ بوو نەخۆش کەوت ،
تەنشتی وای ژان دەکرد لە ھەژمەتا خۆی لـ
عەردی دەگەزاند ، رۆژیکیش نە یگوت ئـ
چیترم ، داوای ھەناری دەکرد ، شەبەق نە دا بوو
نازەبوو حیوانمان بەردەدا ، ئەو کۆرەم بە
غار ھات ، گوتی : دایە ، دایە ، ئیبو !

غارم دا ، نەگە یشتەم سەری .
ھەفالتیکم قسە یەکی کرد ...

ئافەر تەگە گوتی : راستە فەرقی ھەبـ ،
بەلام دیسان دوختۆر زۆر کە من .

پاش تاویک گێرا یەوہ : " ھاوین بوو ، رۆژی
تا ئیواری کاروانی جھێلا بیڕەدا دەھـ
دەیانگوت دەچینە خارێج ، ئەرێ بی سوعبەت
خاریج چ جیمہ ؟ بۆچ دەچنە خارێج ؟ ھەر باسی
خاریج و خەریجیان دەکرد ، وەلا ھندە کیشیان
لە قسەرا دوختۆر بوون ، بەلام دەرمانیان پـ

نەبوو !

رۆژیکیان یەکیک ھات گوتی دوختۆرم ، منیش
پتیم گوت نەخۆشم ، پیکەنی ، گوتی نە ئـ
دوختۆرە ، گوتم ئەدی ، گوتی دوکتۆر ، دوکتۆر ،
منیش گوتم ما چ فەرقیکێ ھەبە ؟ گوتی : ھا

ھو... زەحمەتە تیتیکە یەنم . ئیستا شەگەل
دابێ نەمزانی چ نەوعە دوختۆرە ، مەخسەد چ
نەوعە دوکتۆرە ! تو بلێی ئەو ھەموو جھیلە
لەبەر خویندن و دوختۆری دەچنە خارێج ؟
نەماندیت رۆژیک بلێن ئەو دوختۆرە لە خارێج
گەپایتەوہ ، خۆزیا من چوبامایە ھندەم دەخویند
تا بە سالەکی دەبوومە دوختۆر و دەگەر پامەوہ و
ھەزاری وەکو ئیبووم لە مردن رزگار دەکرد ،
بەلام ... خۆ زۆر جار مردنیش لە فەقیری دەبێ .

ھەفالتیکمان پێی گوت : بۆ فەقیری ؟ جا
کێ دەلێ ئیعمە لە تو فەقیرتر نین ؟ !

- خۆ من باسی ئەو فەقیریە ناکەم .
- ئەدی ؟

- فەقیری فەقیری !

ئەقیری نەزانی ،

فەقیری بێ دوختۆری ،

فەقیری .. ئەھ ھەر لێی گەری .

تابلۆیهکی

ئەمە کۆرە کەم بوو . دەبیین ؟

دەمگوت کۆرەم ھندە مەترسێ ما ، ھەر رۆژە کەو
دەپسێ ، خۆ ئەگەر ئەجەلت نەھا تیبێ نە تەیارە
بابی تەیارەش نەتوانی بکتوژی .

دایکێک ئەمە ی گوت و چیتەر رۆندک نەیتوانی
خۆی لە چاوانیدا راگری . ئاھیکێ ھەلکیشا و
گوتی یاخو دایکت لە ھەردوو چاوان کۆرە بـ
(ئیبو) !

وینە کەم لە دەستی قۆستەوہ ، گوتم بـ
بۆ من بـ ...

ئافەر تیک لە بالآ و تەمەن مام ناوہندی ،
کراسیکێ شینی تاریک بە گولی زەردبـ
بچووک لە بەری بوو ، چاوەکانی دەتگوت رەشمالی
خەفەتن ، نیمچە لاوازیکی رەنگ پەریو و بزرکا و
وہ کو دارمازویکی خەزان بەردووم دەھا تە پـ
چا و کە سیبەرە کەشی ئەمگین بـ ، خەریک بـ
نەتوانم ئوقرە بگرم و لە سیبەری قسەکانیدا
بمێن ، بەلام لەدوو سەرەوہ خۆم تاوانبار
کرد ، وینە ی کۆرە کەم لێ وەرگرت و ، لە کاتی
گفتوگۆ ، نیو مەجلیسە بەشتگێریم لە خـ
قەلەم دەکرد و پاکانەم بۆ دەدۆزینەوہ .

لە ناخوہ ئاھیکێ ھەلکیشا و گوتی کە تا
ئیستا چوار کۆریە ی ، یەکیکیان لە بـ
دا بوو ، دوانیشیان کەوتبوونە سەر پـ ، بە
قسە ی خۆی سالتیک تر (سلیمان) یان دەشیا
شوانەتی کار و بەرخان بکا ، گەورە کەشیا
(ئیبو) کە ئۆبەرە بوو ، سێ چوار سالی دیکە
سمیلی رەش دەبوون ، ھەر چوار کۆتری پەریزی
حەرام نەدیتە مەرگە بردنی ، گوتی ئەگەر دنیا
ھندە ی لێ بمرن ، ئەدی بۆچی دەلێن شـ
حەشامەتیکێ تێدایە مەپەرن ؟ چما لەویش ھەر
مالتیک سێ و چواریان لێ دەمرن ؟ تاویک وەستاو
کەوتە قسە " رەبی جەرگت زیتەر لەمە بسووتـ
حاکمی بەغدا بـ ، ببیتە بیژینگە " ئەگەر وای
نەکردبایە ئیبومان دەبردە خەستی ، رەنگە ھەر
گەیشتابیە شار تەواو نەدەبوو ، کۆرە بـ !
ئیستا ئەویش لەو مەجلیسە دا بوو... ئەمە ی
گوت و رۆندک ....

پرسیاریکم لێ کرد ... ؟

وہ لامی دامەوہ و گوتی : ھەفتە یەکی پـ
مالمان بردە قامادی ، چار مالتیوین ، لەو
گەرۆ تەمانمان دەکرد وەختی گوندیان را کردو
ئاگریان بەردای بـ ، دوو سال پـ ھنگـ
پیشمەرگەش ھند نەبوون ، دوختۆریان لە گەلدا

نووسینی ک . ریبوار

Xwendevanên hejra, hejmara 24 an de me nûçeyek li ser gera Komika Tercûmanên Kurd, ku çû bûn Yekîtiya Sovyet belav kiribû. Di vê hejmarê de jî em hevpeyvînekî diweşînin. Ev hevpeyvîn Şoreş Zîrek ji bo xwendevanên Kurdistan Press amade kiriye. Ji ber dirêjbûna hevpeyvînê me ev kirî dî beş. Dê beşa duyemîn hejmara pêş me bête weşandin. Em bawer in xwendevanên me jî vê hevpeyvînê li ser rewşa jiyana Kurdên ku li Yekîtiya Sovyet dijîn agahdar bibin.

Şahîsmaîl Kurdek ji Komara Sovyeta Kazakîstanê ye. Ji bo karrekî hatibû bajarê Tîblîsê. Dema dibihîze, ku Komika Tercûmanan ji Swêd tîb Tîblîsê, ji bo dîtina wan heftêkê li wê derê benda wan dimîne. Gava em çûn Tîblîsê, min li gel Şahîsmaîl hevpeyvînek çêkir.

Birayê hejra Şahîsmaîl, berî her tiştî ez gelek kêfxweş bûm, ku me hev û du nasikir. Bi rastî min bi xwe nizanî bû, ku Kurd li Kazakîstanê hene. Birayê hejra tu dikarî xwe ji me re bidî nasikirin.

Ez jî bi nasîna we gelek kêfxweş bûm. Ev hefteyekê bû, ku çavên min li rêya we bû. Navê min Şahîsmaîl e, ez kurê Mehmedê Evidilê Uso me. Ez secera xwe hefta penc-şes bavan baş dizanim. Yê nê em ji ku hatine û kî ne. Ez bi xwe li Sovyeta Komara Kazakîstanê dimînim. Em di sala 1937 an vir de li Kazakîstanê rûdin.

Kak Şahîsmaîl tu çî karî dikî?
 Ez mamosteyê darsa dîrokê me û dibistana koma (sinifa) dehan de darsa zarokên Kurd didim. Herwisa, dewsgirê serekê dibistanê me.

Gelo hûn kengê û çawa çîna Kazakîstanê?

Em di sala 1937 an de ji Azerbeycanê nêzikê sinorê Romê (Tirkîyê) çihêlî Kazakîstanê bû ne. Wê wextê jî ber hinek bûyeran Kurdên li wan herêman sîstema Sovyet ya nû qeub nekirine. Ji ber wê yekê em şandine Komara Kazakîstanê...

Gelo wê çaxê çiqas Kurd şandine Kazakîstanê?

Wê çaxê nêzikê 15 hezar Kurd şandine Kazakîstanê. Gelek mirov di wê çihêlîbûnê de telef bû ne. Ji ber ku birçîbûn, nexweşî û serma hebû.

Ma hûn bi zorê jî warên xwe çihêl kirin?

Na, ne bi zorê bû. Lê li gor gotinan ew tişta pêwîst bû ye... Ji bo dext bidin ser... Ger hikûmetê wisa nekiriba wê tiştên din çêbûna û bibûna sebebên hinek tiştên din...

Ma nûha çiqas Kurd li Komara Kazakîstanê hene, bi kerema xwe navên gund û bajarên, ku Kurd lê dimînin ji me re bibêjî?

Gundê herî mezin li wê heremê Kurd lê dimînin navê wê, Kaşkabax e. Tenê Kurd li wê gundî rûdin. Li gor hejmara nû: 135-140 malên Kurdan hene, nêzikê 2000 kes li gund rûniştvanin. Gundê Kaşkabaxê girêdayî Obleshta - herema - Cambolayê ye. 12 km. nêzikê herema Cambolayê gundek heye navê wê gundî jî Casirkîn e, di wê gundî de Kurdên Zaz dimînin û nêzikê 130-140 malên Kurd li wê gundî hene. Ji wê gundî jî gundek heye navê wê gundê Badine ye, li wê gundî 60-70 malên Kurd

Kurdek ji Sovyeta Kazakîstanê

Şoreş Zîrek

hene. Li rexê bajarê Karataxê gundê Patkozê heye, li wê gundî jî nêzikê 40-45 malên Kurd hene. Li herema Cambola yê jî gelek Kurd rûniştvanin. Nêzikê herema Cambola yê di gundê Zereşnî de 40-45 malên Kurd hene. Di wê heremê de 3-4 gundên din hene navên wan; Çilandî, Kizilsayî, Turetase ye. Li wan gundan jî gelek Kurd dimînin.

Li Çinkendê gundek îeye navê wê Gurgîk e, nivê wê gundî Kurd in. Di bajarê Alma-Ata yê de jî gelek Kurd hene. Li rexê Alma-Ata yê gundek heye navê wî lîsk e, nêzikê 300-400 malên Kurd di wê gundî de hene. Çend gundên din li Alma-Ata yê hene û gelek Kurd jî li wan gundan dimînin. Lê haya me ji wan tune ye.

Piraniya Kurdên Kazakîstanê bi çî karî we mijûl dibin?

Gundê ku ez lê dimînim navê wî Kaşkabax e. Gundîyên me rênçberî û şivantî dikin. Nêzikê 30 hezar pez li Solzoza me heye. Gundî bi piranî cotkarî dikin. Kesên ku li gund karê wa tune be, diçin bajarên kar dikin. Kesê bêkar li ba me tune. Lê jinên me, naçin derva kar nakin. Ew di gundan de pez xwedî dikin û li gel me di bax û baçxan de kar dikin. Dema dibê bûhar hinek gundîyên me tev pez û dewaran derdikvin zozanan, dema payîzê jî vedgerin alana berhênîyên xwe ber îev dikin.

Gundên li rex bajarê Alma-Ata yê de, gundî bi mîr, jin, pîr û zarokên xwe ve di rezên tîrê de kar dikin.

Rewşa xwendina zarokên we çawa ne?

Ez bi xwe di dibistanê de mamoste me, ber destê min 330 xwendevan hene. Dibistana me heta sinifa dehan e. Li dibistanê zarokên me zimanê Kurdî û Rusî hindîbin. Ji sinifa yekê heta sinifa dehan bi her du zimanan dixwînin. Îsal pê de wê dibistana me bibe II sal.

Li gor qanûnên me divê hemû zarok heta sinifa dehan bixwînin. Em jî zarokên xwe li gor wê qanûnê didin ber xwendin. Ger zarok neçin dibistanê hikûmet li gel dê û bavên zarokan dişewire.

Zarokên me dikarin biçin xwendegêhên bilind ji. Bi xwe jî gundê me gelek kesên xwende derketine. Wêk rewşên Nadirof û gelek doktor, muhendis, mamoste û hwd. jî gundên me derketî ne. Daxwaziya xwendinê di nav me de pêş de çûye. Keç û jinên me jî wek xortên me diçin dibistan û xwendegêhên bilind. Ew dixwînin dibin mamoste, doktor û dibin xwedî pêşe (meslek).

Hevalê hejra ez dixwazim li ser hinek tore (îrf û edetên) û çanda we jî te bipirsim. Ma dawet û zewacên we çawa dibin?

Dawetên me, berî her tiştî diçin keçikê "belge" dikin, yanî dixwazin. Dê û bav an jî mirovên lawîk diçin keçikê dixwazin. Ger pîrsa wan bibe yek, paşê diçin nişana keçîk û lawîk datînin. Di nişanê de gustîla zêr, guhara zêr an jî seata zêr didin. Wexta nişanê de gazî civakê (cematê) dikin û ew jî bixwe re xelat û diyariyên nişanê tînin. Paş nişanê jî dawet tê çêkirin. Di dawetê de hemû mîlet diçin, def û zirne lê dide. Dengbêj jî bi sitranên kurdî dawetê dibe dikin.

Li ber def û zirne mîlet bi hew re an jî yek û yek gowêrd û dilanên kurdî dikin. Dawetên me sê rojan didomin. Em bi piranî roja yekşemê dawet dikin, ku bila mîlet ne li xebatê be û hemû bîst dawetê. Di roja sîşeya de bûkê sîyar dikin. Berê hatîna bûkê, zava dibin serê kaniyê porê wî çêdikin, rîya wî dibirin. Dema rîya zavê dibirin, pere dawêjin ser zavê. Dûra zavê dibin mala birazavê li wê derê xelatîyên zavê lê dikin û paşê zavê dibin mala wî. Berê bûkê sîyar bîkin, li mala bavê bûkê xwarin û vexwarin diçin vexwendîyên xwe. Li aliye din jî serê bûkê diçin û bûkê bi kincên reng bi reng dixemilînin.

Dema bûkê jî mala bavê derdixînin, ber derî divê xelatîya bûkê were dayîn. Ew xelatî jî seatek zêr e, lê wexta seata zêr ne be, divê, li gor biha seata zêr 600-700 manat (rûble) pere bê dayîn.

Dema bûkê tê ber derê mala zavê, zava li ser banî disekine ji bo şiraniya bûkê bavêje ser bûkê. Şirani di sênî an jî tepsiyekê de ye, paş belavkirina şiraniyê zava sênîyê di serê bûkê dixîne ji bo bûkê jî zava "bitîrse û guhdarî" wî bike. Di wê navbenê de jî hinek yarî tînin kirin, kesek balgiya bûkê dirzîvin e. Dûra ew kes xelata xwe jî mala zavê distîne û balgiya bûkê şîva dide zavê.

Berê zava û bûk werin ba hev, dê û bavê bûk zava gazî mele dikin ji bo mehra wan bibîren. Paş mehbîrinê bûk û zava tîb ba hev û dilşadiya xwe dikin û dawet jî wisa xilas dibe...

Ma qelendê we çîye û çiqas e?
 Heya berya çend salan jî qelendê me 1000-1500 manat pere

bûn. Lê nûha qelendê keçan gelek zêde bûyê û nêzikî 3000-4000 manatê me ye. Mala bavê lawîk wan peran didin dê û bavê keçikê. Lê ji wan peran zêdetir mala bavê keçikê jî bo çêzê keça xwe mesref dikin.

Wexta xort û keçik ne dilê hevbin. Gelo heqê wan heye ku bibejin na?

Belê heqê wan heye bibên na, zewaca bi zorê li ba me tûne ye. Herkes bi dilê xwe dizewice.

Lê, hîn li ba me keç revandin heye. Wexta xort û keç bi hev bîkin; ger hinek sedemên din jî bo zewaca wan hebe. We çaxê keç û xort hev û du direvin. Paşê dê û bavê xort diçin mala bavê keçikê ji bo li hev hatinê. Wexta her du alî li hev bîb, qelendê keçikê dibirin bûka xwe sîyar dikin dibin mala xwe û li wê derê mehra wan dibirin û dawetê xwe çêdikin.

Gelo, hîn li ba we zarokan sûnet dikin?

Belê, hîn li ba me zarokan sûnet dikin. Em bi xwe sê bira ne, vê havînê di meha Tebaxê de me zarokên xwe sûnet kirin. Me dawetek an jî şahiyek mezin nekîr. Lê, dîsan li gor torên xwe gazî heval û hogîrên xwe kir. Heywanek ser jê kir û xwarin û vexwarin dan vexwendîyên xwe.

Dûmahilê di hejmara 26 an de

Şûjîn

Dîmokratîya Me

Hevalekî min hîye, me berê gelekê havalî kirîye û me gelekî jî hez jî hev dikir. Em di ser dîtîna û bawerîya de bûn...

Çamek hat ku li ser tiştêkî min got: "reş e!"

Û wî got: "Spî ye!" Pîşt re wî got: "Ne xêr! Bi kê... Û mîyê av niştata dibêjî 'spî ye!'". Bi wî awayî em jî hev dîr ketin...

Wê roja he, ez û wî rastê hev hatin. Destê min di berîka min de, yên wî di berîka wî na de... Çavê me li çavê hev ketin. Wî rîyê xwe tîrî kir û min yê xwe tîrî û tehlî kir. Mîn berê xwe bi alîkê lê kir û wî yê xwe bi yê dîn de kir...

Me, di bin dîwîkên çavên xwe re li hev nêrî û di mîjîyê xwe de jî hev re got: "Lê ye em hev dibînin, bes hev 'nabînin' jî bes ku 'dilê me hev nabînin!'..." Em bi tûjahî di ber hev re derbas bûn; tû nemabû ku milê min û yê wî li hev bûketa!

Bi wî awayî em jî hev "dîr" ketin û bîne "dîn û dijîmîne" hev!

Bi wî awayî ne ez jî "spî" yan jî jî "reş" xwe hatim xwarê û herweha ew jî wê jî "yên xwe" ne fiato xwarê... "Spî" û "reş" me "nekarîn" li hev bîkin.

Wana "nekarîn" hebûna hev tehmûl bîkin! Û em bûnê "dîn dijîmîne" hev!...

Rastî jî dîmokratî jî me "dirîjî!"...

Fendî

DU DIZ Zwei Diebe

Xêz û Nivîs: Wilhelm Busch • Vergerandin: R. T. Hulmani

• 3 •

Der privatier, ganz zornentbrannt,
Haut mit dem Säbel umeinand.

Gelek hêrs dibe ketxuda,
Xewzît şûr lêde, navhevda.

Und jeder haut, und jeder sticht,
Und keiner trifft den andern nicht.

Hevdin, têra kin wek xurtmêr,
Wala diçe şûr-qame-kêr.

Hier knebeln sie den dicken Mann,
Daß er nicht schrei'n und laufen kann.

Mêrkê qelew, dikin dev,
Ne kanî bangde û birev.

Und hängen ihn, o Sünd' und Schand,
An einen Nagel an die Wand.

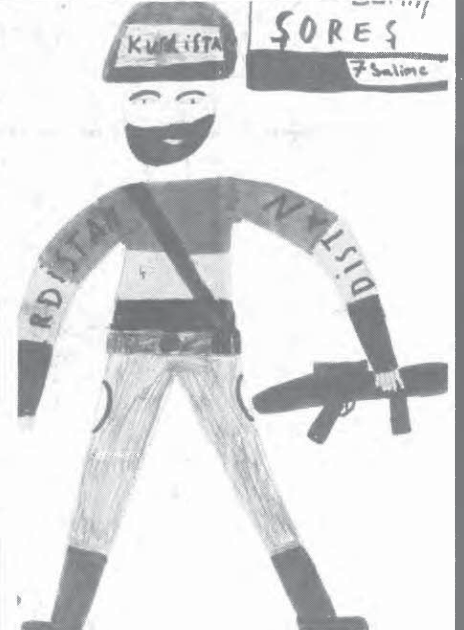
Wî wek sûc û şerm dardikin,
Mixê dûwarva tev grêdin.

Dom bike

Navên wêna li binê wan binivîse

ŞOREŞ • 7 salî / Berlin

Elif ROJDA • 6 salî / Dortmund

DIYARBAKIR RIZGARI DAVASINDA

SIYASİ SAVUNMA

Recep MARAŞLI

KOMAL

ÇIKIYOR

- Devlet nedir
- Kemalizm nedir ve tarihsel gelişimi.
- Kemalizmin niteliği üzerine temel yanıtlar
- Kemalizmin dayandığı temeller ve eleştirisi.
- Faşizm
- Genel olarak faşizm
- III. Enternasyonalin kaypak tutumu
- Günümüzde faşizm ve anti ve anti-faşist mücadele üzerine teorik ve pratik sapmanın kaynağı.
- Anti faşist mücadele ve taktikleri.
- Türkiye'de "eleştiri özgürlüğü" ve teorinin küçümsemesinin boyutları.
- Türkiye'de faşizm.
- Kürt halkının ASUDM'sinde anti-faşist görevler ne olmalıdır.
- Ortadoğu'da yeni bir ölçü: Radikal İslamcı Hareketin anatomisi üzerine.
- 12 darbesinin genel bir anatomisi.

- Hakkımızdaki dava açısından Türk hukuk sisteminin konumu ve yargısal yapısı.
- Türk hukuk sisteminin temelleri.
- Türk hukuk sisteminin uluslararası anlaşmalarındaki yeri.
- Türk hukuk sisteminin kurumları.
- Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ve Türk devletinin tutumu.
- Ulusal sorun ve sömürge sorunları.
- Türk devletinin tutumu ve Kürtlerin uluslaşma süreci.
- Uluslararası bir sömürge: Kürdistan ve azınlıklar sorunu.
- Örgütlü devlet terörü ve ceza siyaseti.
- Kürdistan'da örgütlü devlet terörü ve hüküm mahkemesinin hakkımızda öne sürdüğü ideolojik belirlemeler.
- Sonuç

FILMEKÎ NÛ

Zindan a azadiye

Filmekê Tim van Beveren

Dîdarên film: Vyes Baron, Franz Nagel, Christiane Beihl, Hans-Gerd Kilbinger, Uwe-Karsten Koch, Karl-Heinz Bender, Tanja Wyroba, Arvid Bosselmann, u.v.a.
Nivîsar: Renate Debus - Tim van Beveren Kamera: Amir Ismail - Franz Schoys
Deng: Henning Schriewer - Csaba Kulesar - Birrîn: Bruno Perno Lotte Gibitz

Musik: Georg Danzer
Roberto Fulvi - Franco Sanucci

Bernameyên Tigris-Film

• Matê çekirînê hatve parastin û tenê bo bi karanina di mal de dbe. Jêgirtin, kirêkirina hêdestûr, şunvekirina karmîrî an jî bihevguhartina qezencî, weşandin û her rengêkê nîşandane gîştî an jî hikaranina qezencî, bi tevi an jî parekê jê û her karêkê jî va rengê qadexeye, û wê bi mafe, sîvil û cezavî hê pêketin.

Serkarê Tigris Filmproduktion & Vertrieb GmbH, Wässigertal 16, D-5480 Remagen

Kurdekî ku ji
ber Xunta
faşista tirk
reviyaye, tê
Almaniya
rojawa, û
çîroka wi
destpêdike ...

PIRTÛKEKÎ NÛ

WEŞANÊN CELADET BEDIR-XAN, SYDNEY

Pirtûka xwe ya yekem bo we pêşkêş dike:
Ş. B. Soreklî, Em û Pîrsa me, 124 rûpel
26 gotar û nivîsên li ser Kurdan û pîrsa wan.

Şandina bi balafirê (5-7 roj) 15 Mark
Şandina bi gemî (7-11 hefte) 10 Mark

Navnîşana xwestinê:
WEŞANÊN CELADET BEDIR-XAN, Sydney
Box 905
Bankstown 2200
AUSTRALIA

BRÛSK

NÛ DERKET

BRÛSK
Helbestên Gelêrî
Sebrî ŞERMIXÎ

Navnîşana Xwestinê:
S.Şermixî, Nilsonsstigen 2 3tr.
134 00 Gustavsberg-Sweden

1987 SEBRÎ ŞERMIXÎ

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK

SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV / PAŞNAV

ISIM / SOYISIM

NAVÎSÂN

ADRES

WELAT / ÛLKE

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
80	Sfr
24	£
35	₺
480	S

Mûn dîtarin heqê aboneti li ser Nesaba GILALA AB Postgîro 26533-0 Stockholm razin û sûretê jê jî Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarsa abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS
Emmümaye 15 nûmêrê 13 gîştîyê gîştîyê

Kurdisk Tîdning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 25 (17)
30 Oktober • Cotmeh 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknik sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Preumaration
B. AZAD, 08-298332

Postadress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8-29 83 32
Telefax; 08-29 50 56
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0
Tryckeri; Idrottsbladet / Södertälje

Sancılı "Barış Planı"

kurt kurt

★★★★★★★★★★★★ TİRKİYE:

□□□ Sekreterên giştî TİP (Partiya Karkerê Tirkîye) û TKP (Partiya Komünistê Tirkîye) dan xuyakirin, ku ji bo damezirandina TBKP (Partiya Komünist a Yekbûyî ya Tirkîye) bi rêya fermî (eşkere) biçin Tirkîyê.

Berpirsiyarên polîsa Tirkîyê jî gotin ku: "ger sekreterê Giştî ya TİP'ê Nihat Sargin û Sekreterê Giştî ya TKP Haydar Kutlu bên Tirkîyê em dê wan bigirin."

★★★★★★★★★★★★ İNGİLTERE:

□□□ Li gor nivîsandina kovara "South" ku London tê weşandin, hatiye nivîsîn, ku "Serokwezîrê kevî ya Tirkîyê Suleyman Demirel dikare navbera Kurd û Tirkan de dest bi dan û standinan bike"

★★★★★★★★★★★★ FRANSA:

□□□ Ji koloniyên Fransa li Pasifikê di Tahitî yê de piştê bûyerên mezin ku 26 kes hatibû kuştin û 60 kes hatibû girtin, Fransa ji bo sekinandina wan bûyeran 27 ê Cotmehê de bi sedaha esker û polîs şande Tahitî yê.

★★★★★★★★★★★★ QUDIS:

□□□ Mucrimekî her bê NAZÎ John Demjanjuk bi sûca îşkencekirina cihûyên Polonya di kampên de, dema şera duyemîn tê mehkemekirin. Piştî 2 mehan Mehkemeyê wî nû ve destpêkir. Ger sûca wî bê tesbîtîkirin, wê jê re cezaya mirinê bê dayîn.

★★★★★★★★★★★★ ÇİN:

□□□ Serokê Navendiya Lêkolînan da xuyakirin ku wê bûhaya goşt, feki û şîneyî zêde bikin. Ev biryar ji ber zêdebûna serfandina van malan hatiye girtin.

★★★★★YEKİTİYA SOVYET:

□□□ Wezîrê Derva KYSS Edward Şwardnaze ji bo rakirina çekên nîv menzîlê diçe Waşingtonê. Gera Edward Şwardnaze hêviyek nû dide raya giştî ya dinya, ku ji bo rakirina çekên nîv menzîlê Yekitiya Sovyet û Amerîka li hev bîn.

★★★★★★★★★★★★ FINLANDIYA:

□□□ Hikûmeta Finlandiya cara pêşî daxwaza îlticaya 8 Kurd pejirand. Her wisa daxwazên 4 Kurdên din ne hat pejirandin. Ji kesên Kurd rehikûmet tenê mafê rûniştinê da. Kurdên ku îlticaya Finlandiya kirine ji Kurdistanê Rohilat (Kurdîstana Îran) hatibûn. Ev kesana berê, ji Danmark û Swedê daxwaza îlticayê kiribûn lê daxwazên wan ne hatibû pejirandin.

★★★★★★★★★★★★ İSPANYA:

□□□ Li paytexta İspanya yê xelk ji bo rakirina çek û hebûnên leşkerî ya Amerîkî li İspanya ne razibûna xwe dan xuyakirin. Her wisa ji bo rakirina fuzeyên nukleerî ji Ewropa jî daxwazên xwe anîn ziman.

★ ANK • Stockholm ★

(ANK • AFP)

Beş Latin Amerika ülkesinin Dışişleri Bakanı, Barış Planı'nın imzalanmasına çok az bir süre kala, doğabilecek sorunları ortadan kaldırmak amacıyla, Costa Rica'da geçtiğimiz günlerde bir araya geldiler. 5 Kasım'da imzalanması düşünülen Barış Planı, Latin Amerika'nın geleceği açısından önemli bir adım. Hali hazırda Barış Planı için gerekli olan sorunların çözümünde kalıcı bir adım atılmış değil.

Basın çevrelerine göre, Barış Planı'nın imzalanması için gerekli ön şartların oluşturulması 5 Kasım'a kadar mümkün değil. AFP kaynaklı

bir haberde ise, özellikle Nikaragua ve Guetemala yönetimleri barış planının imzalanması için, saptanan tarihin uzatılmasına kesinlikle karşılar. Basına bir demec veren Nikaragua Dışişleri Bakanı Miguel d'Escoto, Latin Amerika Dışişleri Bakanlarının barış planını 5 Kasım'da imzalama konusunda kararlı olduğunu belirtti.

Öte yandan toplantı sonrası bir açıklama yapan, Kostorika Dışişleri Bakanı Rodrigo Madriel Nietto, görüşmelerde oldukça sağlam ve ileri adımlar atıldığını belirtti. Nietto ayrıca, ülke genelinde tüm politik tutuklular -Başpiskopos Oscar Romero'yu katledenler dışında- için genel bir af çıkarılacağını da söyledi.

AFP kaynaklı bir habere göre ise, Nikaragua hükümeti de kısa bir süre içinde bir af yasası çıkaracağını, Dışişleri Bakanı Miguel d'Escoto aracılığı ile duyurdu. Af kanununun Nikaragua Devlet Başkanı Daniel Ortega tarafından 5 Kasım'da imzalanması bekleniyor. Çeşitli kaynaklara göre halen Nikaragua da 6000 tutuklu bulunuyor. Bunlardan 2000'i devrik diktatör Somoza yanlısı.

Latin Amerika'da Barış Planı'nın hayata geçmesi için, gerekli ön koşullardan biri olarak, El Salvador gibi Nikaragua'nın da ülke içinde kalıcı bir ateş-kes sağlanması ve olağanüstü hal yasasını yürürlükten kaldırması gerekiyor.

Barış Planının imzalanmasına az bir süre kalmasına rağmen, planın hayata geçmesi için gerekli önkoşulların olgunlaşmadığı gözleniyor. Halen Latin Amerika'ya özgü bir dizi sorun çözümsüz durumda.

El-Salvador'da, İnsan Hakları Savunucusu bir örgütün liderinin öldürülmesi, ülkede ortamın gerginleşmesine neden oldu. Gerillalar ve Hükümet arasında görüşmeler henüz sağlanmış değil. Geçtiğimiz günlerde Karakas'da yapılan bir toplantı da başarısızlıkla sonuçlandı ve gerekli anlaşma sağlanamadı.

Guatemala'da ise, rejim karşıtı gerillalar, El-Salvador'daki gerilla güçlerine göre daha zayıf bir durumda. Guetemala Devlet Başkanı V. Cerezo, Televizyonda yaptığı bir konuşmada, halkın tüm kesimlerinin mutlu bir toplumun yaratılmasında katkılarda bulunması gerektiğini ve bu nedenle gerillalarla daha uzun bir diyaloga girmenin geçersiz olduğunu belirtmesi üzerine, gerilla güçleri eylemlerini yoğunlaştırdılar.

Öte yandan Nikaragua'da barış görüşmelerinin yaklaştığı bir günlerde, olayların arttığı gözleniyor. Geçen hafta ikibine yakın Liberal Parti (PLI) taraftarı, "Özgürlük! Defolsun Sandinistler!" sloganlarıyla başkent Managua'da bir gösteri düzenlediler.

"Latin Amerika'da Barış Planı" için bir araya gelen 5 devlet farklı sorunlarla yüz yüze. Bir yandan Nikaragua yönetimi ABD'nin desteklediği Kontralarla savaşmakta, diğer yandan El-Salvador ve Guetemala'daki devrimci demokrat güçler mevcut rejimlere karşı mücadele etmekte. Bu denli kompleks askeri, siyasi ve ekonomik sorunların ve bunalmaların yaşandığı Latin Amerika ülkelerinin gerek kendi iç yapıları ve ikili ilişkileri, gerek ABD ile diğer devletlerin bölgeye yönelik siyasetleri içinde, kendi istikrarını oluşturmamanın sancısını yaşıyor.

Savaş, istek ve aşk...

ANK • Stockholm

Reyno, 11 yaşında... Nikaragua'nın kuzeyinde, Honduras sınırına yakın küçük bir köyde yaşıyor.

Karşı devrim gücü Kontralar köye oldukça yakın bir yere mevzileşmiş. Savaş küçük büyük dinleniyor. Ülkenin geleceğini garanti etmek için Kontralar geriye, Honduras'a paskürtmeye bağlı Durumun bilincine varan Reyno, Nikaragua askerleri ile birlikte Kontralara karşı silahlı mücadeleye katılıyor.

11 yaşlarında, hayatın tik basamaklarında olan Reyno savaşın ciddiyetini keşliyor. İlk askeri eğitimini, ülkesi için fedakarca dövüşen abilerinden, amcalarından alıyor.

Fakir bir ailenin çocuğu Reyno. Yaşamı heyecan, tehlike ve maceralarla dolu. Bir keresinde silah tutukluk yapıyor ve Reyno ölümle karşı karşıya kalıyor. Korkuyor. Ölümünden korkuyor ve sonra düşünüyor... Mücadelede binlerce insan ölmüyor mu? Bunlardan birisi de kendisi olamaz mı? Şehitler

kervanının bir yolcusuyla kendisi olamaz mı? diye sörüleniyor kendi kendine ve sonra ölümü gülecek karşılıyor...

Reyno'nun hayatı sadece savaş, korku ve kanla dolu değil elbette. Aşk ve sevgi düşüncülerinin diğer önemli bir parçasını kapsıyor. Hayatın katı kuralları içinde yorgunla yorgunla yaşamın on kan olan bilince ulaşıyor Reyno. Bir gün komutanı: "Dünyada sence en iyi şey nedir? sorusuna Reyno, utangaç ve yare bakarak: "en iyi şey... en iyi... En iyi şey kadınlardır" diyor.

Evet, yakarıda anlatılanlar Peter Torbjörnsson'un en son filminden parçalar. 65 dakikalık film, sadece küçük ve fakir bir çocuğun hayat mücadelesini anlatıyor, aynı zamanda Nikaragua devriminin 30 halkının ezilmesini ve katliamlarına mücadelesini anlatıyor. Hayatın içinden canlı manzaralar sunuyor.

Katıldığı Moskova Film Festivalinde en iyi çocuk filmi ödülünü alan Peter Björnsson'un filmi, İsveç Film Enstitüsü ve İsveç Televizyonunun katkıları ile çekildi. Geçtiğimiz günlerde, film Avrupa'da da vizyona girdi.